Digitized by Google

BIBLIOTHECA S. J.
Maison Saint-Augustin
ENGHIEN
0411/16

Digitized by Google

0411/16

Digitized by Google

Digitized by Google

f. 1

SCRIPTORUM

ECCLESIASTICORUM Historia Literaria.

Digitized by Google

Imprimatur

Hic Liber cui Titulus (*Scriptorum Ecclesiasticorum Historia.*)

Ex Ædibus Lambethanis, Jan. 1687.

Joannes Battely R^mo. in Christo Patri ac D^no. D^no. Wilhelmo Archiepiscopo Cantuariensi à Sacris Domesticis.

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria

A CHRISTO Nato usque ad SÆCULUM XIV.
Facili Methodo digesta.

QUA

De Vita illorum ac Rebus gestis, de Secta, Dogmatibus, Elogio, Stylo; de Scriptis genuinis, dubiis, suppositititiis, ineditis, deperditis, Fragmentis; deque variis Operum Editionibus perspicuè agitur.

ACCEDUNT

SCRIPTORES GENTILES,

Christianæ Religionis Oppugnatores; & cujusvis Sæculi BREVIARIUM.

Inseruntur suis locis Veterum aliquot Opuscula & Fragmenta, tum Græca, tum Latina hactenus inedita.

Præmissa denique PROLEGOMENA, quibus plurima ad Antiquitatis Ecclesiasticæ studium spectantia traduntur.

Opus Indicibus necessariis instructum.

BIBLIOTHÈQUE S. J.
Les Fontaines
60 - CHANTILLY

AUTORE
GUILIELMO CAVE, SS. Theol. Profes.
Canonico Windesorienſi.

Accedit ab Alia Manu H. Wharton
APPENDIX ab ineunte Sæculo XIV. ad Annum usque MDXVII.

LONDINI,
Typis T. H. & Impensis RICHARDI CHISWELL ad insigne Rosæ Coronatæ in Cœmeterio D. Pauli. MDCLXXXVIII.

Digitized by Google

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM

Historia Literaria

A CHRISTO Nato usque ad SAECULUM XIV.
Facili Methodo digesta.

QUA

De Vita illorum ac Rebus gestis, de Sectis, Dogmatibus, Elogio, Stylo; de Scriptis genuinis, dubiis, suppositiis, inditis; deperditis, Fragmentis; deque variis Operum Editionibus peculiare agitur.

ACCEDUNT

Chronologiae Religionis Oppugnatores; Seculis Seculi REVIANTUM.

Librorum tum Veterum aliquot Opuscula & Fragmenta, tum Graeca, tum Latina hactenus inedita.

Praemittitur denique PROLEGOMENA, quibus plurima ad Antiquitatis Ecclesiasticae studium spectantia tractantur.

Opus Studiosis necessarium futurum.

AUTORE

Cranonico Windelocensi.

Accedit ab Alia Manu

ab ineunte Seculo XIV. ad Annum usque

Typis T. F. & Impensis RICHARDI CHISWELL, ad insigne Rosae Coronae in Coemeterio D. Pauli. MDCLXXXVIII.

Digitized by Google

SANCTISSIMÆ CHARISSIMÆQUE

MATRI

ECCLESIÆ ANGLICANÆ,

Quod fœlix fauſtumque ſit.

OPUS, Mater, ſub tuis Auſpiciis natum, in Filiorum tuorum uſum præcipuè elaboratum, tuoque proinde Nomini jure merito nuncupandum, in publicum emitto. Te certè tanquam veræ pietatis Magiſtram, Catholicæ Doctrinæ Vindicem, pulcherrimum primævæ Antiquitatis Archetypum colunt ac venerantur omnes, quotquot iniquo partium ſtudio non ducuntur. Fides tua eadem quæ Sanctis olim ſemel tradita; à te ſtant Patrum dogmata, Conciliorum Decreta; à te omnia Veteris Eccleſiæ Symbola, nullis quæſitis coloribus fucata, nullis novis Fidei Articulis aucta vel interpolata: In tuis ſcriniis divina ſervantur Oracula, non ἐν πῖς ἀπκρύφοις recondita, non intra Clathros & Cancellos repoſita, non ſolis doctis & πολυγλώσσοις cognita, ſed familiari ſermone expoſita, in templis, ædibus, officinis lecta, cuivis nota, ubivis obvia. *Utilis* ſiquidem *eſt omnis Scriptura divinitùs inſpirata, & hâc unâ ratione à Spiritu S. conſcripta,* (notante D. Baſilio Proœm. in Pſalm. p. 125.) ἵν' ὥσπερ ἐκ κοινῆς τῶν ψυχῶν ἰατρείου, πάντες ἄνθρωποι τὸ ἴαμα τῷ οἰκείῳ πάθει ἕκαστοι ἐκλεγώμεθα; *ut ex eâ, haud ſecus atque è communi curandarum animarum officina, medelam ſuo quiſque morbo ſalutarem & accommodam queat ſeligere.* Penès te Sacramentis Dominicis ſua ſtat dignitas, reverentia, & integritas illibata; veneranda, inquam, Chriſtianæ Religionis myſteria, non numero ſeptenario tumida, non portentoſis dogmatibus gravida, non ludicris & ineptis ritibus onuſta, ſed pura, ſincera, ſimplicia, qualia à Domino olim inſtituta, ab Apoſtolis tradita. Templa tibi caſta, decora, venuſta; neque ſqualore ſordida, neque

neque ad pompam theatricam extructa & ornata; non corrasis undique Reliquiarum thecis turgida, nec immenso lampadum chrystallinarum splendore rutilantia, non superba elegantissimis, nullaque non arte pretioque limatis Sanctorum Imaginibus, quas non nisi *contra Scripturarum & Religionis nostræ auctoritatem* in Ecclesia Christi retineri posse, disertè olim affirmavit Epiphanius. Cultum tuum publicum verè primævum esse, catholicum, pium, Deoque dignum testantur singula tuæ Liturgiæ munera, solennes Precum formulæ, quique in sacris usurpantur Ritus & Ceremoniæ, numero paucæ, institutione graves, observatione utiles. In te antiquum, & ab ipsis Apostolis acceptum regimen miramur pariter ac prædicamus, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum Ordines sibimet invicem succedentes: Potestatem tibi à Domino concessam intra proprios limites coerces; quæ *Cæsaris sunt, Cæsari* in solidum *tribuis*, quæ *Dei Deo*: Apud te, si unquam aliàs, sacro-sancta Regum majestas intemerata conservatur, suisque nullo invidente, nullo convellente, gaudet privilegiis. Habent penès te honorem suum vetusti Canones, quorum potiorem partem in Codicem tuum Synodicum transcripsisti: ad hos, quantum hodierna ferent tempora, temet totum componis, optasque enixè, ut pristinæ disciplinæ vigor in integrum restituatur. Paucis agam: In te renovatam intuemur ævi Cyprianici simplicitatem, Constantiniani zelum ac puritatem, Theodosiani decus & εὐταξίαν, utinam addere liceret, & felicitatem. Vigeat apud te magis magisque antiqua fides, virtus, simplicitas; sint Laici tui moribus inculpati, in fide firmi fortesque; sint Sacerdotes tui justitia amicti, doctrina ornati, & sit in omne ævum, ut hactenus, *stupor mundi Clerus Britannus*. Propitios experiaris sereniſſimum Regem, *omnesque in eminentiâ constitutos*, ut pro quorum salute indies ad Deum preces fundis, eorum præsidio muniaris, tuique omnes *vitam agant quietam ac tranquillam, cum omni pietate & gravitate*: Ita vovet, optat, & ex animo precatur

Dat. in Colleg. Windesor. IV. Non. Octobr. MDCLXXXVIII.

Filiorum tuorum minimus

GUILIELMUS CAVE.

Digitized by Google

Εἰς τὸν τιμαλφέστατον Θεολόγον Βίλελμον Κάβιον τὸν ἀληθῶς τετυχηκότα τέλους παιδείας, καὶ ἱερᾶς κριτικῆς τὰ πρῶτα.

ΧΑῖρ' ἄνερ ἠπόθητε, φίλος μαθήτοισιν ἀκούειν,
Καὶ θνητοῖς φίλος ἦ, καὶ φίλος ἐσσὶ θεῷ·
Πολλοί μὲν, κ' ἀγαθοῖτι πάλαι πολύστροφοι ἄνδρες
Τῶν πατέρων πρόξενοι, καὶ καλὰ μαρτύρια,
Τάς τε γραφὰς, πίνες εἰσὶ νόθοι, ἢ γνήσιαί εἰσι
Λυγρὰ διήκειναν δόγματά τ' αἱρετικῶν,
Εὐσέβιος μάλα κλειτὸς Ἐπίσκοπος, ἔπλετο μετ' αὐτὸν
Σπυρίδωνος χαλίφ πρεσβύτερος τομάχου,
Γεννάδιος καὶ Μακαρίδιος βεκχύ τι πλεῖζον
Συγγενείας ἐπίδοξοι τὰς ἀφελεπιθήκας.
Ταῦτα πάλαι, ὅτε δία Θέμις, καὶ δῖος Ἀπόλλων,
Καὶ χάριτες γνωταὶ πατέρων αἰδοίμοις
Ἔστερον ἐς κλυδῶνα κακῶν ἄπορον κατέβαινε
Ναῦς ἱερὴ, πλήμων φρενὸς ἀλίαν πεκαχυῖα,
Λίβυες μίσγετο πόντος, ἐν ὕδασι λύετο ἄστρα,
Βαρβαρόπις ἐκράτει ἀνθρώπων σίματος,
Ἑλλὰς κ' ὅμιλος Ἑλλὰς ἦεν, καὶ πότνια Ῥώμη
Ἀρχαίοις χίνεται λαῖλαπι τεθπαιφόρεις,
Καὶ τότε Ἰσιδώρος, Ὀνώριος, Ἰλδέφονσος,
(Ὡς τότε φοίνικες Θεολόγοι Σαβάνιοι)
Σηγήβερτος ἐὼν μοναχὸς τῆς Γεμβλακος αἴης,
Τερπόμενος μαχῆς, φατὴ, δηϊάμορος,
(Ὤνπερ πολλὰ μὲν ἔθλα, μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ)
Λαμπρύνας ὀλίγον τὸν σκοτόεντα χρόνον.
Σωζόμενοι μοι, ὀλβία ἄνερ, μακάρεσσιν ἐνθάδε
Φάτιν συμπάσας τὸ κλέος ἀντολίας,
Φάτιν Ῥωμαίων βεβλῆσι κεραυνοβολήτοις,
Καὶ μᾶλλον τοῖσιν ἑσπερίοισι φίλος,
Παιδευτῆς τῆς παιδείας ἐτύχας σὺ ἀληθῶς,
Τῆς μὲν Ῥωμαϊκῆς, τῆς δὲ καὶ Ἑλλαδικῆς·
Ἀνθοῖ σε στεφάνοις ὕμνους εἰς ταυτὸ συμπλέξας,
Καὶ καλαφωτίζειν λυχνίσιν ἠέλιον·
Ἀλλ' ἀνεγείρεμ' ὄψις, Μύσεις ἅμα, θεοσεβείας,
Οὐκ ὀλίγοι πατέρων ἱστορεῦσι βίος·
Ξῖς, Ποσπβῖνος, Ἀύβερτός τε Μιραῖος,
Γεσνῆρος, Ῥίβιος, καὶ Κόκκος ἡμίδακτος,
Βελλαρμῖνος ἀνελλήνιστος ἐὼν (μέγα θαῦμα) διηνέκως
Ἀλλόγλωσσοι Ἑλλήνων γεφύρατ' ὑπερκριτικῶς,
Λαζαρὲ μετέπειτα κριτὴς δεινὸς, μάλα πικρὸς,
Ἑλλάδος ὁ ξεῖνος, τοῦ δὲ φρένες ἐὼν·
Ὕστατος Οὐδῖνος σοφόθρα κλειτικὸς, ἢ ὑπὸ σίζλα
Ἄλλων δοσον ἔχει, τόσον ἄφελκε βίζλων,
Τυποθετῶν πύλας, σημεῖά τε βιζλιοπωλῶν,
Σφάλματα καὶ κτεῦ, ὑδρὸς ἄλλα πίλας·
Ἀντῷ σοὶ φθὲ κλεὶς ὀλὶ γλαύκης τι βίζικιν,
Οὗ ἀπό μεν φρέατος λῶτλεε πλέῖσον ὕδωρ·
Ἀντὲ συ τίλος ἦν Σπάρτιν ἀνὰ, σμυδὶ, λαληφῶς
Χαρτοφύλαξ πότε, νῦν Οἰκονόμος γέροντας,
Κρυπτ' ἀποφαινόμενος κειμήλια βιζλιοθηκῶν,
Ὀρθοδοξαγνωσῶν, ἃ λα καὶ αἱρετικῶν
Κύρια δόγματα, ἀρχαῖ' ὄπη, τύπῳ ἀνάκτων,
Γράμματ' ὄπη κοπεῖ, χρίσματα, καὶ σωόδυς·
Κύδιμε χαῖρ' ἄνερ, βαθυγήρως ἄλκιμος εἶπες,
Σοὶ δέος ἀγναμπτον, καὶ μέλεα σβαρά·
Μακρόβιος γήρασκε δίκαιος Πυλίων πρηγόρων τε,
Οὗ ῥέεν ἐκ γλώσσης πῶν μέλιτος γλυκίον.

Σὸς καλδωίαμι,

AB. SELLERUS.

TABULA

TABELLA SÆCULORUM.

I. SÆculum APOSTOLICUM. Pag. 1.
Continet Scriptores Eccleſiaſt. XXV.
Gentilem I.

II. Sæculum GNOSTICUM. p. 25.
Scriptores Eccleſiaſt. LXVI.
Gentiles VII.

III. Sæculum NOVATIANUM. p. 63.
Scriptores Eccleſiaſt. XLII.
Gentiles II.

IV. Sæculum ARIANUM. p. 110.
Scriptores Eccleſiaſt. CXXIV.
Gentiles VIII.

V. Sæculum NESTORIANUM. p. 281.
Scriptores Eccleſiaſt. CCI.
Gentiles II.

VI. Sæculum EUTYCHIANUM. p. 381.
Scriptores Eccleſiaſt. CXX.
Gentiles II.

VII. Sæculum MONOTHELETICUM. p. 440.
Scriptores LXXXV.

VIII. Sæculum EICONOCLASTICUM. p. 471.
Scriptores XLVII.

IX. Sæculum PHOTIANUM. p. 503.
Scriptores CXXV.

X. Sæculum OBSCURUM. p. 571.
Scriptores XLV.

XI. Sæculum HILDEBRANDINUM. p. 595.
Scriptores XCII.

XII. Sæculum WALDENSE. p. 632.
Scriptores CLXIX.

XIII Sæculum SCHOLASTICUM. p. 695.
Scriptores CXXII.

APPENDIX.

XIV. Sæculum WICKLEVIANUM. p. 1.
Scriptores CLXII.

XV. Sæculum SYNODALE. p. 75.
Scriptores CLXXXIX.

XVI. Sæculum REFORMATUM. p. 191
Scriptores XXXVII.

ELENCHUS Autorum, Scriptorumque recentiorum, una cum Editionibus, quibus in condendo hoc Opere usi sumus.

A.

ACTA *Eruditorum, Lipsiæ* ab anno 1682. 4°.

Melchior Adamus.

Vitæ Germanorum Theologorum, *Francof.* 1653. 8°.
Vitæ Germanorum Jurisconsultorum, *Heidelbergæ* 1620. 8°.
Vitæ Germanorum Philosophorum, *Heidelbergæ* 1615. 8°.

Antonius Alegre.

Paradisus Carmelitici decoris, *Lugd.* 1639. fol.

Leo Allatius.

De Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis perpetuâ consensione libri tres, *Colon.* reverà *Amstelod.* 1648. 4°.
De libris Ecclesiasticis Græcorum dissertationes duæ, *Paris.* 1645 4°.
De Scriptis Symeonum Diatriba, *Paris.* 1664. 4°.
Eustathii Antiocheni opera ab eo edita, *Lugd.* 1629. 4°.
Græciæ Orthodoxæ Tom. 2. *Rom.* 1652, 1659. 4°.
De Ecclesiæ Occident. & Orient. consensione in dogmate de Purgatorio, *Rom.* 1655. 8°.
H. Hottingerus fraudis & imposturæ convictus, *Rom.* 1661. 8°.
De octavâ Synodo Photianâ liber, *Rom.* 1662. 8°.
De Psellis, & eorum scriptis Diatriba, *Rom.* 1630. 4°.
Apes urbanæ, sive de viris illustribus, &c. *Rom.* 1633. 8°.
Symmicta, sive Opuscula, &c. Gr. Lat. *Colon.* (i. e.) *Amstelod.* 1653. 8°.

Edmundus Albertinus.

De Eucharistiæ Sacramento libri tres, *Davent.* 1654. fol.
De Georgiis & eorum scriptis Diatriba, edita inter notas ad Georg. Acropolit. *Paris.* 1651. fol.
De Methodiorum scriptis Diatriba præfixa not. ad Methodii Convivium, *Rom.* 1656. 8°.

P. Allix.

Dissertatio de Tertulliani vitâ & scriptis, *Paris.* 1679. 8°.
Antiquitates Universitatis Oxonienſis, *Oxon.* 1674. fol.

Petrus Arcudius.

Opuscula Aurea Theologica, gr. lat. *Rom.* 1630. 4°.

Auctuarium Bibliothecæ Patrum gr. lat. 2 vol. *Paris.* 1624. fol.

Ambrosius de Altamura.

Bibliotheca Dominicana, *Rom.* 1677. fol.

Nicolaus Antonius.

Bibliotheca Hispana, sive de Scriptoribus qui ab an. 1500. floruerunt, &c. 2 vol. *Rom.* 1672. fol.

Joannes Aventinus.

Annales Boiorum, *Ingolstad.* 1554. fol.

Augustinus Justinianus.

Porchetum Salvaticum edidit, *Paris.* 1520. fol.

Augustinus Florentinus.

Historia Camaldulensis, *Florent.* 1575. 4°.

B.

Stephanus Baluzius.
Nova collectio Conciliorum, *Par.* 1683. fol.
Miscellanea, h. e. Collectio veterum monumentorum, &c. 4 Tom. *Paris.* 1679. & seqq. annis, 8°.
Edidit etiam, & notis illustravit Salvianum, Reginonem, Agobardum, Capitularia, &c.

Cæsar Baronius.
Annales Ecclesiastici XII. Tom. *Antv.* 1612. fol.
Martyrologium, *Antv.* 1589. fol.

L. de la Barre.
Historia Christiana vet. Patrum, *Paris.* 1583. fol.

Gasper Barthius.
Edidit Claudianum, Gallum, &c.

Joannes Balens.
Illustrium Angliæ Scriptorum Catalogus, *Bas.* 1559. f.

Balthasar Bebelius.
Antiquitates Ecclesiasticæ III. priorum Sæculorum, *Argentor.* 1669. 8°.

Pet. Bellonius.
Observationes rerum memorab. in Oriente, *Antverp.* 1589. 8°.

Gulielmus Beveregius.
Pandectæ Canonum gr. lat. 2 vol. *Oxon.* 1672. fol.

Theodorus Beza.
Edidit Theodorum de incarnatione Domini gr. lat. *Genevæ* 1576. 4°.

Franciscus Bivarus.
Dextri Chronicon cum notis edidit, *Lugd.* 1627. fol.

Bibliotheca Patrum editionis novissimæ, XXVII. vol. *Lugd.* 1677. f. N. B. nos hanc editionem secutos esse, tum quod cæteris copiosior sit, tum quod optimas Scriptorum Occidentalium editiones notis illustratas ubiq; exhibet.

Bibliotheca Thuanæ Catalogus, *Paris.* 1679. 2 vol. 8°.

Bibliothecæ Lugduno-Batavæ Catalogus, *Lugd. Bat.* 1674. 4°.

Marg. Bignæus.
Appendix ad B. PP. quâ Poetæ Christiani, tum Græci, tum Latini continentur, *Paris.* 1624. fol.

Bibliotheca Cluniacensis, Paris. 1614. 4°.

Rob. Bellarminus.
De Scriptoribus Ecclesiasticis, *Paris.* 1658. 8°.

Olaus Borrichius.
Dissertationes Academicæ de Poetis, *Francof.* 1683. 4°.

Joannes Bona.
De rebus Liturgicis, *Paris.* 1676. 8°.
De divina Psalmodia, *Paris.* 1663. 4°.

David Blondellus.
Pseudo-Isidorus, & Turrianus Vapulans, *Genevæ* 1628. 4°.
De Sybillis, Anglicè, *Lond.* 1656. fol.

Philippus Bonnius Soc. Jesu.
Annales mundi, sive Chronicon universale, *Paris.* 1662. 3 vol. 12°.

Jacobus Bonfrerius.
Eusebius de locis Hebraicis, gr. lat. cum notis, *Paris.* 1659. fol.

Ægidius Bucherius.
De doctrina Temporum, *Antv.* 1634. fol.

Joan. à Bosco.
Bibliotheca Floriacensis, *Lugd.* 1605. 8°.

Joannes Boisardus.
Icones illustrium virorum IV. Tom. *Francof.* 1597, &c. 4°.

Janus Maria Brasichellanus.

Index Romanus, *Rom.* 1607. 8°.

Ægidius Bucherius.

Commentarius in Victorii Canonem Paschalem, *Antv.* 1634. fol.

Abrahamus Bzovius.

Annales Ecclesiast. 7 vol. fol. *Col.* 1621. & seqq.

C.

David Camerarius.

De Scotorum fortitudine, &c. *Paris.* 1631. 4°.

Hen. Canisius.

Antiquæ Lectiones Tom. VI. *Ingolst.* 1601, &c. 4°.

Melchior Canus.

Locorum communium lib. XII. *Venet.* 1567. 8°.

Hen. Lud. Castaneus Rupipozeus.

Nomenclatura Cardinalium (sed suppresso Auctoris nomine) *Paris.* 1615. 4°.

Gulsel. Cambdenus, Anglus.

Britannia, *Amstelod.* 1662. fol.

Joan. Chapeavillus.

Rerum Leodicensium Historia, *Leod.* 1612.

Andreas du Chesnius, sive *Quercitanus.*

Rerum Francicarum Scriptores, Tom. V. *Paris.* 1636, 1649. fol.

Rerum Normannicar. Scriptores, *Paris.* 1619. f.

Claudius Coussardus.

Edidit Reinerium de Catharis & Leonistis, *Paris.* 1548.

Isaacus Casaubonus.

Exercitationes ad Annales Baronii, *Lond.* 1614. f.

Joann. Jac. Chiffletius.

De Antiquitatibus Vesontinis, *Lugd.* 1619. 4°.

Georgius Cassander.

Opera, *Paris.* 1616. f.

Laertius Cherubinus.

Bullarium Magnum, *Romæ* 1638. 3 vol. f.

P. Fr. Chiffletius.

Bedæ Historia Ecclesiastica, *Paris.* 1681. 4°.

Joan. Bapt. Catumsyritus.

Vera utriusque Ecclesiæ Sacramentorum Concordia, *Ven.* 1632. 4°.

Ludov. Cellotius.

Hincmari Opuscula aliquot, *Paris.* 1658. 4°.

Carolus Le Coint, Trecensis, Scriptor accuratus, cujus calculos in rebus Gallicis præcipuè secutus sum.

Annales Ecclesiastici Francorum ad an. *viz.* 845. 8 vol. fol. *Paris.* a anno 1665, usque ad annum 1683.

Franciscus Combefis.

Bibliothecæ Patrum Græco-lat. Auctuarium novum, 2 vol. *Paris.* 1648. f.

Auctuarium novissimum Gr. Lat. *Paris.* 1672.

Originum CP. Manipulus Gr. Lat. *Paris.* 1664. 4°.

Edidit item Andream Cretensem, Amphilochium, &c.

Concilia Maxima, Editionis novissimæ, per Labbeum & Cossartium, XVIII. vol. *Paris.* 1672. f.

J. Bapt. Cotelerius.

Patres Apostolici Gr. Lat. cum notis, *Paris.* 1672. fol.

Ecclesiæ Græcæ monumenta, 3 vol. *Paris.* 1677, 1681, 1687. 4°.

Edidit etiam Chrysostomum in Psalm. & Dan. *Paris.* 1661. 4°.

Martinus Crucius.

Turco-Græcia Gr. Lat. *Bas.* 1584. f.

Jo. Croius.

Specimen conjecturarum & observationum in loca quædam, Origenis, Irenæi, Tertulliani, & Epiphanii, 1632. 8.

D.

Dermicius Thadæi, Nitela Franciſcanæ Religionis, *Lugd.* 1627. 4°.
Dorotheus Metropolita Mouembazienſis, Synopſis Hiſtoriarum ab orbe condito uſque ad captam Conſtantinopolim, Græcè vulgari idiomate, *Venet.* 1631. 4°.
Ludovicus Dattichius.
Flores Hiſtoriæ Cardinalium, *Pariſ.* 1660. III. Tom. fol.
Lucas Dacherius.
Veterum aliquot Spicilegium, vol. 13. *Pariſ.* 1665. & ſeqq. annis 4°.
Edidit item Lanfrancum, Guibertum, &c.
Joannes Conradus Danhawerus.
Chriſteis, ſeu de ſtatu Eccleſiæ triſæculari, *Argentor.* 1646. 4°.
Mart. Del-Rio.
Edidit Orentii Commonitorium, &c.
Henricus Dodwellus.
Diſſertationes Cyprianicæ, *Oxon.* 1684. 8°.
Diſſertatio de jure Laicorum ſacerdotali, *Lond.* 1685. 8°.
Diſſertatio ſingularis de Pontificum Rom. primævâ ſucceſſione, *Lond.* 1688. 4°.
Chronologia Novi Teſtamenti MS.
Theodorus Douza.
Edidit Georgium Acropolit. cum verſione & notis, *Lugd. Bat.* 1614. 8°.

E.

Joannes Eichelius.
Procopii Hiſtoria Arcana Gr. Lat. cum Animadverſionibus, *Helmſtad.* 1654. 4°.
Deſiderius Eraſmus.
Epiſtolæ, *Londini* 1642. fol.
Ciceronianus, *Baſil.* 1529. 8°.

F.

Georgius Fabricius.
Poetas Chriſtianos veteres collegit, & edidit, *Baſil.* 1564. 4°.
Franciſcus Feuardentius.
Irenæum, Ildefonſum, &c. cum notis edidit.
Joannes Foxus, Anglus. Acta & Monumenta Eccleſiæ, *Lond.* 1641. f. Anglicè.
Joachimus Fellerus Profeſ. Lipſienſis.
Catalogus Codicum MSS. Bibliothecæ Lipſienſis, *Lipſiæ* 1686. 12°.
Marquardus Freherus.
Rerum Germannicarum Scriptores, 3 vol. *Francofurt.* 1600. fol.
Chronologia, Juri Græco-Romano præmiſſa.
Carolus du-Freſne, Conciliarius, & Quæſtor regius.
Edidit Cinnamum cum notis Hiſtoricis & Philologicis, notaſque addidit in Niceph. Briennium.
Hiſtoria, i. e. Familia Byzantina, &c. *Pariſ.* 1680. fol.
Joannes Forbeſius.
Inſtructiones Hiſtorico-Theologicæ, *Amſtel.* 1645. fol.
Valent. Forſterus.
Hiſtoria Juris Civilis, *Genev.* 1609. 8°

G.

Jacobus Gaddius.
De Scriptoribus non-Eccleſiaſticis, 2 vol. f. *Florent.* 1648. & *Lugd.* 1649.
Joannes Garnerius.

Edidit

Edidit Theodoriti Tomum quintum, Marii Mercatoris opera, cum notis & dissertationibus, Liberati Breviarium, &c.

Gilbertus Genebrardus.
Chrongraphiæ libri 4. *Lugd.* 1609. fol.

Conradus Gesnerus.
Edidit Antonium Melissam, Gr. Lat. *Tigur.* 1546. fol.

Girolamo Ghilini.
Theatro de Huomini literati, *Venet.* 1647. 4°.

Jacobus Goar Parisinus.
Rituale Græcorum Gr. Lat. *Paris.* 1647. fol.

Jacobus Gretserus.
De jure & more prohibendi, expurgandi, & abolendi libros hæreticos & noxios, lib. 2. *Ingolstad.* 1603. 4°.
Supplementum, *ibid.* 1604. 4°.
Edidit III. Tomos de Cruce, *Ingolstad.* 1616. fol.
Item Theodorum Abucaram, Simeonem, &c.

Franciscus Godwinus Episc. Landavensis.
Commentarius de Præsulibus Angliæ, *Lond.* 1616. 4°.

Jacobus Gothofredus.
Philostorgium Gr. Lat. cum dissertationibus edidit, *Genevæ* 1643. 4°.

Geographia Nubiensis, Paris. 1619. 4°.

Richardus Gibbonus.
Ailredi opera Theologica edidit, *Duac.* 1631.

Melchior Goldastus.
Monarchia S. imperii Romani, 3 vol. *Hanov.* 1612. fol.
Centuria *Epp.* Philologicarum, *Francof.* 1610. 8°.

Gesta Dei per Francos, sive Orientalium Expeditionum Scriptores à Bongarsio collecti & editi, 2 vol. *Hanov.* 1611. f.

Hugo Grotius.
Historia Gothorum, &c. *Amstel.* 1655. 8°.
Annotationes in S. Scripturam.

H.

Petrus Halloix.
Illustrium Ecclesiæ Orient. Scriptorum vitæ, 2 vol. *Duac.* 1633. f.

Martinus Hankius.
De Scriptoribus Byzantinis, *Lipsiæ* 1677. 4°.

Hebed-Jesu.
Catalogus librorum Chaldæorum, cum notis Abr. Ecchellensis, *Mogunt.* 1655. 8°.

Claudius Hemereus, Doctor Sorbonicus.
De Academiâ Parisiensi liber, *Paris.* 1637. 4°.

Thomas Hide.
Catalogus librorum Bibliothecæ Bodleianæ, *Oxon.* 1674. fol.

Jacobus Hommius.
Supplementum Patrum, seu varia Patrum opuscula nunc primùm edita cum not. *Paris.* 1684. 8°.

Lucas Holstenius.
Dissertatio de vitâ & scriptis Porphyrii ad calcem Porph. de Abstinentiâ.
Edidit item Codicem Regularum, &c.

David Hoeschelius.
Edidit Græcè cum notis Photii Bibliothecam, Adriani Isagogen, &c.

Joannes Hallervordus.
Spicilegium de Historicis Latinis, *Jenæ*, 1672. 8°.

Joan. Hen. Hottingerus.
Bibliotheca Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.
Historia Orientalis, *Tigur.* 1660. 4°.
Historia Ecclesiastica 9 vol. *Tigur.* 1651. & seqq. annis. 8°.

Petrus Daniel Huetius.
Origeniana

Origeniana, *Rothomag.* 1668. fol.
De origine Fabularum Romanenſium Diatriba.
De claris interpretibus liber.

I.

Ludovicus Jacob à S. Carolo.
Bibliotheca Pontificia, *Lugd.* 1643. 4°.
Chriſtophorus Juſtellus, Pater.
Photii Nomocanon, Gr. Lat. *Pariſ.* 1615. 4°.
Henricus Juſtellus fil. & *Gulielmus Voellius.*
Bibliotheca Juris Canonici veteris, Gr. Lat. 2 vol. *Pariſ.* 1661. fol.
Joannes Jonſius.
De Scriptoribus Hiſtoriæ Philoſophicæ, *Francof.* 1659. 4°.
Paulus Jovius Novocomenſis.
Elogia virorum doctorum, *Baſil.* 1571. 8°.
Thomas James.
Ecloga Oxonio-Cantabrigienſis, *Lond.* 1600. 4°.
Index generalis librorum prohibitorum à Pontificiis, *Oxoniæ* 1627. 12°.
De corruptione Scripturæ, Patrum, &c. *Lond.* 1612. 4°. Angl.
Vindiciæ Gregorianæ, *Genevæ* 1625. 4°.
M. Fl. Illyricus.
Catalogus Teſtium veritatis, *Argentin.* 1562. fol.
Joannes Imperialis.
Muſæum Hiſtoricum, *Venet.* 1640. 4°.

K.

Petrus Kirſtenius.
Vita IV. Evangeliſtarum, *Breſl.* 1610. fol.
Albertus Krantzius, Decanus Hamburgenſis.
Metropolis, ſive Hiſtoria Eccleſiaſtica Saxoniæ, *Colon.* 1574. 8°.

L.

Philippus Labbeus.
Nova Bibliotheca MSS. librorum, 2 vol. *Pariſ.* 1657. fol.
Nova Bibliotheca MSS. librorum, ſive Specimen antiquarum Lectionum, *Pariſ.* 1653. 4°.
Conſpectus novæ Editionis *Opp.* Damaſceni, *Pariſ.* 1652. 4°.
Diſſertatio de Scriptoribus Eccleſiaſticis, 2 vol. *Pariſ.* 1660. 8°.
Petrus Lambecius.
Comment. de Bibliotheca Vindobonenſi, *Vien.* 1665, &c. fol.
Origines Hamburgenſes, 2 vol. *Hamburg.* 1652, &c. 4°.
Cornelius à Lapide.
Commentaria in S. Scripturam ſatis nota.
Matthæus Larroquanus.
Diſſertatio de Photino Hæretico, *Genev.* 1670. 8°.
Joannes Leuſdeni, Philologus Hebræo-Græcus, *Ultraject.* 1670. 4°.
Chriſtianus Lupus.
Epiſtolæ Patrum de Concilio Epheſino cum ſcholiis & notis, *Lovan.* 1682. 4°.
J. Ant. Vander Linden.
De ſcriptis Medicis, *Amſtel.* 1662. 8°.
Joannes Launoius.
Gymnaſii Navarrenſis Hiſtoria, 2 vol. *Pariſ.* 1677. 4°.
Juſtus Lipſius.
Politicorum libri, inter Lipſii opera.

M.

M.

Joannes Mabillonius.
Analecta vetera 4 vol. *Pariſ.* 1675. & ſeqq. annis, 8°.
Iter & Muſæum Italicum, *Pariſ.* 1687. 4°.
Acta Benedictinorum per varia ſæcula, vol. 5. *Pariſ.* 1668. & ſeqq. annis. f.
Joannes Markus.
De Sybillinis Oraculis, *Franeker.* 1682. 8°.
Magdeburgenſes Centuriatores, Baſil. 1624. fol.
J. Bapt. Marus Canonicus Romanus edidit Victoris III. Pontificis dialogos, & Petrum Diaconum de viris illuſtribus Caſin. *Pariſ.* 1666. 8°.
Joannes Mariana.
Commentarii de rebus Hiſpanicis. Hiſpan. Illuſtr. Tom. 2°. & *Moguntiæ.* 1605. 4°.
Gilb. Maugumus, in ſupremâ monetarum Curiâ præſes.
Veterum Auctorum, qui IX. ſæculo ſcripſerunt de Prædeſtinatione & Gratia, Opera, 2 vol. *Pariſ.* 1650. 4°.
Alphonſus Matamorus.
De eruditis Hiſpaniæ viris & Academiis, inter Scriptores Hiſpanicos ab Andreâ Schotto in *Hiſpaniâ illuſtratâ* editos.
Petrus Martyr.
Defenſio Euchariſtiæ adv. Gardinerum, *Tigur.* 1559. f.
Loci Communes, *Genevæ* 1624. fol.
Micropresbyticum veterum quorundam brevium Theologorum, *Baſ.* 1550. f.
Hugo Menardus.
S. Barnabæ Epiſtola cum notis, *Pariſ.* 1644. 4°.
Joannes Meurſius.
Edidit *Opp.* Conſtantini Porphyrogen. &c.
Aubertus Miræus.
Bibliotheca Eccleſiaſtica, ſive Hieronymus, Gennadius, Ildefonſus, &c. cum Notis & Auctuario, *Ant.* 1639. f.
Gerardus Maſtrichtius Prof. Duesburg.
Hiſtoria Juris Eccleſiaſtici & Pontificii, *Duesburg.* 1676. 8°.
Joannes Morinus.
De Pœnitentiâ, *Antv.* 1682. fol.
Alexander Morus.
Notæ in N. Teſtamentum unà cum Tena, &c. *Lond.* 1661. fol.
Henricus Meibomius.
Opuſcula Hiſtorica, *Helmſtad.* 1660. 4°.
Richardus Montacutius.
Edidit Photii *Epp.* Euſebium adv. Marcellum, &c. Gr. Lat. cum Notis.
Origines Eccleſiaſticæ, *Lond.* 1640. fol.
Arthurus du Monſtier.
Neuſtria Pia, *Rothom.* 1663. fol.
Stephanus le Moyne.
Varia Sacra, 2 Vol. 4°. *Lugd. Bat.* 1685.

N.

Flaminius Nobilius.
Fragmenta veterum Interpret. Græc. Bibl. Walton. T. 6. & alibi.

O.

Orthodoxographa S. Patrum Monumenta, 2 vol. *Baſil.* 1569. f.
Caſimirus Oudin.
Supplementum ad Bellarminum de Script. Eccleſ. *Pariſ.* 1686. 8°.
J. Godfrid. Olearius.
Abacus Patrologicus ordine Alphabetico, *Jenæ* 1673. 8°.

Henricus

P.

Henricus Pantaleon.
De viris illustribus Germaniæ, *Basil.* 1565. f.
Joannes Pappus.
Libellus Synodicus Gr. Lat. cum notis, *Argentorat.* 1601. 4°.
Dionysius Petavius.
Epiphanium, Synesium, &c. Gr. Lat. cum notis edidit.
Paulus Petavius.
Syntagma de Nithardo, *Paris.* 1613. 8°.
Jacobus Petit.
Theodori Pœnitentiale cum notis & dissertationibus, Tom. II. *Paris.* 1677. 4°.
Joannes Picardus.
Edidit Gulielmum Nubrigensem cum notis, *Paris.* 1610. 8°.
Joannes Pistorius.
Scriptores Germanicos edidit, *Francofurt.* 1583. f.
Petrus Pithœus.
Scriptores coætanei XII. *Francof.* 1594. 8°.
Antonius Possevinus.
Apparatus sacer, 2 vol. *Colon.* 1608. fol.
Edvardus Pocockius.
Eutychii Annales Arab. & Lat. *Oxon.* 1659. 4°.
Joannes Pearsonus.
Vindiciæ Epistolarum S. Ignatii, *Cantab.* 1672. 4°.
Dissertationes de successione Romanorum Pontificum, ab *Henrico Dodwello* suppletæ & evulgatæ, *Londini* 1687. 4°.
Ludovicus à Paramo Boroxensis.
De origine & progressu officii S. Inquisitionis, *Matriti* 1598. fol.
Michael Pocciancius.
Catalogus Scriptorum Florentinorum, *Florent.* 1588. 4°.
Æmilius Portus.
Edidit Suidam Gr. Lat. 2 vol. *Genevæ* 1619. fol.
Photii Bibliotheca Gr. Lat. *Rothom.* 1653. fol.
Joannes Pitseus.
De illustribus Britanniæ Scriptoribus, *Paris.* 1619. 4°.
Vincentius Placcius.
De Scriptoribus Pseudonymis, *Hamburg.* 1674. 4°. & 1708 2 voll. fol.
Joseph Pamphilus.
Chronica Fratrum Eremitarum S. Augustini, *Rom.* 1581. 4°.
Antonius Pagi.
Dissertatio Hypatica, seu de Consulibus Cæsareis, *Lugd.* 1682. 4°.

Q.

Josephus Quesnellius.
Edidit Leonis M. *Opp.* cum notis & dissertationibus, 2 vol. *Paris.* 1676. 4°.

R.

Theophilus Raynaudus.
Erotemata de bonis & malis libris, *Lugd.* 1653. 4°.
Indiculus Sanctorum Lugdunensium, *Lugduni* 1629. 12o.
Anselmi *Opp. Lugd.* 1630. f.
Matthæus Raderus.
Petri Siculi Historia de Manichæis, Gr. Lat. *Ingolstad.* 1604. 4°.
Chronicon Alexandrinum Græcè Lat. *Monachii* 1615. 4°.

Antonius

Antonius Reiſerus.
Index librorum Manuſcriptorum Bibliothecæ Auguſtanæ, *Auguſtæ*, 1675. 4°.
Juſtus Reuberus.
Rerum Germannicarum Scriptores, *Francof.* 1584. f.
Hieronymus Rubeus.
Hiſtoria Ravennat. *Ven.* 1590. f.
Petrus Reverius.
Hiſtoria Reomenſis, *Pariſ.* 1637.
Herbertus Roſweydus.
Hiſtoria Eremetica, ſeu vitæ PP. *Antv.* 1628. fol.
Nicolaus Rigaltius.
Tertullianum, Cyprianum, &c. edidit.
Conradus Ritterhuſius.
Iſidori Peluſiotæ *Epp.* libri quatuor, Gr. Lat. cum notis, *Heidelb.* 1605. f.
Edidit Salvianum cum notis ampliſſimis, *Altorf.* 1611. 2 vol. 8°.
Nicolaus Reuſnerus.
Epp. Turcicæ, *Francof. ad Moenum*, 1598. 4°.
Andreas Rivetus, Criticus ſacer, *Genevæ* 1642. 8°.

S.

Henricus Savilius.
Chryſoſtomi *Opp.* Græcè edidit 8 vol. *Eton.* 1613. f.
Chriſtophorus Sandius.
Notæ ad Voſſium de Hiſtoricis Latinis, *Amſtel.* 1677. 12°.
Tractatus de Veteribus Scriptoribus Eccleſiaſticis Hiſt. Eccl. præfix.
Jacob Salianus.
Annales Veteris Teſtamenti, *Colon.* 1620. fol.
Andreas Sauſſayus.
De myſticis Galliæ Scriptoribus, *Pariſ.* 1639. 4°.
Joſephus Scaliger.
De Emendatione temporum, *Lugd. Bat.* 1598.
Trihæreſeos Elenchus, *Arnham.* 1619. 4°.
Andreas Schottus.
Iſid. Peluſ. *Epp.* lib. quintum, Gr. Lat. cum notis edidit, *Francof.* 1629. f.
Hiſpaniam illuſtratam edidit *Francofurt.* 1606. f.
Antonius Scipio.
Elogia Abbatum Caſſinenſium, *Neap.* 1643. f.
Joannes Seldenus.
De Synedriis, 3 vol. *Lond.* 1650. &c. 4°.
Joſias Simlerus.
Bibliotheca Geſneri contracta & aucta, *Tigur.* 1574. f.
Jacobus Sirmondus.
Veterum opuſcula dogmatica 5. *Pariſ.* 1630. 8°.
Anaſtaſii Collectanea, *Pariſ.* 1620. 8°.
Euſebii Pamph. Opuſcula XIV. *Pariſ.* 1643. 8°.
Theodulphi *Opp. Pariſ.* 1646. 8°.
Edidit item Sidonium, Alcim. Avitum, Facundum Hermian. Ennodium, Eugenium, Flodoardum, Hincmarum, &c.
Fr. Spanhemius Junior.
Introductio ad Hiſtoriam & Chronologiam ſacram, Tom. I. *Lugd. Bat.* 1683. Tom. II. 1687. 4°.
Hiſtoria Imaginum reſtituta, *Lugd. Bat.* 1686. 8°.
Henricus Spelmannus.
Vita Ælfridi, *Oxon.* 1678. f.
Petrus Steuartius.
Auctuarium ad Caniſii lectiones antiquas, *Ingolſt.* 1616. 4°.
Simon Schardius.

Rerum Germannicarum Scriptores, *Gieſſ.* 1673. f.
Scriptores de poteſtate imperiali & ſacerdotali, *Baſil.* 1566. f.
Scriptores de arte Cabaliſtica, Baſil. 1550. f.
Joannes Stella.
Commentarius de vitis ac moribus Pontificum Roman. Anno 1650. 12°. ſecundum exemplar Baſilienſe, 1505.
Stephanus de Urbibus cum Commentariis Thomæ de Pinedo, *Amſtelodam.* 1678. fol.
Laurentius Surius.
Vitæ Sanctorum ex probatis Authoribus 4 vol. *Colon.* 1617. fol.
Fr. Sweertius.
Athenæ Belgicæ, *Ant.* 1628. f.
Sixtus Senenſis.
Bibliotheca Sancta, *Col.* 1586. f.
Scriptores de Officiis & Myſteriis divinis per Melch. Hittorpium editi, *Pariſ.* 1610. f.
Fredericus Sylburgius.
Saracenica, Gr. Lat. *Heidelb.* 1594. 8°.

T.

JOannes Tilius.
Libri Carolini adv. ſecundam Synodum Nicænam, *Pariſ.* 1549. 8°. *Francof.* 1608. 8°.
Jacobus Thomaſius.
De Plagio literario, *Lipſiæ* 1673. 4°. & 1692
Joſ. Maria Thomaſius.
Codices Sacramentorum vetuſtiſſimi, *viz.* Gelaſianus, &c. *Rom.* 1680. 4°.
Cornelius Tollius.
Cinnamum Gr. Lat. cum notis edidit *Ultraject.* 1652. 4o.
J. Ph. Tomaſinus.
Illuſtrium virorum elogia, *Patav.* 1630. 4°.
Bibliothecæ Patavinæ MSS. publicæ & privatæ, *Utini* 1639. 4°.
Joannes Trithemius.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis, *Pariſ.* 1512. 4°.

V.

HEnricus Valeſius.
Euſebii, Socratis, &c. Hiſtoriam Eccleſiaſticam, Gr. Lat. cum notis edidit.
Excerpta ex Collectaneis Conſtantini Porphyr. Gr. Lat. cum notis, *Pariſ.* 164. 4°.
Gottifredus Vendelinus.
Divinatio de Clementis Epiſtolis, Concil. Tom. 1.
Raphael Volaterranus.
Commentarii, *Genuæ* 1563. f.
Sext. Aurelius Victor.
De Cæſaribus Romanis, *Lugd. Bat.* 1670. 8°.
Chriſtianus Urſinus.
Rerum Germannicarum Scriptores, 2 vol. *Francof. ad Mœnum*, 1670. f.
Ger. Joan. Voſſius.
De Hiſtoricis Græcis, *Lugd. Bat.* 1651. 4°.
De Hiſtoricis Latinis, *Lugd. Bat.* 1651. 4°.
De Hiſtoricis Græcis & Latinis, *Amſtelodam.* 1654. 4o.
Iſaacus Voſſius.
Diſſertatio de LXX. Interpretibus, *Hagæ Com.* 1661. 4°.
Gerardus Voſſius Tungrenſ.
Gregorii Thaumaturgi *Opp.* Gr. Lat. cum notis edidit, *Mogunt.* 1604. 4°.
Carolus de Viſch.
Bibliotheca Scriptorum Ciſtercienſium, *Colon.* 1656. 4°.

Jacobus

Jacobus Usserius.
S. Ignatii *Epp.* Gr. Lat. cum notis, *Oxon.* 1644. 4°.
Syntagma de LXX. Interpretibus, *Lond.* 1665. 4°.
Appendix Ignatiana, *Lond.* 1647. 4°.
De Britannicarum Ecclesiarum Primordiis, *Dublin.* 1639. 4°.
Veterum *Epp.* Hibernicarum Sylloge, *Dublin.* 1632. 4°.
Historia Gotteschalci, *Hannov.* 1662. 8°.
Bibliotheca Theologica, f. MS. penès Cl. V. Edv. Stillingfleetum, Decanum Londinensem.

W.

Jacobus Waræus.
Comment. de Præsulibus Hiberniæ, *Dublin.* 1664. f.
Edidit etiam sancti Patricii & Bedæ opuscula, &c.
De Scriptoribus Hiberniæ, *Dublin.* 1639. 4°.
Jo. Rodolphus Wetstenius.
Edidit Origenis Dialogos contra Marcionitas, Gr. Lat. *Basil.* 1674. 4°.
Abrahamus Whelocus.
Bedæ Historiam Ecclesiasticam Saxonicè & Latinè cum notis edidit, *Cantab.* 1643. f.
Arnoldus Wion.
Lignum Vitæ, *Ven.* 1595. 4°.
Joannes Wolphius.
Lectiones memorabiles, 2 vol. *Laving.* 1600. f.
Lucas Wadingus.
Annales Minorum, Tom. I, II, &c. *Lugd.* 1625. & seqq. annis, f. 8vo Tomus 2 dicitur Romæ 1639
Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum, *Romæ* 1650. fol.

Plures fortasse Scriptores in hoc libro citatos reperiet Lector, quos festinantis Typographi manus notare non permisit.

Cum in sequenti opere Auctor ad libros à se patrio sermone scriptos Lectorem sæpius remiserit, fas erit, salvâ verecundiâ, eos etiam in hunc locum referre.

Christianismus Primitivus, seu de Religione veterum Christianorum, &c. *Lond.* 1672. 8°. exinde quartâ vice editus.
Antiquitates Apostolicæ, seu *Vitæ SS. Apostolorum*, *Lond.* 1674. fol. Prodierunt auctiores quartâ vice, *ibid.* 1684. fol.
Apostolici, seu *Vitæ Patrum primitivorum trium priorum Sæculorum*, præmissâ dissertatione de Christianæ Religionis successu sub Paganismo, *Lond.* 1676, 1686. fol.
Vitæ Patrum Primitivorum IV. Sæculi; præmisso Apparatu de statu Paganorum sub Christianis Imperatoribus, *Lond.* 1683. f.
Dissertatio de regimine veteris Ecclesiæ per Episcopos, Metropolitas, & Patriarchas, & de iniquis Pontif. Romanorum usurpationibus, Lond. 1683. 8°.
Chartophylax Ecclesiasticus, seu de Scriptoribus Ecclesiasticis, eorumque scriptis, *Lond.* 1685. 8°. Lat.
Tabulæ Ecclesiasticæ, quibus Scriptores Ecclesiastici, eorumque patria, ordo, ætas & obitus breviter exhibentur; à Chr. N. ad Ann. usque 1517. *Lond.* 1674. *Hamburg.* 1676. Lat.

Errata

Errata Typographica in Hiſtoria Literaria.

In Prolegomenis.

PAg. 2. lin. 21. lege *futuri*. p. 2. l. 6. leg. *eandem*. p. 7. l. 48. l. *furalia*. p. 12. l. 23. l. *adhæreat*. p. 21. l. 36. l. *Jacobum*. p. 27. l. 1. l. *Rocellii*. p. 27. l. 5. l. *Pariſ* 1668. p. 32. l. 42. l. *tempore* p. 35. l. 18. l. *requiſiverint*. p. 36. l. 13. l. *ignaros*.

In ſequenti Hiſtoriâ

PAg. 1. l. 20. lege *quidam*. p. 11. l. 32. l. *pro putato*. p. 16. l. 9. l. *memorant*. p. 22. l. 30. l. *excerpſit*. p. 26 l. 20. l. *Romam*. l. 40. pro *Rev.* l. *Rich.* l. 47. l. *germanam*. p. 31. l. 32 l. *promiſcua*. p. 33. l. 45. l. *Sibyllina*. p. 36. l. 53. l. *redimulam*. p. 39. l. 30. l. *expenſi*. p. 49. l. 33. dele *ſed*. l. 47. l. *Chev. Daniel Guillemot demeurant rue des Cordiers derriere les Jacobins*. p. 66. l. 12. l. *Origenem*. p. 72. l. 36. l. *Chr.* p. 75. l. 32. l. *aſſ.* p. 76. l. 26. l. *ſuffiſſimi*. p. 77. l. 47. l. *traditam*. p. 83. l. 23. l. *Latina*. p. 91. l. 33. in marg. l. 251. l. 36. l. *percepit*. p. 92. l. 4. pro *a* l. *ſe*. p. 93. l. 1. l. *rebaptizari*. p. 98. l. 14. l. *ſint*. p. 99. l. 23. l. *pœni-* p. 105. l. 42. l. *adulteratum*. p. 113. l. 42. l. *laſſu*. p. 115. l. penult. pro κδ'σ'ω l. ὦ δέ σω. p. 133. l. 2. l. *extant*. p. 238. l. 11. poſt *Nin*, addc, *us*. p. 150. l. 47. poſt *eſt*, del. punctum. p. 152. l. 4. poſt *aſſerunt*, addc *eſt*. p. 155. l. 52. poſt *qui*, addc, *Nicænam*. p. 162. l. 26. l. *Scenica*. p. 171. l. 27. l. *expertus*. p. 172. l. 9. l. *peſtiferâ*. p. 176. l. 38. l. *inquiretur*. p. 183. l. 32. l. *variis* p. 206. l. 35. l. *Alexandrini* p. 217. l. 30. l. 394 p. 233. l. 14. l. *favet*. p. 248. l. 9. l. *Diverſis* p. 251. l. 23. vox *Sparta* ad Epiſtolas Pontificii immediatè præcedentes referenda eſt. p. 254. l. 41. l. *exarandique*. ib. l. 54. poſt *loco*, fiat punctum. p. 256. l. 25. l. *peſtremum*. p. 258. l. 5. l. κἄλλει. ib. l. 21. l. *ſcriptor*. p. 261. l. 31. l. *editi*. p. 276. l. 57. l. *Georgiana*. p. 289. l. 9. del. *eſt*. p. 298. l. 56. pro ἱερεὺ l. θεὸν. p. 325. l. 43. l. *meminit*. p. 327. l. 11. l. *Cornum*. p. 336. l. 26. l. *Liberius*. l. 27. l. *Acrificiis*. p. 339. l. 40. l. *complexus*. p. 350. l. 3. l. *Sirmondi & Chiffletii Ducheſnius*. p. 352. l. 8. l. *Teanenſi* p. 354. l. 7, 38, 51. l. *Danſquius*. p. 367. l. 5 poſt *quam*, addc, *refert*. p. 387. l. 9. *Codicis*. p. 399. l. 18. d. *ipſum*. p. 402. l. 37. l. *Oratorum*. p. 412. l. *conſecrant*. p. 422. l. 11. l. *Imperatore*. p. 424. l. 31. l. *Gaunilus*. p. 432. l. 2. l. *trimendus*. p. 442. l. 5. l. *Reſurrectione*. p. 464. l. ult. l. *leſtimus Codicis*. p. 465. l. 16. l. *præſcripſ-* p. 467. l. 44. l. *Orthodoxum*. p. 471. l. 26. l. DCCCXVI. p. 498. l. 39. l. *revocari*. p. 545. l. 52. l. *ſcriptam*. p. 552. l. 11. l. *ſibi*. p. 597. l. 3. l. *anno*. p. 601. l. 1. l. *oppoſitam*. p. 608. l. 9. poſt junior, addc, *Theologus*. in marg. l. *Dattich*. p. 616. l. 1. l. *pleriſq.* p. 623. l. 27. l. *emanſiorib.* p. 663. l. 41. l. *quo*. p. 669. l. 5. l. 1670. p. 669. l. 25. l. *ipſum*. p. 676. l. 29. l. *admirandus*. p. 677. l. 34. l. *Oreſtrenſis*. p. 682. l. 40. pro *Magnum*, l. *Magiſtrum*. p. 686. l. ult. l. *quam*. p. 695. l. 12. l. τὸν τπιστν. p. 703. l. 20. l. *latent* p. 707. linea 20ma, & 21a. ab his verbis, *De hoc Chronico*, &c. poſt duas lineas ad voc. *Tuſſienus* reponantur, quippe quæ loco non ſuo poſitæ ſunt. p. 721. l. 13. l. *Patavii*. ib. l. *in Virid-* p. 722. l. 2. l. *in Cænobio*. p. 735. l. 52. l. *Thomâ. Literarum quarundam defectus vel exceſſus, accentus, punctæ*, &c. *quæ ſenſum minus rectum, Lectoris humanitatis lubens patietur.*

In Appendice.

PAg. 6. lin. 32. lege *ſcripta*. p. 8. l. 23. l. *Scriptor*. l. 42. l. *prædiſſe*. lin. ult. l. *ſupremum*. p. 13. l. 19. pro *celebratur*, lege *celebraturi*. p. 14. l. 8. &c. tota periodus ſic legenda eſt, *quæ & anno 1318 in Comitiis Arimineſibus tertiâ, Taurinenſibus anno 1321. quartâ, Montepeſſulanis anno 1324 quintâ vice, Oecumenica conſtituta ſunt.* p. 15. l. antepenult. l. *aſſuevo* p. 20. l. 2. l. *evulgati*. p. 21. l. 14. poſt *dein*, addc *in* p. 21. l. antepenult. l. *conſentanea* p. 26. l. 18. l. *prædixi*. p. 29. l. 35. pro *ad*. l. *ab*. p. 31. l. 8. l. *nonnulla*. p. 32. l. 25. l. *de Nullitate Proceſſuum*. l. 49. l. ἀσυγχύτως. l. 51. lege *Contaminato*. p. 37. l. 52. poſt *nondum*, addc *etiam*. p. 39. l. penult. lege *fallam*. p. 43. l. 1. l. *rerum*. p. 41. l. 3. poſt *capitalis*, addc *ei*. p. 42. l. 45. l. *dno*. p. 47. l. 48. l. *exarandis*. p. 49. l. 3. l. *Trevirſa*. l. 13. pro *longe ante Wicleſum confeſſa*, l. *à Wicleviana longè diverſa*. p. 52. l. 20. l. *debent*. l. 50. l. *expugnantem*. p. 53. l. 5. l. *croſſus*. p. 54. l. 52. l. *Collectiani*. p. 60. l. 44. verba iſta, *inter Brigata Opp. Roma* 1557. p. 10. in margine ponenda fuerant. p. 63. l. 47. l. *Româ*. p. 68. l. 11. l. *Aſſiſa*. p. 69. l. 2. l. *controversia*. l. 19. *Summum*. l. 45. *nemus*. l. antepenult. dele *a*. p. 76. l. 35. l. *agnitus*. p. 86. l. 4. l. *Reformationis*. l. 41. in marg. l. *delenda*. p. 87. l. ult. l. *Clericus*. p. 92. l. 6. l. *videtur*. l. 28. in marg. l. 1415. p. 95. l. 40. l. *universam*. p. 97. l. 4. l. *Aretinum*. p. 100. l. 32. poſt *Turcorum*, addc *Rege* p. 114. l. 30. l. *oppugnat*. p. 128. l. 46. in marg. l. 1446. p. 129. l. 44. l. *literarum*. l. 51. l. *Cardinalitium* p. 141. l. 41. l. *Retractationis*. p. 154. l. 41. l. *Ad*. p. 169. l. 12. l. *Haſſorum*. p. 174. l. 38. l. *ſermonis*. p. 175. l. 5. l. *Sumpnagena*. p. 190. l. 20. l. *Mattiæi*. p. 202. l. 22. l. *Repetitiones*. p. penult. l. *disputandam*. p. 208. l. 38. notet Lector vocem *Orthodoxus* ſenſu proprio & grammatico, quaſi *rectæ ſententiæ* ſeu *opinionis*, non vulgari & Eccleſiaſtico, quaſi *rectam fidem tenens*, uſurpari.

PROLEGOMENA.

PRodit jam tandem, ſat citò, ſi ſat benè, *Scriptorum Eccleſiaſticorum Hiſtoria Literaria.* De cujus ortu, progreſſu, materiâ, methodo, mediis & ſubſidiis, plurimiſq; ad Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam ſpectantibus, tuâ forſan æquè ac meâ intererit, candide Lector, ut paucis hic in anteceſſum agam.

SECT. I.

De hujuſce Operis Ortu & Progreſſu.

IN quam immenſam molem parvâ ab origine res ſæpiùs creſcant, hoc ipſo opere ſatis ſupérq; didici. Decimus quartus jam agitur annus, ex quo *Scriptorum Eccleſiaſticorum Tabulas* typis mandavi; quæ Hamburgi deinde An. MDCLXXVI. me planè inſcio, recuſæ ſunt. Eo enim tempore de hâc re ulteriùs promovendâ, οὔτ' ὄναρ οὔτ' ἐξ ὀνάρ, ne ſemel quidem ſubiit animum cogitatio. Poſt paucos verò annos enixè rogarûnt, & acriùs apud me inſtabant amicorum plurimi, Viri haud vulgares, ut de Scriptoribus Eccleſiaſticis accuratius adhuc aliquid commentarer, & ſuppletis quæ in aliorum hâc de re libris deeſſe videbantur, opus conderem, quod communi ſtudioſorum commodo inſerviret. Talia ſuadentibus ſurdas objeci aures, nec tam argumentis quam iteratis precibus victus, tandem manus dedi; & conquiſitis undiq;, quæ futuro operis ſubſidio, ſimul & ornamento fore videbantur, *hiſtoriæ* hujuſce *literariæ* fundamenta jeci. Verùm protinùs expertus ſum, duram me cepiſſe provinciam, nec tam gravi oneri pares ſubeſſe humeros, magnum eſſe negotium, laboris & periculi plenum, nec unius anni id opus fore. Non enim nobis, qui ſub ſole & pulvere indies laboramus, licet eſſe tam beatis, ut, cæteris ſoluti curis, unico negotio, operâ atque animo incumbamus. Aliò nos vocant quotidianæ vitæ curæ & ſollicitudines, & frigidæ plerunq; occupationes, quæ ſimul & avocant animum & comminuunt; aliò, quæ amicis preſtantur obſequia; aliò, diverſâ quandoq; ſtudiorum Ratio; aliò deinq; ſacri noſtri muneris officia; quorum ſingula vel totum occuparent hominem. His tamen non obſtantibus, in Hiſtoriâ hâc concinnandâ penè ad finem Quarti Sæculi ante plures jam annos progreſſus eram, cum primò nutans rerum mearum ſtatus, mox pertinax & penè conclamata valetudo, & moles, quâ premor, cadaveroſa, opus incœptum è manibus excuſſerunt. Iterim ne nihil omninò egiſſe viderer, Ann. MDCLXXXV. *Chartophylacem Eccleſiaſticum*, quo propè 1500. ſcriptores, eorúmq; ſcripta recenſebantur, in lucem emiſi. Ex eo tempore duo Scriptores Galli idem argumentum ex parte tractârunt; *Viz. Lud. Ellies du Pin*, facultatis Sorbonicæ Theologus, qui Auctorum Eccleſiaſticorum novam bi-

bliothecam

bliothecam Gallico ſermone edidit *Pariſ.* 1686. 8°. Vir (quantum ex iis quæ latinè edidit, perſpicere licet, Gallica enim haud ſatis capio) doctus & candidus, & antiquitatis eccleſiaſticæ cultor diligentiſſimus. Alter, *Caſimirus Oudin*, presbyter Præmonſtratenſis, qui eodem loco & tempore *ſupplementum ad Bellarminum de ſcriptoribus eccleſiaſticis* evulgavit. Quo in opere utinam eundem cum *Cl. Du-Pin* diligentiam, par judicium adhibuiſſet: non tot fœdis erroribus ſe implicuiſſet, nec adeò magnam operis ſui partem ex Miræo, Labbeo, Voſſio, aliiſq; (ſæpè nè leviſſimâ quidem eorum, undè ſua deſumpſerit, mentione factâ) ad verbum tranſcripſiſſet: non levem alioqui candoris, & diligentiæ non inutiliter poſitæ laudem reportaturus. Verùm ad *Chartophylacem* redeo. Cum opuſculum illud breve nimis & jejunum eſſe quam ut ſtudioſorum uſibus ſatisfaceret, amici undiq; conquererentur, mecum tum coràm tum per literas egerunt, ut opus quod ad blattas & tineas relegâram, ad incudem revocarem, adeóq; ad telam quam orſus eram, pertexendam, ſtimulos addiderunt. Feci igitur quod potui, & opus ad hanc, quam vides, formam molemque, non ſine immenſo (quod præfiſcine dicam) labore tandem perduxi. De quo modò candidè judicent eruditi, ſat erit; quid cenſores, quid naſutuli, ἐ ϕϑονεῖς Ἰαμβλιχίδη.

Dicet fortaſſe aliquis, me actum agere, & in hoc inſtituto poſt Sixtum Senenſem, Poſſevinum, Bellarminum, Miræum, Labbeum, Geſnerum, Simlerum, Perkinſium, Scultetum, &c. verſari, nil aliud eſſe, quam poſt Homerum Iliadem ſcribere. Fateor quod res eſt, plures in hoc genere ſcriptores extare; quorum lucubrationes à me quam longiſſime abſit, ut è ſtudioſorum manibus excuti vellem. Habent aliorum libri ſuos uſus, habet forſan & meus ſuos. In eodem ſtadio decurrentibus non eadem omnibus currendi ratio, non eadem terenda ſemita, neq; eadem curſum fœliciter conficiendi adminicula; nec qui in amœno amploq; deambulunt horto, eoſdem ſemper decerpunt floſculos. Latiſſimè patet Scriptorum Eccleſiaſticorum campus in quo plures abſq; âliorum damno ſeſe exercere poſſunt. Quid alii qui de Scriptoribus agunt Eccleſiaſticis, quid vero ipſe in hoc opere præſtiterim, aliorum eſto judicium; mallem ego ex ipſius operis collatione, quam ex meâ de prædicatione, id Lectori innoteſcere. Sine jactantia ſpero dici poteſt, præter ea quæ mihi cum aliis communia ſunt, quam plurima hic reperiri, quæ fruſtra alibi quærantur. Utcunq; ſit, vulgatum illud S. Auguſtini huc etiam trahere licet: *Neq; enim omnia, quæ ab omnibus conſcribuntur, in omnium manus veniunt. Et fieri poteſt, ut nonnulli, qui etiam hæc noſtra intelligere valent, illos planiores non inveniant libros, & in iſtos ſaltem incidant. Ideóq; utile eſt plures à pluribus fieri diverſo ſtylo, non diverſa fide, etiam de quæſtionibus iiſdem, ut ad plurimos res ipſa perveniat, ad alios ſic, ad alios autem ſic.*

Aug. de Trin. lib. 1. cap. 3. Tom. 3. p. 211.

SECT.

SECT. II.

De Materiâ & Methodo hujus Operis.

REstat jam, ut paulò explicatiùs de ipsis quos hic exhibemus scriptoribus, de illorum scriptis, deq; operum editionibus, deinq; de Methodo & Ordine quo usi sumus, paucis agamus. Scriptores ipsi non sunt unius generis. In quatuor classes commode dispesci possunt: Sunt enim vel Majores, vel Minores, vel Hæretici, vel Gentiles. Majores voco, non tantum qui ætate & auctoritate cæteris præstant, quales sunt Apostoli viriq; Apostolici, οἱ τῷ πρώτῳ πόξιν ἢ τῶν ἀποστόλων ἐπιζηγτης διαδοχῆς (ut de iis Eusebius lib. 3. cap. 37.) sed qui indefesso studio & immensis laboribus plura volumina in Ecclesiæ juxta ac Reipublicæ literariæ commodum elucubrârunt: Et in hoc genere nullum me prætermisisse spero. Minorum gentium scriptores sunt, qui non nisi paucos aliquot tractatulos ediderunt, vel singularem aliquam epistolam ad Posteros transmiserunt. Hos etiam undiq; conquisivi & in censum retuli: Quod ut majore cum fructu facerem, non modo magna patrum volumina sedulo excussi, verum ingentes Bibliothecæ Patrum, Conciliorum, Miscellaneorum, & (quotquot ad manus meas pervenerunt) istiusmodi Collectaneorum Tomos pervolvi, plurimosq; inibi latentes scriptores in lucem protraxi: In hâc scriptorum Classe, primum locum tenent (non enim de iis jam loquor, qui justa volumina condiderunt) Pontifices Romani propè omnes, quorum Acta, Epistolæ, Decreta, Diplomata, cum ad rei Ecclesiasticæ notitiam sint maximè necessaria, nescio qua de causa in Scriptorum Ecclesiasticorum censum (quod tamen vulgò fieri non solet) non sint reponendi. Quod Hæreticos inseruerim id inde factum est, quia horum non minus quam aliorum notitia ad historiam ecclesiæ illustrandam apprimè confert. Cum enim haud minima ecclesiasticæ Antiquitatis pars sint, plurimumq; refert scire quinam fuerint, & unde orti; quænam illorum secta & placita, quosve libros ad dogmata sua vindicanda procuderint; quâve occasione hæreses suas disseminarint, necesse est, ut in hujuscemodi opere eorum ratio habeatur. Quod tamen vel penitùs insuper habent, vel negligentèr admodum curare solent, qui scriptores Ecclesiasticos nobis exhibent. Eâdem de causâ etiam eorum rationem habui, quorum nulla hodiè supersint opera, eò quod Antiquitatis studioso plurimum intersit, ut ad horum cognitionem deducatur. Historiæ Politicæ scriptores hinc inde, at parcè quidem, in Commentarios misi: cui enim ignotum sequioribus Ecclesiæ temporibus paucos admodum fuisse, qui res ecclesiasticas seperatim tradiderunt; verùm unâ eâdemq; operâ civilia & ecclesiastica negotia literis mandare soliti sint? Plures à me scriptores omissos nemo miretur. Quis enim vel Bernardo oculatior videt omnia? præterea multi sunt Anonymi, quorum capita in censum non veniunt, & tamen hos quoq; inter veteres plerumq; notavimus. Multi incerti prorsùs temporis, quorum ætatem nullo vel verisimilis conjecturæ hamo expiscari poteram; multi satis quidem noti, sed nullius nominis,

quippe futiles ac proletarii, ac proindè aliis tantummodò cedere digni. Cum enim posterioribus præsertim ecclesiæ sæculis infinita sit scriptorum messis, Scholasticorum putà, Chronologorum, Biographorum, &c. delectus in his quandoq; habendus erat, quo præteritis obscuris & nullius numeri scriptoribus, farfari foliis, celebrioribus & sæculorum memoriâ dignis locus esset. Vereor tamen ne etiam mihi vitio vertatur, me plures quam par erat hujus farinæ scriptorculos reliquis immiscuisse. In prioribus sæculis summam quam potuimus, præstitimus diligentiam: quo fine totum pene Eusebium, Hieronymum, Gennadium, Photium, Suidam, & ex veteribus alios, quantum ad institutum nostrum attinet, hausimus. Sub singulis Scriptoribus, primò quidem res gestas maxime memorabiles, præsertim ad Ecclesiæ & Reipublicæ literariæ statum pertinentes, ex optimis quibusq; scriptoribus, notavi. Id enim in aliis, qui nobis in hoc argumento præcesserunt, maximè deesse sæpius observaveram, quod parcè nimis de scriptoribus suis agant, nec historicam eorum notitiam satis amplam, junioribus maximè necessariam, propinare solent. Hâc tamen in re modum tenui, ità ut neq; nihil, neq; tamen omnia dicerem. Pauca tamen sunt illustriora Antiquitatis Ecclesiasticæ capita, quorum summa ex hoc vel illo loco peti non potest. Scriptoris vitam sequitur Elogium & de stylo censura, hæc ex veteribus quam plurimum deprompsi, & ubi deficiunt veteres, ex recentioribus, sed primi subsellii viris; Erasmo, Scaligero, Casaubono, &c. nec rarò meum etiam, quale quale id sit, judicium interposui.

Ad finem cujusvis sæculi scriptores Gentiles addidi, qui fidem nostram sanctissimamq; Religionem suo tempore oppugnárunt. Tenuis fateor horum est, & exiguus quam pro tot sæculorum ratione numerus. Verùm plurimorum etiam nomina unà cum scriptis perierunt. Siquidem primi Imperatores Christiani præfervido quidem (num etiam laudando?) zelo Gentilium adversus Christianam fidem libros flammis adjudicárunt. De Porphyrio Constantinus M. Epistolâ ad Episcopos & Plebem, apud Socrat. lib. 1. cap. 9. Πορφύριος ὁ τὴν δυσσεβείας ἔχθρος, συντάγματα πεφάνηται κατὰ θρησκείας ευσεβείας ἄξιον ὕψους μισοῦν, καὶ τοῦτον ἄξια ἐπιπεπόνθεναι μὴ αὐτὸν πρὸς τὸ ἴδιον γένος, καὶ πλείους ἀναπλήσαι κακοδοξίας, ἀφανισθῆναι δὲ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγράμματα. *Porphyrius veræ pietatis inimicus, compositis adversus Christianam Religionem nefariis voluminibus, dignam mercedem retulit, ut & ipse infamis sit apud posteros, multisq; appetitus opprobriis; & impii ejus libri penitùs fuerint aboliti.* En etiam Theodosii M. Legem Cod. *de Summ. Trinit.* Tit. 1. leg. 3. *Decere arbitramur nostrum imperium, subditos nostros de Religione commonefacere* ——*Sancimus igitur, ut omnia quæcunq;* Porphyrius *suâ pulsus insaniâ, aut quivis alius contra Religiosum Christianorum cultum conscripsit, apud quemcunque inventa fuerint, igni mancipentur. Omnia enim provocantia Deum ad iracundiam scripta, & pias mentes offendentia, ne ad aures quidem hominum pervenire volumus.* Inde fit ut nè multorum quidem, qui adversùs Christianos scripserunt, nomina nobis nota sint, nedum ipsorum libri integri ad nos pervenerint.

Scripta

Scripta quod ſpectat, ſingula ad proprias claſſes revocavi; omnium tum junctim, tum ſeorsim editorum indicem appoſui; ſub alienis nominibus latitantia ſuis autoribus reſtitui; deperditorum veſtigia ſcrutatus ſum, & quænam hodie ſuperſint fragmenta, & ubinam reperiantur, quaſi digito monſtravi; quæ dubiæ ſint fidei Lectorem monui, genuina à ſuppoſititiis ſedulò diſtinxi, & ubi opus erat, rationes addidi; breviter id quidem, & tribus quaſi verbis, niſi ubi pleniorem criſim res ipſa poſtularet. Non enim mihi par viſum eſt, longa argumentorum agmina in aciem proferre, ad ea opuſcula ſpuria demonſtranda, quæ à longè majore doctioriq; ipſorum Pontificiorum parte veluti ſuppoſititia rejiciuntur. Neq; ſane, cum hæc ſcriberem, neceſſe erat: nondum exortis apud nos novis cauſæ pontificiæ hyperaſpiſtis, qui cramben centiès coctam, centiès rejectam, nobis reponunt, Veterúmq; opuſcula ab omnibus fere hactenus pro ſpuriis habita tantâ temeritate, tam perfrictâ fronte nobis obtrudunt, quaſi nemo adhuc iis litem intentaverat. Conſtitutiones & Acta Synodalia non ſemper notavi. Mecum certè deſtinaveram, unicuiq; ſæculo concilia eorumq; Acta & literas appendere; Sed ab hâc ſententia diſceſſi, ne in majorem quàm par erat molem liber excreſceret. Utinam exurgat tandem, qui hâc ſimilive methodo nobis concilia tradat. Etſi verò de ſcriptis editis prima mihi ac præcipua cura fuit, ἀνέκδοτα tamen & quæ hactenus latent manuſcripta, omni, quâ potui, ſedulitate inveſtigavi: in quo nihilominùs vereor ut curioſo Lectori ſatisfecerim. Intereſſet ſanè Antiquitatis ſtudio, ut refractis Bibliothecarum clauſtris intima Archivorum penetralia reſerarentur, & plenus tot reconditorum Eccleſiæ monumentorum theſaurus nobis pateſceret. Verùm enimverò quis huic oneri ſufficeret Atlas? quis huic labori perferendo par Hercules inveniatur? Interim hujus temporis fœlicitati gratulor, quod tot Veterum monumenta è tenebris eruta, blattarum & tinearum imperio erepta videt: quod tot *Sirmondos*, *Valeſios*, *Holſtenios*, *Allatios*, *Labbeos*, *Cotelerios*, *Garnerios*, *Baluzios*, *Mabillonios*, *Dacherios*, *Huetios*, *Lambecios*, *Wetſtenios* (ut noſtrates hodie florentes ſileam) noſtra hæc tulit ætas.

Scriptorum eccleſiaſticorum editiones, ſi non omnes, certè penè omnes, eaſq; longè præſtantiores appoſui; Opuſcula ſeorſim edita, & quæ in reliquis operibus deſiderantur, diligenter recenſui. Editionibus recentioribus vetuſtiores plerunq; adjunxi, quæ ob rationes infra memorandas ſuo pretio meritò æſtimantur. In plurimorum librorum, qui primis naſcentis typographiæ temporibus prodierunt, editionibus indagandis, optimos quos invenire potui duces ſecutus ſum. Nec melioris notæ catalogos neglexi, tum Bibliothecarum publicarum, *Oxonienſis*, *Leydenſis*, &c. tum privatarum, *Thuanæ*, *Heinſianæ*, *Arundellianæ*, &c. partim ut varias editiones inter ſe conferre, partim ut quæ non ubivis proſtant, faciliùs inveſtigare liceret. Verùm de S. Patrum editionibus ſuo loco fuſiùs agemus.

Ad ordinem tandem & methodum, quâ uſi ſumus, deveniamus. Et primo quidem loco cuivis ſæculo proprium titulum addidi, quò faciliùs à reliquis diſtinguatur, & legentis memoriæ firmiùs inhæreat.

reat. Deinde istius sæculi Breviarium præmisi, quo historiæ Ecclesiasticæ & literariæ fontes aperiuntur; sed in hâc re brevior quidem fui, cum res maximè memorabiles sub singulis Scriptoribus recensèantur. In diggrendis scriptoribus, temporis seriem, utpotè naturæ magis congruentem, & quæ in lectione Patrum ordine maximè commodo nos manuducit, observavi: annum, quo quisq; floruit, præsertim fatalem quo obiit, certissimum quippe ætatis indicium, notavimus; ubi certa ætas inveniri nequit, conjecturis usi sumus, ratione tamen non prorsùs destitutis. Dato hujus vel illius scriptoris mortis tempore, annum quo claruit decennio ante collocavimus, nisi ubi peculiaris quædam ratio aliter suasit. In figendis Imperatorum, Episcoporum, Abbatumq; ætatibus, ab anno, quo ad munera & dignitates evecti sunt, ubi haberi potuit, Epocham duximus. In Pontificum Romanorum successione, temporisq; notatione, à sæculo quarto, catalogum quem non ita pridem edidit Papebrochius, ut, in rebus eorum gestis recensendis, auctores è quibus sua delumpsit Baronius, plerunq; secuti sumus. Sæculum claudunt Gentiles, qui sanctissimam Christi Religionem scriptis suis oppugnárunt: verùm hi in sæculo sexto desinunt, totâ deinceps Philosophiorum eruditorumque Ethnicorum gente penè ubiq; deletâ.

SECT. III.

De mediis & subsidiis in condendo hoc opere adhibitis.

RECtè olim C. Plinius, Præfat. ad Vespasianum historiæ naturali præmissâ: *Et benignum, ut arbitror, & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris: non ut pleriq; ex iis quos attigi, fecerunt. Scito enim conferentem autores me deprehendisse, à juratissimis & proximis veteres transcriptos ad verbum, neque nominatos. ——Obnoxii profectò animi, & infælicis ingenii est, deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, cum præsertim sors fiat ex usurâ.* Postquam igitur declaraverim, quid à me in hoc opere præstitum sit, æquum est, ut quibus subsidiis instructus, quâ amicorum ope sustultus, illud promoverim, proximè exponam. Et primò quidem præsidentiùs dicam, me suum cuiq; reddidisse: neminem læsi, nullius famam, nomen, scripta suppressi; nullius scrinia compilavi; ipsos, ubi licuit, fontes semper petii; quoties verò recentiores in subsidium vocandi essent, appositò Auctoris & nomine & loco, candidè & fidelitèr recognovi. Libri quibus usus sum, ubivis extant, cuivis patent; quorum proindè Elenchum hisce Prolegomenis præfixi. Nec pro parte suâ deerant Amici, ut mihi in hâc arenâ desudanti manus auxiliatrices admoverent: quosdam in ipso operis cursu notavi, paucos huic loco reservavi. Inter exteros primum locum tenet *L. Otto Menckenius*, in Academiâ Lipsiensi Prof. publ. & Collegii *Acta eruditorum* elucubrantis Præses dignissimus; cui non uno nomine obstrictus sum, à me verò hoc loco celebrandus, quod opuscula quædam Græca è Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis codd. MSS.

in

in usus meos describenda curavit, quorum unum aut alterum huic operi inserui. *Hen. Dodwellus* Dublinensis, historiarum in Academiâ Oxoniensi professor celeberrimus, operis mei fautor benignus, qui mihi huic oneri humeros non semel subtrahenti vires animumq; addidit, fluctuantem confirmavit, si quid mihi verò opus esset, tum de pectore, tum de scrinio lubens deprompsit. Quædam notavit *Ab. Sellerus* Devonienſis, vir meliori loco forteq; dignus. Sed cum in insanam prope molem opus excrescere viderem, parciùs iis quæ ab amicis accepi usus sum. Unicum adhuc est, de quo paulò diſertiùs agendum erit. Jacobus Usserius Archiepiscopus Armachanus, ab ipsiis studii Theologici incunabulis *Bibliothecam* quandam *Theologicam* (ita enim operis titulum ipsemet formaverat) meditatus est, publicis eruditorum votis diù multumq; expetitam. *Bibliothecam, tuam Theologicam* (inquit Cl. Spanhemius Epist. dedicat ad *Dub. Evangel.* part. 3. *Genevæ.* 1639.) *et veterum Scriptorum Ecclesiasticorum criticum omnes antiquitatis genuinæ studiosi à subactissimo judicio tuo summo cum desiderio expectant.* Hunc in finem Patres per singula sæcula decurrentes studiosè legebat, & plurima in futuri operis materiam undiq; conquisivit. Sed proh dolor! opus erat institutum potiùs quam inchoatum, nec nisi *rudis indigestaq; moles.* Gravioribus enim negotiis occupatus, & belli civilis per plures annos apud nos grassantis tempestate hinc inde jactatus, vix ultra confusa quædam collectanea progressus est. Eruditissimi Præsulis autographum pro summâ, quâ pollet, humanitate mecum communicavit *Edvardus Stillingfleet*, Ædis Paulinæ apud Londinenses Decanus, Gentis paritèr ac sæculi nostri ornamentum. Sed cum haud aliud præter schedas quasdam laceras, & miserè detritas, malè exaratas, nulloq; ordinè dispositas contineret, spes quam conceperam præclara exinde in usum meum depromendi, magnam partem frustrata est; paucula excerpsi, quæ, servatis, ut plurimum, ipsius Usserii verbis, suis locis inseruntur. Ne verò quæ tantâ diligentiâ collegerat Usserius, penitùs perirent, Ger. Langbaini Col. Reginalis Oxon. Præpositi curæ ea moriens commendavit. Nec Amici integerrimi votis defuit Langbainus; Collectanea Usseriana exscribenda curavit, in Ordinem qualem potuit, redegit; lacunas supplevit, citationes in margine detritas restitutit: sed cum studio, quam par erat, ardentiori in Bibliothecâ publicâ hieme inclementiori hoc opus perurgeret, ipsi immortuus est anno 1657. Apographum Langbainianum in Bibliothecæ Bodleianæ Archivis servatur; ubi illud olim me vidisse memini. Verùm (ut ad amicos, unde digressus sum redeam) nec laude suâ fraudandus est Hen. Whartonus, Artium Magister, Vir optimi ingenii, & quavis ferè meliori literaturâ longè suprà ætatem eruditus, qui ut oculorum meorum imbecillitatem sublevaret, in scrutandis Auctorum locis, editionibus conferendis, versionibus conficiendis, colligendis plurimorum Pontificum Romanorum rebus gestis per septem vel octo menses mecum fideliter laboravit. Et dum aliud postea agens variarum bibliothecarum forulas excuteret, non unum Scriptorem, non unum fragmentum mihi indicavit, ut suis locis notavi. Deniq; dum operi egomet nimium intentus ad sæculi xiii. exitum properarem, ecce gravissima

me

me afflixit valetudo, adeo ut de ſalute, penè de ipſâ vitâ deſperarem. Hunc igitur in partem vocavi, huic lampada tradidi, qui ab anno 1301. juxta Ordinem & fundamenta in *Chartophylace* poſita, cætera abſolvit: cujus proinde Appendix hujus Operis calci ſubnectitur. His jam de opere noſtro præmiſſis, ad alia Antiquitatis Eccleſiaſticæ notitiam propiùs ſpectantia, noſtroq; propoſito apprime congrua deſcendamus.

SECT. IV.

Regulæ Criticæ ad diſcernenda genuina SS. Patrum opera neceſſariæ.

CUM in primariis fidei controverſiis ad Patrum Tribunal undiq; provocari ſolet, cumq; ex commentitiis fictæ antiquitatis Scriniis cauſâm ſuam contra nos plerumq; agant Pontificii; quantum antiquitatis Eccleſiaſticæ Studioſis intereſt, genuina SS. Patrum opera à Spuriis poſſe ſecernere, neminem, niſi in re Eccleſiaſtica planè cœcum, latere poteſt. Nullo non Sæculo fuerunt falſarii nebulones, qui non modò Patrum Scriptis violentas manus injecerunt, & partim addendo, partim detruncando fœde interpolarunt, ſed & integros libros à ſe confictos iis impudenter ſuppoſuerunt. Hinc tot *Evangelia*, *Conſtitutiones*, *Traditiones*, *Revelationes*, *Itineraria* ſub ipſis Apoſtolorum nominibus olim venditata, *à neſcio quibus Sutoribus fabularum ſub Apoſtolorum nomine Scripta*, ut de Manichæorum Apocryphis loquitur * Auguſtinus. Hinc Pauli & Theclæ Περιοδοι, putidis fabulis refertæ, à Presbytero quodam Aſiano Pauli σοφιστῆ confictæ, qui fraudem D. Joanni Apoſtolo confeſſus eſt; ab eo idcirco Presbyterii gradu dejectus; quod ex Tertulliano refert † Hieronymus. Et ſi nec ipſis Apoſtolis pepercerint, quid mirum ſi in illorum Succeſſores graſſata ſit effrænis hæc figendi licentia? Cui non nota quæ ſub Clementis Romani, Lini, Prochori, Martialis, Melitonis, Juſtini Martyris, Tertulliani, Cypriani, Dorothei, Athanaſii, Hieronymi, Auguſtini, Chryſoſtomi, &c. nominibus circumferuntur ſpuria? quæq; in Sequenti opere utramvis ferè faciunt paginam. Vetuſtiorum hac in parte fraudes & impoſturas imitati ſunt ſequiorum ſæculorum monachi: his tot Diplomata, Epiſtolas, Homilias, Sanctorum Vitas & Paſſiones, & id genus Sexcenta alia, ſplendidis antiquorum nominibus inſignita, debemus. Quod vel monuiſſe ſat eſt. Fateor me hoc hominum genus iniquo admodum animo ſemper tuliſſe, viroſ utiq; in Reipublicæ literariæ perniciem natos, & proinde loris ac piſtrinâ dignos; vel ut ore *Plautino* loquar, *Ad fuſtitudinas, ferricrepidinas inſulas* ablegandos, *ubi vivos homines mortui incurſant boves*. Ad Criſim igitur de his feliciùs inſtituendam, quò vera à falſis ſecernantur, varias nobis regulas & aphoriſmos tradiderunt celeberrimi è Reformatorum gente Theologi; Hyperius, *de ratione Stud. Theolog.* lib. 4. cap. 9. Obſervat. 3. p. 688. Scultetus, *Aphoriſmis de fructuoſâ lectione Patrum*, Medullæ

* Cont. Fauſt. Manich. l. 22. cap. 79.

† De Script. c. 7.

Medullæ præmissis; Rivetus, Tract. *de Patrum Auctorit.* cap. 14. p. 88. Holdsworthus, SS. Theologiæ in Collegio Gresshamensi olim professor, Lect. 37. p. 328. Spanhemius in Academiâ Leidensi Professor Theologus hodie clarus, *Introduct. ad Hist. N. Testam.* p. 120. Horum ego Vestigiis insistens, paucos quosdam Canones delineabo, notisq; & exemplis illustratos in medium proferam.

I. *In quocunq; opere Rerum Personarumve, Scriptoris cujus nomen præ se fert liber, ætate recentiorum, occurrit mentio, certissimum est falsitatis indicium.* Personas quod attinet, paucis exemplis demonstratum ibo. In Abdiæ Babylonii, unius e LXX. discipulis, *Hist. Apostol.* lib. 5. laudatur Hegesippus; In *Quæst. & Respons. ad Orthodox.* sub Justini M. nomine quæst. cxv. Irenæus; Quæst. lxxxii. lxxxvi. Origenes; quæst. cxxvii. Manichæi; omnes Justino longe recentiores memorantur. Liber *de Trinitate*, Tertulliano diu tributus, *Sabellianorum* meminit, qui post Tertulliani demum tempora exorti sunt. In Titi Bostrensis Commentariis *in Lucam* Gregorius Nazianzenus, Nyssenus, Chrysostomus, Isidorus Peleusiotes, Cyrillus Alexandrinus non una vice citantur. In Athanasii *Quæstionibus ad Antiochum*, Nysseni, Chrysostomi aliorumq; recentiorum occurrunt nomina. Liber *de Spiritu & anima*, inter Augustini opera habetur, qui etsi opus sit, notante Erasmo, hominis variæ multæq; lectionis, & Philosophiam Aristotelicam altius ingressi, Augustini tamen non esse, præter alia, vel hinc constat, quod cap. 37. citetur *Boethius*, Augustini morte pene integro Sæculo posterior. *Rerùm* nomine præcipuè intelligo ritus & ceremonias, controversias, & hæreses. In Canonibus & Constitutionibus Apostolicis, in Dionysii Areopagiticis, & Epistolis Pseudo-Decretalibus, nullibi non occurrunt sexcenta de templis, altaribus, consecrationibus, vestimentis, festis publicis, jejuniis, de missis, baptismi tempore, & administrandi modo, de exorcismo, pœnitentia, monachatu loca, & infinita alia, ævo Apostolico nondum nata. Constitut. Apostol. lib. 6. c. 15. de Baptismo hæreticorum agitur, & controversia accurate definitur, cum quæstio hâc de re non nisi tertio demum sæculo exorta sit. Extant Origenis nomine Commentariorum *in Job* libri tres, in quibus nihilominus *Manichæorum* fit mentio, & Arii hæresis diserte propugnatur. Et ita quidem Commentarii *in Psalmos*, qui Arnobii Afri nomen gerunt, Photini, ejusq; hæresis, pluribus post Arnobii annis adinventæ, meminerunt. Huc etiam pertinet quod in quibusdam Cypriano ascriptis opusculis, non pauca Sacræ Scripturæ loca ex Hieronymi versione citantur. Id quod forsan in aliis nonnullis notari possit.

II. *Vocabula nova, vel novatæ significationis, & quæ manifestò sunt sequioris ætatis, libri, quo reperiuntur, vocabula liquidò ostendunt.* Hoc indicio ubiq; se produnt Epistolæ, quas vocant, *Decretales*, in quibus nullo non loco, *Primatum, Patriarcharum, Metropolitanorum, Archiepiscoporum, Apocrisiariorum, Patriciorum, Comitum, literarum formatarum*, &c. nomina, de quibus prima Ecclesiæ Christianæ sæcula ne per somnium quidem cogitabant, se nobis offerunt.

Hâc etiam regulâ Liturgiis & Conſtitutionibus Apoſtolicis detrahitur larva; in quibus *Pontifices*, *Patriarchæ*, *Archiepiſcopi*, *Monachi*, cum ſuis *Sub-diaconis*, *Lectoribus*, *Cantoribus*; *Thymiamata*, *Diptycha*, *Triſagium*, *Alleluia*, *Altaria*, &c. toties occurrunt, Sæculo Apoſtolico, æque ac novus orbis, penitùs incognita. S. Joannis Vitam Prochoro ejus diſcipulo longe eſſe recentiorem ſatis arguunt voces, ἡσυχία, Τεκλᾶ, ἀσκητήριον; non minus quam Nicodemi Evangelium, *Sacræ Trinitatis*, & *peccati originalis* vocabula, poſt non unum demum ſæculum in Eccleſiaſticum loquen uſum introducta.

III. *Fabulæ inanes, nugæq; ineptiſſimæ ab ævi Apoſtolici, vel ſcriptoris alicujus antiqui ingenio & gravitate abhorrentes, librum, quo continentur, cujuſcunq; tandem nomen gerat, ſuppoſititium eſſe clamant; ſaltem juſtam de eo dubitandi rationem exhibent.* Hoc nomine in nothorum cenſum jure merito veniunt ſeu *Periodi* illæ Pauli & Theclæ, quarum Tertullianus lib. de Baptiſmo, & Hieronymus de Script. cap. 7. meminerunt; ſeu *Acta* illa S. Teclæ Virginis, quæ hodie ſuperſunt, fabulis utiq; conſpurcatiſſima, de quibus vide Baronium prolixè diſputantem Not. ad *Martyrolog.* Septemb. xxiii. nec melioris ferè notæ ſunt, qui ſub *Lini* nomine habentur *De Paſſione Petri & Pauli* libri ii. quibus tot incerta, falſa, frivola narrantur. Ad ejuſdem farinæ cumulum relegandum eſt Jacobi *Proto-Evangelium*, nugis & commentis pluſquam Judaicis de Joachim & Anna, B. Virginis parentibus, de Mariæ Natalibus, educatione, nuptiis partu, &c. undiq; ſcatens, à Judaizante quodam nebulone, ſeu ex Gnoſticorum grege aliquo confictum, & ſub venerando & ſacroſancto Jacobi Apoſtoli nomine hominum credulitati ſine fronte impoſitum; adeoq; *apochryphis* iſtis *evangeliis* annumerandum, quæ Lucianus in Decreto Pſeudo-Gelaſiano falſaſſe dicitur: Ubi fortaſſe pro *Lucianus*, *Lucius*, ſeu *Leucius* (de quo mox agit Gelaſius) reponendus eſt. Unde & impoſturam ſuam luculenter prodit Commentarii *in Hexaemeron* ſub Euſtathii Antiocheni nomine compilator; qui totam fere hanc hiſtoriam, Euſtathii forſan ætate ignotam, ejus certe judicio indignam, in ſuum commentarium ſecurè transfudit, ut ſuo loco notavi. Ejuſdem planè furfuris eſt libellus *de Nativitate S. Mariæ*, inter Hieronymi opera repertus, à Gelaſio itidem damnatus, quem impoſtor Hieronymum ex Hebraico tranſtuliſſe fingit, librumq; ipſum (ſi diis placet) fuiſſe à S. Matthæo literis Hebraicis primò conſcriptum, dein diu ſecreto repoſitum, tandem à Seleuco quodam Manichæi diſcipulo in lucem editum. Hunc Seleucum eundem eſſe cum Leucio ſive Lucio (de quo Pſeudo-Gelaſius, quemq; *diſcipulum diaboli* vocat) apud omnes, arbitror, in confeſſo eſt. Nec ulli dubium eſſe poteſt, utrumq; opuſculum, tum *Pſeudo-Evangelium*, tum *de Nativitate* libellum ex eadem Gnoſticorum officina prodiiſſe, quippe qui teſte Epiphanio *, inter μυθία παρ' αὐτοῖς πεπλασμένα γεγραμμένα, librum *de progenie Mariæ* inſcriptum, portentoſis fabulis plenum habuerunt. Has fabulas à Gnoſticis acceptas pleniùs excoluerunt Manichæi, & in his præcipuè Leucius, ſive Seleucus: unde

* Hæreſ. xxvi. Num. 12.

Innocen-

Innocentius I. * ea quæ sub Matthæi, [alii legunt *Matthiæ*] Jacobi Minoris, Petri & Joannis nomine, *à quodam Leucio scripta sunt, non solum repudianda, sed & damnanda esse* definivit. Melitonis Sardensis liber *de Transitu B. Mariæ*, Historia *de Passione Imaginis Christi in Beryto*, quæ inter S. Athanasii opera locum habet, omnibus in propatulo sunt, risu potiùs quam fide digna, ut infinita alia jam mittam. * Epist. iii. ad Exup. c. 7.

IV. *Stylus, totiusq; orationis contextus, longe diversus ab eo dicendi Charactere, quo in genuinis suis usus est auctor, manifestum præbet suppositionis argumentum.* In hoc Criterio (ut de τοῖς ἔξωθεν nil dicam) consentiunt Critici Ecclesiastici, Eusebius, Hieronymus, Gennadius, Photius, & recentiores omnes. Ortâ olim de Cypriani sententiâ circa baptismum hæreticorum controversiâ, cum nonnulli epistolas ejus hac de re confictas esse clamitarent, eas Cypriani esse ex Sermonis textura dijudicavit Augustinus, * *eò quod Stylus ejus*, inquit, *habet quandam propriam faciem, quâ possit agnosci.* Nec ferè aliter fieri solet: etsi enim peritus dicendi artifex alterius stylum dextrè satis quandoq; imitari possit; raro tamen reperitur, qui hoc præstare potest, & vix, e millibus unus. Neq; post omnem, etiam sedulò navatam, operam, efficiet, quin vel in verborum nitore, vel elocutionis forma, vel dispositionis artificio, ingens dissimilitudo attentè legenti apparebit: Id quod sexcentis exemplis in Cypriani, Hilarii, Ambrosii, Hieronymi, Augustini, &c. operibus dudum demonstravit Erasmus Roterodamus, sagacissimus, & extra controversiam summus Latinitatis Ecclesiasticæ censor: ut singulos scriptores hac in re notare necesse non sit. Fateor cujusvis non esse, de stylo aptè judicare: Sed fato quodam impostoribus accidit, ut non modò infra proprium ac nativum veri autoris dicendi genus subsidunt, sed & plerumq; infantiam, balbutiem, & barbariem apertè prodant; ut ex ungue leonem, vel potius ex auribus asinum facilè agnoscas. * Ad Vincent. Epist. 48. Col. 184.

V. *Meritò νοθεύεται damnatur liber, quo reperiuntur dogmata, iis planè contraria, quæ in genuinis & indubitatis operibus verus Author tradidit.* Ab omni quippe veri similitudinis specie abhorret, ut unus idemq; Scriptor, prudens, gravis, eruditus, sibimet ipsi contradiceret, & propositiones quandoq; ex Diametro pugnantes libris suis intertexeret. Quod enim quis opiniones à se olim venditatas, postea revocet & refingat, ut in *Retractationum* libris sub vitæ finem scriptis fecit Augustinus, summæ prudentiæ & candoris est. Hæc non eo sensu accipi velim, quasi unus idemq; scriptor nusquam, præsertim in rebus levioris momenti, sibi contradixerit (istiusmodi enim, præcipue in scriptoribus πολυγράφοις, non unum exemplum dari potest, seu memoriæ vitio, seu disputationis æstu contigerit) sed quod rarò id accidit, nec in istiusmodi ἀνυποσίαις, quæ in virum doctum & sapientem ægrè cadere solent. Quis credat Origenem *Commentariis in Job** Christum tribus annis cum dimidio, à baptismo usq; in passionem, prædicare docuisse, qui περὶ ἀρχῶν lib. 4. c. 1. † ipsum unico tantum supra aliquot menses anno prædicasse diserte affirmaverat. * Tom. 2. fol. 28. C. † Tom. 4. fol. 150. G.

‖ P. 281. maverat. Justinus M. *Dialogo cum* ‖ *Tryphone*, angelum cum Jacobo colloquentem increatum facit, & non modò θεὸν γεγενῆσθαι, sed & θεὸν εἶναι asserit. At in *Quæstionibus ad orthodoxos* ipsi tributis, *Quæst.* cxlii. ipsum solummodò propter commissum sibi munus τῷ τάξει καὶ τῇ ἀγγελείᾳ τοῦ Θεοῦ obtinuisse scribit, nec alio sensu quam quo homines *Dii* vocati sunt: *quo munere obito desinunt vocari Dii, qui propter functionem aliquam Dei nomen accepêre.* Quis credat Homiliam *de Deipara*, quâ B. Virginem invocandam esse docet, Athanasii esse, qui toties in sermonibus adversus Arianos penitùs illicitum esse cuivis creaturæ creaturam adorare luculentèr affirmat, liquidò demonstrat. Libri *Hypognosticôn* Augustino meritò abjudicantur, ut in quibus Pelagiana dogmata diserte traduntur. In operibus suis indubitatis nemo Cyrillo Alexandrino, Origenis dogmata fortiùs impugnavit, acriùs exagitavit; certissimo argumento, *Homilias in Leviticum* ejus non esse, in quibus tot de animarum præexistentia, de improborum, quin & Dæmonum suppliciis tandem aliquando finem habituris, aliisq; id genus somniis Origenianis, testimonia habentur.

VI. *Si in aliquo opere, Autorem Græcum sibi vendicante, occurrat Latinorum vocabulorum censura & explicatio, meritissimam falsitatis vel fraudis suspicionem injicit.* Cum à Græcorum Patrum (ut rectè notat Holdsworthus nostras) scribendi consuetudine hoc maximè obhorreat. In variis Origenis Opusculis exterminandis hæc Regula præcipuè locum habet. De Commentariis *in Job, in Cantica, in Psalmos* 36. 37. 38. de Homiliis in *diversos Matthæi locos*, aliisq; post Erasmum & Sixtum Senensem, Cocus, Rivetus, aliiq; id observarunt; adeò ut aut hominis Latini opuscula sint, aut ab interprete insignitèr interpolata. Idem de Hesychii Hierosolymitani commentariis *in Leviticum* dici debet; in quibus, ut alia taceam, Hieronymi versione utitur, eamq; *nostram translationem* vocat. Huic etiam classi accensendi sunt tractatus varii, qui etsi Græcos parentes mentiantur, Latinorum tamen fœtus esse penè certum est. Cujusmodi farinæ sunt Melitonis liber *de transitu B. Mariæ*, Origenis *Lamentum*, & Homiliæ plures; Athanasii Epistolæ *ad Marcum, Liberium* & *Felicem*, &c. Nec minus impostori meritò larvam detrahit, ubi autor Græcus Latine scripsisse perhibetur. Hoc indicio dignitate sua cadit Dorothei *Synopsis de Vita & morte Prophetarum, Apostolorum*, &c. quam Anonymus Græcus, à me jam primum in lucem prolatus, Dorotheum Latinè scripsisse fingit. Cui enim unquam persuaserit, Dorotheum hominem, gente ac lingua Syrum, saltem Græcum, Tyri inter Phœnices episcopum, monumenta sua Latino sermone consignasse.

VII. *Quæcumq; opuscula pro spuriis damnarunt Veteres ægrè admodùm, nec nisi clarissimis & Validissimis argumentis admitti debent; præsertim si accedant eorum suffragia, quorum interest, ut pro genuinis haberentur.* Quodnam de variis quæ sub veterum nomine circumferuntur scriptis judicium tulerint Eusebius, Epiphanius, Hieronymus, Gennadius, Photius, non est quod pluribus apud eruditos agam;

agam ; cùm eorum libri omnium quotidiè manibus terantur. Gelaſii Pontificis *de libris Apochryphis & damnatis* decretum, etſi ſuo loco ſpurium eſſe probabimus, nihilominus apud Pontificios Autoritatem ſuam ſartam tectam tuetur ; adeoq; quæcunq; Pſeudo-Gelaſius ad ſuppoſititiorum cenſum amandarit, ipſis pro adulterinis habenda ſunt. Vi quidem veritatis adacti non defuerunt etiam in medio papatu Cordatiores Pontificii, qui è Patrum γνησίων albo ſcripta plurima expunxerint, & vel ad dubia, vel ad apocrypha relegarint. In omnium ore manibuſq; ſunt Sixtus Senenſis, Poſſevinus, Bellarminus, Sirmondus, Petavius, Labbeus, Miræus, Valeſius, Fronto Ducæus, De Marca, Baluzius, Mabillonius, Du Pin, alii : unus ferè eſt Baronius, qui Scriptores futiles & fabuloſos omni quâ potuit diligentiâ tueri ſolet : & ubi nulla arte defendi poſſunt, ex iis tamen hiſtorica monumenta depromere non erubeſcit. *Ne quid*, ut ipſemet fatetur, * *ab avidis legentium animis ſubtraxiſſe videatur.* Hæc nos breviter ; plura alii. Neque enim omnia, quæ hac de re dici poterant, congerere mihi in animo erat.

* Ad an. 52. n. 10.

SECT. V.

Regulæ Generales in ſeligendis SS. Patrum editionibus adhibendæ.

NIhil ferè eſt in toto rei literariæ circulo, in quod frequentius impingere ſolent juniores, & in ſtadio Theologico minus exercitati, quam in pravis minuſve commodis SS. Patrum editionibus in uſus ſuos comparandis ; dum nullâ curâ, nullo habito delectu, arripiunt quicquid in proclivi eſt, quicquid primâ ſtatim fronte ſeſe iis offert. Quò fit, ut non ſine gravi ſumptus, temporis, & quod pretioſiùs adhuc, ipſius quandoq; veritatis diſpendio, editiones quotidie terant imperfectas, corruptas, vitiis & erroribus ſcatentes, quæq; legentibus fucum faciunt, & non rarò à recto veritatis tramite abducunt. Mirari quidem ſubit, inter tot antiquitatis Eccleſiaſticæ cultores quos præſens aut ſuperior tulit ætas, neminem reperiri, qui aliquid ex profeſſo hac de re commentatus ſit. Plures pro re natâ editiones Patrum hinc inde deſignarunt ; nemo quod ſciam, qui datâ operâ, vel levi aliqua diſſertatiunculâ huic rei lucem prætulerit. Donec igitur exurgat, qui hoc ſaxum diligentiùs volvat, in gratiam juventutis συμπαίειν fungar ego pauliſper hoc munere, & obſervationes nonnullas ad regulas & documenta generalia redactas hoc loco brevitèr tradam. Plura adjiciant alii, vel noſtris ſua etiam adjungere ne dedignentur.

I. *Editiones SS. Patrum quò ſunt vetuſtiores, eò ſunt ut plurimùm fideliores* ; quod duplici de cauſa profectum eſt. 1. Quod editiones, quæ in primis rei typographicæ incunabulis prodierunt ex optimis quibuſvis MSS. expreſſæ ſint, adeo ut deſideratis jam pleriſq;

pleriſq; Codicibus MSS. editiones iſtæ non immeritò Manuſcriptorum vicem ſupplere poſſint. 2. Quia nondum natis de Eccleſiâ reformandâ controverſiis, nondum exorto Romanos inter & Reformatos de fidei articulis, & Eccleſiæ Romanæ corruptelis diſſidio, nulla ſatis idonea cauſa ſubeſſe poterat, cur in excudendis Patrum operibus fraude uterentur. Nullus adhuc Hannibal ad portas, nemo fere qui adverſus eos caſtra moveret, quiq; frequentes Patrum turmas in aciem proferret. Hinc Scriptores Eccleſiaſticos ſine fraude & fuco, propria dogmata propriis verbis tradentes nobis exhibuerunt. Atq; utinam nunquam aliter factum fuiſſet. Sed heu! tot pudendis exemplis ſole clarius liquet, Patres fædè corruptos fuiſſe, vetuſtiores editiones, quantum fieri poterat, ſuppreſſas; ſequentes truncatas, vel interpolatas; quin & eò uſq; inſaniæ proruperunt, ut ad incitas redacti, hanc vel illam editionem unquam extitiſſe negare non erubeſcant: id quod de Chriſtiani Druthmari Commentariis in Matthæum ſuo loco notavi, & plura forsàn id genus notari poſſunt. His addi poteſt, quod primi rei typographicæ curatores ſua quam emendatè in lucem emiſerunt; non ignaris, ineptis & è trivio petitis, quos vocant, *correctoribus* emendandi curam relinquentes. Quo circa editiones ab inventa typographia, id eſt, ab anno circiter Mccccxlii. vel potius Mcccci. forſan Mcccclx. quando ad paulo perfectiorem formam perduci cœpit, uſq; ad religionis reformationem à Luthero incœptam anno 1517. in publicum emiſſæ, auro contra non charæ æſtimari debent: quibus proximè accedunt, quæ ab eo tempore uſq; ad Concilium Tridentinum prodierunt. Dudum eſt, quod Viri eruditi veterum editionum raritatem deploraverunt; immenſâ eârum copiâ laborarunt primi religionis reformatæ Anteſignani, quas illorum Succeſſores, nitidioribus typis, & cumulatioribus acceſſionibus illecti, magno noſtro damno inſuper habuerunt: unde vel abolitæ vel ſuppreſſæ jam penè fruſtra quæruntur, nec apparent amplius, niſi raræ admodùm, quaſi poſt naufragium *nantes in gurgite vaſto.* Optandum ſane eſſet, ut quotquot hodiè ſuperſint, in Bibliothecas publicas reponerentur, ubi & tutior illis ſedes eſſet, & commodior cuivis inſpiciendi facultas. Quoad hoc fiat, utinam eſſet, qui hunc laborem in ſe ſuſciperet, ut perquiſitis undiq; editionibus, & excuſſis diligenter bibliothecarum forulis, accuratum earum catalogum nobis conficeret, & ubinam deliteſcant, indicaret. Præſtitit aliquid hâc in parte, vetereſq; editiones ab anno 1459. uſq; ad an. 1500. quæ in Bibliotheca Regia Pariſienſ. aſſervantur, recenſuit, de republica literaria non uno nomine meritus, Ph. Labbeus *Biblioth. Nov.* MS. *Supplem.* ix. p. 337. His prælo jam jam mandandis, incidi in Cornel. à Beughem *Incunabula Typographiæ*, ſive *Catalogum librorum, ſcriptorumq; proximis ab inventione Typographiæ annis uſq; ad Annum Chriſti* MD. *incluſivè, in quavis lingua editorum.* Amſtelod. 1688. 12°.

II. *Opera SS. Patrum, quæ ex Roberti Stephani officinâ Græcè prodierunt, cæteras editiones emendationis curâ, & typorum nitore facilè vincunt.* Cum res literaria primùm reflorescere cœpit, Græcæ linguæ ſtudium ſtrenuè promovebatur. Hinc tot Scriptores Græcos

omni

omni verſione deſtitutos procuderunt primorum typographeων curatores, de poſterorum inſcitia & ſocordia, in verſionibus Latinis ſolummodò evolvendis ne per ſomnium quidem cogitantes. In his extra omne dubium primas tenuit officina Stephanæa. De Henrico I. Stephano, Roberti Patre; De Henrico II. Roberti filio, nulli non eruditorum noto, aliiſq; gentis Stephanææ ſurculis, re typographicâ apprimè claris, impræſentiarum agere nec noſtri operis eſt, nec otii. Fecit id non ſine ſua laude Theodorus Janſſonius M. D. Diſſert. Epiſtol. *de Vitis Stephanorum*, Amſtel. 1683. 8°. Quæ Robertum noſtrum ſpectant, paucis expediemus. Vir erat literis Latinis, Græcis, Hebraicis admodum eruditus; non modo Galliæ ſuæ, ſed & exteras Academias atq; Bibliothecas ſtudioſe perluſtravit. Eruditionem teſtantur tot ex ejus officinâ editi, tot ab eo proprio marte ſcripti libri; imprimis inſignis ille *Latinæ Linguæ Theſaurus*; vere Theſaurus, qualem nullum vidit prior, nulla dabit poſtera ætas. Juvenis adhuc Typographiæ Simonis Colinæi vitrici ſui curam geſſit; deinde extructa ſibi officina rem ſuam impigrè curavit: tandem à Franciſco I. magno illo literarum Mecænate, Regius Typographus conſtitutus eſt. In hoc munere, quanta cura, quanta ſedulitate ſe geſſit, nos docet Henricus filius *præfat. ad Agell.* Patrem nempe Decemviratum quendam literarium domi habuiſſe, ex omnibus pene nationibus conflatum. Hos Decemviros variis rei literariæ promovendis partibus adhibuit, præcipui ex iis erant, qui correctorio munere fungebantur. Neq; tamen alienis oculis rem hanc integrè commiſſit; ſed omnia penè propriis oculis relegit, tanto quidem ſtudio, tam accuratâ diligentiâ, ut notante Cl. Janſſonio, fama erat, ipſum ſolitum eſſe, ſingula folia perlegenda, hic illic per plateas, locis certis affixiſſe, adjuncto pretio illi, qui vitia quædam, quorum etiam ſua erant, prout enormia eſſent, præmia, detexiſſet. His ſummam typorum pulchritudinem adjunxit, admirabilem planè elegantiam, adeò ut omnes in hunc uſq; diem Typographos longo poſt ſe intervallo reliquit,& ad invidiam provocavit. Teſtes ſunt, ut τὰς ἔξω Scriptores mittam, Novum Teſtamentum, Juſtini Martyris, Euſebii Cæſarenſis opera, Socratis, Sozomeni, Theodoriti, Theodori, Euagrii Hiſtoria Eccleſiaſtica, &c. tam ſplendidè, nitidè, emendatè excuſa, ut vel ſolus typorum nitor nos ad eorum lectionem alliceret, & invitaret. Verùm en tandem virtutis, eruditionis & tot laborum in reipublicæ literariæ commoda exantlatorum, præmium. Annotationibus quibuſdam, quas ſub Vatabli nomine Bibliis Latinis à ſe editis adjunxerat, offenſi Theologi Sorbonici, hominem hæreſeos accuſarunt, perpetuamque moleſtiam per plures annos faceſſere non deſtiterunt; adeò ut poſt mortem Franciſci Regis vexationum & injuriarum pertæſus, ſolum vertere neceſſe habuit, quin & poſt ipſius diſceſſum effigies ejus publica carnificis manu exuſta eſt. Circa annum igitur 1551. Penates totamq; librariam officinam Genevam tranſtulit, ubi arti ſuæ gnaviter incumbens rebus humanis feliciter exceſſit vii. Idus Septembris anno 1559. Ætat. LVI. *Aldum Venetum, & Frobenium Baſilienſem*, inquit ampliſſ. Thuanus *, *longo ſpatio ſupergreſſus eſt, acri judicio, diligentiâ accuratâ, & artis ipſius elegantiâ; cui ob id non ſolum Gallia, ſed univerſus Chriſtianus orbis*

* Lib. 33. ad an. 1559. p. 708.

bis plus debet, quam cuiquam fortissimorum belli ducum ob propagatos fines patria unquam debuit; majusq; ex ejus unius industria, quam ex tot præclare bello & pace gestis ad Franciscum decus & nunquam interitura gloria redundavit. Geminum huic Theodori Bezæ elogium. *Quanto illi* (Aldus, Frobenius, alii) *cæteros antecelluerunt, tanto majorem tibi, Roberte Stephane, superiores omnes longè latéq; supergresso gloriam tribuendam esse, vel ipsa fremens invidia confitetur. Nam ut alii tecum nonnulli de librorum quorundam excusorum elegantia & venustate certent, nemo tamen vel in operosissimis libris tecum in emendationis fide ac diligentia fuerit comparandus. Tibi linguam Hebræam magnopere illustratam, tibi Græcorum characterum summam elegantiam,* &c. *debemus.* Deniq; plures erant circa hæc tempora celebriores typographi, qui prælis suis Græcas literas tum sacras tum prophanas insigniter promoverunt; Venetiis Aldus Manutius, ejusq; filius Paulus tum in officina paterna, tum postea Romæ; Parisiis præter Stephanos, Hadrianus Turnebus, Linguarum & Philosophiæ professor & typographus Regius; neq; enim eo tempore munus typographicum dedignabantur celeberrimi Professores. Tentantur id adhuc Joannes Oporinus, & Fr. Raphelengius, hic linguæ Hebraicæ in Lugduno-Batavâ, ille Græcæ in Academia Basilienſi Professor simul & Typographus. Genevæ primum, deinde Heidelbergæ Hieronymus Commelinus, vir gravis & doctus, qui non una Patrum Græcorum monumenta nobis emendatè dedit, morienſq; anno 1597. eandem curam filiis quasi hæreditario jure demandavit: alios pene infinitos taceo, præcipuè recentiores, de quibus peculiari capite Bern. Malincrotius Dissert. Hist. *de Arte Typographicâ cap.* 14. p. 91.

Icon. in R. Steph. Sub. lit. Y. ii.

III. *Patrum Latinorum editiones Frobenianæ jure meritò magni æstimantur*, utpote quæ summâ fide, nec minori, pro eâ ætate, venustate prodierunt. De Typographeio Frobeniano hæc Erasmus *, *Officinâ* Frobeniana *non est alia vel accuratior, vel unde plus bonorum exeat codicum, præsertim qui ad sacras pertinent literas.* Nec aliter Nicolaus Beraldus † ad Erasmum, *Utinam, ea omnia propediem pulcherrimis typis excusa videre contingat, Frobenianis videlicet, quibus nihil fieri puto posse nitidius, elegantius, amœnius.* Joannes Frobenius domo Hammelburgenſis, primus officinæ conditor, typographorum, ſi non omnium, saltem Germanorum, facile princeps, Basileæ lares fixit; vir insigni probitate, fide, eruditione, industria, & in rem literariam adjuvandam studio planè incredibili: nullis vigiliis, nullis laboribus, nullis deniq; impendiis pepercit, ut eximios autores ornaret, nitide & fideliter ornatos in lucem emitteret. *Habuit domi*, inquit Erasmus *, *Virum utriusq; literaturæ doctissimum, partq; fide præditum, quod ego sanè non in postremis numero.* Designat, opinor, hominem muneri correctorio præfectum. Quo in loco habuit Lachnerum, ante paucos annos peste sublatum, ipsius Frobenii Socerum, officinæ Frobenianæ Principem, cujus mortem alibi deflet Erasmus †. Habuit adhuc filios bonis literis innutritos, quiq; rem paternam pro virili strenuè satagebant. Sed summa officinæ Frobenianæ gloria erat magnus ille Erasmus, sæculi sui decus, quem semper patronum, sæpius domi suæ per plures menses hospitem habuit

* Ad Leon. X. lib. 2. Epist. 1.

† Ibid. lib. 11. Epist. 13.

* Lib. 19. Epist. 8.

† Lib. 3. Epist. 20.

Frobenius ; cujus ſtupendâ planè curâ & indefeſſâ diligentiâ Irenæi, Cypriani, Hilarii, Hieronymi, Auguſtini, aliorumq; opera undiq; conquiſita, accurate recognita, bonis avibus exierunt, iteratis editionibus non ſemel ibidem repetita. Quantas hac in re difficultates, ſudores, moleſtias ſubiret Eraſmus, vel ex unicâ Hieronymi editione diſcas; de quâ in Epiſtola ad Waramum Archiepiſcopum Cantuarienſem ait. *Unum illud, ut verè dicam & audaciter, minoris arbitror Hieronymo ſuos conſtituiſſe libros conditos, quam nobis reſtitutos, & paucioribus vigiliis apud illum natos fuiſſe, quam apud nos renatos——Contemptis difficultatibus omnibus, Herculano quodam animo, laborioſiſſimam quidem ſed pulcherrimam adii provinciam, unus propemodum de tot mendarum portentis depugnaturus, nec enim tantundem laboris exantlatum arbitror in paucis edomandis monſtris, Herculi, quam mihi in tollendis tot mendarum millibus.* Obiit Joannes Frobenius repentinâ paralyſi correptus an. 1527. Amico integerrimo, & tot præclaris tantorum virorum monumentis de republica literaria optimè merito, Epitaphium poſuit Eraſmus, quod quidem hoc loco ſubjungere non pigebit :

Arida Joannis tegit hic lapis oſſa Frobeni,
Orbe viret toto, neſcia fama mori.
Moribus hanc niveis meruit ſtudiiſq; juvandis :
Quæ nunc mœſta jacent orba parente ſuo.
Retulit, ornavit veterum monumenta ſophorum,
Arte, manu, curis, ære, favore, fide.
Huic vitam in cœlis date, numina juſta, perennem ;
Per nos in terris fama perennis erit.

Aliorum potiùs commodo intentus quam ſuo, rem literariam magis auxit quam familiarem, ſuiſq; hæredibus plus honeſtæ famæ reliquit, quam pecuniæ. In defuncti officinam pariter ac thorum ſucceſſit Joannes Hervagius, vir bonæ fidei, nec indoctus, qui in provehendis ornandiſq; literis, boniſq; Authoribus reſtituendis, ſi non parem, ſupparem certè, cum Frobenio curam & diligentiam adhibuit ; et Eraſmo præcipuè opem conſiliumq; impendente eoſdem patres ſedulò recenſitos, emendatiſſme excudit, alioſq; è tenebris in lucem revocavit. De editionibus Colonienſibus, Lovanienſibus, Lugdunenſibus, Antverpienſibus, Romanis, non eſt quod multis lectorem morarer, cum cuivis notum ſit eas fide ſaltem & emendatione infra Baſileenſes immenſa diſtantia ſubſidere. Scriptores eccleſiaſtici quos Rigaltius, Sirmondus, Garnerius, Baluzius, & noviſſimè, Monachi Benedictini, è prælis Pariſienſibus, emiſerunt, alias omnes recentiores editiones longiſſimè ſuperant.

IV. *SS. Patrum operâ, quæ Græcè & Latinè Pariſienſes in lucem emiſerunt, aliis in ſuo genere palmam præripiunt.* Diu apud renaſcentis literaturæ inſtauratores imperium ſuum tenuiſſe linguæ Græcæ ſtudium, non leve inde ducitur argumentum, quod ſcriptores Græci tunc temporis Græcè ſolummodò ederentur : Et quamvis aliter ſubinde fieri poterat, rarò tamen id contigit ; nec niſi vergente ad exitum ſuperori ſæculo in uſu com-

muni esse cœpit, ut libri Græci addita è regione versione Latinâ, utráq; lingua ederentur. Frigescere quippe jam cœperat facundissimæ & divinæ linguæ hujus cultura, neq; amplius sine cortice natare norant studiosi. Dedignati sunt hanc socordiam viri eruditi, unde Joan. Meursius Præfatione *ad Cecropiam suam*, rationem reddens, cur autorum Græcorum locis citatis neq; ex more suo, neq; sponte versionem addidisset, subdit, *Est enim*, inquit, *hoc sæculi hujus vitium, an infortunium, ut cum pauci Græcæ Linguæ studiosi habeantur, inter eos plures etiam inveniantur, qui ament, magis quam intelligant.* Hinc sordebant penè ubiq; pulcherrimæ licet, editiones Græcæ versione Latinâ destitutæ, quæ paucos emptores, pauciores vero lectores inveniebant. Pudendum hujusce rei exemplum nobis suppeditat nobilissima illa Chrysostomi Editio Saviliana, quâ nihil pulchrius, nihil perfectius Sol vidit unquam: tam immenso sumptu procurata, tantâ fide studioq; castigata, tantis accessionibus ex omni penè Europâ conquisitis aucta, tam eruditis præfationibus, notis, censuris, illustrata, deniq; tam eleganti typorum venustate, chartæq; puritate undiq; ornata, ut ad summum perfectionis apicem aspirare videatur. Quod verò Græcè tantummodo excusa esset, paucorum manibus teritur, ad blattas & tineas amandata; Græco-Latinâ interea Parisienses in omnibus ferè Bibliothecis tam publicis, quam privatis locum occupante. Cum igitur animaverterent viri docti necesse esse, ut studentium ignaviæ, dicam an insciticæ? hac in parte subveniretur; sedulam huic rei navabant operam. Præclarè quidem in hoc munere se gessit Hieronymus Comnelinus, qui plures ex patribus Græcis nitori suo restitutos, Græcè & Latinè quam correctissimè nobis dedit. Verum omnem industriam, sumptumq; in Græcorum Patrum operibus utroq; sermone excudendis, tum characterum Pulchritudine, tum editionis perfectione longè vicit Typographorum Parisiensium cura & diligentia. In his familiam ducit gens *Morelliana*, quæ Carolum, Claudium, Dionysium & forsan alios peperit. Quin & ante integrum fermè sæculum hac in re inclarescere cœperant: quippe Gulielmus Morellius Caletensis, referente Thuano *, accuratâ linguæ Græcæ peritiâ insignis, circa an. 1555. Hadriano Turnebo in Typographiæ Regiæ Græcæ curâ succesſit, quam cum per integrum novennium summâ fide ac diligentiâ adornasset, diem clausit ultimum xi. Kal. Martii 1564. Morelliis proximè accedunt *Sohnnii*, *Cramoisii*, *Vitrii*, *Petiti* &c. His tot debemus patres Græcos Græcè pariter ac Latinè loquentes, qui sub auspiciis Morellii, Frontonis Ducæi, Petavii, Valesiii, Cotelerii aliorumq; præstantium virorum elegantissimè prodierunt. Id solum monendus Lector, posteriores editiones Parisienses prioribus typorum saltem chartæque nitore plurimum cedere. Id quod in operibus Justini Martyris, Basilii, Nazianzeni, Nysseni, Chrysostomi, &c. primo statim intuitu videre est.

* Hist. lib. 36. p. 288.

V. *In discernendis SS. Patrum editionibus plurimum refert scire, quis editionis curam in se susceperit*; cum ex editoris fide, peritiâ, diligentiâ ipsius editionis pretium integrè dependeat. Non quidem omnes qui libris alienis in lucem edendis obstetricantur, sunt Erasmi,

Digitized by Google

Erasmi, Rhenani, Sylburgii, Elmenhorstii, Scaligeri, Casaubeni, Goldasti, Sirmondi, Rigaltii, Ducæi, Huetii, Garnerii, &c. Viri extra omnem controversiam doctrinâ, & integritate venerandi. Immò nec omnes typographi Manutiis, Frobeniis, Amerbachiis, Stephanis, Vascosanis, Oporinis, Commelinis, Morelliis accedunt, & presso pede sequuntur. In his reperiuntur haud pauci, qui lucro solum ac quæstui inhiantes, non raro scriptores Ecclesiasticos nullâ curâ recensitos, nullâ collatione ad Codices MSS. nedum ad priores editiones recognitos, quin & propriis (si Diis placet) oculis relectos & revisos in orbem literarium protrudunt, ipsimet bardi ac stipites, & qui equum ab asino vix discernere norunt. Alii sunt qui typographiæ quidem suæ curatores, ac Correctores admovent, virosq; alunt libris prælo parandis invigilaturos, sed vili pretio conductos, ignaros nempe & ignavos Monachos, qui, levi, quod aiunt, digito, rem suam ociter agunt, & pro uno vitio sublato, immenso mendarum cumulo libros augere solent: ut de prælis Lugdunensibus, aliisq; nonnullis, non infimæ notæ viros gravissimè conquerentes non semel audivi. Sed missis typographis, ad alios deveniamus. Non defuerunt quovis tempore viri quidem eruditissimi, qui SS. Patrum operibus in lucem proferendis strenue addixerunt animum; sed pravo fidei Pontificiæ vindicandæ zelo ducti, & immodico in hæreticos quos vocant, odio animati, Patres à se editos, obtorto licet collo, in partes suas pertrahere conabantur, & vel addendo, vel detrahendo sententiam pro se dicere cogebant. Exemplo uno aut altero res fiet clarior. Extat sub Chrysostomi nomine, Scriptoris certè cujusdam non ineruditi, *Opus imperfectum in Matthæum:* Homilia quadragesimâ nonâ agit Autor de unica Sacræ Scripturæ adversus traditiones, hæreses, schismata, copia & Autoritate, *Nullum aliud esse Christianorum fidei veritatem cognoscere volentium refugium, nullam aliam posse esse veræ Christianitatis probationem, nullam aliam in tantâ rerum confusione veræ Christi Ecclesiæ notam; ideoq; mandasse Dominum, ut Christiani volentes firmitatem accipere fidei veræ ad nullam rem fugiant nisi ad scripturas*; pluribus hæc, iisq; sanè quam disertissimis verbis persequitur, & firmissime astruit. Integrum hunc locum benè longum in Editione sua quam adornavit Editor Parisiensis, excusam *apud Audoenum Parvum Paris.* 1557. 8°. (ut de Antwerpiensi ann. 1545. aliisque nonnullis nil jam dicam) penitùs omisit; non diffitente ipsomet Bellarmino *, *totum hunc locum tanquam ab Arianis insertum è quibusdam Codicibus super* [lege, nuper] *emendatis sublatum esse.* Quin & in ipso statim operis Vestibulo monet editor, *diligentèr ab Arianorum facibus purgatum esse*; & in Præfatione, *nullum non lapidem motum esse, quò sincerius hoc, ac Sordibus omnibus purgatum (si fieri posset) nitidius opus in posterum prostaret.* An verò, quod toties objectant, hic de quo agimus locus, impietatem Arianam totus olet, legant primùm, dein judicent æqui rerum æstimatores. Vide etiam quæ hac de re notavimus in *Chrysostomo* seq. operis p. 268. Homilia xi. de vasis sanctificatis agens, inquit, *in quibus non est verum corpus Christi, sed Mysterium corporis ejus continetur:* quæ verba in hac editione frustra quæruntur. Homilia verò xix.

* De Verb. Del lib. 4. c. 11. p. 199.

quod Autor habet, *ſacrificium panis & vini offerentem*, in hæc mutatur verba, *ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti offerentem.* Quoties Pamelio Antwerpienſi, & Romanis Cypriani editoribus objecerint noſtri, decantatiſſimum illum Cypriani locum ex libro *de Unitate Eccleſiæ* cap. 3. fœdiſſimè ab iis corruptum eſſe; atq; hæc verba, *Chriſtum unam Cathedram conſtituiſſe; primatum Petro datum, Eccleſiæ renititur & reſiſtit, qui Cathedram Petri ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit*, contra omnium pene codicum MSS. ominum vetuſtiſſimarum editionum fidem, in ipſum Cypriani textum intruſa eſſe. Sexcenta hujuſmodi exempla, ut Polemicos taceam, nobis dabunt, Cocus, Perkinſius, Rivetus, Hottingerus, Dallæus, & præ omnibus aliis Thomas Jameſius Noſtras, Tractatu *de SS. Scripturæ, Patrum, & Conciliorum Corruptione*, quem patrio Sermone evulgavit. Verum de his mox plura.

VI. *Præcipuè cavendæ ſunt Editiones SS. Patrum, quæ iis in locis prodeunt, in quibus S. Inquiſitionis viget Officium.* In promptu ratio eſt, quod iſtiuſmodi editiones ad *Indicum Expurgatoriorum* regulas adamuſſim recognoſcantur: neque enim in recentiorum ſcripta involare contenti, in ipſos venerandos Patres imperium dicam an tyrannidem exercent. Candidè hoc faſſus eſt, & miris ob id laudibus Pium V. effert * Sixtus Senenſis. *Primùm toto Chriſtianorum orbe conquiri nefariæ doctrinæ libros, & publicè exuri juſſiſti. Deinde expurgari, & emaculari curaſti omnia Catholicorum Scriptorum, ac præcipue veterum patrum ſcripta, hæreticorum ætatis noſtræ factibus contaminata, & venenis infecta. Poſtremò Catalogum vel Indicem edi mandaſti Autorum, ac librorum omnium hæretici nominis, qui eſſent ab Eccleſiaſticâ Bibliothecâ arcendi, & ab omnibus Chriſtianis lectoribus abjiciendi.* Quod ut paulo clarius conſtet, rem forſan cuivis haud latis notam paucis expediam. Vix caput extulerat cœpta à Luthero Religionis reformatio, cum Leo X. gravi pœna vetuit, *ne quis librum aliquem imprimeret, niſi prius per S. Palatii Magiſtrum, vel diœceſis Epiſcopum, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitorem diligenter examinaretur.* Hujus exemplum ſecuti Epiſcopi & Inquiſitores, varios librorum peſtilentium & damnandorum Indices pro ratione temporis emiſerunt. Et ut quod factum erat tueretur, Scripſit Gabriel Putherbæus *Theotinum*, ſeu *de tollendis & expungendis malis libris*, libros iii. editos *Pariſ.* 1549. 8°. Verum creſcente indies ſcriptorum hæreticorum numero, & depromptis undiq; ex Antiquitatis Eccleſiaſticæ armamentario telis, ſynodus Tridentina ex omnibus ferè nationibus inſignes aliquot Prælatos, & lectiſſimos quoſdam Theologos ad Indicem librorum prohibitorum conficiendum delegit. In quo negotio cum haud parum progreſſi eſſent, Synodus rem integram ad ſedem Apoſtolicam deferendam ſtatuit. Igitur anno 1564. Indicem à Romanis Inquiſitoribus non ita pridem confectum, & à Patribus Tridentinis approbatum recenſuit, & adjectis quibuſdam regulis autoritate ſua evulgavit. Eandem materiam ſub incudem poſtea revocarunt, & novis aliquot acceſſionibus auctam reconcinnárunt Pius V. Gregorius xiii. Sixtus V. Tandem anno 1595. Clemens viii. delecto vii. Cardinalium collegio, aliiſq; piis & eruditis

* Epiſt. Dedicat. Biblioth. Sanctæ præfix.

ditis viris in Concilium adhibitis operi colophonem addidit, adjectis non modo regulis, sed & instructionibus; quarum Cap. *de Correctione librorum* Sect. 1. statutum est, ut *Episcopi & Inquisitores conjunctim habeant facultatem, quoscunq; libros juxta præscriptum hujus Indicis, etiam in locis exemptis expurgandi; hancq; librorum expurgationem non nisi viris eruditione & pietate insignibus committendam esse.* Sect. 2. hæc inter alia à Correctoribus expurganda decernuntur. viz. *propositiones hæreticæ, erroneæ, hæresim sapientes, scandalosæ, piarum aurium offensivæ, temerariæ,* &c. *quæ contra Sacramentorum ritus, & cæremonias, contraq; receptum usum & consuetudinem Romanæ Ecclesiæ novitatem aliquam inducunt; Verba item dubia & ambigua, quæ legentium animos à recto catholicoq; sensu ad nefarias opiniones adducere possunt.* Et jam quidem non *prohibitorii* modò, sed & *expurgatorii* Indices ubiq; invaluerant. Primus, quòd sciam, agmen duxit *Index Belgicus*, Philippi Hispaniarum Regis autoritate confectus, & cum Ariæ Montani præfatione editus *Antverp.* 1571. 4°. à Junio, Pappo aliisque, additis novis præfationibus non semel recusus. Index *Lusitanicus* per Georgium Dalmidam, Archiepiscopum Ulisponensem prodiit *Ulispon.* 1581. 4°. *Hispanicus* per Gasparem Quirogam Cardinalem & Archiepiscopum Toletanum, & Hispaniæ Inquisitorem generalem, *Madriti* 1584. 4°. *Neopolitanus* per Gregorium Capuccinum, sub titulo *Enchiridii Ecclesiastici*, Venet. 1588. 8°. Deniq; *Romanus* per Joannem Mariam Brasichalanum, S. Palatii magistrum *Romæ* 1607. 8°. ut his recentiores taceam. Tam execrandi instituti, in Deum hominesque, in SS. Patres, ipsamq; veritatem adeo injurii, pudere non potuit primos illius architectos. Hinc sub velo primùm, & remotis arbitris res acta est, paucis cognita, & intra domesticos Censorum Parietes conclusa. Unde Philippi Regis diplomate, Belgico Indici præmisso cautum est, *ne Index iste expurgatorius distraheretur, solis censoribus distribuendus; qui ipsi privatim nullisq; consciis apud se Indicem Expurgatorium habebunt, eundemq; neq; aliis communicabunt, neq; ejus exemplum ulli dabunt; sed tantum id curabunt diligentissimè ut loca prædicta inquirant, expungant, restituantque.* Postquam verò hujusce Indicis exemplar in Fr. Junii manus incidisset, horribile secretum in vulgus emanavit. Et jam quo clypeo, quâ apologiâ se tueantur? Prodiit tandem in arenam Joann. Gretserus Jesuita, qui *de jure & more prohibendi, expurgandi & abolendi libros hæreticos & noxios*, duos libros edidit *Ingolstad.* 1603. 4°. quibus anno sequenti duas partes *supplementi* vice addidit. In his omnibus non sine præclaro quidem eruditionis apparatu, sed fide & ingenio planè Jesuitico, id est, vafro subdoloque, causam suam agit. Fatetur * Protestantes hunc Indicem in ore semper habere, Catholicisq; summi sceleris loco objicere, quem nihilominus defendit veluti laude dignum, ejusq; autores & executores tanquam de Mortalibus optimè meritos. Et alibi †, *Jus hoc semper & est, & fuit, penes Ecclesiam, ut quæ gregi detrimentum adferunt, sollicitè amoliatur, & si integrum librum proscribere fas est, fas etiam erit proscribere partem libri, seu magnam, seu parvam; eum exscindendo, delendo, obliterando, vel simpliciter omittendo, idq; ob lectoris utilitatem.* Quo verò objectionem omnium gravissimam speciosius amoliretur,

* Lib. 1. c. 11 p. 2.

† Lib. 2. c. 10. p. 329.

amoliretur, diſerte negat vel patres à ſe eſſe purgatos, vel id Indicum Autores voluiſſe. *Impudenter* inquit ‖, *mentiuntur, quoties affirmant quidquam in veterum Patrum libris, à nobis deleri, aut ut deleatur, ab Indice Expurgatorio præſcribi: Nihil delemus in Patribus, nihil obliteramus.*——* *Nomina vel unum librum unius ex prædictis Patribus, qui in ullo Indice prohibitorio vel expurgatorio interdicatur. Non Auguſtinus, non Cyprianus, non Chryſoſtomus, non Cyrillus*, &c. ——† *Neq; enim Belgicus, aut quivis alius Index eo fine conſcriptus eſt, ut Patrum monumentis emaculandis corrigendiſq; inſerviat; quod ſuprà etiam teſtati ſumus, & res ſatis ex ipſo indice liquet.* Ain' verò bone Gretſere? age, an ita ſit, pauliſper experiamur: Chryſoſtomus ‖ Homil. iv. *de Lazaro*, hæc habet, μὴ γὰρ ἀνθρώπῳ λέγεις ἵνα ὀνειδίσῃ σὲ, μὴ γὰρ τῷ συνδούλῳ ὁμολογεῖς ἵνα ἐκπομπύσῃ, τῷ δεσπότῃ, τῷ κριτῇ, τῷ φιλανθρώπῳ, τῷ ἰατρῷ τὸ τραῦμα ἐπιδείκνυσι. *Non enim peccata homini dicis, ut te probro afficiat; non enim conſervo confiteris, ut in publicum proferat, immò verò ei qui Dominus eſt, ei qui tui curam gerit, ei qui humanus eſt, ei qui Medicus eſt oſtendas vulnera.* Et tamen ex Indice Chryſoſtomiano hæc verba ab indice Hiſpanico expungenda curantur. *Deleantur*, inquit, *hæc verba, Confitenda Deo peccata non homini.* Ὄντι εἶπεν οὐδὲ τῷ Πέτρῳ. inquit idem Chryſoſtomus *, ἔστι γὰρ οὐδὲ τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς πίστει, τοῖς Ἐκκλησίαν αὐτοῦ φκοδόμησι—τί οὖν ἐστὶν ὅτι τῇ πέτρᾳ ὁμολογία δέδωκε τῶν ῥημάτων. *Super hanc petram, non dixit* ſuper Petrum, *non enim ſuper hominem, ſed ſuper fidem ædificavit Eccleſiam ſuam: quid eſt* ſuper petram, *hoc ſuper confeſſionem, ſuper ſermones pietatis.* Index Expurgatorius ad hunc locum in Indice Chryſoſtomi; *Deleantur hæc verba, Eccleſia non ſuper hominem, ſed ſuper fidem ædificatur.* Auguſtinus † de Euchariſtia diſerte dicit, *Non enim Dominus dubitavit dicere, Hoc eſt corpus meum, cum ſignum daret corporis ſui.* Et tamen ex Auguſtini Indice hæc verba delenda volunt Indicis Sandovaliani curatores, *Chriſtus dedit ſignum corporis ſui.* Athanaſius * de cultu divino, κτίσματα γὰρ κτίσμα οὐ προσκυνεῖ, ἀλλὰ δοῦλος δεσπότῃ, καὶ κτίσμα Θεῷ—ἄλλον Θεοῦ ἐστὶ μόνῳ τὸ προσκυνεῖσθαι. *Creatura Creaturam non adorat, ſed ſervus dominum, & Creatura Deum:*——*quocirca ſolius Dei eſt adorari.* Et tamen ex ejus indice hæc verba eximit idem Index Hiſpanicus, *Adorari ſolius Dei eſt.* Eadem ferè habet Epiphanius ‖, ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία οὐ κτίσμα προσκυνεῖ, *ſancta Dei Eccleſia creaturam non adorat.* Nihilominus ex annotationibus hæc verba loco ſubmovent boni Cenſores, *Creaturam non adorari.* Hilarius in Matthæum *, *Alienis operibus ac meritis nemo adjuvandus, quia unicuiq; lampadi ſuæ emere oleum ſit neceſſe.* Hæc ex Indice deleri jubent his verbis, *alienis meritis, & operibus nemo juvatur.* His & ſexcentis hujuſmodi locis à nobis objectis σοφὸν hoc φάρμακον prompte adhibet Gretſerus, Indices Patrum Operibus apponi ſolitos, ſolummodò eſſe recentiorum commenta. Miſerum mehercle effugium! An non enim hi Patrum Indices à viris catholicis & eruditiſſimis ut plurimùm confecti ſint? an non idem utrobiq; ſenſus? eadem ubiq; verba reperiantur? Cum igitur hoc cuniculo ſe nequaquam elapſurum eſſe animadverteret, ad aliud non minus infirmum confugit, nempe juxta vetus verbum, *ſæpe idem, cum ab iiſdem dicitur non eſſe idem.* Dicta Patrum cùm ab hæreticis uſurpantur, eadem eſſe poſſe ſi verba ſpectes, at longè

‖ Lib. 1. c. 1. p. 14.

* Lib. 2. c. 7. p. 258.

† Ibid. c. 10. p. 324.

‖ Tom. 5. p. 8-. Edit. Pariſ. Morel.

* Serm. de Pentecoſt. tom. 6. p. 233.

† Contr. Adiman. c. 12. tom. 6. col. 187.

* Contra Arian. Orat. iii. p. 204.

‖ Hæreſ. 69. n. 36. p. 759.

* Can. 27. Col. 521.

longè diversa si sensum & mentem. Quasi verò tam immanis sit differentia, ut quod in textu sit orthodoxum, in Indice sit hæreticum. Cum eadem sententia nullo afficto sensu, nullo glossemate detorta, iisdem verbis, penè totidem syllabis utrobiq; habeatur! Quid facies huic hominum generi? *quo teneas nodo?* Miseret me plane illorum, qui ea effutire coguntur, non quæ vera sunt, neq; quæ ipsimet fortasse sentiunt, sed quæ pravæ causæ vindicandæ necessitas extorquere solet.

Sed missis Indicibus, ad ipsos patres accedamus; quorum germano textui non pepercerunt, nec ab ipsissimis illorum verbis violentas manus abstinuerunt. Inspiciatur Index Hispanicus p. 62. videbis dominos Inquisitores in Cyrillum Alexandrinum hanc sententiam ferentes, *ex D. Cyrilli Commentariis in Esaiam, Laurentio Humphredo interprete, cap. 1. ex textu deleantur illa verba, Fidei autem gratiam cum his qui valde inquinati sunt*, &c. cap. 51. *in fine deleantur, ex textu illa verba, Sed ubi non haberent dei timorem in seipsis, nec Jesum per fidem incolam reciperent, habitat enim in Cordibus nostris per fidem, sicut, scriptum est.* Ad hæc Gretserus *, Glossemata, *inquit*, ab hæreticis Cyrillo assuta, Scholia, maleferiatorum annotamenta, & interpretamenta expungenda sunt & inducenda: Quin & precedentibus verbis quasi jam victoriam reportasset, canit Triumphum. *Sed tu*, inquit ad Junium, *si mendax non es, ostende ullum indicem expurgatorium, qui aliquid, quod ad ipsum & genuinum Cyrilli contextum pertineat, obliterari præcipiat.* An igitur hæc Cyrilli non sint? conferantur, obsecro, cum Græcis Latina. Videbis adeò esse accuratè & fideliter versa, ut in omnibus ferè Pontificiorum editionibus, etiam in novissimâ illâ Græco-latinâ *Paris. 1638.* totidem verbis hodiè reperiantur. Videatur quid notet Index p. 74. de ejusdem libro *adversus Anthropomorphitas*; quid de Eucherii Commentariis *in Genesim*: quid Index Romanus de Gelasii libro *de duabus in Christo naturis* p. 146. mitto infinita ubivis obvia: Quin & Jamesius noster non modò per totum *de Corruptione Patrum* librum id egerit, sed & parti iv. attexuit Catalogum cccxxiii. Scriptorum Ecclesiasticorum, partim veterum, partim recentiorum, quorum libri, vel ab Indicibus expurgatoriis prohibentur, vel expurgari jubentur, vel iniquâ deniq; censurâ notantur. Non hic commemoro Antonii Magni, Fortunati, Bertrami, aliorumq; plurium integros libros ab Indice prohibitos. Occasione quidem libelli Bertramiani, juxta judicium Universitatis Duacensis ingenuè fatentur Censores Belgici, *se in Catholicis veteribus plurimos ferre errores, extenuare, excusare, excogitato commento persæpè negare, & commodum iis sensum affingere, dum opponuntur in disputationibus, aut conflictionibus cum adversariis.* Quis non exclamabit, *Magna est veritas, & prævalebit.* Restat deniq; ut videamus, an ad Codices quoq; MSS. sese extendat hoc purgandi privilegium? & ita quidem ex * Possevino colligi potest; dum enim monet potissimum cavendum esse, ne Libri MSS. qui ab Ecclesia non permittuntur, unicuiq; pateant, mox subdit, *Ad istos enim quoq; purgatio pertinet.* Et hac occasione liceat mihi notare quod retulit olim Jamesius nostras, in Bibliothecâ Vaticanâ non paucos pingendi artifices quotidiè

* Lib. 2. c. 7. p. 305.

* Biblioth. select. lib. 1. c. 48. p. 38.

die ali; quorum erat, conciliorum Acta, & antiquorum Patrum opera exscribere, idq; literis, vetustissimos Codices, quantum fieri poterat, imitantibus. Quâ mente id factum fuerit, ipsi nôrunt: certè rem ipsam se accepisse testatur ex ore nobilissimi cujusdam Angli, qui in Bibliothecâ Vaticanâ hæc propriis oculis lustraverat, & ad fidem sacramento suo roborandam se sponte obtulit. Sed quicquid de Codicibus MSS. fiat, certissimum est Typographiam in Palatio Vaticano dudùm erectam esse, tanquam veritatis orthodoxæ non solùm tuendæ, verùm propagandæ arcem munitissimam. Ex eâq; proditura (ita enim nobis spondent *) emendatissima SS. Patrum monumenta, pristino suo splendori restituta. Ex hac typographiâ Cypriani, Ambrosii, Gregorii M. Opera, ut alia taceam, nobis dederunt. In quibus plurima adjecta, plurima abscissa, omnia emendata, expurgata, restituta esse ipsimet non diffitentur Editores. Quantâ negligentiâ, seu potius fraude, Cyprianum tractarint, per singulas fere paginas notat ipsemet Pamelius. In Ambrosio, Epistolarum & Sermonum ordinem miserè turbârunt; Inscriptiones & Titulos mutârunt; plures Tractatus, Epistolas, Sermones nunquam anteà typis datos addiderunt, ne nominatis quidem Codicibus MSS. unde eos deprompserint. In operibus Gregorii M. ne alia notem, præter expositiones *in libros Regum & Psalmos* à nullo veterum memoratas, nullis Codd. MSS. satis munitas, plusquam CXL. Epistolas inseruerunt: quæ in omnibus nostris Codicibus desiderantur, teste Jamesio, qui de Gregorii editionibus, earumque cum antiquis exemplaribus MSS. collatione, copiosè agit in *Vindiciis Gregorianis*, Genevæ 1625. 4°. Et ne infinitus sim, prodierunt Augustini Opera *Venet.* 1584. x. Tom. 4°. Quid in hac editione præstiterint boni Editores, in ipsâ statim operis fronte ingenuè nos docent. *In quo præter locorum multorum restitutionem secundum collationem vetustiorum exemplarium, curavimus*, inquiunt, *removeri ea omnia, quæ fidelium mentes hæretica pravitate possent inficere, aut à catholica, & orthodoxa fide deviare.* Ut, proinde hæ similesve editiones, non sine summâ cautelâ, studiosorum manibus terendæ sint.

* Vid. Præfat. ad Greg. M. tom. 1. & 5. Rom. 1588.

SECT. VI.

Libri ad Ecclesiasticæ Antiquitatis studium manuductorii.

NON hîc mihi tantum arrogo, ut de rei Ecclesiasticæ studio leges & methodum aliis præscribam. Absit; novi meo memet metiri modulo. Tantùm Mercurialis statuæ vice fungar, intento in optimos viæ duces digito, qui junioribus ad vetustiora tempora tendentibus viam præmonstrare, ac præmunire possint. Hi sunt vel veteres, vel recentiores: ex utrisque, qui ingenti ubivis numero prostant, nonnisi paucos, eosq; selectiores dabo. Ex antiquis duos solummodo, sed magni nominis, viros in medium adducam; *Hieronymum* in Latinis, in Græcis *Photium*. Hieronymus

omnis

omnis politioris pariter ac reconditioris literaturæ apparatu inſtructiſſimus, in ſacris & Eccleſiaſticis primas tenuit. De ſcriptis Scriptoribuſq; Eccleſiaſticis paſsim agit tum in Epiſtolis, ſpeciatim in Epiſtolâ ad Magnum Oratorem, tum præfationibus ad Commentarios in S. Scripturam; ex profeſſo verò in libro *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, cujus priorem partem ex Euſebii Hiſtoria deprompſit, poſteriorem, quæ ſeculum quartum ad annum uſq; cccxcii. complectitur, proprio Marte, & penè ex propriâ ſcientia, addidit. In hoc opere ſcriptores, quotquot reperire potuit, recenſuit, ſcripta enumeravit, & præclaram de iis cenſuram ſæpenumerò ſubjecit. Photium, quo doctiorem forſan nuſquam tulit ingeniorum ferax Græcia, egregiè commendant ingenium ad omnia natum, judicium ſolidum, ſummum acumen, infinita lectio, incredibilis diligentia; omnia penè reipublicæ munera obierat, omnia Eccleſiæ monumenta perveſtigârat; in unicâ, quam habemus hodiè, Bibliothecâ CCLXXX. ferè Scriptores, majorem partem Eccleſiaſticos ſiſtit, diligenter à ſe lectos, recenſitos, excerptos; deq; eorum libris, argumentis, ſtylo, fide & autoritate accuratum, ſi quis unquam alius, judicium tulit. His ſubnecti, ſi non potiùs præmitti, debent Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ conditores, Euſebius, à Chriſto nato ad annum cccxxv. à Rufino ad an. cccxcv. continuatus; & qui Euſebium excipiunt Socrates, Sozomenus, Theodoritus, ab exorto Ario uſq; ad annum circiter ccccxxxix. Hos ſecuti Philoſtorgius, Euagrius, Theodorus Lector, Hiſtoria Tripartita ex Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio ſcholaſtico Latinè verſa, à Caſſiodoro in compendium redacta. His longo, ſed proximus, intervallo Nicephorus Calliſtus, à nato Chriſto ad annum uſq; DCXXV. qui etſi fabulis ubiq; & ineptiis ſcateat, haud pœnitendos tamen melioris ſeculi pannos Hiſtoriæ ſuæ Eccleſiaſticæ non rarò admiſcuit.

Recentiorum ἀνδρῶν duas conſtituo claſſes, Generalem & ſpecialem. Ad generalem Claſſem referuntur 1°. *Hiſtorici Eccleſiaſtici*, qui eccleſiæ Chriſtianæ quovis ſeculo ſtatum nobis ob oculos ponunt. In his primum locum merentur Centuriatores Magdeburgenſes, qui incredibili planè diligentia ad quodvis ſeculum, immenſam rerum Eccleſiaſticarum materiam congeſſerunt, & in propria capita non inconcinno ordine diſtribuerunt; quibus plurimi defectus, errores plures condonari debent, quippe qui primi hâc in parte glaciem fregerint, & ſemitâ hactenus non tritâ, non tentatâ inſtiterunt. Centuriatorum Hiſtoriam Lucas Oſiander Wittembergenſis ineunte hoc ſeculo in Epitomen redegit. Illuſtriſſimus Annalium Eccleſiaſticorum parens, Cardinalis *Baronius* XII. ingentes Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Tomos pectore adamantino, & labore penè ſuprà vires humanas, conſcripſit. Immenſum planè, ſed & triginta annorum opus, non niſi poſt hiſtoriam Eccleſiaſticam ſepties in Oratorio, ſingulis quippe quinquenniis repetitam, tandem inchoatum: integrum ſua ipſius manu, nullâ Amanuenſium operâ ſuppetias ferente (ita quidem fidem nobis facit Vitæ illius * Auctor) ſcriptum; & inter quotidiana curæ Parochialis munera, inter frequentes confeſſiones audiendi, concionandi, domeſticiſq; congre-

* Hieron. Barnab. De Vit. Baron. lib. 1. c. 19. p. 45.

gationis ſuæ rebus proſpiciendi partes, nè alias occupationes, alia ejus ſcripta commemorem, ad umbelicum perductum. In hoc opere præclarè quidem de Antiquitate Eccleſiaſticâ meruit (me certe ex eo non parùm profeciſſe, haud invitus agnoſco) longè majorem gloriam reportaturus, ſi non omnes ſudores, omnes ingenii & eruditionis nervos ad hunc unicum ſcopum retuliſſet, ut Majeſtatis Pontificiæ Pomœria dilataret, ejuſq; dignitatem & autoritatem non modò ſupra Eccleſiaſtica, ſed & ſupra Regia & Imperialia jura, omneq; ſupereminens faſtigium, idq; non rarò ex Apochryphis, ſuppoſititiis, inſulſis & futilibus admodum ſcriptoribus, quoquo modo eveheret & ſtabiliret. Ut de opere tunc ſolum incœpto, rectè olim notavit Petrus Pithœus (referente Caſaubono) quod *non Annales Eccleſiaſtici, ſed de Poteſtate Papæ* potiùs dicendi eſſent. Certè Baronium haud aliud in animo habuiſſe, quam ut contra ſui temporis novatores, i. e. Magdeburgenſes, *pro ſacrarum traditionum antiquitate, & conſervandâ Eccleſiæ Romanæ Catholicæ poteſtate decertaret*, nec ipſemet *, nec Hieronymus Barnabæus † diffitentur. Baronii Annales, ab anno Mcxcviii. in quem deſinebant, continuarunt Abrahamus Bzovius, Odoricus Rainaldus, deniq; in Gallia Henricus Spondanus, qui etſi reliquis mole cedat, fide tamen diligentia, atq; judicio accuratiori longè ſuperat. His adjungantur Caſauboni *de Rebus Sacris & Eccleſiaſticis Exercitationes ad Baronium*, Lond. 1614. f. Rich. Montacutii *Eccleſiaſticarum Exercitationum Analecta*, Lond. 1622. f. quæ poſtea aucta & recognita ſub titulo *Apparatus ad Origines Eccleſiaſticas* prodierunt, *Oxon.* 1635. f. Ejuſdem *de Originibus Eccleſiaſticis commentationum pars prior & poſterior*, Lond. 1636. 1640. f. Item *Diatriba* ejus adverſus Bulingerum ut Roſweydi, Capelli, Eudæmon-Joannis, Prideauxii, Bulengeri, aliorumq; ſcripta hùc ſpectantia, prætermittam. Inter hiſtoriæ eccleſiaſticæ compendia eminent Gabrielis Biſciolæ *Epitome* x. *Tomorum Annalium Baronii* Lugduni & Venet. 1612. ii. Tom. 4°. Joannis Micrelii *Syntagma Hiſtoriarum Eccleſiæ*, cum continuatione Dan. Hartnaccii, *Lipſiæ* 1679. 4°. Hieronymi Kromaieri, *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Centuriæ* xvi. Lipſiæ 1666. 4°. J. H. Hottingeri *Hiſtoria Eccleſiaſtica Novi Teſtamenti*, prodiit *Tiguri* ix. Vol. ab an. 1651. uſq; ad an. 1667. quo vivere deſiit, 8°. Frid. Spanhemii *Introductio ad Chronologiam & Hiſtoriam ſacram Chriſtianam* Tom. i. *Ludg. Bat.* 1683. Tom. ii. ibid. 1687. 4°. reliquos ſuo tempore expectamus.

* Epiſt. ded. ad Sext. v. præfix. tom.
† Vit. Baron. ib. c. 18, 19.

2. *Conciliorum editores*, Jacobus Merlinus ii. Tom. *Pariſ.* 1535. 8°. Petri Crabbe ii. Tom. *Colon.* 1538. 1551. f. Barth. Caranza in *ſummâ Conciliorum*, Pariſ. 1624. 12°. *Duac.* 1659. 8°. Laur. Surius iiii. tom. *Colon.* 1627. f. Dominic. Nicolinus v. Tom. *Venet.* 1585. f. Concilia generalia iv. Tom. *Rom.* 1608. f. Sev. Binnius iv. Tom. *Colon.* 1606. 1618. x. vol. *Pariſ.* 1636. f. Fr. Longus à Coriolano in *ſumma Conciliorum omnium* cum Annot. *Antw.* 1623. f. Labbeus & Coſſartius (ut Editionem Regiam Luparæam jam mittam) unà cum duplici apparatu *Pariſ.* 1672. xviii. Vol. fol. *Pandectæ Canonum, Apoſtolorum, & Conciliorum ab Eccleſia Græcâ receptorum* Gr. Lat. cum annotationibus Guilielm. Beveregii, *Oxon.* 1672. ii. vol.

ii. vol. f. Rueſii & Hartmanni *Hiſtoria Conciliorum Eccleſiaſtica* ad annum uſq; 1661. *Norimb.* 1675. 4. vol. 4°. Concilia *Britannica* per Spelmannum ii. Vol. *Lond.* 1639. 1664. *Hiſpanica* per Garciam Loaiſam, *Madrit.* 1595. *Gallica* per Sirmondum iii. Tom. 1629. f. *Narbonenſia* per Baluzium, *Pariſ.* 1678. 8°. Huc etiam referri poſſunt Ph. Labbei *ſynopſis Conciliorum*, Pariſ. 1661. 4°. Et conciliorum Tomis præfixa; David Chytræi *Catalogus Conciliorum* Onomaſtico ejus Theologico ſubjectus, & à Pappo ad calcem *Synodici* aditus, *Argentor.* 1601. 4°. Caſp. Heuniſchii *Chronologia Conciliorum ſex Oecumenicorum*, Rotenburg. 1677.

3. Qui de veteris Eccleſiæ *ſymbolis* egerunt, Joan. Voſſius Diſſert. de *iii. Symbolis*, Amſtælodami 1642. & 1662. 4°. Jac. Uſſerii Armachani *De Rom. Eccleſiæ ſymbolo Apoſtolico veteri, aliiſq; fidei formulis Diatriba*, Lond. 1647. *Oxon.* 1660. 4°. Ægid. Strauchii *Hiſtoria Symboli Apoſtolici*, Wittemb. 1668. 4°.

4. *De Pontificibus Romanis* agunt præter veteres, Anaſtaſium, Luitprandum, &c. *Bartholomæus Platina*, Colon. 1610. 4°. & alibi ſæpè. Joannes Stella *de Vitis ſummorum Pontificum*, Baſil. 1507. Onuphrius Panvinius in *Epitome Pontificum Romanorum*, Venet. 1557. fol. *Colon.* 1624. 4°. Papirius Maſſonus, ſcriptor admodum accuratus & eruditus, *de vitis Pontificum Romanorum*, Par. 1586. 4°. Dan. Papebrochii *Conatus Chronico-Hiſtoricus ad Catalogum Romanorum Pontificum*, elegantiſſimis figuris exornatus, tum ſeparatim, tum ante Tom. iv. Sanctorum Maii, *Antw.* 1685. f. Ludovici Jacob à S. Carolo, *Bibliotheca Pontificia* libris ii. diſtincta. In primo agitur de ipſis Pontificibus ordine alphabetico. In ſecundo de omnibus Autoribus qui tum in generali tum in particulari eorum vitas & laudes, præcellentiam autoritatemve, poſteritati conſecrârunt, *Lugdun.* 1643. 4°. adeo ut hac de re plura dicere ſupersedeo.

5. *Perſecutiones Eccleſiæ primitivæ* nobis depingunt præter Hiſtoricos, Joannes Meiſnerus *de perſecutionibus & Martyriis Chriſtianorum veterum*, Wittemburg. 1654. 4°. Chriſtian. Kortholtius Tract. *de Perſecutionibus Eccleſiæ primitivæ ſub Imperatoribus Ethnicis, deq; veterum Chriſtianorum cruciatibus*, Jenæ 1660. 8°. Antonius Gallonius libro *de SS. Martyrum cruciatibus*, figuris elegantiſſimis illuſtrato, *Colon.* 1602. 8°. *Antwerp.* 1668. 12°. His accenſenda ſunt *Martyrologia* Hieronymi, Bedæ, Flori, Wandelberti, Rabani, Uſuardi, Adonis Viennenſis, Notkeri, de quibus omnibus agit M. Frid. Beckius Comment. *ad Martyrologium Eccleſiæ Germanicæ pervetuſtum* à ſe nuper editum cap. 2. *Auguſt. Vindel.* 1687. 4°. Martyrologia *Romanum*, *Gallicanum*, *Hiſpanicum*, &c. ſatis nota ſciens prætereo.

6. *Hereſes* in Eccleſia Veteri exortas paſſim notant Hiſtorici Eccleſiaſtici. Seorſim deſcribunt Irenæus, Tertullianus, Epiphanius, Philaſtrius, Auguſtinus, Auctor ſub nomine *Prædeſtinati* à Sirmondo editus (de quo, ejuſq; variis editionibus ſub Primaſio egi-

mus) Theodoritus, Damaſcenus, Nicetas Choniates. Ex recentioribus id ex profeſſo agunt Bernardus Lutzenburgius in *Catalogo hæreticorum* 1523. 8°. Alfonſus à Caſtro lib. 14. *contra hæreſes*, inter ejus opera ; & ſeorſim *Colon.* 1549. f. *Antwerp.* 1565. Gabriel Prateolus, *de Vitis, Sectis & Dogmatibus omnium hæreticorum*, Colon. 1569. f. Theodorus Petræus in *Catalogo Hæreticorum à Chriſto nato ad ſua tempora*, Colon. 1629. Dan. Crameri *Arbor hæreticæ Conſanguinitatis*, Argentin. 1623. 4°. Laurent. Lælii *Index Hæreſeon*, Francofurt. 1614. 8°. Joannes Pontanus in *Catalogo hæreticorum tam veterum, quam recentiorum*, methodo Alphabeticâ, *Francofurt.* 1615. 12°. His tamen aliiſq; plurimis, qui addi poterant, non obſtantibus, Opus accuratum de hæreticis præcipuè antiquis, deq; eorum ortu, progreſſu, affinitate, dogmatibus, duratione, meritò adhuc inter deſiderata habendum eſt. Nos in ſequenti opere aliquid hac in parte, etſi non ſatis pro argumenti copia & dignitate, conati ſumus.

7. *Ritus & Ceremonias Eccleſiaſticas* exponunt Scriptores de divinis Eccleſiæ Catholicæ Officiis, *Ordo Romanus*, *Iſidorus*, *Alcuinus*, *Amalarius*, *Rabanus Maurus*, &c. quos in unum corpus collegit, ediditq; Melchior Hittorpius, *Pariſ.* 1610. f. ac proinde in Bibliotheca Patrum haberi ſolent. Guil. Durantus in *Rationali divinorum Officiorum*, Lugd. 1592. 8°. Stephanus Durandus de *Ritibus catholicæ Eccleſiæ* lib. iii. *Rom.* 1591. *Colon.* 1592. *Lugdun.* 1606. *Pariſ.* 1631. 8°. Bartholomæus Gavantus in *Theſauro Sacrorum rituum* ii. Tom. *Rom.* 1628. *Antwerpæ* 1634. *Lugdun.* 1664. 4°. J. Bap. Caſalius *de Veteribus ſacris Chriſtianorum ritibus*, Rom. 1647. f. Gabriel Albaſpinæus *de Veteribus Eccleſiæ Ritibus* obſervationum lib. ii. *Pariſ.* 1623. 4°. *Helmſtad.* 1672. 4°. & in noviſſima Optati editione *Pariſ.* 1679. f.

8. *Veteris Monachiſmi* ſtatum exhibent pro re nata ex antiquis, Socrates, Sozomenus; data operâ Theodoritus in *hiſtoriâ religioſâ*, Palladius in *Hiſtoria Lauſiacâ*, Caſſianus in *Inſtitutis Cœnobiorum*, & *Collat. Patrum*, Joan. Climacus in *Prato ſpirituali*, &c. Ex modernis Rod. Hoſpinianus, *de Origine & Progreſſu Monachatûs, ac Ordinum Monaſticorum* lib. vi. *Tigur.* 1588. & 1609. f. Fr. Modii *Ordinis Eccleſiaſtici Origo, progreſſus, & veſtitus ratio*, Francofurt 1614. 8°. Joan. Creccelii *Collectanea ex hiſtoriis de Origine & fundatione, omnium fere monaſticorum Ordinum*, figuris ornata, *Francofurt.* 1614. 4°. Laur. Landtmeter *de Vetere Clerico-Monacho* lib. iii. *Antwerp.* 1635. 4°. Ant. Dadini Alteſerræ *Aſceticân*, ſive *Originum rei monaſticæ* libri x. *Pariſ.* 1674. 4°.

9. *Chronologiam Eccleſiaſticam* te docebunt Euſebius, Hieronymus, Proſper, &c. Dion. Petavius *de Doctrina temporum* 2. Tom. *Pariſ.* 1627. fol. & in *Rationario temporum* Pariſ. 1634. 1636. 1652. 8°. Mogunt. 1646. 8°. J. Bapt. Ricciolus in *Chronologia reformata*, Bonon. 1669. f. Philippi Labbei & Ph. Brietii *Chronologia Hiſtorica & Technica* Pariſ. 1670. 5. vol. f. Ph. Brietii *Annales mundi*, ſive *Chronicon*

xicon Universale, ab orbe condito ad an Chr. 1660. iii. vol. *Paris.* 1662. 12°. Ægid. Bucherii *de Doctrina temporum Commentarius in Antiquos Canonum Paschalium scriptores* Antwerp. 1634. f. Casp. Heunischii *ætates Patrum præcipuorum ex certis fundamentis historicis & chronologicis accuratè demonstratæ*, Rotenburg. 1677. 8°.

10. Ecclesiæ Veteris *Geographiam sacram* optimè delineabunt Leonis Sapientis Imperatoris *Notitia Episcopatuum*, Græcè & Lat. à Cl. Beveregio edita. Annot. ad Can. p. 135. & Διατυπώσεις, quæ in Leunclavii *Jure Græco-Romano* non semel exhibentur. Plenius Aub. Miræus in *Notitia Episcopatuum orbis Christiani* cum notis, *Paris.* 1610. *Francofurt.* 1614. *Lugdun.* 1620. 8°. Augustinus Lubinus in Comment. *ad Martyrologium Romanum*, notis tabulisq; geographicis & Historicis explicatum, *Paris.* 1661. 4°. Frid. Spanhemius in *Introductione ad Geographiam sacram & Ecclesiasticam*, Lugd. Bat. 1679. 8°. qui longè uberius hac de re opus pollicitus est, quod utinam tandem publico non invideat. Omnibus hactenus hâc in re palmam præripuit Carolus à S. Paulo, Abbas Fuliensis, in *Geographiâ Sacrâ*, seu *Notitiâ antiquâ Episcopatum Ecclesiæ Universæ*, unà cum tabulis Geographicis ad Ecclesiæ Christianæ statum accuratè concinnatis, *Paris.* 1641. f. Huc etiam faciet P. Jos. Cantelii *Metropolitanarum Urbium Historia Sacra & Civilis*; cujus Tomus primus prodiit *Paris.* 1684. 4°.

11. In subsidium etiam vocandi sunt *Lexicographi Ecclesiastici*, qui voces & phraseologias, Ecclesiæ scriptoribus peculiares, vel magis proprias luculenter explicant. Præstitit aliquid hac in parte Lud. de la Cerda in *Adversariis*; aliquid Novarinus in *Electis Sacro-prophanis*; ex professo magis J. H. Alstedius in *Paratitlis Theologicis*, Francofurt. 1626. 4°. Josua Arndius in *Lexico Antiquitatum Ecclesiasticarum*, Gripswald. 1669. 4°. Petrus Crespetius in *summâ Ecclesiasticæ disciplinæ* alphabeticè dispositâ, *Lugdun.* 1628. f. Dominicus & Carolus Macri in *Hiero-Lexico*, primò linguâ Italicâ, titulo *Notitia de Vocabuli Ecclesiastici*, edito *Rom.* 1650. 4°. Deinde in immensum aucto, & Latine evulgato *Rom.* 1677. f. Sed omnium hâc in parte industriam vicit, singularis Jo. Caspari Suiceri labor, qui *Thesaurum Ecclesiasticum* è Patribus Græcis ordine alphabetico concinnatum, viginti annorum opus in lucem emisit, *Amstelod.* 1682. 11. vol. fol. Notandum, hos omnes, non nuda vocabula, phrasiumq; etymologias & origines; sed & ritus, cæremonias, dogmata, hæreses & hujusmodi alia liquidò exponere. In hunc etiam censum veniunt Henrici Spelmanni *Glossarium Archaiologicum*, *Latino-Barbarum* London. 1664. f. Caroli du Fresne *Glossarium ad scriptores mediæ & infimæ Latinitatis*, iii. vol. *Paris.* 1678. fol. Verum, qui de hujuscemodi rebus agunt, scriptorum, quis erit finis? In genere igitur ad antiquitates Ecclesiæ illustrandas haud parum conferent *Centuriæ Magdeburgenses*, Hottingeri, & Spanhemii *Historia Ecclesiastica* supra recensitæ, Hornbeekii *Vetera & nova*, Ultraj. 1672. 4°. J. Conr. Danhaweri *Christeis, trisecularem Ecclesiæ sortem à Christo in cœlos sublimato, usq; ad Constant. M. exhibens*,

Argentori

Argentor. 1646. 4°. Balt. Bebelii *Antiquitates Evangelicæ & Judaicæ*, Argent. 1673. 4°. ejusdem *Antiquitates Ecclesiæ trium priorum seculorum*, ibid. 1669. 4°. Tomus alter ibid. 1679. 4°. Jos. Quesnelli *dissertationes ad Leonem M.* Par. 1675. 4°. Garnerii *dissertationes* ad Marium Mercatorem, Theodoritum, Liberatum, Librum Diurnum, *&c.* L. Ell. du Pin *dissertationes Historicæ de antiqua Ecclesiæ disciplina*, Par. 1686. 4°. Qui ære & otio abundant, non inutiliter consulere possunt Natalis Alexandri ex Ordine Prædic. *dissertationes ad selecta Historiæ Ecclesiasticæ Capita:* immensum opus, xxii. Volumina in 8°. complectens, quæ ab anno MDCLXXVI. *Parisiis* prodierunt. Quid in opere tam laborioso præstiterit indefessus Monachus, penès alios sit judicium; fateor me, excepto Tomo primo, hactenus non percurrisse. Deniq; cum plura non capit instituti nostri ratio, unicum adhùc lectori Scriptorem commendabo. Is est Joan. Forbesius Scoto-Britannus, qui *Institutiones Historico-Theologicas* de Doctrinâ Christianâ & vario rerum statu, ortisq; erroribus & controversiis, jam inde à temporibus Apostolicis, lib. xvi. edidit *Amstelod.* 1645. f. Opus, si quid in his studiis posui, quantivis pretii, & antiquitatis Ecclesiasticæ studiosis apprimè utile, multò utilius futurum, si modò ad telam, quam orsus erat pertexendam, longiorem lucis usuram eruditissimo Autori Deus non denegâsset.

Ad specialem classem jam accedamus. Hanc in duas dispesco partes. Prima respicit eos, qui de SS. Patrum operibus genuinis, spuriis, dubiis solummodò criticen exercent, vel de iis rectiùs intelligendis, interpretandis, & in usum adhibendis regulas excogitarunt. In his præ cæteris præcellunt Sixtus Senensis quatuor postremis *Bibliothecæ sanctæ* libris; Andreas Hyperius *de ratione studii Theologici*, præcipuè libro 3°. & 4°. *Basil.* 1559. 1572. 8°. Cujus penè integrum opus in suos *de rectè formando Theologiæ studio* libros transcripsit Laur. Villa-Vincentius, Hispanus, Theologus Augustinianus *Antw.* 1565. 8°. *Colon.* 1575. Guil. Perkinsius in Πεγμιδεία *Juventutis ad lectionem omnium Patrum*, Problemati de fidei Romanæ ementito catholicismo præmissâ, *Cantabr.* 1604. 4°. *Hanov.* 1604. 12°. Robertus Cocus nostras, in *censura quorundam scriptorum, quæ sub nominibus sanctorum, & veterum Auctorum à Pontificiis citantur*, Londini 1614. 1623. 4°. *Helmstad.* 1655. 8°. Fallitur verò Ant. Teisserius, dum hoc opus ab ejusdem Coci *Censurâ Patrum* diversum facit, cui tamen hac in parte ipse præiverat Labbeus. Andreas Rivetus in *Critici Sacri* libris iv. & Tract. *de Patrum autoritate, errorum causis & Nothorum notis*, his libris præfixo, *Genevæ* 1642. 8°. J. H. Hottingerus in *Introductione ad lectionem Patrum*; & *Dissertatione de usu Patrum*, inter Analecta Historico-Theologica, *Tigur.* 1652. 8°. Ejusdem dissertatio de *Abusu Patrum*; ut & *Catalogus scriptorum Ecclesiasticorum Suppositiorum*, unà cum aliis sub titulo *Dissertationum Miscellanearum*, edit. ibid. 1654. 8°. Quæq; habet in libro *Bibliothecæ Theologicæ* 2do ibid. 1664. 4°. Joan. Forbesius *Instruct. Hist. Theol.* lib. 7. c. 5. Regulas xii. exemplis & observationibus illustratas ad scripta Patrum commodiùs intelligenda apprimè utiles tradit. Plurima etiam hanc in rem habet Rich. Holdsworthus in *Prælect. Theolog.* à Lect. xxxv. usq; ad xliii. Plurima,

&

& lectu non indigna Joannes Hornbeckius Tract. *de Theologia Patrum*, sed qui in Arnobio desinit. Habetur inter ejus *Vetera & Nova* Ultraject. 1672. 4°. Joan. Dallæus lib. 2. *de Vero usu Patrum* Genev. 1656. 4°. *de scriptis Dionysii Areopagitæ & Ignatii*, ibid. 1666. 4°. *de Pseudepigraphis Apostolicis*, Harderv. 1653. 8°. Mart. Chemnitius in Oratione *de Lectione Patrum, sive Doctorum Ecclesiasticorum*, quam locorum Explicationi Wittenbergæ præmisit, *Francof.* 1653. p. 1. Joan. Botsaccus in *Patrologia*, seu de *libertate Veterum Doctorum scripta judicandi*, Stetin. 1663. 8°. Frid. Gronovius in *Observationibus in Scriptores Ecclesiasticos*, Davent. 1651. 12°.

Altera pars complectitur Autores, qui de ipsis scriptoribus Ecclesiasticis eorumq; scriptis κατ' ἐξοχήν, & ex professo agunt. Ex horum numero in prima acie stant Hieronymus, Gennadius Massilienlis, Isidorus Hispalensis, Ildefonsus Toletanus, Honorius Augustodunensis, Sigebertus Gemblacensis, Henricus Gandavensis: Hos simul edidit, & notis illustravit Suffridus Petrus, *Colon.* 1580. 8°: cum Scholiis etiam & ingenti *Auctuario* Aub. Miræus, in *Bibliotheca Ecclesiast.* Antwerp. 1639. fol. post cujus mortem prodiit pars altera, ibid. 1649. Joannes Trithemius in *Collectaneis de Scriptoribus Ecclesiasticis*, Mogunt. 1494. & cum Additionibus, *Paris.* 1512. 4°. *Colon.* 1531. 1546. 4°. *Basil.* 1594. Sixtus Senensis in *Bibliothecæ Sanctæ* libro iv. per totum. Ant. Possevinus in *Apparatu Sacro*; Colon. 1608. 2. Vol. fol. Abr. Scultetus, *in Medulla Theologiæ Patrum, quâ de Patribus, & Theologia priscorum primitivæ Ecclesiæ Doctorum, qui ante & post Concilium Nicænum floruerunt*, prolixè & accuratè agit, sed ultra Basilii & Hilarii tempora haud progreditur, *Hamburg.* 1613. *Francof.* 1634. 4°. Joan. Schopfius in *Academia Jesu Christi*, Tubing. 1593. *Spiræ* 1616. sed qui Centuriatorum utplurimum legit vestigia. Petrus Halloixius in *Vitis, Scriptis, & Documentis illustrium Ecclesiæ Orientalis scriptorum primi & secundi seculi*; in quo opere de iis fusissimè agit; *Duac.* 1633. 1636. 2. vol. fol. Robertus Bellarminus Cardinalis libro de *Scriptoribus Ecclesiasticis*, Colon. 1612. 8°. *Lugdun.* 1613. 4°. *Paris.* 1617. 8°. Et cum Appendice Philologica Ph. Labbei, *Paris.* 1658. 8°. *Lugdun.* 1675. 8°. Bellarmino supplementum dedit Andreas Saussayus Episcopus Tullensis, *Tulli Leucor.* 1665. 4°. Et aliud nuper Casimirus Oudin. Philippus Labbeus in *Dissertationibus Philologicis & Historicis, de Scriptoribus Ecclesiasticis quos attigit Bellarminus*, Paris. 1660. 2. vol. 8°. Vir quidem infinitæ lectionis, & diligentiæ in re literaria promovendâ indefessæ, sed ingenio in Lutheranos & Reformatos duro nimis & acerbo. Augustinus Varenius in *Rationario Theologico de scriptoribus Ecclesiasticis primi & secundi seculi*, Rostoch. 1669. 1673. 4°. Gerardi *Patrologiam* prætereo, utpote quam summi ipsius amici fatentur tantummodò in privatos ejus usus fuisse collectam, nec eo animo, ut in publicum ederetur. Id quod prima libri inspectio, & res ipsa satis docet. I. Gottfr. Olearius in *Abaco Patrologico*, sive *Ecclesiæ Christianæ Patrum & Doctorum Alphabetica enumeratione, in Patrologiæ Gerardi supplementum*, Jenæ 1673. 8°. Gerardus Meierus in *Bibliothecæ Theologicæ Contractæ lib.* 2. *Bremæ* 1660. 12°. sed qui parcâ nimis ac jejunâ manu hanc materiam tractat.

tractat. Ne alios commemorem, non inutile erit Lectori Curioso consulere Gilberti Voetii *Bibliothecam studiosi Theologiæ*, Ultraject. 1651. 12°. I. Andr. Bosii *Schediasma de comparanda notitia Scriptorum Ecclesiasticorum*, Jenæ 1673. 4°. Val. H. Vogleri *Introductionem Universalem in Notitiam cujuscunque generis bonorum scriptorum*, Helmstad. 1670. 4°. Ph. Labbei *Bibliothecam Bibliothecarum*, Paris. 1664. 8°. Quam nuper recensuit, & immenso cumulo auxit Ant. Teisserius Nemausensis, *Genevæ* 1686. 4°. Sev. Walt. Sluteri *Propylæum Historiæ Christianæ*, Francof. 1680. 12°.

Restat deinq; ut ex iis aliquot, qui librorum MSS. Indices ediderunt, brevitèr recenseamus. Huc spectant Possevini *Appendix* ad Tom. ii. *Apparatus sacri*; sed nullo delectu, nec satis pro rei dignitate accuratè facta. Ph. Labbei *Nova Bibliotheca MSS. librorum*, Paris. 1653. 4°. Theoph. Spizelii *Sacra Bibliothecarum illustrium arcana retecta*, Aug. Vindel. 1668. 8°. Th. Jamesii *Ecloga Oxonio-Cantabrigiensis*, Lond. 1600. 4°. Jac. Ph. Thomasini *Bibliothecæ Patavinæ MSS. publicæ & privatæ*, Utin. 1639. 4°. Ejusdem *Bibliothecæ Venetæ MSS. publicæ & privatæ*, ibid. 1650. 4°. Alexandri Barvoetii *Catalogus præcipuorum Autorum Græcè MSS.* qui asservantur in Bibliotheca Scorialensi, Corderii Prolegomenis in Cyrilli Homil. in Jerem. subjectus, *Antverp.* 1648. 8°. & ap. Lab. Biblioth. Nov. p. 175. Ant. Sanderi *Bibliotheca Belgica MSS.* sive *Elenchus Universalis Codd. MSS.* &c. *Insul.* 1641. 4°. *Monachiensis Bibliothecæ* MSS. Græca Theologica ab Hervarto in Indicem relata, extant tum alibi tum ap. Spizel. lib. citat. p. 145. *Trajectinæ Bibliothecæ* MS. Theol. *Traject.* 1608. & ap. Spizel. p. 290. D. Hæschelii *Catalogus Græcorum Cod. MSS. in Bibliothecâ Augustanâ*, Aug. Vind. 1595. & 1605. 4°. Deinde Cura Eliæ Ehingeri 1630. 4°. *Basileensis* Bibliothecæ MS. Theol. suppeditat Spizel. p. 17. H. Ernstii *Catalogus librorum MSS. Bibliothecæ Florentinæ* Mediceæ, *Amstelod.* 1641. Catalogus Bibliothecæ *Lugduno-Batavæ* à Clarissimo Spanhemio recognitus, *Lugd. Bat.* 1674. 4°. Præcipuè à p. 295. quo libri impressi desinunt. Bibliothecæ *Thuanæ* Codices MSS. ad calcem *Bibliothecæ Thuanæ* p. 419. Paris. 1679. 2 vol. 8°. Antonii Reiseri *Index librorum MSS. in Bibliothecâ Augustanâ*, August. 1675. 4°. Joach. Pelleri *Catalogus Codicum MSS. Bibliothecæ Paulinæ in Academia Lipsiensi*, Lipsiæ 1686. 12°. Sed præ aliis omnibus palmam meretur tum librorum MSS. numero, tum raritate, tum pluribus antiquitatis monumentis admodum curiosis, Petrus Lambecius, *Commentariis de Augustissimâ Bibliothecâ Vindobonensi*, Vienn. 1665. f. ex quo tempori viii. Volumina ad an. usq; 1679. prodierunt, & tamen operi, nondum perfecto magno Reipublicæ literariæ damno, immortuus est Auctor Clarissimus.

SECT.

SECT. VII.

Ad Ecclesiasticæ Antiquitatis studium Paræneſis.

OMnibus tandem in hunc modum apparatis, optimos viæ Duces nacti, & idoneis undiq; subsidiis instructi, quid obstat quo minùs ad scripta Sanctorum Patrum evolvenda festinemus, & in hæc studia toto feramur animo? Vitio nobis vertere solent Pontificii, nos antiquos Patres contemnere & rejicere. In Locis Theologicis non semel exprobrat Melchior Canus, vir aliàs candidi & moderati ingenii, Lutheranos *nihil habere cum Patribus commercii*, eorum *autoritatem ipsos de gradu dejicere, eosq; aut deridendos, aut certè despiciendos propinare. Hæretici*, inquit Possevinus Biblioth. Select. lib. 5. c. 26. *Patres nunquam ex professo exposuerunt in Scholis, nec libenter, aut incorruptè unquam eos ediderunt.* Et cum his Bellarminus, Maldonatus, Hardingus, Campianus, &c. eandem ferè canunt cantilenam. Quam falsa, quam iniqua sit hæc calumnia, tùm Lutherani tùm Reformati scriptis suis publicè dudum demonstrarunt. Ut in nos verò eadem cudatur faba, vix puto quenquam tam perfrictæ frontis esse, qui Ecclesiæ nostræ Alumnis hoc nomine dicam scribat. Quàm non simus in veterum monumentis planè hospites, ipsi adversarii nostri suo periculo quotidiè experiuntur, & vel ipsa fremens invidia non denegabit. Certè quantâ curâ, quàm felici successu, Ecclesia Anglicana ab ipsis reformatæ apud nos religionis incunabulis, Ecclesiasticæ antiquitatis Studium semper excoluerit, testantur tot clarissima in rebus literariis Nomina; *Cranmerus, Ridleius, Parkerus, Iuellus, Noellus, Humfredus, Whitgiftus, Reynoldus, Whitakerus, Hookerus, Richardus & Joannes Cosini, Bilsonus, Bancroftus, Sutlivius, Downamus, Perkinsius, Andreusius, Cocus, Robertus & Georgius Abboti, Fieldus, Buckrigius, Overallus, Whitus, Willetus, Nic. Fullerus, Cracanthorpius, Davenantius*, Serenissimus Rex *JACOBUS*, *Laudus, Featleius, Linsellus, Junius, Masonus, Wardus, Brunrigius, Chillingworthus, Holdsworthus, Hallus, Halesius, Usserius, Heylinus, Prideauxius, Mortonus, Montacutius, Gregorius, Sandersonus, Hammondus, Taylerus, Thorndicius, Isaacus Barrow, Fellus, Gunningus, Pearsonus, Savilius, Seldenus*, &c. Quales, Deus bone! & quanti viri; ut eorum qui hodie in vivis sunt pudori parcam. Tenet Ecclesia nostra, tenuitq; semper firmam illam & immotam Tertulliani Regulam, *Id verius quod prius, id prius quod ab initio.* Quò propiùs ad Veritatis fontem accedimus, eò purior decurrit Catholicæ Doctrinæ Rivus. Nec manifestius ullum labentis fidei ruentisve ecclesiæ signum, quam à recto genuinæ vetustatis tramite defectio; *Dum pro cæleſti dogmate humanæ superstitiones introducuntur, dum benè fundata antiquitas scelestâ novitate subruitur, dum superiorum instituta violantur, dum rescinduntur scita Patrum, dum convelluntur definita Majorum, dum sese intra sacratæ atq; incorruptæ vetustatis castissimos limites prophanæ ac novellæ curiositatis libido non continet*, ut optimè Vincentius Lirinensis. In

æternum Eccleſiæ noſtræ decus ac gloriam cedit, quod fidem ſuam non ex ἀγεφύρωτοις & ambiguis Traditionibus, non ex turbidis Scholaſticorum lacunis, non ex inconditis Syſtematicorum rhapſodiis, ſed ex ſacra pagina, ex venerandis ſanctorum Patrum monumentis, & primorum Conciliorum decretis hauſerunt Reformationis Anglicanæ Ἐφοδιώκται; quod Liturgiam, ritus & cæremonias, totam deniq; politiam non ad Scholæ Pontificiæ, non ad Lutheri, aut Calvini placita, ſed ad primævæ Antiquitatis normam & exemplar accuratè delineârunt. Unde Magnus ille Caſaubonus, vir in Patrum ſcriptis verſatiſſimus, palam ſcribere non dubitavit, *Eccleſiam Anglicanam ita eſſe inſtitutam, ut ad florentis quondam Eccleſiæ formam nulla hodiè propius accedat, inter vel exceſſu, vel defectu peccantes mediam viam ſecuta.* Quid quòd ipſæ leges noſtræ, in ſolennibus Regni Comitiis editæ, ſedulò cavent, ne ulla apud nos doctrina, pro orthodoxâ habeatur, niſi cum Canonicis ſcripturis, primiſq; quatuor Conciliis Oecumenicis optime congruat? Gravitèr omnino & appoſitè D. Baſilius *de Spiritu Sancto*, c. 29. Δυσωπητὸν γὰρ πῶς τὰ παλαιὰ τῶν δογμάτων, οἱονεὶ πολιᾷ τινὶ τῷ ἀρχαιότητι τὸ ἀιδέσιμον ἔχοντα: *Veneranda ſunt vetuſta dogmata, quòd ob antiquitatem, ceu Canitiem quandam, habeant quiddam reverendum.*

Suum etiam rebus externis accedit ab antiquitate pretium. Quis non miretur, & tacitâ quadam veneratione intueatur veteris Romæ Rudera, Templa, Theatra, Porticus, exeſas vetuſtate ſtatuas, diſjecta & perfracta marmora? Quis non inſigni quâdam voluptate tractet antiqua Numiſmata, ærea forſan illa, at ipſo auro haud redimenda, tanti ab omnibus habita, ut inter pretioſiſſima Regum κειμήλια locum meruerint? Quem non mirâ delectatione afficit retroactorum Sæculorum memoria? Præteritorum temporum Annales revolvere, naſcentis mundi imaginem contemplari, gentium origines, mores, migrationes inveſtigare; imperiorum ortus & occaſus recolere, populorum fata, variaſq; humani generis, quaquà patet terrarum Orbis, viciſſitudines repetere? Jam verò juxta Prophetæ enunciatum, *Quid palea ad triticum?——Si tanti vitrum, quanti margaritum?* Ut cum Tertulliano loquar, *ad Martyr.* c. 4. Suavitèr nos ducunt, penè dixerim, rapiunt, urbium, gentiumq; antiquitates; quantò majori voluptate perfundunt animum Eccleſiæ Chriſtianæ natales & primordia, progreſſus & incrementa, ſedes fundatæ, inſtitutæ Metropoles, Epiſcoporum ſucceſſiones, Patriarcharum jura? Quis eſt, niſi peponem pro corde habeat, qui non avidiſſimè exoptet beatorum Apoſtolorum actus, peregrinationes, certamina relegere, Sanctorum Martyrum, qui de ipſis equuleis, ungulis, graviſſimis tormentis egerunt triumphum, palmas lemniſcatas contrectare, ſynodales conventus ingredi, Venerandos Patrum conſeſſus oculis luſtrare, vota & decreta auribus haurire? Cui non volupe eſt fidem noſtram enaſcentem, & è tot difficultatum fluctibus eluctantem intueri, & vi quâdam divinitùs immiſsâ totum pene mundum ſibimet ſubigentem? Quid deniq; jucundius, quàm cum hominibus candidi pectoris, & infucatæ pietatis vitam traducere, cum his verſari, qui ſuis moribus, doctrinâ, eruditione, & præclaris monumentis Eccleſiam ornarunt, ædificarunt, unàq; nomina

ſua

ſua æternitati conſecrarunt? Hùc nos ducunt, hâc nos dulcedine permulcent antiquitates Chriſtianæ.

At non modò voluptati, verùm & neceſſitati conſulendum eſt. Invigilandum utiq; Eccleſiæ noſtræ honori ſimul & patrocinio, ab ultima antiquitate petita ſubſidia in promptu ſunt habenda, ut toto mundo conſtare poſſit quàm immeritò *Novatorum* nomine traducamur. Cum iis nobis res eſt, qui ultra Calvini Inſtitutiones & recentiorum ſyſtemata ſe ſapere videri volunt, qui nil niſi Antiquitatem crepare ſolent, & quaſi ſanctorum Patrum eſſent ex aſſe hæredes, ſolis ſibimetipſis tanquam peculium vendicant. *Ad Patres ſiquandò licebit accedere* (inquit. Campianus Rat. 5.) *confectum eſt prælium; tam ſunt noſtri, quam Gregorius ipſe decimus tertius, filiorum Eccleſiæ pater amantiſſimus.——quoquò ſe moverit adverſarius, niſi gloriam Deo ceſſerit, feret incommodum; patres admiſerit, captus eſt; excluſerit, nullus eſt.*

His igitur armis optimè inſtructi ſimus, parati ſemper noſtra tueri, iiſq; reſpondere, qui fidei noſtræ (quam verè primitivam, catholicam, Apoſtolicam eſſe ſanctè profitemur) rationem requiſiverunt. Neque enim is eſt Eccleſiæ noſtræ ſtatus, ut pro ſummo purioris Antiquitatis tribunali cauſam dicere defugiamus. Faceſſàt à Nobis inutilis omnis ſtudiorum ratio, faceſſant difficiles nugæ, Implacabiles rixæ, leves & ludicræ diſputatiunculæ; ætatem teramus non in foro & prætoriis, non agyrtarum more ſurſum & deorſum curſitantes, non apud Magnatum limina ſordidis obſequiis gratiam & favorem aucupantes, verùm in roſtris, in ambone, intra bibliothecæ deniq; clathros & cancellos, Eccleſiæ commodo, animarum ſaluti, antiquitatis cognitioni, boniſq; literis promovendis gnavitèr incumbentes. Quin ergò agite voſmet, & ad ſacra hæc ſtudia totis viribus, omnibus nervis contendite; vos, inquam, maximè, quibus melior indoles & liberius otium; dignitatibus ornati, reditibus aucti, quos tanquam meliorum literarum præmia, & cumulatioris diligentiæ ſtimulos & incitamenta majorum pietas conſecravit. Vigeat apud nos pietatis & literarum eccleſiaſticarum ſtudium; ſint in æternâ memoriâ venerandi Eccleſiæ Catholicæ Patres; ſit ſcriptis eorum ſummus honor & æſtimatio, quorum notitiam ſi hæc quam contulimus ſymbola vel tantillum promovebit, præclarè mecum agi putem, meq; bonas horas benè collocâſſe judicabo.

SECT. VIII.

Prolegomenωv Peroratio.

UT tandem aliquandò hiſce Prolegomenis coronidem imponamus, lectores eruditos oratos volumus, ut hoc opus benignè & humanitèr tractent. Non enim tantum doctis hæc ſcribimus, & in Antiquitatis palæſtra exercitatis, ſed præcipue Tyronibus φιλαρχαίοις, antiquitatis Eccleſiaſticæ candidatis, qui veteris eccleſiæ monumenta vix primoribus labiis deguſtârunt. Errores lapſúſq; in

in tam longo, tam difficili opere elaborando mihimet obrepsisse, quis mirabitur? cum opus ipsum longè diversis temporibus scriptum sit, totúmq; ferè inter varia afflictæ valetudinis incommoda natum. Homo igitur cum sim, errare neutiquam à me alienum puto: quicquid peccavero, vel leviter admonitus, lubens emendaturus. Si stylum alicubi minùs æqualem deprehendat Lector, animadvertat, velim, ab infinitis quibuscum pene semper versatus sum scriptoribus, me labem fortassè aliquam contraxisse. Omnem certè rebus ipsis adhibui diligentiam, de stylo minùs solicitus. Tot vitia reperiri typographica planè doleo, quibus medicam admovere manum Lector benevolus ne dedignetur. Plura notavi, alia ipse forteàn observabit. Et mirari subit, ad majorem cumulum non accrevisse: Præterquam enim quod cum typographis ignavis, Latina Græcáve excudere non assuetis, mihi res erat, per primam operis partem relegendi corrigendive molestiam oculi mei vix & ne vix quidem sustinere potuerunt, Amanuensi meo, cui hanc curam ex parte commiseram, sæpè nimis dormitante. Sed hoc mihi commune accidit cum aliis penè omnibus infortunium: tunc demum enim librum sine mendis proditurum speres, cum ipse auctor ab omni prorsùs errore liber & immunis fuerit,

——Optimus ille,
Qui minimis urgetur.

SÆCU-

SÆCULUM APOSTOLICUM.

Conſpectus Sæculi.

APpropinquante toties promiſſo, tam diu expectato Meſſiæ adventu, præmiſſus eſt *Joannes Baptiſta, limes quidam conſtitutus inter vetera & nova, ad quem deſineret Judaiſmus, & à quo inciperet Chriſtianiſmus*, ut non ineleganter vocatur à Tertulliano *Adverſ. Marc.* l. 4. c. 33. Χείσυ ὁ πρόδρομος φανερώσεως κήρυξ, Juſtino Martyri *Dial. cum Tryph.* p. 268. Clementi Alexandr. *Protrep.* p. 7. Ἡ φωνὴ πρόδρομος τῷ Λόγῳ, φωνὴ παρακλητικὴ, παρατιμᾷσα εἰς σωτηρίαν, φωνὴ παρρήσιον εἰς κληρονομίαν ἐπαγγέλλουσα. *Vox Verbum præcurrens, vox adhortatoria, præparans ad ſalutem, vox adhortans ad hæreditatem Cœlorum.* Joannem mox ſequitur Dominus noſter, verus ille Meſſias, ad Evangelium annunciandum, & humanum genus redimendum, ἐξαπόστολος miſſus. Ab eo conſtituti ſunt duodecim APOSTOLI, Legati ad gentes convertendas deſtinati. His adjuncti LXX Diſcipuli, quos nominatim recenſet Pſeudo-Dorotheus, omneſq; epiſcopos fuiſſe, aſſignatâ cuivis ſede Epiſcopali, lepidè nugatur. Chriſto demum in Cœlos recepto, Apoſtoli mirificis Spiritûs S. donis ornati, poſtquam per plures annos Judæis prædicâſſent, in varias orbis terrarum provincias ſe conferunt, à quibus Evangelium prædicatur, fundantur Eccleſiæ, non modo in Syriâ, verum Romæ, Alexandriæ, *&c.* D. Paulo etiam δὶς τὸ πέρας ἐλθόντι, teſte Clemente ad Corinth. Num. V. Britanniam ſubinnuente, ſaltem Hiſpaniam. Quod enim Romam intelligendam eſſe contendunt viri quidem doctiſſimi, ut ita ſentiam, ægre admodum à me impetrare poſſum. Quis enim Romam in citeriore occidentis parte ſitam, ſenſu Clementis *Occidentis terminum* appellaret? Mecum certe facit (ne alios jam memorem) clariſſimus Ceſtrienſis noſter; nec id dicit tantum, ſed pluribus probat, tum in *Annalibus Paulinis* ad An. Chr. LXIII. tum Diſſert. 1. c. 8. §. 9. Quò vero fidei, morumq; regula certior redderetur, libri N. Teſtamenti συγγραφεῖς partim ab ipſis Apoſtolis, partim à Sociis eorum ac miniſtris, ſcriptis traduntur. An. Chr. XLVII. In Concilio Hieroſolymitano Chriſtianos è gentibus converſos ad ritus Moſaicos obſervandos non teneri, ab Apoſtolis ſententia fertur. Quâ non obſtante, obſervationes Judaicas Chriſtianiſmo poſtea miſcebant Hæretici, Simonis Magi infœlix Soboles. An. LXIV. arreptâ ex Romanæ urbis incendio occaſione, primam in Chriſtianos perſecutionem movit Nero, ut ex ipſis Senatus Romani Commentariis notavit olim Tertullianus, Apol. c. 5. *Illic*, inquit, *reperietis primum Neronem in hanc Sectam, cum maxime Romæ orientem Cæſarianum gladio ferociſſe.* An. LXX. captis & combuſtis à Tito Hieroſolymis, tota Judæorum politia tum Sacra tum civilis radicitùs evellitur, ipſâ gente penè deletâ. Anno ſequenti hæreſim ſuam inter Chriſtianos Pellæ tunc agentes venditare cœpit Ebion, aſſerens Chriſtum purum putum hominem fuiſſe, facta mox non levi diſcipulorum meſſe. His præcipue Evangelium ſuum oppoſuit D. Johannes. An. Chr. XCV. forſan exeunte, ſecundam perſecutionem excitat Domitianus, *portio Neronis de crudelitate*, ut non inſcitè de eo Tertullianus. De hac perſecutione agit Euſebius l. 3. c. 17, 18, *&c.* De Neroniana, l. 2. c. 25.

SÆC. I. à CHR. N.

SCRIPTORES.

SÆC. I. à CHR. N.

IESUS CHRISTUS, Dominus noster, Dei ab æterno filius, ex Regio Hebræorum stemmate secundum carnem, matre Maria ἀειπαρθένῳ, Bethlehemi in Judæâ natus est, ex Usserii calculo An. M. 4000. Æræ vulgaris 4004. Duodecennis adhuc in Templo Hierosolymitano cum Juris Hebraici Consultis publicè disputavit. Vitam dum egit privatam, arti fabrili sub Josepho, Patre (uti habebatur) suo, operam dedit. Innuit id D. Marcus VI. 3. *Nonne hic est faber, Mariæ filius?* Explicatius Paulò Justinus M. ‖ Ταῦτα γὰρ τὰ τεκτονικὰ ἔργα ἐνηργάζετο ἐν ἀνθρώποις ὢν ἀρότρα καὶ ζυγὰ, διὰ τούτων καὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης σύμβολα διδάσκων, καὶ ἐνεργὸν βίον. *Fabrilia namq; cùm in hominibus esset, faciebat opera, aratra & juga conficiens, per hæc & justitiæ docens signa, & vitam non otiosam.* Baptizatus anno ætat. 30. ad munus subeundum se accinxit, doctrinam quam cœlo detulerat, palàm annunciavit, miraculis confirmavit, Apostolos, aliósq; Evangelii præcones constituit: An. 33. cruci pro salute humani generis affixus, tertio demum die è mortuis resurrexit, & cum Apostolis per quadraginta dies versatus, Angelorum stipatus satellitio, cœlum repetiit.

‖ Dialog. cum Tryphone, p. 316.

Inter Scriptores Ecclesiasticos familiam ducit, non tam propter θεοπνευστα Evangelia, magnam partem ipsius ore prolata, integrè Spiritu ejus dictante conscripta, quam ob celebrem illam ad Abgarum Edessenum Epistolam, ἀπόκρυφον μὲν, τῶν νοθευμάτων δὲ (ut Eusebii verbis utar) ex Archivis Edessenis depromptam. Exstat G. L. unà cum Abgari ad Dominum Epistolâ apud Euseb. l. 1. c. 13. Supposititias esse has Epistolas contendunt recentiorum haud pauci; ex Pontificiis, Erasmus, Costerus, Canus, Bellarminus; è Reformatis, Cocus, Rivetus, Hornbeckius, Spanhemius junior, & alii. Verùm ego non adeò temerè abjiciendum esse censeo tam venerandæ vetustatis monumentum. Primò enim nullum in toto Epistolæ contextu apparet fraudis, vel νοθεύσεως vestigium; nihil quod Domini nostri sapientiæ, bonitati, dignitati non apprime convenit; ipso non inficiante Riveto *, non esse aliquid in iis, cur rejiciantur. 2. Magnum apud me pondus habet summa Eusebii fides, & authoritas, qui has Epistolas ex ipsis Edessenorum tabulariis descripsit, & è sermone Syriaco in Græcum transtulit; & cùm nec ipse facilè falli potuerit, neq; nobis fucum facere voluisse censendus erit. Vere de eo Pearsonus † noster, Deus bone, quantus judex! *Ego verò Eusebium tantâ diligentiâ, tantoq; judicio in examinandis Christianorum primævæ antiquitatis scriptis, in quibus traditionem Apostolicam contineri arbitratus est, usum fuisse contendo; ut nemo unquam de ejus fide, aut de scriptis, quæ ille pro indubitatis habuit, postea dubitaverit.* 3. Eusebio fidem astruit S. Ephræm, ipse Syrus, & in Syrorum scriptis versatissimus, & quod propius adhuc, Diaconus Edessenus. Proferam, quæ habet in Testamento suo, ex Syriacâ linguâ in Græcam, exinde Interprete Gerardo Vossio, Latine verso: ubi Edessenos suos sic alloquitur. ‖ *Benedicta vestra sit civitas, in quâ habitatis. Ipsa enim sapientum est civitas, & mater, Edessa: quæ quidem etiam palàm, atq; manifestè ex ore Christi Domini benedicta est per suos discipulos, nostros verò Apostolos. Nam quando Rex Abagarus, qui hanc civitatem exstruxit, rogabat, exciperet eum, qui peregrinus in terris apparuerat, salvatorem, inquam, universorum, & Dominum Christum, dicebat: Omnia audivi, quæ à te facta sunt, & quæcunq; à reprobis, & aspernantibus te Judæis passus es. Veni igitur huc, & mihi cum habita; habeo enim mihi civitatem hanc exiguam, quæ tibi & mihi sufficiet. Cujus etiam fidem admiratus Dominus, mittens eò per nuncios, perpetuò civitati illi benedixit, firmans ipsius fundamenta.* Hisce etiam Epistolas citat Darius Comes, Epist. ad D. Augustinum *; ut his recentiores taceam. Quòd verò scriptores Eusebio antiquiores non meminerint, id inde factum est, quòd

* Critic. Sacr. l. 1. c. 1.

† Vindic. Ignat. par. 1. c. 8.

‖ Op. tom. 3. & ap. Sur. Febr. 1. Num. IV.

* Epist. 263. edit. Lovan. ap. Baron. an. 31.

quòd Patres Græci linguæ Syriacæ ut plurimùm ignari, nullum ferè cum Edessenis commercium habuerint. Nec ullius penè momenti sunt, quæ in contrarium proferuntur, argumenta : præcipua ad examen revocabo. Obj. 1. Nullam harum Epistolarum, vel legationis Abgarianæ apud Scriptores Evangelicos haberi mentionem. Fateor ; neq; enim iis in animo erat, cuncta, quæ gessit Christus, literis mandare. Quin disertè testatur S. Johannes * *multa alia fecisse Jesum, quæ non sunt scripta in hoc libro, & quæ si scribantur sigillatim, ne mundum quidem ipsum capturum eos, qui scriberentur, libros.* Obj. 2. Citari in hâc Epistolâ locum quendam è S. Johannis Evangelio, quod non nisi post plures demum annos conditum sit. Respondeo. Similis quædam sententiola utrobiq; habetur, non tamen iisdem verbis, nec eodem prorsùs sensu. Hujusmodi enim Apophthegmatibus Dominus noster crebrò usus videtur. Verùm utcunq; eadem esset sententia, non tamen inde citatur. Citari quidem videtur locus ex prophetarum oraculis, quem doctissimus Valesius ad cap. VI. Esaiæ refert : Alii alibi quærunt. Ego verò illud, γέγραπται, non tam de loco aliquo particulari, quam de communi prophetarum voce intelligendum esse existimarem ; quo sensu apud Clementem Romanum, aliosq; ferè occurrit. Obj. 3. Rationem temporis non constare. Dicuntur quippe (ex vulgari Eusebii lectione) hæc Edessæ acta esse anno Christi *quadragesimo tertio.* Sed totum hunc scrupulum fœliciter exemit Cl. Valesius, qui partim ex emendatioribus Eusebii Codicibus MS. partim ex verâ Edessenorum Epochâ ostendit, annum Edessenorum trecentesimum & quadragesimum (ita enim legendum erat) quo Thaddæus Edessam venit, in eum ipsum annum cadere, quo Christus & passus est, & à mortuis resurrexit. Expositâ hunc in modum, & confirmatâ sententiâ nostrâ, omnia nihilominùs doctiorum judicio submitto, nec cum quoquam hâc de re contentionis funem ducam. Miram sanè magni Casauboni, ejusq; in palæstrâ Baronianâ successoris Rich. Montacutii modestiam lubens amplector. *De Epistolâ Abgari Toparchæ Edessæni ad Dominum,* inquit Casaubonus †, *doctiorum judicia audire malim, quam ipse aliquid pronunciare.* R. Montacutius. * *Nec est in iis aliquid, cur rejiciantur. Omnia pia, modesta, & cum Christianâ pietate conjuncta. Sed utcunq; mihi ita videantur æstimandæ ; unusquisq; tamen in suo sensu abundet.* Deniq; monendus est Lector, Epistolas quasdam Christi Petro & Paulo inscriptas, eas artes exponentes, quarum ope miracula sua confecerat, adhuc Augustini ævo circumferri solitas esse : verum eas veluti putidissima desipientium somnia & deliramenta meritò respuit ‡.

SÆC. I. à CHR. N.

* XX. 30. XXI. 25.

† Exercitat. ad Baron. 13. cap. 31.

* Origin. Eccles. tom. 1. part. post. p. 63.

‡ de consensu Evang. l. 1. c. 9, 10. tom. 4. 31.

S. PETRUS, antea *Simon* dictus, Jonæ vel Joannis filius; patriâ Galilæus, Bethsaidâ oriundus, ab arte piscatoriâ ad munus Apostolicum à Domino vocatus Anno Christi 31. Christo ex humanis sublato Anno Æræ Vulgaris 33. Tiberii 19. nondum absoluto, ipse oratione habitâ tria Judæorum millia convertit. Claudum in Templi porticu sanat ; causam apud Synedrium bis dicit. Anno, ut videtur, sequenti ab Apostolis Samariam missus, Simonem Magum prosternit, Samaritanos in fide confirmat. Ann. 37. Redditâ jam Ecclesiis pace, per omnes pertransiens, Lyddam devenit, Æneam paralyticum sanat, Tabitham Joppensem à mortuis resuscitat, multosq; dies apud Simonem Coriarium moratur. Anno sequenti Cornelium convertit, & Hierosolyma rediens (propter solennitatem Paschalem, uti conjicit Cl. Dodwellus) accusatusq; quod Gentilibus prædicâsset, se ipsum narratione factâ coram Ecclesiâ vindicat. Anno 44. ab Herode in vincula conjectus, ab Angelo liberatur. Ann. 47. ortâ de circumcisione quæstione, Concilio Hierosolymitano interfuit, primusq; sententiam tulit. Ann. 48. Antiochiam venit, ob simulatum cum Judæis consensum, & quod non recto pede juxta veritatem Evangelicam incederet, acerrimè à D. Paulo reprehensus. Quid de eo exinde factum sit, non liquet : nec enim ejus ulterius meminerunt Sacræ literæ ; & quidem postquam de illo silet Historia Apostolica, incerta ferè sunt, quæ traduntur, omnia. De duplici ejus in urbem Romam profectione (quarum prima anno Christi 42. Claudii 2. contigisse dicitur) de 25. annorum in ea

SÆC. I. à CHR. N.

Urbe Epiſcopatu, de ejus in Africam, & extremas Occidentis oras peregrinatione, aliiſq; quæ vulgò circumferuntur, miſerè laborat Annalium fides. Sententiam hâc de re noſtram, quam ante hos quatuordecim annos edidi, liberè proferam. Poſt Chriſti in Cœlos Aſcenſionem non videntur Apoſtoli per duodecim annos Hieroſolymorum finibus exceſſiſſe: Ita enim Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ex veterum traditione diſerte teſtatur Apollonius ‖ ſecundi ſæculi ſcriptor. Huic traditioni aſtipulatur geminus apud Clem. Alex. Apollonii æqualem, locus. Stromat. Lib. 6. p. 636. ubi hoc Petri teſtimonium adducit, Dominum ſcilicet Apoſtolis dixiſſe, Ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τῷ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι μετὰ δώδεκα ἔτη. Ἐξέλθετε εἰς τὸν κοσμὸν, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentiâ, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata poſt duodecim annos. Egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Et ita quidem hunc locum punctis ſuis diſtinctum, exhibent omnes, quas hactenus vidi, editiones; vitioſiſſimè, meo quidem judicio, & nullo planè ſenſu: quem enim quæſo ſenſum fundunt hæc verba; *remittentur ei peccata poſt duodecim annos?* Diſtinguantur igitur verba hoc modo, & commode fluent omnia: Ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τῷ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν εἰς τὸν Θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι. Μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθατε εἰς τὸν κοσμὸν, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν. *Si quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentiâ, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Poſt duodecim annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Id nempe Apoſtolis Dominus in mandatis dederat, ut primò Judæis remiſſionem evangelicam prædicarent, duodecim vero annis hoc munere inter Iſraelitas funcți, ad gentes egrederentur, totiq; mundo evangelium annunciarent: exacto igitur hoc duodecennio, diſpergi cœperunt Apoſtoli; & poſt congreſſum cum Paulo Antiochiæ habitum, Petrus per varias Orientis Ægyptiq; provincias pluribus annis, præſertim inter Judæos, Evangelium propagavit. Tandem ſub Nerone, forſan circa annum 63. Romam venit; fideles quos ibi reperit, in ordinem redegit; Eccleſiam conſtituit, auxit, & mox Sanguine ſuo nobilitavit. Et Petrum quidem hoc circiter tempore Romam veniſſe, teſtes habeo vetuſtate nobiles, Lactantium & Origenem. Lactantius *, poſtquam dixiſſet Apoſtolos per annos xxv. uſq; ad principium Neroniani imperii per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſiſſe, ſtatim ſubdit, *Cumq; jam Nero imperaret Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis quæ virtute ipſius Dei, datâ ſibi ab eo poteſtate, faciebat, convertit multos ad juſtitiam, Deoq; templum fidele ac ſtabile collocavit; quâ re ad Neronem delatâ——primus omnium perſecutus Dei ſervos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Origenes, poſtquam de Petri inter Judæos ἐν τῇ διασπορᾷ prædicatione egiſſet, hæc habet †, quæ ut à Majoribus tradita ſe accepiſſe refert, *Qui ad extremum Romam veniens, crucis ſuffixus eſt, capite deorſum demiſſo: Sic enim ut in cruce collocaretur, craverat.* Obiit igitur ſanctus Petrus anno Chriſti 64. Neronis 10. ſub initium Perſecutionis Neronianæ, ut in opere vernaculo *de vitis Apoſtolorum* latiùs diſſeruimus. Etenim cum Nero ob grande illud Romanæ urbis incendium in omnium odium veniſſet, abolendo rumori, inquit Tacitus *, crimen conjecit in Chriſtianos, eoſq; hâc de cauſâ quæſitiſſimis pœnis affecit. Quin hac occaſione rapti ſint ad Martyrium Apoſtoli, nemo, cui ſanum ſinciput, dubitare poteſt: præſertim cum nulla alia perſecutio Romæ facta, inter Neronis & Domitiani tempora interceſſit: & forſan non ſine aliquâ veriſimilitudinis umbrâ capitale illud crimen Chriſtianis, præcipue Apoſtolis obtendi poterat, qui tum voce tum Scriptis de futurâ mundi conflagratione, impiiſq; igne puniendis, toties publicè declamâſſent. Id quod ſecundâ ſuâ epiſtolâ nuper ſcriptâ, Petrus noſter copioſè fecerat. Quin &, Teſte Lactantio †, inter alia quæ Petrus & Paulus Romæ prædicavêrunt, & illud erat: poſt breve tempus totam Judæorum gentem penitùs excindendem eſſe, omnia deniq; igni ferroq; vaſtanda. Itaq; cum Romanum illud incendium contigerit C. Lecanio, & M. Licinio COSS. Julii 19. eodem prorſus anno jam inclinante Petrus Martyrium ſubiiſſe cenſendus eſt, in Vaticano ſepultus; ubi, teſte

‖ Ap. Euſeb. lib. 5. c. 18.

* De Mort. Perſec. Sect. 2.

† Tom. 3. In Gen. ap. Euſeb. l. 3. c. 1.

* Tacit. Ann. 15. p. 279.

† De Ver. Sap. l. 4. c. 21.

teſte Caio †, Eccleſiæ Romanæ Presbytero, qui ſæculo tertio ineunte vixit, ſepulchrum ſeu tropæum ejus cuivis videre licuit. SÆC. I. à CHR. N.

† Ap. Euſeb. lib. 2. c. 25.

Reliquit poſt ſe Epiſtolas duas, Judæis-Chriſtianis præcipuè inſcriptas; harum prima *Babylone* ſcripta eſt, per quam Romam figurate intelligendam eſſe contendunt tum Veterum, tum Recentiorum plurimi: Verùm tum rerum, tum temporis rationi magis congruit, ut vox [*Babylon*] ῥητῶς intelligatur; idq. vel de Babylone Parthica, cui vel in ipſis ruinis Babylonis nomen adhæſit, quod ex Strabone, Plinio, Stephano aliiſq; conſtat; vel de Babylone, quæ in Ægypto erat, cujus mentionem faciunt Strabo, Ptolemæus, Stephanus, aliiq; de quâ urbe haud pauca congeſſit Rev. Ceſtrienſis, De Succeſſ. Diſſert. 1. cap. 8. §. 7. verùm ego priorem ſententiam tanquam longè veriſimiliorem amplector, tum quod in Babylone Parthica magna eſſet Judæorum frequentia, qui αἰχμαλωτίσχην ſuum habuerunt; tum quod Petro Antiochiâ diſcedenti facilior ac commodior eſſet in hæc loca tranſitus, in quibus eum diu prædicâſſe, nemo opinor facile negabit; quod verò in Ægypto unquam verſatus fuerit, ne leviſſima quidem antiquitatis umbra obtendi poteſt. Scripta eſt hæc epiſtola, ex mente Cl. Dodwelli, anno Chriſti 54. poſt converſionem Aſianorum, poſt triennalem Sancti Pauli in Aſiâ moram, cum Judæi converſi hiſce in partibus perſecutionem paterentur, de quâ ipſe agit 1 Pet. 1. 6. quamque fortaſſe innuit Divus Paulus Heb. 10. 32.

Epiſtola ſecunda, Romæ, ut videtur, paulo ante ejus mortem ſcripta, propter ſtyli cum priore diſſonantiam (ut tradit Hieronymus) diu in S. Scripturæ Canonem non erat admiſſa, ὅμως δὲ πολλοῖς χρήσιμος φανεῖσα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσπουδάσθη γεγραφῶν, inquit Euſebius, *cum vero utilis eſſe videretur quam plurimis, una cum* Lib. 3. c. 3. *reliquis S. Scripturæ libris, ſtudiosè lectitata eſt.*

Sequuntur jam Apochrypha, quæ olim ſub Petri nomine circumferebantur; ſpuria quidem, ſed vetuſta, ævi, ut videtur, Apoſtolici; ſaltem proximè ſequentis: de quibus agit Euſebius loc. citat. Qualia erant κήρυγμα ſive *prædicatio*, cujus fragmenta videre eſt apud Clem. Alex. Strom. lib. 6. p. 269, 270, 271, 288. Electa ejuſdem à Combefiſio edita, p. 210. in Theodoti Epitome, p. 809. Origen. in Mat. cap. 13. In Joann. Tom. 14. Greg. Nazianz. Orat. 16. Epiſt. priore ad Cæſarium fratrem. Damaſcen. Paral. lib. 2. c. 16. Maximum Serm. 62. de conſuetudine. Citatur etiam ab Autore * libri de rebaptizandis hæreticis, Cypriano coævo; ut cum Valeſio jure mirari poſſumus cur Euſebius dicat, à nemine ſeu Veterum ſeu Recentiorum Eccleſiæ Scriptorum citari. Porrò eundem, quem è prædicatione Petri Damaſcenum attuliſſe locum diximus, è Doctrina ejus citatum græcè nobis exhibet Cotelerius, Not. ad Conſt. Apoſtol. p. 211. adeò ut unus idemq; liber prædicatio ac doctrina Petri fuiſſe videantur. *Actus Petri*, quorum meminit Origenes tom. 20. in Joann. *Evangelium*, quod adverſus hæreticos qui eo utebantur, falſitatis redarguit Serapion Epiſcopus Antiochenus, ap. Euſeb. l. 6. c. 12. *Apocalypſis*, ſive Revelatio, quam ſuo adhuc tempore in quibuſdam Palæſtinæ Eccleſiis ſemel quotannis, die ſc. Paraſceues, legi ſolitam refert Sozomenus *; ex hoc libro fragmenta quædam exhibentur in excerptis Theodoti poſterioribus ad calcem Clementis Alexandrini, & in Clementis Electis à Combefiſio editis, p. 206. *Judicium* etiam *Petri* memorat Ruffinus in expoſit. Symboli; eundem tamen libellum cum Herma, ſive Paſtore facit. Animadvertat deniq; lector periodum illum de Domino noſtro diſcipulis ſuis poſt Reſurrectionem apparente, dèq; διαμαρτύρῳ ἀσωμάτῳ, quam profert Ignatius Epiſtolâ ad Smyrnæos, juxta Hieronymum † ex Evangelio ſecundùm Hebræos deſumptam eſſe; ab Origene verò lib. 1. περὶ ἀρχῶν in proœm. ex libello qui *Petri Doctrina* appellatur (quem tamen negat vel Petri eſſe, vel alterius cujuſquam qui Spiritu Dei fuit inſpiratus) citari: forſan in utroq; habebatur. Ut verò ſemel hoc obiter notem, primis Eccleſiæ ſæculis multa hujuſmodi ψευδεπίγραφα circumlata ſunt, ab hæreticis ut plurimùm conficta, qui ex venerando Apoſtoli alicujus nomine nugis ſuis authoritatem conciliare ſatagebant. Hinc conficta paſſim Apoſtolorum & Apoſtolicorum virorum Evangelia, Traditiones, Revelationes, Διδασκαλίαι, &c. quorum nonnulla ſupra notavimus, alia infra notaturi; quædam

* Inter. op. Cypr. p. 142.

* Lib. 7. c. 19.

† De Script. c. 16.

SÆC. I. à CHR. N.

quædam etiam & hîc loci, quibus locus commodior deerat. Circumferebantur enim olim *Evangelia XII. Apostolorum*, *Thomæ* & *Matthiæ*, *Traditiones Matthiæ*, quarum laciniam exhibet Clemens Alex. Strom. l. 2. p. 380. *Andreæ* & *Joannis Acta*; *Bartholomæi* deniq;, *Barnabæ*, *Judæ* & *Philippi Evangelia*: quorum, præter nomina, vix aliquid superfuit. Porrò extat *Missa* D. Petri nomine inscripta G. L. *Paris* 1595. 8°, & in *Auctuario* Biblioth. PP. 1624. Tom. 2. verùm recentioris ævi opus esse liquidò constat.

33. S. PAULUS, *Saulus* antea vocatus, Patriâ Cilix, Civitate Tarsensis, ortu Judæus, tribu Benjaminita, sectâ Pharisæus, arte σκηνοποιὸς, sæcularibus erat literis satis eruditus, in jure Hebræo ad pedes Gamalielis educatus; dum patriæ religionis zelo immane quantum flagraret, modo plane mirabili ad fidem Christi conversus, Discipulus fit & Apostolus Anno Chr. 33. exeunte, saltem ineunte proximo. Quò Judæorum invidiam declinaret, mox secessit in Arabiam, ibiq; ferè per triennium moratus, ann. 36. Damascum rediit; ubi ex insidiis Judæorum elapsus, Hierosolyma se contulit, Petrumq; convenit, Gal. 1. 18. Anno sequenti ab Hellenistis fugatus, Tarsum profectus est, unde ann. 42. à Barnaba Antiochiam ducitur, ibiq; per annum integrum commorati sunt, Act. xi. 25, 26. Ann. 44. urgente fame, eleemosynas Hierosolyma deportârunt, mox jubente Spiritu S. ad Evangelium Gentilibus prædicandum ordinati sunt; in quo munere obeundo duobus sequentibus annis varia loca peragrârunt, de quibus Act. xiii. xiv. Ann. 47. Synodo Hierosolymitanæ interfuerant, inde Antiochiam redierunt. Sequenti ann. Paulus, assumpto Silâ, ad munus Evangelicum se iterum accinxit, quò verò profectus est nos docet S. Lucas, Act. xv. xvi. xvii. Ann. 49. Corinthum venit, ibiq, Aquilam & Priscillam reperit, Act. xviii. 1, 2. Corinthi sesquiannum moratus, ann. 50. Syriam navigavit, inde Hierosolyma petiit, mox Antiochiam reversus. Ann. 51. ineunte Ephesum venit, ubi triennio egit, Act. xviii. 21, 31. Inde in Macedoniam & Achaiam, Act. xix. 21. xx. 1. Ann. 54. Corinthum iterum profectus, inde Hierosolyma se contulit, quo de itinere agit S. Lucas Act. xx. Hierosolymis in templo agens à Judæis apprehensus, coram Felice accusatur, à quo in vincula conjectus biennio detinetur. Ann. 56. cum Cæsarem appellâsset, à Festo, Felicis successore, Romam mittitur, & adultâ jam hyeme Melitam Insulam appulit: totum hujus navigationis cursum accuratè describit S. Lucas, Act. xxvii. Ann. 57. Romam abductus est, & sub curâ Burrhi prætorio Præfecti, viri optimi, & humanitatis pleni, in liberâ custodiâ per biennium detinetur. Ann. 59. carcere solutus, ad consuetum evangelii prædicandi munus se recepit, & sequentibus annis Asiam, Cretam, & nonnulla forsân Occidentis loca peragravit, tandem ann. 63. vel proximi initio, Romam rediit, ubi occasione conflagrationis Neronianæ eodem anno capitè truncatur. Martyrium passus, inquit S. Clemens epistolâ ad Corinthios ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, i.e. interprete Patr. Junio, *sub Imperatoribus*; rectius fortasse Dodwellus noster, *sub Prætorio Præfectis*, quippe in locum Burrhi ann. 62. mortui, suffecti sunt duo Prætorio Præfecti, Fenius Rufus, & Sophonius Tigellinus, teste Tacito Annal. l. 14. p. 257.

Extant ab eo Scriptæ *Epistolæ* XIV. ad Ecclesias ex gentibus collectas IX. de curâ & munere Pastorali IV. ad Hebræos unica; has, prout in sacro habentur canone, ordine recensebimus.

Epistola ad Romanos, secundo Pauli ad Corinthum adventu, ann. 54. scripta, in quâ mentio fit Narcissi, qui hoc ipso anno periit.

Epistola prima ad Corinthios, dum Ephesi ageret, ann. 53. ante Pentecosten, & priusquam venerit in Macedoniam, scripta, c. 16. v. 5, 8.

Epistola secunda ad Corinthios, eodem ut videtur ann. exeunte, dum in Macedonia hæreret, missa; idq; per Titum, quem eò destinârat, ut Corinthiorum in eleemosynis alterâ jam vice colligendis diligentiam excitaret.

Epistola ad Galatas, quâ seipsum & Doctrinam evangelicam adversus Judaizantium hæreticorum calumnias fortiter vindicat. Scriptam esse Ann. 53. idq; ante epistolam ad Corinthios primam, dum in Asiâ ἔτι πρὸς χειμῶνος Apostolus, conjicit Cl. Dodwellus.

Epi-

SÆC. I. à CHR. N.

Epiſtola ad Epheſios, data, ut videtur, Romæ ann. 59. eodem circiter tempore, quo à primâ captivitate Romanâ dimiſſus eſt.

Epiſtola ad Philippenſes, eodem loco eodémq; tempore ſcripta.

Epiſtola ad Coloſſenſes, quos Epaphras, à Paulo miſſus, ad fidem converterat; per eum igitur hanc Epiſtolam hoc eodem ann. 59. Româ mittit.

Epiſtola prima ad Theſſalonicenſes, Corintho Ann. Chr. 49. ſcripta, ſtatim poſtquam illùc venerant Silas & Timotheus. Vid. Act. XVIII. 5. 1 Theſſ. III. 6.

Epiſtola ſecunda ad Theſſalonicenſes, paulo poſt priorem ſcripta, quo verò loci haud adeò certum ſit.

Epiſtola prima ad Timotheum, quem Epheſi reliquerat, ſcripta ann. 63. dum è Macedoniâ, alterâ jam vice Romam, ſaltem in Occidentem, contenderet.

Epiſtola ſecunda ad Timotheum, ſcriptam eſſe Romæ, in primâ Pauli captivitate, contendit Cl. Hammondus. Sed errat omnino vir eruditiſſimus; quiſquis enim totius epiſtolæ contextum, omneſq; hujus temporis circumſtantias ſeriò perpenderit, quin ſcripta ſit ann. 64. paulò ante Apoſtoli Martyrium, dubitare nequit.

Epiſtola ad Titum, quem primarium Cretæ Epiſcopum ordinârat, data ann. 63. è medio aliquo loco inter Macedoniam & Nicopolim, illic enim hyemare decreverat.

Epiſtola ad Philemonem, non infimi nominis apud Coloſſenſes virum, ad quem ſcripſit Paulus Romam jamjam relicturus, ann. Chr. 59.

Epiſtola ad Hebræos, poſt biennalem Romæ Cuſtodiam, dum Romæ adhuc, ſaltem in Italiâ hæreret, ann. 59. ſcripta. Nomen quidem Pauli, reliquarum inſtar, in fronte non gerit; ejus tamen eſſe eruditi fere omnes conſentiunt. Certe à Divo Paulo Hebraicè conſcriptam, à Luca Evangeliſta, vel S. Clemente, vel, ut alii, à Barnaba, græcè verſam eſſe judicarunt Veteres, ap. Euſeb. l. 3. c. 38. & Hieronymum de ſcript. c. 5. à nonnullis verò repudiata eſt, teſte eodem Euſebio, l. 3. c. 3. Quod ab Eccleſiâ Romanâ pro certâ ac genuinâ Pauli epiſtolâ non haberetur.

SPURIA.

Epiſtola ad Laodicenſes, per quam nil aliud quam Epiſtolam ad Epheſios intelligit Tertullianus, adv. Marcionem lib. 5. c. 11, 17. Unde etiam Epiphanius, Hæreſ. 42. locum quendam à Marcione ex epiſtola ad Laodicenſes citatum exhibet, qui in hodiernâ ad Epheſios epiſtolâ reperitur; extat quidem Gr. hodienum epiſtola ad Laodicenſes, ſed ſpuriam eſſe nemini non conſtat. Habetur in Hutteri Teſtamento novo XII. Linguarum, *Norimbergæ* 1599. & exinde in Joann. Leuſdeni *Philologo Hebræo Græco*, Diſſert. 4. & forſan alibi non ſemel.

Ἀναβαθμὸν, ſive *Aſcenſio*, quam occaſione ἐκστάσεως Paulinæ, ei affinxerunt Cajani hæretici; magni faciebant Gnoſtici; de quo vide quæ habet Epiphanius, Hæreſ. 38. n. 2.

Apocalypſis, quam etiam ſæculo quarto à credulis Monachis maximopere deprædicatam, memorat Sozomenus †, quæq; in ciſtâ marmoreâ in S. Pauli ædibus apud Tarſum monitu divino effoſſâ, reperiri falſo dicta, eximiam apud Orientales venerationem obtinuit. Eam non immeritò ſugillat Auguſtinus, Tract. 98. in Joannem, in fine. † L. 7. c. 19.

Actus Pauli memorantur ab Origene ‖, & Euſebio *; indubitatæ vero fidei ſcriptis non annumerant. ‖ Περ. ἀρχ. l. 1. c. 2. * L. 3. c. 3.

Epiſtolæ ſex ad Senecam, una cum Octo Senecæ ad Paulum, Auguſtini & Hieronymi ævo in pretio nonnullo habitæ, extant apud Sixtum Senenſ. Biblioth. Sanct. lib. 2. & cum tractatu, de quatuor Cardinalibus Virtutibus, *Lond.* 1523. 4°. *Venet.* 1588. 8°. Quiſquilias eſſe, vel primo intuitu patet: verùm ejuſmodi nugis refellendis immorari hominis eſſet, & ſuo & lectoris otio nimium abutentis. Cæterùm Pauli quædam, quæ in Epiſtolis ejus non extant, citat Clemens Alexandrinus, Strom. p. 636.

Stylus

SÆC. I. à CHR. N.

Stylus Paulinus rudis planè, ac simplex à Veteribus judicatur; gravitatem tamen sibirat, quandoq; etiam eloquentiam; Πάντων ἐν παρρησίᾳ λόγων δυναστότατος, νοήμασί τε ἰκανώτατος, ut de eo Eusebius *. *Inter omnes Apostolos, & verborum apparatu, & sententiarum pondere facilè præstabat.* De ejus scribendi genere hæc olim Iræneus †, *Hyperbatis frequenter utitur propter velocitatem sermonum suorum, & propter impetum, qui in ipso est, spiritûs.* De eo sic Epiphanius *, Ὥσπερ ἀκοντιὰς ὁ Ἀπόστολος λιτὰς διεσταλμένα ῥήματα τῶν λόγων, εἰς μέσον ἐμβαλὼν, ἀσαφῆ ὄντα, καὶ ὑπεκκαλυμμένην ἐν βάθει τὴν ἀνεγνωσμένων τε καὶ ἐξηρμένων ἀληθείαν ἔλκει, καὶ ὀρθοδόξων, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀπεμφαῖνον, ἢ δύσφημον τοῖς ὠσὶ γὸ μὴ μετὰ σπουδῆς, ἀλλ' ἀμελῶς ἐκπίπτοντα τοῖς λόγοις, ἀνυπάρκτα ἴσθ' ὅτι δοκεῖ, καὶ ἀσύμφωνα λέγειν, τοῖς δ' αὖ σπουδαίως, καὶ λογισμῷ νήφοντι, ὑπόσης τάξεως ἔμπλεα καὶ ἀληθείας. *Etenim Apostolus, velut peritissimus quidam jaculator, contortas verborum sententias in medium emittens, ut obscuram, profundissimisq; sensibus occultatam orationem instituit, sic verissimam, rei æq; fidei consentaneam, quæ nihil aut negligentiùs dictum, aut absurdum continent. Qui enim non studiosè, sed oscitanter in illius sermones incurrunt, iis nonnunquam minùs sibi consentanea, ac cohærentia dicere videtur. Qui verò operam adhibent, & sobriâ, atq; experrectâ mente in illos incumbunt, ex ordine omnia, ac rei veritate pronunciata judicant.* Quàm audacter in sermonem Paulinum virgam censoriam movet Hieronymus, vide is Ad Algas. Quæst 11. p. 169. Quæst. 11. ad Hedib. p. 151. in Ephes. 3. p. 216. Com. in Gal. 3. p. 170.

* Hæres. 64. num. 29.

† L. 3. c. 7.

* L. 3. c. 24.

S. MATTHÆUS, *Levi* itidem dictus, patriâ forsan Galilæus, quin &, si Arabico vitæ ejus Auctori à Kirstenio * edito standum sit, urbe Nazareth oriundus, patre *Ducu* dicto, matre *Karutiâ*, ex tribu Issacharis. Ex publicano, infami apud Judæos munere, ad Apostolatum eum Christus vocavit. Quo in cœlos sublato, doctrinam Evangelicam toto duodecennio per Judæam prædicavit; inde in Æthiopiam Asiaticam se contulit, ibiq; in civitate *Naddaver*, vel, ut alii, Hierapoli in Parthiâ, Martyrium passus est, circa an. 60. Primus fuit, qui Evangelium scripto consignavit. Cùm enim Hebræis primò fidem prædicâsset, inde ad alias quoq; gentes profecturus, Evangelium suum patrio sermone conscribens, id quod præsentiæ suæ adhuc superesse videbatur, scripto illis, quos relinquebat, supplevit, ut nos docet Eusebius *. Et quidem Historiam suam Evangelicam Hebraicè scripsisse, miro sanè consensu tradunt Veteres; adeò ut totius penè antiquitatis testimonio refragari hâc in re nefas sit. De quo vide quæ in Vitâ ejus alibi notavimus. Scripsisse Evangelium suum VIII°. à Christi resurrectione anno vulgò dicitur; quod tamen ad annum à Christi assumptione XV^m, referunt Author Chronici Alexandrini, & Nicephorus †; & sane cum ante annum à Passione Christi XII. Apostolis Judææ finibus egredi non licuit, vix ante ann. XV. Chr. XLVIII. finitâ jam Synodo Hierosolymitanâ, ad suam quisq; sortem abierunt, adeo ut paulò ante Matthæus Evangelium suum condidisse videtur.

* Pag. 22.

* L. 3. c. 24.

† L. 2. c. 45.

Hoc Evangelio, sed multis in locis fœdè adulterato, postea soli ferè usi sunt Nazaræi, Ebionitæ, &c. Fragmenta ejus hinc inde è Scriptoribus vetustis collecta exhibet Grotius, Annotat. in Matth. cap. 1. quibus adjicere licet ab eo prætermissa bina quæ apud Origenem exstant, alterum bene longum, Tract. 8. in Matth. alterum breviusculum, Tom. 2. in Joan. Ex eodem desumpta videtur sententia illa Christi (Ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κενῶ) quæ habetur apud Justinum Mart. in Dial. cum Tryphone, Origen. Hom. quâdam in Hierem. item Augustin. Exemplar ejus in Bibliothecâ suâ Cæsariensi reposuit Pamphilus Martyr; alterius quoq; Beræa in Syriâ Hieronymo * exscribendi copiam fecerunt Nazaræi. Addam deniq;, quæ habet Theodorus Lector †, sub imperio Zenonis in Cypro repertas fuisse Barnabæ Apostoli reliquias, super cujus pectore repositum erat Evangelium Matthæi, ipsius Barnabæ manu descriptum. Depositum illud Zeno in palatio in æde S. Stephani. Evangelium Matthæi Hebraicum edidisse se gloriatus est Seb. Munsterus. Verùm totum opus ex suâ, saltem Impostoris alicujus, officinâ prodiisse, ementito fucatum titulo, satis constat. Quis Evangelium Matthæi in Græcum

* De Script. c. 3.

† Hist. Eccles. l. 2. non longè ab init.

cum Sermonem tranſtulerit, an Apoſtolus quis, an Apoſtolorum Comes, (Synopſeos Athanaſianæ Author * id S. Jacobo Minori, Theophylactus † S. Johanni aſcribunt) parum certi conſtat. Græco ſanè exemplari conſtanter uſa eſt Eccleſia Catholica. SÆC. I. à CHR. N.

* P. 493.
† Præf. in Matth. p. 2.

Deniq; habetur Latinè in Bibliothecâ Patrum (ſub nomine Canonis Univerſalis) *Liturgia* D. Matthæo inſcripta; opus, ſi quid aliud, ſpurium, & recentioris ſæculi fœtus: & inter Hieronymi Opera, Tom. iv. Liber *de ortu ſive Nativitate B. Virginis*, cujus Procœmium ipſum ab Hieronymo ex Matthæi Opere Hebraicè ſcripto Latinè converſum eſſe ſplendidè mentitur.

S. JACOBUS Apoſtolus, ob diſtinctionem à Jacobo Majori ab Herode occiſo, *Minor* dictus, cognomento *Juſtus*, frater Domini, Joſephi utpotè ex priori uxore; ſeu ut Chryſoſtomo, Hieronymoq; * placet, Mariæ ſororis Matris Domini filius. Poſt Chriſti in cœlos aſcenſum ab Apoſtolis (λαοπομπῷ τῇ χειρὶ, inquit Photius †, Chriſto ſcilicet Apoſtolorum manus dirigente) primus Hieroſolymorum Epiſcopus conſecratus eſt. Procurante Anano juniore Pontifice, à Synedrio damnatur, & de pinnâ templi præcipitatus, ſemivivus adhuc fullonis fuſte caput percuſſus interiit, An. lxi. Vir ob pietatem, & ſummam vitæ ſanctimoniam ipſis etiam Judæis venerabilis: adeò ut non aliam ob cauſam mala illa, quæ Judæos obſeſſis Hieroſolymis afflixerunt, contigiſſe, quàm propter ſcelus in Jacobum admiſſum, ipſe Joſephus ‖ fateatur. Cathedram ejus Epiſcopalem ſuo adhuc tempore ſervatam, & magnâ veneratione habitam fuiſſe refert Euſebius *. Quædam de illo ex Evangelio Nazareno habet Hieronymus †. Scripſit, paulo, ut videtur, ante mortem, Epiſtolam Catholicam Judæis ἐν τῇ διασπορᾷ, Chriſtianam præcipuè doctrinam profeſſis; ut doceret, inutilem prorſus eſſe Chriſtianæ fidei profeſſionem, niſi cum vitæ puritate, & ſanctitate conjuncta ſit: de quâ ita Euſebius *; ἰστέον δ', ὡς νοθεύεται μέν, &c. *Sciendum verò, eam veluti ſpuriam rejectam eſſe. Sanè pauci admodùm ex veteſtioribus ejus mentionem fecerunt:* paulatim verò (*inquit Hieronymus*) procedente tempore obtinuit authoritatem. Exſtat item ſub ejus nomine Πρωτευαγγέλιον, in quo de Domini noſtri, & B. Mariæ natalibus præcipue agitur; in cujus fine teſtatur ſe, tumultu Hieroſolymis ab Herode concitato, in deſertum ſe ſubduxiſſe, ibiq; illud conſcripſiſſe. Primus ex Oriente advexit Gul. Poſtellus, qui genuinum Jacobi opus eſſe ſtrenuè contendit, ac in Eccleſiis Orientalibus tanquam indubitatæ fidei publicè legi jactitavit; quin & illius nugas D. Marci Evangelii principio aſſuere non dubitavit, notante Uſſerio, *Biblioth. Theol.* MS. p. 11. Verùm opus eſſe ſuppoſititium nemo non videt. Habetur Gr. Lat. inter Orthodoxographa, Tom. I. p. 71. Deniq; citatur à Concilio ſexto in Trullo, Can. 32. & etiamnum exſtat ſub Jacobi noſtri nomine, *Liturgia* Græcè Pariſ. 1560. p. 3. G. L. Auctuar. 1624. Tom. 2. Verùm non longe ante iſtud Concilium conficta videtur: Jacobi non eſſe neq; ævi Apoſtolici liquidò ſatis oſtendunt vocabula in ea frequenter uſurpata δυνάμεις, ἀναστήσιον, ἀναστενὰ πύλαι, τετράγιον, *hymnus Cherubicus*, ἀντίτυπος, ἐμφάσεις, *Templa*, *Monaſteria*, *Confeſſores*, aliaq; diu poſt D. Jacobi ævum nata & excogitata. Demonſtrant id ritus, precumq; formulæ, à ſæculo Apoſtolico prorſus alienæ, quod cuivis inſpicienti ad oculum patebit. Ut mirum planè videri debeat, viros cætera doctiſſimos, Leonem Allatium, diſſertatione hac de re edita, quam *Symmictis* ſuis inſeruit, part 1. p. 176. & Cardinalem Bonam de Reb. Liturg. l. 1. c. 8. §. 3. hanc liturgiam tanquam genuinum S. Jacobi opus tueri; quamvis à poſterioribus interpolatam, nonnullis additis vel detractis, vel pro opportunitate temporis immutatis, non inficiantur. Rejicit hanc Liturgiam, ut & illam D. Marci Theodorus Balſamon * Reſponſ. ad Interrogat. Marci Patriarchæ Alexandrini, ubi notat eas nec Canonum Apoſtolicorum lxxxv°. nec Laodicenæ Synodi lix°. quibus utriuſq; Teſtamenti ſcripta, libriq; Apoſtolici, qui in uſu nobis eſſe debent, enumerantur; neq; deniq; ab Eccleſia C. P. agnitas eſſe: pronunciamus igitur, *inquit*, non eſſe has recipiendas. Etſi enim ab iis factæ eſſent, πανελῶς ἀναγραφὰς καταψηφίσασθαι, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ, *ab omni uſu vacare jubentur, ut & alia multa*; quod in ſequentibus pluribus demonſtrat.

31.

* De Script. c. 2.
† Epiſt. 117.
‖ Ap. Hieron. de Script. c. 2.
* L. 7. c. 19.
† Loc. cit.
* L. 2. c. 23.
* Jus Gr. Rom. l. 5. Reſponſ. 1. p. 363.

† C. 1. à N. 31.

S. JUDAS, Apostolus, idem qui *Thaddæus*, & *Lebbæus*, S. Jacobi Minoris frater, Josephi filius. Vid. Matth. xiii. 55. Docuit non modò apud Judæos, Galilæos, & Samaritas, sed & apud Idumæos, Syros, Arabes, Mesapotamitanos, tandemq; in Perside, eò quòd Magorum superstitiones liberiùs carperet, martyrio coronatus est circa an. 61. ut quidam volunt. Constat scripsisse illum Epistolam suam Canonicam post D. Petri posteriorem, utpote ex quâ plurima iisdem penè retentis vocibus in suam transumpserit. Epistolæ hujus, ut & Jacobi illius paucos ex veteribus meminisse testatur Eusebius *. Addit Hieronymus † à plerisq; rejectam esse ob testimonium ex libro Enochi apocrypho in ea citatum, authoritatem tamen vetustate & usu meruisse, & inter S. Scripturas computari. Seorsim ab aliis abit Ill. Grotius, qui hanc Epistolam Judæ cuidam juniori, 15mo Hierosolymorum Episcopo, qui Adriani temporibus claruit, attribuit: utq; conjecturam suam verisimiliorem redderet, ait, voces istas, quæ in fronte Epistolæ extant [*Frater Jacobi*] à scribis appositas esse. Id verò asserit, nullius antiqui codicis fide, nullo Veterum Testimonio fultus, ac proinde neutiquam in hâc re audiendus. Quin & illi apertè refragatur Epiphanius *, cujus authoritatem alibi † mirè deprædicavit Grotius.

* Loc. cit.

† De Script. c. 4.

* Hæres. xxvi. cap. 2.

† Annotat. in Apocalypsin.

S. JOHANNES, Apostolus, & Evangelista, patriâ Galilæus, Zebedæi, & Salomes filius, Jacobi Majoris frater junior, è cymbâ piscatoriâ, in quâ pater illum educaverat, ad Piscaturam hominum (i. e.) Apostolatum, à Christo vocatus est, anno 31. Discipulus ille fuit, quem præ cæteris Dominus amavit, quem in sinu suo reposuit, & cujus curæ, ac tutelæ matrem suam moriens commendavit. In sortitione Provinciarum orbis per Apostolos factâ Asiam ei obtigisse ex Origene memorat Eusebius †; ubi officii sui partes summâ curâ & diligentiâ Apostolicâ fœliciter adimplevit. Tandem, erumpente persecutione Ann. 95. Domit. xiv. apud Domitianum accusatus, Romam à proconsule mittitur, ibiq; in oleum igneum demersus, referente Tertulliano *, illæsus evasit: quo facto, in Patmon Ægei maris insulam, eodem anno exeunte, relegatur. Interfecto Domitiano, Ephesum rediit, Ann. Chr. xcvii. in qua, ut & in regionibus circumvicinis reliquum vitæ transegit, & circa exitum sæculi Apostolici, Ann. Chr. C. Trajani iii. juxta Eusebium & Hieronymum, anno uno aut altero, centenario major, (quamvis Chrysostomus † & Dorotheus * anno 120. eum obiisse dicant) in domino placide obdormivit. Chronicon vero Alexandrinum, & forsan longè rectius, mortem ejus refert ad ann. civ. ab Ascensione Domini lxxii. De tempore ejus obitus multa accuratè atq; eruditè, ut solet, notavit Hen. Dodwellus, Addit. ad Pearsoni Dissert. 2. c. 5. Mitto, quæ de ejus sepulturâ & tumulo nonnulli Veterum tradunt, fabulis potiùs, quam historiis accensenda. Scripsit dum in Patmo erat, ann. Chr. xcvi. Donat. xv. Apocalypsin, quâ futurum Ecclesiæ Christianæ statum, quamplurimis visionibus ei præmonstratum, depingit. In Monasterio quodam hujus insulæ, teste Bellonio †, hodienum asservatur cadaveris manus, cui ungues, quoties resecantur, succrescunt. Hanc Græci D. Johannis manum esse asserunt, quâ isthîc Apocalypsin suam exaravit. De hoc libro, simul ac Authore ejus multi Veterum diu dubitârunt, quin & repudiârunt penitus, ac refutârunt, nec veram esse Revelationem, nec Johannem esse ejus Authorem; immò non modò Apostolorum neminem, sed ne ullum quidem è sanctis, & Ecclesiasticis viris hujus libri fuisse conditorem contendentes: quâ de re vide Dionysium Alex. apud Euseb. l. 7. c. 25. Tandem verò summo totius Ecclesiæ consensu tanquam genuinus Apostoli Johannis fœtus receptus est. Non improbabilis videtur Cl. Grotii * conjectura, ideò à nonnullis opus istud Johanni Presbytero D. Johannis discipulo ascriptum fuisse, quòd ei ab Apostolo custodiendum committeretur. Rogatus ab Asiæ Episcopis, sub finem vitæ, circa ann. civ. Evangelium suum conscripsit, partim ut nascentes Cerinthi, & Ebionitarum blasphemias refelleret, asserentium Christum ante Mariam non fuisse; (unde ea præcipuè tractat, quæ ad divinam Christi naturam demonstrandam faciunt;) partim ut cæterorum Evangelistarum defectus suppleret, quod & fecit: de quo vide sis, Euseb. l. 3. c. 24. Addam solùm, quod habet Epiphanius †, Evan-

† Serm. de S. Joan. Tom. 6. p. 505.

* Synops. in S. Joan. p. 157.

† Observ. l. 2. c. 11.

* Comm. in Apoc. c. 1.

† Hæres. 30.

Evangelium Johannis, de Græcâ linguâ in Hebræam translatum, in Judæorum Tiberiadensium Gàzophylaciis asservari, ἐν τοῖς ἀπορρήτοις repositum fuisse. Scripsit etiam Epistolas tres, quarum prima, quæ, teste D. Augustino *, *Parthis* olim inscripta erat, Catholica vocatur; nec de hâc ulla unquam erat Controversia. Posteriores duæ Johanni cuidam juniori, Ephesi etiam habitanti, olim ascribebantur. Verùm eas postea communis consensus, & maturum Ecclesiæ judicium approbavit: licèt ab hodiernâ Ecclesiâ Syriacâ pro genuinis nondum habeantur. Tres hasce Epistolas scripsisse videtur ann. Chr. XCVII. post reditum ex Patmo; primam quidem dum Ephesi hæreret; secundam, cum visitationem Asiaticam in animo jam haberet; tertiam, dum in ipsâ peregrinatione adhuc esset. Quod stylum S. Joannis attinet, notavit olim Dionysius Alex. † eum in Evangelio & Epistolâ primâ non emendatè solùm locutum fuisse, verùm etiam summam elegantiam tùm in verbis, tùm in argumentationibus, & in totâ orationis compositione adhibuisse, Dominum sc. hæc duo ipsi concessisse, scientiam simul ac eloquentiam: at verò in Apocalypsi dictionem ejus non admodum Græcam deprehendi, sed barbarismis potiùs, atq; interdum solœcismis inquinari. Non obstante tamen viri hujus sanctissimi judicio, cuivis notum est, dictionem ejus Syriasmis abundare, eumq; voces quasdam peculiares, & exoticas adhibere, quæ in reliquis Scriptoribus sacris non reperiuntur.

SÆC. I. à CHR. N.

* Quæst. Evan. l. 2. c. 39. vid. Possid. indic.

† Apud Euseb loc cit.

NICODEMUS, Pharisæus, inter primores Judæorum clarus, deinde Christi discipulus, quem noctu primò adiit, Joh. iii. 1, 2. postea à Pharisæis accusatum in Synedrio tutatus est, Joh. vii. 50. ac crucifixi Domini corpus aromatibus conditum sepulchro intulit, Joh. xix. 39. Clar. ab an. 34. De morte ejus nil certi liquet. Extat sub ejus nomine *Evangelium de passione & resurrectione Christi*, Hierosolymis in Pontii Pilati Prætorio, Theodosio M. imperante, reperiri, ac ex Hebraico in Latinum sermonem converti dictum (quod tamen spurium esse facile constat) Lat. in *Orthodoxogr.* p. 643. Prodierat antea *Lipsiæ* 1516. 4°. Saxonicè id in Bibliothecâ S. Benedicti Cant. extare nos docet Whelocus, not. ad Hist. Bedæ, p. 77, 78.

34.

S. BARNABAS, Joses, seu Joseph priùs dictus, patriâ erat Cyprius, genere Levites, unus è LXX discipulis, qui proprietate suâ agrum, quem habebat, vendidit; obtulitq; pecuniam, & in usum nascentis Ecclesiæ deposuit ad pedes Apostolorum. Unâ cum S. Paulo (in cujus proinde vitâ gesta ejus, quorum in Historiâ Apostolicâ fit mentio, fere recensentur) gentium Apostolus ordinatus, varias Orientis provincias peragravit, Ecclesias fundavit, fundatas stabilivit. Sunt, qui volunt eum Romæ prædicâsse, ac Mediolani etiam Ecclesiæ fundamenta posuisse, istiusq; sedis primum Episcopum factum esse. Alii eum Alexandriæ docuisse volunt. Probabile est sub vitæ finem in Cypro, insulâ natali, martyrio coronatum fuisse; ubi postea regnante Zenone, reliquiæ ejus repertæ sunt *. Ascripta ei erat olim Epistola ad Hebræos, quod ex Tertulliano † liquet. Extat etiam hodiè sub ipsius nomine Epistola G.L. stylo satis obscuro & involuto, quæ in quæstionibus & argumentis adversus Judæos penè tota versatur; sed quæ ab Eusebio * inter τὰ νοθὰ recensetur; ubi libri νοθοὶ, ut rectè notat Cl. Valesius, ipsi non sunt prorsus adulterini, sed quidem tantùm ambiguæ sunt authoritatis, & in sacræ Scripturæ Canonem non admittebantur, quos proinde τοὺς ἀντιλεγομένους supra vocaverat, id quod etiam de iis quæ de Epistolâ Jacobi, Judæ, Petri 2ª. Johannis 2ª. & 3ª. Apocalypsi, &c. ibidem habet, manifestò liquet. Certe quicquid de hâc Epistolâ dicant recentiores Critici, eam Barnabæ nostro constanter ascribunt Veteres. *Nemo certe fuit*, inquit ὁ πάνυ Cestrienſis † noster, *qui hanc Epistolam Barnabæ non tribuerit, neq; in ea quidquam apparet, quod eam ætatem non ferat.* Quæ in contrarium profert V. Cl. Steph. Moynius *, levia sunt, nulliusq; ponderis. Si genuinus esset B. Barnabæ partus, *inquit*, non video quare inter Scripturas Canonicas non relata fuisset: parentis dignitas, Apostoli nempe Barnabæ, Pauli Apost. socii, & de Ecclesiâ instar aliorum Apostolorum tam bene meriti, illi locum

34.

* Theod. Lector. l. 2.

† De pudicitiâ, c. 20.

* L. 3. c. 25.

† Lect. secunda in Act. App. §. 10.

* Prolegom. in Var. Sacr. tom. 1.

SÆC. I. à CHR. N.

inter libros sacros proculdubiò vindicasset. Sed an non idem de S. Clementis Epistolâ ad Corinthios dici poterat, quam tamen genuinam esse, nemo, quòd scio, unquam negavit? Objicit, 2do. Epistolam post excidium Hierosolymitanum scriptam esse, utpote in quâ fit mentio templi eversi & deleti, diu postquam rebus humanis ereptus sit Barnabas. Innuit id fateor Epistolæ author, sed obscurè. At unde pro certo habet, Barnabam ad an. usque LXX. quo παραλαβεῖν ista Judaica contigit, vitam non protelasse? Certe non negant Veteres, apud quos altum de tempore mortis ipsius silentium; non obstat hominis ætas, quò minùs credamus illum octogesimum ætatis annum attigisse. Tertiò objicit, plurima in eâ ex Apocryphis ac lacunis Judaicis derivata, more Apostolis prorsus insolito, memorari. Verùm hæc objectio æque ferit Epistolam ad Hebræos, & Epistolam Judæ, ubi plurima ex Apocrypho Enochi libro desumuntur; ut de secunda ad Timotheum, in quâ *Jannus & Jambres* fit mentio, nil dicam. Deniq; quod B. Polycarpo hanc Epistolam tribuendam censet vir doctiss. nova quidem est, sed infirma planè conjectura. Epistola Barnabæ, autorem ortu Hebræum, nec levi religionis suæ scientiâ imbutum, luculenter prodit, ac proinde Barnabæ Levitæ optimè congruit; & quidem tum materiâ, tum stylo scribendiq; genere tantum ab illâ Polycarpi distat, ὅσον ἐγγὺς ἐς γαῖης. Nec aliud opinionis suæ fundamentum habet, quam quod in plerisq; Codd. MSS. Epistolæ Polycarpianæ absque ullo authoris nomine adjungatur. Unde desertâ tandem propriâ conjecturâ, se hoc tantum hæsitanter exponere fatetur, nec conjecturam suam ut κυρίαν δόξαν admittendam jubet. Verùm quicquid de autore fiat, sive Barnabas is sit, sive alius quispiam, Epistolam ipsam vetustissimam esse, & sæculo natam Apostolico consentiunt ferè omnes: unde à Clemente Alexandrino, & Origene tanquam genuina sæpiùs citata sit. Quin & Origenes * eam Barnabæ Catholicæ Epistolæ titulo insignire non dubitavit. Primus hanc Epistolam è tenebris eruit, & prelo Oxoniensi subjecit Rev. Usserius, 1643. verùm impressione nondum ad umbilicum perductâ, exemplar totum, unà cum schedis jam impressis, gravi incendio periit. Partem sanè Græci, quo usus est Usserius, MS. Codicis non exiguam, etiamnum videre est in Bibliothecâ ejus Theolog. p. 530. ubi quicquid ab antiquis Scriptoribus è S. Barnabæ Epistolâ Græcè citatum reperiri poterat, cum textu Græco Codicis MS. è regione posito confertur: addita etiam ad latus veteri versione Latinâ ex MS. etiam Codice depromptâ, ut eo modo accuratior institueretur collatio. An. 1645. H. Menardus unà cum antiqua admodum versione & notis doctissimis edidit *Parisiis*, 4°. Anno sequente Cl. Is. Vossius Epistolarum Ignatianarum calci subdidit, *L. Bat.* An. 1672. Joh. Cotelerius eam Patribus suis Apostolicis inseruit, *Paris.* Prodiit etiam Oxonii, an. 1685. 12°. in quâ editione quæcunq; in Græco textu desunt ab antiquo Interprete Latinè exhibita, quæcunq; etiam in Interprete desiderantur ex Græco suppleta, minio obducuntur. Novissimè Steph. Le Moyne Theologus Leidensis, fusissimis Commentariis illustratam inter Varia sua Sacra exhibuit, *L. Bat.* 1685. 4°.

* L. 1. contra Cels.

35. SIMON, *Magus* dictus, gente Samaritanus, ortus è vico Gitton, claruit anno 35. & deinceps. Tantam apud populares suos authoritatem præstigiis & magicis artibus adeptus est, ut magnam Dei virtutem ipsum esse existimarent. Philippi demum Diaconi apud Samaritanos prædicantis miraculis obstupefactus, fidem Christianam profiteri præ se tulit, Baptismo initiatus: mox miraculorum donum oblatâ pecuniâ à D. Petro licitari in animo habens, acriter eo nomine ab Apostolo correptus, hâc voce rejectus est, *Pecunia tua tecum pereat.* Hanc repulsam ægrè ferens Simon, à fide Christianâ defecit, & ad solitum se contulit virus. Procedente tempore Romam profectus est, ubi præstigiis ac veneficiis omnium in se ora oculosq; convertit. Verùm à D. Petro Romam eum secuto, disputatione habitâ impostura convictus, ad silentium redactus est: & (si nonnullis è sequioribus Historicis credendum sit) ejusdem precibus miserandâ morte multatus. Inter Judæos sese Dei filium esse, sive Messiam jactitavit; inter Samaritanos Dei patris personam induit;

inter

inter Gentiles Spiritûs S. titulum ſibi vendicavit. Alia plura errorum ac blaſphemiarum portenta commentus eſt; quæ ſigillatim enumerant Irenæus, Epiphanius, Theodoritus, &c. & ut verbo dicam, Valentinianis, Gnoſticis, totiq; Hæreticorum peſti, tam dogmatibus quam exemplo præivit. Scripſit (teſte authore Conſtitutionum Apoſtolicarum l. 6. c. 16.) peſſimos ac venenoſis ejus placitis paſſim refertos libros, quos venerandis Chriſti & Apoſtolorum nominibus ſuppoſuit. Idem (eodem teſte) fecit & Cleobius, & ipſe Hæreſeωs à Simoniana non multum abludentis conditor. Verùm utriuſq; næniæ jamdudum perierunt. SÆC. I. à CHR. N.

PHILO, ortu Judæus, gente Alexandrinus, de genere ſacerdotali, Alexandri Alabarchæ (ſummus is erat Judæorum apud Alexandriam magiſtratus) frater, claruit An. XL. Æræ vulgaris XLII. imperante Caio Caligulâ. Princeps legationis Romam miſſus eſt, ut cauſam gentis ſuæ adverſus Appionem tueretur. At ſubinſenſior Caius eum dicere prohibuit: quin & in diſcrimen capitis adduxit. Quando ad ſuos converſus dixit, Philo, bono ipſos animo eſſe oportere; cùm Caius quidem ipſis ſuccenſeat, reipſâ verò Deum ſibi hoſtem conſtituerit. Cùm ſecundâ vice veniſſet ad Claudium (ſi modò vera referant Euſèbius *, Hieronymus †, aliique) in urbe Româ cum Petro Apoſtolo ſermonem habuit, ejuſque coluit amicitiam. Addit Photius ‖ eundem Chriſtianis etiam ſacris initiatum fuiſſe, ſed ab his dolore quodam & iracundiâ tandem deſciviſſe. Platonis ſcholæ ſe dedit, ejuſque Philoſophiam & facundiam penitùs imbibit: unde vulgatum illud, Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει. Vir erat τὰ πάντα ἔνδοξος, inquit Joſephus *. Πολὺς γὰρ ἦν τῷ λόγῳ, καὶ πλατὺς ἐν διανοίαις, ὑψηλὸς ἦν, καὶ μετέωρος ἐν ταῖς εἰς τὰς θείας γραφὰς θεωρίαις γεγενημένος, ποικίλως καὶ πολύτροπον ἐξ ἱερῶν λόγων πανσοφίαν τοῖς ὑφηγηταῖς, quod de eo habet Euſebius †, *Vir erat*, inquit, *in dicendo copioſus, in ſententiis locuples, in divinæ ſcripturæ intelligentiâ ſublimis atque excelſus; variam ac multiplicem ſacrorum voluminum expoſitionem edidit.* Senſum Allegoricum præcipuè ſectatus eſt; quin & omnis Allegoricus ſacræ ſcripturæ ſermo, cenſente Photio *, ab eo in eccleſiam promanavit. Scripſit præclara, & innumerabilia opera, quæ tanti ab omnibus habebantur, ut digna judicata ſint, quæ in publicis Romanorum Bibliothecis conſecrarentur. Extant ejus opera Gr. ex editione Turnebi, *Pariſ.* 1552. f. *Lat.* per Gelenium, 1561. G.L. *Genevæ*, 1613. fol. auctiora, & typis nitidioribus, *Pariſ.* 1640. fol. hoc ordine. 40.

* L. 2. c. 17.
† De ſcript. c. 11.
‖ Cod. 105.
* Antiqu. Jud. l. 18. c. 10.
† L. 2. c. 18.
* Cod. 105.

De Mundi opificio.
Legis Allegoriarum libri, II.
De Cherubim, flammeo gladio, & Cain.
De Sacrificiis Abelis & Caini.
Quòd deterius potiori inſidiari ſoleat.
De Agriculturâ.
De Plantatione Noe, libri II.
De Temulentiâ.
De his verbis, Reſipuit Noe.
De Gigantibus.
Quòd Deus ſit immutabilis.
De Confuſione Linguarum.
Vita ſapientis per doctrinam perfecti, ſive *de legibus non ſcriptis*, viz. de Abrahamo.
De Migratione Abrahami.
De Congreſſu quærendæ eruditionis gratiâ.
De Profugis.
Quis rerum divinarum ſit hæres.
Vita viri civilis, ſive *de Joſepho.*
De eo, quòd à Deo mittantur ſomnia.
De vitâ Moſis, viz. *de Theologiâ, ac Prophetiâ, libri* III.
De Charitate.
De Judice.
De Creatione principis.
De Fortitudine.
De Decalogo.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad tria Decalogi capita, *viz.* 3^m^, 4^m^, & 5^m^.
De ſpecialibus legibus, quæ referuntur ad Decalogi capita, 6^m^, & 7^m^.
De Circumciſione.
De Monarchiâ.
De Præmiis ſacerdotum & honoribus.
De Animalibus idoneis ſacrificio, deque victimarum generibus.
De victimas offerentibus.
De Mercede meretricis non accipiendâ in ſacrarium.
Quòd liber ſit, quiſquis virtuti ſtudet.
De Vitâ contemplativâ, ſive *Supplicum virtu-*

SÆC. I. à CHR. N.

virtutibus. Hoc libro agit de moribus,& institutis quorundam Ascetarum, quos Therapeutas vocat ; quos Christianos fuisse opera D. Marci in Ægypto à Judaismo conversos longâ argumentorum serie contendit Eusebius: quam rectè, viderint alii. Mihi certè secus videtur, rationes alibi * fusiùs exposui.

* Vit. App. in vit. D. Marc. Num. 3.

De Nobilitate.
De Præmiis & Pœnis.
De Execrationibus.
Quòd Mundus sit incorruptibilis.
In Flaccum.
De Virtutibus, & Legatione ad Caium.
Quare quorundam in Scripturis mutata sint nomina.
Sacræ leges Allegoriarum post sex dierum opus, libri III.
De Somniis, quòd à Deo immittantur.
De Mundo liber,qui quidem dubius est.
De Septenario, & festis diebus.
De Providentiâ Dei Fragmenta II. ex Michaele Apostolio Byzantino descripta. Hucusq; Editio Parisiensis.
De interpretatione seu mutatione Hebraicorum nominum, quæ in Veteri Testamento inveniuntur, liber. Extat. Lat. ab Hieronymo versus inter ejusdem opera. Tom. III.
De Biblicis Antiquitatibus ab Adamo ad Sauli regis mortem, liber; quem nonnulli Philoni Biblio (quem exeunte hoc sæculo claruisse volunt) alii Philoni nostro tribuunt. Rectiùs illi, qui utrique abjudicant, & nugivenduli cujusdem recentioris opus esse censent. Habetur Latinè in Micropresbytico, *Basil.* 1550. p. 295. inter hujusmodi nugamenta, *Lugd.* 1560. 12°. & alibi.
Breviarium de Temporibus in duas partes divisum. Incipit ab Adamo, desinit in annum Christi lxxviii. Philoni id suppositit, commentariis illustravit, & Latinè inter alios ejusdem farinæ scriptores edi curavit Joannes Annius Viterbiensis,*Romæ,* 1498. f. recusum *Parisiis* 1515. f. & alibi sæpius. Ejusdem commatis est liber *de Genealogiâ Christi,* qui cum Annii commentariis Latinè extat, *Paris.* 1612.

40. S. MARCUS,Evangelista (quem cum Johanne Marco,de quo Act. XII. 12. malè nonnulli confundunt) genere erat Levites, clar. post annum 40. Petri discipulus& interpres, ac teste Isidoro Hispalensi *,in baptismate filius, ejusq; deinde comes assiduus,ab eo in Ægyptum missus. Alexandriæ primus Episcopus factus, Martyrium ibi subiit, quo verò anno mihi hactenus est incompertum. Rogatus Romæ à fratribus, scripsit Evangelium à Petro approbatum (inde Petri etiam Evangelium dictum) idque Græco sermone Romanis satis familiari : factum id circa annum lxv. Petro & Paulo jam morte sublatis ; cum enim illum epistolâ secundâ ad Timotheum non longè ante Martyrium scriptâ, Romam accersiverat Paulus ; probabile est Marcum vel eodem, vel saltem sequenti anno illuc venisse, ibique Evangelium vel primum condidisse, vel priùs conditum in publicum edidisse. Certè Irenæus lib. 3. c. 1. & ap. Euseb. l. 5. c. 8. S. Marcum *μετὰ τὴν τούτων ἔξοδον, post Petri Pauliq; interitum,*Evangelium suum conscripsisse disertè tradit. Quod verò Evangelium à Petro approbatum dicat Eusebius, id forsan de scribendi consilio, rebusque evangelicis ipsi à B. Petro dum adhuc in vivis erat, communicatis, intelligendum est. In Evangelio suo condendo Matthæi ordinem sequitur, ejusque additis nonnullis ferè ubique premit vestigia. Capitulum hujus Evangelii ultimum in omnibus penè Græciæ codicibus olim desuisse testatur Hieronymus †. De stylo ejus observavit Chrysostomus *, ipsum Petrum magistrum suum verborum paucitate gaudentem imitari studuisse. Sunt, qui volunt Marcum Latinè scripsisse : addunt alii ‖ ipsius autographum Latinum Venetiis in Bibliothecâ D. Marci hodienum asservari. Utrumque certè parem apud me fidem meretur. Magis observari meretur, quod narrat Hieronymus *, sc. in quibusdam, maximè Græcorum, exemplaribus, fini Evangelii D. Marci adjectam fuisse coronidem haud ita orthodoxam, quam nobis descriptam exhibet. Liturgiam quod attinet D. Marco inscriptam, & sub ejus nomine editam G.L. Paris. 1583. & in Auctuario 1624. Tom. II. spuriam esse,ac ætate Apostolicâ longè inferiorem nemo non videt. Cæterùm Joannes ille Marcus, de quo Act. XII. passionem Barnabæ Apostoli scripsisse à Sigeberto Gemblacensi de Scrip. Eccles.

* De Vit. & Ob. Sanctorum, c. 84.

† Ad Hedib. quæst. 3. tom. 3. p. 143.

* Homil. 3. in Matth. non longe ab init.

‖ Corn à Lap. præf. in Marc. p. 562.

* Adv. Pelagian. Dial. 2.

c. 2.

c. 2. dicitur. Verùm non magis id fidem meretur, quàm quòd nonnulli volunt eundem Evangelii etiam authorem esse. SÆC. I. à CHR. N.

S. LUCAS Antiochenus, arte Medicus, (de ejus pingendi peritiâ miras narrant fabulas S. Metaphrastes, Gretserus, Nicephorus, & alii) à D. Paulo, dum Antiochiæ ageret (uti verisimile est) conversus, cujus perinde sectator erat, & omnis peregrinationis comes, eoque Romanis vinculis soluto, in Dalmatiâ, Galatiâ, Italiâ, Macedoniâ, & alibi fortassis, prædicavit. Vitam egit cœlibem, ac mortuus est anno ætatis 84. circa an. (ut nonnulli volunt) lxx. quo verò mortis genere incertum est. Nicephorus * scribit eum ex fructiferâ oleæ arbore suspensum fuisse; Dorotheus † Ephesi obiisse, Martyrologium Rom. ‖ in Bithyniâ martyrio esse affectum: alii Romæ, alii alibi. Certe Arabicus vitæ ejus apud Kirstenium scriptor *, ipsum Romæ, idque non diu post primam S. Pauli è carcere solutionem passum esse vult, redditâ hâc ratione, quòd si diutiùs vixisset, Actuum Apostolicorum historiam longius protraxisset; quæ ratio an satis solida sit, judicent eruditi. A D. Paulo, & reliquis Apostolis doctrinam Evangelicam didicit, è quorum narrationibus Evangelium suum composuit; in quo multa fusiùs ac copiosiùs, quàm cæteri Evangelistæ, describit; ea præcipuè tractans, quæ ad Christi sacerdotium pertinent. Scripsit etiam, sed hæc ἀντόγραφα, Acta Apostolorum, origines & incrementa Ecclesiæ Evangelicæ, præsertim D. Pauli (cujus individuus erat assecla) labores, certamina, & peregrinationes complexa usque ad biennalem Romæ incarcerationem, in quâ historiam suam claudit. Utrumque opus inscripsit Theophilo, optimati (ut credere par est) Antiocheno; συγκλητικὸν ἄνδρα, καὶ ἄρχοντα ἔθνους vocat Theophylactus †. Utrumq; anno Chr. lix. S. Paulo nondum ex carcere dimisso, scripsisse videtur. De stylo ejus hæc Hieronymus * ex mente Veterum. *Evangelistam Lucam tradunt veteres Ecclesiæ Tractatores Medicinæ artis fuisse scientissimum, & magis Græcas literas sciisse, quàm Hebræas. Unde sermo ejus tam in Evangelio quàm in Actibus Apostolorum comptior est, & sæcularem redolet eloquentiam.* Et alibi †, *Lucas, qui inter omnes Evangelistas Græci sermonis eruditissimus fuit, quippe Medicus, & qui Evangelium Græcis scripserit; quia se vidit proprietatem sermonis transferre non posse, melius arbitratus est tacere, quam id ponere quod legenti faceret quæstionem.* Hieronymus * in *Lucâ* libri cujusdam, (quem Apocryphis annumerat) Πειόδους *Pauli & Theclæ* inscripti, meminit; quem ex Tertulliani fide Presbyterum quendam Asiaticum, D. Pauli amore ductum, supposuisse, idque S. Johanni confessum, ob id loco excidisse narrat: utrùm verò sub Lucæ nomine confictæ essent hæ Πειόδοι, disertim non dicit. 49.

* Hist. Eccles. l. 2. c. 43.
† De vit. & mort. App. in Biblioth. patr. tom. 3 p. 148.
‖ Ad diem 18. Octob. p. 645.
* Vit. iv. Evan. p. 45.
† Proœm. in Luc. p. 293.
* Com. in cap. 6. Esaiæ.
† Ep. ad Damasum. T. iii. p. 124.
* De Script. c. 7.

DIONYSIUS, patriâ Athenienſis, de quo Suidas *, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος, καὶ τὰ ἑλληνικὰς παιδείας εἰς ἄκρον ἐληλακώς, *Vir clarissimus, & ad summum Græcæ disciplinæ fastigium provectus.* Literarum humaniorum studiis se dedit primùm Athenis, deinde Heliopoli in Ægypto; ubi (si vitæ ejus Scriptoribus fides sit adhibenda) admirabilem illam Solis Eclipsin, quæ tempore passionis Christi contigit, spectatâ, exclamâsse dicitur, ἢ τὸ θεῖον πάσχει, ἢ τῷ πάσχοντι συμπάσχει, *aut deus patitur, aut cum patiente dolet.* Domum reversus in senatum Areopagi cooptatus est, unde & Areopagitæ nomen traxit. Circa an. Christi 50. Paulo Athenis prædicante, Christianam fidem amplexus est: quin & primum Athenienſium Episcopum constitutum fuisse tradit Dionysius Corinthiorum Antistes *. Immò si Suidæ, Nicephoro, Syncello, &c. fides sit habenda, ipsius Pauli manibus est ordinatus. Demum post clarissimam fidei confessionem, post gravissima tormentorum genera, glorioso martyrio coronatum esse refert Aristides philosophus Athenienſis in Apologiâ suâ, simodò eam verè allegant Usuardus & Ado in Martyrologio †. Quo verò tempore obiit, an sub Trajano, an sub Adriano, vel (quod verisimilius videtur) sub Domitiano, non liquet. De duobus Dionysiis, Parisienſi uno, Athenienſi altero, vel ut alii, uno eodemq; Dionysio, nihil hic agam. An Dionysius noster quidquam scripti post se reliquerit, quicquid dicant alii, non satis 50.

* In voce Διον.
* Ap. Euseb. l. 3. c. 4. & l. 4. c. 23.
† V. Not. Octob.

SÆC. I. à CHR. N.

tis conſtat. De Pſeudo-Dionyſio, ejuſque ſcriptis, agemus ſæculo quarto.

50. MARCELLUS, Romanus, Marci urbis præfecti filius, ex Simonis Magi auditore B. Petri Diſcipulus, claruit, ut fertur, an. 50. & deinceps; demum martyrio coronatus. Sed fabuloſa omnia, nullo veteri authore fulta. Scripſiſſe eum *de Conflictu S. Petri & Simonis Magi*; *de Actibus Petri & Pauli, & de Magicis Artibus Simonis Magi ad SS. Nereum, & Achilleum*; *de Obitu S. Petronillæ filiæ D. Petri Apoſtoli*; *de Paſſione S. Fœliculæ*; *de Paſſione S. Nicomedis*, aliaq; quædam de Sanctorum geſtis, memorat Sigebertus Gemblacenſis, Trithemius, Poſſevinus, aliique. Extat fragmentum libelli *de Conflictu S. Petri cum Simone M.* ad calcem *Biblioth. Pontif.* Lud. Jacob. à S. Carolo, p. 487. Ego autem, ſi tanti res eſſet, ut conjecturis indulgerem, hunc libellum potius Marcello I. ab an. 304. Epiſc. Romano, qui ob. an. 309. tribuendum eſſe exiſtimarem.

59. ACHAIÆ Presbyteri, qui Martyrio S. Andreæ Apoſtoli interfuerunt, an. 59. Epiſtolam de ejus paſſione ſcripſiſſe dicuntur. Exſtat Lat. apud Lipomannum & Surium ad xxx. Novembris. Quæ utut antiqua, & pro legitimâ à Bellarmino, Poſſevino, Labbeo, &c. defendi ſoleat, utpote dogmati ſuo de Euchariſtiâ paulò faventior; nihilominùs à longe majori eruditorum parte tanquam ſpuria meritò rejicitur, quin & olim à S. Philaſtrio Brixienſi, ab Innocentio I. & Gelaſio Papis, in Apocryphorum cenſum detruſa eſt. Certe Baronius non uno loco damnare videtur: viz. an. 44. Sect. 42, 43. an. 69. Sect. 34. neq; ipſi Bellarminus & Labbeus, etſi defendant; certò tamen genuinam eſſe pronunciare audent.

59. ABDIAS, Babylonius, inter Scriptores hujus ævi Eccleſiaſticos numerari ſolet. Ortu erat Judæus, & è LXX. diſcipulis unus, Dominumq; noſtrum (ſi modò fidei ejus ſtandum ſit) in carne vidit, multis Apoſtolorum geſtis & paſſionibus interfuit, ac Simonem & Judam in Perſida abeuntes comitatus, ibi ab iis primus Babyloniæ Epiſcopus conſtitutus eſt. Sed nugæ omnia, à nullo Veterum vel ſemel memorata. Dato enim Abdiam vel unquam in rerum naturâ exſtitiſſe, multò magis adhuc aliquid eum ſcripſiſſe incertum eſt. Etenim quos ſub ejus nomine ex vetuſtis admodùm exemplaribus, & 700. penè annorum ætatem præ ſe ferentibus edidit Wolfg. Lazius Baſil. anno 1551. fol. *de Hiſtoriâ Certaminis Apoſtolici*, libri x. ab Abdiâ Hebraicè conſcripti, ab Eutropio diſcipulo Græcè converſi, demùm à Julio Africano in Latinum ſermonem tranſlati, putidi ſunt adeò, ac fabuloſi, ut vix inter Legendas ligneas locum habere mereantur. Unde mirum videri debet quiſquilias haſce W. Lazio, viro non indocto & diligentiſſimo, adeò fucum feciſſe, ut in præfatione ſcribere non dubitaverit, tantam inter Actus Apoſtolorum, & priorem horum librorum partem intercedere ſimilitudinem, ut vel Abdiam hæc ex Lucâ ſumpſiſſe, vel Lucam ex Abdia, credendum ſit; cùm uterq; eodem tempore vixerit, & Apoſtolorum diſcipulus extiterit. Nec Cl. Voſſio * aſſentiri poſſum, hos Abdiæ libros, à B. Auguſtino deſignari, contra Adamantium, c. 17. ubi hiſtoriolam quandam de Apoſtolo Thomâ ex Scripturis Apocryphis refert, quæ in Abdiæ libro ix. reperitur. Multæ enim erant fabulæ Auguſtini ævo, diuq; antea de Apoſtolis confictæ, partim ſcriptæ, partim ore traditæ, quas hujus hiſtoriæ conſarcinator in ſuam farraginem transferre poterat. Quinimò in ipſo iſtius libri initio affirmat impoſtor, ſe ea quæ habet de D. Thomæ geſtis, ex libro quodam antiquiori, in quem incidit, omiſſis ſupervacaneis exſcripſiſſe. Prodiit etiam hæc Abdiæ Hiſtoria, *Colon.* 1569. 12°. *Pariſ.* 1571. 8°. & in Bibliotheca Patrum haberi ſolet.

* De Hiſt. Gr. l. 2. c. 9.

64. LINUS, natione Italus, patriâ Tuſcus, Claudiæ filius, à D. Paulo Ep. ſecunda ad Timotheum Romæ ſcriptâ, memoratus: Poſt Paulum Petrumq;,

ἡ Ῥωμαίων ἐκκλησία πρώτῳ κλήρῳ ἡ ἐπισκοπὴν, inquit Euſebius *. Sedem tenuit juxta Ceſtrienſem noſtrum ab ann. Chr. lv. ad ann. lxvii. Mihi verò longe probabilius videtur, Eccleſiæ Romanæ à Petro & Paulo ann. lxiii. vel lxiv. fundatæ Linum ab iis primum epiſcopum datum fuiſſe ; Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι ἡ ἐκκλησίαν, Λίνῳ ἡ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦτῳ παρέδωκαν, inquit Irenæus ‖ ; *Fundata jam & ædificata Eccleſia, beatiſſimi Apoſtoli epiſcopatus officium Lino tradiderunt.* Sed brevi admodum tempore ſediſſe videtur, & forſan aut cum Conſtitutionum Apoſtolicarum Autore * ſtatuendum eſt, ipſum, vivente adhuc Petro, obiiſſe, aut ſaltem non diu poſt Apoſtolorum martyrium, vigente adhuc Perſecutione Neroniana, mortem oppetiiſſe. Non opus eſt monere Lectorem eruditum, in primorum Romæ Pontificum ætate & ſucceſſione diſponenda, miram ac pene irreconciliabilem inter Scriptores Eccleſiaſticos tam Veteres quam Recentiores, eſſe diſcrepantiam : quam magna ſit hæc confuſio, & unde ortum habuerit fusè & ex profeſſo agunt Pearſonus & Dodwellus, in Diſſertationibus Chronologicis nuper editis. Sed ad Linum redeo. Multa de eo fabulantur Chiffletius *, aliiq;. Hîc locum habet ob libellos duos de paſſione SS. Petri & Pauli, quos licet Linus à Sigeberto † dicatur Græcè ſcripſiſſe, ii tamen quos nunc habemus barbari cujuſdam ac priſci Monachi opus eſſe videntur, judice Cl. Voſſio * : quin & prout nunc typis excuſi exſtant, ab hæreticis corrupti, fuliginis aliquid contraxerunt ; tametſi eos adhuc illibatos in antiquiſſimis codicibus Biſontinis aſſervari teſtatur Chiffletius †. Exſtant Biblioth. Patr. tom. ii. & in quavis aliâ editione : Ut de Laurentii Barrii *Hiſtoriâ Chriſtianâ*, & Jac. Fabri Commentariis in Epiſtolas Paulinas nihil dicam, quorum utriq; inſeruntur. Spurios eſſe, nulliuſq; fidei, dubitari nequit. Fatentibus etiam Baronio an. lxix. Poſſevino, Joanne Maria Braſichallano in indice Romano à ſe confecto, Bellarmino, Labbeo, ut de aliis non dicam.

SÆC. I. à CHR. N.

* L. 2. c. 3.

‖ L. 3. c. 3. & ap. Euſeb. l. 5. c. 6.

* L. 7. c. 47.

* Veſone.

† part. 2. c. 1.

† De Script. Eccleſ. c. 5.

* Hiſt. Gr. L. 2. c. 9.

† Loc. cit.

CLEMENS, Romam natalem habuiſſe dicitur, ad Montem Cælium, Patre Fauſtino, matre Mattidiâ natus, quod tamen incertum eſt. S. Pauli comes erat, & συνεργὸς, una cum aliis, *quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ*, Philipp. 4. 3. Eum Petri Apoſtoli diſcipulum vocat Origenes ; & probabile eſt una cum Petro in ædificandâ Romanâ Eccleſiâ laboraſſe. De tempore quo ad ſedem Romanam pervenerit, variæ ſunt eruditorum ſententiæ, quas hoc loco enumerare non vacat. Fateor me Tertulliani præcipuè, & Euſebii autoritate ductum in eâ olim fuiſſe ſententiâ ; Clementem à S. Petro ordinatum, in partem muneris epiſcopalis admiſſum eſſe, nimirum ut Eccleſiæ Judæorum Romæ habitantium præſideret, donec, mortuo Lino, quem Eccleſiæ Gentilium Epiſcopum D. Paulus ibidem conſtituerat, & qui illum ſequebatur, Cleto, Eccleſiâ Romanâ tam Judæorum quam Gentilium inter ſe jam conjunctâ, Clementem circa ann. xci. in totius Eccleſiæ curam ſucceſſiſſe ; tandemq;, teſte Euſebio, ann. Trajani iii. Chr. C. deceſſiſſe, quâ de re prolixè alibi * diſputavimus ; Re verò jam melius perpenſâ, Cl. Dodwello potius aſſentior, Lino ſcilicet & Anacleto brevi admodum tempore ſublatis, Clementem ab ann. lxiv. vel lxv. in ſede Romanâ ſucceſſiſſe ; eamq; ad ann. lxxxi. vel ut habet calculus Pearſonianus lxxxiii. tenuiſſe. Euſebius quidem, ut ſupra notavimus, cum annum Trajani iii. Chr. C. ob perſecutionem hoc tempore excitatam inſignem reddere voluit, in hunc etiam annum Clementis mortem conjecit. Addiderunt Recentiores ipſum Cherſonam Ponticam relegatum, Martyrio coronatum eſſe. Verùm Martyrii Clementini non meminit Euſebius, non Euſebio antiquiores Irenæus, Clem. Alex. Tertullianus, aliive; de hâc re ante quintum fere ſæculum ne γῆν quidem. Totius fabulæ origo hinc profluxiſſe videtur, quod primi hujus Martyrii fabricatores Clementem noſtrum cum Flavio Clemente Conſule, Domitiani Imperatoris conſobrino, qui propter Chriſti fidem circa hæc tempora martyrium ſubiit, temerè confuderint, uti rectè animadvertit Cl. Dodwellus. Hinc de martyrio ejus, de genere Imperiali, & cum Domitiano Auguſto affinitate, nata fabula ; quod nos etiam olim obſervavimus. Addam ſolum quod habet Ire-

65.

* Vit. PP. tom. 1. in Vit. Clem. n. 4.

 næus,

§ÆC. I. à CHR. N.

næus, loc. supr. citat. tertio ab Apostolis loco Pontificatum sortitum esse Clementem, qui quidem Beatiss. Apostolos viderat, & cum iisdem familiariter versatus fuerat, & prædicationem Apostolorum adhuc auribus suis insonantem traditionemq; præ oculis habebat.

OPERA GENUINA.

Epistola ad Corinthios, occasione gravissimi schismatis in Ecclesiâ Corinthiacâ grassantis, Ecclesiæ Romanæ nomine scripta; quâ eos ad pacem, concordiamq; revocavit, & fidem illorum, & quam recèns ab Apostolis susceperant, traditionem renovavit. Miris sanè Elogiis hæc Epistola à Veteribus ornatur; Irenæo * audit ἱκανωτάτη γραφὴ, *scriptum luculentissimum*; Eusebio † μεγάλης τε καὶ θαυμασίας, *eximia atq; mirabilis, καὶ ἀνομολογουμένη πᾶσι, ab omnibus recepta*; Photio * ἀξιόλογος, *magni facienda*; Hieronymo ‖ *valdè utilis*: tanto sanè pretio ab omnibus habita, ut testante Eusebio †, in plerisq; Ecclesiis, & suâ & superiori memoriâ publicè legeretur. De istâ ita censet Photius *, ἁπλῆς δὲ τῆς πρὸς τὸ φράσαι, καὶ σαφὴς ἐστι, καὶ ἐγγὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς, καὶ ἀπεπάργου χαρακτῆρος, *simplex ejus oratio est, ac perspicua, ad Ecclesiasticam, & inelaboratam accedens dicendi formam.* De tempore quo scripta sit hæc epistola inter eruditos nondum convenit. Missis aliorum sententiis, unicam Dodwelli conjecturam in medium proferam; scriptam scilicet fuisse, Clemente nondum Romanæ urbis Episcopo constituto; quod enim non ad Neronis, sed ad Domitiani tempora rejiciunt plurimi, multis ipse refellit, Addit. ad Pearson. Dissert. 2. c. 6. §. 24. Cum igitur ann. Chr. lxiv. occasione hominum quorundam πνευματικῶν, qui donis Spiritus S. extraordinariis insigniti adversus ordinarios Ecclesiæ rectores insurgebant, gravi schismate laboraret Ecclesia Corinthiaca, Fortunatum, quem Primitias Achaiæ vocat S. Paulus, 1 Corinth. 16. 15. Claudium aliosq; legatos miserunt ad Romanos, eorum opem auxiliumq; implorantes; anno demum sequenti Corinthiis respondet Ecclesia Romana, sede forsan propter persecutionem recentemq; Apostolorum cædem necdum plenâ. Hinc non suo, sed Ecclesiæ Romanæ nomine scribit Clemens: hinc epistolæ initio se excusat, quod postulatis eorum tardius animum adjecerit, διὰ γενομένας ἡμῖν συμφορὰς καὶ περιπτώσεις, *propter calamitates, & casus adversos qui nobis acciderunt.* Intelligit (ut opinor) Neronis persecutionem, vix adhuc sedatam. Pluribus hæc firmari poterant; sed nolo hisce diutiùs immorari. Verisimillima quidem videntur, doctis tamen discutienda relinquimus.

* Ap. Euseb. l. 5. c. 6.
† L. 3. c. 16.
* Cod. 112.
‖ De Script. c. 15.
† Loc. cit.
* Cod. 126.

Fragmentum *Epistolæ secundæ*, seu potiùs Homiliæ, quæ admonitionem institutionemq; vitæ melioris continet (Aliud etiam hujus Homiliæ fragmentum ex Damasceni parallelis desumptum Græcè exhibet in notis suis Cotelerius). Hanc verò non proinde ac priorem receptam, ac probatam fuisse, neq; vetustiores ejus testimonio unquam usos esse disertim testantur Eusebius *, Hieronymus †, Photius ‖, aliiq;: Quanquam non desunt, qui eam Clementi nostro strenuè vindicent, & in his Gottifredus Vendelinus (qui & versionem Latinam huic fragmento adjunxit) *Divinat. de Clementis Epistolis*, novissimæ Conciliorum Editioni insertâ, Tom. 1. Hasce Epistolas tot retro sæculis amissas, postquam eas desperabundus deplorârat orbis eruditus, ex vetustissimi Codicis S. Bibliorum MS. Græci, Theclæ Virginis manu (ut ferunt) descripti, & à Cyrillo Patriarchâ ad Serenissimum Angliæ Regem dono missi, calce desumptas, primus in lucem edidit, notisq; doctissimis illustravit Patricius Junius, *Oxon.* 1633. in 4°. Exstant etiam *Oxon.* 1677 12°. (sed omissis Junii notis) & in Conciliorum Tomo 1. *Helmstadii*, curâ Joach. Maderi 1654 4°. & cum Pauli Colomesii notarum Spicilegio, *Londini* 1687. 8°. Hanc ad Corinthios epistolam in Sermonem Anglicum transtulit, & notis sane non ineruditis illustravit Gulielm. Burtonus Londinensis, Historiæ Linguæ Græcæ Autor, *Londini*, 1647. 4°. Cæterum haud satis constat, quid sibi velit Hieronymus *, cùm de Epistolis à Clemente ad Corinthios scriptis verba faciens, *omnem penè sermonem suum de virginitatis puritate Clementem*

* L. 3. c. 38.
† Loc. cit.
‖ Cod. 112.

* Lib. 1. adv. Jovinian.

con-

SÆC. I. à CHR. N.

contexuiſſe ſcribat. Neq; enim alias ab hiſce quæ nunc extant, Epiſtolas ad Corinthios dediſſe Clementem credi poteſt, nec in his utramq; faciunt paginam virginitatis laudes. Id potiùs dicendum videtur, Hieronymum nimio virginitatis laudandæ ſtudio abreptum, hyperbolicâ dictione uſum fuiſſe, cúmq; Clemens pauculas periodos animi corporiſq; puritati docendæ impendat, totum ſermonem virginitatis encomio dicatum eſſe voluiſſe.

OPERA SUPPOSITITIA.

C *Anones Apoſtolorum* lxxxv. Videntur hi Canones ex Communi Eccleſiæ Primitivæ diſciplinâ, inſtitutis, decretis, orti, circa finem ſecundi ſæculi in unum Synodicon eſſe redacti: Apoſtolici dicti, non quòd ab ipſis Apoſtolis conditi ſint, ſed quòd ex doctrinâ, & praxi Apoſtolicâ proflluerent, vel à viris Apoſtolicis editi eſſent. An verò à Clemente Alex. primùm collecti, qui ſcriplit περὶ τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν, ut fidem nobis faciunt Euſebius *, Hieronymus ‖, & Photius †, (uti ſatis acutè conjicit Doctiſſ. noſter Beveregius) aliorum eſto judicium. Sigillatim hos Canones explicavit, & adversùs Dallæum, ejuſq; hyperaſpiſten vindicavit idem Beveregius tum in Annotationibus ad Pandectas Canonum, tum in Codice Canonum Eccleſiæ Primitivæ vindicato, *Londini*, 1678. edito. Habentur iſti Canones Gr. Lat. Concil. Tom. 1. p. 25.

* L. 6. c. 13.
‖ De Script. c. 15.
† Cod. cxi.

Conſtitutionum Apoſtolicarum libri VIII. eodem circiter tempore, quo Canones, ſcripti: ex variis διδασκαλίαις & διατάξεσι, quas Viri Apoſtolici tunc temporis edere ſolebant, primùm, ut videtur, compoſiti. Has Conſtitutiones Epiphanii ævo ab Hæreticis graviter depravatas, longè alias ab iis, quæ olim exſtiterunt, ac diverſas eſſe certiſſimè conſtat, quod ex additionibus, truncationibus, & interpolationibus facilè contingere potuit. Eas Græcè primus edidit Franciſcus Turrianus, qui prolegomena & Scholia ſua Græcè addidit, *Venetiis*, 1563. 4°. Latinè unâ cum Scholiis Car. Bovius, *Pariſ.* 1564. 8. Gr. Lat. Fronto Ducæus, Jeſuitarum in eruendis Eccleſiæ Græcæ monumentis doctiſſimus, ad calcem Commentariorum Zonaræ, *Pariſ.* 1618. fol. Unde in noviſſimam ſuam Conciliorum editionem tranſtulit Cl. Labbeus, tom. I.

Recognitionum libri X. varia ſortiti nomina, quandoq; S. *Clementis Acta, Hiſtoria, Chronica*, quandoq; S. *Petri Acta, Itinerarium, Periodi, Dialogi cum Appione*, dicti. Horum librorum antiquitatem ſatis arguunt, quæ ex iis ſub Clementis Περιόδων nomine citat Origenes †, quæq; in hodiernis exemplaribus totidem verbis reperiuntur. Exſtat ampliſſimum Bardeſanis Syri fragmentum ex Libro de Fato Gr. apud Euſebium *, quod iiſdem verbis nono Recognitionum libro habetur hodie. Quis ab altero acceperit, haud ſatis certum eſt. Quid ſi ipſe Bardeſanes harum Recognitionum compilator fuit? conjecturam ſanè noſtram de hâc re rationibus ſuis munitam, prolixè alibi expoſuimus. Exſtant Lat. ex antiquâ verſione Ruffini (qui nævos forſan in iis olim ab Hieronymo & Photio notatos ſuppreſſit) curâ Jacobi Stapulenſis, *Pariſ.* 1541. 1544. *Colon.* 1570. & cum reliquis Clementis Operibus alibi ſæpius.

†Philocal. c. 23. p. 81, 82.
*Præp. Evang. l. 6. c. 10.
Vit. PP. primit. in Clement. tom. I. num. 11.

Τὰ Κλημέντια, ſeu *Homiliæ Clementinæ* XIX. eadem eſſe videntur, ac altera Recognitionum Editio, cujus meminit Rufinus. Certè quicquid de iſta refert, iis apprimè convenit. Primus edidit Gr. unâ cum verſione Latinâ doctiſſ. Cotelerius.

Κλήμεντος περὶ τῶν πράξεων, &c. De Rebus geſtis, peregrinationibus, & prædicationibus S. Petri Apoſtoli Epitome: ex Recognitionibus & Homiliis à Simeone Metaphraſtâ (ſi in re tam incertâ conjecturam mihi ferre liceat) olim collecta: quod ex poſteriore ejus parte cum S. Clementis Martyrio à Metaphraſte edito collatâ conſtare poteſt. Edidit Gr. Lat. Joach. Perionius, *Pariſ.* 1555. 4. Lat. reliquis Clementis Operibus adjungi ſolet.

SÆC. I. à CHR. N.

Epiſtola ad Jacobum, Fratrem Domini, Actis S. Petri olim præfixa, prout & in Homiliis Clementinis hodie reperitur: quæ in binis Recognitionum editionibus (de quibus antea) varia erat: in hâc B. Petro, in illâ S. Clementi aſcripta, notante Photio *: ex Græcâ hujus Epiſtolæ editione jam apparet, quàm malâ fide egerint Epiſtolarum Decretalium conſarcinatores, qui Verſioni ſuæ Latinæ laciniam ipsâ Epiſtolâ duplo ferè auctiorem aſſuerunt.

* Cod. 112.

Omnia iſta Clementis Opera, tum genuina, tum ſpuria, in unum collecta, & annotationibus ſanè quàm doctiſſimis elucidata, edidit Gr. Lat. Joh. Bapt. Cotelerius in PP. Apoſtolicis, *Pariſ.* 1672. fol.

De Clementis *Liturgiâ*, & Epiſtolis Decretalibus, utpote ab omnibus jam rejectis, & damnatis, nihil nos agere, ſemel jam monuiſſe ſufficiat.

65. HERMAS, *Paſtor* dictus. Quis, cujaſve fuerit hic Hermas, (nomen, opinante Grotio, contractum ex Hermodorus) non bene conſentiunt ſive Veteres, ſive Recentiores. Multi volunt Hermam illum fuiſſe Pauli diſcipulum, de quo mentio habetur Rom. xvi. 14. & qui obiiſſe dicitur an. Chr. 80. atque id ipſum Author innuere videtur in fine Viſionis ſecundæ, ubi de Clemente loquitur, & Graptâ. Hanc ſententiam foviſſe videntur (ne quid jam de poſterioribus dicam) Irenæus, Tertullianus, Clemens Alex. Origenes, aliique ſecundi & tertii ſæculi ſcriptores. Alii verò, at non pari ratione, ſolius quippe libri Pontificalis authoritate ducti, eundem faciunt cum Hermete Pii Papæ Romani fratre, qui ſequenti ſæculo claruit. Verum prior ſententia veritati eſt longè magis conſentanea; certe Autor eſt antiquiſſimus, ac ævi plane Apoſtolici. Vixiſſe videtur ſub Clemente Romano, eoque jam Pontifice, quem Sedem Romanam tenuiſſe ab ann. lxiv. vel lxv. ad lxxxi. vult Dodwellus, ab ann. lxix. ad lxxxiii. Ceſtrienſis. Et ita quidem *Viſione ſecunda* jubetur Hermas duo Viſionis ſuæ exemplaria conſcribere; unum *Graptæ*, Eccleſiæ Romanæ, ut videtur, viduæ communicandum, quo viduas & orphanos commoneret; alterum *Clementi* mittendum, ut in exteras Civitates mitteret: ubi (ut rectè notat doctiſſ. Oxonienſium antiſtes, ὃ τῶν ἐν ἁγίοις) Clementem Romæ Epiſcopum proculdubio intelligit, qui pro muneris ſui ratione literas encyclicas, ſyſtaticas, & formatas ad vicinas Eccleſias frequenter dirigere, earumque rebus conſulere ſolebat. *Magnam illam tribulationem ſuperventuram*, de quâ agit Viſione quarta, §. 3. ad excidium Hieroſolymitanum, θλῖψιν illam μεγάλην, & ὀργὴν μέλλουσαν toties in N. T. prædictam, aptè ſatis referunt Hammondus, & Dodwellus; ac proinde ſcripſiſſe oportet, ante ann. lxx. quo urbs Hieroſolyma à Tito expugnata, & vaſtata eſt. Scripſit tres libros, qui & hodie Latinè exſtant. Primus, qui Eccleſia inſcribitur, 4 Viſiones complectitur, Autori factas. Secundus, Paſtor dictus, continet 12 Mandata, ab Angelo cuſtode ſub ſpecie venerandi Paſtoris tradita. Tertius, 10 habet Similitudines, per quas ad vitam beatam, & Chriſtiano dignam author inſtruitur. Prodiit Opus iſtud primò *Pariſiis* à Jac. Fabro editum anno 1513. mox *Argentorati* ann. 1522. deinde inter Orthodoxographa Baſilienſia, & Biblioth. Patr. tom. ii. denique majori curâ & diligentiâ excuſo inter Patres Apoſtolicos locum dedit Cotelerius, *Pariſ.* 1672. Seorſim edidit cum notis Gaſp. Barthius (qui verſionem, quam habemus, Anaſtaſio Bibliothecario adjudicat) ac Claudiano Mamerto ſuo an. 1655. edito ſubjunxit. Nuperrimè ad duos MS. Codd. caſtigatum brevibuſque ſcholiis ornatum, una cum Barnabæ Epiſtolâ in lucem emiſit doctiſſimus Oxonienſium Antiſtes, *Oxon.* 1685. 12. Eoſdem eſſe hos libros cum iis, qui in primis Eccleſiæ ſæculis exſtiterunt, fidem faciunt ea, quæ ab Irenæo, Tertulliano, aliiſque ex iis citantur, in iiſdem hodie reperta: quamvis non negem quædam iis aſſuta eſſe, & affixa. Miſſis aliorum cenſuris ea ſolùm proferam, quæ de hoc ſcriptore habet Euſebius *. Ἰστέον δ', ὡς ἡ τοῦτο (Hermæ βιβλίον) παρὰ πολλοῖς ἀνῄλεγκται, δεῖ ὡς ἐκ ἂν ὁμολογουμένοις τεθεῖη. Τῷ δ' ἑτέρων δ' ἀναγκαῖον παῖον εἶναι μάλιστα δεῖ στοιχειώσεως εἰσαγωγικῆς, κἀκεῖ, ὅσην ἡ καὶ ἐν ἐπιπλοῖς ἰσμεν αὐτὸ διδημοσιευμένον, καὶ παλαιοτάτων συγγραφέων κεχρημένον πολλαχοῦ καθ' ἑαυτῷ καθείληφε. *Sciendum eſt eum librum à nonnullis quidem in dubium eſſe revocatum. Quamobrem inter receptæ*

* L. 3. c. 3.

L. 1. Viſ. 2. §. 3.

ceptæ authoritatis libros censeri non potest. Ab aliis verò maximè necessarius judicatur, iis præsertim, qui primis religionis nostræ elementis instituendi sunt. Unde etiam in Ecclesiis eum publicè legi comperimus, & quosdam ex vetustissimis scriptoribus ipsius testimonio usos fuisse. Etiam Hieronymus † suo adhuc tempore apud quasdam Græciæ Ecclesias publicè legi innuere videtur. Tantæ olim insuper authoritatis, ut ab Irenæo, Tertulliano, & Origene sub *Scripturæ* nomine sæpe citaretur. Nihilominùs à pluribus Veterum rejectus est, quorum sententiam sic explicat Rev. Ussherius in Biblioth. Theolog. MS. p. 23. "Tertullianus * Scripturam apocryphum & falsam vocat, & omni concilio norum damnatam. Gelasius cum Concilio lxx Episcoporum in Decreto "suo de libris apocryphis † inter Scripturas apocryphas dubiæ fidei rejicit. "Prosper Aquitanicus ‖ testimonium ejus repudiat. Athanasius † & Theodo"retus * Arianos qui ex hoc libro testimonium petebant, dicunt ex libro non "canonico testimonium petiisse. Arianorum quidem hæresi favere videtur "illud quod legimus lib. 3. Similitud. Semen humanum cum filio Dei fu"isse à Deo ditatum. Novatianorum hæresi initium videtur dedisse, quod "non semel ait lib. 1. Mandat. 4. non esse secundam pœnitentiam. Cle"mens in Stromat. hinc confirmat Apostolos etiam apud inferos Christum "prædicasse: Origenes * quòd bini angeli singulos quosque hominum comi"tentur. Stapletonus † nihilominus librum hunc ab Ecclesiâ Romanâ Ca"nonicum judicari fierique posse pronunciat. Hactenus Cl. Ussherius, qui pluribus de hoc libro ibidem agit. Plura item habent Magdeburgenses Centur. 2. cap. 4. Præ omnibus verò fusissimè de eo agit Cl. Pearsonus, Vindic. Ignat. par. 1. p. 39. &c.

SÆC. I. à CHR. N.

† De Script. c. 10.

* De Pudicit. cap. 10. 20.

† Dist. 15.

‖ De Libero Arbitr.

† Lib. de Decret. Syn. Nicæn.

* Hist. l. 1. c. 18.

* Περὶ ἀρχ' l. 3. c. 2.

† Doctrinal. Princip. l. 9. c. 14.

67. FL. JOSEPHUS, Nobilis Hebræus, Patrem Matthiam, seu Mattathiam habuit: Hierosolymis natus, anno Chr. 37. Paternum genus longâ serie ex ordine sacerdotali, idque ex primâ vice ἐξ ἐκατοστεύων, maternum ex regiâ Hasmonæorum familiâ duxit. Sectâ erat Pharilæus, sed in liberalibus studiis enutritus. Anno 63. Romam petiit causam sacerdotum quorundam acturus. Reversus in patriam, bello & seditione tunc laborantem, dux Galilæorum factus est, ubi præclarè & fortiter se gessit; donec captâ à Romanis Jotapatâ, capitur & ipse; tandem à Vespasiano vinculis solutus, libros de Bello Judaico ei obtulit; ob quos, & propter eruditionis famam, & præcipuè ob Vespasiano imperium prædictum, statuâ in urbe Româ donatus est: quin & libri ab eo conscripti in Bibliothecâ publicâ collocati. Qui plura de eo vult, adeat Vitam ejus à seipso conscriptam. In vivis adhuc erat ann. Chr. 93. sed quid de illo exinde factum sit, non liquet. De stylo ejus talem fert censuram ὁ κεφαλαιώτατος Photius †. Καθαρὸς δὲ φράσιν, καὶ ἀξίωμα λόγου μετὰ ἡδονῆς καὶ οἰκειότητος δεινὸς ἐκφῆναι, πιθανός τε ἐν δημηγορίαις, καὶ ὀξύχαρις, κἂν ὅτι τ' ἀναγκαῖα ὁ καιρὸς καλῶν χρήσασθαι τῷ λόγῳ, πλέξαι καὶ γόνιμον ἐνθυμημάτων ἐφ' ἑκάτερα, καὶ γνωμολογικὸς ἂν ὡς ἔπος, καὶ πάθη τῷ λόγῳ ἐφαρμόσαι ἱκανώτατος, καὶ ἐγεῖραι πάθος, καὶ πεσεῖν δεινότατος. *Candidus illi sermo, qui rationum pondus, atque momentum cum puritate ac jucunditate exprimere possit. In concionibus persuadendi vi præditus est, ac gratiosus, tum etiam cum suadet opportunitas orationem in contrariam partem flectere: dextrè quoque, ac copiosè enthymematis in utramque partem utitur, sententiasque, si quis alius, adhibet. Orationi insuper affectum imprimendi, & concitandi motus, eosdemque mox leniendi est peritissimus.* Sunt è Criticis modernis, qui fidem ejus & eruditionem, datâ quâvis occasione, vellicare solent; & inter hos primus Salianus Annalium V. T. Conditor; sed hisce opponam unius magni Scaligeri judicium. *Diligentissimus*, inquit †, καὶ φιλοπονώτατος *omnium Scriptorum Josephus, de quo nos audacter dicimus, non solùm in rebus Judaicis, sed etiam in externis tutiùs illi credi, quàm omnibus Græcis & Latinis; quippe cujus fides & eruditio in omnibus elucet.*

† Cod. 47.

† Proleg. in lib. de Emendat. temp.

OPERA

SÆC. I. à CHR. N.

OPERA.

Antiquitatum Judaicarum libri XX. Libro 18. cap. 4. exſtat locus ille de Jeſu Chriſto vexatiſſimus ſimul ac celeberrimus, quem è Criticorum gente quamplurimi ſpurium eſſe contendunt, genuinum verò haud pauciores. Poſt tam uberrimam virorum doctiſſimorum meſſem ſpicilegium aliquod adjicere noſtri non eſt.

De Bello Judaico libri VII. quos patrio ſermone antea ediderat, uti ipſe teſtatur in præfat.

Vita ſui-ipſius.

Contra Appionem libri II. quibus Judaicæ gentis antiquitatem ex ipſis Græcorum monumentis ſummo acumine ac eruditione propugnat.

† Lib. 3. c. 10. * De Script. c. 13.

De Imperio Rationis, ſive Panegyricus in Maccabæos. Euſebio † ὑπ' ἀξιωτὸς ἀκόσματος; Hieronymo *, *valde elegans opus*. Joſephi tamen eſſe negant ex eruditis quamplurimi.

Exſtant hæc opera Gr. *Baſil.* 1544. Lat. ibid. 1567. Gr. Lat. *Genevæ* 1611. 1634. f. Fragmenta quædam Joſephi quæ in editis non comparent ex Syncello affert Iſ. Voſſius de LXX Interpret. p. 37. 46. & alibi non ſemel; quædam etiam habet Suidas in voce Ἰησοῦς, p. 331. an verò hallucinatus non ſit Suidas, perpendant eruditi. Hippolyti Tractatus περὶ τοῦ πάσχα, ſub Joſephi nomine Græcè ab And. Schotto evulgatus eſt Not. in Photii Bibl. p. 10. Iſtius tamen non eſſe nulli ferè non cenſent Critici.

Cæterum hic loci non inutile erit Lectorem de Joſepho Gorionide pauca quædam docere. Joſephus ſive Joſippus iſte, qui dum nugas ſuas pro genuino Fl. Joſephi Opere apud populares ſuos venditare voluerit, ſtolidè hallucinatus, ſe Gorionis filium dixit, Judæus aliquis, Gallicæ gentis ex agro Turonenſi fuiſſe, & poſt annum Chriſti ſexcenteſimum ſcripſiſſe videtur Scaligero *, cui ferè per omnia ſuccinit Voſſius †. Scripſit Hebraicè Compendium quaſi quoddam Fl. Joſephi Hiſtoriarum, Acta LXX Interpretum, geſta Maccabæorum & Excidii Hieroſolymitani narrationem complexum, quod ex Latino Rufini exerpſit. Inſulſus admodùm & inficetus Scriptor, qui inſcitiam ſuam & impoſturam ferè ubique prodit; ex quo tamen ſolo, quæcunque de Maccabæis & Excidio Hieroſolymitano habent, Judæi Scriptores accipiunt. Primi ediderunt Judæi *Conſtantinopoli* Hebr. inde Seb. Munſterus (omiſſis tamen fabulis pleriſque putidioribus) Hebraico-Latine cum notis, *Wormatiæ* 1529. & *Baſil.* 1541. Prodiit etiam Hebraicè *Venet.* 1544. & *Cracoviæ* 1589. Fuſiſſimè de eo agit Cl. Uſſerius Bibl. Theol. MS. p. 116, &c.

* Trihær. Elench. c. 4. 5. † De Hiſtor. Græc. l. 2. c. 8.

70. MARTIALIS, Lemovicum in Galliâ Epiſcopus & Apoſtolus, unâ cum S. Petro (ut volunt) ex Oriente Romam venit, indeque ab eo in Gallias amandatur; ubi Lemovicenſibus, Turonenſibus, aliiſque ad fidem converſis, obiit (ut ex Actis ejus liquet) an. 74. Mitto, quæ de illo habent, utpote incerta prorſus & fabuloſa, Acta ab Aureliano S. Martialis auditore & ſucceſſore conficta: nec enim vel leviſſimam veritatis umbram habere videntur. De ætate ejus, jam ab aliquot ſæculis acriter inter Scriptores Gallicos diſputatur; aliis eum huic ſæculo aſcribentibus, aliis ad tertium revocantibus, & adhuc (inquit Labbeus) ſub judice lis eſt. Primus, quod ſciam, ejus meminit Gregorius Turonenſis † ex hiſtoriâ paſſionis Saturnini; qui non niſi Decio imperante, & conſulatum gerente, h. e. an. Chr. 254. S. Martialem in Gallias miſſum, & Lemovicenſem Epiſcopum deſtinatum fuiſſe ſcribit. Aſcriptæ ſunt huic Martiali Epiſtolæ duæ, ad Burdegalenſes una, ad Toloſanos altera, repertæ in ſacrario baſilicæ S. Petri in urbe Lemovicâ, Philippo Galliarum rege imperante, uti præ ſe fert Codex MS. Elmenhorſtianus, qui, graſſante inſuper Domitiani perſecutione, ibi repoſitas eſſe mentitur. Primùm editæ ſunt à Badio Aſcenſio, *Pariſ.* 1521. deinde in Biblioth. Patr. ſæpiùs recuſæ, necnon à Geverh. Elmenhorſtio ad calcem Gennadii de Dogm. Eccleſ. cum notis editæ, *Hamburgi*, 1614. Multa ſunt in ipſis Epiſtolis longè poſterioris ævi indicia,

† Hiſt. Franc. l. 1. c. 30.

&

& quæ nec primi nec tertii ſæculi ſcriptorem manifeſtè arguunt: quod fuſiùs demonſtrant tam Reformati, quàm Pontificii, viz. Poſſevinus, Bellarminus, Miræus, Labbeus, &c. quos videant, quibus hæc curæ ſunt: nec enim tanti res eſt, ut in hiſce diutiùs immoremur. Interim ejuſmodi quiſquiliarum curioſi conſulant Andr. Sauſſayum Pariſinum † qui de eo, ejuſque Epiſtolis prolixè agit, quas ſtrenuè propugnat, licèt aliquâ parte mutatas, ac depravatas eſſe non diffiteatur.

† De Myſticis Gall. ſcript. in S. Mart. p. 302.

PROCHORUS, S. Stephani Protomartyris, ut volunt, conſobrinus, unus è ſeptem Diaconis ab Apoſtolis Act. vi. conſtitutis, D. Johannis denique auditor, & diſcipulus: Clar. circa an. 70. Scripſiſſe dicitur Vitam S. Johannis Evangeliſtæ & Apoſtoli, quæ exſtat Gr. Lat. in Orthodoxogr. *Baſil.* 1569. Latinè tantùm, integrior vero in Biblioth. Patr. tom. ii. Sed ſuppoſititiam eſſe apertè ſatis clamant ſtilus, vocabula ævo iſti prorſus ignota, narrationes, & fabulæ, quæ, ſupra quàm par erat, in tam brevi libello deprehenduntur; id quod etiam fatentur Baronius an. 92. Lorinus in Act. 6. Braſichalanus, Bellarminus, Labbeus, &c. Eundem eſſe hunc librum cum *Circuitu Johannis*, qui ab Athanaſio inter Apocrypha recenſetur, poſt Bellarminum, Voſſium, alioſque lubens conceſſerim. 70.

CERINTHUS, ortu, ut videtur, Judæus, claruit circa an. 80. in Ægypto diu verſatus, & in Philoſophicis ſcientiis eruditus, fidem demum Chriſtianam amplexus eſt, ita tamen ut Judaicæ religionis zelum retineret, & Gentiles in Eccleſiam admitti ægrè ferret. Hinc D. Petrum ob baptiſma Cornelio conceſſum reum egit; Antiochiæ neceſſitatem obſervandæ legis Moſaicæ, & Proſelytos circumcidendos eſſe docens, turbas movit; ac D. Paulum profanati introductis Græcis templi Hieroſolymitani accuſavit. Poſteà verò ab Eccleſiâ ſecedens Hæreſin in Aſiâ propagavit, ac ſectam ſibi cognominem inſtituit. Docuit enim non à Deo, ſed à ſeparatis quibuſdam poteſtatibus Dei ignaris mundum creatum eſſe, Jeſum à Joſepho genitum fuiſſe, in eum demùm recèns baptizatum Chriſtum ſub columbæ ſpecie ſupernè deſcendiſſe, ac ante paſſionem iterum avolâſſe, adeò ut Jeſus merus homo cruci affigeretur: Chriſtum poſt ſæculi finem mille annos Hieroſolymis regnantem ſanctis viris reſuſcitatis omnium voluptatum carnalium copiam affatim indulturum eſſe. Alia etiam Errorum portenta commentus eſt, quæ ab eo accepta Valentiniani in ſyſtema quoddam ineptiarum digeſſerunt. Ut iſtius imprimis Hæreſin refelleret, Evangelium ſuum edidiſſe D. Joannem autor eſt Irenæus. Eundem etiam tanto odio habuit S. Apoſtolus, ut balneum Epheſi ingreſſurus, cùm Cerinthum intro eſſe audiret, Pedem oveſtigio retulerit, comites ſuos ſic allocutus, *Fugiamus, ne balneum corruat, in quo Cerinthus eſt, veritatis inimicus.* Addit Hieronymus † balneum ſtatim corruens Cerinthum ruinâ ſubitâ oppreſſiſſe. Verùm id alii tacent Hiſtorici. Scripſit, teſte Caio ap. Euſeb. l. 3. c. 28. *Revelationes* quaſdam, quas ab Angelo ſibi pateſactas eſſe commentus eſt; in quibus de millennio plurima ſomniavit. Quin &, teſte Dionyſio Alex. ap. eund. ibid. non deerant, qui Apocalypſin ſub D. Joannis nomine à Cerintho confictam eſſe prædicarent, occaſione forſan inde natâ, quòd Chiliaſtarum dogmati, quod Cerinthus ſtrenuè tutatus eſt, favere liber iſte videatur. 80.

Irenæus l. 3. c. 11. Euſeb. l. 3 c. 28. Epiphan. Hær. 28. Theod. Hæret. Fab. l. 2. c. 3.

† Dial. adverſ. Luciferian.

JUSTUS, Judæus, Piſti filius, Tiberiade in Galilæâ natus, vir magni apud ſuos nominis, ἡ γὸ ὧδ φύσ πῶς ἔπφανὸς, ut de Patre ejus teſtatur Joſephus *. Magnæ, graveſque ei cum Joſepho interceſſerunt inimicitiæ; quâ de re multa Joſephus in Vitâ ſuâ, ubi mendacia ejus detegit, & redarguit, calumniaſque à ſe depellit. Clar. an. 90. Scripſit Chronicon Regum Judæorum, qui coronati fuerunt, incipiens à Moſe, & perducens illud ad exitum uſque Agrippæ, Regum Judaicorum ultimi, h. e. ad an. 100. Scripſit præterea Commentarios de Bello Judaico, quos per viginti annos latere voluit, ne mendacia ſua coarguerentur; quod ei Joſephus objicit. Conjicerem planè hoſce Commentarios 90.

* In Vitâ ſuâ.

SÆC. I. à CHR. N.

Commentarios eam fuisse Chronici partem, quâ res Judæorum sub Vespasiano & Tito attigit, nisi me aliter sentire cogeret Stephanus de Urb. † qui Justum ait, Τὸν Ἰουδαϊκὸν πόλεμον τὸν κατ' Οὐεσπασιανὸν ἱστορῶσι. Stylo usus est συνελομένῳ, ait Photius *, & pleraque relatu cumprimis necessaria prætermisit; additque eum communi Hebræorum vitio laborasse, quòd Judæus cùm esset, de Christi adventu, deque iis, quæ ipsi acciderunt, aut de miraculis ab illo patratis nullam prorsus fecerit mentionem. Ipse Josephus fatetur eum Græcarum disciplinarum non fuisse imperitum, sed populari quâdam facundiâ, verborumque præstigiis polluisse, quibus saniora suadentes facilè vincere potuit. Justi verò hujus scripta aut alicubi adhuc latent; aut quod verisimilius est, aliquot retro sæculis perierunt.

† In voce Tiberias.

* Cod. 33.

Gentilium Scripta Christum hoc sæculo perstringentia.

ACTA PILATI, sive Relatio ad Tiberium Imp. de Domino nostro ejusque Morte, Resurrectione, Ascensione, deque Criminibus, quorum apud ipsum reus peragebatur. Romanis in more positum fuisse, ut Proconsules Rectoresque Provinciarum, rerum apud se gestarum, Acta conficerent, atque ad Imperatorem Senatumve transmitterent, nemo nescit, qui in Historia Romanâ hospes non est. Notavit id olim hâc ipsâ in re Eusebius, lib. 2. c. 2. Παλαιᾶ χαρακτηρίσας ἔθει τοῖς ἀφ' ἑαυτῶν ἄρχουσι. *Vetus erat*, inquit, *consuetudo Provinciarum Rectoribus, ut quicquid novi apud ipsos contigisset, Imperatori nunciarent, ne quid ipsum lateret: Pilatus igitur de Resurrectione Servatoris nostri Jesu Christi, cujus per universam Palæstinam celebris erat fama, ad Tiberium Principem retulit: multa quoque alia ejusdem Miracula se auditu accepisse significans, & qualiter ad vitam denuò revocatus, à plerisque jam Deus haberetur.* Testantur id etiam Eusebio antiquiores, Justinus Martyr, & Tertullianus: hic *Apologet. adv. Gentes*, c. 21. p. 20. ubi relationis hujusce ad Tiberium meminit, ipsumque Pilatum jam *pro suâ Conscientiâ Christianum* fuisse ait: Ille Apol. 2. ad Antoninum Pium †, ubi ad hæc Pilati Acta non semel provocat. Καὶ ταῦτα ὅτι γέγονε, δύνασθε μαθεῖν ἐκ τῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου γενομένων ἄκτων: *Atque hæc ita gesta esse, cognoscere ex actis quæ sub Pilato sunt conscripta, potestis.* Corruperunt hæc Acta, saltem ad horum imitationem alia condiderunt, tùm Hæretici, tùm Gentiles. De hæreticis id narrat Epiphan. Hæres. L. n. 1. séque non uno istorum Actorum exemplari usum est innuit. Gentiles vero, regnante Diocletiano, in Christianorum odium Acta sub Pilati nomine confinxerunt, quæ in lucem tandem protulit Maximinus Aug. jussitque ut ubique locorum tam in agris, quam in civitatibus publicè proponerentur, utque Ludimagistri pro dictatis hæc declamanda, & memoriæ commendanda pueris traderent, referente Euseb. lib. 9. c. 5. Vid. lib. 1. c. 9. Perierunt dudum hæc Acta, tam genuina, quam suppositicia. Habetur quidem apud Pseudo-Hegesippum *Anacephal.* p. 683. Epistola Pilati ad Claudium Imp. de hâc ipsâ re. Verùm vanitate suâ se statim prodit, ac proinde meritò ab omnibus rejicitur.

† P. 76. C. 81. C.

Finis Primi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM GNOSTICUM.

Conſpectus Sæculi.

NON obſtante Judæorum in Chriſtianos odio pluſquam Vatinia- SÆC. II. ab An. C.
no, nequicquam valentibus tum philoſophorum argumentis, tum Imperatorum armis, mirè invaleſcit Chriſtiana Religio, non paucis ex illuſtrioribus gentilibus ad fidem converſis, J. Martyre, Theophilo Antiocheno, *&c.* qui oblatis pro Chriſtianis eorumq; cultu Apologiis, ſanctiſſimam religionem ab Ethnicorum calumniis ſtrenuè vindicant. Turpiſſima Gnoſticorum hæreſis, Valentiniani, Carpocratiani, Menandriani, Marcionitæ, *&c.* Scholæ Simonianæ ex præcedenti ſæculo propagines, latiùs ſe diffundunt. Succedunt hæreſes Tatiani, Montani, Theodoti, ut alias impuriſſimas ſectas taceam. S. Biblia non unâ vice ex Hebræâ in Græcam linguam transfunduntur. Ceſſantibus Hieroſolymorum Epiſcopis, qui huc uſq; ex circumciſione fuerant, primus ex gentibus conſtituitur Marcus an. cxxxvi. Viget Schiſma in cauſa Paſchali, hinc Victore Romano Epiſcopo Feſtum Paſchatis die ſolum dominica, illinc Polycrate cum Epiſcopis Aſiaticis Quartadecima Luna (quácunq; demum die contigerit) celebrandam eſſe pertinaciter contendente; in Aſiaticos idcirco anathematis fulmen temerè vibrat Victor. Variæ inde Synodi tum in Oriente, tum in Occidente habitæ, de quibus Euſeb. l. 5. c. 23, 24, 25. Sub initium ſæculi an. cvii. imperante jam Trajano contigit tertia adverſus Chriſtianos perſecutio, hoc nomine excitata, quod ſolennes illorum conventus *hetæriæ* eſſent, & illicita collegia, legibus Romanis diſertè vetita. De Chriſtianis Plinium Juniorem Bithyniæ Proconſulem conſuluerat Trajanus: reſpondit Plinius, bonos eſſe viros, pravâ quidem & immodicâ ſuperſtitione laborantes, ſed ad mortem pro religione ſubeundam paratiſſimos. Reſcripſit Trajanus, Chriſtianos proinde *conquirendos non eſſe, ſi vero deferantur & arguantur, puniendos.* De hoc reſcripto argutè prorſus Tertullianus Apol. c. 2. *O ſententiam neceſſitate confuſam; negat inquirendos, ut innocentes: & mandat puniendos, ut nocentes, parcit, & ſævit, diſſimulat, & animadvertit: Quid temetipſam cenſura circumvenis? Si damnas cur non & inquiris? Si non inquiris, cur non & abſolvis? Damnatis ergo oblatum, quem nemo voluit requiſitum; qui puto jam non ideo meruit pœnam, quia nocens eſt; ſed quia, non requirendus, inventus eſt.* Quartam perſecutionem ſub Adriano ponit Sulpitius Severus; quam tamen Euſebius aliiq; ad Marci Antonini tempora referunt, circa an. clxiii. neq; unum duntaxat annum durâſſe videtur hæc perſecutio. Certe an. clxvii. in Galliis vehementiùs exarſit; quod teſtantur tot illuſtrium Martyrum certamina, qui Lugduni pro pietate occubuerint; de quibus ex ipſis Lugdunenſium & Viennenſium literis prolixè agit Euſebius, l. 5. c. 1.

SCRIPTORES.

SÆC. II. ab An. C. 101.

IGNATIUS: De hujus Patriâ & Parentibus silent Veteres: eundem esse cum puerulo illo, quem manibus suis sublatum Christus Discipulis exhibuit, indeq; nomen Θεοφόρου reportâsse volunt S. Metaphrastes, Nicephorus, aliiq;, incertâ prorsus traditione. Testis nobis est Chrysostomus * illum cum Apostolis familiariter vixisse, ab iisq; fluenta spiritualia hausisse, ἐξ ῥητῶν, ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ κατατρυφῶντα, & sedis Antiochenæ principatu dignum ab iis esse judicatum. Certè mortuo Euodio, ad Ecclesiæ istius præsulatum evectus est: hancq; gratiam susceptit διὰ τὴν τοῦ μεγάλου Πέτρου ἀξίαν, ut loquitur Theodoritus †, *ipso Petro manus ei imponente.* Rexerat hanc Ecclesiam annos plusquam xl. Cum Trajanus circa an. 107. Parthis bellum illaturus, Antiochiam venit, à quo S. Ignatius ad bestias damnatur, & Romam ad Martyrium subeundum vinctus mittitur; Ubi in Amphitheatrum productus xiii. Cal. Januar. ann. cvii. corpore leonum dentibus mox comminuto beatam animam Deo reddidit. Verum de itinere, totoq; Martyrii cursu, videnda sunt antiquissima Martyrii ejus Acta; de quibus infra.

* Homil. in S. Ignat. p. 499. Tom. 1.

† Dialog. 1. p. 33.

OPERA GENUINA.

EPistolæ VII. viz. *ad Ephesios, ad Magnesianos, ad Trallianos, ad Romanos, ad Philadelphenos, ad Smyrnæos, ad Polycarpum.* Priores quatuor Smyrnæ, tres posteriores Troadis, dum iis locis Romæ ad Martyrium subeundum contendens, hæreret, scriptæ. En præclarum Polycarpi * de his Epistolis testimonium, ἐξ ὧν μεγάλα ὠφεληθῆναι δυνήσεσθε· ἐπέχουσι γὰρ πίστιν, καὶ ὑπομονὴν, καὶ πᾶσαν οἰκοδομὴν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἀνήκουσαν: *Ex iis magnam vobis percipere utilitatem licebat: continent enim fidem, patientiam, & cætera, quæ ad augendum Domini nostri cultum pertinent.* Et sunt sanè primævæ pietatis, doctrinæ Ecclesiasticæ, & regiminis Episcopalis in ipsâ Apostolicâ Ecclesiâ vigentis testes luculentissimi. Hanc ob causam acriter in eos insurgunt Novatores, totisq; viribus oppugnârunt Blondellus, Salmasius, Dallæus, doctissima Novaturientium capita. Ne quid jam dicam de minorum gentium Scriptoribus, Oweno, Voetio, &c. Sed inanes horum impetus fortiter debellavit, ὁ πάνυ Hammondus noster, dissertationibus quatuor adversùs Blondellum, alioq; an. 1651. editis: cui succenturiatus doctissimus, & nunquam sine honoris præfatione nominandus, Joh. Pearsonus, postea Episcopus Cestrienſis, Vindicias Ignatianas an. 1672. in lucem emisit; quibus objectiones omnes funditùs adeò dissipavit, & causam Ignatianam tot validis, invictisq; argumentis munivit, ut mirum planè videri debeat, si Adversarii nostri copias suas toties devictas in aciem iterum proferre audeant. Has Epistolas à multis retrò sæculis miserè interpolatas tandem integritati suæ restituere incœpit Rev. Armachanus, edito è regione Græci textûs vetustissimo Interprete Latino è publicâ Gonvilii & Caii apud Cantabrigienses Collegii, & privatâ Rev. Montacutii Episcopi Norvicensis Bibliothecis desumpto, additamentisq; Græcis minio distinctis, quò vera à falsis faciliùs discernerentur: dissertationes item præliminares, & notas adjunxit, *Oxon.* 1644. Biennio post, viz. an. 1646. V. Cl. Is. Vossius textum Græcum genuinum è Bibliothecâ Medicæâ, ubi diu latuerat antiquo Interpreti Usseriano apprimè congruentem, unà cum istâ versione, ac suis notis divulgavit. Demum anno sequenti, ut editionem suam absolutam redderet, Usserius Appendicem genuinam, Vossii textum complexam cum novâ versione, aliisq; huc spectantibus, addidit.

* Epist. ad Smyrnæos.

OPERA

SÆC. II. ab An. C.

OPERA SPURIA.

EPistolæ VIII. viz. *ad Mariam Cassobolitam*, (cui in editione Usserianâ 1644. præmittitur Lat. in Appendice 1647. Gr. Epistola Mariæ Cassobolitæ ad Ignatium, ab ejusdem ut videtur, Impostoris manu profecta, Antonio tamen Melissâ vetustior, à quo citatur, l. 2. Serm. 19.) *ad Tarsenses, ad Antiochenos, ad Philippenses, ad Heronem, ad B. Virg. Mariam, ad Johannem Apostolum* duæ. Tres istæ posteriores Latinè tantùm exstant.

De Epistolarum Ignatii genuinarum interpolatione, & spuriarum suppositione, talem ferunt censuram Cll. Usserius & Pearsonus; Genuinas ineunte sæculo sexto interpolatas esse, quippe quas primi citârunt Steph. Gobarus circa an. 580. Anastasius Antiochenus an. 595. & Chronici Alexandrini Author an. 630. Addit Usserius (quod & pluribus probare nititur) ab eâdem illas manu corruptas esse, quæ Canonibus Apostolicis Capitula posteriora 35 affinxit, & Constitutiones Apostolicas interpolavit; interpolatorem verò quisquis demum fuerit, Hæreticum fuisse. De Epistolis Spuriis, quæ Græcè extant, sic censent, illas, exeunte eodem sæculo, confictas esse; utpote quas primi allegârunt Anastasius Presbyter circa an. 650, Antiochus Monachus an. 614, Damascenus & Melissa. Excipit istarum numero Cl. Pearsonus Epistolam ad Philippenses, quam recentioris ævi, Adone tamen Viennensi à quo citatur, antiquiorem esse vult. Tres deniq; Epistolas Latinas, Latinæ originis ac multò recentioris commatis esse arbitrantur, quippe quæ à Bernardo, Dionysio Carthusiano, & Pseudo-Dextro primùm citatæ deprehenduntur.

In editionibus Ignatii fere omnibus habetur vetustus Epistolarum interpolatarum Interpres Latinus, quem Adone Viennensi (qui circa an. 875. floruit) antiquiorem esse conjicit Usserius. In editionibus verò Usserianis habetur Latina Epistolarum non interpolatarum versio, de quâ supra. Robertum Episcopum Lincolniensem ejus Authorem esse opinatur idem Usserius.

Missis Editionibus aliis, quarum accuratam seriem dabit Cl. Pearsonus *, & ex eo nuper Oudinus †. Extant omnes tum spuriæ tum genuinæ, *Oxon.* 1644. unâ cum Appendice, *Londini*, 1647. 4°. & in Collectione PP. App. Cotelerianâ, *Paris.* 1672. Editio etiam Vossiana iterum prodiit, *Lond.* 1680. 4°.

* Procem. c. 2, 3, 4, 5.
† Supplem. ad Bellarm. de Script. p. 8.

Conficta olim erat ab Hæreticis, ut videtur, quibusdam sub Ignatii nomine Διδαχὴ sive Διδασκαλία, quâ explicabantur traditiones & dogmata ab Apostolis inter colloquendum accepta. Ex hujusmodi ut dictum est, Διδασκαλίαις variis consarcinatæ sunt Constitutiones Apostolicæ: & in iis locum non infimum meretur Ignatiana, ita tamen aliis immixta ac confusa, ut quænam ei sint propria, ne divinando quidem quisquam assequi possit. Fragmenta verò quædam proferunt Damascenus & Antonius Melissa.

PHILO, Diaconus Tarsensis, & Agathopus Ignatii ex Oriente ad Romam usq; comites (quorum ipse meminit in fine Epistolæ ad Philadelphenos) scripserunt, ut par est credere, Martyrii Ignatiani Acta. Horum antiquissimam versionem duplicem primus eruit Rev. Usserius, & in Append. Ignat. an. 1647 publici juris fecit. Edidit etiam Bollandus in Vitis SS. ad primum Februarii diem. Mirum certè videri debet, doctissimum Usserium Græca non edidisse, quorum exemplar MS. in Bibliothecâ Bodleianâ ipse se reperisse testatur. 107.

POLYCARPUS, Smyrnensis, circa extrema Neronis natus non nullis esse videtur. *Vir*, inquit Irenæus *, *qui non solum ab Apostolis eruditus, & cum multis, qui Dominum viderant, familiariter versatus, verùm etiam in Asiâ Smyrnensis Ecclesiæ ab ipsis Apostolis ordinatus est Episcopus:* Johannem Apostolum præcipuè intelligit, cujus Discipulus Polycarpus fuit, atq; ab eo Episcopus constitutus, idq; factum esse circa an. 94. vel 95. necesse est; si modò 108.

* L. 3. c. 3.

SÆC. II. ab An. CHR. N.

vera eſſet doctiſſimi Uſſerii conjectura, eum eſſe Smyrnenſis Eccleſiæ Angelum illum, cui Epiſtolam ſcripſit D. Johannes, *Apocal.* II. Ortâ gravi de die Paſchatis controverſiâ, Romam ſe contulit, ibiq; cum Aniceto Epiſcopo (qui juxta Pearſoni & Dodwelli calculum, ex Eutychio hauſtum, pontificatum iniit an. cxlii.) familiariter verſatus eſt, plurimoſq; Marcionis & Valentini errore deceptos ad fidem reduxit. Demum ſub M. Antonino, vel ut alii, Antonino Pio, incaleſcente perſecutione, Polycarpus Smyrnæ ad rogum damnatus, igni traditur: at flammâ inſtar veli navalis ventorum flatu ſinuati corpus Martyris circumvolitante, neq; illud tangere auſâ, tandem gladio confoſſus eſt.

Mortui corpus in cineres redegerunt Ethnici, ne abreptas ejus reliquias divino honore Chriſtiani proſequerentur, veriti. *Stulti* (inquit Eccleſia Smyrnenſis) *qui ignorârunt nos nec poſſe unquam Chriſtum relinquere, nec alium quemquam colere: illum enim utpote filium Dei adoramus, Martyres verò tanquam diſcipulos & imitatores Domini merito amore proſequimur ob eximiam ipſorum benevolentiam, quam erga regem & magiſtrum ſuum declarârunt.* Oſſa tamen Martyris ſemiambuſta *gemmis pretioſiſſimis* (ut ipſorum verbis utar) *cariora, & quovis auro puriora* collegerunt Chriſtiani, & ſepulchro honorificè intulerunt, Paſſionis illius memoriam celebrato quotannis die feſto recolentes. Obiit Polycarpus πάνυ γηραιὸς (inquit Irenæus) *valde longævus*, nempe lxxxvi. ætatis anno, ita enim ipſe Proconſuli dixit, ὀγδοήκοντα καὶ ἓξ ἔτη δουλεύω αὐτῷ, *Sex & Octoginta continuos annos Chriſto miniſtravi:* quos non de Chriſtianæ profeſſionis tempore, ut ex recentioribus nonnulli interpretantur; ſed de toto vitæ curſu intelligendos eſſe volunt Veteres. De anno quo martyrium paſſus, ſit mirè variant Scriptores. Euſebius illum reponit in ann. Chr. clxvii. Uſſerius & Buchærius ann. clxix. Petitus ann. clxxv. Doctiſſ. vero Pearſonus noſter eum ann. Chr. cxlvii. paſſum eſſe ſtrenuè contendit. Quod prolixè, neq; uno argumentorum genere demonſtrat. Vide ipſum hac de re fusè atq; eruditè differentem, Diſſert. ii. c. 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

Scripſit Epiſtolas plures, partim ad vicinas Eccleſias, ut eas confirmaret, partim ad quoſdam ex fratribus, admonens illos, atq; exhortans, uti refert Irenæus *. *Epiſtolam ad Athenienſes* citant S. Maximus ‖, & Joannes Maxentius; aliam ad Dionyſium Areopagitam memorat Suidas in voce Πολύκ. Verùm iſta ſpuria videtur. Ex his etiamnum exſtat *Epiſtola ad Philippenſes*, Latinè unâ cum Ignatii Epiſtolis ſæpiùs edita; primùm verò Gr. Lat. à Petro Halloix, Soc. Jeſu, in Vitâ Polycarpi, *Duaci*, 1633. Deinde auctior à Rev. Uſſerio in Appendice Ignatianâ, 1647. Græcè & Latinè edita. Illam deniq; inter Varia Sacra in lucem nuper emiſit, notiſq; prolixis & miſcellaneis ornavit, dicam, an oneravit Vir Eruditus Steph. Le Moyne, Theologus Leidenſis, *Lugd. Bat.* 1685. 4°. Ubi tamen notatu non indignum eſt, iſtam Epiſtolæ partem, ubi celeberrimum illud Epiſtolis Ignatianis teſtimonium redditur, deeſſe: quæ utcunq; in MS. ſuo Codice non haberetur, neſcire tamen non potuit eam tum in Halloixianâ, tum in Uſſerianâ Editione reperiri. De hâc Epiſtolâ ita Irenæus *, Οἶδα δὲ ἐπιστολὴν Πολυκάρπου πρὸς Φιλιππησίους γεγενημένην ἱκανωτάτην, ἐξ ἧς οἱ τὴν βεβαιότητα τῆς πίστεως αὐτοῦ, καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας, οἱ βουλόμενοι καὶ φροντίζοντες τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας δύνανται μαθεῖν. *Exſtat etiam Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes luculentiſſima, ex quâ quicunq; ſalutis ſuæ curam gerunt, poterunt, ſi volent, & formam fidei illius, & prædicationem veritatis cognoſcere.* Nec aliter Photius †, Ἀναγινώσκει καὶ Πολυκάρπου ἐπιστολὴ πρὸς Φιλιππησίους, γέμουσα πολλῆς νουθεσίας μετὰ σαφηνείας καὶ ἀπλότητος καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς ἑρμηνείας τύπον. *Lecta eſt Polycarpi Epiſtola ad Philippenſes, multis referta admonitionibus cum perſpicuitate ac ſimplicitate, Eccleſiaſtici more interpretis.* Πάνυ θαυμαστὴν vocat Suidas *, *valdè utilem* Hieronymus †, aitq; eam etiam ſuo tempore in Aſiæ conventu legi ſolitam. Exſtant etiam quædam Polycarpi fragmenta à Victore Capuano circa ann. 480. ex Græco Reſponſionum Capitulorum B. Polycarpi Codice Latina facta, quæ primus Fr. Fevardentius ad calcem c. 3. l. 3. Irenæi, & ex eo P. Halloix in *Vit. Patrum Orient.* Tom. 1. p. 525. Poſtremò Jac. Uſſerius in Appendice Ignatianâ in publicum dederunt. Verùm an genuina ſint, non ſine ratione dubitare licet. Circumferebatur

* Ep. ad Florin. ap. Euſeb. l. 5. c. 20.

‖ Prolog. ad opp. S. Dionyſ.

* L. 3. c. 3. & ap. Euſeb. l. 4. c. 14.

† Cod. 126.

* In voce Πολύκ.

† De Script. c. 17.

batur olim sub illius nomine Διδαχὴ quædam à Maximo, Bedâ, Adone, aliisq; citata, ejusdem cum Ignatiana commatis, nec aliter quàm ista in Constitutionibus Apostolicis locum obtinet. Nescio an memoratu dignum sit quod notat Pet. Halloixius in Vita Polycarpi c. 16. "Pionius, *inquit*, qui "vitam S. Polycarpi Græcè scriptit, auctor est eundem Polycarpum multos "scripsisse tractatus, & homilias & epistolas. Fertur & integrum librum de "obitu S. Johannis Evangelistæ, magistri sui, composuisse, qui hodieq; extat "manu scriptus in Bibliothecâ Abbatiæ S. Floræ in Gallia Cisalpina. E quo "libro nonnulla producit Franciscus Humblot in concione de S. Johanne Evangelista, sub finem. Quòd si verè is liber hujus S. Polycarpi est, quæ "hæc invidia, Deus Bone, thesaurum tantum in occulto detinere, & usum "fructum publico invidere? Sed pro Thesauro, quin carbones sint eruendi, nemo, opinor, sanus dubitabit. SÆC. II. ab An. CHR. N.

PAPIAS, Asianus, forsan Hierapoli natus, S. Johannis erat auditor, & Polycarpi sodalis. Eusebius * quidem non Apostolum, sed Johannem Presbyterum, seu seniorem intelligit. At Irenæus †, & longo post eum agmine Scriptores cæteri illum Johannis Apostoli fuisse discipulum disertè satis innuere videntur. Quicquid sit, id certum est, familiariter illum cum Senioribus, qui Apostolorum auditores fuerant, conversatum fuisse; ex iisq; curiosè scisciatum, quænam essent Seniorum dicta: quid Petrus, quid Andræas, quid Philippus, quid cæteri Domini Discipuli dicere soliti essent; quidnam Aristion, & Johannes Presbyter prædicarent: neq; enim ex librorum lectione, inquit, tantam me utilitatem capere posse existimabam, quantam ex hominum adhuc superstitum viva voce. Ecclesiæ Hierapolitanæ in Phrygiâ Episcopus factus multos annos ei summâ cum laude præfuit: Martyrem esse factum testatur Steph. Gobarus apud Photium *, eumq; fervente persecutione sub M. Aurelio Pergami passum esse tradit Chronici Alexandrini Autor †. Erat, inquit Eusebius *, ἀνὴρ τὰ πάντα ὃν μάλιστα λογιώτατος, καὶ τῆς γραφῆς εὐμαθὴς, *vir imprimis disertus, ac eruditus, & scripturarum peritus.* Hoc quidem elogium ab imperito quodam Scholiaste adjectum esse suspicatur Hon. Valesius, eò quòd desit in quibusdam MSS. quibus usus est, Codicibus; quodq; de Papiâ Eusebius alibi dicat, σφόδρα μικρὸν ἄνωθεν τὸν νοῦν, *fuisse mediocri admodum ingenio.* Sed hæc ultima Eusebii verba restringenda sunt ad mysticos quosdam Scripturæ sensus, & Apostolorum narrationes; ex quibus non benè perpensis, & male intellectis (addam ego & ex futilibus Judæorum commentis) opinionem suam de Chiliasmo (de hoc enim solo verbis præcedentibus loquitur Eusebius) beatos scilicet per mille annorum spatium post corporis resurrectionem cum Christo in terrâ corporaliter regnaturos, fabricatus est. Scripsit Papias λογίων κυριακῶν ἐξηγήσεως, seu *de Explanatione Oraculorum Dominicorum libros quinq;* ex quibus nihil hodie superest præter Fragmenta quædam de Millennio apud Irenæum †, de Apostolis & senioribus, de miraculis quibusdam ab iis factis, de Matthæi, & Marci Evangeliis apud Eusebium *. Quædam etiam ex eo habet Andreas Cæsariensis †, & Oecumenius ‖. 110. * L. 3. c. 39. † L. 5. c. 33. † An. 3. Olymp. 235. * L. 3. c. 38. † L. 5. c. 33. * L. 3. c. 39. † Comm. in Apoc. Serm. 12. ‖ In cap. 27. Matth.

BASILIDES, Menandri discipulus, Saturnili condiscipulus, à quibus tamen diversam sectam instituit, Gnosticorum ante-signanus, magicis artibus plurimùm addictus, in Ægypto præcipuè hæresin suam propagavit. Glauciam S. Petri interpretem sè magistrum habuisse gloriari solitus. Claruit circa ann. cxii. juxta alios aliquantò seriùs. Obiit sub Adriano. De ætate ejus vide is doctissimum Pearsonum eruditè & accuratè, ut solet, disputantem, Vindic. Ignat. Par. 2. cap. 7. Hæreseos ejus summa capita hæc fuerunt. In creatione rerum successivam quandam admitti scalam, in quâ unumquodq; ens à priori creatum, sequens crearet, atq; adeò Deo unicum ens creationem suam acceptam ferre, quin & ex ccclxv. cœlis cœlum empyreum ac terram intercedentibus, singulum motorem ac creatorem habere angelum sibi affixum, qui ab Angelo superiore creatus fuerit. Hinc decantatum illud vocabulum, quòd toties in gemmis Basilidianis occurrit, ΑΒΡΑΣΑΞ, sive ΑΒΡΑΣΑΞ, ut 112.

SÆC. II. ab An. C. ~

* Hæres. xxiv. num. 7. p. 73.

ἀπεφάνω τῶν ὅλων ἀρχὴν καὶ ἀρχὴ, inquit Epiphanius *, summum nempe Basilidis numen, inde conflatum, quod hujus vocis literæ CCCLXV. numerum efficiunt. Nec improbabile videtur, quod alicubi conjicit D. Hieronymus, Abraxam hunc non alium fuisse, quam Persarum Mithram seu Solem, qui annuo cursu cccLxv. dies conficit. Docuit porro Basilides, Christum specie tenus duntaxat mortalibus apparuisse, ac meram fuisse φαντασίαν ἐν τῷ σταυρῷ, μὴ εἶναι δ' ἄνθρωπον, μηδὲ σάρκα εἰληφέναι: Christum revera in cruce passum non fuisse, sed vicarium sibi, Simonem Cyrenæum substituisse: licitos esse virorum ac mulierum promiscuos concubitus: Martyrium non obeundum esse, fidem autem jure occasione datâ ejurari posse, quippe quàm specie tenus profiteri sufficiat, pari modo ac pro nobis Christus mortem tulit: Animæ soli salutem deberi, atq; adeò corruptionis statu corpus nunquam emersurum esse. Sectatoribus deniq; suis Pythagoreorum more silentium quinquennale indixit (teste Agrippâ Castore ap. Euseb. l. 4. c. 7.) Qui plura de eo volet, Epiphanium adeat, Hæres. XXIV. ubi hæc susiùs exponuntur. Scripsit Basilides XXIV. libros Comment. in Evangelium. An verò in Evangelium N. T. has expositiones-composuerit, an potiùs, uti conjicit Valesius, in suum ipsius Evangelium, τὸ κατὰ Βασιλείδην εὐαγγέλιον, cujus meminerunt Origenes *, Ambrosius †; aliiq;, non satis liquet. Exstant Fragm. apud Epiphanium, Hæres. XXIV. num. 1. & Clem. Alex. Stromat. l. 4. p. 506. 509. Ejusdem Odas memorat Origenes in Olympiodori Catenâ in Jobum à P. Comitolo editâ, p. 345.

* Hom. 1. in Luc.

† Proœm. in Luc.

120.

* Exercit. I. in Baron. num. 10. p. 75, &c.

HERMES, Pseudo-Trismegistus, qui *Pœmandrum* & quædam alia scripsit, Cl. Casaubono * Christianus est, seu potiùs semi-christianus. "Librum integrum, inquit, qui sub nomine Mercurii Trismegisti circumferri "ab aliquot sæculis cœpit, non veremur pronunciare, & omni asseveratione "confirmare, esse ψευδεπίγραφον: utpote qui sit Christiani alicujus, vel ut "dicam meliùs, semi-christiani merum figmentum. Neq; verò dubitamus "id egisse auctorem, ut multa pietatis Christianæ dogmata, quæ ceu nova, "& priùs inaudita rejiciebantur, probaret ab ultimâ antiquitate sapientibus "fuisse nota; & ab illo ipso Mercurio in literas fuisse relata, quem non so"lùm Ægyptii, sed etiam Græci propter vetustatem & doctrinæ opinionem "magnoperè suspiciebant. Et sanè à nullo alio, quàm Christiano quodam Platonizante scribi potuisse, quæ *Pœmander* habet, latè in sequentibus persequitur. Claruisse videtur circa an. cxx. Exstant ejus *Opera* Gr. Lat. Parisiis 1554. 4°. & *Colon.* 1630. f.

120.

* L. 3. c. 4.

† Hæres. 31.

VALENTINUS, Patriâ, ut ferunt, Phrebonites in Ægypto, Scholæ Platonicæ sectator, Græcorum artibus institutus, Theodadis D. Pauli familiaris discipulus, si Valentinianis fides: certè ἐκ εὐτυχοῦς ἦν ἀνὴρ, inquit Drosterius ejus sectator, ap. Origen. dialog. adv. Marc. §. iv. Episcopatus repulsum passus ab Ecclesia Catholicâ defecit, aliiq; Gnosticæ hæreseos propaginis Autor extitit. Famosus esse cœpit circa an. cxx. vel ut alii seriùs. Relictâ Alexandriâ, teste Irenæo *, Romam venit sub Pontificatu Hygini, viguit autem temporibus Pii, & ad Anicetum usq; permansit. Româ recedens in Cyprum insulam se contulit, ubi ad extremum impietatis prolapsus (uti Epiphanius † habet) in eam quam tuebatur, flagitiorum disciplinam altiùs se immersit. Præter ea quæ cum Basilide communia habuit, hujusmodi ferè dogmata confinxit. Fabulosam quandam Deorum ac Æonum genealogiam barbaris nominibus refertam, & Hesiodicæ perquam similem excogitavit. Christum è cœlo corpus detulisse docuit, & tanquam aqua per fistulam, sic eum per Mariam transisse Virginem, neq; quicquam ex utero ejus sumpsisse. Tres hominum ordines constituit, Spiritualium, Animalium, atq; Carnalium, ex quibus primos (suos scilicet asseclas, cæterosq; Gnosticos) solâ cognitione, secundos tam fide, quàm operibus, ultimos nullo modo salutem consequi posse voluit. Flagitiosissimas libidines licitò perpetrari posse, quin & nullum summum perfectionis gradum assequi, qui mulierem ad amorem

sui

SÆC. II. ab An. C.

sui non aliquando pellexerit. Carnis eum resurrectionem negâsse ait Epiphanius *; non omnis verò, sed hujus solius carnis Tertullianus †: Legis & Prophetarum quibusdam libris probatis alios improbavit. Plura de his videri possunt apud Irenæum toto ferè libro primo & secundo, Tertullianum lib. adv. Valentin. & de Præscript. c. 49. & Epiphan. Hæres. xxxi. Scripsit *Evangelium* cujus mentionem facit Tertullianus *; & *Psalmos*, ab eodem †, ab Origene * item memoratos. Meminit *Epistolarum* ejus Clemens Alexandr. & ex iis fragmenta quædam citat, Strom. l. 2. p. 375. 409. l. 3. p. 451. uti & *Homiliæ* cujusdam, cujus fragmentum exhibet l. 4. p. 509. item aliud ex Homiliâ de Amicis (nisi eadem forsan sit cum priore) l. 6. p. 641. atque alterum p. 635. Habetur fragmentum Valentini satis prolixum de vexatissima quæstione, πόθεν τὰ κακά; quæ non Deo, sed materiæ Deo coæternæ tribuenda esse contendit ap. auctorem Dialogi adv. Marcion. sub nomine Origenis, sect. iv. p. 85. Amplum insuper fragmentum ex libro illius, aut saltem discipulorum ejus videre est apud Epiphan. Hæres. xxxi. Num. 5. 6.

* Loc. cit.
† De Præscipt. cap. 49.
* Loc. cit.
† De carne Christi, c. 17. 20.
* Caten. in Job. de quâ supra in Basilid.

Ex Valentini assectis magni nominis quendam Heracleonta dictum (Cerdonis magistrum, & Colabarsi successorem, teste Epiphanio, Hæres. xxxvi. qui dogmata ejus recensèt) memorat Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 502. ubi & laciniam adducit ex Scripto quodam illius in hæc verba, *Quicunque me confessus fuerit*, &c. Matth. x. Habentur ejusdem verba quædam & in Theodoti Excerptis, p. 804. Quinetiam passim citatur, & confutatur ab Origene in Joannem. Plura de eo non liquent, adeò ut separatum ei locum inter Scriptores assignare minùs è re visum fuerit.

120.

EPIPHANES patrem habuit Carpocratem * genere Alexandrinum, & Gnosticæ Sectæ κυνέτ dictæ conditorem, matrem verò Alexandriam gente Cephaleneam. Claruit circa an. cxx. Toto disciplinarum cursu & Platonicâ Philosophiâ à Patre institutus, egregius paternæ hæreseos propugnator evasit. Præter multa enim quæ cum Basilide & Valentino communia habuit dogmata, mundum ab angelis conditum, & Christum ex Josepho & Mariâ more vulgari natum esse voluit, magicis artibus, philtris & veneficiis & voce & exemplo patrocinatus est, uxores omnibus perfectionis Christianæ æmulis communes esse debere contendit, & impudicitias ac libidinis promiscuè usum cunctis summum pietatis apicem sectantibus non solùm licita, sed & necessaria esse docuit. Obiit nonnisi xvii annos natus, & Samæ, quæ urbs est Cephaleniæ, sepultus divinis honoribus à gregalibus paternis affectus est, templo magnifico in ejus honorem constructo, sacrificiis ei oblatis, & hymnis in laudem ejus quotannis decantatis. Scripsit *librum de Justitiâ*, quo mulieres omnes singulis viris communes esse debere probandum in se suscepit. Plurima ejus fragmenta profert Clemens Alex. Strom. l. 3. p. 428, &c.

* Clem. Alex. Strom. lib. 3. p. 428.

123.

QUADRATUS, forsan urbe, saltem institutione Atheniensis, cujus sedis, post Martyrium Publii, qui Dionysio Areopagitæ successit, Episcopus constitutus est. Ejus certè labore & industriâ Athenienses post Publii mortem veluti oves absque Pastore palantes in Ecclesiam denuò convenisse, & redivivum fidei ardorem in illis reparatum esse testatur Dionysius Corinthius *. Discipulus erat Apostolorum, ut disertè tradunt Eusebius † & Hieronymus ‖, quod de S. Joanne præcipuè est intelligendum, si non potiùs vox Apostolorum sensu laxiori capienda sit pro Viris Apostolicis, qui cum Apostolis versati sint: adeóque alibi Eusebius * Quadratum nostrum iis annumerat, qui inter Apostolorum Successores τὴν πρώτην τάξιν obtinuerint. Vir erat planè pientissimus, quique παρθενικὸν χάρισμα, quod adhuc in Ecclesiâ vigebat, habuisse dicitur. Circa ann. 123. Hadriano Imp. Athenis hyemem agente, ibique sacris Eleusiniis initiato, gravissima adversùs Christianos orta est persecutio: cui ut se opponeret Quadratus, obtulit Imperatori *Orationem Apologeticam* pro religione nostrâ à se compositam. Ἐξ ἧς καὶ δῆλόν τε καὶ λαμπρὸν τεκμήριον ἔτι καὶ νῦν ἐστὶ τῆς ἀνδρὸς διανοίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὀρθοδοξίας, inquit Eusebius *; *Ex quâ & ingenium ejus viri, & rectam Apostolicæ fidei doctrinam perspicuè licet cognoscere;*

* Ap. Euseb. l. 4. c. 23.
† Χρον. κατ. ad an. ρκζ.
‖ De Script. c. 19.
* Lib. 3. c. 36.
* Lib. 4. c. 3.

SÆC. II. ab An. C.

cognoscere : eamque tanto successu obtulit, ut grassantem persecutionem excellenti ingenio sedaverit. Periit dudùm hæc *Apologia* ; nec ex eâ aliquid hodie supereſt, præter breve admodùm fragmentum, de nonnullis, qui à Christo Domino sanati illâ adhuc ætate superstites erant, quod habet Eusebius loc. cit. Præter hanc nihil aliud scripto commisit, saltem cujus vel leviſſima habetur mentio. Unde spissius patet Magdeburgensium * error, (quem tamen clausis oculis absorpsit hodiernus Professor Argentoratensis Balth. Bebelius †) qui Eusebium volunt meminisse, & alterius libri à Quadrato compositi, qui *Syngramma* nominatur : cùm tamen Pueris locum Eusebianum inspicientibus vel primo intuitu appareat, Eusebium ibi non nisi de prædictâ *Apologiâ* loqui. De Morte Quadrati nihil constat, nisi quòd Græci in Menæo * suo referant, eum Athenis procul depulsum, primò saxis appetitum, deinde igne aliisque tormentis probatum, tandem regnante adhuc Adriano Martyrii palmam reportâsse.

* Cent. 2. c. 10. col. 152.

† Antiqu. Eccles. cent. 2. artic. 1. p. 183.

* Τῇ κδ΄ Σεπτεμβρ.

Me quidem nequaquam latet, Valesium & ex eo alios Quadratum noſtrum ab Episcopo Athenienſi diversum esse contendere, duplici nixos argumento, 1° quod Eusebius, l. 3. c. 37. Quadratum quendam Prophetici donis instructum memoret omisso Episcopi titulo. Verùm id nullius momenti est, cùm non semper dignitatis suæ tituli viris præsertim illustribus apponantur; & Quadratus nondum Episcopus factus videatur eo tempore, de quo ibi loci agit Eusebius. Objiciunt 2°, Quadratum Apologiæ Authorem Adriani temporibus non superfuisse, Episcopum verò à Dionysio Corinthio ap. Euseb. l. 4. c. 23. tanquam sibi coævum & recenter ordinatum laudari. Verum quisquis locum istum Dionysii seriò perpenderit, ejusmodi sensum nullâ arte inde excudi posse facilè agnoscet. His adde à noſtris partibus stare Hieronymum & Græcorum Menologium, qui unum eundemque Quadratum fuisse disertim affirmant.

123. ARISTIDES, (cujus perparca apud Veteres mentio) Philosophus Athenienſis, sub eo habitu Christianam fidem professus est. Claruit eodem tempore, eodemque loco, quo Quadratus, & eâdem de causâ *Apologeticum* Adriano Imp. pro Christianis obtulit, contextum, inquit Hieronymus *, Philosophorum sententiis ; quem postea Justinus, & ipse Philosophus, imitatus est. Exstitit hæc Aristidis *Apologia* non modò Eusebii & Hieronymi tempore, verùm & ætate Usuardi & Adonis Viennensis ; si modò vera sint, quæ de passione Dionysii Areopagitæ ex eâ referunt: quemadmodum in Dionysio superiùs monuimus.

* Epist. ad Magn. Orat. p. 327.

128. AQUILA, gente Ponticus, Sinope urbe Ponti celeberrimâ oriundus, religione Gentilis, Adriani Imp. συγγενὴς (ut Epiphanius ‖) συγγενὴς (ut Chronici Alexandrini Autor *) uterque forsan ex fabulosis Judæorum traditionibus ; & ab eo operarum in extruendâ urbe Ælià sive Hierosolymâ præfectus constitutus. Visis, quæ frequenter illi ediderunt, Christianorum miraculis, fidem Christi amplexus est, & baptismo initiatus fuit. Quùm verò vanam Astrologiam, quam à pueritiâ didicerat, non desereret, quin potiùs arti Genethliacæ sè magis, magisque addiceret, nec ab Ecclesiæ Doctoribus admonitus sè corrigeret ; tandem ex Ecclesiâ ejicitur: Eam ignominiam impatienter ferens, abnegato Christianismo, ad Judæos se confert, & circumcisione signatur. Rabbi Achibæ, Christianorum hostis infensissimi, discipulus factus. A Judæis Linguam Hebræam incredibili diligentiâ didicit, quam eousque excoluit, ut circa an. Chr. cxxviii. vel cxxix. novam Bibliorum versionem Græcam aggressus sit, eo præcipuè animo, ut LXXII interpretationem eluderet, & testimonia de Christo in Scripturis prolata perverteret, atque aliter ederet. De eo ita Hieronymus *: *Aquila proselytus, & contentiosus interpres, qui non solùm verba, sed & etymologias verborum transferre conatus est, jure projicitur à nobis.* Quanquam alibi de illo benignius loquatur: Nempe *Aquilam non contentiosius, ut quidam putant, sed studiosius verbum interpretari ad verbum*, Quæst. 2. ad Damas. tom. iii. p. 35. *Verborum Hebræorum diligentissimum*

‖ De pond. & mens. Num. 14.

* P. 598.

* Epist. ad Pammach. p. 370.

tissimum explicatorem vocat, Epist. ad Marcell. ib. p. 96. *Aquilæ editionem cum voluminibus Hebræorum confero, nequid forsitan propter odium Christi Synagoga mutaverit, &, ut amicæ menti fatear, quæ ad nostram fidem pertineant roborandam, plura reperio.* Epist. ad Marcell. Tom. ii. p. 312. Hinc non rarò Aquilam ipsis πῆς ὁ præfert. *Melius puto illud, quod habetur in Hebræo, Aquila transtulit.* Quæst. Hebraic. in Genes. Tom. iii. p. 216. & alibi, non semel. Hieronymo præivit Origenes Comment. in Joan. Tom. viii. p. 131. & Tom. iii. in Genes. Philocal. c. 14. asserens ipsum *τυχόντα ἰσμαηλίτην φιλοπόνως, aptissimè interpretari studuisse. Versionem* suam, testante Hieronymo *, iteratâ editione, quam *κατ' ἀκρίβειαν* nominabant Judæi, perpolivit. Hujus translationis supersunt hodie tantùm particulæ quædam, Antiquorum scriptis hinc inde assutæ, quas in unum collectas Nobilius, Drusius, & Waltonus ediderunt.

SÆC. II. ab An. C.

* In Ezech. cap. 3. tom 5.

ISIDORUS, Basilidis filius, sectâ Gnosticus, clar. circa an. cxxx. Dogmata ejus quod attinet, ei cum Patre communia fuerunt, cujus fabulosa dicta novis quibusdam additamentis confirmavit. Scripsit ἐξηγητικὰ, seu *libros Expositionum in Barcabam* † *& Parchor* (pro Παρχὼρ H. Valesius legendum censet Βαρχώβ) *Patris sui Prophetas*, teste Clemente Alex. Strom. l. 6. p. 641. qui ibidem ex iis quædam adducit; item *librum περὶ προσφυοῦς ψυχῆς, De adnatâ Animâ*, cujus *fragmentum* exhibet idem l. 2. p. 409. Ἠθικὰ denique, sive Ἠθικοὶ, ex quibus fragmenta habentur apud eund. l. 3. p. 427. & Epiphan. Hæres. xxxii. Num. 4.

130.

† Vid. Euseb. l. 4. c. 7.

AGRIPPA, Castor dictus, *γνωσιμάτ]ῳ συγγραφεὺς*, ut ab Eusebio *; *Vir valdè doctus*, ut ab Hieronymo † dicitur. Claruit præcipuè sub principatu Hadriani, circa an. cxxxii. Scripsit accuratissimam *confutationem τῶν ἐξηγητικῶν Basilidis*, cujus fragmenta quædam habet Eusebius loc. cit. ubi testatur in eâ omnes Basilidis fraudes ac præstigias detegi, & cuncta ejus arcana in lucem proferri. Iisdorum etiam Basilidis filium scripto confutavit; uti testatur Theodoritus *.

132.

* Lib. 4. c. 7.

† De Script. c. 21.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 4.

HERMES, qui & Pastor etiam vocatus est, Presbyter, Pii I. Episcopi Romani frater, claruit an. cxxxvi. obiit anno cl. Hunc *libri* illius vetustissimi *Pastoris* dicti autorem faciunt Pseudo-Damasus in Vitâ Pii, & Autor Carminum adversùs Marcionem Tertulliano ascriptorum. Verùm † Bellarminus potiùs duos fuisse Hermetes contendit, & diversos eodem titulo insignitos scripsisse *Commentarios*. Quippe Hermas Apostolicus centum ferè annis hoc nostro antiquior erat; nec mandatum illud Angeli sub habitu Pastoris traditum de sancto Paschate die Dominicâ celebrando, quod Pii frater acceptum Pastori suo inseruerat, in libro *Pastoris*, qui hodiè exstat, uspiam reperitur. Adde, quod Hieronymus ‖ ait, antiquissimum illum *Pastoris* librum, licèt in quibusdam Græciæ Ecclesiis etiam suâ ætate publicè legeretur, apud Latinos tamen penè ignotum fuisse: ideoque probabile est, Hermetis librum, si modò talem unquam scripserit, (quod non facilè ausim affirmare) citò interiisse. Huic etiam Hermeti Baronius attribuit *Acta Praxedis Virginis*, ipsiusque fratrum; ejusque ad Timotheum Praxedis fratrem *Epistolam, aliamque* Timothei ad Pastorem exhibet, Tom. ii. ad an. clxii.

136.

† De Script. in Hermet.

‖ De Script. c. 10.

SYBILLINA *Oracula*, saltem ex iis plura, Adriano imperante, forsan circa an. cxxx. nata videntur, quippe Justino Martyre antiquiora: alia sub Antoninis addita, demum circa Commodi extrema perfecta & digesta. Certe non uno eodemque tempore composita sunt; quædam etiam Clementis Romani tempore extitisse, fidem nobis facit Autor *Quæst. & Respons. ad Orthodoxos* sub Justini nomine, quæst. 74. ubi Clementem in suâ ad Corinthios epistolâ Sybillæ vaticinia citasse dicit. Certè in hâc epistolâ propè finem plurima hodie desiderantur, nempe antiqui exemplaris folium integrum (teste, qui primus edidit, Patricio Junio) quod quatuor impressi codicis folia constituit. Adde, quæ Clementem citasse dicit Quæstionum Autor, ab

SÆC. II. ab Æ. C. iis quæ in Clementis epiſtolâ immediate præceſſerant, non plane abludere videntur. Conficta eſſe, idque in gratiam Chriſtianæ fidei nemo non videt: interim negari non poteſt ex veterum Sybillarum Carminibus quædam hodiernis immixta fuiſſe; quò ſpecioſiùs eruditorum orbi obtruderentur. De verâ illorum ætate & origine, non eadem eſt omnium ſententia. V. Cl. If. Voſſius non exiguam eorum partem à Judæis annis ante Chriſtum natum lxxx. circiter confictam eſſe, à Romanis in Capitolio repoſitam, & per omnium manus ante, circa, & poſt Chriſti adventum circumlatam, multa demum additamenta à Chriſtianis (ac inter eos præcipuè à Gnoſticis) recepiſſe arbitratur. Hornbeckius ea Papiæ; Blondellus aut Hermeti (immediatè præcedenti) aut Montano Hæreſiarchæ, Mareſius poſtremo huic, attribuunt. Nuperus denique Auctor, Joh. Marckius Hæreticis quibuſdam, Montaniſtico præcipuè ſpiritu correptis, ea aſcribit: craſſo ſatis errore, cum vel Sole clarius ſit iſta Oracula pluſquam xl. annis ante exortum Montanum orbi innoteſcere cœpiſſe. Verùm de his ulteriùs diſputare, nobis nec otium eſt, nec animus, præter eos, qui hâc de re obiter egerunt, Baronium, Caſaubonum, Montacutium, Ger. Joh. Voſſium, &c. adeant, qui volunt, Blondellum, If. Voſſium, Marckium, Craſſetium; qui hanc rem noviſſimè peculiaribus ſcriptis pertractârunt. Extant hæc oracula, aliaque hûc ſpectantia, libris viii. comprehenſâ, cum notis Opſopæi, *Pariſ.* 1599. 1607. 8°. ut alias Editiones his longè inferiores non commemorem.

136. ARISTO PELLÆUS, quia Pellæ in Palæſtinæ natus, ortu Judæus; cultu Hebræus, an Chriſtianus non ſatis liquet. Claruiſſe videtur circa an. cxxxvi. Judæorum rebellione, Duce Barchocheba, ab Hadriano nuper profligata. Scripſit Ariſto *Obſidionem Betharæ & Judæorum expugnationem*, ex quo opere quædam profert Euſebius l. 4. c. 6. Illi etiam aſcribenda videtur *Diſputatio Jaſonis & Papiſci*: habeo id fide S. Maximi, qui in Scholiis, ad Dionyſ. de Myſtica Theologiâ, c. 1. hæc nos docet: Ἀνέγνων ἐν τούτῳ ἐπιστολὴν ἐγγὺς καὶ ἐν τῇ συγγεγραμμένῃ Ἀρίστου τοῦ Πελλαίου διαλέξει Παπίσκου καὶ Ἰάσονος, ὃν Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ἕκτῳ βιβλίῳ τῆς Τυπωτικῆς, ἢ ἄμφω λαβὼν φησὶν ἀναγεγράφθαι. *Legi etiam ſeptem Cœlos in Diſputatione Papiſci ac Jaſonis, quæ ſcripta eſt ab Ariſtone Pellæo, quam Clemens Alexandrinus in ſexto libro Hypotypoſeon ait S. Lucam deſcripſiſſe.* Hunc Jaſonem plurimi eundem eſſe volunt cum Jaſone Theſſalonicenſi, cujus mentio habetur Act. xvii. 5. Rom. xvi. 21. quemque Græci in Menologio primum Tarſi Epiſcopum à D. Paulo conſtitutum eſſe tradunt. Verum hæc incerta, nulloque fide digno autore nixa. Quiſquis ſit, Diſputationem inſtituit cum Papiſco Judæo Alexandrino *de Veritate Chriſtianæ Religionis*, cui exitus iſte contigit, ut Papiſcus Chriſtiani argumentis devictus, Judaiſmo renunciaret, & baptiſmum enixè poſtularet. Extiterunt olim Græce, imò (ſi Rigaltio * fides adhibenda ſit, verba quædam inde citanti) jam extant *Acta concertationis* hujuſce, ſive ab Ariſtone noſtro, ſive ab alio quodam in literas redacta. Ea tanquam inſulſum quoddam opus olim ſugillavit Celſus Epicuræus: cujus iniquam idcirco cenſuram diluit Origenes †, & egregium iis eruditionis elogium tribuit. Meminit eorundum Hieronymus in Quæſtionibus in Geneſin. *Acta* iſta in Latinum ſermonem vertit, & præfatione bene longâ Vigilio Epiſcopo nuncupatâ auxit Celſus quidam; quis qualiſve ille fuerit non conſtat. Id ſolum liquet ex plurimis præfationis locis eum vigentibus adhuc Perſecutionum temporibus, & ante ſuſceptam ab Imperatoribus fidem Chriſtianam ſcripſiſſe. Extat *præfatio* inter Cypriani opera, cujus nomini perperàm inſcribi ſolet.

* Not. in Celſi Præfat.

† Adv. Celſ. l. 4. non longe à medio.

140. MARCION, Natione Ponticus, Patriâ Sinopenſis, Patre Catholicæ communionis Epiſcopo natus eſt. Euſebio lib. 5. cap. 13. ὁ ναυκλήρος. Tertulliano non ſemel *Ponticus Nauclerus* dicitur. An quod in Juventute artem navigandi didicerit, vel potius quod in urbe maritima inter naucleros præcipuè natus ſit, & educatus, judicent alii. Primò quidem caſtitatem præ ſe ferens, vitæ aſceticæ inſtituta ſecutus eſt; cùm verò virginem quandam conſtu-

SÆC. II. ab An. C.

pulsset, à patre suo, viro sanctissimo Ecclesiâ pulsus est ; nec ut eum restitueret, ullis precibus, ullâ pœnitentiæ simulatione adduci potuit, vir disciplinæ Ecclesiasticæ observantissimus. Hanc ob causam cùm popularium suorum convicia ferre non posset, clàm patriâ se proripuit, Romam profectus, anno circiter cxl. non ad communionem solùm admitti, sed & principem illic locum se consecuturum sperans. Verùm causâ ejus cognitâ, patrisque propositi sui tenacissimi voluntate notâ, Ecclesiæ Romanæ Seniores eum recipere noluerunt : ne publicæ disciplinæ ratio, & communionis Catholicæ vinculum solveretur, veriti. Irritato exinde animo, in apertum erupit schisma, & Cerdonis Magistri sui vestigia secutus, nova ac blasphema dogmata in vulgus projicere cœpit. Romæ dum aderat *, fortè ei occurrit Polycarpus Smyrnæorum Episcopus, cui cùm *Agnosce nos, Polycarpe*, dixerat ; *Agnosco te*, respondit Polycarpus, *Primogenitum Satanæ*. Refert Tertullianus Marcionem tandem errorum pœnituisse, suamque pœnitentiam publice testari voluisse, sed dum in Ecclesiam recipiendus esset, ea lege, ut quos in errorem seduxerat Ecclesiæ restitueret, morte præventus id absolvere non potuit. Sectarios ejus ipsum Episcopi nomine honorasse constat tum ex Megethio ap. Orig. Dial. adverſ. Marcion. sect. 1. tum ex Optato, lib. 4. p. 116. Dogmata ejus hujusmodi fuerunt. Tres esse Deos supremos, sive rerum principia, primum invisibilem, quem bonum Deum ac Domini nostri patrem appellavit ; alterum aspectabilem, & creatorem, simul ac Judicem ; Tertium inter utrumque medium, quem & Diabolum vocavit. Et ita quidem hæc Marcionis Principia recenset Epiphanius ; Theodoritus vero quatuor ingenitas substantias enumerat, 1. Deum bonum & incognitum, Domini Patrem. 2. Creatorem Justum, quem & Malum nominavit. 3. Materiam, quæ mala sit. 4. Alium Malum, cui Materia subest. Sed propriè loquendo, duo tantum principia statuebat Marcion, Bonum scilicet & Malum : Alterum, Judicem, ferum, bellipotentem ; alterum, mitem, placidum, & tantummodò bonum atque optimum, ut ‖ Tertulliani verbis utar. Hinc Sectam Marcioniticam Hæresin *Duitarum* vocat † Prudentius. Quin Dogma illud suum ex Stoicis hauserit Marcion, nemini dubium esse potest. Stoicos enim duo statuisse Principia, Bonum, Malumque Dæmonem, cuivis notum est, unde Marcion Stoicæ studiosus, † Tertulliano audit. Ex his Deum secundum maximè severum, & iniquum esse finxit, qui & Judæis leges durissimas posuit, & Adamum injustissimo mandato pulcherrimam Paradisi arborem attingere inhibuerit. Illo igitur longè meliorem esse serpentem, quippe qui ad arboris istius fructum edendum parentes nostros hortatus est ; hinc & serpentem æneum in arculâ reconditum venerati sunt sectatores ejus : uti αὐτόπται narrat Theodoritus *. Porrò Christum è cœlis descendisse, ut in ipsum credentes ab iniqui illius Dei servitute liberaret, non tamen veram, sed φαντασικὸν solùm carnem induisse, nec reverâ passum esse, cùm pati visus fuerit. Eum ad inferos post mortem descendentem, prædicato ibi Evangelio, conversos Cainitas, Sodomitas, cæterosque omnes sceleribus ac vitiis infames, secum ad cœlum retulisse ; Noachum verò, Abrahamum, reliquosque Patriarchas justitiæ suæ nimium confisos, ac prædicationi ejus auscultare renitentes, ibi religatos reliquisse. Resurrectionem animæ solius esse, non corporis : Ter iterari posse Baptismum in eorum gratiam, qui post admissum primâ ac secundâ vice, salutare lavacrum, in mortale crimen inciderant. Legem denique ac Prophetas omnes repudiandos esse, utpote qui mali illius Dei, mundi Creatoris, afflatu vaticinati sint. Quin & Epistolas Pauli quatuor rejecit, reliquasque decem fœdissimè corrupit, multis ex iis detractis, multis additis, & ex omnibus Evangeliis D. Lucæ solum recepit, idque genealogiâ Christi maximâ parte resectâ, cæteris Scripturis Canonicis penitùs repudiatis. De absurdis his, insulsisque dogmatibus videri possunt, Irenæus, l. 1. c. 29. Tertullianus libris quinque adversùs Marcionem, Epiphanius, Hæres. xlii. Theodoritus Hæret. Fab. l. 1. c. 24. *Duos libros*, quos & divinæ authoritatis haberi voluit, in usum discipulorum suorum composuit, alterum *Evangelium* ex Evangelio D. Lucæ, mutatis ac resectis nonnullis acceptum ; alterum *Apostolicon* vocatum, ex Epistolis D. Pauli ad Galatas,

* Iren. l. 3. c. 3.

De Præscript. c. 30. p. 212.

‖ Adverſ. Marcion. l. 1. c. 6. p. 368.

† Præfat. ad Hamartigen.

† Loc. supr. citat.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 24.

SÆ C. II. ab An. C.

ad Corinthios duabus, ad Romanos, ad Theſſalonicenſes duabus, ad Epheſios, ad Coloſſenſes, ad Philemonem, ad Philippenſes, & ad Laodicenos, ſed miſere depravatis, conſarcinatum. Ex utroque ampliſſima excerpta exhibet Epiphanius unà cum propriis refutationibus, Hæreſ. xlii. Conſcripſit etiam alia volumina, quorum tituli à Veteribus non commemorantur.

140. JUSTINUS, Martyr καὶ Ἐξοχὼ dictus, Priſci filius, Bachii nepos, Neapolim, urbem Samariæ non incelebrem, natalem habuit, ὁ μὲν ὁ πολὺ ἀπὸ Ἀποστόλων, inquit Euſebius †; ἀνὴρ ὅτι τοῦ χρόνου πόῤῥω ὢν τῶν ἀποστόλων, ὅτι τῇ ἀρετῇ, ait Methodius Tyrius *. Quin & de ſeipſo loquitur Juſtinus ‖, quaſi eſſet, ἀποστόλων γνώμῃ καὶ μαθήσεως, quod de Viris Apoſtolicis, vel potiùs de doctrinâ Apoſtolorum intelligendum eſt. Univerſas ferè philoſophantium ſectas curiosè pervagatus, in Platonicâ ſubſtitit; donec à ſene quodam venerando & verè divino meliora edoctus, ad diviniorem, ac nobiliorem Philoſophiam, Chriſtianam nempe, tranſiit, circa an. cxxxiii. ἐν φιλοσόφου χλαμύδι προσιὼν τὸν θεῖον λόγον, *etiam ſub habitu Philoſophi verbum Dei prædicans.* Incunte Imperium Antonino Pio, Romam profectus eſt; & in colle Viminali hoſpitium habuit; utque graſſantem adversùs Chriſtianos crudelitatem reſtingueret, eoſque à fictis Gentium calumniis vindicaret, circa an. cxl. *Apologiam* primam pro Chriſtianis Antonino Pio, ejuſque filiis, & Senatui Romano nuncupatam obtulit: Quod in Apologiâ enim anni CL. à Chriſto effluxiſſe dicantur, id in characterum numeralium corruptionem referri neceſſe eſt: cum Edictum Imperatoris Antonini Pii à Juſtini Apologiâ impetratum tertio Antonini Conſulatu factum ſit, qui in annum Chriſti cxl. incidit. Poſt hæc in Aſiam reverſus, celebratiſſimum illud cum Tryphone Judæo *colloquium* habuit: Inde Romam rediit, atque alteram *Apologiam* pro Chriſtianis conſcripſit, eamque M. Antonino, & Senatui Romano dedicavit: Tandem dum Creſcentem, Philoſophum Cynicum, veluti hominem guloſum, mortis timidum, luxuriæ & libidinum ſectatorem, τὸν φιλόψογον, καὶ φιλοκόμπον, καὶ φιλοκόσμον, liberè nimis coargueret; à Creſcente apud Imperatorem accuſatur, à quo damnatus, gladio percuſſus eſt, ut habent Martyrii ejus Acta *, ut verò Græci † in Menæo, propinato veneno interiit, circa an. clxiv. M. Aurelii 4, ſeu ut in Chronico Alex. annotatum eſt, M. Aurelii, & Lucii Impp. 6. Unde patet immani errore Epiphanium * laborare, qui Juſtini mortem ad Adriani imperium refert, eamque triceſimo Juſtini ætatis anno contigiſſe ait. De eo hæc habet Photius †. Ἐσὶ δὲ φιλοσοφίας μὲν ὁ ἀνὴρ τῆς καθ' ἡμᾶς, καὶ μάλιστά γε τῆς ἔξωθεν εἰς ἄκρον ἀνηγμένος, πολυμαθείᾳ τε καὶ ἱστορικῶν ἐπιῤῥεύμενος πλούτῳ· ῥητορικαῖς δὲ τέχναις οὐ λίαν αὐτῷ ἐπηκριβῶσαι τὸ ἴδιον αὐτῷ τῆς φιλοσοφίας κάλλος, διὰ καὶ οἱ λόγοι αὐτῷ ἄλλως ὄντες δυνατοὶ, καὶ τὸ ὀφειλόμενον διασώζοντες, τῆς ἐκεῖθεν οὐκ ἰσχὺν ἀποσῴζοντες ἡδυσμάτων, καὶ τῷ ἐπαγωγῷ καὶ θελκτικῷ πολὺ πολλῶν τῶν ἀκεραίων ἐφελκόμενοι. *Eſt autem vir ille ad Philoſophiæ tum noſtræ, tum potiſſimùm profanæ, ſummum evectus faſtigium, multipliciſque eruditionis, & hiſtoriarum copiâ circumfluens: Sed Rhetorico artificio nativam Philoſophiæ ſuæ pulchritudinem colorare haud ſtudio habuit. Quamobrem etiam oratio ejus pollens alioqui, ac valida, ſcientificumque ſpirans ſtylum, rhetorica illa condimenta non ſpirat, nec illecebris aut blandimentis vulgus auditorum trahit.* Literarum Hebraicarum rudem penitùs & imperitum fuiſſe, Juſtino vitio verti non debet, 1° quia quamvis patriâ fuerit Samaritanus, Græcis tamen parentibus natus ſit; deinde quòd magnam vitæ partem in religione Gentilium traduxerit: denique quòd Philoſophiæ, Græciſque diſciplinis ſe totum dederit, quæ à literarum Hebraicarum ſtudio immane quantum abhorrent. Hinc factum eſt, ut in Hebræis adeò pueriliter lapſus ſit. Exemplum dabo. Satanam à voce שָׂטַן, *adverſari, odio habere*, derivari nemo neſcit, qui linguam Hebræam vel à primo limine ſalutârit. Ex tamen ridiculum planè Juſtini noſtri interpretationem. * Σαλανᾶς σημαινόμενον, ὄνομα ἀπὸ τοῦ πράξεως ἧς ὑπῆρξε συμβεβλημένον· τὸ γὰρ σαλὰ τῇ Ἰουδαίων καὶ Σύρων φωνῇ ἀποστάτης δηλοῖ· τὸ δὲ νὰς ὄνομα ἐξ οὗ ἡ ἱμωνεὺς ὅρις ἐκλήθη, τοῦτον δηλοῖ σαλὰ τῇ Ἑβραίων ἐμπλοκὴν φωνῇ· ἐξ ὧν ἀμφοῖν τὸ ἑρμηνεύον ὂν ὄνομα ἦν Σαλανᾶς. *Satanas appellatur, nomen cum rebus ipſis quas egit congruens, indeque compoſitum nactus. Nam*

† L. 2. c. 13.
* Ap. Phot. Cod. 234.
‖ Epiſt. ad Diogn. p. 501.
Euſeb. l. 4. c. 11.
* Ap. Sur. ad xii. Jun. & Baron. ad an. 165.
† Τῇ δ' Ἴουν.
* Hæreſ. 46. p. 171.
† Cod. 125.
* Dialog. cum Tryphon. p. 331.

Sata

Sata *Judæorum & Syrorum voce Apostata & Desertor est : nomen autem* Nas *(unde interpretatione etiam serpens vocatur) idem est quod* Sata *Hebræorum expositum sermone. Ex quibus utrisque unum compositum, fit nomen* Satanas. Quantò rectiùs Origenes *: Ὁ δ' Ἑβραίων διαλέκτῳ Σατὰν, ᾧ Ἑλληνικώτερον ἂν τὸν ἀντικείμενον Σατανᾶς, μεταλαμβανόμενον εἰς Ἑλλάδα φωνὴν ἐστὶν ἀντικείμενον : Cæterum* Satan *Hebræâ linguâ dictus, & à quibusdam formâ magis Græcanicâ nominatus* Satanas, *interpretatur Adversarius.* Hæc non animadvertit futilis ille Antiquitatis Ecclesiasticæ propola, Chr. Sandius †, qui *Quæstiones ad Orthodoxos* non esse genuinum Justini opus hoc argumento contendit ; quòd vocem, *Osanna* per *μεγαλωσύνην ὑπερκειμένην, magnificentiam excellentem* istarum Autor ridiculè interpretetur : cùm verus, inquit, Justinus utpote Samaritanus, vocis *Osanna* significationem non potuit ignorare. Majorem fuisse hominis ignorantiam, an impudentiam quis facilè dixerit ? Præterquam enim quòd fallo & frivolo nitatur argumento, totam istam periodum bene longam ex Riveti *Critico, tacito quidem Riveti nomine, nec vel levissimâ ejus mentione nisi è longinquo & indirectè factâ, exscripsit: ac proinde dormitante Rivero, ipse dormivit securus. Sed ad Justinum redeamus. Scripsit, inquit Eusebius *, plurima ingenii sui, doctrinæque & intenti in res divinas studii monumenta, *πάσης ὠφελείας ἔμπλεα, multiplicis utilitatis plena* ; quæ sequuntur.

SÆ C. II. ab An. C.

* Contra Cels. lib. 6. p. 306.

† Tract. de Vet. Script. Eccl. p. 44. Quæst. 30.

* Vid. Rivet. l. 2. c. 5.

* L. 4. c. 18.

OPERA GENUINA.

Præneſis, sive *Exhortatio ad Græcos*, quâ Gentiles ad fidem Christianam amplectendam hortatur.

Elenchus, seu *Oratio ad Græcos*, quâ modum præcipuè describit, quo Græci ad Christianæ fidei cognitionem pervenire possint. In Orationibus istis adversùs Gentes desiderari nonnulla videntur. In earum enim altera de Dæmonum naturâ disputâsse Justinum prodit Hieronymus: quod tamen in his quæ extant, nullibi reperitur. Quin & Leontius Byzantinus, lib. 2°. contra Nestorium & Eutych. ex Justini Oratione contra Gentes fragmentum profert, quod in istarum quas habemus, utrâvis frustra quæras: uti & disputationem contra Platonem, de morte & immortalitate, in iis olim repertam, cujus laciniam adducit Steph. Gobarus ap. Photium, Cod 232.

Apologia pro Christianis prima, quæ in omnibus Justini editionibus secundo loco ponitur.

Apologia pro Christianis secunda.

Liber de Monarchiâ Dei, forsan in principio mutilus, vel potius secunda pars operis integri. Genuinum esse Justini opus arguit stylus, & quicquid alii dicant, res ipsa clamat.

Dialogus cum Tryphone Judæo. Tryphon iste idem forsan fuit, quem Judæi Rabbi Tarphonem, & vulgò הכהן העשיר, *Sacerdotem divitem* vocant ; Rabbi Achibæ collega & commilito ; qui ob rebellionem à Barchobabe excitatam, patriâ relictâ, in Græciam se contulerat.

Epistola ad Diognetum, Eusebio quidem non memorata ; sed nec Eusebius vidit omnia : nec obstat stylus paulò comptior, & elegantior, quò minùs Justini sit. Nulli enim dubium esse potest, Justinum pro re natâ tersiori & floridiori stylo uti potuisse. Hunc Diognetum eundem fuisse cum eo, quem inter præceptores M. Aurelius * numerat, veri non absimile est.

* Τῶν εἰς ἐμαυτὸν, l. 1. §. 6.

Epistola ad Zenam & Serenum, quæ Ethica est, & de Moribus accuratè & eruditè differit. Hanc in dubium vocat Bellarminus, immeritò, meâ quidem sententiâ ; neq; ipse Bellarminus ullam opinionis suæ rationem adducit.

Aristotelicorum quorundam Dogmatum Eversio. Perionius in Notis multa profert, quæ de hoc libello scrupulum moveant : Nihilominus tanti non sunt, ut propterea hunc libellum Justino abjudicemus, præsertim cum Photius Martyri nostro distertim ascribat.

OPERA

SÆC. II. ab An. C.

OPERA SUPPOSITITIA.

Quæstiones, & Responsiones ad Græcos. In his citantur Manichæi: ut alia non afferam.

Quæstiones Græcanicæ, de Incorporeo, & de Deo, & de Resurrectione mortuorum, & ad easdem *Christianæ Responsiones:* ejusdem commatis & Auctoris cum prioribus, quibus Appendicis loco adjiciuntur, videntur.

Quæstionum CXLVI. *Responsiones ad Orthodoxos.* Aut hic liber omninò Justini nostri fœtus non est, quod mihi verisimillimum videtur, aut mire interpolatus. Multa enim in eo sunt, quæ sæcula aliquot Justino sequiora, quæq; ævum Arianum, & κεφτῶντ@ Christianismi tempora, planè sapiunt: ut de Irenæo, Origene, & Manichæis inibi citatis nihil dicam: certè Cl. Dodwellus censet, autorem fuisse Justinum Siculum, qui inclinante sæculo quinto scripsit. Quisquis tandem Autor sit, scriptor sanè est magni judicii, variæ eruditionis, & elegantis ingenii. Interim vide, annon sit idem liber, sed miserè interpolatus, de quo Photius [a] hoc titulo, ἀποριῶν κ] τ ἀσεβείας κεφαλαιώδεις ἀπαλύσεις: *Dubitationum adversus Religionem summariæ solutiones.* Istud enim Justini opus fuisse genuinum, accuratum Photii Judicium, acumen, atque doctrina nos dubitare non sinunt.

[a] Cod. 125.

Expositio Fidei de S. Trinitate: Hanc tamen tanquam Justini Philosophi, & Martyris opus citat Leontius Byzantinus, lib. 1°. contra Nestorium apud Canis. Antiq. Lect. Tom. iv. ex eoque quædam profert, quæ in hâc expositione hodie leguntur.

DESIDERANTUR.

Commentarius de Animâ.

Liber Psaltes dictus.

Contra omnes Hæreses liber, cujus ipse Justinus meminit in Apologiâ primâ ad Antoninum Pium.

Contra Marcionem. Ex hoc libro quædam citat Irenæus, l. 4 c. 14. & l. 5. c. 26. Euseb. l. 4. c. 11. Non tam distinctum opus à præcedente quàm pars quædam illius fuisse videtur.

Dubitationum adversùs Religionem Solutiones summariæ: nisi sit idem opus, sed interpolatum, cum *Responsionibus ad Orthodoxos.*

[b] *Expositio in Apocalypsin,* teste Hieronymo [b].

[b] De Script. c. 9.

Commentarius in Hexaemeron: cujus meminit Anastasius Sinaita, Anagog. Contemplat. l. 6.

Epistolæ πρὸς τὸν Παῦλον à se scriptæ ipse meminit [c].

[c] Ep. ad Zen. & Seren. in initio.

De Resurrectione Carnis, teste Damasceno, qui plurima ex eo libro, & amplissima fragmenta citat in Parallelis suis, ex quibus desumpta exhibuit Gr. & Lat. P. Halloixius in Vitâ Justini, cap. 27.

Quædam porrò ex libris Justini deperditis habent Tatianus Justini discipulus, Orat. ad Gentes, pag. 157. Antonius Melissa, Serm. l. 1. c. 19. l. 2. c. 6. 43. Damascen. Parall. l. 1. c. 19. & alibi.

Unicam Justini Sententiam, ex Ant. Melissæ, l. 2. c. 43. hîc referam, Philosopho Christiano & Martyre dignissimam. Τέλ@ τῷ φιλοσοφοῦντι, τὸ πρὸς Θεὸν ὁμοίωσις κ] τὸ δυνατὸν: *Finis philosophanti est, Deo, quoad ejus fieri potest, assimilari.*

Nævorum, qui in Justini scriptis hodie occurrunt, & in quibus, si non omnes, saltem plurimos Veterum ὁμοφώνους habuit, præcipui sunt; dogmata de Chiliasmo; de statu animarum post hanc vitam; de salute Paganorum, quos μετὰ λόγου ζῶν, & ἀπὸ μέρους Christum agnovisse dicit; de Angelorum cum feminis contubernio, ex mala τῶν ὁ versione orto; de nimiâ liberi arbitrii potestate; de quibus alii, & nos alibi fusiùs. Quod verò Socratem aliosque quosdam Gentiles vixisse μετὰ λόγου, Christumque ex parte agnovisse contendit, in hâc nempe erat Sententiâ, & cum eo illustriores ferè istius temporis Theologi, Chri-

Christum verum esse & æternum Patris λόγον, omnis rationis Sapientiæq; fontem, atque ab eo tanquam à sole radium, λόγον, seu rationem in quemvis hominem naturaliter derivari: λόγος enim *qui erat apud Deum, eratque ipse Deus, lux erat illa vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in mundum.* Hinc Christus‖ Martyri nostro, τῷ πάντος λόγος, ejusque respectu, ratio σπερματικὸς λόγος, τῷ σπερματικῷ ἰδίᾳ λόγῳ τὸ * συγγενὲς, & ἡ ἔμφυτος ἐμφύτῳ τῷ λόγῳ σοφὴ, sæpiuscule dicitur, quam proinde ab ἀυτῷ τῷ σπέρματι satis aperte distinguit †, alibique non semel affirmat, quæcunque vel Poetæ vel Philosophi de moribus præclarè docuerunt, ea omnia *διὰ τὸ ἔμφυτον πάντι γένει ἀνθρώπων σπέρμα τοῦ λόγου, ab innato toti generi humano rationis semine* profluxisse. Hæc, quantum assequi possum, erat sententiæ ejus, eorumque qui ipsum proximo secuti sunt intervallo, hâc de re summa: quam allatis pluribus ipsius Justini, Clementis Alexandrini, atque Origenis testimoniis alibi latius diduximus. Certe non memini me observasse, Justinum alicubi affirmare Gentiles extra Christianæ religionis professionem positos, salvandos fore, neque ad hanc rem sufficere nudam Philosophiæ cognitionem, verum id sibi tantum voluisse, quotquot inter illos innato τῷ λόγῳ, ratione scilicet, ad Deum colendum, vitamque optimè instituendam rectè usi essent, Christo, æterno τῷ λόγῳ, proxime accedere, & eousque conformes esse. Opera ejus, quotquot supersunt, prodierunt Græcè curâ Rob. Stephani, *Paris.* 1551. f. 1571. f. 1592. f. Lat. *Basil.* 1528. 1551. *Paris.* 1554. 1565. *Basil.* 1555. 1565. *Paris.* 1578. Gr. Lat. *Heidelbergæ* ab Hieron. Commelino 1593. f. *Paris.* 1615. 1636. f. Editionibus his novissimis Parisiensibus præter Sylburgii, Perionii, Billii, & Lanselii notas, reliqui Apologistæ accesserunt.

S Æ C. II. ab An. C.

‖ Apol. 1. p. 46.
* Ib. p. 51.
† P. 46, 48.

SMYRNENSIS Ecclesia Antistite suo Polycarpo viduata an. juxta vulgares Chronologiæ rationes 167. juxta verò Pearsoni & Dodwelli (quos hîc sequimur) calculum, an. cxlvii. Scripsit eodem anno *literas circulatores πάσαις ταῖς χατ' πάντα τόπον τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας παροικίαις*, (Eusebius * ait eam scripsisse ταῖς κατ' Πόντον παροικίαις) quibus totam *passionis Polycarpi* eorumque qui cum eo passi sunt, *historiam* eleganter sanè ac copiosè exponunt. Extant hæc *Acta* apud Eusebium, sed principio ac fine mutila. Verum lacunas hasce opportunè supplevit Reverendiss. Hiberniæ primas, Jac. Usserius, qui an. 1647. integrum Martyrium ex Cod. Barrociano unà cum antiquo Interprete Latino ex Ecclesiæ Sarisburiensis Codice MS. in Appendice suâ Ignatianâ edidit. Hanc Smyrnæorum Epistolam (ut ex notis Actorum Usserianorum calci additis liquet) ex ipsius Irenæi Polycarpi Discipuli exemplari transcripsit Gaius Irenæo familiaris, quemadmodum ex Gaii exemplaribus suum transcripsit Socrates Corinthius, cujus Codice MS. usus est Usserius.

147.

* L. 4. c. 15.

PTOLOMÆUS, è Valentini, & Gnosticorum Scholâ, Vir, fatente Epiphanio *, longè doctissimus. Clar. (si rectè conjicio, neque enim ætatem ejus temerè definire ausus sum) circ. an. cl. Magistrorum suorum dogmatibus nonnulla adjecit, Legem Mosaicam maledictis incessit, & ex Vetere Instrumento nonnihil à Deo, aliquid à Mose, reliquum à Senioribus Judaicis manâsse contendit. Extat Gr. Lat. *Epistola* bene longa *contra legem Mosaicam* ad Floram gregis sui mulierculam, impia ejus & blasphema dogmata exponens, ap. Epiphan. Hæres. XXXIII. à Num. 3. ad 7. & Fragmenta quædam apud Irenæum.

150.

* Hæres. 33.

PIUS, Patriâ Aquileiensis, ex patre Rufino, frater Pastoris, ad pontificatum Romanum evectus est (juxta Bellarminum & Baronium) anno clviii. Longe accuratiori calculo Pearsonus & Dodwellus ipsum ab anno cxxvii. ad ann. cxlii. sedisse ostendunt. Extant sub ejus nomine *Epistolæ* duæ *ad Justum Viennensem*, communi ferè doctorum consensu tanquam spuriæ rejectæ, nec ipse Bellarminus *, qui ex iis testimonium citat, veluti indubitatæ fidei defendere audet. Et sanè præterquam quod à nullo Veterum memorantur, ætatem recentiorem satis prodit, impostoris in rebus Ecclesiæ paulo antiquioribus

158.

* De Rom. pontif. l. 2. c. 14.

SÆ C. II. ab An. C.

bus imperitia, quod non uno exemplo probat Cl. Dodwellus, Addit. ad Pearson. Dissert. i. c. 9. §. 3. Habentur apud Orthodoxogr. Tom. ii. p. 3. in omnibus Bibliothecæ Patrum editionibus, ap. Baron. ad an. clxvi, & Joh. à Bosco, Bibliothec. Floriac. part 2. p. 22, 24.

164 SOTER, Natione Italus, patriâ Campanus, de Civitate Fundis ortus, tandem Romanus episcopus factus est, de Successionis ejus ordine ac tempore mire variant tum Veteres, tum Recentiores. Eusebius, Hieronymus & Prosper illum referunt ad an. clxviii. Catalogi duo, Bucherianus & Heinschenianus ad an. clxi. Catalogus tertius à Schelstratio editus ad an. clxiv. Onuphrius & Ant. Augustinus ad an. clxiii. Baronius & Bellarminus ad an. clxxv. Petavius & Labbeus ad an. clxxiii. Juxta Pearsonum Pontifex erat ab an. clxi. usq; ad an. clxx. Ex Dodwelli verò calculo ab an. cliii. usque ad an. clxii. Scripsit ‖ teste autore de Hæresibus, sub *Prædestinati* nomine à Sirmondo edito, librum *contra Cataphrygas*, cui respondit Tertullianus, Montani vindicias agens, sed utrumque opus dudum periit.

‖ Hæres. 26. & 86.

164. ABERCIUS, Hierapolitanus, parentibus ingenuis, iisque Christianis, natus, Ecclesiæ Hierapolitanæ Episcopus creatur circa an. clxiv. Multa sub M. Aurelio, & L. Vero à Gentilibus passus est; iisque adhuc imperantibus è vivis placidè excessit. Hujus vitam ex Actis Græcis à Sim. Metaphraste collectis, & ex Græcorum Menæo lusè & ad nauseam usque descripsit P. Halloixius *. Sed qualis sint fidei & auctoritatis hæc Acta, quivis facilè videt: nec sanè hujusmodi Abercii memoriam vel Eusebius, vel ulli Veterum nobis tradiderunt. Scripsisse dicitur *librum de Disciplinâ, in Presbyterorum & Diaconorum suorum usum*, ut & *Epistolam ad M. Aurelium Imp.* quæ (si Baronii * judicio standum sit) spiritum planè Apostolicum redolebat. Hanc ex Græco Card. Sirleti Cod. MS. eruerat Baronius, eamque integram in Annalibus suis se exhibiturum esse promisit: sed casu aliquo è manibus ejus elapsâ, nuspiam postea comparuit.

* Vitt. PP. Orient. tom. ii

* Vide Baron. ad An. 163. N. 15. & not. ad Martyr. Rom. Octob. 22.

167. IRENÆUS, gente Asianus, Smyrnâ, ut videtur, oriundus, ὁ ἐγγὺς τῶν ἀποστόλων γενόμενος *, non longè à temporibus Apostolorum inquit Augustinus ‖; secundùm Hieronymum †, Papiæ; ipso verò Irenæo * teste, Polycarpi Discipulus: cujus acta omnia, incessus, vitæque totius formam diligenter notabat; dicta omnia & sermones studiosiùs audiebat; audita in mente reposuit. Probabile est, illum unà cum Polycarpo Romam sub Aniceto venisse, indeque in Gallias profectum, Lugduni lares fixisse, ejusque Ecclesiæ Presbyterum factum esse. Mortuo Pothino, Lugdunensis Ecclesiæ pontificatum adeptus est; atque ut provinciam, quam nactus erat, melius ornaret, nullis laboribus pepercit; Hæreticos verbo & scriptis refutavit; in unione Ecclesiarum resarciendâ, præsertim in componendâ Paschali controversiâ, plurimùm laboravit; eoque nomine Victorem Romanum Pontificem Ecclesiis Asiaticis anathema parantem, coacti Episcoporum Gallicanorum Synodo, per literas pacificè admonuit, & renitentem acriter objurgavit. Obiit capite truncatus, si communes sequamur calculos, sub Persecutione Severianâ, circa an. ccii. vel ut alii, an. ccviii. cum Britannicam expeditionem molitus Severus Imp. Lugduni aliquandiu commoratus est. Cæterùm Cl. Dodwellus, amicus noster singularis, dissertatione *de ætate Irenæi*, quam unà cum aliis ad novam Irenæi editionem adornandam parat, aliter planè quam vulgò fieri solet, Irenæi tempora disponit. Sententiam ejus, quam hoc loco amplectendam duximus, paucis explicabo. Statuit igitur Irenæum natum esse sub Nerva ann. Chr. xcvii. Quod quidem ex ipsius verbis colligi posse videtur, lib. v. c. 30. ubi exitum imperii Domitiani vocat χρόνον τῆς ἡμετέρας γενεᾶς, seu ut habet antiqua versio, *penè nostrum sæculum*. Sæculum verò suum à suis natalibus ipsum deducere, nulli dubium esse potest. Circa annum, ut videtur, cxxii. dum adhuc ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ erat, lib 3. c. 3. Polycarpum vidit & audivit: Florinum apud Polycarpum in Inferiore Asia vidit παῖς ὢν ἔτι, Epist. ad Florin. ap. Euseb.

* Eus. de Sp. S. c. 29.

‖ Aug cont. Julian. l. c. 3.

† Epist ad Theod. p. 196.

* Epist ad Florin. ap. Euseb. l. 5. c. 20.

Euseb. l. v. c. 20. i. e. ætatis anno xxv. certe ante annum xxx. quem Epiphanius ἀκμὴν τελείου vocat adv. Tat. Hæres. xlvi. Num. 1. Eodem tempore vidit Florinum splendidè agentem ἐν τῇ αὐλῇ βασιλικῇ, loc. cit. Hadriano nempe in Asia agente, quod fieri ante illum saltem annum ægrè potuit. Ann. clxvii. incalescente in Gallia persecutione, Pothino Lugdunensium Antistiti, martyrium passo, successit Irenæus, πρεσβύτερος ætate pariter & officio, annum agens lxx. pontificatum tenente Eleuthero. Ann. clxxvi. vel sequenti scripsit adversus Hæreses; opus omnium primum, post mortem Tatiani an. clxxiv. post editam Theodotionis versionem, cum Commodum participem imperii admisisset Marcus an. clxxv. post aliquot à Polycarpi martyrio in sede Smyrnæenti successiones, scriptum; cum jam senuisset Irenæus, annum nimirùm agens circiter lxxx. Eleuthero adhuc in vivis agente. Ann. clxxxii. ætat. lxxxv. scripsit adversus Blastum & Florinum Epistolas, Victore pontifice, hanc, ut videtur, ob causam hoc anno, Commodi iii. Eusebio in Chron. & Chronici Alexandr. conditori insignis. Blastus Asianis favet in causa Paschatis, propterea Presbyterio dejectus. Inde initia litis cum ipsis Asianis. Ann. clxxxix. ætat. xcii. Commodi x. sub Victore habita est disputatio de Paschate, cui superstes fuit Irenæus, paulò postea defunctus. Certe ipsum scriptoribus Victoris exitu antiquioribus accenset Caius ipsius Irenæi (si Actis Polycarpi fides sit habenda) discipulus, sub Zephyrino ap Euseb. l. v. c. 28. SÆC. II. ab AD C.

Et hactenus quidem viri eruditissimi de annis Irenæi sententia, ἐκ τύπου descripta, remissâ pleniori tum explicatione, tum confirmatione ad ipsas Dissertationes propediem edendas. Quod verò Irenæus Martyr fuisse vulgò dicatur, id sequiorum potius sæculorum commentum censendum erit. Certe ignorasse videntur vetustiores, Tertullianus, Eusebius, Augustinus, Theodoritus: primus penè qui hunc ei titulum affingit, est auctor Quæst. & Respons. sub Justini nomine, non nisi quinti fortasse sæculi scriptor. Semel quidem Hieronymus Irenæum Martyrem vocat, Comment in Esai. c. lxiv. p. 240. sed fas erit dubitare, annon eo in loco vox *Martyris* in Textum irrepserit? Cum nusquam alibi Hieronymus ipsum Martyrem dicit, ne quidem in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de Irenæo ex professo agit.

SCRIPTA.

Adversùs Hæreses; seu *de Refutatione, & Eversione falsæ scientiæ Libri* V. in quibus de omnibus ad sua usque tempora Hæresiarchis, deque execrandis eorum dogmatibus & actis, agit; impias eorum objectiones refellit; quæstiones objectas diluit; veritatemque adversùs omnia ipsorum tela animosè propugnat. Deperditis Græcis, (nec enim refutari merentur, qui Irenæum Latinè scripsisse volunt) extat horum librorum *Latina versio*, vetusta satis, sed barbara imprimis, difficilis, & salebrosa. Recentiorem Tertulliano esse hanc Versionem, postremis verò S. Augustini temporibus antiquiorem, ac proinde exeunte sæculo iv. factam, dissertatione singulari demonstrabit doctiss. Dodwellus. Huic Versioni ortum dedisse videtur Hæresis Priscilliani, quæ veterum Gnosticorum dogmata renovavit. Habuit Marcum quendam Ægyptium præceptorem Priscillianus, quem cum Marco Marcosiorum apud Irenæum Antesignano nonnulli temerè confuderunt, in hunc forsan errorem lapsi, quasi Irenæus adversùs hunc Marcum ex professo scripserat. Dolendum planè est, originalem hujusce operis textum periisse. Ut verò damnum, aliquo saltem modo, resarciretur, perplurima ipsius Irenæi Græca nobis conservavit Epiphanius; plurima etiam Damascenus in Parallelis, quæ magno sanè Reipublicæ literariæ beneficio Græcè simul ac Latinè exhibuit P. Halloixius in Vitâ Irenæi, cap. 15. Scripsit, quæ hodie non extant, libellum *adversùs Gentes de Scientiâ, seu Disciplinâ* inscriptum; (Hieronymus * ex uno volumine duo fecit:) *Demonstrationem Apostolicæ prædicationis* ad Martianum fratrem; *Variarum Disputationum* sive διαλέξεων καὶ διαφόρων *librorum*; *De Ogdoade Commentarium*, cujus fini solennem illam & utilissimam adnotationem, sive adjurationem addidit, quæ habetur ap. Euseb. l. 5. c. 20. Ὁρκίζω σε τὸν μεταγεγράμμενον τὸ βιβλίον τοῦτον, κ. τ. τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, * De Script. c. 35.

SÆC. II. An. C. ab Χριστῦ, καὶ κατ' ἔνδειξιν παρουσίας αὐτοῦ ἧς ἔρχεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ἵνα ἐπιβάλλῃς ἀκριβῶς μεταγράψαι, καὶ καλοποιήσῃς αὐτὸ πρὸς τὸ ἀντιγραφὲν τοῦτο, ὅθεν μεταγράψῃ σπουδῶς, καὶ τὸν ὅρκον τοῦτον ὁμοίως μεταγράψῃς, καὶ θήσεις ἐν τῷ ἀντιγράφῳ. *Adjuro te, qui transcripseris hunc librum, per Dominum nostrum Jesum Christum, & per gloriosum ejus adventum, in quo judicaturus est vivos & mortuos; ut conferas, quod transcripseris, & diligenter emendes ad exemplar, ex quo transcripsisti: utque adjurationem istam similiter exscribas, & codici tuo inseras.* Porrò libro isto Valentinianos, cæterosque Gnosticos oppugnasse videtur Irenæus. Isti enim Hæretici putidissimam Æonum quorundam genealogiam commenti fuerant, quos in varios sexus dispertitos connubiis inter se junxerant, binos Æones connubio sociatos, Conjugationem vocantes: & ex primis quatuor Conjugationibus, sive octo prioribus Æonibus reliquos omnes originem ducere somniantes. Sed qui penitiùs ista scire velit, adeat Joh. Croium de totâ Gnosticorum Theologiâ doctissimè differentem, *Specim. Conjectur. in loca quædam Origenis*, &c. *Epistolam* etiam scripsit ad Blastum *de Schismate*; alteramque ad Florinum *de Monarchiâ*, seu *quod Deus non sit conditor malorum*: cujus pars extat ap. Eu-
De Script. c. 9. seb. loc. cit. Commentarium in Apocalypsin, cujus meminit Hieronymus: Denique *Epistolam Synodicam ad Victorem Episcopum Romanum de Pascbate*, ex quâ fragmenta quædam habet Eusebius l. 5. c. 24. Quin & *Epistolas* plures ad varios Episcopos de eâdem re scripsit. De quibusdam ejus operibus ita
* Cod. 120. Photius *, Εἰ καὶ ἐν τισιν αὐτῶν ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων ἀκρίβεια νόθοις λογισμοῖς κεκαλλώπισται. *In aliquibus Ecclesiasticorum dogmatum accurata veritas spuriis rationibus fucari videtur.* Fatendum sanè est, etiam in iis quæ supersunt, nævos quosdam inesse; qui si defendi non possunt, merentur excusari. Ex his maximè notari meretur, qui l. 2. adv. Hær. c. 39, 40. reperitur: Christum, sc. non nisi anno ætatis quinquagesimo munus propheticum aggressum esse: quique partim ex nimio disputandi fervore adversùs Gnosticos, qui Christum expleto anno ætatis suæ tricesimo primo terris excessisse voluerunt, oriri potuit; partim ex malè intellecto S. Johannis viii. 57. loco; præsertim accedente traditione quâdam falsâ; quam à Papia magistro, aut quovis alio, eum accepisse non malè forsan credi posset. Phrases quæ apud ipsum sæpius occurrunt, duriusculæ, & dictiones incommodiores, quæ forsan interpreti satis barbaro, ut plurimum ascribi debent, notare non est opus; ipse prudens lector facile animadvertet. Stylo usus est admodùm simplici & inelaborato; Nec enim, quod de se fatetur †, verborum artificium, neque sermonis
† Præfat. ad l. 1. vim, nec dictionis ornamentum, nec persuadendi facultatem ostendit: utpote quæ nec didicit, nec affectavit. Adde, quòd nativam dicendi simplicitatem, Barbarorum, inter quos degebat, linguam addiscendo, plurimum corrupit. Opera ejus prodierunt per Erasmum, *Basil.* 1526, 1534, 1548. 1560. f. *Paris.* 1563, 1567. 8°. *Genevæ* (cum notis Gallasii) 1570. f. *Basil.* (curâ Grynæi unà cum var. lect.) 1571. 8°. *Paris.* 1577. 8°. *Colon. Agr.* 1595. f. Inter omnes autem editiones præstantissima est *Parisiensis* An. 1639. fol. cum fragmentis Græcis, uberrimisque Fr. Feuardentii Commentariis, qui tamen omnia ad causam pontificiam stabiliendam obtorto collo trahere solet.

168. THEOPHILUS, Antiochenus, in omni sæcularis literaturæ genere eruditus: totus in variis Gentilium studiis, & per vanos superstitionum labyrinthos deerrabat; donec vi veritatis cogente, & validissimis Christianæ fidei argumentis victus, cultum Paganorum deseruit, & ad Christi castra confugit. Ad Episcopatum Antiochenum, mortuo Erote, circa an. clxviii. saltem anno sequente, promotus. Quam provinciam cum per annos xiii. summâ diligentiâ ac fide administraverat; sub Commodi Imp. initia, anno circiter clxxxi. cursum fœliciter absolvit. Scripsit ad Autolycum, amicum integerrimum, & Christianæ Religionis hostem acerrimum, *de Fide Christianorum & adversùs ejus calumniatores, libros III.* συγγράμματα, uti eos vocat Eu-
* L. 4. c. 24. sebius *, *institutionem fidei continentes*, typis excusos Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Basil.* 1555. Tom. I. ad calcem Justini M. *Paris.* 1615. 1636. Auctuar. Gr. Lat. Biblioth. Patr. cum notis Frontonis Ducæi, *Paris.* 1624. Tom. I. seorsim *Oxon.* 1684. 12°.

Extant

Extant etiam sub ejus nomine *Commentarii in Evangelia quatuor*; ex quibus multa in Commentarios suos transcripsit Hieronymus, *Lat.* Bibliothec. PP. Tom. ii. Latino cuidam Scriptori recentioris ævi, qui tamen eos ex genuinis Theophili Commentariis excerpsisse potuit, ascribendi potiùs videntur. SÆC. II. ab An. C.

Interierunt *Liber* ejus *contra Marcionem*, (quem tamen, crasso satis errore, adhuc extare scribit Joh. Conr. Danhawerus Christeid. Act. i. p. 604.) & *alter adversùs Hæresin Hermogenis*, in quo testimoniis ex S. Johannis Apocalypsi desumptis usus est. Commentarii item in Proverbia Solomonis, & in Evangelium (iidem forsan, ex quibus excerpti sunt Commentarii breves prædicti) qui mihi, inquit Hieronymus †, cum superiorum voluminum elegantiâ & phrasi non videntur congruere. Fragmentum ex Commentariis in Evangelium idem exhibet in Epist. ad Algasiam. Quæst. vi. ubi & Theophilum Evangelistarum quatuor in unum opus dicta compegisse ait. Alia denique καθηγητικὰ βιβλία, quibus Elementa fidei tradebantur, teste Eusebio *. † De Scripc. c. 25. * Loc. cit.

MELITO, Asianus, Vir pietate non minùs quam doctrinâ clarus. Vitam duxit cœlibem, & planè cœlestem; unde Eunuchum eum vocat Polycrates Ephesius *. additque illum ἐν ἁγίῳ πνεύματι πάντα πολιτευόμενον, *spiritu sancto afflatum cuncta gessisse*: eumque à pleriisque Christianorum Prophetam habitum esse testatur Tertullianus †. Tandem Sardibus Episcopus datus est, ibique demum sepultus, ἔνθα καὶ ἡ ἐκείνου ἐπισκοπὴ ἐστίν, ait Polycrates, *Domini de cœlis visitationem, in quâ resurrecturus est, exspectans*. Elegans ejus & declamatorium ingenium laudavit Tertullianus *. An. clxx. grassante persecutione sub M. Antonino, impudentissimisque delatoribus, qui ex imperialibus edictis occasionem captârant, Christianos affligentibus, Melito pro iis libellum Imperatori Apologeticum nuncupavit; ex quo quædam de Christianis, eorumque delatoribus habentur apud Eusebium l. 4. c. 26. Multa etiam alia scripsit, quæ injuriâ temporis interciderunt. Quorum tamen indiculum Eusebius & Hieronymus hunc in modum nobis tradiderunt. 170. * Ap. Euseb. l. 5. c. 24. † Ap. Hieron. de Script. c. 24. * Loc. cit.

Apologeticus, de quo supra. *De Paschate* libri ii. ex occasione controversiæ de die Paschatis celebrandâ nati: quorum etiam Clemens Alex. in Opere suo Paschali mentionem fecit. *De rectâ vivendi ratione, & de Prophetis, liber* unus. *De Ecclesiâ. De die Dominicâ. De Naturâ Hominis. De Creatione. De Obedientiâ sensuum fidei præstandâ. De Animâ, Corpore, & Mente. De Lavacro. De Veritate.* Περὶ πίστεως, *De Fide* (quidam Codices legunt Περὶ κτίσεως, *de Creatione*) *& Generatione Christi*, respectu proculdubiò habito ad illud, Proverb. viii. 22. Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ. *De Prophetiâ. De Hospitalitate. Liber* Clavis *Dictus. De Diabolo. De Johannis Apocalypsi.* Περὶ ἐνσωμάτου Θεοῦ, *De Deo* (non corporeo, sed) *corporato*, seu *corpore induto*, ut olim Ruffinus reddidit. *Excerptorum ex libris Vet. Testamenti* libri vi. Ex his ἀπομνημόνευμα, seu potiùs præfatio erat *Epistola* illa ad Onesimum fratrem, Catalogum librorum V. Testamenti continens, quæ integra extat ap. Euseb. loc. cit. In hoc Catalogo observare licet, deesse *Estheris* librum (quod & in Athanasii, Gr. Nazianzeni, & Leontii Catalogis videre est) forsan uti non malè arbitratur Sixtus Senensis *, quia tunc temporis tanquam indubitatæ fidei receptus non fuerit, Additamentis calci appositis, libri reliqui fidei litem moventibus: quin & *Nehemiæ* librum desiderari, sub *Ezræ* nomine olim comprehensum, cujus libro Appendicis vice inservivit: Librum denique *Sapientiæ* in eo recitari, quod non de libro Apocrypho ejusce tituli intelligendum est, sed de *Proverbiis Solomonis*, quæ sub eo nomine ab Hegesippo, Irenæo, omnibusque antiquis, teste Eusebio †, citari sunt solita. Quod magis etiamnum patet ex verâ loci istius lectione (viz. Σολόμωνος παροιμίαι, ἢ καὶ σοφία) ex Nicephoro, & MSS. Cod. à Valesio restitutâ. Periodum ex quodam Melitonis libro laudat Autor Chronici Alexandrini ad An. vi. M. Aurelii, & L. Veri, quâ non stipites ac lapides à Christianis, sed verum ac æternum Deum adorari prædicat Melito. Pauca etiam Fragmenta habes in Catenâ Græcâ in Genesin, cap. xxii. * Biblioth. Sacr. l. 1. p. 5. † L. 4. c. 22.

Extat sub ejus nomine Liber *De Transitu B. Virginis* (sed ab omnibus pro

SÆ C. II. ab An. C. spurio habitus etiam à Baronio an. xlviii. & clxxii. Sixto Senensi, Brasichallano, Possevino, Bellarmino, Labbeo, &c.) Lat. in Biblioth. PP. Tom. ii. Primus quod sciam sub Melitonis nomine citavit Beda (Retractat. in Acta cap. viii. & xiii.) qui nonnulla in eo S. Scripturæ veritati repugnantia notat; quæ propterea in Editionibus nonnullis omittuntur.

170. CL. APOLLINARIS, Hierapolitanus, eodem tempore claruit; Ecclesiæ Hierapolitanorum in Phrygiâ Episcopus constitutus. Flagrante eâdem persecutione, *Libellum Apologeticum* pro fidei nostræ defensione M. Aurelio Imp. obtulit: enascenti etiam in Phrygiâ, an. circiter clxxi. Montani Hæresi viriliter se opposuit, eamque missis ubique literis circularibus condemnavit. De Mortis modo vel tempore nil liquet. De eo ita Theodoritus *, ἀνὴρ ἀξιόπιστος, καὶ πρὸς τὴν γνῶσιν τ᾽ θείων καὶ τ᾽ ἔξωθεν παιδείαν περιττεύσας, *Vir laude dignus, & qui præter divinarum rerum cognitionem, externa quoque disciplina excultus fuit.* In eundem modum Photius †, ἀξιόλογος δ᾽ ὁ ἀνὴρ, καὶ φράσαι ἀξιολόγῳ κεχρημένος, *Vir sane præstans, & stylo præstanti usus.* E multis, quos scripsit, libris, iisque jam deperditis hi solummodò tituli ad nos pervenerunt. *Oratio pro fide Christianorum ad Imperatorem. Adversùs Gentiles libri* V. *De Veritate libri* II. *Contra Judæos libri* II. *Liber de Pietate*, teste Photio. *Adversùs Hæresin Cataphrygum* (de quo libro vid. infra in Asterio Urbano.) Scripsit item *literas* (nisi idem fuisse opus quis existimaverit) *super condemnatione Montani*, ejusque novæ Prophetiæ; quarum meminit Serapion Antiochenus ap. Euseb. l. 5. c. 19.

* Hæret. Fab. l. 3. c. 2.

† Cod. 14.

170. DIONYSIUS, Vir propter doctrinæ pietatem, vitæ sanctimoniam, morum gravitatem, sermonum eloquentiam, inter sui sæculi præsules celebratissimus, Corinthiorum Ecclesiæ episcopatum gessit, claruitque circa an. clxx. nec suæ tantummodò Ecclesiæ commodis prospexit, sed & communi omnium ferè aliarum urbium ac Provinciarum utilitati, missis ubique Catholicis epistolis, inservivit. Obiit Martyr, teste Græcorum Menæo, gladio percussus, Novembris xxix. idque forsan circa an. clxxviii. Scripsit *Epistolas* plures, quarum nulla hodie extat: earum tamen indicem texuit Eusebius *, ac post eum Hieronymus †. *Ad Lacedæmonios* unam, quæ rectæ fidei institutionem, & ad pacem, concordiamque argumenta, continebat. Alteram *ad Athenienses*, quâ eos ad fidei puritatem, & ad vitam evangelicam excitavit. Tertiam *ad Nicomedienses*, adversùs Marcionis Hæresim, ut veritatis regulæ firmiter adhærescerent. Quarta erat *ad Gortynenſium, cæteraſque Cretæ Eccleſias*, tum eorum, tum præcipuè Philippi ipsorum Episcopi laudes deprædicans, monensque ut ab Hæreticorum fraude ac versutiâ sibi caverent. Quinta *ad Amastrianos*, & ad reliquas Ponti Ecclesias, agebat de variis Scripturæ locis, de Nuptiis, & Castitate, deque Pœnitentibus, qui in grave quodvis delictum, seu Hæreticam pravitatem lapsi essent, benignè recipiendis. Sexta *ad Gnossianos*, in quâ Pinytum eorum Episcopum monuit, ne grave castitatis onus fratrum cervicibus tanquam necessarium imponeret, sed ejus, quæ in plerisque inest, infirmitatis rationem haberet. Septima *ad Romanos*, Soteri Episcopo eorum nuncupata, in quâ de summâ Ecclesiæ Romanæ munificentiâ, de suppetiis, exulibus, egenis, damnatis, & omnibus ubicunque Ecclesiis liberaliter sublevatis, deque Clementis Romani Epistolâ suo tempore in Ecclesiâ Corinthiaca legi solitâ, egit. Ex hâc Epistolâ quædam de Petri & Pauli in urbem Romam profectu citat Eusebius l. 2. c. 25. item alia de Ecclesiæ Romanæ moribus & institutis, l. 4. c. 23. Aliam denique scripsit *ad Chrysophoram* sororem fidelissimam, cui spiritale pabulum submini-stravit. Addam solùm, de quo conquestus est ipse Dionysius, se adhuc in vivis agente, Hæreticos quosdam Epistolas suas corrupisse, quædam ex illis expungentes, quædam adjicientes, οἷς, inquit, τὸ οὐαὶ κεῖται, *quos manet ferale illud*, væ vobis.

* L. 4. c. 23.

† De Script. c. 27.

HEGE-

SÆC. II. ab An. C. 170.

HEGESIPPUS, origine, ut videtur, Judæus, ad fidem Christi posteà conversus est. Steph. Gobaro apud Photium *, ἀρχαῖός τ ἀνὴρ καὶ ἀποστολικὸς, seu ut habet Eusebius †, ὅτι τ παρὰτοις τ ἀποστόλων ἡμῶν ὁ διαδοχῆς, quod Hieronymus ‖ ita reddit, *vicinus Apostolicorum temporum.* Natus quippe sub initia secundi sæculi, Romam instituto itinere, in variis, quas peregrinatus est, Provinciis cum viris Apostolicis doctrinâ & pietate celeberrimis sermones habuit, & ex iis Ecclesiarum origines, fideique incrementa curiosè pervestigavit. Romæ demum cum Aniceto Pontifice, populari suo, familiariter vixit, ibique ferè per decennium mansit, ab anno circiter clxx. usque ad Commodi principatum, quo imperante in vivis esse desiit: quod testatur Chronicon Alexandrinum ad an. Commodi 1. Primus erat, qui Historiam Ecclesiasticam condere aggressus est. Scripsit enim ὑπομνήματα τ ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, seu *Commentariorum Actorum Ecclesiasticorum libros* V. sermone quidem simplici, inquit Hieronymus *, ut quorum vitam sectabatur, dicendi quoque exprimeret characterem. Magno sanè Ecclesiæ damno hi Commentarii perierunt: nec ex iis aliquid supereſt, præter fragmenta quædam illustria, quæ nobis conservavit Eusebius: Nempe, *Historiam Martyrii Jacobi*, Fratris Domini, l. 2. c. 23. *De persecutione propinquorum Servatoris nostri*, l. 3. c. 20. *De Simeonis Cleopæ filii martyrio, & Ecclesiæ Hierosolymitanæ isto tempore statu*, l. 3. c. 32. *De ætate suâ*, l. 4. c. 8. *De Profectione ad Urbem Romam, & Sectis Judaicis*, l. 4. c. 22. Fragmentum item breviusculum ex ejusdem Commentariorum libro quinto exhibet Steph. Gobarus ap. Phot. Cod. 232. Quæ utut sitim nostram explere non poterunt, possunt saltem lenire.

* Cod. 232. † L. 2. c. 23. ‖ De Script. c. 22. * Loc. cit.

De ὑπομνήμασιν Hegesippo, vid. S. Ambrosium in Sæc. iv.

172.

PINYTUS, Vir eloquentissimus, Cnossi urbis in Cretâ antiquissimæ Episcopus, claruit, Hegesippi æqualis, an. clxxii. rigidioris disciplinæ observantissimus. Unicam ejus *Epistolam*, sed valdè elegantem (quæ temporis injuriâ interiit) memorat Eusebius †; quâ commonitoriæ Dionysii epistolæ de non imponendo castitatis jugo respondit, Dionysium quidem impensè laudans, simulque hortans, ut solidiorem cibum tandem impertiat, & transmissis iterum perfectioris doctrinæ literis plebem sibi commissam alere vellet, ne fortè lacteis sermonibus perpetuò enutriti homines, in infantili quâdam disciplinâ paulatim consenescant. Ex quibus infert Eusebius, in hâc Epistolâ & rectam Pinyti fidem, & solicitudinem de profectu plebis ipsi commissæ, eloquentiam quoque, & peritiam rerum divinarum, veluti tabellâ quâdam pictâ egregiè commonstrari.

† L. 4. c. 23.

172.

PHILIPPUS, & ipse eâdem ætate, an. scilicet clxxii. Cretensis Episcopus, Ecclesiæ Gortynensium Antistes, cujus laudes in suis ad Gortynenses literis magnoperè prædicavit Dionysius Corinthius: eò quòd ejus curâ Ecclesia Gortynensis egregiam laudem fortitudinis, & generosi animi communi omnium testimonio retulisset. Nihil de illo ampliùs tradiderunt Veteres, nisi quod luculentissimum *adversùs Marcionem librum* composuit, qui ad nos non pervenit.

172.

Vid. Euseb. L. 4. c. 25.

MONTANUS, ex Ardaban Mysiæ vico, Phrygiæ contermino, oriundus (unde Sectatores ejus Phryges & Cataphryges dicti sunt.) Circa an. clxxii. (ex Eusebii * calculo) novam Sectam condidit; & Prophetiæ donum sibi divinitùs concessum jactitans, Paracletum à Deo missum semet appellavit; adscitisque sibi duabus profligatissimis mulierculis, Priscillâ & Maximillâ, quas Spiritûs S. dono summum prophetici muneris apicem assecutas prædicavit, & in se Deum Patrem, in Prophetissis suis Spiritum S. inhabitare gloriatus, eo prætextu varios in vulgus errores spargebat. Errorum quos fovebant hi Cataphryges, summam, antiqui Scriptoris sub Prædestinati nomine à Sirmondo editi, verbis hic tradam, cap. 26. " Hi itaque adventum " Spiritûs Sancti à Domino promissum in se potius, quam in Apostolis, fu-

172.

* In Chron. ad an. 172.

" isse

SÆC. II. ab An. C.

"isse asserunt redditum. Secundas nuptias pro fornicationibus habent: & ideo "dicunt eas permisisse Apostolum Paulum, quia ex parte sciebat, & ex parte "prophetabat. Nondum enim venerat quod perfectum est. Hoc autem "perfectum in Montanum, & in ejus prophetissas, quas supra diximus, ve- "nisse delirant. Delectâ quasi in Hæreseos Metropolim, Pepuzâ Phrygiæ vico, ad hanc omnes tanquam ad novam Hierosolymam, salutis studiosos convenire voluit; unà cum prophetissis suis crebra vaticinia obscuris & ænigmaticis dictionibus involuta effudit. Exstaticis semper motibus correpti, & extra se planè positis similes, vaticinati sunt, & inter alia deliria, nullum post se Prophetam oriturum docuerunt. Ipsi interim lucro inhiantes, corrasis undique vasibus argenteis, pecuniâ, & pretiosis vestibus, credulam plebem emunxerunt. Martyres è sectâ suâ prodeuntes assiduò crepabant; quos tamen aut nullos esse, aut ob commissa scelera morte meritâ multatos fuisse, constanter affirmârunt Catholici. Ipse Montanus, ac Maximilla laqueo tandem sibimet-ipsis gulam fregisse dicuntur. Rigidioris disciplinæ, ac severioris pietatis observantissimi videri voluerunt; atque ideò nuptiis, & usu quorundam ciborum interdixerunt: matrimonii discidia docuerunt, & inter orandum, ut animi tristitiem, & affectatam quandam sanctitatem præ se ferrent, indicem manûs digitum naso imposuerunt, inde *Tascodrugitæ* cognominati: quòd illorum linguâ πασσὸς Paxillum, δρυῖγξ verò nasum significet. Detestando ritu in mysteriis eorum die quodam festo celebrandis usi feruntur: infantulum enim acubus æreis toto corpore pungentes, exceptum sanguinem sacrificiis suis adhibuerunt. Cætera Catholicam ferè doctrinam amplexi sunt. Scripsit suo & prophetissarum suarum nomine *Libros Prophetici*; ex quibus Fragmenta breviuscula habentur apud Epiphanium, loc. cit.

Vid. Euseb. l. 5. c. 16, 17, 18, 19. & Epiphan. Hæres. 48.

172. THEMISON, illustris Montani assecla, eodem, quo Montanus, tempore claruit, aut paulò post. Primò Catholicæ fidei addictus, ob cujus professionem vincula aliquamdiu pertulit, quibus deinde ope magnæ pecuniæ à Christianis corrogatæ semet exemit, & turpissimi facti horrore à Catholicis odio habitus, ad Montani castra transfugit, cujus Sectam Confessoris & Martyris titulo fretus, strenuè propugnavit, adeò ut Catholicos piissimos, Zoticum Comanensem & Julianum Apamenum Episcopos, Dæmonium quo Maximillam agitari credebant, coarguere volentes, authoritate nominis sui inhibuerit, Euseb. Hist. Eccl. V. 18. & Apostoli ad instar conscriptâ *Epistolâ Catholicâ*, ad recipiendam Montani prophetiam Ecclesias omnes hortari ausus sit; atque eos qui fideliores ipso extiterant, instituere aggressus, in Dominum, in Apostolos, & sacrosanctam Ecclesiam impiè locutus est. Non extat.

172. TATIANUS, genere Syrus, professione Sophista, cultu Gentilis, dein Christianus, Justini M. discipulus factus erat; quem Romam usque comitatus, Crescentis ibi odium, atque inimicitias expertus est. Post mortem Præceptoris, tanquam cœcus duce destitutus, in præcipitia se dedit. Inflatus enim arrogantiâ, & eloquentiæ tumore, novam quandam Hæresin condidit, damnans matrimonium veluti corruptionem, ac stuprum, immò τὸν γάμον τῆ διαβόλε, inducens adhuc à vino & animatis abstinentiam, aquâ solummodò etiam in sacris mysteriis adhibitâ: unde Sectatores ejus *Encratitæ*, & *Hydroparastatæ* dicebantur. Negavit præterea Adamo Salutem, & cum Valentino Æones quosdam invisibiles commentus est. Denique in *libro adversùs Gentiles* scribit animas humanas naturâ suâ mortales esse, beneficio verò divino immortales factas; ita tamen ut impiorum animæ cum corpore intereant, & cum eo iterum resurgant æternis pœnis plectendæ. Reversus in Orientem, Scholam primò aperuit in Mesopotamiâ, circa an. clxxii. M. Aurelii Antonini xii. (malè habet Epiphanius Antonini Pii.) Præcipuè verò Antiochiæ ad Daphnen, in Ciliciâ etiam, & Pisidiâ prædicavit. De Morte ejus nihil constat. Scripsit πολὺ τὸ πλῆθος τῶν συγγραμμάτων, inquit Eusebius *, *infinita volumina*, uti

Vid. Irenæi, l. 1. c. 31. Euseb. l. 4. c. 29. Epiphan. Hæres. 46. Theod. Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

* Loc. cit.

uti Hieronymus †: in quibus familiam ducit, omnium quos scripsit, κάλλιστός τε, καὶ ἀκριβεστάτου, *elegantissimus simul ac utissimus*, insignis ille *adversùs Gentiles Liber*; in quo repetitis ævi prioris temporibus, Mosen, cæterosque Prophetas omnibus, qui apud Græcos celeberrimi exstiterunt, vetustiores fuisse; Græcosque ipsos omnia penè sua, quibus gloriantur, studia à Barbaris accepisse convincit. Extat hæc *Oratio*, Gr. Lat. inter Orthodoxogr. *Basil.* 1551. 1553. Auctuar. Bibliothec. PP. *Paris.* 1624. adcalcem Justini Operum, *Paris.* 1615. 1636. prodiit etiam *Paris.* 1618. f. Ut Editiones Latinas mittam. *Catenam* insuper, sive *Harmoniam Evangeliorum* Eusebio *, & Theodorito memoratam contexuit, quam Διὰ τεσσάρων, seu Evangelium ex quatuor Evangeliis compositum nominavit: amputatis ex eo genealogiis, & aliis omnibus, quæ Dominum ex semine Davidis secundùm carnem natum ostendunt: eoque tanquam libro compendiario, fraude non animadversâ, usos esse non modò ejus Sectatores, verum & eos qui Apostolica dogmata sequebantur, testis est Theodoritus. Quin & erant, qui hunc librum *Evangelium secundum Hebræos* vocabant, quod ex Epiphanio * liquet. Latinè extat hæc *Harmonia Evangelica*, Orthodoxogr. Tom. I. & Bibliothec. Patr. Tom. ii. Ammonio Alexandrino perperàm ascripta, uti & Ammonii *Harmonia* Tatiano malè inscribitur. Quod ex Victoris Capuani Ammonianæ Harmoniæ interpretis errore primò ortum videtur, & facillimè agnoscitur ex Harmoniæ Tatiani notis in Theodorito & Eusebio repertis, quæ Harmoniæ Ammonio inscriptæ ad amussim conveniunt, & vicissim: (sed de hâc re vide plura in Ammonio) licèt eam ab Interprete Latino, viro sane non ineleganti multum mutatam fuisse lubens concesserim. Scripsit item librum *de Perfectione secundùm Servatorem*, quo matrimonium damnavit, & illicitum esse probare contendit. Fragmentum quoddam inde citat ac refellit Clemens Alex. Strom. l. 3. p. 460. *Problematum* etiam *librum* à Tatiano conscriptum memorat Rhodon ap. Euseb. l. 5. c. 13. *Chronicon* etiam ei affingit Ruffinus: Verùm errorem istum ex malè intellectis Eusebii (l. 6. c. 13.) verbis ortum esse constat. Ex reliquis operibus ne Tituli quidem ad nos pervenerunt. Unicum adhuc de eo referam, quod ex nonnullorum traditione habet Eusebius *, ausum illum esse dicta Pauli Apostoli elegantioribus verbis exprimere, utpote qui compositionem verborum illius corrigere studeret.

SÆC. II. ab An. C.

† De Script. c. 29.

* Loc. cit.

* Loc. cit.

Hist. Eccl. l. 6 c. 11.

* L. 4. c. 29.

BARDESANES, Syrus, Edessæ in Mesopotamiâ natus, claruit præcipuè circa annum clxxii. Vir Græcè & Syriacè doctus, sermone disertissimus, & in disputando acerrimus, ἐπ' ἄκρον δὲ τὴν Χαλδαϊκῆς δόξης ἐπλανᾶτο, inquit Eusebius †, *summam Chaldaicæ doctrinæ perfectionem adeptus.* Augaro Edessenorum principi, viro sanctissimo inprimis familiaris fuit, junctisque cum eo studiis, fidem Christianam fortiter asseruit, quam vitâ, scriptis, & disputationibus propugnavit. Id cùm jam per multos annos præstitisset, in errores Valentini (è cujus quidem Scholâ prodierat) dilapsus est. Quem proinde Epiphanius * comparat pulcherrimæ navi, benéque onustæ, quæ juxta ripas portùs tracta, totum mercimonium perdit, aliisque qui navim conscenderant, mortem infert. Extremum autem hæreseos istius virus non hausit: Legis enim ac Prophetarum libros, adeoque integrum Vetus ac Novum Testamentum agnovit: mortuorum licèt resurrectionem præfractiùs, quàm ipse Valentinus negaverit. Certè ex † Marino constat Bardesianistas in tribus præcipuè ab Ecclesiâ Catholicâ abiisse; asserentes 1. Præter Deum alium esse ἀρχὴν seu ῥίζαν, Diabolum nempe, quem ἀνυπαρξίᾳ καὶ ἀϋπόστατον esse affirmabant, omnis mali fontem & Autorem. 2. Christum non ex Muliere esse natum, sed carnem Cœlo detulisse. 3. Corpus non esse resurrecturum. Ex Eusebio † tamen constat Bardesanem postea doctrinam Valentinianam improbâsse; & cùm pleraque ejus dogmata fictas esse fabulas convicisset; ipse quidem sibi visus est ad rectiorem sententiam transiviisse, ita tamen, ut vetusti, atque inoliti erroris sordes non penitùs excusserit. Scripsit patriâ linguâ, viz. Syriacâ, *dialogos* quamplurimos, cum infinitis aliis opusculis, & in his contra *Marcionem*, atque omnes ferè Hæreticos, qui ætate ejus pullulaverant, multaque volu-

172.

† Præpar. Evangel. l. 6. c. 9. p. 273.

* Hæres. 56.

† Ap. Orig. Dial. contra Marcion. Sect. 3.

† L. 4. c. 30.

SÆ. C. II. ab An. C. volumina ex occasione persecutionis tunc temporis grassatæ composita; quæ Discipuli illius (quos plurimos habuit) ex Syriaco sermone in Græcum transtulerunt. Inter ea præcipuè eminebat *Dialogus* ille sanè luculentissimus *De Fato*, quem Antonino inscripsit. An verò M. Antoninum Imp. Eusebius intelligat, (quod Hieronymo videtur) an potiùs aliquem ex ipsius Bardesanis amicis, non satis constat. Prior tamen sententia verisimilior videbitur illi, quisquis perpenderit, quæ Epiphanius † tradit de Apollonio Antonini amico Bardesanem admonente, ut scipsum Christianum esse negaret. Cui viriliter, & ad confessionem usque se opposuit Bardesanes, mortem se non formidare dicens, utpote quæ necessariò futura sit, etiamsi Imperatori non contradiceret. Eundem proculdubio *dialogum* intelligit Epiphanius †, quando ait eum, dum in Abidam Astronomum contra Fatum disseruit, multa collegisse. Ex hoc *dialogo* amplum satis Fragmentum hodie extat apud Eusebium, Præpar. Evangel. l. 6. c. 10. cujus pars maxima totidem verbis habetur *Recognitionum Clementinarum* libro nono: adeò ut quis ab altero sua acceperit, incertum sit. Quin & fortè non sine ratione suspicari possumus, ipsum Bardesanem harum *Recognitionum* auctorem fuisse, uti supra in Clemente annotavimus. Librum *de Indorum Gymnosophistis* à Bardesane Babylonio conscriptum refert, & ex eo Fragmentum exhibet Porphyrius de Abstinentiâ l. 4. c. 17. cujus auctorem eundem cum nostro Bardesane fuisse veri non adeò dissimile est: præsertim cùm Porphyrius eum hâc notâ insigniat, ὁ ὀλίγῳ τῶν πατέρων ἡμῶν γενεᾷ, *qui parentum nostrorum temporibus fuit.* N. E.

† Loc. cit.

† Ibid.

174. Clem. Alex. Strom. l. 3. JULIUS CASSIANUS, Valentini discipulus, claruisse videtur circa an. clxxiv. *Docetarum* hæresin condidit: docens Christum non nisi phantasticum assumpsisse corpus: quin & in re matrimonii ac continentiæ paria cum Tatiano sensit. Plura de eo non liquent. Scripsit *Exegeticon libros* aliquot, (ex quorum primo quædam habet Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 320.) & librum περὶ ἐγκρατείας, ἢ περὶ ἐνοχίας, ex quo multa adducit idem Strom. l. 3. p. 465, 466.

175. † Adv. Hær. l. 3. c. 24. * De Mens. & Pond. num. 17. THEODOTION, gente Ponticus, (Ephesium vocat Irenæus † forsan quia ibi habitavit.) Claruit (ut nos docet Epiphanius *, qui tamen immani Metachronismo eum Symmacho posteriorem facit) sub secundo Commodo, i. e. M. Aurelii Veri filio, qui imperium iniit anno clxxx. Verùm notandum est, jam anno clxxv. Marcum imperatorem Commodum in imperii consortium admississe, adeoque Theodotionem pluribus antea annis inclarescere potuisse, ad minimum anno clxxv. Christianam fidem professus, Marcionis Pontici, popularis sui, qui quædam Ebionis dogmata suis miscuerat, Sectæ se dedit: unde & *Ebionita* aliquando appellatur. Tandem & isti Hæresi infensus, religionem Christianam penitùs deseruit, & detracto præputio ad Judæos defecit. Ab iis literas Hebræas edoctus, *Vetus Testamentum* Græcè transtulit, LXX. Interpretes præcipuè secutus; à quibus ait Hieronymus *, *simplicitate sermonis non discordat.* Hanc ob causam cæteris prælatus est; adeò ut Origenes, cum Hexapla sua conderet, quæ in LXX. ex Hebræo deerant, ex Theodotione supplenda censeret, asteriscis notata. Quin & totam Danielis Prophetiam non ex LXX, sed ex Theodotionis versione & olim & hodie legit Ecclesia. Unde & in vetustissimo Prophetarum exemplari, cujus meminit Cl. Usserius *, hunc titulum præfixum habuit Danielis liber: Δανιὴλ κατὰ Θεοδοτίωνα. *Hanc Translationem*, quæ in Hexaplis Origenianis quartum locum occupavit, edidisse dicitur Theodotion circa an. clxxxii. vel ut habet Chron. Alex. an. clxxxvi. Commodi vi. Certè antequam libros adversùs Hæreses scripserit Irenæus, qui tamen Eleuthero pontificem agente scripti sunt. Verùm cum scripserit Irenæus an. clxxvi. vel clxxvii. ut supra in Irenæo notavimus, necesse est, Theodotionem ante illud tempus versionem suam non modò adornasse, sed & edidisse. Paucula, quæ supersunt, fragmenta, apud Nobilium, Drusium, & in Londinensi LXX. editione anni 1653. 8°. & Bibl. Waltonens. Tom. vi. exhibentur.

* Comm. in Eccles. cap. 2. tom. 7.

* Syntagm. de 70. Interpr. c. 6. p. 58.

MU-

SÆC. II. ab An. C.

MUSANUS, non ignobilis hujus ævi Scriptor, floruit sub M. Aurelio, & L. Vero, circa an. clxxvi. quem iis accenset Eusebius *, quorum libri sinceram Apostolicæ traditionis, ac veræ fidei doctrinam continentes, ad sua tempora pervenerunt. Scripsit *Librum* elegantissimum *ad fratres quosdam qui ad Encratitarum Hæresin defeciverant*, N. E. 176. * L. 4. c. 21. & 28.

MODESTUS etiam eodem tempore claruit, anno nempe clxxvi. Scripsit *insigne adversùs Marcionem volumen*; in quo, teste Eusebio *, præ cæteris egregiè errores illius, ac dolos detegens, omnibus spectandos exhibuit. Monet Hieronymus †, alia quoque sub ejus nomine circumferri opuscula, sed ab eruditis, quasi pseudepigrapha repudiari. N. E. 176. * L. 4. c. 25. † De Script. c. 32.

ATHENAGORAS, nobilis Philosophus Athenienſis, non minùs Christianâ, quàm Gentilium Theologiâ, ac Scientiâ, celebris. Claruit circa an. clxxvii. Altum de eo silentium est apud Eusebium, & Hieronymum: nec ex Veteribus quisquam ejus meminit præter Methodium Patarensem, in cujus Excerptis è libro De Resurrectione Mortuorum, quæ apud Epiphan. Hæres. lxiv. & Photium, Cod. ccxxxiv. habentur, adducitur locus ex Athenagora, qui in Legatione ejus pro Christianis, p. 27. totidem verbis hodie reperitur. Bina post se reliquit opuscula; quæ & hodie extant: *Apologiam*, seu *Legationem pro Christianis*, M. Aurelio Antonino, & L. Aurelio Commodo, Impp. Armeniacis, Sarmaticis, & quod maximum est, inquit, Philosophis, oblatum, (anno clxviii. uti contendit Cl. Dodwellus *) in quâ petit, ut Christiani, non minùs æquo jure, quàm alii rei, apud tribunalia fruantur; deinde illos à flagitiis iis impingi solitis vindicat: postremò veteris Ecclesiæ more, Imperatoribus fausta omnia, ac fœlicia ex animo precatur. Alter libellus est *De Resurrectione Mortuorum*; in quo etiam Christianæ veritatis causam adversùs infideles agit. Primus hos libros Gr. & Lat. in lucem protractos edidit Sim. Grynæus inter Orthodoxogr. *Basil.* 1551. prodiit etiam *Libellus de Resurrect.* (Gr. Lat. *Paris.* 1541.) inter eadem Gr. Lat. *Basil.* 1555. Uterque Gr. Lat. *Paris.* 1557. Gr. *Lugd. Bat.* 1558. *Colon.* 1567. Gr. Lat. ad calcem Justini, *Paris.* 1615. 1636. f. Auctuar. Bibliothec. PP. *Paris.* 1624. Seorsim, *Oxon.* 1682. 12°. Apologeticus, *Paris.* 1577. 8°. *Lipsiæ*, 1684 8°. cum variorum notis. Libros XII. περὶ τῶν εἰς ἑαυτὸν, quos in Bibliothecâ Gesnerianâ latuisse volunt, sed non esse Athenagoræ, sed M. Antonini Imperatoris, vel solus titulus ostendit. 177. * Differt. Cypr. xi. §. 37, 38.

Extant sub Athenagoræ nomine *Amatoria*, seu *de vero & perfecto Amore*: Opus historicum, ex eorum librorum genere, quos Romanenses hodiè vocant. Librum (ni fallor) ex Oriente olim allatum Gallicè vertit, & ad Dominum de Lamané Cardinalis de Armaigniaco Secretarium, an. 1569. misit Martinus Fumeius, Dominus de Genillè. Tandem inter schedas suas repertum, an. 1612. edidit Bernardus de *San-Jorry*. Græca ubinam jam delitescant, mihi plane incompertum est. Versionem Gallicam vidi in instructissima Cl. Is. Vossii bibliotheca, & quia in paucorum manibus liber versatur, integrum titulum hîc apponere non gravabor.

Du Vray & parfait Amour; escrit en Grec par Athenagoras Philosophe Athenien: contenant les Amours honestes de Theogone & de Charide, de Pherecides & de Melangenie. A Paris chez Daniel Guillemot demeurant rüe des Cordiers demiere les Jacobins, M. DC. XII.

An genuinum sit Philosophi nostri opus non immeritò dubitari potest. Suspicari quis possit, scriptum ab eo esse ante susceptam fidem Christianam. Quod si ita sit, non pauca à recentiori manu accessisse, cuivis inspicienti facile constabit. Post hæc scripta, & jamjam Prælo mittenda, incidit in manus meas Cl. Huetii de Origine fabularum Romanensium Diatriba, è Gallico non ita pridem Latinè versa, in quâ de hoc opere ejusque Autore prolixè disserit, omnia miro ingenii acumine expendit, volvit, revolvit, objicit, objectiones

SÆC. II. ab An. C.

ctiones proprias solvit, fatetur etsi Græcum Exemplar non viderit, tamen ex interpretationis lectione, asseverare, se non dubitare, Fumeium id operis Athenagoræ, Apologiæ Autori, non sine ratione aliqua probabili ascripsisse; nihilominus Athenagoræ nostro abjudicat; quin & eò usque devenit, ut levissimâ quidem conjecturâ ductus suspicetur Philandrum Vitruvii Commentatorem, hominem undequaque doctissimum & Cardinali Armeniaco percharum, quo suas opiniones aliqua antiquitatis autoritate fulciret, & Cardinali arti Architectonicæ impense dedito speciosius commendaret, opus istud in quo tot Architectonicæ peritiæ vestigia exhibentur, ex proprio cerebro confinxisse, atque ita Lamanæo Protonotario, & interpreti Fumeio fucum feciſſe; quod quidem emunctæ naris viris ægre unquam persuadebit vir eruditissimus. Interim ipsum librum miris effert laudibus; Quidquid sit, inquit, illud certe opus acutè, & solerter inventum est, artificiosè deductum eximiis sententiis, & præclaris Ethicæ præceptis illuminatum, magna jucundissimarum Imaginum sapientissimè dispositarum varietate condecoratum, ibi sunt verisimiles eventus, è re ducta episodia, distincta dicendi genera, honestas ubique religiosius observata, nihil hic humile, nihil accersitum, nihil quod Sophistarum puerilitatem redoleat.

177. HERMIAS, Philosophus Christianus, cujus neque patriam, ætatem, genus, nec vitæ institutum, ullâ sedulitate indagare potui: ideò hîc locum habet, quia cum cæteris hujus sæculi Apologistis, & forsan non immeritò, conjungi solet. Scripsit *διασυρμὸν τῶν ἔξω φιλοσόφων*, seu *Gentilium Philosophorum irrisionem*: in quâ dissentientes Philosophorum sententias, *De Deo*, *De Animâ*, &c. inter se committit, atque falsè & eleganter ludibrio exponit. Extat, Gr. & Lat. cum Cydonio, *Basil.* 1552. ad calcem Justini, *Paris.* 1615. 1636. & in Auctuar. Bibliothec. PP. *Paris.* 1624. Tom. i. Bigneus equidem, aliique Bibliothecæ PP. Editores quarti sæculi scriptoribus annumerarunt, nullâ tamen authoritate freti.

177. MARTYRES Lugdunenses, circa an. clxxvi. grassante persecutione (de quâ infra) dum in vinculis adhuc essent, varias scripserunt *Epistolas*, pro pace Ecclesiæ & adversùs Montanistas, partim ad fratres in Asiâ & Phrygiâ degentes, partim ad Eleutherum Romanæ Urbis Episcopum (qui & ipse, testante Tertulliano *, Montanistici erroris labe infectus fuerat) eâ ratione quasi legatione fungentes. Has literas Romam perferendas Irenæo adhuc Presbytero, Martyres dederunt, eumque per eas Eleuthero commendarunt: quarum fragmentum aliquod exhibet Eusebius, l. 5. c. 4.

* Adv. Prax. cap. 1. p. 501.

177. ECCLESIA Viennensis, & Lugdunensis in Galliâ, persecutione adversùs Christianos, tum in aliis provinciis, tum præcipuè in Gallia, speciatim verò in Civitate Lugdunensi, exardescente, (in quâ Pothinus Reverendiss. Ecclesiæ Lugdunensis Præsul anno ætatis suæ xc. Attalus Pergamenus, Sanctus Diaconus Viennensis, Blandina nobilis fœmina, Alexander medicus, aliique plures, gravissima tormenta passi, martyrii coronâ redimiti sunt,) totam penè *persecutionis hujus Lugdunensis historiam* literis suis comprehensam ad Asiæ, Phrygiæque Ecclesias miserunt; judicium adhuc suum religiosum imprimis & orthodoxum subnectentes de Montano Propheta, ejusque dogmatibus, quæ Ecclesias Phrygianas tunc temporis maxime turbarunt. Extat maximam partem integra ap. Euseb. l. 5. c. 1, 2, 3.

180. MILTIADES, Rhetor, *Ecclesiarum Sophista* Tertulliano * dictus. Claruit sub Commodi initia, anno circiter clxxx. Plura sui in divinis Scripturis studii monumenta reliquit: nempe *Apologeticum pro Christianâ*, *quam ipse profitebatur*, *Philosophiâ*, *πρὸς τὰς κοσμικὰς ἀρχοντας*, ad principem illius temporis, inquit Hieronymus ‖, nisi potiùs cum H. Valesio, exponendum sit, Provinciarum præsides. Condidit etiam *librum adversùs Montani Hæresim*, *περὶ τοῦ μὴ δεῖν προφήτην ἐν ἐκστάσει λαλεῖν*, *non decere Prophetam in ecstasi loqui*: quem

* Adverſ. Valentin. c. 5. Euſeb. l. 5. c. 17.
‖ De Script. c. 39.

Ano-

Anonymus ille (apud Euseb. l. 5. c. 17.) contra Cataphrygas Scriptor in compendium redegit. Scripsit item tum *contra Gentes*, tum *adversùs Judæos*; utrumque argumentum binis voluminibus executus. N. E. SÆC. II. ab An. C.

PANTÆNUS, an Patriâ Siculus, an Palæstinus, & ab ultimâ origine Hebræus, quod ex Clementis Alexandrini *, & Eusèbii † verbis colligunt nonnulli, prorsus incertum est. Eum Clemens Alexandrinus, cui erat præceptor, *Apem Siculam* vocat, Prophetici & Apostolici prati flores decerpentem, si modò (uti vult Eusebius) de Pantæno verba ejus sint intelligenda. Unde eum Siciliâ oriundum esse arbitratur Valesius: & fortassis non improbabile erit illum Siculis Parentibus ortum, Alexandriæ natum esse. Erat è Sectâ Stoicâ Philosophus Christianus, iis usus magistris, teste Photio *, qui Apostolos vidissent: quod verò sequitur, apud me haud parem fidem meretur, ob tam longum temporis intervallum, Pantænum scilicet nonnullorum ex ipsis Apostolis auditorem fuisse. Sub primordia Commodi Imp. circa an. clxxxi. Scholæ Catecheticæ quæ Alexandriæ ἐξ ἀρχαίου ἦν, (ut habet Eusebius *) ab ipsius Marci Evangelistæ temporibus, (uti Hieronymus †) floruerat, præfuit. Tanto animi ardore erga verbum Dei æstuabat, ut Orientis nationibus Evangelium prædicaverit; à Demetrio Episcopo Alexandrino, rogantibus istius gentis Legatis, ad ipsam usque Indiam missus: Ubi Evangelium S. Matthæi Hebraicis conscriptum literis, à Bartholomæo Apostolo ibi olim relictum, apud quosdam Christi notitiâ imbutos reperit, illudque revertens Alexandriam secum detulit. Post reditum Gymnasium Alexandrinum denuò regebat, eoque munere ad obitum usque, qui non nisi imperante Antonino Caracalla, circa an. ccxiii. contigit, functus est. Erat, inquit Eusebius *, τῶν ἀπὸ παιδείας ἀνὴρ ὀνομαστότατος, *Vir doctrinæ causâ celeberrimus*, qui partim vivâ voce, partim scriptis Divinorum Dogmatum Thesauros exposuit. Scripsit quippe multos *in sacram Scripturam Commentarios*, ex quibus paucula quædam, sed non κατὰ λέξιν, in Theodoti Eclogis Græcis citantur. N. E. 181.

* Stromat. l. 1. p. 274.
† L. 5. c. 11. Loc. citat.
L. 5. c. 11. Annotat. p. 95.
* Cod. 118.
* Loc. cit.
† De Script. c. 36.
* Loc. cit.

ASTERIUS URBANUS, Episcopus, an Presbyter, incertum; Zoticum certè Otrenum compresbyterum appellat. Claruit circa an. clxxxviii. Cùm Ecclesiam Ancyræ in Galatiâ ab Hæreticis Cataphrygibus, eorumque Pseudo-Prophetis turbatam deprehendisset, continuatâ per plures dies in publico Ecclesiæ istius loci conventu disputatione, de singulis controversiæ capitibus ab iis propositis ubertim atque eloquenter disseruit, & fugatis Hæreticis Ecclesiam Ancyranam maximè confirmavit: cumque Presbyteri Ancyrani enixè ab eo petiissent, ut eorum quæ contra veritatis adversarios dicta fuerant, commentarium apud eos relinqueret, id quidem tunc temporis distulit, postea autem id munus injungente Abercio Marcello (an idem sit cum Abercio Hierapolitano, de quo supra, viderint eruditi) *argumenta sua contra Cataphrygas* tribus libris complexus est, & Marcello nuncupavit. Hos Rufinus *, & ex eo alii Apollinari Hierapolitano, Hieronymus ‖ Rhodoni, aliquando etiam Apollonio tribuunt. Ex Eusebii verò notâ fragmentis ejus appositâ constat Asterium quendam Urbanum istorum librorum auctorem esse. Extant fragmenta quædam aurea de Montano, ejusque Sectâ, apud Eusebium, l. 5. c. 16, 17. 188.

* Hist. Eccles. l. 5. c. 18.
‖ De Script. c. 37, 39, 40.

APELLES, *Senex* appellatus, Marcionis auditor, Luciani condiscipulus, à quibus tamen diversam Sectam instituit, postquam ob stuprum commissum à Præceptore suo ejectus fuerat. Claruit anno clxxxviii. Christi corpus voluit, nec merum esse phantasma, nec crassiorem substantiam; sed aereum sibi corpus illum de cœlo descendentem contexuisse, idque ascendentem aeri reddidisse. Unum quidem omnium rerum principium esse docuit, nempe Deum, qui cum malos Angelos creâsset, ex iis uni mundum creandum commiserit. Carnis resurrectionem negavit. Legem & Prophetas repudiavit. Fidem denique Christianam examini qualicunque subjici no- 188.

Vid. Euseb. l. 5. c. 13. Tertull. de præscrip. propè finem. Augustin. de Hæres. num. 23. Epiphan. Hæres. 44.

SÆC. II. An. C. ab noluit; unumquemque autem, in eâ quam semel imbibisset, opinione perstare debere contendit. Habuit, teste Tertulliano *, privatas, sed extraordinarias Lectiones suas, quas appellat φανερώσεις cujusdam puellæ, cui nomen erat Philumene, quamque quasi Prophetissam secutus est Apelles. Edidit præterea libros, quos inscripsit, *Syllogismorum*, in quibus probare annisus est, omnia quæcunque Moses de Deo scripserit, non vera esse, sed falsa. N. E.

* Ibid.

189. RHODON, ex Asiâ oriundus, claruit circa an. clxxxix. Romæ dum vixit, Tatianum Justini M. Discipulum Præceptorem nactus est. Contra Marcionitas præcipue militavit, & cum Apelle colloquium habuit: in quo simplicem planè, & mediocris ingenii hominem facilè convicit, ac fugavit. Varios conscripsit libros, & cum reliquis præcipuum *adversùs Marcionis Hæresim* Callistioni nuncupatum; in quo Sectam Marcioniticam suâ ætate in diversas scissam esse sententias narravit, Auctores illius dissidii referens, & mendacia à singulis excogitata diligenter coarguens. Ex hoc opere quædam habet Eusebius, l. 5. c. 13. Scripsit etiam *Commentarium in Hexaemeron*, & *Quæstionum* à Tatiano propositarum circa obscuros atque involutos S. Scripturæ locos, solutiones peculiari se opere editurum esse pollicitus est. N. E.

190. EZECHIEL, Poeta, *Historias Judaicas* Tragico carmine complexus, religione Hebræus an Christianus, non liquet. Claruit ante an. cxc. Clemente Alexandr. * antiquior, qui ex eo quædam adducit. Nec de ætate ejus certius quidpiam statui potest. Doctissimi Le Moyne † conjectura à vero non longè recedere videtur, Ezechielum nostrum Drama suum post excidium Hierosolymitanum, & Gentis Judaicæ dispersionem, vel paulò post tempora Barcosbæ, composuisse; ut Judæos tantâ calamitate obrutos solaretur, & eorum animos erigeret spe futuræ liberationis, & novi cujusdam Mosis, qui captivos Judæos in libertatem assereret; sicut Moses olim Hebræos sub Pharaonis jugo gementes & obrutos tandem liberaverat: cujus rei (Mosaicæ liberationis) *Historiam* contexuit Ezechielus carmine Dramatico, cui titulum fecit Ἐξαγωγὴ, sive *Eductio Hebræorum*. Extat Fragmentum ingens Gr. Lat. *Paris.* 1609. 8°. & in Appendice Bigneanâ ad Bibliothec. PP. *Paris.* 1624. p. 153.

* Strom. l. 1. p. 344.

† Observat. ad Var. Sacra. Tom. 1. p. 336.

190. ANONYMUS, Autor *Testamenti* XII. *Patriarcharum*, exeunte hoc sæculo circa an. cxc. scripsisse videtur, certè ante Origenem, à quo citatur in Homiliis in Genesin & Josue. Judæus an Christianus fuerit Autor, haud liquidò constat, Judaizans fortè Christianus, quales isto ævo non pauci exstiterunt. Liber sanè ineptiis non vacat, plurimis tamen Ethicis Præceptis iisque melioris quidem notæ passim refertus. In eo singuli ex duodecim Jacobi filiis jamjam morituri, ad astantem progeniem de virtutis alicujus studio vel vitii fugâ verba facere finguntur; ac istiusmodi præcepta nepotibus suis Testamenti vice delegant. Extat Latinè ex versione Roberti Grosthead Lincolniensis Episcopi anno 1242. factâ, in Orthodoxogr. p. 842. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ii. Græcè quinetiam MS. penès virum Cl. Thomam Smith, S. T. D. Coll. Magd. Oxon. Socium, (& ni fallor apud alios) qui, se editionem Græco-Latinam adornaturum esse, mihi dudum affirmavit.

190. SERAPION, magni nominis hoc tempore Præsul, An. cxc. ad Episcopatûs Antiocheni culmen evectus est: quod viginti & ampliùs annis tenuit. Impugnandæ Hæreticæ pravitati, non minore diligentia & calore, quàm priores istius loci Episcopi, incubuit. Scripsit *Epistolam ad Caricum, & Pontium, Ecclesiasticos viros, adversùs Montani Hæresim*: cujus pars quædam extat apud Eusebium l. 5. c. 19. cum subscriptionibus quorundam Thraciæ Episcoporum, Aurelii Cyrenii Martyris, Ælii Publii Julii (Develti, Coloniæ Thraciæ Episcopi) aliorumque: qui literas ad Asiæ, Phrygiæque Ecclesias, Montanismum damnantes misisse visi sunt. *Ad Domninum* quoque, qui Persecutionis

secutionis tempore à fide Christi ad Judæorum superstitionem desciverat, *volumen* exaravit. Item *Librum de Evangelio Petri* (quod ab Hæreticis quibusdam sub Apostoli nomine circumferebatur) quæ in eo falsa erant, coarguentem, in gratiam quorundam ex Rhossensi Paroeciâ, (urbs ea est in Syriæ & Ciliciæ confinio) qui ex occasione illius Evangelii ad doctrinam à rectâ fide alienam declinaverant. Ex eo fragmentum habes ap. Euseb. l. 6. c. 10. Quin & plures alias breves Epistolas, Auctoris sui δοκίσεις, inquit Hieronymus ‖, & vitæ congruentes. § Æ. C. 11. ab An. C. ‖ De Script. c. 41.

APOLLONIUS, cujus neque genus, neque patriam prodiderunt Veteres. Clar. circa ann. cxcii. Peculiare *adversùs Cataphrygas volumen* condidit, quo perniciosissimos eorum errores abundè & luculentissime confutavit; tum falsas Prophetias, quæ ab illis venditabantur, verbatim expendens, tum vitam, moresque eorum, qui Hæresis illius auctores fuerant, discutiens. Ex hoc fragmenta quædam reperiuntur ap. Eusebium l. 5. c. 18. Tertullianus, jam Montanista, editis sex libris πρὸς ἑτεροδόξους, septimum propriè adversùs Apollonium elaboravit; in quo omnia quæ Apollonius arguit, defendere fategit. Diversus ab hoc est alter ille Apollonius, genere, atque opibus clarus, & qui in humaniorum literarum & Philosophiæ scientiâ eximius habebatur; cujus meminit Eusebius *, quique Commodo imperante, Romæ martyrio coronatus est. Hunc Scriptoribus Ecclesiasticis accenset Hieronymus †, aitque illum Insigne *Volumen pro fide sud* composuisse, quod in Senatu legit. Verùm id non dicit Eusebius, sed solummodò Apollonium, à Perenne Judice rogatum, pro fidei suæ defensione, coram Senatu elegantissimè peroràsse. Quicquid sit, *Orationem* istam sive ex scripto recitatam ab Apollonio, sive ex ore dicentis ab actuariis exceptam unà cum Actis Martyrii ejus Eusebius Collectioni suæ Antiquorum Martyriorum inseruit. Verùm utrumque opus jamdudum periit. 192. * L. 5. c. 21. † De Script. c. 42.

VICTOR, natione Afer, defuncto Eleutherio, an. cxcii. juxta Dodwellum clxxvii. Romanæ Ecclesiæ gubernaculis admovetur. Vir ex gentis suæ genio subiratior, Ecclesiis Asiaticis ob diversam Paschatis celebrandi consuetudinem infensissimus erat: quas idcircò tanquam rectæ fidei contraria sentientes, à communione abscindere non modò conatus est, (uti rem istam emollit H. Valesius) quin & συλλήδην γε διὰ γραμμάτων, ἀκοινωνήτους ἅπασι πάσης τοῦ ἐκείσε ἀναπτύσσων ἀδελφότητος, ipsissima sunt Eusebii * verba: *datisque literis, universos qui illic erant, fratres proscribit, & ab unitate Ecclesiæ prorsus alienos esse pronunciat.* Quamobrem ab omnibus ferè illius ætatis Episcopis, præcipuè à S. Irenæo, acerbiùs perstringebatur. Obiit martyrio affectus, juxta vulgarem calculum anno cci. Scripsit, teste Hieronymo †, super Quæstione Paschæ, & alia quædam Opuscula. N. E. 192. * L. 5. c. 24. † De Script. c. 34.

THEOPHILUS, Cæsareæ Palæstinæ Episcopus, Irenæo & Victori ætate par. Claruit circa annum cxcii. Scripsit nomine Synodi Cæsariensis *Epistolam* valdè utilem super quæstione Paschali, quæ tunc temporis vehementiùs exagitabatur; cujus mentionem faciunt Eusebius *, & Hieronymus †. Habentur ap. Bedam lib. de Æquinoct. & Bucherium Comment. in Victorii Canon. Pasch. sub Philippi cujusdam nomine *Acta Synodi Cæsariensis circa quæstionem Paschatis celebrandi à* Theophilo anno cxcvi. habitæ. 192. * L. 5. c. 23. † De Script. c. 43.

THEODOTUS, Patriâ Byzantinus, arte quidem Coriarius, verùm literis apprimè eruditus. Claruit an. cxcii. Fervente persecutione Christum negans, relictâ Patriâ, Romam profugit; ubi à quodam agnitus, & fœdissimæ defectionis à Christi fide incusatus, ad sui excusationem vanum dogma commentus est, atque ita jactare cœpit, se *non Deum*, sed *hominem* negâsse: Interrogatus autem, *quem demum hominem? Christum*, inquit, *hominem negavi.* Hinc arreptâ occasione, novam Hæresim excogitavit, ob id à Victore Papâ excommunicatus circa an. cxciv. Nec de ejus Hæresi quid amplius habent Epiphanius & Theodoritus: Istius tamen capita (qualia 192.

SÆC. II. ab An. C.

(qualia in Excerptis ejus hodiè reperiuntur) summa ferè hæc fuerunt. Christum à Patre ante mundum conditum, creatum fuisse, ut ab eo mundus deinceps crearetur: Hunc quidem patris esse imaginem perfectissimam, ei tamen substantiâ dissimilem, & dignitate inferiorem. Solum Deum patrem esse immaterialem, Filium autem, omnesque Angelos materiales esse, subtili scilicet quâdam materiâ constantes, sic ut Angeli minùs tenui corpore induantur, quàm Deus Filius, & ex iis alii aliis pro dignitatis gradu corporis subtilitate præstent: Quinetiam tam Christum quàm Angelos figuris quibusdam,& formis externis circumscriptos esse,quoad nos quidem invisibilibus, inter illos autem facilè conspicuis: in Angelis adhuc dari sexûs differentiam: Animas etiam & Dæmonas corporales esse, aliter enim inferni pœnas ab iis sentiri non posse. Christum à primo rerum principio incarnatum fuisse, λόγῳ enim πνεῦμα tanquam vehiculum semper adfuisse, cumque in terras descenderet, his adjuncta esse ψυχὴ & σῶμα; ut eo modo humanis oculis visibilis redderetur. Ipsi porrò Jesu redemptione opus fuisse, quam columbæ post baptismum immissæ beneficio obtinuit. Deum patrem in Christo patiente passum esse, quatenus filius est pars patris, ab eo emanans. Distinctione deinceps factâ inter θεῖον & ἀνθρωπικὴν ψυχὴν (qualem ferè inter νοῦν & ψυχὴν faciunt Platonici) docet, à Christo ante passionem recessisse divinitatem suam, & ψυχὴν πνευματικὴν sive θεῖον, recedente sc. essentiâ, quâ indutus erat in Jordane baptizatus. Astra, sive potius Angelos astra moderantes, fatum quoddam rebus omnibus, & humanis actionibus, vi suâ naturali inducere; adeoque eo tantùm fine Christum carnem nostrum induisse, ac passum esse, ut in se credentes ab isto fato, & actionum necessitate liberaret. Habentur ad calcem Operum Clementis Alex. *excerpta bina* amplissima ex scriptis Theodoti, quorum prius desumptum est ex Theodoti libro cui titulus videtur fuisse Ἀνάλυσις διδασκαλία, alterum ex ejusdem Περιστικοῖς. In iis tamen quædam insunt, quæ aliunde etiam accepta credi possunt. Quid quòd an ejusdem sit Auctoris utrumque Excerptum, tum propter styli, tum propter dogmatum differentiam, meritò dubitari posset. Utrum verò ab ipso Clemente consarcinata hæc fuerint, an ab alio quodam, parùm liquet. Vid. Clementis Alex. Hypotyposes in articulo sequente. N E.

192.

T. FL. CLEMENS, patriâ Alexandrinus, vel ut alii, Athenienſis; nisi potiùs illum origine Athenienſem, domo Alexandrinum fuisse dicamus. Claruit ab an. cxcii. Ætatem, laxiore quidem sensu, ipse signare videtur *, ubi de seipso loquens, primis Apostolorum temporibus proximum se fuisse testatur. In omni Politioris literaturæ genere ad summum usque gradum institutus. Plures in Theologicis præceptores habuit, ἀνδράσι μακαρίοις, καὶ τῷ ὄντι ἀξιολόγοις, *Viros beatos, & revera præstantissimos*, à quibus vivam illam, atque efficacem Apostolorum doctrinam audire meruit. Unum in Græciâ Ionicum, (quem Baronius † Dionysium Corinthium, vel Caium fuisse arbitratur) alterum in Magnâ Græciâ, (quem Theophilum Patriarcham Antiochenum fuisse idem existimat,) hunc ex Cœlosyriâ, illum ex Ægypto oriundum. In Oriente cuidam Assyrio (quem alii Bardesanem, alii Tatianum fuisse volunt) adhæsit, in Palæstinâ Hebræo (qui Baronio Theophilus Cæsareæ Episcopus videtur, rectiùs Theodotus.) Novissimum præceptorem consecutus est Pantænum, sub cujus disciplinâ Divinarum Scripturarum studiis incubuit; ejus vices in Scholâ Catecheticâ regendâ, dum in itinere Indico versaretur Pantænus, circa an. cxci. tenuit, & morienti in isthoc munere successit. Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyter, non Præsul (ut vult Jac. Gaddius) vigente jam persecutione Severianâ, solum vertere coactus, in Orientem se recepit, atque Hierosolymis versatus est; ubi, testante Alexandro Episcopo ‖, Ecclesiam Christi & confirmavit, & magnopere auxit. Inde Antiochiam proficiscitur: demum Alexandriam reversus, obiit forsan circa exitum Antonini Caracallæ, saltem ejus temporibus non diu supervixit: De illo enim, quasi jam vitâ functo loquitur Alexander Hierosolymitanus, in Epistola * ad Origenem. *Vir*, inquit prædictus Alexander †, ἀοίδιμος, καὶ μα-

* Strom. l. 1. p. 274. & ap. Euseb. l. 5. c. 11. l. 6. c. 13.

† Annal. tom. 2. ad an. 185.

De Script. non Eccles. tom. 1. p. 128.

‖ Ap. Euseb. l. 6. c. 11.

* Ap. Euseb. l. 6. c. 14.

† Ap. Euseb. l. 6. c. 11.

μακ-

ανηρ, de quo Cyrillus Alexandrinus, & Theodoritus *, ἱερὸς ἀνὴρ, καὶ πολυ- SÆ C. II. ab An. C.
πειρία ἄκρως ἀπολαμπόμενος. *Vir Sanctus, & qui doctrinæ copiâ omnibus antecelluit.* Teſtes adſint inſignia, quæ conſcripſit, volumina. *Plena*, inquit Hieronymus †, *eruditionis & eloquentiæ, tam de Scripturis divinis, quàm de ſæcularis literaturæ inſtrumento*; & alibi *. *Quid in illis indoctum? immo quid non è medio Philoſophiâ eſt?*

* Hæret. Fab. l. 1. c. 6.
† De Script. c. 38.
* Ep. ad Magnum, tom. 2. p. 327.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Protrepticon ad Gentes, in quo Gentiles redarguit, eoſque ad Chriſtianam Philoſophiam amplectendam hortatur.

Pædagogus, libros iii. complexus, in quo Gentilem jam converſum ad vitam, moreſque verè Chriſtianos informat.

Hymnus in laudem D. N. J. C.

Stromateon libri viii. poſt mortem Commodi Imp. ſcripti: Πλείστης χρησιμαθείας ὕμνησεν, inquit Euſebius *, *variâ utiliſſimæ eruditionis copiâ referta*: in quibus adultos, καὶ τὰ αἰδιώτερα γυμνασιώτερα ἤχρηλας, *ad pleniorem, & perfectiorem rerum ſacrarum cognitionem inſtituit*; & non ſolùm ex ſacris literis plurimos inſternit floſculos, verùm etiam ex Gentilium libris, ſi quid fortè ab illis commodè dictum eſt, commemorat: varias Græcorum ſimul ac Barbarorum explicans opiniones, falſa quoque Hæreſiarcharum Dogmata coarguens, multipliceſque recenſens Hiſtorias ποικίλην πολυμαθῆ παιδείαν, *uberrimam* nobis *promiſcuæ eruditionis materiam* ſubminiſtrat. Quapropter hoſce Commentarios Στρώματα, *Stragulas*, ſeu *Sermones variegatos* ab eo dictos ipſe ‖ nos docet. In hiſce libris quædam ἐκ ὑγιῶς dicta haberi Photius * obſervavit. Plures ejus nævos tum Hiſtoricos tum Chronologicos, tum etiam Theologicos ὡς ἐν πολλῷ notat D. Blondellus de Sybillis, l. 1. c. 6. Photius de Clementis ſtylo, præſertim in Protreptico & Pædagogo hæc habet †. Ἡ φράσις ἀνθηρὰ, καὶ ὡς ἔγγιστα ἡρμοσμένη μετὰ τοῦ ἠθικοῦ, καὶ ἡ πολυμάθεια ἐμπρέπουσα. *Dictio ipſa floridior, ad attemperatam quandam gravitatem non ſine jucunditate aſſurgit, cui & varia illa, quæ in ea eſt, rerum cognitio apprime convenit.* In Stromatis verò, neque ordinem, neque dictionis ornatum & elegantiam ſe affectaſſe ipſe fatetur Clemens †, contentus res ita exponere, ut intelligantur. *Liber octavus* heterogenea quædam tractat, & cum reliquis nil affine habet, circa Logicæ ac Philoſophiæ principia præſertim verſatus.

* L. 6. c. 13.
‖ Strom. l. 4. p. 476.
* Cod. 111.
† Cod. 110.
† Strom. l. 7. in fine. Vid. l. 1. p. 293.

Oratio περὶ Πάσχα, τίς ὁ σωζόμενος πλούσιος, ex quâ fragmentum ſatis longum habet Euſebius l. 3. c. 23. In quibuſdam Codicibus Photii ævo ſuperſtitibus octavum Stromatum librum confecit. Integram nobis nuper exhibuit Fr. Combefiſius in Auctuario Bibliothec. PP. Gr. Lat. *Pariſ.* 1672. & recentiùs prodiit, *Oxon.* 1683. 12°. Prodierat quidem antea, ſed ſub Origenis nomine, à Michaele Gheiſlero edita in Commentario Origenis ſuper Jeremiam.

OPERA DEPERDITA.

Ὑποτυπώσεων, ſeu *Inſtitutionum* libri VIII. in quibus utriuſque Teſtamenti, Veteris ac Novi, compendioſam enarrationem inſtituit; & quæcunque à Magiſtro ſuo Pantæno hauſerat, à majoribus ipſi tradita, expoſuit. Verùm in hiſce libris plurimos ἀσεβεῖς καὶ μυθώδεις λόγους, *impios* omnino *& fabuloſos ſermones*, immò βλασφήμους παραλογίας, *blaſphemiarum portenta* olim notavit Photius *, qui ſuſpicatur hæc ab alio ejus perſonam induto, addita fuiſſe. Quin & poſtea ait †, multa in his libris contineri, quæ in cæteris ſuis Scriptis Clemens oppugnat. Neque dubium eſt Arianos libros ejus, ut & complurium aliorum, fœdè corrupiſſe: de quo vide Rufinum Apolog. pro Orig. inter Opera Hieronymi, Tom. iv. Fragmenta horum librorum quæ ſuperſunt, videre eſt apud Euſebium, l. 1. c. 12. l. 2. c. 1, 9, 15. l. 6. c. 14.

* Cod. 109.
† Cod. 111.

Fragmenta Theodotiana (de quibus titulo præcedente) ſi modo à Clemente noſtro excerpta ſint, his libris inſerta ab eo fuiſſe videntur, & ex iis ad nos tranſmiſſa.

Rem

§ Æ. C. II. ab An. C.

Rem totam certiorem reddent, quæ habet Cl. Usserius in Biblioth. Theol. MS. "Ex loco, inquit, isto in fine posteriorum Eclogarum, Παύλου δ' ἐμὲν "ἔλεγξις, &c. probabiliter colligitur ἐκλογὰς istas esse fragmentum τῆς ὑποτυπώ- "σεων. In illis enim Clementem nominatim meminisse Pantæni ut præ- "ceptoris indicant Eusebius *, & Photius †, in Bibliothecâ suâ, qui etiam "addit autorem in quibusdam locis ὑποτυπώσεων παραδόσεις εἰς ἀποστόλους καὶ μυθώδεις "λόγους φέρειν, καὶ ἄλλα τινὰ μείζω, inquit, βλασφημεῖ καὶ φλυαρεῖ, εἴτε αὐτὸς, εἴτε τις "ἕτερος τὸ αὐτῷ γεγραμμένον ὑπεκβέβληκε. Et sanè Excerpta ista non usquequaque "orthodoxa esse recte notat Sylburgius, ut quæ Basilidis quoque & Valentini "opiniones identidem allegent. Adde etiam, quòd locus qui à Joanne Da- "masceno * sub Clementis Alex. nomine producitur, in Eclogis istis habea- "tur. Nec verò absimile est collectas ab eo fuisse, ἐκ Προφητικῶν Θεοδότου. "Theodotum enim commentitiæ Prophetiæ (qualis in Montani mulierculis "fuit) quasi Procurationem susceptisse testatur Cl. Apollinaris ap. Euseb. "l. 5. c. 15. Montanum namque & Maximillam & Priscillam secutus est, "ut docet Pacianus ad Sympronianum scribens de nomine Catholico. Ha- "ctenus Usserius.

* L. 5. c. 11. l. 6. c. 13.
† Cod. 109.
* Parall. l. 2. c. 49.

Canon Ecclesiasticus, seu *adversùs Judaizantes*, Alexandro Hierosolymorum Episcopo inscriptus, sive ut apud Photium * titulus habet, Περὶ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν, *De Canonibus Ecclesiasticis*. An Photio diversi sint *Canones Ecclesiastici* & adversus eos qui Judæorum errorem sequuntur ex ipsius textu non satis liquet, viderint eruditi.

* Cod. 111.

Liber de Pascha.

De Obtrectatione.

Disputationes de Jejunio.

Exhortatio ad Patientiam, scripta ad Neophytos.

Liber Περὶ Φ, &c. *Veram turpitudinem non in rerum nominibus sed in actionibus consistere*, cujus meminit ipse Clemens Pædagog. l. 2. c. 6.

De Continentiâ liber, cujus mentio habetur Pædagog. l. 2. c. 10.

Λόγος γαμικὸς, seu *de Nuptiis liber* à Clemente memoratus, Pædagog. l. 3. c. 8.

Denique Strom. alicubi pollicitus est Clemens scripturum se *Commentarios in Genesin*. Strom. l. 4. *Librum adversùs Hæreses*, l. 3. p. 431. *Librum de Principiis*, l. 3. p. 432. l. 5. p. 591. *Librum de Animâ*, & l. 1. p. 346. l. 4. p. 511. l. 5. p. 591. *Librum de Prophetiâ*. Utrùm verò promissum præstiterit, incertum est. Habetur Clementis nostri fragmentum de Eleemosyna ap. Nicet. Caten. Græc. in Matth. cap. 5.

* De Institut. divin. Script. c. 8.

Scripsit adhuc (teste Cassiodoro *) *Commentarios in Epistolas Canonicas*, viz. *S. Petri primam*, *S. Johannis primam* & *secundam*, & *S. Jacobi*, in quibus multa utiliter, sed aliqua incautè locutus est. Hosce *Commentarios* in sermonem Latinum ita transferri fecit Cassiodorus, ut exclusis (uti ipse ait) offendiculis, purificata doctrina securior posset hauriri. An verò hi *Commentarii* iidem sint cum illis, qui in Bibliothecâ PP. Tom. iii. & in Appendice ad *Orationem Clementis* τίς ὁ σῳζόμενος πλούσιος, *Oxonii* 1683. excusam, (ubi & fragmenta nonnulla ex Clementis Operibus Græca reperiuntur) hodie extant, meritò dubitari potest.

Prodierunt Opera ejus (desideratâ solùm Oratione sive Homiliâ de Divitum salute) Gr. *Florent.* 1550. Lat. ibid. 1551. *Basil.* 1556. *Paris.* 1592. Gr. *Heidelberg.* 1592. f. Gr. Lat. *Paris.* 1612. f. *Lugd. Bat.* 1616. f. *Paris.* 1629. 1641. f. Ex his præstant tres istæ posteriores, (quarum tamen ultima minus correcta est atque accurata, quàm reliquæ) cum Sylburgii, & Dan. Heinsii notis, variisque aliorum collectaneis.

192. Q. SEPT. FLOR. TERTULLIANUS, Carthagine, paulò ante medium hujus sæculi, ut videtur, natus, Centurionem Proconsularem Patrem habuit, omnifariam literarum humaniorum, ac imprimis Juris Romani, scientiam excoluit, moribus tamen perditissimis, uti ipse fatetur *, deditus; donec Christianam religionem circa an. clxxxv. amplexus fuerit. Uxorem duxit, Gentilis adhuc, an Christianus, nondum constat; nisi quòd paulò

* De Spectac. c. 19. de Resurrect. c. 59. de Pœnit. c. 4. 12.

paulò ante ſuſceptum Presbyterii gradum, id contigiſſe quædam ſuadere videantur. Presbyter Eccleſiæ Carthaginenſis factus, anno circiter cxcii. fidei Chriſtianæ cauſam, & Eccleſiæ doctrinam ſimul ac diſciplinam ingenti zelo tutatus eſt. Sunt, qui volunt eum ad Presbyterii gradum evectum, nuptiarûm operi, ſolenni voto, annuente etiam uxore, renunciâſſe, & cum eâ vitam deinceps quaſi cœlibem egiſſe: quod tamen validis ſatis argumentis probari nequit. Contrarium certè non obſcurè innuit Tertullianus, uxorem integro ferè libro 1. hortatus, ut quantâ poſſet continentiâ poſt illius exceſſum renunciaret nuptiis; atque eodem libro, cap. 7. eam ita allocutus. *Quare facultatem continentiæ, quantùm poſſumus, non diligamus? Quùm primùm obvenerit, imbibamus, ut quod in matrimonio non valemus, in viduitate ſectemur. Amplectenda occaſio eſt, quæ ademit, quod neceſſitas imperabat.* Circa mediam ætatem, teſte Hieronymo *, (ætatem intellige non tam vitæ naturalis, quam Chriſtianæ, (i. e.) circa hujus Sæculi exitum, anno uti non malè conjici poteſt cxcix.) ad Montani dogma prolabitur; invidiâ & contumeliis Clericorum Romanæ Eccleſiæ provocatus. De quo, ſalvis aliorum judiciis, liceat mihi conjecturam meam, quam olim in Tertulliani vita *, anno 1675. ſcripta, Num. ix. propoſui, hoc loco paucis exponere. Scilicet, Clericos Romanos duriori ingenio, & nimiâ morum Tertullianorum aſperitate offenſos, eum veluti Montaniſtarum gregalem, atque vindicem accuſâſſe, placitaque Montaniſtica damnare renitentem, à communione abſcidiſſe. Quibus ille commotus, vir ingentis ac fervidioris animi, ac injuriarum haud benè patientis, ſpecioſis adhuc Montaniſtarum jejuniis & vigiliis, cæteráque rigidioris vitæ diſciplinâ captus, illorum cœtui ſe adjunxit. Neque enim crediderim Tertullianum, magni judicii, ingenii, gravitatis, & ſinceræ probitatis virum, fœces Montaniſticas unquam imbibiſſe, ſed ſolummodò Montanum, tanquàm novum quendam Prophetam ac Paracletum agnoviſſe, miraculoſis Spiritûs Sancti donis inſtructum, & in mundum à Deo miſſum, ut lapſos Chriſtianorum mores fortiùs corrigeret, Doctrinamque Evangelicam à Chriſto Domino olim traditam, & ſub involucris quibuſdam adhuc latentem pleniùs & luculentiùs edoceret. Montaniſta factus, ſectam hanc viriliter propugnavit, editis quamplurimis doctiſſimis pariter, atque eloquentiſſimis libris, quibus Diſciplinæ ſuæ rigorem à contemptu vindicavit, aliiſque, quibus in Eccleſiam Catholicam, ſub nomine *Pſychicorum* invectus eſt. Obiit decrepitâ jam ætate, idque ſi in re tam incertâ conjecturis niti fas ſit, circa an. ccxx. *Vir erat*, ut de eo verè Hieronymus ‖, *acris & vehementis ingenii*: & alibi †. *Quid Tertulliano eruditius? Quid acutius?* Miſſis aliis, unum proferam Vincentium Lirinenſem ‡. *Sicut ille (Origenes) apud Græcos, ita hic apud Latinos noſtrorum omnium facilè princeps judicandus eſt. Quid enim hoc viro doctius? quid in divinis atque humanis rebus exercitatius? Nempe omnem Philoſophiam, & cunctas Philoſophorum ſectas, auctores adſertoreſque ſectarum, omneſque eorum diſciplinas, omnem hiſtoriarum ac ſtudiorum varietatem mirâ quâdam mentis capacitate complexus eſt. Ingenio verò nonne tam gravi ac vehementi excelluit, ut ſibi nihil penè ad expugnandum propoſuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere eliſerit? Jam porrò orationis ſuæ laudes quis exequi valeat, quæ tantâ neſcio quâ rationum neceſſitate conſerta eſt, ut ad conſenſum ſui, quos ſuadere non potuerit, impellat; cujus quot penè verba, tot ſententiæ ſunt; quot ſenſus, tot victoriæ?* Deinde ſequentibus, lapſum ejus tanquam Catholici dogmatis, ac vetuſtæ fidei parùm tenacis luget. De ſtylo ejus ita Lactantius §. *Septimius quoque Tertullianus fuit omni genere literarum peritus, ſed in eloquendo parùm facilis, & minùs comptus, & multùm obſcurus fuit.* Habet tamen (quod pace tanti viri dixerim) Tertulliani ſtylus majeſtatem quandam ſibi propriam, & grandem eloquentiam ſale & acumine plurimùm conditam, quæ ſimul legentis ingenium exercet, & animum ſuaviter delectat. De tempore atque ordine, quo in Scriptis ſuis exarandis uſus eſt Tertullianus litem haud exiguam movent eruditi. In his cum Doctiſſ. D. Alix * rei veritatem proximè omnium attigiſſe videatur, ordinem ab eo deſignatum in enumerandis Tertulliani Operibus præcipuè ſequar, ita tamen, ut in nonnullis à Viro Clariſſimo non poſſim non diſſentire.

SÆC. II. ab An. C.

* De Script. c. 53.

* Vit. PP. Primit. Tom. 1. p. 208.

‖ Loc. cit.

† Ep. ad Magnum, Tom. 2. p. 328.

‡ Commonit. c. 24. p 345.

§ De Juſtit. l. 5. c. 1.

* Diſſert. de Tertull. Vit. & Scripc.

SÆC. II. ab An. C.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Ante lapsum scripta.

De Baptismo, cui occasionem dedit Quintilla quædam, quæ Caianam Hæresin professa, doctrinâ suâ plerosque Carthagine infecerat, Baptismum evertens.

De Pœnitentiâ liber, quem Tertulliano abjudicavit Erasmus, sed immeritò.

De Oratione.

Post lapsum scripta.

Apologeticus adversùs Gentes, si non Romano Senatui, saltem Provinciarum Præsidibus (quod verisimilius) oblatus: Carthagine scriptus, ut quidam volunt, an. cxcvi. alii cxcix. Rejiciunt id alii, & in his Cl. D. Alix in an. ccxvii. quando Scapula Africæ Proconsul Christianos mirè afflixit, quo etiam tempore libellum supplicem Scapulæ nuncupavit. Nostrum non est tantas componere lites. Mihi sanè verisimilius videtur scriptum fuisse sub persecutione sextâ, circa an. ccii. quo Severus Imperator aliquos Christianos fieri sub gravi pœnâ vetuit. Et sanè Severum rescripto jussisse, eos qui illicitum Collegium coiisse dicuntur (quo in numero Christianorum cœtus comprehendi nemo nescit) apud Præfectum Urbis accusandos, ex Ulpiano * liquet. Immò eousque efferbuit persecutio hæc Severiana, ut referente Eusebio †, per omnes ubique locorum Ecclesias ab Athletis pro pietate certantibus, tormenta, mortesque invicto animo perpessis, illustria sint confecta Martyria. Quin & tam vehementer conturbati sunt multorum animi; ut etiam decantatum illum Antichristi adventum imminere existimaverint. Nulli itaque aliæ Epochæ hujus Scripti annum natalem majori veritatis specie assignare possumus.

Spartian. in vit. Severi, c. 17. p. 352.

* Lib. 1. F. de Offic. Præfect. Urb. §. 14. tit. 12. l. 1. † L. 6. c. 1.

Ad Nationes libri II. ejusdem argumenti, iisdem rationibus muniti, immò & iisdem plerunque verbis scripti: Adeò ut credi possit eodem utrumque opus tempore compositum atque editum esse, eo consilio, ut Apologetico Judices ea quæ iis nosse intererat, doceret, libris autem ad Nationes scriptis plebem de iisdem rebus certiorem faceret. De his (qui ad nos miserè mutilati pervenerunt) ut & de Apologetico breviter non minùs quàm verè Hieronymus †, *Cunctam sæculi obtinent disciplinam.*

† Ad Magn. ubi supra.]

De Testimonio Animæ Liber, eodem circiter tempore, post Apologeticum tamen scriptus; uti ex cap. ejus 5°, non obscurè colligitur.

De Pudicitiâ.

De Fugâ in Persecutione.

De Jejuniis.

De Monogamiâ. Plures hâc de re libros à Tertulliano scriptos fuisse innuere videtur Hieronymus Ep. 153. quæ est ad Paulinum: sed perperam. Quatuor isti *libri contra Catholicos* scripti, quo tempore à Tertulliano editi fuerint, haud ita certò constat: nisi quod *liber de Fugâ in Persecutione* circa an. ccv. natus videatur: omnes autem inter an. cxcix. & ccix. scriptos esse multis argumentis evinci queat.

De Spectaculis, scriptus anno cciv.

De Idololatriâ, eodem ferè tempore scriptus.

De Cultu Fœminarum libri II. anno ccv. Ex his primus à nonnullis inscribitur *De Habitu Mulierum*, secundus *De Cultu Fœminarum.*

Libri ad Uxorem II. haud multò post scripti.

De Virginibus Velandis, eodem circiter tempore scriptus.

De Exhortatione Castitatis, circa idem tempus verisimiliter, & ante an. ccx. certò certiùs, editus.

De Coronâ Militis, circa an. ccviii. scriptus. In hoc libro mentio fit Claudii Saturnini Scriptoris luculentissimi, qui eandem materiam fusissime ac doctissimè

ctissimè tractaverat. Verùm utrum Christianus an Gentilis fuerit scriptor, non satis liquet. SÆC. II. ab An. C.

De Pallio, eodem ferè tempore editus.

Contra Marcionis Hæresin libri V. anno ccvii. scripti. Brevius ejusdem argumenti Opus longè antea delineaverat Tertullianus, quod à quodam furtim surreptum majoris operis aggrediendi ansam dedit.

De Præscriptione Hæreticorum, eodem ferè tempore.

De Animâ, non longè post.

De Carne Christi, paulò post.

De Resurrectione Carnis, haud ita multò post.

Adversùs Judæos, anno ccviii. scriptus.

Adversùs Valentinianos, eodem ferè tempore scriptus.

Adversùs Praxeam Patro-passianorum Ducem, anno ccix. scriptus.

Adversùs Hermogenem, post an. ccvii. & Librum de Præscript. Hæret. scriptus.

Scorpiace, (quâ Cainianos Martyrii damnatores insectatur) post libros adversùs Marcionem scripta.

Ad Scapulam Africæ Proconsulem in Christianos sævientem liber Apologeticus, anno ccxvii. scriptus.

Ad Martyres, } Uterque eodem ferè tempore scriptus ex occasione Persecuti-
De Patientiâ, } onis à Scapulâ motæ.

OPERA DEPERDITA.

De Paradiso.

De Spe Fidelium.

De Ecstasi libri VII. Ex his ultimus contra Apollonium militavit, forsan & contra Sotera Papam, quem adversùs Montanistas librum scripsisse, & à Tertulliano Montanistâ jam facto, pariter ac Apollonium, oppugnatum fuisse tradit Primasius, vel alius quis sub *Prædestinati* nomine à Sirmondo editus, Hæres. xxvi. ut in *Sotere* supra notavimus.

Adversùs Apellecianos.

De Vestibus Aaron.

De Censu Animæ, quem tamen non alium ab eo esse qui *De Animâ* inscriptus hodiè extat, suspicatur Cl. Alix.

Porro Tertullianus de Baptism. c. 15. & de Virginibus Veland. in init. de utroque argumento Græcè priùs se egisse testatur. Quin & lib. de Coronâ, c. 6. se *De Spectaculis* Græco stylo disseruisse scribit. Alicubi etiam testatur se librum *de Coronâ Militis* Græcè edidisse.

SUPPOSITITIA.

Catalogus Hæreticorum libro *de Præscriptione Hæreticorum* Appendicis vice subnexus: quem præter styli diversitatem, aliaque argumenta complura, Codicum MS. ferè omnium Autoritas Tertulliano abjudicat. Paulò post Hieronymi ætatem compositum esse opinatur Cl. Alix.

Poemata varia, viz. *Genesis*, *Sodoma*, *Libri V. adversùs Marcionem*, *De Judicio Dei*, *Carmen ad Senatorem*, & *De Jonâ & Ninive*: quæ Pamelius Tertulliano adhuc juveni ascribit, nullo tamen Antiquorum testimonio, nullâ ratione suffultus. Ex iis priora duo Salviano Presbytero Massilienſi, *Carmen de Judicio Dei* Verecundo Episcopo Africano (qui circa medium sæculi sexti floruit) tribuit Doctiss. Alix, licet ex his posteriori lacinias aliquot ab homine decimi sæculi intertextas fuisse non difficeatur. Idem Libros *adversùs Marcionem* post Hieronymi ævum natos; *Carmen* autem *ad Senatorem* (quod inter Cypriani Opera, Tom. iii. legitur), ante Constantini tempora conscriptum arbitratur. Poema denique *De Jonâ & Ninive* (quod in Bibliothecâ PP. Tertulliano inscriptum reperitur) antiqui cujusdam Autoris, ejusdem forsan, cujus est Sodoma, opus esse conjicit. Vid. Gennad. de Script. c. 67. & Append. ad Isidor. de viris illustr. c. 6.

SÆC. II. ab An. C.

Prodierunt Opera ejus, *Basil.* 1521. 1525. 1528. 1539. 1550. 1562. *Antverp.* 1579. 1584. *Paris.* 1566. 2 vol. 8°. 1580. 1583. 1608. 1616. *Heidelberg.* 1596. 1601. *Colon.* 1617. *Genevæ* 1597. *Franekeræ* 1597. In his omnibus Editionibus desiderati sunt Libri II. *Ad Nationes*, à Jacobo Gothofredo primùm editi *Genevæ* 1624. 4°. Prodierunt deinceps auctiora Tertulliani Opera, *Paris.* 1624. 1630. 1634. 1641. 1644. 1646. 1650. 1658. 1663. *Argentinæ* 1657. In his præstant Editiones Rigaltianæ, præcipuè *Parisiensis* illa, quam anno 1663. cum integris Rigaltii, selectis Pamelii, Lacerdæ, aliorumq; notis, additis etiam, ubi necesse erat, suis, paginæ cujusvis calci subditis, Ph. Priorius in lucem emisit.

196. BACCHYLUS, Corinthiorum Episcopus, ab Auctore Synodici à Pappo editi *Archiepiscopus* dictus. Claruit circa an. cxcvi. & ab Eusebio * inter eos numeratur, qui rectæ fidei doctrinam scriptis suis proditam nobis reliquerunt. Scripsit nomine † omnium, qui in Achaiâ erant, Episcoporum elegantem *librum de Paschate*. Quin & privatim illum hâc de re *literas* dedisse innuit Eusebius ‖. NE.

* L. 5. c. 22.

† Hieron. de Script. c. 44.

‖ L. 5. c. 23.

196. POLYCRATES, Ecclesiæ Ephesinæ Antistes, inter Episcopos hujus temporis ob doctrinam, gravitatem, sedisque dignitatem celeberrimus habebatur. Septem ex consanguineis suis Episcopos habuit, quibus ipse octavus accessit, claruitque circa an. cxcvi. Synodum Episcoporum Asianorum ex occasione Controversiæ Paschalis ingenti numero convocavit. Quorum nomine, lxv. jam annos natus, luculentissimam scripsit *Epistolam ad Victorem, & ad Romanæ Urbis Ecclesiam*, in quâ sententiam suam de Die Paschatis more sibi à majoribus constanter tradito, Veterumque auctoritate tuebatur, & Victori in Asianos ferocienti animosè restitit. Insignis hujus *Epistolæ* fragmentum verè aureum exhibet Eusebius l. 5. c. 24. *Aliud* adhuc *de SS. Johannis & Philippi obitu* agens habet id. l. 3. c. 31. NE.

Scriptæ sunt etiam, ut hoc obiter notem, eodem ferè tempore, & de eâdem re multæ aliæ *Epistolæ*; nempe, Episcoporum Ponti, Galliarum, Provinciæ Osdroenæ, aliorumque complurium, qui omnes eandem fidem, eandemque doctrinam cum Victore Romano proferentes, unam edidere sententiam. De his vide Eusebium, l. 5. c. 23. NE.

Circumfertur sub Polycratis Ephesini nomine *Passio S. Timothei*, à Jac. Fabro Stapulensi primùm edita, & habetur Gr. Lat. apud Bollandum ad diem xxiv. Januarii. Verùm suppositiam esse non uno argumento constat.

196. ATHENOGENES, Martyr celeberrimus, Clementi Alexandrino σύγχρονος fuisse, & igne martyrium obiisse videtur. Scripsit *Hymnum matutinum*, qui sic incipit, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, & *Hymnum vespertinum*, incipientem, Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης, quos ad martyrium festinantem tanquam valedictionis munus discipulis suis reliquisse eum tradit S. Basilius *. Sophronio Patriarchæ Hierosolymitano à nonnullis malè adscribuntur. Extant apud Usserium, Tract. *de Symbolis* propè finem, & Cl. Viri Thomæ Smith Miscellan. (cum notis) *Londini* 1686. 8°.

* De Sp. S. c. 29.

196. HERACLITUS, seu *Heracleus*, claruit circa an. cxcvi. Scripsit *in D. Pauli Epistolas Commentarios*. NE.

196. MAXIMUS, ἐκ δοκιμοῦ ἀνὴρ ἐν Χριστῷ διαλεκτῆς, *Vir inter Christianos insignis*, claruit an. cxcvi. Scripsit *volumen de* vulgatissimâ illâ apud Philosophos *Quæstione, Unde sit Malum*, sive περὶ τῆς ὕλης, vel, *de eo quòd Materia sit facta, & malorum non sit causa*. Ex eo amplissimum fragmentum exhibet Eusebius, Præparat. Evangel. l. 7. c. 22. quod in Origenis etiam Dialogo contra Marcionistas totidem verbis habetur. Hinc nata Viris eruditis dissidii seges. Vir Cl. Wetstenius in Præfat. ad Origenis Dialog. id à Maximi *libro* περὶ τῆς ὕλης acceptum Dialogo suo inseruisse Origenem contendit. E contra

Euseb. Præpar. Evang. l. 7. c. 22.

contra Doctiſſ. Huetius, Origenian. l. 3. c. 4. §. 7. cenſet Maximum noſtrum (quem ad Conſtantini tempora detrudit) Dialogum iſtum ſub Origenis nomine compoſuiſſe, Operique ſuo περὶ τῆς ὕλης intexuiſſe, & exinde fragmentum illud ab Euſebio depromptum eſſe. Lis eſto penès eruditos. SÆC. II. An. C.

CANDIDUS, Maximi æqualis, claruit an. cxcvi. Scripſit in *Hexaemeron*. NE. 196.

APPION, eodem tempore clarus, de eodem argumento *Commentarios* edidit. NE. 196.

SEXTUS. Claruit an. cxcvi. Scripſit *De Reſurrectione*. NE. 196.

ARABIANUS. Claruit an. cxcvi. & de *Chriſtiano Dogmate Opuſcula* edidit. NE. De his, aliiſque vide Euſeb. l. 5. c. 27. Hieron. de Script. c. 46, &c. 196.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo in Chriſtianos invecti ſunt.

C. CORN. TACITUS, genere Romanus, Galliæ Belgicæ ſub Veſpaſiano Procurator, Conſulatum ſub Nervâ geſſit anno Chriſti xcvii. Scipſit verò ſub Trajano poſt an. c. Religionem Chriſtianam velut exitiabilem ſuperſtitionem, Chriſtianoſque tanquam per flagitia inviſos, & odio humani generis convictos damnat. Annal. l. 15.

C. PLINIUS SECUNDUS, Patriâ Novocomenſis, Plinii Senioris nepos, Quintiliani diſcipulus, Taciti æqualis, Quæſtor, Prætor, ærarii Præfectus. denique Conſul an. Chriſti c. ſub initia Hadriani obiiſſe videtur. *In Epiſtolâ* * *ad Trajanum* fidem Chriſtianam veluti pravam & immodicam ſuperſtitionem notat, eorumque in tuendâ religione conſtantiam pervicaciam eſſe, & inflexibilem obſtinationem affirmat ſupplicio coercendam. Utcunque aliter de innocuis illorum moribus, cultuque ſacro nobile ſatis teſtimonium reddit. * L. 10. ep. 97.

C. SUETONIUS TRANQUILLUS, Grammaticus Romanus, claruit ſub Trajano circa an. Chriſti cxii. ſub Hadriano Epiſtolarum Magiſter factus. Chriſtianos genus hominum ſuperſtitionis novæ ac maleficæ appellat, eoque nomine ſuppliciis affectos fuiſſe ait in Vit. Neron. c. 16. Quæ de Judæis impulſore Chreſto tumultuantibus habet, vid. in Vit. Tiber. c. 25.

ARRIANUS, domo Nicomedienſis, Epicteti diſcipulus, Philoſophus, Orator, Hiſtoricus ſummus, novus Xenophon dictus, Conſulatum etiam in republicâ geſſit: ab Euſebio † ad an. Chr. cxlvii. refertur. Odioſo Galilæorum nomine Chriſtianos traducit, eorumque in adeundis periculis promptitudinem inſaniæ ac conſuetudini aſcribit Diſſert. in Epict. l. 4. c. 7. Vide, quæ de Judæorum, vel ut alii volunt, Chriſtianorum baptiſmo habet, l. 2. c. 9. † Chronic. ad an. 147.

CELSUS, Philoſophus ſectâ Epicureus, erga Platonis etiam ſcholam bene animatus, claruit poſtremis Adriani temporibus & deinceps. Fidem moreſque Chriſtianorum peculiari libro, quem ἀληθῆ λόγον inſcripſit, oppugnavit.

SÆC. II. ab An. C. navit. Extant fragmenta hinc inde apud Origenem libris viii, contra Celsum, quibus futiles Celsi calumnias & argumenta valide refutavit.

M. AUR. ANTONINUS, cognomine Philosophus, Annii Veri Prætoris filius, Antonini Pii gener, ad Imperium Romanum evectus anno Christi clxi. obiit anno clxxx. Lib. xi. *de rebus suis*, §. 3. Christianorum in subeundo Martyrio fortitudinem φιλὴν ἀπάτην fuisse asserit, *meram animi obstinationem*, nec ἀπὸ τῆς ἰδιώτου κρίσεως, *à judicio particulari provenire* asserit.

† Procem. lib. de Vit. Philos.

LUCIANUS, Samosatis oriundus, professione Epicureus, claruit circa an. Christi clxxvi. ἀνὴρ ἀπαίδευτος εἰς τὰ γελοῖα, (ipso fatente Eunapio †) qui ingenii sui salibus Christianos, ritusque eorum ac dogmata non semel perfricuit, præcipuè his Dialogis; *Pseudomant. De Morte Peregrini*, & *Philopatr.* (si ejus sit, saltem scriptoris coævi), Eosdem in *Asino* quoque suo semel ex obliquo perstringere videtur.

Finis Secundi Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM NOVATIANUM.

Conſpectus Sæculi.

FIdes Chriſtiana longè latéque propagatur. Oriuntur hæreſes *Sabellii*, tres hypoſtaſes in Trinitate confundentis; *Nepotis*, qui poſt Papiam ejuſque aſſeclas, millennium aſtruebat; *Pauli Samoſateni*, Chriſtum ψιλὸν ἄνθρωπον affirmantis, à Synodo Antiochenâ an. cclxv. alteráque ibid. an. cclxx. habitâ, ob id damnati. Denique *Manetis* ſeu *Manichæi* circ. an. cclxxvii. Ob nimiam erga lapſos indulgentiam Schiſma fovet Novatianus, non uno ſæculo extinguendum. De hæreticorum Baptiſmo ſtrenue rixantur Stephanus Papa, Cyprianus, Firmilianus, alii. Plures de hac cauſa in Africa Synodi; de quibus paſſim Cyprianus, ſed conſulendi præ aliis Cl. Pearſoni *Annales Cyprianici*. An. ccii. paulo poſt viii. idus April. quintam, aliis ſextam, perſecutionem excitavit Septimius Severus, *Imperator verè nominis ſui verè Pertinax, verè Severus*, quod vulgi ſermone tunc jactabatur. Λαμπρὰ μὲν τῶν πάλαι ἐυσεβείας ἀθλητῶν ἐν ἁπάσαις τῆς οἰκουμένης καθ' πάντα τόπον ἀπετελέσθη μαρτύρια, inquit Euſebius Eccleſ. Hiſt. l. 6. c. 1. *Per omnes quidem ubique locorum Eccleſias ab athletis pro pietate certantibus illuſtria ſunt confecta martyria.* Hanc perſecutionem ſanguine ſuo nobilitarunt Leonidas Origenis Pater, Serenus, Heraclides, Heron, Herais, Origenis diſcipuli; Marcella, ejuſque filia Potamiæna, Felicitas & Perpetua, aliique plures, quorum nomina in libro vitæ ſcripta ſunt. Ortum graviſſimæ huic & ſatis diuturnæ perſecutioni (duravit enim uſque ad an. cciv.) dediſſe videtur defectio Judæorum, quos Severus nuper bello profligaverat. Colligi id poteſt ex Ælio Spartiano in Vit. Sever. c. 16. qui Senatum, Severo ob res in Syria benè geſtas, Judaicum triumphum decreviſſe tradit. Subdit mox Imperatorem in itinere Palæſtinis, plurima jura fundâſſe, Judæos, vel Chriſtianos fieri ſub gravi pœna vetuiſſe. An. ccxxxv. exorta eſt ſexta perſecutio ſub Maximino Thrace, qui in Epiſcopos & Sacerdotes præcipuè deſæviit. Θὴρ γὰρ ἦν τὸ ἦθος, ἄκρατος καὶ τὸ γένος, Σάρβαξ, inquit Herodianus l. 7. p. 253. *quo non fuit crudelius animal in terris*, ipſo fatente Jul. Capitolino in Maxim. c. 9. An. ccxlix. exeunte, contigit ſub Decio ſeptima Perſecutio, etiam ſuperiore anno Alexandriæ orta; gravis quidem illa & vere truculenta, quæ non niſi anno demum tertio deferbuit. An. cclvii. octava ſub Valeriano, qui *non diſſimili furore correptus*, (inquit Lactantius de Mort. Perſec. c. 5.) *impias manus in Deum intentavit, & multum, quamvis brevi tempore, juſti ſanguinis fudit.* De Martyribus hiſce, pluribus agit Dionyſius Alexandrinus, pluribus Cyprianus, qui & ipſe ſub hoc Valeriano martyrii coronam reportavit. Nona demum ſub Aureliano, an. cclxxv. quæ miſſis ſolummodo edictis vix nomen Perſecutionis meretur. Nondum quippe, (teſte Lactantio ibidem c. 6.) ad provincias ulteriores cruenta ejus ſcripta pervenerant, & jam Cœnofrurio, qui locus eſt Thraciæ, cruentus ipſe humi jacebat, falſa quadam ſuſpicione ab amicis ſuis interemptus. Adeo ut illi, *ne perficere quidem quæ cogitaverat*, licuit, ut præcedentibus verbis obſervat Lactantius. Eadem habet Euſebius, qui ſuæ narrationi notam hanc vere piam ſubjungit, l. 7. c. 30. Λαμπρῶς τε τοῖς πᾶσι συναῖρε παιδεύσασα, ὡς ἔκ τινος γένοιτ' ἂν ῥᾳδίως τοῖς τῆ βίᾳ ἄρχουσι καθ' ὧν τῆ χειρὶ ἐπιπροσῶν, μὴ ἐκ τῆς ὑπερμάχου χειρὸς θείᾳ καὶ ἐκφανεῖ κρίσει, παιδείας ἕνεκα καὶ ἐπανορθώσεως, καθ' ὃν ἂν αὐτὴ δοκιμάζοι καιρὸν, τοῦτ' ἐπιτελεῖσθαι συγχωρούσης. *Simulque omnibus apertiſſime oſtendens, nihil unquam hujus mundi principibus adverſus Chriſti Eccleſias licere, niſi propugnatrix Dei dextera arcano quodam ac cœleſti judicio ad caſtigationem & emendationem noſtram, quibus ipſi viſum eſt temporibus, id fieri permiſerit.*

SÆC. III. ab An. CC.

SCRI-

SCRIPTORES.

SÆC. III. ab An. CC. 201.

SYMMACHUS, genere Samaritanus, ἐκ τῶν περὶ αὐτοῖς Σοφῶν, * *ex illorum numero, qui Sapientes apud Samaritanos habebantur.* Claruit sub Severo, ineunte hoc sæculo circa an. cci. Non bene sibi constat Athanasius, seu quisquis autor erat Synopseôs S. Scripturæ, qui Græcos Scripturæ interpretes recensens Symmachum tertio loco ponit sub Severo, Theodotionem verò quarto loco sub Commodo, aitque illum eo ipso tempore quo Symmachus, S. Scripturam interpretatum esse. Nec aliter Epiphanius †, qui Symmachum sub Severo florentem, Theodotioni qui sub Commodo viguit, præponit, & diserte dicit, μετὰ τοῦτόν δε (Symmachum intelligit) καὶ πάλιν ἐν τῷ ἕξης χρόνῳ *post hunc autem mox sequenti temporis progressu Theodotion quidam Ponticus*, &c. Nonnulli ut huic morbo medicinam facerent, mendam in Epiphanii codice cubare suspicantur, pro Severo Lucium Verum reponentes, eoque regnante Symmachum floruisse volunt. Certè Epiphanius in isthoc loco Imperatorum nec annos nec ordinem satis accuratè enumerat. Verùm ego in istâ potiùs sum sententiâ, Epiphanium, cùm ea scriberet, ut & Synopseôs Autorem, Origenis Hexapla ante oculos habuisse, in quibus ex Versionibus Symmachus secundum, Theodotion non nisi quartum locum occupavit, interposita τῶν lxx. translatione; ac proinde eosdem, eodem servato ordine, exceptis duntaxat lxx. Interpretibus, qui primum locum jure sibi vendicabant, in suis narrationibus exhibuisse. Sed ad Symmachum redeamus. Cùm apud suos gratiam & honorem pro merito non sit assecutus, quin propter ambitionem odio potiùs haberetur, ad Judæos descivit, secundâ vice circumcisus, ut mos erat vel à Judæis ad Samaritas, vel à Samaritis ad Judæos transfugientium, retractâ per instrumentum quoddam, quod Spathisterem appellabant, præputii cuticulâ, ut rursùs circumciderentur. Denique à Judæis ad Christianos, saltem ad Ebionitas defecit; & ut popularium suorum interpretationes subverteret, simulque loca quædam de Christo, ad Genealogiam ejus præcipuè spectantia, celaret, novam *Veteris Instrumenti Translationem Græcam* condidit, quam secundâ etiam editione perpolivit: in quâ, non ut Aquila, verbum è verbo, ut Hieronymus * innuere videtur, sed potiùs sensum è sensu expressit. Hujus *Versionis* fragmenta collegerunt Nobilius, Drusius, Waltonus, aliique. Præter *Versionem* Symmachus *ad Ebionitarum Hæresin defendendam Commentarios* etiam scripsit, in quibus adversus Evangelium Matthæi acriter disputavit, Christi Genealogiam præcipuè oppugnans. Ebionæi enim Christum ex Josepho & Mariâ genitum, nudumque hominem esse contendebant, atque ab eo *Symmachiani* dicti sunt. Hos Symmachi *Commentarios* unà cum *Versione* ejus se à Julianâ quâdam, ad quam successionis jure pervenerant, accepisse testatur Origenes *. N. E. Extare apud Chaldæos refert Hebedieſu † libros Symmachi nonnullos, quorum unus nuncupatur *de distinctione Præceptorum.*

* Epiph. de Pond. & Mens. § xvi.

† Loc. cit.

* Præfat. in Job, Tom. 3. p. 23.

* Ap. Euseb. l. 6. c. 17.

† Catalog. libr. Chald. pag. 18.

202.

ANONYMUS Autor, qui scripsit *Acta Felicitatis & Perpetuæ.* Claruit circa an. ccii. Quibusdam Montani assecla, Cl. Dodwello † non sine aliquâ verisimilitudine Scriptor Catholicus. Primus in lucem extractum edidit Holstenius *Paris.* 1664. & exinde antiqui Codicis Sarisberiensis subsidio correctum præli Sheldoniani Curatores ad calcem Lactantii *De Mortibus Persecutorum* adjunxerunt, *Oxon.* 1680. 12°.

† Dissert. Cypr. IV. §. 12, 13.

Quamplurima etiam alia *Martyrum Sanctorum Acta* hodie circumferuntur, ex iis multa antiquitatem planè mentita, reliqua jure admodum dubio sibi vendicantia.

JUDAS,

SÆC. III. ab An. CC.

JUDAS, Theologus simul & Historicus, claruit anno ccii. Scripsit uberrimè *de Septuaginta apud Danielem Hebdomadibus*; in quâ *Dissertatione* supputationem temporum ad decimum usque Severi Imperatoris annum perduxit: Persecutione VI. tunc temporis eousque flagrante, ut Judas noster præsentem mundi occasum & decantatum Antichristi adventum jam tum affuturum esse existimaverit. N. E. 202. Vid. Euseb. l. 6. c. 7.

CAIUS, vel Gaius, Vir disertissimus, Romanæ Ecclesiæ Presbyter, & *Gentium Episcopus* ordinatus, teste Photio *, i. e. si rectè interpreter, ad id Episcopus factus, ut Gentiles in solo Barbarico constitutos ad fidem Christi converteret, Ecclesiisque inibi fundatis præesset. Claruit circa an. ccx. Romæ dum ageret, celebrem cum Proclo Cataphrygarum Hæresis propugnatore Disputationem habuit, quam postea in *Dialogi* formam redactam scripto consignavit: Ex eâ locum quendam de SS. Petri & Pauli Sepulchris verbatim recenset Eusebius l. 2. c. 25. alium de Cerintho l. 3. c. 28. aliaque l. 6. c. 20. Scripsit item *contra Artemonis Hæresim*, librumque alium *Labyrinthum* dictum, nisi (quod longè verius videtur) idem sit opus, Origeni à nonnullis malè tributum: adeò ut in eo hallucinatus videatur Photius *, cùm præter *Labyrinthum* peculiarem quoque alium librum contra Artemonis Hæresim Caium scripsisse dicit. Ex hoc *parvo Labyrintho* (ita enim se habuit titulus) nobile illud fragmentum adversùs Theodoti & Artemonis Hæresim deprompsit Eusebius, quod extat apud eum l. 5. c. 28. Præterquam enim quòd Photius † Librum quendam contra Artemonis Hæresim, aliumque *Labyrinthum* dictum, à Caio conscriptum fuisse testetur, Nicephorus * librum istum ignoti Auctoris contra Artemonem, unde Eusebius fragmentum suum hausit, Labyrinthum parvum inscriptum fuisse refert, quo nomine Theodoritus ‖ etiam librum *contra Artemonis & Theodoti Hæresim* compositum, insignitum esse tradit, & ex eo lepidam admodùm narratiunculam adducit. Scripsit adhuc Caius περὶ τοῦ παντὸς λόγου, uti in fine Labyrinthi sui, exscriptore Photio †, ipse testatum reliquit. Verùm an id opus idem sit cum eo quod περὶ τοῦ παντὸς inscriptum, & Hippolyti operibus vulgò annumeratum extat, incertum est. De eâ re vide plura in Hippolyto. Non alius à nostro videtur Gaius ille, cujus mentio fit in calce Actorum B. Polycarpi editionis Usseriana, ubi legimus eum cum Irenæo conversatum esse, & Smyrnensium Epistolam ex ipsius Irenæi exemplaribus transcripsisse. N. E. 210. * Cod. 48. * Ibid. † Loc. cit. * Hist. Eccles. l. 4. c. 21. ‖ Hæret. Fab. l. 2. c. 5. † Loc. cit.

PROCULUS sive *Proclus*, Tertulliano dictus *virginis senectæ & Christianæ eloquentiæ dignitas*, Montanistici dogmatis propugnator acerrimus simul ac famosissimus. Ab eo enim altera Montanistarum bifariam dissidentium Secta nomen duxit, οἱ κατὰ Πρόκλον dicti. Claruit circa an. ccx. Romæ sub Zephyrino pontifice cum Caio Presbytero disputationem iniit. Allatum ibi quoddam ab eo argumentum videre est apud Eusebium l. 3. c. 31. Scripsit *contra Valentinianos*, opus insigne, teste Tertulliano loc. cit. quod interiit. Alium quidem esse ab hoc Proculo Proclum Montanistam contendit Valesius, verùm argumentis non satis cogentibus. 210. Adverf. Valentin. cap. 5. Annot. in Euseb. p. 123.

ALEXANDER, Cappadocum Episcopus, primùm sub Severo inclarescere cœpit; quo mortuo, divinâ revelatione in somniis admonitus, Hierosolyma tum orandi, tum locorum visendorum gratiâ profectus est: ubi Clerici istius Ecclesiæ Revelatione item & ipsi prænoniti, extra portas Civitatis egressi, destinatum sibi à Deo Episcopum humanissimè exceperunt, & consentientibus Palæstinæ Episcopis, ac præcipuè Narcisso Hierosolymorum Antistite sedecim tunc supra centum annos nato, manere deinceps apud se eum coegerunt. Ac proinde circa annum ccxii. Collega & Adjutor Narcisso datus, eo mortuo sedem Hierosolymitanam solus tenuit. Quo in loco nobilissimam Bibliothecam extruxit, in eâque virorum Ecclesiasticorum, qui doctrinâ excellebant, scripta, præsertim Epistolas reposuit. Unde uberri- 212. Euseb. l. 6. c. 11.

SÆC. III. ab An. CC.

mam materiam ad Historiam suam Ecclesiasticam condendam se habuisse grato animo Eusebius* agnoscit. Multa passus est Alexander sub Severo, multa item sub Caracallâ, tandem sub Decio, Vir decorâ senectute, & venerandâ canitie conspicuus, Cæsareæ in carcerem conjicitur: in quo post præclaram atque illustrem Christianæ fidei confessionem in præsidiali judicio editam, circa an. CCL. μακάριον τελευτὴν, inquit Dionysius Alexandrinus *, *Beato exitu defunctus est*; sive ut Hieronymus †, Martyrio coronatur. Scripsit *Epistolas* aliquot *ad Antinoitas*, ex quarum unâ particulam habet Eusebius l. 6. c. 11. *Aliam ad Antiochenos*, ex quâ quædam citat idem loc. laudat. item *aliam ad Origenem*, ubi Clementis & Pantæni tanquam sibi familiarium meminit. Fragmentum ejus exhibet Eusebius l. 6. c. 14. Scripsit etiam *literas* unà cum Theoctisto Cæsariensi *ad Demetrium Alexandrinum*, quibus originem nondum sacris ordinibus initiatum in Ecclesiâ coram Episcopis concionantem defendit. Fragmentum ejus extat ap. Euseb. l. 6. c. 19. & pluresalias, quæ N. E.

* L. 6. c. 20.

* Ap. Euseb. l. 6. c. 46.

† De Script. c. 62.

220. M. MINUCIUS FÆLIX, gente ut verisimile est, Afer, non ignobilem inter Romanos Causidicos locum tenuit, Doctrinâ tamen ac Pietate Christianâ ipse longe nobilior. De ætate ejus quâ vixit, nil habeo, quod pro certò affirmare ausim: si tamen in re obscurâ, dubiâque hariolari liceat, conjiciam illum, utpote Tertulliano supparem, Cypriano antiquiorem, circa an. CCXX. claruisse. Scripsit Romæ *libellum*, pro octavo Arnobii libro aliquot retrò sæculis falsò habitum, *Dialogum*, inquam, illum insignem, *Octavium* dictum, inter Cæcilium Natalem, Gentilem acerrimum, accusatorem, & Octavium Januarium, acutum Christianorum vindicem ac patronum; quos inter medius sedet bonus Arbiter, Minucius Fælix. In quo sane libello totum Gentilium cultum, Deorumque prosapiam non minùs eruditè quam venustè & ingeniosè convellit, & Christianos eorumque sacra ab omnibus Cæcilii calumniis atque objectionibus eleganter & nervosè vindicat. Tandem manus dans Cæcilius gloriatur se quidem ab Octavio victum, de errore tamen triumphâsse. Atque hic sanè liber satis declarat, inquit Lactantius *, quàm idoneus veritatis assertor esse potuisset, si se totum ad id studium contulisset. Extat in Bibliothec. PP. Tom. iii. & ad calcem Arnobii in primis ejusce Patris editionibus. Minucio primus vindicavit, ac sub ejus nomine edidit Franciscus Baldvinus, *Heidelbergæ* 1560. Deinde Fulvius Ursinus idem præstitisse videri volens, dissimulato Baldvini præjudicio edidit *Romæ* 1583. hos secuti sunt Voverius *Basil.* 1603. *Elmenhorstius Hamburg.* 1612. f. Heraldus *Paris.* 1613. 4°. Rigaltius *Paris.* 1643. ad calcem Arnobii, & deinde ibid. 1666. ad calcem Cypriani cum notis & Baldvini prolegomenis. Ouzelius deinde à seipso recensitum, & fusissimis Variorum Commentariis illustratum edidit *Lugd. Bat.* 1652. 4°. Prodiit demum unà cum Variorum notis *Lugd. Bat.* 1672. Exstitisse suo ævo sub Minucii nomine *librum de Fato* vel *contra Mathematicos* prodit Hieronymus *, quem licèt diserti hominis opus fuisse agnoscat, à Minucii tamen stylo discrepâsse censet. N. E.

* Instit. l. 5. c. 1.

* De Script. c. 58.

220. HIPPOLYTUS, Irenæi discipulus erat, teste Photio *. Episcopum fuisse inter omnes convenit, cujusnam verò urbis nondum constat. Id Eusebium quidem, & post eum Hieronymum fugisse videtur. Sic enim ille †: Βόστρων ἦν ἐπίσκοπος τῶν κατὰ Βόστραν Ἀραβίαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Ἱππόλυτος ἐτέρας τινὸς ἀνωτέρω ἐπίσκοπος. Ille autem sic habet ‖: *Hippolytus cujusdam Ecclesiæ Episcopus (nomen quippe Urbis scire non potui.)* Hinc nata sequioris sæculi scriptoribus aut conjectandi aut fabulandi materia. Zonaras * & Nicephorus †, unà cum Recentioribus ferè omnibus cum Portûs Romani Episcopum esse volunt. Germanus CP. ‖, & Leontius Byzantinus * Romæ Episcopum fuisse innuunt. Ostiensem Episcopum appellant Centuriatores Magdeburgenses †. Gelasius ‖ denique Episcopum Metropolis Arabiæ fuisse scribit. Verùm inter omnes hâc de re sententias verisimillima videtur nupera Cl. Le Moyne * conjectura, Hippolytum fuisse Episcopum Portûs Romani in Arabiâ, ἐμπολὺ τῆς Ἀραβίας

* Cod. 121.

† L. 6. c. 21.

‖ De Script. c. 61.

* An. Tom. 2.

† Hist. Eccl. l. 4. c. 31.

‖ Theor. Eccles. Auct. T. 2.

* Act. 3. de Sectis.

† Cent. 3. c. 10.

‖ Adversf. Eutych.

* Prolegom. ad Varia Sacra.

Ἀγαβίας à Ptolomæo vocati, ac poſtea *Adanæ* ſive *Adenæ* nomen, quod & hodie retinet, adepti, Romanis Mercatoribus perquam noti, & ab iis tunc temporis admodum frequentati. Hinc Romam vergente ætate veniſſe illum cenſeri poteſt, ibique demum mortuum, ſepultum eſſe. Claruit circa an. ccxx. Certe plures erant hoc ævo Hippolyti, aliuſque à noſtro videtur Hippolytus ille Martyr cujus paſſionem prolixiore Hymno deſcribit Prudentius *. Is enim inter Schiſmatis Novatiani aſſeclas Presbyter fuerat. Ille verò de quo agimus, Origene familiariſſimè utebatur, eumque imitatus, eoque ſæpiùs præſente, Homilias ad populum habuit, tantâque admiratione (narrante Photio †) Origenis ſermones ſuſcepit, ut ad divinam ſcripturam commentario illuſtrandam hortandó impulerit: additis ſuo ſumptu ſeptem Notariis qui dictata celeriter acciperent, totidemque librariis, qui accuratè deſcriberent. Ac proinde opus quodvis ab Origene elaboratum ſine remiſſione exigere ſolebat, ἱππεὺς ἀκάμας idcircò ab Origene dictus. Narrationi huic calculum apponere videtur Hieronymus *. Uterque tamen palàm lapſus, dum quod Ambroſio proprium erat, Hippolyto attribuant. Circa an. ccxxx. Martyrium obiiſſe dicitur Hippolytus: incertâ tamen famâ, nec enim improbabile eſt vitam eum ulterius produxiſſe.

SÆC. III. ab An. CC.

* Hymn. 11.

† Loc. cit.

* De Script. c. 61.

Opera tum ab eo ſcripta, tum ei aſcripta, hæc ſunt.

DE *Paſchate liber*, cui titulum fecit, ἀπόδειξις χρόνων τῦ πάσχα; in quo temporum ſeriem deſcribens in Imp. Alexandri anno primo (i. e.) an. Chr. ccxxii. deſiit. Huic etiam Operi Canonem Paſchalem ἐκκαιδεκαετηρίδα, ab ejuſdem Imperatoris anno primo incipientem, inſeruit. Iſte *Canon* ſuperiori demum ſæculo, marmoreæ ſtatuæ ipſius, ut videtur, Hippolyti cathedræ inſidentis, Græcè inſcriptus repertus eſt: literis ex utroque ſedis laterculo ſexdecim annorum circuitum, in dextro Quartarum decimarum, in ſiniſtro Dominicalium Paſchalium Cyclum exhibentibus, utroſque annis cxii. univerſim comprehenſos, quâ annorum periodo Ferias eaſdem in orbem redire credidit Hippolytus. Porrò in Margine dextri laterculi plurima ipſius Hippolyti ſcripta recenſentur, quorum notitiam alibi fruſtra quæras. Nobile hoc Antiquitatis Eccleſiaſticæ Monumentum in agro Verano non procul ab æde D. Laurentii extra muros Urbis Romæ anno 1551. erutum eſt, & Bibliothecæ Vaticanæ illatum, à Joſepho Scaligero * cum notis Græcè editum, à Grutero † in Corpus Inſcriptionum Antiquarum relatum, poſtremò Latinè redditum, Commentario illuſtratum Ægidius Bucherius * divulgavit. Nos Hippolyti Scriptorum Indiculum dextri laterculi margini annexum, eò quòd materiæ præ manibus verſatæ lucem plurimam affundat, reique literariæ locupletandæ inſerviat, hîc loci apponere (qualis apud Gruterum habetur) non gravabimur, quod Lectori non ingratum fore arbitramur.

* Lib. de Emendat. temp.

† Fol. 140, 141.

* Comment. in Vict. Can. Paſch. c. 15.

SÆC. III. ab An. CC.

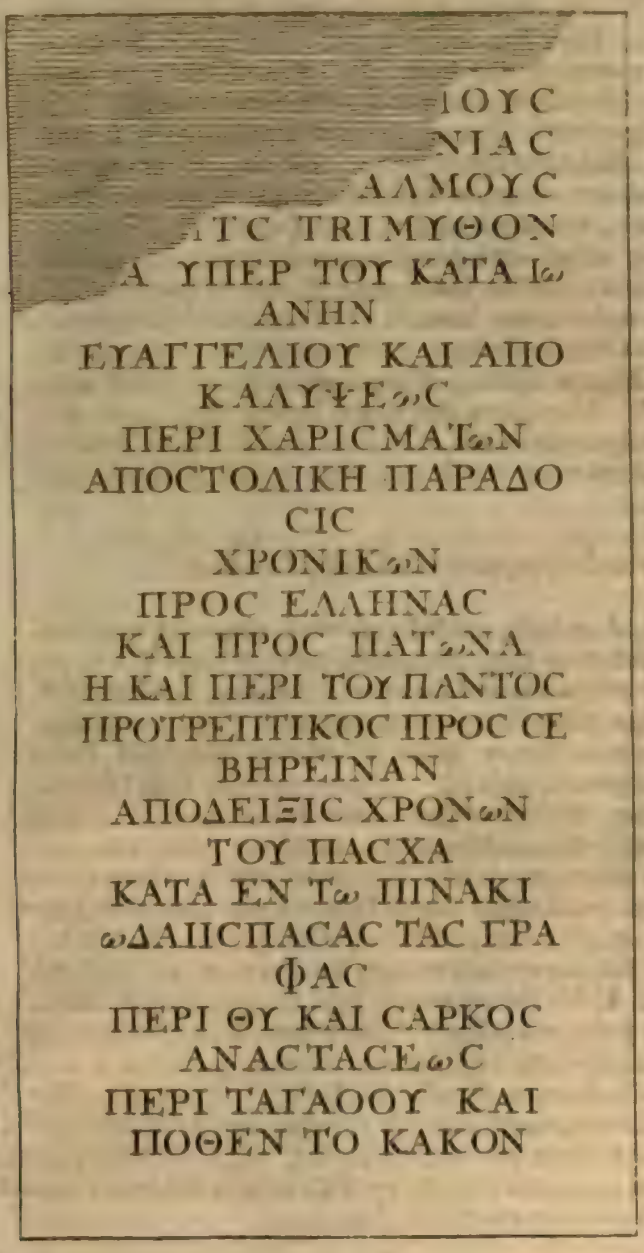

Laterculi istius dexter angulus abruptus quinq; priores lineas truncaverat.

Exemplar inscriptionis Gruterianum ubique κατὰ πόδας secuti sumus. Hinc in voce ΤΡΙΜΥΘΟΝ R. pro P. ponitur, in voce Ιω ΑΝΗΝ desideratur litera N. semel, in voce ΠΑΤωΝΑ deest Λ. In plerisque ω minusculâ forma exprimitur, & plurimæ passim voces in unam coeunt.

Hactenus marmoreæ Cathedræ Inscriptio, cujus explicationem cum fusissimè prosecutus sit Doctiss. Moynius, tribus quasi verbis expediemus.

In eâ duæ priores lineæ maximâ parte mutilatæ, non nisi conjecturis locum præbent. ΙΟΥC & ΝΙΑC reliquias esse vocum ΨΑΛΜΟΥC, ΜΕΤΑΝΟΙΑC opinatur Scaliger, & post eum Bucherius, qui Latinæ Indiculi Versionis suæ fronti apposuit, IN PSALMOS PÆNITENTIALES. Cùm verò opus Hippolyti in Psalmos postea sequatur, & in Inscriptione non ΝΟΙΑC sed ΝΙΑC habeatur, & Psalmorum adhuc pœnitentialium memoria planè sit hesterna, omnino rejicienda est ista conjectura. Suspicatur Cl. Moynius ΙΟΥC & ΝΙΑC reliquias esse vocum εἰς περιπλάσεις & περὶ κοσμογονίας vel ζωογονίας, quæ designent Hippolyti lucubrationes εἰς τὰ μετὰ τὴν ἑξαήμερον, & εἰς τὴν ἑξαήμερον, quales ab eo scriptos fuisse testantur Eusebius †, & Hieronymus *: licet iste de Commentariis in Exodum & Genesim eos libros intelligi velit. Sed in re tam obscurâ satius est assensum inhibere, quàm conjecturis audacter nimis indulgere.

† L. 6. c. 21.
* De Script. c. 61.

ΑΛΜΟΥC]

ΑΑΜΟΤC] Sunt proculdubio ultimæ Syllabæ vocis ΨΑΑΜΟΤC, in quos *Commentarios* ſcripſit Hippolytus, teſte Hieronymo. Ex iis multa habet Catena in Pſalmos, quæ Codice MS. aſſervatur in Bibliothecâ Mediceâ, cujus meminit Moynius Prolegom. ad Var. Sacr. Fragmenta bina exinde etiam exhibet Theodoritus Inconfuſ. Dial. ii. Tom. iv. p. 89, 90. Primum ex Commentariis in Pſalmum ii. Secundum ex Comm. in Pſalmum 23. Ex Præfat. in Pſalmos fragmentum dabit Al. Morus Not. in N. T. p. 167. SÆC. III. ab An. CC.

ΙΓΑCTRIMΤΘΟΝ] Vox ἐγγαστρίμυθον aliquantulum deformata. Scripſit * enim Hippolytus *de Saul & Pythoniſſâ.* * Hieron. loc. cit.

ΑΤΠΕΡ, &c.] α (forſan legendum περὶ) ὑπὲρ τῦ κατ' Ἰωάννην εὐαγγελίου ἡ ἀποκαλύψεως, Opus ejus in Apocalypſin memorat Hieronymus.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΙCΜΑΤΩΝ] Operis hujuſce titulus proculdubiò deſumptus ex 1 Cor. XII.

ΑΠΟCΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟCΙC] Eadem credi poteſt cum Διδασκαλίᾳ ejus, cujus crebra fit mentio in Codicibus MS. Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ ex Hippolyti pariter ac aliorum Patrum Διδασκαλίαις contextæ ſunt. Διδασκαλίαν Ἱππολύτου in Codice MS. Bibliothecæ Oxonienſis latere, ac maximam partem libri octavi Conſtitutionum Apoſtolicarum excerptis illius conſtare teſtatur Cl. Pearſonus *. Hanc ex codice MS. eruit, & cum reliquis Hippolyti operibus propediem editurus eſt Joannes Mill S. T. D. Aulæ Edmundianæ apud Oxonienſes Principalis, à quo certiora de Hippolyto ejuſque Scriptis expectamus. * Vindic Ignat. par. 1. p. 60, 62.

ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΠΡΟC ΕΛΛΗΝΑC] *Chronicon ad Gentes.* Nec enim inſolitum erat ejuſce ævi Scriptoribus Eccleſiaſticis rerum geſtarum Chronologias texendo ementitam Gentilium Deorum & Heroum antiquitatem refutare. Hippolytum certè noſtrum rei Chronologicæ fuiſſe peritiſſimum demonſtrat Opus ejus Paſchale.

ΠΡΟC ΠΛΑΤΩΝΑ, ἢ κ περὶ τῦ παντός] *Contra Platonem, ſive De Univerſo.* Ampliſſimum hujus libelli fragmentum ſibi ex Italiâ miſſum Gr. Lat. edidit D. Hæſchelius notis ad Photium p. 9. iſthoc titulo Ἰωσήπου ἐκ τῦ πρὸς Ἕλληνας λόγου τῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνα περὶ τῦ παντὸς οὐσίας. Verum Joſepho abjudicat ipſe Hæſchelius. Et cùm in Epigraphe dicatur λόγ Θ πρὸς Ἕλληνας, non malè forſan conjici queat ſuperiora laterculi verba cum hoc ſcripto conjungi debere. Revera exſtitit olim (teſte Photio *) ſub Joſephi nomine Opus περὶ τῦ παντός, ſeu *de Univerſi causâ*, vel *Naturâ*, ut variè inſcribitur, in cujus tamen calce annotatum invenit Photius, non eſſe Joſephi, ſed Caii Presbyteri. Alii id Juſtino Martyri, nonnulli Irenæo aſcripſerunt. Diviſum erat Opus in duos libellos, quibus Author ſecum pugnare Platonem oſtendit; de Animâ quoque Materiâ & Reſurrectione Alcinoum ut falsò ac abſurdè diſſerentem reprehendit: ſuas verò de his Theſibus opiniones oppoſuit; docuitque Judæorum nationem eſſe Græcis longe antiquiorem. Brevem quandam Periodum ex eo citat Photius loc. cit. Utcunque autem de vero hujus Operis Auctore inter Antiquos non convenit, Neoterici ferè omnes Indiculi hujuſce autoritate, ſtylo, & argumentationis genere, aliiſque adhuc argumentis freti, Hippolyto id adjudicant; & in his noviſſimus Steph. Le Moyne, qui Latinâ verſione inſtructum Fragmentum ejus ab Hæſchelio olim editum recudi fecit inter Varia Sacra *Lugd. Bat.* 1685. * Cod. 48.

ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟC πρὸς Σεβηρίναν] Legendum cenſet Moynius πρὸς Σεβήρον *Ad. ad Severam Auguſtam*, non improbabili ſanè conjecturâ. Scripſit forſan Hippolytus Epiſtolam προτρεπτικὴν ad Severam Philippi Imp. uxorem, quam

SÆC. III. ab An. CC. quam Origenem etiam literis compellâſſe ſcribit Euſebius *. Sin Hippolyti ætatem eouſque protrahere durius videatur, ad Alexandri Severi ſororem, aut ex ejus familiâ aliquam Epiſtola hæc non malè referri poteſt. Certè πρὸς βασιλίδα τινὰ Epiſtolam ſcripſiſſe Hippolytum diſertè teſtatur Theodoritus, & ex eâ fragmenta bina adducit Dialog. iii. alterumque Dialog. ii.

* L. 6. c. 36.

ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ χρόνων τ' πάσχα καὶ τὸ ἐν αὐτῷ] De quâ ſupra. *Compendium* ejus ſive *Canon Paſchalis* Cathedræ inſcribebatur, & apud Scaligerum, Gruterum, & Bucherium habetur.

ΩΔΑΙΙΙΣ πάσας τὰς γραφὰς] Inſolenti ſatis conjecturâ uſus Moynius legendum cenſet εἰς πάσας τὰς αἱρέσεις. Iſtâ ſanè ratione quidlibet ex quolibet nullo negotio exſculpi, & quadrata rotundis quam facillimè permutari queant. Mallem hâc in re inſcitiam meam profiteri, quàm invitâ Minervâ & refragante ratione novi aliquid comminiſci.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ καὶ σαρκὸς ἀναστάσεως.] Varia opuſcula ſcripſit Hippolytus, quæ huic titulo nonnihil accedunt. Si titulum enim bifariam ſecemus; Περὶ Θεοῦ καὶ σαρκὸς Hippolyti libros vel de Deo trino & uno, & de Incarnatione, vel de Theologiâ & Incarnatione, hodie ſuperſtites; & ἀναστάσεως (ſubaudita περὶ) librum ejus de Reſurrectione ab Hieronymo memoratum deſignare poteſt. Sin potiùs unicum ſub his verbis latentem agnoſcamus titulum, Opus aliquod contra Hæreticos (quos omnes ſcripto confutâſſe Hippolytum tradit Hieronymus) eo notari à vero non abludit. Nulli enim ferè non iſtius ævi Hæretici circa divinam eſſentiam, & Reſurrectionem carnis delirârunt.

ΠΕΡΙ τ' ἀγαθοῦ, καὶ πόθεν τὸ κακὸν] Quæſtio eâ ætate vexatiſſima, quamque Eccleſiæ Doctores plurimis Commentariis tam contra Gentiles quàm Hæreticos editis illuſtrarunt. Ex illis Philoſophi ferè univerſi, ex his Marcionitæ, Cerdoniani, Hermogeniani, aliique quamplurimi diverſa boni & mali principia ſtatuerunt. Contra Marcionem ſcripſiſſe Hippolytum Author eſt Hieronymus. De quo libro iſte titulus non malè forſan accipi poſſet. Cæterùm nos in hâc re digitum intendere contenti, nec conjecturis utcunque veriſimilibus nimium confiſi, reliqua Hippolyti opera, quorum Indiculus non apertè meminit, ſubnectemus.

Oratio de Conſummatione Mundi & Antichriſto ac ſecundo Domini adventu; quam tamen multi in dubium revocant. Prodiit Græcè & Latinè *Pariſ.* 1557. Extat etiam in Auctuar. Bibliothec. PP. Tom. ii. *Pariſ.* 1624. Genuinum Hippolyti opus non eſſe pluribus probare nititur Rev. Uſſerius in Biblioth. Theol. MS. argumenta ſua his demum verbis claudens. *Apparet igitur tum ex ipſo Græcæ dictionis genere quod plerunque puerile eſt, tum ex rei veritate atque pondere libelli iſtius auctorem hominem illiteratum fuiſſe atque indoctum.*

Demonſtratio de Antichriſto, & in Suſannam. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auct. PP. *Pariſ.* 1672.

Homilia de Deo Trino & Uno, & de Myſterio Incarnationis, contra Hæreſim Noeti. Extat Lat Interprete & Editore Ger. Voſſio in Append. ad Greg. Thaumat. *Mogunt.* 1604. & in Bibliothec. PP. Tom. iii.

De Theologia & Incarnatione contra Beronem & Helicenem Hæreticos. Excerpta exinde quædam edidit Gr. Lat. inter Anaſtaſii Bibliothecarii Collectanea Sirmondus *Pariſ.* 1620. 8°. Quæ tamen à Moynio non uno nomine ſuſpecta habentur, & ipſi pariter ac Poſſevino & Caniſio Eutychianiſmum redolere videntur.

Demonſtratio adversùs Judæos, quam Latinè redditam primùm Poſſevinus in Apparatu ſuo publicavit. Fidem ejus in dubium multi revocant. Græcum hujuſce tractatûs exemplar penès Turrianum fuit.

De Duodecim Apoſtolis, ubinam quiſque eorum prædicaverit, & conſummatus ſit, Indiculus; Hippolyto Juniori potiùs tribuendus. Extat Gr. Lat. apud Combef. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. ii.

Scripſit

Scripsit etiam Hippolytus (quæ non extant) Varios *in Scripturam Commentarios*, ex quibus à Veteribus memorantur, *in Genesim* (ex hoc, ut videtur, est fragmentum illud benè longum de Mystica significatione Isaac, Rebecca, Esau, quod profert Hieronymus epist. ad Damasum Quæst. 3. Tom. iii. p. 56.) *in Exodum*, *in Cantica Canticorum*, (ex eo fragmenta tria exhibet Theodoritus Dial. 2. Tom. iv. p. 88, 89.) *in Proverbia*, *in Ecclesiasten*, *in Esaiam*, (ex eo aliquid habet Theodoritus Dial. 1. Tom. iv. p. 36.) *in Zachariam*, *in capita quædam Ezechielis*, & *in Danielem*. *Commentarium in Danielem* perlegerat Photius *, quodque in eo argueret, deprehendit. Sic enim scribit. *Cæterum quod Antichristi adventum (quando etiam mundi hujus aspectabilis interitus sequetur) quem ne Discipulis quidem rogantibus Dominus manifestavit, Hippolytus hic quingentesimo post Christum anno ascribere ausus sit, quasi à primâ mundi constitutione sex millibus annorum tum decursis ejus interitus instaret; hoc sanè calliderit, quàm par sit, animi est.* Ex hâc in Danielem expositione, extat hodienum MSS. Græc. breve Commentarium *in somnium Nabuchodonosoris*, quòd in Codice quatuor Majorum Prophetarum admodum vetusto, ab annis minimum octingentis scripto, Romæ in Bibliothecâ Chigiana vidit Cl. Mabillonius. It. Ital. p. 94. Commentarios Hippolyti *in Cantica Canticorum* & *libros Salomonis* in Bibliothecâ Cæsareâ hodienum asservari testatur Moynius, Prolegom. in Var. Sacra. Quin & Catalogus Bibliothecæ Scorialensis à Barvoetio editus Hippolyti tractatum de Susannâ, & fragmentum de Daniele, plurimaque ex Commentario ejus in Proverbia excerpta inibi extare præ se fert.

SÆC III. ab An. CC.

* Cod. 202.

Scripsit adhuc Hippolytus *De Laudibus Domini nostri*, *De Resurrectione*, ex Hippolyti tractatu περὶ ἀναστάσεως καὶ ἀρθαρσίας Excerptum habet Anastasius Sinaita Ὁδηγ. cap. 23. p. 357. *Contra Marcionem*, & *Adversùs omnes Hæreses* (uti habet Hieronymus) quæ numero erant xxxii. teste Photio *, Auspicatus à Dositheanis usque ad Noetianos argumenti filo perducto, singulos Hæreticos refutavit, rationibus ut plurimum Irenæi magistri usus, cujus argumentorum summam se colligentem libellum suum conscripsisse ipse † non diffitebatur. Gelasius * istud opus citat sub titulo *Memoriæ Hæreseon*.

* Cod. 121.

† Apud Phot. loc. cit.

Scripsit denique Hippolytus *Homilias* varias, ex quibus Excerpta nonnulla exhibet Theodoritus in Dialogis, nempe ex Homiliâ in illud, *Dominus pascit me*, Dial. i. p. 36. ex Hom. *in Helcanam & Annam*, ibid. & Dial. ii. p. 88. ex Hom. *de Distributione Talentorum*, Dial. ii. p. 88. ex Hom. *de Duobus Latronibus*, Dial. iii. p. 156. Homiliam Hippolyti *in Sanctam Theophaniam*, unà cum ejusdem Opusculo *contra errorem Noeti*, & *Fragmento de Incarnatione*, quæ penes se habebat, edere constituerat Holstenius, sed morte præreptus propositum non absolvit, teste Moynio loc. cit.

* Lib. de duabus in Christo naturis.

Ex libro quodam Hippolyti περὶ τῆς Ἀπολλῶν γυναικὸς, de virgine quadam Christianâ narrationem excerptam exhibet Palladius Hist. Lausiac. cap. 148.

Inter Chaldæos extare refert Hebedjesu Hippolyti *librum de regimine*, *Expositionem in Danielem minorem & Susannam*, necnon capita *adversùs Caium*, & *Apologiam pro Apocalypsi & Evangelio D. Joannis*.

De stylo ejus sic Photius *, Τῷ μὲν φράσαι σαφὴς ἐστὶ, καὶ κατάστικτος, καὶ ἀπέριττος, οὐδὲ καθ' ὑπερβολὴν πρὸς τὸ Ἀττικὸν ἐκφερόμενος λόγον. *Oratio ejus clara est, ac nonnihil gravis, minimeque redundans, etsi ad Atticum sermonem non tendat.* Quod quidem in homine Arabe mininè mirandum est. Addam denique, quod de quibusdam Hippolyti Operibus notat Nicephorus †, ea reprehensione non caruisse omnem verò ignorantiæ maculam martyrio suo deterssisse.

* Cod. 121.

† Hist. Eccles. l. 4. c. 31.

AMMONIUS, Philosophus Alexandrinus, eodem, quo Hippolytus, tempore ab ipso Commodi imperio clarus habebatur, præcipuè verò circa an. ccxx. Vitæ quidem instituto primùm Bajulus, inde à saccis quibus frumenta circumferebat, *Saccas* dictus. His verò relictis, Philosophiæ se totum dedit; & Philosophorum omnium sui temporis celeberrimus evasit. Scholam Platonicam Alexandriæ aperuit, in quâ regendâ ἐσπουδακὼς περὶ τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀκριβῶς, ut Hieroclis * de eo verbis utar, *dum æstu quodam ad Philosophiæ veritatem*

220.

* De Provid. & Fat. Cod. 251. 214.

SÆC. III. ab An. CC.

ritatem raptus est, rixosas Platonicorum & Peripateticorum disputatiunculas contempsit; Veterumque Philosophorum opinionibus perpurgatis, & resectis, quæ utrinque excreverant, nugis, in præcipuis quibusque & maximè necessariis dogmatibus concordem esse Platonis & Aristotelis sententiam demonstravit: utramque Sectam reconciliavit, & à contentionibus liberam Philosophiam omnibus suis Auditoribus tradidit. Unde & illum Θεοδίδακτον appellari solitum prædicat Hierocles. Christianus erat, Christianis Parentibus natus, atque ab iis educatus, ipso fatente Porphyrio *, insigni illo Christianorum adversario: cùm verò illum à veri Numinis cultu ad Gentilium ritum transiisse dicit, ψεύσται μὲν σαφῶς, inquit Eusebius *, *in eo manifestissimè mentitus est*. Ammonius enim divinæ & Christianæ Philosophiæ præcepta ad extremum usque vitæ terminum integra atque immota retinuit, (Mitto quæ de hâc re habet Eutychius †, utpote nullius judicii & parùm probatæ fidei Scriptor) idque testantur, inquit, etiamnum lucubrationes viri illius, ob ea quæ reliquit ingenii monumenta celeberrimi. Obiit circa an. CCXXX.

* Lib. 3. adverſ. Chriſtian. apud Euſeb. l. 6. c. 19.
* Loc. cit.
† Annal. p. 332.

Scripsit enim Ammonius inter alia, *De Consensu Mosis & Jesu*, Opus elegans, quod non extat; & *Evangelicos Canones* excogitavit, quos postea secutus est Eusebius Cæsariensis. Sic Hieronymus *. Qui tamen in eo lapsus videtur. Præterquam enim quod Cassiodorus † Eusebio eos disertè ascribat, ipse Eusebius in Epistolâ ad Carpianum Canonibus præfixâ se Canones istos occasione Ammoniani *Monotessari* excogitâsse testatur. Rectiùs forsan Victor Capuanus * qui ab Ammonio mirabili studio repertos, & ab Eusebio deindè diligenter excultos fuisse Canones scribit. Extat in Orthodoxogr. Tom. 2. & in Bibliothecæ PP. singulis editionibus Sanctorum quatuor Evangeliorum *Harmonia* ab Ammonio consarcinata, à Victore autem Capuano interprete Tatiano malè inscripta. In eâ enim exhibentur Christi Genealogiæ, quas à Tatiano amputatas fuisse produnt Eusebius * & Theodoritus †, quæque in Tatiani *Diatessaro*, Ammonio falsò inscripto, reverà desiderantur. Quid quod ipse Victor dubius aliquamdiu hæret, cui potiùs, Ammonio an Tatiano, ascribat; & Zacharias Chrysopolitanus, qui ante annos quingentos Harmoniam istam Commentariis illustraverit, Ammonio eam disertè attribuat? Extat etiam (uti supra dictum est) Tatiani *Diatessaron* ementitum Ammonii nomen præ se ferens. *Canones* verò *Harmoniæ* aut præmitti aut subjungi solent. Alius longe à nostro, utpote integro pene Sæculo antiquior, erat Ammonius ille Ægyptius Plutarchi Chosronensis Præceptor; de quo ipse Plutarchus lib. περὶ τοῦ [ἀ]τι ἐν λαφῦσι, p. 385. Et Eunapius procem. ad Vit. Sophistarum p. 11.

* De Script. c. 55.
† Instit. divin. Script. c. 7.
* Præfat. ad Tatiani diatess.
* L. 4. c. 29.
† Hæret. Fab. l. 1. c. 20.

220. JUL. AFRICANUS, quem nonnulli Palæstinum fuisse volunt, erat, teste Suidâ *, à quo etiam *Sextus* vocatur, Lybiâ oriundus, atque exinde proculdubiò *Africani* nomen traxit. Famâ Heraclæ, Origenis Discipuli, viri in Philosophiâ aliisque Græcorum disciplinis excellentis, excitatus, Alexandriam profectus est, ut in optimarum literarum studiis promovendis se cum illo propiùs conjungeret. Lares verò præcipuè fixit Nicopoli in Palæstinâ, quæ antiquo nomine *Emmaus* dicebatur; in cujus gratiam anno CCXX. legationem ad Antoninum Heliogabalum suscepit, ut mœnia dirutæ urbis instaurarentur: immò (si fides habenda sit Hebedieſu * Metropolitæ Sobensi) ejusdem Civitatis Episcopus fuit. Provectâ jam ætate mortuus est circa an. CCXXXII. Scripta, quibus inclaruit, hæc ferè sunt.

* In voce Ἀφρικ.
* Catalog. lib. Chald. c. 15. p. 18.

**De Chronographiâ libri* V. ἐπ' ἀκριβὲς πεποιημένοι, inquit Eusebius, lib. 6. cap. 31. *accuratissimè compositi*, concisâ quidem methodo, sed quæ nihil cognitu necessarium omisit. Incœpit ab Orbe condito, & ad Christi adventum Chronologiam perduxit: magis verò succinctè commemoravit gesta jam inde à Christi ætate usque ad Macrini Imp. tempora, in quibus desiit, vel ut aliis placet, Heliogabali qui Macrino successit, anno III. Christi autem CCXXI. de quo hæc

* Cod. 33. * Photius Ἐστὶ οὐντομος μέν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἱστορήσαι δεδυνημένον: *Concisus vero*

a

vero est, nihil vero relinquit eorum, quæ memoratu digna sunt. Integrum penè hoc opus in priorem Chronici sui partem fecurè transfudit Eusebius, haud ulla Africani mentione factâ: deperditis verò tum Africani tum Eusebii Græcis, nihil restat, nisi quod Georgius Syncellus in Chronographiâ suâ conservavit; ex quâ, ut & ex Fastis Siculis Jos. Scaliger Chronicon Eusebii Græcum, mutilum satis & confusum, consarcinavit, quale in Thesauro Temporum nobis exhibuit; in quo neque quæ sint Africani, neque quæ Eusebii, neque deniq; quæ sint Syncelli partes, quis vel divinando assequi possit. Quæ quidem in postremâ Syncelli editione, quam Jacobus Goar Parisinus adornavit, longè distinctiùs discriminantur. Meminerit interim Lector breve Africani fragmentum de Doxologiæ formulâ ex Chronicorum libro quinto à D. Basilio * citari, & ex libro tertio fragmentum bene longum haberi ap. Euseb. præparat Evang. l. 10. c. 10. aliudque ex libro quinto ap. eund. Demonstrat. Evang. l. 8. p. 389. aliud libri V. ex Eusebii Pamphili Propheticis Eclogis (ubi plurima latent) descriptum Græcè exhibere Lambecium Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. p. 141. Aliud ap. Hieron. in Dan. c. 9. Aliud denique ap. Damascen. Parall. lib. 2. c. 15. Suspicatur Vossius † primam partem Collectaneorum Chronologicorum (quæ in unum fasciculum redegit Gallus quidam Caroli M. ἀνώνυμον) non alium esse quàm Africani nostri Chronographiam. Extat Latinè is Liber titulo *de Divisionibus, & Generationibus* gentium, apud Canis. Tom. ii. p. 579. emendatior ap. Labb. Nov. Bibl. MSS. Tom. i. p. 298. at in fine mutilus.

SÆC. II. ab An. CC.

* De Sp. S. c. 29.

† De Hist. Lat. l. 3. c. 3.

Epistola ad Aristidem, de Dissentione, quæ videtur esse inter Matthæum & Lucam in Historiâ Christi recensenda: In quâ Evangelistarum consensum ex narratione quâdam, quam à majoribus acceperat, apertissimè demonstravit. Hujus partem longè majorem refert Eusebius l. 1. c. 7.

Epistola ad Origenem de Historiâ Susannæ, in quâ Historiam istam quæ in Danielis libro legitur, spuriam & commentitiam, & Hebraicæ veritati minimè convenientem esse contendit. De hâc Epistolâ ita ipse Origenes Responsi sui initio. Ἡ μὲν σὴ ἐπιστολὴ βραχεῖα μέν πως εἶναι δοκεῖ, ἐν ὀλίγοις δὲ πολλὰ περιβλήματα ἔχουσα, ὧν ἕκαστον ἰδεῖν, ἢ τὸ τυχὸν ἐξεργασίας, ἀλλὰ πραγματικῆς, ἥτις ὑπερβαίνειν τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα, καὶ συγγράμματος ἔχειν ἀπαίτησιν. *Tua equidem Epistola brevis esse videtur, sed paucis verbis multas continebat quæstiones; quarum quælibet non vulgarem requirebat industriam; sed tantam, quæ excederet Epistolæ modum, & Commentarii ambitum requireret.* Sane rationes quas profert Africanus neutiquam contemnendæ sunt; quarum summam hoc ordine nobis compendio exhibet Cl. Wetstenius præfat. ad Orig. opuscula. 1. Quod verus Daniel Visionibus Propheticis sua edoctus fuerat: hic verò ex impulsu Spiritus judicium fecerit. 2. Quod lusu verborum mimico more Seniores convincat. 3. Quod lusus ille verborum Græcorum, σχῖνος ad σχοῖνος, & πεῖνος ad πεῖσμα, Scriptorem Græcum manifeste prodat. 4. Quod Captivi de Captalibus non judicant, nec reos capite plectant. 5. Neque illisdem Palatia & Horti spatiosi sint. 6. Hebræis etiam Historia illa in libris sacris non sit consignata. 7. Nec Propheta alterius Prophetæ verbis (sicut iste Daniel) utatur. Denique 8. Quod stylus multum à veri Danielis differat. Hanc Epistolam Græcè edidit D. Hæschelius Anno 1602. Græcè & Latinè unà cum quibusdam Origenis opusculis Joh. Rod. Wetstenius *Basil.* 1674.

* Chron. Græc. p. 84.
† Cod. 34.
‖ In voc. Ἀφρικ.
* Animad. ad Chron. Euseb. p. 232.
† Annot. in Euseb. p. 127.
‖ De Hist. Græc. l. 2. c. 15.
* Biblioth. Vind. Tom. 5.
† Not. in Epist. Afric. p. 154.

Τῶν Κεστῶν Opus, Alexandro Mammææ nuncupatum. In numero librorum Veteres non conveniunt, nec de Auctore Recentiores. Eusebius * novem tantum fuisse dicit, Photius † quatuordecim, Suidas ‖ verò viginti quatuor: adeò ut errorem alicubi latere necesse sit. Hos libros quotquot tandem fuerint, Jos. Scaliger *, & Hen. Valesius † alio cuidam Africano attribuunt; adeoque duos fuisse volunt Africanos, unum Palæstinum, Chronographum nostrum, religione Christianum; Afrum alterum, Philosophum Gentilem, *Sextum* dictum, κεστῆν Authorem. Aliter visum VV. Cl. Vossio ‖, Lambecio *, Wetstenio †, aliisque; à quorum partibus stant Eusebius, Photius, Suidas, qui unum eundemque Scriptorem diserte faciunt. Quid si media insistentes via, dicamus, Africani nostri opus esse, sed ab eo antequam Christi fidem am-

SÆC. III. ab An. CC.

amplecteretur, scriptum? Quod in Athenagoræ Amatoriis, Julii Firmici Astronomicis, aliisque id genus scriptis contigisse verisimile est. Extant hi libri MSS. tum alibi, tum in Bibliothecâ Clarissimi Viri If. Vossii.

Chronicon Africani, & *Commentarios in Novum Testamentum* apud Chaldæos etiamnum extare scribit Hebedieſu; penès quem fides esto.

230. ORIGENES, ob incredibles, quos tum studiorum tum religionis causâ sustinuit labores, χαλκέντερος, & *Adamantius* dictus, Alexandriæ natus est anno clxxxvi. Parentibus ortus Christianis, & in divinis Scripturis jam inde à puero exercitatus; quod multis exemplis luculenter probat Eusebius †. Unde liquet, quàm egregiè mentiatur Porphyrius *, dum ait, Origenem cùm Gentilis esset, & Gentilium innutritus disciplinis, ἐφ' ὃ βέβηκε τόλμημα (ita Christianam Religionem contumeliosè lacessit homo Gentilis) declinasse. Sub Patris Leonidæ auspiciis prima literarum tirocinia posuit, ab eo haustâ sacrarum Scripturarum scientia, quam tantâ diligentiâ puer etiamnum excoluit, ut simplici & obvia earum lectione minime contentus, majus aliquid inquireret, & profundiores jam tum sensus scrutaretur; Patrique negotium haud leve faceſſeret, scisciatus ex illo quid sententia divinitùs inspiratæ Scripturæ significaret. Inde Clementis Alex. disciplinæ traditus, postremò celebrem illum Ammonium, de quo supra, præceptorem habuit; sub quo Platonicæ Philosophiæ præsertim incubuit. Quin non modò Platonicorum sed & Pythagoricorum & Stoicorum Scripta quotidie habebat in manibus, à quibus ut recte de eo notavit Porphyrius *, cùm allegoricum in explicandis Græcorum mysteriis modum didicisset, eum Judaicis Scripturis adhibuit. Anno ccii. sub persecutione Severianâ patrem † amisit Martyrio coronatum. Ex eo tempore paternis facultatibus in fiscum redactis, Matrem cum sex parvulis liberis, ex Artis Grammaticæ professione necessaria vitæ subsidia sibi comparans, sustentavit. Annum jam agens xviii. privatæ Catechumenorum institutioni præfectus est; postea in locum Clementis Præceptoris sui in publicâ Catecheſeων Scholâ à Demetrio Episcopo subrogatus *; quo in loco plurimos, eosque magni nominis Gentiles Discipulos habuit. Sub Zepherino adhuc pontifice Romam perrexit, ἰνξάμενος τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων ἐκκλησίαν ἰδεῖν, ut ipse † nos docet. Verùm ibi paulisper moratus, Alexandriam ad consuetum Catecheſeων munus rediit. Aliquanto post tempore seditione Alexandriæ facta, & exercitum eò ducente Imperatore Caracallâ, clàm inde aufugiens Palæstinam petiit, & Cæsareæ domicilium fixit †: Ubi ab illius Regionis Episcopis Theoctisto nimirum Cæsariensi, & Alexandro Hierosolymitano rogatus est, ut publicè in Ecclesiâ differeret, & S. Scripturas, tametsi Laicus adhuc, exponeret; ringente quidem, & ægre admodum id ferente Demetrio, cum Episcopis per literas hac de re acrius expostulante, qui tamen prolato non uno exemplo quod factum fuerat, tuebantur. Missis verò diaconis Origenis reditum urgere non desistit Demetrius: tandem Alexandriam reversus, vices solitas à Demetrio iterum sibi demandatas obiit. Coorto postea inter Persas & Romanos bello, Antiochiam venit Alexander Imp. Matre Mammæâ comite, piâ imprimis ac religiosâ fœminâ, quæ ingenti Origenis fama excitata, misso militari satellitio, illum Antiochiam accersivit †, ab eoque multa pietatis & divinæ cognitionis documenta hausit. Alexandriam deinde redeuns *, urgente, sumptusque liberaliter suppeditante Ambrosio, ad Commentarios in S. Scripturam scribendos se accinxit, Scholæ Catecheticæ curam cum Heracla discipulo partitus. Utramque provinciam strenuè excoluit, donec in Achaiam negotii cujusdam Ecclesiastici conficiendi gratiâ evocatus, Cæsaream iterum profectus est: ubi à Theoctisto & Alexandro Episcopis Presbyter ordinatur anno Chr. ccxxviii. ætatis suæ xliii. Ægerrimè id tulit Demetrius Episcopus Alexandrinus, doctrinæ ac eloquentiæ Origenianæ gloriam olim æmulatus; adeò ut posthâc cum Origene nunquam in gratiam rediret. Verùm coacta Synodo *, non modo Alexandriâ illum expellendum, sed & Sacerdotio exuendum esse decretis Synodicis curavit. An factum id unâ, an duabus Synodis, parùm refert. Relictâ igitur anno ccxxxiii. Alexandriâ,

† L. 6. c. 2.
* Ap. Euseb. l. 6. c. 19.
* Ap. Euseb. l. 6. c. 19.
† Ibid. c. 1.
* Ibid. c. 3.
† Ap. Euseb. l. 6. c. 14.
† Euseb. ib. c. 19.
† Ibid. c. 21.
* Ibid. c. 23.
* Pamph. Apol. ap. Phot. Cod. cxviii. & Hieron. ap. Rufin. invect. ii. p. 225.

andriâ, Cæsaream iterum migravit *; ubi magnî sanè cum æstimatione & honore apud omnes floruit: ex ejusque Scholâ viri doctrinâ ac pietate clarissimi, atque in his Gregorius Thaumaturgus, & ipsius frater Athenodorus, prodierunt. Motâ verò post biennium à Maximino Imp. in Christianos persecutione Cæsareâ cedendum ratus ad Firmilianum Cæsareæ Cappadociæ Episcopum summâ sibi necessitudine devinctum se subduxit. Urgente autem adhuc periculo uterque apud Julianam piam, non minùs quàm divitem matronam, usque ad Maximini mortem delituerunt. Quo sublato, pace Ecclesiis redditâ, Origenes Cappadociam reliquit, & Nicomediæ aliquamdiu moratus, Athenas iteratò migravit, (quo loci dum moraretur, Commentarios in Ezechielem ipsum absolvisse, testatur Eusebius *, priorem ad eam urbem adventum innuere videtur Epiphanius ‖) mox ad pristinas sedes Cæsaream Palæstinæ reversus; nullo non loco scriptis ab eo recèns editis nobilitato. Circa id tempus in Arabiam * ad Berylli Bostrensis Episcopi Hæresim consopiendam enixis Arabum precibus Origenes evocatur. Quo profectus, colloquio palam habito Hæresim compescuit, Beryllum confutavit, & ad veritatem retraxit: Quin & procedente tempore Helcesaitarum, aliorumque Hæreticorum pertinaciam simul ac errores modo haud dissimili expugnavit. Tandem gravissimam in Christianos persecutionem ciente Decio * Imp. fulminis istius violentiam Tyri (ubi per annum fere Cæsareâ profectus moratus fuerat) Origenes Sexagenario jam major satis gravem excepit. Omnes enim malignus Dæmon in eum copias instantius movebat; adeò ut vincula & corporis cruciatus, & in intimo carceris recessu ferrei torquis ærumnas, perferret pedibus etiam multorum dierum spatio in nervo ad quatuor usque foraminum interstitia distentis, ad hæc ignium minas, & quæcunque alia ab inimicis illata fortiter sustinuit. His tamen non obstantibus, Galli & Volusiani; qui Decio successerunt, temporibus supervixit: Mortuus Tyri, ibique sepultus anno Valeriani Imp. primo, Christi ccliv. ætatis suæ lxix. Pamphilus quidem Martyr, & cum eo plurimi (teste Photio *) referunt Origenem celebri martyrio sub persecutione Decianâ vitâ decessisse. Verùm errorem meritò notat Photius, cum ad Galli & Volusiani tempora perduraverit. Quin & Epiphanius * esse fateatur ipsum multa sub Decio passum, martyrii tamen exitum minimè adeptum esse diserte tradit. Nec saltem ex alio fonte profluxit Pamphili error (si modò ejus fuerit) quam ex celebri illius confessionis famâ, quam Cæsareæ sub Decii persecutione tulit Origenes, quæque martyrii cujusdam præparatorii titulum jure sibi vendicare potest.

SÆC. III. ab An. CC.

* Euseb. lib. c. 26, 30.

* Ibid. c. 32.

‖ Hæres. lxiv. Num. 1.

* Euseb. lib. c. 33.

* Euseb. lib. c. 39.

* Cod. cxviii.

* De Pond. & mensur. Num. xviii. p. 175.

Moribus erat inculpatissimis, & vitam egit planè Philosophicam, penèque supra fidem rigidam & severam: lectionis item & eruditionis erat infinitæ, Linguarum præcipuè Hebraicæ & Græcæ callentissimus, *Dialecticam quoque* (ut Hieronymi * de immortali ejus ingenio, ita enim vocat, verbis utar) *Geometriam, Astronomiam, Arithmeticam, Musicam, Grammaticam & Rhetoricam, omniumque Philosophorum Sectas ita didicit; ut studiosos quoque literarum sæcularium Sectatores haberet, & interpretaretur iis quotidie; concursusque ad eum miri fierent, quos ille propterea recipiebat, ut sub occasione sæcularis literaturæ in fide Christi eos instrueret.* Addam quod habet Vincentius Lirinensis *, prolixiora quidem, at elegantia, & huic loco apposita. "In Origene, *inquit*, plura "adeò præclara, adeò singularia, adeò mira extiterunt, ut inter initia haben- "dam adsertionibus ejus fidem quivis facilè judicaret. Nam si vita facit au- "toritatem; magna illi industria, magna pudicitia, patientia, tolerantia. "Si genus vel eruditio; quid eo nobilius, qui primùm in eâ domo natus est, "quæ est inlustrata martyrio, deinde pro Christo, non solùm patre, sed omni "quoque facultate privatus, tantùm inter sanctæ paupertatis profecit angusti- "as, ut pro nomine dominicæ confessionis sæpius, ut ferunt, adfligeretur. "Neque verò hæc in illo sola erant, quæ cuncta postea tentationi forent; "sed tanta etiam vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis; ut "omnes penè multum longéque superaret: tantâ doctrinæ ac totius eruditio- "nis magnificentiâ, ut pauca forent divinæ, penè fortasse nulla humanæ Phi- "losophiæ, quæ non penitùs adsequeretur: cujus scientiæ cùm Græca concede-

* De Script. c. 54.

* Commonit. c. 23. p. 342.

SÆC. III. ab An. CC.

"derent, Hebræa quoque elaborata sint. Eloquentiam verò quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore ipsius non tam verba quàm mella quædam fluxisse videantur? Quæ non ille persuasu difficilia disputandi viribus elimpidavit? quæ factu ardua non ut facillima viderentur, effecit? Sed forsitan argumentorum tantummodò nexibus adsertiones suas texuit? Immò planè nemo unquam magistrorum fuit, qui pluribus diviuæ legis uteretur exemplis. Sed, credo, pauca conscripsit? Nemo mortalium plura; ut mihi sua omnia non solùm non perlegi, sed ne inveniri quidem posse videantur. Cui ne quicquam ad scientiæ instrumenta deesset, etiam plenitudo exabundavit ætatis. Maximam certè laudem, teste ipso Porphyrio *, ob ea quæ reliquit, ingenii sui monumenta adeptus est. Fama enim erat, eum sena millia librorum conscripsisse; quo numero singulas quasve Homilias & Epistolas comprehendi necesse est. Stylo usus est perspicuo & facili, sed diffuso nimis & redundanti. Unde vitio ei datum est ab adversariis, quòd *infinita verba multiplicavit* *: Hinc toties ei objicit Hieronymo vetustior, Eustathius † Antiochenus, quòd ἄπω χαὶ πάλιν ταυτολογεῖ γεγαῶς, *quod idem fatu anilster iterat repetendo*; quòd πυρολογίαν πεπλεχὼς ἀπείρατλον τὸν λόγον, ἢ δὲ τῦτο ξυνίσιν, *immanem verborum copiam absque modo vel fine profuderit*, φλυαρίᾳ δὲ πολλῇ ταυτολογήσας *, *ingenti verborum ambitu iterum atque iterum eadem repetierit.* Sed parùm refert de stylo, modò in dogmatibus nihil esset, quod objicerent Adversarii. Fatendum sanè illum à toto penè antiquorum senatu damnari, gravissimisque erroribus urgeri, quorum vestigia satis nota in ipsius Operibus hodie comparent. Præter multos enim, gravesque errores, quos aut ipsi invito impegerunt Veteres, vel communes habuerunt Scriptores antiqui, hæc ferè errorum capita in ipsius Scriptis ubique deprehenduntur; de quibus præter alios, fusissimè in *Origenianis* Cl. Huetius.

Inter SS. Trinitatis Personas inequalitatem, ac dignitatis gradùs intercedere voluit; ita ut Filius Patre, & utroque Spiritus S. inferior esset: Pari modo ac radius à solari corpore emissus, ipsi soli dignitate cedit. Christi mortem non hominibus solùm, sed Angelis etiam, Dæmonibus, quin & Sideribus (utpote animâ rationali ex ipsius sententiâ præditis, adeóque peccati capacibus) profuisse. Rationis participes naturas omnes sive Dæmonas, sive Animas humanas, sive alias quascunque (nam & alias pleraque rationis compotes esse somniavit) ejusdem omnes inter se naturæ, & eodem tempore, nempe ab æterno à Deo conditas fuisse, tuncque fuisse ἴσας, deinde verò propter varios illarum motus & diversum liberi arbitrii usum in varios ordines sive Angelorum, sive Hominum, sive Dæmonum distributas esse, graviora vel subtiliora corpora pro criminum modo ac mensurâ indutas. Angelos enim cæteraque entia rationalia corpore sui generis subtili quidem & æthereo, materiali tamen constare credidit; ita ut incorporei & spirituales nonnisi reliquis mundi corporibus comparati, & crassiorum respectu dici meruerint. Mentes porrò (eo nomine omnia entia rationalia complectendo) in quocunque demum statu sive Angelorum, sive Hominum, &c. versatæ fuerint, prout benè vel malè libero arbitrio (cujus jacturam, ne minimam quidem unquam patiuntur) usæ sint, post exutum istum statum, vel in superiorem gradum ascendere, vel in deteriorem detrudi, mutuâ quâdam μετενσωματώσει in æternum factâ, ita ut una eademque mens omnes entium rationalium ordines successivè idque sæpiùs experiri queat. Hinc animas humanas non niti peccati antea commissi causâ in corporum ergastula detrudi, quibus solutæ aut Angeli fiant aut Dæmones commissa scelera pœnâ temporariâ luituri In eo enim consistere Resurrectionis mysterium docuit, Quod Justorum animæ levioribus & æthereis corporibus sint induendæ, impiorum autem pro peccatorum magnitudine graviora vel leviora tormenta sint subituræ. Quinetiam nec damnatorum, nec ipsorum etiam Diabolorum pœnas, nec beatorum gaudia fore sempiterna, sed pœnis expletis ac conflagratâ terrâ, futuram rerum omnium conversionem & ἀποκατάστασιν, redituraque ad pristinum statum omnia, terram iterum habitatam iri, mentes eodem futuras loco, quo fuerunt, antequam virtutibus vel peccatis, ad Angelorum, Dæmonum, Hominumve naturam

* Ap. Euseb. l. 6. c. 19. Epiphan. Hæres. 64.

* Epiphan. ad Joan. ap. Hieron. Tom. ii. p. 158.

† Dissert. de Engastrim. p. 384.

* Ibid. p. 403.

naturam adjungi meruiſſent, iterumque fata ſua experiundi facultatem nanciſci. Hujuſcemodi denique rerum periodos in æternum revolvi, ac ſeſe invicem excipere. SÆC. III. ab An. CC.

Hi ferè errores, aliique affines, qui ex his quaſi Corollaria facilè deduci poſſunt, ac imprimis Allegorica S. Scripturas explicandi methodus (cui in tantùm indulſit, ut totam Paradiſi Hiſtoriam, integram ferè legem Moſaicam, ac pleraque etiam Chriſti præcepta & res geſtas allegoricè interpretatus ſit) plurimorum odium & inimicitias, atque anathemata tandem, illi induxerunt. Qui ſi defendi nequaquam poſſint, multis ſaltem nominibus merentur excuſari. Fusè id egerunt plurimi. Miſſis ego aliorum Apologiis, quinque hæc ſolummodò breviter animadvertam. i°. Multa Origenem adhuc juvenem in Scholâ Platonicâ præjudicia hauſiſſe, quæ demum excutere haud ita facilè fuit: multa ætatis ſuæ genio, cui dogmata ejuſmodi, ac imprimis Allegorica Scripturæ Expoſitio in deliciis erant: multa nimiæ in ſcribendo feſtinationi, & multifariâ ſollicitudine ac curâ diſtracto animo: multa denique præfervido Origenis Hæreticos oppugnantis ingenio ſunt condonanda. Hinc Apologiſta ejus apud Photium * errorem illius circa Trinitatem nimio Sabellium confutandi zelo, acceptum refert, & ex reliquis erroribus bene multi haud diſſimilem originem agnoſcunt. ii°. Multa ab eo dicta, ſcriptaque ſunt non dogmaticè, verùm problematicè, & exercitationis aliorum duntaxat causâ. Quid quòd maximam Dogmatum erroneorum partem dubius admodum & hæſitabundus in medium proferat; quaſi nec ipſe eorum veritatem perſuaſam habens, nec à Lectoribus fidem eis adhibendam ſperans? Vid. Apologiam de Origene & ejus Dogmatibus apud Photium loc. cit. Pamphili Apologiam apud Hieron. Tom. iv. p. 172. Hieronymi Epiſtolam ad Avitum Tom. 2. p. 151. quin & ipſum Origenem περὶ ἀρχῶν l. 2. c. 6. Certè Origenes etſi ingenio fuerat ſciendi cupidiſſimo, timiditate tamen, atque modeſtia quadam naturali ardorem ſuum cohibuiſſe videtur. Hinc (quod rectè notat) Cl. Wetſtenius † toties in Scriptis ejus occurrit illud πάχα *forſan, forſitan, fortaſſe*, item δοκεῖ, *videtur*, ſi quid inſolitum aut novum proferebat. Patuit utrumque in emendatione LXX. interpretum, cum enim multis modis vitiatam (de editione κοινῇ & vulgatâ loquor, ab origine correctâ) reperiſſet, eam quidem corrigere aggreſſus eſt. Sed non tam forti auſu, ac intrepido pectore, quo Hieronymus. Pluribus idem perſequitur loco citato vir eruditus. iii°. Libri Origeniani quibus errores præ aliis continentur, non in communem Eccleſiæ, ſed in privatum Amicorum uſum ſcripti ſunt, nec ab ſe, ſed ab aliis in lucem prolati. Unde apud Fabianum Papam de Ambroſio familiari ſuo conqueſtus eſt †, *quòd ſecretò edita in publicum protulerit*. Vide hâc de re Pamphili Apologiam præcipuè p. 174, 177. Quinetiam de his ipſis Origenem pœnitentiam egiſſe ipſe Hieronymus † faſſus eſt. iv°. Multæ, quæ in Origene damnantur opiniones, nullis neque Eccleſiæ Catholicæ articulis, neque Apoſtolicis Traditionibus, nec Conciliorum decretis, eo ſaltem tempore, adverſabantur: ſed vel quæſtiones erant reconditæ, & nonniſi in Philoſophorum Scholis agitatæ; aut notiones minùs commodæ ab ipſo recèns adinventæ. Certè in ipsâ Operis περὶ ἀρχῶν præfatione pro fundamento diſertè ponit Origenes, ſervandam eſſe Eccleſiaſticam Prædicationem per ſucceſſionis ordinem ab Apoſtolis traditum, & uſque ad id temporis in Eccleſiis permanentem; eamque ſolam credendam eſſe veritatem, quæ ab Eccleſiaſticâ non diſcordat Traditione. v°. Notandum eſt, plurima Origenis ſcripta ab Hæreticis fœdè adulterata fuiſſe, qui vel opiniones ejus corruperunt, vel ſuas ſub ejus nomine inſeruerunt. Id ita eſſe pluribus adversus Hieronymum oſtendit Ruffinus, per totam, quam pro Origene compoſuit, Apologiam, & Præfatione ad libros περὶ ἀρχῶν à ſe Latine verſos. Quin ſemet adhuc vivente, id auſos eſſe queſtus eſt olim Origenes non modò apud Apologiſtam Photianum, verùm & in Epiſtolâ, quam ad Alexandrinos ſcripſit, quamque ſuæ Apologiæ Ruffinus intexuit. Unde meritò concludit Ruffinus † nullo modo fieri potuiſſe, *ut Vir tam eruditus, tam prudens*, (quem poſt Apoſtolos *Eccleſiarum magiſtrum*, inquit Hieronymus, nemo niſi imperitus negat) *certè quod*

* Cod. 117.

† Not. Epiſt. Orig. ad African. p. 169.

† Ap. Hieron. ad Pammach. de err. Orig. Tom 2. p. 193.

† Loc. cit.

† Apol. p. 194. Præfat. in lib. de Nom. Hebr.

SÆC. III. ab An. CC. *quod indulgere etiam Accusatores ejus possint, Vir neque stultus, nec insanus, ipse sibi contraria & repugnantia in sententiis suis scriberet ; ut interdum iisdem in locis, atque ut ita dixerim, sequenti fere Capite sententiæ contrariis sensûs reperiantur insertæ.* Certè olim Theotimus Scytharum Episcopus, Vir pietate & sanctimoniâ venerandus, Epiphanio, ut Origenis libros damnaret, pluribus urgenti respondit †, se neque eum, qui jampridem piè defunctus fuerat, contumeliâ afficere velle, neque tam impium facinus aggredi audere, ut ea condemnet quæ Majores minimè repudiârunt : præsertim cùm sciret nil malæ doctrinæ in Origenis libris reperiri. Omnia summatim contraham, idque verbis Haymonis Halberstatensis Episcopi. " Ego sanè de eo, *inquit* *, salvâ " fide Patrum dixerim, vel quòd hæc omnino non scripserit, sed ab Hæreti- " cis ob præclarum nomen ejus obfuscandum malignè conficta sint, & con- " scripta, & nomine suo prætitulata ; vel si scripsit, non statuit ex sententiâ, " sed disseruit ex opinione. Nam ut ipse dicit, Philosophorum & Hæretico- " rum dogmata didicerat, ne ad eos convincendos imparatior esset, si igno- " raret quæ apud ipsos erant ; & fortasse cum in aliquibus locis scribendo at- " tingit eorum errores, calumniatus est, hoc à semetipso dixisse. Quòd si " etiam prædictas hæreses, ut placet quibusdam, ex sententiâ scripsit, valdè " compatiendum est tam eruditi pectoris viro, qui tantam nobis eruditionis " copiam ministravit. Cujus vitia, si quæ sunt in scriptis, potest eorum quæ " fideliter scripsit, luminosus quidam ac cœlestis splendor exuperare.

† Socrat. Hist. Eccl. l. 6. c. 12.

* Breviar. Hist. Eccles. l. 6. c. 3. p. 108.

Opera ejus, quorum notitia ad nos pervenit.

† Hæres. 64. SIngulos Scripturæ libros Origenis studio illustratos fuisse testantur Epiphanius †, & alii. Quod sanè triplici modo ab eo factum est. Nam vel prolixis Commentariis, quicquid suppeditabant ingenium, & doctrina, ubertim congessit ; vel brevibus tantùm Scholiis obscuriora quæque illustravit ; vel ad populi captum se demisit, & selecta quædam Scripturæ loca minùs accuratè per Homilias exposuit. Quique interpretandis Scripturis triplex Expositionis genus adhibuit, triplicem etiam ex illis sensum eruere ac investigare consuevit ; Historicum, quem & Literæ sensum appellant, Mysticum, & Moralem. Ab Historico autem sensu ad Mysticum, à Mystico ad Moralem ferè progreditur : quamquam hunc ordinem nonnunquam immutet. Cæterùm quotquot ex hisce Exegeticis vel supersunt, vel à Veteribus memorantur, proximè sequuntur. Antequam autem ea recensеamus notari non indignum est magnam in distinguendis Origenis Homiliis adhibendam esse curam. Alias enim meditatè conscriptas edidit : Alias extempore recitatas ab actuariis excipi permisit. Priores variis temporibus elucubravit : Extemporales verò omnes (quæ literis mandatæ sunt) post 60. ætatis annum pronunciatæ sunt. Ex utroque genere multæ extant.

Homiliarum Mysticarum in Genesin libri II.

Commentariorum in Genesin libri XIII. Fragmenta quædam apud Eusebium, Pamphilum & Philocalias supersunt.

Extant Latinè (à Ruffino versæ) *Homiliæ* XVII. diversæ autem à Mysticis. Extemporales fuisse videntur.

Commentariorum Tomi in Exodum. Fragmenta eorum reperire est ap. Philocal. cap. 26.

Scholia in Exodum.

Homiliæ in Exodum XII. à Rufino versæ. Extemporales videntur.

Scholia in Leviticum.

Homiliæ in Leviticum XVI. extant ex Rufini versione. Extemporales videntur. *Homiliæ* 2æ. in Leviticum fragmentum ap. Philocal. c. 1. exhibetur; cujus ne apicem quidem in Homiliâ 2ª Latinæ Editionis, aliisve reperias : ex quo facile intellectu est plures in Leviticum Homiliarum Collectiones fuisse. Idem de Homiliis in alios Scripturæ libros paribus argumentis ostendi potest.

Homiliæ

SÆC. III. ab An. CC.

Homiliæ in Numeros XXVIII. extant ex Rufini verſione, & extemporales fuiſſe videntur. Scholia quoque eum edidiſſe prodit Rufinus: Sed in unum ita cum Homiliis permiſta ſunt à Rufino, cùm Latinè utraque exponeret, ut pro uno, eodemque opere haberi queant.

Seſe aliquando in Deutronomium differuiſſe Origenes alicubi declarat: & octo in hunc librum Origenis Homilias memorat Caſſiodorus. Porrò dictos in Pentateuchum Tomos Origenis Hexaemeron vocat Hieronymus, Ep. ad Pammach. de Error. Orig. Tom. 2. p. 192.

In librum Joſue extant Homiliæ XXVI. ex verſione Rufini. Extemporales ſunt. Fragmentum ex Homiliâ 20. Philocaliæ cap. 12. repreſentat.

In librum Judicum extant Homiliæ IX. ex ejuſdem verſione.

In libros Regum duæ omnino *Homiliæ* ſuperſunt, Prior in I. Regum, cap. 1. & 2. Latinè ſolùm ex Rufini verſione; altera in I. Reg. 28. *de Engaſtrimytho* inſcripta, habetur Græco-latina inter Euſtathii Antiocheni Collectanea ab Allatio edita *Lugd.* 1629. 4°. & inter Origeniana Huetii in ii. Tomis edita *Rothomagi* 1668. & *Pariſ.* 1679. necnon inter *Criticos Sacros Londini* 1660. Tom. viii. col. 407. Utraque extemporalis videtur. Teſtatur inſuper Origenes ſe aliquando *de duabus Meretricibus*, quarum litem Solomon diremit, in Eccleſiâ ad populum diſſeruiſſe. Caſſiodorus præterea ſcribit ſe IV. Origenis Homilias in primum Regum librum inveniſſe, unam in ſecundum Regum, & alteram latis prolixam in ſecundum Paralipomenon. Idem narrat viſos ſibi eſſe in duos *Eſdræ* libros ſingulas Origenis Homilias, quæ à Bellatore Presbytero Romanâ oratione explicatæ ſunt.

In Jobum Homiliæ, quas è Græco in Latinum ab Hilario Confeſſore verſas tradit Hieronymus *.

* Adverſ. Vigilant. Tom. 2. p. 313.

In Pſalmos { *Commentarii*, qui in Cæſareâ Viennenſi Bibliothecâ & alibi aſſervantur. *Homiliæ*. *Scholia*.

Ex Commentariis multa vel imitatus, vel interpretatus eſt Hilarius, quem quadraginta fermè millia verſuum Origenis in Job & Pſalmos tranſtuliſſe refert Hieronymus *. Septem Commentariorum iſtorum Tomos à decimo nempe ad xvi^um^ Latinis verbis ipſe expreſſit Hieronymus. Tractatus adhuc cl. Origenis in Pſalterium vidiſſe ſe narrat Trithemius †. Ex Homiliis IX. viz. in Pſalm. xxxvi. Hom. V. in Pſalm. xxxvii. Hom. II. in Pſalm. xxxviii. Hom. II. à Rufino Latinè verſas Editio Origenis Latina habet, quas tamen aut Origenem Authorem, aut Rufinum Interpretem habere multi negant; an meritò, judicent eruditi. Ex Homiliâ in Pſalmum lxxxii. fragmentum exhibet Euſebius l. 6. c. 38. & Homiliam in Pſalmum centeſimum ipſe citat Origenes. Brevibus Scholiis Pſalterium ab Origene annotatum fuiſſe Auctor eſt Hieronymus. Porrò è Tomis in Pſalmum 1^m^. habemus partes aliquas apud Euſebium, Pamphilum, Philocaliam & Epiphanium. Rurſus inſigne fragmentum è Tomo in Pſalmum 4^m^. exhibet Philocalia; & aliud è Commentario in Pſalmum 6^m^. Apologeticus Pamphili; & alia iterum fragmenta è Commentariis in Pſalmos xv, xviii, & xl.

* Apol. adverſ. Rufin. Tom. 2. p. 196.

† De Script. Eccleſ. fol. 10.

In Proverbia Commentarii, ex quibus particulas duas deprompſit Pamphilus in Apologiâ. Catena quoque MS. Bibliothecæ Mazarinianæ in Lucam ad cap. viii. ver. 4. inſigne fragmentum indidem expromit.

In Eccleſiaſten Explicatio. Cujus meminiſſe Methodium affirmat Sixtus Senenſis *, quam tamen neque nos, nec ipſe Huetius qui omnia diligenter inveſtigavit, in Methodio invenire potuimus.

* Biblioth. Sanct. l. 4. in Orig.

In Cantica Canticorum Commentarii, poſt annum ccxxxviii. ſcripti, quorum binam editionem adornavit Origenes, alteram juvenis, unico Tomo conſtantem, ex quâ laciniam Philocaliæ capiti 7. intextam deprehendas; alteram jam provectior longè auctiorem, decem quippe Tomos complexam,

ex

SÆC. III. ab An. CC. ex quâ quicquid hodie ſupereſt. in Homilias VI. malè diſtribuitur; quarum duæ priores interpretem habent Hieronynum, reliquæ à quibuſdam Hieronymo ſunt adjudicatæ, ſed malè. Rufinum enim Interpretem habent. Vid. Cl. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. p. iii, &c. adverſus Blondellum & Dallæum de iſtarum Homiliarum authore & interprete fusè diſſerentem. Fragmentum è Tomo 2°. habetur in Philocal. cap. 26.

In Eſaiam { *Commentariorum* libri XXX. / *Homiliæ* XXV. / *Scholia.*

Præter iſta alios ſub Origenis nomine de viſione πτερυγῶν, duos ad Gratam libros ſuo tempore circumlatos, (licet pſeudepigraphi vulgò haberentur) memorat Hieronymus Præfat. Comm. in Eſaiam.

Ex Commentariis fragmenta bina in Pamphili Apologetico aſſervantur. Extant Lat. Homiliæ IX. quas extemporales fuiſſe & ab Hieronymo verſas cenſet Huetius.

In Hieremiam Homiliæ XLV. teſte Caſſiodoro.

Ex his XIV. confuſo ordine ab Hieronymo verſæ inter Latina Origenis Opera extant. Extant Græcè in variis Codd. MSS. Novendecim, quarum XII. inter Hieronymianas Latinè habentur. Ex Codd. MSS. VII. eas ſc. quæ in Hieronymianis deerant, edidit Mich. Ghiſlerius in Catenâ ſuâ in Ieremiam *Lugd.* 1623. Integras deinde XIX. (ſeu potius XVIII. ultima enim Clementis Alex. eſt) Græce edidit ſub Cyrilli nomine Balth. Corderius, *Pariſ.* 1648. Origeni demum poſtliminiò redditas Huetius publicavit. Fragmentum Homiliæ xxxix. Philocaliæ caput 12. exhibet. Extemporales eſſe vult Huetius.

In Threnos Tomi IX. ex quibus quinque duntaxat ad ſuam ætatem perveniſſe
* L. 6. c. 24. Euſebius * prodit.

In Ezechielem Tomi XXV. viceſimi particulâ conſtat Philocaliæ caput II.

Ex Homiliis XIV. ab Hieronymo verſæ in Latinâ editione extant. Extemporales eſſe judicat Huetius.

In Danielem Expoſitio.

In XII. Prophetas Tomos XXV. reperit Euſebius. Scripſit adhuc Origenes in Hoſeam, Zachariam & Malachiam, Commentarios: qui tamen è XXV.
Prolog. in Oſe. priorum numero fuiſſe cenſeri poſſint. De Commentariis in Hoſeam teſtatur
Tom. 6. p. 4. Hieronymus Origenem duo ſcripſiſſe *Volumina*, in quibus nihilominùs vix tertiam partem à principio Libri uſque ad viſionem Quadrigarum ediſſeruit; nempe parvum libellum, cui hunc Titulum impoſuit, περὶ τῶν πῶς ἀναμαθεῖν ἐν τῇ Ὠσηὲ Ἐφεσείμ, in quo oſtendere voluit, quæcunque contra eum dicuntur ad Hæreticorum referenda Perſonam; aliud item *volumen* ἀκέφαλον ἐξ ἀτίλεστον. Ex his Commentariis in Hoſeam petitum fragmentum extat in Philocaliæ cap. 8.

In Matthæum { *Commentariorum* libri XXV. Philippo imperante ſcripti. / *Homiliæ.* / *Scholia.*

Ex his quicquid Græcè extat, nempe Commentariorum partem à capite XIII. verſ. 36. incipientem, & ad cap. XXII. 33. pertingentem edidit Huetius, unà cum fragmentis aliquot è Tomis ii°. & vii°. quæ apud Pamphilum, Euſebium, & Philocaliam aſſervantur. Quicquid autem Latinè extat (viz. Commentariorum pars à Cap. XVI. 33. initium ducens & ad finem ferè Evangelii progreſſa) in Homilias XXXV. malè diviſum, Interprete (uti Huetius conjicit) vel Epiphanio Scholaſtico, vel Bellatore Presbytero, Caſſiodori familiaribus, in Latinâ Editione habetur.

In-

Inter Homilias, quæ In Diverſos inſcribuntur, VII. circa Matthæi interpretationem verſantur. SÆC. III. ab An. CC.

In Marcum Tractatus à ſe ſcripti meminit Origenes tract. xxxv. in Matth. Cujus nemo, quod ſciam, mentionem fecit.

In Lucam { Tomi V. Extant Lat. Homiliæ XXXIX. ex Hieronymi verſione. Scriptæ ſunt ab Origene adhuc perquam Juvene, judice Pearſono.

Particulas quaſdam Origenis Commentariorum in Matthæum, in Lucam, & in Johannem, exhibet Jul. Cæſar Bulengerus, quas alibi reperire non eſt: unde eas deprompſerit, incertum eſt.

In Johannem { *Commentariorum* Tomi XXXII. ex quibus priores circa an. ccxxii. ſcripti, poſteriores poſt an. ccxxxvii. Horum XXII. viderat Euſebius. *Homiliæ* II. habentur inter eas, quæ In Diverſos inſcribuntur.

E Commentariis Tomi IX. hodiè ſuperſunt, ab Huetio Græco-Latinè editi, viz. i^uſ, ii^uſ, vi, x, xiii, xix, xx, xxviii, xxxii. E Tomo iv. fragmenta adducuntur *Philocaliæ* cap. 4. item cap. 5°. alia fragmenta è Præfatione quinti Tomi, cujus Præfationis aliam quoque portionem exhibet Euſebius l. 6. c. 25. Editi ſunt Tomi iſti IX. Latinè à Genebrardo inter Opera Origenis, in quibus editionibus notandum eſt eos in xxxii. Tomos diviſos haberi. Quod ex Græculi alicujus fraude profectum eſſe nos docet Poſſevinus opus mutilatum callide auctâ librorum multitudine tanquam integrum venditare cupientis. Iſtius fraude illuſus Ambroſius Mediolanenſis, monachus Caſinenſis hoc ipſum Opus Latinè vertit, & xxxii. Tomorum partitione impreſſum divulgavit.

In Acta Apoſtolorum Homiliæ aliquot. Caput ſiquidem Philocaliæ 7^m. claudit Fragmentum è 4â Homiliâ in hunc librum.

In Epiſtolam Pauli ad Romanos Commentariorum Tomi XX. quos peſſimâ fide Latinè à ſe verſos, miſerè interpolatos, detruncatos & ad mediam ferè partem contractos edidit Rufinus, Verſione ſuâ in X. Tomos diſtributâ & Hieronymo ſummâ vafritie aſcriptâ. Fragmenta ex hiſce Commentariis bina habentur in Pamphili Apolog. E Tomo I. excerptum amplum ſubminiſtrat Philocaliæ caput 24. aliudque è Tomo ix. ejuſdem caput 9.

In I. *ad Corinthios* Commentarii.

In Epiſtolam ad Galatas { *Tomi* V. *Scholia.* *Tractatus* varii } teſte Hieronymo.

In Epiſtolam ad Epheſios Commentariorum libri III.

In Epiſtolam ad Coloſſenſes Commentarii, ex quorum libro 3. lacinium exhibet Pamphilus in Apologetico.

In I. *ad Theſſalonicenſes* ἐξηγητικά, quorum 3^m. librum citat Hieronymus Ep. ad Miner. Tom. 3. p. 193.

In Epiſtolam ad Titum ἐξηγητικά, ex quibus Fragmenta nonnulla habes in Pamphili Apologetico.

In Epiſtolam ad Hebræos { *Commentarii.* *Homiliæ.*

Ex illis fragmenta quædam Pamphilus Apologiæ ſuæ inſeruit, ex his Euſebius Hiſt. Eccleſ. l. 6. c. 25.

SÆC. III. ab An. CC.

In Apocalypſim Expoſitionem pollicitus eſt Origenes tract. 30. in Matth. an præſtiterit, non liquet.

Horum ἐξηγητικῶν quicquid Græcè reperiri potuit, unà cum verſione Latinâ edidit *Rothomagi* 1668. in ii Vol. fol. Vir Cl. P. Daniel Huetius, additis inſuper Notis & Diſſertationibus Origenianis; in quas omnia quæ ad Origenem, ejuſque Dogmata ac libros ſpectant, ὅλῳ τῷ βυλήματι congeſſit. Ex quibus nos in hiſce Origenis Scriptis recenſendis lucis haud parum accepiſſe non ingrati profitemur. Huetii editionem nuper expreſſerunt *Francofurtenſes* ii vol. fol. 1686.

Origenes in ſeceſſu ſuo apud Julianam nobiliſſimum ſimul ac utiliſſimum, quod *Hexapla* appellavit, opus concinnavit ac edidit. Opus iſtud ex Diplis Hebraicis, (ſc. textu Hebraico Hebraicis ac Græcis characteribus expreſſo) ac quatuor Inſtrumenti Veteris Verſionibus viz. LXX. Aquilæ, Theodotionis, & Symmachi, per totidem columnas diſpoſitis conſtabat: ita ut Textus Hebraicus propriis literis depictus primam, idem Græcis characteribus exaratus ſecundam, Aquilæ verſio tertiam, Symmachi quartam, LXX. ſenum quintam, Theodotionis ſextam columnas occuparent. Ex his LXX. Verſionem accuratè recenſitam emendaverat Origenes. Suppletis ex Theodotione quæcunque in eâ deerant in Hebræo expreſſa, additamentis hiſce aſteriſco notatis, quæcunque verò LXX. ſenes præter Hebraicorum Codicum fidem adjeciſſent obelo præfixo inſignivit. Hiſce ſex columnis accedentibus poſtea, atque ultimo loco appoſitis binis aliis Verſionibus Græcis, quarum prima à ſtudioſo quodam ex iis qui erant Hieroſolymæ, in doliis Hierichunte reperta imperante Caracallâ, ſecunda ſub Alexandro Mammeæ Nicopoli ad Actium à quodam Origenis diſcipulo inventa eſt, additâ adhuc aliâ Pſalmorum Verſione, quæ unà cum Codice Hierichuntino reperta fuerat, emerſerunt *Octapla*. Sunt tamen, qui volunt *Hexapla* atque *Octapla* unum, idemque fuiſſe opus, modò à ſex, modò ab octo columnis denominatum. Nec enim integræ fuerant Verſiones Anonymæ, ſed aliquos duntaxat S. Scripturæ libros continebant. Unde factum, ut Opus iſtud partim eſſet *Hexaplum*, partim *Octaplum*, annumeratâ denique ultimâ Pſalmorum verſione, partim *Enneaplum*; licèt hujuſce in totâ Bibliorum denominandâ mole, ratio à nemine habita fuerit.

Procedente tempore *Tetraplum* Origenes in gratiam ſtudioſorum, quibus tantum abs re ſuâ vel otii vel facultatis non erat, ut Hexapla comparare poſſent, edidit ex quatuor notiſſimis Græcis Verſionibus, nempe Aquilæ, Symmachi, LXX. & Theodotionis, eodem prout in Hexaplis ordine ac methodo diſpoſitis, concinnatum. Utrumque Opus interiit. Specimen tantùm Hexapli ex Cod. MS. Card. Barberini exhibent Biblia Waltonienſia Tom. vi. ex quo Schema quoddam Hexaplorum nos olim delineavimus, cujus & alibi * copiam fecimus.

* In Vit. Origenis Num. 18. Vit. PP. Primit. Tom. 1.

Libri de Reſurrectione II. totidem enim memorat Euſebius, quartum tamen alicubi citat Hieronymus. Ex libris primo & ſecundo fragmenta aliquot deprompſit Pamphilus in Apolog. Ejuſdem quoque Operis particula quædam habetur, l. 2. περὶ ἀρχῶν, c. 10.

De Reſurrectione Dialogi II.

Stromateων libri X. ex his ultimus commaticâ Epiſtolæ ad Galatas Expoſitione ferè conſtabat. Ex libro vi. Specimen deſumptum habet Hieronymus, in quo mendacio aliquando uti licere contendit Origenes. Ex X. fragmentum bene longum profert idem Hieronymus Comment. in Galat. cap. 4. p. 191.

Protrepticus ad Martyrium, Maximino Imperante ſcriptus; & Ambroſio, ac Protocteto Cæſarienſis Eccleſiæ Presbytero nuncupatus. Extat Gr. Lat. à Wetſtenio primùm editus unà cum notis *Baſil.* 1674. 4°.

Epiſtolam ejuſdem argumenti ad Patrem Martyrio deſtinatum ſcripſerat Origenes etiamnum Puer, cujus Epiſtolæ verba quædam repetit Euſebius, l. 6. c. 2.

Acta

SÆC. III. ab An. CC.

Acta Disputationis Origenis cum Beryllo habitæ, de quibus plura in Beryllo. Præter hunc Dialogum (ita enim Acta inscribuntur) alios quoque literis Origenes mandâsse fertur. Rufinus quendam ab eo scriptum, & à Candido Hæretico quicum habitus fuerat, adulteratum memorat. Africanus initio Epistolæ de Susannâ laudat *Dialogum* ejus *in Agnomonem.*

Epistolæ plusquam centum, quas à se fuisse collectas, & in libros proprios digestas tradit Eusebius: ex his integræ extant.

Epistola ad Julium Africanum de Historiâ Susannæ circa an. ccxxxviii. scripta, quam primus Græce edidit Hæschelius *Augustæ-Vindel.* 1602. 4°. deinde Græcè ac Latinè cum notis Wetstenius, loc. cit.

Epistola ad Gregorium Thaumaturgum ad sacrarum literarum studium adhortatoria. quæ Philocaliæ cap. 13. exhibetur.

Fragmenta quædam aliarum *Epistolarum* hinc inde à Veteribus proferuntur, ab Eusebio l. 6. c. 2, 19, 36. à Rufino, Hieronymo, Cedreno, Suidâ, & in Catenis.

Libri περὶ ἀρχῶν IV. ante annum ccxxxiii. scripti, difficillimi sanè atque obscuriſſimi, qui in Latinâ Origenis Operum editione extant ex Versione Rufini pessimâ fide confectâ, multis quippe omissis, multis interpolatis ac in melius mutatis, uti nec ipse dissimulat Rufinus. Haud dissimili arte in cæteris etiam à se versis Origenis libris usus est Rufinus, adeò ut vera Origenis sententia ob Interpretis male fidi additamenta, truncationes, atque interpolationes vix ac ne vix deprehendi possit. Quapropter Hieronymus aliam librorum περὶ ἀρχῶν versionem adornavit; ut Ecclesiæ Latinè Origenis errores, & Rufini fraudem detegeret. Ejus autem versio temporis injuriâ interiit. Hoc opus Origenis adversariis perpetua erat calumniandi & convitiandi seges, quâ occasione liceat mihi Origenis Epitaphium à studioso quodam sub ejus persona conscriptum, quod in veterrimo Codice Corbeiensi libris περὶ ἀρχῶν præfixum reperit Cl.° Mabillonius, hoc loco subjicere. Præmissa est hæc inscriptio:

° Analect. Tom. 2. p. 660, 665.

TITULUS ORIGENIS SUPER TUMULUM A SEIPSO COMPOSITUS.

Ille ego Origenes Doctor verissimus olim
Quem primum fidei gratia clara dedit.
Si mihi credere vis, libros tot millia scripsi,
Quot legio missos mittit in arma viros.
Nulla meos unquam tetigit blasphemia sensus,
Sed probus, atque vigil, tutus ab hoste fui.
Sola mihi casum Periarchῶn dicta dederunt
His me conjectum undique tela premunt.

Contra Celsum libri VIII. Ambrosii rogatu conscripti circa an. ccxlvii. contra Philosophum istum Epicureum qui Christianam religionem impugnaverat libro, cui titulum fecit ἀληθὴς λόγος. Hosce Gr. Lat. primus edidit cum notis D. Hæschelius *Augustæ-Vindelicorum* 1605 4°. inde unâ cum doctissimis annotationibus Gul. Spencerus *Cantabrigiæ* 1658. 4°. Paucis ab hinc annis ibidem recusi sunt.

Interpretatio Nominum Hebraicorum & *Mensurarum Novi Testamenti,* ad imitationem Philonis libelli de Interpretatione Nominum Hebraicorum Veteris Testamenti, cui etiam libro opus suum adjunctum edidit Origenes. Meminit ejus Autor Quæstionum ad Orthodoxos. Imaginem ejusdem, forsan & versionem liberiorem repræsentat Hieronymus in libro de *Nominibus Hebraicis Novi Testamenti.*

De Oratione liber hortatu Ambrosii & Tatianæ elucubratus; in quo de natura, vi, variisque orandi generibus, aliisque huc spectantibus accurate satis agit; quædam vero haud satis sana dogmata, idque γυμνῇ τῇ κεφαλῇ profert, & quæ vix ullis coloribus excusari possunt. V. g. Sect. I. ubi negat preces

SÆC. III. ab An. CC. noſtras ad Chriſtum eſſe dirigendas, ſed ſolummodò ad patrem & Univerſi Deum; filium verò eſſe ἕτερον κατ' οὐσίαν, καὶ ὑποκείμενον τῷ πατρὶ. Ut alia levioris momenti taceam. Hujus opuſculi ἀπόσπασμάτιον quoddam, pagellam nempe unam aut alteram *Par.* edidit Morellus an. 1601. integrum vero opus unà cum Paraphraſi in Orationem dominicam ex Codice Holmienſi (qui nunc in Bibliotheca Collegii S. Trinitatis Cantabrig. ſervatur) Græce & Latinè ediderunt Oxonienſes an. 1686. 12°.

Commentarii in Veteres Philoſophos, quorum Opera non Prælectionibus ſolùm, ſed Scriptis etiam in diſcipulorum gratiam explicabat Origenes. Meminit eorum Euſebius.

Philocalia, quæ quid ſit, breviter declarat Epigraphe ipſi præfigi ſolita. Ἐκλογὴ ἣ παρῶσα περιέχει βίβλῳ γεωργικῶν ζητημάτων καὶ διαλύσεων ἐκ διαφόρων βίβλων τῷ Θεσπίσιον πνεῦμα θεσπισμένων ὑπὸ τῶν τὰ θεῖα σοφῶν προφητῶν καὶ βασιλέως. Prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. 4°. & in calce Cantabrigienſium Editionum librorum contra Celſum.

Contra Sectas & Hæreſes liber, hunc MS. extare ſed mutilum ab ea parte quæ refutationem continebat Florentiæ in Bibliothecâ Mediceâ, teſtis eſt qui vidit, & ni fallor inde deſcripſit Rev. Mabillonius It. Ital. p. 168.

OPERA SUPPOSITITIA.

Dialogus contra Marcionitas de Rectâ in Deum Fide, cum Megethio, Marco, aliiſque Hæreticis habitus: quem tamen genuinum eſſe Origenis opus pluribus argumentis contendit Wetſtenius, contrarium licet ſentiant eruditorum pars potior: Juſta ſaltem eſt de eo dubitandi ratio: Vir Cl. Huetius Maximo eum adjudicat, ut ſupra dictum eſt in Maximo, Dialogum iſtum Gr. Lat. primus edidit notis illuſtratum Cl. Wetſtenius loc. cit.

In Jobum
- *Commentariorum* libri III. in tria priora Jobi capita. Extant in Latinâ Operum Origenis editione.
- *Commentariola* ſive *Scholia* in totum librum, Perionio interprete.
- *Homiliæ* IV. quas Chryſoſtomi eſſe deprehenſum eſt.

Commentarios & *Commentariola* binis Autoribus Arianis è Lucianiſtarum ſectâ aſcribit Huetius.

Commentarius in Evangelium Marci, qui in Bibliothecâ Regiâ Pariſina, & Corporis Chriſti Oxonienſi Græcè extare dicitur, à nonnullis Codicibus Origeni, ab aliis Cyrillo Alex. à reliquis Victori Antiocheno aſcriptus. Sub Victoris nomine Latinè à ſe redditum edidit Theod. Peltanus.

Homiliæ in Diverſos IX. quarum antehac meminimus, quibus etiam decima *de Mariâ Magdalenâ* adjungi ſolet. Extant in Latinâ Origenis editione.

Θεσπίσιος φιλοσοφούμενα, ſive de Philoſophorum ſectis & dogmatibus liber. Autor in Procœmio ſe Epiſcopum fuiſſe affirmat. Epiphanio adjudicat Huetius, apud quem plura de eo vid. Origenian. l. 3. c. 4. §. 9.

Lamentum ſive *Planctus Origenis*. Lat. in Latinis Origenis Opp. editionibus.

Scholia in Orationem Dominicam, & in *Cantica B. Virginis, Zachariæ*, & *Simeonis*, quæ ſub Origenis, vel ut ipſe appoſuit, alterius Doctoris συγχέοντος nomine Græcè edidit Fred. Morellus *Pariſ.* 1601. 8°. Verum Petrum Laodicenſem legitimum eſſe Autorem ex Bibliotheca PP. colligit Huetius. Sed Scholia *in Orat. Domin.* ipſius Origenis videntur, & libello *de Orat.* in edit. Oxon. ſubjiciuntur: Si modò eadem ſint Scholia; Editio enim *Pariſ.* jam ad manum non eſt.

Libellus de Singularitate Clericorum, qui inter Cypriani Opera habetur, à nonnullis Origeni aſcriptus, ſed malè: licèt Author ejus non contemnendæ ſit vetuſtatis, Hieronymi ſaltem ævo non inferior.

Origenis Opera, quotquot Latinè ſolummodò habentur, prodierunt *Pariſ.* 1512. 1522. 1530. 1536. *Baſil.* 1536. auctiora verò ibid. 1545. 1571. deinde *Pariſ.* 1574. curâ Gilb. Genebrardi, 1604. 1619. Po-

SÆC. III. ab An. CC.

Postremo monendus est Lector, alterum fuisse Origenem, nostri cœvum, Philosophum Gentilem, cui Scholam suam ingredienti assurrexit Plotinus, summaque eum veneratione prosecutus est. Ejus mentio fit apud Longinum †, Porphyrium *, Hieroclem ‖, Eunapium †, Proclum *, aliosque. Illum viri cæterá doctissimi cum nostro Origene male solent confundere.

† Lib. περὶ ὑποστ.
* In vit. Plotini.
‖ Ap. Phot. cod. 214.
† In vit. Porphyr.
* Plat. Theol. l. 2. c. 4. p. 90.

AMBROSIUS, Alexandrinus, generis claritudine, vitæ instituto, (erat enim τῶν διαφανῶν ἐν ἀνδράσι βασιλικαῖς, inquit Epiphanius ‖) facultatum copii, nec minùs indolis atque ingenii acumine, & quòd majus est, pietate, & Christiani nominis confessione nobilissimus. Claruit circa an. ccxxx. Uxorem habuit Marcellam, ex quâ plures liberos suscepit. Sectæ Valentinianæ & Marcionisticæ insidiis captus, Origenis Operâ ad rectam fidem & Catholicam veritatem reductus est; Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconus factus: Ex quo arctissima ei cum Origene necessitudo intercessit. Amici fidelissimi unà sæpiùs habitabant, junctisque studiis rem literariam eo animi ardore promovebant, ut neque inter cœnandum ab exemplarium S. Voluminum inter se collatione abstinerent; neque à cœnâ ambulare, aut corpus quiete relaxare datum sit. Quin & illo etiam tempore literis vacabant, studiis in multam noctem protractis; ne quid dicam de matutinis laboribus, qui ad nonam, nonnunquam verò ad decimam horam trahebantur, uti ipse Origenes † nos docet. Quæstiones ad dubia Origeni solvenda quotidie proponebat Ambrosius, illumque ad Commentarios in S. Scripturam conscribendos innumeris stimulis, non verbis modò, sed & re-ipsâ incitavit, ἐργοδιώκτης propterea ab eo dictus. Sumptus enim necessarios ad alendos septem & ampliùs Notarios, qui dictanti Origeni per vices præsto adessent, totidemque Librarios unà cum Puellis eleganter scribendi peritis copiosè submini-stravit. Illi etiam scripta sua corrigenda non rarò submisit Origenes. Obiit post Maximini persecutionem, Origene adhuc in vivis agente; ob id unum reprehensione dignus, quòd cùm locuples fuerit, amici & magistri sui, senis jam & inopiâ laborantis, moriens non recordatus sit. Scripsit *Epistolas ad Origenem*, ex quibus judice Hieronymo *, liquidò constabat eum non inelegantis ingenii fuisse. N. E.

† Epist. ap. Suid. in voc. Orig. p. 390. & ap. Cedren. p. 208.

Hieron. de Script. c. 56.

* Loc. cit.

BERYLLUS, Bostrorum in Arabiâ Episcopus. Claruit circa an. ccxxx. Qui cùm Ecclesiam suam prudenter ac fideliter diu rexerat, tandem in nova dogmata, & à fide Catholicâ prorsùs aliena lapsus est, ausus asserere Dominum ac Servatorem nostrum antequam inter homines versaretur, non subsititisse in propriæ personæ differentiâ; nec propriam, sed paternam duntaxat Divinitatem in se residentem habere. Plurimis Episcoporum colloquiis & disputationibus eâ de re ultro citroque habitis, rogatus est Origenes, unà cum reliquis, ut sermones cum eo conferret; qui allatis rationibus & demonstrationibus convictum hominem quasi manu apprehendens ad veritatis viam perduxit, & ad pristinam sanamque sententiam revocavit. Scripsit lucubrationes & Epistolas, præsertim ad Origenem, quibus ei gratias egit. Varia quoque elegantis ingenii monumenta, quæ διαφόρους φιλοπονίας Eusebius † vocat: quibus Hen. Valesius * Hymnos & Poemata intelligi putat. Extitit Hieronymi ‖ ætate *Dialogus Origenis* & *Berylli*, in quo Hereseos iste coarguebatur: Idem designari opus opinor, de quo Eusebius †, φέρεται ἐτέρα τῶν πρὸς Βηρυλλὸν, &c. Extant hodieque tum Berylli, tum Synodi istius causâ congregatæ, *Scripta* edita; in quibus & quæstiones adversùs illum propositæ ab Origene, & *disputationes*, in Ecclesiâ ejus habitæ, & singula quæ tunc gesta sunt, continentur. N. E.

230.

† L. 6. c. 20.
* Annot. p. 123.
‖ De Script. c. 60.
† L. 6. c. 33.

GEMINUS, sive Geminianus, Presbyter Antiochenus. Claruit circa an. ccxxxii. sub Zebenno Antiochiæ Episcopo, qui notante Eusebio * Ecclesiæ Antiochenæ cathedram ascendit anno ccxxix. Pauca quædam ingenii sui monumenta eum composuisse testatur Hieronymus †. Quænam verò ea fuerint, nec Eusebius, nec ipse Hieronymus posteris tradiderunt. N. E.

232.

* Chron. an. ccxxix.

† De Script. c. 64.

TRY-

SÆC. III. ab An. CC.

233. * De Script. c. 57.

TRYPHON, Origenis Auditor, ad quem nonnullæ ab eo scriptæ sunt Epistolæ. Claruit circa an. ccxxxv. De eo haud aliud dicendum restat, quàm quod habet Hieronymus *, eum scilicet in Scripturis eruditissimum fuisse, idque multa ejus Opuscula testari, præcipue librum quem composuit *De Vaccâ Rufâ* in Numer. cap. XIX. & de *Dicbotomematibus, quæ cum columbâ & turture Abrahami ponuntur in Genesi.* N. E.

233. Euseb. l. 6. c. 26, 27.

FIRMILIANUS, Vir genere, pietate, atque eruditione illustris, circa an. ccxxxiii. Cæsareæ Cappadocum Episcopus factus est. Multa ei cum Origene tunc docendi munere Cæsareæ in Palæstinâ fungente familiaritas intercessit, immò tam propenso erga Origenem animo fuit; ut modò illum in suam Provinciam ad Ecclesiarum utilitatem evocaret, modò ad ipsum visendum Judæam usque proficisceretur, & cum eo aliquamdiu maneret, ut majorem rerum divinarum cognitionem percipere. Tanti ab omnibus habitus est, ut gravioribus Ecclesiæ negotiis eo tempore agitatis semper interfuerit. Magnas cum Stephano Romano Pontifice ob Dogma de Hæreticis Rebaptizandis lites exercuit. Coactâ enim Episcoporum Galatiæ, Phrygiæ, Ciliciæ, & Proximarum Provinciarum Synodo Iconiensi, Cypriani sententiam Hæreticos denuò esse rebaptizandos adversùs Stephanum constanter contendentis confirmavit: Propterea à Stephano malè habitus, qui rupto pacis Ecclesiasticæ vinculo eum ab Ecclesiæ suæ communione abscidit. Anno cclxv. Synodo Orientalium Antiochiæ adversùs Paulum Samosatenum ejusdem Urbis Episcopum habitæ interfuit, & magna pars erat; in quâ Dogmatis à Paulo invecti novitatem quidem damnavit, hominem verò ipsum sententiam se mutaturum promittentem damnare distulit, ab homine nullius fidei deceptus, speransque sine ullo Religionis dispendio rem optimè posse constitui. Synodi istius Epistola Synodica à Turriano tenebris eruta extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. Auctuar. Bibliothec. PP. *Paris.* 1624. Tom. I. p. 302. Cùm verò anno cclxx. ad secundam Synodum Antiochenam adversus eundem Paulum collectam iter faceret, & jam Tarsum usque pervenerat; ibi grandævus decessit: uti Synodi istius Patres in literis suis Encyclicis testantur †. Extat inter Epistolas Cyprianicas *Firmiliani ad Cyprianum Epistola*, à Cypriano, cujus stylum planè sapit, Latinè, ut videtur, versa; quâ confirmatâ Cypriani de Hæreticorum Baptismo sententiâ, Stephanum Papam ob inhumanitatem, audaciam, insolentiam, aliaque ab eo improbè gesta acerbè perstringit. Firmiliani libros, quos post se reliquit, citat Basilius de Spiritu S. cap. 29. p. 360. quot verò, vel quinam fuerint non dicit.

† Ap. Euseb. l. 7. c. 30.

244

NEPOS, in Ægypto Episcopus, forsan alicujus civitatis ex præfecturâ Arsinoiticâ. Claruit circa an. ccxliv. Promissiones hominibus sanctis in sacris Voluminibus factas Judaico sensu intelligendas esse voluit, unde & mille annorum spatium corporalibus refertum deliciis in hâc terrâ sanctis post resurrectionem indultum iri docuit, argumentis pro dogmate suo ut plurimùm ex Apocalypsi ductis, cujus libri oracula cùm spirituali & allegorico sensu accipienda esse contenderent Orthodoxi, Nepos *librum de* istâ quæstione composuit, quem ἔλεγχον ἀλληγοριστῶν vocavit, tanto passim favore ab Ægyptiis acceptum, ut schisma facto integræ Ecclesiæ à rectâ fide deficerent. Quapropter Dionysius Alexandrinus Nepotis jam mortui librum scriptis duobus *de Promissionibus* voluminibus refutavit, & coactâ Presbyterorum Arsinoiticorum Synodo Sectatores ejus disputatione habitâ, ad sanitatem reduxit. Scripsit adhuc Nepos in Ecclesiæ usum *Psalmos* atque *Hymnos* quamplurimos, pios admodum & ab ipso Dionysio celebratos. Verum hæc Nepotis nostri opera jam olim periisse videntur. Quære, an non idem fuerit Nepos cujus liber Apochryphus in Decreto Pseudo-Gelasiano damnatur?

THA-

THASCIUS CÆCILIUS CYPRIANUS, Carthaginensis, artis oratoriæ professione clarus, magnam sibi gloriam, opes, honores, acquisivit, epularibus cœnis & largis dapibus assuetus, pretiosâ veste conspicuus, auro atque purpurâ fulgens, fascibus oblectatus & honoribus, stipatus clientium cuneis, frequentiore comitatu officiosi agminis honestatus; ut ipse * de se loquitur. Longè majorem vitæ partem inter Gentiles Idololatriæ assertor transegit, donec mediante Cæcilio Presbytero Carthaginensi (cujus proinde nomen sibi postea assumpsit) à sæculari errore ad fidem Christi transiit, hausteque cœlitùs Spiritu in novum hominem nativitas secunda eum reparavit. Contigisse id anno 246. probabili sanè conjecturâ ductus statuit Reverendus Episcopus Cestriensis in accuratissimis Annalibus Cyprianicis. Neophytus factus bona vendidit, & in pauperum usus erogavit: statim à baptismo libellum ad Donatum scripsisse videtur, & non longè post alium de Idolorum vanitate, Tertulliani magistri sui, ac inprimis Minucii Fœlicis, è quo plurima ad verbum transtulit, æmulus. Exeunte an. 247. Presbyter Carthaginensis factus est; annoque insequente, & jam adulto, efflagitante plebe, & penè rapiente, ipsomet verò humiliter renitente, & latebras quærente, ad Episcopalem celeberrimæ illius Ecclesiæ thronum post mortem Donati promovetur; quem vix per anni & quod excurrit spatium ornaverat, cùm exortâ sub Decio persecutione, ad leonem in Circo sæpiùs petitus, secessum quæsivit; proscriptus sub hâc solenni formulâ: SI QUIS TENET VEL POSSIDET DE BONIS CÆCILII CYPRIANI EPISCOPI CHRISTIANORUM, &c. In hoc secessu, ne Ecclesiæ suæ utilitati prorsus deesse videretur, scripsit XXX. quæ extant Epistolas. Persecutione sopitâ anno 251. latebris egressus, & Ecclesiæ suæ redditus, Synodum Carthagine in causâ lapsorum habuit: quâ statutum est, pœnitentiam eorum diu protrahendam esse, ut nec in totum spes pacis denegaretur, nec censura Ecclesiastica solveretur. Synodus verò Idibus Maii anni proximi habita paulò mitiùs cum iis egit, decernens ob ingruentes tempestates pacem lapsis pœnitentibus concedendam esse. Grassante paucis post mensibus ferali peste simul ac fame, Cyprianus tam sermone, quam manu, tum voce, tum opere, suis prospexit: eademque occasione elegantissimum libellum de Mortalitate exaravit. Anno 253. Concilium 66. Episcoporum Carthagine celebravit, in quâ scripta est Epistola ad Fidum de Baptismo parvulorum. Ortam anno 255. de Baptismo Hæreticorum controversiam Cyprianus Concilii Carthaginensis decreto sedare conatus est, statuens Hæreticorum Baptismum invalidum ac planè nullum esse. Hâc enim de re Synodum hoc anno habitam esse ostendit eruditissimus Annalium Cyprianicorum Conditor. Istam sententiam Synodus 71 Episcoporum anno proximè sequenti habita authoritate suâ confirmavit. Cùm verò non pauci, ac in iis præcipuè Stephanus Episcopus Romanus, strenuè resisterint; majus & frequentius Concilium Calend. Septembr. ejusdem anni convocavit Cyprianus, in quo Episcopi 87. suffragiis suis sigillatim pronunciatis prius decretum roborârunt. Anno 257. persecutionem in Christianos movet Valerianus Imp. quando Cyprianus confessione coram Aspasio Proconsule factâ in exilium mittitur, Curubas provinciæ Zeugitanæ intra mare Libycum oppidulum relegatus: ubi visione divinâ de Passione post annum exactum subeundâ admonetur: Quod sanè ita evenit. Anno enim sequente ab exilio retractus, capitis damnatur, Proconsule decretum ex tabellâ recitante, THASCIUM CYPRIANUM GLADIO ANIMADVERTI PLACET. Quod factum est xviii. Kal. Octobr. in agro Sexti an. 258. ejusque corpus in areis Macrobii candidi Procuratoris juxta Piscinas in Viâ Mappalensi conditum. Integro decennio sedem Carthaginensem occupavit, primusque Episcoporum illius Urbis Martyrii coronam meruit. Vir planè θαυμάσιος, Christianæ pietatis cultor summus, disciplinæ Ecclesiasticæ & Episcopalis potestatis vindex acerrimus. Bonis artibus apprimè imbutus, in Rhetoricâ excelluit, in Sacris & Theologicis acutissimus. Tertulliani scripta

SÆC. III. ab An. CC.

* Ad Donat. p. 2.

SÆC. III. An. CC.

pta continuò versavit, sine quorum lectione vix diem ullam præterivit, Notario suo dicere solitus, *Da Magistrum*: quod ex ipsius Notarii ore exceptum Hieronymo * retulit Paulus Concordiensis. De stylo ejus audiamus Christianæ eloquentiæ Principem †. *Unus igitur præcipuus & clarus exstitit Cyprianus: admodum multa conscripsit in suo genere miranda. Erat enim ingenio facili, copioso, & suavi, & (quæ sermonis maxima est virtus) aperto: ut discernere nequeas utrumne ornatior in eloquendo, an facilior in explicando, an potentior in persuadendo fuerit. Opera ejus* (teste Hieronymo *) *Sole clariora*, secundùm tempora quibus scripta sunt, & prout in Editione Oxoniensi disponuntur, hic enumerabo.

* De Script. c. 53.
† Lactant. Institut. l. 5. c. 1.
* De Script. c. 67.

Scriptus Anno 246.

Libellus ad Donatum, à sæcularibus Oratorum disciplinis ad Christi fidem recèns conversum.

247.

De Idolorum Vanitate.

248.

Testimoniorum ad Quirinum adversùs Judæos libri III.

De habitu Virginum.

249.

Epistolæ IV. *viz.* 1, 2, 3, 4 in Edit. Oxon. quæ in Editionibus Rigaltianis sunt numero, 65, 60, 64, 61. Notet interim Lector in noviſſimâ Rigaltii Editione à Priorio adornatâ *Paris.* 1666. numerorum ordinem turbatum esse. Nam deest numerus 23. ac proinde omnes sequentes numeri justam quantitatem unitate excedunt.

250.

Epistolæ in secessu scriptæ XXIX. unà cùm quinque aliis ad Cyprianum scriptis, atque unicâ Celerini ad Lucianum Confessorem Carthaginensem, alterâ Luciani ad Celerinum, aliâque Caldonii, &c. ad Clerum Carthaginensem, à num. 5. ad 40. inclusivè in Edit. Oxon. in Rigalt. verò hunc ordinem obtinent. 4 80. 35. 2. 3. 8. 7. 36. 6. 5. 10. 9. 11. 12. 13. 14. 20. 21. 16. 18. 19. 17. 22. 24. 23. 30. 25. 31. 26. 27. 28. 29. 15. 32. 33. 34

251.

Epistolæ adhuc in secessu scriptæ II. cùm Epistolâ Caldonii ad Cyprianum Num 41. 42. 43. Oxon. 37. 38. 39. Rigalt.

Post Reditum Epistolæ VII. cùm tribus ad Cyprianum datis. Num. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. Oxon. 41. 40. 43. 42. 44. 45. 47. 46. 48. 49. Rigalt.

De Unitate Ecclesiæ, nonnulli huic libello titulum fecerunt *De Simplicitate Prælatorum.* Fœdè interpolatum esse multi volunt. Pontificiorum fraudem in eo corrumpendo egregiam pluribus redarguit Doctiss. Jamesius tractatu vernaculo de corruptione Scripturæ, Patrum, &c. Par. II. p. 1. &c.

De Lapsis.

252.

Epistolæ VII. *viz.* 54 55. 56. 57. 58. 59. 60. Oxon. 50. 51. 52. 53. 55. 54 56. Rigalt.

De Oratione Dominicâ.

De Mortalitate.

Exhortatio ad Martyrium.

253.

SÆC. III. ab An. CC.

253.

Epiſtolæ V. *viz.* 61. 62. 63. 64. 65. Oxon. 57. 59. 62. 58. 63. Rigalt.
Liber ad Demetrianum.

254.

Epiſtolæ III. *viz.* 66. 67. 68. Oxon. 68. 67. 66. Rigalt. Ex his ultimam ad Stephanum Papam ſcriptam Cypriani non eſſe acriter contendit Launoius.
De Opere & Eleemoſynis.

255.

Epiſtolæ III. *viz.* 69. 70. 71. Oxon. 75. 69. 70. Rigalt.
De Bono Patientiæ.

256.

Epiſtolæ III. cum Epiſtolâ Firmiliani ad Cyprianum, *viz.* 72. 73. 74. 75. Oxon. 71. 72. 73. 74 Rigalt.
De Zelo & Livore.
Concilium Carthaginenſe de Rebaptizandis Hæreticis.

257.

Epiſtola una cum tribus ad Cyprianum datis, *viz.* 76. 77. 78. 79. Oxon. 76. 77. 78. 79. Rigalt.

258.

Epiſtolæ II. *viz.* 80. 81. Oxon. 81. 82. Rigalt.

Opuſcula Cypriano falsò aſcripta.

DE *Paſcha Computus.* Tractatus vetuſtus, & ſi non Cypriani, ejus ſaltem ævo ſuppar, ex Codice Cottoniano, cum Notis & variis Lectionibus inter Opuſcula Cyprianica Oxonii primùm editus.
De Spectaculis.
De Diſciplinâ & Bono Pudicitiæ. Hunc pariter ac præcedentem libellum Cypriano adjudicat Pamelius. Refragatur autem ingens ſtyli diſparitas. Cornelii Papæ iſtum pariter ac librum ad Novatianum eſſe cenſet Eraſmus.
De Laude Martyrii ad Moyſen & Maximum, & cæteros Confeſſores. Hunc etiam libellum Cypriano aſcribit Pamelius. Eadem autem obſtat ratio.
Ad Novatianum, quòd Lapſis ſpes veniæ non ſit deneganda. Multi opus iſtud Cypriano non indignum eſſe cenſent: Alii è contra.
De Cardinalibus Chriſti operibus, quem eſſe Arnoldi Abbatis Bonæ Vallis omnes jam nôrunt: quiq; præter Præfationem ſequentes Tractatus 12. complectitur, *viz.*
De Nativitate Chriſti.
De Ratione Circumciſionis.
De Stellâ & Magis, ac Innocentium Necé.
De Baptiſmo Chriſti, & Manifeſtatione Trinitatis.
De Jejunio & Tentationibus Chriſti.
De Cœnâ Domini.
De Ablutione Pedum.
De Unctione Chriſmatis, & aliis Sacramentis.
De Paſſione Chriſti.
De Reſurrectione Chriſti.
De Aſcenſione Chriſti.
De Spiritu Sancto. Hactenus Arnoldus.
De Aleatoribus. Bellarminus Pontificis alicujus Romani recentioris ævi eſſe conjicit.

SÆC. III. ab An. CC.

De Montibus Sinâ & Sion contra Judæos.
Carmen Geneſis.
Carmen Sodoma.
Carmen ad Senatorem Apoſtatam. De his Carminibus vid. plura in Tertulliano.
Hymnus de Paſchâ Domini, Victorino Pictavienſi à Bedâ aſcriptus.
Oratio Cypriani pro Martyribus.
Oratio ejuſdem in die Paſſionis ſuæ.
De Singularitate Clericorum. Vid. plura in Origene. doctiſſimi Editionis Oxonienſis Curatores circa Bedæ ætatem ſcriptum eſſe arbitrantur.
In Symbolum Apoſtolicum Expoſitio. Rufini eſt, ſub ejuſque nomine habetur inter Opera Hieronymi.
De Judaica Incredulitate ad Vigilium. Vid. plura in *Ariſtone Pellæo.*
Adverſùs Judæos, qui Chriſtum inſecuti ſunt.
De Revelatione Capitis B. Joh. Baptiſtæ. In eo agitur de Pipino Francorum Rege.
De duplici Martyrio ad Fortunatum. Inibi de Turcis agitur.
De XII. *Abuſionibus Sæculi.*
Diſpoſitio Cœnæ. Opus ineptum, ac ridiculum.

Hæc omnia, (exceptis Libris *De Diſciplinâ & Bono Pudicitiæ*, *De Laude Martyrii ad Moſem & Maximum*, *De Lapſorum veniâ ad Novatianum*) Cypriano abjudicant Bellarminus, & Labbæus. Monendus deniq; Lector eſt, ſupereſſe quendam libellum, qui licet Cyprianum autorem non habeat, inſtauratorem tamen agnoſcit, Tyronis intelligo & Senecæ notas Tachygraphicas, quas Præſul & Martyr cumulo ſatis grandi locupletavit, adjiciens vocabula Chriſtianorum uſibus neceſſaria, quæ in codice à Grutero edito affatim comparent.

Prodierunt opera Cypriani, *Spiræ*, 1471. *Pariſ.* 1512. *Colon.* 1520. *Baſil.* per Eraſmum, 1520. 1525. 1558. *Lugduni*, 1528. 1537. 1544. 1550. *Colon.* 1544. 1549. *Pariſ.* 1541. 1564. *Romæ*, 1563. deinde per Pamelium *Antverp.* 1568. 1589. *Pariſ.* 1574. 1603. 1616. 1644. *Colon.* 1617. *Genevæ* per Goulartium, 1593. *Pariſ.* per Rigaltium, 1648. 1666. De Editione Pariſienſi 1541. Pamelii cenſura in Doctores Sorbonicos Pariſienſes (qui Cyprianum innumeris mendis contaminârunt) obſervatu digna eſt. Ita enim ille notâ 65. in Cyprian. de Orat. Dominicâ, "Interſeruntur hic aliquot lineæ in Editione Pa-"riſienſi apud Arnulphum l'Angelier, an. 1541. ſed quæ Cypriani non ſunt, " ut ipſe fatetur in margine hâc annotatiunculâ [Additio cujuſdam ex quâ de " cæteris judicare facile eſt Lectori; utpote qui quantumvis repurgationem "jactet in titulo, innumeris Cyprianum mendis contaminârit. Ut tamen "plauſibiliorem ſuam editionem faceret, ſubſcriptionem Epiſtolæ dedicatoriæ "Eraſmi immutare non eſt veritus; & quum ſcriptam conſtet *Lovanii* 1519. " ipſe ſubſcripſit *Pariſ.* 1541.

Inter Editiones Cyprianicas eminent Rigaltianæ, ea præcipuè quam anno 1666. cum integris Rigaltii, ſelectis aliorum, ſuiſque etiam Commentariis uno conſpectu diſpoſitis, *Pariſiis* edidit Ph. Priorius, & nupera *Oxonienſis*, quam anno 1682. Annalibus Cyprianicis ἐν πάνυ Johannis Pearſoni Epiſcopi Ceſtrienſis, notis etiam doctiſſimis illuſtratam, Reverendus Pater Johannes Fell, Præſul Oxonienſis ἐν μακεδνῷ adornavit.

Antequam Lectorem dimittam, monendum duxi, alium fuiſſe (uti volunt) Cyprianum, Præſulem Antiochenum, unà cum Juſtina Virgine, quam inſanè deperibat, ſub Diocletiano Nicomediæ paſſum; de quo mira narrant, & quem temerè cum noſtro Cypriano confundunt Nazianzenus, Prudentius, Metaphraſtes, aliique. Totam hujuſce rei narrationem (teſte Photio*) tribus libris carmine Heroico conditis fusè olim depinxit Eudocia Auguſta ex vetuſtiore, ut videtur, Hiſtoriâ. Extat Latinè hujus Cypriani (ſi modò hujus ſit) *Pœnitentia* ſeu *Confeſſio*, quâ prioris vitæ flagitia uberrimè deflet. Hanc unà cum Notis & variantibus Lectionibus primus in lucem dedit nuperæ operum

* Cod. 184.

rum Cyprianicorum Editionis Oxonienſis curator. Scio clariſſimum Editorem conjecturis non contemnendis fultum diſertè affirmare talem Cyprianum Antiochenum nuſquam extitiſſe, quin totam narrationem nihil aliud eſſe quàm Cypriani noſtri hiſtoriam ab aliquo ex eorum numero, qui Martyrum res geſtas novis augmentis decorare geſtiebant, mirè interpolatam, vel potius de novo conditam. Eſto: dummodò quod Sole clarius eſt, concedatur vetuſtiſſimam eſſe hanc fabulam, & ante Nazianzeni tempora natam, qui hanc ipſam, ſaltem hujuſmodi confeſſionem deſignare videtur, dum de Cypriano hæc habet †: *Ὁ δὲ καθαρῷ συνειδὸς τῶν περὶ ἑαυτὸν κακῶν, ἵνα καὶ τῷ Θεῷ καρποφορήσῃ τῶν ὀξαγόρευσιν, καὶ πολλοῖς ὁδὸς γένῃ τῆς χρησοτέρας ἀναδρομῆς, ἐπὶ τὸν κακίας διαστρέψων.* *Hic ſuperioris vitæ turpitudinem longâ oratione proſcindit, ut ipſam quoque ſcelerum confeſſionem Deo muneris loco offerat, ac multis eorum, qui ab improbâ & flagitioſâ vivendi ratione animum revocant, ad melius ſperandum via exiſtat.*

SÆC. III. ab An. CC.

† Orat. 18. p. 278.

CORNELIUS, natione Romanus, patre Caſtino natus, inter Eccleſiæ Romanæ Presbyteros primas tenuit. Vacaverat jam ſedes Romana poſt exceſſum nobiliſſimæ memoriæ viri Fabiani annum unum, menſes quatuor, dies quindecim; Clero Romano novi Epiſcopi electionem propter rerum & temporum difficultates differente. Tandem deferveſcente furore Deciano, Cornelius ineunte Junio anni 251. factus eſt Epiſcopus, *de Dei & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis, quæ tunc affuit, ſuffragio, & de ſacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio*, ut loquitur Cyprianus ‖, quem de ordinatione ſuâ ſcriptis ad illum literis Cornelius certiorem fecerat. Vix tamen per unius anni ſpatium ſedem iſtam tranquillè tenuit. Menſe enim Julio inſequentis anni juſſu Imperatoris Galli Centumcellas Tuſciæ urbem relegatur, ubi Cypriani literis ad ipſum datis mirè refocillatus poſt duos ferè menſes, nempe xviii. Cal. Octobr. an. cclii. Martyrium ſubiit. Scripſit ad *Cyprianum Epiſtolas* plures, ex quibus hodiè ſuperſunt II. inter Cyprianicas edit. Rigalt. 45. 47. Edit. *Oxon.* 49. 50. Quatuor item ad Fabium (Flavianum vocat Hieronymus *) Antiochenæ Eccleſiæ Antiſtitem; ex quarum unâ inſigne extat fragmentum de Novatiano ap. Euſeb. l. 6. c. 43. reliquæ perierunt.

251.

Vid. Epiſt. Cleri Rom. ad Cypr. num. 31. p. 44.

‖ Epiſt. 52. (ad Anton.) p. 68.

* De Script. c. 66.

NOVATIANUS, ex Stoico Philoſopho Chriſtianus, dum inter Catechumenos energumenus ab exorciſtis foveretur, in morbum graviſſimum collapſus, in ipſo quo jacebat lectulo Baptiſmum Clinicus ſuſcepit, nec à morbo liberatus ea præcepit, quæ Eccleſiaſtica regula exigebat, nec ab Epiſcopo confirmatur: id ei poſtea objiciente tum clero tum plebe, ſingulari tamen Epiſcopi gratiâ ad Presbyterii gradum in Eccleſiâ Romanâ evectus eſt. Poſt mortem Fabiani, vacante diutius ſede, tremendis ſacramentis ſeipſum obſtrinxit, ſe Epiſcopatum non ambire. Nihilominùs cùm anno 251. Cornelium ad ſacerdotii ſublime faſtigium, ſeſe inſuper habito, promoveri cerneret; homo faſtu & invidiâ turgidus, & ſui plenus, Novati Presbyteri Carthaginenſis (hoſce duos nominum ſimilitudine decepti perpetuò ferè confundunt ſcriptores Græci) aliorumq; qui à Cypriano defecerant, factione ſtipatus, & quod majus erat, Confeſſorum Romanorum, quos ſpecioſo ſeverioris diſciplinæ obtentu in partes ſuas traxerat, ſuffragio ornatus, Epiſcopali cathedræ tam inſano ſtudio, animo tam obfirmato inhiavit, ut à tribus Epiſcopis, rudioris & ſimplicioris ingenii hominibus, quos è viliſſimâ Italiæ parte Romam evocaverat, & incluſos aliquamdiu, mox crapulâ oppreſſos detinuerat, ſe Epiſcopum conſtitui per fraudem & vim curavit, ut ſaltem *εἰκονικῶ τινὰ καὶ μαπαίαν χειροτονίαν*, ut Cornelius † loquitur, adumbratam quandam & inanem ordinationem habere videretur. Hoc facto, probra & convitia in Cornelium pleno ore conjecit, miſſis, ut mos erat, undequaq; literis Eccleſias inferiores de ordinatione ſuâ certiores fecit, & ſocios ſuos, novos, quos Cyprianus vocat, Apoſtolos, delegavit; qui per vicos, urbes, oppida diſcurrentes, homines incautos in ſocietatem ſuam, erroriſque conſortium perducerent. Denique

215.

† Ap. Euſeb. l. 7. c. 43.

5 Æ. C. III. ab An. CC. ut execrando sigillo suos sibi obstringeret, dum sacram Eucharistiam singulis divideret, manibus manus comprehendens, eos in hæc ipsa verba jurare coegit: *Jura per corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, te nunquam meas partes desertorum, nec ad Cornelium esse rediturum.* Quùm verò his artibus ei nihil proficere animadverteret, in apertum erupit schisma & dogma de Pœnitentiæ γνωμῆ κεφαλῆ, gnaviter propugnavit, asserens lapsos pœnitentes ad Ecclesiæ pacem nunquam esse admittendos, nec in Ecclesiæ potestate situm esse veniam iis concedere, quin tales summo solius Dei judicio relinquendos. In dogmatibus reliquis à doctrinâ Catholicâ non recessit. De morte ejus non constat. Hominem suis coloribus ita depingit Cyprianus *: *In perniciem fratrum*, inquit, *linguâ sud perstrepit, & facundiæ venenatæ jacula conserquet, magis durus Philosophiæ sæcularis prævitate, quam Philosophiæ Dominicæ lenitate pacificus; desertor Ecclesiæ, misericordiæ hostis, interfector pœnitentiæ, doctor superbiæ, veritatis corruptor, perditor charitatis.* Scripsit antequam schisma faceret, nomine Cleri Romani elegantem *Epistolam ad Cyprianum*, quæ inter Cyprianicas est xxx. Post schisma verò, *Librum de Trinitate*, (in eo enim Hæreseos Sabellianæ, quæ circa an. 257. exorta est, meminit) qui quasi Epitome quædam est operis Tertulliani de eodem argumento, olim à nonnullis Tertulliano, ab aliis Cypriano malè ascriptum, *Epistolam de Cibis Judaicis*, si modò illius sit; eam enim non nisi conjecturis, perquam verisimilibus tamen, ducti Novatiano adjudicant eruditi, à quibusdam codicibus Tertulliano tributam. Utrumq; opusculum extat, & cum operibus Tertulliani excudi solet. Scripsit adhuc Novatianus, sed quo tempore incertum, *De Paschâ*, *De Sabbato*, *De Sacerdote*, *De Oratione*, *De Animalibus mundis & immundis Quæstiunculas* (quas idem fuisse opus cum illo *de Cibis Judaicis* jure quis suspicari possit) *De Instantiâ*, *De Attalo*, *De Circumcisione*, libellum *contra Cornelium*, multaq; alia, quæ non extant; nisi quòd habeatur inter opera Hieronymo ascripta, Tom. iv. Liber hoc titulo, *De Veră Circumcisione*, an verò sit iste Novatiani opus *De Circumcisione*, meritò dubitari potest.

* Epist. 57. (ad Cornel.)

251. PONTIUS, gente, ut videtur, Afer, claruit anno 251. Cypriani in Ecclesiâ Carthaginensi Diaconus, ejusque per omnia quæ sustinuit, certamina comes individuus, & fidus Achates; præsertim in ultimo exilio & Martyrii tempore operam ei fidelem præstitit, quando, ut ipsius verbis utar, *inter gaudium passionis & remanendi dolorem divisus erat animus, & angustum nimis pectus affectus duplices onerabant: multùm ac nimis multùm de gloriâ Cypriani exultavit, plus tamen doluit, quòd ipse remansit.* Hunc duos Philippos Impp. ad Christi fidem convertisse temerè affirmat Trithemius *; quod tamen alii (etsi omnibus ferè eruditis fabulam sapit) Fabiano Episcopo Romano constanter ascribunt. Quamdiu Cypriano supervixit Pontius, non liquet, nisi quod ex actis ejus colligi potest, de quibus infra; id modò tradunt antiqua Martyrologia †, illum in suis passionibus Dominum semper glorificantem coronam vitæ promeruisse. Scripsit stylo simplici & inelaborato *vitam & passionem Cypriani*, *egregium*, inquit Hieronymus ‖, *volumen*, quod Cypriani operibus præfigi solet.

* De Script. Eccles. fol. 12.

† Ad viii. Id. Martii.

‖ De Script. c. 68.

Habentur in Editione Cypriani Rigaltianâ tria alia Martyrii Cypriani *acta* summam antiquitatem præ se ferentia, præter ea quæ Paulus Diaconus concinnavit: verùm an reverà antiqua & genuina sint, incertum est.

Porro *Acta Martyrii ipsius Pontii* (quod contigisse dicitur anno 258. die 8. Martii) à Valerio Cypriani Diacono, & Pontii contubernali conscribi dicta in lucem emisit Steph. Baluzius, Miscellaneorum Tomo ii. pag. 124. *Paris.* 1679. cujusnam verò sint pretii, nobis nondum constat.

253. STEPHANUS, genere Romanus, patrem Julium, sive ut alii, Jobium habuit. Anno ccliii. mortuo Lucio, 13. die mensis Maii, Romanus Episcopus factus est. Vir immitis ingenii, & in iracundiam præceps, inimicitias cum Cypriano, aliisque hujusce temporis clarissimis Episcopis de Baptismo Hæreticorum graves exercuit, quos duriùs planè atque inclementiùs excepit. Fatendum sanè est ex Ecclesiæ Catholicæ sensu stetisse à partibus Stephani, veritatem,

tatem, non integram tamen. Nullos enim omninò rebaptizare voluit Hæreticos, ne illos quidem, qui Trinitatem impugnabant, & formulam à Christo præscriptam in baptismate suo non adhibuerunt. Utcunque verò causâ superior, sententiam suam vehementiori quàm par erat animo tuebatur; eousque adversùs Cyprianum exardescens, ut Episcopos, quos legatos hâc de re Romam miserat Cyprianus, non modò ad colloquium non admitteret, sed & fratribus universis præcepit, ne quis eos in domum suam reciperet; ut venientibus non solum pax & communio, sed & tectum etiam, ac Hospitium negarentur. Obiit IV. Non. Augusti anni 257. in cœmiterio Callisti sepultus. Scripsit, quantum colligere possumus, de famosâ illâ controversiâ *Epistolas* II. *unam ad Cyprianum*, de quâ agit Cyprianus Epistolâ ad Pompeium, *alteram ad Episcopos Orientales contra Helenum & Firmilianum*, sed neutra harum jam extat. SÆ C. III. ab An. CC.

ANONYMUS author *Tractatûs de Baptismo non iterando* à Rigaltio inter opera Cypriani primùm editi. Antiquus certè est, ac ab ævo Cypriani parùm distans, quodque pluribus locis libelli sui non obscurè innuit; fervente adhuc controversiâ de rebaptizandis Hæreticis, scripsit. Nihil amplius de eo dicendum restat, nisi quòd locus quidam Tractatus sui (p. 138. Edit. Rigalt. 1666.) Episcopum fuisse suadere videatur; ubi Author se à Clero minore aperte satis distinguit, unumque ex iis fuisse subindicat, quibus Baptisma Spiritûs per manûs impositionem conferendi potestas à Domino tradita sit. Quo majorem verò lucem rei afferamus, locum integrum apponere non gravabimur. *Et ideò*, inquit, *cum salus nostra in baptismate Spiritûs* (quod impositione manuum Episcopalium conferri supra sæpius docuerat) *quod plerunque cum baptismate aquæ conjunctum est, sit constituta; siquidem per nos baptisma tradetur, integrè, & solenniter, & per omnia quæ scripta sunt assignatur, atq; sine ullâ ullius rei separatione tradatur: aut si à minore Clero* [*i. e.* Presbytero & Diacono, ut in notis rectè Rigaltius] *per necessitatem traditum fuerit, eventum expectemus, ut aut suppleatur à nobis, aut à Domino supplendum reservetur.* Nuperus tamen Scriptor (Casimirus Oudin Supplem. de Script. in Cypriano) libellum istum Ursino Monacho cuidam Africano Gennadii Massilienſis, & Vaticani MS. (quo usus est Labbæus in editione Conciliorum) autoritate nixus, ascribit. Cui sententiæ, ut calculum apponamus, vix à nobis impetrari potest. Præterquam enim, quod incalescente adhuc controversiâ scripsisse, & ad Episcopalem ordinem spectâsse videatur autor noster. Ursinus (teste Gennadio *) huic imprimis probando incubuit illos non esse rebaptizandos, qui in nomine vel simpliciter Christi, vel in nomine Patris, Filii, & Spiritûs S. quamvis pravo sensu, baptizati fuerint; quod in Anomymo nostro neutiquam disertè reperitur, quem licet tale quid sensisse concedendum sit, aliud tamen ille argumentum elucidandum suscepit. Quòd verò rem omni dubitandi ratione eximit, Anonymi nostri ætate crebras persecutiones in Ecclesiam grassatas esse, innumeris libelli, de quo agitur, locis ostendi possit: cùm Ursinus ille à Gennadio inter ævi quarti jam inclinantis Scriptores referatur. Denique stylus, totaque scribendi ratio Tertulliani, vel Cypriani ætatem, quin & gentem satis aperte prodit. Extat inter Cypriani opera, *Paris.* 1648. 1666. *Oxon.* 1682. 253. * De Script. c. 27.

GREGORIUS, qui & *Theodorus*, à miraculorum dono, quo pollebat maximè, *Thaumaturgus* dictus. Neocæsariæ Cappadocum natus est. Parentes habuit Gentiles, patrem verò superstitionum Gentilium cultorem studiosissimum. Post prima literarum tirocinia in urbe natali posita, hausitaque ibi Rhetoricæ & Juris Romani elementa, studiorum causâ Alexandriam se contulit, mox Athenas, deinde Berytum legum Romanarum Emporium celeberrimum, postremùm circa an. 234. cum fratre Athenodoro Origenis publicè tunc temporis docendi munere Cæsareæ in Palæstinâ fungentis cum se commisit; à quo Logicam, Physicam, Mathematicam, Ethicam, cæteraſq; cultioris Philosophiæ partes, & bonarum artium disciplinas accuratiùs percepit; 254.

SÆC. III. ab An. CC. percepit; quodque majoris adhuc momenti erat, ab eo Christianæ fidei, & Evangelicæ Theologiæ cognitione imbutus est. Exacto sub Origenis auspiciis quinquennio in patriam revertitur; & à Phædimo Amaseæ antistite Neocæsareæ Episcopus ordinatur, modò planè mirabili, & hactenus inaudito. Cùm enim Gregorius in solitudinem secessisset, ne à Philosophiæ studiis distraheretur animus, & ut Phædimi consilium evitaret, novas subinde latebras quæreret; Phædimus impetu quodam divino provectus, oratione primùm ad Deum conversâ, deinde sermone ad Gregorium habito, eum, quasi jam præsenti manus imponeret, Deo & Ecclesiæ isti Episcopum consecravit. Quam provinciam, Deo animum ejus suaviter disponente, Gregorius more consueto, uti credi par est, priùs ordinatus, postea lubens suscepit. Munere suscepto, Neocæsaream invenit, ut olim Paulus Athenas, παλαιόδωρον; quam tamen tantâ diligentiâ, tantâ curâ excoluit; ut cùm primo ejus adventu per totam urbem, agrumque circumvicinum septendecim tantum Christianos reperisset, moriens totidem solummodo Gentiles post se reliquerit. Persecutione sub Decio motâ, sibi suæque Ecclesiæ commodis maturo secessu consuluit. Sedatâ demum tempestate, reversus, multa à Gothorum, gentiumque barbararum incursionibus passus est: è quibus tamen omnibus, Deo protegente, salvus evasit. Anno 265. concilio adversùs Paulum Samosatenum Antiochiæ habito interfuit, eodemque anno diem clausit extremum. Fœdè erravit Nicephorus *, qui Gregorium ad Diocletiani usq; tempora durasse, multò adhuc magis Suidas †, qui Juliano imperante decessisse scribit. De signis & miraculis, quæ perpetravit Gregorius plurimis, videndus omnino Gregorius Nyssenus (qui tamen haud pauca ex incertis narratiunculis hausisse videtur) in oratione quam de *Vitâ & Miraculis* illius composuit. De eo sic Basilius *; *Τηλίκουτον ὄντα καὶ μέγαν κατὰ τὰς ἐκείνου φωνὰς τῷ διαπρέψαι ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ ἀποδέοντα καὶ παραπλήσιον; ἄνδρα τῷ αὐτῷ ἐκείνοις πνεύματι θεοπρεπίσαντα, καὶ τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ ἴχνεσι διὰ πάντος τοῦ βίου συνεξόντα, καὶ τὴν διαγγελικῆς πολιτείας τὸ ἀκριβὲς διὰ πάσης αὐτῷ τῆς ζωῆς καταδείξαντα.* *Gregorium Magnum & illius voces quo loco ponam? Annon cum Apostolis & Prophetis? Virum qui eodem Spiritu quo illi, versatus sit, qui Sanctorum vestigiis per omnem vitam inhæserit, quique Evangelicæ conversationis vigorem quamdiu vixit, præstiterit.* Quo in loco pluribus de eo agit, ut & in Epistolâ Ixiii. ad Neocæsarienses; in Epistolâ etiam sequenti ad Doctores illius Ecclesiæ scriptâ, quædam à Gregorio minùs accuratè dicta, quæ Sabelliano dogmati favere viderentur, commodâ interpretatione mollire conatus est; aitque ea *ὐ δογματικῶς ἀλλ' ἀγωνιστικῶς* in disputatione adversùs Ælianum Gentilem dicta esse.

* L. 6. c. 17.

† In voc. Γρηγορ. p. 628.

* De Spir. S. c. 29.

SCRIPTA.

Παραφραὶς εἰς τὴν εὐχαριστίαν *ad Origenem*, quem Scholæ Origenianæ valedicturus, frequenti condiscipulorum auditorio, ipso etiam Origene, præsente recitavit. Exstat Gr. Lat.

Metaphrasis in Ecclesiasten. Exstat Latinè tantùm in Editione Vossianâ, Gr. Lat. inter Gregorii Nazianzeni orationes (num. 53.) & in Editione *Paris.* 1622.

Brevis Expositio fidei, quam à B. Joanne Evangelistâ ei, unà cum B. Virgine Mariâ noctu apparente traditam, & ipsius Gregorii manu scriptam in Ecclesiæ Neocæsariensis archivis suo tempore conservatam esse refert Gregorius Nyssenus. Exrat Gr. Lat.

Epistola Canonica, de iis qui barbarorum incursu lapsi essent. Exstat Gr. Lat.

Aliæ Epistolæ plures, præcipuè *de Fide*, quæ non exstant.

Scripta ei supposita.

Ἡ κατὰ μέρος πίστις, *sive Expositio fidei prolixior*, Arianis præcipuè ac Sabellianis opposita. Exstat Lat.

Capita

Capita XII. de Fide, cum Anathematiſmis, qui Neſtorii & Eutychis erroribus præſertim opponuntur. Extant Gr. Lat. SÆC. III. ab An. CC.

In Annunciationem S. Dei Genitricis Sermones III. quorum tertius ſub nomine Chryſoſtomi apud Lipomannum & Surium habetur. Extant Gr. Lat.

Sermo in Sanctæ Theophaniæ. Extat Gr. Lat.

Hæc quatuor proximè recenſita rejiciunt, certè neutiquam ejus eſſe probant, Bellarminus, Labbeus, aliique aliquot cenſores pontificii.

Ad Tatianum de Animâ λόγῳ καθολικῷδες. Extat Gr. Lat.

Fragmenta quædam Gregorii noſtri exhibet Catena Ghiſleriana in Jerem. Tom. I. p. 788, 796, 831, 839.

Prodierunt Gregorii Opera Lat. *Venet.* 1574. 8°. deinde Gr. Lat. cùm notis edidit Gerardus Voſſius Præpoſitus Tungrenſis *Mogunt.* 1604. 4°. Adjectis Appendicis vice Miſcellaneis Sanctorum aliquorum Patrum Opuſculis antea non editis. Hanc editionem anno 1622. *Pariſienſes* expreſſerunt in fol. cui *Macarii* & *Baſilii* Seleucienſis Opera, *Zonaræque in Epiſtolas Canonicas Expoſitionem* addiderunt.

DIONYSIUS, genere ut opinor, Alexandrinus, parentibus ortus eſt Gentilibus, ſed honore & dignitate conſpicuis. Dum ſingulas variarum ſectarum ſententias diligenti examini ſubjiceret, & veritatem ſedulò perquireret, ad Chriſti fidem impulſus eſt; Origenis forſan, cujus diſcipulus erat, documentis non parùm adjutus ac confirmatus. Presbyter Alexandrinus factus, poſt Heraclam circa an. ccxxxii. Alexandriæ Epiſcopum conſtitutum, Scholam Catecheſeωn regendam tenuit; tandemque anno ccxlvii. mortuo Heraclæ in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Exortâ perſecutione Decianâ à militibus comprehenſus Tapoſirim oppidulum inter Alexandriam & Canopum mittitur; fortaſſis ut ibi ſine ſtrepitu ac tumultu ſummo ſupplicio afficeretur: ſed Deo ita diſponente ex eorum manibus elapſus eſt; quâ vero occaſione, lepidam Hiſtoriam ipſe narrat Epiſtolâ adversùs Germanum ap. Euſeb. l. 6. c. 40. Duriùs cum eo actum eſt anno cclvii. Namque Valeriano graviſſimam perſecutionem in Chriſtianos commovente, poſt præclaram confeſſionem coram Æmiliano Præfecto Auguſtali factam, Cephro, deſertiſſimam & inculiſſimam Libyæ regionem relegatur, quo eum tametſi graviter ægrotantem, ne diei quidem unius dilatione conceſſâ ſtatim proficiſci compulerunt milites. Poſt triennale exilium, Gallieni edicto favorem Chriſtianis indulgente, Alexandriam rediit; & non modò cum Gentilibus, ſed & cum Schiſmaticis & Hæreſiarchis conflixit. Novatianum Schiſma molientem mitiſſimâ Epiſtolâ in Eccleſiæ ſinum reducere ſategit. Ortam inter Stephanum & Cyprianum de Rebaptizandis Hæreticis controverſiam modis quibuſcunque ſopire ſtuduit, ipſe quaſi pacis arbiter, utrumque ad concordiam reſarciendam obnixè hortatus, in Cypriani tamen partes propenſior, quippe quibus veritatem adeſſe perſuaſum illi erat. Contra Sabellium Hæreticum Ptolemaide Pentapolitanâ oriundum, qui unicam in SS. Trinitate ſubſiſtentiam, unicam Perſonam tribus nominibus inſignitam eſſe ſomniârat, fortiter dimicavit: Nimio tamen diſputationis ardore abreptus, in contrarium erroris ſcopulum tantum non impegit, dum non tantùm Perſonarum diſtinctionem, ſed & Eſſentiæ differentiam, & poteſtatis gloriæque inæqualitatem in SS. Trinitate reperiri doceret: In hoc tamen excuſandus, tum quòd præ nimio Hæreticorum odio cæcutierit, tum quòd reliquis in ſcriptis Orthodoxè ſentiat, & ſeipſum à Romanâ Synodo erroris admonitum editâ Apologiâ tueretur, dictis incautioribus ſenſu Orthodoxo explicatis. Nepotis denique ac Chiliaſtarum Ægyptiorum Schiſma & errorem colloquio habito reſtinxit & expugnavit. Tandem anno cclxv. ad Synodum Antiochenam vocatus, ut cum Paulo Samoſateno congrederetur, adventum diſtulit, ſenectutem & corporis infirmitatem cauſatus; veruntamen ſententiam ſuam iſtâ de controverſiâ per literas indicavit, Paulum verò ipſum ne ſalutatione quidem dignatus eſt. Hoc ipſo demum anno poſt xvii. in Epiſcopali munere elapſos annos vitam 254.

SÆC. III. ab An. CC. vitam cum morte commutavit; eodemque tempore, forsan & eodem die, quo Gregorius Neocæsarienſis è vivis exceſſit. Amborum enim memoria in omnibus Latinorum Martyrologiis XV. Cal. Novembr. celebratur. Ejus nomine erectam esse Alexandriæ Eccleſiam Epiphanius nos docet *. Opera, quorum præter fragmenta quædam Euſebii beneficio conſervata, vix quidquam ſupereſt, conſcripſit plurima. Ea in duas claſſes commodè diſpeſci poſſunt, *Tractatus* & *Epiſtolas*.

* Hæreſ. 69.

TRACTATUS.

Liber de Pœnitentiâ ad Cononem Epiſcopum Hermapolitanum.

Libellus de Martyrio ad Origenem.

De Promiſſionibus adversùs Nepotem libri II. Ex horum ſecundo amplum ſatis & illuſtre fragmentum de S. Johannis Apocalypſi extat ap. Euſeb. l. 7. c. 24, 25. *de Cerintho aliud* l. 3. c. 28.

Ad Dionyſium Romanum adversùs Sabellium, libri IV. totidem Epiſtolis comprehenſi, & ἐλέγχου καὶ ἀπολογίας titulo inſcripti. Ex occaſione enim Epiſtolarum aliarum, ac præcipuè ad Ammonem & Euphranorem adversùs Sabellium ſcriptarum quædam minus orthodoxè ſenſiſſe accuſatus apud Dionyſium Romanum & Synodum Romæ habitam Dionyſius noſter, & ab iis admonitus, Epiſtolis hiſce Apologeticis crimen ſibi affictum diluit, & Sabellii Hæreſin acriùs adhuc, cautiùs tamen, oppugnavit. Ex his libris plurima fragmenta & excerpta paſſim exhibentur in Athanaſii libro *de ſententiâ* Dionyſii Alex. aliud in ejuſdem libro *de Synodo Arimini* p. 707. habetur. Alia adhuc Epiſtolæ Secundæ fragmenta extant ap. *Baſil.* de Spir. S. cap. ult.

Ad Timotheum Puerum de Naturâ libri aliquot. Ampla ſatis ex iis excerpta exhibet Euſebius Præparat. Evangel. l. 14. c. 23, 24, 25, 26, 27.

Liber De Tentationibus ad Euphranorem.

Commentarius in primam partem Eccleſiaſtis.

EPISTOLÆ.

Epiſtola ad Cornelium Epiſcopum Romanum, ex quâ quædam profert Euſebius l. 6. c. ult.

Epiſtola ad Stephanum Epiſcopum Romanum de Baptiſmo. Fragmentum extat ap. Euſeb. l. 7. c. 5.

Ad Sixtum Papam de Baptiſmo Epiſtolæ II. ex priori fragmentum habetur ap. Euſeb. l. 7. c. 5, 6. ex poſteriori l. 7. c. 9.

Adversùs Germanum Epiſcopum Epiſtola, ex quâ duo præclara fragmenta exhibet Euſebius l. 6. c. 40. l. 7. c. 11.

Epiſtola ad Fabium Antiochiæ Epiſcopum, ex quâ duo fragmenta habet Euſebius, priusd e Perſecutione Alexandrinâ ſub Decio l. 6. c. 41, 42. poſterius de Serapione c. 44.

Brevis Epiſtola ad Novatianum de Schiſmate: integra extat ap. Euſeb. l. 6. c. 45. in quâ pro χίοις legendum eſſe θύοις rectè monet Reverendus Pearſonus in Annal. Cyprian. Vox enim ea loco ſuo reſtituta ſententiam Dionyſii ſatis elegantem & acutam reddit.

Epiſtola de Pœnitentiâ ad Fratres per Ægyptum conſtitutos.

Ad Gregem ſuum Alexandrinum Epiſtola objurgatoria.

Epiſtola ad Laodicenos.

Epiſtola ad Armenios de Pœnitentiâ.

Epiſtola ad Romanos de Officio Diaconi.

Alia ad eoſdem de Pace & Pœnitentiâ.

Ad Confeſſores Novatianos Romæ Epiſtolæ III.

Ad Philemonem Presbyterum Romanum de Baptiſmo. Fragmentum habetur ap. Euſeb. l. 7. c. 7.

Alia itidem ad Dionyſium adhuc Presbyt. Rom. de Baptiſmo. Fragmentum de Novatiano extat ap. Euſeb. l. 7. c. 8.

Epiſtola

Epiſtola ſuo & Eccleſiæ ſuæ nomine ad Sixtum & Eccleſiam Rom. de eâdem re. SÆC. III. ab An. CC.

Ad Dionyſium Romanum Epiſtola de Luciano.

Epiſtola ad Hermammomem, ex quâ tria exhibet fragmenta Euſebius l. 7. c. 1. 10. 23. niſi potiùs Epiſtolam hoc loco memoratam diſtinctam eſſe malimus, utpote quæ ad Hermammomem & Fratres in Ægypto degentes ſcripta ſit.

Epiſtola ad Domitium & Didymum.

Epiſtola ad Compresbyteros Alexandrinos.

Epiſtola ad Hieracem Epiſcopum Ægyptium, cujus fragmentum de Seditione Alexandrinâ extat ap. Euſeb. l. 7. c. 21.

Epiſtola de Sabbato.

Epiſtola ad Fratres de Mortalitate, ſeu *de Peſte Alexandriæ graſſante*, cujus nobile fragmentum extat ap. Euſeb. l. 7. c. 22.

Epiſtola de Exercitatione.

Epiſtola ad Ammonem Berenicenſem Epiſcopum contra Sabellium.

Alia ejuſdem argumenti ad Teleſphorum.

Ad Euphranorem alia.

Alia ad Ammonem & Euporum.

Epiſtola Canonica ad Baſilidem Epiſcopum Pentapolitanum de diverſis capitibus, de quibus illum Baſilides conſuluerat. Extat integra Gr. Lat. cum Commentario Balſamonis tum alibi, tum in *Synodico Magno* quod Oxonii edidit D. Beveregius Tom. ii. Alias etiam eum ad Baſilidem literas dediſſe teſtatur Euſebius, l. 7. c. 26.

Epiſtola ad Synodum Antiochenam adversùs Paulum Samoſatenum.

Epiſtola ad Paulum Samoſatenum unà cum Reſponſionibus ad Pauli Samoſateni decem Quæſtiones. Extat Gr. Lat. Concil. Tom. I. multis tamen eo nomine ſuſpecta, quòd Patres Antiocheni in Epiſtolâ Synodici ap. Euſeb. l. 7. c. 30. diſertè affirment, Dionyſium quidem ad univerſam Antiochenſium Eccleſiam literas direxiſſe, Paulum verò ne ſalutatione dignatum. In Epiſtolæ hujus fronte mentionem injicit Dionyſius alterius cujuſdam prioris ad Paulum Epiſtolæ.

Ex memoratis Epiſtolis quædam erant ἑορτασταὶ ſeu Paſchales: quin & plures alias de eodem argumento ſcripſit Dionyſius: Certò ſanè conſtat eum infinitas penè Epiſtolas ſcripſiſſe, de quibus Euſebius †: καὶ ἄλλοις δὲ πλείοσιν ὁμοίως διὰ γεγραμμάτων ὁμιλήσας πολλὴν τοῖς ἐπὶ τῶν σπουδὴν περὶ τὰς λόγους αὐτοῦ ποιουμένοις χρησιμωτάτην ὠφελείαν: *Alias quoque complures ad Diverſos ſcripſit Epiſtolas, ex quibus quicunque illius Operum ſtudioſi ſunt amatores* (ſunt autem etiamnum plurimi) *multiplicem percipere poſſunt utilitatem.* Binas illius Epiſtolas, *alteram ad Theodoſium Monachum*, ad *Arſenuphium Lectorem alteram*, Græce MSS. extare ad calcem veruſtæ expoſitionis Anonymæ *in Libros Regum*, in Bibliothecâ Cæſareâ, fidem facit Cl. Lambecius Comment. l. 3. c. 1. p. 18. qui & initia earum ibidem exhibet. † L. 6. c. 46.

DIONYSIUS, origine, ut ferunt, Græcus, λόγῳ τε καὶ θαυμαστῷ ἀνδρὶ, teſte Dionyſio Alexandrino †, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac deinde ab anno cclix. Epiſcopus: ſedem iſtam tenuit uſque ad exeuntem annum cclxix. Dionyſio Alexandrino Hæreticarum opinionum ab Epiſcopis quibuſdam Pentapolitanis apud eum Romæ accuſato Synodum coegit, ſcriptâque ſuo ac Synodi nomine *Epiſtolâ* Dionyſium erroris admiſſi certiorem fecit, utque ſemetipſum eo crimine purgaret, amicè admonuit: & Sabellii dogmata confutat. Extat Fragmentum ap. Athanaſ. de decretis Synodi Nicænæ, p. 421. 259. † Ap. Euſeb. l. 7. c. 7.

EUSEBIUS, Diaconus Alexandrinus, à me quidem in *Chartophylace Eccleſiaſtico* prætermiſſus, non quòd illum in Adverſariis non habuerim, ſed quòd incertus tunc fuerim, utrùm inter Scriptores Eccleſiaſticos recenſendus eſſet. Verùm quùm quorundam ab eo Scriptorum mentionem fecerit Vir 259.

S. Hier. lib. de Script. Eccl. ad Cromatium & Heliodorum Epist. 83. † L. 7. c. 11.

Cl. Paulus Colomesius, hîc locum ipsi non denegabo. Ecclesiæ Alexandrinæ sub Dionysio Antistite Diaconus erat, ubi sub Persecutione Valerianâ Martyribus non sine capitis sui periculo ministeria strenuè exhibuit; postea factus non Ecclesiæ Alexandriæ in Asiâ Archiepiscopus, uti vult Turrianus, sed Laodiceæ in Syriâ Episcopus, quod diserte tradit Eusebius *. Claruit igitur circa an. cclvii. & deinceps. Unde mirari subest, quod habet prædictus Colomesius, se existimare eum longè esse juniorem: cùm ipse Dionysius † Eusebii nostri utpote Diaconi sui luculenter meminerit. Aut hic igitur tempestate vixit, aut diversum à nostro, eoque juniorem fuisse necesse est, de quo Turrianus & Colomesius verba faciunt, Eusebium. Hujus Homilias XVIII. se reperisse testatur Turrianus, ex quibus Fragmenta profert in Defensione Epist. Pontific. Ampliora adhuc ejusdem fragmenta in Damasceni Parallelis exhiberi affirmat Colomesius: & reverâ Eusebii cujusdam fragmenta prolixiora inibi deprehenduntur, an verò ejusdem sit Eusebii, an alterius cujusdam, non liquet. Homilias ejus IV, viz. *in passionem Christi*, in *secundum adventum Christi*, *Dominicâ post dimissam concionem*, *De memoriâ Sanctorum*, se editurum receperat Holstenius, teste Lambecio *, verùm morte præventus fidem non præstitit. NE.

† Ap. Euseb. loc. cit.

* Comment. l. 1. p. 112.

260. PAULUS, Samosatis oriundus, anno cclx. ad Ecclesiæ Antiochenæ cathedram Zenobiæ reginæ potentiâ evectus, Vir ad insaniam usque superbus & arrogans, & moribus adhuc perditissimis infamis. Præ fastu ac tumore à veritate excidens (uti habet Epiphanius †) Artemonis Hæresim instauravit, Christum Dei Verbum subsistentiam à Patre distinctam habere negans, ipsum tamen in terras descendentem nudum hominem fuisse: ante Mariam non exstitisse, & nomen Filii Dei nonnisi bonis operibus meruisse. Quapropter Synodo Episcoporum Orientalium anno cclxv. Antiochiæ habitâ, unanimi Patrum consensu, Hæresis ejus damnata est, quorum suffragio succumbens Paulus & Catholicam fidem professus severiorem Synodi censuram tunc temporis callidâ dissimulatione elusit: Postea verò ad Hæresin iterum defecit. Quapropter anno cclxx. Antiochiæ secundâ vice convenerunt Episcopi, & eum sede Antiochenâ dimoverunt, substituto ei Domno. Cùm tamen spreto Synodi decreto dignitati suæ renunciare recusaret Paulus, edicto Aureliani Imp. eâ de re ab Episcopis interpellati Ecclesiæ domo tandem deturbatus est. Psalmos quosdam sui ipsius elogium complexos composuit, quos abrogatis publicis Ecclesiæ Psalmis in honorem Domini nostri Jesu Christi cani solitis, in Ecclesiâ mediâ magno Paschatis die à mulierculis cantari præcepit. Circumferuntur sub ipsius nomine *Quæstiones X.* Dionysio Alexandrino propositæ, unà cum Dionysii *Responsionibus*; quæ tametsi suspectæ quibusdam sint fidei, quò minùs tamen Pauli credantur, nil certi obest. Habentur in *Epistolâ Dionysii ad Paulum*, in cujus fronte mentionem injicit Dionysius literarum à Paulo sibi antea inscriptarum.

† Hæres. 65.

270. THEOGNOSTUS, Alexandrinus, sacrorum librorum Interpres ap. Photium *, ἀνὴρ λόγου Athanasio †, qui & alibi cum τὸν θεωμάσιον καὶ ἀποδεκτὸν vocat. Claruisse videtur circa an. cclxx. Origenis discipulus, saltem in scriptis ejus versatissimus. Scripsit stylo venusto admodùm ac perspicuo, *Hypotyposeon libros* VII. quorum singula argumenta recensèt Photius *. Primo de *Deo Patre* egit, ac materiam ei coæternam non esse demonstravit, Secundo necessitatem existentiæ Filii, Tertio Spiritûs S. probandam suscepit; in utroque verò Origenis nimiùm sequax, errores immiscuit pessimos, inter SS. Trinitatis personas, totidem dignitatis gradus affingens, Christumque pariter ac Spiritum S. ad creaturarum sortem detrudens. Quarto paria ferè cum Origene de Angelis & Dæmonibus docuit. Quinto & Sexto de Incarnatione Dei differuit, eam passibilem esse probare satagens: ubi tamen Origenis vestigiis insistens, delirare non destitit, circumscriptum esse Christi corpus negans. Ultimo denique libro de Creatione Dei piè magis atque Orthodoxè

* Cod. 106.
† De Decret. Synod. Nicæn.
* Loc. cit.

doxè argumentatus est. Fragmenta è libro 2°. bina exhibet Athanasius, De Decret. Synod. Nicæn. p. 420, 421. Alia Fragmenta habet Idem, Homil. in illud; *Quicunque dixerit verbum*, &c. non longè ab initio. SÆC. III. ab An CC.

MALCHION, Vir disertissimus, claruit anno cclxx. Literis sæcularibus impense eruditus. Scholæ Sophisticæ apud Antiochiam præfuit, ibique Rhetoricam florentissimè docuit *. Tandem ob eminentissimam fidei Christianæ sinceritatem Presbyterii honorem in Ecclesiâ Antiochenâ consecutus est. Interfuit Concilio Antiocheno posteriori anno cclxx. adversùs Paulum Samosatenum congregato, in quo solenni disputatione, excipientibus cuncta Notariis, cum Hæresiarcha congressus est; & solus erat, qui occultos hominis sensus detegere valuit. Ex hâc *disputatione* seu *Dialogo* loca quædam adducit Leontius libris *contra Nestorium*. Refert etiam Hieronymus *, scripsisse Malchionem ex personâ Synodi Antiochenæ celebrem illam *Epistolam adversùs Paulum Samosatenum*, quam ad Dionysium, Maximum, cæterosque Catholicæ Ecclesiæ Antistites, in omnes provincias transmiserunt Patres Antiocheni. Vereor autem, ne sine auctore id tradiderit Hieronymus. De hâc enim re ne χὺ quidem habet Eusebius, apud quem Epistola Synodalis penè integra extat l. 7. c. 30. Utcunque tamen tantam ex confutatione Pauli gloriam retulit Malchion, ut eâ de causâ in Menologiis Græcorum meruerit consecrari die XXVIII. Octobris. 270.

* Hieron. de Script. c. 71.

* Loc. cit.

ANATOLIUS, Alexandriâ oriundus, claruit anno cclxx. Non modò supra vulgus Doctorum sapuit, verùm inter omnes sui temporis peritiori literaturâ & Philosophiâ præstantes τὸ πρῶτα τῶν μάλιστα δοκιμωτάτων ἀπενεγκάμενος ἦν, inquit Eusebius †, *principem sine controversia locum tenuit*: quippe in quovis doctrinæ genere, Arithmeticâ, Geometriâ, Astronomiâ, Physicâ quoque Dialecticâ, ac Rhetoricâ ad supremum usque fastigium eruditus. Quâ de causâ ab Alexandrinis rogatus est, ut ad exemplum Scholæ Platonicæ Scholam Aristotelicæ successionis ibidem institueret. Eundem hunc esse censet Valesius * cum Anatolio, quem Eunapius † Jamblici Præceptorem facit, eumque secundum à Porphyrio locum obtinuisse dicit. Utut sit, magnam apud omnes sui nominis famam, & inter Civitatis suæ Proceres præcipuam honoris prærogativam adeptus est. Relictâ tandem Alexandriâ, in Syriam proficiscitur; ubi Theotechnus, Cæsareæ Palæstinæ Præsul, primus illi manus imposuit, eumque Episcopum ordinavit, successorem Ecclesiæ suæ despondens: & sanè aliquantisper vicariam operam Theotechno in sede Cæsariensi regendâ præstitit. Postea dum Antiochiam pergens, Laodiceam pertransiret, à Laodicensibus detentus est, ut in locum Eusebii istius Ecclesiæ Episcopi fato nuper functi succederet. Quid ei exinde evenerit, certò non constat. Martyr tamen à quibusdam fuisse dicitur. 270.

† L. 7. c. 32.

* Annot. in Euseb. p. 158.

† In vit. Jamblic. non longè ab init.

Scripsit *Volumen de Paschate*, sive *Canones Paschales*. Præclarum hujusce Operis fragmentum exhibet Eusebius l. 7. c. 32.

Opus verò integrum ex pravâ Rufini versione, forsan exscribentium vitio depravatiori factâ, doctissimo Commentario illustratum cum Victorii *Canone Paschali* primus evulgavit Ægidius Bucherius *Antverp.* 1634. Genuinum esse tum quæ ex ejus fermè initio Eusebius, tum quæ ex fine citat Beda, liquidò ostendunt. Scripsit præterea Anatolius *Institutionum Arithmeticarum libros* X. ex quibus excerpta hodiè extare inter Θεολογούμενα τῆς Ἀριθμητικῆς monet Valesius *. Quædam etiam alia suæ in sacris literis diligentiæ atque doctrinæ monumenta reliquit: ex quibus omnibus ξυνατὸν ὁμοῦ τὸ τε λόγιον καὶ πολυμαθὲς, inquit Eusebius †, *eloquentiam simul & multiplicem ejus eruditionem abundè licet cognoscere*: sed NE.

* Annot. in Euseb. p. 160.

† Loc. cit.

MANES, genere Persa, *Cubricus* antea dictus, ex mancipio Hæresiarcha factus, hæresim suam disseminare cœpit circa an. cclxxvii. Heræ suæ, mulieris prædivitis, hæres institutus, unà cum immensis divitiis Scythiani cujusdam 277.

SÆC. III. ab An. CC. jusdam Saraceni, viri omnibus Gentilium disciplinis ac mysteriis apprimè imbuti, libros accepit; quos ille quatuor numero, primum *Mysteriorum*, alterum *Evangelium*, tertium *Thesaurum*, quartum denique *Capita* inscriptos composuerat, Hæreticis dogmatibus, inprimis circa bina rerum omnium principia, refertos; & servo suo Terebintho sive Buddæ, quem unicum Hæresεως suæ sectatorem habuit, reliquerat. Eundem cum hoc Buddâ opinor fuisse Addam illum cujus mentionem facit Heraclianus apud Photium Cod. LXXXV. qui evangelium scripsit quod Μόδιον appellavit; nec alius, ut videtur, erat Adimantus, proprio nomine Addas dictus, Manichæi discipulus, de quo Augustinus libro II. *contra adversarium Legis & Prophetarum* prope fin. Tom. VI. Cujus librum ipse peculiari opere confutavit ibid p. 124. Sed hæc obiter. Buddâ morte horrendâ è medio sublato, Scythiani volumina penès Cubrici heram fuerunt, ex quibus iste hæreditario jure acquisitis haustum virus in infinitum ferè auxit. Semet enim modò Paracletum & Spiritum S. modò Christi Apostolum, modò ipsum esse Christum prædicavit. Unde & Christi ad instar, delectos ex assectis XII. præ cæteris perditissimos nebulones, Apostolorum vice dogmata sua longe latéque prædicando dissipaturos, constituit. Duo rerum omnium principia esse docuit, æterna pariter, atque inter se æqualia, Deum nempe & Diabolum; ab illo bona omnia, ab hoc mala quæcunque exoriri; illum virtutis ac Testamenti Novi, istum peccati & Instrumenti Veteris Autorem esse; illi nos animam, huic corpus acceptum ferre. Fatum rebus humanis sublato libero arbitrio induxit; Christumque in carne extitisse negavit, phantasma illum fuisse dicens. Cæterùm innumeras, easque perquam insulsas fabulas, ac rerum causas commentus est, quas fusè explicuit Epiphanius Hæres. 66. Hujusmodi ferè somniis divulgatis ingentem sui famam in Persiâ Manes excitaverat: adeò ut à Rege accerseretur, qui ægrotanti filio mederetur. Id in se capitis sui periculo conficiendum Manes suscepit; verùm spe frustratus, & temerariis remediis accelerată regii pueri morte, in vincula conjicitur, temeritatem capite luiturus. Corrupto tamen custode vincula abrupit, & fugam iniit; verùm Archelai Episcopi diligentiâ retractus, pœnam destinatam subiit, detractâ ei, adhuc vivo, cute, quam paleis oppletam ad sua usque tempora in Persiâ asservatam fuisse scribit Epiphanius †.

† Loc. cit.

Plurima Scripta Manes edidit, compilatis ut plurimum Scythiani libris, quos & suo nomine non semel venditavit.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

De Fide liber, ex quo ampla satis Excerpta habet Epiphan. loc. cit.

Mysteria, liber iste in viginti duas partes distributus est, Alphabetico ordine pro literarum quibus Persæ utuntur, numero.

Thesaurus Major.

Thesaurus Minor.

De Astrologiâ, cui scientiæ plurimum ascripsit Manes. Prolixum exinde fragmentum exhibet Epiphan, Num. 14.

Epistola ad Marcellum, virum clarissimum simul ac religiosissimum, quæ integra habetur apud Epiphan. Num. 6. unà cum Marcelli Epistolâ quâ ei respondit, breviusculâ Num. 7. & in disputatione Archelai adversus Manichæum quam edidit Cl. Valesius.

Quamplurima passim Epiphanius Hæres. 66. ex Manis (quem Manichæum plerunque vocat) Scriptis Excerpta adducit, verùm ex quibus ejus voluminibus, id perquàm rarò agnoscit.

278. ARCHELAUS, Cascharorum urbis in Mesopotamiâ Episcopus. Claruit circa annum cclxxviii. Vir præfervidi ac calidioris animi. Cùm Manes vinculis elapsus, uti supra dictum est, in Mesopotamiam profugeret, ibique impia Zizania disseminare anniteretur; sese ei objecit Archelaus, & collecto Gentilium Auditorio judicesque Philosophos inter ipsos sistens, ne si Chri-

Christiani essent, in partes suas nimis propendere viderentur, solennem cum Manete disputationem habuit, in quâ hominem fortiter prostravit; quem exinde ad obscurum quendam pagum fugientem, & istius loci Presbyterum Diodorum (Tryphonem vocat Epiphanius) ad certamen fidei renovandum provocantem, citato cursu prosequitur, & iterum os hiscere auso occludit. Fugam verò rursùs arripientem comprehendunt regii satellites, & ad carcerem reducunt. Hujus *disputationis historiam* libro Syriacè à se conscripto contexuit Archelaus; & ad Diodorum Manetis audaciâ conturbatum, ipsumque eâ de re consulentem prolixam satis *Epistolam* conscripsit, quâ illum argumentis contra Manetem proferendis muniret. Duos libros ad Diodorum misisse Archelaum scribit Epiphanius, in eo lapsus esse visus. Tam *Acta* quàm *Epistola* in Græcum postea sermonem conversa Hieronymi ævo inclaruerunt. Plurima ex iis citat Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi sextâ; meminit & Socrates Hist. Eccles. l. 1. c. 22. ubi totam quam habet de Manete ejusque libris historiam exinde se hausisse fatetur. Amplum verò disputationis fragmentum, unà cum integrâ ad Diodorum Epistolâ ex MS. Codice Bibliothecæ Ambrosianæ, qui fuerat olim Monasterii Bobiensis, edidit Hen. Valesius ad calcem Annot. in Socrat. & Sozom. Lat. ex antiquâ admodum versione. Totum fere istud disputationis Archelai fragmentum habetur Græcè ap. Epiphan. Hæres. 66. à num. 25. ad 32. ex utriusque textûs comparatione, nonnullos locos in Græco, plures in Latinâ versione, se correxisse testatur Bigotius *; qui fragmentum istud Valesio communicaverat. Photius Cod. LXXXV. testatur Hegemonium quendam disputationem Archelai adversus Manetem perscripsisse. An verò Archelaus Hegemonii etiam nomen habuerit, vel an diversum à nostro opus fuerit, nodum solvant alii.

SÆC. II. ab An. CC.

* Præfat. in Pallad.

DIODORUS, ab Epiphanio *Tryphon* dictus; vir ἀγαθὸς καὶ δυνατὸς τῇ θεοσεβείᾳ. Presbyter Pagi Diodoridis in Cascharorum parœciâ siti, Archelai Episcopi familiaris. Manetem ad se confugientem hospitio primùm excepit vir mitissimus, mox tamen de versutiâ ejus ac Hæresi certior factus, & Archelai Epistolâ instructus, disputationem cum Hæresiarchâ instituit, & petulantem ejus contumaciam egregiè retudit. Extant hujusce disputationis *Acta* breviuscula ad calcem *Epistolæ Archelai* à Valesio editæ.

278.

PIERIUS, Alexandrinus, quem Eusebius * inter singulares atque eximios viros refert, qui proximè ad sua tempora accesserunt. Claruit circa an. 283. Scholæ Alexandrinæ sub Heraclâ Episcopo Magister, ejusdemque Ecclesiæ Presbyter, spontaneâ paupertate, & Philosophicis disciplinis illustris; in sacrarum literarum contemplatione atq; expositione, & in Ecclesiasticis concionibus apprimè exercitatus; quibus adeò celebris evasit, ut propter accuratam vivendi rationem, multiplicem tum Græcarum tum sacrarum disciplinarum scientiam, magnam in concionando diligentiam, & summam quam in dicendo adhibuit eloquentiam, *Origenes junior* diceretur. Passus esse videtur sub persecutione, quam anno cccIII. Diocletianus excitavit. Scio Hieronymum † affirmare illum persecutioni superstitem per omne vitæ suæ tempus Romæ fuisse versatum. Addit Martyrologium Romanum ‖ & in pace quievisse. Sed magis assentior Photio * referenti eum cum fratre suo Isidoro certaminis socio martyrii coronam reportâsse; iis etiam templum domosque à piis hominibus constructa fuisse: quod confirmare videtur Epiphanius †, dum Ecclesias quæ Alexandriæ erant, recensens, unam Pierio nuncupatam fuisse dicit. Scripsit *libros* XII. in quibus erant prolixissimus *Tractatus in Pascha & Hoseam Prophetam*, in die Vigiliarum § Dominicæ Passionis extemporali, & diserto sermone habitus, ut nos docet Hieronymus Proleg. in Osee, Tom. vi. *Commentarius in Evangelium Lucæ*. In his scriptis quædam minùs sana notat Photius *, præcipue eum de Sp. S. ὑπερφαλῶς λίαν καὶ δυσπεῦς, *periculosè nimis atque parum piè* disseruisse, subobscurè etiam ex Origenis sententiâ animarum præexistentiam docuisse. Et sanè ejus ævi Scriptores multa ex Origenis fontibus in suos rivulos derivâsse minimè mirum videri debeat. Scripsisse *Commentarium*

283.

* L. 7. c. ult.

† De Script. c. 76.

‖ IV. Novemb.

* Cod. 118, 119.

† Hæres. 69.

* Cod. 119.

in

SÆC. III. ab An. CC.

in primam ad Corinthios Epistolam, author est Hieronymus †, qui & fragmentum ejusdem breviusculum adducit. De stylo ejus hæc idem Photius. Ἐσὶ ἡ τλὼ φράσιν σαφὴς † καὶ λαμπρὸς, ὥσπερ ῥέων τῷ λόγῳ, καὶ δὶν † ἐπιμελὴς ἐνδεικνύμενος, ἀλλ' ὡς ἐξ αὐτοσχεδίου ἁπαλῶς † καὶ λείως καὶ ἀρέμα φερόμενος, τοῖς δ' ἐνθυμήμασιν, εἴπερ τις ἄλλος, πολυπραγμονῶν. *Stylus illi clarus ac perspicuus, & quasi sponte fluens, nihil exquisitum præ se fert, sed velut ex tempore fusus, placidè ac leniter, sensimque decurrit. Enthymematis autem, si quis alius, maximè abundat.* N E.

† Ep. 2. ad Pamach. pro libris suis adv. Jovin.

290 VICTORINUS, si non origine Græcus, in Græciæ saltem confinio natus videtur, ex oratore Episcopus, ut non uno loco nos docet Cassiodorus *. Floruit circà an. 290. Petavionensis erat in Pannoniâ superiore ad Dravum fluvium, non ut vulgò creditur, Pictaviensis in Aquitaniâ, Episcopus (id quod peculiari dissertatione susè satis ostendit Jo. Launoius) Martyriumque sub persecutione Diocletiani anno cccciii. subiisse dicitur. Græcum sermonem multò meliùs quàm Latinum calluit; unde judice Hieronymo *, *Opera ejus grandia sensibus, viliora videntur compositione verborum.* Græcorum enim, in quibus plurimùm versabatur, idioma Latinè scribentis stylum nimis, ut solet, vitiavit. Alibi de eo idem Hieronymus †, *Victorino martyri licet defit eruditio, non tamen deest eruditionis voluntas.* Quod de sæcularium disciplinarum eruditione intelligendum esse, ex ipsius Epistolæ argumento rectè notat Launoius. Scripsit, præter alia, *librum adversùs omnes Hæreses, Commentarios in Genesin, in Exodum, in Leviticum, in Esaiam, in Ezechielem, in Habaccuc, in Ecclesiasten, in Cantica Canticorum, in S. Matthæum*, denique *in Apocalypsin Johannis:* quæ tamen omnia temporis injuria interierunt. Extat quidem sub ejus nomine in Bibliothecâ PP. Tom. iii. *Commentarius in Apocalypsin*; sed aut ejus non esse, aut mire interpolatum & mutatum necesse est. In suo etenim Commentario Victorinum Chiliastarum errori favisse disertè tradit Hieronymus *, quem tamen hujus Commentarii author strenuè impugnat. Et certè Victorinum nostrum non tam integram *Apocalypsin* commentario illustrâsse, quam difficiliora quædam ejus loca tractasse luculenter satis innuit Cassiodorus †. Tribuuntur etiam ei carmina duo, quæ habentur in sacrorum Poetarum collectione *Fabricianâ, de Iesu Christo Deo & Homine* unum, alteri titulus est *Lignum Vitæ*; sed conjecturâ planè incertâ, & ut mihi videtur, falsâ. Extat quidem penes me Victorini *Tractatus* hactenus ineditus *de Fabricâ Mundi*, quem ex vetusto codice Bibliothecæ Lambethanæ descripsit vir Cl. Henricus Mauritius S. T. P. Domino Archiepiscopo à sacris domesticis, mihique benignè communicavit. Et secundâ jam vice ad fidem MS. codicis recognovit vir doctissimus candidissimusque Joannes Batteley, Doctor Theologus ejusdem Archiepiscopi Sacellanus. Quis fuit hic Victorinus, in Codice MS. non dicitur. Nostrum verò esse tum stylus, tum res ipsa apertè clamant; præsertim cum in eo Chiliastarum error manifestè defendatur, quem Victorinum nostrum fovisse tradit Hieronymus *. Videtur esse hic libellus ἐκπεπομένον quoddam ex *Commentariis vel in Genesin, vel in Apocalypsin* decerptum; quod proinde tum propter venerandam antiquitatem, tum propter celeberrimi martyris famam, hic subjungam. Sic ergo habet Codex Lambethanus, vitiosè quidem in nonnullis, quæ sensum alicubi minùs clarum reddunt. Conjecturas quasdam, quas prædicti Doctores subministrarunt, in marginem conjecimus.

* De div. Lect. c. 5. 7. 9.

* De Script. c. 74.

† Epist. ad Mag. Orat. p. 328. Tom. ii.

* De Script. c. 18.

† De div. Lect. c. 9.

* Loc. cit.

Incipit

SÆC. III. ab An. CC.

Incipit Tractatus Victorini de Fabrica Mundi.

COgitanti mihi, unà cum animo meo conferenti de fabricâ mundi istius, in quo clausi tenemur; etiam velocitas fabricæ ipsius hæc est, sicut in libro Moſis continetur, quem de conditione ipsius scripsit, qui Geneſis appellatur. Totam molem istam Deus ſex Diebus ex nihilo in ornamento majestatis ſuæ expreſſit; ſeptimo benedictione conſecravit. Idcirco igitur quoniam ſeptenario numero dierum & cœleſtia & terreſtria omnia reguntur: Principii loco de hâc ſeptimâ ‖ ad omnium ſeptimarium regionum metiber; & prout potuero virtutis dem in eam conſummationem conabor exprimere. In principio fecit Deus lucem, eamque duodenario numero horarum d e noctuque diviſit: idcircò, viz. ut laboribus hominum requies locum, noctem dies ſuperduceret, rurſus dies ſupervinceret; hâc ſe alternâ vice labor quietis refoveretur, quies exercitatione rurſus diei temperaretur. Quarto die fecit duo luminaria in cœlo majus & minus, ut alterum præeſſet dies, alterum noctis, ſolu & lunæ, cæteraque ſydera poſuit in cœlo, ut lucerent ſuper terram, & diſcernerent tempora, & annos, & menſes, & dies, * & horis præſtationes. Nunc ratio veritatis oſtenditur, quare dies 4. tetras nuncupatur: quare uſque ad horam nonam jejunamus uſque ad veſperam, aut † ſuperpoſitio uſque in alterum diem fiat. Mundus itaque iſte ex quatuor elementis conſtat, igne, aquâ, cælo, terrâ. Hæc igitur 4. elementa temporum tetradem faciunt; ſol quoque & luna per anni ſpatium 4. tempora efficiunt, Ver, Æſtatis, Autumni, Hiemis: & hæc tempora tetradem faciunt. Et ut ex † aëre longius enarrem, ecce 4 animalia ante thronum Dei, 4 Evangelia, 4 flumina in Paradiſo fluentia, 4 generationes populorum, ab Adam uſque ad Noe, à Noe uſque ad Abraham, ab Abraham uſque ad Moyſem, à Moyſe uſque ad Chriſtum Dominum Filium Dei: & 4 animalia, hominis, vituli, leonis, Aquilæ: & 4 flumina, Fyſon, Geon, Tygris & Euphrates. Homo Chriſtus Ieſus Autor earum, quæ ſupra memoravimus, tetrade ab impiis comprehenſus eſt. Itaque ob captivitatem ejus tetradem, ob majeſtatem operum ſuorum, & tempora humanitatis ſalubria, frugibus læta, tempeſtatibus tranquilla decurrant. Ideo † aut ſuperpoſitionem facimus. Die quinto terra & aqua fœtus ſuos ediderunt: ac ſic Deus hominem. Die ſexto creata ſunt quæ deerant: de humo inſtruxit Dominum omnium rerum, quæ ſuper terram & ſuper aquam creavit. Priùs tamen Angelos atq; Archangelos creavit, quam hominem finxit, ſpiritalia terrenis anteponens: Priùs enim lux quàm cœlum & terram *: hic ſextus dies paraſceue appellatur, præparatio ſcilicet regni. Adam enim, quem ad imaginem & ſimilitudinem ſuam conſummavit ‖. Idcirco autem priùs opera ſua conſummavit, quam Angelos creavit, & hominem fabricavit, ne fortè adjutores ſe fuiſſe falſâ dictione aſſeverent: hoc quoque die ob Paſſionem Domini Ieſu Chriſti, aut ſtationem Deo, aut jejunium facimus. Die ſeptimo requievit ab omnibus operibus ſuis, & benedixit eum & ſanctificavit; † hâc die ſolemnis ſupponere; idcircò ut die Dominico cum gratiarum actione ad Panem exeamus: & Paraſceue ſuperpoſitio fiat, ne quòd cum Judæis Sabbatum obſervare videamur, quod ipſe Dominus Sabbati Chriſtus per Prophetas ſuos odiſſe animam ſuam dicit; ‖ que Sabbata corpore ſuo reſolvit: Priùs autem cum ipſe Moyſi præciperet, ne Circumciſio diem octavum præteriret, quæ die ſabbato plerumque incurrit, ſicut in Evangelio ſcriptum legimus. Moyſes proſpiciens duritiem populi illius, idcircò die Sabbati Legebamus, * & ſeipſum crucifixit, † prælio quæ ab Allophylis Sabbato ut caperentur, & velut ſeveritatem legis ad evitando diſciplinam formarentur. Et ideo David in Pſ. 6° ‖. pro die octavo, Domino rogat, ne in irâ, neque in furore ſuo arguat eum aut judicet; hic eſt enim reverà futuri illius judicii dies octavus, qui extra ordinem ſeptimanæ diſpoſitionis exceſſurus eſt. Ieſus quoque Nave ſucceſſor Moyſi & ipſe Sabbatum reſolvit; die enim Sabbati præcepit filiis Iſrael ut muros civitatis Jericho tubicinibus circuirent, & bellum Allophylis indicarent. Matthias autem Princeps Judæ Sabbatum reſolvit; nam Præfectum † antiqui Regis Syriæ Sabbato occidit; & Allophylos ſuâ perſecutione ſubjecit. Et apud Mat-

‖ Hoc loco, ut & alibi, Codex MS. valde vitioſus.

* f. Horas per ſtationes.

† Τριβίωνα

† f. Aere.

† f. Autem.

* Supple, creavit.

‖ Deeſt, die ſexto creatus eſt.

† Hanc diem ſolennius ſuperponere convenit.

‖ f. Atque.

* Deeſt f. quod.

† f. Prælioq;

‖ Titulus Pſ. VI. eſt ὑπὲρ τῆς ὀγδόης.

† Antiochi.

SÆC. III. ab An. CC.

† f. Ut.

‖ f. Habet oculos Dominus.

* l. Spirituum.

† f. Fulmina.

* f. Dominus.

† f. Sunt agni Apocal. v. 6.

† f. Apocalyp.

† f. Spicas.

* Deest &.

Matthæum scriptum legimus, Esaias quoque & cæteri collegæ ejus Sabbatum resolverunt; † & verum illud & justum Sabbatum septimo milliario annorum observaretur. *Quamobrem septem diebus istis Dominus singula annorum millia adsignavit. Sic enim cautum est; In oculis tuis, Domine, mille anni ut dies una; ergò in oculis Dei singula millia annorum constituta sunt, septem enim* ‖ habeo oculos domini. *Quapropter, ut memoravi, verum illud Sabbatum & septem millia anni, in quo Christus cùm electis suis regnaturus est. Septem quoque cæli sunt, illis diebus conveniunt: sic enim cautum est, Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum. Hi septem spiritus nomina sunt eorum* * spiritus, *qui supra Christum Dei requieverunt; ut apud Esaiam Prophetam cautum est: & requiescit super eum spiritus sapientiæ & intellectùs, Sp. concilii, & virtutis, Sp. scientiæ & pietatis, & replevit illum spiritu timoris Dei. Summum ergò cælum Sapientiæ, 2. Intellectus, 3. Consilii, 4. Virtutis, 5. Scientiæ, 6. Pietatis, 7. Timoris Dei. Ex hoc ergò tonitrua mugiunt,* † flumina *extenduntur, ignes conglobant, trabes ardentes apparent, sydera radiant, comæ horribilis curabitur. Nonnunquam accedit etiam Sol & Luna invicem visitantur, atque illa ultra formidabilia lumine radiantia in acie aspectu ejus efficiunt authoritatem totius creaturæ. Justus verbo cognomen est ei; sic enim dicit Pater ejus, Eructatum est cor meum verbum bonum. Joh. Evangelista sic dicit; In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum: Omnia per ipsum facta sunt, & sine eo factum est nihil. Ergò primus factus creaturæ est, secundus* * hominis *humani generis, ut ait Apostolus. Hoc igitur Verbum, cum lucem fecit, Sapientia vocatur; cum cælum, Intellectus; cum terram & mare, Consilium; cum solem & lunam, cæteraque clara, Virtus; cum terram & mare excitat, Scientia; cum hominem finxit, Pietas; cum hominem benedicit & sanctificat, timor Dei nomen habet. Ecce 7 cornula agnuli, 7 oculos Dei, 7 oculi* † *stagnes, 7 oculi, 7 spiritus, 7 faces ardentes ante thronum Dei, 7 candelabria aurea, 7 oviculæ, 7 mulieres apud Esaiam, 7 Ecclesiæ apud* † Paulum, 7 *Dracones, 7 Angeli, 7 tubas, 7 signacula libri, 7 septimanæ, quibus Penticoste concluditur, 7 septimanæ apud Danielem, item quadraginta tres septimanæ apud Danielem; apud Noe septem omnia munda in arcâ, 7 vindictæ de Cain, 7 anni remittendi debiti, lucerna cum septem Orificiis, 7 columnæ sapientiæ in domum Salomonis. Nunc igitur de inenarabili Gloriâ Dei & Providentiâ videas memorari, tamen ut mens parva poterit, conabor ostendere, ut Adam illum per septimanam reformaverit, atque universæ suæ creaturæ subveniret, Nativitate Filii sui Iesu Christi Domini nostri factum est; quis itaque lege Dei doctus, quis plenus Spiritu sancto, non respiciat corde eâ die Gabriel Angelum Mariæ Virgini evangelizat, quâ die Draco Evam seduxit, eâ die Sp. sanctum Mariam V. mundâsse, quâ lucem fecit; eâ die in carne esse conversum, quâ terram & aquam fecit; eâ die in lacte esse conversum, quâ stellas fecit; eâ die in sanguine, quâ terra & aqua fœtus suos ediderunt; eâ die in carne esse conversum, quâ die hominem de humo instruxit; eâdem die esse passum, in quo Adam cecidit; eâ die resurrexit à mortuis, quâ lucem fecit, humanitatem quoque suam septenario numero consummat, Nativitatis, Infantiæ, Pueritiæ, Adolescentiæ, Juventutis, perfectæ Ætatis occasum. Judæis quoque humanitatem suam etiam his modis ostendit; cum esurit, sitit, cibum, potumque dedit; cum ambulat,* † eas *esse scit; cum super cervicalem dormivit; cum autem freta aut* procella *pedibus ingreditur, ventis imperat, ægros curat, claudos reformat, cæcos eloquentiâ instituit, videre Dominum se esse,* ejusdem duodenario numero dicere, *ut supra memoravi; per duodenas horas bifariè divisus est lucis & noctis; per has namque horas, menses, & anni, & tempora, & sæcula computantur* * *constituta sunt. Itaque sine dubio autem diei Angeli 12. noctis Angeli 12. pro numero sc. horarum; hi sunt namque 24 testes dierum & noctium, qui sedent ante thronum Dei coronas aureas in capitibus suis habentes; quos in Apocalypsi Johannis Apostoli & Evangelistæ seniores vocat, Idcirco quia seniores sunt & aliis Angelis & hominibus.*

METHODIUS

METHODIUS, *Eubulius* dictus, primùm Olympi Lyciæ, sive Patarorum (eandem enim Episcopalem sedem disertè facit Suidas *, vel si diversæ fuerint civitates, poterat vigente persecutione uno eodemque tempore curam Episcopalem gerere) deinde Tyri Episcopus. Claruit exeunte sæculo tertio circa an. 290. Non deerant, teste Hieronymo †, qui illum in Chalcide Græciæ sub Decio & Valeriano Martyrem factum fuisse affirmârunt: & ita quidem post Hieronymi tempora Suidas, prætermissis aliquot Hieronymi, seu potiùs Sophronii interpretis verbis, tradit. At certum est, eum diu post Decii & Valeriani tempora vixisse, Porphyrii æqualem, si non superstitem: adeóque obiit sub novissimâ persecutione, circa an. cccIII. martyrii coronâ redimitus. Erat, inquit Epiphanius *, ἀνὴρ λόγιος, καὶ σφόδρα περὶ τὰ ἀληθείας ἀγωνισάμενος. *Vir apprimè doctus, acerrimusque veritatis Patronus.* Scripsit multa nitido, compositoque sermone, quæ sequuntur.

SÆC. III. ab An. CC. 290.

* In voc. Μεθόδ.

† De Script. c. 83.

* Hæres. 64.

OPERA.

DE *Resurrectione liber contra Origenem*, ex quo fragmenta benè longa extant apud Epiphanium loc. cit. ampliora adhuc excerpta habet Photius Cod. 234. & nonnulla Damascenus Orat. iii. de Imag. & apud alios passim. Integrum opus ad formam Dialogi peragebatur, & in duas, forsan in plures partes ad interloquentium numerum divisum erat. Certè Damascenus, loco laudato, secundam Methodii de Resurrectione orationem citat, & Eustratius CP. libro *de vitâ functorum statu*, Methodii orationem ad Aglaophontem allegat, quæ ut ex Epiphanio liquet, nil aliud quam hujusce operis pars erat.

Περὶ τῶν γενητῶν, *seu de Creatis.* Excerpta habentur apud Photium Cod. 235.

Περὶ Αὐτεξουσίας, καὶ πόθεν τὰ κακὰ, *de Libero Arbitrio* liber, qui penè integer extat in Editione Combefisianâ ex tribus excerptis amplioribus Photiano Cod. ccxxxvi. Meursiano & Sirmondiano congestus. Opus integrum Gr. & Lat. prælo paratum penès se habuisse testatur L. Allat. Diat. de Method. p. 340.

Symposium decem Virginum, & περὶ τῆς Ἁγνείας, seu *De castitate.* Habitum est per modum Dialogi inter X. pias sanctasque mulieres, de rebus hisce eleganter atque eruditè invicem colloquentes. Amplissimas exinde Eclogas exhibet Photius, Cod. 237. alias Eustathius ab Allatio editus. Tandem opus integrum cum Versione & Notis subjuncta etiam Diatriba *de Methodiorum scriptis* edidit, & Alexandro VII. inscripsit Leo Allatius, Romæ 1556. 8°. Nescivit id, aut potius se scire dissimulavit, eo ipso tempore licet Romæ agens, Petrus Possinus S. J. qui Codicem Græcum à Lucâ Holstenio acceptum nactus, Latinè vertit, & eidem Alexandro VII. dedicavit, & Lutetiam transmisit; ubi ad alterum Bibliothecæ Mazarinæ Codicem recognitus, & Notis quibusdam, seu potius variantibus Lectionibus illustratus, typis Regiis Gr. & Lat. prodiit 1657. Fol. Denique in Auctuario Biblioth. PP. Combefis. *Paris.* 1672. habetur. De isto libro olim noravit Photius, magnam partem adulteratam esse, eique adjectas esse Arianas, & vanas opinationes, aliasque malè sentientium fabulas, quæ tamen in hodiernis exemplaribus parcè admodùm, imò vix, ac ne vix quidem reperiuntur.

Oratio de Symeone & Annâ, seu in *Festum occursûs & Purificationis B. Mariæ*, quam Pet. Pantinus *Antverp.* 1598. in lucem emisit. Pluribus tamen, iisque non contemnendis argumentis contendunt Gretserus, Canisius, & cum his nuper Cas. Oudinus*, hanc non esse Methodii nostri, sed junioris cujusdam, qui sæculo nono sedi Constantinopolitanæ præfuit. Verùm Leo Allatius Græcorum hoc sæculo longè doctissimus, ex phrasi, elocutione, reliquisque dicendi formulis, ipsiusque Methodii testimonio, Methodio nostro vindicat, & objectiones quasdam in contrarium militantes solvere conatur, Diatrib. *de Methodiorum Scriptis* p. 341. Ego certè Methodio Confessori potius tribuendam censeo.

* Supplem. de Script. in Method.

SÆC. III. ab An. CC.

Sermo de Martyribus, cujus fragmentum habet Theodoritus, Dial. I. p. 37.

Oratio εἰς τὰ Βαΐα, sive in *Ramos Palmarum*, quæ tamen an Methodii noſtri ſit, an D. Chryſoſtomi, non ſatis liquet. Extat Gr. Lat.

Libri aliquot *adversùs Porphyrium*, qui paucis quibuſdam fruſtulis exceptis apud Damaſcenum & Nicetam aſſervatis, interierunt.

Commentarii in Geneſim.

Commentarii in Cantica Canticorum. Utrumque opus deſideratur.

De Pythonissâ adversùs Origenem : ex quo libro nil reliquum eſt. Interim neſcio quid ſibi velit Leo Allatius, qui Diatrib. Method. 329. ait, Origenis Tractatum de Engaſtrimytho non aliam eſſe quam hanc Methodii tractationem de Pythoniſſâ, cujus hiſtoria legitur I. Regum cap. xxviii. Quæ aliud agenti viro erudito excidiſſe arbitror.

* L. 6. c. 13.

Dialogus Ξένων dictus, à Socrate* memoratus, in quo Methodius quaſi Palinodiam canens, Origenem quem libris ſuis antea diu multumque inſectatus fuerat, ſummâ admiratione proſecutus eſt, interiit. Socratis quidem hâc in re fidem pluribus elevare nititur Leo Allatius prædicta Diatrib. p. 331. nullo interim veterum teſtimonio, nullo idoneo argumento ſuffultus.

Omnia Methodii opera & fragmenta, quæ tum haberi poterant, in unum collegit, & unà cum Amphilochio, & Andrea Cretenſi, Gr. Lat. Edidit Fr. Combefiſ. *Pariſ.* 1644. Fol. notis ſuis illuſtrata.

SUPPOSITITIA.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἐσχάτων κόμα συμβάντων, καὶ τῶν μελλόντων συμβαίνειν ἐκ τὸ ἐξῆς, *Revelationes*, in quibus multa de Turcis, multa de Antichriſto & extremo Judicio prædicta habentur; adeoque Methodio Homologetæ Patriarchæ, vel forſan alteri Methodio Patriarchæ, qui claruit circa annum MCCXL. aſcribenda videntur. Quod enim eas tanquam genuinas Methodio Paterenſi adſerat Græci Synaxarii Auctor, hujuſmodi teſtimonia apud æquos rerum judices nullius autoritatis ſunt. Extant hæ Revelationes Græcè ſimul ac Latinè inter Orthodoxogr. *Baſil.* Tom. i. & in Biblioth. PP. Tom. iii. Lat.

294. PAMPHILUS, gente Phœnicius, Beryti genere non ignobili natus. Claruit circa an. 294. Relictâ patriâ Alexandriam ſe contuliſſe videtur : erat enim Pierii Alexandrini diſcipulus; deinde Cæſaream Palæſtinæ, in quâ Eccleſiâ presbyterii gradum ſortitus eſt. Tanto erga divinas literas ſtudio exarſit, ut Bibliothecam Cæſareæ extruxerit, in eâq; celebriorum Eccleſiæ Scriptorum libros, quos undecunq; collegerat, tanquam nobiliſſimo armario reponebat, præcipuè verò Origenis opera, quorum maximam partem ſuâ manu deſcripſit. Teſtatur Hieronymus* ſe xxv. Exegeſeων in XII. Prophetas volumina ab Origene elaborata, Pamphili verò manu exarata inibi reperiſſe, quæ tanto gaudio amplexus eſt, ut Crœſi opes ſe reperiſſe gloriaretur. Inter cæteras quibus enituit virtutes ſumma erat Charitas & Munificentia. Si quos enim viderit ad victum neceſſariis indigere, præbebat largè quæ poterat : nec id ſolùm, ſed & multos S. Scripturæ Codices ſumptu ſuo præparabat, quos tam viris, quàm fœminis lectioni deditis promptiſſimè largitus eſt. Anno 307. forſan exeunte, poſt acerbiſſima tormenta, & latera ungulis perſulcata ab Urbano Præſide in carcerem conjicitur. Exacto biennio, cum Firmilianus in Urbani locum ſucceſſiſſet, Pamphilum unà cum ſervo Porphyrio, aliiſque anno cccix. ultimo ſupplicio affecit; quorum cadavera juſſu Præſidis per quatriduum expoſita, ut à carnivoris beſtiis, laniarentur, cum nec fera, nec volucris, nec canis ad ea accederent; tandem funebri cultu ornata & curata conſuetæ ſepulturæ tradita ſunt.

* De Script. c. 75.

Edidit Pamphilus, Euſebii neceſſari ſui & amici ſummi ope adjutus, ex ipſo Origenis Hexaplorum αὐτογράφῳ, quod in Cæſarienſi Bibliotheca delituit, deſcriptam τῶν LXX. *verſionem Græcam*, prout ab Origene emendata & ſuppleta olim fuerat. Librariorum enim alteriſcos appoſitos inſuper habentium incuriâ & temeritate factum fuerat, ut innumeris indies mendis & corruptelis

ruptelis Editio ista τῶν LXX. Origeniana inquinaretur. Hisce sordibus repurgatam, summâque diligentiâ adornatam Editionem suam in Ecclesiarum Palæstinarum usum (unde *Palæstina* dicta est) seorsim evulgavit Pamphilus, summo applausu in Hierosolymitanâ, aliisque Orientis Ecclesiis exceptam & decantatam. Luculentum hujus Operis monumentum in Marchali Codice, qui penès Claromontanos Patres Soc. Jesu est, hodienum asservari testatur Cl. Huetius †, in quo post Ieremiæ librum adnotatum est, descriptum eum esse ex Origenis *Hexaplis*, & emendatum ex *Tetraplis* manu ipsius exaratis, idque operâ Pamphili & Eusebii. SÆC. III. ab An. CC. † Origenian. l. 3. c. 2. §. 4.

Scripsit adhuc Pamphilus carcere inclusus, præsente etiam & subveniente eodem Eusebio, *Apologeticos pro Origene libros* V. quibus deinde post Pamphili mortem sextum addidit Eusebius; hancque *Apologiam* ad eos qui pro Christi nomine ad metalla damnati exercebantur, consolationi miserunt. Ex his primus liber Origenis dogmatibus, vel defendendis vel excusandis impendebatur; reliqui circa vitam, mores & eruditionem Origenis versabantur. Primum igitur potissimùm elegit Rufinus, quem Latino sermone explicaret; qui proinde ex ejus versione inter Origenis & Hieronymi Opera hodienum extat. Ex reliquis verò non nisi pauca quædam Excerpta habentur apud Photium Cod. 118. Non desunt equidem qui Pamphilum aliquid scripsisse negent, freti verbis Eusebii ab Hieronymo ‖ ex libris ejus de Vitâ Pamphili adductis, quibus eum nihil scripsisse, nec proprii quicquam condidisse sermonis præter Epistolas nonnullas ad Amicos datas subinnuit. Verùm cùm Eusebii verba de Scriptis proprio marte compositis intelligi queant, & ipse porrò Eusebius * ac Photius † scriptum à Pamphilo *Apologeticum* esse testentur, quod & ipse Hieronymus alibi * agnoscit, non est, cur in hâc re multùm moremur. ‖ Apolog. adversùs Rufin. * L. 6. c. 33. † Cod. 118. * De Script. c. 75.

LUCIANUS, nobili Prosapiâ ortus, Patriam habuit Samosata, urbem Syriæ non incelebrem, ejusdem & Urbis & Nominis cum famoso illo Christianæ Religionis Derisore, qui Trajani tempore vixit. Noster hic Paulo Samosateno erat ætate suppar præcipuè verò claruit circa an. ccxc. Virtum vitæ continentiâ, tum sacrarum literarum scientiâ conspicuus †. In primâ ætate Macarium quendam Edessenum S. Scripturæ libros interpretantem studiosissimè audivit, a quo pulcherrima quæque brevi edoctus ad vitam asceticam & solitariam declinavit. Tandem Ecclesiæ Antiochenæ Presbyter factus, Scholam illic instituit: è quâ plurimi non infimæ notæ Discipuli, inque iis Eusebius Nicomediensis, Maris Chalcedonensis, Theognis Nicænus, aliique, Sectæ Arianæ postmodùm fautores prodierunt; qui à Magistri sui nomine se *Lucianistas*, vel *Con-Lucianistas*, ut ex Arrii ad Eusebium Nicomediensem Epistolâ † liquet, appellavere. Manifestò sanè patet, Alexandrum * Alexandriæ Episcopum Lucianum nostrum tanquam Pauli Samosateni erroribus faventem accusâsse, (Hæresεως Marcionisticæ labem ei impingit Epiphanius †) atque illum eâ de causâ à trium Episcoporum suorum sibi invicem succedentium communione pluribus annis recessisse, & collectas seorsim celebrâsse. A nefandæ Hæresεως crimine Baronius * Lucianum purgare conatur at nullis Veterum testimoniis nixus. Facilè concedimus eum Schismate tandem emersisse, quod & prædictus Alexander indicare videtur: an verò errores penitus deposuerit vel retractaverit, non satis constat. Non possum tamen quin in illius gratiam, quæ de eo habet Suidas *, huc traham, nempe divinorum Dogmatum puritatem apud hunc præ omnibus illius ætatis viris pulcherrimè, summoque studio conservatam fuisse, ejusque de rebus divinis sententiam ex Epistolis, quas scripsit, sanè præstantissimis cuivis apertissimè liquere. Anno ccxi. Maximino Imp. qui Persecutionem adversùs Christianos recèns renovârat, tunc Nicomediæ agente, illuc perductus est Lucianus; ubi Apologeticâ Oratione pro fide suâ coram ipso Imperatore habitâ in carcerem conjicitur: & memorabile sanè est, quod de eo refert Philostorgius *: quòd cùm in carcere constitutus neque Ecclesiam, neque altare haberet; cumque ob vincula & plagas ne loco quidem suo se movere poterat; supinus jacens supra proprium pectus *tremendum Eucharistiæ* sacrificium 294. † Suid in voc. Λουκιανὸς & Act. Lucian. ap. Sur. Jan. 7. † Ap. Theod. Hist. Eccles. l. 1. c. 4. * Ibid. c. 4. † Hæres. 43. * Ad Ann. cccxi-cccxviii. not. in Martyrolog. Jan. 7. * Loc. cit. * Hist. Eccles. l. 2. c. 13. Euseb. l. 8. c. 13. l. 9. c. 6.

Æ. C. III. ab An. CC. cium peregit, & tum ipſe participavit, tum aliis eum inſtar chori ſacri undique cingentibus participandum dedit. Capite truncatus eſt Nicomediæ eodem anno cccxi. ejuſque corpus, ut videtur, in mare projectum; quod Delphinus poſtea ad littus deportavit, circa fauces Sinûs Nicomediæ inibi ſepultum: in cujus honorem & memoriam Helena Conſtantini M. Mater Urbem eo in loco condidit, quam Helenopolim cognominavit.

Hebraicè doctus, varias *Veteris Inſtrumenti Verſiones* Græcas inter ſe contulit; crebraſque, quæ ex Librariorum incuriâ irrepſerant, labes veruſtiorum & probatæ fidei Codicum ope ſuſtulit, & ad primævam puritatem iſto modo reſtitutam τῶν LXX. interpretationem accuratè magis adhuc ex Hebraicis exemplaribus emendavit. Editio Bibliorum iſta, *Lucianea* demum dicta, Nicomediæ ſub Conſtantino M. apud Judæos in pariete armarii calce circumlita, ubi cuſtodiæ gratiâ poſita fuerat, inventa eſt, propriâ ipſius manu exarata; ut Synopſeos S. Scripturæ Autor * memoriæ prodidit. De eâ etiam teſtatur Hieronymus †, apud omnes Eccleſias Orientales ab Antiochiâ Conſtantinopolim uſque obtinuiſſe. Sed cum reliquis dudum evanuit.

* Ap. Athanaſ. Tom. ii. † Apolog. adverſ. Rufin. Tom. ii. p. 225.

Scripſit item Lucianus *De Fide* libellos, atque in iis forſan brevem illam fidei Expoſitionem, quæ habetur ap. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 693. & Socrat. l. 2. c. 10. quamque Synodi Antiochenæ Patres anno cccxli. protulerunt, ſeque ipſius Luciani manu ſcriptam reperiſſe affirmârunt: De hâc quidem formulâ dubitat Sozomenus *, num verè Luciani ſit; fatetur tamen in reliquis cum fide Nicænâ conſentire, tantùm τὸ ὁμοούσιον in eâ deeſſe; quod ſuppoſito eam à Luciano conditam fuiſſe, mirandum non eſt: cùm illud vocabulum poſt ejus demum tempora crebro uſu uſurpâri cœpit.

* L. 3. c. 5.

Epiſtolas etiam aliquot exaravit Lucianus; è quarum unâ ad Antiochenos è carcere Nicomedienſi datâ extat extrema clauſula apud Chronici Alexandrini Autorem. Orationem Apologeticam cujus meminit Euſebius *, ab eo potiùs coram Imperatore vivâ voce pronunciatam, quam ſcripto editam exiſtimo.

* Loc. cit.

296. PHILEAS, ex Thmui, amplâ in Ægypto ad Oſtium Mendeſium Urbe, originem duxiſſe videtur; floruit hujus ſæculi fine circa an. ccxcvi. Nobili genere ortus, opibus, divitiiſque locupletatus, in Philoſophiæ ſtudiis & Græcorum diſciplinis admodum clarus. Cunctis in Patriâ honoribus ac muneribus ſummâ cum laude perfunctus, tandem Urbis ſuæ Epiſcopatum geſſit. Fervente ſub Maximino Perſecutione anno cccxi. capite truncatur. Uxoratum fuiſſe etiam mortis tempore clarè indicat Euſebius *, dum de ipſo & Philoromo Martyrii ſocio narrat, quòd cùm amici & cognati, atque etiam ipſi magiſtratus & Judex eos cohortarentur, ut ſui ipſorum miſereri, & uxoribus ac liberis ſuis conſulere vellent; his tamen omnibus adduci non potuerint, ut vitæ conſervandæ causâ divinas leges de confeſſione & negatione nominis Chriſti latas contemnerent. Scripſit *Epiſtolam ad Thmuitas* ſuos de Martyriis quæ Alexandriæ per id tempus contigerant, & cruciatibus quos Martyres virili & invicto animo pertulerunt. Nobile hujus Epiſtolæ Fragmentum habet Euſebius †, eandemque proculdubiò deſignat Hieronymus *, dum ait Phileam elegantiſſimum libellum de Martyrum laude compoſuiſſe.

* L. 8. c. 9.

† L. 8. c. 10. * De Script. c. 78.

296. HESYCHIUS, Epiſcopus Urbis alicujus in Ægypto, claruit ſub hujuſce ſæculi finem. Martyrium ſubiit ſub Maximino anno cccxi. Eandem quam & Lucianus, operam corrigendis & emendandis Græcæ τῶν LXX. *Verſionis* exemplaribus navavit. Novam horum Editionem ab eo adornatam amplexæ ſunt, & uſurpârunt Ægypti & regionum vicinarum Eccleſiæ, teſte Hieronymo *.

Euſeb. l. 8. c. 13.

* Apolog. adverſ. Rufin. Tom. ii. p. 225.

Scri-

SÆC. III. ab An. CC.

Scriptores Gentiles, qui hoc Sæculo Christianismum oppugnârunt.

DOMITIUS ULPIANUS, natione Syrus, ex Phœnice oriundus, Papiniani discipulus, juris peritissimus. Claruit an. Chr. ccxx. sub Alexandro demum Severo Sacrorum Scriniorum Magister, Præfectus Annonæ, denique Prætorio Præfectus, à Prætorianis occisus. Christi fidem non modò Judaicam Superstitionem vocat, verùm libro septimo de Offic. Proconf. nefaria Principum rescripta collegit (teste Lactantio *) ut doceret, quibus pœnis affici oporteret eos, qui se cultores Dei confiterentur.

* De Justit. l. 5. c. 11.

PORPHYRIUS, vernaculo nomine *Malchus* dictus, ortu Tyrius, vitæ instituto Philosophus. Claruit an. Chr. cclxx. Obiit, ut videtur, ineunte sequente sæculo, vel paulò post. Nescio plane an fidem meretur quod de eo refert Nicephorus *, qui tamen Eusebium hac in re testem citat, Porphyrium primo quidem fuisse Christianum; verùm cum à Christianis quibusdam Cæsareæ verberatus esset, nec injuriam illam bene concoquere posset, atrâ bile percitum Christianismum ejurasse, atque ad Christum Christianorumque Scripturas impiis convitiis proscindendas animum appulisse. Nicephoro præiviſſe videtur D. * Augustinus qui Porphyrium vanæ Scientiæ tumore inflatum à Christi saluberrima humilitate resiliisse scribit. An verò de abdicatâ Christi professione, an potiùs quòd cum sacra volumina legisset, saluberrimam Christi fidem amplecti recusaret, intelligendus sit Augustinus, mihi haud satis manifestò liquet. Inter varia quæ condidit, volumina, edidit, in Siciliâ tunc agens, *contra Christianos* libros XV. in quibus id præcipuè pensi habuit, ut S. Scripturæ autoritatem, cui quasi fundamento innixa est Christiana religio, convelleret. Hinc primo libro de contrarietate & contradictionibus in Scripturâ deprehensis egit, tertio libro explicationem Scripturæ inter Christianos tunc temporis receptam, ac imprimis allegoricam sugillavit: quarto Historiam Mosaicam & Judæorum Antiquitates impugnavit: duodecimo & decimo tertio contra Danielis Prophetiam disseruit, aliis Evangeliorum fidem evertere conatus est. Unde *rabidus adversùs Christum canis* audit Hieronymo *, τὸν καθ' ἡμῶν συγγενῆ λύσσης μέτοχον προβεβλημένον, inquit Eusebius †. Ista Porphyrii scripta Theodosius Magnus ‖ lege latâ igne aboleri jussit: ex quibus tamen plurima, eaque amplissima Excerpta asservantur apud Eusebium Hist. Eccles. l. 6. c. 19. (ex libro Porphyrii 3°.) præparat. Evangelic. l. 1. c. 9. (ex lib. 4.) l. 5. c. 1. l. 10. c. 9. (ex l. 4.) & aliud apud Hieronymum Præfat. in I. lib. Comment. in Epist. ad Galat. Tom. ix. p. 159. Porphyrium nostrum eundem cum Publilio Optatiano Porphyrio, Panegyrici ad Constantinum nugaci planè ac inepto poëmate comprehensi Auctore, facit Cardinalis Baronius; quem proinde ridet Josephus Scaliger, Animadvert. ad Euseb. Chron. p. 250. verùm ex tunc recèns editis veterrimis hisce monumentis, ipse Baronius errorem suum haud gravatim correxit ad an. cccxxv. Extat Poëmation istud præmissâ Porphyrii ad Constantinum ejusque ad Porphyrium epistolâ M. Velseri notis & Christiani Daumii Spicilegio Critico illustratum, inter Velseri opera reliquis ejus lucubrationibus in novissimâ editione præfixum.

* Lib. 10. c. 36.

* De Civit. Dei l. 10. c. 28.

* De Script. Eccles. in Præfar.
† De Præp. Evang. l. 10. c. 9.
‖ Ext. C. de Sum. Trin. l. 3.

Finis Tertii Sæculi.

SÆCULUM

SÆCULUM ARIANUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ORitur cum hoc Sæculo dira, ſiqua unquam alias, Perſecutio, nempe an. cccIII. Februar. XXIII. Inchoata eſt decima ſub Diocletiano, Maximiano, &c. Perſecutio, quæ in annum uſque undecimum protrahitur. Hinc Eccleſiarum everſio, reditus Sacri in fiſcum redacti, bonorum ſpolia, multiplex & miſeranda Chriſtianorum ſtrages, ſupplicia undique conquiſita, omnique crudelitatis genere excogitata, faces incenſæ pedibus ſinguliſque membris admotæ, donec decoctâ omni cute vis ignis ad intima viſcera penetrâſſet; corpora cremata, & in pulverem comminuta, & in flumina ac mare jacta. Inſulæ, Carceres, metalla, notante Lactantio c. 22. leves erant pœnæ: ignis, crux, feræ, quotidiana erant & facilia, in cauſa capitis, animadverſio gladii, admodum paucis, quaſi beneficii loco deferebatur, qui ob merita vetera impetraverant bonam mortem. Totam hujuſce perſecutionis ſeriem fusè depingit Euſebius: fuse non minus, ac eleganter, Lactantius; qui omnia ejus arcana, ortum, progreſſum dilucidè aperit; è quo multa hac de re haurire licet, quæ apud alios fruſtra quærantur. Tandem an. cccxii. Imperatore Conſtantino Chriſti fidem amplectente, novam induit faciem Eccleſia Chriſtiana, ubique ornata, dotata, legibus munita, decreſcente indies Ethnicorum Superſtitione. Oritur hæreſis Ariana, quæ Chriſto Deitatem detrahit, & in Creaturarum claſſem redigit, filium patri eſſe ὁμοίουσιον κ᾽ οὐκ ἀΐδιον negans, mox à Concilio Nicæno, Oecumenicorum primo, an. cccxxv. damnata. Regnante Conſtantio, vires recolligit, ejuſque præſidio fulta in Catholicos ubique graſſatur, & in novas Semiarianorum, Photinianorum, Aetianorum, Eunomianorum, Macedonianorum, &c. Sectas diffunditur, quas Synodus II. Generalis CP. habita an. cclxxxi. anathemati ſubjicit, & Theodoſius M. authoritate ſua & legibus, quas tulit, comprimit. Magnas in Africâ turbas dant Donatiſtæ, à poteſtate tum Sæculari, tum Eccleſiaſticâ ſæpius repreſſi. Juliano ad imperium evecto recrudeſcit Gentiliſmus, excitatâ in Chriſtianos graviſſima perſecutione. Verùm hæc nubecula cito tranſiit, occiſo Juliano an. cclxiii. Jovianus mox in Imperatorem levatus, doctrinam Catholicam fovebat, epiſcopos exules ſedibus reſtituit; ſed eo poſt octo fere menſes, è rebus humanis exempto, Valens, Valentiniani frater, Orientalis Imperii Gubernaculis admovetur, qui hæreſi Arianæ palàm favebat, ejuſque aſſeclas dignitatibus auxit, honoribus ornavit; depreſſis ubique & vexatis Catholicis uſque ad an. cclxxix. quo Theodoſius M. in imperii conſortium à Gratiano aſcitus, catholicis pacem, quietem, præſidium dedit; hæreſes quaſcunque compeſcuit, & per XVI. annos imperium feliciter adminiſtravit.

SCRI-

SCRIPTORES.

PETRUS, si non ortu, saltem institutione & officio Alexandrinus, Scriptorum omnium hujus ævi agmen ducit, & quidem meritò. Erat enim, teste Eusebio *, θεῖον ὅπαντων χρῆμα, *divinum Episcoporum decus*, Christianæ Religionis Doctor eximius; cùm ob totius vitæ sanctimoniam, tùm ob sacrarum literarum studium ac peritiam venerabilis. Ad pietatem juxta & sacras literas à Theonâ Episcopo formatus est, cui deinde ipso anno sæculari Christi 300. in sede Alexandrinâ successit. Elapso ferè in Episcopali munere triennio, exorta est Persecutio à Diocletiano anno cccIII. excitata: ex quo per reliquum vitæ tempus ob ingruentem tempestatem arctiore disciplinâ sese exercuit Petrus, communique Ecclesiarum utilitati pro virili prospexit. Sub hâc Persecutione diu eum in carcere detentum fuisse necesse est; si modò vera sint, quæ de dissidio illum inter & Meletium Lycopolitanum in Thebaide Episcopum ex incertis, ut opinor, si non fictis, Meletianorum Actis Epiphanius † refert. Mihi quidem in re incertâ divinanti probabile videtur, Petrum sub Diocletiano vel Galerio Maximiniano in custodiam traditum, postmodùm vinculis absolutum, demum sub Maximino passum esse. Certè luculenter tradit Eusebius *, qui hâc ipsâ tempestate in Ægypto versabatur, ibi etiam in carcerem detrusus, Petrum nullum ob crimen comprehensum, præter omnium expectationem subitò & absque ullâ probabili causâ solo Maximini jussu capite truncatum esse. Hoc ei contigit anno persecutionis nono, Episcopatûs sui duodecimo, Christi cccxi.

SÆC. IV. ab An. CCC. 301.

* L. 9. c. 6.

† Hæres. 68.

* Loc. cit.

Scripsit eorum causâ, qui in prædictâ Persecutione lapsi essent, *Librum de Pœnitentiâ*; ex quo supersunt hodie Canones XV. variis Pœnitentium casibus accommodati; qui habentur Gr. Lat. Concil. Tom. I. cum Balsamonis verò & Zonaræ Scholiis Synodici seu Pandect. Canonum Tom. ii. Alium item *librum De Divinitate*, ex quo loca quædam adferuntur Concilii Ephesini Act. I. p. 508. Act. vii. p. 836. Concil. Tom. iii. Concilii Chalcedonensis Act. I. p. 286. Concil. Tom. iv. sed postremo huic excerpto Græca desunt.

Ascribitur ei *Diatriba de Pascha* quæ sæpius extat MSS. quamque in Uranologio suo edidit Petavius, verum an ejus sit, non immerito dubitatur.

ANASTASIA, Famina Romana, genere, conjugio, opibus, maximè verò Christianæ fidei, quam à matre Flaviâ hauserat, professione nobilissima; uxor Publii viri clarissimi, sed erga Christianam Religionem, eoque nomine adversùs Uxorem etiam, malè animati; quem Diocletianus ad Persas Legatum misit. Anastasia Martyrium anno cccIII. obiisse dicitur. Extant duæ *Epistolæ*, si modò genuinæ sint, ab ea ad Chrysogonum sanctissimum Confessorem non longè ante Martyrium è carcere scriptæ, unâ cum Chrysogoni *Responsis*, apud Suidam in voce χρυσόγονος. 301.

HIERACAS, genere Ægyptius ex oppido Leontone, acutissimo ingenio præditus, omnique meliori literatura, universis Græcorum & Ægyptiorum disciplinis, ac imprimis medicinæ scientiâ imbutus; quibus admirabilem planè vitæ sanctimoniam adjunxit: ita ut plurimos ex Ægyptiis Monachis in errores suos pertraheret. Docuit enim Resurrectionem solius esse animæ, & merè spiritualem; Pueros ante rationis usum mortuos æternâ salute excidere; Melchisedecum esse Spiritum Sanctum; Nuptias denique Christianis illicitas esse, Veteris quippe Testamenti proprias: unde neminem 302.

in

SÆC. IV. ab An. CCC. in cœtum ſuum admiſit, niſi Virgines, Monachos, Continentes, & Viduas. Claruit circa an. cccii. Obiit nonagenarius. Scripſit *Commentarios in Scripturam, Incubrationes in Hexaemeron*, & alia quædam ex ſacris deprompta literis quibus & *Pſalmos* multos à ſe compoſitos adjecit. Extant Fragmenta quædam apud Epiphan. Hæreſ. 67.

303. ARNOBIUS, gente Afer, claruit anno cccIII. Apud Siccam Veneream, mediterraneam Africæ urbem, Rhetoricam docuit, religione Gentiliſ quam ſtrenuè propugnavit: tandem ut fidem Chriſti amplecteretur, ſomniis admonitus, Baptiſmum ab Epiſcopo impetrare non potuit, donec edito *adversùs Gentiles* libro ſanè elegantiſſimo, veluti certiſſimo pignore fidei ſuæ ſinceritatem teſtatus ſit. Converſionis ſuæ tempus ipſe deſignat, cùm ait, trecentos eſſe annos fermè minùs vel plùs aliquid, ex quo cœpimus eſſe Chriſtiani. Rectè dicit, *plùs vel minùs aliquid*: Scripti enim ſunt hi libri anno cccIII. vel non diu poſt, exortâ jam perſecutione. De obitu ejus nihil conſtat. Stylum ejus tanquam inæqualem & nimium, librumque ejus abſque operis ſui partitione confuſum carpit Hieronymus †; rigidè ſatis, & immeritò meo quidem judicio. Habet enim ſtylus Arnobianus ſuam eloquentiam, & dictionem planè florentiſſimam: nec operi deeſt methodus concinna & benè ordinata, ut cuivis attentè legenti apertè conſtabit. Dogmata quædam habet forſan minùs Catholica; quæ homini è Gentilium tenebris recèns erumpenti, & nondum Chriſtianæ fidei elementis ſatis inſtructo condonanda ſunt.

Vid. Hieron. Chron. ad ann. cccxxvii.

† Ep. ad Paulinam p. 104.

Extant *Adversùs Gentes* libri VII. typis impreſſi *Romæ* 1543. *Baſil.* 1546. *Pariſ.* 1580. *Antverp.* 1582. cum notis Canteri. *Genevæ* (per Heraldum) 1597. *Pariſ.* 1605. *Hamburg.* (per Elmenhorſtium) 1610. *Duaci* (per Stewechium) 1634. *Lugd. Bat.* 1651. 4°. cum integris Variorum Commentariis, demum *Pariſ.* 1666. ad calcem Cypriani cum Ph. Priorii & ſelectis aliorum notis.

Circumferuntur etiam ſub ejus nomine *Commentarii breves in Pſalmos* CL. quos eſſe Arnobii junioris opus eruditis dudum ſuboluit.

303. L. CÆLIUS LACTANTIUS FIRMIANUS, claruit præcipuè anno cccIII. & deinceps. Patriam habuit Italiam, forſan Firmio, quod agri Piceni oppidum eſt ad oram maris Hadriatici, oriundus; indeque Firmiani nomen traxiſſe videtur: quod tamen ſolâ conjecturâ nititur. Arnobium Siccæ tunc in Africâ docentem magiſtrum ſortitus eſt: ſub quo adoleſcentulus adhuc conſcripto *Sympoſio* elegantiſſimum præcocis ingenii ſpecimen dedit. Inde Nicomediam quam Diocletianus impenſe nimis ornare, urbique Romæ coæquare ſtudebat, accitus eſt; ut juventuti eloquentiæ ludum aperiret. Verùm diſcipulorum penuriâ, in Græcâ præſertim civitate, adactus, ad ſcribendum ſe contulit; & inter alia, exortâ jam Perſecutione, Chriſtianæ Religionis cauſam adverſùs quoſvis hoſtes importunos, ac imprimis contra Hieroclem Bithyniæ Præſidem (qui author & conſiliarius excitandæ Perſecutionis fuerat; duoſque libellos, quos Φιλαληθὴς inſcripſit, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς compoſuerat) graviſſimis rationum momentis, omnibuſque eloquentiæ nervis vindicavit. Demum Conſtantino ſummâ rerum potito, in Galliam evocatur; ut Criſpum Cæſarem Conſtantini filium primogenitum Latinis literis erudiret. Obiit extremâ ſenectute, ſed quo anno non liquet. Adeò in hac vitâ pauper, ut (quod ex Euſebio * tradit Hieronymus †) plerunque etiam neceſſariis indiguerit. In Gentilium Theologiâ plurimum valuit; in Chriſtianæ fidei principiis μυσικωτέρως parùm exercitatus: unde Hieronymus. *Lactantius quaſi quidam fluvius eloquentiæ Tullianæ, utinam tam noſtra confirmare potuiſſet, quam facile aliena deſtruxit.* Nævos qui in ſcriptis ejus notantur, de divinitate, de æternâ filii exiſtentiâ, de animarum præexiſtentiâ, & futuro poſt hanc vitam ſtatu, de fine ſæculi, & mille annorum imperio, de adventu Eliæ multos ad Dei cultum converſuro, aliiſque capitibus, de quibus obſcurè, incautè, quandoque etiam periculosè locutus ſit, excuſabunt apud candidos

* Chron ad ann. cccxviii.
† Ep. ad Paulinam p. 104.

didos rerum æstimatores sæculi quo vixit, circa istas res imperitia; dogmata ipsa paulò abstractiora, necdum à Theologis diluciḍè explicata, nec Synodorum decretis definita, & in quibus ὁμοούσιον habuit complures præcedentium sæculorum Patres; diligens ejus profanarum literarum studium, & continua ferè adversùs Gentiles certamina, quæ totum occupabant hominem, animumque à penitiore doctrinæ Christianæ examine revocabant. Stylus illi tersus, nitidus, facilis, fonte quodam eloquentiæ nativo sponte fluens. Scriptor sanè est mirè elegans & disertus, Christianorum omnium sine controversiâ facundissimus; unde *Cicero Christianus* vulgò audit, nec desunt qui eum Ciceronem non æquâsse modò, sed & præcelluisse volunt. Id citra invidiam dici potest, illum ab ipso Ciceronis ævo, dictionis nitore & puritate vix ullum habuisse parem, neminem superiorem. SÆC. IV. ab An. CCC.

SCRIPTA.

Institutionum libri VII. quorum primus *de falsâ Religione* agit, *Gentilem* theologiam impugnat, & divini Numinis unitatem asserit. Secundus originem *erroris* circa res divinas humani, & fœdissimi in idololatriam lapsûs causas investigat. Tertius circa *falsam sapientiam* versatur, & vanitatem Philosophiæ Gentilis ostendit. Quartus *veram sapientiam*, Christianæ nempe religionis dogmata proponit. Quintus *de justitiâ* tractat, eamque penès Christianos solos haberi demonstrat: Gentilibus eos pœnis & tormentis divexantibus nefariæ crudelitatis accusatis. Sextus de *vero cultu* & tam interno mentis, quàm externo, quod in actionibus situm est, officio differit; & errores Philosophorum circa istam materiam arguit. Septimus *vitam beatam* argumentum habet, animarum immortalitatem probat, futurum vitæ statum, & extremum judicium depingit, & à rebus corporeis & caducis ad æterna, & divina objecta mentem revocat. Scripti sunt hi libri sub Diocletiani Persecutione; quod ipse Lactantius * apertè satis testatur, non quod multi volunt, sub Licinianâ: Inscriptiones enim ad Constantinum M. quæ in librorum 1, 2, 4, & 5. fronte comparent, nec antiquiores editiones, nec melioris notæ Codices MSS. agnoscunt; ideoque ab alienâ manu fluxisse censendæ sunt. * L. 5. c. 2, 4.

Institutionum Epitome, sed mutila, trium solummodò posteriorum librorum compendium exhibens.

De Irâ Dei.

De Opificio Dei.

De Mortibus Persecutorum. Hunc libellum, cujus post Hieronymum vix quisquam veterum meminit, primus in lucem protraxit Steph. Baluzius, & cum amplissimis notis edidit, Miscell. Tom. ii. p. 1. deinde brevibus Scholiis ornatus seorsim prodiit *Oxon.* 1680. 12°. *Aboæ* 1684. 8°.

Fragmentum parvum de *Extremo Judicio*, libri de Mortibus Persecutorum calci adnexum, & unà cum eo à Baluzio primùm editum.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

Symposium.

Grammaticus.

Ὁδοιπορικὸν, *Carmen Heroicum* de itinere suo ab Africâ ad Nicomediam.

Ad Asclepiadem libri II.

Ad Probum Epistolarum libri IV.

Ad Severum Epistolarum libri II.

Ad Demetrianum Epistolarum libri II. Hieronymus Comment. in Galat. IV. octavum ad Demetrianum Epistolarum librum citat, memoriæ, ut videtur, lapsus; integrum enim Epistolarum Lactantianarum volumen non nisi octo libros continebat, ex quibus Epistolæ ad Demetrianum Septimum & Octavum constituebant, ac proinde in Catalogo ipse Hieronymus

SÆC. IV. ab An. CCC. eodem ordine, ac numero, recenſet quo ſupra à nobis enumerantur.

* SPURIA.

Carmen de Phœnice, à Gentili quodam ſcriptum.
Carmen de Paſchate Venantii Fortunati eſt.
Carmen de Paſſione Domini, in quo de adoratione crucis agitur, ut alia taceam.

Prodierunt Opera Lactantii *Romæ* 1465. 1470. 1474. *Venet.* 1472. 1478. 1483. 1490. 1497. 1502. 1509. (fol.) 1515. *Pariſ.* 1513. (4°.) *Florent.* 1513. *Venet.* 1521. 1535. *Baſil.* 1521. (4°.) 1523. 1532. 1563. (fol.) *Antverp.* 1539. 1555. 1568. *Lugd.* 1532. 1553. 1556. 1567. (16°.) *Colon.* 1544. *Pariſ.* 1563. 1589. *Antverp.* 1570. (8°.) 1579. 1587. *Genevæ* (editio accuratiſſima per Torneſium) 1613. (16°.) *Lugd.* 1616. (16°.) *Romæ* 1650. (fol.) *Lugd. Bat.* 1652. 1660. (8°.) *Oxon.* 1684. *Cantabrig.* 1685. (8°.) Cæteris editionibus præſtat *Lugduno-Batava*, quam anno 1660. Servatius Gallæus cum doctiſſimis Variorum notis edidit, quibus ſuas planè eruditiſſimas addidit.

303. DOROTHEUS, (alius omnino à Dorotheo Presbytero Antiocheno, quem Diocletianus baphii apud Tyrum Procuratorem conſtituit, de quo Euſebius l. 7. c. 32. Alius à Dorotheo Diocletiani Cubiculario & Martyre; de quo idem lib. 8. c. 1. 6.) Tyriorum Urbis, ut volunt, Epiſcopus: Presbyterum quidem cum Martyrologio Romano faciunt recentiores; quod non aliunde profluxiſſe videtur, quam quod hunc cum Dorotheo Antiocheno male confundunt: cui errori non leve robur addidit, præfationis, quam mox dabimus, interpres Latinus, qui noſtrum Presbyterum vocat, πρεσβύτην nempe per *Presbyterum* reddens. Clarniſſe dicitur Dorotheus noſter an. cccIII. multa ſub Diocletiani perſecutione paſſus, tandemque in exilium miſſus: ſedatâ tempeſtate ad Eccleſiam ſuam rediit, ad Juliani uſque tempora ſuperſtes, ſub quo ad Odyſſeam civitatem aufugit, ubi à Juliani præfectis comprehenſus, poſt varia tormenta vitam Martyrio finivit, ætatis an. cvii. Verùm incerta eſſe hæc omnia, & plane conficta, mox patebit, nullius Scriptoris, Sæculo ſexto antiquioris, teſtimonio fulta. De eo enim, excepto unico Anonymo, è quo ſua deſumpſerint Martyrologii Romani & Menologii Græci conditores, paucique alii, altum plane eſt ſilentium. Plures Eccleſiaſticos Commentarios Dorotheus noſter ſcripſiſſe dicitur; circumfertur hodie ſub ejus nomine *Synopſis de vita & morte Prophetarum, Apoſtolorum & diſcipulorum Domini*, quæ Latinè habetur, Bibliothec. PP. Tom. iii. & ad calcem Salviani *Romæ* 1564. f. Spuriam eſſe, & ad fabulas putidiſſimas relegandam, nemo non videt. De hac Synopſi ejuſque Auctore, aquam mihi diu hæſiſſe fateor; donec totius pene fabulæ Scenam aperuit Anonymi cujuſdam fragmentum Græcum, quod ex duobus Cod. MSS. Baroccianis, uno nempe N. 206. alteroque Anaſtaſii Nicæni quæſtionibus in Sacram Scripturam ſubjuncto N. 142. manu ſua deſcriptum, mihi pro ſua humanitate communicavit Hen. Dodwellus. Multas quidem continet aniles fabulas nullo antiquitatis ſuffragio nixas, nullo ordine diſpoſitas; haud pauca tamen neutiquam contemnenda, quæ non modo ad Synopſin hanc Dorotheanam, ſed & alia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capita illuſtranda apprimè conferunt; integrum igitur fragmentum Latinâ verſione ornatum hic ſubjiciam, deinde obſervationibus nonnullis illuſtrabo. Ut ad Codices MSS. ex quibus deſumptum eſt recenſerem, nec per valetudinem nec per otium licuit. Vereor ne amicus, cujus opera in deſcribendo apographo Dodwelliano uſus ſum, nimis hinc inde feſtinarit. Variantes quaſdam lectiones quas à Cl. Dodwello accepi, vel uncis incluſi, vel in marginem conjeci.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Σύνταγμα ἐκκλησιαστικὸν περὶ τῶν ὁ μαθητὴς τοῦ κυρίου Δωρόθεος ἐπισκόπου Τύρου, ἀρχαίου ἀνδρὸς καὶ μαρτυρικοῦ γηγονότος ἐν τοῖς καιροῖς Λικινίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων.

Tractatus Ecclesiasticus de LXX. Domini discipulis, conscriptus à Dorotheo Tyri Episcopo, antiquo admodum viro & divinitùs inspirato, qui Martyr fuit temporibus Licinii & Constantini Imperatorum.

Οὗτος ὁ περιλειφθεὶς ἀοίδιμος ἀνὴρ καὶ συγγράμματα καταλέλοιπεν Ῥωμαϊκὰ τε καὶ Ἑλληνικὰ, ἑκατέρων τῶν γλωττῶν ἔμπειρος ὑπῆρχεν, γηραιὸς δὲ καὶ πολυΐστωρ διὰ εὐφυΐαν· μετὰ τὴν τελευτὴν Διοκλητιανοῦ καὶ Λικινίου κατέλαβεν καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν παροικίαν, καὶ ὡς ἴθιος ἦν ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίαν μοχθεῖ Ἰουλιανοῦ τοῦ Τυράννου, καὶ διωκόμενος οὐκ αὐτοφανῶς ἀλλὰ κρυπτῶς διὰ τῶν Ἀρχόντων Ἰουλιανοῦ ἀνῃρεῖτο τοὺς Χριστιανούς, πάλιν ὁ Δωρόθεος κατέλαβεν τὴν Ὀδύσσου πόλιν, ἔνθα καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουλιανοῦ Ἀρχόντων, καὶ πολλὰς αἰκισμὰς ὑπομείνας, ἐν βασάνοις γήρᾳ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ταῖς βασάνοις ἐκπέμπεται, ἐκεῖθεν καὶ ἐπὶ ἐτῶν ἤδη πεσχέτων. Οὗτος τοίνυν ὁ μέγας πρεσβύτης καὶ συγγράμματα ἡμῶν ἐκκλησιαστικὰ καταλέλοιπεν, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ τῶν οἱ μαθητῶν τοῦ σωτῆρος ἱστόρησεν, καὶ ἔνθα ὁ καθεῖς τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Ἀποστόλων τὸν βίον ἐτέλεσεν.

CElebris hic vir varias tum Latinas tum Græcas post se lucubrationes reliquit, nam utriusque linguæ peritus, & multarum rerum gnarus propter ingenii dexteritatem fuit: post mortem autem Diocletiani & Licinii exilio liberatus, & ipse parœciam suam recepit; Ecclesiam enim Tyri ad Julianum usq; Tyrannum rexit. Quoniam verò Julianus non manifestè per se, sed occultè per principes suos, Christianos occidebat, iterum Dorotheus ad Odysseam civitatem venit, ubi à Juliani Principibus prehensus, multaq; verbera passus, in grandæva senectute propter Christi confessionem inter ipsa tormenta, cum annorum esset CVII. mortuus est. Igitur in Commentariis Ecclesiasticis, quos magnus hic senex post se reliquit, LXX. Servatoris nostri discipulorum historiam contexuit, & ubi unusquisq; Prophetarum & Apostolorum vitam finierit.

Hujus Præfationis Versio Latina editæ Synopsi præfixa est.

Ἐνταῦθα μὲν τοὺς ὁ ἐκείνης φησὶ λέγει, ὧν οἱ πλείους καὶ ἐπίσκοποι ἐν διαφόροις παροικίαις ἐγένοντο, ὧν ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν ἀσπασμοῖς αὐτοῦ μέμνηται, μετὰ τὸν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν πάντας αὐτοὺς διαρρήδην σημαίνει, καὶ ἐν τοῖς Ἀποστόλοις γεγενῆσθαι, ὧν καὶ τὰς ἐπωνυμίας ἔστιν ὅπῃ ἐπισημαίνεται λέγων.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Sequitur in MS. Discipulorum Synopsis, prout in editis habetur. Ad finem LXX Discipulorum leguntur hæc.

ISta sanctissimus & beatissimus Dorotheus, Romæ positus, Latino sermone consignata in Commentariis suis reliquit. Ex his nos ista hausimus, & in Græcum sermonem vertentes, cunctis in notitiam dedimus LXX discipulorum indiculum, quem certum atq; verum acceperamus. Apostolus enim inter scribendum, illorum mentionem fecit his verbis, *quiq; ante nos in Domino fuerunt*; neutiquam igitur incredibile haberi debet LXX discipulos post resurrectionem Christi, reversos esse, & in illum credidisse, conspectâ ipsius à morte resurrectione, quæ miraculorum omnium, primas tenet.

[Ejusdem Dorothei Episcopi & Martyris de Byzantio urbe, ejusq; Episcopis Commentarius.] Magnus itaq; iste præsul Dorotheus scriptis retulit venerandam sanctæ ac gloriosæ Martyris Euphemiæ ædem à Tito quodam primùm in petræo constructam esse: qui quidem Titus sedi Byzantinæ præfuit, & post obitum in æde dictâ propè veteres muros depositus fuit. *Post Christi resurrectionem* Andreas Apostolus locis hisce pedem intulit, multaq; Christianorum millia ad partes suas pertraxit; adeò ut aliis in locis tanta discipulorum multitudo neutiquam inveniretur. Omnes enim Byzantini præceptores ac constantes facti, tyrannicas quidem minas ob humilitatem sortis effugerunt, divinum autem verbum Ethnicis & Judæis propagârunt: Tito quippe miracula edente, qualia & ipse Salvator noster perficere solebat. Porrò Licinii ac Diocletiani tyrannide vires adhuc obtinente, in isto rerum statu interficitur Carus Imperator unà cum binis ipsius filiis Carino & Numeriano. His è medio sublatis, timorem deposuerunt tyran-

Ταῦτα ὁ [ᵃ τεισμαηέις] ϗ πανόλβιος Δωρόθεος ἐν Ῥώμῃ γεγονὼς διὰ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου [ᵇ ἐν ὑπομνήμασι] κατελείψατο· ἐξ ὧν [ᶜ ἡμεῖς] [ᵈ ἐσχισμένοις,] ϗ πρὸς Ἑλλάδα [ᵉ γλῶσσαν] μεθερμηνεύσαντες [ϛοιχῶ] ἐμφανῆ τοῖς πᾶσιν πεποιήκαμεν τὸν [ᶠ ὁ'] μαθητῶν ἀριθμὸν τὸν ϗ ἀληθῆ αὐτῶν καταλαβόμενοι. Καὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος γράφων περὶ αὐτῶν ἔλεγεν [ᵍ ὅτι τι] ϗ πρὸ ἡμῶν γεγόνασιν ἐν Κυρίῳ, ϗ οὐκ ἄπιστόν τι λογίσῃ, εἰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ὁρῶντες πρὸ ὀφθαλμῶν ϗ πεισθέντες εἰς αὐτὸν, θαυμάσαντες τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν, ὃ μεῖζον πάντων τῶν θαυμάτων ὑπῆρξεν, ϗ ὄφελον.

[Τοῦ αὐτοῦ Δωροθέου ἐπισκόπου καὶ μάρτυρος περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ.] Οὗτος οὖν ὁ μέγας ἀρχιερεὺς Δωρόθεος διηγήσατο ἐγγράφως, ὅπερ ὁ σταθεὶς εἶχε τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας ἐν τῷ πετραίῳ ὑπὸ Τίτου πρώτου ἐπισκόπου ὑπὸ θεμέλιος, ὅστις Τίτος γεγονὼς Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου, καὶ τελειωθεὶς ἐν αὐτῷ ἀπιτίθη πλησίον τῶν παλαιῶν τειχῶν.] Ἐξῆλθε ὁ Ἀνδρέας ὁ Ἀπόστολος καὶ τοῖς τόποις ἐπέβη, καὶ πολλὰ πλήθη Χριστιανῶν παρ' αὐτοῦ ζωοδόχει παρασκευάσαι ὡς μήτε τοσούτους ἐν ἄλλοις τόποις εὑρίσκεσθαι. Ἅπαντες γὰρ οἱ τοῦ Βυζαντίου διδάσκαλοι καὶ ὑπομονητικοὶ γενόμενοι διὰ παραφροσύνην τοὺς μὲν τυραννικὰς ἀπείλας ἐφύγον ἀπειλάς, τοῖς δὲ ἐξ Ἐθνῶν, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ τὸν ἔνθεον ἀπέστειλον λογισμὸν, εἰ καὶ μάλιστα τοῦ Τίτου θαυματουργίας ἐπιτελοῦντος, οἵαπερ καὶ ὁ Σωτὴρ ἐπετέλεσεν. Ἔτι καὶ τῆς τυραννίδος Λικινίου καὶ Διοκλητιανοῦ κρατούσης ἐν τῇ ὑποδύσει ταύτῃ ἀναιρεῖται καὶ Κάρος ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ τούτου δύο υἱοὶ Καρῖνος καὶ Νουμεριανός. Λοιπὸν ἐκ ἀδείας οἱ τύραννοι γενόμενοι ἀναδύσεως πρὸς

ᵃ Τεισμαήεις. ᵇ Desunt in MS. ᶜ In MS. secundo, καὶ ἡμεῖς. ᵈ In MS. secundo, ἐρρυσμένοις. ᵉ In MS. primo, φωνὴν. ᶠ In MS. secundo, ιβ. καὶ. ᵍ In MS. secundo, οἱ.

τὰς

τὰς τιμωρίας τῶν Χειστιανῶν ὑποφύλαν, εἰς χιλιάδας τρὶς καὶ ἑπτὰ ἐκ τούτων ἀναρῦπτις, μεθ' ὧν Ἀδριανὸς ὁ τῦ Πρόβε υἱὸς θανεῖν ἐζητήσεν. γενόμενος γὰρ ἐν τῇ Νικομηδίων πόλει, μετὰ τὸν Κάρου ἀναίρεσιν, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τῆς Χειστιανῶν ὑπὸ Λικινίου ἀναιδῶς, ἀναιρέμενα προσελθὼν πρὸς βῆμα ἔλεγεν τῷ Λικινίῳ, διατὶ ὕπως ἀναιδῶς τὸ στράτευμα τῆς Ῥωμαίων ἀναιρεῖ, καὶ ἰδὲ τὰ πλεῖστα τῆς Ῥωμαίων βάρβαροι κατέχυσιν; ὁ δὲ Λικίνιος πρὸς αὐτὸν, μὴ καὶ σὺ Χειστιανὸς εἶ; ὁ δὲ Ἀδριανὸς πρὸς αὐτὸν, καὶ μᾶλλον δέχομαι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθῆναι, ἢ τὸ ἀρνήσασθαι τὸ Χειστόν. Λικίνιος δὲ πολλὰς μὲν βασάνους, πολλὰς δὲ καὶ δωσιδίους, καὶ ἐπαγγελίας πρὸς αὐτὸν προσήγαγεν, ὡς δὴ ἐπὶ αὐτὸν τῇ τῦ Χειστοῦ ὁμολογίᾳ ἐνισάμενον συμμαχήσας κατ' αὐτῦ ἐκέλευσεν τῷ κεφαλῷ αὐτὸν ἀποτμηθῆναι. τῦδε ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ τελειωθέντος ὁ Μητροφάνης γνοὺς ἄρτι τῆς ἐπισκοπῆς ἐναρξάμενος ἅμα τοῖς Ζωσίμου αὐτῷ καταλειφθέντες τῷ Νικομήδειαν, καὶ ὑπεκλέψας τὸ καλλινίκε μάρτυρος Ἀδριανῦ τὸ λείψανον ἀπεκόμισεν αὐτὸ, καὶ ἀπέθετο ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῖς ὑπαρξάσῃ ἐκκλησίᾳ, διακειμένῃ πλησίον τῦ Βυζαντίου, ὀπισθογραφούσης τόπου Ἀργυροπόλεως, ἔνθα καὶ Τίτος πρῶτος ἠγησάμενος ἐπίσκοπος Κωνσταντινοπόλεως ἀπέθετο τὸ λείψανον Ἀδριανῦ τῦ δὴ Μαξιμιανῦ μαρτυρήσαντος, καὶ Νατελίαν τὴν τότου γυναῖκα καὶ ἑτέρους τοὺς ζωὴ αὐτῷ μαρτυρήσαντας, ὅτε τὸ λείψανον ἐπέκειτο Στάχυος τῦ ἑνὸς τῶν ο' μαθητῶν ὃς ὑπὸ Ἀνδρέου τῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ αὐτόθι τόπῳ πρῶτος ἐπίσκοπος Βυζαντίου κατέστη. Ὁ γὰρ Ἀνδρέας δὴ τὸν τόπον διαπεραιούμενος, ἤθελεν τοῖς ἐν τῇ Βυζαντίῳ τὸν Χειστὸν κατηγγέλλειν, ἀλλ' ἐπειδὴ Ζώξιππος ὁ τὸν τόπον τότε ἡγεμονεύων, αἱμοδόρος τις ὤν, πάντας τοὺς προσελθόντας ξένους τῇ Βυζαντίῳ πρότερον διερωτάμενος τὸ εἶναι Χειστοῦ ἕνεκεν ἔστιν ὅτους εἰσίοντας ζωοχάρες, καὶ ἐάν τις ὁμολόγησεν τὸν Χειστὸν εἶναι, τοῦτον δεῦρο καὶ παρ' αὐτὸ διεμαθύτατα πόδας τε καὶ χεῖρας σκληρῶς προσέταξεν, διὰ τοῦτο παύτῃ ὑπ' αἰσθήσεως παρεπλάτησε ὁ Ἀνδρέας τὸ Βυζάντιον, καταλήσων δὴ ἐκεῖ χρόνον πλείονα ἐν τῇ Θρᾳκίᾳ μέρει ὡς ἀπὸ σταδίου ἑνὸς τῆς Ἀργυροπόλεως· ἐκεῖ δὴ ζωαγωγῶν τῇ ἐνθέσμων καὶ φιλοθέων ἀνδρῶν πολίτευμα. ὡς ὑπ' αὐτοῦ

ni, & audaciùs deinceps ad Christianorum cædem sese contulerunt, milliaque illorum aliquot quotidie trucidârunt. Inter hos Adrianus Probi filius morte affici datâ operâ quæsivit. Nicomediæ enim post Cari necem præsens factus, visâ Christianorum à Licinio sine ullo pudore interfectorum multitudine, tribunal accedens Licinium sic affatus est. Quamobrem tantâ vesaniâ exercitus Romanus à te plectitur, dum plurimas interim Romanorum provincias Barbari insideant? Cui Licinius: Tune etiam Christianus? Respondit Adrianus: immò verò, malim enim ob istam confessionem mori quàm Christum negare. Licinius multa tormenta, plurimas quinetiam blanditias ac promissa illi in medium proposuit; ut verò illum fidei christianæ confessioni constanter adhærentem vidit, irâ exardescens caput illi amputari jussit. Postquam ille martyrium in istâ confessione consummâsset, Metrophanes, qui Episcopatum recèns susceperat, rei conscius, assumptis sibi qui præstò erant amicis, Nicomediam pervenit, & glorioſi martyris Adriani reliquias subfuratus, reportavit illas, & in primariâ Byzantinorum Christianorum deposuit Ecclesiâ propè urbem positâ, & à loco in quo sita est Argyropolis, nomen sortitâ. In eâdem etiam Titus, primus qui sedi Constantinopolitanæ præfuit Episcopus, deposuit reliquias Adriani, qui sub Maximiano Martyrium obiit, & Nataliam uxorem ejus, aliosq; Martyrii ejus comites. Ibidem adhuc depositæ sunt reliquiæ Stachyos, è LXX discipulis unius, qui ab Andreâ Apostolo eodem in loco primus Byzantii Episcopus constitutus fuerat. Andreas enim ad locum trajiciens Byzantinis Christum prædicare in animo habuit. Quum verò Zeuxippus, urbis eo tempore præfectus, vir truculenti ingenii, peregrinos omnes Byzantium appellentes nonnisi post examen de religione christianâ factum in urbem ingredi permitteret; quòd si autem se Christum nosse aliquis confiteretur, illum confestim manus pedesq; vinctum in mare projici juberet; lævitiam illius devitans Andreas Byzantium præternavigavit, & in Thraciæ partibus haud ira longè à Byzantio, unico verò ab Argyropoli urbe stadio, sedes per biennium posuit; ibique loci piorum ac veritatis studioſorum hominum cœtum collegit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

SÆC. IV. ab An. CCC.

collegit. Cùm discipulos itaq; bis mille circiter conflâsset, altare Christo in Argyropoli posuisset, & Stachyn Episcopum ordinâsset, ad Sinopen Ponti urbem discessit. Stachys decimo sexto Episcopatûs sui anno è vivis discessit. Illi succedit Onesimus, de quo Paulus Apostolus ad Philemonem scripsit. Quatuordecim ille annos sedi præfuit. Post illum Polycarpus Episcopatum Byzantinum per triennium obiit. Post octodecim à morte istius annos, Plutarchus sacerdotium accepit, & per sedecim annos gessit. Sedecion illi successor fuit, qui novem annos præsedit. Huic Diogenes, qui postquam quindecim annos in Episcopatu exegisset, mortem obiit. Post illum Eleutherius septem annos præfuit; dein Fœlix quinq; annos, mox Polycarpus, qui ad duodecimum usq; annum pervenit. In æde igitur prædictâ istorum corpora in cistâ lapideâ fuerunt depositа; ibidem etiam Nataliæ & Adriani, qui martyrium posthâc obiit, corpora sunt depositа. In alio autem sarcophago è regione posito tredecim Martyrum reliquiæ sunt inclusæ: in plumbeo verò sarcophago seorsim depositus est Adrianus Nataliæ maritus; uti & ad hunc usq; diem omnium oculis explorandi jacent in subterraneâ spelunca, ubi Andreas Apostolus altare posuit. Jam verò non exiguâ discipulorum multitudine ad Christi fidem conversâ, & desæviente post Zeuxippi obitum Byzantinæ urbis tyrannide, plurium locorum copiam nacti Ecclesiæ Argyropolitanæ præfecti, cùm nimiæ multitudinis turbam, & Græcorum Judæorumq; conflictum evitare vellent, aliam in patenti campo propè Argyropolin constituerunt Ecclesiam, quam postea Constantinus Magnus Imperator ampliorem fecit, & in crucis figuram formavit, cum suiipsius corpus in eo deponendum vellet. Postquam verò res Byzantinæ incrementum acceperint, Constantino Aulici ejus persuaserunt minimè decorum esse ut Imperatorum corpora extra urbem deportarentur. Idcirco alius quidem locus Imperatorum sepulturæ positus fuit: ista verò ædes ad culmen perducta fortissimis ac piissimis legis Mosaicæ martyribus, septem pueris & Eleazaro pontifici summo, dicata est: Pristinam tamen etiam loci appellationem Ecclesiâ retinente, Olivetum enim à priscis temporibus locus iste appel-

τὸν ἀριθμὸν ὀλοσωμάξας, θυσιαστήριον τῷ Χριστῷ ἱδρύσατο ἐν τῇ Ἀργυροπόλει, καὶ τὸν Στάχυν Ἐπίσκοπον κατεστήσατο εἰς Σινόπην τοῦ Πόντου μετέστη. Τῷ δὲ Στάχυϊ διαγενομένῳ τοῖς αὐτοῦ ἔτεσι καὶ μηνὶ ἑνὶ ἐν τῇ ὀγδοηκοστῇ, Ὀνήσιμος μετὰ τοῦτον ἦλθε, περὶ οὗ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος τῷ Φιλήμονι ἔγραψεν. Καὶ τούτου δὲ πέντε καὶ δέκατον ἔτος διανύσαντος, ἐν τῇ λειτουργίᾳ Πολύκαρπος μετὰ τοῦτον τεῖα ἔτη ὀδήσκων τὴν Βυζαντίδα κατέσχε. Διαγενομένῳ δὲ καὶ τούτῳ ἔτεσι, Πλούταρχος μετέσχε τοῖς ὀκτὼ ἔτεσιν, Πλούταρχος μετέσχε τῷ ἱερατείῳ, καὶ αὐτοῦ δὲ διανύσαντος ἔτη ἐπτὰ Σεδέκιον διάδοχος αὐτοῦ καθίσταται ὃς ἐννατῇ χρόνον, μεθ' ὃν Διογένης ἐν ἔτεσι τε. τῇ Ἱερατείᾳ περισωθείσας τελεῖται. Μετὰ δὲ τοῦτον Ἐλευθέριος ὃς ἑπτακαὶ χρόνον, μεθ' ὃν Φῆλιξ ὃς πέμπτον ἔτος, καὶ μετὰ τοῦτον Πολύκαρπος ἕως ἔτους ιβ. ἔνθα τοίνυν τὰ τούτων σώματα ἀποτέθειται σήκῳ, ἐκεῖ καὶ τὰ τοῦ Νατελίας σῶμα ἀποτέθειται, καὶ Ἀδριανοῦ τοῦ μετέπειτα μαρτύσαντος. Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ λάρνακι ἐξ εὐθείας τότε τεθείσῃ ἐν τῷ μαρτύρων τὰ λείψανα ἀπεκλείσθη: ἐν δὲ μολυβδίνῳ λάρνακι καθ' ἑαυτὸν ἀποτέθειται Ἀδριανὸς ὁ Νατελίας ἀνὴρ, ὡς καὶ μέχρι τῆς δεῦρο ἡμέρας ἀφεώμενος ἐν τῷ ὑπογαίῳ σπηλαίῳ, ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας τὸ θυσιαστήριον ἵδρυσεν, ἔνθα δὴ πλῆθος ἱκανὸν ζωοθρησκίᾳ ἐπὶ εἰς Χριστὸν ἐλπιστὸν, παυσαμένης δὲ καὶ τῆς τυραννίδος τῆς Βυζαντίδος ἐπὶ τοῦ Ζεύξιππου τελευτῇ, ἐγκρατεῖς τόπων πλείονων γενόμενοι οἱ ἐν Ἀργυροπόλει ἐκκλησίας στησάμενοι, τῷ ἐπὶ πολλῶν ὄχλησιν καὶ τῷ ἐπὶ Ἑλλήνων καὶ Ἑβραίων περισκολῷ ἐκφυγεῖν βουλόμενοι, ἐν τοῖς μεσογείοις πλήσιον τῆς Ἀργυροπόλεως Ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνεγείρασιν, ἣν Κωνσταντῖνος ὁ μέγας βασιλεὺς μετέστησε μείζονι τυπώσας σεμνότητι αὐτὴν διαχαράξαντος, βουλόμενος καὶ τὸ αὐτοῦ σῶμα ἐκεῖ ἐγκαλαπτόνται. Ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ τῆς Βυζαντίδος ηὐξήθη, ζωοβύλακες οἱ συμβουλεύοντες τῷ Κωνσταντίνῳ μὴ δεῖν ἔξω τῆς πόλεως τὰ τῶν βασιλέων σώματα ἀποκομίζεσθαι. Τότε δὴ χάος ἕτερος μὲν τόπος εἰς ταφὴν τῶν βασιλέων ἐχρήσθη, ὁδὲ ναὸς εἷς ἀφιερώθη τοῖς ἐν τῷ νόμῳ καρτερικοῖς καὶ θεοφόροις ἁγίοις παῖσιν, καὶ Ἐλεαζάρῳ τῷ Ἀρχιερεῖ· Τὴν ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν τοῦ τόπου ὁ οἰκοκληρονομήσας, Ἐλαιὼν γὰρ ἐξ ἀρχαίων τῶν χρόνων ὁ τόπος ὠνόμαστο), ὄνπερ ἐυκτήριον

οἶκον

εἶχον Ἀθηνόδωρος, ὁ μὲν Πολύκαρπον Ἐπίσκοπος γηγενὴς πρῶτος ἐνάρξατο, ἐκεῖ τὸν ὅλον κατὰ διετίαν ἐν ἔτεσι τέσσαρσι, μεθ' ὃν ἐν τοῖς αὐτοῖ ἐνιαύσιος ὁ ἐπίσκοπος τῆς Βυζαντίων καθέδρας Εὐζώιος, ὃς ἐν αὐτὸς ἐν ἔτεσιν ἓξ τοῖς αὐτὸν Ἰακωβίδιος Λαμπάδιον τὸν Ἱερωσυλίου κατέλιπεν. Καὶ αὐτῷ ἡ ἀνδεκὰς ἔτη καὶ μῆνας ἓξ πληρώσασα, Ἀλύπιος ἡγεῖται τῆς Ἱερωσυλίης ὅλα ἔτη ιγ. ἥμισυ. Πάλιν ἡ μὲν τῦτον Περτίναξ ἐγένετο ἔτη ιδ. κρατήσας ὁ Ἱερωσυλίης. Οὗτος ἦν ὁ Περτίναξ ὑπατικὸς ἀνὴρ ἐν Ῥώμῃ καὶ στρατηλάτης γηγενὴς πάθει τῷ ἀφύκτῳ περιπεπτωκώς, διάγων ἐν τοῖς Θρηκίοις μέρεσιν ἔμαθεν πλείστας δυνάμεις ἡρώδης ἐν τῇ Βυζαντίῳ ὑπὸ ἀνδρὸς Χριστιανῶν. Παραγενόμενος ὁ πρὸς Ἀλύπιον ὁ Ἐπίσκοπον ἐν τῇ ὅλῃ Ἐλαίας λεγομένῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τῆς αὐτῦ εὐχῆς καὶ τῆς ἀνδρὸς χειρῶν αὐτῦ ὅλως [† ῥυθεῖσαν] ἀνδρὸς ἀλιτηρίου, ἀπαρνεῖται τὸν ἀνδρὸς εἰδώλων πλάνον, καὶ τὸν ὁ στρατείας ὑπερέχων, καὶ βαπτισθεὶς τῇ εἰς Χριστὸν ἐλπίδι ἦν προσκαρτερῶν τοῦ Ἀλυπίου τῆς τῦ ὁμοδυτίου ἀξίας μεθειληφὼς, ἐν δάκρυσι κατανύξεως ἡμέρων ἐπείσω διαγελῶν, καὶ μὴ τὸν Ἀλυπίου τελευτὸν εἰς Ἐπίσκοπον αὐτὸν ἐχειροτονήθη. Πλείονος ὁ χρόνος ὑπάρχων ὁ Περτίναξ, πάλιν αὐτὸς ἐκκλησίαν ἀνίσησιν παρ' αὐτοῖς, τὸ Σελυμβρίαν ἐν τῷ ὁπλιτευθέντι Σύκαις, Εἰρήνην δ' οἶκον προσαγορεύσας, ὅτιπερ τύπον οἱ Χριστιανοὶ ὡς μίαν τῶν πόλεων ἐπιτίλεσιν οἶκος διαφόρως καὶ πλείστους ἀναδεχόντες, διόπερ καὶ μετέπειτα Κωνσταντῖνος ὁ Δικαιότατος τείχεσιν τὸν τόπον ἐτίμησεν. Μετὰ δὲ ὁ Περτίναξ καὶ Ὀλυμπιανὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ ὁπλιτευθέντι Εἰρήνῃ καθίσας Ἐπίσκοπος, αὐτὸς ἱερατεύσας ὅλα ια. ἔτος. Μετὰ τῦτο διάδοχος γίνεται Μάρκος, ὅλα ιγ. ἔτος. Μετὰ τῦτον Κυεμλιανὸς ἐν ἔτεσιν δέκα ἓξ, μὴ τῦτον Καῖνος ἕως ἔτων ἑπτά. Ὃν ὧν Κωνσταντῖνος ἐν τῷ σφετέρῳ αὐτῦ ἔτει ἐκκλησίαν ἄλλην ἀνίσησιν ἔσωθεν τῦ Βυζαντίου χῦ τὸ βόειον μέρος, ἔνθα καὶ οἱ ἡγεμονεύσαντες τῦ Βυζαντίου κατέκειντο, Εὐφημίας τῆς μάρτυρος τὸν οἶκον προσαγορεύσας, [* κατ' αὐτὸν] κρείττον μαρτυρικοῖσης αὐτῆς. Ἐκεῖ τοίνυν τὸν ὅλον χρόνον τῆς ἱερατείας τελέσας Τίτον διάδοχον καταλιμπάνει, ὃς ἔτη λε. καὶ μῆνας ἓξ πληρώσας, Δομίτιον τὸν ἀδελφὸν Πρόβου τῦ βασιλέως, διάδοχον καθίσησιν. Καὶ τῦτο ἡ κδ. ἔτη πρὸς μίαν ἓξ τελέσαι Πρεσβὺς ὁ Δομίτιος ὑὸς

latus fuerat; quam quidem publicis precibus dicatam ædem Athenodorus, Polycarpi in Episcopatu successor, primus ædificare cœpit: atq; ibi loci sedem quadriennio gubernavit. Post quem undecimus Byzantii Episcopus ejus vice constitutus est Euzoius, qui sacerdotio per sexennium functus, Laurentio lampadem tradidit. Postquam iste undecim annos ac menses sex exegisset, Alypius Ecclesiæ præsedit annis tredecim cum dimidio. Illi Pertinax successit, & Episcopatum novendecim annis tenuit. Iste verò Pertinax, vir consulari ac prætoriâ dignitate inter Romanos perfunctus, deploratâ valetudine laborans, dum in Thraciæ partibus ageret, plurima in Byzantio miracula à Christianis fieri audivit. Ad Alypium itaq; Episcopum in Oliveti Ecclesiâ degentem adveniens, illiusq; precibus & impositione manuum à morbo liberatus, idololatricum errorem simul ac præfecturam suam abrenunciavit, & in Christi fidem baptizatus, Alypio constanter adhæsit, Presbyteratûs dignitate auctus; singuliſq; diebus lachrymas pœnitentiam testatas effundere non desiit; tandem post Alypii mortem Episcopus ordinatus. Cùm verò opulentus valdè esset Pertinax, aliam apud Argyropolitanos Ecclesiam construxit propè littus marinum in loco Sycis appellato, Pacisq; illi nomen indidit, quem quidem locum Christiani multis variisq; ædificiis constructis ad justam urbis magnitudinem ampliârunt; ideoq; Constantinus Imperator piissimus locum postea muris ornavit. Post Pertinacem verò Olympianus in Ecclesiâ, Pace appellatâ, Episcopus est ordinatus, atq; undecim annos sedi præfuit. Illi successor datus est Marcus, qui tredecim annos, dein Cyrilliatus, qui sedecim; post illum Castinus, qui septem annos sedit. Castinus igitur primo Episcopatûs sui anno aliam ædificavit Ecclesiam intra Byzantium in boreali ejus regione, ubi loci etiam Præsules Byzantini sunt depositi, ædiq; cognomen dedit Euphemiæ Martyris, quæ sub istud tempus martyrium obierat. Ibi igitur Castinus reliquum Episcopatûs sui tempus exegit, ac Titum post se reliquit successorem, qui postquam annos triginta quinq; & menses sex præsedisset, Dometium, Probi Imperatoris fratrem, sibi successorem constituit. Exactis ab ipso in Episcopatu gerendo annis viginti quotuor cum dimidio, Pro-

SÆC. IV. ab An. CCC.

† Forte ῥυθεὶς ἄν.

* In MS. κατ' αὐτόν.

bus

SÆC. IV. ab An. CCC. bus Dometii filius sacerdotium susce-pit, & susceptum integris duodecim annis administravit. Post illum Metrophanes, Probi frater & Dometii filius, Byzantii Episcopus ordinatur, sedemq; per decennium rexit. Sub istius Episcopatu Constantinus, semper Augustus, quo meliùs contra Licinium pugnam instrueret, Byzantium occupavit, & viri gravitate oblectatus, optimumq; locorum situm contemplatus, postquam Metrophanis precibus Licinium bello devicisset, protinus Romani Imperii sedem ad Byzantium transtulit, urbem muris tectisq; communivit, & liberales admodum largitiones civibus donavit, illamq; à proprio ipsius nomine Constantinopolim appellari voluit.

Ista optimus Dorotheus Latino sermone conscripta reliquit. Græcè à nobis conversa sunt sub consulatu Philoxeni & Probi, cum Joannes Romæ Episcopus Constantinopolim venit. Rogatus enim ab Archiepiscopo Constantinopolitano, ut secum in natalitiis Christi sacra solennia celebraret, istud facere renuit, nisi ante Episcopum Constantinopolitanum sacra sibi facere liceret. Quippe quia Roma ante Constantinopolim Episcopum accepisset. Quæstione igitur hâc de re motâ ex M. Dorothei scriptis argumenta hausserunt nostri, probantes sedem Constantinopolitanam & sancti Apostoli Andreæ ordinationem [seu successionem] Romanâ antiquiorem fuisse. Joannes quidem Romæ Episcopus Dorothei scriptum verum esse agnovit. Episcopo autem Constantinopolitano præponi voluit, eò quòd Apostolorum Principis locum teneret, & ob hanc demum rationem loci prioritas illi concessa est, non quod sedes Romana antiquior esset Constantinopolitana. Dein à diverticulo quasi rediens S. Dorotheus in Commentarii sui calce mentionem fecit XII. Apostolorum, ubi unusquisq; illorum prædicavit, enarrans.

1. Petrum quidem Apostolum post discessum ab Antiochiâ in Galatiâ, locisq; Ponti Mediterraneis, & in omni Cappadociâ & Bithyniâ Evangelium prædicâsse, ad extremum verò, in totâ Italiâ & Româ.

2. Andreas, frater ejus, Bithyniam, totamq; Thraciam & Scythiam pera-

διαλήχθη τῷ Ἰησουΐῳ ἔτος πληρώσεως ἔτων ιβ. Μεθ' ὃν Μυθοφάνης ὁ Ἀλυρδὸς Πρόβε καὶ Δομετίε υἱὸς Ἐπίσκοπος τῆ Βυζαντίων καθίσθη, ἔτη ὑπ' αὐτοῦμένος τῆ ἱερωσύνῃ. Ἐφ' ὅπερ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ ἀεὶ σέβαστος, ἵνα κρεῖττον τῆς πρὸς Λικίνιον ἐξοπλίσεως καταλάβοι τὸ Βυζάντιον, καὶ ἁρπασθεὶς τῇ τοῦ ἀνδρὸς ζημιότητι καὶ τῷ τῶν τόπων διακοσμήσει νικήσας, πόλιν ταῖς δίχαις τοῦ Μυθοφάνους ἱκεσίαις ἔτι καὶ Λικίνιον πολέμῳ ἐκβάλλοι· καὶ δῶρα τὸ τε Ῥώμης βασίλεια οὐς τὸ Βυζάντιον μετατίθησι τείχεσιν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχυρώσας καὶ ὀφρύσι, περιχαῖς τε καὶ λιμέσι τῆς πόλεως χαρισάμενος καὶ τῷ αὐτῆ ἐπωνυμίας Κωνσταντινούπολιν ταύτῃ μετονόμασεν.

Ταῦτα ὁ πανάριστος Δωρόθεος ἐν Ῥωμαϊκοῖς συγγράμμασιν καταλέλοιπεν· ἀντιβλήθησαν δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ἐν ὑπατείᾳ Φιλοξένου καὶ Πρόβου, ὁπηνίκα Ἰωάννης ὁ Ἐπίσκοπος Ῥώμης ἦλθεν ἐν Κωνσταντίνου πόλει. Παρεκλήθη γὰρ ὑπὸ τῆς πόλεως Ἀρχιεπισκόπου συλλειτουργῆσαι αὐτῷ ἐν τοῖς γενεθλίοις τῆ Χριστοῦ, ἀπηρνήσατο τοῦτο ποιῆσαι, ἐὰν μὴ πρῶτος τῆς πόλεως Ἐπισκόπου Ἱερατεύσῃ. Ὅσα δὲ ὁ Ῥώμης περὶ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκόπου ἐξεθέσατο. Κυρίως ἓν ἐν τούτῳ γνωρίμης, ἐν ᾧ συγγεγράμμενον τῷ μεγάλῳ Δορωθέῳ τῷ σύρῳ [ἐπισκόπῳ, δικαιώτατος ἀρχιερέως ὁ Ῥώμης τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ τῷ χειροτονίας τῆς ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου] Ἰωάννης ὁ τῶν Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος τὸ μὲν σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθὲς ἐπιστεύσατο· ἀξιοπαθὲς δὲ τῆς πόλεως Ἐπισκόπου ἔλεγεν διὰ τὸ τῆς κορυφαιοτάτου ἀποστόλων τὸν τόπον ἐπέχειν, καὶ τότε ἔνεκεν τὰ πρωτεῖα αὐτῷ παρεχωρήθη, ὡ μὴ διὰ τὸ πρεσβύτερον τῶν τῆς Ῥώμης ἐπισκόπῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὑποτίθεται δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὁ Ἱερὸς Δωρόθεος μνήμην ποιῆ, καὶ ἐν ᾧ δώδεκα Ἀποστόλων ἐκλαίσαν, ἕνθα ἑκάστου αὐτῶν ἐκήρυξεν ἐπίσκ.

α. Πέτρον μὲν τὸν Ἀπόστολον ἐν Γαλλίαις καὶ ἐν τοῖς μεσογαίοις Πόντου, καὶ πᾶσαν τὴν Καππαδοκίαν καὶ Βιθυνίαν κηρύξαι τὸ εὐαγγέλιον μέχρι τὸ ἀναδῦναι αὐτὸν Ἀντιοχείας, ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πάσῃ καὶ Ῥώμῃ.

β. Ἀνδρέαν, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πᾶσαν τὴν ἐντὸς Βιθυνίας τε καὶ πᾶν τὸ Θρᾴκης τε καὶ Σκύθης

θας διῆλθεν διαγγελιζόμενος τ Κύριον. Μετέστη τ ἐπορεύθη ἐν Σεβαστοπόλει τῇ μεγάλῃ, ὅπου ἐστὶ παρεμβολὴ Ἀψαρῆς, ᾗ Ἄφασις ποταμὸς, ἔνθα οἱ ἐσώτεροι Αἰθίοπες κατοικοῦσιν. Ἐτάφη ἐν Πάτραις τ Ἀχαΐας σταυρωθεὶς ὑπὸ Αἰγεάτου.

3. Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου τὰς ιβ. φυλὰς τ Ἰσραὴλ, μεθ' ὧν εὐαγγελιζόμενος τ Χριστὸν ἀναιρεῖται μαχαίρᾳ ὑπὸ Ἡρώδου τ Τετράρχου ἐν Καισαρείᾳ τ Παλαιστίνης.

4. Ἰωάννης ὁ τούτου ἀδελφὸς, ὃς καὶ τὸ εὐαγγέλιον γράφησιν, ἐν τῇ Ἐφέσῳ κηρύξας τ Χριστὸν, ὑπὸ Τραϊανοῦ τ βασιλέως εἰς Πάτμον τὴν νῆσον διὰ τ λόγον τοῦ Χριστοῦ ἐξορίζεται, ὅθεν ταύτης μετέστησε γεγονὼς, δι' ὃ καὶ λόγος κατέφησεν ζωὴν τὸν Ἐνὼχ καὶ τὸν Ἠλίαν ἔτι ἐν σαρκὶ αὐτὸν ὑπάρχειν.

5. Φίλιππος δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐν Φρυγίᾳ κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον, θάπτεται ἐν Ἱεραπόλει μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ὧν Λουκᾶς ὁ διαγωνιστὴς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ἐπιμιμνήσκεται.

6. Βαρθολομαῖος ὁ Ἀπόστολος Ἰνδοῖς τοῖς καλουμένοις εὐδαίμοσιν κηρύξας τὸν Χριστὸν, καὶ δοὺς αὐτοῖς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, ἐκοιμήθη ἐν Κορβανοπόλει τ μεγάλης Ἀρμενίας.

7. Θωμᾶς δὲ ὁ Ἀπόστολος Πάρθοις, καὶ Μήδοις, καὶ Πέρσαις, καὶ Γερμανοῖς, καὶ Βάκτροις, καὶ Μάγοις κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον τ Χριστοῦ, τελεῖται ἐν πόλει τ Ἰνδίας Καλαμίτῃ λεγομένῃ.

8. Ματθαῖος ὁ εὐαγγελιστὴς, τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ τὸ εὐαγγέλιον συγγράψας τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελεῖται ἐν Ἱεραπόλει τ Συρίας.

9. Ἰούδας ὁ Ἰακώβου ἐν πάσῃ τῇ Μεσοποταμίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελεῖται ἐν Ἐδέσσῃ, καὶ ἐκεῖ θάπτεται.

10. Σιμὼν ὁ ὀνομασθεὶς καὶ Ἰούδας ἐν Ἐλευθεροπόλει, καὶ ἀπὸ Γάζης ἕως Λιβύης κηρύξας τὸν Χριστὸν, θάπτεται ἐν τῇ Ὀστρακινῇ πόλει τ Αἰγύπτου, σταυρωθεὶς ὑπὸ Τραϊανοῦ τοῦ Βασιλέως.

11. Ματθίας ὁ συγκαταριθμηθεὶς τοῖς ἕνδεκα Ἀποστόλοις ἀντὶ Ἰούδα, ἐν τῇ πρώτῃ Αἰθιοπίᾳ κηρύξας τὸν Χριστὸν, τελειοῦται καὶ θάπτεται ἐκεῖ.

gravit Evangelium Domini prædicans. Postea verò Sebastopolin magnam profectus est, ubi Apsari situm est castrum, & Phasis fluvius, apud quem interiores Æthiopes habitant. Sepultus demum est in Patris Achaiæ urbe, ab Ægeata crucifixus. SÆC. IV. ab An. CCC.

3. Jacobus verò Zebedæi filius duodecim Israelis tribus peragravit, apud quos Christum prædicans, ab Herode Tetrarchâ in Cæsareâ Palestinæ gladio decollatus est.

4. Joannes istius frater, qui & Evangelium conscripsit, postquam in Epheso Christum prædicâsset à Trajano Imperatore in Patmon insulam ob christianæ fidei confessionem relegatus est: à terrâ demum in cœlum sublatus. Ideo enim sententia apud multos obtinuit eum unà cum Enocho & Eliâ etiamnum in vivis esse.

5. Philippus Apostolus, prædicato in Phrygiâ Evangelio, in Hierapoli sepultus est cum filiabus suis, quarum meminit Lucas Evangelista in Actis Apostolorum.

6. Bartholomæus Apostolus, postquam Indis, Fœlicibus appellatis, Christum prædicâsset, illisq; Evangelium Matthæi tradidisset, in Corbanopoli Armeniæ majoris civitate obdormivit.

7. Thomas autem Apostolus, postquam Parthis, & Medis, & Persis, & Germanis, & Bactris, Evangelium Christi prædicâsset, in Indiæ urbe Calamitâ dictâ, martyrio affectus obiit.

8. Matthæus Evangelista, postquam Evangelium suum Hebraicâ linguâ conscriptum tradidisset Ecclesiæ Hierosolymitanæ, Christumq, prædicâsset, in Hierapoli Syriæ urbe martyrio coronatus est.

9. Judas autem Jacobi frater, postquam Christum per universam Mesopotamiam prædicâsset, in Edessâ martyrium obiit, ibiq; sepultus jacet.

10. Simon verò, qui & Judas cognominatus fuit, postquam in Eleutheropoli & à Gazâ usq; ad Ægyptum Christum prædicasset, in Ostracinâ Ægypti urbe sepultus est, sub Trajano Imperatore cruci affixus.

11. Matthias autem, qui loco Judæ undecim Apostolis annumeratus fuit, prædicato in Æthiopiâ primâ Evangelio, martyrii palmam & sepulchrum ibi loci tulit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

12. Simon Zelotes, poſtquam univerſam Mauritaniam & Afrorum regionem peragrâſſet Chriſtum ubiq; prædicans, demum in Britanniâ ab incolis crucifixus, martyrio conſummatus, ibique ſepultus fuit.

Iſta nobis Dorotheus ex Græcis & Hebraicis monumentis collegit, & Latinis Commentariis conſignavit; quæ quidem nos tanquam utilia & veriſimilia conſarcinantes, innoteſcere fecimus, quænam ſint ſedis Conſtantinopolitanæ origines, & ex quali genere Metrophanes prognatus ſit. Hæc etiam invenimus in hiſtoricis ſcriptis prædicti divini viri Dorothei, quòd Simon Cyrenæus pro Chriſti nomine crucifixus eſt. Quodq; Jeremias ſacerdos ſimul ac Propheta exiſtens, cùm divino afflatu Hieroſolymorum captivitatem poſt Joſiæ Judææ regis obitum futuram prævidiſſet, loco priſtino ſubmotum Moſaicum Tabernaculum, & Arcam Teſtamenti, ſanctaq; omnia quæ in eâ fuerant, vaſa, & totam ejus ſupellectilem, quæ Moſes fabricari fecerat, depoſuerit, in ſpeluncâ quam in monte Nebo, ubi & ipſe Moſes olim ſepultus fuerat, invenit; precemq; ſimul Deo obtulit, petens ut ad ſæculi uſq; conſummationem illa nunquam retegerentur. Ab illo tempore locus iſte omnium notitiam fugit, etiam illorum ſacerdotum, qui unà cum Jeremiâ vaſa ſacra inibi depoſuerunt. Præter iſta prius memorata, illud etiam ibidem conſcriptum invenimus, quòd lacu Genneſaret ſub conſulatu Galbæ & Syllæ glacie conſtricto, Herodiadis filia glaciem ſemet oblectandi gratiâ conſcenderit; diſruptâ verò glacie, corpus illius aquæ immerſum eſt, caput autem à glacie amputatum ſupra manebat. Herodias autem filiæ caput genibus ſuis imponens inter uberes lachrymas confeſſa eſt ſeſe ob poſtulatum Joannis Baptiſtæ caput iſtud infortunii paſſam eſſe: Herodes rex quinetiam, Judæorum eo tempore Tetrarcha, pediculari morbo correptus interiit. Herodi hæres fuit Pilatus, quippe cum quatuor Herodis filii, ipſaq; Herodias, ex quâ illos ſuſceperat in ipſius conſpectu eodem morbo confecti animam efflârint.

Procopius igitur quidam Presbyteratus dignitate inſignitus, tam vitæ ſanctitate quam ſacrarum literarum

ιβ. Σιμὼν δὲ ὁ Ζηλώτης πᾶσαν τὴν Μαυρετανίαν, καὶ τὴν Ἄφρων χώραν διελθὼν καὶ κηρύξας τὸν Χριστὸν, ὕστερον ὑπὸ ἐν Βριτανίᾳ σταυρωθεὶς ὑπ' αὐτῶν, καὶ τελειωθεὶς θάπτεται ἐκεῖ.

Ταῦτα ἡμῖν ὁ Δωρόθεος ἐξ Ἑλληνικῶν καὶ Ἑβραϊκῶν συνήγαγεν καὶ παρέδωκεν Ῥωμαικοῖς ὑπομνήμασιν, ἅπερ ἡμεῖς ὡς χρησὰ καὶ ὠφελήσιμα συναγάγοντες ἐμφανῆ ἐποιήσαμεν. Ὅπως δὲ ἡ ἔναρξις τῆς Ἐπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως γέγονεν, ἐξ οἵου τινὸς γένους ἦν ὁ Μητροφάνης κατήγετο. Ἐυρομὲν δὲ ταῦτα ἐν τοῖς ἱστορικοῖς συγγράμμασιν τοῦ περιλεχθέντος θείου ἀνδρὸς Δωροθέου, ὅτι Σιμὼν ὁ Κυρηναῖος ἐσταυρώθη ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅτι περὶ Ἱερεμίας ἱερεὺς ὢν καὶ Προφήτης θείῳ πνεύματι προθεωρήσας καὶ τὴν Ἱεροσολύμων αἰχμαλωσίαν μετὰ τὸν τελευτὴν Ἰωσίου τοῦ βασιλέως Ἰουδαίας ἄρας τὸν σκηνὸν τοῦ Μαρτυρίου καὶ τὴν κίβωτον καὶ διαθήκης, καὶ πάντα τὰ ἅγια τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ πάντα τὰ σκεύη ἃ Μώσης κατεσκεύασεν ἐλθὼν εἰς ὄρος Ναβάυ, ἔνθα ὁ Μώσης αὐτὸς ἐτέθη, εὗρεν σπήλαιον κακεῖ πάντα ἐτίθετο, καὶ ὄντος ἐυχῆ ὥστε μὴ φανερωθῆναι αὐτὸν ἕως τῆς ζωτελείας τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐκ τότε ὁ τόπος ἀγνόειτο ἐγένετο καὶ αὐτοῖς τοῖς ἱερεῦσιν ἅμα τῷ Ἱερεμίᾳ ἐπιθυμήσοις αὐτά. Σαὼ οἷς καὶ ταῦτα διήκαμὸν ὅτι ὑπατείας Γάλβα καὶ Σύλλα, ὅτι τότε ὑπάτων ὑπὸ χειμῶνος παγωθείσης τῆς λίμνης Γενησαρὲτ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος χάριν πέρην ὅτι τοῦ πάγους ἐπέβαινεν τοῦ δὲ πάγους διαθρυσθέντος τὸ σῶμα αὐτῆς κατεπόθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτῆς ἐπικειμένη ὑπὸ τοῦ πάγους ἄνωθεν ἔμενεν. Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ὅτι τὴν γενέτειραν αὐτῆς ἀποθυμίαν τοῦ κεφαλοῦ τῆς θυγατρὸς κλαίουσα ὁμολογεῖ ὅτι διὰ τὴν αἴτησιν αὐτῆς τοῦ κεφαλοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τοῦτο ὑπέμεινεν. Καὶ Ἡρώδης ὁ καὶ ταύτης βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίων Τετραρχίας ἀπέθανεν σκωληκόβρωτος γεγόμενος· ἐκλογιστόμενον δὲ τὸν Ἡρώδην ὁ Πιλάτος καθότι κατ' ὀφθαλμοὺς Ἡρώδου καὶ οἱ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὴ Ἡρωδιὰς ἐξ ἧς ἔσχεν αὐτοὺς σκωληκόβρωτοι γενόμενοι ἐξέψυξαν.

Περιόντος τούτου τὴν τοῦ Πρεσβυτερίου ἀξιωμάτος εἷς τε καὶ λόγῳ εὐσεβείας διαπρέψας

ἐρίφας καὶ πόσῃ τῇ περὶ τὰς χαρὰς ἐμμελείᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ δεῖ ἐκτετηθεὶς, καὶ ἐντεύξεσι τοῖς Ἰσραηλαῖς συγγεγραῖς τῷ δικαστῇ καὶ μαχαιροπάτῃ ἐπισκόπῃ καὶ μάρτυρι Δωροθέῳ, ταῦτα πάντα ἡμῖν ἐγγράφως καταλέλοιπεν ἅθλοις πόνου ἀντὶ τοῖς πόνοις καὶ τῇ ἀθανάτῳ μνήμῃ τῶν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἀμήν.

scientia conspicuus, omniq; literaturæ genere ac scientiæ semper innutritus, cum historicas sanctissimi & beatissimi episcopi ac martyris Dorothei lucubrationes reperisset, omnia ista nobis conscripta reliquit. Gratia igitur diligentiæ ejus, & immortali memoriæ reddatur nunc & in Sæcula Sæculorum. SÆC. IV. An. CCC.

Amen.

Observationes quædam ad præcedens Fragmentum.

1. EX hoc fragmento perspicere licet, hunc Dorothei, uti præ se fert, exscriptorem, scripsisse Probo & Philoxeno Consulibus, hoc est, an. Ch. DXXV. ducentis post ipsum Dorotheum annis. Dorotheum enim sub Juliano Martyrium subiisse, in præfatione diserte tradit autor noster; adeóque cum in operis fronte dicitur, ipsum sub Licinio & Constantino Martyrem factum fuisse, dicendum est, vel extremam tituli clausulam à recentiori manu profectam esse, vel saltem vocem, μάρτυρος, laxiori sensu pro Confessore capiendum esse, quo sensu veritatis Confessores, dum adhuc in vivis erant; in antiquorum Patrum Scriptis sæpenumerò *Martyres* dicuntur, etiam antequam Martyrii Palmam reportarint.

2. Admodum probabile est hunc Anonymum fuisse ipsius Synopsis Dorotheanæ conditorem. Quis enim alicujus Dorothei Tyriorum Episcopi, Diocletiani vel Juliani tempore, mentionem fecerit? imò vel ante ann. ccccl vii. quando depositio Photio Tyri Episcopo, Dorotheus quidam in locum ejus subrogatus est? Quis unquam Dorotheum sub Juliano Martyrem, sub Diocletiano Confessorem dixerit? *Sub Diocletiano multa passus*, inquit Martyrologium Romanum Jun. V. exilio mulctatus, ait Anonymus noster. Sed an hoc latuisset Eusebium, qui Martyrum & Confessorum gesta undique conquisivit, ipse sub hâc persecutione Confessor, & quod magis adhuc, ipse hoc circiter tempore Tyri degit? Quis unquam ex Scriptoribus Ecclesiasticis, qui primis his sæculis floruerunt, Synopsis hujus Dorotheanæ meminerit, imò vel ex iis, qui Scriptorum Ecclesiasticorum Catalogos nobis ex professo tradiderunt? Quis nisi bardus, & cui vix sanum sinciput, Dorotheum, hominem Græcum, & Tyri inter Phœnices Antistitem, commentarios suos latino sermone conscribentem nobis sisteret? Restat igitur, vel Anonymum nostrum hæc confinxisse, vel saltem à Procopio presbytero suo conficta in lucem evulgâsse. Unde pro more omnium penè Impostorum, hæc diu incognita latuisse fingit, nec nisi duobus penè integris post Dorothei mortem sæculis orbi innotuisse. Quod nulla probabilitate credi potest, præsertim cum hi commentarii, nil nisi historiæ Apostolicæ & Ecclesiasticæ summam, utilissimam planè, modo genuinam, in se continerent.

3. Totius impostura originem ex ipso Fragmento eruere licet: quæ non alia videtur, quam πολυθρύλητος illa inter sedem Romanam, & CP. de πρωτοκαθεδρείᾳ, contentio. Quod ut clariùs elucescat, res paulò altiùs repetenda est. Translatâ à Constantino M. Constantinopolim Imperii sede, mox Regiæ urbis Præsul cristas suas erigere, & dignitatis Ecclesiasticæ pomœria extendere cœpit. An. cccl xxxi. secundæ Synodi Oecumenicæ, Constantinopoli habitæ, Patres, canone III. Episcopo Constantinopolis, *eo quod ipsa sit nova Roma*, τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς, *post Romanum Episcopum* decreverunt. Hinc novas deinceps vires quotidiè sibi assumpserunt sedis CP. antistites; facto magis quidem, quam jure, usque ad an. cccc li. quo à generali Concilio Chalcedonensi sta-

SÆC. IV. ab An. CCC.

tutum est, Can. IX. Quod si quis cum provinciæ Metropolitano controversiam haberet, ipsi Diœcesis exarchum, vel imperii urbis Constantinopolis thronum adire liceret. Nec hoc modo, sed & Can. XXVIII. statuerunt, "ut "quoniam antiquæ Romæ throno, quod urbs illa imperaret, jure Patres pri- "vilegia tribuerunt, eadam consideratione moti CL. episcopi sanctissimo "Novæ Romæ throno τὰ ἴσα πρεσβεῖα tribuerunt; recte judicantes urbem quæ "& Imperio & Senatu honorata sit, & æqualibus cum antiquâ Româ privile- "giis fruatur, etiam in rebus Ecclesiasticis non secùs ac illam extolli ac mag- "nificri, secundam quippe post illam existentem. Hoc, renitentibus licet vehementiùs Romani Pontificis Legatis, ratum dederunt patres Chalcedonenses; diœcesibus *Ponticæ*, *Asianæ* & *Thraciæ* sedi CP. subjectis: Ratum dederunt glorioſissimi Judices, qui Synodo præfuerunt, declarantes πρὸ πάντων δεῖ τὰ πρωτεῖα τῆ τῶν ἁγίων πατέρων secundum Canones Romano Archiepiscopo conservanda, oportere autem novæ Romæ Archiepiscopum τῶν αὐτῶν πρεσβείων καὶ τιμῆς ἀπολαύειν, τῆ αὐτὸν ἐξ ἀυθεντίας ἐξουσίαν ἔχειν, Metropolitas in Asiana, Pontica & Thraciâ diœcesibus ordinandi. Et in Epistolâ Synodicâ ad Leonem Papam, affirmant S. Patres, se nihil aliud hâc in re fecisse, quam τὸ ἐν πολλῆ χρατοῦσαν ἦθος, eam consuetudinem, quæ ex longo jam tempore obtinuit, Synodali decreto confirmasse. Ægre hæc tulit Leo Pontifex; furebat, frendebat, & omnia pene loca querelis ac clamoribus replevit; venerandos Synodi Nicænæ Canones conculcari, jura Metropolitica violari, ac proinde decreta Chalcedonensia pro nihilo habenda. Ægre hæc etiam tulerunt Leonis Successores, adeo ut Felix Acacium CP. anathemate percussit; Acacius mox par pari retulit, Papæ nomine ex Ecclesiæ CP. diptychis excusso, teste Basilio Cilice in Hist. Ecclesiast. ap. Niceph. l. 16. c. 17. Tandem sub Justino Seniore, pax quædam inter utriusque sedis episcopos resarcita est; lite tamen non usquequaque sedatâ: cum enim anno Dxxv. Joannes Papa à Theodorico Gothorum Rege Constantinopolim missus esset, cum episcopo Constantinopolitano sacra facere renuebat, nisi ipse prior celebraret; nec, teste * Nicephoro, Regiæ urbis antistiti assidere voluit, sed ut Apostolicæ sedis prærogativam tueretur, supra episcopum CP. etiam in Ecclesia Patriarchali in throno collocabatur. Hæc occasione recruduit controversia, Joanne sedis suæ Apostolicam dignitatem & antiquitatem obtendente. Constantinopolitanus è contra, Ecclesiæ suæ prioritatem strenuè asserebat, eamque à S. Andrea Apostolo fundatam, antequam ipse Petrus Romam veniret, quæstione igitur hâc de re motâ, teste ipsomet Anonymo nostro, prolata sunt hæc monumenta Dorotheana; unde argumenta hauserunt Constantinopolitani, ad probandam Ecclesiæ suæ vetustatem, eam Romanâ antiquiorem esse contendentes. Quin hâc occasione primum conficti sint sub Dorothei nomine hi Commentarii, nemo opinor prudens denegabit, & forsan ideo Latinè scriptos esse prætendebat impostor, ut Joannem Romanum fortius argumentum stringeret. Huc denique spectant, quæ de Martyribus Byzantinis, reliquiarum illùc translatione, Ædibus sacris etiam primis hisce nascentis Christianismi temporibus, inibi magnificè extructis, aliisque quæ ad sedis Byzantinæ dignitatem evehendam faciebant Auctor noster splendidè fabulatur.

* L. 17. c. 9. vid. Marcel. in Chron. *Philox.* & *Probo* Coss. p. 61.

4. Hinc liquet ex quibus tabulis catalogos suos Præsulum Byzantinorum ab Andrea Apostolo usque ad Metrophanem Constantini M. æqualem, deprompserint Nicephorus Patriarch. CP. in Chronographia, & Nicephorus Callist. l. 8. c. 6. nempe ex Autore nostro, quocum ad amussim conveniunt, uno aut altero errore in annorum numeris excepto; quin & Nicephorus Callistus integram autoris nostri periodum bene longam ad verbum transcripsit. Eandem fere episcoporum successionem exhibet series illa Patriarchalis quæ extat Juris Græco-Romani l. 4. p. 296. ab his in paucis recedit Philippi Cyprii Protonotarii CP. Catalogus Patriarcharum CP. sive *Chronicon*, ceu vocatur, *Ecclesiæ Græcæ* à Nic. Blancardo non ita pridem Græce & L. editum.

5. Hinc

SÆC. IV. ab An. CCC.

5. Hinc denique videre eſt, ex quo fonte fluxerint decantatæ illæ fabulæ de Herode, Herodiade, ejuſque filia ſuper glaciem ſaltante, *&c.* quæ apud neminem autore noſtro antiquiorem reperire licet. Infinitus eſſem ſi omnia percurrerem, quæ ad hoc fragmentum notari poſſent. Certum eſt, quæcunque Scriptores Recentiores, de rebus hoc tractatu memoratis tradiderint, & ſub ſpecioſo venerandæ vetuſtatis nomine nobis obtruſerint, non ad aliam originem, quam Anonymum noſtrum eſſe referenda. *Καὶ παῦτα μὲν ἐπὶ τοῦτοις.*

RHETICIUS, civitatis Auguſtoduni, Heduorum olim in Galliâ Metropoleως, Epiſcopus, claruit anno cccxiii. quo anno Romam profectus eſt, unus è tribus Galliæ Epiſcopis, quos Conſtantinus M. ad cauſam Cæciliani Carthaginenſis adverſus Donatum dijudicandam unà cum Miltiade Romano, aliiſque Italiæ Epiſcopis judices conſtituerat. Sequente anno Synodo Arelatenſi interfuit; ubi eadem cauſa pleniore conventu tractatur, & in Donatum iterum ſententia fertur. Scripſit adverſus *Novatianum grande volumen*, & *Commentarios in Cantica Canticorum.* N E. 313.

ALEXANDER, Epiſcopus Alexandrinus, *ὁ γενναῖος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων φύλαξ* (quo elogio illum ornat Theodoritus †) *Eccleſiaſticæ doctrinæ vindex acerrimus.* Achillæ circa annum cccxii. vel cccxiii. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit. Sub eo Arius deteſtandam Hæreſin ſuam diſſeminare cœpit, & virus quod hactenus ſub pectore coxerat, palàm evomuit, occaſionem nactus (ſi rem rectè narret Socrates *) ex ſubtili nimis Epiſcopi ſui ſermone, qui dum de SS. Trinitatis myſterio paulò ambitioſius diſputaret, Arius illum Sabellii dogma inducere ratus, in contrariam opinionem contentionis ſtudio deflexit; aſſerens eſſe tempus, quando Filius non exiſteret, qui proinde creatura eſſet. Et ſanè Conſtantinus M. reprehendit hoc nomine tum Alexandrum, quòd inutiles quæſtiones Presbyteris ſuis propoſuiſſet, tum Arium, quod in reſpondendo id quod vel nunquam cogitare, vel certè cogitatum ſilentio premere debuerat, impudenter protuliſſet. At verò ulteriorem odii in Alexandrum cauſam in Arii animo latuiſſe teſtis eſt Theodoritus *; qui refert Arium, cùm Alexandrum ſibi prælatum in ſummo Eccleſiaſticæ dignitatis gradu collocari ægre ferret, nec aliunde moleſtiam illi creare poſſet, invidiæ ſtimulis agitatum doctrinæ ipſius palàm contradicere cœpiſſe. Utcunque ſe res habuit, Arius rem ſuam gnaviter egit; quem cùm Alexander nullis monitis conſiliiſve ad ſaniorem mentem revocare potuiſſet, coactâ Alexandriæ Synodo, impia ejus dogmata damnavit, hominemque ex Presbyterorum ordine ejecit; eandemque ſententiam, deinceps collecto pleniore, centum ferè Epiſcoporum, Concilio confirmavit: literiſque ſuis effecit, ut impietas Ariana Eccleſiæ Catholicæ innoteſceret. Tertia tamen adhuc Synodus hâc de re Alexandriæ habita eſt procurante Hoſio Cordubenſi, quem Conſtantinus ad has lites componendas cum literis Alexandro, Arioque junctim inſcriptis illuc miſerat. Sed fruſtra omnia. Ideò convocatum eſt ex omni Orbe Chriſtiano magnum illud & celeberrimum Concilium Niceæ anno cccxxv. cujus Alexander pars magna fuit, *ᾧ κύριος ᾧ καινοὺς τῶν γενναίων τυγχάνων*, geſtorum & autor & particeps, qui ſuâ præſentiâ maximam toti Synodo attulit voluptatem; & in provectâ ætate plurimum laboris ſuſtinuit, ut pax Alexandrinis reſtitueretur: ut de eo ipſi Patres Nicæni * loquuntur. Damnatis erroribus & proſcripto Ario, Alexander quinto poſt Synodum habitam menſe obiit, exeunte anno cccxxv. vel menſe primo inſequentis anni. *Ex Epiſtolis*, quas de Ario, ejuſque dogmatibus ſcripſit, plures numero *ſeptuaginta* †, non niſi duæ ſuperſunt hodie: prolixa una poſt ejectum Eccleſiâ Arium ſcripta, quâ Hæretici verſutiam detegit, ac dogmata fuſe retellit, *ad Homonymium ſuum Alexandrum* Antiſtitem Byzantinum, quæ extat apud Theodoritum l. 1. c. 4. altera *Encyclica* ad Eccleſiæ Catholicæ Epiſcopos per ſingulas urbes conſtitutos, eodem tempore ſcripta, quâ Arii blaſphemias enarrat, deque eo pariter ac aſſeclis anathemate à ſe percuſſis Epiſcopos omnes cer-

† Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 2.

* Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 5.

* Loc. cit. & Hær. Fab. l. 7. c. 1.

* Ep. Synod. apud Theod. l. 1. c. 9. & Socrat. l. 1. c. 9.

† Vid. Socrat. lib. 1. c. 6.

SÆC. IV. ab An. CCC. certiores facit ; ne ab iis ad communionem admittantur Hæretici. Habetur ista apud Socratem l. 1. c. 6. & Gelasium Cyzic. Hist. Concil. Nicæn. l. 2. c. 3.

315. ARIUS, toto orbe, & per omnia retrò, sæcula famosissimus Hæresiarcha, gente erat Lybs, sive ut habet Photius, ortu Alexandrinus, Ammonii filius, cœpitque (ut volunt) ab anno CCCXV. tanquam hæresiarcha innotescere, quod tamen paulò seriùs mihi contigisse videtur, paucis ante Synodum Nicænam annis. Probabile est illum ex Luciani Antiocheni Scholâ prodiisse : disertè enim Eusebium Nicomediensem *Conlucianistam* appellat ; quo titulo Luciani Martyris Discipuli gloriari videbantur, seque mutuò indigitâsse. Orto Meletiano schismate, primùm partes Meletii tuebatur ; quo deinde deserto ad Petrum Alexandriæ Episcopum se contulit, ab eo in Diaconorum numerum adscitus, & ob turbulentum ingenium iterum ejectus. Post mortem Petri pœnitentiam simulavit ; & ab Achillâ Episcopo veniam precatus, ab eo ad Presbyteri dignitatem promotus est : unamque ex Ecclesiis Alexandrinis, quæ Baucalis dicebatur, curæ suæ commissam habuit. Quinimo (si scriptori ignoto, Patricio Arariio, in libro *Oceano* dicto ab Auctore * Synodici citato fides habenda sit) Scholæ Catecheticæ regimen ipsi demandatum est. Ab Alexandro etiam Achillæ successore aliquamdiu gratiam inivit ; donec commodam nactus occasionem, Catholicam veritatem in primariis quibusdam fidei articulis strenuè oppugnavit ; apertè docens Trinitatem quidem esse, sed gloriâ & majestate non parem, verùm alteram personam alterâ esse gloriosiorem ; Deum enim filium suum initium creaturarum fecisse, eumque in filium sibi adoptâsse, qui tamen paternæ substantiæ nihil habeat, οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἴσος, ἀλλ' οὐδὲ ὁμοούσιος αὐτῷ.——ξένος τῇ υἱῇ κατ' οὐσίαν ὁ πατὴρ, ὅτι ἀναρχος ὑπάρχει. *Alienus quantum ad substantiam attinet, pater à filio ; quippe qui principio caret.* Filius enim nec patri par est nec consubstantialis, ac proinde οὐδὲ ἰδιος, ἢ συναΐδιος, ἢ συναγέννητος τῷ πατρὶ, οὐδὲ ἅμα τῷ πατρὶ ἔχει εἶναι, *neque æternus est, aut coæternus, aut coingenitus cum patre, neque simul cum patre essentiam nactus est.* Alibique, οὐκ ἀεὶ ἦν ὁ υἱὸς, ὁ γὰρ ἦν πρὶν γεννηθῇ, οὐκ ἦν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐξ οὐκ ὄντων ὑπῆρξε, καὶ ἀυτὸς οὐκ ἦν ἴδιος τῆ τοῦ πατρὸς οὐσίας· κτίσμα γὰρ ἐστὶ καὶ ποίημα, καὶ οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς θεὸς ὁ χριστὸς, ἀλλὰ μετοχῇ καὶ αὐτὸς ἐθεοποιήθη. *Non semper erat filius ; neque enim erat priusquam fieret ; nec ex patre erat, sed ex non entibus emersit : neque patris substantiam sibi propriam habuit ; creatura enim & factura fuit : ideóque nec verus Deus est Christus, sed participatione Deus factus.* Hæc quò mens ejus clariùs constaret, ipsissimis Arii verbis expressimus. Et quanquam tanta verborum monstra, & propositionum portenta fucatis & speciosis explicationibus homo versatilis ingenii pro re natâ emollire, seu potiùs tegere soleret ; summa tamen errorum semper huc rediit : Filium & tempore & naturâ & dignitate patre esse inferiorem, de non extantibus factum, & planè creaturam, licèt in excellentiore creaturarum ordine collocatum. Ob hæc sæpiùs ab Episcopo suo admonitus, sæpiùs correptus, sæpiùs etiam Synodicè damnatus, impiis tamen opinionibus renunciare noluit ; quas & publicè & privatim, & concionibus & literis undequaque missis longè latéque propagavit : adeò ut complures assecias non modò domi, sed & in exteris regionibus magni nominis Episcopos sibi faventes habuerit ; qui cum illo communionem inierunt, eumque interventu suo Episcopi sui gratiæ & paci restituere conabantur. Sed cum nec Arius errores deponere, nec Alexander fidem Catholicam prodere voluerit : congregata est Synodus Nicæna, in quâ CCCXVIII. Episcoporum suffragio impia Arii doctrina damnatur ; libriique ejus Constantini Imp. jussu combustis, ipse Arius in Illyricum relegatur ; unde post triennium oblato pœnitentiæ libello, seque fidem Nicænam amplecti professus, Imperatoris literis revocatur ; cui consutis dolis, eousque fucum fecit, ut Alexandro Antistiti CP. illum sine morâ in communionem admittere disertè mandaverit. Quò dum progressus est Arius, factionis suæ satellitibus stipatus, & in forum Constantini jam veniisset, ob urgentem alvi necessitatem latrinas petiit ; ubi Judæ instar crepuit medius ; & collapsus, unà cum inte-

* Synod. à Pappo editi, p. 14.

Ex Arii Thaliâ ap. Athanas. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 681, &c.

Ex Thaliâ apud Athanas. Orat. 2. adversus Arian. p. 141.

interſtinis projectis infœlicem animam exhalavit, anno circiter cccxxxvi. Ita quidem fatalem exitum, & nomine ſuo in æternum execrando non indignum, ſortitus eſt ſacerrimus & inviſum caput. Scio quidem Cl. Virum Hen. Valeſium * affirmare, Arium ante aliquot jam annos obiiſſe, adeoque illum qui anno cccxxxv. in Synodo Hieroſolymitanâ unà cum Euzoio ad Eccleſiæ pacem admiſſus erat, non fuiſſe noſtrum, ſed alterum Arium Hæreſiarchæ aſſeclam. Verùm hæc omnia penè gratis dicta ſunt, non niſi levibus duntaxat conjecturis, nullo Veterum teſtimonio diſertè nixa; & in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ hoſpes planè ſit oportet, qui neſciat Veteres unanimi conſenſu hæc omnia ad noſtrum Arium unicè referre. Errant è contra Rufinus †, Zonaras *, Aliique †, qui Arium ſub Conſtantio vixiſſe, eoque regnante obiiſſe volunt. Vir erat planè acutus & eruditus, moribuſque ad fallendum compoſitis, ſpecie & formâ magis (quod de eo habet Ruhnus ‖) quàm virtute religioſus. Qualis erat πάπᾳ ejus σωματικὸς, vid. ap. Epiphan. Hæreſ. 69. & Conſt. Epiſt. ad Ar. ap. Gelaſ. l. 3. c. 1.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Obſerv. Eccleſ. l. 2. c. 2. p. 183. Annot. ad Soz. p. 113.

† L. 1. c. 11. in fin.

* Annal. Tom. iii. p. 20.

† Vit. Adamaſ. ap. Phot. Cod. 258.

‖ Hiſt. Eccleſ. l. 1. c. 1.

Cantica conſcripſit (teſte Philoſtorgio *) varii generis, nempe Nautica, Molendinaria, ac Viatoria, aliaque ejuſmodi, certis modulationibus aptata, prout unicuique Cantico convenire exiſtimabat; ut imperitiorum animos ſuavitate cantûs ad impietatem ſuam ſenſim abduceret. Sed præ cæteris decantatiſſimus eſt liber ille, *Thalia* dictus, toties Athanaſio citatus, ad morem Sotadis, turpiſſimi Cretenſis Iambographi, conſcriptus, (unde ὁ κίβδηλος ἡμῶν Σωτάδειος Ἀρειος Athanaſio audit) in quo de graviſſimis, ſummèque venerandis fidei myſteriis leviſſimis futiliſſimiſque numeris diſſeruit. Dubitari tamen poteſt, an opus integrum verſibus conſtaret, an potiùs Cantica hinc inde interſperſa fuerint, quò vulgi moribus & ingenio fieret accommodatius. Excerpta quædam ex eo habentur apud Athanaſium de Synod. Nicæn. contra Hæreſ. Ar. decret. p. 413. Contra Arianos, Orat. 2. p. 137, 140, 141, &c. De Synod. Arim. & Seleuc. p. 680. Ex plurimis, quas ſcripſit, Epiſtolis, extat *una ad Euſebium Nicomedienſem* apud Epiphanium Hæreſ. 69. & Theodorit. l. 1. c. 5. *alteram* ſuo, ſuorumque nomine *ad Alexandrum Alexandrinum Antiſtitem* datam habet Athanaſius lib. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 682. & Epiphan. loc. cit.

* L. 2. c. 2.

EUSEBIUS, qui ab arctiſſimâ, quæ illi cum Pamphilo martyre interceſſit amicitiâ, *Pamphili* cognomen ſortitus eſt, Patriam habuit Palæſtinam, urbem natalem ſortaſſis Cæſaream; in hac enim Eccleſia ſe & inſtitutum, & ſalubri lavacro tinctum, non minus quam Eccleſiaſtica munera ſuſtinuiſſe, ipſemet initio Epiſtolæ ‖ ad Cæſarienſes obſcure mihi indicare videtur. Natus eſt vergente verſùs exitum ſæculo tertio, circa annum, ſi divinare liceat, CCLXX. Exhauſta pene omni ſæculari literatura homo impensè doctus, antiquitatum Eccleſiaſticarum ſtudio ſummoperè incubuit, quo fine doctorum ante ſe monumenta diligenter conquiſivit, priorum ſæculorum ſcrinia rimatus eſt, civilium judiciorum Acta perluſtravit, omnes bibliothecarum forulos excuſſit, præſertim nobiliſſimam illam bibliothecam, quam Pamphilus Cæſareæ extruxerat, nocturna diurnaque verſavit manu. Et ſane non contemnendum videtur, quod Hieronymus, ſeu quicunque ſub ejus nomine latet, in *Epiſtola ad Chromatium & Heliodorum* refert, Conſtantinum Cæſaream ingreſſum Euſebio dixiſſe, ut beneficia aliqua ſuæ Eccleſiæ peteret, Euſebium verò reſpondiſſe, Eccleſiam ſuam opibus ſatis ditatam nihil indigere, at ſe unicè in votis habere, ut ſollicita perſcrutatione monumenta publica diſcuterentur, quo certiùs conſtaret, quid in univerſo orbe Romano erga Sanctos Dei per Judices geſtum ſit; nempe ut qui Martyres, à quo judicio, in qua Provincia vel civitate, qua die, quave Perſeverantia, paſſionis ſuæ obtinuerint palmam, de ipſis Archivis ſublata monumenta ad eum regio juſſu dirigerentur. Quod & factum eſt, indeque illum idoneum Relatorem factum, Eccleſiaſticam hiſtoriam, & omnium penè Martyrum trophæa texuiſſe.

315.

‖ Ap. Socrat. l. 1. c. 8.

Et

SÆC. IV. ab An. CCC.

Et sanè hæc à verisimilitudine non abludere facile concedit Antipater Bostrensis *, Eusebii adversarius ; Ἐγὼ δ', ὅτι μὲ πολυΐστωρ ὁ ἀνὴρ, καὶ οὐδὲν τῶν παλαιστέρων συγγεγραμμάτων τοῖς ἐκείνου δόγμασι ἠγνόηται, σύμφημι καὶ ὁμολογῶ. Βασιλικῇ γὰρ συνεργίᾳ χρώμενος ῥᾳδίως τὰ πανταχοῦ σποράδην ἐκεῖσε ἑαυτῷ συνάγειν ἠδύνατο. *Ego verò, quod multùm quidem in historiis vir fuerit, & nihil ex veteribus Scriptis illius latuerit notitiam, consentio & confiteor. Imperiali quippe cooperatione usus, facilè quæ ubique sparsa erant, colligere poterat.*

* Serm. 1. adv. Euseb. Apol. pro Orig. in Concil. Nic. II. Act. V.

Anno CCCVII. Pamphilum in carcerem conjectum solitis amoris officiis prosequebatur, cum eo assiduè versatus, junctisque operis rem literariam strenuè promovere satagebant. Biennio post, Pamphilo per Martyrium consummato, Tyrum secessit, apud Paulinum Episcopum, amicum suum integerrimum proculdubio latitans, ubi varia & crudelissima Martyrum certamina se coram spectasse testatur †. Inde Ægyptum petiit, ibique Persequentium sævitiam magis adhuc calentem reperit, ipsomet etiam in vincula conjecto. Hinc postea nata adversariis ejus calumniandi materies, ipsum nempe carceri inclusum Idolis immolasse. Objecerunt id ei an. CCCXXXV. Synodo Tyriæ inter alios præsidenti * confessores Ægyptii, & in his præcipue Potamo Episcopus Heracliensis. Verum si accusasse sufficiat, Quis erit innocens? Odio & livore ducti tela in illum undique arripiebant: neque ullum hâc in re testem proferunt, præter levem quendam rumusculum, seu rumoris potiùs suspicionem, quod nec ipse diffiteatur Potamo, nullâ aliâ ex causâ ortam, quam quod Eusebius ex carcere salvus & illæsus evaserat. Quid? quod si immolâsset, ex rigida istius temporis disciplina, omni clericali gradu excidisset, certe ad superiorem ordinem neutiquam promovendus. Id quod in Asterio Sophista, ordinem clericalem præcipue episcopatum ambiente diserte notant † Athanasius & * Socrates. Verum ad Eusebium redeo. Cessante persecutione in Palæstinam rediit, ubi post mortem Agapii Cæsariensium Episcopus constituitur. Fateor in subscriptionibus Latinis Synodo Ancyranæ an. CCCXV. habitæ subnexis, recenseri Agricolaum Cæsareæ Palæstinæ Episcopum. Verùm subscriptiones illæ ut jam in Conciliorum Tomis extant, ex Isidori Mercatoris officina prodierunt. Antiquior versio quam edidit Chr. Justellus, solummodo habet *Agricolaus Cæsareæ*; quem Synodicon græcum à Pappo * editum de hac ipsa Synodo agens, non Cæsareæ *Palæstinæ*, sed *Cappadociæ* Episcopum fuisse, aperte nos docet.

† Lib. 8 cap. 7.

* Ap. Epiphan. Hæres. 68. n. 7. vid. Athan. Apol. 2. p. 567.

† De Synod. Arim. & Seleuc. p. 684.

* Lib. 2. c. 36. p. 72.

* Pag. 13.

Non diu post, pulcherrimæ Ecclesiæ, quam Paulinus Tyri ædificaverat, encœnia habita sunt, circa annum, ut opinor, CCCXVI. quo tempore Constantinus imperii sui Decennalia celebravit. Moris enim tum erat, Christianos, ut antehac Gentiles, Basilicas suas in Imperatorum Decennalibus, aliisve id genus solenniis dedicare, ut erudite observat Cl. *Ant. Pagi* Dissert. Hypat. Part. 2. c. 3. Num. xii, xiii. Huic dedicationi adfuerunt omnes Ecclesiarum vicinarum Episcopi, quibus elegantissimam orationem Eusebius habuit, quam exhibet Hist. Eccles. lib. x. c. 4. Non sum nescius, à quibusdam in dubium vocari, an hæc oratio Eusebium auctorem habuerit. Immeritò. Ipsa oratio ingenium ejus & multiplicem eruditionem spirat. Pars Panegyrica cum iis, quæ in præcedentibus capitulis tractaverat, eodem sensu, & iisdem pene sententiis, optime convenit; suadet intima cum Paulino familiaritas ut credamus, à nullo potiùs quam ab Eusebio haberi potuisse, qui hunc decimum Historiæ suæ librum Paulino inscripsit, ac proinde orationem hanc hoc in loco inseri par erat. Deinde si alterius esset, cur tam prolixum Sermonem huic loco insereret? Cur suppresso auctoris nomine? qui Scriptores, quos allegat, semper nominatim citare solet. Dices, Eusebium nullam suiipsius mentionem facere. Fateor, qua erat modestia, nomen dissimulavit, καίτις (inquit) ἐν μέσῳ παρελθὼν τῆς μετρίας ὁπωσοῦν, λόγου σύνταξιν ποιησάμενος, *vir aliquis mediocris meriti qui hujusmodi orationem composuerat, in medium progressus est.* Et ita fere Scriptores loqui solent, quoties de se verba faciunt. Nec est quod cum Cl. Hanckio * quis dicat, orationem istam ab Eusebio adhuc Presbytero dici potuisse. Cui enim ignotum, non tunc communi in more positum fuisse, ut præ-

* De Script. Byzant. Part. 1. c. 1. Num. 56.

præsentibus Episcopis Presbyteri concionarentur, præsertim in tam solenni conventu, & tam splendida occasione? Sed de his satis. SÆC. IV. ab An. CCC.

In Concilio Nicæno, anno CCCXXV. id ei honoris delatum est, ut Imperatorem Synodum ingredientem sermone panegyrico exciperet, & primum ab ejus dextrâ locum obtineret. Theodoritus * quidem Eustathio Antiocheno id tribuit, Alexandro Alexandrino Nicetas Choniates †, sed pro Eusebio nostro faciunt tum Sozomenus ‖, tum capitis Eusebiani titulus * admodùm antiquus, denique ipse Eusebius †, qui in Constantini vicennalibus, quibus habitum est hoc Concilium, Imperatori, servorum Synodo circumsepto, se Panegyrim dixisse refert. Ventilata diutiùs ultro citroque Arii causa, Eusebius fidei Catholicæ Symbolum Patribus obtulit, ab omnibus quidem probatum; qui tamen aliam formulam, seu potiùs eandem, paululùm auctam & immutatam, utpote in præcipuo controversiæ momento non satis luculentam, promulgarunt; præsertim edito τῷ ὁμοούσιῳ vocabulo, quo filium ejusdem esse cum Patre essentiæ, gloriæ, & æternitatis disertius adversus Arium declararent. Hæsit aliquandiu ad hoc vocabulum Eusebius, donec re benè perpensâ, Patrumque sensu post accuratum examen pleniùs percepto, assensum lubens præbuit, missisque ad Cæsarienses suos literis, de tota hac re certiores fecit.

* Lib. 1. c. 7.
† Thes. Orth. fid. l. 5. c. 7. p. 445.
‖ Lib. 1. c. 9.
* De vit. C. l. 3. c. 11.
† Id. ibi. l. 1. in Procm.

Circa an. CCCXXX. vacante per Eustathii depositionem sede Antiochenâ, in ejus locum, communi consensu, intercedente etiam apud Imperatorem cum populo, tum Synodo Antiochenâ, Eusebius eligitur. Verum ille oblatum Episcopatum, ut ut Cæsariensi ampliorem & sublimiorem, generosè respuit, probe sciens, Episcoporum ex unâ ad alteram Ecclesiam translationes canonibus Ecclesiasticis, præcipuè nuperrimæ Synodi Nicænæ Can. XV^us. prohiberi. Qua de causa Constantinus miris eum laudibus extulit, inter cætera testatus *, omnes illum apud se Episcopum habere ambivisse, eumque beatum se in hoc ipso existimare debuisse, quod totius propemodùm orbis testimonio, dignus universæ Ecclesiæ Episcopatu judicatus sit. Certe huic pientissimo Principi unicè charus fuit, qui absentem sæpe per literas salutavit, præsentem nullis non honoribus cumulavit. Tandem annorum & famæ satur, diem clausit extremum circa an. CCCXL. paulo ante Constantini junioris obitum, ut notat Socrates *.

* Epist. ad Euseb. de vit. Const. lib. 3. c. 11.

* Lib. 2. c. 4. & 5.

De summa ejus & longè diffusissima doctrina, ut pluribus agam, opus non est, cujus erudito nomini & olim & hodie venerabundus assurgit totus pene orbis literarius: Pietate adeo venerabilis, ut apud plurimas Occidentis Ecclesias in Sanctorum numero habebatur, & *Sancti confessoris, & Episcopi beatæ recordationis, & egregiæ vitæ beatissimi sacerdotis* nomen meruerit. At proh dolor! gravatur viri optimi memoria non apud recentiores modò, verùm apud veterum plerosque hæreticæ pravitatis culpâ, quibus passim Arianus audit, & (si ita loqui fas sit) Arianissimus, *princeps & signifer Arianæ factionis*, ut non uno loco de eo Hieronymus *. Temerè quidem, & iniquiori, quam par erat, censura. Fatendum est, illum in Platonicorum scriptis, libriisque Origenis multùm diuque versatum, exinde nova quædam hausisse, & phrases minùs commodas, quandoque & periculosas, in christianam theologiam induxisse. Quod tamen illi cum multis præteritorum sæculorum doctoribus commune fuit, securius, & audacter nimis de iis loquutis, de quibus nondum suum Ecclesia tulerat judicium. Nequaquam vero hæresis Arianæ κακίαις δόξαις fuisse imbutum, aperte satis testantur loca plurima in scriptis ejus hodienùm extantia, quæ ipsa Arianissimi fundamenta radicitùs evellunt, qualia sunt, ubi Christum vocat * αὐτοθεὸν, *per se Deum*, τὸ παμβασιλέα καὶ πανηγέμονα, καὶ ἀυτὸν Θεὸν, *omnium regem, ac principem, ac per se Deum*, Θεοῦ ὄν τοῦ ὄντι πάντων ζῶντα καὶ ἐναργῆ ὑποστάτην λόγον, κατ' οὐσίαν τε ὑφεστῶτα †, *summi Dei vivum atque efficacem sermonem ac personaliter subsistentem, quippe qui* Θεοῦ δύναμις, καὶ Θεοῦ σοφία, πεφὼς ἐκ τὸ πατρικῆς θεότητός τε καὶ βασιλείας, *cum Dei virtus sit, atque sapientia, ex patrii divinitate, & regno procedit*; esse eum ἕτερα μὲν οὐσίαν, ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς ὄντα πατρὸς, *essentia quidem unum, utpote ex uno editum Patre*: τὸ τοῦ Θεοῦ μονογενῆ λόγον τῷ ἀυτῷ πατρὶ συμβασιλεύειν ἐξ ἀνάρχου ἀιῶνος ἐις ἀπείρους καὶ ἀπεραντίτους ἀιῶνας *, *unigenitum Dei verbum à sæculis prin-*

* Hist. Eccles. lib. 10. c. 4.
† De laud. Const. c. 12. p. 639, 640.
* Ibid. c. 2. in init.

SÆC. IV. ab An. CCC.

principio carentibus, ad infinita usque & interminata sæcula unà cum Patre regnare. Quoties Marcellum ejusque sequaces velut immanis blasphemiæ reos damnat, quod aiunt, διαιῶν τὸ Θεῖον, ἕτερον εἶναι † λόγον ἑτερώνυμον οὐσίᾳ, τῇ δὲ δυνάμει ἀπεῶντα τῷ πατρὶ †, *dividere quidem Dei verbum, & verbum Deum alterum nominare, substantia & potentia differentem? Neque quicquam* ‖ *secundum eos, haberet, cum paterna divinitate commune, sed per omnia componitur cum Creaturarum turba,* καθ' ὃ ἐξ οὐκ ὄντων γενέσθαι, *quod de nihilo procreabatur.* Mille sunt hujusmodi ubique obvia, è quibus plura alibi produximus *. Nec parum ad rem facit, quod in Synodo Nicæna Ariana dogmata expresè damnavit, ejusque Symbolo non temere & inconsultò (ut ipse nos docet) sed longo demum & accurato instituto examine sincerè & ex animo subscripsit. Adeo ab omni plane Christiana charitate abhorrent, qui eum vafrè & dolosè subscripsisse volunt. Legant Epistolam ejus ad Cæsarienses, & videant, quo animo id affirmare possint. Interim non negamus, scriptis ejus, tum ante, tum post Synodum Nicænam editis, inesse quædam durius & periculosius dicta, & quæ æquum & candidum lectorem expetunt. Qua in re solitum candorem & ingenuitatem in doctiss. Petavio jure desidero, qui plurima Eusebii nostri loca durius interpretari, & in sequiorem sensum detorquere solet. Stylus Eusebio nostro rudis quidem & duriusculus, idque judice * Photio, ἧ οὐ φεύγων ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔστι οὐδὲ ἔστι λαμπρότητι χαίρων, *Phrasi neque jucundus uspiam, neque perspicuus.* Id diutinæ ejus in Ægypto commorationi tribuendum censet Theodorus Merochita, in Miscellaneis ab Henrico Valesio citatis: hinc τραχύτητα τὸ λέγειν χαρακτῆρα, *dictione utitur scabra & aspera.* Scripsit vir undecunque doctissimus opera quam plurima, quorum Catalogum hoc loco texemus.

† Contr. Marcell. p. 29.

‖ Eccles. Theol. l. 1. c. 10.

* Vit. PP. Primit. Tom. ii. in vit. Euseb. Num. 22.

* Cod. 13.

SCRIPTA.

Chronicon, παντοδαπὴ ἱστορία, dictum; opus bipartitum: in prima parte hodie valde mutila, omnium ferè gentium, Chaldæorum, Assyriorum, Medorum, Persarum, Lydorum, Hebræorum, Ægyptiorum, &c. origines, & res maxime memorabiles ab orbe condito prosequutus est. Et hujus longe majorem partem ex Africani chronographia desumpsit, cujus scrinia egregie compilavit. In altera, quæ *Canon chronicus* dicitur, priorem quasi in compendium redegit, totam temporum seriem in Decades dirimit, ductaque ab Abrahamo Epocha, cujusque gentis memorabilia ad suum quemque annum retulit. Utraque pars in Constantini vicennalibus terminatur, h. e. in an. Chr. cccxxv. quo, paulo ante Synodum Nicænam opus, ut mihi quidem videtur, absolutum est. Latinitate donatum est ab Hieronymo, qui suam tamen versionem additamentis maxime in Romana historia hinc inde interpolavit. Græca desiderantur, quorum defectum ut suppleret Jos. Scaliger, quæcunque reperiri poterant, ex Syncello, Cedreno, & Chronico Alexandrino undique corrasit, quæ tamen omnia, an pro Eusebianis habenda sint, justa est dubitandi ratio. Opus quale quale jam est, cum Hieronymi versione, suisque animadversionibus in lucem emisit dictus Scaliger, *Lugd. Bat.* 1606. *Amstelodami* notis tertia parte auctioribus recusum an. 1658. f. Monendus est Lector, quod ex Theodoro Lectore habet Suidas *, Diodorum Tarsensem Episcopum, qui sub Juliano & Valente floruit, chronicon concinnasse, in quo Eusebii Pamphili in digerendis temporibus errorem castigavit.

* In V. Διόδωρος.

Præparationis Evangelicæ libri xv. ad Theodotum Laodiceæ Episcopum: Scripti post concilium Nicænum, (quicquid in contrarium scribat Valesius) certissime post conditum chronicon, utpote in quibus Canones chronici diserte citantur. Opus profecto nobilissimum, & auro contra non charum, in quo, etsi nihil aliud esset, tot aurea veterum fragmenta nobis conservantur. Editum gr. l. cum notis Fr. Vigeri, *Paris.* 1628. fol.

De Demonstratione Evangelica: ex xx. libris hodie extant non nisi x. in quibus causam Christianam præcipue adversùs Judæos agit. Scripti sunt eodem circiter tempore, quo priores, gr. l. editi *Paris.* 1628. fol. E. etiam, ut & de præ-

præparat. Evangel. libri, Græce ap. *Rob. Stephanum* 1544, 1545. quæ nitidiſſima eſt editio. SÆC. IV. ab An. CCC.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri x. Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatum ab ipſius incunabulis uſque ad Licinii Senioris necem, per annorum 324. decurſum continentes. Finivit hanc hiſtoriam Euſebius in pace Synodum Nicænam immediate præcedente, ſcripſit vero non niſi poſt aliquot annos: in ea enim meminit non modo Chronici, ſed & librorum de Demonſtratione Evangel. Hos etenim deſignari per ἰδικὰ ὑπομνήματα, peculiares commentarios, in quibus oracula Prophetarum de Domino noſtro Jeſu Chriſto edita ſe collegiſſe, firmiſſimiſque demonſtrationibus adſtruxiſſe ait, nemo non videt: Nec obſtat, quod nullam Concilii Nicæni mentionem faciat, cum ipſe teſtetur eorum, quæ ſibi in condenda hac hiſtoria propoſuerit, id ultimum fuiſſe, ut oſtenderet, quam propitium ac benignum ſervatoris noſtri præſidium Eccleſiæ ſuæ demum effulſerit, nec fœlicem rerum exitum, deletis jam externis hoſtibus, internis Epiſcoporum rixis deformare voluit. His adde quod notat V. Cl. Ant. Pagi *, ſolitos nempe iſtorum temporum ſcriptores opera ſua aut terminare, aut publicare in Imperatorum vicennalibus, & iſtiuſmodi feſtis. Quod multis exemplis, & in his hac ipſa hiſtoria, & chronico Euſebiano probat. Inſcripſit hiſtoriam ſuam Euſebius Paulino Tyriorum Epiſcopo, amicorum familiariſſimo, quem Valeſius, è ſede Tyrienſi ad Antiochenam tranſlatum eſſe vult: & ejus quidem auctoritate motus in ea opinione aliquando fui. Verùm re meliùs perpensâ, etſi libens concedo Paulinum Synodo Nicænæ aliquot annis ſuperfuiſſe, Eccleſiæ tamen Antiochenæ præſediſſe nego. Neque ulli veterum, unico excepto Philoſtorgio, id affirmant; nec ipſius Euſebii locus, quem ex lib. 1. contra Marcell. c. 4. pro ſe adducit Valeſius, ritè intellectus id ſuadet, ex quo nil aliud exculpi poſſit, quam Paulinum Epiſcopatum Tyri tanta cum laude adminiſtraſſe, ut Antiochenſis Eccleſia in eo tanquam proprio bono (fuerat enim ejuſdem Eccleſiæ Presbyter) gloriari ſolita ſit. Interim haud bene ſibi conſtat doctiſſ. Valeſius, qui uno loco * hiſtoriam Euſebianam ante concilium Nicænum ſcriptam eſſe affirmat, poſt paucas verò pagiñas, eam non niſi aliquot annis poſt Synodum Nicænam abſolutam ſcribit. Quam viri clariſſimi ἀυτοκακίαν merito miramur. Sed id illi facile condonamus, qui tantos inſumpſit labores, ut Hiſtoriam hanc omnibus numeris abſolutam, nec non accuratiſſima verſione, doctiſſimiſque annotationibus ornatam, & illuſtratam nobis daret: quam proinde edidit *Pariſ.* 1659. & denuo 1671. Pariſienſem editionem expreſſerunt, ſed infeliciter ſatis, Francofurtenſes an. 1672. f. Prodierat elegantiſſima & accuratiſſima editio græca ex officina Rob. Stephani, *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. Genevæ 1612. fol.

* Prolegom. ad Diſſert. Hypat. Num. xxxiii, xxxiv, xxxv.

* Præf. de vit. & ſcript. Euſeb.

De Martyribus Palæſtinæ liber ſingularis, Hiſt. Eccleſiaſt. lib. 8°. ſubjectus.

Contra Hieroclem liber; quem ab Euſebio in Ægypto adhuc verſante ſcriptum cenſet Hen. Valeſius, quod tamen incertum. Scripſerat Hierocles, Judex Nicomedienſis, ineunte Diocletiani perſecutione, ad Chriſtianos libros duos φιλαλήθεις dictos, quibus inter alia comparationem Chriſtum inter & Apollonium Tyaneum inſtituit, ſpureiſſimumque Magum Domino noſtro paria vel etiam majora feciſſe contendit, teſte Lactantio *, qui Hieroclem hunc ipſum librum recitantem coram audivit. Hanc comparationem, miſſis cæteris, refutandam Euſebius in ſe recepit; quod & præſtitit, breviter percurrendo totos octo libros, quos de vita Apollonii conſcripſit Philoſtratus, addita in fine Appendicula de Fato. Qua occaſione Joh. Jonſius * graviter erroris arguit, quotquot hunc librum Euſebio noſtro tribuunt, hoc nempe argumento ductus, quod Hieroclis libri de fato, quos habet Photius Cod. ccxiv. authorem habuerint Olympiodori æqualem, qui ſub Theodoſio junio*re* floruit. Eſto: interim erravit ipſe toto plane cœlo, vir cætera doctus, qui neque vidit Euſebium in iſta appendice non ſeptem illos de fato libros Photio memoratos refutaſſe, ſed ſolummodo Apollonii dogma de fato breviter perſtrinxiſſe; neque animadvertit Hieroclem adverſus quem Euſebius diſputavit,

* Inſtit. lib. 5. c. 2, 3, 4.

* De Script. Hiſt. Philoſ. lib. 3. c. 18. p. 304.

SÆC. IV. An. CCC. fuiſſe Bithyniæ ſub Diocletiano Præſidem, poſtea Ægypti Præfectum, non Philoſophum illum, de quo Photius, Nicomedienſi integro pene ſæculo juniorem. Extat hic Euſebii libellus cum libris de Præparat. Evangel. editus *Pariſ.* 1628. f. & ad calcem Philoſtrati de vit. Apollonii Tyanei.

Contra Marcellum (Sabellianiſmi in conciliabulo Conſtantinopoli an. cccxxxvi. habito damnatum) libri ii. ipſius Synodi juſſu conſcripti.

De Eccleſiaſtica Theologia lib. III. in quibus idem argumentum adverſus Marcellum latius pertractat. Hi quinque libri cum verſione & notis doctiſſimi viri Rich. Montacutii, Epiſcopi apud nos Ciceſtrienſis, libris de Præparat. Evang. edit. *Par.* 1628. ſubjuncti ſunt.

Epiſtola ad Cæſarienſes de fide Nicæna. Ext. ap. Socrat. l. 1. c. 8. Theod. lib. 1. c. 12.

De locis Hebraicis, ſeu deſcriptio urbium & locorum S. Scripturæ, ordine Alphabetico diſpoſita, Paulino Tyriorum Epiſcopo inſcripta. Tranſtulit hunc librum olim Hieronymus & auxit, utpote qui in locis illis diu vixit. Et licet maximam partem interpretis officio functus ſit, quædam tamen immutavit, quædam perperàm dicta correxit, & non pauca de ſuo addidit. Ipſum Euſebii librum ex Regia Bibliotheca Pariſienſi primus Græce extulit, cum antiqua Hieronymi, & nova à ſe adornata tranſlatione, notiſque non contemnendis edidit Jac. Bonfrerius *Pariſ.* 1659. cui commentarios in Joſuam addidit. f.

Oratio de laudibus Conſtantini habita an. cccxxxv. in ejuſdem Imperatoris Tricennalibus. E. ad calcem Hiſt. Eccleſiaſt. In Codice MS. Collegii Trinit. Cant. hæc Oratio in duas diſpertitur partes. Prima decem priora capita complectitur, ſecunda à Cap. XI. initium ducit.

De vita Conſtantini lib. iv. quos noviſſime conſcripſit, in iis non accuratam vitæ Conſtantinianæ hiſtoriam tradere in animo habuit, ſed tantum pulchriora facinora, & Poſterorum memoriâ digniora ſeligere, præcipue quæ ad pietatem & Dei cultum ſpectare videbantur; quod more oratorio potiùs quàm hiſtorico præſtitit. Hinc (notante Photio [a]) *μικρὸν ἔπ πρὸς τὸ λαμπρότερον ἐκβαίνειν αὐτῷ ὁ λόγος, ἢ λέξεις εἰς τὸ ἀνθηρότερον ἐπιτηδεύσαι συναναφθῆναι*, *nonnihil ad ſplendorem magis trahitur Oratio, quam in cæteris ſcriptis, voceſque ad floridum alicubi genus tendunt.* Fruſtra ſunt, qui hos libros Euſebio noſtro abjudicant, nec tanti ſunt objectiones, ut in iis refutandis immoremur. Interim videant qui volunt, libri 2. cap. 45, 46. l. 3. c. 61. l. 4. cap. 33, 34, 35. & alibi paſſim. Hos libros H. Valeſius recenſuit, verſione & notis illuſtravit, & pro more Hiſt. Eccleſiaſt. attexuit.

[a] Cod. 127.

Expoſitio in Canticum Canticorum. Extat Græce unà cum Polychronio & Pſello *L. Bat.* 1617. 4°. à Meurſio edita, quæ quidem non unico Euſebio debetur; ſed partim ex ipſius, partim ex Athanaſii, Didymi, Nyſſeni, Philonis Carpathii, aliorumque ſcriptis conſarcinata eſt.

Vitæ Prophetarum, ſeu *περὶ τῆς τῶν βιβλίων τῆς προφητῶν ἐπωνυμίας*, Euſebio noſtro in vetuſto exemplari adſcribuntur. Eas cum Commentariis Procopii in Eſaiam gr. lat. edidit Joan. Curterius *Pariſ.* an. 1580. f.

Canones Sacrorum Evangeliorum X. unà cum præfixâ ad Carpianum Epiſtolâ Ammonii Harmoniæ Evangelicæ apponi ſoliti, habentur ex Hieronymi verſione inter Orthodoxogr. Hieronymi Opera & in Bibliothecâ PP. De iis vide plura in *Ammonio.*

Apologiæ pro Origene liber primus (reliqui enim quinque interierunt) à Rufino Latinè verſus extat inter Hieronymi Opera.

Sermo in illud, Serò Sabbatorum, item *de Angelis ad monumentum viſis*, Gr. Lat. cum notis apud Combef. Auct. Nov. Tom. I. p. 779. ſed excerpta videntur potiùs, quam tractatus integri.

Eclogarum propheticarum de Christo lib. iv. Extat in Bibliotheca Viennensi, teste Cl. Lambecio, comment. de Bibl. Vindob. T. i. Addit 3. Easdem esse opinor cum Eclogis quibusdam in Prophetas minores, quas in Biblioth. Scorialensi extare testatur Alex. Barvoetius. Vid. Labb. nov. Bibl. MSS. supplem. iii. p. 185. Partem esse Operis Eusebiani de Demonstratione Evangelicâ opinatur Cl. Lambecius. Libros enim XX. de eo argumento scripsit Eusebius, teste Hieronymo *, ex quibus hodie nonnisi X. in lucem prodierunt: uti supra notatum est.

* De Script. c. 81.

Commentarii in Isaiam, quos non uno in loco extare nos docet Labbæus. Ibid. p. 22, 79, 184.

De Triduo Sepulturæ Domini. Labb. ib. p. 184.

In illud, *Valde mane orto, &c. & de angelis ad Sepulchrum Domini.* E. in Bibl. Reg. Gall. teste eodem Labb. ib. p. 273.

Scripta, quæ non extant.

DE *Præparatione Ecclesiastica* libri aliquot.

De Demonstratione Ecclesiastica. Vid. Phot. Cod. xi, xii.

Contra Porphyrium lib. xxx.

Ad Stephanum de Evangeliorum dissonantia.

Περὶ Θεοφανείας lib. v.

In Psalmos CL. Commentarii. Ex his fragmenta quædam extant in catena PP. in Psalmos. Gr. Lat. aliud à Gelasio * exhibetur.

* De Natur. l. 2.

Commentarius in I. Epistolam ad Corinthios, cujus Hieronymus mentionem facit Epist. ad Pammach.

Eclogæ in totam S. Scripturam, teste Theodorito Hist. l. 1. c. 16.

Περὶ τοπικῶν ὀνομάτων liber primus.

Apologiæ pro Origene lib. vi quinque priores una cum Pamphilo carcere inclusus elaboravit, sextum ipse addidit.

De vita Pamphili lib. iii. Hujus operis ipse meminit de Martyribus Palæstinæ cap. xi.

Confutationis & Apologiæ lib. ii. de quibus Phot. Cod. xiii. quo loco addit, Eusebium duos alios libellos scripsisse, assertionibus quibusdam differentes, sensu vero & dicendi genere cum prioribus convenientes. Hisce puto designari Apologeticum, quo se ab Arianismi crimine purgavit: talis enim Apologetici ad omnes ubique Orthodoxos Episcopos missi meminit Gelasius Cyzicenus Historiæ Concil. Nicæn. lib. 2. c. 1.

Antiquorum Martyriorum collectio, undecim libris ab eo contexta, si Actorum S. Sylvestri Scriptori à Combefis. edito fides sit habenda. Vastum opus, quod hodienum in regia bibliotheca S. Laurentii in Escuriali græce extare dicitur, referente Fr. Bivario comment. in Dextr. Chron. ad an. cccviii. & utinam certe nobis liceret esse tam beatis. At vereor, ne fama mendax pro thesauro carbones, pro genuino Eusebii opere, fabulosas Metaphrastis quisquilias venditarit.

Acta Martyrii S. Luciani quæ apud Surium ad diem 7. Januarii habentur, ex hoc opere à Metaphraste descripta esse opinatur Cl. Usserius Biblioth. Theol. MS. p. 159.

Descriptio Basilicæ Hierosolymitanæ.

De Festo Paschali liber.

Epistola ad Constantiam Constantini M. sororem, Licinii viduam, de imagine Christi. Hujus fragmentum extat Concil. Nicæni secundi Actione vi.

Epistola ad Alexandrum Episcopum Alexand. de Ario. Fragmentum etiam ext. loco citato.

Epi-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Epistola ad Euphrationem Episcopum, à Presbyteris Alexandrinis * memoratur. Extat Fragm. ubi supr. Act. 5. p. 365. In hoc Fragmento Eusebius dicitur affirmasse, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς Θεός, *Christum non esse verum Deum.* Quæ verba cum nullâ adhibita explicatione nudè tantum citentur, & sententiæ Eusebianæ tot aliis locis diserte traditæ ex diametro repugnent; proclive est conjicere Eusebium, datâ aliquâ occasione, ad locum illum respexisse Joan. XVII. 3. *Ut te cognoscant esse illum solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum*; indeque ejus adversarios calumniandi ansam arripuisse. Et ita quidem se rem habuisse ipse nobis testis est Eusebius *; cum enim ipsum accusâsset Marcellus quod scripsisset unum esse verum solum Deum, quasi juniores quosdam Deos, qui non ita verè & propriè Dii sint, commentus esset, rejicit calumniam Eusebius, neque aliam se viro maledicentissimo occasionem subministrasse dicit, quam quod prædicta Domini verba allegasset †. Iterumque ei objecit idem Marcellus, quod Christum nudum esse hominem affirmasset, non alia de causâ, quam quod in Epistola quâdam sententiam illam Apostolicam usurpaverat, *Unus Deus est, Unus Mediator Dei atque hominum, Homo Jesus Christus.* Verum hæc obiter.

* Ap. Athan de Synod. Arim. p. 683.

* Contr. Marcell. lib. 1. p. 27.

† Ibid. p. 29.

Ἀρχαιολογία, seu ἀρχαιολογικὴ ἱστορία. Hujus duo extant fragmenta apud Anastasium Sinaitam, Quæst. xli. & lxv. An forsan idem sit opus cum chronico seu παντοδαπῇ ἱστορίᾳ penès Lectorem judicium esto. Libri ejus ad Marinum sæpius citantur ab eodem Anastasio.

* De Spir. S. c. 29.

D. Basilius * memorat ejus τὸ ἐπιπόρισμα περὶ τῆς ἀρχαίων πολυχρονίας: quod tamen fortassis non tam de aliquo integro opere, quam de precedentis operis parte aliqua intelligendum est.

SCRIPTA DUBIA.

DE *fide* adv. Sabell. lib. 2. *De Resurrectione. De Resurrectione & Ascensione Domini. De incorporali & invisibili Deo. De incorporali. De incorporali anima. De Spiritali cogitatu hominis. Quod Deus Pater incorporalis est. De eodem.* De eo, quod dicit Dominus, *Non veni pacem, &c.* De mandato Domini, *Quod dico vobis in aure. De operibus bonis & malis. De operibus bonis* ex Epist. 2da ad Corinth.

Hasce Homilias sub Eusebii nostri nomine Jac. Sirmondus Latine tantùm in Lucem emisit, *Par.* 1643. 8°. nulla alia ratione fultus (ut ipse in præfatione fatetur) quàm quod in duobus Codicibus MSS. Eusebii Cæsarienſis nomen præferebant, unde pro genuinis Eusebianis passim citat Hen. Valesius. Ego potius Eusebio Emiseno eas adjudicarem.

Ex Eusebii Scriptis etiamnum apud Chaldæos extare refert Hebedieſu libros *de Ortu divino, de dissonantiâ Evangeliorum, de figurâ mundi, Historiam Martyrum Occidentalium ac eorum Panegyrica, sermonem de defectu pluviæ, & Apologiam pro Origene.*

316. FL. CONSTANTINUS, cognomento Magnus, è gente Claudiâ, Constantii Chlori Imp. ex Helenâ conjuge filius unicus, Britanniam nostram ortu suo nobilitâsse dicitur: ita enim suadere videtur (ut de recentioribus jam non agamus) Panegyristæ * locus oratione ad ipsum habitâ. *Liberavit ille Britannias servitute, tu etiam nobiles illuc oriundo fecisti.* Quanquam, ut quod verum est, fateamur; non desint Scriptores haud contemnendi, qui Naisso Dardaniæ Illyricæ oppido ortum tradunt. Natus est tertio Calend. Martii an. cclxxii. Anno cccvi. octavo Calend. Augusti, Patre Eboraci mortuo, in Imperatorem levatus: & sint licet, qui nativitatis ejus gloriam Genti nostræ invideant, sumptæ tamen hîc purpuræ, imperiique honorem negare non possunt. *O fortunata, & nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Constantinum Cæsarem prima vidisti!* inquit ipsomet audiente Eumenius Rhetor *. Anno cccxii. exercitum in Maxentium ducenti duæ visiones cœlitùs factæ sunt, crucis una è cœlo post meridiem rutilantis, altera ipsius Christi crucem dextrâ tenentis, noctu dormienti apparentis, victoriæ mox repor-

* Paneg. Maxim. & Const. dict. p. 3.

* Panegyric. Constant. p. 94.

reportandæ, quodque longè majus est, conversionis æternæque salutis per Christum crucifixum consequendæ fidelis prænuncii. Unde devicto ad Pontem Milvium Maxentio, ipse caput Christo submisit, fidem Christianam amplexus. Hinc evulgata in gratiam Christianorum edicta; Pax Ecclesiæ reddita; Ecclesiæ exstructæ, donariis & reditibus auctæ; (de donariis Magnæ Ecclesiæ CP. concessis, & vestimentis Imperialibus super sacram mensam positis, nec ab Imperatore nisi publice, & in magno Domini nostri festo usurpandis, mira plane nec trita narrat * Constantinus Porphyrogenneta, seque ex antiquâ Historia ἐκ ἀπορρήτων λόγων γεγραμμένα hausisse tradit) honores Episcopis Clericisque delati. Anno cccxvi. decennalia celebravit, cccxxv. vicennalia. Imperii Romani Monarcha factus, & jam deletis hostibus, & pace Orbi Romano datâ, ad res Ecclesiæ procurandas, convocatis undique Episcopis impensiori studio animum adjecit, διὰ τὸ κοινὸς ἅπασιν ἐκ θεοῦ τεθεσπισθῶς, inquit Eusebius *, *veluti communis omnium Episcopus à Deo constitutus.* Eodem anno missis undequaque literis, Episcopos ad Concilium Nicænum convocavit; quorum consessus præsentiâ suâ ornavit, disputationes patientissimè audivit, propositas quæstiones sedulò expendit, dubia ingenii acumine solvit, lites & dissidia prudentiâ compescuit, certantes inter se suasu & consilio ad concordiam revocavit, denique saluberrima decreta auctoritate suâ munivit, palàm denuncians Synodi sententiam non aliter ac τῷ θεῷ γνώμην ἢ ἐξουσίαν τῆς θείας οἶδε ἀληθῶς ἐστηλῶν, libenter esse suscipiendam. Et certè, quamvis subdolis Eusebii Nicomedienses, aliorumque artibus postea deceptus ea quandoque fecerit, quæ Arianis favere viderentur; decretorum tamen Nicænorum quoad vixit, tenacissimus erat. Obiit pientissimus hic, & (quo eum elogio ornant sequiores Græci) ἰσαπόστολος, Imperator, impetrato priùs ab adstantibus Episcopis baptismo, manu ut videtur, Eusebii Nicomedienses, utpote loci illius Episcopi (licet id nec Eusebius, nec Socrates, Sozomenus vel Theodoritus referant) Achyrone in Nicomediæ suburbano ipsis Pentecostes solenniis, undecimo Calend. Junii, anno Chr. cccxxxvii. ætatis suæ 66. Imperii verò 30. cum decem mensibus, Constantinopoli in vestibulo Basilicæ SS. Apostolorum, quam ipse construxerat, sepultus. Inter virtutes animique ornamenta, quibus longè supra purpuram effulgebat, Eruditio, Elegantia, Comitas, teste Aurelio Victore * homine Gentili, illum ad usque astra votis omnium subvexêre. Nec aliter de eo Sext. Aurel. Victor †, seu quisquis tandem fuerit Epitomes autor; quòd nutrire artes bonas, præcipue studia literarum, legere ipse, scribere, meditari solebat. Summus certè fuit doctorum Patronus, ipse non vulgariter eruditus. Hinc declamationes seu conciones, quas de gravissimis etiam argumentis crebras habuit; quibus meditandis totas interdum noctes vigil traduxit. De his videndus Eusebius de Vit. Constant. l. 4. c. 29. Quin & extremo vitæ die ipsi jam impendente, funebrem quandam orationem in consueto Auditorio reciravit; cujus summa capita refert Eusebius l. 4. c. 55. *Epistolas* & *Orationes* componebat plurimas, quas è Latino sermone Interpretes ad id muneris designati in Græcum transtulerunt. Ex his (ut constitutiones de personis & rebus Ecclesiasticis, quæ Codicis Theodosiani libro ultimo continentur, jam taceam) extant hodie

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Administ. Imp. c. 13. p. 24.

* De vit. Constant. l. 1. c. 44.

Ep. ad Alexand. ap. Socrat. l. 1. c. 9.

* De Cæsar. c. 40.

† Epitom. c. 60.

Oratio ad Patres in Synodo Nicænâ, ap. Euseb. vit. Constantin. l. 3. c. 12. Aliam ab hâc & multò prolixiorem exhibet Gelasius Cyzic. Hist. Concil. Nicæn. l. 2. c. 7. quam tamen potiùs ex Historici ingenio fictam, quàm reverâ à Constantino habitam meritò quis suspicari possit.

Oratio ad Sanctorum Cœtum, de quâ vide sis Eusebium ubi supra, cap. 32. Extat cum notis Henrici Valesii ad finem librorum de Vitâ Constantini, quibus subjici solet.

Epistolæ plures. Scripsisse Constantinum Epistolas penè innumerabiles, sibique in animo fuisse eas separato volumine colligere Autor est Eusebius ib. c. 24. quod aut nunquam præstitit, aut Collectio ista jamdudum periit. Nos ut damnum illud aliquo saltem modo resarciamus, Epistolarum quæ superstites

SÆC. IV. ab An. CCC.

stites sunt, indicem, quibusque in locis dispersæ habeantur, hic subjiciemus.

Epistola ad Melchiadem Episcopum Romanum de Synodo Romæ habendâ in causâ Cæciliani. Extat ap. Euseb. Hist. Eccles. l. 10. c. 5. & Concil. Tom. i. Col. 1405.

Ad Ælaphium seu *Ælianum Africæ Vicarium de Synodo Arelatensi*, quam primus extulit Petrus Pithæus. Extat etiam Concil. Tom. i. Col. 1421.

Ad Chrestum Syracusanorum Episcopum, ap. Euseb. loc. cit. & Concil. Tom. i. ib.

Ad Episcopos, qui Synodo Arelatensi interfuerunt, in Appendice ad Optat. Edit. *Paris.* & Concil. Tom. i. Col. 1420.

Ad Probianum Africæ Proconsulem de Ingentio ad se transmittendo, ap. Augustin. Ep. 68. & contra Cresconium. l. 3. & Concil. Tom. i. Col. 1439.

Ad *Celsum* Africæ Vicarium de suo in Africam adventu ob Schisma Donatistarum, in Append. Optatianâ, & Concil. Tom. i. Col. 1440.

Ad Episcopos Africæ & plebem Catholicam de Schismate Donatistarum, in locis supradictis.

Ad Cæcilianum Carthaginis Episcopum de Eleemosynâ distribuendâ, apud Eusebium l. 10. c. 67.

Ad Anulinum de Immunitate Clericorum. Ibidem.

Ad Eunalium Africæ Vicarium de Sententiâ adversùs Donatistas latâ. Habetur inter Acta Coloquii Carthag. cap. 516.

Ad Nicomedienses de pace Ecclesiæ à se summo studio procuratâ. In Appendice Optatianâ.

Ad Athanasium Epistolæ II. altera *in gratiam Arii*, altera *de inimicorum suorum insidiis.* Habentur apud Athanasium Apol. 2. p. 604, 609.

Ad Joannem Meletianorum ducem, de unione cum Athanasio fœliciter factâ. Ibid. p. 611.

Ad Episcopos Synodi Tyriæ, quâ eos Constantinopolin evocat. Ibid. p. 622.

Edicta II. *de Pace ac Libertate Christianis concedendâ*, apud Eusebium l. 10. c. 5.

Epistola ad Optatianum Porphyrium, Panegyrici poematis conditorem, extat inter Marci Velseri opera Poematio præmissa.

Ad Zuzium, Gallicum, & cæteros in Africâ Episcopos missa cum scripto Episcoporum Numidarum. Ibidem.

Ad Provinciales de falso cultu Polytheismi, quæ & Epistolæ formam, & legis vim habet. Ext. ap. Euseb. de Vit. Constant. l. 2. à cap. 48. ad cap. 60.

Ad Alexandrum & Arium, ap. Euseb. ib. à cap. 64. ad 73. Socrat. l. 1. c. 7. Gelas. l. 1. c. 4.

Ad Alexandrinos de rebus gestis in Nicænâ Synodo, ap. Socrat. l. 1. c. 9. Gelas. l. 2. c. 36.

Ad Episcopos & Plebem de Ario & Arianis, dictis locis.

Ad Ecclesias de Synodo Nicænâ, ap. Euseb. ib. l. 3. à cap. 17. ad 20. Socratem & Gelasium locis citatis.

Ad Nicomedienses de Eusebio & Theognide, fragmentum habetur ap. Theodorit. l. 1. c. 20. integra extat ap. Gelas. l. 3. c. 2.

Ad Arium & Arianos, ap. Gelas. l. 3. c. 1.

Ad Theodotum Episcopum (ut opinor) *Laodicensem*, ap. Gelas. l. 3. c. 3.

Ad Eusebium Cæsariensem IV. prima de Ecclesiarum ædificatione, ap. Euseb. de Vit. Constant. l. 2. c. 46. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. secunda de sede Antiochenâ, ap. Euseb. ib. l. 3. c. 61. tertia de Sermone in Paschate habito, ib. l. 4. c. 35. quarta de conficiendis sacris Codicibus, ib. l. 4. c. 36. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 16.

Ad Macarium Episcopum Hierosolymitanum II. prima de Martyrio Servatoris Hierosolymis ædificando, ap. Euseb. ib. l. 3. c. 30, 31, 32. Socrat. l. 1. c. 9. Theod. l. 1. c. 17. Secunda de Mamre, ap. Euseb. ib. l. 3. c. 52, 53.

Ad Arium de reditu suo, ap. Socrat. l. 1. c. 25.

Ad

SÆC IV. ab An. CCC.

Ad Antiochenos de Eusebio, ap. Euseb. ib. l. 3. c. 60.
Ad Synodum Antiochenum de eodem, ib. c. 62.
Epistola, seu *Edictum adversùs Hæreticos*, ib. c. 64, 65.
Ad Synodum Tyriam, ib. l. 4. c. 42. Socrat. l. 1. c. 34. Theod. l. 1. c. 39.
Ad Saporem Persarum regem pro Christianis, ap. Theod. l. 1. c. 25.
Ad Alexandrinos in gratiam Athanasii, cujus solummodò fragmentum habetur ap. Theod. l. 1. c. 27. Integra habetur apud Athanas. Apol. 2.

His addi possunt *Edicta* quamplurima rem Ecclesiasticam spectantia, quæ in Codice Theodosiano, & alibi asservantur.

HOSIUS, gente Hispanus, Cordubæ, Senecæ & Lucani natalibus inclytæ, in provinciâ Bœticâ Episcopus, sub persecutione Maximiani confessione nobilis. Interfuit Synodo Illiberi habitæ anno cccv. seu ex Ferdin. Mendozæ * calculo ccc. vel ccci. Apud Constantinum M. summâ in gratiâ multos annos floruit, eique erat à sacris Consiliis; ab eo ad Synodum Arelatensem anno cccxiv. evocatus, ab eodem anno cccxxiv. Alexandriam ad sedandam controversiam Arianam cum literis missus. Sequente anno principem in Nicæno Concilio locum tenuit, ejusque decretis primus subscripsit; quod ex Athanasii Synodico notat Socrates †. Hunc honorem sustinuisse illum tanquam Romani Pontificis legatum, inane est Baronii, aliorumque somnium. Negat id ex ipsis Pontificiis Fr. Bivarius ‖, qui Hosium tantùm nomine suæ Provinciæ subscripsisse, præsidisque officio functum ob præclaræ ipsius doctrinæ & confessionis merita contendit; duosque alios doctos pariter ac graves scriptores ex Hispanis sibi hâc in parte ὁμολόγους adducit. Anno 347. Synodo Sardicensi præsidebat, ejusque præcipuè curâ ac prudentiâ XX Canones conditi sunt. Tanto certè apud omnes in honore fuit, tanta pollebat autoritate, ut Ariani illum per fas & nefas in partes suas pertrahendum esse meritò judicarent. Variè ab iis tentatus est, sed frustra. Demum anno 356. exilio Syrmiensi multatus, anno proximo exilii & ærumnarum pertæsus, adhibitis etiam fidiculis & tormentis fractus, homo jam centenarius, *nimiumque sepulchri sui amans*, ut Hilarii * de eo verbis utar, manus dedit; & Arianæ formulæ blasphemæ quidem, (si modò ista fuerit, quam refert Hilarius) quin &, si non fallat titulus, ab ipso compositæ subscripsit. Utut sit, constat liquidò Hosium cum Arianis communicâsse; quem etiam tradit Philostorgius †, non modò τὸ ὁμοούσιον, sed & Athanasium damnâsse; reclamante tamen & disertè id negante ipsomet Athanasio ‖. Mitto quæ de ejus in Hispaniam reditu, furore seu insanâ crudelitate erga Catholicos, denique infœlici exitu habent Marcellinus & Faustinus è schismate Luciferiano tempore Theodosii Imp. Presbyteri, atque ex iis Appendix ad Ildefonsum de Scriptoribus Ecclesiasticis. Testis omni exceptione major est Athanasius *, Hosium moriturum Arianorum in se vim protestatum esse, eorum Hæresin condemnâsse, & à quoquam probari aut recipi vetuisse. Obiisse videtur Abrahamicus ille senex, ὁ ἀληθῶς Θεοῦ, uti de eo Athanasius †, anno 361. centenario major, postquam sedem suam Episcopalem ferè 70 annos tenuisset. Etenim sexagesimum à confessione sub Maximiano annum jam agebat, cum vis ei ab Arianis Syrmii inferretur; nec tempore Synodi Illiberitanæ illum recèns tunc Episcopum factum esse rectè observat Ferd. Mendoza ‖, quod in subscriptionibus hujus Synodi nomen non postremo, sed medio (i. e.) undecimo loco reperitur. Ex Epistolis ejus unica hodiè supereſt, scripta ad *Constantium Imperatorem* ap. Athanas. Epist. ad Solitarios; illustre quidem fidei, pietatis, & fortitudinis monumentum. Ejus quoque opera condita est Nicænæ fidei formula, fatentibus ipsis Arianis ap. Athanas. loc. cit. Epistolam ejus de laude Virginitatis ad Sororem suam pulchro ac diserto comptam eloquio memorat Isidorus Hispalensis, de Scriptor. Ecclesiast. c. 1. sed vereor ne dudum periit.

316.

* Comment. in Concil. Illib. l. 1. c. 2.

† L. 1. c. 13.

‖ Comment. in Dextri Chron. ad an. 324.

* De Synod. col. 360.

† L. 4. c. 3.
‖ Ep. ad Solitar. p. 651.

* Loc. cit.

† Ibid.

‖ Ubi supra cap. 11.

T EUSEBIUS,

SÆC. IV. ab An. CCC. 324.

EUSEBIUS, *Nicomedienſis* dictus, Julianum Imp. qui puer adhuc ſub eo educatus erat, genere, ut opinor, materno longiùs contingebat. Vid. Ammian. Marcell. l. 22. inter Luciani Martyris diſcipulos fuit, inde *Colluccianiſtæ* titulo ab Ario inſignitus. Primùm Beryti in Syriâ Epiſcopus, inde Nicomediam, imperii Orientalis tunc temporis ſedem, veluti Romæ æmulam, nuper à Diocletiano mirè exornatam, vir ſupra modum ambitioſus transferri ſe curavit. Arium vulgatâ ſuâ Hæreſi ab Epiſcopo proprio damnatum & ejectum in clientelam ſuam recepit; amicitiam cum eo & communionem coluit, ejuſque cauſam miſſis ubique literis gnaviter egit. Idem prorſus cum Ario docuit, filium nempe non modò κτιστὸν ἢ ἐξ ὑποκειμένου ἢ γενητὸν τῇ οὐσίᾳ, ſed & alterum ab ingenito verè eſſe, & non ejus ſubſtantiâ factum, nec ullo modo participem naturæ illius, nec è ſubſtantiâ ejus exiſtentem, verùm naturâ & virtute prorſus diverſum, ad perfectam licet ſimilitudinem naturæ virtutiſque opificis ſui conditum. Eadem porro dogmata docere non contentus, totius factionis dux ac ſignifer evaſit, omniumque malorum, quæ in Athanaſium machinabantur Ariani, ἀρχηγὸς unicus. Inde Arii Sectatores vulgò *Euſebiani*, & οἱ περὶ Εὐσέβιον dicti. In Nicæno Concilio ab Ario ſtetit, donec ſententiam ejus plenis patrum ſuffragiis damnatam videns, ipſe fidem Synodicam amplexus eſt; quo non obſtante, tertio poſt Synodum menſe cum novas turbas moliretur, Nicænæ fidei contraria palàm prædicaret, Arianæ factionis homines hoſpitio exceperit, ſeque illorum malitiæ ſocium ac participem adjunxerit, Imperatoris juſſu in exilium mittitur: indignante etiam Conſtantino, quòd durante nupero civili bello non ſolùm exploratores contra ſe emiſerat, & propemodùm armatum miniſterium Licinio præbuiſſet, ſed & tyrannicæ crudelitatis conſecraneus, multorum Catholicæ Eccleſiæ Epiſcoporum cædis autor exſtitiſſet, uti Conſtantinus* Epiſtolâ ad Nicomedienſes apertè teſtatur. Poſt exactum in exilio triennium, oblato pœnitentiæ libello, & Nicænæ fidei ſe plenè conſentire profeſſus, ab exilio revocatur, ſedique ſuæ reſtituitur. Mortuo demum Conſtantino, Ariani Conſtantium filium multò ſibi faventiorem experti ſunt: ſub cujus ferè regni primordiis, anno cccxxxviii. Paulo ſede Conſtantinopolitanâ per vim depulſo, Euſebius ſemper ſui ſimilis, relictâ Nicomediâ, regiæ urbis throno ſe protinus ingeſſit. Obiit tempore Synodi Antiochenæ, anno circiter 342. Ex *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, unicam *de Ario, ejuſque dogmatibus* conſervavit nobis Theodoritus l. 1. c. 6. *Aliam* memorat Ambroſius† in Concilio Nicæno lectam, in quâ hujuſmodi argumento uſus eſt Euſebius. *Si verum*, inquit, *Dei filium & increatum dicimus, ὁμοούσιον cum Patre incipimus confiteri. Hinc vocabulum illud Symbolo ſuo inſerendi occaſionem Patres Nicæni arripuerunt, quia id adverſarius formidini eſſe vidiſſent; ut tanquam evaginato ab ipſis Hæreticis gladio nefandæ Hæreſeos caput amputarent.* Neque alius forſan ab hâc Epiſtolâ fuit *libellus* iſte, quem coram Synodo Euſebium protuliſſe narrat Euſtathius Antiochenus*, ejuſque blaſphemiæ certiſſimum argumentum vocat; qui palàm recitatus cunctis audientibus, ob doctrinæ pravitatem, immenſum dolorem attulit, adeoque in omnium conſpectu diſcerptus eſt. Non enim fuiſſe Euſebii Cæſarienſis *Symbolum*, quod vult doctiſſimus Valeſius†, vel inde liquet, quòd Formula Euſebiana, quæ in Epiſtolâ ejus ad Cæſarienſes etiamnum extat, ne leviſſimam quidem blaſphemiæ aut impietatis umbram contineat; quin potiùs & ab Imperatore, & à totâ Synodo probata fuerit; ut ipſemet in eadem Epiſtolâ clariſſimè teſtatur.

Ep. a p. Theod. l. 1. c. 6.

* Ap. Theod. l. 1. c. 20.

† De Fide l. 3. c. 7.

* Ap. Theod. l. 1. c. 8.

† Annot. in Theod. p. 10.

325.

EUSTATHIUS, Side urbe Pamphyliæ maritimâ ortus eſt, quem Nicetas Choniates*, neſcio quâ auctoritate ductus, è Philippis Macedoniæ urbe originem traxiſſe tradit. Claruit anno 325. Primùm Berææ in Syriâ, deinde Antiochiæ Epiſcopus ab ipſis Patribus in Nicæno Concilio conſtitutus, referente eodem Nicetâ†; quod quidem in prioribus hujus Synodi ſeſſionibus factum eſſe oportet. Primus omnium, inquit Theodoritus*, Conſtantino Synodi nomine Panegyricum dixit, Euſebio Cæſarienſi id munus tribu-

* Theſ. Orthod. Fid. l. 5. c. 9.

† L. 5. c. 6.

* L. 1. c. 7.

entibus

entibus aliis. Alexandro autem Alexandrino id adſcribente Niceta ‖. MS. quidam Theodoriti Codex Allatianus, cui conſentit Hiſtoriæ tripartitæ Auctor, habet tam Euſebium quàm Euſtathium Imperatorem præliminari oratione ſalutaſſe. Fidem Catholicam omni conatu Euſtathius propugnavit, acerrimus Arianorum hoſtis, quem idcircò ſedem Antiochenam diu tenere non paſſi ſunt. Revocatus ab exilio Euſebius Nicomedienſis, & Theognis Nicenus coacta apud Antiochiam Synodo Euſtathium ante omnia deponendum cenſuerunt; ac primùm accuſante illum Cyro Beræenſi Epiſcopo, tanquam Sabelliani dogmatis fautorem criminantur, quod ex Georgio Laodiceno refert Socrates *; qui tamen Georgium, veluti parùm ſibimet hâc in re conſtantem coarguit: deinde fœdæ libidinis crimen ei objiciunt, & hoc pacto ſcenam inſtruunt. Conductam infamem mulierculam cum infante uberibus admoto in Synodum introducunt impudenter vociferantem, & adhibito in fabulæ fidem jurejurando affirmantem, ſe ex Euſtathii concubitu infantem iſtum peperiſſe. Judices ſine morâ in virum ſanctiſſimum ſententiam dicunt; & re quantocyùs ad Imperatorem delatâ, ejus juſſu Trajanopolim Thraciarum urbem relegatur Euſtathius. Tertiam his adde ex Athanaſio * calumniam, nempe Euſtathium in Imperatoris matrem fuiſſe contumelioſum, Helenam intellige, quæ hoc tempore in Oriente verſabatur. Referunt id Baronius †, Petavius ‖, aliique ad an. 340. Athanaſii * Hieronymique † teſtimonio præcipuè nixi, qui Euſtathium ſub Conſtantio in exilium miſſum fuiſſe ſcribunt. At verò contigiſſe hæc ſub Conſtantino non diu poſt Euſebii Nicomedienſis reditum nempe circa an. 329. vel 330. teſtes ſunt Socrates ‖, Sozomenus *, Theodoritus †, & Philoſtorgius ‖, idque multis firmatur argumentis. 1°. Euſebii Cæſarienſis ad ſedem Antiochenam electionem in Euſtathii depulſi locum hoc tempore factum fuiſſe, ipſius Conſtantini literæ & capitis Euſebiani titulus clariſſimè demonſtrant. 2°. Flaccillus, tertius, aliis quartus Antiochiæ poſt Euſtathium Epiſcopus Synodo Tyri anno 335. vivente adhuc Conſtantino, habitæ, interfuit, ut ex Epiſcoporum Ægypti ad Dionyſium Comitem, & ipſius Comitis ad Euſebianos literis hujus Synodi tempore ſcriptis luculenter conſtat. 3°. Meletius, quem anno 360. in Epiſcopatu Antiocheno ſucceſſiſſe conſtat, ad hanc ſedem 20. poſt Euſtathii depoſitionem annis tranſlatus eſt, ut ex Theodorito * colligi poteſt. 4°. Differte teſtatur Socrates † Euſtathium περὶ ὀλίγον, exiguo temporis ſpatio Antiochenam Eccleſiam rexiſſe, quod falſum omnino foret, ſi in eâdem à Concilio Nicæno ad Conſtantii tempora, multò magis ad an. 340. permanſiſſet. Ex his manifeſtiſſimum ſit, mendam in Athanaſio & Hieronymo cubare, ac Conſtantii nomen pro Conſtantino irrepſiſſe, quod & Sophronius Hieronymi interpres, & antiquiores Hieronymi editiones agnoſcunt: & proinde errare ipſum Baronium *, qui temerè pronunciat, Socratem, Sozomenum, Theodoritum, alioſque hos ſecutos de Euſtathio omnino errare videri, dum ipſum à Conſtantino Auguſto in exilium amandatum eſſe dicunt. Quocirca Baronium meritò reprehendunt Cl. Valeſius †, & Jac. Gothofredus *, ejuſque argumenta diluunt. Sed his miſſis ad Euſtathium redeamus, cujus innocentia & nefariæ inimicorum inſidiæ clariſſimè tandem detectæ ſunt. Etenim miſera illa mulierecula in gravilſimum morbum lapſa, palàm faſſa eſt, ſe ad fabulam agendam mercede fuiſſe conductam, & ſolummodò in nomine Euſtathii prævaricatam; Euſtathium quippe quendam fabrum ærarium infantis patrem fuiſſe. Obiit exul ſanctiſſimus Confeſſor Trajanopoli in Thraciâ, ubi & conditus eſt. Alius ut ſit à noſtro, oporter, Euſtathius Antiochenus à Joviano revocatus, à Valente iterum in Bizuam Thraciæ oppidum relegatus; de quo Socrates *, Sozomenus †, alii. Præclaro quidem encomio Euſtathium noſtrum effert Athanaſius *, Ἀνὴρ ὁμολογητὴς ἡ τῶν πάντων εὐσεβὴς, πολὺς ὢν ζηλῶν ὑπὲρ τ ἀληθείας. *Vir confeſſione clarus, religione pius, qui magno zelo pro veritate dimicavit, & Arianam Hæreſim odio proſecutus eſt.* Commendat illum Sozomenus †, tum ob alia, tum quod eſſet ὃν ἐυγλωττίᾳ διαφόρως θαυμαζόμενον, *eloquentiæ cauſâ meritò admirandus; quemadmodum*, inquit, *ex libris ejus qui hodie extant, licet cognoſcere*,

SÆC. IV. ab An. CCC.

‖ Ibid. c. 7. Vid. Valeſ. Annot. in Theod. p. 9.

* L. 1. c. 24.

Vid. Theod. l. 1. c. 21.

* Epiſt. ad Solit. p. 629.
† Ad an. 324. N. 144. an. 340. num. 21.
‖ Dogm. Theolog. Tom. 2. l. 4. c. 4.
* Loc. cit.
† De Script. c. 85.
‖ L. 1. c. 24.
* L. 2. c. 19.
† L. 1. c. 21.
‖ L. 2. c. 7.
Vid. Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 3. c. 69, 70, &c. Ap. Athan. Apol. 2. p. 618.
* L. 2. c. 31.
† L. 6. c. 13.

* Not. ad Martyrol. Jul. 16.

† Annot. ad Euſeb. de Vit. Conſtant. l. 3. c. 59.
* Differt in Philoſ. l. 2. c. 7.

* L. 4. c. 13, 14.
† L. 6. c. 13.
* Ep. ad Solit. p. 629.
† L. 2. c. 19.

SÆC. IV. ab An. CCC. ἀρχαιότητι φράσεως καὶ σεμνότητι νοημάτων, καὶ ὀνομάτων κάλλει καὶ χάριτι ἀπαγγελίας ἐνδοκιμοῦσι, qui tum *ob priscum eloquentiæ genus, & ob gravitatem sententiarum, tum ob verborum elegantiam, & in rebus explicandis venustatem magnopere probantur.* Ex his supersunt,

Oratio brevis ad Constantinum Imp. in Nicænâ Synodo. Extat, si modò genuina sit, apud Gregorium Presbyterum Oratione de Patribus Nicænis, quam Latinè exhibet Surius Julii X. Num. 6. Gr. Lat. Auctuar. Combefis. Tom. II. p. 547.

Commentarius in Hexaemeron; primus Græcè & Latinè edidit, notasque uberiores & collectanea addidit Leo Allatius, *Lugd.* 1629. 4°. Non levem huic operi litem movent eruditi, & meritò quidem: Etsi enim in quibusdam locis argumentum, quod in se susceperat, satis commodè pertractet Autor, majori tamen sui parte claudicat opus, ineptis fabulis de Beatâ Virgine, ejusque Parentibus (ut alia jam taceam) ex Jacobi Proto-evangelio depromptis, ab Eustathii doctrinâ, judicio, gravitate alienis, refertissimum. Nec ego puto quenquam sani judicii affirmare, vel Jacobi Evangelium Eustathii ætatem sapere, vel Eustathium virum quidem gravem atque eruditum istud suo calculo approbâsse. Suspicari forsan licet totam illam de Beatâ Virgine, aliisque quæ sequuntur fabulam, à recentiori manu accessisse. Certè integra ista periodus à paginâ 68. ubi de Jacobi Patriarchæ filiis agit, usque ad paginam 75. ubi eandem materiam denuò resumit, satis ἀπροσδιόνυσος videtur, & in locum non suum importunè intrusa: demptâ enim hâc parte reliqua optime cohærent. Vidit hoc Impostor, ac proinde fabulosam narratiunculam hâc cautione claudit, se hæc tantum ὡς ἐν παρόδῳ dixisse. Aut hoc dicendum est, aut integrum opus Eustathio abjudicandum; & utrumq; forsan à verò non longè abludit. Certè Eustathium nostrum hujusmodi opus elucubrâsse, nullus neque veterum, neque recentiorum nobis prodidit. Neque de auctore suo confidenter ut solet alias, loquitur qui primus edidit ipse Leo Allatius, nullo alio testimonio, nisi Codicum MSS. titulis nixus. Quam verò fallaces, quam incerti sæpius sint librorum MSS. tituli nemo nescit. Quisquis sit, vixit, saltem vixisse videri voluit, trigesimo Constantini anno, id est, anno Christi CCCXXXV. saltem sequenti. Neque tamen hoc modo sibi constat accurata supputandi ratio, cum ait pag. 55. à Christo (demus id de anno Dominicæ Passionis intelligi) ad trigesimum annum Constantini, numerari annos CCXLIX. Esto verò scriptor Eustathio coævus, at de interpolatione fabulisque eadem manet difficultas. Solvant nodum eruditi.

Dissertatio de Engastrimytho adversus Origenem, quâ acriter in Origenem, ejusque sententiam invehitur. Et quidem Eustathium inter primarios Origenis obtrectatores recenset Socrates *. Hanc Dissertationem Gr. Lat. edidit idem Allatius unà cum eruditissimo ejusdem argumenti Syntagmate loco & anno supradictis. Habetur etiam *Criticorum sacrorum Londini* impressorum Tomo octavo. Scripsit item, quæ interciderunt, saltem lucem adhuc non viderunt, præter infinitas Epistolas,

* L. 6. c. 13.

Librum de Animâ, cujus fragmenta quædam exhibet Theodoritus, Dialog. 1, 2, 3.

Sermonem sive *Homiliam in illud* Proverb. VIII. *Dominus creavit me initium*, &c. Fragmentum extat ap. Theod. Hist. Eccles. l. 1. c. 8. & plurima alia ap. eundem Dialog. 1, 2, 3. bina apud Facundum, lib. 11. c. 5. aliud apud Anastasium in Collect.

Interpretationem Psalmorum. Fragmenta aliquot in Psalmos xv. & xcii. extant ap. eundem Dialog. 1, 3. Citat etiam Theodoritus Dialog. 2, 3. Eustathium nostrum εἰς τὰς ὑπογραφὰς τῆς εὐλογίας, & εἰς τὰς ὑπογραφὰς τῆς ἀναλαμψεως, quæ pars fuisse videntur Commentariorum in Psalmos.

325. JACOBUS, ob summam rerum divinarum humanarumque scientiam *Sapiens* dictus, patriâ Mesopotamiensis, cui Antiochia Amygdonia (Nisibin Syri appellant) urbs in confinio Imperii Romanorum & Persarum sita, ortum dedit. Ab ineunte ferè ætate vitam egit duram ac solitariam, in sylvis

&

& montibus & ſpeluncis degens, continuò jejuniis, aſperrimiſque ſeverioris diſciplinæ officiis ſe exercens. Sub Perſecutione Maximini Confeſſione claruit; ad Patriæ Urbis Epiſcopatum tandem evectus. Anno cccxxv. Concilio Nicæno interfuit, doctrinæ orthodoxæ vindex primarius, τῶν ἐφθῶν ἀθρμαχόων δογμάτων, ὑπέ τε ἀεσιὺς ἡ τεθμαχῶ ἀπίσις φάλαγγῶ, inquit Theodoritus *, *ut fortiſſimus bellator & totius agminis princeps pro veris dogmatibus diſſertaturus.* Addit eo in loco Theodoritus illum junctis cum Alexandro ad Deum precibus, infauſtum illum exitum Ario imprecatum; enormi tamen errore hæc ad Alexandrum Alexandriæ Epiſcopum & Synodi Nicænæ tempus referens. Sub initium Principatûs Conſtantii circa an. cccxxxviii. Sapor Perſarum rex Niſibin Romanis tunc ſubditam arctâ obſidione cinxit; cujus omnes machinæ & tela ſancti viri precibus irrita evaſere: & cùm præterlabentis urbem fluvii, cujus curſum ingeſtis aggeribus Sapor inhibuerat, violento impetu murus corruiſſet, ab incolis Jacobi precibus animatis unâ nocte reædificatus eſt. Tandem in turri quâdam conſtitutus Deum oravit Jacobus, ut ciniphum & culicum turma in hoſtes emitteretur. Dictum factum. Equi enim, elephanti, cæteraque Perſarum jumenta, cùm animalculorum aculeos ferre non poſſent, ordinibus conturbatis, & excuſſis ſeſſoribus in fugam ſe dederunt. Ita Rex infœliciſſimus recedere coactus ignominiam pro victoriâ reportavit. Hæc pluribus Theodoritus, qui non uno loco teſtatur * Jacobum Apoſtolicis miraculorum donis claruiſſe, mortuos ſuſcitâſſe, futura prædixiſſe, aliaque ſtupenda feciſſe, quorum plura exempla profert Hiſtoriæ φιλοθεῖ capite primo. Vitam clauſit regnante Conſtantio, in urbe natali ſepultus; cujus ſacri corporis reliquias, teſte Gennadio †, Julianus Imp. Niſibin ingreſſus civitate efferri juſſit. Sozomenus * verò ſolummodò, ait Julianum illâc tranſeuntem, Niſibenis minatum eſſe, ſe nec opem illis laturum, nec legationem admiſſurum, nec in ipſorum urbem utpote ſceleratam, pedem priùs illaturum eſſe, quàm eos ad Gentilium religionem ſe tranſtuliſſe didiciſſet. Ego Theodorito † utpote viciniori potiùs credendum ſentio, qui tradit, Niſibi à Joviano Juliani ſucceſſore Perſis traditâ, incolas penè omnes urbe exceſſiſſe, & Epiſcopi ſui τῦ σφμάχυ corpus ſecum detuliſſe. Nullum illi inter Scriptores Eccleſiaſticos locum tribuit Hieronymus; quòd Opera ejus Hieronymi ætate, uti rectè obſervat Gennadius †, nondum è Syro ſermone converſa fuerint.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Hiſt. Religioſ. c. 1. Oper. Tom. 3. p. 768.

* Ubi ſupra, & Hiſt. Eccleſ. l. 2. c. 31.

† De Script. Eccl. c. 1.

* L. 5. c. 3.

† Hiſt. Relig. c. 1.

† Loc. cit.

Scripſit, eodem teſte, Opus ingens XXVI. libris conſtans, nempe *De Fide adversùs omnes Hæreſes, De Charitate generali, De Dilectione erga proximum ſpeciali, De Jejunio, De Oratione, De Reſurrectione, De Vitâ poſt mortem, De Humilitate, De Patientiâ, De Pœnitentiâ, De Satisfactione, De Virginitate, De Senſu Animæ, De Circumciſione, De Acino benedicto*, pro quo in Iſaia legitur, *non eſt exterminandus Botrus, De Chriſto quòd Filius dei ſit & conſubſtantialis Patri, De Caſtitate, adversùs Gentes, De Conſtructione Tabernaculi, De Gentium Converſione, De Regno Perſarum, De Perſecutione Chriſtianorum*, item *Chronicon* in quo divinarum Scripturarum authoritate eorum ora compreſſit, qui audaci ſuſpicione de Adventu Domini noſtri inaniter philoſophantur. De his verò plura dicere ſuperſedeo, quia ampliùs non extant. Habetur in Bibliothecâ Lugduno-Batavâ inter libros MSS. quos ex Oriente advexit Jacobus Golius num. 87. fol. Jacobi Epiſcopi Edeſſeni *Hexaemeron ad Conſtantinum*, ſeu *Hiſtoria Creationis & Creatarum rerum* Syriacè: an vero Jacobi noſtri opus ſit judicent alii: certe temporis ratio optime congruit. Næ verò illi lepidè nugantur, qui Jacobum noſtrum *Canonum* LXXXIV. *Arabicorum* Nicæni Concilii compilatorem faciunt. Canones iſtos poſt Juſtiniani Imp. ævum confectos eſſe pluribus confirmat Cl. Pearſonus Vindic. Ignat. par. 1. p. 187.

ATHANASIUS, Alexandriæ, urbium poſt Romam omnium celeberrimæ, parentibus honeſtis pietate & virtute conſpicuis natus eſt. Mitto quæ de eo adhuc puero Epiſcopi perſonam induente, baptiſinumque per ſacrum quendam ludum celebrante vulgò narrant. Fabulam certè eſſe & nunc & olim ſuſpicatus ſum. Primus hanc hiſtoriam extulit Rufinus, Scriptor ni- 326.

mis

SÆC. IV. ab An. CCC.

mis credulus, quique hæc ex solo auditu refert, ipse à re gestâ integro penè sæculo remotus: nec leve præjudicium videri debet rem adeò memorabilem omnes hujus ævi Scriptores latuisse, neminemque ante Rufinum de eo vel verbulum inaudivisse: neque alia desunt quæ idem suadeant argumenta; modò his immorari vellem. Sed cum Athanasio pergamus. Bonis literis institutus in Alexandri Episcopi contubernium ascitus est; qui illum Notarium deinceps habuit, & Diaconorum Primicerium postea constituit. In Synodo Nicænâ Alexandro Arium fortiter oppugnanti mirâ dexteritate suppetias tulit; & disputatione habitâ Hæretici versutias expugnavit: unde per totam vitam Arianos sibi quam infensissimos expertus est. Elapsis quinque post Synodum mensibus, mortuo Alexandro, anno cccxxvi. communi Catholicorum suffragio Ecclesiæ Alexandrinæ præficitur, ætatis suæ anno, ut videtur, vicesimo octavo. Munus sibi commissum quo minùs in pace diu obiret; inquies & obfirmata Eusebianorum malitia obstitit. Tentatis frustra variis calumniarum technis, tandem anno cccxxxiv. Cæsaream ab Episcoporum nonnullorum sibi infensorum Synodo eo loci coacta evocatur fidæ Arsenii Meletiani cujusdam Episcopi necis rationem redditurus. Verùm adesse noluit Athanasius, Episcoporum inimicitias veritus. Subiratus igitur Constantinus Imperator aliam Synodum anno sequente Tyri habendam indixit: ubi causam Athanasii aperte magis & γυμνῇ κεφαλῇ ventilare cœperunt Eusebiani; fictisque illum injuriæ, tyrannidis, stupri, homicidii Magicæ artis gratiâ commissi, confracti calicis mystici, sacrorum Codicum igni datorum, subversæ mensæ dominicæ, quin & illegitimæ ordinationis criminibus onerantes sede suâ depositerunt. Verùm Athanasius relictâ priùs Tyro Constantinopolim profectus, Imperatorem de fœdissimâ Episcoporum injustitiâ certiorem fecerat. Anno igitur cccxxxvi. Constantinopolim acciti Eusebianorum Antesignani novi cujusdam criminis Athanasium apud Imperatorem postulârunt, suggerentes comminatum eum esse, prohibiturum se, ne annona ex Alexandriâ Constantinopolim quotannis vehi solita mitteretur. Quâ accusatione motus Constantinus mox eum Treverim Galliæ Belgicæ urbem relegavit. Post annum integrum & sex circiter menses sublato e vivis Constantino, Constantini junioris literis dat. XV. Cal. Julias anno cccxxxvii. sedi suæ restituitur. Quem tamen anno cccxli. Synodus Antiochena renovatis calumniis secundâ jam vice deposuit, suffecto in ejus locum Gregorio Cappadoce, obscuro & nullius nominis viro. Verùm antequam ovile lupus invaderet; fugâ se Athanasius Romam contulerat, eò à Julio Episcopo evocatus; ubi à Synodo anno cccxlii. habitâ criminibus sibi intentatis absolutus est. Hâc in Urbe, aliisque Occidentis partibus, per aliquot annos hæsit; donec anno cccxlvii. decreto Synodi Sardicensis iterum absolutum & in integrum restitutum Constantius Imp. interpellante fratre Constante, Ecclesiæ Alexandrinæ reddidit. Verum iterùm nubes post pluviam. Anno cccliii. Synodi Arelatanæ, anno ccclv. Mediolanensis decretis iterum condemnatus, ac sede suâ deturbari jussus, anno sequente à grassante in Catholicos Alexandrinos Arianorum factione Ecclesia sua expellitur; ac pro eo Georgius Cappadox, Gregorii, qui diem dudum obierat, Gentilis, bipedum nequissimus, militari satellitio stipatus substituitur. Enormem hoc loco Dorothei Metropolitæ Monembasiæ, qui vulgari seu barbaro idiomate Synopsin Historiarum Græ-

* Συνοψ. διάκ. ce edidit, errorem notare liceat, ubi de Constantio sic loquitur *. Τῷ δὲ ιε. ἐβασίλευσε ρανδ. Χρόνῳ δ' αὐτῷ βασιλεύσαντι ἐξόρισε τὸν μέγαν Ἀθανάσιον εἰς τὴν Ἐγλιτέρραν, καὶ ἐχειροτονήθη Φῆλιξ ὑπ' αὐτοῦ. *Decimo quinto imperii sui anno magnum Athanasium in Angliam relegavit; ejusque in locum Felix ordinatur.* Ubi nulli dubium esse potest pro Athanasio Liberium intelligi debere, non in Angliam seu Britanniam, sed Beræam Thraciæ relegatum. Fugatus Athanasius in desertissimam Thebaidis solitudinem se recepit; in quâ usque ad mortem Constantii salvus delituit, orationibus, jejuniis, aliisque pietatis officiis, Epistolis & Apologiis concinnandis secure vacans. Imperante Juliano, ab exilio revocatus Synodum habuit de verâ significatione vocum οὐσίας & ὑποστάσεως statuendâ, deque lapsis Episcopis ad sedes suas recipiendis. Mox exul factus anno cccLxii. con-

spirantium

ſpirantium in ſe Gentilium & Arianorum inſidias non ſine ſummo capitis diſcrimine evaſit : de quibus feſtivè dixit; *Secedamus pauliſper, ô Amici ; nubecula eſt, quæ citò evaneſcet.* Anno cccLxiii. Jovianum Imp. Antiochiæ convenit, eique libellum de fide obtulit. Sub initia Imperii Valentis ad ſupplicium exiliumve à Præfecto Auguſtali quæſitus ſeſe occultavit: at evaneſcente hâc quoque nubeculâ quietus deinceps & ſecurus vixit. Tandem laboribus, ærumnis, moleſtiis fractus ſuccubuit : & ſanctiſſimam animam cœlo reddidit, anno Chriſti cccLxxi. Epiſcopatûs ſui xLvi. Ita enim Socrates * diſertè tradit: licet id Baronius †, eumque ſecuti ex Neotericis plurimi, in annum ſequentem rejiciant : quin & Proterius in Epiſtolâ ‖ ad Leonem Papam Athanaſium menſe Martio anni cccLxxiii. ſuperſtitem fuiſſe ſcribit. Vir erat omni virtutum genere cumulatiſſimus in tuendâ Catholicâ veritate conſtantis & invicti animi, ærumnis, periculis, difficultatibus cedere neſcii ; τοῖς μὲν πάνυ Adamas, τοῖς δὲ σιδήρειον Magnes : in cæteris diſciplinis non infœliciter verſatus, in Theologicis accuratiſſimus, Controverſiarum ſui ſæculi, ſi quis alius, callentiſſimus, doctrinæ Orthodoxæ Judex ſimul ac vindex acerrimus ; ad Conciones Eccleſiaſticas, & quæ ſacri ſunt muneris, maximè idoneus, & ut ſcitè Sozomenus *, ἅπας ἐκ παῖδὸς αὐτοδίδακτος, Summatim de eo ac planè elegantèr ὁ τῶν Σαλίμων †, ὄρος μὲν ὑπεροπτὴς ὁ ἐκείνου βίος καὶ τετράγωνος, νόμος δ' ὀρθοδοξίας τὰ ἐκείνου δόγματα. *Vita ipſius, morumque ratio Epiſcopatûs norma erat ; dogmataque ejus pro fidei Orthodoxæ lege habebantur.* De ſtylo ejus ità Photius *, κομψάς τι καὶ λαμπρὰς καὶ ἐν σαφεῖ συντιθεμένας, (Epiſtolæ Athanaſii) καὶ τὸ πιθανὸν σὺν τῷ χαρίεντος ἀνθοῦσας. *Eleganter ſimul & ſplendidè, clarèque compoſitæ ſunt, perſuadendi inſuper vi ac venuſtate floridæ.* Σαφῶς μὲν δεῖν παντὶ τῶν λόγων αὐτοῦ. *Diluciḍè dicit in omnibus ſuis ſcriptis.* Denique * μὲν ἐν φράσιν σαφὴς τ' δεῖν (in libris ſuis contra Arium) ὡς καὶ ἐν πᾶσιν, καὶ ἀπίστου καὶ ἀφελὴς, δεινῶς καὶ βαθὺς, καὶ λίαν τοῖς ἐπιχειρήμασιν αὐτοῦ, καὶ τὸ γόνιμον δ' αὐτῷ ἐν τύποις ἁλίσκει, ὅσον καὶ θαυμάσιον. *Dictio in his perſpicua, ut & in cæteris ejus omnibus ſobria item & candida, vehemenſque ac profunda, & argumenta validè torquens ; ejus verò ubertas in his ac fœcunditas admodùm ſanè fuit mirabilis.* Cæterùm quanto olim in pretio Athanaſii ſcripta habita fuerint, Coſmæ Abbatis piiſſimi præceptum Joanni Moſcho * datum teſtatur. *Cùm inveneris aliquid*, inquit, *ex opuſculis ſancti Athanaſii, nec habueris chartas ad ſcribendum, in veſtimentis tuis ſcribe illud.*

SÆC IV. ab An CCC.

* L. 4. c. 20.
† Ad an. cccLxxii.
‖ Edit. à Bucher. Com. in Victor. Can. Paſch. c. 2. p. 84.
Naz. Encom. Athan. Orat. 21. p. 392.
* L. 2. c. 17.
† Ibid. p. 397.
* Cod. 32. 139, 140.
* Prat. Spirit. c. 40.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

OPERA, QUÆ EXTANT, GENUINA.

Oratio contra Gentes.

Oratio de Incarnatione Verbi, quem librum ſecundum contra Gentes, cujus Hieronymus † meminit, eſſe conſtat.

† De Script. c. 87.

Contra Arianos Diſputationes ſeu *Orationes* V. Πεντάβιβλον contra Arianos vocat Photius, eaſque τεῖχιον κατὰ πάσης μὲν τῆς αἱρέσεως, ἐξαιρέτως δὲ τῆς Ἀρειανῆς, Trophæum adversùs omnes, potiſſimùm verò Arianam, Hæreſes eſſe dicit Cod. 140. (quem locum paulò integriorem, quàm in editis extat, exhibet Pet. Flecmannus in Append. ad Op. Athanaſ. p. 6.) earumque ſtilum, methodum, ubertatem, argumentationes, omnia denique mirè commendat ; ex his etiam ſeu ex fonte Gregorium Theologum, Sanctumque Baſilium limpidos ſuorum librorum contra Arii errores rivulos derivaſſe ſcribit. Cæterùm & in Codd. MSS. & apud Priſcos Scriptores mirum, quàm variet, & inter ſe miſceatur harum Orationum ordo. Ut alia exempla taceam, quartum ex iis citat Cyrillus Alex. * ſub nomine τῷ σοὶ ἁγίας τετάρτου λόγου τούτου, & iterum τῷ σοὶ ἁγίου τετάρτου λόγου τούτου. Tertiam Synodus Chalcedonenſis † ſimpliciter vocat Orationem contra Hæreſes. Quinta (quam nonnulli Cod. MSS. ἕκτον κατ' Ἀρειανῶν λόγον vocant, quinto loco repoſitâ Oratione contra Arium & Apollinarium inſcriptâ quæ infra habetur) quædam habet p. 322. quæ ſcriptam eſſe poſt certamina Neſtoriana ſuadere nonnullis videntur.

* Ep. ad Monach. Ægypt. in Actis Epheſ. Synod.
† Act. 16.

In

SÆC. IV. ab An. CCC.

In dictum illud, Omnia tradita sunt mihi à Patre, &c.

Ad Adelphium Episcopum contra Arianos Epistola; ut memoriâ lapsus sit Theodoritus *, qui loca duo ex Epistolâ ad Epictetum citat, quæ nonnisi in hâc ad Adelphium extant. Adelphius iste Onupheos Episcopus fuisse videtur, ab Arianis in exilium missus in Pisnabla Thebaidis; unde Confessorem eum non obscurè vocat Athanasius.

* Dial. 2. p. 92.

Epistola ad *Maximum Philosophum de Divinitate Christi.* Idem forsan hic Maximus, qui Gregorio Nazianzeno de fede CP. litem movebat, & ad quem duæ extant Basilii Epistolæ XL, XLI. quod librarios etiam inducere potuit, ut pro φιλόσοφον in quibusdam Codd. MSS. ὁμόσοφον reponerent.

Epistola ad Serapionem Thmuios in Ægypto Episcopum, *adversùs eos qui dicunt Filium creaturam esse*; in quâ compendio refert quæ fusiùs contra Arianos disputaverat.

Ad eundem, adversùs eos qui dicunt Spiritum S. esse creaturam.

Expositio Fidei.

Responsum ad Liberii Epistolam, cum Epistolâ Liberii (ista ἀκέφαλος est.)

Epistola ad Jovianum de fide, Synodi Alexandrinæ nomine scripta. Extat etiam ap. Theod. l. 4. c. 3.

Epistola de Synodi Nicænæ contra Hæresin Arianam decretis.

Epistola de sententiâ Dionysii Alexandrini adversùs Arianos.

Ad Fratres Orthodoxos Epistola Catholica.

Refutatio Hypocriseos Meletii, Eusebii & Pauli Samosateni circà τὸ ὁμοούσιον. Dubia admodùm nonnullis videtur.

Epistola ad Antiochenos: ex additamentis calci appositis videtur esse fragmentum alicujus libri, forsan Synodici cujusdam.

Epistola ad Epictetum Episcopum Corinthium adversùs Hæreticos, habetur etiam ap. Epiphan. Hæres. 77.

Epistola de Incarnatione verbi Dei adversùs Paulum Samosatenum.

Oratio de humanâ naturâ susceptâ ab unigenito verbo contra Arianos (quidam Codd. addunt) & Apollinarium, τόμος πρὸς Ἀρειανοὺς vocat Theodoritus *, librum de Incarnatione Gelasius †, librum de Trinitate & Incarnatione Synodus Sexta ‖, & Damascenus †.

Dial. 3.
† De duab. nat. c. 2.
‖ Act. 4. 9, 10.
† De Trisag.

De Incarnatione Domini contra Apollinarium.

Oratio de salutari adventu Christi contra eundem. Orat. de Incarnatione vocat Damascenus *, Orat. secundam contra Apollinarium Synodus Sexta †.

* De Orthod. Fid. l. 3.
† Act. 8.

Oratio contra gregales Sabellii de æternâ substantiâ Filii, & Spiritus S. cum Deo.

Oratio quòd unus sit Christus: hanc aliis probatam in dubium vocant Viri Cl. Montacutius * & Petavius †, duplici præcipuè argumento; 1°. Quòd stylus sit multò comptior & ornatior quàm Athanasianus esse solet. Sed hæc ratio mihi nulla est, Athanasium enim quandoque scripsisse κομψεύεσθαί τι καὶ λαμπρύνεσθαι ex Photio supra observavimus. 2°. Quòd tres hypostases in Trinitate confitetur, cùm Athanasius unicam agnoscere soleat. Esto. At aliter scribere potuit Athanasius post quæstionem de vocibus οὐσία & ὑπόστασις in Synodo Alexandrinâ sub Juliano habitâ determinatam; in quâ decretum est non esse damnandos trium ὑποστάσεων assertores, modò personas intelligerent; nec è contra, qui unam esse hypostasin (per hanc, οὐσίαν sive essentiam intelligentes) affirmabant. Et certè scriptam esse hanc Orationem post Marcellum ab Athanasio pro Hæretico agnitum (i. e.) post annum cccl vii. ex ipsi oratione liquet; in quâ Marcellus disertè damnatur. Denique ab Autore Catenæ in Lucam sub Athanasii nomine citatur.

* Not. in Euseb. adv. Marcell. in init.
† De Trinit. l. 1. c. 13.

Epistola ad Serapionem de morte Arii: integram ferè eam etiam exhibet Theodoritus l. 1. c. 14.

Apologia ad Imperatorem Constantium. Scripta est circa an. cccl vii.

Apologia de Fugâ suâ.

Apologia secunda de eâdem re.

Epi-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Epiſtola ad omnes ubique ſolitariam vitam agentes in ſeceſſu eremitico, ut & præcedentes Apologiæ, ſcripta. Tota haberi videtur primis duabus paginis, & cum voce ἀμὴν finiri, & dedicatoria eſſe librorum contra Arianos: Reliquum verò Operis à voce Αυτὶ alterius alicujus Operis ἀκεφάλω fragmentum eſſe. Certè infrà p. 652. dicuntur quædam præmiſſa, quæ in hâc epiſtolâ neutiquam reperiuntur. Sic Flecmannus *.

* Not in Athanaſ. p. 71.

Proteſtatio Populi Alexandrini anno cclvi. facta.

Epiſtola de Synodis Arimini & Seleuciæ, mortuo jam Conſtantio ſcripta.

Epiſtola ad Africanos Epiſcopos adversùs Arianos.

Epiſtola ad omnes ubique Orthodoxos: hanc in S. Athanaſii memoriam 2ª. die. Maii publicè legi ſolitam monet Scholion, quod in Codice quodam MS. habetur.

Epiſtola ad Joannem & Antiochum.

Epiſtola ad Palladium.

Epiſtola ad Dracontium.

Ad Marcellinum de interpretatione [ſeu titulis] *Pſalmorum.*

De Sabbatis & Circumciſione.

In illud, Quicunque dixerit verbum contra Filium, &c.

In illud, Profecti in Pagum, &c.

De Virginitate. Iſtius quidem argumenti librum conſcripſiſſe Athanaſium conſtat ‖. Verùm an is, qui nunc extat, genuinus ſit, jure merito dubitari queat.

‖ Vid. Theod. Hiſt. l. 2. c. 4.

Homilia de Semente.

Oratio contra omnes Hæreſes; de hoc ſermone an genuinus ſit, quidam, nullâ tamen redditâ ratione, dubitârunt.

Oratio in Aſſumptionem ſive Aſcenſionem Domini.

Oratio de Melchiſedeco. Flecmannus de eâ dubitat, quod in fine ejus mentio fiat Patrum Nicænorum quaſi τῶν ΧΤ καιρὸς γεγονότων: quod tamen Athanaſius circa poſtrema vitæ ſuæ tempore dicere potuit.

Ad Serapionem de Spiritu ſancto Epiſtolæ II. quæ nonniſi compendium exhibent Epiſtolæ ad eundem poſterioris ſupra memoratæ.

Contra Arianos λόγος σύντομος, qui ferè nihil aliud eſt, quam ἀποσπασμάτιον Orationis primæ contra Arianos.

Libellus Precum, ſeu Colloquia varia Arianorum cum Joviano Imp. Antiochiæ habita; quæ forſan non ſunt Athanaſii, ſed ex Actis publicis videntur deſcripta.

De Incarnatione Verbi Dei.

Reſponſum ad Epiſtolam Joviani Imp. cum Imperatoris Epiſtolâ.

Epiſtola ad Ammũn Monachum.

Epiſtolæ triceſimæ nonæ Feſtalis fragmentum.

Epiſtola ad Rufinianum.

Ad Luciferum Calaritanum Epiſtolæ II. Lat.

Epiſtola brevis ad Fratres ſolitariæ vitæ ſtudentes. Lat.

Fragmenta Commentariorum in Job & Pſalmos, ex Nicetæ Heracleotæ Catenis in Job & Pſalmos deſumpta: quæ tamen non immeritò forſan Spuria cenſeri poſſent.

Vita D. Antonii; hujus meminerunt Nazianzenus Orat. 21. p. 376. Hieronymus de Scriptor: c. 87. Socrat. l. 1. c. 21. quæ verò extat hodiè aut Athanaſii non eſt, aut multùm interpolata. Fatendum ſanè eſt plurima ex Athanaſii libro de vitâ Antonii loca à Palladio, Socrate, Damaſceno & aliis citata inibi reperiri; plurima tamen ibidem haberi nugatoria planè ac tanto viro indigna negari nequit. In Editionibus Athanaſii annum 1626. præcedentibus Latinè ſolum exſtitit; demum anno 1626. *Pariſ.* Græcè & Latinè prodiit, cùm à D. Hæſchelio Græcè priùs ſeorſim evulgata eſſet *Auguſtæ-Vindel.* 1611. 4°.

SÆC. IV. ab An. CCC.

SPURIA.

Synopsis S. Scripturæ; ab hodiernis Criticis unanimi ferè consensu Athanasio abjudicata: quòd si tamen Athanasii non sit, satis vetusti Scriptoris opus est.

Testimonia è Scripturâ de communi essentiâ Patris, Filii, & Sp. S. Stylus Athanasii non esse arguit; quid quod & Origenem ab Athanasio semper laudatum pessime exagitat, & Origenistarum Hæreseos meminit? quin & loca quædam Quæstionum ad Antiochum adducit.

Sermo in Passionem & Crucem Domini; juramentum omnino vetat, quod tamen in genuinis Athanasii Scriptis sæpe usurpatur.

Disputatio contra Arium in Synodo Nicænâ, Figmentum Monachi cujusdam delirantis sequioris ævi esse videtur, uti ex multis in ipsâ disputatione deprehensis indiciis patet. Nescio verò, quid sibi vult Casimirus Oudinus †, cùm Vigilio Tapsensi eam asscribat.

† Supplem. p. 31.

Sermo in Evangelium de Sanctissimâ Deiparâ Virgine, & Annunciationis ac Incarnationis mysteriis: post Hæreseos Monotheleticæ exortum scriptus, quippe quam sæpissimè exagitat.

Symbolum Athanasii; genuinum Athanasii opus non esse satis indicat, quòd nec ipse Athanasius, nec sequentium sæculorum Scriptor aliquis ante Theodulphum Aurelianensem libro *de Spiritu S.* p. 72. ejus meminerit, nec in Ecclesiis ante annum millesimum obtinuerit, neque ubique inclarescere cœperit, donec à Gregorii IX. Legatis circa an. 1233. in disputatione Constantinopoli habitâ sub Athanasii nomine testimonii loco prolatum fuerit. Sed de his plura alii, & nos alibi †. Non male forsan à Vigilio Tapsensi constructum, in Græcum sermonem demùm versum, & in Ecclesiarum Archivis diu latitasse, credi potest. Certè, quod Vigilium attinet, conjecturam firmat quod Theodulphus Aurelianensis *Symbolum* citet ex istis Athanasii libris, qui Vigilii Tapsensis esse jam certo dignoscuntur: quique in antiquo & probe noto Codice Floriacensi cum Vigilii libris adversus Nestorium & Eutychem conjunguntur.

† Vit. Athanasii Sect. 6. Num. 10.

Tractatus de Definitionibus, in quo Gregorius Nyssenus citatus reperitur, Maximum forsan autorem habet, inter cujus Opera à Combefisio edita locum sortitur.

Dialogi VII. *contra Arianos, Apollinaristas & Macedonianos*, in editione Heidelbergensi bifariam dividuntur, & ex iis quinque priores De S. Trinitate Dialogi inscribuntur, duo posteriores titulum habent Dialogi inter Orthodoxum & Macedonianum. Dialogi omnes ab aliis Maximo Monacho, aliis Etherio Tyanensi asscribuntur. Athanasii non esse certo certius est. Scripti enim sunt post exortam Hæresin Eutychianam. Vide plura in Theodorito.

Epistola cujusdam Præfationis loco scripta, in quâ motuum Ecclesiasticorum tragedia, cum XVII. sequentibus Capitulis. Etherii sunt; Photius * licèt manifestè lapsus Theodoreto asscribat.

* Cod. 46.

Quæstiones ex V. & N. Testamento CXXXVI. *ad Antiochum, & Responsiones totidem*, in quibus ipse Athanasius & Dionysius Areopagita citantur. Ex variis Patrum scriptis à studioso quopiam post ævum Monotheleticum collectæ videntur. Sequioris ævi fœtum esse vel exinde patet, quòd in iis Occidentales omnes Francorum nomine designentur.

Dicta & Interpretationes Parabularum Evangelii quæstionibus cxxxiii. totidemque Responsionibus comprehensa. Opus sequioris ævi.

Quæstiones aliæ XX. *cum Responsionibus totidem*; post enata inter Latinam & Græcam Ecclesias dissidia scriptæ videntur.

Disputationes cum Ario Laodiceæ habitæ, Lat. has esse Vigilii Tapsensis Episcopi omnibus jam notum est.

De

De Trinitate libri XII. Lat. in Editione Heidelbergenſi nonniſi ſeptem priores habentur, titulo *De unitâ Deitate Trinitatis libri* VII. *ad Theophilum.* Eundem Vigilium Auctorem habent. SÆC. IV. ab An. CCC.

Ad Monachos exhortatio. Lat.

Epiſtola ad Marcum Papam cum reſcripto Marci, eundem cum Decretalibus autorem habent.

De Paſſione Imaginis D. N. J. C. crucifixæ in Beryto Relatio ab iconodulis conficta paulò ante Synodum Nicænam II. in cujus actione quartâ citatur. Extat Græcè in Bibliothecâ Cæſareâ. Exemplar ejus MS. ab editis haud parùm diverſum, & multò auctius. Principium iſtius repræſentat Lambecius Comment. l. 1. p. 126. ut & verſionem antiquam Anonymam (ab Anaſtatianâ diverſam) integram p. 128. Ex hactenus recenſitis, *Quæſtiones ad Antiochum, Definitiones Theologicas, Diſputationem cum Ario Laodiceæ habitam, Exhortationem ad Monachos, De Paſſione Imaginis Domini, Epiſtolam ad Marcum Papam de unitâ Deitate Trinitatis* lib. vii. *Synopſin ſacræ Scripturæ*, apertè rejicit Bellarminus, & cum eo Labbæus aliique.

Declaratio Levitici.

Homiliæ VII. ab Holſtenio Latinè editæ.

Expoſitiones II. *de Incarnatione Verbi*, extant Lat. in Biblioth. PP. Tom. II.

Oratio in Occurſum Domini.

Orationes II. *in S. Paſcha.*

Oratio in Aſſumptionem Domini. Habentur hæ quatuor Gr. Lat. unà cum notis ap. Combef. Auctuar. Tom. I. p. 479. Certè ſunt in oratione primâ, quæ Hæreſin Neſtorianam & Eutychianam manifeſtò reſpiciunt. Duæ poſteriores Baſilii Seleucienſis eſſe videntur: Neſtorio tamen tribuit Garnerius.

S. Syncleticæ vita, Lat. ap. Bolland. ad Januar. 5. Græcè ap. Coteler. Vet. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. i. p. 201. In MSS. nonnullis Polycarpo cuidam Monacho aſcribitur.

Liber de Obſervationibus Monachorum.

Exhortatio ad Sponſam Chriſti. Utrumque opuſculum Latinè editum eſt ab Holſtenio, *Pariſ.* 1663. 4°. in Append. ad Cod. Regular.

Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos, ex Cl. V. Iſaaci Voſſii Bibliothecâ primùm editum Gr. Lat. *Pariſ.* 1685. 8°. cum Andreæ Arnoldi notis. Spurium verò eſſe plurima ſunt quæ ſuadeant, inprimis præcepta quæ inibi deprehenduntur Monachis data, de bonis renunciandis, de decimis exſolvendis, conjugium Clericis prohibitum, & Monaſticæ Regulæ mentio; ut de alto circa ejuſmodi librum veterum ſilentio nihil dicam. Athanaſii igitur cujuſdam junioris opus ſit neceſſe eſt, quod nec ipſe Cl. Voſſius mihi hâc de re coram agenti diſſimulavit. Cum verò Codex MS. quingentorum vel ſexcentorum annorum ætatem ferat, opuſculum eſt neutiquam contemnendum etſi Athanaſio noſtro non aſcribatur. Exorta tamen eſt hâc de re controverſia inter Cl. Arnoldum & Theologum quendam Rothomagenſem, uti ex Novellis Reipublicæ Literariæ menſ. Jul. p. 744. & Act. erudit. Lipſienſ. an. 1685. p. 511. nuper didicimus.

Commentarius in Pſalmos, qui ſub Athanaſii nomine, *Romæ* 1477. & *Tubingæ* 1515. inter opera ejus Latinè prodiit, Theophylacto debetur.

Opera, quæ non extant.

COmmentarii *in Eccleſiaſten, & Cantica Canticorum:* horum meminit Photius, Cod. 139.

Commentarii in Cantica Canticorum.

Contra Valentem & Urſacium liber.

Epiſtolæ ἐφραϊκαὶ.

Epiſtolæ aliæ plures.

Περὶ πίστεως λόγον τὸν μείζονα ſæpiùs memorat Theodoretus in Dialogis, & ex eo fragmenta quædam exhibet.

S ÆC. IV. ab An. CCC.

Τῶν ἁγιωτάτων πρὸς τὸν παῦλον λόγων. Idem meminit Hist. l. 2. c. 4. & exinde laciniam breviusculam exhibet.

Liber Synodicus, in quo nomina Patrum Nicænorum exposita fuerunt, teste Socrate, l. 1. c. 9.

In illud, Nunc anima mea turbata est, excerptum ejusce tractatûs bene longum habetur Act. 14. Synodi Sextæ.

* Cod.

Hypomnemata in Psalmos à Photio * memorata; si non idem sit opus cum eo ad Marcellinum *de Interpretatione Psalmorum*. Germanus tamen Patriarcha CP. verba quædam Athanasii in Psalmum lxxx. adducit (in Epist. ad Thomam Episc. Claudiopol. Act. IV. Synodi Nicæn. secundæ) quæ in isto ad Marcellinum nullibi reperiuntur.

† Dialog. 2.

Epistolæ ad Eupsychium mentionem facit Theodoretus †, & fragmentum exinde citat Synodus Nicæna 2ª. Act. 6.

Παραμύθιος εἰς τὸν κοιμηθέντας λόγος, cujus laciniam exhibet Damascenus Orat. de Defunctis.

Porro *Thecæ, seu Volumina in Joannem* ab Athanasio conscripti meminit Thom. Aquinas *, & *Tractatûs ejusdem de peccato in Spiritum S.* Synodus Laterana I. An verò talia scripserit Athanasius, necne, incertum est.

* Lib. cont. error. Græc.

Extant Athanasii opera Græco-Latine *Heidelberg.* 1601. Tom. ii. Fol. cum Appendice Flecmanniana, quâ Fragmenta plurima & Lectiones variantes continentur, *Paris.* 1627. 2 Vol. Fol. quæ pulchrior quidem est, & nitidior editio: in hoc verò palmam ei præripit Commeliana, quòd indices tum in cæteris, tum præsertim in re historicâ longè copiosiores & accuratiores habeat. Parisiensem editionem nuper secuta est *Coloniensis*, 1686. Fol. addito insuper Syntagmate ab Arnoldo edito.

§ 26. COMMODIANUS, Scriptor per multa sæcula penè ignotus, (cujus utpote præter Gennadium, & Gelasium forte Romanum, nemo ex Veteribus meminerit) *Gazæi* etiam nomen sibi assumpsit, an à gaza seu gazophylacio, ut à Commodo Commodiani, an à Gaza Palæstinæ urbe, cum Cl. Rigaltio me ignorare fateor. Ortu & cultu fuisse ethnicum satis indicat ipse, Gentiles Instruct. 33. sic alloquens:

Et ego, qui moneo, idem fui, nescius, errans.

Inde Instruct. 61. *se de cloacâ levatum* dicit. Dum Christianæ enim fidei libros evolveret, divinæ veritatis radiis illuminatus, Christianis adhæsit. Italusne fuerit, haud liquet; constat in Italiâ vixisse, & quod verisimillimum, Romæ, Constantini M. ætate, tempore, ut videtur, Nicæni Concilii, certissimè sub Sylvestro Romano Pontifice, cujus ad præsepe palantes Gentiles invitat, Instruct. 23. Scripsit *Institutionum opus adversùs Paganos*, quo Gentilium cultum & numina acutè perstringit, & lapsos aliquantulùm Christianorum sui sæculi mores acriter castigat. Egregium, mihi crede, antiquæ pietatis monumentum, in quo spirat ubique verus Christianæ virtutis & disciplinæ genius, zelus ingens & incomparabilis, mirus erga Christum amor & ardens studium, singularis pauperum cura, & animus ad Martyrium paratus. Genus scribendi est Metro-prosaicum, nullis quidem metri legibus servatis, sed quod Poematii formam & ingenium solummodò imitatur. Unde Gennadius * illum mediocri sermone quasi versu scripsisse dicit. Totum opus est Acrosticon LXXX. Institutiones complectens, quibus totidem Acrostichides continentur, unâ sexagesimâ exceptâ, quæ Alphabeti ordinem sequitur. Institutione ultimâ per literas versuum initiales retrò legendas nomen suum & characterem exprimit, hoc modo, COMMODIANUS MENDICUS CHRISTI. Verbis utitur materiæ, quam tractat, satis congruentibus. Stylus tamen, inquit Rigaltius †, Africanæ ferociæ rusticitatem sapit; quæ nihilominùs ad acumina Tertulliani, Cypriani, Minutii non rarò alludit: quædam etiam interserit Græcæ & Latinæ antiquitatis scita non vulgaria. Libello isto nævos quosdam reperire est immixtos, Commodiano cum pluribus

* De Script. Eccles. c. 15.

† Præfat. in Commod.

ribus præcedentium sæculorum patribus communes. Instruct. 3. asserit Angelos apostatas cœlo delapsos, & insano fœminarum amore ac amplexibus irretitos, Gyganteam sobolem procreâsse; errore quidem prisco, sed qui ex Apocrypho Enochi libro veteribus sæpius laudato, & malè intellectâ LXX. versione Genes. VI. 2. haustus est. Instruct. 19. 43, 44, 80. Chiliastarum fabulam propugnat, de aureis sæculis posthac venturis, de mille annorum regno, Anastasi primâ, fœlicitate terrenâ, de fine sæculi, de mundo ex traditione veteri per sexies mille annos duraturo. Propter hos errores credere par est Gelasium Romanum Episcopum in Decreto suo Synodali Concil. Tom. iv. opuscula Commodiani inter Apochrypha recensuisse. At in eodem decreto, quod benè notet Lector, prout apud Gratianum extat, Commodiani nomen non habetur. Primus Instructiones hasce ex Sirmondi apographo cum notis edidit Nicolaus Rigaltius editioni suæ Cyprianicæ subnexas, *Paris.* 1640. iterumque 1666. denique habentur in Bibliothec. PP. Tom. xxvii. p. 12. SÆC. IV. ab An. CCC.

DONATUS, natione Afer, post Majorinum factionis Donatisticæ Carthaginensis Episcopus, sectæ suæ nomen dedit. Quamvis enim alter Donatus, de Casis nigris Episcopus, primus Schismatis dux atque autor fuerat; ab illo tamen, utpote insigniori, denominari maluerunt Schismatici. Innotescere cœpit circa annum cccxxix: in hunc enim annum ab Hieronymo * reponitur, à Prospero† in annum superiorem, Januario sc. & Justo Coss. forsan quia hoc circiter tempore factus Episcopus fuerit. Singularis arrogantiæ homo, & fastu non ferendo tumidus, qui elatis superciliis ipsos etiam Præfectos civiles ignominiosè tractavit; Paulum & Macarium ab Imperatore Constante cum Ecclesiarum ornamentis & eleemosynis ad sublevandos pauperes in Africam missos convitiis excepit, ac dona respuit, furibundus clamans: *Quid Imperatori cum Ecclesiâ?* Quin & missis per provinciam literis suos monuit, ne quod allatum erat acciperent. De factione suâ gloriari solebat, dicens; *Quid apud vos agitur de parte meâ?* Et quasi principatum Carthaginis solus teneret, rarò appellatus est Episcopus, sed Donatus Carthaginis dicebatur. Responsa sibi de cœlo facta jactavit; quin eousque dementiæ pervenit, ut per se, veluti per numen quoddam, jurare homines passus sit. Pulsus est Carthagine anno cclvi. si tempus rectè signet Hieronymus, reclamante Baronio *, & contendente Donatistas Episcopos à Constante relegatos, & non nisi per Julianum restitutos esse. Scripsit Donatus, teste Hieronymo †, multa ad Hæresim suam pertinentia opuscula, & in his librum *de Spiritu Sancto*, in quo dogmati Ariano consentanea docuit. NE. 329.

* Chron. ad an. 329.
† Chron. p. 40.
Vid. Optat. de Schism. Donat. l. 3. Augustin. in Joan. tract. 3.
* Ad ann. 348. n. 40.
† De Script. c. 93.

CHALCIDIUS, V. C. Ecclesiæ Carthaginensis, uti volunt, Archidiaconus. Claruit forsan circa annum CCCXXX. certè Hosio ætate par, si modo Hosius Cordubiensis erat, quo suadente, Chalcidius Platonis Timæum Latinè interpretatus est, & erudito Commentario explicavit. De hâc re pridem me monuit Sellerus meus; & cum in hanc quidem sententiam viros quosdam non indoctos propendere video, locum ei inter Scriptores Ecclesiasticos non denegavimus. Me certè ἐπέχειν fateor, neque enim satis constat, Philosophus solùm Platonicus fueritne, an etiam Christianus. Viri clarissimi titulus, qui in fronte reperitur, Diacono haud satis convenit; in Epistolâ ad Osium, ipsum nusquam Episcopum vocat; quin nec virum fuisse Ecclesiasticum, nedum Christianum, vel verbulo innuit. Mosaicam de creatione Theologiam non unâ vice citat, citat Salomonem, interpretes Græcos τὸν ὁ', Aquilam, Symmachum, quin & Origenem; semel meminit stellæ Christum recens natum præmonstrantis, cujus in Historiâ Evangelicâ fit mentio; de quibus nihilominùs, haud satis pro Christiani Scriptoris more loquitur, p. 372. De Mose hæc habet, *Hebræorum sapientissimus Moyses, non humanâ facundiâ, sed divinâ*, UT FERUNT, *inspiratione vegetatus, in eo libro qui de Genitura mundi censetur*, &c. De Mose an ita scriberet homo Christianus? an Diaconus Carthaginensis? verum nihil statuo; doctiorum hâc de re judicia audire mallem. Interim Chalcidius autor est gravis, prudens, multâ profundâque scientiâ 330.

SÆC. IV. ab An. CCC. scientiâ imbutus, omnium ferè Philosophorum dogmata accuratè tenuit, omnia pro argumenti dignitate, rerumque pondere egregiè tractat. Quod *circumforaneum blateronem* ipsum vocat Jul. Cæsar Vaninus *Amphit. Provid. æternæ*, Exercit. 30. p. 197. quis morabitur hominis judicium, qui ob Atheismum strenuè & ex professo assertum, ad rogum damnatus sit? Prodiit Chalcidii *in Timæum Commentarius*, cum doctissimis Jo. Meursii notis, *Lugduni Batavorum*, 1617. 4°. quæ præstantissima est editio.

330. JUVENCUS, Poeta hujus temporis non ignobilis, patriam habuit Hispaniam, optimorum Poetarum solum feracissimum, vetustâ nobilique prosapiâ cretus, dignitate Presbyter. Claruit sub Constantino M. testante ipso sub finem libri ultimi, anno cccxxx. secundùm Hieronymum *, superiori juxta Joan. Vasæum in Chronico Hispaniæ. Inter reliquas disciplinas Poeticæ facultatis studium non indiligenter excoluit; in quo cùm progressus haud contemnendos feciſſet, ad Sionis verticem Musas deduxit, & divinæ legis majestatem, totamque Domini nostri dum in humanis ageret, vitam Metri legibus ligare ausus est; historiam Evangelicam maximè secundùm S. Matthæi ductum, quatuor libris versu Heroico complexus: sermone quidem simplici, nec satis uberi venâ, animo tamen candido, &, qui sacra tractantem decet, pio castoque; Evangelistam stricto pede secutus; de quo verè Petrus Crinitus *: *Quâ in re*, inquit, *majori diligentiâ usus est, in servandâ rerum historiâ, quam in demonstrandâ ingenii sui elegantiâ.* Composuit etiam nonnulla eodem Metro, sed quæ jam nusquam sunt, ad Sacramentorum ordinem pertinentia, teste Hieronymo †, è quo, seu fonte unico, tota fere hujus scriptoris notitia petenda est. Extat Juvenci Historia Evangelica in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 55. & in Collectione Bigneanâ, *Paris.* 1624. p. 629. & inter Poetas Christianos cum not. Fabric. *Basil.* 1564. 4°. Seorsim *Basil.* 1541. 8°. in corpore omnium Poetarum veterum Lat. *Lugd.* 1603. Tom. ii. & alibi sæpiùs.

* Chron. an. 330.

* De Poet. Lat. l. 5. c. 89.

† De Script. c. 84.

330. AMMON, sive *Ammonius*, gente Ægyptius, Monachorum Nitriensium pater. Claruit sub Constantino circa an. cccxxx. Anno ætatis 22. uxorem ducere à Gentilibus suis persuasus manus dedit, sponsalia egit, coronam induit, & in thalamum sponsam ducens, eam, ut renunciatâ vitâ sæculari, monasticam sectaretur, multis hortatus est, & hortando effecit. Uterque igitur, conservatâ virginitate, sub eodem tecto per annos octodecim pietati & precibus intenti degebant. Quibus exactis Ammon, relicta uxore, in Nitriensem solitudinem se recepit; ubi severiorem adhuc vivendi rationem instituens 22. annos peregit, ac 62. ætatis annum agens, è vivis excessit. Mortui animam ab Angelis in cœlum evectam vidisse narratur Antonius. Multa de ejus pietate, moribus & miraculis narrant Palladius *, Socrates †, & Sozomenus ‖, quos adeat istiusmodi rerum curiosus Lector. Extant inter S. Ephræmi opera Tom. ii. Ammonii nostri nomini inscripta *Capita Parænetica* XIX. Verùm ea Ammonii esse præter Codicis MS. unde ea hausit Vossius, autoritatem, argumentum aliud non suppetit. Plures ejus *Epistolæ* apud Chaldæos extare memorat Hebedieſu.

* Hist. Lausiac. c. 7.

† L. 4. c. 23.

‖ L. 1. c. 14.

330. ANTONIUS, Monachorum pater & princeps, natione Ægytius, in Coma, qui vicus est juxta Heracleam minorem, claro atque splendido genere ortus est. Anno 252. decimo octavo ætatis anno parentibus orbatus, paternos quidem agros vicanis suis donavit; reliquis autem bonis divenditis, pretioque egenis distributo, in Ægypti solitudines secessit. Primus eremi incola, qui severissimis exercitationibus, & durissimo vitæ genere Monasticam Philosophiam impense coluit, & ad summam penè perfectionem perduxit. Cibus illi panis tantùm cum sale, potus aqua, neque hæc nisi sole occidente sumpta: sæpe biduò & ampliùs jejunus, sæpe integras propè noctes orationibus intentus evigilavit. Somno brevissimo contentus, nudo in solo cubans plerunque dormiebat. Viginti annis ab omni hominum conspectu remotus, solum-

SÆC. IV. ab An. CCC.

solummodò cum Deo rebusq; divinis commercium habuit. Exorta Maximiani persecutione, Alexandriam profectus, Martyribus se immiscuit, & pro iis quotidie non sine capitis periculo Judices interpellavit. Certe non obstante austero vivendi more fuit admodùm mansuetus & humanus, prudens item ac fortis, in conversatione suavis & jucundus, contentionis patientissimus, & in defendendis iis, qui injuriâ affecti sunt, diligentissimus, quorum etiam causâ sæpius ad urbes veniebat, & apud præsides & primores viros intercessit. Magnum Athanasium penè ab Arianis oppressum crebrò invisit, ejusque gratiâ ad Constantinum Imp. non una vice scripsit. Schismaticorum vel Hæreticorum communioni nunquam se miscere voluit: Arianos ejus autoritate se tuentes publico sermone damnavit, & de monte suo fugavit; dicens horum sermones serpentibus esse multò deteriores, eorumque Hæresin Antichristi præcursorem. De frequenti ejus adversùs Dæmonas conflictu, & miraculis ab eo editis, plus satis docebit vita ejus à D. Athanasio conscripta, prout extat hodiè, haud parùm interpolata. Moribundus melotem & pallium tritum Athanasio testamento legavit; obiitque anno 357 centesimo & quinto ætatis anno. Literarum penè rudis erat, quas longè infra se habuit; bonam mentem, utpote literis antiquiorem, operumque divinorum contemplatricem commendans: ideoque cum à Philosopho quodam interrogaretur, Quomodo vivere potuit librorum solatio destitutus? Respondit*, Τὸ ἐμὸν βιβλίον, ὦ φιλόσοφε, ἡ φύσις τῶν γεγονότων ἐστὶ, καὶ πάρεστιν ὅτι βούλομαι τοῦ λόγου ἀναγινώσκειν τοῦ τοῦ Θεοῦ. *Meus liber, O Philosophe, est natura rerum, quæ quidem præstò est, quoties Dei verba legere voluero.* Frequentes ad Constantinum scripsisse illum literas, testis est Sozomenus †. Scripsit quinetiam ad diversa in Ægypto Monasteria *Apostolici sensûs sermonisque Epistolas* VII. ex Ægyptiaco in Græcum sermonem translatas, quarum illam ad Arsenoitas præ cæteris commendat Hieronymus *. Extant ex Valerii Sarafii versione unà cum Dionysii Carthusiani Commentariis in Dionysium Areopagitam excusis, *Colon.* 1536. & in Biblioth. Patr. Tom. iv. p. 85. ubi habentur sub ejus etiam nomine *Sermonum libri duo*; quos tamen auctoris esse longe recentioris, Basilii, Chrysostomi, aliorumque in iis nomina deprehensa satis liquido ostendunt. Porrò S. Antonii *Regula Monachis præscripta*, unà cum multis aliis Regulis primorum Eremi incolarum habetur in *Collectione Regularum S. Benedicti*, quam Holstenius edidit, *Paris.* 1663. 4°. Part. 1. p. 3. an genuina vero sit, admodum incertum est. Melioris est notæ, quæ apud Athanasium in vitâ ejus extat, prolixa satis *ad Monachos Exhortatio.*

* Evagrius ap. Socrat. l. 4. c. 23.

† L. 2. c. 31.

* De Script. c. 88.

Abrahamus Ecchellensis, an. 1646. *Paris.* 8°. sequentia S. Antonii opuscula ex Arabico Latine facta edidit. Sunt autem *Regulæ sive Canones ad Monachos numero* LXXX.

* *Sermones ad Monachos* XX.

Admonitiones & Documenta varia ad Monachos.

Sententiarum quarundam Expositio, & ad Interrogationes varias Responsiones. His adjunxit duplicem *S. Antonii vitam* ex Arabico versâm, necnon *Semitam Sapientiæ*, sive *ad Scientias comparandas Methodum*, ex MS. Arabico à se Latini juris factam. Denique in Præfatione monet, se ante quadriennium viginti S. Antonii *Epistolas* Cardinali Barbarino nuncupatas, in lucem emisisse.

ASTERIUS, patriâ Cappadox, professione Sophista, religione Gentilis, quâ unà cum arte Rhetoricâ derelictâ Χειστιανίζειν ἐπηγγείλατο, inquit Socrates *, *Christianam Religionem profiteri cæpit.* Christianus factus, Luciani Antiocheni Scholam frequentavit; cujus proinde discipulis eum accenset Philostorgius †. Sub persecutione Maximiani, fide Christi abnegatâ, Diis Gentilium immolavit: postea tamen Magistro illius pœnitentiam promovente, lapsum suum emendavit. Luciani, qui Pauli Samosateni assecla fuerat, doctrinâ imbutus, Arianis se adjunxit, ipsi Ario familiaris, cujus causæ deesse noluit: Episcoporum Eusebianorum gratiam omni obsequio aucupatus est, cum iis assidue versabatur, ad illorum Synodos frequens ventitabat, literis eorum commendatus per Syriæ urbes aliasque Ecclesias obambulavit, & captatâ,

330.

* L. 1. c. 36.

† L. 2. c. 14.

S. Æ C. IV. ab An. CCC.

çatâ, quod ſibi minimè licuit, inter Clericos ſede, libros, quòs pro fide Arianâ compoſuerat, publicè recitavit ; id ſolum animo volvens, id unicum in votis habens, vanum ambitionis & gloriæ mancipium, ut eorum opera ad Epiſcopatum eveheretur : quem tamen minimè aſſecutus, ne quidem ad Clericatûs ordinem admiſſus, vetante hujus temporis diſciplinâ, ne in Idololatriam lapſus in Clerum cooptaretur ; quin & iſto crimine commaculati ſacerdotali dignitate excidebant, & actâ licet pœnitentiâ, non niſi pro Laicis habebantur. Claruit Aſterius poſt Synodum Nicænam, præcipue circa an. cccxxx. quo circiter tempore edidit famoſum illud *Syntagma* ſeu *Syntagmateon*, cujus toties meminit Athanaſius, in quo palàm aſſeruit, præter Chriſtum aliam eſſe in Deo ſapientiam, ipſius Chriſti & mundi Conditricem ; Filium eſſe ἵνα ἀπ' ἀυτῶν, ὡς ὅπερ ἀπ' ἀυτῶν ἅπαντων, *unum ex rerum universitate, rerum licet conditarum primum*, quem ἐνεργητικῇ φιλοπονίᾳ καὶ ἀσκήσει ἀνδρικῇ ἐποίησεν Pater. *Si voluntas Dei*, inquit, *continuo ductu penetrat per omnia opera* ; ἅτε οὖν καὶ ὁ υἱὸς πνεῦμα ὢν, βουλήσει γέγονε καὶ ὑπέστη, *certè Filius cum opus fuerit, voluntate Patris genitus, factusque eſt*. Nec alio ſenſu Chriſtum virtutem eſſe Dei voluit, quàm quo locuſta & bruchus apud Moſem Dei virtus dicuntur ; cum ſexcentis ejuſmodi blaſphemiarum portentis, quæ ὁ πανοῦργος καὶ πολυτρόπως σοφιστὴς, ὁ καὶ τῆς αἱρέσεως σωτὴρ, uti illum vocat Athanaſius, *veteratorius ille ac multiceps Sophiſta, Hæreſis patrecinator* in Chriſtum evomuit. Ex hoc opere quædam κατὰ λέξιν citat D. Athanaſius Epiſt. de Synod. Arimin. & Seleuc. p. 684. Orat. contra Arian. iii. p. 217. Orat. iv. p. 252. Quædam Acacius apud Epiphanium Hæreſ. 72. quædam denique Marcellus ap. Euſeb. l. 1. contra Marcell. c. 4. Præterea auctor eſt Hieronymus * ſcripſiſſe ipſum, regnante Conſtantio, *Commentarios in Epiſtolam ad Romanos, in Evangelia & in Pſalmos*, multaque alia à ſuæ factionis hominibus legi ſolita ; ſed hæc jam noh extant. Scripſit item *contra Marcellum librum*, quo eum Sabellianæ Hæreſeos arguebat, teſte eodem.

* De Script. c. 94.

De Script. c. 86.

330. Euſeb. contra Marcell. l. 1. c. 1. l. 2. c. 2. De Eccleſ. Theolog. l. 1. c. 17. & alibi paſſim.

MARCELLUS, Ancyræ, quæ Galatiæ Metropolis eſt, Epiſcopus, Concilio Ancyrano anno cccxv. habito præfuit ; ſi quæ fides libello Synodico, quem Pappus edidit, cui fere hâc in parte ſubſcriptiones hujus Synodi ſuffragantur : utcunque, certum eſt ſanctæ Synodo Nicænæ illum interfuiſſe anno cccxxv. in quâ pro fide Catholicâ adversùs Arianos ſtrenuè diſputavit. Poſtea verò, dum impia Aſterii Sophiſtæ ſcripta vehementiùs refelleret, in contrariam Sabellii, ac perinde Pauli Samoſateni, Hæreſin incautus impegit, docens Filium eſſe λόγον προφορικὸν, verbum prolatitium, nec aliam eſſe à Patre perſonam, ἐν ᾧ καὶ ταὐτὸν ἓν τῷ Θεῷ, *unum atque idem cum Deo eſſe* ; quemadmodum & humanum verbum unum atque idem eſt cum homine, non poteſtate, aut hypoſtaſi, nec aliter omnino ſeparabile, quàm ſolius operationis effectu : verbum quidem ἐν τῷ Θεῷ ἡσυχάζειν, *in Deo conquieviſſe*, uti ſolet in nobis, ubi conticuerimus, uſu venire ; nec Dei Filium, immò ne imaginem quidem Dei inviſibilis extitiſſe, antequam à patre exiret, id eſt, carnem aſſumeret, ut per ipſum omnia fierent ; ab eo demum tempore regni ſui initium habuiſſe, poſt ultimum judicium finem habituri, ipſumque verbum è corpore ſeparatum Deo demum coaduniendum, ἵν' ὥσπερ ἦν ἐν τῷ Θεῷ ὁ λόγος, ὥστε καὶ πρότερον ὢν πρὸ τῆς τοῦ κόσμου ἕδρας, *ut ad eum modum ſit in Deo verbum, quo priùs olim fuerat, quàm mundus crearetur*, id eſt, ut rectè explicat Euſebius, Ὡς ἐν καὶ ταὐτὸν πάλιν τῷ Θεῷ γενέσθαι, καθὰ καὶ πρότερον ἦν, *ut quemadmodum olim fuerat, ita iterum cum Deo unus idemque exiſtat*. Ob has pluresque ejuſce farinæ impietates Epiſcopi in conventu Hieroſolymis in Encœniis habito anno cccxxxv. ab eo abſente licèt exegerunt, ut libri à ſe conſcripti rationem redderet, & ſententiam mutaret. Ille itaque pudore ſuffuſus librum ſuum ſe combuſturum promiſit, (teſte Socrate *) verùm promiſſis non ſtetit. Quocirca Epiſcopi Synodo paulò poſt Conſtantinopoli coactâ, dogmata ejus damnárunt, eumque Epiſcopatu exuerunt ; ſcriptis ad Eccleſias Galatiæ literis, ut conquiſita diligenter Marcelliani libri exemplaria abolerent : ejus etiam refutandi provinciam Euſebio Cæſarienſi, quem in libro ſuo Marcellus

* L. 2. c. 36.

acriter

acriter perſtrinxerat, demandarunt; quod perinde ab eo quinque libris peractum eſt. In exilium miſſus Marcellus ad Julium Romanam ſedem tunc tenentem aufugit, ibique annum integrum & tres menſes permanſit; ſed non comparentibus adverſariis, quos ad dicendam cauſam Julius evocârat, oblato de fide ſermone Apologetico, ad communionem admiſſus eſt. Anno cccxlvii. ſententiâ Synodi Sardicenſis abſolutus eſt: conqueſtus, ut ex Epiſtolâ Synodali liquet, verba ſua ab Euſebianis non rectè fuiſſe intellecta: eaque quæ illi calumniabantur, ſe tantummodò inquirendi animo propoſuiſſe. Quâ quidem in re malâ fide egit Marcellus, & bonis Patribus fucum fecit. Non enim problematicè, ſed ſeriò & ex animo hæc ipſum docuiſſe libri ſui Excerpta quæ apud Euſebium habentur, luce clariùs evincunt; in quibus audacter ſatis de omnibus pronunciat, exceptâ unicâ iſtâ quæſtione, De Immortalitate carnis Chriſti, (ad quam fortè Synodo Sardicenſi digitum intendit) de quâ ait, ὅτι δογματίζειν μὲν ἡμῖς περὶ ὧν μὴ ἀκριβῶς ἐκ τῶν θείων μεμαθήκαμεν γραφῶν, ἐκ ἀσφαλὲς ἶναι νομίζομεν; *Dogmaticè determinare illa, quæ non exactè didicerimus ex S. Scripturis, nos nequaquam tutum judicamus.* Sanè perſpicuum eſt, eum diu inter Catholicos delituiſſe, & Sabelliani dogmatis accuſatum, hoc ſe telo defendiſſe, quòd communione Julii & Athanaſii munitus eſſet. Tandem verò larvâ detractâ Hæretici notam ab omnibus Catholicis ei inuſtam tulit. Interrogatus aliquando ab Epiphanio Athanaſius, quid de Marcello ſentiret, illum neque defendit, neque graviter in eum invectus eſt; levi ſolùm riſu oſtendit, non multum ab impietate abeſſe Marcelli dogmata; ſeque illum habere ut virum, cui ſe Apologetico purgare neceſſe erat. Unde fluctuans Epiphanius hominem nec prorſus abſolvere, nec penitùs damnare voluit. B. Hilarius † verò, & Sulpicius Severus * diſertè tradunt Athanaſium cùm Marcellum parùm ſanæ fidei eſſe clarè comperiſſet, communionem ei denegaſſe; idque antequam Photinus in Hæreſin erupit, qui anno cccxlix. in Synodo Sirmienſi primò damnatus eſt. Verùm errare eos in temporis ratione exinde patet; quòd Athanaſius tum in Apologiâ primâ ‖ tum in Epiſtolâ ad *Solitarios* *, quæ nonniſi anno ccclvii. vel ſequente ſcriptæ ſunt, de Marcello tanquam Epiſcopo Catholico honorificè loqui videtur: at in re ipsa non errare teſtis etiam eſt Scriptor coætaneus D. Baſilius †, qui ſæpiùs Marcellum veluti Hæreticum luculenter damnat; ne Theodoritum, Chryſoſtomum, alioſque jam memorem. Cæterùm quæ in Marcelli gratiam dici poſſunt, videat Lector ap. R. Montacutium not. in Euſeb. adverſ. Marcell. in init. Obiit Marcellus admodùm grandævus, biennio antequam opus ſuum adversùs Hæreſes conſcriberet Epiphanius (i. e.) Chriſti cccLxxii. Multa *diverſarum Hypotheſeων* ſcripſit volumina, inquit Hieronymus †, nec tamen enumerat. In his præcipuè eminebat *Opus adversùs Aſterium*, de *ſubjectione Domini Chriſti*; uti libri titulum, ſaltem primarium argumentum ſignat Hilarius; ex quo plurima, eaque ampla ſatis Excerpta habentur apud Euſebium libris adversùs Marcellum, & de Eccleſiaſtic. Theolog. ex quibus hæreticum hominis ingenium perſpicuè deprehenditur. Extat item Epiſtola ejus Apologetica ad Julium Romanum ap. Epiphan. Hæref. 72.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Ap. Euſeb. contr. Marcell. l. 2. p. 53.

Hieron. de Script. c. 86.

Hæreſ. 72.

† In frag. col. 413.

* Sacr. Hiſt. l. 2. p. 149.

‖ P. 547.

* P. 930.

† Epiſt. 52. 74. 78.

THEODORUS, patriâ Thrax, Heracleâ, quæ Thraciarum ad Pontum urbs eſt, *Perinthus* olim vocata, ut videtur, ortus; inde *Heracleotes* dictus, tandem ad Civitatis patriæ Epiſcopatum promotus. Meminit ejus adhuc Presbyteri Athanaſius *, primus verò ut Epiſcopi Heracleenſis Theodoritus †, accenſens illum iis, qui circa an. cccxxxiv. Conſtantino perſuaſerunt, ut Concilium Cæſareæ in Palæſtinâ ad cauſam Athanaſii dijudicandam convocaret. Sequenti anno unus erat è quinque Delegatis qui nomine Synodi Tyriæ in Mareotin Ægypti regionem miſſi ſunt, ut veritatem eorum quæ Athanaſio objecta fuerant, inveſtigarent, & in acta referrent. Anno cccxlii. ipſe cum Narciſſo Cilice, Mari Chalcedonenſi, & Marco Arethuſio Expoſitionem fidei ſuperiori anno in Synodo Antiochenâ factam ad Conſtantem Auguſtum in Galliam detulit: Id enim ipſe Imperator datis ad Fratrem literis poſtulârat;

334.

* Orat. 1. contr. Arian. p. 116.

† L. 1. c. 28.

Vid. Athanaſ. de Synod. Arim. & Seleuc. p. 689. Socrat. l. 2. c. 18.

SÆC. IV. ab An. CCC.

sæc; ut ad se Episcopi mitterentur, qui de Athanasii & Pauli depositione rationem redderent. In Sardicensi demum Synodo sæpiùs citatus, nec comparens Episcopatu exuitur. Magni quippe nominis apud suos, & inter primipilos Sectæ Arianæ habebatur. Quocirca cum Philostorgius illum reponit inter eos, qui τὸ ὁμοούσιον asseruerunt; ὁμοιούσιον potiùs legendum videtur. In hâc enim opinione erat Theodorus, in hâc Socii ejus, (quos ibidem ei conjungit Philostorgius) Georgius Laodicenus, Eustathius Sebastenus, Basilius Ancyranus, &c. quos omnes Homoiousiastas, seu Semi-Arianos fuisse certò constat. Obiisse videtur Theodorus circa an. cccIviii. Hypatianum successorem nactus. Erat testimonio Theodoriti ‖, διαφέροντος ἀλλόγως, vir singularis doctrinæ, quique edidit, Hieronymo teste *, elegantis apertique sermonis, & magis Historicæ intelligentiæ, *Commentarios in Matthæum, in Joannem, in Apostolum* (i. e.) *S. Pauli Epistolas, & in Psalterium.* Memorat *Expositionem in Evangelia* Theodoritus †, & *Commentarios in Epistolam ad Galatas* ab eodem scriptos non obscurè innuit Hieronymus *. Ex his extat nonnisi *Commentarius perpetuus in Psalmos*, Gr. Lat. præmissus Catenæ veterum PP. in Psalmos, quam Gr. Lat. edidit B. Corderius *Antverp.* 1643. III. vol. fol. Adde Fragmenta quædam ap. Corderii *Catenam in Matthæum*, & Auctorem Catenæ in Lucam, *Antverp.* 1630. fol. Alius à nostro erat Theodorus, sive potiùs Dorotheus (semel quidem Theodorum nuncupat Philostorgius) Heracleæ Episcopus Arianus, qui circa an. cccIxx. ex sedis suæ prærogativâ Demophilum Constantinopolis Episcopum ordinavit, postea Antiochiam translatus, sub Theodosio Magno inde ejectus. Hunc cum nostro malè confundit Jac. Gothofredus †, ob id Cl. Valesio ‖ jure reprehensus.

L. 8. c. 17.

‖ L. 2. c. 3.

* De Script. c. 90.

† Loc. cit.

* Ep. ad Augustin Oper. Tom. ii.

† Dissert. in Philost. l. 8. c. 17. l. 9. c. 14. 19.

‖ Annot. in Philost. l. 9. c. 13.

337.

JULIUS, patriâ Romanus, Rustici filius, Marco Pontifici in sede Romanâ successit VIII. Id. Februarii anno cccxxxvii. Orthodoxæ fidei adversùs Arianos ὑφισταμένους & vindex fortissimus. Athanasium, alios que pro fide exulantes hospitio excepit, sententiâ absolvit, communionem indulsit; ipsorum causâ Synodum Romæ convocavit, Elpidium & Philoxenum legatos in Orientem misit, & factionis Eusebianæ Episcopos ad causam Synodicè cognoscendam citavit. Anno cccxlvii. Pseudo-Synodus Sardicensis illum ut ducem & principem malorum, qui primus januam communionis sceleratis & damnatis aperuit, cæterisque ad solvenda jura divina aditum fecit, damnavit & exauctoravit. Quin & si Libri Pontificalis Autori * credendum esset, post multas tribulationes decem menses in exilio fuit Julius; inde post Constantii mortem cum gloriâ reversus. Insulsum planè & nugatorium commentum, nullo antiquitatis tibicine fulciendum. Quippe ipse Julius multis ante Constantii mortem annis vitam finivit. Obiit enim pridiè Id. Aprilis anno cccLii. Viâ Aureliâ in Cœmiterio Callipodii sepultus.

Epist. ap. Hilar. Frag. col. 446.

* In vit. Jul. Concil. Tom. ii.

Extant ejus *Epistolæ duæ, una ad Orientales* Græcè & Lat. ap. Athanas. Apolog. de fugâ, p. 775. & inde Concil. Tom. ii. *Altera ad Alexandrinos in gratiam Athanasii*, in cujus Apologiâ 2ª. habetur p. 598. & ap. Socrat. l. 2. c. 23. Fragmenta quædam *Epistolarum* seu *Decretorum* inveniuntur hinc inde apud Gratianum & Ivonem Carnotensem, collecta Concil. Tom. ii. ubi etiam habentur falsò ei tributæ Epistolæ duæ, *ad Orientales increpatoria*, & *Rescriptum contra eosdem.* Circumferebatur quoque olim sub ejus nomine *Epistola ad Dionysium Corinthium de Incarnatione Domini*; quam ejus revera esse existimavit Gennadius *. At non Julii, sed Apollinaris Hæretici Epistolam fuisse pluribus evincit Leontius Byzantinus †; qui & *aliam* memorat Actis Synodi Ephesinæ * insertam, velut à Jalio scriptam sub ejusdemque nomine à Facundo Vincentio Lirinensi, Ephræmio apud Phot. & Anastasio citatam, cùm tamen Timothæi Apollinaris discipuli Epistola fuerit.

* De Script. c. 2.

† Lib. de Sect. act. 8. p. 526.

* Act. 1.

JULIUS FIRMICUS MATERNUS, Vir Clarissimus, ita enim nomen & titulum exhibent libri MSS. Nulla hujus Scriptoris, quod sciam, facta est à Veteribus mentio. Si conjecturæ locus detur, quantùm ego

ego opinione auguror, ex Gentili factus est Christianus; inde ait *, se nunc sacrarum literarum institutione formatum perditos homines religioso sermone convenire: inde ardens illi Gentiles ad fidem Christi perducendi desiderium. Eundem hunc facit Baronius † cum Julio Episcopo Mediolanensi; quem Maternum Onuphrius nominat, quique Synodo intererat, quam Julius Romanus anno cccxxxvii. Romæ coegisse dicitur. Sed incerta omnia, & Julius & Synodus: quæ & si concedantur, non tamen sequitur Julium Mediolanensem eundem esse cum nostro, etsi nomina & tempora probè conveniant: ideòque rem ipse Baronius in medio relinquit. Claruit Noster circa an. cccxl. sub Constantio & Constante Augg. His enim *librum* suum nuncupavit, quem *de Errore Profanarum Religionum* scripsit: in quo eruditè, gnaviter, & ingenti planè zelo causam Christianam agit adversùs Gentiles, quos ad fidem Christi amplectendam vehementer cohortatur, ipsisque Imperatoribus stimulos admovet ad extirpanda prorsus Gentilium sacra. *Amputanda sunt hæc*, inquit *, *Sacratissimi Imperatores, penitùs atque delenda, & severissimis edictorum vestrorum legibus corrigenda; ne diutiùs Romanum Orbem præsumptionis istius error funestus commaculet, ne pestiferæ consuetudinis convalescat improbitas.* Meminit sub finem libelli victoriæ de Persis non ita pridem reportatæ. *Missi sunt*, inquit, *superbi sub jugum populi; & Persica vota collapsa sunt.* Sed cùm omnia fere Constantii contra Persas prælia parùm prosperè ei evenerunt, etiam illud apud Singaram anno cccxlv. (quandò haud dubiam victoriam ferocia militum amisit, ut loquitur Eutropius *) de tempore quo conditus sit hic liber, nihil certi statui potest: nisi quòd intra annum cccxl. post mortem Constantini Junioris, & annum cccl. quo interfectus est Constans, scriptus sit. Prodiit *Argentinæ* 1562 8°. *Heidelb.* 1599. 8°. *Paris.* 1575. 1589. 1610. *Lugd. Bat.* 1652. 4°. cum notis Wowerii Minucio Fœlici adjunctus, 1662. *Paris.* 1666. ad calcem Cypriani, absque notis Bibliothec. PP. Tom. iv. Extant item Julii Materni Firmici *Astronomicorum*, seu *de Matheseos libri* VIII. *Venet.* 1499. *Basil.* 1591. & alibi sæpiùs impressi. Baronius † hos juniori, quem sibi fingit, Julio attribuit; nec probabile existimat eundem virum, qui tam disertum ac pium adversùs Gentilium superstitionem tractatum edidit, postea de Matheseos omni ex parte impium scribere potuisse. At quid si hos libros scripserit Julius adhuc Gentilis? Baronius quidem vult eos scriptos fuisse anno demum cccl v. idque ex Præfationibus constare ait: at Ph. Labbæus compositos fuisse inter annum cccxxxiv. & an. cccxxxvii. idque se in Chronico suo plenissimè demonstrasse dicit. Verùm hâc de re penès eruditum Lectorem judicium esto.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Error. Prof. Relig. p. 7.

† Ad ann. cccxxxvii. Num. 74.

* Ibid. p. 11.

* L. 10. p. 131.

† Ad Ann. cccl v. Num. 1.

Differt. de Script. Eccles. Tom. I. p. 661.

ACACIUS, eò quòd luscus erat, Μονόφθαλμος dictus, Eusebii Cæsariensis Discipulus, non tantùm proprio Marte, sed & ex Magistri sui famâ summam eloquentiæ & eruditionis laudem consecutus est. Anno cccxl. mortuo Eusebio in Episcopatu Cæsariensi successit. Homo in fide varius, & ingenio vafer; qui sententiam suam pro re natâ variare probè novit: ὑπὲρ τοῦ ἢ δόξαι, ὑπὲρ δὲ τοῦ γλύπτου, ut veré de eo Philostorgius *, neque cum Arianis Filium κτίσμα ἓν τῶν κτισμάτων affirmabat, neque cum Semi-Arianis ὁμοιούσιον, sed simpliciter ὅμοιον, vel ὅμοιον κατὰ πάντα ἢ βέλτιον μόνον, *solâ voluntate* Patri similem esse voluit. Anno cccxli. Concilio, quod Antiochiæ in Encæniis habebatur, interfuit: in Sardicensi anno cccxlvii. unà cum aliis depositus; quam quidem sententiam ipse cum Sociennis suis eodem tempore in Pseudo-Synodo Sardicensi in Catholicos Episcopos retorquebat. Anno cccl ix. cùm Synodus Seleucensis duas in partes dirimeretur, Semi-Arianorum, qui Concilium exceptâ unicâ voce τὸ ὁμοούσιον approbârunt, quibus dux erat Georgius Laodicenus, & Anti-Nicænorum qui Nicænam fidem penitus abrogandam, aliamque conscribendam esse contendebant: huic parti caput erat Acacius, qui, oblato in Synodo fidei libello, non modò τὸ ὁμοούσιον, sed etiam ὁμοούσιον & ὁμοιούσιον penitùs rejecit. Prævalentibus autem Semi-Arianis ipse cum suis depositus est: Verùm, arrepto mox ad Con-

340.

* L. 4. c. ult.

Vid Epiphan. Hæres. 73. Socrat. l. 2. c. 40.

SÆC. IV. ab An. CCC.

stantinopolin itinere, & tum proceribus, tum ipso Constantio, apud quem nihil non poterat, in partes suas pertractis, conciliabulum coegit; in quo etiam τὸ ὁμοούσιον profitentibus suppetias tulit; Basilium Ancyranum, alioquin sibi adversantes deponi curavit: quin & si Philostorgio * fides, Cæsaream properans, viduatis Ecclesiis Episcopos constituit, qui τὸ ὁμοούσιον colebant. Nec id à vero abludere satis ostendit versatile inconstantis viri ingenium, qui regnante insuper Joviano libellum à se aliisque compositum, & chirographo suo signatum Imperatori obtulit, in quo Nicænam fidem, & consubstantialitatis doctrinam disertè confirmavit. E vitâ migravit circa annum 366. Vir erat, teste Sozomeno †, ἱκανὸς τὰ νοῆσαι, καὶ φράσαι ἀσφαλῶς, *copiosus in sententiis, & in dicendo elegans*; adeo ut plurimos libros haudquaquam contemnendos reliquerit. De scriptis ejus hæc Hieronymus *. Elaboravit *in Ecclesiasten volumina* XVII. & συμμίκτων ζητημάτων VI. & multos præterea diversosque *Tractatus* composuit, & in his librum Ἀπολογίας dictum *adversùs Marcellum*, ex quo benè longum fragmentum habet Epiphan. Hæres. 72. item de Vitâ præceptoris sui Eusebii, cujus meminit Socrates *, sed qui cum cæteris jampridem periit.

* L. 5. c. 1.

† L. 3. c. 2.

* De Script. c. 98.

* L. 2. c. 4.

340. FORTUNATIANUS, Africâ oriundus, Aquileiæ in Italiâ Episcopus. Claruit circa an. 340. Multos annos pro fide Catholicâ adversùs Arianos constanti animo & sincero pectore, præcipuè in Synodo Sardicensi, decertavit; donec anno CCCLIV. cùm Constantius Arelatæ ageret, ipse cum reliquis Occidentis Episcopis vim non vulgarem, gravesque contumelias passus, & strophis Arianorum seductus, in partes eorum transiit; ex quo non modò Athanasium damnavit, verùm & rem Arianam totis viribus promovebat; quodque magis adhuc detestabile est, anno 357. Liberii Romani Episcopi pro fide eo tempore exulantis constantiam fregit, suisque consiliis & monitis effecit, ut damnationi Athanasianæ & Arianorum formulis subscriberet. Elucubravit *in Evangelia* titulis ordinatis, inquit Hieronymus *, brevi & rustico sermone *Commentarios*, qui hodie NE.

* De Script. c. 97.

340. TRIPHYLLIUS, vir in omni doctrinâ liberali politissimus, ob studium legum Romanarum diu in urbe Berytiorum, quæ Juris Civilis schola fuit celeberrima, commoratus est. Postea in sacris magnum Spyridonem Trimythuntis in Cypro Episcopum præceptorem habuit; denique Ledrorum in Cypro Episcopus constitutus. Claruit circa an. CCCXL. & in Synodo Sardicensi locum habuit anno CCCXLVII. ut ex istius Synodi subscriptionibus liquet. Erat omnium suæ ætatis eloquentissimus, cui studio impensâ nimis curâ incubuit, acriter eo nomine à magistro Spyridone correptus; cùm in solenni enim Episcoporum Cypriorum conventu rogatus esset Triphyllius, ut ad populum concionem haberet, & dictum illud Salvatoris in medium proferret, Ἆρον σὸν τὸ κράββατον καὶ περιπάτει, vice τοῦ κραββάτου, quasi vocabuli minùs elegantis, Σκίμποδα substituit: unde graviter commotus Spyridon, *Num tu*, inquit, *præstantior es eo qui Grabbatum dixit, ut te pudeat ejus verbis uti?* Quo dicto, spectante populo, ex sacerdotali solio exiliit, hominem propter eloquentiam insolentiùs sese efferentem hâc ratione ad modestiam erudiens. Multa composuit. Ejus in *Cantica Canticorum Commentarios* se legisse testatur Hieronymus *. Scripsit etiam *de vitâ & miraculis Præceptoris sui Spyridonis* Iambica, quæ quærenda sunt, ὡς λίαν ὠφέλιμα, inquit Suidas. NE.

Vid. Sozom. l. 1. c. 11.

* De Script. c. 92.

† In voc. Τειφύλλ.

340. EUSEBIUS, patriâ Mesopotamiensis, apud Edessam notissimam Osdroenæ urbem nobilissimâ familiâ ortus est; à prima ætate sacris literis eruditus, deinde ab optimis in civitate patria præceptoribus in omnibus Gentilium disciplinis institutus; tandem sub Eusebio Cæsariensi & Patrophilo Scythopolitano studiorum Theologicorum tyrocinia posuit. Sacerdotii detrectandi causâ migravit Alexandriam, quo se Philosophiæ studio magis adhuc excoleret. Alexandriâ redeuns Antiochiæ cum Flaccillo Episcopo familiariter

Vid. Socrat. l. 2. c. 9. Sozom. l. 3. c. 6.

versatus

versatus est. Claruit præcipuè post annum 341. quando sedem Alexandrinam, ex quâ Synodus Antiochena Athanasium ejecerat, oblatam respuit, Emisenam in Phœnicia accepit; sed cum in ordinatione ejus Emiseni seditionem excitâssent, eum quasi Mathematicarum & Magicarum artium studiosum accusantes, Laodiceam se contulit, ibique cum Georgio Episcopo, quem sibi amicum in paucis habuit, vixit. Postea verò Emisam rediit. Mortuus est & sepultus Antiochiæ circa an. 360. Gratus inprimis fuit Imperatori Constantio, ab eo quotiescunque Persis bellum intulit, secum in itinere deductus. Quin & si Georgio Laodiceno fidem habeamus, non pauca fecit miracula. Vocatus est in crimen, quasi idem cum Sabellio sentiret, premente ipsum illorum invidiâ, qui aliorum virtutibus uri solent, ut rectè notat Sozomenus. Hieronymo * audit Arianæ signifer factionis, consuetâ illi maculâ, quam alibi Eusebio Cæsariensi non semel inurit. Probabile est Eusebium nostrum in semi-Arianorum sententiam fuisse paulò propensiorem. Erat, inquit Hieronymus †, elegantis & Rhetorici ingenii, qui innumerabiles multo cum plausu populi exceptos confecit libros: magisque Historiam secutus, ab his qui declamare volebant, studiosissimè legebatur. Ex his veluti præcipuos enumerat, *Adversùs Judæos*, Ad *Novatianos*, In *Epistolam* ad *Galatas Hypotheseon* libros X. & in *Evangelia Homilias* breves, sed plurimas. Excerptum ex nonnullis ejus scriptis bene longum habet Theodoritus Dialog. iii. p. 172. in quo Eusebii sententia circa Filium Dei minus orthodoxa manifestò deprehenditur. Extant quidem sub ejus nomine in Evangelia totius anni *Homiliæ breves*, & *Homiliæ aliæ plusquam quinquaginta* varii argumenti: verùm Eusebio nostro communi suffragio abjudicantur, & ex iis hæ Eucherio Lugdunensi, illæ Brunoni Astensi, aliisque recentioribus jure attribuuntur, saltem ex eorum scriptis consarcinatæ sunt. Varias variorum de his Homiliis sententias, quisquis scire desiderat, adeat is Edmund. Albertinum, de Sacrament. Eucharist. lib. 2. p. 877. sententiam verò suam his profert verbis: Ego, inquit, existimaverim Homilias has, rhapsodias esse variorum Authorum, at nonnullas esse posse Eucherii, nonnullas Fausti, nonnullas Cæsarii & Maximi, sive Regiensis, sive Taurinensis, nonnullas etiam aliorum nobis ignotorum. Nam styli diversitas plurimorum esse evidenter indicat. Extant *Paris.* 1575. *Antverp.* 1602. 8°. An hujus Eusebii potiùs sint *Homiliæ* XIII. quas Latinè sub Eusebii Pamphili nomine edidit Jac. Sirmondus, *Paris.* 1643. 8°. eruditis disquirendum relinquimus. Certè nullum aliud opinionis suæ fundamentum habuit Sirmondus, nisi Codicis MS. titulum, in quem Eusebii Pamphili, scriptoribus Latinis magis noti, nomen irrepere potuit. Quàm infirma verò sit Codicum MSS. autoritas, vel hinc patet, quòd Homiliæ breves (quas nulli non spurias esse agnoscunt) in Codicibus quibusdam Eusebii Cæsariensis nomen sibi præfixum habuerint.

Ex Eusebii nostri lucubrationibus etiamnum apud Chaldæos extare scribit Hebedieśu Librum *contra Judæos*, *Quæstiones legis veteris*, & *Orationem de D. Stephano.*

SÆC IV. ab An. CCC.

* Chron. an. 348.

† De Script. c. 91.

GEORGIUS, patriâ Alexandrinus, Philosophicis disciplinis innutritus, primùm Alexandriæ Presbyter, à B. Alexandro ob nepotatum gradu motus, ad Arianos penitùs deflexit, abiis mortuo Theodoto in sede Laodicenâ sufflectus. Hæreticorum omnium μιαρώτατος, uti eum vocat Athanasius *. Exinde Synodis adversùs Athanasium Tyriæ an. cccxxxv. Antiochenæ an. cccxli. interfuit; postea ad Concilium Sardicense anno cccxlvii. accitus, & ob metum non comparens, communi omnium Patrum consensu damnatus est. Anno cccl viii. Episcopos Ancyræ ad dedicationem Basilicæ à Basilio Ancyrano constructæ congregatos missâ Epistolâ (quæ ap. Sozom. l. 4. c. 13. extat) incitavit; ut synodicè convenientes Eudoxium Episcopum CP. & Aetium, novas turbas tunc temporis molientes, damnarent. Anno sequente in Synodo Seleucienſi ab Homoiousianorum partibus stetit; licèt postea vir varii & inconstantis ingenii ad Anomœos deflexerit: quod forsàn in causâ fuit Philostorgio *, ut Georgium inter primarios τῶν ὁμοίων [legendum videtur

340.

* Apolog. 2.

* L. 8. c. 17.

SÆC IV. ab An. CCC.

detur ἰμαυτὸν] propugnatores recenseret. Scripsit *librum de Vitâ Eusebii Emiseni*, cujus excerptum habetur ap. Socrat. l. 2. c. 9. confer etiam l. 1. c. 24. aliumq; contra Manichæos; cujus meminerunt Theodoritus *, & Photius †. NE.

* Hæret. Fab. l. 1. c. 28.
† Cod. 85.

340. Gennad. de Script. cap. 6.

HELIODORUS, Presbyter, claruit circa an. 340. Scripsit contra Manichæos, ut videtur, librum *De natura rerum exordialium*, in quo unicum esse mundi ac rerum omnium conditorem, unicum rerum principium, nec quicquam Deo coævum, quod malum crearet, dari demonstravit. NE.

340.

PACHOMIUS, Thebaide in Ægypto natus, parentes Gentilium superstitionum cultores habuit. Vicesimo ætatis anno (si fidem habeamus Vitæ ejus, quam descripsit Simeon Metaphrastes ex antiquioribus Actis, quæ & ipsa ex Dionysii exigui versione hodiè extant ap. Sur. Maii 14.) cum inter cæteros tyrones ad militiam sub Constantino M. obeundam duceretur, milites quibuscum navigabat rerum omnium inopiâ laborantes apud oppidum quoddam Thebaidis incredibili incolarum humanitate sublevatos conspicatus, tantam hospitum benevolentiam miratus est; cumque eos Christianos esse intelligeret, in fidem eorum, moresque inquirere cœpit; ut paucis complectar, Christianam Religionem amplexus est, & salutari lavacro tinctus, in Tabbenesim Thebaidis vicum secessit, ibique Monachorum omnium Tabbenesium auctor atque institutor evasit: Ex hoc enim fonte septem circiter Monachorum millia prodierunt; immò unicum Pachomii Monasterium mille & quadringentos continebat. Claruit sub Constantino ejusque filiis, præcipue circa an. 340. Magni ab Athanasio habitus, qui illum invisisse dicitur, ejusque vivendi rationem, dum Romæ ageret, Marcellam nobilem matronam, teste Hieronymo *, edocuit. Obiit pridiè Idus Maii anno 350, vel ut alii 360. Scripsit ad Collegas præposituræ suæ *Epistolas* V. in quibus, inquit Gennadius †, (qui eas sigillatim enumerat) Alphabetum mysticis tectum Sacramentis, velut humanæ consuetudinis excedens intelligentiam, clausit. Supersest apud Palladium Hist. Lausiac. c. 38. *Regula Monachorum*, quam æneæ tabulæ inscriptam Angelus Pachomio tradidisse dicitur. Extat quidem eadem *Regula* multò uberior, Ægyptiacè, ut volunt, primùm scripta, deinde Græcè translata, denique petente Silvano Monacho ab Hieronymo Latinè reddita, ad calcem operum Cassiani, & in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 86. Vereor autem ne ea gratis dicta sint. Mirum sanè est Hieronymum, si hanc transtulisset, Pachomium inter Scriptores Ecclesiasticos non retulisse. Crediderim potiùs brevem illam *Regulam*, quam Palladius exhibet, a Pachomii successoribus auctam & locupletatam; saltem dicendum erit Palladianam esse alterius compendium. Sub Pachomii item nomine *Monita* quædam *spiritualia*, brevicula quidem illa, sed vere aurea, Latinè edidit Gerardus Vossius in Appendice ad opera Gregorii Thaumaturgi, *Mogunt.* 1606. 4°. Habentur etiam in Biblioth. PP. Tom. iv.

* Epist. ad Princip. p. 119.
† De Script. c. 7.

344.

THEODORUS, nobili genere ortus, Presbyteri dignitatem assecutus est: Pachomii socius, & œconomus, & in Monasterii regimine successor. Claruit anno cccxliv. Plura de eo in vitâ Pachomii referuntur; quam harum rerum curiosus adeat, nec enim tanti sunt, ut hisce Lectorem diutiùs distineamus. Scripsit ad *Monasteria Epistolas exhortatorias* tres, sacrarum scripturarum sermone digestas, quæ NE. Theodori cujusdam Monachi *Homiliæ* XI. penès Holstenium Græcè exstiterunt. An nostri, an potiùs junioris cujusdam Theodori fuerint, haud satis patet.

344.

ORESIESIS, Monachus itidem Tabbennensis, Pachomii & Theodori collega, de quo Gennadius *, *Vir*, inquit, *in S. Scripturis ad perfectum instructus. Composuit librum divino conditum sale, totiusque Monasticæ disciplinæ instrumentis constructum, & ut simpliciter dicam, in quo totum penè V. ac N. Testamentum compendiosis dissertationibus juxta Monachorum duntaxat necessitatem invenitur expositum; quem tamen vice testamenti prope diem obitus sui fratribus*

* De Script. c. 9.

fratribus obtulit. Opus istud interiit. Extant autem hujus Oresiesis *Regulæ de institutis Monasticis* Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 92. ad calcem Prosperi *de Vitâ contemplativâ, Colon.* 1536. 8°. & in *Collectione Regularum Holstenianâ.* Junioris cujusdam Oriesis, sive Oresii est *libellus de sex Cogitationibus* ap. Canis. Tom. v. part. 2. p. 951. Alius item à nostro Orientius sive Orentius, cujus *Commonitorium* à Delrio cum notis suis editum est *Antverp.* 1600. & in Bibliothec. PP. Tom. viii. p. 871. Qui quidem hic loci ob nominum similitudinem interseruntur, licet ad rem nostram parùm conferant. SÆ. C. IV. ab An. CCC.

VITELLIUS, natione Afer, sectâ Donatista, cujus præter unicum Gennadium * ex veteribus neminem meminisse arbitror. Floruit sub Constante, qui regnare cœpit anno 337. desiit 350. adeoque Vitellium circa an. 344. claruisse credere par est. Scripsit *De eo, quòd odio sint mundo Servi Dei*; in quo opere Catholicos persecutorum nomine traduxit; item *Adversùs Gentes,* & *Adversùs Catholicos* veluti *S. Scripturarum traditores.* Multa etiam ad Regulam Ecclesiasticam pertinentia. NE. 344. * De Script. c. 4.

MACROBIUS, origine, ut videtur, Afer, dignitate Presbyter; primo quidem Catholicus, postea ad Donatistas defecit. Hujus sæpiùs meminit Optatus †, eumque inter Episcopos Donatistarum recenset, qui Romæ vixerunt. Sciendum enim est Donatistas, quò majorem sectæ suæ gloriam quærerent, Episcopos de parte suâ misisse, qui in urbe Româ sedem haberent. Verùm cum paucis quos habebant adsectis urbe expulsi, in circumvicinis montibus conventicula celebrare coacti sunt; inde *Montenses, Rutupani,* & *Campitæ* dicti. Claruisse opinor Macrobium, saltem Ecclesiæ Catholicæ adhuc Presbyterum, circa an. cccxliv. non modò quia Vitellio Afro eum proximè conjungit Gennadius, sed & quia successio Episcoporum Donatistarum, qui Romæ sederunt, apud Optatum * id suadere videtur, ubi quarto loco collocatur Macrobius. Scripsit adhuc Catholicus ad *Confessores* & *Virgines* librum unum, moralis quidem, sed valdè necessariæ doctrinæ, & ad muniendam castitatem aptissimæ. Scripsit etiam Donatista factus Epistolam *ad Plebem Carthaginensem de Passione Maximiani & Isaaci Donatistarum,* cujus amplum fragmentum extat apud Mabillon. Analect. Tom. iv. *Paris.* 1685. p. 119. 344. † L. 2. * L. 2. c. 5.

PHOTINUS, ortus est ex Galatiâ minori, quem tamen ex Epiphanio * nonnulli è Sirmio Pannoniæ inferioris oppido originem duxisse volunt: & ita quidem Janus Cornarius Epiphanii interpres, aliter verò ipse Epiphanius, ἐξ̓ ἀρμάτο ἀπὸ Σερμίου, quæ sic reddi debent, *Hic è Sirmio prorupit,* sive progressus est, bellum scilicet veritati indicturus. Discipulus erat Marcelli Antistitis Ancyrani, & sub eo Diaconus; à quo Hæretici ingenii semina hausit. Aliquamdiu Catholicus exstitit, * & magno omnium consensu in Ecclesiæ Sirmiensis Episcopatum ascitus est. Incertum est, quo tempore sedem istam obtinuerit, quove anno zizania sua proseminare cœperit. Si tamen Epiphanio * fides, factum id vivente adhuc Constantino: quâ quidem in re falli sanctissimum patrem, non opus est ut pluribus ostendamus, cum contrarium doceant omnes penè Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores, & res ipsa clamat. Tectè quidem primò & clanculùm rem suam egit Photinus, damnata Sabellii & Pauli Samosateni dogmata in animo volvens; postea verò Hæresin suam ante omnium oculos palam exposuit, docens Christum esse ψιλὸν ἄνθρωπον, & ex Mariâ initium habuisse, ex quo in ipsam supervenit Spiritus S.; inde *Homuncionista* Vigilio Tapsensi dictus, ejusque sequaces *Homuncionistæ* Augustino. Publicè hæc docere cœpit sub Constantii imperio, Arianis omnia jam pro lubitu agentibus. Demùm hæc prælo traditurus incidi in viri clarissimi, Matthæi Larroquani dissertationem *de Photino,* (quâ causam adversùs Petavium doctè atque erudite agit) qui Hæreseos Photinianæ Epocham ad annum CCCXLI. refert. Certè detectum fuisse Photinum ante an. 344 indicio est μακρόστιχον illa formula condita in Synodo Antiochenâ 344. * Hæres. 71. * Loc. cit.

eo

SÆC. IV. ab An. CCC.

eo anno habitâ ; in quâ errores Photini expreſsè damnantur : quod etiam factum eſt in Synodo Sardicenſi an. cccxlvii. in Mediolanenſi anno cccxlviii. habitâ. Anno cccl. in Concilio Catholicorum Sirmienſi depoſitus eſt ; ſed à Plebe per vim retentus : denique in ſecundâ Sirmienſi anno cccli. quando Epiſcopos ad diſputationem provocavit. Factum id die conſtituto, præſente Imperatore, & non paucis ex ordine Senatorio, Notariis cuncta excipientibus. Diſputandi contra Photinum partes in ſe ſuſcepit Baſilius Ancyranus ; certatum utrinque magnâ contentione : victus autem Photinus, & exilio multatus. Poſtea tamen Eccleſiam ſuam recuperâſſe videtur, inde iterum à Valentiniano principe depulſus, & in exilium miſſus ; unde iterum reverſus obiit in Galatiâ anno ccclxxvii. Hæreſis ejus haud diuturna fuit, quippe Epiphanii jam tempore diſſipata ; neque Theodoriti * ætate illius vel exiguæ reſtabant reliquiæ, ne nomine quidem cognito. Dolendum ſanè infœlici hoc ſæculo infauſtos homines peſtilentiſſimam Hæreſim ab Orco revocâſſe. Doctus erat Photinus tum Græcè tum Latinè, ingenii viribus, doctrinæ copiâ, & naturali quâdam facundiâ ad perſuadendum aptiſſimâ pollebat plurimùm ; unde multos ad opinionem ſuam pertrahebat, quod in eo notant Epiphanius *, Sozomenus †, & Vincentius Lirinenſis ‖. Scripſit utroque ſermone plura volumina *adverſùs omnes Hæreſes* ; quibus ſuâ ſolùm exceptâ reliquas omnes falſas eſſe oſtendere conabatur ; item *Contra Gentes* ; & *ad Valentinianum*, ut videtur, *Imperatorem*. NE.

Vid. Epiphan. loc. cit. Socrat. l. 2. c. 30. Sozom. l. 4. c. 6.

* Hæret. Fab. l. 2. c. 11.

* Loc. cit. † Ibid. ‖ Commonit. p. 331.

347.

BASILIUS, ortu Ancyranus, primùm Arcis Mecheæ, cujus rei unus, quod ſciam, meminit Hieronymus *, Epiſcopus, deinde Marcelli, cui Synodus Conſtantinopolitana anno cccxxxvi. Epiſcopatum abrogavit, in ſede Ancyranâ ſucceſſor. Parca ejus mentio ante an. cccxlvii. quo Patres Sardicenſes illum unà cum aliis depoſuerunt. Verùm ille imperiali favore & familiaritate fretus ſemet ſuſtinuit. Erat enim Conſtantio unicè charus ; qui Semi-Arianis plurimùm favebat. His ſe adjunxerat Baſilius, ejuſque partis primatum tenuit. Anno cccli. nobilem in Concilio Sirmienſi coram Imperatore cum Photino diſputationem habuit, in quâ victoria penès ipſum ſtetit. Anno ccclviii. Synodo Ancyranæ interfuit ; in quâ depoſito Eudoxio Conſtantinopolitano, ipſe cum Euſtathio Sebaſteno & Eleuſio Cyziceno ad Imperatorem Synodi nomine legatus eſt, decreti Synodici ratihabitionem impetraturus. Anno ccclix. in Concilio Seleucienſi adversùs Acacium ejuſque aſſeclas prævaluit, quos à Synodo damnari curavit. At ineunte proximo anno vices ei rependit Acacius, eumque in Synodo CP. depoſuit, mox Imperatoris juſſu in Illyricum relegatum. Capita accuſationis varia fuere ; & in iis quòd tyrannidem in alios exercuiſſet ; quòd hos verberibus, illos vinculis, alios exilio mulctâſſet ; quòd in multos calumnias ſtruxerat ; quòd plurimas Eccleſias perturbaverat ; quòd perjurii convictus fuerat, & turpis vitæ homuncionem ad Baptiſmum & Diaconatûs officium promoviſſet ; quòd ad ſacram menſam illicitas confœderationes facere ſolitus eſſet : de quibus, aliiſque ei objectis videndus eſt Socrates *, & præſertim Sozomenus †. Regnante Joviano, ipſe cum cæteris Semi-Arianis libellum precum Imperatori obtulit. Verùm in ſubſcriptionibus libelli de Fide Joviano oblati Athanaſius Ancyræ Epiſcopus dicitur ; certiſſimo argumento Baſilium hoc tempore ſedi ſuæ reſtitutum non eſſe. Non obſtantibus Acacianorum calumniis hominem laudat Theodoritus * ob eximiam vitæ ſanctimoniam ; Sozomenus † etiam veluti facundiæ & eruditionis causâ celeberrimum. Scripſit plura, præcipuè contra *Marcellum* & *Librum de Virginitate*. NE.

* De Script. c. 89.

* L. 2. c. 42. † L. 4. c. 24.

* L. 2. c. 25. † L. 2. c. 33.

347.

SERAPION, genere Ægyptius, vitæ inſtituto Ἀσκητὴς, inter arctioris diſciplinæ cultores diu deſerta Thebaidis habitavit, multorum ibi Monachorum Præfectus, tandem à D. Athanaſio civitatis Thmuitarum, non incelebris apud Mendeſium urbis Epiſcopus factus. B. Antonio oppidò charus, Athanaſio arctiſſimo amicitiæ vinculo conjunctus. Ille enim Serapione familiariſſimè

Vid. Athanaſ. Ep. ad Dracont. p. 738.

miliariſſimè utebatur, fidei ejus arcana ſua concredidit, judicio ſcripta vel augenda vel corrigenda ſubmiſit, crebriſque literis de rebus graviſſimis conſuluit, quod tres ad eum datæ Epiſtolæ ſeu potius Libelli hodiè teſtantur. Anno cccxlvii. inter Patres Sardicenſes Athanaſium ſententiâ ſuâ abſolvit : & cùm anno ccclv, novis apud Conſtantium calumniis premeretur Athanaſius, lectique ſunt Epiſcopi quinque qui ad Imperatorem in Occidente agentem mitterentur ; ut animum adversùs Athanaſium exardeſcentem placarent, & inimicorum calumniis reſponderent ; ex horum numero princeps fuit Thmuitanus noſter, & ipſe ſub Conſtantio Confeſſione inclytus. Obiit circa an. ccclviii. Ἀνὴρ εἰς τὰ μάλιστα τὸν βίον θεοπίσῳ, καὶ λέγειν δεινὸς, inquit Sozomenus : *Vir admirabili vitæ ſanctimoniâ, & dicendi copiâ præditus.* Tanta eloquentiâ clarus, ut ob elegantiam ingenii *Scholaſtici* cognomen meruit. Aureum ejus dictum ex Evagrio memorat Socrates †. Ὁ τῆς μὲν πνευματικῆς γνώσεως πλείως καθαίρεται, ἀγάπῃ δὲ τὰ φλεγμαίνοντα μόνα τῷ θυμῷ θεραπεύει, πονηρὰς δ' ἐπιθυμίας ἐπιτίμησις ἰσχνὰν ἐργάζεται. *Mens quidem ſpiritualis ſcientiæ haustu plenè purgatur ; partes item animæ irâ efferveſcentes charitate ſanantur : pravæ verò cupiditates quæ in animum influunt, abſtinentiâ coercentur.* Scripſit *ad diverſos Epiſtolas utiles, Tractatum de Pſalmorum titulis*, & egregium * *Librum adverſus Manichæos.* Ex his ſolummodò extat *Liber contra Manichæos*, quem ex Fr. Turriani verſione primus edidit Hen. Caniſius Lection. Antiq. Tom. v. p. 1. exinde tranſlatum in Bibliothec. PP. Tom. iv. p. 160.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Sozom. l. 4. c. 9.

Hieron. de Script. c. 99. † L. 4. c. 23.

* Photii Biblioth. LXXXV.

MAGNES, Scriptor valdè obſcurus, vixit (ſi ætatem ejus rectè collocent Turrianus & Scribonius) circa an. cccl. Scripſit *adversùs Theoſtenem* Evangelia calumniantem *libros* V. Græcè. Extant alicubi MSS. quippe quos vidit, atque exinde quædam citat Turrianus in Apolog. pro Epiſt. Pontificum. Nonnulla etiam habet Coccius, à Turriano mutuatus, licèt id diſſimulet. " Verum ad populum phaleras (inquit † Cl. Albertinus.) Quis enim " veterum, imò etiam recentiorum per novem aut decem ſæcula Magnetis " hujus, vel quoad nomen tantùm meminerit? Fictitius prorſus Autor eſt, " aut ſaltem novus aliquis ac nuperus Græculus cujus Scriptorum certitudo " tota eſt penès Turrianum exigui judicii virum, fideique valde ſuſpectæ. Et " audent adverſarii abſque ulla verecundia ejuſmodi quiſquilias pro veterum " monumentis in medium adducere. Proh Dei atque hominum fidem ! Certe de hujuſcemodi ſcriptis præſtat ἀπέχειν, donec ipſi autores in publicum prodeant ut judicium de iis ferre liceat.

350.

† De Sacram. Euchar. lib. 2. p. 420.

CYRILLUS, ſub Macario Hieroſolymorum Epiſcopo Diaconus, à Maximo Presbyter ordinatus, Catechiſtæ etiam munere functus, ſermones ſuos Catecheticos in eâdem Eccleſiâ habuit circa an. cccxlvii. ſeptuaginta poſt exortum Manetem annis (cœpit is Hæreſin ſuam divulgare anno Imperatoris Probi 2do. Chriſti cclxxvii.) ut ipſe nos docet †. Poſt Maximi mortem circa an. cccl. in Cathedrâ Hieroſolymitanâ ſucceſſit, ab Acacio Cæſarienſi jure Metropolitico ordinatus ; immò ut Hieronymo *, aliiſque † placet, Arianorum ope, etiam ipſe Arianus, hanc dignitatem adeptus. Verùm longè aliter Theodoritus ‖, qui de ejus promotione ad hanc ſedem loquens vocat illum doctrinæ Apoſtolicæ acerrimum propugnatorem. Quin & longè ante Theodoritum Patres † ſecundi Concilii Oecumenici, in quo præſens erat ipſe Cyrillus, centum Hieronymis hâc in re teſtes fide digniores, diſertè affirmant Reverendiſſimum hunc ac Religioſiſſimum, uti eum vocant, Cyrillum canonicè ab Epiſcopis Provinciæ olim fuiſſe ordinatum, & plurima variis in locis contra Arianos certamina ſubiiſſe. Sanè Scriptores Eccleſiaſtici in texendo Epiſcoporum hujus ævi Hieroſolymitanorum Catalogo mirum quàm diſcrepent ; ut ex hoc Schematiſmo ad oculum patebit.

350.

† Catech. 6. p. 141.

* Chron. an. cccxlix.

† Rufin. l. 1. c. 23. Socrat. l. 5. c. 8. Sozom. l. 7. c. 7.

‖ L. 2. c. 26.

† Epiſt. Synod. ad Damaſ. ap. Theod. l. 5. c. 9.

SÆC. IV. ab An. CCC.

† In Chron. ad an. Chr. ccxlix.
* Hæres. 66. p. 275.
‖ Lib. 2. c. 45. p. 160.
† Lib. 4. c. 30. p. 589.

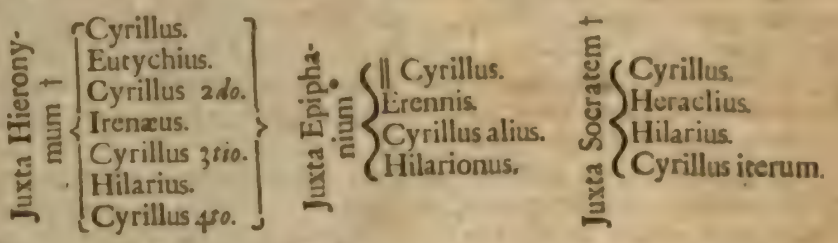

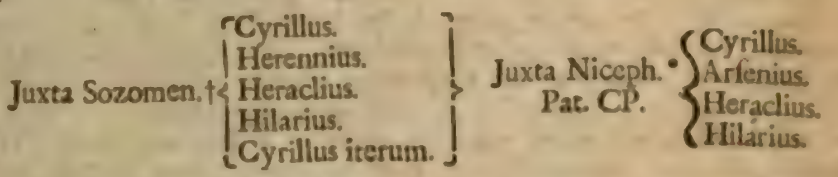

† Lib. 4. c. 30. p. 589. ita & Niceph. Call. l. 11. c. 2. p. 112. *
* Chronogr. ap. Scal. p. 308.

Variis hisce indiculis enucleandis immorari jam non vacat. Id solummodo observandum quod habet Epiphanius, alium quendam à nostro diversum Cyrillum circa eadem circiter tempora Ecclesiæ Hierosolymitanæ præfuisse: quod aliorum Historicorum erroribus ansam, & calumniis materiam præbere potuit. Anno cccli. admirabili crucis signo Hierosolymis in cœlo splendidè refulgente, Cyrillus Constantium per literas (quas vocat φώτας ἐξ Ἱερουσαλήμων γραμμάτων ἀπαρχὰς) certiorem fecit. Multa deinde illi lis cum Acacio Cæsariensi de jure Metropolitano, quod Cyrillus Ecclesiæ suæ veluti Sedi Apostolicæ asserere voluit, reclamante quidem consuetudine & ipsius Nicænæ Synodi Canone septimo. Sæpiùs idcirco in judicium vocatus non comparuit; inde ab Acacio & Synodo Palæstinâ depositus, prætento quidem alio crimine, quod grassante fame in pauperum usus thesauros Ecclesiæ vendiderat, & in his sacram stolam aureis filis contextam, à Constantino M. huic Ecclesiæ donatam, quam postea muliercula quædam Seneca induisse comperta est. Ab iniquâ Acacii sententiâ Cyrillus ad majus judicium provocavit, adstipulante ipso Imperatore Constantio; solus ac primus omnium, qui contra Ecclesiastici Canonis consuetudinem talem appellationem interposuit, si fides Socrati †; quem tamen hâc in re falli nôrunt Historiæ Ecclesiasticæ studiosi. Hierosolymis pulsus Tarsi cum Sylvano Episcopo vixit, in ejusque ecclesiâ frequentes ad populum Sermones habuit, qui Cyrilli concionibus admodùm delectabatur, necquicquam per literas reclamante Acacio. Anno cccix. in Synodo Seleucensi Acacio superior fuit; sed in Conciliabulo paulò post Constantinopoli habito, incrustatis prioribus calumniis, novisque additis Acacius illum iterum deposuit. Sub Juliano sedi redditus Judæos Imperiali gratiâ ad Templum Hierosolymitanum è ruderibus extruendum animatos, magnoque molimine id agentes ludibrio habuit; & memoriâ recolens tum Danielis vaticinium, tum Servatoris oraculum dixit futurum brevi, ut in eo templo lapis super lapidem non maneret: quòd quidem ita evenit, ut prolixè alibi * ostendimus. Tandem sub Theodosio fugatis adversariis sedem dehinc inconcussam tenuit. Anno cccixxxi. inter ἡγεμονας seu ἐξάρχους Secundæ Synodi generalis numeratur, à venerando Concilio in integrum restitutus, & honorificentissimo elogio ornatus. Expletâ mortalitate placidè in Domino obdormivit anno cccixxxvi. Nequaquam eum Arianorum sententiæ accessisse fidem faciunt scripta ejus, quæ supersunt hodie; in quibus Arianæ Hæreseos dogmata velut à rectâ fide Apostasiam & venientis Antichristi Præcursorem damnat: & in *Epistola ad Constantium* Imp. (quam scripsit jam Episcopus, & eo circiter tempore, quo maximè obsequii erga Arianos accusatus est) se ἀγλαν καὶ ὁμοίαν τοιάδε venerari profitetur. Unde mirari libet perversum planè Riveti † ingenium; qui ex hâc ipsâ Epistolâ concludit aut eam non esse Cyrilli, aut Cyrillum fuisse Hæreticum Arianum.

† L. 2. c. 40. l. 3. c. 20.
* In Vit. Cyrilli.
Vid. Catech. 11. p. 234. Catech. 15. p. 369.
† Crit. Sacr. l. 3. c. 11.

Scripta,

SÆC. IV. ab An. CCC.

Scripta, quæ extant.

E*Piſtola ad Conſtantium Imp.* cujus meminit Sozomenus *. * L. 4. c. 5.
Catecheſes XVIII. *ad Competentes*, quibus præcipua fidei Chriſtianæ capita explicat.

Catecheſes Myſtagogicæ V. ad recèns baptizatos; in quibus de binis Eccleſiæ Sacramentis agit.

Fruſtra agunt, qui an genuinæ ſint hæ Catecheſes, litem movent; Hieronymo *, Theodorito †, Damaſceno ‖, ne de aliis jam dicam, Cyrillo noſtro eas vindicantibus. Haud merentur reſponſum, quæ objiciunt Rivetus, aliique. Speciminis causâ, objicit Rivetus *, ex variis Scripturarum locis quaſi Centones eſſe conſutas, & in rebus non ita neceſſariis ad nauſeam uſque prolixas. Eſto, quod tamen uſquequaque verum non eſt, Catecheſes iſtæ erant αὐτοσχέδιοι, ut ipſe fert titulus, ſive extemporaneæ, nullo ſtudio concoctæ, nullâ arte limatæ, captui Auditorum ex profeſſo accommodatæ, in juventute habitæ, quando deerant adhuc matura ætas & ſubactum judicium. Objicit iterum Cyrillum de ligno crucis affirmare μέχρι σήμερον παρ' ἡμῖν φαίνεται, *ad hodiernum uſque diem illud apud nos apparere*, idque nonniſi XX. aut paulò ampliùs poſt ipſam Crucis inventionem annis, cum illud μέχρι σήμερον non ſolet uſurpari in rebus novis, ſed quæ à multis annis longâ temporum ſerie in eodem ſtatu viſæ ſunt. At primò phraſis illa apud Cyrillum non ita longum temporis ſpatium deſignare ſolet. Sic Catech. 17. *Cernimus*, inquit, *Sæculi Principes regi & inſtrui ab Eccleſiaſticis* μέχρι σήμερον, *ad hodiernum uſque diem*; cum ab ipsâ Conſtantini M. converſione non ultra XXXV. anni effluxerant: ideóque per hanc phraſin nihil aliud intelligit, quàm hoc tempore χρὶ τῆς παρούσης, ut verbis immediatè præcedentibus loquitur. Secundò Cyrillus eo loco ne verbum quidem habet de inventione Crucis, ſed id ſolùm dicit, Lignum Crucis etiam hodiè extare, & unà cum plurimis aliis quæ ibi adducit, teſtem eſſe, nobile ſc. Dominicæ mortis & reſurrectionis monumentum: alibique eâdem phraſi in eodem planè argumento non ſemel utitur. Mitto cæteras Riveti exceptiunculas, vix caſſi nuce dignas.

* De Script. c. 112.
† Dial. 2. p. 106.
‖ De Imag. Orat. 3. p. 783.
* Ubi ſupra, c. 16.

P. 441.

Vid. Catech. 13. p. 322. Catech. 14. p. 349.

Prodierunt Opera ejus Lat. *Pariſ.* 1589. *Catecheſes* Gr. *Pariſ.* 1564. 8°. Gr. Lat. *Colon.* 1564. Opera omnia Gr. Lat. edidit Joannes Prevotius *Pariſ.* 1608. 4°. deinde Dion. Petavius ibid. 1622. fol. ut & ibid. fol. cum Syneſio 1631.

SPURIA.

O*Ratio de Occurſu Domini.* Extat Gr. Lat. *Colon.* 1568. *Pariſ.* Auctuar. Bibliothec. PP. 1624. Tom. II. p. 849. & Auctuar. 1648. Tom. I. p. 621.

Epiſtola ad Auguſtinum de Miraculis Hieronymi. Lat. inter Opera Auguſtini & Hieronymi habetur.

LIBERIUS, patriâ Romanus, Auguſti filius, poſt exceſſum Julii in Romanum Pontificem XI. Cal. Junias an. CCCLII. electus eſt. Scriptis mox literis Orientales Epiſcopi ipſum in partes ſuas pertrahere magnopere ſategerunt. Verùm ille coactâ Romæ Synodo Orientalibus reſcripſit ſe iis conſentire non poſſe: diuque ſanè Athanaſii cauſam damnare conſtanter recuſavit. Anno CCCLV. Mediolanum accerſitus Conſtantio viriliter reſtitit; qui cùm poſt longum cum eo colloquium habitum nec prece nec pretio, nullis rationibus nec ullis promiſſis miniſve hominis animum flectere potuit, ad Beræam Thraciæ urbem deportari juſſit, ſubrogato ei Fœlice Archidiacono, quem Acacius Cæſarienſis Romanæ Urbis Epiſcopum ordinari curavit; hominem quidem in fide Catholicum, ſed qui Arianis communionem non denegavit. Exulaverat Liberius duobus & ampliùs annis; & jam miſeriarum & periculorum quæ ſuſtinuit, tædio ſuperatus, vim etiam & verbera paſſus, nimiâque

352.

Vid. II. Epiſt. Liber. (ad Conſt.) & Ammian. Marcell. l. 15.

Athan. ad Solit. p. 647. Hilar. in Frag. col. 426. Sozom. l. 4. c. 14.

SÆC. IV. ab An. CCC.

que Demophili & Fortunatiani importunitate victus, dolendo humanæ fragilitatis exemplo tandem cedit, Athanasium damnat, & Homoiusioniſtarum formulæ quam nuper condiderant, ſubſcribit Sirmii anno ccclviii. idque ſe feciſſe datis ad Orientales, aliiſque ad Urſacium & Valentem literis teſtatus eſt. Romam reverſus, quaſi Victor intravit urbem magno cum Populi Romani gaudio receptus, Fœlice vel à Senatu, vel à plebe, Urbe expulſo. Vixit poſt reditum annos novem, diemque clauſit ſupremum VIII. Cal. Octobr. an. ccclxvi. ſepultus Viâ Salariâ in Cœmiterio Priſcillæ. Pœnituiſſe illum ſubſcriptionis Sirmianæ non eam inficias; modò verum ſit, quod pro confeſſo ſumit Baronius *, nullo antiquitatis teſtimonio fultus, Liberium clariſſimam illam *Fidei Confeſſionem*, quæ hodie extat, poſt lapſum Sirmienſem ad Athanaſium miſiſſe.

Vid. Præfat. Marcell. & Fauſtin. ad libell. prec. & Hieron. Chron. ad an. ccci.

* An. ccclvii. N. 73.

Ex Liberii ſcriptis ſuperſunt *Dialogus cum Conſtantio* Mediolani habitus, ex ipſis Conſiſtorii actis, ut videtur, depromptus, ap. Theod. l. 2. c. 16. & *Epiſtolæ* XII. ex Hilarii Fragmentis, Luciferi Calaritani libris, & aliunde deſumptæ, Concil. Tom. ii. col. 743. Ex his ultima fragmentum eſt *Epiſtolæ ſeu profeſſionis fidei*, quod & ap. Athanaſ. Tom. I. p. 396. habetur. Octava autem quæ ex Hilarii Fragmentis deſumpta ſic incipit, *Studens paci & concordiæ Eccleſiarum*, &c. aut adulterina prorſus eſt, aut, quod ego potiùs arbitror, ex ſede ſuâ revulſâ in locum alterius magis Catholicæ apud Hilarium iſthoc in loco irrepſit: quod mihi ex notâ huic Epiſtolæ ab Hilario appoſitâ certiſſimè conſtat. Sic enim inquit, *Quid in his literis non ſanctitatis? quid non ex Dei metu eveniens eſt?* Hæc verò dixiſſe Hilarium de Epiſtolâ quæ ibi extat, nemo cui ſanum ſinciput, exiſtimare poteſt. Porrò habetur Epiſtola Liberii *Synodalis ad Macedonianorum Epiſcopos* Gr. Lat. ap. Socrat. l. 4. c. 12. & in Concil. Tom. ii. p. 760. Lat. duæ ſpuriæ nomini ejus affictæ bene longæ, *una ad omnes generaliter Epiſcopos, altera ad Athanaſium & Epiſcopos Ægyptios.*

354. HILARIUS, origine Gallus, patriâ Pictavienſis, (urbs ea eſt Aquitaniæ ſecundæ celeberrima,) parentibus honeſtis & non infimi apud ſuos nominis natus eſt, boniſque artibus enutritus. Ex Paganâ ſuperſtitione ad Chriſtianam religionem tranſiiſſe videtur, & provectiori paulò ætate, publicis votis expetitus, Pictavorum Epiſcopus eſſe conſtitutus, circa annum ex Baronii calculo ccclv. nullâ tamen cogente ratione, quin annis aliquot ante id tempus ad ſedem Pictavienſem evehi potuerit. Conjugatum fuiſſe, & cum uxore etiam poſt ſuſceptum Epiſcopatum cohabitâſſe non inficiantur cordatiores Pontificii. Paſtor in omnes ſui muneris partes vigilantiſſimus, erga fidem Catholicam fervidè animatus; Factionem Arianam etiam in Occidente dominantem multùm compeſcuit, oblato eo fine ad Conſtantium libello. Præcipuè in Synodo Biterrenſi anno ccclvi. Arianis ſe ſtrenuè oppoſuit, inde ab Imperatore, Saturnini Arelatenſis Epiſcopi dolis circumvento, actus in exilium in Phrygiam relegatur. Durante hoc exilii quadriennio, aliis jam curis & laboribus ſolutus, ſcriptis elucubrandis animum adjecit. Hinc natum illi nobile illud *opus de Trinitate* XII. libris conſtans; *Liber de Synodis*; & *Orationes quædam ad Conſtantium*; ut de *Epiſtolis*, quas plures ſcripſit, nihil dicam. Anno ccclix. interfuit Concilio Seleucienſi, in quo Eccleſias Gallicanas ab infami Sabellianiſmi crimine coram vindicavit. Quæ verò de impiis & horrendis Anomæorum dogmatibus præſens audivit; vide apud ipſum *Libro contra Conſtantium*, qui incipit: *Tempus eſt loquendi*, &c. col. 292. Legatos Synodi Conſtantinopolim ſecutus, extremo fidei animadverſo periculo, tribus libellis publicè datis ab Imperatore popoſcit, ut coram Arianis diſceptare liceret; quod Hæretici maximoperè abnuerunt. Poſtremò quaſi diſcordiæ ſeminator, & perturbator Orientis (Sulpicii Severi * verbis utor) redire ad Gallias jubetur, abſque exilii tamen indulgentiâ. Lentis igitur itineribus Galliam petiit; nec niſi ineunte imperium Juliano domum rediit; ſummo cum gaudio à Pictavienſibus ſuis exceptus. Domum reverſus graſſantem ubique Hæreſim Arianam habitis frequentibus intra Gallias Synodis

Vid. Hilar. de Syn. col. 319. lib. ad Conſtant. col. 306. Hieron. de Script. c. 100.

* L. 2. p. 163.

au-

authoritate suâ & doctrinâ penè exterminavit. Illud apud omnes constitit, inquit Sulpicius, unius Hilarii beneficio Gallias nostras piaculo Hæresis liberatas. Circa annum cccLxviii, vel cccLxix. Mediolanum se contulit; ut Auxentium hujus urbis Episcopum, Arianorum primipilum, coram Imperatore Valentiniano detegeret & refutaret. Sed post multam disputationem operam se lusisse vidit; Auxentio se in omnes formas vertente, & versutiis suis, fucatisque fidei professionibus Imperatorem lactante. Redeuns Hilarius eodem anno animam Deo piè reddidit. Vir non modò in Latinorum verùm & Græcorum scriptis diu versatus; ex quibus, præsertim Origene, plurima hausit, Heliodoro Presbytero ἐξηγητῇ familiariter usus, qui tamen ei nonnunquam imposuit. Hinc, ut & ex gentis suæ more, stylus illi turgidus & sublimis; dictio grandis nimiùm & operosa; Gallicano cothurno, inquit Hieronymus †, attollitur; longis interdum periodis involvitur: alibique * eum *eloquentiæ Rhodanum* appellat, fluminum omnium in Galliâ rapidissimum. Rem, ut rectè notat Erasmus †, mutuatus à Græcis, addidit Gallicam grandiloquentiam: frequenter autem assurgit ad floridam quandam & theatricam sublimitatem, præsertim cum incidunt loca, quæ facilè splendescunt tractata. Et verissimum sanè videtur, quod de hâc re observat Magnus ille eloquentiæ Censor, vix ullos Provinciales fœliciter reddidisse Romani sermonis simplicitatem, præter aliquot qui Romæ à pueris sunt educati. Vocum quarundam Hilario peculiarium præter publicam loquendi consuetudinem specimina aliquot idem exhibet loco citato. Inter nævos ejus & opiniones singulares primi ferè commatis sunt, quæ habet de Carne Christi impatibili doloriſque exsorte, de divinitate ab humanitate Christi morientis recedente, de corporeitate animæ, de mundo simul & semel creato & sex annorum millia duraturo, de juramento Christianis penitùs interdicto, aliisque nonnullis; de quibus adi sis Erasmum Præfatione citatâ, Joannem Gillotium Commentatione S. Hilarii Operibus præfixâ, Scultetum Medull. Theolog. Patr. sub finem.

SÆC. IV. ad An. CCC.

† Epist. ad Paulin. p. 104.
* Præfat. in L. 2. Comm. in Galat.
† Præf. in Op. S. Hilarii.

SCRIPTA GENUINA.

DE *Trinitate* libri XII. De hoc opere ita Hieronymus *. *Hilarius meorum Confessor temporum & Episcopus duodecim Quintiliani libros & stylo imitatus est & numero.* Hieronymo succedat Erasmus. *Videtur*, inquit †, *totâ vi adnisus; ut in hoc opere declararet, atque exerceret, quicquid ingenio, quicquid eloquentiâ, quicquid Sacrarum literarum cognitione posset.*

* Epist. ad Magn. Tom. II. p. 328.
† Loc. cit.

Ad Constantium liber, qui sic incipit. *Benefica natura tua*, &c.

Ad eundem liber, init. *Non sum nescius*, &c.

In Constantium jam vitâ defunctum liber, qui quidem, ut & præcedentes duo, videtur imperfectus.

Adversùs Arianos & Auxentium liber: cui subjungitur Auxentii ad Imperatorem Epistola.

De Synodis adversus Arianos liber ad Galliarum & Britanniæ Episcopos scriptus, è Græcis ut plurimùm Synodicis, sed servatâ sibi libertate de suo aliquid, ubi opus erat, admiscendi, versus.

Fragmenta ex Opere Historico de Synodis Ariminensi & Seleucienſi, rebusque post Synodos gestis usque ad annum cccLxvi. libris duobus comprehensa. Hæc primus edidit & Præfatione ornavit Nicolaus Faber *Paris.* 1598.

Commentarii in Evangelium S. Matthæi, quos alii Canonem appellare solent.

Commentarii in Psalmos, maximam partem ex Commentariis Origenis, noxiis hinc inde detruncatis, excerpti. Hosce Commentarios pariter ac *Librum de Synodis* se Hilario apud Treviros manu suâ descripsisse prodit Hieronymus *.

* Ep. ad Flor. Tom. I. p. 53.

SUP-

SÆC. IV. ab An. CCC.

SUPPOSITITIA.

Epistola ad Augustinum.
Alia ad eundem. Videntur istæ Hilarii Arelatensis esse, idque Bellarmino, Labbæo, &c.

Carmen in Genesim. Ejusdem est ab eo Leoni Papæ inscriptum.

Epistola ad Abram filiam cum Hymno annexo.

Liber de Patris & Filii Unitate. Cento est ex *libris de Trinitate* 2do. & 9°. assutus.

Liber de Essentiâ Patris & Filii. Cento ex libris *de Trinitate* 7mo. & 8°. consarcinatus, cum Appendice de variis Christi cognominibus.

DESIDERANTUR.

Tractatus in Job, de Græco Origenis ad sensum translatus. Hujus fragmentum extat apud Augustinum contra Julianum lib. 2°.

Commentarius in Cantica Canticorum.

Historia Ariminensis & Seleucensis Synodorum adversùs Valentem & Ursacium: cujus ampliora fragmenta hodie habemus.

Adversùs Salustium Præfectum & *Dioscorum Medicum, quo brevi libello,* inquit Hieronymus*, *quid in literis posset, ostendit.*

* Ep. ad Magn.

Liber Hymnorum.

Liber Mysteriorum.

Epistolæ plures.

De Numero Septenario Liber ad Fortunatum, ab Hieronymo memoratus Apolog. ad Pammach.

Prodierunt Opera Hilarii *Paris.* 1510. *Basil.* 1516. (per Erasmum) ib. 1535. 1570. Auctiora deinde (Fragmentis accedentibus) edita sunt. *Paris.* 1605. 1631. 1652. fol.

354. Vid. Liber. Epp. 4, 5.

EUSEBIUS, natione Sardus, primùm Romanæ Ecclesiæ Lector, deinde Vercellarum apud Insubres Episcopus. Claruit circa an. cccliv. quo anno rogatus est per literas Liberii Antistitis Romani, ut unà cum Legatis suis ad Constantium Imp. tunc intra Gallias agentem proficisceretur. Quod quidem fecit, suisque apud Imperatorem precibus egit, ut sequenti anno Concilium Mediolani conveniret: ad quod ipse, Liberii licèt vices gerens, ægrè admissus est: Arianis per vim & fraudem omnia turbantibus; quorum consiliis & machinationibus adversùs Athanasium, fidemque Nicænam Eusebius noster pertinaciter adversatus est. Summa huc redit. Constantius Catholicis Episcopis subinsensior seipsum Athanasii accusatorem sistit, eosque hominem damnare jubet; quibus hoc non esse Ecclesiastici Canonis objicientibus, respondit, ὅπερ ἐγὼ βούλομαι, τοῦτο κανὼν νομιζέσθω. *Quod ego volo pro Canone sit: ita enim me loquentem Syriæ Episcopi sustinere solent.* Denique ob hoc ipsum acriter minabundus, & gladium intentans, quosdam ex iis abduci jussit; & inter eos Eusebium Scythopolim Syriæ Decapolitanæ urbem, Bethsan antea dictam, relegavit. Eusebium exulem Josephus ex Judæo Christianus, à Constantino M. Comitis titulo olim ornatus hospitio perhumaniter excepit; ubi se illum invisisse testatur Epiphanius *. Inde in Cappadociam missus est; immò si Socrati †, aliisque fides, in superiore Thebaide exulavit. Unde sub Juliano habitâ cum Athanasio Alexandriæ Synodo, Antiochiam pergit; & cùm schisma occasione Luciferi Calaritani illic exortum componere non posset, abscessit; & peragratis Orientis Provinciis in Italiam rediit; obiitque anno cccLxxi. non tantùm Confessoris titulo, sed & Martyris etiam honorandus, ab Arianis quippe lapidibus obrutus; modò genuina sit inscriptio in sepulchro ejus inventa, in quâ Acrostichis versibus habebatur, EUSEBIUS EPISCOPUS ET MARTYR, & vera referant Scriptores nonnulli; quos tamen omnes recentiores esse ipse Baronius † agnoscit.

Vid. Athan. Epist. ad Solit. p. 643, 666.

* Hæres. 30.
† L. 3. c. 5, 9. Sozom. l. 5. c. 12. Rufin. l. 1. c. 27, 28.

† Ad an. cccLxxi. vid. Not. in Martyrol. August. 1.

Vertit

Vértit è Græco *Commentarios Eusebii Cæsariensis in Psalmos*, qui NE. Nec plura commemorat Hieronymus *. Extant verò Epistolæ nonnullæ ex Ecclesiæ Vercellensis Archivis depromptæ, Ad *Constantium* Imperatorem *una*, Ad *Patrophilum Episcopum Arianum altera*, *tertia* è carcere ad *Vercellenses suos*. Vide Baron. ann. 355. num. 7. an. 356. n. 92. Surium ad Augusti I. *Quarta* etiam ad *Gregorium* Episcopum Hispanum habetur apud Hilar. in Fragm. col. 433.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Script. c. 96.

LUCIFER, Calaritanus, sive Caralitanus in Sardiniâ Episcopus. Claruit eodem, quo Eusebius Vercellensis, tempore; eorundem laborum, certaminum, itinerum, & exiliorum comes ferè individuus; cum eo ad Constantium in Gallias profectus, cum eo Liberii Pontificis in Synodo Mediolanensi vices gerebat anno 354, junctisque cum eo studiis Arianos viriliter oppugnavit; cum eo denique in Palæstinam relegatus, Eleutheropoli præcipuè substitit. Hic loci duos pro Athanasio in Constantium libros edidit, in quibus Imperatorem parùm verecunde, & ne quid gravius dicam, longè infra summi Principis majestatem asperè atque inclementer tractavit. Hos mox ipsi Constantio legendos transmisit; qui Florentio magistro Officiorum in mandatis dedit, ut codice remisso per literas à Lucifero exquireret, num pro suo agnoscere vellet. Rescripsit Lucifer, seque & autorem esse, & ad mortem usque defendere paratum professus est. Rogatus etiam ab Athanasio, lucubrationes suas ad ipsum tunc in eremo latitantem dono misit. Hominem ille mirificè laudat, scripta deprædicat, eaque Græcè transferenda curavit. Exulavit Lucifer non tantùm in Palæstinâ, verùm & in aliis Orientis locis; tandem cum Eusebio suo in superiora Thebaidis deportatus. Exinde Imperante Juliano, Diacono suo ad Synodum Alexandrinam misso, ipse rectà Antiochiam contendit; ubi Catholicos inter se dissentientes deprehendens, Paulinum Antiochiæ Episcopum ordinavit; intempestivè quidem, & reclamante magnâ Catholicorum parte, qui cum Paulino convenire renuebant, in majus & apertius adhuc Schisma erumpentes. Factum improbavit Eusebius Vercellensis, qui, relictâ Alexandriâ, Antiochiam venerat; quod ubi rescivit Lucifer, iracundiâ & stomacho exardescens, ut erat prævervidi atque vehementis ingenii, amicum fidum & integerrimum acriter atque animose excepit, ab ejusque communione sese abjunxit. Ad hæc paulò commotior, quòd præter ipsius sententiam Synodus Alexandrina pœnitentes Episcopos, qui Arianis communicâssent, ad pacem recipiendos esse statuisset; in Sardiniam demum reversus, non modò communicatione Arianâ pollutos condemnavit, verùm etiam sè ab eorum communione secrevit, qui eos sub satisfactione vel pœnitentiâ recepissent. Hinc natum Luciferianum schisma, quod tamen ultra hujus sæculi terminum durâsse non videtur. Obiit Lucifer eodem, quo Eusebius Vercellensis, anno, viz. 371. Miris eum veluti virum Apostolicum laudibus efferunt Marcellinus & Faustinus, ipsi sectâ Luciferiani, ob contemptum sæculi, studium sacrarum literarum, vitæ puritatem, constantiam fidei, gratiam divinam. Quatuor ejus exilia, & divinas virtutes per eum factas jactitant, decemque annos exulasse scribunt. Stylus illi non minùs quam ingenium, durus & incultus; quem ideo prædicti Presbyteri agnoscunt ignarum quidem artificiosæ eloquentiæ, attamen quod super omnem humanam eloquentiam est, prophetico, & evangelico, atque apostolico more scripsisse, & gratiam S. Spiritûs *δαιμόνων πυρωλῶ* habuisse illum gloriantur.

354.

Vid. Epist. Florent. & Lucif. in Op. Lucif. & ap. Baron. an. 356.

Vid. Ep. Athan. ad Lucif. loc. cit. Socrat. l. 3. c. 5, 6, 9. Sozom. l. 5. c. 12, 13.

Libell. prec. p. 10, 36, 38.

Ubi supr. p. 38.

Extant ab eo scripta,

AD *Constantium Imperatorem libri* II.
De Regibus Apostaticis.
De non conveniendo cum Hæreticis.
De non parcendo delinquentibus in Deum.
Quòd moriendum sit pro Filio Dei.
Epistola brevis ad Florentium.

Hæc

SÆC. IV. ab An. CCC.

Hæc omnia collegit, & cum Epistolis aliquot Athanasii, Liberii & Florentii, edidit Joannes Tillius Meldensis Episcopus, *Paris.* 1568. 8°. exinde inserta Bibliothecæ Patrum, Tom. iv. p. 181.

Dolendum sanè est novam Luciferi Calaritani editionem quam meditatus est Vir Cl. J. B. Cotelerius, ipsomet teste, Notis ad Patres Apostolicos, p. 177. magnâ antiquitatis Ecclesiasticæ jacturâ, cum viri eruditissimi morte periisse.

354. HILARIUS, Sardiniam insulam patriam habuit, Ecclesiæ Romanæ, in quâ Baptismum susceperat, Diaconus factus anno 354. unà cum Eutropio Presbytero (*Pancratium* vocat Hieronymus *) aliisque Liberii ad Constantium literas detulit. Advenientem non modò sannis & dicteriis exceperunt Ariani, verùm etiam detractis vestibus terga flagellis conciderunt, inter verbera insultantes; *Quare Liberio non restitisti, sed ejus literas attulisti?* mitissimo Diacono inter flagellorum crepitus Deum laudante. Anno sequente, cùm Athanasium damnare nollet, in exilium pulsus est: Postea Luciferiano schismati se adjunxit, quin & Hæreticorum Baptismum nullum prorsus esse contendebat, ac proinde ab Hæresi redeuntes rebaptizari voluit: unde per sarcasmum ab Hieronymo † *Deucalion Orbis* appellatur.

* De Script. c. 95.

Vid. Athan. Epist. ad. Solit. p. 647.

† Dial. adverf. Luciferian. p. 146.

Scripsit (uti eruditis jamdiu persuasum est) *Quæstiones in Vetus & Novum Testamentum*, quæ inter Augustini opera leguntur Tom. iv. col. 697. *& Commentarios in Epistolas S. Pauli*, qui inter Ambrosii opera habentur, Tom. v. p. 170. Prius opus scriptum est Romæ circa an. 370. quod ex Quæst. xliv. patet; posterius sub Damaso Papa ante an. 384. uti ex Comm. in 1. Epist. ad Timoth. cap. 3. videre est. De posteriore verò notandum venit, *Commentarium in Epistolam ad Hebræos* ejusdem autoris non esse; & ex Chrysostomi Commentario in istam Epistolam excerptum esse.

357. POTAMIUS, gente Hispanus, Odyssiponæ civitatis Episcopus, primò quidem Catholicus, postea fundi Fiscalis illecebris captus, ad Arianos transiit, & anno 357. Ariminensi Formulæ subscripsit, immò confessionem eam ipse condidit. Nec his contentus, quin odio adversùs Hosium flagrans, (qui ipsius olim apud Hispanos impiam Hæresim detexerat) non priùs destitit, quàm partim minis, partim vi hominem senio fractum vitæque nimiùm amantem in easdem secum partes pertraxerit, consilio quidem vafro, sed impio, & exitu sibimetipsi planè infausto: si quidem vera nobis referant Faustinus & Marcellinus libello supplice, quem Theodosio Imp. obtulerunt. Cùm in Hispaniam enim reversus Potamius ad fundum Fiscalem, violatæ fidei præmium properaret; gravissimo in linguâ tormento correptus, in viâ moritur; adeo ut prædium suum ne è longinquo quidem ei videre contigerit. Extat *Epistola ad Athanasium*, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicilegiorum, Tomo 2°.

Libell. prec. edit. Oxon. p. 13. 17.

359. PHÆBADIUS, sive Phægadius, ortu Gallus, provinciâ, ut videtur, Aquitanus; unde nostrum vocat Sulpicius Severus *, Agenni Aquitaniæ secundæ oppidi Episcopus. Claruit anno 359. quo unà cum reliquis Occidentalis imperii Episcopis Ariminensi interfuit Concilio; ubi pro veritate Nicænâ acerrimâ contentione decertavit, omnesque Arianorum impetus, etiam postquam cæteri, uno Servatione Tungrensi excepto, Tauri præfecti fraudibus, minis & terriculis cesserant, forti & infracto animo sustinuit; professus se ad exilium, omneque supplicium subeundum paratum esse, conceptam verò ab Arianis fidem nunquam recepturum. Res tandem eò devenit, ut propositæ formulæ, quæ vellet, addere ei integrum esset, quod & fecit: verùm explicationem istam insertâ clausulâ, quam Phæbadius non ritè intellexit, Valens Mursorum Episcopus vaferrimè elusit. Anno 384. referente Pseudo-Dextro †, Concilio Cæsar-Augustano adversùs Priscillianistas celebrato præfuit. Certè extant hujus Synodi, sed anno 380. habitæ, Canones octo; quibus Phitadius primo loco subscripsisse deprehenditur. Ad extremam & decrepitam

* L. 2. p. 161.

† Concil. Tom. 2.

crepitam usque senectutem pervenit; in vivis enim adhuc erat anno 392. Hieronymo Catalogum claudente. SÆC. IV. ab An. CCC.

Extat ejus *liber contra Arianos*, (in quo Sirmiensem Formulam anno 358. ad Gallos missam sub examen revocat, & κατ' πάσας refellit) editus primò à Petro Pithœo, *Paris.* 1586. exinde Bibliothecæ Patrum Tomo iv. p. 300. insertus. Scripsisse & alia Opuscula testis est Hieronymus *, sed à se necdum lecta. Phil. quidem Labbeus † ait, Sophronium in Metaphrasi Græcâ insinuare se opuscula illa vidisse; quæ miror viro doctissimo excidisse. En Hieronymi verba; *Dicuntur & ejus alia esse opuscula, quæ necdum legi.* Hæc strictè satis hunc in modum vertit Sophronius; Λέγονται αὐτοῦ καὶ ἕτερα τινὰ συγγράμματα, οἷς ἔτυχον. Nec hâc de re verbum amplius addit.

* De Script. c. 108.

† Dissert. de Script. Tom. 2. p. 220.

AETIUS, Antiochiam, Cœlosyriæ urbem patriam habuit, militis cujusdam, qui sub præsidiali officio meruerat, & paulò post mortuus est filius. Adolescens adhuc mulieris cujusdam Ampelidis nomine artem ærariam circumforaneus exercuit, quam etiam patrem ejus olim tractâsse Theodorus Mopsuestenus autor est. Aurifabrum verò fuisse Aetium certiùs constat; sed mortuâ demùm matre, homo præstanti indole ad philosophicas disciplinas animum applicuit. Ac primùm quidem Paulinum Antiochenum audivit, postea Anazarbi Athanasium, deinde Tarsi Antonium Presbyterum, posthæc Leontium Presbyterum Antiochenum, tandem Alexandriæ Sopolim medicum celeberrimum, sub quo medicinæ operam dedit, & cum in hâc arte excelleret, gratuitam indigentibus operam præstabat: ipse interim opificio suo aurifabrili noctu incumbens vitam sustentabat. Antiochiam reversus, à Leontio Episcopo Diaconus ordinatur, qui dogmata sua in Ecclesiâ publicè docendi ei potestatem fecit, quod & pro virili præstitit Aetius. Capita Hæreseos potissima fuerunt; Filium esse κτίσμα, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων, & per omnia ἀνόμοιον τῷ πατρὶ, ac proinde ἑτερούσιον, *substantiâ planè diversum*: unde *Athei* cognomen ei meritò adhæsit. Reliqua ex Epiphanio, Theodorito, & Niceta Choniate petantur. Famosus esse cœpit maximè circa an. 359. & sequentem, quando apud Constantium accusatus, quòd conscius & particeps fuisset conjurationis Galli, Pepuzam Phrygiæ in exilium missus est. Sub Juliano Episcopatum accepit; cujusnam verò urbis, non prodit Philostorgius. Ab exilio revocatum perhumaniter tractavit Julianus, eique agrum in Lesbo circa Mitylenen urbem, suæ erga illum benevolentiæ testeram, donavit; cujus etiam ad Aetium jam Episcopum etiamnum extat Epistola. Sub Valente ad prædium Lesbiense secessit, ubi Procopio tyrannidem exercente in discrimen capitis venit: inde Constantinopolim fugiens, paulò post è vitâ discessit circa an. 366. Eunomio oculos ei comprimente, & quæ ad funus pertinent procurante. Erat, referente Nicetâ, temerarius & scurrilis, atque mimicis thymelicisque sermonibus, gestibus & cultibus indecoris oblectabatur. Nam veste ad nates usque sublatâ femora ferire, alteroque pede sublato, & ventre percusso pedere solebat; in conviviis autem inter ludicra blasphemis verbis SS. Trinitatem lacessebat. Extat ab eo scriptus *De Fide libellus* xlvii. Capitulis constans, apud Epiphanium Hæres. 76. qui librum ejus κατ' πάσας plenè & solidè refutavit. Composuit etiam, teste Socrate †, Epistolas tum ad Imperatorem Constantium, tum ad quosdam alios, in quibus longas texuit disputationes, & argumenta sophistica proposuit. Habetur fragmentum Epistolæ ejus forsan ad Eunomium, unà cum Eunomii Scholiis ap. Athanas. Dialog. II. de Trinitate, Tom. II. p. 166, 162. In hoc fragmento meminit opusculi à se elaborati de Deo ἀγεννήτῳ & de ἀγεννήτῳ Deo, quod adversarii ejus, demptis & insertis nonnullis, depravatum ediderunt.

359. Vid. Philostorg. l. 3. c. 15. 17. l. 5. c. 1, 2. l. 6. c. 7. l. 7. c. 6. l. 8. c. 4. l. 9. c. 6. Nicet. Thes. Orthod. l. 5. c. 30, 31. Epiphan. Hæres. 73.

Epist. 31.

† Lib. 2. c. 35.

EUNOMIUS, natione Cappadox, Dacorâ territorii Cæsariensis vico ad Argæum montem ortus, parentibus quidem qui Majorum Magni illius Basilii Liberti fuerant; Aetii discipulus & notarius, à quo Hæresim suam hausit;

360. Vid. Philostorg. l. 3. c. 20. l. 4. c. 8, 9. l. 5. c. 3. l. 6. c. 3, 4. l. 9. c. 4, 5, 6. l. 10. c. 6. l. 11. c. 5. Nicet. c. 31.

SÆC. IV. ab An. CCC.

hausit; verùm eruditione & famâ magistrum multis gradibus superavit. Ab Eudoxio Antiocheno Diaconus factus, mox dum legatus à suis ad Constantium mitteretur, à Basilianis in itinere captus Midaium Phrygiæ relegatur. Anno 360. ab Eudoxio & Mari Cyzicenus Episcopus ordinatur, inde mox à civibus pulsus. Scio Socratem * & Sozomenum † ad Valentis tempora hæc referre; sed Philostorgio utpote in rebus Eunomianis oculatissimo magis credendum; cui etiam hâc in parte suffragatur Theodoritus *. Sub Juliano & Joviano Constantinopoli egit; sub Valente in hortum Chalcedonensem secessit, donec delatus apud Imperatorem, quòd Procopium tyrannum in agro suo occultâsset, exul in Mauritaniam missus est. Dum apud Mursam Illyrici in itinere consisteret, ab Imperatore revocatur. Theodosius Magnus ipsum ex Chalcedone abreptum Halmyridem locum Mœsiæ ad Danubium situm relegari jussit. Inde à Barbaris fugatus, Cæsaream Cappadociæ adductus est: Civibus verò invisus, quòd adversus Basilium eorum Episcopum libros olim conscripserat, apud Dacoram vicum natalem in agris suis degere permissus est, ubi grandævus moritur, circa an. 394. In vivis enim adhuc erat, cum Hieronymus Catalogum suum de Scriptoribus clauderet. Eunomii corpus Tyana transferendum & illic à Monachis servandum curavit Eutropius Patricius, ne à Discipulis ejus Constantinopolim translatum commune cum magistro sepulchrum sortiretur; quin & ejusdem libros publicis edictis aboleri jussit. Summis eum laudibus evehit Philostorgius, ipse sectâ Eunomianus, cujus integra penè historia Ecclesiastica haud aliud quam Eunomii encomium censeri debet. Ejus tamen dicendi genus à Panegyricâ venustate alienum fuisse, obscurum, superfluum, tumidum, & ad ingratum, ac ridiculum, & confusum characterem referendum esse notat Philostorgii abbreviator Photius *. Photio concinit Socrates †, qui Eunomium observat fuisse πολυχεῖν τὴν λέξιν, eademque verba assiduè repetiisse; item τέρπον σοφισμὸν ab Aetio acceptum in eo notat, quodque inanibus quibusdam voculis nimium deditus fallaces argumentationes imprudens contexuit, quum reverà S. Scripturarum parùm omnino peritus fuerit, nec earum intelligentiam assequi potuerit.

* L. 4. c. 7.
† L. 6. c. 8.
* L. 2. c. 27, 29.

* Cod. 138.
† L. 4. c. 7.

SCRIPTA.

Commentariorum in Epistolam ad Romanos libri VII. NE.

Epistolæ plures, quas διαφέρειν τῶν ἄλλων δοκεῖ μᾶλλον, reliquis ejus operibus multum præstitisse ait Philostorgius. NE.

Ἔκθεσις τῆς πίστεως, seu *Fidei libellus* anno cccLxxxiii. Theodosio Imp. oblatus. Hunc primus ex Codice Florentino in lucem protraxit, additaque versione edidit Hen. Valesius in Annotat. ad Socrat. l. 5. c. 10.

Apologeticus, in quo adversus SS. Trinitatis dogma, præcipuè æternam & consubstantialem Domini nostri Dietatem argutè disputat vafer Hæresiarcha. Huic libro respondit D. Basilius qui plura fragmenta conservavit, alia Gregorius Nyssenus & Epiphanius. Integrum verò opusculum Græcè extat, tum apud alios, tum penès Cl. virum Thomam Tenison Doctorem Theologum, mihique in paucis amicum. Prologum & Epilogum unà cum subjuncta Eunomii confessione, quæ in usum meum ex Codice Tenisoniano descripsit, & Latinè vertit D. Whartonus, quæque quintam fere totius operis partem conficiunt, hic subjiciam, cætera utpote prolixiora compendio traditurus.

Εὐνομίου

SÆC. IV. ab An. CCC.

Εὐνομίου τοῦ δυσεβοῦς Ἀπολογητικὸς, πρὸς ὃν ἔγραψε τὰς ἀντιῤῥητικὰς ὁ μέγας Βασίλειος.

Prologus.

Τὸ μὲν συκοφαντεῖν καὶ διαβάλλειν πᾶς ἐξακολάστου γλώττης καὶ γνώμης ἀγενῶς μοχθηρᾶν καὶ φιλοπόνως ἔργον οἰδότες, τὸ δὲ πρὸ ὀμμάτων ἔχειν δέξαιτ' ἂν πονηρὰς πάσης περιουσίας περιφανῶς τὸ ψεῦδος τοῖς ἐλέγχοις ἀποκρίνειν ἀνδρῶν σωφρόνων, καὶ μὴ τῆς ἰδίας εὐβουλίας τιμὴν πολλῶν ἀσφάλειαν ἐπὶ πολλῷ ποιουμένων, ἠυχόμεθά μὲν λόγῳ τιμᾶν γνῶσιν ἀμφοῖν ἔχοντες, μήτε τὸ περιττὸν ποτε χρηίζειν μοίρας, καὶ τὸ ὑστερεῖν τιμᾶν παῖσαν διαφυγεῖν ἐπειδὴ δὲ μὴ κατακορῶς σωπᾶν ἐβούλοντο τὸ τέλος· ποικίλως καὶ πολυτρόπως διά τε λόγων καὶ πραξέων ψευδῆ πολλοῖς κατασκευασθέντα ἡμῖν ψεύδους δυσφημίας, ἀλγεινῆς μὲν ἡμῖν, βλαβερᾶς δὲ τοῖς πεισθεῖσι, τοῦ πίναν πονηρῶν καὶ μηδὲν ὀνίνησιν λέγειν ἢ πράττειν ἀνδρῶν, καὶ ἧσσ' ἀκριβεστέρων τοῖς ἧσσ' διαφόρων κατηγορίαις τιμᾶν ἀλήθειαν μηχύνταν, ἃ χείσει τὰς καθ' ἡμῶν διαβολὰς προσιεμένων, ἡμᾶν τ' αὐτοῖς λυσιτελεῖν φήθημεν πρὸς ἀπολογίαν καὶ τοῖς ἀβασανίστως λεγομένοις πρὸς ἀσφάλειαν, ἔγγραφον εἰς ὑμᾶς ἐκθεῖναι τὸ ἑαυτῶν δόξης τιμᾶν ὁμολογίαν. Εἰπὼν διὰ ταύτης τιμᾶν τὸ προλαβεῖν ἀποτρέψασθαι βλασφημίαν, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ μὲν πονηρὰς ἀπολαμυτέρους, τοῦ δὲ λίαν εὐχερεῖς ἀσφαλεστέρους ἐργάσασθαι, τοῖς μὲν τὸ ψεῦδος λέγειν ὀκνεῖν, τοῖς δὲ τὸ πεσθέν ἀσφαλὲς ὑποδείξαντες, σωφρονισμένης τῇ παρ' ἡμῖν ἀληθείᾳ τὸ κατ' ἀμφοῖν κολάσεως· ἢ γὰρ πρὸς τὸ ψεῦδος κοινωνία κοινὰν ἀμφοτέροις κατεργάζεται τιμᾶν ποινείαν. Λιτεῦμαι δὲ περὶ πάντων ὑμᾶς τοῦ τ νῦν ἀκουσμένους, καὶ τοῦ εἰς ὕστερον ἐντυξομένους μὴ τῷ πλήθει διακείνειν ἐθέλειν τὸ ἀληθὲς τὸ ψεῦδος, τῷ πλείονι μοίρᾳ τὸ κρεῖττον σωπήσαντας, μήτε μιᾶν ἀξιώμασιν ἢ πίναν ἀλαζονείᾳ περισχόντας ἀμεμφῆς τιμᾶν διάνοιαν, ἢ τῇ τάξει τῆς περιλαβόντων τὸ πλεῖον νέμοιτε, ἀποφράττειν τὰς ἀκοὰς τοῖς ὑστέροις, τιμᾶν δὲ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασκαλίαν πάντες μὲ-

Interprete H. W.

QUandoquidem probè conſcii ſumus calumnias & convicia alicui inferre effrœnis eſſe linguæ & impotentis animi, quin & pravorum ac rixoſorum eſſe; calumnias verò ac mendacia quæ ignominiam nobis inferrent argumentis avertere ſummo ſtudio conari prudentis eſſe viri, ejuſq; qui ſuæ pariter famæ ac multorum in judicando rectitudini conſuleret; jucundum quidem nobis fuiſſet, ſolâ ſpeculatione utramque veritatem tenentes, neq; in priorem incidiſſe ſortem, neq; poſteriorem unquam expertas eſſe. Cùm verò res minimè ex voto ceſſerit, multiſque ac diverſis modis tam verbis quam factis falſa nobis à multis congeſta fuerit calumnia, luctuoſa quidem nobis, nec minùs credentibus nociva, idque à peſſimis quibuſdam, quique nihil aut dicere, aut facere erubeſcerent, homunculis; cum etiam ſinceriores viri rei veritatem ex multorum criminationibus metirentur, non autem rectâ ratione calumnias nobis illatas perpenderent, & defenſioni noſtræ conducere, & rebus temerariè dictis lucem allaturum eſſe duximus, ſcripto conſignatam evulgare dogmatis noſtri confeſſionem. Siquidem ratione iſtâ & præteritam averruncari poſſimus calumniam, & in poſterum malos quidem minùs audaces, nimis credulos verò magis certos in judicando redderemus illis quidem falſa dicendi timorem incutientes, his autem certum aliquid quod tutò credi poſſit ſubindicantes; demonſtratis pariter cauſæ noſtræ juſtitia, & utrorumq; quam meruerunt, pœnâ. Mendacio enim accedere atq; aſſentire communem tam dicentibus quam credentibus pœnam attrahit. Ante omnia verò obteſtamur & vos impræſentiarum audituros, omneſque in poſterum lecturos; ut ne verum ac falſum ex calculorum multitudine dijudicare velitis, majori parti palmam concedentes; neque dignitatem vel jactationes quorumcunque curantes mentem vobis obſcurari ſinatis, neq; demum primo vos docentibus loco cœcum præbentes aſſenſum, ſequentibus præceptoribus aures occludatis; Servatoris autem noſtri Ieſu Chriſti doctrinam

SÆC. IV. ab An. CCC.

ætrinam omni hominum multitudini, omni ambitioni, vel contentioni, partium etiam favori, quin & cognationi, & (ut verbo dicam) omnibus quæcunque mentis aciem offuscare solent, præponatis. Maximè enim ad veritatem inveniendam confert, si quis depositis præjudiciis assimiletur illi. Cæterum ne mihi succenseatis velim, si postpositæ inanis gloriæ & pœnæ curâ, spe verò bonorum futurorum certâ præsenti favori ac securitati præpositâ; minasq; contra impios denunciatas pœnâ omni terrenâ ac temporali morte magis timendas esse ratus, veritatem omni involucro spoliatam in medium proposuerim. Neq; enim, ut Apostoli verbis utar, dignæ sunt præsentis temporis afflictiones, quæ gloriæ olim revelandæ comparentur, neq; totus mundus si unius possessioni ac dominio subderetur animæ singulorum jacturæ æquiponderare possit; cùm quæ à nobis expectantur, seu præmia seu pœnas spectes, præsentia longè superent. Ne verò his diutiùs immorati sermonem, supra quàm par est, producamus; ad ipsam jam convertamur fidei nostræ confessionem, ex quâ facilis ac citissima fidei nostræ cognitio ab omnibus volentibus comparari queat. Inprimis verò necesse est, ut qui de rebus hujusmodi verba faciunt, propriique dogmatis rationem reddunt, non receptæ apud vulgum sententiæ semet oscitanter tradant; acceptam verò successionis ordine à patribus traditionem sacram tanquam judicem ac regulam sibimet adhibentes illo demum ad dijudicandam rerum dictarum veritatem utantur criterio.

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, à quo omnia; & in unum unigenitum Filium Dei Deum Verbum Dominum nostrum Iesum Christum, per quem omnia; & in unum Spiritum Sanctum Paracletum, in quo omnis gratiæ distributio unicuique sanctorum pro ratione necessitatis suæ datur. Ista igitur (ut summatim & compendio dicam) simplicior est confessio & communis omnibus quicunque Christiani esse vel haberi volunt. Supersunt tamen adhuc alia quædam ordinis secundi, de quibus hucusque dubitatum est, &c.

ἀνδρῶν ἀεθμῷ, πάσης δὲ φιλοτιμίας ἢ φιλογεικίας, σωτηρίας τ' αὖ καὶ συγγενείας, καὶ συλλαβόντα οἷονδὴ πάντων ὅσα τοῖς ἀψυχῆς κειμηλίοις ἐπισκοτεῖν εἴωθεν, περιπόσπλας μάλιστα δὲ μοῖραν πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας διάγνωσιν ἡ πρὸς αὐτὴν οἰκείωσις. Πρὸς δὲ τούτοις μηδ' ὑμῖν χαλεπάνετε, εἰ τύφου μὲν ἀμελήσαντες καὶ φήμης, τῆς δὲ παρούσης χλιαρᾶς καὶ ἀσφαλοῦς τῆς ὑπὲρ ἧς μελλόντων ἄδηλα περιποιήσαντες, καὶ πάσης ἐπηρτημένης ἀπειλῆς θανάτου τοῦ περισκήπτου φοβερωτέρους τὴν κρίσιν ἡγησάμενοι ἀσεβῶν φειδομένην ἀπειλὴν ἐπὶ κρίνασθε, πάντες ὑπερηλύμμεθα γνώμην ἐκπεφύκασθαι τὴν ἀλήθειαν. Οὔτε γὰρ κατ' τὸν ἀπόστολον, οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐπικαλυφθῆναι δόξαν, οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος πρὸς ἀπόλαυσιν, καὶ διαπτοίαν ἰσορρόπου ἀντάλλαγμα τῶν ἰδίων ἑκάστου ψυχῶν, πολὺ γὰρ ἑκατέρα ἀπόλαυσιν ἢ καὶ κόλασιν ὑπερβαλλόντων τὰ παρόντα τῆς προσδοκωμένων. Ἀλλ' ἵναμὴ τύπος ὑπὲρ πλεῖον ἐνδιατρίβοντες περὶ τοῦ μίσητε μακύνωμεν ἡμῶν λόγον, ἐπ' αὐτὴν ἤδη τρεψώμεθα τῆς πίστεως τὴν ὁμολογίαν, ἐξ ἧς εὐμαρὴς καὶ ῥαδία γένοιτ' ἂν τοῖς βουλομένοις τῆς ἡμετέρας γνώμης κατανόησις. Ἀναγκαῖον δὲ ἴσως πρὸ τούτων λόγους ποιεῖσθαι, καὶ δόξης οἰκείας ἐυδύνας ὑπέχοντας, μὴ ἢ δεῖ πολλῶν ἀμελεῖς ἑαυτοὺς ἐκδιδόναι γνώμαις, τὴν δὲ κρατοῦσ᾽ ἄνωθεν ἐκ τῆς πατρίου εὐσεβοῦς παραδόσεως ὥσπερ τινὰ γνώμονα καὶ κανόνα περιεπτυγμένους ἀκριβοῦς τούτῳ συλλαβεῖν χρῆσθαι κεκτημένους πρὸς ἢ ἕκαστα λεγομένων διάκρισιν.

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἕνα μονογενῆ, υἱὸν Θεοῦ Θεὸν λόγον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸν παράκλητον, ἐν ᾧ πᾶσιν χάριτος διανομὴ κατὰ τὴν συμμετρίαν πρὸς τὸ συμφέρον ἑκάστῳ δίδοται. Ἡ οὖν ἁπλουστέρα καὶ κοινὴ πάντων ἕστις τὸ δοκεῖν ἢ τὸ εἶναι Χριστιανοῖς ὁμολογεῖσθαι ὡς ἐν ὁδοδρομῇ κεφαλαιωδεστέρων αὐτῆς λειπομένων ἓν ἦν δόγμασιν, ὧν διὰ τὸ τίνες ἀμφισβήτηται, &c.

Dein

Dein Confeſſionem iſtam breviculam fusè explicans, Filii conſubſtantialitatem, coæternitatem, & æqualitatem acriter impugnat, rationibus plerunque philoſophicis ex Dei ideâ & naturâ ductis uſus. Iſtud verò argumenti præ aliis jactitat, quòd ex primâ Dei ideâ Deum ἀγέννητον eſſe pateat. Chriſtus autem non eſt ἀγέννητος: Ergo nec Deus. Ἂν ἡ μὴ ἀγέννητος, οὐκ ἔστιν ἄρ' ἡ υἱὸς, οὐκ ἀγέννητος. Catholicam opinionem uti impiam, audâcem, inſulſam, abſurdam ubique vellicat. Poſt medium Arianos ὁμοουσίους aggreditur ac contra ſimilitudinem eſſentiæ in Patre ac Filio fusè diſputat. Tandem ad Spiritum S. delatus, eum naturâ non minùs quàm ordine Patre ac Filio inferiorem eſſe docet. Circa finem dogmata ſua argumentis ſuperioribus ſtabilita in Epitomen redigit, quæ ſic incipit; Φάμεν ἕνα μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ πατέρα πάντων θεὸν, ἀγέννητον, ἄναρχον, ἀσύγκριτον, &c. ubi notandum illum Spiritûs S. creationem (iſtâ enim voce utitur) Filio non minùs quam Patri acceptam referre. Τῷ μὲν γὰρ (Patre) ἀληθῶς ἐστὶν (Filius) οὐκ ποίημα, τοῦ δὲ (Spiritus S.) κρείττων, ὡς ποιητής.

S. Æ. C. IV. ab An. CCC.

EPILOGUS.

Τούτων δὴ πάντων ἐυχερῶς ἡμῖν καὶ πλατύτερον ἐν ἑτέροις ἡμῶν ἀποδεδειγμένων, ἐν βραχεῖ δὲ νῦν πρὸς ὑμᾶς ὁμολογουμένων, εὐχόμεθα καὶ τὸ παρόντας ὑμᾶς, καὶ πάσας τοὺ περὶ αὐτῶν ἡμῶν μυστηρίων κοινωνοῦντας, μὴ φόβον ἀνθρώπων ἀποδιδόντας, μήτε συσίσμασιν ἀπατωμένους ἢ κολακείαις ὑπαγομένους, κατὰ τὸν ἀληθῆ καὶ δίκαιον κρίσιν ὀφείλοντας πᾶσι τὰ βέλτιστα μοίρας, τὸν δὲ λογισμὸν πρὸ ὑποκλίσεων πρόσωπα πάντα θέντα καὶ δίκτυα διαφυγεῖν, ἃ τῷ διαβόλῳ κατ' ἀνθρώπων μεμηχάνηται, πολλοὺς φυγεῖν ἢ δελεάζειν μεμελετηκότι τοὺ μὴ πρὸ τῶν ἰδίων τὰ συμφέροντα αἱρουμένους. Ἢ τὰ παρόντα τῶν μελλόντων ἀσφαλέστερα λογιζομένους, εἴδ' ἄρα καὶ τῷ θεῷ τάχα νικήσει τὰ χείρω. ἀποστρέψαι δ' ὁ θεὸς τὸν λόγον τοῦτον, πρὸς μὲν τὸ ψεῦδος τῶν πολλῶν συμπνεόντων, πρὸς δὲ τοῦτο ἀλήθειαν διϊσαμένων τῶν τ' ἀρεσκόντων τῷ θεῷ καὶ κενὰ συμφερόντων τοῦτο πρὸς τὸ σπεῦδ' ἀσφάλειαν καὶ δόξαν ἀεὶ πλείονος ποιουμένων. Τὰς γὰν ἐπομένας ἀσυλλόγιστον καὶ παγίαν διαφυλάξαι τῷ δεσποτικῷ τοῦτο πίστιν, ἀκωλύτους τὸ τῆς σωτῆρος ἡμῶν χριστοῦ κρίτηριον, ὃ πύρος μὲν καὶ δόξα καὶ ψεῦδος περίρριζος ἐξάνισεν. Γυμνοὶ δὲ πάσης ἀρχῆς ἢ διατάξεως, ἢ κολακείας οἱ κενόμβροι πλουτισμοὶ δὲ καὶ πλοῦτος ἀδυνατοῦσι πρὸς δυσώπησιν, κἂν λίαν παρ' ἀνθρώποις ἐυδόκιμος. ἀνδρῶν γὰρ ὁ δόξαν πλοῦτος ἔνιος πάντος ἐυσεβοῦς ἐκ ἀντάξιον εἰς δέησιν παρ' ἀληθεῖ δοκιμαζόσῃ συναγωνιζομένης μὲν ἐυσεβείας καὶ δικαίας ἀμοιβὴν τῶν νῦν δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ θανεῖν κέρδος ἡγουμένων, ὑπὲρ

Iſtis verò omnibus clarè ac latiùs alibi à nobis demonſtratis, nunc verò vobis breviter propoſitis, & vos præſentes & omnes nobis eorundem ſacrorum ſocietate conjunctos, exoratos velim, neque vituperium hominum timentes, nec fallaciis ſeductos, aut adulationibus deflexos, ſecundùm verum juſtumque judicium calculum hiſce dictis apponere; præponderante ſcilicet apud omnes meliori causâ; rationemque præjudiciis præponentes, cunctas effugere inſidias & retia, quæ humano generi fabricatur Diabolus, multos fugare vel ineſcare cupiens, qui utile jucundo non anteponunt, vel præſentia futuris certiora eſſe putant. Siquidem pejora quod avertat Deus, nonnullis potiora videantur, multis in mendacii partes conſpirantibus, & veritati repugnantibus quicunq; præſentem ſecuritatem ac gloriam rebus Deo gratis & verè utilibus majoris æſtimant. Mei igitur ſequaces firmam & immotam Chriſto illam olim tradenti fidem conſervare velim, Servatoris noſtri Chriſti expectantes judicium, à quo pompa inanis, & gloria, & mendacium funditùs removetur; nudiq; aſtant judicandi omni imperio, & famulitio, & adulatione privati; aſtutia verò & divitiæ ad judicem flectendum necquicquam valent, utcunque apud homines multùm poſſint. Quòd ſi veritas enim locum habet, ne multitudo quidem illuſtrium virorum uni pauperi pio in judicando æquari debet. Cæterùm religio ſecundùm juſtam retributionem ab illorum ſtat partibus qui mortem

pro

SÆC. IV. ab An. CCC.

pro illâ nunc oppetere lucrum æstimant; Christus autem certaminum præmia & olim & nunc distribuit, pro veritate quidem laborantibus veram libertatem & regnum cœlorum, illam verò præ stultitiâ floccifacientibus pœnas ineluctabiles. Et ista quidem vobis utrinque dicantur, in meliorem verò partem cadat exitus.

δόντος ὑμῖν τὰ τῶν ἀγώνων ἆθλα τῶν πάλαι καὶ νῦν ἀθλοθετοῦντος Χριστοῦ, τοῖς μὲν ὑπὲρ ἀληθείας πονήσασι τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν. Τοῖς δὲ διὰ κακόηθειαν ταύτην ἀπιμήσασι τιμωρίας ἀπαραιτήτους. Ταῦτ' εἰρήσθω μὲν ἀμφοτέρως πρὸς ὑμᾶς, ἐκβαίη δὲ πρὸς τὴν βελτίω μοῖραν τὸ τέλος.

Eunomii confessio fidei, Apologiæ suæ calci subjecta.

UNus est Deus ingenitus & principio carens, qui neque aliquid ante seipsum existens habet, (nihil enim ante ingenitum existere potest) neque ipsi coexistens (unicus enim & solus Deus ingenitus est) neque in seipso existens (simplex enim & incompositus est Deus;) cum verò unus, & solus, & idem, semper existat; omnium rerum est Deus & creator & conditor, primùm quidem & præcipuè unigeniti *Filii*, propriè verò omnium per ipsum conditorum. Filium enim solum, ante omnia omnemque creaturam, potentiâ suâ atque operatione genuit, & creavit, & fecit; nil quidem substantiæ propriæ genito communicans (immortalis enim & impartibilis, & indivisibilis est Deus; immortale autem quid substantiam propriam alteri nequaquam communicat) neque aliam sui similem producens. Solus enim ipse est ingenitus; secundum ingenitam autem illius substantiam alium generari est impossibile. Neque igitur substantiâ suâ *in generando Filium* usus est, sed voluntate solâ; neque secundùm sui ipsius substantiam, sed qualem voluit, generavit. *Quo facto*, per ipsum primum quidem omnium ac majus omnibus. Spiritum sanctum fecit, propriâ quidem potentiâ & jussu, operatione tamen & potestate Filii. Post Spiritum sanctum reliqua omnia, tam in cœlis quàm in terris, visibilia & invisibilia, corporea & incorporea, per Filium creavit. Unus enim est Deus, à quo sunt omnia (ut Apostoli verbis utar) & unus Dominus Iesus Christus, per quem sunt omnia. Unus igitur est Deus ingenitus, increatus, non factus; unusque Dominus Iesus Christus Dei Filius, genitum ingeniti, non tamen tanquam unum ex genitis, creatura increati, non tamen tanquam una ex creaturis, factum non facti, non tamen tanquam unum ex factis. Sicut habet S. Scriptura, Dominus creavit me principium viarum suarum, ante sæculum

Εἷς θεὸς ἀγέννητος καὶ ἄναρχος, ὅστις πρὸ ἑαυτοῦ ἔχων τίνα ὄντα, οὐδὲν γὰρ πρὸ τοῦ ἀγεννήτου εἶναι δύναται, ὅστις σὺν αὐτῷ, εἷς γὰρ καὶ μόνος θεὸς ὁ ἀγέννητος, ὅστι ἐν αὐτῷ ἁπλοῦς γὰρ καὶ ἀσύνθετος. Εἷς δ' ὢν, καὶ μόνος ὢν, καὶ ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὢν πάντων ἐστὶ θεὸς καὶ κτίστης, καὶ δημιουργὸς, πρώτως μὲν καὶ ὑξαιρέτως τοῦ μονογενοῦς, ἰδίως δὲ δι' αὐτοῦ γεγενημένων· τὸν μὲν γὰρ υἱὸν πρὸ πάντων καὶ πρὸ πάσης κτίσεως μόνον τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐγέννησε † καὶ ἔκτισε, καὶ ἐποίησεν, οὐδὲν τ' ἑαυτοῦ ὑποστάσεως μεταδοὺς τῷ γεννηθέντι· ἄτμητος γὰρ καὶ ἀδιαίρετος, καὶ ἀμέριστος ὁ θεὸς, ὁ δ' ἄφθαρτος τ' ἑαυτοῦ οὐσίας ἀμεταδίδωσι, ὅστι καθ' ἑαυτὸν ἄλλον ὑποστήσαιμεν. Μόνος γὰρ αὐτὸς ἀγέννητος, καὶ τῇ τοῦ ἀγεννήτου οὐσίας γενομένου ἀδύνατον. Οὔτε οὖν τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ ἐπιχείρησεν ἀλλὰ τῇ βουλήσει μόνῃ, ὅστι καὶ τῇ ἑαυτοῦ οὐσίᾳ, ἀλλ' οἵᾳ ἐβουλήθη ἐγέννησε. Καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν πάντων καὶ μεῖζον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐποίησεν, ἐξουσίᾳ μὲν ἰδίᾳ καὶ προστάγματι, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει † υἱοῦ, μετὰ δὲ τοῦτο τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ὁπὸ γῆς ὁρατά † καὶ ἀόρατα, καὶ σώματά † καὶ ἀσώματα, διὰ † υἱοῦ ἐποίησεν. Εἷς γὰρ θεὸς, ἐξ οὗ τὰ πάντα κτ † ἀποστολ. καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα. εἷς οὖν θεὸς ἀγέννητος, ἄκτιστος, ἀποίητος, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς † θεοῦ, γέννημα † ἀγεννήτου, οὐχ ὡς ἓν τῶν γεννημάτων, κτίσμα † ἀκτίστου, οὐχ ὡς ἓν † κτισμάτων, ποίημα † ποιητοῦ [lege ἀποιήτου] οὐχ ὡς ἓν † ποιημάτων. Καθὼς εἴρηκ. κατὰ † ἁγίας γραφῆς, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, πρὸ † αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με,

πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με. Καὶ ἓν μόνον ἄγιον, πρῶτον καὶ μέγιστον πάντων τῶν τοῦ μονογενοῦς ἔργων, προστάγματι μὲν τοῦ πατρὸς, ἐνεργείᾳ δὲ καὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ γενόμενον.

lum fundavit me; ante omnes colles genuit me. Unus est pariter Spiritus Sanctus, primum & maximum ex omnibus unigeniti *Filii* operibus, jussu quidem Patris, operatione autem & potestate Filii productus. SÆC. IV. ab An. CCC.

Defensio Apologiæ suæ adversùs Basilium libros III. complexa; cui elaborandæ multas annorum Olympiadas ædiculæ inclusus insumpsit, vivente tamen Basilio prudens suppressit, post mortem ejus demum editam. Hujus libri pariter ac Apologiæ Fragmenta hinc inde apud Epiphanium, Basilium & Nyssenum libris contra Eunomium reperiri poterunt.

MELETIUS, gente Armenus, civitate Melitinensis, primò in locum Eustathii Sebasteæ Armenorum Antistitis à Synodo Gangrensi depositi subrogatus est. Verùm tumultuante plebe, mox Beræam secessit; ibique privatus degit. Quod verò illùc eum translatum scribit Socrates *, in eo hallucinatus videtur. Anno cccLix. in Synodo Seleucienſi formulæ Acacianæ subscripsit; sequenti cùm thronum Constantinopolitanum occupaverat Eudoxius, vacante eo modo sede Antiochenâ, Beræâ accitus, communi tum Catholicorum, tum Arianorum suffragio Episcopus electus est: quod ut firmius fieret, conditum est decretum cunctorumque subscriptionibus munitum; quod tanquam commune pactum Eusebio Episcopo Samosatensi servandum tradiderunt, ipsomet etiam Constantio datis ad Meletium literis consentiente. Certè utraque pars hominem veluti suæ opinionis participem sibi vindicavit. Philostorgius * equidem scribere non dubitavit Meletium quò se ad Imperatoris arbitrium accommodaret, τὸ ἑτερούσιον simulâsse, & Occidentalium Tomo (i. e.) Ariminensi formulæ subscripsisse. Antiochiam intranti omnes Episcopi cæterique Cleri ordines unà cum plebe confertâ obviam ei occurrerunt. Urbem ingressum hortatus est Imperator, ut de vexatissimo illo Solomonis loco, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, in Ecclesiâ verba faceret à notariis excipienda, idem & aliis Episcopis munus obituris. Cùm concionandi partes implessent Georgius Laodicenus, & Acacius Cæsareensis: tertio demum loco surrexit Meletius, & quænam esset rectæ Theologiæ regula, demonstravit. Quod cùm ingenti plebis applausu exceptum esset, cunctique orarent, ut doctrinæ ejusce compendium ipsis traderet, ostensis tribus digitis, ac deinde duobus compressis unoque ut erat, relicto, memorabilem hanc protulit sententiam. Τρία τὰ νούμενα, ὡς ἔνι δὲ διαλεχθῆναι, *Tria sunt quæ intelliguntur, sed tanquam unum alloquimur.* Ob hæc exardescente Imperatore in Patriam Urbem mox relegatur, Arianis ipsi perjurii crimen objicientibus; nec deerant, qui Sabelliani Dogmatis accusarent. Sub Juliano sedi suæ redditur; & flagrante adhuc Schismate Antiocheno, cum plebe sui sequace in Pellæâ (i. e.) Vetere Urbe divina mysteria celebravit. Joviano Antiochiæ agenti Fidei libellum unà cum aliis Episcopis primus obtulit. Sub Valente iterum relegatur, postea à Gratiano restitutus. Anno cccLxxxi. Constantinopolim ad Concilium generale celebrandum profectum honorificè excepit Theodosius Imp. ac primo statim intuitu agnovit, utpote quem cùm primò Imperii Romani gubernacula suscepissent, Imperiali chlamyde ipsum induentem, & coronam regiam capiti imponentem in somniis vidisset; ejusque oculos, caput, & dextram, quæ se coronaverat, deosculatus est. Sedente adhuc Synodo, venerandus senex diem suum obiit: Gregorio Nysseno funebrem in laudem illius orationem coram Synodo habente. Cadaver Antiochiam deportatum est; jubente Imperatore, ut non obstante Romanorum more intra urbes, dum in viâ esset, reciperetur; adeoque Psalmorum cantibus per singula loca alternatim exceptum, honorificè Antiochiam usque deductum est, & juxta loculum Babylæ Martyris depositum. 360.

* L. 2. c. 44.

* L. 5. c. 1.

Vid. Theodorit. l. 2. c. 31.

Extat

SÆC. IV. ab An. CCC.

Extat insignis ille, quem Antiochiæ habuit, *Sermo*, apud Epiphanium Hæres. 73. Num. 29, 30, 31, 32, 33, 34.

360. * De Script. c. 111.

AQUILIUS SEVERUS, Scriptor obscurus & penè ignotus, cujus notitiam uni Hieronymo * debemus; gente erat Hispanus, ex genere illius Severi, ad quem duos Epistolarum libros olim Lactantius dedit. Vixit anno cccLx. & imperante Valentiniano satis concessit. Scripsit tam prosâ quàm versibus Ὁδοιπορικὸν, cui Κατασκοπὴς sive Πάσχα titulum fecit; in quo totius vitæ suæ statum depinxit. N E.

360. * De Script. cap. 14.

AUDENTIUS, Autor haud minùs obscurus, & ipse etiam gente Hispanus; cujus solus, quod sciam, meminit Gennadius *, dignitate erat Episcopus alicujus in Hispaniâ urbis, fide Catholicus. Vixisse videtur circa an. cccLx. Scripsit *adversùs Manichæos, Sabellianos & Arianos*, maximè verò *contra Photinianos, librum* quem *De Fide adversùs omnes Hæreticos* inscripsit; in quo ostendit Filium Patri coæternum fuisse, nec tunc demum existere cœpisse, cum de B. Mariâ Virgine conceptus ac natus est. N E.

360.

ZENO, Episcopus Veronensis, quem alii Martyrem faciunt, & circa an. cclx. passum esse volunt: sed nullâ ratione, nullâ authoritate fulti. Probabile est claruisse eum circa an. cccLx. aliquot ante D. Ambrosium annis, & fuisse Syagrii Veronensis Episcopi decessorem. Meminit illius ipse Ambrosius Epistolâ LXIV. Et in hâc quidem sententiâ esse videntur recentiorum doctissimi; quorum argumenta hâc de re collegit. Phil. Labbæus *. Extant sub ejus nomine *Sermones* XC. de plurimis S. Scripturæ locis & rerum divinarum argumentis, partim ex S. Basilio, partim ex Hilario, aliisque desumpti. Nec de iis unquam vel levissima mentio habita est, antequam eos primus ediderit Guarinus Orator Veronensis. Prodierunt *Venetiis* 1508. deinde *Veronæ* 1586. 4°. demum in Bibliothec. Patr. Tom. III.

* Differt. de Script. Tom. ii. p. 509.

362. Sozom. l. 6. c. 25. Socrat. l. 2. c. 46.

APOLLINARIUS Senior, Alexandriâ oriundus, arte Grammaticus, quam docuit primùm Beryti in Phœniciâ, deinde Laodiceæ in Syriâ, ejusdem Ecclesiæ Presbyter factus; ductâque ibi uxore, filium ex eâ suscepit sibi cognominem, Hereseos Apollinarianæ conditorem, de quo suo loco. Arctissimam cum Epiphanio, nobili Sophistâ, sed homine Gentili, amicitiam coluit; cujus Auditorium, etiam dum profana poemata recitaret, frequentavit. Ob id à Theodoto Episcopo Laodiceno admonitus, cùm non abstineret; publicè convictus, & unà cum filio ejusdem criminis reo Ecclesiâ ejectus est: verùm pœnitentiam agentes Theodotus eos denuò suscepit. Claruit circa an. cccLxii. quo regnante Juliano & Christianis Gentilium libros interdicente, ipse ne Græcanicæ locutionis forma Christianis nova & inaudita relinquerentur, plures ad Veterum imitationem libros composuit. Artem Grammaticam χειριστικὴν πάντων, inquit Socrates *, digessit. Libros Mosis, Homerum imitatus, Heroico carmine interpretatus est: immò si rem rectè narrat Sozomenus *, totam Hebræorum antiquitatem usque ad regnum Saulis eodem versûs genere conscripsit; & universum opus in quatuor & viginti partes distribuens singulis libris ex Græci Alphabeti literis ordine recensitis cognomentum indidit. Alios præterea Veteris Instrumenti libros historicos partim dactylico carmine expressit, partim ad formam Tragœdiæ personis adhibitis elaboravit. Desumptis enim è S. Scripturâ argumentis, scripsit Comœdias instar Fabularum Menandri; Euripidis quoque Tragœdias, & Pindari lyram imitatus est: adeò ut brevi tempore, inquit Sozomenus, lucubrationes composuit & numero & præstantiâ æquales iis, quæ apud Græcos in eo genere celebres exstitere; seu genium, seu dictionem, seu formam, seu dispositionem operis spectes. Verùm hæc omnia dudum perierunt. Hujus an filii sit *Metaphrasis Psalmorum*, quæ extat hodie tum in Appendice ad Bibliothec. Patr. *Paris.* 1624. tum seorsim edita Gr. *Paris.* 1580. 8°. Gr. Lat. *Heidelbergæ* 1596. nondum satis certò liquet. Juniori Apollinario vulgò tribui solet

* L. 3. c. 16.

* L. 5. c. 18.

solet; quam tamen Patri rectiùs meo judicio ascribit Gerardus Vossius *, qui tamen alibi † eum cum Juniore confundere videtur. Certè duos hosce Apollinares nec Veteres nec Recentiores satis accuratè distinguunt, ut in his labi proclivius sit. Huic item Apollinari ascriberem ego Tragœdiam quæ *Christus Patiens* dicitur; & sub Gregorii Nazianzeni nomine inter ejus Opera excudi solet. SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Histor. Græc. l. 2. c. 18.

† De Poet. Græc. c. 9.

DIONYSIUS, qui *Areopagitæ* nomen splendidè mentitur, hoc circiter tempore scripsisse videtur. Spuria prorsus esse quæ sub ejus nomine circumferuntur Opera multi multis jamdudum demonstrárunt, & novissimè post alios plurimis invictisque argumentis Doctissimus Dallæus libro de Scriptis Dionysii Areopagitæ, *Genevæ* 1666. Adeò ut mirari liceat in hâc luce meridianâ post tot argumenta ipso sole clariora, post tam manifesta falsitatis indicia reperiri etiam hodie aliquos, Natalem Alexandrum, Emanuelem Schelstratenum, &c. qui scripta hæc velut Dionysii Athenienſis genuina propugnare satagant. Quâ de causâ liceat mihi eruditissimi Casauboni censuram apponere (quæ in exemplari Operum Dionysii in Serenissimi Regis nostri Bibliothecâ asservato manu ejus scripta legitur;) *Auctor*, inquit, *est sanè lectu dignissimus, & qui Pontificiorum causam apertè in multis jugulat. Hunc autem fuisse Apostolorum æqualem stupor est credere; furor est velle alios persuadere. Asinos esse oportet, qui hoc sibi sinent persuaderi.* De ætate quâ vixerit Impostor, omnes non idem sentiunt. Dallæus & cum eo alii illum ad Sexti Sæculi initium circa an. ccccxx. rejiciunt. Cl. Pearsonus †, qui Dallæi hâc de re sententiam pluribus refellit, ad postrema Eusebii Cæsarienſis tempora illum refert. Huic ego proximè accedo, & circa hoc tempus vixisse autumo. Nec minor de ipso Autore quàm de ætate apud Eruditos controversia. Inter omnes omnium hâc de re opiniones primas tenet, quæ etiam ante S. Maximi ætatem obtinuit, horum librorum Authorem fuisse Apollinarium Antistitem Laodicenum: & in hâc quidem sententiâ me diu fuisse fateor. Verùm re meliùs perpensâ, Eruditis disquirendum relinquo, annon Apollinario Patri potiùs quàm Filio Areopagitica sint tribuenda. Certè Filium ut in aliis fidei capitibus Hæreticum, ita inter Millennii propugnatores recensent Veteres: qui tamen Error, ut notavit olim S. Maximus *, in his libris liquidò damnatur. Pater verò in fide sanus erat; nec de illo aliter loquuntur Veteres, nisi quòd Socrates ‖ semel eum eâdem cum Filio Hæresi involvere videtur. Erat, inquit idem Socrates, ἑλληνικῶν λόγων διδάσκαλος, Sozomeno † φησὶ παντοδαπὴν ἔξιν λόγων ἰδίαν παρασκευασάμενον, & Gentilium scholas scriptaque adeò impensè coluit, ut hoc nomine ex Ecclesiâ ejiceretur; & cùm Alexandriæ natus esset, & in Scholâ Platonicâ, ut videtur, educatus, Platonicæ Philosophiæ dogmata penitùs imbibit. Hinc sublimis illa & supercœlestis Theologia de Deo, Nominibus & Perfectionibus divinis, de cœlesti Hierarchiâ, Angelis, &c. quæ in Areopagiticis utramque faciunt paginam. Nec sanè ovum ovo similius; quàm perplexa & ænigmatica quæ in his libris traditur doctrina similis est mysticæ isti Theologiæ, quàm circa hæc præsertim tempora Recentioris Scholæ Platonici Porphyrius, Plotinus, Jamblichus, & postea Proclus, aliique discipulis suis tradiderunt. Hinc tantam inter hunc Dionysium & Scholæ Platonicæ Proceres, præcipue Proclum, tam in notionibus quam in ipsis etiam dictionibus affinitatem notavit † Suidas ut suspicatus sit (quod in eo qui genuinum esse Areopagitam credidit minime mirandum est) vetustiores Philosophos Athenienses Dionysii opera suffuratos sibi vendicasse, suppresso ejus nomine, ut ipsi autores eorum esse viderentur. Deinde Poeticum hominis ingenium ad affectatum, inflatum & turgidum illud dicendi genus, inanem & futilem grandiloquentiam apprime conducebat: & hanc dicendi facultatem pro arte quâ pollebat Grammaticâ optimè variare novit. Denique quid mirum, si Christianam Theologiam ad Platonicæ ideam formaret, qui artem Grammaticam ad Christianæ religionis formam composuit; qui Hebræorum antiquitatem usque ad regnum Saulis versu Heroico, Homerum imitatus, conscripsit; & reliquam Veteris Testamenti Histo-

362.

† Vindic. pat. l. c. 10. in fine.

* Schol. in S. Dionys. lib. de Eccl. Hierarch. c. 7.

‖ L. 2. c. 46.

† L. 5. c. 18.

† In voce Dionys. p. 745.

SÆC. IV. ab An. CCC.

riam ad formam Comœdiarum, instar Fabularum Menandri, Tragœdiarum, instar Euripidis, personis adhibitis elaboravit? Nec deerant ex Apollinarii præsertim Junioris Scholâ, qui scripta sub alienis nominibus fingere, nempe Gregorii Thaumaturgi, Athanasii & Julii Romani, & in publicum venditare soliti sunt: de quo pluribus agit Leontius libro de Sectis, Act. 8. p. 527. Et hoc quidem omnium Sæculorum multis in more fuit; nec celebrius nomen assingi poterat, quam Dionysii Areopagitæ, D. Pauli discipuli, primi Athenarum Episcopi, & qui per plures annos Alexandriæ studiis inclaruerat. De hâc quam nunc proponimus conjecturâ liberum sit aliorum judicium: de hâc enim re nihil statuo. Postquam hæc diu apud me delituissent, neque tamen mihimet in meâ conjecturâ admodum satisfacerem, consului per literas Cl. Dodwellum, quem in hâc noveram esse Sententia, nempe Areopagitica ad Gregorii M. tempora esse referenda, ab ipso, ut videtur, certe à Scriptore quodam Latino primum conficta. Objeci diserta de S. Dionysio testimonia, Gregorio integro pene sæculo vetustiora; Rescripsit vir eruditus, ulteriori disquisitione hanc rem indigere; dubium esse, an non Dionysius quem, in Collatione Constantinopoli circa an. Dxxxii. habitâ, pro μία φύσει citabant Severiani hæretici, alius fuit ab eo cujus opera habemus hodie. Nec contentioso hoc sæculo defuisse Catholicos, (forsan ipsummet Gregorium qui diu Constantinopoli vixerat) qui Dionysium Catholicum confingerent quem pro μία ὑποστάσει, aliisque quibusdam controversiis tunc temporis agitatis, Orientalibus opponerent: inde opera hæc in Romanæ Ecclesiæ scriniis reposita, & à Gregorio Papa primum diserte producta. Addit idem Vir Cl. lib. de Sacerdot. Laicor. c. 8. §. 3. p. 389. non parum lucis huic rei accedere ex Epistola Anastasii Bibliothecarii, Maximi & Johannis Scythopolitani Scholiis præfixa. Suspicionem exinde augeri, quod Areopagita Romanorum potius quam Græcorum mores (notante id olim ipso Maximo) enarrârit; quod quidem ab homine Græco, Gente nimirum pariter ac linguâ, fieri, ægrè admodum probabile est. Monuit proinde ut hanc rem diligentius excuterem; paruissem lubens pro tenui facultate meâ, sed cum diuturniorem moram haud ferrent operæ typographicæ, neque librorum evolvendorum tædium amplius devorare possent dolentes oculi, hæc solummodo lectorem monuisse satis impræsentiarum duximus. Interim non possum non animadvertere, Ephræmium Antiochenum qui Patriarcha factus est an. Dxxvi. & scripsit forsan ante collationem cum Severianis habitam, certe hoc circiter tempore Dionysium Areopagitam pro μία in Christo ὑποστάσει & naturarum unione, alio prorsus sensu, quam quo illum proferebant Severiani, testem adhibuisse. Quicquid sit; extant sub hujus Pseudo-Dionysii nomine

Vide quæ infra ex Clar. Usserio annotabimus.

De Cœlesti Hierarchiâ.
De Divinis Nominibus.
De Ecclesiasticâ Hierarchiâ.
De Mysticâ Theologiâ.
Epistolæ ad Caium IV.
Epistola ad Dorotheum.
Epistola ad Sosipatrum.
Epistola ad Polycarpum.
Epistola ad Demophilum.
Epistola ad Titum.
Epistola ad Joannem Evangelistam.
Epistola ad Apollophanem. Habetur Latinè solùm ex Hilduini versione.

OPERA

SÆC. IV. ab An. CCC.

OPERA DEPERDITA.

Theologia Symbolica, cujus meminit ipſe Pſeudo-Dionyſius lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 15. §. 6. & alibi.

De Animâ Tractatus, lib. de Divin. Nom. cap. 4. §. 2. memoratus.

Hypotypoſes ſive Informationes Theologicæ, vid. de Divin. Nom. cap. 1, & 2.

De Hymnis divinis, vid. lib. de Cœleſt. Hierarch. cap. 7.

De juſto & divino Judicio, vid. de Divin. Nom. cap. 4.

De iis quæ intelligentiâ & ſenſu percipiuntur, vid. lib. de Eccl. Hier. cap. 1, & 2.

Prodierunt Dionyſii Opera Lat. unà cum Dionyſii Carthuſiani Commentariis *Colon.* 1536. ex verſione Joannis Scoti, Joannis Sarraceni (claruit is circa an. 1170.) & Thomæ Vercellenſis. Græcè *Baſil.* 1539. *Venet.* 1558. *Pariſ.* 1562. 8°. cum Maximi & Pachymeri Scholiis, Latinè (per Periònium) ib. 1566. cum Scholiis F. Dahy. ib. 1569. 8°. Græcè & Lat. *Pariſ.* 1615. fol. *Antverp.* 1634. II. vol. in fol. Vitæ Dionyſianæ Scriptoribus & pluribus Halloixii, Delrii, Lanſſelii, & Corderii diſſertationibus aucta: denique *Pariſ.* 1644. II. vol. fol. Acceſſit huic Editioni Clariſſimi & nobiliſſimi viri Joannis Chaumont Defenſio Areopagitæ.

Quò verò Pſeudo-Dionyſii ſcriptis lux major affundatur: viſum eſt nonnulla ex Cl. Uſſerii *Bibliothecâ Theol.* MS. p. 559. excerpta ſubjicere. Sic igitur ille, poſtquam ſententiam de Apollinari: autore pluribus propugnâſſet, inſit.

" Quùm primùm in lucem prodierunt Dionyſio Areop. Scripta attributa: " (quorum inter primos meminit Joannes Philoponus) quòd multâ laborarent " obſcuritate; Scholiis illa ſub ſexti Sæculi initia, illuſtranda cenſuit Joannes " Scythopolita: in quorum procœmio agnoſcit tamen, quòd πολλοὶ πρὸ (ſic " enim loquitur) λαιδορῶν ἐις ἀιρέσεις τ θεῖον Διονύσιον. Poſteaque de loco, ubi " conſervata fuerunt hæc ſcripta, addit. Διάκονός δ τις Ῥωμαῖος, Πέτρος ὄνομα, " διηγήσατο μοι, πάντα τὰ τ θεῖα Διονυσίου σώζεσθαι, χ' ἃ ἐν Ῥώμῃ τῶν ἱερῶν βιβλιοθήκαις " ἀναπεφύκασι. Et ad hæreſes quidem quod attinet, in Collatione anno " Dxxxii. inter Catholicos & Severianos habitâ, cùm Hæretici Dionyſii " Areopagitæ ſcripta pro ſe allegaſſent; à Catholicis de falſitate autoris ex- " ceptionem interpoſitam fuiſſe conſtat: quòd illa neque Cyrillus, neque A- " thanaſius agnoviſſet: & ſatis dubiè de iiſdem poſtea locutus eſt Gregorius " M *, ita inquiens. *Fertur Dionyſius Areopagita, antiquus videlicet & venerabi-* * Hom. 34. in " *lis Pater, dicere; quòd ex minorum angelorum agminibus foràs ad explendum* Evang. " *miniſterium vel viſibiliter vel inviſibiliter mittunt.* De Romanâ verò Biblio- " thecâ non negligenda eſt etiam illa Anaſtaſii Bibliothecarii cum Græcorum " ſententiâ conſentiens conjectura in epiſtolâ ad Carolum Calvum anno " Dcccclx. exaratâ. Unde ego veram eſſe Græcorum opinionem conjicio, " perhibentium libros ejus à prioribus Hæreticis occultatos; donec longo poſt " tempore ex opuſculis ejus ſolus Codex, qui nunc habetur, eſt Romæ reper- " tus; cæteriſque, adhuc ineditis, nondum inventis, in Græciam aſportatus. " Circa an. Dcxxx. Maximus Monachus ſua in Dionyſium Scholia edidit; " in quibus contra eos diſputat, qui Areopagitæ ſcripta illa abjudicabant, & " Apollinario tribuebant. Circa an. Dcxlix. Martinus I. in Synodo Ro- " manâ contra Hæreticos habitâ Dionyſium Areopagitam citat. Inter alios " libros à Paulo Papâ circa an. Dcclxvii. ad regem Pipinum miſſos, fu- " iſſe Dionyſii Areopagitæ libros Græcè ſcriptos conſtat ex 25â. Pauli epiſto- " lâ à Greſero editâ. Anno Dclxxx. Agatho P. in Epiſtolâ * ad Imp. * In 4ª actione " CP. citat locum Dionyſii ex libro divinorum nominum. Anno Dccxciv. VI. Synodi. " Hadrianus I. in libro de Imag. ad Carolum M. Latinè citat teſtimonia ex " Dionyſii Epiſtolâ ad Joannem Evang. & libro de cœleſti Hierarchiâ. Anno " Dcccxxiv. Dionyſii authenticos libros Græcâ linguâ conſcriptos Oeco-

SÆC. IV. ab An. CCC. "nomus Eccleſiæ CP. & cæteri Legati Michaelis Imp. ad Ludovicum Pium "in ipsâ vigiliâ ſolennitatis S. Dionyſiii præſentârunt: ut habet Hilduinus, "qui tum adfuit, in præfat. Areopagitic. & Sigebertus in Chron. ad an. "Dcccxxiv. Inde in Epiſtolâ ad Hilduinum (Dionyſiaci Cœnobii apud "Pariſienſes tunc Abbatem) ei mandat Ludovicus Imp. ut Acta Dionyſii "tum ex aliis ſcriptis, tum ex libris (inquit) ab eo patrio ſermone conſcriptis, "& auctoritatis noſtræ juſſione, ac tuo ſagaci ſtudio, interpretumque ſu-"dore in noſtram linguam explicatis conſignaret, & Hilduinus in Reſponſi-"one ad eandem. *De notitiâ* (inquit) *librorum quos patrio ſermone conſcripſit, & "quibus petentibus illos compoſuit, lectio nobis per Dei gratiam, & veſtram ordina-"tionem, cujus diſpenſatione interpretatos ſcrinia noſtra eos petentibus reſerant, ſa-"tiſfacit.* Unde colligitur, ſi non ab Hilduino ipſo (quò ad annum "Dcccxxiv. Baronius inclinat) ſaltem ab aliis, Ludovici Pii juſſu, Di-"onyſiii libros Latinè fuiſſe verſos. Unde hauſta tranſlatio Epiſtolæ ad A-"pollophanem, (quæ in noſtris Græcis non extat) ad Joannem Apoſtolum, "& majoris partis Epiſtolæ ad Demophilum, quæ ipſius Hilduini Areopagi-"ticis inſerta legitur. Ad an. 1180. Joannes Sarracenus (Joannis noſtri Sa-"risberienſis familiaris) ſuam Dionyſii verſionem edidit; Robertus Groſt-"head Lincolnienſis Epiſcopus circa an. 1250. Thomas verò, Vercellen-"ſis Abbas Commentarios ſuos in Dionyſium ſcripſit circa an. 1242. Hactenus Uſſerius.

Qui plura de Dionyſii ſcriptis ſcire avet, adeat Cl. Pearſonum Vindic. Ignat. par. 1. cap. 10. de iis fusè agentem, qui præter Philoponum alios plures quinti ac ſexti ſæculi Scriptores, qui Dionyſii ſcripta laudârunt indicat, viz. Leontium (anno Dxc.) Joannem Neſteutam (anno Dlxxxv.) Ephraemium Patriarcham Antiochenum (anno Dxxvi.) Andream Cæſarienſem (anno D.) Juvenalem Hieroſolymitanum (anno ccccxxxi.) ac denique (uti ipſe contendit) Gregorium Nazianzenum.

362. Vid. Sozom. l. 5. c. 15. TITUS, Boſtrorum civitatis in Phœniciâ Epiſcopus, floruit circa an. ccclxi. Sequente anno Julianus imperio potitus, cùm Chriſtianam religionem penitùs extinguere conaretur; hâc inter alia methodo uſus eſt. Eccleſiarum Antiſtites Clericoſque quavis civitate ejici curavit; quò plebs Paſtoribus deſtituta faciliùs in oblivionem religionis ſuæ prolaberetur: non aliam tamen cauſam publicè prætexens, quàm quòd Clerici diſſentiones in populo excitarent. Hoc fine Boſtrenos hortatus eſt, ut Titum Epiſcopum ſuum denunciante præcone ejicerent. Titus miſſo ſuo & Clericorum ſuorum nomine ad Principem libello, teſtatus eſt Chriſtianos in eâ urbe Gentilibus numero haud inferiores eſſe; quieſcere tamen illos, & nihil ſeditionis meditari. Captatâ hâc opinione, & Titum plebi inviſum reddere cupiens, Boſtrenos reſcripto (quod inter Juliani Epiſtolas hodie extat) monuit Imperator Titum eſſe ipſorum calumniatorem, eoſque traducere, quòd non ſponte ſuâ ſed ſolo ipſius hortatu ſeditionibus abſtinerent: Plebem proinde incitans, ut illum tanquam hoſtem publicum è civitate ſuâ expellerent. Mortuo Juliano Titus interfuit Synodo Antiochenæ ſub Joviano anno ccclxiii. habitæ, & Libellum fidei Imperatori oblatum ſubſcriptione ſuâ munivit. Obiit ſub Valente circa an. ccclxxi.

Epiſt. 52.

Extant Latinè, interprete Turriano, *Libri* III. *contra Manichæos*; quorum * Hieronymus * meminit, & quos Hen. Caniſius in Lection. Antiq. Tom. v. primus publicavit, exinde Bibliothec. Patr. Tom iv. inſertos. Fragmentum ex libro primo repræſentat Photius Cod. 232. Extat etiam Gr. Lat. ſub Titi Boſtrenſis nomine

* De Script. c. 102.

Oratio ſive Homilia in *Ramos Palmarum* apud Combef. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 635. Cujuſnam Titi Boſtrenſis ſit, non conſtat. Noſtri certè non eſt. Habetur adhuc ſub Titi noſtri nomine Tom. ii. Biblioth. Patr. (quam Gr. & Lat. edidit Fronto Ducæus.) *Expoſitio in Evangelium Lucæ*, ſed

Aucto-

Auctorem noſtro recentiorem eſſe neceſſe eſt: cùm ab eo Gregorius Nazianzenus, Nyſſenus, Chryſoſtomus, Iſidorus Peleuſiota, & Cyrillus Alexandrinus ſæpenumerò laudentur. In his Commentariis citat Auctor Expoſitionem ſuam in Matthæum, quæ an edita ſit, me planè latet. Interim monendus eſt Lector, in Catenâ Græcorum Patrum in Lucam, quam in lucem emiſit Balthazar Corderius, extare plura Titi Boſtrenſis Fragmenta partim ex Commentario in Lucam, partim ex aliis ejus Operibus quæ non extant. Horum Fragmentorum indiculum exhibet idem Corderius in indice Patrum, quem Catenæ ſuæ præmiſit. SÆC. IV. ab An. CCC.

FABIUS MARIUS VICTORINUS, V. C. natione Afer, profeſſione Rhetor, religione ad ſenectutem uſque Gentilis. Imperante Conſtantio per multos annos Romæ Rhetoricam docuit: è cujus Scholâ plurimi non modò docti, ſed & nobiles & Senatorii ordinis viri prodierunt. Tantâ eloquentiæ laude clarus, ut ſtatuam in Foro Romano ſibi poni meruerit. Tandem extremâ Senectute Chriſti fidem profiteri cœpit, ſed timidè primum & ſub velo. Urgente enim cum Simpliciano, cui ſecretum crediderat, ut palam id faceret, nec ſe illum inter Chriſtianos recenſurum dicente, niſi in Eccleſiâ Chriſti ipſum viderit; irriſit Victorinus; *Ergo*, inquit, *parietes faciunt Chriſtianos.* Suppuduit demum vanitatis, & Simpliciano dixit; *Eamus in eccleſiam, Chriſtianus fieri volo.* Imbutus denique Chriſtianæ fidei elementis per baptiſmum regeneratur, mirante Româ, gaudente Eccleſiâ; ſuperbi videbant & iraſcebantur, dentibus ſuis ſtridebant & tabeſcebant: ut Auguſtini * hâc de re verbis utar. Cumque Presbyteri verecundiæ ipſius conſulentes ejus arbitrio permiſiſſent, ut ſolennem fidei confeſſionem quæ de loco eminentiori fieri ſolebat, ſecretiùs redderet; renuit & in conſpectu totius Eccleſiæ pronunciare voluit, plaudente toto adſtantium choro & Victorini nomen reſonante. Anno cccLxii. cùm lege latâ Julianus vetuit, ne Chriſtiani Oratoriam Gentiliumque literas docerent; cathedræ ſuæ lætus renunciavit, loquacem ſcholam, inquit Auguſtinus, deſerere malens, quàm verbum tuum [Domine]. Obiiſſe videtur circa an. cccLxx. aut paucos ſaltem annos ſupervixiſſe. 362. Vid. Auguſtin. Confeſſ. l. 8 c. 2. * Ibid. c. 5.

Multos Platonicorum libros Gentilis adhuc in Latinam Linguam tranſtulit: ſed Verſiones dudum interciderunt. Præter *Commentarios* in *Ciceronis Rhetoricam*, *Verſionem Iſagoges Porphyrianæ*, *De quinque vocibus*, de *Enunciatione literarum*, & *ratione carminum Libros tres* ſæpiùs editos: extant Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 253. 294. ab eo jam Chriſtiano ſcripti,

De *Sanctiſſimâ Trinitate adverſùs Arianos* libri iv. de quibus hæc Hieronymus ‖. *Scripſit adverſùs Arium more dialectico libros valdè obſcuros, qui niſi ab eruditis non intelliguntur.* ‖ De Script. c. 101.

Ad *Juſtinum Manichæum* contra duo principia Manichæorum.

De *Principio diei, Cæperitne à veſperâ an à matutino.* Hoſce duos libellos primus protraxit in lucem Jacobus Sirmondus inter Opuſcula Dogmatica Veterum *Pariſ.* 1630. 8°.

De *Generatione Verbi divini adverſùs Candidum Arianum.*

De Homouſio recipiendo Hymni tres.

Carmen *de ſeptem Maccabæis.*

Commentarii *in aliquot D. Pauli Epiſtolas*, qui adhuc MSS. deliteſcunt in Bibliothecâ Monaſterii Herevallenſis in Galliâ (vid. Sirmond. Præfat. in Opuſcul. Dogmat. Vet.) De iis ita Hieronymus *; *Occupatus ille eruditione ſæcularium literarum Scripturas omnino ſanctas igneravit: & nemo poſſit quamvis eloquens de eo bene diſputare quod neſciat.* * Procem. in Ep. ad Galat. Tom. ix. p. 158.

Stylus Victorino parùm fœlix, præſertim in Dogmaticis perplexus & ingratus, & qui vix ulla adeò decantatæ eloquentiæ veſtigia retinet. In Commentariis verò ſtylum planiorem & apertiorem eſſe teſtatur, qui legit, Doctiſſimus Sirmondus. Denique Opuſcula ejus attentum & oculatum Lectorem poſtulant. Cùm in Gentilium enim literarum ſtudio longè majorem vitæ partem tranſegit, nec niſi provectâ jam ætate Chriſtianiſmum amplexus ſit,

non

SÆC. IV. ab An. CCC. non videtur ubique fidei dogmata satis accuratè percepisse, saltem non satis fœliciter expressisse.

364. CANDIDUS, sectâ Arianus (nec de illo quicquam amplius mihi hactenus compertum) clar. circa an. ccclxiv. Scripsit *ad Marium Victorinum de Generatione divinâ librum*, qui extat unà cum Victorini confutatione, Zeigleri Commentariis in Genesin subjunctus, *Basil.* 1548. fol. Habetur etiam *Fragmentum Epistolæ* ejus ad Victorinum unà cum Victorini Responsione ap. Mabill. Analect. Tom. iv. p. 155.

365. ULPHILAS, sive Urphilas, ortu Gothus, majoribus Christianis prognatus, qui regnante Gallieno à Barbaris capti ex Sadagolthina Cappadociæ vico originem traxerunt. Post mortem Theophili, qui Concilio Nicæno præsens subscripsit, Gothorum factus Episcopus primò quidem inter Catholicos militavit; deinde in Arianorum castra transfugit. De ætate ejus parùm
* L. 2. c. 5. inter Historicos convenit. Philostorgius * sub Constantino M. diserte ponit, eumque apud Imperatorem πρεσβεύσαντα, magnoque in honore habitum esse
† L. 4. c. 33. scribit: quem tamen Socrates †, Sozomenus ‖, & Theodoritus • rectiùs meo
‖ L. 6. c. 37. quidem judicio ad Valentis tempora constanter referunt, quibus maximè
• L. 4. c. 37. claruit anno circiter ccclxv. Et certè suspicari subit Philostorgium Ulphilam, quem utpote hominem Arianum mirè deprædicat, idcirco ad Constantini ætatem & amicitiam retulisse; ut Arianissimi inter barbaros propagati vetustatem eò speciosiùs ostentarent. Verisimillima videntur, quæ narrat Sozomenus, Ulphilam ad Constantium legatum missum Conciliabulo quidem Constantinopolitano anno ccclx. imprudenter interfuisse, in Catholicorum tamen communione perseverâsse; secundâ demum ad Valentem legatione fungentem Acacii & Eudoxii fraudibus seductum Arianam Hæresin amplexum esse, quam per gentem suam propagavit. Ex Gothis non paucos non modò ad mansuetiorem cultum, sed & ad Christianam religionem traduxit: tantæ apud eos authoritatis, ut verba ejus, teste Theodorito, pro firmissimis legibus haberentur. Primus Literarum Gothicarum inventor exstitit, & universos S. Scripturæ libros in patrium sermonem transtulit: de quo memoratu non indignum notat Philostorgius, in Versione istâ Ulphilam Libros Regum (quo in numero Samuelis etiam & Chronicorum Libri continentur) omisisse; eò quòd hi libri res bello gestas contineant, Gens autem Gothorum φιλοπόλεμος fræno potiùs opus habuerint, quàm calcare, quo ad bellicos impetus incitarentur. Hoc Ulphilæ opus dudum periisse videtur, nisi forsan pars ejus sit, *Gothica illa IV. Evangeliorum versio*, quam cum Glossario & notis Junius & Mareschallus Gothicè & Anglo-Saxonicè ediderunt *Dordrac.* 1665. 4°. de quo sententiam suam ferant harum literarum periti. Certè *Versio* ista antiquissima esse videtur.

366. DAMASUS, Antonii cujusdam filius, gente Hispanus, patriâ ex Mantuâ Carpetanus, quem tamen alii Tarraconensem, alii ex Lusitanis Igeditanum fuisse volunt: Ecclesiæ Romanæ sub Liberio Diaconus, deinde Presbyter, denique Episcopus anno ccclxvi. constitutus, aliâ interim Factione Ursinum sive Ursicinum Diaconum Romæ Episcopum ordinante. Magnâ utrinque contentione, & multo sanguine res acta est: adeò ut uno die (no-
† L. 27. tante Ammiano †) cxxxvii. cives occisi sint. Quinetiam diu in Ursicini partem immani crudelitate Damasus sæviebat, si vera narrant Faustinus & Mar-
• cellinus in Præfatione, quam Libello Precum præmiserunt. Victo demum, fugatoque Ursicino, Damasus sedem quietam tenuit. Circa an. ccclxix. habitâ Romæ XC. Episcoporum Synodo Auxentium Mediolanensem & Concilii Ariminensis acta damnavit, fidemque Nicænam confirmavit. Anno ccclxxiii. aliam Romæ Synodum habuit; cui interfuit Petrus Alexandrinus Episcopus; in quâ Apollinarem ejusque discipulum Timotheum ob Hæresin nuper vulgatam deposuit; eorumque sequaces & dogmata anathemate percussit. Anno ccclxxxi. Concilii Constantinopolitani Patres ad Synodum Romæ congregandam

gandam invitavit; qui tamen anno sequente missis ad eum literis sese excusârunt. Obiit prope octogenarius exeunte anno cccLxxxiv. apud Viam Ardeatinam in Basilicâ, quam ipse condiderat, sepultus. Elegans in versibus componendis ingenium illum habuisse testatur Hieronymus †, qui conjunctissimâ ejus consuetudine utebatur; ab eo vicissim singulari benevolentiâ & familiaritate cultus. SÆC. IV. ab An. CCC.

† De Script. c. 103.

SCRIPTA EJUS GENUINA.

Epistola Synodica ad Episcopos Illyrici de Concilio Ariminensi; habetur Gr. Lat. ap. Theod. l. 2. c. 22.

Epistola Synodica ad Episcopos Orientis contra *Apollinarium*, extat Gr. Lat. ap. Theod. l. 5. c. 10.

Confessio fidei Catholicæ ad Paulinum Episcopum Anticchenum Thessalonicæ agentem; eam exhibet Gr. Lat. Theod. l. 5. c. 11.

Epistola ad Paulinum Antiochenum de Vitali. Lat.

Epitaphia, Inscriptiones, Elogia, aliaque Carmina numero XL.

Fragmenta quædam apud Gratianum.

Christiana Poemata quæ apud Claudianum leguntur, Damasi esse non improbabili sanè conjecturâ conjicit Antonius Delrius sub finem Conjectur. ad Claudiani Opera.

DESIDERATUR

Liber de Virginitate & prosâ & versu conscriptus.

SUPPOSITITIA.

Liber Pontificalis seu de Vitis Romanorum Pontificum, Anastasio Bibliothecario vulgò tributus; ejus vero non esse testantur Codices MSS. Anastasio vetustiores; citant illum sub nomine gestorum Pontificalium Anastasio antiquiores Walafridus Strabo, Rabanus Maurus, Beda, Legati Agathonis Papæ, cui Pontificatum iniit circa an. Dclxxviii. Priorem hujus operis partem Damaso nostro tribuendam esse communis est sententia, quod quidem falsissimum esse, infinitis argumentis, si opus esset, ostendi posset. Repugnat stylus totiusque operis contextura, Damaso planè indigna; repugnat altum Hieronymi, qui post Damasi jam mortem opera ejus recenset, hâc de re silentium; ut alia mittam: certe librum Pontificalem qui hodie extat, ex varii Pontificum Romanorum Catalogis pro varia temporum sorte & interpolatorum ingenio ortum & incrementa sua accepisse certo certius est. De his catalogis agunt Bucherius, Labbæus, Heinschenius, Papebrochius, Schelstratius, & novissime omnium accuratissimeque Pearsonus & Dodwellus. Quæ nobis hac de re verisimillima videntur, in pauca contrahemus: prima hujuscemodi operis fundamenta posuit Anonymus qui scripsit sub Alexandro Severo: periit ipsum opusculum solo titulo superstite, ut ex indice præfationis ad librum de Divis. & Generat. Gentium post Canisium à Labbeo editum nov. Biblioth. MSS. Tom. I. p. 309. liquet; ubi hæc habentur verba, *Nomina Episcoporum Romæ, & quis quot annis præfuit.* Hunc indiculum expressit, & ad sua usque tempora perduxit Catalogi autor qui in Liberio desinit, & sola Pontificum nomina successionem & tempora cum Imperatoribus & Coss. concurrentia notat: hunc commentariis suis primus inseruit Cuspinianus; paulo integriorem Commentario suo in Victor. p. 269. Ægidius Bucherius; utinam verò sincerior ad nos pervenisset; hunc additamentis aliquot auxit Catalogi conditor qui sub Justiniano vixit, primùm ab Heinschenio, deinde à Papebrochio editus; hunc catalogum postea interpolârunt alii, & non modo Pontificum Romanorum nomina atque tempora, verùm etiam patres eorum, gentem, sepulturæ loca, ordinationes & decreta, sedisque vacantis dies addiderunt, atque ita tandem in hanc quam habemus formam excrevit liber Pontificalis.

Denique

SÆC. IV. ab An. CCC.

Denique probabile est Anastasium, additis nonnullis totum opus recensuisse, cujus proinde nomen vulgò præfert; & hæc breviter de hujus Libri origine & incrementis semel monuisse sat erit.

Ad Hieronymum Epistolæ III.
Epistola ad Stephanum & Episcopos Mauritaniæ.
Epistola ad Prosperum & Episcopos Numidiæ.
Epistola ad Episcopos Italiæ.
Epistola ad Aurelium Carthaginensem.

Epistolæ habentur Concil. Tom. ii. *Carmina* Bibliothec. Patr. Tom. v. omnia Damasi Opera, ejusque Vitam, à Martio Milesio Sarrazanio collecta & notis aucta edidit Fred. Ubaldinus, *Romæ* 1638. 4°. recusa exinde *Paris.* 1672. 8°. Poemata ejus omnia typis antea, ut habet titulus, nuspiam simul evulgata, emaculavit & notis additis edidit Andr. Rivinus *Lipsiæ* 1652. uti nos docet Joh. Olearius Abac. Patr. p. 128.

366. EUZOIUS, Arianæ factionis sectator, attamen alius ab Euzoio Antistite Antiocheno, cujus in Historiâ Ecclesiasticâ hujus temporis toties fit mentio. Adolescens adhuc Gregorium Nazianzenum in Schola Cæsariensi apud Palæstinos Condiscipulum habuit; ubi apud Thespesium Rhetorem eloquentiæ studiis uterque incubuerunt. Post Acacium anno cccLxvi. satis functum Ecclesiæ Cæsariensis Episcopus constituitur. De hâc quidem sede non levis contentio viguit; Cyrillo Hierosolymitano primò Philumenum, deinde Gelasium nepotem suum, Eutychio Eleutheropolitano verò Cyrillum quendam senem ordinante: Verùm cessantibus his ob mutuam litem, sedem Euzoius imperturbatè tenuit. Vir plane doctus ac diligens, qui Bibliothecam quam ex Origenis præcipuè libris Pamphilus Martyr collegerat & apud Cæsaream reposuerat, temporis lapsu & hominum incuriâ corruptam plurimo labore restituit & instauravit. Sub imperio Theodosii nutantibus Arianorum rebus ac planè concidentibus ipse Ecclesiâ suâ pulsus est circa an. cccLxxx. De Scriptis ejus hæc sola monet Hieronymus *, quibus quod addam non habeo; *Feruntur ejus varii multipliceſque Tractatus, quos nôsse perfacile est.* NE.

Vid. Epiphan. Hæres. 73.

* De Script. c. 113.

368. EPIPHANIUS, gente Palæstinus, apud Bezanducan vicum in territorio Eleutheropolitano situm natus est, Parentibus, ut videtur, ortus Judæis. Mitto quæ de Parentibus, educatione, conversione, totoque vitæ cursu habent ejus Discipuli, Vitæ Epiphanianæ Scriptores, Johannes & Polybius; utpote incerta, ne dicam magnam partem fabulosa. Juvenis adhuc in Ægyptum profectus est; ubi in Gnosticorum insidias præsertim mulierculârum quarundam consortium incidit, à quibus arcana execrandæ istius Sectæ didicit. Verùm earum illecebras salvus evasit; cùmque Ascetarum Ægyptiorum mores & instituta diligenter perlustrasset, vicesimo ætatis anno patriam repetiit; & sub magni Hilarionis Monachorum Palæstinorum patris disciplinâ aliquamdiu vixit. Postea Monasterium *Vetus Ad* dictum prope vicum natalem condidit, cui ipse præfuit. Circa an. cccLxviii. ad Salaminæ in Cypro urbis, postea *Constantiæ* dictæ, totius Insulæ Metropolis, Episcopatum promovetur: ubi in media hominum multitudine & in urbe magnâ ac maritimâ positus, sermone, scriptis & summâ morum simplicitate maximam nominis celebritatem adeptus est. Anno cccLxxxii. Romam ad causam Paulini de sede Antiochenâ dijudicandam imperialibus literis evocatur: quâ in urbe Sanctissima Paula Toxotii vidua illum hospitio benignè excepit. Post aliquot annos magnæ ac diuturnæ lites illum inter & Joannem Episcopum Hierosolymitanum exortæ sunt: quæ eousque exarserunt; ut Epiphanium in Ecclesiâ Hierosolymitanâ adversùs Origenis dogmata concionantem Joannes unà cum Choro suo rictu, risu, naribusque contractis exceperit: quin & missio Archidiacono silentium indixerit. Cumque aliâ vice sermonem ibi habiturus esset Epiphanius, ipse surrexit, & pro concione venerandum Senem tanquam Anthropomorphitam, ipso præsente atque audiente Epiphanio, co-

Extat hæc Vita Gr. Lat. ap. Epiphan. Tom. ii. edit. Petav.

Hieronym ad Pammach. p. 166.

ram

ràm plebe traduxit. Quoque longiùs duravit, eò acriùs erupit flamma; hinc Epiphanio Ariana & Origeniana dogmata Joanni objiciente, illinc Joanne Epiphanium accusante, quòd velum ex Ecclesiâ Anablathæ abstulisset, quòd sedis Hierosolymitanæ jura violâsset, & Paulinianum Hieronymi fratrem in Monasterio *Ad* Presbyterum ordinâsset. Hinc plures ultra citraque Epistolæ & Apologiæ; hinc frequentes amicorum interventus, quò lis ista componeretur: sed frustra omnia. Exulceratus Joannis animus nullis remediis leniri poterat; donec cognitâ pleniùs post plures annos causâ, & per Hieronymi ad Pammachium literas publicè expositâ, ipse pudor hominem compescuit. Sed nondum Epiphanio laborum & contentionum finis. Theophilus enim Episcopus Alexandrinus, qui Monachos quosdam Nitrienses, utpote Origeni faventiores, Ægypto expulerat, (quos Constantinopolim fugientes Chrysostomus hospitio & favore dignatus est) Epiphanium in suas pertraxit partes; qui mox coacto Episcoporum Cypriorum Concilio Origenem ejusque libros damnavit, missis tum ad alios, tum ad Chrysostomum de hâc re literis. Brevi post Theophili consiliis inductus ipse Constantinopolim petiit; sed nec cum Chrysostomo congredi, nec communicare voluit, nisi priùs Origene damnato, & ejectis Monachis Nitrienſibus: sed cùm parùm proficeret, & à Chrysostomo tum ob alia, tum quod in jura ejus Episcopalia involâsset, acriter reprehensus, nec ab ipsâ Eudoxiâ Augustâ benigne nimis habitus esset, Constantinopoli decessit. Discedentem hâc formulâ Chrysostomo valedixisse ferunt; *Spero te non moriturum esse Episcopum*: Joannem vicissim sic illi respondisse; *Spero te non perventurum esse in patriam.* Annuit utriusque votis iratum numen. Chrysostomus mox sede depositus, in exilio mortuus est; Epiphanius verò conscenso navigio medio cursu diem supremum obiit anno cccciii. saltem ineunte proximo; extremâ quidem senectute, utpote ætatis anno prope centesimo, Episcopatûs tricesimo sexto. Quin si Polybio discipulo & itineris comiti credendum sit, ipse Epiphanius Constantinopoli cedens Arcadio Imp. dixit sè annos CXV. menses III. natum esse. Vir erat pietate, reliquisque virtutibus Christianis ornatissimus, Hebraicè, Syriacè, Ægyptiacè, Græce & Latinè doctus; unde Hieronymo * Πενταγλωσσῷ audit, antiquitatum præsertim Ecclesiasticarum callentissimus; in narratiunculis tamen nullo habito examine admittendis nimis credulus, in temporibus distinguendis parùm accuratus; cujus rei vel solâ Arianæ Hæreseos historia nobis fidem facit; in concertationibus etiam adversùs impias Hæreses susceptis, judice Photio †, utplurimùm infirmus, τῷ δὲ ῥήσεων τεκτονικὸς μὲν οὐκ εἰκὸς ἀπείρως πως δὲ ἐκείνου τυγχάνειν, *dictio ejus humilis ac planè talis, qualem ejus esse oportuit, qui Atticæ elegantiæ rationem nullam duceret.* Nec aliter Hieronymus ‖, *Scripta ejus ab eruditis propter res, à simplicioribus propter verba quoque lectitantur.*

SÆC. IV. ab An. CCC.

Socrat. l. 6. c. 10. Sozom. l. 8. c. 14. Epist. plures Hieron. Epiphan. & Theoph. inter Hieron. operâ Tom. ii. p. 309.

* Apol. 1. adverſ. Rufin. p. 222. Apol. 2. p. 233.

† Cod. 122.

‖ De Script. c. 114.

SCRIPTA.

Ancoratus, sive de Fide sermo, anno circiter 373. scriptus, rogantibus Presbyteris Suedræ Pamphyliæ urbis, & Palladio Præside, ut doctrinam de S. Trinitate ac inprimis Sp. S. Catholicam ipsis explicatam daret, & inter ipsos grassantem Hæresim Macedonianam scripto compesceret.

Panarium, sive *adversùs Hæreses* LXXX. tribus comprehensum voluminibus, tomis septem, inchoatum anno Christi 374. Valentis & Valentiniani undecimo, rogatu Acacii & Pauli Archimandritarum; quorum *Epistola* eâ de re ad Epiphanium missa etiamnum extat *Panario* præfixa, unà cum *Epistolâ* Epiphanii *responsoriâ*. Opus, inquit Photius *, omnibus ante eum scriptis adversùs Hæreses lucubrationibus uberius atque utilius; quippe cui ex Justini Martyris, Irenæi, Hippolyti, aliorumque veterum scriptis incrementi haud parum accessit: nil enim ab iis excogitatum intactum reliquit Epiphanius, quæque ipse proprio Marte elaborârat, addidit. Hæreseon istarum catalogum à Barbarismo incipiens, & per omnes ordines percurrens con-

* Loc. cit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

texuit usque ad Massalianorum Hæresin sub Constantio exortam, quam ultimo omnium loco depingit & refutat.

Anacephalæosis, seu Panarii Epitome.

De Ponderibus & Mensuris liber.

Epistola ad Joannem Hierosolymitanum, Lat. ex Hieronymi Versione.

Epistola brevis ad Hieronymum; Lat. Duæ istæ Epistolæ inter Hieronymi opera habentur, Tom. ii.

SUPPOSITITIA.

Physiologus.

De vitâ & interitu Prophetarum.

De duodecim gemmis in veste Aaronis, cujus libelli nonnisi Epitome erat, quam Gesnerus edidit Tiguri 1565. 8°. in nuperis tamen etiam Epiphanii editionibus repræsentatam. Sunt qui libellum istum genuinum esse Epiphanii fœtum contendunt; nec desunt quidem rationes. Illum enim citat Hieronymus *, & Facundus †, quorum iste integram Epiphanii *ad Theodorum Tarcensem Epistolam* (quæ istiusmodi libro olim Præfationis vice præfixa, inter Epiphanii opera neutiquam reperitur) exhibet.

* Epist. 228. ad Fabiolam.

† L. 4. c. 3.

Orationes VIII. viz. In *Festum Palmarum*, *In Christi sepulturam*, *In Christi Resurrectionem*, *In Christi Assumptionem*, *De laudibus B. Mariæ Virginis*, *In Festo Palmarum*, *De Numerorum Mysteriis*, *De Christi Resurrectione*; Epiphanii cujusdam junioris videntur. Plures enim Epiphanii in Cypro Episcopale munus obierunt.

Extant Græcè MSS. sub Epiphanii nomine in Bibliothecâ Cæsareâ *Explicatio in illud, Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei*; *in illud, De die illâ & horâ nemo scit. Recensio* XXII. *operum Hexaemeri*, &c. teste Lambecio Comment. lib. 3. p. 163, 164, 196.

DESIDERANTUR.

De Lapidibus.

S. Hilarionis Encomium, cujus meminit Hieronymus lib. de Vit. Hilarionis, Tom. i.

Epistolæ plures.

Oratio de Sp. S, cujus meminit Andræas Cæsarienſis †: annon verò eadem sit cùm eâ Ancoratûs parte, quæ Hæresi 74. insertâ legitur, ulteriùs disquirendum est.

† Comm. in Apoc. non longè ab init.

Prodierunt Epiphanii opera Gr. *Basil.* 1544. fol. Lat. *Basil.* 1533, 1540, 1560, 1578. *Paris.* 1612. *Colon.* 1617. fol. Gr. Lat. cum doctissimis Petavii animadversionibus, *Paris.* 1622. 2. Vol. fol. additâ Appendice Petaviana, *Colon.* 1682. 2. Vol. fol.

368. OPTATUS, natione Afer, urbis Milevitanæ in Numidiâ Episcopus, acerrimus Donatistarum oppugnator. Claruit circa annum 368. Damaso Ecclesiæ Romanæ clavum tenente. Quòd verò in catalogo Pontificum Romanorum, quem exhibet libro secundo, agmen claudat Siricius; prorsus assentior Baronio * suspicanti Siricii nomen à Librario, qui Siricii tempore librum exscripserit, additum fuisse. Optatum enim sub Valente scripsisse diserte tradit Hieronymus †; Siricius verò nonnisi regnante Theodosio anno 384. vel sequenti, ut Baronius, aliique volunt, Romanam Cathedram adeptus est. Quid quòd ipse Optatus duobus in locis de persecutione Diocletiani, quæ incœpit anno cccIII, loquens, sexaginta & quod excurrit annos effluxisse dicit, ubi hanc phrasin, *& quod excurrit*, majorem currentis Decadis partem significare rectè notat Baronius.

* Ad an. 368.

† De Script. c. 110.

L. 1. p. 15. L. 3. p. 98.

Scripsit contra *Parmenianum sectæ Donatisticæ apud Carthaginem Episcopum, de Schismate Donatistarum libros* VII. quibus totius schismatis originem & progressum aperit; schismaticorum mores tumidos, protervos & truculen-

tos

tos depingit, fraudes & mendacia refellit, & Ecclesiæ Catholicæ causam adversùs effrontes eorum calumnias non minori modestiæ & mansuetudinis, quàm doctrinæ & acuminis, laude tuetur. Nonnisi *sex libros* ab Optato *contra Donatistas* scriptos memorat Hieronymus; quin & ipse Optatus libro primo propositi sui rationem reddens, se rem sex libris absoluturum esse promittit. Quid quòd liber septimus à præcedentibus stylo quàm maximè discrepet, & contraria nonnunquam dogmata in medium producat? Adeò ut antiqui quidem, ab Optato tamen diversi, autoris opus esse septimum librum non immeritò quis suspicari possit. Si verò ejus fortasse censendus sit, aliquandiu post sex priores libros ab eo elucubratum esse necesse est. Inter varias horum librorum editiones eminent, *Parisiensis* anni 1563. Francisci Balduini observationibus & historiâ Donatistarum illustrata; *Parisiensis* 1631. cum Gabrielis Albaspinæi Commentariis; *Londinensis* ejusdem anni cum notis & emendationibus, sanè quàm doctissimis, Merici Casauboni in 8°. At omnes alias superat tum typorum elegantiâ, tum notarum ferè omnium editarum mole, Parisiensis illa quam Philip. Priorius adornavit, & in lucem emisit, *Paris.* 1679. fol. Albaspinæi, Mer. Casauboni, Barthii & Anonymi cujusdam non indocti notis paginæ cujusvis calci subditis, quibus etiam suas Annotationes præmisit; *gesta collationis Carthaginensis* à P. Massono primùm edita, Balduini hujusce rei historiam, ejusdem, ut & Albaspinæi uberiores in Optatum Annotationes in appendicem rejecit, Facundi Hermianensis opera adjunxit; Albaspinæi denique de veteribus Ecclesiæ ritibus libros II. aliaque opuscula addidit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

PACIANUS, origine Hispanus, vir non ignobili genere, Barcelonæ sive Barcenonis, illustris Hispaniarum urbis ad Pyrenæorum juga sitæ, Episcopus. Claruit circa an. 370. Uxoratum fuisse certissimo argumento est filius ejus Flavius Dexter, Prætorio-præfectus, Hieronymi familiaris, quem ex legitimâ uxore Pacianum nondum Episcopum suscepisse inde colligit Fr. Bivarius *, quòd ob castitatem & eloquentiam ab Hieronymo † collaudetur; quod de Mœcho, inquit, quantumcunque pœnitente, dici non possit. Quasi verò omne matrimonium, Clericorum præsertim, quantumvis honestum, pro adulterio habendum sit: cum tamen Apostolus honorabile esse inter quosvis conjugium & torum immaculatum luculenter pronunciaverit. Mortuus est Pacianus admodum senex sub Theodosio principe ante an. 390. Scripsit varia opuscula, inter alia illud, cui Κήρβερος titulum dedit, teste Hieronymo *. De hac voce aquam mihi diu hæsisse fateor; tandem exemit scrupulum Cl. Colomesius, qui quidem notat vocem Græcam ex Sophronii versione in textum irrepsisse; & legendum esse, ut ex Hieronymi Codice MS. Bibliothecæ Lambethanæ constat, *Cervus*, quòd ludicri cujusdam genus erat, apud veteres in Galliâ Gentiles, forsan & apud Hispanos; quem morem ut reprehenderet Pacianus, librum scripsit, cui titulus erat *Cervus* vel *Cervulus*, quem ipse etiam in *exhortatione suâ ad pœnitentiam* laudat, injuriâ temporum desideratum. Scripsit adhuc Pacianus, quæ extant, *Contra Novatianos Epistolas* III. (quas *librum contra Novatianos* vocat Hieronymus) *Pœneticum ad pœnitentiam*, & *libellum de Baptismo ad Catechumenos*, à Tilio edita *Paris.* 1538. 4°. curâ Pauli Manutii *Romæ* 1564. fol. & in Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 305, 315.

370.

* Vit. Fl. Dextri Chron. præfixa.
† De Script. c. 106.
* Loc. cit.

GREGORIUS, natione Hispanus, provinciâ Bœticus, Illiberis ejusdem provinciæ ad montes Pyrenæos oppidi Episcopus. Claruit circa an. cccLxx. Hunc eundem cum Gregorio præfecto prætorii Galliarum, cujus meminere Sulpitius *, & Innocentius Papa †, faciunt Pseudo-Dexter ‖ ejusque Commentator Bivarius, eumque nonnisi anno 390. Episcopalem Cathedram ascendisse volunt. At multò magis audiendus D. Hieronymus *, qui illum Episcopum Hispaniarum vocat, & Lucifero Calaritano coætaneum facit, ac nunquam sese Arianæ pravitati immiscuisse scribit. Erat sanè Arianorum hostis implacabilis, quibuscum ad Ecclesiam licèt reversis communicare

370.

* L. 2. p. 169.
† Ep. 23. ad Synod. Tolet.
‖ Chron. an. 388.
* Chron. ad an. 371.

SÆC. IV. ab An. CCC.

care noluit. Quid eâ de causâ ab Hosio aliisque passus esse dicitur, videri potest apud Faustinum & Marcellinum in *libello precum*. Certè Theodosius Imperator misso ad Cynegium prætorio præfectum rescripto, (quod ad calcem libelli precum extat) in mandatis dedit, ut laudabilem hunc sacræ legis antistitem, cæterosque consimiles Sacerdotes ab improborum hominum atque Hæreticorum injuriis defenderet & tueretur. Anno 392. in extremâ jam senectute positus est, quem tamen Chronici Dextriani consarcinator ad annum usque 423. producit: unde Fr. Bivarius affirmare coactus est ipsum penè centenarium obiisse. Composuit, inquit Hieronymus, diversos mediocri sermone *Tractatus*, & in his, *de Fide elegantem libellum*. Extat sanè sub Gregorii nostri nomine in Bibliothecâ Patrum, *Liber de Fide contra Arianos*, Flaccillæ imperatrici (nonnulli Codices habent Gallæ Placidiæ) inscriptus, qui tamen Faustini Presbyteri esse deprehenditur. In Codice vero Canonum Romano à Paschasio Quesnello edito reperiuntur *tres Fidei formulæ*, sive *Libelli*, quorum primum Marcellino, secundum Faustino Presbyteris attribuit †, tertium autem Gregorio Nazianzeno male inscriptum, Gregorio Bœtico adjudicat Quesnellus, eundemque esse censet cum libro ejus *de Fide*, cujus meminit Hieronymus.

Hieron. de Script. c. 105.

† Vide Dissert. 14. n. 5. 6. &c. p. 716.

370.

EPHRÆM, natione Syrus, domo, ut quidam volunt, Edessenus, rectiùs, ut alii, Nisibenus. Floruit anno 370. Ab ineunte ætate in Monasticâ Philosophiâ se exercuit, & proprio marte etiam in penitioris Philosophiæ studiis adeò profecit, ut difficillima quæque Theoremata facilè perciperet. Relictâ solitudine, Edessam se contulit, ut non sibi tantùm, sed & aliis prodesse posset: cujus proinde disciplinæ plurimi magnique apud Syros nominis, viri sese tradiderunt. Ecclesiæ Edessenæ Diaconus factus ad altiora ascendere noluit: & cum communi decreto ad Episcopatum eligeretur, & missi essent, qui ipsum comprehenderent, statim in forum procurrit, & indecorè agens, se mente captum simulavit; unde aufugiens eò usque delituit, donec alius ordinatus esset. Cæsaream Cappadociæ non aliâ de causâ profectus est, quam ut Basilium Magnum videret, & cum eo versaretur; qui hominem admiratus, eruditionis & pietatis causâ maximoperè eum suspexit. Hæreticos Ecclesiæ Catholicæ doctrinam corrumpentes vehementer detestatus est, eorumque fraudes & versutias mirâ dexteritate & acumine sæpe redarguit: civitati Edessenæ gravissimâ fame laboranti, & voce & exemplo suppetias tulit, divites increpando, & egenorum in se curam suscipiendo. Plura de eo curioso Lectori suppeditabit *Encomium*, quod in ipsum scripsit Gregorius Nyssenus, ut alios jam taceam. Obiit vir sanctissimus & *Propheta Syrorum* cognominatus, (teste Hebedieso * *in Catalogo*, quem de libris Chaldæorum edidit) circa an. 378. Moriturus, gravi interdicto vetuit, ne se funebri encomio laudarent, pretioso vestimento sepelirent, neve peculiarem corpori suo tumulum constituerent. Haud ullum præter vernaculum (*i. e.*) Syrum sermonem calluit, in quo omnium sui temporis eloquentissimus habebatur. Quin & sermones ejus hanc peculiarem habebant gratiam, notante tum Sozomeno *, tum Hieronymo †, ut in Græcam linguam translati acumen sublimis ingenii, orationis splendorem, & sententiarum densitatem retinerent; nec à domestici & nativâ venustate multùm recederent. In iis jure se admirari dicit Photius *, τὸ πεῖθον, τὸ ἡδύσμον, καὶ ὅλως εἰς ὅσον βρύει τὸ ἦθος, *quàm altè in hominum animos penetret persuadendi vis, quantum fluat jucunditatis, quam denique affectuum copiâ referti sint.*

Extat inter Op. Nysseni, Tom. ii.

* Cap. 60. p. 25.

* L. 3. c. 16.

† De Script. c. 115.

* Cod. 196.

† Loc. cit.

Scripsit Ephræm infinita; *Orationes* supra mille, teste Photio †, τὰς σχεδὸν μυριάδας ἐπῶν, inquit Sozomenus; & in his multos *Hymnos* & *Carmina* ab eo elaborata, quæ Syri, quos verborum elegantiâ, & modulationis concinnitate delinitos viderat, in Encomiis sanctorum recitarent. Scripta ipso adhuc superstite pene omnia Græcè versa sunt; tanto in honore olim habita, ut tradente Hieronymo, post lectionem Scripturarum publicè in quibusdam Ecclesiis recitarentur. Leves planè sunt & futiles utplurimùm exceptiunculæ, quæ scriptis ejus intentari solent. Si quæ occurrant, quæ sancto Patre

minùs

minùs digna, aut quæ aliis locis non benè convenire videntur, noſtræ potiùs Syriacè loquendi modorum inſcitiæ, vel verſionibus ex verſione malè factis, quàm Ephræmi inelegantiæ & inſcitiæ imputari poſſent; quin ſi reverà errores eſſent, ſummo hominis zelo, ſimplicitati, ac pietati condonari debeant. Plurima Ephræmi opera collegit Gerardus Voſſius præpoſitus Tungrenſis, Latinè tranſtulit, & in tres Tomos digeſſit, editos primùm Romæ anno 1593. deinde *Colon.* 1603. denique *Antverp.* 1619. fol. Utinam nobis liceret eſſe tam beatis, ut ſi non Syriacis, (quæ magno numero in Bibliothecâ Bodleianâ, Lugduno-Batavâ alibique reperiuntur) ſaltem Græcis tandem frueremur, atque ita ad fontes paulò propiùs accedendi, & de verſionibus quas habemus, certiùs judicandi, copia daretur. SÆC. IV. ab An. CCC.

Scriptâ quæ extant in Editione Voſſianâ.

TOMO PRIMO.

De Sacerdotio.
Ad quem dictum hoc pertineat, Melius eſt nubere quàm uri.
De Heli Sacerdote.
De Feſtis diebus & dignitate divinorum Myſteriorum.
De Charitate, Tractatus III.
Encomium in Pſalmos.
De Oratione.
De Jejunio.
De Amore pauperum.
Quomodo intelligendum illud, Duo erunt in agro, &c.
De his quæ noſtra hæc vita in ſe continet.
De Manſionibus, ſive locis beatis, Tractatus II.
De non ſuſcipiendis rebus his momentaneis.
Ode in quotidiè peccantes & quotidiè pœnitentes.
De Virtutibus & Vitiis.
De Timore Dei, Tract. II.
De Longanimitate, Tract. II.
De Patientiâ, de Patientiâ & Compunctione, de Pat. &c. Tract. IV.
De Impatientiâ.
De Lenitate.
De Iracundiâ.
De Manſuetudine.
De Malitiâ.
De Veritate.
De Mendacio.
De Obedientiâ.
De Inobedientiâ & Murmuratione.
De Invidiâ & Æmulatione, Tract. II.
De Maledicentiâ, Tract. II.
De Temperantiâ & Continentiâ, Tract. II.
De Intemperantiâ & Incontinentiâ, Tract. II.
De rectâ vivendi ratione, Capita XCI.
De Vitâ ſpirituali, Capita XCVI.
De non ſcandalizando proximo, & de recta vitæ ratione.
Quomodo Anima ab hoſte vexata, Deum lachrymis interpellare debeat.
De Timore Animi.
Reprehenſio ſuiipſius ac Confeſſio.
Paræneſici ad Pietatem II.
De Divina Gratia.
De Fide.
De Terræ-motibus.
De Gentilium Erroribus, Tract. II.
Ad Everſionem Superbiæ.

Adversus

SÆC. IV. ab An. CCC.

Adversùs vitiosè viventes & honores affectantes.
De Morbo Linguæ, aliisque Vitiis.
Non esse Ridendum, sed Lugendum potiùs.
Ludicris rebus abstinendum esse.
De malâ Conversatione vitandâ.
Adversùs improbas Mulieres.
De Virginitate seu Continentiâ, Tract. II.
De Castitate.
De Passionibus Animi.
De Compunctione, Sermones IV.
De Pœnitentiâ, de Pœnit. & Conversione, de Pœnit. &c. Tract. IV.
De Beatitudinibus, Tract. III.
Quæstiones (Quomodo blasphematur Deus, &c.) *& Responsiones* V.
Quæstiones aliæ (De Extremo Judicio, &c.) *& Responsiones plurimæ.*
De variis cruciatuum generibus ac locis in inferno.
De Resurrectione, Tract. II.
De Recordatione Mortis.
De Morte Oratio, S. Basilio Codicum MSS. fide adjudicanda est.
De Antichristo.
De Apparitione Crucis tempore Judicii.
De Extremo Judicio, Tract. II. & *alius* S. Basilii.
De Secundo Domini Adventu.
Threni de divinâ Retributione.
Threni de die Judicii.
Threni ad animam negligentem.
Orationes sive Preces ad Deum plurimæ.

TOMO SECUNDO.

Sententiæ ex Operibus Ephræmi selectæ; quæ in Collatione SS. Patrum reperiuntur.
Narratio ad Monachos de sud Conversione.
Canticum spirituale in laudem Doctrinæ ex Chaldaico traductum.
Epistola ad Joannem Monachum de Patientiâ.
Hypomnisticon, sive Admonitoria Oratio ad Fratrem.
Adhortationes IV. ad novitium Monachum de Virtute.
De Virtute, Capita X.
Sermones II. *in illud, Attende tibi ipsi.*
Paræneses ad Monachos L.
De Humilitate comparandâ, Capita C.
De Monachis ac Turture.
De Perfectione Monachi.
De Panopliâ spiritali ad Monachos.
De Agone Spiritali.
Sermo Asceticus & Exhortatorius ad Fratres.
De Secundo Adventu Domini, & de Pœnitentiâ.
Capita Paræneticæ XIX. S. Ammonii Abbatis sunt.
Apophthegmata SS. Patrum, Abbatum Antonii, Ephræm Syri, Pastoris, Arsenii, &c. *plurima.*

TOMO TERTIO.

Sermo Asceticus de Timore Dei ad imitationem Proverbiorum.
Sermo Asceticus de Vitâ Religiosâ & Monasticâ.
De Pœnitentiâ.
Sermo de Compunctione animi.
Confessio & sui-ipsius Reprehensio.
De Universali Resurrectione.

Humilis

SÆC. IV. ab An. CCC.

Humilis ad deum Oratio.
In Noe & de Continentiâ.
In Abraham & Isaac.
In Lotb.
De laudibus Joseph Patriarchæ.
In Danielem Prophetam & SS. tres Pueros.
In Jonam Prophetam.
In Heliam Prophetam.
In Margaritam pretiosam.
De Naturâ Dei curiosè non scrutandâ.
Sermo in Transfigurationem Domini.
Sermo de Passione Domini.
Planctus B. Virginis super Passione Domini.
Sermo de Cruce Domini,
Sermo de laudibus B. Virginis.
Oratio ad B. Virginem. Ephræmi proculdubio non est, sequiorum sæculorum deliramentum.
Sermo in Mulierem peccatricem.
Sermo in Peccatricem & Pharisæum. Chrysostomo ascribitur.
Encomium in S. Basilium. Editum est Gr. Lat. cum notis à Cotelerio Monument. Eccl. Gr. Tom. iii. p. 54.
Encomium in SS. XL. Martyres.
Encomium in omnes SS. Christi Martyres.
Sermo de eddem re.
Vita S. Abramii & Mariæ neptis ejus.
De S. Juliano Anachoretâ.
De SS. Patribus suo tempore defunctis, Sermones II.
Sermo in eos qui in Christo obdormierunt, & de Vanitate vitæ.
Testamentum.
Sermo contra impios Hæreticos, & de Consummatione mundi. Chrysostomo vulgò tribuitur.

Hactenus *Editio Vossiana*, cujus Tomus primus prodiit *Romæ* an. 1589. secundus 1593. tertius 1597. Integra recusa est *Colon.* 1603. *Antverp.* 1619.

Porrò *Canticum* Ephræmi *de Mariâ & Magis* è Syriaco ab Ecchellensi Latinè redditum prodiit *Romæ* 1645.

Cæterùm *Homilias* sive *Sermones* Ephræmi XLIX. à se visos lectosque memorat Photius *, quorum titulos enarrat. Quinam ex iis in Editione Vossianâ habeantur, ob titulorum homonymiam, & Græci textûs inopiam haud ita certò judicari potest. Plurimas tamen inibi extare certò liquet. Meminit & *Orationis ad Metebinos Monachos habitæ de Virtutibus & Vitiis quamplurimis*; de quâ an inter Vossiana extet, parùm certi conjectari possumus, licèt in Tomo primo haud ita longè à principio reperiri videatur. Quin & non immeritò forsan censeri posset plurima in editione Vossianâ Opuscula Ephræmum authorem non habere: quot verò aut quænam ea sint ob rationes supra allatas haud ita facile est judicare. Extat Græcè MS. unà cum aliis precibus & hymnis penès Cl. virum Joan. Batteley Archidiaconum Cantuariensem prolixa Ephræmi nostri Oratio hoc titulo, Τῦ ὁσίυ πατρὸς Ἐφραὶμ τῦ Σύρυ ἐυχὴ λεγομένη ἐις ἐξομολόγησιν ὅταν βέλει, μάλιστα δὲ ταῖς Κυριακαῖς. * Cod. 196.

Hebedieſu adhæc Chaldæo-Syrus, superioris Sæculi Scriptor, inter Gentiles suos linguâ Syriacâ etiamnum extare scribit S. Ephræmi *Commentarios in Genesin, Exodum, Leviticum, Josue, Judices, Samuelem, libros Regum, Davidis, Isaiæ*, XII. *Prophetarum Minorum, Jeremiæ, Ezechielis, & Danielis*; *libros & Epistolas de fide Ecclesiæ*; *Orationes Metricas*; *Adhortationes*; *Cantica*; *Officia defunctorum omnia*; *Appositiones Alphabeti*; *Disputationes cum Judæis* necnon *adversùs Manichæum, Bardesanem, Marcionem*, & *Ophitas*; denique *Dissolutionem impietatis Juliani.* P. 25.

BA-

SÆC. IV. ab An. CCC. 370.

BASILIUS, *Magnus* dictus, ex illustri & vetusto genere, Parentibus sanctissimis Basilio & Emmeliâ natus: Majores habuit, qui sub Maximiano Confessionis gloriâ claruerunt. Basilii patrem Possevinus †, Labbeus ‖, Aliique * Episcopum fuisse tradunt; absque levissimâ, quod sciam, Veterum authoritate. Nazianzenus † quidem illum κοινὸν παιδευτὴν ἀρετῆς vocat, *communem virtutis Magistrum*, quem eo tempore Pontus proponebat: verùm id hûc non spectat. Ipse Basilius ortu Cappadox, seu ut prestiùs loquar, Ponticus, civitate, si conjecturis agendum sit, Neocæsariensis, quod enim aliqui de Helenoponto dicunt, nullo authore fulcitur. Paterna institutione domi peractâ, Antiochiæ sub Libanio literis operam navavit, Cæsareæ item in Palæstinâ, deinde Constantinopoli, postremò Athenis; magnâ ibi cum nominis sui famâ exceptus, Himerii ac Prohæresii auditor: præ omnibus verò Collegis Gregorium Nazianzenum in deliciis habuit, totius vitæ non minùs quàm studiorum socium conjunctissimum. Decurso apud Athenas literarum stadio, in Patriam regreditur, factus primum in Ecclesiâ Cæsariensi Lector, deinde Diaconus à Meletio Antiocheno ordinatus, mox ad Presbyteratûs ordinem evectus; sed cum in severioris vitæ disciplinam animus propenderet, secessum quæsivit, & in Eremo Ponticâ, Gregorii sui consuetudine gaudens, Monasticum institutum tum exemplo tum conditis regulis impensè promovebat. Ex Eremo demum revocatus Ecclesiæ Cæsariensis curam sub Eusebio Antistite, cum eo jam in gratiam reductus, vicariam susceptit: eique circa an. cclxx. ad altiorem & beatiorem sedem translato in Episcopali munere successit. Pro veritate firmissimus, graves toto vitæ cursu cum cujusvis Sectæ Hæreticis lites exercuit; Eustathio Sebasteno totique Arianorum gregi in Catholicos irrumpenti generosè se objecit: Modestum Cappadociæ Præfectum, ipso Valente tunc apud Cæsaream agente, ei nil nisi cruces & verba & mille mortis genera interminantem patienter audivit; opprobria & injurias æquo animo tulit, contemptu vindicavit. Præfuit Ecclesiæ Cæsariensi annis octo, morienseque anno cclxxviii. postremis his verbis habitis, *In manus tuas (Domine) commendo spiritum meum*, animam lætus exhalavit, paterno sepulchro reconditus. Curabatur funus tanto viro dignum, totius Civitatis concursu, quinetiam Judæorum, Gentilium, advenarumque lachrymis celebratum, tantâ sanc frequentiâ, tam confertâ turbâ, ut multi vi nimiâ compressi eo ipso momento expirarent; *Beati* hoc nomine à Nazianzeno dicti, ὡς ἐκείνῳ συνελθόντες, καὶ θύματα ἔπαφια, *quòd discessûs illius socii, & quasi funebres victimæ fuissent.* Laudatus est, sed interjecto aliquo tempore, à Gregorio Theologo, qui viri optimi, & amici integerrimi memoriam disertissimâ Oratione æternitati consecravit. *Nam & hic supremus fælicitatis ejus cumulus accessit, Laudator Eloquentissimus*, ut Plinii Junioris * verba huc traham. Missâ facio elogia, quæ in Basilium congesserunt Veteres. Plenæ sunt omnium paginæ: totus veneratur Antiquitatis chorus; plaudit tota Eruditorum cavea. Quin vel illis silentibus, summam Hominis pietatem, profundam scientiam, consummatissimam eloquentiam plurima quæ etiamnum extant, Scripta testantur. De stylo ejus sententiam dicat Photius * ὁ κειμενάτης. Λεις δὲ (inquit) ὧν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὁ μέγας Βασίλειος, λέξει δὲ καθαρᾷ καὶ δι' ὀσίμου καὶ κυρίᾳ καὶ ὅλως πολιτικῇ καὶ πανηγυρικῇ δεινὸς, εἴπερ ἄλλος, χρήσασθαι, νοημάτων τε τάξει καὶ καθαρότητι σεμνότατος, ἀλλ' ὑδιτὸς διὰ τέλους, πιθανότητός δὲ καὶ γλυκύτητος καὶ γε λαμπρότητος ἐφικνεῖται, καὶ ῥᾴων τῷ λόγῳ, καὶ ὥσπερ ἐξ αὐτομάτου πηγάζων τὸ ῥεῖθρον. *Præstantissimus est in libris omnibus; purâ etiam dictione, significante, propriâ & omnino civili ac panegyricâ, si quis alius, uti novit: sensuumque ordine ac puritate primus & nemini secundus apparet; jam persuadendi quoque vim ac jucunditatem cum perspicuitate amat: atque ita ejus fluit oratio, quasi ultro tanquam è fonte rivulus scaturiret.* Subdit neminem, qui hunc sibi rectè proposuerit, ullum alium, ne quidem ipsum Platonem & Demosthenem desideraturum esse. Photium secutus est, ut sede suâ, ita & judicio Philotheus Patriarcha CP. * qui hoc Basilii peculiare esse observat, de singulis tanto vigore differere, ὥσπερ τινὰ ψυχὴν τοῖς ἀψύχοις

† Apparat. in Basil.

‖ De Script. in addend. ad Tom. I. p. 737.

* Vid. Magd. Cent. 4. c. 10.

† Orat. 20. p. 324.

Vid. Nazianz. Orat. 20. p. 348.

* L. 2. Ep. 1.

* Cod. 141.

* Orat. in S. Basil. Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom. ii.

λόγοις

λόγοις ἐμπνέειν, *ut animam quandam sermonibus inanimatis inspirare videatur.* Denique ipse Libanius *, Rhetorum hoc sæculo extra controversiam Princeps, & à Religione nostra alienus, in Eruditorum coronâ positus, acceptis à Basilio literis, νὴ τὴν ἡμέραν, exclamavit. Rogatus dicti rationem, respondit, ἐν λόγοις ἡττώμενος νενίκημαι, *in elegantium Epistolarum certamine victus quidem sum; at Basilius est qui vicit, is autem amicus noster est; & eam ob rationem gaudeo.* Lectis palàm literis, eadem ab omnibus sententia lata est. SÆC. IV. ab An. CCC.

* Epist. ad Basil. inter Basil. 145.

SCRIPTA.

Homiliæ IX. *in Hexaemeron*; quæ maximam, teste Suida *, admirationem merentur; nec ullis scriptis, nisi divinitùs inspiratis, cedere debere affirmat frater ejus Gregorius ‖. Homiliæ istæ accuratissimè & elegantissimè olim (teste Cassiodoro †) ab Eustathio Latinè versæ sunt, & Syncleticæ Diaconissæ nuncupatæ.

* In voc. Βασίλειος.
‖ In Hexaem. p. 5.
† Divin. Lect. c. 1. p. 445.

Versio ista habetur in Bibliothec. Patr. *Paris.* 1644. Tom. I. p. 1467. & in editione Basilii *Parisiensi* 1603. Opus istud interpretati sunt etiam Dionysius Exiguus, & Joan. Argyropilus Byzantinus. *Versiones* eorum habentur in quibusdam Basilii editionibus.

In Psalmos quosdam Homiliæ XVII. à quibus longè diversa sunt *Scholia in Psalmos*, quæ in Latinis Basilii editionibus reperiuntur, maximam partem ex Chrysostomo & Theodorito desumpta. *Prologum* Homiliis istis præfixum Augustinus vel alius quivis sub ejus nomine Latine vertit, & *Tractatibus suis in Psalmos* apposuit.

Homiliæ XXXI. varii argumenti.

De Baptismo libri II.

De verâ Virginitate ad Letoium Melitensem.

Commentarii in XVI. *priora Esaiæ capita*; de quibus à nonnullis immeritò dubitatur.

Adversùs Eunomium libri V. *egregii libri*, inquit Hieronymus *, ἐξαίρετοι λόγοι, ut ex eo Suidas. Verùm duo posteriores libri tum ob nonnullam styli discrepantiam, tum quòd in antiquissimis MSS. desint, neque Veterum testimoniis fulciantur, non immeritò in dubium vocari possunt.

* De Script. c. 116.

Ad Amphilochium de Spiritu Sancto. Huic libro primus litem movit Erasmus, & ex eo alii; ejus saltem partem postremam suspectam & adulteratam esse clamitantes. Eâ tamen notâ absolvit, & Basilio vindicat, Vir moderati ingenii & in antiquorum scriptis versatissimus, Is. Casaubonus *; qui disertè ait Erasmum ejusque in hâc opinione sequaces planissimè falli; omnesque ad unum veteris Ecclesiæ Doctores, Græcos pariter & Latinos, hac in re consentire.

* Exercit. XVI. cap. 43. confer cap. 33.

Præfatio in Ascetica. (*Asterica* vitiosè habent Codd. nonnulli Latini) Habetur etiam inter Chrysostomi Opera.

Sermo de Abdicatione rerum.

Sermo de cultu sive Exercitatione Monastica.

De Verâ ac Pia Fide.

Proœmium Ethicorum de Judicio Dei.

Capitula Ethica seu Moralia LXXX.

De Institutione Monachorum Sermones II.

Regulæ fusiùs disputatæ LV. Quæstiones à Monachis propositas unà cum Basilii Responsionibus complexæ.

Regulæ breviores CCCXIII. quas in Latinum sermonem (aliquantulùm tamen contractas) vertit Rufinus, addito ad Ursèium Abbatem *Prologo. Versio* ista habetur in *Collectione Regularum* ab Holstenio editâ, par. I. p. 95, &c.

Constitutiones Monasticæ. Hi quatuor tractatus ejusdem sunt argumenti, & sub generali *Ascetici* nomine ab Hieronymo * & Sozomeno † memorantur; quamvis Sozomeni tempore erant, qui hunc libellum Eustathio Sebasteno asciberent: Sed absque summâ injuriâ Basilio abjudicari non potest. Scripsisse illum

* De Script. c. 116.
† L. 3. c. 14.

S Æ C. IV. ab An CCC.

illum *Regulas Monasticas*, dum adhuc in Eremo versaretur, testatur Nazianzenus *, seque in iis condendis unà cum Basilio laborâsse indicat †. Fatendum sanè est in *Ascetica* ista plurima à Basilii genio aliena irrepsisse: quænam verò ea sint, vel quos autores habent haud ita certò judicari potest. Ex iis nonnulla Eustathio deberi veri non absimile est. Totum opus ætate Photii †, qui illud magnopere laudat, duobus constabat libris; quorum primus continebat breves illos *Sermones de Judicio Dei, de Fide*, &c. qui Ethicis præponi solent; Secundus *Ethica* seu *Moralia*, item *Regulas Asceticas fusiores* 55. per modum Interrogationum & Responsionum explicatas: deinde breviores alias numero ccccxiii. prout hodie etiam extant descriptæ ex vetustissimo exemplari ex Ponto allato collatoque cum altero, quod Cæsareæ in ipsius Basilii Ptochotrophio asservabatur: quod ex Scholiis quibusdam, quæ his Regulis apponi solent, manifestum est.

* Orat. 20. p. 358.

† Ep. 9. ad Basil. p. 774.

† Cod. 191.

Epistola ad Chilonem Anachoretam de vitâ eremiticâ, cui annexa est *Admonitio brevis ad Anachoretas juniores.*

Ad Monachum lapsum Epistolæ II.

Ad Virginem lapsam Epistola.

Ad Amphilochium Epistolæ Canonicæ III.

Epistolæ aliæ CCCCXXVIII. in quibus quædam habentur à Nazianzeno & Libanio ad Basilium scriptæ. Has tanquam Epistolarum scribendarum normam commendat Photius *, utpote quæ ὁλοκλήρων χαρακτῆρα optimè exprimunt.

* Cod. 143.

Liturgia, cujus autorem Basilium fuisse nulla justa est dubitandi ratio. Constituit enim teste Nazianzeno †, ἐυχῶν διατύπωσιν, καὶ ἐυκοσμίαν τῦ βήματος: ipseque *in Epistolâ* * *ad Clerum Neocæsariensem* describit *Precum Formulam*, quæ in Monasteriis suis observari solebat, omnibus, ut ait, Dei Ecclesiis consona. Hæc quidem *Liturgia*, prout extat hodie, plurimùm est interpolata, variis additamentis pro sæculi, quo facta sunt, genio & conditione aucta: adeoque ejus exemplaria quo vetustiora, eo breviora & castiora reperiuntur; ut ex Anaphorâ, quam ex linguâ Syriacâ traduxit Andreas Masius, liquidò constat. Extat *Liturgia* ista Gr. Lat. in Auctuar. Biblioth. Patr. *Paris.* 1624. & alibi sæpissimè. Anaphora etiam Masiana in Bibliothecâ Patr. haberi solet.

† Orat. 20. p. 340.

* Ep. 63.

Alia Liturgia ex Arabico conversa à Victorio Scialagh Accurensi Maronita è monte Libano, & edita *Augustæ-Vindel.* 1604. 4°. exinde Bibliothec. Patr. inserta. *Orationem insignem* ex Basilii *Liturgia* citat Petrus Diaconus, quæ in tribus hisce Liturgiis nequaquam reperitur.

Conciones Morales XXIV. ex Basilii scriptis per Simeonem Logothetam selectæ.

De Jejunio Sermones II.

Orationes II. *altera de Jejunio, altera in Proverbiorum caput* 6. quas Gr. Lat. edidit. Coteler. Monum. Eccles. Græc. Tom. I.

De Morte Sermo, & *de Extremo Judicio* alius; à Ger. Vossio inter Ephræmi Opera editi, primus inter Conciones Morales à Simeone collectas habetur.

SUPPOSITITIA.

Animadversiones in Canonicos & Canonicas Peccantes; quæ cùm incerti Autoris sint, & inter Basilii Scripta repertæ, ei à nonnullis, nullâ tamen ratione nixis, adscribuntur.

Pœnæ in Monachos delinquentes; de quibus idem ac de præcedentibus dictum esto.

Homilia decima & undecima in Hexaemeron, quas à Gregorio Nysseno additas fuisse Socrates *, atque ipse Nyssenus † fidem faciunt.

* L. 4. c. 26.

† Hexaem. in fin.

De Grammatica exercitatione libellus, qui revera est Johannis Moschopuli.

SÆC. IV. ab An. CCC.

De Consolatione in adversis Epistola Lat. quæ Victoris Cartennensis est.

De laudibus Eremi, seu *Vitæ Solitariæ* Lat. Fragmentum est ex opere Petri Damiani.

Admonitio ad filium spiritualem Lat. Habetur etiam aliquantulum emendatior in appendice ad Cod. Regularum Holstenii. *Paris.* 1663. 4°.

Precatio, quâ S. Basilius uti solebat, antequam Sacris operaretur.

Epistolæ duæ ad Apollinarium, à Cotelerio Gr. Lat. editæ, Monument. Eccles. Græc. Tom. ii. dubiæ admodum fidei: immò, si conferantur cum *Epistolis* 59, 79, 82. certò certiùs spuriæ. Nec melioris quidem notæ est *Epistola ad Theodosium Imp.* ab eodem evulgata.

Fragmentum *epistolæ ad Julianum Imp.* habetur Concilii Nicæni Secundi Act. 2. 4. & exinde inter Basilii epistolas Num. CCV. Suppositicium esse, & stylus & materia satis arguit: quin & cordatiores Pontificii non inviti agnoscunt.

Prodierunt Basilii opera Græc. *Venet.* 1535. *Basil.* 1532. (in quibus altera fere pars Basilii operum desideratur) 1551. cujus prima pars (notante Cl. Usserio Biblioth. Theol. p. 303.) expressa est ex editione *Basil.* 1532. Sequitur pars secunda à pag. 373. in edit. *Venet.* an. 1535. in quâ continentur 1°. Ἀσκητικά; sic enim ibi communiter inscribuntur, quæ habentur à pag. 373. ad 646. 2do. *Libri* V. *contra Eunomium* à p. 646. ad finem voluminis.) Lat. ibidem. 1520. 1540. *Antverp.* 1568. *Paris.* 1571. Gr. Lat. cum notis Frontonis Ducæi, & appendice, *Paris.* 1618. II. vol. in fol. Deinde ibidem (sed non eodem servato ordine) 1638. III. vol. fol. editio priore quidem plusquam ducentis Epistolis à Montacutio nostro erutis, & Latinè versis auctior, minùs pulchra tamen ac castigata. Ad commodiorem Operum S. Basilii intelligentiam non parum conferet Fr. Combefisii *Basilius Restitutus*; in quo ex optimis MSS. textum castigavit, auxit, illustravit, & versiones recensuit. Edidit hoc opus *Paris.* 1679. II. vol. 8°.

GREGORIUS, gente Ponticus, Basilii Magni frater natu minor; primis juventutis annis Rhetoricæ studio totus incubuit; à quo datis ad illum literis Gregorius Nazianzenus ad sacrarum literarum cognitionem revocavit; effecitque, ut ἄδηκτον ὠδῆκεν, ut Theologi * verbis utar, contemptui haberet, quâ nimiùm ante delectari videbatur. Exeunte, ut videtur, anno cccLxx. Nyssæ in Confinio Cappadociæ urbis Episcopus constitutus est, fidei Nicænæ propugnator acerrimus. Eo nomine, ab unico, eoque vili admodum, homuncione accusatus, Valentis Imp. jussu mox in exilium mittitur. Octo circiter annos exul variis in locis erravit, dura ubivis & gravissima ab Arianis passus. Anno cccLxxviii. sedi restitutus, à Synodo Antiochenâ, cui interfuit unà cum aliis quibusdam Episcopis ad visitandas Arabiæ Ecclesias legatus est, Theodosio Imperatore currûs publici usum ei concedente. Arabiam pergens, Hierosolymam invisit, & loca Sancta piâ mente contemplatus est: verùm vitiis, ac dissidiis Hierosolymitanorum offensus pedem subito retraxit; quin & *Epistolam* adversùs Hierosolymam pietatis ergò adeuntes paulò post exaravit. Anno cccLxxxi. cùm ad Synodum Constantinopolitanam iret; libros à se contra Eunomium scriptos secum detulit; quos audientibus Gregorio Nazianzeno & Hieronymo recitavit. Concilii istius magna pars fuit; adeò ut non tantùm à Patribus eligeretur, qui Meletium Antiochenum sedente Synodo defunctum funebri oratione laudaret; verùm etiam Symboli Synodici compositionem curæ suæ commissam habuit; (teste Nicephoro *) ut quæ in Symbolo Nicæno deerant, ipse suppleret, ac perfectiorem fidei Confessionem conderet. Eodem circiter tempore judex Catholicæ professionis Ponticæ Diœceseos Episcopis datus est, unà cum Helladio Cæsareæ Episcopo, Basilii successore. De obitu ejus nihil liquet: id modò certissimè constat usque ad Synodi Constantinopoli anno cccLxxiv. habitæ, cui præsens aderat, tempora vitam prorogâsse. Conjugatum fuisse, & uxorem Theosebiam nomine, ejus etiam τῆς ἱερᾶς σύζυγον, habuisse, testes sunt omni exceptione majores, Gregorius Nazianzenus *, (qui illam impensè laudat) ipse Nyssenus †, & Nicephorus ‖. Vir erat, qui egregiâ morum sanctitate, ac omnigena eruditionis

370.

* Epist. 43. p. 804.

* Hist. Eccles. l. 12. c. 13.

* Epist. 95.
† Lib. de Virgin. cap. 3.
‖ L. 11. c. 19.

SÆC. IV. ab An. CCC.

ditionis laude inter primos facilè enituit; eloquentiâ adhuc & dicendi ubertate nulli secundus. Erat enim, censente Photio *, ἀνὴρ φράσει, ἄλλως ῥητόρων, λαμπρὸς, καὶ ἡδονῆς οὐκ ἀπεράντων——πλουτίζει δὲ πάσῃ εὐθυμήμασι καὶ παντοδαπῇ παραδείγματι. *Stylus illi, si cui Rhetorum, illustris, & jucunditatem auribus instillans.——abundat etiam enthymematis atque exemplis.*

* Cod. 6.

SCRIPTA.

H*Exaemeron*, seu *de Opere sex dierum.*

De Hominis Opificio Liber. Habetur seorsim cum notis Leunclavii *Basil.* 1567. Gr. Lat. Librum istum Latine olim vertit Dionysius Exiguus; cujus *versio* extat *Colon.* 1551. *Basil.* 1562. *Colon.* 1573. Sed utrobique truncata *Epistolâ Interpretis ad Eugippium Presbyterum nuncupatoriâ*, & *versione Præfationis Gregorii Nysseni*: quas exhibet Joan. Mabillon. Analect. Tom. ii. pag. 1. In impressis Operis istius exemplaribus Græcis lemma capitis undecimi sic se habet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις. Tam absurdæ sententiæ medelam attulit Cl. Lambecius *, qui in sex Codicibus MSS. Bibliothecæ Cæsareæ constanter legi monet, ὅτι ἀθεώρητος ἡ τοῦ τοῦ φύσις.

* Comment. de Biblioth. Vindob. l. 1. par. 2. p. 99.

De Vitâ Mosis, seu *de Vitâ Perfectâ.*

In Psalmorum inscriptiones Tractatus II.

In Psalmum Sextum de Octavâ, viz. *in Festum Circumcisionis.*

In Ecclesiasten Concionis VIII.

In Cantica Canticorum Explanatio, Homiliis XV. constans.

De Oratione Dominicâ Homiliæ V.

De vitâ beatâ comparandâ, sive *de Beatitudinibus Orationes* VIII.

In illud Apostoli I. Cor. XV. *Quando sibi subjecerit omnia*, &c.

De imagine & similitudine Dei in homine Libellus.

Epistola de Ventriloquâ seu Pythonissâ.

Oratio in suam Ordinationem.

Contra Apollinarem.

Contra Fatum.

Tractatus de communibus Notionibus adversùs Græcos.

De Animâ.

Epistola Canonica ad S. Letoium Metilenes Episcopum.

Oratio in eos qui differunt Baptismum.

De Fugiendâ Fornicatione Oratio in I. Cor. VI. 18.

De Pauperibus amandis Orationes II.

In Pentecosten Oratio. Lat.

Contra Usurarios.

Contra Eunomium Libri XIII. ex quibus primus à Jac. Gretsero primùm editus est in Appendice Nysseni *Paris.* 1618. Notandum est in nonnullis exemplaribus, integris licèt, nonnisi XII. libros inveniri, propterea quòd in aliis liber quintus bifariàm dividatur.

Tres Deos dici non oportere, ad Ablabium.

Ad Eustathium de S. Trinitate, & quòd Spiritus S. sit Deus.

Ad Petrum fratrem de Differentiâ Essentiæ & Hypostaseos. Hi duo tractatus inter Basilii Epistolas Num. 80. & 43. leguntur; eique potiùs asscribendi sunt.

Ad Simplicium Tribunum de Fide.

Catechetica magna Oratio.

De Virginitate verâ & incorruptâ.

Contra Manichæos Syllogismi X.

De Animâ & Resurrectione Dialogus, circa an. cccLxxviii. ex occasione mortis Macrinæ sororis scriptus.

Adversùs Apollinarem, ad Theophilum Alexandrinum.

Quid nomen, professiove Christiana sibi velit; ad Harmonium.

De Perfectione Christiani ad Olympium Monachum.

De proposito secundùm Deum Descriptio summaria.

Ad-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Adversùs eos, qui castigationes ægrè ferunt.
De Infantibus præmature abreptis ad Hierium.
Oratio in diem Natalem Christi.
Oratio in S. Stephanum Protomartyrem.
Oratio de Sancto Christi Baptismate.
In Sanctum Pascha & in Festum Resurrectionis Orationes V.
Oratio de Ascensione Domini.
Oratio de Occursu Domini & Simeone, quam à Metaphraste interpolatam esse multi suspicantur.
Oratio de Deitate Filii & Spiritûs Sancti, & de Abrahamo.
Oratio in laudem Basilii fratris.
In XL. Martyres Orationes III.
Oratio consolatoria in funere Pulcheriæ.
De Placillâ Augustâ Oratio funebris.
Vita S. Gregorii Thaumaturgi.
De laudibus Sancti viri ac martyris Theodori.
De *Magno Meletio Antiocheno Oratio funebris.*
Vita atque Encomium S. Patris Ephræm Syri.
Non esse dolendum ob eorum obitum, qui in fide dormierunt.
Epistola ad Flavianum.
Oratio seu *Epistola de iis, qui adeunt Hierosolymam*, à Pontificiis nonnullis frustra vellicata. Eam edidit seorsim Gr. Lat. P. Molinæus *Hanoviæ* 1607. & ad calcem dissertationis de *peregrinationibus religiosis*, additâ etiam pro hac Epistolâ, Apologiâ, Jo. Hen. Heideggerus *Tigur.* 1670. 8°.
Epistola ad Eustathiam, Ambrosiam, & Basilissam, ab Is. Casaubono cum notis seorsim edita Gr. Lat. *Hanoviæ* 1607.
Epistola ad Petrum fratrem, libris *contra Eunomium* præfixa.
Vita S. Macrinæ Sororis.
Expositiones sive *Commentarii in Cantica Canticorum*, Extant Gr. Lat. tum in Auctuario Bibliothecæ Patr. *Paris.* 1624. Tom. ii. p. 681. tum seorsim sæpiùs.
In illud, Faciamus hominem ad imaginem nostram, Oratio I.
In hominis creationem Oratio II. Duæ istæ Orationes à nonnullis malè inscriptæ sunt Basilio; cujus Hexaemeri decimum undecimumque librum constituunt.

SPURIA.

IN Mulierem Peccatricem, & eos qui duriùs alios judicant, & de Pœnitentiâ.
Oratio in Principium Jejuniorum. Duas istas Orationes Asterii Amaseni esse patet ex Photio Cod. 271.
De Trinitate adversùs Judæos ex veteri Testamento delecta Testimonia (in quibus inter alios Chrysostomus citatur) cum explicatione, Latinè tantum.
De Naturâ Humanâ Libri VIII. qui Nemesii sunt.

DEPERDITA.

EXpositiones in Proverbia; quarum meminit ipse Nyssenus Concione I. in Ecclesiast.
Contra Ablavium de Patris, Filii & Sp. S. divinitate; nisi quis forsan ex argumenti affinitate suspicetur idem esse opus cum *Libello ad Ablabium*, qui extat.
Commentarii in Epistolam D. Pauli ad Philippenses; quorum meminit Cyrillus lib. ad Euoptium contra Theod. & fragmentum ex iis profert.

Eu-

SÆC. IV. ab An. CCC. Euthymius *Panopl.* par. 2. tit. 2. locum ex Nyſſeni libro de eo, *Quòd tres dicere deos non oporteat*, adducit, qui in eo qui hodiè extat, ejuſce tituli libro non comparet.

Extant ejus opera Latinè variis locis & temporibus edita, *Baſil.* 1562. auctiora ibid. 1570. *Pariſ.* 1573. & curâ Frontonis Ducæi ibid. 1605. Tom. ii. Gr. Lat. ſtudio Fred. Morelli, *Pariſ.* 1615. 2 Vol. cum notis Frontonis Ducæi. Appendicem addidit ea quæ in Editione iſtâ vel Græce & Latinè, vel Græce tantum deerant, ſupplentem Jac. Gretſerus ibid. 1618. fol. denique integra prodierunt ibid. 1638. Vol. 3. in fol. quæ quidem Editio parùm caſtigata eſt, ac longè infra priorem ſubſidit.

370. PETRUS, Baſilii & Gregorii frater natu minimus, ſub ſororis ſuæ Macrinæ curâ ac tutelâ educatus; quæ juvenem ad virtutem & meliores artes natum, ad vitam aſceticam & ſeverioris pietatis exercitia diligenter formavit. Erga omnes comis erat ac benignus, erga pauperes beneficentiſſimus. A Baſilio primùm Presbyter factus, deinde Sebaſteæ Cappadocum Epiſcopus ordinatus, quo verò anno non ſatis liquet. Baſilio ſuperſtes Gregorium fratrem rogavit, ut illius famam ab Eunomio Hæretico vellicatam ſcriptis editis defenderet. Quo anno obierit, incertum eſt. Extat *Epiſtola unica ad Gregorium* fratrem *libris Nyſſeni adversus Eunomium* præmiſſa. Notet Lector, quod obſervatu non indignum eſt, tres fuiſſe fatres uno eodemque tempore, & in eâdem regione Epiſcopos, ſingulos pietate & doctrinâ celebres.

370. GREGORIUS, à Nazianzo obſcuro ſecundæ Cappadociæ oppido, *Nazianzenus* dictus; Baſilio fuit non modò συνέργος, verum ſocius & amicus ſummus, tam arctâ conſuetudine illi conjunctus, ut ipſo fatente, ψυχὴ μία δοῖν σωμάτοιν διάσημον, *bina corpora una ligaret anima.* Natus eſt Arianzi in prædio paterno propè Nazianzum circa Nicæni Concilii tempora; Deo ita diſponente, ut eo tempore in lucem ederetur qui graviſſimus Arianorum malleus futurus eſſet. Patrem habuit Gregorium, virum optimum, at Hypſiſtariorum erroribus miſerè ſeductum, (Secta ea erat ex Judaiſmo & Gentiliſmo conflata, quæ tamen ſummum illum & ὕψιστον Θεὸν, unde Sectæ nomen unicè colebat) matrem Nonnam, fœminam lectiſſimam & pietate conſpicuam, quâ mediante, conjux ab erroribus ad Chriſtianam religionem revocatur; qui ſalutari lavacro tinctus, ad Nazianzenæ urbis Epiſcopatum promovetur, quem 45. annis tenuit, & penè centenarius obiit. Gregorius noſter, præclarus adoleſcens, diſciplinarum ſtudiis incubuit primò Cæſareæ Cappadocum, deinde apud Cæſaream Palæſtinæ Theſpeſii Rhetoris ſcholam frequentavit. Poſthæc Alexandriam profectus, inde periculoſâ admodùm navigatione Athenas petiit, ubi ſtudiis fœliciter perfunctus, jamjam diſceſſurus, rogante juventute Academicâ, & conſertis quaſi manibus retinente, docendi provinciam aliquantiſper ſubiit: ſed depoſitâ ſtatim cathedrâ, rediit in patriam, mox Presbyter à patre ordinatus. Imperante Juliano in pangendis verſibus penè totus erat, quos quovis ferè metri genere & de omni graviſſimo argumento compoſuit, ut illaudabile illud, & ipſo fatente Ammiano *, *inclemens Edictum, perenni ſilentio obruendum*, quo è Chriſtianorum præceptorum manibus excuſſi erant Gentilium libri, eluderet, damnumque reſarciret. Turbarum exinde pertæſus, & ad rigidiorem vitam magis à naturâ factus, ad Baſilium ſuum in Ponti ſolitudines, τὰς τῶν μακάρων νήσους, ut eas ſcitè vocat †, ſeceſſit. Poſthæc Baſilius circa an. cccLxx. Eccleſiarum Cappadociæ dignitatem Archiepiſcopalem adeptus, Nazianzenum Saſimorum, vilis Cappadociæ ſecundæ oppidi, Epiſcopum conſtituit; ſtomachante Gregorio, & indiſſolubile amicitiæ vinculum tantùm non rumpente, quin nec ſedem ſuam ſemel inviſere dignatus eſt iſte, locum quidem ignobilem, inſalubrem, & inamœnum, procellis, urbiciſque tumultibus plenum. Tandem obnixè rogatus, ut ad ſublevandam patris extremo jam ſenio laborantis infirmitatem Eccleſiæ Nazianzenæ curam ſuſciperet, conſenſit, eâ lege, ut patre ex hâc vitâ egreſſo, Eccleſiæ iſtius gubernacula diutiùs retinere non cogeretur.

* L. 21. & 25.

† Ad Baſil. Ep. 7.

Und

Unde patet Hieronymi *, ejus quidem discipuli, aliorumque error, qui Nazianzenum Episcopum fuisse Gregorium toties volunt; ipsomet † diserte negante, seque nunquam Nazianzi Episcopum factum, sed solummodo patris vices eo adhuc vivente obiisse affirmante. Circa an. 378. à Synodo Antiochiæ habitâ, invitus quidem Constantinopolim missus est, ut causam Catholicam ab Arianis oppressam erigeret & sustentaret. Fecit id strenuè & fœliciter; aucto indies Catholicorum numero, quos fideliter colligebat in Nicobuli affinis sui ædibus, quæ mox in templum erectæ sunt, indito ei *Anastasiæ* nomine, eo quòd fides languescens antea, & moribunda illic revixisse visa fuerit. Hinc à Theodosio M. in Imperialis urbis cathedrâ collocatur, in eâdem à Concilio Oecumenico anno 381. illic coacto confirmatus: verùm ortâ mox in Synodo non levi hâc de re contentione, ipse sedi suæ sponte renunciavit, & domum repetens, privatus deinceps & quietus vixit, ac partim pietatis exercitiis, partim poeticis lucubrationibus senectutis incommoda sublevavit. Vitam hanc caducam cum meliori permutavit anno 389. ætatis suæ circiter 65. Unde falsum esse Suidam * necesse est, qui illum nonagenario majorem obiisse scribit. Vir erat in quovis disciplinarum genere præstantissimus, in Theologiâ summus. Hoc enim in eo ὥσπερ τὸ ἴδιον à veteribus notari nos docet Philotheus †. Hinc etiam *Theologus* κατ' ἐξοχὴν dictus est Gregorius; *utpote qui solus sit* (Rufini ‖ verbis utor) *de cujus fide ne dissidentes quidem, ut fieri solet, partes & studia disputare potuerint; sed id obtinuerit apud Dominum & Ecclesias Dei meriti, ut quicunque ausus fuerit doctrinæ ejus in aliquo refragari, ex hoc ipso quia ipse sit magis Hæreticus, arguatur. Manifestum namque judicium est, non esse rectæ fidei hominem, qui in fide Gregorio non concordat.* Sermone usus est Gregorius grandi, sublimi, & ubique majestatis pleno, dicendi charactere Polemonem secutus, observante id Hieronymo, certè Isocratem Polemone antiquiorem; unde ejus τὸ ἰσχνότατον sæpius notat Græcus Scholiastes. Audiamus Philostorgii * hominis Ariani judicium, qui hunc cum Basilio & Apollinario conferens, ait, Apollinarii sermonem commentationibus esse aptiorem, Basilii in genere panegyrico splendidissimum, τῷ δὲ Γρηγορίῳ τὴν παρ' ἀμφοτέροις ὑζεπαζομένην μέσην ῥᾶσιν εἰς συγγραφὴν εἰ χρὴ ὁ λόγος, καὶ ὡς εἰπεῖν Ἀπολλιναρίου ἀδρότερος, Βασιλείου δὲ σαθρότερος. *At Gregorii cum utroque comparati oratio sublimiorem in scriptione locum obtinuit; etenim Apollinario erat uberior in dicendo, Basilio verò gravior.* Certè facultati oratoriæ, quâ maximè pollebat, nimis quàm par erat, præsertim in sermonibus Encomiasticis, eum indulsisse constat: unde sequentium sæculorum erroribus circa invocationem Sanctorum viam inter primos stravisse videtur. Quod ex ejus scriptis nihil omnino excerpserit Photius, meritò nobis mirum videri debeat: præstitit id forsan in aliquâ suæ Bibliothecæ parte, quæ hodiè non extat. De scriptis duo præcipuè sunt Lectori observanda; primò pauca admodùm esse, eaque tam erudito capite non prorsus indigna, quæ nomini ejus affinguntur; deinde aut pauca, aut fortè nulla, ex iis desiderari.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* De Script. c. 117.

† Epist. 42. vid. orat. 8. p 148.

* In voce Γρηγόρ.

† Orat. in S. Basil. Biblioth. Patr. Gr. Lat. Tom. ii.

‖ Prolog. in libros Gregorii à se versos.

* Ap. Suid. in voc. Bas. & Apoll.

SCRIPTA.

Apologeticus de Fugâ suâ, post reditum ex Eremo conscriptus.
Oratio postquam factus est Presbyter.
In Julianum Imp. invectivæ duæ.
Oratio post reditum ex fugâ.
Oratio ad Gregorium Nyssenum.
Apologeticus cum Sasimorum Episcopus factus est.
Oratio cum cura Ecclesiæ Nazianzenæ ei commissa est.
Oratio de suis sermonibus ad Julianum exæquatorem.
Oratio funebris in laudem Cæsarii fratris.
Oratio funebris in laudem Gorgoniæ sororis.
De Pace Orationes III.
Oratio in plagam grandinis.

Oratio

SÆC. IV. ab An. CCC.

Oratio de Pauperum amore.

Ad Cives Nazianzenos gravi timore perculsos, & Præfectum iratum Oratio.

Oratio in laudem Cypriani Martyris.

Oratio funebris in laudem patris sui.

Oratio funebris in laudem Basilii Magni.

Oratio in laudem Athanasii Magni.

Oratio in laudem Maccabæorum.

Oratio in laudem Heronis Philosophi, reverà Maximi Cynici.

Oratio in Ægyptiorum adventum.

Oratio ad Arianos & de seipso.

Oratio de moderatione in disputationibus servandâ.

Ad eos qui ipsum cathedram CP. affectare dicebant.

Oratio post reditum in urbem.

Oratio de dogmate & constitutione Episcoporum.

Oratio habita in electione Eulalii Dorensium Episcopi.

Oratio in illud, Cum consummâsset Iesus hos sermones, &c.

Oratio in præsentiâ CL. Episcoporum (viz. in Synodo CP.) *quâ ut sedis CP. curâ sese abdicare liceret, impetravit.*

De Theologiâ Orationes V. *contra Eunomianos & Macedonianos.*

Oratio panegyrica in Christi nativitatem.

Oratio panegyrica in S. Lumina, viz. *in Festum Baptismi Christi.*

Oratio in Sanctum Baptisma.

Oratio in Pascha & in Tarditatem.

Oratio secunda in Pascha.

Oratio in novam Dominicam & Mamanta Martyrem.

Oratio in S. Pentecosten.

Oratio seu Epistola ad Nectarium CP. Episcopum.

Oratio in laudem Martyrum & adversus Arianos, Lat. (& in Appendice Tomi primi Edit. 1630. Græcè etiam) Orationem hanc primus edidit Latinè solùm Joan. Leunclavius 1571. Lat. etiam ex versione suâ Billius, 1583. tandem Græcè solùm Montacutius, 1610. qui fragmentum orationis cujusdam eam esse existimavit. Verùm Nic. Faber & Morellus ἀπόκρυφον potius ex Oratione quâdam Chrysostomi esse arbitrantur.

Oratio sive Tractatus de Fide, in quo Fides Nicæna fusè explicatur, & contra Hæreticos omnes probatur. Latinè tantùm exstat, interprete Rufino, qui & Orationem Nazianzeni primam unà cum septem aliis (12. 15, 17, 28, 33, 38, & 39.) Latinitate donavit, præfixa primæ præfatione, quæ in Editionibus Gr. Lat. Tractatui huic præponitur. Cæterum tam Orationes quam Tractatus iste *de Fide* ab eo versæ prodierunt Lipsiæ 1522.

Oratio de Fide Nicænâ, sive *Paraphrasis* ejus breviuscula, Lat. eodem interprete. Istam pariter ac præcedentem Orationem, aut Gregorium autorem, aut Rufinum interpretem habere perfractè negat Chiffletius, qui utramque Vigilio Tapsensi operosè vindicat. Latino equidem Scriptori utramque deberi in confesso est. Verùm Vigilii non esse exinde probatur, quòd priorem Tractatum Augustinus * sub Gregorii cujusdam nomine citet, quem Gregorii Boetici esse supra notavimus.

* Epist. 3.

Ad Cledonium Presbyterum Orationes, seu *Epistolæ duæ adversùs Apollinarium.*

Epistolæ CCXLII. in quibus duæ Gregorii patris, tres verò Basilii habentur. Decem ultimæ prodierunt primùm in Editione *Paris.* 1630. His addi potest *Epistola ad Nectarium* CP. quam in notis ad Patres Apostolicos primus eruit Cl. Cotelerius, quæque proinde inter Gregorii opera non reperitur.

Testamentum, à Brissonio primò editum *Formularum* libro 7mo. Scriptum erat paulò ante renunciatam sedem CP. an genuinum sit dubitat Rivetus †, nullâ tamen ratione nixus.

† Crit. Sac. l. 3. c. 22.

De Vitâ suâ, carmine Iambico.

Poemata LXIV. *varii argumenti,* carmine Heroico.

Alia

Alia LXXVIII. *varii argumenti*, & diverſo metrorum genere.
De Epiſcopis & hominum ingratitudine querela, Lat. tantùm.
Ad Virgines Exhortatio, carmine Iambico.

DUBIA.

ORatio, ſeu *Epiſtola ad Evagrium Monachum de Divinitate*, quæ inter Orationes numero eſt quadrageſima quinta.
Significatio in Ezekielem, inter Orationes quadrageſima ſeptima.

SPURIA.

METaphraſis, ſeu *Tranſlatio in Eccleſiaſten*, inter Orationes quinquageſima tertia, quam Gregorii Thaumaturgi opus eſſe conſtat.
Chriſtus patiens, *Tragœdia*, quam ab Apollinario ſeniore ſcriptam eſſe veriſimile eſt.

Prodierunt opera Nazianzeni, Gr. *Baſil.* 1550. Lat. (Cum notis & Scholiis Variorum) in tribus Tomis *Baſil.* 1571. *Pariſ.* (Tomis duobus) 1583. Gr. Lat. *Pariſ.* 1609. & 1630. 2 Vol. in fol. cum Niceræ Serronii, Pſelli, Nonni, & Eliæ Cretenſis Commentariis; quos ex Græco vertit Jacobus Billius, & ſuas, ubi opus erat, Annotationes & Scholia addidit. Poſteriorem editionem Fred. Morellus aliquot Epiſtolis, ſuis item notis auxit. *Duas in Julianum Invectivas* cum Scholiis Græcis, & Nonni *Collectione Hiſtoriarum* ſeorſim edidit Richardus Montacutius *Etonæ* 1610. Gr. in 4°. quibus ſuas etiam Notas & varias Lectiones adjecit. Denique his addere licet, quod me monuit Doctiſ. Colomeſius, in Gregorii Nazianzeni Orationes ἐξηγήσεις ſcripſiſſe Baſilium quendam, qui κατατὸν ἡ ὀνόμα]Θ ἡ θείου Baſilii M ſe dicit, *Explanationes* iſtas craſſo ſatis volumine MSS. apud Cl. If. Voſſium ſe vidiſſe teſtatur. Extant etiam in Bibliothecâ Imperatoris, Regis Galliæ, & Auguſtæ Vindelicorum. Fragmenta duo ex Hæſchelii Epiſtola affert Seberus ad Pollucem p. 99, & 105.

CÆSARIUS, Gregorii Nazianzeni frater natu minor, prægnantis ingenii, & optimæ ſpei adoleſcens; ad Alexandriam tanquam celeberrimam bonarum artium mercaturam amandatus, Philoſophiæ, præcipuè verò Medicinæ, operam dedit. Inde Conſtantinopolim profectus, tantam brevi gloriam adeptus eſt, ut publici honores, nobile matrimonium, & ſenatoria dignitas ei oblata fuerint; communique decreto ab Imperatore per legatos petitum ſit, ut urbs imperialis Cæſario & Medico & Cive ornaretur. Verùm oblatam conditionem fratris importunitate victus tunc reſpuit. Sub Juliano ἀποστάτῃ, indignante tum patre tum fratre, domûs Auguſtæ Archiater, & Comes rerum privatarum, Quæſtor etiam Bithyniæ & Theſaurarius factus eſt: tentatus quidem à Juliano & promiſſis & argumentis, ſed in fidei profeſſione immobilis perſtitit, ac paulò poſt palatio ſe ſubduxit. Poſt biennium verò rediit, iiſdemque muneribus ſub Valente functus, obiit anno 368. Moriturus teſtamentum condidit, breve quidem illud, at verè pium, Τὰ ἐμὰ πάντα βούλομαι γενέσθαι τῶν πτωχῶν, *Quæ mea ſunt, omnia pauperibus dari volo.* Scripſiſſe illum varia, & ſpeciatim *contra Gentes*, auctor eſt Suidas *; quæ quidem unde hauſerit, non conſtat.

Vid. Baſil. Ep. 84. & Nazianz. orat. 10.

* In voce Καισάρ.

Extant ſub ejus nomine *Dialogi* IV. ſive *Quæſtionum quarundam graviſſimarum Explicationes*. De his agit Photius Cod. 210. qui 220. capitibus opus iſtud conſtitiſſe memorat; quæ tamen hodiè non ultra CXCV. *Quæſtiones* exſolvunt. Verùm hoſce *Dialogos* non eſſe Cæſarii noſtri opus, multa ſuadent. Primò enim Gregorius frater in Oratione, quam in funere Cæſarii habuit, ubi minima quæque ad Cæſarii laudem facientia recenſet, horum Dialogorum, immò vel ullius ſcripti à Cæſario editi, ne verbulo quidem meminit. Unde liquet, quam fragilis ſit Cl. Oudini * ex obſcuro quodam Photii loco † conjectura, nempe harum quæſtionum autorem videri potius eſſe Gregorium

* Supplem. de Script. Eccleſ. p. 40.
† Cod. 210. in fine.

6 Æ. C. IV. ab Ann. CCC.

rium Nazianzenum, qui hâc ratione voluerit nomen fratris sui posteritati commendare. Præterquam enim quòd noluisse censendus sit Vir Sanctissimus hâc insigni fraude Christiano Orbi fucum facere; si tale quid in animo volvisset, loco tam opportuno fraterni Operis mentionem non tacuisset. 2°. Cæsarius erat ætate Juvenis, professione Medicus, dignitate Quæstor, in civilibus negotiis & honoribus penè totùs occupatus. Dialogi verò penitiorem rei Theologicæ peritiam ostendunt: agunt enim maximâ ex parte de SS. Trinitate, aliisque reconditioribus Christianæ fidei mysteriis; adeóque exhibent veteranum & subacti judicii Theologum, cui judice Photio *, ἀφὸς τὴν τῶν δογμάτων ἀκρίβειαν ὀλίγων δεῖ. 3°. Horum Dialogorum Author in ipsâ inscriptione totos viginti annos Constantinopoli permansisse, ibique docuisse dicitur: Cæsarius autem non nisi ad paucos annos Constantinopoli substitit; nec ibi Medicinam, multò minùs Theologiam publicè docuisse legitur. Quosdam Photii ætate opus istud Gregorio Theologo ascripsisse ex eo † liquet. Verùm quàm sine ullâ id ratione fecerint, vide lis Jac. Billii argumentum in Nazianzeni Orationem decimam. Forsan non est unius ejusdemque hominis opus; saltem ex variis Scriptoribus, Nysseno, Maximo, (qui nominatim in eo citantur) aliisque videtur consarcinatum. Quisquis est, dictione utitur satis clarâ, censente Photio, nisi quòd ad Poeticas voces crebrò juveniliter deflectat.

* Cod. 210.

† Ubi supra.

Editi sunt isti *Dialogi* sæpiùs in Editionibus Latinis Gregorii Nazianzeni, & in Bibliothecis Patrum. Primus Græcè ac Latinè edidit Fronto Ducæus Auctuar. 1624. Tom. I. deinde Helias Ehingerus *Augustæ Vindel.* 1626. 4°.

370.

APOLLINARIUS *Junior*, Patriâ Laodicenus, Apollinarii Presbyteri (de quo supra) filius, Epiphanii Sophistæ discipulus; Rhetoricam docuit: primum Ecclesiæ Laodicenæ Lector, tandem Episcopus. Claruit ab incepto Juliani imperio, præcipuè verò circa an. cccLxx. Aliquamdiu Catholicus de recto Ecclesiæ tramite hâc occasione deflexisse dicitur. Commotus in illum Georgius Laodicenus Episcopus, Arianæ factionis homo, quòd Magnum Athanasium summâ familiaritate coleret, nec ab ejus congressu abstinere vellet; ipsum à communione excluſit; quin & priora delicta, ob quæ à Theodoto ejectus fuerat, exprobravit: neque illum sæpenumerò licèt id petentem in communionem recipere dignatus est. Hanc injuriam stomachatus Apollinarius peculiarem sibi sectam constituit; quæ per aliquot sæcula Ecclesiam non leviter turbavit. Quo potissimùm anno Hæresin suam disseminare cœperit, parùm liquet: id tantùm constat, Dogmata sua planè nova & inaudita nequaquam fuisse; quippe ex quibus primarium à Synodo Alexandrinâ anno 362. habitâ damnatum fuerit. Nondum enim eo tempore Hæresim disseminâsse videtur Apollinarius, sed ab aliis postea acceptos errores accuratius elimâsse & recoxisse. Hæreseos ejus, quam in vulgus sparsit, summa hæc erat: Christum humanam naturam de cœlo secum detulisse, æternam & substantiæ ipsius coalitam habuisse quidem animam (quod tamen primò negaverat) νῦν δὲ μὴ ἔχειν; sed unigeniti deitatem mentis locum supplere. Denique Christum mortalem esse, & in propriâ divinitate passum; & in triduanâ illâ corporis morte divinitatem quoque ei commortuam fuisse, Patris demum beneficio ex morte revocatam. Vid. Greg. Nazianz. Epist. ad Nectarium, & duas ad Cledonium Epistolas, sive Orat. 51, 52. ubi Apollinarii dogmata plenissimè refellit. Ob hæc damnatus est Apollinarius tum alibi tum in Synodo Romanâ anno, ut vult Baronius, 373. quam tamen Valesius * circa ann. 377. vel 378. habitam esse contendit. Sed Ecclesiæ sententiam insuper habuit homo audax, & dogmatum suorum tenacissimus: neque sanè Appollinarium errores suos unquam deposuisse constat. Obiit regnante Theodosio; sed quo anno, non liquet.

* Annot. in Sozom. p. 143.

Scripsit Vir extra controversiam doctissimus innumerabilia volumina; ex quibus hæc ferè à veteribus memorantur. *Evangelia* & *Apostolorum scripta ad exemplum Platonis in Dialogorum formam redacta*; quod imperante Juliano factum

Socrat. l. 3. c. 16.

ctum est. *Adversus Porphyrium libri* XXX. qui inter cætera ejus Opera, inquit Hieronymus *, vel maximè probantur: & in iis sanè, judice Philostorgio *, tum Eusebium Cæsarienſem, tum Methodium Tyrium, qui in eâdem arenâ desudârant, longo intervallo superavit. Idem, ut opinor, erat *Opus*, (cujus meminit Sozomenus *) ὑπὲρ ἀληθείας seu *de Veritate*, quod adversùs Julianum & Gentilium Philosophos composuit; in quo absque ullo sacrorum librorum testimonio ostendit eos vano errore deceptos, secùs quàm oportet, de Deo sensisse. *Contra Eunomii Apologiam liber. Commentarii breves in Isaiam*, teste Hieronymo. *Hymni & Cantica Sacra ad laudem divini numinis spectantia*; quæ tum viri tum mulieres quovis tempore & quâvis occasione psallere solebant. *Liber Compendiarius*, seu τὸ κεφάλαιον βιβλίον, ex quo pleraque fragmenta exhibet Theodoritus Dialog. 1, 2, 3. De *Incarnatione libellus. Libellus de Fide*: ex his etiam quædam ibi profert Theodoritus: qui & alia quædam ab eo scripta, sed omisso titulo, allegat. Librorum ejus Fragmenta aliquot in *Catenis Veterum* in Job, in Psalmos, in Matthæum, Lucam, &c. reperiri possunt. Extant etiam Gr. Lat. *Epistolæ duæ ad Basilium* apud Coteler. monument. Eccles. Græc. Tom. ii. verum an genuinæ sint, dubitari potest. Aubertus Miræus Notis in Hieronymi Catalogum meminit *Libelli* cujusdam *de Ætatibus Hominum*, sub Apollinarii nomine *Leodici* anno 1575. editi: de quo quod dicam non habeo, utpote quem nondum vidi.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

* De Script. c. 104.

* l. 8. c. 14.

* l. 5. c. 18.

Præfat. in Comm. in Essaiam.

Sozom. l. 6. c. 25.

AMPHILOCHIUS, si quid divinando assequi possumus, gente erat Cappadox, Mortuo demum Patre Monasticam vitam amplexus est, & in Eremi Ponticæ solitudines secessit; ubi Basilium & Gregorium Socios habuit. Circa an. cccLxx. vel forsan paulò seriùs, Iconii Lycaoniæ Metropolis Episcopus constituitur. De modo quo ab Angelis consecratus est, aliisque ab eo gestis, miras nobis narrat fabulas Simeon Metaphrastes, vel quisquis est Vitæ * ejus Author; quem adeant, quorum labra similes amant lactucas. Anno cccLxxxi. cùm Theodosius Aug. lege latâ Episcopos quosdam celebriores intra singulos Orientalium Diœceseon terminos statuisset, ut Ecclesiæ iis solummodò traderentur, qui cum illis communicarent, & fidem Nicænam confiterentur: Asianæ Diœceseos cura Amphilochio nostro (teste Sozomeno *) commissa est; cui lex Theodosiana † Optimum Antiochiæ Pisidiæ Episcopum adjungit. Biennio post cùm in Synodo, ut Arianorum conventicula vetarentur, ab Imperatore frustra petiisset; arte quâdam id impetravit. Palatium enim ingressus Theodosium solito honore prosecutus est, Arcadium verò Patri adstantem insalutatum præteriit. Filii contemptum indignè ferente Imperatore, *Vides, Imperator*, inquit Amphilochius, *te filii tui contumeliam ferre non posse; crede igitur Deum quoque eos aversari atque odio habere, qui filium ipsius unigenitum blasphemant.* Dictum miratus Imperator legem ab Episcopo postulatam extemplò dedit. Eodem circiter tempore contra Massalianos (pessimos Hæreticos, qui assiduis precibus turpissimas impudicitias obvelârunt) strenuè decertavit. Eos Synodus Sidensis, cui Amphilochius præsedit, sententiâ suâ damnavit: quin & Amphilochius edito libro confutavit. In vivis adhuc erat anno cccxciv. cum Bagadii & Agapii causa in Synodo CP. agebatur; & anno sequenti obiisse videtur. Summis eum laudibus propter indefessum discendi studium & industriam, singularemque planè humilitatem, & alias dotes eximias evehit D. Basilius; cui tam carus erat, ut in rebus quibuscunque gravissimis eum consulere soleret: libros quosdam nomini ejus inscripsit, & tam frequentes ad illum dedit literas, ut ipso fatente Basilio, vicem Ephemeridum supplere, & quotidianum vitæ cursum exponere possent. Vir erat & sæculari eruditione, & S. Scripturarum scientiâ in primis eximius; adeò ut eum Gentilibus suis Basilio & Gregorio conferre non dubitet Hieronymus *. Scripsit plura; verùm an ea quæ nunc extant, sint genuina, haud satis liquet: de quibus eò difficilius est certi aliquid pronunciare; quòd nulla indubitatæ fidei scripta superstint, ex quibus de aliis judicare liceat.

370.

* Exstat. G. L. inter Opera Amphiloc.

l. 7. c. 9.

† de Fid Catholi. l. 3.

* Ep. ad Magnum.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Scripta, quæ extant.

ORatio *in Christi Natalitia.*

Oratio in Christi Circumcisionem & in Basilium.

Oratio in Occursum Domini.

Oratio in S. Deiparam & Simeonem, proculdubio Spuria Nestorium enim ἀναθεμ. memorat. Unde Autorem ejus Amphilochium esse Sidæ Episcopum, qui Concilio Ephesino anno ccccxxxi. interfuit, nonnullis suboluit: quod & de aliis quibusdam hîc enumeratis Opusculis dictum esto. Quod ad istam tamen attinet *Orationem*; rectiùs faciunt, qui Nicephori Patriarchæ CP. authoritate freti eam Theodoto Ancyrano ascribunt.

Oratio in Lazarum quatriduanum.

Oratio in Mulierem Peccatricem.

Oratio in diem Sabbati Sancti.

Homilia de Pœnitentiâ: & quòd non sit desperandum. Spuria si quæ alia, utpote quæ Iconoclastas nominatim refellat, & putidissimis fabulis scateat.

Ad Seleucum Jambi, Gregorio Naz. à Billio adjudicati, nec invita quidem veritate.

Vita S. Basilii. Nugivenduli cujusdam opus.

Excerpta varia, ex Amphilochio, ex variis Autoribus desumpta.

Hæc omnia collegit, additisque notis Græco-Latinè edidit Fr. Combefis *Paris.* 1644. fol.

Extat etiam *Epistola Synodica* Gr. Lat. ap. Coteler. Monument. Tom. ii. p. 99. unicum forsan, quod hodie supersit, Amphilochii Opus genuinum.

Comparatio SS. Basilii & Ephræm Syri.

Vita S. Ephræm Syri. Utrumque opus habetur inter Ephræmi Opera à Vossio edita, Tom. I.

Cohortatio ad virtutes, *Oratio de lachrymis & regno Dei*, aliaque in *Arbores infrugiferas* penès Holstenium Gr. MS. extiterunt.

DE PERDITA.

LIber *contra Massalianos*, cujus Meminit Theodoritus Hæret. Fab. l. 4. c. 11.

Epistola ad Seleucum, ex quâ multa Fragmenta hinc inde collecta repræsentat Editio Combefisiana.

Oratio in illud, Pater major me est, cujus fragmentum exhibet Theodoritus Dial. 1. aliudque, Dial. 2.

Oratio in illud, Non potest Filius ex se facere quicquam, cujus Fragmenta habet Theod. Dial. 1. bina Dial. 2. & unicum Dial. 3.

Oratio in illud Amen dico vobis, Qui audit me, &c. cujus fragmentum profert Id. Dial. 3.

Oratio in illud, Pater si possibile est, transeat à me, &c. cujus fragmentum subministrat Id. Dial. 3. Idem ibidem quædam citat ex Oratione Amphilochii contra Arianos, quæ eadem forsan fuit cum Oratione *in illud, Pater major me est.*

Oratio de Filio verbo, cujus fragmentum nobis conservavit Theod. Dial. 3.

Tractatus in illud, Dominus creavit me, &c. ex quo quædam habet Damascenus in Elementis.

Epistola ad Suadrenses de S. Trinitate, ex quâ bina Excerpta adducit Id. ibid.

Commentarii in Isaiam, quorum meminit Id. ibid.

Epistola dogmatica ad Pancharium Diaconum Sidensem, cujus laciniam ex MSS. quodam hausiam dedit Combefisius.

Nec

Περὶ τῶν ἁδιαγράπτων τοῦ θεοῦ τοῖς αἱρετικοῖς *liber*, cujus verba quædam adducit Synodus septima act. 5. c. 5. SÆC. IV. ab An. CCC.

Liber de Generatione Domini secundùm carnem, cujus fragmenta quædam habentur ap. Concil. Ephes. par. 1. c. 4. p. 117. & Act. 1. p. 518.

Porro Combefisius inter excerpta Amphilochii, fragmenta aliquot ex Codd. MSS. repræsentat orationum Amphilochii *in illud, Jesus proficiebat sapientiâ & ætate*, &c. *In illud, Solvite templum hoc. In illud, De meo accipiet & annunciabit vobis.* Et ex sermone primo *in illud, De die illâ & horâ.*

Fragmenta denique Amphilochii plurima, librorum ex quibus hausta sunt titulis non notatis, extant apud Damascenum, *Catenam in Lucam, Catenam in Joannem*, & alibi: quæ ferè omnia unà cum cæteris prædictis fragmentis in unum collegit sæpè laudatus Combefisius.

Liber de Spiritu Sancto, quòd Deus, & quòd adorandus, quódque omnipotens sit. Librum istum sibi legisse Amphilochium testatur Hieronymus *. *Librum ejus contra Arianum, Eunomium, & Macedonium* haberi MS. Paris. in Biblioth. regiâ fidem nobis facit Ph. Labbeus Biblioth. nov. MS. p. 82.

* De Script. c. 133.

DIDYMUS, genere Alexandrinus, instituto Monachus, scholæ Catecheseon Alexandrinæ præfectus, Hieronymi & Rufini præceptor. Claruit præcipuè circa an. cccLxx. ab ipso Constantii tempore non incelebris. Puer admodùm cùm jam prima literarum elementa didicisset, morbo affectus videndi facultatem penitùs amisit: quo non obstante, in omni literarum genere adeò profecit, ut non modò Grammaticam, Rhetoricam, Dialecticam, Arithmeticam, Musicam, reliquasque Philosophorum disciplinas perdidicit, sed & difficillima quæque Mathematicæ Theoremata percepit; S. Scripturam ejusque sensus reconditiores accuratè investigavit, errores quosdam Origenis fovebat; verùm nihilominùs adversùs omnes Hæreticos, præsertim Arianos validissimè disputavit. Magnâ apud omnes in admiratione habitus, adeò ut cum Magnus Antonius Alexandriam veniret, perspectâ hominis doctrinâ, hæc ei dixisse fertur: *Nihil te moveat, ô Didyme, jactura corporalium oculorum; ejusmodi enim oculis orbatus es, quibus & muscæ & culices videre possunt: Gaude potius, quòd illos habeas, quibus Angeli vident, quibus Deus cernitur, & lux ejus comprehenditur.* In vivis adhuc erat anno 392. quo octogesimum tertium ætatis annum excesserat. 370. Socrat. l. 4. c. 15. Sozom. l. 3. c. 15. Theod. l. 4. c. 29.

SCRIPTA.

Liber de Spiritu Sancto, interprete Hieronymo, inter opera S. Hieronymi habetur.

Breves quædam Enarrationes in Epistolas Canonicas, Lat. à Canisio primùm editæ. Utrumque opus habetur in Bibliothec. Patr. Tom. iv. p. 320, 338.

Liber adversùs Manichæos, quem Latinè à Turriano conversum vulgavit Hen. Canisius Antiq. Lect. Tom. v. p. 17. Græco-Latinè Combefis. auctuar. 1672.

DEPERDITA.

Commentarii in Job, ex quibus fragmenta plurima, eaque amplissima, exhibet *Catena in Job*, quam *Londini* edidit Patricius Junius.

Commentarii in Psalmos, ex quibus fragmenta habes in Catenâ Corderianâ.

Commentarii in Proverbia, ex quibus locum quendam citat Catenæ in Lucam Author. Hos *Commentarios* in linguam Latinam ab Epiphanio amico suo integerrimo translatos memorat Cassiodorus de divin. Lection. c. 5.

Commentariorum in Esaiam à cap. 40. ad finem, Tomi XVIII.

Commentariorum in Hoseam libri III. Hieronymo nuncupati.

Commentariorum in Zachariam libri V. Hieronymi rogatu scripti.

Com-

SÆ C. IV. ab An. CCC.

Commentarii in Evangelium Matthæi.

Commentarii in Evangelium Joannis, quorum fragmenta exhibet Catena in Joannem.

De Trinitate libri III. quorum meminit Socrates †.

† Loc. cit.

De Dogmatibus & contra Arianos libri II. qui cum unico illo de Sp. S. libro idem forsan cum præcedente opus confecerunt; nisi quis librum de Dogmatibus ab iis contra Arianos diversum quid arbitretur.

Commentarii in libros Origenis περὶ ἀρχῶν, quibus illos rectè scriptos esse asseruit, frustrà verò contendere illos, qui Origenem accusare, & libros ejus calumniari conabantur. Horum mentionem facit tum Socrates, tum Hieronymus, utroque adversùs Rufinum libro.

* De Script. c. 109.

Scripsit & infinita alia, teste Hieronymo *, quorum tituli interierunt.

Egregiam denique Didymi sententiam refert Socrates l. 4. c. 23.

371.

PETRUS, Ecclesiæ Alexandrinæ sub Athanasio Archipresbyter, itinerum & peregrinationum ejus comes individuus, quocum varia subiit pericula. Tandem defuncto Athanasio, ab ipso ante obitum designatus, Episcopus Alexandrinus à Catholicâ parte factus est anno 371. populo plaudente, & suffragantibus Episcopis vicinis in Pontificali solio collocatus; mox verò ab Arianis sede sua vi deturbatus, & in vincula conjectus; quibus paulò post elapsus, conscensâ nave Romam se contulit, ubi benigne à Damaso exceptus, ejusque literis munitus, sedem postea suam recuperavit, ac paulò post diem obiit. Quanti ab omnibus haberetur, exinde constat, quòd anno 380. Theodosius Imp. eum una cum Damaso Papâ orthodoxæ veritatis normam lege latâ † constitueret, eum Apostolicæ pietatis virum appellans. Scripsit in carcere detentus *Epistolam Encyclicam* de vi sibi ad Episcopatum recèns evecto ab Arianis illatâ, & flagitiosâ Lucii sedem Alexandrinam sibi per fas & nefas arripientis ambitione. Extat ferè integra, principio duntaxat & fine truncata, apud Theodoritum l. 4. c. 22. Porro alterius cujusdam *Epistolæ ad Episcopos Ægyptios fidei causâ exules* fragmenta duo nobis conservavit Facundus, l. 4. c. 2. & l. 11. c. 2.

† De Fid. Catholi. l. 2.

371.

LUCIUS, unde oriundus, incertum; primò Episcopus Samosatenus ab Arianis, fugato Valentis Imp. jussu Eusebio, vi ac armis constitutus, ubi odio omnium exceptus, plurimisque facinoribus infamis erat; postea ab Euzoio Antiocheno, & Magno S. Largitionum comite anno 371. Alexandriam deducitur, & in locum Petri Alexandrinæ ab iis in carcerem conjecti sufficitur. Episcopus factus, Arianorum, Gentiliumque stipante satellitio mirè in Catholicos desæviit; ex quibus hos fugavit, illos in vincula dedit, omnes summis injuriis divexabat. Pars eorum ungulis ferreis & loris bubulis, pars ardentibus fascibus perusti cruciabantur. De enormi hâc tyrannide pleniùs Lectorem edocebit Petrus Alex. in Epistolâ suâ apud Theod. l. 4. c. 22. Monachos Ægyptios Catholicæ fidei tenaces gravissimâ persecutione aliquamdiu afflixit; primoribus eorum, & in his Macario, Isidoro, aliisque sanctissimis viris, in insulam quandam incolarum feritate timendam deportatis. Verùm miraculis Macarii deterritus, proposito eo demum destitit. Sub Valentis imperii finem ineunte anno 378. vel paulò ante, Petro Alexandriam reverso, ab infensâ plebe Episcopali sede ejectus, conscensò navigio Constantinopolim statim perrexit, Catholicos (uti credi par est) apud Imperatorem criminaturus. Verùm Valente paulò post à Gothis occiso, voto suo excidit. Quid illi exinde contigerit non liquet. Vir inquieti admodum & truculenti ingenii, quique Gregorio Nazianzeno * audit, *δεύτερός τις Αἰγύπτου πληγὴ καὶ μάστιξ, ὁ τῆς ἀληθείας προδότης, ὁ τὸν λύκον ποιμαίνων, ὁ διὰ τῆς αὐλῆς τὸν Καϊάφαν λησὴς, ὁ διάβολος Ἄρειος*, &c. *Secunda quædam Ægypti plaga, ille veritatis proditor, ille luporum pastor, ille per caulam transcendens latro, secundus ille Arius*, &c. Scripsit *Sermonem in Pascha*, cujus fragmentum quoddam habetur Gr. Lat. in Concilio Lateran. Concil. Tom. vi. p. 313. Quænam alia scripserit, non constat.

Socrat. l. 4. c. 37.

* Orat. 23. p. 417.

ESAIAS,

ESAIAS, ortu, ut videtur, Alexandrinus, patre tamen Hispano, mercatore, natus. Claruit circa an. 371. Post mortem patris, divisis cum fratre Paesio facultatibus in Ægypti eremum secessit; ubi constructo monasterio, adscitisque nonnullis sibi vitæ ascreticæ sociis, pietati, sacrarum literarum studio, & hospitibus excipiendis se totum dedit. Plura de eo docet Palladius, quem adeat, qui plura velit. Viderint eruditi, an hujus sint, qui extant sub Esaiæ nomine *Sermones* XXIX *ad Fratres in eremo degentes*, Lat. in Bibliothecâ Patr. *Coloniæ* editâ, Tom, ii. & in editione nuperâ Tom. XII. p. 384. Certè qui ætate vixerit Homiliarum Autor, haud satis constat.

SÆC. IV. ab An. CCC. 371. Pallad. Hist. Lausiac. c. 15; 16.

PROBA FALCONIA, patriâ Romana, nobilissimâ familiâ prognata, viri consularis filia, Anicii Probi Prætorio Præfecti, viri undequaque clarissimi (non Adelphi Proconsulis, ut habet Isidorus Hispalensis *) uxor. Claruit anno 371. quo maritus unà cum Gratiano Imp. consulatum gessit. Filios ex Probo suscepit Olybrium, Probinum, Probum, & Julianam: ex quibus duo priores consulatum anno 395. simul obtinuerunt; Probus etiam eandem dignitatem adeptus est, & Juliana Claudio Hermogeniano Olybrio (qui consulatum gessit anno 379.) nupta, Demetriadem virginem filiam habuit ab Hieronymo toties ac tantopere laudatam. Ipsa verò Proba non minùs virtute quam generis nobilitate illustris miras ab Hieronymo, Augustino, Chrysostomo, Prudentio, Claudiano, & Cassiodoro laudes meruit. Cæteris missis omnium instar sit Hieronymus †, qui laudes ejus sic deprædicat. Proba illa omnium dignitatum & cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen illustrius, cujus sanctitas & in universos effusa bonitas etiam apud Barbaros venerabilis fuit. Ob egregiam pietatem laudat Augustinus, cum ipsâ id postulante ad eam scripsit Tractatum *de Videndo Deum*. S. Chrysostomi legatos & amicos Romam sive missos, sive fugientes benignè hospitio excipere solebat. Quâ de causâ anno 406. scriptâ Epistolâ gratias ei egit Chrysostomus *; quando & Legatos suos Joannem Presbyterum & Paulum Diaconum tutelæ ipsius commendat. Anno 410. captâ ab Alarico Româ (quam à Proba proditione traditam fuisse nonnulli fabulantur) ipsa vidua jamdudum facta, & bonorum jacturam passa in Africam unà cum Juliana filiâ ac nepte Demetriade confugit; ubi ab Heracliano comite miseris fortunarum reliquiis spoliata, vix aliquantisper tutò habitandi locum invenit. Ibi loci cum Augustino amicitiam contraxit; à quo scripta ad illam extat præter Tractatum prædictum *Epistola* num. 179. Quo anno mortua sit incertum est; id certum eam ante obitum possessiones omnes Ecclesiæ delegâsse.

371.

* De Script. c. 5.

† Epist. 8.

* Epist. 168.

Extat ab eâ ante mariti obitum (ut ex fine opusculi constat) scriptus *Cento Virgilianus de Rebus Divinis* Biblioth. Patr. Tom. v. *Lugduni* 1516. *Francofurt.* 1541. *Paris.* 1578. *Colon.* 1601. 8°.

Scripsit etiam *Epitaphium Marito*, quod sepulchro ejus marmoreo incisum, Romæ effossum est sæculo præcedente, & à Baronio exhibitum Annal. Tom. iv. ad an. 395.

MACARIUS senior, gente Ægyptius, ex Thebaide provinciâ oriundus, Monachus Scetensis, Magni Antonii discipulus. Claruit circa an. 373. In juventute adhuc constitutus virtutibus ac Philosophico & austero vivendi genere ita enituit, ut Παιδαριο-γέρων, à Monachis vocaretur. Annos natus quadraginta ad Presbyterii gradum evectus est; & exactis in solitudine annis sexaginta obiit nonagenarius anno (ut volunt) 391. Moribus erat reverendus pariter ac severus erga illos qui ipsum adibant. Miraculis & Prophetiâ clarus, tot sanavit ægros, tot obsessos à Dæmonibus liberavit, ut teste Socrate, miracula ab eo patrata peculiare opus exigerent. De iis fusè agit Palladius Hist. Lausiac. cap. 19.

373. Socrat. l. 4. c. 23. Sozom. l. 3. c. 14. Theod. l. 4. c. 21.

Scripsit *Homiliæ Spirituales* L. *de integritate quæ decet Christianos*, quæ ab aliquo forsan sequioris sæculi interpolatæ extant Gr. Lat. *Paris.* 1559. 8°. deinde curâ Zach. Palthenii *Francofurt.* 1594. 8°. denique cum operibus Gregorii Thaumaturgi, *Paris.* 1622. fol. Plura ejus ad *Monachos Respensa* exhibent Socrates & Palladius locis citatis.

MA-

SÆC. IV. ab An. CCC. 373.

MACARIUS, *Junior* & Πολιτικὸς dictus, domo Alexandrinus, ubi ætate prima bellaria vendendo quæstum exercebat. Antonii discipulus, alterius Macarii σύγχρονος, eique superstes. Urbe simul ac arte renunciatâ, in eremum Nitrientem secedens, vitam Monasticam amplexus est. Anno ætatis quadragesimo baptismum suscepit, dein Presbyter factus & Archimandrita Nitriensis. Obiit centenarius circa an. 404. Arctiorem vitæ Monasticæ disciplinam tanto studio excoluit, ut ex nimia cutis ariditate pili barbæ ei non succreverint. Interim in hoc uno ab altero Macario discrepabat, quod hilari fronte ad ipsum advenientes exceperit, & lepido sermone oblectârit, urbanitate quâdam juniores ad disciplinam Monasticam alliciens. Mirâ de ejus virtutibus, abstinentiâ, miraculis patratis, & Dæmonibus ab eo fugatis narrat Palladius (qui eo familiariter utebatur) Hist. Lausiac. cap. 20.

Socrat. l. 4. c. 23. Sozom. l. 3. c. 14 Theod. l. 4. c. 21.

Habetur Latinè ei inscripta *Regula Monastica* XXX. capitulis comprehensa, quam primus edidit Petrus Roverius Jesuita in Historiâ Monasterii Reomænsis, pag. 24. Verùm an reverà Macarii nostri sit, mihi nondum constat. Extat penès me Macarii Alexandrini (ita enim habet titulus) *Sermo de exitu statuq. Animarum post hanc vitam*, ex Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis MS. Codice descriptus. Plures quidem ineptas & aniles fabulas continet, & recentioris cujusdam Græculi commentum mihi videtur, qui quæ hâc de re somniavit ad Dialogi formam Macarium inter & Angelos redegit. Quoniam verò ἀνέκδοτός sit, & saltem novitate suâ se lectori commendabit, versione Latinâ ornatum hîc subjiciam.

S. Macarii Alexandrini Sermo de exitu animæ justorum & peccatorum: quomodo separantur à corpore, & in quo statu manent.

Τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν, τὸ πῶς χωρίζονται ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ πῶς εἰσιν.

Interprete H. W.

NObis quondam in eremo iter facientibus, vidi duos Angelos S. Macarium stipantes, alterum à dextrâ, à sinistrâ alterum: cumque unà progrederemur, repertum est cadaver jacens & fœtidum. Fœtorem persentiscens S. Macarius nares sibi manu obstruxit donec transivissemus. Similiter fecerunt & Angeli. Id videns senex, dixit illis, An & vos etiam mundi fœtorem subolefacitis? Responderunt illi, nequaquam; se verò nares occludentem videntes, fecimus & nos similiter: nos enim fœtorem mundanum minimè sentimus, solum autem animarum peccatricum fœtorem subolfacimus; pari modo ac tu cadaveris istius fœtorem aversaris. Dicit illis senex, Notum mihi facite, quæso, utrum in hâc vitâ vel post mortem fœtidam peccatorum animam sentiatis? Et quomodo inter peccatorum animas, illas quæ in Dominum crediderunt, ab impiis non credentibus dignoscatis? Id mihi di-

Πότε διεδόθησαν ἡμῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, εἶδον δύο ἀγγέλους συμπαρεδρεύοντας τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων· καὶ ἐν τῷ συμπορεύεσθαι ἡμᾶς, εὑρέθη πτῶμα νεκρὸν κείμενον καὶ ὄζον· καὶ ἀποστομώσας ὁ ἅγιος Μακάριος τὰ δυσωδίας, συνέκλεισεν μὲ τὴν ἰδίαν χεῖρα τοὺ ἑαυτοῦ μυκτῆρας, ἕως οὗ παρῆλθεν· Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι οὕτως· καὶ ἰδὼν ὁ γέρων, εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ὑμεῖς οὕτως ὀσφραίνεσθε τὴν δυσωδίαν τοῦ κόσμου. Οἱ δὲ εἶπον, οὐχί· ἀλλὰ σὲ ἰδόντες, ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς οὕτως· ἡμεῖς γὰρ τὴν δυσωδίαν τοῦ κόσμου οὐκ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ τὴν ὀζοποιίας τῶν ψυχῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὀσφραινόμεθα μόνον, ὃν τρόπον σὺ τὴν δυσωδίαν τοῦ σώματος τούτου ἀποστρέφῃ· καὶ ὁ γέρων λέγει αὐτοῖς, γνωρίσατέ μοι, παρακαλῶ, τοῦτο, τὴν δυσώδη ψυχῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ αἰσθάνεσθε, ἢ μὴ δύνασθε; καὶ πῶς τὰς ψυχὰς τῶν ἁμαρτωλῶν, πῶς δύνασθε τῷ κυρίῳ πιστεύοντων, τῶν ἀσεβῶν, τῶν μὴ πιστευόντων [*διαφέρετε;]

* Vox hæc in MS. ægrè legi potest.

εἶπεν

πατέ μοι, εἰ δέ ἐστιν χάριν εὑρεῖν ἐνώπιον ὑμῶν. Καὶ οἱ ἄγγελοι εἶπον, ἄκουσον, ἐκλεκτὲ τοῦ Θεοῦ Μακάριε. Ἡ ἁμαρτωλὸς ψυχὴ ἔτι ἔστι ἐν τῷ σώματι τοῦ ἴδιων κακῶν σφέξεων ὀζωδίαν ἀποδίδωσι, μᾶλλον δὲ θάνατον πολὺ πλείον. Τῶν γὰρ σφέξεων φανερῶς ἐπικειμένων αὐτῇ σκοτοῦσι καὶ μελανίαν δίκην αὐτῇ σφεσάπτουσι· ἡ γὰρ ψυχὴ καθ' ἑαυτὴν φαιδρὰ καὶ καθαρά ἐστιν, ὡς τοῦ ἀθανάτου φωτὸς ἐκμύσημα. Ἀλλὰ ἐν τῷ σώματι γινομένη, καὶ μὴ καλῶς αὐτὸ κυβερνῶσα, μολύνεται πως μέρος ἐκ τῆς ἁμαρτίας, ἡ μᾶλλον πλέον, ἢ ἧττον· τὸ δὲ πῶς αἱ ψυχαὶ ἐκ τῶν σωμάτων λαμβάνονται πιστῶν καὶ ἀπίστων ἄκουσον, καὶ πάντων ὁσίων ἢ κοινὰ, ἐλαχίστων τῶν ἐντρεπείων νόμιζε εἶναι, Μακάριε. ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως ἀποστελλόμενοι σκεπτῶταί τινα, ἐλθόντες ζωάγρησον αὐτὸν καὶ μὴ θέλοντα· ὁ δὲ καταπήσεως μὲν τῷ φόβῳ τρέμει ἢ καὶ τοῦ παρεστῶτος τῷ ἀνυμπαθῶς πρὸς τοῦ ὀδηγοῦντος ἐλκόντων· οὕτω καὶ ὅταν ἀποστελῶσιν ἄγγελοι σφαλοῦσαι τὴν ψυχὴν εἴτε δικαίαν, εἴτε ἁμαρτωλὰ, καταπήσει τῷ φόβῳ, καὶ τρέμει τοῦ παρεστῶτος τῷ φοβερῶν καὶ ἀποτόμων ἀγγέλων. Καθορᾷ γὰρ τότε ἡ ψυχὴ ἄπορον καὶ ἀδύνητον καὶ ἀνωφελῆ πάντοθεν τὴν τοῦ πλούτου καὶ συγγενῶν καὶ φίλων παρουσίαν· τὰ δάκρυα καὶ τοὺ θρήνους τῷ φθερτῶν αἰδάπτει, καὶ λαλῆσαι ἢ φρένας ἐστὶν ἐ δυάσται, μηδέποτε πεπραδεῖσα τοιαύτῃ κλήσει, δέδοικε γὰρ καὶ τὸ ἄπειρον τὴν ὁδὸν, καὶ τοῦ ἐναλλαγοῦ τὴν διαγωγῆς. Ταράσσεται γὰρ καὶ τῷ τῷ ὁρωμένων ἀρχόντων ἀνυμπαθείᾳ· πεφροντάκει δὲ καὶ πάντας, καὶ τῇ τοῦ σώματος συμφύσεως καὶ θρηνεῖ τοῦ τότε ἀπόζωξιν, ὡς τότε ἐν ζωπυρᾷ χωριζομένη· μίαν καὶ μόνην ἔχουσα παραμυθίαν μὴ δυναμένη ἔχειν ἐν τοῖς οἰκείοις ζωπυρότητα, εἰ μὴ ἐὰν καλῶν ἔργων σφέξιν ἑαυτῇ σύνοιδεν. Ἡ τοιαύτη ψυχὴ καὶ πρὸ τῆς ὑποφάσεως τοῦ κριτοῦ, ὑπὸ τοῦ σωτῆρος ἀδιαλείπτως κρίνεται. Καὶ ὁ ἅγιος Μακάριος λέγει πάλιν τί ὅμως; κύριοί μου, λέγομαι ὑμῖν, καὶ τοῦτο ἐρμηνεύσατε, ἐπειδὴ ἐν τῷ πατέρων παραδίδοται ἐν τῇ Γ. ἡμέρᾳ καὶ τῇ Θ. καὶ τῇ Μ. προσφέρειν τῷ Θεῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ τετελευτήσαντος, τί τὸ ὄφελος ἐν τούτῳ τῇ μεταράσει ψυχῇ γίνεται; Καὶ ὁ ἄγγελος ἔφη· οὐδὲν ἀκίνητος οὐδὲ ἀνωφελῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῷ ζωχώρησεν ὁ Θεὸς γενέσθαι,

cire, si gratiam apud vos consecutus fuerim. Dixerunt Angeli; Auscultа, electe Dei Macarie. Peccatrix anima dum adhuc in corpore manet, malarum actionum fœtorem emittit quendam, post mortem verò majorem multò. Actiones enim suæ animam manifestè prementes, tenebras illi nigramque inducunt dicam. Anima enim ex naturâ suâ lucida & pura est, immortalis quippe lucis spiramen: in corpore autem posita, si illud bene non gubernet, à peccato quodammodo polluitur, ista quidem magis, illa verò minùs. Quomodo autem animæ è corporibus tam fidelium quàm infidelium liberantur, audi; & terrestria seu vulgaria cœlestibus omnino minora esse putes, Macari? Quemadmodum enim à terreno Rege missi satellites ad apprehendendum aliquem, supervenientes vel invitum constringunt. Iste verò timore tremit, ipsamque militum ad iter vi trahentium præsentiam exhorrescit, pari modo cum mittuntur Angeli animam seu justi seu injusti accepturi, timore tremit ista, ipsamque terribilium & inclementium Angelorum præsentiam exhorrescit. Tunc facilè enim sentit anima inanem esse debilem ac inutilem omnino divitiarum, cognatorum, atque amicorum copiam astantium lachrymas ac nænias videt; ipsa verò ne verbum mutire potest, cum nunquam antea ejusmodi evocationem experta fuerit: quin & infinitam viæ longitudinem, diversamque vitæ instituendæ rationem metuit. Contristatur etiam præsentium, quorum est in potestate, Angelorum inclementiâ. Omnibus quinetiam compatitur, ipsique corporis infortunio. Hujusce separationem dolet; ab eo quippe, cui jamdiu consuevit, disjuncta: cum unicam ac solam consolationem, quæ ex propriâ exoritur conscientiâ, habere non possit, nisi bonas actiones coluisse sibi conscia fuerit. Talis anima, etiam antequam sistatur judici, à conscientiâ suâ indesinenter judicatur. Dicit iterum Abbas Macarius, Itane verò; Domini mei, id mihi etiam explicatum detis oro. Quandoquidem ex patribus traditum est, tertiâ, & nonâ & quadragesimâ die oblationem pro mortuo in Ecclesiâ Deo reddi, quid utilitatis exinde animæ in exitu redundat? Dixit Angelus; Nil inopportune neque inutiliter in Ecclesiâ suâ fieri concessit Deus,

SÆC. IV. ab An. CCC.

Fortè legendum πάντως ὀδήγια καὶ κοινὰ ἐλαφρότερα vel ἐλαχιστότερα.

Lege ἐν τῇ μεταράσει. Lege ἀκίνητος.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cœlestia verò & terrena ipsius mysteria in Ecclesiâ suâ fieri concessit Deus, & celebrari jussit. Tertio enim die factâ in Ecclesiâ oblatione, levamen doloris, quem à corpore separata subiit, ab Angelo ipsam apprehendente accipit anima defuncta, quoniam gratiarum actio & oblatio pro ipsâ in Ecclesiâ Dei apparata est; & exinde bonam spem concipit anima. Per duos enim dies permittitur animæ, ab Angelis sui satellitibus stipatæ, in terra, ubicunque velit, obambulare. Quæ corporis igitur amori mancipata est anima, aliquando domum, in quâ separata est, circumvagatur, nonnunquam sepulchrum, in quo reconditum est corpus; & ad hunc modum biduum exigit, portûs ad instar cadaver suum quærens. Pia verò anima ad locos in quibus justitiam operari consuevit, abit. Tertio autem die omnes Christianorum animas ad cœlos adduci jubet, qui die tertio è mortuis resurrexit, Christus omnium Deus, ut resurrectionem ipsius imitatæ, Deum omnium creaturarum adorent. Bene igitur morem istum retinet Ecclesia, ut oblationem & orationem die tertio pro animâ faciat. Post adoratum igitur Deum, ab illo mandatur, ut diversa amœnaq; Sanctorum habitacula, & Paradisi pulchritudo, animæ ostendantur. Ista omnia perdiscit anima sex integris diebus Deum omnium conditorem admirans & collaudans. Illa omnia videns anima derepente mutatur, & doloris sui, quem in corpore posita patiebatur, obliviscitur. Sin verò peccatis obnoxia sit, cum Sanctorum voluptates videt, contristari seipsamque condemnare incipit, hujusmodi fere verbis usa; hei mihi! quantâ in illo mundo laboravi stultitiâ, in cupiditatibus vitæ occupata. Maximam vitæ partem oscitanter decoxi, neque Deo, uti par erat, servivi, ut & ipsa gratiam gloriamque istam consequerer. Væ mihi miseræ, adhuc animo meo insident curæ & intempestiva sollicitudo, quibus illo in mundo distinebar. Quid mihi jam prosunt vineta, quæ plantavi, & oliveta? qualem verò mihi utilitatem conferet, quem possedi, ager? Quid demum hîc mihi proderit auri pondus? aut quale mihi commodum hoc in loco dabunt divitiæ? Hei mihi! frustra laboravi; Hei mihi! quòd stultè vixerim. Hei mihi exigui temporis

Forsan ὄρμον.

Vox hæc in MSS. vix legi potest: forsan ἀνορῦξαι legenda est.

Lege προσκυνῆσαι.

Lege ἄκαρθον.

Lege ἄχθον.

Vox corrupta.

ἀλλὰ τὰ ἑτοιμάσια καὶ τὰ ὀθόνια αὐτῆ μυσήρια ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῆ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γίνεσθαι καὶ ἐπίλαδσι τελεῖσθαι· ἐν γὰρ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ γίνεται ἡ προσφορὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀθρομωδίαν τὴ θλίψεως, ἡ ἀποχωρεῖσθαι τῆ σώματος, καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ ἀνῆσαι ἀθρὸν τῆ συνέχοντος αὐτὴν ἀγγέλου, ὅτι εὐλόγησεν καὶ προσφορὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἡ Θεῷ προσκεκόμισται, καὶ ἐλπὶς γίνεται ἐν τούτῳ. Τὰς γὰρ δύο ἡμέρας συγχωρεῖται ἡ ψυχὴ ἅμα τοῖς σωμάτων αὐτῆ ἀγγέλοις περιέδρας, ἵνα βάδῃ, ὅπῃ ἐὰν θέλῃ· ἡ ὧν φιλοσώματος ψυχὴ ἀπέρχεται ποτὲ μὲν ἐπὶ τὸν οἶκον, ἔνθα ἐκαθέζετο ποτέ ἡ ἐπὶ τὸ μνῆμα, ὅπου κατέτεθη τὸ σῶμα, καὶ ὕστερον ἐκπλεῖ τὰς δύο ἡμέρας ζητοῦσα ὥσπερ ὄρνεον τὴν νοσσὰν αὐτῆς· ἡ δὲ ἐνάρετος ψυχὴ ἀπέρχεται εἰς τόπους, ὅπου εἶχε σωφθεὰν ἐργαζέσθαι τὴν δικαιοσύνην· τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ [ἀνιστᾶσθαι] καλλίει πᾶσαν ψυχὴν Χριστιανῶν εἰς ὕψους ἐκ τειχέων ἀναγὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ Χριστὸς ὁ πάντων Θεὸς καὶ μίμησιν τ᾽ αὐτῆ ἀναστάσιος εἰς προσκύνησιν τῆ Θεῆ τῶν ἁπάντων. Καλῶς ὧν κατέχει ἡ ἐκκλησία τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ προσφορὰν καὶ εὐχὴν ποιεῖσθαι ὑπὲρ τ᾽ ψυχῆς· μὴ ὢν τὸ προσκύνησιν τὸν Θεὸν, γίνεται κάλλιστος παρ᾽ αὐτῶ, ὥστε ὀθονίσχεσθαι αὐτῆ τὰς διαφόρους καὶ τερπνὰς σκηνὰς τῶν ἁγίων, καὶ τὸν τῆ ἀθανάτου ὁρᾶσθαι τόπον· καὶ ταῦτα πάντα καταμανθάνει ἡ ψυχὴ ἓξ ἡμέρας θαυμάζουσα καὶ δοξάζουσα τὸν ἐνηγέτησιν τούτων Θεὸν· καὶ ταῦτα πάντα διαφῶσα ἡ ψυχὴ μεταβάλλεται καὶ ἐπιλανθάνεται ἡ θλίψεως, ἥσπερ εἶχεν ἐν τῷ σώματι ὄσα. Ἐὰν δὲ ᾖ ἐν ἁμαρτίαις ὑπόδικος, διαφῶσα τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἁγίων, ἄρχεται λυπεῖσθαι καὶ κατακόπτεσθαι ἑαυτὴν, λέγουσα· Οἴ μοι, πῶς ἐματαιώθην ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆ βίου ἀχλησθεῖσα, τὸ πλεῖστον τῆ βίου ἐδαπάνησα ἐν ἀμελίᾳ, καὶ ἐκ ἐδούλευσα τῷ Θεῷ καθ᾽ τὸ πρέπον, ὅπως κἀγὼ ἐξιώθην τ᾽ χάριτος καὶ τ᾽ δόξης ταύτης. Οἴ μοι τῆ ἀθλίας, ὅτι μοι συμβάλλονται αἱ φροντίδες καὶ ὁ ἄκαρθος σκιρτασμὸς ὃν εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ. πῶς δέ μοι χρησιμεύσαι οἱ ἀμπελῶνες, ὧς ἐφύτευσα καὶ οἱ ἐλαιῶνες· ποίαν δέ μοι ὠφελείαν παρέξεται, ὃν ἐκτησάμην ἀχόρτ; τί δέ μοι ὠφελεῖ τὸ [ἐθνῦ] ἐκεῖ χρύσιον; ποῖον δέ μοι ὄφελος παρέχει ὁ πλοῦτος ἐκεῖσε; τὶ δέ μοι ὄνησι πᾶν τέρπνὸν τ᾽ ὧδε καὶ τ᾽ κόσμου ἐκείνου· οἴ μοι εἰς μάτην ἐκοπίασα· οἴ μοι, ὅτι ἀφέρνως ἐβίωσα· οἴ μοι, τὸν ἐν ὀλίγῳ καιρῷ

δέξαι

δόξαν ἠγάπησα, τὴν αἰώνιαν τρυφὴν ἐκτησάμην· οἴ μοι, τί πέπονθα; ναί μοι, πῶς ἐσκοτώθην; οὐκ οἶδα, ναί μοι· ὑδεὶς δυνήσεται νῦν βοηθῆσαί μοι, ὅπως κἀγὼ ἡ ἀθλία τύχω τῆς δόξης τοῦ κυρίου. Μετὰ γὰρ τὸ θεωρῆσαι πᾶσαν τὴν χαρὰν τῶν δικαίων ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις, πάλιν ἀναφέρει ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς προσκύνησιν τοῦ Θεοῦ. Καλῶς οὖν περιφέρει ἐν τῇ θ. ἡμέρᾳ λειτουργίας καὶ προσφορὰν ἐπιτελοῦσα ὑπὲρ τοῦ τελευτήσαντος· μετὰ δὲ τὴν δευτέραν προσκύνησιν πάλιν ἐπὶ κέλευσις ἔρχεται τοῦ πάντων δεσπότου καταγαγεῖν αὐτὴν ἐν τῷ ᾅδῃ καὶ δεῖξαι αὐτῇ τὰ ἐκεῖσε κολαστήρια καὶ διάφορα τιμία τοῦ ᾅδου, καὶ τὰς ἐπὶ ἀσεβῶν διαφόρους κολάσεις, εἰς ἃς βασανιζόμεναι αἱ ψυχαὶ ἐπὶ ἁμαρτωλῶν δεινικῶς θρηνοῦσι καὶ βρύχωσι τοὺς ὀδόντας. καὶ ἐν τοιαύταις διαφόροις ἐπὶ κολάσεων περιφέρει ἡ ψυχὴ * ἡμέρας λ. τρέμουσα, μήπως ἄρα καὶ αὐτὴ ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ καταχριθῇ φυλάττεσθαι, καὶ τῇ μ. ἡμέρᾳ ἀναφέρει πάλιν προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ, καὶ τότε λοιπὸν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῆς καλύει ὁ κριτὴς τὸν τόπον τοῦ διαφυλαχθῆς. Καλῶς ἐπιτελεῖται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταῖς μυείαις τῶν μεδιταμένων καὶ προτιμωμένων. διὰ τῶν ψυχῶν τῶν μὴ ἐχουσῶν βάπτισμα τὸ δῶρον, οὐχ' ὕπως· ἀλλὰ [* ὑποῖς] ἄγγελοι ἀποτομοι λαμβάνουσι τὰς ἀφοτίσους ψυχὰς ἀπὸ τοῦ σώματος, τύπτοντες καὶ λέγοντες, δοῦ εἶ ἀσεβὴς ψυχή, τὸν ὁ δεσπότης σου καὶ πάντων κύριος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι, ἐν ἀνέσει διάγουσα ἐν τῷ κόσμῳ, νῦν γνῶθι πικρομοίρη αἰωνίως, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου ἕως ἀναγόντες ἰσάσι καὶ δεικνῦσιν αὐτῇ ἐκ μήκοθεν τὴν δόξαν τοῦ ἀγγέλων καὶ πάντων τοῦ ἐπουρανίων δυνάμεων, λέγοντες τούτων ἁπάντων Κύριός ὅστιν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὃν οὐκ ἠθέλησας γνῶναι καὶ προσκυνῆσαι· ἀλλ' ἀπαχθεῖσα πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀσεβεῖς καὶ τὸν τούτων ἄρχοντα τὸν διάβολον, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἑτοιμασθὲν, τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ βίῳ σου εἰς Θεὸν προσκύνησας. Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄγγελοι καὶ ἀπασαμένοι τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Μακάριον, ἀφανεῖς ἐγένοντο ἀφ' ἡμῶν. Ἡμεῖς δὲ δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

gloriam amavi, æternam paupertatem obtinui. Hei mihi! quid passa sum? Væ mihi! quomodo obtenebrata sum? Non novi sanè, væ mihi! Nullus mihi auxilium ferre potest, ut & ego etiam misera Domini gloriam consequar. Postquam totum justorum gaudium sex diebus anima inspectaverit; rursus ab Angelis ad adorandum Deum adducitur. Benè igitur Ecclesia die nonâ liturgias pro defuncto offert & oblationem celebrat. Post secundam autem adorationem rursus ab omnium rerum Domino mandatur, ut in infernum deducatur anima, & pœnarum loca ibi posita, diversaque inferorum claustra, & diversæ illi ostendantur impiorum pœnæ, quibus assidentes peccatorum animæ assiduò lugent, ac dentes stridunt. Per hasce pœnarum diversitates circumfertur anima dies triginta, contremiscens ne & ipsa forsitan in illo loco incarcerari condemnetur. Die quadragesimo sursum iterum ad adorandum Deum reducitur; & tunc secundùm opera illius locum illi, ubi in æternum asservetur, indicit judex. Benè igitur in Ecclesiâ celebratur in defunctorum & baptizatorum memoriam. De animabus verò, quæ sacrum baptisma nunquam receperunt, res sese pari modo non habet; sed in eo casu Angeli inclementes animas non baptizatas è corpore accipiunt, verberantes illas & dicentes; Adesdum impia anima; quis Dominus tuus omniumque Deus, quem scire noluisti, in mundo secura degens? Nunc verò eum agnosce æternis addicta pœnis. Dein ad primum usque cœlum illam adducentes, eam sistunt, illique è longinquo ostendunt Angelorum omniumque cœlestium potestatum gloriam, dicentes; Istorum omnium Dominus est Iesus Christus Dei vivi filius, quem agnoscere & adorare noluisti. Apage abhinc verò ad tui similes impios eorumque principem Diabolum abducta in æternum ignem apparatum Diabolo atque angelis ejus, quos in vivis adhuc posita tanquam Deos adorâsti. Postquam ista dixissent Angeli, servum Dei Macarium amplexi, è conspectu nostro evanuerunt. Nos verò gloriam reddamus Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, nunc & in sæcula sæculorum, Amen.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Lege ἡμέρας.

* Vox f. corrupta.

SÆC. IV. ab An. CCC. 373.

MACARIUS, genere Ægyptius, Magni Antonii etiam discipulus, cui morienti astitit, claruit eodem, quo priores, tempore: ab iis verò prorsus diversum esse probat Petrus Possinus in Prolegom. ad Thesaur. Ascet. cui succinit Oudinus Supplem. p. 29. & in hâc quidem sententiâ nos acquiescimus.

Scripsit *Opuscula* VII. viz. *De Custodiâ cordis, De Perfectione in Spiritu, De Oratione, De Patientiâ & Discretione, De Elevatione mentis, De Charitate, De Libertate mentis.* Ista nuper edidit Gr. Lat. in Thesauro suo Ascetico Petrus Possinus Soc. Iesu *Tholosæ* 1684. 4°. qui & Homilias quinquaginta (de quibus supra) huic Macario ascribere non veretur.

374. Paulin. in Vit. Ambrosii.

AMBROSIUS, origine Romanus, ortu Gallus, nobili & splendidâ familiâ natus est anno cccxxxiii. Patrem habuit Ambrosium, tunc temporis Galliarum Prætorio præfectum; quem Arelate, Galliæ Narbonensis Metropoli, domicilium habuisse probabile est. In cunis adhuc vagientis & aperto ore in area Prætorii dormientis pueri subitò insedit ori examen apum; quæ cùm ingrediendi, egrediendique vices frequentâssent, in sublime tandem evolârunt. Quo viso Pater juxta deambulans, *Si vixerit*, inquit, *infantulus iste, aliquid magni erit.* Puer adhuc cùm Romæ ageret, & matrem viduam unà cum sorore, ejusque comite Episcopi manum osculantem videret, ipse iis dextram obtulit, lepidè dicens, *Sibi id ab iis fieri oportere*; Siquidem Episcopum se futurum esse memorabat. Omni sæcularium literarum genere perpolitus, causas in Auditorio Præfecturæ Prætorii tantâ eloquentiâ, tanto successu egit; ut Probus Prætorii Præfectus eum sibi Consiliarium asciverit: mox etiam insignia Consularia ei detulerit, commissis ipsius regimini Liguriâ & Æmiliâ Provinciis, eique proficiscenti mandata dedit his verbis, *Vade, age, non ut Judex, sed ut Episcopus.* Provinciam ingressus, Mediolani lares fixit, donec anno cccLxxiv. mortuo Auxentio ejusdem urbis Episcopo, & de novi Episcopi electione acriter contendentibus hinc Catholicis, inde Arianis; cùm res jam in nervum eruptura esset, adest Ambrosius, ut authoritate suâ paci publicæ consuleret: cùm subitò vox quasi infantis in populo audita est, *Ambrosium Episcopum.* Voci acclamârunt, calculisque suis approbârunt Episcopi & populus adstantes. Resilit Ambrosius & detrectato munere fugâ sibi consulit, tandem precibus fatigatus & à populo penè coactus manus dedit. Primò igitur baptizatus (erat enim adhuc Catechumenus) sacro muneri initiatur, Valentiniano Augusto qui gestis omnibus intererat, in hæc verba erumpente, *Gratias tibi ago, Deus omnipotens, & Servator noster, quòd huic viro, cui ego corpora commiseram, tu animas regendas commiseris, & electionem meam justam fuisse declaraveris.* Episcopus factus bona divendidit, & in pauperum usum erogavit; & commissâ fratri Satyro rei familiaris curâ, studiis Theologicis se totum dedit; in quibus Simplicianum Presbyterum Romanum Ephorum sibi adhibuit. Circa an. cccLxxvii. Barbaris gentibus in Imperium Romanum irrumpentibus, in Illyricum fugit; quâ occasione, ut videtur, usus, Romam etiam petiit: ubi virgine sororis comite manum ejus pro pio hujus ævi more osculante, *Ecce, subridens*, inquit, *ut dicebam tibi, sacerdotis manum oscularis.* Anno cccLxxx. frendentibus frustra Arianis Anemmium Sirmii Episcopum constituit. Anno sequenti Synodo Aquileiensi præfuit, in quâ adversùs Palladium Arianorum antesignanum disputandi partes in se susceptit & fœliciter peregit. Anno cccLxxxiii. Maximus Britannus Imperii fasces arripuit; & commisso ad Lugdunum prælio Gratianum Aug. dolo interfecit. Missus igitur à Valentiniano Imp. ad Tyrannum Ambrosius authoritate suâ & eloquentiâ effecit, ut Maximus in Transalpinis provinciis sese contineret. Intestinis hisce Imperii motibus animati Gentiles ad cultum suum redintegrandum vires animosque sumpserunt, causam agente Q. Aur. Symmacho Romæ Præfecto, eloquentiæ laude celeberrimo. Hinc nobile illud ipsum inter & Ambrosium de Arâ Victoriæ restituendâ certamen; in quo longe superior

Theod. l. 4. c. 7.

rior evaſit Ambroſius, ita ut Symmachus non modò causâ excideret, ſed & paulò poſt urbe pulſus *, & rhedæ vili impoſitus extra centeſimum ab Urbe lapidem manere juſſus ſit. Silentibus Paganis inſurgunt Ariani, Juſtinæ Auguſtæ, filiique Valentiniani Aug. patrocinio freti: unde anno cccLxxxvi. ab Ambroſio, militari etiam manu uſi, poſcebant, ut Baſilicæ iis traderentur. Iis viriliter ſe oppoſuit Vir Sanctiſſimus, & conſternatos civium animos tum præſentiâ ſuâ tum precibus confirmavit; Hæreticoſque voto excidere fecit. Tot, tantiſque ab Imperatore injuriis laceſſitus ſecundam tamen ad Maximum Italiæ minitantem legationem obire non gravatus eſt; ubi cum Tyranno prolixo ſatis colloquio intrepidè egit; verùm re infectâ rediit. Tertio poſthæc anno facta eſt barbara nimis & truculenta Theſſalonicenſium cædes Theodoſii juſſu perpetrata; quem proinde acerrimè reprehendit Ambroſius; nec ad Eccleſiam illum priùs admittere voluit, quàm longam & publicam pœnitentiam peregiſſet. Anno cccxcii. Valentiniano Arbogaſtis inſidiis ſublato, & Eugenio tyrannidem arripiente, Ambroſius relicto Mediolano Bononiam ſe recepit, inde ad Faventiam profectus, tandem Florentiam; unde victo mox Eugenio domum rediit. Exacto quadriennio fati ſui conſcius mortem ſibi ante Paſcha anni cccxcvii. obventuram prædixit. Prædictionem ratam habuit Deus. Annos enim natus lxiv. in morbum incidit; & lecto affixus vitam ſibi à Deo precibus impetrare, obnixè licèt à Proceribus Urbis rogatus, renuit, reſpondens, *Non inter vos vixi, ut pudeat me vivere: nec timeo mori, quoniam bonum Dominum habemus.* Obiit pridiè Nonas Apriles anni cccxcvii. magnâ funeris pompâ in Baſilicâ Ambroſianâ ſepultus. Vir ſummâ pietate, omnique virtutis genere venerabilis; invicti animi Præſul, qui Judæis, Gentilibus & cujuſcunque generis Hæreticis animosè reſtitit; literarum Græcarum æquè ac Latinarum peritiſſimus; unde è ſcriptis Patrum Græcorum, Origenis puta, Didymi, &c. hortulos ſuos largiter irrigavit: in hoc laudandus, quòd ſuppreſſis loliis flores decerpſerit. Stilo uſus eſt conciſo, arguto, teſſellato; & qui Senecæ facundiam, molliori tamen venâ, imitatur.

SÆC. IV. ab An. CCC.

* Proſper. de Promiſſ. par. 3. cap. 38.

Opera, quæ extant, genuina.

Hexaemeron ſeu *de Opere ſex dierum libri* VI. maximam longè partem ex Baſilii opere ejuſdem argumenti deſcripti.

De Dignitate humanæ conditionis libellus.

De Paradiſo Liber.

De Cain & Abel Libri II.

De Noe & Arcâ Liber. Ex Ambroſii libro *de Noe & Arcâ* locum quendam profert Auguſtinus contra duas Pelag. epiſt. l. 4. c. 11. qui in iſto non reperitur.

De Abraham Patriarcha Libri II.

De Iſaac & Animâ Liber.

De bono mortis Liber.

De Jacob & beatâ vitâ Libri II.

De Eſau ſive de fugâ ſæculi Liber.

De Joſepho Patriarchâ Liber.

De benedictionibus Patriarcharum Liber.

De Arbore interdictâ.

Annotationes in Exodi cap. 8. 16. 24. 30. 32.

Annotationes in Levitici cap. 10. 12. 26.

Annotationes in Numerorum cap. 23. 33. Annot. in cap. 33. *Tractatus de Manſionibus* 42. *filiorum Iſrael* vulgò dicitur.

Annotationes in Deuteronomii caput 22.

Apologia pro David prior.

Apologia pro David poſterior.

De Elia & jejunio.

De Nabathe Jeſraelita.

In caput 6. *libri* 4. *Regum Sermones* II.

De

A. C. IV. ad ann. CCC.

De Tobia, seu adversùs Fœneratores.
De Job.
Sermo in caput Septimum Job.
De interpellatione David Libri III. *& Apologia seu Enarrationes in Psalmos* 1. 21. 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43. 45. 47, 48. 50. 61. 67.
Tractatus in Psalmum 104.
Sermo in Psalmum 109.
Sermo in Psalmum 117.
Sermo in Psalmum 118.
Enarrationes XXII. in Psalmum 118.
De Solomone Liber, seu in caput 30. *Proverbiorum.*
Enarrationis in caput 30. *Proverbiorum* fragmentum.
In caput 31. *Proverbiorum, seu de muliere forti.*
In caput 4. *Ecclesiastis, seu ad Clericos Exhortatio.*
In caput 3. *Ecclesiastici.*
In caput 1. *&* 52. *Esaiæ Sermones* II.
In Hieremiæ caput 16. *Enarratio.*
In Danielis caput 13. *Sermones* II.
In capita 3, *&* 4. *Jonæ Enarrationes* II.
In Michæam observationes II.
In capita 1, *&* 2. *Aggæi observatio.*
In Malachiæ caput I. Sermo.
Commentariorum in Lucam Libri X. anno cccLxxvi. scripti.
De Officiis Libri III. eodem anno scripti.
Tractatus in Symbolum Apostolorum.
De Fide ad Gratianum Imp. Libri V.
De Spiritu Sancto ad eundem Libri III. quos Ambrosium ex Græcis Didymi bonis Latinos fecisse non bonos scribit Hieronymus *, (tacito tamen Ambrosii nomine) nihil ibi dialecticum, nihil virile atque districtum, quod Lectorem in assensum trahat, inveniri arguens.

* Præfat. in lib. Didymi, de Sp. S.

Oratio funebris de obitu Valentiniani Imp.
Oratio funebris de excessu fratris sui Satyri.
De eodem ac fide resurrectionis Oratio.
Oratio funebris de morte Theodosii Imp.
De Incarnationis Dominicæ Sacramento.
De mysterio Paschæ.
De Paschalis celebritatis ratione.
De fide resurrectionis liber ἀλληλούϊα.
De initiandis Liber.
De Sacramentis Libri VI. qui non tantum à Theologis Reformatæ, sed & Pontificiæ Religionis quamplurimis Ambrosio abjudicantur; scripsisse quidem Ambrosium *libros de Sacramentis* certissimum est, qui vero hodie extant aut ejus non sunt, aut adeo insigniter interpolati ut novam plane faciem induerint. Desiderantur in his quæ ex illis citant Augustinus & Bertramus; aliam exhibent S. Scripturæ versionem, quàm quâ in genuinis operibus usus est Ambrosius; repugnat styli diversitas patre mellifluo indigna; repugnant haud pauca à sæculo Ambrosiano aliena. Vidit hæc omnia ac ingenue agnovit eminentiss. Card. Bona de reb. Liturg. lib. 1. c. 7. §. 4. ubi hoc opusculum non nisi ab Octavi & Noni Sæculi scriptoribus tanquam legitimum Ambrosii fœtum laudari fatetur.
De Sacerdotali dignitate.
De Pœnitentiâ contra Novatianos Libri II.
De Virginibus Libri III. *sorori Marcellinæ inscripti,* Ambrosianarum lucubrationum primitiæ, anno cccLxxvi. scripti.
De Virginis institutione ad Eusebium Liber.
De Hortatione ad Virginitatem.
Epistolarum Libri VIII.

Hymnus,

SÆC. IV. ab An. CCC.

Hymnus, Te Deum, cœlitus, ut fertur, delapſus, & inter baptizandum Auguſtinum ab Ambroſio & Auguſtino alternis verſiculis recitatus. Videtur verò ab Ambroſio eo tempore compoſitus, quo Ariani omnia ſuſque deque miſcentes Eccleſiam militari manu obſederunt, ut fatiſcentes Catholicorum animos refocillaret. Vide quæ de hâc re habet Ambroſius Orat. in Auxent. p. 128.

Sermones II. *de Natali Domini*; quos primus edidit unà cum aliis quibuſdam Chr. Daumius *Cygneæ* 1670.

Diſputatio cum Palladio Ariano, quæ apud Vigilium Tapſenſem habetur; cujus merum figmentum eam eſſe, abſque juſtâ tamen ratione, contendit Chifflerius. Diſputationis hujus l. 2. c. 6. exhibet Expoſitionem ſive Symbolum Fidei Ambroſianæ.

Commentarii in Cantica Canticorum.

Recapitulationes. Duos hoſce tractatus unà cum Symbolo prædicto nuper edidit in Supplemento Patrum Jac. Hommey *Pariſ.* 1684. 8°.

DUBIA.

De Virginis formâ vivendi ad Virginem devotam.

De Virginis lapſu ad Virginem lapſam.

Hymni aliquot; ex quibus nonnulli Ambroſii videntur, ut ille *Deus creator omnium*, & ille *Æterne rerum conditor*, quorum meminit Auguſtinus; alii verò Ambroſii certo certiùs non ſunt, ut ille *Vexilla regis prodeunt*, qui Fortunati eſt.

De Viduis Liber.

SPURIA.

Conciones XCII. viz. Conciones *de Tempore*, *Conciones de Sanctis*, & *Conciones breves*. Maximi Taurinenſis eſſe conjicit Joh. Coſterius; certè eorum plurimi inter Maximi Sermones leguntur. Sermo ultimus, De Baptiſmo Auguſtini, inepti cujuſdam nugivenduli eſt. Vide quæ habet Bellarminus de Scriptor. in Ambroſ. p. 129.

Sermo de Purificatione B. Virginis.

Precationes ad miſſam duæ.

De Vocatione omnium gentium Libri II. Ambroſio malè tributi, ut in quibus Pelagianorum & Semi-pelagianorum mentio fit, ut de ſtyli diſſimilitudine jam non dicam. Proſperi cujuſdam eſſe omnibus jam notum eſt. De iis vide plura in Proſpero.

De Filii Divinitate & Conſubſtantialitate adverſùs Arianos Liber, quem Vigilio Tapſenſi vindicat Chifflerius.

Commentarii in Epiſtolas D. Pauli. Scripſit quidem in Apoſtolum Ambroſius; ſed opus iſtud interiit. Hoc de quo agimus, Hilarii Diaconi eſt, in quo notandum tamen eſt *Commentarium in X. priora Epiſtolæ ad Hebræos Capita*, Hilarii non eſſe (nec enim Hilarius aut ullus alius Latinorum ejuſdem ætatis aliquid in Epiſtolam eam ſcripſit) ſed à falſario quodam aſſutum eſſe, partim ex Chryſoſtomo, partim ex Hieronymo, contextum.

Commentarii in Apocalypſim B. Joannis, quibus plurimæ paſſim inſperſæ leguntur Gregorii M. ſententiæ: in quamplurimis MSS. Codd. Berengaudo inſcribuntur. Quiſnam fuerit iſte Berengaudus, an Berengarius (uti vult Balæus) an alius quiſpiam, non ſatis liquet.

De vitiorum virtutumque conflictu.

Expoſitio fidei ſecundum Symbolum Nicænum, ex libro primo *De Fide* ad Gratianum excerpta.

De Spiritu S. Libellus, ſeu potius libelli Fragmentum. Ambroſii quidem non eſt, opus tamen perantiquum.

De Concordiâ Matthæi & Lucæ in Genealogiâ Chriſti.

De Pœnitentiâ Liber, cum Exhortatione ad peragendam pœnitentiam, & Epiſtolâ *cur Deus permiſerit Monachum quendam à dæmone vexari.* Victoris Scri-

SÆC. IV. ab An. CCC. Scriptoris Africani est, Victorem Cartennensem esse rectè nonnulli, Tununensem alii volunt.

De origine & moribus Brachmanorum. Extat tum in recentioribus Ambrosii Editionibus, tum Palladio de Gentibus Indiæ adjunctus, *Londini* 1665. 4°.

Expositio in Cantica Canticorum, ex Ambrosii libris excerpta.

Epistola ad Demetriadem, quæ inter Ambrosianas est 84. Prospero rectè ascribitur.

Epistolæ aliquot Gentilium Philosophorum ex Ambrosii versione.

Extitit olim *liber Physiologus* ab Hæreticis conscriptus, & B. Ambrosii nomine signatus, in Decreto Pseudo-Gelasiano tanquam apochryphus damnatus. Extat MS. hodie in Bibliothecâ Lambethanâ liber *Physiologus* dictus carmine conscriptus, an cum Pseudo-Ambrosiano idem sit disquirant alii.

DE PERDITA.

Commentarii in Esaiam.

Commentarii adversùs nonnullos Platonicos, sive *De Sacramento regenerationis & Philosophiâ Liber*; cujus fragmenta quædam habet Augustinus contra Julian. l. 2.

Elucidationes & Homiliæ in librum Sapientiæ.

Expositio in omnes D. Pauli Epistolas.

Sermo de Judicio Salomonis.

Catechismus Epistolaris ad Fritigildem Marcomannorum Reginam.

De puerilis ætatis institutione ad Pansophiam.

Prodierunt Ambrosii Opera *Basil.* 1492. 1527. 1538. 1567. 2 vol. fol. cura Joan. Costerii (quæ accurata est editio) *Romæ* 1580. 1585. (cui editioni præfigitur Ambrosii Vita à Baronio scripta) in hac vero editione quamplures nævos notat Nic. Faber Opusc. p. 315. *Paris.* 1529. 1540. 1549. 1586. 1603. (cui editioni accesserunt antea inedita *Epistolæ* ac *Sermones plurimi*, viz. Episcoporum Concilii Aquileiensis *Epistola ad Impp. Augg. Acta Concilii Aquileiensis contra Palladium & Secundianum Arianos.* Eorundem ad Gratianum, Valentinianum, Theodosium Impp. *de habitu in Concilio Aquileiensi & de rebus Ecclesiarum Orientalium Epistola.* Eorundem ad eosdem *de habitu in eodem Concilio & de factione Ursicini Antipapæ Epistola. Hymni plurimi, Expositio Symboli Nicæni contra Arium & Photinum. De Origine & moribus Brachmanorum.*) 1614. 1632. 1642. 1665. Accuratam editionem nuper adornarunt Benedictini Parisienses, quam etsi sedulo quæsitam nondum tamen videre contigit. *Sebastiani Acta* apud Bolland. 20. Jan. hæc Ambrosio nostro ex Monacho Suessionensi Anonymo vindicat idem Bollandus, certè Ambrosius nonnulla de Sebastiano habet in Psalm. 118. Hæc Sebastiani Acta tanti se facere profitetur Colomesius ut pauciſſima iis æquandaesse existimet.

374. HEGESIPPUS, quis, qualisve fuerit, Eruditis inter se non bene convenit. Liceat nobis de eo ejusque libris tria in medium proferre. 1°. Historiam *de Excidio Urbis Hierosolymitanæ*, quæ ejus nomine circumfertur, videri solummodò laxiorem Josephi versionem; quippe pauca apud illum habentur, quæ in Josephi libris partim *De Antiquitatibus Hebraicis*, partim *De Bello Judaico* non reperiuntur. 2°. Hegesippi nomen ex Josippi, idque à Josephi nomine formatum esse: quam in rem appositè notat P. Colomesius in membranis pervetustis Cl. Is. Vossii erasò Josippi nomine Hegesippi substitutum comparere. Et in Bibliothecæ Ambrosianæ Codice MS. libro V. hic titulus præfigitur, JOSEPPI LIBER QUINTUS. 3°. Horum librorum Authorem sive potiùs Interpretem fuisse D. Ambrosium, saltem D. Ambrosii σύγχρονον. Ambrosii esse præter Codicum nonnullorum fidem (& in his eximiæ vetustatis Codicis MS. quem Mediolani in Bibliotheca Ambrosianâ vidit Rev. Pater Mabillonius Itin. Ital. p. 14. ubi mutilo libro primo secundus

Paralip. p. 4.

hanc

hanc notam habet, INCIPIT SECUNDUS. *Ambrosius Episcopus è Græco transtulit in Latinum*) arguunt ingens styli Ambrosiani & Hegesippiani paritas, eædem phrases ab utroque frequentatæ, eædem verborum argutiæ utrique in deliciis habitæ: quod sexcentis ferè locis utrinque productis fusissimè comprobat Joh. Gronovius Observat. in Script. Eccles. Ut ut sit, id constat Authorem fuisse Ambrosii æqualem, & vergente hoc sæculo claruisse. Stante enim adhuc & florente apud Occidentem Imperio Romano vixisse, ipsò sæpiùs id innuente constat. Nec minùs certum est eum post Constantini tempora scripsisse; quippe qui Constantinopolis & Novæ Romæ mentionem sæpiùs faciat. Quin & Scotiæ & Saxoniæ Provinciarum nomina apud eum deprehensa ad declinantis sæculi hujusce finem illum non obscurè revocent. Cæterùm monendus est Lector Anacephalæosin Historiæ hujusce fini subjunctam eundem, quem Historia, Autorem non agnoscere, sed putidi cujusdam ac insulsi consarcinatoris opus esse. SÆC. IV. ab An. CCC.

Extat ista *Historia* libris quinque comprehensa, *Paris.* 1511. *Colon.* 1521. fol. cum Scholiis Gualtheri *Colon.* 1575. 8°. & in Laurentii de la Barre Historiâ Christianâ p. 399.

MARTINUS, Sabariâ Pannoniarum oriundus fuit anno cccxix. Patre Gentili ac militari viro natus, Ticini in Italiâ educatus. Anno cccxxix. Catechumenus factus, anno cccxxxiv. militiæ Sacramento addictus, triennio post sacro lavacro tinctus, anno ccclvi. à Juliano Cæsare in Galliis militante missionem impetravit. Anno ccclxxv. Turonensis Episcopus ordinatus est; tanti apud omnes habitus, ut Maximus etiam Tyrannus cum convivam habere sibi honori duceret. Obiit anno Christi 400. ætatis suæ lxxxi. Extat ejus *Professio Fidei*; quæ in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione habetur. 375.

DIODORUS, generis splendore nobilis, Presbyter & Archimandrita Antiochenus, multos sub regimine μοναζοντας pietate & melioribus disciplinis instituit. Meletio Antiochiæ Antistite sub Valente in exilium misso, & Catholici gregis cœtu urbe & Ecclesiis publicis excluso Diodorus ad proximi fluminis ripas in campo, quo milites exerceri consueverant, conventu religioso ad Synaxin celebrandam frequenter habito oves pascebat; & grassantibus Arianorum insidiis ac tyrannidi animosè restitit. Anno ccclxxviii. Meletius ab exilio reversus Tarsi Episcopum eum constituit. Anno ccclxxxi. Concilio Oecumenico Constantinopolitano interfuit Diodorus; à quo sibi unà cum Pelagio Laodiceno commissam Ecclesiarum Orientalium curam & regimen suscepit, servatâ tamen honoris Prærogativâ quam Meletio tributam voluerunt Patres. Quamdiu Episcopale munus gesserit, nobis adhuc est incompertum, nisi quòd anno cccexciv. successerat in ipsius sedem Phalerius, uti ex Actis Synodi CP. sub Nectario eodem anno habitæ constat. Vir sanè undequaque doctissimus, qui in indagando S. Scripturarum sensu, repudiatis allegoriis, simplicem duntaxat atque obviam verborum intelligentiam sectatus est: nævos tamen atque errores quosdam circa fidem fovebat; qui libris ejus hinc inde immixti, Nestorii (quem discipulum habuit) causæ ac Hæresi nimium postea favere deprehensi sunt. De stilo ejus ejusmodi censuram agit Photius *, Ὃς δὲ οὐ πάνυ φράσεως καθαρᾶς τι ἢ ἐυτρεπὴς, πῖς δὲ ἐνθυμήμασι ἢ τῇ τῶν ὑποκειμένων δι. ἁπλόῃ eximius. 378. Socrat. l. 5. c. 8. * Cod. 223.

Ex Diodori Opusculis præ aliis insigne fuit τὸ πρὸς τὰς Συνουσιαστὰς, *sive adversùs Apollinaristas*: ex quo excerpta selegit Proclus CP. quæ & ipse in epistolâ ad Armenos, & Cyrillus tribus libris, jam deperditis, datâ operâ refutârunt. Præter ea, quæ Proclus dicto loco habet, Fragmenta, alia à se versa suppeditabit Marius Mercator edit. Garner. par. 2. p. 317, 318. quædam Leontius l. 3. contra Eutych. plurima Facundus Hermianensis, alia tacito Diodori nomine Acta Synodi V. Collat. 5. Sæpe etiam alii Scriptores Veteres opus istud sub Theodori Mops. nomine malè citant.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Scripsit etiam Interpretationes in totum vetus Testamentum, De discrimine Contemplationis & Allegoriæ; Chronicon, in quo errata Eusebii Chronologica notata sunt. *In Evangelia* IV. *In Acta Apostolorum. In Epistolam S. Joannis. Quòd unus Deus sit in Trinitate. Contra Melchisedecitas. Contra Judæos. De Resurrectione Mortuorum. De Animâ. Contra diversas de Animâ sectas. Ad Gratianum Capita. Varia de Sp. S. argumenta,* incautis ac Hæreticis redolentibus dogmatibus referta. Tractatum illius argumenti breviter depingit Photius cod. 102. *Contra Astronomos, Astrologos, & Fatum* libros VIII. quorum ampliſſima excerpta nobis conſervavit Photius, Cod. 223. *De Sphærâ & septem Zonis, & contrario astrorum Progressu. De Hipparchi Sphærâ. De Providentiâ. Contra Platonem. De Deo & diis. De Naturâ, & Materiâ, & Justo. De Deo & falsâ Græcorum materiâ. Quòd invisibiles Naturæ ex Elementis non sint factæ. Quæstiones & Responsiones ad Euphronium. Contra Aristotelem. De corpore cœlesti. De calore Solis. Contra eos qui cœlum animal esse dicunt. Quomodo semper opifex permaneat, non vero opificia. Quomodo velle & nolle sit in Deo æterno contra Porphyrium. De Animalibus & Sacrificiis.* Ex hiſce plurimi qui libros *contra Fatum* ſequuntur, eorum totidem partes ſumptis à materiâ, de quâ in iis agebatur, titulis fuiſſe non malè forſan cenſeri poſſunt. Hactenùs verò Suidas * & Photius †. Libros II. adversùs Hæreticos ab eodem ſcriptos memorat Baſilius ‖. His etiam accenſeri poſſunt, quæ Syriace adhuc extare ait Hebedieſu *, nempe *Liber Politicorum, Liber deſtructionis Astrologorum. Adversùs Eunomianos. Adversùs Contentiosum. Adversùs Judæos. Adversùs Manichæos. Adversùs Apollinarium. Expoſitio in partem Matthæi.* Subdit Hebedieſu Diodorum compoſuiſſe *libros* numero *ſexaginta*, quos Ariani combuſſerunt.

* In voc. Διοδ.
† Cod. 102, 223.
‖ Epiſt. 167.
* Catal. lib. Chald. c. 26. p. 20.

378. HELLADIUS, anno 378. Baſilio Magno in ſede Cæſarienſi ſucceſſit; anno 381. Concilio Conſtantinopolitano interfuit; ac poſt dimiſſam Synodum Catholicæ communionis judex, unà cum Gregorio Nyſſæ, & Otreio Melitinæ Epiſcopis, Ponticæ provinciæ ab Imperatore Theodoſio datus eſt. Conjugatum fuiſſe ex Sozomeno * patet, qui Gerontium Nicomediæ Epiſcopum eum ordinâſſe ſcribit, hanc illi gratiam referentem, ob ſplendidam in palatio militiam filio ipſius ſuffragio Gerontii comparatam. Quo anno in vivis eſſe deſiit, incertum eſt. Scripſit vitam S. Baſilii, antecеſſoris ſui, quæ citatur à Damaſceno de Imag. Orat. 1. prope finem. An verò ea, cujus fragmentum ibi habet Damaſcenus, *Baſilii Vita* Helladium autorem habuerit, utcunque id velit Damaſcenus, juſta eſt dubitandi ratio. NE.

* L. 8. c. 6.

378. HIERONYMUS, natione Dalmata, Stridonem oppidum in Pannoniæ & Dalmatiæ confinio olim ſitum natalem habuit. Patre Euſebio, homine Chriſtiano, natus eſt anno 329. ſi modò rectè ponant calculos, qui illum nonageſimo primo ætatis anno obiiſſe ſcribunt. Melioribus diſciplinis ab ipſo puero eruditus, optimos in quovis genere præceptores nactus eſt, in Grammaticis Donatum magni nominis Romæ (quò puer adhuc miſſus eſt Hieronymus) Grammaticum, in Rhetoricis Victorinum eloquentiæ ibidem profeſſorem, uti poſtea in Hebraicis Barhanina, alioſque Judæos ægrè & non levi pretio conductos; in ſacris verò literis Gregorium Theologum, Apollinarium Laodicenum, Paulinum Antiochenum, & Semicanus jam factus Didymum Alexandrinum; Deus bone, quales & quantos viros! Adultâ jam ætate baptizatus, Româ relictâ, in exteras regiones peregrinari cœpit. Gallias omnes undique perluſtravit, comite Bonoſo condiſcipulo, omneſque Bibliothecas diligenter perquiſivit; Treveris aliquamdiu ſubſtitit, ubi ingentem Hilarii de Synodis librum ab illo rogatus ſuaptè manu deſcripſit. Hinc Aquileiam petiit, ubi cum Rufino Presbytero Aquileienſi amicitiam contraxit; inde per Dalmatiam, Thraciam, variaſque Aſiæ provincias Evagrio viro prædivite Antiocheno, & Heliodoro condiſcipulo comitibus Antiochiam perrexit; ubi in morbum graviſſimum incidit, ſed Evagrii hoſpitio

uſus

uſus convaluit. Exinde Monaſticum vitæ inſtitutum amplexus, ac multis ſeceſſibus locis tentatis & mox deſertis, tandem anno ætatis triceſimo in ſolitudine horridâ Syros & Agarenos inter per quadriennium conſedit, ubi rebus neceſſariis Evagrii ſumptu ſuppeditatis, pietatis ac literarum ſtudiis impenſo animi ardore incubuit, linguas Orientales addidicit, & ad ſcribendum ſe accinxit. Anno 378. à Paulino Antiocheno ad Presbyterii gradum evectus eſt, à quo tempore præſertim inclaruit. Paulo ante Concilium Oecumenicum Conſtantinopolim proficiſcitur; ubi Gregorium Theologum ſtudiosè audivit, & præceptore uſus eſt. Anno 382. Paulinus & Epiphanius literis imperialibus Romam acciti Hieronymum ex Oriente viæ comitem ſecum abduxerunt. Romæ commoratus, apud Paulam pietate ac nominis ſplendore illuſtrem matronam per triennium divertit, maximam apud omnes famam ac nominis exiſtimationem aſſecutus; ita ut à Damaſo Papa eligeretur, qui ſibi ab Epiſtolis conſcribendis eſſet, & à totâ plebe pariter ac clero dignus acclamaretur, qui ſummi ſacerdotii munere fungeretur. Poſt mortem Damaſi anno 385. variis Origeniſtarum (qui eum in partes ſuas pertrahere fruſtra anniſi erant) calumniis exagitatus, Româ diſcedere neceſſe habuit. Comite igitur Pauliniano fratre navim conſcendit, & Cyprum delatus ab Epiphanio ſuſcipitur. Inde Antiochiam pergit, & à Paulino deductus mediâ hyeme Hieroſolymam intravit, ubi multa ſe vidiſſe miracula, quæq; priùs nonniſi famâ cognoverat, propriis oculis uſurpâſſe profitetur. Anno ſequenti in Ægyptum contendit, Monaſteria Nitrienſia luſtravit; & Alexandriæ aliquamdiu hærens, Didymum audivit: verùm nimio, quod inter Monachos locum habere deprehendit, Origeniſmi ſtudio offenſus Palæſtinam rediit, ac in vitæ Monaſticæ & ſenectutis agendæ, ſedem rura Bethlehemitica ſibi elegit, ubi ſtudia diligenter urgebat, ſcripta innumera conſecit, plurimos nobilium pueros curæ ſuæ commiſſos pietate & bonis literis inſtituit, illuſtre pietatis omnibus numeris conſummatæ exemplum piis locorum ſanctorum incolis præbuit, & clariſſimis tam dignitate quàm doctrinâ viris ad eum undequaque confluentibus, & oraculi quaſi vice conſulentibus, reſponſa dedit. Hic loci ingentes cum Rufino amico olim admodum familiari, & Johanne Epiſcopo Hieroſolymitano, Origeniſmi cauſam tutantibus, lites per plures annos exercuit; & Pelagii ejuſque aſſeclarum Hæreſim ſcriptis ſuis contudit. Anno 410. plurimos ab urbe Româ à Gothis expugnata profugos, Hieroſolymam & loca ſancta tendentes Monaſterio ſuo benignè excepit, ſummâque, quâ potuit, ope ſublevavit. Tandem anno 420. famæ ac dierum ſatur, & ſenectute gravis, in ſeceſſu Bethlehemitico rebus humanis exemptus eſt, ætatis ſuæ 91. Ut quæ de tanto viro dicenda ſint, in pauca contraham; ſufficit elogium, quod ipſi olim dicavit Proſper *, ætate ſuppar.

SÆC. IV. ab An CCC.

* Lib. de ingrat. non longè ab init.

Tunc etiam Bethlei præclari nominis hoſpes,
Hebræo ſimul & Graio, Latioque venuſtus
Eloquio, morum exemplar, mundique magiſter,
Hieronymus libris valdè excellentibus hoſtem
Diſſecuit, noſcique dedit, quo turbine veram
Vellent exortæ lucem obſcurare tenebræ.

Ego Philoſophus, Rhetor, Grammaticus, Dialecticus, Hebræus, Græcus, Latinus, Trilinguis; ut de ſe adversùs Rufinum loquitur †. His adde quòd conſummatiſſimus erat Theologus, & judice Eraſmo ‖, omnium Chriſtianorum ſine controverſiâ longe tum doctiſſimus, tum facundiſſimus, & Theologorum princeps. Cæterùm quod ſanctiſſimi viri pace dictum ſit, præfervidi erat & impotentis animi, qui affectibus ſuis nimis indulgebat; ſemel laceſſitus, adverſarios aſperrimè tractavit, & ab invectivâ ac ſatyricâ ſcribendi venâ vix ac ne vix temperavit. Teſtes ſunt nobis ſatis luculenti inimicitiæ, quas cum Rufino olim ſibi neceſſario, Joanne Hieroſolymitano, Joviniano, Vigilantio, aliiſque habuit. In hos arreptâ levi quavis occaſione, & remotâ omni

† Adverſ. Rufin. Apolog. 2. p. 233.

‖ Epiſt. lib. 5. Ep. 19.

SÆC. IV. ab An. CCC.

pene gravitate, tota convitiorum plaustra evomit, nullâ personæ, dignitatis, eruditionis ratione habitâ. Et quid mirum? cum in ipsum D. Paulum Apostolum duram nimis & planè insolentem censuram exercere solet. Quoties ipsum ad criticas Grammaticorum regulas anxiè expendit, *Solœcismos*, & *vitiosam elocutionem*, & quod *Sermone utatur trivialí* * objicit, (ut Apologiam pro semetipso hâc de re scribere necesse habuit; *Nos*, inquit, *quotiescunque Solœcismos, aut tale quid annotamus, non Apostolum pulsamus, ut malevoli criminantur*, &c.) † quod *profundos sensus alterna lingua exprimere non valeret, nec curabat magnopere de verbis, cum sensum haberet in tuto*: adeoque ‖ *non juxta humilitatem, ut plerique æstimant, sed vere dixisse Paulum, se sermone imperitum esse.* Denique * *Stultum cum stultis Galatis facium, simplicioribus solummodò usum argumentis, & quæ stulti possent intelligere, & pene de trivio: adeò ut ni præmisisset, secundùm hominem dico, sapientibus displicere potuisset.* Mitto plura in hominem αὐτοσχέδιον, & Apostolorum longè eruditissimum, durius dicta, ne viri doctissimi & de Ecclesiâ optimè meriti manes nimis sollicitare videar. In hoc etiam reprehendendus, quòd dum virginitatem immodicis prorsus laudibus efferat, de nuptiis minus honestè, ac verecundè sentire videatur. Certè digamos tanquam scortis solummodò meliores facit, cum immundis Arcæ Noæ animalibus & serpentibus confert, mulieremque secundas nuptias repetentem, cani ad vomitum, suique lotæ ad volutabrum revertenti, comparare non erubescit. *Sed quisque suos patimur manes.* De ejus eloquentiâ unus Erasmus * sententiam dicat. *In illo*, inquit, *quæ phrasis! quod dicendi artificium! quo non Christianos modò omnes longo post se intervallo reliquit, verùm etiam cum ipso Cicerone certare videtur? Ego certè, nisi me sanctissimi viri fallit amor, cùm Hieronymianam orationem cum Ciceronianâ confero, videor mihi nescio quid in ipso eloquentiæ principe desiderare. Tanta in hoc nostro varietas, tantum sententiarum pondus, tanta Enthymematum volubilitas. Quod artificium in eloquentium literis indicare, ut difficillimum est, ita longè utilissimum.*

* Com. in Ephes. c. 3. Tom. 9. p. 215, 218. In Galat. cap. 3. p. 170.
† In Gal. cap. 6. p. 198.
‖ In Tit. cap. 1. p. 243.
* In Galat. cap. 3. p. 176.

Vid. Epist. ad Geront. lib. adverſ. Jovin. & alibi passim.

* Loc. cit.

OPERA GENUINA.

AD *Heliodorum Exhortatio de laude vitæ solitariæ*, circa an. 359. scripta.
De vitâ Clericorum ad Nepotianum, anno 393. scripta.
Epitaphium Nepotiani ad Heliodorum avunculum, anno 396. scriptum.
Institutio Monachi ad Rusticum Gallum.
Ad Florentium Monachum Epistolæ familiares II.
Institutio filiæ infantulæ ad Lætam.
De custodiâ virginitatis ad Demetriadem.
De servandâ viduitate ad Salvinam.
De eâdem re ad Furiam Epistola, anno 394. scripta.
De Monogamiâ ad Gerontiam.
Institutio infantulæ ad Gaudentium.
Institutio Monachi ad Paulinum.
De laudibus Asellæ ad Marcellam.
Marcellæ viduæ Epitaphium ad Principiam.
Invitatio ad secessum Bethlehemiticum ad Marcellam.
De xeniolis missis ad Eustochium.
De eâdem re ad Marcellam.
Laus integræ senectutis ad Paulum Concordiensem.
De custodiâ virginitatis ad Eustochium.
De conversione Blesillæ ad Marcellam.
De exitu Leæ ad Marcellam.
Epitaphium Blesillæ filiæ ad Paulam.
Consolatio super obitum uxoris ad Pammachium, anno 398. scripta.
Epitaphium Paulæ ad Eustochium filiam.
Exhortatio ad perfectam vitam ad Lucinum Beticum.

Epitaphium

SÆC. IV. ab An. CCC.

Epitaphium Lucini Bætici ad Theodoram uxorem.
Epitaphium Fabiolæ ad Oceanum.
Ad Theophilum familiaris.
Conſolatio excitatis ad Abigaum Presbyterum.
De eâdem re ad Caſtrutium.
Conſolatio in rebus adverſis ad Julianum.
De relinquendo ſæculo ad Exuperantium.
Reconciliatoria ad Caſtorinam materteram.
Ad Julianum Diaconum familiaris.
Ad Theodoſium & Anachoretas Syriæ familiaris.
Ad virgines Hermonenſes familiaris.
Ad Rufinum gratulatoria, & de laude Bonoſi.
Ad Nitiam amicum familiaris.
Ad Chromatium laus Bonoſi.
Ad Chryſogonum familiaris.
De humilitate ad Antonium.
De non divellendo matrimonio abſque mutuo conſenſu ad Ruſticum.
De vitando ſuſpecto contubernio.
Contra Sabinianum virginis ſollicitatorem.
De miraculo Mulieris ſæpiùs ictæ ad Innocentium. Notandum D. Hieronymi *Epiſtolas* ſæpiùs ſeorſim editas fuiſſe, prodierunt 2 Vol. *Romæ* 1468. fol. & à Jo. Andrea Epiſc. Alereenſi recognitæ ibid. 1470. fol. ut ſequiores Editiones mittam.
Vita Pauli eremitæ.
Vita Hilarionis Monachi.
Vita Malchi captivi Monachi.
Catalogus Scriptorum illuſtrium ad Dextrum anno 392. ſcriptus. Prodiit ſeorſim unà cum aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, ac notis Suffridi Petri inſtructus, *Colon.* 1580. 8°. cum notis Roſweydi, *Lugduni* 1617. denique cum notis Miræi, *Antverp.* 1639. In quibuſdam Catalogi hujuſce editionibus habentur capita de Andreâ, Jacobo majore, Philippo, Bartholomæo, Thomâ, Simone Cananæo, Matthiâ, Timotheo, Tito, & Creſcente, quæ Hieronymi non ſunt, ſed à ſtudioſo quodam aliunde adjecta ſunt.
De perpetuâ virginitate Mariæ adversùs Helvidium, circa an. 383. ſcriptus.
De virginitate adversùs Jovinianum libri II. anno 392. ſcripti.
Adversùs eundem ad Pammachium Apologia.
Adversùs defenſorem Joviniani ad Domnionem.
Exhortatio ad ſtudium S. Scripturæ ad Pammachium.
Velitatio in errores Vigilantii ad Riparium Presbyterum.
Adversùs Vigilantium de vigiliis ad ſepulchra Martyrum.
Adversùs errores Montani ad Marcellam.
Ad Riparium de Hæreſibus expugnandis.
Ad Damaſum adversùs Arianorum hypoſtaſes Epiſtolæ II.
Adversùs Luciferianos Dialogus, circa an. 383. ſcriptus.
Ad Avitum quid cavendum in libris περὶ ἀρχῶν Origenis.
Adversùs Joannem Hieroſolymitanum ad Pammachium.
Adversùs eundem ad Theophilum.
Adversùs Origeniſtas ad Pammachium & Oceanum.
Expoſtulatio cum Rufino de ſigmatis laudibus.
Adversùs Rufinum Apologia ad Pammachium & Marcellinum, anno 400. *ſcripta.*
Adversùs eundem liber ſecundus, anno 402. ſcriptus.
Reſponſio ad duas Invectivas Ruffini.
Adversùs Pelagium ad Cteſiphontem Epiſtola, anno circiter 413 ſcripta.
Adversùs Pelagianos Dialogi III. anno circiter 415. ſcripti.
Ad Marcellam familiaris.
Adversùs Vigilantium liber, anno 406. ſcriptus.
Ad Theophilum Alexandrinum Epiſtolæ III.
Quatenus legendus Origenes ad Tranquillinum.
Adversùs Arianos de fide ſuâ ad Marcum.

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

De oppreſſione Origeniſtarum per Theophilum ad Pammachium & Marcellam.
De Pelagianis oppreſſis ad Auguſtinum & Alipium, anno 419. ſcripta.
Ad Auguſtinum Epiſtolæ VII.
Quinam ſcripſerunt de origine animæ ad Marcellinum, anno 411. ſcripta.
De Matrimonio poſt baptiſmum imputato ad Oceanum.
Quatenus adhibendæ literæ Gentilium ad Magnum oratorem.
De gradibus Presbyteri & Diaconi ad Evagrium.
Ad Aſellam adversùs calumnias Æmulorum, anno 385. ſcripta.
Adversùs Onaſum obtrectatorem librorum ſuorum.
De optimo genere interpretandi ad Pammachium, anno 394. ſcripta.
Ad Marcellam adversùs calumniatores emendatæ S. Scripturæ.
De ſtudio divinæ Scripturæ ad Paulinum.
Præfatio in Pentateuchum ad Deſiderium.
Præfationes in Joſue, libros Regum, Paralipomena, in idem opus, in Eſdram, & Neemiam, in Tobiam, in Judith, in Heſter, in Job, in eundem è LXX. verſum, in Proverbia, in Eccleſiaſten, in Eſaiam ex Hebræo verſum, in Hieremiam, in Ezechielem, in Danielem, in XII *Prophetas, in Jeciem, in quatuor Evangelia caſtigata.*
De tribus quæſtionibus ad Damaſum.
De Melchiſedeco ad Evagrium.
De XLII Manſionibus ad Fabiolam.
De veſtibus Sacerdotalibus ad eandem.
De Terrâ promiſſionis ad Dardanum.
De Ephod bad ad Marcellam.
De judicio pueri Solomonis ad Ruffinum.
De Solomone & Achaz præmaturè patribus ad Vitalem.
De Tharſis in V. Teſtamento ad Marcellam.
De ordine ac titulis Pſalmorum ad Sophronium.
Emendatio Pſalterii in certis locis ad Suniam & Fretelam.
De decem myſticis nominibus Dei ad Marcellam.
Quid ſint Alleluia, Amen, & Maranatha, ad eandem.
Quid ſit Sela, hoc eſt Diapaſma, ad eandem.
Explanatio Pſalmi LXXXIX. *ad Cyprianum.*
Explanatio Pſalmi XLIV. *ad Principiam.*
Expoſitio Pſalmi CXXVI. *ad Marcellam.*
Expoſitio primæ viſionis Eſaiæ ad Damaſum, circa an. 380. ſcripta.
De Seraphim & calculo ardenti ad eundem.
Quid ſonet Hebræis Oſanna, ad eundem.
De prodigo Filio ad eundem. Tres iſti Tractatus circa an. 383. ſcripti videntur.
De tribus quæſtionibus ad Amandum.
De quatuor quæſtionibus ad Marcellam.
De blaſphemiâ in Spiritum Sanctum ad eandem.
Ad XII quæſtiones Hedibiæ.
Ad XI quæſtiones Algaſiæ.
In Canticum Canticorum Homiliæ II. ex Origene verſæ, anno, uti conjicit Baronius, 382.
In illud Pauli, Omnes quidem dormiemus, &c. ad *Minerium & Alexandrum tractatus* anno 406. ſcriptus.
De duabus quæſtiunculis ad Paulinum.
Ad Deſiderium familiaris.
Interpretatio Alphabeti Hebraici ad Paulam Urbicam.
Quæſtiones ſive Traditiones Hebraicæ in Geneſin, quas à ſtudioſo quodam abbreviatas eſſe ſuſpicatur Eraſmus.
Commentariorum in Eſaiam libri XVIII. *ad Euſtochium*, circa an. 410. ſcripti.
Commentariorum in Hieremiam libri VI. *ad Euſebium*, circa an. 414. ſcripti.
Commentariorum in Ezechielem libri XIV. *ad Euſtochium*, paulo poſt an. 410. ſcripti.

Com-

SÆC. IV. ab An. CCC.

Commentarii in Danielem ad Pammachium & Marcellam.
In Oſee Commentariorum libri III. *ad Pammachium.*
In Joel, Amos, & Abdiam Commentarii ad eundem.
In Jonam Commentarius ad Chromatium.
In Micheam Commentariorum libri II. *ad Paulam & Euſtochium.*
In Nahum Commentarius ad eaſdem.
In Sophoniam & Aggeum Commentarii ad eaſdem.
In Habaccuc Commentariorum libri II. *ad Chromatium.*
In Zachariam Commentariorum libri III.
In Malachiam Commentarius. Commentarii in XII. *Prophetas* circa an. 406. ſcripti ſunt.
In Eccleſiaſten Commentarius ad Paulam & Euſtochium.
In Evangelium Matthæi Commentariorum ad Euſebium libri IV.
In Epiſtolam ad Galatas Comment. libri III. *ad Paulam & Euſtochium.*
In Epiſtolam ad Epheſios Comm. libri III. ad eaſdem.
In Epiſtolam ad Titum Commentarius ad eaſdem.
In Epiſtolam ad Philemonem Commentarius.
De Spiritu Sancto Liber Didymi, interprete Hieronymo, cum præfatione ad Paulinianum fratrem.

Pſalterium ex Hebraico ab ipſo Hieronymo Latinitate donatum. Plurimum laborem Hieronymus S. Scripturæ partim de novo vertendæ, partim emendandæ impendit. Juvenis adhuc totum vetus Teſtamentum Latinum cum Græcis Hexaplorum Codicibus collatum emendavit, additis ubicunque aliquid mutaret, notis & aſteriſcis. Quoſdam etiam libros & in his Pſalmos è Græco accuratè convertit. Verùm iſta verſio dudum periit; quin & Pſalterium poſtea Latinum à Damaſo rogatus ex Lucianeâ τῶν ο' editione bis correxit; quod ab ec correctum à Romanâ Eccleſiâ ſtatim uſurpari cœpit, & in Bibliis vulgatis hodienum extat, uti & Teſtamentum Novum pari modo ab eo ex Græcis fontibus repurgatum. Quinetiam Græcam τῶν LXX. verſionem ex melioris notæ exemplaribus correctam atq; emendatam in ſtudioſorum uſum edidit. Ætate provectior in receſſu Bethlehemitico omnes Veteris Teſtamenti libros à Judæis pro Canonicis habitos ex Hebraicâ veritate in Latinum ſermonem convertit, quibus etiam addidit libros Judith & Tobiæ ex Chaldæa linguâ verſos. Ex hâc verſione hodie extant Liber Pſalmorum (qui inter opera ejus legitur) & Prophetæ. Prophetarum enim verſio Hieronymiana in vulgatis Bibliis levem admodum mutationem paſſa habetur, integra verò ac pura extat inter Commentarios ejus in Prophetas. Quod ad cæteros V. Teſtamenti libros ab eo verſos attinet, quicquid ex iis extat in vulgatis Bibliis conſervatur, cum antiquâ verſione Latinâ ex Græco factâ permixtum ac confuſum, adeò ut quænam ſint Hieronymi, quænam antiquæ verſionis vix ac ne vix dignoſci queat. Denique mihi notare liceat Hieronymum, ut reliquorum Novi Teſtamenti librorum, ita & Epiſtolarum Canonicarum novam verſionem adornaſſe. His Prologum præfecit ad Euſtochium Virginem, qui etſi in omnibus pene Codd. MSS. reperiatur, in impreſſis tamen raro habetur; etiam in editionibus Eraſmianis deſideratus. Præmiſit eum expoſitioni ſuæ in Epiſtolas Canonicas Nicholaus de Lyra Tom. ult. fol 209. In hoc Prologo duo præcipuè nos docet Hieronymus. Primò, in Codicibus Latinis ſuo tempore B. Petri Epiſtolas inter ſeptem Canonicas primum locum tenuiſſe: *ut, quia Petrus primus erat in ordine Apoſtolorum, primæ ſint etiam ejus Epiſtolæ in ordine cæterarum.* Ipſe verò, Græcos Codices ſecutus, eas proprio ordini reſtituit. Secundò, decantatiſſimum illum S. Joannis in primâ Epiſtolâ de Trinitate locum ab infidelibus tranſlatoribus (Arianos præcipuè intelligit) deletum eſſe, Patris, Verbi, & Spiritûs S. teſtimonio penitùs omiſſo. Unde nil mirum videri debeat, ſi in tot Codicibus MSS. hodie deſideretur.

Loca Hebraica ex Euſebio tranſlata, laxiori tamen verſione, plurimis de ſuo additis ac mutatis.

Nomina

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Nomina Hebraica Veteris ac Novi Teſtamenti ſecundùm ordinem literarum ex Philone & Origene verſa quibuſdam immutatis, quibuſdam additis.

Homiliæ in Hieremiam XIV. *& in Ezechielem* totidem; quæ ex Origene verſæ inter Opera hujuſce habentur unà cum Hieronymi Præfatione.

In Lucam Homiliæ XXXIX. ex eodem verſæ, inter Origenis Opera.

Canones Evangeliorum ex Euſebio verſi, præfatione additâ.

Chronici Euſebiani Verſio Latina, hoc Chronicon inſuper ab anno cccxxvii. uſque ad an. ccclxxx. continuavit. Vid. ſupra in Euſebio.

DUBIA.

Epiſtola ad Auguſtinum, quæ ſic incipit, *Cum in Urbe.*

Alia ad eundem, quæ ſic incipit, *Anno præterito.*

Epiſtola ad Apronium.

Epiſtolæ ad Theophilum III.

Præfationes in Baruch, & Maccabæorum libros.

Traditiones Hebraicæ in Libros Regum & Paralipomenon, quæ ex genuinis Hieronymi Commentariis plurima decerpta habent.

Loca ex Actis Apoſtolorum. Opus eruditum.

Symbola fidei ad Damaſum & Cyrillum, prius Pelagii eſſe contendunt Bellarminus & Launoius.

In Eſaiam Homiliæ IX. ex Origene verſæ, inter cujus Opera habentur. Cæterùm multæ aliæ Origenianorum Opuſculorum verſiones Hieronymo partim Rufini fraude partim Librariorum inſcitiâ male inſcriptæ ſunt.

Præfationes in Pſalterium II. & *in Proverbia* totidem.

SPURIA.

Epiſtola ad Celantiam, quæ Paulini Nolani videtur.

Præfationes in Marcum, Lucam & Joannem & Job.

In Hieremiæ Threnos libri III. quos alii Bedæ, alii Rabano tribuunt.

Commentarii in Job & Proverbia Solomonis, qui Bedæ vulgò tribuuntur, Philippi autem Presbyteri potiùs eſſe videntur, ex Hieronymi tamen lucubrationibus plurima decerpta habent; nam (ut alia mittam) Fauſtus (qui circa an. ccccxxx. ſcripſit) lib. de Creat. teſtimonium ex Hieronymo citat, quod in fine Explanat. cap. 25. Job ad verbum habetur.

Quæſtiones in Habaccuc, quas tanquam Hieronymo penitùs indignas in editione ſuâ omiſit Marianus Victorius.

In Evangelium Marci Commentarius.

De Virginitate ad Demetriadem. Pelagii eſt licèt illi abjudicent, atque anno ccccxiii. ſcriptam cenſeant Benedictini Pariſienſes in nuperâ ſuâ Auguſtini Operum editione.

Ad Gerontii filias de contemnendâ hæreditate Epiſtola, (Pelagiani cujuſdam) quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ IX.

De ſeptem gradibus Eccleſiæ ad Ruſticum Epiſcopum.

De laude Virginitatis ad Mauritii filiam.

De his quæ Deo in S. Scripturis attribuuntur.

De Cereo Paſchali ad Præſidium Diaconum, cujus Autor Hieronymi ſaltem æqualis erat.

De verâ Circumciſione ad Theraſiam Epiſtola, quæque eam ſequuntur *Epiſtolæ ſeu Tractatus* XV.

De Obſervatione Vigiliarum. Nicetii Treverenſis eſſe videtur.

Ad Pammachium & Oceanum Epiſtola exhortatoria, quæque iſtam ſequuntur Epiſtolæ III.

Com-

Commentarii in Epistolas S. Pauli ad Heliodorum, quos Pelagii esse deprehensum est. SÆC. IV. ab Ann. CCC.

Epistola ad Tyrasium de morte filiæ Consolatoria.

Ad Oceanum de ferendis opprobriis.

Ad eundem de vitâ Clericorum.

Ad Damasum Epistola brevis, quæ incipit, *Beatissimo Papæ.*

De Scriptoribus aliquot Ecclesiasticis ad Desyderium.

Ad Paulam & Eustochium de virtute Psalmorum.

Ad Damasum de Oblationibus altaris.

Regula Monacharum capitibus XLI. constans.

De Nativitate B. Mariæ tractatus, unà cum Epistolâ ad Chromatium & Heliodorum Nuncupatoriâ.

Sacræ Sententiæ Theodoti, Hieronymi versionem mentitæ, à Mariano Victorio primùm editæ.

De Vitis Sanctorum Patrum Liber, sub Hieronymi nomine *Antver.* 1615. 1628. & alibi sæpiùs excusus, partim ex Hieronymo, partim ex multis aliis Autoribus consarcinatus.

Indiculus de Hæresibus, *Parisiis* editus anno 1617. à Claudio Menardo.

Martyrologium.

Comes sive Lectionarius, extat apud Pamelium Liturgicorum Tomo II. Præfationem hujusce libri extulit Dacherius Spicileg. Tom. xiii. Hunc *Comitem* multo quam editus sit à Pamelio, ampliorem se habuisse testatus est Cornelius Scultingius. Citatur sub Hieronymi nomine, tituloque Comitis & Lectionarii à Micrologo c. 25. Bernone Augiensi c. 1. Hugone de S. Victore de Off. Eccles. lib. 2. c. 11. Plura de hoc libro habet Cardinalis Bona Rer. Liturg. l. 2. c. 6. §. 2. qui illum Hieronymo sed levi quidem argumento nixus, asserere conatur.

ΆΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Commentarii in Psalmos prolixiores ac eruditissimi, qui in multis Bibliothecis MSS. extant, teste Turriano Apolog. pro Epist. Pontif. l. 2, c. 6.

DE PERDITA.

De tribus quæstionibus Legis Veteris Homiliæ III.

In Psalmos, à X. ad XVI. *Tractatus* VII. ex Origene versi, uti forsan & Homiliæ. Utriusque Operis ipse meminit, lib. De Script. Eccles.

Commentarii in Job, Psalmos, &c.

Commentarius in Abdiam prior, quem circa an. cccl x. scripsit.

Origenis libri περὶ ἀρχῶν ab eo fideliter versi.

Epistola ad Paulam omnium Origenis Operum indiculum complexa, cujus fragmentum exhibet Ruffinus Invect. 2.

Theophili liber Paschalis ab eo versus.

In Evangelia quatuor Commentarius unico volumine comprehensus.

Commentarius in Apocalypsin.

De Hæresibus Liber, de quo Augustinus lib. de Hæres. in fine.

De Resurrectione Carnis. Vid. eundem Epist. 261.

Epistola ad Antium, quâ obscurissimas elucidavit quæstiones.

Epistola ad Chromatium & Heliodorum, *Vitas Patrum*, ac *Passiones Martyrum* complexa; cujus meminit Cassiodorus *. * Lect. divin. c. 32.

S. Æ. C. IV. ab An. CCC.

ALIENA [quæ inter Hieronymi Opera habentur.]

Commentarii in omnes Psalmos, à plurimis, iisque incertis Autoribus conscripti: in quibus tamen plurima verè Hieronymiana inesse dubitari nequit. Enarrationi enim Psalmi XCIII. (ut alia argumenta taceam) totidem verbis inseritur fragmentum Hieronymianæ Expositionis ab Augustino in Epist. ad Fortunat. citatum: quin & in expositione Psalmi L. referuntur verba Hieronymi allegata à Gregorio M. in Explanat. 4^i. Psalmi Pœnitent. Genuinum esse Hieronymi Opus quamplurimis argumentis probare enixè contendit Marianus Victorius; qui argumenta è contra allata diluere satagit: verùm in solvendis iis argumentis res adeò infœliciter ei cessit, ut operam lusisse videatur.

Epistola Paulæ & Eustochii ad Marcellam, eam in secessum Bethlehemiticum invitans, ab Hieronymo, ut videtur, dictata.

Epistola Pammachii & Oceani ad Hieronymum.

Evangelia Lucæ & Joannis ex vetustis exemplaribus emendata ab incerto Autore.

Epistola Valerii ad Ruffinum de non ducendâ uxore.

Regula Monachorum ex Hieronymi scriptis per Lupum Olivetanum consarcinata, & à Martino Papâ post annum Mccccxvii. approbata.

Dialogus Hieronymi & Augustini de origine animarum, ex ipsorum scriptis collectus, ab incerto, insulso tamen, Autore.

Homilia de corpore & Sanguine Christi, & alia super Evangelium Matthæi, incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem nonnulla *Augustini*, *Damasi*, *Theophili*, *Anastasii*, *Epiphanii* & *Ruffini*; de quibus in suis locis plura videas.

Prodierunt Hieronymi Opera, curâ Erasmi *Basil.* 1516. 1526. 1553. (quæ nitida planè est & accurata editio) 1565. *Romæ* 1566. 1572. (quam ab erroribus Erasmi purgatam esse monet Bellarminus *, an idem sequentibus Pontificiorum editionibus contigerit, viderint Eruditi) 1580. *Antverp.* (curâ Marii Victorini) 1578. *Colon.* 1616. *Paris.* 1533. 1546. 1579. 1602. 1623. (cui variæ Observationes & emendationes accesserunt) denique *Francofurti* 1684. in XII. Tomis unà cum omnibus omnium notis, Scholiis, censuris, indicibus, aliisque ad Hieronymi Opera spectantibus Collectaneis quibuscunque, quæ tribus ultimis Tomis comprehenduntur.

* De Script. p. 140.

380. GELASIUS Senior, Cyrilli Hierosolymorum Antistitis nepos, ab avunculo suo in sede Cæsariensi Palæstinæ anno cccLxxx. constitutus. Anno sequenti Concilio secundo Oecumenico interfuit, & scripsit adhuc exeunte hoc Sæculo. Vir, teste Theodorito *, λόγῳ καὶ βίῳ κοσμίῳ, *doctrinâ simul ac sanctitate vitæ conspicuus, accurati etiam limatique sermonis*, inquit Hieronymus †. *Duos Ruffini Historiæ Ecclesiasticæ libros in Græcum sermonem* transtulit; ut nos docet Photius ‖: quod verò ex Gelasii Præfatione subdit, Cyrillum ei ad hæc ipsa scribenda autorem fuisse, quodque aliunde habet, Cyrillum ipsum junctis cum Gelasio operis versionem istam cudisse, impossibile esse exinde constat, quòd post exactum ferè à Cyrilli morte decennium Ruffinus Historiam suam Ecclesiasticam conscripserit. Porrò extat apud Theod. Dial. 3. p. 167. fragmentum *Homiliæ* Gelasii nostri in Epiphania.

* L. 5. c. 8.

† De Script. c. 130.

‖ Cod. 89.

380. TIMOTHEUS, Petri Episcopi Alexandrini frater, cui in sede successit circa an. cccLxxix. Anno cccLxxxi inchoatâ jam Synodo unà cum Episcopis suis Constantinopolim profectus est, ubi Gregorium Nazianzenum in sede CP. non exspectato consensu suo à Patribus confirmatum indignatus, eum totis viribus oppugnavit, Maximi partes tutandas in se suspiciens, effecitque, ut clamorum ac molestiarum pertæsus, sede suâ sese abdicaret Gregorius.

Obiit

Obiit anno cccIxxxv. Scripſit inter alia *Librum De Vitis* Monachorum, cujus mentionem facit Sozomenus *, quemque injuria temporum nobis eripuit. Extant hodie ab eo ſcripta Gr. Lat. *Reſponſa Canonica* ad interrogationes ei propoſitas de Epiſcopis & Clericis, cum Balſamonis commentariis *Par.* 1618. & in Pandect. Canon. Tom. ii. *Oxon.* 1672. Habetur etiam ſub ejuſdem nomine *Narratio de Miraculis S. Menæ* martyris Ægyptii Lat. apud Surium ad X. Novembr. Scripſiſſe quidem Timotheum SS. Patrum, & Monachorum quorundam Vitas teſtis (ut diximus) eſt Sozomenus *: & ejuſdem pleraſque eſſe vitas, quæ in Vitis Patrum hodie circumferuntur, conjicit Cl. Voſſius †. Denique ejuſdem *Epiſtolam ad Diodorum Tarſenſem* citat Facundus l. 4. c. 2.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

* L. 6. c. 29. p. 680.

* Loc. citat.

† De Hiſt. Græc. l. 2 c. 19.

EVAGRIUS, Presbyteri filius, ex Iberorum urbe quæ ad Euxinum Pontum ſita eſt, oriundus, inde Hieronymo *Hyperborita* dictus, à S. Baſilio Eccleſiæ Cæſarienſis Lector ordinatus, poſt ejus mortem à Gregorio Nyſſeno Diaconus factus, claruit ab anno cccIxxx. A Gregorio Nazianzeno S. literarum ſcientiam hauſit, ab eo ad Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Archidiaconatum provectus. Cúmque vultu eſſet eleganti, & exquiſito veſtium cultu uteretur; à magnate quodam ſuſpectus, quaſi uxorem ejus nimis familiarem haberet, vitæ diſcrimen adiit. Cæterum ab Angelo in ſomnio admonitus, tactiſque Evangeliis ſe urbe extemplò egreſſurum eſſe juramento adactus ſibi viſus, relictâ poſt annum cccIxxxv. Conſtantinopoli, Hieroſolymam petiit, à Melaniâ Romanâ domo exceptus; cujus hortatu cùm vitam exinde Monaſticam agere ſtatuiſſet, in Ægyptum profectus eſt; & in Nitrienſi quodam Monaſterio per quindecim annos delituit, utriuſque Macarii in vitâ aſceticâ diſcipulus. Quò loci dum maneret, Epiſcopatûs onus, quod nullo non lapide moto ei imponere ſategit Theophilus Alexandrinus, dolo quodam ſe ſubducens penitùs recuſavit. Origeniſtarum partes ſtrenue propugnavit, quo nomine Hieronymo ſæpè vapulat. Grandævus obiit; quo anno non liquet. Vir erat notante Sozomeno *, imprimis doctus, tum intelligendi facultate tum dicendi copiâ præditus, in diſtinguendis cogitationibus, quæ aut ad virtutem aut ad vitium tenderent ſagaciſſimus: moribus moderatis, & ab omni faſtu & arrogantiâ ita alienus, ut nec jure merito laudatus præconiis intumeſceret, nec immeritò vituperatus contumelias iniquo animo ferret. Miraculorum & portentorum famâ Præceptorum utrivis nequaquam ceſſit, ingenti inſuper vitæ abſtinentiâ admodùm clarus. De ſtylo ejus ita Nicephorus, Θαυμάσαι δὲ πάντα (Opera ejus) ἔχ τοῖμεν ἔχ φεύγει μεσῆ τὸ ἐπαχθὲς ἐπευχθῆται, ἔχ διὸ γέγονεν ὁ ἀνὴρ, ὁ τέτοις ἐντυχὼν εἴσεται. *Scripta ejus admiranda ſunt, & ſententiis & elocutione ad perſuadendum prorſus accommodata: & qui ea legit qualis is vir fuerit cognoſcet.*

380. Sozom. l. 6. c. 30. Pallad. Hiſt. Lauſiac. c. 86.

* Loc. cit.

SCRIPTA.

SCripſit *Orationes ſive Preces* C. *Gnoſtica Problemata* DC. *Epiſtolam ad Melaniam*, *Librum & Sententias* περὶ ἀπαθείας ſeu *de Impaſſibilitate*, *Librum centum Sententiarum in Anachoretarum uſum*, (qui an idem ſit cum opuſculo practico, viderint alii) *Sententiolas paucas valdè obſcuras*, quas in Latinum ſermonem vertit Gennadius *. Σπυρῶν (pro quo ἱερῶν habet Palladius) *ſive Elementarium libros* II. *alterum ad Monachos in Cœnobiis degentes, ad Virgines Deo ſacratas alterum.* Habentur iſta Σπυρεὶ Lat. in Bibliotheca Patr. Tom. xxvii. ubi licèt incertæ ætatis Scriptori aſcribantur, noſtri tamen eſſe ipſo ſole clariùs conſtat. *Monachicum, ſeu* περὶ τῆς Πραχτικῆς, Capitulis C. conſtans: ex hoc libro fragmentum recitat Socrates l. 3. c. 7. aliud verò longè amplius l. 4. c. 23. *Integrum Tractatum* Gr. Lat. cum notis edidit Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. III. p. 70. præmiſſâ etiam Gr. Lat. Epiſtolâ ad Anatolium, quæ *Practico* ac *Gnoſtico* Præfationis vicem obit. Scripſit enim Evagrius *Gnoſticum ſeu de iis qui cognitionis munere donati ſunt*, in L. capita diſtributum; quem à ſe Latine verſum eſſe teſtatur Gennadius: ex eo fragmentum extat apud Socrat. l. 4. c. 23. Denique Ἀντιῤῥητικὸν ex S. Scripturis collectum contra Dæmonas tentatores, & juxta numerum octo vitioſarum cogitationum in octo partes diviſum, Anatolio nuncupatum; quod à ſe Latio donatum eſſe fate-

Vid. Hieron. ad Cteſ. adverſ. Pelag. p. 252. Nicephor. l. 11. c. 42.

* De Script. c. 11.

SÆC. IV ab An. CCC.

tur Gennadius. Extat Lat. titulo *De octo vitiosis cogitationibus*, Bibliothecæ Patr. Tom. xxvii. Primus Græcè ac Latinè extulit Doctiss. Emericus Bigotius, & cum Palladio de Vitâ Chrysostomi edidit *Paris.* 1680. 4°. qui tamen dubitat, an hic, quem nos habemus, liber idem sit cum eo ejusdem argumenti à Socrate * memorato: cùm in eo nihil de S. Scripturis collectum legatur. Non invitus tamen concedit, fieri potuisse; ut tractatus iste ἀνατομαίνων sit operis à Socrate descripti; detractis nempe testimoniis è Scriptura desumptis; & retentis Evagrii verbis, quæ pravas hominum cogitationes graphicè depingebant. Porrò *Liber de rerum Monachalium rationibus, earumque juxta quietem appositione*; qualem scripsisse Evagrium ex Vitis Patrum constat, Gr. Lat. cum notis editus est à Cotelerio Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 103. Idem Cotelerius Evagrii *Fragmentum seu Scholium in nomen Dei Tetragrammatum P I P I.* Gr. Lat. cum notis dedit ibid. p. 116. Cæterùm plurima Evagrii Opera in Latinum sermonem convertit Ruffinus: verùm istæ versiones dudum interierunt.

* L. 4. c. 23.

380. MAXIMUS, genere Ægyptius, Patriâ Alexandrinus, Parentes habuit non infimæ sortis, eosque ut fama est, Martyres; quin & ipse post Athanasii mortem se ob fidem Oasim relegatum esse gloriari solebat. Vitæ instituto se Philosophum Cynicum professus est; nec deerant pallium, baculus & promissa barba, mores protervi & inverecundi, proque istius sectæ genio projecta temeritas ac mordacitas: nec leve sibi nomen apud exteros comparaverat: unde ad illum Basilii Epistolæ hodie supersunt. Claruit præcipuè anno cccLxxx. Relictâ Alexandriâ Constantinopolim pervenit: advenientem Gregorius Nazianzenus non modò Oratione Encomiasticâ, sed & hospitio excepit; mensæ adhibuit; fidei elementis plenius imbuit; sacro lavacro tinxit; tandem in Cleri ordinem cooptavit. Verùm beneficiorum & amicitiæ oblitus Maximus, accitis ex Ægypto tribus Episcopis absente Nazianzeno, se Constantinopolis Episcopum ordinari curavit. At populo, ipsis etiam Arianis, factum indignatis & in ecclesiam irrumpentibus, fugati Episcopi reliquam scenæ partem in Choraulæ cujusdam ædibus peragere coacti sunt. Quin & ipse Maximus furente plebe totaque conviciorum plaustra in perfidum hominem effundente, ex Urbe profugit; ac primò Synodo Aquileiensi, deinde Theodosio Imp. causam suam cognoscendam commendavit. Verùm frustra omnia molitus, à Synodo etiam Constantinopolitanâ damnatus Alexandriam repetiit: ubi concitatâ adversùs Episcopum factione à Præfecto Augustali urbe ejicitur. Quid de eo exinde factum sit, non constat. Scripsit, teste Hieronymo *, insignem *de Fide adversùs Arianos Librum*; quem Mediolani Gratiano Imperatori obtulit. NE.

Nazianz. de Vitâ suâ p. 12. Orat. 23. Greg. Presb. de Vit. Nazianz. p. 20.

* De Script. c. 127.

380. NEMESIUS, ex Philosopho Christiano Episcopus, ut volunt, Emisenus, claruit circa an. cccLxxx. Alii illum sæculo quinto ascribunt. Verùm incerta omnia: de eo enim planè silent Veteres. Extat quidem inter Nazianzeni Carmina *Epistola* quædam Nemesio cuidam juris perito dicata; sed an noster is sit Nemesius, planè incompertum est. Quisquis certè fuerit, Origenis dogma de animarum præexistentiâ propugnat, & Hæreticos Manichæum, Eunomium & Apollinarium nominatim refellit: adeò ut circa hoc tempus scripsisse non mala exinde conjectura duci possit. Extat Gr. Lat. Liber *de Naturâ Hominis* in Auctuario Biblioth. Patr. *Paris.* 1624. Tom. ii. p. 466. seorsim *Antverp.* 1565. denuò recognitus & notis illustratus *Oxon.* 1671. 8°.

380. PHILASTRIUS, vel potius *Philaster*, gente forsan Italus; Presbyter factus, teste Gaudentio *, Pauli Apostoli sedulus imitator, totum ferè orbis Romani ambitum circumiit, ut Gentiles & Hæreticos erroribus liberatos ad veram Christi notitiam perduceret. Strenuus Catholicæ veritatis adversùs Arianos propugnator, eorum hæresim rationibus ac argumentis ubique prostravit. Romam demum profectus Hæreticorum plurimos ad Orthodoxam

* Encom. Philastrii ap. Sur. ad 18. Julii.

am veritatem reductos Christo lucratus est. Brixiensis Episcopus factus Auxentio Mediolanensi Arianorum duci in Catholicos grassanti animose restitit, invictus fidei Nicænæ athleta; eo nomine ab Auxentio variis injuriis exagitatus, ac flagris etiam subditus. Claruit circa an. cccLxxx. Ambrosio ad sedem Mediolanensem provecto perquam familiaris fuit; apud quem Mediolani eum versantem se vidisse testatur Augustinus *. Anno cccLxxxi. Synodo Aquileiensi interfuit. Obiit superstite adhuc Ambrosio, anno, ut volunt, cccLxxxvii. verùm id parùm liquet. SÆC. IV. ab An. CCC. * Lib. de Hæres. in init.

Scripsit *Librum de Hæresibus*; in quo Catholicæ veritatis amorem ubique spirat, judicium vero minùs accuratum sæpius prodit, dum Hæresibus accenseat ea dogmata, quæ eo nomine notari minimè mereantur. Extat in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 701. seorsim verò unà cum Idacio Claro *Basil.* 1528. *Helmstad.* (curâ Fuchsteniі) 1611. 8°. cui etiam Supplementum incerti Autoris accessit.

NECTARIUS, Tarso Ciliciæ oriundus, Vir Senatorii ordinis dignitate in Urbe Constantinopoli perfunctus. Vacante jam sede CP. anno cccLxxxi. cùm in Patriam reditum adornaret, & Diodorum Tarsensem Episcopum conveniret, ecquid ille Tarsi factum vellet, scisciturus: Diodorus canitiem viri, vultumque sacerdotio dignum, & morum gravitatem reveritus eum sedi præficiendum censuit: ac proinde effecit, ut inter eligendorum nomina Imperatori offerenda, ejus quoque nomen, omnium quidem postremum in chartâ scriberetur. Perlecto indiculo, in Nectario substitit Imperator, eumque elegit: nec ab hâc sententiâ divelli poterat. Imperatoris judicio universi protinus cesserunt, ac suffragiis suis comprobarunt. Mox igitur baptizatus Nectarius communi omnium Episcoporum calculo Constantinopolis Episcopus renunciatur. Anno cccLxxxiii. Theodosio Imp. ab omnium Sectarum principibus Dogmatum suorum rationem exposcente, summâ prudentiâ effecit; ut approbata Homousianistarum fide, Hæretici & causâ suâ & collectas agendi libertate exciderent. Obiit anno cccxcviii. Extat Latinè sub ejus nomine *Homilia de S. Theodoro*, inter Chrysostomi Homilias quasdam excusa, *Paris.* 1554. 8°. Verùm an genuina sit, meritò dubitari posset. Habetur etiam *Sententia* ejus *Synodalis de Episcopatu Bostrensi* Gr. Lat. Jur. Gr. Rom. l. 4. 381. Sozom. l. 7. c. 8. 12.

FLAVIANUS, Nobili genere natus, Patriâ (ni fallor) Antiochenus, Monasticum vivendi institutum secutus est: Monachus adhuc contra Arianos strenuè militavit, Leontio Antiochiæ Episcopo intrepidè obstitit; & Diodori ope atque Consilio adjutus, exulante Meletio gregis Antiocheni curam egit: primusque Psallentium chorum duas in partes divisit, & Davidicos Hymnos alternatim canere docuit. Hunc quidem canendi morem Socrates * nullâ, quod sciam, autoritate fultus ab ipsô Ignatio tertio Antiochiæ Episcopo deducit, qui aliquando in somno viderat Angelos hymnis alternatim decantatis SS. Trinitatem celebrantes. Postea Presbyterii dignitatem adeptus est; & mortuo tandem Meletio anno cccLxxxi. Antiochiæ Episcopus constituitur, communi Concilii Constantinopolitani suffragio electus, Diodoro Tarsi, & Acacio Beroeæ Episcopis manus imponentibus, universâ Ecclesiâ communi consensu & quasi uno ore eum honorante; ut ipsi Patres datis ad Damasum literis hâc de re loquuntur. Nihilominus dissimulandum non est, id vitio ipsi datum esse, eò quòd juramento olim sese obstrinxisset, se superstite adhuc Paulino, novi Episcopi Meletio subrogandi electioni non consensurum. Hoc facto Schisma Antiochenum acrius recruduit, non plebe modò, sed & totius ferè orbis Episcopis in diversas partes abeuntibus. Occidentales enim & Ægyptii cum Arabicis & Cypriis Paulino adhærebant: Syri verò Palæstini, Phœnicii, Armeni, Cappadoces, Pontici, & longè maxima Orientalium pars Flaviani causam fovebant. Post mortem demum Paulini, ejusque successoris Evagrii, pro egregiâ, quâ pollebat, prudentiâ Ecclesiæ 381. Theod. l. 2. c. 24. l. 4. c. 25. * L. 6. c. 8. Ap. Theod. l. 5. c. 9.

An-

SÆC. IV. ab An. CCC. Antiochenæ extincto schismate pristinam concordiam restituit: atque ita populus à longo tempore divisus in unum coaluit. Quin & mediante Theophilo Alexandrino Damasus cæterique, qui à Flaviani communione abhorrebant, pacificas ad illum dederunt literas. Anno cccLxxxvii. vel sequenti, exorta est furibunda illa Antiochensium seditio, quâ Imperatoris & Augustæ statuas dejecerunt, omnique contumeliarum genere lacessiverunt. Missus idcirco publico civitatis nomine Constantinopolim Flavianus, demisso vultu, animoque, supplici prece, morum gravitate, suavique eloquentiâ efferveſcentem Imperatoris animum lenivit. Quo facto lætus domum rediit, magnâ populi acclamatione & effuso totius civitatis gaudio exceptus. Obiit circa an. cccciii. Scripsit *Epistolas aliquot*, ex quibus *unam ad Osroenos Episcopos, alteram ad Armenum quendam Episcopum* memorat Photius * ; item *Homilias quasdam.* Ex Homiliis enim *de Joanne Baptistâ*, & in illud, *Spiritus Domini super me*, fragmenta exhibet Theodoritus Dial. 1. p. 43. qui & ex ejusdem *Homiliâ in Theophaniâ*, & *tractatu in Evangelium Lucæ* lacinias adducit Dial. 2. p. 105.

* Cod. 52.

381. Sulpit. Sacr. Hist. l. 2. PRISCILLIANUS, ortu Hispanus, familiâ nobilis, prædives opibus, à Marco quodam Ægyptio Gnosticorum & Manichæorum sectatore seductus, novam Hæresim ex utrorumque dogmatibus, additis proprii fundi nonnullis conflare cœpit circa an. cccLxxxi. A Gnosticis enim promiscuas libidines & connubiorum solutionem, à Manichæis binorum rerum omnium principiorum fidem, & Astrologiæ, fatalisque necessitatis ineptias, accepta sectæ suæ invexit: cujus arcana & flagitiosam nequitiam quo meliùs celaret, mendacium atque ipsum perjurium licitum esse docuit: De Trinitate eadem, quæ Sabellius fovit; pluraque alia Hæresium portenta dogmatibus suis immiscuit, Magicis adhuc artibus addictissimus. Ipse interim humilitatis speciem ore & habitu prætendens, nudipedalem incessum docens, & jejunia Dominicâ etiam die celebranda prædicans, multos nobilium pluresque populares fictâ morum gravitate, & blandiendi arte in societatem allicuit; mulieres autem catervatim confluentes, & rerum novarum cupiditate ac libidinum licentiâ sibi astrictas habuit. Discipulos hosce in montium latebras & diverticula abducere solitus, nefarias collectas egit; quas ut aliorum oculis & notitiæ substraheret, sectariis suis communionem cum Ecclesiâ Catholicâ sacris elementis in manus acceptis & secum asportatis simulandam indulsit. Ex Episcopis Hispanis Instantium & Salvianum in partes suas pertraxit, qui à Synodo Cæsaraugustanâ exeunte anno cccLxxxi. damnati, ut causam suam confirmarent, Priscillianum hactenus laicum Abilæ Episcopum constituunt. Verùm impetrato ab Idacio & Ithacio Episcopis edicto Gratiani Imp. ut Hæretici urbibus pellerentur, Instantius, Salvianus & Priscillianus comitante sectatorum turmâ non exiguâ, Romam proficiscì necesse habuerunt, apud Damasum objecta purgaturi. A Damaso verò ne in conspectum quidem admissi Mediolanum regressi sunt; ubi æquè aversantem sibi Ambrosium repererunt. Versis igitur consiliis Macedonii Officiorum Magistri auro corrupti ope edictum ab Imperatore eliciunt, quo restitui Ecclesiis jubebantur. Hoc freti Instantius & Priscillianus (nam obierat Salvianus) Hispanias repetunt; ac corrupto Proconsule Ithacium illis adversantem in exilium ejiciunt. Anno cccLxxxv. ab Ithacio apud Maximum Tyrannum arreptis tunc fascibus Imperium Occidentale invadentem accusatus, ex Hispaniâ coram Synodo Burdigalæ habitâ causam acturus abducitur. Verùm ab Episcopis ad Principem provocante Priscilliano, causa ejus Evodio præfecto cognoscenda à Maximo committitur. Re auditâ strenuè accusantibus Ithacio & Idacio, gestisque ad Palatium delatis, Priscillianus à Maximo capitis damnatur in urbe Treveris anno cccLxxxv. vel sequenti, ut alii verò anno cccLxxxviii. vel cccLxxxix. Corpus ejus in Hispaniam relatum maximâ veneratione à suis tumulatum est, qui tanto honore memoriam ejus colebant, ut per Priscillianum jurare summa religio putaretur. Vir erat, inquit Sulpitius Severus, acer, inquies, facundus, multâ lectione eruditus, disserendi ac disputandi, promptissimus

ptissimus. Fœlix profectò, si non pravo studio corrupisset optimum ingenium; prorsus multa in eo animi & corporis bona cerneres, sed idem vanissimus, & plus justo inflatior rerum profanarum scientiâ. Scripsit, teste Hieronymo †, multa *opuscula*, ex quibus ad illum aliqua, ad nos nulla pervenerunt. SÆC. IV. ab An. CCC.

† De Script. c. 121.

HELVIDIUS, Auxentii Mediolanensis Episcopi discipulus, Joviniani præcursor. Claruit Romæ circa an. 382. Dignitate Presbyter fuisse videtur. Homo rusticanus, inquit Hieronymus *, & vix primis literis imbutus, ex novis dogmatibus nomen sibi comparare satagens, scripto *libello* contendit B. Mariam post nativitatem Domini, quem virgo peperit, Josepho sponso suo junctam ex ejus consortio filios suscepisse, qui fratres Domini appellati sunt. Fragmenta quædam libri hujus hinc inde profert Hieronymus lib. adversùs Helvidium. 382.

Gennad. de Script. c. 32. * Lib. adv. Helvid.

FAUSTINUS, Schismatis Luciferiani Presbyter. Claruit anno 384. eodemque, ut videtur, anno *Libellum Precum* Impp. Valentiniano, Theodosio & Arcadio AAA. obtulit; qui Luciferi Calaritani, schismatisque ab eo suscitati sectariorum causam tuetur, adversariorum calumnias diluit, Episcopos Arianis communicantes adulteratæ veritatis orthodoxæ insimulat, eorumq; tam pudendos mores quàm infaustas mortes depingit. Libello Precum *Confessio fidei* à Faustino adornata præmittitur, ejusque calci *Rescriptum Theodosii* Imp. in Faustini favorem conditum subjungitur. Scripsit item *De Trinitate, sive de fide contra Arianos librum*, septem capitulis (seu, ut alii vocant, libris) constantem, Flaccillæ Imperatrici nuncupatum. Extant hæc *opuscula* sub Faustini nomine primùm à Sirmondo edita, *Paris.* 1650. 8°. deinde Biblioth. Patr. Tom. v. p. 637, 651. denique notis illustrata *Oxon.* 1678. 8°. 384.

MARCELLINUS, ejusdem temporis & schismatis Presbyter, unà cum Faustino *Libellum Precum*, de quo supra, Theodosio Imp. obtulit. Unde factum est, ut sub ejus nomine, omisso Faustini, libellus iste à Baronio, aliisque citetur. Porrò ex tribus Fidei formulis in Codice Canonum Romano à Paschasio Quesnello editis secunda Marcellino à Quesnello ascribitur. 384.

THEOPHILUS, patria forsan Alexandrinus, post mortem Timothei anno 385. Alexandriæ Episcopus, Gentilium cultui strenuè adversatus est; non solùm enim delubra idolorum funditùs evertit, verùm etiam præstigias sacerdotum, qui vulgus decipiebant, omnibus palàm spectandas proposuit. Qui de re vide quæ habet Theodoritus l. 5. c. 22. Nec tantùm adversùs Gentiles, sed & Monachos Nitrienses Anthropomorphitarum Hæresim foventes fortiter dimicavit, Origenis librorum patrocinio subnixus, quos tamen haud longo abhinc tempore à Monachis tumultuantibus coactus se damnare simulavit. Mox verò ut Dioscuro ejusque fratribus *Longis* dictis paria quidem secum de incorporeâ Dei formâ sentientibus, sed lites gravissimas agitantibus invidiam apud Monachos conflaret; Anthropomorphitam se repentè professus est, & Origenis libros ab omnibus damnari jussit. Id cum detractarent *Longi Fratres* eorumque sectatores, istâ ansâ arreptâ, eos Ægypto ejecit, ac pessimis modis exagitavit. Anno 400. habitâ Alexandriæ Synodo, Origenem ejusque libros damnari curavit; & ut ab Epiphanio Synodo in Cypro insula habitâ damnarentur, authoritate suâ effecit. Cùmque ejectos à se Monachos Constantinopoli benignè receptos esse ægrè ferret, anno 403. CP. profectus coactâ Synodo Chrysostomum deposuit. Verùm cùm plebem Chrysostomo faventiorem, sibi infensiorem experiretur, clàm urbe elapsus, Alexandriam rediit. Obiit anno 412. Scripsit, inquit Gennadius *, *adversùs Origenem unum & grande Volumen*, in quo omnia penè ejus dicta & ipsum pariter damnavit. Bina hujus operis fragmenta exhibet Theodoritus Dial. 2. p. 101. Ex eodem, ut videtur, opere petitum est fragmentum illud benè longum, τῶ ἀγιωτάτω πρὸς τοὺς ὀριγενιστὰς τὸ Ωριγένους, quod habetur 385.

* De Script. c. 33.

Con-

SÆC. IV. ab An. CCC. Concilii Ephesini par. i. c. 4. Item *Librum de Cyclo Paschali* Theodosio Imp. dicatum, cujus fragmentum profert Theod. Dial. 3. p. 167. Scripsit item *Epistolam ad Porphyrium Episcopum Antiochenum*, cujus fragmenta duo videre est Concil. Tom. v. p. 472. Conscripsit adhuc *librum de sacris Mysteriis, sive de sacris Supellectilibus Ecclesiæ Dei*, & *Synodicam adversùs Origenem Epistolam.* Utrumque opus ab Hieronymo Latinè versum est, & à nobis desideratum. Interierunt etiam *De Fide libri* III. nomini ejus olim inscripti, malè verò, si Gennadii judicio standum sit. Extant hodie *Epistolæ Paschales* III. ab Hieronymo Latinè redditæ, unà cum *Prologo ad Theodosium* Imp. *De Paschate anni* 380. (qui habetur etiam Gr. Lat. non integer tamen, ad calcem Petavii de Doctrin. Temp. Tom. ii.) in Biblioth. Patr. Tom. v. *Epistolarum Paschalium quintæ*, & *sextæ* fragmenta extant Concil. Ephes. Act. 1. p. 512. Habetur ejusdem *Epistola ad Epiphanium* inter Hieronymi opera; ubi & *tres ad Hieronymum Epistolæ* breves reperiuntur Theophilo nostro inscriptæ, verùm ab eruditis inter spuria relegatæ. *Edicta Canonica* X. & *Responsa* III. habentur Gr. Lat. unà cum Balsamonis Commentariis Pandect. Canon. Tom. ii. *Epistola brevis ad Chrysostomum* ap. Pallad. Dial. c. 7. Dissertatio denique, *cujus rei homo similis sit*, Gr. Lat. edita *Paris.* 1608. 8°. à Morello, qui eam edidit, Theophilo nostro adjudicata.

385. SIRICIUS, ortu Romanus, patre Tiburtio natus, primùm Romanæ Ecclesiæ Presbyter, dein mortuo Damaso ab ineunte anno 385. Romanus Episcopus. Jovinianum novos errores procudentem coacto Presbyterorum suorum cœtu damnavit; missisque hac de re literis Ecclesiam Mediolanensem certiorem fecit. Censuram istam sententiâ Synodicâ confirmarunt Episcopi Mediolani anno 390. congregati, qui & Siricio rescribentes immensis eum laudibus evehunt, tanquam boni pastoris excubias agentem, qui diligenter commissam sibi januam servaret, ac piâ sollicitudine Christi ovile custodiret, dignus quem oves Domini audiant & sequantur. Obiit vicesimo sexto die Novembris anno 398. Extant *Epistolæ* V. Conciliorum Tom. ii. p. 1017. Ex his quarta, *ad Episcopos Africæ*, à Paschasio Quesnello*, spuria esse argumentis fortissimis demonstratur.

* Differt 5. in Leonem M.

385. IDACIUS CLARUS, diversus ab Ithacio Episcopo Sossubensi, urbis cujusdam in Hispaniâ (forsan Emeritæ) Episcopus. Claruit anno 385. Junctis cum Ithacio operis maximo fervore Priscillianistas oppugnavit, edictum de pellendis in exilium Hæreticis à Gratiano Imp. impetravit, & Ithacio eos apud Maximum accusanti astitit; eo demum nomine Ecclesiæ communione submotus, & in exilium missus, ubi diem supremum obiit, imperante adhuc Theodosio majore. Scripsit *Apologeticum*, qui dudùm periit, in quo execranda Priscilliani dogmata, maleficas artes, & detestandas libidines detexit. Extat liber *contra Verimudum Arianum Diaconum*, (quem Vigilio Tapsensi non injuriâ vindicat Chifletius) & *difficillimorum quorumque S. Scripturæ locorum explicatio*, unà cum aliis *contra Hæreses opusculis*, *Basil.* 1528. & Biblioth. Patr. Tom. v. p. 726.

385. MATRONIANUS, sive ut à Sulpitio vocatur, *Latronianus*, gente Hispanus, Priscilliani assecla. Claruit anno 385. unà cum Priscilliano Maximi jussu capitis damnatus, Treveris gladio percussus est. *Vir valdè eruditus, & in metrico opere veteribus comparandus*, inquit Hieronymus†. Varia edidit opuscula, diverso metrorum genere, quæ hodie non supersunt.

† De Script. c. 122.

385. TIBERIANUS, gente Hispanus, provinciâ Bœticus, factionis Priscillianeæ sectarius. Claruit anno 385. eodem quo cæsus est Priscillianus, tempore ipse Maximi sententiâ ademptis bonis in Sylinam insulam relegatus est; ubi tandem exilii tædio victus propositum mutavit, & devotam Christo virginem matrimonio copulavit, ut nos docet Hieronymus*. Scripsit *Apologeticum* tumenti compositoque sermone, ut se à Priscillianeæ Hæreseos suspicione liberaret. NE.

* De Script. 123.

JOAN-

JOANNES, quâ gente, aut quo genere prognatus, non conſtat, in juventute vitam Monaſticam ſectatus eſt, dein Presbyter factus, perſecutione à Valente Catholicis intentatâ, Occidentalium Epiſcoporum ob fidem exulum communionem averſatus, in partes Arianas propendere viſus eſt; immò (ſi Hieronymo eum ſæpiùs ſugillanti fides ſit habenda) Arianorum, Macedonianorum, Photini & Manichæorum erroribus acceſſit, Catholicus demùm ſpe dignitatis adipiſcendæ factus, & Epiſcopatûs pollicitatione ab Hæreſi redemptus. Verùm efferato Hieronymi animo pars forſan criminis iſtius non exigua accepta referri debet; quippe qui ſubinde molliora ſpirans Joannem ejuſmodi notâ eximere videatur, *Donamus tibi*, inquit *, *ut non ſis Arianus, immò plus, ut nunquam fueris.* Anno 386. triceſimum ætatis annum, teſte Hieronymo †, haud multum ſupergreſſus Cyrillo in ſede Hieroſolymitanâ ſucceſſor datus eſt. Origenis cauſæ hunc temporis in orbe Chriſtiano acriter ventilatæ impensè fovit, non tam dogmatum illius quam famæ ſtudioſus; unde ampla ſatis ei crevit diſſidiorum & rixarum ſeges. De initiis litis illum inter & Epiphanium ſuſcitatæ ſupra dictum eſt in Epiphanio, quæ eouſque demum evaſit, ut Epiphanium habitæ cum Joanne communionis pœniteret, cumque Deo ſacra faceret, dicere ſolebat, *Domine, præſta Joanni, ut rectè credat.* Factum id indignatus Joannes mirum quam infremuit, literiſque quaquaverſum datis Epiphanium violatæ charitatis inſimulavit; eum inſuper graviſſimè criminatus, quod Paulinianum Hieronymi fratrem in Diœceſi Palæſtinâ ad Presbyterii dignitatem evexiſſet. Objecta ſibi crimina miti *Epiſtola* anno 392. ſcriptâ, diluit Epiphanius; ſe non tam ob impoſitas in alienâ ditione Pauliniano manus quàm ob exprobratam olim Johanni Origeniſmum ab eo querelis & convitiis appetitum docens; Joannem adhuc, ut ab Origenianæ doctrinæ, quam octo capitibus ſummatim complectitur, veneno caveret, multis cohortatus. His verò monitis aures occludente, acriuſque adhuc exardeſcente Joanne, ei communionem renunciare, & hæreſeos notam impingere Epiphanius non dubitavit. Hieronymum in Epiphanii partes & Joannis inimicitias pertraxerunt & Pauliniani fratris cauſa & Origeniſmi odium. Junctis enim cum Epiphanio ſuffragiis Joannem aſſiduis precibus hortari & criminationibus terrere non deſiit, ut eum ad anathema Origeni dicendum impelleret. Unde eò iracundiæ proceſſit Joannes, ut ab Eccleſiæ communione Hieronymum ſegregaret, quin & exilium ei indiceret, licèt irrito conatu. Sedem enim Bethlehemeticam retinuit Hieronymus; nec tamen infenſum Joanni animum ſtatim depoſuit. Irritatos utrinque animos compeſcere ſategerunt Archelaus comes & Theophilus Alexandrinus; incaſsùm verò; pacem quamdiu viveret Epiphanius, averſante Joanne, & Monachos Palæſtinos Epiphanii ſuaſu ſibi communionem S. Synaxeos inire detrectantes tanquam hoſtes publicos odiis & injuriis inceſſante. Verùm coaluiſſe tandem videtur vulnus, & exulceratus Joannis partim pudore, partim argumentis victi animus nonnihil deferbuit. Sedatâ quodammodò poſt multos annos lite Origenianâ, Joannes circa an. 415. apud Occidentales malè audire cœpit, quaſi Pelagio nimium faveret. Eo enim anno coacto Presbyterorum ſuorum Synedrio, aures hæretico parùm iniquas, Oroſio verò Pelagium accuſanti minùs æquas præbuit, re quaſi in medio relictâ: mox verò Synodo Dioſpolitanæ interfuit, ubi veteratoriis artibus Pelagius errores ſibi affictos abjurare præ ſe ferens Joanni reliquiſque Epiſcopis fucum fecit, & ab Hæreſeos notâ abſolutus in Eccleſiæ communionem admiſſus eſt. In hoc tamen ſaltem excuſari meretur Joannes, quòd in Pelagii cauſâ dijudicandâ non tam fidei Catholicæ ſtudium, quam prudentia, deſiderari videatur. Obiit anno Chriſti 416. Pontificatûs ſui 30. Vir erat, ſive ingenii, ſive animi dotes ſpectes nequaquam contemnendus, niſi quod arrogans nimis & faſtuoſus animi ſuſceptas ſemel cauſas, & in his Origenis famam præfractâ & obſtinatâ pervicaciâ tueretur. Nec enim errores Origenis foviſſe cenſendus eſt; de famâ tantùm ejus ſollicitus, quem proinde Anathemati ſubjicere toties ab Hieronymo &

SÆC. IV. ab An. CCC. 386.

Hieron. Ep. 61, 62.

* Ep. 61.

† Ep. 62.

Vid. Oroſ. Apol. de Arbitr. libert. Auguſt. Ep. 106. & de peccat. Orig. l. 2. c. 11.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Epiphanio flagitatus recusavit. Quod nec ipse diffitetur Hieronymus in Epistolâ ad Pammachium, ubi sæpiùs agnitâ orthodoxâ Joannis fide id tantum ingerit, *Aut nega hoc dixisse Origenem, aut si locutus est talia, cum damna qui dixerit.* Quod ingenium spectat, vir certe erat minimè indoctus; immò si fautoribus ejus credendum esset, disertior Demosthene, acutior Chrysippo, sapientior Platone. *Ἀνὴρ ἀξιάγαστος* vocat Theodoritus *, eumque miris laudibus ornant Anastasius Papa †, Augustinus ‖, & Chrysostomus *.

Ap. Hieron. Ep. 61.
* L. 5. c. 35.
† Ep. ad Joan. inter op. Hieron.
‖ Contra Petill. l. 2. c. 51.
* Ep. 88.
† De Scripc. c. 30.

Scripsit, teste Gennadio †, *librum* (jamdiu deperditum) *adversùs obtrectatores*, in quo ostendit se Origenis ingenium, non fidem secutum. Nec plura ingenii ejus monumenta memorârunt veteres. Extant tamen bene multa nomini illius afficta scripta, quæ sequuntur.

Liber de institutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in novâ perseverantium (viz. Carmelitarum) ad Caprasium Monachum. Interpretem præ se fert Aymericum Patriarcham Antiochenum. Verùm Latini cujusdam autoris esse, idque sequioris ævi, omnibus, (excepto cœtu Carmelitico) in confesso est. Habetur etiam in Biblioth. Patr. Tom v.

Commentarius in stratagemata B. Job in tres libros divisus.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi, qui sub nomine *Operis imperfecti in Matthæum* inter Chrysostomi opera haberi solet, ubi de eo plura videas. Certe Joannis nostri esse purum putum est Carmelitarum somnium.

Fragmenta perpetui Commentarii in Evangelium S. Marci, in Catenâ Aquinatis in Marcum Chrysostomo ascripta.

Præclara aliquot *Fragmenta* similis cujusdam *operis*.

Commentarii in Evangelium S. Lucæ, in Catenis Aquinatis & Corderii in Lucam Chrysostomo adjudicati.

Homilia in Josephum, & de Castitate.
Homiliæ VI. *in Job.*
Fragmentum Homiliæ proœmialis in Psalmos.
Homiliæ in aliquot Psalmos.
De tribus pueris & fornace Babylonicâ.
De Susannâ.
De decollatione S. Joannis Baptistæ.
De vitandis scandalis.
De divite & paupere, & eleemosynâ faciendâ.
Homiliæ in Marcum XIV.
Homiliæ in Lucam V.
Homiliæ in Joannem III.
In laudem S. Crucis, & de transgressione Adam.
De Eucharistiâ in encæniis.
In Ascensionem Domini.
De Pentecoste.
De Spiritu Sancto Homiliæ II.
De Christi divinitate.
De Fide & Lege naturæ.
In Præcursorem Domini.
De Ecclesiâ, sive Turture.
In SS. Petrum & Paulum.
In S. Thomam.
In SS. XII. Apostolos.
In S. Stephanum.
De Pœnitentiâ Homiliæ III.
De David.
De Persecutione Novatianorum.
De vanitate hujus sæculi.
De cæco & Zacchæo.
De Pseudo-prophetis & Hæreticis.
In terræ-motum, & in divitem, & in Lazarum, & de Servitute.

Sermo

Sermo de S. & consubstantiali Trinitate. Opuscula ista ab *Homiliâ in Josephum* inclusivè, si non omnia, saltem ferè omnia inter Chrysostomi opera habentur. SÆC. IV. ab An. CCC.

Opera prædicta hinc inde collegit Petrus Wastellus Carmelitarum Ordinis Provincialis Belgicus, additisque tribus vindiciarum libris Latinè edidit Tomis duobus, *Bruxell.* 1643. fol. Verùm non obstantibus, quas operosè agit Editor, vindiciis, ista omnia eruditis fabulam sapiunt, & Joannis nostri nomini falsò supponuntur.

GAUDENTIUS, cujus aut nulla, aut rara admodùm apud veteres memoria; dum Provincias Orientales religionis ergò peragraret, & circa an. 387. Cæsareæ Cappadociæ hæreret, mortuo interea temporis Philastrio Brixiæ Episcopo, ei ab Ambrosio aliisque provinciæ Cisalpinæ Episcopis successor absens designatur; neve electio alicujus fraude incautùm cederet, singulorum juramento confirmatur. Cumque hæc audisset Gaudentius & in Occidentem reditum detrectaret, missa est ab Episcopis ad ipsum legatio, & ad Orientis etiam Antistites, quâ rogarunt, ut renitentem reverti Gaudentium Ecclesiasticis censuris compellerent. Factum id, coactusque redire Gaudentius SS. XL. Martyrum reliquias à sacris virginibus S. Basilii neptibus Cæsareæ agentibus acceptas secum detulit, & Ecclesiæ Brixianæ regimen suscepit. Anno 405. Synodi Romanæ & Honorii Imp. nomine legationem unà cum aliis quibusdam Episcopis obiisse videtur, ut Arcadium Imp. Chrysostomo subinsensum pacatiorem redderet. Quo anno è vivis ereptus sit, parum liquet. Rejiciunt id alii in annum 410. Cl. vero Labbeus * in an. 427. 387. Gaudent. Serm. in suâ ordinat. * Dissert. de Script. par. 1. p. 338.

SCRIPTA.

SErmones *sive Tractatus* XV. de variis argumentis ad Benevolum.

De Villico iniquitatis Responsiones ad Germinium.

In illud, Pater major me est, Responsio ad Paulum Diaconum. Extant opuscula ista in Biblioth. Patr. Tom. v. p. 704, 942.

Vita sive Encomium Philastrii Antecessoris. Habetur apud Surium ad diem 18. Julii.

Cæterùm monendus est Lector alium ac diversum penitùs à nostro eodem ferè tempore claruisse Gaudentium Episcopum Tamugadensem sectæ Donatisticæ, qui Dulcitio Tribuno Imperatoris apud Africam legato duas Epistolas Apologeticas obtulit, ab Augustino totidem libris refutatas; quibus responsionem opposuit Gaudentius, ab Augustino itidem libro tertio eversam. Quin & in eâdem Italiæ provinciâ eodem, quo Brixianus, tempore summum sacerdotium gessit alius quidam Gaudentius Episcopus Novariensis, vir quidem non incelebris, cum Brixiano tamen temere non confundendus.

EUAGRIUS, Presbyter Antiochenus, vir acris ac ferventis ingenii, anno 388. vel sequenti à Paulini recens defuncti sectatoribus Flaviani perjurium detestatis Antiochiæ Episcopus factus, brevi tempore consecrationi suæ superstes obiit, ac morte suâ schisma Antiochenum extinxit. Hieronymo admodùm familiaris erat, cui diversarum hypothesewn tractatus à se compositos legit. *Vitam quoque B. Antonii* ab Athanasio scriptam è Græco sermone in Latinum transtulit. Extat quidem sub ejus nomine *Versio vitæ S. Antonii* ex Græco Athanasii inter opera Athanasii Tom. ii. p. 544. ap. Sur. Jan. XVII. Rosweid. in vit. Patr. Tom. i. Verùm an genuina sit, non una est dubitandi ratio. 388. Sozom. l. 7. c. 15. Hieron. de Script. c. 125.

FL. L. DEXTER, gente Hispanus, Paciani Barcelonensis Episcopi filius, Orientalis Imperii Præfectus Prætorio. Claruit anno 388. Anno 392. S. Hieronymi Catalogum Scriptorum Ecclesiasticorum sibi nuncupatum accepit. 388. Hieron. de Script. Eccles. 132.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cepit. Obiit decrepitus anno, ut volunt, 444. *Omnimodam Hiſtoriam* ad Hieronymum texuit, quæ interiit. Circumfertur quidem hodie ſub ejus nomine *Omnimodæ Hiſtoriæ Chronicon* à Chriſto nato ad annum ccccxxx. deductum; primum equidem, ut habet titulus, Hieronymo dicatum, ſed eo ad ſuperos tranſlato multis locis locupletatum, & Paulo Oroſio Tarraconenſi iterum nuncupatum. Primus hoc Chronicon in lucem protraxit, ampliſſimis Commentariis illuſtravit, Appendice ac binis Apologiis munivit Fr. Bivarius Ciſtercienſis *Lugduni* 1627. fol. Verùm non obſtantibus, quas agit, vindiciis, merum eſſe figmentum nomini Dextriano ſuppoſitum naſutiores omnes facilè percipiunt.

390. * Jun. 26.

VIGILIUS, Epiſcopus Tridentinus, claruit anno cccxc. qui cum reliquias Idololatriæ penitus extirpare conaretur, teſte Martyrologio Romano *, à feris & barbaris hominibus lapidum imbre percuſſus pro Chriſti nomine martyrium implevit ſub conſulatu Stiliconis, viz. anno cccc. ſaltem cccxv.

* De Script. c. 37.

Scripſit, inquit Gennadius *, ad Simplicianum quendam *in laudem Martyrum Libellum*, & *Epiſtolam continentem geſta ſui temporis apud Barbaros Martyrum*. Extat quidem hodie *Libellus* ſive *Epiſtola de martyrio Siſinnii & Sociorum* ap. Sur. ad XXIX. Maii, Lippomannum, alioſque. Interim notandum eſt plures hujus & ſequentis ſæculi Vigilios fuiſſe, ac noſtrum cum Vigilio præſertim Tapſenſi, qui adversùs Eutychem ſcripſit, confundi ſolere.

390. Gennad. de Script. c. 18. Auguſtin. de Doctr. Chriſt. l. 3. c. 30.

TICHONIUS, natione Afer, in Partes Donatiſtarum paulò propenſior, quos tamen ſcriptis ſuis acerrimè exagitavit. Claruit circa an. cccxc. Vir in divinis literis eruditus, & in Sæcularibus non ignarus, rerum adhuc eccleſiaſticarum ſtudioſus. Scripſit *de Bello inteſtino libros tres*; *Expoſitiones diverſarum cauſarum*, in quibus ob Donatiſtarum defenſionem antiquarum meminit Synodorum; *Commentarium in Apocalypſim Joannis*, cui plurima, inquit Caſſiodorus *, venenoſi ſui dogmatis fæculenta permiſcuit. Omnia enim ad ſpiritualem ſenſum trahens, Angelorum tamen naturam corpoream eſſe docuit, & de millennio ac reſurrectione quædam, quæ tunc temporis minùs ſana habebantur, ſenſit. Extat Homiliis XVIII. comprehenſus inter Auguſtini Opera Tom. ix. ei falsò aſcriptus. Scripſit præterea *Regulas VII. ad inveſtigandam & inveniendam intelligentiam S. Scripturarum*; quas recenſet & examini ſubjicit S. Auguſtinus loco citato. Extant hæ *Regulæ* in Orthodox. p. 1352. & in quâvis Biblioth. Patr. editione, correctiſſimæ verò in editione anni 1618. Tom v. & noviſſimæ *Lugdunenſi* Tomo vi. p. 49. Cætera Tichonii Opera deſiderantur.

* Lect. divin. c. 7.

390. * De Script. c. 134.

SOPHRONIUS, vir, teſte Hieronymo *, apprimè eruditus, & quo ipſe Hieronymus familiariter utebatur, claruit circa an. cccxc. Nec de eo quicquam amplius Veteres tradiderunt. Scripſit adhuc Puer *de laudibus Bethlehem*, & poſtea inſignem *de ſubverſione Serapis librum*, item *de virginitate ad Euſtochium*, & *Hilarionis Monachi vitam*, plurima denique Hieronymi Opuſcula, & in his *Pſalterium* & *Prophetas* ex Hebræo Latinè ab Hieronymo converſos, in Græcum ſermonem illum eleganter tranſtuliſſe autor eſt ipſe Hieronymus. Ex hiſce, ut videtur, verſionibus hodie extat *Catalogi Hieronymiani Scriptorum Eccleſiaſticorum verſio Græca*; quæ cum prædicto Catalogo inter Opera Hieronymi reperiri ſolet. Scio equidem hanc verſionem à multis in dubium vocari, immò à Cl. Viro Iſ. Voſſio præfractè negari: quin & ni malè memini, mecum hâc de re aliquando coram agens iſte dixit ſe exiſtimare Eraſmum linguæ Græcæ exercendæ gratiâ verſionem iſtam ſub Sophronii nomine procudiſſe. Quod & olim in notis ad *Ignatii Epiſtolam ad Smyrnæos* non longe ab initio innuerat, ubi ait ſibi conſtare tranſlationem iſtam Sophronii nomen mentiri, innumeris locis non eſſe Græcam, ubique falſam, ubique ineptam, ubique impoſturam ſapere. Verùm pace tanti viri hanc verſionem non contemnendæ vetuſtatis eſſe exinde conſtat; quòd qui ea, quæ de Scriptoribus Eccleſiaſticis habet, ex Hieronymi Catalogo deſumere ſolet Suidas,

das, hâc versione usus sit, iisdem penè verbis ac sententiis ut plurimùm servatis ; uti Scriptorem utrumque conferenti liquidò patebit. Qui primus in lucem edidit Erasmus se exemplar emendatum ac vetustum nactum esse professus est ; ex quo permulta etiam in ipso *Hieronymi Catalogo* restituit. *Sermonem de Assumptione B. Virginis ad Paulam & Eustochium* (qui inter Opera Hieronymi Tom. iv. habetur) hujus Sophronii esse censet Erasmus. SÆC. IV. ab An. CCC.

RUFINUS TORANIUS, gente Italus, Patriâ (ut mihi quidem videtur) Aquileiensis, in hâc enim Ecclesiâ & fidei lavacrum & Presbyteratûs ordinem suscepit. Ante annum cccLx. summam cum Hieronymo Aquileiæ commorante amicitiam contraxit ; & monasticam ingressus vitam, circa an. cccLxxi. unà cum Melaniâ seniore in Orientem profectus est ; eodemque, ut credi par est, anno, certissimè ante mortem Athanasii, Melaniâ comite Ægyptum petiit : ubi cum Monachis Nitriensibus & Didymo Alexandrino aliquamdiu versatus, multaque ab Arianis passus post octo menses (quamvis ipse per sexennium in Ægypto se degisse falsò jactitet) Palæstinam profectus est : ibique Melaniæ opibus sublevatus constructo monasterio & ascitis sub Melaniæ curâ instituendis 52. virginibus, annos xxv. vel ut habet Palladius *, xxvii. transegit, viris sanctis Hierosolymam religionis ergo peregrinantibus hospitio excipiendis intentus. Claruit præcipuè circa an. cccxc. Quo circiter tempore dissidio Epiphanium & Joannem Hierosolymitanum inter exorto, ipse Joannis partibus accessit ; & Origenismum, cujus amorem à Didymo, ut videtur, hausit, strenuè propugnavit ; unde soluto amicitiæ vinculo ingentes cum Hieronymo lites exercuit ; & tametsi Theophili Alexandrini operâ inita sit inter eos aliquantisper concordia, anno nihilominus cccxcvii. Rufino unà cum Melaniâ Romam reverso, & libros Origenis περὶ ἀρχῶν malâ fide à se versos edente ulcus recruduit. Verùm impostura à Marcellâ reus actus, & versionis Periarchon, quam ab ipso factam negaverat, convictus tantam ab omnibus invidiam ac odium iniit ; ut tanquam Hæreticus notatus Aquileiam se subducere necesse haberet. Anno cccc. libros tres contra Hieronymum per triennium proximè elapsum elaboratos vulgavit. Anno sequenti ab Anastasio Papâ Romam ad causam dicendam evocatus tergiversatur, ac missâ Apologiâ sese excusat : quem idcirco mox damnat Anastasius, & hæreseos ei notam inurit. Anno ccccii. acceptis Hieronymi Responsionibus ad *Invectivas* biennio ante à se editas adeò exanduit, ut missâ Epistolâ mortem ei (ni desisteret) à brachio sæculari inferendam comminatus sit. Anno ccccx. Aquileiâ ab Alarico vastatâ in Siciliam profugit, ubi eodem vel sequenti anno obiisse videtur. *Christianæ Philosophiæ vir, haud contemnenda Ecclesiasticorum Doctorum portio*, inquit Cassianus *, ἐμφανέστατος καὶ περιφανέστατος, ὃ γνωσικώτερον καὶ ἱστορικώτερον ἐν ἀνδράσιν ἐν ἐκείνοις, uti habet Palladius ‖, *Nobilissimus & fortissimus, quo non est inventus inter homines nec doctior nec mitior.* Paulino Nolano †, *Verè sanctus & piè doctus, Scholasticis ac salutaribus literis Græcè & Latinè dives.* Longè verò aliter hominem depingit Hieronymus, & ex eo alii, tanquam Origenistam, Pelagianum, falsarium, operum alienorum corruptorem, Hæresiarcham & quid non? Hinc & varia nomina ignominiæ ergo ei afficta ab Hieronymo passim reperire est ; apud quem crebrò audit *Grunnius, Alecto, Lucius Lavinius, Asinius Pollio, Calpurnius Lanarius*, & *Scorpius.* Summum quidem fuisse Origenis admiratorem, & cum Pelagii sectatoribus libero arbitrio nimium tribuisse nemo prudens facilè negabit. Verùm annon ἀμετρία & ἀβελτερίς Hieronymum nimis transversum egerit ; an meruerit Rufinus omnia, quæ pleno ore in ipsum evomuntur, convicia, perpendent æqui rerum æstimatores. Interim illud negari non potest Rufinum in vertendis è Græco sermone aliorum scriptis pessimâ fide ut plurimum egisse, mutando, truncando, addendo ; ut nova potiùs quàm aliena videri possent ; nec divinando quis assequi valeret quænam Rufini, quænam ipsius Autoris partes fuerint. 390.

* Hist. Lausiac. c. 118.

* De incarnat. l. 7. c. 27.
‖ Loc. cit.
† Ep. 9. ad Sever. p. 115.

SCRI-

SÆC. IV. ab An. CCC.

SCRIPTA.

De Benedictionibus Judæ & reliquorum XI. Patriarcharum libri II. *ad Paulinum Nolanum.*

Commentariorum in Hoseam libri III. *cum Præfatione in XII. Minores Prophetas.*

Commentaria in Prophetas Joel, & Amos.

Expositio Symboli ad Laurentium Episcopum, à multis Hieronymo & Cypriano temerè ascripta inter eorum Opera habetur.

Historiæ Ecclesiasticæ libri II. ad Chromatium Aquileiensem Episcopum ab Arianæ hæreseos primordiis ad Theodosii M. mortem pertingentes, scripti verò circa Alarici in Italiam primùm irrumpentis tempora. In Historiâ isthâc concinnandâ, temporisque ratione digerendâ credulum admodum fuisse Rufinum constat, in fabulas & incertos plebeculæ rumores nimis propensum, quos è trivio & constrinâ petitos literis mandare temere solebat. Unde Socrates cùm ad ejus fidem primum & secundum Historiæ Ecclesiasticæ libros formâsset; meliores postea nactus autores, libros istos ex integro ordiri necesse habuit, quemadmodum ipse * nos docet.

* Præfat. ad l. 2.

Commentaria in Davidis Psalmos LXXV. quæ à recentioribus quibusdam interpolata videntur, adsutis nonnullis ex Augustino, Gregorio, aliisque. Extant *hæc Commentaria* nonnihil ab aliis diversa in Bibliothecâ S. Germani Paris. n. 73. indicante Ph. Labbeo Biblioth. nov. MS. p. 23.

Opera modò numerata prodierunt *Lugduni* 1570. *Paris.* 1580. f. prodierunt etiam Rufini opera *Romæ* 1470. fol.

Apologia Pamphili pro Origene circa an. cccxcvii. à *Rufino versa.*

Apologia pro Origene sive de Depravatione librorum Origenis.

Alia pro eodem ejusdem argumenti Apologia ex ipsius Epistolis.

Epistola sive Apologia ad Anastasium de fide sua.

Invectiva adversus Hieronymum posterior (prior enim intercidit) in duas divisa partes, uti rectè notat Huetius, quarum prima criminationes sibi ab Hieronymo impactas refellit, secunda ipsum Hieronymum proscindit.

Opuscula ista quinque postremùm enumerata inter Hieronymi Opera haberi solent.

Professio fidei in Cœnobio Bethlehemitico facta, constans Anathematismis XII. erroribus Origenianis & Pelagianis oppositis; quæ Rufino Aquileiensi inscripta inter Marii Mercatoris Opera in Cod. MSS. à Garnerio reperta est, & inter eadem edita par. 1. p. 114. Verùm in eam potiùs sententiam, argumentis sanè non infirmis ductus, inclinat Garnerius, *Professionem* istam deberi Rufino, non Aquileiensi, sed Syro, Hieronymi discipulo, qui ab eo, anno cccxcix. ex Palæstinâ in Occidentem missus est ad Venerium Mediolanensem & Anastasium Romanum adversùs Origenistas concitandum: qui circa an. cccxciv. Professionem istam Monachis Bethlehemiticis obtulisse videtur, ut ab iis communionem sibi impetraret. Monachi enim illi, hortantibus Epiphanio & Hieronymo, se à Joannis Hierosolymitani, omniumque Origenistarum suspectorum, communione abscinderant.

Libellus fidei prolixissimus, quo contra Arianos, Eunomianos, Macedonianos, Apollinaristas, Novatianos, Origenistas, & præsertim contra Peccatum originale, acerrimè disputatur; ab eodem Rufino, quisquis demum ille fuerit, Græcè scriptus, & à Juliano Eclanensi, ut videtur, Latinè versus. Hunc incerto auctoris interpretisque nomine, quadraginta abhinc ferè annis in lucem protractum edidit Jac. Sirmondus, & exinde Rufino Syro vindicatum, ac notis & dissertationibus illustratum Jo. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. p. 286.

Josephi Opera ab eo versa sæpiùs excusa extant. De hâc versione audiamus Doctiss. Casauboni * censuram. *Multis*, inquit, *locis ad insaniam usque inepta est, non aliam persæpe ob causam, nisi quòd corruptissimos nactus codices & judicio critico destitutus, quicquid invenit, exprimere est conatus. Tanta autem fuit Rufi-*

* Ad Annal. Baron. Exercit. 1. num. 99.

ni

mi in hoc præclaro incepto infœlicitas; ut libris illi uti contigerit etiam hodiernis nostris interdum depravatioribus: quòd multis exemplis ibidem demonstrat. Mediolani in Bibliotheca Ambrosianâ asservatur, teste qui vidit Joanne Mabillonio, *Itin. Italici* p. 12. Codex MS. ex chartâ Ægyptiacâ, venerandæ Antiquitatis, ante annos plusquam mille & centum, haud multò post Rufini ætatem scriptus, qui aliquot Josephi Antiquitatum libros ex Rufini versione continet. Utinam, quod in animo habuit, cum edita Rufini versione contulisset vir eruditissimus, ad promovendas res literarias natus. SÆC. IV. ab An. CCC.

Eusebii Cæsariensis Historiæ Ecclesiasticæ libri IX. Subtestâ fide versionem istam adornavit Rufinus, multis contractis, multis additis, dimidium libri octavi omisit, decimum vix attigit. Versionem edidit paulò post an. cccc. Extat cum Rufini Continuatione & Historiâ Tripartitâ *Basil.* 1528. 1570. & alibi sæpiùs.

S. *Clementis Romani Recognitionum libri X. additâ Præfatione.*

Epistola ad Jacobum fratrem Domini. Utraque versio extat inter Clementis Opera, & Basil. 1536. f. & in Cotelerii *Bibliotheca Apostolica.*

Anatolii liber de Paschate. Versio edita est à Bucherio unà cum Victorini Paschali Canone *Antverp.* 1634. f.

Origenis libri περὶ ἀρχῶν, Homiliæ in Genesin XVII. *in Exodum* XII. *in Leviticum* XVI. *in Numeros* XXVIII. (quarum Præfationem primus edidit H. Valesius Annot. in Euseb. p. 129.) *in Josue* XXVI. *in Judices* IX. in *Primum Regum* I. in *Psalmos* IX. *in Cant. Cantic.* IV. *in Epistolam ad Romanos Tom.* X. à Rufino versa additis fere ubique præfationibus. De istis verò vide plura in Origene.

SS. Basilii Cæsariensis & Gregorii Nazianzeni Opera quædam Rufino interprete habentur in antiquis Operum illorum editionibus Latinis.

Vitæ Patrum, quæ Collectionis Rosweydianæ *Lugduni* 1617. *Antverp.* 1628. secundum & tertium librum constituunt, Rufini nostri auctoris sive interpretis esse creduntur. *Liber Secundus* constat Palladii *Historiâ Lausiacâ, tertius* ferè Heraclidis *Paradiso.*

Xysti sive Sexti Pythagorei Philosophi Enchiridion seu Sententiæ à Rufino versæ, & ab eo malâ fide sub Sixti Papæ nomine editæ extant *Lovan.* 1518. 8°. *Basil.* 1520. *Colon.* 1522. 4°. & alibi.

DE PERDITA.

Sententiæ Pamphili Martyris adversùs Mathematicos, quas à Rufino versas esse memorat Gennadius *, nisi in Pamphili nomine hallucinatus sit. * De Script. c. 17.

Epistolæ multæ ad timorem Dei hortatoriæ, inter quas eminebant illæ quas *ad Probam* dedit, ab eodem memoratæ.

Epistola ad Hieronymum comminatoria, cujus meminit Hieronymus †, forsan & aliæ plures. † Apolog. 2.

Invectiva adversus Hieronymum prior, de quâ multa Hieronymus.

Evagrii Pontici Opuscula plurima ab eo *versa.*

AMBROSIUS, cujus unus, quod sciam, è veteribus meminit Hieronymus, Patriâ Alexandrinus, Didymi auditor, claruit anno cccxcii. Scripsit *adversùs Apollinarium volumen multorum versuum de Dogmatibus, & Commentarios in Job.* NE. 392. Hieron. de Script. c. 126.

THEOTIMUS, gente Scytha, Tomorum quin & totius Scythiæ Episcopus, claruit anno cccxcii. Vir in monasticâ Philosophiâ innutritus, vitam admodùm rigidam & severam egit, victu modico contentus, & habitu vili indutus. Origeni æquiorem animum gessisse argumento sunt, quæ Epiphanio eum (Constantinopoli tunc agentem anno circiter cccci.) ad Origenem damnandum urgenti rependerit, supra in Origene repræsentata ex Socrate. Multa ab eo facta sunt, multa etiam illius precibus impetrata miracula; quorum specimina aliquot profert Sozomenus *. Tantâ idcirco venera- 392. Hieron. de Script. c. 131. * L. 7. c. 26.

ratione

SÆC. IV. ab An. CCC. ratione habitus est, ut ab Hunnis *Deus Romanorum* vocaretur. Scripsit in morem *dialogorum* & veteris eloquentiæ breves commaticosque *tractatus*; & alia quædam: ex quibus brevicula aliquot fragmenta exhibet Damascenus in Parallel.

393. PONTIUS PAULINUS, origine Romanus, genere Patricio & Consulari Burdigalæ in Galliâ, saltem in vico Paterno non procul inde sito, natus est anno cccliii. Præceptorem habuit Decium Ausonium, sub quo in Poeticis & Rhetoricis studiis mirum quantùm profecit. Ausonio deinde à Valentiniano Imp. in aulam evocato, ut Gratiani filii studiis præesset, Paulinus Burdigalâ relictâ Romam se contulit, ibique causas forenses tanta fœlicitate tractavit; ut anno cccLxxv. Consulatûs honorem juvenis adhuc consecutus sit: Senatoriâ adhuc dignitate illustris, totique civitati perquàm charus. Anno sequenti ad exteras regiones visendas se accingens omnes ferè Occidentis Provincias peragravit; summis ubique viris, Martino, Ambrosio, aliisque familiaris factus. Hisce peregrinationibus quindecim ferè annorum spatium impendit. Anno demum cccxci. à Delphino Episcopo Burdigalensi sacro fonte lavatus, ac bona divendita pauperibus elargitus, in Hispaniam secundâ jam vice profectus est; & Barcinone plerumque degens arctiorem vitæ disciplinam excoluit; ab Ausonio licèt aliisque ad sæcularem vitam frustra revocatus. Anno cccxciii. exeunte, ipsâ Christi Natali ab Eulampio Præsule Barcinonensi, penè cogente plebe ad Presbyterii gradum evehitur: ex quo tempore inter viros Ecclesiasticos inclarescere cœpit. Factus postea Nolæ in Campaniâ Episcopus, sed quo anno, hactenus mihi aliisque incompertum, anno ccccx. Nolâ à Gothis captâ vastatâque, cùm se à Barbaris ob thesauros, uti illi suspicari possent, absconditos excruciatum iri vereretur; hæc ad Deum verba fudit. *Domine, non excrucier propter aurum & argentum: ubi enim omnia mea sint, tu scis.* Obiit sanctissimus Præsul X. Cal. Junias anno ccccxxxi. ætatis suæ 78. Uxorem habuit Therasiam, fœminam lectissimam individuam vitæ tam Ecclesiasticæ quàm sæcularis comitem, ex qua unicam suscepit sobolem vix octiduo superstitem. Qui plura de eo scire avent, adeant *Vitam* ejus à Fr. Sacchino conscriptam, & noviſſimis Operum Paulini editionibus insertam. Vir in Deum Pius, in pauperes beneficus, erga omnes comis & candidus, tam singulari verò ac stupendâ flagravit charitate, ut (si vera nobis referat Gregorius) Campaniâ à Gothis vastatâ cuncta sua captivis redimendis erogaret; cùmque nil amplius impendendum superesset, seipsum pro redimendo viduæ cujusdam filio, quem in Africam Vandali captivum abduxerant, eo profectus se in servitutem vicarium daret, Regisque Vandalorum genero sese in mancipium traderet, ab eo horto excolendo præfectus. Tandem verò quisnam esset agnitus, in Italiam honorificè remissus est; dono ei datis cunctis suæ civitatis captivis, navibusque plurimis frumento onustis. Exemplum ejus pietatis studiosis B. Martinus * sæpiùs ingerebat, utpote qui solus penè istis temporibus Evangelica præcepta complesset; beatumque esse prædicavit id sæculum tantæ fidei virtutisque documento. Doctrinam quod attinet, clarissimorum istius ævi virorum elogiis nobilitatur. In Poesi quantum potuit, dicat Præceptor Ausonius *, sic ad illum scribens.

Augustin. de Civit. dei, l. 1. c. 10.

Greg. l. 3. dial. c. 1.

* Ap. Sulpit. de vit. Martin. c. 26.

* Epist. 20. ad Paulin.

Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo:
Assurgit Musæ nostra Camæna tuæ.

* Epist. 13. ad Paulin. Eloquentiam ejus miris laudibus effert Hieronymus *, *Si Sacras*, inquit, *literas te docere contingeret, & quasi per manus mysteria tradere Scripturarum, nasceretur nobis aliquid, quod doctâ Græcia non haberet.* Et mox: *Si quasi extrema manus operi tuo induceretur; nihil pulchrius, nihil doctius, nihil dulcius, nihilque Latinius tuis haberemus voluminibus.*

OPERA

SÆC. IV. ab An. CCC.

OPERA QUÆ EXTANT.

EPpiſtolæ *numero* L. viz.
Ad Severum Sulpicium XIV.
Ad Delphinum Burdegalenſem V.
Ad Amandum Burdegalenſem VI.
Ad Sanctum & Amandum I.
Ad Victricium Rothomagenſem II.
Ad Aprum I.
Ad Aprum & Armandum II.
Ad Florentium Cadurcenſem I.
Ad Alethium I.
Epiſtola ſive potiùs Declamatio popularis de Gazophylacio.
Ad Deſiderium I.
Ad Macarium I.
Ad Pammachium I.
Ad Jovium cum Poemate ad eundem I.
Ad quendam militem I.
Ad Sebaſtianum Eremitam I.
Ad S. Auguſtinum IV. habentur etiam inter Auguſtinianas.
Ad Alipium Tagaſtenſem I. inter Auguſtinianas 35.
Ad Romanianum I. inter Auguſtinianas 36.
Ad Ruſinum II. quas Paulini non eſſe ſuſpicatur Roſweydus.
Ad Marcellam I. inter Hieronymi Opera.
Ad Celantiam I. inter Hieronymianas.
Poemata numero XXXII. viz.
Ad Geſtidium II.
Matutinæ Precationes II.
De Joanne Baptiſta I.
Pſalmi 1, 2, *&* 136.
Ad Auſonium Epiſtolæ IV.
Ad Cytherium I.
Epithalamium in Julianum & Jam.
De obitu Celſi pueri Panegyricus.
S. Fœlicis Natales X. integri.
Fragmenta Natalium 11, 13, 14, 15. & incerti cujuſdam.
De Nicetæ Epiſcopi reditu in Daciam.
Fragmentum Poematis de Regibus ex Suetonio collectis.
Ad conjugem ſuam exhortatio, quæ Proſpero rectiùs adjudicatur. Hactenus Poemata.

Epiſtola ad Eucherium & Gallum in Lero inſulâ degentes, à Chiffletio primum edita in Appendice ad Paulinum, *Divione* 1662.

Martyrium S. Geneſii Arelatenſis. Extat apud Surium ad diem XXV. Auguſti.

SPURIA.

CArmen *Euchariſticum, de vitâ ſuâ*, quod alterius Paulini noſtro ανγχεῖν & Auſonii nepotis eſſe notat Labbeus *. Habetur in Bibliothecâ Patrum *Pariſ.* 1575.

* Diſſert. de Script. Tom. 2. p. 165.

De Vitâ S. Martini libri VI. carmine Heroico ſcripti ad Perpetuum Turonenſem Antiſtitem, quos Paulini Petricorii eſſe conſtat. Extant in Bibliothecis Patrum, & in Auctuario Bigneano *Pariſ.* 1624. p. 851.

Epiſtola ad Fauſtum Rhegienſem de variis quæſtionibus, quam Paulini alterius, Auctoris *tractatûs de Quadrageſimâ*, eſſe conjicit Labbeus. Extat in Biblioth. Patr.

SÆC. IV. ab An. CCC.

DE PERDITA.

Panegyricus, sive Apologeticus pro Theodosio Imp. anno 395. *Endelechii hortatu scriptus.*

Ad sororem Epistolæ multæ de contemptu mundi.

Sacramentarium & Hymnarium.

De Pœnitentiâ liber, item *de laude generali omnium Martyrum.*

Suetonii libri de Regibus in compendium redacti, metro scripti.

Poemata & Epistolæ plures.

Extant Paulini opera in Orthodoxogr. Tom. ii. p. 75. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 163. seorsim verò *Paris.* 1516. *Colon.* 1560. *Antverp.* 1622. 8°. unà cum vitâ Paulini à Fr. Sacchino conscriptâ, & Frontonis Ducæi ac Heriberti Rosweydi notis: denique *Paris.* 1685. 4°. in duos Tomos digesta, ad MSS. Codices recognita, & variorum notis illustrata, studio Jo. Baptistæ le Brun.

Paulini ἀγχεῖον (utpote cujus, tanquam amici sui meminit Epist. IX. ad Severum) erat *Sanctus Severus Endelechius,* religione Christianus, arte Orator & Poeta. Hujus breve carmen *de mortibus boum* edidit Pet. Pitheus in Epigrammatum veterum Cinno. Verum cum nihil, quod sciam, scripsit Ecclesiastici commatis, peculiarem ei inter scriptores nostros locum non tribuimus.

396. Possid. de vit. Augustini. Augustin. in Confess.

AURELIUS AUGUSTINUS, natione Afer, Tagastam Numidiæ urbem natalem habuit, natus anno 355. parentibus honestis nec infimi nominis, quippe qui de numero curialium erant, patre Patricio, matre Monicâ, utriusque Christianis, matre verò supra communem sortem ob pietatem celeberrima. Bonis literis adeò gnaviter incubuit, ut adolescens adhuc in patriâ urbe Grammaticam, mox Carthagine Rhetoricam docuerit, & in foro inter Causidicos aliquamdiu versatus sit; ubi Manichæorum errorum virus non hausit modò, sed penitùs imbibit. Verùm rixarum in Gymnasio Carthaginensi pertæsus, anno 383. desertâ Africâ, reluctante matre, Romam proficiscitur, ubi plures curæ suæ commissos discipulos bonis literis instituit. Nec tamen hic loci omnia ex voto cesserunt; sequenti igitur anno misso ab Imperatore ad Symmachum urbis præfectum mandato, ut civitati Mediolanensi Rhetoricæ magister provideretur, ab eo Mediolanum missus est. Advenientem agnovit, & mirâ comitate tractavit Ambrosius, cujus sermonibus ad populum habitis, dum auscultaret Augustinus, paulatim ab erroribus revocari cœpit; rejecto igitur Manichæismo ad Academicos transiit. Interea Monica de filii salute summopere sollicita Mediolanum venit; & jam verum esse experta est, quod Episcopus quidam, (cujus aures quotidianis precibus & gemitibus obtuderat, ut in filio ad meliorem frugem reducendo laboraret) substomachans dixerat; *Vade,* inquit, *à me, ita vivas; fieri enim non potest, ut filius istarum lachrymarum pereat.* Tandem itaque dum in hortulo suo ardentibus votis solus ad Deum preces funderet Augustinus, quasi pueri cujusdam cantantis audita vox est; *Tolle, lege, tolle, lege.* Arrepto igitur codice in locum Apostoli oculos conjecit: *Non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis,* &c. Obstupuit audientis animus, & pietatem Christianam statim amplecti secum statuit; exactoque inter Catechumenos biennio, anno 388. ab Ambrosio baptizatur. Sequenti anno mortuâ jam matre in Africam remeavit, & in fundo paterno per triennium fermè delituit. Anno 391. Hipponem profectum, ut Agentem in rebus quendam ad perfectiorem vitæ Christianæ gradum impelleret, Hipponenses injectis manibus reluctantem licèt & lachrymantem ad Valerium Episcopum trahunt, & ab eo Presbyterum ordinari curant. Presbyter factus instituto inter Ecclesiam Monasterio pietati & exercendæ & docendæ incubuit; quin & repugnante licèt Ecclesiæ Africanæ consuetudine, coram se ipso concionandi vices ei demandavit Valerius. Manichæos, Donatistas,

Circum-

Circumcelliones, Pelagianos, alioſque Hæreticos tam ſcriptis quàm voce debellavit. In Synodo Hipponenſi anno 393. jubentibus Epiſcopis de fide & Symbolo Presbyter adhuc diſputavit; adeoque apud omnes inclaruit, ut neceſſe eſſet Valerio eum, quem ſibi ſucceſſorem deſignârat, clanculùm occultare, ne ad alterius civitatis Epiſcopatum raperetur. Quapropter literis egit Valerius apud Primates Africæ Epiſcopos, ut ſibi adhuc viventi Coepiſcopus conſtitueretur; quod & factum eſt anno 396. à Megalio Calamenſi Numidiæ Primate, reclamante Auguſtino ac aſſenſum demum vix ac ne vix adhibente, utpote quod Canonibus Eccleſiaſticis repugnaret. Epiſcopus factus Eccleſiæ inſtituendæ & religionis cauſæ tutandæ acriùs incubuit, ingenteſque ac perpetuas cum circumſtrepentibus ubique Hæreticis lites & controverſias agitavit; quorum etiam inſidiis vitæ diſcrimen non ſemel adiit. Donatiſtas collatione in Synodo Carthaginenſi inſtitutâ, & in Cæſarienſi renovatâ confutavit: Fœlicem Manichæum poſt ſecundum vel tertium colloquium Hippone habitum ad Catholicam veritatem reduxit; cum Paſcentio comite & Maximino Epiſcopo Arianorum coryphæis, illo Carthagine, iſto Hippone diſputationem ineuns fidem Catholicam egregiè propugnavit, & Hæreticorum deliria refellit: adversùs Pelagianos denique diſputationibus habitis & ſcriptis editis per annos fermè decem laboravit. Quo verò rebus Eccleſiæ meliùs proſpiceret, Synodis frequens interfuit, earumque pars magna fuit; intererat enim Synodis Carthaginenſi quartæ anno 398. & ut videtur, quintæ eodem anno habitæ; Africanæ tertiæ anno 401. Carthaginenſi anno 403. Africanæ quartæ anno 407. Collationi Carthaginenſi contra Donatiſtas anno 411. Cirtenſi contra eoſdem anno 412. Milevitanæ ſecundæ contra Pelagianos anno 416. Carthaginenſi contra eoſdem anno 418. Carthaginenſi ſextæ in cauſâ appellationum anno 419. habitæ, Carthaginenſi ſeptimæ de eâdem cauſâ eodem anno celebratæ; ût alia Concilia taceam, cujus ſubſcriptiones non extant. Vandalis demum Africam cæde & incendio ubique vaſtantibus, & Hipponem obſidione jam prementibus, Deum precatus eſt, ut aut urbem hoſtibus, aut ſeipſum vitâ ſubduceret. Tertio igitur obſidionis menſe febri correptus decubuit, ac poſt dies aliquot in pace obdormivit die XXVIII. Auguſti anno Chriſti 430. ætatis ſuæ 76. Epiſcopatûs geſti 35. Egregios viri ſanctiſſimi mores per totum vitæ curriculum pulchre depingit Poſſidius. Erat utique pius, modeſtus, pudicus, mitis, manſuetus, urbanus, placidus, in concionando frequens, in diſputando acer, in ſcribendo indefeſſus, in tractandis negotiis tam civilibus quam Eccleſiaſticis ſedulus & aſſiduus, pauperum ſtudioſus, quibus vel ex redditibus Eccleſiæ, vel ex oblationibus fidelium proſpiciebat; veſte uſus eſt nec ſplendidâ nec ſordidâ, menſâ parcâ quidem & frugali, bene inſtructâ tamen & nitidâ, cui peregrinos juxta ac familiares adhibuit; hâc tamen lege omnibus propoſitâ, quam & menſæ ſuæ inſcribendam curavit.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Quiſquis amat dictis abſentum rodere vitam,
Hanc menſam indignam noverit eſſe ſibi.

Ingenii fœlicitas, judice Eraſmo *, prorſus erat incomparabilis; ſive acumen ſpectes, vel obſcuriſſima facilè penetrans, ſive capacis memoriæ fidem, ſive vim quandam mentis indefatigabilem. Idem alibi † ſic ſcribit; *Solus Auguſtinus præſtat omnes ſcriptoris Chriſtiani dotes, in docendo ſedulus, in redarguendo nervoſus, in exhortando fervidus, in conſolando blandus, ubique pius, & verè Chriſtianam ſpirans manſuetudinem.* De omnigenâ ejus eruditione pluribus agere idem eſſet, ac lucem ſoli offundere: hoſpes ſit oportet tum in ejus, tum in aliorum ſcriptis, qui neſciat Auguſtinum in toto meliorum literarum circulo eminere; in quæſtionibus verò Theologicis primas tenere. De ſtilo hæc Eraſmus ‖, *Habet Auguſtinus ſuum quoddam dicendi genus, argutum & periodis in longum productis multa convolvens; quod lectorem & familiarem, & acutum, & attentum, & benè memorem requirit, denique tædii laboriſque*

* Præf. ad opera Auguſtin.

† Ep. ad Alphonſ. Fonſec. Archiep. Tolet. l. 19. Ep. 35.

‖ Præf. ad op. Auguſtin.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

boriſque patientem ; quales non ita multos reperias. Unde alibi *, *Scriptor & obſcuræ ſubtilitatis, & parum amœnæ prolixitatis,* illi audit.

* Ep. ad German. Brix. l. 20. Ep. 2.

Opera, quæ extant, genuina.

Retractationum libri II. paucis ante mortem annis conſcripti, ſtatim ante mortem recogniti.

Confeſſionum libri XIII.

De Grammaticâ liber.

Principia Dialecticæ.

Categoriæ decem ex Ariſtotele decerptæ.

Principia Rhetorices. Tractatus iſti quatuor poſtremò recenſiti à Benedictinis Pariſienſibus in nuperâ ſuâ Auguſtini operum editione ſanè elegantiſſimâ in Appendicem rejecti ſpuriis accenſentur ; tum quòd à ſtilo Auguſtini alieni, & eruditione ejus indigni ſint ; tum quòd Dialogorum formâ ſcripti non ſint, neque ad incorporalia animum promoveant ; qualia fuiſſe genuina Auguſtini hiſce de rebus opuſcula conſtat ex Retract. lib. 1. cap. 6.

De Muſicâ libri VI.

Contra Academicos libri III.

De Ordine libri II.

De beatâ vitâ liber.

Soliloquiorum libri II.

De Magiſtro liber.

De immortalitate animæ liber.

De quantitate animæ liber.

De libero arbitrio libri III. quos Romæ laicus inchoavit, Africæ Presbyter abſolvit.

De verâ religione liber.

De moribus Eccleſiæ Catholicæ & Manichæorum libri II.

De Geneſi contra Manichæos libri II.

Regula è tribus ultima, quæ fœminis data eſt non viris, licèt pronomina & adjectiva è fœminino in maſculinum genus mutata ſint. De eâ dubitat Eraſmus, Auguſtino tamen non indignam eſſe agnoſcit.

Epiſtolarum CCXII. *liber,* ſine ullo rerum aut temporum ordine temerè digeſtus. Ex his Epiſtolis plurimas tractatuum nomine inſigniunt Auguſtinus in *Retractationibus*, & Poſſidius in *Indiculo* ; ſpuriæ vero ſunt undecim (142. 181. 182. 184. 185. 187. 189. 192. 194. 196. 198.) aliorum denique ſunt quinquaginta. In editione nuperâ Benedictinâ Epiſtolæ pro ratione temporis quo ſcriptæ ſunt, diſponuntur. In his antea ineditæ exhibentur Epiſtolæ tres, una *ad Alypium*, *ad Paulinum* duæ ; quibus accedit quarta ad *Mar. Mercatorem*, integra jam primùm edita. *Altercationem cum Paſcentio,* quæ hactenus Epiſtolæ 178. locum obtinuit, Auguſtini non eſſe argumentis invictis probant Benedictini, & Vigilio Tapſenſi ratione ſanè non invitâ, aſcribunt.

Epiſtolæ penè LX. in Supplemento *Pariſienſi*, & ex iis XX. in editione *Lovanienſi* acceſſerunt.

De doctrinâ Chriſtianâ libri IV.

Locutionis S. Scripturæ libri VII.

De Fide & Symbolo liber.

Enchiridion ad Laurentium de Fide, Spe, & Charitate, anno 421 ſcriptum.

De Trinitate libri XV.

De Geneſi ad literam liber imperfectus.

De Geneſi ad literam libri XII.

De Agone Chriſtiano liber.

De Opere Monachorum liber.

De ſpiritu & literâ ad Marcellinum liber, anno 412. ſcriptus.

De divinatione Dæmonum liber.

Speculum

SÆC. IV. ab An. CCC.

Speculum ex utroque Testamento, à Possidio in indiculo & vitâ Augustini memoratum; tametsi sciolus fortè aliquis post mortem Augustini textum Scripturæ mutavit, proque eo quem usurpavit Augustinus, vulgaris versionis textum substituit.

De Mendacio ad Consentium liber.

Contra Mendacium ad eundem liber.

De Fide & Operibus liber.

Quæstionum in Heptateuchum libri VII.

Quæstionum Evangelicarum libri II.

Quæstionum Evangelicarum super Matthæum liber.

De Consensu Evangelistarum libri IV.

Quæstionum LXXIII. *liber.* Leg. 83.

De diversis Quæstionibus ad Simplicianum libri II. ante annum 399. scripti.

De octo Dulcitii quæstionibus liber, anno 422. scriptus.

De curâ pro mortuis gerendâ, ad Paulinum.

De catechizandis rudibus liber.

De Continentiâ liber, genuinum esse negat Erasmus.

De Patientiâ liber. Hosce duos libros Augustini esse negant Erasmus aliique, an meritò, viderint eruditi.

De bono, sive Perfectione viduitatis liber, de quo dubitant multi; Juliani esse conjicit Erasmus.

De Sermone Domini in monte libri II.

Expositionis in Epistolam ad Romanos inchoatæ liber.

Expositionis quarundam propositionum ex eâdem Epistolâ liber, ante an. 396. scriptus.

Expositio Epistolæ ad Galatas.

Annotationum in Job liber; de quo vide quæ habet ipse Augustinus Retract. l. 2. c. 13.

De Civitate Dei contra Gentes ad Marcellinum, libri XXII. quibus ultimam manum adhibuit Augustinus anno 429. Prodierunt seorsim *Romæ* 1468. fol. *Venet.* 1470. fol. *Mogunt.* 1473. fol. & cum Commentariis Walesii & Nic. Trivethi, *Friburg.* 1494. Editiones recentiores cuivis in promptu sunt.

De Hæresibus ad Quodvultdeum liber non longè ante mortem scriptus, cum duabus Epistolis ad eundem. Appendix de Hæresibus Nestoriana, Eutychiana & Timotheana à Gennadio addita est.

De quinque Hæresibus oratio. Chrysologo ascribunt nonnulli, sed immeritò.

Concio ad Catechumenos contra Judæos, Paganos, & Arianos.

Oratio adversùs Judæos.

De utilitate credendi ad Honoratum contra Manichæos liber.

Contra Epistolam Manichæi, quam vocant, Fundamenti, liber.

De duabus animabus contra Manichæos liber, ante annum 396. scriptus.

Contra Fortunatum Manichæorum Presbyterum liber.

Contra Adimantum Manichæi discipulum liber.

Contra Faustum Manichæum libri XXXIII.

De actis cum Felice Manichæo libri II.

Contra Secundinum Manichæum liber.

De naturâ boni contra Manichæos liber.

Contra adversarium Legis & Prophetarum libri II.

Contra Priscillianistas & Origenistas ad Orosium.

Contra Sermonem Arianorum liber.

Contra Maximinum Arianorum Episcopum libri III.

Contra Felicianum Arianum de unitate Trinitatis ad Optatum liber, qui ab Erasmo in dubium jure vocatur. Vigilii enim Tapsensis opus esse jam constat.

De bono conjugali adversùs Jovinianum liber.

De sanctâ virginitate liber.

De adulterinis conjugiis ad Pollentium libri II.

De Epicureis & Stoicis tractatus.

Tractatus

SÆC. IV. ab An. CCC.

Tractatus in illud Mosi à Deo dictum, Ego sum qui sum : binos hosce tractatus sermones potius esse monet Bellarminus ; utrumque Augustino abjudicat Erasmus.

Contra partem Donati Psalmus.

Contra Epistolam Parmeniani Donatistarum Episcopi libri III.

Contra literas Petiliani Donatistæ libri III.

Contra Cresconium Grammaticum libri IV.

Contra Epistolas Gaudentii Donatistarum Episcopi libri III.

De Baptismo contra Donatistas libri VII.

De unico Baptismo contra Petilianum liber.

De unitate Ecclesiæ contra Petiliani Epistolam liber.

Breviculus Collationum cum Donatistis.

Contra Donatistas post Collationem liber.

De gestis cum Emerito Donatistarum Episcopo Sermo.

De gestis cum eodem Emerito liber.

Contra Fulgentium Donatistam liber, de quo dubitant plurimi : quin & plurima argumenta proferunt Censores Lovanienses, quibus opus istud supposititicium esse contendunt.

De Peccatorum meritis, & remissione, & de Baptismo parvulorum. Libb. 3

Ad Marcellinum contra Pelagianos libri III. anno 412. scripti.

De naturâ & gratiâ contra Pelagianos liber, anno 415. scriptus.

De gratiâ Christi & peccato originali contra Pelagium & Cœlestium libri II. anno 419. scripti.

De nuptiis & concupiscentiâ ad Valerium Comitem libri II. quorum primus anno 418. secundus 420. scripti sunt.

Contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonifacium libri IV. anno 419. scripti.

Contra Julianum Pelagianum libri VI. anno 421. scripti.

De Animâ & ejus origine libri IV. anno 420. scripti.

De prædestinatione Sanctorum & bono perseverantiæ libri II. anno 427. scripti.

De Gratiâ & libero Arbitrio ad Valentinum liber, anno 424. scriptus.

De correptione & gratiâ ad eundem liber, anno 425. scriptus.

Responsio refellens articulos aliquot falsò ipsi impositos. Habetur etiam inter opera Prosperi, cujus forsan est.

De perfectione justitiæ contra Cœlestium liber, anno 414. scriptus.

Enarrationes in Psalmos David CL. prior è Prologis præmissis non est Augustini ; secunda S. Basilii est è Græco versa. Opus istud variis temporibus & locis compositum fuit ; Psalmos enim S. Augustinus, prout loca, tempora, res & personæ suggerebant, modò publicè sermocinando, modò dictando exposuit, Psalmum verò CXIIX. ultimo loco rogantibus id amicis elucidavit. Prodiit seorsim curâ Jacobi Willemart, Eremitæ Augustiniani, *Antverp.* 1680. fol.

In Evangelium Joannis Expositio, seu Tractatus CXXIV. quibus præfixa Præfatio incerti est autoris.

In Epistolam primam S. Joannis Expositio seu Tractatus X.

De disciplinâ Christianâ vel de domo disciplinæ liber.

De decem Chordis liber.

De Cantico novo, & de reditu ad cœlestem patriam, ac vitæ periculis.

De Pastoribus in Ezekielis caput XXXIV. *liber.*

De Ovibus in eundem locum liber, sive Homilia.

De Symbolo, sive Regulâ fidei ad Catechumenos libri, seu potius Sermones IV. ex quibus primum genuinum esse, reliquos tres spurios censent Benedictini Parisienses.

De conveniențiâ decem Præceptorum & decem plagarum liber.

De utilitate jejunii tractatus.

Psalterium quod matri suæ composuit.

De verbis Domini, sive de verbis Evangelii Sermones LXIV. Ex his Sermo 14. *Eradii* Presbyteri est, 19. *Maximi Taurinensis,* 28. S. *Ambrosii.*

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

De verbis Apoſtoli Sermones XXXV. ex iis Sermo 25. Maximi eſt inter Ambroſianus nonus.

Homiliarum L. liber; ex his quarta ex Ambroſii ſcriptis decerpitur. Collectiones iſtæ Sermonum Auguſtini tres, ſuperiùs memoratæ, antiquæ ſunt, ante annos quippe 800. factæ, Auguſtino tamen nequaquam æquales. Collectiones Sermonum *de Tempore & de Sanctis* ſequentes adornatæ ſunt, (ſummâ quidem id incuriâ factum) à curatoribus editionis Amerbachianæ *Baſil.* 1495.

Sermones de tempore CCLVI. ex quibus nonnulli allos præ ſe ferunt Autores: Sermones verò 87, 215, 251, 255. à Perkinſio, Riveto, aliiſque ſpurii habentur. Sermonem 191. Auguſtino abjudicat Labbeus. Eorum verò nonus Bernardi eſt; 11. Maximo tribuitur; 15. Severiano uti & Fulgentio aſcribitur; 33. S. Leonis eſt; 37. Maximi; 48. ex Hilario, Ambroſio & Auguſtino hinc inde deſumitur; 63. S. Leonis eſt; 68, & 77. S. Ambroſii; 117. ejuſdem; 118. Maximi; 120. Euſebio tribuitur; 125. idem ferè eſt ac *Symbolum* Damaſo inſcriptum inter opera Hieronymi; 128. Maximum; 130. Chryſoſtomum autorem habet; 136, 138, 156, 176. inter Euſebianos habentur; 137. S. Gregorii eſt; 171. ex ejuſdem ſcriptis deſumitur, 226, 228, 229, 242. ex Ambroſii ſcriptis.

De Sanctis Sermones LI. ex quibus Sermones 1. & 18. Fulgentio aſcribunt nonnulli: Sermo 22. è Petro Ravennatenſi decerpitur; 26. inter Ambroſianos reperitur; 27. Maximi eſt; 30, & 31. ſpurii ſunt, poſterior inter Ambroſianos habetur, uti & ſermo 33. *Sermo* 35. Fulberti eſt; 36. Euſebii Epiſcopi; 37. Alcuini Presbyteri, ex variis tamen conſarcinatus; 47. etiam S. Leoni tribuitur.

Sermones alii XVII. ex quibus ſex *de Tempore*, X. *de Sanctis*, in editione *Pariſienſi* 1531. primùm editi.

Sermones IV. viz. *de Jacob & Eſau in Feſto S. Vicentii, in Proverbiorum caput* 13. *in Parabolam ſeminantis, & in Matthæi caput* 16.

Tractatus in Orationem Dominicam.

De diverſis Sermones XLIII.

Fragmenta Sermonum D. Auguſtini XXVII. ex Eugippii Abbatis theſauro, & Bedæ Commentariis decerpta. Omnia iſta opuſcula à Sermonibus IV. incluſivè in editione *Baſilienſi* 1569. primùm prodierunt. Et hactenus quidem Editiones Frobenianæ. Quæ ſequuntur opera genuina variis temporibus lucem aſpexerunt, in ſupplemento *Pariſienſi*, quod Hieronymus Vignerius adornavit, 1654. in unum collecta.

Sermones XL. de variis argumentis, à Sirmondo primùm anno 1630. cum notis editi.

Sermones de diverſis CXXIII. à *Lovanienſibus* editi, annumeratis Sermonibus 43. *Baſil.* 1569. primùm editis. Ex his plurimos ſuppoſititios eſſe ipſi fatentur Lovanienſes.

Homiliæ XI. à *Pariſienſibus* editæ an. 1614. ex MSS. Carthuſianis, atque aliæ XIII. ex MSS. Pithianis.

Brevis Expoſitio Symboli.

In Calendas Januarias.

De Calendis Januariis.

Ante altare ad infantes de Sacramento.

Sermones VI. *Romæ primùm editi* anno 1644. à Joanne Baptiſtâ Maro.

Tractatus de ſeptem vitiis, & ſeptem donis Spiritûs Sancti.

De geſtis Pelagii contra adverſarios gratiæ D. N. J. C. ad Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem liber, anno 417. ſcriptus. Prodiit primùm *Auguſtæ-Vind.* 1615. 8°.

Speculum in S. Scripturam.

Contra Julianum Hæreticum Pelagianum operis perfecti, ſive Reſponſionis poſtremæ libri VI. quibus conficiendis immortuus eſt Auguſtinus, ac proinde *opus imperfectum* à Poſſidio vocantur hi libri in *Indiculo.*

Epiſtola ad Macrobium.

Sermones

SÆC. IV. ab An. CCC.

Sermones XLVI. antea inediti. Cæterùm in præcedentibus Sermonibus notari debet non rarò evenire, ut idem Sermo in diversis Sermonum Collectionibus bis vel forsan sæpiùs numeretur: quamplurimi verò ex aliis Augustini scriptis excerpuntur. Sermones ex hisce aliquot spurios nos in transitu notavimus. Verùm cùm accuratius longè id præstiterint Benedictini Parisienses in editione suâ nuperâ; nos censuram Sermonum ab iis latam compendio exhibere è re fore arbitramur. Sermones itaque omnes (quibus Tomus IV. absolvitur) in quatuor classes redegerunt, *de Scripturis*, *de Tempore*, *de Sanctis*, & *de Diversi*; quibus accessit quintus Ordo *Sermonum Dubiorum*; cùm nonnisi apertè suppositicii in Appendicem rejecti sint. Classes istæ quinque Sermones complectuntur CCCXCIV. præter Fragmenta. In Appendicem rejiciuntur, tanquam certò certiùs spurii, Sermones CCCXVII. ex Collectionibus supra memoratis hinc inde selecti, nimirum ex vulgari Collectione Sermonum de Verbis Domini Serm. 3us. 14us. 19, 20. 22, 28. 34. 47. 52. 54. 56, 57, 58. de verbis Apostoli Serm. 21us. 25, 26. 34, 35. Homiliarum L. Serm. 2us. 3, 4. 6, 7, 8, 9, 10. 12. 15, 16. 21, 22. 26. 30, 31. 33. 35. 39. 45, 46, 47, 48. De Tempore Serm. 1us, 2us. 3. & omnes reliqui præter 5um 12. 16. 19, 20. 23. 25. 27, 28. 30, 31, 32. 34. 39, 40. 42. 45. 49, 50. 52. 72. 74. 94. 96. 107. 109, 110. 113. 119. 135. 139, 140, 141. 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149. 151. 155. 160. 164, 165. 170. 174. 186, 187. 196. 205. 212. 214. 220. 234, 235, 236, 237. 245, 246. 254. 256. Sermones de Sanctis omnes spurii sunt præter 4^{m}. 12. 17. 23, 24. 42. 45. 48. 50, 51. Inter Sermones XVII. *Paris.* 1531. additos, spurii sunt 1us. 2. (qui pars est Sermonis 51. in hâc Collectione novâ Benedictinorum) 7. (pars Sermonis 88.) 15. (pars Sermonis 150.) Inter Sermones de Diversis spurii sunt 7us. (pars Sermonis 361.) 35, 36. (pars Sermonis 279.) 38. 65. 96, 97, 98, 99. 118. (pars Sermonis 325.) Ex Sermonibus ad Fratres in Eremo nonnisi sex in hoc Tomo exhibentur, reliqui in Tomo sequente. Ex his sex spurii sunt, tres, qui in vulgari Sermonum istorum Collectione locum obtinent 50. 70. & 72. Ex Sermonibus ab Hier. Vignerio editis, in parte I. Supplementi spurii sunt 3us. 4, 5. 13, 14, 15. 17, 18. In parte II. Supplementi spurii sunt 1us. 2. 8. 10, 11, 12, 13, 14. 20. 23. 25, 26, 27. 29. 34. 36, 37, 38, 39. Atque hactenus quidem Benedictini.

De Oratione & Eleemosynâ Tractatus.

Testimonia adversùs Pelagianos Hæreticos, quæ fusioris potiùs alicujus Operis Excerpta videntur.

Alia quædam *Opuscula*, in editione suâ adjunxerunt Lovanienses, quæ quia ab omnibus tanquam spuria rejecta sunt, haud tanti sunt, ut sigillatim enumerata hîc locum mereantur.

DUBIA.

Meditationum libri II. Bernardo recentiores esse volunt Benedictini Parisienses.

Soliloquiorum animæ ad Deum liber. Hugone Victorino, cujus serinia affatim expilat, recentiorem esse indicant Benedictini, ejusdemque forsan Autoris esse, cujus & Opus subsequens.

Manuale. Anselmi esse videtur, inter cujus Opera locum sortitur. Autori tamen *Tractatûs de Spiritu & Animâ*, uti & *librum de diligendo Deo*, potiùs ascribendum censent Benedictini Parisienses.

Quæstiunculæ de Trinitate XXXIII.

Testimonia adversùs Pelagianos Hæreticos, in Supplemento *Paris.*

Tractatus brevis de Trinitate; extat Gr. Lat. à Maximo Planude versus in Biblioth. Patr. Excerpta de arbitrii libertate, quæ habentur ibidem.

De fide rerum invisibilium. De Opusculis istis una ferè eademque sententia ferri potest; ea ex Augustini scriptis consarcinata esse: nisi quòd Tractatum ultimo loco memoratum genuinum esse summâ asserant fiduciâ Benedictini Parisienses.

De

De verâ & falsâ pœnitentiâ ad Christi devotam. Totus ferè transcriptus est sub Augustini nomine in *Decreta & Sententias*; verùm spurium esse opus nulla ferè est dubitandi ratio. SÆC. IV. ab Ann. CCC.

De quartâ Feriâ sive culturâ agri dominici.

De Cataclysmo.
De tempore Barbarico.
} Sermones seu Tractatus istos tres admodum dubios esse, eundemque omnes autorem habere, quem & tres posteriores de Symbolo, fortè aliquem è discipulis Augustini, volunt Benedictini Paris.

De utilitate Pœnitentiæ. Homilia est 27. inter L. & à nonnullis Eradio Augustini successori ascribitur. In nonnullis etiam editionibus habetur Libellus *de Pœnitentiæ medicinâ*, qui idem ferè ad verbum est cum Homiliâ inter L. ultimâ, & eidem Eradio ascribi solet.

De quatuor virtutibus charitatis.

De laudibus charitatis.

De honestate mulierum.

De urbis excidio.

De Pugnâ animæ. Posterior pars est sermonis 43. *de Verbis Domini.*

SPURIA.

Regulæ II. Clericis datæ.

Liber *de vitâ Eremiticâ ad sororem*, qui SS. Benedictum & Gregorium citat. Ælredo Abbati Rievallensi debetur judice Holstenio, cujus sententiam amplectuntur & confirmant Benedictini Parisienses.

Epistola ad Cyrillum de laudibus Hieronymi.

De Ecclesiasticis Dogmatibus. Gennadii Massilienses est.

De Fide ad Petrum Diaconum. Fulgentii Ruspensis est.

De Mirabilibus S. Scripturæ libri III. Autor Cyclorum meminit, & ut ex calculis ab eo allatis patet, scripsit anno Dclvii. Autor erat Augustinus quidam Monachus Cantuariensis, seu potiùs Cambrensis, id est, Hibernus. Ita nos docent Benedictini Parisienses.

De Spiritu & Animâ, Autor citat Boethium; Hugoni à S. Victore tribuit Trithemius. Revera autem Monacho cuidam Cistercienſi is debetur, Alchero ei nomen fuisse indicant Benedictini Parisienses.

De Benedictionibus filiorum Jacob; decerpitur ex S. Hieronymi Quæstionibus Hebraicis in Genesim; & Alcuinum autorem habet.

Sententiæ CCCLXXXVIII. ex S. Augustini Operibus à Prospero Aquitanico collectæ.

Quæstionum XXI. *liber.*

Quæstionum LXV. dialogus percontante Orosio, respondente Augustino, ex variis Augustini locis maximam partem congestus.

Quæstiones Veteris & Novi Testamenti. in tres partes divisæ: quæ à *Lovaniensibus* enim edita est, pars quarta Quæstiones LXV. ex utroque pariter Testamento complexa, spuria est, nec aliud quid, quàm primæ & secundæ partis interpolata repetitio, adeóque in editionibus *Basilienſibus* meritò desiderata. Opus ipsum Pelagianismi vulgò insimulatur, & Hilario Diacono adjudicari solet. Pelagianismi crimen tusè diluit Cl. Garnerius in Append. ad par. I. Operum Marii Merc. Dissert. 1. cap. 8. §. 1, 2, 3, 4. & opinionem de Hilario Autore jamdiu receptam pluribus confirmat ib. §. 5.

De Incarnatione verbi. Autor ipsum Augustinum allegat.

De Trinitate & Unitate Dei liber, demptis quibusdam idem est cum libro contra Sermonem Arianorum.

De Essentiâ Divinitatis liber; ex Eucherio Lugdunensi ut videtur, excerptus.

SÆC. IV. ab Ann. CCC.

De ſubſtantiâ dilectionis & amoris. Hugonis Victorini eſſe cenſet Eraſmus; cui ſuccinunt Benedictini Pariſ.

Exhortatio de ſalutaribus documentis ad quendam Comitem. Paulini Aquileienſis eſt.

De Amicitiâ. Nonniſi epitome eſt trium librorum Ælredi Rievallenſis de eodem argumento editorum, ab otioſo quodam facta.

De altercatione Eccleſiæ Dialogus, Eraſmus elegantem vocat; & Aulici vel Juriſconſulti alicujus opus eſſe cenſet. Autor ſe Jo. Scoti coætaneum fuiſſe teſtatur.

De Fide ſeu Unitate Trinitatis contra Manichæos liber. Evodii Epiſcopi Uzalenſis eſt.

De Prædeſtinatione & Gratiâ, Fulgentium autorem habet.

De Prædeſtinatione Dei.

Contra Pelagianos Hypognoſticon libri VI. De libris hiſce prolixam atque eruditam *Diſſertationem* edidit Cl. Garnerius in Append. ad Par. I. Operum Marii Merc. Diſſert. VI. cap. 6. cujus ſumma huc ferè redit. Librum ſextum à reliquo Opere ſejungendum videri, utpote nec ejuſdem Autoris, nec commatis; ac revera in pleriſque Codicibus MSS. abeſſe: priores quinque libros inter annos cccccxviii. & cccccxx. contra Julianum Eclanenſem ſcriptos eſſe, & quidem ab aliquo ex primariis fidei Catholicæ defenſoribus: Auguſtino certiſſimè abjudicandos eſſe; denique Sixto Presbytero Romano, qui Cœleſtino Papæ in ſede Pontificali ſucceſſit, aſcribendos videri, pluribus argumentis ſententiam ſuam confirmat Garnerius, quem conſulat Lector. Aliam init viam Seraphinus Piccinardus Ord. Prædicat. qui in Diſſertatione Prædeſtinato Sirmondi à ſe edito *Patavii* 1686. 4°. præmiſſâ, poſt expenſa ac rejecta Garnerii argumenta Marium Mercatorem Operis iſtius autorem eſſe contendit.

In Apocalypſin Expoſitio ſeu Homiliæ XVIII. Tichonii opus vulgò habetur: Quod ſi tamen rectè judicent Benedictini Pariſienſes, Tichonii non eſt, ſed Annotationes quædam ex Victorini, Primaſii, Bedæ, forſan & ipſius Tichonii verbis conſarcinatæ, & in Homiliarum formam redactæ.

De triplici habitaculo liber, S. Fulgentio etiam aſcriptus, ab aliis S. Patricio.

Scala Paradiſi, quæ inter Bernardi Opera habetur, ubi de eâ plura invenies.

De duodecim abuſionum gradibus. Patricio in nonnullis Codd. MSS. aſcribitur. Antiquior certè eſt Jonâ Aurelianenſi, à quo citatur.

De contritione cordis liber, qui quidem ex Anſelmi Operibus conſarcinatus eſt.

De cognitione veræ vitæ; Anſelmo nonnulli adjudicant. Rectiùs verò Honorio Auguſtodunenſi aſcribunt Benedictini Pariſienſes.

De Speculo, in quo citatur Boethius.

De Vitâ Chriſtianâ liber; Faſtidii Britanni eſt; cui datâ operâ iſtum vindicavit Lucas Holſtenius, qui & ſingularem illius editionem dedit *Romæ* 1663.

De Aſſumptione B. Mariæ.

De contemptu mundi.

De vanitate Sæculi.

De obedientiâ & humilitate.

De bono diſciplinæ, Valeriani Cemelienſis eſt.

De viſitatione infirmorum libri II.

De conſolatione mortuorum Sermones II.

De ſobrietate & virginitate.

Speculum Peccatoris.

De conflictu vitiorum & virtutum, Iſidori Hiſpalenſis eſſe Labbeus conjicit. Ambroſio Autperto adjudicant Benedictini Pariſienſes.

De rectitudine Catholicæ converſationis. Eligii Noviomenſis eſt.

De creatione primi hominis.

De arbore ſcientiæ boni & mali.

De Antichristo, meminit imperii à Græcis ad Francos translati. Rabano Mauro adjudicant nonnulli. In Codice MS. qui in Reverendiss. Archiepiscopi Cantuariens. Bibliothecâ habetur. Liber iste hunc titulum præfert: *Epistola cujusdam Sapientis—— de Codd. excerpta ad Reginam* * *Gerbertam Henrici Saxonum nobilissimi Regis filiam, de Anti-Christo Mago maleficio, atque omni improbitate digno—Præfationem* habet, & *Coronidem*, & alia quædam quæ in impressis Codd. non extant. S Æ C. IV. ab An. CCC.

* Legendum est, ni fallor, Gerbergam, quæ Henrici Aucupis filia erat.

Super Magnificat, Canticum B. Mariæ.

De Singularitate Clericorum, habetur etiam inter Cypriani Opera.

Ad Fratres in Eremo commorantes Sermones LXXVI. insulsi alicujus Impostoris opus. In his tamen Sermones 52, & 53. de Disquisitione Clericorum suorum Augustinum revera authorem habent, ac inter Epistolas locum habere debent, ipso fatente ac censente Erasmo.

De vitâ, conversatione & morte S. Monicæ Narratio.

Oratio de Passione Domini nostri Jesu Christi.

De Epistolis, & Sermonibus Spuriis dictum est suo loco.

ALIENA, quæ inter Augustini Opera habentur.

Epistola Quodvultdei ad Augustinum.

Epistola Secundini ad Augustinum.

Sermo Arianorum.

Epistolæ Volusiani I. *Marcellini* I. *Longiniani* I. *Severi* I. *Maximi Madaurensis* I. *Macedonii* II. *Dioscori* I. *Nebridii* II. *Audacis* I. *Publicolæ* I. *Pascentii* I. *Bonifacii* VIII. Spuriæ *Nectarii* I. & *Consentii* I. *ad Augustinum.*

Carmen Licentii ad Augustinum.

Epistolæ Synodorum Carthaginensis & Milevitanæ ad Innocentium Romanum.

Acta electionis Eradii ab Augustino in coepiscopum & successorem designati.

Acta disputationis cum Pascentio.

Acta Concilii Arausicani II. anno Dxxix. habiti.

Translatio corporis Protomartyris Stephani ab *Hierosolymis in urbem CP.* incerti Autoris.

Reperiuntur ibidem plurima Hieronymi, Paulini, Prosperi, &c. Opuscula; de quibus plura videas suis locis.

DE PERDITA.

De pulchro & apto ad Icherium Romanæ urbis Oratorem.

Contra Paganos libri III. & *Exhortatio ad eosdem.*

De Sacrificiis Spiritualibus contra Manichæos.

De die Domini secundum Sophoniam Prophetam contra eosdem.

Tractatus diversi contra Arianos.

Contra Epistolam Donati hæretici.

Contra Anonymum Donatistam.

De Maximinianistis contra Donatistas.

Ad Primianum Commonitorium.

De traditione in Persecutionibus & falso baptismate contra Donatistas libri III.

De baptismo contra eosdem liber.

Ad Mercatorem Episcopum contra eosdem.

De Charitate Tractatus diversi.

De Eucharistiâ Tractatus.

De Sacrificio vespertino Tractatus.

Epistolæ, Tractatus & *Sermones* plures, quorum mentio habetur apud Possidii *indiculum*, Bedam, ipsum Augustinum & alibi: nec enim omnia numerare aut vacat aut refert.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Inter varias Operum Auguſtini Editiones præſtant *Baſil.* 1529. 1543. 1556. 1569. *Venet.* 1571. 1584. 9 vol. in 8°. *Antverp.* (per Theologos Lovanienſes) 1577. *Colon.* 1616. *Pariſ.* 1515. 1586. 1635. His acceſſit Supplementum *Pariſ.* 1654. ii. Tom. in fol. paratur à Benedictinis Pariſienſibus elegantiſſima planè Editio, cujus ſex vel ſeptem jam Tomi prodierunt.

396. EUTHALIUS, incertæ Eccleſiæ Diaconus, vel, ſi Turriano fides, Proœm. in Conſtitut. Apoſt. Epiſcopus Sulcenſis. Vixit, judice Turriano, ætate Athanaſii Alexandrini: quâ quidem in re hallucinatus eſt Turrianus. Ex ipſius enim Euthalii Prologo in Epiſtolas liquet, (quod me nuper monuit D. Whartonus) ipſum ſcripſiſſe Arcadio quartùm, & Honorio tertiùm Coſſ. id eſt an. Chriſti ccccvi. Scripſit *in Evangelium Lucæ*, & *in Acta Apoſtolorum Commentarios*, qui alicubi in Bibliothecis latent. *Prologus de Vita D. Pauli* cum *Epiſtola Præfatoria* (quæ in Oecumenii Commentariis deſideratur) à Cl. Boeclero editus eſt ad calcem N. T. *Argentorat.* an. 1645. 12°. & in alterâ editione *Curcellæanâ*.

397. Gennad. de Script. c. 36. Auguſtin. Retractat. l. 2. c. 1. De prædeſt. Sanct. l. 1. c. 4.

SIMPLICIANUS, Patriâ forſan Romanus, dignitate ſaltem Eccleſiæ Romanæ Presbyter; circa annum ccclxxiv. vel ſequentem Mediolanum miſſus, ut Ambroſii jam Mediolanenſis Epiſcopi ſtudiis Theologicis præeſſet, cum eo reliquam ferè vitæ partem tranſegit; cùmque ab adſtantibus in Ambroſii moribundi cubiculo de ſucceſſore preſſâ voce ageretur, factâ inter alios Simpliciani mentione, Ambroſius, longe licèt poſitus ter exclamavit, *Senex ſed bonus.* Mortuo proinde Ambroſio anno cccxcvii. in ſede Mediolanenſi ſucceſſit. Obiit anno cccxcix. vel ſequenti. Auguſtinum Presbyterum adhuc ad S. Scripturam expoſitionibus elucidandam multis ac aſſiduò hortatus eſt; ita ut quod Origenis olim Ambroſius, Simplicianus Auguſtini ὑφηγητὴς videretur. Scripſit *Epiſtolam Propoſitionum ad Auguſtinum, in quâ interrogando*, inquit Gennadius, *quaſi diſciturus, docet docturum.*

397. Q. JUL. HILARIO, de quo altum apud Veteres ſilentium. Vixiſſe & ſcripſiſſe putatur circa an. cccxcvii. Extat Lat. *Chronicon ſeu Libellus de Duratione mundi* Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 373. Scripſit etiam *librum de Die Paſchatis*, qui interiit. Chiliaſtam fuiſſe ex fine chronici ſui patet.

398. ANASTASIUS, natione Romanus, Maximi Presbyteri filius, creatus eſt Romanæ Eccleſiæ Pontifex anno cccxcviii. Obiit anno cccci. die XIV. Decembris, juxta Baronium verò alioſque die XXVII. April. an. ccccii. Extat *Epiſtola ad Joannem Hieroſolymorum Epiſcopum*, qui Anaſtaſium de Rufino libriſque Origenis ab eo verſis conſuluerat, eodem, quo obiit anno ſcripta, inter Hieronymi Opera Tom. iv. & Conciliorum Tom. ii. emendatior autem inter Marii Mercatoris Opera habetur edit Garner. par. 1. p. 109. *Tria Fragmenta Epiſtolæ ad Urſinian de Incarnatione Chriſti* exhibet Appendix ad Liberati Breviar. Habentur etiam dicto Conciliorum Tomo ejuſdem Anaſtaſii *Epiſtolæ duæ*; quas ſuppoſititias eſſe nemo non videt, de quibus vide quæ habet Dan. Papebrochius Conat. Chronic-Hiſtor. ad Catal. Pontif. p. 60.

398. JOANNES, CHRYSOSTOMUS ab inſigni, qua pollebat, facundia dictus; natus eſt nobili apud ſuos Proſapiâ Antiochiæ ad Orontem fluvium circa an. ccclix. Patre Secundo inter viros militares maximè illuſtri, matre Anthuſâ piâ planè & lectiſſimâ fœminâ. Peractis primis pueritiæ rudimentis, cùm mira prægnantis indolis ſpecimina ediditſet; præſtantiſſimis in quâvis facultate præceptoribus traditus eſt. In Rhetoricâ audivit Libanium, in Philoſophiâ Andragathium, in S. literis Carterium & Diodorum poſtea Tarſi Epiſcopum, Archimandritas Antiochenos; à quibus literalem S. Scripturas exponendi rationem didicit. Plures condiſcipulos & amicos habuit,

buit, neminem verò quo familiariùs utebatur, (quocum etiam Sermones de sacerdotio habuit) quàm Basilium ; quem Socrates *, aliique M. Basilium Cæsariensem fuisse volunt, Photius * & ex eo plures Basilium Seleuciæ Episcopum ; ego verò tertium ab utroque diversum esse arbitror. In Theologicis Meletium etiam Antiochenum diligenter audivit, in cujus familiâ per triennium hæsit, & ab eo S. literarum rudimenta accepit (Carterium enim & Diodorum postea audivit) ab eo salutari adhuc lavacro tinctus, & Ecclesiæ Antiochenæ Lector ordinatus. Juvenis adhuc Chrysostomus cùm Monasticæ vitæ institutum in animo haberet, non obstantibus matris, quæ alia ei antea persuaserat, consiliis, ad vicinos montes se contulit ; & cum sene quodam eremitâ per quadriennium degit ; inde in secretiorem eremi solitudinem profectus spelunceæ integro biennio se inclusit ; donec vigiliis, inediis, aliisque arctioris disciplinæ exercitiis maceratus, deficientibus penè naturæ viribus Antiochiam redire coactus est ; & à Meletio Episcopo ineunte anno cccLxxxi. Diaconus constitutus ad scribendum se accinxit ; librosque *adversus Judæos, Gentiles, Anomæos, de Sacerdotio, de Providentiâ ad Stagirium Monachum*, aliosque aliquot edidit. Exacto in Diaconatu quinquennio, à Flaviano, (nam falsus est Socrates *, qui ab Evagrio factum refert), anno cccLxxxvi. Ecclesiæ Antiochenæ Presbyter factus est ; quo tempore primam concionem habuit, quæ extat Tom. iv. p. 953. Anno cccLxxxviii. flagrante ob dejectas Imperatoris statuas seditione Antiochenâ, & Urbe totâ tumultu, strepitu, querelis ac gemitibus plenâ, quotidianas fere concionandi vices in se suscepit ; & celebres illas XXI. *Homilias εἰς τοὺς Ἀνδριάντας ad populum Antiochenum* habuit. Duodecim ferè annos Presbyter transegerat, cùm anno cccxcvii. mortuo Nectario ab Arcadio Imp. Regiæ Urbis Episcopus invitus designatus est. Astuto certè consilio uti necesse habuit Asterius Comes Orientis, (cui in mandatis Imperator dederat, ut Joannem CP^lim accerseret) quò hominem suis carissimum Populo Antiocheno eriperet. Anno igitur cccxcviii. Februar. XXVI. reclamante licet Theophilo Alexandrino in sede CP. collocatur. Episcopus factus dum anne proximo morum & disciplinæ Ecclesiasticæ reformationem ingenti planè zelo, & summo animi ardore perurgeret ; primo quidem Clerum, deinde Laicos, & in his præcipuè Eutropium Patricium, & Gainam Scytham, totius militiæ Præfectum, fide Arianum, sibi quàm infensos habuit. Anno cccc. Ephesum proficiscitur ; & convocatâ Synodo Heraclidem Archidiaconum suum isti Sedi præfecit, mortuo nuper Antonino, quem variorum criminum (quorum capita exhibet Palladius *) coram Chrysostomo reum peregerat Basilius Valentinopolitanus. Domum reversus Arianos insolentius solitò se gerentes compressit, & in Gothis ad fidem Catholicam, aliisque gentibus ad Christianam religionem convertendis summo animi studio laboravit. Paulò post Antiochus Ptolemaidis, & Severianus Gabalorum in Cœlosyriâ Episcopi, Chrysostomo hactenus amici, inito unà cum aliis contra eundem fœdere Theophilum Alexandrinum Chrysostomo infensissimum (partim ob præreptam Isidoro Diacono suo sedem CP. partim ob exceptos benigne Monachos Nitrienses à seipso fugatos) in partes suas pertraxerunt. His accessit Eudoxia Aug. quam nimia Chrysostomi παῤῥησία & in redarguendo libertas male habuit. Istius consilio Theophilus regiis literis Constantinopolim accitus eo tandem devenit ; cùmque, ut moris erat, apud Chrysostomum Episcopum divertere nollet ; in regiis ædibus Placidianis hospitium ipsi paratum est. Collecto mox undequaque Episcoporum XLV. conventiculo Chalcedone in Prædio Rufiniano *ad Quercum* dicto, oblatus est accusationum libellus XXIX. capita (quæ apud Photium * habentur) complexus ; cui postea alium XVII. articulos continentem subrogavit Isaacius. Quartâ jam vice citatus Chrysostomus, ut frivolas ac levissimas istas criminationes diluceret, comparere recusavit, posthabitâ judicum autoritate pariter ac desideratâ æquitate. Hinc statim sententiâ Synodali damnatus sede suâ depositus est, & Edicto Cæsareo in Bithyniam relegatus, anno ccccIII. vel, ut Cl. Savilius contendit, mense Novembri anni præcedentis. Verùm tumultuante plebe solenni pompâ statim revocatur. Hactenus verò nonnisi dolorum

SÆC. IV. ab An. CCC.

* L. 6 c. 3.
* Cod. 148.
* Loc. cit.
* Vit. Chrysost. c. 13. p. 125.
* Cod. 59.

SÆC. IV. ab An. CCC.

lorum initia: exeunte enim eodem anno iterum insurgunt inimici, habitâque alterâ Synodo iterum damnatum Chrysostomum deponunt, eo præsertim nomine, quòd à Synodo depositus, repugnantibus licet Concilii Antiocheni Canonibus iv. & xii. sedem occupâsset. Nec ipse modò, verùm & omnes ejus fautores ac sectatores *Joannitæ* dicti, qui seorsim collectas agebant, vi & armis, ferro & flammis divexati sunt; plurimis interim Episcopis tum coram, tum per literas Chrysostomi causam apud Arcadium frustra agentibus. Anno igitur cccciv. militari satellitio stipatus septuaginta dierum itinere continuato Cucusum Armeniæ urbem, locum præ aliis sterilem, inamœnum, inhospitalem, deportatur; comiter tamen ubique & perhonorifice exceptus. Quin & Cappadociæ confinia transeunti longo agmine Episcopi, Monachi & Virgines obviàm prodibant, magnoque cum lachrymarum imbre hæc fundebant verba; Chrysost. Ep. 115. Σωίφειεν, ἵνα ὁ ἥλιος σωίσειε τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ, ἢ ἵνα τὸ στόμα Ἰωάννου ἐπάσῃται. *Satius esset Solem radios suos subtrahere, quam Joannis os conticere.* Nec ipsa etiam Cucusus amicos & hospites ei denegavit. Verùm continuis morbis & quotidianis ferè Isaurorum incursionibus vexatus exilii sedem sæpiùs mutare coactus est. Exacto demum triennali exilio, inimici, qui omnia apud Arcadium poterant, illum Pityunta desertissimam Ponti regionem transferendum curárunt. Quo abducendus Comana Pontica pervenerat, quum curis, molestiis, injuriis, ac assiduis durioris exilii tædiis fractus, & de appropinquante jam morte in somnio noctu admonitus, crastino die depositis jam mortalitatis exuviis sanctissimam ipsius animam cœlo remisit die Septembr. XIV. anno cccccvii. ætatis supra mensem octavum completo lii. exilii anno iii. mense iii. Episcopatûs anno ix. mense vi. die xvi. Sepultus est in martyrio S. Basilisci prope Comana, eidem cui & ipse Martyr, tumulo inclusus; unde post xxx. annos ossa ejus solenni pompâ Constantinopolim translata sunt, & in SS. Apostolorum Basilica recondita; nomine etiam in Diptycha, unde exciderat, honorifice relato. De tanto viro præstaret nihil, quàm pauca dicere. Summam ejus pietatem, zelum, modestiam, abstinentiam, erga pauperes curam, in concionando assiduitatem, indefessam in munere Episcopali obeundo vigilantiam & sollicitudinem, totamque vivendi rationem fuse non minùs quam accuratè descripsit Palladius, quem adeat curiosus lector. En breve de indole & moribus elogium ipsi à Sozomeno * reditum: Λόγος μὲν οὖν ἡμῖν ἐρῶν κοσμίῳ πίστεως ἄξιος εἰκότως φαίνοιτο.---- Τῷ δὲ (Joanni) κατ' ἀμφότερα δ' ἐοκιμεῖν πεσοῖ· ἀγωγὴ μὲν γὰρ βίου σώφρονι καὶ πολιτείᾳ ἀκριβεῖ ἐχρῆτο, φράσει δὲ λόγων σαφεῖ μὲν λαμπρᾷ τε. *Etenim oratio quæ operibus exornatur, meritò videtur fide digna.---- Porro Joannes utraque laude ex æquo floruit. Nam ejus quidem vivendi ratio & conversatio gravis fuit ac severa; dictio verò perspicua simul ac splendida.* Immensos, quos in Philosophiâ fecit, progressus, exquisitam rerum divinarum peritiam, peculiarem in S. literis dexteritatem, incomparabilem scribendi exorandique facultatem ac facilitatem quis non deprædicat? quis non admiratur? Denique de singulari ejus & verè aureo dicendi genere, audiamus, si placet, paucorum ex veteribus testimonia. *Si Plutarcho fides sit habenda* (inquit Isodorus Pelusiota *) *qui perspecuitatem ac facilitatem germanum Atticismum esse censet,* πλειστοῦ τοὺ ἄλλους ἅπαντας ὁ θεοῖμος Ἰωάννης, καὶ κατὰ τοῦτο φανεὶς Ἀττικίσας, καὶ σαφηνείᾳ, ὡς ἐν οἷς ἔστι τις, χρησάμενος, *præclarus ac celebris Joannes omnes superat, ut qui & Atticum se verbis præbuerit, & perspicuitatem, qualem haud scio an alius quisquam, adhibuerit.* Photius Cod. CLXXII. Ἡδὺ μὲν φράσις αὐτῷ μὴ τὸ σωφρονοῦς σαφηνείας καὶ καθαρότητος καὶ τὸ λαμπρύνειν καὶ δ' ὅλου εὐσθένειαν, τὸ πολύχουν δὲ νοημάτων, καὶ τοῦτο δὲ ἐξ ἑκάστου πράγματος περιφανέστατα εὐπορίαν συμπροφαίνουσα. *Dictio illius de more perspicua & pura, splendida insuper, ac fluens apparet, multam interim cum sensuum varietatem, tum gratissimorum exemplorum copiam exhibens.* Plura habet hæc de re eodem loco *Suidas* *. Καὶ τοῦ γλῶσσαν αὐτῷ καταῤῥεῖν, ὑφ' οὗ Νειλῶος καταῤῥάκτας· ὑπὲρ ἣν ἐν ἅπ' αἰῶνος τοιαύτην λόγων ὑποῤῥοῆσαι δ' ἔσιαν, ὧν μόνος αὐτὸς ἐπλήσθη καὶ μόνος ἀκριβῶς τὸ χρυσοῦν, καὶ θεῖον ἐκλεξάμενον ὄχημα. *Linguam etiam habuit, quæ suo fluxu Nili Catarractas superabat. Nullus profectò mortalium ab omni ævo, tanta dicendi copia abundavit, quanta solus ille ditatus erat, & solus absque fuco illud*

* L. 8. c. 2.

* Lib. 2. Epist. XLII.

* In voc. Ἰωάννης.

illud aureum & divinum [CHRYSOSTOMI] *nomen hæreditario quasi jure consecutus est.* Philotheus † Patriarcha CP. Ἰωάννης ὁ τὴν γλῶτταν χρυσῆς θαυμαστός τις ἀν ἤδεξε, καὶ ἐφθέγξατο, καὶ τηλικοῦτος ἦν ὁποῖος ἐκ τῆς κεκρυμμένης πηγῆς ποταμοὶ ἀβρόου λογίας ἐκ τῆς κεφαλῆς σεμνολόγου γλώττης ἀνέβλυσε, καὶ πᾶσαν ἐπόρευσαν τὴν γῆν, ὅσην ὁ σωτήριος ἐκείλησε λόγος· τὸ δὲ ἡδὺ λόγων αὐτῆς ποταμὸν καὶ ἥδιστον πέλαγος, ἢ τὸ ὑψηλῶν τε καὶ ἐφθεγμένων νοημάτων ἀπέραντον ἔβυσσον, τὴν δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐμπειρίαν, τὸ δὲ ὕψος ἅμα καὶ τὴν σαφήνειαν, τὴν δὲ ἀπόῤῥητον ἡδονὴν ἐκείνην, καὶ τὴν γλυκύτητα, τὴν δὲ ῥητορικὴν πιθανότητα, καὶ τὸ μὲν τῆς ἀληθείας τοῦ λόγου ἰσχυρὸν καὶ βίαιον, παῖδας ἑαυτοῦ ἀποδείξας πολὺ ἐν τοῖς λόγοις ἐνδεικνύμενος ἕλλησι, δι' ὧν τὴν παλαιὰν ὁμοῦ, καὶ τὴν νέαν πᾶσι γραφὴν ἐξηγήσατο. *Joannes autem lingua aurea, gloriosum sibi nomen comparavit. Nunc ex ore Christi, & lingua ejus Theologica, flumina Theologica erumpentia, quantum terrarum salutaris Christi disciplina complexa est, irrigarunt. Sermonum porro ejus potabile suavissimumque pelagus, & sublimium atque lectissimorum sensuum infinitam abyssum, & humano captu superiorem abundantiam, altitudinem pariter, & perspicuitatem, jucunditatem & dulcedinem illam inexplicabilem, rhetoricamque persuadendi efficaciam, & cum veritate orationis nervos & impetus, quibus Græcos alioqui eloquentia celebres præ se pueros fuisse ostendit, quibusque totam veterem & novam Scripturam explanavit.* Plura hujus commatis habet idem Philotheus. Verùm de his plus satis.

SÆC. IV. ab An. CCC.

† Orat. in SSS. Bas. Greg. & Chrys. Auct. B. PP. T. II. p. 329.

Scripsit, teste Suidâ *, penè infinita; quorum, inquit, numerum recensere οὐκ ἀνθρώπου, θεοῦ δὲ μᾶλλον τοῦ τὰ πάντα γινώσκοντος. Et sanè *totam S. Scripturam* ab initio usque ad finem *Commentariis* illum explicâsse testes sunt tum Suidas tum Cassiodorus †. Lucubrationes ejus ineffabili quâdam suavitate diffluentes supra mille se legisse prodit Nicephorus ‖, quippe qui amore ejus jam inde ab adolescentiâ flagravit, atque in illius perinde ac Dei ipsius effatis se acquievisse testatur, & non modò illi quicquid sibi eruditionis inerat, acceptum tulit, verùm multos etiam amicos induxit, ut relictis omnibus Chrysostomum sibi familiarem facerent.

* In voce Ἰωάν.

† Divin. Lect. Præfat p. 421.

‖ L. 13. c. 2.

OPERA, quæ extant, omnia.

IN his recensendis ordinem Editionis *Parisiensis Morellianæ* sequemur, notatis passim opusculis, quæ à Savilio aut dubia, aut spuria habentur, istis literâ D. his litera S. præfixâ, appositis etiam ad marginem tractatui unicuique Tomo, ac Tomi paginâ editionis Savilianæ, ubi iste reperitur; asteriscos verò insignitis, quæcunque in editione Savilianâ desiderantur.

TOM. I.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
AD Populum Antiochenum de statuis Homiliæ XXI. Antiochiæ anno 388. habitæ: seorsim etiam eas edidit Græcè Joannes Harmarus *Londini* 1590. 8°. Gr. Lat. (cum nonnullis aliis orationibus) Fronto-Ducæus *Paris.* 1609. fol. In quamplurimis editionibus Latinis Homiliis hisce τῶν ἀνδριάντων 21. subnexæ sunt 59. aliæ eodem titulo insignitæ; quas tamen (exceptâ unicâ Joannis Nesteutæ, quæ in fine Tomi hujus habetur) constat nihil aliud esse quam ἀπανθίσματα quædam & centones ex aliis Chrysostomi operibus, præsertim ex Ethicis locis consarcinatos; quemadmodùm in notis suis rectè monet Fronto-Ducæus, & in Homiliarum Catalogo, quem editioni suæ 1609. præfixit, indicatis locis, ex quibus singula centonum istorum fragmenta desumpta sunt, luculenter demonstrat.	VI.	447
De simultate, sive irâ Homilia, Antiochiæ habita paulò post Homilias τῶν ἀνδριάντων.	VI.	611
In eos, qui novilunia observant, Sermo Antiochiæ habitus. ——	V.	355
De Christi Baptismo. ——	V.	523
De Diabolo tentatore Homilia Antiochiæ habita. ——	VI.	690

D:

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Tom.	Savil Pag.	
De incomprehensibili Dei naturâ adversùs Anomæos Homiliæ VI. inter annos 381, & 386. conscriptæ, præter ultimam quæ scripta est Constantinopoli.	VI.	389 434	
De S. Philogonio.	V.	505	
De Consubstantiali.	VI.	425	
De petitione filiorum Zebedæi.	V.	206	
Adversùs Judæos libri VI. quos, teste Socrate *, in lectorum adhuc ordine constitutus conscripsit. Rectiùs verò Anonymus Βιόχαρις orationes hasce à Presbytero habitas esse refert. Primam in orationum contra Judæos numerum referendam non esse contendit Savilius.	VI.	366 312	
De SS. Juventino & Maximo.	V.	533	
De S. Pelagiâ virgine.	V.	482	
In S. Ignatium Episcopum Antiochenum oratio.	V.	498	
De S. Romano Martyre Orationes II.	V.	488 825	D
De nativitate Maccabæorum Orationes III. Antiochiæ habitæ. Tertia nonnisi ἀποσπασμάτιον videtur integræ Homiliæ. Certè citatur à Damasceno lib. 3. de Imag. Chrysostomi locus in Maccabæos, qui in libris editis non extat.	V.	633	
De S. Meletio Antiocheno Sermo, anno 386. habitus.	V.	537	
De S. Luciano Martyre.	V.	529	
De S. Juliano Martyre, Antiochiæ habitus.	V.	521	
De SS. Berenice & Prosdoce.	V.	473	
De S. Eustathio Antiocheno.	V.	528	
De Pœnitentiâ Homiliæ VI. primam Antiochiæ, postremum Constantinopoli habitas esse censet Savilius.	VI.	824 798 769 830 792 763	
De S. Babylâ Martyre Oratio, Antiochiæ habita.	V.	438	
Contra Gentiles, seu de vitâ Babylæ liber.	V.	442	
Catechesis ad illuminandos.	VI.	851	
De Fato & Providentiâ Orationes VI. Ἀπανθίσματα potius quam integræ Homiliæ Frontoni-Ducæo videntur: verum id negat Savilius. Sexta ne verbum quidem habet de Providentiâ, & de Ingluvie inscribenda est.	VI.	863	
De Precatione Homiliæ II.	VI.	754	
In SS. Petrum Apostolum & Eliam Prophetam; de hâc oratione subdubitat Savilius: Constantinopoli tamen habitam esse putat.	VIII	18	
Encomium Martyrum Ægyptiorum.	V.	519	
De S. Phocâ Martyre.	V.	826	D
De S. Theclâ virgine & Protomartyre.	V.	835	D
De S. Barlaam Martyre.	V.	493	
De SS. Martyribus totius orbis.	V.	614	
De B. Abraham.	V.	653	D
De Anathemate Oratio, quam Halesius propositis argumentis utrinque plurimis tandem concludit eò se inclinare, ut putet Chrysostomi non esse.	VI.	439	
De Pœnitentiâ, Continentiâ, & Virginitate Oratio, sive potiùs *Epistola Paræneticaad Virginem quandam Deo devotam.* Joannis Nesteutæ est.	VII	641	S

TOM. II.	Edit. Tom.	Savil Pag.	SÆC. IV. ab An. CCC.
In Geneſin Homiliæ LXVII.	I.	1	
In varia Geneſeos loca Sermones IX. ex quibus primus Antiochiæ habitus eſt.	V.	1	
De Annâ matre Samuelis Sermones V.	V.	50	
	VIII.	8	
De Davide & Saule Homiliæ III. ex his ſecunda ἀνάθεμα Orationis cujuſdam alterius Savilio videtur.	VIII.	10	
	V.	83	
Contra Ignaviam.	VI.	844	
Sermo in Joſeph de Continentiâ, Lat. Oecolampadio interprete.	VII.	939	
Homilia in regreſſu Joannis de Aſiâ, Lat. anno 400. habita.	VII.	944	
Homilia, Quum Saturninus, & Aurelianus acti eſſent in exilium, & Gainas egreſſus eſt de civitate, Lat. Eraſmo interprete, qui ſpuriam eſſe cenſet.	VII.	936	
De recipiendo Severiano, Lat. circa an. 401. habita. Spuria videtur Frontoni-Ducæo.	VII.	947	
Homilia poſt reditum à priori exilio, Lat.	VII.	943	
De Canticis Davidicis, Lat. Nil aliud eſt, niſi Epilogus Homiliæ 28æ. in Epiſtolam ad Romanos.	*		
Ad Neophytos Homilia, Lat. Aniano interprete, genuina videtur; ex eâ enim laciniam benè longam citat Auguſtinus lib. 1. contra Julian. Pelag. c. 2. quæ inibi reperitur. Quædam etiam ex hâc ipſâ Latinâ verſione habet Adrianus Papa in *Epiſt. Pontif.* à Gretſero editis p. 326. Spuriam tamen eſſe contendit Flaminius Nobilius.	*		
Sermo Severiani de Pace.	VII.	948	

TOM. III.			
Collectio Expoſitionum in unde-ſexaginta Pſalmos Davidicos. Pſalmos, dum Presbyter adhuc Antiochiæ hæreret, Chryſoſtomus expoſuit. Expoſitionem valde laudat Suidas.	I.	521	
Homilia in Pſalmum III.	I.	521	D
	VIII.	1	
In Eſaiam Prophetam Enarratio à Joanne adhuc Presbytero ſcripta.	I.	1016	
In locum Pſalmi XLIV. *Aſtitit regina*, &c. ex occaſione Eutropii Eccleſiâ abrepti Sermo Conſtantinopoli habitus.	V.	100	
In locum Pſalmi XLVIII. *Ne timueris, cum dives*, &c.	V.	113	
In eundem locum, & de eleemoſynâ Sermo, Conſtantinopoli habitus.	V.	123	
In locum Pſalmi CXLV. *Lauda anima mea*, &c.	V.	540	
In locum Eſaiæ, Vidi Dominum ſedentem, Homiliæ V. Antiochiæ habitæ.	V.	127	
In Seraphim.	V.	155	
De verbis Eſaiæ, Ego Dominus feci lumen.	V.	160	
In locum Hieremiæ, Non eſt in homine via.	V.	168	
De Prophetiarum & V. Teſt. obſcuritate Homiliæ II.	VI.	649	
In Pſalmum XIII. *Homilia.*	*		
In Pſalmum L. *Homiliæ* II.	I.	692	D
In Pſalmum LI. *Homilia.*	I.	911	D
In Pſalmum XCV. *Homilia.*	I.	916	D
In Pſalmum C. *Homilia.*	I.	925	S

SÆC. IV. ab An. CCC.

TOM. IV.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.	
De Sacerdotio libri VI. quos dum adhuc in Eremo hæreret, maximam partem elaboratos, postea Diaconus factus ad umbilicum perduxit. His primum locum τῷ τὸ ὕψος καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν μᾶλλον ἢ ὀνόματος jure merito Suidas * tribuit.	VI.	1	
De compunctione cordis ad Demetrium.	VI.	138	
Ad Stelechium de eodem argumento. Scripti sunt hi libri à Chrysostomo adhuc Lectore, saltem Diacono.	VI.	151	
De Providentiâ Dei ad Stagirium Monachum libri III. inter annos 381, & 386. scripti.	VI.	84	
Quòd regulares fœminæ viris cohabitare non debeant.	VI.	230	
In eos, qui sorores adoptivas habent. Uterq; tractatus à Chrysostomo, judice Savilio, scriptus est statim post susceptum Episcopatum, à Diacono tamen scriptos esse testatur Socrates *.	VI.	214	
De Virginitate, Chrysostomi adhuc Presbyteri opus.	VI.	244	
Adversus vitæ Monasticæ vituperatores libri III. Libri secundus & tertius in editione Savilianâ inscribuntur, *Ad Patrem infidelem*, & *Ad Patrem fidelem.*	VI.	161	
Comparatio Regis & Monachi.	VII.	230	D
Ad viduam juniorem libri II. quos à Chrysostomo antequam factus esset Diaconus, scriptas affirmat Simeon Metaphrastes.	VI.	296	
In Eutropium Eunuchum Sermo, anno 399. habitus, cum Eutropius plebem tumultuantem fugiens apud altare sacrum sibi asylum quæsiverat.	VIII	67	
Quòd nemo lædatur nisi à seipso; liber paulò ante obitum scriptus, & Olympiadi, mulieri nobilissimæ, ac ob Chrysostomi causam gravissima quæque passæ, nuncupatus.	VII.	36	
Liturgia. Eadem hujus, quæ & Basilii Liturgiæ, ratio; composita videtur in usum Constantinopolitanæ Ecclesiæ, sed variis sæculis variè pro cujusque genio interpolata, communi tamen usu apud Græcos etiam hodiè habetur. Ex editionibus plurimis nullas ferè invenias (nisi quæ forsan ex alterâ expressa est) quæ non immensùm discrepent. Omnium optima, quæ brevissima ac simplicissima primum edita est Græcè à Demetrio Duca *Romæ*, inde Gr. Lat. *Venet.* 1528. mox (Erasmi versionem ementita) prodiit Gr. Lat. *Paris.* 1537. 8°. Lat. (ex Leonis Tusci versione *Constantinopoli* circa an. 1180. factâ) à Joanne Hofmeistero edita 1540. & à Claudio Sanctes *Antverp.* 1560, 1562. 8° (ex Ambrosii Pelargi versione) *Wormatiæ* 1541. 4°. ex vulgari versione *Pragæ* 1544. ex Gent. Herveti versione *Venet.* 1548. Græcè iterùm edita à Morellio *Paris.* 1560. Optimam deniq; editionem Gr. Lat. adornavit, & notis ac variantibus lectionibus auctam in Euchologio Græcorum exhibuit V. Cl. Jac. Goar. *Paris.* 1647. fol.	VI.	983	D
De Pœnitentiâ.	VI.	784	
Ad Theodorum lapsum Paræneses II. eo fine scriptæ, ut Theodorum, qui sæcularem vivendi rationem amplexus erat, & de uxore ducendâ consilium inierat, ad vitam asceticam revocarent. Theodorus iste Mopsuestiæ postea Episcopus fuit. Notandum autem verum *Paræneseon* istarum ordinem inverti.	VI.	55	
Ad Innocentium Papam Epistolæ II.	VII.	154	
Ad Episcopos in carcere inclusos Epistola.	VII.	138	
Ad Olympiadem Epistolæ XVII. in exilio scriptæ.	VII.	51	
Ad diversos Epistolæ CCXXV. maximam partem tempore triennalis exilii exaratæ. Ex his Epistolam ad Cyriacum exulantem num. 125. spuriam esse pluribus contendunt Boisius & Halesius. Quinq; penultimæ Constantii Presbyteri sunt (licet istarum prima	VII.	104	

* In voce Ἰωάν.

* L. 6. c. 3.

in

	Edit. Tom.	Savil. Pag.	SÆC. IV. ab An. CCC.
in edit. Morell. pro Κατηγόρια malè habeat Κατηγόριῳ) Eas ob styli similitudinem à Chrysostomo dictatas esse censet Fronto Ducæus: à quo tamen hac in re dissident eruditorum pars potior, ac illius, cujus nomen præferunt, Constantii proprium esse fœtum perhibent. Totidem in Savilianâ, quot in Morellianâ editione Epistolæ habentur, diverso tamen ordine dispositæ. Præmissis enim 17. ad Olympiadem, & subnexis Constantii 5. reliquas 223. secundùm ordinem alphabeticum personarum ad quas missæ sunt, medio loco edendas curavit Cl. Savilius.			
Sermo habitus cùm Presbyter esset designatus.	VI.	443	
	VIII.	100	
Sermo antequam iret in exilium.	VII.	941	
	VIII.	259	
Sermo post reditum ab exilio priore, ex tempore recitatus anno cccciii. Habetur etiam apud Georgium Alex. in Vitâ Chrysostomi.	VIII.	262	

TOM. V.

In Parabolam decem millium debitoris.	V.	196	
De Lazaro Sermones VI. Primus Antiochiæ habitus est, ultimum genuinum Chrysostomi fœtum non esse pluribus contendit Halesius, edit. *Savil.* Tom. viii. col. 728.	V.	220	
	VI.	670	
	V.	271	
In Paralyticum 38. annorum.	V.	264	
In illud, Pater, si possibile est.	V.	213	
In illud, Intrate per angustam, &c. *Homiliæ* II.	V.	175	
In inscriptionem Actorum Sermo, Antiochiæ habitus.	V.	274	
De ferendis reprehensionibus, & in Acta.	V.	282	
In varia loca Epistolæ ad Romanos Homiliæ V.	V.	292	
In varia loca Epistolæ I. ad Corinthios Homiliæ IV.	V.	330	
De Eleemosynâ in I Cor. XVI. 1.	VI.	816	
In illud II Cor. IV. *Habentes eundem spiritum Homiliæ* III.	V.	368	
In illud II Cor. XI. *Utinam sustineretis.*	V.	391	
In illud Philipp. I. *Sive occasione, sive veritate.*	V.	410	
Laus Maximi, & quales ducendæ Uxores.	VIII.	80	
In illud I *Thessal.* IV. *De dormientibus nolo vos*, &c. Sermo Antiochiæ habitus.	V.	418	
In illud I Tim. V. *Vidua eligatur non minus.* Sermo Antiochiæ habitus.	V.	425	
De proditione Judæ & Paschate.	V.	547	
In Christi natalem.	V.	511	
In cæmiterii appellationem & crucem.	V.	563	
De cruce & confessione Latronis.	V.	567	
De Resurrectione mortuorum.	VI.	703	
De Resurrectione Christi.	V.	581	
De Ascensione Christi Homilia, Antiochiæ habita.	V.	595	
De S. Pentecoste Homiliæ II.	V.	602	
De Pœnitentiâ & Eucharistiâ.	VI.	790	
De laudibus S. Pauli Orationes VII.	VIII.	33	
De Mansuetudine.	VI.	750	
In illud Act. IX. *Paulus Spirans.*	VIII.	60	
In inscriptionem altaris Act. XVII.	VI.	722	
In illud I *Cor.* I. *Paulum vocatus.*	VIII	102	
Utilem esse lectionem Scripturæ.	VIII.	111	
De Precibus Christi in miraculis.	VI.	714	

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Tom.	Savil. Pag.	
In eos, qui Paschate jejunant.	VI	377	
In eos, qui cum Judæis jejunant.	VI.	385	
In Eliam & viduam.	VIII	26	
De futuræ vitæ deliciis.	VIII	71	
Non esse desperandum.	VIII	75	
Peccata fratrum non esse evulganda.	VI.	695	
Non esse ad gratiam concionandum.	VIII	93	
De Sanctis Martyribus Homilia, Antiochiæ habita.	V.	618	
Dæmones non gubernare mundum. Constantinopoli habitam esse opinatur Savilius.	VI.	680	
In illud Galat. II. *In faciem ei restiti*, Sermo Antiochiæ habitus; ex eo Hieronymum & Augustinum materiam litigandi accepisse arbitratur Savilius.	V.	398	
Demonstratio quòd Christus sit Deus.	VI.	622	
Ad eos, qui scandalizati sunt, Oratio ultimo omnium loco, (quantum conjecturis assequi possumus) à Chrysostomo scripta, certè post librum, *Quòd nemo læditur nisi à seipso*, quippe cujus mentio inibi fiat.	VII.	1	
In Paralyticum per tectum demissum.	•		
Cur in Pentecoste legantur Acta.	•		
De mutatione nominum in Scripturâ.	•		
De Sanctis Martyribus Homilia Antiochiæ habita.	•		
De S. Basso martyre.	•		
De S. Droside martyre.	•		
De Pœnitentiâ & mœstitiâ Achab.	VI.	779	

TOM. VI.

Unum & eundem esse Legislatorem utriusque Testamenti Sermo, quem spurium licèt (uti & alia omnia hujus Tomi Opuscula) esse censeat Fronto Ducæus; genuinum tamen esse Chrysostomi fœtum pluribus contendit Cl. Pearsonus Vidic. Ignat. par. 1. cap. 9. p. 132.	VI.	640	D
In illud Gen. I. Vidit Deus.	V.	642	D
In illud Gen. I. Faciamus hominem.	V.	645	D
In illud Gen. XXIV. 10. *Pone manum tuam.*	VII.	505	D
De serpente æneo. Severiani est.	V.	659	D
De justo & beato Job Sermones IV.	V.	949	D
In illud Psalm. XXXVIII. *Veruntamen frustra conturbatur.*	VII.	558	S
In Psalm. LXXXIII. *Et turtur nidum.*	VII.	264	S
In Eliam Prophetam.	V.	672	D
De Joseph & castitate.	V.	656	D
De Susannâ.	V.	703	D
De tribus Pueris.	V.	698	D
De sigillis librorum, Esa. XLVI. 3. Severiani est.	V.	689	D
De fide & lege naturæ.	VI.	837	D
De sanctâ & individuâ Trinitate	VI.	955	D
De sancto & adorando spiritu.	VI.	729	
De sanctâ Pentecoste Homilia, habita temporibus Arcadii Imp.	V.	976	D
In illud Joan. I. *In principio erat verbum.*	V.	747	D
De occursu & Simeone.	V.	872	D
In sancta Theophania Domini.	VII.	350	S
De nuptiis Joan. II. *& contra Judæos, Gentiles ac Hæreticos.*	VII.	284	S
De Christo Pastore & ove, Joan. X.	V.	980	D

In

	Edit. Tom.	Savil. Pag.		SÆC. IV. ab An. CCC.
In decollationem Baptistæ, & de Herodiade Homiliæ II. quas Chrysostomo abjudicat Photius * propter styli discrepantiam & humilitatem.	VII.	545	S	
In venerabilem Crucem, & de transgressione Adami.	VII.	502	S	
In dimissionem Cananeæ Homilia, ex ejus parte posteriore excerpta est Homilia 7ma inter eas *In Diversos* Origeni falsò inscriptas. Genuinam esse, licèt languidiusculè scriptam (uti sunt plurimæ Chrysostomi Constantinopolitanæ) probat Savilius.	V.	188		
In præcursorem Domini Joannem.	VII.	531	S	
In SS. Apostolos Petrum & Paulum.	V.	792	D	
In SS. XII. Apostolos.	V.	795	D	
In S. Thomam Apostolum Homilia. Citatur sub Chrysostomi nomine à Synodo Lateranensi anno Dcl. habitâ, & à Sextâ Synodo Oecumenicâ. Chrysostomi tamen non esse stylus satis arguit.	V.	486	D	
In S. Stephanum Protomartyrem.	V.	864	D	
In illud II Cor. XII. *Sufficit tibi gratia mea.*	V.	799	D	
In Annunciationem S. Deiparæ. Habetur etiam inter Opera Gregorii Neocæs.	VII.	537	S	
In sanctæ Theophaniæ, & S. Joannem.	VII.	533	S	
In Parabolam de filio Prodigo.	VII.	539	S	
In illud Matth. XIII. *Collegerunt Judæi concilium.*	VII.	552	S	
In decem Virgines Matth. XXV.	VII.	554	S	
In Meretricem & Pharisæum, Luc. VII.	VII.	490	S	
In sanctâ & magnâ Paraseeve.	V.	906	D	
In Samaritanam Joan. IV. Epilogus decerpitur ex Hom. 31. in Evangelium Joannis.	*			
De cæco à nativitate, Joan. IX.	V.	761	D	
In triduanam Christi resurrectionem.	V.	592		
In Christi Ascensionem Sermones IV. à Gerardo Vossio primùm editæ in *Appendice ad Gregorium Thaumaturgum, Mogunt.* 1603.	*. V. VII. V.	973 426 970	D S D	
Bonum Christi discipulum benignum esse.	VI.	903	D	
De Pseudo-Prophetis & falsis Doctoribus Homilia, quæ habetur etiam inter Ephræmi Opera à Ger. Vossio edita. Joannis Nesteutæ esse censent Vossius & Pearsonus.	VII.	211	S	
De Circo Oratio.	VI.	974	D	
In Salvatoris nostri nativitatem Homilia, quæ genuinum Chrysostomi opus videtur, sub istius quippe nomine à Cyrillo Alexandrino citata lib. ad Reginas Concil. Tom. iii. col. 118.	V.	846	D	
In illud Luc. II. *Exiit edictum.*	V.	715	D	
In oraculum Zachariæ redditum Luc. I.	VII.	340	S	
In conceptionem Joannis.	V.	831	D	
In illud Matth. VI. *Cavete, ne eleemosynam.*	VII.	486	S	
De fugiendâ simulatâ specie.	VII.	297	S	
De muliere fluxum sanguinis passâ.	V.	816	D	
De patrefamilias & operariis, Matth. XX.	V.	708	D	
In Parabolam de ficu arefactâ, Matth. XXI.	VII.	252	S	
De Pharisæo & convivio Luc. XI.	VII.	280	S	
De Lazaro & divite Luc. XVI.	V.	728	D	
De Publicano & Pharisæo Luc. XVIII.	VII.	233	S	
De cæco & Zacchæo Luc. XVIII.	V.	731	D	
Religiosum facetiis uti non debere.	VI.	963	D	
De S. Joanne Theologo.	*.			
De adoratione S. Crucis.	V.	877	D	

De

SÆC. IV. ab An. CCC.		Edit. Savil. Tom.	Pag.	
	De confessione S. Crucis.	VII.	864	
	De negatione Petri, Matth. XXVI. Decerpitur ex Homiliâ 32. *in illud, Habentes eundem spiritum.*	V.	275	S
	De jejunio & eleemosynâ.	VI.	883	
	In sacrum Pascha.	V.	587	
	In secundum Domini adventum. Decerpitur ferè tota ex Homiliis in Epistolam ad Romanos.	V.	782	D
	Florilegia XXXI. ex Homiliis Chrysostomi decerpta per Theodorum Magistrum. In Editione Savilianâ Florilegia habentur XLVIII. additis nempe 5°. 9°. 11. 21. 28. 32, 33. 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48. Verùm ex his quamplurima ex iis quæ supersunt, Homiliis excerpuntur, atque adeò alibi habentur. Ex gr. Florilegium 33. idem est cum Homiliâ modò memoratâ de Confessione S. Crucis.	VII.	665	

TOM. VII.

	Commentariorum in Matthæum Homiliæ XCI. in editione Saviliana XC. Notandum enim est diversas in binis editionibus Homiliarum & Opusculorum divisiones aliquando inveniri; unde fit, ut non rarò in numeris eorum differentia quædam deprehendatur. Exemplo sit Opus præsens, quod in hâc editione 90. in illâ 91. Homiliis constat: cùm tamen unum idemque opus utrobique perfectum habeatur. Quinetiam ne quis forsan inde error oriatur, monendum duximus Lectorem, ingens sæpenumero reperiri discrimen in titulis Opusculorum utriusque Editionis. Ex gr. Homiliæ quæ in editione Saviliana titulum habent *In Oziam*, in Morellianâ dicuntur Homiliæ *in illud Isaiæ, Vidi Dominum*: quæque in istâ est in *Annam* quarta, in illâ quintum sortitur locum. Quod semel monuisse sufficiat.	II.	1	

TOM. VIII.

	Operis imperfecti in Matthæum Homiliæ LIV. (*seu potiùs Commentarius in Homilias perperàm distributus*) Lat. Chrysostomi non esse ab omnibus jam agnoscitur. Videtur potiùs Latini cujusdam Scriptoris, ejusque Arianizantis opus: saltem, à quibusdam ex grege Arii, Montani, Manichæi, &c. non leviter interpolatum. Opus quidem non ineruditum, & Chrysostomi ævo certo certiùs scriptum; sed quod Autorem Græcum vix agnoscit: ac proinde neutiquam mirum videri debet Græca hodie non reperiri. Mirum tamen prorsus est, quid Possevino in mentem venerit; cùm disertè scriberet Operis hujus Homilias LIV. Græcè Latinéque non semel prodiisse, Apparat. in Joan. Chrysost. p. 855.	*.		
	Commentariorum in Evangelium Joannis Homiliæ LXXXVII. quas uti & priores in Matthæum Antiochiæ adhuc Presbyter scripsit teste Nicephoro. Notandum verò ex iis Homilias 62, 63, & 64. (vel ut Latini Codices distinguunt, 61, 62, 63.) easdem esse cùm quinque postremis Homiliis inter Opera Basilii Seleucienſis, edita Græcè à Commelino 1596. & sub illius nomine à Theodoro Peltano versas haberi in Bibliothecâ Patrum.	II.	555	

TOM.

SÆC. IV. ab An. CCC.

	Edit. Savil. Tom.	Pag.
TOM. IX.		
IN *Acta Apostolorum Homiliæ* LV. In his plurima confuso admodùm atque abrupto ordine disposita deprehenduntur: unde binas ἐκδόσεις jam inde ab antiquis temporibus liber iste Homiliarum sortitus esse Savilio videtur: quibus in unum postea compaginatis ac commixtis confusionis haud parùm accessit.	IV.	607
In Epistolam Pauli ad Romanos Homiliæ XXXII.	III.	1
TOM. X.		
IN *D. Pauli Epistolam I. ad Corinthios Homiliæ* XLIV.	III.	243
In Epistolam II. ad Corinthios Homiliæ XXX.	III.	541
In Epistolam ad Galatas Commentarius perpetuus.	III.	709
In Epistolam ad Ephesios Homiliæ XXIV.	III.	763
TOM. XI.		
IN *Epistolam ad Philippenses Homiliæ* XV.	IV.	1
In Epistolam ad Colossenses Homiliæ XII.	IV.	89
In Primam ad Thessalonicenses Homiliæ XI.	IV.	161
In Secundam ad Thessalonicenses Homiliæ V.	IV.	221
In I. ad Timotheum Homiliæ XVIII.	IV.	249
In II. ad Timotheum Homiliæ X.	IV.	329
In Epistolam ad Titum Homiliæ VI.	IV.	381
In Epistolam ad Philemonem Homiliæ III.	IV.	411
In Epistolam ad Hebræos Homiliæ XXXIV. sive Ἑρμηνεία continua ἐκτεθεῖσα (uti præ se fert titulus) ἀπὸ στιχείων μετὰ ἓξ κώλων ἑκάστου (Chrysostomi) ὑπὸ Κωνσταντίνου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας.	IV.	427

Opuscula Tomis IX, X, & XI. comprehensa à Chrysostomo post susceptum Episcopatum scripta esse autor est Nicephorus. Homiliæ in Epistolas D. Pauli prodierunt antea Græcè (sed mirum quàm corruptæ) *Veronæ* 1532. fol. Latinè verò à Wolfgango Musculo versæ *Basil.* 1536. fol. deinde Gr. Lat. à Commelino editæ *Heidelberg.* 1596.

Chrysostomi *Synopsis Vet. Testamenti* extat Græcè MS. in Bibliotheca Cl. Is. Vossii. Verùm an genuina sit, pro certo affirmare non possum, utpote quam nondum percurri.

Cæterùm de Operibus D. Chrysostomi dubiis vel supposititiis paucula Lector monendus est.

I. Sixtus Senensis, Antonius Possevinus, aliique vulgares Critici Scriptorum D. Chrysostomi dubiorum & spuriorum catalogum satis amplum dederunt; quem per otium Lector consulere potest: in quo præter *Opus imperfectum in Matthæum*, &c. habentur *Expositio in Evangelium D. Marci*, *Homiliæ* LIX. *ad Populum Antiochenum*, aliaque partim ex variis Chrysostomi sermonibus consarcinata; partim aliunde accepta; quæ à Chrysostomi Operibus jam penitùs abjudicantur.

II. Fronto Ducæus opera supposititia (quæ tamen ab Authoribus Chrysostomo coævis, vel ab ejus saltem ætate non longè remotis, scripta esse existimat) præter paucos quosdam *Sermones in Psalmos* ad calcem Tomi III. omnia in Tomum VI. conjecit; prout à nobis supra recensentur.

III. Editioni suæ omnium optimæ & castigatissimæ indicem Operum Chrysostominianorum præmisit Vir Doctiss. Henricus Savilius, tum eorum, quæ

pro

SÆ. C. IV. ab Ann. CCC.

pro veris ac germanis, tum quæ pro ambiguis & falsis habuit; rejectis in calcem Tomi octavi conjecturæ suæ rationibus, aliisque Criticis Observationibus ac Notis tam ipsius quàm Virorum Doctissimorum, ac in adornandâ Editione Etonensi ανυρῶν, Boissii, Halesii, ac Dounæi. Ex Operibus supra recensitis, quæcunque literâ præfixâ carent, genuina à Savilio, ejusque Ἀπαλμις perhibentur, nisi fortè adjecta notula contrarium innuat; quæ verò literam D. sibi præfixam habent, in dubiorum, quæ S. in spuriorum classem ab eo relegantur. Restat autem, ut recenseamus ordine Opuscula Chrysostomi, quæ in Editione Morelliana frustra quæsita in Savilianâ exhibentur; quæ sequuntur, in suas quæque classes pro Savilii censurâ digesta.

GENUINA.

TOM. V.

IN proditionem Judæ & Paschæ Homilia, nec eadem prorsus cum illa ejusdem argumenti, quæ habetur Tom. V. edit. Morell. nec diversa prorsus: licèt tam multa habeant communia, ut propemodùm eadem oratio esse videantur.

In crucem Christi & latronem Homilia, de quâ paria dicantur, ac de priore.

In Publicanum & Pharisæum. Ἀνάθεμα est ex Oratione 5*d* contra Anomæos excerptum.

In illud, Ne confidat nimis, qui stat. Pars est Homiliæ 26æ. in Matthæum.

TOM. VI.

DE Perfectâ charitate. Ἀνάθεμα videtur.

De Pœnitentiâ Oratio.

De Eleemosynâ Oratio.

In eos qui obdormierunt, Oratio Sabbato Pentecostes habita; omnia ferè habet communia cum *Homiliâ de Perfectâ charitate.*

De Jejunio Orationes II.

Animæ medicinam anteponendam esse corporis medicinæ. Ἀνάθεμα est.

Sacerdotibus divitias exprobrandas non esse. Ἀνάθεμα est.

DUBIA.

TOM. V.

DE Theatris non frequentandis Sermo alter.

Quomodo Adam acceperit animam, &c.

Protheoria in Psalmos.

In illud, Dominus regnavit, &c. Severiani esse censet Halesius.

In orationem Dominicam.

In prodigum filium, &c.

In Mulieres, quæ unguenta attulerunt, &c.

In illud, Quomodo novit literas, &c.

In Cananæam, & in Pharao, &c.

In illud, Non quod volo, hoc facio, &c.

In illud, Sponte peccantibus nobis post acceptam cognitionem veritatis, &c. Ἀνάθεμα est.

Sermo in Principium indictionis.

In pretiosam Crucem Homilia, quæ Josephi Thessalonicensis Archiepiscopi est.

In exaltationem pretiosæ Crucis.

In S. Apostolum Thomam.

In

SÆC. IV ab An. CCC.

In Nativitatem Christi, & quòd unicuique climati, &c.
In S. Stephanum Protomartyrem.
In mediam Hebdomada jejuniorum.
In Festum Palmarum.
In S. Virginem Deiparam.
In S. Deiparam.
In proditionem Salvatoris, &c.
In pretiosam & vivificam Crucem, &c.
In Latronem, & proditionem Salvatoris.
In salutiferam sepulturam, & triduanam resurrectionem. Ἀπόδειγμα est.
Oratio Catechetica in S. Pascha.
In Pascha Orationes VII.
In Pentecosten Orationes II.
In Synaxin Archangelorum.

TOM. VI.

ORatio exhortatoria ad Pœnitentiam, &c.
De Pœnitentiâ & eleemosynâ.
De Pœnitentiâ.
De Eleemosynâ.
De jejunio Orationes VII.
De Patientiâ & mortuis non amarè deflendis.
De Patientiâ.
De salute animæ. Ἀπόδειγμα videtur.
Ad Catechumenos.
Deploratio eorum, qui Christi virgines corrumpunt.
Contra Hæreticos.
Precationes duæ.

TOM. VII.

IN Resurrectionem Domini.
In Dominicam novam, & in Apostolum Thomam.
In S. Stephanum Orationes III. ultima certissimè spuria est.
In S. Pentecosten.

SUPPOSITITIA.

TOM. I.

EXpositio in Psalmos. C, CI, CII, CIII, CIV, CV, CVI, CVII.
Expositio in Psalmi CXVIII. *Stationes tres.* Expositiones novem istorum Psalmorum modò memoratas ex Theodoriti Commentariis maximam partem decerptas esse monet Fronto Ducæus.

TOM. VII.

EPistola ad Monachos utilitatis & sobrietatis plena.
In expulsionem Adam, & de malis mulieribus.
In annunciationem S. Deiparæ.
In illud Psalmi XCII. *Sustulerunt flumina vocem.*
In illud Psalmi LXXV. *Vovete & reddite Domino.*
In illud Matthæi XVIII. *Quæcunque ligaveritis.*
In illud Judæorum dictum Joan. VII. *Dæmonium habes.*
De Pœnitentiâ.
De Fide.
De Spe.

SÆC. IV. ab An. CCC.

De Charitate Homiliæ II.
Quòd charitas secundùm Deum sit opus divinum.
In illud Matth. IV. 6. *Si filius Dei es, projice teipsum.* Nestorii esse ex Marii Mercatoris authoritate constat.
In proditionem Judæ, & passionem Christi.
In Nativitatem Domini Sermones II.
In Rachel & Infantes.
In Herodem & Infantes.
In Martham, Mariam, Lazarum, & Eliam Prophetam.
In illud, Egressi Pharisæi consilium ceperunt. Jo. Jd. 11. 47.
In Meretricem & Pharisæum, Orationes II.
In Ascensionem Domini.
In Metamorphosin Domini Oratio, sub Procli etiam Constantinopolitani nomine edita habetur.
In festum Palmarum.
In Metamorphosin Domini Orationes II.
In S. Joannem Theologum.
In S. Joannem Theologum, Apostolum & Evangelistam.
In illud, Eripe me Domine ab homine malo.
De Siccitate.
In Jordanem fluvium.
In illud, Cùm ascenderit Dominus in Templum.
In Mesopentecosten.
In Samaritanam Joan. IV.
In illud, Pater si possibile est.
In Parabolam, Homo quidam descendit, & incidit in latrones, Orat. II.
In Nativitatem S. Joannis Baptistæ.
In Abraham & Isaac.
In Nativitatem Domini Oratio. Severiani est.
In Zacchæum & Publicanum.
In Centurionem Luc. VII.
In illud, Exiit seminans seminare.
In secundum adventum Domini.
In Paralyticum Joan. V.
In illud Lucæ, de Didrachma.
Quòd oporteat gratiam habentem communicare non habenti.
In Parabolam Oeconomi injusti Oratio. Asterii est.
De Jejunio Sermones III.
In illud, In tribulatione dilatâsti mihi, &c.
De patientiâ, & consummatione sæculi. Habetur (etiam integrior) inter S. Ephræmi Opera à Vossio edita.
In filium Viduæ, Luc. VII.
In Samaritanam, & de interpretatione Messiæ.
In Serpentem æneum, &c.
In Sacrificia Cain, &c.
In Passionem Domini.
In Publicanum & Pharisæum, Luc. XVIII.
In principio sacrorum Jejuniorum Orationes II.
In Ascensionem Domini.
De Jejunio Orationes II.
De Oratione Sermo, cui multa Chrysostomi admiscentur.
In illud, Ignem veni mittere in terram.
Admonitiones spirituales.
In illud, Cavete, ne eleemosynam vestram, &c.
In adorationem Crucis.
In resurrectionem Christi, & mulieres unguenta afferentes.
In annuntiationem Deiparæ, & contra Arium.
De Eleemosynâ.

SÆC. IV. ab An. CCC.

In Lazarum redivivum Orationes III.
In S. Joannem Præcursorem.
In illud, Venite, & exultemus.
Ἐκλογαὶ *per Theodorum Magistrum collectæ* XVII.

ALIENA.

Severiani Gabalorum Episcopi de Creatione mundi Orationes VI.
Gregorii Thaumaturgi Oratio in S. Theophania.
Pantaleonis Presbyteri Monæ Byzantiorum Oratio in exaltationem Crucis.

TOM. VIII.

Theodori Mopsuesteni (Lapsi) Responsio ad Chrysostomi Paræneses ad eum missas. Spuria est.
Synodi ad Quercum contra Chrysostomum habitæ Acta.
Vitæ Chrysostominianæ Scriptores.
Hactenus Editio Saviliana: quæ sequuntur Opuscula variis abhinc locis & temporibus prodierunt.
De inani gloriâ, & educandis à Parentibus liberis Homilia.
In S. Christi nativitatem.
In S. Lumina.
In recèns baptizatos, & de Pascha te.
In S. Bassi Episcopi & Martyris memoriam.
Post terræ motum. Sex istas Homilias Gr. Lat. edidit sub Chrysostomi nomine Fr. Combefis. *Paris.* 1656.
Homilia de morali politiâ, in præcursoris decollationem, atque mulierem peccatricem, edita est ab eodem Combefis. 1645.
Homilias IV. *in Psalmos* Gr. Lat. edidit Jo. Bapt. Cotelerius, Socius Sorbonicus *Paris.* 1661. quas genuinas esse agnoscit.
In Danielem Prophetam interpretatio Gr. Lat. ab eodem ibid. edita. Eam vel non esse Chrysostomi, vel fusioris saltem Commentarii Eclogam & Epitomen esse meritò censet Cotelerius.
Homilia in illud Matth. XXI. 23. *In quâ potestate hæc facis?* Antiochiæ habita. Gr. Lat. cum notis edidit idem Cotelerius Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 121.
Oratio in Diodorum Tarsensem, à Cl. Bigotio ad calcem Palladii primùm edita: unà cum antiquâ versione (mutila tamen) quæ habetur apud Facundum Hermianensem Episcopum, lib. 4.
Epistola ad Cæsarium Monachum adversùs Apollinarii hæresim, tempore secundi ipsius exilii scripta. Antiquam hujus Epistolæ per multa retrò sæcula desideratæ versionem Latinam è Codice Florentino olim descripsit Petrus Martyr Florentinus, ac delatam secum in Angliam in Cranmeri Archiepiscopi Cantuariensis Bibliothecâ reposuit: unde nobile illud, si quod unquam aliud adversùs Transubstantiationis dogma testimonium protulit, in *Defens. Eucharist.* adversùs Gardinerum Wintonien sem par. 1. p. 390. 502. edit. *Tigur.* 1559. & Loc. Commun. Class. 4. cap. 10. p. 603. Verùm post Cranmeri martyrium direptâ Archiepiscopali Bibliothecâ Epistola nusquam postea comparuit. Hinc factum est, ut inter alios Cardinalis Perronius merum esse figmentum, ac nusquam extitisse hanc Epistolam audacter asserere non dubitârit. Tandem paucis abhinc annis V. Cl. Emericus Bigotius versionem istam ex codice Florentino in Bibliothecâ Dominicanorum D. Marci asservato à se descriptam Palladii Dialogo de vitâ Chrysostomi subnexuit. Verùm impressione ad umbilicum perductâ, Epistolam à reliquis divulsam supprimendam curârunt Censores aliquot Sorbonici: de quâ insigni fraude meritò conquestus est ex Reformatorum gente Parisiensis Theologus *. Interea nos non contemnendum hujus Epistolæ fragmentum Græcum ex Bibliothecæ Arundellianæ antiquo codice MS. descriptum in *Chartophylace* nostro pag. 69. edidimus.

* Expostulat. libro 12°. Anastasii in Hexaem. præmissâ *Lond.* 1682. 4°.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Eodem circiter tempore Stephanus Le Moyne de antiquitate Ecclesiasticâ præclare meritus, integram versionem Latinam plurimis quidem mendis scatentem inter *Varia sua Sacra* exhibuit. Nec laude suâ fraudandus est clarissimus Ecclesiæ Anglicanæ Theologus, qui ipsum quaternionem à Doctoribus Sorbonicis è Codice Bigotiano abscissum nactus, eum *Expositionis suæ adversùs Meldensem Episcopum Vindiciis* patrio sermone editis Londini 1686. unà cum *Præfatione Bigotiandâ*, & fragmentis Græcis, quotquot reperire poterant, quæque ad editionem suam ornandam collegerat Bigotius, fideliter subjecit.

Porro extant in editionibus operum Chrysostomi Latinis, quæ in Græcis non habentur, *Opuscula* & *Homiliæ* quamplurimæ; de quibus fusè agunt Sixtus Senensis, & Ant. Possevinus, ad quos, nos ea summatim recensere contenti, lectorem remittimus.

In Editione *Basilienſi* 1558. habentur Latinè

TOM. I.

IN *Genesin Homiliæ* X.
In Exodi cap. XVII. *de Moyse.*
In Judicum XI. *de Jephte.*
In libros Regum Homiliæ VII.
In Job Homiliæ II.
In Psalmos Homiliarum, seu potiùs Expositionum volumen ex variis diversorum Scriptorum, inprimis verò Chrysostomi & Theodoriti sermonibus contextum, & à Gentiano Herveto Latinitate donatum. Omissum in editione istâ Basilienſi, habetur in edit. *Paris.* 1556. atque aliis. Pars longè maxima genuinus est Chrysostomi fœtus, & habetur Tom. iii. edit. *Morell.* Tom. i. *Savil.*
In Psalmos Homiliæ aliæ XXI.
In illud Sapientiæ IX. *Justorum animæ in manu Dei sunt.*
In Esaiam Homiliæ IV.
De Hieremia Prophetâ.
De tribus Pueris.
De S. Susannâ.
De Jonâ Prophetâ.
In illud Zachariæ VI. *Ecce vir Oriens.*

TOM. II.

Opus imperfectum, seu *Commentariorum in Evangelium S. Matthæi Homiliæ* LIV. Habentur in edit. *Morell.* ac in omnibus Latinis: seorsim verò prodierunt *Colon.* 1487. 4°. & *Antverp.* 1537. 8°. Ista autem posterior editio iniquas manus passa est, ab Arianorum (uti præ se fert titulus) fœcibus purgata. *Paris.* 1543, 1547. præcipuè verò 1557. 8°. quam etiam sordibus omnibus purgatam esse jactitat editor. Verùm prætextu purgationis ab Arianis fœcibus faciendæ, penitùs detruncatur locus ille πολυθρύλλητος à nobis crebrò adversùs Pontificios allatus de S. Scripturæ lectione Laicis non interdicendâ in Homiliâ 49ª. ab illis verbis inclusivè [Et quare jubet in hoc tempore omnes Christianos conferre se ad Scripturas?] in edit. *Morell.* p. 174, 175. usque ad illa item inclusivè [Et per hoc incident in abominationem desolationis, quæ stat in sanctis Ecclesiæ locis,] ut alias fraudes taceam, & locum de Eucharistiâ luculentum penitùs omissum. Locum quidem de Scripturâ ab omnibus legendâ operi huic à Protestantibus nonnullis præter Codicum MSS. fidem immissum esse, conquerentes quosdam me olim legisse memini. Verùm næ is risu excipiendus, qui ejusmodi somnia propinat; de editione interim *Colonienſi* 1487. longè ante cœptam Reformationem adornatâ securus, in quâ locus iste toridem verbis legitur?

In varia S. Matthæi loca Homiliæ XXVII.
In Evangelium S. Marci Homiliæ XIV. Monachi alicujus satis inficeti opus.
In varia S. Lucæ loca Homiliæ VI. quarum prima de Nativitate S. Joannis Baptistæ, sive de Solstitiis, antiqui certè autoris opus est.

TOM. III.

In varia S. Joannis loca Homiliæ VI.

In

SÆC. IV. ab An. CCC.

TOM. V.

In I. *ad Corinthios Epistolam Homiliæ* II.
De laudibus S. Pauli Homilia octava.
De Proditore, & mysteriis Cœnæ Dominicæ Sermones VI.
De Cruce & Latrone Homiliæ II.
De Resurrectione Homiliæ IX.
Sermones Miscellanei V.
Homiliæ (præter XXI. *genuinas) aliæ* LIX. *τῶν ἀνδριάντων*, de quibus supra.
Homiliæ Miscellaneæ XXXV.

In Editionibus Paris. 1570, 1581, 1588. accesserunt seorsim priùs impressæ.
Orationes IV. viz. *de Juramento, Adversùs eos qui in deliciis agunt, Adversùs iram, & de Oratione.*

Ex opusculis præmissis pauca quædam Græcè extant, quamplurima ex aliis Chrysostomi operibus hinc inde decerpuntur; pars verò longè maxima spuria est.

Orationes in *S. Pelagiam, in catenas S. Petri, in S. Andream, & in natali S. Joannis Baptistæ*, ex Metaphraste habentur Lat. apud Surium & Lipomannum, verùm spuriæ.

Enarratio brevis, sive libellus Quæstionum in S. Matthæum Latinè à Chrysostophoro Serrarigo versus ac editus est *Venet.* 1554. inde in editiones *Paris.* & *Antverp.* 1614 desumptus.

Enarratio brevis in S. Lucam à Theod. Peltano versa & edita est an. 1580. Utraque Enarratio spuria est, & utraque habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Collegii Corporis Christi, Oxon.

Quinquaginta Chrysostomi Homilias Quadragesimales Arabicè versas penès se exstitisse testatur Usserius in Biblioth. Theol. MS. ubi indiculum earum exhibet. Verùm ex iis pars longè maxima Græcè extat.

OPERA DEPERDITA.

Commentarii in S. Scripturæ libros plurimi. Totam enim Scripturam à Chrysostomo Commentariis explicatam esse fidem faciunt Suidas & Cassiodorus. Et certè plura Chrysostomi *χειρόγραφα τῶν ἐξηγήσεων ἢ θείας γραφῆς*, in palatio Thomaitæ servata, incendio periisse sub Constantino & Irene refert Zonaras, Tom. iii. fol. 96.

Contra Συνοικίστας *Orationes* IV. Sex enim ejus argumenti orationes à Chrysostomo scriptas esse produnt vitæ ejus Scriptores.

Expositio in Job, cujus amplissima fragmenta extant in Catenâ in Job à Patricio Junio editâ.

Expositio Zachariæ Prophetæ, citatur ab Ephræmio apud Photii Biblioth. Cod. 229. nisi potius de loci alicujus particularis explicatione Ephræmius intelligendus sit.

Orationes aliquot contra Julianum. Primam citat Damascenus lib. 3. de Imag.

Expositio perpetua Psalmi XLI. Fragmentum habet Theodoritus Dialog. 2.

Orationes in XL. *Martyres, in decollationem S. Joannis Baptistæ, in illud* Luc. 3. 78. *Christum esse Orientem*; *in illud* 1 Cor. V. 17. *Si quæ ergo*, &c. *in illud* Luc. XVI 24. *Mitte Lazarum*; *& adhortatoriam ad Pœnitentiam*, memorat, atq; ex iis excerpta nobis exhibet Photius Cod. 274, 277. Idem meminit *Orationum brevium* XXII. Chrysostomi nomen præferentium *in mortem Domini*, & *aliarum* XXII. *in ascensionem Domini*, itemque XVII. *in Pentecosten*, Cod. 25. Ex his nonnullæ extant. Notandum verò est plurima spuria *Chrysostomi opuscula* à Photio incautè recenseri.

Epistola ad Acacium Monachum, cujus fragmenta habentur apud Theorianum p. 75. & Euthymium Panopl. Tit. 15.

Tractatus, Sermones, & Epistolæ plures; quæ à Scriptoribus Ecclesiasticis, præsertim Græcis recentioribus, citata ad nos non pervenerunt. Nobis omnia colligere nec vacat, nec refert.

Præter ea, quæ ad scripta Chrysostomi enucleanda hactenus observavimus; cum plurima incredibili planè diligentiâ undeque collegerit, notaveritque *ὁ πάνυ* Usserius in Biblioth Theol. MS. placet in lectoris gratiam pauca inde seligere, & in certa capita distribuere.

De

SÆC. IV. ab An. CCC.

De antiquis Chryſoſtomi interpretibus.

ANianus, qui circa an. 415, vel, ut alii, 506. claruit (de eo vide plura ſuo loco) *Homilias octo priores Chryſoſtomi in Matthæum*, & *ſeptem de laudibus Pauli*, & *unicam ad Neophytos*, Latinè vertit, præfixâ prioribus *præfatione ad Horontium*, ſive *Orontium* Epiſcopum: nam illius eſſe oſtendit Epiſtola ejus ad Evangelum Presbyterum, quæ in Tomis operum Bedæ legitur, & Homiliis de S. Paulo præfigi ſolet. Extant *verſiones* iſtæ in pleriſque, præſertim antiquioribus Chryſoſtomi operum editionibus.

Mutianus Scholaſticus iſti proximè ſucceſſit circa annum ſalutis 550. cujus *verſio* XXXIV. *Homiliarum in Epiſtolam ad Hebræos*, *Coloniæ* an. 1530. à Jac. Gymnico eſt excuſa. Hanc enim interpretationem ſuo tempore, & ſuo rogatu factam teſtatur his verbis Marcus Aurelius Caſſiodorus *: *Ad Hebræos Epiſtolam, quam S. Joannes CP. Epiſcopus* 34. *Homilius Attico ſermone tractavit, Mutianum, virum diſertiſſimum, transferre fecimus in Latinum.* Doctum admodùm ac diligentem interpretem vocat Savilius. Eſt verò notandum *Commentarios in Epiſtolam ad Hebræos*, qui falsò tribuuntur Ambroſio, (cujus etiam nomine ab Algero, Magiſtro Sententiarum, aliiſque citantur) ex hiſce Chryſoſtomi Homiliis à Mutiano converſis excerptas eſſe.

* Divin. Lect. cap. 8.

Burgundio Piſanus proximus his (longo, ſed proximus, intervallo) exſtitit; à quo xc. *Homiliæ* Chryſoſtomi *in Matthæum* anno 1147. (ut eſt in Boſtono Burienſi) perfectè & completè tranſlatæ ſunt. Ejus tranſlationis hiſtoriam ex ipſius Burgundionis Prologo viſum eſt adjicere. "Cùm B. Joannis Chry-
"ſoſtomi ſuper Evangelium S. Matthæi duæ Expoſitiones imperfectæ ab eo
"conditæ proferuntur (viz. *opus*, quod extat *imperfectum*, & perfecti operis
"illa pars, quæ ab Aniano eſt tranſlata) &c. [ut in Boſtono Burienſi, uſque
"ad illa verba] *prædictum ejus integrè de Græco in Latinum fideliter tranſtuli ſermonem. Verſio* iſta nuſquam adhuc excuſa eſt. Tranſlatæ ſunt etiam ab eodem LXXXVIII. Chryſoſtomi *Homiliæ in Evangelium Joannis*: quâ de re ita ſcribit in Appendice ad Chronicon Sigeberti, anno 1181. qui eodem vixit tempore, Robertus Montenſis. *Alexander* III. *Concilium Romæ tenuit*, &c. (vide ipſum authorem.) Hæc ille. Sed ecce tibi excerpta ex ipſo Burgundionis Prologo nondum (quod quidem ſciam) in lucem edito. *Omnibus in Chriſto fidelibus Burgundio, judex & civis Piſanus, in Domino ſalutem. Cùm Conſtantinopolim pro negotiis publicis patriæ meæ à civibus meis ad Imperatorem Manuelem miſſus eſſem*, &c. *Explanationem Evangelii S. Joannis* &c. [ut in Boſtono Burienſi, uſque ad illud] *Partitur autem hic S. Joannes Chryſoſtomus hunc librum in* 88. *Homilias, quas in unaquâque Septimanâ duobus diebus Sabbato ſc. & Dominicâ, populo in Eccleſiâ coadunato confecit, in unaquâque fere Homiliâ in initio Prologum, & in fine (ex textu uniuſcujuſque Homiliæ materiâ ſumptâ) morale componens.*

De Editionibus variis operum S. Chryſoſtomi.

OMnium prima editio prodiit *Venetiis* 1503. 2. vol. fol. mox recuſa *Baſil.* 1504. Quinque deinde Tomis diſtincta prodierunt opera Chryſoſtomi *Baſil.* apud Andream Cratandrum 1522. ſubſecuta eſt *Pariſienſis* 1524. quam excepit longe locupletior Frobeniana *Baſil.* 1530. Tom. v. In his editionibus quæcunque Latinè (præſertim ab antiquis interpretibus) verſa reperiri poterant, Chryſoſtomi nomen præferentia, nullâ ordinis, nullâ autoris ratione habitâ immiſſa ſunt. Meliori deinceps ordine diſpoſita Chryſoſtomi opera prodierunt *Pariſ.* 1543, 1546. Joannis Eucherii Vernolienſis operâ, cùm ad collationem Latinorum Codicum, tum ad Græcorum exemplarium fidem innumeris penè locis nativæ integritati reſtituta. Auctiora deinde & pari methodo recognita *Baſil.* 1547, 1558. curâ Sigiſmundi Gelenii. Eâdem methodo recognita curâ Philippi Montani *Pariſ.* 1556. & auctiora 1576. Prodierunt etiam (ſed manca, multiſque prætermiſſis, mutila) quinque Tomis

mis distincta *Venetiis.* 1574 recognita verò & auctiora quam antehac (præmissis etiam vitæ Chrysostominianæ Scriptoribus) *Paris.* 1581, 1588. Omnium verò absolutissimæ editiones sunt, quæ prodierunt *Antverp.* 1614. & curâ Frontonis Ducæi *Paris.* 1613. Hactenus de Editionibus Latinis.

Græcè prodierunt Chrysostomi opera octo Tomis distincta curâ atque sumptibus viri undequaque clarissimi D. Henrici Savilii, unà cum ejusdem, Boissii, Dounæi, Halesii, aliorumque notis, *Etonæ* 1613. Græco-Latine cum notis Frontonis Ducæi *Paris.* 1609. (& annis sequentibus) XI. vol. fol. & ibid. 1636. totidem vol. fol. Extat etiam alia, quæ prostare solet, editio ex sex prioribus Tomis Morellianis, & quatuor Commelianis in Novum Testamentum Commentarios complectentibus, annoq; 1603. *Heidelbergæ* editis, constans.

Porrò plurima Chrysostomi opuscula & Sermones variis locis & temporibus seorsim prodierunt Græcè vel Græco-Latinè; quorum editiones ita recenset Usserius.

Chrysostomi *Explicatio* IV. *Evangeliorum*, viz. *Homiliæ in Matthæum* LXXXIII. &c. Prodierunt Gr. Lat. ex officinâ Commelinianâ 1591. 4°. *Commentarii in omnes D. Pauli Epistolas*, ibid. 1596. 2 vol. fol. *Orationes de Providentiâ, de Avaritiâ, de Inglorio, de Animâ, de Pulchritudine & Uxore, de Divitiis & Paupertate, de Ecclesiâ ejusque Mysteriis non contemnendis, de Humilitate animæ, de adversâ Valetudine*, Gr. Lat. Martino Cromero, & Vito Amerbachio interpretibus excusæ sunt ab Oporino *Basil.* 1552. *Orationes* X. Græcè à Card. Sirleto *Romæ* primùm editæ anno 1581. & postea Gr. Lat. Jo. Jacobo Beurero interprete, *Basil.* 1585. *Orationes* IX. *Romæ* ab Hieron. Brunello editæ 8°. Ex præcedente editione huc inseritur *laus eorum, qui frequentes veniunt ad Ecclesiam*: Accedunt etiam *duæ Orationes, Romæ* primùm ex Vaticanis Codd. impressæ, inde in Germaniâ excusæ anno 1595. 8°. quarum *altera est in Petrum & Paulum, altera in duodecim Apostolos.* Item *Orationes duæ de Precatione*, prius editæ *Basil.* 1525. & *Antverp.* 1579. *Aliæ Homiliæ* XI. Gr. à Davide Hæschelio editæ anno 1587. 8°. Homiliæ II. Gr. Lat. à Petro Pantino editæ (viz. *in Natalem Domini, & in Præcursorem*) *Antverp.* 1601. 8°. (è quibus prior priùs edita est à Davide Hæschelio *Augustæ* 1594. 8°.) *In S. Paschа Homilia* Gr. Lat. à Petro Pantino edita, *Antverp.* 1598. 8°. *De occursu Domini nostri*, item *de Deiparâ & Simeone* Gr. Lat. Laur. Sifanio interprete *Colon.* 1568. *Argumentum in Hieremiam & Threnos, cum fragmento de Susannâ* Gr. ab Hæschelio editum est *Augustæ* 1602. 4°. *De Sacerdotio libri* VI. Gr. Lat. ab eodem editi *Augustæ* 1599. 8°. *Contra Judæos Homiliæ* VI. Gr. Lat. ab eodem editæ ibid. 1602. 8°. *Liturgia* Gr. *Paris.* 1560. & Gr. Lat. *Paris.* 1537. *De Divite & Lazaro Homiliæ* IV. item *in illud, Nolo vos ignorare fratres*, &c. ex MSS. à Joanne Harmaro editæ Gr. *Oxonii* 1586. *De Providentiâ Dei Orationculæ* VI. Gr. *Basil.* 1526. *De Babylâ Martyre Oratio Græca* cum *Epistolis Erasmi* ibid. 1527. *Homilia quòd neminem anathemate dirisve insectationibus insequi oporteat*, Gr. Lat. Gul. Plancio interprete excusa *Paris.* *De Virginitate liber* Joanne Livineio interprete *Antverp.* 1575. 4°. Orationes IV. Gr. Lat. quarum duæ posteriores nunc primùm editæ, studio & opera Frontonis Ducæi *Ingolstad.* 1595. 8°.

De Scriptoribus vitæ Chrysostomi.

Palladii & Theodori Dialogus de Vitâ Joannis Chrysostomi, primùm editus in lucem *Venetiis* 1533. Ambrosio Monacho Camaldulensi interprete. Latinè posita est in *Appendice* Tom. ii. Frontonis Ducæi pag. 1. ubi vide notas pag. 54, 55. & fragmentum Græcum hujus operis pag. 56. De eo vide plura apud Savilium in tractatu inedito, quem paulò post subnexuri sumus. [Integrum opus Gr. Lat. edidit V. Cl. Emericus Bigotius *Paris.* 1680. 4°. De quo vide plura in loco suo.]

Georgii Archiepiscopi Alexandrini Vita Chrysostomi (Tom. viii. edit. *Savil.* pag. 157. cum notis Savilii col. 941, 943.) Latinè edita est à Godefrido Tilmanno anno 1557. quæ & initio 1. Tomi Op. Chrysost. edit. *Paris.* 1581, &

SÆC. IV. ab An. CCC. & 1588. excusa legitur. *Epitome* illius habetur in Bibliothecâ Photii Cod. 96. Vide Notas Hæschelii in locum, & marginales Andr. Schotti, qui in 2ª. notulâ de ætate hujus autoris differit; quod pluribus in suis notis prosequitur D. Savilius (col. 941, 942.) Hujus verò operis *Epilogo* intexuntur *duæ Orationes* Chrysostomi γνήσιαι; *una antequam iret in exilium prius*; *altera post reditum à priore exilio*, quæ nusquam alibi reperitur; licet ejus ut γνησίας meminerit Sozomenus l. 8. c. 18. quemadmodum in notis monet D. Savilius, (quas consule col. 959, 960.) Cùm autem duo Georgio huic à Photio impingantur crimina, Hellenismi non observati, & Ἀπιστημοίας; de priori multa monet in notis, de posteriori in Tractatu inedito D. Savilius, quem vide. Ad ea verò quæ in notis (col 951. lin. 12.) habentur de Augustalio, addantur ista. Τῇ Αὐγουσταλίᾳ meminit etiam Palladius in Historiâ Lausiacâ, ubi agit de Melaniâ; & Autor Chronicorum Alexandrinorum (sic enim excerpta illa Barbaro Latina à Scaligero cum Chronico Eusebiano edita appellat Cujacius) sub finem *Collectaneorum* suorum, ubi ad Lupicini & Jovini consulatum (qui in annum Christi cccLxvii. incidit) ita annotat. Eo anno introivit Tatianus in Alexandriâ primus Augustalius VI. Cal. Februarias. Item Anastasius Sinaita in Ὁδηγῷ pag. 198, & 202.

Leonis imperatoris (cognomento *Sapientis*, qui anno Christi 886. cœpit imperare) *Panegyricus in Chrysostomum* (Tom. 8°. edit. Savil. pag. 267. cum notis D. Savilii col. 959, 960.) habetur etiam in Simeone Metaphraste ad diem xiii. Novembris; indeque Latinè (Gentiano Herveto interprete) Tomo 5°. vit. sanct. Aloysii Lipomanni fol. 114. & Tomo 1°. Surii (Jan. 27.) pag. 685. Unde supplenda lacuna paginæ unius aut folii in editione Saviliana pag. 274. lin. 27. Est autem tantum *Georgii Breviarium* non bono judicio collectum, & penè barbarè scriptum; neque enim aliud *Georgio* addidit Leo, præter affectatam alicubi styli obscuritatem.

Anonymi vita Chrysostomi habetur (Tomo viii. edit. Savil. pag. 293. cum notis D. Savilii col. 963. Posterior fuit Constantino Porphyrogenneta Imp. (h. e. anno 950.) ut patet ex præfixo Auctorum indice, p. 293. Ei cum Metaphraste (qui eo posterior videtur, neque enim in indice isto commemoratur) sensus ferè semper, verba etiam plerunque sunt communia: sed Metaphraste uberior est, & copiosior, Georgio etiam multo γραμματικώτερος. De ejus ἀπιστημοίας vide D. Savilium in fine admonitionis ineditæ de Scriptoribus rerum Chrysostomi.

Symeonis Metaphrastæ vita Chrysostomi (Tomo viii. edit. Savil. pag. 373. cum notis D. Savilii col. 967, 968.) Latinè habetur (Gentiano Herveto interprete) cum reliquis vitis Metaphrastæ Tomo v. Aloysii Lipomanni Novemb. 13. fol. 79. & Tomo 1°. Surii (Jan. 27.) pag. 634. Pag. 337. lin. 35. multa addita notat D. Savilius è Codice MS. Reginæ Matris (Catharinæ Mediceæ) quæ Latinus interpres non agnoscit: item à pag. 386. lin. 16. usque ad finem tantam fuisse dissimilitudinem Regii Codicis Lutetiæ descripti (quem in suâ editione expressit Savilius, & secutus est Latinus interpres) ac Codicis Reginæ (qui magis conveniebat cum Anonymo, quem ferè exprimere solet Metaphrastes) ut an unius ejusdemque esset authoris uterque, meritò aliquis dubitaret. Scriptum hoc Simeonis citatur à Nicephoro Hist. Eccles. l. 13. c. 2. & Gennadio Scholario Defens. Synod. Florentin. cap. 5. §. 19.

Hactenus Usserius; qui quæ de Scriptoribus rerum Chrysostomi habet, sese ex Savilio fere exscripsisse testatur. Cùm verò de iis, adeoque de totâ Chrysostomi Historiâ longè fusiùs & accuratiùs egerit ipse Savilius in Tractatu inedito, qui inter Schedas Usserianas reperitur, ac cujus supra aliquoties fit mentio: non ingratum erudito lectori fore speramus, si Tractatum integrum, licet paulò prolixiorem, hoc loco subjiciamus.

V. CL.

SÆ C. IV. ab An. CCC.

V. CL. HENRICI SAVILII ADMONITIO de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi, & præſertim Georgio cæteriſque Βιογράφοις recentioribus cautè legendis.

AD SCRIPTORES rerum Chryſoſtomi quædam adnotaturo conſtituenda mihi ante omnia videtur ratio temporum, quâ ritè conſtabilitâ, cætera fient dilucidiora, & multa in hâc Hiſtoriâ dubia diſſolvere, multos Hiſtoricorum Errores Chronicos non erit difficile caſtigare; quæ tamen, ut mea omnia, Lectorum judicio vel recipienda, vel repudianda relinquo. Ac primùm de die, & Conſule, quo natus eſt Joannis noſter, nemo veterum Græcorum quicquam prodidit, nemo recentiorum. Adeo ſunt magnorum virorum, perinde ac fluviorum, ortus obſcuri, progreſſus & exitus conſpicui. Secundum, Joannis patrem, paucis poſt nativitatem filii diebus, an menſibus obiiſſe, ex matris ad Joannem verbis liquet, lib. 1. de Sacerdotio. Τὰς ὠδῖνας τὰς ὀλίγας τὰς ὀλίγας ὁ πατὴρ τοῦ παιδὸς. Jam cùm mater ipſius annos viduitatis explêſſet viginti, apparet eum adhuc Antiochiæ in ſchola Libanii verſatum ex ipſius Chryſoſtomi verbis Orat. 1. ad Viduam juniorem: Καὶ γὰρ ἐγὼ πάνυ νέος ὢν ἐν τῷ σοφιστῇ τῶν ἐμῶν, Libanium ſc. (πάντων δ' ἀνδρῶν δικαιότατον ἐκεῖνον ὄντα) οἶδα δὴ πολλῷ πλεῖ μετέχα πλεῖ ἐμοῦ θαυμάζοντα. Τῶν γὰρ φοιτητῶν αὐτῷ πανταχόθεν, οἷα εἰκὸς, τὸ μὲν ἄλλο ἐγὼ, ἡ πενία τιμᾶτο, ὅτι χήρας γυναικὸς, ἐμάνθανε παῤ ἐμοὶ πλεῖ ἢ ἀλλαχοῦ ἡ μητρὸς, ἡ ἡ χηρεία τὸν χρόνον· ὡς ἦν ἔπος, ὅτι ἐπῶν πανταχόθεν γεγονὼς εἶχεν ἔχει λοιπὸν, ὧν ἦ τὸν πατέρα ἀπέβαλε τὸν ἐμὸν, ὑπεκλάπη ἡ ἀνιδέου μοῖρα, ἡ πρὸς τοῦ παιδίου ἰδὼν, βαβαὶ, ἔφη, οἷαι φωνὴ χειμαρρούς γυναικὸς εἶσι. Quòd ſi numerus iſte viginti annorum ἀκριβὴς eſt, non rotundus, quod fortaſſe verius, ut demus ſtatim poſt Joannis ortum patrem deceſſiſſe, annos natum minimùm viginti in auditorio Libanii Joannem hæſiſſe neceſſe eſt. Palladius annum octavum decimum agentem oratoriæ operam dediſſe teſtatur. Cedrenus diſertè ſcribit anno ætatis decimo octavo deſtituiſſe Libanium. Georgius & Leo hoc ipſo anno Athenis (quò, ut ferunt, poſt Antiochenam inſtitutionem ſtudiorum cauſâ migraverat) rediiſſe produnt: alii anno ætatis ſedecimo, longiùs adhuc à verò aberrantes. Expleto igitur anno vicesimo (neque enim plures ponere patitur nos ſequentium calculus temporum, nec pauciores verba Chryſoſtomi) deſertis ſtudiis juvenilibus eloquentiæ & philoſophiæ, λεξυδρίου Sophiſtæ (Libanii) πολὺ χαίρειν ἐάσας (ait Georgius) adhærere cœpit B. Meletio, Epiſcopo Antiocheno, nec ab ejus unquam latere diſcedere; à quo ſacris dogmatibus diligenter inſtructus, & Baptiſmo poſt triennium FERME φοιτήσαντος, Lector ordinatus eſt: Sic Palladius, Cedrenus, alii. Hic ergo annos habes tres & viginti. Circa hoc tempus matrem obiiſſe probabile eſt; ipſumque vitæ ſe deinceps monaſticæ, quam maternis precibus victus diſtulerat verius, quàm abjecerat, tradidiſſe. Quadriennium vixiſſe in Monaſterio Antiochiæ vicino omnes Scriptores teſtantur, tam veteres, quam recentiores, ſacrorumque librorum lectioni, ἡ πᾶσι ἀσκητοῖς apud Carterium & Diodorum, πάνυ τῷ μοναστηρίῳ περιεσπάσθαι, operam dediſſe. Hæc Socrates. Ex quibus Diodorus poſtea Tarſenſis Epiſcopus, multa ſcripſit, ψιλῷ τῷ γράμματι τῶν θείων περιέχον χαρῶν, τὰς θεωρίας αὐτῶν (viz. allegorias & anagogas, quibus, ſupra quam par erat, delectatus fuerat Origenes) ἐκτρεπόμενος. Quam interpretationis rationem à Magiſtro mutuatus videtur hic noſter, quem nonniſi præfatâ venia fere ad allegorias deſcendere videmus. Cedrenus ſolius meminit Carterii. Palladius Syrum quendam ſenem commemorat continentiæ inprimis ſtudioſum, cui ſe ſocium in monaſterio dedit Joannes. Utrùm ex duobus illis unus fuerit iſte Syrus, an potiùs Heſychius, Σύρος τῷ γένει à Georgio nominatus, non poſſum ſtatuere. Ex totâ certè Georgii narratione, Monaſterio ſi non præfuiſſe, certe ad omnem pietatem præiviſſe

SÆC. IV. ab An. CCC.

fratribus, iisque regulas ἀσκητικὰς condidisse, potiùs quàm sub alterius disciplinâ vixisse videatur. Relicto post quadriennium hoc monasterio, desiderio delitescendi remotiorem Eremum petiit; illicque Speluncæ inclusus biennium FERME peregit. Atque de hoc sexennio, ut dixi, inter autores convenit. Inde ad urbem reversus, Diaconus à S. Meletio (quod inter omnes constat) jam proficiscente, ut puto, Constantinopolim ad secundam Synodum celebrandam, anno Domini cccLxxxi. ineunte, ordinatus, quinquennium venerandis ministravit altaribus. Nam quòd post Meletii mortem, (quæ ipso tempore secundæ Synodi accidit) Socrates ait, ἀναχωρήσας ὁ Ἰωάννης τῶν Μελετιανῶν (τὸ πόλεως, inquit Georgius) ὅθι τρεῖς ὅλας ἐνιαυτὰς ἡσύχως διῆγε· ἔκτῳ γίνεται ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ φρέαρ ἦν, inquit Georgius; triennium hoc, ut importunè contra rationem temporum (ut in sequentibus monstrabitur) Palladio etiam non suffragante, interjectum, ex numero annorum Chrysostomi eximendum censeo. Post diaconatum ergo, Presbyter deinde (quod inter omnes convenit) post annos quinque à Flaviano (non, ut vult Socrates, Evagrio Paulini successore) quod postea ostendemus, ordinatus est. Sic habemus à nativitate Joannis usque ad deserta studia juvenilia annos, secundùm Chrysostomum ipsum, viginti, vel, secundùm alios, octodecim: apud Meletium annos FERME tres; inde in Eremo annos FERME sex: in Diaconi gradu annos quinque, & (exempto illo Socratis & recentiorum triennio) in Presbyteri gradu annos duodecim. Quòd si pleni fuerint hi anni, non cavi aut labentes, (quod potius reor, in annis præsertim ante diaconatum, pro more omnium ferè autorum numeros sæpe augentium, & quia vocabulum FERME bis à Palladio repetitum est) à nativitate ad episcopatum anni colligentur xlvi. Quòd si duos annos cum Palladio & recentioribus demamus ex studiis juvenilibus; & annum unum pro illo bis repetito FERME; anni tantùm erunt xliii. Reliqua deinceps prona, epochæque certæ, non annorum tantum, sed & mensium, propemodùm & dierum. Inter omnes convenit, tam veteres, quàm recentiores, Joannem ab Arcadio Augusto Antiochiâ, ubi Presbyter fuit, accitum in sellâ episcopali Constantinopoli locatum, Coss. Honorio IV. & Eutychiano, hoc est, anno Christi, ut nos numeramus, cccxcviii. Februarii XXVI. sede urbeque pulsum (de posteriore exilio loquor, nam de priore postea videbimus) Honorio VI. & Aristæneto Coss. (qui annus est Domini cccciv.) vicesimo die Junii, sive, ut alii loquuntur, quinque diebus post completam Pentecosten. Et quidem decimo tertio post die, hoc est, tertio Julii, data est Joannis nostri ad Olympiadem epistola nona; & postridie ejus diei, sc. IV. Julii, vel Panemi mensis, altera ad Constantium. In hoc exilio vixit Cucusi annum unum, Arabissi biennium, reliquis mensibus in itinere Pityuntem versùs consumptis, quò tamen non pervenit, morte præventus Comanis, Honorio VII. & Theodosio iterum Coss. hoc est, anno Christi cccevii. quod inter omnes constat. De mense controversia est. Socrates die XIV. Novembris obiisse scribit: Georgius, & post eum recentiores omnes, & Calendarium, ut videtur, Romanum die XIV. Septembris, ipso exaltationis S. Crucis die. Quin & apud Socratem Septembris legendum esse constat ex veteri Latinâ interpretatione in Cassiodori Historiâ Tripartitâ l. 10. c. 18. Ita anni sunt ab initio Episcopatûs ad mortem novem, menses sex vel octo, dies sedecim; & à nativitate ad mortem secundùm majorem computationem supra collectam anni lv. & menses aliquot; secundùm minorem computationem anni lii. & aliquot præterea menses. Zonaras, Cedrenus, & alii ferè omnes, annos eum vixisse scribunt non plures quinquaginta duobus: Autor incertus pag. 54. edit. Lat. *Paris.* 1588. addit menses octo: cui propemodum assentior. Ita secundùm majorem computationem incidit annus Nativitatis Joannis in Consulatum Constantii V. & Galli Cæsaris, anno Domini ccclii. secundùm minorem, in Consulatum Arbetionis & Lolliani, anno ccclv. mense, ut videtur, Januario, vel Martio. Jam reliquias Chrysostomi jussu Imperatoris Theodosii junioris, & suasu Procli, tum Episcopi CP. Comanis in urbem regiam deportatas, & in Basilicam SS. Apostolorum illatas ex Theodor. l. 5. c. 36.

5. c. 36. & Socr. l. 7. c. 45. conſtat, Theodoſio XVI. Conſule, hoc eſt, anno Chriſti ccccxxxviii. Januarii XXVII. die: id eſt, poſt exilium poſterius annis 33. menſibus 8. poſt mortem annis 30. menſibus 3. vel 5. Coſmas Veſtitor, Μετὰ τριάκοντα καὶ τρεῖς χρόνους. Socrates l. 7. c. 45. notabili inconſtantiâ, τριακοσῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν καθαίρεσιν, & ſeptimo poſt verſu, τριακοσῷ πέμπτῳ ἔτει μετὰ τὴν πολιτείαν: cùm inter hæc duo triennium interceſſerit, & aliquot menſes. Atque hæc ferè ſunt, in quibus tempora, & temporum prope momenta ex hiſtoriis notare licet. Reliqua, ὡς ἐν πλάτει, vel argumentis, vel etiam conjecturis colligenda. Ac primùm, Eutropius iram fugiens Augg. ad eccleſiam fugit, ſe Conſule, & Theodoro, hoc eſt, anno Chriſti ccccxcix. homo non ſolùm Chriſtianus, ſed etiam Orthodoxus: ut qui libros Eunomii Hæreſiarchæ, qui Arium ipſum impietate ſuperavit, publicè juſſit cremari, cadaverque ejus extractum projici. Niceph. l. 13. c. 1. Aſiaticorum Epiſcoporum negotium cœptum eſt tractari διὰ τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτίονος, hoc eſt, Indictione (non diſtributione, ut malè Interpres Palladii, & alii) tertiâ decimâ, i. e. anno Domini cccc. duravitque biennium, teſte Palladio, hoc eſt, uſque ad finem anni ccccci. vel etiam initium ccccii. De tempore prioris exilii non eſt adeò proclive definire: quare argumentis, ut dixi, & conjecturis, quoad poterimus, elicienda veritas. Poſt 12. horas à primâ expulſione (quam meridie factam tradit Socrates, & alii, περὶ ἑσπέραν βαθεῖαν Chryſoſtomi ipſius Epiſtola ad Innocentium) juſſu Imperatorum revocatus Joannes, (ſic Palladius) paucoſque poſt dies, invitus licet, multùmque renitens, in throno locatus, concionem habuit apud populum eam, quæ extat in fine Georgii, Ὅτι ἐπὶ Σάρραν ἀπὸ τῆς Ἀβεσσάμ, Theophilo adhuc ad urbem manente, neque hiſcere contra audente. (Sozom. l. 8. c. 18.) Cùmque ob judicium Heraclidæ Epiſcopo Epheſino abſenti per Theophili factionem intentatum velitationes fierent in urbe crebræ inter Conſtantinopolitanos & Ægyptios, ὡς πολλὰς τραυματίας γενέσθαι, πρὸς δὲ τῇ ἀπελθεῖν; quæ eretque Theophilum civitas in mare præcipitare, ſibi metuens Theophilus fugit in Ægyptum, ἔνθα τὸν χειμῶνα διῆγεν, inquit Sozomenus, & Nicephorus l. 13. c. 17. adeóque diem ipſius reditûs ab exilio Joannis Anonymus cap. 100. Metaphraſtes cap 36. & Menologia Græca ponunt 13. Novembris: quem diem uſque ad ſua tempora pro feſto celebrari Conſtantinopoli ſcribit idem Anonymus, & Metaphraſtes, & indicant Græca Menologia. Cùm itaque ex horum conſentientibus teſtimoniis menſe Novembri redierit ab exilio, de anno deinceps quærendum; utrùm ſc. Novembri anno ccccciii. Theodoſio, & Rumorido Coſſ. an Novembri ccccii. Arcadio V. & Honorio V. redierit. Dico, claréque pronuncio in Novembrem anno ccccciii. reditum ejus ab exilio cadere non potuiſſe; quamvis Card. Baronius, & alii, eo anno locent. Georgius cap. 53. τότων ὄντως (inquit) ἄλλων τε ἄλλως διαπραττομένων (ſc. in ſecundo Concilio contra Joannem) παλαπτοῦσαι μῆνες ἕνεκα (Νὰ inquit Leo Imp. cap. 26. Palladius utrumque ponit) τὸ δὲ ἰσχῦσαι τῶν γενθλίων τῇ Σεβαστῇ ἐπιθέσεως, &c. Ex quibus verbis apparet anno ccccciii. cœptum fuiſſe ſecundum contra Joannem Conciliabulum menſe Aprili: ut neceſſe ſit prius exilium in Novembrem anno ccccii. incidere; cùm in Novembri anno ccccciii. cadere non potuerit. Quòd ſi cui Georgii levis videatur auctoritas, credat ſaltem Palladio teſti ἀξιοπιστίᾳ de eadem re penè eadem loquenti. Quid, inquies, actum interea? Reſpondeo, Joannem poſt prius exilium per aliquod tempus quieviſſe, in magnâque fuiſſe apud Eudoxiam gratiâ, quippe magnis ab ipſo decoratam laudibus in Oratione ſupra memoratâ ad finem Georgii. Teſtis idem Palladius, cujus verba ſunt: Poſt duos iterum menſes à plagâ inflictâ (fugâ ſc. Theophili & Ægyptiorum Epiſcoporum) modicè reſpirantes (inimici Joannis) ſecundò adverſùs Joannem fremunt: hoc eſt, quaſi menſe Januario anno ccccciii. per occaſionem ſtatuæ argenteæ Imperatricis χαλκῆς ἐσκιαγραφημένης, ſupra porphyreticam columnam poſitæ. Cujus rei meminerunt hoc anno, Theodoſio & Rumorido Coſſ. præter Socratem l. 6. c. 18. Proſper Aquitanicus, & Marcellinus Comes in Chronicis. Ad hanc ſtatuam, ipſis fortaſſe Kalendis Januarii (qui dies eſt ſolennis anni Romani incipientis)

SÆC. IV. ab An. CCC.

SÆC. IV. ab An. CCC.

cipientis) dedicatam cùm δημόσιος fierent ludi & choreæ ; iratus Joannes linguam contra eos, qui ludis his intereſſent, acuit. Quâ occaſione freti Joannis inimici, qui adhuc in urbe, præter Ægyptios, aderant, inſtigante Auguſtâ, clandeſtina moliuntur contra ipſum conſilia ; reque Theophilo abſenti per nuncios & literas communicatâ, incipiente, ut puto, Aprili Concilium ſecundum contra Joannem cogunt : quod variis de cauſis uſque ad Natalitia proximè ſequentia extractum, & deinde ad Quadrageſimam anno cccciv. & ad Paſcha, poſt quinque dies à completâ Pentecoſte Joanni noſtro cauſa ſecundi exilii fuit, anno integro, ſeptem menſibus, & ſeptem diebus poſt reditum ab exilio priore. Atque hæc mea eſt de tempore prioris exilii ſententia. Neque obſtat, quòd Theodoretus l. 5. c. 34. ait, ὀλίγον διαλθόντων μηνῶν (ſc. à reditu) συνθεὶς ἐπιβουλὴν ἄνθρ, ἐξ ἧς ἰσοπλατοῦσι τὰ μετὰ τὴν καθαίρεσιν λειτουργία. Nam poſt quinque menſes, & paulò minùs, coegerunt Concilium ; quod duravit poſtea menſes 14. Neque mirum ea, quæ ſeſquianno geſta ſunt, tribus penè verbis à Theodoreto narrari ; qui ſtrictim & timidè totum hoc attingit negotium, iis permotus rationibus, quæ in principio dicti capitis 34. afferuntur. Anonymus à reditu ad Paſcha ante ſecundum exilium interceſſiſſe ſcribit ὅλον ἐνιαυτὸν, Metaphraſtes ἔτος ὁλόκληρον : qui annus integer, menſium neceſſe eſt fuerit 17. cùm uterque die 13. Novembris rediiſſe ſcribat.

Expedito annorum Chryſoſtomi διαλογισμῷ, ſequitur, ut de ſubrogatione Arſacii, & ſucceſſione Attici, Eudoxiæque Auguſtæ morte pauca adjiciamus In Joannis iterum expulſi locum ſubrogatur Arſacius, ὀλίγον διαλιπόντων ἡμερῶν, inquit Socrates l. 6. c. 19. Annales Græci (editi nuper à Joſepho Scaligero unà cum Euſebio) Arſacium eſſe factum Epiſcopum referunt ἐν τῇ ἀποστόλοις (templo ſc. Sophiæ cremato) μηνὶ Δυσίῳ, πρὸ ς. καλανδῶν Ἰουλίων, hoc eſt, XXVI. Junii, Sexto poſt Joannis expulſionem die. Obiiſſe Arſacium anno ſequenti circa XI. Novembris, Coſſ. Stilicone iterum, & Anthemio, hoc eſt, anno Domini ccccv. autor eſt Socrates l. 6. c. 20. Vixit igitur Arſacius in Epiſcopatu annum unum, menſes 4. dies 16. Palladius, & alii non plures attribuunt 14. menſibus: Nicephorus Patriarcha biennium. Poſt Arſacii mortem (quæ, ut dixi, accidit XI. Novembris ccccv.) ἐκεισπυδέτη, inquit Socrates, πολλοῖς γογκύλης ἐπισκοπῆς, ἐξ πολλῇ διαδεχομένῳ χρόνῳ, ſuccedit Atticus. Τετραμηνιαίῳ περιχρόνῳ χρόνῳ, inquit Georgius, hoc factum : ut in menſem Martium anno ccccvi. Coſſ. Arcadio VI. & Probo, neceſſe ſit Attici creationem incidere. Reſtat maxima omnium quæſtio de morte Eudoxiæ Auguſtæ : in cujus notando tempore recentiores ab omnibus in univerſum, qui ſc. mortis ejus diſertè meminerunt, veteribus diſcedunt. Socrates l. 6. c. 19. ingentem grandinem, ἐκ τόπου λίθων, (μεγέθει καρύων, inquit Annalium Græcorum Autor) circa XXX. Septembris cecidiſſe, eodem, quo Joannes pulſus eſt, anno, in Conſulatu Honorii VI. & Ariſtæneti ſcribit, hoc eſt, anno Domini cccciv. & quarto poſt die obiiſſe Eudoxiam. Annales Græci pridie Nonas Octobris obiiſſe, & IV. Idus Octobris in Baſilicâ SS. Apoſtolorum ſepultam, iiſdem Coſſ. Honorio & Ariſtæneto memorant. Marcellinus Comes, iiſdem Coſſ. inquit, Eudoxia uxor Arcadii obiit : Proſper Aquitanicus, iiſdem itidem Coſſ. Eudoxia, inquit, uxor Arcadii diem clauſit. Contra hanc veterum ſcriptorum Phalangem quid faciet infirma recentiorum manus; qui omnes uno ore Joanni noſtro eam ſuperſtitem fuiſſe tres menſes, hoc eſt, circa medium Decembris, anno ccccvii. vel circa medium Febr. anno ccccviii. deceſſiſſe teſtantur ? Quam etiam opinionem ego ut magis probabilem amplector. Cauſæ ſunt, primùm quòd illas ἀνανδρωσίας & immanitates contra Epiſcopos legatos ab Occidente, contra Joannem noſtrum ad mortem uſque ipſam, contra omnes Epiſcopos, Clericos, & alios partium Joannis, non ab alio profectas fonte putem, quàm ab implacabili impotentiſſimæ fœminæ furore (cùm alioquin Arcadius ipſe ſimplicis fuerit & mitis ingenii, & tantorum ferè malorum ignarus) neque credibile ſit tantum habuiſſe ponderis apud milites, cuſtodes portuum, & cæteros Imperii miniſtros, Epiſcopos, reliquoſque Joannis inimicos ; niſi Eudoxiæ, fœminæ ſupra ſexum ferocis,

ferocis, & marito dominantis, opibus fultos, authoritate munitos. Sed quod me vel maximè movet, ut pro recentioribus, quod invitissimus facio, contra veteres pronunciem, illud est: quòd Joannes noster, quem (si veteres sequamur) totum triennium oportuit fuisse superstitem Eudoxiæ; in tot epistolis ad Pontificem, ad Episcopos, ad alios amicos, per triennium scriptis nusquam meminerit mortis Eudoxiæ, (quam morbo diuturno & cruciabili, addo etiam fœdo, periisse tradunt) de tantâ, & tam insigni Dei vindictâ non taciturus; quinimò ad spem certam reditûs, aut melioris fortunæ eo ipso arrigendus. Palladius quoque illorum temporum æqualis, cùm pœnas ἐπιλόγους de inimicis Joannis statim sumptas sigillatim recenseat, de Eudoxiâ silet; quam ferunt morbo fœdo, & post magnos cruciatus obiisse. SÆC. IV. ab. An. CCC.

Constitutâ itaque, quantum à nobis fieri potuit, temporum ratione; ad ipsos accedamus Autores; quorum facilè princeps Palladius, seu quisquis est illius Dialogi Autor, qui ejus fertur nomine: (nam de Auctore parum liquere monuimus in notis ad Βιογράφους) ex quo duo proponam dubia; quæ aliis fortasse λύσιτα videantur, mihi sunt prorsus ἄλυτα; nisi Græcus Codex ἐκ πάτι καὶ θεῷ è tenebris eruendus, tanquam Deus è machinâ, hosce nobis dignos certè vindice nodos expedierit. Primum est de Palladio dialogista in illo Dialogo, ab Ambrosio Camaldulensi verso, & in libris nostris Palladio, nescio cui, Diacono inscripto: utrùm alius sit à Palladio Helenopoleos Episcopo, Lausiacorum scriptore, Joannis nostri synchrono, discipulo, & peregrinationis comite; an idem: de quâ re non immeritò video ab illustrissimo Cardinali Baronio (an. cccIxxxviii. num. 110.) dubitari. Eundem esse hæc suadent; primùm Titulus ipse. Palladius, Chrysostomi discipulus, Episcopus Helenopolitanus, & Theodorus, *&c.* colloquuntur. Dein ne quis titulis & rubricis fidem detrahat, eadem verba statim sequuntur in Operis proœmio. Secundò Palladius dialogista se in illâ Asiaticâ peregrinatione ne punctum quidem temporis Joannem deseruisse profitetur, sed ipsi perpetuò adhæsisse comitem: quod de Palladio Lausiaco verum esse omnes sciunt. Tertiò, Palladius dialogista canitiem suam prædicat: ne quis Palladio seniori alium in eâdem sede ὁμώνυμον substitutum dicat natu minorem. Et sanè Lausiacum illum aliquot annos post Romam captam vixisse necesse est: quia in Lausiacis meminit obitûs Melaniæ, qui post illam ἄλωσιν contigit. Contrarium evincunt argumenta, me judice, insolubilia, non aliunde, quàm ex ipsis Dialogi verbis petita. Primùm, ab Oriente se venisse, Pontifice Zosimo, & tunc primùm Romam vidisse testatur dialogista Palladius: cùm certissimum sit ex ipsis hujus dialogi verbis Palladium Episcopum Helenopoleos Romam venisse 8. vel 10. annos, antequam Zosimus Pontificatum iniret, vivente non solùm Innocentio, sed ipso etiam Joanne. Secundò, tam Theodorus, quàm Palladius ipse loquuntur de illo Helenopoleos Episcopo in tertiâ personâ. De hâc quæstione, quid ingeniosissimo adolescenti, familiari meo, Joanni Halesio venerit in mentem, hîc non pigebit adscribere. Aut enim vera sunt, quæ adfert, saltem verisimilia; aut verisimiliora non puto quenquam facilè allaturum.

E Dialogo Theodori Diaconi (ejus enim esse, quod Palladii fertur nomine, mihi est persuasissimum) duos constat fuisse Palladios, Synchronos, utrosque Episcopos, utrosque Joannis socios individuos. Prior est Episcopus Helenopoleos, qui cum Theodoro in prædicto dialogo colloquitur, quique Chrysostomi discipulus fuit, qui Romam primùm venit, sedente Papa Zosimo. Posterior est Palladius Blemmyarum sive Æthiopum Episcopus; quem narrat Palladius in Dialogo in reditu à Româ ad Constantinopolim vi militari Athyris detentum & Syenem relegatum. Dialogo ergo isti obscuritatem peperit maximam nominum confusio. Nam primum, quod narrat Theodorus, Palladium Episcopum Helenopolitanum post Cyriacum & Eulysium Romam venisse sub Innocentio; errorem puto esse librarii: errorem inquam, licet antiquum (nam sic Georgius Alexandrinus legit, ut habent Latini Codi-

ces)

SÆC. IV. ab An. CCC.

ces) errorem tamen perſpicuum. Fuit enim is revera Palladius Blemmyarum Epiſcopus. Palladius enim, qui Romam venit ſine literis, is eſt, qui mox literis Epiſcoporum Occidentalium fretus cum Eulyſio & Cyriaco revertitur, & Athyris vi militari detinetur. Atqui quærenti Theodoro, quid factum fuerit inibi detentis, Palladius inter alios, quos enumerat, narrat Palladium Blemmyarum Epiſcopum Syenem ablegatum; nullâ omnino de alio aliquo Palladio factâ mentione. Neceſſe eſt itaque, Palladium eum, qui Romam ſub Innocentio venerit, quique reverſurus Athyris detinetur, & mox Syenem relegatur, unum atque eundem eſſe Palladium, Blemmyarum ſc. Epiſcopum. Jam verò quòd Palladius videatur loqui de Palladio Helenopoleos Epiſcopo, ut abſente, in tertiâ perſonâ; eodem, quo priùs, errore factum fuiſſe non eſt τῶν ἀδυνάτων: ita ut quæ ibi de Palladio Helenopolitano cum aliis duobus Smyrnam miſſo, ut de re Aſiaticâ cognoſceret, narrantur; potiùs ad illum alterum, Epiſcopum Blemmyarum, ſpectent: nominum ſc. varietate librario non ſatis caventi imponente, aut ad nomen Palladii notâ ſcioli alicujus margini aſcriptâ in contextum poſtea irrumpente. Quòd ſi hoc cuiquam videatur duriuſculum; non video, quid ſit abſurdi, ſi dicamus Palladium Helenopolitanum ſua narrantem geſta, de ſe in tertiâ perſonâ loqui. Nam ſic faciunt aliquando ii, qui ſuas res aut ſcribunt, aut loquuntur.

Secundum ἀπόρημα eſt, quomodo fieri potuerit, ut intra triduum poſt acceptas Theophili literas, quibus indicabat Joannem à ſe fuiſſe depoſitum, quæ neceſſariò ex Concilio ad Quercum ſcriptæ ſunt, (nam poſteriori Concilio Theophilus non interfuit, ſed Alexandriæ remanſit; neque ullum in eo Concilio accuſationis caput propoſitum fuit; ſed nudus Canon Concilii Antiocheni prolatus) quomodo, inquam, poſt triduum ab acceptis Theophili literis potuerit P. Innocentius Joannis literas (quarum initium, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων) poſt ſecundum Concilium ſcriptas, immò poſt Joannis ipſius expulſionem (ut ex ipſis verbis apparet Johannis, διώπερ ἡ ἐκκλησία ἐξεβλήθην, & ſequentibus) accipere: cùm inter duo exilia menſes interceſſerint, ut ſupra demonſtravimus, novendecim. Quid ergo? Aqua mihi hîc planè hæret; niſi malo nodo malum cuneum adhibeamus: ut dicamus hanc epiſtolam Joannis, Καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων, pro aliâ quâdam priùs miſſâ per errorem fuiſſe hoc loco intextam; quâ in re aſtipulatorem habebimus Nicephorum, qui ſolus ex omnibus rectiſſimè hanc epiſtolam poſt exilium poſterius miſſam ait, l. 13. c. 19. aut Theophili literas, quamvis in priori exilio ſcriptas, non fuiſſe miſſas, niſi poſt poſterius, hoc eſt, menſibus 19. poſtea, ut ex ſuperiore epilogiſmo patet: cui opinioni favere videntur verba, quæ epiſtolam Innocentii (Ἀδελφῷ Θεόφιλι), quam puto paulò poſt prius exilium fuiſſe ſcriptam, & lecta primùm accuſationis capita) proximè ſequuntur. Modicum temporis, inquit fluxerat, (niſi modicum id ad ſeſquianni ſpatium extendamus) cùm Theotechnus Presbyter Conſtantinop. Romam venit cum literis 25. Epiſcoporum ex communione Joannis; quibus ſignificabatur, eum Cucuſum fuiſſe relegatum. Atque hæc ferè ſunt, quæ ad Dialogum illum viſum eſt adnotare.

In Socrate quatuor eâdem paginâ, aut quinque, ſunt errata hiſtorica in narrandis Chryſoſtomi rebus: Nam cætera non attingo; atque ut ab ultimis ordiar: quòd Joannem ab Evagrio Paulini ſucceſſore, Euſtathianarum partium Antiochiæ Epiſcopo, Presbyterum ſcribit eſſe ordinatum: à Palladio omnibuſque aliis, veteribus, & recentioribus, refellitur; qui id uno ore omnes Flaviano tribuunt, aliarum, hoc eſt, Meletianarum partium Epiſcopo. Quas partes in eo ſchiſmate & ab initio ſecutus eſt Joannes, ut è ſuperioribus patet; & in iiſdem uſque ad finem conſtantiſſimè permanſit. Non enim, niſi poſt mortem Porphyrii, qui Flaviano ſucceſſit, prudentiâ & dexteritate Alexandri, Epiſcopi tunc Antiocheni, ſopita eſt illa diſcordia inter Euſtathianos & Meletianos, teſte Theodoreto, l. 5. c. 35. Sed ad refellendum hunc errorem Socratis non eſt neceſſe extrinſecus probationes mutuari:

cùm

cùm sexcentis in locis ex ipsius Chrysostomi verbis luce clarius sit, à Flaviano eum fuisse ordinatum Presbyterum, sub eoque deinceps usque ad Episcopatûs tempora vixisse. Proximum est, non quidem id minùs falsum, sed quod aliquos saltem e recentioribus invenerit laudatores, (nam apud Palladium nullum hujusce rei vestigium) de toto illo triennio, quo post Meletii mortem, ἡσύχως διῆγεν, inquit Socrates, περιῆγετο ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἔνθα ἦν ἀφάνης, inquit Georgius: unde assumptus est postea ad Presbyteratum. Quod stare nullo modo potest, nisi contra omnes historias, non 12. sed 14 annos & ampliùs Joannis Presbyteratui assignemus. Nam primùm à morte Meletii, quæ (ut supra diximus) accidit anno cccLxxxi. tempore secundæ Synodi, usque ad Episcoparum Joannis anno cccxcviii. anni sunt pleni 16. è quibus rectè nos, ut puto, Joannis Diaconatui 4. & Presbyteratui 12. assignavimus. Ex his si demas 12. quibus vixit Presbyter, non triennium, ut volunt illi, sed quadriennium supererit, antequam ad Presbyteratum assumeretur Joannes. Deinde hanc opinionem sequentibus necesse erit dicere cum morte Meletii finitum esse quinquennium diaconatûs. Atqui ita fiet Joannes mortis tempore penè septuagenarius, τῶν μακρβίων scilicet; non, ut est omnium recepta opinio, τῶν ἀκμαίων. Itaque hoc triennium cum Palladio planè eximam ex annorum Chrysostomi ἀλγεσιμῷ; tum aliis ductus rationibus, tum ne nimiùm excresceret annorum Joannis numerus. Tertium est, quòd Joannem à Zenone Episcopo Maiumæ in Palæstinâ, Hierosolymis reverso (nam Hierosolymorum Episcopum nemo dixit; etsi Vir magnus secus acceperit) Anagnosten sive Lectorem scribit esse creatum: cùm id à Meletio factum ex Palladio supra ostenderimus; neque Canones sinunt in alienâ Provincia ordinationes facere. Quartum est ille de Basilio Magno, & Joanne Chrysostomo insignis ἀναχρονισμὸς, à Photio, Anonymo, Symeone Metaphraste, Card. Baronio satis refutatus. Quintò, quod Lectorem factum fuisse post relictam vitam monasticam asserere videtur contra expressa verba Palladii. Nam quòd ab eodem, Anagnoste, conscriptos illos contra Judæos Sermones asserit; refutavimus in notis: & quòd libros de Sacerdotio ad Stagirium, de Acatalepto, & περὶ Συνεισάκτων ab eodem, Diacono, compositos affirmat. Siluitne ergo divinum illud ingenium, & os aureum, totum in solitudine sexennium? Et quidem, si conjecturis locus esset, libros de Sacerdotio ad Stagirium putarem ab eo, Anagnoste, & Monacho, scriptos. Sic enim Symeon Metaphrastes. Orationes verò contra Judæos certum est ex ipsis Chrysostomi verbis habitas esse anno secundo vel tertio Diaconatûs; quo etiam anno dicta est illa egregia in Babylam Oratio. Atque hîc, quamvis extra rem, nonnulla ex Historiis attexam de scriptis ejus post Diaconatum. Nicephorus, qui se inde ab adolescentiâ ejus amore flagrâsse, atque in illius perinde, ac Dei ipsius vocibus acquievisse scribit, à Joanne, Presbytero, conscriptas tradit Expositiones in Evangelia, in Psalmos, Ἀπολειάπτους, de Virginitate: (Anonymus addit Expositionem in Elaiam) ab eodem, Episcopo, Expositiones in B. Apostolum, (de quâ re supra) in Acta, & Panegyricos; quorum tamen bona pars, ut suis locis ostendimus, scripta est Antiochiæ; & ne longè abeam, ille in Meletium post annos quinque à morte Meletii habitus est, hoc est, primo anno Presbyteratûs. Sed redeamus ad Socratem; cujus illud ultimum non injuriâ reprehendas; quòd expressis verbis sine ulla dubitatione incendium Templi & Curiæ Joannitis (sic enim, qui Joannis nostri partium erant, audiebant) tribuit: cùm minis, bonorum ascriptionibus, diris cruciatibus, & exquisitissimis tormentis in viros, in fœminas sævitum esset; adeò, ut quidam quæstionibus immorerentur, quidam paulò post expirarent: neque tamen ullum ejus facinoris compertum sit apud Joannitas vestigium.

SÆC. IV. ab An. CCC.

Jam, si placet, ad Georgium Alexandrinum accedamus; cui Photius, magni judicii vir, & acerrimus veterum scriptorum censor, duo impingit crimina, Hellenismi non observati, & Ἀνιστορησίας. De priori multa monuimus passim in notis; & res est cuivis obvia: de posteriori, quam Historiæ Georgianæ

S

Æ C. IV. ab An. CCC.

anæ partem notare voluerit, cum nihil disertè exprimatur, difficile est statuere. Nos tamen, ne hâc in parte studiosis lectoribus defuisse videamur, conjecturas nostras adducemus in medium, rationibus, ut puto, non spernendis firmatas. Ac primò, Scriptores rerum Chrysostomi in duas distribuo classes. In priore veteres pono, Palladium, Theodoretum, Socratem, & Sozomenum, qui aut Joannis ævo, aut proximo post scripserunt, & è diversis fontibus hausérunt. Neque enim probabile est, eorum quenquam alterius Historiam vidisse. His accenseo antiquitatis gratiâ nostros, Prosperum Aquitanicum, & Marcellinum Comitem. In alterâ, sc. recentiorum, lance unicum pono Georgium. Nam quum ex ipsius ore loquantur cæteri omnes, Leo Imperator, Anonymus, Metaphrastes, Zonaras, Glycas, Nicephorus, Cedrenus, alii; nonnisi pro uno teste numerandi sunt. In quibus igitur Georgius à veteribus discedit, aut veteribus nova de suo affuit, ea fere omnia vel in falsis relinquo, vel in suspectis.

Ac primùm hâc scopâ mihi purganda veniunt miracula illa sanationum, visionum, & omnia, de quibus apud veteres obstinatum silentium; cum Georgius iis commemorandis nec modum faciat, neque finem. Certè in hoc peccant, non Georgius tantùm, sed & alii Georgium secuti: qui cùm nudam & solitariam veritatem non putarent satis esse magnificam; aut illud Thucydidis verererentur, ne τὸ μὴ μυθῶδες ἀτερπέστερον φανῇ: immensam congesserunt miraculorum vim; & quò fingendis miraculis locus esset liberior, ipsam historiæ contestatam veritam, nec rarò, nec leviter immutárunt. Proinde quæ apud Georgium sunt de Anthemio, de Hesychii visione, de nobili Antiocheno, de Hemicranio laborante, de Archelao leproso, Christianâ αἱμορρούσῃ, Eucleo monophthalmo, Leone prostrato, de albâ columbâ capiti Joannis, cùm Presbyter ordinaretur, insidente, de Eucliæ filio, de uxore Præfecti Antiochiæ, de Dæmoniaco liberato die consecrationis, de Angelo districto gladio prohibente Centuriones & milites Eudoxiæ ab ingressu palatii Episcopalis, de eo cui manus miraculo & arefacta & sanata est, de Paralytico in Armeniâ sanitati restituto, de Adelphii visione, & si quæ alia ejusdem generis; cùm veterum illorum uno verbo omnium, & ex recentioribus, Damasceni, Zonaræ, Nicephori, Cedrini, authoritate destituantur, in ἀμφιβαλλομένοις relinquo. Et quidem pleraque eorum, si quis propius introspiciat, κακοζηλίᾳ quâdam ad similitudinem miraculorum in S. Scripturâ confícta videantur. Totum illud drama Anthemii Philosophi, Demosthenis præfecti, & Joannis, doctis judicandum permitto; annon ad exemplum illius in sacris literis de Elymâ, Sergio Paulo, & B. Apostolo, ab ociosò cerebro expressum videatur. Idem de Archelao ad imaginem Naaman Syri, de Antiocheno hemicranio laborante, & Christianâ αἱμορρούσῃ ad mulierem αἱμορροοῦσαν in Evangelio, de Dæmoniaco ad Dæmoniacum liberatum Marci nono; & quod sine indignatione non lego, de columbâ insidente capiti Joannis in ordinatione, ad imaginem unigeniti filii Dei in Baptismo. Nam illi Procli visioni, quæ D. Paulum Joanni jam Episcopo expositionem in Epistolas ipsius meditanti per foramen vidit in aurem dictantem quæ scriberet, fidem derogat: quòd pleraque ejus & lectissima in Apostolum in ocio illo Antiocheno scripta fuisse constet, deteriora & εἰς τὸ πατανύστερον ἀπαναγνῶσα Constantinopoli, vix Chrysostomo, nedum divino S. Pauli Spiritu digna. Vide col. 225, 226. notarum. In translatione reliquiarum Joannis, Imperatorem Theodosium oculos ac frontem reliquiarum urnæ affricuisse fidem facit Theodoretus, testis ἀξιόπιστος: sed de ὀφθαλμῷ, & podalgo, eodemque chiralgo in præsentiâ omnium ibi sanatis, assumentum est Georgii, ne Cosmæ quidem vestitori, homini omnium δεισιδαιμονεστάτῳ memoratum. Sed ad priora revertor. Joannem primum à Meletio baptizatum tradit, & deinde parentes ipsius; cum Joannes ipse (ut ex Palladio constat) non ante annum ætatis vicesimum baptizatus fuerit, (prout mos ferebat illius ætatis, præsertim in illis qui non essent Christianis nati parentibus) mortuo ante totidem annos patre Secundo, sicut supra ostensum est. Matre quidem fuisse Christianâ, saltem ipso annum agente vicesimum, ex ipsius Chrysostomi verbis

SÆC. IV. ab An. CCC.

bis apparet in oratione ad Viduam juniorem. De patre nihil temerè affirmaverim; aut si ambo fuerint Christiani ab initio, quod fortasse verius est, filium usque ad eam ætatem baptismum distulisse, non erit ei mirum, qui Nazianzeni, utroque parente Christiano nati, patre etiam Episcopo, vitam perlegerit. Proximo loco peregrinationem illam Atticam studiorum ergo pono. Hujus peregrinationis mentio apud veteres, Palladium, Socratem, nulla, ne ullum quidem vestigium, qui tamen curiosè satis studia ejus juvenilia literis mandârunt. Secundò, nullum reperio tempus vacuum in annorum Chrysostomi ἀπολογισμῷ, quod huic peregrinationi possim destinare. Tertiò, matrem indulgentissimam, quæ pati non potuit, ut in vicinos Antiochiæ montes secederet, dico minimè perpessuram, ut Athenas, tanto locorum spacio terrâ marique disjunctas, migraret, præsertim cùm vitam monasticam auspicatis crimen Apostasiæ non fuerit illis temporibus, deserto Monasterio, in urbem redire, quod ipse ultro fecit Chrysostomus, ulterioris illius solitudinis ob invaletudinem pertæsus. Atque ut dicam, quod sentio, totum hoc ad exemplum Basilii magni, & Gregorii Nazianzeni confictum arbitror; quos ambos Athenis studuisse notum est; ne scilicet Joannes noster reliquis Ecclesiæ Orientalis magnis luminibus inferior videretur, Georgius, cap. 16. Joannem è Monasterio post triennalem illam secessionem à Flaviano magnâ pompâ arreptum, Presbyterum ordinatum scribit. Primò illa triennalis secessio nullum in vita Chrysostomi locum habet; tum ob ea, quæ supra monstravimus, tum quod iis ipsis annis constet Chrysostomum in Ecclesiâ Orationes habuisse eas, quæ extant contra Judæos, & in Babylam martyrem, ut supra videre licet. Deinde, quantos plausus, quantos clamores cieret os illud aureum, si ex Monasterio tanto petitus ambitu, tanto datus foret, & non ex medio Diaconorum grege, ad hoc ministerium sumptus? Quod verum esse mecum fatebitur, quisquis cum judicio legerit Orationem illam, Ἀεὶ ἀληθῆ τὰ συμβάντα. Tom. 6. p. 443. Jam quod scribit Georgius cap. 32. non sex solùm, sed & alios sex depositos à Joanne in Asiâ Episcopos; Palladius apertè negat, & à numero 16, vel 17. quod adversarii Joannis objecerunt, propiùs abest. Historia Callitropes (cap. 34.) multas habet circumstantias, quarum nihil simile memini vidisse in vetere Ecclesiasticâ Historiâ, neque scio, an omnes defendi possint. Hanc Historiam confundit Cedrenus cum illâ de viduâ Theognosti (cap. 41.) quæ adeò similis est illi de Naboth & Jezabel, ut altera ex alterâ expressa videatur. Recipitur tamen hæc Historia de viduâ Theognosti à Damasceno, uti & ab omnibus ferè recentioribus Biographis. Nam apud veteres nulla hujus historiæ mentio est; nec rescriptum est, quod sciam, ullum in toto jure Romano tale, quale ab Eudoxiâ in hoc negotio citatur. Ad hæc inter ἀνιστορησίας Georgii pono, quòd Joannem ab exilio priore revocatum jussu Arcadii scribit, cùm populi clamoribus, tum Honorii fratris literis; cum intra duodecim horas ab expulsione jussu Imperatorum revocatus fuerit; neque quicquam potuerit interea Honorius, qui Ravennæ ferè, aut Mediolani agebat, de ejus expulsione rescisce re. Nam quod Epistolam Chrysostomi, ἐξ οὗ περὶ τῶν γραμμάτων scriptam esse prodit post prius exilium; error quidem manifestissimus est, sed cum Palladio communis. Illud peculiare suum, & crassum satis; quòd cum cap. 61. Episcopos ex communione Joannis per Theotechnum literas exarâsse scribit ad Innocentium Papam, quibus significabatur Joannem Cucusum relegatum: idem tamen, cap. 64. quasi sui oblitus, Innocentium hoc à mercatoribus, ut puto, aliisve, qui διὰ πίνας χρείας forte Romam venerant, primùm resciviſse narrat. Οὕτω γὰρ ὑπὸ ἀκριβοῦς, inquit, περὶ τὰ δεσπότου αὐτῶν ἐξετάσεως. Quod (cap. 58.) Epidii servulum cum sicâ submissum ad interficiendum Chrysostomum Cucusi narrat; id factum sine omni dubio Constantinopoli est. Quòd Adelphium Arabissi vocet Episcopum, cum eo tempore Episcopus Arabissi, teste eodem Joanne Epist. 121. fuerit Otreius. Quòd Joannem in ejusdem, ut puto, Adelphii ædibus Cucusi susceptum scribit, quod humanitatis officium (nam alia humanitatis officia Episcopus Cucusi, id est, ut puto, Adelphius ipse præstitit, ut liquet Epist. 13. ad Olympiad.) non alii

tes: quibus negotiis expediendis non quinque aut ſeptem menſes, nedum tres, ſed vix integrum quidem ſufficeret biennium. Atque ut intelligamus, quàm tarda ſint Occidentis auxilia; primæ poſt exilium poſterius Joannis literæ Honorii, πρίν ἤδη apud Palladium & Georgium, non ſunt perlatæ Conſtantinopolim, niſi poſt biennium; ſi quidem Atticus (ut eſt apud Palladium) tunc fuerit Epiſcopus, cum legati appellerent Athyra. Immò illi ipſi Epiſcopi, Gaudentius & Æmilius, Romanæ ſedis πρεσβευταὶ, nonniſi ſex menſibus illud iter ſemel confecerunt, teſte Leone, vel, ut alii, quatuor; quod hic minimum bis factum oportuit, præter tempus illud, quod itineri Comanis Conſtantinopolim, & Cyzico Conſtantinopolim tribuendum eſt. Nam quod ait Anonymus, δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸς τῷ Κωνσταντινόπολιν προσμίξασαι, (puta, Romanæ ſedis πρεσβευταὶ, Gaudentius, Æmilius, &c.) puto erratum eſſe in numero, neque ullo modo admittendum, ut qui quatuor menſes in reditu conſumpſerint, intra 10. dies eò appulerint. Quare, ut nihil aliud ſit, ipſa tamen temporum ratio hoc mendacium apertè refellit. Huc accedit, quòd non alios habeant aſſertores Epiſtolæ illæ, quàm recentiores, neque eos omnes, (nam apud Photium, Leonem, Zonaram, Metaphraſtem, altum de iis ſilentium) neque eodem apud eos modo, ſed in magnâ varietate & inconſtantiâ. Nam alio modo habent Georgius, Glycas, & Nicephorus; alio Anonymus, & Jus Græco-Romanum, ut ex comparatione manifeſtum erit. Nam apud veteres, quibus res eſſe debuit notiſſima, Palladium, qui Romæ diu vixit (ubi vel à ſe, vel à Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono, hæc omnia facillimè poterat reſciſcere) Sozomenum, qui literas omnes diligenter ſcrutatus videtur, cæteroſque, fidenter dico nullum eſſe iſtarum literarum veſtigium, nullam umbram. Neque res erat parva, aut contemnenda, quæ debuit, vel potuit omitti, Imperatores Orientis à Pontifice Romano excommunicatos, abſolutos, &c. cum rei multò minoris, Theodoſii præſentis à præſente Ambroſio Eccleſiâ ſuâ prohibiti plenæ ſint omnes hiſtoriæ. Accedit inſuper ad harum Epiſtolarum fidem elevandam, quòd Græcè tantum ſcriptæ videantur, (& certe character ipſe Græculum aliquem ſemidoctum non obſcurè ſapit) cum Innocentius Epiſtolas ſuas etiam in Orientem miſſas ſoleret nonniſi Latinè exarare, ut conſtat è Sozomeni libro octavo. Jam & illud, ut puto, falſum, de adempto Attico Epiſcopatu, & commiſſâ Proclo adminiſtratione, cum & annos viginti tenuiſſe Epiſcopatum conſtet Atticum, eumque per manus Siſinnio, Neſtorio, Maximiano tradidiſſe, ut nonniſi ſexto poſt Joannem loco Proclus in eâ ſede ſucceſſerit. Ego, quid in hâc re mihi probabile videbatur, liberè dixi: judicent docti. SÆ C.IV. An. CCC.

Inter ἀνισορροπίας Georgii etiam illud numero; quòd mortem Innocentii priorem facere videatur morte Theophili, quod apertè falſum eſt. Mortuus eſt enim Theophilus, teſte Socrate, l. 7. c. 7. Coſſ. Honorio IX. & Theodoſio V. hoc eſt, anno Domini 412. die 25. Octobris. Innocentius, ut ex Faſtis Pontificiis patet, nonniſi 416, vel 415. Quod ſi cui mirum videatur; cum Theophilus quinque annos Joanni ſupervixerit, Innocentius octo; quid ſit, quòd conſilium omne abjecerit Innocentius de cogendâ Synodo Theſſalonicæ, cui intereſſe Theophilum tantâ ſeveritate & rigore edixerat ante mortem (ſi fas eſt credere) Arcadius Epiſtolâ apud Georgium, cujus initium, Πάντα τὰ κλίματα τῆς οἰκουμένης ἐπέσχεν, neque ullum de eo poſtea verbum fecerit; fortaſſe id factum eſt, quia Arcadius paulò poſt Joannem deceſſerat, cujus operâ & juſſu, uti ea ferebant tempora, cogeretur; vel quòd ea ſint conſecuta reipublicæ tempora, præſertim in Occidente, Roma captâ, Italiâ direptâ, vaſtatis provinciis, quæ vel conſtantiſſimi viri mentem poſſent à minori curâ ad majorem metum traducere.

Hucuſque de Georgio: In reliquis ero brevior; quia pleraque omnia ferè habent cum Georgio communia; neque operæ pretium fuerit iiſdem ineptiis refutandis bis immorari. Leo Breviarium nobis dedit Georgii, niſi quod in illis Epiſtolis Georgium ſequatur, ſaltem non abbreviet, ut neque Photius in Epitome Gregoriana, Cod. 96. potuit certè ſine damno omitti (neque enim aliquid Georgio addidit, præter affectatam alicubi ſtili obſcuritatem)

SÆC. IV. ab An. CCC.

nisi quòd ad reliquam Joannis gloriam inde magna videretur facta acceſſio, quòd tantum Imperatorem laudum ſuarum præconem invenerit. Anonymus unum aut alterum habet errorem peculiarem & ſuum. Primum eſt latum ſatis & craſſum mendacium, quod Libanium faciat ad Julianum jam Auguſtum dicentem, Neminem illorum magnorum Philoſophorum Joanne ſuperiorem eſſe, ne magnum quidem illum & divinum Platonem, nec in eloquentiâ Demoſthenem; quod ut verum poſtea fuiſſe demus, ad Julianum certè dici non potuit, qui mortuus eſt Joanne vix ac ne vix quidem octavum ætatis annum ingreſſo; ut exclamare libeat,

——— & quid non Græcia mendax
Audet in hiſtoriâ ———

præſertim iſta recentior? Huic ſimile, ac penè germanum eſt, Gregorium Nazianzenum, ſc. dum adhuc eſſet Patriarcha CP. cum Theodoſio Magno ſermones ſerere de Joannis Orationibus ſtatuarum; cum notiſſimum ſit, Gregorium abdicato Epiſcopatu, & relictâ Conſtantinopoli, in Cappadociam conceſſiſſe, ipſo ſecundæ Synodi tempore, anno Domini 381. vixdum Diacono Joanne, & annos minimùm ſeptem ante tempus everſarum ſtatuarum. Ad miracula quod ſpectat licèt eorum diligentem collectionem feciſſe Georgius poſſet videri: ſatis tamen amplum reliquit Anonymo ſpicilegium. Viſio Gregorio Theologo facta de Joanne c. 37. de S. Paulo Joannis Expoſitiones συμπνεύσας confirmante c. 59. quòd Joannes Proclo ſucceſſionem in ſede CP. prædixit c. 60. Joannis frequentes ὀπτασίαι inter Synaxin celebrandam c. 72, 73, 74. apparitio Andreæ, Stachyos, & B. Virginis c. 79. prædictio facta Niceæ de Mauricio Imperatore c. 107. viſiones Marci & Cyrilli c. 128, 129. tremor ſepulchri Eudoxiæ, c. 132. & neſcio quæ facta miracula ἐν τῇ πρὸ λειψάνων ἀνακομιδῇ, quæ à Veſtitore mutuatus eſt: hæc omnia, inquam, ejuſdem ordinis locique ſunt cum illis aliis Georgianis. Quòd ſi illud Ephori apud Strabonem de Oraculo Delphico ſcripturi: ineptum eſſe de Oraculo omnium veriſſimo acturum, incertis rumoribus & narrationibus minùs probabilibus indulgere; ſi, inquam, hoc iis veniſſet in mentem, qui res Dei & Eccleſiæ poſteritati erant tranſmiſſuri; non nunc corruptam monumentorum fidem immenſâ fingendi libidine meritò quereremur. Sed deſino inutilis querelæ, & ad Metaphraſtem tranſeo, ad quem quicquam notare non eſt opus. Nihil enim habet, quod non aut apud Georgium reperies, aut apud Anonymum, quem ferè exprimit. Anonymo enim cum Metaphraſte ſenſus ferè ſemper, verba etiam plerunque ſunt communia. Atque hæc ex multis adnotare viſum eſt ad autores rerum Chryſoſtomi, quæ doctorum, ut dixi, judicio, ut mea quoque omnia, permitto.

Hucuſque nobiliſſimus Savilius: His mihi pauca adjicere liceat. Scriptorum, qui res Chryſoſtomi literis mandarunt indiculum, à Græco quodam confectum, Tom. 8. p. 293. nobis exhibet ipſe Savilius. In his locum habent Proclus, Antiſtes CP. Cyrillus Alexandrinus, cujus ſcrinia Georgius poſtea compilaſſe dicitur, Sophronius Hieroſolymorum Patriarcha, Nicetas Sceuophylax, Nicetas Paphlago. Verùm an horum Sermones hodie ſuperſint nondum didici. Præter quatuor quos edidit Savilius teſtatur ibid. p. 944. ſe quinque alios, Chryſoſtomi ſeu Βιογράφους, ſeu Panegyriſtas Græcè penes ſe habuiſſe, nempe Joannem Damaſcenum, Coſmam Veſtitorem, Joannem Euchaitam, Philotheum Patriarcham, & Matthæum Camariotam, quos tamen omnes ut luce indignos, aſcriptis tantum librorum titulis, premendos cenſuit. Subdit etiam extare in Bibliothecis Romanis Conſtantini Imperatoris, *Leonis Sapientis filii Sermonem in Chryſoſtomum*, ἀνίκα τὸ τῆς σοφῆς Χρυσοστόμου, &c. ſed hic fortaſſe, non minùs quam reliqui, luce vix dignus judicatur.

Scriptores

SÆC. IV. ab An. CCC.

Scriptores Gentiles Religionis Christianæ hoc Sæculo oppugnatores.

HIEROCLES, Philosophus, an solum homo politicus, non liquet. Claruit ineunte hoc sæculo circa an. cccii. Persecutionis sub Diocletiano ferventis auctor & ἐμπρησμὸς maximus. Bithyniæ primum ex Vicario Præses, deinde Alexandriæ Præfectus. Utrobique in Christianos mire desæviit. Cum eo Nicomediæ tunc agens congressus est Lactantius * ; etsi enim nomen ejus suppresserit †, alibi tamen disertè nominat, atque Auctorem ac Conciliarium ad faciendam persecutionem fuisse dicit. Priore loco hæc de illo verba habet. *Alius eandem materiam mordacius scripsit ; qui erat tum è numero Judicum ; & qui auctor inprimis faciendæ persecutionis fuit : quo scelere non contentus, etiam scriptis eos, quos afflixerat, insecutus est. Composuit enim libellos duos, non contra Christianos, ne inimice insectari videretur ; sed ad Christianos ; ut humane, ac benigne consulere putaretur : in quibus ita falsitatem Scripturæ Sacræ arguere conatus est, tanquam sibi esset tota contraria ; nam quædam capita quæ repugnare sibi videbantur, exposuit ; adeo multa, adeo intima enumerans, ut aliquando ex eâdem disciplinâ fuisse videatur.* Hos libros λόγους φιλαλήθεις nuncupavit ; opus admodum virulentum, quo inter alia Apollonium Tyanæum, magum famosissimum, Christo Domino comparavit, & vel paria, vel etiam majora fecisse contendit. Extat Fragmentum unicum apud Euseb. lib. adversf. Hierocl. non longe ab initio. Alius à nostro, & ætate junior Hierocles ille qui scripsit *de fato* apud Photium ; ut in Eusebio Cæsariensi supra monuimus. 302.

* Instit. lib. 5. c. 2.
† De mort. Persec. c. 16. p. 30.

ANONYMUS, Philosophus Nicomediensis, eodem loco & tempore celebris ; quem vitiis suis satis infamem eleganter depingit Lactantius loco citato. Hic eodem quo Hierocles tempore, viz. sub Diocletiani persecutione, jacenti atque abjectæ veritati, nescio utrum superbius, an importuniùs insultavit ; atque contra religionem nomenque Christianum *tres libros* evomuit ; professus ante omnia, inquit Lactantius, Philosophi officium esse, *erroribus hominum subvenire, atque illos ad veram viam revocare*, i. e. ad cultus Deorum ; adeoque se hoc munus suscepisse, Philosophiâ dignum, ut non videntibus lumen sapientiæ præferret ; utque pertinaci obstinatione depositâ, corporis cruciamenta devitarent ? post multa quæ de hoc opere Auctorisque consilio habet Lactantius, subdit ; *Verum hic pro suâ inanitate contemptus est, qui & gratiam quam speravit, non est adeptus ; & gloria quam captavit, in culpam & reprehensionem conversa est.* Hujusce Philosophiæ Antistitis nomen quidem tacuit Lactantius : Porphyrium fuisse contendit * Baronius. Verum quæ de Philosopho nostro tradit Lactantius, Porphyrii nec moribus, nec ætati, nec librorum numero admodum conveniunt. Pereat itaque cum ipso opere Autoris nomen, æternis tenebris non immerito damnatum.

* Ad ann. cii. n. 51. 57.

LIBANIUS, Patriâ Antiochenus, professione sophista, clar. an. Chr. cccl x. & ad extrema Theodosii M. tempora perduravit, ab eo ad Prætorio-Præfecti dignitatem evectus, Constantinopoli, Nicomediæ, denique Antiochiæ Rhetoricam docuit. Multa de se habet libro quem de vitâ suâ conscripsit, ubi de se rebusque suis usque ad nauseam agit ; in Christianos sæpius stylum stringit, præsertim tribus Orationibus. Prima *, quæ Μονῳδία ἐπὶ Ἰουλιανῷ dicitur, Constantinum M. tecte carpit, (ipsum enim intelligi notat Scholiastes) quod Gentilibus bellum vehemens & indefinens intulerat, ignem sacrum plane extinxerat, quod hostiarum suavitatem inhibuerat, araſque calcibus everti permiserat, sacra verò & delubra partim clausit, partim defodit, & pro-

* P. 252.

SÆC IV. ab An. CCC.

prophana renunciavit, atque meretriculis habitandum conceſſit. Secunda, Ἐπιτάφιος τῷ Ἰουλιανῷ dicta, admodum eſt prolixa, quâ non modo Conſtantium Imp. perſtringit, & Chriſtianam religionem clàm ſugillat, ſed & Juliani necem in Chriſtianos, (quos τὰς ζωὰς ὁ χς τὰς νίκας vocat) aperte rejicit, ſubditque, eos hunc in finem jamdudum inſidias paraſſe. Orationem adhuc Libanii nondum vulgatam ὑπὲρ τ πμωρίας Ἰουλιανῦ, in quâ eos ad ſupplicium conquiri poſtulat qui Juliani necis Autores fuerant, in Bibliothecâ Oxonienſi MS. extare, fidem nobis facit ſui temporis ornamentum Gerardus Langbainus Not. ad Longin. p. 53. Tertia denique, quæ edita habetur, Oratio eſt *de Templis Gentilium* Theodoſio M. oblata, in quâ non modò Religionis Paganæ ſolennitatum, Ædiumque ſacrarum ex profeſſo cauſam agit, ſed & Chriſtianos, præſertim epiſcopos, & Monachos, in diruendis Gentilium templis præcipuè operam navantes, levato velo, & γυμνῇ τῇ κεφαλῇ vehementius accuſat. Priores duæ Orationes inter Luciani opera habentur Tom. II. poſteriorem notis illuſtratam Gr. Lat. edidit Jacobus Gothofredus.

JULIANUS, Domo Conſtantinopolitanus, Conſtantii fratris Conſtantini M. filius natu minor, ordine tertius, natus ann. cccxxxi. Septennis adhuc Mardonium Eunuchum Præceptorem ſortitus eſt; quem Paganiſmi ſuſpectum immerito reddit * Baronius. Poſtea Nicomediæ Maximum Philoſophum audivit; quin & cum Libanio Sophiſtâ clam congreſſus eſt: quò vero omnem Conſtantii ſuſpicionem ſpecioſius eluderet, etſi gentilium ſuperſtitionibus impenſe & ex animo faveret, Chriſtianam tamen profeſſionem, ipſomet fatente Libanio, ſplendide ſimulavit: quin & in Eccleſia Nicomedienſi lectorum Albo inſcribi voluit. Poſtea totam fere Græciam peragravit, ſacriſque Gentilium myſteriis initiatus eſt. Ann. cccLv. Cæſareâ dignitate ornatus, in Galliam à Conſtantio mittitur, ubi exacto quinquennio Auguſtus à Militibus renunciatus, dum adverſus Conſtantium caſtra movet, mortuo in itinere Conſtantio ſolus imperium tenuit. Imperator factus nil prius habuit, quam ut extirpatâ penitus religione Chriſtianâ, Gentiliſmum ab Orco revocaret; quo fine inter alia non modo Chriſtianæ legis Antiſtites diſſidentes inter ſe commiſit, non modo hæreſes quaſcunque fovebat, ſed & Chriſtianorum liberis interdixit, ne gentilium ſcholas frequentarent, ut Poeticæ, Rhetoricæ vel Philoſophiæ ſtudiis erudirentur, ἀπείροις γὰρ πλεγῆς, inquit, χς τ παροιμίαν, βαλλόμεθα. *Noſtrus enim pennus, ut eſt in vetere proverbio, configimur.* Quod quidem *inclemens, & perenni ſilentio obruendum* eſſe fatetur * Amm. Marcellinus, homo gentilis, qui ſub hoc ipſo Juliano militavit. Nec his contentus Julianus, miſſis ubique liceris Chriſtianos ludibrio habuit; dicteriis ac ſcommatibus excepit, honoribus & dignitatibus exuit, legibus coercuit, ſuppliciis contrivit, ſcriptis laceravit; quin & dum adhuc in expeditione Parthicâ hæreret, tribus, quos ſcripſit, libris, Chriſtianam fidem acerrime impugnavit, χς τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, καὶ χς τ εὐαγῆς τῶν χριστιανῶν θρησκείας, inquit Cyrillus Alexandrinus, qui hos ipſos libros validè refutavit, operique ſuo, omiſſis duntaxat in Chriſtum ejuſque religionem invectivis, maximam librorum Julianæorum partem intexuit, operum ejus Tom. iv. Reliqua Juliani opera cum Dion. Petavii notis edita ſunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1630. 4°. Extat Latinè *Juliani Epiſtola ad Photinum hæreticum*, non tamen integra, *adverſus Diodorum Tarſenſem*, quem *Nazaræi Magum* appellat, in quâ Chriſtum Dominum *novum illum & confictæ Deitatis Deum Galilæum*; ejuſque cultum *agreſtem Religionem* vocat impius ὁ βέβηλος, ap. Facundum Hermianenſem lib. 4. c. 2. edit. noviſſ. p. 59.

* Ad an. cccxxxvii. n. 57.

Vid. Sozom. l. 5. c. 18. Theod. l. 3. c. 8.

* Lib. 22. p. 1626.

HIMERIUS, ex Bithyniâ ortus, Aminii Rhetoris filius, Sophiſta Clar. an. ccclxi. obiit grandævus, oculis captus, morbo Comitiali correptus. Edidit declamationes varias, quibus (teſte Photio) latenter mordentes imitatus Canes, Chriſtianos allatravit.

AM-

SÆC. IV. ab An. CCC.

AMMIANUS MARCELINUS, ortu Græcus, domo, ut videtur, Antiochenus, vitæ inſtituto miles, clar. circ. an. ccclxxx. etiam diu antea non incelebris. Scripſit *Hiſtoriam Romanam*, cujus extant hodie libri XVIII. in quibus Chriſtianos non unâ vice carpit, licet de ipſa, quam profitebantur, religione magis candidè loquatur. Præſtantiſſima Ammiani editio eſt *Pariſienſis* illa, quam Lindenbrogii & Henrici Valeſii notis auctioribus ornatam poſt fratris mortem evulgavit Hadrianus Valeſius *Pariſ.* 1681. fol. Diſſertationem de vita & ſcriptis Ammiani præmiſit Claudius Chifflетius, in qua ſpem nobis facit deperditos Marcellini libros alicubi hodie delitescere.

EUNAPIUS, apud Sardes natus, Chryſanthii, dein Proæreſii diſcipulus, Sophiſta, Medicus, hiſtoricus non incelebris, clar. circ. ann. ccclxxx. Chriſtiano nomini quam infeſtus ſit, ſatis teſtatur *liber de vitis Philoſophorum ac Sophiſtarum*, præſertim quæ in hanc rem habet in Vit. *Ædeſii*, *Maximi*, & forſan alibi. Extat lib. Gr. Lat. *Genev.* 1616. 8°. alibique non ſemel.

Q. AUR. SYMMACHUS, Româ oriundus, ejuſdemque urbis Senator, & Præfectus, clar. præcipue an. ccclxxxiv. Conſulatum geſſit an. ccexci. Infenſum Chriſtianæ religioni animum ubique prodit, in primis in *Relatione pro Aræ victoriæ*, quam Imp. Valentiniano obtulit, in quâ Gentilium cauſam ſtrenue & ex profeſſo agit, adverſarium nactus D. Ambroſium Mediolani Epiſcopum, qui Symmachi opus eleganter & ſtrenue refellit: Nec causâ ſuâ modo excidit Symmachus, ſed & paulò poſt tanquam reus Majeſtatis, vili Rhedæ impoſitus centeſimum ab urbe lapidem in exilium miſſus eſt; mox licet à Theodoſio in gratiam receptus. Extat hæc Symmachi *Relatio*, tum inter Ambroſii opera, tum inter Symmachi Epiſtolas; quæ cum Fr. Jureti & Joan. Lectii notis prodierunt *Genev.* 1598. 8°. additiſque decem miſcellaneorum libris *Pariſ.* 1604. 4°. cum notis Paræi, *Neap. Nemet.* 1628. 8°.

Finis Quarti Sæculi.

SCRI-

SÆCULUM NESTORIANUM.

Conſpectus Sæculi.

IMperante apud Orientales Arcadio, homine ignavo, otio & Luxuriæ dedito, apud quem omnia poterant proceres Aulici, miſère perturbatæ ſunt res Eccleſiaſticæ. Huic à Kal. Maii An. ccccviii. ſuccedit Theodoſius junior, πᾶσιν ἐπιεικέσιν ἀρετὴν διὰ Θεοῦ, inquit Sozomenus Præfat. ad Hiſt. Eccleſiaſt. certè pietate & humanitate pauci ex ordine Principum palmam ei præripuerunt. Magnus eruditorum Patronus, ipſe literis haud leviter inſtructus; noctu etiam libris incubuit, ad quorum lectionem inſerviit illi candelabrum, quod arte mechanicâ fabricatum, nullo extrinſecus miniſtrante, oleum lucernæ infundebat. Sub hujus auſpiciis & Præſidio mirè floruit non Eccleſia modò, ſed & tota res literaria, quam ſtrenuè promovere ſategit, tum ſuis tum renovatis præcedentium Imperatorum legibus, quas videre eſt Cod. Theod. lib. 14. Tit. ix. *De ſtudiis liberalibus urbis Romæ, & Conſtantinopolis.* Ubi de ſtudioſis Romam ſtudiorum gratiâ ſeſe conferentibus, deq; eorum Privilegiis, de Antiquariis, & Bibliothecæ CP. Cuſtodibus, de Profeſſoribus publicis Conſtantinopolitanis, aliiſq; huc ſpectantibus, agitur. Et ut illud etiam his attexam An. ccccxxxviii. jubente ac curante Theodoſio, conditus & promulgatus eſt *Codex Theodoſianus*, in quem omnium Chriſtianorum Imperatorum Conſtitutiones à Conſtantino M. ad hæc uſq; tempora conjectæ ſunt. Hunc codicem poſt alios omnes recenſuit Jac. Gothofredus, & uberrimis Commentariis illuſtravit, qui majorem diligentiam an eruditionem præ ſe ferant, haud facile dicas; ſed hæc obiter. Florente ac favente Theodoſii Imperio, Eccleſiæ nihilominus pacem turbant, I. DONATISTÆ, qui integro jam ſæculo ab ipſo Diocletiani tempore Eccleſiam Catholicam gravi Schiſmate lacerarant. Adverſus hos fraudibus ac cædibus ubiq; graſſantes, decreta eſt An. cccciv. à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Aug. legatio, ſecundâ jam vice repetita An. ccccvii. cum iis etiam Carthagine collationem inſtituunt Catholoci Epiſcopi An. ccccxi. cujus geſta hodiè extant, & tum ſeorſim, tum in Conciliorum tomis habentur. II. PELAGIUS, ejuſq; aſſeclæ, motis controverſiis *de originali peccato, libero arbitrio*, &c. à variis Synodis, Dioſpolitanâ, Africanis, Gallicanis, ut de patribus, Auguſtino, Hieronymo, Proſpero, aliiſq; nil dicam, ſæpiuſcule victi & fugati. III. NESTORIUS duas in Chriſto Perſonas, ac proinde Mariam non eſſe Θεοτόκον, docens, à Concilio Oecumenico tertio An. ccccxxxi. Epheſi habito, damnatus. Hinc multæ inter Cyrillum Alexandrinum & Theodoritum lites. IV. EUTYCHES, unicam in Chriſto naturam poſt Incarnationem agnoſcens, quem proinde damnavit Concilium Chalcedonenſe An. cccli. utcunq; illum Synodus Epheſina λῃστρικὴ An. ccccxlviii. armata manu, & coactis ſubſcriptionibus abſolverat. Subſecuta mox magna certamina & diſſidia, quibus ut medicam adhiberet manum, Ἑνωτικὸν condidit Zeno Auguſtus, cui ſubſcripſerunt Acacius CP. & ſimulatè quidem Petr. Moggus, Petrus Fullo, additamenti ad Triſagium [προσθεὶς δι' ἡμᾶς] auctor, aliiq; reclamantibus interim Romanæ ſedis Epiſcopis, Simplicio, Felice, &c. qua de re vide ſis *Geſta de nomine Acacii*, aliaq; Concil. T. IV. à p. 1079. Sedes CP. à Synodo Chalcedonenſi admodum honoratur, cujus Can. xxviii, τὰ ἴσα πρεσβεῖα, *æqualia* ei cum veteris Romæ Epiſcopo *Privilegia* decernuntur. Priore, ut videtur, hujus ſæculi parte inſtituti ſunt Monachi *Acœmetæ*, ita dicti, quod in tres Claſſes diviſi, ſibiq; invicem ſuccedentes, divina officia nullo interpoſito intervallo nocte dieq; celebrarent. In horum uſum plurima Conſtantinopoli Monaſteria conſtructa ſunt, præcipuè celeberrimum illud quod à *Studio*, qui Conſul fuerat An. cccclv. *Studii* nomen

SÆC. V. ab An. cccc.

SÆC. V. ab An. cccc.

traxit, nec fortaſſe in aliis Orientis urbibus deerant. Hujus inſtituti Authorem alii Marcellum Apamienſem, alii Alexandrum Archimandritam, Marcelli prædeceſſorem, qui floruit An. ccccxx. & in Cœnobio, quod juxta S. Menæ monaſterium erat, cum ſuis habitavit, fuiſſe volunt. Hi Acœmetæ, ſaltem ex iis plures, Hæreſi Neſtorianæ favebant, eo nomine à Scriptoribus Eccleſiaſticis non ſemel acritèr correpti.

SCRIPTORES.

401. ASTERIUS, Amaſeæ (quæ Ponti eſt civitas) Epiſcopus, Scythæ cujuſdam quem civis Antiochenus emerat, & liberalibus ſtudiis informaverat, Diſcipulus, claruit circa An. 401. à Juliani Imp. temporibus, ipſomet teſte * non longè remotus. Plura de eo non habent Veteres. Multa ſcripſit ὁ φιλόγραφος Aſterius, uti Photio † audit, ex quibus hodie ſuperſunt

* Hom. adv. Avar.
† Cod. 271.

Homiliæ V. viz. *In Divitem & Lazarum, De Oeconomo iniquitatis, Adverſus Avaritiam, In Feſtum Calendarum, & In illud, An liceat dimittere Uxorem quacunq; ex cauſâ: G. L.* à Rubenio editæ *Antverp.* 1615. 4° & in *Auctuario* 1624. Tom. 2. pag. 563. ac in *Auctuario* 1648. Tom. 1. p. 1. in quo additæ habentur ſequentes Homiliæ.

In Prophetam Danielem & in Suſannam.
In circum à Nativitate.
In Principes Apoſtolorum, Petrum & Paulum.
In S. Martyrem Phocam.
Laudatio in SS. Martyres.
Enarratio Martyrii S. Euphemiæ, excerpta ex Act. 6. ſecundi Nicæni Concilii.
Laudatio in S. Protomartyrem Stephanum, quam nomine Procli ediderat Vinc. Riccardus, cum & ſtylus & Photii Authoritas vindicent Aſterio. Hactenus Homiliæ à Combefiſio collectæ: verùm an omnes ejuſdem ſint Aſterii, meritò dubitatur: Addidit Combefiſius excerpta octo aliarum Homiliarum è Photii Cod. 271. deſumpta, viz. Sermonum, *De Pœnitentiâ, in illa verba, Homo quidam deſcendit de Hieruſalem ad Jericho. In illud, Duo Homines aſcenderunt in Templum, De Zacchæo, De Filio Prodigo, De ſervo Centurionis à Domino ſanato, De Jejunio, De Jairo, ac Muliere proſtrivio ſanguinis laborante.*

Homilia VII. *in Pſalmos* 5, 6, & 7. Gr. Lat. cum Notis apud Coteler. Monument. Eccleſ. Gr. Tom. 2. p. 1.

Deniq; extant *Fragmenta* Aſterii plurima in Catena in Pſalmos, aliaq; in Catena in Lucam; quorum pleraq; nuſpiam alibi reperiuntur.

401. Sozom. l. 6. c. 29. Pallad. Hiſt. Lauſ. c. 20, 21. Niceph. l. 14. c. 54.

MARCUS, Ἀσκητὴς ſive *Exercitator* κατ' ἐξοχὴν dictus, genere forſan Ægyptius, inter Monachos Nitrienſes ſolitariam vitam egit, claruit circa An. 401. Vir inſigniter mitis, ac ſummè temperans, qui juvenis adhuc totum Vetus ac Novum Teſtamentum memoriter tenuit; ætate verò provectior tantâ ſanctitatis famâ inclaruit, ut inter Monachos Nitrienſes rumor increbreſceret, ſacra myſteria ei non à ſacerdote ſed ab Angelo quodam ſemper in manus eſſe tradita. Vixit ad decrepitam uſq; ætatem, obiitq; centenario major. Multa poſt ſe reliquit Scripta, de quibus ſunt qui Marco noſtro litem moveant, annon ea Marco cuidam juniori, qui ſub Leone Imp. circa An. 900. floruit potiùs aſcribenda ſint, ſubdubitantes. Verùm id conjecturæ ne leviſſimam quidem habet veritatis umbram: cùm Photius ‖ ſcripta iſta non memoret ſolùm, ſed & eorum capita ſummatim referat. De ſtylo Marci ſic ille:

‖ Cod. 200.

Σαφὴς μέν ἐστι, ἕως ἐπὶ τῇ κατάστασι τῇ λέξεως, καὶ τῷ κεφαλαιώδει ἐξιχνίασθαι ἢ φράσεως, εἰ καὶ μὴ πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐξακρίβωται τὸ ἅπαν γλῶσσαν, εἰ δὲ τῇ τὸ σαφὲς ἐναρξάμενος, τῷ δὲ πρόσω κεῖται πανταχοῦ μᾶλλον καταπεπάσθαι, ἀναγκαῖ τῆς διὰ λόγων

λόγων ἐμπειρίαν, ἐκ τῶν ῥητῶν ἐπίδηλον. *Perspicua ejus est dictio, quatenus verbis utitur communibus, & summa capita percurrat Oratio: etsi quod ad Atticum Sermonem non satis accurata linguam componat. Sicubi verò in his obscuritas aliqua cernitur, ideo nimirum ab eâ, quæ per verba fit, clarâ explicatione recedit, quòd hæc ejusmodi sint, ut per actionem ipsam potissimùm percipi debeant, non quod difficulter eadem exprimi oratione possint.* Quod non de Marci solius scriptis notat Photius, sed & in omnibus fermè iis, qui Ascetica tractârunt, ejusmodi obscuritatis vitium reperiri docet, πῶς ἂν ἄλλῳ τινὶ ἀνηγόητον ἢ τὰ μάλα σεσῳφισμένα τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐκφερομένοις. SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

De Paradiso & Lege Spirituali: Procemium totidem verbis habetur in Macarii Hom. 37.

De his qui putant se ex operibus justificari.

De Pœnitentiâ.

De Baptismo.

Præcepta salutaria ad Nicolaum.

Capitula Temperantiæ, sive de Jejunio.

Disputatio cum Cauſidico.

Consultatio intellectûs cum suâ ipsius animâ. Octo ista Opuscula memorat, alio tamen ordine enarrat, Photius, quibus & nonum addit (à nobis desideratum) *contra Melchisedecitas*, quo in sui ipsius Parentem hæreseos hujus labe contaminatum invectus est.

Ex Marci nostri operibus ad ætatem suam perveniſſe prodit Nicephorus libros viii. universalium affectionum numerum æquantes, & alios xxxii. *de re ascetica.* In his octo, quæ nobis supersunt, opuscula comprehendi, satis est verisimile; adeò ut 32. etiamnum desiderentur.

Porrò, inter octo, quæ extant, tractatus, habetur Epistola Nicolai cujusdam non contemnenda; quâ gratias Marco agit, ob Præcepta ejus salutaria sibi nuncupata.

Extant Opuscula supra recensita à Joanne Pico Parisiensi Latinè reddita, *Paris.* 1563. inde in Biblioth. Patr. desumpta. Gr. Lat. verò in Auctuario *Paris.* 1624. Tom. I. p. 871.

ANIANUS, Monachus Ægyptius, diversus ab eo qui nonnulla Chrysostomi scripta Latinè vertit, uti infra ostendemus, claruit circa An. 401. *Chronologiam* scripsit, in quâ Eusebium secutus, non rarò tamen eum erroris coarguit, ut ex Georgio Syncello constat. N. E. 401.

PANODORUS, Ægyptius itidem Monachus, Aniani ὁμόχρονος, teste Syncello, claruit sub Arcadio Imp. Scripsit Chronographiam, ἐκ ἀνισώσεως inquit Syncellus, χρονικῆς ἀκριβείας, ipse Eusebium similiter secutus, haud dispari etiam modo castigat. Interiit ejus Chronographia; fragmenta tamen plurima nobis conservavit Syncellus, atq; ex eo exhibet Scaliger in Animadversionibus Eusebianis. 401.

VICTOR, Antiochenus, Chrysostomi æqualis, claruisse videtur ineunte hoc sæculo, & deinceps. Scripsit *Commentarium in Evangelium D. Marci*, qui Latinè extat ex versione Theod. Peltani Biblioth. Pat. Tom. 4. p. 370. 401.

MACARIUS, Patriâ, ut verisimile est, Romanus, Professione Monachus, Ruffino Aquileiensi admodum familiaris, (eundem enim esse cui Apologiam suam pro Origene dicavit Ruffinus, quemq; in Apolog. 2. contra Ruffinum notat Hieronymus, jure conjicit Miræus.) Claruit circa An. 401. Scripsit in Urbe Româ *adversus Mathematicos librum*, in quo labore Orientalium quæsivit solatia Scripturarum: uti habet Gennadius de Script. c. 28. N. E. 401.

SÆC. V. ab An. cccc. 401.

PAULUS, Epiſcopus, cujus unicus meminit Gennadius *, claruiſſe videtur circa An. 401. Scripſit *de Pœnitentiâ libellum*, in quo legem Pœnitentibus dedit, ita dolendum eſſe de peccatis, ne ſupra modum triſtitiæ, immenſitate deſperationis mergantur. N. E.

* De Script. c. 31.

401. † De Script. c. 34.

EUSEBIUS, cujus notitiam, eamq; perobſcuram, eidem Gennadio debemus †. Nec Patriam enim, nec vitæ inſtitutum, nec ætatem ſcire licet. Ex loco tamen quem in Catalogo ſuo ei tribuit Gennadius, ineunte hoc ſæculo illum floruiſſe conjectari fas eſt. Scripſit *de Crucis Dominicæ Myſterio, & Apoſtolorum, ac præcipuè Petri, conſtantiâ, virtute Crucis indeptâ.* N. E.

401. SEVERUS SULPITIUS, Natione Gallus, Patriâ Aquitanus, genere nobilis, Phœbadii Agennenſis Epiſcopi Diſcipulus, claruit Anno 401. In adoleſcentiâ eloquentiæ ſæculari operam dediſſe, & in foro famam non incelebrem nactum, uxorem è Conſulari familiâ duxiſſe ſatis indicat Paulinus Epiſtolâ ad eum primâ. Vitæ inſtituto, ut nonnullis placet, erat Monachus, certè Presbyter Primuliacenſis. Qui Epiſcopum fuiſſe volunt, eum cum Sulpitio Severo, viceſimo ſeptimo Bituricum Epiſcopo (qui obiit exeunte ſæculo ſexto) temerè confundunt. Martino, Paulino, Hieronymo, admodùm erat familiaris. In ſenectute vergente, à Pelagianis deceptus poſtea erroris ſui pœnitentiam egit; ac perpetuo ſilentio linguæ temeritatem expiavit. Stylus Severo clarus, faciliſque; & longè ſupra ſæculi ſui genium terſus & politus: unde Eccleſiaſticorum puriſſimus ſcriptor Scaligero audit. In Dialogis ſuis Millenariorum errorem prodit; quod obſervavit olim Hieronymus ‖, eumq; primariis Millennii propugnatoribus accenſet.

‖ Comm. in Ezech. cap. 36.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Sacræ libri II. *à Mundi exordio ad Annum* 400. deducti, circa quod tempus ſcripti videntur.

De B. Martini vitâ liber, cum Præfatione ad Deſiderium.

Epiſtola prima ad Euſebium Presbyterum contra æmulos virtutum B. Martini.

Epiſtola ſecunda ad Aurelium Diaconum, de obitu & apparitione B. Martini.

Epiſtola tertia ad Baſſulam, ſororem ſuam, de obitu B. Martini.

Dialogi III. *interlocutoribus Gallo & Poſthumiano*, ſe mediante & judice: quorum primus agit de *virtutibus Monachorum* Orientalium, ſecundus & tertius de *virtutibus B. Martini.* Hoſce ob errorem Millennii ibi deprehenſum damnavit olim Gelaſius Papa, ſeu quiſquis Decreti illius Autor, ſub titulo *Opuſculorum Poſthumiani & Galli.*

Ad Claudiam Sororem Epiſtolæ II. quas ex MS. Codice Collegii S. Trinitatis Cantab. deſcriptas V. Cl. Joannes Battely, ejuſdem Collegii Socius, ad Cl. Baluzium miſit: à quo editæ ſunt Miſcellaneorum Tom. 1. p. 329.

Epiſtola V. à *Dacherio* primùm editæ, Specileg. Tom. v. p. 532. plures certè *Epiſtolas ad amorem Dei, & contemptum Mundi hortatorias* ad Sororem ſuam illum ſcripſiſſe teſtatur Gennadius *, ac ad alios alias; quæ non extant.

* De Script. c. 19.

Carmen Bucolicum, ſeu *de moribus Bovum Poematium*, habetur ſub Severi nomine inter Chriſtianos Poetas à Bignæo editos in Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. p. 579.

Prodierunt Sulpitii Severi opera, *Colon.* 1600. 8° cum Druſii commentario *Franekeræ*, 1607. 8°. *Lugd. Bat.* 1635. 12° (cum notis G. Hornii) 1647. 4°. 1654. 8° & alibi ſæpiùs. Habentur & in Orthodoxogr. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 324.

Uberrimos in Sulpitii Severi Hiſtoriam Sacram Commentarios edidit Chriſtianus Schotanus, *Franekeræ* 1664. fol. quorum prodromum, notas nempe in Heptaemeron in lucem emiſerat, *Franekeræ* 1658. 4°.

401. PHILO, unde ortus, incertum eſt, gradu Diaconus. Ineunte hoc ſæculo, ab Arcadii & Honorii Impp. Sorore, (quæ conclamatâ ferè valetudine Romæ

† ægrota

ægrota decubuit) unâ cum aliis nonnullis Cyprum missus est, ut S. Epiphanium Romam accerserent, qui precibus suis ac manuum impositione pristinam illi sanitatem à Deo impetraret. Ad Cyprum delatus ab Epiphanio Carpathi, insulæ maris Mediterranei, ab Asiatico littore non longè distantis, uti vulgò creditur; rectiùs verò meâ quidem sententiâ Carpasiæ Urbis in Cypro non ignobilis, Episcopus, ob insignem pietatis famam, ordinatus est, circa An. 401. Quinetiam Epiphanius Romam discedens, Ecclesiæ suæ Constantiensis curam ei commisit; ut si Clericis opus esset, ipse ordinaret. Hæc Polybius *. Scripsisse *Commentarium in Cantica Canticorum* Fidem facit Suidas †. Extat quidem sub ejus nomine Latinè *Commentarius in Cantica*, Biblioth. Patr. Tom. 5. sed aut ejus non est, aut admodum interpolatus. Interim verus Philonis Commentarius, unâ cum interpretatione veteri, habetur MS. apud Cl. Bigotium (uti nos docet Casimirus Oudin) ab eo propediem evulgandus.

SÆC. V. ab An. occc.

* In Vitâ Epiphan. cap. 49.
† In voce Φίλων.

ANTIOCHUS, Natione Syrus, Ptolemaidis in Phœniciâ Episcopus, claruit circa An. 401. Eloquentiæ famâ clarus, Constantinopolim profectus est; ubi frequentibus concionibus ad Plebem habitis, perspicua dictione compositis, & sonorâ voce pronunciatis, tantum sibi applausum meruit; ut à nonnullis Chrysostomus diceretur: tantam etiam pecuniam, ut auro onustus ad civitatem suam rediret paulò ante exorta Chrysostomi infortunia. Postea tamen liti Chrysostomo à Severiano, Acacio, aliisq; intentatæ se immiscuit: ac inter acerrimos Chrysostomi inimicos à Palladio || numeratur. Obiit ante Annum 408. regnante adhuc Arcadio Imp. Scripsit, præter *Sermones* plurimos, *adversùs avaritiam unum & longum volumen, & in curationem cæci à salvatore illuminati Homiliam.* Scripta ejus non extant: Sententiolam quandam ex eo profert Theodorit. Dial. ii. *Fragmentum* verò ejusdem longiusculum de Christo lanceâ transfosso, Autor Catenæ in Joannem p. 443. aliud Acta Concilii Ephesini, part. 1. cap. 4.

401.
Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10. Gennad. c. 20.

|| Dialog. p. 49.

SEVERIANUS, Natione Syrus, Gabalorum in Syriâ Episcopus, claruit circa An. 401. Vir in Scripturis admodùm eruditus, & eloquentiæ causâ celeberrimus. Famæ igitur ac divitiarum ab Antiocho Constantinopoli comparatarum æmulus. Postquam se in dicendo diu exercitâsset, & orationes plurimas elucubrâsset, Constantinopolim venit, ubi Chrysostomum benevolum nactus, ac sæpe in Ecclesiâ concionatus, magnam sui admirationem excitavit; tantumq; honoris & auctoritatis adeptus est, ut Imperatori, & Augustæ familiaris fieret. Chrysostomo verò præ aliis charus fuit, qui Ephesum proficiscens, Ecclesiæ suæ curam illi delegavit. Fidem sibi commissam malè præstitit Severianus, ac auditorum studium, Joanni ablatum, totum sui juris facere annisus est. Æmulatione igitur motus Joannes Constantinopolim properè rediit, falsisq; Serapionis Diaconi Severianum Hæreseos accusantis criminationibus instigatus, illum urbe ejecit: qui tamen ab Eudoxiâ Augustâ mox revocatus, Joanni, nullum non lapidem in id movente Imperatrice, specie saltem reconciliatus est. Ulcus verò statim recruduit: Initâ enim cum Theophilo, Antiocho, aliisq; conjuratione, Joannis depositionem totis viribus molitus est; quod & effecit. Tumultuante autem plebe, & in Joannis inimicos insurgente, fugâ consulere sibi necesse habuit. Exeunte igitur Anno 402. ad Antiochiam properans, Porphyrium ejus loci Episcopum acceptâ pecuniâ ordinavit; à Plebe Antiochenâ scelus id indignatâ urbe mox fugatus. Quid de eo exinde factum sit, parùm liquet.

401.
Socrat. l. 6. c. 11. Sozom. l. 8. c. 10, 18. Pallad. Dialog. passim.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

De Creatione Mundi Orationes vi. extant in editione Chrysostomi Savilianâ Tom. 7. prope finem, & in Auctuario Combefis. *Paris.* 1672. Hinc desumuntur Fragmenta illa plurima, quæ in Catenâ Græcorum Patrum in Genesin à Francisco Zephyro Latinè versâ & editâ, *Colon.* 1572. exhibentur,

pag.

SÆC. V. ab An. cccc.

pag. 2, 3, 4, 16, 17, 18, 24, 37, 41, 46. licet ista postrema videantur potiùs petita è Severo quàm Severiano.

In Nativitatem Christi Oratio, inter Chrysostomi opera edit. Savil. Tom. VII.

* Dialog. 2. Citatur à Theodorito * sub Severiani nomine.

De Sigillis librorum Oratio.

De Serpente æneo Mosis Oratio. Utraq; habetur inter Chrysostomi Opera.

† Dialog. 1, 3. ‖ De Imag. Orat. 1. Verùm Severiani esse patet ex Theodorito †, & Damasceno ‖, qui utramq; sub Severiani nomine allegant.

Sermo de pace in Ecclesiâ C. P. habitus, cùm à D. Chrysostomo susceptus est. Extat Lat. inter Opera Chrysostomi.

De Morte Innocentum Oratio, quæ inter alias Patrum Homilias ab Alcuino collectas Latinè legitur, & inter Chrysologi Sermones numeratur.

De Cruce Homilia, à Fr. Combefis. cum aliis quibusdam Chrysostomi editis, *Paris.* 1656.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

Sermonum volumen. Sermonem ejus 58um citat Oecumenius Comment. in I. ad Corinth.

* De Script. c. 21. *Expositio in Epistolam ad Galatas*, quam se legisse ait Gennadius *: Fragmentum ejus exhibet Oecumenius in Comment. in hanc Epistolam.

De Baptismo, & Epiphaniæ solemnitate libellus.

Expositiones in Epistolam ad Romanos, primam ad Corinthios, & secundam ad Thessalonicenses, Sever. cujusdam citantur in Oecumenii Catenâ in dictas Epistolas. Verùm an eo nomine designetur Severus an Severianus, incertum est.

In Catenâ Fr. Zephyri *in Pentateuchum* (edit. Colon. 1572.) citator Severi in *Genesin* p. 59. in *Exodum* p. 143. in *Numeros* p. 183, 188, 204, 207. in *Deuteronomium*, p. 212, 215. par hic ac in præcedente Articulo manet scrupulus.

Expositio in Job, cujus fragmenta plurima conservavit Catena in Job à Paulo Comitolo Latinè conversa.

Anastasius Sinaita Ὁδηγῷ cap. 16. citat fragmentum Severiani Gabalensis in *illud* Coloss. 1. *Quoniam in ipso inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter.*

Contra Novatum liber, cujus fragmentum extat apud Gelasium lib. de duabus Christi naturis.

De Cruce Orationes plures: quarta citatur à Damasceno Orat. iii. de Imag.

Porrò fragmenta nonnulla Severiani videre est apud Gelasium lib. de duab. in Christo natur. Concil. Ephesin part. 1. Turrian. de Eucharist. l. 1. c. 19. quæ unde desumpta sint, incertum est.

401. PALLADIUS, Gente Galata, natus Anno 368. Viginti Annos natus in exteras regiones peregrinari cœpit; ac Alexandriam delatus, Isidori Presbyteri curæ se commisit, vitæ Monasticæ Disciplinâ instituendum. Isidorus id officii delegavit Dorotheo, Ascetæ celeberrimo Thebano; sub cujus regimine triennium exegit Palladius. Anno 391. in Nitriam montem secessit; ibiq; apud Archimandritas, Ariacium, Putabastum, &c. integrum Annum asceticis exercitiis, & Monachis illustrioribus invisendis dedit: & Evagrium Ponticum Præceptorem nactus est; à quo Origenismi amorem hausit, eo nomine ab Epiphanio & Hieronymo acriter non uno in loco correptus. Tandem tentationibus quibusdam lascivis divexatus, cum Evagrio magistro in Scetes solitudinem se subduxit; & apud S. Pachonem aliquamdiu delituit. Mox in Thebaidis deserta profectus est, Joannem Abbatem invisurus, qui Episcopatum & Afflictiones multas ei olim adsuturas prædixit. Hujusmodi ferè itinera crebrò conficiens Evagrius, totam Ægypti Regionem peragravit; donec splenis & stomachi morbis laborans, Alexandriam à sodalibus mitteretur. Ab Alexandriâ valetudinis redintegrandæ ergo Palæstinam profectus est; ubi plurimos exegit annos, ex. gr. apud Innocentium Abbatem, Oliveti Presbyterum,

integrum

integrum triennium, Anno 400, vel 401. à Palæſtinâ Bithyniam veniens, Epiſcopus cujuſdam Urbis ordinatus eſt. Hæc de ſeipſo Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor. Quæ ſequuntur, haud ita certum eſt, an eidem Palladio, ſint tribuenda. Anno 400. circiter Palladius, Helenopolitanus Epiſcopus, unà cum duobus aliis Epiſcopis miſſus eſt à Chryſoſtomo Epheſum ad Antonini Epiſcopi cauſam cognoſcendam. Anno 404. Chryſoſtomo (cujus ille partibus conſtanter adhæſit) in exilium pulſo, magiſtratuum furorem fugens Romam contendit; & Innocentio Papæ, ac Epiſcopis Occidentalibus Arcadii Imp. & Joannis inimicorum injuſta odia coram expoſuit. Mox cum latinis Epiſcopis Honorii Imp. literas ad Arcadium deferentibus remiſſus; in exilium longinquum ab Arcadio ablegatus eſt, in oppido Syene, in vicinià Blemmyum ſito, cuſtodiendus: quò militari ſatellitio abductus eſt, graviſſimis in viâ injuriis divexatus, ablato famulo, & excuſſis tabellis. Relictâ tandem ſede Helenopolitanâ, Aſponæ Epiſcopum factum eſſe tradit Socrates *. Deniq; Hiſtoriæ Lauſiacæ Autor opus id conſcripſit circa An. 421. annos natus liii. Vitæ autem Chryſoſtomi Scriptor Dialogum ſuum ſtatim poſt Chryſoſtomi mortem literis mandavit. Jam verò ad ſcripta, quæ ſub Palladii nomine circumferuntur, perveniamus.

SÆC. V. ab An. cccc.

* L. 7. c. 36.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Hiſtoria Lauſiaca, ſeu de SS. Patrum vitis ad Lauſum cubiculi Præfectum; inde *Lauſiaca* dicta. De eâ vide plura in Heraclide. Poſt varias editiones Latinas ex antiquâ Rufini verſione, Græcè primus extulit cum notis Joannes Meurſius, *Lugd. Bat.* 1616. 4°. Græco-Lat. cum notis Fronto Ducæus in *Auctuario* 1624. Tom. ii. p. 893. Supplementum, cujus ope Græci Textûs lacunæ impleri poſſint, exhibet Cl. Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. ii. p. 341. qui Fragmenta etiam xi. ſatis ampla in editis exemplaribus deſiderata, quibus aut augeatur Hiſtoria, aut ſuppleatur Græcus Textus, Gr. Lat. cum notis dedit Monument. Tom. iii. p. 117, 158. Hiſtoriæ hujus Codicem MSS. editis duplo auctiorem in inſtructiſſimâ ſuâ bibliothecâ habet Cl. Voſſius, quem in lucem aliquando proditurum ſperare licet.

Dialogus de Vitâ S. Joannis Chryſoſtomi inter Palladium Epiſcopum Helenopolitanum, & Theodorum Eccleſiæ Romanæ Diaconum. De Dialogi hujus Autore multa inter eruditos lis eſt. Palladium fuiſſe Hiſtoriæ Lauſiacæ autorem communis eſt ſcriptorum ſententia; quod tamen alii in dubium vocant, alii planè negant. Palmarium negantium argumentum eſt, quòd in Dialogo Palladius ſe tunc primùm Romam vidiſſe fateatur; Palladium verò Helenopolitanum ibi aliquot ante annis commoratum fuiſſe diſertè affirmet. Cui tamen reſponderi poteſt, Dialogi autorem datâ operâ nomen ac perſonam ſuam (quod aliunde etiam patet) diſſimulantem, locum priorem operi ſuo eo fine intexuiſſe, ut eò melius lateret. Aut hoc dicendum erit, aut neceſſe eſt, ut cum Cl. Bigotio ſtatuamus alium fuiſſe Palladium, qui priori Aſpunam tranſlato in ſede Helenopolitanâ ſucceſſerit; iſtumq; demum eſſe, qui cum Theodoro Dialogum Romæ habuerit. Interim notatu non indignum eſt Hiſtoriæ Lauſiacæ ſcriptorem Olympiadi, Chryſoſtomi Diaconiſſæ, perquam familiarem ac Chryſoſtomi Calamitatum participem fuiſſe; & ob ejuſdem cauſam Romam demum profectum eſſe: uti ipſe teſtatur †. Quid quòd non modò Georgius Alexandrinus, & ex eo Photius Dialogi conditorem Palladium vocat, non modò Dialogi Codicis græci titulus, & indiculus Savilianus hunc Epiſcopum fuiſſe Helenopolitanum teſtantur (ut recte notat idem Bigotius) ſed & Theodorus Trimithuntis in Cypro Epiſcopus Hiſtoriæ Lauſiacæ & Dialogi Scriptorem unum eundemq; Palladium diſerte facit. Verùm omnia doctiorum judicio lubens ſubmitto. Primus hunc Dialogum Latinè tranſtulit Ambroſius Camaldulenſis: cujus verſio Eugenio iv. nuncupata ſeorſim prodiit *Venet.* 1533. 8°. poſtea cum Chryſoſtomi operibus *Pariſiis*, alibiq; ſæpiùs recuſa: Græcè à Frontone Ducæo & Savilio diu quæſitum Florentiæ tandem invenit Emericus Bigotius, & ex vetuſto Bibliothecæ Mediceæ codice (eodem, ut

† Hiſt. Lauſ. c. 144, 43, 121.

SÆC. V. ab An. cccc.

ut videtur, quo uſus eſt olim Monachus Camaldulenſis) deſcriptum cum verſione novâ à ſe adornatâ in lucem emiſit, *Pariſ.* 1680. 4°. Ex eo jam liquidò conſtat Ambroſium interpretem non modò Præfationem breviuſculam contra codicis MS. fidem verſioni ſuæ aſſuiſſe, ſed & in Dialogi decurſu quædam paſſim de ſuo adjeciſſe.

De gentibus Indiæ, & Bracmanibus liber: quem è tenebris eruit & cum verſione ſuâ edidit nobilis Anglus, Edoardus Biſſæus, *Londini* 1665. 4°. Ægrè mihi perſuadeo, hunc libellum Palladium noſtrum autorem habere. Ex ipſo opere nil certi peti poteſt; niſi quòd à Chriſtiano, & florente adhuc Romano Imperio, ſcriptus fuerit. Meminit quidem Moſis cujuſdam, Adulenorum Epiſcopi, itineris ſui ad Indiæ ingreſſum comitis: quem ſuſpicari forſan quis poſſit eundem eſſe cum Moſe, Saracenorum Epiſcopo; qui ab Anno 370. claruit: & de quo multa habent Socrates * & Sozomenus †. Adule enim in confinio Ægypti & Æthiopiæ ſita eſt: ubi loci tunc temporis habitâſſe Saracenos teſtatur Sozomenus loc. cit. Verùm de hâc re nihil ſtatuo: judicent eruditi.

* L. 4. c. 36.
† L. 6. c. 38.

Tractatum Anonymum Scriptoris cujuſdam Latini *de Bracmanis*, hactenus ineditum, ad calcem dicti libelli dedit idem Biſſæus.

401. Socrat. l. 6. c. 10. Sozom. l. 8. c. 6. Palladius in Dial. ‖ L. 13. c. 9.

HERACLIDES, Gente Cyprius, Monaſticum vivendi genus in Scetenſi Solitudine ſectatus eſt, Evagrio Pontico Præceptore uſus. Tandem Conſtantinopolim delatus, Anno 398. ſaltem ineunte ſequenti, Diaconus à Chryſoſtomo ordinatus eſt. Archi-diaconum vocat Nicephorus ‖. Anno 402. ineunte ſedi Epheſinæ à Chryſoſtomo præfectus eſt; & in Synodo Ixx. Epiſcoporum ordinatus. Anno ſequente, in Theophili Synodo ad Quercum habitâ Origeniſmi accuſatur unà cum Palladio Epiſcopo Helenopolitano, exhibitis adversùs utrumq; capitulis. Abſentem judicari Heraclidem voluerunt Theophilus, ejuſq; aſſeclæ; eum inſuper injuriæ & crudelitatis reum facientes. Verùm reverſo mox ab exilio Joanne, & Theophilo à civibus CP. fugato, evanuit iſta tempeſtas. Tandem tamen Joanne ſecundâ vice in exilium miſſo, parem & ipſe Heraclides fortunam ſubiit; Anno enim 404. ſede ſuâ depoſitus, in carcerem Nicomediæ conjectus eſt: ubi quadriennium tunc exegerat, cum Palladius Dialogum ſuum ſcripſit. Quid illi exinde evenerit, non conſtat. Vir erat, teſte Palladio, ſæcularibus Diſciplinis optimè inſtitutus, & Divinarum Scripturarum admodùm peritus.

Scripſit librum, *Paradiſum dictum, ſeu de Vitis SS. Patrum.* Iſte titulus in nonnullis Codicibus Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigitur: ac nominatim prima Hiſtoriæ hujuſce editio à Frabro Stapulenſi, *Pariſ.* 1504. adornata, Palladii nomen non præfert, ſed titulum habet, Heraclidis Paradiſus. Adde, quòd præfatio gemina Hiſtoriæ Lauſiacæ præfigatur: quarum primam Heraclidis eſſe nullus ferè dubitat. Suſpicatur igitur Cl. Voſſius *, (cujus ſententiam & nos amplectimur) Hiſtoriam Lauſiacam ex duobus conflatam eſſe libris, Palladii uno, altero Heraclidis. Unde factum eſt, ut in Codicibus MSS. modò hujus, modò illius nomen præferat.

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 19.

Joannes Meurſius in Præfatione ad Hiſtoriam Lauſiacam à ſe editam, apud ſe exſtitiſſe docet Heraclidis librum alium, ita inſcriptum, Διήγησις περὶ τῆς κατ' Αἴγυπτον διαπομψάσης ἀγίων πατέρων quem ex Bibliothecâ Palatina ille exſcripſerat. Forſan aut ἀποσπασμάτιον, aut *Compendium quoddam Hiſtoriæ Lauſiacæ* opus iſtud fuerit: ſaltem ſeparatus, & nondum cum Palladii opere permixtus Heraclidis liber: immò, quod poſtea comperi, ipſius eſt Heraclidis *Paradiſus*: qui, teſte Cotelerio †, bis in Bibliothecâ Regis Galliæ, ac toties in Colbertinâ, Græcè MS. ſub aliis nominibus habetur, in primo Cod. ὁ κατ' Αἴγυπτον τῶν Μοναχῶν Ἱστορία dictus, in ſecundo ὁ κατ' Αἴγυπτον Ἱστορία, ὃν ἐν παραδείσου ἄλλοι ἐπιγράφουσι, in tertio Παράδεισος, in quarto Ἱστορία εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων πατέρων τῶν Αἰγυπτίων, συγγραφεῖσα παρὰ Ἱερωνύμου μοναχοῦ ἐν πρεσβυτέρῳ τῷ ἀπὸ Δαλματίας. Codicum iſtorum inſpectio noſtram ac Voſſii conjecturam non confirmat ſolùm ſed & demonſtrat. Longè maxima enim libri pars Hiſtoriæ Lauſiacæ permixta legitur. Reliquam unà cum Præfatione totius Operis Gr. Lat. cum notis edidit Cl. Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. iii. p. 171.

† Not. in Tom. 3. Monumen. p. 566.

CHRO-

SÆC. V. ab An. cccc.

CHROMATIUS, Patriâ, ut volunt nonnulli, Romanus, Epiſcopus Aquileienſis, claruit Anno 401. Circa id enim tempus, ab Anaſtaſio Papâ Rufini (qui Aquileiæ tunc egit) à ſe damnati admonitus, convocatâ Epiſcoporum ſuorum Synodo, Origenis libros & ipſe damnavit: Rufinum verò adeò non damnavit, ut ad Eccleſiæ communionem recipere non vereretur. Quinetiam nimiâ Hieronymi iracundiâ ſubinfenſus, eum per literas admonuit, ut Rufinum mordacibus ſcriptis impetere ceſſaret, & tantoperè vexatæ inter illos controverſiæ tandem ſilentio finem imponeret. Chryſoſtomi cauſam in Occidente ſtrenuè tutabatur eſt: quo nomine amplum ab eo elogium, & multas grates conſecutus eſt: quæ videre eſt in Epiſt. Chryſoſt. clv. Obiiſſe videtur circa An. 410. Extant ab eo ſcripta, *Homilia & Tractatus aliquot de octo beatitudinibus, & in reliquum cap. v. ac partem* VI. *S. Matthæi*, edita, *Baſil.* 1528. cum Symmachi Apologetico, *Lovan.* 1646. in Micropresbytico *Baſil.* 1551. in Biblioth. Patr. Tom. v. p. 976. & in Orthodoxogr. p. 1191. Inter plures alias, quas ſcripſit, Epiſtolas, una erat ad Honorium Imp. de cauſâ Chryſoſtomi. Hanc unà cum ſuis literis ſe ad Arcadium Imp. miſiſſe teſtatur ipſe Honorius, apud Palladium cap. 3. p. 30. De commonitoriâ ad Hieronymum Epiſtolâ ſupra diximus. Utraq; interiit. Extat inter Hieronymi Opera *Epiſtola ad Hieronymum* ſub Chromatii & Heliodori nomine de *Nativitate B. Mariæ*; & *altera ad eundem* ſub eorundem nomine. Utramq; verò ſuppoſititiam eſſe omnes agnoſcunt. 401.

INNOCENTIUS, Natione Italus, Patriâ Albanus, ineunte Anno 402 Epiſcopus Romanus factus eſt. Epiſcopatu ſuſcepto, ingentes cum Orientalibus Epiſcopis lites de S. Joannis Chryſoſtomi cauſâ agitare cœpit: cujus ille partes ſtrenuè tutatus fuerat: vivum authoritate ſuâ & conſolatoriis Epiſtolis, quantùm potuit, confirmavit: mortuum verò eximio honore ac reverentiâ, proſecutus eſt: Quinetiam (ſi ſequioribus vitæ Chryſoſtomi ſcriptoribus credendum ſit) auditâ Chryſoſtomi morte, Arcadium Imp. & Eudoxiam Aug. unà cum Attico CP. aliiſq; Chryſoſtomi inimicis, anathemate percuſſit. Verùm iſtam fabulam funditùs diruit Cl. Savilius in Tractatu à nobis ad ſuperioris ſæculi calcem edito. Utut ſit: Innocentius certè Chryſoſtomi defuncti cauſam minimè deſeruit; ſed cum Orientalibus Epiſcopis communionem inire præfractè renuit: donec Chryſoſtomi nomen in Diptycha ſacra poſtliminiò reſtitueretur. Anno 409. ab Honorio Imp. ad Alaricum Gothorum Regem Romæ exercitum admoturum legatus eſt: ut ab obſidione iſtâ inſtituendâ Barbaros averteret. Succeſſu quidem caruit legatio; res tamen optimè ceſſit Innocentio: qui eo modo Urbe ſubductus Ravennæ ſubſtitit, & miſeram ſuæ ſedis ruinam è longinquo conſpexit. Reliquum vitæ curſum Novatianis & Pelagianis impugnandis impendit; quod quidem fortiter effecit, Urbe fugatis prioribus; crebris Epiſtolis, Synodis ac Decretis damnatis poſtremis. Permiſiſſe Innocentium, ut imminente jam Romæ Alarico Gentiles priſcos Ritus & Sacrificia clam peragerent, conficta eſt à Zoſimo * calumnia. Zozimo, ſcriptori Ethnico, opponi poſſunt Socrates † & Sozomenus ‖, qui Romæ obſidionem, & Ethnicorum molitiones narrantes, rem planè tacent, id nequaquam facturi, ſi crimen ejuſmodi admiſiſſet Innocentius, quem Sectæ Novatianæ odium ipſis inviſum reddiderat. Obiit (non Anno 417. die v. Cal. Auguſti, quod vulgò creditur) ſed exeunte Anno præcedente, die xxi. Decemb. ut contendit Papebrochius. 402.

* Lib. 5.
† L. 9. c. 7.
‖ L. 7. c. 9.

SCRIPTA.

EPiſtolæ xxxiv. ex quibus 23 priores Magdeburgenſes, Tilemannus, Oſiander, Fulco, aliiq; ſpurias eſſe contendunt, deſumptis argumentis à ſtyli barbarie, ab ineptis Scripturæ accommodationibus, ab erroribus fidei multis, ab erratis chronologicis, & à memoratis ritibus eccleſiaſticis, qui nondum in Eccleſiâ obtinuerant. Eandem & tribus ſequentibus Epiſtolis cenſuram apposuit Eraſ-

SÆC. V. ab An. cccc.

mus. Certè plures ejus Epiſtolas ex notis chronologicis ſuppoſitionis multùm ſuſpectas eſſe ipſe Papebrochius * ingenuè fatetur.

* Catal. Rom. Pontif. p. 61.

Epiſtolæ xxviii. & xxix, viz. ad S. Joannem, & ad Clerum CP. Græcè & Latinè habentur, ex Nicephoro deſumptæ: tertia etiam, num. 30. ad Arcadium Imp. ex Georgio Alex. ſpuria, de quâ plura vide apud Savilium tractatu citato.

402. POLYBIUS, Epiphanii Diſcipulus, & individuus itinerum comes ejuſq; ut credi par eſt, Diaconus. Illum enim Romam ab Honorio accitum, ut gravi morbo laborantem ſororem ſanaret, comitatus eſt; atq; Anno 402. Conſtantinopolim profecto adhæſit: eidem inter navigandum morienti adfuit, & extrema mandata excepit. Polybio enim obiturus Epiphanius juſſit, ut quamprimùm appelleret Cyprum, conſcensâ nave ſuperiorem Thebaidem peteret. Paruit iſte, ac poſtquam Epiphanii corpus in Eccleſiam Conſtantienſem intuliſſet, & ſeptiduum propè reliquias commoratus eſſet; ante ſupremum Epiphanio munus perſolutum Thebaidem contendit; ibiq; integrum annum degit: quo exacto, ab Heracleone, Ægypti Præſide, Anno 403. ſaltem ineunte proximo, Rhinocurorum Epiſcopus factus eſt. Plura de eo non liquent. Scripſit *Epiphanii geſta, poſteriorem vitæ partem, atq; obitum complexa: & Epiſtolam ad Sabinum Epiphanii ſucceſſorem*, quâ Epiphanii exequias ab eo ſibi deſcriptas mitti rogat. Deſcriptio iſta Latinè extat ad calcem Polybii.

Priorem Epiphanii vitæ partem ſcripſit Joannes; & ipſe etiam Epiphanii Diſcipulus ac comes. Extat utriuſq; opus, plurimis fabulis refertum, Lat. ap. Surium Maii xii. Gr. Lat. inter Opera Epiphanii Editionis Petavianæ Tom. ii.

402. MARCUS, primò quidem librarius, pulchrè ſcribendi (uti de ſeipſo teſtatur) callentiſſimus; poſtea Porphyrio, Gazenſi demum Epiſcopo, Hieroſolymis religionis ergò commoranti, in famulitium aſcitus eſt. Vixit Anno 402. Primò quidem à Porphyrio Theſſalonicam miſſus, ut bona ſua divenderet, in pauperum uſum mox eroganda: deinde ab eodem, Epiſcopo jam facto, Gentilibus Eccleſiam Gazenſem infeſtantibus, ad Arcadium Imp. Anno 398. legatus, literas etiam ad Chryſoſtomum ſcriptas perlaturus; quibus ut negotium iſtud ipſe promoveret, ab eo poſtulavit Porphyrius. Anno 402. Porphyrium eandem ob cauſam Conſtantinopolin profectum comitatus eſt: ei ad ſupremum uſq; vitæ diem famulatus, Diaconus ab eo factus. Extat ab eo ſcripta *Vita Porphyrii*, Metaphraſtis autem interpolationibus aucta Lat. ap. Surium Febr. xxvi.

405. AURELIUS PRUDENTIUS CLEMENS, V.C. Gente Hiſpanus, domo Tarraconenſis, aliis Cæſarauguſtanus, natus eſt Anno 348. Juvenis adhuc eloquentiæ forenſi operam dedit, ac cauſas ſatis iniquè egit, vitiis fræna laxavit: miles etiam Palatinus factus, caſtra ſecutus eſt. Vitâ tandem in melius commutatâ, bonis literis, præcipuè verſibus pangendis incubuit. Claruit Anno 405. quo Præfationem Καθημερινῶν ſcripſit. Plurima Poemata vario metrorum genere, ſtylo ſatis eleganti ac venuſto, licet in iis ſunt quæ linguæ Romanæ caſtitas vix ferat, condidit: quæ hodie extant.

Pſychomachia, ſive pugna vitiorum & virtutum.

Cathemerinon, ſive *Hymni omnibus diurnis actionibus convenientes.*

Apotheoſis, ſive *de Divinitate.*

Hamartigenia, ſive *de Origine Peccatorum. Peroratio*, ſive *Oratio ad Deum* libelli iſtius calci appoſita, ſpuria videtur. Contradicit enim Odæ 7. Καθημερ. dicendo, *Non poſco beatâ in regione domum*, &c. Dictum impium, & Prudentio indignum.

Contra Symmachum ac veterem Deorum Gentilium cultum libri ii. Hos libros Commentariis eruditis explicatos ſeorſim evulgavit Iſaacus Grangeus, Vindocinenſis, *Pariſ.* 1614. 8°.

Διπλοχαῖτης,

SÆC. V. ab An. cccc.

Διδασκαλίαν, sive *Enchiridium Vet. & Nov. Testamenti*, quod sub Amœni cujusdam, obscuri admodum Poetæ, nomine edidit Fabricius, *Basil.* 1564. 4°. & eidem ascriptum habetur, una cum Acrostichide quadam ad Leontium, Burdegalensem Episcopum, in Appendice Bigneanâ, *Paris.* 1624. p. 702. Verùm præter Gennadium *, qui Prudentio deserte ascribit, multis id eidem asserit Giselinus in notis suis ad Prudentium.

* De Script. cap. 19.

Prudentii Opera prodierunt primùm curâ Aldi Manutii, *Venet.* 1501. deinde inter Poetas Christianos *Lugduni* 1603. *Antverp.* 1564. cum notis Pulmanni & Giselini in Appendice Bigneanâ p. 461. & in Bibliothecâ Patr. Tom. 5. p. 990. Omnium verò Commentariis ornata, curâ Jo. Weitzii, *Hanov.* 1613. 8°. quæ priores editiones longè superat. Deniq; cum notis doctissimis Nic. Heinsii *Amstel.* 1667.

PELAGIUS, Natione aliis Gallo-Brito, aliis Scotus sive Hibernus, revera Britannus, ex citeriore Britanniâ, quam hodie Cambriam, sive Walliam dicimus: Patrio nomine *Morgan*, seu *Morigena* dictus; unde & Pelagii nomen ei adhæsit. Monachum fuisse facilè concedimus; Collegii vero Bannochorensis fuisse Abbatem, & duo millia Monachorum sub regimine suo habuisse, & exinde postea à suis in exilium pulsum; deniq; Academiæ Cantabrigiensis fuisse alumnum; nuda videntur Ranulphi Cestrensis, Joannis Tinmuthensis, Nicolai Cantilupi, Caii, Balei, aliorumq; somnia. Exeunte sæculo quarto, saltem ineunte quinto, Romam, ut videtur, se contulit: ubi Melaniæ & Rufinæ familiaris factus, & ab iis propinata Origenis dogmata pleno ore hauriens, atq; in pejus augens, hæresin novam condidit, quam circa, vel potiùs paulò ante An. 405. in vulgus disseminare cœpit; eâ tamen usus fraude, ut Catholicam præ se ferret speciem; quamq; reipsâ docuit, verbis negavit, hæresin. Et certè hæresi disseminatâ circa hoc tempus famosum fuisse vel exinde patet, quòd Chrysostomus † Arabissi in Armenia exul agens, datâ ad Olympiadem Epistolâ, Pelagii lapsum vehementer deploret. Anno 408. vel sequenti, Gothis Italiam devastantibus, Româ egressus cum Cœlestio Discipulo, in Siciliam se recepit: ubi biennio vel triennio commoratus, Anno 411. in Africam transmeavit, ac Hipponem appulit. Anno sequenti, in Collatione Catholicos inter ac Donatistas Carthagine habitâ illum præsentem se vidisse testatur Augustinus ‖. Exinde citatim properans, Ægyptum profectus est, Monasteria ibi sita invisurus. Ex Ægypto Palæstinam petiit; ubi Anno 415. veteratoriis artibus apud Joannem Episcopum Hierosolymitanum, frustra eum accusante Orosio, gratiam inivit; & Synodi Diospolitanæ Patribus fucum fecit. Objecta enim sibi ab Orosio hæreseos capita partim negando, partim emolliendo, Synodi censuram evasit, & Catholicâ communione dignus est pronunciatus. Anno sequenti à Conciliis Carthaginensi & Milevitano, uti & ab Innocentio Papâ hæreseos damnatus est. Eandem ei Anno 418. notam inusserunt Zosimus Papa, & Concilii Africani Patres. Quinetiam extat Honorii Imp. rescriptum ad Præfectum urbis eodem Anno datum, quo Pelagium, Cœlestium, eorumq; sectarios Româ expelli jubet. Eodem circiter tempore Theodotus Episcopus Antiochenus, habitâ in Oriente Synodo, Pelagium diu tergiversatum ac varias nectentem tricas, Episcoporum judicio Hierosolymis accitum sistit, ac hæreseos manifestè convictum damnari curat. Quid illi exinde factum sit; ubi loci degerit; quando, vel quo mortis genere extinctus sit, minimè constat. Vir erat miro ingenii acumine, & meliorum literarum scientiâ præditus; vitæ insuper sanctimoniâ, & illibatâ morum integritate conspicuus. His præcipuè Macknis, doctrinæ sc. famâ, & pietatis specie, tot tantosq; dogmatum suorum Discipulos sibi contraxit: neve quid fraudibus suis deesset, errores suos, quoties eo nomine reus ageretur, nunquam non dissimulavit: saltem se non propriam, sed aliorum, sententiam in medium proferre præ se tulit. Hæresin illius quod attinet, summa huc ferè redit: Peccatum originale funditùs sustulit, docens Adami Peccatum soboli ejus non imputari: unumquemq; è contra in eâdem, quâ Adam creatus est, voluntatis perfectione nasci: mortem temporalem nos subire non ob Adami lapsum, sed ex naturæ

405.

† Ep. 16. ad Olymp.

‖ De gest. Palæst. cap. 22.

Mar. Mercator Commonit. cap. 3.

necessi-

SÆC. V. ab An. cccc.

neceſſitate: baptiſmum deniq; originalis peccati remedium non eſſe. De gratiâ nec idem ſemper ſenſit, nec dixit. Primitùs omnia naturæ tribuebat. Poſtea à Catholicis victus, mutato nomine, ſententiam tamen non mutavit. Per gratiam enim potentiam naturæ à Deo creatæ, ſc. rationalem voluntatem, intellexit. Gratiam Chriſti nihil aliud eſſe voluit, quàm doctrinam ejus & exemplum: omniaq; virtutis officia, ipſa etiam pœnitentiæ & ad Deum converſionis primordia, à nobis ſine particulari auxilio divino impleri poſſe; adeò ut ſi gratia divina admittenda ſit, inter utilia ſolummodò, non autem neceſſaria numerandam eſſe. Liberum arbitrium eò uſq; ampliavit, ut hominem ſine peccato vivere poſſe, totiq; Dei legi ad amuſſim ſatisfacere cenſeret. Homines, pleroſq; ſaltem, non gratiæ divinæ beneficio, ſed propter operum ſuorum merita juſtificari, & ad vitam æternam prædeſtinari contendit. Juramentum deniq; omnino illicitum eſſe docuit; & divitibus æternæ ſalutis ſpem ademit. Scripta ejus ſequuntur.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Expoſitionum in Epiſtolas Paulinas libri xiv. ante captam à Gothis Romam ſcripti, quorum meminerunt Auguſtinus non uno in loco, Marius Mercator *, Autor Prædeſtinati †, & Caſſiodorus ‖. Eoſdem eſſe, qui ſub Hieronymi nomine feruntur, & inter illius opera extant, ſentiunt Voſſius, & ex eruditis quamplurimi. Aliam amplexus eſt ſententiam, quam in Biblioth. Theol. MS. pluribus perſequitur Cl. Uſſerius. Verba ejus ſubnectere forſan non erit inutile. Sic igitur ille p. 574. "Breviorum in Paulinas Epiſtolas Annotationum tres diverſi Codices Caſſiodori temporibus ferebantur; tres item "noſtris. De prioribus vide Caſſiodor. Divin. Lect. cap. 8. Similiter & noſtris temporibus (præter Haymonem, & recentiores) tres antiquioris notæ "feruntur Codices, nominibus Hieronymi, Primaſii, & Sedulii. Qui Hieronymi nomine hodie circumfertur, Codex Pelagii hæretici à nonnullis eſſe "creditur; & ab aliis idem cum eo, qui Gelaſii olim nomine ferebatur, & à "Caſſiodoro primo loco commemoratur. Ego potiùs illum à Caſſiodoro commemoratum Pelagii fuiſſe exiſtimaverim; (ipſius enim nomen paſſim non "prætuliſſe ex illâ Auguſtini citatione cap. 16. de geſt. contra Pelag. colligitur; in quâ illud DICUNTUR obſervandum) hunc verò quem nos habemus, "ex Pelagii, Hieronymi, & Primaſii explicationibus à poſteriore aliquo "compaginatum eſſe, adeò nullo cum judicio, ut contraria dogmata (Pelagiana ex hæretico, & orthodoxa ex Hieronymo & Primaſio hauſta) paſſim à "ſe commiſta fuiſſe non animadverterit. Hinc in Epiſt. ad Rom. cap. xi. "Fidem bonitate Dei conferri legimus; atq; alibi ſæpiſſimè (nullibi certè "apud quenquam Veterum ſæpiùs) liberâ Dei gratiâ & ſolâ fide nos juſtificari. Quæ cùm à Pelagianâ doctrinâ maximè abhorreant, argumento "ſunt eos falli, qui integrum opus Pelagio tribuendum exiſtimant. Id quod "etiam tria loca ex Pelagii Commentariis adducta ab Auguſtino lib. 3. de "Peccat. merit. & remiſſ. cap. 2, 3, 5. planè evincunt: quorum nihil in noſtris codicibus habetur. Quæ enim Voſſius * hîc loca producit, huc non facere ipſa locorum ab Auguſtino ex Pelagio, non ſecundùm ſententiam, ſed "ſecundùm ipſa verba, citatorum collatio manifeſtum facit. Quibus adde, "Pelagii Præfationes & Argumenta in Epiſtolas ab hiſce, quos habemus, "Commentariis planè abeſſe. Ex Pelagio nihilominus plura hîc eſſe intermixta, tum Pelagiana, quæ paſſim occurrunt, dogmata (illudq; imprimis "in Rom. vii. Inſaniunt, qui de Adam per traducem aſſerunt ad nos venire "peccatum) tum citationes ſuperiùs ex Auguſtino, & de merit. & remiſſ. "pecc. l. 3. c. 12. de geſt. contra Pelag. c. 16. & libro Canonum Cottonino productæ, demonſtrant. Potiſſimam verò partem ex B. Hieronymi Annotationibus breviſſimis (à Caſſiodoro commemoratis) eſſe compactam, "& nomen illius in antiquiſſimis Gothicis exemplaribus præfixum oſtendere videtur; & Præfatio ad Heliodorum, de quâ tamen acris illa habetur Eraſmi "cenſura. Præfationem addiderat, neſcio quis, ad Heliodorum Hieronymi

"nomine,

* Commonit. cap. 2. Præfat. ſubnotat.
† Hæreſ. 88.
‖ Divin. Lect. cap. 8.

* Hiſt. Pelag. p. 13.

" nomine, vehementer inſulſam & infantem. Walafridus etiam Strabus in " Gloſsâ Ordinariâ Hieronymi nomine paſſim citat, quæ hìc habentur: & ſe- " mel, ut videtur, ipſe Sedulius. Ita enim apud illum in 1 Cor. vii. legimus: " aliter, ut Hieronymus exponit. Si quis, hoc eſt, quiſquis homo, ſuper " virginem, hoc eſt, carnem propriam ſuam, quid vult ipſe homo, id eſt, " virginitatem an Conjugium; quia liberum arbitrium habet. In quam ſen- " tentiam in Commentariis hiſce ita legimus ad hunc locum. Non parentes " dicit virginum filiarum, (neq; enim poteſtatis illorum eſſe poteſt propoſi- " tum alienæ continentiæ) ſed unumquemq; habere propriæ carnis arbitrium " eam incorruptam ſervare. Hactenus Uſſerius. Aliam prorſus ab Uſſerio Sententiam fovet Garnerius, qui Commentarios hoſce unico Pelagio deberi, & à Caſſiodoro ſordibus hæreticis olim repurgatos, omni Pelagianiſmi labe, prout nunc extant, immunes eſſe contendit, Append. ad Diſſert. vi. ad par. i. Operum Marii Merc. p. 367. SÆC. V. ab An. cccc.

Epiſtola ad Demetriadem de Virginitate, quæ incipit, *Si ſummo ingenio*, Anno 413. ſcripta. Habetur inter opera Hieronymi & Auguſtini, utriq; falsò adſcripta, illi etiam ante Bedæ ævum, qui annotatiunculis quibuſdam fraudem detexit.

Libellus Fidei ad Innocentium Papam, unà cum literis miſſus Anno 417. & à Zoſimo ſucceſſore Innocentii receptus eodem Anno, & cum literis in Africam directus. Literæ quidem interierunt: Libellus extat tum poſt Zoſimi Papæ ad Africanos Epiſcopos Epiſtolam Concil. Tom. ii. p. 1563. tum inter Opera Hieronymi Tom. iv. p. 98. ſub titulo Explanationis Symboli ad Damaſum. Hieronymo olim aſcriptum fuiſſe vel hinc patet; quòd à Carolo M. & Concilii Francofurtenſis Patribus ſub Hieronymi nomine, dempto Epilogo, tota inſexatur Capitulari de non adorand. Imag. l. 3. c. 1. Epiſtolæ Argumentum & Fragmenta videre eſt apud Auguſtin. lib. de gratiâ Chriſti cap. 30, 34, 35, &c. item lib. De pecc. orig. cap. 17, 18, 19.

SCRIPTA, QUÆ NON EXTANT.

DE *fide Trinitatis libri* iii. ante hæreſin ſuam diſſeminatam ſcripti: Pelagium de Trinitate rectè ſenſiſſe patet ex Libello fidei ejus.

Liber ὠφελιμῶν, *ſive honeſtorum Sermonum de actuali converſatione:* ſive *liber Teſtimoniorum*, in quo ad Cypriani exemplum è SS. Scripturis ſententiarum capitula collegit. Quæ capitula Pelagio ex hoc libro ſint objecta, docet tum Hieronymus Dialog. adv. Pelag. tum Auguſtinus de geſt. Palæſtin. cap. 2, 3, 4, 5, 6.

Epiſtolæ ad Viduam duæ: una *conſolatoria*, altera *exhortatoria:* bina Fragmenta exhibet Hieronymus lib. 3. contra Pelag. totidem Mercator in Commonit. unicum Auguſtinus lib. de geſt. Palæſt. c. 6.

De Libero Arbitrio libri iv. circa An. 416. ſcripti, Hieronymi Epiſtolæ ad Cteſiphontem, & Dialogis contra Pelagianos tribus, oppoſiti. Horum fragmenta paſſim profert D. Auguſtinus lib. *de gratiâ Chriſti*, cap. 4, 7, 10, 18, 28, 29, 39, 43. lib. *De pecc. orig.* cap. 13.

De Naturâ liber, cujus meminit Auguſtinus *Retract.* cap. 42. datâ verò operâ refutavit libro *de Naturâ & Gratiâ*, ubi plurima Operis Pelagiani fragmenta reperire eſt. Ea in unum collecta dedit Garnerius Append. ad par. i. Operum Mercatoris, p. 373.

Epiſtola ad Paulinum, & alia ad Conſtantium. Utramq; memorat Auguſtinus lib. *de Gratiâ Chriſti.* Epiſtolæ ad Auguſtinum duæ. Defenſio fidei ſuæ ad eundem, Epiſtola ad Presbyterum quendam amicum de rebus Dioſpolitanis. Singulas haſce quatuor Epiſtolas memorat idem Auguſtinus lib. de geſt. Palæſtin. cap. 26, 30, 32. Plures certè Pelagius conſcripſit Epiſtolas quæ interierunt.

Alia quædam Pelagii opuſcula recenſet Baleus *, à Veteribus ne ſemel quidem memorata, adeóq; meritò in dubium vocanda. * Cent. 1. c. 38.

VIGI-

SÆC. V. ab An. cccc.

406.

* De Script. cap. 35.

VIGILANTIUS, Natione (non Gallus, ut habet Gennadius *, ſed) Hiſpanus, Patriâ Caligurritanus, demum Eccleſiæ Barcelonenſis Presbyter; claruit adhuc Anno 406. Relictâ Patriâ, Italiam petiit, & Paulinum, quocum Barcelonæ agente amicitiam olim inierat, inviſurus: inde Hieroſolymam profectus eſt, Hieronymo per Paulinum literis commendatus. Anno igitur cccxciv. unà cum Hieronymo præſens adfuit terræ-motui, quo concuſſa eſt Hieroſolyma. A Paleſtinâ recedens, ſubinfenſior jam factus Hieronymo, in Ægyptum deſcendit, atq; alias regiones peragravit, Hieronymum ubiq; Origeniſmi inſimulans. Tandem in Galliam delatus dogmata ſua propalare cœpit, & Barcelonam, ut videtur, redux, in pace obiit. Damnatum tamen ab Eccleſiâ Romanâ fuiſſe narrat Hieronymus. Hæreſes crimina atq; ei objecta quod ſpectat, hujuſmodi ferè erant: Martyrum reliquias cultu aut veneratione nimiâ afficiendas non eſſe; & miracula apud eas fieri ſolita dæmonum præſtigias credi poſſe: non magis cœlibatum quàm conjugium Clericorum Deo gratum eſſe; nec velle præcepta Chriſti, ut quis facultatibus divenditis ſimul & ſemel omnia ſua pauperibus elargiatur: lucernarum deniq; in Eccleſiis accenſarum ritum, & vigilias crebrò obſervari tunc ſolitas improbanda eſſe. Has ob cauſas acrem cum eo litem exercuit Hieronymus; qui eum joco *Dormitantium* vocat, & hæreticorum peſſimum pronunciat. Utcunq; verò exardeſcat Hieronymus, certum eſt, ipſomet etiam fatente, Vigilantium poſt exortam etiam controverſiam ab Epiſcopo ſuo communione Catholicâ non indignum eſſe habitum. Scripſit, inquit Gennadius, zelo quidem religionis aliqua; & in his expoſuit pravo ingenio *ſecundum Danielis viſionem.*

† Epiſt. 75.

Idem forſan opus innuit Hieronymus †, ſic Vigilantium inſectatus: *Inter cæteras quippe blaſphemias, quas ore ſacrilego protuliſti, aufus es dicere, Monetam, de qua abſciſſus eſt in Danale lapis ſine manibus, eſſe Diabolum, & Lapidem Chriſtum, &c.* Quicquid autem ſcripſerit, nihil hodie ſupereſt.

406.

Socrat. l. 7. c. 2.

Sozom. l. 8. c. 27.

ATTICUS, Sebaſteæ in Armeniâ natus, ab ineunte ætate in Monaſtico vivendi genere à Macedonianis inſtitutus, poſteà virilem ingreſſus ætatem ad Eccleſiam Catholicam ſe tranſtulit. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ factus Presbyter, ex iis erat, qui Chryſoſtomo inſidias ſtruxerunt: demum mortuo Arſacio, poſt menſem quartum, menſe Martio Anni 406. Conſtantinopolin Epiſcopus ordinatur, vivente adhuc Chryſoſtomo. Ob iniquam Chryſoſtomi damnationem, ejuſq; ſedem occupatam, quòdq; ipſius jam mortui nomen in Diptycha reſtituere recuſaret, Epiſcoporum Occidentalium communione excluſus eſt; nec priùs admiſſus, quàm cùm poſt plures Annos Viri ſanctiſſimi nomen in ſacras tabulas retuliſſet. Obiit Anno 425. Vir, præter magnam, quæ in illo fuit, eruditionem, pietate, & prudentiâ celeberrimus; in rebus agendis ſummæ dexteritatis, ad ſtruendas atq; evitandas inſidias ſolertiſſimus: moribus blandus, mitis, placidus, & ad pauperes ſublevandos paratiſſimus: in legendis Veterum ſcriptis multum operis & temporis poſuit; in concionibus frequens, quæ tamen ejuſmodi non fuerunt, ut ab auditoribus vel plauſu exciperentur, vel ſcriptis mandarentur.

Extat *Epiſtola bene longa ad Cyrillum Alexandrinum* de Chryſoſtomi nomine Diptychis à ſe reſtituto, apud Nicephor. Hiſt. Eccleſ. lib. 14. cap. 26. *altera etiam brevuſcula ad Calliopium Eccleſiæ Nicenæ Presbyterum* ſcripta, cùm pecuniam in Nicenorum pauperum ſuppetias tranſmitteret, apud Socrat. l. 7. c. 25.

Habetur etiam Fragmentum alicujus, ut videtur, Homiliæ *in Natalem Domini*, tertiâ vicè repetitum in Concilio Epheſino, Concil. Tom. iii. p. 116, 317, 849.

Aliud ex Epiſtolâ *ad Euphſychium* habet Theodoritus Dialog. ii. p. 110.

407.

‖ Uſſer. de Primord. Britan. p. 208, 785. ex procem. Hier. Com. in Hier. l. 1. 3.

* Commonit. 2.

CÆLESTIUS, malè à nonnullis *Caleſtinus* appellatus, gente, ut volunt ‖ Scotus, id eſt, Hibernus, & Solomonis Cornubiæ Ducis conſanguineus. Verùm utrumq; incertum eſt. Id magis certum, quod ex Marii Mercatoris * autoritate conſtat, eum nobilem natu fuiſſe, ac raro naturæ vitio à matris utero Eunuchum: & in Scholaſticorum Auditorialium claſſe Romæ conſtitutum cauſas non ineleganter egiſſe. Claruit ab Anno 407. Ab ineunte ſtatim ſeculo Pelagium

lagium Romæ docentem audivit, & ab eo acceptas peſſimæ hæreſeos fæces toto pectore imbibit. Anno ccccviii. vel ccccix. Pelagium in Siciliam, ac deinde Anno ccccxi. in Africam, comitatus eſt: & ab eo in Orientem feſtinante hîc loci relictus, dogmatis Pelagiani virus ſtrenuè propagavit; ac plurimorum Clericorum gratiam doctrinæ & pietatis famâ ſibi conciliavit: adeò ut Presbyteratûs dignitatem poſtulare non vereretur. Verùm Anno ccccxii. à Paulino B. Ambroſii Diacono apud Aurelium Epiſcopum Carthaginenſem hæreſeos accuſatus eſt: coactâq; Synodo, cùm Pelagiana dogmata damnare recuſaret, communione privatur. Iſte confeſtim ad Epiſcopum Romanum appellans, relictâ Africâ, Epheſum contendit: ubi veteratoriis artibus Presbyteratûs dignitatem adeptus eſt; & exinde, tanquam ex arce, hæreſin Pelagianam per Aſiam, Rhodum, ac vicinas inſulas, longè latéq; diſſeminavit, tanto animi ſtudio, tanto ſucceſſu uſus, ut ab illo Pelagiani etiam *Cœleſtiani* appellati ſint; atq; ipſe deinceps quaſi Sectæ Princeps eandem in Synodis omnibus cum Pelagio ſententiam ſubiret. Anno ccccxvi. exeunte, Conſtantinopolim profectus eſt, exinde, detectâ pravitate, ab Attico Patriarchâ mox detruſus. Romam igitur Anno ccccxvii. recta petens, Zoſimi Papæ gratiam captavit, & obtinuit: adeo ut Papâ datis ad Epiſcopos Africanos literis eum maximopere collaudaret, & latam ab iis Anno ccccxii. ſententiam in maturius examen revocari mandaret. Anno autem ſequente ab Afris rei veritatem edoctus, habitâ Romæ Synodo damnavit Cœleſtium; quem edicto etiam eodem circiter tempore conſcripto, Urbe totoq; Imperio Occidentali expelli juſſit Honorius Imp. cúmq; Præfectorum Urbis negligentiâ abuſus Cœleſtius, in Româ moras adhuc necteret, Anno ccccxx. alio reſcripto decretum renovavit. Fugatus igitur Cœleſtius in Oriente deinceps delituit, modò apud Theodorum Mopſueſtenum commoratus, modò apud Siſinnium & Neſtorium, Epiſcopos CP. cauſam Pelagianam pro virili ſatagens. Et illum quidem fruſtra tentavit; hunc verò licèt errores ejus palàm in Eccleſiâ damnantem, faventiorem ſibi expertus eſt, & ab eo literas ad Pontificem deprecatorias meruit. Anno ccccxxix. oblato ad Theodoſium Imp. à Mario Mercatore contra eum Commonitorio, juſſu Imperatoris Urbe CP. extruſus eſt; & ſequente Anno à Cœleſtino Papâ in Synodo Romanâ damnatus. Anno ccccxxxi, oblato ab eodem Mercatore in Synodo Epheſinâ Commonitorio, perlectiſq; Româ miſſis à Cœleſtino contra Pelagianos Actis, cclxxv. Epiſcoporum ſententiâ, unà cum Juliano, cæteriſq; ſectæ complicibus, Anathemate percuſſus eſt. Nulla deinceps illius apud Veteres habetur mentio: ſive mœrore animi ſtatim contabuerit, ſive in perpetuum receſſum ſe ſubduxerit.

SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA.

Confeſſio Fidei Zoſimo Papæ oblata, quæ cum Pelagii *Libello Fidei* eaſdem ut plurimùm ſententias, eadem quinetiam ferè verba, habet communia. Integra extat inter S. Auguſtini Opera, variis diſperſa locis. Pars major eadem eſt cum Sermone cxc. *de Tempore*, reſecto proœmio: reliquæ partes habentur lib. *de Pecc. Orig.* cap. 5, 6, 23. Diviſa membra in unum collegit ac Confeſſionem integram edidit Garnerius in *Appendice* ad part. j. Operum M. Mercatoris p. 313.

Epiſtola ad Clericos Romanos ſuæ partis, Anno ccccxviii. ſcripta, quam Anonymam in Africâ circumlatam Juliani eſſe malè conjecit Auguſtinus, qui ex eâ quamplurima adducit fragmenta lib. 1. *ad Bonifac.* Ea in unum collecta exhibet Garnerius, ibid. p. 318.

Ad Parentes Epiſtolæ, ſive libelli iii. ad *virtutem hortatorii*, ab eo, adhuc adoleſcente, *de Monaſterio*, ſive *vitâ Monaſticâ* ſcripti; quos magnoperè laudat Gennadius *.

* De Script. c. 44.

Ad Zoſimum Papam libellus, quo infantes peccato originali obſtrictos eſſe negavit. Fragmenta quædam illius adducit Auguſtinus libro *de Peccato Orig.* cap. 2, 5, 6, 23.

†

Defini-

S. Æ. C. V. ab An. cccc.

Definitionum liber, cujus meminit Auguſtinus init. libri de Perfectione juſtitiæ contra Cœleſtium: eum tamen non Cœleſtii, ſed ex diſcipulis illius cujuſdam fuiſſe arbitratus eſt; integer habetur in dicto Auguſtini libro.

Libellus in Carthaginenſi Concilio oblatus; quo tametſi peccatum originale negaret; rectè tamen confeſſus eſt per Baptiſmum Chriſti etiam parvulorum fieri redemptionem. Iſtum memorant Concilii Carthaginenſis Patres Epiſtolâ ad Innocentium.

Liber contra Peccatum Originale ante An. cccclviii. ſcriptus; cujus meminit auctor *Prædeſtinat.* lib. 1. Hæreſ. 88.

Epiſtola ad Sectarios ſuos Romæ agentes contra Clerum Romanum: extant laciniæ aliquot apud Auguſtin. l. 1. *ad Bonifacium.*

Porrò Auguſtinus, lib. *de geſt. Paleſtin.* cap. 13, 14, 17, 18. citat ex libro quodam Cœleſtii capitula, 1, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 13. ad quæ Pelagius in Dioſpolitanâ Synodo reſpondere coactus eſt.

Deniq; Lovanienſes ei tribuunt Epiſtolas duas, quæ inter Hieronymi Opera reperiuntur, unam *de Scientiâ divinæ legis*, alteram *de duobus filiis, frugi & luxurioſo*, quæ incipit, *Omnium quidem de Scripturis quæſtionum.* Conſtat quidem à Pelagiano quodam Epiſtolas haſce ſcriptas eſſe: verùm cur Cœleſtio præ aliis tribuantur, nulla Lovanienſibus præſtò eſt ratio. Sunt & qui Pelagii Epiſtolam *ad Demetriadem* ex codicum nonnullorum fide Cœleſtio aſcribunt.

407. THEODORUS, genere Syrus, ortu forſan Antiochenus, natalibus illuſtris: in Rhetoricis Libanio Sophiſtâ, in Theologicis Diodoro Tarſenſi & Carterio, magiſtris uſus eſt: quo tempore Joannem Chryſoſtomum ſodalem & condiſcipulum habuit; cujus ſuaſu primò quidem monaſticum & Philoſophicum vivendi genus amplexus eſt; poſtea verò, cùm nondum viceſimum ætatis annum attigerat, Hermiones cujuſdam amore ductus, ad vitam ſæcularem rediit. Scriptâ tamen duplici Paræneſi Chryſoſtomus eum ad priorem vivendi rationem revocavit. Factus deinde eſt Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter, (eundem enim fuiſſe Theodorum Mopſueſtenum, & Theodorum Antiochenum, cujus toties apud Gennadium, Photium, & in Catenis mentio, extra omne dubium ponit Photius) ac poſtea Mopſueſtiæ in Ciliciâ Epiſcopus; & aliquamdiu Neſtorium & Theodoritum auditores habuit. Claruit Anno 407: quin ſi mortis ejus tempus rectè aſſequar, jam ab Anno cccxcii. Epiſcopatum tenuit. Obiiſſe enim videtur Anno 428; poſtquam Eccleſiam Mopſueſtenam per xxxvi Annos gubernâſſet. Varia de illo feruntur judicia, laudatur ab his, culpatur ab illis. Hesych. Hieroſolym. apud Acta Concil. V. Collat. 5.

* L. 8. c. 7. Ἀνὴρ, inquit Sozomenus *, καὶ τὰ ἱερὰ βίβλων, καὶ τὰ ἄλλης παιδείας, ῥητόρων τε καὶ φιλοσόφων ἱκανὸς ἐπιστήμων. *Vir tum in ſacris literis, tum in reliquis diſciplinis Rhetorum & Philoſophorum non mediocriter eruditus.*

† L. 5. c. 40. Theodorito †, πάσης ἐκκλησίας διδάσκαλος, καὶ πάσης τῆς φάλαγγος ἅπασιν ἀειπόνως. *Totius Eccleſiæ doctor, & qui adversùs omnes Hæreticorum catervas ſtrenuè decertavit.* Subdit ipſum toto vitæ tempore contra phalangem Arii atq; Eunomii aſſiduè dimicâſſe; & Apollinaris turmam latronum more inſidiantem profligâſſe, ovibus autem Chriſti optimum pabulum præbuiſſe. Mortuo autem Theodoro, doctrina & ſcripta ejus ob maleſana, quæ fovere videbantur, dogmata, non modò ab Acephalis reprehenſa ſunt; verùm & ipſe unà cum libris à Quinti Concilii Patribus damnatus eſt; quæ res graviſſimarum in Eccleſiâ turbarum cauſa atq; ſeges exſtitit. Multis undiq; conquiſitis argumentis eum defendere ſategit Vigilius, quæ in conſtituto iſtius videre eſt. Facundus etiam Hermianenſis An. dxlvii. fervente adhuc controverſiâ, pro defenſione *trium Capitulorum* libros xii. aliumq; poſtea contra Mucianum ſcripſit: in his Theodorum tanquam hominem Catholicum omni quo potuit ſtudio defendit, conſervatis pluribus S. Patrum teſtimoniis exiſtimationem ejus ſartam tectam tuetur, quædam ipſius dicta excuſat, alia emollit, & commodo ſenſu explicat, quædam ab adverſariis truncata, interpolata, vel in alienum plane ſenſum detorta eſſe oſtendit. Deniq; iniquum eſſe, ut qui pro Epiſcopo Catholico habitus ſit, & in Eccleſiæ pace diem obierit, pluſquam integro poſt mortem ſæculo, velut Hæreticus anathemati ſubjiceretur. Poſtremo illud obſervatu non

 indignum

indignum eſt, quod tradit Gregorius Magnus *, Sozomeni (pro quo *Theodoreti* legendum eſſe nomen rectè monet Valeſius) Hiſtoriam Eccleſiaſticam ab Eccleſia Romanâ ideò non recipi, quòd Theodorum Mopſueſtiæ nimiùm laudaverit; atq; uſq; ad diem obitûs ſui magnum Eccleſiæ Doctorem ſuiſſe perhibuerit. SÆC. V. ab An. cccc.

* L. 6. Ep. 31.

SCRIPTA.

Symbolum ſive Expoſitio Fidei: Extat Græco-latinè in Actione ſexta Concilii Epheſini, Concil. Tom. iii. p. 678. Latinè inter Marii Mercatoris Opera ex ejuſdem verſione ante Annum cccexl. factâ. Reliqua illius Opera interierunt: plurimorum tamen tituli & fragmenta ſuperſunt. Videtur ſcripſiſſe *Commentarios* in omnes S. Scripturæ libros; ex his quotquot à Veteribus vel Recentioribus memoratos invenire potuimus, hîc ſequuntur.

Commentarii in Pentateuchum; quorum fragmenta plurima habentur in Catenâ Græcâ in Pentateuchum à Fr. Zephyro Latinè verſa. Commentarii *in Geneſin* tomum primum vii. libros complexum memorat Photius *: In quo Hiſtoricum ubiq; ac literalem ſenſum, miſſis Allegoriis, ſectatum eſſe Theodorum, ac Neſtorianæ Hæreſeos ſemina paſſim immiſcuiſſe notat. Fragmenta quindecim inde, ut videtur, deſumpta, extant ſub titulo libri *de Creaturâ* collatione quartâ Synodi quintæ. * Cod. 38.

Commentarii in Pſalmos, quorum fragmenta paſſim occurrunt in Græca Catenâ in Pſalmos, quam Latinè edidit Daniel Barbarus. Ex iis etiam quatuor excerpta reperiuntur Latinè in Vigilii Conſtituto Concil. Tom. v. duo in Collatione quartâ, ac totidem in quintâ Concilii quinti, tria ad Pſalm. 44. habet Facundus Hermianenſis, lib. 9. c. 1.

Commentarii in Samuelem, Jobum, Eccleſiaſtem, & quatuor majores Prophetas; quos apud Gentiles ſuos (uti & plures alios Theodori Commentarios) extare prodit Hebedieſu. Sane multa Theodori volumina in Chaldeam linguam verſa eſſe teſtatur Liberatus *. *Breviar. c. 10.

Commentarii in xii *minores Prophetas.* Tria fragmenta habentur Latinè in Collatione quartâ Synodi quintæ. Fragmentum Commentarii *in Sophoniam* citat Coccius; unde hauſerit, incertum. Extare tamen dicuntur integri in Bibliothecâ Imperatoriâ Viennæ.

Commentarius in S. Matthæi Evangelium. Fragmenta quatuor Latinè extant in Vigilii Conſtituto; quinq; in Collat. quartâ Synodi quintæ: unicum exhibet Facund. Hermianenſ. lib. 3. c. 4. alia lib. 9. c. 2.

Commentarius in Evangelium S. Lucæ. Fragmentum unicum habetur in Catenâ in Lucam: alterum in Conſtituto Vigilii: tertium in Collat. quartâ Synodi quintæ Conſtantinopolitanæ.

Commentarius in S. Joannis Evangelium. Fragmenta plurima aſſervantur in Catenâ Græcâ in Joannem; tria in Conſtituto Vigilii, ac quinq; in Collatione quartâ Synodi C P. unum apud Facund. Hermianenſ. lib. 9. c. 3.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Duo Fragmenta habet Vigilius in Conſtituto; unicum Patres Synodi quintæ in Collatione quarta.

Commentarii in xiv *D. Pauli Epiſtolas*, quas omnes à Theodoro ſuè explicatas eſſe Autor eſt Theodoritus *. Vigilius in Conſtituto fragmenta profert ex Commentariis in Epiſtolas *ad Romanos*, (unicum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 6.) primam *ad Corinthios*, primam *ad Timotheum*, *ad Hebræos*. Alia in Epiſtolam *ad Hebræos* citantur in Collat. iv. Synodi C P. * Præfat. in Comm. in Ep. S. Pauli.

De Incarnatione Domini libri xv. ante An. 390. ſcripti, de quibus vide Gennadium †. Fragmenta duodecim reperiuntur in Collatione iv. Synodi C P. Excerpta etiam nonnulla Latinè à ſe verſa habet Marius Mercator, *edit. Garner.* Par. 2. p. 259. qui, quia in libris iſtis vera Incarnationis ratio non exponitur, ſed evertitur, alium iis titulum dedit, viz. *adversùs Dominum, & ejus Incarnationem.* Alia exhibet Leontius, lib. *adv. Eutych.* Plura Facundus Herm. paſſim. viz. ex libri v. capit. 52. lib. ix. cap. 3. ex libri vi. capit. 54. ibid. cap. 3. ex lib. ix. ibid. cap. 5. ex lib. x. capit. 70. ibid. cap. 3. ex lib. xii. ibid. ex lib. xiii. libro 3. cap. 1. ex lib. xv. lib. ix. cap. 3. † De Script. c. 12.

SÆC. V. ab An. cccc. Cod. 4. 177.

Contra Eunomium pro S. Baſilio libri xxv. vel (ut alibi habet Photius) xxviii. quibus, inquit Photius, Eunonium non tantùm externarum diſciplinarum, ſed & Chriſtianæ Theologiæ imperitum eſſe pluribus oſtendit. Non alii forſan ab his fuerunt libri *contra Apollinarium*; ex quibus ſedecim fragmenta habentur in Collatione quartâ Synodi quintæ, præfatio verò apud Facundum Herm. l. 10. c. 1. ex libro undecimo *contra Eunomium* fragmentum habet, lib. 9. c. 3.

Contra aſſerentes, peccare homines natura, non voluntate, libri v. adversùs Occidentales hâc labe infectos, teſte Photio *. Occidentalium dogmata, quæ oppugnavit Theodorus, exhibet Photius loco dicto: ubi & opiniones Theodori maleſanas, ac Pelagianis communes, ibi proditas recenſet. Libros hoſce contra originalis peccati dogma, & propugnatorem ejus S. Auguſtinum ſcriptos eſſe fidem facit Marius Mercator, qui excerpta illorum plurima Latinè à ſe verſa nobis conſervavit, edit. Garner. Part. i. p. 97, &c.

* Cod. 177.

De Perſarum Magiâ, libri iii. *Maſtubio, Armeno & Chorepiſcopo, inſcripti.* Libro primo nefandum Perſarum dogma, quod Zaſrades induxit, expoſuit & refellit; duobus poſterioribus de fidei piâ Doctrinâ ab ipſo mundi exordio tractavit. Autor hujus Operis, inquit Photius *, Theodorus Mopſueſtenus eſſe videtur: quod verò ſubdit, illum Neſtorii Hæreſim, maximè libro tertio, διηκριβωκότα περιουσιῶν, intelligendum eſſe videtur de iiſdem dogmatibus, quæ vivente adhuc Theodoro Neſtorius clam fovebat, eo autem mortuo palam divulgavit.

* Cod. 81.

Expoſitio Symboli Niceni: Fragmentum habetur in Conſtituto Vigilii; atq; aliud in Collatione quartâ Synodi quintæ.

Ad Baptizandos liber; cujus octo fragmenta exhibet Collatio quarta Synodi quintæ, quædam etiam Latinè à ſe verſa Mercator, inter fragmenta ex *libris* Theodori *de Incarnatione.* Fragmentum breviuſculum habet Facundus Hermianenſis, lib. 9. cap. 3.

Sermones plurimi: Ex ſecundo *de Miraculis* fragmentum extat Græcè in Concilio Lateranenſi Concil. Tom. vi. p. 318. atq; aliud ibidem ex Sermone *de Incarnatione.* Bina verò fragmenta Sermonis cujuſdam Antiochiæ habiti habentur in Collatione quintâ Synodi quintæ.

Epiſtolæ plures: ex quibus ſibi conſtitiſſe ait Photius * Theodorum Antiochenum (cujus nomen præferunt pleraq; ex ſupra recenſitis Operibus) eundem eſſe ac Theodorum Mopſueſtenum: ex Epiſtola ejus ſecunda *ad Artemenium* Presbyterum Alexandrinum fragmentum profert Facundus Hermianenſis, lib. 3. cap. 5.

* Cod. 177.

Porrò, in Vigilii Conſtituto reperiuntur *Fragmenta* xl, nondum recenſita, ex Theodori Scriptis (quorum tituli non adduntur) deſumpta: & in Collatione quintâ Synodi quintæ, xii alia Theodori *fragmenta* ex Cyrilli contra illum Scriptis mutuata locum habent. Codex *Myſticus* dictus, ex cujus libro xiii fragmentum habet Facundus Hermianenſis, lib. 3. c. 3. quo Theodorus Paulum Samoſatenum diſerte damnat, eumq; *Angelum Diaboli* vocat.

Deniq; inter Theodori Abucaræ Opuſcula, *Diſputationes aliquot* habentur; quas Codices nonnulli Theodoro Hagiopolitano (viz. Antiocheno) tribuunt.

Stylum ejus ſic depingit Photius *. Ἐσὶ δ' τῷ μὲν ἧθος ἀ πάνυ λαμπρὸς, πᾶς δ διανοίας ἐν πᾶσι διηκριβωμένος λίαν πυκνὸς, ἐν πᾶσι γεγραφὼς ἄσκοπος πλανᾶσθαι μαρτυρίαν. *Eſt illi phraſis non uſquequaq; perſpicua; ſenſibus tamen, & argumentis nimium quantùm denſus, S. Scripturæ teſtimoniis egregiè abundat:* Et alibi †. Οὐδ' λαμπρὸς, οὐδ' λίαν σαφὴς. Φεύγων δ' ἀ δυνατὸν ἐν τῷ τοιούτῳ τὰς ἀλληγορίας, ἐν ἔτι τῷ ἱστορίαν τῷ ἱερῶν πράξεων ἐπεξιὼν. Ταυτολογεῖ δὲ πολλάκις, ἐν ἀχαρὴς πως, ἐν ἀνάγκης εἶναι δοκεῖ. *Stylus illi neq; illuſtris, neq; valdè perſpicuus. Fugiens verò, quantùm in ipſo eſt, allegorias, & hiſtoriarum duntaxat expoſitionem tractans, putidè nimis eadem identidem repetit; & ingratus atq; faſtidioſus legenti accidit.* Alibi ‖ denique. Ἔοικε δ φιλοπονώτερον περὶ τῷ ἱερῶν ἡμῶν ἐν ἱερῶν γραφῶν διατρῖψαι, εἰ ἐν πολλοῖς παραίτιος ἀ ἀληθείας. *Apparet autem ſtudioſiùs verſatum fuiſſe in S. Scriptura; etſi in pleriſq; à veritate aberret.* Et ſanè Theodorum non tantùm Neſtorio,

* Cod. 4.

† Cod. 38.

‖ Cod. 177.

† ſed

ſed & Pelagio in plurimis manifeſtò præluſiſſe negari non poteſt : unde Marius Mercator ‖ non injuriâ affirmat, quæſtionem contra Catholicam Fidem, præcipuè à Theodoro Mopſueſteno in Ciliciâ motam fuiſſe. Quænam verò dogmata cum Pelagianis communia habuit, ex ipſius, quæ hodie ſuperſunt, fragmentis ſatis accuratè exponit, qui ſub *Rigberti* nomine notas in Acta Marii Mercatoris dedit, *Bruxellis* 1673. 12°. SÆC. V. ab An. cccc. ‖ Præfat. ad Commonit.

POLYCHRONIUS, Natione Syrus, Theodori Mopſueſteni frater, Zebinæ in Provinciâ Cyrenſi Aſcetæ celeberrimi Diſcipulus, & imitator : deinde Apameæ Epiſcopus. Claruit Anno 410. In vivis adhuc fuiſſe videtur anno ccccxxvii. quo Hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam clauſit Theodoritus : τῇ τοῦ λόγου χάριτι, καὶ τῇ τοῦ βίου κεκοσμημένον χαρίσμασι, inquit idem Theodoritus ; qui alibi * illum ob egregias virtutes, & ſingularem vivendi morem, plurimaq; quæ perpetravit, miracula, ſummis effert laudibus. Scripſit *Expoſitionem in Canticum Canticorum* à Meurſio Græcè editam unà cum Euſebii & Pſelli Expoſitionibus, *Lugd. Bat.* 1617. 4°. *Commentarium in Job, cujus* Argumentum præfixit, ac longè majorem partem inſeruit Nicetas Catenæ ſuæ in Job, quæ curâ Patricii Junii prodiit Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. *Commentarium in Ezechielem*, cujus fragmenta nonnulla exhibet Damaſcenus libris adversùs Iconomachos : Alia, ſed Latinè Villalpandus Comment. in Ezechielem. Argumentum verò Græcè edidit David Hæſchelius *Auguſtæ Vindel.* 1602. 4°. unà cum aliis quibuſdam ; & habetur inter Criticos ſacros Tom. ii. *Londini* 1660. Fragmenta deniq; ex ejuſdem Commentario *in Danielem* extant Græcè ad talcem Commentariorum Broughtoni in eundem. 410. Theod. l. 5. c. 40. * Hiſt. Relig. cap. 24.

PAULINUS, Biterrenſis in Galliâ Epiſcopus, claruit Anno 410. Extat ab eo ſcripta, inquit Miræus †, *Epiſtola de ſignis terrificis :* ubi verò, non indicat. Ejuſdem eſſe Martyrium S. Geneſii, quod ſub Paulini Nolani nomine circumfertur innuere videtur Roſweydus in notis. 410. † Auct. de Script. c. 63.

NONNUS, Gente Ægyptius, urbe Panopolitanus, vixit circa Annum 410. Filium habuit Soſenam quendam, qui bona patris ſui ad alios tranſtulit, teſte Syneſio ‖. Scripſit Græcè Poemata plura : ex quibus hodiè extant, 410. ‖ Epiſt. 43.

Paraphraſis Evangelii S. Joannis : prodiit Græcè (curâ Aldi Manutii) *Romæ* 1508. *Francofurti* 1541. Gr. Lat. *Pariſ.* 1578. 8°. cum notis Nanſii *Lugd. Bat.* 1598. 8°. deinde Græcè à Dan. Hienſio cum Exercitationibus ſuis *Lugd. Bat.* 1627. 8°. Gr. Lat. in Appendice Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. fol.

Collectio & explicatio Hiſtoriarum, quarum meminit Gregorius Nazianzenus in duobus *Steleteuticis* adversùs Julianum. Edidit Græcè ex Bibliothecâ Viennenſi deſcriptam unà cum Nazianzeni Invectivis Richardus Montacutius, *Etonæ* 1610. 4°. Latinè Jac. Billius inter Opera Nazianzeni Tom. ii.

Διονυσιακῶν *libri* xlviii. ab eo, adhuc Gentili, ut videtur, ſcripti, extant Græcè cum lectionibus Falkenburgi & Canteri *Antverp.* 1569. 4°. Gr. Lat. *Hanoviæ* 1605. 8°. inter Poetas Heroicos Græcos *Genevæ* 1606. fol. part. ii. p. 307. deniq; cum notis Cunæi & Scaligeri *Hanov.* 1610. De ſcriptis Nonni hæc Olaus Borrichius *. *Laudandus Pii Autoris conatus : etiamſi non ſemper reſpondeat eventus. Dictio ejus in Dionyſiacis ſubinde διθυραμβώδης eſt : quod non mirum, cùm Baccho ibi litet. Sed utinam non etiam quandoq; in metaphraſi in Joannem, nonnunquam obſcuritate nimiâ fatiget lectorem.* * Diſſert. Acad. de Poetis p. 18.

SYNESIUS, Natione Ægyptius, genere Pentapolitanus, urbe Cyrenæus, cultu primùm Gentilis, ſchola Philoſophus Platonicus : circa An. cccc. Patriæ civitatis nomine legatus ad Arcadium Auguſtum miſſus eſt ; cui auream coronam obtulit, & eodem ſimul tempore Orationem de regno omni auro cariorem habuit. Circa An. 410. cùm Ptolemaidis urbis cives eum à Theophilo Alexandrino Epiſcopum ſibi dari peterent : munus ille quidem refugit, ac ſibi nondum in mentem deſcendiſſe reſurrectionis corporeæ fidem minimè diſſimulavit : quinetiam tam charam ſibi haberi uxorem faſſus eſt ; ut ab eâ nec 410.

SÆC. V. ab An. cccc.

ſejungi, nec cum eâ clanculùm conſuescere neceſſe habere, vellet: ſe potiùs ex animo optare prædicans, ut quàm plurimi, optimiq; ſibi naſcerentur liberi: nec aliâ lege ſe epiſcopale munus ſubiturum eſſe palàm profeſſus eſt; niſi & uxor & ſcrupuli ſibi intacti relinquerentur. Conſenſit tandem his conditionibus Theophilus; & ad ſummi Sacerdotii dignitatem hominem evexit, habito reſpectu, inquit Photius †, tum ad aliam viri probitatem, vitæq; anteactæ integritatem; tum quòd non poſſet non, qui ſic homo vitam inſtituiſſet, reſurrectionis lumine illuſtrari. Nec ea ſpes fefellit: facillimè enim, ſimul ac Epiſcopus creatus eſt, reſurrectionis etiam Doctrinam credidit. De Stylo hæc habet Photius, *τὸν μὲν φράσιν ὑψηλὸν, καὶ ὄγκου ἔχον, ἀπαλλάττειν δὲ καὶ πρὸς τὸ μελπομένον* [forſan *μαιμάκτερον*.] *Stylus illi ſublimis quidem & grandis, ſed qui ad populärem* [*ſeu Poeticam*] *ſimul dictionem aliquantum inclinat*: & de Epiſtolis ejus, *χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀναπλέων, μᾶλλον τῆς ἐν τοῖς νοήμασιν ἰσχύος καὶ πυκνότητος venuſtate ac dulcedine fluunt, cum ſententiarum robore ac denſitate.*

† Cod. 26.

OPERA.

De Regno ad Arcadium Imp. Oratio.

Dio, vel de vita illius inſtituto.

Calvitii Encomium.

De Providentâ libri ii. *quos Ægyptios vocat.*

De Inſomniis liber, unà cum Nicephori Gregoræ Commentario.

Epiſtolæ clv. prodierunt ſeorſim Gr. Lat. *Venet.* 1499. *Baſil.* 1558. 8°. & cum notis, *Pariſ.* 1605. 8°. Epiſtolas Syneſii clx. ſuo ævo exſtitiſſe refert Nicephorus †.

† Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 55.

Homilia in perviligio natalis Domini.

Cataſtaſis in maximam Barbarorum excurſionem, in quâ Pentapolitana calamitas deſcribitur.

Cataſtaſis in laudem Anyſii.

Sermo de dono Aſtrolabii ad Paeonium.

Hymni x. prodierunt etiam ſeorſim Gr. Lat. *Turoni* 1603. 8°.

Homilia in Pſalmum lxxiv. quæ in poſtremâ editione acceſſit.

Prodierunt Opera Syneſii Latinè *Baſil.* 1560. Græcè, *Pariſ.* 1553. Græco-Latinè à Petavio edita, *Pariſ.* 1612. ac (notis amplioribus auctiora) ibid. 1633. fol.

412.

ISIDORUS, Gente Ægyptius, ortu forſan Alexandrinus, S. Chryſoſtomi diſcipulus, claruit circa An. 412. Vitam egit Monaſticam juxta Peleuſium, ex ſeptem Nili oſtiis maximum, inde *Peleuſiota* dictus: quin &, ſi Nicephoro fides, Monachorum in Monte Peleuſio degentium Præfectus erat. Hoc in loco, teſte Evagrio *, corpus ſuum laboribus uſq; adeò maceravit, animumq; arcanis ac ſublimioribus doctrinis ſaginavit, ut Angelorum planè vitam in terris duceret, & ſpirans quædam imago perpetuò eſſet tam vitæ Monaſticæ, quàm divinæ contemplationis. In vivis adhuc erat Anno cccexxxj. quod ex Epiſtolâ cccxi. libri i. conſtat. Chryſoſtomi memoriam impensè coluit; unde factum eſt, ut Theophilum ſemper oppugnaret: nec Cyrillum etiam diu inſectaretur: donec æquior tandem Chryſoſtomi memoriæ factus Cyrillus, in Iſidori partes concederet. Scripſit plurima, multiplici utilitate referta. Scripſit, inquit Suidas, tria millia; ſecundùm Nicephorum † verò decem millia Epiſtolarum: in quibus ut plurimùm propoſitâ quæſtione aliquem S. Scripturæ locum interpretari ſolet. Ex his typis excuſæ extant MMXIII. in quinq; libros diviſæ: Narrat autem Sixtus Senenſis ‖, ſe Venetiis in Bibliothecâ D. Marci volumen MS. vidiſſe, complectens Iſidori noſtri MCXLVIII. Epiſtolas: quarum prima ſic incipit, Ἐπειδὴ κυκλικὸν ἐστὶ χρόνου. Cùm verò in hactenus editis nulla ſic incipiat: veri non eſt abſimile, hanc & ſequentes Epiſtolas ibidem adhuc luce nondum visâ delitescere. Quod verò Suidas * tradit Iſidorum noſtrum ſcripſiſſe Epiſtolas tres, quæ ſacram Scripturam interpretantur, Suidæ locum ex emendatis codicibus hoc modo corrigit Sirmondus Not. ad Facund. Hermian. p. 79. γράψαντα ἐπιστολὰς ἑξακισχιλίους τὸν θείαν γραφὴν Τ καὶ ἑπτὰ Z. καὶ ἄλλα τινά.

* L. 1. c. 15.

† L. 14. c. 53.

‖ Biblioth. l. 4.

* V. Iſidor.

† Scripſit

Scripſit porrò Iſidorus à nobis deſiderata, *Adversùs Gentiles librum*, cujus ipſe meminit lib. 2. ep. 137, 228. *Adversùs Fatum orationem*, quam memorat l. 3. ep. 253. *Ad, vel adversùs Cyrillum*, de quo opere agunt Evagrius l. 1. c. 15. & Nicephorus, l. 15. c. 53. & alia forſan quædam. SÆC. V. ab An. cccc.

Epiſtolarum libros tres priores (Epiſtolas ccxiii. complexos) Græcè & Latinè edidit, quibus ſacrarum ſuarum Obſervationum libros ſubjunxit Jac. Billius, *Pariſ.* 1585. Conradus Ritterhuſius dictos hoſce libros recudit, quibus & quartum (Epiſtolis ccxxx. conſtantem) addidit unà cum notis ſuis in ſingulos libros uberioribus, *Heidelberg.* 1605. fol. librum deniq; quintum (Epiſtolas dlxx. continentem) notis, Scholiis & Argumentis illuſtratum ex Bibliothecâ Vaticanâ ſeorſim Gr. Lat. edidit Andreas Schottus, *Francofurti* 1629. fol. Adeò ut unitæ Ritterhuſii & Schotti editiones abſolutam Iſidori Epiſtolarum editionem faciant. Omnes verò libri quinq; coadunati prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1638. fol.

Alius planè à noſtro erat Iſidorus, cujus ſæpius meminit Suidas, in vocibus Ἀφίλιος, Μάρκος, & Σαραπίων, nempe Philoſophus Gentilis; cujus vitam ſcripſit Damaſcius, quam apud Photium * videre eſt. * Cod. 242.

CYRILLUS, Patriâ Alexandrinus, ex Conſtantinopoli oriundum facit Trithemius †, Theophili Alexandrini ex fratre nepos, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter. Nugas agunt, qui illum Carmelitis accenſent, Trithemius, Baronius, Alegrius, alii. Mortuo demum Theophilo Anno 412. in ſede Alexandrinâ ſucceſſit: & non longè poſt initum Epiſcopatum, diu tamen, multùmq; tergiverſatus, Chryſoſtomi nomen in Diptycha repoſuit. Anno cccccv. Judæos in Chriſtianos graſſantes Alexandriâ ejecit. Hæreticis undiq; erumpentibus fortiter ſe oppoſuit, præcipuè Neſtorio: quem Anno ccccxxix. hæreſis ſuæ virus evomentem primò quidem per literas blandè admonuit: mox Cœleſtino Papâ hâc de re per literas certiore facto, coactâ Synodo Alexandrinâ, veritatem Neſtorii blaſphemiis oppoſitam xii. Capitibus ſive *Anathematiſmis* complexus eſt: ac legatis ad Neſtorium Epiſcopis quatuor, ab eo poſtulavit; ut ſi Catholicam Communionem & ſedem ſuam ubi conſervata vellet, iis ſubſcriberet. Verùm cùm id recuſaret Neſtorius, neq; ullis monitis, argumentiſve cederet: petiit à Theodoſio Imp. Cyrillus; ut ejus mandato Synodus Oecumenica Epheſi congregaretur: quod & factum eſt, indictâ Synodo in diem S. Pentecoſtes Anni ccccxxxi. Quo tempore adeſt Cyrillus, & cum eo ducenti ferè Epiſcopi: cùmq; Joannes Antiochenus, aliiq; Orientales Antiſtites moras de die in diem necterent; poſt dies quindecim, nempe x. Cal. Julii inchoata eſt Synodus. In hoc Concilio convenerunt Epiſcopi cclxx. Præſidem autem egit Cyrillus, utpote primus Orientalium Patriarcha. Vices geſſiſſe Cœleſtini Pontificis non nego: verùm id tum in more poſitum eſt, ut Epiſcopus quivis vices ſuas ſuffragium ferendi alteri demandare poſſet. Præſedit igitur, non tanquam Pontificis legatus, ſed proprio jure, quaſi Orientalium Patriarcharum princeps. Ter in Concilium vocatus Neſtorius, cùm ſeſe in judicio ſiſtere nollet, ab Epiſcopis qui aderunt, causâ ejus examinatâ, tanquam impiè ſentiens ſententiâ Synodali damnatur, & ſede dejicitur. Interea Joannes, Theodoritus, aliiq; Orientales Epiſcopi Epheſum appulerunt, & habito ſeorſim Conciliabulo Cyrillum ac Memnonem Epheſinum deponunt, & Irenæum Imperatoris legatum in partes trahentes, carceri includi curant. Verùm à Synodi patribus cognitâ mox causâ, ſedi ſuæ uterq; reſtitutus eſt. Poſt finitum Concilium, & cauſam ab Imperatore utrinq; diſceptatam, victo planè ac proſtrato Neſtorio, Alexandriam rediit. Anno ſequente ipſe pariter ac Orientales Epiſcopi de pace ineundâ ab Imperatore per literas interpellati ſunt. Orientalium igitur nomine legatus ad Cyrillum Paulus Emeſenus expoſitionem fidei ſatis Catholicam Alexandriam attulit; aliamq; viciſſim à Cyrillo ab Orientalibus ſubſcribendam retulit. Vulnus id aliquantulùm obduxit, non perſanavit tamen. Lites enim ſubinde enatæ cum inter & Orientales, inprimis verò Theodoritum, uſq; ad mortem ejus agitari non deſierunt. Obiit Anno ccccxliv. Vir ſanè pietate juxta ac eruditione, zeloq; pro 412. † De Ordine Carmelit. l. 2. p. 36.

SÆC. V. [a] An. cccc.

pro fide Catholicâ invicto nobilis. Multa illum quidem criminatur Theodoritus, & ab eo unicam in Chriſto naturam poſitam fuiſſe clamat. Fatendum quidem eſt, cum ſæpius affirmare μίαν εἶναι φύσιν λόγου: ſed æquè clarum eſt, in omnibus his locis ipſum vocem φύσεως loco ὑποστάσεως uſurpare: uti ſole clariùs demonſtrari poſſet, ſi modò hiſce immorari vellem. Vitio inſuper Cyrillo vertitur, quòd Hypatiam, celeberrimam illam Philoſopham Alexandrinam, odio & livore ductus, membratim à plebe diſcerpi effeciſſet. Verùm qui hanc in Cyrillum calumniam ſtringit, Damaſcius, parum hâc in re fidei meretur, utpote Chriſtianæ religionis hoſtis acerrimus. Id quidem ab Alexandrinis, leviſſimo hominum genere, factum eſſe negari nequit: Cyrillo autem ſatagente id eveniſſe ſpectata illius probitas credere nequaquam ſinit. De ſtylo ejus

[*] Cod. 49.

hæc habet Photius *. Ὁ δὲ λόγος αὐτῷ πεπαιμένος, καὶ εἰς ἰδιάζουσαν ἰδέαν ἐκβεβιασμένος, καὶ ἧττον κεκωμῳδημένος τῶν πάνυ. *Sermo illi conſictus & ad propriam dicendi formam contortus* (ſanè pluries alibi ἰδιώτης in Cyrilli ſtylo notat Photius) *ac velut ſolutum, numeroſq; negligens metrum.*

OPERA, QUÆ EXTANT.

Glaphyra (viz. ſcita & elegantia Commentaria) *in Pentateuchum*: Græco-Lat. ſeorſim edidit Andr. Schottus *Antverp.* 1618. Prodierunt antea Lat. *Pariſ.* 1605.

De adoratione & cultu in ſpiritu & veritate libri xvii.

Commentariorum in Eſaiam libri v.

Commentarius in xii *minores Prophetas*, prodiit ſeorſim Gr. Lat. *Ingolſtad.* 1605.

Commentariorum in S. Joannem libri xii. ex quibus quintus & ſextus primum prodierunt in editione Operum Cyrilli *Pariſ.* 1638. unà cum fragmentis quibuſdam ſexti & ſeptimi libri (ii enim etiamnum deſiderantur) ex Harlaii Maclovienſis Epiſcopi Catenâ in Joannem deſumptis. Extabant quidem antea Latinè libri quatuor iſtorum loco. Cyrilli nomen præ ſe ferentes à Jodoco Clictoveo editi, ſed quos maleſeriatus iſte nebulo ex proprio fundo efformârat.

Theſaurus, ſive de Sanctâ & conſubſtantiali Trinitate.

De Sanctâ & conſubſtantiali Trinitate Dialogi vii. His ſubjungitur quaſi *Compendium* Dialogi ſeptimi, qui *de Sp. S. inſcribitur*, vel potius argumentorum in iſto adductorum Epitome; quæ tamen dicto dialogo vix ac ne vix mole cedit.

De Incarnatione Unigeniti Dialogus, alterq;, *quòd unus ſit Chriſtus*, probans: qui præcedentibus dialogis annumerati, octavi & noni locum occupant. Dia-

[*] Breviar. c. 10.

logus iſte, teſte Liberato *, tribus, qui interierunt, Cyrilli adversùs Diodorum & Theodorum libris appoſitus, quarti vicem obiit.

Scholia de Ungeniti Incarnatione, quorum Græci textûs pars longè major deſideratur. Integra verò extant, à Mercatore Latinè verſa, inter Opera iſtius edit. Garner. Part. ii. p. 219.

De eâdem tractatus alter brevinſculus.

De rectâ fide liber ad Theodoſium Imp. qui à capite tertio incipit. Caput quartum eandem materiam tractans dicatur Imperatricibus. Caput quintum iiſdem dicatum, idem argumentum perſequitur. Hæc tria capita totidem diſtinctos libros ἐπιγραφικῶς, (is enim titulus ſingulis apponitur) conficere videntur.

Homilia Paſchales xxx. *Antverp.* 1618.

Homliæ de rebus variis xiv. quarum ultima de Verbo Dei homine facto, Græcum textum deſiderat.

Epiſtolæ lxi. in quibus locum habent, duæ Neſtorii, unica Cœleſtini Papæ, alia Acacii Beroenſis, tres Joannis Antiocheni, una Alypii Presbyteri, una Maximiani C P. Epiſtola Joannis Antiocheni ad Xyſtum Papam, &c. Libellus à Paulo Emeſeno Cyrillo oblatus, Epiſtola una Xyſti ad Cyrillum, & alia ad Joannem, una Joannis & Synodi Antiochenæ (quæ Græcè non extat) altera Attici ad

Cyrillum

Cyrillum. Epiſtola lv. ad Rabbulam Edeſſenum Latinè tantùm habetur. In Epiſtolis verò binis *ad Succenſum* Diocæſareæ in Iſauriâ Epiſcopum, (quæ libro *de Incarnatione unigeniti* vulgo ſubnecti ſolent) notandum monet Uſſerius *in Biblioth.* MS. Epiſtolæ poſterioris dimidiam ferè partem inde reſecandam eſſe. Nam 1°. Eulogius apud Photium, & Maximus apud Euthymium *, ex fine ſecundæ ad Succenſum Epiſtolæ laciniam adducunt, quæ in medio iſtius reperitur. 2°. Pars Epiſtolæ dimidiata poſterior totidem verbis habetur in Epiſtolâ Cyrilli xxix. ad Acacium Melitinenſem. 3°. Narratio, quæ in fine habetur, de Athanaſii Epiſtolâ ad Epictetum ab Hæreticis depravata, Epiſtolæ ad Acacium rectè intexi potuit, non verò huic ad Succenſum: cùm in priore Epiſtolâ prolixè ſatis eandem narrationem commemoráſſet Cyrillus. S. Æ. C. V. ab An. cccc. * Panopl. par. 2. tit. 15.

Epiſtola ad Clericos ſuos Conſtantinopoli conſtitutos, quæ incipit, Ἀκήκοεν τὸ ἁγιωσύνιόν, longè auctior atq; emendatior habetur ex Marii Mercatoris verſione inter iſtius Opera à Garnerio edita, Par. ii. p. 49.

Adversùs Neſtorium, libri v. Editi ſunt, Gr. Lat. *Romæ* 1608.

Explanatio duodecim Capitum.

Apologeticus pro xii. *Capitibus adversùs Orientales Epiſcopos.*

Apologia pro iiſdem adversùs Theodoritum. Utramq; Apologiam Latinè vertit Marius Mercator, inter cujus proinde Opera utramq; Latinè reperire queas.

Apologeticus ad Theodoſium Imp. ſub finem Anni ccccxxxi. *ſcriptus.*

Contra Julianum libri x. *circa An.* ccccxxxiii. *ſcripti.*

Adversùs Anthropomorphitas liber.

De S. Trinitate liber.

Homiliæ xix. *in Jeremiam ſub Cyrilli nomine*, (excepta ultima, quæ Clementis Alexandrini *de Divite Salvando* eſt) Gr. Lat. edidit Balthazar Corderius, *Antv.* 1648. 8°. quas Origenis eſſe deprehenſum eſt. Idem antea ſub Cyrilli nomine Latinè ediderat *Apologos Morales*; opus à Latino quodam ſcriptum, & olim *Pariſiis* publicatum, titulo *Speculi Sapientiæ.*

DEPERDITA.

SCripſit etiam Cyrillus, teſte Liberato *, *adversùs Diodori & Theodori Excerpta* à Proclo CP. collecta, libros iii. quorum primo, quæ Diodorum; 2°, & 3°. quæ Theodorum ſpectarent, confutavit: tacito tamen utriuſq; nomine. Extant fragmenta in Actis Synodi V. Collat. v. * Breviar. c. 10.

Memorat præterea Gennadius * à Cyrillo ſcriptos, qui interierunt, *libros de Synagoga defectu, & de fide adversùs Hæreticos*: niſi forſan poſterius iſtud opus Scriptum aliquod adversùs Neſtorium deſignet. Fragmentum porrò ex *Cyrilli Oratione adversùs eos qui dicunt, non offerendum eſſe pro iis, qui in fide obdormierunt*, citat Euſtratius Conſtantinopolitanus de ſtatu animarum poſt hanc vitam (à Leone Allatio lib. *de Purgatorio* editus) p. 571. * De Script. cap. 57.

Prodierunt Opera Cyrilli Latinè, per Georgium Trapezuntium, *Baſil.* 1546. Tomis iv. per Gentianum Hervetum, *Pariſ.* 1573, 1605. Tomis ii. Græco-Latinè curâ Joannis Auberti, *Pariſ.* 1638. Tomis vii.

Commonitorium de Neſtorio primus in lucem extulit Steph. Baluzius, idq; edidit Gr. Lat. in novâ Collect. Concil. p. 377.

Liturgia Cyrillo inſcripta ex Arabico ſermone in Latinum converſa à Victorio Scialagh prodiit *Auguſtæ Vindelicorum*, 1604 4°.

ANIANUS, Patria Campanus, Diaconus Celedenſis, Pelagii amanuenſis, & acerrimus Pelagianæ Hæreſeos propugnator, claruit Anno 415. quo Synodo Dioſpolitanæ interfuit, & Pelagii cauſam maximâ diligentiâ atq; animi ſtudio egit. Scripſit libros aliquot contra Hieronymi Epiſtolam ad Cteſiphontem; uti ipſe teſtatur Hieronymus *, qui & Refutationem eorum ſibi in animo fuiſſe prodit. Eundem hunc eſſe cum Aniano Chryſoſtomi Homiliarum aliquot interprete pluribus contendit Garnerius †. Argumenta ab eo prolata hùc ferè redeunt: idem utriq; fuiſſe nomen, dignitatem, ſectam, (Pelagianæ enim Hæreſeos 415. * Ep. ad Auguſtin. 24. inter Auguſtinianas. † Diſſert. 1. ad Mar. Mercator. cap. 7. & Append. ad not. in Julian. Libell. p. 271.

SÆC. V. ab An. cccc.

reseos viro insectum fuisse Chrysostomi interpretem, ex Epistolis ejus ad Orontium & Evangelum manifestò liquet) quin & ætatem: caiente enim adhuc controversiâ Pelagianâ claruisse Interpretem luculentis satis indiciis fidem faciunt dictæ Epistolæ. Opuscula Chrysostomi ab eo Latinè versa supra enumerata sunt in *Chrysostomo*, Epistola *ad Orontium* Homiliis viii. in Matthæum, altera ad *Evangelum* vii. Chrysostomi Homiliis *de laudibus S. Pauli* præfixa est.

415. Gennad. de Scrip. c. 58.

TIMOTHEUS, Episcopus, cujusnam urbis non constat. Claruit circa An. 415. Scripsit *librum de Nativitate Domini secundùm carnem*, quàm in die Epiphaniæ contigisse arbitratus est. NE.

415.

LUCIANUS, Ecclesiæ Caphargamalitanæ in territorio Hierosolymitano Presbyter, claruit Anno 415. quo reliquiarum S. Stephani Protomartyris revelationem à Gamaliele sibi in somnis factam habuit, eamq; mox Joanni Hierosolymitano communicavit; à quo S. Protomartyris ossa in Ecclesiam Hierosolymitanam translata sunt. Totam hujusce rei historiam Lucianus Græco Sermone complexus est; quam statim Avitus Presbyter Hispanus, in his partibus eo tempore versatus, Latinè convertit; & præfixâ ad Balconium, Bracarensem Episcopum, Epistolâ unâ, cum paucis quibusdam, quas à Luciano acceperat, S. Stephani reliquiis per Paulum Orosium, tunc à Synodo Diospolitanâ redeuntem, in Hispaniam transmisit. Extat hic *libellus* seu *Epistola* ex Aviti versione inter Augustini opera, & apud Surium August. iii. & ad quatuor Codd. MS. Bibliothecæ Vaticanæ recognita & emendata apud Baronium ad An. 415. Duo hujus libelli fragmenta non contemnenda Græcè exhibet Eustratius Constantinopolitanus libro *de vitâ functorum statu*, cap. 23. quædam etiam allegat Photius, Cod. clxxi. Meminit tum Luciani, tum Aviti, hujusq; Epistolæ Gennadius, cap. 46, 47.

416.

PAULUS OROSIUS, gente Hispanus, Presbyter Tarraconensis, claruit Anno 416. Anno cccexiii. ab Eutropio & Paulo in Hispaniâ Episcopis legatus est in Africam ad S. Augustinum, cum de Priscillianistarum & Origenis erroribus in Hispania pullulantibus certiorem facturus. Apud Augustinum aliquamdiu commoratus, eo hortante *Historiam suam* inchoavit, cui post quadriennium demum supremam manum imposuit; & ab eodem Anno cccexv. ad S. Hieronymum in Palæstinam mittitur; ut sententiam illius de animarum origine exquireret. In Palæstinam profectus, eodem Anno Conventui Hierosolymitano, & Concilio Diospolitano interfuit; ubi Pelagii errores Episcoporum Palæstinorum oculis detracto velo exponere fatigit: ipse interim blasphemiæ apud Joannem Hierosolymitanum accusatus, quasi nec cum adjuturio quidem divino legem Dei quenquam implere posse dixisset. Id crimen ut diluceret Orosius, Apologeticum Episcopis Palæstinis nuncupavit. Anno sequente reliquias aliquot S. Stephani nactus, & Aviti Epistolam curæ suæ commissam habens, in Africam reversus est; ubi postquam Pelagii vafritiem Afris enarrasset, & reliquias amicis impertisset, in Hispaniam rediisse videtur. De obitu ejus nil certi liquet, quicquid dicant rerum Hispanicarum Scriptores. Scripta sequuntur.

Historiarum adversùs Paganos libri vii. quibus Gentilium calumniam Romæ direptionem ab Alarico factam Christianæ Religioni acceptam referentium amolitur: ac majores multò calamitates olim, dum religio Ethnica vigeret, contigisse demonstrat. Opus istud à plerisq; *Hormesta Orosii* appellatur, quâ de causâ, divinare facilius est, quàm certi aliquid statuere. Prodiit *Colon.* 1526. fol. 1536, 1561, 1572, 1582, 1615. 8°. *Paris.* 1574, 1589. & habetur in Historia Patrum Laurentii de la Barre, ac in Bibliothecâ Patr. Tom. vi. p. 377.

Apologeticus contra Pelagianos de arbitrii libertate, cui nescio quâ librariorum incuriâ inserta est pars libri S. Augustini de Naturâ & Gratiâ non exigua, ab illis verbis, [*Hanc esse intentionem legis arguentis*] ad illa [*Sicut Apostolus ait, Nunquid dicet figmentum*, &c.] Prodiit *Lovanii* 1558. & ad calcem Historiarum

rſiarum, *Colon.* 1572. *Pariſ.* 1639. deniq; in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 448. SÆC. V. ab An. cccc.
Commonitorium ſive Conſultatio ad S. Auguſtinum de errore Priſcillianiſtarum & Origeniſtarum, ei ab Oroſio oblatum, cùm primùm in Africam transfretaret. Extat inter Opera S. Auguſtini, cujus libro adversùs Priſcillianiſtas præfigi ſolet.

ZOSIMUS, Natione Græcus, Apamei vel Abramii filius. Anno 417. die vi. Januarii, Romanæ Eccleſiæ Pontifex factus eſt. Oblato ei fidei libello, quem ad Innocentium deceſſorem deſtinârant Pelagius, Cœleſtiuſq; binas ad Epiſcopos Africanos literas dedit, quibus Pelagium & Cœleſtium, etſi à Synodo Africanâ damnatos, Catholicos eſſe pronunciavit, ipſos Africanos criminatus, quòd Lazaro & Heroti, eorum delatoribus, aures nimis faciles commodâſſent. Quâ quidem in re bono viro ſucum feciſſe verſipelles hæreticos ipſe non diffitetur Auguſtinus *; Quando illa ingenia nefando errore perverſa aliquantò leniùs, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ doctrina, tractata ſunt: quo in loco pluribus hâc de re agit; Poſtea verò ab Auguſtino, Afriſq; meliora edoctus ſententiam mutavit; datâq; circulari Epiſtolâ Pelagium, ejuſq; aſſeclas condemnavit. Interea temporis Apiarium, Siccenſem in Africâ Presbyterum, ab Urbano, Epiſcopo ſuo, ob flagitia excommunicatum, in communionem recepit; miſſiſq; in Africam legatis, non modò poſtulavit, ut Apiarius reſtitueretur, & niſi iſtud fieret, Urbanus deponeretur; verùm etiam ut Epiſcopi Romani ſupra omnes autoritas agnoſceretur, ut ad eam undiq; appellare fas eſſet, ut legati deniq; ab eo in Africam miſſi de cauſis ibi natis judicarent: omniaq; hæc jura tanquam Concilii Niceni Canonibus ſancita ſibi vendicavit. Stupebant ad hæc attoniti Patres Africani; nullam ſe iſtiuſmodi poteſtatem agnoſcere, nullum dari talem Canonem Nicenum contendentes. Verùm dum hæc controverſia examini ſubjicitur, intermoritur Zoſimus xvii. Septembr. anno cccccxviii. Extant ab eo Scriptæ *Epiſtolæ* xiii. Concil. Tom. ii. p. 1556. Ex his duæ ſunt ad Africanos de cauſâ Pelagii; quas levibus quidem conjecturis in dubium vocare vellent Romanenſes quidam: cùm in iis nihil Zoſimus, *præcox Hildebrandulus* (ut eum jure Caſaubonus † appellat) verbis utor Cl. Voſſii ‖, *ab ingenio & moribus ſuis alienum feciſſe videtur*. Ac proinde in noviſſima Conciliorum editione ne minima quidem *notæ* nota iis apponitur. Eas Zoſimo fusè vindicat Garnerius in Append. ad par. i. Operum Mar. Mercatoris, Diſſert. ii. cap. 9. Deſideratur *Epiſtola Encyclica*, quâ Pelagianos damnavit: ex eâ fragmenta quædam exhibet Auguſtinus Ep. clvii. ad Optat. Proſper *contra Collat.* cap. 10. Collector *teſtimoniorum Sedis Apoſtolicæ de gratiâ & libero arbitrio* cap. 5, 6. quæ Cœleſtini i. epiſtolæ ad Gallos ſubjiciuntur Concil. Tom. ii. p. 1613. 417.

* Adv. Bonifac. l. 2. c. 3.

† Exercit. 15. p. 420.

‖ Hiſt. Pelag. l. 1. c. 28.

BONIFACIUS, Patriâ Romanus, Secundi Presbyteri filius, die xxviii. Decembris anno 418. in Baſilicâ Julii Epiſcopus Romanus conſtituitur; eodem tempore Eulalio Archidiacono in Baſilicâ Conſtantiniana ab alterâ factione ordinato. Exorto hinc non levi ſchiſmate, uterq; Imperiali edicto Urbe ejicitur. Verùm Eulalio contra mandatum Imperatoris Urbem ingreſſo, ac pro Romano Epiſcopo ſe gerente, revocatur Bonifacius, exauthoratur Eulalius; & tanquam qui juſtè non fuerat ordinatus à cclii. Epiſcoporum Synodo deponitur, referente nobis libri Pontificalis autore. Ad Bonifacium, jam Epiſcopum factum, per legatos Romam redeuntes ſcribunt Antiſtites Africani, ſe in cauſâ Appellationum Zoſimi Commonitorium eouſq; obſervaturos, donec de veris Concilii Niceni Canonibus certiores facti eſſent. Miſſi enim ab iis erant in Orientem Legati, qui unà cum Cyrilli Alexandrini & Attici CP. literis τὸ ἀληθὲς τῆς πίστεως. Ioan. Nicenorum Canonum ſecum retulerunt. Verùm ante eorum reditum diem extremum clauſerat Bonifacius die iv. Septembris anno cccccxxiii. Extant *Epiſtolæ* iii. *& fragmenta* aliquot quæ in iſtis non reperiuntur Concil. Tom. ii. p. 1582. & *alia* v. partim ad Rufum Theſſalonicenſem, partim ad Epiſcopos per Macedoniam, &c. conſtitutos, Concil. Tom. iv. p. 1702. Has ex Codice Bibliothecæ Barbe- 418.

S Æ. C. V. ab An. cccc. rinæ, quo Concilium Romanum tertium ſub Bonifacio ii. continebatur, Lucas Holſtenius primus publicavit.

418. PHILIPPUS, Gente Pamphylius, Patriâ Sidenſis, ubi Troilo Sophiſtæ ſe genere conjunctum eſſe gloriari ſolebat, claruit anno 418. & deinceps. Diaconus adhuc, Chryſoſtomum audivit, eoq; familiariſſimè utebatur; in Presbyteratûs ordine conſtitutus, poſt mortem Attici anno ccccxxvii. cum Siſinnio de Sede CP. contendebat. Sed prælato ei Siſinnio, hominem idcirco acerrimè in ſcriptis perſtrinxit. Condidit *Hiſtoriam, ab ipſo uſq; mundi initio*, quam vocavit, *Chriſtianam*, triginta ſex libris: ſingulos libros in plures diviſit Tomos: adeò ut ſimul omnes numero eſſent propemodùm mille; præfixo cuivis tomo argumento, ipſum tomum magnitudine exæquante. Immenſum quidem opus, & variâ eruditione refertum; ſed quod plurima inutilia, & ab Hiſtoriâ, præſertim Chriſtianâ, aliena continebat; res etiam nullo ordine pertractatas: * Cod. 35. πολύχυς ταῖς λέξεσιν, inquit Photius *, ἐκ ἀπὸς δὲ, ἀλλ' ἐπίχαρις. *Multum admodum verborum, ſine ullâ tamen urbanitate aut gratiâ profundit: quin & ſatietatem adfert, aut potiùs moleſtiam:* ἐπηρτικὸς μᾶλλον, ἢ ἀφέλιμος, *adeò ut plus oſtentationis habuit, quàm utilitatis.* Quin & Photio antiquior Socrates, ipſiuſq; Philippi σύγχρονος, Aſiaticum dicendi genus eum affectaſſe L. 7. c. 27. prodit. Scripſit etiam *adverſus Julianum Imp.* ejuſq; libros confutavit: aliaq; plura. Verùm ſcripta ejus, quot qualiave fuerint, temporis injuria nobis eripuit. Fragmentum ex Hiſtoria ejus Chriſtiana à Nicephoro, ut videtur, Calliſto excerptum, MS. penes ſe ſervat Cl. Dodwellus.

418. SEVERUS, Balearis inſulæ, quam hodie Minoricam, ſeu Minorcam vocant, in Mari Mediterraneo prope Hiſpaniam, Epiſcopus, claruit anno 418. quo contigit mirabilis illa Judæorum Minoricenſium ad fidem Chriſtianam converſio, cujus Hiſtoriam ipſe latè perſequitur. Extat *Encyclica ejus Epiſtola*, prolixa admodum, *de Judæorum in hac Inſula converſione, & de miraculis ibidem ad S. Stephani reliquias factis*, à Baronio ex Archivis Vaticanis eruta, † Auct. c. 72. apud quem habetur anno 418. p. 429. Craſſo ſatis errore Miræus † ſcribit geſta hæc eſſe, datamq; Epiſtolam Aſclepiodoto & Mariniano Conſulibus, h. e. anno Chriſti ccccxxiii. quum ex ipſa Epiſtola luculenter conſtat contigiſſe hæc anno poſt conſulatum Honorii xi. & Conſtantii ii. i. e. anno ccccxviii. ad ‖ C. Th. lib. 16. Tit. viii. l. 25, & 26. quem proinde recte hæc refert Baronius. Extant ‖ quidem duæ Theodoſii junioris leges *de Synagogis & Donariis Judæorum*, datæ Aſclepiodoto & Mariniano COSS. ſeu anno ccccxxiii. quarum priorem Baronius ad illuſtrandam Epiſtolam, calci ejus attexuit, quod fortaſſe virum alias non indiligentem in errorem ſeduxit. Miræi errorem ſequutus eſt, totumq; ejus paragraphum ne verbulo quidem mutato, nedum citato auctore, exſcripſit Caſimirus Oudin, qui ſupplementum ad Bellarminum de Scriptoribus Eccleſiaſt. nuper evulgavit. Verum id huic homini novum non eſt.

418. HESYCHIUS, Salonitanæ urbis in Dalmatiâ Epiſcopus, claruit anno 418. Multa ei cum S. Auguſtino familiaritas interceſſit; cui ut Prophetias & Prædictiones in S. Scripturâ repertas de die ultimo explicaret, autor fuit; & ab eo binas eâ de re *Epiſtolas* ſatis prolixas elicuit. Obiit ante annum ccccxxix. utpote cujus jam defuncti cum laude meminit S. Auguſtinus de Civit. Dei l. 20. c. 5. Extat *Epiſtola ad Auguſtinum* inter Auguſtinianas, num. lxxix. An alia ſcripſerit, non conſtat.

418. MARIUS MERCATOR, quâ Occidentis regione ortus, haùd certò conſtat. Campanum, vel Apulum fuiſſe conjicit Garnerius. Quandoquidem verò conjecturis agendum eſt, ego potiùs ex ingenio, ſtylo, ſcribendiq; modo Afrum fuiſſe exiſtimarem: & hâc in re Cl. Virum Gabrielem Gerberonium, Benedictinum, qui ſub *Rigberii* nomine notas in Marii Mercatoris Acta edidit, mecum conſentientem habeo. Iſte enim ſubinde notat, Marium noſtrum non modò S. Auguſtini ſtudioſiſſimum fuiſſe; ſed & res atq; acta Eccleſiæ Africanæ apprimè

apprimè tenuiſſe. Claruit ab anno 418. quo Auguſtinum de quibuſdam quæſtionibus Pelagianorum conſuluit. Clericum fuiſſe nequaquam liquet; conſtat potiùs anno cccclvi. necdum aut Epiſcopum, aut Presbyterum fuiſſe: adeò ut ſi ſacris Ordinibus initiatus fuerit, extremâ id ætate factum eſſe neceſſe ſit. Inter Auditoriales Scholaſticos Romæ aliquando militâſſe, pluribus argumentis, haud ita certis quidem, non contemnendis tamen, confirmat Garnerius *. Anno ccccxxix. Commonitorium Theodoſio Imp. adversùs Cœleſtianos obtulit. Anno ccccxxxi. librum *Subnotationum* adversùs Julianum, & Contradictiones adversùs Anathematiſmos Neſtorii compoſuit. Anno ccccxlix. vel ſequente adversùs Theodoritum ſcripſit. Ad Annum cccli. aut non pervenit, aut nihil poſt id tempus ſcripſit. Fidei Catholicæ adversùs Pelagianos & Neſtorianos fortiſſimus erat vindex, Græcè ſimul ac Latinè doctus. Haud ita multa proprio Marte compoſuit. Quæ enim ab eo ſcripta ſuperſunt Opera, non niſi farrago ferè quædam ſunt Excerptorum aliunde, præſertim ex Hæreticorum ſcriptis deſumptorum. Certè longè plura ſunt, quæ ex Græcis Latina fecit, quam quæ proprio labore elucubrata nobis dedit: licèt ipſe verſionibus ſuis præfationes plerumq; adjungat ad rei Eccleſiaſticæ ſcientiam ſanè utiliſſimas. Scripta ſequuntur, prout in accuratiſſimâ editione Garnerianâ diſpoſita ſunt, ordine enumerata.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Prolegom. ad Mar. Mercat. Opera.

SCRIPTA.

PArs prima, ea continens Opuſcula, quæ Pelagianam hæreſin ſpectant. *Commonitorium ſuper nomen Cœleſtii*, anno ccccxxix. Græco Sermone conſcriptum, & Theodoſio Imp. aliiſq; magni nominis viris oblatum, & à Mario poſtea Latino Sermone donatum. Primus id edidit Labbeus Concil. Tom. ii. p. 1512.

✠ *Liber ſubnotationum in dicta quædam Juliani ad Pientium Presbyterum.* Prior Opuſculi hujuſce pars (in duas enim diſtribuitur) inſcribitur, *Commonitorium Lectori adversùs hereſin Pelagii & Cœleſtii, vel etiam ſcripta Juliani.*

Epiſtola Neſtorii ad Cœleſtium Pelagianum à Mario Latinè verſa.

Sermones ſive Tractatus iv. *Neſtorii contra hæreſin Pelagii ſeu Cœleſtii* Latinè verſi, additâ Præfatione.

✠ *Symbolum Theodori Mopſueſteni Latinè verſum*, cui præfigitur *Commonitorium ſive Prologus* Marii; ſubnectitur verò Refutatio ejus à Mario conſcripta.

Excerpta ex v. *libris Theodori adversùs S. Auguſtinum, à Mario collecta & Latinè verſa.*

Pars ſecunda, ea continens Opuſcula, quæ cauſam Neſtorianam ſpectant.

✠ *Præfatio in varios Neſtorii Sermones Latinè à ſe verſos.*

✠ *Neſtorii Sermones* xiii. *de Incarnatione D. N. J. C. Latinè verſi.*

✠ *Epiſtola de diſcrimine inter hereſin Neſtorii, & dogmata* Pauli *Samoſateni, Ebionis, Photini, & Marcelli.*

✠ *Obteſtatio Euſebii adversùs Neſtorii errores Latinè verſa.*

Homilia Proculi adversùs Neſtorium, interprete, ut videtur, Mario.

Epiſtolæ iv. *S. Cyrilli, & ii. Neſtorii, à Mario verſæ.*

Excerpta lxxxv. *ex Neſtorii ſcriptis, à Cyrillo collecta, & à Mario verſa.*

Neſtorii Anathematiſmi xii. totidem Cyrillianis oppoſiti, à Mario Latinè verſi, additâ ſingulis *Refutatione ſive Contradictione.*

Reſponſio Cyrilli adversùs Objectiones Orientalium ab Andreâ Samoſateno ſcriptas, à Mario verſa.

Reſponſio ejuſdem ad Reprehenſiones Theodoreti, ab eodem verſa.

Scholia ejuſdem de Incarnatione Verbi Unigeniti (auctiora multò quàm in Græcâ Cyrilli editione) *à Mario verſa.*

Excerpta ex libro Theodori Mopſ. de Incarnatione Chriſti, à Mario collecta & verſa.

Excerpta ex Theodoriti Pentalogio, Epiſtolæ ejuſdem iii. *Fragmenta ex epiſtolâ ejuſdem ad Himerium Epiſcopum Nicomediæ, & ex Sermone Antiochiæ poſt Cyrilli mortem habito, à Mario Latinè verſa.*

SÆC. V. ab An. cccc.

Fragmentum ex Eutherii Tyanenſis Sermone adversùs Cyrillum, Latinè verſum.

Epilogus Marii Mercatoris.

Notet Lector, *Opuſcula cruce præfixâ inſignita à* Rigberio doctiſſimis *notis illuſtrata*, edita fuiſſe Bruxellis, 1673. 12°. & à nobis ſub Actorum Marii Mercatoris nomine in hoc Opere ſæpiùs citari. *Tractatum Neſtoriani cujuſdam*, qui incipit [*Contumelias quidem in me Hæreticorum arbitror*] à Mario Latinè verſum editionis ſuæ calci appoſuit Rigberius; quem in editione Garnerianâ nondum invenire potui.

Prodierunt Marii Mercatoris Opera, fuſiſſimis ac eruditiſſimis Joannis Garnerii Commentariis ornata, *Pariſ.* 1673. f. dein in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvii. p. 129. ac poſtremùm à Steph. Baluzio cum notis edita. *Pariſ.* 1684. 8°.

Actionem vi. Concilii Epheſini à Mario Latinè verſam, primus dedit Baluzius in Novâ Conciliorum Collectione, *Pariſ.* 1683. f.

420. * Not. in Martyrol. ad xxii Junii.

NICÆAS, Romatianæ (hoc eſt, ut Baronius * rectè interpretatur, Aquileiæ) ſub Chromatio Epiſcopo Subdiaconus, ejuſq; mortui in ſede Aquileienſi ſucceſſor: claruit anno 420. & deinceps. Juvenis adhuc, Hieronymo admodùm familiaris fuit; eumq; in exteras regiones peregrinantem diu comitatus eſt; uti teſtatur ipſe Hieronymus Epiſtolâ ad illum, adhuc hypodiaconum, ſcriptâ, quæ extat Tomo i. Civitati ſuæ ab Hunnis exciſæ ſuperfuit, & de Canonibus quibuſdam Eccleſiaſticis ex occaſione invaſionis Hunnicæ violatis Leonem Papam conſuluit: cujus extat Reſponſum, anno 458. datum, inter Epiſtolas ejus num. lxxix. Compoſuit, inquit Gennadius *, ſimplici & nitido ſermone, *Libellos* vi. *inſtructionis ad Neophytos*; quorum primo Neophytos inſtituit, ſecundo Gentilitatis errores oppugnavit, tertio de fide unicæ Majeſtatis egit, quarto adversùs Genethlogiam, quinto de Symbolo, ſexto de Agno Paſchali diſceptavit. Scripſit & libellum ad lapſam Virginem, eam ad pœnitentiam agendam hortatus. N. E.

* De Script. c. 22.

420. * Contra Jul. l. 1. c. 4. Operis imperfecti, l. 1. c. 62. † Acta p. 15. edit. Bruxell.

JULIANUS, gente Italus, patria Apulus, Memoris, Epiſcopi Capuani, & Julianæ, primariæ fœminæ (utrumq; parentem impensè laudant Auguſtinus *, & Marius Mercator †, filius vulgò habitus. Tantis enim parentibus à nutrice ſuppoſitum eſſe, & vernulæ cujuſdam reverâ prolem, non obſcurâ olim famâ receptum eſſe innuit Marius Mercator. Natus eſt ante annum 386. In Theologicis primum Pelagium vel Romæ vel Siciliæ, deinde Theodorum Mopſueſtenum magiſtros habuit. Sub Patre ſuo Diaconum egit; & adhuc adoleſcens, poſt ſuſceptum tamen Lectoratûs munus, lectiſſimam fœminam, Jam nomine, Æmilii Epiſcopi Beneventani filiam, Uxorem duxit: in quorum nuptias epithalamium ſcripſit Paulinus Nolanus; quod etiamnum extat ‖. Tandem (quod ab Innocentio Papâ factum eſſe tradit Marius Mercator *) Epiſcopus conſtitutus eſt Urbis Eclanenſis apud Hirpinos inter Campaniam & Apuliam ſitæ; quæ vox apud Scriptores mirè corrupta reperitur. Quandoq; enim Celanenſis, vel Edanenſis, vel Actenellenſis, vel Atelenſis ſive Attellenenſis dicitur. Ob Pelagiana, quæ circa an. ccccxvii. ſtrenuè propugnare cœpit dogmata, ſede ſuâ exutus eſt. Anno (ut videtur) ccccxx. mox in Orientem profectus, & Conſtantinopoli an. ccccxxi. pulſus, in Ciliciâ apud Theodorum Mopſueſtenum diu delituit; ac libris pro hæreſi ſuâ tuendâ elucubrandis ſe totum dedit. Anno ccccxxiii. habitâ Epiſcoporum Cilicum Synodo hæreſeos damnatus eſt, ipſo quoq; Theodoro in damnationem, ſpecie ſaltem, conſentiente. Anno ccccxxiv. mortuo Bonifacio Papâ, ex Oriente in Occidentem vanâ ſpe Epiſcopatûs recuperandi lactatus, rediiſſe videtur. Italiâ ejectus, anno ccccxxvi. Conſtantinopolim iterum profectus eſt, & Neſtorii ann. 428. in ſedem Conſtantinopolitanam evecti interventu, ſe rem ſuam promoturum ſperans, Theodoſium Imp. de reſtituendo ſibi Epiſcopatu crebris precibus interpellavit. Quâ de re Neſtorius Cœleſtinum certiorem fecit binis Epiſtolis, quæ Latinè extant Concil. Tom. iii. Anno 429. oblato à † Mercatore

‖ Poem. num. 14. * Commonit. prior.

† Opp. ejus Part. 1.

catore adversùs errores ejus ad Theodoſium Imp. Commonitorio, Urbe rursùs depulſus eſt ; & à Cœleſtino Papâ anno ſequente in Synodo Romanâ damnatus, uti & in Concilio Oecumenico Ephelino anno ccccxxxi. quando etiam Theodoritus, aliiq; Conciliabuli Epheſini legati datâ ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſtolâ Juliani cujuſdam, Epiſcopi Eridicæ, mentionem faciunt : hunc eundem cum noſtro facit, & Campaniâ ejectum ſedem Eridicenſem obtinuiſſe conjicit Cl. Voſſius * ; unde non deſunt, qui Eridicam iſtam Ericuſam ſive Ericodem, vulgò *Alicur*, Siculi maris inſulam, ad quam Julianus profugerit, eſſe ſuſpicantur. Verùm Julianum iſtum, Eridicæ Epiſcopum, cum noſtro eundem eſſe ægrè mihi perſuadeo. Sententiam noſtram confirmat Holſtenius ; qui errorem vulgati codicis dictæ Epiſtolæ emendat ; & loco, ἡ Ἐριδηκὴς ἐκκλησίας, legit, ἡ Σαρδηκὴς ἐκκλησία. Anno ccccxxxix. errores inolitos depoſuiſſe præ ſe ferens, apud Xyſtum Papam de recuperandâ ſede Eclanenſi multis egit : verùm operam luſit ; obiitque, ut volunt aliqui, anno ſequenti. Sin Garnerii calculum ſequi malimus, vitam ad annum uiq; ccccliv. ſaltem præcedentem, protraxit. Omnem verò fidem excedit, quod habet Cl. Vignerius præfat. ad ſupplem. S. Auguſt. Julianum ad ſequentis ſæculi initia, nempe ad Fulgentii tempora perveniſſe. Subditq; Julianum cum apud Pelagianos ex Epiſcopo ludimagiſtrum aliquandiu egiſſet, tandem in ignobili Siciliæ vico diem obiiſſe ; mortuoq; tumulum fuiſſe poſitum, cum hac inſcriptione, quæ nono ſæculo adhuc legebatur, HEIC IN PACE QUIESCIT JULIANUS EPISCOPUS CATHOLICUS. Vir audax, & acris ingenii, Græcè & Latinè doctus, in S. Scripturis valdè eruditus : eloquentiâ & facundiâ mirè poſſebat ; adeò ut *Romanus Demoſthenes* vulgò haberetur. Hæreſim, quam fovebat, ambiguis vocibus & ſententiis optimè obvelare novit : unde à Mario Mercatore † *Pyrrhus* & *Loxias* appellatur. Pietate etiam non incelebris habebatur, charitate inprimis erga Pauperes eximiâ conſpicuus, ita ut tempore famis & anguſtiæ, erogatis ſuis omnibus pauperes ſublevaret ; quâ virtutis ſpecie plurimos in errorem ſuum abreptos detinuit. Linguâ tamen maledicâ perquam infamis ; adeò ut innumera conviciorum probra contra Auguſtinum paſſim in ſcriptis ſuis evomuiſſe à Mario Mercatore accuſetur : quod & ipſe multis in locis dolet Auguſtinus. Unde & in Decreto *Pſeudo-Gelaſiano* apertè damnatur.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 6.

† Act. p. 20. Gennad. de Script. c. 45.

SCRIPTA.

E*Piſtole ad Zoſimum Papam II :* quas refutat S. Auguſtinus libris iv. ad Bonifacium ; ubi fragmenta earum paſſim reperire eſt, uti & apud Mercator. lib. ſubnot. cap. 7. 6. 9. Ex his altera, quæ quidem prolixa ſatis eſt, & *Libellus* etiam *Fidei* inſcribitur, ſcripta eſt anno ccccxviii. nomine xviii. Epiſcoporum Siculorum Pelagii atq; Cœleſtii damnationi ſubſcribere detrectantium. In hoc opuſculo primò agit *De ſumma Trinitate*, *De incarnatione verbi*, reliquiſq; ſymboli articulis ; tum de ſuo dogmate, & quæſtionibus Pelagianis, viz. *De gratia Dei*, *Libero arbitrio*, &c. mox hæreticorum dogmata, & in iis clàm Catholicorum, damnat : deniq; varias reddit rationes, quare ſuæ partis Epiſcopi Pelagii & Cœleſtii damnationi ſubſcribere recuſarint, & tacitè correpto Romano pontifice, ad plenariam Synodum provocat. Hunc *Fidei Libellum* primus extulit, Juliano vindicavit, notis, tribuſq; prolixis diſſertationibus illuſtratum edidit Joan. Garnerius *Pariſ.* 1668. 8°. iterumq; inter opera Marii Mercatoris Part. I. p. 320. Etſi verò duas ad Zoſimum Epiſtolas ſe ſcripſiſſe ipſemet fateatur Julianus, tertiam tamen ſuo nomine Romam fuiſſe directam ait, quam tamen ejus eſſe ſtrenuè negavit, ap. Auguſt. *Oper. imperf.* l. 1. c. 17.

Epiſtola ad Ruſum Theſſalonicenſem Epiſcopum, nomine xviii. Epiſcoporum Pelagianorum ſcripta. Vid. Aug. *Op. imperf.* l. 2. c. 178. Plurima Epiſtolæ iſtius fragmenta apud S. Auguſtinum libris adversùs Bonifacium ſuperſunt. Ea in unum collecta exhibet Garnerius *Append.* ad Part. I. M. Mercat. p. 334.

SÆC. V. ab An. cccc.

In Cantica Canticorum libri ii. quorum primus, quasi præfationis vice fungens, *de Amore* inscriptus est. Eum Beda passim citat & confutat libro primo *in Cantica.*

De bono Constantiæ liber; cujus fragmenta aliquot habet Beda in Cantica.

Vid Op. imperf. l. 1. c. 16.

Libri iv. *ad Turbantium Episcopum contra Augustini primum de Nuptiis*, paulò ante annum cccccxix. scripti: quo nempe anno Augustinus librum secundum de Nuptiis is repositi; atq; anno 421. libris sex editis fusiùs refutavit. Fragmenta plurima utrobiq; reperiuntur: Ampliora verò apud Marium Mercatorem in libro *Subnotationum.*

Vid. M. Mercat. Retut. Symb. Theod. in præf.

Libri viii. *ad Florum* (malè habet Gennadius vii.) *contra Augustini secundum de Nuptiis.* Errant enim, qui octo hosce libros sex prædictis Augustini libris oppositos arbitrantur. Licèt enim opus istud Juliani illud Augustini integro ferè octennio sequeretur; sex tamen illos Augustini libros aut nescivit, aut se scire dissimulavit Julianus. Scripti sunt in Ciliciâ, an. 422. cum apud Theodorum Mopsuestenum diu delituit, sed non nisi Anno demum 426. divulgati. Eos libris octo paulò ante mortem editis refutavit Augustinus; ubi fragmenta è Juliani libris passim adducuntur. Excerpta ex iisdem quamplurima adducit Marius Mercator in libro *Subnotationum.*

420.

FASTIDIUS, *Priscus* dictus, Natione Britannus, Britanniarum, teste Gennadio *, Episcopus: unde Recentiores, qui genuinam vetustatem novis commentis incrustare amant, Londinensem Metropolitanum fuisse volunt. Claruit Anno 420. Scripsit *ad Fatalem*, piam & lectissimam viduam, de *vitâ Christianâ, & viduitate colendâ, libellum aureum.* Extat, sine Autoris nomine, inter Opera Augustini Tom. ix. p. 888. quem &, appositio Fastidii nomine, ad fidem Codicis MS. recognitum Lucas Holstenius edidit, *Romæ* 1663. Ex hoc libro duos fecit Gennadius (qui solus, quod sciam, è Veteribus Fastidii meminit) *de Vitâ Christianâ* unum, *de Viduitate servandâ* alterum: quatuor Baleus †, nempe *De Vitâ Christianâ* lib. 1. *De Doctrinâ Spiritûs* lib. 1. *De Viduitate servandâ* lib. 1. *Admonitionum piarum* lib. 1. Pejùs adhuc Joannes Pitseus ‖, qui Balei errori suum addit: & quod Gennadius de prædicto Opusculo habet, nempe quòd *erat sana, & Deo digna doctrina*, ipse in libri titulum transformavit, nempe *de Doctrinâ Deo dignâ & spirituali* lib. 1. Rectius multò Joannes Trithemius *, qui de Fastidii libro hæc tantùm habet, Gennadium interpretari contentus, *Volumen quoddam sanâ doctrinâ conscriptum.* Quod verò Dempsterus Hist. Scot. lib. vi. num. 536. affirmat, Fastidium nostrum *Scotorum Chronicon* scripsisse, id homini nugivendulo, & in gentis suæ rebus pene semper ineptienti condonandum est.

* De Script. c. 56.

† Cent. 1. c. 41.

‖ Etat. 5. p. 86.

* De script. fol. 37. fac. 2.

420.

LEPORIUS, ex Monacho Massilienſi, seu ut alii, Aquensi, Presbyter, claruit circa annum 420. Primò quidem Pelagii castra secutus est: deinde ab Episcopis Gallicanis admonitus, & ab Augustino postquam in Africam trajecisset, pleniùs edoctus, ad saniorem mentem revocatus anno circiter 425. Scripsit *Libellum Emendationis*, sive *Satisfactionis, ad Episcopos Galliæ*; in quo errores suos correxit, & de emendatione ipsius ab iis curatâ gratias egit: sententiam etiam de Incarnatione Christi pravam, quam temerè olim imbiberat, revocavit, unicam in duabus naturis personam confessus. Primus hunc libellum ex Codice Herivallensi in lucem protraxit Jac. Sirmondus, & cum aliis Veterum *Opusculis Dogmaticis* edidit, *Paris.* 1630. 8°. Habetur etiam in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 14. & Concil. Tom. ii. p. 1678. & emendatior à Garnerio editus in *Append.* ad par. i. Operum Marii Merc. Dissert. ii. cap. 20. p. 225. Monendus est Lector, hunc libellum quandoq; à Veteribus sub nomine S. *Augustini* citari: forsan quia eo monente scriptus sit, & ab eo approbatus: unde illum Augustino, tanquam genuino Autori asserere conatur (codicis Grimanici fide, & Synodi Chalcedonensis Act. ii. nixus, ubi locus ex hoc libello desumptus inter B. Augustini testimonia reponitur; & ad opinionem suam roborandam conjecturas quasdam non magni quidem momenti adducit) Paschasius Quesnellus in notis ad S. Leonis epist. cxxxiv. p. 906. Hujus Leporii,

rii, ejuſq; libelli ex Veteribus meminerunt Gennadius de Script. c. 59. Caſſianus de Incarnat. l. 1. c. 5. Joannes ii. Papa Epiſt. ad Avien. Facundus Hermian. l. 1. c. 4. S Æ C. V. ab An. cccc.

PAULINUS, S. Ambroſii Mediolanenſis Diaconus & Notarius, poſtea ad Presbyterii dignitatem evectus: Eccleſiæ Mediolanenſis procuratorem & defenſorem vocat *Prædeſtinatus* || Sirmondi: Claruit anno 420. quin & ab anno 412. innoteſcere cœpit, quo Carthagine agens Cœleſtium hæreſeos apud Aurelium Epiſcopum reum egit; eundemq; in Concilio Carthaginenſi ſtrenuè debellavit. Extat *Vita B. Ambroſii*, hortante S. Auguſtino, compoſita, parcè quidem nimis & jejunè ſcripta, quæ Ambroſii Operibus præfigi ſolet. *Libellus etiam Zoſimo Papæ gratias agens ob damnatos Pelagium & Cœleſtium*, Concil. Tom. ii. p. 1578. Quòd verò Iſidorus Hiſpalenſis * Paulino noſtro librum de *Benedictionibus Patriarcharum tribuit*; omnibus ubiq; notum eſt illum Rufino Aquileienſi adjudicandum eſſe. 420. || Hæreſ. lxxxviii. p. 81. * De Script. cap. 4.

EUODIUS, natione, ut videtur, Afer, Uzalenſis in Africâ Epiſcopus, S. Auguſtini neceſſarius, claruit anno 420. Ab Oroſio reliquias aliquot S. Stephani è Palæſtinâ in Africam deportante, portiunculam nactus, Baſilicam in S. Martyris memoriam erexit; & poſtquam plurima ibi miracula patrata deprehendiſſet; eorum Hiſtoriam literis (uti credi poteſt) mandari curavit. Extant ſanè in editione Operum S. Auguſtini *Antverpienſi* 1577. atq; aliis nonnullis, libri duo ad Euodium noſtrum *de Miraculis S. Stephani:* qui cùm Autoris nomen præ ſe non ferant, Euodio vulgò aſcribuntur: atq; eo jubente videntur compoſiti. Scripſit *ad Auguſtinum Epiſtolas plures*, ex quibus iv. extant inter Auguſtinianas (num. xcviii, ccxlvi, ccxlvii, cclix.) ut nil dicam de quintâ ad *Innocentium Papam*, quam unà cum aliis quatuor Epiſcopis exaravit. Scripſiſſe etiam perhibetur *librum de Fide, ſeu de unitate Trinitatis contra Manichæos*, qui habetur inter S. Auguſtini Opera Tom. vi. Alius à noſtro fuit Euodius ille, Africanus Epiſcopus, qui anno 404. unà tum Theaſio Epiſcopo à Synodo Carthaginenſi ad Honorium Imp. legatus eſt; ut Donatiſtarum injurias & audaciam detegeret: quiq; anno 408. unà cum eodem Theaſio à Donatiſtis occiſus eſt. 420.

VIGILIUS, Diaconus, claruit circa an. 420. Scripſit, teſte Gennadio *, breviato & aperto ſermone *Monachorum Regulam*, totius Monaſticæ profeſſionis diſciplinam continentem. Extat iſta *Regula* à Luca Holſtenio edita in *Codice Regularum*, p. 89. *Pariſ.* 1663. 4°. 420. * De Script. c. 51.

ISIDORUS, gente (ut veriſimile eſt) Hiſpanus, Epiſcopus Cordubenſis, claruiſſe videtur anno 420. Obiiſſe dicitur anno 430. Scripſiſſe illum *Allegoriarum ſive Commentariorum in omnes libros Regum libros* iv. & Paulo Oroſio Tarraconenſi dedicâſſe, præter Sigebertum Gemblacenſem, & Trithemium affirmat Pſeudo-Dexter in Chronico ad an. ccccxxiii. Extant quidem *Allegoriæ* inter Iſidori Hiſpalenſis Opera, quas noſtri eſſe probabile eſt, eo quòd ad Oroſium, iſtius συγχρονοι, ſcriptæ ſint. Certè hujuſmodi Commentarii Allegorici neq; à Braulione, neq; ab Ildefonſo inter Iſidori Hiſpalenſis Opera recenſentur. *Lucam* etiam *Commentariis* explicâſſe Iſidorum prodit Pſeudo-Dexter non uno in loco. Fusè agit de ſingulis Iſidoris, Hiſpanicis Scriptoribus, Fr. Bivarius notis ad Dextri Chronicon. An. ccccxxiii. 420.

SEVERUS, Afer, Epiſcopus Milevitanus, Auguſtini familiaris, cujus ſcripta ſtudiosè lectitabat. Claruit an. 420. Obiit vivente adhuc Auguſtino. Moriens Epiſcopum ſibi ſucceſſorem deſignavit apud Clericos ſolos, non expectato plebis conſenſu. Eo verò mortuo, cùm tumultûs excitandi ſuſpicio injiceretur, petente Clero accurrit Milevim Auguſtinus; cujus interventu pax ſancita eſt; & ordinatus Epiſcopus, quem Severus deſignaverat: ut ex Auguſtini in deſignatione Eradii ſucceſſoris Actis liquet; quæ inter Epiſtolas Auguſtini 420.

SÆC. V. ab An. cccc. Auguſtini num. cx. reperiuntur. Scripſit Severus (ut veriſimile eſt) *Epiſtolas* plures. Extat hodie *unica*, quæ inter Auguſtinianas locum xxxvii^mum habet.

421. EUDOCIA, *Athenais*, dum adhuc Gentilis erat, dicta, Leontii, Sophiſtæ & Philoſophi Athenienſis, filia: à quo in omni bonarum literarum genere inſtituta eſt: adeò ut egregiè erudita evaderet. Anno cccexxi. viceſimum ætatis annum agens, cùm eam in uxorem ducturus eſſet Theodoſius Imp. Chriſtianam fidem amplexa, ab Attico CP. Epiſcopo, ſalutari lavacro tincta eſt. Anno ccccxxxii. à Theodoſio Auguſta renunciatur. Anno ccccxlv. levi quâdam de causâ inviolatæ fidei conjugalis, & adamati nimis Paulini ſuſpicionem adducta, Imperatoris in indignationem immeritò incidit: eamq; ob cauſam Hieroſolyma ſeceſſit; ubi Eccleſiis ædificandis, ornandiſque, ac pauperibus ſublevandis per multos annos tota incubuit. In mariti demum gratiam remiſſa Conſtantinopolin rediit; & cum eo uſq; ad mortem degit: quo mortuo Palæſtinam repetiit, ac vitæ reliquum pio otio dicavit, ibi anno ccccliix. defuncta. Moribunda juramento ſe aſtrinxit, ab omni violatæ pudicitiæ crimine penitùs immunem eſſe. Scripſit Græcè Poemata plura, quorum ſtylum ita depingit Photius *; ὅπερ (Poema) ὅτι καὶ γυναικὸς, καὶ βασιλείᾳ τρυφώσης, καὶ ὅτι καλὸν ἄξιον θαυμάσαι. Σαφὲς μὲν γὰρ ὁ πόνος ὡς ἐν ἡρωϊκῷ μέτρῳ, ὅστις τις ἄλλος; *Tum quia mulieris, & quidem in imperio deliciis affluentis, tum quia præclarum adeò eſt, admiratione ſanè dignum judicatur. Etenim illuſtris eſt hic labor, ut in heroico carmine, ſi quis unquam alius.*

* Cod. 183.

SCRIPTA.

Centones Homerici, à Pelagio quodam Patricio inchoati (unde & iſti ſæpe tribuuntur) ab Eudociâ verò abſoluti & digeſti; ut diſertè tradit Zonaras †, & ex ipſius Operis inſcriptione manifeſtum facit. Extant Latinè in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione, Græcè & Latinè in Collectione *Poetarum Chriſtianorum* Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. p. 95. Immane quantùm errat Aubertus Miræus ‖, qui hos Centones Eudociæ Auguſtæ, Conſtantini xii. cognomento *Ducæ*, qui obiit anno 1067. uxori tribuit.

† Annal. Tom. 3. p. 37.

‖ Auctuar. cap. 307.

Metaphraſis Octateuchi heroico carmine condita, libris octo.

Metaphraſis Prophetiarum Zachariæ & Danielis: In his Metaphraſibus textum ſacrum religiosè, ac κατὰ πόδας expreſſiſſe Eudociam nil addendo, nil mutando, teſtatur Photius: adeò ut pro legitimis librorum ſacrorum verſionibus haberi poſſent.

Hiſtoria B. Cypriani Martyris & Juſtinæ virginis, libris tribus heroico carmine conſcriptis comprehenſa. Alius à Cypriano Carthaginenſi fuit iſte Cyprianus, ac Romæ ſub Diocletiano ſimul cum Juſtinâ paſſus dicitur. Totam utriuſq; hiſtoriam ex Poemate iſto excerptam compendio exhibet Photius Cod. clxxxiv. Mirum inter hanc Eudociæ Hiſtoriam, & *Pœnitentiam Cypriani* (quæ in Editione Cyprianica Oxonienſi locum habet) conſenſum deprehendet, qui compendium Photianum cum altero opuſculo contulerit, diligens Lector.

Poema Heroicum in victoriam à Theodoſio marito ex Perſis reportatam; cujus meminit Socrates l. 7. c. 21.

422. MAXIMUS, unde oriundus, incertum, Auguſtæ Taurinorum in Galliâ Subalpinâ, quam hodie regionem Pedemontanam vocant, Epiſcopus. Claruit anno 422. Idem, ut videtur, Maximus, qui Synodo Arauſicanæ (in quâ Canones aliquot diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectantes conditi ſunt) anno 441. interfuit: intererat etiam anno 451. Synodo Mediolanenſi; cùm Epiſcopi Provinciales coacti ſunt, ut quæ Leo Papa ad Flavianum adversùs Eutychem ſcripſerat, ſententiâ ſuâ roborarent. Deniq; Concilio Romano in Natali Hilarii Papæ anno ccccixv. celebrato, (in quo de Epiſcopis Succeſſores ſuos deſignantibus, aliiſq; Epiſcoporum cauſis agebatur) huic Concilio primo loco poſt

post Romanum Pontificem subscripsit Maximus noster, idque, ex mente Baronii, ob prærogativam ætatis in Episcopatu agentis. Anno sequenti obiisse dicitur. Quod verò plures Gennadii editiones habent, *Moritur Honorio, & Theodosio juniore, regnantibus:* Miræus in suâ Gennadii editione, pro *moritur*, reponendum duxit, *floruit*; quod & ante Miræum monuerat Baronius; mendam scilicet in codicem irrepsisse. SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA.

HOMILIÆ HYEMALES.

De adventu Domini Homilia ii.

In vigiliis natalis Domini Homilia, quæ & inter Ambrosianas reperitur, num. xiii.

In natali Domini Homilia vi. ex his i^a. est xv^a. inter Ambrosianas, iv^a. est xi^a. inter Augustini Homilias de Tempore.

In Circumcisione Domini Homilia.

In Epiphania Domini Homilia viii. quarum vii^a. est xxxvii^a. *inter Augustini de Tempore.*

In die Cinerum Homilia.

De jejunio Quadragesimæ Homilia iv.

In Dominicâ in ramis Homilia, quæ est iii^a. inter Ambrosianas.

De accusatione Domini apud Pilatum Homilia ii. quarum i^a. est xlix^a. inter Ambrosianas, & cxviii. inter Augustini *de Tempore.* ii^a. est l^a. inter Ambrosianas.

De Judâ traditore Homilia, v^a. est inter Ambrosianas, & cxxviii^a. inter Augustini *de Tempore.*

De Passione, cruce, & sepulturâ Domini Homilia iv. quarum i^a. est lv^a. ii^a. est lvi^a. iii^a. est lvii^a. & iv^a. est lviii^a. inter Ambrosianas.

De S. Latrone, Petro Apostolo, & Ancillâ ostiariâ Homilia iv. quæ inter Ambrosianas reperiuntur numero xliv, xlv, xlvi, xlvii.

HOMILIÆ ÆSTIVALES.

In solemnitate Paschali Homilia v. quarum i^a. est lii^a. iii^a. est xix^a. iv^a. est liii^a. ii^a. est lii^a. v^a. est liv^a. inter Ambrosianas.

In litaniis ac Ninivitarum jejuniis Homilia, quæ habetur inter Ambrosianas num. xl.

In solemnitate Pentecostes Homilia iii. quæ habentur inter Ambrosianas, num. lx, lxi, lxii.

HOMILIÆ DE SANCTIS.

In natali D. Stephani Homilia, v^a. est inter Augustini Homilias *de Sanctis.*

In natali D. Agnetis Homilia.

In nativitate D. Joannis Baptistæ Homilia iii.

In natali SS. Petri & Pauli Apostolorum Homilia v. quarum ultima est xxvii^a. inter Augustini *de Sanctis*, & lxvi^a. inter Ambrosianas.

In natali D. Laurentii martyris Homilia iii.

In natali D. Eusebii, Vercellensis Episcopi, Homilia ii. quarum posterior est lxix^a. inter Ambrosianas.

In natali D. Cypriani Homilia ii. quæ inter Ambrosianas sunt, num. lxxii, lxxiii.

In festis D. Michaelis Homilia, quæ inter Ambrosianas est x^a.

In natali SS. Tauricorum Martyrum Homilia, inter Ambrosianas habetur num. lxxvii^a.

In communi Martyrum Homilia.

SÆC. V. ab An. cccc.

HOMILIÆ DE DIVERSIS.

De Expoſitione Symboli Homilia.

De non metuendis carnalibus hoſtibus, & gratiis poſt cibum agendis Homilia ii. inter Ambroſianas num. xlii, xliii.

De avaritiâ vitandâ Homilia ii.

De eleemoſynis largiendis Homilia ii.

De hoſpitalitate Homilia.

De defectu lunæ Homilia.

Super illud Eſaiæ, Caupones tui miſcent aquam vino, Homilia.

Porrò Sermo inter Auguſtinianos de *Verbis Domini* xix (qui & inter Ambroſianos vii) & *de vitâ Nazarii & Celſi* inter Ambroſianos xcii. Maximi eſſe cenſentur; licèt inter ipſius Opera non habeantur.

Prodierunt S. Maximi Homiliæ, *Colon.* 1535. *Romæ* 1564. cum Leonis M. &c. Opp. *Pariſ.* 1614, 1623. *Lugduni* 1633. cum Homiliis Chryſologi *Colon.* 1678. 4°. deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. 6. p. 1.

Homiliæ xii. viz. de *Barbaris non timendis ei, qui Deum timet, & de S. Heliſæo*, iii. *De Ninivitis*; *De Kalendis Januarii*; *De defectu Lunæ*; *Ante Natale Domini*; *De Natale Domini Salvatoris*; *Poſt Natalem Domini Salvatoris*; *De Hæreticis peccata vendentibus*; *Quod non debent Clerici negotiari*; *De Corpore Domini.* Has ex vetuſtis codicibus eruit, & Maximo noſtro vindicatas, nobis nuper exhibuit Rev. P. Mabillonius *Muſæi Ital.* Tom. i. part. 2. p. 1. ubi etiam de aliis Maximi Homiliis quæ ſub Ambroſii & Auguſtini nomine circumferuntur, fusè, ut ſolet, & accuratè agit.

423. THEODORITUS, natione Syrus, domo Antiochenus, natus eſt inclinante ſæculo quarto, quo verò anno haud ſatis certum: quamvis Garnerius id ad annum cccLxxxvi. referat. Parentes habuit pietate & opibus conſpicuos. Mater, piiſſima planè fœmina, cùm tredecim annos in conjugio ſterili jam tranſegiſſet, hortante marito Macedonium, ſanctiſſimum Aſcetam, rogavit, ut filium ſibi à Deo ſuis precibus impetraret: quod & exacto demum triennio fecit, hâc tamen lege, ut fœtum Deo conſecraret: adeò ut à Deo datus, & à parentibus Deo redditus, *Theodoriti* exinde nomen meritò traxiſſe videatur. Nondum ſeptimum vitæ annum exegerat; cùm ad S. Euprepii Monaſterium, non longè ab Antiochiâ diſſitum, amandatur, tam bonis literis, quàm moribus, inſtituendus: quo in loco arctiſſimam cum Neſtorio, Conſtantinopolitano, & Joanne, Antiocheno, poſtea Epiſcopis, amicitiam iniit. Nactus eſt præceptores Theodorum Mopſueſtenum, & Joannem Chryſoſtomum à quibus tum ſummam eloquentiam, tum optimam ſacras literas explicandi rationem, didicit: Juvenis adhuc à Porphyrio, Epiſcopo Antiocheno, Lector ordinatur; ab Alexandro, Porphyrii ſucceſſore, Diaconus: necdum tamen inſtitutum monaſticum deſeruit. Anno 423. juxta Baronium, juxta verò Garnerium (qui certioribus Chronologiæ rationibus innititur) 420. à Theodoto, Alexandri Antiocheni ſucceſſore, Cyri, provinciæ Euphrateſiæ urbis in Syriâ non incelebris, Epiſcopus, Iſidori recèns defuncti loco, conſtitutus eſt. Regionem quidem Cyrenſem inſauſtis hæreſium ſoliis miſerè obſitam deprehendit; Arianos, Macedonianos, Apollinariſtas, præſertim verò Marcionitas, ubiq; graſſantes: ad quos, tanquam peſſimam Eccleſiæ peſtem, profligandos ſe ſtatim accinxit; idq; non ſine crebro capitis periculo præſtitit; tanto interim cum ſucceſſu, ut decem Marcionitarum millia à ſe baptiſmo tincta eſſe ipſe glorietur *: in quo opere *συνεργὸς* habuit Anachoretas plurimos, Marin, Jacobum, alios, qui Cyrenſem agrum vitæ aſceticæ ſedem ſibi olim delegerant. Anno circiter cccCxxix. Neſtorius maleſana quædam dogmata, in Chriſtum Dominum, ejuſq; Beatam Matrem, injuria propinare cœpit: cui, re in Synodo Alexandrinâ priùs agitatâ, Cyrillus xii. Capitula in fidei examen propoſuit. Theodoritus à Neſtorio, ſibi olim perquam familiari & condiſcipulo, rogatus ſtylum in Cyrillum ſtrinxit; ejuſq; Capitula

* Ep. 145. confer. Ep. 81.

ſive Anathematiſmos, Apollinariſmum ex iis extundere conatus, libello ſatis acerbo ac virulento refutavit: ipſe interim diſputationis impetu abreptus, ſaltem verbis incautis, ac nimis periculoſis, aſſerere non dubitavit, B. Mariam non peperiſſe Verbum carnem factum, naturas in Chriſto καθ' ὑπόστασιν non uniri, nec unicam eſſe ὑπόστασιν; deniq; Deum Verbum dici non poſſe mortuum: neve quid intentatum relinqueret, literas iſtâ de re ubivis ad Monachos dedit, & graviora Cyrillo objiciens, ejus Capita, tanquam hæreſeon antiquarum Lernam traduxit. Anno cccexxxi. ad Concilium Epheſinum accerſitus, ſeorſim cum Joanne Antiocheno, aliiſq; Orientis Epiſcopis in conſeſſum clandeſtinum abiit; & poſt duos ferè menſes, adjunctos ſibi habens ſex ſuæ factionis Epiſcopos, legatus à Conciliabulo, Orientalium nomine Conſtantinopolim miſſus eſt: juſſus verò ab Imperatore Chalcedone ſubſiſtere, & Eccleſiâ ab Epiſcopo urbis excluſus, in Aulâ maximâ crebras ad populum conciones habuit; immenſo paſſim Auditorum plauſu exceptas. Ad Imperatorem admiſſus, magnâ ſanè παῤῥησίᾳ cum eo egit: verùm operam & oleum perdidit. Imperator enim probatâ tandem Cyrilli causâ, damnatoq; Neſtorio, Orientales legatos in ſuam quemq; provinciam dimiſit. Domum igitur redeuns Theodoritus, quinq; libros adversùs Synodum Epheſinam edidit: quos *diabolo inſtigante* conſcriptos ait Marius Mercator *. Paulò poſt, mediante Imperatore, concordia Cyrillum inter & Joannem Antiochenum, Theodoritum, aliosq; Orientales facta eſt: ſed ulcus malè ſanatum poſtea recruduit. Anno cccexliv. Cyrillum ſatis functum duriùs adhuc tractavit: quin & adeò ſe continere non poterat, ut animi gaudium palàm exprimeret. Quibus omnibus commotior tandem factus Imperator, anno cccexlv. domi ſuæ ſe continere juſſit, nec regionis Cyrenſis terminis excedere permiſit. Anno cccexlix. coacta eſt Epheſi altera Synodus (cui Latrocinalis nomen adhæſit) in quâ præſidente Dioſcuro, & omnia jura ſuſq; deq; habente, ſuffragiaq; Epiſcoporum vi & armis extorquente, Theodoritus, quem ipſe Imperator Concilio abeſſe diſertè mandaverat, depoſitus eſt; antea quidem à Dioſcuro Alexandriæ anathemate percuſſus. Quò jam ſe verteret Theodoritus? Synodum appellaret? ab eâ damnatus eſt. Ad Imperatorem confugeret? eum ſibi infenſiſſimum nuper erat expertus, tum ob alia, tum hoc etiam nomine, quòd Irenæum Comitem, aulâ expulſum, digamum licèt, Tyri Epiſcopum ordinâſſet. Romam igitur, miſſis duobus Chorepiſcopis Abramio & Hypatio, una cum Alypio Abbate, in cauſæ ſuæ patrocinium vocavit. Leo igitur Papa re cognitâ, fideq; ejus approbatâ, Theodoritum abſolvit; & quantum in ſe erat, ſedi reddidit. Anno ccccl. mortuo Theodoſio Imp. à Marciano ſucceſſore Theodoritus ab exilio revocatus (è Provinciâ enim Cyrenſi pulſus in Apamenum Monaſterium ſeceſſerat) ſedi ſuæ reſtituitur. Anno ſequenti habitum eſt Chalcedone Concilium Quartum Generale; in quo Theodoritus ab Imperatore nominatim accerſitus locum ſuum, reclamantibus tamen Ægyptiis, occupavit; fidem quidem Catholicam diſertè profeſſus, Neſtorium verò damnare diu tergiverſatus. Seſſione demum octavâ cauſa ejus plenius cognita eſt; & poſt anathema Neſtorio incuſſum, ſolenni omnium acclamatione ipſe pleno tandem jure reſtituitur; & Eutycheten ſuffragio ſuo Synodali damnavit. A Chalcedone domum reverſus, totum ſe libris ſcribendis & otio honeſto dedit: commiſſo utplurimùm Hypatii curæ munere Epiſcopali. Obiit anno ccccIvii, ſaltem ſequenti, ſeptuagenario major: (quamvis ſint, qui vitam illius in plures adhuc annos protrahant) eidem cum Jacobo Thaumaturgo, amico integerrimo, qui paulò poſt obiit, urnæ incluſus. Poſt mortem variam fortunam expertus eſt. Imperante Juſtino à Clericis Eccleſiæ Cyrenſis quibuſdam imago ejus ſolenni pompâ in templum infertur, throno Epiſcopali reponitur, & ſacra Synaxis in honorem ejus celebratur. Ab Anaſtaſio quidem Imp. ejuſq; aſſeclis paulò ante damnatus fuerat: quod etiam acriùs & luculentiùs à Concilio Quinto ſub Juſtiniano Conſtantinopoli habito factum eſt. Meliori quidem fato, ac molliori cenſurâ dignus erat Theodoritus. Summam animi puritatem, & arctioris vitæ diſciplinam, quam à puericiâ ſub optimis veræ & primævæ ἀσκήσεως magiſtris didicerat, per totum vitæ curri-

SÆC. V. ab An. cccc.

* In Excerp. Opp. ejus Part. 2.

SÆC. V. ab An. cccc. culum integram atq; illibatam tenuit; ingenti in Deum zelo, in Eccleſiam Catholicam ſtudio flagravit: in pauperibus levandis penè ſupra modum benignus & liberalis; bona quæ à parentibus acceperat ampliſſima in eorum uſum divendita clargitus; nec eorum neceſſitatibus poſtea unquam defuit: in ædificiis publicis exſtruendis ornandiſq; immenſam pecuniæ vim erogavit. Animo erat excelſo, elatoq;, ſententiæ, quam ſemel imbiberat, tenaciſſimus; injuriarum & contradictionum haud ſatis patiens. Si quos in errores lapſus ſit, non tam voluntati & pravo judicio, quàm præfervidæ indoli, diſputationum intemperiis, & ἀμετρείᾳ τῆς ἀνδολῆς, tribuendi ſunt. Nobile à naturâ nactus eſt ingenium; quod pari curâ & ſtudio excoluit: omnifariâ eruditione clarus, & extra controverſiam ſui ſæculi longè doctiſſimus. De ſtylo ejus audiatur Photius *, Σαφὴς δ' ἐστὶν ἐν ἅπασι τοῖς ἐφεξῆς, οὐκ ἐυχερὴς ἢ ταπεινός, ἢ ἐκ ἀμοιρῶν τῆς ἡδονῆς, καταλλήλως πως τοῖς νοήμασιν ἐξηνυσμένος. *Stylus ei in omnibus perſpicuus (eſt enim diſtinctus & purus) neq; jucunditatis expers, proportione vero ſenſibus exuberat.* Ἐσὶ δὲ τοῖς ἐφεξῆς, ἔστις ἄλλος, ἑρμηνείας πρέπων, τῷ τε ταπεινῷ καὶ εὐσήμῳ τῶν ῥημάτων ἀναπαλύπλων τὰ συνεσκιασμένα· καὶ τῷ ἡδύνοντι ἅπαν δὲ διαλυπλοτέρᾳ, ἀξιδωμοτέρᾳς ἐφεῖς τοῖς ἀναγνώσιν παρασκευάζων. *Dictio ejus commentationi (ſi cujuſquam alius) aptiſſima. Nam & puris ſignantibuſq; verbis abdita quæq; & obſcura revelat, & jucunditate quadam quaſi delinimento, ſuaviq; lepore ad ſui lectionem invitat.* In ſequentibus verò pluribus ſtyli ejus laudes perſequitur Photius, ductis argumentis a methodi facilitate, vocum delectu & elegantiâ, quæ Attica dici mereatur, ab interpretandi & explicandi S. Scripturas ſagacitate & diligentiâ eximiâ, ab infucatâ dicendi ſimplicitate, & omnifariâ rerum utilitate; à digreſſionum deniq; & ambagum fugâ, aliiſq; dotibus, quæ ſcriptorem omnibus numeris abſolutum reddere queant.

* Cod. 46, 203, &c.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Quæſtiones in Octateuchum, poſt an. ccccliii. ſcriptæ.

Quæſtiones in Hepteteuchum, editæ ſunt Græcè, *Pariſ.* 1558.

Quæſtiones in libros Regum.

Quæſtiones in libros Paralipomenon. Singula iſta Opera poſt an. ccccliii. ſcripta ſunt; & ſupremus Theodoreti labor fuiſſe videntur.

Commentarius in omnes Pſalmos. Opus iſtud anno ccccxxxiii. inceptum eſt, & ante an. ccccxlv. abſolutum: in eo Chryſoſtomum plurimùm imitatus eſt Theodoritus, ſententiis ſæpe expreſſis, verbis etiam nonnunquam exſcriptis.

Commentarius in Canticum Canticorum. Plurima ſuadere videntur argumenta Commentarium iſtum non eſſe Theodoriti, viz. quòd Chryſoſtomum tanquam adhuc viventem laudet; quòd Theodoro Mopſueſteno convicietur: quòd autor ſe ruſticanis, militaribus & civilibus pariter ac eccleſiaſticis negotiis turbatum eſſe dicat: ut alia non minora taceam. Conſtat tamen Theodoritum *Canticum Canticorum* expoſuiſſe; & hunc ipſum Commentarium ſub Theodoriti nomine à Gregorio M. citari. Scripſit Theodoritus in Cantica circa an. ccccxxv.

Commentarii in Eſaiam Epitome, ſive *Excerpta* nonnulla è Catenis Græcis collecta: ex quibus plurima Theodoro Mopſueſteno tribuenda eſſe meritò quis ſuſpicari poſſit.

Commentarius in Hieremiam.

Commentarius in Baruch.

Commentarius in Threnos Hieremiæ.

Commentarius in Danielem, anno ccccxxvi. ſcriptus.

Commentarius in xii. *Prophetas*: Iſte pariter ac præcedentes in Prophetas Commentarii ſcripti ſunt inter annos ccccxxvi. & ccccxxix.

Commentarii in xiv. *D. Pauli Epiſtolas*, circa an. ccccxxxij. ſcripti.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri v. ab an. cccxxii. ad an. ccccxxvii. deducti. Scripti ſunt ineunte anno cccci. Stylum, quem in his libris adhibet Theodoritus, ſic depingit Photius †. Πάντων μὲν εἰρημένων (viz. Euſeb. Socrat. Sozomen.

† Cod. 31.

men. Evag.) χαπέλλιλον ρεέειν τῇ ἰσρείᾳ μᾶλλον ὕτος ἐπέθηκε σαφὲς τι χὶ ὑ-ψηλὸς χὶ ἀπίεισ τ☉ πλὴν ὅη ἰνίοτι τῖς μεταφοραῖς παραβόλως χὶ ὥσπερ ἀπειρηκόλως ἐχρήσατο; SÆC. V. ab An. cccc.

Omnium, quos proximè nominavi, convenientem magis hiſtoriæ Stylum adhibet. Clarus enim, & grandis eſt, minimèq; redundans: niſi quòd tranſlationibus interdum audacius, penè ineptè utitur. Prodiit Græcè, *Baſil.* 1535. ex officinâ verò Roberti Stephani inter alios rerum Eccleſiaſticarum Scriptores, *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. deniq; emendatiſſimè Henrici Valeſii notis & verſione adornata, *Pariſ.* 1673. f. quam Colonienſes nuper expreſſerunt.

Hiſtoria Religioſa, ſive *Philotheus*, Aſcetarum ſanctiſſimorum xxx. elogia continens, anno cccclxliv. ſcripta.

Epiſtola cxlvi. poſt Epiſcopatum ſuſceptum ſcriptæ.

Eranißes, ſeu Polymorphus, libros iv. complexus, quorum tres priores Dialogi formam habent; quartus inſcribitur *Demonſtratio per Syllogiſmos.* Primo docet Deum Verbum eſſe immutabilem: ſecundo aſſerit inconfuſam unionem naturarum Chriſti: tertio Deum eſſe impatibilem demonſtrat: quarto quæ in prioribus fuſiùs & oratorio more diſputaverat, in Syllogiſmos contrahit, ut argumentorum vis apertior ſit & efficacior. Scriptum eſt opus iſtud anno cccclxlvi. & non longè poſt geminâ Theodoſii Imp. ſanctione, alterâ anno cccclxlvii. alterâ anno cccclxlix. datâ, flammis addictum. Prodiit Græcè ſeorſim, *Romæ* 1547. Gr. Lat. cum notis Beumleri, *Tigur.* 1593. 8°. Græcè *Lipſiæ* 1568.

Hereticarum Fabularum libri v. anno cccclliii. ſcripti. Libri iv. caput 12. quod *de Neſtorio* inſcribitur, ſpurium eſt; ab aliquo Theodoriti nominis amante aſſutum circa tempus Synodi quintæ. Opus ſeorſim prodiit Græcè *Romæ* 1545.

De Providentiâ Orationes x. Antiochiæ habitæ circa an. cccxxx. ſeorſim prodierunt Græcè, *Romæ* 1545. *Tigur.* 1546. 8°. *Pariſ.* 1630. 8°.

De Charitate Oratio, quæ Hiſtoriæ Religioſæ ſubjici plerumq; ſolet, anno cccclxlix. ſcripta. Edita primùm eſt, *Romæ* 1580. Gr. Lat. à Gerardo Voſſio cum notis & variantibus lectionibus.

De curandis affectionibus Græcorum libri xii. anno cccxxxvii. ſcripti *contra Julianum Imp.* Prodierunt Gr. Lat. cum notis doctiſſimis Sylburgii, *Heidelbergæ* 1592. fol. Quamplurimas Fulvii Urſini iſtorum librorum emendationes, & lectiones variantes ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice nuper evulgavit Joannes Garnerius in *Auctuario*, p. 393.

Epiſtola ad Joannem, Epiſcopum Germanicie, ſcripta ſub finem anni cccxlix.

Reprehenſio xii. *Anathematiſmorum, ſeu Capitum Cyrilli*, anno cccxxix. ſcripta, unà cum præmiſſâ ad Joannem Antiochenum Epiſtolâ.

Contra Neſtorium liber ad Sporacium: ſpurius eſt, & maximâ ex parte idem eſt cum cap. 11. lib. 4. *Hæret. Fab.*

Hactenus Editio Sirmondiana: quæ ſequuntur Opuſcula in *Auctuario* Garneriano acceſſerunt.

Prolegomena & Excerpta plurima Commentariorum in Pſalmos è Catenis ut plurimùm deſumpta.

Excerptum breve Commentarii in Lucam, è Catenâ quâdam hauſtum.

Sermo in natalem S. Joannis Baptiſtæ.

Homilia Chalcedone anno cccxxxi. habita, Latinè tantùm. Habetur inter Acta Concilii Epheſini.

Pentalogii de aſſumptione hominis excerpta nonnulla Græcè & Latinè. Latina verſio tota ferè Marii Mercatoris eſt.

Epiſtolæ xxxiv. quarum xix. ſunt aliorum quorundam Epiſcoporum Orientalium Theodoriti *συγχείρων*. Reliquæ xv. Theodoriti ſunt. Verùm ex his nonnullæ non niſi Latinè, aut mutilæ extant, ex Conciliorum actis vel Mario Mercatore deſumptæ; aliæ à Sirmondo, haud integræ tamen, editæ ſunt; quædam deniq; nunc primùm in lucem prodierunt.

Dialogi vii. paulò ante Synodum Epheſinam ſcripti, quorum duo priores *Anomœos* oppugnant, tres ſequentes *Macedonianos*, duo ultimi *Apollinariſtas*. De his Dialogis peculiari Diatribâ agit Garnerius; quâ probat unum eundemq;

SÆC. V. ab An. cccc. demq; omnium fuiſſe Autorem, eumq; diu incertum; ipſos verò Dialogos nec S. Athanaſio, neq; Maximo monacho (inter quorum Opera haberi ſolent) tribuendos eſſe, ſed ſoli Theodorito noſtro aſcribendos: idq; ita eſſe, argumentis planè veriſimilibus evincit.

OPERA DEPERDITA.

EPiſtolæ quamplurimæ: ſupra quingentas enim Theodoriti Epiſtolas penès ſe fuiſſe teſtatur Nicephorus *.

* Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.

Pentalogium, ſive libri v. *de Incarnatione Verbi, adversùs Cyrillum & Patres Concilii Epheſini.* Fragmenta ejus ſupra memorata ſunt, quæ habentur etiam inter Marii Mercatoris Opera edit. Garner. par. ii. p. 267.

Opus Myſticum, ſeu de Myſteriorum fidei expoſitione libri xii.

De Theologiâ & Incarnatione libri aliquot; quos eoſdem eſſe cenſet Garnerius cum Dialogis tribus *adversùs Macedonianos*, & duobus *adversùs Apollinariſtas*; qui ſub Athanaſii nomine circumferuntur. Fragmentum libri 2. de Incarnatione Græcè exhibet idem Garnerius in Auctuario, idemq; mediâ plùs parte truncatum Latinè Marius Mercator.

Opus adversùs Marcionem.

Opus adversùs Judæos, quod idem forſan cenſeri poſſet cum Commentariis in Danielem.

Opus adversùs Origenem apud Gentiles ſuos extare prodit Hebedieſu. Verùm tale quid ſcripſiſſe Theodoritum parùm probabile eſt.

Reſponſiones ad Quæſita Magorum Perſarum.

In laudem S. Joannis Chryſoſtomi libri ſive Sermones v. quorum excerpta dat Photius Cod. cclxxiii.

Binæ Allocutiones Chalcedone contra Cyrillum dictæ anno ccccxxxi. Fragmenta totidem extant Latinè in Actis Synodi quintæ.

Sermo Antiochiæ coram Domno habitus anno ccccxliv. Cyrilli morti inſultans. Extat fragmentum unicum Latinè inter Acta Synodi quintæ; & ex aliâ verſione apud Marium Mercatorem.

Bina Theodoriti fragmenta ſatis prolixa, alterum *adversùs Sabellium, de Trinitate alterum*, Latinè exhibet Steph. Baluzius Miſcellan. Tom. iv. ex quibus potiſſimùm libris deſumpta, incertum.

De Script. cap. 89. Gennadii ævo circumferebantur ſub Theodoriti nomine quinq; alii *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* libri, ab anno ccccxxvii uſq; ad dxvii. pertingentes: quos etiam ſub ejuſdem nomine bis citat Theodorus Lector in Collectaneis, ac toties Damaſcenus, lib. 3. de Imag. Veriſimillimum videtur, quod Baronius ſuſpicatur, duos fuiſſe Theodoritos, ſeniorem unum, alterum juniorem; iſtum autem Cyrenſis Hiſtoriam Eccleſiaſticam quinq; libris continuaſſe. Opinatur Garnerius juniorem iſtum non alium eſſe, quàm Alindorum Epiſcopum in Cariâ, qui anno 536. Concilio CP. ſub Menna interfuit. Tempus, nomen, & eruditio congruunt.

Porrò errore lapſus Photius Cod. xlvi. Theodorito aſcribit libros xxvii. adversùs *varias Hæreticorum Propoſitiones*, imprimis verò *adversùs Eutychianos*; quorum argumenta ſummatim exhibet. Ex iis xxi. poſteriores Eutherii Tyanenſis Epiſcopi eſſe Marii Mercatoris autoritate conſtat. Sex priores Theodoriti eſſe ſatis notum eſt. Iidem enim ſunt cum Pentalogio, uno ex iis libro in duos malè diviſo.

Deniq; *Sermo ſive liber Aſceticus*, quæſtionibus & reſponſis conſtans, (qui ſub Maximi Confeſſoris nomine ſæpè editus habetur, cujus & revera eſſe videtur) Theodorito in pleriſq; Codicibus aſcribitur.

Præter editiones Operum Theodoriti Latinas, Pauli Manutii, *Romæ* 1556. *Colon.* 1567, 1573. *Pariſ.* 1608. *Colon.* 1617. prodierunt Græcè & Latinè Jacobi Sirmondi ſtudio digeſta, *Pariſ.* 1642. iv. vol. fol. His Tomum quintum partim ex Codicibus MSS. partim ex iis quæ aliorum nominibus inſcripta circumferebantur, collectum addidit Joannes Garnerius, Jeſuitarum poſt Sirmondum & Frontonem Ducæum doctiſſimus, candidiſſimuſque, qui

Diſſerta-

Diſſertationes quinq; prolixas admodum, nec minùs eruditas adjecit; quarum tres propriè ad Theodoritum ſpectant, nempe de *Vitâ* & *Hiſtoriâ*, de *Libris*, & de *Fide* Theodoriti. Hunc præcipuè in diſponendâ temporum ratione ſecuti ſumus; quod non inviti fatemur. Prodiit hic Tomus Garnerianus, eo jam mortuo, *Pariſ.* 1684. fol. SÆC. V. [a] An. cccc. [b]

CÆLESTINUS, patria Campanus, Priſci filius, die xvi. Septembris, anno 423. ad Eccleſiæ Romanæ Pontificatum evectus. Ut controverſia ante aliquot annos mota tandem finiretur, reverſis ex Oriente legatis, Canonum Nicenorum exemplaria ſecum afferentibus, Synodi Africanæ Patres ad Cæleſtinum jam Epiſcopum dederunt literas *, quibus Eccleſiarum ſuarum jura adversùs appellationes ad Sedem Romanam, *impia Presbyterorum & Clericorum* (uti vocant) *refugia*, firmiſſimis argumentis, & invicto planè animo tuentur; ac *fumoſum ſæculi typhum*, quem Romanæ Urbis Præſules in Eccleſiam Chriſti inducere conabantur, acerbè perſtringunt anno ccccxxviii. Neſtorio, qui adhuc ſe Catholicum ſimulavit, Cæleſtinus ſedis CP. dignitatem gratulatus eſt. Bono quidem Cæleſtino fucum fecit ſubdolus Neſtorius, quin & ſpecioſis literis, aliiſq; ſcriptis hæreſis ſuæ virus ei propinare non eſt veritus: ratus è re ſuâ non parùm fore, ſi tantæ urbis Præſulem ad partes ſuas pertrahere poſſet. Verùm de totâ re certior factus à Cyrillo Cæleſtinus anno ccccxxx. habitâ Romæ Synodo Neſtorii dogmata damnavit; miſſiſq; literis ipſum è Romanæ Eccleſiæ communione ejiciendum eſſe denunciavit, ni intra decem dies errorem palam emendaret. Anno ccccxxxi. legatos ad Concilium Epheſinum miſit, ut Neſtorii condemnationem ſtrenuè promoverent. Sequenti anno Patribus Epheſinis res adversùs Neſtorium geſtas gratulatus eſt: eodemq; tempore ad Maximianum, qui in Neſtorii locum ſubrogatus fuerat, communicatorias dedit literas. Obiit die i. Auguſti anno ccccxxxii. *Extant Epiſtolæ* xiv. Concil. Tom. ii. p. 1611. quarum quinque habentur Græcè inter Acta Concilii Epheſini. Nicephorus * quidem tres alias ejuſdem memorat *Epiſtolas ad Cyrillum*, *Joannem Antiochenum*, & *Rufum Theſſalonicenſem* datas, quibus tranſlationem Procli à ſede Cyzicenâ ad Conſtantinopolitanam approbâſſe dicitur. Verùm cum biennio poſt Cæleſtini mortem tranſlatio iſta facta fuerit, ſpurias eſſe has epiſtolas luculenter conſtat. Nec melioris forſan notæ cenſendus eſt Cæleſtini *Liber de Secretis*, cujus bina fragmenta adducit Nicephorus loco citato. Confictus à quibuſdam videtur Romanæ ſedis ſtudioſis, quo tempore controverſiæ Græcam inter & Romanam Eccleſias agitatæ ſunt. 423. * Concil. Tom. 2. p. 1674. * L. 14. c. 39.

Commonitorium breve Cæleſtini Epiſcopis & Presbyteris ad Concilium Epheſinum euntibus datum edidit Chriſt. Lupus ad calcem Epiſtolarum Epheſinarum p. 470. & ex alio Codice Baluzius in Collectione novâ Conciliorum *Pariſ.* 1683. f. Notandum deniq; Cæleſtini Epiſtolæ i. ad Gallos ſubnecti *Auctoritates ſedis Apoſtolicæ Epiſcoporum de Gratia Dei, & libero voluntatis arbitrio.* Et ita quidem ſubnexuit olim Dionyſius Exiguus. Cæleſtino tribuunt Fulgentius, Creſconius, Florus magiſter, Joannes Scotus, Hincmarus Rhemenſis, Ivo, &c. V. CL. Paſch. Queſnellius *, qui omnia penè ad augendam Leonis Papæ gloriam pertrahere ſolet, Cæleſtino abjudicat, Leoni I. vindicat, nullius, ipſomet fatente, Codicis MS. autoritate, nullo editionum anteriorum exemplo, nullâ cujuſquam autoris ſeu recentioris, ſeu antiquioris ſuffragante conjecturâ. Verùm de hac re plura forſan in Leone Magno. Interim dummodo res ſolis conjecturis agatur, quid ſi flagrante controverſiâ Pelagianâ, privatus quiſpiam hæc teſtimonia collegerit, & Cæleſtino obtulerit, unde in ejus ſcriniis reperta, ipſius Epiſtolis ſubnectebantur? Judicent eruditi. * Diſſert. M. ad opp. Leon. P. 394.

JOANNES CASSIANUS, genere Scytha, ex Tauricâ Cherſoneſo oriundus, Athenis natus eſt; quamvis Photius eum Patriâ Romanum fuiſſe prodat. Puer adhuc vitæ Monaſticæ ſtudiis in rure Bethlehemitico innutritus eſt: Poſtea Monachos Nitrienſes inviſit; exinde Conſtantinopolin ingreſſus, à S. Joanne Chryſoſtomo Diaconus ordinatur, & in Eccleſiâ CP. altari deſerviit. 424

SÆC. V. ab An. cccc.

serviit. Anno cccciv. in exilium missò S. Joanne, legatus à Clero CP. Joannis partium studioso ad Innocentium Papam missus est unà cum Germano Presbytero; ut Joannis causam ageret, & immani inimicorum ejus nequitiæ remedium ab Occidentalibus Episcopis impetraret. Romæ Presbyteri dignitate ab Innocentio auctus, post expugnatam à Gothis anno cccccx. Romani, Massiliam se contulit; ubi duo Monasteria condidit, virorum unum, mulierum alterum. Scribere orsus est ab anno 424; obiit verò anno 448. ætatis suæ xcvii. Primum inter Semipelagianos sive Massilianos (quibus lampadem prætulisse videtur) locum tenuit; Pelagianorum tamen hostis acerrimus. Plurimùm eum ob SS. Scripturarum scientiam, & disputandi acumen laudat Prosper; ob facundiam Cassiodorus. Dogmata quæ à fide Orthodoxâ dissentanea docuit, quæq; Semipelagiana *avtiva* sunt dicta, hujusmodi fere fuerunt. Admittendum esse quidem peccatum originale, & gratiæ divinæ necessitatem non modò auxiliatricis, & incepta semel opera promoventis, sed omnia Opera bona prævenientis: in plerisq; tamen hominibus præcedere initium fidei, ac bonæ voluntatis & conversionis desiderium, solis naturis viribus excitata; quæ divinum auxilium prævenirent, & ad id recipiendum mentem præpararent: hosce quidem primos naturæ conatus gratiam Dei propriè non promereri, occasionem tamen subministrare, quâ moveatur Deus, ut gratiam suam donet, tantillum boni orsum tam luculento præmio rependens. Alios adhuc sibi proprios errores propugnavit Cassianus, ex nimio ferè Pelagianos oppugnandi studio exortos. Ex. gr. Collat. xxiii^a. asserit omnes justorum justitias esse peccata. xvii^a. licitum esse quandoq; mendacium perhibet. iv^a. bonum esse dicit, quòd caro concupiscit adversùs spiritum; malum verò fore, si voluntas tota spiritui adhæreret, penituſq; carnem vinceret. Alios ejusdem farinæ errores taceo, qui in scriptis illius passim occurrunt; & à Prospero exagitantur. Non immeritò igitur monet Cassiodorus * cautè legendum esse Cassianum: cujus adeò scripta à Victore Martyritano Episcopo Afro repurgata esse prodit.

* Divin. Lect. c. 29.

SCRIPTA.

OPus duodecim libris constans; ex quibus quatuor priores *de Institutis Cœnobiorum* agunt, octo posteriores de *octo capitalibus Vitiis; ad Castorem Apostensem Episcopum.* Χρήσιμα δ' (inquit Photius *) εἴπερ τι ἄλλο, τὰ λόγια ταῦτα τοῖς ἀφιερῶσι τὸν ἀσκητικὸν δρασὶ χαράττειν ἀγῶνα. καὶ ὅτι πρῶτον αὐτὸς καὶ θεῖον πείθει, ὧν, &c. *Utilissima verò, si quæ alia, hæc iis sunt pronunciata, qui religiosam inire vitam cupiunt. Et verò tanta iis vis inest, ac quasi divinitas*; ut, &c. Ubi Operis illius, tanquam omnibus numeris consummatissimi laudes fusè persequitur Photius.

* Cod. 197.

Collationes Patrum numero xxiv. quarum decem priores Leontio Episcopo Forojulienſi, & Helladio S. Castoris Abbati nuncupantur: septem quæ sequuntur ad Honoratum (nondum Episcopum Arelatensem) & Eucherium missæ; septem postremæ Joviniano, Minervio aliisq; Monachis inscriptæ sunt.

De Christi Incarnatione adversùs Nestorium libri vii. hortante Leone (tunc Diacono Romano) circa an. ccccxxx. scripti: in quibus ingentem erga S. Joannem Chrysostomum affectum testatur; in Nestorium acriter invehitur, & vehementi pariter ac eleganti Apostrophe ad cives CP. factâ opus claudit.

Prodierunt Opera Cassiani *Basil.* 1575. *Antverp.* 1578. cum notis Henrici Cucquii. *Romæ* (curâ Petri Ciacconii) 1580, 1611. 8°. cum notis Alardi Gazæi, *Duaci* 1616. 2 vol. 8°. commentariis ejusdem & aliorum prolixioribus ornata, *Atrebat.* 1628. fol. Habentur deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. p. 17, 69, 102.

425. Lib. 9. c. 9.

PHILOSTORGIUS, natione Cappadox, natus est circa an. cccixviii: Parentes habuit; ipsomet teste, Carterium, & Eulampiam, Anicii Presbyteri filiam.

filiam. Viceſimo ætatis anno Conſtantinopolim profectus eſt, bonis literis imbuendus: & ſane artibus liberalibus apprimè fuiſſe excultum liquidò conſtat: unde plurima in Hiſtoriam ſuam refert, quæ non vulgarem Philoſophiæ, hiſtoriæq; naturalis, Geographiæ, Aſtronomiæ, Poetices, & Medicinæ notitiam redolent. Sectâ erat non tam Arianus, quàm Eunomianus & Anomœus; filiumq; ἐτεροούσιον, ac patre minorem eſſe contendit; quòd ex ſexcentis Hiſtoriæ locis patet: unde & *Athei* cognomen traxit. Scripſit circà an. 425. Stylum ejus ſic deſcribit Photius *. Ἔστι δὲ τῷ φράσει κομψὸς, καὶ ποικίλος, ἀλλ' οὐ κατακόρως· οὐδ' ἀκαίρως λίξιν καταμιμούμενος καὶ οὐ τερπνὴ δ' αὐτῷ τῷ ἁμαρτάνειν τῷ χάριτι μετὰ τῆς ἰδίας ἐφέλκεται πλὴν ἐνίοτε παραβόλως αὐτῷ καὶ πλείονι ἀποτετραμμένως χρώμενος, εἰς ψυχρολογίαν καὶ ἀκαιρολογίαν ἐκπίπτει. Πεπείθληται δ' αὐτῷ ποικίλως ὁ λόγος, καὶ ἐν τόπῳ· ὡς εἰς τὸ ἀσαφὲς καὶ οὐκ ἀεὶ χαρίεν τὴν ἀκρατείαν ἐκτρέχειν· ἐν πολλοῖς δὲ καὶ οἰκείως γνωμολογεῖ. *Stylus illi comptior, & Poeticis ſine tædio, minimèq; ingratis vocibus utitur. Tropi quoq;, ac verba ſignificantia gratiam illi cum jucunditate conciliant: niſi quòd interdum temerè ipſis, vel nimium detortis utendo, in frigidum & importunum ſermonem incidit. Ornatur ab eo variè oratio, vel ad ſatietatem; ita ut in obſcuritatem, nec eam ſemper gratam, occultè trahatur auditor: in multiſq; non incommodas loquitur ſententias.* * Cod. 40.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ (quæ non Hiſtoria, ἀλλ' ἐγκώμιον μᾶλλον καὶ ἀίρεσιν, ut loquitur Photius *, dici debeat) ab Arii exortu ad Honorii Imp. mortem pertingentis libros xii. condidit, eo ordine diſpoſitos, ut cujuſvis libri initiales literæ, ſi conjungantur, Philoſtorgii ſcriptoris nomen conficerent: quod notavit olim Photius; qui librorum iſtorum ampliores ſolito *Eclogas* excerpſit. Has ex Bibliothecâ Bongarſianâ erutas primus edidit cum verſione ſuâ Jac. Gothofredus, *Genevæ* 1643. 4°. qui in Prolegomenis de hâc Hiſtoriâ fusè, ut ſolet, agit, uberrimaſq; annotationes adjecit, doctiſſimo Valeſio non ſemper probatas: qui tamen meminiſſe debuit eorum, quæ pro molliori cenſurâ de editione ſuâ ferendâ adducit Gothofredus in calce Prolegomenôn. Eaſdem Philoſtorgii Eclogas, emendatiores paulò, annotationibus ſuis illuſtratas, unà cum Theodorito, Evagrio, &c. edidit idem Valeſius *Par.* 1673. fol. qui & alia quædam Philoſtorgii *fragmenta*, quæ in Eclogis Photianis non comparent, ex Suidâ & aliis collecta, calci Supplementi vice ſubnexuit. * Cod. 40.

Porro ſe *contra Porphyrium pro Chriſtianis* quædam ſcripſiſſe, ſive ut ipſius verbis utar, ἀγῶνας καταθέσθαι, teſtatur ipſemet Philoſtorgius, lib. 10. cap. 10.

SABINUS, Heracleæ, quæ Thraciæ urbs erat, Epiſcopus, ſecta Macedonianus, clar. an. 425. Edidit συναγωγὴν τῶν συνόδων, ſive *Collectionem geſtorum Synodalium* à Concilio Nicæno ad ſua uſq; tempora: in quam, ſuppreſſis aliis, omnia quæ ad ſectæ ſuæ gloriam facere poſſe videbantur, conjecit. In hoc libro, notante Socrate *, Concilii Nicæni Antiſtites, quaſi rudes, omniq; ſcientiâ deſtitutos, irriſit; nonnulla quidem de induſtriâ prætermiſit, quædam pervertit, atq; immutavit; cuncta deniq; ad inſtitutum ſuum, ſenſumq; pertraxit. Alibi † etiam ſcribit Socrates, Sabinum ne nomen quidem ipſum Macedonii, hæreſis ſuæ principis, uſquam commemorâſſe: id agens ſcilicet, ut tragica illius facinora penitùs occultaret. Ex iſto libro habet Socrates, quæ de Concilio Seleucienſi profert l. 2. c. 39. & l. 3. c. 10. ac libellum illum fidei, quem Epiſcopi Orientales Joviano Imp. Antiochiæ obtulerunt; qui extat apud Socrat. l. 3. c. 22. 425. * L. 1. c. 8. † L. 2. c. 15.

LUPUS, gente Gallus, ortu nobilis, Tulli Leucorum natus, Epirochii filius, Vincentii Lirinenſis frater, S. Germani Autiſſiodorenſis ex ſorore nepos. Anno cccxix. Pimeniolam Hilarii Arelatenſis ſororem uxorem duxit. Anno 426. gymnaſium Lirinenſe cum Vincentio fratre ingreſſus S. Honorato Abbati bonis literis ac moribus ſeſe excolendum commiſit. Anno cccxxvii. Epiſcopus Trecenſis factus eſt; & biennio poſt, Germano avunculo in Britanniam ad profligandam hæreſin Pelagianam miſſo, ab Epiſcopis Gallicanis comes datus. Britanniam igitur profectus conjunctâ cum Germano operâ Pelagianos inſtituto apud S. Albani fanum colloquio confutavit, ac Britannis à Pictis & 426.

SÆC. V. ab An. cccc. Saxonibus miserè divexatis victoriam memorabilem precibus impetravit. Anno sequente in Galliam reversus. Errant qui Lupum S. Germano secundâ vice in Britanniam profecto anno cccclviii. comitem adjungunt. Obiit anno cccclxxix. postquam Episcopatum per lii. annos tenuisset, uti disertè testantur Beda, Usuardus, & antiquus Vitæ ejus scriptor apud Surium. Certè Sidonius Apollinaris l. 9. Epist. ii. eum decem quinquennia in Episcopatu tunc temporis exegisse prodit. Vir erat undequaq; maximus. Eum *Patrem Patrum, Episcopum Episcoporum, alterum sui sæculi Jacobum, omnium toto, quà patet, orbe Pontificum proculdubio primum, normam morum, & columnam virtutum vocat* Sidonius Apollinaris *. Extat *Epistola*, sui ac Euphronii Augustodunensis nomine *ad Talatium Andegavensem Episcopum de Clericis Bigamis*, &c. Concil. Tom. iv. p. 1048. Alia *item Epistola ad Sidonium Apollinarem* habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. v.

* L. 6. Ep. 1.

427. JOANNES, ab ineunte ætate rerum sacrarum studiis in S. Euprepii Monasterio prope Antiochiam sito innutritus, Nestorium & Theodoritum condiscipulos habuit. Anno 427. mortuo Theodoto, sedi Antiochenæ præfectus est. Anno cccexxix. Nestorii amore abreptus Cyrilli Capitula acriter oppugnare cœpit, Theodorito & Andreæ Samosateno in mandatis dans, ut editis libellis Apollinarismi ea accusarent; ipse interim crebris Synodicis ubiq; missis eadem condemnavit; diu tamen præ se ferens, sibi persuasum esse, ea Cyrilli non esse. Anno cccexxxi. convocatâ ab Imperatore Synodo Ephesinâ, ipse omni studio efficere molitus est, ut intactis Nestorii dogmatibus nulla alia fidei Confessio præter Nicænam subscribenda proponeretur; utq; Cyrilli Capita isti contraria judicarentur. Præmissis igitur ad Concilium suo nomine legatis Alexandris duobus, Apameensi & Hierapolitano, moras nectebat: tandem verò Ephesum quinto post Synodum inchoatam die veniens, ac Nestorium à Patribus damnatum deprehendens, eodem die Conciliabulo in hospitio suo habito Cyrillum & Memnomen deposuit. In jus igitur vocatus à Patribus, ut tantæ audaciæ rationem redderet, cùm sistere se recusaret, ab Ecclesiæ communione submotus est. Post finitum Concilium ad Imperatorem properans, inter alia efferati adversùs Cyrillum animi indicia, juravit se cum eo nunquam communicaturum, etiamsi erroris pœnitentiam agens Capitula sua anathematizaret: & sermone ad populum Chalcedone habito plebem in avitâ fide persistere hortatus est. Antiochiam redux, Nestorium tutari constanter diu perstitit: opiniones tamen ejus minimè amplexus videtur; illum autem damnare recusavit, quòd incautè solummodò locutum, vera interim sensisse crederet. Postmodùm verò ab Imperatore interpellatus, & explanatione Capitulorum à Cyrillo editâ placatior factus, conditiones pacis à Cyrillo propositas missò Alexandriam Paulo Emeseno amplexus est, & Nestorium damnavit: ac ut utrumq; ab omnibus ditioni suæ subditis Episcopis fieret, fategit; quod tandem post multum temporis & laboris insumptum effecit, alios suadendo, alios advocatâ manu civili Ecclesiis suis ejiciendo. Obiit anno cccexli. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* vi. Græco-Latinè Concil. Tom. iii. p. 388, 444, 602, 706, 1088, 1092. *aliæ* xv. Latinè inter Epistolas ad Concilium Ephesinum pertinentes à Christiano Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Ut quamplurimas quæ utrobiq; extant Epistolas mittam, quæ inter alia Episcoporum nomina Joannis nostri nomen præfixum habent.

428. Socrat. l. 7. c. 29, &c. NESTORIUS, natione Syrus, Germanicià Syriæ Euphratesiensis urbe ortus, in Monasterio S. Euprepii educatus, Diodorum postea Tarsensem præceptorem habuit: deinde Ecclesiæ Antiochenæ Presbyter factus. Mortuo Sisinnio Constantinopolis Episcopo, cùm Imperatori visum sit neminem ex Ecclesiâ istâ ad Episcopatum promovere; Nestorius, expeditâ facundiâ & temperantiâ celebris, Antiochiâ evocatur, & iv. Idus Aprilis anno cccexxviii, in Episcopali sede collocatur: quo ipso die coram universo populo Imperatorem pro concione alloquens, *Da mihi*, inquit, *Imperator terram hæreticis purgatam*;

gatam; & ego tibi cœlum retribuam; mecum hæreticos debella; ego Perſas tecum debellabo. Verbis non deſuit conatus: quinto enim poſt ordinationem die Arianos Eccleſiis expulit; Novatianos vexare cœpit; Quartodecimanos per Aſiam, Lydiam, & Cariam multis affecit malis; Macedonianos per Antonium Germenſem Epiſcopum in Helleſponto acerbè exagitavit; Manichæos habitâ Conſtantinopoli anno cccccxx. Synodo damnavit: ipſe mox Hæreſiarcha nulli ſecundus. Anaſtaſium enim, Presbyterum ſuum, pro concione hæc verba proferentem, Θεοτόκον τὴν Μαρίαν χρὴ εἰπεῖν μηδένα· Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν, ἐκ δὲ ἀνθρώπου τὸν Θεὸν τυχθῆναι ἀδύνατον. *Nemo Mariam vocet Deiparam: Maria enim homo fuit: ex homine autem Deus naſci non poteſt:* hæc, inquam, effutientem Anaſtaſium non modò quaſi pia loquentem tutatus eſt; verùm ipſe de hâc controverſiâ ſubinde in Eccleſiâ diſſeruit, quæſtiones eâ de re pervicaciter proponens, & vocem *Deiparæ* perpetuò rejiciens. Ut verbo dicam, ſumma hæreſeos illius huc rediit. Naturas in Chriſto, divinam & humanam, non ὁποστάσει, ſed ſolâ habitudine uniri; ac in Mediatore θεανθρώπῳ duas admitti perſonas; & Beatam proinde Virginem non perſonæ divinæ, ſed humanæ tantùm (quam ſolam Chriſtum appellavit Neſtorius) matrem dici poſſe, χριστότοκον adeò non θεοτόκον vocandam. Inſana iſtiuſmodi dogmata abdicare recuſantem Neſtorium poſt crebras admonitiones damnârunt, & Eccleſiâ ac Epiſcopatu ſubmovendum clamârunt Cyrillus & Cœleſtinus. Nec cauſæ ſuæ defuit Neſtorius, quâ literis apud alios Epiſcopos, quâ verſutiis apud Imperatorem & populum rem ſuam impigrè agens. Indictâ verò anno cccccxxxi. Synodo Epheſinâ ipſe ad celebrandum Concilium Epheſum inter primos feſtinavit: ubi dum propter Orientalium abſentiam Synodus adhuc in ſedecim dies differretur; habitis quotidie cum pleriſq; Epiſcopis, ac imprimis Cyrillo, velitationibus animi ſui virus evomere non dubitavit: in hæc blaſphema prorumpens verba, *Ego eum, qui bimeſtris ac trimeſtris exſtitit, Deum appellare non poſſum; atq; idcirco mundus ſum à ſanguine veſtro, nec in poſterum amplius ad vos accedam.* Inchoatâ Synodo, cum ter in judicium vocatus Neſtorius adeſſe nollet, examinatâ ejus cauſâ, lata eſt in illum damnationis ſententia; quæ ab Imperatore non longè poſt confirmata eſt. Hominem primò Petras Arabiæ urbem relegari juſſit Imperator; verùm precibus ipſius atq; amicorum mox exoratus, mitigatâ ſententiâ, permiſit, ut ad Monaſterium S. Euprepii, in ſuburbanis Antiochiæ ſitum, ſecederet. Ibi quadriennio commoratus, tandem Imperatoris edicto, Oaſim, Libyæ urbem, Ibin etiam dictam, relegatus eſt: quo in loco à Blemmiis urbem vaſtantibus captus, mox dimiſſus eſt; & Panopolin, Thebaidis oppidum, ſe contulit: ex Panopoli Elephantinam ejuſdem provinciæ oppidum à militibus abducitur: dum in itinere autem adhuc eſſet, à Præſide revocatus Panopolin redire jubebatur. Inde etiam Præſidis mandato in alium quendam locum Panopoli vicinum deportatus eſt; recenti demum Imperatoris edicto in quartum exilii locum ablegatus. De morte ejus hæc habet Euagrius *, ipſum circa fines Thebaidis errantem, tandem τῇ γῇ ἐφαπτόμενον, *terræ alliſum*, tanquam alterum Arium, dignum vitæ exitum ſortitum eſſe. Idem verò in fine capitis Scriptorem quendam antiquiorem citat; qui Neſtorium linguâ vermibus erosâ interiiſſe narravit. Obiit, ut nonnulli volunt, anno cccccxxxvi. verùm in Oaſi vixiſſe anno cccccxxxix. quo Hiſtoriam ſuam clauſit, diſertè teſtatur Socrates †. Vir erat nequaquam doctus, ſi Socrati ‖ fides ſit habenda; qui hæreſin ejus imperitiæ acceptam refert. Cùm enim, *inquit*, naturali facundiâ eſſet præditus; eruditus quidem videbatur, reverà tamen erat indoctus. Libros etiam veterum interpretum haudquaquam legere dignabatur. Arrogantiâ enim elatus ob dicendi facultatem, non ſatis accuratè vetuſtioribus legendis operam dabat: ſed ſeipſum reliquis omnibus præſtare arbitrabatur. Plura ejuſdem argumenti ibidem habet Socrates; quem, qui plura velit, conſulat Lector. Extant Græco-lat. *Epiſtolæ* ii. Concil. Tom. iii. p. 316, 321. (quarum poſterior, quæ quidem ſatis prolixa eſt, à Mario Mercatore verſa inter Opera ejus reperitur, edit. Garner. par. ii. p. 57.) Latinè aliæ ii. (ex vetuſtâ admodùm verſione) ibid. p. 349. *Epiſtola*

SÆC. V. ab An. cccc.

* L. 1. c. 7.

† L. 7. c. 34.

‖ L. 7. c. 32.

SÆC. V. ab An. cccc.

ad Cœleſtium hæreticum; atq; alia ad *Cœleſtinum Papam* à Mario Mercatore Latinè verſæ, inter cujus Opera habentur. Sermo integer, atq; excerpta præclara trium aliorum Sermonum, adversùs Pelagianos, ab eodem verſa, ibidem habentur, edit. Garner. par. i. Ex his Sermones duo poſteriores perperàm dividuntur; unicum enim eundemq; conſtituunt Sermonem, qui Græcè olim integer editus eſt à Savilio inter S. Chryſoſtomi Opera Tom. vii. titulo, in *illud Matth.* iv. 6. *Si Filius Dei es, projice teipſum:* & exinde Gr. Lat. à Garnerio inter Mercatoris Opera par. i. p. 85. *Anathematiſmi* xii. Cyrilli anathematiſmis oppoſiti, Lat. Concil. Tom. iii. p. 424. *Fragmenta* xx. *ex Quaternionibus* ſive *libro Sermonum* ejus deſumpta, & à Petro notariorum primicerio, Concilio Epheſino oblata, Gr. Lat. p. 520. Alia *Fragmenta* xxii. à Cyrillo collecta, & à Mercatore verſa, inter cujus Opera proinde habentur à Garnerio edita par. ii. p. 103. atq; alia quædam apud Marium Mercatorem. *Fragmenta bina ex Sermonibus*, ſecundo & quarto, *περὶ τῆς βαπτίσεως ſeu de Baptiſmo*, Concil. Tom. vi. p. 317. item aliud ex Epiſtolâ ad Alexandrum Hierapolitanum ibid. p. 319. *Fragmenta* plurima *ex ejuſdem Dialogo* ſeu *Narratione de ſuâ in Oaſim deportatione, & ex duabus Epiſtolis ad Thebaidis Præſidem* ſcriptis apud Evagrium l. 1. c. 7. *Sermo* Neſtorii *de Incarnatione Dominicâ* ad plebem habitus, & fragmenta quamplurima ex alio ejuſdem Tractatu quodam apud Marii Mercatoris Acta propè finem; quæ cum fragmentis *Quaternionum* ſupra memoratis multa habent communia. In editione verò operum Mercatoris Garnerianâ par. ii. præter Sermonem *de Incarnatione* prædictum habentur alii xii. Neſtorii Sermones, ejuſdem ferè argumenti, à Mercatore Latinè verſi: ex quibus 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Græcè etiam ferè integri à Garnerio ibidem exhibentur, ex corraſis undiq; fragmentis eorum Græcis, quæ partim in Cyrilli ſcriptis, partim in Conciliorum Tomis, citata reperiuntur, contexti. Deniq; *Epiſtolæ* iv. (quarum primæ adnectitur *Sermo* in Eccleſiâ CP. habitus. *Idem cum Sermone* 13°. *de Incarnatione* inter Mercatoris opera; niſi quòd diverſâ verſione induatur.) Lat. viz. num. iii, viii, xv, xxv. inter Epiſtolas Concilii Epheſini à Chriſtianó Lupo editas, *Lovan.* 1682. 4°. Notet Lector, Epiſtolas has, quas ſæpe citamus, *Epheſinas*, etiam Tom. v°. Theodoriti à Garnerio edito, necnon in novâ Baluzii Conciliorum Collectione, idq; aliquantulùm emendatiores contineri: Ex quibus ad Hiſtoriam hujuſce temporis illuſtrandam haud pauca hauſi. Cæterùm infinitos tractatus diverſorum argumentorum compoſuiſſe Neſtorium fidem facit Gennadius*. Ex iis pars longè maxima vel temporis injuriâ, vel vindicibus Imperatorum flammis abſumpta eſt. Plurimas tamen ſub Chryſoſtomi, Amphilochii, Aſterii, Baſilii Seleucienſis, atq; aliorum nominibus divulgatas *Homilias* Neſtorio deberi ſuſpicatur Cl. Garnerius; ac nominatim binas de *Reſurrectione & Aſcenſione Chriſti* Homilias, quas ſub Athanaſii nomine Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſius Auctuar. Biblioth. Patr. 1648. Tom. i. p. 479.

* De Script. c. 52.

428. MELETIUS, Mopſueſtenus in ſecundâ Ciliciâ Epiſcopus, Theodoro ſucceſſit anno 428. Deceſſoris memoriam impensè coluit, & Neſtoriani nominis admodùm ſtudioſus fuit. Hinc communionem cum Cyrillo ac Joanne (poſtquam Cyrillo reconciliatus eſſet) pertinaciter averſatus eſt; adeóq; excanduit in Joannem, ut literas pacificas ab eo miſſas in latoris faciem conjecerit. Ab Imperatore igitur ſede ſuâ depulſus, in territorio Mopſueſteno conventicula celebrare, & ſacerdotale munus obire non deſtitit. Quo nomine à Joanne apud Imperatorem accuſatus, Melitinam in Armeniâ ſecundâ relegatus eſt, ab Acacio Epiſcopo cuſtodiendus: à quo injurias multas paſſus, tandem obiit, Neſtorianarum partium ad mortem uſq; tenax. Extant Latinè *Epiſtolæ* xi. inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas, num. lxxxii, cxix, cxxiv, cxli, cxlv, clv, clviii, clxiii, clxxi, clxxiv, clxxvii.

430. POSSIDIUS, ſive *Poſſidonius*, Natione Afer, S. Auguſtini diſcipulus & familiaris, Calamæ, urbis prope Hipponam ſitæ, Epiſcopus. Intererat Collationi Carthaginenſi anno ccccxi. & Concilio Milevitano anno ccccxvi. Claruit præcipuè circa an. 430. quo anno Auguſtino morienti adfuit; ejuſq; vitam literis

literis mandavit, cui operi adnexuit *Indiculum Scriptorum S. Auguſtini.* Utrumque Opuſculum omnibus fere Auguſtini Operum editionibus præfigi ſolet : Indiculus verò primùm editus eſt *Lovanii* 1504. inter Sermones Auguſtini antea non editos. SÆC. V. ab An. CCCC.

EUTROPIUS, Presbyter, Auguſtini diſcipulus, claruit anno 430. *Scripſit*, inquit Gennadius *, *ad duas ſorores, ancillas Chriſti, quæ ob devotionem pudicitiæ & religionis amorem exhæredatæ ſunt à parentibus, Epiſtolas in modum librorum conſolatorias, eleganti & aperto Sermone, duas, non ſolùm ratione, ſed etiam teſtimoniis Scripturarum munitas.* N E. Alius omninò à noſtro erat Eutropius Breviarii Hiſtoriæ Romanæ autor, qui ſub Juliano Imp. militavit ; & religione Gentilis fuiſſe videtur. Unde mirum videri debeat Ptolomæum Lucenſem, Volaterranum, Philippum Bergomatem, Geſnerum, Poſſevinum, alioſq; hunc cum noſtro Eutropio confudiſſe. 430. * De Script. c. 49.

PAULUS, Presbyter, natione Pannonius, claruit anno 430. Scripſit ad Conſtantiam virginem *mediocri ſermone, ſed divino* (inquit Gennadius *) *Sale conditos, libros duos de virginitate ſervandâ & contemptu mundi, ac vitæ inſtitutione, vel morum correctione.* N E. 430. * De Script. c. 75.

OLYMPIUS, gente Hiſpanus, dignitate Epiſcopus, claruit circa an. 430. Scripſit *librum fidei adversùs eos, qui naturam, & non arbitrium in culpam* vocant ; oſtendens non creatione, ſed inobedientiâ inſertum naturæ malum. Sic Gennadius de Script. cap. 23. N E. 430.

EUAGRIUS, alius ab Euagrio Pontico : nec plura de eo ſcire licet, niſi quòd circa an. 430. claruiſſe videatur, & *Altercationem Simonis Judæi & Theophili Chriſtiani* Gennadii * ævo magnoperè decantatam, nunc verò deperditam, ſcripſerit. * De Script. c. 50.

THEODOTUS, Gennadio * *Theodorus* malè dictus, Ancyranus in Galatiâ Epiſcopus. Anno 431. Concilio Epheſino interfuit ; ubi Neſtorium ſtrenuè oppugnavit : & Cyrilli partes diligenter fovit. Extant Gr. Lat. *Homiliæ* ii. *in Chriſti natalem* in Concilio habitæ, Concil. Tom. iii. p. 988. 1008. & *Homilia contra Neſtorium* in die S. Joannis Evangeliſtæ Epheſi habita, ibid. p. 1024. *Oratio in S. Deiparam & Symeonem*, inter Amphilochii Opera à Combefiſio edita *Pariſ.* 1644. quam Theodori noſtri eſſe Nicephorus Patriarcha CP. in Antirrheticis ſuis fidem facit. *Expoſitio Symboli Nicæni, ſeu Neſtorii confutatio*, primùm à Cardinale Barbarino edita *Romæ* 1669. 8°. deinde à Combefiſio inter alia quædam *Pariſ.* 1675. 12°. Idem iſte liber cenſeri poſſit, ac *libellus redargutionis & confutationis, dialecticâ arte ordinatus* ; quem Theodotum, Epheſi adhuc poſitum, contra Neſtorium ſcripſiſſe memorat Gennadius. Affirmant quidem ſecundæ Synodi Nicenæ Patres Theodotum *ſex contra Neſtorium libros ad* Lauſum edidiſſe ; quin & *Homilias* ejus *in Lumina*, in *Eliam & viduam*, *in SS. Petrum & Joannem*, *in claudum qui ſedebat ad Speciosam portam*, in *eos qui talenta exceperunt*, *in duos cæcos*, memorant. Scripſit etiam tres *libros de Spiritu Sancto*, quorum in calce Expoſitionis Symboli Nicæni ipſe meminet. Extat Concilii Nicæni ſecundi actione vi. teſtimonium ex quodam Theodoti libro deſumptum adversùs ſacras & venerabiles imagines, quas vanam eſſe excogitationem καταβολὴν μεθοδείας κενὴν dixit Theodotus. Falſum eſſe hoc teſtimonium, & Theodoto ſuppoſitum levibus ſanè conjecturis contendunt Patres Nicæni : etſi cum Cl. Dalleo * concedere poſſimus poſteriorem teſtimonii partem non ipſius Theodoti, ſed Patrum Conſtantinopolitanorum eſſe verba. 430. * De Scripta c. 55. * De Imag. l. 2. c. 5.

ISAAC, cujus ſolus meminit Gennadius *, ex Judæo Chriſtianus, quod ex Codicis Pithœani fide liquet, claruit circa an. 430. Alii illum ſuperiori ſæculo aſcribunt : ætas enim illi parùm certa. *Extat Libellus de S. Trinitate* & 430. * De Script. c. 26.

SÆC. V. ab An. cccc. *& Incarnatione Domini*, obſcuriſſimæ diſputationis & involuti Sermonis uti de eo verè Gennadius. Primus illum extulit Jac. Sirmondus, & inter *Opuſcula Veterum dogmatica* edidit *Pariſ.* 1630. 8°.

430. HILARIUS, gente Gallus, natus eſt circa an. cccci. Hortante Honorato, primo Lirinenſium Abbate, vitæ Monaſticæ ſtudiis incubuit; & Lirinum profectus illius diſciplinæ ſeſe efformandum dedit. Anno ccccxxvi. Honoratum, Arelates Epiſcopum factum, honoris ergo eo comitatus eſt: mox tamen vitæ ſolitariæ amore ductus Lirinum repetiit. Unde falli Miræum conſtat, qui Hilarium poſt annos aliquot in Epiſcopatu tranſactos priſtinæ vitæ deſiderio tactum, Lirinum rediiſſe ſcribit. Ex Arelate enim Hilarius ad Lirinum reverſus eſt, vivo adhuc & ſuperſtite Arelatenſi Epiſcopo Honorato; ut ad Sidonium Apollinarem olim notavit, & pluribus demonſtravit Joannes Savaro *. Anno 429. vel ut alii 430. mortuo Honorato in ſede Arelatenſi ſucceſſit. Anno ccccxxxix. Synodo Regenſi, deinde anno ccccxli. Arauſicanæ præfuit. Cumq; anno ccccxlv. ſedis ſuæ in Provincias Viennenſem & Narbonenſem jura ſtrenuè aſſereret (fuerat enim Arelate olim Præfecti Prætorio Galliarum ſedes & quamplurimis Imperatorum privilegiis aucta) ac nuper in Provinciâ Viennenſi Epiſcopum Celidonium depoſuerat, alio in ejecti locum ſubſtituto: delatâ hâc de re ad Leonem Papam querelâ; excanduit in Hilarium Leo, & impetrato Valentiniani Imp. reſcripto ut intra limites Provinciæ ſuæ ſe contineret, effecit. Nec facilè placari potuit Leonis animus; etſi ipſe Hilarius Romam pedeſtri itinere contenderet, cauſam ſuam apud Pontificem acturus. Arelaten, infectâ causâ, reverſus, Ravennium, Nectarium & Conſtantium Presbyteros eâdem de causâ ad Leonem legavit, interpellato etiam Præfecti Urbis auxilio. Verùm incaſſum res cecidit. Priſtinam aſperitatem Leo, conſtantiam Hilarius retinuit. Obiit anno ccccxlix. uti ex duabus Leonis Epiſtolis eo anno ad Galliæ Epiſcopos datis luculentiſſimè conſtat. Sanctiſſimi hujus viri memoria apud omnes penè Romanæ Eccleſiæ ſcriptores malè audit, quin & qui ſub liberiore cœlo vixerunt, de Marca, Morinus, Fileſacus, alii, ipſum vocent "hominem præfractæ contumaciæ, effrænatæ temeritatis & inſolentiæ, qui omnia pro libidine animi ageret, & vicariatum ſuum à Pontifice "conceſſum in tyrannidem converteret, quod Diotrephi ſimilis ipſum pontificem recipere detrectaret, quod Apoſtolica legatione & primatu in tantam "arrogantiam faſtumq; prorupiſſet ut ſummum pontificatum, & ut ita dicam "papatum in Galliis ſibi jam deſignaret. Gravia quidem crimina, & nullo non piaculo luenda. Nil mirum igitur ſi deerant, qui cauſam ejus dicerent. Tandem ſurrexit vir eruditiſſimus, Paſchaſius Queſuellus * qui prolixiſſima Diſſertatione, tribus partibus conſtante, Hilarii cauſam liberè doctèq; agit, ab his aliiſq; calumniis, probriſq; vindicat, atq; omnia quæ huc ſpectant, ὅλῳ τῷ θυλακῳ congeſſit. Quin nec ipſe Baronius † Leonem M. ex *duσπειᾳ & ἀνθολιᾶς*, falliſq; accuſationibus & ſubreptionibus in Sanctum Hilarium acerrime invectum eſſe, diffitetur.

* Diſſert. 5. Apolog. ad Leon. opp. p. 431. Tom. ii.

† Ann. 464. num. viii.

SCRIPTA.

* De Script. c. 69. *Vita S. Honorati deceſſoris ſui*, teſte Gennadio *, & Iſidoro. Extat à Genebrardo edita *Pariſ.* 1578. 8°. & apud Surium & Bollandum die xvi. Januarii.

Carmen Heroicum de Geneſeos hiſtoriâ ad Leonem Papam, quod inter Hilarii Pictavienſis Opera reperiri ſolet.

Epiſtola brevis ad Eucherium Lugdunenſem Epiſcopum. Hæc tria opuſcula, ad Codices excuſos, & MS. Arelatenſis fidem recognita edidit Paſch. Queſnellus ad Calcem Leonis Magni Tom. i. p. 731. quibus etiam S. Hilarii vitam ab Honorato Maſſilienſi ejus diſcipulo ſcriptam præmiſit.

Epiſtolæ ad Auguſtinum II. inter Auguſtini Opera. Alius à noſtro Hilarius, ac Laicus potiùs videtur, qui de Maſſilienſium hæreſi Auguſtinum certiorem fecit, datâ ad illum epiſtolâ bene prolixâ, quæ Auguſtini libris *de Prædeſtinatione*

ſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ præfigi ſolet. SÆC. V. ab An. cccc.

De Miraculis S. Geneſii Narratio: de qua prædictus Queſnellius: Narratio de Miraculis S. Geneſii, quæ apud Surium (Aug. xxv.) Hilarii nomine decorata legitur, abhorret ab ejus facundia, ſtylumque potius redolet Honorati Maſſilienſis, quem & teſtatur Gennadius plura ad vitas SS. Patrum pertinentia ſcripſiſſe.

Omnia Hilarii, quæ extant, *Opuſcula* in unum collectu habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. p. 1228.

Alia præterea Hilarii Opera memorat Vitæ illius autor, qui apud Surium extat die v. Aprilis, puta, *Homilias in ſingulas anni feſtivitates, Expoſitionem Symboli, Epiſtolas quamplurimas, & Carmen de fonte quodam ardente*; quæ ad nos non pervenerunt.

ACACIUS, ortu, ut videtur, Syrus, in monaſticâ diſciplinâ ab ineunte ætate exercitatus, in Gandari, vici prope Antiochiam ſiti, Monaſterio ſub Aſterii regimine emendatiſſimè vixit. Dum Presbyter adhuc eſſet, rem Catholicam adversùs Arianos, (à quibus multa paſſus eſt) ſtrenuè promovit; ab Euſebio idcirco Samoſatenſi circa an. cccLxxviii. ad Epiſcopatum Berææ provectus: hoc verò loco collocatur; quod quæcunq; ab eo ſcripta ſuperſunt, Epheſini Concilii tempore exarata ſint. Poſt an. cccLxxxi. Acacius ὁ (tunc etiam) πατριάρχης τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, inquit Theodoritus *, à Flaviano Romam miſſus eſt; ut Occidentalium Epiſcoporum communionem Flaviano impetraret; & Schiſma Antiochenum tandem aliquando exſtingueret: quod fœliciter effecit. Ineunte ſæculo quinto conſpirantibus adversùs Chryſoſtomum Antiocho, Severiano, aliiſq; acceſſit; & in Synodo ad Quercum habitâ eum deponendum cenſuit. Ortâ demum Cyrillum inter & Neſtorium controverſiâ (quo tempore ob ſpectabilem viri canitiem & virtutem pater & magiſter omnium Epiſcoporum paſſim audire cœpit) datis ad Cyrillum literis litem iſtam nudam eſſe de nomine quæſtionem contendit: & Neſtorium excuſare conatus eſt. Concilio Epheſino non interfuit; ſed Synodale ſuffragium ſuum adversùs Cyrillum ferendum Paulo Emeſeno delegavit; & Orientales Epiſcopos per literas admonuit, ut Cyrillum Apollinariſmi reum agerent. Mox, finitâ Synodo, literis apud Imperatorem egit; ut non ſolùm Neſtorii, ſed etiam Cyrilli & Memnonis damnationem confirmaret; cujus conſilio primò quidem obtemperavit Theodoſius (uti ex Actis & Epiſtolis Epheſinis conſtat) datoq; ad Joannem Comitem mandato ſingulos deponi juſſit: verùm meliora demum edoctus æquiora edixit. Anno ccccxxii. Synodo à Joanne Antiocheno Berææ habitæ interfuit, pacemq; Orientales inter ac Cyrillum ineundam omnibus modis ſuaſit; quam & literis ad Cyrillum & Cœleſtinum ſcriptis pro virili promovere non cunctatus eſt. Obiit admodùm grandævus circa an. ccccxxxvi. Ex pluribus, quas ſcripſit, *Epiſtolis* extant tres; *bina ad Alexandrum Hierapolitanum*, Primatem ſuum, inter Epiſtolas Epheſinas, num. cxxix, cxliii. unica autem *ad Cyrillum* Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 382. 430. * L. 5. c. 23.

ALYPIUS, *Presbyter*, uti ſe vocat, *Apoſtolorum*, i. e. (ni fallor) Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, claruit anno ccccxxx. Extat ab eo ſcripta *Epiſtola ad Cyrillum, ut adversùs Neſtorii hæreſin viriliter pergat, exhortatoria*, Concil. Tom. iii. p. 785. 430?

CHARISIUS, Presbyter & Oeconomus Philadelphenſium Eccleſiæ, claruit anno 431. Non longè ante Concilium Epheſinum cum Presbyteri duo Conſtantinopolitani, Anaſtaſius & Photius, Neſtorii dogma ſectati, unà cum Epiſcopo quodam ejuſdem farinæ Jacobo Philadelphiam veniſſent, ac clericos, laicoſq; aliquot à Quartodecimanorum hæreſi recèns converſos, Expoſitioni fidei ſatis prolixæ à Neſtorii blaſphemiis non immuni ſubſcribere callidè induxiſſent: Chariſius iis animosè reſtitit; quem propterea tanquam hæreticum à communione & ſacrorum miniſterio prohibuerunt. Anno igitur ccccxxxi. Epheſum profectus Chariſius Anaſtaſium, Photium, & Jacobum exhibitis accuſationis 431.

SÆC. V. ab An. cccc. cuſationis libello, & confeſſionis fidei ab iis Quartodecimanis impoſitæ, & ſubſcriptionum iſtorum exemplaribus apud Patres Concilii accuſavit: ut ſeipſum verò hæreſeos crimine purgaret, brevem *fidei Confeſſionem*, Nicænæ ſatis conſonam, obtulit. Extant ſingula Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 673.

431. ACACIUS, Melitenes in Armeniâ ſecundâ urbis Epiſcopus, claruit anno 431. Acerrimus Neſtorii oppugnator, & Cyrilli defenſor: licet iſtius cauſæ non parùm nocuit, dum apud Imperatorem deitatem eſſe paſſibilem contenderet: quo nomine commotior factus Theodoſius Cyrillum, ejuſq; fautores, diu averſatus eſt. Concilio Epheſino interfuit; ubi colloquium cum Neſtorio paulò ante Synodum inchoatam privatum inſtituit; quo detectos illius errores, Concilii Patribus mox expoſuit. Domum redux Synodi autoritatem conſtantiſſimè, quoad vixit, tutatus eſt: & pacem Orientales inter & Cyrillum ſanciri, ac ſancitam conſervari pro virili ſategit. Extat Gr. Lat. *Homilia in Synodo Epheſinâ habita, quâ fidem Catholicam contra Neſtorium ſtrenuè* aſſerit; Concil. Tom. iii. p. 983. Latinè *Epiſtola ad Cyrillum* inter Epiſtolas Epheſinas à Lupo editas num. clxxii.

431. MEMNON, Epheſi Epiſcopus, claruit anno 431. In Concilio Epheſino Catholicæ fidei fortiſſimè, ſi quis alius, patrocinatus eſt; ac Joannem, Theodoritum, eorumq; aſſeclas, Eccleſiâ ſuâ excluſit, ſacræ ſynaxi adeſſe eos nequaquam permittens. In Concilio parem cum Cyrillo fortunam ſubiit, à Joannis Conciliabulo depoſitus, à Concilio reſtitutus, ab Imperatore primò damnatus, mox in gratiam receptus. Extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Clerum CP.* quâ mala, quæ ipſe, Patreſq; Epheſini à factione Neſtorianâ Epheſi quotidiè patiebantur, enarrat; Concil. Tom. iii. p. 762.

431. DOROTHEUS, Martianopolitanus Epiſcopus, ſecundæ Mœſiæ Metropolita, claruit anno 431. Pertinaciſſimus erat Neſtorii, non partium tantùm, ſed & hæreſeos ſectator; adeò ut non longè ante Synodum Epheſinam in Eccleſiâ CP. verba faciens non erubuerit pronunciare, *Si quis Mariam eſſe Deiparam dixerit, anathema ſit.* Concilio Epheſino interfuit, & in Conciliabulo Neſtorianorum locum tenuit. A Synodo igitur Catholicâ depoſitus, & per Synodum Maximiniani Conſtantinopolitanam mox civitate ac throno ſuo expelli juſſus eſt: cùmq; Saturninum ſucceſſorem ei deſignatum populari tumultu, eo inſtigante, fugârant Martianopolitani, Imperatoris edicto ejectus eſt, & Cæſaream Cappadociæ relegatus. Extant Lat. *Epiſtolæ* iv. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. xlvi, lxxviii, cxv, cxxxvii.

Vid. Ep. Cyril. ad Acac. Ber.

431. ALEXANDER, Hierapoleos Epiſcopus, Euphrateſiæ Provinciæ primas, claruit anno 431. A Joanne Antiocheno ad Synodum Epheſinam Orientalium nomine præmiſſus eſt, ut Neſtorii cauſæ patrocinaretur, quod quidem ſedulò, incaſsùm tamen, fecit; & in Joannis Conciliabulo Cyrilli damnationi mox ſubſcripſit. Integerrimus erat Neſtorii amicus; Cyrilli verò hoſtis infenſiſſimus, nec cum eo pacis ineundæ conditiones admittere unquam voluit, manifeſtum eſſe Apollinariſtam clamans, Capitula ejus peſſimam fœtere hæreſin, eiq; communionem omnimodò denegandam eſſe: quin & pertinax adeò adversùs Cyrillum odium fovit; ut Joannis, Theodoriti, aliorumq; Orientalium ob pacem cum Cyrillo initam communioni renunciaret. Sede igitur ſuâ detrudi veritus, Romani Pontificis opem efflagitavit; verùm ab eo rejectus eſt; cúmq; in Cyrillum debacchari, & Deiparæ vocem exagitare non deſineret; Imperatoris demum edicto ſede ſuâ expulſus, & Famothin Ægyptiacam in exilium miſſus. Extant Lat. *Epiſtolæ* xxiii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. 57, 58, 64, 65, 69, 93, 94, 96, 100, 102, 104, 105, 127, 136, 147, 149, 154, 156, 165, 167, 169, 178, 182. Scripſit etiam, teſte Suida, *Sermonem* τοῦ δεῖνα γέμοντα, *novem capita complectentem*, in quo docuit, *Quid novi Chriſtus in mundum intulerit.* Alius à noſtro erat Alexander Apameæ Epiſcopus, unà cum eo ad Synodum Epheſinam à Joanne Antiocheno legatus;

In Voce Alexand. p. 164.

gatus; cujus ad noſtrum extat *Epiſtola* Lat. ibid. num. cxxxii. SÆC. V. ab An. cccc. 431.

MAXIMINUS, Anazarbi Epiſcopus, ſecundæ Ciliciæ Metropolita, claruit anno 431. Summus Neſtorii ſectator, & acerrimus Cyrillo hoſtis, quem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo damnavit; & convocatâ poſtea Anazarbi Synodo, ſede ſuâ & communione Catholicâ ſubmovendum iterum decrevit, & Capitula illius anathemate percuſſit. Tandem verò cum Patriarchâ ſuo Joanne (quem Cyrillo reconciliatum diu averſatus fuerat) & Cyrillo in gratiam rediit, ac Eccleſiam turbare deſiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* iii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxvii, cix, cxii. præter *Synodicas binas*, quibus primo loco ſubſcripſit, num. cxiii, clix.

HELLADIUS, primò quidem Monachus, ac ſanctitate vitæ eximiâ, teſte Theodorito *, admirandus. Theodoſii Abbatis diſcipulus, quo mortuo Monaſterii ab eo prope Antiochiam fundati regimen ſuſcepit, & per ſexaginta annos geſſit; Tarſi demum Epiſcopus factus. Clarnit anno 431. Summam cum Neſtorio amicitiam coluit; & in Conciliabulo Epheſino Cyrilli damnationi ſubſcripſit: cúmq; in Neſtorii depoſitionem, & Maximiani ſubrogationem conſentire præfractè denegaret, à Synodo Maximiani CP^a. ſede ſuâ ejici juſſus eſt, & à Cyrillo pace nominatim excluſus. Iſte è contra Maximiani apparitores Tarſum profectos, ut mandata Synodi peragerent, per plebem fugari fecit; ac Synodo Tarſi habitâ eadem, quæ Maximinus in Synodo Anazarbenſi, decrevit; Neſtoriumq; per literas conſolatus eſt, ſe partes illius ſemper propugnaturum ſpondens. Tandem verò timore percitus Xyſtum Papam appellavit; quo mediante, ſententia contra ipſum, & tres alios Metropolitanos, in Synodo CP^na lata, abrogata eſt; & ipſe Eccleſiæ paci reſtitutus. Coactâ itaq; Epiſcoporum Ciliciæ Synodo Neſtorium anathematizavit; ac tandem in Eccleſiâ ſuâ piâ morte obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* vi. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxviii, cxi, cxiv, cxliv, cliv, cxciii. 431. * Philoth. cap. 10.

EUTHERIUS, Metropolita Tyanenſis, claruit anno 431. pertinax Cyrilli hoſtis, cujus damnationem in Conciliabulo Epheſino ſuffragio ſuo ratam fecit: unicus verò Neſtorii amicus, cujus tamen hæreſin nequaquam ſecutus videtur, ſed ejus tantùm partes foviſſe, quòd hæreſeos falsò inſimulatum crederet. In Synodo Maximiani CP^na depoſitus, à Cyrillo & Ægyptiis Epiſcopis omni pacis ineundæ ſpe excluſus eſt. Poſtquam itaq; diu multúmq; in Neſtorii causâ, & contra Cyrillum, decertâſſet, Eccleſiâ ſuâ dejectus, Scythopolin relegatus eſt; inde etiam fugatus, tandem Tyri obiit. Extant Lat. *Epiſtolæ* v. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. lxxiii, lxxiv, cxvi, cxvii, cci. Græco-latinè *Sermones* xvii. *in varias hæreſes, unà cum Epiſtolâ præmiſſâ, motuum Eccleſiaſticorum Tragœdiam deſcribente*, quæ à nonnullis Athanaſio aſcribuntur (inter cujus proinde Opera haberi ſolent) ab aliis Maximo Monacho, à Photio * deniq; Theodorito aſcripti. Hos verò Marii Mercatoris autoritate nixus Eutherio rectè vindicat Doctiſſ. Garnerius, uberiorem hâc de re diſſertationem pollicitus, quam morte præreptus non præſtitit. Habentur inter Opera S. Athanaſii Tomo ii^o. p. 245. (edit. Commelin.) & ad calcem *Auctuarii* Theodoriti à Garnerio editi *Pariſ.* 1684. 431. * Cod. 46.

MAXIMIANUS, vitæ inſtituto Monachus, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, ſermone quidem rudis & imperitus, vitæ tamen ſanctitate clarus, anno 431. poſt quatuor menſes à depoſito Neſtorio Eccleſiæ CP. Epiſcopus factus eſt: ac ſtatim binis Conſtantinopoli Synodis habitis primarios partium Neſtorianarum patronos depoſuit; & nomen ſuum Neſtorii loco diptychis inſcribi juſſit: quod & multis in locis militari manu uſus fieri curavit. Obiit anno ccccxxxiv. poſtquam ſediſſet annis ii. menſibus v. Extat Gr. Lat. *Epiſtola* ad Cyrillum unica, quâ illum ob mala, quæ fidei causâ perpeſſus erat, laude ſimul ac conſolatione proſequitur; Concil. Tom. iii. p. 1061. 431.

SÆC. V. ab An. cccc. 431.

PAULUS, Epiſcopus Emeſenus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit; in quâ Neſtorii cauſæ patrocinatus eſt; & in Conciliabulo Cyrilli damnationi ſubſcripſit. Anno ſequenti à Joanne Antiocheno, Acacio Beræenſi, aliiſq; Orientalibus Epiſcopis pacis cupidis, Alexandriam legatus eſt, pacem cum Cyrillo initurus. Joannes illum Cyrillo ſic commendat,——*qui ſemper inter Eccleſiaſticos extitit clarus, & ſciens rebus competere & verbis, & habens ad Dominum reverentiam, quâ ubique præclarè ſæpius in commune profuit.* Multa Alexandriæ ſummâ vafritie molitus Paulus, pacem à Cyrillo priùs impetrare non potuit, quàm libellum fidei obtuliſſet, Mariam eſſe Θεοτόκον confeſſus, & Neſtorium anathematizaret, ac utrumq; articulum, verba faciens, in Eccleſiâ Alexandrinâ vivâ voce confirmaret. His factis, Joannis, aliorumq; à quibus miſſus eſt, nomine, pacem cum Cyrillo pepigit; atq; in Aſiam rediit. Extant Gr. Lat. *Libellus de fide*, & *Homilia* ii. *Alexandriæ habita*, Concil. Tom. iii. p. 1089, 1096. Latinè Epiſtola ad Anatolium Militiæ præfectum inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. 107.

431. RHEGINUS, Conſtantiæ Cypri urbis Epiſcopus, anno 431. Concilio Epheſino interfuit, ac Neſtorii damnationem ſuffragio ſuo confirmavit. Actione Synodi ſeptimâ præſulum Antiochenorum Eccleſiæ Cypriorum jura invadentium ambitionem criminatus, Eccleſiæ ſuæ αὐτοκεφαλίαν Patrum decreto confirmari petiit, & obtinuit. Extat Gr. Lat. *Homilia* in Synodo Epheſinâ poſt Neſtorii depoſitionem habita, Concil. Tom. iii. p. 577.

431. JUVENALIS, Epiſcopus primò Epheſinus, deinde Hieroſolymitanus, claruit anno 431. Concilio Epheſino interfuit, & pro Cyrillo contra Neſtorium ſtetit; ut illius ope ambitionem ſuam contra Joannem Antiochenum tueretur. Patriarchatûs enim jura ſibi injuſtè vendicârat; nec eo contentus Arabiam & duas Phœnicias ab Eccleſiæ Antiochenæ regimine ſubtractas ſuæ ditioni ſubjicere molitus eſt. Unde factum eſt etiam, ut in Latrocinio Epheſino anno ccccxlix. & Concilio Chalcedonenſi anno ccccli. pro Eutyche & Dioſcuro contra Flavianum CP. pugnaret: & in Concilio quidem Chalcedonenſi Patriarchatûs jura ſibi obtinuit; Phœnicias verò & Arabiam dimittere coactus eſt. Extat Latinè *Epiſtola Synodica ad Presbyteros*, Archimandritas, reliquoſq; Palæſtinæ Monachos; quâ ſuo, & ſuorum Epiſcoporum, nomine Concilii Chalcedonenſis decreta confirmat: Concil. Tom. iv. p. 889.

431. ANDREAS, Samoſatenſium Epiſcopus, claruit anno 431. Anno 429. circiter, Joannis Antiocheni mandato Cyrilli Capitula edito ſcripto oppugnavit; remiſſiùs id quidem, ac quaſi invitus, primò effecit; poſtea verò acri Cyrilli adversùs Theodoritum, qui in eâdem, quâ & ipſe, arenâ deſudârat, reſponſione ſuboffenſus, virulento admodum libello eadem inſectatus eſt. Concilio Epheſino intereſſe noluit, morbum cauſatus: Neſtorii tamen cauſam quantâ potuit autoritate propugnavit: nec ante aliquot annos haustas in Cyrillum inimicitias depoſuit. Tandem verò circa an. ccccxxxvi. Joannis Antiocheni autoritate motus pacem cum Cyrillo iniit; & ut ab Alexandro, Metropolitano ſuo, idem fieret, plurimum, irritum licèt, laborem inſumpſit: nec tamen ipſe unquam adduci potuit; ut Cyrilli capitula probaret, aut Deum paſſum eſſe confiteretur. Mortuus eſt ante tempus Latrocinii Epheſini; cui illum adfuiſſe malè ſcribit Theophanes: ſiquidem Ruſticus Andreæ noſtri ſucceſſor inter Latrocinii Epiſcopos in Concilii Chalcedonenſis actis numeratur. Extant Lat. *Epiſtolæ* viii. inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. xliii, lix, lxii, xc, xcviii, ci, ciii, cvi. Fragmentum ſecundi contra Cyrilli Anathematiſmos libri exhibet Anaſtaſius in Ὁδηγῷ, cap. 22. quamplurima verò *fragmenta primi* apud Cyrilli Apologeticum pro xii. Anathematiſmis *adversùs Orientalium objectiones*, ſive Andreæ librum: iſtum enim probârat Synodus Orientalium ante an. ccccxxxi. Antiochiæ habita, atq; omnium ſubſcriptionibus munitum Alexandriam per Poſſidonium Diaconum communi omnium nomine tranſmiſerat.

RABBULAS,

RABBULAS, Epiſcopus Edeſſenus, oculis quidem captus, animo tamen nequaquam deſtitutus. Claruit anno 431. In Concilio Epheſino Cyrillum ac Memnonem ob Capitula deponendos cenſuit; omneſq; Ægyptios Epiſcopos tanquam hæreticos averſatus eſt. Poſtea verò mutatâ ſententiâ Cyrilli cauſam tanto animi ardore fovit; ut coactâ Edeſſæ Synodo omnia Theodori ſcripta, Theodoriti verò & Andreæ Samoſateni quæcunq; contra Cyrilli Capitula exarata ſunt, anathemate percuſſerit, ac comburenda decreverit; eâdem ſententiâ obſtringens quotquot aut dictos libros legerent, aut Cyrilli Capitulis deinceps recalcitrarent: Joannis etiam omniumq; Orientalium communioni renunciaret. Hominis intemperias habitâ Antiochæ anno 436. Synodo Joannes compeſcere conatus eſt; communione Eccleſiaſticâ ac ſede ſuâ eum ſubmoveri jubens. Verùm fruſtra fuit: utramq; retinuit, quoad vixit, Rabbulas; & in pace aliquanto poſt tempore diem ſuum obiit. Extat Lat. *Epiſtola* principio & fine mutila inter Epiſtolas Lupi Epheſinas, num. cc. eadem ferè integra habetur Lat. Concil. Tom. v. p. 469. Porrò Theodorus Lector * eum ab Andreâ Samoſateno quaſi contra Theodoriti Capitula ſcripſiſſet, accuſatum eſſe memorat: niſi forſan verior ſit Valeſii conjectura, pro Ἀνδρέου reponendum eſſe Ἀνδρέαν, & pro Θεοδωρήτου legendum Κυρίλλου ſiquidem Andream contra Cyrilli Capitula ſcripſiſſe ſatis conſtat. Utut ſit, non pauca in rixoſo iſto ſæculo, cujus pars tanta fuit, ſcripſiſſe Rabbulam vix dubitari queat.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Collectan. l. 2. p. 565.

CAPREOLUS, gente, ut veriſimile eſt, Afer, poſt Quodvultdeum, qui Aurelio ſucceſſit, Carthaginienſis Epiſcopus, claruit anno 431. Scripſerat ſuperiori anno ad Auguſtinum Theodoſius Imp. ut Synodum Epheſi indictam præſentiâ ſuâ cohoneſtaret: verùm Auguſtino jam mortuo, literæ ad Capreolum perlatæ ſunt, qui quod potuit, fecit. Miſſo enim Epheſum Beſſulâ Diacono ſuo literas ad Synodum dedit; quibus ſummam erga fidem Catholicam curam, zelumq; teſtatus, legationem minùs ſolennem excuſat; eò quòd Eccleſiæ Africanæ Epiſcopi hoc tempore in Synodum convenire non poterant; partim ob breve temporis intervallum, partim quòd omnes viarum aditus à Vandalis undiq; obſeſſi erant. Lecta eſt in Synodo Capreoli Epiſtola, petente etiam Cyrillo Alexandrino, ut actis Synodalibus inſereretur. Vult enim, inquit, antiqua fidei dogmata confirmari; nova verò, & abſurdè excogitata, & impiè divulgata reprobari ac proſcribi. Mox omnes Epiſcopi ſimul exclamaverunt, *Hæ omnium voces: hæc omnes aſſerimus: hoc omnium eſt votum.* Extat hæc *Epiſtola* Latinè apud Baronium ad an. ccccxxxi. Græcè ſimul & Latinè, Concil. Tom. iii. p. 533. Scripſit etiam ad Vitalem & Conſtantium, Hiſpanos, Libellum ſive *Epiſtolam de unâ Chriſti, veri Dei & Hominis, perſonâ contra recèns damnatam hæreſin Neſtorii*, novam infandamque, uti vocat, perniciem, in veſtibulo cum ſuo autore atq; aſſertore compreſſam, & radio Apoſtolicæ lucis extinctam. Hanc Epiſtolam (dimidiâ ſui parte mutilam) Annalibus ſuis inſeruit Baronius ad an. ccccxxxi. integram ex Codice Herævallenſi edidit, Vitaliſq; & Conſtantii ad Capreolum epiſtolam præmiſit, Jac. Sirmondus inter *Opuſcula Veterum Pariſ.* 1630. 8°. Habetur & in Biblioth. Patr. Tom. vii. p. 5. In hâc Epiſtolâ legationis Epheſum à ſe miſſæ meminit ipſe Capreolus; uti notat Caſimirus Oudin, qui quæ de hoc Scriptore habet, ex Miræo, (uti ipſe fermè Miræus ex Sirmondo) ſuppreſſo Autoris nomine ad verbum deſcripſit, de ſuo ne γεν quidem addito: ſed infinitus eſſem, ſi omnia notare vellem, quæ ex aliis exſcribere ſolet nuperus hic compilator, vir alioqui ſatis candidus.

431.

URANIUS, Presbyter, Paulini Nolani Diſcipulus, cui in extremis agenti miniſtravit anno 431. Scripſit, hortante Pacato, *narrationem de obitu S. Paulini*, quæ habetur apud Surium Junii xxii. & in nuperis omnibus Paulini editionibus.

431.

PATRICIUS, nomine, quo ad ſacrum fontem donatus eſt, *Succat* dictus, ortu Britannus, in oppido Nemthur, hodie *Kirkpatrick* dicto, inter fretum

432.

SÆC. V. ab An. cccc. Dunbrittonæ & urbem Glaſcuenſem ſito, natus eſt anno circiter 371. Parentes habuit Calphurnium Diaconum, & Conceſſam. Miſſis pueritiæ & juventutis annis, de quibus non pauca fabulantur Vitæ ejus Scriptores, anno 432. à Germano Antiſſiodorenſi Romam miſſus eſt; ibiq; ab ipſo, ut volunt, Cœleſtino Hibernorum Apoſtolus & Archiepiſcopus conſtitutus. In patriam redux ad Hiberniam convertendam ſe accinxit; ac omnes ferè inſulæ regulos ad fidem Chriſti converſos ſacro baptiſmate luſtravit. Anno ccccxlvii. in Britanniam transfretavit; & conquiſitis ſibi undiq; cooperariis in Hiberniam rediit. Religionem Chriſtianam longè latéq; propagavit: Eccleſias condidit: ſedes Epiſcopales inſtituit: Synodos celebravit: miracula patravit. Dierum, laborum ac gloriæ ſatur, tandem obiit, anno ccccxciii. die xvii Martii; ætatis ſuæ cxxii. Eccleſias ccclxv. condidiſſe, totidemq; Epiſcopos, cum tribus Presbyterorum millibus, ordinâſſe, lx. mortuos ſuſcitâſſe, & xii. hominum millia baptizâſſe dicitur. Verum de S. Patricio, ejuſq; rebus geſtis poſt Probum, & Joſſelinum fusè agit Rev. Armachanus de Britann. Eccleſ. Primord. cap. 17.

SCRIPTA.

Confeſſio in Epiſtola ad Hibernos explicata, qua totius vitæ ſuæ ac prædicationis rationem reddit.

Epiſtola ad Coroticum, Regulum Cambro-Britannicum; quâ crudelitatem Reguli iſtius, qui multos ex Hibernis à ſe converſos occiderat, inſequitur. Binæ hæc opuſcula rudi admodum, ac Semi-barbaro Stylo conſcripta ſunt, antiqua tamen. Verſionem enim Italicam ubivis exhibent.

Synodus S. Patricii Capitula ſeu Canones xxxi. *complectens*, à Spelmanno inter Concilia Britannica antehac evulgata.

Canones ix. *antea inediti.*

Synodus Epiſcoporum Patricii Auxilii, & Æcernini, Canones xxxiv. *comprehendens*, habetur in Conciliis Britannicis.

Canones alii aliquot.

Proverbia nonnulla

De tribus habitaculis liber, reperitur inter opera S. Auguſtini, Patricio autem aſcribunt Codices nonnulli; utriq; abjudicat Waræus.

Carta S. Patricii, ſeu epiſtola de antiquitate Avellonica, ex Gulielmi Malmſburienſis libro MS. de antiquitate Eccleſiæ Glaſtonienſis deſumpta, ſpuria eſt ſi quæ alia.

De Abuſionibus Sæculi liber habetur inter opera Cypriani & Auguſtini ſuppoſititia, in eo reperiuntur Sententiæ nonnullæ, quæ ſub Patricii nomine citantur in antiquo Codice MS. Collegii S. Benedicti, Cantab. & à Cathwulpho in Epiſtola ad Carolum M. apud Ducheſne Script. Francic. Tom. ii. p. 666, 667. Patricii tamen non eſſe ob Styli diſcrepantiam & verſionem Hieronymianam uſurpatam cenſet Waræus, niſi quod à Patricio Hibernicè conſcriptum, à recentiore manu Latine verſum eſſe ſuſpicetur.

Hæc omnia collegit ac partim recenſuit, partim tunc primum cum notis edidit Vir. Cl. D. Jacobus Waræus *Lond.* 1656. 8°.

Sermonem ſub Patricii nomine confinxit Ricardus Stanihurſtus quem in Vita S. Patricii lib. 2. Antverpiæ edidit an. 1587. eundem recuſum dedit Meſingamus ad finem *Florilegii* ſui Hibernici *Pariſ.* 1624. locum vero illi inter Patricii opuſcula concedere noluit Waræus.

Epiſtola de legatione ſive miſſione ad Hibernos, edita primum à Gerardo Voſſio, deinde in Bibliothecâ Patrum *Colon.* 1618. Spuriam eſſe arguit annus æræ Chriſtianæ, qui in epiſtolæ fronte ſtatim occurrit: uti rectè notat Miræus. Nec enim iſto ſæculo æra Chriſti in annis ſupputandis uſurpari cœpit.

Alia plura commemorant Baleus, Pitſeus, Waræus; quæ an alicubi extent, immò an unquam extiterint, dubitare licet.

432. SIXTUS III. Patriâ Romanus, Sixti filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter; in quo gradu dum adhuc conſiſteret Pelagianiſmi falsò accuſatus eſt: quâ

quâ calumniâ excitatus Pelagianos acriùs inceſſere cœpit; adeò ut in Concilio Romano anno ccccxviii. in Cœleſtii causâ habito, primus omnium anathema iis incutiendum cenſeret; editoq; libro hæreſin eorum confutaret. Anno 432. die vii. Auguſti ſedis Romanæ Epiſcopus ordinatur. Concilii Epheſini autoritatem ſedulò tutatus eſt; pacis interim Orientales inter & Ægyptios conciliandæ non immemor; quam modis omnibus ineundam curavit; ac tandem fœliciter obtinuit. Quin & datis ad Neſtorium in Euprepii Monaſterio exulantem literis, eum ad Catholicæ veritatis confeſſionem reducere conatus eſt: verùm fruſtra fuit. Neſtorius priſtinum errorem fovere non deſiit: Sixtus ex commercio literario cum Hæreſiarchâ inſtituto labem ſibi contraxit, animi à Neſtorianiſmo non abhorrentis eo nomine inſimulatus: adeò ut ſcriptâ ad Cyrillum epiſtolâ crimen id amoliri neceſſe haberet. Sub exitum Pontificatûs Julianum, alioſq; Pelagianorum duces, communionem Catholicam ſubdolè ambientes eccleſia fortiter excluſit. Obiit anno ccccxl. die xxiv. vel xxv. Julii. Extant Latinè *Epiſtolæ* ii. *ad Cyrillum una*, ad *Joannem Antiochenum altera*, Concil. Tom. iii. p. 1175. Poſteriorem citat iſtius ævi ſcriptor, Vincentius Lirinenſis Commonit. p. 368. Græco-latinè *Epiſtolæ* ii. *ad Cyrillum*, apud Coteler. *Monument. Eccleſ. Græc.* Tom. i. & Baluz. in *nov. Collect. Concil.* p. 657. Habetur etiam Lat. ſub ejuſdem nomine *Epiſtola ad Orientales Epiſcopos*, Concil. Tom. iii. p. 1263. quæ utpote nullius fidei ab omnibus rejicitur. Deniq; Sixto falſo inſcribuntur *libri* iii. viz. *de Divitiis*; *de Caſtitate*; *de malis Doctoribus, operibus fidei, & futuro judicio*; qui prodierunt *Romæ* 1573. 8°. *Antverp.* 1575. 16°. deinde non unâ in Bibliothecæ Patrum editione. Suppoſititia eſſe hæc Opuſcula, & Pelagianis erroribus inquinata uno ore omnes jam conſentiunt, unico excepto Garnerio *, qui pluribus contendit, Sixtum Pelagiano errore ante annum ccccxviii. revera imbutum fuiſſe, ac Opuſcula iſta conſcripſiſſe; poſt annum verò ccccxviii. Auguſtini, aliorumq; monitis excitatum excuſſo errore ſaniora cenſuiſſe; utq; famam ſimul ac culpam redimeret, *Hypognoſticôn* libros, qui inter ſuppoſititia Auguſtini Opera habentur, compoſuiſſe.

SÆC. V. ab An. cccc.

* Append. ad par. 1. Operum Marii Merc. Diſſert. vi. c. 6.

ADRIANUS, *Iſagoges* autor, claruit (ſi ætatem ejus rectè ſignat Cl. Uſſerius) circa an. 433. Mihi enim res admodùm incerta eſt. Caſſiodoro certè erat antiquior, ab eo cap. 10. Divin. Lect. memoratus. Extat ejus *Introductio in S. Scripturam* brevibus ſcoliis ab Hæſchelio illuſtrata, unà cum aliis ejuſmodi ſcriptis Græcè edita *Auguſtæ-Vindel.* 1602. 4°. & Critic. Sacr. *Lond.* Tomo viii°. De hoc libro Photius *, Ἀδριανοῦ εἰσαγωγὴ ἐν γεγραφῇς χρήσιμος τοῖς εἰσαγομένοις ἐπὶ βίβλον. *Adriani Introductio in S. Scripturam utilis liber iis, qui eam primò aggrediuntur.*

433.

* Cod. 2.

PETRUS CHRYSOLOGUS, natione Italus, nobilitate clarus, apud Forum Cornelii natus, à Cornelio loci iſtius Epiſcopo tam bonis moribus quàm literis inſtitutus, ac ab eodem demum ſacro altari admotus. Anno 433. Ravennæ Epiſcopus factus eſt; & ante annum ccccli. obiit. Hallucinantur enim, qui vitam illius ad ſequentis ſæculi initium protrahunt ſiquidem extat Leonis Papæ epiſtola * ad Leonem Epiſcopum Ravennatem Martiano & Adelphio Conſulibus, (i. e. anno ccccli.) data. Vir erat, præter alias animi dotes, facundiâ admodùm inſignis, unde *Chryſologi* nomen traxit.

433.

* Num. 37.

SCRIPTA.

Homiliæ ſive Sermones clxxvi. prodierunt *Colon.* 1541, 1618. *Pariſ.* 1614. unà cum Leonis & Maximi Operibus *Pariſ.* 1623. & *Lugduni* 1633. in Bibliothecâ Patr. Tom. vii. *Bonon.* 1643. 4°. *Colon.* 1678. 4°.

Epiſtola ad Eutychem Archimandritem, quâ ad fidem Catholicam eum reducere allaborat. Extat Gr. Lat. à Gerardo Voſſio ad calcem Operum Gregorii Thaumaturgi *Mogunt.* 1603. p. 205. & Concil. Tom. iv. p. 35.

MAXIMUS,

SÆC. V. ab An. cccc. 433.

MAXIMUS, gente Gallus, Monaſterii Lirinenſis monachus, ac demum Abbas, S. Honorato anno 426. ſubſtitutus. Anno 433. Epiſcopus Regenſis ſive Regienſis in Galliâ Narbonenſi factus eſt: & anno ccccxxxix. Concilio Regenſi, ccccxli. Arauſicano interfuit. Plura de eo non liquent. Extant ab eo ſcriptæ *Homiliæ* aliquot, quæ inter Euſebii Emeſeni ſive Eucherii Lugdunenſis Homilias locum habent: ex his enim quartam Maximi eſſe conſtat; cujus porrò titulus tres præcedentes ejuſdem autoris eſſe indicat: uti rectè notat Vir Doctiſſ. Joannes Savaro notis in Sidon. Apollinar. L. 4. Op. 3. p. 232.

434. Socrat. l. 7. c. 28, 41, 45.

PROCLUS, ab ineunte ætate bonarum literarum, præſertim Rhetoricæ, ſtudiis imbutus, Chryſoſtomo, adoleſcens adhuc, ſedulò adhæſit, tanquam amanuenſis; eiq; cùm factus eſſet Lector, in conſcribendis libris inſerviit, cum Attico, deinde Epiſcopo CP. aſſiduè verſabatur; ejuſdemq; notarius erat; ab eo ad Diaconatûs gradum evectus. Anno circiter ccccxxvii. à Siſinnio Cyzicenorum Antiſtes, conſtitutus eſt; quò dum profectionem parat; prævertentes eum Cyziceni Dalmatium quendam Monachum ſibi Epiſcopum cooptârunt. Manſit igitur Proclus Conſtantinopoli; ubi in eccleſiis concionando maximam gloriam adeptus eſt. Anno 434. mortuo Maximiano, à Theodoſio Imp. ad regiæ Urbis Epiſcopatum promovetur. Anno ccccxxxv. datâ ad Armenos epiſtolâ Neſtorii, & Theodori Mopſueſteni, errores damnavit, intacto tamen Theodori nomine; ne Armenos, quibus cara erat iſtius memoria, nimis offenderet. Anno ccccxxxviii. Joannitas ad Eccleſiæ unitatem revocavit; Chryſoſtomi corpus Comanis ſepultum, annuente Imperatore, Conſtantinopolim deportavit; idq; ſolenni pompâ per urbem traductum ingenti cum honore in eccleſiâ Apoſtolorum depoſuit. Obiit anno ccccxlvi.

* L. 7. c. 41. Ἦν δ' ἀνὴρ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, inquit Socrates *, εἰ καὶ τις ἄλλος. *Vir erat optimis moribus, ſi quiſquam alius, præditus:* patientiâ verò ac ἀνεξικακίᾳ maximè inſignis; utpote qui Hæreticos manſuetudine ac clementiâ, non advocatâ in auxilium imperiali poteſtate, ad Eccleſiæ ſinum revocandos cenſuit.

SCRIPTA.

IN laudem ſanctæ Dei Genitricis Homiliæ iii.
De Incarnatione Domini Homilia ii.
In natalem D. N. I. C. Homilia.
In ſanctæ Theophaniæ Homilia.
In Transfigurationem Domini Homilia.
In Ramis Palmarum Homilia.
In ſanctam Feriam quintam Homilia.
De Paſſione Domini Homilia.
De Reſurrectione Domini Homilia.
In S. Paſcha Homiliæ ii.
In idem, & S. Joannem Evangeliſtam Homilia.
In S. Pentecoſten Homilia.
In laudem S. Stephani Protomartyris Homiliæ ii. quarum alteram Aſterii eſſe ex Photii autoritate conſtat.
In laudem S. Pauli Apoſtoli Homilia.
In laudem S. Andreæ Apoſtoli Homiliæ.
In laudem S. Joannis Chryſoſtomi Homilia, quæ Latinè tantùm extat.
Tractatus de Traditionibus Miſſæ divinæ. Extat etiam Græcè in Collectione Liturgiarum *Pariſ.* 1560. p. 1.
Epiſtola ad Armenos de fide. Habetur etiam Gr. Lat. Concil. Tom. iii. p. 1217. in Auctuario Ducæano *Pariſ.* 1624. Tom. i. Lat. ex verſione Dionyſii Exigui in Bibliothecâ Patr. Tom. i. p. 309. Græcè una cum eadem verſione in Antidoto adversùs Hæreſes *Baſil.* 1528. *Pariſ.* 1538. in Hæreſeologiâ *Baſil.* 1556. in Micro-presbytico 1550. & in Orthodoxographis.

Epiſtola

SÆC. V. ab An. cccc.

Epiſtola ad Joannem Antiochenum de Theodoro & Ibâ.
Alia ad eundem ii.
Epiſtola ad Maximum Diaconum.
Epiſtola ad Domnum Antiochenum pro causâ Athanaſii Perrhenorum Epiſcopi.

Epiſtolam iſtam Latinè vertit Dionyſius Exiguus. Verſio extat tam in Leidenſi, quam Romanâ Procli Operum editione.

Prodierunt Procli Opera Gr. Lat. ex Bibliothecâ Elmenhorſtianâ *Lugd. Bat.* 1617. 12°. (Verùm iſta editio haud dimidiam Procli Operum partem continet) Longè auctiora dein, cum notis Vincentii Riccardi, *Romæ* 1630. 4°. prout ſupra à nobis recenſentur. Omnes Procli *Homilias* numero xx. (demptâ ſc. ſpuriâ in *S. Stephanum*) in unum collegit, & Gr. Lat. cum notis edidit Franciſcus Combefiſ. Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. i. p. 301.

Porrò ſcripſit Proclus *Homilias plurimas*, quæ non extant; fragmentum unius ex occaſione profligatorum à Romanis Barbarorum habitæ exhibet Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 38.

EUCHERIUS, natione Gallus, natalibus illuſtris, vitam Monaſticam egit in inſulâ quâdam prope Lirinum ſitâ; ubi, ut videtur, degit, donec anno 434. Epiſcopus Lugdunenſis factus eſt. Anno cccexliv. Concilio Arauſicano interfuit. Obiit circa an. 454. Valentiniano & Martiano regnantibus. Uxoratum fuiſſe conſtat. Ex conjugio enim ſuſcepit Salonium & Veranium, Epiſcopatûs poſtea dignitatem adeptos. Alius à noſtro fuit Eucherius, Lugdunenſis Epiſcopus, qui ſæculo ſequente floruit; & Concilio Arauſicano ſecundo anno cccccxxix. interfuit: uti pluribus probat Theophilus Raynaudus in *Indiculo SS. Lugdun.* p. 227, &c. 434.

SCRIPTA.

Epiſtola Pærenetica de contemptu mundi & ſæcularis Philoſophiæ, ad Valerianum cognatum ſuum, ex ſeceſſu prope Lirinum ſcripta anno cccexxxii. Miris laudibus Epiſtolam iſtam proſequitur Eraſmus. *Si quid meo*, inquit, *ſuffragio tribuis, nihil video profectum à noſtra religionis hominibus, qui eloquentiæ quoq; gloriâ floruerint, quod cum hujus phraſi ſit conferendum. Ut nuſquam non egregium præſtet artificem: ſive ſpecies ordinem, ſive*, &c. Seorſim prodiit cum ſcholiis Eraſmi *Baſil.* 1520, 1531. cum notis Roſveydi *Antverp.* 1620.

Epiſtola *de Laude Eremi*, ſeu *de Vitâ ſolitariâ*, ad Hilarium Arelatenſem ex ſeceſſu ſuo ſcripta. Seorſim edidit Genebrardus *Pariſ.* 1578. & unà cum Epiſtolâ *ad Valerianum* Roſveydus *Antverp.* 1620.

De formulis ſpiritualis intelligentiæ liber ad Veranum filium.

Inſtructionum ad Salonium filium libri ii. quorum alter de difficilioribus S. Scripturæ quæſtionibus agit, alter interpretationem Hebræorum nominum in eâdem occurrentium exhibet.

Homilia aliquot inter eas quæ ſub Euſebii Emeſeni nomine circumferuntur, editæ *Antverp.* 1602. & alibi ſæpius. Sunt, qui omnes Emeſeni Homilias Eucherio attribuunt: verùm ex iis alias Brunoni Aſtenſi, alias Maximo Regenſi, alias aliis deberi ſatis conſtat. Sermones interim eloquentiſſimos nonnullos edidiſſe Eucherium fidem facit Claudianus Mamertus *. * Lib. de ſtat. animæ. c. 9.

Hiſtoria Paſſionis S. Mauritii, & ſociorum Martyrum Legionis Thebææ; quam plurimi Eucherio juniori aſcribunt & rectè quidem. Autor enim ſub finem Hiſtoriæ narrat inſtitutum eſſe, ut Hymni diu noctuq; in laudem iſtorum Martyrum in Eccleſiâ Agannenſi decantarentur, jubente ſancto & præclaro Chriſti martyre B. Sigiſmundo rege, inſtitutumq; illud uſq; hodie conſervari. Cæterùm Sigiſmundus ille martyrium anno 524. obiit. Habetur apud Surium ad diem xxii. Septembris. Seorſim verò cum notis edidit Petrus Stevartius *Ingolſtadii* 1617.

Commentaria in Geneſin, & libros Regum; qui neutri Eucherio aſcribi poſſunt; quippe in quibus citantur Gregorius Magnus & Caſſiodorus.

Porrò

SÆC. V. ab An. cccc.

Porrò Caſſiani Opuſcula quædam, exſectis erroribus, & abbreviato ſermone, in unum compegiſſe Eucherium prodit Gennadius *. Unde non deſunt, qui librum quartum *de Vitis Patrum* (ex Severi Sulpicii, & Caſſiani Scriptis concinnatum, uti librum inſpicientibus facilè patebit) Eucherium noſtrum autorem habere contendant.

* De Script. c. 63.

Prodierunt Eucherii Opera *Baſil.* 1531. *Romæ* 1564. & in Bibliothecâ Patr. Tom. vi.

434. CLAUDIUS MARIUS VICTOR, ſive *Victorinus*, Rhetor Maſſilienſis & Poeta, claruit anno 434. Obiit ante annum 450. Vir, inquit Sidonius *, ut egregius, tum undecunq; doctiſſimus; qui cùm cætera potenter, tum potentiſſimè condidit verſus. Scripſit Poemata quædam; quæ ſequuntur.

* Epiſt. l. 5. Ep. ult.

Libri tres Carminum ſeu Commentariorum in Geneſin à principio libri uſq; ad obitum Abrahami pertingentes, ad Ætherium filium. In his libris inquit Gennadius *, Chriſtiano quidem & pio ſenſu, ſed utpote ſæculari literaturâ occupatus homo, & nullius magiſterio in divinis Scripturis exercitatus, levioris ponderis ſententiam figuravit.

* De Script. c. 60.

Epiſtola ad Solomonem Abbatem de perverſis ſuæ ætatis moribus, Heroico carmine ſcripta.

Victoris Poemata habentur in Collectione Poetarum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 580. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 417. ſeorſim verò *Pariſ.* 1560. 8°.

434. CÆLIUS SEDULIUS, natione Scotus, (ſi Trithemio, Dempſtero, & Baleo fides ſit habenda) circa an. 434. claruiſſe dicitur. Dum Laicus adhuc eſſet, in Italiâ Philoſophiam didicit. Poſtea Presbyter factus eſt, teſte Iſidoro; quin & Antiſtitem vocant Liberatus & Beliſarius Poetæ, (in Acroſtichi in Sedulium, quæ in Appendice Bigneanâ habentur p. 680.) Epiſcopum Sigebertus, Epiſcopum in Hiſpaniâ Oretanum Pſeudo-Dexter. Quiſquis demum fuerit, hoc ævo floruit: utpote cujus Poemata collegit atq; edidit Turcius Rufus Aſterius, qui Conſulatum geſſit anno cccexciv. quemq; laudârunt Arator, Caſſiodorus, & Venantius Fortunatus. In Achaiâ libros ſuos ſcripſiſſe tempore Theodoſii junioris & Valentiniani Impp. fidem faciunt, quæ duobus vetuſtiſſimis Codicibus MSS. Thorneiano, & Pithæano, & Uſſerio & Labbeo memoratis, aſcriptæ erant annotatiunculæ. De Sedulii ſtylo hæc Olaus Borrichius *, *Dictio ejus facilis, ingenioſa, numeroſa, perſpicua, ſic ſatis munda, ſi excipias proſodica quædam delicta, & inprimis Chriſtianæ Pietatis commendatrix.*

* Diſſert. 2. de Poet. Lat.

OPERA.

Carmen Paſchale, ſive de Chriſti miraculis libri v. unà cum *Epiſtolâ ad Macedonium Presbyterum* nuncupatoriâ, quæ in pleriſq; editionibus deliderâtur. In eâ mentio fit Syncleticæ Diaconiſſæ; cui S. Baſilii Hexaemeron Latinè à ſe verſum dicavit Euſtathius. In editionibus nonnullis præfixi ſunt verſus quidem nuncupatorii ad Theodoſium ſeniorem; qui ex alio vetuſtioris alicujus Poetæ opere aſſuti videntur. Certè Sedulium autorem non habent.

Veteris & Novi Teſtamenti Collatio, carmine elegiaco ſcripta. Eam poſt Sedulii mortem edidit Turcius Rufus Aſterius; cui proinde nonnunquam malè inſcripta legitur.

Pæan Alphabeticus de Chriſto, Iambico carmine conſcriptus, ac Chriſti res geſtas ſuccinctè complexus.

Paſchalis Operis libri v. ſolutâ oratione deſcripti, unà cum *Epiſtolâ alterâ ad Macedonium Presbyterum*; qui Sedulio autor fuerat, ut Carmen Paſchale proſaicè exprimeret. Opus iſtud è Codice Pithæano evulgavit Fr. Juretus, *Pariſ.* 1585.

Collectaneum,

Collectaneum, ſive *Explanatio in omnes Epiſtolas* S. Pauli, ex SS. Patrum ſcriptis conſarcinata; quæ Sedulio Scoto Hiberniensi conſtanter inſcribitur. Sedulii Poetæ non eſſe ſatis indicant, quæ ex Gregorio Magno (Moralium in Job l. 19. c. 21.) exſcripta inibi leguntur. Sanè Sedulius quidam, Epiſcopus Britanniæ de genere Scotorum, unà cum Fergaſto Epiſcopo Scotiæ Picto, Concilio Romano anno DCCXXI. habito, ſubſcripſit. Iſte Collectanei autor non malè credi poſſit: licèt id Labbeus Sedulio cuidam Scoto, qui (teſte Hepidanno Monacho in Annalibus à Ducheſnio editis) anno DCCCXVIII. clarus habebatur, aſcribendum cenſeat: cui & *Grammatica* quædam *Opuſcula*, quæ in *Bibliothecâ Thuanâ* ſub Sedulii nomine extabant, adjudicat. SÆC. V. ab An. CCCC.

Prodierunt Sedulii Opera ab Aldo Manutio excuſa anno 1502. deinde *Baſil.* 1528, 1534 & cum notis Antonii Nebriſſenſis ibid. 1541. in Sylloge *Fabricianâ* 1564. deniq; in Bibliothecâ Patr. Tom. VI. p. 458. & in Appendice *Bigneanâ* p. 658. 911. quæ accurata editio habetur.

VINCENTIUS gente Gallus, Tulli Leucorum (primæ Belgicæ oppidi) natus, ſplendidâ nobiliq; familiâ ortus, patrem Epirochium, fratrem Lupum Epiſcopum Trecaſſinum habuit. Primis juventutis annis militiam ſecularem ſecutus eſt; quâ deſertâ, ad Lerinum ſe conferens vitam egit monaſticam, ad Presbyterii dignitatem mox evectus. Claruit anno 434. triennio ſc. poſt Synodum Epheſinam, quo ſcripſit Commonitorium ſuum, uti ipſe teſtatur *. Obiit ante annum 450. Theodoſio adhuc & Valentiniano regnantibus. Sunt, qui Vincentium Semipelagianis annumerant; ſunt, qui ab illâ labe immunem cenſent. Primæ ſententiæ authoribus fortiſſimum ſuppeditant argumentum Objectiones adversùs doctrinam & ſcripta Auguſtini; quas à Vincentio noſtro ſcriptas fuiſſe admodùm eſt veriſimile: verùm eâ de re mox dicemus. Accedunt Semipelagianiſmi notæ duæ, à B. Proſpero olim poſitæ, quas in Commonitorio deprehendit Voſſius *: altera, Cœleſtini ac Xyſti Pontificum epiſtolarum oſtentatio; altera, occulta novitatis criminatio poſterioribus S. Auguſtini ſcriptis impacta. Quin & Cœnobii Lirinenſis incolas Semipelagianis eo tempore faviſſe arguunt quæ de Honorato ſcribit Proſper; quæq; de Fauſto (qui Cœnobio præfuit quo anno ſcripſit Vincentius) omnes norunt. Scripſit Vincentius, ſuppreſſo ſuo, ac aſſumpto *Peregrini* nomine, nitido ſatis & aperto ſermone (uti rectè Gennadius *) *adversùs Hæreticos Commonitorium duplex*: poſterius furto ſibi ablatum perdidit; unde recapitulationem quandam, quæ iſtius vices ſuppleret, priori ſubnexuit. Prodiit Opuſculum iſtud *Baſil.* 1528. *Colon.* 1569. cum commentariis Coſterii. *Pariſ.* 1569. 8°. 1586. à Pithœo cum aliis quibuſdam editum. *Colon.* (cum notis Coſterii) 1613. 12°. cum commentariis Joannis Fileſaci *Pariſ.* 1619. 4°. deniq; cum notis Baluzii Salviano ſubjunctum *Pariſ.* 1669. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. VII. p. 249. & Cantabrigiæ, 1687. 12°. 434

* Cap. 42.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 9.

* De Script. c. 64.

Scripſit adhuc Vincentius *Objectiones adversùs Auguſtini ſcripta & doctrinam de prædeſtinatione & libero arbitrio*; quas capitulis XVI. ſummatim comprehenſas exhibet Proſper in libro, quo eas refellit. Vincentio noſtro deberi objectiones iſtas ſatis indicant, tum quæ de Semipelagianiſmi ſtudio jamdudum attuli, tum mira temporis convenientia. Objectiones enim illas refutavit Proſper ſedente adhuc Xyſto Papâ, viz. inter annos 432. & 440. Non me latet quidem Baronium, alioſq; eas tribuere Vincentio cuidam juniori, qui Gennadii familiaris fuit. & in Pſalmos commentatus eſt. Verùm id ratio temporis non patitur. Vincentius enim iſte vix ex ephebis excceſſiſſe potuerat; cum objectiones Vincentianæ in omnium manibus jamdudum verſatæ eſſent. Plura argumenta habet Voſſius *, quem conſulat Lector.

Gennad. de Scrip. c. 80.

* Loc. cit.

IBAS, natione Syrus, ab anno circiter 436. Epiſcopus Edeſſenus. Plures jam annos in Epiſcopatu exegerat, cum Neſtorianiſmi apud Domnum Antiochenum, & Flavianum CP. à Samuele, Cyro, Mara, & Eulogio Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyteris duplici nomine eſt accuſatus. Primò quòd Cyrillo anathema dixiſſet, & hæreſeos notam inuſſiſſet; ſecundò quòd anno CCCCXLV. 436.

Vid. Concil. Chalced. Act. 1 & Epiſt. Epheſ. à Lupo edit. paſſim.

SÆC. V. ab An. cccc.

ejusmodi blasphemias palam effutire non erubuisset. Οὐ φθονῶ τῷ Χριστῷ γενομένῳ Θεῷ· ἐφ' ὅσον γὰρ αὐτὸς ἐγένετο, κἀγὼ γεγένημαι. *Non invideo Christo facto Deo: in quantum enim ipse factus est, & ego factus sum.* Causam Uranio Himeriæ, Photio Tyri, & Eustathio Beryti Episcopis adjuncto Damascio præfecto judicandam Imperator commisit: qui binis eâ de re Synodis, alterâ Tyri, alterâ Beryti, anno ccccxlviii. habitis, Ibam afflictis illi criminibus immunem pronunciarunt. Iste enim secundum accusationis caput strenuè negavit; primum quidem à se ante pacem Orientales inter & Cyrillum initam factum confessus; ab eo verò tempore concordiam cum Cyrillo intemeratam coluisse sese affirmavit. Anno ccccxlix. iterum accusatus in Latrocinio Ephesino à Dioscuro Alexandrino depositus est; ac sede suâ depulsus, & teste Facundo * Hermianensi in quadraginta mansiones per diversas provincias distractus viginti & amplius carceres mutavit, præcipue vero ad Monasterium Apamenum secessit; in quo unà cum Theodorito delituit, donec anno ccccli. à Concilio Chalcedonensi pristinæ dignitati restitutus fuerit. Multis demum post mortem annis à Concilii Quinti Patribus anno dxxxvi. damnatus est, tanquam Nestoriani nominis & dogmatis cultor, renitente quidem Vigilio Papâ, qui plura pro causâ illius protulit argumenta, quorum vindicias agit Baronius. Scripsit Ibas famosam *Epistolam ad Marin Persam*; cujus pars longè major, quâ de Cyrillo & Actis Ephesinis, de pace Ecclesiæ redditâ, & de laudibus Theodori Mopsuesteni agitur, Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 661. extat.

* L. 6. c. 1.

437. * De Script. c. 65.

SYAGRIUS, quem solus memorat Gennadius *. Patria, ætas, vitæ institutum, penitùs nos latent. Ad annum tamen 437. non incommodè referri potest. Scripsit libellum de *Fide adversùs Hæreticos* nonnullos, qui personas S. Trinitatis nominibus relationem mutuam indicantibus exprimi noluerunt. Circumferebantur etiam sub illius nomine, Gennadii ævo, *libri* vii. *de Fide & Regulis fidei*; quos omnes illius haud esse ob styli dissonantiam censuit Gennadius. NE.

437. * De Script. c. 95.

ANTONINUS, *Honoratus* à Gennadio * dictus; (eundem enim esse nullus dubito) Constantinensis in Africâ Episcopus, claruit anno 437. quo (ut ex Prosperi Chronico discimus) persecutionem in Catholicos movebat Gensericus Vandalorum rex. Inter alios Barbari regis sævitiam tunc expertos Arcadius, genere Hispanus, Genserico antea satis carus, quòd Arianam impietatem amplecti nollet, in exilium actus est; quin & tandem Martyrii palmam reportavit. Ad hunc Arcadium jam exulantem scripsit Antoninus noster *Consolatoriam & exhortatoriam ad labores pro Christo ferendos Epistolam*, & exemplis præsentibus, inquit Gennadius, & scripturarum relationibus roboratam. Pia planè est, & elegans epistola; quæque, ut rectè notat Baronius *, antiquum illum Apostolicum characterem redolet. Extat tum apud Baronium ad an. ccccxxxvii. tum in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 665.

* Ad an. 437.

439.

VALERIANUS, natione, ut verisimile est Gallus, Cemelionsis sive Cemelensis trans Varum apud Alpes Maritimas Episcopus, claruit anno 439. quo Reiensi Synodo in Galliâ Narbonensi interfuit. Anno circiter ccccli. inter alios Galliæ Episcopos epistolæ Synodicæ ad Leonem Papam missæ subscripsit. Anno ccccl v. in Concilio Arelatensi iii. unà cum Theodoro Episcopo, Faustum Abbatem Lirinensem usurpati in Cœnobio Lirinensi muneris Episcopalis reum egit; ac in ordinem redactum priscis limitibus circumscribi fecit. Dogmatis Semipelagiani ab obscuro quodam nebulone accusatum Valerianum nostrum editâ prolixâ Apologiâ vindicavit Theophilus Raynaudus, qui culpam istam in Valerianum quendam, ventriloquum & gulosum mancipium, ab Eusebio quodam in epistolâ ad Cyrillum Alexandr. à Baronio editâ ad an. ccccxvii. memoratum rejiciendam jure contendit. Extant à Valeriano scriptæ *Homiliæ* xx. varii argumenti, unà cum Epistolâ *ad Monachos parenetica*; quas primus in lucem edidit Jac. Sirmondus *Paris.* 1612. 8°. Prodierunt deinde cum Operibus Leonis, Chrysologi, &c. *Lugduni* 1633. fol. à Theophilo Raynaudo editæ, unà cum

Apologiâ

Apologiâ ipsius pro Valeriano: denique in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 498. SÆC. V. ab An. CCCC.

SOCRATES, Patria Constantinopolitanus, sub Theodosii junioris principatûs initia, ut videtur, natus; in Grammaticis Helladium & Ammonium, qui Alexandriâ profugi, Constantinopoli scholas aperuerant, præceptores habuit; in Rhetoricâ verò, judice quidem Valesio, Troilum Sophistam. Virilem ætatem ingressus, in foro causas egit; unde *Scholasticus* dictus est. Novatianæ sectæ addictum fuisse Scriptores ferè omnes clamant; quâ tamen culpâ ipsum immunem præstat Cl. Valesius: & certè quamvis Novatianis paulò faventior sit; ipsum tamen hujusce sectæ alleclam fuisse inde confici non potest. Quid quòd Novatianos hæreticis ipse non uno in loco accusset? Claruit anno 440. quo ad Historiam Ecclesiæ scribendam se accinxit, eamq; à Constantini M. imperii primordiis usq; ad an. cccclxxxix. deduxit. In hoc opere condendo, ut rectè animadvertit Valesius, & judicio & diligentia usus est singulari. Judicium demonstrant egregiæ observationes hinc inde intertextæ: diligentiam accuratæ ut plurimùm temporum notationes, ac conquisita undiq; optima Historiæ Ecclesiasticæ monumenta, Episcoporum literæ, Synodorum acta, Scriptorum ipsius ævi Ecclesiasticorum libri; ex quibus opus suum concinnavit: & cùm ex Rufini fide Historiam primò inchoasset; meliores nactus autores, errores suos emendavit, & duos priores libros de novo ab ipso limine retudit. De eo paucis agit Photius *, de stylo ejus hæc tantùm habet, ἡ μὲν φράσις αὐτῷ ἴσχει ἀξιόλογον, ἀτεχνῶς δὲ οὐ τοῖς δόγμασιν ὁμοίαν ἐπιδείκνυται. *Stylus illi non admodum splendidus; sed sese in dogmatibus valdè accuratus est*; affectum orga Novatianos intelligit. Quod verò stylum attinet, se ὀλίγου φροντίζειν, *de inani verborum pompâ parùm fuisse sollicitum* ipsemet Socrates * ingenuè fatetur. Extat *Historia Socratis, Ecclesiastica* vii. libros complexa, una cum reliquis Historiæ Ecclesiasticæ autoribus Græcè à Roberto Stephano editis *Paris.* 1544. fol. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. cum novâ versione & annotationibus doctissimis Henrici Valesii *Paris.* 1668. exinde *Mogunt.* 1677. fol. Lib. 6. c. 19, 20, 23. * Cod. 28. * L. 1. c. 1.

HERMIAS SOZOMENUS, ortu, ut videtur, Palæstinus, parentibus non infimæ sortis natus; certè ex Bethelia, Palæstinæ juxta Gazam vico, genus suum duxit: ex Salamane quodam, sibi consanguineo, (cujus ipse meminit l. 6. c. 32.) uti censet Valesius, non Salamine Cypri urbe, ut Nicephorus, *Salaminii* nomen traxisse videtur. In Palæstinâ educatus, Berytî Phœniciæ urbis jurisprudentiæ operam dedit: postea Constantinopolim profectus in causis agendis versatus est: Historiæ tamen Ecclesiasticæ elucubrandæ præ aliis animum adjunxit. Primò quidem scripsit Compendium Historiæ Ecclesiasticæ ab ascensione Christi ad annum cccxxiii. res maximè conspicuas duobus libris complexas, qui interierunt: deinde exorsus ab anno cccxxiv. Historiam annorum cxv. Ecclesiasticam majori molimine & diligentiâ contexuit, circa an. cccclxl. rem libris ix. Theodosio Imp. nuncupatis absolvens. Ἐστὶ δὲ (inquit Photius *) συντεταμένος ἐν τῇ φράσει βιαιότερον, διαφωνῶν δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ τόπους ἐνίους. *Socrate est in stylo præstantior: à quo etiam in narrationibus quibusdam dissentit.* Cui censuræ, inquit, Valesius, nos libenter accedimus: sed quantùm dictionis elegantiâ vincit Sozomenus; tantùm Socrates judicio vincit: nam Socrates quidem tum de viris, tum de rebus ac negotiis ecclesiasticis optimè judicat. Nihil est in illo, nisi grave ac serium, nihil quod tanquam superfluum possis expungere. Contra verò in Sozomeno quædam occurunt levia ac puerilia, quod pluribus exemplis demonstrari poterat. Post Socratem scripsisse exinde colligitur; quòd narrationibus illius quædam interdum addit, quædam emendet, in multis dissentiat. Prodiit *Historia* illius Græcè à Roberto Stephano excusa *Paris.* 1544. fol. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. cum versione & notis Valesii *Paris.* 1668. exinde *Mogunt.* 1677. fol. verùm longè infra Parisiensem sublidet istâ editio. 439. 440. * Cod. 30.

SÆC. V. ab An. cccc. 440.

EUSTATHIUS, quem *virum diſertiſſimum* vocat Caſſiodorus *, cujus etiam meminit Sigebertus †, claruit circa an. 440. Sedulii Poetæ æqualis. Tranſtulit è ſermone Græco S. Baſilii Homilias ix. in Hexaemeron in Latinum, tantâ venuſtate; ut ingenium doctiſſimi viri, *inquit* Caſſiodorus, facundiæ ſuæ viribus æquiparâſſe videatur. *Verſionem iſtam ſorori ſuæ Syncleticæ* dedicavit. Extat in editione Operum S. Baſilii *Pariſienſi* 1603. *Antverpienſi* 1616. & alibi, excuſa. Plura de Euſtathio, ejuſq; ſorore Syncleticâ te docebit Miræus in notis ad Sigebertum, & Miræi pro more in integrum exſcriptor, quem tamen rarò nominare ſolet, Caſimirus Oudin, *Supplementi* p. 87.

* Divin. Lect. c. 1.
† De Script. c. 21.

440.

NILUS, Patriâ Conſtantinopolitanus, nobilitate generis atq; opibus illuſtris; adeò ut Urbis CP. præfecturâ donaretur. Connubio ſociatus binam ex uxore prolem ſuſcepit, marem & fœminam ſi Menologio Græcorum fides; ſi tamen ipſe potiùs audiendus ſit Nilus, utrumq; marem. Claruit anno 440. poſtquam ſæcularem vitam per aliquot annos egiſſet; ut pietatem, cujus rudimenta à Chryſoſtomo præceptore olim hauſerat, acrius urgeret, ægrè uxori perſuaſit ut partitis inter ſe liberis, ſibi in Ægypti ſolitudines ſecedere, & monaſticam deinceps vitam degere liceret. Aſſumpto igitur ſecum Theodulo filio, Ægyptum petiit, & exoptatum vitæ genus inſtituit. Verùm dum ſuaviſſimâ Monachorum Nitrienſium conſuetudine fruitur, repentè irruentes Barbari filium ejus Theodulum cum multis aliis captivum abduxerunt; quem dum ſollicitè perquireret, ipſe à Barbaris captus eſt; mox tamen ab iiſdem liberatus, filium in Elusâ reperit apud Urbis Epiſcopum; à quo ipſe invitus licèt Presbyter ordinatus eſt. Obiit regnante adhuc Martiano. Multis demum poſt mortem annis corpus ejus à Juſtino juniore Conſtantinopolim tranſlatum eſt, & in SS. Petri & Pauli Baſilicâ repoſitum. Multa conſcripſit *Opuſcula*, τλῶ σι χ᾽ πὸ λόγα πλειόνπα, inquit Photius *, ἀ τλῶ ἐν λόγοις μαρτυρῆσθαι δύναιτο, *quæ non operum tantum perfectionem inſignem, ſed in dicendo quoq; facultatem ejus teſtantur.* Quæ ad noſtram notitiam pervenerunt, hîc locum habent.

Nilus in Narrat. 2.

* Cod. 201.

Expoſitio in Cantica Canticorum, quæ Gregorii Nyſſeni, Maximi, & Pſelli Commentariis in eundem librum admiſta habetur Gr. Lat. in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. ii.

Narrationes vii. *de cæde Monachorum in monte Sina, & captivitate Theoduli filii.* Extant Gr. Lat. cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1639. 4°.

Oratio in Albianum, Monachum Nitrienſem, Gr. Lat. Narrationibus ſubjuncta.

Capita Parænetica ccxxix. Habentur Gr. Lat. in Orthodoxographis Tom. i. & in Auctuario 1624. Tom. ii. Prodierunt etiam Gr. Lat. cum commentariis Michaelis Neandri *Lipſiæ* 1577. & cum notis Petri Schoning *Franekeræ* 1608. 8°.

De octo vitioſis cogitationibus Liber, quem Gr. Lat. edidit Bigotius ad calcem Palladii, una cum antiquâ verſione ante mille annos factâ. Textum græcum prius ediderat Combeſiſ. in Auctuario Noviſſimo 1672. & Joſephus Maria Suareſius in Collectione Operum S. Nili *Romæ* 1673.

Alius de eodem argumento Tractatus, quem Latinè à ſe verſum inter Damaſceni Opera dedit Jac. Billius; Gr. Lat. verò cum notis exhibet Jo. Bap. Cotelerius *Monument. Eccl. Græc.* Tom. iii. p. 185.

De Oratione Capita cliii. quibus precandi forma exponitur: totidem memorat Photius Cod. cci. ac habet Editio Suareſiana una cum Prologo. Editio enim Latina à Fr. Turriano evulgata *Florent.* 1578. 8°. quæq; in Bibliothecâ Patr. habetur, Capita exhibet nonniſi cxlvii, vel cl.

Epiſtolæ cccl v. à Poſſino Gr. Lat. editæ *Pariſ.* 1657. 4°. quas plurimis aliis epiſtolis auctas Gr. Lat. recudi fecit, additâ de Nilo diſſertatione, Leo Allatius *Romæ* 1668. fol.

De vitâ Aſcetica Tractatus.

Ad Agathum Monachum de virtute colendâ, & vitia fugiendo.

Ad Magnam Ancyræ Diaconiſſam de voluntariâ paupertate.

Tractatus

SÆC. V. ab An. cccc.

Tractatus Moralium ſeu ſpiritualium Admonitionum.
Epicteti Enchiridion à S. Nilo contractum & interpolatum.
De Monachorum præſantiâ in urbibus & ſolitudinibus.
Ad Eulogium Monachum Tractatus Aſceticus.
Ad eundem de vitiis, quæ virtutibus ſunt oppoſita.
De diverſis malignis cogitationibus Liber.
Capita xxxiii. *per gradus diſpoſita.*
Spirituales Sententiæ per Alphabetum diſpoſitæ, unà cum aliis quibuſdam.
Inſtitutio Aſcetica ad Monachos.
Sententiæ abducentes Monachum à corruptibilibus.
Sermo in illud Evangelii, Qui nunc habet ſacculum, tollat.

Singula iſta *Opuſcula*, modò enumerata ab Epiſtolis excluſivè, Gr. Lat. edidit Joſephus Maria Suareſius *Romæ* 1673.

Sermones aliquot, qui interierunt. Ampla ſatis Excerpta duorum in *Paſcha*, & trium in *Aſcenſionem Domini* nobis conſervavit Photius Cod. cclxxvi.

Epiſtolæ, ut videtur, plurimæ deſiderantur. *Epiſtolæ ad Heliodorum Silentiarium*, ac alterius ad Olympiodorum Præfectum fragmenta adducuntur in Actione IV^a. Synodi VII.

Librum denique adverſus Gentiles à Nilo ſcriptum eſſe prodit Nicephorus *; qui nunc non extat. * Hiſt. Eccl. l. 14. c. 54.

DRACONTIUS, gente Hiſpanus, dignitate Presbyter, claruit circa an. 440. imperante Theodoſio juniore, ad quem *Elegiam* ſcripſit: adeò ut non ſine ratione ſe mirari dicat Philippus Labbeus *, virum eruditum Ger. Joannem Voſſium † inter Poetas incertæ ætatis, eoſque qui poſt tempora Caroli M. floruerint, Dracontium numerâſſe. Poetica inprimis ſtudia excoluit Dracontius: duo tantùm ingenii illius fœtus nobis ſuperſunt. viz. 440.

* Tom. 1. p. 267.
† De Poet. Lat. c. 9. p. 87.

Carmen Heroicum in Hexaemeron. Librum iſtum exſcribentium culpâ olim vitiatum Eugenius II. Toletanus Epiſcopus, juſſu Chindiſvindi Gothorum in Hiſpaniâ regis, emendavit; atq; ita in pulchritudinis formam coegit, teſte Ildefonſo *, ut pulchrior de artificio corrigentis, quàm de manu proceſſiſſe videatur autoris: quin & ſeptimi diei explicationem ipſe addidit Eugenius.

* Cap. 14.

Elegia ad Theodoſium Imp. à Sirmondo primùm edita *Pariſ.* 1619.

Prodiit *Liber in Hexaemeron* primùm *Pariſiis* ſuperiore ſæculo, deinde in Collectione Poetarum *Fabricianâ*, & cum notis & Gloſſario Joannis Weitſii; deniq; in Appendice *Bigneanâ* p. 837.

Utrumq; Opuſculum prodiit *Pariſ.* 1619. 8°. curâ Jac. Sirmondi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 724, 729.

BACHIARIUS, *Macceus* dictus; Miræo Hibernus, Baleo & Pitſeo Britannus; S. Patricii, ut volunt, diſcipulus, in Cœnobio Bannochorenſi educatus, diſciplinis præſertim Mathematicis incubuit. Certiora ſunt, quæ de eo habet Gennadius *. *Vir*, inquit, *Chriſtianæ Philoſophiæ nudus & expeditus, Deo vacare diſponens, peregrinationem pro conſervandâ vitæ integritate elegit.* Claruit anno 440. Scripſit, eodem Gennadio teſte, *Libellum de fide Apologeticum* ad Romanæ Urbis Pontificem (Leonem, uti ſuſpicari licet) quo peregrinationem à ſe ſolâ religionis causâ ſuſceptam fuiſſe adversùs calumniatores probavit. Interiit liber iſte. Extat autem ejuſdem Epiſtola *de recipiendis lapſis ad Januarium*, inter Orthodoxographa p. 485. & in Bibliothecâ Patr. Tom. vi. p. 1174. De aliis, quæ ſcripſiſſe dicitur, conſulantur Baleus & Pitſeus. 440.

* De Script. c. 24.

SABBATIUS, Eccleſiæ Gallicanæ Epiſcopus, ſed cujuſnam civitatis non liquet. Claruit anno 440. Rogatus à piâ quâdam virgine, Secundâ nomine, ſcripſit librum *de Fide adversùs Marcionem & Valentinum*, & *adversùs Eunomium ac Aetium*; *contra illos veritatem carnis à Chriſto aſſumptæ, contra hos autem conſubſtantialitatem filii demonſtrans.* NE. 440.

Gennad. de Script. c. 25.

HELIO-

SEC. V. ab Ch. nato. CCCC. 440.

HELIODORUS, Ecclesiæ Antiochenæ Presbyter, claruit circa an. 440. Scripsit de *Virginitate libellum*, à Gennadio laudatum cap. 29. de Script. N. E.

440. * De Script. c. 27.

URSINUS, gente Afer, vitæ instituto Monachus. Claruit circa an. 440. Scripsit, teste Gennadio *, *adversùs eos qui rebaptizandos Hæreticos decernunt, docens rebaptizandos non esse, qui in nomine vel simplicitèr Christi, vel in nomine Patris, Filii, & Sp. S. quamvis pravo sensu, baptizentur: iis autem post simplicem Trinitatis confessionem sufficere ad salutem manuum Episcopalium impositionem.* Hunc Ursini *libellum* eundem cum Anonymi tractatu à Rigaltio inter Cypriani Opera edito ex Codicis Vaticani fide facit Philippus Labbeus, & ex eo Casimirus Oudin: quibus ego rationibus non contemnendis ductus, assensum tribuere non possum, ideoq; alibi Anonymo Opus reliqui. Ut forsan non tam ab ignorantia (quod vult Casimirus Oudin) profectum sit, quod doctissimus, & ὁ πᾶν ἐν ἀγνοίᾳ, Oxonienses Antistes in editione suâ Cyprianicâ hoc opus Anonymum reliquit; quàm quòd Autorem Cypriano ætate fuisse supparem cum Cl. Rigaltio, aliisq; credidit. Certè unicum pro Ursino argumentum est Codicis Vaticani titulus, quem Tractatui Anonymo cuivis, qui Gennadium legerat, adjicere in promptu erat.

440. LEO I. Cognomento Magnus, Patria Romanus, (Tuscum appellat libri Pontificalis Autor, reclamantibus licet quibusdam Codicibus MSS.) Patre Quintiano natus. Ecclesiæ Romanæ adhuc Acolythus circa annum cccclxviii. in Africam cum literis ad Aurelium Episcopum Carthaginensem missus est, si modo idem fuerit Leo, cujus meminit Augustinus epistolâ civ. Sub Cœlestino Papa Diaconum egit, & circa annum cccclxxx. Joannem Cassianum Ecclesiæ CP. Diaconum, qui inter Orientales diu versatus hæreticorum mores & ingenium optimè noverat, ut adversùs Nestorium tunc recèns exortum scriberet, incitavit. Præstitit id Cassianus, editis libris vii. *de Incarnatione Domini*, quos, ut ex fine epistolæ operi præfixæ liquet, Leoni nostro nuncupavit. Anno cccclxxxix. orto inter Romani exercitus in Galliis duces, Aetium & Albinum, dissidio, ad concordiam resarciendam mittitur Leo, quod & feliciter perfecit. Dum in hac legatione adhuc hæreret, diem obiit Sixtus Papa, in cujus locum communi Sententia electus est, absens licet, Leo noster xxviii. Julii an. cccclxi. Septemb. viii. in Solium Pontificale elevatus: tempore quidem parum lætò, quo ob ingruentes Barbarorum incursiones, & circumstrepentes undiq; Nestorianorum, Pelagianorum, Arianorum hæreses, tristissima erat tum Ecclesiæ, tum reipublicæ facies. His non obstantibus Leo in munere suo exequendo, virili animo pergebat. Anno cccclxiii. quamplures Manichæi à Vandalis ex Africâ fugati Romæ latebras quærebant; & quo tutiùs laterent Catholicorum mysteriis se immiscuerunt. Hoc vero indicio tanquam sorices, se prodebant, quod sumpto pane poculum Eucharisticum respuebant. Monuit id plebem mox Leo, quâq; notâ exetrabiles hæretici essent discernendi. En ipsius verba: *Cum ad tegendam infidelitatem suam nostris audent interesse mysteriis, ita in Sacramentorum communione se temperant, ut interdum, ne penitùs latere non possint, ore indigno Christi corpus accipiant, Sanguinem autem redemptionis nostræ haurire omninò declinant. Quod ideò vestræ notum facimus sanctitati, ut vobis hujusmodi homines, & his manifestentur indiciis, & quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio à Sanctorum societate sacerdotali autoritate pellantur.* Hoc igitur tempore in Ecclesia Romana, fideles Eucharistiam sub utraq; specie sumere solebant, & qui aliter facerent infami hæreseos signo palàm notabantur. Si alia jam sint Ecclesiæ Romanæ placita, mores alii, viderint quorum interest. Anno cccclxv. ob relictâ à Leone Ecclesiæ Arelatensis jura metropolitica, lis illum inter & Hilarium exorta est, jura sua ad obitum usq; tutante Hilario, quâ de re in Hilario egimus. Anno cccclxviii. Eutyches nondum in occidente cognitus, per literas Leonis gratiam aucupavit. Scripsit Leo, & tum apud Imperatorem,

In Quadragesim. Ser. 4. p. 217.

Imperatorem, tum apud Flavianum pro homine interceſſit; à quibus certior de totâ re factus Hæreticum damnavit, & prolixam epiſtolam ad Flavianum dedit, quâ adverſus Eutychem ejuſq; errores fusè atq; eruditè diſſeruit. Anno ſequenti Legatos ad Synodum Epheſinam, quæ *Latrocinalis* dicta eſt, miſit; quamprimum vero reſcivit, omnia ibi à Dioſcoro per vim & fraudem in Eutychis gratiam fieri, coactâ mox Romæ Synodo, Acta Epheſina reſcidit, & Dioſcorum, Eutychemq; condemnavit. Ipſe viciſſim à Dioſcoro adjunctis ſibi decem metropolitis Eccleſiæ communione motus. Turbis hiſce indies in majorem flammam erumpentibus, decreta eſt Synodus Oecumenica, quæ ut intra Italiam haberetur, fruſtra tum apud Imperatorem, tum apud Pulcheriam Auguſtam laboravit Leo. Indicta eſt igitur Chalcedone an. ccccli. & viii. Idus Octobris haberi cœpit. Illùc veniunt à Pontifice Legati Paſchaſinus & Lucentius epiſcopi, & Boniſacius Presbyter qui Actione v. enixè contendebant, ut Leonis Epiſtola ad Flavianum ante biennium ſcripta, ipſius Synodi circa fidem definitioni inſereretur. Reſponderunt Patres, ſe ad Epiſtolam ſubſcriptione ſuâ firmandam paratos eſſe, ut vero decreto Synodico intexeretur, nunquam admiſſuros. Et cum acrius adhuc inſtarent Legati, ipſo etiam Imperatore id urgente, dixerunt Epiſcopi *οἱ ἀνταίροντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν, qui contradicunt ipſi Romam ambulent.* Tandem cum ad condendos Canones perventum eſſet, Decreto Synodico ſtatutum eſt, ut ſedis Conſtantinopolitanæ Antiſtes *τὰ ἴσα πρεσβεῖα*, æqualia cum Senioris Romæ epiſcopo privilegia ſortiretur. Vehementius reclamarunt Legati Pontificii, violari hoc modo Nicænos Canones, ſe nihil admittere quod Eccleſiæ Romanæ dignitati adverſaretur, nec Sedem Apoſtolicam humiliari debere, idq; ſe à Leone in mandatis habuiſſe. Nihilominus poſt diligentiſſimum cauſæ examen, communi Epiſcoporum Suffragio, aſſentientibus etiam Imperatoris judicibus, decretum ſancitur & confirmatur. Re ad Pontificem delatâ totus in iram ſolvitur, & jam verè rugit Leo, ſed præcipue fremit in Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Objicit ei injuriam, arrogantiam, ambitionem, conculcata Synodi Nicænæ Statuta, jurium alienorum invaſionem, deniq; quid non? nec cum eo ferè unquam poſthac in gratiam rediit, fidem quidem Chalcedonenſem ratam habuit, ipſum verò decretum penitus rejecit, *In irritum mittimus & per auctoritatem B. Petri Apoſtoli generali prorſus definitione caſſamus*, ut ipſius * verbis hâc de re utar. Hæc quidem breviter; totam enim hujuſce rei hiſtoriam latius alibi † expoſui. Anno ccccli. Attila Hunnorum Rege arma in Italiam movente, miſſus eſt à Valentiniano Aug. ad illum Legatus Leo Pontifex, qui facundia & precibus ferocem hominis animum adeò emollivit, ut deſertâ Italiâ exercitum trans Danubium duxerit. Anno ccccliii. Juliano Epiſcopo Coenſi vices ſuas in comitatu commiſit Leo; nova res ut ad hunc annum rectè notat Queſnellus, nec anterioribus Pontificibus uſurpata. Unde deinceps iis in more poſitum, ut Apocriſiarios in Aulâ Baſilicâ haberent, qui res ſuas in Comitatu procurarent. Anno ccccliv. direpta eſt à Vandalis, duce Genſerico, Urbs Roma, Leonis tamen interventu à cæde & incendio ſervata, deinceps ad componendas Orientis & Eccleſiæ Alexandrinæ turbas præcipuè adjecit animum; dumq; in his pene totus eſſet, depoſuit mortalitatis exuvias iii. Kal. Novemb. an. ccccixi. Verum de anno ejus emortuali, fusè præ aliis agunt Queſnellus, & Papebrochius, quos conſulat horum curioſus. Egregium Præſulem meritò commendant pietas, eruditio, facundia, prudentia, paſtoralis vigilantia, ingens adverſus hæreticos zelus, conſtans & perpetua circa fidem Catholicam ſolicitudo; non æque faſtus, animus elatior, immenſum augendæ dignitatis Pontificiæ Studium, erat quippe potentiæ Papalis amplificator ſtrenuus, privilegiorum, quæ ſedi ſuæ arrogavit, vindex animoſus; quod in contentionibus ejus adverſus Decretum Chalcedonenſe luce clarius patebat.

S. Æ. C. V. ab An. cccc.

* Epiſt. 79. ad Pulcher. cap. 3. p. 598.

† Diſſert. de Regim. Vet. Eccleſ. cap. vi. §. 3, 4, 5.

SCRIPTA.

SÆC. V. ab An. cccc.

SCRIPTA.

IN Anniverſario Aſſumptionis ſuæ Sermones iv. Horum primus non in anniverſario, ſed in ipſo Conſecrationis die à Leone habitum eſſe non uno indicio ex ipſo Sermone demonſtrari poteſt. Vide quæ de hâc re habet Daniel Papebrochius Not. ad Catal. Roman. Pontif. p. 64.

De Collectis & Eleemoſynis vi.
De Jejunio decimi menſis ix.
De Nativitate Domini x.
De Epiphania Domini viii.
De Quadrageſima xii.
De Paſſione Domini xix.
De Reſurrectione Domini ii.
De Aſcenſione Domini ii.
De Pentecoſte iii.
De Jejunio Pentecoſtes iv.

In Natali Apoſtolorum Petri & Pauli ii. Secundum vero ſuppoſititium eſſe, & ex Sermonibus ii, & iii. in die anniverſario aſſumptionis in Pontificatum contextum monet Queſnellus, qui proinde eum in Appendicem rejecit.

In Octava eorundem Apoſtolorum i.
In Natali Maccabæorum i.
In Feſto S. Laurentii Martyris i.
De Jejunio ſeptimi menſis ix.
Tractatus contra Eutychis hæreſim habitus in Baſilica S. Anaſtaſiæ i.
Homilia de transfiguratione Domini i.
Homilia de gradibus Aſcenſionis ad Beatitudinem i.
In Cathedra S. Petri i.
Oratio in Conſecratione Epiſcopi.
Oratio in Ordinatione Presbyteri.
Allocutio Archidiaconi ad Epiſcopum pro reconciliatione pœnitentium.

Epiſtolæ cxli. quarum xxx. noviſſimæ editioni primum acceſſerunt. In prioribus editionibus lxxxviii. de Privilegio Chorepiſcoporum ad Germaniæ & Galliæ epiſcopos, & xcvi. ad epiſcopos Tertiæ ſive Turonenſis provinciæ Leonis non eſſe; hanc vero Leoni Bituricenſi Epiſcopo deberi; illam ex Concilio ſecundo Hiſpalenſi & aliundè conſarcinatam eſſe, Sirmondus aliiq; jamdudum monuerunt. Inter has etiam epiſtolas locum habent, haud paucæ aliorum epiſtolæ, viz. Flaviani, Ravennii, Ruſtici, Euſebii, Paſchaſini, &c. quæ Leonis epiſtolis neutiquam annumerantur. Leonis epiſtolæ in quavis fere Conciliorum editione reperiuntur: ſed pro temporis lociq; ratione editoriſq; diligentiâ plures vel pauciores, magis minúſve caſtigatæ, de quo vide quæ in Præfatione notat Cl. Queſnellus.

DE PERDITA.

DEſiderantur quamplurimæ Leonis *epiſtolæ*, aliaq; quædam opuſcula quorum omnium Elenchum benè longum exhibet Queſnellus Tom. ii. p. 914. Fragmenta quædam profert Tom. i. p. 725.

SPURIA.

IN Natali S. Vincentii Martyris Sermo. Hunc ab Hiſpano, quodam forſan Leandro Hiſpalenſi, ſcriptum cenſet Queſnellus. Auguſtino olim tributus inter ejus Sermones de Sanctis n. 13. habetur.

In Nativitate Domini Sermo.
In Aſcenſione Domini.
In Nativitate SS. Apoſtolorum Petri & Pauli.
Tractatus adverſus errores Eutychis & aliorum. Hæc quinq; opuſcula in editione Queſnelliana in appendiculam rejiciuntur.

LEONI

SÆC. V. ab An. cccc.

LEONI AFFICTA.

De Vocatione Omnium Gentium libri ii. à nonnullis S. Ambroſio, ab aliis Eucherio Lugdunenſi, ab aliis Hilario cuidam vel Arelatenſi, vel Syracuſano Proſperi ſocio, vel Proſpero Aurelianenſi aſcripti; communi verò eruditorum Sententiâ Proſpero Aquitanico tributi, faventibus omnibus ab DCCC. annis Codicibus MSS. totiuſq; Galliæ ſuffragio, quod non diffitetur ipſe Paſchaſius Queſnellus, qui nihilominus peculiari diſſertatione eos Leoni aſſerere conatur; idq; longo conjecturarum potiùs quam argumentorum agmine, quæ huc fere redeunt: adverſus Proſperum militare diverſos de eadem re loquendi modos, Styli diſparitatem, operis methodum, temporis rationem; pro Leone ſtare phraſin & dicendi characterem, ætatem, patriam, Scripturæ uſum familiarem, peculiarem locorum quorundam S. Scripturæ citationem, deniq; doctrinæ ſimilitudinem: pluribus hæc diducit vir eruditus, quæ cum pro cujuſvis ingenio variare ſolent, & plùs minúsque in aliis reperiri poſſunt, haud ſatis firmum ſententiæ huic fundamentum ſubſternere videntur.

Epiſtola ad Demetriadem de humilitate Chriſtianâ, Proſpero vulgo adjudicata. Leoni vindicat idem Queſnellus, iiſdem penè argumentis, nempe ex Styli, Doctrinæ, Conceptuumq; Similitudine, ex allegata Hieronymi & vulgata verſione, ut alia levioris momenti taceam, ac proinde idem de hâc quod de ſuperiore Diſſertatione judicium ferendum eſt.

Capitula, ſive Præteritorum Sedis Apoſtolicæ Epiſcoporum Autoritates, De Gratia & libero Voluntatis arbitrio, quæ Cœleſtini Epiſtolæ ad Gallos ſubnecti ſolent. Leonis cauſam pro his capitulis agit Queſnellus prolixa Diſſertatione in duas partes diviſa; in primâ hæc capitula Proſpero abjudicat, Leoni aſſerit, adductis iiſdem penè quibus ſupra cauſam egerat conjecturis: in ſecunda de dogmatum, quæ in poſtrema Capitulorum parte continentur, neceſſitate & momento agit. Hæc tria Opuſcula in fronte Operum S. Leonis collocat, nulla licet cogente ratione, nullo veterum teſtimonio, nullâ vetuſti Codicis fide ſuffultus. Certè ſi Leonem virum ſuo tempore celeberrimum autorem habuiſſent, an id latuiſſet Caſſianum, Proſperum, Eucherium Lugdunenſem, Vincentium Lirinenſem, alios? imò an ipſius in Sede Romanâ Succeſſores, qui de Leone ne per Somnium quidem cogitâſſe videntur? Ad hæc, an ipſe ſiluiſſet Leo, qui tot epiſtolis in quibus de controverſiis Pelagianis agit, amplam de his opuſculis mentionem injiciendi occaſionem habuit? Interim quæ ad ſententiam ſuam confirmandam protulit vir eruditus, haud vulgarem ingenii, & diligentiæ laudem merentur.

Prodierunt integra Leonis Opera, ut alias editiones minùs accuratas mittam, *Pariſ.* 1614, 1618. f. *Lugduni* 1633, 1651, 1671. alibiq; ſæpius ſubjunctis Chryſologi & Fulgentii operibus. Demum omnia Leonis opera collegit, reſenſuit, & quædam de novo eruit, ediditq; Paſch. Queſnellus *Pariſ.* 1675. ii vol. 4°. qui præter alia editionem ſuam planè elegantem antiquo Canonum Eccleſiæ Romanæ Codice, Dionyſiano vetuſtiori Diſſertationibus xvi. notiſq; perquam eruditis ornavit, & illuſtravit.

SALVIANUS, gente non quidem Afer, ut quidam volunt, ſed Gallus, ipſomet Galliam ſolum patrium appellante. Coloniæ Agrippinæ natum eſſe ex epiſtolâ ejus primâ non malè colligit Baluzius; quamvis etiam Trèviris diu vixit. Claruit ab anno 440. & deinceps magis magiſq; inclareſcere cœpit. Palladiam, Hypatii (qui adhuc Gentilis erat) & Quietæ filiam, uxorem duxit; & ipſam religione Gentilem, quam tamen poſtea ad fidem Chriſtianam perduxit. Ex eâ unicam prolem, nomine Auſpiciolam, ſuſcepit. Relictâ tandem patriâ, in provinciam Viennenſem profectus eſt; mox Presbyter Maſſilienſis factus. Quòd verò in pluribus Salviani editionibus Epiſcopus vocatur; error planè eſt graviſſimus: cum Gennadius * eum diſertè Presbyterum appellet. Cui objectioni ut occurreret Conradus Ritterſhuſius †, vir quidem doctiſſimus, dici poſſe putat, nondum tunc temporis, cùm illa ſcriberet Gen-

440. De Gubernat. l. 7. p. 139.

* De Script. c. 67.
† Com. in. Salvian. p. 1.

SÆC. V. ab An. cccc.

nadius, Salvianum perveniſſe ad Epiſcopatum: non animadvertens Salvianum anno 495. quo Gennadius ſcripſit, jam ætate gravem & morti vicinum fuiſſe. Imbelli tamen iſto argumento nequaquam fretus, *οὐδὲν* aliud *φαῦλον* adhibet, priori longè infirmius: fuiſſe ſc. in Eccleſiâ Chriſtianâ tempus, cum iidem appellarentur Presbyteri, qui & Epiſcopi. Error autem de Epiſcopatu illius hinc ortus eſt, opinante Baluzio; quòd in quibuſdam Gennadii editionibus dicatur Homilias Epiſcopus factus multas compoſuiſſe; cum legendum ſit ad Epiſcopos vel Epiſcopis factas. Nam vir eloquens & doctus Homilias ſcribebat, quæ ab Epiſcopis deinde recitabantur in Eccleſiâ. Obiit grandævus, exeunte, ut videtur, ſæculo.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

DE providentiâ & gubernatione Dei, deq; juſto ac præſenti ejus judicio, libri viii. *ad Salonium Epiſcopum, diſcipulum olim ſuum.*

Epiſtolæ ix. Quarum ultima ad Solonium Præfatoria eſt in libros *de Avaritia.*

Adversùs avaritiam, præſertim Clericorum & Sacerdotum libri iv. *ad Salonium Epiſcopum; quos ſub ficto Timothei nomine in lucem emiſit Salvianus.*

, Τῶν ἀντιρρητικῶν libri iii. in quibus *loca* V. *ac N. Teſtamenti in ſpeciem pugnantia conciliantur.* Sub Salviani quidem nomine, ab * Alphonſo de Caſtro citantur. In quem errorem incidit vir aliàs non indoctus, eò quòd hi libri ad Calcem Salviani editi ſunt, *Baſiliæ* 1530. & alibi. Verùm Salviani non eſſe certò liquet. Juliano Epiſcopo Toletano deberi receptior eſt eruditorum ſententia.

* Adver. Hæreſ. lib. 14. f. 276.

DE PERDITA.

Genſiad. de Script. c. 67.

DE Virginitatis bono ad Marcellum Presbyterum libri iii.

Expoſitio extremæ partis Eccleſiaſtici ad Claudium Epiſcopum Viennenſem.

In Hexaemeron ſive à principio Geneſis uſq; ad conditionem hominis, in morem Græcorum verſu compoſitus liber unus.

Homiliæ multæ coram Epiſcopis vel in uſum Epiſcoporum, factæ.

Homiliæ in Sacramenta nonnullæ.

Prodierunt Opera Salviani, cum Scholiis Alexandri Braſſicani *Baſil.* 1530. fol. deinde curâ Petri Galeſinii *Romæ* 1564. cum notis Braſſicani *Pariſ.* 1575. 8°. auctiora deinde & magis emendata ſtudio Petri Pithœi *Pariſ.* 1580. Conradi Ritterſhuſii commentariis illuſtrata *Altorf.* 1611. 2 vol. 8°. poſtea aliorum etiam commentariis aucta *Norimbergæ* 1623. Rothomagi (cum Scholiis Braſſicani) 1627. 12°. Anno 1640. recuſa eſt Pariſiis editio Pithœana. Tandem Stephanus Baluzius ad Codices MSS. recognita, & notis illuſtrata edidit *Pariſ.* 1663. 8°. ſecundis verò curis auctiora *Pariſ.* 1669. 8°. & 1684

440. * De Script. c. 4.

CONSTANTIUS, gente Gallus, nobilitate ſublimis, Presbyter Lugdunenſis (Epiſcopum malè vocat Iſidorus Hiſpalenſis *) inde Sidonio religione venerabilis, claruit anno 440. & deinceps. Extructâ à Patiente Epiſcopo Lugdunenſi eccleſiâ iſtius urbis, ipſe *Hexametris verſibus* latera altari Baſilicæ vicina celebravit. Inter annos 475, & 480. cùm civitas Arvernorum ab Evarice Gothorum rege longâ obſidione premeretur, Conſtantius, ſuperatis omnibus difficultatibus, itineris longitudine, dierum brevitate, pabulorum penuriâ, aliiſq; impedimentis, viâ ſatis invià & abruptâ à Lugduno Arvernum uſq; profectus eſt; ubi cives tumultuantes ad concordiam revocavit; alioſq; Gothorum ingruentium metu fugientes in urbem reduxit. Hæc ferè ex Sidonio Apollinari excerpſimus, qui ubiq; Conſtantium mirè deprædicat, veluti virum ſingularis ingenii, ſalutaris conſilii, certè in tractatibus publicis cæteros eloquentes, ſeu diverſa ſive paria decernat, præſtantioris facundiæ dotibus antecellentem: ut ipſius verbis utar. Unde Epiſtolas ſuas in unum opus collectas examini ejus non modò recenſendas, ſed defæcandas, ut ait, limandaſq;

L. 9. ep. 16.

limandaſq; commiſit; ſciens illum immodicum eſſe ſautorem non ſtudiorum modò, ſed & ſtudioſorum. Scripſit *de Vitâ S. Germani Antiſſiodorenſis Epiſcopi librum ad Patientem Lugdunenſem & Cenſorium Antiſſiodorenſem Epiſcopos.* Extat apud Surium ad diem Julii xxxi. SÆC. V. ab An. cccc. L. 1. Ep. 1.

PETRONIUS, gente Italus, illuſtri familiâ ortus, Sexti Anicii Petronii Probi, Prætorio præfecti, qui Conſulatum anno 406. cum Arcadio Imp. geſſit, filius. Ipſum etiam pariter ac patrem, prætorii præfecturam geſſiſſe ex Gennadii & Eucherii verbis conjicit Baronius. Eucherius certè in libro de contemptu mundi, anno 432. ſcripto, Petronii in Italiâ tunc Antiſtitis meminit; qui ex pleniſſimâ mundanæ poteſtatis ſede in ſacerdotii nomen aſcendit. Utut ſit, Petronium noſtrum Bononiæ Epiſcopum fuiſſe, & ſanctitate vitæ eminuiſſe, Gennadii * fide conſtat. Claruit circa an. 440. Obiit ante annum 450. Theodoſio adhuc regnante. Scripſit *librum de Ordinatione Epiſcopi*, quem à nonnullis Patri ejus aſcriptum eſſe monet Gennadius. Gennadii etiam ævo *Vitas Patrum Monachorum Ægypti* ſcripſiſſe vulgò habebatur. Quo titulo an ille, qui ſub eo nomine hodie circumfertur, liber, an peculiare potiùs opus aliquod deſignetur, haud ſatis conſtat. 440. * De Script. c. 41.

PHILIPPUS, Presbyter, Hieronymi diſcipulus, claruit præcipuè circa an. 440. Obiit Martiano & Avito regnantibus, i. e. anno 455. vel ad minimùm proximi initio. Avitus enim, qui anno 455. Julii x. factus eſt Imperator, circa ſequentis menſem Maium purpuram depoſuit; cum imperium decem menſes tenuiſſet. Præter *familiares Epiſtolas*, valde *ſalſus*, & maximè ad paupertatis & dolorum tolerantiam exhortatorias; quæ jam olim interierunt; ſcripſiſſe Philippum noſtrum *Commentarium in Job*, teſtis eſt Gennadius *: Et quidem Philippi nomine *Commentariorum in Job ad Nectarium Epiſcopum libri* iii. prodierunt *Baſiliæ* anno 1527. tum in 4°. tum in fol. quos revera Philippi eſſe fidem facit locus, quem Beda, libro de Ratione unciarum, ex Philippi Expoſitione in Job, citat; qui in hiſce Commentariis hodie reperitur; ut dudum notavit Sixtus Senenſis *. Affirmat etiam Caſimirus Oudin ſe in antiquiſſimo Codice Bibliothecæ Igniacenſis in tractu Remenſi hos Commentarios MSS. vidiſſe; qui autoritatem Gennadii præfixam habuerunt. Hi Commentarii etiam inter Opera Bedæ & Hieronymi haberi ſolent. 440. * De Script. c. 62. * L. 4. p. 293.

ISAAC, gente Syrus, ex Monacho Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ, claruit anno 440. Obiit circa an. 456. Multa conſcripſit Syro ſermone, præcipuè *adversùs Neſtorianos* & *Eutychianos*. Ruinam etiam Antiochiæ longo *carmine* planxit. Hæc ab eo ſcripta memorat Gennadius *, ex quibus hodie nil ſupereſt. Extat quidem Latinè, à Gennadio non recenſitus, ſub Iſaaci nomine *Liber de Contemptu mundi*, Biblioth. Patr. Tom. xi. qui tamen juniori Iſaaco, qui exeunte Sæculo ſexto floruit, à quibuſdam non immeritò tribuitur. Cùm enim neq; Gennadius, neq; Trithemius, qui ſcripta Iſaaci noſtri enumerant, hujus libri meminerint, ut rectè obſervat Miræus, non minùs probabile videri queat librum iſtum eſſe Iſaaci junioris. 440. * De Script. c. 66.

ASCLEPIUS, gente Afer, claruit anno 440. & in vivis adhuc erat anno 495. De eo ex Veteribus unus hæc habet Gennadius *. *In Baienſi territorio vici non grandis Epiſcopus, ſcripſit adversùm Arianos: & modò adversùm Donatiſtas ſcribere dicitur. In docendo autem extempore grandi opinione celebratur.* N E. 440. * De Script. c. 73.

PASCHASINUS, Lilybetanus in Siciliâ Epiſcopus, S. Cyrillo, Leoni Papæ, aliiſq; magni nominis viris familiaris. Claruit præcipuè circa an. 443. Multa ob Catholicæ fidei confeſſionem ſub Genſerici perſecutione paſſus videtur. Ipſe exilium, multaq; mala ſibi irrogata eſſe in epiſtolâ ſuâ conqueritur. Utrùm verò idem fuerit cum Paſchaſio, quem à Genſerico anno 437. aulâ deturbatum fuiſſe, & poſt cruciatus multos Martyrium tandem fortiter 443.

SÆC. V. ab An. cccc. obiiſſe memorat Proſper in Chronico: Lectori accuratiùs deſpiciendum relinquo. Anno 451. à Leone Papâ ad Concilium Chalcedonenſe unà cum Lecentio Epiſcopo Aſculano, & Bonifacio Presbytero, legatus eſt, ut illius nomine Synodo intereſſet. Primas in legatione vices ſuſtinuit Paſchaſinus, atq; adeò Leonis nomine primus omnium Epiſcoporum Synodi decretis ſubſcripſit. *Scripſit Epiſtolam de Paſchatis obſervatione ad Leonem Papam*; quæ inter Leonis Epiſtolas extat; emendatior autem apud Bucherium de Doctr. Temp. p. 75. Scripſit etiam *epiſtolam ad eundem*, ſui & conlegatorum nomine, *de damnatione Dioſcuri*, quæ in Conciliorum Tomis habetur. Eidem *Acta Concilii Chalcedonenſis* aſcribit Trithemius, quâ auctoritate motus, parùm liquet; niſi quòd Concilio interſuerit & præſederit Paſchaſinus.

444. TIRO PROSPER, gente Aquitanus, homò, ut videtur, laicus, Leonis Papæ notarius. Claruit anno 444. Regenſis quidem in Aquitaniâ, vel ut alii, Rhegienſis in Italiâ, Epiſcopus fuiſſe vulgò creditur: cui quidem ſententiæ ægrè aſſenſum præbere poſſim. Ex veteribus enim nullum ante Honorium Auguſtodonunenſem, vel infimum in Clero locum, multò minùs dignitatem Epiſcopalem ei aſſignâſſe rectè notat Cl. Labbæus *. Auguſtini nomen & doctrinam ſtudiosè inprimis coluit; & eum anno 426. datis literis de Maſſalianis erroribus in Galliâ pullulantibus certiorem fecit; utq; ſcriptis de perſeverantiâ & prædeſtinatione libellis eos oppugnaret, obtinuit. Ejuſdem poſt obitum memoriam contra Maſſalianorum calumnias ſummo animi affectu & diligentiâ tutatus eſt; adeò ut anno 431. ſuſcepto, unà cum Hilario ſtudiorum ſocio, Romam itinere, Auguſtiniani nominis inſectatores calumniæ & hæreſeos apud Cœleſtinum Papam accuſaret; & Pontificis epiſtolam ad Galliæ Epiſcopos impetraret, quâ munitus Maſſalianorum inſidiis fortiùs obliſteret. In Galliam redux, Pelagianos impigrè oppugnare tam ſcriptis quàm exemplo perſtitit; & anno 433. nobile inprimis opus adversùs Caſſianum, quem *Collatorem* vocat, edidit. Poſt annum 440. Romam à Leone Papâ evocatus videtur; ut illi eſſet ab Epiſtolis, & contra Pelagianos Italiam turbantes decertaret. Anno 443. à Leone ad id munus exequendum in Campaniam miſſus eſt; ut Juliani dolis & audaciæ obviam iret. Anno 455. in vivis adhuc erat: eouſq; enim Chronicon ſuum perduxit. Quin & illius meminit ad annum 460. Marcellinus Comes in Chronico. Vir certè erat magnæ eruditionis, nec minoris pro fide Catholicâ zeli: adeò ut Pelagianæ hæreſeos ruinam illi præ aliis acceptam referat Photius *. Uxoratum fuiſſe arguunt verſus ad Uxorem ſuam, qui à Bedâ in fine libelli de re Metricâ adducuntur.

* Tom. 2. p. 247.

* Cod. 54.

OPERA, QUÆ EXTANT.

DE *promiſſionibus & prædictionibus Dei liber*, in tres partes diviſus, cum adjunctis libellis, qui inſcribuntur *Dimidium temporis*, ubi de Antichriſto multa, & de gloriâ regnoq; Sanctorum: Proſperi Aquitani non eſſe opus iſtud contendit Uſſerius in Bibliothecâ Theol. MS. hoc præcipuè argumento uſus. Proſper Africam nunquam vidit, ſaltem vivente Auguſtino. Operis autem iſtius Autor ſcribit ſe Aurelium Epiſcopum (qui non longè poſt S. Auguſtinum obiit) Carthagine vidiſſe. Quin & in perſecutione Vandalicâ ſe multa paſſum, & ex Africâ depulſum, tandem in Italiam delatum eſſe prodit; quæ Proſpero noſtro nequaquam conveniunt. His adde ingentem ſtyli diſſimilitudinem; quæ quidem tanta eſt, ut vel ſola opus Proſpero abjudicare poſſet. Calculum ſuum nuper addidit Cl. Queſnellus, Diſſert. de Vit. S. Leonis ad an. cccexliv. n. 4. *Proſperi enim*, inquit, *non eſt illud opus, ſed ignoti anonymiq; cujuſdam Africani, cujus ſtylus dicendiq; Character quàm longè à Proſperiano diſtet, quivis æquus rerum æſtimator facilè judicet. Hujus quippe oratio, humilis, jejuna, & ſimplex; Proſperi loquendi genus abundans, dives, viribus & nervis valens, locuples ſententiis. Fruſtra quis dixerit exaratum hoc opus à Proſpero juvene, cum ſit homini ætate provecti, ut & ipſe autor de ſe teſtatur, & ex multis locis conſtat.* His adde, Gennadium dum opera Proſperi reſenſet,

recenſet, hujus libri non meminiſſe. Utut ſit, ab aliquo Proſperi coævo ſcriptus eſt liber iſte; & à Caſſiodoro * olim Proſpero attributus videtur. SÆC. V. ab An. cccc.

De Vitâ Contemplativâ libri iii. Proſperi ævo aliquantùm recentiores primâ fronte videntur. Juliano Pomerio deberi Iſidori Hiſpalenſis † autoritate conſtat. Prodierunt ſeorſim anno 1487. & *Colon.* 1536. 8°. Prologum ii. in hos libros edidit Dacher. Spicileg. Tom. xiii.

* Divin. Lect. c. 1.
† De Script. c. 12.

Ad Ruffinam Epiſtola de gratiâ & libero arbitrio.

Reſponſiones ad capitula objectionum Gallorum doctrinam S. Auguſtini calumniis infectantium.

Reſponſiones ad Capitula xvi. *objectionum Vincentianarum.*

Reſponſiones ad Excerpta, quæ de Genuenſi civitate ſunt miſſa. Sive Dubiorum ix. *ex Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ objectorum ſolutiones.*

Contra Collatorem liber, ſeu de gratiâ Dei & libero arbitrio pro S. Auguſtino contra Caſſiani Collationem xiii. Prodiit ſeorſim *Lugduni Bat.* 1606. & *Atrebat.* 1628.

Sententiarum ex Operibus S. Auguſtini excerptarum Liber, ſententias ccclxxxviii. complexus. Prodiit ſeorſim *Helmſtad.* 1613.

Commentarius in li. *Pſalmos poſteriores.*

De vocatione Gentium libri ii. qui Ambroſio malè olim inſcripti, inter Opera illius haberi ſolent. Hodiè Proſpero vulgò aſcribuntur: & ſuffragatur quidem Codicum MSS. fides; verùm obſtat diſcrimen dogmatum nonnullorum ab iis quæ Proſper ſummo animi ardore propugnavit. Eligenda igitur præ cæteris videtur Cl. Voſſii * ſententia; qui Proſpero Aurelianenſi Epiſcopo, cujus meminit Sidonius l. 8. epiſt. 15. quiq; Conciliis Vaſenſi ii. & Carpentoractenſi annis 527, & 529. interfuit, eos adjudicat.

* Hiſt. Pelag. l. 1. c. 20.

Epiſtola ad ſacram Virginem Demetriadem, quæ cum libris de Vocatione Gentium inter Ambroſii Opera locum malè obtinet. Scripta verò eſt à Proſpero poſt datam Pelagii ad Demetriadem epiſtolam; quam datâ operâ, inibi refellit.

Epiſtola ad D. Auguſtinum de reliquiis Pelagianæ hæreſeos, quæ Auguſtini libris de Prædeſtinatione Sanctorum & Bono Perſeverantiæ præfigi ſolet.

De Ingratis, ſive *περὶ τῆς ἀχαριστίας, adversùs Pelagianos Carmen Heroicum*, vivente adhuc S. Auguſtino ſcriptum.

Epitaphium Neſtorianæ & Pelagianæ hæreſeos, in quo utriuſq; hæreſis affinitas deſcribitur.

Epigrammatum xcviii. *liber* ex ſententiis S. Auguſtini.

Epigrammata ii. in Obtrectatorem S. Auguſtini.

Ad Uxorem metrum Anacreonticum cum elegiaco.

De Providentiâ divinâ Carmen Heroicum, quod tantùm abeſt, ut Proſperi ſit; ut à Pelagiano quodam compoſitum fuerit.

Canones Concilii Arauſicani ii. qui à Proſpero dictati, & Leonis Papæ nomine ad Concilii Patres miſſi dicuntur. Verùm tota res fabulam ſapit nugaciſſimam. Siquidem Concilium iſtud anno 529. habitum eſt, multis poſt Proſperi ac Leonis mortem annis.

Cæterùm *Epiſtolas* quamplurimas, quæ inter Leonis Opera leguntur, & inprimis celebrem illam *adversùs Eutycheten* à Proſpero dictatas fuiſſe prodit Gennadius *. Idem præterea alibi †, pariter ac Iſidorus ‖ *Canonem quendam Paſchalem* eidem aſcribit: qui interiit. Sanè Proſperum ſupputationem Feſti Paſchalis apprimè calluiſſe ex Chronico illius conſtat.

* De Script. c. 84.
† c. 88.
‖ Orig. l. 6. c. 19.

Confeſſio Fidei, à Sirmondo primùm edita ex Codice Vaticano poſt Eugenii Toletani Opuſcula *Pariſ.* 1619. Habetur & in Biblioth. Patr.

Chronicon, cujus quatuor editiones inter ſe diverſiſſimæ hodie circumferuntur, nempe

Vulgaris, quæ Chronicis Euſebiano & Hieronymiano in editione Scaligerianâ ſubjungitur, & ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) incipiens, ad annum 445. progreditur.

Duchеſ-

SÆC. V. ab An. cccc.

Ducheſniana, quæ priori Chronici editioni decem annorum Hiſtoriam adjungit, & ad annum uſq; 455. quo capta eſt à Genſerico Roma, pertingit. Hanc primus vulgavit ex Codicibus MSS. Sirmondus, & Chiffletius Tomo i. Hiſtoricorum coætaneorum Franciæ.

Pithœana ſeu *Imperatoria*, quæ ab anno 379. exorſa, non per Conſules, ſed per annotatos in margine Imperatorum annos procedit, & in annum 455. deſinit. Editionem iſtam in lucem emiſit Petrus Pithæus *Pariſ.* 1588. quam exemplaris MS. ope emendatam iterum recudi fecit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. (*Pariſ.* 1657.) Tomo i. p. 56.

Labbeana, quæ integrum demum Proſperi Chronicon, quale à Gennadio deſcribitur exhibet. A mundi enim principio exorſa ad annum uſq; 455. pertingit. Poſt annum 379. inſeritur Auctuarium de variis hæreſibus. Quæ verò pars ab anno 379. ad 455. res geſtas narrat, Conſularis vulgò dicta, emendatior atq; auctior eſt, quàm quæ ante vulgata fuit. Hanc editionem diu deſideratam primus dedit Philippus Labbeus Bibliothecæ Novæ MSS. Tomo i. p. 16.

In editionibus hiſce quatuor mirùm quàm variet pars Chronici Conſularis dicta, quæ ab anno 379. ad 445. vel 455. pertingit, in his duplò ferè auctior quàm in illis; in nonnullis diluta admodùm ac jejuna, in aliis accurata ſatis. Verùm id differentiæ, quod quidem enorme eſt, librariorum & interpolatorum audaciæ & imperitiæ aſcribi debet.

Prodierunt B. Proſperi Opera (præter Chronicon, & Confeſſionem fidei quæ in nullis editionibus locum habent) *Lugduni* 1539. fol. *Colon.* 1565. 4°. *Lovanii* 1566. 4°. *Duaci* 1577. 8°. *Colon.* 1609. 8°. 1618. *Lugduni* 1639. & in Bibliothecâ Patrum Tom. viii. p. 1.

444. IRENÆUS, gente, ut videtur, Syrus, dignitate S. Imperii Comes, anno 431. à Theodoſio Imp. Epheſum miſſus eſt, ut vice ſuâ Synodo Oecumenicæ intereſſet. Epheſum profectus Neſtorii partibus apertè favit, Epiſcopos autem Orthodoxos variis injuriis divexavit. Finitâ Synodo ab Orientalibus Epiſcopis exoratus Conſtantinopolin properè ſe contulit; ut mendaciis & dolis fucum Imperatori faceret, & Cyrillo ac veritati aditum præcluderet. Anno 435. Neſtorio è ſuo S. Euprepii ſeceſſu turbas iterum cienti Antiochiæ præſens factus palam iterùm patrocinatus eſt. Quo nomine ſubiratus Imperator eum in ordinem redegit, & aulâ ejecit: quin & in exilium Petras uſq; Arabiæ oppidum deportari, honorifico tamen ſatis comitatu ſtipatum, juſſit. Verùm eò nunquam profectus fuiſſe videtur Irenæus, ſive fugâ ſive precibus elapſus. Dignitate priſtinâ collapſus, in Syriam ſeceſſit, ubi Epiſcoporum Phœniciæ decreto anno 444. à Theodorito, digamus licèt, Tyri Epiſcopus ordinatus eſt. Sedem tamen non diu tenuit. Rem enim ægrè ferens Imperator eum poſt biennium edicto deponi juſſit; niſi Mariam Deiparam eſſe confiteretur, & Neſtorium anathematizaret. Quæ cùm pertinaciter recuſaret Irenæus, anno demum 448. vel potiùs ſequente, per vim Epiſcopatu ſuo deturbatus eſt. Sede ejectus ad ſcribendam Tragœdiam ſe contulit; ut eo ſaltem modo ademptæ ſibi dignitatis utriuſq; pœnas exigeret. Quamdiu Epiſcopatui ſuperfuerit, non liquet. Scripſit *Commentarium de rebus in Synodo Epheſinâ, ac in Oriente toto* per viginti plus minùs annos ab eâ proximè elapſos ex occaſione controverſiæ Neſtorianæ geſtis. Opus iſtud in plures diviſum erat libros; (quorum unus ex. gr. inſcribebatur *de Hiſtoriâ*) nec tam perfecta erat Hiſtoria, quam farrago Actorum Synodalium, Epiſtolarum, Reſcriptorum Imperialium, aliorumq; ejuſcemodi ſcriptorum cauſam Epheſinam ſpectantium: quibus ipſe pro re natâ Hiſtoricas paſſim notas adjunxit, Cyrillum & Orthodoxos fugillans, Neſtorium verò ejuſq; ſectarios collaudans. Interiit quidem opus iſtud: partem tamen illius non contemnendam è Græco in Latinum ſermonem verſam nobis conſervavit, quiſquis ille fuerit, autor certè ſatis antiquus, Compilator Epiſtolarum Epheſinarum, quas in lucem emiſit Chriſtianus Lupus *Lovanii* 1682. 4°. Tota enim illa *Epiſtolarum & Actorum Synodalium Sylloge*, quanta quanta eſt, ex majori Irænæi opere, deſumpta olim

olim videtur. In his Lupi Epiſtolis, præter quamplurima ſcholia & notas illi ab Interprete Latino diſertè aſcripta, extat Irenæi Epiſtola unica ad Epiſcopos Orientales anno 431. ſcripta, num. 21. quæ Græcè etiam habetur Concil. Tom. iii. p. 717. SÆC. V. ab An. cccc.

IDATIUS, ſeu Hydatiùs, gente Hiſpanus, Patriâ Gallæcus, domo Lemicenſis; Sigeberto Lemicenſis, aliis rectiùs Aquæflavienſis, Epiſcopus, claruit anno 445. quo circiter tempore illius tanquam Epiſcopi Gallæci meminit Leo Papa epiſtolâ 91. & ipſe Manichæos quoſdam in Gallæciâ latitantes ſe Turibio Epiſcopo Aſturicenſi ſociatum detexiſſe refert. Ante annum tamen 431. Epiſcopatum geſſit, cùm ad Aetium utriuſque militiæ Ducem à Popularibus ſuis legatus in Galliam iter ſuſcepit. Anno 461. à Suevis Gallæciam vaſtantibus in Aquæflavienſi Eccleſiâ captus abductus eſt, ac poſt trimeſtrem captivitatem domum remiſſus. Obiit anno 468. vel ſequente admodum grandævus. Scripſit *Chronicon* ab anno 379. (quo deſiit Hieronymus) ad annum 428. Valentiniani tertium, uti ipſe in Præfatione teſtatur, idq; poſtea ad an. 467. produxit. Excerpta tantùm nonnulla illius ediderunt Scaliger ad calcem Chronici Euſebiani, & Caniſius in Antiquis Lectionibus. Integrum verò dedit Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1619. 8°. & ex eo editio Chronici Euſebiani *Amſtelodamenſis* 1658. Contexuit etiam Faſtos Conſulares à Bruto ac Collatino primis Conſulibus exorſus, & ad annum uſq; 468. catalogum pertexens. Imperfectos edidit, ab anno Chriſti ſc. 270. ad an. 423. pertingentes, Sirmondus *Pariſ.* 1619. integros verò Phil. Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 3. Utrumq; Opus in Bibliothecâ Patrum habetur Tom. vii. p. 1231. De *Chronico* notandum reſtat, nonnullos poſt Idatii mortem id ad annum 500, vel 490. continuâſſe; unde ſubortus Boſtono error, qui ad illum; Sigeberto in Chronico, qui ad iſtum annum Chronicon ab Idatio perductum eſſe ſcribunt. Et ſanè Idatii Chronicon, quod apud Caniſium Antiq. Lect. Tom. ii. habetur, quodq; ab Andrea Schotto Tomo iv. Hiſpaniæ Illuſtratæ editum eſt, ultrà Leonis Imp. tempora progreditur. Dictionem Idatii barbaram eſſe notat Scaliger, atq; errores in Hiſtoriâ Romanâ continere non paucos; de Gothis tamen & Suevis nonnulla habere, quæ alibi non reperiuntur. 445.

FLAVIANUS, magnæ Eccleſiæ CP. Presbyter, & ſacrorum vaſorum donariorumque cuſtos. Poſt Procli mortem anno 447. exeunte Octobri, (quod tamen alii cum Baronio ad annum ſuperiorem referunt) Antiſtes Conſtantinopolitanus factus eſt: cui proinde datâ ad ipſum epiſtolâ Theodoritus * regiæ Urbis Epiſcopatum gratulatur. Sedem autem non diu tenuerat, cùm Eutyche hæreſin ſuam apertiùs propalante ipſe coactâ Conſtantinopoli quadraginta Epiſcoporum provincialium ἐνδημίᾳ Synodo hominem obſtinatum damnavit. Verùm Eutyches Chryſaphii, primarii inter Imperiales Cubicularios Eunuchi, qui omnia in Palatio poterat, & Flavianum ſummo odio proſequebatur, potentiâ & favore fretus ad Synodum magis generalem, quam verſutiis ejus illuſus Imperator Epheſi habendam indixerat, appellavit. Anno igitur 449. præſidente in Synodo Dioſcuro atq; omnia per vim agente, reſciſſis actis Conſtantinopolitanis Eutyches abſolutus eſt, Flavianus autem damnatus, depoſitus, & à Barſuma, aliiſq; factionis Monachis malè tractatus: quin & ſi Zonaram * ac Nicephorum † audiamus, à Dioſcoro, Chryſaphio, aliiſq; pietatis ac veritatis hoſtibus, pugnis & calcibus pectus & ora adeò graviter cæſus, ut tertio poſt die vitam finierit. Subdit Nicephorus Dioſcorum calcibus in demortui Flaviani ventrem inſiluiſſe. Alii tamen Flavianum à Latrocinali Synodo in exilium pulſum Hypæpas Lydiæ urbem perveniſſe, ibiq; die xviii. Februarii anni ſequentis calamitatibus & miſeriis fractum obiiſſe tradunt. Quâ de re vide ſis Cl. Garnerium accuratè, ut ſolet, diſputantem, Diſſert. de libris Theodoriti p. 208. Extant à Flaviano ſcriptæ *Epiſtolæ* II. ad *Leonem Papam* Concil. Tom. iv. p. 13. quarum prima Latinè, ſecunda Gr. Lat. ibidem extat: illam verò Gr. Lat. edidit Cotelerius Monument. Tom. i. p. 50. & Baluzius Nov. Collect. Concil. p. 1373. 447.

* ep. 11.

* Annal. Tom. 3. p. 36.

† L. 14. c. 47.

SÆC. V. ab An. cccc.

p. 1373. *Libellus Fidei Theodosio Imp. id petenti oblatus* Gr. Lat. Concil. loco citato.

448. Theod. Philoth. c. 26.

SYMEON, *Stylites* dictus, & ut à Juniore Symeone vitæ ejus æmulo distinguatur, *Senior*; gente Syrus, ex vico Sisân oriundus, claruit præcipuè circa an. 448. Ineunte ætate ovibus pascendis operam dedit, postea in somnio divinitùs admonitus ad Heliodorum quendam, Eremitam vitæ sanctitate celeberrimum, se contulit; apud quem decem annos (novem habet Evagrius) jejuniis, aliisq; severioris vitæ institutis intentus exegit. Inde Pelanisi sub montis vertice angustâ quâdam æde per triennium inclusus, adeò jejuniis se maceravit; ut nonnisi intervallo 40. dierum cibum degustâsse feratur. Domuncula egressus in ipso montis vertice catenâ ferreâ ingente viginti cubitos longâ rupi sese alligavit. Quod quidem vitæ genus integro septennio egisse censendus est; nisi potius Evagrii * calculos sequi malimus, qui missâ catenæ narratione decem annos in domunculâ eum delituisse tradit. Tandem à Meletio quodam Episcopo exoratus catenam deposuit, & columnam excelsam in loco quodam Mandrâ dicto propè Antiochiam sitam petiit; ac in inferiori columnæ parte annos septem, in vertice triginta exegit, inde *Stylita* dictus. Hic loci stupendas plane ac humanam sortem longo intervallo superantes vitæ asperitates exercuit; quin & si Græci audiendi, innumera confecit miracula; donec tandem post 56. annos in vitâ asceticâ peractos, imperante Leone, diem supremum obiit, inter annos, ut videtur, 460, & 467. Scripsit *Epistolas* multas, *unicam ad Theodosium Imp. ut Ecclesias Judæis Antiochenis concessas adimeret, hortatoriam*, cujus meminit Euagrius l. 1. c. 12. *alteram pro Synodo Chalcedonensi ad Leonem Imp.* memoratam ab eodem l. 2. c. 10. *tertiam pro eadem Synodo* ad Basilium Episcopum Antiochenum, quam integram exhibet Euagrius loc. cit. & ex eo Nicephorus l. 15. c. 19. *quartam ad Eudociam Imperatricem in eâdem causâ*, cujus fragmenta refert Nicephorus l. 15. c. 13. quintò Professionem fidei Catholicæ ad Leonem Imp. cujus meminit Eulogius Alexandrinus apud Photium Cod. 230. quæ tamen eadem jure censeri posset cum epistolâ 2ª. modò recensitâ. Porrò extat Lat. sub Symeonis nostri nomine *Sermo de semper mente complectendo suum cuiq; discessum*, Bibliothecæ Patr. Tom. vii. Vitam Symeonis Stylitæ scripsit Antonius, discipulus & servus ejus, qui in columnâ degenti res necessarias subministravit. Extat hæc Vita Lat. in Historiâ Patrum Tomo i. editionis Plantinianæ.

* L. 1. c. 12.

448. POLEMIUS, sive P. ANNÆUS SYLVIUS, unde oriundus, quodvè vitæ genus sectatus nondum didici; Romæ vixisse videtur, claruitq; anno ccccxlviii. Scripsit enim sub Theodosio Juniore & Valentiniano Augustis, extincto jam Joanne Tyranno, & ut ipsemet adhuc clarius testatur Flavio Zenone & Posthumiano COSS. id est anno Christi ccccxlviii. & sequentis initio, cum Asterius Consulatum iniret. Condidit *Laterculum* quovis anni mense Christianorum & Gentilium Festa complectentem, quem Domino Beatissimo Eucherio Episcopo nuncupavit. Integrum ferè penès se habuisse testatur Cl. Bollandus, Præfat. General. ad Act. Sanctorum Tom. i. c. 4. §. 3. p. 43. qui Mensem Januarium speciminis causâ evulgavit, reliqua se cum animadversionibus editurum pollicitus: an fidem liberaverit, vel ejus nomine præstiterint in laboriosâ illa Actorum Collectione *συνεργοὶ*, non comperi.

448. EUTYCHES, Presbyter & Archimandrita Constantinopolitanus, in Concilio Ephesino strenuè contra Nestorium decertavit; ac famam sibi non vulgarem peperit: anno circiter 448. cùm senex admodùm esset, hæresin nefandam in vulgus propalare cœpit. Unicam enim in Christo naturam admisit; ita ut ante divinæ ac humanæ naturarum unionem duas in Christo fuisse naturas concederet, post unionem autem unam factam esse contenderet. Hinc & Christi carnem nostræ consubstantialem esse negavit, ex Mariâ quidem nobis consubstantiali genitum fatus, carnem autem ex eâ nobis consubstantialem

suscepisse

ſuſcepiſſe negans. Hujuſmodi ferè dogmata in Symbolum quoddam conjecta per Monaſteria divulgavit, ut ab omnibus Monachis ſubſcriberentur, mandans. Quo nomine ab Euſebio Dorylæenſi Epiſcopo clàm admonitus, cùm reſipiſcere detrectaret, ab eodem hæreſeos apud Flavianum Epiſcopum accuſatus eſt. Exeunte igitur anno 448. Flavianus Synodum Conſtantinopoli convocat, Eutychem ter citari curat. Monaſterio ille ſe includit, morbum ſimulat; mox tamen domo ſe proripiens, Imperatorem adit, & ſatellitium militare ſibi impetrat. Eo ſtipatus Synodum ingreditur, accuſationem ſibi intentatam ſe armorum terrore diſcuſſurum ratus. Voto tamen excidit. Cùm fidem enim Catholicam ac duas in Chriſto naturas, ſæpiùs à Flaviano interpellatus confiteri nollet; ab officio ſacerdotali, communione Eccleſiæ, & primatu Monaſterii ſubmotus eſt. Damnatus à Synodo tanquam Hæreticus, acta Concilii inimicorum fraude falſata conqueritur, & Chryſaphii ſibi amiciſſimi autoritate uſus, ut coactâ Synodo & adhibitis in conſeſſum Aulicis quibuſdam, cauſa iterum in examen revocetur, ab Imperatore mandari petit atq; obtinet. Dictum factum. Synodus ſtatim iterum convocata, relecta prioris Synodi acta, res utrinq; diſceptata, Eutyches iterum damnatus. Nondum autem quieſcit audax nebulo, ſed Dioſcurum in partes trahens, ut ad cauſam ſuam cognoſcendam generalior Synodus anno ſequente Dioſcuro præſide Epheſi habenda ab Imperatore indiceretur, Chryſaphio adjuvante, impetrat. Eò profectus, ac fidem Nicænam illibatam tueri præ ſe ferens, peſſimis Dioſcuri artibus ac inauditâ in Epiſcopos tyrannide, in integrum reſtitutus eſt; ac Flavianum & Euſebium vice versâ deponi curavit. Anno autem 451. cùm Eccleſiæ libertas & Epiſcopis παῤῥησία à Martiano Imp. denuò redderetur; cauſa ejus in Concilio Oecumenico Chalcedonenſi 630. Epiſcoporum ritè judicata eſt: ac doloſa fidei Confeſſio, quam in Latrocinio Epheſino obtulerat, relecta, Symbolo Nicæno, uti præ ſe tulit, conſona. Cùm verò in eâ articulum iſtum [Qui deſcendit, & incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Mariâ virgine] prætermiſſum deprehendiſſent Patres Chalcedonenſes, ac blaſphemias Eutychis innumeris teſtimoniis conſignatas accepiſſent, unanimi omnium voce anathemate percuſſus eſt. Quid ei exinde contigerit parùm liquet; niſi quod Leo Papa binis epiſtolis à Pulcheriâ Auguſtâ & Martiano Imp. enixè petierit, ut è Monaſterio CP. ubi cum periculo fidelium agebat, depulſus, in exilium mitteretur. Quo verò eventu aut ſucceſſu id fecerit Leo, non conſtat. Extat Gr. Lat. Libellus ſive *Confeſſio fidei Synodo Epheſinæ* κατευθ. *oblatus*, Concil. Tom. iv. p. 134. *Supplicationes duæ ad Theodoſium Aug.* ibid. p. 241, 250. Lat. *Epiſtola ad Leonem Papam, cum Fragmento Confeſſionis*, inter Epiſtolas Lupi Epheſinas num. 222, 223.

SÆC. V. ab An. cccc.

Ep. 45. 70.

EUSEBIUS, unde oriundus, incertum; Laicus dum adhuc eſſet, dignitate autem Agens in rebus, ac Auguſtæ Scholaſticus, eruditionis famâ illuſtris erat. Quo tempore anno circiter 430. Neſtorio in Eccleſiâ CP. concionanti, & blaſphemias ſuas effutienti, palàm ſe oppoſuit: & mox Conteſtationem contra Clericos CP. Neſtorii ſequaces propoſuit; quâ Pauli Samoſateni hæreſin à Neſtorio reſuſcitatam eſſe demonſtravit. Tandem in Clerum cooptatus, Eccleſiæ Dorylæenſis in Phrygiâ Salutari Epiſcopus factus eſt. Claruit præcipuè ab anno 448. quo Libellum accuſationis adversùs Eutychem, quem amicè ſæpiùs antea erroris admonuerat, Synodo Conſtantinopolitanæ exhibuit. Eodem anno finitâ Synodo à Flaviano ad Leonem Papam (ſi modò aliqua Veterum auctoritas accederet) legatus jure cenſeri poſſit. Romæ enim apud Leonem Papam aliquando fuiſſe ipſe fidem facit actione 16. Concilii Chalcedonenſis. Utut ſit anno 449. Synodum Epheſinam profectus, à Dioſcuro ſummâ injuriâ excluſus eſt, mox damnatus & depoſitus, demum verberibus malè mulctatus. Anno 451. in Concilio Chalcedonenſi, oblato accuſationis libello, Dioſcurum injuriæ, Eutychem hæreſeos poſtulavit; & Synodi pars magna fuit. Præter multa quæ tum in Conſtantinopolitanâ tum in Chalcedonenſi Synodo pro re natâ egregiè diſſeruit, extat Lat. *Conteſtatio adversùs Neſtorium* inter Marii Mercatoris Opera, par. 2. p. 18. ab eo Latinè verſa. Gr. Lat.

448.

Euagr. l. 1. c. 9.

SÆC. V. ab An. cccc. *Libellus adversùs Eutycheten Synodo CP. oblatus* Concil. Tom. iv. p. 151. *Libellus adversùs Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus* ibid. p. 380. *Epiſtola ad Marcianum Imp.* Concil. Tom. iv. p. 95.

448. BASILIUS, Seleuciæ in Iſauriâ Metropolita, claruit anno 448. Eundem hunc cum Baſilio Chryſoſtomi amico & contubernali, ad quem ſcripti ſunt de Sacerdotio libri ſex, facit Photius *, (& poſt eum Codex Suidæ MS. cujus ex Bibliothecâ Antverpianâ meminit Doſquius) ac exinde recentiorum haud pauci. Quod quidem ob longiſſimum temporis intervallum admodum improbabile videtur: Si enim ita ſe res haberet, Baſilium noſtrum tempore Synodi Chalcedonenſis ſeptuaginta jam pluſquam annis ſedem ſuam tenuiſſe neceſſe eſt: neq; eundem fuiſſe diſertè dicit Photius, ſed tantum ex conjecturâ loquitur. Anno 448. Synodo CP. interfuit; ubi de Chriſti naturis orthodoxam admodum ſententiam tulit, & Eutychis damnationi non invitus ſubſcripſit. Anno autem ſequente in Latrocinio Epheſino ſive à Dioſcuro vi compulſus, ſive inſiti animi levitate motus, priorem ſententiam palàm revocavit, Flavianum ſuffragio ſuo damnavit, & duas in Chriſto naturas conſeſſos anathematizavit. Quo nomine cùm Synodo Chalcedonenſi anno 451. intereſſet, à Concilii Patribus Seſſione primâ unà cum primariis Latrocinii ducibus munere Epiſcopali ſubmotus eſt, vim ſibi à Dioſcuro Epheſi illatam fruſtra cauſatus. Seſſione tamen quartâ, cùm Catholicæ ſentinæ & nunc & olim compertus fuerit, in Concilium admiſſus ac dignitati priſtinæ reſtitutus fuit. His geſtis quamdiu ſuperfuit, non liquet, niſi quòd anno 458. è Synodo ſuâ Iſauriæ habitâ ad Leonem Imp. reſcripſerit. De ſtylo ejus hæc habet Photius *. In ſcriptis ejus τὸ μὲ τερπνὸν καὶ χαρὰν καὶ τὸ πλεῖον, εἰπεῖν τις καὶ ἄλλο, ἐστὶν ἰδεῖν αὐτῷ διαπεφυκός· καὶ τὸ σαφὲς ἢ καὶ ἁπλοῦν διαφέρειν· τὸ δ' ἄλλως σεσυρμένον καὶ τεχνικὸν, καὶ τῇ χαρᾷ ἐναντίον χαμαὶ πεσόν, μᾶλλον δὲ τὸ συνεχὲς καὶ ἄκρατον καὶ ἀδιάπαυστον εἰς ἀνδίαν καὶ διαβολὴν ἀκροατῶν διαγεῖραι, καὶ φόβον κινεῖ τὸ συγγεφῆναι ἂν ἔχειν, ὡς ἔοικε, τὴν τοῦ φύσει ῥυθμίσαι, καὶ κανόνι τὸ ἄτακτον διατάξαι. *Magnus eſt, ſi quis unquam alius fuit, figurata atq; incitata orationis, pariumq; artifex. Perſpicuitatem nihilominùs ac ſuavitatem retinet. Verùm quia nimiùm in tropis & ſchematis incitatis, ſatietatem parit, ſive potiùs quia tam aſſiduus in his eſt ac totus, nihil ut aliud ſine modo occurrat: auditori faſtidium & calumniandi anſam præbet; atq; ad ſcriptoris ipſius vituperationem incitat, quaſi neq; naturam arte moderari, neq; regulâ quod inordinatum erat, digerere poſſit.*

* Cod. 168.

* Loc. cit.

SCRIPTA.

Orationes xliii. viz. xvii. *in Vetus*, ac xxvi. *in Novum Teſtamentum.* Prodierunt Græcè *Heidelbergæ* 1596. 8°. Latinas fecit, notiſq; doctiſſimis illuſtratas edidit Gr. Lat. Claudius Doſquius Jeſuita *Heidelbergæ* 1604. 8°. & calci adjunxit *Orationem in Transfigurationem Domini* tam Græcè quàm Latinè, antea non editam.

Demonſtratio contra Judæos de adventu Chriſti, Latinè à Turriano edita *Ingolſtad.* 1616. 4°. Græcè etiam habetur in editione *Heidelbergenſi* 1596.

De vitâ & miraculis S. Theclæ Virginis & Martyris libri ii. Hos ut Baſilii noſtri eſſe credam, nunquam à me impetrare potui. Diſſuadent ſtylus & fabulæ iſto ævo incognitæ, & à Baſilii gravitate prorſus alienæ. Bahlium quidem Theclæ martyris præclarè geſta ſcripſiſſe refert Photius: verùm ea carmine proſecutus eſt. Unde juſta exoritur ſuſpicio Græcum quendam recentioris ævi monachum ex Baſilii Hiſtoriâ metricâ additis aliunde fabulis hos libros conſarcinâſſe, ſi non potiùs proprio labore confinxiſſe. Gr. Lat. edidit Petrus Pantinus *Antverp.* 1608.

Omnia hæc Baſilii Opera prodierunt Gr. Lat. *Pariſ.* 1622. fol. cum Doſquii notis, Gregorii Thaumaturgi Operibus ſubnexa.

Laudatio S. Stephani Protomartyris, à Fr. Combefilio Gr. Lat. edita unà cum aliquot Chryſoſtomi Homiliis *Pariſ.* 1656. 8°.

Orationem

Orationem in S. Deiparam & in Domini incarnationem Gr. Lat. edidit ac lacunas antea in eâ deprehenſas ſupplevit idem Combefiſ. in Auctuario 1648. Tom. i. p. 569. SÆ. C. V. ab An. cccc.

BASSIANUS, Eccleſiæ Epheſinæ Presbyter, à Memnone Epiſcopo Epheſino Euazorum Epiſcopus invitus ordinatus eſt. Poſt Baſilii autem, qui Memnoni ſucceſſit, mortem, Antiſtes Epheſinus factus eſt, circa annum, ut videtur 443. quadriennio ante Procli CP. mortem. Tot enim annis ſedem ſuam ſecurus tenuit, à Proclo confirmatus. Flavianus autem ſedem CP. nactus, Baſſiano Epiſcopatum abrogavit, ac Stephanum quendam ei ſubſtituit. Hâc de re *libellum Marciano* Imp. anno 451. Baſſianus obtulit, ab eo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus: Patres igitur Concilii, auditâ utrinq; causâ, utriq; ſedem Epheſinam abjudicârunt, ac alium quendam iis ſubrogarunt. Extat *Libellus Imperatori oblatus* Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 685. 448.

ANATOLIUS, Dioſcuri Alexandrini apud Conſtantinopolin Apocriſiarius, ab eo in Latrocinio Epheſino Flaviano Patriarchæ CP. depoſito, nondum autem defuncto, ſuffectus anno 449. Epiſcopus CP. factus: quò tutiùs ſedem ſuam retineret, ac Theodoſii Imp. & Leonis Papæ favorem captaret, anno 450. collectâ Conſtantinopoli Synodo Eutychis ac Neſtorii errores damnavit, & Leonis epiſtolam ad Flavianum ſubſcriptione ſuâ comprobavit. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi interfuit: ubi ſeſſione ultimâ ἴσα cum Româ vetere πρωτεῖα ſedi ejus à Patribus decreta ſunt. Quâ de causâ ingentes irarum moles concepit Leo, atq; eum quamdiu vixit, quantâ potuit arte, oppugnare non deſiit. Obiit Anatolius anno 458. poſtquam ſedem CP. octo annos ac totidem menſes tenuiſſet. Extat Lat. *Epiſtola* anno 457. *ad Leonem Imp.* ſcripta, *de Concilio Chalcedonenſi, & rebus à Timotheo Æluro Alexandriæ improbè geſtis*, Concil. Tom. iv. p. 905. 449.

PETRUS, gente Syrus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, eloquentiâ inſignis, claruit anno 450. Scripſit *variarum cauſarum tractatus*, & more S. Ephræmi *Pſalmos metro* compoſuit. 450. Gennad. de Script. c. 74.

DIADOCHUS, Photices, quæ veteris Epiri urbs erat, Epiſcopus, claruit anno 450. Pluribus eum laudat Victor Vitenſis *, ac ſe diſcipulum illius eſſe gloriatur. Scripſit *Capita C. de Perfectione ſpirituali, ac Definitiones* x. *de totidem virtutibus*, quæ Capitibus Præfationis vice funguntur. De iis ſic Photius *. Οὗτος ὁ λόγος εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀσκουμένους συγκείμενος, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγγεγυμνασμένοις ταῖς τελειοτάταις πράξεσιν, ὡς ἀσφές τι ἐμπεριέχοντα. *Hic liber iis vel maximè commodus, qui ſe ad perfectionem exercent; immò & qui in ipſis actionibus perficientibus jam exercitati ſunt: nihil interim paulò obſcurius adferens.* Et iterum: ὁ τε γὰρ λόγος αὐτὸς εἰς τὸ ἀμώμητον συγκεῖται, καὶ ὁ νῦς τοῦ ἐκ τῶν πράξεων σοφίαν ἐκβάλλεται. *Nam & dictio ita compoſita eſt, ut reprehendi nequeat; & ſenſus ex actionibus natam ſapientiam præfert.* Extant *Capitula* & *Definitiones* iſtæ Lat. ſeorſim *Antverp.* typis Plantinianis, & in Bibliothecâ Patr. Tom. 5. p. 884. Græcè verò *Florentiæ* 1578. monente Caſimiro Oudin. Editionem iſtam mihi hactenus videre non contigit. Certè extant Græcè MSS. in Bibliothecâ Cæſareâ teſte Lambecio *. Quin & *Homilia Diadochi de Aſſumptione Chriſti* penès Holſtenium Græcè delituit. 450. * Præfat. ad libr. de perſecut. Afric. * Cod. 201. Supplem. p. 91 * Comment. l. 4. p. 151.

ATHANASIUS, genere Alexandrinus, Iſidoræ Cyrilli Alexandrini ſororis filius, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter; à Dioſcuro Epiſcopo recèns facto facultatibus ſpoliatus eſt, gradu & dignitate dejectus, Alexandriâ totâq; Ægypto pulſus, variis tormentis ſubjectus, ſæpiúſq; carceri mancipatus; adeóq; inops, egenus, palabundus erravit uſq; ad annum 451. quo cauſam ſuam ad Concilii Chalcedonenſis Patres detulit. Extat Gr. Lat. *Libellus adversùs Dioſcurum Synodo Chalcedonenſi oblatus*; quo mala, quæ à Dioſcuro paſſus eſt, luculenter exponit, Concil. Tom. iv. p. 405. 451.

SÆC. V. ab An. cccc. 451.

ISCHYRION, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus, magni à Cyrillo habitus, à quo ad res Eccleſiaſticas curandas crebrò ad Imperatorem, alioſq; Epiſcopos legatus eſt. Mortuo Cyrillo, à Dioſcuro ſacro Diaconatûs munere ſubmovetur, & poſſeſſionibus, quas igni tradidit Dioſcurus, ſpoliatus; & per Harpacrationem Diaconum abreptus, tabidorum Xenodochio incluſus eſt, ſicariis non ſemel immiſſis, qui hominem occiderent. Iniquiſſimis his vinculis haud priùs abſolutus eſt, quàm Dioſcuri mandatis obtemperâſſet. Anno 451. Synodo Chalcedonenſi obtulit adversùs *Dioſcurum Libellum accuſationis*; qui habetur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 400.

451. THEODORUS, è Scholâ Magiſtrianorum Alexandrinâ, ab anno circiter 431. Cyrillo Alexandrino Agens in rebus, ab eo anno 436. Diaconatûs gradu cohoneſtatus. Poſt Cyrilli mortem à Dioſcuro, cui ob ſummam cum Cyrillo familiaritatem inviſus erat, Clericatu privatus eſt; majoribus adhuc ei pœnis intentatis, ni Alexandriâ ocyùs excederet. Anno 451. Concilio Chalcedonenſi *Libellum* obtulit *adversùs Dioſcurum*; qui extat Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 396. Reliquis accedat Sophronii hominis Laici, *adversùs Dioſcurum Libellus eidem Synodo* pari de causâ exhibitus, Concil. Tom. iv. p. 411.

451. PHOTIUS, Tyriorum urbis Metropolita, anno 448. cum Euſtathio Beryti Epiſcopo, Ibæ Edeſſeno judex ab Imperatore datus eſt. Anno eodem vel ſequente litem cum eodem Euſtathio de jure ſuo Metropolitano agitavit. Cùm Beryti enim ſedes Tyri metropoli antiquis Canonibus ſubjiceretur, Euſtathius debitum Photio obſequium denegavit, ſeq; Metropolitam Imperatoris reſcripto ac Anatolii CP. mandato fieri curavit; ac ſex Phœniciæ civitates Tyro ſubtractas ſedis ſuæ ditioni ſubjici obtinuit. Ut priſtinam igitur autoritatem recuperaret, anno 451. Photius *Libellum ſupplicationis Martiano Imp.* obtulit; à quo ad Synodum Chalcedonenſem remiſſus, causâ vicit, & Euſtathium intra ſolitos limites coerceri fecit. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 541.

451. PROTERIUS, anno 451. depoſito à Synodo Chalcedonenſi Dioſcuro, communi Patrum ſuffragio in ſede Alexandrinâ ſuffectus. Quamprimùm is delatum ſibi Epiſcopatum capeſſiviſſet, ingens atq; intolerabilis in civitate exortus eſt tumultus, aliis Dioſcurum requirentibus, aliis Proterium conſtanter defendentibus. Hanc ſeditionem ex Hiſtoriâ Priſci Rhetoris, qui rebus geſtis interfuit, accuratè deſcribit Euagrius l. 2. c. 5. Quin & adeò intemperies iſta plebis Alexandrinæ non deſerbuit, ut Proterio, quamdiu vixit, militari ſatellitio opus eſſet. Anno circiter 453. habitâ Alexandriæ Synodo, Eutychianos errori renunciantes ad communionem admiſit; pertinaces autem, & in his Timotheum Ælurum tunc Presbyterum, gradu dejecit, & exilio mulctari fecit. Anno 457. mortuo Marciano Imp. cives Alexandrini iram adversùs Proterium jamdiu conceptam acriùs ac violentiùs renovârunt; ac Timotheum Ælurum à duobus ſuæ factionis Epiſcopis Alexandriæ Antiſtitem ordinatum Eccleſiæ armatâ manu intulerunt. Nec hoc contenti Proterium, qui ad venerandum baptiſterium, veluti ad aſylum confugerat, ipſo Paſchatis die, nec loci ſanctitatem, nec tempus ipſum, nec ſacerdotii dignitatem reveriti, gladio in ejus viſcera adacto, unà cum ſex aliis, crudeliter interemerunt. Occiſi cadaver per urbem raptârunt, contumeliis & ludibriis inſectati ſunt, membratim diſſecuerunt, carnes deguſtârunt, reliquias igni tradiderunt, rogi cineres in ventum ſparſerunt. Scripſit anno 455. *Epiſtolam ad Leonem Papam, quâ Theophili deceſſoris calculum defendens Paſchatis feſtum eo anno* in viii. Cal. *Maias differendum eſſe* contendit. Extat Lat. apud Bucherium de Doctrinâ temporum p. 82. & in editione Operum Leonis Queſnelliana. Scripſit & *aliam ad Leonem Epiſtolam Profeſſionem fidei ſuæ continentem*, quæ interiit. Meminit autem illius Leo Papa in epiſtolâ ad Julianum Coenſem.

Euagr. l. 2. c. 8.

LEO,

SÆC. V. ab An. cccc.

LEO, Biturícenſis in Galliâ Epiſcopus, anno 453. Concilio Andegavenſi, anno 461. Turonenſi interfuit. Anno 454. unà cum Victorio & Euſtathio Epiſcopis ſcripſit *Epiſtolam ad Epiſcopos*, non Thraciæ (uti malè habet titulus) ſed *Tertiæ Lugdunenſis*, quæ Turonica erat Provincia, quod rectè notat Sirmondus: quâ declarat excommunicatos Clericos illos, qui, prætermiſſo eccleſiaſtico judicio, ſæcularem adierint poteſtatem. Habetur inter Leonis (cui diu tributa eſt) Epiſtolas num. 96. & Concil. Tom. iii. p. 1420. 453.

SALONIUS, gente Gallus, Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi filius, ab eo vixdum decem annos natus in Lirinenſem inſulam miſſus, ac ſub Honorati, Hilarii, Salviani, Vincentii, aliorumq; magnorum virorum curâ ac diſciplinâ inſtitutus. Claruit anno 453. Eccleſiarum eum Pariter ac Veranum fratrem, vivente adhuc Patre, Magiſtros fuiſſe fidem facit Salvianus *. Epiſcopum fuiſſe ſatis conſtat: ita enim ipſum diſertè vocant Salvianus & Gennadius †; cujuſnam verò urbis, incertum: Alii enim Genevenſem, alii Genuenſem, alii Viennenſem fuiſſe volunt. Mihi tamen potiùs eo nomine Epiſcopus dicendus videtur; quòd Patri in Epiſcopatu Lugdunenſi coadjutor datus ſit. Hinc & Patris vice in Concilio Arauſicano I. anno 441. ſubſcripſiſſe cenſeri poteſt. Quando obierit, non liquet. Scripſit *Expoſitionem in Parabolas Solomonis, aliamq; myſticam in Eccleſiaſten, Dialogi formâ conſcriptas*, ſeipſo & Verano fratre interlocutoribus. Extat utraq; in Orthodoxogr. p. 1010. & Biblioth. Patr. Tom. 8. p. 401. Scripſit & *Epiſtolam unà cum Ceretio & Verano Epiſcopis ad Leonem Papam*, quæ habetur inter Leonis Epiſtolas poſt ep. 51. 453.

* Ep. ad Eucherium.
† c. 63.

RUSTICUS, Urbis alicujus in Galliâ Epiſcopus, ſive Narbonenſis, quod nonnulli, ſive Biturícenſis, quod alii volunt: res enim admodum incerta eſt. Epiſcopi certè munere fungebatur anno 449. quo inter 47. Provinciæ Narbonenſis Epiſcopos epiſtolæ Synodicæ ad Leonem Papam miſſæ ſubſcripſit; & in epiſtolâ Leonis reſponſoriâ eodem anno datâ inter primos ſalutatur. Claruit præcipuè circa an. 454. quo circiter tempore, ut videtur, ſcripſit ad *Eucherium Lugdunenſem Epiſtolam*, quæ habetur edita à Sirmondo inter notas in Sidon. Apollinar. lib. 2. 454.

CHRYSIPPUS, genere Cappadox, cum Coſmâ & Gabrielio fratribus in Syriâ bonis diſciplinis imbutus. Poſtea cum iiſdem perfectiori morum ac literarum ſcientiâ ſemet inſtituendum Euthymio Abbati Palæſtino commiſit. Claruit circa an. 455. Monaſterii Lauræ primùm Oeconomus, deinde S. Reſurrectionis ædi præfectus, mox Presbyter Hieroſolymitanus, & S. Crucis cuſtos factus; cui muneri per decennium inſerviit. Plura de eo qui volunt, adeant Euthymii Vitam à Cyrillo Scythopolitano conſcriptam ap. Sur. Januar. xx. Multa ingenii ſui monumenta reliquit, ſtylo florido, & pro more Sophiſtarum conciſo compoſita: ex quibus unica ad nos pervenit *Homilia de S. Deiparâ*, quæ Gr. Lat. extat in Auctuario Duceano Tom. 2. p. 424. Scripſit autem inter alia, quæ interierunt, *Encomium Theodori Martyris*, ex quo duo fragmenta ſatis prolixa exhibet Euſtratius CP. libro de ſtatu vitâ functorum cap. 22. 455.

TIMOTHEUS, cognomento Ælurus, vitæ inſtituto Monachus, dein Presbyter Alexandrinus, anno 453. à Proterio Alexandrino ob Eutychianiſmi ſtudium gradu dejectus. Anno 457. aſcitis ſibi Euſebio Peleuſii & Petro Maiumæ Epiſcopis Alexandriæ Epiſcopum ſeſe ordinari, ac Proterium è medio tolli curavit. Anno 460. (uti habet Baronius) rectius forſan anno 457. ante Anatolii mortem à Leone Imp. ſede per vim & nefas occupatâ depoſitus, & in exilium Gangram Paphlagoniæ urbem, ac deinde Cherſoneſum relegatus eſt, Timotheo Solofaciolo ei in Epiſcopatu ſubrogato. In exilio octodecim annos exegit (quod diſertè teſtatur Euagrius) ac ſub finem anni 475. vel initium 457.

Euagr. l. 2. c. 8, 9, &c.

SÆC. V. ab An. cccc.

tium ſequentis, à Baſiliſco tyranno revocatus Alexandriam rediit, & ejecto Solofaciolo dignitatem priſtinam recuperavit. Eodem anno Conſtantinopolin profectus, ac urbem maximâ cum pompâ ingreſſus, Baſiliſco perſuaſit, ut miſſis ubiq; literis encyclicis Concilium Chalcedonenſe damnaret. Anno 477. Zeno recuperato Imperio Timotheum Alexandriâ expellere in animo habuit; ſed à quibuſdam admonitus hominem jam grandævum, & mox naturæ lege periturum, ſententiam mutavit, ipſo Timotheo diem ultimum mox claudente. Sic Euagrius. Sin Liberatum * audire malimus; Timotheus devicto ſemel Baſiliſco Zenonis Imp.iras & vindictam veritus hauſto veneno ſibi mortem conſcivit. Diverſam ab utroq; viam inſtituit Gennadius †, qui illum anno 495. exulem in vivis egiſſe refert. Scripſit *ad Leonem Imp. Apologiam ordinationis ſuæ* perquàm elegantem & ſuaſoriam; quam à ſe in Latinum ſermonem converſam fuiſſe prodit Gennadius; & in eâ Patres Chalcedonenſes, Leonem Papam, atq; omnes ferè Occidentales Epiſcopos à Timotheo Neſtorianiſmi accuſatos eſſe teſtatur. Locum olim habuit *Apologia* iſta in Collectione Epiſtolarum Encyclicarum, cujus meminit Euagrius l. 2. c. 10. verùm hodie deſideratur.

* Breviar. cap. 16.

† c. 72.

457. Gennad. de Scrip. c. 71.

MOSCHIMUS, gente Meſopotamenus, Eccleſiæ Antiochenæ Presbyter: claruiſſe videtur circa an. 457. Scripſit *adversùs Eutychem egregium libellum*, & alia quædam, quæ non extant.

457.

VICTORIUS, ſive, ut alii, *Victorinus*, gente Aquitanus, domo Lemovicenſis, calculis Mathematicis perquam exercitatus, claruit anno 457. quo anno ad Hilarium Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum ſcripſit *Canonem Paſchalem* duabus quaſi partibus conſtantem: prima ſupputandi Paſchatis methodum accuratam tradit; ſecunda ſupputationem annorum ccccxxx. Paſchalem ab anno ſc. Chriſti 28. ad an. 457. in tabulas redactam adjunctis anno cuiq; Conſulibus exhibet. *Canonem* iſtum tanti habuit Eccleſia Occidentalis, ut in Synodo Aurelianenſi iv. anno 541. ſanctum Paſcha ex illius calculis ab omnibus ſacerdotibus deinceps celebrandum decerneretur. Primus hunc *Canonem* in lucem protraxit, & ampliſſimis Commentariis illuſtratum edidit Ægidius Bucherius, Soc. Ieſu, *Antverp.* 1634. fol. Notet bene Lector annorum cxi. calculos Paſchales à quodam ſæculi ſexti ſcriptore Canoni Victoriano additos fuiſſe; & in editione Bucherianâ expreſſos haberi.

457.

AGAPETUS, Rhodi inſulæ Metropolita, claruit anno 457. Cùm ab eo per literas exquireret Leo Auguſtus, quid ipſe, ſuæq; Provinciæ Epiſcopi de ſancto & univerſali Chalcedonenſi Concilio ſentirent; *epiſtolam ad Imperatorem* reſcripſit, quâ Concilii cauſam adversùs Timotheum Ælurum ſtrenuè egit. Extat Lat. hæc Epiſtola Concilii Chalced. par. 3. cap. 45. p. 940.

457.

JULIANUS, Epiſcopus Coenſis, claruit præcipuè circa an. 457. *licèt* ante plures, ut videtur, annos dignitatem Epiſcopalem adeptus. Multa ei cum Leone Papa familiaritas interceſſit; ut ex Leonis epiſtolis conſtat, in quibus Julianus ob pietatem, eruditionem, & invictum pro fide Catholicâ zelum plurimùm laudatur. Extat ab eo ſcripta anno 457. *Epiſtola ad Leonem Imp. adversùs Timotheum Ælurum, & pro Synodi Chalcedonenſis confirmatione*, Lat. Concil. Tom. iv. p. 942.

457.

LUCIANUS, Byzæ Metropolita, claruit anno 457. quo *Epiſtolam ad Leonem Imp.* de eodem argumento ſcripſit. Extat Lat. Concil. Tom. iv. p. 908.

457.

THEOTIMUS, Scythiæ regionis Epiſcopus, claruit anno 457. Extat Lat. *Epiſtola ad Leonem Imp. de Timotheo Ælluro & Synodo Chalcedonenſi*, Concil. Tom. iv. p. 911.

VALEN-

SÆC. V. ab An. coæt.

VALENTINUS, Philippopoleos Metropolita, claruit anno 457. Scripſit ſuo & ſuorum Epiſcoporum nomine *epiſtolam ejuſdem* argumenti *ad Leonem Aug.* quæ extat Lat. Concil. Tom iv. p. 909. Notet Lector eruditus plurimas hujuſmodi Epiſtolas à Synodis Provincialibus Leoni Imp. oblatas fuiſſe, quæ ibidem reperiuntur Latinè. 457.

GENNADIUS, primùm Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Presbyter, anno 458. Anatolio in Regiæ Urbis ſede ſuccellit: Collapſam Eccleſiæ ſuæ diſciplinam omni mox ſtudio redintegrare cœpit. Anno 459. habitâ Conſtantinopoli Epiſcoporum LXXIII. Synodo, inter alia Canonem adversùs Simoniacas ordinationes condidit; eâq; de re circulares dedit literas: nec quenquam ad ſacros Ordines admittere voluit, qui Pſalterium memoriter non teneret. Creato Marciano, qui à Novatianis ad Catholicos tranſierat Oeconomo, ſtatuit, ut fidelium oblationes, quas hucuſq; Magna Eccleſia ſibi arripere ſolebat, Eccleſiæ cujuſq; Clerici apud ſe retinerent. Pictoris cujuſdam, qui Chriſtum Jovis ſpecie depingere auſus fuerat, manum exareſcentem, precibus ſuis, referente Theodoro Lectore, ſanam reddidit. Dum nocte quádam precibus in Eccleſiâ intentus ſpectrum vidiſſet, objurgatum ab eo dæmonium exclamavit, ipſo quidem ſuperſtite ſe quieturum, poſtea verò Eccleſiam funditùs vaſtaturum. Turbatus Gennadius cùm ardentiſſimas ad Deum pro pace Eccleſiæ preces fudiſſet, paulò poſt è vitâ exceſſit. Quod contigit anno 471. Erat, inquit Gennadius alter *, vir linguâ nitidus, & ingenio acer. Danielem Prophetam integro Commentario expoſuit: plures etiam Homilias edidit, quæ interciderunt. Extat Gr. Lat. ſuo ac Synodi ſuæ nomine *Epiſtola Encyclica adversùs Simoniani, tam in ordinantibus, quàm in ordinatis*, Concil. Tom. iv. p. 1025. & Pandect. Canon. Tom ii. p. 181. Notandum verò in Oxonienſi, aliiſq; quibuſdam editionibus majorem hujus Epiſtolæ partem ad Balſamonis ſcholia malè amandari; cùm tota Epiſtola à capite uſq; ad calcem uno eodemq; ſpiritu fluat: quod ex parte etiam Baronius olim vidit; apud quem hæc Epiſtola habetur Latinè ad annum 459. Scripſit item *contra Cyrilli Anathematiſmos:* ex quo tractatu Fragmentum exhibet Facundus Hermianenſis l. 2. c. 4. 458. Vid. Theod. Lect. l. 1. p. 554. * De Script. c. 90.

PASTOR, Epiſcopus, forſan Hiſpanus, claruit circa an. 458. Scripſit *libellum in modum Symboli* parvum, totam penè fidem Chriſtianam ſententiis complexum: in quo, prætermiſſis aliorum Hæreſiarchárum nominibus, Priſcillianiſtas nominatim damnavit. NE. 458. Gennad. de Script. c. 76.

MUSÆUS, Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, vir SS. Scripturarum ſcientiâ, & linguæ facundiâ admodùm inſignis, claruit anno 458. Obiit circa an. 461. Hortante Venerio Epiſcopo Maſſilienſi excerpſit *de SS. Scripturis Lectiones totius anni feſtivis diebus aptas*; *Reſponſoria etiam Pſalmorum capitula, temporibus & lectionibus congruentia.* Hortante quinetiam Euſtathio Venerii ſucceſſore, compoſuit *Sacramentorum egregium volumen* in ſua membra pro ratione officiorum, temporum & lectionum diſtributum. Scripſit & *Homilias multas*, quæ unà cum reliquis Operibus interierunt; niſi quòd *Lectiones* totius anni ab eo collectas apud Bernardum Guidonem haberi moneat Aubertus Miræus. 458. Gennad. de Script. c. 79.

ANTIPATER, Boſtrenſis in Arabiâ Epiſcopus, claruit circa an. 460. Scripſit Ἀντίῤῥητον, ſeu *Refutationem Apologiæ Euſebii Cæſarienſis pro Origene.* Fragmenta quædam ex libro Operis iſtius primo proferunt Concilii Nicæni ii. Patres actione 5ª. Concil. Tom. vii. p. 368. Extat Græcè ineditus *Sermo in S. Joannem Baptiſtam, Zachariæ ſilentium, & ſalutationem B. Virginis*; qui inter alia Simeoni Metaphraſti afficta deliteſcit, teſte Leone Allatio Diatrib. de Script. Simeon. p. 89. 460.

CYRUS,

SÆC. V. ab An. cccc.

460. Gennad. de Script. c. 81.

CYRUS, (Syrum malè vocant impreſſi Codices Gennadii) arte medicus, dein ex Philoſopho monachus, claruit anno 460. Vir dicendi peritus, inquit Gennadius: ſcripſit *adversùs Neſtorium* fortiter atq; eleganter; nimio tamen diſputationis æſtu abreptus in Eutychianum dogma delapſus eſt, & Chalcedonenſis Concilii decreta repudiavit. NE. Alius, ut videtur, à noſtro fuit Cyrus ille, natione Ægyptius, domo Panopolitanus, qui Poeticæ artis facultate inſignis, eoq; nomine Eudociæ Imperatrici inprimis charus, ſub Theodoſio juniore Prætorii præfecturâ fungebatur; Urbis demum præfectus factus, Conſularis, etiam & Patricius. Eudociâ Hieroſolymam ſecedente anno 445. ademptâ poteſtate, teſte Suida *, ἐπάνοδον τῆς ἰσχύος ἐν Κωνσταντ. ἐπὶ ὑψηλοῦ factus eſt, & ad Leonis Imp. tempora pervenit.

* In voce Κῦρος.

460. Gennad. de Script. c. 77.

VICTOR, gente Afer, Cartennæ Mauritaniæ urbis Epiſcopus, claruit circa an. 460. Scripſit *ad Genſericum Vandalorum regem librum adversùs Arianos prolixum qui interiit, librum de Pœnitentiâ Publicani*, in quo regulas vivendi ex S. Scripturis deſumptas pœnitentibus præſcripſit. Extat iſte liber inter Ambroſii Opera ei malè inſcriptus. *Librum deniq; ad Baſilium ſcripſit ſuper morte filii conſolatorium*, qui Baſilio malè tributus inter Opera ejus haberi ſolet. *Homilias* adhuc multas memorat Gennadius, quæ deſiderantur.

460. Gennad. de Script. c. 78.

VOCONIUS, natione Afer, Caſtellani Mauritaniæ oppidi Epiſcopus, claruit circa an. 460. Scripſit *adversùs Judæos, Arianos, & alios Hæreticos.* Compoſuit etiam *Sacramentorum egregium volumen.* NE.

461.

HILARUS, natione Sardus, Criſpiniani filius, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, anno 449. à Leone Papâ ad Latrocinium Epheſinum legatus eſt unà cum Juliano Epiſcopo, & Renato Presbytero; ubi cùm omnia per fas & nefas geſta, juraq; divina pariter ac humana à Dioſcuro conculcata deprehenderet, fugâ dilapſus eſt clàm legationis ſociis, Leonem de re totâ moniturus. Anno 461. die xii. Novembris Epiſcopus Romanus ordinatus eſt, eodemq; anno miſſis ubiq; literis encyclicis Neſtorium & Eutychem damnavit, ac Concilia Epheſinum & Chalcedonenſe comprobavit. Obiit anno 467. die xxi. Februarii. Extant ab eo adhuc Diacono ſcriptæ *Epiſtolæ* ii. quarum *prima ad Pulcheriam Auguſtam* habetur Concil. Tom. iv. p. 51. altera *ad Victorium Aquitanum Canoni hujus Paſchali* præfigitur: ab Epiſcopo ſcriptæ extant *Epiſtolæ* x. Concil. Tom. iv. p. 1035. aliæ quædam apud Chriſt. Lupum ad calcem Epiſt. Epheſin. p. 471.

461.

ARNOBIUS, Junior vulgò dictus, ut ab Arnobio Afro diſtinguatur; gente, ut videtur, Gallus, claruit circa an. 460. ut ex inſcriptione Commentarii in Pſalmos Leontio Arelatenſi & Ruſtico Narbonenſi Epiſcopis nuncupati colligitur: Leone certè aliquantulùm poſterior, quem paſſim laudat. Extant ſub illius nomine,

Commentarius in Pſalmos Davidis cl. Arnobio Afro malè aſcriptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1522. deinde ab Eraſmo editus *Colon.* 1532. 8°. deniq; à Laurentio de la Barre emendatus *Pariſ.* 1639. Extat & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 203.

Annotationes ad quædam loca Evangeliſtarum, quæ habentur editæ *Baſil.* 1543. 8°. & à Schotto recognitæ *Pariſ.* 1639.

Altercatio ſeu Conflictus cum Serapione Ægyptio de Deo trino & uno, de duabus in Chriſto ſubſtantiis & unicâ Perſonâ, & de gratia ac liberi arbitrii concordiâ, in duos libros diviſa. Opuſculum iſtud neſcio quâ autoritate ductus inter Vigilii Tapſenſis Opera reponit Caſimirus Oudin. Certè præter Codicum MSS. fidem illud ſub Arnobii nomine ante annos octingentos citavit Alcuinus. Primus edidit Franciſcus Feuardentius ad calcem Irenæi *Colon.* 1596. Habetur in ſequentibus omnibus Irenæi editionibus, & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 236.

LEON-

SÆC. V. ab An. cccc.

LEONTIUS, gente Gallus, Epiſcopus Arelatenſis, claruit anno 461. quo exeunte, ineunte ſaltem ſequente, epiſtolam ab Hilaro Papâ ſibi inſcriptam accepit. Plures ad eum deinceps Epiſtolas ſcripſit Hilarus de rebus Arelatenſem Provinciam ſpectantibus; in quarum alterâ eum ob munus Metropolitanum minùs ſedulò adminiſtratum, & Hermetem ſedis Narbonenſis invaſorem in ordinem non redactum, acriter corripit. Concilio Arelatenſi anno 475. præfuit. Extat unica ab eo ſcripta *ad Hilarum Epiſtola* apud Dacherium Spicileg. Tom. v. 461.

PERPETUUS, gente Gallus, genere Senatorio, Patrè prædiviti ortus, anno 461. vel præcedente, Eutochio, cui ſanguine erat propinquus, in ſede Turonenſi ſucceſſit. Eodem anno Concilio Turonenſi I. anno 465. Concilio Venetico interfuit. Anno 482. extructâ ſuper S. Martini ſepulchrum Baſilicâ admodùm ſplendidâ & magnificâ, Epiſcopos Provinciales ad Encœnia illius celebranda coegit. Obiit anno 490, vel 491. Extat *Teſtamentum* & *Epitaphium* ejus apud Dacherium Spicileg. Tom. v. In Eccleſiæ Turonenſis uſum jejunia & vigilias, qualiter per totius anni circulum obſervarentur, inſtituit. *Ordinem* ab eo inſtitutum ex publicis Eccleſiæ Turonenſis tabulis exſcriptum exhibet Gregorius Turonenſis, Hiſt. de Geſtis Franc. lib. 10. cap. 30. 461.

PAULINUS, gente Gallus, domo Petricorius ſive Petricordius, id eſt, Veſunnicus, ſi Sirmondi conjecturæ fides. Claruit anno 461. *Opus* enim ſuum de *Vitâ S. Martini* nuncupavit Perpetuo Epiſcopo Turonenſi; qui Concilio Turonenſi primo præſedit anno 461. non 480. uti malè habet Labbeus, & exſcriptor ejus Oudinus. Scripſit Paulinus *carmine heroico de Vitâ S. Martini libros* vi. quibus haud aliud egit, quam ut quæ Sulpicius Severus venuſtâ & eleganti proſâ expreſſit; ipſe, pauculis omiſſis, rudi atq; impolito verſu redderet. *Opus* iſtud Paulino Nolano Epiſcopo tribuerunt non ſolùm ſequioris ævi Scriptores ferè cuncti; ſed & è veteribus Gregorius Turonenſis * diſertim, & Venantius Fortunatus † haud obſcurè. Hinc factum eſt, ut ſub Paulini Nolani nomine ſæpiùs prodiret, à Jureto primùm editum *Pariſ.* 1585. dein in Bibliothecis Patr. Pariſienſibus ac *Colonienſi*, in Appendice Bigneanâ p. 852. aliiſq; veterum Poetarum Chriſtianorum Collectionibus. Paulino demum Petricorienſi reſtitutum prodiit in Bibliothecâ Patr. noviſſima Tom. vi. p. 297. & ſeorſim à Chriſtiano Daumio unà cum Fr. Jureti Commentariis, Caſp. Barthii animadverſionibus, Jo. Fr. Gronovii notis, ſuoq; Notarum Spicilegio editum *Lipſiæ* 1686. 8°. Porrò extat Paulini noſtri *Carmen breviuſculum, de Viſitatione Nepotuli ſui, Vitæ S. Martini ſubjungi ſolitum*; & alia quædam Opuſculorum deperditorum *fragmenta*, quæ ibidem reperiuntur. Cæterùm Paulinum quendam Petricorienſi noſtro æqualem memorat Gennadius *; qui compoſuit *Tractatus* aliquot *de initio Quadrageſimæ, De die Dominico Paſchæ, De obedientiâ, De Pœnitentiâ, & de Neophytis.* Ex Opuſculis iſtis, cujuſcunq; demum Paulini fuerint, nil hodie ſupereſt. 461.

* L. i. de mirac. S. Martini.
† De Mirac. S. Mart. l. 1.
* De Script. Eccl. c. 68.

CLAUDIANUS MAMERTUS, gente Gallus, Presbyter Viennenſis, & Mamerti fratris Eccleſiæ iſtius Archiepiſcopi adjutor ſeu Chorepiſcopus, inde *Antiſtes in ordine ſecundo* Sidonio, *Epiſcopus* Gennadio * dictus, claruit circa an. 462. Mortis tempus nullo certo indicio hactenus indagare potui. Funeri ejus quamvis intereſſe non potuit Sidonius †, amici tamen integerrimi memoriæ hoc elegans planè Epitaphium dicavit. 462.

Gennad. de Script. c. 83.
* De Script. c. 67.
† L. 4. ep. 11.

Germani decus & dolor Mamerci,
Mirantum unica gemma Epiſcoporum,
Hoc dat ceſpite membra Claudianus.
Triplex bibliotheca quo magiſtro,
Romana, Attica, Chriſtiana fulſit:
Quam totâ monachus virente in ævo

SÆC. V. ab An. cccc.

Secretâ bibit inſtitutione.
Orator, Dialecticus, Poeta,
Tractator, Geometra, Muſicuſque,
Doctus ſolvere vincla quæſtionum,
Et verbi gladio ſecare ſectas,
Si qua Catholicam fidem laceſſunt.

Reliqua ex ipſo Autore petantur, qui Claudianum hoc ampliùs elogio ornat. *Vir fuit providus, prudens, doctus, eloquens, acer, & hominum ævi, loci, populi ſui ingenioſiſſimus: quiq; indefinenter ſalvâ religione philoſopharetur.* Longum eſſet laudes quibus eum paſſim proſequitur Sidonius, exſcribere.

SCRIPTA SEQUUNTUR.

*L. 4. ep. 3.

De ſtatu Animæ libri iii. *ad Sidonium Apollinarem.* Opus iſtud prolixè laudans Sidonius*, hæc inter alia habet. Jam *ſi ad ſanctos Patres pro comparatione veniatur, inſtruit ut Hieronymus, deſtruit ut Lactantius, aſtruit ut Auguſtinus, attollitur ut Hilarius, ſummittitur ut Joannes, ut Baſilius corripit, ut Gregorius conſolatur, ut Oroſius aſſluit, ut Ruffinus ſtringitur, ut Euſebius narrat, ut Eucherius ſollicitat, ut Paulinus provocat, ut Ambroſius perſeverat.* Extat ſeorſim cum notis Barthii *Cygnea* 1655. in Orthodoxogr. p. 1247. & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 1050.

Epiſtola (præter binas ad eundem, alteram libris de Statu animæ præfixam; alteram, quæ Epilogus potiùs videtur, ſubnexam) *ad Sidonium Apollinarem*, inter cujus Epiſtolas locum habet lib. 4. ep. 2.

Carmen contra varios errores, ſeu vanos Poetas, quod in Bibliothecâ Patrum reperiri ſolet.

Hymnus de Paſſione Domini, qui incipit; Pange lingua glorioſi, vulgò Venantio Fortunato tributus. Verùm Claudiani noſtri eſſe, præter Codicis vetuſti Gennadii, quo uſus eſt Miræus, autoritatem, arguit elegantia illius eximia, Venantii ruditati parùm conſona, ac deſcriptio Poematis cujuſdam à Claudiano compoſiti, quæ apud Sidonium loc. cit. invenitur, ac Hymno iſti adamuſſim convenit. Sic enim Sidonius Claudianum allocutus; *Jam verò de Hymno tuo ſi percunctere, quid ſentiam, commaticus eſt, copioſus, dulcis, elatus, & quoſlibet Lyricos Dithyrambos amœnitate Poeticâ & Hiſtoricâ veritate ſupereminet. Idq; tuum in illo peculiare, quòd ſervatis metrorum pedibus, pedum ſyllabis, ſyllabarumq; naturis, intra ſpacii ſui terminum verba ditia verſus pauper includit; nec arctati carminis brevitas longitudinem phalerati ſermonis eliminat: ita tibi facile factu eſt minutis trochais, minutioribuſq; pyrrichiis, non ſolùm moloſſicat, anapaſticaſq; ternarias, ſed epitritorum etiam, pæonumq; quaternas ſupervenire junctiuras.* Extat in Breviariis & Antiphonariis Eccleſiæ Romanæ, Dominicâ in Paſſione Domini.

Hymnos, Pſalmos, ac *Lectiones* quibuſq; anni feſtis diebus congrua in uſum Eccleſiæ Viennenſis ordine digeſſiſſe Claudianum apertè ſatis innuit Sidonius in Epitaphio illius.

467. SIMPLICIUS, patriâ Tiburtinus, Caſtini filius, à die vi. Martii anni 467. Pontifex Romanus. Longam ac diuturnam cum Acacio CP. Timotheo Æluro, Petro Mongo, & Petro Fullone litem exercuit; hos Eutychianæ hæreſeos, & invaſarum injuriâ ſedium Alexandrinæ & Antiochenæ, illum affectatæ poteſtatis nimiæ, & latentis erga hæreticos favoris inſimulans. Et illos quidem, utpote bipedum nequiſſimos, juſtè exagitavit, ac tandem ſedibus injuriâ occupatis exturbari effecit; hunc vero, virum Catholicæ fidei cumprimis tenacem, eo reverà nomine inſectatus eſt; quòd dignitatem ſedi CP. à Concilio Chalcedonenſi delatam conſtanter defenderet ac retineret. Obiit anno 483. die x. Februarii. Extant ab eo *ſcriptæ Epiſtolæ* xix. Concil. Tom. iv. p. 1068.

SERVUS

SERVUS DEI, Epiſcopus, cujuſnam urbis non liquet: plurimi enim ei cognomines Epiſcopi in Italiâ & Africâ iſto ævo floruerunt. Claruit circa an. 467. Scripſit adversùs eos, qui Chriſtum in terris ante reſurrectionem ſuam degentem carneis oculis Patrem non vidiſſe aſſeruerunt: & ex Scripturis oſtendere conatus eſt, Chriſtum ex quo tempore ex B. Virgine natus eſt, ex vi hypoſtaticæ unionis Deum Patrem & Spiritum S. carnis ſuæ oculis ſemper vidiſſe. NE. SÆC. V. ab An. cccc. 467. Gennad. de Script. c. 87.

SAMUEL, gente Syrus, Eccleſiæ Edeſſenæ Presbyter, claruit anno 468. Conſtantinopolim demum migravit, atq; ibi in vivis erat anno 495. quo Gennadius Catalogum ſuum clauſit. Multa *adversùs Hæreticos, Neſtorianos præſertim, Eutychianos, ac Timotheanos, Syro ſermone* ſcripſit; quæ interierunt. 468. Gennad. de Script. c. 82.

GREGENTIUS, gente Arabs, Tephræ ſeu Tephar, quæ regia Homeritarum in Arabiâ Fœlice urbs erat, Archiepiſcopus. Claruit, ut videtur, circa an. 470. Dialogum certè cum Judæis inſtituit, florente ac vigente adhuc in Aſiâ Imperio Romano, poſt exortam tamen Hæreſin Neſtorianam. Diffitendum tamen non eſt Diſputationi ejus ineſſe nonnulla, quæ ſequiora ſæcula fabulis addicta redolent, præſertim de Chriſto in nubibus apparente, ac 5500000. à Gregentio converſis & baptizatis. Utut ſit, *Acta Diſputationis iſtius cum Herbano Judæorum doctiſſimo habitæ*, adſtantibus Homeritarum rege & innumeris Judæis, ac per quatriduum continuatæ, extant Gr. Lat. à Nicolao Gulonio cum ſcholiis breviculis edita *Pariſ.* 1586. 8°. & exinde in Auctuario Duceano *Pariſ.* 1624. Tom. i. 470.

RURICIUS, diſtinctionis ergò à nepote ſuo, Epiſcopo itidem Lemovicenſi, *Senior* dictus; viceſimus quartus, ut volunt, à S. Martiale Lemovicenſium Epiſcopus, claruit anno 470. Uxorem habuiſſe Iberiam ex epithalamio, quod iis dicavit Sidonius, apertè liquet. Minimam apud me fidem meretur, quod refert Bernardus Guido *, eum in communi Lemovicæ cœmiterio, ſupra Vigennam fluvium in honorem S. Auguſtini Monaſterium fundâſſe, & in eo Canonicos Regulares inſtituiſſe. In hoc Monaſterio ipſe cum Succeſſoribus ſepultus dicitur. Anno 506. ad Concilium Agathenſe vocatus, & ob abſentiam à Cæſario Arelatenſi objurgatus, datis ad Cæſarium literis, ætatem gravem & infirmitatem corporis abſentiæ obtendit. Haud ita multò poſt grandævus obiiſſe videtur. Eruditionem ejus & ſummam facundiam magnoperè deprædicat Sidonius *, ſubditq; quod magis adhuc in laudem cedit, ſermone pulchro vitam fuiſſe pulchriorem. Extant *Epiſtolarum libri* ii. quos primus eruit Henricus Caniſius Antiq. Lect. Tom. v. p. 428. exinde relatos in Bibliothecam Patr. Tom. viii. p. 557. 470.

* De Geſtis Epiſc. Lemov. cap. 3. de ord. Grandemont. §. 2.

* L. 8. ep. 10.

REMIGIUS, gente Gallus, nobilitate generis illuſtris, in Pago Laudunenſi parentibus Æmylio & Cilinniâ, vetulis jam & ætate provectis, natus eſt, conceptione ejus à Montano monacho divinitùs prædictâ. Scholæ traditus, melioribus literis imbuendus, brevi omnes condiſcipulos ingenio, moribus, & doctrinâ ſuperavit. Anno 471. (uti habent Hincmarus, Flodoardus, & Sigebertus †) vel 459. (uti rectiùs Le Cointe ‖) annos natus 22. defuncto Bennadio in ſede Rhemenſi ſubſtitutus eſt. Anno 496. Clodovæum Francorum regem unà cum primariis regni proceribus ad fidem converſum baptizavit, *Francorum* idcirco *Apoſtolus* appellatus. Ampliſſimas, quas à Clodovæo ſacri officii præmium meruit, poſſeſſiones ipſe pauperibus & Eccleſiis, quas aſſatim ditavit, elargitus eſt. Anno 511. ut Concilium Aurelianenſe I. indiceretur, à Clodovæo rege obtinuit; ubi plurima Eccleſiæ Gallicanæ perquam utilia lege latâ ſancita ſunt. Anno 517. Concilio Rhemenſi præfuit; ubi Ariano cuidam Epiſcopo, acerrimè contra Orthodoxos diſputanti præſentiâ ſuâ ſilentium incuſſit, & attonitum miraculo hæreticum ad Catholicam fidem revocavit. Obiit anno ætatis 96. Epiſcopatûs 74. id inter omnes conſtat: annus æræ Chriſtianæ incertus eſt. Quod ſi Hincmari, Flodoardi, & Sigeberti 471. Hincmar. Vit. Remig. ap. Sur. xiii. Jan. Flodoard. Hiſt. Remenſ. L. 1.

† L. 1. c. 11, 17.

‖ Annal. Eccl. Franc. Tom. i. p. 117.

SÆC. V. ab An. cccc.

berti calculos sequamur, Remigii mors in annum 545. referenda est. Verùm id nequaquam constare potest, Anno enim 535. Flavius successor ejus Synodi Arvernensis decretis subscripsisse deprehenditur. Eligendus igitur potiùs videtur Caroli Le Cointe calculus (ab ipso pluribus confirmatus) qui Remigii mortem in annum 533. rejicit. Obiit Idibus Januariis, de appropinquante morte cœlitùs præmonitus, & in Ecclesiâ suâ solenni admodùm pompâ reconditus. Nobile ejus elogium habet Flodoardus l. 1. c. 11. quem adeat eruditus Lector. De stylo ejus, scribendiq; genere vide quæ habet epistolâ ad ipsum datâ, Sidonius l. 9. ep. 7.

SCRIPTA.

Epistolæ V. quæ habentur Concil. Tom. iv. p. 1268, 1401, 1608. *Testamentum*, cujus binæ extant editiones, altera prolixior, ac plurimis recentioris ævi interpolationibus aucta, apud Flodoardum Hist. Remens. l. 1. c. 18. altera brevior ac sincerior apud Phil. Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 806. Carolum le Cointe, Annal. Franc. Tom. i. ad an. 533. num. 50. p. 407. & Gul. Marlotum Hist. Metrop. Remens. Tom. i. l. 2. c. 11.

Explanationes Epistolarum S. Pauli, sub Remigii nostri nomine à Joanne Bapt. Villalpando editæ *Romæ* 1598. & *Moguntiæ* 1614. In his citantur S. Benedictus, Cassiodorus, Gregorius Papa, & Beda. Quod cùm Opus Remigio Remensi abjudicare primâ fronte videatur; objectioni isti pluribus argumentis obviam ire satagit Villalpandus. Verùm fortioribus longe argumentis Villalpandi responsiones diluit Cl. Le Cointe ubi supra num. 49. Sub Haymonis Halberstatensis nomine antea prodierat *Paris.* 1556. 8°. & à Fulberto Carnotensi Episcopo Haymoni disertè ascribitur. Remigio tamen Antissiodorensi argumentis minimè contemnendis vindicat Doctiss. Aubertinus lib. de Eucharist. p. 886, 926, 937, &c.

Declamationes sive Orationes ejus laudat Sidonius Apollinaris l. 9. ep. 7. Verùm istæ desiderantur.

471. Evagr. l. 3. c. 4.

ACACIUS, Orphanotrophii Constantinopolitani præfectus, dein ab anno 471. Episcopus CP. Anno 476. cùm Basiliscus tyrannus edictum contra Synodum Chalcedonensem promulgârat, & à quamplurimis Episcopis, Asiaticis præsertim, plusquam quingentis subscribi fecerat; Acacius invictâ animæ constantiâ fidem Catholicam propugnavit, & autoritate suâ apud plebem CP. & monachos effecit, ut tumultum gravissimum veritus Basiliscus edictum prius missis antencyclicis literis revocaret, & Concilium Chalcedonense confirmaret. Quin & Episcopi Asiæ, qui Basiliscо in fidem grassanti manus dederant, audaci Acacii zelo territi, oblato ei pœnitentiæ libello, necessitatem à Basiliscо ipsis impositam causarentur, & Chalcedonensem fidem à se teneri profiterentur. Post diuturnam cum Simplicio Papa de autoritate sedis suæ velitationem anno 483. à Joanne Talaiâ apud eundem accusatus est, quòd Petro Mongo faveret, *sibi* verò aditum ad sedem suam præcluderet. Pœnam Acacio infligendam meditatus Simplicius, postquam literis ad Imperatorem crebrò missis operam lusisset, curis istis intermortuus est. Causam suscepit, atq; acriùs urgebat Felix Simplicii successor, qui assiduis Joannis Talaiæ querelis incitatus, missâ anno 483. Constantinopolim legatione, quæ incassum cecidit, anno sequente habitâ Romæ Synodo Acacium damnavit, & anathemate percussit: sententiam tamen aliquantulùm divulgare distulit, donec recentibus Acacii, qui Calendionem sede Antiochenâ eodem anno exturbavit, factis commotus, habitâ exeunte anno alterâ Romæ synodo, sententiam anathematis iterum vibravit. Pontificis autem fulmen adeò insuper habuit Acacius, ut Papæ nomen è sacris tabulis eximeret, quod ex Basilio Cilice refert Nicephorus *. Sedem nihilominus quamdiu vixit, quietam tenuit Acacius, ac in pace obiit, anno 488. Nomen illius è sacris Diptychis epixè id postulante Hormisdâ Pontifice Justinus Imp. sustulit anno 519. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* ii. *altera* Gr. Lat. *ad Petrum Fullonem* de Trisagio Concil. Tom. iv. p. 1108. altera Lat. *ad Simplicium de Ecclesiæ Alexandrinæ statu* ibid. p. 1080.

* L. 16. c. 17.

C. SOL-

SÆC. V. ab An. CCCC. 472.

C. SOLLIUS APOLLINARIS SIDONIUS, gente Gallus, domo Lugdunenſis, illuſtri genere, Patre Apollinare, avo cognomine, utroq; præfecto prætorio Galliarum, ortus; natus eſt, ut videtur, anno 431. Euſebium in Philoſophiâ, Oenum in Poeſi, magiſtros habuit. Scholâ egreſſus militiæ nomen dedit. Papianillam, Fl. Aviti, Conſulis ac demum Imperatoris, filiam, uxorem duxit, ex quâ tres ſuſcepit liberos. Anno 457. à Majoriano Imp. qui Avitum Sidonii ſocerum imperio ſpoliârat, in obſidione Lugdunenſi captus, non ſervatus modò, ſed & honore maximo affectus eſt. Ineunte anno ſequente Majoriano Imp. Panegyricum dixit, paulò poſt petente id Senatu ſtatuâ laureatâ in foro Trajani poſitâ à Majoriano donatus, Comitis etiam dignitate inſignitus. Anno 467. Arvernorum legatus Romam ab Anthemio Imp. accitus eſt, ubi poſtquam Anthemii laudes Panegyrico celebrâſſet, Urbis præfecturam adeptus eſt, in quâ egregiè verſatus, ſtatuâ iterum donatus eſt, patriciâ poſteà ac ſenatoriâ dignitate auctus. Demum anno 472. invitus ferè ad Arvernorum Epiſcopatum à tribunali raptus eſt. Patrimonio igitur & honoribus Apollinari filio relictis, miſſiſq; ſtudiis ſæcularibus, ſacris literis deinceps excolendis totum ſe dedit, tanti à Provincialibus & coepiſcopis habitus, ut de rebus majoris momenti, etiam in re Theologicâ, paſſim conſuleretur: & ſub initia ſtatim Epiſcopatûs ortâ de ſede Bituricenſi lite, Præſulis electio unico ejus arbitrio committeretur. Nec Arvernis Epiſcopus ſolùm, ſed & dux, fuit; eorumq; libertatem contra Gothos multis annis fortiter tuebatur. Circa annum 480. captâ poſt diuturnam obſidionem à Gothis Arvernâ in Livianum caſtrum cum Ecdicio ſororio ſuo ſeceſſit; poſtea tamen ab Evarige Gothorum rege Eccleſiæ ſuæ redditus. Paulò ante obitum, referente Gregorio Turonenſi *, à Presbyteris duobus ſeditioſis Eccleſiâ ſuâ ſpoliatus eſt, & ad ſummam inopiam redactus. Sedem tamen, poſtquam Presbyterorum alter, divinitùs percuſſus, mortem Arii obierat, recuperavit. Obiiſſe dicitur anno 482. xii. Cal. Septembr. quamvis ipſe epiſtolâ 12. lib. 9. ſe in Epiſcopatu tres Olympiadas excurriſſe diſertè ſcribat. Hæc nos breviter de Sidonio: plura ſi quis velit, conſulat is Joannem Savaronem, & Jacobum Sirmondum; qui Sidonii noſtri res geſtas ſtudioſè & accuratè collegerunt.

* Hiſt. Franc. l. 2. c. 23.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

Epiſtolarum libri ix. ab ipſo Sidonio ante obitum digeſti, quorum priores ſeptem *Conſtantio Presbytero*, octavus *Petronio*, nonus *Firmino*, nuncupati ſunt.

Epiſtolæ ix. libri 7. Concionem Sidonii quandam ſubnexam reperire eſt.

Carmina xxiv. præter alia multa Epiſtolis intermixta.

DE PERDITA.

Hiſtoria Attilæ regis & obſidionis Aurelianenſis, ſuadente Leone Evarigis regis conſiliario ſuſcepta & inchoata, ſtatim verò præ laboris tædio intermiſſa. L. 8. ep. 15.

Apollonii Tyanæi Vita è Græco in Latinum verſa. L. 8. ep. 3.

Tractatus adversùs quendam dies bonos malè ferentem. L. 5. ep. 17.

Conteſtatiuncula Migecio Epiſcopo nuncupata. L. 7. ep. 3.

Satyra in Pæonium Marcellianæ conjurationis ducem. L. 1. ep. ult.

Liber de Miſſis.

Liber Cauſarum.

Panegyrici ii. *alter ad Majorianum, alter ad Anthemium Impp.*

Epiſtolæ plures.

Prodierunt Sidonii Opera, cum Joannis Bapt. Pii Commentariis *Baſil.* 1542. 4°. Eliæ Victi curis recognita *Lugduni* 1552. 8°. cum Commentariis Joannis Savaronis *Pariſ.* 1599. 4°. *Hanov.* 1617. 8°. cum notis Sirmondi *Pariſ.* 1614. 8°. cum ejuſdem verò notis auctioribus *Pariſ.* 1652. 8°. Habentur & in Biblioth. Patr. Tom. vi. p. 1075.

FAU-

SÆC. V. ab An. cccc. 472.

FAUSTUS, natione Gallus, ex Britannis Aremoricis oriundus, primò Monachus, deinde poſt Maximum Abbas Lirinenſis: quo munere functus eſt uſq; ad annum 472. cùm Maximo Epiſcopo Regenſi, cui antea in Cœnobii præfecturâ ſucceſſerat, in Epiſcopatu ſucceſſit. Obiit circa annum 480, vel 485. Semipelagianorum dogmata de gratiâ & libero arbitrio foviſſe omnibus notum eſt. Illum cum Fauſto S. Benedicti diſcipulo, de quo Sigebertus de Viris illuſtr. cap. 30. malè confundunt Bignæus, aliique; cùm tamen iſte anno 610. floruit. Plurimam cum Sidonio amicitiam Fauſtus colуit, ab eo viciſſim maximo honore & veneratione affectus; quod ex Sidonii Epiſtolis conſtat.

SCRIPTA.

De Gratiâ Dei & libero arbitrio libri ii.

Epiſtola ad Lucidum Presbyterum, qui ſententiam Monachorum Adrumetinorum, ſive hæreſin Prædeſtinatianam ſectatus eſt, ita gratiæ omnia tribuens, ut arbitrii libertatem tolleret. Ut ab hoc errore Lucidum revocaret, Fauſtus ad ipſum miſſam Epiſtolam iſtam conſcripſit; quam primò Synodus Arelatenſis undecim, deinde Lugdunenſis viginti ſeptem Epiſcoporum ſubſcriptionibus ſuis confirmârunt. Iſtarum etiam Synodorum Patres Fauſtum ad ſcribendos de gratiâ & libero arbitrio libros impulerunt: licèt ipſe mandati limites prætergreſſus Semipelagiana dogmata Operi ſuo inſeruerit.

Libellus de Creaturis, quòd in illis nihil ſit incorporeum. Eum tribus de ſtatu animæ libris refutavit Claudianus Mamertus; quibus ferè præſigi ſolet.

Sermo ad Monachos.

Epiſtolæ ad diverſos.

Profeſſio fidei ad Leontium Epiſcopum Arelatenſem.

Sermones aliquot inter eos, qui ſub Euſebii Emeſeni nomine feruntur; præſertim is *de S. Maximi laudibus.*

Contra Neſtorii errorem libellus, ſeu epiſtola ad Gratum Diaconum.

Epiſtola de Pœnitentiâ & timore Dei ad Fœlicem Patricium.

Reſponſio ad objecta quædam de ratione Fidei Catholicæ.

De variis quæſtionibus ad Paulinum.

Perrò librum de Spiritu Sancto, aliumq; contra Arianos & Macedonianos, à Fauſto ſcriptos memorat Gennadius *, qui interierunt. vide quæ in Paſchaſio Diacono dicemus.

* De Script. c. 85.

Extant Opuſcula Fauſti omnia in unum collecta in Bibliothecâ Patrum noviſſimâ Tom. 8. p. 523.

Cæterùm (quod notandum reſtat) Lucidus Presbyter Fauſti argumentis victus manus dedit, & Profeſſionem fidei ſatis Orthodoxam Synodo Arelatenſi obtulit, quæ extat apud Baronium ad an. 490. & Concil. Tom. iv. p. 1044. cum notis Sirmondi.

476. Vid. Gelaſ. in præfat.

GELASIUS, CYZICENUS à Patriâ dictus, Presbyteri Eccleſiæ Cyzicenæ filius, demum Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopus, claruit ſub Baſiliſco anno 476. quo circiter tempore Hiſtoriam ſuam ſe ſcripſiſſe indicat. Juvenis adhuc dum in domo paternâ vitam degeret, incidit in librum quendam antiquiſſimum in membranis planè integris deſcriptum, qui Dalmatii Archiepiſcopi Cyziceni fuerat, quiq; ad Patrem ſuum tandem devenerat. Plurima ex eo Concilium Nicænum ſpectantia in uſum ſuum annotavit; & venerandi Codicis autoritate Eutychianos ſub Baſiliſci imperio Synodi Nicænæ decreta, tanquam ipſis faventia jactitantes, confutavit. Hiſtoriam poſtea ac res geſtas Synodi Nicænæ, partim ex dicto Codice, partim ex Euſebii Cæſarienſis, Ruffini, aliorumq; qui Concilio intereſſerant, ſcriptis, concinnavit, opus in tres libros partitus. Primo libro præludia quaſi Synodi complexus eſt, res geſtas Conſtantini uſq; ad devictum Licinium enarrans, libro ſecundo de geſtis poſt ſublatum Licinium agit, atq; Acta Concilii Nicæni, præſertim diſputationes

Philoſo-

Philoſophorum ac Arianorum cum Patribus Nicænis inſtitutas exhibet. Sed ut verum fatear, prolixæ iſtæ Diſputationes ex ipſius Gelaſii, ſaltem antiquiſſimi Codicis ab eo uſurpati Authoris cerebro mihi profluxiſſe videntur. Nec enim aliud forſan veritatis argumentum habent præter futilem iſtam hiſtoriam, quam Rufinus l. 10. c. 3. Tertio (qui jam deeſt) libro reliqua Conſtantini Imp. pro fide ſtudia deſcripſit, uti ipſe in ſecundi libri fine teſtatur: quin & hiſtoriam, Photio teſte *, uſq; ad Conſtantini obitum perduxit; quem baptiſmo paulò ante mortem ab Orthodoxo quodam ſacerdote tinctum fuiſſe narravit. Hinc juſta nimis oritur ſuſpicandi ratio, eos qui Hiſtoriam iſtam primi ediderunt, librum tertium ſuppreſſiſſe, ejuſq; loco tres ſolummodò Conſtantini Epiſtolas dediſſe; eò quòd decantatæ apud Pontificios hiſtoriæ de Conſtantino Romæ à Silveſtro Papâ baptizato fidem derogaret. De Hiſtoriâ Gelaſii ſic Photius *. Γελασίου βιβλίον ὃ μᾶλλον ὑποδοχὴν σκληρὸν ἢ ἰσχνὸν, ἰσχνὸν μὲν ἧ τὸ πανταχοῦ τῆς φράσεως, πλήρης λεπτομερῶς διήξεως τὸ ἐν τῇ συνόδῳ. *Non tam actio, quàm hiſtoria eſt. Sermo vilis & humilis, niſi quòd minima quæq; in Synodo geſta narrat.* Atq; alibi †: ἡ δὲ φράσις εἰς τὸ πανταχοῦ μὲν χυδαῖον τῷ λόγῳ καταντᾷ μᾶλλον. *Ipſa dictio ad humilem vilemq; ſtylum plus æquo vergere animadvertitur.*

SÆC. V. ab An. cccc.

* Cod. 88.

* Cod. 15.

† Cod. 88.

Totum hujus Hiſtoriæ librum ſecundum in ſuam Concilii Nicæni Hiſtoriam è Codice Vaticano tranſtulit Alphonſus Piſanus. Hiſtoriam ipſam, qualis nunc extat, Græcè, unà cum verſione Latinâ & notis edidit Robertus Balforeus Scotus *Pariſ.* 1599. 8°. Exinde habetur Concil. Tom. ii. p. 103.

Eidem Gelaſio *libros* Gelaſii Papæ *de duabus in Chriſto naturis*, pluribus argumentis vindicare ſatagit Baronius *. Verùm oleum & operam perdit. De eâ enim re ſententia ab eruditis jamdudum lata eſt.

* Ad. an. 496.

Obſervandam denique, Gelaſium in *Hiſtoria* ſuæ Proœmio ſe Conſtantini Imp. & Conſtantii Patris res geſtas peculiari Commentario traditurum Polliceri. An tale quid reipsâ præſtiterit, nequaquam conſtat.

JOANNES, Eccleſiæ Antiochenæ ex Grammatico Presbyter, claruit anno 477. In vivis adhuc erat anno 495. Scripſit *adversùs Eutychianos* unitatem perſonæ & diſtinctionem naturarum in Chriſto ſtrenuè aſſerens, incautas ſimul aliquot Cyrilli Alexandrini oppugnans ſententias, quæ Eutychianis favere videbantur. NE.

477. Gennad. de Script. c. 93.

PETRUS, *Mongus* dictus, Eccleſiæ Alexandrinæ Diaconus anno 453. ob Eutychianiſmi ſtudium à Proterio Alexandrino damnatus & depoſitus. Timotheum Ælurum aſſiduò ſectatus eum Alexandriam bis reverſum toties comitatus eſt, bis fugatum toties ſecutus: eiq; anno 477. defuncto in ſede Alexandrinâ ab illius ſectariis clanculùm ſuffectus, Timotheo Solafaciolo, legitimo Epiſcopo adhuc in vivis agente. Mox tamen Imperatoris edicto dejectus, ſede uſurpatâ per quadriennium caruit. Anno demum 481. mortuo Solofaciolo, ac ſubſtituto à Catholicis Joanne Talaidâ, ipſe Acacii amicitiam ſibi concilians à Zenone Imp. anno ſequente impetravit; ut, miſſo Joanne, ſedi Alexandrinæ Præficeretur. Epiſcopatum adeptus, Concilium Chalcedonenſe publicè anathematizavit; quamvis id datis ad Acacium paulò poſt literis homo verſipellis ingenii præfracte negaverit: quin & legatis Acacii ad rei veritatem exquirendam miſſis, teſtibus perjuris ſuppoſitis, illuſerit. Haud ita facilè tamen Euphemio Acacii poſt Flavitam ſucceſſori fucum fecit: à quo coactâ anno 489. Conſtantinopoli Synodo damnatus eſt. Obiit anno 490. Extat apud Euagrium l. 3. c. 17. *Epiſtola ad Acacium CP.* de quâ ſupra verba fecimus.

477.

JOANNES, *Talaia* ſive *Talaida* dictus, Monachus Tabenneſiotes, Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter & Oeconomus ſub Timotheo Solofaciolo; cui perſuaſit, ut Dioſcuri nomen in Diptycha reponeret. Ab eodem anno 477. ad Zenonem Imp. miſſus, ut Eccleſiæ Alexandrinæ pacem conciliaret, juramento ab Imperatore adactus ſe obſtrinxit ſe ſedem Alexandrinam nunquam ambiturum. Anno igitur 481. poſt Timothei mortem Epiſcopus Alexandrinus

477.

SÆC. V. ab An. cccc.

drinus à Catholicis, quibuſdam etiam pretio corruptis, ordinatus, Imperatoris edicto ſede ſuâ depulſus eſt: atq; anno 483. Romam fugiens a Simplicio & Fœlice Pontificibus cauſæ ſuæ patrocinium poſtulavit. Et iſti quidem tam literis, quam diris, paſſim miſſis, nil intentatum reliquerunt, Joannem ſedulò tutantes. Verùm omnia incaſsùm. Amiſſam ſedem iſte nunquam recuperavit; ac a Fœlice Papâ ſedi Nolanæ in Campaniâ tandem præfectus, poſt annum 492. in pace obiit. Scripſit, teſte Photio *, *Apologiam ad Gelaſium Papam*, quâ non ſolùm Pelagianam hæreſin, ſed & Pelagium ipſum, Cœleſtium, & Julianum, apertè damnavit. Verùm hanc temporis injuria nobis eripuit.

Liberat. Breviar. cap. 18.

* Cod. 54.

480. EUGENIUS, gente Afer, anno 480. à Catholicis, quibus Hunnericus Vandalorum rex Zenonis Imp. & Placidiæ precibus exoratu, eligendi Epiſcopi veniam conceſſerat, Epiſcopus Carthaginenſis conſtitutus, poſtquam ſedes Arianorum ſævitiâ per 24 annos vacaverat. Anno 484. collectâ apud Carthaginem ab Hunnerico Epiſcoporum Arianorum turbâ, qui diſputationem cum Catholicis committerent, Eugenius luculentam fidei Profeſſionem regi obtulit, tantâ rationis vi munitam, ut Hæreticos ad ſilentium pariter ac rabiem adigeret. Paulò poſt ab Hunnerico Tamallumenſem civitatem in confinio Tripolitanæ ſitam relegatur, & Antonio loci Epiſcopo, Hæretico ferociſſimo, excruciandus committitur. Poſtea, ſi Gregorio Turonenſi * fides, Albigenſem Galliarum urbem aſportatus eſt: ubi anno circiter 495. vel paulo poſt vitam finiiſſe videtur. De eo enim quaſi adhuc vivente loquitur Gennadius in Catalogo Scriptorum *, quem iſto anno contexuit. Extat *Libellus*, ſeu prolixa *Fidei Confeſſio* nomine Epiſcoporum Africanorum Hunnerico regi oblata, apud Victorem Vitenſem (cujus integrum librum tertium conſtituit) de perſecutione Vandalicâ l. 3. p. 33. Ejus enim eſſe, licet id non dicat Victor, extra omnem controverſiam ponit Gennadius loco citato. Habetur Concil. Tom. iv. p. 1128. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 683. Scripſit præterea, teſte eodem Gennadio, quæ interierunt, *Epiſtolas ad plebem ſuæ curæ commiſſam* paulò ante exilium miſſas: *Altercationes* quas cum Arianorum præſulibus per internuncios habuit, *Hunnerico regi nuncupatas*: Preces denique pro quiete Catholicorum Apologiarum ad inſtar, eidem oblatas.

* Hiſt. Franc. l. 2. c. 3.

* Cap. 97.

480. THEODULUS, Honorio Auguſtodunenſi * *Theodorus*, Presbyter in Cœlo-Syriâ, Sixto Senenſi Epiſcopus, claruit circa an. 480. Obiit anno 492. triennio antequam Gennadius † Catalogum clauſit. Scripſit contra antiquos Hæreticos *librum de Conſonantiâ divinæ Scripturæ*; in quo oſtendit unum eundemq; Deum utriuſq; Scripturæ, utriuſq; diſpenſationis autorem eſſe. Sed hoc Opus dudum periit. Circumfertur quidem Latinè ſub ejus nomine Brevis Enarratio in Epiſtolam ad Romanos in Orthodoxogr. p. 1124. & Biblioth. Patr. Tom. viii. Falsò autem Theoduli nomen Præfert. Eſt enim *Catena* quædam, non ſolùm ex Baſilio, Chryſoſtomo, Severiano, &c. ſed & ex Photio & Oecumenio, Theodoro longè recentioribus, contexta. Alius planè à noſtro videtur Theodulus ille, incertæ ætatis Scriptor, cujus meminit Sigebertus Gemblacenſis *, natione Italus, Græcè & Latinè doctus: qui cum Athenis ſtuderet, Gentiles cum Chriſtianis diſputantes audivit; eorumq; colligens rationes, in Opus, quod *Eclogam* vocavit, contulit, in tres partes diviſum, primam Ψευδῆ, ſecundam Ἀληθῆ, tertiam Φέρουσαν dictam. Hunc cum noſtro temerè confundit Sixtus Senenſis *. Eundem, quem Sixtus, errorem non modò erravit Poſſevinus; ſed & mirâ planè oſcitantiâ ex uno Scriptore tres diverſos fecit: quorum duos priores Theodoros vocat.

* Cap. 90.

† De Script. c. 91.

* Cap. 134.

* Bibl. Sacr. l. 4. p. 306.

483. JOANNES ÆGEATES, Presbyter, ſectâ Neſtorianus, Διακεκριμένος, i. e. *Segregatus*, dictus, quo nomine Dioſcuri & Eutychetis ſectatores ſe vocare ſoliti erant. Claruit ex mente quidem Doctiſſ. Voſſii * ſub Zenone, circa an. 483. Vereor tamen, ne aliquot annis poſterior ſit; cùm à Petri Fullonis depoſitione hiſtoriam ſuam quinq; adhuc libris produxerit. Scripſit

* De Hiſt. Græc. l. 2. c. 21.

Hiſtoriæ

Hiſtoriæ *Eccleſiaſticæ libros* x. quorum quinq; priores à Theodoſii imperio, & ab ipsâ Neſtorii hæreſi inchoati, uſq; ad Petri Fullonis depoſitionem anno 479. factam producti ſunt. Quinq; libros poſteriores ſe non legiſſe fatetur Photius *. In hâc Hiſtoriâ manifeſta hæreſeos ſuæ indicia prodidit, Synodum λησεικὴν Epheſinam divinam vocavit, Dioſcurum, ejuſq; aſſeclas egregiè collaudavit: Concilium Chalcedonenſe perſtrinxit, & calumniis infectatus eſt. Extat Fragmentum Operis iſtius actione 5ª. Synodi Nicænæ II. Concil. Tom. vii. p. 369. Quædam etiam ex poſteriore parte habet Theodorus Lector Collect. l. 2. p. 563. Scripſit item Joannes *peculiare adversùs Synodum Chalcedonenſem Opus* probris & calumniis refertum. De ſtylo ejus ſic Photius *: ἰσχὺς δ' τῷ φρόνημα σαφὴς καὶ ἀνθηρὸς, γλαφυρεία καὶ τῇ λέξεως μετὰ τῆς σαφηνείας καὶ λαμπρότητος κεχρημένος. *Stylus illi clarus & floridus; verborum ſplendore ac ſuavitate, cum perſpicuitate & claritate uſus.*

S. Æ. C. V. ab An. cccc.

* Cod. 41.

* Cod. 41, 55.

FOELIX, natione Romanus, Fœlicis Presbyteri filius, anno 483. die xiii. Februarii Romanæ ſedis Pontificatum adeptus eſt. Epiſcopus factus, Zenonis Imp. Henoticon anno ſuperiore editum ſtatim apertè rejecit. Acacium CP. Petri Mongi communioni renunciare renuentem, miſſis undiq; literis exagitavit; quin & tandem anno 484. anathemate percuſſit. Eodem anno Petrum Fullonem, ſedis Antiochenæ invaſorem, & Deum crucifixum eſſe docentem, habitâ Romæ 42. Epiſcoporum Synodo damnavit. Ad clariorem hujuſce rei intelligentiam notandum eſt, Petrum, arte Fullonem, Cœnobii Acæmetenſis monachum, ob Eutychianiſmi ſtudium exinde pulſum, mox S. Baſſæ apud Chalcedonem Presbyterum, anno 471. Zenonis favore ſubnixum, magnas Antiochiæ turbas excitâſſe, ac Theopaſchitarum ſectæ ſemet adjungentem, Deum crucifixum eſſe docuiſſe, additâ ſolenni Triſagii formulæ hâc clauſulâ [*Qui crucifixus es pro nobis.*] Tumultuum pertæſus Martyrius, Antiſtes Antiochenus, anno 472. ſedi ſuæ renunciavit, quam mox Petrus Fullo tyrannicè invaſit. Iſte verò Leonis Imp. edicto ſtatim ejicitur, & in Oaſim relegatur: ſubſtituto Juliano. Anno 476. à Baſiliſco ſedi Antiochenæ reſtituitur, Juliano mœrore animi confecto. Anno ſequente à Joanne, quem Epiſcopum Apameæ ordinâret, deturbatur, & à Synodo clandeſtinâ damnatus eſt. Anno 478. à legitimo Epiſcoporum Orientalium Concilio Antiochiæ, ab Acacio Conſtantinopoli, à Simplicio Romæ damnatus, à Zenone etiam Pityunta deportari juſſus. Anno 484. ab Imperatore, Acacio id curante, ſedi ſuæ reſtituitur, eodem licèt tempore à Fœlice damnatur; eamq; uſq; ad annum 486. quo obiit, tenuit. Sed ut ad Fœlicem redeamus; mortuus iſte eſt die xxx. Januarii anno 492. Extant *Epiſtolæ* xv. (quarum *duæ ad Petrum Fullonem, unica ad Zenonem Imp.* Græco-latinè habentur) Concil. Tom. iv. p. 1049. 483. Theod. Lect. l. 2. p. 556.

QUINTIANUS, Epiſcopus Aſculanus, claruit anno 484. Scripſit *Epiſtolam ad Petrum Fullonem adversùs clauſulam*, ab eo Triſagio additam, quam hæreticam & blaſphemam eſſe acriter contendit, & ſubnexis xii. Anathematiſmis damnat. Extat Epiſtola iſta Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1097. 484.

ANTHEON, Arſinoes Epiſcopus, claruit anno 484. quo circiter tempore ejuſdem argumenti *Epiſtolam ad Petrum Fullonem* ſcripſit, quæ habetur Concil. Tom. iv. p. 1112. 484.

FAUSTUS, Apolloniadis Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit eâdem de causâ *ad Petrum Fullonem epiſtolam*, quæ reperitur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1113. 484.

PAMPHILUS, Abydorum Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit de eodem argumento *epiſtolam ad Fullonem*, quæ invenitur Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1117. 484.

SÆC. V. ab An. cccc. 484. ASCLEPIADES, Trallium Epiſcopus, claruit anno 484. Simili ferè *epiſtolâ* Triſagion Fullonis oppugnavit, & x. *Anathematiſmis* percuſſit. Tam *epiſtolam* quàm *Anathematiſmos* Gr. Lat. exhibet Concil. Tomus iv. p. 1120.

484. JUSTINUS, urbis cujuſdam in Siciliâ Epiſcopus, claruit anno 484. Scripſit *epiſtolam ad Petrum Fullonem* prioribus conſimilem, quam videre eſt Gr. Lat. Concil. Tom. iv. p. 1103.

Scripſit ejuſdem argumenti *epiſtolam ad Petrum Fullonem* Flaccianus ſive Flavianus Epiſcopus Rhodopenſis. Fragmentum ejus non contemnendum Latinè ex Codice Vaticano edidit Baronius in Annal. ad an. 483. & exinde deſumptum repræſentat Concil. Tomus iv. p. 1105.

* Diſſert. in Petr. Full. c. 4. p. 177. ad finem vol. 3. Hiſt. Eccl.

Me nequaquam latet Cl. Valeſium * has ad Petrum Fullonem epiſtolas ſeptem non modò in dubium vocare, ſed & pro ſuppoſititiis habere; quod non uno argumento oſtendere conatur. Sed ut quod res eſt, dicam, leviores mihi videntur ejus rationes, tantiq; viri nomine haud ſatis dignæ. Ait primò, nullum ex iſtis Epiſcopis in Hiſtoriâ illorum temporum nominatum reperiri. Quid inde? Sexcenti occurrunt in Conciliorum Tomis Epiſcopi ſemel memorati; quorum nec leviſſima apud iſtius ævi ſcriptores habetur mentio. Concil. Tomo iv. LXI. Epiſcoporum, Synodorumve ad Leonem Aug. pro confirmatione Synodi Chalcedonenſis Epiſtolæ habentur: è quibus longè plurimorum Epiſcoporum nomina fruſtra alibi quæras. Ait ſecundò, modicarum urbium Epiſcopos quales iſti erant, nullâ autoritate præditos, Antiochenum Patriarcham ſcriptis ad eum literis coarguere ſine ſummâ audaciâ non potuiſſe. Sed planè hoſpes ſit oportet in Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ, qui neſciat iſtiuſmodi exempla non ubivis proſtare. Cui notæ non ſunt Irenæi ad Victorem Romanum de die Paſchali literæ, Cypriani & Firmiliani ad Stephanum Papam de baptiſmo Hæreticorum Epiſtolæ, ut de aliis jam non dicam? Quantò verò magis id licebat, ubi res fidei agebatur, & contra Epiſcopum, alienæ ſedis invaſorem, ac hæreſeos in frequentibus tam Occidentalium, quam Orientalium Synodis notatum. Ait tertiò, omnes has Epiſtolas uno eodemq; Stylo, barbaro ſatis ac craſſo, manifeſto fallitatis indicio, conſcriptas eſſe. Accuratiſſimus autem Critices Magiſter ſit oportet, qui ex quâdam ſtyli ſimilitudine omnes ab unicâ manu profectas aſſeverare auſit. Huc accedit, quod & ipſe animadvertit quidem, ei tamen nil reponit, Valeſius, has Epiſtolas non ex Græco in Latinum, ſed vice verſâ tranſlatas eſſe. Deniq; neſcire me fateor, quâ ſpe, quo argumento aliquis induci potuit, ut ejuſmodi Epiſtolis ſub aliorum nomine ſuppoſitis Orbi Chriſtiano fucum faceret. Lectorem tamen eclatum nollem, me Flacciani epiſtolæ fragmenti patrocinium nequaquam ſuſcepturum eſſe.

484. VIGILIUS, gente Afer, Tapſenſis ſive Tapſitanus in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, claruit anno 484. quo Hunnerici regis præcepto Carthaginem evocatus, ut rationem fidei ſuæ redderet, Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei ſubſcripſit, & cum eo pro fide Catholicâ conſtanter militavit. Sævientibus in Catholicos Vandalis Arianis Patriam ſuam deſeruiſſe videtur. Conſtantinopolin profectum eſſe, atq; ibi libros contra Eutychem condidiſſe, prodit Theodulphus Aurelianenſis, & Æneas Pariſienſis. Vigilium ſanè inter Græcos demum verſatum eſſe ex primo Operis iſtius libro non obſcurè colligitur. Perperàm cum Vigilio Tridentino confuſus; ſcriptorum iſtius ac ſuperioris ævi notitiam diu fugit. Certè ſcripta ejus inter aliorum Opera delituerunt, ſub aliorum fortaſſe nomine ab ipſo Vigilio primùm edita ac ſuppoſita, hâc ſaltem ratione, uti accutè conjicit Chiffletius, ut Arianorum odium atq; invidiam fugeret, tantiſq; nominibus prætenſis ſibi ſuffugium, ſcriptis autoritatem pareret. Tandem Opera ejus undique quæſita, & Autori ſuo vindicata, collegit Franciſcus Chiffletius ſuprà laudatus, & ſequenti ordine diſpoſuit.

Adversùs

SÆC. V. ab An. cccc.

Adversùs Neſtorium & Eutychem libri V. *pro defenſione Synodi Chalcedonenſis*, qui ſub Vigilii Tridentini nomine aliquoties prodierunt, *Tiguri* 1539. deinde à Caſſandro editi *Colon.* 1575. 8°. & inter Opera Caſſandri p. 514. emendatiores & auctiores à Joſiâ Simlero editi *Baſileæ* 1571. atq; alibi.

Altercatio ſub nomine Athanaſii adversùs Arium, ſive Dialogi II. in Concilio Nicæno inter Athanaſium & Arium habiti Probo judice.

Dialogi ſive Altercationes iii. ab Athanaſio contra Arium, Sabellium & Photinum coràm Probo judice habitæ. Idem cum priore Opus cenſendum eſt, hoc tantum diſcrimine diſtinctum: quòd prius in Africâ à Vigilio, dum Vandalos adhuc timeret, & ab iis agnoſci nollet, ſcriptum fuerit; ac ab Africâ egreſſo demum recognitum, præfatione mutilatum, locis pleriſq; elimatum, & integro libro tertio Probi judicis ſententiam complexo auctum. Utrumq; in unum opus compaginatum ſub Vigilii Tridentini nomine edidit Georg. Caſſander unà cum libris adversùs Eutycheten *Colon.* 1575. & inter Opera ſua p. 460. Dialogi priores duo inter Athanaſii Opera locum male obtinere ſolent.

De Trinitate, ſive de unitâ Trinitate deitatis contra Marivadum Arianum libri xii. Neapoli in Campaniâ ſcripti, & Athanaſio ſuppoſiti; ſub cujus etiam nomine ſeptem priores libri in editione Athanaſii Heidelbergenſi prodierunt; integri verò duodecim in editione Pariſienſi, in undecim tamen malè diviſi, duobus poſterioribus libris in unum conflatis.

Liber de Unitate Trinitatis ad Optatum, ſive Dialogus inter S. Auguſtinum & Fœlicianum Arianum à Vigilio confictus, inter Auguſtini Opera haberi ſolet.

De Trinitate adversùs Varimadum, ſeu literarum Metatheſi Marivadum, ſectæ Arianæ Diaconum, & Hunnerico regi admodùm gratioſum, libri iii. ſub Idacii Clari nomine à Vigilio olim evulgati, & ſub ejuſdem nomine typis ſæpiùs impreſſi.

Liber contra Palladium Arianum Epiſcopum, duabus conſtans partibus; quarum prior pro Concilii Aquileienſis anno 381. habiti Actis exhibita eſt in Collectionibus Conciliorum, quæ poſt annum 1550. prodierunt; altera binas habet editiones, utramque, ut videtur, à Vigilio, evulgatam. Prima eadem eſt cum Ambroſii libro *de Fide ſeu de conſubſtantialitate Filii cum Patre*; ſecunda, quæ auctior eſt, eadem eſt cum Gregorii Nazianzeni *Oratione* 59ª. Operi ſubjiciuntur duæ Concilii Aquileienſis Epiſtolæ, altera *ad Epiſcopos Galliæ*, altera *ad Gratianum & Valentinianum Impp.* quæ Concilii Actis annumerandæ ſunt. Quod ad priorem partem attinet, confictam eſſe à Vigilio hanc diſputationem ſub Actorum Synodi Aquileienſis nomine, longo conjecturarum, potiùs quam argumentorum, agmine contendit Chiffletius: quod quidem mihi nequaquam veriſimile videtur: neq; tanti ſunt, quas affert, ratiunculæ; ut in iis refellendis immoremur. Certè genuinis hiſce Concilii Aquileienſis Actis nemo movebit litem; quin eadem ratione, & iiſdem ferè argumentis aliarum Synodorum Acta in dubium vocare poſſit.

Solutiones Objectionum Arianorum, quas primo Dialogo ſub nomine Athanaſii contra Arianos à Vigilio, antequam ſecundam Dialogorum iſtorum editionem moliretur, adjectas eſſe conjicit Chiffletius.

Opera iſta ſupra enumerata in unum collegit, ac notis & diſſertationibus illuſtrata edidit Petrus Franciſcus Chiffletius *Divione* 1664. 4°. Exinde habentur Bibliothecæ Patr. Tom. 8. p. 722.

Altercatio ſive Dialogus S. Auguſtini cum Faſcentio Ariano coram judice Laurentio, à Vigilio conficta, & à Patribus Benedictinis noviſſimæ operum S. Auguſtini editionis curatoribus primùm in lucem eruta, & epiſtolarum ejus Appendici ſubnexa.

Symbolum Fidei ſub Athanaſii nomine circumlatum, & inter illius Opera vulgatum. Id Vigilio, nos non invitâ, uti credimus, veritate, aſcribendum cenſemus. Vide plura in Athanaſio.

Cæterùm à Vigilio quodam, Africano Epiſcopo, luculentum *de mille annorum, qui in Apocalypſi prædicuntur, intelligentiâ Tractatum* confectum eſſe prodit

SÆC. V. ab An. cccc.

Caſſiodorus *. Utrùm is Vigilius noſter fuerit planè incertum eſt. Id certum, opus, qualecunq; fuerit, interiiſſe.

* Divin. Lect. l. 1. c. 9.

Deniq; mirari licet, quid ſibi velit Caſimirus Oudin, qui non uno in loco Arnobii junioris cum Serapione Conflictum Vigilio noſtro tribuat, nullâ, quod ſciam, ratione ductus, nullius autoritate fultus. De hâc enim re ne γεὺ quidem habet, qui omnia Vigilii Opera corraſit, ſæpe dictus Chifflетius ; quamvis illum in partes vocare velle videatur.

484. VICTOR, gente Afer, Vitenſis in Provinciâ Byzacenâ Epiſcopus, anno 484. Eugenii Carthaginenſis Profeſſioni fidei Catholicæ ſubſcripſit ; & eodem aut ſequente ſaltem anno ab Hunnerico rege in exilium ablegatus eſt. Conſtantinopolin igitur profectus, anno 487. ſcripſit *Hiſtoriam Perſecutionis Africanæ ſive Vandalicæ ſub Genſerico & Hunnerico Vandalorum regibus*, cui ſubnexuit Appendicis vice Acta vii. Monachorum Martyrum Caſpenſis territorii. Quo anno obierit non liquet. Extat Hiſtoria prædicta modò in tres, modò in quatuor, alibi in quinque, nonnunquam in ſex libros diviſa, *Colon.* 1535. deinde curâ Beati Rhenani *Pariſ.* 1541. cum notis Baldvini Optato Milevitano ſubjecta *Pariſ.* 1569. 8°. cum notis & diſſertationibus Chifflетii Vigilii Tapſenſis Operibus præmiſſa *Divione* 1664. 4°. in Orthodoxogr. p. 799. & Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 675.

487. ÆNEAS GAZÆUS, profeſſione Sophiſta, ex Philoſopho Platonico Chriſtianus, claruit circa an. 487. Confeſſores enim Africanos, quibus anno 484. linguas execuerat Hunnericus Vandalorum rex, Conſtantinopoli loquentes ſe audiſſe ipſe teſtatur. Scripſit Dialogum, *Theophraſtum* dictum, *de Animarum immortalitate, & corporis reſurrectione* ; qui ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus extat *Baſil.* 1516. Prodiit deinde Gr. Lat. inter alia *Baſil.* 1560. cum Wolphii verſione, poſtmodum cum verſione & notis Caſparis Barthii *Lipſiæ* 1658. 4°. deniq; in Auctuario 1624. Tom. ii. p. 373.

487. Gennad. de Script. c. 96. Appendix ad Iſidor. c. 10.

CEREALIS, gente Afer, Epiſcopus Caſtulenſis, idem forſan cùm Cereali Caſtelloripenſi in Mauritaniâ Cæſarienſi Epiſcopo, qui Eugenii libello inter alios Africæ Epiſcopos Catholicos ſubſcripſit : claruit anno 487. *Diſputationem de Fide S. Trinitatis* à Maximiano Ammonitarum Epiſcopo Ariano provocatus Carthagine inſtituit, & Hæretici ſophiſmata productis affatim S. Scripturæ teſtimoniis egregiè profligavit. Extat *Libellus Concertationis dictæ de Fide* contra Maximianum inſcriptus, in Hæreſiologiâ *Baſilienſi* an. 1556. & in Biblioth. Patr. Tom. viii. p. 671.

490. * De Script. c. 99.

HONORATUS, gente Gallus, Epiſcopus Maſſilienſis, claruit anno 490. Vir eloquens, ac ſermonis copiâ pariter & facundiâ celeberrimus, uti eum depingit Gennadius *. Edidit *Homilias* quamplurimas, tam extempore habitas, quam ocio compoſitas ; quibus & Lectores ad pietatem hortatus eſt, & hæreticorum deliria confutavit. Compoſuit & Sanctorum Patrum multorum Vitas ; & in his Hilarii, Arelatenſis Epiſcopi, præceptoris res geſtas literis mandavit. Ex his nil hodie ſupereſt præter *Vitam Hilarii Arelatenſis*, quæ habetur apud Surium ad diem v. Maii.

490. Greg. Turon. Hiſt. Franc. l. 2. c. 34. Ado Vien. Chron ad an. 452.

ALCIMUS ECDICIUS AVITUS, natione Gallus, domo Viennenſis, Iſicii, viri ſenatorii, ac demum Archiepiſcopi Viennenſis, filius, Aviti Imp. nepos, Apollinaris Valentiæ Epiſcopi frater, circa annum 490. patri in ſede Viennenſi ſucceſſit. Anno 496. datis ad Clodoveum regem literis ſuſceptum ei baptiſmum gratulatus eſt. Incunte ſæculo ſexto Gundobaldum Burgundionum regem, qui Viennam nuper expugnarat, ab Arianâ hæreſi ad Catholicam fidem revocavit ; eumq; ſubditos ſuos id celare cupientem Orthodoxam palàm confiteri coegit. Idem Sigiſmundum regem, Gundobaldi filium, poſtea ab eâdem hæreſi ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Hæreticos certè in Galliâ verſantes voce & exemplo ; foris poſitos ſcriptis ; utroſq; mirâ

animi

animi conſtantiâ, nec irrito prorsùs ſucceſſu, oppugnavit. Concilio Epaonenſi anno 517. præfuit. Obiit anno 523. die v. Februarii. Vir erat, teſte Adone, eloquentiâ & ſanctitate conſpicuus. De acumine ejus in pangendis verſibus hæc Cl. Borrichius *, *Poeta erat elegantiſſimus; ut miremur ævo tam rudi (intravit enim quoq; ſæculum ſextum) venam adeò doctam & expeditam.* Virtutes ejus eximias deſcribit Epitaphium illius ſanè pro ſæculi iſtius genio non contemnendum, quod apud Baronium habetur ad an. 516. Nos ſpecimînis gratiâ verſus illius aliquot ſubnectemus. SÆC. V. ab An. cccc.

* Diſſert. 2. de Poet. Lat. P. 79.

Exue ſollicitas triſti de pectore curas:
Nam quem plena fides, celſæ quem gloria mentis,
Quem pietas, quem larga manus, quem fama perennant,
Nil ſocium cum morte tenet. Quin proſpice ſancti
Geſta viri. Primùm, &c.

OPERA, QUÆ EXTANT.

De mundi origine, de peccati origine, de ſententiâ Dei, de diluvio, deq; tranſitu maris rubri libri v. verſu Hexametro conſcripti, Apollinari, Sidonii filio, & in ſede Arvernenſi ſucceſſori, nuncupati.

De laude Virginitatis libellus Heroico carmine compoſitus ad Fuſcinam ſororem. Poemata iſta extant in Collectione Poetarum Fabricianâ, & in Appendice Bigneanâ *Pariſ.* 1624. p. 596. ſeorſim verò *Baſil.* 1546. cum commentariis Menrari Moltheri, & *Lugduni* 1536. 12°.

Epiſtolæ ad diverſos, aliorumq; ad ipſum, num. LXXXVII.

Homilia de Rogationibus, quæ cum Epiſtolis ejuſdem aliquot habetur in editione Poematum Lugdunenſi 1536.

Homiliarum viii. Fragmenta.

Opuſculorum, in quibus B. Pauli Epiſtolæ citantur, Fragmenta.

Omnia Aviti Opera ſupra enumerata vel tum primùm edita vel emendata curâ Jac. Sirmondi prodierunt *Pariſ.* 1643. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 560.

Epiſtolæ iv. & Fragmenta aliquot, à Baluzio editâ Miſcellan. Tom. i. p. 355.

Collatio ejus, aliorumq; adversùs Arianos, extat apud Dacherium Spicileg. Tom. v.

OPERA DEPERDITA.

Homiliarum liber, de Mundi principio.

Epiſtolæ quamplurimæ. Novem enim Epiſtolarum libros ævo ſuo ſuperfuiſſe teſtatur Gregorius Turonenſis.

Dialogus contra hæreſin Arianam ad Gundebaldum regem.

Contra Neſtorii & Eutychis errores libri ii. quos Gundebaldi regis ſuaſu compoſuit.

Contra Fauſti errores de gratiâ & liberò arbitrio liber.

GELASIUS, natione Afer, Valerii filius; annò 492. die vii. Februarii ad Epiſcopatum Urbis Romanæ evectus eſt. Pontificatum nactus, communicatorias ſtatim ab Euphemio CP. literas (quodq; nec ipſe unquam negavit Gelaſius) inprimis orthodoxas accepit; communicatorias tamen ei viciſſim reddere recuſavit, niſi Acacii nomen Diptychis Euphemius expungeret. Id conſtanter renuit Euphemius, & Acacii cauſam impigrè tutatus eſt, cum à Fœlice Papâ injuſtè damnatum eſſe contendens. Deceſſoris igitur ſui ſententiam, & Acacii damnationem, plurimis, iiſq; prolixiſſimis Epiſtolis ad Euphemium, Anaſtaſium Imp. alioſq; datis defendit; ac quamdiu vixit, communionem Euphemio & Orientalibus Epiſcopis Euphemio communicantibus denegavit. Manichæos in urbe Româ delitescentes, & Catholicorum larvam 492.

ſibi

SÆC. V. ab An. cccc.

ſibi prætendentes, ita ut ſacræ etiam ſynaxi intereſſe, & ſacroſanctum Euchariſtiæ panem in os accipere non vererentur, calicem verò ſedulò ac datâ operâ fugerent, ſummâ diligentiâ inveſtigavit; & ut hæreticis larvam auferret, morem in Eccleſiâ ab ipſis illius primordiis receptum, ne quis in Collectis ſacris niſi ſub utrâq; ſpecie communicaret, decreto confirmavit. Detectos eâ lege Manichæos damnavit, & civitate expelli fecit. Nec minùs fortiter Pelagianos & Eutychianos datâ quâvis occaſione ſive ſcriptis ſive auctoritate oppugnavit, hæreticorum hoſtis acerrimus. Obiit anno 496. die viii. Septembris.

Scripſit plurima, quæ ſequuntur.

Epiſtola XVI. *quarum ultima ad Ruſticum Lugdunenſem* à Dacherio primùm edita eſt Spicileg. Tom. v. p. 581.

Epiſtolarum aliarum X. *Fragmenta.*

Tomus ſive liber de Anathematis vinculo.

Adversùs Andromachum Senatorem, cæteroſq; Romanos, qui *Lupercalia* ſecundùm morem priſtinum colenda conſtituebant.

Dicta adversùs Pelagianam hæreſin.

Decretum in Concilio Romano LXX. Epiſcoporum anno 494. de *libris Canonicis, Eccleſiaſticis*, & *Apocryphis*. Decantatiſſimùm hoc Gelaſii decretum in omnium ore & manibus habetur. Ejus verò eſſe, eamq; quam præ ſe fert, ætatem & autoritatem habere, ægrè mihi perſuadeo, his ductus argumentis. 1°. Vetuſtiores Codices id nullo certo autori tribuunt. Hinc notante Cl. Baluzio * in antiquis Codd. iiſq; melioris notæ, nunc Damaſo, nunc Gelaſio, quandoq; Hormiſdæ Papæ aſcribitur: certiſſimo indicio, genuinum hujus Decreti Autorem olim ignotum fuiſſe. 2°. Citantur in hoc Decreto libri, anno 494. aut nondum ſcripti, aut penitùs ignoti. Ex. gr. Laudatur Sedulii Opus Paſchale à Turcio Rufo Aſterio jam Exconſule è Sedulii ſcriniis primùm extractum & in vulgus editum. Ipſe verò Aſterius hoc ipſo anno 494. Conſulatum geſſit. Damnatur Tractatus de Revelatione capitis S. Joannis Baptiſtæ, poſt ævum Marcellini Comitis, qui in eo diſertè citatur, demum ſcriptus: Quid quòd Decreti Autor Concilium generale quintum, forſan & ſextum, confirmare non obſcurè videatur. Haud alio enim ſenſu verba iſta [Sed & ſi qua ſunt Concilia, &c.] concipi poſſe, nullus qui ea attentè legerit, facilè negabit. 3°. Multa continet abſurda, ἀνύστατα, & à Gelaſio, Synodiq; Romanæ doctrinâ & judicio planè aliena. Quis credat Gelaſium, virum inter primos eruditum, LXX. Epiſcoporum Concilio ſtipatum, Clementis Alex. quem totus venerabatur Orbis, Opera in Apocryphorum cenſum relegâſſe, & Africani, Arnobii, Lactantii, Commodiani ſcripta in eandem claſſem retuliſſe? Quis credat, cui ſanum ſinciput, Papam, patreſq; Synodales, in eodem decreto Euſebii Hiſtoriam Eccleſiaſticam inter probatos autores recipere, & cum damnatis rejicere? Mitto, Gelaſium verum de Euſebio in Opere ſuo de duabus Naturis præclarè loqui. 4°. Damnat Decretum Canones Apoſtolicos; quos tamen Dionyſius Exiguus, qui Gelaſii memoriam impensè coluit, paulò poſt Latinè vertit, nullâ ejuſmodi cenſurâ additâ; quoſq; Eccleſia Romana accepit, ac tanquam certiſſimâ diſciplinæ Eccleſiaſticæ normâ uſa eſt (ut ex Caſſiodoro *, & Joannis II. ad Cæſarium Arelatenſem epiſtolâ patet) id nequaquam factura, ſi paulò ante à Gelaſio damnati eſſent: & quod fortiùs adhuc ſtringit; ipſe Gelaſius Canones Apoſtolicos admiſiſſe, ac in Epiſtolis Decretalibus uſus videtur: quod pluribus exemplis probat Doctiſſ. Pearſonus †. 5°. Autor Decreti ſe S. Hieronymum in omnibus ſequi profitetur. Illa, inquit, ſentimus, quæ B. Hieronymum ſentire cognoſcimus; & non ſolùm de Ruffino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpiùs memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit. Jam verò Hieronymo in definiendo S. Scripturæ librorum Canone è diametro repugnat. Tertulliani, Paſtoris, Clementis Alex. Novati, Arnobii, Apollinarii, aliorumque Opera Apocryphis annumerat, & à Catholicis legi vetat: quæ Hieronymus è contra magnopere laudat; lectu digna & utilia eſſe prædicat. Deniq; Decreti iſtius nemo ante annum

* Not. ad Gratian. p. 444.

* Dirin. Lect. cap. 23.

† Vindic. Ignat. par. 1. cap. 4.

annum 840. meminit; non qui de Scriptoribus Eccleſiaſticis ex profeſſo egerunt, non Gennadius, Ildefonſus, Iſidorus Hiſpalenſis, neq; etiam Sigebertus Gemblacenſis, aut Honorius Auguſtodunenſis: non qui Controverſias quovis ævo natas tractârunt, in quibus deeſſe non poterat idonea Decreti hujus proferendi anſa. Dionyſius Exiguus, ipſi Gelaſio ætate ſuppar, haud diu poſt illius obitum Decreta Romanorum Pontificum collegit; & in his Gelaſii Decreta hoc ipſo anno data exhibet: iſtud tamen penitùs prætermittit. Immò ne leviſſima quidem apud Scriptores Eccleſiaſticos Synodi anno 494. Romanæ memoria ſupereſt. Primi decreti hujus mentionem fecerunt Lupus Ferrarienſis, Hincmarus Rhemenſis, & Nicolaus I. qui ſæculo nono jam adulto floruerunt. His ritè perpenſis, optimo jure concludo fictum ac ſuppoſititium eſſe hoc Gelaſii Decretum, ac ejuſdem eſſe cum Epiſtolis primorum Pontificum Decretalibus farinæ, ex eâdemque Iſidori Mercatoris officinâ prodiiſſe. SÆC. V. ab An. cccc.

Exemplar Geſtorum de abſolutione Miſeni Epiſcopi in Concilio Romano LV. Epiſcoporum anno 495. habito.

Opuſcula omnia ſupra enumerata exhibet Concil. Tomus iv. p. 1157, &c.

Liber contra Eutychem & Neſtorium de duabus in Chriſto naturis, à Gennadio * olim memoratus, à S. Fulgentio lib. de 5. Quæſtionibus apud Ferrandum Diac. cap. 18. & à Joanne II. Papâ in epiſtolâ ad Avienum ſub Gelaſii noſtri nomine diſertè citatus, ei etiam ab Anaſtaſio Bibliothecario † aſcriptus. In eo validiſſimum adversùs panis & vini Euchariſtici in corpus & ſanguinem Domini noſtri converſionem ſubſtantialem teſtimonium reddit Gelaſius. Quamobrem Scriptores Pontificii, Baronius, Bellarminus, Gregorius de Valentia, Suarez, aliiq; Opus iſtud Gelaſio Papæ omni ſtudio abjudicare conantur: his Gelaſio Cyziceno, illis Gelaſio Cæſarienſi, tribuentibus. Verùm fruſtra omnes. Magna enim eſt veritas, & prævaluit. Tandem vi veritatis adactus, manus dedit ipſe Labbæus *. Rationes non contemnendas apud ipſum videre eſt. In quinq; olim libros diviſum videtur iſtud Gelaſii Opus: totidem enim memorat Liber Pontificalis. Μονόβιβλον tamen vocat Photius †, ſive non integrum in Græcum ſermonem converſum fuerit; ſive in diverſa apud Græcos volumina non diſtinctum. Extat iſte Liber in Antidoto adversùs Hæreſes *Baſil.* 1528. fol. & cum aliis veterum ſcriptis de duabus naturis & unâ perſonâ in Chriſto *Tiguri* 1571. fol. deniq; in Biblioth. Patr. Tom. viii. p. 699.

* De Script. c. 94.

† Lib. Pontif. Vit. Gelaſ. Concil. Tom. iv. p. 1054.

* Diſſert. de Script. Eccl. Tom. I. p. 342.

† Cod. 102.

Codex Sacramentarius. Scripſiſſe Gelaſium orationum & ſacramentorum formulas teſtes nobis ſunt luculenti, Anaſtaſius in Vitâ ejus, Joannes Diaconus in Vitâ * Gregorii M. vetuſtus liber octingentorum ferè annorum de Officio Miſſæ primùm à Caſſandro †, deinde à Morino ‖ citatus, ab iſto *Toloſenus* dictus: ut Hugonem de S. Victore, Rupertum Tuitienſem, alioſque, taceam. Collegit utiq; Gelaſius, prout credere par eſt, ſolennes precum & ſacramentorum Formulas, quæ in Eccleſiâ Romanâ ſuo adhuc tempore in uſu erant; ac novo ordine digeſtas, pluribuſq; de ſuo additis, in unum codicem compegit: quem poſtea mutatis & adjectis à ſe nonnullis Gregorius M. In compendium redegit. Gelaſianus codex tribus conſtat libris, nempe de Anni circulo, de Sanctorum Natalitiis, & de Dominicis diebus, variiſq; cauſis. Venerandum hujus Ordinis vetuſtatem manifeſtò arguit, quòd in Symbolo non habeatur vox *Filioque*, ſeptimo demum ſæculo primùm nata, & nonniſi nono Romæ recepta: quòd plures deſint miſſæ ſeptimo & octavo ſæculis uſurpari ſolitæ; deniq; quòd pauciora, quàm in aliis Liturgiis, ſanctorum, eorumq; ſolummodò Martyrum natalitia celebrentur. Diu delituit hic Codex, paucis notus: donec anno 1562. direptâ & diſtractâ Bibliothecâ Floriacenſi exemplar nongentorum circiter annorum, quadratis & uncialibus literis ſcriptum, tandem in manus incidit Pauli Petavii Senatoris Pariſienſis; cujus beneficio eo uſus eſt Joannes Morinus, qui omnium Codicum quos ipſi vidiſſe contigit, antiquiſſimum fuiſſe teſtatur. A Petavii filio redemptus in Bibliothecam Chriſtinæ Suecorum reginæ tranſiit; à quâ illum recepit & in lucem emiſit Joſephus Maria Thomaſius *Romæ* 1680. 4°. Pauca quædam, præſertim libro tertio,

* L. 2. c. 17.

† Liturgic. c. 21. p. 45.

‖ Append. ad lib. de Pœnit. p. 54.

SÆC. V. ab An. cccc.

tertio, reperiri, quæ Gregorii M. ætatem sapiant, quid mirum? cùm hujusmodi libri ad usum Ecclesiarum scripti novas accessiones pati soleant, prout ipsa consuetudinis ratio tulerit: nec exinde quid aliud elici potest, quàm exemplar exiguo post Gregorium tempore fuisse exaratum, ut in Præfatione rectè notat doctissimus Editor; qui huic etiam Liturgiæ Missalia tria antiquissima, viz. Gothicum, Francorum, & Gallicanum vetus, comites dedit; quæ tria proxime memorata post triennium una cum eruditissimis de Liturgiis Gallicanis dissertationibus Joannes Mabillonius *Paris.* 1685. 4°. recudi fecit.

* Loc. cit.
† De Institut. divin. Script. cap. 8.

Perierunt à Gelasio scripti, teste Gennadio *, Hymni in Similitudinem Ambrosii Episcopi: & ei olim ascripti, teste Cassiodoro †, Commentarii in D. Pauli xiii. Epistolas, à Pelagianis fœcibus non immunes, utpote ab Hæreticis vel suppositi, vel corrupti.

494. TURCIUS RUFUS ASTERIUS, dignitate Patricius, anno 494. unà cum Fl. Præsidio Consulatum gessit. Alius planè à Flavio Asturio qui cum Protogene anno 449. Consulatum obiit; quocum malè confundi solet noster. Exconsul jam factus Sedulii Poemata aliquot è defuncti scriniis extraxit, à tineis & blattis vindicavit, ac in vulgus edidit: uti ex Epigrammate ipsius ad Macedonium Sedulii Operi Paschali in vetustissimis quibusdam Codd. MSS. testibus Usserio * & Sirmondo †, præmisso constat. Inter ea, quæ Asterius edidit, Sedulii Carmina, locum habet *Collatio Veteris & Novi Testamenti*, carmine Elegiaco scripta, cujus initium, est *Cantemus socii.* Hinc errore factum credi potest; ut Asterio ipsi in nonnullis Codicibus inscribatur, & sub illius nomine aliquoties prodierit, viz. in Appendice Bigneanâ p. 701. & Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 464. & alibi. Non desunt tamen, qui Asterio Poema istud, tanquam opus genuinum, vindicent.

* De Eccles. Brit. Primord. p. 775.
† Not. ad Epist. Ennodii.

495. GENNADIUS, gente Gallus, Presbyter Massilienſis, non, ut malè Jac. Gaddius *, & Gaddio longè antiquiores Sigebertus † & Platina ‖, Presbyter ac deinde Antistes Massilienſis. Claruit anno 495. quo Catalogum suum clausit, & librum de Fide ad Gelasium Papam misit. De studio illius erga fidem Catholicam discrepant tam veterum quàm recentiorum judicia. Viris sanctissimis eum annumerat Hadrianus Papa *, inter Pelagianos reponit Ecclesia Lugdunensis † ante annos octingentos. Prædestinatianis eum quidem inimicum fuisse certò constat, eoq; etiam nomine de S. Augustino & Prospero minùs bene sensisse videtur ‖, cùm ab iis dogma prædestinatianum propugnari malè censeret. Pelagianismi tamen notâ eximunt libri ab eo contra Pelagium scripti: nec gratiæ prævenientis necessitatem ab eo sublatam esse (quæ propria erat Semipelagianismi nota) manifestò liquet: adeò ut Scriptoribus Catholicis jure accenseri queat.

* De Script. non-Eccles. Tom. i. p. 222.
† De Script. Eccles. c. 30.
‖ In Vitâ Symmachi.
* Epist. ad Car. M.
† Lib. adv. Joannem Scotū.
‖ Vid. Catalog. cap. 38, 84.

SCRIPTA, QUÆ EXTANT.

De Scriptoribus Ecclesiasticis liber, sive *Virorum Illustrium Catalogus*, ab eo tempore, quo desiit Hieronymus, ad an. 495. perductus. Prodiit editus unà cum Hieronymi, &c. Catalogis, *Basil.* 1528. 4°. inter Hieronymi Opera Tom. i. cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. *Helmstad.* 1612. 4°. deniq; cum Scholiis Auberti Miræi Biblioth. Ecclesiast. par. i. *Antverp.* 1639. fol. Extat longè integrior in Codice MS. Bibliothecæ Corbeiensis, cujus specimen dedit Mabillonius Analect. Tom. ii. p. 42. Quin & immensùm discrepant impressi Codices.

De Fide, seu de Dogmatibus Ecclesiasticis liber ad Gelasium Papam missus; qui Augustino malè ascriptus, inter illius Opera haberi solet. Operis istius Capita xxx. viz. à cap. 22. ad 51. inclusivè post Gennadii mortem ab alienâ manu ex Epistolâ Cœlestini Papæ ad Gallos decretali, & Conciliorum Milevitani, Africani, & Arausicani II. Canonibus consarcinata & intexta videntur. Nec enim Gennadius ad Concilii Arausicani anno 529. habiti tempus pervenit: certè tractatus iste ante annos 34. scriptus ab eo fuit. Prodiit seorsim cum notis doctissimis Elmenhorstii *Hamburgi* 1614. 4°.

Vita

Vita S. Hieronymi, à Gennadio quodam ſcripta, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. iv. p. 183. quam noſtri Gennadii eſſe exiſtimat idem Mabillonius. S Æ C. V. ab An. cccc.

DE PERDITA.

Adversùs omnes Hæreſes libri viii.
Adversùs Neſtorium libri vi.
Adversus Pelagium libri iii. Perierunt Opera iſta. Superſunt ſolummodò Deſcriptiones breves Hæreſium Prædeſtinatianæ, Neſtorianæ, Timotheanæ, & Eutychianæ; quæ Indiculis Hæreſium Auguſtiniano & Hieronymiano ſubnecti ſolent.

Tractatus de mille annis, & de Apocalypſi B. Joannis.

Verſiones Scriptorum Græcorum aliquot, puta Timothei Æluri Epiſtolæ ad Leonem Imp. Euagrii Pontici Sententiarum, & libri de octo principalibus vitiis, &c. uti ſuis in locis antea monuimus.

MALCHUS, Patriâ Philadelphienſis, profeſſione Sophiſta Byzantinus, claruit anno 496. Scripſit *Hiſtoriam Romanorum* ab imperio Conſtantini Magni uſq; ad Anaſtaſium Imp. teſte Suida *. Hiſtoriæ iſtius ſeptem ſolummodò libros vidit Photius, quibus res geſtas Zenonis Imp. ab auſpicato imperio ad mortem Nepotis Imp. complexus erat Malchus. De Hiſtoriâ ejus ſic Photius *. *Ἐστὶ δὲ ὁ συγγραφεὺς, ὅτι ἄλλος, καὶ συγγραφὴν ἱστορίας ἄλλος, πραγματικὸς, ἀπλοῦς, ἰδιωτικὸς,——καὶ ὅλως κρεῖττον ἢ ὥστε ἰδιώτην λέγειν. Scriptor eſt hic, ſi quis alius, in hiſtoriâ ſcribendâ præſtantiſſimus; utpote purus, minimè redundans, non confuſus. ——Ita quantus quantus eſt, norma hiſtorici ſermonis eſt.* Extant Hiſtoriæ iſtius Fragmenta bina ampliſſima inter Eclogas Legationum ab Hæſchelio Græcè edita *Auguſta-Vindel.* 1603. 4°. deinde Latinè Carolo Cantoclaro interprete cum notis *Pariſ.* 1609. 8°. deniq; Gr. Lat. cum ejuſdem & Valeſii notis *Pariſ.* 1648. fol. 496. * In voce Μάλχος. * Cod. 78.

ANASTASIUS II. natione Romanus, Petri filius, anno 496. Septemb. xv. Pontifex Romanus creatus eſt. Sequenti anno Germanum Epiſcopum Capuanum, & Creſconium Tudertinum, quibuſcum Feſtus Urbis Romæ Senator ob civilia negotia profectus eſt, ad Anaſtaſium Imp. legatos miſit, ut cum eo de Acacii nomine è Diptychis abolendo, & Eccleſiâ Alexandrinâ ad Eccleſiam & fidem Catholicam reducendâ agerent. Verùm ſurdo canebant fabulam. Eccleſiæ quidem Alexandrinæ Apocriſiarii oblato Feſto, cæteriſq; legatis, libello (qui extat Concil. Tom. iv. p. 1283.) fidem ſuam aperuerunt, ſeq; ad concordiam cum Eccleſiâ Romanâ redintegrandam paratos eſſe declarârunt. Acacii autem cauſam Imperator conſtanter defendit, quin &, teſte Theodoro Lectore, * ipſe Feſtus Imperatori pollicitus eſt, ſe Romano Epiſcopo perſuaſurum, ut Zenonis Henotico ſubſcriberet. Et Anaſtaſium quidem, ut id faceret, nequaquam induxit; Romam enim reverſus, mortuum deprehendit; ut Laurentium tamen ab alterâ Cleri factione Pontificem electum in partes ſuas traheret, operam dedit. Certè ex libri Pontificalis autore, cui hâc in parte ſuccinit Platina, conſtat, multos Romanæ Eccleſiæ Presbyteros, Clericoſq; ſe ab Anaſtaſii Papæ communione ſubtraxiſſe; quòd cum Photino Diacono Theſſalonicenſi, qui à partibus Acacii ſtetit, communicâſſet, & Acacii nomen Diptychis Romanis reſtituere occultè molitus eſſet. Addunt Anaſtaſium nutu divino percuſſum eſſe: ſubdit etiam Platina, fuiſſe qui dicerent, eum dum neceſſitati naturæ obtemperaret, in latrinam inteſtina effudiſſe. Utut ſit, obiit Anaſtaſius die viii. Septembr. anno 498. Extant *Epiſtolæ* ii. ad *Anaſtaſium Aug.* una, *altera ad Clodovæum Francorum regem*, quâ recentem ejus converſionem gratulatur, Concil. Tom. iv. p. 1278. & Fragmenta quædam apud Baluz. Nov. Collect. Concil. p. 1457. Scripſit etiam, ſi quæ Platinæ fides, *libros de Trinitate, de Libero Arbitrio, de Regulâ* 496. * Collect. La. p. 560. ubi vid. Valeſii notas.

SÆC. V. ab An. cccc. *fidei, adverſùs hæreſin Pelagianam, & Sermones* quamplurimos : quæ interierunt. Verùm unde iſta hauſerit Platina, non conſtat.

496. EUSTATHIUS, gente Syrus, domo Epiphanienſis, claruit ſub Anaſtaſio Imp. circa an. 496. Scripſit *Chronicorum Compendium* ab Ænea uſq; ad Anaſtaſium Auguſtum libris ix. & alia quædam. Deſcripſit etiam, inquit Nicephorus, (in Chronico, uti credi par eſt) *Amida expugnationem*, quæ anno 503. contigit. De eo agunt Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 14. c. 57. & Suidas in voce Εὐσταθίου.

497. Phot. Cod. 42. 107. * In voce Βασ. BASILIUS, gente Cilix, dignitate Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ circa an. 497. præſidente ſedi Romanæ Anaſtaſio ; demum, ut videtur, Irenopolis in Ciliciâ Epiſcopus. Eundem enim fuiſſe cum illo, cujus meminit Suidas *, nullus dubito : adeò aptè conveniunt omnia ; nomen, tempus, patria. Obiit poſt annum 518. Scripſit *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros tres* ; quorum primus ab anno 450. exorſus in Simplicii morte anno 483. deſiit ; ſecundus initium inde ſumens Hiſtoriæ filum ad annum 518. & Anaſtaſii mortem perduxit : tertius Juſtini Imp. res geſtas complexus eſt. Scripſit etiam *contra Joannem Scythopolitanum*, quem in Manichææ hæreſeos ſuſpicionem adducere conatus eſt, *libros* xvi. dialogi formâ maximâ ex parte compoſitos ad Leontium quendam, quo hortante Opus aggreſſus eſt. Excerpta ejus brevicula exhibet Photius Cod. 107. ex quibus patet Baſilium in prægrandi iſthoc Opere cauſam Neſtorianæ hæreſeos ex profeſſo egiſſe. Notat tamen Photius eum ſibi Neſtorium minimè vindicâſſe ; ſed Diodorum potiùs ac Theodorum, tanquam dogmatis ſui autores, paſſim laudâſſe. Scripſit deniq; Baſilius Irenopolitanus *contra Archelaum* Coloneæ Presbyterum, teſte Suidâ loc. cit. qui cum τῷ φρέατι καὶ τῷ ἄκρῳ τὸ ὁμωνύμῳ βασιλείῳ Καισαρείας ἐπισκόπει fuiſſe dicit. Alia quædam Opera ejus hæreſi referta memorat Photius Cod. 95.

497. * De Hiſt. Lat. l. 2. c. 21. † Cod. 79. CANDIDUS, Patriâ Iſaurus, ex eâ parte, quæ Trachea dicebatur, Provinciæ præſidum tabellio, claruit circa an. 496. ſi modo ætatem ejus rectè colligit Cl. Voſſius *. Scripſit *Hiſtoriarum libros* iii. ab electione Leonis Imp. anno 457. uſq; ad exitum Zenonis anno 491. In his libris ſe non modò Chriſtianum, ſed & Orthodoxum fuiſſe oſtendit. Synodum enim Chalcedonenſem laudibus ornavit, ejuſq; obtrectatores meritò perſtrinxit. De ſtylo ejus ſic Photius †. Τὴν δὲ φράσιν οὐκ ἔχει πρόσποτον λέγω ἀφελῆ. Ταῖς τε γὰρ ποιητικαῖς λέξεσι ἀκριβῶς ἐπιχειρεῖ καὶ μιμεῖσθαι. Καὶ ἡ ἁρμονία αὐτῷ εἰς τὸ τραχὺ πίπτει καὶ διόλου ἐκπεσεῖν ἐπιχειρεῖ. *Stylum habet hiſtoriæ non ſatis accommodatum. Nam & Poetarum phraſibus ſine delectu, ac juveniliter abutitur, & compoſitio ejus durior & abſona, Dithyramborum ritu, quæ aliàs iterum in diſſolutum atq; inconcinnum dilabitur.* Extant *Hiſtoriæ* iſtius Excerpta apud Photium Cod. 79. & exinde cum notis Philippi Labbæi inter Excerpta de Legationibus *Pariſ.* 1648. fol.

498. RUSTICUS ELPIDIUS, ſive Helpidius, vir nobilis, dignitate Ex-Quæſtor & Ex-Illuſtris, Theodorici Gothorum regis Medicus, claruit circa an. 498. Scripſit *Epigrammata* xxiv. *in totidem* V. *ac N. Teſtamenti Hiſtorias, ac Carmen Hexametrum* de Beneficiis Ieſu Chriſti : quæ extant cum notis in Collectione Fabricianâ p. 754. in Appendice Bigneanâ p. 706. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 462. Scripſit etiam *Carmen in Conſolationem doloris ſui* ; cujus ipſe mentionem facit. Verùm id interiit.

498. Gennad. de Script. c. 98. Iſidor. de Script. c. 12. JULIANUS POMERIUS, gente Maurus, in Galliam profectus in civitate Arelatenſi ſcholam Rhetoricam aperuit, ac demum Presbyter ordinatus eſt. Claruit circa an. 498. Eum ſanctitate vitæ & ſcriptis quotidie editis eminuiſſe fidem facit Gennadius, quo tempore Catalogum ſuum iſte clauſit. Scripſit *libros* viii. *de Animâ :* quorum argumenta ſigillatim enumerant Gennadius & Iſidorus, & in libro ſecundo de corporeitate animæ diſputaſſe notant.

notant. Quantùm verò ex Argumentis hiſce conjectari licet (Opus enim nunc non ſupereſt) iſti libri ex Nemeſii libris 8. de Animâ ferè excerpti ſunt. Scripſit etiam tractatum de contemptu mundi ac rerum tranſiturarum ad principium, & alium de vitiis & virtutibus, libellum adhuc de Virginibus inſtituendis, quæ interierunt. Unicum ejus ſupereſt Opus de *Vitâ Contemplativâ, ſive de futura vitæ contemplatione*, vel *de actuali converſatione* in tres libros diviſum; quod Proſpero vulgò perperàm inſcriptum, inter Opera iſtius haberi ſolet: ac ſub illius nomine ſeorſim prodiit anno 1487. & *Colon.* 1536. 8°. Prologum Operis iſtius ſecundum primus edidit Dacherius Spicileg. Tom. xiii. SÆC. V. ab An. cccc.

SYMMACHUS, natione Sardus, Fortunati filius, ab anno 498. die xiii. Septembris, Epiſcopus Romanus, in Baſilicâ Conſtantinianâ ordinatus, Laurentio Diacono eodem die ab alterâ parte in Baſilicâ S. Mariæ conſecrato; unde diviſus Clerus, diviſus & Senatus. Res ab utrâq; parte ad Theodoricum regem Ravennæ agentem delata. Sententiam is tulit, ut qui primò ordinatus fuiſſet, vel cui pars maxima adhæreret, ille ſedem Apoſtolicam teneret. Re igitur ex decreto regio definitâ, Epiſcopatus penès Symmachum manſit. Anno 499. Synodum habuit; in quâ de tollendo ambitu in Comitiis Pontificiis Canones edidit. Anno 502. coactâ Romæ Synodo, *Palmari* dictâ, inter alia communi Epiſcoporum conſenſu Anaſtaſium Imp. Acacianæ cauſæ conſtanter patrocinantem, anathemati ſubjecit. Gravi, ut par erat, irâ percitus Imperator libellum evulgavit, quo Pontificem ob latam in ſe ſententiam acriter proſcidit; cuiq; editâ Apologiâ haud minore ferociâ reſpondit Symmachus. Eâdem in Synodo agitata eſt controverſia de ſede Romanâ illum inter ac Laurentium, quæ paulò ante recruduerat, & ad Theodoricum regem iterum delata, ab eo Petro Altinati Epiſcopo delegata erat; iſte verò Laurentio plùs æquo favens, Symmachum Eccleſiæ poſſeſſionibus exuerat; ac cauſa demum à Theodorico rege Synodi arbitrio commiſſa. In iſtâ igitur Synodo Symmachus pleno jure reſtitutus eſt: Petrus verò Altinas, & Clerici Romani Laurentii ſequaces, dignitate ſuâ moti. Obiit die vi. Aprilis anno 514. Extant ab eo ſcriptæ *Epiſtolæ* xii. Concil. Tom. iv. p. 1291. 498.

ANDREAS, Cæſareæ Cappadocum Epiſcopus, vixiſſe videtur circa exitum ſæculi iſtius, ac claruiſſe anno 500. Incerta enim prorſus illius ætas; nec ulla ejus apud Veteres mentio. Id tantum certum, eum poſt Baſilium ac Cyrillum Alexandrinum, & ante Aretham Cæſarienſem ſcripſiſſe. Scripſit *ad Macarium quendam Commentarios in Apocalypſin*, quos Latinè vertit Theodorus Peltanus. Extant Gr. Lat. ad finem Chryſoſtomi Commentariorum in S. Joannem in editione Morellianâ Tom. viii. 500.

SCRIPTORES GENTILES

Fidem Chriſti hoc Sæculo damnantes.

OLYMPIODORUS, Thebis Ægyptiacis oriundus, Poeta, & Hiſtoricus, & ad Hunnorum regem legatus, claruit circa annum 425. Scripſit *Hiſtoriarum libros* xxii. *ad Theodoſium Minorem Imp.* quibus res geſtas Romani Imperii, in Occidente præſertim ab anno 407. ad an. 425. complexus eſt: ac Operi ſuo *Sylvæ* nomen dedit: cùm non tam Hiſtoriam abſolutam, quam ſimplicem rerum Commentarium, haberi vellet. De eo enim ſic Photius *. Σαφὴς μὲν τῷ φράσαι, ἀπνὴς δὲ καὶ ἐκλελυμένος, καὶ σφαλὴς τῷ παραπεμφθῆναι κατεπειγόντως χρονολογίαν, ἄνευ μὲν ἀξίας εἰς συγγραφὴν ἀναγεγράφθαι ὁ λόγος· ὃ καὶ αὐτὸς ἴσως συνιδὼν ὁ συγγραφεύς, &c. *Dictio illi clara; remiſſa tamen ac diſſoluta, & in protri-* * Cod. 80.

SÆC. V. ab An. cccc.

tam devoluta verborum affluentiam. Oratio itaq; indigna, ut Historiæ adnumeretur: cujus ipse fortasse conscius non Historiam, &c. In hac Historiâ non modò superstitionum Gentilium ritus commendavit, sed & in Christianos clàm invectus est, præcipuè in Olympium Officiorum Magistrum (quem ob pietatem verè Christianam miris effert laudibus Augustinus *) eumq; ut ἀνοσιώτατον falsò non minùs quam invidiosè traducit. Extant amplissima Excerpta apud Photium Cod. LXXX.

* Epist. 124, & 129.

425. ZOSIMUS, Comes, et Exadvocatus Fisci, claruit circa an. 425. quippe qui Historiæ suæ libro v. Olympiodorum citat. Scripsit *Historiarum libros* vi. quibus res Romanas ab Augusto exorsus ad Diocletiani tempora unico libro strictim persequitur, deinceps verò rerum Historiam in quinque reliquis latiùs pertractat usq; ad Romam iterum ab Alarico captam, & Attalum ab eo Imperii fascibus ornatum ac mox spoliatum anno 410. Eunapii Historiam præcipuè in compendium redigens. In his libris, quoties de rebus Christianorum agit, religionem eorum acriter perstringit; eoq; nomine in omnes penè Principes Christianos, præcipuè in Constantinum M. & Theodosium seniorem, strenuè debacchatur. Non sum nescius Joannem Leunclavium, virum quidem eruditissimum, prolixam Apologiam in Zosimi gratiam edidisse; quâ eum ab injuriis, fictisq; in Christianos calumniis, à livoris & malitiæ labe, quâ flagrabat maximè, omni, quo potuit, ingenii acumine vindicat. Verùm dum hominem Gentilem, & Christiani nominis hostem infensissimum, purgat, laterem lavat, & Æthiopem dealbare conatur; & ut malevoli, ac, si unquam alius, virulenti Scriptoris causam ageret, non modò in Eusebium, Chrysostomum, Innocentium, Theodoritum, Photium, aliosq; Christianæ religionis Antistites, sed & in Constantinum M. ejusq; filios, in Jovianum, Valentinianum, Theodosium, totamq; sequentium Imperatorum Prosapiam, se parùm æquum, quin & in nonnullos acerbum planè & inverecundum, manifestò prodit. Cæterùm adversùs Zosimi malitiam Constantinum, atq; alios Christianos deditâ operâ olim tuebatur Euagrius lib. 3. cap. 40, 41. & fusiori Apologiâ Nicephorus Callistus l. 16. capp. 41, 42, 43, 44. De stylo ejus sic Photius *, Σύντομος ἅμα, καὶ τὴν φράσιν ἰσχνὸς τι καὶ γυμνὸς, οὐδὲ τοῦ ἡδέος ἀπηνισμένος—καὶ τοῖς τροπικοῖς, εἰ μὴ σπάνιον, ἀκχρημάτιστος. *Brevis est, dictione perspicuus ac pura, nec suavitatis expers; figuris; nonnisi rarò utitur.* Duos priores Historiæ istius libros Gr. Lat. edidit & Herodiano subjunxit Henricus Stephanus 1581. 4°. *Lugduni* recusos 1611. 8°. Integros verò sex libros cum versione, & Apologiâ præfixâ, Joannes Leunclavius inter Romanæ Historiæ Scriptores minores *Francofurt.* 1590. fol. seorsim deniq; prodierunt *Oxon.* 1680. 8°.

* Cod. 98.

Finis Sæculi quinti.

SÆCU-

SÆCULUM EUTYCHIANUM.

Conſpectus Sæculi.

CRudeliſſimam in orthodoxos Synodi Chalcedonenſis propugnatores perſecutionem movet Anaſtaſius Imperator, eo nomine mox à Symmacho Papa Anathemati ſubjectus. Eutychiani circa medium ſuperioris ſæculi orti, communi *Acephalorum* nomine hactenus noti, in diverſas jam partes & ſententias abeunt. Hinc nata *Severianorum*, *Theodoſianorum*, *Jacobitarum*, *Theopaſchitarum*, *Tritheitarum*, *Aphthartodocitarum*, *Corrupticolarum*, *Agnoetarum* vocabula, partim ab auctoribus, partim ab ipſis dogmatibus deſumpta. Omnes quidem in pleriſque à ſe invicem diſſidebant, qui tamen in generali Eutychis dogmate tuendo propagandoq; una voce inter ſe conſenſerunt, unde Sæculum hoc EUTYCHIANUM appellavimus. Reviviſcunt etiam Ariani, qui ſub Imperio Gothorum in Italia, Hiſpania, Africa, dominantur. Unde rupta Eccleſiæ pax & miſerè labefactata fides Chriſtiana. Demum an. DXXII. Hildericus Hunnerici filius Vandalorum Rex, cui Thraſimundus Catholicorum hoſtis immortalis, etiam in mortis confinio poſitus, regnum tradiderat, epiſcopos Afros ab exilio revocatos ſedibus ſuis reſtituit. Circa an. DXX. pax inter orientales & ſedem Romanam circa cauſam Acacii, mediante Juſtino Aug. redintegrata eſt; Acacii expuncto, Papæ nomine diptychis reddito. An. DXXV. Joannes Pontifex à Theoderico Gothorum Rege Conſtantinopolim miſſus eſt, ut Arianis in oriente Eccleſias impetraret, honorificè quidem à Juſtino exceptus, verum re infecta domum rediit, mox à Theoderico in vincula conjectus. Circa an. DXLVI, acerrimè de *tribus capitulis* dimicari cœptum eſt, viz. *De damnatione Theodori Mopſueſteni, ſcriptorum Theodoriti adv. Cyrillum, & epiſtolæ Ibæ ad Marim Perſam.* Excogitata hæc ſubdolâ Theodori Cæſariæ Cappadocum Epiſcopi fraude, qui ut Origeniſtarum errores in Palæſtina tunc temporis repullulantes, ab inſtanti damnationis ſententia liberaret, novam hanc de tribus Concilii Chalcedonenſis capitulis litem ſedulò movebat. Summa totius rei hæc erat. Accuſarunt Theodorus ejuſq; συνεργοὶ Theodorum Mopſueſtenum, quòd Dogmatibus ſuis Hæreſi Neſtorianæ viam aperuiſſet; Ibam vero Epiſcopum Edeſſenum, quod in Epiſtola quadam ad Marim Perſam, in Synodo Chalcedonenſi relectâ & approbatâ Theodori cum laude meminiſſet; deniq; Theodoritum, quod ſcripta quædam Cyrilli Alexandrini adversùs Neſtorium acerrimè oppugnâſſet; non obſtante quod ipſe Theodoritus fidem ſuam Leoni Pontifici Romano probâſſet, & poſt ſolennem ſui purgationem, poſt anathema Neſtorio publice dictum, à Concilio Chalcedonenſi tum ad Sedem ſuam, tum in communionem receptus eſſet: hæc tria nihilominus damnanda eſſe contendebant, nec alia lege Acephalos ad Synodi Chalcedonenſis approbationem, eccleſiæq; communionem eſſe reducendos, facile prævidentes hæc non ſine aliquali Synodi Chalcedonenſis damnatione, damnari poſſe. His dolis captus Imperator, primò ipſe damnat tria Capitula unà cum Origeniſtis, dein Concilium generale quintum Conſtantinopoli habitum an. DLIII. ſtrenuè renitente cum ſuis Occidentalibus Vigilio Papa, tunc Conſtantinopoli agente, ipſe licet prius damnaverat, miræ levitatis, & inconſtantis ingenii homo. Tandem verſis velis Concilii ſententiam approbat, ſcriptâ ad Eutychium Conſtantinopolitanum hac de re epiſtolâ, quam, Gr. Lat. primus extulit P. de Marca; prolixiori verò conſtituto ad Imperatorem miſſo, à Baluzio nuper è tenebris eruto. Circa an. DXX. vel ut alii DXXIX. ordinem ſuum ſub certis legibus & regulis inſtituit S. Benedictus, Monachorum in Occidente Patriarcha; cujus inſtituto, ceu ex equo Trojano, reliquæ Ordinum religioſorum turmæ prodierunt.

An.

SÆC. VI. ab An. D. An. DLXXX. Boiarii, prædicante Ruperto Wormatiæ episcopo, ad Christi fidem conversi sunt. Sub exitum Sæculi Christiana religio in Britannia feliciter promovetur, Columba inter Pictos, mox Augustino Monacho inter Anglo-Saxones ad id operam navante.

SCRIPTORES.

501. PASCHASIUS, Ecclesiæ Romanæ Diaconus, claruit ineunte hoc sæculo, anno 501. Flagrante Romano schismate anno 498. Laurentii adversùs Symmachum partes strenuè tutabatur; ejusq; causam ad obitum usq; pertinaciter propugnavit. Obiit anno 512. Hâc occasione lepidam planè fabulam de Paschasii animâ Purgatorii flammis exustâ refert nobis Gregorius, seu quisquis Dialogorum author. Extat Paschasii *Epistola ad Eugippium*, S. Severini Vitæ præfixa, apud Surium Jan. viii. & Barionum ad an. 496. Habentur etiam *libri* ii. *de Spiritu Sancto, contra Macedonium*, *Colon.* 1539. 8°. *Helmst. ad.* 1613. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 806. Hos Paschasii esse pernegat, & Fausto Rhegiensi tribuendos contendit Casimirus Oudin. Sanè rationes ejus non prorsus contemnendæ videntur, quæ apud ipsum videri possunt, Supplement. p. 107. Cum tamen *lectissimi hi & luculenti libri* (ut Gregorii * verbis utar) Gregorii Paschasio Diacono eos disertè tribuentis testimonio nitantur, (& certe Dialogorum maximam hâc in causâ autoritatem esse ipse agnoscit Oudinus) ut de Sigeberto Gemblacensi † nihil jam dicam, Paschasio nostro haud temerè sunt abjudicandi. Nec obstant Codicum quorundam MSS. tituli, qui Librariorum incuriâ appositi incautos Lectores haud rarò fallunt: præsertim cum Faustum scripsisse librum de Spiritu Sancto tradiderit Gennadius ‖. Et ipse Trithemius, quem pro se testem laudat Oudinus, hos ipsos libros, quorum meminit Gregorius, Paschasio nostro luculenter ascribit; quamvis aliud agens, prima hujus Operis verba unico isti, quem hâc de re scripsit Faustus, libro incautus affinxerit.

L. 4. c. 40.

* Loc. cit.

† Cap. 17.

‖ Cap. 85.

501. ANONYMUS Barbaro-Latinus, Chronicorum Excerptor à Josepho Scaligero in Continuatione Chronici Eusebiani editus ex Claudii Puteani Senatoris Parisiensis Bibliothecâ, claruit ineunte hoc sæculo circa an. 501. si modò vera sint quæ de eo habet Usserius à me jamjam proferenda. Sin Chronicon ejus solummodò respiciamus, ad initium potiùs superioris sæculi referendus esset: illud enim, quantum mihi editionem Amstelodamensem consulenti apparet, ultra Arcadii imperium non pertexit. De eo autem sic Usserius in Biblioth. Theol. MS. "Chronici istius à Scaligerò editi archetypum majusculis literis "(quod argumentum est vetustatis non infimæ, ut notat Scaliger) erat con- "scriptum. Ejusmodi enim literis exarata exemplaria ante mille annos exi- "stimantur scripta. Quo argumento moti, & eo præcipuè, quod Roma- "norum Imp. Author pertexens Catalogum ultra Anastasium Zenonis succes- "sorem (qui ab anno 491. ad 518. imperium administravit) non progredia- "tur, scriptorem hunc in fine quinti sæculi reposuimus. Alioqui tam fœdi in eo "occurrunt Solœcismi, tanta in eo & Græci & Latini sermonis imperitia, ut "posterioribus temporibus vixisse videri posset. Sunt autem Excerpta hæc ex "Juliani Africani Pentabiblo, ex priore parte Eusebii Canonum Chronicorum "omnimodæ historiæ, & aliorum primæ notæ Chronologorum veterum scri- "ptis collecta, & in Latinum sermonem conversa. Sed idiota ille, qui colle- "ctorem & interpretem egit, ut erat homo barbarus, Hellenismi & Latinita- "tis imperitissimus, quæ intelligere desperavit, omisit; quæ intelligere se pu- "tavit, ineptissimè reddidit. Commenta etiam sua in scripta aliena passim "inserit; quemadmodum notavit Jos. Scaliger, qui rectè tamen monet, Ex- "cerpta

"cerpta ista utilissima esse, & bonæ frugis refertissima, multaq; continere, "quæ ne alibi quidem legimus; puta, κληρυχίαν terræ inter posteros Noë am- "pliùs, quam in prioris libri Eusebiani Græcis, enarratam; nomina septem "sacerdotum Apollis Karnii, & Augustalium Ægypti; ac Consulum Roma- "norum paria haud pauca. Hæc Usserius. Extat istud *Chronicon* in extremâ calce Chronici Eusebiani in utrâq; Scaligeri editione. SÆC. VI. ab An. D.

CÆSARIUS, gente Gallus, in Provinciâ Cabilonensi honestis parentibus anno 469. natus; juvenis adhuc severioris disciplinæ studio abreptus è paterna domo ad Monasterium Lirinense clam parentibus se subduxit, & Porchario Abbati ob præclaram indolem charus factus Cellarii munere aliquamdiu defunctus est. Postea ob labefactatam valetudinem Monasterio excedere coactus, Arelaten se contulit; ubi ab Eonio Episcopo domo exceptus, maximam cum eo familiaritatem iniit. Convalescentem enim Eonius Cœnobio Monachorum in insulâ Arelates suburbanâ sito præfecit, ac post triennium moriens successorem sibi designavit. Anno igitur 502. Cæsarius communi totius Cleri suffragio ad Episcopatum Arelatensem evectus est. Non me latet quidem vulgatos Gennadiani Catalogi * anno 395. scripti codices de Cæsario quasi sedem Arelatensem tunc gubernante, & quamplurimorum librorum à Fœlice Papâ comprobatorum autore, loqui. Verùm ratio temporum prorsus repugnat: nec Indiculus Gennadianus, utpote pessimas in fine interpolationes passus, tantæ est autoritatis, ut hâc in re fidem impetret. Anno 506. Concilio Agathensi interfuit; & paulò post apud Alaricum Visigothorum regem proditionis falsò accusatus, Burdegalam regelatus est: mox tamen, Innocentiâ compertâ maximo cum honore revocatus. Anno 508. ejusdem criminis apud Theodoricum Gothorum regem, qui interempto Alarico summâ rerum in Galliâ Narbonensi tunc potiebatur, insimulatus, Ravennam evocatus est, ut aut crimen dilueret, aut pœnas daret. Innocentiam igitur suam facilè testatam dedit Cæsarius; & cum ingenti regis, omniumq; Gothorum, veneratione dimissus, Romam, Symmachum Papam visurus, perrexit. Anno 524. Concilio Arelatensi iv. præfuit. Anno circiter 529. ortâ de doctrinâ ejus suspicione Synodum Episcoporum Valentiæ haberi curavit; cui ob infirmitatem corporis cùm interesse non potuit, missis legatis Cypriano Tholonensi Episcopo, aliisque, hominem sine præveniente Dei gratiâ salutem consequi non posse validissimè demonstravit. Obiit anno 542. die vi. Cal. Septembris, anno ætatis 73. ac in Basilicâ S. Mariæ, quam vivus ædificârat, sepultus est. 502. * Cap. 86.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Homilia varii argumenti xlvi. ex quibus nonnullas Cæsario suppositas esse non diffitetur Labbeus, in quadragesimâ secundâ Gregorius M. & Isidorus Hispalensis citantur, vicesimâ primâ Sermonis S. Augustini, vicesima nonâ Admonitionis S. Ephræm de Oratione titulum præfert. 19^a. ex doctrinâ Macarii desumpta dicitur: & fortasse aliæ sunt, quæ aut Cæsarium nostrum autorem non habent, aut aliunde interpolatæ sunt.

Exhortatio ad custodiendam charitatem.

Epistola ad quosdam adolescentes vitam monasticam agentes.

Tractatus de decem Virginibus.

Regula sanctimonialium in gratiam sororis suæ S. Cæsariæ conscriptæ, quæ cum Observationibus Fr. Minardi à Steph. Morquoto edita est, *Pictav.* 1621.

Regula Monachorum, quæ Tetradio sive Terridio, S. Cæsarii nepoti, inscripta extat, in Biblioth. Patr. De eâ plura in Tetradio dicturi sumus.

Testamentum, quod apud Baronium ad an. 508. & Le Cointe ad an. 542. num. 43. habetur.

Scripsit Cæsarius etiam *librum de Gratiâ & libero arbitrio adversùs Faustum*, qui interiit. Mentionem illius facit Catalogus Gennadianus: quod verò addit, illum à Cæsario ad Fœlicem Papam missum fuisse, & à Fœlice comprobatum; id temporum ratio non patitur.

Homiliæ

SÆC. VI. ab An. D.

Homiliæ Cæsarii numero XL. editæ sunt à Gilberto Cognato *Basil.* 1558. 4°. & in Orthodoxogr. p. 1861.

Homilias XIV. antehàc ineditas ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. eruit, notisq; illustratas evulgavit Steph. Baluzius *Paris.* 1669, 8°.

Omnia verò illius Opuscula prodierunt in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 819, 860. & Tom. XXVII. p. 324.

507. LAURENTIUS, *Mellifluus* ab eloquentiâ dictus, Novariensis apud Insubres Episcopus, claruisse videtur circa annum 507. Scripsit, ut nos docet Sigebertus *, *de duobus Temporibus*, viz. ab Adam usq; ad Christum, & à Christo usq; ad finem sæculi, *librum*, qui interiit. Extant *de pœnitentiâ & eleemosynâ Homiliæ* II. in Bibliothecâ Patr. Tom. IX. p. 465. & *Homilia de Muliere Cananeâ* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 18.

* De Script. c. 120.

507. ANIANUS, Vir Spectabilis sub Athalarico Gothorum rege, claruit circa an. 507. Scripsisse hunc jubente Athalarico *Codicis Theodosiani Breviarium* refert Sigebertus Gemblacensis *. Verùm Anianum hujus Codicis neq; Breviatorem, neq; vel Interpretem fuisse, sed recognitorem tantummodò & subscriptorem ex ipsius *subscriptione*, quæ hodie extat, liquidò constat. Vide Cl. Gothofredi Annotat. ad Cod. Theodos. cap. 5. Eidem à Sigeberto, aliisque, tribuitur *Latina versio quindecim Homiliarum Chrysostomi*; quam tamen Aniani Diaconi Celedensis esse fusè probare nititur Garnerius, uti suo in loco monuimus. De quâ quidem controversiâ sententiam suam ferant Eruditi.

* Cap. 70.

507. FULGENTIUS, gente Afer, domo Leptinus, illustri familiâ ortus, avum habuit Gordianum Senatorem Carthaginensem, patrem Claudium, matrem Marrianam, circa an. 468. natus. In ætate tenella patre orbatus, curâ maternâ utriusq; linguæ Professoribus tam Græcis quàm Latinis literis erudiendus committitur. In utriusq; mirùm profecit Fulgentius, adeò ut puer adhuc totum Homerum memoriter teneret, & Græcè purissimè simul ac facillimè loqueretur. Ob præclaram igitur indolem atq; animi dotes, vixdum ephebis egressus, Procurator Urbis patriæ constitutus est. Verùm ille vitæ sæcularis molestiarum pertæsus, Monasticum institutum meditatus est, ac Faustum Episcopum, qui ob fidei Catholicæ professionem à sede suâ relegatus Monasterium sibi construxerat, adeuns, voto se obstrinxit. Anno 490. recrudescente & in Fausti caput detonante persecutione Arianâ, Fulgentius vicinum Monasterium petiit; ubi agnitis statim virtutibus eximiis Fœlici Abbati collega sive coabbas datus est. Mox crebris Maurorum incursionibus divexatus, in Siccense territorium proficiscitur; ubi à Fœlice quodam Presbytero Ariano arreptus gravissima tormenta subiit, fustibus cæsus, flagellis laniatus. Ad Monasterium igitur reversus monachorum Ægyptiorum invisendorum desiderio tangitur; ac conscensâ apud Carthaginem navi viam iniit. Verùm in itinere Syracusam delatus ab Eulalio Episcopo animi proposito dimotus est, & apud eum consedit. Hyeme Syracusæ peractâ, anno proximo, Christi verò 500. circiter, Romam profectus est; ac statim ad Monasterium pristinum redire certus, per Sardiniam Africam navigavit; ac Monasterii sui sedes movens in Provinciâ Byzacenâ loco meliore fundavit. Mox tamen regiminis sibi commilli pertæsus, Monasterio suo clam excessit, aliudq; prope littus Venenesense situm petens, aliorum imperio se subjecit: à Fœlice verò co-abbate & Fausto Episcopo, intentato, ni rediret, anathematis fulmine, ad pristinum munus invitus confestim revocatur, & ad Presbyteratûs gradum evehitur. Anno 507. à Plebe Catholicâ ad Vintorum Episcopatum capessendum quæsitus, dignitatem fugâ susceptâ devitavit; inopinatò tamen paulò post repertus Ruspes Episcopus ordinatus est. Id in annum 504 conjicit Baronius. Post exiguam in Episcopatu peractam moram, jussu Trasimundi regis Vandalorum Carthaginem abducitur, & in Sardiniam relegatur; ubi in urbe Caralitanâ inter 60. exilii sui comites Episcopos vitam monasticam ac verè sanctam egit; tanti ab omnibus

Ferrand. Diac. in Vitâ Fulgen.

omnibus ob doctrinam habitus, ut Epistolarum communi nomine scribendarum munus ipsi soli demandaretur. Eodem, ut videtur, anno à Trasimundo rege è Sardiniâ Carthaginem accitus est, ut de fide Catholicâ disputationem institueret; ubi futiles Arianorum objectiones strenuè dissipavit, & orthodoxam veritatem scriptis ad regem tribus libris, alioq; de Sp. S. egregiè confirmavit. Sardiniam igitur iterum ablegatus, pristina vitæ Monasticæ instituta recoluit, monasterio extra civitatem fundato, & collectis fratribus plusquam quadraginta. Anno circiter 523. defuncto Trasimundo, ab Hilderico rege ab exilio revocatus est; & ingenti cum honore Carthagine exceptus, ad sedem suam Ruspensem remissus est; cui ad mortem usq; præfuit. Multis interea temporis Episcoporum Afrorum Synodis interfuit, Byzacenæ, Vincensi, Suphetanæ, aliisque, ac in iis ob virtutis prærogativam primas ferè semper tenuit. Obiit anno 533. ipsis Calendis Januarii, ætatis suæ 65°. Ante quadriennium mortem ejus ponit Baronius, quem & in Episcopatûs initiis designandis diversam iniisse viam antea notavimus. Vir erat & eximiâ doctrinâ & insigni pietate inter ætatis suæ Episcopos facilè princeps. Doctrinam ejus sic laudat Isidorus *. *In confessione fidei clarus, in Scripturis divinis copiosè eruditus, in loquendo dulcis, in docendo ac differendo subtilis.* SÆC. VI. ab An. D.

* De Script. c. 14.

OPERA, QUÆ EXTANT.

AD *Monimum libri tres*, 1. *De duplici Prædestinatione, alterâ bonorum ad gloriam, alterâ malorum ad pœnam.* 2. *De sacrificii oblatione, Spiritûs S. missione, & supererogatione S. Pauli.* 3. *De expositione illius dicti, Et Verbum erat apud deum.*

Adversùs Arianos liber, ad decem eorum, mirâ barbarie & obscuritate deformes objectiones, totidem responsiones continens.

Ad Trasimundum regem libri iii. anno 507. scripti. 1. *De mysterio mediatoris Christi duas naturas in unâ personâ retinentis.* 2. *De immensitate divinitatis filii dei.* 3. *De Sacramento dominicæ passionis.*

Sermones varii argumenti x.

Ad Donatum liber de Fide Orthodoxâ, & diversis erroribus Hæreticorum, in exilio, ut videtur, scriptus.

Ad Petrum Diaconum de Fide liber; qui Augustino etiam malè inscriptus inter Opera ejus haberi solet.

Epistolæ ad diversos varii argumenti xii. quarum ultima Episcoporum Africanorum omnium in Sardiniâ exulum nomine à Fulgentio exarata est.

De Trinitate ad Fœlicem Notarium liber.

Sermo de illo Michææ dicto, Indicabo tibi, O homo, quid sit bonum.

Contra Fastidiosi Ariani sermonem ad Victorem liber: cui præmittitur Fastidiosi Sermo, & Victoris Epistola ad Fulgentium refutationem Fastidiosi enixè petens.

De veritate prædestinationis & gratiæ Dei libri iii. post annum 523. scripti. quorum tertium integrum primus cum Ferrandi Diaconi Operibus Chifletius edidit *Divione* 1649.

De Remissione peccatorum ad Euthymium libri ii. in exilio scripti.

De Incarnatione & gratiâ D. N. I. C. ad *Petrum Diaconum liber*, nomine Episcoporum Africanorum exulum scriptus. Opuscula omnia à libro de Trinitate ad Fœlicem inclusivè enumerata, unà cum quinq; posterioribus Epistolis primus in lucem edidit Jac. Sirmondus *Paris.* 1612.

De Prædestinatione & gratiâ liber, qui Augustino etiam inscriptus, inter Opera ejus haberi solet. Nonnulli eum non minùs Fulgentio quàm Augustino indignum censent: Theophilus Raynaudus è contra prolixâ Dissertatione Fulgentio vindicat.

Homiliæ novæ LXXX. unà cum Præfatione Fulgentii, quarum nonnullæ inter Homilias S. Augustini reperiuntur. Primus eas edidit Theophilus Raynaudus *Lugduni* 1633. Spurias esse censent nuperi Fulgentii Operum Editores Parisienses, adeoq; in Appendicem rejecerunt.

SÆC. VI. ab An. D.

De Incarnatione Christi, & de vilium ac noxiorum animalium procreatione, Liber ad Scarilam; à Gulielmo Camerario Scoto inter alia Veterum Patrum monumenta primùm editus, *Paris.* 1634.

Pro fide Catholicâ adversùs Pintam Arianum liber, à Chiffletio primùm editus *Divione* 1649. Verùm Fulgentii non esse satis arguit crassa, quæ inibi deprehenditur, Græcæ linquæ ignorantia. Istiusmodi quidem librum scripsit Fulgentius; cui, ut videtur, deperdito spurius iste suppositus est.

Sermo de Circumcisione Domini.

Sermo de Purificatione Virginis Mariæ, qui Fulgentii ævo recentior videtur. Uterq; è Bibliothecâ Vaticanâ descriptus in editione nuperâ *Parisiensi* primùm prodiit.

OPERA DEPERDITA.

DE *Gratiâ dei & Libero Arbitrio adversùs Faustum Regiensem libri* vii.

De veritate prædestinationis & gratiæ contra Fabianum libri xix. Ex his decerpta Fragmenta vii. exhibet Theodulphus Aurelianensis in Collectaneis suis de processione Sp. S. ad Ludovicum Imp. & ex eo Raynaudus in calce editionis suæ. Alia aliquot eorundem Fragmenta ex vetusto Codice dedit Jac. Sirmondus inter Opera Alcimi Aviti, *Paris.* 1643. Fragmenta deniq; ex iisdem xxxix. ex pervetusto Codice descripta edidit inter alia quædam Veterum Opuscula Fr. Chiffletius, *Divione* 1656.

De processione Spiritûs S. liber, sive Commonitorium ad Abragilam presbyterum. Fragmenta illius bina videre est apud Hincmarum lib. 3. adv. Objecta Græcorum ad Odonem Bellovac.

Responsio ad Objectiones Arianorum à Trasimundo rege propositas, sive, ut Isidorus vocat, *liber Altercationis cum Trasimundo.*

De Jejunio & Oratione ad Probam virginem libri ii.

Epistola ad Carthaginenses egregia, atq; aliæ plures.

Homiliæ plurimæ.

Pro fide Catholicâ adversùs Pintam Episcopum Arianum liber, Carthagine anno 507. scriptus.

* Cap. 28. Fulgentio deniq; nostro tribuit Sigebertus * *Mythologiarum libros* iii. (qui Placiadis Fulgentii Grammatici sunt, ac sub illius nomine sæpiùs prodierunt) *librum de abstrusis sermonibus*, atq; alias ineptias; quas, cui talia in deliciis sunt, apud Sigebertum & Miræum † videat.

† In Mantissâ ad Auctuar.

Prodierunt D. Fulgentii Opera, *Mogunt.* 1515. *Noribergæ* 1519. *Colon.* 1526. deinde à Joanne Ulimmerio cum Joannis Molani prolegomenis edita, *Antverp.* 1574. Prodierant antea *Basil.* 1566. & ab Henrico Justo edita ibid. 1587. dein à Jacobo Sirmondo *Paris.* 1612. à Theophilo Raynaudo unà cum Operibus S. Leonis, &c. *Lugduni* 1633. 1652. deniq; emendata, aucta, & ad MSS. Codices recognita, *Paris.* 1684. 4°. Habentur etiam in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 16.

510. Theod. Lect. l. 2. p. 562.

JULIANUS, Halicarnassi urbis Cariæ Episcopus, sectâ Eutychianus, claruit anno 510. Instigante Anastasio Imp. Schismaticis Monachis se adjunxit, qui Macedonium Constantinopolis Episcopum conviciis & clamoribus incessebant. Justino rerum potito, & se ἐπὶ τῇ συνόδῳ (nempe qui Synodum Chalcedonensem approbârunt) profitente, anno 419. sede sua pulsus unà cum Severo Antiocheno Episcopo Alexandriam aufugit; ubi motâ inter eos quæstione de corporis Christi corruptibilitate, adversùs gregalem suum Severum acriter disputavit, & editis in eum libris refutavit; novæq; *Aphthartodocitarum* sive *Phantasiastarum* sectæ initium dedit. Scripsit inter alia *Commentarium in Job.* Præfationis partem, & plura hinc inde fragmenta exhibet Catenæ Græcæ in Jobum Autor, *Londini* 1637. Alius à nostro forsan non est, quem sub Julii nomine semel citat Autor Catenæ Græcæ in Joannem cap. xvii.

Liberat. Breviar. c. 19. Leont. de Sect. Act. 5. p. 470.

EPIPHA-

SÆC. VI. ab An. D. 510.

EPIPHANIUS SCHOLASTICUS, gente Italus, Græcæ & Latinæ linguarum peritiâ insignis, claruit circa an. 510. Historias Socratis, Sozomeni, & Theodoriti Ecclesiasticas hortante Cassiodoro Latinè vertit; & ex iis unicum Historiæ corpus contexens in xii. libros distribuit; quibus in compendium postea à se redactis, Historiæ Tripartitæ nomen indidit Cassiodorus. Latino etiam sermone donavit Didymi Commentarios in Proverbia Solomonis, & in septem Canonicas Epistolas, & S. Epiphanii Cyprii in Cantica, forsan & alia plura. Verùm versiones istæ interierunt. Extat autem *Versio*, quam Cassiodori jussù adornavit, *Condicis encyclici*, seu Syntagmatis Epistolarum Synodalium ad Leonem Imp. pro defensione Concilii Chalcedonensis, Concil. Tom. iv. p. 891. Emendatiorem edidit Baluzius in Novâ suâ Conciliorum Collectione *Paris.* 1683. f.

Cassiodor. Præt. in Hist. Trip. Divin. Lect. c. 17. 5, 8, 11.

510.

ANICIUS MANLIUS TORQUATUS SEVERINUS BOETHIUS, sive Boetius, gente Romanus, illustrissimâ totius Romæ familia ortus, patrem habuit Anicium Manlium Flavium Boethium. Puer adhuc bonis literis instituendus, Athenas missus est; ubi per octodecim annos degens, omnium artium, omnium disciplinarum non modò elementa, sed & reconditiora mysteria penitùs imbibit: adeò ut omnium sui ævi literatorum facilè princeps audiret. Romam reversus, maximis urbis & imperii honoribus statim cumulatus est, Patricius factus, & in Senatum cooptatus. Anno 487. Consulatum solus gessit: licèt Onuphrius Panvinius & cum eo alii illius anni Consulatum Patri ejus assignent. Uxorem habuit, cui Helpis nomen, quæ & ipsa literis, inprimis Poesi excelluisse dicitur. Helpide defunctâ, Rusticianam, Q. Aurelii Symmachi (qui Consulatum obiit anno 485.) filiam, uxorem duxit; ex quâ duos filios suscepit, Patricium & Hypatium, utrumq; Consularem dignitatem adeptos. Anno 500. Theodoricum regem Romam ingressùm Panegyricâ oratione Senatûs nomine excepit. Mox à Theodorico secretioribus consiliis admotus est, & Magister Palatii atq; Officiorum constitutus. Anno 510. (quo inprimis claruit) Consulatum iterum solus gessit. Anno 522. Consul tertiùm factus est: cùm tamen filiorum ejus alteri istum annum adjudicent nonnulli. Anno 523. cùm Theodorici in pejora indies ruentis tyrannidem acriter corripere non vereretur, regis inimicitias expertus est; & mox à Trigilla, Congiasto & Cypriano, mortalium nequissimis, proditionis tentatæ, & conspirationis cum Justino Imp. in Gothorum perniciem initæ accusatur: & quidem Boethium clam literas ad Græcos misisse, atq; urbem & Senatum ex impiis Theodorici manibus eripere, & Græcorum defensioni subdere conatum, aperte tradit antiquus admodum Prologus literis Saxonicis scriptus, libris de Consolatione Philosophiæ præmissus, quem ex veterrimo Codice Bibliothecæ Ambrosianæ apud Mediolanenses effert Cl. Mabillonius Itin. Ital. p. 221. Causam ad Senatum detulit Theodoricus. Judicio adfuerunt accusatores, pretio conductis testibus stipati, fictaq; sub Boethii nomine ad Justinum tabulas ostentantes. Testimoniis in speciem productis, ad suffragia itum est. Senatores terrore perculsi Boethium exilio mulctandum censent. Ticinum igitur abducitur Boethius, & arcto carceri mancipatur. Inter diuturni carceris tædia & squalores nec defecit animus, nec indefessum literarum studium. Præter Philosophica enim aliquot Opuscula, libros de Consolatione Philosophiæ, & Trinitate, huic otio debemus. Anno sequenti, vel, ut alii, aliquantò seriùs, crescentibus unà cum tyrannide Theodorici suspicionibus, immisso carnifice in carcere decollatus est. Nugatur plane infra viri prudentis gravitatem, purpuræq; suæ dignitatem Card. * Baronius, quum ex Boethii vita erudite, ut ait, à Julio Marciano conscripta, tanquam rem summoperè admirandam serio refert, Boethium, postquam Regius spiculator lethale vulnus intulisset, utraq; manu divulsum caput sustinuisse, interrogatumq; à quonam se percussum existimaret, ab impiis respondisse, atq; ita cum in vicinum templum venisset & flexis genubus ante Altare Sacra percepisset, post paululum expirasse. Qui enim peritia literarum, inquit Cardinalis, Dionysio magno illo

* Ad an. 526. p. 144.

SÆC. VI. ab An. D.

Areopagitæ Athenienſi jure fuit abſq; invidia comparandus, & illud à Deo accepit, ut & genere mortis, inſuper & inſignis operatione miraculi eidem fuerit exæquandus, id operante Dei ſumma potentia, qui eſt dives in omnibus qui invocant eum. Verum ἄλλος λόγος. De eximiâ Boethii doctrinâ ſententiam ferat Caſſiodorus. *Tu multâ*, inquit *, *doctrinâ ſaginatus, ſic palliatorum choris miſcuiſti togam, ut Græcorum dogmata doctrinam feceris eſſe Romanam: deducens ad Romuleos ſenatores, quicquid Cecropidæ mundo fecerant ſingulare. Tranſlationibus enim tuis Pythagoras muſicus, Ptolomæus aſtronomus, loquuntur Itali: Nicomachus arithmeticus, &c.——Et quaſcunq; diſciplinas vel artes fœcunda Græcia per ſingulos viros edidit, te uno auctore, patrio ſermone Roma ſuſcepit. Quos tantâ verborum luculentiâ reddidiſti claros, tantâ linguæ proprietate conſpicuos; ut potuiſſent & illi opus tuum præferre, ſi utrumq; didiciſſent.* Ex recentioribus duos ſolummodò ſubjungam, Julium Scaligerum, & Cl. Voſſium.

* Variar. l. 1. ep. 45.

* Hypercritic. l. 6. p. 825.

Boetii Severini ingenium, inquit Scaliger *, *eruditio, ars, ſapientia, facilè provocat omnes autores; ſive illi Græci ſint, ſive Latini. Seculi barbariæ ejus ætatis ſolutæ deterior invenitur: at quæ libuit ludere in poeſi, divina ſanè ſunt. Nihil illis cultius, nihil gravius: neq; denſitas ſententiarum venerem, neq; acumen abſtulit candorem. Equidem cenſeo paucos cum illo comparari poſſe.* Hæc Scaliger.

† De Poet. Lat. cap. 5.

Sic autem Voſſius †. *Boethius, vir Latinè & Græcè doctiſſimus, in omni diſciplinarum genere excellens; quoq; Roma à Varronis temporibus non habuerit undecunq; doctiorem. Omninò nihil in poeſi venuſtius habuit, vel illud ævum, vel etiam, quod proximè antecеſſit.*

OPERA.

IN Porphyrium à Victorino tranſlatum Dialogi ii.

In Porphyrium à ſe Latinè verſum Libri v.

In Categorias Ariſtotelis libri iv. *In librum Ariſtotelis de Interpretatione, minorum Commentariorum libri* ii. *Majorum Commentariorum libri* vi.

Analyticorum Ariſtotelis, Boethio interprete, libri iv.

Introductio ad catholicos Syllogiſmos. De Syllogiſmo categorico libri ii. *De Syllogiſmo hypothetico libri* ii. *De Diviſione liber. De Definitione liber. Topicorum Ariſtotelis, Boethio interprete, libri* viii. *Elenchorum Sophiſticarum, eodem interprete, libri* ii. *In Topica Ciceronis libri* vi. *De Differentiis Topicis libri* iv.

De Conſolatione Philoſophiæ libri v. ſolutâ pariter, ac ſtrictâ oratione compoſiti. De libris hiſce hæc habet vetuſtiſſimus ille Prologus cujus ſupra ex Mabillonio mentionem fecimus; *Poſtquam à Rege reus Majeſtatis convictus eſt, juſſus eſt retrudi in Carcerem; in quo repoſitus hos libros per Satyram edidit, imitatus videlicet, Martianum Felicem Capellam, qui primus libros de nuptiis Philologiæ & Mercurii eadem ſpecie poematis conſcripſerat. Sed iſte longè nobiliore materia & facundia præcellit quippe nec Tullio impar ſit, nec Virgilio in metro inferior floruit.* Prodierunt ſeorſim, cum annotationibus Badii Aſcenſii *Lugduni* 1502. 4°. additis etiam Thomæ Aquinatis commentariis ibid. 1514. 4°. cum Commentariis Joannis Murmellii *Baſil.* 1536. 8°. cum Commentariis Joannis Bernartii *Antverp.* 1607. 8°. cum notis Bertii *Lugduni Bat.* 1633. cum notis Renati Vallini ibid. 1656. 8°.

Adversùs Eutychen & Neſtorium de duabus naturis & unâ Perſonâ Chriſti liber, ad Joannem Eccleſiæ Romanæ Diaconum.

Quòd Trinitas ſit unus Deus, & non tres Dii, ad Symmachum ſocerum.

De unitate & uno liber. Prodiit ſeorſim *Lovan.* 1633. 4°.

Utrùm Pater, Filius, & Spiritus S. de Divinitate ſubſtantialiter prædicentur, liber ad Joannem Diaconum.

An omne quòd eſt, bonum ſit.

De Arithmeticâ libri ii.

De Muſicâ libri v.

De Geometriâ libri ii.

De Diſciplinâ ſcholarium liber, Boethii nomine, quod præ ſe fert, maximè indignus.

indignus. A Dionyſio Rikelio Carthuſiano, qui anno 1471. obiit, ſcriptum eſſe prodit Labbæus. SÆC. VI. ab An. D.

Fidei Confeſſio, ſeu brevis Inſtitutio religionis Chriſtiana; quæ à Renato Vallino cum libris de Conſolatione Philoſophiæ primùm edita eſt *Lugduni Bat.* 1656.

Prodierunt Opera Boethii, *Venet.* 1491. *Baſil.* 1546. cum variorum Commentariis ibid. 1570.

EUGYPPIUS, an Norico oriundus, incertum: certè ibi aliquantiſper commoratus, Lucullanenſis in Italiâ propè Neapolim Abbas, claruit anno 511. Scripſit *ad Paſchaſium Diaconum Vitam S. Severini, Noricorum Apoſtoli.* Edidit eam Surius ad diem viii. Januarii, ſed mutilam. Marcus autem Velſerus, ſinceriorem nactus Codicem, integram, ſcholiiſq; ſuis illuſtratam, evulgavit: in cujus proinde Operibus habetur, p. 629. Epiſtolam Eugyppii ad Paſchaſium primus extulit Henr. Caniſius Antiq. Lect. Tom. vi. p. 453. inde in ſecundam Surii editionem tranſlata Vitæ S. Severini hodie præfigitur. Scripſit etiam Eugyppius, teſte Iſidoro Hiſpalenſi *, *Regulam Monachis in Monaſterio S. Severini degentibus*, quam iiſdem moriens teſtamenti vice reliquit, nunc deperditam. Eugyppium noſtrum cum altero cognomine Abbate, de quo nos infra, Trithemius, Baronius, aliique, temerè confundunt; ut rectè dudum obſervavit Nobiliſſ. Velſerus. 511. * De Script. c. 23.

MAGNUS FÆLIX ENNODIUS, Patriâ Italus, ſtirpe Gallus, domo Ligur, illuſtri ac Proconſulari familiâ ortus, natus eſt circa an. 473. Decimum ſextum enim ætatis annum tunc, cum Theodoricus Italiam ingreſſus eſt, egiſſe ipſe * teſtatur: adeò ut ſpiſſum errorem erraverit Labbæus, qui Epiſcopatum Ticinenſem eum anno 490. obtinuiſſe ſcribit. Sub Theodorici adventum amitæ, quæ ipſum alnerat, ſolatio orbatus, jacturam, ductâ in uxorem nobiliſſimâ ac prædivite virgine, reſarcivit. In ſacram militiam à S. Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo aſcriptus, & ad Diaconatûs munus provectus, comes ei vitæ ac itinerum individuus deinceps hæſit. Incœpta tamen ab ineunte ætate Poetices ac Oratoriæ ſtudia nequaquam deſeruit: tantâ verò diligentiâ excoluit, ut maximum exinde ſibi nomen compararet, & in utraq; arte primas tenere jure videretur. Mortuo Epiphanio inter Eccleſiæ Romanæ Diaconos cooptatus videtur. Anno certè 503. oblato in Synodo Romanâ libello Apologetico, Symmachi Papæ & Synodi Palmaris anno ſuperiore habitæ cauſam contra utriuſq; obtrectatores egregiè defendit, tanto à Patribus Synodi favore exceptus, ut Libellus ejus in Acta Synodica locum obtinere communi decreto juberetur. Anno 511. vel paulò poſt Epiſcopus Ticinenſis ordinatus eſt. Anno 514. vel ſequente, atq; iterum anno 517. ab Hormiſdâ Papâ fidei Orthodoxæ defendendæ gratiâ ad Anaſtaſium Imp. legatus eſt. Utraq; legatio ſubdolâ & veſanâ Anaſtaſii pervicaciâ incaſsùm cecidit: in utrâq; tamen ſpectata Ennodii virtus enituit. Cùm nullis enim ſive minis ſive pollicitationibus ad Imperatoris nutum flecti poterat; carioſo navigio impoſitus, exulis ad inſtar, ſummo cum ludibrio non tam dimiſſus, quàm ablegatus in Italiam eſt. Domum reverſus, paucis annis ſuperfuit, vitâ defunctus anno 521. die xvi. Cal. Auguſti. 511. * In dict. de rebus ſuis.

OPERA.

Epiſtolarum ad diverſos libri ix.

Panegyricus Theodorico regi Oſtrogothorum dictus.

Libellus Apologeticus pro Synodo Palmari, qui habetur etiam in Concil. Tom. iv. p. 1340.

Vita B. Epiphanii Epiſcopi Ticinenſis.

Vita B. Antonii Monachi Lirinenſis.

Euchariſticon de vitâ ſuâ ad Elpidium.

Paræneſis Didaſcalica ad Ambroſium & Beatum.

Præceptum

SÆC. VI. ab An. D.

Præceptum de Cellulanis Episcoporum.
Petitorium, quo absolutus est Geronius.
Benedictio Cerei Paschalis i.
Benedictio Cerei Paschalis ii.
Dictiones Sacræ vi.
Dictiones Scholasticæ vii.
Controversiæ x.
Dictiones Ethicæ v.
Poemata, seu Carminum liber i.
Epigrammata, seu Carminum liber ii.

Prodierunt Ennodii Opera, ex recensione Andreæ Schotti, *Tornaci* 1610. 8°. cum notis Jacobi Sirmondi *Paris.* 1611. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 312. Penè omnia ejusdem Opera Basileenses olim inter Orthodoxographa ediderunt anno 1569.

513. Euagr. l. 3. c. 33, 34, 44. l. 4. c. 4, 11.

SEVERUS, Pisidiâ oriundus, domo Sozopolitanus, primùm quidem Causidicinæ navavit operam: quâ relictâ cùm sacrum Baptismum suscepisset, vitam Monasticam inter Gazam & Maiumam in Palæstinâ egit: sed cum hæresi Eutychianæ nimiùm faveret, monasterio expulsus, Constantinopoli Monachorum suæ sectæ Aprocrisiarium egit: ubi Anastasii Imp. gratiam captavit. Ab anno 513. mense Novembri in locum Flaviani Antiochiæ Antistitis sede suâ pulsi subrogatus est. Sedem Patriarchalem adeptus, Concilio Chalcedonensi anathema statim incussit; & in impietatis partem missis ubiq; literis Synodicis alios Episcopos quâ minis, quâ precibus, pertraxit. Cosinas verò Epiphaniæ, & Severianus Arethusæ, Episcopi non modò ab ejus communione sese abscíderunt, sed & libellum depositionis ad ipsum miserunt. Anno 519. a Justino Aug. sede Antiochenâ dejectus, Alexandriam se recepit; ubi sectæ Corrupticolarum contra Aphthartodocitas se ducem præbuit. Hinc Constantinopolim petiit; ubi Anthimo Patriarchæ sectæ Euthychianæ affectæ persuasit, ut throno suo renunciaret. Tandem Justiniani Imp. edicto unà cum Anthimo aliisq; anathemate percellitur, gravissimis supplicijs in eos statutis, qui illorum dogmata prædicarent.

Scripsit *Epistolas* penè infinitas, *Synodicas*, *Enthronisticas*, *Familiares*. Harum aliquot memoria supereſt, viz. *Epistolæ ad Soterichum, ad cives Antiochenos*, ad Theodosium Alexandrinum, ad Justinianum & Theodoram Augg. Istarum meminit Euagrius. Quæ sequuntur, in Conciliis citantur, fragmentis exinde adductis: nempe Epistola ad Eleusium, ad Sergium Grammaticum, ad Oecumenium, prima, & Libellus adversùs Joannem Episcopum Cæsareæ Palæstinæ, Concil. Tom. vi. p. 315. Epistola ad Oecumenium Comitem secunda, ad Paulum hæreticum, ad Anthimum, & ad Theodosium, Concil. Tom. vi. p. 834. 835. Ex Epistolâ ad Joannem Tribunum fragmentum exhibet Catena in Cantica Vet. Testamenti à Caraffâ versa.

Homilias etiam & *Tractatus* edidit quamplurimos. Sermonis prosphonetici in Daphne in Martyrio S. Euphemiæ habiti fragmentum habes Concil. Tom. vi. p. 316. libri contra Grammaticum fragmenta apud Catenam in Cantica Vet. Testamenti ab Ant. Caraffâ Latinè versam p. 253.

Commentarios deniq; in S. Scripturam scripsit plurimos. Commentarii ejus in Joannem, Lucam, & Job, in Catenis Græcis quâvis ferè paginâ citantur. In Catenâ Caraffæ supradictâ adducuntur fragmenta ex Commentariis illius in Canticum Mosis p. 245. in Canticum Annæ p. 249. in Canticum Abacuc p. 258. in orationem Esaiæ p. 268. in orationem Zachariæ Luc. ii. p. 291. In Catenâ in Psalmos à Dan. Barbaro versâ citatur semel tantùm, viz, in Psalmum 1. p. 534. cum his confer, quæ in Severiano Gabalensi supra admonuimus.

514. MARCUS AURELIUS CASSIODORUS, (quodq; nonnulli suffragante, ut videtur, veritate addunt) SENATOR dictus, gente Italus, Patriâ Lucanius sive Bruttius,

Bruttius, ſtripe Romanus, illuſtri ac Senatoriâ familiâ oriundus, natus eſt poſt annum 463. Poſt decurſa fœliciter literarum ſtadia, ac maximam ſibi nominis famam eloquentiâ, prudentiâ, & ſummâ morum gravitate comparatam, ſub initia Theodorici regis imperii Siciliæ præfectus eſt; & rebelles ac jugi impatientes Siculorum animos non minùs conſiliis quam armis præclarè uſus compeſcuit. Virtute igitur ejus perſpectâ à Theodorico, circa an. 490. ſecretioribus conſiliis adhibitus, conſcribendis epiſtolis præpoſitus, in regiminis adminiſtrandi ſocietatem quaſi cooptatus, & immenſis honoribus cumulatus eſt. Primùm enim Comes rerum privatarum, deinde ſacrarum Largitionum factus; mox utriuſq; Siciliæ, Bruttiorum & Lucaniæ Corrector conſtitutus: Palatinæ etiam Quæſturæ munere perfunctus, Magiſter Officiorum renunciatur; dein Præfecturâ Prætorii donatus. Patriciatûs etiam dignitatem ante annum 500 adeptus eſt; demum anno 514. ad Conſulatûs honorem, quem ſolus eo anno geſſit, evectus. Tantis ac tam præclaris officiis apud Theodoricum defunctus, in illius, quamdiu vixit, aulâ primas tenuit; poſt iſtius mortem ab Athalarico rege & matre Amalaſunthâ ſupremis regni conſiliis non tam admotus quàm præfectus, ab iis inſuper anno 534. Præfecturâ Prætorii iterum honeſtatus. Anno 537. à Vitige rege exauthoratus, vitæ ſæculari renunciavit; & otium meditatus, Monaſterium Vivarienſe ſive Caſtellenſe dictum prope civitatem Scyllitanam in extremâ Calabriæ parte poſuit & incoluit. Hîc loci degens, pietati colendæ ſe dedit, mechanicis artificiis & rebus Philoſophis animum oblectavit, Veterum libros undiq; conquiſitos congeſſit, alios ipſe compoſuit. Circa annum 556. libros de Divinis Lectionibus ſcripſit, certè poſt habitum Concilium Quintum, quod parùm approbavit. Poſt eos librum de Orthographiâ edidit; in cujus proœmio ſe nonageſimum tertium ætatis annum agere teſtatur. Anno 562. Paſchalem computum conſcripſit: cui operi quot annis ſuperfuerit, non liquet. Neſcio enim quâ authoritate ducti ſint, qui mortem ejus in annum 575. rejiciunt.

SÆC. VI. ab An. D.

SCRIPTA GENUINA.

Variarum Epiſtolarum libri xii. quorum decem priores epiſtolas Theodorici & Athalarici regum nomine, duo poſteriores proprio conſcriptas complectuntur. Prodierunt ſeorſim *Auguſtæ-Vindel.* 1533. & cum notis Broſſei & Fornerii *Lugduni* 1595. 8°.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Tripartitæ ex tribus Græcis auctoribus, Sozomeno, Socrate, & Theodorito, ab Epiphanio Scholaſtico Latinè verſis, à Caſſiodoro collectæ & in compendium redactæ, libri xii. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1528, 1568. *Francofurt.* 1588.

Chronicon ad Theodoricum regem ab Adamo uſq; ad annum 519: quod ſummâ incuriâ contextum eſſe, ac puram putam eſſe rerum ſarraginem jure notat Voſſius*. Prodiit ſeorſim cum commentariis Joannis Cuſpiniani, *Baſil.* 1552. *Heidelberg.* 1588. *Lugd. Bat.* 1632. 8°.

* De Hiſt. Lat. l. 2. c. 19.

Computus Paſchalis, ſeu de Paſchate, Indictione, Epactâ &c. *adinveniendis Tractatus.*

De rebus geſtis Gothorum libri xii. quorum ipſe meminit in Præfatione Variarum, quoſq; Jornandes in Epitomen redegit. Extat Jornandis Epitome. Fuſius Caſſiodori Opus interiit.

Expoſitio ſeu Commentarius in Pſalmos Davidis, ex Auguſtino ferè deſumptus. Prodiit ſeorſim *Baſil.* 1491. *Pariſ.* 1519.

Inſtitutionis ad Divinas Lectiones libri ii. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1575. *Antverp.* 1566. 8°.

De Orthographia liber, ex veteribus Grammaticis xii. conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Hanov.* 1605. *Antverp.* 1579. 8°.

De ſeptem Diſciplinis, viz. Grammaticâ, Rhetoricâ, &c. liber.

De Animâ liber. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1500.

De Oratione, & octo Partibus Orationis liber.

SPURIA.

SPURIA.

Expositio in Cantica Canticorum, in quâ citatur Gregorius Papa. Prodiit seorsim *Friburgi* 1538.

De Schematibus & Tropis, necnon quibusdam locis Rhetoricis S. Scripturæ, quæ passim in Commentariis Cassiodori in Psalmos reperiuntur, *liber*; qui Bedæ potiùs ascribi debet.

De Amicitiâ verâ liber unus, qui ab omnibus Cassiodoro jam abjudicatus, Petro Blesensi vero authori vindicatur; inter cujus etiam Opera excusus est *Paris.* 1519.

SS. Paphnutii, Spiridonis, & aliorum, Vitæ, quæ in Aloysii Lippomanni Collectione habentur, Cassiodoro nostro à nonnullis attribuuntur.

DEPERDITA.

AD Reges & Reginas Panegyrici nonnulli, quorum ipse meminit in Præfatione Variarum.

Expositio Epistolæ ad Romanos; de qua vide plura in Pelagio.

Tractatus Grammatici aliquot de Schematibus, Etymologiis, & in Donatum.

Liber titulorum de S. Scripturâ collectus, Memorialis dictus.

Breves Explanationes in Acta, & Epistolas Apostolorum, ac Apocalypsin. Omnia ista Opera à primo exclusive ipse à se scripta memorat præfatione libri de Orthographiâ.

Prodierunt Cassiodori Opera, cum notis Gul. Fornerii *Paris.* 1588. atq; iterum ibid. 1600. 2. vol. 8°. cum notis Petri Brossei *Genevæ* 1601. 4°. 1609. 8°. & 1650. 4°. deniq; omnia Cassiodori Opera collegit, recensuit, emendavit, notis ac dissertationibus illustravit, & in duos Tomos digesta edidit Joannes Garretus, Monachus Benedictinus *Rothomagi* 1679. fol. Habentur etiam (demptis Historiâ Tripartitâ, & Commentariis in Psalmos & Canticâ) Biblioth. Patr. Tom. xi. p. 1094.

514. HORMISDAS, Patriâ Campanus, civitate Frusinas, Justi filius, Ecclesiæ Romanæ Diaconus, & ab anno 514. die xiii. Aprilis Episcopus. Pontificatum adeptus, de resarciendâ Ecclesiam Occidentalem inter & Orientalem concordiâ consilium statim init; variisq; Epistolis apud Anastasium Imp. & Orientales Episcopos rem pro virili agit; ipse vicissim ab Anastasio & Orientalibus variis artibus impetitus. Utrobiq; tamen res eventu caruit. Utrique pristinam sive constantiam sive contumaciam immotam conservârunt. Anastasius & Orientales nullâ mutatione factâ, nullâ cautione adhibitâ communionem iniri voluerunt. Hormisdas è contra Concilii Chalcedonensis decreta, & Leonis Papæ ad Fl. CP. Epistolam, Imperatoris edicto, ac Episcoporum subscriptione comprobari; Acacii etiam, Euphemii, Macedonii, aliorumq; istorum causæ addictorum nomina Diptychis expungi voluit. Tam duras & iniquas leges ægrè tulerunt Orientales. Pacis tamen conciliandæ vanâ spe lactatus Hormisdas anno 515. atq; iterum anno 517. Ennodium Ticinensem Episcopum unà cum aliis quibusdam ad Anastasium Imp. legavit. Verùm operam lusit. Rejectæ pacis conditiones, legati summâ cum contumeliâ dimissi. Anastasio demum rebus humanis exempto, & Justino, qui Orthodoxam fidem fovebat, ad imperium evecto, legationem ad Orientales tertiam adornavit Hormisdas. Anno igitur 519. missò Germano Episcopo Capuano Synodi Chalcedonensis confirmationem ab Imperatore Catholico haud ægrè impetravit, ut Acacii verò aliorumq; nomina Diptychis eximerentur haud ita facilè obtinuit. Obtinuit tamen. Id paci dedit Imperator; ut diuturnum schisma tandem aliquando consopiretur. Obiit Hormisdas die xxx. Aprilis anno 523. Extant *Epistolæ* LXXX. & Decreta quædam Concil. Tom. iv. Ex his 1ª. ad Remigium Rhemensem, quâ vices suas ei in Galliâ peragendas delegat, manifestò spuria est; quippe in quâ Hormisdas baptizatum nuper à Remigio Clodovæum regem

gem (quem Ludovicum vocat) gratulatur. Baptizatus autem est Clodovæus anno 496. atq; obiit anno 509. saltem 511. antequam Hormisdas Pontificatum nanciscceretur. 23². ad Archimandritas & Presbyteros Syriæ secundæ, & 80². ad Epiphanium Episcopum CP. habentur etiam Gr. Lat. Concil. Tom. v. p. 144. Inter Decreta locum habet celeberrimum illud Gelasii de Libris Canonicis & Apochryphis Decretum, quod in quibusdam Codicibus MSS. Hormisdæ inscribitur, & sub illius nomine è Codice antiquo Jurensi emendatum à Fr. Chiffletio editum est ad calcem Vigilii Tapsensis, *Divione* 1664. SÆC. VI. ab An. D.

ÆGIDIUS, gente Gallus, Abbas Monasterii cujusdam in Galliâ Narbonensi, claruit anno 514. quo *libellum pro privilegiis Ecclesiæ Arelatensis Symmacho Papæ* obtulit. Extat *Libellus* iste unà cum Symmachi ad Cæsarium Arelatensem responso Concil. Tom. iv. p. 1310. Sed forsan tanti non sunt, ut in hoc Opere locum habere mereantur. 514.

ORENTIUS, gente Hispanus, domo Tarraconensis, Episcopus Eliberitanus, claruit anno 516. quo Synodo Tarraconensi adfuit, & subscripsit. Scripsit *Commonitorium fidelibus metro Heroico*, ut *mulceat legentem suavi Brevilogio*, uti habet Sigebertus *. Extat *Commonitorium* istud, à Martino Delrio cum notis editum *Antverp.* 1600. & cum notis itidem *Salmanticæ* 1644. 4°. ac in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 875. 516. * Catalog. cap. 34.

JOANNES, natione Cappadox, ab anno 517. Patriarcha Constantinopolitanus factus. Anno 518. mortuo Anastasio, & evecto ad imperium Justino, à plebe Catholicâ in Ecclesiâ Magnâ tumultuante, haud invitus tamen, coactus est, ut Severum Antiochenum anathematizaret, Synodi Chalcedonensis Patres commemoratione solenni factâ Diptychis insereret, & Euphemii ac Macedonii nomina iisdem restitueret. Mox mense Julio habitâ Constantinopoli XL. Episcoporum Synodo, quæ populus violentis precibus extorserat, legitimis decretis sancivit. Anno 519. suadente & penè imperante Justino Aug. ad unionem cum Ecclesiâ Romanâ resarciendam sese accinxit: & conditiones ab Hormisda oblatas amplexus, Concilii Chalcedonensis obtrectatores anathematizavit, Acacii, Euphemii, & Macedonii nomina Diptychis exemit, Leonis Papæ, & Hormisdæ reposuit. Hâc de causâ Hormisdas eodem anno gratulatorias ad eum dedit literas, & ad procurandam Alexandrinæ & Antiochenæ Ecclesiarum pacem hortatus est. *Extant Epistolæ* iii. *ad Hormisdam* Lat. Concil. Tom. iv. p. 1486, 1491, 1521. aliæ ii. breviusculæ, *altera ad Joannem Hierosolymitanum*, ad *Epiphanium Tyri Episcopum altera*, Gr. Lat. Concil. Tom. v. p. 185. 517.

THEODORUS, unde oriundus, non satis liquet. Sunt, quæ Paphlagonem fuisse arguere videntur, quæ tamen non tanti sunt, ut assensum impetrent. Erat Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Lector, claruitq; circa annum 518. Quis verò risum tenere potest, qui hæc apud Aubertum Miræum * legit? *Vixit Theodorus Anagnostes sub annum* 1320. Additq; *scripsisse Collectanea Historiæ Ecclesiasticæ, excerpta ex ore Nicephori Callisti.* Somniet, immò stertat, oportet, famæ suæ ac veritatis securus, qui hæc scribere potuit. Collegit Theodorus noster ex Socrate, Sozomeno & Theodorito Historiam Tripartitam duobus libris comprehensam à vicesimo Constantini anno usq; ad imperium Juliani pertingentem. Extat hæc Historia etiam Græcè MS. in Bibliothecâ Venetâ D. Marci. Exemplar etiam habuit Leo Allatius, ex quo variantes suas Lectiones Historiarum Socratis, Sozomeni, & Theodoriti desumpsit Henr. Valesius. Huic Operi postea Theodorus duos alios *Historiæ Ecclesiasticæ libros* addidit, proprio Marte conscriptos, à tempore, quo desiit Socrates, ad principatum usq; Justini senioris, viz. ad annum 518. unde & quartum Historiæ ejus Ecclesiasticæ librum citat Damascenus †. Ex postremis hisce libris amplissima Collectanea excerpsit Nicephorus Callistus; quæ sola nobis hodie supersunt. Extant Græcè unà cum cæteris Historicis Græcis 518. * Auctuar. cap. 427. † Lib. 3. de Imag.

SÆC. VI. ab An. D. Ecclesiasticis, à Roberto Stephano edita *Paris.* 1544. Gr. Lat. *Genevæ* 1612. cum versione & notis Henrici Valesii *Paris.* 1673.

520. Phot. Cod. 160 PROCOPIUS, GAZÆUS ab urbe, quam incoluit, dictus, professione Sophista, claruit circa an. 520. Justino imperante, & deinceps. Choricii Gazæi Sophistæ, qui Justiniano regnante floruit, & quem affectâ jam ætate scholæ suæ successorem vidit, magister. De eo sic Photius *. *Τέτε λόγοι πολλοί τε καὶ παντοδαποὶ φέρονται, ἄξιον ζήλε καὶ μιμήσεως χρῆμα — ἀσφαλὲς καὶ αὐτῷ εἰς τὸ ἄμεινον ἡσκῆσθαι, εἰ καὶ ἐξηγητικῆς διατυπώσεως ἔχει τι καὶ κομψότερον. Hujus libri multi, variique doctrina, circumferuntur, lectu atq; imitatione digni. —— Dictio ab eo est optimè quidem exculta; sed comptior aliquantò, quam commentarii rudiorem formam decet.*

* Cod. 160, 206.

SCRIPTA.

* Cod. 206. *Commentaria* seu (ut Photii *, qui ea valde laudat, verbis utar) *ἐξηγητικοὶ λόγοι in Octateuchum sive potiùs Heptateuchum*, ex Orthodoxorum Patrum scriptis & Commentariis summo judicio excerpta, summâ elegantia contexta. Latinè solummodò extant, excusa *Tigur.* 1555. Conrado Clusero interprete.

Scholia in libros quatuor Regum, & duos Paralipomenon. Extant Gr. Lat. à Joanne Meursio edita *Lugd. Bat.* 1620. 4°.

* Cod. 207. *Variorum in Esaiam Prophetam Commentariorum Epitome*, à Photio * laudata, & à Joanne Curterio Gr. Lat. edita *Paris.* 1580.

Comment. in *Proverbia* citat Turrianus Epist. Pontif. Defens. l. 4. c. 6, 17. *in Proverbia & Cantica* Jo. Curterius, in Præfat. in Esaiam, sed forsan adhuc MSS. delitescunt.

Epistolæ aliquot Procopii Sophistæ ad Philippum fratrem, Hieronymum, Macarium, Sozomenum, Pancratium, Castorem, Zachariam, Eliam Episcopum, &c. valdè elegantes ab Aldo in volumine Græcarum Epistolarum impressæ sunt. Utrum Gazæo verò an Cæsarienſi Procopio ascribendæ sint, haud ita certò dijudicari potest: cum utriq; Sophistæ nomen convenerit. Gazæi tamen potiùs esse non una ratio persuadet.

Σπίχοι Ὁμηρικῶν Μεταφράσεις εἰς ποικίλας λόγων ἰδέας ἐπιμορφωθείσαι, quas memorat & dilaudat Photius Cod. 160. quasq; nos interiisse dolemus.

520. EPIPHANIUS, Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbyter, & Joannis Patriarchæ Syncellus. Anno 519. unà cum Licinio Comite, & Hormisdæ Papæ legatis Thessalonicam missus est; ut habitâ Episcoporum Synodo, de Dorothei Episcopi Thessalonicensis, qui Episcopos Suffraganeos communionem ipsius fugientes sedibus suis exturbârat, causâ Patriarchæ sui nomine judicium ferret. Anno 520. Joanne defuncto ad thronum Constantinopolitanum evectus est; habitàq; confestim Episcoporum Synodo pacem Hormisdam inter ac decessorem suum initam autoritate suâ ratam fecit: & Concilium Chalcedonense confirmavit. Obiit anno 535. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* V. *ad Hormisdam Papam* Latinè Concil. Tom. iv. p. 1535, 1537, 1545, 1555.

520. PETRUS, gente Græcus, saltem Asiaticus, dignitate Diaconus; anno 520. Scytharum Monachorum legatis Romam ex Oriente profectis se adjunxit; & Monachorum causam maximo animi studio adjuvit: cui ut majorem autoritatem ex magnorum virorum suffragiis conciliaret, eodem anno, Romæ agens, *librum de Incarnatione & gratiâ D. N. Jesu Christi ad Fulgentium cæteroſq; Catholicos* in Sardiniâ exulantes Episcopos sui ac sociorum nomine conscripsit; quo orthodoxam Scytharum Monachorum fidem in medium protulit, & prolatam argumentis confirmavit; Episcoporumq; Africanorum sententiam de Controversiis istis expiscatus est. Extat *Liber* iste inter Fulgentii Opera, Responsorio Fulgentii libro præfigi solitus, & in Orthodoxogr. p. 1241. ac Bibliothecâ Patr. Tom. ix. Vide plura in Maxentio.

ANO-

ANONYMUS Auctor *Christianorum libri* à Photio memoratus Cod. 36. claruit circa an. 520. Sex enim priores libros Pamphilo cuidam, qui sub Justino Imp. floruit, nuncupavit. Opus istud nil aliud erat quam *Octateuchi Expositio in* xii. *libros distributa*, & ineptiis nugacissimis ac dogmatibus absurdis referta. Speciminis gratiâ, Nec cœlum nec terra orbiculari formâ constare, istam verò altera parte longiorem extremis partibus cum cœli terminis copulari, illud terræ fornicis vice fungi : Astra ab assistentibus Angelis moveri : Christum è terris ascendentem inter cœlum & firmamentum consedisse, ibiq; duntaxat cœlorum esse regnum. Interiit Opus istud : excerpta tantùm quædam breviuscula conservavit Photius loc. cit. Idem Auctor *Cantica Canticorum* Commentario illustravit, cujus ne minima supereſt lacinia. SÆC. VI. ab An. D. 520.

POSSESSOR, Episcopus in Africâ, cujusnam verò urbis incertum, ab Arianis ejectus, Constantinopolin profectus est, & contra Hæreticos constanter dimicando Catholicam fidem plurimùm confirmavit, claruit anno 520. Extat Epistola ejus ad Hormisdam Papam Constantinopoli scripta, quâ Pontificem consulit de Fausti Regiensis dogmatibus circa gratiam & liberum arbitrium : Habetur unà cum Hormisdæ responso Concil. Tom. iv. p. 1529 : quamvis non desint ex Jansenii assèclis haud infimæ sortis viri, qui Epistolam illam Responsoriam Hormisdæ abjudicare non verentur. 520.

JOANNES MAXENTIUS, gente, ut volunt, Scytha, quin & Monachus & Presbyter Antiochenus : non desunt, qui hunc eundem cum Joanne Antiocheno, de quo Gennadius cap. 93. fuisse contendunt. Erat etiam, teste Sophronio Hierosolymitano apud Photium *, Joannes quidem Antistes Scythopolitanus, qui doctè & piè de Synodo Chalcedonensi scripsit ; quale opus nostrum Joannem confecisse satis constat. An verò nostrum designaverit Sophronius, certò affirmare non ausim. Noster tamen Scythopolitanus & alibi à Photio †, & hodie vulgò appellatur. Claruit anno 520. Quo anno, saltem superiore exortâ inter Monachos quosdam Scythas (è quorum numero erat Maxentius, eorumq; ut videtur Archimandrita) & Victorem quendam Diaconum controversiâ de isto loquendi genere, *Unus ex Trinitate pro nobis crucifixus est*, quod pium & Orthodoxum esse censebant Monachi, Victor è contra; & propalatâ in Oriente famâ de Fausti Episcopi Gallicani libris Pelagianismum non obscurè docentibus : Monachi ex suis quatuor delectos, & in his, si Baronio fides, Maxentium, Constantinopolin ad Germanum Capuanum alioſq; legatos pontificios ibi tunc agentes ab Antiochiâ mittunt ; ut Fausti libros damnari, sententiam verò suam de uno ex Trinitate crucifixo a legatis confirmari efficerent. Utrumq; recusârunt legati pontificii ; quin potiùs Scytharum sententiam apertè damnârunt. Romam igitur pergentes Monachorum legati, ad Hormisdam Papam se conferunt. Verùm ille a legatis suis, & Possessore Africano per literas edoctus, legatorum suorum sententiam ratam facit ; datâq; ad Possessorem epistolâ Monachorum sententiam tanquam hæreticam, & nefandum semen diaboli, damnat, eorumq; legatos urbe expellit. Isti quo minùs sibi deessent duodecim anathematismos divulgant Nestorianæ hæresi oppositos, cui Hormisdæ sententia latam certè nimis straverat viam. Quinetiam Joannes Maxentius scriptâ Apologiâ Scytharum sententiam tuetur, & Hormisdæ ad Possessorem epistolam acriter refutat, authorem illius sive Hormisda (de eo enim subdubitare videri voluit) sive alius quis fuerit, hæreticum esse, & inimicum catholicæ veritatis apertè clamans. Hanc quidem ob causam Maxentius à Scriptoribus Pontificiis malè tractatur : quem nihilominùs adversùs Baronii, Binii, aliorumque calumnias fusè & eruditè vindicat Cl. Forbesius Instruction. Histor-Theol. l. 3. c. 21. De stylo ejus sic Photius *. "Ἐστι δὲ ἡ λέξις αὐτῷ τις καθαρὰ, καὶ λέξεσι λιγυρᾷ συγγεγραφικῇ πρεπούσαις χεώμενος, καὶ κατὰ τὰ ἱστορικὰ ἁρμόττουσα· ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἀποχρώμενος μαρτυρίαις, &c. *Oratio ejus clara est, ac pura, verbisq; utitur historico stylo accommodatis. Contra hæresin præterea neq; languidè pugnat, neq; S. Scriptura abutitur testimoniis*, &c.

* Cod. 231.

† Cod. 95.

* Cod. 93.

SÆC. VI. ab An. D.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Epistola ad Legatos Pontificis Romani Constantinopoli agentes.
Catholica de Christo professio in confessione fidei suæ.
Capitula sive Anathematismi xii. *contra Nestorianos.*
Alia professio fidei brevior.
Ratio adunationis Verbi Dei ad propriam carnem.
Responsum Apologeticum ad Hormisdæ Epistolam.
Libellus contra Acephalos.
Dialogorum contra Nestorianos libri ii. ad Theophilum.

Opuscula ista omnia Latinè extant in Bibliothecâ Patrum Tom. ix. p. 533.

Scholia in Dionysii Areopagitæ Opera, de quibus hæc habet Cl. Ussérius in Biblioth. Theol. MS. "Joannes Scythopolitanus scripsit in Dionysium Areopagitam scholia, pariter ac Maximus: Verùm in libris Dionysii ab anno 1562. "inclusivè editis simul confusa sunt Joannis & Maximi Scholia: quæ non in "antiquioribus solùm, quæ Cyparissioti tempore ferebantur, editionibus fuerunt distincta, sed etiam in utroque, quo usus est ipse Morellius, Codice: "in quorum altero ad marginem appositæ sunt (Joannis Scythopolitani) sine "nomine Scholia: in altero verò seorsim (post absolutum textum integrum "Dionysii) Maximi nomine insignita Scholia, eò breviora, quòd ab amplioribus Joannis, cum quibus ea conjunxit Morellius, separata fuerant. Porrò "vulgata illa Scythopolitani Scholia eadem illa ipsa sunt, quæ Dionysio "Alexandrino ab aliis sunt attributa: quod ex sententiâ à Cyparissioto ex "Dionysii scholiis citatâ patet; quæ in Scholiis istis totidem verbis reperitur. "Istam verò sententiam Scythopolitani non, Maximi, esse liquet ex Latinâ versione Scholiorum Scythopolitani à Roberto Episcopo Lincolniensi factâ, & "in Bibliothecâ Collegii Corporis Christi apud Oxonienses MS. asservatâ, in "quâ reperitur. Hactenus Ussérius. Utrùm verò Scholiorum istorum autor fuerit Maxentius noster, an Joannes Episcopus Scythopolitanus, cujus supra mentionem fecimus, si modò is diversus à Maxentio fuerit, an Joannes quidem Scythopolitanus utroque junior, nos nequaquam decernimus: judicent Eruditi.

OPERA DEPERDITA.

Adversùs Ecclesiæ desertores, sive contra Eutychen, Dioscorum, ejusdemque secta assecias, libri xii. Juliano quodam Archiepiscopo rogante conscripti, & à Photio laudati Cod. 95. Habetur fragmentum satis amplum ex libro viii. desumptum Concil. Tom. vi. p. 830.

Epistola sui, ac Venerii Diaconi nomine ad Fulgentium, cæteroqui, in Sardiniâ exules Episcopos Africanos scripta, quâ sententiam eorum de Prædestinatione & Gratiâ exquisivit: ac cui Episcopi Africani epistolâ Synodicâ (quæ inter Fulgentii Opera extat) Fulgentius verò tribus editis libris, responderunt.

520. TRIFOLIUS, dignitate Presbyter, cujusnam verò loci, quis nobis divinabit? Claruit anno 520. Quæsiverat ab eo Faustus, Senator Romanus & Prætorio Præfectus, si quid in scriptis Patrum de doctrinâ Scytharum Monachorum reperiri posset. Fausto respondit per Epistolam Trifolius; quâ ex quatuor Conciliorum Generalium decretis contra Joannem Scythàm, ejusq; Monachos, qui Romam nuper advenerant, agit. Hanc Epistolam, in fine quidem mutilam, ex Schedis Sirmondianis eruit Labbeus, & in lucem emisit Concil. Tom. iv. p. 1590.

523. JOANNES, natione Tuscus, Constantii filius, anno 523. die vii. Maii Hormisdæ in Sede Romanâ successit. Anno 525. à Theodorico rege Ravennam accitus ad Justinum Imp. invitus legatus est, ut Arianis Ecclesias, quas auferre iis in animo habuit Justinus, precibus suis conservaret. Constantinopoli

poli agens Epiphanio Patriarchæ (Euphemio malè habet Nicephorus*) in Ecclesiâ Magnâ ad latus assidere recusavit; sublimiorem sibi thronum supra Epiphanii sedem erigi postulans, de quo vide quæ in observationibus ad fragmentum Dorotheanum supra notavimus. Re apud Imperatorem infectâ Romam reversus, à Theodorico Ravennam abductus, & in custodiam datus est. Obiit in carcere anno 526. die xviii. Maii. Extant *Epistolæ* ii. Concil. Tom. iv. p. 1603. sed quas, quicquid sibi somniat Binius, suppositicias esse fatentur novissimi Conciliorum editores. SÆC. VI. ab An. D. * L. 7. c. 9.

EPHRÆMIUS, genere Syrus, postquam alias sæculares dignitates obiisset, à Justino Imp. Comes Orientis renuntiatus est. Anno 525. Antiochiâ incendiis & gravissimo terræ-motu penè dirutâ, & Euphrasio Episcopo inter ædium ruinas obruto, cum Ephræmius summâ diligentiâ ac pietate miseræ plebis necessitates sublevaret, à civibus Antiochenis Euphrasii successor expetitus est. Anno igitur sequente Patriarcha Antiochenus ordinatur, ac commissum sibi munus egregiâ pietate, & invictâ adversùs hæreticos constantiâ administravit. Anno 546. a Justiniano Imp. rogatus, aliquamdiu tamen reluctatus, tria Capitula damnavit, *postquam ei denunciatum est, quod excludendus esset, nisi faceret, sui potius honoris, quam veritatis dilector inventus*, inquit, qui ipse tunc Constantinopoli aderat, * Facundus Hermianensis; nec subscriptioni suæ diu supervixit, eodem enim anno obiisse videtur. 526. * Lib. 4. c. 4.

Scripsit multa, quæ sequuntur.

PRo *Ecclesiasticis dogmatibus, & Synodo Chalcedonensi libri* iii. Priores duos fusè describit, & amplissima ex iis excerpta exhibet Photius Codd. 228, 229. De tertio penitùs silet. Librorum autem priorum

Primus continebat. 1°. *Epistolam ad Zenobium Scholasticum Emesenum* Acephalorum hæresi infectum prolixam, de Synodi Chalcedonensis autoritate, Leonis Papæ Epistolâ ad Flavianum CP. Trisagii clausulâ à Fullone additâ & in Ecclesiis Orientalibus deinceps usurpatâ, ac de duabus in Christo naturis. 2°. *Ad Justinianum Imp. Epistolas* iii. 3°. *Epistolam ad Anthimum Episcopum CP.* 4°. *Epistolam ad Domitianum.* 5°. *Epistolam ad Syncleticum Tarsensem contra Acephalorum dogmata.* 6°. *Epistolam ad Anthimum Episcopum adhuc Trapezuntinum.* 7°. *Epistolam ad Brasen Persam de variis Theologicis dogmatibus.* 8°. *Epistolam ad Monachos quosdam schismaticos.* 9°. *Epistolam ad Callinici desertores.* 10°. *Acta Synodi ab Ephræmio in causâ Syncletici Tarsensis Episcopi habitæ.* 11°. *Epistolam ad Magnum Episcopum Berroeæ de duabus in Christo naturis.* 12°. *Epistolam ad Eunoium monachum de corruptione & incorruptione.* 13°. *Panegyricas Orationes* vi. *in totidem festos dies in Ecclesiâ celebratos.* 14°. *Orationes* ii. *Catecheticas ad Neophitos.*

Secundus continebat. 1°. *Apologiam pro Cyrilli epistolâ* ad Succensum, quam calumniis suis obtendere solebant hæretici. 2°. *Responsionem ad Anatolii Scholastici Quæstiones, de Christo in carne etiamnum cognito*; quomodo Adam, si compositum quid creatus sit, immortalis esse potuit; de Joanne Evangelistâ etiamnum superstite; quomodo, si immortalis Adam est cognitus, quid utile erat, ignoravit, & quid velit id dictum, *Adam factus est sicut unus è nobis.* 3°. *Librum ad Joannem & Domnum Cilices Monachos de Concilio Chalcedonensi*, duabus in Christo naturis, & Cyrilli sententiâ. 4°. *Ad Orientis Monachos Theopaschitarum hæresi infectos.*

FOELIX, natione Samnitâ, Castorii filius, Joanne Papâ in carcere mortuo, à Theodorico rege Successor ejus nominatus est, ac proinde anno 526. die xii. Julii in sede Pontificali collocatus. Virum fuisse in Clero Romano probatissimum agnoscunt omnes: id solum ipsi vitio vertitur, quòd à Theodorico electus sit: quâ occasione quàm lugubres, quàm tragicas in Theodoricum exclamationes effundat Baronius, vide sis Annales ejus ad an. 526. Obiit Fœlix die xxv. Septembris anno 530. Extant *Epistolæ* iii. Concil. Tom. iv. p. 1650. 526.

quarum

SÆC. VI. ab An. D.

quarum duas priores ſuppoſititias eſſe fatetur ipſe Labbeus, & poſt eum Papebrochius; ac res ipſa clamat.

527. Euagr. l. 6. c. 23.

SIMEON, *Stylites* ab habitaculo, *Junior* ab ætate, quâ vixit, *Thaumaſtorita* deniq; (i. e. ὁ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει) à vitæ inſtituto, dictus, gente Syrus, à teneris unguiculis monaſticam vitam coluit. Puerum adhuc miraculis enituiſſe ferunt: Puerum certè adhuc, quippe antequam dentes commutaſſet, aut pardum à feli dignoſceret, in columnam ſuam prope Antiochiam ſitam anno 527. recepit, ac vitæ ſocium ſibi delegit Eremita quidam ſenex ſanctiſſimus. Ab eo tempore Simeon partim in illâ, partim in alterâ in montis vicini vertice poſitâ columnâ vitam degit, orationibus, vigiliis & ſeveriſſimis ἀσκήσεσι eremiticæ inſtitutis vacans. Acerrimus Eutychianorum & Neſtorianorum hoſtis, quos angue & cane pejus odit. Mira de eo narrant Scriptores, πάνυ χάριτος ἐπίμπλατο fuiſſe ſcribit Euagrius ei optimè notus; qui dæmonas fugaſſe, morbos ſanáſſe, intimas hominum cogitationes rimatum eſſe, futura prædixiſſe, ocularis utplurimùm, uti præ ſe fert, teſtis prodit. Eadem poſt Euagrium miracula enarrat Nicephorus l. 18. c. 14. Longè verò plura comminiſcitur, qui Simeonis Vitam fuſiſſimè ſcripſit, Arcadius Cypri Archiepiſcopus in Concilio Nicæno II *. & à Damaſceno † citatus. Obiit Simeon anno 595. poſtquam in columnâ annos 68. exegiſſet. Scripſit Epiſtolas plures. Quintam ad Juſtinum Imperatorem citant atq; integram Gr. Lat. exhibent Concilii Nicæni II. Patres actione 5. Concil. Tom. vii. p. 349. Spuriam tamen eſſe olim ſuſpicati ſunt, & pluribus probare nituntur Carolus M. & Patres Francofurtenſes *. Olim etiam Simeoni vindicavit Hadrianus Papa, ac poſt eum nuper Leo Allatius †. Epiſtolam Simeonis ad Juſtinianum Imp. contra Eutychianos & Neſtorianos memorat Sophronius Hieroſolymitanus apud Photium ‖. Fragmentum ejuſdem de Imaginibus dabit Damaſcenus Orat. 3. de Imag. p. 709. Varios deniq; illius Tractatus hactenus ineditos in Bibliothecâ Vaticanâ & alibi aſſervatos memorat Leo Allatius Diatrib. de Simeonum ſcriptis p. 21, 22. viz. 1°. *Troparia in S. Demetrium Martyrem.* 2°. *Orationem ſive precem ad Filium pro repellendis obturbantibus cogitationibus.* 3°. *Orationem ad Chriſtum recitandam cùm inſurgunt cogitationes fornicationis.* 4°. *Orationem ad S. Deiparam contra pravas cogitationes*; quam recentioris ævi eſſe fœtum ipſe titulus clamat.

Ibid. & l. 5. c. 21.

* Act. 4.

† Orat. 3. de imag.

* De non adorand. imag. l. 4. c. 5.

† Diatrib. de Simeonum Script. p. 20.

‖ Cod. 231.

527.

FL. JUSTINIANUS, gente Illyricus, Sabbatii & Biglinizæ filius, Taureſii, hodie Achriduntis in Dardaniâ natus eſt anno 483. Avunculum habuit Juſtinum Auguſtum, à quo in Caſtello Bederiano ſummâ curâ educatus eſt, & in filium adoptatus. Nondum Imperator Theodoram ortu Cypriam uxorem duxit, fœminam inſolentem & Eutychianæ hæreſi perditè addictam. Anno 519 à Juſtino Imp. Magiſter Militum factus eſt; & in Orientem cum exercitu miſſus, rem contra Perſas bene geſſit. Anno 521. Conſulatum obiit; mox Patricius, deinde Nobiliſſimus, ac tandem anno 527. Calendis Aprilibus Auguſtus, renunciatus, cum avunculo regnare cœpit; quo defuncto Calendis Auguſti ejuſdem anni imperium deinceps ſolus tenuit. Anno 528. edictum promulgavit, quo Neſtorianos & Eutychianos, tanquam Hæreticos pœnis civilibus mulctandos decrevit, eodem poſt quinquennium renovato. Anno 541. Origenem ipſe edicto damnavit, & habitâ mox ſub Menna Synodo Conſtantinopoli illum cum ſectatoribus anathemate percutiendum curavit. Anno 545. editâ conſtitutione tria Capitula damnavit: quod & exeunte ſequente anno Synodus CP. itidem fecit. Anno 553. Concilium Oecumenicum Conſtantinopoli habendum indixit: in quo à Patribus, ut tria Capitula damnarentur poſtulavit & obtinuit. Anno 563. fatiſcentibus cum corpore animi viribus, ab Hæreticis quibuſdam deluſus, edictum condidit, quo Chriſti corpus pari modo ante ac poſt reſurrectionem corruptionis & naturalium affectionum expers fuiſſe docuit; utq; ſententiæ ſuæ omnes Epiſcopi ſubſcriberent, mandavit. Epiſcopos Orientales ad Anaſtaſii Antiocheni ſententiam provocantes graviſſimè afflixit; ipſum verò Anaſtaſium, & Eutychium Patriarcham CP. conſtanter reluctantes ſedibus ſuis exturbavit, & in exilium deportari

Euagr. l. 4. c. 39.

deportari jussit. Hujusmodi deliriis intentus, rebus humanis exemptus est anno 565. die 14. Novembris, dierum, gloriæ, & triumphorum satur. Non deerant olim, nec desunt hodie, qui in sacratissimum principem, non minùs doctrinâ & pietate, quàm potentiâ & rerum gestarum gloriâ clarum, tota calumniarum & convitiorum plaustra exonerant. Nemo verò unquam iniquiori censurâ, & inverecundiâ longè infra summi principis sortem, in augustissimos Justiniani manes debacchatus est, quàm Card. Baronius, omnes in hoc eloquentiæ nervos intendens, ut ex Imperatore non hominem sed diabolum nobis exhiberet. Ut fidem faciam, quædam lectori ob oculos ponam. *Fuit*, inquit, *homo penitùs illiteratus; adeò ut nec alphabetum aliquantlo didicisset. Sacrilegus Imperator, qui non levem persecutionem excitavit; furore percitus, mente dimotus, correptus maligno spiritu, agitatus à Satanâ, quiq; omnem in Ecclesiâ dissolvit ordinem, fecitq; ex regno cœlorum ergastulum inferorum.* Infinitus essem, si omnia percurrerem. Non mihi in animo est, post Guinetum, Giphanium, Trivorium, Rivium nostratem, aliosque, egregii principis vindicias agere. De eximiis Justiniani virtutibus unicum aut alterum Veterum testimonium proferam. De doctrinâ ejus & pietate hæc Procopius *, in Justinianum adhuc æquus. Solitum eum tum libros de rebus divinis agentes ipsum pervolutare, tum de iisdem colloquia cum Episcopis & Presbyteris in multam noctem pertrahere: in more ei semper fuisse multis ante Pascha dierum hebdomadibus corpus vigiliis & inediis pluspuam asceticis macerare, semel in biduo cibum capere, vino, pane aliisq; cibariis penitùs abstinuisse, herbis tantùm sale & aceto conditis, atq; aquâ contentum. De egregio autem illius erga fidem Catholicam studio audiamus Agathonem Papam ex Episcoporum CXXV. Synodo testimonium ferentem. *Et præ omnibus*, inquit, *emulator vera Apostolicæ fidei piæ memoriæ Justinianus Aug. cujus fidei rectitudo, quantùm pro sincerâ confessione Deo placuit, tantùm rempublicam Christianam exaltavit: & usque ab omnibus gentibus ejus religiosa memoria veneratione digna censetur: cujus fidei rectitudo per augustissima ejus edicta in toto orbe diffusa laudatur.*

SÆC. VI. ab An. D.

Annal. ad an. 551. num. 3, 4. 528. num. 20. 553. num. 21.

* De Bell. Goth. l. 3. de ædif. Just. l. 1.

OPERA.

PRæter *Corpus Juris Civilis*, (viz. *Institutionum libros* iv. *Pandectarum sive Digestorum* libros l. & *Codicis* (cui plurima de Religione admixta sunt) libros xii.) quod Triboniano, atq; aliis adjutoribus usus, anno 528. condere incœpit, anno 535. ad exitum perduxit: & *Novellas* post annum 535. editas, quarum plurimæ fori sunt Ecclesiastici, seorsim typis excusas Græcè per Haloandrum *Paris.* 1553. 8°. per Schringerum ib. 1558. Gr. Lat. *Antverp.* 1575. Scripsit Justinianus quamplurima ad rem Ecclesiasticam spectantia: ex quibus hodie extant,

Constitutio contra Anthimum, Severum, Petrum, & Zoaram, anno 536. facta; quæ quidem ex Novellis desumpta, habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 264.

Epistola ad Patres Concilii V. *Generalis*, anno 553. scripta: extat Lat. Concil. Tom. V. p. 419.

Tractatus sive Edictum adversùs Origenem, & errores ejus, ad Mennam Patriarcham CP. anno 541. missus: extat Concil. Tom. V. p. 635.

Epistola ad Synodum CP. anno 541. à Mennâ habitam adversùs Origenem & sectatores ejus: habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 679.

Confessio rectæ fidei, (sive Edictum contra tria Capitula) anno. 545. scripta: extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 684.

Epistola ad Patres Synodi CP. anno 546. *habitæ adversùs tria Capitula:* extat Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 724.

In scriptis hisce concinnandis si modo Theologorum suorum consilio atque industriâ usus est Justinianus; nec novum id, nec mirum cuiquam videri debeat: nec minùs idcirco hæc proprio Marte scripsisse dicendus erit.

AGAPETUS,

SÆC. VI. ab An. D. 527.

AGAPETUS, Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus, claruit anno 527. quo ad Justinianum purpurâ recèns ornatum scripsit *Admonitiones* quomodo se in imperio gerere deberet, verè aureas,& summo principe dignas, *Capita parænetica* LXXII. continentes. Extant Gr. Lat. *Venet.* 1509. 8°. *Basil.* 1518. 8°. per Matthæum Martinium *Herborne* 1605. 8°. cum notis Stephani Schoningii *Franekeræ* 1608. 8°. *Francofurt.* 1659.4°. *Lipsiæ* 1669. 8°. in Orthodoxogr. p. 180. in Auctuario Bibliothecæ Patr. Duceano Tom. ii. p. 362.

527. Procop. de Bell. Pers. l. 1. c. 12, 13. l. 2. c. 22. De Vandal. l. 1. c. 12, 14, 15. l. 2. c. 14. De Goth. l. 2. c. 23. & alibi passim.

PROCOPIUS, gente Palæstinus, domo Cæsariensis, professione Rhetor & Sophista, demum Senator Constantinopolitanus; anno 527. Belisario militiæ duci facto à Justino Imp. comes, notarius, ac consiliarius datus est. Anno 533. Belisarium Vandalos debellaturum in Africam secutus est; & ab eo ex itinere Syracusas missus imperatis fœliciter satisfecit. A Belisario ad res post victoriam componendas in Africâ relictus, propter militum seditionem anno 536. ad illum in Siciliâ agentem rediit; eumq; eodem anno contra Gothos arma moventem in Italiam comitatus est; ac classis & rei annonariæ curam sibi commissam habuit. Ante annum 542. cum Belisario Constantinopolin reversus, ibi demum reliquum vitæ tempus consedisse videtur. In vivis adhuc erat anno 562. quo Historiam Arcanam nondum clauserat. Plura ejus Operibus insunt, quæ animum fidei Christianæ minùs æquum, & Genti ismo longè faventiorem ostendere videntur; adeò ut non desint, qui illum superstitione Gentilium imbutum fuisse pertinaciter contendunt. Vide inter alios Joannem Eichelium Præfat. in Procopii Anecdota num. 17. ad. 22. ubi pluribus ex ipsius Procopii scriptis id agit. E contra non pauca suadent Procopium à cultu Christiano, specie saltem, neutiquam abhorruisse: præcipuè quæ de Ædificiis Justiniani l. 5. c. 7. de Bello Persico l. 1. c. 25. l. 2. c. 12. de Bello Vandalico l. 1. c. 21. alibiq; habet. Certè quantùm ex ipsius scriptis perspicere liquet, veri non absimile mihi videtur, Procopium neque prorsus Gentilem fuisse, neq; prorsus Christianum; cum Gentilibus Christianam non veram & unicam esse religionem credidisse; cum Christianis Gentilium ritus & superstitiones ludibrio habuisse: cum utrisq; summum numen cœli terræq; conditorem agnovisse. Utut res sit, erat saltem professione & nomine tenus, Christianus; utq; Justiniani gratiam eò faciliùs captaret, quicquid in pectore clàm fovebat,palam Christianum cultum præ se tulit: cui proinde inter Scriptores Ecclesiasticos locum suum hîc dedimus. Scripsit φιλοπονώτατα κομψῶς τι καὶ λογίως, inquit Euagrius *, varios Historiarum *libros*, qui sequuntur.

* L. 4. c. 12.

De Bello Persico libri ii. rerum inter Romanos & Persas ab anno 407. ad an. 549. gestarum historiam complexi.

De Bello Vandalico libri ii. rerum inter Romanos & Vandalos in Africâ ab anno 395. ad an. 545. gestarum historiam exhibentes.

De Bello Gothico libri iv. res bellicas ab Imperatoribus CP. contra Gothos in Italiâ ab anno 487. ad an. 554. enarrantes. Hosce unà cum libris *de Bello Vandalico* ex Manuscriptis auctiores, ac Latinè à se versos dedit Hugo Grotius *Amstelod.* 1655. 8°.

Prodierunt octo isti libri Lat. *Basil.* 1531, 1566. fol. Gr. à Davide Hæschelio editi *Augustæ-Vindel.* 1607. fol.

Ἀνέκδοτα, sive *Historia Arcana, Justiniani, Theodoræ, Augg. Belisarii, & Antoninæ flagitia* describens, anno 549. incœpta, anno 562. ad umbilicum ducta. In eâ Procopius summâ non tam audaciâ dicam, quàm mentiendi & calumniandi prurigine turpissima & inaudita hactenus scelera Justiniano Imp. aliisq; affingit: adeò ut nullo alio fine eam scripsisse videatur, quàm ut optimi principis aulam, tanquam Diabolorum Lernam, orbi invisam redderet. Tanta quinetiam in eâ ubiq; scatet fortiter conviciandi libido,tanta mendaciorum inverecundia,à solitâ Procopii gravitate alienissima, ut suppositititium esse opus & Procopio falsò inscriptum viri doctissimi opinati sint. In excusis exemplaribus paginæ nonnullæ horrendas Theodoræ Aug. impudicitias & libidines

bidines narrantes omissæ sunt. *Integra* verò *Historia* in Bibliothecâ Vaticanâ reperitur. Prodiit Gr. Lat. cum prolixis Alemanni notis *Lugduni* 1624. fol. *Colon.* 1669. fol. cum animadversionibus Eichelii *Helmstad.* 1654. 4°. SÆC. VI. ab An. D.

De Ædificiis Justiniani Imp. libri vi. Prodierunt Gr. ab Hæschelio editi unà cum octo prioribus *Historiarum libris Augustæ-Vindel.* 1607. fol. Latinè cum iisdem *Basil.* 1576.

Prodierunt auctiora omnia Procopii Opera Gr. Lat. cum versione, variis lectionibus & emendationibus Maltreti *Paris.* 1662. fol.

NICETIUS, gente Gallus, primùm Monachus, ac deinde Abbas, maximè sanctitatis famâ inclaruit: adeò ut Theodoricum Mediomatricum regem, & filium ejus Theodebertum vitiorum liberè coarguere non vereretur. Quapropter summâ viri veneratione tactus Theodoricus anno 527. cum Apruculo Trevirensi Archiepiscopo defuncto successorem dari curavit. Anno 535. Concilio Arvernensi I. anno 549. Aurelianensi V. & Arvernensi II. anno 551. Parisiensi II. Nicetius interfuit. Inflexo animi rigore in conservandâ disciplinâ Ecclesiasticâ semper usus, Clotharium regem ob incestas nuptias sæpius excommunicavit. A Clothario eapropter in exilium missus, demum anno 561. à Sigeberto Clotharii filio post patris mortem sedi suæ restitutus est. Obiit anno 568. Nonis Decembris, vel ut alii volunt, Calendis Octobris. 527.

SCRIPTA.

De Vigiliis Servorum Dei Tractatus.

De Bono Psalmodiæ Tractatus. Uterq; diu Nicetæ Dacorum Episcopo tributus est. Eos verò Nicetio nostro vindicavit Dacherius atq; edidit Spicileg. Tom. iii.

Epistola ad Justinianum Imp. quâ eum in hæresim (uti opinabatur) lapsum ab errore revocare conatur.

Epistola ad Chlosuindam reginam Longobardorum; quâ eam hortatur, ut maritum ad fidem Catholicam adducat. Utraq; post annum 560. scripta est, & habetur Concil. Tom. V. p. 832.

DACIUS, Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus, claruit anno 527. Imperante adhuc Justino seniore, dum fidei causâ Constantinopolim pergeret, quid ab eo Corinthi adversùs Dæmonem hospitium quoddam desertum incolentem factum sit, narrabit tibi Gregorius M. Dialog. l. 3. c. 4. Extat ad illum *Epistola Cassiodori* de annonâ in plebem famelicam distribuendâ circa an. 537. data. Obiit anno circiter 555. Tribuitur ei *Rerum Mediolanensium Chronicon* hactenus ineditum in Bibliothecâ Mediolanensi servatum. Ut Chronici hujusce fidem & autoritatem eò certiùs exploraret Cl. Mabillonius, mediante Claudio Castellano, quæsita quædam Mediolanum misit. Responsum tulit ab Antonio Maria Pustulâ Ecclesiæ Metropolitanæ Bibliothecario, Chronicon esse annorum sexcentorum, in Pergamenâ quidem, non tamen eâdem manu, descriptum: præferre nomen Dacii Archiepiscopi Mediolanensis, verum titulum esse recentiorem: narrare Mediolanensis Ecclesiæ res ab octavo sæculo usq; ad tempus Alexandri II. Papæ, & desinere in anno 1067. & exinde luculenter satis constare, Dacii nostri non esse: veros autem authores Landulphum Seniorem, qui primam, Arnulphum, qui secundam, Landulphum deniq; juniorem, qui tertiam partem scripsit, habuisse. 527. Variar. l. 12. ep. 27. Analect. Vet. Tom. 1. p. 3. &c.

JUSTINIANUS, gente Hispanus, Ecclesiæ Valentinæ Episcopus, ex quatuor fratribus & Episcopis, eâdem matre progenitis, unus, claruit circa an. 529. Scripsit *librum Responsionum ad quendam Rusticum de interrogatis quæstionibus quinque*, viz. *de Spiritu S. de Christi naturâ contra Bonosiacos (sive Photinianos* * à Bonoso Sardicæ Episcopo, ac Photini sectatore, qui circa an. 370. vixit, nomen istud mutuatos) *de baptismo non iterando, de distinctione baptismi Joannis & Christi, de Filii pariter ac Patris invisibilitate.* NE. 529. Isidor. de Script. c. 20. * Gennad. de Script. c. 14.

SÆ. C. VI. ab An. D. 529.

JUSTUS, Juſtiniani frater, Urgellenſis ſive Orgellitanus in Catalaunià Epiſcopus, claruit anno 529. ac anno 531. Concilio Toletano II. interfuit. Obiit circa an. 540. Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*; quem primus in lucem edidit Menradus Moltherus *Hagenoæ* 1529. exinde relatum in Orthodoxogr. p. 1038. & Bibl. ioth. Patr. Tom. ix. p. 731. Eundem præmiſſis duabus Juſti *Epiſtolis, unâ ad Sergium Papam* (quam ſpuriam eſſe titulus clamat) *alterâ ad Juſtum Diaconum* (quo hortante Commentarium confecerat) recudi fecit Georgius Roſtius *Hala Sax.* 1617. Alias duas Juſti *Epiſtolas* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. iii. Porrò reliqui duo fratres, Nebridius (Epiſcopus Egarenſis ſive Agragenſis, qui Concilio Toletano II. ſubſcripſit) & Elpidius ſcripſerunt nonnulla; quæ Iſidori Hiſpalenſis, multò magis noſtram, notitiam fugerunt.

Iſidor. Hiſp. de Script. c. 21.

530. BONIFACIUS II. Patriâ Romanus, Sigisbaldi filius, anno 530. die xxix. Septembris, in Baſilicâ Julii Pontifex Romanus ordinatus eſt, Dioſcuro Diacono eodem tempore in Baſilicâ Conſtantinianâ ab alterâ cleri Romani parte ordinato. Verùm Dioſcuro paulò poſt è vivis ſublato, Bonifacius ſedem quietè tenuit, ac Dioſcurum poſt mortem anathematizavit. Anno 531. ut Gothorum regum ambitioni in deſignandis pontificibus viam præcluderet, habitâ Romæ Synodo, Vigilium Diaconum ſibi ſucceſſorem conſtituit; & decretum eâ de re Synodicum totius cleri ſubſcriptione confirmari fecit. Mox tamen ab Athalarico rege acriter eo nomine correptus, ac terrore perculſus, reum ſe majeſtatis confeſſus eſt; & conſtitutum Synodicum in præſentiâ omnium ſacerdotum, cleri, & Senatûs, incendio conſumpſit. Obiit anno 532. die xxiv. Octobris. Extant *Epiſtolæ* ii. *prima ad Eulalium Alexandrinum Epiſcopum*, quam ſpuriam eſſe omnes agnoſcunt, *ſecunda ad Cæſarium Arelatenſem*, quæ Conſules malè notatos habet. Habentur Concil. Tom. iv. p. 1684.

530. BENEDICTUS, gente Italus, provincia Umber, domo Nurſinus, Euprepii & Abundantiæ filius, ex vetuſtiſſimâ & nobiliſſimâ Aniciorum familiâ natus eſt anno 480. Exactâ pueritiâ Romam à parentibus, bonis literis erudiendus, mittitur. Verùm loci iſtius mox pertæſus, in Eremum Sublacenſem ſeceſſit, anno 494. ætatis ſuæ 14. ac vitam Aſceticam inire cœpit. Hic loci per plures annos degens xii. Monaſteria fundavit, ac in ſingulis totidem Monachos collocavit. Tandem anno 528. relicto Sublaco ad montem Caſſinum ſe contulit, ubi exciſo priùs luco Apollinis, Monaſterium ſibi condidit. Anno 531. à Bonifacio II. Romam ad Synodum evocatus eſt, eò majorem Synodo autoritatem præſentia ſuâ conciliaturus: quod ex Bibliothecæ Vaticanæ Codice refert Antonius Scipio Monachus Caſſinenſis *. Morti proximus in Orationem S. Joannis Baptiſtæ ſe deferri curavit: ubi ſacris intentus, ſtans atq; erectus animam cœlo reddidit anno 542. vel 543. Qui virtutes & ſtupenda S. Benedicti miracula ſcire velit; adeat Gregorii M. Dialogorum lib. 2. qui totus iis ad nauſeam uſq; enumerandis inſumitur.

* Elog. Abbat. Caſſinenſ. p. 25.

SCRIPTA.

Regula Monachorum; quæ cum Commentariis Joannis de Turrecremată, & Smaragdi Abbatis, & aliis quibuſdam aliorum Opuſculis prodiit *Colon.* 1575. fol. Eandem edidit Lucas Holſtenius in *Codice Regularum*, quem vol. 3. *Pariſ.* 1663. emiſit. Habetur etiam in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 640. Longum eſſet enumerare ſingulas Regulæ iſtius editiones; cùm Arnoldus Wion * (qui ſuperiore ſæculo ſcripſit) pluſquam centies ſuo ævo excuſam fuiſſe referat.

* Lign. Vitæ lib. 1. p. 7.

De Ordine Monaſterii, qualiter fratres ſtudiosè & religiosè converſari, ac Domino militare debeant, *liber*, ab Arnoldo Wion unà cum Regulâ editus *Venet.* 1593. 16°. Suppoſititium eſſe hoc opuſculum plura ſunt in ipſo libro quæ ſatis arguunt, fatente J. B. Maro Not. ad Petrum Diac. p. 4.

Epiſtola

SÆC. VI. ab An. D.

Epistola ad Remigium Archiepiscopum Rhemensem, quæ ad finem Chronici Cassinensis extat p. 198. (edit. *Venet.* 1513.) & alibi sæpius tum excusa, tum MS. In Codicibus MSS. continetur *epistola Monachorum Rhemensium ad Fratres in Monte Casino constitutos*; quâ, de epistolæ hujus occasione prolixe agunt, nobili nempe puellâ Dæmonio obsessâ, à S. Benedicto ad Remigium missa, ut ejus precibus liberaretur; sed tum Benedicti tum Rhemensium literæ recentioris ævi somnia manifestò sapiunt. Quin & res tota ab ipso Baronio ad an. DVII. tanquam impostura rejicitur, etsi non desint, qui eam seriò & strenuè propugnant.

Epistola ad S. Maurum, cum ad Gallias tenderet; quæ in S. Mauri Vitâ habetur.

Sermo in discessu S. Mauri; qui in Martyrologio Benedictino ad diem XIV. Januarii reperitur.

Sermo in Passione S. Placidi & Sociorum; qui in Epistolâ Siculorum ad S. Benedictum in fine Chronici Cassinensis fol. 199. invenitur.

Sententiæ ejusdem nonnullæ citantur in libello CXIV. Sententiarum Patrum, *Colon.* 1531. 8°. excuso.

Omnia S. Benedicti Opuscula in unum collecta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. IX. p. 640, &c.

JOBIUS, Monachus Orientalis, ὁ Ἰώβιος, ἀνὴρ φρονήσεως ἕνεκεν ἐπαινούμενος ὁ ἀνήρ, teste Photio *. Hunc ego sexto huic sæculo ascripserim, tum quod scripsit contra Severum non unâ vice Justiniano imperante damnatum; tum quòd vixit, postquam Pseudo-Dionysius palàm orbi innotuerat, & pro germano Areopagitâ haberi cœperat. Adeóq; circa an. 530. claruisse videtur. Scripsit *librum adversùs Severum hæreticum*, cujus nulla hodie supersunt vestigia. Item *de οἰκονομίᾳ μεγαλείας, seu de Incarnatione Domini*, libros IX. Ex quovis istorum ferè libro præclara, eaq; longè ampliſſima Excerpta desumpsit Photius; quæ apud eum extant Cod. 222. In tractandis controversiis, notante Photio, non ignobilis aut remissus: non ità fœliciter tamen objectionum nodos dissolvit. In utroq; opere suo ἡ μέντοι γε εὐσέβεια, ὅσην ἐμὲ εἰδέναι, ἐμπρεπὴς τ' ἐστὶν ἀξιάκουστος, καὶ τὸ φιλόπονον οὐκ ἀδόκιμος, καὶ ἡ τῶν ἱερῶν γραφῶν μελέτης οὐκ ἀπαράδεκτος. *Et recta religionis est, quod quidem observaverim, amans, laudaq; dignus, & diligentiæ non contemnendæ, atq; in SS. Scripturarum commentatione insigniter exercitatus.* 530. * Cod. 222.

TETRADIUS, seu Teridius, gente Gallus, S. Cæsarii Arelatensis nepos, dignitate Presbyter. Claruit anno 530. Scripsit ab ore S. Cæsarii exceptam, & ad multa Galliarum Monasteria transmisit, *Monachorum Regulam*; quæ S. Cæsario vulgò inscribitur, & in Bibliothecâ Patr. Codice Regularum Holsteniano, atq; alibi habetur. 530.

COGITOSUS, natione Hibernus, S. Brigidæ, ut videtur, nepos, vixisse putatur circa an. 530. vel paulò post. Scripsit *Vitam S. Brigidæ*, quæ habetur apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. V. par. 2. p. 625. & apud Surium & Bollandum, Febr. I. 530.

MONTANUS, gente Hispanus, post Celsum Toletanæ Urbis Archiepiscopus, claruit anno 531. quo Concilio Toletano præfuit; ac in eo decretum Synodicum fieri curavit; ut nullus deinceps Presbyter chrisma conficeret, aut Episcopus in alienâ diœcesi Ecclesias consecraret. Episcopatum tenuit annis IX. Eum ob doctrinam, & vitæ sanctitatem plurimùm laudat Ildefonsus Toletanus *, quem consulat, cui plura de eo scire lubet. Extant *Epistolæ* II. *prima ad fratres territorii Palentini, altera ad Theoribium Episcopum Palentinum*, Concil. Tom. IV. p. 1735. Alius ab isto videtur Turibius Episcopus, quem ad Leonem Papam libros contra Priscillianistarum hæresin scripsisse memorat Montanus noster in epistolâ priore. 531. * De Script. c. 3.

SÆC. VI. ab An. D. 532.

JOANNES II. cognomento *Mercurius*, patriâ Romanus, Projecti filius, Ecclesiæ Romanæ titulo S. Clementis Presbyter, ad Pontificatum evectus anno 532. die xix. Decembris. A Justiniano Imp. missis literis, & legatis Hypatio Ephesino, ac Demetrio Cæsareensi, anno 533, rogatus, ut Phrasim istam, *Unus de Trinitate passus est*, suffragio suo confirmaret, & Acæmetas Monachos, qui Hormisdæ Papæ decreto contra phrasim istam ante tredecim plùs minùs annis lato ad Nestoriana dogmata stabilienda usi sunt, erepto iis ejusmodi argumento, damnaret; utrumq; effecit: datâq; ad Justinianum Epistolâ phrasim istam iisdem verbis, quibus eam olim tuebatur Maxentius, damnabat Hormisdas, à Justiniano propositam, Catholicam esse, ac recte usurpari posse decrevit, anathemate in contraria docentes vibrato. Obiit anno 535. die xxi. Aprilis. Extant *Epistolæ* vi. Concil. Tom. iv. p. 1741. quarum *prima*, quæ est *ad Valerium Episcopum*, veluti adulterina, à Labbeo, aliisq; rejicitur.

533. DIONYSIUS EXIGUUS, natione Scytha, Professione Monachus, & Abbas Romanus, Cassiodori familiaris, ejusq; in dialecticâ addiscenda condiscipulus. Claruit anno 533. Obiit ante annum 556. quo Cassiodorus librum *de Divinis Lectionibus* scripsit: ac in eo Dionysium jamjam, uti ait, defunctum impensè laudat. *Generat hodieque*, inquit *, *Ecclesia Catholica viros illustres probabilium dogmatum decore fulgentes. Fuit enim nostris temporibus & Dionysius monachus, — in utrâq; linguâ valde doctissimus, reddens actionibus suis, quam in libris Domini legerat, æquitatem: qui scripturas divinas tantâ curiositate discussérat, atq; intellexerat; ut — Fuit in illo cum sapientiâ magnâ simplicitas, cum doctrinâ humilitas, cum facundiâ loquendi parcitas. — Totus Catholicus, totus paternis regulis perseveranter adjunctus: & quicquid possunt legentes per diversos quærere, in illius scientiâ cognoscebatur posse fulgere.*

* Cap. 23.

OPERA.

Collectio sive Codex Canonum Ecclesiasticorum, à Dionysio, rogante Stephano Episcopo Salonitano, Latinè versus & compaginatus, constans Canonibus Apostolicis prioribus L. & Canonibus Conciliorum Nicæni, Constantinopolitani, Chalcedonensis, Sardicensis, & Africanorum quorundam. Extat in omnibus Conciliorum Collectionibus, & à Justello editus *Paris.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 97.

Collectio Decretorum Pontificum Romanorum à Siricio ad Anastasium II. quotquot reperiri poterant, unà cum *epistolâ* nuncupatoriâ *ad Julianum Presbyterum Romanum*, qui Synodis Romæ an. 488, & 499. habitis subscripsit. Extat in unaquaq; Conciliorum editione, & à Justello una cum Codice Canonum edita *Paris.* 1628. 8°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 181.

Epistola Synodica S. Cyrilli & Concilii Alexandrini, adversùs Nestorium, Latinè versa. Extat tum alibi, tum à Justello edita cum prioribus Opusculis.

Epistola Paschalis Proterii ad Leonem, Latinè versa, unà cum *Epistolis duabus* ipsius Exigui *Paschalibus ad Petronium & Bonifacium*; habetur in Appendice Petaviani Operis de Doctrin. Temp.

Vita S. Pachomii Abbatis, Latinè versa, & inter Vitas Patrum ab Heriberto Rosveydo edita *Antverp.* 1615, 1628. fol.

Oratio Procli de laudibus Deiparæ, (quam tamen non ab Exiguo, sed à Mario Mercatore, versam esse contendit Garnerius: ac proinde versionem inter istius Opera adjuncto textu Græco edidit par. 2. p. 19.) *Epistola ejusdem de Fide ad Armenos, & altera ad Dominum pro Athanasio Perrhenorum Episcopo*, Latinè versæ, habentur in editione Procli Operum à Vinc. Riccardo adornatâ *Romæ* 1630. 4°.

Gregorii Nysseni de Opificio hominis liber in duas divisus Homilias, Latinè *versus*. Extat versio *Basil.* 1562. *Colon.* 1573. sed sine Epistolâ Dionysii nuncupatoriâ

ad

ad Eugyppium Presbyterum, & versione Præfationis Nyssæni; quas primus in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. ii. p. 1. SÆC. VI. ab An. D.

Historia inventionis Capitis S. Joannis Baptistæ, à Marcello Abbate Græcè conscripta, & ab Exiguo *Latinè versa*; edita est a Cl. Du Fresne ad calcem Historici Tractatûs de Capite S. Joannis Bapt. *Paris.* 1665. 4°.

Cyclus Paschalis annorum xcvii. ab anno 527. initium ducens: cujus fragmentum habes in Mariani Scoti Chronico ad an. 527. In hoc Cyclo annos à Christi Incarnatione numeravit Dionysius: atq; istam æram primus omnium annis supputandis adhibuit.

FULGENTIUS FERRANDUS, gente Afer, S. Fulgentii Ruspensis discipulus, sub cujus auspiciis in Sardiniâ exulantis monasticam ingressus est ac egit vitam. In Africam tandem reversus Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus factus est. Claruit anno 533. & deinceps. Eo enim anno ab Anatolio Romanæ Ecclesiæ Diacono, & Severo Scholastico Constantinopolitano per literas interrogatus, *an unus ex Trinitate passus esse rectè dici possit*; datâ ad utrumq; epistola veram ac catholicam esse dicendi formulam sententiam tulit. Anno 546. à Pelagio & Anatolio Diaconis Romanis de tribus Capitulis damnandis consultus, mortuorum dudum Scriptorum memoriam anathemate percuti nec pium esse, nec Ecclesiæ utile, respondit: ac Episcopis Africanis à Justiniano Imp. ut capitula damnarent, per literas rogatis, autor fuit; ut sententiam eâ de re inhiberent, & Imperatori istiusmodi obsequium denegarent. Obiit ante annum 551. 533.

SCRIPTA.

Breviatio Canonum Ecclesiasticorum, quos habitâ materiarum ratione in certas classes, & propria capita redegit. Duplicem Baronii hâc de re errorem Henricus Justellus, & Gerardus Mastrichtius * notârunt: primò quòd Ferrandi & Cresconii Breviarium confundit, & Ferrando trecenta tribuat capitula (quot sunt Cresconii) cùm solum 232. scripserit. Secundò quòd Cresconium faciat Ferrando æqualem, qui fermè duobus post eum sæculis vixit. Ordinem Ferrandi multò spectabiliorem esse & accuratiorem, quàm Cresconii, observârunt Justellus, ejusq; συνεργὸς Voellius, qui multa præterea ad hanc Breviationem spectantia congesserunt. Eam primus edidit cum Cresconii Breviario Petr. Pithœus *Paris.* 1588. Prodiit etiam cum Codice Canonum Ecclesiæ Romanæ à Dionysio Exiguo concinnato *Paris.* 1609. 8°. & cum eodem à Justello edita *Paris.* 1628. 8°. ac in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. i. p. 448. ubi Index Breviationis istius antiquus admodum adnectitur.

* Hist. Juris. Eccl. p. 467.

Epistola ad S. Fulgentium de duabus quæstionibus super salute Æthiopis moribundi.

Epistola ad eundem de quinq; quæstionibus.

Epistola ad Eugyppium Abbatem de Trinitate, & de duabus Christi naturis.

Vita S. Fulgentii Ruspensis Episcopi, quæ unà cum tribus proximè memoratis Epistolis inter Fulgentii Opera haberi solet.

Epistola ad Severum Scholasticum CP. quòd unus de Trinitate passus dici possit.

Epistola ad Anatolium R. E. Diaconum, ejusdem argumenti.

Paræneticus ad Reginum Comitem, de 7. regulis innocentiæ.

Epistola ad Pelagium & Anatolium R.E. Diaconos, pro tribus Capitulis.

Prodierunt omnia Ferrandi Opera curâ Fr. Chiffletii *Divione* 1649. & exinde in Biblioth. Patr. Tom. ix. p. 4. 172, 181, 480, 494, 502.

MARCELLINUS, V. C. Comes Illyricianus, Justiniani Imp. adhuc Patricii Cancellarius, claruit anno 534. quo *Chronicon* suum finivit, exorsus illud ab anno 379. (quo desiit Hieronymus) & ad quartum usq; Justiniani Imp. Consulatum deducens. Quæ enim deinceps sequuntur ad finem usq; Justiniani, ut rectè notat Sirmondus, ab aliâ manu profecta sunt; adeoq; in editione 534.

SÆC. VI. ab An. D.

editione Sconhovianâ omnium primâ desiderantur : quamvis postea à Panvinio primùm, deinde ad aliis, nullo habito discrimine, pro Marcellinianis edita. Præter Antonii Sconhovii editionem prodiit *Chronicon* istud *Paris.* 1546. 8°. 1575. *Heidelberg.* 1588. & ad calcem Chronici Eusebiani *Lugd. Bat.* 1606. ac *Amstelod.* 1658. deniq; Jacobus Sirmondus ex vetustissimo codice Tilianо tum ipsum *Chronicon* multò emendatius, tum Scriptoris antiqui *Appendicem* longè auctiorem dedit *Paris.* 1619. 8°. exinde relatum in Biblioth. Patr. Tom. ix. p. 517. Scripsit præterea Marcellinus, teste Cassiodoro *, *libros* iv. *de temporum qualitatibus & positionibus locorum*, ac totidem alios *de urbibus Constantinopoli & Hierosolymis.* Utrumq; Opus jamdiu interiit.

* Divin. Lect. c. 17, 25.

535. ANTHIMUS, primò Trapezuntii in Ponto Episcopus, deinde anno 535. Theodoræ Imp. gratiâ ad Patriarchatum Constantinopolitanum evectus, sub fictâ pietatis & Orthodoxiæ larvâ latere voluit ; se sanctas quatuor Synodos venerari, easq; in Diptychis habere, seq; per omnia Apostolicam sedem sequi professus. Interim tamen virus Eutychianum sub pectore coxit : ideóq; anno sequente oblato ab Archimandritis Orientalibus accusationis libello, ab Agapeto Papâ cum duas in Christo naturas, à Severo seductus, confiteri recusaret, sede CP. ac mox etiam Trapezuntinâ depositus est : quam sententiam Synodus eodem anno sub Mennâ Constantinopoli habita ratam fecit, à Justiniano Imp. Vigilio Papâ, multisq; Synodis, sæpiùs postea damnatus. Extant Fragmenta aliquot *Sermonis Prosphonetici ad Justinianum Imp.* Concil. Tom. vi. p. 831, 906, 907. *Epistolarum ejus ad Theodosium Alexandrinum meminit Euagrius* l. 4. c. 11.

535. THEODOSIUS, Patria Alexandrinus, professione Rhetor, postea in Clerum Alexandrinum cooptatus, Severi post ereptam sedem Antiochenam Alexandriæ degentis discipulus, ac post eum sectæ Corrupticolarum Alexandrinorum (qui ab eo Theodosiani vocati sunt) princeps. Anno 535. defuncto Timotheo Episcopo, à Clero Alexandrino Patriarcha Alexandrinus electus, ac ritè constitutus est. Verùm eodem tempore ab Aphthartodocitis sive Phantasiastis, (è quorum numero erant Monachorum & plebis pars longè maxima) Gaianus Archidiaconus, sectæ istius dux, in Episcopatum evectus est : qui Theodosium sede vi deturbavit, & diebus 103. tenuit : quùm à Narsete Comite jussu Justiniani Imp. post acre certamen cum plebe Alexandrinâ commissum & ipse expulsus Theodosio locum dedit. Anno sequente Theodosius Eutychianismi apud Imperatorem accusatus, postquam sedem Alexandrinam sedecim mensibus tenuerat, Constantinopolim evocatus est ; & Concilii Chalcedonensis decretis subscribere præfractè renuens, depositus est, & ad sextum extra Constantinopolim lapidem relegatus. In Thraciâ igitur degens, alteri Corrupticolarum sectæ paulò post se ducem præbuit. In duas enim factiones dissiluerunt Corrupticolæ, circa humanam Christi cognitionem digladiati. Christum vi naturæ humanæ diem judicii scire negantibus *Agnoetarum* nomen inditum est : contrariam sententiam tuebatur Theodosius, & cum sectariis suis collectas seorsim egit. In vivis adhuc erat, cum *Breviarium* suum scripsit Liberatus. Extant Fragmenta aliquot *Libelli ad Theodoram Aug.* Concil. Tom. vi. p. 320, 835. Scripsit etiam *Epistolas ad Anthimum & Severum :* quarum mentio habetur apud Euagrium l. 4. c. 11.

535. AGAPETUS, natione Romanus, Gordiani Presbyteri filius, anno 535. die xxix. Aprilis Ecclesiæ Romanæ regimen suscepit : ac statim in Ecclesiâ mediâ Acta designationis Vigilii in Pontificatum in Synodo Romanâ sub Bonifacio habitâ rescidit, & Dioscorum à Bonifacio post mortem condemnatum absolvit. Anno sequente à Theodato Gothorum rege ad Constantinopolim legationem suscipere coactus est : ut Justiniani Imp. arma ab Italiâ precibus averteret. Verum id nequaquam impetravit. Res tamen majoris momenti gessit. Anthimum enim hæresi Eutychianæ addictum a sede CP. deposuit, & Mennam loco ejus subrogatum ordinavit. Obiit Constantinopoli die xvii. Aprilis,

Aprilis, anno 536. Exſtant *Epiſtolæ* vii. Concil. Tom. iv. p. 1789. Harum quintam, quæ eſt ad Anthimum CP. ſpuriam eſſe ſatis patet tum ex ipsâ Epiſtolâ, tum ex notâ Conſulum appoſitâ. Et ſanè integra ferè Epiſtola ex Leonis I. epiſtolâ 97. deſumpta eſt. Extat etiam *Epiſtola ad Petrum Patriarcham Hieroſolymitanum de Anthimi depoſitione* Gr. Lat. Concilii CP. ſub Mennâ act. 1. Concil. Tom. V. p. 47. SÆC. VI. ab An. D.

MENNAS, genere Alexandrinus, ex Præpoſito Xenodochii majoris, quod *Sampſonis* vocabatur, poſt depoſitum Anthimum anno 536. a Clero civitatis Patriarcha Conſtantinopolitanus electus eſt, & ab Agapeto Papâ ordinatus. Habitâ ſtatim Synodo Anthimum, Severum, alioſq; eorum ſectarios damnavit. Anno 541. à Juſtiniano Imp. rogatus ac tantùm non coactus, habitâ Conſtantinopoli Synodo Origenem damnavit; ut & Tria Capitula anno 546. à Vigilio Papâ eapropter, Conſtantinopolim anno ſequente adveniente, communione ſubmotus, poſt trimeſtre tamen ſpacium initâ concordiâ in integrum reſtitutus. Obiit anno 552. Præter ea quæ in Synodo CP. in causâ Anthimi pro re natâ diſſeruit, extat Gr. Lat. *Epiſtola ad Petrum Hieroſolymorum Patriarcham de depoſitione Anthimi*, inter Acta Synodi Hieroſolymitanæ Concil. Tom. V. p. 277. 536.

SYLVERIUS, Hormiſdæ Papæ filius, Eccleſiæ Romanæ ſubdiaconus, ac tandem anno 536. die vi. Junii Theodati regis potentiâ pontifex factus. Exeunte anno eodem (non ſequente, quod malè habet Anaſtaſius) Theodoræ Aug. juſſu, & ſceleratâ Vigilii ambitione, à Beliſario Duce, ficto perduellionis crimine ei intentato, ſede ſuâ deturbatur, & Pataram Lyciæ urbem relegatur: ubi habitâ Epiſcoporum aliquot amicorum Synodo Vigilium diris devovet. Demum à Juſtiniano Imp. in Italiam remiſſus, ut cauſa ejus in Synodo ritè judicaretur, nimiâ Beliſarii facilitate, Vigilii cuſtodiæ traditus eſt: qui eum in Palmariam inſulam deportatum fame & inediâ diu maceravit, ac tandem anno 540. die xx. Junii immiſſis duobus ſicariis è medio ſuſtulit. Extant ſub illius nomine *Epiſtolæ* ii. *altera ad Vigilium, ad Amatorem altera.* Spurias autem eſſe tum ex notis chronologicis, tum ex ſtyli barbarie, judicant Labbeus, Papebrochius, & quod magis mirandum, ipſe Binius. 536.

ZACHARIAS, SCHOLASTICUS à profeſſione dictus, primò Alexandriæ bonis literis incubuit, ubi Ammonium Philoſophum condiſcipulum habuit; deinde Beryti Juriſprudentiæ ſtudio operam dedit, tandem Eccleſiæ Mitylenenſis Metropolita factus. Claruit anno 536. quo interfuit Synodo CP. ſub Menna habitâ; à quâ unà cum aliis ad Anthimum nuper depoſitum legatus eſt; ut hominem moras nectentem in Synodum protraheret, oblato pœnitentiæ libello ſatisfacturum. Quo anno obierit, non conſtat. Scripſit, dum Beryti adhuc verſaretur, *Diſſertationem ſive Dialogum contra Philoſophos, qui mundi æternitatem aſſerunt.* Extat Gr. Lat. cum Turriani & Barthii notis *Lipſiæ* 1654. 4°. in Auctuario Ducæano Tom. i. p. 331. & cum Origenis *Philocaliâ Pariſ.* 1619. 4°. Scripſit etiam *Diſputationem de duobus principiis adversùs Manichæos.* Extat Latinè ex verſione Turriani (Græca enim nondum edita ſunt) apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 143. Utrumq; Opuſculum habetur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. 536.

NONNOSUS, Abraamii Presbyteri filius, à Juſtiniano Aug. ad Caiſum Saracenorum præfectum, deinde ad Elasbaam Auxumitarum regem, itemq; ad Homeritas legatus miſſus eſt. Multis gentium, ferarumq; periculis ſuperatis, re fœliciter confectâ, ſalvus patriæ ſuæ redditus eſt. Claruit an. 540. ſaltem Juſtiniano imperante, qui obiit anno 565. Scripſit *Hiſtoriam Legationum, quas obiit.* Habentur Excerpta apud Photium Cod. 3. 540.

ARETHAS, Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopus, claruit, uti vult Coccius, & poſt eum alii (qui tamen incertis prorſus nituntur conjecturis) circa 540.

SÆC. VI. ab An. D.

circa an. 540. Longè verò recentior, si modò verum sit, quod vult Casimirus Oudin, eundem scilicet fuisse nostrum cum Aretha Presbytero Cæsareensi, qui circa an. 920. scripsit *Translationem Euthymii Patriarchæ* CP. *apud Lippomannum* Tom. iii. repertam. Verùm id gratis affirmat Oudinus: nec enim præsto ei est argumentum, quo sententiam suam confirmet: præsertim cum Translationis Euthymii authori, Presbyteri, nostro autem Archiepiscopi titulus semper apponatur. Utut sit, Scripsit Arethas *Explicationem Apocalypseos* ex Andreæ Cæsarienſis Commentario defloratam. Extat Græcè *Veronæ* 1532, 1568. fol. Gr. Lat. ad calcem Oecumenii *Paris.* 1631. Habetur etiam Latinè sub ejusdem nomine *Oratio de SS. Martyribus Samona, Garia, & Abibo*, apud Surium Novembr. xv.

540. * In Psalm. 138.

FACUNDUS, gente Afer, Hermianensis in Africâ Episcopus. Trium Capitulorum Defensor strenuus & acerrimus, & ut Cassiodori * verbis utar, *Hæreticorum penetrabili subtilitate destructor*, claruit anno 540. Constantinopoli utplurimùm degit, ubi Africanæ Ecclesiæ res apud imperatorem procuravit. Anno 546. à Mennæ Tria Capitula damnantis communione se subduxit, ac à pleriſq; Episcopis rogatus operosam *Capitulorum Defensionem* molitus est. Anno sequente Concilio lxx. Episcoporum Constantinopoli à Vigilio Papâ collecto interfuit: ubi Capitulorum causam summâ animi constantiâ egit, & Vigilio fortiter obstitit. Paulò post Opus suum, anno superiore inceptum ad umbilicum perductum Justiniano Imp. obtulit. Quo anno obierit, incertum est: id certum eum susceptо olim Capitulorum Patrocinio ad mortem usq; constantissimè perfunctum esse, ac Vigilii communioni semel renunciatæ nunquam postea accessisse, deniq; Constantinopoli discedentem in exilium missum esse. Scripsit ad Justinianum Augustum dum Constantinopoli hæsit an. DXLVII. eo ipso tempore quo illuc appulit Vigilius Papa, *pro defensione trium Capitulorum libros* xii. in his præ aliis causam agit Theodori Mopsuesteni, quam ab omni hæreticæ pravitatis labe absolvit, in Acephalos & quos vocat Semi-Eutychianos acriter invehitur, unum ex Trinitate pro nobis passum sensu tamen catholico contendit: deniq; ut hoc obiter notem, lib. ix. cap. v. insigne habet de Sacra Eucharistia testimonium, locum integrum hic proferam. *Sacramentum adoptionis suscipere dignatus est Christus, & quando circumcisus est, & quando baptizatus est; & potest Sacramentum adoptionis adoptio nuncupari. Sicut Sacramentum corporis & sanguinis ejus, quod est in pane & poculo consecrato, corpus ejus & sanguinem dicimus, non quod propriæ Corpus ejus sit panis, & poculum sanguis; sed quod in se mysterium corporis ejus, sanguinisq; contineant. Hinc & ipse Dominus benedictum panem & calicem, quem discipulis tradidit, corpus & sanguinem suum vocavit. Quocirca sicut Christi fideles sacramentum corporis & sanguinis ejus accipientes, corpus & sanguinem Christi recte dicuntur accipere: Sic & ipse Christus, sacramentum adoptionis filiorum cum suscepisset, potuit recte dici adoptionem filiorum suscepisse:* hunc locum sensu quidem satis frigido, & ab autoris mente plane alieno, non satis pro solito candore, in notis explicat Jac. Sirmondus; nempe panem consecratum panem non esse, panem tamen appellari quia panis fuit, & panis speciem retinet, & quia sub specie panis & vini corpus Christi & sanguis in Sacramento continentur. Verum huic interpretationi haud fidendum ratus, mox subdit, "Quod si durius "hic fortasse, vel obscurius quippiam elocutus videatur, dignus est venia, & "qui à benigno interprete vicem officii recipiat, quod ipse aliis studiosè, quo"rum dicta notabantur, non semel exhibuit. Scripsit item *contra Mutianum Scholasticum* Africanos Episcopos ob denegatam Vigilio communionem insectatum, reipsâ potius *contra Vigilium* librum unicum. Utrumq; Opus, notis illustratum, primus edidit Jac. Sirmondus *Paris.* 1629. 8°. deinde curâ Philippi Priorii prodiit cum Sirmondi notis Optato Milevitano subjunctum *Paris.* 1675. fol. Huic editioni accessit etiam Facundi *Epistola Catholicæ fidei pro Defensione Trium Capitulorum*, quam antea ediderat Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. iv. p. 106. Habentur Facundi Opera & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 1, 109.

APRIGIUS,

SÆC. VI. ab An. D. 540.

APRIGIUS, Ecclesiæ Pacensis in Hispaniâ Episcopus, vir linguâ diser-tus, & scientiâ eruditus, claruit circa an. 540. Scripsit, inquit Ildorus*, *Explicationem Apocalypseos B. Joannis*, subtili sensu atq; illustri sermone, melius penè quam veteres Ecclesiastici viri exposuisse videntur. Interiit Opus istud: Loaisa tamen in notis suis ad Isidori Catalogum testatur se in Hispaniâ vidisse *opus ingens* manuscriptum *in Apocalypsin*, Gothicis literis exaratum, ex Victorini, Ildori, & Aprigii libris, uti præ se tulit Præfatio, consarcinatum. Scripsit Aprigius, teste Ildoro, & alia quædam: quorum nec nomina supersunt.

* De Script. c. 17.

VIGILIUS, Patriâ Romanus, Joannis Scythæ, qui consulatum anno 498. gessit, filius, Ecclesiæ Romanæ Archidiaconus, à Bonifacio Papâ anno 531. in Synodo Romanâ successor sibi designatus, mox tamen ab eodem istâ spe exclusus. Anno 535. ab Agapeto Apocrisarius Constantinopolim missus est, atq; anno sequente, mortuo Agapeto, nefariâ ambitione pontificatum à Theodorâ Aug. mercatus est; se quamprimùm sedem Romanam nactus esset, Anthimum sedi CP. redditurum, cum Theodosio & Severo communionem inituram; ac Synodum Chalcedonensem damnaturum interposito juramento, ac dato chirographo pollicitus, acceptis insuper à Theodorâ in perfidiæ præmium auri septenariis centum. Certe * Facundus Hermianensis ipsi Chirographa, primo ambitionis impulsu, cum fieri arderet Episcopus, postea venalitate parti alteri facta, liquido objicit. Augustæ igitur mandatis munitus, Romam properat, Belisarium in partes trahit, Silverium affecto ei proditionis crimine in exilium ejici curat: promissis per literas Imperatrici datas satisfacit; Concilium Chalcedonense damnat, unicam in Christo naturam confitetur: epistolam tamen suam evulgari vetat. Silverium postea in Italiam reductum à Belisario daris ducentis auri pondo obtinet, in Palmariam insulam relegat, fame & inediâ macerat, ac tandem anno 540. immissis sicariis occidit. Anno circiter 544. Justiniano Imp. obsecutus Origenem damnavit. Verùm dum anno 546. ab eodem rogatus Tria Capitula damnare præfractè recusaret, nec datam dudum Augustæ fidem de damnandâ Synodo Chalcedonensi palàm liberaret; infensam sibi Theodoram reddidit. Cujus blanditiis motus Justinianus Concilium Constantinopoli habendum indicit. Vigilium Româ evocat. Tergiversatur Vigilius: Vel invitum mitti Belisario in mandatis dat Imperator. Mense igitur Novembri iter inire cogitur, Romanorum civium (quos homicidiis & tyrannide sibi inimicissimos reddiderat) diris & contumeliis oneratus. Mense Decembri Siciliam appellit, ordinationes aliquot celebrat, datis ad Imperatorem literis, ut Synodus in Siciliâ, non autem Constantinopoli habeatur, supplex petit. Rejectis ab Imperatore precibus, Constantinopolim pergit, ineunte anno sequente ingreditur, Origenem à Menna damnatum reperit, Mennam communione submovet. Occasionem simultatis illius arripit Theodora, ut de restituendo Anthimo Vigilium interpellet. Reluctatur Vigilius, & ut omnem Augustæ spem adimeret, post menses aliquot cum Mennâ communionem init. Quin & mense Martio Synodum Episcoporum contrahit, & Trium Capitulorum causam in examen ducit. Fervente acriter inter Patres Contentione, placet, ut unusquisq; sententiam suam scripto tradit. Factum id. Famosum illud Judicatum conscribit Vigilius, ac Imperatori offert, quo Tria Capitula anathemate percutit. Rei gestæ famâ divulgatâ fremit Occidentalis Orbis; Clerus ac plebs Romana Vigilii communioni renunciant, (siqua Papebrochii conjecturis fides adhibenda sit) nomen ejus è Diptychis expungunt, & Pelagium Diaconum Pontificem constituunt. Afri, indictâ Synodo, eum Synodaliter à Catholicâ communione, reservato tamen pœnitentiæ loco excludunt. Tantis Occidentalium motibus territus Vigilius, sententiam suam revocat. Furit Justinianus, & Pontificem contumeliis lacessit. Ille in Basilicam S. Euphemiæ fugit, & columnam altaris amplexatur. Retrahitur inde Imperatoris jussu, & immisso in collum fune per civitatem circumducitur; ac in carcerem conjectus, maximas ærumnas patitur. Iste

540.

* Lib. contra Mucian. p. 573.

Id disertè testantur Liberatus, Victor Tununensis, & Facundus Hermianensis.

SÆC. VI. ab An. D.

omnia mirâ animi constantiâ subit, & ut vices rependat, Theodorum Cæsariensem, qui tunc omnia apud Imperatorem poterat, alioſq; Episcopos, una cum Clero Romano, sacris interdicit. Anno 552. coit dissidium, liberatur Vigilius, Theodorus & Mennas oblato libello veniam orant. Causa trium Capitulorum Synodo Oecumenicæ dijudicanda integra permittitur. Concilium igitur Constantinopoli habendum indicit Justinianus; quod anno demum 553. die V. Maii inchoatur. Cui ut interesset Vigilius, nullis Patrum precibus, nullis Imperatoris monitis, adduci potuit. Tandem sexto post incœptam Synodum mense die vii. Decembris mutatâ sententiâ, & revocato quoad hanc partem priori Constituto, ad Eutychium Constantinopolitanum dedit literas, & prolixius Constitutum mox edidit; quibus Tria Capitula anathematizavit, Synodiq; decreta confirmavit. Hoc facto placatus Justinianus hominem cum suis Constantinopoli dimisit; qui Syracusas in Siciliâ se contulit: ubi calculi doloribus attritus, obiit die vii. Maii, anno 555. Extant ab eo scriptæ, *Epistolæ* xviii. Concil. Tom. V. p. 311. *Constitutum admodùm prolixum adversus Tria Capitula* anno 555. editum, ibid. p. 337. *Epistola Decretalis ad Eutychium CP. pro confirmatione Quintæ Synodi* Gr. Lat. (à Petro de Marca primum edita unà cum eruditissimâ dissertatione anno 1644.) ibid. p. 596. *Constitutum* deniq; priori adhuc prolixius *adversùs Tria Capitula* anno 554. datum, & ex Bibliothecâ Colbertinâ nuperrimè editum in Novâ Collect. Concil. Tom. i. p. 1551, &c. *Epistolæ* ii. *ad Justinianum & Theodoram*, à Monothelitis olim corruptæ, eoque nomine à Synodo vi. repudiatæ, habentur ibid. unà cum *Epistola ad Profuturum Episcopum Bracarensem.*

540. GORDIANUS, natione Romanus, S. Benedicti discipulus, dein S. Placidi comes, ejusq; sub regimine apud Messanam in Siciliâ Monachus. Capto anno 539. unà cum aliis Placido à Mammucâ Abdallæ Saracenorum regis duce, & in vincula dato in carcere ministravit: ejusq; ac sociorum martyrio coronatorum corpora sepulturæ tradidit. Anno sequente Constantinopolim aufugit: ubi diu vixit, & Justiniani Imp. jussu Placidi & sociorum certamina Græce literis mandavit. Tandem, relictâ Constantinopoli in Siciliam rediit: & paulò post diem obiit. Extat Latinè *Vita ista & Passio S. Placidi Martyris*, sed interpolata, apud Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 45. & apud Surium Octobr. V.

544. ARATOR, natione Ligur, munere Advocatus, postea ab Athalarico rege Domesticorum & Privatorum Comes factus circa an. 534. Claruit anno 544. quin & diu antea insignis, quippe qui ante annum 527. pro Dalmatis ad Theodoricum regem legatione functus sit, ac fœliciter confecerit. Relictâ tandem aulâ, sacris ordinibus initiatus est, ac inter Subdiaconos Ecclesiæ Romanæ cooptatus; Vigilio Papæ apprimè carus, cui incunte anno 544. Poema suum nuncupavit. Miris laudibus eloquentiam & facundiam ejus deprædicat Athalaricus in Rescripto, quo Comitivæ dignitatem ei largitur. *Genitoris tui*, inquit, *facundiâ & moribus adjuvaris; cujus te eloquium instruere potuit, etiamsi libris veterum non vacâsses. Erat enim, ut scimus, egregiè literis eruditus.——O beatum magistrum, fœlicissimumq; discipulum, qui affectuosè didicit, quod aliis doctorum terror extorsit. Romanum deniq; eloquium non suis regionibus invenisti: & ibi te Tulliana lectio disertum reddidit, ubi quondam Gallica lingua resonavit. Ubi sunt, qui literas Latinas Romæ, non etiam alibi, asserunt esse discendas.——Soluta est quippe vis illa sententiæ: mittit & Liguria Tullios suos.* Verùm non modò eloquentiâ, sed & Poeticâ facultate plurimùm excelluit. In cujus *carmine epico de Actibus Apostolicis*, inquit CL. Borrichius *, pietatem meritò veneramur, & promptum eloquium. Sed à sæcibus temporum quædam in venam ejus irrepsisse non ambiguum est. In his tamen omnia casta. Scripsit carmine Heroico *Historiam Apostolicam, ex Lucâ expressam*, & duobus libris comprehensam. Prodiit ista *Historia* cum commentariis Arrii Mendosæ *Salmanticæ* 1516. & in Auctuario Bigneano *Paris.* 1624. p. 681, ac in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 125. Scripsit & carmine Elegiaco *Epistolam ad Parthenium*, quo hortante carminibus

Apud Cassiod. Variar. l. 8. ep. 12.

* Dissert. 2. de Poet. Lat. p. 81.

minibus pangendis se primum dederat, & ad quem *Historiam Apostolicam* inter Gallos divulgandum miserat. Eam primus edidit Sirmondus in notis ad Ennodium propè finem. Exinde habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 141. SÆC. VI. ab An. D.

VICTOR, Episcopus Capuanus, vir Græcè & Latinè doctus, claruit circa an. 545. Scripsit Opuscula aliquot, quæ sequuntur. 545.

Ammonii Harmonia Evangelica Latinè versa, præmissâ Præfatione, & subnexis Canonibus Eusebianis in ordinem meliorem redactis. Eam Tatiano malè ascripsit Victor. Extat in omni ferè Bibliothecæ Patrum editione, & in Orthodoxogr. p. 780.

Cycli Paschales, quibus Victorii Canonem Paschalem impugnavit, & Pascha anni 455. non xv. Cal. Maii, uti computavit Victorius, sed vii. Cal. Maii celebrandum fuisse demonstravit. Habentur fragmenta aliquot apud Bedam lib. de Temp. cap. 49. & de Æquinoct. vernali Tom. ii. Sigebert. de Script c. 20.

Catena in Quatuor Evangelia, ex Veterum scriptis consarcinata, quæ penès Feuardentium manuscripta fuit: qui ex eâ quædam Polycarpi Fragmenta à Victore Latine versa in lucem edidit: de quibus nos supra in Polycarpo.

CYPRIANUS, gente Gallus, S. Cæsarii Arelatensis discipulus, claruit circa an. 546. Scripsit, rogante Cæsariâ S. Cæsarii sorore, *Vitam & res gestas Cæsarii* usq; ad annum 530. libro unico: cui, ipsomet hortante, Messianus Presbyter, & Stephanus Diaconus, Cæsarii itidem discipuli, librum secundum *de miraculis, virtutibus* atq; *obitu* ejusdem addiderunt. Editus est Stephani liber in primâ Surii editione. Utrumq; evulgavit Vincentius Barralis in Chronologiâ Lirinensi *Lugduni* 1613. 4°. Exinde uterq; habetur in novissimâ Surii editione August. xxvii. & Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 659. 546.

VERECUNDUS, seu Vergundus, Juncensis in Byzacenâ Africæ Provinciâ Episcopus, claruit anno 546. Ob trium Capitulorum defensionem exul factus obiit Chalcedone anno 552. Scripsit, teste Autore Appendicis * ad Isidorum, *carmine dactylico duos breves libellos, primum de Resurrectione & Judicio, alterum de pœnitentiâ*, in quo lamentabili carmine propria delicta deploravit. Posteriorem istum se in MS. Codice legisse prodit Garsias Loisa. Vid. Miræum in hunc locum. 546. * Cap. 6.

MUTIANUS SCHOLASTICUS, vir disertissimus à Cassiodoro * dictus, claruit circa an. 550. Rogante Cassiodoro Homilias xxxiv. S. Chrysostomi in Epistolam ad Hebræos Latino sermone donavit. Versio ista extat *Colon.* 1530. excusa. Vide plura in Chrysostomo. Scripsit adhuc Mutianus *adversùs Occidentales Episcopos*, qui post damnata à Vigilio Tria Capitula communioni ejus se subduxerunt: cui operi peculiarem librum opposuit Facundus Hermianensis. 550. * Divin. Lect. c. 8.

BELLATOR, dignitate Presbyter, Cassiodori amicus, claruit anno 550. *Multos in S. Scripturam Commentarios* scripsit. Librum enim Estheræ libris vi. Tobiæ libris v. Judithæ libris vii. Sapientiæ libris viii. ac Maccabæorum libris x. explicavit. Duas præterea *Origenis in Esdram Homilias*, & forsan alia quædam, Latinè vertit. Ex tot scriptis nil hodie superest; nisi Huetii conjecturæ fides sit adhibenda, qui versionem aliquot Origenis Opusculorum Bellatori ascribit; de quibus vide plura in Origene. 550.

RUSTICUS, ortu, ut videtur, Romanus, Vigilio Papæ affinitate junctus, ab eo Ecclesiæ Romanæ Diaconus factus est. Vigilium Constantinopolim proficiscentem comitatus, cùm anno 547. Vigilius habitâ Constantinopoli suorum Synodo *Libellum adversùs Tria Capitula* Mennæ Patriarchæ dedisset; ipse unà cum Sebastiano Vigilii itidem Diacono ab Episcopi sui communione resiliens anno sequenti *librum adversùs Acephalos ad Sebastianum* scripsit: in 550.

SÆC. VI. ab An. D. cujus fine acriter contra Vigilium disputavit: & cum nullis Vigilii monitis ad obsequium revocari poterat, anno demum 550. Vigilii sententiâ à Diaconatûs munere depositus est. Quid exinde ipsi contigerit, mihi non constat. Extat ejus *Dialogus sive Disputatio adversùs Acephalos*, fine mutila, in Antidoto contra Hæreses *Basil.* 1528. p. 246. in Hæreliologiâ ibid. 1550. Simleri notis illustrata cum aliis Patrum scriptis contra Eutychem & Nestorium *Tiguri* 1571. p. 141. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 349.

550. PRIMASIUS, gente Afer, Adrumeti urbis quæ *Justinianopolis* etiam dicta est, in Provinciâ Byzacenâ Episcopus, unus ex iis, qui ad res Ecclesiæ Africanæ procurandas Constantinopolim circa an. 550. missi sunt: ubi anno sequente Episcoporum conventui interfuit, quo Vigilius excommunicationis sententiam in Theodorum Cæsarienſem, Acephalorum ducem, intorquebat. Anno 553. sæpius licèt advocatus Synodo Oecumenicæ interesse noluit; sed unà cum aliis subscripsit Vigilii Constituto pro Tribus Capitibus, quod tempore Synodi Papa Imperatori obtulit.

SCRIPTA.

Commentaria in Epistolas S. Pauli, ex Hieronymi, Ambrosii, Augustini, aliorumq; Veterum scriptis maximam partem delibata. Multa exinde in Commentaria sua transtulit Haymo: unde nonnulli hallucinati Primasii Commentaria Haymoni deberi consuerunt. Prodierunt seorsim *Paris.* 1543. 8°.

Commentaria mystica expositionis in Apocalypsin ad Castorium quinq; libris distincta. Prodierunt seorsim *Basil.* 1544. 8°.

Utraq; Primasii *Commentaria* habentur à Gagnæo edita *Lugduni* 1543. & in Bibliothecâ Patrum Tom. x.

Isidor. de Script. c. 5. *De Hæresibus libri* iii. *ad Fortunatum Episcopum*, in quibus explicuit, quod olim Augustinus in libro Hæreseon imperfectum reliquerat: in primo libro ostendens, quid Hæreticum faciat, in 2°, & 3°, quid Hæreticum demonstret. Interiit jamdudum Opus istud.

Extant hodie sub *Prædestinati* nomine editi, *de Hæresibus*, præcipue Prædestinatorum hæresi, libri tres. In prima parte agit Autor quisquis sit, de Hæresibus quibuscunq; numero xc. à Simone usq; Mago ad Hæresim Prædestinatianam, earumq; autores, placita, mores breviter recenset. Secundam partem constituit liber de Prædestinatione sub Augustini nomine olim confictus, in tertia parte libri hujusce Augustiniani refutationem instituit. Quis fuerit verus horum librorum parens eruditis inter se haud satis convenit; Hincmaro Remensi sub Hygini nomine citantur; errore satis manifesto, nec forsan aliunde orto, quam quod in Indice Autorum Operi præfixo Hygini nomen repererat. Sirmondus ob styli sententiarumq; affinitatem Arnobio juniori adjudicandos esse suspicatus est: Nuper Piccinardus Theologus Brixiensis Vincentium quendam nescio quem Autorem statuit, illum nempe cujus xvi. objectionibus totidem responsiones opposuit Prosper Aquitanus. Quis vero sit iste Vincentius an Presbyter ille natione Gallus, qui in Psalmos commentatus est, de quo Gennadius cap. 80. an Vincentius Victor adversus quem de origine animæ scripsit Augustinus, haud satis novit; Lirinensem enim prorsus rejicit: librum sub Augustini nomine confictum Euodio Uzzalensi tribuit, quem suspicatur libello suo hunc titulum præfixisse, *Expositio Doctrinæ Augustini*, indeq; pro ipsius Augustini fœtu habitum esse: verùm quæ de tota hac re habet Piccinardus, adeo incertis & levibus nituntur conjecturis, ut paucos fortasse in sententiam suam pertracturus sit. Longe potiori jure tribuendi videntur Primasio nostro, idq; fide vetusti Codicis MS. ante annos octingentos exarati, quem in Bibliotheca Augiensi vidit Cl. * Mabillonius, in quo comparuit hic titulus, dilutiori quidem atramento scriptus, sed antiqua manu, OPUS SANCTI PRIMASI DISCIPULI AUGUSTINI DE HÆRESIBUS NUMERO XC. Certe Autor non uno in loco se Afrum esse innuere videtur; sed ut quod suspicor liberè proferam, quisquis hanc notulam Codici Augiensi apposuit forsan hallucinatus sit,

*Itin. German. p. 83. Analect. Tom. 4.

&c

& cum apud Isidorum legerat Primasium tres de Hæresibus libros scripsisse, hosq; tres Anonymos repererat, mox Primasii nomen indidit. Adde quod cum Autor noster nullam fere Hæresim Nestorianâ recentiorem memoraverit, Primasius tot exinde natas & damnatas hæreses haud omissurus erat. Sed totam hanc rem eruditis discutiendam relinquimus. Primus hos libros ex Hincmari Remensis Codice extulit Jac. Sirmondus *Paris.* 1643. 8°. anno sequenti acrem satis totius operis censuram Gallice edidit Joan. Awræus Theologus Sorbonicus, quâ Autorem hominem fuisse Pelagianum contendit, eiq; errores, hæreses, mendacia, fabulas, fœdamq; ignorantiam objicit; mox opus in Hollandia recusum *Amstelodami*, ni fallor, 1645. 8°. cui Awræi censuram Latine versam subjecit editor. Anno 1677. in Bibliotheca Patrum Lugdunensi Tom. xvii. locum invenit. Demum Seraphinus Piccinardus ex Ord. Prædic. in Academiâ Patavina Theologus additis variis de Autore, Opere, totâq; controversia dissertationibus denuo in lucem protulit *Patav.* 1686. 4°.

S. Æ. C. VI. ab An. D.

JUNILIUS, Episcopus Africanus, vixit circa an. 550. Scripsit ad Primasium per modum Quæstionum & Responsionum *de partibus Divinæ Legis libros* ii. qui typis excusi prodierunt à Joanne Gastio editi *Basil.* 1545. 8°. *Francofurti ad Oderam* 1603. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 339. Circumferuntur sub ejusdem nomine *Commentarii in tria priora capita Geneseos*, excusa *Colon.* 1535. 8°. *Basil.* 1538. in Orthodoxogr. p. 925. & inter Bedæ Opera, cujus revera eos esse omnibus jam notum est.

550.

JORNANDES, sive Jordanus, gente Gothus, Alanowamuthis filius, primùm quidem Gothorum Notarius; deinde sive ad Christianam fidem, sive ad severius vitæ institutum, conversus, demum Episcopus Ravennas, seu potius Ravennæ agens, Gothorum Episcopus factus est. Claruit anno 552. quo librum de Rebus Geticis scripsit. Plura de eo non liquent. Extant bina ab eo conscripta Opuscula, viz.

552. Jornand. de Rebus. Get. cap. 51.

De Rebus Geticis liber, sive *Historia Gothorum* ab ipsis gentis incunabulis ad Vitigin regem à Belisario devictum, quâ summatim complectitur Jornandes, quæ libris xii. ejusdem argumenti fusè pertractârat Cassiodorus. Prodiit sæpiùs excusus, emendatior autem ex P. Pithœi exemplari MS. à Fornerio editus inter Opera Cassiodori *Paris.* 1588. cum notis Lindenbrogii *Hamburg.* 1611. & cum aliis consimilis argumenti Scriptoribus à Bon. Vulcanio editis *Lugd. Bat.* 1618. deniq; apud Grotium in Historiâ Gothorum *Amstelod.* 1655. 8°.

De Regnorum & temporum successione, sive *de origine mundi, & actibus Romanorum, cæterarumq; gentium, liber*: in quo integram ferè Flori Historiam tacito ejus nomine exscriptam esse notat Vossius *. Prodiit *Francofurt.* 1588. *Paris.* 1588. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. *Hamburg.* 1611. Utrumq; Opus cum notis Jani Gruteri editum est *Hanov.* 1611.

* De Hist. Lat. l. 2. c. 20.

EUTYCHIUS, vitæ instituto Monachus, in Monasterio Amaseæ urbis vitam egit; unde tanquam Episcopi Amasenorum Apocrisiarius Constantinolim missus est; & cùm paulò ante Quintam Synodum orta esset controversia, utrùm liceret mortuos anathemati subjicere, ipse in Scripturis apprimè exercitatus, ex facto Josiæ regis illico nodum solvit. Viri solertiam admiratus Imperator, eum paulò post, Mennâ ex vivis sublato, ineunte anno 553. ad Pontificalem Urbis Regiæ sedem promovit. Eodem anno Synodo CP. Oecumenicæ præsedit. Anno 564. cùm Justiniani Imp. edicto de incorruptibilitate corporis Christi ante resurrectionem consentire nollet, sede suâ expulsus est, & in Holiæ Monasterium inclusus, ac substituto ei Joanne Scholastico, post octo dies à Conciliabulo quodam depositus, inde in insulam quandam Princepo dictam; ac mox ad Monasterium suum Amasenum, deportatus. Anno 578. à Tiberio Cæsare (cui Imperium ipse olim prædixerat) sedi suæ restitutus est. Obiit anno 585. ætatis suæ 73. Extat unica *Epistola* statim post susceptum Episcopatum *ad Vigilium Papam* missa, quâ ut Trium Capitulorum causa in Synodo ipso non invito discutiatur, postulat, & ad concordiam hortatur,

553. Evagr. l. 4. c. 38.

Gr.

SÆC. VI. ab An. D. Gr. Lat. inter Acta Synodi Quintæ Concil. Tom. V. p. 425. Scripsit Eutychius & *Tractatum* Περὶ τοῦ ἐν τάφῳ καὶ διάπυρον λόγον ἱστορικῶς γεωμέτρων λογικῶν καὶ νοερῶν, cujus fragmentum adducit Eustratius CP. de Vitâ functorum statu cap. 14. Item *librum de Resurrectione Mortuorum*, in quo corpus nostrum in illa Resurrectionis gloria, impalpabile, ventis aereq; subtilius esse futurum, docuit. Hunc post longam disputationem Eutychium inter & Gregorium I. Apocrisiarium tunc Constantinopoli agentem habitam, flammis adjudicavit Tiberius Imperator *, teste ipsomet Gregorio, sed repentina Eutychii mors Edicti executionem antevertit; etsi non desint qui librum revera combustum esse scribant.

* Moral. l. 14. cap. 29.

553. EUGYPPIUS, dignitate Presbyter, & Abbas Africanus, vir, inquit Cassiodorus *, non usq; adeò sæcularibus literis eruditus, sed Scripturarum divinarum lectione plenissimus, claruit anno 553. Hortatu Renducis Neapolitani Episcopi, quæstiones, sententias ac diversas res ex S. Augustini scriptis deflloravit; & in unum corpus collecta in 338. capitulis collocavit. Operi huic *Thesauri* nomen indidit, & Probæ virgini sacræ nuncupavit. Extat *Thesaurus* iste *Basil.* 1542. fol. *Venet.* 1543.

* Divin. Lect. cap. 23.

553. Vid. Autor. Vit. ejus ap Le Cointe ad an. 521, 528, 553, 555, 558, 581. FERREOLUS, gente Gallus, Patriâ Narbonensis, nobilitate generis conspicuus, Patrem habuit Ansbertum Senatorem, matrem Blitildem Clotharii regis filiam, natus anno 521. Septennis adhuc puer Narbonâ relictâ Ucceciam profectus, & Ruricii propatrui sui curæ se bonis literis imbuendum commisit. Anno 553. Firmino patruo in Episcopatu Ucecienſi sufſectus est: ubi B. Pauli memoriæ magnificum templum posuit, & Monasterium à nomine suo *Ferriolacense* dictum fundavit. Cùm verò Judæis animas eorum *lucrandi* studio familiariter uteretur, in suspicionem rerum novarum cudendarum apud Childebertum regem adductus, anno 555. Parisios relegatus est, ubi triennium in exilio degit, maximo tamen honore apud regem habitus. Anno 558. redire permissus Ucceciam se contulit; & ut omnem suspicionis ansam amoliretur, Judæos omnes, quos ad fidem Christianam adducere non potuit, civitate suâ expulit. Obiit an. 581. Episcopatus 28. Composuit *Regulam Monachorum* in usum Monasterii sui, quæ integra habetur in Codice Regularum ab Holstenio edito *Paris.* 1663. Scripsit etiam, teste Gregorio Turonensi *, Sidonium imitatus, *libros* aliquot *Epistolarum*, qui interierunt. An Ferreolo nostro debeantur Sententiæ, quæ sub Ferreoli Presbyteri nomine habentur in libello de Officio rectoris Ecclesiæ *Colon.* 1531. 8°. me planè latet.

* Hist. l. 6. c. 7.

553. LIBERATUS, Ecclesiæ Carthaginensis Archidiaconus, Trium Capitulorum defensor acerrimus, anno 534. vel ineunte sequente, a Synodo Africanorum Episcoporum ccxvii. Carthaginensi ad consulendum de dubiis quibusdam Joannem Papam Romam unà cum Caio & Petro Presbyteris missus est: licèt ad Urbem ante mortem Joannis non perveniret: ipse * tamen se vivente adhuc Joanne Romæ egisse testatur: adeò ut bis Romam ante annum 536. profectus videatur. Claruit imprimis anno 553. quo circiter tempore, ante habitam tamen Synodum Quintam, Breviarium suum clausit. Plurimas pro causâ Trium Capitulorum peregrinationes suscepit: & partim ex virorum gravissimorum narratione, partim ex Historiis, gestis Synodalibus, & Episcoporum epistolis lautam satis rerum gestarum notitiæ supellectilem nactus; Controversiarum Nestorianæ & Eutychianæ Historiam contexuit, quâ res per 1. fere annos gestas ad hanc controversiam præcipuè spectantes & quæ vix aliunde haberi queant, complexus est, Stylo quidem humili & pedestri, quiq; ob Autorum tum Grecorum tum Latinorum, quos sequitur, varietatem, inæqualis pene ubiq; incedit. Extat *Breviarium* istud, sic enim *Historiam* suam appellari voluit, Concil. Tom. v. p. 740. & cum notis & dissertationibus Garnerii *Paris.* 1675. 8°. In editione primâ Conciliorum à P. Crabbe adornatâ reperitur Appendix ad Breviarium Liberati Tom. ii. à p. 121. ad 128. quæ in nuperis Conciliorum Tomis frustra quæritur.

* Breviar. c. 20.

VICTOR,

SÆC. VI. ab An. D.

555.

VICTOR, gente Afer, Tununenſis (aliis Cemmenſis & Cummenenſis corruptè dictus) in Africâ Epiſcopus, claruit anno 555. Trium Capitulorum Patronus conſtantiſſimus, ob quorum cauſam propugnandam plurimas ac graviſſimas ærumnas pertulit. Ex Africâ enim à Juſtiniano Imp. unà cum aliis quibuſdam Epiſcopis Conſtantinopolim accitus, cùm Tria Capitula damnare nollet, variis exiliis afflictus eſt. Poſt cuſtodias namq; & plagas, quas Sala & Valericis perpeſſus eſt, necnon in Monaſterio Mandræ, in Egum Mauritaniæ inſulam ſemel atq; iterum relegatus, Alexandriam exinde deportatus eſt, & in carcerem Caſtelli Diocletiani conjectus. Eo mox eductus carcere anno 557. poſt diſputationes in Prætorio continuas dierum 15. ad aliam cuſtodiam Monaſterii Tabenneſiotarum apud Canopum mittitur. Anno 564. ex Ægypto iterum Conſtantinopolim evocatus, cùm coram Juſtiniano Imp. & Eutychio CP. Tria Capitula adhuc defendere nequaquam vereretur, in Monaſterio quodam Urbis Regiæ in cuſtodiam rurſus datus eſt: ubi poſt annum 565. diem ſupremum obiit. Scripſit *Chronicon rerum geſtarum* ab Orbe condito uſq; ad annum 565. quo Juſtinus junior imperium auſpicatus eſt. Hujus Chronici prima pars interiit: ſupereſt poſterior, quæ ab anno 444. (quo deſiit Proſper) exorſa ad annum 566. progreditur. Habetur à Caniſio edita *Ingolſtad.* 1600. 4°. emendatior autem in utraq; Chronici Euſebiani editione Scaligerianâ.

Victor in fine Chronici.

Iſidor de Script. c. 23.

555.

GERMANUS, gente Gallus, Eleutherii filius, in territorio Auguſtodunenſi natus, ab Agrippino Auguſtodunenſi Epiſcopo Diaconus anno 533. deinde Presbyter anno 536. ordinatus: a Nectario Agrippini ſucceſſore Abbas S. Symphoriani conſtitutus, ac demum anno 555. Epiſcopus Pariſienſis creatus. Anno 557. Concilio Pariſienſi iii. ſubſcripſit; anno 560. ordinationi Siagrii Auguſtodunenſis Epiſcopi interfuit. Obiit octogenarius anno 576. Scripſit anno 573. *Epiſtolam ad Brunechildem reginam*, ut Sigebertum regem à conſilio belli, quod Chilperico fratri illaturus erat, revocaret, poſtulans: Extat hæc Epiſtola Concil. Tom. v. p. 923.

555.

PELAGIUS, patriâ Romanus, Joannis Vicariani filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Agapeti, Silverii, ac Vigilii Pontificum Apocriſiarius Conſtantinopoli apud Imperatorem agens, ab Agapeto primùm miſſus anno 535. maximam à Juſtiniano totâq; aulâ Cæſareâ gratiam ſtatim iniit. Anno 539. circiter unà cum Ephræmio Antiocheno, & Petro Hieroſolymitano Patriarchis à Juſtiniano Imp. judex datus eſt Paulo Alexandriæ Patriarchæ, qui ob Diaconi cædem Gazam paulo antea relegatus fuerat. Gazam igitur per Antiochiam & Hieroſolymam iter faciens Pelagius Paulum ſede ſuâ movit. Conſtantinopolim reverſus in viâ offendit Monachos quoſdam Palæſtinos Juſtinianum adeuntes, ut Origeniſtarum tumultuantium audaciam impetrato edicto compeſcerent. Ab his exoratus, operam ſuam in aulâ collocandam libenter pollicitus eſt: quod quidem tam fœliciter effecit, ut anno 541. edictum Origeniſtas damnans ab Imperatore obtinuerit. Anno circiter 545. Romam rediit, ſive à Vigilio revocatus, ſive à Juſtiniano remiſſus, ut grandi pecuniæ onere ſecum allato, Romæ periclitanti, quod fecit, ſubveniret. Anno 547. à civibus Romanis ad Totilam Gothorum regem legatus eſt, ut Barbari regis arma ab Urbe precibus ſuis averteret. Voto quidem hâc in re excidit Pelagius, mox tamen Urbe à Totilâ expugnatâ, plurimorum civium vitas & libertatem ſibi donari impetravit: & eodem anno à Totilâ Conſtantinopolim legatus eſt, ut pacem Gothos inter & Romanos ſanciret. Anno 553. Vigilii Papæ Conſtituto priori ſubſcripſit; uti & poſteriori, quo Synodus Quinta confirmata eſt. Anno demum 555. (556. juxta Catalogum Anaſtaſianum) menſe Aprili Pontifex Romanus ordinatus eſt, poſtquam ſe intentato ſibi illatæ Vigilio mortis crimine purgâſſet. Papa factus Synodum Quintam confirmavit: & cum Epiſcopis Occidentalibus, qui ob damnata à ſede Romana Tria Capitula in ſchiſma deſciverant, ad mortem uſq; ſtrenuè decertavit. Obiit anno 559. (561. juxta

SÆC. VI. ab An. D.

ta Anastasium) mense Martio. Extant *Epistolæ* xvi. Concil. Tom. v. p. 788. Harum primam spuriam esse ipsi agnoscunt editores: ultimæ, quæ est ad Childebertum regem, subnectitur Fidei Confessio, quam extremâ parte auctiorem edidit Cl. Garnerius in Dissert. de Synodo v. Gen. Auctuar. Theodoriti p. 539. Præter istas Epistolas, habentur *Epistolæ* aliæ, seu potius Epistolarum Fragmenta xii. à Lucâ Holstenio primùm è tenebris eruta, Concil. Tom. v. p. 805.

555. CYRILLUS, gente Palæstinus, civitate Scythopolitanus, in urbe Patriâ decimo sexto ætatis anno monasticam vitam profiteri cœpit. Postea loca sancta visendi studio ductus, Hierosolymam petiit; & matris mandato Joannis Silentiarii regimini se commisit; à quo demum ad celeberrimum Lauræ Monasterium missus, & à Leontio Abbate, qui Monasterii præfecturam anno 542. suscepit, inter Monachos cooptatus fuit. Claruit anno 557. quo S. Joannis *Silentiarii Vitam* scripsit. Quando obierit, non liquet. Scripsit *Vitam S. Euthymii Abbatis*, qui obiit anno 472. Extat hæc Vita, sed à Metaphraste interpolata, Gr. Lat. apud Coteler. Monument. Eccles. Gr. Tom. ii. p. 200. Latinè apud Surium Januar. xx. Extat etiam ab eo scripta *Vita S. Joannis Silentiarii*, Gr. Lat. ab Henschenio & Papebrochio edita ad diem Maii xiii. Latinè apud Surium Maii xiii. Scripsit deniq; *Vitam S. Sabæ*, quæ adhuc inter Simeonis Metaphrastæ Vitas Græcè delitescit, Latinè verò, ab eo interpolata, apud Surium Decembr. v. habetur. Antiquam Vitæ istius à Metaphraste nondum corruptæ, versionem Latinam dedit Bollandus ad xx. Januar. Integrum tandem ac sincerum textum Græcum nactus Cl. Cotelerius, additâ versione ac notis, edidit Monument. Tom. iii. p. 220.

555. PAULUS CYRUS FLORUS, Cyri filius, nobilitate generis illustris, *Silentiarius* à munere, quod gessit, dictus, claruit circa an. 555. Facultate Poeticâ eminuit, & *Templum S. Sophiæ* nuper à Justiniano conditum prolixo carmine descripsit. Primus id in lucem Græcè & Latinè extulit, & uberrimis annotationibus illustravit Carolus Du Fresnius *Paris.* 1670. fol. ad calcem Historiæ Cinnami. Scripsit etiam, inquit Agathias *, alia quamplurima poemata, memoratu digna & laude. Videntur autem mihi, quæ de Templo scripsit, tantò majore & labore & scientiâ referta, quantò & argumentum ipsum est admirabilius. Agathiæ succinit Cl. Du Fresnius, qui descriptionem ædis Sophianæ tantâ accuratione aggressum esse Paulum censet; ut universam illius structuram, singulasq; partes, quisquis hanc legerit, statim quodammodo oculis perinde ac animo comprehendat.

* De rebus Justiniani, lib. 5.

555. AGNELLUS, nobili loco natus, & conditione opulentus; mortuâ uxore ab Ecclesio Ravennatum Archiepiscopo, qui obiit anno 542. Diaconus factus, Templo D. Agathæ præfectus est. Demum post mortem Maximiani anno 555. Ravennatum Archiepiscopus constituitur. Mediante Narsete Justiniani duce, omnia Gothorum bona in Ravennatensis Ecclesiæ usum obtinuit; Templa ab Arianis extructa, eorumq; sacris inquinata, purgavit, & ad verum Dei cultum traduxit. Obiit Calendis Sextilibus anno 556. ætatis suæ 94. Non pauca de eo habet Hieronymus Rubeus Hist. Ravennat. lib. 3. p. 169. Scripsit *Epistolam ad Arminium de Ratione Fidei*, quæ habetur in Antidoto contra Hæres. *Basil.* 1528. in Hæresiologiâ Basileensi, & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 666.

560. EUSTRATIUS, Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbyter. De ejus ætate silent ferè omnes tum veteres, tum recentiores: de quâ ne verbum quidem habet, qui hunc Scriptorem primus edidit, Doctiss. Allatius. Ad veram igitur ejus ætatem indagandam animadverto. 1°. Photio fuisse antiquiorem, qui ipsum citat, nec de eo tanquam nupero scriptore loquitur. 2°. Claruit, postquam Opera Pseudo-Dionysii Areopagitæ, quem non rarò laudat, in publicum prodierant; quæ nonnisi ineunte hoc sæculo palàm innotescere

Cod. 171.

noteſcere cœperunt. 3°. Claruiſſe videtur ſub Eutychio Patriarchâ CP. Sic enim de eo loquitur : Ὁ μέγας Εὐτύχιος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ἡ μοι σεβάσμια κεφαλή. *Magnus Eutychius Archiepiſcopus CP. venerandum mihi in omnibus, ſacrumq; caput.* Claruit igitur circa annum 560. ſaltem non diu poſtea : ac proinde fallitur Caſimirus Oudin, qui ex brevi Labbei Chronologiâ illum penè integro ſæculo recentiorem facit. *Scripſit librum de Vitâ functorum ſtatu*, ut eos refutaret, qui dicunt humanas animas ſtatim ac propriis corporibus ſolutæ ſunt, non operari. Legit hunc olim Photius, & ex eo quædam excerpſit. Primus autem è tenebris erutum, & verſione Latinâ ornatum, fine quidem mutilum, evulgavit Leo Allatius, libroq; ſuo de Occidentalium atq; Orientalium perpetuâ in dogmate Purgatorii conſenſione inſeruit *Romæ* 1655. 8°. à pag. 319. ad 581. Errant verò Miræus, ejuſque exſcriptor Oudinus, qui Euſtratium noſtrum Tractatus tres de Vitâ functorum animis ſcripſiſſe ex Photio affirmant ; quùm nihil aliud dicat Photius, quàm Euſtratium in hoc Opere tria potiſſimùm ſibi in animo habuiſſe ; de quibus ibidem Lectorem monet. De ſtylo ejus hæc Photius : Φράσει μὲ συγκεκιμένῳ οὐκ ἐπαινεσῇ, λογισμοῖς δ' ὁ λόγος. *Oratione quidem uſus eſt minimè laudabili, ſed argumentis non admodùm culpandis : dictio tamen ipſa perſpicua eſt.* Quòd verò Euſtratio noſtro Commentarios in poſteriora Analytica Ariſtotelis Venetiis Græcè editos anno 1534. & in Ariſtotelis Ethica Græcè ibid. 1536. aſcribat Oudinus ; vel ex ſolo librorum titulo diſcere poterat eos eſſe Euſtratii Niceæ Metropolitæ, nec ad noſtrum pertinere. Ut non taceam quod conjicit Geſnerus, in nonnullis hujuſmodi librorum titulis pro Euſtratio Euſtathii nomen reponendum eſſe.

SÆC. VI. ab An. D.

Cod. 171.

SIMPLICIUS S. Benedicti Diſcipulus, & mortuo Conſtantino tertius Cœnobii Caſinenſis Abbas conſtitutus eſt an. DLX. pietatis omniumq; Virtutum exemplar luculentiſſimum, obiit an. DLXXVI. Magiſtri ſui Regulam omnibus Religioſorum domiciliis paſſim legendam cuſtodiendamq; tradidit, quin & ipſe Poetica facultate nitens, majorem ejus promulgationem verſibus explicavit, edidit hæc Carmina Lucas Holſtenius unà cum diverſis Monachorum Regulis *Pariſ.* 1663.

560.

COLUMBA, gente Hibernus, claruit anno 560. quo Monaſterium Deermach in Mediterraneâ Hiberniæ parte condidit. Anno verò 565. ut diſcrimen, quod capiti ſuo à Dermicio rege imminebat, declinaret, in Britanniam trajecit, & Pictis Septentrionalibus verbum Dei prædicavit : & in Jonâ inſulâ, *Hu* & *I-Columb-kill* dictâ, Monaſterium inſtituit, cui ipſe Abbas præfuit. Obiit V. Idus Junii anno 597. ætatis 77. in Eccleſiâ ſuâ Huenſi ſepultus. Scripta ejus hunc in modum recenſet Cl. Waræus * nempe *Regulam Monaſticam*, quæ extat, & vulgò *Columb-kill* dicitur : *Hymnum in laudem S. Kierani Abbatis* ; *tres alios Hymnos*, quorum primus incipit *Altus Proſator*. Alius à noſtro erat Columbanus, & ipſe Hibernus, qui exeunte hoc ſæculo claruit ; de quo agemus infra.

560. Bed. Hiſt. Eccl. l. 3. c. 4.

* De Script. Hibern. l. 1. p. 15.

VENANTIUS HONORIUS CLEMENTIANUS FORTUNATUS, gente Italus ; in vico, Duplabili dicto, non longè ab urbe Tarviſinâ, natus, Ravennæ verò bonarum literarum ſtudiis innutritus. Ante annum 560. B. Martini ope à graviſſimis oculorum doloribus liberatus, ut grati animi indicium proderet, Italiâ relictâ Galliam profectus eſt ; ut S. Martini reliquias in urbe Turonenſi depoſitas inviſeret. A Turonibus in Pictavos tranſiit, atq; ibi domicilium poſuit, omnibus ob raras ingenii dotes, & eximiam rhetoricæ ac poeticæ ſcientiam meritò ſuſpectus & celebratus. Anno 565. Sigeberti regis, & Brunechildis nuptiis *carmine elegiaco* fauſta omnia apprecatus eſt. In urbe demum Pictavienſi Presbyteratûs honorem meruit, ac tandem in eâdem Epiſcopatûs culmen aſcendit, quo tamen anno, incertum prorsùs : niſi quòd Labbeus id poſt annum 594. quo obiit Gregorius Turonenſis, contigiſſe cenſeat, hâc, ut opinor, ratione ductus ; quòd Gregorius, Fortunato inprimis familiaris,

560.

SÆC. VI. ab An. D.

liaris, cùm toties eum laudat, nullibi Episcopum appellet. In vivis adhuc erat anno 600. Multa conscripsit, partim *Poetica*, partim Historica. Vim illius poeticam sic dilaudat Barthius. * *Maximi ingenii vates. —— Ad eum, veluti ad Caliopium quendam, magistrum & coryphæum Musicorum modulaminum, respexit omnium sequentium Poetarum chorus. —— Mirandum acumen ingenii in hoc authore fuit: etiam doctrina omnibus fere coætaneis excellentior.*

* Adversar. l. 46. c. 3.

OPERA.

Poematum libri xi. *præmissâ ad Gregorium Turonensem epistolâ dedicatoriâ.*

De Vitâ S. Martini libri iv. carmine Heroico, ad eundem Gregorium. Editi *Parisiis* 4°. 1511.

Hodœporicon ad Justinum juniorem Imp. & Sophiam Augustam.

De Excidio Thuringiæ ex persona B. Radegundis.

Carmen ad Artachin. Poemata alia nonnulla Fortunato vulgò ascribuntur, quæ inter Tertulliani, Cypriani, &c. Opera habentur; ubi plura de iis vide.

Poemata Fortunati prodierunt in Corpore omnium Poetarum veterum *Lugdani* 1603. 4°. Tom. 2. in Appendice Bigneanâ *Paris.* 1624. p. 752. & in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 520. seorsim verò à Christophoro Browero edita *Adogum.* 1603. 1616. 4°.

Expositiones breves Orationis Dominicæ, & Symboli Apostolorum, & *Epistolæ* aliquot ad Mumulenum, & alios, habentur in Bibliotheca Patr. p. 520. & in Orthodoxogr. p. 1221.

Extant Præterea à Fortunato scriptæ plurium *Sanctorum Vitæ:* nempe *S. Hilarii Pictavienſis* libris duobus (Hilarii Operibus præfigi solita) apud Surium Januar. xiii. *S. Albini Andegavensis Episcopi* ibid. Martii i. *S. Germani Parisiensis Episcopi* ib. Maii xxviii. *S. Radegundis reginæ* ib. August. xiii. *S. Marcelli Parisiensis Episcopi* ib. Novembr. i. *S. Amantii Rutbenensis Episcopi* ib. Novembr. iv. *S. Remigii Rhemensis Archiepiscopi* ib. Octobr. i. *S. Maurilii Andegavensis Episcopi* ib. September. xiii. *S. Medardi Noviomensis Episcopi* ib. Jun. viii. An posteriores duæ Vitæ Fortunatum autorem habeant, justa est dubitandi ratio: licet ejusmodi Vitas scripsisse eum dubitari nequeat. Verùm hæ genuinis, quæ interierunt, suppositæ videntur. Vitam S. Medardi prosâ scriptam edidit Dacherius Spicileg. Tom. viii.

560. MARTINUS, gente Pannonius, juvenis adhuc ad visitanda loca sancta Hierosolymam petiit. Inde solvens Gallæciam Hispaniæ citerioris provinciam appulit: ubi plurimis è Suevorum gente ad Catholicam fidem conversis, varia condidit Monasteria; & ipse Dumiensi à se fundato præfuit usq; ad annum circiter 560. quo in Ecclesiæ Bracarensis Episcopatum evectus est. Anno 563. Concilio Bracarensi II. interfuit: anno 572. Bracarensi III. præsedit. Obiit juxta Baronium anno 583. Cùm verò ex Gregorio Turonensi * constet eum sedem 30. plùs minùs annis tenuisse, necesse est, ut aut citiùs Episcopus factus fuerit, aut vitam ulteriùs produxerit. Anno autem 589. Pantardus successor ejus Concilio Toletano III. subscripsit: adeò ut aut Gregorius annorum numerum rotundè & laxo sensu supputâsse censendus sit, aut Episcopatus Martini paulò ante annum 560. reponendus. Vir erat sanè perquàm eruditus, quiq; adeò se literis imbuerat, teste Gregorio Turonensi ejus συγχρόνῳ, ut nulli secundus suis temporibus haberetur. Laudes ejus Venantio Fortunato lib. 5. utramq; faciunt paginam.

* Hist. l. 5. c. 37.

OPERA.

Collectio Canonum præcipuè ex Græcarum partim etiam Occidentalium Synodorum Canonibus contexta, in duas distributa partes. *Prima de personis & rebus Ecclesiasticis* agit; *secunda de iis, quæ Laicos spectant.* Integrum Opus Canones lxxxv. complectitur. In hâc Collectione notatu non indignum est Canones Apostolicos à Martino non citari. Prodiit illa Collectio in omni Conciliorum editione, in nuperâ verò Tom. V. p. 503. & in Bibliothecâ

thecâ Juris Canonici Juſtellianâ *Pariſ.* 1662. Tom. i. in Append. p. 7. SÆC. VI. ab An. D.

Sententiæ Patrum Ægyptiorum, quas à Græco quodam homine collectas Latinas fecit Martinus noſter. Habentur Lat. apud Roſveydum de Vitis Patr. *Antverp.* 1628.

Formula honeſtæ Vitæ, ſeu, ut habet Iſidorus Hiſpalenſis *, *de Differentiis quatuor virtutum liber ad Mironem Suevorum regem*, Senecæ falsò tributus. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. x. p. 382. ut alias editiones jam mittam. Præfationem ad Mironem edidit Dacherius Spicileg. Tom. x. * De Script. c. 22.

ANASTASIUS, *Sinaita* à Monaſticâ, quam in monte Sinai egit, vitâ dictus, anno 561. ad Patriarchatûs Antiocheni dignitatem promotus, doctrinam orthodoxam ſtrenuè ac conſtanter propugnabat, Juſtiniani autem Imp. deliria de incorruptibilitate corporis Chriſti fortiſſimè impugnavit. Quamobrem Juſtinianus ipſum in exilium mittere in animo habuit: quod quidem morte ſubitaneâ præreptus nequaquam præſtare potuit. Tantus certè tunc in Anaſtaſio enituit religionis illibatæ zelus pariter ac fama, ut Epiſcopi omnes Orientales à Juſtiniano decreto ſuo hæretico ſubſcribere juſſi, ſe Anaſtaſii ſententiam exſpectare, ejuſq; veſtigiis inhæſuros concordi voce reſponderent: ipſe verò Anaſtaſius nullis minis, nullis precibus adduci potuit, ut ſidem tantillùm proderet. Anno 570. Juſtinus Imp. Anaſtaſio objiciens, quod ſacram pecuniam in profanos uſus profudiſſet, quòd ſibi conviciatus eſſet, denique quòd Joannem Scholaſticum ob Eutychii CP. ſedem iniquè arreptam reprehenderet; ipſum de throno Antiocheno dejecit, nonniſi poſt 23. demum annos mortuo Gregorio, qui in locum ejus ſubſtitutus fuerat, anno 592. ſedi ſuæ reſtitutum. Obiit anno 599. Vir erat, inquit Euagrius *, τὰ μὲν θεῖα εἰς τὰ μάλιστα λόγῳ, ἀκριβὴς δὲ τὰς τροφὰς καὶ τὴν δίαιταν, ὡς καὶ πᾶσι λίαν φιλοῖς ἀποκάστειν, καὶ μηδαμῇ τὸ ἐυτελὲς καὶ βέβαιον παρεξίναι, μήτε τ' ἀκριβὲς, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ἀπερισκέπτως, *tum in divinis literis admodum eruditus, tum in moribus & in vivendi ratione accuratiſſimus, adeo ut res etiam leviſſimas obſervaret, nec à conſtantiâ & firmitate unquam deflecteret, nedum in magni momenti rebus & quæ ad Deum ſpectarent.* Eximiam porro comitatem ſumma morum gravitate temperabat, ὡς μὲ πᾶς ἐυκόλως ἔχειν ἢ τὰ ἄτα, καὶ τὴν γλῶτταν ἴυρεις, ἐυδυσόλυτας τὰς πύστεις διαλύων· ὡς δὲ πᾶς παρίφρεις τὰ μὲ ὦτα πάλαι ἀπεκάλεισο. Τὴν δὲ γλῶτταν χαλινὸς ἐπῆχεν, ὡς καὶ τ' λόγον λόγῳ ρυθμίζεδαι, καὶ τὴν σιωπὴν κρείτονα λόγου καδίσαναι. *Et in ſeriis quidem colloquiis, aures ei patentes & lingua profluens erat: & quæſtiones propoſitas prudenter & argute diſſolvebat, in Sermonibus autem ineptis ac ſuperfluis, aures quidem penitus occluſas habuit, linguam vero quaſi frano quodam comprimebat; ita ut orationem ratio metiretur, & ſilentium omni oratione præſtantius eſſet.* 561. Euagr. l. 4. c. 40. l. 5. c. 5. * L. 4. c. 40.

OPERA.

Ὁδηγὸς ſive *Dux viæ adversùs Acephalos.* Videtur iſtud opus tum ex variis ipſius Anaſtaſii, tum ex nonnullis Veterum, Opuſculis conſarcinatum; ut cuivis conſtabit, qui quatuor priora præſertim capita attentè perlegerit: nec id modò, ſed & à recentiore quâdam manu haud leviter interpolatum eſt. Capite enim 10. p. 198. meminit Eulogii Alexandrini jam mortui, qui nonniſi anno 608. diem obiit. Cap. 5. init. Sex Concilia Oecumenica memorat: ſed forſan menda cubat in numero, cùm in eodem capite quinq; ſolummodò enumeret. Opus certè nullâ diligentiâ, nullo ordine conſcriptum eſſe ipſe Anaſtaſius in Proœmio agnoſcit: ubi veniam à Lectoribus petit ob varias correctiones paſſim adhibitas, & propter ταυτολογίας ſæpiùs commiſſas; cùm ægritudinum frequentia non ſerebat, ut in iis pro animi ſui ſententiâ verſaretur. Edidit hunc librum Gr. Lat. Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1606. 4°.

Quæſtiones & Reſponſiones de variis argumentis in S. Scripturam numero CLIV. Infinitum eſſet omnium de hoc Opere ſententias, objectiones, reſponſiones recenſere. Paucis igitur me expediam. Vel Anaſtaſii noſtri opus non eſt, vel inſigniter interpolatum. Quæſtione enim 16. meminit Phocæ tyranni imperium

SÆC. VI. ab An. D

perium sibi arripientis; alibi etiam in eo citantur Maximus Monachus (vid. quæst. 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 18, 154.) Nicephorus Patriarcha CP. (vid. quæst. 2, 57.) Olympiodorus, Synodus Sexta seu Trullana (quæst. 64.) Joannes Moschus (quæst. 60.) aliiq; Anastasio nostro juniores. Porrò Quæstione 117. loca sancta Palæstinæ Orthodoxos Christianos per 700. annos tenuisse affirmat Autor. Sive igitur anni isti à Constantini imperio (quod magis videtur) sive ab ipso Christo initium ducant; id parùm refert. Anastasius certè Antiochenus ejusmodi calculo uti non potuit. Quicquid sit, videntur mihi hæ Quæstiones esse Cento primùm ab Anastasio inchoatus, deinde ab aliis variis locis ac temporibus auctus & absolutus. Hinc fit, ut in Codd. MSS. mirè variet quæstionum numerus: nec ipse Gentianus Hervetus, qui eas primus edidit, plures quàm xciii. dederit, & istas quidem Anastasio Nicæno ascriptas. Integrum verò opus Gr. Lat. in lucem emisit Jac. Gretserus *Ingolstad.* 1617. 4°.

Anagogicarum Contemplationum in Hexaemeron libri xi. Latine editi *Paris.* 1609. Librum duodecimum sive exemplarium Manuscriptorum raritate, sive Pontificiorum fraude hactenus suppressum Gr. Lat. edendum curavit Cl. Alix *Londini* 1682. 4°.

Orationes dogmaticæ V. viz. *De S. Trinitate. De Incircumscripto. De Incarnatione divinâ. (Liber de Oeconomia Christi* extat Græcè MS. in Bibliothecâ Arundelianâ in Collegium Greshamiense jam translatâ.) *De Passione & Impassibilitate Christi. De ejusdem Resurrectione.* Prodierunt Lat. God. Tilmanno interprete *Paris.* 1556. 8°. & in Biblioth. Patr. *Paris.* 1575, 1589. Turriano interprete *Ingolstad.* 1616. 4°. Opera omnia Anastasii hactenus enumerata habentur Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. in fine.

Compendiaria fidei Institutio, quam cum quinq; Dialogis de Trinitate sub S. Athanasii nomine Gr. Lat. edidit Theodorus Beza Vezeliacensis 1570. 8°. Eadem sub Cyrilli nomine in nonnullis Bibliothecæ Patrum editionibus reperitur.

In Annunciationem B. Mariæ Homiliæ II. quas Græcè edidit inter *Varia Divina* Joannes Meursius *Lugd. Bat.* 1619. 4°.

De S. Synaxi, & de non judicando, Homilia. Gr. Lat. cum Ὁδηγῷ 1606. 4°.

In Psalmum sextum Homilia. Duæ istæ Homiliæ Prodierunt Gr. Lat. *Ingolstad.* 1603. 4°.

In eundem Homilia altera.

In Transfigurationem D.N. J.C. *Homilia.* Sex istæ Homiliæ habentur Gr. Lat. à Fr. Combefisio editæ in Auctuar. Nov. 1648. Tom. i. p. 850.

Tractatus de sanctis tribus Quadragesimis, unde eas observari accepimus, quódq; qui eas transgrediuntur, legem violent. Extat Gr. Lat. cum notis inter Cotelerii Monumenta Eccl. Græc. Tom. iii. p. 425.

Opera Ἀνέκδοτα.

Quæstiones ii. *Si fortè rerum potirentur Judæi, Infideles, & Hæretici, an pro iis orandum in Ecclesiâ? An Judæi ante adventum Christi mortui sint anathematizandi.*

Archiepiscopum non subesse judicibus laicis sed majori Archiepiscopo.

Narratio eorum quæ in Synodo ab Orientalibus Episcopis gesta sunt in Persidè.

Quæstiones & Responsiones ii. 1. In illud Proverb. *Sapientia ædificavit sibi domum.* 2. *De septem lychnis Zachariæ Prophetæ.*

De fide Redemptionis ad Ecclesiam quæ est in Babylone.

In spiritum blasphemiæ.

De verâ adoratione.

An quotidie communicandum corpori Christi. Opuscula ista in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi extare Manuscripta testatur Labbeus Nov. Biblioth. MSS. par. 2. p. 82.

Sermo in fratres suos morte prægressos.

Sermo de diversis modis salutis & pœnitentiæ. Sermones hosce duos in Bibliothecâ

thecâ Vaticanâ MSS. extare refert Poſſevinus. Verum ex Ἀνεκδότοις illis quænam genuina, quænam ſpuria habenda ſint, is ſolus tutò judicare poteſt, cui Codices Manuſcriptos inſpiciendi adeſt copia. SÆC. VI. ab An. D.

OPERA DEPERDITA.

*Oratio ad Antiochenos συντακτίε*Θ, cùm Juſtiniani mandatum de exilio ſuo accepiſſet, ὅτι ἐστ δυσμὰς ἔχωσιν, inquit Evagrius *, ἢ τι καλλιτεχνίας, τῶ τι ἐπ' ἀμφότερα, ἢ τι ἐυπορίας περὶ ἑκάτερα ῥήσεων, καὶ τὸ σεμνόηθες ἢ ἰσχνόλογον. * L. 4. c. 40.

Oratio ad eoſdem habita, cùm Epiſcopale munus auſpicaretur.

Oratio ad eoſdem, cùm ab exilio reverteretur. Utramq; laudat Nicephorus Hiſt. Eccl. l. 4. c. 44.

Diſſertatio de Sabbato ad Simeonem Epiſcopum Boſtræ, cujus fragmenta quædam inveniuntur in Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 248.

Epiſtola ad Scholaſticum quendam, quâ reſpondit quæſtioni, cujus initium erat, Ἐι τῆ μόνον ἐπερωτῆσαι σοφὸν σοφία λογιδίσεται. Excerpta aliquot habentur ibid.

Liber ad Juſtinianum Imp. adversùs dogma ab eo propoſitum de incorruptibilitate corporis Chriſti, ab Euagrio memoratus loc. cit.

Adversùs Joannis Philoponi librum Διαιτητὴν *dictum, Opuſculum*, cujus Excerptum à Turriano Latinè verſum dedit Gretſerus in Præfatione ad ὁδηγὸν à ſe editum.

JOANNES SCHOLASTICUS, CLIMACUS à libro quem ſcripſit, & *Sinaita* à monte quem incoluit, dictus, claruit circa an. 564. Vitam Monaſticam coluit, & inter primores iſtius ævi Aſcetas doctrinâ & pietate enituit. Demum Abbas Monachorum in monte Sinâ diverſantium factus, forſan & Cœnobii, quod ad montis radices poſuit Juſtinianus Imp. ad extremam ſenectutem pervenit, (ſiq; Græcorum Menæo fides) penè centenarius obiit die xxx. Martii. 564.

SCRIPTA.

Scala Paradiſi, ad Joannem Abbatem Monaſterii Raithu xxx. Capitulis, quibus tanquam gradibus ſeu ſcalis ad perfectionis religioſæ apicem aſcenditur, conſtans. Prodiit Lat. ex Ambroſii Camaldulenſis verſione *Venet.* 1531, 1569. *Colon.* 1583. cum enarrationibus Dionyſii Carthuſiani *Colon.* 1540. Latinè etiam ibid. 1601. 8°. Deniq; eam, unà cum Scholiis Græco-Latinis Eliæ Metropolitæ Cretenſis, Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus *Pariſ.* 1633. fol.

Liber ad Paſtorem, ex Ambroſii Camaldulenſis verſione Latinâ ſæpius excuſus, Gr. Lat. autem unà cum Eliæ Cretenſis Scholiis ab eodem Radero datus ad Calcem Scalæ Paradiſi. Utrumq; Opus in Græco-barbaram ſeu vulgarem linguam verſum à Maximo Margunio Citherorum Epiſcopo prodiit *Venet.* 1590.

JOANNES SCHOLASTICUS, genere Syrus, ex Sirimi Cynegicæ regionis in territorio Antiocheno vico ortus, primò Presbyter Antiochenus, ejuſq; Eccleſiæ Apocriſiarii vice negotia Conſtantinopoli tractavit. Anno 564. depoſito Eutychio, Urbis Regiæ Patriarcha factus eſt. Anno 578. paulò ante Eutychii reditum diem ſupremum obiit. 564.

SCRIPTA.

Collectio Canonum, in L. *titulos* habitâ ſolius materiæ ratione digeſta. Huic Collectioni Canones Apoſtolorum LXXXV. inſeruntur. Eam, dum Presbyter adhuc eſſet Antiochenus, confecit Joannes. Sunt tamen, qui Theodorito aſcribunt, ne leviſſimâ rationis umbrâ fulti.

Nomocanon,

SÆC. VI. ab An. D.

Nomocanon, qui præter Collectionis Canonum epitomen quandam leges civiles canonibus concordes adnotat. Hunc Nomocanonem a Joanne jam Patriarchâ compositum fuisse veri non absimile est.

Capita Ecclesiastica.

Opuscula ista habentur Gr. Lat. ab Henrico Justello & Gulielmo Voellio primùm edita in Bibliothecâ Juris Canonici (*Paris.* 1662.) Tom. ii. p. 499, 603, 660.

Scripsit præterea Joannes *Orationem Catecheticam* de sanctâ & consubstantiali Trinitate, à Photio * memoratam, quam peculiari opere refutavit Joannes Philoponus. Oratio ista dudum interiit.

* Col. 75.

570. GREGORIUS, primùm Monachus, deinde Abbas Byzantinus, postea Justino Imperante Monasterio montis Sinai præfectus, ac tandem deposito ab Imperante Anastasio anno 570. ad Patriarchatum Antiochenum evectus. Anno 589. incestûs, aliorumq; criminum à civibus quibusdam Antiochenis falsò accusatus, Constantinopolim ad causam in Synodo dicendam accitus est, & auditâ re absolutus. Paulò post reditum exercitum Romanum in Oriente tumultuantem, habitâ ad milites quibus admodùm gratiosus fuit, oratione, compescuit & in ordinem redegit. Obiit anno 592. Vir τῶν γνώμῃ καὶ ἀρετῇ ψυχῆς πάντα ἐκ τῶν κρείττω, καὶ ἐς ὃν ὁμιλοῦσιν, ἔξαγιασμένα, inquit Euagrius *, qui laudes ejus fusè persequitur. Extat *Oratio ad milites seditiosos habita* apud Euagr. l. 6. c. 12. & immutatis verbis, conservato autem plerunq; sensu, apud Nicephor. l. 18. c. 15. Habetur etiam sub ejusdem nomine *Homilia in Mulieres ferentes unguenta*, Gr. Lat. apud Combefis. Auctuar. Nov. *Paris.* 1648. Tom. i. Deniq; in deperditis Euagrii Epistolarum, Relationum, Orationum, &c. voluminibus duobus omnia ferè Opuscula Gregorii nostri nomine conscripta esse ipse prodit Euagrius, l. 6. c. 24.

* L. 5. c. 6.

573. GEORGIUS FLORENTIUS GREGORIUS, Patriâ Arvernus, nobili genere ortus, patre Florentio, matre Armentariâ S. Gregorii Lingonensis Episcopi nepti, natus est anno 544. à Gallo Episcopo Arvernensi bonis literis institutus, anno 566. in Turones secessit; anno 569. Diaconus ordinatus, ac demum anno 573. x. Cal. Septembr. Archiepiscopus Turonensis, ab Euphronio Episcopo ante obitum successor sibi designatus. Anno sequenti Oratorium in urbe Turonensi dicavit; in quo Sanctorum multorum reliquias reposuit. Anno 577. Concilio Parisiensi interfuit, & Prætextatum Rhotomagensem Episcopum à Chilperico rege accusatum fortiter defendit. Anno 580. apud Chilpericum falsò delatus, quòd Fredegundam reginam cum Bertherammo Episcopo Burdegalensi commisceri solitam esse dixerat, ad Synodum Brennacensem citatus est, & postquam juramento se purgasset, absolutus. In eâdem Synodo Chilpericum regem ad Sabellianismum vergentem rationum vi ad sanam mentem reduxit. Eodem quinetiam anno ab Agilane homine Ariano, Leuvigildi Gothorum in Hispaniâ regis ad Chilpericum legato, provocatus disputationem iniit, & Hæretici petulantiam egregiè retudit. Haud dissimile certamen cum Oppila ejusdem regis legato Turones transeunte anno 584. die Paschatis instituit. Anno 585. Theodorum Episcopum Massilienſem à Guntheramno rege necis Chilperico illatæ fugillatum in Aureliâ urbe constanter defendit. Anno 588. à Childeberto rege ad Guntheramnum Metas missus est; ut de variis negotiis tam civilibus quàm Ecclesiasticis apud eum ageret. Anno 590. cum quodam è Presbyteris suis, qui resurrectionem negavit, disputationem habuit, & homunculum errore pessimo liberavit. Anno 594. Romam profectus est, ut Gregorium Papam, & Apostolorum limina inviseret. Domum reversus, obiit anno 595. xv. Cal. Decembr. ætatis suæ 52. Episcopatûs 22. Vir erat pro sæculo, quo vixit, non ineruditus: sed in quo judicium & acumen non immeritò desideres. Simplicitatem ejus notavit olim Hilduinus Abbas. *Parcendum est*, inquit *, *simplicitati viri religiosi; qui multa aliter, quàm se veritas habeat, æstimans, non calliditatis astu, sed benignitatis ac simplicitatis voto, literis commendavit.*

* Epist. ad Ludov. Imp.

OPERA,

SÆC. VI. ab An. D.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Historiæ sive Annalium Francorum libri x. ab initio mundi ad conditam usq; Francorum Monarchiam res gestas brevissimè percurrentes, deinde ad annum Christi 591. copiosè enarrantes. Operi huic immortuus Gregorius id in fine imperfectum reliquit. Vulgata ejus exemplaria insigniter esse depravata non modò sæpiùs conqueritur, sed & infinitis exemplis probat, qui post Du-Chesnium & Hadrianum Valesium hosce libros ad quinq; melioris notæ Codices MSS. diligenter contulit Carolus Cointius Annal. Fran. Tom. i. ad an. 417. 544. 545. 567. 572. 576. 580. & alibi non rarò. Prodiit Historia ista *Paris.* 1552. *Basil.* 1568. 8°. *Paris.* 1610. 8°. ut verò quàm emendatissima prodiret, insudavit Andreas Du-Chesne, qui eam Scriptorum Francorum Tomo i. *Paris.* 1636. inseruit.

Miraculorum libri vii. viz.

De Virtutibus & Miraculis S. Martini libri iv. ante annum 590. incepti, anno demum 595. absoluti.

De Gloriâ Martyrum libri ii. circa annum 590. scripti.

De Gloriâ Confessorum liber anno 595. scriptus.

Prodierunt libri isti vii. *Colon.* 1583. 8°.

Liber de Vitis Patrum, seu de Vitis quorundam Fœlicioforum, anno circiter 590 inchoatus, 595. absolutus. Extat unà cum Historiâ *Paris.* 1522.

Libellus de vitâ & morte septem Dormientium ad Sulpitium Bituricensem Archiepiscopum. Prodiit *Paris.* 1501, 1640.

Epitome de rebus gestis Francorum, ante scriptam Historiam diffusiorem concinnata, teste Sigeberto *. Habetur in Corpore veteris Historiæ Francorum *Hanov.* 1613.

* De Script. c. 49.

Prodierunt omnia Gregorii Opera in Bibliothecâ Patrum Tom. xi. p. 707, 831, 896, 932, 959.

DE PERDITA.

Commentarius in Psalmos, cujus bina Fragmenta exhibet Mabillon. Analect. Tom. i. p. 7.

De Cursibus Ecclesiasticis liber.

PELAGIUS II. natione Romanus, Winigildi filius, Pontifex Romanus ordinatus est anno 579. die xxvi. Novembris. Provinciam sortitus est sanè durissimam, intùs Ecclesiam depascente schismate, extùs devastante barbarorum manu. Totam enim Italiam diripiebant, atq; adeò ipsam Romam arctâ obsidione cingebant Longobardi; maximaq; Occidentalium Episcoporum pars ob damnata à pontificibus Tria Capitula ab Ecclesiæ Romanæ communione se dissociârant. Ut illos compesceret, Gregorium Diaconum anno 583. ad Tiberium Imp. suppetias oratum legavit: ut hos reduceret, argumentis primùm & scriptis, deinde vi & armis, egit. Postquam enim Elium & Severum Aquileiæ, aliosq; Istriæ, Episcopos crebris literis frustra tentâsset; ad gladium civilem se contulit, & Smaragdum Ravennæ Exarchum in partes trahens, anno circiter 586. Severum primoresq; Istriæ Episcopos armatâ manu comprehendi, & ad communionem ineundam adigi fecit. Anno 589. cum Joannes CP. habitâ ineunte anno Constantinopoli Synodo Patriarchæ Oecumenici titulum sibi arreptum decreto Synodico confirmari curâsset; infremuit Pelagius, missisque literis Synodi acta autoritate suâ cassanda decrevit; & Joanni, ni fastuosum titulum dimitteret, anathema comminatus est. Tabe inguinariâ confectus obiit anno 590. die iv. Februarii. Extant sub illius nomine *Epistolæ* x. & *Decreta* vi. (ex Gratiano desumpta) Concil. Tom. V. p. 931. Ex Epistolis 1am. quæ est ad Benignum Archiep. 2am. quæ ad Episcopos Italiæ, 8am. quæ ad Patres Synodi CP. sub Joanne habitæ, & 9am. quæ ad Episcopos Germaniæ & Galliæ, suppositias esse agnoscunt ipsi Conciliorum Editores. 579.

THEO-

SÆC. VI. ab An. D. 580.

THEOPHANES, Patriâ Byzantius, claruisse videtur circa an. 580. si modò eâ, quâ Historiam finivit, ætate vixerit; nisi potiùs eundem cum Theophane Confessore (qui floruit anno 780.) fuisse statuamus: quod parùm probabile videtur. Scripsit *res bello gestas Romanos inter & Persas* ab anno 567. ad 573. Historiam istius temporis decem lib.is complexus. Quin & res gestas sub Justiniano & post annum etiam 573. aliis quibusdam Historiæ libris enarravit, quos Photius non vidit, memoravit tamen. Ex decem verò supradictis libris Excerpta quædam nobis conservavit Photius Cod. LXIV. quæ habentur etiam cum Labbei notis inter Excerpta Legationum *Paris.* 1647. fol.

581. MARIUS, sedis Aventicensis apud Helvetios (quæ postea Lausannam translata est) Episcopus, claruit circa annum 581. Synodo Matisconensi II. anno 585. habitæ interfuit. Viginti annos & menses octo in Episcopatu exegit; obiitq; anno ætatis suæ 64. notante Casimiro Oudin; qui suppresso, ut solet, autoris nomine omnia quæ de hoc autore habet, ex Miræo exscripsit. Contexuit Marius *Chronicon* ab anno 455. quo desiit Prosper, usq; ad annum 581. Extat apud Andræam Du-Chesne Scriptorum Francicorum Tomo i. p. 210.

581. EULOGIUS, Ecclesiæ Antiochenæ Presbyter primarius, atque adhis S. Deiparæ præses, demum ab anno 581. Patriarcha Alexandrinus, Hæreticorum hostis acerrimus, ac Catholicæ fidei vindex fortissimus. Obiit anno 608. Scripsit multa, viz.

Homiliam in Ramos palmarum, S. Cyrillo Alexandrino etiam tributam, extat Gr. Lat. cum notis apud Combefis. Auctuar. Nov. Tom. i. p. 652.

Contra Novatum Hæresiarcham de administratione Ecclesiasticâ libros VI. quorum Excerpta dat Photius Cod. CLXXXII. & CCVIII.

Adversùs Timotheum & Severum Hæreticos libros II. in defensionem Epistolæ Leonis Papæ ad Flavianum CP. Amplissima eorum Excerpta exhibet Photius Cod. CCXXV.

Adversùs Theodosium & Severum conviciis & calumniis S. Leonem infectantes librum, cujus Excerpta habes apud Photium Cod. CCXXVI.

Adversùs pacem inter Theodosianos & Gianatis initam, ut eò acriùs Catholicos oppugnarent, Invectivam Orationem seu Λόγον Σπαστικὸν in tres partes divisum. Fragmenta satis ampla extant apud Photium Cod. CCXXVII.

Epistolam ad Eutychium Patriarcham CP. certitudinem pietatis & fidei Orthodoxæ continentem, quam Presbyter adhuc scripsit, & Opusculo proximè memorato inseruit.

* Cod. 182. De stylo Eulogii ejusmodi censuram profert Photius *. Ἐσὶ τῷ φράσιν ὁ ἀνὴρ, ὅσα μὲ εἰς λέξιν ἥκει, τὰ μετρία πως ἐκ ἔλαττον ἀκριβωμένος, ὅσα δ' εἰς συντάξεως, ἐγγὺς πολλάκις τῆ συνοικιζόντων ἀμιγῶς ἔχεται τῆ ἀπείρου ἐκ ἀμελεῖ τῆς γραφῶν, ἀλλὰ κ) ἰσχὺν ἀντᾶς κεκτημένος, πιθανὸς δ', εἰ ἐν ταυτῇ φράσει, διδασκαλικός τις, ἐδ' ἀκριβὴς. *Hominis dictio, ad verba quod attinet, ferè mediocriter est accurata, verò constructione non longè à solœcismo plerunq; distat. Divinarum tamen Scripturarum non est imperitus, quarum testimonia fœliciter & appositè adhibet. Persuadet item, quantùm stylus ejus patitur, docetq; ac placet.*

581. GILDAS, cognomento *Sapiens*, & ut à Gildâ Albanio distinguatur, *Badonicus*, dictus, gente Britannus, natus anno 520. ob prælium Badonicum claro (inde ei nomen,) Iltuti Morganensis discipulus, Monachus Bannochorensis, ubi haustis priùs bonarum literarum elementis plebis docendæ gratiâ S. Scripturæ studio se totum dedit. Ab Americo dein rege Hiberniæ (addit vitæ illius Autor ex Floriacensi Bibliothecâ à Joanne Bosco editus, qui nostrum cum Gilda Albanio temerè confundere solet, & à S. Brigidâ) missis legatis rogatus, Hiberniam transmeavit, & (si Autori dicto fides sit habenda) labascentem eò loci fidem Christianam conversis Pagani, convictis Hereticis & fundatis passim Monasteriis in integrum restituit, ac pietati bonisq; moribus

restaurandis

SÆC. VI ab An. D.

reſtaurandis tam voce quàm exemplo præivit. Ab Hiberniâ demum redux Cadoci Ventolugii viri nobilitate generis ac morum ſanctitate illuſtris Monaſterium Lancarvanæ, ab eo fundatum, inviſit; multoſq; doctrinâ claros ut idem facerent, exemplo ſuo excitavit. Scripſit anno 581. teſte Radulpho de Diceto *, ne quid jam dicam de Polydoro, Baleo, &c. qui Bannochori illum nonagenarium obiiſſe ferunt: quamvis alii, & in his Rev. Uſſerius † libellum ejus ad an. 564. referant, ipſumq; anno 570. obiiſſe volunt. Scripſit Epiſtolam de Excidio Britanniæ, & Ordinis Eccleſiaſtici Caſtigationem; de quibus hæc ferè habet Joannes Priſeus in Hiſtor. Britann. Defenſ. cap. ult. Non immeritò dubitari poſſe an Gildam autorem habeant, necne, partim quòd Britannica vocabula malè reddat, partim quèd reges Britannorum ceu uno ac eodem tempore regnantes ſimulq; ſuperſtites alloquitur; cum tamen iſtos ſibi invicem ſucceſſiſſe ex hiſtoriâ liquidò conſtet: partim verò ob craſſam quam ubiq; prodit rerum Britannicarum ignorantiam. Nec enim credendum eſſe illius eſſe Gildæ opus, qui res Britannicas juſto volumine illuſtràſſe, ſingulos etiam de legibus Molmutinis, de laudibus Aurelii Ambroſii, de vitis nonnullorum divorum Britanniæ libros ſcripſiſſe à veteribus paſſim prædicatur: in iſto enim, quem typis excuſum habemus, libro, vix quantulamcunq; iſtarum rerum partem præſtari, ac præterea quamplurima deſiderari, quæ à nonnullis hiſtoricis antiquioribus è Gildâ citantur. His adde affectatam hujuſce libelli eloquentiam, ac inanem ſæpe garrulitatem à Gildâ viro certè graviſſimo quàm maximè alienam; tota quienetiam convitiorum plauſtra in Britannicam gentem ubiq; exonerata peſſimam ſcriptoris malevolentiam prodere; diſſimulari tamen nequaquam poſſe nonnulla ex hoc libro ſub Gildæ nomine tum à Bedâ tum à Gaufredo, aliiſq; citari; atq; Gildæ nomen hunc libellum jam olim circumtuliſſe: His tamen non incommodè opponi poſſe infeſtum quem omnes uno ore hiſtorici comprobant, Gildæ animum, ob perpetratam ab Arthuro rege fratris Hoeli ſive Huelini cædem, ac propoſitum mirum quidem, non inane tamen, Britannos vitiis infames, quos præceptis non poterat, rerum ſaltem malè geſtarum pudore ad virtutem revocare: quæ motas primo loco difficultates ſi non tollunt, certè haud parùm levant. Et ſanè (inquit Uſſerius Biblioth. Theol. MS. p. 113. Beda Britannorum ſcelera, hiſtoricum illorum Gildam flebili ſermone deſcripſiſſe confirmat; ex cujus etiam opere integras aliquando paginas hiſtoriæ ſuæ inſeruit. Unde & Priſeus ipſe circa finem libri citati rationem reddens cur à Bedâ præteritus fuit Arthurus, Ex hoc Gildâ (inquit) id erroris hauſerat, quando nihil ex Britannicis rebus ipſe legiſſe videretur, præter ea quæ ab hoc acceperit. Liber etiam hic Gildæ citatur ab Alcuino Epiſt. 1. ad Ædilhardum Cantuarienſem Archiepiſcopum (tom. 1. Antiq. Lect. ab Henr. Caniſio edit. p. 5.) vel ad Wiorenſes, ut à Wilhelmo Malmsburienſi allegatur l. 1. de geſtis reg. Angl. cap. 3. Gildas igitur à Polydoro editus fragmentum indubie eſt Gildæ veteris (inquit Lelandus) ſed ut ille addit, mancum, luxatum, & mutilum; uſq; adeò ut ſi jam vitæ reſtitueretur, vix fœtum agnoſceret Parens. Hæc Lelandus in Aſſertione Arturi fol. 32. poſt 42. à Polydori editione annos incidit Jo. Joſſelinus in duos veteres Gildæ codices, quorum alter literarum notis valdè peregrinis & ab uſu noſtro jamdiu alienis (quippe ampliùs ſexcentis hinc annis ſcriptis) ad Bibliothecam Auguſtinenſem Cantuariæ olim pertinuit; alter quidem multò recentior & ſcripturâ non æquè deligenti (qui tamen minimùm ab illo altero diſcrepabat) fuit olim Glaſtonienſis Cœnobii. Hos ut contulit cum Gildâ à Polydoro edito, repperit planè multa quæ deerant in impreſſo Gildâ tum eorum quæ ſunt authoris propria, tum maximè ſacrorum teſtimoniorum quæ ab ipſo etiam authore ad correctionem ſuæ gentis hic adducuntur. Quaſdam etiam ſententiarum particulas de ſuo inſeruiſſe Polydorum comperit; & ſacra Scripturarum teſtimonia, quæ retinuit, non omnia iiſdem verbis, quibus reperit, repoſuiſſe, ſed ex his quædam locâſſe deſumpta è vulgatâ Scripturarum verſione, cùm Gildam vetuſtiore editione uſum eſſe appareat. Itaq; Joſſelinus authoritate veterum exemplarium adjutus Gildam mendis ſublatis ita caſtigatum exhibuit anno 1568. ut non ſolùm verba, ſed & integras planè

* In indic. de vir. illuſtr. Chron. ſuo præmiſſ. p. 432.

† De Britan. Eccl. primord. P. 477, 905.

SÆC. VI. ab An. D.

sententias, atq; adeò integra folia suis locis restituerit. Ipse quidem Polydorus in Præfatione suæ editionis agnoscit se nonnulla resecuisse, addidisse autem nihil. Hactenus CL. Usserius. Extant a Gildâ scripta, *Epistola de Excidio Britanniæ, & Castigatio Ordinis Ecclesiastici* inter Orthodoxogr. p. 487. in Biblioth. Patr. Tom. 8. p. 707. 715, & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Seorsim verò ediderunt Polydorus Virgilius *Londini* 1525. 8° & *Basil.* 1541. 8°. & Jo. Jollelinus, Matthæo Archiepiscopo Cantuariensi ab Epistolis, ibid. 1568. 12°. Novam hujus epistolæ editionem ex optimæ notæ Codice MS. hactenus editis longe sinceriore meditatur Cl. Thomas Galeus, Scholæ Paulinæ Gymnasiarcha doctissimus, quam una cum aliis antiquis Historiæ Britannicæ scriptoribus è Theatro Scheldoniano prodituram propediem expectamus. In Codicibus MSS. liber, (non quod vulgò volunt ipse Gildas,) *Querulus* dicitur. Codex quidem MS. Cantabrigiensis hunc habet titulum, *Incipit Præfatio libri Querulæ Sancti Gildæ sapientis de excidio Britanniæ; de Calamitatibus & Prævaricationibus ejus Civium; ac Britonum exulatione; & Conquæstus ipsius contra Reges, Principes & Sacerdotes.* Scripsit adhuc Gildas *Epistolas plures*; quarum Fragmenta plurima in vetusto Canonum libro MS. Bibliothecæ Cottonianæ exhibentur; *Concionum mordentium librum*, aliumq; *de Immortalitate Animæ*, quos memorat Baleus. Cæterùm Gildæ nostro ascribunt Henricus Huntindonienſis, Baleus, Prisæus, ac Codices MSS. nonnulli Historiam de gestis Britonum, quam Nennii esse deprehensum est, de quâ vide plura infra in Nennio. Alium à nostro fuisse censet Lelandus Gildam Poetam, qui Poeticum Merlini Sylvestris libellum in carmen redegit; & libros aliquot *Epigrammatum* conscripsit, judice Gyraldo, non inelegantes. Versiculos ejus plurimos primo Britannicæ Historiæ libro intexuit Galfridus Cambrensis, vel ignoto vel suppresso Authoris nomine. Non malè forsan idem censeri posset cum Gildâ Albanio, qui scriptis plurimis, atq; inter ea Poematis inclaruit ineunte hoc sæculo, de quo agit Baleus Centur. 1. cap. 50.

581. EVANTUS, seu Evantius primùm Abbas, deinde juxtà Christophorum Browerum, alioſq; (neq; enim pro certo ego temerè illud affirmaverim) Viennensis in Galliâ Episcopus, claruit circa an. 581. Certè præterquam quòd Ado hoc circiter tempore Evantii Viennensis Episcopi mentionem faciat, Evantius iste Concilio Matisconensi I. anno 581. Lugdunensi III. anno 583. Valentino II. anno 584. & Matisconensi II. anno 585. interfuit. Extat sub Evanti Abbatis nomine Epistola contra eos qui sanguinem animalium immundum esse judicant, & carnem mundam esse dicunt, apud Canis. Antiqu. Lect. Tom. V. par. 2. p. 553. Biblioth. Patr. Tom. xi. p. 1093.

585. JOANNES, natione Cappadox, à stupendâ, cui se assuefecit, abstinentiâ Νηστευτὴς seu *Jejunator* dictus; primò quidem vitam egit privatam, & non inhonesto opificio dedit operam, postea ob præstantes, quibus enituit, virtutes, ἀπὸ ἀρετῆς ὀνομαστήριον, (ut de eo Sophronius *) ad altiora promotus: unde mortuo Eutychio CP. anno 585. in sede Patriarchali subrogatus est. Anno 589. habitâ Constantinopoli in causâ Gregorii Antiocheni Synodo, cui omnes Patriarchæ Orientales vel per se vel per legatos interierant, Joannes *Oecumenici* Patriarchæ titulum sibi assumpsit, frendente quidem & penè furente Pelagio Pontifice Romano, qui missis mox ad Orientales Episcopos literis, hujus Conventiculi (sic enim Synodum appellari voluit) Acta vana ac cassata esse declaravit, Joannemq; nisi ambitionem suam citò correxerit, & ab hoc tam profano vocabulo abstineret, mox anathemati esse subjiciendum; atq; Apocrisiario suo Joannis communionem fugere in mandatis dedit. Et demus licet, cum novissimis Conciliorum editoribus suppositiciam esse illam, quæ in Conciliorum Tomis extat, Pelagii Epistolam; Pelagium tamen hujusmodi dedisse literas quibus Synodi Acta cassavit, & Joannem acerrimè coarguit, quòd superbum & pestiferum Oecumenici vocabulum sibi usurpasset, testis nobis est extra controversiam luculentus Gregorius Magnus *. Nec minori vehementiâ adversùs Joannem declamavit Gregorius M. mox ipse Pontifex

* Ap. Phot. Cod. 231.

* L. 4. ep. 36. & alibi passim.

factus,

factus, quâvis ferè Epistolâ in nefandum, superbum, & Antichristianum hoc vocabulum penè ad ravim usq; debacchatus. Quo non obstante Joannes usurpatum semel titulum constanter retinuit; & ut ex Gregorii ad Sabinianum epistolâ constat, in Actis de Joanne Presbytero Romam transmissis se penè quovis versu Oecumenicum Patriarcham nominavit. Obiit circa an. 596. & à Græcis Sanctorum numero inscriptus est. SÆC. VI. ab An. D. L. 4. ep. 39.

Scripsit nonnulla, quæ sequuntur.

De Pœnitentiâ, Continentiâ, & Virginitate Homilia satis prolixa, seu potiùs, *Epistola Pœnetica ad Virginem quandam Deo devotam.* Extat Gr. Lat. inter Opera Chrysostomi Tom. V. edit. Morell. Tom. vii. edit. Savil. 1

De Pseudo-prophetis & falsis Doctoribus Homilia, quæ Chrysostomo vulgò ascripta inter Opera ejus habetur Tom. V. edit. Morell. Tom. vii. edit. Savil. Joannis tamen nostri esse censent Vossius & Pearsonus.

Libellus Pœnitentialis, sive Ordo erga eos qui peccata confitentur observandus, Gr. Lat. à Morino editus in Appendice ad lib. de Pœnitentia p. 77.

Tractatus sive Sermo de Confessione & Pœnitentiâ, Gr. Lat. ibid. p. 91. de quo nonnihil dubitare videtur Morinus, an Joannis nostri revera sit, an potiùs ex ipsius Pœnitentiali expressus. Codicis verò MS. titulus *Joannis Jejunatoris* nomen prætulit: nec in eo justa deprehendi potuit falsi suspicio.

Collegit etiam ibidem Morinus varia ex Joannis nostri Pœnitentiali excerpta, quæ apud Veteres reperiuntur, ib. p. 98. Canon ejus de diversis perturbationibus, quæ possunt incidere, qui quidem Pœnitentialis pars esse videtur, habetur Gr. MS. in Biblioth. Augustanâ, Plut. 2. Cod. 30. teste Ant. Reisero in Indice Biblioth. August. pag. 29.

De Sacramento baptismatis liber ad Leandrum Episcopum Hispalensem, in quo Patrum sententias de trinâ mersione collegit. Interiit Opusculum: supereſt memoria tantùm apud Isidorum de Script. c. 26.

LEANDER, gente Hispanus, domo Carthaginensis, Severiani (cujus sororem Sanctiam in uxorem duxit Theodoricus Ostrogothorum rex) ac Turturæ filius, Isidori Hispalensis frater natu major, post diuturnam vitæ Monasticæ professionem Hispalensis Ecclesiæ Archiepiscopus factus est. Claruit anno 583. quo ab Hermenigildo Principe, quem ob fidei Catholicæ studium armatâ manu persecutus est Leuvigildus Pater Gothorum in Hispaniâ rex, ad Tiberium Imp. Constantinopolim legatus est, ut suppetias obtineret; quod quidem fœliciter effecit, magnamq; ibi cum Gregorio Diacono Pelagii Papæ Apocrisiario amicitiam iniit. In Hispaniam reversus anno 584. à Leuvigildo rege exilio mulctatus est: qui tamen anno sequenti jam morti vicinus facti pœnitentiâ ductus est, & Reccaredum filium Leandri curæ commendavit. Leander tantum discipulum nactus sedulò excoluit, & ab Arianâ Hæresi primò eum, deinde illius ope Gothorum magnates, ac tandem totam ferè Gothorum gentem ad Catholicam fidem convertit; adeò ut *Gothorum Apostolus* dici meruerit; habitâq; anno 589. Synodo Toletanâ III. cujus magna pars fuit, conversos à se Gothos in Ecclesiæ sinum admisit, orthodoxamq; fidem omnium subscriptione confirmari fecit. Obiit anno 595. Vir erat, teste Isidoro fratre *, suavis eloquio, ingenio præstantissimus, vitâ non minùs quàm doctrinâ clarissimus. Scripsit ad Florentiam sororem *Regulam de Institutione virginum & contemptu mundi*; quam primus edidit Lucas Holstenius in Collectione Regularum *Paris.* 1663. par. 3. p. 89. exinde translatam in Bibliothec. Patr. Tom. xii. p. 999. Extat ejusdem Homilia in laudem Ecclesiæ ob conversionem Gothorum Toleti post finitam Synodum habita, Concil. Tom. V. p. 1018. Scripsit præterea, ab Isidoro memorata, sed jam deperdita, *Adversùs Hæreticorum dogmata libros* ii. *Adversùs instituta Arianorum Opusculum. Epistolas multas ad Gregorium Papam, de baptismo unam, alteram ad fratrem de morte non timendâ.* ad cæteros quoq; Coepiscopos plurimas familiares *Epistolas.* "In Ecclesiasticis deniq; Officiis, inquit Isidorus, non parvo elaboravit studio. In 585. * Cap. 28.

SÆ. C. VI. ab An. D.

toto enim Psalterio duplici editione *orationes* conscripsit. In sacrificii quoq; laudibus atq; Psalmis multa dulcisonè composuit. Ex hoc loco nonnulli non malè concludunt Leandrum nostrum *Missæ Mozarabicæ* auctorem fuisse. In Gothorum enim usum Liturgiam composuisse Leandrum credi par est, quæ in Ecclesia deinceps Hispanicâ per plura sæcula usurpata, *Missa Mozarabum* seu potiùs *Mixtarabum* appellari demum cœpit; postquam Christiani Arabibus Hispaniam ab initio octavi sæculi incolentibus immixti Mozarabum nomen accepissent. Missam istam à Leandro primùm concinnatam, Isidorus frater auxit. Procedente tempore variorum Episcoporum additionibus mutata in Ecclesiis quibusdam civitatis Toletanæ hodienum usurpatur. Eam è Gothorum ruderibus suscitatam, novisq; characteribus vestitam edidit Fr. Ximenes Cardinalis Toleti 1504. Habetur etiam, sed non integra, in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvii.

584. Isidor. de Script. c. 29.

LICINIANUS, Carthaginis Spartariæ in Hispaniâ Episcopus, claruit anno 584. quo ob fidei Catholicæ studium à Leuvigildo rege in exilium pulsus, Constantinopolim profectus est: ubi demum veneno ab æmulis extinctus occubuisse dicitur. Scripsit *Epistolas* nonnullas, & in his de Sacramento Baptismatis unam, & ad Eutropium Abbatem, postea Valentiæ Episcopum, plurimas. Extat unica ad Gregorium Papam in libris Moralium. Alias tamen ejusdem Epistolas MSS. habuit Garnas Loaisa. Vide Miræum not. ad Isidor. cap. 29.

584. Isidor. de Script. c. 30.

SEVERUS, Malacitanus in Hispania Episcopus, claruit anno 584. quo ob fidem Catholicam à Leuvigildo rege exilio mulctatus est. Scripsit librum adversùs Vincentium Cæsaraugustanum Episcopum, qui a Catholicis in Arianorum castra transierat. Composuit & alium de Virginitate ad sororem libellum, cui *Annuli* nomen dedit. Utrumq; opus interit.

584. Isidor. de Script. c. 31.

JOANNES, origine Gothus, Scalabi in Lusitaniâ natus. Adolescens adhuc Constantinopolim petiit; ac per plures annos bonarum literarum & utriusq; linguæ studio operam navavit. Anno 584. in Hispaniam reversus, cùm Arianæ hæresi consentire nollet, à Leuvigildo Barcinonam est relegatus; ubi integro decennio multas ab Arianis insidias & persecutiones passus est. Postea Monasterium Biclarense ad Pyrenæi montis radices condidit, atq; ei præfuit. Demum Episcopus Gerundensis factus, ineunte sæculo septimo vivere desiit. Scripsit *Chronicon* ab anno 565. quo victor Tununensis desiit, ad an. 590. & in Monasterii sui usum *Regulam*, atq; alia multa teste Isidoro. Ex his extat solummodò Chronicon ab Hen. Canisio primùm editum unà cum Victoris Chronico *Ingolst. ad.* 1600. deinde à Scaligero in Chronico Eusebiano *Lugd. Bat.* 1606. & alibi.

589. * Cent. 14. c. 12.

COLUMBANUS, gente Hibernus, patriâ Lagenienſis, Congalli Beanchorensis Cœnobii in Orientali Hibernia (non Bannochorensis in Britanniâ, quod vult Baleus *) Abbatis discipulus, postquam in Britanniam trajicieus ibi aliquamdiu commoratus esset, anno 589. in Burgundiam se contulit, ubi Cœnobium Luxovienſe posuit & gubernavit. Ei postquam annos fermè viginti præfuisset, à Theodorico Austrasiorum rege, eò quòd stupra ejus solito liberiùs reprehenderet, in exilium actus est. Peragratâ igitur universâ Galliâ in Italiam se recepit; ubi ab Agilulpho Longobardorum rege locum opportunum nactus Monasterium Bobienſe propè Neapolim construxit; cujus regimine postquam annum unicum perfunctus esset, diem supremum obiit ix. Cal. Decembr. anno 615.

SCRIPTA EJUS SEQUUNTUR.

Regula Monachalis Monasteriis à se institutis præscripta, & in Concilio Matisconensi anno 627. approbata. Prodiit ab Hen. Canisio primùm edita Antiqu. Lect. Tom. i. in Append. p. 3. mox à Melchiore Goldasto *Insulis.* 1604.

1604. 4°. deinde à Thomâ Mellinghamo in Florileg. Sanctorum Hiberniæ *Pariſ.* 1624. f. p. 403. Præfatione Columbani auctam dedit Car. Stengelius in Coronâ Lucidâ *Auguſta-Vindel.* 1621. 8°. S Æ. C. VI. ab An. D.

Pœnitentiale ſeu Regula Cœnobialis, quæ habetur unà cum Opuſculo præcedente in Collectione Regularum Holſtenii *Pariſ.* 1663. Par. 2. p. 88. 98.

Poemata & Epiſtolæ aliquot, quæ aut apud Caniſ. Antiqu. Lect. Tom. i. & v. aut apud Sirmond. Var. Opuſc. *Pariſ.* 1619. aut apud Meſſingham. Florileg. aut deniq; apud Uſſer. Epiſt. Hibernic. Syllog. p. 7. extant.

Sermones ſeu Inſtitutiones Spirituales xvii. quarum ultima Fausto Regienſi debetur. Homilias quidem Columbani xiii. in Monaſterio Bobienſi exſtitiſſe memorat Meſſinghamus in Florileg. non tamen eas edidit, (uti malè habet Waræus *) ex iis enim quintam ſolummodò evulgavit.

* De Script. Hibern. l. 1. p. 18.

Omnia S. Columbani Opera ſupra enumerata in unum collegit Patricius Flemingus Hibernus Minorita, atq; edi curavit *Lovanii* 1667. Exinde habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 1.

Scripſit præterea S. Columbanus adhuc adoleſcens *librum Pſalmorum* elimato ſermone, à Sigeberto * memoratum ac laudatum. Alia adhuc Waræus ex Vitâ illius à Jonâ diſcipulo conſcriptâ enumerat, *Commentarium in Pſalterium*, *Librum contra Arianos*, quaſq; in Galliâ adhuc extare ab oculato teſte accepit Waræus, *binas ad Bonifacium Papam Epiſtolas*, & *Apologiam modeſtam Concilii Matiſconenſis Patribus oblatam*, cùm ob præpoſteram Paſchatis obſervationem in judicium vocatus eſſet. Morem enim Paſchatis obſervandi Quartodecimanum, quem in Britanniâ hauſerat, in exteris etiam regionibus conſtanter retinuit Columbanus. Vir certè erat antiquâ virtute, & primævâ plane ſimplicitate; quantâ libertate, quam ingenti generoſoq; zelo, etiam Religionis Chriſtianæ proceres tractaverit, teſtatur vel unica ejus ad Bonifacium IV. Papam Epiſtola, quâ adversùs trium Capitulorum ſuſceptionem diſputat, Pontificemq; hâc de re ſepoſitâ omni προσωπολυψίᾳ aggreditur. Hujuſmodi certè παῤῥησίαν ægre ferrent hodierni Curiæ Romanæ mores.

* De Script. c. 60.

LEONTIUS, ſeu ortu ſeu munere BYZANTINUS, primùm Advocatus, deinde relictis ſæcularibus negotiis, in Cœnobio Lauræ in Palæſtinâ Monachus. Claruit anno 590. & deinceps. Doctiſſ. Voſſio * idem videtur cum Leontio Cyprio, de quo nos infra exeunte hoc ſæculo: nempe ut patriâ fuerit Byzantius, ac primùm profeſſione Advocatus, poſteaq; Epiſcopus Cyprius. Sanè tempora non repugnant. Claruit Leontius Cyprius ſub Mauricio, & ad annum uſq; 620. vitam protraxit: ac noſter non modò Eulogii Alexandrini, ſed & Joannis Philoponi mentionem facit. Verùm hâc in re nihil ſtatuo. 590.

* De Hiſt. Græc. l. 4. c. 8.

SCRIPTA.

DE Sectis liber in x. actiones diſtributus. Extat Gr. Lat. unà cum aliis Opuſculis à Leunclavio editus *Baſil.* 1578. 8°. & in Auctuario Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. Tom. i. p. 493. Cod. MS. extat penès CL. Voſſium editis longe auctior.

Adversùs Eutychianos & Neſtorianos libri iii.

Adversùs fraudes Apollinariſtarum libri ii.

Solutiones argumentorum Severi.

Dubitationes hypatheticæ & definitiones contra eos, qui negant in Chriſto duas naturas.

Opera iſta proximè enumerata habentur ſolummodò Latinè ex Turriani verſione apud Caniſ. Antiq. Lect. Tom. iv. p. 1. & in Bibliothecâ Patr. Tom. ix. p. 707.

Oratio in mediam Pentecoſten, & in cæcum à nativitate, edita eſt Gr. Lat. cum notis à Combefiſio Auctuar. Nov. Tom. i. p. 719. Noſtri forſan eſt, etſi Leontio presbytero Conſtantinopolitano inſcribatur.

Extare Porrò in Bibliothecâ Cæſareâ Viennenſi Leontii *librum de duplici Naturâ in Chriſto contra hæreſin Monophyſitarum, & Diſputationem contra Philoſophum Arianum*,

SÆC. VI. ab An. D.

Arianum, nos docet Cl. Labbeus* : à quo, ut hoc etiam obiter moneam, integrum, idq; bene longum, quod de hoc Scriptore habet, caput desumpsit, ut alia sæpe solet, Casimirus Oudin, nec citato Autore, nec verbulo ferè addito. Verùm si hoc non sit libros exscribere potiùs quàm scribere, & plagio planè intolerando alienis plumis se totum ornare, judicet totus eruditorum chorus.

* De Script. Tom. 2. p. 24.

Scripsisse etiam Leontium duo *Locorum Communium volumina*, alterum τῶν θείων, alterum τῶν ἀνθρωπίνων, prodit Fr. Turrianus* ; qui ex his posterius ad manus suas perveniisse testatur.

* De Hierarch. Ordinat. l. 1. c. 12.

590. Jo. Diac. de vit. Greg. I. opp. præf. & ap. Sur. Mart. xii. & Baron. ab ann. 581.

GREGORIUS I. *Magnus* à rebus gestis dictus, ortu Romanus, Fœlicis III. Papæ abnepos, Gordiani & Silviæ filius; clementis grammaticis, dialecticis & rhetoricis in juventute apprimè imbutus, in forensi militiâ magnâ sui nominis famâ mereri cœpit. Virilem ingressus ætatem inter Senatores Urbis cooptatus est. Anno 581. Urbanam Præfecturam gessit. Tot honoribus cumulatus, tantam nihilominùs vitæ sanctitatem coluit; ut Monachorum sui ævi clarissimis nequaquam cederet; ipse vitam Monasticam totus anhelans, adeò ut dum se rebus sæcularibus nondum extricare posset, sex in Siciliâ, ac septimum intra Urbis muros Monasteria suis facultatibus conderet. Monasterio suo Urbano Valentium ex Monasterio S. Equitii in provinciâ Valeriâ accitum præfecit; atq; ipse tandem Monasterium ingressus Valentii regimini se subjecit. Exoptato autem ocio diu frui non licuit. Anno enim 583. ex Monasterio abstractum, Diaconum ordinavit Pelagius Papa, & ad Tiberium Imp. Apocrisiarium legavit. Anno 586. Constantinopoli adhuc agens disputationem cum Eutychio Patriacha CP. iniit; (qui in Origenis errorem lapsus corpus carne palpabili indutum resurrecturum negaverat) & resurrectionis veritatem egregiè propugnavit. Eodem anno mortuo Tiberio Imp. Gregorius postquam res Romanæ Ecclesiæ summâ fide ac diligentiâ Constantinopoli per triennium procurâsset, plurimaq; volumina ibi loci aut absolvisset, aut inchoâsset, Romam reversus alio Apocrisiario pro more ad Mauricium Imperatorem recens factum missò locum dedit. Ocium nactus, in Monasterium suum iterum secessit; quæq; Constantinopoli auspicatus erat scripta, ad umbilicum jam perduxit: alia quinetiam hortante Pelagio contra Episcopos Occidentales ab Ecclesiæ Romanæ communione sejunctos condidit. Anno 590. post mortem Pelagii conspirantibus bonorum omnium votis ad Pontificatum Romanum evectus est, & postquam ipse multas variasq; nexuisset moras, ac fugam frustra molitus esset, tandem die iij. Septembris ordinatus: Eodem anno cum pestis gravissima in Urbe sæviret, celebrem illam Septiformem Litaniam divini numinis placandi ergo instituit. Pontifex factus, frequentibus Synodis celebratis & literis ubiq; missis, professionem fidei edere, labefactatas Ecclesiæ res restaurare, Clericos ac Monachos ad avitam disciplinæ normam revocare, reluctantes, & in his Laurentium Archidiaconum, in ordinem redigere, schisma in Occidente natum exstinguere, contumaces Episcopos, & in his Demetrium Neapolitanum Episcopum, invocato gladio sæculari sedibus suis deturbare, fidem Catholicam tueri, & Hæreticos debellare, summâ animi constantiâ, invicto religionis zelo aggressus est. Inprimis verò curæ habuit ambitiosum Joannis CP. Oecumenici titulum sibi arrogantis, fastum contundere; superbum, hæreticum, blasphemum, Antichristianum, Diabolicum esse titulum ab eo arreptum clamans. Anno 593. edictum Mauricii Imp. de militibus in Monasteria non admittendis ægerrimè tulit; ne officio tamen suo & obsequio deesset, invitus admodùm promulgavit. Anno 594. literis apud Mauricium Imp. Constantinam Aug. & Patriarchas Orientales strenuè egit de Joanne CP. in ordinem redigendo: cui interim communicare Sabiniano Apocrisiario suo interdixit: habitâque eodem anno Romæ Synodo damnatum à Joanne ob Marcionitarum hæresim Joannem Presbyterum Chalcedonensem absolvit: ac de re Ecclesiasticâ Canones nonnullos sancivit. Anno 596. ex Angelicâ Anglorum captivorum formâ omen trahens, Anglorum genti ad fidem Christianam convertendæ animum adjecit, missis in Angliam Augustino Monasterii

nasterii sui Romani præfecto, Mellito, aliisq; Monachis; quos in vîâ despondentes literis confirmavit: incœptumq; semel opus laudabile quâ monitis quâ authoritate suâ subinde promovere non destitit; missis anno 601. Justo, Paulino, Laurentio, aliisque, qui Augustino subsidium ferrent, & fidem Christianam longè latéq; per Angliam propagarent. Anno 603. datis ad Phocam tyrannum literis imperium illi pessimis flagitiis arreptum gratulatus est: quin & si verum fateri fas sit, adeò turpiter in hâc re lapsus est Gregorius, ut scelestissimo parricidæ excogitatissimis adulandi artibus blandiri, & in piissimi principis Mauricii manes acerrimè debacchari non erubesceret. Obiit anno 604. die xii. Martii. Vir erat pietate insignis, nec ævi illius ratione habitâ doctrinâ incelebris: immò si Isidorum Hispalensem audire velimus, *tanto per gratiam S. Spiritûs scientiæ lumine præditus, ut non modò illi præsentium temporum quisquam doctorum, sed nec in præteritis quidem illi par fuerit unquam.* Sic quidem Isidorus: cujus tamen hâc in re verba cum grano salis accipienda esse meminerit Lector. Pietatis certe & eruditionis laus ei neutiqaam est deneganda, in hoc vero jure merito calpandus, quod, teste Joanne Sari buriensi, De Nug. Curial. lib. 2. c.26. & lib. 8. c. 19. non modo Matheſin ab Aula recedere jussit, sed quò major esset S. Scripturæ autoritas, & in ea evolvenda diligentia studiosior, intempestivo nimis ac plane flagranti Zelo nobilissimæ Bibliothecæ Palatinæ, in cujus Archivis recondebantur tot veneranda vetustatis monumenta, ignem admoverit, quo incendio perierunt

Scripta Palatinus quæcunq; tenebat Apollo.

In quibus, inquit Sarisburiensis, *erant præcipua, quæ cœlestium mentem & superiorum Oracula videbantur hominibus revelare.*

SÆC. VI. ab An. D.

OPERA.

Expositionis in librum i. *Regum, qui & Samuelis dicitur, libri* vi.

Expositionis in Job, sive Moralium libri xxxv. Opus anno 583. inchoatum, anno 590. absolutum. Prodiit seorsim primis rei typographicæ incunabilis *Romæ* 1475. *Par.* 1495. fol.

Expositio in vii. *Psalmos Pœnitentiales.* Sunt qui censent, in eâ reperiri plurima, quæ ad Henrici IV. Imp. tempora spectant; adeoq; eam potiùs Gregorio VII. pontifici adjucandam esse.

Expositio in Cantica Canticorum. Basil. 1496. 4. *Par.* 1498.

Homiliarum in Ezechielem libri ii. anno circiter 595. scripti.

De diversis lectionibus Evangelii Homiliæ xl. ad Secundinum Tauriminitanum Episcopum, anno 592. absolutæ.

Liber Pastoralis curæ ad Joannem Ravennæ Episcopum, ineunte Pontificatu scriptus, & ab Anastasio postea Antiocheno circa an. 602. in Græcum Sermonem versus. Versio ista interiit. Ipse liber seorsim prodiit *Argent.* 1496. *Par.* 1498. 4.

Dialogorum de vitâ & miraculis Patrum Italicorum, & de æternitate animarum, libri 4. anno circiter 593. scripti. Litem his Dialogis intentant Reformatorum haud pauci. Strenuè reclamantibus Romanæ Ecclesiæ Scriptoribus. Varia utrinq; proferuntur argumenta; pro negantibus facit primo ingens stili discrepantia, à Gregoriano compto satis, & æquali nec ineleganti immane abludentis; & sane fatendum est plurimas dictiones in his Dialogis usurpatas hominis esse in linguâ Latinâ mediocriter versati, ne quid gravius dicam. Secundo, aniles & ineptæ quæ ubivis occurrunt fabulæ Gregorio M. quin & quovis prudenti viro penitùs indignæ; quarum proinde autorem graviter perstringit * Melchior Canus homo Pontificius, eruditione & pietate celebris. Tertio, reperiuntur in his Dialogis, quæ doctrinæ Gregorianæ in operibus ejus indubitatis traditæ liquidò adversantur, quorum omnium non unum exemplum, profert Rob. Cocus Nostras, Censur. script. vet. p. 209. Hinc orta suspicio,

* Loc. Commun. lib. 11. cap. 6. p. 658.

SÆ C. VI. ab An. D.

suspicio, hos Dialogos Gregorio II. Papæ, qui Pontificatum iniit anno DCCXIV. tribuendas esse, indeq; ipsum *Dialogi* nomen traxisse. Ex altera parte, 1°. certissime constat, Gregorium nostrum hujusmodi opus in animo habuisse, eamq; in rem relationes undiq; conquisivisse, ut ex epistola ejus ad Maximianum Siracusanum lib. 2. cap. 89. patet. 2°. Joannes Diaconus qui claruit anno DCCCLXXV. & quatuor libros de vita B. Gregorii scripsit deserte testatur Gregorium M. hos quatuor Dialogorum libros composuisse, & Zachariam Papam post annos ferme CLXXV. in Græcam linguam convertisse, ubi errorem in numero corrigit * Baronius, dicens non nisi annos fuisse CXLVIII. Accedit ipsius † Photii testimonium, hos Dialogos Gregorio nostro adjudicantis, quiq; ante CLXV. annos scriptos fuisse asserit, quam à Zachariâ Papâ Græcè verterentur. Perpensis ex utràq; parte argumentis restat, ut hi Dialogi saltem sint dubiæ fidei, à Gregorio M. ut videtur, scripti, à recentioribus aucti & interpolati. Ejus ergo esse haud iverim inficias. Interim in hoc opere concinnando nimiùm credulitati suæ indulsisse, & in fabulas plùs quàm par erat, propensiorem fuisse, nemo qui æquo animo ac præjudiciis libero id legerit, facilè negabit.

De vit. Greg. lib. 4. c. 75.

* An. 593. n. 46.

† Cod. 252.

Prodierunt seorsim sæpiùs, puta *Ven.* 1475. *Paris.* 1499 *Venet.* 1561. *Colon.* 1610. & alibi. Eos olim Græcè vertit Zacharias Papa. Versio prodiit *Romæ* 1591. sed mutila, desideratis ex libro tertio sex capitibus cum dimidio. Ea ex Codicibus MSS. restituit, ac in lucem edidit Canisius Antiq. Lect. Tom. iii. Integra proinde exhibetur versio in editione Gregorii Operum *Parisiensi* 1640.

Epistolarum libri xii. quibus immiscentur suppositititiæ haud paucæ. Privilegium sanè Monasterii S. Medardi epistolæ 77. libri ii. subnexum, & epistolam 32. libri xii. ad Fœlicem Episcopum Messanæ, spuria esse fatentur ipsi Conciliorum editores. Epistola 42. libri ii. deest in septem Codicibus MSS. qui hic in Angliâ reperiuntur: quorum unus ipsius Gregorii ætati ferè suppar est. Loca quædam depravata in epistolâ 38. libri iv. epistolis 54, 64. libri vii. ex Codicibus MSS. notat Cl. Jamesius nostras libro vernaculo de Corruptione Patrum par. 2. Quantâ verò licentiâ in discribendis præsertim Gregorii libris grassati sunt olim Monachi, & in excudendis recentiores Pontificii, plenius ostendit idem Jamesius in Vindiciis Gregorianis *Genevæ* editis 1625. 4°. Habentur Epistolæ Gregorii & in Concil. Tom. V. p. 1028.

Antiphonarius sive Gradualis liber ordinatus per circulum anni.

Liber Sacramentorum de circulo anni. Bina ista Opuscula prodierunt simul inter Pamelii Liturgica Tom. ii. *Colon.* 1571. 4°. posterius seorsim *Paris.* 1642. 4°. cum notis Menardi.

Hymni aliquot.

Concordia quorundam Testimoniorum S. Scripturæ, in edit. *Paris.* 1571. primùm evulgata.

Prodierunt S. Gregorii Opera *Paris.* 1523. *Roma* 1588, 1593. 2 vol. *Basil.* 1564. 2 vol. *Paris.* 1571. *Antverp.* 1572, 1615. *Paris.* 1605, 1640. fol. *Romæ* 1613. 5 vol. 8° & Paris 1675 in 3 to tom. p. Joassainville

Benedictionale, sive *Syntagma solemnium Benedictionum* à S. Gregorio in rebus sacris usitatarum, ineditum, antea ratus Lambecius, ex Codice Bibliothecæ Viennensis integrum evulgavit Comment. l. 2. c. 5. p. 300. Verùm errorem suum postea correxit, id à Menardo editum deprehendens *Paris.* 1642. in Gregorii M. Libro Sacramentorum, non appendicis tamen aut peculiaris Operis loco, sed respectu temporis & argumenti singularum Benedictionum sparsim insertum & permixtum.

590. LEONTIUS, Neapoleos in Cypro insulâ Episcopus, claruit circa an. 590. In vivis adhuc erat post an. 616. Scripsit *Apologiam pro Christianis adversùs Judæos*; cujus prolixa pars habetur Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 236. Extant etiam ab eodem scripta, *Homiliæ* ii. *altera*

in

in Simeonem quando Dominum ulnis ſuſcepit, altera in Feſtum mediæ Pentecoſtes, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. p. 681, 702. Vita Joannis Eleemoſynarii, ſed à Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium & Bollandum Januar. xxiii. Vita Simeonis Sali ſive Stulti, ab eodem Metaphraſte interpolata, Lat. apud Surium Julii i. Scripſit etiam Encomia multa, & feſtivos Sermones, & in his præcipuè *Orationem in Transfigurationem Salvatoris noſtri*, & alia quædam, uti nos docent Synodi Nicænæ II. Patres act. 4.

S Æ. C. VI. ab An. D.

DYNAMIUS, Patricius Galliarum, redituum Romanæ Eccleſiæ intra Gallias procurator, ut ex Gregorii M. epiſtola * ad ipſum datâ conſtat. Claruit anno 593. Biennio poſt munere ſuo cedenti ſuffectus eſt Candidus Preſbyter. Scripſit Dynamius *Vitam S. Maximi Regienſis Epiſcopi* ad Urbicum Fauſti (qui Maximi vices in Epiſcopatu excepit) ſucceſſorem, quæ habetur, ſtylo tamen Authoris à Surio emendato, apud Surium Novembr. xxvii. Extat etiam ab eodem ſcripta *Vita S. Marii Abbatis Bobacenſis*, ſed à Monacho quodam abbreviata, apud Mabillon. Sæc. Benedict. i. p. 105. Meminit iſtius Vitæ Sigebertus *, apud quem pro Mario Maximum legendum eſſe cenſet Caſimirus Oudin †, de Mario Bobacenſi ſeu ut vocat Bodanenſi, hactenus ſe nihil legiſſe profeſſus: & quî aliter fieri potuit, cùm Miræus, quem hîc, ut alibi, verbatim exſcribit, ipſi hâc in parte facem non prætulerit?

593.

* L. 3. ep. 33.

* De Script. c. 114.

† Suppl. p. 143

EUAGRIUS SCHOLASTICUS gente Syrus, ex urbe Epiphaniâ ortus, natus eſt anno 536. vel 537. Quadriennis adhuc Grammaticorum ſcholas frequentare cœpit; & à parentibus Apameam ductus eſt, ut pretioſum crucis lignum à Thomâ Epiſcopo ſolenni Pompâ oſtenſum ſpectaret. Relictis Grammaticorum ſcholis, Rhetoricas adiit; cumq; ſcientiâ iſtâ plenè imbutus fuiſſet, inter Advocatos cooptatus eſt; & in foro Antiocheno cauſas agere incœpit: unde Scholaſtici nomen traxit. Maximam cum Gregorio Patriarchâ Antiocheno gratiam iniit, cui in cauſis dijudicandis aſſedit; in epiſtolis & concionibus ſcribendis inſerviit. Quin & inter primarios Antiochenæ Urbis cives locum tenuiſſe videtur: quippe cui tota civitas anno 592. cùm ſecundâ jam vice nuptias iniret, feriis actis, & ſolennibus ludis fauſta apprecata eſt. A Tiberio Aug. Quæſturæ, à Mauricio Præfecturæ honorariæ dignitatem meruit. Anno 589. Gregorium Antiochenum variis criminibus oneratum, & ad dicendam cauſam Conſtantinoplim evocatum comitatus eſt, ut Aſſeſſoris & Conſiliarii munere ei fungeretur. Anno 594. quo imprimis claruit, Hiſtoriam ſuam clauſit. Quot annis ei ſuperfuerit, non liquet. De ſtylo ejus ſic Photius *. *Ἔστι δὲ τὴν φράσιν οὐκ ἄχαρις, εἰ καὶ πῶς περιπλεόνασμά τι δοκεῖ ἐν τῇ τῶν ῥημάτων ἁρμοδίᾳ τῆς ἄλλων μᾶλλον ἱστορεῖν. Stylus huic non ingratus, tametſi interdum redundare quodammodo videatur: certè in doctrinæ veritate cæteris hiſtoricis accuratior eſt.* Quæ quidem laus etſi ei non ſit deneganda, in pluribus tamen factis recenſendis nimis fuiſſe credulum & in fabulas proniorem, ex iis quæ datâ quâvis occaſione de cruce, reliquiis, fictiſq; miraculis, (quæ majori in pretio jam haberi cœperant) refert, cuivis præjudiciis non occœcato liquidò patebit.

594.

Vid. ipſum Euagr. l. 4. c. 26, 29. l. 1. c. 18, 20. l. 3. 28. l. 6. c. 7. & Valeſ. in præf.

* Cod. 29.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libri vi. à Synodo Epheſinâ ſive anno 431. initium ducentes, & in duodecimo Mauricii Imp. anno, Chriſti 594. terminati. Prodiit Hiſtoria iſta Gr. à Roberto Stephano edita *Pariſ.* 1544. fol. Gr. Lat. Genevæ 1612. & cum novâ verſione ac notis eruditiſſimis Hen. Valeſii *Pariſ.* 1673. fol.

Epiſtolarum, relationum, decretorum, orationum, & diſputationum, quorum pleraq; Gregorii Antiocheni nomine conſcripti ſunt, *libri* ii. qui interierunt.

SÆC. VI. ab An. D. *Oratio Panegyrica ad Mauricium Aug. ob natalem Theodosii pueri nobilissimi*, quæ dudum periit. Utrumq; Opus memorat Euagrius in fine Historiæ suæ.

595. ISIDORUS, *Junior*, ut ab Isidoro Cordubensi distinguatur, dictus, gente Hispanus, Severiani Carthaginis in Hispaniâ Præfecti, & Turturæ filius. Duos Episcopos fratres habuit, Fulgentium Carthaginensem & Leandrum Hispalensem, cui ipse in sede Archiepiscopali anno 595. successit. Anno 610. Gunthemari regis edicto de Prærogativâ sedis Toletanæ subscripsit. Anno 619. Concilio Hispalensi ii. præfuit; in quo plurimos Canones rem Ecclesiasticam spectantes sanciri fecit; habitâque cum Syro quodam Episcopo, Acephalorum hæresi infecto, disputatione, hominem erroris prolatis affatim ex S. Scripturâ testimoniis redarguit & ad fidem Catholicam reduxit. Anno 633. Concilio Toletano iv. Nationali præsedit, ubi Canonibus quamplurimis latis lapsum Ecclesiæ Hispanicæ statum restauravit. Anno 636. morti proximus, se in S. Vincentii templum deportari fecit; ubi die iii. Aprilis accepto viatico sacro placidè in Domino obdormivit. Isidorum summoperè laudant Concilii Toletani viii. Patres. *Nostri*, inquiunt, *sæculi doctor egregius, ecclesiæ catholicæ novissimum decus, præcedentibus ætate postremus, doctrinæ comparatione non infimus, & quod majus est, in sæculorum fine doctissimus, atq; cum reverentiâ nominandus Isidorus.*

Vid. Sess. xii.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Chronicon ab initio mundi ad quintum annum Suinthilani regis, Christi 626.

Historia Gothorum, Vandalorum, & Suevorum, Prodiit *Hamburgi* 1611. & cum notis Bon. Vulcanii *Lugd. Bat.* 1597. 8°. plusquam altera verò parte auctior ex MS. Codice Bibliothecæ Is. Vossii ab Hug. Grotio edita est in Historiâ Gothorum Amstelodami 1655. p. 707. deinde ex alio Codice à Phil. Labbeo Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 61.

Originum sive Etymologiarum libri xx. Operi huic immortuus est Isidorus. Braulio igitur Episcopus Cæsaraugustanus, quo rogante susceptum est, imperfectum complevit, & in libros digessit. Prodiit seorsim *Venet.* 1483. fol. *Paris.* 1509. cum scholiis Bon. Vulcanii *Basil.* 1577. fol. De hâc editione Lectorem monet Arnoldus Wion *, cavendam esse, utpote Hæreticorum more veneno pravitatis hæreticæ respersam. Per istiusmodi admonitionem quid sibi velint Pontificii, æquus ac prudens Lector facilè intelliget.

* Lign. Vit. l. 2. c. 4 p. 244.

De Scriptoribus Ecclesiasticis post Hieronymum & Gennadium liber, Scriptores xxxiii. complexus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. cum notis Miræi in Bibliothecâ Eccles. *Antverp.* 1639. fol. cum notis Schotti inter Scriptores Hispaniæ Illustratæ Tom. i. *Francofurt.* 1603.

De Vitâ & morte Sanctorum utriusq; Testamenti, sive *de ortu & obitu Patrum.* Exstat unà cum aliis Isidori Opusculis *Hagenoæ* 1529. 4°. in Orthodoxogr. p. 587.

De Divinis sive Ecclesiasticis Officiis libri ii. ad Fulgentium fratrem circa an. 610. scripti. Prodierunt *Paris.* 1564. 8°. Orthodoxogr. p. 1736. unà cum cæteris ejusdem argumenti Scriptoribus *Romæ* 1591. fol. ac *Paris.* 1610. f. p. 182. Suppositititium esse Opus istud censet Baronius. Verùm à Braulione & Ildefonso inter Opera ejus recensetur; & à Bedâ, Fulberto Carnotensi, & Freculpho Lexoviensi citatur.

De Differentiis sive proprietate verborum libri ii.

Alius Differentiarum seu de proprietate Sermonum liber. Prodiit *Madriti* 1599.

Synonymorum sive Soliloquiorum libri ii.

De Contemptu Mundi libellus.

Norma

SÆC. VI. ab An. D.

Norma vivendi, quæ nil niſi Cento eſt ex libris Soliloquiorum & de Contemptu mundi conſutus.

Exhortatio ad Pœnitentiam, cum Conſolatione ad animam de ſalute deſperantem.

Lamentum Pœnitentiæ pro indulgentiâ peccatorum, verſibus Trochaicis compoſitum.

Oratio de flendis ſemper peccatis ad correctionem vitæ.

Oratio brevis contra inſidias Diaboli.

Epiſtola ad Maſſonem de lapſu & reparatione Sacerdotis.

De naturâ rerum ſive de Mundo liber Philoſophicus ad Siſebutum regem.

Liber Proœmiorum ad libros utriuſq; Teſtamenti.

Commentaria in libros Hiſtoricos Veteris Teſtamenti; quæ Quæſtionum librum, ſive Secretorum Expoſitiones Sacramentorum vocat Ildefonſus, *, & ab Iſidoro ex diverſis Auctoribus collecta eſſe prodit. Ex his Commentaria in iv. libros Regum Iſidoro Cordubenſi deberi plurimi arbitrantur. Vide quæ ſupra in eo notavimus. * De Script. c. 9.

Allegoriarum quarundam S. Scripturæ liber, compendium quaſi Allegoriarum in Octateuchum ex variis Scriptoribus contextum complectens.

Contra nequitiam Judæorum libri ii. ad Florentinam ſororem. 1. *De Nativitate, Paſſione*, &c. *Domini*, 2. *De Vocatione gentium.* Prodierunt *Hagenoæ* 1529. 4°. *Venet.* 1584.

Sententiarum ſive de ſummo Bono libri iii. ex Gregorii Papæ Moralibus ferè excerpti. Eos notis illuſtratos edidit Garcias Loayſa *Taurini* 1593. 4°.

Regula Monachorum in capita xxiv. *diſtributa.* Extat in Codice Regularum Holſteniano *Pariſ.* 1663. 4°. Par. 2. p. 116.

Ad Ludiſredum Epiſcopum Cordubenſem Epiſtola de Sacerdotum in Eccleſiâ Officio.

Epiſtolæ aliquot, quarum ea quæ eſt *ad Redemptum*, meritò à Labbeo ſuppoſititia cenſetur.

De Conflictu Vitiorum & Virtutum liber, qui SS. Ambroſio & Auguſtino etiam aſcriptus inter Opera eorum haberi ſolet. Iſidori verò eſſe & aliunde, & ex Sigeberti * autoritate conſtat. * De Script. c. 55.

Expoſitio in Canticum Canticorum.

Liber Gloſſarum Latinarum, ex libris Originum, ut videtur, collectus. Prodiit cum notis Bon. Vulcanii *Lugd. Bat.* 1600.

De Ordine Creaturarum liber ad Braulionem Cæſarauguſtanum, à Lucâ Dacherio primùm editus Spicileg. Tom. i.

De Collectione Conciliorum & Decretalium Iſidoro noſtro falsò inſcriptâ, non eſt, quòd Lectorem moneamus eam eſſe Iſidori Mercatoris. Interim certè conſtat Iſidorum noſtrum *Conciliorum* & *Decretalium Collectionem* contexuiſſe; cui præter ea, quæ in Dionyſii Collectione habentur, plurima Africæ Concilia, Gallicanaſq; & Hiſpanicas Synodos inſeruit: Epiſtolas quoq; Pontificum Romanorum, qui poſt Damaſum ſedem tenuerunt, intexuit. Extat iſta Collectio MS. in Bibliothecâ Eccleſiæ Urgellenſis in Provinciâ Tarraconenſi, teſte Baluzio Præfat. in Reginonem Prumienſem.

OPERA DEPERDITA.

De Numeris ſive Arithmeticâ Liber.

De nominibus Legis & Evangeliorum liber, niſi forſan idem ſit cum libro Proœmiorum.

De Myſteriis Salvatoris liber.

Prodierunt Opera S. Iſidori, ſtudio Margarini Bignæi *Pariſ.* 1580. f. auctiora cum variorum notis curâ Joannis Griali edita per Jacobum Breulium, *Pariſ.* 1601. deniq; *Colon.* 1617. fol.

SÆC. VI. ab An. D. 596.

PHOTINUS, Presbyter Constantinopolitanus, Ecclesiæ Magnæ defensor, claruit anno 596. Scripsit *Vitam Joannis Jejunatoris Patriarchæ CP.* Fragmentum ejus prolixum exhibet Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. vii. p. 272. ubi dramaticam quandam, eamq; putidissimam, fabulam videre est; cujus ipse Photinus pars magna fuit.

596. AUGUSTINUS, ortu Romanus, institituto erat Monachus Gregorii M. Discipulus, ac Cœnobii cujusdam ab eo in urbe Roma extructi Præfectus: cùm Gregorius Papa Gentis Anglo-Saxonicæ Conversionem in votis haberet, in animo volveret, an. DXCVI. Augustinum adjunctis circiter XL sociis hoc fine in Angliam misit, ejusque jam in itinere positi fluctuantis animum consilio confirmavit, literis munivit. Appulit in Insulam Tanetam Augustinus, & impetratâ ab Æthelberto Cantii Rege venia, ad Evangelium prædicandum se accinxit, plurimos ad fidem pertraxit, ipsomet etiam Æthelberto cum tota familia Christi religionem mox amplectente. An. DXCVIII. in Galliam se contulit, & ab Ætherio Episcopo Arelatensi in Anglorum Gentis Archiepiscopum consecratur, statimq; sedem Archiepiscopalem, quam Londinum tanquam Insulæ Metropolis sibi vendicavit, in honorem Æthelberti Doroberniam seu Cantuariam transtulit. Quo vero Saxonum conversio feliciùs promoveretur; Britanniæ episcopos ad hanc messem invitavit, initituto cum iis in confiniis Walliæ colloquio; verùm morum ejus superbia offensi Britanni, & præcipue quod ab iis exigeret, ut relictis suis in Romanos transirent ritus, nihil horum se facturos, neq; illum pro Archiepiscopo habituros esse respondebant: quibus Augustinus minitans prædixisse fertur, Si pacem cum Fratribus accipere nollent, bellum ab hostibus fore accepturos; & si nationi Anglorum nollent viam vitæ prædicare, per horum manus ultionem mortis passuros esse: Nec fefellit eventus, quippe Æthelbertus Edilfridum Northumbrorum Regulum concitavit, qui coacto exercitu immanem MCC. Monachorum Bannochorensium stragem fecit, quod quidem Augustino suadente & instigante factum, vero quam simillimum est. Objiciunt quidam Augustinum priusquam hæc fieret cædes, ipsomet Bedâ teste, jam multo ante tempore ad cœlestia regna sublatum esse. Verùm non desunt melioris notæ ex nostris historici haud pauci, & in his ipse Beda, qui vitam ejus ultra cædem Bannochorensem ad annum usq; DCVIII. quin & ad an. DCXIV. protrahant, quod & aliis rationibus firmari poterat: unde non levis oritur suspicio *locum* illum de Augustini obitu Bedæ Historiæ olim fuisse adjectum; præsertim cum in Alfredi Regis versione Saxonicâ, non nisi sesqui-sæculo post Bedæ mortem factâ desit. Sed esto mortuus nondum peractâ strage. Quis nescit illum dare consilium potuisse, quod non nisi post ejus demum mortem ad exitum perductum sit? Erat Augustinus Staturâ procerâ & erectâ, animo elatiori, moribus asperis, religiosus potiùs quam doctus, & superstitionis magis quam veræ pietatis studiosus. Extant ab eo scriptæ *ad Gregorium Papam Interrogationes* XI. unà cum *Gregorii Responsis*, ad calcem epist. D. Gregorii, & cum versione Saxonicâ ap. Bed. Hist. Eccles. lib. 1. c. 27. Scripsit etiam librum satis prolixum de *Conversatione Novitiorum*, Incipit, *Voluntas tripliciter intelligitur*; desinit his verbis, *Hæc de hominibus moribusque, per Similitudines suo insertas loco diximus, quò diutius memoria teneantur. Sicut enim Nucleus diutius servatur cum testâ, sic aliquid per simile dictum, diutius memoriæ tenetur; quia memoriæ recurrit retentius.* Habetur hic liber MS. inter alia miscellanea in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Classi. 4. fig. 5. 8°. Monente, qui ipse Codicem tractavit & inspexit, D. Whartono: & mirum planè videri debeat non modo hactenus ineditum esse, sed nec veteres quod sciam nec recentiores ejus meminisse: Refert quidem Baleus, Augustinum statim post ejus in Britanniam adventum ad ipsum Gregorium per suos nuncios Laurentium & Petrum scripsisse, *de suo successu prospero lib.* i. *Ecclesiarum suarum statuta lib.* i. quæ forsan nec ipse vidit Baleus, & an unquam extiterint dubitari potest,

Vid. Bed. Hist. Ecclesiast. lib. 2. c. 2.

teſt, niſi poſterius opuſculum idem cum libro de Converſatione Novitiorum fuiſſe ſuſpicari licet. SÆC. VI. ab An. D.

ANASTASIUS, *Sanaita* à monte quem Monachus adhuc incoluit, *Junior*, ut à deceſſore diſtinguatur, dictus, Anaſtaſio ſeniori ſucceſſit in Patriarchatu Antiocheno anno 599. Poſtquam ſedem decennio ferè tenuiſſet, anno 608. ſaltem proximo ineunte, ortâ immani Chriſtianos inter & Judæos tumultu, à Judæis, qui pugnâ ſuperiores fuerant, throno deturbatus eſt, & funè pedibus illigato per Urbem tractus, abſciſſis etiam & in os ingeſtis αἰδοίοις, ac tandem igni traditus, Martyrii palmam retulit. Exſtat Gr. Lat. ſub illius nomine *Compendiaria fidei Inſtitutio* in Bibliothecâ Patr. Tom. xi. quam tamen alii Anaſtaſio Seniori tribuunt. Reverâ neutri debetur, cùm S. Maximi fœtus ſit. Vide plura in Anaſtaſio Seniore. Cæterùm Anaſtaſium noſtrum autorem habuit *Verſio Græca Gregorii M. libri de Curâ Paſtorali*; quam laudat ipſe Gregorius lib. 10. ep. 22. Verùm illa ad nos non pervenit. 599.

EUTROPIUS, gente Hiſpanus, primùm Abbas Monaſterii Servitani, deinde Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus, claruit anno 599. Scripſit ad *Licinianum Carthaginis Epiſcopum* valdè utilem, nunc verò deperditam, *Epiſtolam*, quâ *de Chriſmatis unctione baptizatis infantibus conceſsâ Licinianum conſuluit.* Scripſit & *ad Petrum Epiſcopum Ituabicenſem de Diſtinctione Monachorum* ſalubrem & Monachis valdè neceſſariam *Epiſtolam*; quæ à Lucâ Holſtenio edita eſt in Codice Regularum *Pariſ.* 1663. Append. p. 82. 599. Iſidor. de Script. c. 32.

MAXIMUS, natione Hiſpanus, Cæſarauguſtæ Epiſcopus, claruit anno 599. quo Concilio Barcinonenſi ſubſcripſit. Anno 610. Concilio Toletano, anno 614. Egarenſi interfuit. Scripſit brevi ſtylo *Hiſtoriam rerum à Gothis in Hiſpaniâ geſtarum*, atq; alia multa; quæ non extant. 599. Iſidor. de Script. c. 33.

Placet ad finem hujus Sæculi Scriptores aliquot incertæ prorſus ætatis, Photio tamen antiquiores, deponere; donec veram, ſaltem probabilem, eorum ætatem aliunde expiſcari liceat.

ANDRONICIANUS, Philoſophiæ admodùm ſtudioſus. Scripſit *adversùs Eunomianos libellos duos*, in quibus promiſit grandia, mediocria præſtitit. Vid. Phot. Cod. XLV. NE.

LUCIUS CHARINUS, Hæreticorum peſſimus ſimul atq; ineptiſſimus, Opus condidit hoc titulo, *Apoſtolorum Periodi*, Acta Petri, Joannis, Andreæ, Thomæ & Pauli complexum. Stylo uſus eſt inæquali & invenuſto, dogmatibus verò ſanè portentoſis. In iſto enim libro inficetiſſima Ebionitarum, Marcionitarum, Valentinianorum, Encratitarum, aliorumq; peſſimæ notæ Hæreticorum deliria in unum conflata Lectori propinabat; & rebus ineptiſſimis, puerilibus, inopinatis, maligneq; confictis ac falſis, immò ſtultis & inter ſe pugnantibus, impiis deniq, & deteſtandis, paſſim ſcatebat. Vide Photium Cod. cxiv. NE.

HERACLIANUS, Epiſcopus Chalcedonenſis, vir piiſſimus ſimul ac doctiſſimus. Scripſit *ad Achilium* quendam ſermone perſpicuo & eleganti *contra Manichæos libros* XX. in quibus impietatem eorum validiſſimè debellavit; libros Manichæorum decantatiſſimos, Evangelium, Giganteum librum & Theſauros, confutavit; omniumq; qui ante ſe in eâdem Palæſtrâ deſudârant, argumenta fortiùs urgebat, firmiter ſtabilivit, prætermiſſa piè ſupplevit. Vide Photium Cod. LXXXV. NE.

LEON-

SÆC. VI. ab An. D.

LEONTIUS, Arabissi Episcopus. Scripsit *Sermonem de Creatione, & Lazaro redivivo*, cujus excerpta bene longa exhibet Photius Cod. CCLXXII.

HESYCHIUS, Presbyter Constantinopolitanus, Scripsit in *æneum Serpentem Mosis libros* IV. quos memorat & breviter describit Photius Cod. LI.

SOPHRONIUS, scripsit eleganti & nervoso sermone *librum pro Basilio adversùs Eunomium*; quo Theodorum Mopsuestenum, qui in eadem desudavit arenâ, eum post se reliquisse judicat Photius Cod. V.

METRODORUS, *Calculum Paschalium Festorum ex novemdecennalibus cyclis viginti octo invicem multiplicatis* confecit. Quartodecimanorum consuetudinem in figendis terminis Paschalibus secutus est; & à Diocletiano exorsus calculum in DXXXIII. annos promovit. Unde forsan non malè conjici possit, Metrodorum istum circa finem Sæculi tertii claruisse. Verùm id parum certum. Vid. Phot. Cod. CXV.

ANONYMUS Auctor, qui *de sacro Paschatis festo* Volumina aliquot conscripsit luculento sermone. Ex iis tertium octo libris constans & Theodoro cuidam nuncupatum, perlegit Photius. Plurima de Hexaemero admista sunt ad Theologiam spectantia; & in eo Metrodorus passim reprehensus est. Vide plura apud Photium Cod. CXVI.

ANONYMUS, Auctor libri cui titulus erat, *Disputatio adversus Judæos* unâq; sentientes Hæreticos, & Quartodecimanos; qui primo Hebræorum mense sanctum Paschæ festum non celebrant. Lacinias quasdam breviculas Operis istius habet Photius Cod. CXV.

ANONYMI aliquot Scriptores, qui *Vitas aut Martyria Sanctorum quorundam* literis mandârunt, viz. *Martyrium Septem Puerorum Dormientium, qui Persecutionem Decianam* fugientes speluncam prope Ephesum ingressi sunt anno 250. & in somnum conjecti experrecti sunt demum anno 445. Excerpta fabulæ istius habes apud Photium Cod. 253. *Martyrium Timothei Apostoli*, cujus fragmenta exhibet Photius Cod. 254. *Martyrium magni Martyris Demetrii*, qui sub Maximiano passus est. Compendium ejus videre est apud Photium Cod. 255. *Vita SS. Patrum Metrophanis & Alexandri*, in quibus *Vita Constantini M.* fusè enarrata est. Excerpta admodum prolixa dabit Photius Cod. 256. *Vita Pauli Episcopi CP. Confessoris:* fragmenta ejus bene longa extant apud Photium Cod. 257. deniq; *Vita S. Athanasii*, cujus excerpta valdè prolixa suppeditat Photius Cod. 258.

SCRIPTORES GENTILES

Christianam Religionem hoc Sæculo perstrigentes.

PROCLUS, *Diadochus*, quia ex Platonicâ erat successione, dictus, genere nobilis, natus in urbe Byzantio, parentes habuit Patricium & Marcellam, domo Lycios: Xanthum Lyciæ urbem à parentibus ductus, Grammaticis disciplinis imbutus est. Inde Alexandriam missus Leonam Rhetorem

Rhetorem, Orionem Grammaticum, Olympiodorum Philosophum, & Heronem Mathematicum audivit. Relictâ Alexandriâ Athenas profectus est; ubi in re Philosophicâ Plutarchum juniorem, ac post illius mortem Syrianum, Præceptores nactus est. Tandem Scholæ Platonicæ apud Athenienses ineunte hoc Sæculo Rector factus, ibi loci consenuit, & 75. annos natus, è vivis excessit. Inter multa ac præclara quæ de Philosophiâ & Gentilium Theologiâ edidit, volumina, scripsit Ἐπιχειρήματα xviii. *contra Christianos:* secundus à Porphyrio, inquit Suidas *, qui impuram suam & contumeliosam linguam adversùs Christianos exacuit. Adversùs hunc calamum fœliciter strinxit Joannes Philoponus. SÆC. VI. ab An. D.

* In voce Πορφύριος.

DAMASCIUS, Patriâ Damascenus, sectâ Stoicus, aliis Peripateticus, claruit circa an. 540. In Rhetoricis Theonem, in dialecticis Isidorum, in Geometricis & Arithmeticis Marinum, Procli in scholâ Athenienſi successorem, in Philosophicis Zenodotum Marini successorem, in Platonicis & Mathematicis Ammonium Hermiæ filium, audivit. Ipse tandem post Theonem scholæ Rhetoricæ præfuit annos novem; & post Isidorum scholam Philosophicam Athenienſem rexit. Quod ad religionem attinet, erat εἰς ἄκρον δυσσεβής, inquit Photius * summè impius, & novis atq; anilibus fabellis animum simul ac sermonem refertum gerens. Quarè & sanctam fidem nostram, tametsi timidè, tectâq; malevolentiâ, non rarò tamen in vitâ Isidori Præceptoris sui allatrat. Scripsit enim Damascius, præter alia quædam, Opera, *Vitam Isidori Philosophi*, quam strictim dedit Photius Cod. 181. amplissima verò ejus excerpta exhibet Cod. 242. 540.

* Cod. 181.

Finis Sæculi sexti.

SÆCU-

SÆ C. VII.
ab An. DC.

SÆCULUM MONOTHELETICUM.

Conſpectus Sæculi.

EPiſcopi OECUMENICI titulum à Phocâ tyranno, bipedum nequiſſimo, eò in Pontificem propenſiore, quò infenſiore in Cyriacum Patriarcham CP. animo, impetrat Papa Bonifacius III. circa an. DCVI. non obſtante quod nuper hunc titulum velut *nomen novum, blaſphemum, ſingulare, inanis gloriæ tumorem, novam ſuperbiam, ſuperbiæ & confuſionis malum, diabolicæ uſurpationis tentationem, ſuperſtitioſum, temerarium, & nefandum elationis vocabulum, primi Apoſtatæ inventionem, & Antichriſti præcurſorem*, in ſedis Conſtantinopolitanæ Epiſcopis diſertè & palam damnaverat Bonifacii Prædeceſſor, Gregorius Magnus. An. DCXXII. a quo incipit Mahumedanorum *Hegira* ſive Æra, oritur Muhammed, fortunatus non minùs, quam verſipellis, Arabum impoſtor, certe hæreſeωn & diſſidiorum inter Chriſtianos grave flagellum: qui adjunctis ſibi Sergio Monacho Neſtoriano, Phineâ Judæo, & Abdallâ Arabe, Alcoranum condidit, quem tanquam cœlo ſibi delapſum ubiq; venditavit. Hinc novus Propheta, hinc ſummus Princeps evalit, de cujus Ortu, Pſeudo-prophetiâ, Dogmatibus, Hegira, præliis, ſucceſſoribus, morte, deq; toto Orientalium cultu & religione, prolixè præ aliis agit Cl. Hottingerus in *Hiſtoria Orientali*. Hæreſis MONOTHELITARUM, unicam in Chriſto voluntatem aſſerentium, nova Eutychianorum Soboles, circa an. DCXXX. orta, opera Sergii Conſtantinopolitani, & Cyri Alexandrini Orientem pervadit, ſparſo etiam per Occidentem veneno, ipſo Honorio Papa hac labe maculato. An. DCXXXIX. Ἔκθεσιν ſuam promulgavit Heraclius Imperator, quâ dogma Monotheleticum confirmavit, à Sergio, Cyro aliiſq; ſtrenuè propugnatam, Romæ vero, & ab occidentalibus damnatam. Creſcente hinc indies diſſidiorum ſegete, an. DCXLVIII. Conſtantinus Auguſtus *Typum* ſeu edictum edidit, quo utriq; parti de hâc controverſiâ ſilentium indixit. Tandem an. DCLXXX. & ſequenti habitum eſt Conſtantinopoli Concilium generale VI. in quo ventilata eſt hæc *quæſtio*, damnata hæreſis, ejus fautoribus Paulo, Sergio, Cyro, &c. unà cum Honorio Papa anathemate percuſſis. Poſt paucos annos Synodus Oecumenica in Imperialis Palatii Trullo convocatur, à qua Canones CII. conditi ſunt, & cum ſit duarum præcedentium veluti appendix & ſupplementum, Πενθέκτη, ſeu *Quini-ſexta* vulgò audit, ejus tamen canones Eccleſia Romana ægre admittit. Fides Chriſtiana hoc ſæculo per varia Anglo-Saxonum regna longiùs latiùſq; propagatur, quin & ex hâc gente, ceu fonte perenni, plures amnes in exteras etiam nationes derivati. Hinc Suidberti, Wigberti, Wilfridi, Willebrordi, aliorumq; Anglorum laboribus, Friſones, Germani, aliiq, ſeptentrionales populi ad fidem Chriſti convertuntur.

SCRI-

SCRIPTORES.

JOANNES, PHILOPONUS à ſtudiorum aſſiduitate dictus, genere Alexandrinus, arte Grammaticus, in Platonis juxta ac Ariſtotelis Philoſophiâ verſatiſſimus: & ut Philoſophi Hæreticorum ut plurimùm fuerunt Patriarchæ, quod rectè olim notavit Tertullianus; ita Joannes noſter ex Philoſophorum Scholâ prodeuns, in fidem mox impegit, cùm ad quæſtiones theologicas tractandas addixit animum. Claruit initio hujus ſæculi circa annum Dei. etiam ſuperiori ſæculo jam clarus. Tempore enim Joannis Scholaſtici, qui ab anno Dlxiv. ad Dlxxviii. Pontificalem Regiæ Urbis thronum tenuit, hæreſin ſuam evulgarat: quod teſtantur Acta Diſputationis inter Cononem & Eugenium Tritheitas, ac Paulum & Stephanum Diacrinomenos de Philopono anathematizando coràm Joanne Patriarchâ habitæ à Photio memorata Cod. 24. Vitam ultra annum Dcviii. protraxit. Opus enim ſuum in Hexaemeron Sergio Patriarchâ CP. hortante ſuſcepit, eique abſolutum nuncupavit. Dogmata quamplurima à fidei veritate abſona propalavit. Cùm in animo enim ejus Ariſtotelicâ Philoſophiâ imbuto fixum maneret idem eſſe hypoſtaſin ac naturam: hinc primùm unicam in Chriſto naturam eſſe aſſeruit; & Concilium Chalcedonenſe rejecit: deinde cùm Catholici ei objicerent tres eſſe in Trinitate hypoſtaſes, unicam tamen naturam; ut objectione iſtâ ſemet extricaret, tres in Trinitate naturas ſive ſubſtantias exiſtere docere non veritus eſt: tres tamen Deos vel deitates eſſe conſtanter ſemper negavit. Hinc *Tritheitarum* ſectæ autor & Anteſignanus & olim & hodie habetur. Quin & Philoſophicæ prurigini frænum nullibi admovens, defunctorum corpora tam quoad materiam quàm formam interitura eſſe, aliaque à Deo in reſurrectione eorum loco formata judicio divino ſiſtenda eſſe docuit: unde à nonnullis reſurrectionem negâſſe dicitur. Alios adhuc errores in vulgus ſparſit; qui aut è ſcriptis ejus, aut è ſcriptoribus coætaneis peti poſſunt. De ſtylo ejus ſic Photius *, ἔστι δὲ ἡ φράσις ἰδιωτικὴ ἰσως τῷ, σαφὴς τι καὶ ἐν ὑδενὶ μετέχον τόνου ἢ σεμνότητος (alibi † τὸ μὲν γὰρ εὐκρινὲς καὶ καθαρὸν ἐκ ἀποκλίνει, ὑ ὑφότητι τῇ λογάδι καὶ ἀτλικιζούσῃ φράσει καλλωπίζεται) τοῖς ἐπιχειρήμασι δ' ὑ μέσον ἀσθενὲς, ἀλλὰ καὶ λίαν σαθρὸς καὶ ἀνισχυρὸς, καὶ μᾶλλ' ἐπιπολαίῳ φαντασίᾳ τ ἀληθείας τὰ ἐκείνα δυνηθεὶς ἐπιχρῶσαι μᾶλλ τ εὐσεβείας σοφίσματα. *Dictionis genere ſui ſimilis eſt, perſpicuus ſcilicet, nihilque intenſum habens, aut grave. Verum argumentationis formâ non impius modò ſed & putidus atque imbecillis eſt; ut ne umbratilis quidem veritatis ſpecie propria potuerit colorare adverſus pios ſophiſmata.*

SÆC. VII. ab An. DC. 601.

* God. 75. † Cod. 214.

OPERA QUÆ EXTANT.

IN *Hexaemeron liber, ſive Commentarius in caput I. Geneſeos, Sergio Patriarchæ CP. dicatus.*

Diſputatio de Paſchate. Bina iſta Opuſcula Gr. Lat. edidit Balthaſar Corderius *Viennæ* 1630. 4°.

De æternitate Mundi contra Proclum liber. Prodiit Græcè *Venet.* 1535.

De Dialectis Græcorum liber, typis Gr. Lat. excuſus *Baſil.* 1532. *Pariſ.* 1521. *Venet.* 1525.

Commentarius in Ariſtotelis Analytica. Extat Gr. *Venet.* 1534.

Comm. in librum de Generatione & Corruptione. Gr. *Venet.* 1527.

Comm. in libros de Animâ. Prodiit Græcè *Venet.* 1535.

Comm. in libros V. de generatione Animalium. Gr *Venet.* 1526.

Comm. in librum primum Meteororum. Extat Gr. *Venet.* 1551.

Comm. in IV. priores libros Phyſicorum. Græcè *Venet.* 1555.

SÆC. VII. ab An. DC. *Comm. in IV. priores libros Acroamaticorum.* Gr. *Venet.* 1535. quæ quidem Commentaria huc non ſpectant. Vide quæ habet Jac. Gaddius de Script. non Eccl. Tom. I. p. 203.

OPERA DEPERDITA.

DE *Reſurrectionem Opus*, à Photio memoratum Cod. XXI.

Adversùs Synodum Chalcedonenſem liber, quem ſtrictim attingit Photius Cod. LV.

Liber adversùs ea, quæ de S. Trinitate tradidit Joannes Scholaſticus Archiepiſcopus CP. in Oratione ſuâ Catechetica. Eum breviter depingit Photius Cod. LXXV.

Contra Jamblichi Opus de Simulachris liber, cujus ſcopum ſummatim exhibet Photius Cod. CCXV.

Adversùs Procli Opus contra Chriſtianos liber, in quo Procli argumentis maximâ lectorum omnium admiratione occurrens, ea præclariſſimè refutavit; eumque vel in ipſis Græcis diſciplinis, propter quas magnificè de ſe ſentiebat, atque efferebatur, indoctum ac amentem eſſe demonſtravit. Sic Suidas in voce Πρόκλος.

Contra Severum liber, cujus meminit Suidas in voce Ἰωάννης ὁ γραμμ.

Liber de Unione, Διαιτητὴς ſive *Arbiter* dictus, Sergio CP. rogante ſcriptus; de quo fusè agit Nicephorus Hiſt. Eccl. l. 18. c. 47. ubi & lacinias ejus quaſdam adducit.

601. JOANNES MALELA, Patriâ Antiochenus, claruit ineunte hoc ſæculo circa annum Dei. Ejus meminit, & ex eo quædam profert Joannes Tzetſes Chiliad. 5. Hiſt. 29, 30. Unus etiam ex XIV. Hiſtoricis erat, ex quibus Collectanea ſua de Virtutibus & Vitiis compilavit Conſtantinus Porphyrogenneta. Condidit *Chronicon* à Chriſto nato ad ſua uſque tempora; fabulis immanè quantùm deditus, in quo & judicium & fidem meritò deſideramus. Excerpta Conſtantiniana reliquis adjungere noluit Cl. Valeſius, uti in Præfatione ipſe nos docet, eò quòd præter tres quatuorve fabulas de Minoe, Antiopâ, ac Bellerophonte, eaſque illepido ſermone textas, nihil bonæ frugis continerent. Vidimus *Chronicon* integrum, in Archivis Bibliothecæ Bodleianæ hodie ſervatum: quod Latinè tranſtulit, & notis illuſtratum, prælo dudum Gr. Lat. excudendum paravit Edmundus Chilmead Ædis Chriſti Sacellanus, qui obiit anno 1653. Verùm typis exprimere hucuſque diſtulerunt præli Sheldoniani Curatores, quòd luce publicâ haud ſatis dignum judicârint. Utinam nihilominus, quale quale id demum ſit, eruditorum orbi non inviderent. Interim ex hoc Chronico nonnulla adducit Seldenus de Synedr. l. 1. c. 8. alia ὁ πάνυ Uſſerius tum notis ad Ignatii Epiſtolam ad Philadelphenos, tum in Appendice Ignatianâ p. 9. Quin & ex eo deſumpta eſſe, quæ de Tiberiano habet Suidas *, nullus dubito.

* In V. Τιβέριος.

601. HESYCHIUS, ſive Iſychius, Patriarcha Hieroſolymitanus, vixiſſe putatur circa an. Dei. utpote ad quem extat Gregorii M. Epiſtola lib. 9. ep. 40. Plures certè erant Heſychii tum apud Græcos tum apud Latinos; de quibus, ſcriptiſque iis attributis varias variorum ſententias accuratè recenſet Labbeus *, & qui Labbeo præivit, Edm. Albertinus †; quos adeant curioſi. Eorum enim obſervationes exſcribere nec otium nobis eſt, nec animus. Summa conjecturæ, (quæ quidem mihi veriſimillima videtur; fruantur alii judicio ſuo) huc redit. Heſychium dum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ Presbyter adhuc eſſet, multa ſcripſiſſe, alia poſtquam Patriarchalem iſtius Eccleſiæ thronum aſcendiſſet; eorum denique nonnulla Heſychium quendam, forſan Salonitanum illum juniorem, qui circa vel paulò poſt Gregorii M. tempora vixiſſe dicitur, multis de ſuo additis in Latinam linguam tranſtuliſſe. Delio ſanè natatore hæc res indiget; neque aliud in re tam obſcurâ,

* Diſſert. de Script. Tom. I. p. 632. & in Addend. p. 820.

† De ſacr. Euch. l. 2. p. 846.

obſcurâ, quàm divinare, nobis fas eſt. Jam ad opera quæ ſub Heſychii nomine circumferuntur, accedamus. SÆC. VII. ab An. DC.

Explanationis in Leviticum libri VII. qui Latinè prodierunt *Baſil.* 1527. & *Pariſ.* 1581. 8°. De iſtius operis autore, quot homines tot ſententiæ. Iſychio Salonitano Presbytero aſcribunt Codices nonnulli MSS. Autor verò Gloſſæ ordinariæ in Leviticum ac Boſſonus Burienſis (notante Uſſerio Biblioth. Theol. MS. p. 229.) Iſychio Hieroſolymorum Epiſcopo tribuunt. Unus autem (inquit ibidem Uſſerius) tantum erat illius nominis Hieroſolymorum Epiſcopus, qui poſt Amos 8. annis ſedem illam tenuit (ut in Chronico ſuo habet Nicephorus) ab anno 601. quo eum Epiſcopatum nuper adeptum ſcribit Gregorius Papa. Ante quod etiam tempus horum Commentariorum autorem non floruiſſe illo præterea argumento colligit Bellarminus, quòd verſionem Hieronymi exponat tanquam communem & receptam in Eccleſiâ, cum ſatis conſtet eam non fuiſſe ita communiter receptam niſi longo tempore poſt ipſius Hieronymi obitum. Et quidem editio quæ hic exponitur, ita temperata eſt, ut cum LXX. conveniat, & à vulgatâ Latinâ non diſcrepet; quod tamen temperamentum an ab autore ſit, an potiùs à Latino ejus interprete, videndum eſt. Alia enim quæ Heſychio Presbytero Hieroſolymitano tribuuntur ſcripta, Græco ſermone habentur edita. Qui verò *Commentaria in Leviticum* aſſumit, Latini hominis perſonam paſſim aſſumit, ut quando lib. 1°. ita ſcribit: *Quod nos boſtiam dicimus, Græcè dicitur* κάρπωμα; & in cap. 4. *Hoc* LXX. *in Græco ſic edunt, ut* χιμαιον *&* χιμαιους *dicunt efferri debere, quod Latini ex eâdem editione interpretati ſunt hædum ex capris maſculum, & capram de hædis fœmellam.* Et lib. 2°. *Fecit Moyſes ut Dominus imperaverat, congregatâque omni turbâ ante fores, ait; Quod Græcâ linguâ in* LXX. *expreſſius tranſlatum eſt*, id eſt, ἐκκλησιάσας *&* συναγωγὴν. Hæc Uſſerius. Sanè ut quod ſentio, ſummatim dicam. Videtur operis iſtius author eſſe Heſychius Hieroſolymitanus; certe tempus ac locus optimè congruunt. In eo enim dato opere ſæpè refutantur Neſtorius & Eutyches, idque ab Amalario Rabano, Mauro, aliiſque iſtius ævi Scriptoribus citatum videre eſt. Quinetiam Hieroſolymis ſcriptum eſſe plurima inibi deprehenſa loca luculenter arguunt. Latinus tamen interpres, quem Heſychium eſſe Salonitanum libenter crederem, plurima immutavit, atque addidit, & inter alia *vulgatam verſionem* Commentariis hiſce adaptâſſe videtur.

Σπιχηρὸν ſive Κεφάλαια *in XII. Prophetas Minores, & Eſaiam*, Græcè edidit unà cum Adriani Iſagoge David Hæſchelius *Auguſtæ* 1602. 4°. & cum eadem habetur Critic. Sacr. Tom. viii. p. 26.

Ἀπροσληπτὰ καὶ Εὐκτικὰ, ſive *Sententiarum Centuriæ* II. *ad Theodulum de Temperantiâ & Virtute*, quæ docent quâ ratione reluctandum ſit affectibus & vitiis, ac orandum. Græcè editæ ſunt unà cum Marci Eremitæ opuſculis, *Pariſ.* 1563. 8°. & eodem anno ibidem Latinè Joanne Pico interprete. Ac in Auctuario *Pariſ.* 1624. Tom. i. p. 985. *Centuriæ* iſtæ plurimas ſententias ex Marci Aſceticis verbatim deſcriptas habent, & notante Photio *, *librum vitarum Sanctorum S. Antonio coætaneorum* claudebant. * Cod. 198.

Sermones II. *de Beatâ Virgine.* Habentur Gr. Lat. in Auctuario 1624. Tom. ii. p. 417.

Oratio demonſtrativa in S. Andream Apoſtolum. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 190. Hujus *excerptum* eſſe arbitratur Labbeus, quod habet Photius Cod. 269. ubi Thomam pro Andreâ à librariis male poni cuivis locum inſpicienti facile patebit.

De Reſurrectione Chriſti Homilia, quam Gregorio Nyſſeno aſcribunt Codices nonnulli.

Quâ horâ crucifixus eſt Dominus. Binas iſtas *Homilias* edidit Fr. Combefiſius in *Auctuario* 1648. Tom. i.

Cæterùm præter Στιχηρὰ & *Homilias* poſteriores haſce duas reliqua Heſychii opera extant Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. xii.

Ἡσυχίου πρεσβυτέρου ὑπόμνημα Ἰστέας εἰς ψαλτήριον, ſeu *Introductio in Pſalmos* ſatis prolixa.

SÆC. VII. ab An. DC. Ejuſdem *Commentarius in Pſalmos* à Pſalm. 77. ad 107. incluſivè, & in Pſalm. 118. Habentur hæc opera Græcè MS. fol. in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. Claſſ. 3. Fig. 3. Notandum verò eundem *Commentarium*, ibidem etiam ſub Chryſoſtomi nomine haberi. Auguſtinus Lindſellus, poſtea Epiſcopus Petriburgenſis, adnexâ notulâ ſcribit, diverſum eſſe ab illo Chryſoſtomi in eoſdem Pſalmos Commentario, qui typis excuſus prodiit. Mericus verò Caſaubonus certiſſimè eſſe Heſychii affirmat.

OPERA, quæ non extant.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, cujus fragmentum de Theodoro Mopſueſteno, ejuſque Hæreſi exhibetur in Synodi quintæ CP. Collatione 5ª.

Homilia in Jacobum fratrem Domini, & in Davidem Θεοπάτορα altera; quarum excerpta exhibet Photius Cod. 275.

In Canticum Habaccuc, & Jonæ. Fragmenta habentur in Caraffæ Catenâ in omnia utriuſque Teſtamenti Cantica.

Conſonantia Evangelica, cujus fragmentum Gr. Lat. dedit Combefiſius Auctuar. nov. Tom. i. p. 773. & alterum inferiùs. *Epitomen* illius quandam, ſeu *Quæſtiones* I X. & *Solutiones* totidem, ex ipſo opere olim excerptas Gr. Lat. cum notis evulgavit Cotelerius Monument. Eccleſ. Græc. Tom. iii. p. 1.

Commentarii in Epiſtolam ad Hebræos, & in Ezekielem, quorum teſtimoniis ſubinde utitur D. Thomas.

601. DOROTHEUS, Archimandrita Palæſtinus, Joannis Monachi celeberrimi, *Prophetæ* dicti, diſcipulus & miniſter, cui ex afflictâ valetudine per plures annos in lecto decumbenti inſerviit. Fateor me veram ejus ætatem ignorare; conjectura tamen non prorſus improbabili ductus, exiſtimo ipſum ineunte hoc ſæculo claruiſſe. Cum enim Barſinuphii, qui circa an. 550. teſte Evagrio †, floruit, Joannes ille fuerit diſcipulus; Joannis autem in extrema ætate jam poſiti Dorotheus noſter miniſter, fuerit, non alio loco commodiùs reponi poterit. Plurima de ſe hinc inde habet Dorotheus, quæ tanti non ſunt, ut huc transferantur. Id tantum dicam, eum poſt Joannis mortem è Seridi Abbatis Monaſterio excedentem, Cœnobium ſeorſim ſibi ſuiſque poſuiſſe ac gubernâſſe. Scripſit *Doctrinas, De vitâ rectè & piè inſtituendâ*, ſive *Diſſertationes Ethicas & Aſceticas* XXIV. & *Epiſtolas* quaſdam breviculas ejuſdem argumenti. Extant *Doctrinæ* illæ (quarum ultima Græco textu caret) ſubnexis ad finem *Epiſtolis*, Gr. Lat. in Orthodoxogr. p. 195. & Auctuario Duceano Tom. i. p. 743.

† L. 4. c. 33.

601. PATERIUS, Gregorii M. diſcipulus, Romanæ Eccleſiæ Notarius & Secundicerius. Claruit anno 601. & deinceps, tandem, ſi Arnoldo Wion * fides, ob ſummam eruditionis famam Epiſcopus Brixienſis creatus. Scripſit *tres libros Explanationum in obſcuriora utriuſque Teſtamenti loca*, ex Gregorii M. operibus excerptos; ſeu, ut habet Sigebertus †; colligens omnia S. Scripturæ teſtimonia, per quæ Gregorius obſcura ſuæ Expoſitionis dilucidavit: Tres libros edidit, duos *de Teſtimoniis vet. Inſtrumenti*, unum *de Teſtimoniis N. Teſtamenti*; ipſumque codicem appellavit *librum Teſtimoniorum*. Prodiit opus iſtud Paterii *Romæ* 1553. fol. & inter opera S. Gregorii ibid. 1591. & ſequentibus editionibus. Verùm in impreſſis omnibus, & nonnullis Manuſcriptis ejus Codicibus deeſt liber ſecundus, quem cum reliquis duobus integrum ſe vidiſſe MS. in Bibliothecâ Cœleſtinorum Pariſienſium prodit Caſ. Oudinus Supplement. p. 156.

* Lign. vit. l. 2. c. 38.

† De Script. c. 43.

601. EUSEBIUS, Epiſcopus Theſſalonicenſis; claruit anno 601. Ab Andreâ quodam Monacho, gente Græco, Aphthartodocitarum Hæreſi perditè addicto (eodem forſan cum eo qui Romæ ad Baſilicam S. Pauli incluſus degit, & ob conficta ſub Gregorii M. nomine ſcripta quædam in Concilio Romano anno 601. damnatus eſt; quemque in Epiſtolâ ad Euſebium noſtrum

noſtrum Gregorius M.* exagitat) ab eo, inquam, per literas laceſſitus, ſcriptâ *Reſponſione*, Andreæ nugas refutavit, ac dogmata Aphthartodicitarum funditùs evertit. Cùm verò Andreas edito alio opere ſententiam ſuam majore molimîne confirmatum iret; Euſebius decem conſcriptis *libris* rem fuſiùs, atque accuratiùs pertractavit, & Catholicam veritatem egregiè ſtabilivit. Extant *Excerpta* utriuſque operis apud Photium, Cod. CLXII. SÆC. VII. ab An DC.

* L. 9. Ep. 69.

CONON, primò Joannis Philoponi diſcipulus, cujus partes ſtrenuè tutatus eſt in diſputatione, quam unà cum Eugenio habuit contra Paulum & Stephanum Eutychianos coram Joanne Patriarchâ CP. Claruit circa an. 601. Demum Philopono infenſus factus, quòd tres, quas in Trinitate poſuit, naturas ſive ſubſtantias per omnia æquales eſſe ac in nullâ re variantes confiteri nollet, diverſam ab eo ſectam inſtituit, cui nomen ſuum impoſuit, & Epiſcopi vice præfuit: quin & Philoponi ſcripta anathemate percuſſit, & adversùs illius *de Carnis Reſurrectione* deliramenta, *Orationem invectivam* ſcripſit. Idem fecit & Eugenius, & ipſe Philoponi ſectator olim non ignobilis, qui in diſputatione ſupradictâ inclaruit. Utriuſque opera perierunt. Præter *Orationes* enim *invectivas*, *Acta diſputationis contra Paulum & Stephanum* literis mandata ſunt, & à Photio perlecta. Vid. Cod. XXIII, XXIV. 601.

THEODOSIUS, Monachus, claruit, ut videtur, circa an. 601. Scripſit *Confutationem* ſatis accuratam *Teſtimoniorum* quæ *adversùs corporum Reſurrectionem* à Joanne Philopono ſeu ex S. Scripturis, ſeu ex Patrum ſanctorum ſcriptis, adducta ſunt. Liber iſte à Photio Cod. XXII. memoratus, jam interiit. Dogmata ejuſdem Philoponi maleſana de SS. Trinitate, Gregorius, ὁμήγυρις ἐν Θεολογίᾳ (inquit Nicephorus *) in libro ad Euagrium Monachum *de Divinitate* luculentiſſimè refutavit. NE. 601.

* L. 18. c 48.

THEMISTIUS, *Calonymus* cognomento ſibi adſcito dictus, (quem Nicephorus Calliſtus † peſſimè confundit cum Themiſtio Philoſopho, qui ſub Valente floruit) Severianorum, Theopaſchitarum, & Agnoetarum ſectarius. Claruit anno 601. Vir non indoctus, inquit Photius ‖, qui perſpicuitatem ſermonis cum argumentorum robore optimè novit conjungere. Scripſit Orationem invectivam adversùs Philoponi deliria de Reſurrectione: pro Agnoetarum verò ſectâ compoſuit libellum, cui titulum dedit, *Apologia pro S. Theophobio*, quo in libro ipſum Severum perſtringere non dubitavit. Iſti libello volumen oppoſuit Theodorus, cui ut vices rependeret Themiſtius, peculiare *opus in Theodorum* conſcripſit. NE. Scripſit & alia quædam Themiſtius, quorum memoria & fragmenta aliquot ſuperſunt in Actis Conciliorum Lateranenſis & CP. III. viz. *Libros* nonnullos *ad Theodoram Imperatricem*, *Sermones aliquot adversùs Colluthum pro tomo Theodoſii*. *Epiſtolam pro Salamitanis*. *Sermonem ad Chariſium monachum*. *Librum ad Conſtantinum Epiſcopum Laodicenum*. *Libros de ſatisfactione*, *pro Agnoetis*, *ad Marcellum Presbyterum & Stephanum Diaconum*, Concil. Tom. VI. p. 316, 320. denique *contradictorios Libros adversùs Theodoſii tomum*, ex quorum ſecundo fragmentum habes Concil. Tom. VI. p. 831. 601.

† L. 48. c. 5

‖ Cod. 108.

THEODORUS, Monachus Alexandrinus, Severianorum, Theopaſchitarum, ac Theodoſianorum hæreſim ſectatus. Claruit anno 601. Scripſit *Confutationem brevem* repetitæ Themiſtii contra Patres temerariæ maximeque abſurdæ contentionis, ſive libri illius Apologetici pro Agnoetarum ſectâ. *Confutationi* huic cùm *Reſponſionem* objecerat Themiſtius, Theodorus tribus aliis de eodem argumento libris editis *operis ſui vindicias* egit. NE. 601.

Phot. Cod. 108.

NICIAS, Monachus, claruit eodem circiter, ut videtur, tempore, viz. anno 601. Scripſit *contra Philoponi capita* VII. quorum ipſe Philoponus meminerat in Διαιτητῇ ſuo. Scriptis etiam Severum aggreſſus eſt; & Gentiles libris duobus refutavit. Vid. Photium Cod. L. 601.

FAUSTUS,

SÆC. VII. ab An. DC. 606.

FAUSTUS, gente Italus, septennis adhuc puer S. Benedicto bonis moribus instituendus à parentibus commissus est, sub cujus regimine in Monasterio Cassinensi educatus est, & ab eo S. Mauro in Gallias misso comes datus. Maurum igitur in Gallias secutus in Monasterio ab illo ad Ligeris ripam constructo 42. annos exegit; ac biennio post illius mortem, in Italiam redux, Casinum repetiit, ubi rogantibus Monachis, præcipuè jubente Theodoro Abbate, *Vitam & res gestas S. Mauri* conscripsit, ac Bonifacio III. anno 606. nuncupavit. Extat hæc *vita*, sed ab Odone Abbate Glannafoliensi interpolata, apud Surium & Bollandum Januar. XV. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. p. 274. Scripsit item *Vitam S. Severini Abbatis*, quæ habetur apud Mabillon. ibid. p. 568.

606.

MARCUS, Ordinis Benedictini Monachus, S. Benedicti discipulus & familiaris: claruit anno 606. *Vitam S. Benedicti* à Gregorio M. prosa descriptam, ipse nonnullis de suo additis carmine planè eleganti, & supra sæculi sui genium venusto enarravit, adeo ut teste Petro * Diacono, de adventu sanctissimi Benedicti ad Casinum, de situ loci, constructioneque Cœnobii elegantissimos versus composuit. Edita est hæc *Vita* à Prospero Martinengo *Romæ* (unà cum aliis Poetis) 1590. *Collectionis* suæ Tom. iii. *Gnomæ* verò *Hagenoæ* impressæ 1531. & alia quædam opuscula *Paris.* 1563. edita, quæ Marco nostro tribuit Gotfridus Olearius *, & (qui fortasse Olearium in errorem duxit) J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. p. 8. Marco Eremitæ, qui incunte sæculo quinto floruit, certò certiùs ascribenda sunt.

* De vir. illust. Casc. 3.

* Abac. Patr. p. 301.

606.

BONIFACIUS IV. patriâ Valerianus, è gente Marsorum, Joannis medici filius, ex Presbytero Ecclesiæ Romanæ Pontifex electus post initium Novembris anno DCVI & anno sequente die XXVI. Augusti ordinatus. *Pantheon* Romanum à Phocâ Imp. impetratum in Ecclesiam commutavit; (quæ S. Mariæ *ad Martyres*, vulgò *rotunda*, hodiè dicitur) sicut decessor ejus Bonifacius III. *Oecumenici* titulum ab eodem tyranno impetraverat. Anno 610. Mellitus Londini Episcopus, constructo extra urbis mœnia Monasterio, Romam profectus est, Pontificem de vitâ & regulis Monachorum, aliisque Ecclesiæ Anglicanæ negotiis consulturus; ubi habita est hac de re Synodus, in quâ ipse Mellitus sedit, & quæ decreta erant suâ quoque authoritate, inquit Beda †, subscribens confirmavit, *Canonesque* unà cum Bonifacii *literis* secum in Britanniam detulit. Obiit Bonifacius die VIII. Maii, anno 615. *Extat Epistola ad Ethelbertum Anglorum regem*, & *Decretum in Synodo Romanâ* latum *de Monachis officium Sacerdotale ministrantibus*, Concil. Tom. V. p. 1618.

† Hist. Eccl. l. 2. c. 4.

608.

SERGIUS, ab anno 608. Patriarcha Constantinopolitanus. Anno 629. ab Heraclio Imp. animi dubio consultus unicam esse in Christo voluntatem & operationem, habitâ Synodo decrevit & rescripsit, virus in mente jamdiu latens tunc primùm prodens. Anno 633. cum Honorio Papa per literas egit, ut omnium Patriarcharum decreto confirmaretur Synodus Alexandrina, quæ fidei Orthodoxæ dispendio pacem infidam Catholicos inter & Eutychianos conciliârat, unicam esse in Christo voluntatem docens. Anno 639. editâ *fidei Ecthesi*, habitaque Constantinopoli Synodo, hæresin Monotheleticam confirmavit; & eodem diem supremum obiit. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* III. *altera ad Cyrum Patriarcham Alexandrinum* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 176. *altera ad Cyrum Phasidis Episcopum*, Gr. Lat. inter Concil. CP. III. Acta Act. 12. Concil. Tom. vi. p. 915. *tertia ad Honorium Papam*, Gr. Lat. ibid. p. 918. *Acta Synodi*, quam pro confirmandâ *Ecthesi* Imperatoris hæreticâ anno 639. habuit, extant Gr. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. vi. p. 201.

TIMOTHEUS,

SÆC. VII. ab An. DC. 610.

TIMOTHEUS, incertæ ætatis Scriptor. Magnæ Ecclesiæ CP. Presbyter, vasorum Templi S. Deiparæ in Chalcopratiis custos, Philopono, Cononе, & Theodosio, quos memorat, junior, Monothelitis tamen, quorum nullam mentionem facit, videtur superior. Claruit itaque forsan circa annum 610. Scripsit *ad Joannem Presbyterum* CP. *Epistolam*, seu *libellum insignem* περὶ διαφορᾶς τῶν προσερχομένων τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, seu *de variis Hæreticis, eorumque dogmatibus diversis, ac diversis eorundem in Ecclesiam recipiendi formulis.* Latinè extat in prioribus Bibliothecæ Patr. editionibus, Græcè inter Jo. Meursii *Varia Divina, Ludg. Bat.* 1619. 4°. Gr. Lat. apud Combefis. Auctuar. Nov. Tom. ii. Codicem denique ab editis haud parum diversum nactus Cotelerius, non indignum duxit, quem Gr. Lat. cum notis evulgaret Monument. Eccles. Græc. Tom. iii. p. 377. Nil mirum enim, tantopere variare exemplaria MSS. istius *libelli*, qui in Ecclesiarum Ritualia receptus, prout uniuscujusque consuetudo ferebat, immutatus, auctus, aut diminutus fuit.

EUSTASIUS, sive Eustathius, S. Columbani discipulus, cui in Monasterii Luxovienſis apud Burgundiones regimine anno 610. succesſit. Anno 627. Synodum Matisconensem haberi curavit; in quâ *Regulam* à S. Columbano Monachis datam, ab Agrestio autem ex Theodorici Francorum regis notario facto Monacho Luxovienſi temere vellicatam strenuè defendit, homini importuno ejusque assectis os compescuit, & à Synodi patribus præclarum pietatis & doctrinæ elogium meruit. Scripsit *Itinerarium S. Columbani*, quo usus videtur Jonas in contexendâ *Columbani vitâ*, quodque forsan alicubi adhuc ineditum delitescit. 610.

THEOPHYLACTUS, *Simocatta* dictus, genere Ægyptius, patriâ verò Locrensis, ex Sophistâ, seu Scholastico præfectus & Antigrapheus (i.e. forsan Cancellarius) claruit anno 611. Vixit post annum 628. quo occisum ab Heraclio Chosroen Persarum regem memorat Hist. l. VIII. c. 12. Scripsit *Mauricii Imp. res gestas libris* VIII. quos ante annum 610. maximâ ex parte composuit. Statim enim post obitum Phocæ Historiam suam ex loco superiori legens, cùm ad Mauricii cædem ventum esset, lachrymas populo adstanti excussit. Operi tamen suo ante annum 629. coronidem non imposuit. De stylo ejus hæc Photius *, Ἡ ὑφὸς φέρεται αὐτῷ ἔχει μέν τι χάριεντος καλώς δὲ ἡ πολὺ τερπνῶν λέξεων καὶ τῶν ἀλληγορικῶν ἐννοίας κατακορὴς χρῆσις εἰς ψυχρολογίαν πολλαχοῦ ἀπαιρομένη ἀκαιρίαν ἀποκλίνει· ἃ μὲν οὖν ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν γνωμολογίας ἐν ἐνίοις καιρῷ παρεμβολὴ φιλοπονίας δεῖ φέρεται καὶ σπουδῆς· τὰ δ' ἀλλά ἔστι εἰς μῶμον ἥκοι. *Dictio illius aliquid veneris habet, nisi quòd figuratis vocibus & allegoricis sensibus putidè nimis ac frequenter ad satietatem usus, in frigiditatem quandam ac juveniles ineptias dilabatur. Veruntamen & sententiarum illa interjectio minus opportuna diligentiam arguit & curiosam & supervacaneam, cætera bonus, in reprehensionem non incurrit.* 611. * Cod. 65.

SCRIPTA.

Historiæ rerum à Mauricio gestarum libri VIII. ab anno 582. ad an. 602. pertingentes, à Photio in Epitomen redacti Cod. LXV. Prodierunt integri Gr. Lat. unà cum Photii Epitome cum Pontani versione & notis, *Ingolstad.* 1604. 4°. cum iisdem & Fabroti Glossario Græco-barbaro *Paris.* 1648. fol. *Excerpta legationum* non est quod morer; quippe quæ ex historiâ istâ desumuntur.

Epistolæ LXXXV. breviculæ varii argumenti, Græcè ab Aldo editæ *Venet.* 1499. Gr. Lat. à Cujacio editæ inter Epistolas Græcanicas *Aureliæ Allobrogum* 1606. fol.

Problemata Physica. Prodierunt Græcè à Vulcanio edita, unà cum Epistolis, *Lugd. Bat.* 1596. 8°. deinde Gr. Lat. cum iisdem, interprete Jac. Kimedoncio, *Heidelberg.* 1598. 8°. auctiora curante Schotto *Antverp.* 1599. 8°. denique à Rivino evulgata *Lipsiæ* 1653.

ANTIOCHUS,

SÆC. VII. ab An. DC. 614.

ANTIOCHUS, Monachus Palæſtinus, in celeberrimo S. Sabæ Monaſterio, *Laurâ* dicto, vitam egit, claruit anno Dcxiv. quo Hieroſolyma à Perſis capta, pretioſum Crucis lignum aſportatum, Monachi Lauretani aut cæſi aut fugati ſunt: & in his Antiochus mala ſubiit plurima. Superſuit anno Dcxxix. In Homiliâ enim ultimâ prenſatam ab Athanaſio Hæretico ſedem Antiochenam indignatur. Scripſit, rogante Euſtathio quodam, *Pandectem divinæ Scripturæ*, ſeu *Compendium totius religionis Chriſtianæ & SS. Scripturarum doctrinæ*, *Homiliis* CXXX. *comprehenſum*: quibus præmittitur *Præfatio* & *Epiſtola nuncupatoria ad Euſtathium*, ſubjungitur verò *Exomologeſis ad Deum*. *Homilias* iſtas Latinè à ſe verſas primus in lucem edidit Godefridus Tilmannus in Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1575. Græcum textum dedit unà cum Tilmanni verſione Fronto Ducæus Auctuar. *Pariſ.* 1624. Tom. I. p. 1021. Porrò Antiochi *liber de Vitioſis Cogitationibus* extat Latinè Petro Pantino interprete in Bibliothecâ Patr. *Colon.* 1618. & alibi.

615. Ildefonſ. de Script. c. 6.

JOANNES, gente Hiſpanus, primùm Monaſterii cujuſdam Abbas, deinde Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ poſt Maximum Præſul factus circa an. Dcxv. Obiit anno circiter Dcxxvii. In eccleſiaſticis Officiis quædam eleganter & ſono & oratione compoſuit; & *de inveſtigandâ Paſchalis feſti calculi libellum* exaravit. NE.

620.

BONIFACIUS V. gente Campanus, civitate Neapolitanus, Joannis filius, primò titulo S. Xyſti Archipresbyter, deinde anno Dcxx. XXVII. Aprilis (juxta Catalogum Anaſtaſianum) Eccleſiæ Romanæ culmen aſcendit. Anno Dcxxiv. VIII. Cal. Maii, mortuo Mellito Juſtus Roffenſis Epiſcopus in ſede Cantuarienſi ſucceſſit. Huic *Pallium* dono miſit Bonifacius unà cum literis, quibus Epiſcopos ordinandi poteſtatem ipſi conceſſit: ſed quamnam authoritatem hîc ſibi fingit bonus Pontifex? quam neque Eadbaldus rex, neque ipſe Juſtus ab eo petiviſſent; quamque antiquos Eccleſiæ Canones cuivis Epiſcopo in Provinciâ ſuâ olim conceſſiſſe luce meridianâ clarius eſt. Obiit Bonifacius die XI. Martii anno Dcxxvi. Extat *Epiſtola ad Juſtum de Pallii uſu*, *alia ad Edwinum Northumbrorum regem*, quâ eum ad fidem Chriſtianam exhortatur, *tertia ad Edilburgam Edwini conjugem* quâ fidem ei gratulatur, monetque ut marito ſuo idem præſtet beneficium. Habentur hæ Epiſtolæ tum apud Baronium ad an. Dcxviii. Dcxxv. tum Concil. Tom. V. p. 1658.

620. * Cod. 278.

MODESTUS, Patriarcha Hieroſolymitanus, uti diſertè à Photio * vocatur, claruit anno Dcxx. Poſt Zachariam Patriarcham à Perſis in captivitatem anno Dcxvi. abductum ſedem Hieroſolymitanam rexit, dirutas Eccleſias reſtauravit, dilapſos fugâ Monachos revocavit, & inſtituit; omnia denique Eccleſiæ Palæſtinæ negotia ſummâ diligentiâ curavit uſque ad annum Dcxxviii. quo contigit Zachariæ reditus. Scripſit *Homilias* III. viz. *in mulieres unguenta ferentes*, & *in Occurſum Domini & Simeonis* (quarum Excerpta dat Photius Cod. CCLXXV.) denique *Encomium in Obdormitionem Deiparæ Virginis*; quòd benè longum, ſed parùm utile, fuiſſe notat Photius.

620.

CYRUS, Primò Phaſidis ſive Lazorum Epiſcopus ab anno circiter Dcxx. deinde ab Heraclio Imp. cujus favorem apud Lazos anno Dcxxiii. hiemantis captârat, ſedi Alexandrinæ præfectus anno Dcxxx. Anno priore cùm Heraclium, quid de duabus in Chriſto naturis ſentiendum eſſet, incertum, Sergium CP. conſuluiſſe accepiſſet; & ipſe dubitare præ ſe ferens, quo Sergium à Catholicâ veritate facilius dimovere poſſet, ſibi utpote in re prorſus obſcurâ facem ab illo præferri poſtulaverat. Anno Dcxxxiii. pacem Severianos inter & Catholicos reſarciendam cauſatus, Synodum Alexandriæ habuit; in quâ omnes unicam in Chriſto Deivirilem operationem non confitentes anathemati ſubjecit. Anno Dcxxxix. Heraclii Imp. *Ecthesin* ſubſcriptione ſuâ roboravit;

roboravit; atque anno sequenti obiit. Extant Gr. Lat. ab eo scripta, (1.) *Libellus Satisfactionis* in Synodo Alexandrinâ anno Dcxxxiii. Theodosianis sive Severianis in Ecclesiæ sinum recipiendis subscribi jussus, Capitulis IX. constans, quorum septimum hæresim Monotheleticam non obscurè confirmavit: Concil. Tom. VI. p. 954. (2.) *Epistolæ* III. *ad Sergium Patriarcham* CP. Concil. Tom. VI. p. 207. 950. 952. S. Æ. VII. ab An. DC.

GEORGIUS, Joanni Eleemosynario in sede Alexandrinâ successit circa annum Dcxx. Obiit anno Dcxxx. vel paulò seriùs. Scripsit *Vitam S. Joannis Chrysostomi*; quam ex Cyrilli Alexandrini ejusdem argumenti libro eum desumpsisse affirmat Gerardus Vossius *, authoritate fretus, ut opinor, Anonymi Scriptoris *Vitæ Chrysostomi*, quem Græcè edidit Savilius ad calcem Chrysostomi Operum. Cujusnam verò fidei, authoritatis, quin & ævi fuerit Anonymus iste, mihi plane est incompertum: nisi quòd post an. Dccccl. floruerit: nec à Cyrillo Chrysostomi res gestas literis mandatas esse aliunde constat. Interim certissimè constat ex Palladii *Dialogo* de Vitâ Chrysostomi Georgium sua ut plurimum, fabulis plerumque intertextis, descripsisse: quod & Photius † dudum notavit. Cæterùm de Georgio, ejusque Historiâ, accuratè agit Nobilissimus Savilius tractatu de Scriptoribus rerum Chrysostomi supra edito, quem nos primi in lucem protulimus. De stylo tamen ejus audiatur Photius, ὃς μέντοι ἁπλῆς, καὶ ἐις πολλὴν χυδαιότητα κατενηνεγμένης· μηδὲ τῶν δὴ, παρὰ τοῖς γραμματικοῖς καὶ λέξεως, καὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σύνταξιν ἠκριβωμένης. *Dictio certè simplex in humilem admodùm stylum delabitur; neque saltem quod vel literatioribus in promptu, nominum, verborumque accuratam adhibet constructionem. Vitam* istam primus edidit Latinè Godefridus Tilmannus *Paris.* 1557. & exinde Surius Jan. XXVII. Græcè verò cum notis Cl. Savilii prodiit inter Opera Chrysostomi Tom. VIII. Amplissima Excerpta habet Photius Cod. XCVI. 620. * De Hist. Gr. l. 2. c. 20. † Cod. 96.

JOANNES, Monachus Antiochenus, claruit circa an. Dcxx. Scripsit *Historiam Chronologicam à Mundi initio ad sua usque tempora*: quæ inedita in Bibliothecarum torulis adhuc delituit. Amplissima tamen ejus Excerpta *Collectaneis* suis *de Virtutibus & Vitiis* inseruit Constantinus Porphyrogenneta: quæ notis illustrata ex Codice Peiresciano Gr. Lat. edidit Hen. Valesius *Paris.* 1634. 4°. 620.

NENNIUS, gente Britannus, Elvodugi, Probi, atque Beulani Presbyteri discipulus, Bannochorensis Cœnobii primùm Monachus, deinde Abbas. Claruit, juxta Baleum, Vossium, alioque, circa an. Dcxx. Hunc eundem fuisse cum celebri illo Abbate Dinotho qui disputatione cum Augustino habitâ anno Dcxiii. inclaruit, & lanienam Bannochorensem ægrè evasit, censent Baleus, aliique, an rectè docti judicent. Sane temporum ratio ac rerum circumstantiæ apprimè congruunt. Nennius enim doctrinam Evangelicam non modò per Cambrorum fines, sed & propinquas Scotorum insulas longe latéque prædicando propagâsse fertur; quod post cæsos Monachos, dirutumque Bannochorense Monasterium fecisse jure merito credi posset. Inter Scotos versatus Finanum Episcopum Lindisfarnensem melioribus literis erudiendum curæ suæ commissum habuit. Extat *liber* ab eo scriptus *De gestis Britonum*, sive *Breviarium* seu *Historia Britannorum*, MS. in Bibliotheca Regiâ Westmonasterienſi, & in Bibliothecâ Academiæ Cantabrigiensis, ac in Cottonianâ, alibique non uno in loco, in nonnullis Codicibus Gildæ Hibernico ascriptus: de quo cùm multa undique scitu non indigna collegerit Usserius in Biblioth. Theol. MS. nos quædam inde delibabimus. "De Codice quo- "dam perantiquo à se reperto hujusmodi habet Priseus. Videtur libellus iste "primum à Nennio compositus, at postea à literatioribus aliquot, qui in eum "inciderant, mirè depravatus. Statim enim post principium legitur. Ab "Adam verò usque ad passionem Domini nostri Jesu Christi anni sunt "5228. à passione autem Christi peracti sunt anni——Hic apparet la- 620.

SÆC. VII. ab An. DC.

" cuna, ubi veteri Scripturâ expunctâ, novis characteribus hic numerus ſup-
" pletur 796. nempe ipſo Literatore temporis ſupputationem ad ſuam tem-
" peſtatem traducente, cùm priùs ad Authoris duntaxat ævum applicita fu-
" iſſet. Deinde in contextu Hiſtoriæ ubi libelli Autor Incolas hujus Inſulæ
" qui ſuo tempore fuerant, commemorat, hæc habuit. Et in eâ habitant 4.
" Gentes, Scoti, Picti, Saxones ac Britones. Novus hic ſc. Ariſtarchus pro
" [habitant] priùs habitabant ſcripſit: (quod noviter adjectum eſſe præter
" veteris exemplaris contextum ex recentiori tum characterum tum atramenti
" ſpecie liquidò conſtat) nullâ habitâ ratione temporis, quo ſuperiora ſcripta
" ſunt, ſed ſuæ duntaxat tempeſtatis. Ad eumque modum quamplurima ejus
" libelli loca dum corrigere vellet, vitiavit & corrupit. Quamvis autem ali-
" qua ei à poſterioribus aliquot ſciolis adjecta videantur, quæ Gildæ tempeſtati
" minimè congruunt, ex Gildæ tamen Commentariis hunc deſumptum eſſe
" facile crediderim. Non enim novum eſt veterum Chronicis recentiora ut
" emergunt, rerum eventa addere, inſcriptione tamen primi Autoris minimè
" abolita. Plura interpolati voluminis exempla ibidem profert Priſeus, ad-
" ditque ea quæ Gulielmus Malmsburienſis ſe in geſtis Britonum de Vortiger-
" no legiſſe ait, & quæ de Vortimero habet, Arthurumque in obſidione Bado-
" nici montis tretum imagine Dominicæ Matris ſtupenda geſſiſſe ſcribit, hinc
" deſumptiſſe credendum eſſe. Nam ea hoc in libello memorantur, neque
" ea ex Gildâ quem Polydorus evulgandum curavit, ſumere potuit, quippe
" qui nec Vortigeri quidem ſpeciatim mentionem faciat, nedum Vortimeri
" aut Arthuri. Deinde ex Gaufredo Monomutenſi ea deſumere non potuit;
" nam Hiſtoriam Britannicam nondum evulgaverat, quùm Malmsburienſis
" ſuam ederet. Henricus etiam Huntingdonenſis integras habet clauſulas ex
" hoc libello ad verbum deſumptas in ſua Britanniæ deſcriptione; cum non-
" dum videret *Gaufredi Hiſtoriam*. Sunt & alii, inter quos Joannes Anglicus,
" qui quædam ex hoc libello citant ſub Gildæ nomine. Lelandus Nennium
" neſcio quem hujus libelli autorem putat. *Sic Priſeus*. Sanè Lelandus in
" Aſſertione Arthuri ex oratione ejus colligi poſſe prodit Nennium autorem
" eſſe; & in *Commentariis in Cygneam Canticum* quædam inde citat ſub Nen-
" nii nomine: Camdenus verò Pſeudo-Gildam vocat. Errant tamen, ſi qui
" putant hoc eſſe opus nebulonis illius, qui paucis ante annis (ut refert Po-
" lydorus Virgilius Præfat. ad Gildam) ex Gaufredi ſcriptis *Breviarium* com-
" poſuerat, illudque *Gildæ Sapientis* falsò *Compendium* inſcripſerat, ſeu Gildæ
" illius fictitii, quem blattis & tineis ad Iſidis vadum in Bibliothecâ Merto-
" nenſi prædæ expoſitum dicit Lelandus in Aſſertione Arthuri. Hoc enim
" de Opere Pſeudo-Gildæ Albanii (de quo in Centuris Baleus) accipio, non
" de noſtri hujus recentioris. Nennium enim, cui hoc à Lelando opus tribu-
" itur, ab eo ſupra commendatum videre eſt, ejuſdemque nomine ſententiam
" citat ipſe pariter ac Camdenus; quam ex libello hoc Gildæ repetit Priſeus
" Hiſt. Brit. Defenſ. p. 50. Hæc Uſſerius. Plura adhuc ſcripſit Nennius ſive
Gildas Hibernicus (eundem enim binis nominibus inſigniri veri non eſt abſi-
mile) ex quibus ſe in Hiberniâ, inde fugientem reliquiſſe teſtatur Baleus in
calce 13. Centur. *De origine Britannorum Chronicon* vetuſtiſſimum, (MS. id
haberi in Collegio S. Benedicti Cantabrig. ſcribit Piſeus) *Eulogium Britanniæ*,
ac *librum de Mirabilibus Britanniæ*. Habetur hoc *Eulogium* MSS. in vetuſto
Codice in Coll. S. Benedict. vol. 338. 4°. ſed progreditur ad annum uſque
Dcccxl. Unde liquet vel Nennium noſtrum duobus integris ſæculis recentio-
rem fuiſſe, vel ſaltem Eulogium à recentiori manu continuatum eſſe. Extat
etiam MS. in Bibliothecâ Collegii S. Trinit. Cantabr. cum hoc titulo *Eulogi-
um Monachi Benedictini*, cum adjecto libro *de Mirabilibus*, &c. In Centuriâ verò 1.
cap. 74. alios Nennii libros memorat Baleus, viz. *De Urbibus Britannorum, Apo-
logiam quandam, Coſmographiam hiſtoriæ mundi*, & *Additiones Gildæ*; qui an ali-
cubi adhuc lateant, non liquet. Notandum verò eſt vetuſtiorem quendam
fuiſſe Nennium Luddi regis fratrem, de quo mira fabulantur, quique ex Bar-
dorum cantionibus & Flaminum ſcriptis rerum Britannicarum hiſtoriam pa-
trio ſermone compoſuiſſe dicitur. Hiſtoriam ejus Nennius Bannochorenſis
Latinè vertit, ac ad ſua tempora narrationis filum deduxit. SUL-

SÆC. VII. ab An. DC.

SULPITIUS, *Pius* dictus, gente Gallus, in agro Bituricensi natus, anno Dcxii. sacerdos ordinatus, paulò post Abbas Castrensis factus, demùm anno Dcxxiv. mortuo Austregilo sedi Bituricensi præfectus est. Anno sequenti Concilio Rhemensi interfuit. Extant *Epistolæ* III. apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. V. inter Epistolas ad Desiderium Cadurcensem. 624.

VERUS, Rutinensis in Galliâ Episcopus, claruit anno Dcxxv. quo Concilio Rhemensi adfuit. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* II. apud Canisium Tom. V. ubi supra. 625.

HONORIUS, natione Campanus, Petronii Viri Consularis filius, anno Dcxxvi. die XXVIII. Septembris Pontifex Romanus ordinatus est. Anno Dcxxxiii. cùm Cyrus Alexandrinus unicæ in Christo voluntatis confessionem decreto Synodico confirmâsset; ac Sophronius Hierosolymorum Patriarcha Alexandriæ præsens Cyrum erroris palàm argueret, & à communione ejus abscederet: Sergius CP. Honorium de re tota per literas certiorem fecit. Honorius dato responso, Cyri factum probavit, Sophronii improbavit: unicam esse in Christo voluntatem & operationem confessus est, & prolatis è SS. Scripturis, & authoritate Patrum argumentis probare annisus est. Eadem dogmata scriptis etiam aliis epistolis plùs unâ vice authoritate suâ, quantùm potuit, stabilivit. Laterem lavant, operam oleumque planè perdunt, quotquot Honorium ob hæresin Monotheleticam à Synodo Generali VI. disertè anathematizatum, à non uno Pontifice Romano pro Monothelitâ habitum, hâc labe eximere allaborant. Eorum omnium argumentis, seu frivolis potiùs atque inanibus effugiis, plenissimè satisfecit Vir Cl. & Britanniæ nostræ Borealis decus eximium, Joannes Forbesius Instruct. Hist. Theolog. lib. 5. ubi toto ferè libro hâc de re accuratè agit. Vid. quæ infrà *in Libro Diurno* dicemus. Obiit Honorius die XIII. Septembr. anno Dcxxxviii. Extant ab eo scriptæ, *Epistolæ* VIII. Concil. Tom. V. p. 1681. & *Epigramma de Apostolis ob Christi ad cœlos ascensum obstupescentibus*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 214. 626.

BRAULIO, Joannis Episcopi Cæsaraugustani frater, cui in sede Episcopali successit anno Dcxxvii. Anno Dcxxxiii. Concilio Toletano IV. Dcxxxvi. Toletano V. Dcxxxviii. Toletano VI. interfuit. Anno Dclvi. obiit. Scripsit *Vitam S. Æmiliani Monachi*, quæ extat apud Mabillon. Sæcul. Benedict. I. p. 205. *Epistolas* II. ad Isidorum Hispalensem, quæ inter Isidori Opera haberi solent. *Elogium Isidori* breve, quod apud Surium reperitur die III. Aprilis, & Isidori Operibus plerunque præfigitur. 627.

SOPHRONIUS, ortu Damascenus, Sophista primùm, deinde Monachus, Joannis Eleemosynarii familiaris, demum anno Dcxxix. Patriarcha Hierosolymitanus. Indefessus Orthodoxæ veritatis vindex: qui præsens Alexandriæ factus anno Dcxxxiii. Cyrum sub obtentu pacis ineundæ hæresim in Ecclesiam invexisse strenuè exclamavit, & communionem ei renunciavit. Quin & literis apud Sergium CP. egit, ut Capitulum Septimum *Libelli Satisfactionis* à Cyro Severianis præscripti cassaretur: ad Honorium verò Papam Stephanum legatum pro eâdem re curandâ misit. Anno Dcxxxvi. captâ ab Haumare Saracenorum duce Hierosolymâ, liberam religionis professionem Christianis concedendam pactus est; & eodem anno vitam finivit. 629.

SCRIPTA, QUÆ SUPERSUNT.

EPistola *Encyclica*, statim post susceptum Episcopatum scripta *ad Honorium, Sergium*, forsan & reliquos Patriarchas. Prolixa illa quidem, si quæ alia, epistola, adeò ut justi voluminis molem exæquare posset. Extat. Gr. Lat. Concil. CP. III. Act. XI. Concil. Tom. VI. p. 851.

SÆC. VII. ab An. DC.

Orationes II. *in Crucem*, quæ habentur apud Gretserum de Cruce Tom. II. prior Gr. Lat. p. 1173. posterior Latine tantùm p. 1401.

In Christi natalitia Homilia.

SS. Archangelorum, Angelorum, cæterarumque Virtutum Encomium. Duæ istæ Homiliæ extant Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XII.

De laboribus, certaminibus & peregrinationibus S. Pauli Fragmentum, quod sub Sophronii nostri nomine Latinè edidit Bignæus in suâ Biblioth. Pat. exinde in alias Bibliothecæ Patrum editiones desumptum.

Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, quæ a Paulo Diacono Latinè versa, habetur apud Surium April. II.

Encomium SS. Cyri & Joannis, cujus fragmenta duo reperiuntur Concil. Tom. VII. p. 249.

Tractatus de Incarnatione unius ex Trinitate. Habetur Græcè MS. in Bibliotheca Regia Parisiensi Cod. 2198. Vide Labb. *Nov. Biblioth. MS.* p. 90.

Cæterum Joannis Moschi Limonarium sive Pratum Spirituale & à Damasceno Orat. I. de Imag. & à Concilii Nicæni II. Patribus Act. 4. sub Sophronii nomine citatur. Unde probabili sanè, quæ & aliunde confirmari potest, conjecturâ ulus Cl. Vossius * opinatur Sophronium junctâ cum Moscho operâ *Limonario* contexendo insudâsse; quin & primas in eo Opere partes tulisse, licèt gloriam illius amico suo præ amore & modestiâ cesserit.

* De Hist. Græc. l. 2. c. 23.

629. DESIDERIUS, gente Gallus, in Albige oppido extremæ Aquitaniæ natus, Silvii & Herchenefridæ filius. Anno circiter Dcxiv. in Clotarii II. regis aulâ Thesaurarii munere fungebatur. Anno Dcxxix. Rustico fratri à civibus tumultuantibus interempto in Episcopatu Cadurcensi suffectus est. Obiit anno Delii. Episcopatûs anno xxiii. Extant *Epistolarum libri* II. quorum prior Desiderii *ad amicos*, posterior aliorum *ad Desiderium*, epistolas complectuntur, apud Canis. Antiqu. Lect. Tom. V. p. 536. & in Bibliothecâ Patr. Tom. VIII. p. 579.

630. JONAS, gente Hibernus, uti ipse in Præfatione ad Vitam S. Columbani testatur, Italum tamen fuisse, haud procul à Placentiâ ortum, locus in *Vitâ Attalæ* deprehensus haud obscurè docet. Adeò ut aut diversus sit Autor hujus ab Autore istius *Vitæ*; aut verba in *Præfatione Vitæ S. Columb.* alio (quod forsan non incommodè fieri possit) sensu accipienda. Monasterii tum Bobiensis tum Luxoviensis alumnus, demum Abbas Luxoviensis, claruit anno circiter Dcxxx. & deinceps. Superfuit anno Dclxv. Scripsit *Vitam S. Columbani*, quæ habetur apud Surium Novembr. XXI. & Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 5. *Vitam Eustasii Abbatis Luxovienſis* apud Surium XXIX. Martii, Mabillon. ib. p. 115. *Vitam Attalæ Abbatis Bobiensis* apud Surium X. Martii. *Vitam Bertulphi Abbatis*, Attalæ successoris apud Surium XIX. Augusti, Mabillon. ib. p. 160. *Vitam S. Joannis Reomaensis Monasterii Fundatoris* & primi Abbatis, quæ à Roverio cum notis edita est *Paris.* 1637. in *Historiâ Abbatum Reomaensium.*

630. GALLUS, gente Hibernus, in ætate tenellâ S. Columbani curæ à Parentibus commissus, sub eo Monasticam instituit vitam: unà cum eo in Britanniam & exinde in Galliam transfretavit, in Cœnobio Luxoviensi vitæ & laborum comes adfuit. Anno circiter Dcx. Columbanum iter in Italiam parantem secutus, jussu illius in Rhætiâ subsitit, ut populares Evangelii luce perfunderet: quod & conditâ sibi seorsim cellâ strenuè effecit. Ad Episcopatum Constantiensem Præsulum vicinorum suffragiis designatus, Joannem discipulum ei præfici curavit. Circa an. Dcxv. Monasterium celeberrimum à nomine suo dictum in Helvetiâ fundavit. Claruit præsertim anno Dcxxx. atque annos 95. natus, febre correptus obiit anno Dcxxxv. inquit Waræus *, Dcxl. juxta Balæum †, Baronium, aliosque. Extat *Sermo Constantiæ in Templo S. Stephani in Consecratione Joannis Episcopi Constantiensis habitus*, apud Canis. Antiqu. Lect. Tom. V. p. 896. *Epistola ad Desiderium Cadurcensem Episcopum*,

* De Script. Hibern. l. 1. c. 3. p. 20.
† Cent. 14. p. 490.

pum, apud Uſſer. Epiſt. Hibernic. Syllog. p. 23. & cum aliis quibuſdam ejuſdem Epiſtolis apud Caniſium Tom. V. p. 526. Scripſit porrò S. Gallus ad Joannem Conſtantienſem *Eccleſiæ gubernandæ formam*, & *Monita ſalutaria* ad Wulmarum Presbyterum, quæ forſàn habentur inter Galli noſtri Opuſcula à Caſpare Barthio cum Commentariis ſuis edita *Francofurt.* 1623. 8°. Librum enim nondum vidi. SÆC. VII. ab An. DC.

JOANNES, MOSCHUS ſive *Eviratus*, aliis *Euerates*, cognomento dictus, claruit anno Dcxxx. Vitam egit Monaſticam, primùm in Monaſterio S. Theodoſii, deinde in deſerto propè Jordanem, & in novâ S. Sabæ Laurâ. Poſtea Monachorum illuſtrium viſendorum ergò in exteras regiones peregrinari cœpit, & Antiochiæ oras, Alexandriam, proximamque eremum, & ad Oaſin uſque delatus, Romam tandem, & ad Occidentales regiones profectus eſt. Cùmque clariſſimorum ſæculi iſtius Monachorum res præclarè geſtas partim à ſe ſpectatas, partim ab aliis auditu acceptas, undique conquiſiverat, *Opus hiſtoricum* condidit, quod Sophronio Sophiſtæ, poſtea verò Patriarchæ Hieroſolymitano, individuo ferè itinerum ſuorum comiti, & in Opere concinnando adjutori, nuncupavit. Extat Liber iſte, *Pratum Spirituale*, *Hortulus novus*, *Limonarium*, & *Viridarium* dictus, ab Ambroſio Camaldulenſi Latinè verſus inter *Vitas Patrum* (quarum librum X. conſtituit) à Roſveydo editus, *Lugduni* 1617. p. 647. & alibi. Græcum textum, frequentibus tamen lacunis mutilatum, Ambroſii verſioni Latinæ adjunxit Fronto Ducæus Auctuar. 1624. Tom. II. p. 1057. Lacunas iſtas ex integriori Codice ſupplevit Cotelerius Monument. Eccl. Gr. Tom. II. p. 341. Stylum Moſchi *εἰς τὸ πανυστέρεον καὶ ἀμαθέστερον ἀποκλίνειν*, *rudem ac ſimpliciem eſſe* olim notavit Photius *. 630. * Cod. 199.

CONANTIUS, poſt Murilam Palentinus in Hiſpaniâ Epiſcopus, claruit anno Dcxxxiii. quo Concilio Toletano IV. ſubſcripſit. Anno Dcxxxvi. Concilio Toletano V. Dcxxxviii. Toletano VI. interfuit. Obiit poſtquam ſedem Pontificalem tenuiſſet annis xxx. Scripſit *Orationum libellum de omnium proprietate Pſalmorum*, & *melodias* ſive *hymnos* multos edidit. NE. 633. Ildefonſ. de Script. c. 11.

JUSTUS, ſub Helladio vitâ Monaſticâ inſtitutus, ei primùm in Monaſterii Agalienſis præfecturâ, deinde in Toletanæ ſedis regimine, ſucceſſit, claruit anno Dcxxxiii. quo Concilio Toletano IV. adfuit. Sedem Pontificalem annis tribus tenuit, & diebus XIX. ante Siſenandum regem obiit anno Dcxxxv. Scripſit *ad Richilanem Abbatem Agalienſem Epiſtolam* in quâ ſuſceptum ſemel gregem nunquam relinquendum eſſe luculenter & nervosè demonſtravit. NE. 633. Ildefonſ. de Script. c. 8.

ANDREAS, Damaſco oriundus, primò Monachus Hieroſolymitanus, deinde ex Diacono & Orphanotropho Conſtantinopolitano Archiepiſcopus Cretenſis, claruit circa an. Dcxxxv. ac diu poſtea. Certè de illius ætate inter eruditos non bene convenit. Alii eum ad annum Dl. vel Dlxx. perperam referunt. Alii, & in his Caſimirus Oudin, neſcio tamen quâ authoritate ducti, ad annum Dcxx. deprimunt. Verùm ut annum ei Dcxxxv. aſſignemus, facit Græcorum Triodii authoritas, in quo Sophronio Patriarchæ Hieroſolymitano *σύγχρονος* fuiſſe dicitur. Vitam tamen ultra annum Dclxxx. eum protraxiſſe, patet ex Jambis Euchariſticis ad Agathonem Diaconum Concilii VI. ſcribam, pro ſibi ad exſcribendum commodatis Actis Synodalibus. 635.

OPERA, QUÆ EXTANT.

HOmiliæ XVII. viz. *In Mariæ natalem*, *In Annunciationem*, *In Circumciſionem*, *In Transfigurationem*, *In Lazarum quatriduanum*, *In Ramos Palmarum*, *In Crucis Exaltationem* II. (quæ habentur & apud Gretſerum de Cruce Tom. II. p. 1171.) *In Mariæ dormitionem III. In S. Titum*, *In S. Georgium*, *In S. Nicolaum*, *In S. Patapium II. De vitâ humanâ & defunctis.*

Triodia

SÆC. VII. ab An. DC.

Triodia, ſive Idiomela ſeu *Canones* IX. viz. *in conceptionem S. Annæ, in Mariæ nativitatem* ; *Magnus Canon* Sophronio nuncupatus ; *in Lazarum* ; *in* IV. *ferias majoris Hebdomadis* ; *in mediam Pentecoſten.*

Idiomela quædam brevicula *in varios dies Feſtos* hinc inde collecta.

Omnia opuſcula ſupra enumerata in lucem eruit, & cum notis atque Onomaſtico peculiari, Gr. Lat. edi curavit Fr. Combefiſius, *Pariſ.* 1644. fol.

In S. Deiparæ nativitatem Homiliæ II. quarum poſteriorem ediderat Schottus ſub nomine Germani Patriarchæ CP. nonnulli verò codices Joanni Damaſceno aſcribunt.

In decollationem S. Joannis Baptiſtæ Homilia.

Idiomelon in Feſtum Annuntiationis. Opuſcula iſta quatuor Gr. Lat. edidit idem Combefiſius Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. i. p. 1289, 1327.

Jambi Euchariſtici ad Agathonem Diaconum pro commodatis ſibi Synodi VI. Actis, ab eodem Gr. Lat. editi ib. Tom. II. p. 235.

Computus Paſchalis, à Petavio Gr. Lat. evulgatus Tom. III. de Doctr. Temp. p. 393.

Cæterùm quiſquis iſta S. Andreæ opera diligenter perlegerit, ultrò mecum fatebitur, quædam ex iis eſſe ſuſpectæ fidei, utpote in quibus recentioris ævi veſtigia facilè deprehendet.

640. GEORGIUS PISIDES, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconus & Chartophylax ; claruit circa an. 640. Scripſit *plurima*, ex quibus quædam ſuperſunt, plura interierunt.

Coſmopœia, ſeu *Carmen Iambicum in Hexaemeron*, Sergio CP. dicatum, quod verſibus 3000. olim conſtitiſſe prodit Suidas, licèt in eo, quod nunc habemus, poemate, vix duo millia reperias. In eo ſub tecto Procli nomine Joannes Philoponus arguitur, adeò ut idem jure credi poſſit cum eo poemate, quod à Georgio μίγοις ἀείσας ὕστερ εἶδεν γεῖρον, contra Philoponum exaratum eſſe prodit Nicephorus*.

* L. 18. c. 48.

De vanitate vitæ humanæ carmen Iambicum in fine mutilum. Utrumque poema, unà cum fragmentis reliquis è Suidâ & aliunde collectis, prodiit Gr. Lat. *Pariſ.* 1585. 8°. & in Appendice Bigneanâ, *Pariſ.* 1624. fol. p. 387.

Hiſtoria rerum ab Heraclio geſtarum, & belli Perſici.

Avarica, ſive *Avarum Hiſtoria.*

Encomium Anaſtaſii Martyris. Opera iſta oratione ſolutâ conſcripta à Georgio fuiſſe monet Suidas † : ad nos verò non pervenerunt.

† In voce Γεώργ.

Antequam Lectorem dimittamus, monendus erit Georgio noſtro à pleriſque tribui *Faſtos Siculos*, ſive *Chronicon Alexandrinum*, quo mundi tempora per omne ævum uſque ad decimum Heraclii conſulatum, i. e. uſque ad an. Chriſti 628. diſponuntur, *Alexandrinum* ideò dictum, quòd in frontiſpicio MS. Codicis Petrus Alexandrinus notâ appoſitâ illud commendârat. Chronicon iſtud in vetuſtâ quâdam Siciliæ Bibliothecâ primus reperit Hieronymus Surita, à quo illud accepit Antonius Auguſtinus, qui primò in Italiam, ubi Sigonius & Onuphrius eo uſi ſunt, deinde in Hiſpaniam Codicem ſecum advexit. Ex Antonii exemplari Apographum deſcripſit Andreas Darmarius Cretenſis Græculus, qui circa an. 1573. Codicem ſuum unà cum quibuſdam aliis MSS. aureis propè trecentis Iſaaco Caſaubono vendidit. Caſaubonus eum juſtis conditionibus in Frederici Sylburgii manus conſignavit, ut *Epiſtolâ ad Scaligerum* ipſe nos docet. Denique à Sylburgio aureis ſolaribus 36. redemptum David Hæſchelius Bibliothecæ Auguſtanæ intulit. Ex eo excerptum *Conſulum Romanorum indiculum, ſub Faſtorum Siculorum nomine* primus Græcè edidit Sylburgius, & Romanæ Hiſtoriæ Scriptoribus Græcis præmiſit, Onuphrii Faſtis Capitolinis è regione appoſitis *Francofurt.* 1590. Eclogas luculentas, quas in uſum proprium excerpſerat Caſaubonus Scaliger *Chronico* ſuo *Euſebiano* inſeruit. Tandem integrum Chronicon è Bibliothecâ Auguſtanâ deſcriptum Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Jeſu *Monachii*, 1615. 4°. Verum autoris nomen nec in ipſo Codice, nec aliunde

Epiſt. 437. confer Ep. 252. & 440.

aliunde comparet: unde latus aperitur conjectandi campus; & quamvis cum Reverendiſſimo Uſſerio, aliiſque, Georgio noſtro id tribuam, non tamen prorſus ſpernenda videtur Caſimiri Oudini conjectura, Georgio Alexandrino, qui *Chryſoſtomi vitam* ſcripſit, illud aſcribentis. Ut ita ſentiret, hoc præcipuè argumento ductus, quòd res Alexandrinas maximè perſequatur, & ad hæc uſque tempora excurrens, à Petro Georgii ſucceſſore commendetur. Quiſquis tandem ſit, autor certè eſt non contemnendus, qui non modò continuam Conſulum ſeriem exhibet, ſed & plures melioris purpuræ pannos operi ſuo intexuit, venerandæ vetuſtatis monumenta, quæ fruſtra alibi quærantur. SÆC. VII. ab An. DC.

ELIGIUS, gente Gallus, in vico Catalacenſi prope urbem Lemovicum, patre Eucherio, matre Terrigiâ natus, in urbe Lemovicâ artem aurifabrinam aliquamdiu exercuit. Anno 635. legatus à Dagoberto rege in Britanniam minorem miſſus inducias cum Clippiaco duce pepigit. Plurima dum Laicus adhuc eſſet, Cœnobia ac Baſilicas condidit, ac tandem Epiſcopus Noviomenſis ordinatus eſt anno 640. (non uti vulgò ſupputari ſolet anno 646.) quod demonſtrat Carolus le Cointe Annal. Franc. Tom. ii. ad an. 640. num. 20. &c. Epiſcopus factus Eccleſiis extruendis, & imbuendis fide Chriſtianâ Flandris, Friſiis, & Suevis, operam dedit. Anno 644. Concilio Cabilonenſi III. interfuit. Anno 650. Monaſterium virorum Tornaci, puellarum Noviomi condidit, & Eccleſiam Cortracenſem S. Martini memoriæ dicavit. Obiit Calendis Decembribus anno 659. juxta le Cointe; 665. ex vulgari calculo, ſecundùm alios verò 663. 640.

SCRIPTA.

SErmo, ſive *Tractatus de rectitudine Catholicæ converſationis*, Auguſtino vulgò aſcriptus, inter cujus opera habetur Tom. IX. p. 1143. Eum plurimis animadverſionibus illuſtrat Le Cointe ad an. 659.

Epiſtola ad Deſiderium Cadurcenſem, inter aliorum ad eundem Epiſtolas apud Caniſium Tom. V.

Homiliæ XVI. *varii argumenti*, Bibliothecæ Patr. Tom. XII. p. 300. Eas non immeritò in dubium vocant eruditi, præcipuè Albertinus, qui * oſtendit octavam & decimamquintam non modò ex antiquioribus, puta, Hilario, Auguſtino, &c. ſed etiam ex octavi & noni ſæculi Scriptoribus eſſe conſarcinatas; cui quidem hâc in parte non contradicit Labbeus. Et certè ſi non Homiliæ omnes, pleræque ſaltem Eligio noſtro ſunt abjudicandæ. * Lib. 3. de Euch. p. 906.

CUMMIANUS, ſeu *Cummineus*, cognomento *Fota*, ſeu *Fada*, i. e. *Longus*, Fiacnæ Jar-muman ſeu Occidentalis Momoniæ regis filius, natus eſt anno 592. Demum monaſticam vitam profeſſus, Abbas, & ut alii, Epiſcopus in Hiberniâ factus eſt. Claruit anno 640. obiit 661. vel ſequente. Extat *Epiſtola Paſchalis* de controverſiâ Paſchatis obſervandi ad Segienum Abbatem Hyenſem, in Epiſtolarum Hibernicarum Sylloge Uſſerianâ p. 24. *Liber de Pœnitentiarum menſurâ*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 41. 640.

JOANNES IV, gente Dalmata, Venantii Scholaſtici filius, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, & demum anno 640. ante diem II. Auguſti Pontifex Romanus electus, poſt mortem Heraclii ordinatus die III. Decembris. Habitâ eodem anno Romæ Synodo, Heraclii Ecthefin, & Hæreſim Monotheleticam damnavit; Honorii verò Papæ ejuſdem Hæreſeos infimulati memoriam editâ *ad Conſtantinum Imp. Apologiâ* tutatus eſt. Anno ſequente miſſis per Dalmatiam atque Iſtriam legatis plurimos à Sclavis in captivitatem abductos Chriſtianos magnâ pecuniæ vi erogatâ in libertatem aſſeruit. Obiit anno 642. die XX. Septembris. Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola ad Scotos Epiſcopos de Paſchate more Romano celebrando, & Hæreſi Pelagianâ extirpandâ* 640.

SÆC. VII. ab An. DC. *pauld*, ab eo adhuc electo missa, Concil. Tom. V. p. 1757. *Apologia pro Honorio Papâ ad Constantinum Imp. ib.* 1758. *Epistola ad Isaacum Syracusanum Episcopum*, ut Monachis suarum Ecclesiarum sacerdotes instituere liceat, ib. p. 1772.

640. THALASSIUS, Monasterii cujusdam in Lybiæ desertis Abbas, à nonnullis anno 640. non sine maximâ verisimilitudinis specie ascribitur, quippe quem B. Maximus Epistolâ compellat, ab aliis ad annum 465. refertur. Meminit Suidas * Thalassii cujusdam, qui Theophilo Episcopo Ecclesiarum celeberrimo admodum familiaris fuit, & miraculum ejus quoddam literis consignavit. Verùm an is Thalassius noster fuerit, parùm liquet. Scripsit Thalassius ad Paulum Presbyterum *de sincerâ Charitate, vitæ continentiâ, & mentis regimine, Sententiarum Hecatontadas* IV. quæ prodierunt Lat. ex interpretatione Oecolampadii *Augustæ-Vindel.* 1520. & cum aliis veterum Theologorum opusculis ib. 1551. p. 106. in Orthodoxogr. p. 897. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xii. p. 337. Græcè verò simul ac Latinè habentur in Auctuario Duceano Tom. ii. p. 1179.

* In voce Θεόφιλος.

640. AUDOENUS, sive *Dado*, gente Gallus, patriâ Suessionensis, Dagoberti regis Referendarius, postea relicto sæculo Clericatum ambiit. Anno 640. eodem quo Eligius Noviomensis die, Archiepiscopus Rhotomagensis ordinatus est. Anno 644. Concilio Cabilonensi III. subscripsit. Anno 672. *vitam S. Eligii* scripsit. Anno 676. Romam religionis ergo profectus est, anno sequente reversus. Anno 683. postquam pacem inter Orientales & Occidentales Francos composuisset, apud Clippiacum villam febri correptus, nonagenarius ad Dominum migravit, Episcopatûs anno 44. Scripsit ad Robertum Parisiorum Episcopum *vitam S. Eligii Noviomensis libris duobus*; tertium ille priorum *compendium* continentem addidit. Priores duo habentur apud Surium Decembr. II. Lucas verò Dacherius meliorem nactus Codicem tres libros integros edidit Spicileg. Tom. v. Extat ejusdem *Epistola ad Desiderium Cadurcensem* inter Epistolas cognomines apud Canisium Tom. v. p. 542. Scripsit & *vitam S. Remigii*, monente Miræo *, qui & manuscriptam eam apud Helvetios in Bibliothecâ S. Galli extare fidem facit. Scripsisse eundem *libellum de Animâ Dagoberti regis*, produnt Centuriatores Magdeburgenses, Cent. VII. cap. 10. p. 274.

* Not. ad Sigebert. c. 58.

640. THEODORUS, urbis Pharan in Arabiâ Petræâ prope Ægypti confinium, Episcopus, Eutychianorum & Monothelitarum hæresibus perditissimè addictus. Claruit anno 640. Scripsit *librum ad Sergium Archontarum Episcopum de Operationibus Christi*, cujus fragmenta V. extant Gr. Lat. Concil. Lateran. Act. 3. Concil. Tom. vi. p. 164. *Librum de interpretatione testimoniorum è Patribus adductorum circa Operationes Christi*, cujus fragmenta VI. habentur Gr. Lat. ibid. p. 165. *Epistolam ad Paulum hæreticum*, quâ anathematizavit Synodum Chalcedonensem & Tomum Leonis Papæ. Fragmentum ejus reperitur Concilii VI. actione X. Concil. Tom. vi. p. 839.

642. THEODORUS, natione Græcus, Theodori cujusdam Episcopi Hierosolymis, ut videtur, oriundi filius, Ecclesiæ Romanæ Pontifex ordinatus die III. Novembris anno 642. Anno sequenti Pauli Patriarchæ CP. Synodicæ respondit, *Ecthesin Heraclianam* è medio tollendam, Pyrrhique causam in Synodo examinandam, arguens illum, quòd Pyrrhi adhuc superstitis & nondum damnati sedem occupârat. Eâdem etiam de causâ cum civibus CP. & Episcopis qui Paulum ordinaverant, egit. Anno 645. Pyrrhum ex Africâ, ubi cum Maximo martyre disputatione initâ, veritatem agnoverat, Romam advenientem, & in Synodo Romanâ *Libellum Pœnitentiæ & Confessionis Orthodoxæ* offerentem, in communionem recepit; quin & cum Constante Imp. de illo in sedem CP. restituendo egit. Anno 648. habitâ Romæ Synodo Paulum Patriarcham CP. biennio etiam ante à se damnatum,

&

& Pyrrhum in errores priſtinos relapſum, anathemate percuſſit. Obiit die XX Aprilis, anno 649. Extant *Epiſtola Synodica* ad Paulum CP. *Exemplar propoſitionis Conſtantinopolim tranſmiſſæ de Ecthesi anathematizandâ*; *Epiſtola ad Epiſcopos*, qui Paulum conſecrârant, inter Anaſtaſii Collectanea à Sirmondo edita *Pariſ.* 1620. p. 47. exinde Concil. Tom. v. p. 1777. SÆC. VII. ab An. DC.

PAULUS, Monothelitarum ſectarius, anno 642. Pyrrho ob exulceratum Imperatoris animum in Africam ſecedenti in Patriarchatu Conſtantinopolitano ſubſtitutus eſt. Anno 648. fraude edictum à Conſtante Imp. elicuit, quo ſilentium de controverſiâ Monotheleticâ omnibus, tam unam quam duas in Chriſto voluntates aſſerentibus, indictum eſt. Quo nomine à Theodoro Papâ eodem anno in Synodo Romanâ damnatus eſt, à Martino Papâ anno 649. in Concilio Lateranenſi anathemate iterum percuſſus. Ipſe, ut vices penderet, ſubdolis ſuis apud Imperatorem commentis effecit; ut Martinus Conſtantinopolim anno 651. accitus, graviſſimis malis affligeretur. Obiit Paulus eodem anno, facti Pœnitentiâ ante mortem tactus. Extat *Epiſtola ad Theodorum Papam* anno 648. ſcripta de recipiendo Edicto Imperatorio Gr. Lat. Concil. Lateran. actione 4. Concil. Tom. vi. p. 221. & fragmentum *Epiſtolæ ad Theodorum Pharanitam* Concilii vi. actione 10. Concil. Tom. vi p. 839. 642.

MAXIMUS, patriâ Conſtantinopolitanus, antiqua nobilitate ortus, natus eſt anno 580. Poſtquam omni diſciplinarum genere egregiè excultus eſſet, ab Heraclio Imp. in Aulam aſcitus eſt, & regiis Commentariis conſcribendis operam dedit, Proto à ſecretis factus. Heraclio in hæreſim Monotheleticam demum lapſo, ipſe rem indignatus, ut tradit vitæ ejus auctor (de quo tamen vide quæ habet Fr. Combefiſ. in notis) vel potius immenſo ſolitudinis amore ductus, Aulam deſeruit, & in Monaſterium Chryſopolim dictum propè Conſtantinopolim ſeceſſit, cujus præfecturam ſuſcipere paulò poſt à Monachis coactus eſt. Cùm verò hæreſim Monotheleticam in Oriente paſſim triumphare cerneret, & veritatem Catholicam indies peſſum ire ingemiſceret: præcipuè verò Perſarum per omnia ferè Orientis loca graſſantium metu * territus, in partes Occidentales ſe ſubducere in animum induxit. Ante annum igitur 640. in Africam profectus, Epiſcopis Africanis, ut contra Monothelitas ſtrenuè decertarent, author fuit, iis & voce & exemplo præeuns. Anno 645. habitâ cum Pyrrho Expatriarchâ CP. in Africâ præſentibus Epiſcopis & Gregorio prætorii præfecto diſputatione, hominem erroris convicit, ac duas in Chriſto voluntates dari ſolidè demonſtravit. Eodem anno Romam contendit, Monothelitas ubique oppugnaturus. Anno 649. Martinum Papam, quo familiariter uſus eſt, ad Concilium Lateranenſe celebrandum impulit, & ipſe Concilio interfuit. Cùm hæreticæ igitur, quâ laborabat Conſtans Imp. labi adeò gnaviter reſiſteret Maximus, anno 655. Româ militari manu Conſtantinopolim abductus eſt unà cum Anaſtaſio diſcipulo, & in carcerem conjectus. Poſt dies aliquot in palatium ductus eſt, ut fictis quibuſdam proditionis & calumniæ in Imperatorem, injuriæ in Pyrrhum, & Origeniſmi criminibus reus ageretur; quæ cùm ille luculentiſſimè diluiſſet, edicto Cæſareo anno 648. lato de ſilentio in controverſiâ Monotheleticâ utrinque obſervando ſubſcribere juſſus eſt. Id renuens Bizyam Thraciæ oppidulum relegatur, ubi anno ſequente habita eſt IX. cal. Septembr. inter illum & Theodoſium Cæſareæ Bithyniæ Epiſcopum diſputatio. Verùm cum iſtiuſmodi artificio ne hilum quidem rem ſuam promoverent Maximi adverſarii; miſſus eſt Paulus conſul, qui eum ad Monaſterium juxta Rhegium adduceret, ubi de eâdem cauſâ iterum diſputatum eſt. Cùm nullis autem dolis, nullis minis flecti poterat vir ſanctiſſimus, Imperatoris mandato Perberim ſtatim deportatur, ibi continuis vexationibus affligendus. Inde anno 662. VI. Id. Jun. in Lazicorum regionem ablegatus eſt, & in caſtrum Schemre in confinio Alanorum detruſus, ubi cum ſibi mortem intra paucos dies obventuram prædixiſſet, die 645. Vita S. Maxim. Gr. Lat. Opp. præfix. p. 2. * Epiſt. 2. ad Joan. Presbyt. Tom. 2. p. 250. Vid. Acta S. Maximi Gr. Lat. p. 29. &c. Opp. Tom. I. ubi hæc fuſiſſime narrantur.

SÆC. VII. ab An. DC. die XIII. Augusti animam tot malis exagitatam cœlo reddidit. De stylo ejus hæc habet Photius *; Ἐπὶ δὲ τῷ φράσιν χαυνοτέρᾳ τε καὶ σκιώδει, καὶ χαίρειν ὑπερβατοῖς, ἐκπεμάζων τὸ καθαρὸν καὶ κυκλολογεῖν ἐν ἐπιπλοκαμίνῳ, οὐδὲν ἂν αὐτῷ τὴν συνήθειαν καὶ τὸ ἀσαφὲς καὶ τὸ δυσπαρακολούθητον διαφύγοι, τῇ πραγματείᾳ δὲ τὸ ὄγκου ἴσα ἀεὶ σωζόμενα καὶ ἀναπαύσεις τὸν λόγον ὑποβάλλων, εἰ δ' ἄρα τὸ σπουδάζει τῇ ἀκοῇ· καὶ ἡ μεταφορὰ αὐτῷ ἧκιστα λέξιν ἐν εἰς τὸ ζωηρὸν καὶ γοητικὸν ἀνελίττεται, ἀλλ' ὅπως ἁπλῶς καὶ ἀπεμπολίμενος ἐξαλλαμβάνει. *Oratio ejus comprehensionibus continenter producitur, gaudetq; hyperbatis, circumductionibus quoque invalescens: etsi propriè loqui minimè satagit. Unde per sermonem ejus & obscuritas & difficultas passim decurrit. Aspernatam deinde tumidioris dictionis (quantum ad compositionem cessationesque) suâ in oratione sectatus, ne auditu quidem esse jucundus studet. Verborum insuper translatio nequaquam ad gratiam conciliandam, lectoremque pellicendum composita est, sed simpliciter atque incuriosè assumitur.*

* Cod. 192.

SCRIPTA.

IN *locos Scripturæ difficiles Quæstiones* LXV. *ad Thalassium Monachum*, in hoc opere penè totus ἀλληγορίζων, prætermisso sensu literali, in mystico ac spirituali ut plurimum hæret. Opus istud fusè describit Photius Cod. CXCI.

Interrogationes & Responsiones diversorum dubiorum LXXIX. In solvendis his quæstionibus non eandem ἀκρίβειαν, ac in prioribus adhibet S. Maximus, unde vel opus à Maximo incohatum, ab aliis absolutum, vel saltem haud leviter interpolatum lubens fatetur Cl. Combefisius.

Expositio in Psalmum LIX. in quâ allegorico explicandi modo mordicus adhæret.

Expositio in Orationem Dominicam.

Liber asceticus per interrogationem & responsionem de vitâ piè instituendâ dialogi formâ compositus. Editus est Lat. unà cum aliquot Chrysostomi & Basilii opusculis à Fl. Nobilio *Romæ* 1578.

De perfectâ charitate, & de aliis virtutibus Christianis ad Elpidium Presbyterum Centuriæ IV. Prodierunt Gr. Lat. *Hagenoæ* 1631. 8°. Hujus editionis curator Vincentius Obsopæus hæc capita Maximo Taurinensi stolidè attribuit: cum Antonii sententiis curâ Conradi Gesneri, *Tiguri* 1546. in *Micropresbytico*, *Basil.* 1555. seorsim *Helmstad.* 1616.

De Theologiâ, deque filii in carne dispensatione Capita CC. in quo opere eodem fere modo ac in quæstionibus ad Thalassium, sed paulo castigatius argumentum tractat. Has sententias memorat Photius Cod. 191.

Capita diversa Theologica & Oeconomica, deque virtute ac vitio quingenta. Primus hæc capita Gr. Lat. edidit Jo. Picus classium inquisitoriarum in senatu Parisiensi Præses, *Paris.* 1560. 8°.

Ad Theopemptum Scholasticum de judice iniquitatis.

Alia *capita* CCXIII. ex Vaticano codice deprompta, capitibus *de Charitate* perquam similia.

Ex opere LXIII. *dubiorum excerpta.* Maximo non indigna, etsi de iis silent veteres.

Ad Marinum Presbyterum Epistola.

Ad eundem, ex tractatu de operationibus & voluntatibus Cap. 50, & 51.

Ad Gregorium Presb. de Christi mysterio.

Ad illud, *Si possibile est transeat à me Calix.*

Tomus dogmaticus, ad Marinum Diaconum in Siciliam missus.

Ad Nicandrum Episcopum de duabus in Christo operationibus.

Epistola ad Siciliæ Episcopos, &c.

Ad Marinum Presb. de Processione Spiritus Sancti.

Defloratio ex Epistola ad Petrum illustrem de Pyrrho, Sophronio, &c. Lat.

Tractatus de duabus Christi naturis, in Capita X. *distinctus.* Eum Gr. Lat. edidit Fr. Combefis. in Auctuario 1648. Tom. ii. p. 443. quem quidem librum potius Timotheo Presbytero CP. ascribendum putat.

Definitiones

SÆC. VII. ab An. DC.

Definitiones variæ, Græcè prodierunt *Heidelbergæ* 1561. 8°. Gr. Lat. ab Hæschelio cum *Mystagogia* editæ *Augustæ* 1599. 8°.

Tomus Dogmaticus adversus Heraclii Ecthesim.

De duabus unius Christi voluntatibus liber.

Distinctionum, quibus res dirimuntur, definitiones.

Responsiones ad Theodorum, & Pauli quæstiones ad Marinum Presbyterum.

Tomus Dogmaticus ad Marinum Presbyterum.

De Qualitate, proprio, & differentia, ad Theodorum Presbyterum.

De Substantia, seu Essentiâ & Naturâ, de Hypostasi & natura.

Non posse dici unam in Christo voluntatem, & de duplici Christi voluntate.

Ex Quæstionibus à Theodoro Monacho illi propositis.

SS. Patrum de duabus Christi operationibus, definitiones.

Acta disputationis de duabus Christi voluntatibus cum Pyrrho in Africâ habitæ, quæ humiliore conscripta esse stylo, & nec Dialecticæ leges, nedum Sermonis sinceritatem, satis servare olim notavit Photius Cod. CXCV. quod quidem notariorum acta disputationis excipientium inscitiæ acceptum referri potest. Primus hanc disputationem Græcè extulit adjunctâ Turriani versione Card. Baronius in Appendice Tom. VIII. Annalium Ecclesiasticorum, Exinde habetur Gr. Lat. Concil. Tom. V. p. 1784.

Liber de Animâ.

Epistolæ XLVI. quarum priores *Sermones* sive *tractatus* integri meritò censeri possunt.

Dialogi V. *de S. Trinitate*, qui inter opera S. Athanasii haberi solent, quosque Theodorito vindicatos in auctuario operum ejus edidit Garnerius, plurimorum Codicum MSS. & eruditorum authoritate Maximo adjudicantur.

Mystagogia sive Liturgiæ Expositio, à Davide Hæschelio Gr. Lat. edita, *August. Vindel.* 1599. exinde in Auctuario Duceano Tom. II. p. 166.

Capita Theologica, sive *Sermones per excerpta ex diversis tum Christianorum, tum Gentilium ac profanorum Scriptis.* Has *sententias* seu *locos communes* unà cum Antonii Melissæ *Sermonibus* Gr. Lat. edidit Conrad. Gesnerus *Tigur.* 1546. fol. Prodierunt deinde ad calcem Stobæi *Francofurt.* 1581. *Aureliæ Allobrogum* 1609. fol. De his editionibus in quibus Maximi & Antonii Sermones mixtim habentur, vide quæ in notis observavit Cl. Combefis.

Omnia hæc S. Maximi opera partim prius edita, partim de novo ex Variis Bibliothecis Romanis, Italis, Gallis tunc primum eruta, & undique conquisita, collegit, recensuit, Latinâ versione notis Scholiisque Græcis illustrata, Gr. & Latinè II. Vol. in lucem emisit Fr. Combefis. *Paris.* 1675. fol. qui etiam editioni suæ *Vitam & Certamen S. Maximi*, à Græco quodam conscriptum, *Acta Collationis cum Principibus in Secretario, Disputationem cum Theodosio Cæsareæ Bithyniæ episcopo, Invectivam adversus Constantinopolitanos pro S. Maximo, Duplex Ecclesiæ Græcæ pro S. Maximo Officium*, (ut alia quædam taceam) Gr. & Latinè cum notis præmisit.

Computus Ecclesiasticus libris II. comprehensus, sive *enarratio Christiani Paschatis, cum brevi temporum supputatione*, à Dionys. Petavio Gr. Lat. evulgata in *Uranologia Paris.* 1630. f.

S. Maximi ambigua, seu *Scholia in Gregorii Theologi locos difficiles.* Opus prolixum, quod maximâ ex parte Latinè olim vertit Joannes Scotus Erigena. Integrum opus unà cum ejusdem Scoti de divisione naturæ libris Gr. Lat. prodiit *Oxonii* 1681. fol.

Scholia in Dionysii Areopagitæ opera, quæ Græcè extant *Paris.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Dionysii opera *Antverp.* 1615. & *Paris.* 1633. 1644.

Expositio in Cantica Canticorum, quam ex S. Maximi, Gregorii Nysseni, & Nili Commentariis collegit Michael Psellus. Extat Gr. Lat. in *Auctuario Duceano*, Tom. II. p. 681.

SERGIUS, Cypriorum Archiepiscopus, claruit anno Dcxlv. Scripsit *epistolam ad Theodorum Papam* adversus Monothelitas, quæ extat Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 122. 645.

SÆC. VII. ab An. DC. 646.

VICTOR, natione Afer, ab anno Dcxlvi. Episcopus Carthaginensis. Scripsit *ad Theodorum Papam* statim post Episcopatum susceptum *epistolam, quâ eum de creatione suâ certiorem reddidit, & Orthodoxam de duabus in Christo voluntatibus fidem declaravit.* Extat Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 151.

646. THEODORUS, Presbyter in Monasterio Lauræ Raithu dicto, S. Maximi Synchronus & familiaris, qui ad eum *Epistolam de voluntatibus & Operationibus in Christo* scripsit. Claruit anno Dcxlvi. Scripsit Theodorus Raithu *Commentarium de Incarnatione Christi adversus hæreses Manetis, Apollinarii, Theodori Mops. Nestorii, Eutychis, Juliani Halicarnassei, Severi, & aliorum:* quem Latinè à se versum edidit Godefridus Tilmannus sub titulo *Isagoges ad Anastasii Sinaitæ Orationes quinque dogmaticas Paris.* 1556. 8°. *Commentarium* verò *istum* Theodorus Beza Latinè vertit & Gr. Lat. edidit *Genevæ* 1576. 4°. exinde recusum inter Opera Bezæ Theologica Vol. 3. p. 390. Prodiit postea Gr. Lat. à Rob. Balforeo ad calcem Gelasii Cyziceni editus *Paris.* 1599. 8°. denique in Auctuario Duceano Tom. I. p. 319. Idem cum Theodoro nostro Cl. Pearsono * videtur Theodorus ille Presbyter à Photio Cod. I. memoratus, qui librum singularem ex professo composuit, quo ostendere conatus est, licèt infœliciter sine dubio, ut Doctissimi Viri verbis utar, germanum esse S. Dionysii Areopagitæ opus, & argumentis in contrarium allatis prout potuit, respondit. Argumenta numero quatuor apud Photium supersunt: solutiones eorum desunt.

* Vindic. Ignat. par. 1. p. 18.

646. EUGENIUS, gente Hispanus, Ecclesiæ Toletanæ Presbyter. Mortuo Eugenio priore in Toletanæ sedis Archiepiscopum designatus, Cæsaraugustam fugit; & ad Martyrum sepulchra se conferens, ut vitam monasticam exigere liceret, postulavit. Verùm regis jussu Toletum reductus Episcopus ordinatus est anno Dcxlvi. Anno Dclv. Concilio Toletano IX. anno Dclvi. Toletano X. præfuit, Episcopatum duodecim ferè annis tenuit; atque anno demum Dclvii. defunctus, Ildefonsum successorem habuit. Dracontii libellos *in Hexaemeron* recensuit, auxit, & perpolivit, & addito *de dei septimi Opere Carmine Heroico*, quod Dracontius imperfectum reliquerat supplevit. Scripsit etiam *Epigrammata* quædam; quæ cum Carmine supradicto edita sunt à Jac. Sirmondo *Paris.* 1619. 8°. & habentur in Biblioth. Patr. Tom. XII. p. 344. Scripsit & *libellum de S. Trinitate*, qui interiit, & alia quædam tam vinctâ quam solutâ oratione; quæ memorat Ildefonsus de Script. cap. 14.

646. TAIO sive *Tago*, cognomento *Samuel*, gente Hispanus, Episcopus Cæsaraugustanus, claruit anno Dcxlvi. quo jubente rege Chindasuindo, & approbante Synodo Toletanâ VII. Romam iter suscepit; ut desideratos in Hispaniâ S. Gregorii *Moralium* libros compararet. Postquam ibi moram inutilem diu feciſſet, & à Pontificibus Romanis aliud agentibus ludificatus esset; libros frustra à se antea Romæ quæsitos, in Apostolorum templo factâ dormienti visione, reperisse dicitur. Visionis beneficio erutos è forulis libros à Martino Papâ haud difficulter obtinuit, & in Hispaniam redux secum detulit. Anno Dcliii. Concilio Toletano VIII. Dclv. Toletano IX. interfuit. Ex B. Gregorii libris collegit *Sententiarum libros* V. servatis ipsius Gregorii verbis, paucis, ubi ea desunt, ex S. Augustino suppletis. Extant hodie inter Codices MSS. Thuaneos fol. Vide *Bibliothecæ Thuanæ* Tom. II. p. 424. *Præfationem Operis* istius *ad Quiricum Barcinonensem* unà cum Quirici responso extulit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 68. Habetur etiam ejus *Epistola* ad Eugenium Toletanum apud Baluzium Miscellan. Tom. IV. p. 397.

649. MARTINUS, Patriâ Tuscus, civitate Tudertinus, anno Dcxlix. Pontifex Romanus electus est ante XIV. Maii, ordinatus die XIV. Junii. Eodem anno III. Non. Octobris insigne Concilium CV. Episcoporum, Lateranense

teranense dictum, Romæ inchoavit; in quo Constantis Imp. *Typum* anno priore editum, & Monothelitarum duces Sergium, Pyrrhum ac Paulum Patriarchas CPP. Cyrum Alexandrinum, & Theodorum Pharanitanum, damnavit: fidem Catholicam de duabus in Christo voluntatibus Canonibus latis munivit, hæresim Monotheliticam anathemate perculit. Anno Dcli. Olympius Exarchus Imperatoris jussu Ravennâ Romam veniens frustra ei insidias tendit. Anno Dcliii. Calliopas, qui Olympio in Exarchatu successerat, exercitu Ravennatensi stipatus, Romam venit, & XIII. Cal. Jul. Martinum armatâ manu prehendit, ac navi impositum post tres menses navigationi insumptos Naxum insulam deportavit: ubi per integrum annum commoratus & malè habitus Pontifex, die XVII. Septembr. anno Dclv. Constantinopolim perductus est, & in custodiam datus. Post 93. dies ad tribunal judicum ductus ac multis criminibus oneratus, causam agere coactus est: sed cùm neque *Typum* Imperatoris approbare, nec cum Patriarchâ CP. communionem inire, vellet: iterum in carcerem amandatur, vinculis onustus, & diris suppliciis undique vexatus. Diebus 85. exactis Chersonam deportatur, quo pervenit Idibus Maii anno Dclv. Obiit exul eodem anno die XVI. Septembris, in ecclesia B. Mariæ, Blachernis dictâ, propè Chersonam depositus. Extant *Epistolæ* XVII. quarum XI. Græco-Latinæ habentur, Concil. Tom. VI. p. 5.

SÆC. VII. ab An. DC.

MAURUS, Episcopus Ravennatensis, claruit anno Dcxlix. Scripsit *Epistolam ad Martinum Papam contra Monothelitas*, quæ in Concilio Lateranensi lecta & approbata est, atque Actis Synodalibus inseri jussa: ubi jam reperitur Gr. Lat. actione 1. Concil. Tom. VI. p. 96. Cæterùm ne quis miretur tot Occidentalium Episcoporum Epistolas Græco-latinas extare in Actis Concilii Lateranensis: sciat Acta Concilii, atque adeò Epistolas & Libellos iis immissos, in Græcum sermonem postea conversa esse; uti & nunc extant. 649.

ANASTASIUS, primò Monachus, deinde Abbas, natus anno Dcxviii. S. Maximi discipulus, itinerum, calamitatum, exiliorum per integrum decennium comes individuus, claruit anno Dclv. quo unà cum S. Maximo Imperatoris jussu Româ Constantinopolim asportatus est, ibi in judicium tractus, diris modis exagitatus, ac demum Perberim relegatus. Anno Dclxii. Lazica cum B. Maximo deportatus est, ubi castello Scotori dicto Apsiliæ prope Abasgiam, deinde Suanensi inclusus, & tam ex tormentorum & verberum, quæ Byzantii sustinuerat, copiâ, quàm ex afflictionibus & angustiis hoc in loco ipsi illatis, vix adhuc semivivus die XXIV. Julii anno Dclxiv. in Domino obdormivit. Scripsit anno Dclv. ad *Commune Monachorum apud Caralim constitutorum Epistolam*, quæ extat Lat. inter Anastasii Collectanea à Sirmondo edita *Paris.* 1620. 8°. p. 142. & inter Maximi opera Tom. I. p. 43. 655.

ANASTASIUS, Ecclesiæ Romanæ Presbyter & Apocrisiarius, B. Maximi discipulus, claruit anno Dclv. quo ob Maximi Præceptoris causam, & Orthodoxæ veritatis confessionem Mesembriam Thraciæ urbem in exilium missus est, postea Trapezuntem relegatus. Anno Dclxii. unà cum B. Maximo in Lazorum regionem deportatur: ubi à Maximo & Anastasio cognomine, exilii sociis divulsus in castrum Buculum dictum in regione Mesimianâ prope confinia Alanorum conjectus est; post paucos dies in castellum Thacyriæ juxta Hiberiam, exinde verò castrum Phustas, mox Schemarin ablegatus. Obiit anno Dclxvi. V. Idus Octobris. Scripsit anno Dclxv. exul è Lazicâ prolixam ad *Theodosium Gangrensem Presbyterum Epistolam*, cui præter enarrata susè sui ac B. Maximi & Anastasii CP. exilia, plurima de duabus Christi operationibus ex S. Hippolyti scriptis deprompta testimonia intexuit; unde etiam & nos quædam lucem hisce rebus præferentia mutuati sumus. Extat hæc *Epistola* Latine inter Anastasii Collectanea à Sirmondo edita *Paris.* 1620. p. 193. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 858. Operibus 655.

SÆC. VII. ab An. DC. ribus etiam S. Maximi non ita pridem à Combefisio editis præmissa, p. 67.

656. FRUCTUOSUS, gente Hispanus, ex regio Gothorum sanguine ortus, Conantii Episcopi Palentini discipulus, plurima condidit Monasteria, & in his Complutense, cui ipse præfuit. Postea Episcopus Dumiensis factus est, ac demum anno Dclvi. Concilii Toletani X. decreto in locum Potamii Archiepiscopi Bracarensis recèns depositi subrogatus. Obiit ante annum Dclxxv. Scripsit *Regulam Monachorum duplicem*, alteram XXIII. alteram XX. Capitibus constantem. *Utramque* edidit Lucas Holstenius in Codice Regularum *Paris.* 1663. par. 2. p. 133.

657. ILDEFONSUS, gente Hispanus, Toleti nobili genere Patre Stephano, matre Luciâ natus: ubi etiamnum commonstrari ædes illius natalibus nobiles prodit Mariana *. Ab Eugenio Archiepiscopo Toletano primis literarum elementis imbutus, Hispalim missus est ab Isidoro Episcopo ulteriùs expoliendus. Quo facto spretis omnibus vitæ sæcularis honoribus, quos ei pater propinârat, in Agaliensi Monasterio cucullum induit, tantamque brevi tempore ob pietatem & doctrinam eximiam nominis existimationem nactus est, ut Adeodato Abbate defuncto Cœnobii Præfecturam fidei suæ commendatam habuerit. Quo tempore in Prædio Debiensi suâ impensâ Virginum Collegium fundavit; atque anno demum Dclvii. Eugenio in sede Toletanâ successit. Rejicit id Baronius in annum Dclxii. Episcopus factus Pelagii & Helladii exoletum jamdiu Helvidii errorem resuscitare nitentium temeritatem multo labore compressit, perpetuamque B. Mariæ virginitatem enixè vindicavit. Obiit anno Dclxvii. post completos ab Episcopatu susceptо annos ix. menses ferè 2. Multis scriptis eoúsque post mortem inclaruit, ut *Chrysostomus*, atque *Ancora fidei* ab iis qui eum citârunt, sæpe appelletur.

* De rebus Hisp. l. 6. c. 10.

Scripta, quæ extant.

Liber de illibatâ virginitate B. Virginis contra Infideles.

Liber contra eos qui disputant de perpetuâ virginitate B. Mariæ, & de ejus parturitione. Duos hosce libros à quibusdam Radulfo Flaviacensi ascribi monet Bostonus Buriensis. Rectiùs Dacheriùs Paschasio Radberto adjudicat.

Homilia contra eos qui mendosè affirmant Mariam Virginem contra legem Dominum peperisse.

Sermones VI. de Assumptione B. Mariæ, ex quibus 2^m^, & 3^m^. Ansberto Abbati Fontanellensi tribuit Bostonus.

Sermo duplex in Nativitate B. Mariæ.

Sermo de ejusdem Purificatione.

Tractatus hosce edidit Fr. Feuardentius *Paris.* 1576. quos excepto unico libro de illibatâ virginitate B. Virginis, tum ob stylum, tum ob doctrinam quæ in iis continetur, suppositicios esse contendit Joannes Poza in Elucidario Deiparæ l. 4. tract. 4. cap. 6. His adde, quæ habent Fr. Combefis in Bibliothecâ Concionat. Tom. 7. & Lucas Dacherius Spicileg. Tom. I. p. 12. monente Cl. Oudino Supplement. p. 182. nempe non pauca in his Homiliis partim ex Homiliis D. Bernardi, partim ex Commentario in Psalmos Pœnitentiales à quibusdam Gregorio VII. ab aliis Anselmo Lucensi tributo desumpta esse. Porrò isti tractatus habentur & in Biblioth. Patr. Tom. XII.

Liber de Scriptoribus Ecclesiasticis XIV. sive Appendix ad librum Isidori de Viris Illustribus post Hieronymum & Gennadium. Editus est à Miræo in Bibliothecâ Ecclesiasticâ p. 93. *Antverp.* 1639. cum notis, atque alibi sæpiùs.

Epistolæ duæ apud Dacherium Spicileg. Tom. I. p. 308. Integrum *Epistolarum volumen* scripsisse Ildefonsum testantur Trithemius & Possevinus: quod an alicubi adhuc lateat, non constat.

Scri-

Scripsit præterea quæ non extant, Ildefonsus (modò Juliano Toletano in Appendice ad librum ejus de Viris illustribus, fides sit habenda) Opuscula sequentia. SÆC. VII. ab An. DC.

Prosopopœiam imbecillitatis propriæ.
De proprietate Personarum Patris, Filii & Sp. S.
Annotationes in sacris.
Annotationes actionis diurnæ.
De cognitione baptismi.
De progressu spiritualium.
Epistolarum librum.
Librum Missarum, Hymnorum & Sermonum.
Librum Epitaphiorum & Epigrammatum.

Porrò Ildefonsus Isidori *Historiam de origine Gothorum* ab anno quinto Suinthilanis regis, in quo desiit Isidorus, usque ad annum xviii. Recceswinthi regis produxit. Interiit opus istud, nisi quid in Lucæ Tudensis Historiâ deliteat. Verisimiliter enim admodùm conjicit Doctiss. Vossius Historicum istum, quicquid de eâ temporis, quam persecutus est Ildefonsus, periodo prodit, ex hujusce Chronico paucis mutatis exscripsisse.

VITALIANUS, Patriâ Campanus, civitate Signiensis, Anastasii filius, Romanæ Ecclesiæ Pontifex ordinatus anno DCLVII. die XXX. Julii. Anno DCLXIII. Constantem Imp. Romam advenientem summâ demissione & obsequio excepit. Anno circiter DCLXVIII. Maurum Episcopum Ravennatensem, quòd Romam ad causam dicendam sæpius vocatus, adesse noluerit, excommunicavit. Brutum fulmen adeò insuper habuit Maurus, ut ipse vice versâ anathema Vitaliano incusserit; ac morti proximus Episcopos Provinciæ suæ juramento obstrinxerit, se Pontifici Romano nunquam cessuros. Obiit Vitalianus die XXX. Decembr. anno DCLXXI. Extant *Epistolæ* VI. Concil. Tom. VI. p. 445. 657.

SYRICIUS, Episcopus Barcelonensis, claruit anno DCLVII. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* II. quas primus edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. I. 657.

MARCULPHUS, Monachus, ni fallor, Parisiensis, septuagenarius jam scripsit circa an. DCLX. Collegit *Formularum Ecclesiasticarum libros duos*; quos Landerico Parisiensium Antistiti dedicavit. Hos primus è tenebris eruit, & notis doctissimis illustratos edidit Hieronymus Bignonius *Paris.* 1613. 8o. Auctior verò editio ab eruditissimo Bignonio adornata iterum prodiit ibid. 1666. 4o. Habentur etiam inter *Capitularia* à Baluzio edita Tom. II. p. 369. qui Bignonianis suas etiam Notas adjecit: exinde etiam Biblioth. Patr. Tom. XII. p. 767. 660.

CUMMENEUS, *Albus* dictus, Patria Hibernus, alius à Cummiano de quo supra, Abbas Hyensis factus anno DCLVII. Claruit anno DCLX, Obiit anno DCLXIX. Scripsit *Vitam S. Columbæ primi Abbatis Hyensis in Britanniâ*, quæ habetur à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. p. 361. 660.

THEODOSIUS & THEODORUS, Monachi Orientales, B. Maximi, Martini papæ, & Anastasiorum familiares, claruerunt anno DCLXVIII. quo è Lazicâ, quam SS. Confessorum Maximi, &c. visendorum gratiâ petierant reduces Anastasii Apocrisiarii literarum de morte Maximi & Anastasii alterius exemplum à Gregorio Monacho acceperunt. Scripserunt *Scholion sive Hypomnesticum de Maximi*, &c. præsertim verò *Anastasii Apocrisiarii, exilio & obitu*; quod Latinè inter Anastasii Analecta edidit Jac. Sirmondus *Paris.* 1620. p. 251. Gr. Lat. verò prodiit in Apparatu Combefisiano ad Opera S. Maximi p. 80. 668.

THE-

SÆC. VII. ab An. DC. 668.

THEODORUS, natione Cilix, domo Tarsensis, S. Pauli popularis, institutus Monachus, Romæ dum ageret anno DCLXVIII. cùm priùs more Romano tonsuram accepisset, à Vitaliano Papâ ad Archiepiscopatum Cantuariensem evectus est, April. I. ab ipso Pontifice consecratus. Dum iter in Angliam institueret, in Galliis diu hæsit, & post octodecim demum menses Cantuariam venit. Prima ipsi cura fuit Ecclesiæ Anglicanæ faciem pulchriorem reddere, secunda meliores literas resuscitare: quod & fœliciter factum est. Eo enim fine Bibliothecam copiosam tam Græcis quam Latinis libris instructam secum in Angliam advexit: quorum nonnulli, inquit Antiquitatum Britannicarum Autor †, seu Parkerus iste, seu Josselinus, Græco idiomate conscripti apud nos manent, viz. *Opera* Homeri Græco charactere ita eximiè & exquisitè descripta, ut librorum impressorum veritatem superent, volumen grande, charta etiam antiquior, *Homiliæ Chrysostomi* folio pergamenæ, *Psalmi Davidici*, *Hypomnesticon Josephi* eâdem linguâ, Opera sane ob eximiam literarum Scripturam nostro sæculo rara, & quæ perpetuæ memoriæ famam obtinere mereantur. Quid mirum igitur, si tam gravi Præsuli, tam erudito capiti, Ecclesia Anglicana fasces submitteret, & relicto veteri Paschatis celebrandi more, in Romanos ritus ferè ubique haud ægrè transiret? Anno DCLXXIII. die XXIV. Septembr. Synodum Herefordiæ habuit; in quâ ea quæ à Patribus transmarinis Canonicè sunt antiquitùs decreta, ab Anglis custodienda decernebantur. Decem ejus Capitula apud Bedam videri possunt l. 4. c. 3. Anno DCLXXX. habita est ab eo secunda Synodus Hethfeldæ in agro Cantiano; in quâ ad declarandam Britannicarum Ecclesiarum fidem contra Eutychis & Monothelitarum hæreses, quinque Oecumenica Concilia suscipiuntur. Vide sis Bedam l. 4. c. 17. Obiit Theodorus die XIX. Septembr. anno DCXC. ætatis suæ 88. ad quem, nec ultra, se perventurum somnio admonitus prædicere solebat. Scripsit Theodorus *Pœnitentiale*, opus satis amplum, & omnibus pene Pœnitentiæ casibus accommodatum: integri operis in Bibliotheca Benedictina apud Cantabrigienses suo adhuc tempore superstitis, titulos, sive summaria Capita numero LXXVIII. nobis exhibuit Clarissimus Spelmannus Concil. Angl. Tom. I. Quid exinde de eo factum sit, parùm liquet; vereor ne alicubi apud nos reperiatur. Quæ enim in Bibliothecâ Benedictina hodie restant, quæque Parisiis edita sunt, ex prolixiori opere tantummodò sunt excerpta. Optat Cas. * Oudin, ut Spelmannus integrum Pœnitentiale orbi Christiano obtulisset, nulla interim editionis Parisiensis mentione facta. An foris tam acutus, domi cœcus esse poterat? nescius scilicet, Theodori *Pœnitentiale* omnibus, quæ reperiri poterant, capitulis, aliisque præclaris Ecclesiasticæ disciplinæ monumentis adauctum, uberrimisque Jacobi Petiti annotationibus ornatum *Parisiis* prodiisse an. 1677. Tom. II. 4. Fatetur quidem Petitus, se collectioni suæ *Pœnitentiale* nomen indidisse, non quasi integrum referat librum Pœnitentialem, sed quia nihil eorum quæ præcipua sunt omittere videtur: interim de republicâ Christianâ haud parum meritus, qui omnia quæ haberi poterant, laudando studio summaque diligentia undique conquisivit. Quoniam vero Codices MSS. quibus usus sit, ubique crepat Petitus, eorumque possessores uti par erat, deprædicat, audivi non semel Collegii Benedictini Cantab. Socios, *Theodori Pœnitentiale* Codicem vetustissimum, qui in hujus Collegii Bibliotheca asservatur, summâ curâ pulchre describi curasse, & descriptum Parisios transmisisse, quod tamen ingrato prorsus silentio suppressit editor. Integram quam edidit Petitus Collectionem, in duos dispescit Tomos: in primo exhibentur Theodori *Pœnitentiale* XIV. Capita complectens; ejusdem *Capitula* LX. *Capitula* X. Synodo Herefordiensi oblata à Theodoro præsidente; alia *capitula* ex fragmentis à Dacherio editis; *alia ex Canonibus*, *ex libris Pœnitentialibus*, ex *Canonum Collectoribus*, ex Codicibus quibusdam MSS. collecta; *Tituli libri Pœnitentialis* à Spelmanno editi; *Pœnitentiale Theodorianum* cum quibusdam capitulis & Canonibus ex ipso excerptis collatum; *Canones Selecti* ex antiquissima Canonum collectione; *Codices Herouvalliani de doctrina & Disciplinâ Ecclesiastica*; *excerpta*

† Antiquit. Brit. p. 53.

* Supplem. p. 185.

ex

ex aliis Codicibus MSS. de quibusdam rebus præcipuis, quæ in *Pœnitentiali* & *Capitulis* Theodori tractantur. Sequuntur deinde quamplurima præclara Ecclesiasticæ disciplinæ Monumenta, undique conquisita, in varias classes & articulos distributa. In Tomo ii. habetur 1°. *Dissertatio*, quâ Theodori Vigilantiam pastoralem adversùs calumniatores, Balæum nempe & Centuriatores Magdeburgenses, ex veterum traditione patrumque testimoniis ab Ignatio Antiocheno ad ipsius Theodori tempora longo agmine deductis defendit, cui observationes suas in hæc Vigilantiæ Pastoralis exempla subnectit: 2ª. *Dissertatione*, Theodori doctrinam *de Pœnitentiâ* adversùs Joann. Morinum ab omni novitatis suspicione prolixè vindicat; ultimo demum loco sequuntur notæ, quæ, ut ipsius verbis utar, tot sunt quasi Dissertationes, in quibus mendacia hominum maledicorum coarguuntur, qui sanctissimum atque doctissimum Ecclesiæ Cantuariensis antistitem, temerè audent appellare novellæ ac superstitiosæ Religionis doctorem. Denique notandum est, Theodorum nostrum qui hunc morem à Græcis suis mutuârat, primum fuisse, qui Occidentalibus libellum pœnitentialem rescripserit, quem alii postea æmulati sunt, adeoque omnium formularum Pœnitentialium in Ecclesiâ Latinâ fons & origo, jure merito haberi debeat. *Capitula Theodori Ecclesiastica* CXX. habentur etiam apud Dacherium Spicileg. Tom. ix. & in Appendice ad Concil. Tom. vi. p. 1875. Extat etiam *Epistola Theodori ad Æthelredum Merciorum regem de amicitia inter se & Wilfridum, Episcopum Eboracensem, quem injuste deponi curaverat Theodorus, redintegrata*, apud Willielm. Malmsbur. de Gest. Pontif. lib. 3. fol. 151. & Concil. Tom. vi. p. 1383.

SÆC. VII. ab An. DC.

ADEODATUS, natione Romanus, Joviniani filius, instituto Monachus, demum ab anno 672. die XIV. Martii Pontifex Romanus. Obiit die XVIII. Maii anno 677. Scripsit *ad universos Galliæ Episcopos Epistolam*, quâ privilegium Monasterio S. Martini concessit. Extat Concil. Tom. vi. p. 523. 672.

AGATHO, natione Siculus, ex Monacho Papa Romanus ordinatus die XXIX. Maii anno 679. Anno 680. indicto à Constantino Imp. Constantinopoli Concilio Oecumenico, ipse habitâ Romæ Synodo rebus Occidentalis Ecclesiæ in Concilio CP. fœliciter procurandis viam præmuniit, advocato enixis precibus ex Angliâ Theodoro Cantuariensi; quem tamen, quo minus Pontificis votis obsecundaret, gravis senectus impediit. Misit Agatho ex Romanâ Synodo ad Constantinopolim legatos Abundantium Paternensem & Joannem Rhegitanum Episcopos, Theodorum & Georgium Presbyteros, Joannem Diaconum, & Constantinum Subdiaconum, qui suas vices in Concilio generali obirent. Obiit die I. Decembr. anno 681. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* III. una, eaque admodùm prolixa, *ad Constantinum Imp.* quæ habetur Gr. Lat. Synodi VI. actione 4. Concil. Tom. vi. p. 629. altera sui ac Synodi Romanæ nomine *ad Imperatorem & Concilium CP. de legatis ad Synodum missis*, ib. p. 678. tertia *ad Ethelredum Merciorum regem, & alios de collatâ Abbati Medamstedensi potestate vicariâ*, ibid. p. 576. 679.

ADAMANNUS, seu ADAMNANUS, gente Scoto-Hibernus, Monachus & Presbyter, defuncto Failbeo anno 679. in regimine cœnobii Hyensis successit. Anno 701. ad Aldfridum Northumbrorum regem legatus à gente suâ missus Romanum Paschatis celebrandi institutum in Angliâ didicit & approbavit; idque à suis domum redeuns observari frustra fategit. Deinde in Hiberniam transeuns, plurimos quin & penè omnes ad Anglicanam consuetudinem Paschatis celebrandi adduxit. Tandem Hyam reversus, cùm iterum Monachis suis Romanæ Ecclesiæ ritum irrito labore commendâsset, ante annum exactum è vitâ migravit die XXIII. Octobr. Anno DCCIV. ætatis suæ LXXIV. vel ut alii, LXXX. Edidit de *Vitâ S. Columbæ libros* III. qui extant apud Canisium Tom. v. par. 2. p. 562. & apud Surium IX. Junii. *De locis Terræ Sanctæ libros* III. quos ex ore Arculphi 679.

SÆC. VII. ab An. DC.

phi Galliarum Episcopi è Palæstinâ reducis excepit. Eos primus edidit Serarius *Ingolstad.* 1619. deinde Joannes Mabillon. sæc. Benedict. III. par. 2. p. 502. Scripsisse dicitur Adamannus *librum* etiam *de Paschate legitimo*, & *Canones* quosdam: de quibus vide Waræum de Script. Hibern. l. 1. c. 3. p. 35.

680. CEOLFRIDUS, gente Anglus, patriâ Bernicius, post Benedictum Biscopium Weremuthensis & Gerwicensis Monasteriorum Abbas, Ven. Bedæ præceptor, claruit anno 680. Romam, quo verò anno haud satis liquet, profectus est, unde plures secum libros detulit, quibus Bibliothecam, quam in utroque Monasterio extruxit, ornavit; de quibus vide sis Bed. vit. Abbat. Wiremuth. lib. 2. p. 46. Missis etiam Romam Monachis privilegium à Sergio Papâ Monasterio suo impretravit, quod coacta Synodo Anglicanâ, regis Elfridi, omniumque Episcoporum subscriptione firmatum est. A Naitone Pictorum rege missis legatis rogatus, ut eum de Paschatis celebrandi ratione, & Romanâ Clericorum tonsurâ plenius edoceret, scripsit prolixam de argumentis hisce *Epistolam*, quam tanto cum gaudio excepit Naiton, ut de medio optimatum suorum surgens, genuaque in terram flectens, Deo gratias egerit, quòd tale munusculum de terrâ Anglorum accipere mereretur; & mox edicto præceperit, ut Romani in his rebus ritus per universas Pictorum provincias observarentur. Tandem senio & laboribus penè fractus, magno suorum dolore regimini suo renunciavit, seque ad alterum iter Romanum suscipiendum paravit. Verùm Lingonas in Galliâ Narbonensi perveniens, morbo & senectute gravis naturæ cessit, & in Monasterio Tergeminorum VII. Kal. Octob. obiit, ibidem sepultus, ætat. ann. lxxiv. Presbyteratûs xlvii. regiminis monastici 5°. Industrius per omnia Vir, acutus ingenio, actu impiger, maturus animo, religionis zelo fervens, quod de magistro suo habet Beda loc. cit. p. 47. Extat ejus *ad Naitonem Epistola de Paschate & Tonsurâ* apud Bedam l. 5. c. 22. & Concil. Tom. VI. p. 1423. Alia ejus scripta, viz. *Homilias solemnes*; *Epistolas ad Monachos*; *De Peregrinatione suâ librum*; *Testamentum ad Humbertum* memorant Baleus & Pitseus.

680. ALDHELMUS, natione Anglus, Kenredi filius, Inæ Visi-saxonum regis nepos, juvenis adhuc Galliam & Italiam peragravit, tantoque animi ardore sacris pariter ac humanis literis incubuit, ut omnes sui temporis Theologos longè superaverit. Domum reversus, primùm Monachus, deinde Abbas Bladunensis, sive Malmsburiensis factus est anno 671. Claruit præcipuè circa annum 680. Exactis in regimine monastico annis 34 anno 705. Schirburnensis Ecclesiæ Antistes consecratur. Obiit anno 709. die XXV. Maii. Dum Abbatis munere adhuc fungeretur, scripsit jubente gentis suæ Synodo adversùs vicinos Britannos, quòd Quartodecimanum Paschatis celebrandi morem mordicùs retinerent. Primus ex Anglorum gente erat juxta Cambdenum *, qui Latinè scripsit, primusque componendi carminis Latini rationem populares suos docuit. *Vir*, teste Bedâ †, *undecumque doctissimus*; *nam & sermone nitidus, & Scripturarum tam liberalium quam Ecclesiasticarum erat eruditione mirandus.* Præter *Opus Paschale*, jam deperditum, scripsit, eodem teste, *librum de laude Virginitatis* eximium, quem ad exemplum Sedulii & Versibus Hexametris & prosâ composuit. Extat *liber* iste *Paris.* 1576. apud Canisium Tom. v. par. 2. p. 798. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xiii. p. 1. Scripsit & alia nonnulla, ex quibus extant, *liber de octo principalibus vitiis*, qui habetur apud Canisium & in Biblioth. Patr. dictis locis; *Ænigmatum versus mille*, quæ cum aliis Aldhelmi *opusculis metricis* edidit Martinus Delrio, *Mogunt.* 1601. 8o. *Tractatus* ejus *de Virginitate Prosaicus* habetur in Orthodoxogr. p. 1677. Scripsit præterea de *Vitâ Monachorum*, *de laude Sanctorum*, *de Metrorum generibus*, *super Ænigmatibus*, aliaque plurima, quæ à Baleo & Pitseo recensentur.

* Britann. in Wilt. p. 116.
† L. 5. c. 19.

APONIUS,

SÆC. VII. ab An. DC.

APONIUS, quisquis sit, vir non indoctus; claruit, ex Labbei calculo, circa an. 680. Bedâ certè antiquior, à quo * citatur. Extant ab eo scripti *ad Armenium Presbyterum Commentariorum in Cantica Canticorum libri* VI. qui prodierunt *Friburgæ* 1538. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xiv. p. 98. 680.

* Comm. in Cant. l. 4. c. 25.

MANSUETUS, Archiepiscopus Mediolanensis; claruit anno 680. quo circiter tempore ex occasione indicti in Oriente à Constantino Imp. Concilii Oecumenici Synodum Mediolani habuit; & ex eâ scriptis ad Imperatorem literis, eum quæ è re fidei Catholicæ visa sunt, admonuit, ac duarum in Christo voluntatum fidem sibi cordi esse declaravit. Eodem anno Synodo Romanæ interfuit, & literis Synodicis legatos Constantinopolim missos spectantibus subscripsit. Extat *Epistola* ejus *ad Constantinum Imp. de fide Catholicâ* è Synodo Mediolanensi scripta, inter Acta Concilii VI. par. 1. c. 3. Concil. Tom. vi. p. 601. 680.

THEODORUS, *Campedonensis* à cellulâ, in quâ vitam monasticam primùm egit, dictus, postea Monachus S. Galli, discipulus S. Magni. Claruit anno 680. Scripsit jussu Tozzonis Episcopi *S. Magni præceptoris sui Vitam*, quæ extat apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. v. p. 911. 680.

MACARIUS, Patriarcha Antiochenus, hæreticus Monothelita; claruit anno 680. quo Concilio sexto Generali interfuit. Præter brevem *fidei Confessionem*, quam ore tenus in Concilio edidit, prolixiorem *Ecthesin* sive *Confessionem* scripto consignatam patribus obtulit; sed cùm dogma de unicâ Christi voluntate, & deivirili operatione damnare recusaret, neque duas naturales voluntates, aut operationes in Christo nunquam agniturum, etiamsi membratim discerperetur, & in mare mitteretur, profiteretur, à Synodo damnatus, & ab Imperatore in exilium missus est. Extat ejus *Expositio* seu *Confessio Fidei* utraque Concil. Tom. VI. p. 743. Scripsit & *librum ad Lucam Monachum & Presbyterum Africæ*, qui de novâ hæresi Maximianorum scripserat, & *libellum* προσφωνητὸν ad Imperatorem, & alium quendam librum; quorum fragmenta habentur Concil. Tom. vi. p. 906. 680.

PETRUS, Metropolita Nicomediensis; claruit anno 680. In Hæresis Monotheleticæ suspicionem adductus, Concilio sexto se præsentem stitit, tactisque Evangeliis fidem Orthodoxam duarum in Christo voluntatum confessus est, quam & oblato confessionis libello fusiùs confirmavit. Exemplum ejus secuti sunt Theodorus, Solomon, & Antonius Episcopi, unà cum Monachis quibusdam, ejusdem criminis rei facti, & oblatis eâdem formâ libellis criminationem diluerunt. Extat *Libellus* iste *Confessionis* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 842. 680.

JULIANUS, POMERIUS etiam dictus, gente Hispanus, civitate Toletanus, Eugenii II. Episcopi Toletani discipulus, anno 676. ab Ervigio rege rogatus, libros *de Christi adventu adversùs Judæos* scripsit. Anno 680. ineunte post Quiricum Ecclesiæ Toletanæ Archiepiscopus ordinatus est. Anno 681. Concilio Toletano XII. 683. Toletano XIII. 684. Toletano XIV. 688. Toletano XV. præfuit. In postremâ hâc Synodo libri sui de *tribus substantiis*, quem in Italiam perlatum minùs orthodoxam censuerat Benedictus Papa, vindicias operosè egit, Benedictum tanquam stupidum quendam & è trivio petitum doctorem Concilii patribus deridendum propinans, ac frivolas indocti Pontificis cavillationes insuper habendas esse demonstrans. Obiit pridie Nonas Martii anno 690. Præclarum virtutum ac doctrinæ ejus encomium texit Fœlix Toletanus in Appendice ad Ildefons. de Script. quem consulat Lector. Nos scripta Juliani persequemur. 680.

COmmentaria *in Naum Prophetam.*

De demonstratione sextæ ætatis, sive *Christi adventu, adversùs Judæos libri*

SÆC. VII. ab An DC.

bri III. *ad Ervigium regem*, qui habentur in Orthodoxographis p. 1967.

Prognosticorum futuri sæculi, viz. *de Origine mortis humanæ, de Receptaculis animarum, de Resurrectione & extremo Judicio, libri* III. præmissis *Epistolâ nuncupatoriâ ad Idalium Barcinonensem Episcopum*, & *Oratione ad Deum.* Prodierunt à Cochlæo editi *Lipsiæ* 1535.

Ἀντιῤῥητικὸν sive *Contrariorum in speciem locorum utriusque Testamenti libri* II. Variæ sunt variorum de hujus operis autore sententiæ. In editione Bibliothecæ Patrum, quam adornavit Andreas Schottus *Colon.* 1618. Juliano nostro ex authoritate Fœlicis Toletani tribuitur, Tom. xv. p. 95. Sixtus Senensis illud Richardo Cluniacensi, qui claruit anno 1160. aferibit. Ab Alphonso de Castro * sub nomine Salviani Massilliensis citatur, non aliâ forsan de causâ, quàm quòd à Brassicano ad calcem Salviani editum fuerat Anonymum. Denique Joannes Baptista Marus † ex testimonio Leonis Ostiensis, & antiquissimi codicis fide id Berthario Abbati Casinensi vindicat. Cui datum tantas componere lites? Prodierunt hi libri primùm Anonymi *Basil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. deinde unà cum supra enumeratis Juliani opusculis Tom. xii. p. 590.

* Adv. Hær. l. 14. in verbo timor Dei.

† Not. in Petr. Diac. de viris illustr. Casin. P. 33.

Historia de Wambæ regis Gothorum expeditione, quâ rebellantem Paulum ducem Narbonensem debellavit: ab Andrea du Chesne edita inter Scriptores Francicos Tom. i.

Appendix ad Ildefonsum de Scriptoribus Ecclesiasticis, quæ quidem unius Ildefonsi vitam continet, & cum Hieronymi, Gennadii & Ildefonsi catalogis Scriptorum edi solet.

Scripsit Julianus plurima, quæ nunc interierunt, opuscula, à Fœlice Toletano memorata, viz. *Librum Responsionum ad Idalium in defensionem Canonum & Legum, quibus prohibentur Christiana mancipia Dominis infidelibus deservire. Apologeticum fidei ad Benedictum Papam: Apologeticum alium de tribus capitulis*, de quibus immeritò dubitârat Benedictus. (*Dissertationem* satis prolixam ejusdem argumenti habes inter Acta Concilii Toletani XV. Concil. Tom. vi. p. 1296.) *Libellum de remediis blasphemiæ*, cum *Epistolâ ad Adrianum Abbatem. Librum carminum diversorum, Hymnorum, Epitaphiorum, & Epigrammatum: Librum Epistolarum: Librum Sermonum: Opusculum de vindicatione domus Dei, & eorum qui ad eam confugiunt: Librum Sententiarum ex decade Psalmorum S. Augustini collectum: Excerpta de libris S. Augustini contra Julianum: Libellum de divinis Judiciis: Contra eos qui fugientes ad Ecclesias persequuntur: Librum Missarum per totum circulum anni: Librum Orationum pro omnibus anni Festivitatibus.*

680. AGATHO, magnæ Ecclesiæ CP. primò Lector, postea Bibliothecarius, Patriarchalis Protonotarius, & Cancellarius secundus; claruit ab anno 680. quo, cum Lectoris gradum adhuc sustineret, sanctæ & œcumenicæ sextæ Synodo Notarius fuit; omniaque quæ in eâ acta sunt, ordine persecutus, omnes Actorum tomos literis Ecclesiasticis purè & nitidè scripsit, & exemplaria à se descripta in quinque Patriarchalium sedium usum tradidit. In vivis adhuc erat anno 712. quo *Libellum* sive *Epilogum* scripsit, in quo ea refert, quæ Philippicus Bardanes tyrannus adversùs sanctam & œcumenicam sextam Synodum ausus est. Extat hic *libellus* Gr. Lat. Concil. Tom. vi. p. 1401.

682. LEO II. natione Siculus, Pauli filius, Pontifex Romanus anno 682. ante X. Januarii electus, post menses demum novem ordinatus. Anno 683. perlata à Constantinopoli Synodi sextæ *Acta* confirmavit, & eorum exemplar in Hispaniam transmisit. Obiit anno 684 die XXIII. Maii. Extant sub ejus nomine *Epistolæ* V. Concil. Tom. vi. p. 1245. quas commentitias esse contendunt Baronius, Binius, & novissimi Conciliorum editores. Sanè prima, ad Constantinum Aug. Gr. Lat. actione 18. Synodi sextæ reperta, hoc præsertim nomine à Pontificiis suppositicia censetur, quòd Honorium Papam in Monothelitarum hæresi defunctum, adeoque justâ anathematis sententiâ condemnatum

natum esse scribat, ut ipse Baronius non diffitetur. *Sermonem in die Ordinationis habitum* sub ejusdem nomine ex schedis Holstenii edidit Daniel Papebrochius Conatûs Chronologici ad catalog. Pontif. Roman. p. 107. qui quidem utrum iste *Sermo* Leoni an Benedicto successori sit ascribendus, parùm constare agnoscit, licèt ipse in eam potiùs propendeat sententiam, ut Leonis nostri fœtum esse censeat. SÆC. VII. ab An. DC.

BENEDICTUS II. natione Romanus, Joannis filius, ad Pontificatum electus die XXVIII. Junii anno 684. ordinatus XIV. Maii anno 685. Si Anastasio fides, edictum à Constantino Imp. obtinuit, ut electus deinceps ad sedem Romanam non expectato Principis mandato evestigiò consecraretur. Verùm jus imperiale in confirmandis Pontificibus ulteriùs adhuc locum habuisse ex *Libri diurni formulis* liquidò constat. Obiit Benedictus die XXV. Martii anno 686. Extant *Epistolæ* II. Concil. Tom. vi. p. 1277. quas ipsi Pontificii suppositicias esse volunt. 684.

SERGIUS, natione Syrus, domo Antiochenus, Tiberii qui Panormi in Siciliâ vixit filius, Ecclesiæ Romanæ Pontifex ordinatus, die XXII. Novembr. anno 688. Anno sequente Ceadwallam Occidentalium Saxonum regem Romam advenientem baptizavit. Anno 692. habita est Constantinopoli Synodus Quini-sexta, cui interfuerunt Pontificis legati, ac Synodi decretis subscripserunt. Eadem ut solenni subscriptione confirmaret, Sergio mandavit Justinianus Imp. ac reluctantem misso Zachariâ Protospathario Constantinopolim deportari jussit. Sergium verò nequaquam abduci passa militia Italica Zachariam fugavit. Obiit Sergius die XIV. Augusti anno 702. Extat *Epistola*, non tamen integra, ad *Ceolfridum Abbatem, de Bedâ Romam transmittendo*, Concil. Tom. vi. p. 1294. & apud Gulielmum Malmsburiensem de gestis Reg. Angl. l. 1. p. 11. 688.

ARCULPHUS, urbis cujusdam in Galliâ Episcopus; claruit anno 690. Suscepto religionis causâ in Orientem itinere, ac lustratis locis sanctis, Damascum quoque, Constantinopolim, Alexandriam, aliaque loca adiit, ac demum in Galliam redeuns, vi tempestatis in Occidentalia Britanniæ littora delatus, & ab Adamanno Abbate Hyensi hospitio benignè exceptus est. Ab illius ore exceptam peregrinationis hujusce Historiam, & locorum sanctorum descriptionem literis consignavit Adamannus, rem voluminibus tribus complexus. Extant hi *libri de situ Terræ sanctæ* inscripti, à Serario editi, *Ingolstad.* 1619. deinde à Mabillonio sæc. Benedict. III. par. 2. p. 502. ut in Adamanno supra monuimus. 690.

CRESCONIUS, civitatis cujusdam in Africâ Episcopus; claruit circa an. 690. Bina condidit opera ad *Jus Canonicum* spectantia, nempe *Breviarium Canonum*, in quo Conciliorum Canones & Romanorum Pontificum Decreta citatis tantum locis, quibus reperiri possent, ad CCC. capitula revocavit: & *Concordiam*, seu *librum Canonum*, in quo ut prioris operis brevitatem compensaret, sub iisdem titulis ipsa Canonum & Decretorum verba recitavit: initium autem Concordiæ istius ab alienâ manu additum esse monent novissimi ejus editores. Breviarium primus in lucem edidit Petrus Pithœus, *Paris.* 1588. exinde recusum curâ Altasarani Augustoriti *Pictonum* 1630. curâ Francisci Chiffletii *Divione* 1649. & in Bibliothecâ Juris Canonici Justellianâ, addito indice antiquo, Tom. i. p. 456. *Concordiam* primi ediderunt ex codice Bibliothecæ Claromontanæ & Thuaneæ, Justellus & Voellius ibid. in Append. p. 33. Porro Cresconius *bella & victorias* quas Joannes Patricius à Leontio Imp. in Africam missus de Saracenis reportavit, hexametris versibus descripsit: Verùm opus istud interiit. 690.

FOELIX, gente Hispanus, primùm Episcopus Hispalensis, deinde anno 693. Cisberto Archiepiscopo Toletano ob proditionem in regem Egicam à Synodo 693.

SÆC. VII. ab An. DC. Synodo Toletanâ XVI. sede suâ ac dignitate deposito, & in perpetuum exilium relegato, in ejus locum suffectus est: & proinde tanquam regiæ urbis Episcopus, & provinciæ Metropolitanus, Concilio isti præsedit. Obiit anno 702. Scripsit *Vitam* seu *Elogium Juliani Episcopi Toletani*, quod Ildefonsi Scriptorum catalogo Appendicis vice subjungi solet.

699. ANGRADUS, Monachus Fontanellensis in Normanniâ; claruit circa an. 699. Scripsit *ad Hilbertum Abbatem* suum, qui obiit anno 700. *Vitam S. Ansberti Archiepiscopi Rhotomagensis*, qui obiit anno 695. Extat hæc vita apud Surium Febr. IX.

ANONYMUS Auctor, à Photio commemoratus, gente Thebanus, domo Panopolita, incerti quidem temporis scriptor, huic tamen sæculo, ut videtur, ascribendus, quippe qui non diu post Heraclii tempora vixit, & Constantinopoli cum uxore & liberis habitavit. Condidit *opus πολύβιβλον* libris XV. in quibus testimonia, locaque integra ex Gentilium scriptis, non modò Græcis, verùm etiam Persicis, Thracicis, Ægyptiis, Babylonicis, Chaldaicis, quin & Italicis, in Christianæ religionis gratiam & confirmationem collegit. Summa quædam rerum capita tangit Photius Cod. CLXX. In his enim libris præcipuè tractavit author *de SS. Trinitate*, *de Verbi Incarnatione*, *Miraculis*, *Crucifixione*, *Sepulturâ*, *Resurrectione*, *Ascensione*, *& Spiritus Sancti donis* in discipulos effusis, *de secundo Domini Adventu*, *mortuorum resurrectione*, *judicio*, *& futurâ vitâ*, *de universi fabricâ*, *providentiâ*, *Paradiso*, *de virtutibus Christianorum propriis*, & hujuscemodi aliis. Argumenta instituto suo convenientia non neglexit, historica ubi opus erat admiscuit, verbi gratiâ, ubinam locorum singuli Apostoli salutarem doctrinam prædicârint, quâque ratione humanis curis ac laboribus sint defuncti. Ingens profectò opus, nec minùs utile, hoc fine ab autore elaboratum, ut ostenso Christianorum doctrinam in omnibus gentibus prænunciatam fuisse, & ab eloquentissimis quibusque in singulis nationibus prædicatam, inexcusabiles eos omnes inter Gentes esse convinceret, qui sacræ huic doctrinæ non assentirentur. Interim etsi hominis zelum, pietatem, & industriam laudet Photius; judicium tamen in eo & eloquentiam non immeritò desiderare videtur.

Finis Sæculi Sexti.

SÆCULUM

SÆCULUM EICONOCLASTICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

CHRISTIANOS in Hiſpania graviter vexant Saraceni, in Italia Longobardi. In Oriente luctuoſa admodum rerum facies, inclinatis Imperii viribus omnia penè occupant Saraceni, tribus Patriarchis Barbarorum Tyrannidi ſubjectis, poſita etiam in loco ſancto abominationis deſolatione. Intra Eccleſiam confuſa omnia, lites, diſſidia, Hæreſes, ſchiſmata, ſuperſtitiones, clericorum ambitio, ignorantia, luxus, Epiſcoporum jurgia & contentiones. Totum penè ſæculum exercet famoſa de cultu Imaginum controverſia. Uno vel altero ſæculo præcedente S. Martyrum, illuſtrium epiſcoporum, quandoque & Principum Sæcularium Picturæ & Imagines in templis, templorumque veſtibulis collocari cœperant, ornatûs vel Hiſtoriæ cauſa, ut earum intuitu ad illorum geſta in memoriam revocanda, virtuteſque imitandas hominum animi excitarentur, nullo adhuc interpoſito, ſaltem ex communi Eccleſiæ praxi, venerationis ſigno. Verum hoc circiter tempore ritus quidam ſacri adhibiti ſunt, viz. ſalutatio, genuflexio, cerei accenſi, thuris incenſio, & iſtiuſmodi alia: de quibus acriter mox digladiari cœptum. Glaciem primus fregit Philippicus Imp. & cum eo Joannes Patriarcha CP. qui rejectis Sexti Concilii Patribus aliiſque qui Monotheletica, hiſque affinia dogmata damnârant, imagines eorum ex S. Sophiæ templo exterminârunt, emiſſo hac de re edicto An. Dccxiii. Conſtantino Papa interea omnia è contrario Romæ faciente, quin & ipſum Philippicum Bardanem hanc ob cauſam excommunicante. Anno Dccxxiii. Synodus Provincialis Nacoriæ, præſidente Theophilo Metropolita, cultum imaginum damnavit: idem fecit Leo III. Iſaurus decimo Imperii anno; vulgatâ Conſtantinopoli ann. Dccvi. de Imaginibus tollendis lege, à Gregorio III. Papa idcircò excommunicatus. Conſtantinus Copronymus edicto Conſtantinopoli promulgato ann. Dccxli. imagines ſuſtulit, exacto etiam à ſubditis ſuis juramento, ne quiſquam imagines adoraret. Denique Synodus VII. Oecumenica Conſtantinopoli in Æde D. Mariæ θεοτόκου in Blachernis habita eſt ann. Dccliv. in quâ ex omnibus orientalis imperii partibus congregati ſunt cccxxxviii. epiſcopi, qui habito priùs cauſæ per ſex fere menſes examine, idque ex Sacrâ Scripturâ, ratione, Sanctorumque Patrum teſtimoniis, tandem unanimi conſenſu decreverunt imagines προσκυνήσεως causâ non eſſe conſtruendas, neque eo fine, nec in Eccleſiâ, nec in Domo privatâ collocandas; quod quidem rem vanam & διαβολικὴν μεθοδίαν non ſemel diſertè vocant. Hujus Concilii Acta, utinam integra, II. Nicænæ Synodi Actis inſeruntur, quæ tamen excerpta potiùs adverſariorum quam Acta dicenda ſunt. Tandem ann. Dcclxxxvii. conjuge prius veneno ſublato, & Conſtantino filio adhuc impubere, Irene Imperatrix, impotens planè, ac effrænis fœmina, ne pejora dicam, in imaginum cultum ſatis prona, aſſumpto in Conſilium Taraſio, ex laico nuper Patriarcha facto, Synodum Nicææ indixit, in quam convenêrunt, ſi Diis placet, Præſules eccl. trium Patriarcharum Orientalium τοποτηρηταὶ, miſelli utique Monachi, Patriarcharum nomina ac Perſonas ſplendide ementiti: ipſi enim Patriarchæ Saracenorum jugo oppreſſi, de hac Synodo forſan ne verbulo quidem, tunc temporis inaudiverant. In hoc Concilio abolitis prioris Synodi CP. decretis ſtatutum eſt, vivificam crucem, Chriſti, & B. Virginis,

An-

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Angelorum, Sanctorumque imagines, in ecclesiis & domibus esse proponendas, venerandas, colendas, cereis, suffitu, aliisque προσκυνήσεως signis honorandas. Interim divinæ naturæ, vel SS. Trinitatis imagines fabricandas vel adorandas esse præfractè negant, hâc saltem in parte adhuc sani, *mox daturi progeniem vitiosiorem.* Transmissis in Occidentem hujus Concilii Actis, Synodum CCC. episcoporum Francofurti convocat Carolus M. ann. Dccxciv. quâ decretum est, imagines non esse adorandas, quin & *Acta* Nicænæ Synodi damnata sunt, rescissa, & refutata, libris IV. *Carolinis* eum in finem in lucem editis. Quo successu in aliis Occidentis partibus recepta sint decreta Nicæna, referant alii. De Anglia nostrâ hæc habet Rogerus Hovedenus, inter Historiæ nostræ Principes haud postremus Annal. part. 1. fol. 232. Anno 792. *Carolus Rex Francorum misit Synodalem librum ad Britanniam, sibi à Constantinopoli directum; in quo libro (heu prob dolor) multa inconvenientia, & veræ fidei contraria reperiebantur; maximè, quod penè omnium orientalium doctorum non minus quam trecentorum, vel eo amplius episcoporum unanimâ assertione confirmatum fuit, imagines adorari debere, quod omninò Ecclesia Dei execratur. Contra quod scripsit Albinus epistolam, ex authoritate divinarum Scripturarum mirabiliter affirmatam; illamque cum eodem libro ex persona episcoporum, ac principum nostrorum Regi Francorum attulit.* In eadem Synodo Francofurtensi, Fœlix Urgelitanus, & Elipandus Toletanus, episcopi Hispani, qui Christum secundùm carnem, solummodo filium esse Dei adoptivum docuerunt, Canonibus ad hanc rem conditis expresè damnantur. Denique mirè crescit hac ætate Romanorum Pontificum fastus & potentia, præcipuè post occidentis imperium à Græcis ad Francos translatum, & extinctum Ravennæ Exarchatum, qui ipsorum ambitioni diu frænum injecerat.

SCRI-

SCRIPTORES.

JOANNES, Carpathiorum insulæ Episcopus, cujus mentionem facit Photius God. CCII. huic an superiori Sæculo sit ascribendus, mihi planè non liquet. Rogatus ab Indiæ Monachis, scripsit ad illos *Opus Consolatorium* centum Capitibus, teste Photio, absolutum. Extant hodie Latinè ex Jacobi Pontani versione *Hortatoria Capita* sive *Documenta Spiritualia* XCVII. Bibliothec. Patr. Tom. XII. SÆC. VIII. ab An. DCC.

BEDA, *Venerabilis* dictus, nationè Anglus, natus est anno Dclxxii. in territorio Monasterii Ingyrvensis, in agro Dunelmensi, non longè à Tinæ fluminis ostio. Septennis puer curâ propinquorum datus est educandus Benedicto Monasterii S. Petri ad Weremutham, & Monasterii S. Pauli ad Ingyrvum seu Girvicum Abbati. In his Monasteriis sub Benedicti ac postmodum Ceolfridi Abbatum regimine quinque plùs minùs milliaribus invicem dissitis adoluit, vixit, & consenuit Beda. Anno ætatis 19. Diaconatûs, anno xxx. Presbyteratûs gradum suscepit à Joanne Beverlacensi, Episcopo Hagulstadensi, quo præceptore bonarum literarum olim usus fuerat. Anno Decl. à Sergio Papâ ad gravissimas religionis causas tractandas & dijudicandas Romam literis evocatus est. Iter tamen Romam eum iniisse nequaquam constat: quin potiùs Monasterii sui limitibus nunquam exiisse patet. Anno circiter Dccii. Presbyter factus, & lautissimâ jam omnifariæ doctrinæ supellectile, ac penitiore utriusque linguæ, optimarumque scientiarum cognitione instructus, ad scribendum se accinxit. Anno Dccxxxi. *Historiæ Ecclesiasticæ* coronidem imposuit. Anno Dccxxxv. paulò ante festum Paschale leni quâdam ἀσθενείᾳ laborare cœpit: quâ quidem indies crescente inter legendum, canendum, orandum, vitam usque ad diem XXVI. Maii, quo Dominicæ Ascensionis memoriam eo anno celebrari contigit, protrahebat: tuncque absolutâ jam cui maximoperè incubuit *Evangelii secundum Joannem in linguam popularem versione*, spiritum sedes beatorum jamdiu anhelantem in manus Domini placidè & piè reddidit. De anno illius emortuali variæ sunt doctorum sententiæ. Nonnulli enim ponunt eum anno Dccxxix. alii Dccxxxi. alii Dccxxxii. plurimi Dccxxxiv. Quin non desunt, qui mortem ejus ad annum Dclxii. quidam etiam qui ad Dclxvi. referunt. Rectiùs multò Rogerus Hovedenus, Chronologiæ Saxonicæ Conditor, Bedæ Historiæ Ecclesiasticæ subjunctus, Simeon Dunelmensis, Thomas Stubbius, qui anno Dccxxxv. Bedam obiisse scribunt. His accedit Cuthberti qui Bedæ morti interfuit, eamque literis consignavit, testimonium. Iste enim prodit Bedam VII. Cal. Junii, die Ascensionis Dominicæ obiisse: quod & aliunde etiam constat. Quæ quidem temporis nota anno Dccxxxv. adamussim convenit, aliorum calculis nequaquam concordat. Sepultus est Beda in Monasterio suo Girvicensi; unde postea ossa ejus Dunelmum translata in cândem thecâ, quâ S. Cuthberti, sunt recondita. De laudibus ejus vel unicus audiatur Malmsburiensis. *Vir*, inquit *, *quem mirari facilius, quam dignè prædicare possis; qui in extremo natus Orbis angulo doctrinæ coruscо terras omnes perstrinxerit:* & paulò post, *Deficit hic ingenium, succumbit eloquium, nescientis quid plùs laudem, librorum numerositatem, an sermonum sobrietatem. Infuderat eum proculdubiò non indigo haustu divina sapientia; ut angusto vitæ spaciolo tanta elaboraret volumina.* Et subditis Sergii Pontificis eum Romam accientis literis: *Ita jam*, inquit, *celebris erat famâ, ut in quæstionibus enodandis indigeret eo sublimitas Romana. Nec verò unquam Gallicanus tumor invenit in Anglo, quod arguerat meritò: adeo Latinitas omnis ejus fidei & magisterio palmam dedit*: Ut plura quæ de eruditione & sanctitate ejus ibidem accumulat, missa jam faciam. 701.

* De gestis Angl. l. 3. c. 3. fol. 10.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

OPERA, QUÆ EXTANT.

De rerum naturâ liber.
De temporum ratione.

De ſex ætatibus mundi liber, qui ſeorſim prodiit *Pariſ.* 1507. 4°. & à Joanne Bronchorſtio continuatus ac ſcholiis illuſtratus *Colon.* 1537. Luculentum Operis iſtius fragmentum extat apud Munſterum lib. 2. Coſmographiæ, quod in editis libris non reperitur.

De temporibus ad intelligendam ſupputationem temporum S. Scripturæ.
Sententiæ ex Ciceronе & Ariſtotele.
De Proverbiis.
De ſubſtantiâ elementorum.
Philoſophiæ libri IV.

De Paſchate ſive Æquinoctio liber, in quo appoſitum exemplum anni Dcclxxvi. plurimum eruditis faceſſivit negotium, Baronium quidem induxit Bedæ ætatem ultra annum iſtum protrahere, Uſſerium verò Bedæ libellum abjudicare. Scrupulum feliciter exemit Mabillonius *, qui in veterrimo exemplari Bibliothecæ Laubienſis exemplum iſtud non comparere prodit: adeò ut à librariis inſertum fuiſſe poſt Bedæ mortem videatur.

* Not. ad Analect. Tom. I. p. 11.

Epiſtola de divinatione mortis & vitæ.
De Arcâ Noë liber.
De linguis gentium liber.
Oracula Sibyllina.

Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ gentis Anglorum libri V. *à Primo Julii Cæſaris in Britanniam adventu ad annum* Dccxxxi. *pertingentes.* Prodierunt ſeorſim *Antverp.* 1550. *Heidelberg.* 1587. *Colon.* 1601. 8°. unà cum Alfredi regis Saxonicâ Paraphraſi, doctiſque Abrahami Wheloci notis *Cantabrigiæ* 1644. f. & cum notis Fr. Chiffletii *Pariſ.* 1681. 4°.

Vita S. Cuthberti.

Vitæ SS. Felicis, Vedaſti, Columbani, Attalæ, Patricii, Euſtaſii, Bertolfi, Arnolphi, Burgundoforæ, quarum nonnullæ Bedæ non ſunt, & à nobis ſupra ſuis authoribus ſunt adjudicatæ: *Vita Patricii* Probo debetur.

Carmen de Juſtini martyrio.

Martyrologium, quale opus à Bedâ compoſitum fuiſſe ipſe fidem facit in Appendice ad Hiſtoriam Eccl. Verùm id quod nunc circumfertur, crebris aliorum interpolationibus deturpatum eſſe multi dudum notárunt. De hoc *martyrologio* videndi Molanus, Roſweydus, præcipuè Bollandus ejuſque *συνεργοὶ* Præfat. ad Januar. c. 4. & Prolog. ad Menſem Mart. Tom. II. §. V. & ſeqq. ubi genuinum Bedæ Martyrologium (ita nos credere jubent) ex variis Codicibus MSS. ſe exhibere profitentur. Prodiit interpolatum Bedæ *Martyrologium* etiam ſeorſim *Antverp.* 1564. 12°.

De ſitu Hieruſalem & locorum Sanctorum liber, ex Adamanni libris ejuſdem argumenti decerptus.

Interpretatio nominum Hebraicorum & Græcorum in S. Scripturis occurrentium.

Excerpta & Collectanea. Opus Bedâ indignum.
In Hexaemeron, ſeu *de creatione ſex dierum liber.*
Explanatio in Pentateuchum, & libros Regum.
In Samuelem Explanationum allegoricarum libri IV.
Explanationes in Eſdram, Tobiam, Job, Proverbia, & Cantica.
De Tabernaculo ac vaſis & veſtibus ejus libri II.
Commentaria in quatuor Evangelia, & Acta Apoſtolorum.
De nominibus locorum, qui in Actis Apoſtolorum leguntur.

Commentaria in Epiſtolas Catholicas, & Apocalypſin: locum quidem inter Bedæ opera impreſſa habet *Expoſitio in ſeptem Canonicas epiſtolas*, verùm Prologo deſtituta, qui in antiquo admodum Codice MS. Bibliothec. Coll. Gonvil. & Caii apud Cantab. habetur expoſitioni præfixus, cur lucem hactenus non viderit,

derit, dicant alii, quin & ipse prudens & æquus lector facile divinabit. Eum igitur ex prædicto Cod. MS. monente, manuque suâ describente D. Whartono hic subjiciam. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Incipit Prologus super septem Epistolas Canonicas.

Jacobus, Petrus, Johannes, Judas septem Epistolas ediderunt, quas Ecclesiastica consuetudo Catholicas, h. e. *universales cognominat. In quibus ideo prima Epistola Jacobi ponitur, quia ipse Ierosolymorum regendam suscepit Ecclesiam. In catalogo enim Apostolorum priores solent nominari Petrus & Johannes. Verùm fons & origo Evangelicæ prædicationis incipiens* * *per orbem diffusa est universum. Cujus cathedræ dignitatem etiam Paulus Apostolus in eo nominando venerans ait, Jacobus, Cephas, & Johannes, qui videbantur columnæ Ecclesiæ*; *vel certe quia ipse duodecim tribubus Israelis, quæ primæ crediderunt, suam Epistolam misit, meritò prima poni debuit*; *meritò Petri secunda, quia ipse electis advenis, qui Græcè dicuntur Proseliti, hoc est, eis scripsit, qui de Gentilitate ad Judaismum, de Judaismo ad electionis Evangelicæ gratiam, conversi sunt. Meritò Johannis Epistolæ tertio loco sunt positæ, quia hæ scripsit ipse, qui de Gentibus crediderunt, cum nec naturâ, nec professione extitissent. Denique multi Scriptorum Ecclesiasticorum, in quibus est S. Athanasius Alexandrinæ Præsul Ecclesiæ, primam ejus epistolam scriptam ad Parthos esse testantur. Meritò Judæ posita est ultima, quia quamvis & ipse magnus est, tribus tamen præcedentibus Apostolis minor est*; *vel quia primâ* † *scripta est Epistola, deinde Petri, post eas, Johannis*; *ideo nunc usque ordinem quo scriptæ sunt retinent. Constat enim quia Beatus Jacobus tricesimo post passionem Domini anno suum consummavit martyrium. Petrus tricesimo octavo, hoc est, ultimo anno Neronis, passus est, & ipse in secundâ suâ scripsit Epistolâ*; Certus sum quia velox sit depositum tabernaculi mei secundum quod & Dominus noster Jesus Christus significavit mihi per revelationem. *Unde patet, quia imminente Passione hanc scripsit Epistolam, cum multò ante Jacobus migravit ad Christum. Neque verò conveniebat ejus Epistolas ab invicem separari, quas iisdem scripsit Ecclesiis. Porrò Johannes multò post tempore suas Epistolas simul & Evangelium scripsit, qui post occisionem Dominicam reversus de exilio turbatam se absente per hæreticos repperit Ecclesiam, quos in suis Epistolis percutiens sæpe cognominat Antichristos.* Explicit Prologus.

* Deest, *ab Hierosolymâ.*

† Deest, *Jacobi.*

Retractationes & Quæstiones in Acta Apostolorum.

Commentaria in omnes Epistolas S. Pauli, ex S. Augustini operibus utplurimùm excerpta. De hoc opere Bedæ litem movet Baronius *, ac Petro Abbati Tripolitano (de quo Cassiodorus Divin. Lect. c. 8.) ascribendum censet. Litem præclarè diluit Cl. Mabillonius, qui *Commentaria* ista nec Bedæ, nec Petro, sed Floro Magistro, deberi demonstrat dissertatione peculiari Analect. Tom. i. p. 12. Verus interim Bedæ *Commentarius* (S. Pauli enim Epistolas ab eo explicatas esse ipse in indiculo fidem facit, *ejusque Collectaneum in Apostolum ex operibus Augustini decerptum* grandi satis volumine penès se habuisse testatur Lupus Ferrarienſis ad Hincmarum Epist. 76. p. 118.) penès Mabillonium manuscriptus delitescit. Vide quæ habet Baluzius Not. ad Lup. Ferrar. p. 405.

* Ad an. 562.

Homiliæ de tempore; *Æstivales* XXXIII. *Hyemales* XV. *Quadragesimales* XXII. *de Sanctis Æstivales* XXXII. *Hyemales* XVI. & *Sermones ad populum* varii. Prodierunt seorsim *Colon.* 1534.

Liber de muliere forti.

De Officiis liber.

Scintillæ sive loci communes.

Fragmenta in libros Sapientiales, & Psalterii versus.

De Templo Salomonis liber.

Quæstiones in Octateuchum, & IV. libros Regum.

Quæstiones variæ.

Commentaria in Psalmos.

SÆC. VIII. ab An DCC.

Vocabulorum Psalterii expositio.
De Diapsalmate collectio.
Sermo in id, *Dominus de cælo prospexit.*
Commentarii in Boethii libros de Trinitate.
De septem verbis Christi.
Meditationes passionis Christi per septem diei horas.
De remediis peccatorum.
Cunabula Grammaticæ artis Donati.
De octo partibus Orationis liber.
De Arte Metricâ liber.
De Orthographiâ liber. Prodiit unà cum opusculo priore *Hanoviæ* 1605.
De Schematibus S. Scripturæ liber.
De Tropis S. Scripturæ liber. Prodiit *Paris.* 1599, 4°. *Venet.* 1522.
De Arithmeticis numeris liber.
De computo & ratione calculi libri aliquot; quorum quidam prodierunt *Venet.* 1525. 4°. *Paris.* 1614. 8°.
De loquelâ per gestum digitorum. Prodiit cum prioribus opusculis.
De Arithmeticis numeris, & Propositionibus libri.
De divisionibus temporum & numerorum libri.
De ratione unciarum libellus. Prodiit unà cum libris *de Computo.*
Opuscula Astronomica aliquot, viz. *De argumentis Lunæ, Ephemeris* sive *Computus vulgaris. De Emboliſmorum ratione computus. Decemnovales circuli. De Cyclo Paschali. De Mundi cœlestis terrestrisque constitutione. De Musicâ theoricâ. De Musicâ quadratâ seu mensuratâ. De circulis Sphæræ & Polo. De Planetarum & Signorum cœlestium ratione. De Astrolabio. De Mensurâ Horologii. Prognostica temporum.*
De Tonitruis libellus.
De Nativitate infantium.
De Minutione sanguinis libellus.
De septem Mundi Miraculis libellus.
Hymni aliquot.
Prodierunt opera Bedæ supra enumerata, *Paris.* 1545. iii. Tomis. *Basil.* 1563. viii. Tomis. *Colon.* 1612.
Acta S. Cuthberti carmine Heroico descripta sub Bedæ nomine edidit Hen. Canisius Antiqu. Lect. Tom. v.
Aristotelis Axiomata exposita. Extant *Paris.* 1604. 8°. *Londin.* 1592. 8°.
Hymnos Bedæ plurimos edidit Cassander cum scholiis. Habentur inter opera ipsius *Paris.* 1616.
Epistola apologetica ad *Plegwinam Monachum*, cum à Davide quodam Monacho coram Wilfrido Episcopo Eboracensi ipse Beda insimularetur, quasi de ætatibus sæculi non rectè sensisset.
Epistola ad Egbertum Eboracensem antistitem de Christiani Præsulis Officio, paulò ante obitum scripta.
Vitæ quinque Abbatum priorum Weremuthensium & Girvicensium, libris duobus comprehensæ. Historiæ istius meminit Gul. Malmsburiensis l. 1. c. 3. Tria ista opuscula primus edidit, & notis illustravit Jacobus Waræus Eques Auratus, *Dublin.* 1664. 8°.
Epistola ad Albinum, à Mabillonio edita Analect. Tom. i. p. 9.
Martyrologium carmine Heroico, sub Bedæ nomine à Dacherio evulgatum Spicileg. Tom. X.

Opera Ἀνέκδοτα.

In principium Geneseos usque ad nativitatem Isaac, & Ismaelis reprobationem libri III. Extant MSS. Lambethæ in Bibliothecâ Archiepiscopali. Eorum primi pars prior *Expositionem in Hexaemeron* continet, quæ sub Junilii Afri nomine in Orthodoxographis & prioribus Bibliothecæ Patrum editionibus prodiit.

In

In Canticum Habaccuc liber. Hujus duo exemplaria MSS. (quorum alterum in fine mutilum) in dictâ Bibliothecâ Lambethanâ aſſervantur. Hi tres Codices optimæ notæ, & manu ſatis antiquâ ſcripti ſunt. SÆC. VIII. ab An. DCC.

De ſitu & mirabilibus Britanniæ liber. Extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantabrigiæ, Cod. 32, 173, 205.

Vita S. Juliani. MS. in Bibliothecâ Bodleianâ.

Vita S. Gregorii Magni. MS. in Bibliothecâ Collegii Mertonenſis.

De vitâ & virtutibus S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli. MS. in Bibliothecâ Gualteri Copi.

Relatio de S. Laurentio Anglorum Archiepiſcopo. MS. ibid.

Homiliarum in S. Lucam libri II. MS. in Bibl. publicâ Cantabrigienſi cod. 25. Pembrochianâ cod. 213.

Commentarius in Eccleſiaſten. MS. in Bibl. Balionenſi Oxon. cod. 158.

De Trinitate liber. MS. in Bibl. Lumleianâ cod. 53.

Libellus de locis ſanctis. MS. in Bibl. G. Copi cod. 169.

De imagine Mundi liber. MS. in Bibl. Collegii Gonvilii & Caii Cantab. cod. 169. & Mertonenſi Oxon. cod. 42.

Homiliæ in Evangelia. MSS. Oxonii. in Bibl. Lincolnienſi cod. 18. Baliolenſi cod. 130. Mertonenſi cod. 227.

De die judicii liber. MS. in Bibl. S. Benedicti Cant. cod. 284.

DE PERDITA.

Commentarius in Eſaiam Prophetam.

Epiſtolarum liber.

Tractatus de manſionibus filiorum Iſrael.

In illud Eſaiæ, *Et claudentur ibi in carcere, & poſt dies multos viſitabuntur.*

Epigrammatum liber.

Librum de vitâ & paſſione S. Anaſtaſii malè è Græco tranſlatum, & pejus à quodam imperito emendatum Beda ad ſenſum correxit.

ACCA, natione Anglus, Bozæ Archiepiſcopi Eboracenſis, & S. Wilfridi, quocum Romam profectus eſt, diſcipulus. Vitam monaſticam pro ſæculi ſui more impensè coluit, venerabili Bedæ admodum familiaris. Claruit anno 705. & deinceps, tandem Epiſcopali infula ornatus. Etſi enim in libris quibuſdam impreſſis Abbas tantum vocetur, erat tamen, ut ex codice MS. Lambethano liquet, Epiſcopus Hagulſtadenſis, ſuamque ſedem nobiliſſima Bibliotheca auxit & ornavit. Bedæ ſuperſtes obiit circa annum 740. Plura ab eo ſcripta commemorant Baleus & Pitſeus, nempe *de vitis & paſſionibus Sanctorum, quorum reliquiæ in Eccleſiâ ſuâ recondebantur*; *De Eccleſiaſticis ſui Chori officiis*; *Carmina varia*; *Epiſtolas ad diverſos.* Extat inter Bedæ opera *Epiſtola ejus ad Bedam*, quâ ipſum ad illuſtrandas ſacras Scripturas, præcipue Evangelium S. Lucæ hortatur. 705.

JOANNES VII. natione Græcus, Platonis filius, anno 705. die VIII. Februarii Pontifex Romanus ordinatus eſt. Eodem anno à Juſtiniano Imp. rogatus, ut Concilii Quini-ſexti Canones confirmaret, Synodum Romæ habuit, in quâ de Canonibus quidem nil ſtatuit, quos ad Imperatorem nec albo, nec nigro lapillo notatos remiſit: Wilfridum verò Archiepiſcopum Eboracenſem in Synodo præſentem criminibus ei intentatis abſolvit. Obiit anno 707. die XXIV. Septembris. Extat unica *Epiſtola ad Ethelredum Merciorum, & Alfridum Deirorum reges, de Wilfridi Eboracenſis causâ*, Concil. Tom. VI. p. 1390. 705.

CONSTANTINUS, natione Syrus, Joannis filius, Papa Romanus die IV. Martii anno 708. conſecratus. Anno ſequente à Juſtiniano Imp. Româ evocatus, ut controverſiæ de Canonibus Quini-Sextæ Synodi finem imponeret, Conſtantinopolim profectus eſt, urbem anno 710. ingreſſus, ac magno 708.

SÆC. VIII. ab An. DCC. magno honore à Justiniano exceptus, re nihilominùs in medio relicta, anno 711. Romam reversus est. Obiit anno 715. die XVIII. Martii. Extat unica ejus *Epistola ad Brictwaldum Archiepiscopum Cantuariensem*, Concil. Tom. VI. p. 1397.

JOANNES, Patriarcha Constantinopolitanus à Philippico Bardane Imp. anno 712. constitutus, ei hæresim Monotheleticam sectanti, sive animi studio seu timore assentatus. Eo fascibus spoliato, & ipse in ordinem redactus anno 715. sede Patriarchali excidit. Extat *Epistola ad Constantinum Papam*, post Bardanis mortem scripta, quâ Monothelitismi seu studium, seu favorem in vim sibi à Bardane illatam rejicit Gr. Lat. Concil. Tom. VI. p. 1410.

715. GREGORIUS II. natione Romanus, Marcelli filius, Sergii Papæ Subdiaconus & Sacellarius, Bibliothecæ Pontificiæ curam habuit; deinde ad Diaconatûs ordinem promotus, cum Constantino Pontifice Constantinopolim profectus est, ubi in agitandâ de Canonibus Concilii Quini-Sexti controversiâ ingenium ejus summoperè inclaruit. Tandem anno 715. mortuo Constantino die XXVIII. Aprilis, in sede Romanâ successit. Anno 721. habitâ Romæ Synodo plurimos *de nuptiis illicitis Canones* tulit. Anno 726. Leo Imp. ut grassanti Iconodulorum superstitioni obicem poneret, & pessimorum scandalorum prætextum Mahumetanis & Judæis eriperet, prudenti consilio in Concilio Episcoporum Constantinopoli convocato decrevit, ut imagines ex Ecclesiis tollerentur, saltem in loca sublimiora extra conspectum moverentur. Decretum istud in Italiam missum Gregorii Pontificis authoritate confirmari voluit. Gregorius obsequii loco habitâ Romæ Synodo anno 726. exeunte, vel 727. ineunte (id in annum 730. rejicit Baronius) Imperatorem anathemati subjicit, Iconoclastas damnat, cultum imaginum Christi & Apostolorum praxi consentaneum esse decernit. Quin & datis ubique literis Imperatorem tanquam impietatis reum, & Christianorum hostem pessimis convitiis proscindit, imperio indignum esse clamat, vectigalia ei persolvi gravissimo interdicto vetat, Italorum defectioni classicum canit, ac modis omnibus favet, imagines è templis deportari prohibet, Imperatoris statuas fœdissimis ludibriis conculcari efficit. Paulum Patricium & Exarchum à Leone missum, ut comprehensum Pontificem Constantinopolim duceret, anathemate obstringit, Italorum & Barbarorum Italiam occupantium fidem obtestatur, auxilium sollicitat, & in Imperatoris ditiones tanquam in certissimam prædam involat; ac missâ in Galliam legatione splendidâ unà cum vinculis & clavibus S. Petri, Carolum Martellum obtestatur, ut laboranti Ecclesiæ succurrat, & Italiam ab Imperatoris dominio eximeret, & armis tueatur. Ne quid tamen dissimulem, nonnulli legationem istam Gregorio III. non invitâ veritate ascribunt. De prioribus verò factis inter omnes, quibus tantillus frontis honos supereſt, constat. Exutam ab eo Imperatori potestatem, adeò non pernegat, ut de eo quasi insigni facto glorietur Card. Baronius *. *Cùm nullis*, inquit, *verbis scriptisve Gregorius Papa Imperatorem à cœptis potuit revocare; tempus jam advenisse ratus, ut securis ad radicem admoveretur arboris infœlicis, Apostolicâ authoritate, Succidite eam, clamat. Quo tonitru excitati fideles Occidentales mox defecisunt penitùs à Leonis imperio, Apostolico Pontifici inhærentes. Sic dignum posteris idem Gregorius reliquit exemplum, ne in Ecclesiâ Christi regnare sinerentur hæretici Principes, si sæpè monuti in errore persistere obstinato animo invenirentur.* Luitprandum Longobardorum regem Romam cum exercitu venientem precibus adeo fregit, ferocemque hominis animum emollivit, ut, teste Anastasio, quæ fuerat indutus arma exuerat, *viz.* mantum, seu breve palliolum non nisi ad manus perveniens, Armilausam, vestem quandam militarem ab humeris ad genua pertingentem, Balteum, Spatham, atque ensem deauratum, nec non coronam auream, & crucem argenteam; quæ omnia ante altare D. Petri deposuit. Obiit Gregorius

* Ad an. 730. Num. 5.

gorius die XVII. Januarii anno Dccxxxi. Extant *Epistolæ* XV. & *Capitulare* legatis in Bavariam missis datum Concil. Tom. VI. p. 1437. Ex *Epistolis* duæ habentur Gr. Lat. inter Acta Concilii Nicæni II. actione 2ª. Concil. Tom. VII. p. 824. & apud Baronium ad an. Dccxxvi. quas tamen Gregorio III. ascribendas censet Labbeus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Cæterùm *Liturgia* Gregorii nostri, seu *Formula Missæ*, unà cum Georgii Codini versione Græcâ edita est à Morello *Paris.* 1595. exinde desumpta in Auctuarium Duceanum Tom. II. p. 125.

LIBER DIURNUS, quo solennes literarum, aliarumque rerum Ecclesiasticarum Formulæ à Pontificibus Romanis antiquitùs usurpari solitæ continentur. Novem Capita complectitur, quovis Capite plures sub se titulos continente. Quis fuerit, qui primus has Formulas collegit & digessit, hactenus ignoratur. Liber ipse collectus videtur, ut non sine summâ verisimilitudine conjicit Garnerius, sub Gregorio II. circa annum Dccxv. quod præter MS. Codicis nongentorum circiter annorum vetustatem, multa in ipso libro suadere videntur. Opus diu suppressum, diu desideratum, tandem eruit, & notis, ut solet omnia, doctissimis illustravit Joannes Garnerius *Paris.* 1680. 4o. In hisce *Formulis* duo præ cæteris notari merentur. 1o. Octavo adhuc sæculo in more fuisse positum, ut defuncto Pontifice ab his qui sedis Apostolicæ vicem servabant Exarchus Ravennæ eâ de re certior redderetur; & ut electo convenientibus non Cleri modò, sed Optimatum etiam & populi votis successore relatio ad Imperatorem CP. fieret, electionis approbationem submisse rogans: missis etiam ad Optimates tum Ravennæ tum Constantinopoli positos literis, præcipuè verò ad Exarchum, ut electionem vel nomine Principis confirmaret, vel confirmandam curaret. Nec nisi acceptâ demum hâc confirmatione Pontificem ordinari fas erat. Quæ omnia ex ipsis Formulis sole clariora eluceſcunt. 2o. Pontificem jamjam ordinandum ad corpus B. Petri solennem fidei professionem edere solitum, quâ non modò sex sacra Oecumenica Concilia disertè approbavit; verùm *autores novi hæretici dogmatis, Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum CP. unà cum Honorio qui pravis eorum assertionibus fomentum impendit* (ipsius Formulæ verbis utor) *anathematis condemnatione* nominatim perculit. Unde manifestò constat futile illud Baronii, Bellarmini, & recentiorum Hyperaspistarum κηποφύγιον, qui Honorii nomen Actis Sextæ Synodi à Græculo quodam fuisse intrusum absque vel levissimâ verisimilitudinis umbrâ comminiscuntur. Alia Lectori antiquitatis Ecclesiasticæ curioso notatu sanè dignissima ipsa *Libri Diurni* lectio suppeditabit. Vetustum hujus *Libri Diurni* Codicem ex Hilarione Rancato Cistercienſi acceperat olim Leo Allatius, & exscriptum publicare in animo habuit; Verum impressione prohibitâ, in lucem edere fas ei non erat: hunc ipsum Codicem inspexit Cl. Mabillonius & exinde plurima excerpsit, quæ supplementi vice ad editionem Garnerianam nobis exhibet *Musæi Ital.* Tom. I. p. 32. vide etiam quæ habet It. Ital. Sect. 31. p. 77. 715.

FÆLIX, gente Anglus, in Provincia Merciorum natus, in Cœnobio Croilandensi ab Ethelbaldo rege in honorem S. Guthlaci Confessoris recèns fundato vitam Monasticam duxit. Claruit circa an. Dccxv. inter Synchronos suos rhetor ac Poeta non ignobilis habitus. Scripsit *Vitam S. Guthlaci Anachoretæ Croilandensis*, quæ habetur apud Surium XI. April. & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 263. 715.

GERMANUS, Justiniani Patricii à Constantino Pogonato interfecti filius, & ipse ab eodem Imperatore virilia exsectus. Primò Cyzici Episcopus, deinde anno Dccxv. depositio Joanne ad Patriarchatum Constantinopolitanum evectus. Anno Dccxxvi. edicto Leonis Imp. & decretis Synodi CP. de tollendis imaginibus præfractè restitit, septem Sæculorum authoritatem & exemplum insulsè obtendens, ac fabulas de imaginibus Deiparæ à D. Lucâ depictis, de Christi Picturâ ad Abgarum regem missâ, ejusdemque farinæ quisquilias 715.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

quilias alias contumaciæ suæ prætexens. Integro quadriennio viri pertinaciam patienter tulit clementissimus Imperator: cùm verò nullis monitis, nullis documentis ad sanam mentem, & obedientiam decretis Cæsareis ac Synodicis præstandam, adduci posset; anno demum Dccxxx. habitâ Synodo sede Patriarchali motus est: ac Platanium in Paternam domum secedere permissus, summâ pace ac quiete senectutem suam exegit. Obiisse dicitur die XII. Maii circa an. Dccxl.

OPERA QUÆ EXTANT.

Epistolæ III. viz. *ad Joannem Episcopum Synnadensem*, ad *Constantinum Episcopum Nacoliæ*, ad *Thomam Claudiopolis Episcopum*, Gr. Lat. Concil. Nicæn. II. act. 4. Concil. Tom. VII. p. 289.

Tractatus de sex Synodis Oecumenicis, quem primus edidit Stephanus le Moyne Gr. Lat. inter Varia Sacra Tom. I. p. 68.

Ἀντιῤῥητικὸς ἢ Ἀπόθεντος, sive *Apologia pro Gregorio Nysseno ejusque scriptis Origenismi purgatam insimulatis*, quâ præter Nysseni defensionem Origenis etiam errores solide refutavit. Librum, quem injuria temporis nobis eripuit, fusè laudat Photius Cod. CCXXXIII. qui & de stylo Germani hæc habet: δεῖ τῷ λόγῳ καθαρός τε καὶ διειδὴς, καὶ τὰς ἐκ ὀνόματος τροπὰς εὐστόχως ὑπεβαλλόμενος, καὶ ἥκιστα μὲν ἐφέλκων ἀδόξων, οὐκ ὑγιεκόμενός δὲ πρὸς ψυχρότητα· χαιρεῖ μὲν τῇ ἐμβριθείᾳ τῆς προθέσεως, ὁμαλὸς δὲ διελθεῖν τὰ ἀγωνίσματα· καὶ τὸ μὲν ἀναγκαίου μηδὲν ἔξωθεν ἐφελκόμενον ἀδὲν δὲ τῶν ὀφειλόντων ῥηθῆναι παρῶν, ὅτε τοῖς διηκριβώμασιν, ὅτε τοῖς ἐνθυμήμασιν. *Stylus ei purus ac clarus, verborumque tropos fœliciter usurpans, Phrasi venustâ & eleganti non ad frigiditatem vergens, proposito valide insistens, par etiam in contentionibus suscipiendis, nihilque citra necessitatem immittens, nihilque quod dictu sit necessarium prætermittens, tum constructione, tum enthymematibus.*

Habentur etiam Gr. Lat. in Auctuario Duceano, & apud Combef. Orig. CP. ac Lat. in Biblioth. Patr. sub Germani nomine *Rerum Ecclesiasticarum Theoria*, *Orationes* III. in *Encomium*, *Nativitatem*, & *Dormitionem Deiparæ*, *Oratio in Encænia venerandæ Ædis B. Mariæ*, *& in fascias Domini*, Fragmentum *Orationis adversùs Hæreses*, aliaque, de quibus agemus in Germano juniore ad annum 1222. cui potiùs tribuenda videntur.

720. HEDDIUS, cognomento *Stephanus*, gente Anglus, Presbyter & Monachus Cantuariensis, claruit anno Dccxx. Cùm Musicæ & cantionis Ecclesiasticæ admodùm peritus esset, à Wilfrido Archiepiscopo Eboracensi in Northumbrorum regnum evocatus est, ut provinciales Musicæ ad *id* tempus ignaros doceret. Vir erat, inquit Baleus *, in actionibus literariis, ut ex ejus apparet oratione, si tempora rectè consideremus, tersè, nitidè, & eleganter eruditus. Extat *Vita Wilfridi* hortante Accâ Episcopo Hagulstadensi scripta, in Archivis Ecclesiæ Sarisburiensis, & in Bibliotheca *Cottonianâ*, ex quâ desumptam evulgavit Joannes Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. p. 671. Scripsit item Heddius *Vitas Eatæ* & *Tumberti*, aliaque plura; quæ an exstent hodienum, non liquet.

* Cent. 1. cap 92.

723. BONIFACIUS, Winifridus Patriâ linguâ dictus, natione Anglus, Cridioduni in agro Devoniensi natus anno Dclxx. Tredecim annorum juvenis in Monasterium Exoniense secessit, ex quo postea in Monasterium Nuiscellense migravit, & Wimberti sive Wigberti Abbatis disciplinæ se commisit, à quo politiori literaturâ institutus inter primores ævi sui eruditos locum tenuit. Tricesimo circiter ætatis anno Presbyter ordinatus est, id est, an. Dcc. & Wigberto Abbati ad Concilium Nationale à Brictwaldo Archiepiscopo Cantuariensi habitum profecto comes adhæsit. Paulò post circa an. Dcciv. pio evangelium inter Ethnicas regiones prædicandi desiderio tactus, ægrè impetratâ ab Abbate veniâ, in Frisiam transfretavit; & in agro Ultrajectensi aliquamdiu commoratus, postquam parùm apud Ratbodum Frisonum Ducem

Vid. Willibaldi vit. S. Bonif. ap. Sur. Jun. 5 integrius à Serario cum Epistolis Bonif. edit. Mogunt. 1605. & Vit. Bonif. ab Othlono Script. ap. Sur. ib. & cum not. ap. Serar. rerum Mogunt. lib. 3.

Gen-

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Gentilibus superstitionibus perditè addictum profeciſſet, in Angliam an. Dccxvi. reverſus eſt : & oblatam ſibi à Monachis Cœnobii præfecturam recuſavit. Anno circiter Dccxviii. commendatitiis Danielis Epiſcopi Wintonienſis literis munitus, intermiſſum prædicandi munus iterum repetiit ; & poſtquam Romam profectus reliquias quaſdam, & literas miſſorias à Gregorio Papâ obtinuiſſet ; per Boiariam, Thuringiam, alioſque Germaniæ fines Evangelii lucem longè latéque propagavit. Auditâ dein Radbodi nece in Friſiam ſe contulit ; & Willebrordo Friſonum Apoſtolo per triennium adhæſit, & in ſacro ſuo munere obeundo egregias ei ſuppetias tulit. Poſt triennium in Germaniam reverſus inter Haſſios Chriſtianam fidem diſſeminavit. Anno Dccxxiii. à Gregorio Papâ Romam evocatus, pridie Cal. Decembr. Epiſcopus Germanorum ordinatus eſt, & depoſito Winifridi nomine Bonifacius exin vocari cœpit. In Germaniam redux munus ſibi demandatum ſtrenuè excoluit, multa Ethnicorum ad fidem converſorum millia ſacro lavacro tinxit, Monaſteria & Eccleſias paſſim fundavit, fundatis præfectos dedit, plures ex Angliâ Clericos in laboris & muneris ſui partem vocavit, omnia & Apoſtoli & Epiſcopi munia ſedulò peregit. Anno Dccxxxii. Pallium Archiepiſcopale à Gregorio III. meruit. Anno Dccxxxviii. Romam tertiùm perrexit, Gregorium Papam de rebus Eccleſiæ graviſſimis conſulturus. Anno Dccxlii. Concilio Germanico, Dccxliii. Leptinenſi præfuit. Frequentia adhuc Concilia celebravit, Eccleſias à ſe priùs inſtitutas viſitavit, hæreſes pullulantes compeſcuit, & exortis ſubinde corruptelis remedia diligenter excogitavit. Anno Decliv. commendatâ Eccleſiæ Moguntinæ, quàm hactenus rexerat, Lullo diſcipulo ſuo curâ, in Friſiam contendit, ut relapſam in Paganiſmum gentem ad fidem reduceret. Ac primò quidem res ei fœliciter ſucceſſit, multis hominum millibus baptizatis, & Eobano Trajecti Epiſcopo conſtituto : mox autem ab irruentibus tumultuariâ vi Paganis apud Doccomium Friſiæ olim Orientalis vicum interfectus, die V. Junii eodem anno Martyrii Palmam reportavit. Scripſit *Vitam S. Livini*, & *Epiſtolas* plures, quas primùm in lucem eruit, & cum notis edidit Nic. Serarius Moguntiæ 1605. recuſas ibid. 1629. *Epiſtolæ* quædam hinc inde habentur Concil. Tom. VI. omnes verò in Bibliothecâ Patrum Tom. XIII. p. 70. *Vita S. Livini* extat etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 449. ab eo ſeniori cuidam Bonifacio, qui ſuperiore ſæculo floruiſſe dicitur, aſcripta. Statuta quædam S. Bonifacii edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. IX. p. 63. Plura alia ſcripſiſſe fertur Bonifacius, quæ ſigillatim enumerant Baleus *, & Arnoldus Wion †. *Librum illius de Fidei Unitate* laudat Zacharias Papa lib. 2. vitæ, c. 10.

* Cent. 2. cap. 13.
† Lign. Vitæ l. 5. p. 688.

JONAS, gente Gallus, Monachus Fontanellenſis, claruit anno Dccxxix. Scripſit jubente Baino Abbate ſuo *Vitam S. Wulframni Senonenſis Epiſcopi*, qui obiit anno Dccx. Extat hæc Vita apud Surium XX. Martii, Mabillon. Sæc. III. par. 1.

729.

COSMAS HIEROSOLYMITANUS, ut aliqui volunt, *Hagiopolites* dictus, Italiâ oriundus, vir omni politioris literaturæ genere excultiſſimus, claruit anno Dccxxx. A Saracenis prædonibus captus, Damaſcum abductus eſt : & à Joannis Damaſceni Patre in domum receptus, Joanni adhuc juveni Præceptor datus eſt. Tandem Epiſcopus Maiumæ factus eſt. Scripſit *Hymnos* XIII. *in Præcipuas anni feſtivitates*, câ arte compoſitos, ut initiales literæ omnium ſententiarum, quibus unuſquiſque Hymnus conſtabat, in unum collectæ, ſententiam quandam breviuſculam Hymno præfixam efformarent. Extant Latinè ſolummodò iſti *Hymni* in Bignæi Appendice ad Biblioth. Patr. *Pariſ.* 1624. p. 716. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 734. Ἀνὴρ ἐνφυέστατος, inquit Suidas *, καὶ πάνυ μουσικὴν ἔλως ἐκπνέοντος. *Vir ingenioſiſſimus, & modulationem Muſicam totus ſpirans.* Teſtes ſunt, præter Hymnos ſupra memoratos, Ἀσματικοὶ Κανόνες, de quibus ſubdit Suidas, *eos nullam comparationem admittere, nec admiſſuros unquam.* In his non infimum meretur locum *Triodium*, ſeu *Canticum tribus Odis conſtans* : quod habetur in Officio Græcorum

730.

* In V. Joan. Damaſc.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

sacro, à Septuagesimâ ad Sabbatum sanctum recitari solito. Primam ejus partem, tres inquam Odas, in figuram sanctæ & vivificæ Trinitatis excogitavit Cosmas noster, in magnâ sanctâque Domini Hebdomade, appellatione ferè cujuslibet diei per acrostichidas cantus concinnans. Reliqua pro cæteris Hebdomadibus Theodorus & Josephus Studitæ addiderunt; ut ex Nicephori Callisti *Synaxario* discimus. Postea multis à Marco Monacho adjectis, *Tetraodion* appellari cœpit. Quænam verò fuerint Cosmæ nostri, quænam aliorum, in hoc libro partes, ex recentioribus Græciæ Scriptoribus optimè nos docet Leo Allatius Dissert. 1. de libris Eccl. Græcorum p. 69.

730. JOANNES, DAMASCENUS à Patriâ, *Chrysorroas* ab eloquentiâ, & *Mansur* seu *Manseron* ab Arabibus dictus, natus est Damasci Patre inter cives suos primario, qui Saracenorum Principi à secretioribus erat consiliis. Ipse Joannes in Paternâ domo à Cosmâ liberalibus disciplinis institutus, præclaram sibi doctrinæ & eloquentiæ famam brevi comparavit. Defuncto Patre, à Saracenorum Chalifâ in aulam adscitus in intimiori concessu locum paternum obtinuit. Anno circiter Dccxxviii. fervente controversiâ Iconoclasticâ, ipse imaginum causæ impensè favens, epistolas contra Leonis Imp. molimina ad amicos quaquaversùm dedit, ab iis palàm evulgandas, ac longè latéque distrahendas. Hinc commotus Leo Imp. confictâ sub Joannis nomine Epistolâ effecisse dicitur, ut Damasci Princeps de Joannis fide malè sentiret, ac dextram ei amputaret. Neve egregio illi Iconoduliæ Confessori desit miraculum; manus ei Deiparæ intercessione in integrum restituta fertur. Verùm, ut rem dicam, tota ista, quanta quanta est, historia fabulam sapit putidissimam; nec alium autorem habet, quàm nugacissimum illum *Vitæ Damasceni* Scriptorem, Joannem inquam Hierosolymitanum. Fabulæ totius futilitatem & ineptias uberrimè demonstrat Cl. Spanhemius, *Hist. Imag. Restit.* Sect. II. num. 13. Eodem circiter tempore missionem à Chalifâ ægrè impetrat Joannes, & Cosmam instituti sui ac itineris comitem nactus, divenditis priùs & inter Pauperes distributis facultatibus, Hierosolymam profectus est: ubi Presbyteratûs dignitate insignitur: atque exinde, vitam Monasticam jamdiu meditatus, in S. Sabæ Lauram secessit, ibi reliquum vitæ tempus honesto otio exacturus. Anno Dccxxx. ad scribendum se contulit; & *Orationes de Imaginibus* in lucem emisit. Anno Dccxlix. Anastasium S. Euthymii Cœnobii Abbatem, extinctam Petri Fullonis *de Trisagio* hæresim in lucem revocantem scriptis & voce oppugnavit. Anno circiter Dccl. diem supremum obiit. Doctrinæ & eruditionis famam nemo, cui sanum sinciput, ei denegabit. Eximiam ejus Philosophiæ & Mathematicarum disciplinarum scientiam Joannes Hierosolymitanus maximoperè celebrat. Egregiam verò rei Theologicæ peritiam omnes norunt. In rebus tamen Historicis immane quantùm erat credulus: unde candidè satis notat Baronius * *in multis ejus scriptis fidem vacillare, & compluribus ipsum scatere mendaciis*; quod quidem non uno exemplo ostendit Casaubonus *Exercit.* XIII. num. 38. p. 305.

* Ad an. 31. num. 75.

OPERA.

DE *Fide Orthodoxâ libri* IV. Prodierunt seorsim, Lat. *Paris.* 1507. 4°. Gr. *Veronæ* 1531. 4°. Gr. Lat. inter alia Damasceni Opera *Basil.* 1548. 1575.

Parallelorum Opus, seu *Eclogæ* sive *Collectanea ex S. Scripturâ, sanctisque Patribus* deprompta, & in locos Communes digesta. Latine solummodò habetur inter Opera Damasceni, à Jacobo Billio primùm edita. Græcus verò textus in variis Galliæ Bibliothecis supereſt.

Liber de iis, qui in fide obdormierunt, qui ab omnibus ferè propter fabulas ineptissimas Damasceno abjudicatur. Prodiit Gr. unà cum libris *de Fide Orthodoxâ Veronæ* 1531. 4°. Gr. Lat. seorsim *Venetiis* 1541. 8°. & inter cætera Damasceni Opera in utraque editione *Basileensi*.

De

SÆC. VIII. ab An. DCC.

De sacris Imaginibus Orationes III. prodierunt seorsim Gr. *Romæ* 1553. 8°. Lat. *Antverp.* 1556. Gr. Lat. in editione *Basileensi* 1575. Lat. in reliquis editionibus.

Oratio, quomodo ad imaginem Dei creati sumus. Habetur Gr. Lat. in editione *Basileensi* 1575.

De duabus Christi voluntatibus & actionibus, reliquisque naturalibus proprietatibus liber. Extat Gr. Lat. in editione *Basil.* 1575.

De naturâ compositâ contra Acephalos hæreticos seu Monophysitas. Extat Gr. Lat. in edit. *Basil.* 1575.

Aliud Damasceni de eodem argumento *Opusculum ἀκεφάλου* Latinè extulit Hen. Canisius Antiqu. Lect. Tom. iv.

Contra Nestorianos liber, ab eodem Latinè editus ibidem.

Argumenta contra Nestorianos cum quæstionibus & responsionibus de fide, à Joanne Wegelino Gr. Lat. cum notis evulgata *Augustæ-Vindel.* 1611. 8°.

Epistola de Trisagio. Habetur Gr. Lat. in editione *Basil.* 1575.

Adversùs Manichæos liber, seu *Dialogus inter Orthodoxum & Manichæum de duobus rerum Principiis.* Prodiit Gr. Lat. seorsim *Basil.* 1578. 8°. *Patavii* 1572. 8°. & in edit. *Basil.* 1575.

De Hæresibus liber, seu *Catalogus Hæresum*, quæ ad illius tempora exstiterunt. Habetur Gr. in editione *Parisiensi* 1619 Pars posterior, à Nestorianis incipiens, quæ sola Damasceno debetur. Pars enim prior nil aliud est, nisi Epiphanii Anacephelæosis. Integrum tamen opus dedit Gr. Lat. Cotelerius Monument. Eccles. Gr. Tom. i. p. 278.

Disceptatio Christiani & Saraceni, Latinè solummodò hactenus excusa.

Fragmentum Sententiarum de octo Passionibus, seu *Vitiis capitalibus*; Latinè tantùm excusum. Græcus textus extat in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi.

De die judicii Homilia, seu *tractatus brevis*, Latinè solùm. Et Latini quidem cujusdam autoris opus esse censet Labbeus.

Epistola ad Zachariam Doarorum Episcopum de corpore & sanguine D. N. Jesu Christi, unà cum alio prolixiori capitulo de eâdem re, à Petro Pantino Gr. Lat. edita *Antverp.* 1601. & exinde in editionem *Paris.* 1619. desumpta.

De Resurrectione & Paradiso libellus. Prodiit Gr. *Paris.* 1541. 16°.

De Transfiguratione Domini Oratio. Extat Gr. Lat. in editionibus *Parisiensibus.*

Oratio de Sabbato sancto, à Petro Pantino Gr. Lat. edita *Antverp.* 1601.

De Nativitate Deiparæ Orationes III. à Jacobo Billio primùm Gr. Lat. editæ in editione *Parisiensi* 1577. Ex iis duæ posteriores in nonnullis Codicibus MSS. Andreæ Cretensi inscribuntur.

De Dormitione sive *Assumptione B. Mariæ Orationes* II. quarum posterior manifestò spuria est. Ibi enim citatur Euthymius, qui sub Alexio Imp. vixit. Extant Latinis tantùm typis excusæ, Græcus verò textus in Bibliothecis Gallicanis supereſt.

De Christi Nativitate, de ejusdem Epiphaniâ, & de Festo Pentecostes, Iambi Pentastichi, Acrostichi, ab Aldo Manutio primùm Gr. Lat. editi unà cum aliis Poetis Christianis, *Venetiis* 1501. 4°. & exinde in editionibus Damasceni operum ferè omnibus.

Oratio ad Christum versibus Anacreonticis composita. Extat Gr. Lat. in editionibus *Paris.*

Varia Cantica numeris soluta, de Ascensione Christi, de Transfiguratione, & in Annunciationem Deiparæ Habentur Gr. Lat. in editione *Basileensi* 1575.

Oratiunculæ quædam ad *Dominum, Deiparam, & Archangelum*, &c. Extant Latinè solummodò.

Ὀκτώηχος, seu ὄκτω ἤχοι, seu *Ecclesiastica Græcorum Cantica*, quæ *Octoëoni* inscribuntur, authoribus Damasceno, Metrophane Smyrnæo, & aliis Ecclesiæ Orientalis Doctoribus. Extant Latinè in editionibus *Paris.* Græcus textus in Bibliothecis Gallicanis reperitur.

De Dialecticâ liber ad Cosmam Maiumæ Episcopum. Extat Gr. in editione *Basil.* 1575.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

De decretis, & placitis primæ Institutiones ad Joannem Episcopum Laodicenum. Habentur Gr. Lat. in editione *Basil.* 1575.

Physica, seu *Aristotelicæ Philologiæ compendium* quoddam. Exstat Latinè solummodò in editionibus *Paris.*

Historia Indica, sive *vita & conversatio SS. Barlaami & Josaphati*, seu *duorum militum Christi*; de quâ duo inprimis sunt quærenda: 1°. Utrùm vera an ficta sit Historia; fabulam esse, non veram Historiam multis ex ipso opere demonstrari poterat, nec ulli dubium esse potest, qui ipsam Historiam attentè perlegerit. Fuisse forsan quendam Barlaamum & Josaphatum, & generalia quædam operis fundamenta, vero non dissimile est, reliqua ex autoris ingenio ficta: Et in hanc quidem sententiam missis aliis descendere video Cl. Huetium *; *ea fabula*, inquit, *Romanensis quidem est, sed pia; de amore agit, sed divino; plurimum hic sanguinis effusum est, sed martyrum; ad historiæ normam, & ex fabulæ Romanensis legibus, opus illud elucubratum est; nihilominùs tamen etsi verisimilitudo ibi satis accuratè observata est, tot tamen figmentorum præfert indicia, ut qui seriâ animi cogitatione opus legerit, is confictum esse nunquam sit iturus inficias.* 2°. An Damasceni sit. Præterquam enim quòd Spiritum Sanctum à Filio procedere doceat, in nonnullis Codicibus MSS. Joanni Sinaitæ (viz. ut opinor, Joanni Climaco) inscribitur, quod quidem pluribus apertè satis refellit Jac. Billius *Præfatione ad novam versionem* à se adornatam. Extat Latinè ex vetustâ Monachi cujusdam (non Georgii Trapezuntii, uti male præ se fert titulus) versione in editionibus *Basileensibus*, & seorsim *Colon.* 1593. 8°. *Antverp.* 1602. 8°. ex Jacobi Billii versione in editionibus *Parisiensibus*. Græcè habetur MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi.

* De Orig. fab. Rom. p. 60.

Vita Stephani Junioris, qui ob cultum imaginum mortem oppetiit, extremo ille supplicio à Constantino Copronymo affectus est anno 767. Adeò ut dicendum sit, aut hanc *Vitam* Damasceno suppositam esse, aut Damascenum ante annum 767. non obiisse. Habetur Latinè in editionibus *Paris.* & apud Surium XXVIII. Novemb. Græcè verò MS. in Bibliothecâ Regiâ Parisiensi.

Prodierunt opera Joannis Damasceni, partim Græcè, partim Latinè, *Basil.* 1539. 1548. 1575. & curâ Jacobi Billii *Paris.* 1577. 1603. 1619. f. In hoc verò Parisienses longè superat editio Basileensis tertia, quòd multò plures Damasceni tractatus Græcè exhibet.

Epistola de SS. Imaginibus sub Damasceni nomine Gr. Lat. edita est à Fr. Combefisio *Orig.* CP. p. 110. quam tamen revera esse *Episcoporum Orientalium Synodicam*, diu post Damasceni mortem scriptam, luculenter probat Combefisius ibid.

Oratio demonstrativa de Sanctis & venerandis Imaginibus adversùs Copronymum Imp. Extat Gr. Lat. à Combefisio cum notis edita *Auctuar.* Nov. Tom. ii. p. 663. Damasceni verò fœtus haud videtur esse.

OPERA Ἀνέκδοτα, quæ supersunt.

Homilia in Nativitatem Deiparæ, in Annunciationem ejusdem, in Assumptionem ejusdem. Encomium S. Joannis Chrysostomi; Homilia in Ficum arefactam.

Libellus orthodoxæ fidei. De Virtute & Vitio. In Nativitatem Domini Sermo historicus. Definitiones plures.

De Divinitate & incarnatâ œconomiâ D. N. J. C. contra execrandas Jacobitarum Superstitiones. Liber Eliæ Episcopo dictatus, & ab eo ad Petrum Metropolitam Damascenum missus. *Contra Nestorianos liber. Testimonia SS. Patrum demonstrantia unicum esse Christum ex duabus naturis constantem. Opus Paschale.*

Lexicon Etymologicum. Paracletice in B. Virginem secundùm octo Tonos Græcorum distincta. *Oratio in S. Barnabam. Homilia de Resurrectione Christi, & de non judicando, nec ulciscendo. Narratio de S. Artemio ex Philostorgio. Canones varii in Sanctorum solemnitates. Troparia penè innumera.*

Scholia

Scholia in Categrias Ariſtotelis. De Menſibus Macedonum. Collectio variarum Hypotheſeon. De divinis Mandatis. De tribus animæ Facultatibus. De Libero Arbitrio. Logicæ compendium. Collectio Teſtimoniorum ex SS. Patrum ſcriptis ; de Trinitate, duabus in Chriſto naturis, œconomiâ divinâ, aliiſque Eccleſiaſticis dogmatibus, in capita XLI. diſtributa, quæ tamen an genuinum Damaſceni ſit opus, haud adeò ſibi conſtare agnoſcit Labbeus. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Alia fortaſſe plurima hinc inde deliteſcentia reperiri poſſent. De ineditis verò Damaſceni, qui plura cognoſcere velit, conſulat *Conſpectum omnium operum S. Damaſceni*, quem in lucem emiſit Phil. Labbeus *Pariſ.* 1652. 4°. quo tempore novam Damaſceni editionem in animo habuit ; quod & ante ipſum meditatus erat Joannes Aubertus, ad quem proinde plura Damaſceni, aliorumque huc ſpectantia, opera Græcè è MSS. Codicibus eruta, quædam etiam à ſe Latinè verſa, tranſmiſerat Leo Allatius, qui hoc etiam nomine Labbeum plagii inſimulat, quod poſt Auberti mortem ſchedas ſuas Româ miſſas expilarit. *Operam*, inquit, *& oleam perdidimus, & alienos labores ſurripiens, ſe graculus neſcio quis circumveſtit.* Ut verò omnibus innoteſceret, quid ipſe in Damaſcenum contulerit, catalogum operum ad Aubertum tranſmiſſorum, *Symmictorum* ſuorum calci ſubnectendum curavit p. 445. Interim nova hæc, & toties promiſſa, editio in hunc uſque diem nuſquam prodiit.

ORDO ROMANUS, *de divinis Officiis & Miniſteriis per totius anni circulum.* Scriptus videtur hoc ſæculo, adeoque Cl. Uſſerium ſecuti circa annum 730. collocamus. Certè nec de autore, nec de ætate hujus operis ſatis conſtat. Ipſe autor penitùs ignoratur, etſi fuiſſe aliquem non infimæ notæ ex Romanæ Eccleſiæ Clericis veri non abſimile eſt. Quod ætatem ſpectat, ſunt qui eo circiter tempore fuiſſe in Galliam miſſum volunt, quo Carolo M. procurante Divina Officia cum Romano cantu in Galliam ſunt introducta. Verùm ex ipſo opere deprehendi poſſunt, quæ autorem Carolo M. antiquiorem fuiſſe arguunt. Interim improbabile non eſt librum in Gallias tranſmiſſum ab Alcuino auctum fuiſſe & interpolatum ; quin & non pauca obſervari poſſunt, quæ tempora ævum Carolinum ſequentia manifeſtò ſapiunt. Quòd verò hunc librum fuiſſe *Codicem Gelaſianum* conjiceret Melchior Hittorpius, in eo ſanè toto erravit cœlo, ut ex ipſo Gelaſii codice nuper edito primâ facie liquidò conſtat. Extat hic *liber* inter *Scriptores de Divinis Officiis* à Melch. Hittorpio editos *Pariſ.* 1610. p. 1. & in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione : alibi etiam à Caſſandro, atque aliis editus. 730.

GREGORIUS III. natione Syrus, Joannis filius, ex Presbytero Eccleſiæ Romanæ factus Pontifex anno 731. die XXII. Februarii, Gregorii deceſſoris veſtigiis ſedulò inhæſit ; imaginum cauſam ſtrenuè tutatus eſt, Iconoclaſtas crebris anathematum fulminibus obruit, Italiam à Græcorum Imperatorum regimine abſtrahere perrexit, circumpoſitas Romæ ditiones S. Petri nomine, ſi Diis placet, in Eccleſiæ Dominium vendicare & arripere cœpit. Ineunte ſtatim Pontificatu commonitorias ad Leonem Imp. de imaginibus reſtituendis literas miſit. Verùm Gregorio Presbytero, cui literæ erant commiſſæ, eas Imperatori in manus dare verito, res eventu caruit. Reverſus igitur Romam Gregorius, in Synodo cauſam agere coactus eſt, ac depoſitionis ſententiâ ægrè elapſus, Conſtantinopolim iterum legatus eſt, aliis ejus argumenti literis munitus. Verùm Imperatoris juſſu in Siciliâ comprehenſus literis exuitur, & in exilium amandatur. Re in urbem delatâ, Gregorius Papa collectâ undique Epiſcoporum Italorum Synodo, fulminibus ſævit, & imaginum inimicos diris devovet, lato eâ de re inſigni conſtituto. Miſſus ex Synodo Conſtantinus Defenſor, qui commonitorias ad Imperatorem literas deferret, uti & anno ſequente Petrus Defenſor, eandem quam Gregorius Presbyter, fortunam experti ſunt. Anno 739. Româ à Luithprando Longobardorum rege obſeſſâ, Gregorius Papa ſubſidium à Carolo Martello ſupplex petiit, miſſis in Galliam legatis, qui literas & 731.

claves,

SÆC. VIII. ab An. DCC. claves, vinculaque D. Petri ad flectendum citiùs Caroli animum deferrent. Obiit anno 741. die X. Novembris. Extant *Epistolæ* VII. & *Excerpta* XXXIII. *ex Patrum dictis, Canonumque sententiis, de diversis criminibus & eorum remediis*, Concil. Tom. vi. p. 1468.

732. EGBERTUS, natione Anglus, regio Northumbrorum sanguine ortus, Eadberti quippe regis frater. Defuncto Wilfrido anno 732. Archiepiscopus (non, quod habet Oudinus, Cantuariensis, sed) Eboracensis factus est. Fratris sui potentiâ & opibus fretus Ecclesiam Eboracensem in illustriorem longè statum evexit; & cum elatioris ingenii vir fuerit, pallium à Pontifice Romano sedi suæ impetravit. Vir erat promovendis studiis natus, & eruditorum omnium Mecænas optimus; unde nobilissimam Bibliothecam, teste Malmsburiensi *, Eboraci constituit; de quâ præclarè Alcuinus Epistolâ ad Carolum M. *Date mihi*, inquit, *exquisitioris eruditionis scholasticæ libellos, quales in patriâ habui per bonam & devotissimam magistri mei Egberti Archiepiscopi industriam; & si placet, excellentiæ vestræ remittam aliquos ex pueris nostris, qui excipiant quæque necessaria, & revehant in Franciam flores Britanniæ.* Obiit Egbertus anno 767. Episcopatûs 36. Scripsit *Dialogum de Ecclesiasticâ Institutione*, quem ex Bibliothecâ Cottonianâ primus in lucem protulit, & unà cum Bedæ opusculis quibusdam edidit Cl. Waræus *Dublin.* 1664. 8°. exinde translatum in Concil. Tom. vi. p. 1604. *Excerpta* CXLIV. ex dictis & Canonibus SS. Patrum ab Egberto concinnata, & ad Ecclesiasticæ politiæ constitutionem conducentia, extant ab Hen. Spelmanno primùm edita Conciliorum Britannicorum Tomo I. *Londini* 1639. exinde Conciliorum Tomo VI. p. 1586. Scripsit adhuc Egbertus *Pœnitentiale* quatuor libris distinctum, quod in plurimis Academiæ tum Cantabrigiensis tum Oxoniensis Bibliothecis Manuscriptum hodie servatur. Ex libro secundo *Canones* XXXV. edidit idem Spelmannus, qui habentur etiam Concil. Tom. VI. p. 1601. Ampliorem *Pœnitentialis* portionem edidit Morinus in Appendice ad Libr. *de Pœnitentiâ* p. 11. Integrum opus utinam aliquando evulgaretur. Et ista, & Gregorii III. Excerpta plurima habent communia cum Bedæ *Libello*, seu *Canonibus de Remediis peccatorum*: Cæterùm notari velim hos Bedæ *Canones* in editione Antonii Augustini *Pœnitentiali Romano* subjunctâ Egberti Archiepiscopi nomen præ se ferre.

* De gestis Pontif. Angl. l. 3. p. 153.

740. FREDEGARIUS SCHOLASTICUS, gente, ut videtur, Gallus; claruit anno 740. Scripsit, jubente Childebrando Comite, Pipini regis patruo, *Historiam*, seu *Chronicon de gestis Francorum*, ab anno 596. quo desiit Gregorius Turonensis, exorsus, & ad annum 739. progressus. *Historia* ista Gregorio Turonensi Appendicis vice subnecti solet, sub Fredegarii verò nomine primùm edita est à Marquardo Freherо in *corpore veterum Historicorum Francicorum*, (qui & Appendicem Anonymi cujusdam ab anno 739. ad 768. pertingentem annexuit) & exinde auctior ab Andreâ Quercetano Scriptor. Francic. Tom. i. p. 740. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xi. p. 740. Scripsit & *Historiam Miscellam*, seu *Chronicorum libros* V. ad exemplum Chronici Hieronymiani, quibus totam ferè Gregorii Historiam in compendium redegerat. Verùm opus istud dudum interiit. Sin verò rectè conjicit Cl. Lambecius *, totum extat. Habetur enim MS. in Bibliothecâ Cæsareâ *Chronicon Anonymum* valde barbarum *ab orbe condito ad Belisarii mortem.* Id Fredegarii esse arbitratur Lambecius, (qui Prologum ejus & Epilogum exhibet) & tres priores operis memorati libros complecti vult; adeò ut quartus sit illa Chronici editi pars, quæ ex Gregorii Turonensis Historiâ excerpta, ab irruptione Hunnorum in Gallias usque ad Chilperici regis mortem progreditur: quintus verò nil aliud sit, quam reliqua Chronici editi pars, quæ Gregorii Historiam usque ad Caroli Martelli mortem continuat.

* Comment. l. 2. c. 8. p. 850.

740. CUTHBERTUS, gente Anglus, patriâ, ut videtur, Dunelmensis, Girwicensis Cœnobii Monachus, venerabilis Bedæ discipulus, sub quo in bonis

bonis literis mirè profecit. Claruit anno 740. Præceptori ſuo extremâ jam ſenectute laboranti à manu fuit, & ab eo dictata calamo excepit, illi etiam morienti aſtitit, & extrema verba ſedulò audivit. Scripſit *librum de vitâ & obitu Bedæ* Cuthwino æquali ſuo dicatum, in quo Bedæ mortem VIII. Cal. Junii die Mercurii, qui Aſcenſionis diem proximè præceſſit, contigiſſe refert. Habetur Tomo viii. operum Bedæ edit. *Baſil. Vita Bedæ* ſine nomine authoris, nec non *de obitu Bedæ Epiſtola.* Verùm vitam illam ex Petro Equilino Sanct. Catalog. l. 5. c. 55. acceptam eſſe apparet; Epiſtolam autem iſtam *de obitu Bedæ* (à Surio etiam relatam in Tomo vii. die X. Maii) Cuthberti eſſe mihi (inquit Uſſerius *Biblioth. Theol.* p. 128.) perſuadeo. Nam præterquam quòd in plurimis Codd. MSS. ei diſertim aſcribatur, autor ſeſe Bedæ morti interfuiſſe teſtatur, quæque ex Cuthberti libro habet Florentius Wigornienſis in Chronico ſuo ad an. 734. in hâc Epiſtolâ totidem verbis reperiantur. Ubi notandum eſt, quod in Epiſtolâ malè habetur [VII. *Idus Maii*] ex Florentio, ac Matthæo Florilego emendandum eſſe ac legendum [VII. *Cal. Junii*] quod & temporum ratio exigit, & pluribus probat Cl. Uſſerius loc. cit. Sub Cuthberti nomine hanc Epiſtolam dedit Abrahamus Whelocus in vitâ Bedæ Hiſtoriæ ejus Eccl. præmiſſæ Cantabrig. 1644. Porrò ſcripſit Cuthbertus, teſte Balæo*, *Epiſtolarum familiarium librum*, atque plura, quæ deſiderantur. Meminit *Coronidis* ab eo *adjectæ Hiſtoriæ Bedæ* Joannes Priſeus †, quam & penès ſe extitiſſe narrat.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

* Script. Angl. Cent. 2. c. 7.

† Hiſt. Brit. Defenſ. cap. 12. p. 112.

ANASTASIUS, Monaſterii S. Euthymii in Palæſtinâ Abbas. Claruit anno 741. Anno demum 749. cum de *Triſagio* malè ſentire inciperet, totum id ad Filium referens, occaſionem dedit Joanni Damaſceno Epiſtolam *de Triſagio* ad Jordanem Cœnobiarcham contra errorem ejus ſcribendi. Scripſit verò ipſe Anaſtaſius *Librum contra Judæos*, qui à Caniſio Antiqu. Lect. Tom. iii. primùm editus Latinè ex Turriani verſione, exinde habetur Bibliothecæ Patr. Tomo xiii. Græcus textus etiamnum ſupereſt MS. Romæ & alibi.

741.

ZACHARIAS, natione Syrus, Polychronii filius, profeſſione Monachus, demum Pontifex Romanus anno 741. die XIX. Novembris, pacem cum Luitprando rege ſtatim iniit, à quo etiam anno ſequente Interamnam in finibus Spoletinis profectus quatuor urbes à Ducatu Romano ante triennium abreptas reſtitui precibus obtinuit; uti & anno 743. Ticinum contendens pacem Ravennatenſibus dari ab eodem impetravit. Anno 742. habitâ Romæ Synodo Concilium Bonifacii Moguntini Germanicum ratum fecit. Annō 745. collectō Romæ Epiſcoporum Concilio Adelbertum & Clementem, anno 748. Sampſonum Scotum, inficetos quoſdam Hæreſiarchas, à Bonifacio paulò ante damnatos, anathemati ſubjecit. Anno 750. Peruſiam profectus, Rachin Longobardorum regem ab urbis iſtius obſidione precibus & muneribus dimovit. Anno 752. regnum Franciæ à ſtirpe Merovingica in Pipinum Caroli Martelli filium authoritate Apoſtolicâ tranſtuliſſe, & Childerico regi faſces abrogâſſe dicitur. Verùm rem totam conſtanter pernegant Scriptores de tranſlatione Imperii cordatiores, quos conſulat Lector. Obiit Zacharias die III. Martii anno 752. Extant *Epiſtolæ* XVIII. Concil. Tom. vi. p. 1498. *Epiſtola ad Theodorum Epiſcopum Ticinenſem* apud Dacher. Spicileg. Tom. viii. p. 120. & Baluz. Append. ad Reginonem p. 601. Habentur quinetiam ab eo Græcè verſi *S. Gregorii Dialogi*, Latino textu adjuncto, in editione operum Gregorii *Rom.* 1590. ubi deſunt VI. capita, ſupplenda ex Caniſ. Tom. iii. p. 24. Ac proinde in editione operum Gregorii *Pariſienſi* 1640. *Verſio Græca* integra reperitur. Cæterùm & alia quædam S. Gregorii opuſcula Græcè vertiſſe Zachariam Photius * nobis autor eſt, quæ non extant.

741.

* Cod. 252.

CHRODOGANDUS, ſive *Chrodegangus*, ſive *Rodegangus*, natione Germanus, in pago Hasbanienſi natus, Sigrammi & Landradæ filius, ex illu-

742. Le Cointe ad an. 742. Epiſc. Metenſ. num. 51. &c. ex Paulo Diac. de ſtri

SÆC. VIII. ab An. DCC.

stri primariæ Francorum nobilitatis genere ortus, in aulâ majoris Caroli enutritus, ejusdemque deinde Referendarius factus. Mortuo Sigebaldo, anno 742. die I. Octobr. Metensis Ecclesiæ antistes creatus est. Anno 749. Gorzienſe Monasterium condidit. 753. unà cum Autchario Duce à Pipino Romam missus est, ut Stephanum Papam in Gallias deduceret. Anno 757. Diœceseos suæ Clericis, quos Cœnobitarum ad instar familiaritatem invicem colere voluit, *Regulam* præscripsit, ut præcepta iis præstò essent, quibus intra vitæ Ecclesiasticæ terminos sese optimè continerent. Anno 764. Romam iterum petiit, ut Sanctorum reliquias à cœmiteriis in urbem translatas à Pontifice impetraret, ac proinde SS. Gorgonis, Naboris, & Nazarii corpora secum referens in Monasterio suo Gorzienſi reposuit. Obiit pridie Cal. Mart. anno 766. *Vir erat*, teste Paulo * Diacono, *undecunque clarissimus, formâ decorus, eloquio facundissimus, tam patrio quam Latino sermone imbutus, servorum Dei nutritor, orphanorum viduarumque non solum alter, sed & clementissimus tutor.* Auctoritatis quinetiam Pontificiæ propugnator strenuus, qui ut rectè notat Hen. Pantaleon †, cœlibatum Sacerdotum, spontaneam paupertatem, vitam monasticam, jejunia, festa, missas, & alia ejusmodi supra modum extulit. Extat ejus *Regula Clericis Metensibus præscripta*, primò à Lucâ Dacherio edita Spicileg. Tom. i. verùm admodum interpolita, & ad communem totius Ecclesiæ usum immutata. Puram & genuinam extulit Labbeus Concil. Tom. vii. p. 1444. Alios adhuc sinceriores Codices nactus Cl. Cointius utramque cum exemplari suo editionem contulit, & cuivis ferè capiti variantes lectiones & observationes suas addidit, Annal. Eccl. Franc. Tom. v. ad an. 757. Notet etiam Lector aliam etiam *Regulam* ex Chrodogando, aliisque consarcinatam à Labbeo exhiberi, ubi supra p. 1464.

* De Ep. Metens.

† De viris illustr. par. I. p. 262.

742. Vit. S. Willib. ap Canis. Ant. Lect. T. iv. p. 695. Pantal. de vir. ill. par. 2. p. 263.

WILLIBALDUS, gente Anglus, patriâ Devoniensis, ex illustribus Anglorum familiis, &, ut volunt nonnulli, regio genere ortus, S. Bonifacii discipulus & nepos, sub cujus regimine bonarum literarum studiis se totum dedit. Puer quinquennis Monasterio Waldheimensi à parentibus datus est ab Egwiwaldo Abbate instituendus. Adultus factus, loca sancta visendi studio ductus in exteras regiones peregrinari cœpit: & Romam atque exinde Hierosolymam profectus, post septennium peregrinationi impensum, in Monasterio Cassinensi consedit. Anno 738. Romam iterum contendens, Bonifacio obviam fit, à quo mediante Papâ exoratus ad opem subsidiariam ei in Apostolatu Germanico ferendam se accinxit. Germaniam igitur ingressus Evangelio prædicando strenuè incubuit, & à Bonifacio Episcopus Eistatensis factus, anno 742. Concilio Germanico interfuit. Obiit *juxta* Baleum anno 781. ætatis 77. Scripsit, rogante Lullo Archiepiscopo Moguntino, *Vitam S. Bonifacii*, quæ habetur apud Canis. Tom. iv. par. II. p. 341. & cum Bonifacii Epistolis à Serario edita *Mogunt.* 1605. apud Surium etiam die V. Junii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. II. p. 1. Scripsisse dicitur & *Vitam S. Walpurgæ sororis suæ*, & Epistolas aliquot ad Monachos. Verùm an extant hodiè, non liquet.

750. MARCUS, Episcopus Hydruntinus; claruit, ut volunt, anno 750. Scripsit Græcè *Hymnum* breviculum Acrostichum *in Magnum Sabbatum*, qui Latinè versus extat in Appendice Bigneanâ, p. 725. & in Bibliotheca Patrum.

750. PIRMINIUS, Abbas, quin &, ut videtur, Episcopus seu Chorepiscopus, cujusnam verò loci, mihi incompertum est. Claruit circa annum 750. Scripsit *Libellum de singulis libris Canonicis*, cui etiam multa adversùs pravos sui sæculi mores immiscuit. Extat iste Libellus à Mabillonio editus Analect. Tom. iv. p. 569.

752. STEPHANUS II. patriâ Romanus, Constantini filius, in Lateranensi palatio educatus, Ecclesiæ Romanæ Diaconus, ac tandem anno 752. die

die XIX. Martii Pontifex ordinatus. Ineunte Pontificatu obsessâ ab Aistulpho Longobardorum rege Urbe, cùm precibus & literis de Pace conciliandâ, & Exarchatu Ravennatensi S. Petri ditioni reddendo diu frustra egisset, & Constantinum Imp. missis legatis irrito successu suppetias orâsset; ipse anno sequente iter in Gallias suscepit, ut à Pipino rege subsidium impetraret. Misso igitur à Pipino in Longobardos exercitu, Aistulphus ad optatas à Stephano pacis conditiones adactus est: quas cùm cessante Gallicorum armorum metu anno 755. violaverit, & urbem Romam obsidione iterum cinxerit, Stephanus auxilium à Pipino secundâ vice petiit, excommunicationem ei, ni Ecclesiæ Romanæ succurreret, interminatus. Advolante itaque cum exercitu in Italiam Pipino Aistulphum obsidione relictâ pacem inire, & Ravennatense territorium Romanæ Urbis ditioni restituere coegit. Obiit die XVI. Aprilis anno 757. Extant *Epistolæ* VI. aliaque *Præcepta* & *Responsa*, Concil. Tom. VI. p. 1630. SÆC. VIII. ab An. DCC.

MARCELLINUS, natione Anglus, Patriâ Brigantius, Presbyter & Monachus Eboracensis, claruit circa an. 755. etiam diu ante clarus; quippe unus ex duodecim Anglis erat, quos Egbertus postea Archiepiscopus Eboracensis in Frisiam ad Evangelii lucem inter Ethnicam plebem propalandam misit; in quo opere 70. annis insudâsse dicitur, & provinciæ Transisulanæ curam sibi commissam habuit. Obiit fermè centenarius circa an. 770. Extant sub ejus nomine *Acta* seu *Vita S. Suitberti*, primi Werdensis Episcopi, qui obiit anno 717. apud Sur. Mart. I. sed prout hodie extant, aut Marcellino nostro supposita sunt, aut insigniter interpolata. Scripsit & *Vitam S. Willebrordi*, quem ex Angliâ in Frisiam adolescens adhuc comitatus fuerat. Verùm ea desideratur. 755.

PAULUS I. natione Romanus, Constantini filius, Stephani II. frater Germanus, Ecclesiæ Romanæ Diaconus, anno 752. à Stephano fratre ad Aistulphum regem legatus est, ad Pacem postulandam. Anno 757. die XXII. Maii fratri suo in sede Romanâ successit. Crebris literis & legationibus Constantinum Imp. & Pipinum regem fatigavit, hunc ut Ecclesiam Romanam contra Longobardorum injurias tueretur, illum ut imagines restitueret, obtestatus. Obiit anno 767. die XXI. Junii. Extant *Epistolæ* XII. Concil. Tom. VI. p. 1672. Ex iis decem, uti recte observat Papebrochius, omni temporis notâ carent, reliquæ duæ eo ipso quòd illam habeant, reddunturque suspectæ: cùm una biennio, altera quadriennio, postquam Paulus è vivis excesserat, data sit. 757.

AMBROSIUS AUTPERTUS, gente Gallus, Cœnobii S. Vincentii in Samnio ad fontes Vulturni Monachus, ac demum Abbas, claruit anno Dcclx. tempore Pauli Pontificis, & Desiderii Longobardorum regis, ut ex ipsius verbis in Calce *Commentar. ad Apocalyps.* & aliunde etiam rectè notat Cl. Labbeus. Non vero erat, cur adeo miraretur Labbeus, quid in mentem venerit Trithemio, Gesnero, Simlero, Possevino, Bellarmino, aliisque, ut eum inter Sæculi noni Scriptores referrent, cum * Petrus Diaconus & † M. Antonius Scipio, ipsum sub Lothario Imperatore diserte ponant. Sed ut quid de hac re sentiam, libere dicam. Alius planè à nostro erat *Authpertus* ille monachus, deinde ab anno Dcccxxxiv. Abbas Casinensis, qui imperante Lothario claruit, obiitque an. Dcccxxxvii. de quo agunt Sigebertus cap. 91. Petrus Diaconus, Ant. Scipio, &c. Composuit hic Authpertus, teste Petro Diacono, *Sermonem in laudem S. Matthiæ Apostoli*, *de Purificatione* S. *Dei Genetricis*, aliorumque *Sanctorum homilias* valde pulchras, quæ aut amplius non extant, aut in Bibliotheca Casinensi asservantur. Obiit noster anno Dcclxxviii. Scripsit *Commentariorum in Apocalypsin Joannis libros* X. qui typis impressi in lucem prodierunt *Colon.* 1536. exinde relati in Biblioth. Patr. Tom. XIII. p. 403. Sunt qui *librum de Conflictu vitiorum & virtutum*, inter Ambrosii & Augustini Opera 760.

* De Vir. Illust. cap. 13.
† Elog. Abbat. Cas. p. 53.

SÆC. VIII. ab An DCC. repertum, & *Sermonem in Assumptionem B. Mariæ* (qui 18us est inter Sermones Augustinianos de Sanctis) ac *Sermonem de Lectione S. Evangelii*, (qui ad calcem Operum S. Ambrosii in editionibus *Paris.* 1642. 1655. reperitur, & à Baluzio sub Alcuini nomine edita est Miscellan. Tom. II. p. 382.) quin & alias nonnullas *Homilias*, quæ MSS. hinc inde asservantur, ac *Vitam SS. Paldonis, Tutonis & Vasonis*, unà cum *Historicâ Monasterii sui relatione*, à Mabillonio editam Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 423. ei ascribant. Verùm ea omnia adeò incerta sunt, ut uberiorem disquisitionem nequaquam mereantur. Certè Authperto, vel Ansberto cuidam juniori tribuenda videntur.

760. FLORUS, Monachus S. Trudonis, Leodicensis diœceseos, congregationis Gallicanæ, claruit circa an. Dcclx. Scripsit *Gesta & Passiones Sanctorum Martyrum*, seu, ut habet Usuardus *, breve & concisum antea, Bedæ Martyrologium supplevit, auxit, & locupletavit. Testatur idem & Ado Præfat. ad Martyrologium suum, *Martyrologium*, inquit, *quod Venerabilis Flori studio in labore Domini Bedæ accreverat.* Vide quæ hac de re notant novissimi *Actorum SS.* editores Prolog. ad Mensem Mart. Tom. II. Extat *Martyrologium istud* sub Bedæ nomine, aliorum tamen pariter ac Flori additamentis locupletatum, inter Bedæ Opera, & alibi sæpiùs.. Reliqua quæ Floro Martyrologo ascribuntur Opuscula Floro Lugdunensi deberi censemus, ubi plura de iis subnotabimus.

* Præfat. in Martyrol.

768. STEPHANUS III. natione Siculus, Olivi filius, S. Cæciliæ Presbyter, anno Dcclxvii. electus, anno Dcclxviii. die VII. Augusti Papa Romanus ordinatus, Anno Dcclxix. accitis ex Galliâ atque omni Italiâ Episcopis Concilium Romæ celebravit, quo Constantinum Antipapam, qui post Pauli mortem in sedem Pontificalem vi involârat, atque anno integro tenuerat, damnavit, pugnis & alapis in pleno Patrum concessu cecidit. Clericos ab eo ordinatos gradu dejecit; & *decreta* Constantinopoli *de imaginibus tollendis* facta irrita esse jussit. Obiit anno Dcclxxii. die III. Februarii. Extant *Epistolæ* III. & *Decreta* quædam Concil. Tom. VI. p. 1714.

768. Eginhard. in vit. Carol. M. Avent. Ann. Boior. lib. 4. Crantz. Metrop. Saxon. lib. 1. Le-Cointe. Annal. Tom. V, VI, VII, VIII. ab an. 747. CAROLUS MAGNUS, Pipini regis filius, Ingethemi propè Moguntiam natus est anno Dccxlvii. Præceptores habuit viros ævi illius clarissimos, in Grammaticis Petrum Pisanum, in reliquis disciplinis Alcuinum Anglum, virum undecunque doctissimum. Hujus imprimis labore omni politioris literaturæ genere egregiè eruditus evasit, nec minùs pietate illustris. Missa faciemus, quæ vitam ejus sæcularem, & rès bello gestas spectant; ea quæ Ecclesiam tangunt, strictim notare contenti. Anno igitur Dcclxviii. mortuo Pipino, divisum cum Carolomanno fratre Francorum Imperium suscepit: ac defuncto anno Dcclxxi. Carolomanno regnum deinceps solus tenuit. Anno Dcclxxiv. expugnatâ Papiâ, & capto Desiderio Longobardorum rege Italiæ rex etiam vocari cœpit: & in dominii tesseram Romam profectus jus Romanos Pontifices eligendi ab Hadriano Papâ obtinuit. Anno Dcclxxv. Conventum Durienſem habuit, ubi Saxones Galliam invadentes bello prosequi statuit, donec aut victi Christianæ religioni subjicerentur, aut funditùs tollerentur: quod fœliciter anno sequente effectum est, pace devicto populo eâ lege concessâ, ut Christianam fidem amplecterentur. Anno Dcclxxvii. Concilio Paderbornæ celebrato multa Saxonum millia baptizari curavit; & ad bellum contra Saracenos pro Christianâ religione in Hispaniâ gerendum se accinxit. Anno Dcclxxx. ad Albin usque penetrans, Episcopos & Abbates ad erudiendos Saxones cum Sclavis & Frisiis mittendos curavit. Anno Dcclxxxi. Romam iterum petens, territorium Sabinense Ecclesiæ Romanæ largitus est. Anno Dcclxxxv. ad promovendam Saxonum conversionem, provinciam eorum rursus adit, proceres baptizari curat, baptizatos muneribus afficit. Anno Dcclxxxvii. in urbe Româ Pascha celebrat, & Ecclesiam Apostolicam novâ donatione ditat. Anno Dcclxxxix. ut Ordo Monasticus in Galliâ juxta Regulam S. Benedicti reformetur, strenuè laborat. Anno Dccxci.

Ro-

Romanorum Pontificum Epiſtolas in Galliam ſcriptas, veruſtate ferè deletas, reſcribi curavit. Anno Dccxcii. Synodalem Græcorum Libellum de Imaginibus adorandis ſibi ex Oriente tranſmiſſum in Britanniam miſit ab Alcuino refutandum. Anno Dccxciv. collecto ex toto Occidente Epiſcoporum pluſquam trecentorum Concilio, cui ipſe interfuit, præſentibus etiam Hadriani Pontificis legatis, Elipandi Toletani, & Fœlicis Orgelitani, qui Chriſtum quod ad humanitatem ſpectat, ſolo adoptionis jure Dei filium eſſe docuerant, hæreſim, quin, & Conciliabuli Nicæni de adorandis imaginibus decreta, rejici & damnari curavit. Eodem anno Saxoniam repetens, plurimos authoritate ſuâ ac beneficiis ad fidem adducit. Anno Dccxcvi. miſſas à Leone Papâ D. Petri Claves, & Urbis Romæ Vexillum obſequii Symbola accepit; ac legato in Italiam Angilberto Abbate populum Romanum in fidem ſuam Sacramento adegit. Eodem anno Hunnorum converſionem molitur, & Theodonem eorum Dynaſtam baptiſmum ſuſcipere documentis & muneribus effecit. Anno Dccxcvii. Alcuino ad recognoſcendam & explicandam S. Scripturam, & Paulo Diacono ad colligendum *Homiliarium* pro ſingulis feſtivitatibus, uſus eſt. Anno Dccc. Romam iter faciens, Synodum ibi convocavit, ac Leonem Papam, ob varia crimina ante biennium civitate ejectum, cognitâ causâ innocentem declarat, ac ſedi ſuæ reddit. Exeunte anno Imperator à Romanis acclamatus eſt, in Baſilicâ S. Petri ipſo die Natali Domini à Leone Papâ unctus ac coronatus. Anno Dcccv. *Capitularia* ſua *Eccleſiaſtica* edere incœpit. Anno Dcccix. Synodum Aquiſgranenſem habuit, in quâ ventilata eſt quæſtio de Proceſſione Spiritûs S. & contra Græcorum ſententiam roborata, miſſis ex Synodo legatis ad Leonem Papam, qui cum illo eâ de re in rem communem conſulerent. Anno Dcccxii. pace cum Michaele Imp. CP. initâ Βασιλεὺς à Græcis vocari cœpit: eodemque anno per literas encyclicas ab Archiepiſcopis reſponſionem poſtulavit ad interrogationes de totâ Baptiſmi adminiſtrandi ratione, de cæremoniis, formulis, ritibus, ac ſymbolis inter baptizandum uſurpatis. Anno Dcccxiii. Conventu Aquiſgrani indicto Synodos Epiſcoporum Rhemis, Moguntiâ, Arelate, Turonibus, & Cabilone, eodem circiter tempore haberi, ac decreta Synodica ad eum referri, præcepit. Factum id: ac habito iterum menſe Septembri Aquiſgrani Concilio, ſingularum Synodorum Canones accuratè expendit, & ex iis *Capitulare* contexuit in XXVI. diſtinctum Capitula. Obiit anno Dcccxiv. V. Cal. Februarii, ætatis ſuæ 67. Aquiſgrani ſepultus. Princeps non tam titulo, quàm revera, magnus, meliori ævo, & longiori vitâ dignus; dubium pietate an majeſtate illuſtrior: in bonis literis non infœlicem progreſſum fecerat, Græcè Latinéque doctus; adeò facundus, inquit Eginhardus, ut etiam didaſcali munus ſubiiſſe appareret. Artes liberales ſtudioſiſſimè coluit, eorumque doctores plurimùm veneratus, magnis afficiebat honoribus. In meliorum literarum ſtudium quicquid poterat, ſui temporis redemit; adeò ut inter cœnandum diſputatiuncu las vel lectiones haberet. Legebantur ei ut plurimùm Hiſtoriæ, & regum antiquorum geſta: delectabatur S. Auguſtini libris, præcipuè iis quos *de Civitate Dei* inſcripſit. Singulare verò eſt, quod de eo refert Eginhardus, tam doctum principem ſcribere neſciviſſe. *Tentabat*, inquit, *& ſcribere; tabulaſque & codicillos ad hoc in lectulo ſub cervicalibus circumferre ſolebat; ut cùm vacuum tempus eſſet, manum effigiandis literis aſſuefaceret. Sed parùm proſperè ſucceſſit labor præpoſterus, ac ſerò inchoatus.*

SÆC. VIII. ab An. DCC.

OPERA.

EPiſtolæ plures, & *Capitula de re Eccleſiaſticâ* hinc inde habentur Concil. Tom. VI. & VII. quæ ſigillatim enumerare longum eſſet.

Libellus ad Alcuinum de ſacrificio Miſſæ, & ratione rituum Eccleſiæ, à Wolfgango Lazio unà cum aliis quibuſdam ejuſdem argumenti Opuſculis evulgatus *Antverp.* 1560. 8°.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Epiſtola Encyclica de baptiſmo, ejuſque ritibus ad Odilbertum Archiepiſcopum Mediolanenſem, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 21.

Epiſtola de gratiâ ſeptiformis Spiritûs, ab eodem edita Analect. Tom. IV. p. 312.

Præfatio in Homiliarium à Paulo Diacono juſſu ejus collectum, ab eodem in lucem emiſſa Analect. Tom. I. p. 25. De ipſo *Homiliario* vide plura in Paulo.

Codex Epiſtolaris Carolinus, continens Romanorum Pontificum, aliorumque Epiſtolas XCIX. ad Carolum Martellum, Pipinum regem, & Carolum M. ſcriptas, Caroli M. juſſu & curâ anno 791. collectus, prodiit à Gretſero editus *Ingolſtad.* 1613. 4°. ex Bibliothecâ Cæſareâ deſcriptus. Verùm nimiâ licentiâ in locis pro lubitu paſſim corrigendis & immutandis uſum eſſe exſcriptorem conqueritur Lambecius Comment. l. 2. p. 322.

Capitularia, maximam partem *Eccleſiaſtica*, ab Anſegiſo Abbate anno 827. ex Caroli M. & Ludovici Pii Capitulis collecta, & in quatuor libros diſtributa; quibus poſtea tres alios libros addidit Benedictus Levita, ex Archivis Eccleſiarum, præſertim Moguntinæ, & antiquis Chartularum ſcriniis extractos. Priores quatuor libros ſeorſim edendos curavit Petrus Pithœus *Pariſ.* 1588. recuſos *Moguntiæ* 1602. 4o. Integri ſeptem libri prodierunt *Venet.* 1537. 8°. cum Gloſſario, & Caroli Calvi aliorumque Capitulis ad calcem additis *Pariſ.* 1603. 8°. auctiores & emendatiores ibid. 1640. 8o. Denique ſummâ curâ à Baluzio recogniti, ac notis & diſſertationibus illuſtrati inter ejus *Capitularia Pariſ.* 1677. 2 vol. in fol.

Capitulare prolixum, IV. libros continens, ſeu *Libri*, uti vulgò vocantur, *Carolini, de non adorandis Imaginibus*, contra Conſtantini VII. Imp. CP. & Irenes matris decretum, & Synodum Nicænam II. Pſeudo-Septimam Oecumenicam ſive Univerſalem, anno 794. in Concilio Francofordienſi editi. Cujuſcunque demum operâ in condendis hiſce libris uſus ſit Carolus M. ſive Angelramni, vel Ingelramni, ſive Angilberti, ſive, quod longè verisimilius videtur, (teſte etiam, ni fallor, Rogero Hovedeno) Alcuini, parùm refert. Id modò conſtat paulò ante Synodum Francofurtenſem compoſitos eſſe, & ſedente jam Synodo Caroli M. nomine editos; qui in Præfatione diſertè teſtatur, ſe *zelo Dei & veritatis ſtudio, cum conſibentiâ regni ſui ſacerdotum* hoc opus aggreſſum eſſe. Et ſanè rem ipſam extra omne dubium ponunt Hadrianus Papa in Reſponſo ad hoc ipſum Opus paulò poſt dato, Hincmarus Rhemenſis, Synodus Pariſienſis ſub Ludovico Pio, Althelmus Monachus, Ado Viennenſis, Walafridus Strabo, Engoliſmenſis Monachus, ut alios longo agmine teſtes huc non advocem. Ut tamen iſtorum librorum ictum declinarent, in quaſcunque ferè formas ſe vertunt ἀκυροσκλαι σφόμαχοι: & quamvis cordatiores Pontificii, vi veritatis adacti, manus dent; non deſunt, qui γυμνῇ τῇ κεφαλῇ non eſſe opus genuinum pertinaciter contendunt, eouſque inſaniæ progreſſi, ut vel à Caroloſtadio, vel à quovis alio homine Lutherano ſeu Calviniano confictum eſſe afferere non erubeſcant, cùm illud ex veruſtiſſimo Codice primus in lucem extraxerit Joannes Tilius, ipſe homo Pontificius, & Meldenſis in Galliâ Epiſcopus: cui per omnia reſpondebat antiquum Bibliothecæ Vaticanæ exemplar, elegantibus & priſcis Longobardorum characteribus exaratum: ne dicam dictionem ipſam ac ſtylum librum ſuæ ſatis antiquitati vindicare. Adversùs hos libros telo hoc planè plumbeo pugnat Poſſevinus, Caroli M. non eſſe, eò quòd contra illos ad Carolum ſcripſerit Hadrianus Papa: ex quo perſpicuè intelligitur, inquit, libros iſtos ab Hæretico aliquo conſcriptos, & à Carolo ad Pontificem miſſos, ut iis reſponderet. Quod quidem quàm infirmum, immò quàm falſum ſit, ex ipſius Hadriani reſponſo abundè liquet. Carolo etiam abjudicat nuperus Annalium Eccl. Conditor Carolus Cointius, ſed frigidè nimis cauſam agit vir cætera doctiſſimus. Palmarium, quo uſus eſt argumentum huc redit, Hodiernos libros cum iis quæ apud Hincmarum habentur Excerptis haud bene convenire, quod ex unius Capituli collatione oſtendere conatur: unde nihil aliud extundi poteſt, quàm duobus aut tribus verbis, vel potius verborum ſyllabis diverſis eundem ſenſum con-

contineri. Miseret me hominum, quibus adversùs lucem meridianam apertis oculis disputandum sit. Consilcius me judice agerent, si silentio premerent, quod validioribus argumentis refutare nequeunt: Et quis adeò perfrictæ frontis jam sit, ut hos libros rejiciat, quos Natalis Alexander, & ipse Maimburgius genuinos esse difficeri non ausi sunt? Verùm non opus est, ut pluribus de his ce libris agam, quos adversùs omnia Pontificiorum tela accuratè defendit Joannes Dallæus *de Imag.* l. 4. c. 3. cui non pauca nuper addidit Fred. Spanhemius *Hist. Imag.* Sæc. VII. Editi sunt primùm hi libri à Joanne Tilio Meldorum Episcopo, suppresso quidem suo, sub *Elipbyli Christiani* nomine, *Paris.* 1549. 8°. appositâ nec anni nec loci impressionis notâ, deinde *Colon.* 1555. denique à Goldasto 1608. 8o. SÆ. C. VIII. ab An. DCC.

HADRIANUS, Patriâ Romanus, nobili genere ortus, Theodori Consulis ac Ducis filius, à Paulo Papa Notarius Regionarius, à Stephano III. Diaconus factus. Post Stephani mortem Pontificalem sedem obtinuit anno 772. die IX. Febr. ordinatus. Ineunte Pontificatu cùm à Desiderio Longobardorum rege qui Ravennatensem Exarchatum invaserat, & agrum Romanum ferro flammâque devastarat, pacem repetitis legationibus frustra postulâsset, legatos ad Carolum M. in Galliam misit suppetias oratum: quas missis iterum anno sequente legatis impetravit. Anno 774. Carolum Romam advenientem summo obsequio & honore excepit, & quamplurimas Desiderio ereptas civitates sedi Romanæ ab eo donari obtinuit. Anno 781. Carolum iterum in urbe Româ excepit, Pipinum filium baptismate lustravit; eumque simul ac Ludovicum fratrem in regni consortium à Carolo Patre assumptos, in reges unxit. Anno 785. Tarasio ex Laico in Patriarchatum CP. evecto, Hadrianus, ut datis pro more literis communicatoriis electionem comprobaret, rogatus, renuit, ni Tarasius adversùs Iconoclastas acriter insurgeret, & eorum hæresim Synodicè damnari curaret: datâ quinetiam ad Constantinum & Irenam Impp. epistolâ prolixâ imaginum causam pro virili, putidissimis tamen argumentis, egit, corrasis undique fabulis & ineptiis, ac detortis turpissimè in rem suam S. Scripturæ & Patrum testimoniis. Anno 786. Collectionem Canonum LXXX. elaboratam dedit Ingilrammo Mediomatricensi Episcopo, quibus causam suam adversùs accusatores defenderet. Anno 787. Tassiloni Bavariæ Duci, ni Carolo M. morem gereret, excommunicationis fulmen interminatus est. Anno 794. missis ad Episcopos Hispaniarum literis Elipandi Toletani errores damnavit: & dato ad Carolum Imp. libello Synodi Nicænæ II. & imaginum causam tuebatur. Obiit die XXV. Decembr. anno 795. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* XVIII. Concil. Tom. VI. p. 1762. *Epitome Canonum Carolo M. anno* 774. *Romæ oblata*, ib. p. 1800. *Capitula ex Græcis & Latinis Canonibus & Pontificum decretis collecta in usum Ingilrammi Mediomatricum Episcopi* ib. p. 1828. *Epistola seu Libellus Responsorius ad Carolum M. pro Synodo Nicænâ II. libris Carolinis oppositus.* Concil. Tom. VII. p. 915. Alias plures scripsit *Epistolas* injuriâ temporis deperditas, quarum argumenta supersunt in Conciliorum Tomis, Epistolis XVIII. præfixa. 772.

PAULUS, gente Longobardus, claruit circa an. 774. cujus natales ac res gestas succinctè non minùs quàm eleganter his verbis enarrat Vossius De Histor. Lat. l. 2. c. 30. " Paulus Warnefridi & Theodelindæ filius, cognomento Winfrid, Longobardus: qui priùs Diaconus fuit Aquilegiensis, " & Desiderii, ultimi Longobardorum regis, Cancellarius. Victo rege suo, " inter nobiles captivos à Carolo, Francorum rege, abductus fuit: at propter prudentiam, & eruditionem egregiam, magno aliquamdiu in honore fuit: sed suspectior postea, in Diomedeam insulam est relegatus: unde " ad Arichin, Beneventanum Principem, generum Desiderii regis profugit. " Eoque defuncto, monachus est factus Cœnobii Casinensis. Hactenus Vossius. Refert Leo Ostiensis Chron. Casinens. lib. 1. c. 15. Paulum dum à Carolo captivus detineretur, nimii erga Desiderium amoris accusatum esse; 774.

con-

S. C. VIII. ab An. DCC. constanter verò respondit, se Domino suo fidelissimum fuisse, & in eâdem fidelitate ad mortem usque perseveraturum: effusus in iram rex manus ei præcidi jussit, sed in se mox reversus, ait, *Si manus ejus abscindimus, ubi tam elegantem Scriptorem reperiemus?* Suadentibus igitur Proceribus ut ei oculi eruerentur, ne aliquas deinceps contra Regem literas scriberet; &, Ubi, vel quando, ait Rex, tam insignem Historiographum aut Poetam invenire valebimus? missus est igitur in exilium, & post aliquot annos ad Cœnobium Casinense se recepit, ubi piè & religiosè vitam traduxit, ac diu superstes in Senectute bona, non sine summa innocentiæ, humilitatis, omniumque virtutum laude, vitam cum morte commutavit. Proximum est ut libros ab eo scriptos recensеamus.

OPERA.

De historiâ Longobardorum libri VI. Prodierunt typis excusi *Augustæ-Vindel.* 1515. *Basil.* 1532. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. In his editionibus Opus in hæc verba desiit, *Francorum, Avarumque pacem custodiens.* Verùm Fred. Lindenbrogius in editione *Hamburg.* 1611. fragmentum attexuit luculentum; quod & Freherus inter Historicos Francicos *Hanoviæ* 1613. exhibet. Extant denique ad MSS. Codicum fidem recogniti (desiderato tamen fragmento dicto) ad calcem Historiæ Gothorum à Grotio editæ *Amstelod.* 1655. 8°. & in Biblioth. Patr. Tom. 13. p. 160.

* Loc. cit. *Historiæ Miscellæ libri* XXIV. ex quibus, inquit Vossius*, primi undecim libri iidem sunt ac decem Eutropii: nisi quòd aliqua subinde de suo addat Paulus, quod ab eo jussu Adelbergæ Arichis uxoris, Desiderii filiæ, factum fuit. Exinde Eutropium continuat Paulus, cujus sunt quinque libri sequentes. Reliqui octo à Landulpho Sagace additi sunt, imprimis ex Theophane, saltem Anastasio Bibliothecario, qui Theophanem Latinè vertit. Prodierunt *Basil.* 1569. & cum variantibus lectionibus Henrici Canisii Noviomagensis curâ *Ingolstad.* 1603. 8o. cum emendationibus & notis Jani Gruteri *Hanoviæ* 1611. cum observationibus Lindenbrogii *Hamburg.* 1611.

De Vitâ S. Gregorii Papæ libri IV. à Joanne Mabillon. in lucem editi Sæc. Benedict. I. p. 385.

Vita sive Passio S. Cypriani, cujus Operibus præfigi solet.

Vitæ SS. Benedicti, Mauri, ac Scholasticæ virginis, typis excusæ *Romæ* 1590.

Versus de eâdem S. Scholasticâ, ab Arnoldo Wion editi in Ligno Vitæ ad X. Februar.

Excerpta quædam de primis Metensium Episcopis, flagitante Angilramno Episcopo scripta, à Marq. Frehero inter Histor. Franc. & Andrea Duchesnio inter Histor. coætan. Tom. II. edita. Habentur & in Bibl. P. Tom. XIII. p. 329.

Vita S. Arnulphi Metensis Episcopi, inter Opera Bedæ & apud Surium ad diem 24. Augusti.

Hymnus in honorem S. Joannis Baptistæ, qui incipit, *Ut queant laxis*, in Ecclesiâ Romanâ hodienum decantari solitus.

Epistolarum Fragmenta quædam ap. Baluz. Miscell. Tom. I. p. 362.

Homiliarium, seu *Homiliæ*, Lectiones & Postillæ, unicuique totius anni festo convenientes in duo volumina distributæ, ex SS. Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Origenis, Leonis, Gregorii, Maximi & Bedæ, aliorumque Operibus desumptæ. Prodiit Homiliarium istud *Spiræ* 1482. fol. *Colon.* 1517. 1539. *Paris.* 1535. 1569. fol. Alia quædam Pauli nostri opuscula adhuc inedita in Bibliotheca Casinensi hodienum servantur, de quibus vide quæ habet J. B. Marus Not. ad Petrum Diac. c. 8.

OPERA

OPERA DEPERDITA.

Expositio Regulæ S. Benedicti.
Versus de miraculis S. Benedicti.
Gesta Episcoporum Papiensium.

Cæterùm alius à nostro fuit Paulus Diaconus Ecclesiæ Neapolitanæ, qui *vitam S. Mariæ Ægyptiæ* à Sophronio Hierosolymitano Episcopo Græcè scriptam, Latinè vertit. Versio extat cum Præfatione ad Carolum Imp. apud Surium ad diem IX. Aprilis. Eâ in præfatione testatur Paulus se quædam alia vertisse, quæ nunc non extant.

PAULINUS, gente quibusdam Austriacus, artis Grammaticæ magister, ob insignem eruditionem à Carolo Imp. anno 776. variis prædiis & possessionibus donatus est, & exeunte eodem anno ad Patriarchatum Aquileiensem, seu Foro-juliensem evectus. Anno 793. libellum de S. Trinitate *Sacrosyllabum* dictum adversùs hæreticas Elipandi Toletani literas edidit. Anno 794. Elipandum & Fœlicem in Concilio Francofordiensi præsens oppugnavit; habitâque anno sequente Synodo Foro-julienſi utrumque damnavit. Anno 797. adjutorem eum sibi dari ad oppugnanda Fœlicis Orgelitani scripta & hæresim Alcuinus à Carolo Imp. postulavit. Factum id: ac Paulinus ab Imperatore monitus, tres libros adversùs Fœlicem anno 798. conscripsit & evulgavit. Anno 803. Joannis Patriarchæ Gradensis à Joanne Venetorum duce ex celsissimâ turre præcipitati truculentâ nece commotus, Concilium Altinense celebravit, ex quo literas ad Carolum Imp. dedit, tam horrendum scelus digno supplicio coerceri petens. Obiit anno 804. III. Id. Januarii. 776.

SCRIPTA.

Libellus de sanctissimâ Trinitate adversùs Elipandum Toletanum & Fœlicem Orgelitanum, *Sacrosyllabus dictus.* Habetur Concil. Tom. vii. p. 1022.

Libri III. *adversùs Fœlicem Orgelitanum*, unà cum Epistolâ ad Carolum M. & Regulâ fidei metro exaratâ. Quos primus in lucem eruit, & cum libello Sacrosyllabo edidit Andreas Duchesnius ad calcem operum Alcuini, *Paris.* 1617.

Epistola ad Heistulfum qui uxorem adulterii causâ propter unius testimonium occiderat, *increpatoria*, ex Concilio Francofurtensi data. Extat Concil. Tom. vii. p. 1064.

Epistola ad Carolum M. ex Synodo Altinensi data. Habetur ib. p. 1187.

De salutaribus Documentis liber, qui Augustino falsò inscriptus inter opera illius haberi solet. Paulino nostro ex fide Codicum MSS. vindicatus, sub illius nomine habetur excusus in nuperrimâ operum S. Augustini editione Parisiensi.

Libri VII. *adversùs Fœlicem*, qui sub Paulini nomine in Bibliothecis Patr. aliquoties prodierunt, Alcuino debentur.

Fragmenta quædam Paulini in lucem emisit Baluzius Miscellan. Tom. i. p. 362.

Hymni sacri, quos Paulinum composuisse prodit Walafridus Strabo †, interierunt.

† De reb. Eccles. cap. 25.

FLACCUS ALCUINUS, sive ALBINUS, gente Anglus, ex agro Eboracensi, ut nonnulli volunt, ut alii non procul Londino, oriundus, primùm Bedæ, deinde Egberti Eboracensis, discipulus, Ecclesiæ Eboracensis Diaconus, Cœnobii Cantuariensis Abbas. Claruit anno 780. Anno 793. à Carolo M. evocatus, ut sibi Fœlicis Orgelitani Hæresim, & Pseudo-Synodi Nicænæ Canones oppugnanti præstò adesset, ac subsidium ferret, in Galliam transfretavit; & in summam Caroli amicitiam receptus, Scholæ Palatinæ præfectus est. Anno sequente Carolum ad Synodum Francofordiensem comitatus est, & Canone 56. Synodo à rege commendatus, in Patrum consortium & amicitiam adscitus est: ab eodem Monasteriorum Ferrariensis, S. Jodoci, & S. Lupi, præfecturâ paulò post donatus. Anno 796. ab Imperatore 780.

Vit. B. Alcuini ex vet. cod. ejusdem vit. à Duches. per annos digesta oper. præfix. Le-Coint. Annal. ad an. 793. Tom. vi.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

peratore crebris precibus enixè petens, ut sæcularibus nuncium mittere sibi liceret, repulsam tulit; Cœnobiorum tamen San-Martiniani & Cormaricensis regimine auctus est. Anno 798. adversùs Fœlicem Orgelitanum, quem blandis literis sæpius antea irrito successu compellârat, calamum strinxit, ac septem libris errores ejus confutavit. Anno 799. à Carolo ad iter Romam secum suscipiendum invitatus, infirmitates & senium causatus se excusatum haberi petiit. Anno 801. Carolo ex Italiâ redeunti gratulatus, tandem toties repetitis precibus optatum exitum comparavit, & ab aulâ & sæcularibus negotiis missionem impetravit. Rudi donatus, in Cœnobium suum S. Martini Turonense secessit, ac reliquum vitæ tempus honesto otio, & instituendis in schola Turonicâ ab ipso fundatâ rei literariæ candidatis insumpsit, crebris Imperatoris Epistolis ad aulam frustra revocatus. Obiit Turonis anno non 790. ut malè Pitseus, sed 804. XIV. Cal. Jun. ipso Pentecostes die. Vir ubique pius, doctus, gravis, Theologorum suæ ætatis, ut rectè de eo Baleus*, immò omnium Anglorum ab initio post Bedam & Aldhelmum longè eruditissimus, Latinè, Græcè, & Hebraicè peritus. Ei quicquid penitioris doctrinæ, quicquid politioris literaturæ isto & sequentibus sæculis Gallia ostentat, totum acceptum referri debet. Ei Academiæ Parisiensis, Turonensis, Fuldensis, Suessionensis, aliæque plures, originem & incrementa debent; quibus ille, si non præsens præfuit, aut fundamenta posuit, saltem doctrinâ præluxit, exemplo præivit, & beneficiis à Carolo impetratis adauxit.

* Cent. 2. c. 17.

OPERA, QUÆ EXTANT.

Interrogationes & Responsiones, seu liber Quæstionum in Genesin.

Dicta super illud Geneseos, Faciamus hominem ad imaginem nostram.

Enchiridium, seu Expositio pia brevis in VII. Psalmos pœnitentiales, in Psalmum CXVIII. *& in Psalmos graduales, ad Arnonem* Archiepiscopum Salisburgiensem. Prodiit seorsim *Paris.* 1547. 8°. præfatione tamen mutilum, quam primus edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. ix.

De Psalmorum usu liber, cum variis precandi formulis ad res quotidianas accommodatis, ad Fredegisum discipulum.

Officia per ferias, seu Psalmi secundùm dies Hebdomadis singulos dispositi, unà cum Orationibus, Hymnis, Confessionibus, & Litaniis.

Epistola de illo Cantici Canticorum loco, Sexaginta sunt Reginæ, &c.

Commentaria in Ecclesiasten. Prodierunt *Basil.* 1531. 8°.

Commentariorum in S. Joannis Evangelium libri VII. Extant Argentinæ 1527.

Epigrammata de recognitione & emendatione totius divinæ Scripturæ ab Alcuino facta.

De Fide SS. Trinitatis libri III. ad Carolum M. *cum invocatione ad S. Trinitatem & Symbolo Fidei.*

De Trinitate ad Fridegisum Quæstiones XXVIII. seu *Confessio*, sive *Doctrina de Deo.*

De differentiâ æterni & sempeterni, immortalis & perpetui, sæculi, ævi, & temporis, *Epistola.*

De Animæ ratione liber ad Eulaliam Virginem.

Contra Fœlicem Orgelitanum Episcopum libri VII. anno 798. scripti. In Bibliothecis Patrum Paulino Aquileiensi malè tribuuntur.

Epistola ad Elipandum Toletanum Episcopum cohortatoria in Catholicæ fide.

Epistola Elipandi ad Alcuinum, injuriis & calumniis refertissima, anno 799. scripta, stylo admodùm barbaro.

Contra Elipandi Epistolam libelli II. quibus evacuat pravas illius assertiones, anno 800. scripti.

De Incarnatione Christi, & de duabus in eo naturis, ac de unitate unius personæ, contra eundem libri II. eodem anno scripti.

Epistola

Epistola Elipandi ad Fœlicem nuper conversum. Hæresim iste abjuravit in Synodo Aquisgranensi exeunte anno 799. sede tamen suâ depositus, apud Lugdunum in perpetuum exilium relegatus est. Fecit id aliquantò serius, & ipse Elipandus ab Alcuini libris convictus, piè mortuus est anno 808. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Confessio Fidei Fœlicis Orgelitanæ sedis Episcopi, ad Clerum & Populum Orgelitanum missa, post ejuratam in Synodo Aquisgranensi hæresim.

Epistola ad Filiam in Christo carissimam.

De divinis Officiis liber, sive *expositio Romani Ordinis.* Habetur sub Alcuini nomine inter alios Scriptores ejusdem argumenti sæpiùs editus, in editione verò operum Alcuini Du-Chesnianâ XII. integris capitulis auctus. Alcuini autem non esse, & post annum 1000. scriptum esse certò certiùs constat.

De ratione Septuagesimæ, Sexagesimæ, & Quinquagesimæ Epistola.

De Baptismi cæremoniis ad Odvinum Presbyterum *Epistola.*

De iisdem cæremoniis alia Epistola, quam Alcuino rectè abjudicat Sirmondus; Amalarii enim Trevirensis est.

De Confessione peccatorum ad pueros S. Martini Epistola.

Sacramentorum liber. Prodiit *Colon.* 1571.

Homiliæ III. 1. *De Silentio, in quo missum est incarnatum Verbum.* 2. *In Nativitate B. Mariæ.* 3. *In Festo Omnium Sanctorum.* Spuriæ sunt, ex Paulî Diaconi Homiliario desumptæ. Tertia inter Augustinianos de Sanctis locum 37. obtinet.

Vita Antichristi ad Carolum Magnum.

De Virtutibus & Vitiis ad Widonem Comitem liber.

De septem Artibus liber imperfectus, cujus duo tantùm extant capitula, viz. de Grammaticâ & Rhetoricâ, cum transitione ad Dialecticam.

Grammatica. Prodiit seorsim *Hanov.* 1605.

De Rhetoricâ, & de Virtutibus Dialogus. Prodiit *Paris.* 1599. 4°.

Dialectica, interlocutoribus Carolo M. & Alcuino. Prodiit unâ cum Grammaticâ, *Ingolstad.* 1604. 4°.

Disputatio Regalis & Nobilissimi juvenis Pippini (postea regis Italiæ) cum Albino Scholastico.

Scriptum de vitâ S. Martini Episcopi Turonensis.

De Transitu S. Martini Sermo.

Vita S. Vedasti Episcopi Atrebatensis, anno 795. scripta.

Vita beatissimi Richarii Presbyteri. Extat apud Surium die XXVI. Aprilis.

De Vitâ S. Willebrordi Trajectensis Episcopi libri II. alter solutâ, alter vinctâ oratione compositi, cum Homiliâ in eundem, & Elegiaco carmine. Extant apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. I. p. 601. & Surium VII. Novembr.

Epistolæ CXV. quarum LXVII. habentur apud Canisium.

Poemata & Versus de pluribus Sanctis.

Alii Versus ex variis locis collecti, qui cum prioribus conficiunt Poemata CCLXXII. Prodierunt opera Alcuini supra enumerata curâ Andreæ Quercetani sive Du-Chesne, *Paris.* 1617. fol.

Libri quatuor Carolini de Imaginibus, hos sub Caroli nomine scripsisse tradit Rogerus Hovedenus; de iis fusè egimus in Carolo M. quem autorem præferunt, ac proinde inter Alcuini opera non reperiuntur.

Confessio Fidei, sive *Defloratiuncula* ex Augustini, aliorumque Patrum scriptis collecta, & in quatuor partes divisa, sub Alcuini nomine à Chiffletio edita est *Divione* 1654. 4°. inter alia quædam aliorum opuscula. Confessionem istam fœtum esse Alcuino suppositum probare conatus est Doctiss. Dallæus in Tractatu posthumo *Rhotomagi* anno 1675. edito. Eam haud minùs fusè Alcuino vindicare nititur Joannes Mabillonius Dissertatione prolixâ, quæ habetur Analect. Tom. i. p. 178. &c. Ex utrius partibus stet veritas, judicent Eruditi. Notari tamen velim Mabillonium candidè satis fateri, se rem haud adeò confecisse, quam probabilem reddidisse.

Commentarius brevis in Cantica Canticorum, editus à Patricio Junio cum Commentario Gilberti Foliot *Londini* 1638. 4°.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

Breviarium fidei adversùs Arianos, quod inter Opuscula dogmatica Anonymum edidit Sirmondus *Paris.* 1630. MSS. Codices Alcuino adjudicare testatur Cheffletius *.

* Præfat. ad opera Ferrandi.

Homilia de Purificatione B. Mariæ Virginis, quæ Ambrosio perperàm inscripta, ad calcem illius operum haberi solet. Alcuino asseritur à Baluzio Miscellan. Tom. ii. p. 382.

Epistolæ II. *& Sermo ad Carolum M.* ab eodem edita Miscellan. Tom. i. p. 365.

Epistola, & Præfatio in libros VII. ad Fœlicem Orgelitanum (quæ in Codicibus impressis deerat) ab eodem editæ Miscellan. Tom. iv. p. 413.

Epistolæ III. à Dacherio in lucem protractæ Spicileg. Tom. ix.

Epistolæ XXVI. à Mabillonio evulgatæ Analect. Tom. iv. p. 272.

Carmen de Cuculo, aliaque duo poemata, ab eodem publicata Analect. Tom. i. p. 369. Tom. ii. p. 522. alia quædam à Baluzio Miscell. Tom. iv.

Poemata II. alterum Heroicum breve, alterum Elegiacum prolixum, utrumque præcipuè de argumento librorum sacrorum utriusque Testamenti, edita sunt à Lambecio Comment. de Biblioth. Vindob. l. 2. cap. 5. p. 403.

Hymnus, & *Epigrammata* III. in S. Vedastum, ab eodem data, ibid. p. 413.

Homilia in die natali S. Vedasti, à Bollando primùm in lucem emissa inter acta Sanctorum mense Februar. p. 800.

Denique *Homiliarium* Pauli Diaconi in plerisque codicibus Alcuino malè inscribitur, & sub illius nomine typis excusum aliquoties prodiit: sub ejusdem subinde nomine à nobis in hoc opere non rarò citatum.

OPERA DEPERDITA.

Commentarius in Proverbia.

Commentarius in IV. *Epistolas S. Pauli*, viz. *ad Ephesios, ad Titum, ad Philemonem, & ad Hebræos.*

De Orthographiâ liber.

De Musicâ liber.

783. Vid. Jo. Marian. de reb. Hisp. l. 7. c. 8. p. 408.

ETHERIUS, sive HETERIUS, Axumensis in Hispaniâ Episcopus, & BEATUS in Asturiâ provinciâ Presbyter, dignitate quidem inferior, doctrinâ verò ac fidei zelo major; claruerunt anno 783. quo circiter tempore pullulantem in Hispaniâ Elipandi Toletani hæresim acriter oppugnare cœperunt: ab Elipando datis tunc ad Fidelem Abbatem literis, arrogantiæ, superbiæ, quin & hæreseos eo nomine accusati. Verùm ficta ejusmodi criminatio nequaquam obstitit, quo minùs Etherius & Beatus inceptum opus urgerent, qui cùm Elipandum nullis monitis ad sanam mentem revocare posse animadverterent, edito justo volumine in duos libros distincto, Elipandi errores confutárunt, & Catholicam fidem tutati sunt. Extant *bi Libri, de Adoptione Christi Filii* Dei inscripti, à Petro Stevartio ex Bibliothecâ Toletanâ primùm editi in Auctuario Canisiano *Ingolstad.* 1604. 4°. p. 17. deinde in Bibliothecæ Patrum Tomum xiii. p. 353. relati. Habetur etiam libri alicujus ab Etherio & Beato contra Folmarum conscripti *Fragmentum* in dicto Auctuario Stevartiano p. 243.

785. Vit. Taras. per Ignat. Diac. ap. Sur. & Bolland. Febr. xxv.

TARASIUS, patriâ Constantinopolitanus, illustri genere ortus, Georgii præfecti Urbani, & Encratiæ filius, Photii Proavunculus. In aulam adscitus Imperatori à secretis fuit, donec anno 785. vel exeunte 784. deturbato ab Irene Augustâ fœminarum scelestissimâ Paulo Patriarchâ viro sanctissimo, in Thronum CP. ex Laico suffectus est, qui pietatem & religionis zelum prætexens, dignitatem istam se adire nolle simulavit, nisi imagines restituerentur, & Synodus œcumenica ejus rei gratiâ indiceretur. Indicta igitur est Synodus in annum 786. ac scena interim à Tarasio quâ vi, quâ blanditiis, apparata. Inchoatâ igitur anno 786. Cal. Jul. Constantinopoli

poli Synodo, cum Iconoduliæ adverſarios Epiſcopos ſuperiores fore vererentur, tumultum cieri, atque eo prætextu Synodum in annum ſequentem rejici, ac Nicæam urbem transferri curavit. Anno ſequente rebus ex voto diſpoſitis, VIII. Cal. Octobr. Conciliabulo Nicæno initium dedit, cui ipſe, præſentibus licèt Hadriani Papæ legatis, præfuit; atque omnia pro ſuâ ac Irenes Imp. libidine agitans Concilium CP. Generale VII. damnari, & Iconoduliam decretis Synodicis ſanciri effecit. Anno 795. Conſtantino Imp. Mariam Aug. uxorem legitimam repudiare, & Theodoten Pellicem ducere in animo habenti animosè aliquamdiu reſtitit, excommunicationem, ni incœpto ſcelere deſiſteret, interminatus. Mox tamen animo turpiter deficiens, nuptias ſceleſtas à Joſepho Abbate CP. conſecrari, & Mariam tonſam Monaſterio includi permiſit. Obiit anno 806. die XXV. Februarii. Extant ab eo ſcripta, *Epiſtola Encyclica* ad Patriarchas Orientales ſtatim poſt ſuſceptum Epiſcopatum miſſa, Gr. Lat. Concil. Tom. vii. p. 161. *Epiſtolæ* II. ad Hadrianum Papam, Gr. Lat. ibid. p. 624. *Epiſtola* ad Joannem Anachoretam Gr. Lat. ibid. p. 637. *Apologeticus* ad populum habitus, quo die ad Patriarchatûs dignitatem electus eſt, Gr. Lat. ibid. p. 33. *Sermo in B. Virginem*, ὅτι παρεπικράθη ἐν τῷ ναῷ τριτίζουσα, qui incipit, φωνὴ καὶ ἀδελφὸς ἡ παροῦσα πανήγυρις. Habetur Græc. MS. in Bibliothecâ Regiâ. Vid. Labb. *Nov. Bibliotb.* MS. p. 80. SÆC. VIII. ab An. DCC.

EPIPHANIUS, Catanenſis in Siciliâ Diaconus; claruit anno 787. quo Thomæ Sardorum Archiepiſcopi vicem tenens, Synodo Nicænæ II. interfuit. Extat *Sermo Laudatorius* ſatis prolixus in eâdem Synodo habitus, Latinè tantùm Concil. Tom. vii. p. 617. 787.

BASILIUS, Ancyræ Epiſcopus; claruit anno 787. quo in Synodo Nicænâ II. reus factus Iconomachiæ, eò quòd Concilii CP. œcumenici anno 754. habiti decretis ſubſcripſiſſet, *Libellum* ſupplicem ſeu *Confeſſionem* obtulit, quo facti veniam poſtulavit, & anathema Iconomachis dixit, ac cultum imaginibus deberi confeſſus eſt. Extat hæc confeſſio Gr. Lat. inter Acta Conciliabuli Nicæni, Concil. Tom. vii. p. 56. 787.

THEODOSIUS, Ammorii Epiſcopus; claruit anno 787. In Synodo Nicænâ, eandem cum Baſilio cauſam egit, Iconomachis faviſſe accuſatus. Oblato igitur haud diſparis argumenti libello, facti veniam & ipſe impetravit, à Concilii Patribus in integrum reſtitutus. Extat *Libellus* iſte Gr. Lat. Concil. Tom. vii. p. 60. 787.

ELIAS, Metropolita Cretenſis; claruit anno 787. quo Synodo Nicænæ II. interfuit. Scripſit *Commentaria* in Gregorii Nazianzeni Orationes, quæ Latinè habentur ex Jac. Billii verſione ad calcem operum Nazianzeni *Pariſ.* 1583, 1609, 1630. Scripſit etiam *Reſponſa* ad Dionyſii Monachi Interrogata VIII. circa difficiles quoſdam Conſcientiæ (ut vocant) Caſus. Extant hæc Reſponſa Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 335. Ingens ejuſdem & prægrandis *Expoſitio* in Joannis Climaci Scalam Paradiſi extat Græcè MS. in Bibliothecâ Cæſareâ, teſte Lambecio, *Comment.* l. 4. p. 194. 787.

GEORGIUS, Monachus Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ Syncellus. Scripſit anno 792. Eundem hunc cum Georgio Hamartolo perperàm facit Voſſius, & cum illo alii, quem tamen diverſum fuiſſe conſtat, ut in *Georgio Hamartolo* oſtendetur. Scripſit *Chronicon* ab orbe condito uſque ad Maximiniani & Maximini tempora; quod integrum ferè ex Chronico Euſebii, quem nihilominùs datâ quâvis occaſione inſectatur, deſumpſit. Hinc ſua Euſebio reddidit Joſephus Scaliger; totum enim quod de Chronico Euſebiano Græcè protulit, fermè ex Georgio noſtro conſarcinavit. Vide quæ de Georgio habet Cl. Voſſius de Hiſt. Gr. l. 2. c. 24. Ex eo (hoc ſolùm excepto quod *Hamartolum* à *Syncello* diverſum facit) 792.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

sua penè verbatim desumpsit Miræus, sua ex Miræo pro more Oudinus. Georgii *Chronicon* Gr. Lat. cum notis edidit Jacobus Goar *Paris.* 1652. fol.

792. Vit. Theoph. ap. Sur. & Heinschen. Martii 12. Menolog. Græc. cod. die.

THEOPHANES, *Isaacius* à Patre, & *Confessor* à malis quæ passus est, dictus, Patriâ Constantinopolitanus, Isaacii Ægeopelagitarum præfecti & Theodotæ filius, natus est anno 758. Patre è vivis sublato Tutorem nactus est Constantinum Copronymum Imp. Juvenis adhuc à Leone Patricio filiam ejus uxorem ducere, advocatâ in partes authoritate Imperatoriâ, compulsus est: verùm ille ipso nuptiarum die singulare pactum de continentiâ invicem observandâ cum uxore iniit. A Leone Imp. in aulam evocatus, Stratoris munere ei fungebatur; & ad castrum Cyzicenum missus ædificia propè Sigrianam in minore Mysiâ publica curavit. Constantinopolim reversus, inter Spatharios cooptatus est. Anno 780. conjuge in Insulæ Principis Monasterium prope CP. amandatâ, ipse Polychronium Monasterium prope Sigrianam petiit, ac monasticam vitam deinceps coluit. Ex Polychronio in Calonymum insulam discessit, ubi paterno prædio in Monasterium commutato sexennium exegit. Inde regionem Sigrianam repetens, Prædium, quod *Ager* vocabatur, comparavit, ac constructo Monasterio, ipse Abbatis vicem obiit. Anno 787. ad Conciliabulum Nicænum evocatus, Iconoduliæ causam strenuè agebat. Post annum 813. à Leone Armenio Imaginum cultum damnare jussus, ac constanter abnuens, Constantinopolim, æger licèt, & clinicus ab anno 808. factus, vinculis etiam injectis adductus est; cúmque nullis argumentis, ut imaginum cultum desereret, vinci poterat, anno 815. vel ineunte sequente, in carcerem conjectus est, & post biennium ad Samothracem insulam relegatus: ubi post XXIII. dies exactos, ærumnis & miseriis fractus, diem supremum obiit, ab Iconoduliæ assecla *Confessoris* titulum, & *Sancti* honores post mortem consecutus. Scripsit *Chronographiam*, res in Imperio CP. gestas tam ecclesiasticas quàm civiles secundùm annorum seriem dispositas complexam, ab anno I. Diocletiani Imp. Christi 285. ad primum Leonis Armenii, Christi 813. In eâ notandum Theophanem Chronologiam Alexandrinam usurpare, quæ in supputandis Æræ Christianæ annis à recepto apud Latinos calculo octennio deficit. Ex eâ etiam Latinè versum in Historiam suam transtulit, quicquid ferè ab anno 285. ad an. 813. habet Anastasius Bibliothecarius. Condidit hanc Chronographiam Theophanes concisò quidem, sed Stylo admodum rudi & plebeio: repetitiones penitus inutiles, & rerum gestarum Metatheses, narrationes contradictorias, putidosque in digerendis temporibus errores frequenter animadvertit Cl. Goar. Historicæ parti per annos digestæ præfixæ sunt *Tabulæ Chronologicæ*, per loculos divisæ, i. e. anni, Mundi, Christi, Imperatorum, quinque Patriarcharum, &c. Has mendosissime conscriptas esse, sæpe annis non suis præfixas, plurimis hiare loculis, & portentosis annorum præsertim Patriarchalium Supputationibus scatere, cuivis inspicienti liquidò patet. Unde non ab ipso Theophane sed ab alia potius manu profectas esse suspicantur Heinschenius & Papebrochius in * *Exegesi* in Theophanis Chronographiam, quam Actorum ad Martium Tomo III. præmiserunt. Prodiit integra Theophanis *Chronographia* Gr. Lat. cum Jac. Goari & Fr. Combefisii notis *Paris.* 1655. fol. Extat ejusdem *Canon Epinicius in Dominicam primam Quadragesimæ, Odis* IX. *constans*, in Græcorum Triodio, & apud Baron. Gr. Lat. inter Annal. Eccles. ad an. 842.

* Cap. I. Sect. 4.

794. Vit. Sirmond. Not. Le-Cointe ad an. 781. 786. 796, &c.

THEODULPHUS, gente Italus, apud Gallos Cisalpinos natus, primùm Abbas Floriacensis, Carolo M. charus & familiaris; à quo circa an. 794. vel paulò ante, ad sedem Aurelianensem promotus est. Sub Ludovico Pio, Caroli filio, magnâ in gratiâ apud Aulam floruit, à Ludovico missus, ut Stephanum Papam anno 816. in Galliam advenientem honorificè exciperet. Circa an. 818. unà cum Anselmo Mediolanensi & Wolfhaldo Cremonensi conjurationis cum Bernardo Italiæ rege adversùs Ludovicum Bernardi patruum initæ accusatus, sede suâ depositus est, & ad Monasterium

An-

Andegavenſe amandatus. Tandem abſolutus crimine, cujus ſe reum eſſe conſtanter pernegavit, obiit circa annum 821. SÆC. VIII. ab An. DCC.

Scripta, quæ extant.

Capitula ad Presbyteros Parochiæ ſuæ XLVI. quæ habentur etiam apud Baronium ad an. 835. & Concil. Tom. VII. p. 1137.

De Ordine & ratione rituum Baptiſmi liber ad Magnum Senonenſem.

De Spiritu S. liber, ſeu Veterum Patrum Teſtimonia de Proceſſione Spiritus S. tam ex Filio quàm Patre in unum congeſta, cum præfixo Carmine Nuncupatorio ad Carolum M.

Carminum ad diverſos libri VI.

Hæc Theodulphi Opera eruit, & cum notis ſuis edidit, cujus ſtudio atque induſtriæ tot mediæ ætatis Scriptores debemus, Jac. Sirmondus *Pariſ.* 1646. 8°. & in Bibliothec. PP. Tom. XIV. p. 1.

Poemata X. quæ notis ſuis illuſtrata edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. I. p. 376.

Biblia Sacra egregiis olim characteribus ſibi deſcribi fecerat Theodulphus, quibus ipſe Carmina aliquot, & Præfationem præfixit. Extat hodieque Codex iſte Præfationem & verſus aureis characteribus expreſſos in fronte gerens. Verſus edidit Sirmondus inter alia Carmina lib. 2. Præfationem in notis dedit p. 279.

Fragmenta duo Theodulphi edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. V.

LEO III. Patriâ Romanus, Aſuppii filius, Eccleſiæ Romanæ Presbyter, ac demum Pontifex anno 795. die XXVII. Decembr. ordinatus. 795.
Anno 796. Claves S. Petri, & Vexillum Romanæ Urbis obſequii ſui Symbola, ad Carolum M. miſit. Anno 799. ab invidis Hadriani Papæ nepotibus fœdiſſimis calumniis, mox & injuriis exagitari cœpit. In mediâ enim civitate, ac totius populi conſpectu, arreptus, pugnis & fuſtibus cæſus, ac in carcerem conjectus eſt. Mitto putidiſſimas fabulas, quas de oculis evulſis, & præciſâ linguâ ac de utriſque divinitùs reſtitutis, effutiunt Anaſtaſius, & Anaſtaſii ſequaces nugivenduli. A plebe Romanâ carcere ereptus, ad Carolum in Gallias ſe contulit, tutelam ſibi & patrocinium petiturus. Miſſi à Carolo Romam legati Leonem in Italiam reducunt, cognitâque cauſâ criminibus abſolvunt, ac ſedi ſuæ reſtituunt; ſeditioſos verò Clericos in ordinem redactos exilio mulctant. Judicium iſtud in annum 800. rejiciunt nonnulli, & à Carolo M. Romæ præſente factum eſſe volunt. Anno enim 800. Carolus Romam veniens, Synodo habitâ Leonis cauſam ſeu intactam adhuc dejudicavit, ſeu judicatam antea à legatis confirmavit: & à Leone exeunte anno Populi Romani juſſu Coronam Imperatoriam accepit. Anno 804. Leo ad Carolum Imp. in Germaniam iterum excurrit. Anno 809. litem Hiſpanis Epiſcopis movit, quòd Symbolo Nicæno vocem FILIOQUE addidiſſent, eam in Eccleſiis palàm cantari prohibens: utque perenne judicii ſui monumentum poſteris tranſmitteret, duas tabulas argenteas in Baſilicâ S. Petri affigi curavit; in quarum alterâ Symbolum Latinè, in alterâ Græcè ſcriptum legeretur, abſque vocis iſtius FILIOQUE additamento. Obiit die XI. Junii anno 816. Extant *Epiſtolæ* XIII. Concil. Tom. VII. p. 1111.

LEIDRADUS, ſeu *Leidrachus* Gente Noricus, & ut nonnulli volunt, Caroli M. Bibliothecarius, anno 798. Adoni in Archiepiſcopatu Lugdunenſi ſucceſſit. Anno ſequente à Carolo M. Urgellam in Hiſpaniâ legatus eſt, ut Fœlicem Epiſcopum ab hæreſi revocaret. Quod quidem ei fœliciter ſucceſſit, Fœlice ad ſaniorem mentem reducto, qui anno proximo in Synodo Aquiſgranenſi errorem ſuum abjuravit. Anno igitur 800. Carolus eum in Hiſpaniam iterum amandavit, additis cooperariis quibuſdam, ut ſanam illic doctrinam Chriſtianis Fœlicis errore abreptis prædicaret. Anno 811. Caroli Imp. Teſtamento teſtis adfuit & ſubſcripſit. Anno 813. Epiſcopatu ſemet abdicavit, & 798. Theoduſf. Carm. l. 1. p. 135.

SÆC. VIII. ab An. DCC.

& Agobardo Chorepiscopo lampada tradens, in Monasterium Suessionense secessit; ubi anno sequenti V. Cal. Januar. diem supremum clausit. Scripsit *librum de Sacramento Baptismi* ad Carolum M. qui extat apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 1. *Epistolam ad eundem de ritibus Baptismi, & abrenunciationibus in eo fieri solitis*: habetur ibid. p. 28. denique *Epistolas* alias II. quæ ad calcem Operum Agobardi inveniuntur, & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 232.

799. Anastas. in vit. Leonis iii. Consul. Le Cointe ad an 799, 800. 802, 803. 805. 808. & seqq.

JESSE, seu Jessæus, seu Tesse, anno 799. Episcopus Ambianensis factus est: & eodem anno à Carolo M. Leoni Papæ in Italiam redeunti datus est comes, ut in Leonis causam inquireret, & in seditiosos Romanos animadverteret. Anno 802. à Carolo Imp. Constantinopolim missus est ad Pacem cum Irene Aug. ineundam. Anno sequente ex Oriente reversus Nicephori Imp. legatos, viæ comites, ad Carolum Moguntiam deduxit. Anno circiter 808. à Carolo ad res procurandas in Italiam missus, Leonis Papæ inimicitias subiit. Anno 811. Caroli M. Testamento testis adfuit. Anno 812. ad Encyclicas Caroli M. de cæremoniis Baptismi literas Responsum edidit. Anno 814. Concilio Noviomensi, 829. Parisiensi, interfuit. Anno 830. Lotharii castra contra Ludovicum Imp. secutus est: in Conventu Noviomagensi eo nomine mox jure depositus. Tertio post anno à Lothario per vim restitutus, anno 834. iterum fugatus est, & Lothario in Italiam fugienti se comitem dedit. Obiit anno 836. Extat *Epistola* satis prolixa ad Diœceseos suæ Presbyteros & plebem de *Expositione rituum Ecclesiæ, in Baptismate* præsertim usurpatorum, quam edidit Joannes Cordesius cum Hincmari Opusculis *Paris.* 1615. 4°. p. 664. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 67.

DACRIANUS, Abbas Ordinis Benedictini, à Margarino Bignæo in Indice Chronologico, quem editioni suæ Bibliothecæ Patrum præmisit, octavo huic Sæculo ascribitur. Extant sub illius nomine Speculum Monachorum, & Spiritalis vitæ Documenta, Biblioth. Patr. edit. *Colon.* Tom. VIII. Verùm nullum talem scriptorem dari, neque unquam in rerum naturâ fuisse Abbatem Dacrianum contendit Theoph. Raynaudus *; neque alium horum Opusculorum auctorem esse, quàm Ludovicum Blosium Abbatem Lætiensem, qui notante Possevino † obiit anno 1566. quique se Dacrianum, i. e. gementem & flentem nominavit: ut collapsos eorum, quos informatos ritè volebat, mores, minore cum invidiâ restitueret. Et hinc fortasse factum est, ut in novissimâ Bibliothecæ Patrum editione hic Scriptor non compareat: quem hanc solum ob causam hîc loci retinemus, ne cùm apud Bignæum aliosque invenerint, in Opere nostro frustra quærant, Studiosi.

* De bon. & mal lib. par. 1. Erot. 10. p. 137.
† Tom ii. p. 30.

Finis Sæculi Septimi.

SÆCULUM

SÆCULUM PHOTIANUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

FLORESCIT hoc ævo magis magiſque ſub Auſpiciis Caroli M. res literaria, ſuadente ac promovente Alcuino Anglo, Caroli Præceptore, cujus conſiliis inſtitutæ ſunt Academiæ Pariſienſis, Ticinenſis, Bononienſis, Oſnobrugenſis. His proximè acceſſerunt Canonicorum collegia, & in plurimis Monaſteriis, etiam humanarum Artium Scholæ celebriores, in quibus adoleſcentes melioribus literis erudiebantur. Hujuſmodi fuêre Cœnobia *Italica*, Caſſinenſe, Ferrarienſe; *Germanica*, Fuldenſe, Sangallenſe, Augienſe, Lobienſe; *Gallica*, Corbeienſe, Rhemenſe, Orbacenſe, Floriacenſe; *Anglica*, Albanenſe, Malmsburienſe, Wigornienſe, Weſtmonaſterienſe, Glaſtonienſe, &c. Quod Eccleſiæ Statum attinet, cultus Imaginum in Eccleſiâ Orientali iterum ſublatus eſt à Leone Armenio an. Dcccxiv. à Theophilo Auguſto an. Dcccxxx. reſtitutus vero à Michaele III. an. Dcccxlii. In Occidente etiam Synodicè damnatus, ut de Agobardo, Claudio Taurinenſi, &c. nil dicam. An. Dcccxxiv. Michael Balbus Imperator CP. Legatos miſit ad Ludovicum Pium, unà cum literis quibus omnem imaginum venerationem, & veſanam ſuperſtitionem diſertè damnavit. Coacta eſt hac occaſione celebriorum totius Galliæ epiſcoporum Synodus, in ipſâ Regiâ Pariſiis habita, in qua Doctiſſimi & Sanctiſſimi Præſules rejectis primo Iconoclaſtis, & tolerato Hiſtorico Picturarum uſu, damnant eos, qui *indebito Superſtitionis cultu, eas colunt, adorant, Sanctas nuncupant, & Sanctimoniam ſe per eas adſequi fatentur*; argumentis in contrarium allatis prolixe reſpondent; quæ omnia, prolatis antiquorum Patrum & Conciliorum teſtimoniis, diſertè aſtruunt. Edita ſunt Acta hujus Synodi ex Bibliotheca Petri Pithæi, à Melchiore Goldaſto libro ſuo de cultu imaginum inſerta p. 623. Verùm omnes alias controverſias tandem ſubmovit, ac pene abſorpſit cauſa Photiana. Anno Dcccl viii. ejecto Ignatio, Photius in Patriarcham CP. evehitur, confirmat id Synodus, quam Græci vocant *Oecumenicam*, ann. Dcccl xi. Conſtantinopoli congregata. Ann. Dcccl xix. depoſito Photio, reſtituitur Ignatius, à Synodo vulgò *Octava* dicta: Ignatio demum mortuo, Photius ſedi ſuæ reſtitutus eſt, qui Synodum Clxxxiii. epiſcoporum congregat, quam *Octavam Oecumenicam* fuiſſe Græci volunt, in quâ omnia in Gratiam Photii ſtatuta ſunt. Tumultibus hiſce Orientalis Eccleſiæ haud parum ſe immiſcuerunt pontifices Romani, quandoque Photii cauſæ faventiores, ut plurimum vero Ignatii, in Photium ad ravim uſque debacchantes: Unde orta immedicabilis Orientalem inter & Occidentalem Eccleſiam diſſenſio, ex tribus potiſſimum cauſis nata, ut diverſos utriuſque ritus & cæremonias jam taceam. I. ex ſolita Pontificum Romanorum dominandi libidine, qui eccleſiam orientalem Romanæ ſedis prærogativæ velificari voluerunt, quod præfractè & conſtanter negarunt Photius, Photiique Succeſſores. II. Ex additione ad Symbolum de proceſſione Spiritus S. in voce FILIOQUE, à Latinis facta, à Græcis damnata. Hoc ipſis objicit Photius *epiſt. encyclicâ*, p. 51. ὅσπερ κακὸν κωμῳδίας, quodque Sanctum & Sacrum Symbolum omnibus Oecumenicorum Conciliorum calculis confirmatum νόθοις λήμμασιν ἢ παρεγγράπτοις λόγοις, quæ ſumma fuit ipſorum audacia, adulterare

SÆC. IX. ab An. DCCC.

dulterare conabantur, ὦ τῶν τῆ πατρὶ μηχανημάτων! *ô Machinationes Diabolicas*, &c. ubi pluribus hâc de causa in Latinos acerrimè invehitur. Quin & non uno edito libro rem ipsam aggressus est. III. Ex causa Bulgarorum, quos Jurisdictioni Pontificiæ asserere voluit Nicholaus Papa, reclamante Photio, & contendentibus Græcis Bulgariam fuisse Imperii Orientalis partem, gentem à Sacerdotibus Græcis primò conversam, seque Patriarchatui CP. sponte submisisse. Quantas turbas excitaverit controversia hæc Bulgariana, Historiæ hujus Sæculi non prorsus ignaris, satis constat. Hinc rupta deinceps penitùs concordia, natumque Schisma nullo forte Sæculo extinguendum. Ineunte hoc Sæculo penes Imperatorem stetit aliqualis in urbem Romam & Pontificem potestas, paulatim vero procedente tempore remissior facta, tandem sub Joanne IX. Papa, circa An. Dccclxxv. jugum fere penitus excussum, Carolo Calvo jura Imperatoria in Romam, ejusque ditiones in Pontificem transferente. Quin & dehinc jus delegendi Imperatorem Papæ sibi vendicârunt. Fervere cœpit hoc ævo de mutatione supernaturali in Eucharistiâ facta, controversia. Primus qui carnalem & corporalem Christi in Sacramento præsentiam publicè proponere & audacter defendere ausus est, fuit Paschasius Rathbertus Corbeiensis, qui edito libello asserere non erubuit, peracta consecratione substantiam panis & vini mutari in veram Christi carnem, verumque ejus sanguinem; illam ipsam nempe carnem, quam de ultero virginis tulit Dominus, quâque passus est, & resurrexit. Huic se statim opposuerunt Rabanus Maurus, Bertramus, vel Ratramnus Corbeiensis, Johannes Scotus Erigena, ne de aliis dicam.

SCRI-

SCRIPTORES.

BENEDICTUS, Patriâ Gallus, in Septimaniâ natus anno 751. origine tamen Gothus, Comitis Magalonenſis filius, in aulâ Pipini educatus, Pincernæ munus ſortitus eſt. Sub Carolo M. etiam aliquamdiu militavit, donec anno 774. relictâ vitâ Sæculari in Monaſterium S. Sequani in Burgundiâ ſeceſſit, Cœnobii Cellerarius anno 777. factus. Ne verò Abbas fieret, anno 780. in Septimaniam recedens, cellam prope fluvium Anianam ſibi poſuit; in quâ nonnullos annos magnâ rerum omnium egeſtate exegit. Poſt annum 793. graſſantem in Septimaniâ Fœlicis Orgelitani hæreſim acerrimè impugnavit. Anno 797. Monaſterium S. Salvatoris prope Anianam fluvium conſtruxit & conſtructo Abbatis vice præfuit. Anno 799. cum Leidrado Lugdunenſi in Hiſpaniam à Carolo M. legatus eſt, ut Fœlicem ab erroribus revocaret: atque anno ſequente in eoſdem remiſſus locos, cum Leidrado ſanam illic doctrinam populo prædicaret. Ineunte ſæculo nono, quo tempore præſertim claruit, multis Monaſteriis partim condendis, partim reformandis, autor ac dux fuit: Plurimis & ipſe ſucceſſivè præfuit. Poſtquam undecim enim Monaſteria rexiſſet, quæ longum eſſet enumerare, tandem anno 814. Cœnobium Indenſe regendum ſuſcepit: in quo ſeptuagenarius obiit III. Id. Februar. anno 821.

SÆC. IX. ab An. DCCC. 801.

Vid. vit. ejus à Smaragdo ſcript. Regulæ ejus à Menardo præfix.

SCRIPTA.

Codex Regularum, quas SS. Patres Monachis & Virginibus Sanctimonialibus ſervandas præſcripſere, in tres partes diſtinctus. Prima pars complectitur SS. Patrum Orientalium Antonii, Iſaiæ, Serapionis, Macarii, &c. Regulas ad Monachos. Secunda SS. Patrum Occidentalium, Benedicti, Cæſarii, Ferreoli, Columbani, &c. Regulas ad eoſdem. Tertia SS. Patrum, Auguſtini, Cæſarii, Aureliani, Leandri, &c. Regulas ad Virgines. Primus hunc Codicem in lucem edidit Lucas Holſtenius additis notis *Romæ* 1661. recuſum mox *Pariſ.* 1664. 4°.

Concordia Regularum, in quâ S. Benedicti Regula cum aliorum Patrum XXV. Regulis committitur. Evulgavit eam Hugo Menardus *Pariſ.* 1638.

Liber ex SS. Patrum Sermonibus Paræneticis ad Monachos conſarcinatus, quem Holſtenius edidit Appendicis ad inſtar poſt Codicem Regularum.

Modus diverſarum Pœnitentiarum à Benedicto noſtro diſtinctus de Regulâ S. Benedicti Caſſinenſis, à Baluzio ad calcem Capitularium Carolinorum editus, exinde apud Cointium Annal. ad an. 821. num. 36.

Epiſtola ad Georgium Abbatem Anianenſem, aliaque ad Nebridium Archiepiſcopum Narbonenſem, quæ apud Ardonem in Vitâ Benedicti habentur.

NICEPHORUS, Chartophylax, claruit forſan circa an. 801. Ætas enim ejus admodùm incerta eſt. A Theodoſio quodam Monacho Corinthi recluſo de arduis quidem Quæſtionibus, ſeu Caſibus Conſcientiæ, conſultus, ſcripſit ad eum *Solutionum Epiſtolas* II. quæ extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. V. p. 341. Latinè verò in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. Habetur Lat. in Orthodoxographis p. 74. Fragmentum Epiſtolæ cujuſdam Nicephori noſtri ad eundem Theodoſium, quod aut alteri ex dictis duabus, aut aliæ ejuſdem argumenti Epiſtolæ jam deperditæ, Proœmii vicem obiiſſe videtur. 801.

S. Æ. C. IX. ab An. DCCC. 802.

Vita ap. Sur. Mart. xxvi. Grantz. Metrop. Sax l. 1. c. 5. p. 12.

LUDGERUS, Thiadgrimi & Liafburgæ filius, natus est Viromi prope Doccomium in citeriori Frisiâ. Ultrajectum puer adhuc missus Gregorium Presbyterum Præceptorem sortitus. Anno 760. in Monasterio Trajectensi habitum induit monasticum. Anno 767. in Angliam transmeans Diaconus ab Æthelberto Archiepiscopo Eboracensi ordinatus est. Post annum Trajectum reversus est; atque anno 769. ut Alcuinum audiret, Angliam repetiit. Anno 773. ad Monasterium Trajectense relicto Eboraco se rursus contulit. Anno 777. ab Albrico Trajectensi Episcopo Presbyter ordinatus est, & Ecclesiæ Pagi Ostergoæ, in quo Bonifacius martyrio coronatus fuerat, præpositus; in quadripartitum interim pro ratione quatuor anni tempestatum Monasterii Trajectensis regimen cooptatus. Anno 784. Wittekindi Frisonum Ducis sævitiâ Ostergoâ expulsus, Romam profectus est, & exinde in Cœnobium Cassinense secessit. Anno 787. Wittekindo ad fidem jam conversо, à Carolo M. in Frisiam remissus est, & anno 796. Werthinense seu Werdense Monasterium condidit, cui ipse Abbatis vice præfuit. Anno 802. Episcopus Mimigardevordensis, & Abbas Lutosæ à Carolo M. factus est. Obiit die XXVI. Martii, anno 809. Scripsit *Vitam Præceptoris sui S. Gregorii* Ultrajectensis Episcopi, quæ à Christophoro Browero edita *Mogunt.* 1615. habetur apud Surium XXV. Augusti, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 319. Epistolam ad Rixfridum Ultrajectensem Episcopum de Vitâ & Miraculis S. Suitberti Episcopi, quæ apud Surium & Bollandum exstat Cal. Martii. Verùm ista Epistola Ludgero pluribus argumentis abjudicatur à Carolo Cointe Annal. Eccl. Franc. ad an. 779. num. 31. ad an. 749. num. 52. & ad an. 754. num. 78. quem consulat Lector, qui plura velit.

806.

Vit. Niceph. ab Ignatio Diac. conscript. Græc. Lat. ap. Heinschen. ad Mart. 13. conf. Hanch. de Script. Byz. p. 223.

NICEPHORUS, Patriâ Constantinopolitanus, Theodori, Constantini Copronymi notarii, & ob imaginum cultum bis in exilium pulsi, ac Eudociæ filius. Ingenium à natura nactus sublime, & magnarum rerum capax, omni id disciplinarum genere diligenter excoluit. Inde Constantino Aug. ejusque matri Irenæ à secretis erat: & anno 787. in secundâ Synodo Nicænâ imaginum venerationem strenuè promovebat; verùm vitæ aulicæ pertæsus, ad Monasticum institutum in Monasterium quoddam è regione Bosphori Thracii situm secessit. Tandem anno 806. mortuo Tarasio, ipse April. XII. ad Patriarchalis dignitatis apicem evectus est. Anno 811. ad Leonem III. Pontificem Romanum pro Ecclesiarum more literas dedit: quem morem Nicephorus Imp. quoad vixit, intercidit. Anno 814. exeunte Leo Armenius edicto publico imaginum cultum prohibuit. Leoni hâc in re, quantum in se erat, restitit Nicephorus Patriarcha; quem cùm nullis monitis, nullis consiliis, flectere poterat Imperator, Patriarchali sede XIII. Mart. anni sequentis depositum, in exilium egit. Primò ad Monasterium quod ipse condiderat, ac *Bonum* vocaverat, se contulit; mox in aliud Monasterium à se itidem in Proconneso Propontidis insulâ exstructum deportatus est: ubi ad extremum usque obitûs diem delituit, qui ipsi contigit die II. Jun. anno 828. quamvis Latini die XIII. Martii memoriam ejus celebrare soleant. De stylo ejus en Photii * judicium, Ἔστι δὲ ὁ φράσαι ἀπέρατός τε καὶ σαφὴς, ἡλλιλεξίᾳ τέ καὶ συνθήκῃ λόγων ὅπη λελυμένῃ, ὅπη δὲ πάλιν συμπεπεσμένῃ, σεσιρωμένῳ καχημένῳ· ἀλλ' ὅια ἂν χρήσαιτο ὁ ῥητορικὸς ὡς ἀληθῶς καὶ πλείω· ἀνήρ· τό τε γὰρ περιττὸν ἐκκλίνει, καὶ τὸ ἀρχαιότροπον καὶ ὑξησκημένον ὡ φθαρτρίχει· ὅπη δὲ καὶ ἡδονῇ κέχρηται ἀντῶ σὺν χάριτι τῆς λόγοις. *Nihil stylus habet supervacaneum aut obscurum; verborum delectu, orationisque compositione, neque nimis dissolutâ, neque contra nimis astrictâ, anxiè est usus; sed qualia adhiberet rhetor quivis, vel consummatissimus orator. Vitat enim recèns ficta, neque antiquitate usuque probata praetermit. Jucunditas adhæc, illi gratiam conciliat in dicendo.* Addit denique illum plerosque, qui antecesserunt, in conscribendâ historiâ superando obscurare, nisi quòd nimiâ brevitate non videatur omnes venustatis partes expleviſse.

* Cod. 66.

SCRI-

SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Breviarium Historiæ, à cæde Mauricii usque ad an. 769. deductum. Primus id in lucem eruit, & cum versione suâ & notis edidit Gr. Lat. Dionysius Petavius *Paris.* 1616. 8°. qui etiam Fragmentum de Constantini Copronymi Vitâ & Exitu, quod apud Theophanem in Codice Cardinalis Joüsæ reperit, Gr. Lat. addidit: & quamvis stylus Breviarii stylo dissimilis videatur, ejusdem tamen Autoris, alterius licèt Operis Ἀνασκαμμένου censeri potest. Prodiit iterum utrumque Opus Gr. Lat. Theophylacti Simocattæ Historiæ subjunctum, *Paris.* 1648. fol.

Chronologia Tripartita, sive Regum, Patriarcharum, &c. Habetur Latinè ab Anastasio versa, & Historiæ suæ intexta, Græcè verò à Scaligero primùm edita ad calcem Chronici Eusebiani, Gr. Lat. cum notis Jacobi Goaris, Syncelli Chronico subnexa, *Paris.* 1652. fol.

Epistola prolixissima ad Leonem Papam, Confessionem fidei continens. Extat Gr. Lat. à Commelino edita cum Actis Synodi Ephesinæ *Heidelberg.* 1591. unà cum Zonarâ *Paris.* 1620. denique Concil. Tom. VII. p. 1205.

Opuscula IV. adversùs Iconomachos, Lat. à Canisio edita Antiqu. Lect. Tom. IV. p. 253. & Biblioth. Patr. Tom. XIV.

Canones breviculi XVII. Extant Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 195. apud Zonaram, & Concil. Tom. VII. p. 1297.

Canones alii XXXVII. Gr. Lat. cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 445.

Epistola Interrogationes de re Canonicâ XVII. ac totidem Responsiones continens. Gr. Lat. ibid. p. 453.

Συγγραφεὺς, seu *Indiculus librorum, Canonicorum, Ecclesiasticorum, & Apocryphorum*, appositis στίχοις, seu versuum numero, quibus quilibet liber constat. Eam tamen Nicephori nostri non esse inde probat ὁ κὺρ Pearsonus *, quòd etsi Chronographiæ Nicephorianæ utplurimùm adnexa sit, in nullo tamen Codice MS. nec ullo veterum testimonio, Nicephoro disertè adjudicatur. Autoris tamen esse Nicephoro coævi vel inde patet, quod ab Anastasio Romano in linguam Latinam versa sit. Extat Gr. ad calcem Chronographiæ in omnibus editionibus.

* Vindic. Ignat. par. 1.

Ἀντιῤῥητικὸς *adversùs Iconomachos libri* III. Opus Spissum ac prolixum, cujus ampla satis Fragmenta Gr. Lat. edidit Fr. Combefisius Auctuar. *Paris.* 1648. viz. Vindicationem testimonii S. Asterii, ex libro 2. Tom. I. p. 267. aliud adversùs Iconomachos ex libro 3. ibid. p. 277. aliud de Sex Synodis ex libro 2. ib. Tom. II. p. 603.

JOSEPHUS, Theodori Studitæ frater, & eorundem pro Iconoduliæ causâ studiorum & laborum particeps, inde etiam *Confessor* dictus. Archiepiscopus Thessalonicensis ante annum 808. factus, cùm fratrem imitatus seditiones Constantinopoli moveret, & Nicephoro Patriarchæ communionem protervè renunciaret, anno 809. sede sua motus est, & in exilium missus. Obiit post annum 816. Extat *Oratio in Exaltationem venerandæ & vivificæ Crucis* G. Lat. apud Gretser. de Cruce Tom. ii. p. 1200. & Epistola ad Simeonem Monachum Lat. apud Baronium ad an. 808. num. 22. Iambi contra Iconomachos ab eo compositi interierunt. 808.

IGNATIUS, arte Grammaticus, Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus & Sceuophylax, Tarasii Patriarchæ discipulus, demùm Nicænorum Metropolita. Claruit anno 810. Vixit saltem ad annum usque 828. quo Nicephoro Patriarchæ funebri oratione parentavit. Scripsit *Vitam Tarasii Patriarchæ*, quæ Latine extat apud Surium & Bollandum Februar. XXV. *Vitam etiam Nicephori Patriarchæ*, quæ habetur Gr. Lat. apud Henschenium & Papebrochium cum notis utriusque Mart. XIII. Item teste Suida *Elegos ἐπιτυμβίους*, Iambos in Thomam Entarten, epistolas aliaque plura, quæ interierunt. 810.

SÆC. IX. ab An. DCCC. 810.

SMARAGDUS, Abbas S. Michaelis ad Mosam in Diœcesi Virdunensi, Hermengaudo Abbati successit post annum 805. ante annum verò 810. Non me latet quidem eum vulgò ad annum 980. detrudi, & Smaragdi nostri Opera Smaragdo cuidam juniori S. Michaelis in Saxoniâ Abbati, qui sub Othonibus Impp. floruit, ascribi. Verùm præterquàm quòd Smaragdum nostrum doctrinâ enituisse, & libris condendis incubuisse constet, cùm de Smaragdo Saxone nil certi pateat, præterquam etiam quòd Smaragdi scripta omnia Sæculi istius genium ac studia planè sapiant: manifestò liquet *Viam Regiam* à Dacherio editam Smaragdo nostro deberi, tum quòd Ludovico regi, postea Imperatori, nuncupetur; tum quòd Codex MS. cujus meminit Holstenius in literis ad Dacherium ante Smaragdi Saxonis ætatem exaratus fuerit. Tanta autem inter *Viam Regiam*, & *Diadema Monachorum* intercedit similitudo styli, methodi, rerum, ac verborum ferè; ut utrumque Opus unius ejusdemque Autoris fœtum esse facilè pateat. Smaragdus noster anno 810. Romæ interfuit Collationi inter Leonem Papam & legatos Caroli M. de Processione Spiritûs S. habitæ, ejusque Acta literis consignavit. Anno 824. unà cum Frothario Episcopo Tullensi, Ismundo Abbati Mediolanensi & inimicis Monachis à Ludovico Imp. judex datus est. Quando obierit, not liquet.

SCRIPTA.

Commentarius (seu *Postilla*) *in Evangelia & Epistolas in Divinis Officiis* per anni circulum legenda ex SS. Patribus collectus. Prodiit *Argentorati* 1536. fol.

Diadema Monachorum ex sententiis Patrum contextum. Prodiit *Antverp.* 1540.

Commentarius in Regulam S. Benedicti. Prodiit *Colon.* 1575.

Via Regia, Capitibus distincta XXXII. à Dacherio edita Tom. V.

Epistola Caroli M. ad Leonem III. Papam de Processione Sp. S. à Smaragdo scripta perhibetur. Extat Concil. Tom. VIII. p. 1199.

Acta Collationis Romanæ de Processione Sp. S. anno 810. Habentur ibid. p. 1194.

Grammatica Major, seu Commentariorum in Donatum libri XIV. Extant MSS. in Bibliothecâ Corbeiensi. Prologum videre est apud Le Cointe ad an. 824. num. 75.

810. AMALARIUS, seu Amalharius, *Fortunatus* dictus, anno 810. Archiepiscopatum Trevirensem obtinuit. Anno 811. à Carolo Imp. ad imbuendos fide Christianâ Saxones Transalbianos legatus est; ubi fundatâ Ecclesiâ Hamburgensi, anno sequenti in Gallias revertitur; & ad encyclicas Caroli de Baptismo literas scripto libello responsum dedit. Anno 813. Constantinopolim ad pacem cum Græcorum Imperatore confirmandam missus est. Anno 814. ex Oriente reversus, paulò post diem obiit. Extat inter Opera Alcuini *Liber de ratione rituum S. Baptismatis*, Alcuino falsò inscriptus, quippe integro octennio post illius mortem, & ab Episcopo quodam, scriptus; quem quidem Amalarium fuisse ex Codicis Petaviani authoritate constat.

811. HATTO, natione Germanus, in Monasterio Augiæ majoris educatus, ejusdemque Cœnobii Abbas, tandem Episcopus Basileensis, claruit anno 811. quo ad Nicephorum Græcorum Imperatorem à Carolo M. unà cum Hugone Turonensi, aliisque, legatus, cum illo pacem sancivit, & certos limites utriusque Imperii definivit. Anno 812. unà cum legatis Michaelis Imp. ad Carolum in Occidentem rediit. Obiit anno 836. ipse tamen adhuc vivens, senio gravatus, Huldrico Episcopatum tradidit. Extat *Capitulare* Presbyteris suæ Diœceseos præscriptum, docens quomodo plebem ipsis commissam castè & justè regerent, Canones XXV. complexum apud Dacherium Spicileg. Tom. VI. & Concil. Tom. VII. p. 1522. *Liber de Visionibus*, sive *de Vitâ West-*

tmi

tini Monachi Augienſis, prodiit, unà cum Viſionibus Hildegardis, & aliorum Viſionariorum, *Pariſ.* 1513. fol. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 1. p. 263. *Hodæporicon* ſive *Itinerarium* ab eo ſcriptum de Legatione ſuâ CP. dudum interiit. SÆC. IX. ab An. DCCC.

AMALARIUS, Metenſis Diaconus, &, ut nonnulli volunt, Epiſcopali infulâ tandem donatus, rectiùs verò Metenſis Chorepiſcopus. Certè anno 825. Amalarius quidam incertæ ſedis Epiſcopus, à Synodo Pariſienſi ad Ludovicum Imp. Aquiſgranum miſſus eſt, ut ad eum Collectiones ex Patrum ſcriptis de Imaginibus deferret. Utut ſit, Amalarius Diaconus claruit ab an. circiter 812. uſque ad an. 836. & forſan diutius. Poſt annum 827. à Ludovico Imp. ad Gregorium IV. Papam legatus eſt: nec de eo quid amplius liquet. 812.

SCRIPTA.

De Divinis ſive Eccleſiaſticis Officiis libri IV. ad Ludovicum Imp. circa an. 827. certè poſt an. 819. ſcripti. De hoc Opere ſic Boſtonus Buriensis. Scripſit Amalarius ad Ludovicum regem de Officiis Eccl. libros IV. quorum principium [*Glorioſiſſime*] finis [*Orationes.*] Unde liquet poſtrema duo 4^i. libri capita adjectitia eſſe; ſicut nec in Indice Capitulorum 4°. libro præfixo ea comparent. Inde etiam patet alterius cujuſdam eſſe aſſumentum prolixum illud Supplementum, quod edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 96. & in Biblioth. Patr. Tom. XIV. p. 934. Hos Amalarii libros in compendium redegit Willielmus Malmsburienſis, cujus Abbreviatio hodie MS. extat; qui in fine hanc de his libris cenſuram tulit: "Si de Compendio vis ſcire, ſignificationes Miſſæ, legas verſus Hildeberti prius Cenomanenſis Epiſcopi, poſtea Turonenſis Archiepiſcopi. Si ſignificationes Sacrarum Veſtium & cæterorum id genus, Sermones Ivonis Carnotenſis Epiſcopi: Hi enim viri talia videntur intellexiſſe perſpicacius, & texuiſſe pulchrius. Cæterum de varietatibus Officiorum, alium ſruſtra deſiderabis quam Amalarium: Fuerit fortaſſis aliquis qui ſcripſerit diſertius, nemo certè peritius."

De Ordine Antiphonarii liber, poſt annum 827. ſcriptus. Extat unà cum quatuor libris de Divinis Officiis, inter alios ejuſdem argumenti Scriptores *Pariſ.* 1610. fol. p. 305. 503. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1032.

Ecloga in Canonem Miſſæ, à Baluzio edita Capitular. Tom. II. p. 1352.

Epiſtolæ aliquot ad Epiſcopos, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. VI. p. 164.

Regula ſeu Inſtitutio Canonicorum, Ludovici Imp. (qui & librorum copiam ei ex Palatio Aquiſgranenſi ſuppeditavit) juſſu, ex veterum Patrum & Conciliorum ſcriptis ac decretis collecta, & in uſum Occidentalium Eccleſiarum concinnata, in Concilio Aquiſgranenſi anno 817. lecta, approbata, & Synodicâ authoritate confirmata. Conſtat Capitulis CXIII. quibus ipſi Patres Aquiſgranenſes alia XXXII. addiderunt. Habetur Concil. Tom. VII. p. 1313.

THEODORUS, *Studites* à Monaſterio, cui præfuit, dictus, Patriâ Conſtantinopolitanus, natus eſt anno 759. Anno 781. in Monaſterium Saccudiorum in ſuburbano CP. ſitum ſecedens, Platonis Abbatis diſciplinæ ſe ſubmiſit. Anno 794. Platone faſces ſponte deponente, Monaſterii Præfecturam ſuſcepit. Iconomaniæ perditiſſime addictus, imaginum cauſam nullâ pietatis erga Deum, aut obſequii erga Principes ratione habitâ ſtrenuè ſatagendo, maximum ſibi in Urbe rerum novarum cupidâ nomen, ſummam apud Monachos Græcos bipedum eo tempore procaciſſimos, venerationem brevi comparavit. Hinc ſuperbiâ inflatus, regimini eccleſiaſtico, ac rebus maximi momenti, illotis manibus, ſeſe immiſcere cœpit: cúmque anno 795. Con- 813. Vit. Theod. Stud. per Michael. Monach. & Epiſt. Theod. ap. Baron. Tom. IX. paſſim.

SÆC. IX. ab An. DCCC. Constantino Imp. Mariam Aug. repudiante & pellicem superinducente, Tarasius Patriarcha remissiùs agere videretur, ipse Imperatori anathematis fulmen incutere, & probris gravissimis incessere, ausus est: Tarasio quinetiam communionem renunciavit, & horrendi schismatis in Ecclesiâ CP. excitandi fovendique Monachis autor fuit. Anno igitur sequente à Constantino Imp. Thessalonicam relegatus petulantiam exilio luit. Anno 797. Constantino Imp. Irenes matris insidiis sublato, Theodorus Constantinopolim solenni pompâ reducitur, ac maximam init gratiam apud sceleſtissimam mulierculam, cui ipse vir ad fœdissimas assentationis artes totus compositus, modis omnibus blandiri, eamque divinis propemodum elogiis evehere, non erubuit. Anno 798. Monasterio Studio intra Urbem sito præfectus est. Anno 806. Nicephoro ex sorte Laicâ in Patriarchatum CP. evecto, & Josepho Abbate, qui illicitis Constantini nuptiis olim benedixerat, post novennium in pœnitentiâ exactum ad Ecclesiæ communionem à Synodo CP. restituto, Theodorus intemperiis iterum actus, rem utramque caulatus, cœlum terrâ miscuit, Synodum, Patriarcham & Imperatorem Nicephorum, diris devovit, seditioni classicum ubique cecinit; & à Patriarchæ communione se sejungens, septingentos ampliùs Monachos secum in schisma pertraxit: quin & à Leone Papâ ob effrænem animi impotentiam objurgatus, literas superbiæ & irarum plenas rescripsit. De Papâ quid ad nos, *inquit*, hoc, an illud, agat? ubi Leonem gravissimis dicteriis insectari pergit. Tantos furiarum æstus exilio coercendos esse censuit Nicephorus Imp. atque adeò anno 809. eum, cum Josepho fratre, & Platone Abbate, in insulam quandam Byzantio proximam amandavit. Anno 811. à Michaele Rangabè, postquam Nicephoro Patriarchæ in gratiam redeuns morem gessisset, carceris libertatem nactus est. Anno 813. pro Iconoduliæ causâ ærumnas pati, adeóque glorioso Confessoris titulo ab assectis insigniri, cœpit. Cùm enim impiam Iconolatrarum superstitionem edicto publico compescceret Leo Armenius Imp. Theodorus statim Monachis turbonibus stipatus, omnia susque deque movere cœpit, optimum Principem calumniari, imaginum processiones in publico celebrare, Hymnos Iconolatricos palàm in foro ac triviis cantare, Imperatori obsequium renunciare, populum subditis turbarum flabellis ad seditionem ciere. Tantum furorem solo exilio mulctavit clementissimus Imperator, cúmque hominis proterviam nullâ ratione coerceri posse animadverteret, Mesopam prope Apollonium eum in carcerem, lenem illum quidem, nec adeò arctum, duci jussit. Hîc loci positus, Encyclicas quasi literas contra Leonem Imp. minarum, contumaciæ & dirarum plenas quaquaversùm mittere non cessavit. Per varios igitur carceres hinc inde deportatus, tandem anno 819. Smyrnam ductus, arctiori custodiæ mancipatus est. Anno 821. à Michaele Balbo Imp. exilio solutus, ad Monasterii sui Præfecturam, & solitas insaniendi artes se contulit. Anno 824. cùm Michael Imp. nil sævum contra Iconomachos spiraret, indignatus Theodorus, Thomæ tyranno contra Imperatorem arma rebellia moventi apertè favit: eo autem in ordinem à Michaele præter spem redacto, Constantinopoli excedere necesse habuit. Postquam varia igitur loca exulis ad instar circumerrâsset, in Chalcite insulâ tandem consedit: ubi demum anno 826. die XI. Novembr. diem supremum obiit, ætatis anno 67. Vir erat supra communem literatorum sortem eruditus, in quovis ferè scientiarum genere non mediocriter versatus: verùm immodico planè erga imaginum cultum zelo abreptus, in omnes Iconomachos, ipsos etiam Imperatores ad ravim usque debacchatus est. Multa de eo, ejusque certaminibus & miraculis refert Michael Monachus, qui fabulas fabulis nectere amat; ut ex iis quæ apud Baronium habentur, cuivis præjudiciis non occæcato abunde constat.

SÆC. IX ab An. DCCC.

OPERA.

Sermones Catechetici CXXXIV. prodierunt Latinè ex versione Joannis Livineii *Antverp.* 1602. 8°. Habentur Græcè MSS. inter Codices Baroccianos in Bibliothecâ Bodleianâ, & in Bibliothecâ Paulinâ Lipsiensi, (Repositor. Theolog. Ser. 3. fol. num. 31.) Sermones Theodori Catechetici CCXX.

Testamentum ad Discipulos; In eo notabit prudens Lector vecordem hominis erga Sanctorum imagines animum, quarum cultum in eadem fidei Confessione sacratissimis fidei mysteriis accenset, & uno eodemque Spiritu se in SS. & Consubstantialem Trinitatem credere, & sacras venerandasque imagines amplecti & adorare, Sanctorumque reliquias colere profitetur. Statum monasticum pro Sæculi sui genio, ultra quam par est extollit. De cæterò plurima pia documenta tradit omnibus, præcipuè Ordinis Ascetici Consecraneis utilissima. Latinè olim transtulit Jac. Sirmondus, cujus versionem Annalibus suis inseruit Baronius ad an. Dcccxxvi. prodiit etiam ex Joannis Livineii versione unà cum *Sermonibus Antverp.* 1602. exinde translatum in Biblioth. Patrum Tom. xiv. Extat penes me Græcè ex MSS. Codice Lipsiensi descriptum, quod adjunctâ Sirmondi versione prælo paratum hoc quidem loco edere statueram. Verum cum opus, quod præ manibus habeam, in nimiam molem excrescere viderem, satius abstinendum duxi, præsertim cum Latine locis citati haberi possit.

Sermo in Dominicam quartam Quadragesimæ. Lat.

Fragmentum ex epistolâ IV. ad Naucratium, de Hæresibus & schismate agens. Lat.

Fragmentum epistolæ ad Gelasium ex Monasterio profugum. Habetur Lat. apud Turrian. lib. 2. de votis Monast. Opuscula hactenus enumerata reperiuntur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 830.

Canon seu Hymnus, Odis novem constans, qui canitur in erectione S. Imaginum. Ex Græcorum Triodio desumptum extat Gr. Lat. apud Baron. ad an. 842. & Latinè in Bibliotheca Patrum p. 830. Verùm Theodori non esse argumento est mentio ibi deprehensa imaginum restitutarum, quod post Theodori mortem demum contigit, nisi potius suspicemur hæc de Imaginibus restitutis ab aliis defuncto jam Theodoro addita fuisse.

De honore & adoratione S. Imaginibus exhibendâ. Prodiit unà cum Damasceni Orationibus de eodem argumento, Lat. *Antverp.* 1556. Gr. *Romæ* 1553.

Oratio in adorationem & exaltationem pretiosæ & vivificæ crucis mediâ Quadragesimâ habita. Extat Gr. Lat. apud Gretser. Tom. II. de Cruce p. 1405.

Encomium de Vitâ & operibus S. Platonis Confessoris. Habetur Lat. apud Surium die XVI. Decembris.

Encomium Bartholomæi Apostoli, à Dacherio Lat. editum Spicileg. Tom. III.

Epistola ad Naucratium de digamis, habetur Gr. Lat. apud L. Allatium de Consensu l. 3. c. 13. §. 13.

Epistola ad Gregorium filium, Gr. Lat. ibid. l. 3. c. 16. §. 10.

Fragmentum Epistolæ ad Arsenium, quo objectio adv. Concilium Nicænum II. continetur. Extat apud Baron. ad an. 787. num. 91.

Fragmentum Epistolæ ad Petrum Nicænum, Lat. ib. num. 98.

Epistola ad Stephanum Secretarium, Lat. ib. ad an. 795. num. 86.

Epistola ad Nicephorum Consobrinum, Lat. ib. num. 88.

Epistola ad Stephanum Lectorem, Lat. ib. ad an. 787. num. 92.

Epistolæ II. *ad Platonem de exilio suo*, Lat. ad an. 796. num. 5, 6.

Epistola Panegyrica ad Irenen Aug. Lat. ad an. 801. num. 24.

Epistola

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Epistola ad Nicephorum Imp. de successore Tarasio Patriarchæ substituendo, Lat. ad an. 806. num. 4.

Epistola ad Nicephorum Patriarcham, Lat. ib. num. 18.

Epistola ad fratres Monasterii Saccundionis, Lat. ad an. 808. num. 4.

Quamplurimas alias ejus Epistolas Annalibus suis insertas Latinè exhibet Baronius Annal. Tom. IX. ab anno 808. ad an. 826.

Multa sanè Opuscula, Homilias, Epistolas, Poemata & Tractatus Theodori enumerat Michael Monachus apud Baronium ad an. 798. quæ cùm neutiquam jam compareant, pro deperditis haberi possint: nisi quòd spissus satis Epistolarum Codex penes Baronium fuerit: ex quo Epistolas supradictas à Sirmondo Latinè versas desumpsit, & in Annalibus suis exhibuit.

813. NAUCRATIUS Monachus Constantinopolitanus, Cœnobii Studiensis Alumnus, Theodori Studitæ Discipulus, Iconolatra perditissimus, claruit an. Dcccxiii. Ob summam in asserendo imaginum cultu pervicaciam, non unâ vice in Carcerem conjectus est, verberibus aliisque malis affectus, de quibus apud Præceptorem suum sæpius conqueritur; à quo non unas Consolatorias accepit literas, quas apud Baronium reperire licet. An. Dcccxvi. carceri adhuc mancipatus, exinde post triennium solutus est; quo tempore diem obierit, non constat. Certum est ipsum Theodoro superstitem fuisse. Scripsit ad Fratres Spirituales hinc inde dispersos, *Epistolam* seu Tractatum potius satis prolixum, in quo de persecutionibus, quas passi sunt Ἐικονόδουλοι, agit, & summas Theodori Studitæ recèns defuncti laudes, & longe supra humanæ sortis captum encomia, ad nauseam usque fusè prosequitur. Extat penes me MS. hic libellus ex codice Bibliothecæ Paulinæ Lipsiensis descriptus. Integram Epistolam (neque enim tanti est) huic loco inserere supersedebo. Initium duntaxat, & pauca quædam ineptissimi Encomii Specimina Gr. Lat. lectori ob oculos ponam, ex quibus de cæteris judicabit prudens lector.

Persecutionem propter Dominum sustinentibus, ac ubique dispersis, Spiritalibus Fratribus Patribusque, Naucratius Peccator S.

Τοῖς διὰ κύριον διωγμένοις, καὶ παγκαχοῦ διεσπαρμένοις πνευματικοῖς, ἀδελφοῖς καὶ πατράσι Ναυκράτιος ἁμαρτωλὸς χαίρειν.

HActenus honoratissimi ac charissimi fratres ac patres humiles vilesque distuli literas, diem ex die decurrens, ac mecum ipse tristitiam retinens: Id porro multis de causis feci, quas neque puto, honoranda vestra Charitas, ignoraverit: In primis autem, quod non ferrem molesti vobis ac acerbi casûs, nuncius esse: nempe dormitionis beati ac præclari Patris nostri. At postquam, ut video, non hic tantum, sed & longius positos, nova hæc turbavit auditio; ut & plerisque difficile creditu videatur, ut vere Domini famulus ab humanis translatus sit; haud vero arbitror, ut quod ipsi ex quadam reverentia & metu subticuimus ad vos non pervenerit; necessitate ad scribendum processi; jam planiùs, quanquam nolens, renunciaturus, quod utique ex aliorum jam relatu audistis: nec plane sine querulis lamentationibus, ac lachrymis. Quis enim, quanquam saxeo

Εὖς μοὶ τῆ περὶ τοῦ, ἀδελφοὶ μῆ πάνυ τοι καὶ πατέρες, ἀναβαλλόμην τὸ πεπονθὸς χράμμα, ἡμέρην ἐξ ἡμέρης διξερχόμενος, καὶ καθ' ἑαυτὸν κατέχων τὸ λυπρὸν καὶ διὰ τοῦτο πάντα διὰ πολλά, ἃ, ὡς οἶμαι, οὐδὲ ἧ πάντα ὑμῶν ἀγνοεῖν, πρῶτα μὲν τῶν ἄλλων, μὴ φέρων ἄγγελος ὑμῖν θλιπτικῆς ἀκοῆς γένεσθαι, λέγω δὲ ἧ κοιμήσεως τοῦ μακαρίου καὶ ἀοιδίμου πατρὸς ἡμῶν. Ἐπεὶ δὲ ὡς ὁρᾶ, οὐ μόνον τὸ ἐντεῦθεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πόρρω διδόπερ τῷ ἀφθέγκτῳ τοῦ ἀκούσματος, ὡς καὶ τοῖς πολλοῖς δύσπιστον γένεσθαι, οὐ ἄρχω μετέχειν τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ ὁ τοῦ κυρίου θεράπων οὐκ οἶμαι δὲ, τὸ καὶ ὁρᾶς ὑμᾶς καταλαβεῖν τὸ παρ' ἡμῶν ἀκοῦσαι ὑποσιωπώμενον, ἀναγκάσας δεῖ τὸ γράμμα ἦλθον, ἄρτι ὑμῖν ἐπιγράψαν, καὶ μὲ βιαζόμενος ἀναγγέλλειν τὸ καὶ παρ' ἑτέρων φρονεῖσθαι, καὶ τοῦτο ἐκ ἀπαθῶς, οὐδ' ἀδάκρυτι. Τίς γὰρ ἂν οὐ καὶ λιθοῦν ἔχων τὴ

καρδίαν

καρδίαν ὑπ. ἀποσάξειε δάκρυον θερμὸν, ἢ κοινὴν ζημίαν τ τῆ θεῖ ἐκκλησίας ἀναλογιζόμενος; ὁποίαν δὲ ἀδαμαντίνην ψυχὴν κεκτημένος, εἰ μὴ παντελῶς ἔξω τῶν ὅρων γενοὺς, ὃς ἂ πλαγήσεται τῷ ἀπροσδοκήτῳ τ ἀκοῆς, καὶ τὰ τ φύσεως δράσειεν; ἀλλὰ φεῦ τ ἐμῆς ταλαιπωρίας, εἰς οἷον τ. τέρμαν δύσνουν κατέβην, καὶ ὁποῖον ἀπέκειτο μοι τῇ μοχθηρᾷ ζωῇ, θάνατον ἀναγγεῖλαι τῷ μὴ ἑαυτῷ ἐζηκότος, ἀλλὰ χριστῷ; καὶ ὅλως ἀληθῶς κεκοίμηται ὁ κοινὸς Πατὴρ ἡμῶν——ὁ τῷ χριστῷ ἀληθῶς καὶ μαθητὴς, καὶ μιμητὴς, τὸ σκεῦος τ ἐκλογῆς, τὸ σῶμα τ ἐκκλησίας, τὸ κλέος τῶν ἱερέων, τὸ τ πίστεως ἔρεισμα, ὁ τῶν μοναζόντων κανὼν, ὁ εὐαγγελικὸς ποιμὴν, ἡ ἀποστολικὴ καρδία, τῶν ὁμολογητῶν ὁ ὑξαίρετος, ὁ προαιρετικὸς μάρτυς, ὁ τ ὀρθοδοξίας ἥλιος, ὁ οἰκουμενικὸς διδασκαλὸς——ὁ μεγαλοφωνότατος τ ἀληθείας κήρυξ, ὁ εὔτονος τ διδασκαλίας βρυτὴς, ὁ μυείσης τῇ θεοσκέπτῳ κυβερνήσει, ὁ θαυμαστὸς βουλοφόρος, ὁ πιστὸς οἰκονόμος τῶν τῦ θεῦ μυστείων, ὁ τ ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ πολίτης, ὁ κεκαθαρμένος νοῦς, ἡ χρυσοειδὴς ψυχὴ, ἡ τ μετανοίας θύρα, ἡ τῶν δογμάτων κιθὰρα, ἡ ἔυηχος τῦ πνεύματος λύρα, τὸ ἐνδιαίτημα τ μακαρίας καὶ ἀρχῆς Τριάδος —— ὁ ὄπτικὸς ἄγγελος, καὶ ἐμφανὴς ἄνθρωπος, ὁ τ παρθενίας ναὸς καθαρώτατος, ὁ πολυσοφὸς καὶ πολυειδὴς τῇ ποικιλοσόφῳ σοφίᾳ τῦ πνεύματος ὁ ὑποδεδεγμένος σχάσεις, ὁ γνήσιος χριστῦ ὑπηρέτης, ὁ καλλιβλέφαρος ὀφθαλμὸς τῦ χριστῦ σώματος, ὁ τ ὑπομονῆς ἀθλητὴς, καὶ τ Εἰκονομαχικῆς ἀσεβείας νικητὴς, τὸ τ δικαιοσύνης ὅπλον, ἡ τ ἐλεημοσύνης κρήνη, ὁ ἀκριβὴς τῦ κυρίου νομοφύλαξ, τὸ θησαυροφυλάκιον τῶν ἀρετῶν, ὁ τ λόγου ἡδὺς, καὶ τ προσηγορίας εὐφόνως.

corde, non ferventes profundat lachrymas, communem Ecclesiæ Dei jacturam reputans? Quis vero usque adeò adamantinum pectus habeat, nisi omnino excessit naturæ fines, ut non inexpectata auditione percussus faciat patiaturque quod humanum est? Sed heu me miserum: in quale infœlix tempus servatus sum? Quidnam vero illud afflictæ vitæ meæ, erat repositum, ut ejus mortem essem annunciaturus, qui non sibi vixisset, sed Christo? Planè, vero, obdormuit Pater communis—— Ille prorsus, & discipulus Christi & imitator: os illud Ecclesiæ; Sacerdotum decus; fidei columen; Regula Monachorum; Evangelicus Pastor; Pectus Apostolicum; eximius Confessor; Martyr Proposito; Sol fidei orthodoxæ; orbis Doctor;——vocalissimus ille veritatis Præco; jugis doctrinæ scaturigo; cui velut innumerabilis ad gubernationem in finem divini propositi esset intellectus; admirabilis ille consiliarius; fidelis dispensator Sacramentorum Dei; Civis cœlestis Jerusalem; mens purgata; aureus animus; pœnitentiæ janua; fons dogmatum; bene modulata Spiritus lyra; beatæ ac principis Trinitatis Domicilium;—— terrestris ille Angelus, & homo cœlestis; mundissimum illud virginitatis templum; multiplex ille ac multiformis; volubili sapientia Spiritus intensissimus conjector; verus Christi famulus; Corporis Christi pulchro supercilio oculus; patientiæ pugil; hæresisque Iconomachorum victor; justitiæ armatura; eleemosynæ fons; diligens Domini legum custos; thesauri virtutum penu; dulcis sermone, & ad salutandum facilis.

ÆR. C. IX. ab An. DCCC.

Hæc ineptissimus Encomiastes. Quæ sequuntur ejusdem fere sunt farinæ, indigna planè quæ Latinè, multo magis Græcè in publicum edantur. Interim siqua labra similes amant lactucas, ex hac Epistolâ nuper à Fr. Combefis. Latinè redditâ, & à novissimis Bibliothecæ Patrum curatoribus insertâ Tom. XIV. p. 903. famem suam explere possint.

AGOBARDUS, gente Gallus, natus (ut ex brevi Martyrologio, ad quod paucula quædam manu sua adnotâsse videtur Agobardus, nos docet Mabillonius) an. Dcclxxix. an. Dcclxxxii. ex Hispania in Galliam Narbonensem venit: anno 813. Leidrado Archiepiscopo Lugdunensi senectute gravato Coepiscopus substitutus est; eoque paulò post in Monasterium Suessionense secedente An. Dcccxvi. thronum Lugdunensem deinceps solus tenuit. Anno circiter 818. reperto inter Fœlicis Orgelitani, qui Lugduni in errorem relapsus

813.

* It. Ital. Sect. 14. p. 68.

SÆC. IX. An. DCCC. ab relapsus obiit, tractatu hæretico, eum ab omnibus reprehendendum divulgavit, editoque simul libro ad Ludovicum Imp. Fœlicianos errores & scriptum confutavit. Anno 822. Conventui Attiniacensi interfuit, cum electioni Tructesindi Abbatis Anianensis ac Gellonensis in Septimaniâ incunte anno prius adfuisset. Anno 828. Judæorum, qui edictum ab Imperatore, ne mancipium Judaicum absque domini sui voluntate baptizaretur, impetrârant, insolentiam scripto multiplici repressit: habitoque anno sequente Concilio Lugdunensi, Judæorum audaciam authoritate Imperatoriâ coerceri datis ad Ludovicum e Synodo literis enixè petiit. Anno 833. adversus Ludovicum Imperatorem impia movebant arma filii ejus Lotharius & Pipinus; patrem captum imperio submovent, & in Monasterium detrudunt. His inter alios se comitem dedit Agobardus, qui tanto ardore execrandam perduellionem fovebat, ut editâ Apologiâ omnes ingenii facundiæque nervos ad causam hanc tutandam promovendamque intendebat. Viri quidem cætera optimi factum pessimum, nullâ arte, nullis rhetoricis pigmentis excusandum. Anno igitur sequente Lothario ex Galliis à Patre ejecto fugæ comitem se adjungere est coactus. Anno 835. in Conventu apud Theodonis villam habito, cùm ad causam dicendam ter evocatus, comparere recusaret, Præsulatu submovetur, nullo tamen in locum ejus subrogato. Anno 837. relicto Lotharii comitatu, in Galliam reversus, in Ludovici Imp. gratiam receptus est, & sedem suam recuperavit. Anno 840. Ludovicum ad tuendum littus Orientale Rheni fluminis profectum secutus, VIII. Id. Junii apud Sanctonas obiit. Acri erat ingenio, nec vulgari eruditione, quæstionum Theologicarum peritissimus, disciplinæ Ecclesiasticæ Canonumque antiquorum consultissimus Judex, Vindex acerrimus. Sententiæ quam semel imbiberat tenacissimus, in eaque asserendâ constans fortisque. Vere de eo Cl.* Baluzius, *Canonum in primis perpetuus & constans defensor, ut gnarus; adeò ut etiam Romanos sui temporis graviter perstringat, quod Gallicanos Canones ob eam, si superis placet, causam contemnerent, quòd eos neoterici Romani non condemnaverint, vel quod legati Romani non interfuerint in eorum constitutione. Mirum, si vir ità compositus non incurrisset invidiam hominum ætatis suæ.* Hæc vir, doctrinâ, an candore clarior, haud facile dicas.

* Not. in Agobard. p. 5.

SCRIPTA.

AGobardi Opera per aliquot retrò sæcula tenebris sepulta jacuerunt, sic quidem in æternum mansura; nisi Papirius Massonus in Bibliopegi cujusdam Lugdunensis tabernam fortè ingressus, exemplar eorum Manuscript m, idque unicum, ut videtur, quod temporis injuriæ supererat, penès eum offendisset. Quod quidem ipse Bibliopegus tanti thesauri ignarus, mox dilacerandum sibi proposuisset. Codicem arripuit Massonus, & in lucem emisit, ordine sequenti.

Adversùs dogma Fœlicis, ad Ludovicum Imp.

De insolentiâ Judæorum, ad eundem. Judæi qui Imperatoris gratiâ in Gallia præcipue Lugduni lares fixerant, insolentius adversus Christianos se gerere cœperunt, horum igitur audaciam & impietatem, hoc & sequentibus aliquot opusculis, fortiter frangit deprimitque Agobardus.

De Judaicis superstitionibus.

Liber de Baptismo Judaicorum Mancipiorum.

Epistola exhortatoria ad Nibridium Episcopum Narbonensem, de cavendo convictu & Societate Judaicâ.

Liber adversùs legem Gundobadi, & impia certamina quæ per eam geruntur.

Ad Bernardum Episcopum, de privilegio & jure Sacerdotii.

De Grandine & Tonitruis liber, in quo insulsam & execrabilem vulgi superstitionem hâc in re argumentis tum ex Sacra Scripturâ, tum ex natura rei petitis acriter coarguit.

Liber

Liber contra objectiones Fredigisi Abbatis, qui pravas & insulsas quasdam opiniones, de Christo Domino aliisque nonnullis fidei Capitibus venditârat. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Epistola ad Proceres Palatii contra Præceptum impium de baptismo Judaicorum mancipiorum. Judæi enim partim dolo partim pecuniâ, plura beneficia in Christianorum præjudicium à Cæsare sibi impetrârant, atque illud inter alia, ne mancipia eorum absque dominorum suorum placitis in Christi fidem baptizarentur ; unde edicti impietatem meritò redarguit.

Epistola ad Bartholomæum Episcopum Narbonensem, De quorundam illusione signorum, Occasione epidemicæ cujusdam epilepsiæ, aliorumque insolitorum morborum tunc temporis grassantium, quorum causam ex Agobardo petebat Bartholomæus Narbonensis.

Epistola ad Matfredum Procerem Palatii, qua miserias istius temporis à Judæis in odium Christianæ religionis motas, deplorat, depingit, remediumque ab Imperatore petit.

Epistola ad Lugdunenses, de modo regiminis Ecclesiastici, occasione rixarum inter Ecclesiæ Lugdunensis Clericos de Ecclesia administranda exortarum, nata.

De Picturis & Imaginibus liber. Sudant hic & mirè se torquent Scriptores Pontificii ; ut Agobardum tanquam sibi faventiorem, saltem non adversantem hâc in parte efficiant. Sed nullis quæsitis coloribus, nullis verborum lenociniis offuscari potest, quod toties disertè asserit, imagines nullâ veneratione, nullo cultu esse prosequendas. Ingenuè, ut solet, Papirius Massonus Præfat. ad Agobard. *Græcorum,* inquit, *errores de imaginibus & picturis manifestè detegens, negat eas adorari debere ; quam sententiam omnes Catholici probamus, Gregoriique Magni testimonium de illis sequimur.* Cautiùs paulò in Notis Steph. Baluzius, qui tamen apertæ veritati non audet refragari, fateturque lubens nil aliud hâc in re scripsisse Agobardum, quam quod omnes tùm in Galliâ sentiebant. Multa hac de re ex Theophilo Raynaudo, & Joan. Mabillonio, (qui longis ambagibus futilique explicatione non tam difficultatem tollere, quàm lenire conantur) profert Carolus Cointius ad an. 840. n. 14. de Sententiâ propriâ ne *ad* quidem addito.

De Dispensatione Ecclesiasticarum Rerum Liber, quo de collapsâ Ecclesiæ disciplinâ in melius reformandâ, præcipuè adversus sacrilegam redditum ecclesiasticorum à laicis direptionem, agit, eamque ex primævæ antiquitatis usu, regulisque & Sanctionibus Ecclesiasticis validè refellit.

Liber contra Judicium Dei, sive *de divinis sententiis, cum brevissimis adnotationibus, contra damnabilem opinionem putantium divini judicii veritatem igne, vel aquis, vel conflictu armorum patefieri.*

Sermo exhortatorius ad plebem, de fidei veritate, & totius boni institutione.

De Divisione Imperii Francorum inter filios Ludovici Imperatoris, Flebilis Epistola.

De Comparatione utriusque regiminis Ecclesiastici & Politici, & in quibus Ecclesiæ dignitas præfulgeat Imperiorum majestati. Huic libello subjungitur *Epistola* Gregorii IV. Papæ *ad Episcopos Regni Francorum.*

Liber Apologeticus pro filiis Ludovici Pii Imperatoris adversùs patrem.

Cartula porrecta Lothario Augusto in Synodo Compendiensi, anno Dcccxxxiii. quam suo nomine suâque manu munitam, (id quod etiam reliqui episcopi suo quisque nomine præstiterunt) ad approbandam Ludovici Patris depositionem, Lothario Imperatori obtulit.

Epistola ad Ebbonem Episcopum Remensem, De spe, & timore.

De divina Psalmodia liber, quo Ecclesiæ Lugdunensis in cantando morem, adversus nuperas scioli cujusdam (quem Amalarium Diaconum fuisse vult Baluzius) objectiunculas eruditè defendit.

De Correctione Antiphonarii liber.

Contra quatuor libros Amalarii liber. Hunc librum ex veteri Codice MS. Petri Marnæsii Senatoris Gratianopolitani, factâ etiam cum Codice Chiffletiano collatione, primus è tenebris eruit, ediditque Baluzius.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Poemata duo, viz. *Epitaphium Caroli Magni Imperatoris*, & *De Translatione Reliquiarum SS. Martyrum Cypriani, Sperati*, &c.

Prodierunt Opera Agobardi cura Papirii Massoni *Paris.* 1605. 8°. Cum vero in iis edendis nimiâ libertate usus esset Massonus, à Codice MS. eodem castigatiùs recensita edidit Stephanus Baluzius & notis illustravit *Paris.* 1666. 2 vol. 8°. quæ quidem pulcherrima est & accurata editio. Hanc editionem expressêrunt novissimæ Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XIV. p. 234.

814. Vid. Le-Coint. ad an. 814. 817, 818. & seqq.

HILDUINUS, Waltoni Abbati in Præfecturâ Monasterii San-Dionysiani circa an. 814. successit, postea Abbas S. Medardi prope Suessionem, & S. Germani prope Lutetiam, factus. Anno 818. Archicapellanus Palatii renunciatus est. Anno 824. Lotharium Imp. Romam ad componendas civium seditiones profectum secutus, anno sequente in Galliam rediit; ac corradendis undique Sanctorum reliquiis se totum dedit, missâ Romam ejus rei gratiâ legatione duplici. Maximâ interim gratiâ in Aulâ apud Ludovicum Pium floruit, in regiminis ferè partem ascitus: eò majori pœnâ dignus, quòd tot vinculis obstrictus, inter conjuratos Ludovici hostes anno 830. nomen dare, & Lotharii rebellis partes sequi ausus sit. Abbatiis igitur & dignitatibus meritò spoliatus, in Saxoniam relegatus est. Anno tamen sequente Hincmari precibus in gratiam receptus, Abbatias San-Dionysianam & San-Germanam, uti & biennio post Suessionensem, recuperavit. Anno 835. Ludovici Imp. jussu Areopagiticis scribendis se accinxit. Obiit in Monasterio Medardensi circa an. 842. Scripsit *Areopagitica* seu *de rebus gestis, Passione, & Scriptis S. Dionysii Areopagitæ*; quæ prout hodiè extant, hisce constant partibus.

Epistola nuncupatoria ad Ludovicum Imp. satis prolixa, quâ de Authoribus agit, ex quibus Opus suum corrasit: Historiæ totius fidem asserere nititur, & argumenta contraria, ut potest, diluit.

Epistola brevis Præfatoria ad Lectorem, quâ de Authoribus præcipuè Græcis & Latinis, unde sua hauserit, quædam adnotat.

Vita & Passio S. Dionysii, ex Græcorum & Latinorum monumentis, uti præ se fert titulus, & Hilduini fides, collecta & digesta. Verùm haud tanti est Hilduini authoritas. Liquidò enim constat, Hilduinum præterquam quòd putidissimas fabulas nullo habito delectu admiserit, & quæcunque de pluribus Dionysiis literis consignata reperit, unico Areopagitæ ascripserit, multa de suo, eaque haud melioris notæ, excogitâsse & admiscuisse.

His accesserunt, licet post Hilduini mortem scriptæ, *Epistola Hincmari Remensis*, atque alia Anastasii Bibliothecarii, de S. Dionysio Areopagitâ, *Revelatio quinetiam de eodem Stephano* III. Papæ olim facta: præfixo adhuc toti Operi Rescripto Ludovici Imp. ad Hilduinum de concinnandis Areopagiticis.

Extant *Areopagitica Colon.* 1562. & apud Surium Octobr. IX. Cæterum scripsit etiam Hilduinus libros IV. de Vitâ S. Dionysii oratione ligatâ, quos in Cœnobio Gemblacensi adhuc MSS. servari testatur Miræus not. ad Sigebert. cap. 82.

814. Vid. ipse Eginh. de Transl. SS. Marc. & Petr. ap. Sur. Jun. 2.

EGINHARDUS, natione Germanus, Carolo M. qui obiit anno 814. à secretis, Imperatori suo admodum charus, ac proinde anno 806. princeps Legationis Romam missus est, ut Caroli Testamentum, quod de partitione regni inter filios condiderat, inter alios ipsius etiam Leonis Pontificis manu subscriberetur. Anno 816. facto inter illum & Emmam conjugem mutuo consensu, ut à thori consuetudine abstinerent, fit Abbas Fontanellensis: illudque regimen per septennium tenuit. Anno 817. Ludovicus Imp. Lotharium filium dignitatis Imperatoriæ consortem ipsi erudiendum tradidit, ut tum de aliis, tum de moribus lapsis corrigendis, illum sedulò commoneret. Anno 819. Abbas Gandensis creatus est, ac Monasterium istud incendio miserè deformatum primo statim aditu restituit: Monachosque hinc inde dispersos revocavit. Anno 826. Reliquias Sanctorum in Monasterii

sterii sui usum Româ impetravit: earumque translationem & Miracula ipse literis consignavit. Anno 829. constructo Selingstadii Monasterio, ipse primus Abbatis munus obiit. Anno 836. Emmam conjugem amisit, cujus mortem acerbè deflevit; ut ex consolatoriis Lupi Ferrariensis ad ipsum literis clarè liquet: quo verò anno ipse obierit, nondum mihi compertum. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Vita Caroli Magni, eleganti admodùm & florido stylo scripta. Prodiit seorsim *Lipsiæ* 1616. 4°. & *Argentinæ* 1644. 4°. inter Scriptores Germanicos Reuberi *Francofurt.* 1584. fol. p. 1. Francicos Quercetani Tom. II. & alibi.

De Translatione & Miraculis SS. Marcellini & Petri libri IV. solutâ, & unicus vincto, oratione conscripti. Extant apud Surium die II. Junii.

Annales rerum gestarum Pipini regis, Caroli M. & Ludovici Pii ab anno 741. ad an. 829. Hos Eginhardo nostro tribuunt viri extra omnem controversiam eruditissimi, Petrus de Marca, Andreas du Chesne, & Petrus Lambecius, qui in Codice Viennensi Vitæ Caroli M. adjunctos invenit. Editi sunt curâ Hermanni Nevenarii unà cum Vitâ Caroli M. *Colon.* 1521. 4°. à Justo Reubero unà cum aliis *Francofurt.* 1584, fol. p. 15. à Pithœo inter Scriptores Coætaneos *Francofurt.* 1594. 8o. denique à Duchesnio Scriptorum Francic. Tom. II.

Epistolæ LXII. à Duchesnio editæ in Appendice ad Tom. II.

Epistola ad Lupum Abbatem Ferrariensem, quæ inter illas Lupi tertium locum tenet.

Libellus de adorandâ Cruce, quem sibi ab Eginhardo nuncupatum fuisse testatur Lupus Ferrariensis *, interiit. * Epist. 4.

Chronicon Laurishamense Eginhardo ascribit Andreas Du Chesne. Ei verò perperam tribui pluribus argumentis adversùs Duchesnium ostendit Carolus Cointius ad an. 774. num. 127. &c. & ad an. 792. num. 3.

Denique *Breviarium Chronologicum* ab Orbe condito ad an. 809. edidit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 5. p. 395. quod ab Eginhardo conscriptum esse contendit, nudis tamen conjecturis ductus.

HETTIUS, seu *Hetto*, sive *Hectus*, post administratam per decennium Cœnobii Mediolacensis præfecturam, anno 814. Archiepiscopus Trevirensis factus est. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Extant ab eo scriptæ *Epistolæ* II. ad Frotharium Tullensem Episcopum Concil. Tom. VII. p. 1865. 814.

FROTHARIUS, ex Abbate S. Apri, ante annum 817. Tullensis Episcopus factus, idque si calculum rectè ponat Carolus le Cointe, anno 813. Anno 824. litem inter Monachos Mediolacenses, & Ismundum Abbatem composuit. Obiit post annum 837. Scripsit *librum Epistolarum* ad varios Præsules, qui à Duchesnio editus habetur Scriptorum Francic. Tom. II. p. 719. 814.

EBBO, sive Ebo, natione Germanus, Ludovici Imp. collectaneus & condiscipulus, in Aulâ enutritus, Regio Fisco inserviit; postea sacris ordinibus honestatus, Ludovici Sacellanus & Bibliothecarius, deinde Abbas San-Remigianus, ac demum anno 816. Archiepiscopus Remensis. Anno 821. Concilio apud Theodonis villam interfuit. Anno 822. Romam profectus licentiam Septentrionalibus populis Evangelium prædicandi à Paschale Papâ impetravit; atque anno sequente ad Danorum usque fines itinere susceptо, multa Paganorum millia ad fidem convertit, & baptismate lustravit. Exeunte anno in Galliam recurrens, ut Conventui Compendiensi interesset, mox in Septentrionem reversus, incœpto operi diligenter incubuit. Anno 829. Concilio Parisiensi, 830. Conventui Aquisgranensi, adfuit. Anno 833. à Ludo- 816. Flodoard. H. Rem. l. 2. cap. 19, 20.

vico

SÆC. IX. ab An. DCCC. vico Imp. ad Lotharium filium defecit, & rebellibus Episcopis agmen duxit, Abbatiam Vedastinam à Lothario sceleris mercedem nactus. Post Lotharii fugam Abbatiâ spoliatus est, & ad Fuldense Monasterium ablegatus. Anno 835. ad Synodum apud Theodonis villam adductus, reum sese læsæ majestatis fassus est; & sede depositus, in Monasterio Fuldensi custodiendus remittitur. Mutato plus unâ vice custodiæ loco tandem anno 840. mortuo Ludovico, Lotharii jussu in Synodo Ingelsheimensi sedi restitutus est; quam tamen anno sequente Lothario à Carolo fratre Galliâ fugato iterum amisit, eam Sergii Papæ ope recuperare incassum postea conatus. Sedem tamen Hildesheimensem anno 844. adeptus est. Obiit anno 851. XIII. Cal. April. Extat *Apologeticus* in Concilio Ingelsheimensi oblatus Concil. Tom. VII. p. 1763.

816. HALITGARIUS, Episcopus Cameracensis & Atrebatensis anno 816. factus, anno 823. cum Ebbone Remensi ad Danorum fines Evangelii prædicandi ergo profectus est, eodemque anno mense Novembri Conventui Compendiensi interfuit. Anno 825. à Synodo Parisiensi ad Ludovicum Imp. missus est; ut Collectionem Sententiarum ex Patrum scriptis de Imaginibus in Synodo elaboratam deferret. Anno 828. à Ludovico Imp. ad Michaelem Balbum Constantinopolim fuit legatus. Anno 829. Sanctorum reliquiis onustus ex Oriente rediit; & Concilio Parisiensi præsens subscripsit. Obiit anno 831. Scripsit *Opus de Vitiis & Virtutibus, remediis peccatorum, & ordine vel judiciis pœnitentiæ, sex libris absolutum.* Horum quinque priores ediderunt tum H. Canisius Tom. V. par. 2. p. 227. tum Bibliothecæ Patrum Curatores Tom. XIV. p. 906. Sextum verò, qui nil aliud est quàm Ecclesiæ Romanæ *Liber Pœnitentialis*, ab Halitgario ex Ecclesiæ istius scriniis exscriptus, primus edidit Steuartius Supplement. Canis. p. 693. deinde Hugo Menardus in notis ad Gregorii Sacramentarium *Paris.* 1642. & Joannes Morinus in Appendice ad lib. de Pœnitentiâ p. 5. Præfationem Halitgarii in hoc Pœnitentiale Romanum apud Steuartium videre est, ibid. p. 713.

817. PASCHALIS, natione Romanus, Bonosi filius, Ecclesiæ Romanæ Presbyter, & Abbas Monasterii S. Stephani juxta Ecclesiam B. Petri, thronum Pontificalem obtinuit anno 817. die XXV. Januarii. Græcorum Monachorum Iconomaniam pro virili fovit; ac Theodorum imprimis eorum antesignanum summo honore coluit; adeò ut missos anno 817. à Theodoto Patriarchâ CP. Apocrisiarios Romam ingredi prohiberet; & sequenti anno Monasterium Romæ apud S. Praxedem profugis Græcis Iconodulis poneret. Anno 823. ipso Paschatis die in Basilicâ S. Petri Lothario Imp. diadema Imperiale imposuit; eodemque anno Ebbonem Archiepiscopum Rhemensem & Halitgarium ad Danos fide Christianâ imbuendos legavit. Obiit anno 824. die XI. Maii. Extant *Epistolæ* III. Concil. Tom. VII. p. 1502. 1869.

818. SEDULIUS, natione Scotus, Author *Collectaneorum* seu *Explanationis in Epistolas S. Pauli*, ex Patrum scriptis consarcinatæ, ab Hepidanno Monacho anno 818. claruisse dicitur, adeóque à nobis in hunc locum reponitur. Verùm id haud adeò certum. Id tamen constat, eum post Bedam floruisse, vel saltem ejus fuisse contemporaneum: atque ita quidem erat integro pene Sæculo hoc tempore antiquior, si modo idem fuerit Sedulius *Britanniæ Episcopus de genere Scotorum*, qui unà cum Fergusto Picto Scotiæ Episcopo anno 721. Concilio Romano, sub Gregorio II. interfuit, & subscripsit. Vide quæ de eo breviter adnotavimus in Sedulio Poetâ, quæque fusè disputat Labbæus Dissert. de Script. Eccl. Tom. II. p. 324. Prodiit Collectaneum istud *Basil.* 1528. 1534. & in Bibliothecâ Patrum Tom. VI. p. 494.

818. ÆGIL sive *Eigil*, Patriâ Noricus, Puer adhuc ante annum 759. Sturmioni Abbati Fuldensi, consanguineo suo, bonis literis ac moribus instituendus committitur. Sub Sturmionis, ejusque successorum Baugulfi & Ratgarii regimine annos 59. in Monasterio Fuldensi exegit. Anno demum 818. Ratgario

gario Abbati ob provinciam malè administratam depositò suffectus est; & in Aulam à Ludovico Imp. accitus, optima ab eo monita & præcepta de Cœnobio suo regendo percepit: quando etiam raro pietatis exemplo Imperatorem precibus fatigare priùs non destitit, quàm ut Ratgarius, cujus inimicitias ipse expertus erat gravissimas, ab exilio revocaretur, obtinuerat. Obiit anno 822. Rabanum successorem nactus. Scripsit *Vitam Sturmionis Abbatis Fuldensis* & Præceptoris sui, qui obiit circa an. 779. Extat hæc Vita à Christophoro Browero edita *Ingolstad.* 1616. apud Surium ad diem XVII. Decembr. & Mabillon. Sæc. Benedict. IV. Par. 1. p. 226. Ægilis Vitam conscripsit Candidus, discipulus ejus, & Monachus Fuldensis, quæ habetur apud Mabillon. ibid. SÆC. IX. ab An. DCCC.

THEODORUS, cognomento *Graptus*, patriâ Palæstinus, artibus liberalibus priùs imbutus, juvenis adhuc Monachis S. Sabæ instituendus à Parentibus datus est, & in Monasterio tandem Presbyteratûs dignitatem suscepit. Anno circiter 818. à Thomâ Patriarchâ Hierosolymitano Constantinopolim mittitur, ut imaginum causam tueretur. Quod quidem ille audacter satis molitus est, Leonem Armenum Imp. coràm procaciter coarguens, ab Imperatore eo nomine flagellis cæsus, & ad Ponti ostia relegatus. Leone è medio sublato, anno 821. Constantinopolim reversus est, eandemque causam apud Michaelem Imp. eodem successu sategit, carceri mancipatus, urbe ejectus, & in Sosthenium amandatus. Anno 833. cùm ineptire nondum desisteret, à Theophilo Imp. flagris cæsus, & in Insulam Aphusiam deportari jussus. Post biennium Constantinopolim accitus, cùm nullis monitis, nullis argumentis cederet, variis iterum tormentis ab iracundo Imperatore excruciatus, Apameam in Bithyniâ mittitur, ubi carceri inclusus diem supremum obiit. Scripto commisit *Disputationem de Imaginum cultu*, quam cum Leone Armeno Imp. habuit Nicephorus Patriarcha CP. circa an. 815. Edidit eam Gr. Lat. cum notis Fr. Combefis. Orig. CP. p. 159. Scripsit & *Epistolam ad Joannem Cyzicenum Episcopum* de pœnis & tormentis sibi fratrique à Theophilo Imp. illatis; quæ habetur Gr. Lat. apud Vitæ ejus Authorem à Combefisio editum ibid. p. 204. Extat *liber de Fide Orthodoxa contra Iconomachos* MS. Græcè in Bibliotheca Regiâ Parisiensi Cod. 134. & 195. Ex hoc Fragmentum de Eucharistiæ Symbolis, nobis Gr. Lat. dedit idem Combefisius ibid. p. 221. 818. Vit. Theod. gr. lat. ap. Combef. Orig. CP. p. 191. Lat. ap. Sur. Decembr. xxvi.

THEOPHANES, Theodori Grapti frater Germanus, ejusdem instituti, dogmatis, laborum & certaminum, ne unico quidem excepto, socius, claruit anno 818. Multis demum post fratris obitum annis, ærumnarum suarum fructum tulit, Metropolita Nicænus circa an. 845. factus. Extat Gr. ab eo scriptus *Canon* seu *Hymnus* IX. Odis constans, in Theodorum fratrem, in Menæo Græcorum Decembr. XXVII. & exinde additâ versione Latinâ apud Combefis. Orig. CP. p. 224. 818.

GILDAS, quem hujus nominis quartum vocat Baleus †, origine Hibernus, ortu Cambro-Britannus, professione Monachus, claruit anno 820. & deinceps. Scripsit *librum de Computo*, Capitulis XCIX. constantem, qui in Bibliothecâ Cottonianâ Manuscriptus servatur. Præfationem ad Rabanum Maurum adhuc Monachum extulit Usserius Epist. Hibernic. p 55. Alia ei tribuit Baleus, & in his *Historiam Britannicam*; quam tamen à Nennio scriptam fuisse suo loco luculenter ostendimus. 820. †Cent. 2. c. 21.

CLAUDIUS, natione, non quidem Scotus, sed Hispanus, Fœlicis Orgelitani Episcopi discipulus, circa annum 812. vel 813. vivente adhuc Carolo M. in aulâ Ludovici Regis Presbyteri munere functus est; nec modò concionandi vices in se suscepit, sed & scribendis in S. Scripturas Commentariis per plures annos diligenter incubuit. Circa an. 821. à Ludovico Imp. ad Ecclesiæ Taurinensis Præsulatum promovebatur. Ad mu- 820. Vid. Jon. Aurel. Præf. ad libb. de cult. Imag. & lib. 1. non longè ab init. Le-Cointus ad an. 821. Num. 87. ad an. 828. N. 53, 54.

mus

SÆC. IX. ab An. DCCC. nus igitur istud Pastorale subeundum semet accingens, omni quo potuit studio rem Christianam inter suos auxit. Cum plurimos ideircò in Diœcesi suâ Sanctorum Imagines illicito planè honore prosequentes deprehenderet; earum non modò cultum & venerationem disertè damnavit (id enim fecit hoc tempore tota Ecclesia Gallicana) verùm eas omnesque cruces materiales è cunctis Parochiæ suæ Basilicis, delendas, evertendas, & penitùs abdicandas esse animosè contendit: quod & factum est. Hâc occasione Theodemirus Ordinis Benedictini Abbas Gallicanus, quo hactenus familiariter usus fuerat Claudius, acrem adversùs illum Epistolam emisit; cui respondit Claudius; & editâ Apologiâ, non modò seipsum, sed & doctrinæ Christianæ puritatem strenuè tutatus est. Quod verò refert Jonas Aurelianensis, ipsum non modò Fœlicis Orgelitani, sed & Hæreseos Arianæ sectatorem fuisse; id ego ex invidiâ aut disputationis æstu profectum crediderim. Certè se illud non ex propriâ scientiâ, sed ex auditu tantum hausisse ipse Jonas profitetur. Obiit Claudius circa an. 839.

SCRIPTA.

Commentarius in Epistolam ad Galatas, anno 816. scriptus, ad Dructerannum Abbatem Sollemniacensem. Prodiit seorsim *Paris.* 1542. 8°. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XIV. p. 134.

Commentariorum in Genesin libri III. anno 814. scripti, *& in Exodum libri* IV. anno 821. scripti. An hæc Opera alicubi delitescant, me planè latet. Nondum certè prodierunt.

Commentarius in Leviticum, anno 823. scripta. Ea penès se habet in MS. Codice Remigiano Cl. Mabillonius, qui & præfationem & finem Operis extulit Analect. Tom. I. p. 30.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi ad Justum Abbatem Carosensem anno 815. scriptus. Extat MS. in Bibliothecâ Ecclesiæ Laudunensis, teste eodem Mabillonio.

Præter Epistolam ad Galatas, scripsit *Commentaries in reliquas B. Pauli Epistolas*, qui MSS. habentur in Bibliothecâ Floriacensi. Præfationem in Epistolam ad Ephesios ad Ludovicum Pium edidit Mabillonius ibid. p. 40.

Chronologia brevis juxta Hebraicam sacrorum Codicum veritatem, quam Claudii nostri esse non immeritò suspicatus est, qui primus in lucem protulit, Philippus Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. p. 309.

Apologeticus & Rescriptum adversùs Theodemirum Abbatem de cultu Imaginum & Sanctorum, anno 828. scriptum. Ex hoc libro Excerpta quædam Ludovici Imp. jussu facta, libris suis hinc inde inseruit Jonas Aurelianensis: quæ exinde in unum quasi fasciculum collecta lectori exhibuit Melchior Goldastus ad calcem Collectionis suæ *de cultu Imaginum* p. 764. Unde, quasi ex ungue leonem, prudens & pius Lector de toto opere judicare potest.

821. DUNGALUS, Monachus San Dionysianus Parisiensis, dignitate Diaconus, claruit anno 821. Vixit usque ad annum 830. quando obierit, non liquet. Edidit circa an. 828. *Librum Responsionum adversùs Claudii Taurinensis sententias de cultu Imaginum:* qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 196. Scripsit & *Epistolam ad Carolum M. de Eclipsi Solari*, à Dacherio editam Spicileg. Tom. X.

821. JONAS, Episcopus Aurelianensis anno 821. factus. Anno 826. Sententias Patrum de Imaginibus in Conventu Parisiensi collectas Romam ad Eugenium Papam missus detulit. Anno 829. Concilio Parisiensi, 833. Senonensi, 835. apud Theodonis villam interfuit. Anno 836. Monasterii Miciacensis regimen à Ludovico Imp. impetravit; atque anno sequente judex ab eo datus est seditiosis Monachis Carilefianis, & Conventui Carisiacensi adfuit. Anno 839. Aquisgranensi placito subscripsit. Anno 840. libros de Imaginibus Carolo regi obtulit. Anno 843. obiit.

SCRI-

SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Adversùs Claudii Taurinensis Apologeticum libri III. in quibus Claudii scriptum, seu potiùs scripti Excerptum (integrum enim librum se nunquam vidisse testatur) satis acriter excipit. Interim in toto hoc Opere Imaginum causam non alio animo tuetur Jonas, quàm quod non sint confringendæ templisque ejiciendæ, contendens eas ad *ornatum* duntaxat, ad *memoriam* & *eruditionem fidelium*, in Ecclesiis locandas esse, cultu verò aliquo neutiquam venerandas; istud *superstitiosam*, immò *perniciosam Imaginum adorationem emendatione dignam* dissertè vocat: ut non sine ratione Baronius *, Bellarminus, Petavius, Mabillonius, aliique, Lectores suos moneant Jonam nostrum cautè legendum esse, quippe qui etsi pugnavit adversùs Iconoclastas, *inquit Baronius*, non tamen è castris Ecclesiæ Orthodoxæ, à quâ errore pristino ex parte dissensit, militavit. Atque ita quidem sententiam ferre oportet; ubi superstitionis, non ipsius veritatis, causa agitur. Prodiit Opus istud *Colon.* 1554. in Hæresiologiâ *Basil.* 1556. in *Orthodoxogr.* Tom. II. p. 1526. & in *Bibliothecâ Patr.* edit. *Paris.* 2*e.* Tom. IV. p. 688. Notandum enim in novissimâ Bibliothecæ Patrum editione hosce Jonæ libros frustra quæri. * Ad an. 825. num. 74.

De Institutione Laicorum libri III. à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. I.

De Institutione regiâ liber, ab eodem editus Tom. V. p. 57.

ADALHARDUS, gente Gallus, regio stemmate ortus, Bernardi quippe Comitis, qui Pipini regis frater fuit, filius, Abbas Corbeiensis, claruit anno 822. quo Abbatiæ suæ restitutus est, postquam ob initam cum Bernardo rege adversùs Ludovicum Pium conjurationem in Aquitaniam relegatus fuerat. Condidit *Statuta Corbeiensis Ecclesiæ*, quæ apud Dacherium habentur Spicileg. Tom. IV. 822.

EUGENIUS II. Boemundi filius, Ecclesiæ Romanæ Archipresbyter, & tandem Pontifex anno 824. die V. Junii ordinatus. Anno 826. Concilium LXIII. Episcoporum Romæ celebravit: in quo Canones XXXVIII. de re Ecclesiasticâ sanciti sunt. Obiit anno 827. die XXVII. Augusti. Extant *Epistolæ* II. Concil. Tom. VII. p. 1542. 1869. *Decreta* XI. (quorum aliqua Eugenio III. debentur) ib. p. 1543. 824.

FRECULFUS, ex Monacho Fuldensi Episcopus Lexoviensis ante annum 824. factus; cùm Romam ad Eugenium Papam à Ludovico Imp. legatus est ad impetrandam Collationis de Imaginibus instituendæ facultatem. Anno sequente legationis suæ rationem in Conventu Parisiensi præsens reddidit. Anno 829. Concilio Parisiensi, 835. apud Theodonis villam, 837. Carisiacensi, interfuit: quando & Ebbonem Archiepiscopum Remensem, perduellionis damnatum custodiæ suæ commissum habuit. Anno 846. Concilio Parisiensi, 849. Turonensi IV. adfuit. Obiit ante annum 853. Scripsit *Chronicon*, in duos Tomos divisum, prior VII. libris res ab Orbe condito usque ad Domini nostri nativitatem, persequitur. Posterior V. libros continens à Christo nato usque ad Bonifacium Papam Gregorii M. successorem progreditur. Extat hoc *Chronicon Colon.* 1539. fol. *Heidelberg.* 1597. 8°. in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1061. Epistola ejus ad Rabanum Maurum ejusdem Rabani Commentariis in Genesin præfixa est. 824.

GREGORIUS IV. Joannis filius, S. Marci Confessoris titulo Presbyter, demum Pontifex Romanus die V. Januarii anno 828. postquam diu multúmque reluctatus esset, consecratus. Anno 830. in Galliam profectus, ut pacem inter Ludovicum Imp. & rebelles filios conciliaret, operam lusit. Obiit anno 844. die XI. Januarii. Varia ejus donaria, Monasteria etiam & Basilicas ab eo constructa ad nauseam usque recenset Anastasius in Vita ejus. 828.

SÆC. IX. ab An. DCCC. Extant *Epistolæ* III. Concil. Tom. VII. p. 1571. 1870. & *Epistola de Monasterio Floriacensi* apud Baluzium Miscellan. Tom. II. p. 145.

828. ANSEGISUS, Anastasii & Himilradæ filius, in Monasterio Fontanellensi sub Gervoldo Abbate, consanguineo suo educatus. In Aulam dein ascitus, Monasteriis S. Sixti Remensi, & S. Memmii Catalaunico, à Carolo Imp. donatus est; atque anno 807. Monasterio Flaviacensi auctus, lapsam Cœnobii rem brevi restituit. Exactor quinetiam Operum Regalium in palatio Aquisgranensi constitutus est, anno 817. Abbas Luxoviensis, 823. Fontanellensis, à Ludovico Imp. factus; anno 827. quo inprimis claruit, Capitularia Caroli M. congessit; anno 831. morbo gravissimo decumbens, possessiones suas Monasteriis elargitus est. Obiit anno 833. XIII. Cal. Augusti, in Cœnobio Fontanellensi sepultus.

Capitularia Caroli M. de rebus præsertim Ecclesiasticis, collegit, & in IV. libros digessit; quibus tamen aliquot Ludovici Pii incautus admiscuit. Prodierunt à Pithœo editi *Paris.* 1588. *Mogunt.* 1602. à Sirmondo *Paris.* 1640. & ut alias editiones taceam, à Baluzio recognita, ac notis illustrata *Paris.* 1677. 2 vol. fol. De Baluzii tamen editione observare liceat, eam cum prioribus parùm convenire. Antiquis, inquit etiam Carolus Cointius *, editionibus novissimam adversari non dissimulamus. Præter innumeras enim discrepantes lectiones, in editione Baluzianâ desunt Capitula 67, 68. 74. 79. 39. 52. libri primi; adduntur Capitula 89, & 90. tertii libri, uti & Capitula 76, & 77. quarti libri, quæ quidem eadem esse cum Capitulis 29. & 24. dudum observavit Cointius. Quatuor Capitularium libris adnectuntur in omnibus editionibus Appendices III. quarum prima in editionibus veteribus constat Capitulis XXXIII. in Baluzianâ XXXV. secunda in edit. vet. habet Capitula XXXVI. in Baluzianâ XXXVIII. tertia X. complectitur Capitula; Appendicibus haud pauca etiam Lotharii, & Caroli Calvi Impp. Capitula admiscentur.

* Ad an. 827. num. 7.

828. SERGIUS, Historicus, multa ob defensum imaginum cultum passus, ideoque à Photio *Confessor* dictus, claruit anno 828. Errant toto cœlo, qui eundem fuisse volunt cum Sergio Confessore, cujus meminit Menologium Græcorum XIII. Maii, qui ob imaginum defensionem excruciatus, & fortunis exutus, in exilio mortuus est sub Leone Isauro anno circiter 735. Scripsit Sergius Historiam γελωτικὴν adversùs Iconomachos, exorsus à Michaelis Balbi rebus gestis, viz. anno 821. & deinde ad Constantini Copronymi tempora recurrens, ad octavum usque demum Michaelis annum, Christi 828. Historiæ filum perduxit. Stylo usus est, judice Photio *, perspicuo atque elegantissimo, adeò inaffectato tamen, ut extempore fusus illi sermo quodammodo videretur: ut verbo dicam, sermonem qui historico Ecclesiastico maximè convenit, usurpavit. Verùm totius operis, utcunque egregii ac politi, ne minima quidem hodie supereſt lacinia.

* Cod. 67.

828. THEOSTERICTUS, Cœnobii Medicensis in Bithyniâ Monachus, Nicetæ Abbatis, & ob cultum Imaginum Confessoris, discipulus, claruit anno 828. Scripsit *Magistri sui Nicetæ Vitam*, sive *Orationem in eum Panegyricam*, quæ habetur Latinè apud Surium, Gr. Lat. apud Henschenium April. III.

830. MICHAEL, SYNCELLUS Patriarchæ, & Presbyter Ecclesiæ Hierosolymitanæ, deinde Constantinopoli Monasterio τῆς χώρας Præfectus, à Theodorâ Aug. Patriarcha CP. designatus, dignitatem istam recusavit. Claruit anno 830. Multos pro imaginum causâ labores & ærumnas, viventibus adhuc Theodoro Studitâ & Nicephoro Patriarchâ, tulerat; uti ex Theodori ad illum epistolâ apud Baronium constat: plures & majores post utriusque mortem sub Theophilo Imp. passus est circa an. 835. in carcerem conjectus, & tormentis excruciatus. Scripsit *Encomium S. Dionysii Areopagi-*

Ad an. 835. num. 70.

ta,

tæ, quod extat Gr. Lat. inter Opera S. Dionysii Tom. II. p. 207. & *Encomium in Sanctos Dei Archangelos, & Angelos*, quod habetur Gr. Lat. cum notis apud Combefis. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 1525. SÆC. IX. a. An. DCCC.

ANSCHARIUS, natione Germanus, novi Corbeiensis Monasterii in Saxoniâ alumnus. Circa an. 826. ad gentes Boreales, Danos, Suecos, ad fidem convertendos adjecit animum, idque per plures annos sedulò & fœliciter præstitit, inde *Danorum* & *Aquilonarium Apostolus* dictus. Anno 830. (referunt id alii in annum 832. vel sequentem) Hamburgâ à Ludovico Imp. in Metropolim erectâ, Anscharius in Conventu Aquisgranensi, primus Hamburgensium Archiepiscopus constituitur, ad majorem honoris cumulum à Drogone Antistite Metensi consecratus. Paulò post pallium Româ impetravit, ipse à Gregorio IV. Sedis Apostolicæ in partibus Borealibus Legatus renunciatus. Post exactum Hamburgi Septennium à Barbaris fugatus, constructo apud prædium suum Ramsolense tribus ab Hamburgo milliaribus Monasterio, in eo vitam egit. Anno 846. vacante sede Bremensi, isti etiam Ecclesiæ præficitur, post annos demum XII. Ecclesiarum Hamburgensis & Bremensis unione impetratâ. Anno 864. saltem sequenti, Episcopatûs sui 34. diem supremum obiit. Scripsit *Vitam S. Willehadi Bremensis Episcopi* libris duobus comprehensam. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 401. Extitit Alberti Krantzii * (qui de Anschario toto libro primo pluribus agit) tempore *Libellus* sive *Psalterium*, Psalmorum summam compendio complectens, devotionis Anscharii breve, sed clarissimum, monumentum. Scripsit item *Epistolas* plures, quæ perierunt; saltem nondum viderunt lucem. 830. * Metrop. l. 2. c. 42. p. 75.

LUPUS, cognomento *Servatus*, Natione Gallus, Provincia Lugdunensi quarta natus, Ordinis Benedictini Monachus Ferrariensis, ab Aldrico Abbate (anno circiter 829. Archiepiscopo Senonensi facto) circa an. 828. ad Rabanum Abbatem Fuldensem jam Diaconus missus est; ut ab eo S. Scripturarum cognitionem hauriret. Post octennium ferè apud Fuldenses exactum, & pauxillum moræ in Cœnobio Selingstadiensi apud Eginhardum Abbatem, amicum integerrimum, factum, à Ludovico Imp. in Aulam accitus est, & cum eo in Galliam anno 836. rediit. Anno 838. præpositus Cellæ S. Jodoci, & anno 842. X. Kal. Decemb. in locum Odonis ob atrocia flagitia dignitate submoti, Abbas Ferrariensis ab Imperatore renunciatus. Odone verò neutiquam cedente, ipsum loco pellere, jubente etiam Imperatore, Lupus necesse habuit, de quo ipse prolixè agit epistola XX. ad Jonam Aurelianensem, qua calumniam sibi exinde conflatam luculenter diluit. Exeunte anno 844. coacta est Episcoporum Synodus apud Vernum, Palatium Regium: præsens aderat Lupus noster; solusque ex omnibus ad condendos hujus Synodi Canones electus est, quâ de re ipse agit ad Hincmarum Epistola XLII. p. 83. Ipsi vero Canones epistolarum calci subjiciuntur. Anno 853. Concilio Suessionensi interfuit. Ante annum 855. legationem ad Leonem Papam obiit. Post annum 861. è vivis excessit; In vivis enim tunc temporis fuisse fidem nobis facit Epistola CXXV. ad Folcricum Episcopum Tricassinum, cujus Prædecessorem Prudentium non nisi anno 861. diem obiisse Annales Bertinniani testantur. Plura de Lupo nostro ex Epistolis ejus non incommodè, nec sine lectoris fructu peti possunt. Fateor non deesse, qui Lupum Servatum à Lupo Ferrariensi diversum fuisse scribunt, Trithemii authoritate nixi, qui Lupum Servatum Presbyterum, ad quem Rabanus Maurus scripsit octo libros in Epistolam ad Romanos, anno 851. obiisse tradit. Cæterum cùm unius Trithemii testimonio id nitatur; neque Veterum ulli duos Lupos diserte distinguant; & cætera omnia nostro Ferrariensi mirè conveniant; facilè fieri potuit, ut hâc in parte, in re præsertim chronologica, non minus quam in aliis, hallucinatus fuerit Trithemius: adeoque iis accedere mallem, qui unum eundemque fuisse volunt. Certe Cl. Baluzius tantam inter epistolas Lupinas, & tum *librum*, tum *Collectaneum de tribus Quæstionibus* styli, phrasisque similitudinem intercedere notat, ut non ovum ovo esse similius pronunciare non dubitavit. 830.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Liber de tribus Quæstionibus, viz. *de Libero Arbitrio, de Prædestinatione bonorum & malorum, & de sanguinis Christi superfluâ taxatione, seu redemptione usque ad salutem impiorum.*

Collectaneum de iisdem tribus Quæstionibus.

Epistolæ II. *una ad Carolum Calvum, altera ad Hincmarum Remensem.* Hæc opuscula ex vetusto Bibliothecæ Elnonensis Codice MS. Antonius Grimbertus ejusdem Cœnobii Monachus & Bibliothecarius anno 1602. ad prælum paraverat. Verùm diu suppressa, tandem studio Jacobi Sirmondi sub nomine Donati Candidi anno 1648. edita sunt; anno 1650. alicubi in Hollandiâ, additâ præfatione novâ, recusa: habentur etiam inter IX. sæculi Scriptores *de Prædestinatione & Gratiâ*, quos collegit ediditque Gild. Mauguinus in supremâ Monetarum Curiâ Præses, Tom. I. part. II. p. 9. Verum *librum de tribus Quæstionibus* Lupo cuidam Servato Moguntinensi Presbytero, quem à nostro Ferrariensi diversum facit, tribuit.

Liber *Epistolarum* CXXX. à Papirio Massono primùm editus, *Paris.* 1588. 8°. (Quam editionem utpotè admodum vitiosam acriter satis carpit Stephanus Baluzius) exinde à Ducheſnio Historicorum Franciæ, Tom. III.

Vita S. Wigberti Abbatis Fritislariensis, ad Bunonem Abbatem Hirsfeldensem anno 836. scripta. Eam cum Hincmari Epistolis edidit Joannes Busæus, *Mogunt.* 1602. 4°.

Vita S. Maximini Episcopi Trevirensis, anno 839. scripta. Habetur apud Surium Maii XXIX. In Præfatione se fabulosa omissurum esse profitetur, ne fidem cæteris derogarent: promissis tamen non stetit; tot enim fabulas insignes ut rectè notat Baluzius huic libro addidit, ut mirum valde sit virum eruditum in tam manifestos scopulos impegisse, nisi si ut conquirere fabulosa & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate historici crediderit, ita vulgatis traditisque demere fidem ausus non est. Pluribus ibidem adversus Sanctorum Acta fabulatorum deliriis commaculata justâ indignatione, & pro solito candore agit vir eruditus.

Prodierunt Lupi opera à Baluzio recognita, & cum notis edita, *Paris.* 1664. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. p. 1.

Habentur adhuc MSS. Sermones II. viz. Sermo ad Anglos super incursu Dacorum, in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 284. num. 19. Sermo in Festivitatem S. Jodoci in Bibliothecâ Lumleianâ, vol. 165. An Lupi nostri sint, videant quibus inspiciendi copia datur.

830. ISIDORUS MERCATOR, seu (ut in Codd. quibusdam MSS. juxta sequiorum Sæculorum morem vocatur) PECCATOR, Epistolarum decretalium Consarcinator vixisse videtur circa annum 830. sub Pontificum Romanorum nomine, à Clemente Romano usque ad Deus-dedit qui Pontificatum tenuit anno 614. plusquam LXXX. Epistolas partim ab aliis compositas (quæ tamen paucæ sunt) partim à se compilatas, adjectis aliquot Episcoporum Synodorumque literis in lucem protrusit. Spurias esse, & non tam piâ fraude, quod vult Cardinalis Bona*, quam stupendâ planè impostura confictas longo argumentorum agmine, & rationibus invictis ex imis antiquitatis, Chronologiæ, criticesque sacræ fundamentis, adversus Turrianum demonstravit D. *Blondellus* in *Pseudo-Isidoro*; adeò ut aliquid hâc de re addere, esset post Homerum Iliadem scribere. Et ita quidem esse, uno ferè ore jam agnoscunt cordatiores Pontificii. Testem dabo è multis unum Steph. Baluzium, ingens Ecclesiæ Gallicanæ ornamentum. *Antiquo juri, quod per septingentos & amplius annos valuerat, successit jus novum ex suppositiis sanctissimorum Romanæ urbis Episcoporum Epistolis ab impudentissimo illo nebulone Pseudo-Isidoro prolatis compactum, & ex novellis eorum constitutionibus, qui post Caroli tempora sedem Apostolicam occupârunt. —Introductum igitur fuit ævo Caroli Magni favorabili videlicet*

* De reb. Liturg. l. 1. c. 3. §. 1.

videlicet, ſi unquam alias tempore, ob magnam confuſionem, quæ in politiam Eccleſiaſticam invecta erat ex ſtupenda ac miſerabili Epiſcoporum reliquorumq; Clericorum inſcitiâ, & vetuſtorum Canonum ignorantiâ. In hâc igitur rerum perturbatione, emersêre famoſæ illæ ac nobiles Epiſtolæ, quæ priſcis Pontificibus Romanis tribuuntur. Perculerunt illæ omnium animos ſuâ novâ antiquitate, & quia ſanctiſſimorum Epiſcoporum nomina præferebant. Hinc ſuborta in animis hominum religio, fas non eſſe dubitare de jure quod in his ſacris Antiquitatis monumentis continebatur. Hæc ille, atque plura Præfat. ad Ant. Auguſtin. de *Emendatione Gratiani* §. 1, 2. Eademque fere ante annotaverat Præfat. ad Reginon. *de Eccleſiaſt. Diſciplinis* §. 3, 8. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Quis verò fuerit primus Iſidorianæ hujuſce collectionis architectus, quove tempore vixerit larvatus nebulo, non omnium eadem eſt ſententia. Sunt qui Iſidorum Epiſcopum Hiſpalenſem fuiſſe volunt, virum quidem doctum, & in antiquitate Eccleſiaſticâ non indiligenter verſatum. Verum repugnat temporis ratio, cum quædam hujus farraginis partes ex ſcriptis Iſidoro Hiſpalenſi integro ſæculo recentioribus defloratæ ſint. Quin nec gente fuiſſe Hiſpanum veriſimile eſt; etenim Hiſpaniâ Saracenorum jugo tunc temporis preſsâ fermè penitùs exulârint meliores literæ; nec credere par eſt, Hiſpanum in comminiſcendis tam venerandæ vetuſtatis monumentis, non majorem patriæ ſuæ curam habere voluiſſe, cum in totâ Epiſtolarum collectione quinque ſolummodò ad Hiſpanos datæ ſint. Alii illas Riculpho Præſuli Moguntino, qui obiit anno circiter DCCCXIV. tribuunt. Certè hominem fuiſſe Germano-Francum, ex Gallo-Francorum & Longobardorum idiotiſmis rectè notat Blondellus; ex Eccleſiæ verò Moguntinæ ſcrinio, idque Riculphi curâ primùm prodiiſſe, diſertè teſtantur hujus ferè temporis Scriptores Benedictus Levita & Hincmarus Rhemenſis, quorum hic de Hiſpaniâ allatas fuiſſe refert, impoſtoris, ut videtur, fraude hallucinatus. Verùm ut integra collectio Riculpho tribuatur, iterum obſtat temporis ratio; quippe quod in Urbani & Johannis tertii Epiſtolis reperiuntur loca ex Synodo Pariſienſi anno 829. quindecim à Riculphi obitu annis habitâ, deſumpta. Unde conjicit Cl. Blondellus Epiſtolarum hanc congeriem Benedicto potius Levitæ tribuendam eſſe, qui cum anno circiter 850. tres poſteriores *Capitularium* libros adjecerit, Epiſtolas haſce in fruſtula ſectas, capitularibus ſuis inſeruit. Vero forſan propiùs videtur, Epiſtolas à Riculpho vel confictas fuiſſe, vel collectas, poſtea à Benedicto Levitâ recognitas, auctas, & in hanc quam nunc habemus, farraginem redactas; & cum Curiæ Pontificiæ fuerit aſſertor ſtrenuus, eo conſilio opus videtur aggreſſus, ut ſub fucatis primævæ antiquitatis teſtimoniis Romanæ ſedis auctoritatem ſpecioſiùs propugnaret. Quod Iſidori Mercatoris nomen ſibi ſumpſerit impoſtor, neſcio an proferenda ſit D. Blondelli conjectura, ingenioſa utique, ſi ſatis ſolida, nempe fuiſſe Iſidorum quendam gente Hiſpanum, Eulogii Cordubenſis fratrem, qui ob motus civiles patriæ exul hoc ipſo tempore Moguntiaci habitaverit, ubi mercaturam ſtrenuè exercuit: hujus, ut videtur, nomine abuſus eſt Epiſtolaris Impoſtor, ut ſcilicet crederent imperiti Epiſtolas de Hiſpaniis fuiſſe allatas à Mercatore noſtro, qui pietatis cauſâ profugus pretioſiſſimum hunc theſaurum barbaricæ libidini ſubductum, ſecum in Germaniam attulerit. Quicquid ſit, mirari licet, cur ultra Deus dedit Pontificis tempora, ſeu annum DCXIV. Epiſtolas ſuas non produxerit compilator, quod duplici de cauſâ mihi factum videtur; primò, ut ſpecioſiùs collectæ crederentur ab Iſidoro Hiſpalenſi, qui obiit anno 636. Secundò, ne ſi ſua propius tempora pertingeret, impoſturæ larva faciliùs detraheretur. Denique notandum, integram Iſidori collectionem præter Epiſtolas Pontificias, ordinem celebrandi Concilii, Apoſtolicorum Canonum verſionem, & plurimarum Synodorum tum Græcarum tum Latinarum Decreta continere, quæ in omnibus ferè Conciliorum editionibus reperiuntur.

ARDO,

SÆC. IX. ab An. DCCC. 836.

ARDO, SMARAGDUS dictus, Ordinis Benedictini Monachus Anianensis; claruit anno 836. Benedicti Anianensis discipulus, cui morienti adfuit, & à Monachis Indensibus rogatus, *Vitam* conscripsit. Obiit sexagenarius anno 843. Extant sub Smaragdi nomine opera plura, quæ huic an alteri sint tribuenda, multa inter eruditos lis est. Interim ad nostrum omninò pertinere videtur *Vita S. Benedicti Anianensis*, quippe quæ ab oculato Benedicti mortis teste conscripta fuerit. Extat hæc Vita tum apud Menardum lib. 2. Observationum ad Martyrolog. Benedict. tum apud Mabillon. sæc. Benedict IV. par. 1. p. 191.

837. FLORUS, *Magister* dictus, Diaconus Lugdunensis; claruit anno 837. quo Concilio Carisiacensi interfuit, uti se in antiquo Codice MS. legisse monet Margarinus Bignæus. Eum ob præclaram eruditionem, & indefessam legendi scribendique assiduitatem, plurimùm laudant Walafridus Strabo *, & Wandalbertus †: iste verò addit illum Bibliothecam librorum numero, & præstantiâ insignem congessisse. Quin & tantâ apud suos doctrinæ famâ excelluit, ut præ aliis omnibus ab Ecclesiâ Lugdunensi electus sit, qui Joannis Scoti *Prædestinationis opus* refutaret; eò magis, ut clarissimo Mauguino * videtur, ad id delectus, quod in sermone quodam pridem emisso (cujus meminit Hincmarus de Prædestinat. cap. 11.) doctrinæ suæ de Præscientiâ, & Prædestinatione divinâ, præclarum specimen edidisset. Scripsit hoc opus Ecclesiæ suæ nomine circa annum 852. Quamdiu deinceps vixerit, nondum comperi.

* Carm. ad Agobard.
† Præfat. ad Martyrolog.
* Differt. Histor. c. 20. p. 156.

SCRIPTA.

Commentarius in omnes S. Pauli Epistolas, ex S. Augustini scriptis contextus. Habetur inter Bedæ opera, ei falsò ascriptus. Flori enim nostri esse ex pluribus Codicibus MSS. ad oculum demonstravit Joannes Mabillonius disquisitione hâc de re scriptâ *Analect.* Tom. i. p. 12. quâ etiam ostendit genuinum Bedæ commentarium aliud à vulgato opus esse, idque necdum typis editum penès se habere, à se aliquando in lucem proferendum. Alibi tamen observat in tribus Bibliothecæ San-Gallensis Codicibus MSS. annorum DCCC. hanc ipsam Bedæ expositionem sub nomine FLORI PRESBYTERI contineri. Vide quæ hâc de re notavit *Analect.* Tom. iv. p. 630.

Commentarius seu Expositio in Canonem Missæ. Extat unà cum aliis quibusdam Flori opusculis in Bibliothecâ Pat. Tom. xv. p. 62.

Poemata IX. *viz. Paraphrases Psalmorum* XXII, XXVI, & XXVII. *Hymnus trium Puerorum. Hymnus ad Michaelem Archangelum, de Cereo Paschali. Epistolæ ad Moduinum Episcopum Augustodunensem, ad Amicum quendam, & ad Wulfinum Grammaticum.* Prodierunt ista Poemata sub Drepanii Flori nomine sæpiùs, viz. in collectione Poetarum Christianorum Fabricianâ, in Appendice Bigneanâ p. 727. & in Bibliothecâ Patr. Tom. viii. p. 667. Porrò Drepanium Florum (qui ad annum 650. aliàs perperàm referri solet) eundem cum Floro Magistro fuisse arguit Epistola Exhortatoria ad Moduinum, qui sedi Augustodunensi hoc demum sæculo præfuit.

Poemata varia, numero VI. cum notis primus edidit Joannes Mabillonius Analect. Tom. i. p. 388.

Liber de Prædestinatione contra Joannis Scoti erroneas definitiones, à Floro scriptus nomine totius Ecclesiæ Lugdunensis. Ejus certè esse fidem nobis faciunt Matthæus Florilegus & pervetustus Codex MS. Corbeiensis, in cujus tum initio, tum fine Floro nostro disertè adjudicatur. De isto opere sic Matthæus Westmonasterienſis *. *Scripsit contra Scotum Florus, qui & ejus scripta depravando damnavit.* Quâ Matthæi censurâ nil aliud intelligi, quam Florum Scoti sensum minùs rectè plerunque accepisse, optimè monet Usserius †. Librum edidit Gilbertus Mauguin *Paris.* 1650. Tom. I. Vindiciarum gratiæ

* Flor. Histor. ad an. 883.
† Hist. Gotescal. cap. 9.

gratiæ & prædeſtinationis p. 575. Andreæ Duvallii Doctoris Sorbonici notæ calci operis ſubjiciuntur. Habetur in Bibliothecâ Patr. ubi ſupra. SÆ C. IX. ab An. DCCC.

Sermo de eâdem materiâ, ab eodem editus ibidem p. 23.

Collectio ex Lege & Canonibus de Coercitione Judæorum, & auctoritate ac firmitate judicii, & teſtimonio Epiſcoporum, à Dacherio edita Spicileg. Tom XII. p. 48.

Collectio ex ſententiis antiquorum Patrum de Electionibus & Officio Epiſcoporum. Habetur apud Agobardum, & exinde apud Baronium in Appendice ad Tom. XII. Annal. p. 920.

Commentarius in Epiſtolas S. Pauli ex XII. Patrum, (*viz.* Cypriani, Hilarii, Ambroſii, &c.) ſcriptis contextus. Extitit MS. penes Chiffletium & Dacherium, teſte Mabillonio, ubi ſupra p. 20.

Commentarius in Pſalmos. Extare dicitur MS. in Monaſterio Affligemenſi in Flandriâ.

De Martyrologio, ejuſque Autore, verba fecimus ad annum 760.

Porro ut Uſſerii verbis utar, à Floro noſtro ſcriptum *Commentarium in Pſalterium* in Hafligemienſi Cœnobio (inter Bruxellam & Aloſtam poſito) MS. extitiſſe in Indice Manuſcriptorum Codicum Belgii oſtendit Joannes Bunderius: unde illud in Pſalmum LXXX. adversùs Amalarium à Fabro citatum eſt teſtimonium adversùs Tranſubſtantiationis dogma. Loc. cit.

THEGANUS, natione Francus, vir nobilis & doctus, Amalarii & Hettii Epiſcoporum Trevirenſium Chorepiſcopus & Suffraganeus. Claruit anno 837. Scripſit, teſte Walafrido Strabone, breviter quidem, & verè potius quam lepidè, *Annales de geſtis Ludovici Imp.* ab an. 813. uſque ad an. 837. Hoſce unà cum Walafridi Præfatione & Capitulis primus edidit Petrus Pithæus inter Scriptores Francicos coætaneos *Francofurt.* 1594. p. 291. deinde Andreas Ducheſnius Script. Francic. Tomo II. Exemplar MS. editis multò auctius in Bibliothecâ Viennenſi aſſervari teſtis eſt Cl. Lambecius de Biblioth. Vindob. l. 2. c. 5. p. 391. qui Appendicem duorum annorum in editione Pithæanâ deſideratam exhibet. 837.

CHRISTIANUS DRUTHMARUS, cognomento *Grammaticus*, patriâ Aquitanus, Cœnobii Corbeienſis ex Ordine Benedictino Monachus. Claruiſſe videtur circa annum DCCCXL. ſaltem paulò poſt, quippe qui meminit Bulgarorum ad fidem Chriſtianam converſionis, quæ anno DCCCXLV. contigit. Scripſit, teſte Sigeberto *, *Commentarium in Evangelium S. Matthæi*, qui curâ Joannis Secerii prodiit *Hagenoæ* an. 1530. In hoc Commentario non unus eſt locus, qui hodiernæ Tranſubſtantiationis dogma adeò validè refellit, ut Scriptores Pontificii, Sixtus Senenſis, Cardinalis Perronius, Bigneus, aliique penè ad ravim debacchantur, clamant Secerium hominem Lutheranum Druthmarum corrupiſſe, idque ex fide Codicis MS. liquere. Tam effræni calumniandi libidini, ut os in æternum obſtrueretur, ſimulque ut editioni Seceriane fides, & integritas vindicaretur, Edmundus Albertinus * editionem *Argentoratenſem* anno MDXIV. triennio ante exortum Lutherum, cum privilegio Imperatoris Maximiliani, & Leonis X. inſignibus primæ paginæ adpoſitis, Jacobi Winphelingii curâ ex Codicibus MSS. erutam protulit; in quâ juxta editionem Hagenoenſem eadem loca ad verbum reperiuntur. Necdum tamen contentionis finis. Philippus enim Labbeus * quo jam ſe verteret neſcius, in Albertinum invehitur, quòd, ubi editionem illam viderit, quâve Bibliothecâ eam deprehenderit, non addidit; ſe nunquam hactenus in eam incidiſſe, nec mirum, cum ea diligentibus Germanis, Geſnero, Simlero, Friſio, præter Miræum alioſque recentiores fuerit ignota. Denique Albertini hominis hæretici, & à fide ac religione majorum ſuorum ἀφεστῶτος, fidem ſibi valdè ſuſpectam eſſe. Quo verò in poſterum omnis hâc de re dubitandi, vel calumniandi anſa tollatur, monemus æquum lectorem hanc ipſam Winphelingii editionem extare penès eximium virum Thomam Teniſon Eccleſiæ Anglicanæ Theologum cele- 840.

* De Script. c. 72.

* De Sacram. Euchariſt. lib. 2. p. 863. lib. 3. p. 934. Vide etiam quæ habet Cl. Wetſten. not. ad Orig. contr. Marc. p. 79.

* Addend. ad Tom. 1. de Script. p. 752.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

celeberrimum, in cujus proinde instructissima Bibliotheca videri potest. Præter editiones memoratas habetur ille Commentarius in Biblioth. PP. Tom. XV. p. 86.

840. GOTTESCHALCUS, *Fulgentius* etiam dictus, natione Francus, quippe in Belgicâ secundâ, ut videtur, natus, in Monasterio Augiæ divitis sub Tatone Abbate melioribus literis institutus est, in quibus eousque excelluit, ut *Fulgentii* nomen inde traxisse dicitur. Postea Ordinis Benedictini Monachus factus Orbacensis, claruit anno 840. Vacante per Ebbonis depositionem sede Remensi, à Ricboldo Chorepiscopo Presbyter ordinatus est, ægrè id ferente Rothado Suessionensi Episcopo, in cujus Diœcesi Cœnobium Orbacense situm erat. Ut invidiam declinaret Gotteschalcus, peregrinandi studio ductus, anno 847. Romam se contulit, Italiam, Dalmatiam, Pannoniam peragravit, anno sequenti in patriam reversus: redeuntem hospitio comiter excepit Eberardus Comes in Gallia Cisalpina, apud quem aliquandiu mansit; & jam quæ sub pectore premebat dogmata, apertius proferebat. Doctrinæ S. Augustini studiosissimus erat, & primò quidem de modo videndi Deum in futurâ vitâ quæstiones movere cœpit. Quî de re frustra à Lupo Ferrariensi admonitus, de Prædestinatione, & absoluto Reprobationis decreto, de gratiâ Dei, aliisque huc spectantibus curiosè nimis disputavit: unde graves de his dogmatibus eâ tempestate controversias movit: toto ferè Doctorum Gallicanorum choro in diversas partes abeunte, hinc Remigio Lugdunensi, Prudentio Trecassino, Ratramno Corbeiensi, Gotteschalcum defendentibus, illinc Hincmaro Remensi, Amalario Lugdunensi, Rabano Mauro, & Joanne Scoto, acerrimè oppugnantibus. Sententiam quam de gemina Prædestinatione aliisque ei annexis capitulis fovebat, propriis ipsius verbis, prout apud * Hincmarum habentur hic tradam: *Ego Gotescbalcus credo & confiteor*, &c. *quod gemina est Prædestinatio, sive Electorum ad requiem, sive Reproborum ad mortem: quia sicut Deus incommutabilis, ante mundi constitutionem omnes Electos suos incommutabiliter, per gratuitam gratiam suam prædestinavit ad vitam æternam: Similiter omnino omnes Reprobos, qui in die judicii damnabuntur propter ipsorum mala merita, idem ipse incommutabilis Deus, per justum judicium suum incommutabiliter prædestinavit ad mortem meritò sempiternam.* Latius hæc postea, non uno libello, non una edita confessione explicavit. Quin & durius adhuc & periculosius de his rebus locutus est, si Rabanum, Hincmarum aliosque hujus temporis Scriptores audiamus. In doctrina de Libero Arbitrio se cum B. Augustino penitus sentire * professus est: *erroneas Gennadii Massiliensis opiniones*, & *infælicis Cassiani pernicioſum dogma* diserte damnans. De Voluntate Dei ita † loquitur, *Omnes*, inquit, *quos vult Deus salvos fieri; sine dubitatione salvantur, nec posse salvari nisi quos vult Deus salvos fieri, nec est quisquam, quem Deus salvari velit, & non salvetur: quia Deus noster quæcunque voluit fecit: ipsi omnes itaque salvi fiunt, quos omnes vult salvos fieri; & non salvantur quos non vult Deus salvari.* Denique de morte Christi hæc habet †, *illos omnes impios & Peccatores, quos proprio fuso sanguine filius Dei redimere venit, hos omnipotens Dei bonitas ad vitam prædestinatos, irretractabiliter salvari tantummodo voluit —— illos omnes impios & Peccatores, pro quibus idem Dei filius nec corpus assumpsit, nec orationem, nec, dico, sanguinem fudit, neque pro eis ullo modo crucifixus fuit, quippe quos pessimos futuros esse præscivit, quosque justissimè in æterna præcipitandos tormenta præfinivit, ipsos omnino perpetim salvari penitus nolit —— Nullius Reproborum perpetualiter esse voluit salvator, nullius Redemptor, & nullius Coronator.* Excerpta sunt hæc ex libello, quem Gotescbalcus in Synodo Moguntina Rabano Mauro obtulit, qui in *Tractatu de Prædestinatione* ad Nothingum Episcopum scripto sententiam ejus nuper refutaverat. Igitur anno 848. circa Kal. Octobris habita est Moguntiæ Synodus, cui plurimi Galliarum Præsules, Abbates, Monachique celeberrimi interfuerunt: ab his damnatur Gotescbalcus, & ad Hincmarum Remensem Archiepiscopum suum remissus, præstito prius juramento, se posthac in Regnum Ludovici non rediturum. Anno 849. occasione placiti Regii habitus est apud Carisiacum complurium Episcoporum conventus; in quo instituto de Gotescbalco,

* De Prædest. cap. 5. p. 26.

* Ap. Hincm. lib. c. 21. p. 118.

† Ibid. c. 24. p. 149, 150.

† Ibid. c. 27. p. 211. c. 29. p. 226.

Raban. Epist. Synod. ad Hincm. Annal. Fuld. & Chron. Hirsaug. ad an. 848. Annal. Bertin. an. 849.

teſchalco, ejuſque cauſæ examine, Sententia Synodali decreverunt ipſum Sacerdotali gradu eſſe deponendum, & ne latius ſua dogmata ſpargeret, apud Altivillarenſis Cœnobii Monachos ergaſtulo includendum: denique juxta ordinis ſui Regulam duriſſimis verberibus caſtigandum: quod & eoûſque factum eſt, donec *librum*, quem *adverſus Rabanum* ſcripſerat, ipſe propriis manibus flammis tradiderat. Anno 855. coacta eſt Synodus Valentina, cui præſidebant Remigius Lugdunenſis aliique plures. In hac conditi ſunt in Gratiam Goteſchalci Canones, Synodi Cariſiacenſis capitibus oppoſiti. Interim ut Goteſchalcum ad ſaniorem mentem revocaret nullis non modis tentavit Hincmarus, ſed fruſtra fuit. Quippe in ſententia ſua vindicanda immotus perſtitit Goteſchalcus: & quo ſpecioſius innocentiam ſuam oſtentaret, juxta impium & perverſum iſtius Sæculi morem, ſe *ad Judicium Dei*, quod vocabant, ſubeundum, paratum eſſe profeſſus eſt †: nempe ſe in quatuor ſerventis aquæ, olei, piciſque ardentis dolia ſigillatim eſſe introiturum, ſuoſque adverſarios ad idem examen ſubeundum audacter provocavit. Obiit anno 870. ſaltem non diu ſupervixit: poſtquam XXI. annis carceris anguſtias expertus eſſet.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

† Vid. Confeſſ. prolix. ap. Uſſer. p. 355.

SCRIPTA.

Confeſſiones II. *brevior una, altera* multò *prolixior*; Has primus extulit, & *Hiſtoriæ* ſuæ *Goteſchalcianæ* ſubjecit Rev. Uſſerius *Dublin.* 1631. 4°. *Hanov.* 1662. 8°. Deinde Cl. Mauguinus, *Collect. Script.* IX. Sæc. Tom. I. p. 7. uterque in Goteſchalcum ſatis pronus, de eo totâque ejus cauſâ fusè & accuratè agit.

Epiſtola ad Ratramnum. Habetur apud Lud. Ceſſotium *Hiſt. Goteſchalc.* p. 415. Fragmentum metricæ ejus epiſtolæ ad eundem editum eſt à Sirmondo inter Hincmari opera, ad calcem libri *de non Trina Deitate* Tom. I. p. 555. & ap. Mauguin. Tom. II. p. 58.

Libellum de Prædeſtinatione Rabano Mauro anno 1648. oblatus: Ex hoc Fragmenta quædam nobis conſervavit Hincmarus lib. *de Prædeſtinat.* quæ hinc inde collegit & ad ſua capita revocavit Mauguin. Tom. I. part. 2. p. 3. & Tom. II. *Diſſert. Hiſtoric.* c. 14. p. 62.

Vita S. Lamberti à Goteſchalco Clerico incultiùs ſcripta, teſte Sigeberto, cap. 125. Eam unà cum tribus aliis hiſtoricis homogeneis edidit Joan. Chapeavillus *Rer. Leod.* Tom. I. *Leod.* 1612. 4°. Verùm noſtri non eſt, ſed Goteſchalci Canonici Leodicenſis, qui claruit anno 770.

BERTRAMUS, rectiùs RATRAMNUS, natione, ut videtur, Gallus, in veteri Monaſterio Corbeienſi Monachus & Presbyter, tandem favente Carolo Calvo Orbacenſis in Diœceſi Sueſſionenſi Cœnobii Præpoſitus. Claruit anno 840. quo circiter tempore, vel paulò ante, ad ſcribendum ſe accinxit. Opus enim condidit *de Virgine Dominum parturiente*, cui Paſchaſius Radbertus libros duos oppoſuiſſe dicitur. Anno 849. ſervente circa Goteſchalcum controverſiâ, libros ſuos *de Prædeſtinatione* edidit: & paulò poſt decantatiſſimum illum *de Euchariſtiâ* libellum in lucem emiſiſſe videtur. Anno 866. cum controverſia Latinos inter & Græcos gliſceret, Eccleſiæ Gallicanæ Doctores à Nicolao Papâ rogati, ut Occidentalium cauſam adversùs Græcos agerent; & in his ſuadente Hincmaro ſuas etiam partes tenuit Ratramnus noſter, quas ſtrenuè & nervosè obiit. In vivis adhuc erat anno 870. ſi modò idem fuerit Rathramnus ille, Presbyter nonagenarius, cujus Hincmarus Capitulorum ad Nepotem cap. 1. mentionem facit. Vir erat pius, modeſtus, & haud dubiè eruditus, à doctiſſimis quibuſque ſui Sæculi viris magni habitus: quin & exceptâ lite Euchariſtica, ab ipſis Scriptoribus Pontificiis ſummis elogiis ornatus.

840.

De eo paſſim agunt Lupus Ferr. Hincm. Rhem. Flodoard. &c. recentior. Mauguin. Celloc. Uſſer. alii.

§ Æ. C. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

De partu Virginis, seu *de Nativitate Christi*, liber, à Dacherio editus Spicileg. Tom. I. p. 218.

De Prædestinatione libri II. Extant apud Gilb. Mauguinum in Collect. Scriptor. Gratiæ, &c. Tom. I. p. 29. & in Bibliotheca Patr. Tom. XV. p. 442.

Contra Græcorum errores libri IV. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. II. p. 1.

De Corpore & Sanguine Domini liber, in quo quàm apertè, quàm disertè, de re Eucharisticâ agit, & Transubstantiationis dogma, prout in scholis Pontificiis explicatur, quàm dilucidè refellit, nôrunt quotquot vel prima Theologiæ tyrocinia posuerunt. Ut itaque Opusculum ad Anticyras, vel ad Orcum potiùs, relegarent Pontificii, (quippe nigro satis carbone à Censoribus Tridentinis, Levanensibus, Sixto Senensi, Bellarmino, Genebrardo, Possevino, Gregorio de Valentia, Gretsero, &c. notatum) omnibus machinis aggressi sunt. Sunt qui Authoris existimationem comminuere nituntur: Sunt, qui tanquam hæreticum & novandi cupidum, Monachum adversùs superiores suos recalcitrantem, calumniantur; quibus manifestò satis refragantur compositi hominis mores, & illibata per tot Sæcula fama. Alii opus esse corruptum & interpolatum clamant; adversùs quos fidem faciunt tot vetusti Codices, & Ælfrici nostri, qui anno 960. floruit, Homilia Paschalis ex Ratramni libello penè ad verbum desumpta. Denique alii volunt non Ratramnum, sed Joannem Erigenam, Authorem esse. Quid indè? quasi Joannes Scotus non esset & ætate & eruditione par. Verùm hos facilè revincit ingenua Joannis Mabillonii * confessio, qui in vetustissimo Monasterii Lobiensis octingentorum annorum Codice MS. tum in initio, tum in fine, se Ratramni nomen reperisse fatetur, & quidem hujusce Codicis Lobiensis jam pridem mentionem fecerat Antonius Sanderus, *Biblioth. Belg.* MSS. part. 1. p. 303. næ verò nugas operosè agunt viri cætera graves atque eruditi, qui nuper probandum in se receperunt Ratramnum in hoc opusculo Ecclesiæ *Romanæ* de Eucharistiæ dogmate favere, saltem non repugnare; à quo nihilominus tantopere abest quantum Oriens distat ab Occidente. Quid ferent tanto hiatu dignum hi promissores? eant per me licet novi nostri transubstantiationis Hyperaspistæ; Ratramnum in ipsum Paschasium nobis transforment, haud difficiliùs quippe crediderim unam eandemque personam fuisse, quam Ratramnum eandem cum Paschasio, & Ecclesia Romanâ hodiernâ doctrinam hac de re tenuisse.

* Sæc. Bened. IV. par. 2. Præfat. num. 83.

Prodiit liber iste *Colon.* 1532. *Genevæ* 1541. 8o. in Micropresbytico *Basil.* 1550. p. 513. unà cum Paschasio Ratberto *Colon.* 1551. 8o. inter Feuguerei Opuscula *Lugd. Bat.* 1579. 8o. in Catalogo Testium veritatis, *Genevæ* 1608. fol. Latinè & Gallicè anno 1672. Denique ut versionum Anglicanarum plurium editiones taceam, nuperrimè prodiit editio Anglico-Latina *Londini* 1686. 8. cui Dissertationem patrio sermone præmisit editor, quo Ratramnum adversùs omnes Pontificiorum objectiones & calumnias fusè atque eruditè vindicat.

Liber de Animâ. Extat MS. in Bibliothecis Lambeth. Collegii S. Benedicti Cantab. Cod. 301. num. 4. & Ecclesiæ Sarisburiensis, & penes Mabillonium.

Interiit liber à Ratramno scriptus *pro defensione Hymni cujusdam vetusti*, cui versiculum istum [*Te Trina Deitas unaque poscimus*] Hincmarus expungi jusserat, *Te summa Deitas*, deinceps in Ecclesiâ suâ cantari præcipiens.

841. HAYMO, sive Aimo, Alcuini discipulus, Rabani Mauri condiscipulus, & amicus conjunctissimus, primùm Monachus Fuldensis, deinde ab anno 839. Abbas Hersfeldensis, demum anno 841. Episcopus Halberstadiensis.

ensis. Anno 848. Synodo Moguntinæ interfuit. Obiit die XXVII. Martii anno 853. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Commentarius in Psalmos. Prodiit *Friburgi* 1533.

Commentarius in Esaiam. Prodiit *Colon.* 1531. 8°.

Commentarius in Epistolas S. Pauli. Prodiit sub Haymonis nomine *Paris.* 1556. 8o. sub Remigii Remensis nomine *Romæ* 1598. *Mogunt.* 1614. Vide de eo plura *in Remigio.*

Commentariorum in Apocalypsin libri VII. Prodierunt *Colon.* 1531. De omnibus hisce Commentariis notari meretur eos ex antiquioribus plerunque Scriptoribus defloratos esse.

Historiæ Ecclesiasticæ Breviarium, sive *De Christianarum rerum memoriâ* libri X. Prodiit *Colon.* 1531. 8°. *Romæ* 1564. cum Galesinii notis, deinde *Colon.* 1573. 16°. *Lugd. Bat.* 1650. 16°. correctius atque emendatius curâ Joachimi Maderi *Helmstad.* 1671.

Homiliæ in Evangelia Dominicalia & de Sanctis. Prodierunt *Colon.* 1536. *Paris.* 1545. 8o.

De varietate librorum, seu *de amore patriæ cœlestis*, libri III. Prodierunt *Paris.* 1531.

Tractatus de Corpore & Sanguine Domini, à Dacherio editus Spicileg. Tom. XII. p. 27.

AMULO, sive *Amulus*, sive *Amularius*, Gente ut videtur Gallus, primùm Diaconus Lugdunensis, deinde, defuncto Agobardo, ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopus ordinatus XVIII. Kal. Februarii an. Dcccxli. Consultus anno Dcccxliv. à Theoboldo Lingonensi episcopo super incertis Sanctorum reliquiis, superque prodigiis, quæ illarum occasione dicebantur evenire, gravem ad ipsum epistolam scripsit adversùs temeritatem quorundam monachorum, quos *viles & nequam homunculos* vocat, (verbis utor Cl. Baluzii) reliquias illas venditantium. Ab Hincmari partibus adversùs Gotescalcum stetit, & in vivis erat anno Dcclii. Si modo istoc anno contra Gotescalcum scripserit, aliàs de tempore mortis nil liquet. Certè hoc circiter tempore scripsisse vel inde colligi potest, tum quòd p. 169. ait Gotescalcum *pluribus jam annis, à Corpore Ecclesiæ justa Severitatis damnatione præcisum, atque omni Bonorum contubernio, ac solatio defraudatum remansisse*; tum quòd non longe ab epistolæ initio inuere videtur nondum ad se datas esse trium Episcoporum, viz. Hincmari, Parduli & Rabani epistolas, quæ tamen exeunte anno 852. scriptæ sunt. 841.

SCRIPTA.

AD Theoboldum Episcopum Lingonensem epistolâ, cujus occasionem supra retulimus.

Ad Gotescalcum epistola, scripta, ut diximus, circa annum 852. quâ quidem magnâ animi candore & lenitate cum miserabili hoc Monacho agit; nihilominus non modo erroneas illius opiniones studiosè refellit, sed & ipsum ob mores perversos & insolentes, atque obstinatam animi pervicaciam meritò corripit. Primus eam in lucem extulit Sirmondus, ex eo alii, & in his Cl. Mauguinus Collect. Script. IX. Sæculi Tom. II. qui in sectiones distinctam, notulisque suis illustratam exhibet, *Dissert. Hist.* cap. 23. p. 195.

Responsio ad interrogationem cujusdam de Præscientiâ, vel Prædestinatione divina, & de libero arbitrio.

De Gratiâ & Præscientiâ Dei, deque prædestinatione, & libero arbitrio, de spe item ac fiducia salutis, & de sententia S. Augustini.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Sententiæ B. Augustini, ex libris ejus de Præfatis rebus sumptæ, & in unam seriem distinctis Capitulis ordinatæ. Notandum verò Lectori tria hæc postrema opuscula in Codice Trevirensi, ex quo ea desumpsit Sirmondus, anonyma fuisse, Amulonis Epistolæ ad Gotescalcum subjecta; adeò ut incertum fuerit an ei sint ascribenda. Primum, seu *Responsionem Flori Diaconi Lugdunensis de Prædestinatione sermonem* esse cum Cl. Mauguino consentit Baluzius. Secundum, initio mutilum, nil aliud esse, quam Amulonis ad Hincmarum Epistolam, unà cum epistola ad Gotescalcum missam, contendit Mauguinus Dissert. c. 22. p. 169. An rectè satis viderint alii. Tertium, seu *Sententiarum Collectionem* Amuloni nostro, sed ex conjecturâ tantum, tribuit, qui primus edidit, Jacob. Sirmondus.

Edidit hæc Amulonis opera cum notis Steph. Baluzius ad calcem Agobardi Tom. II. p. 135. Exinde translata sunt in Biblioth. Patrum Tom. XIV. p. 329.

Contra Judæos liber I. *ad Carolum Regem Lotharii Imperatoris fratrem.* Hunc sub Rabani Mauri nomine unà cum Fulgentii, &c. opusculis in lucem emisit P. Chifletius *Divione* 1656. perperàm omninò; cùm Amuloni nostro diserte eum tribuat Trithemius *, cujus sententiam Codices quidam MSS. liquidò confirmant.

* De Script. Eccles. fol. 56.

842. JOANNES, Patriarcha Hierosolymitanus, claruit circa an. 842. postquam sc. Imagines in Ecclesiâ Græcâ demum restitutæ sedes fixas, & non movendas ampliùs, obtinuissent; & Iconodulia apud omnes Græcos in pretio esse cœpisset. Scripsit, seu potiùs Arabicè scriptam Græcè vertit, *S. Joannis Damasceni Vitam*, fabulis & ineptiis immane quantum refertam. Extat hæc *Vita* Lat. in omnibus ferè Damasceni Operum editionibus & apud Surium Maii VI. Græcè *Romæ* 1553. 8°. & in editione Damasceni *Basileensi* 1575.

842. GEORGIUS, *Hamartolus* dictus, Natione Græcus, dignitate Archimandrita. Claruit circa annum 842. ad quem *Historiam* suam perduxit. Hunc cum Georgio Syncello, superioris Sæculi exeuntis scriptore, perperàm confundunt viri cætera doctissimi; quâ de re eruditè & prolixè agit Leo Allatius *Diatrib. de Georgiis eorumque scriptis* p. 323. Scripsit Georgius noster *Chronicon ab orbe condito ad Michaelem Theophili Imperatoris filium*, ex variis diversisque Chronographis, & interpretibus sacris contextum; re quidem Historicâ, quod notat idem Allatius p. 320. non admodum opulentum; sed ad firmanda fidei capita dissertationibus & SS. Patrum autoritatibus longiusculum. Pleraque sunt in eo, quæ in Cedreno, Theophane, Glycâ, aliisque, iisdem penè verbis ac sententiis, paucissimis tamen exceptis, descripta. Ex hoc autem illos, velut è fonte, sua (cum posteriores sint) hausisse, nemo ambiget. Historia ad aliorum scriptorum loca obscura, & ardua explananda apprimè necessaria. Extat hoc *Chronicon* Gr. MS. in variis Bibliothecis, Bavarica, Regia Parisiensi, præcipuè Cæsarea Vindobonensi; unde excerptum dedit Lambecius Comment. lib. 2. cap. 7. p. 588. Georgii etiam nostri est *Homilia*, sive *Fragmentum de inventa Cruce*, quod edidit Gretserus de Cruce Tom. II. quippe ex hoc ipso Chronico desumptum.

842. Vid. Græc. Menolog. & Anonym. ap. Allat. de Method. p. 361.

METHODIUS, *Homologeta* seu *Confessor* dictus, Natione Siculus, apud Siracusas parentibus nobilibus divitibusque ortus, domestica educatione perpolitus Constantinopolim profectus est, ibique monasticum vivendi genus amplexus, in Chio Insula exstructo monasterio sedem collocavit. Posthæc Nicephori Expatriarchæ CP. apud Paschalem Papam, qui obiit anno 824. Apocrisiarius factus. Romæ positus, adulterii falsò accusatus est, & ostenso palàm naturæ vitio crimen diluit. In Græciam reversus, à Michaele Balbo ob propugnatum Imaginum cultum ante annum 829. in Acritam carcerem datus est. Anno 834. à Theophilo Imp. seditiones ab eo excitandas verito, secum in exercitu contra Saracenos ductus ac post reditum in

rene-

tenebrosum carcerem conjectus. Anno 842. à Michaele III. Porphyrogenneta Patriarcha Constantinopolitanus factus, habitâ mox Synodo Imagines, earumque cultum, in Ecclesiam Græcam postliminiò reduxit: utque plebis superstitiosæ animos id genus commentis devinciret arctiùs, Theodori Studitæ, & Nicephori Patriarchæ corpora Constantinopolim solenni pompâ transferenda curavit. Obiit anno 847. die XIV. Junii, ut habent Acta Joannis Anachoretæ apud Metaphrasten. SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Encomium S. Dionysii Areopagitæ. Prodiit seorsim Gr. *Florent.* 1516. 8°. *Paris.* 1562. 8°. Gr. Lat. inter Opera Dionysii *Antverp.* 1634. Tom. II. p. 242. Quæ in hoc Encomio de Dionysio habet Methodius, ea omnia ex Hilduini Areopagiticis mihi planè desumpsisse videtur: quippe qui ea Româ, ubi diu vixerat, facile impetrare poterat: præsertim cùm Hilduinus quo tempore Areopagitica undique collegit, in Rescripto ad Ludovicum Imp. num. 10. testetur Scriptores Græcos de Dionysii obitu nihil dixisse, quia propter longinquitatem terrarum transitus ipsius in Galliam iis penitùs fuit incognitus. Nihilominus non levis est inter eruditos hac de re controversia. Ex Hilduini Collectaneis sua desumpsisse disertè affirmant, & longo argumentorum serie demonstrant Sirmondus, Launoius, aliique nasutiores Critici, neque id præfractè negare audet Leo Allatius Diatriba *de Methodiorum Scriptis*; etsi prolatis in utramque partem argumentis, in eam sententiam propendere videtur, quæ statuit Methodium & Syncellum sua non ex Areopagiticis Hilduini, sed ex vetustioribus Græcorum monumentis deprompsisse.

Oratio in eos, qui dicunt, Quid profuit Filius Dei Crucifixus? Extat Gr. Lat. apud Gretser. de Cruce Tom. II. p. 1667. Bina continet Fragmenta quæ ex Bibliotheca Augustana deprompsit Gretserus, qui Methodio Seniori non esse tribuenda contendit, eò quòd in iis mentio fit Vexillorum Imperalium in formam Crucis commutatorum: objectionem quidem sed frigidè admodum solvere conatur L. Allatius Diatr. *de Methodiorum Scriptis*, p. 348. ubi etiam tertium de Christo passibili fragmentum ex eadem Bibliotheca Græcè & Latinè exhibet.

Oratio de Occursu Simeonis & Annæ in Templo, & de Deipará.

Oratio in Ramos Palmarum. Extant hæ duæ Orationes Gr. Lat. inter Opera Methodii Patarensis à Combefisio edita *Paris.* 1644. fol. ubi de iis dictum est.

Encomium S. Agathæ Virginis & Martyris. Habetur Lat. in Bibliothecâ SS. Patrum Concionatoria Fr. Combefisii. Græca sed mutila penès se habuit Leo Allatius *de Method.* p. 365. integra Leonardus Pate Collegii Græcorum alumnus, & Græcarum Literarum in Universitate Messanensi professor primarius; an edita sint nondum didici.

Canones Methodii Pœnitentiales habentur in Balsamonis Græco Canonum volumine, quod Latinè versum edidit Gentianus Hervetus. Vide quæ de iis habet Baronius ad annum 842. num. 26. &c. Harmenopulus in Epit. Canon. Sect. IV. citat sub nomine *Διαγνώστου*. Methodii Junioris Patriarchæ esse contendit Arcudius, cui tamen hac in re meliori ratione ductus Leo Allatius suffragari nollet.

WALAFRIDUS, STRABO seu STRABUS dictus, ortu Germanus, vitæ instituto Monachus Benedictinus, Rabani Mauri Fuldensis discipulus, Cœnobii S. Galli Decanus, tandem anno 842. Augiæ majoris in Diœcesi Constantiensi Abbas creatus est. Obiit anno 849. Vir doctus & sapiens, & literarum scientiâ ante alios illustris; ut Isonis Monachi Sangallensis de eo verbis utar. 842.

OPERA

SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

De Officiis divinis, sive de Exordiis & Incrementis rerum Ecclesiasticarum liber. Prodiit inter alios argumenti similis Scriptores curâ Jo. Cochlæi *Moguntiæ* 1549. inter Scriptores de divinis Officiis curâ Melch. Hittorpii, *Paris.* 1610. p. 661. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV.

Vita & Miracula S. Galli Abbatis libris II. comprehensa. Extat apud Surium XVI. Octobr. Scripsit Walafridus ejusdem *Vitam* carmine, quæ extare MS. dicitur in Monasterio Sangallensi.

De Vita S. Othmari Abbatis liber. Habetur apud Surium XVI. Novembr. longè emendatior apud Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 153.

Vita S. Blaitmaci. Extat apud Canisium Tom. VI. & Mabillon. ib. p. 439.

Extrema S. Mammæ, sive Mamantis Monachi, apud Canisium ibid.

Vita S. Laudegarii, ibid.

Visio S. Wettini metro scripta, ibid. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV.

Poemata varia. Extant apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. VI. p. 542. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. p. 181.

Sermo seu Tractatus de eversione Hierosolymæ ad Caput XIX. *S. Lucæ.* Habetur apud Canisium ibid. p. 331.

Glossa Ordinaria interlinearis in S. Scripturam, ex antiquis Patribus collecta, & ab aliis postea aucta, Straboni nostro vulgò ascribitur.

Poemata quædam Walafridi antea inedita evulgavit Baluzius Miscellan. Tom. IV.

843. NITHARDUS, Angilberti (Abbatis postea Centulensis, qui XII. Kal. Martii anno DCCCXIV. è sæculo migravit) filius, Caroli M. ex Bertha filiâ nepos. Postquam multas in Aulâ legationes, in exercitu præfecturas, obiisset, vitâ sæculari abrenunciatâ, monasticam sectatus est, Abbas S. Richarii factus. Nithardi adventus ad Sylvacum, à Marcwardo Abbate Prumiensi missi, meminit Lupus Ferrariensis Epist. 55. Hunc nostrum fuisse Nithardum non immeritò suspicatur Cl. Baluzius, conjicitque illum in Monasterio Centulensi educatum, apud Marcwardum Prumiensem aliquamdiu hospitem egisse; tandem ad suos reversum, Abbatem Centulensem in Diœcesi Ambianensi factum esse. Claruit anno 843. quo ferè tempore opus suum condidit. Obiit, ut ferunt, anno 853. Scripsit libros IV. *de Dissidio filiorum Ludovici Pii Imp. ab anno* 814. *exorsus, & ad an.* 843. *progressus.* Primus hos edidit Petrus Pithæus inter Scriptores coætaneos, *Paris.* 1588. 8°. *Francofurt.* 1594. 8°. p. 433. inter Scriptores deinde Francicos Duchesnius Tom. II. p. 259.

844. SERGIUS II. Sergii filius, ortu nobilis, Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter, & ab anno 844. Pontifex, die XXVII. Januarii ordinatus. Ineunte statim Pontificatu Ludovicus à Lothario Imp. patre missus Romam advolavit, Romanis præcepturus, ne electum Pontificem ordinare ampliùs auderent, antequam electionem comprobasset Imperator. Mox ipse advenit Imperator, & Ludovicum filium in Longobardorum regem à Pontifice ungi fecit. Obiit Sergius die XXVII. Januarii anno 847. Extat unica *Epistola ad Episcopos Transalpinos de prælatione Drogonis Mediomatricensis,* Vicarii sedis Apostolicæ, Concil. Tom. VII. p. 1799.

844. PASCHASIUS RADBERTUS, gente Gallus, natus est anno circiter 786. prima pietatis & doctrinæ tyrocinia posuit inter Monachos, qui majori Monialium Suessionensium cœtui inserviebant. Adultus factus Monachum induit in Monasterio veteri Corbeiensi sub Adelhardo Abbate. Anno 844. præfecturam Cœnobii Corbeiensis obtinuit. Synodo Carisiacensi contra Gotescalcum anno 848. interfuit. Obiit anno 851. die XXVI. Aprilis.

Aprilis. Vir quidem non indoctus, sed ingenii sui viribus nimiùm fretus. *Primus author*, fatente ipsomet Bellarmino*, *qui seriò & copiosè scripsit de veritate corporis & sanguinis Domini in Eucharistiâ*: cui planè succinit, satis ingenuè, Jacobus Sirmondus: *Genuinum*, inquit, *Ecclesiæ Catholicæ sensum ita primus explicuit, ut viam cæteris aperiret, qui de eodem argumento multa postea scripsere.* Et ita quidem se rem habere fidem faciunt ipsissima Paschasii verba, & loquendi modi hactenus per omnia sæcula inauditi. *Omnia*, inquit†, *quæcunque voluit Dominus, fecit in cælo & in terrâ; & quia voluit, licèt in figurâ panis & vini, hæc sic esse, omninò nihil aliud quam caro Christi & sanguis post consecrationem credenda. Unde ipsa veritas ad discipulos. Hæc, inquit, caro mea est pro mundi vitâ: & ut mirabiliùs loquar, non alia planè quàm quæ nata est de Mariâ, & passa in carne, & resurrexit è sepulchro. Hæc*, inquam, *ipsa est, & ideo Christi caro est, quæ pro mundi vitâ adhuc hodiè offertur, & cùm dignè percipitur, vita utique in nobis æterna reparatur.* Ex quibus dilucide satis constat mens Paschasii, ut alia testimonia jam missa faciam.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

* De Script. Eccles. p 266.

† De Corp. & Sang. Dom. cap. 1.

OPERA.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri XII.

Expositionis in Psalmum XLIV. *libri* III.

Expositionis in Threnos Jeremiæ libri V. Prodierunt seorsim *Basil.* 1502. *Colon.* 1532.

De Sacramento Corporis & Sanguinis D. N. J. C. ad Placidum liber, ex vulgari Doctorum calculo anno 818. scriptus; nisi quod Carolus Cointius post annum 826. & speciatim circa an. 831. scriptum acriter & pluribus contendat. Vide ipsum hâc de re ad annum 818, 826, & 831. Num. XXXVIII. de hoc libro lis exorta est apud eruditos, haud facile concilianda. Plures certè Codices MSS. Rabano Mauro ipsum disertè tribuunt, nempe unus in Bibliothecâ *Coll. S. Joban.* in Bibliothecâ *Benedictinâ* apud Cantabrigienses alter, alibique alii. Sub ejus nomine prodiit ad calcem Bertrami, *Colon.* anno 1551. Quin & ex ipso opere peti possunt, quæ Paschasii non esse suadere videantur, præcipuè quæ *de tripartito Christi corpore* habet, aliis Paschasii locis haud satis congrua; è contra sunt antiqui admodùm Codices manuscripti, qui Paschasio Radberto luculenter vindicant. Vetustissimum, & non longè post ætatem ipsius Paschasii scriptum, se nuper penès se habuisse, coràm affirmavit Cl. D. Alixius; sub Paschasii nomine, ni malè memini, citatur ab Odone Cluniacensi, qui ad initium sequentis sæculi claruit: inter ejus opera à Trithemio reponitur, & à longè potiore eruditorum gente pro ejus fœtu habetur; loca verò quæ de *corpore Christi tripartito* pugnare videntur, forsan non eodem ubique sensu intelligenda sunt. Verùm litem hanc dirimendi partes in me non recipio; fateor nihilominùs in eam me propendere sententiam, librum Paschasio esse adjudicandum. Interim notare licet, Paschasium in hoc ipso opere non pauca tradere, quæ cum receptâ Ecclesiæ Romanæ de Eucharistiâ doctrinâ nequaquam conveniunt, præsertim cap. 3, 4, & 15. quibus proinde σφὰ quædam φάρμακα adhibere necesse habuit Jacobus Sirmondus, tanti viri candore & ingenio parum digna. Prodiit seorsim curâ Jo. Gastii *Hagenoæ* 1528. sub Rabani Mauri nomine *Colon.* 1551. 8°. vero authori restitutus, *Lovanii* 1561. ac demum ad fidem quatuor Codicum MSS. curâ Joannis Fuchtenii, *Helmstad.* 1616.

De Corpore & Sanguine Domini ad Frudegardum Epistola, cui subnectitur *Expositio in illud*; *Cænantibus autem eis*, &c. ex Commentariis in Matthæum.

Vita S. Adelhardi Abbatis Corbeiensis. Habetur apud Surium & Bollandum ad diem 11. Januarii.

Passio SS. Ruffini & Valerii Martyrum, quam suo ævo corruptam & depravatam comptiori stilo perpolivit Paschasius.

Opera

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Opera Paſchaſii ſupra enumerata in unum collegit Jac. Sirmondus, atque edi curavit *Pariſ.* 1618. fol. exinde relata in Bibliothecam Patr. Tom. XIV. p. 356.

Vita S. Walæ Abbatis poſt Adelhardum fratrem Corbeienſis, ſub titulo, *Epitaphii Arſenii.* Eam primus edidit Jo. Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 1. p. 453.

De partu Virginis libri II. qui Ildefonſo Toletano hactenus aſcripti, & ſub ejus nomine ſæpiùs evulgati, Paſchaſio demùm Radberto ex Codicum MSS. fide à Lucâ Dacherio vindicati ſunt, ac ſub illius nomine editi *Spicileg.* Tom. XII. p. 1.

845. Flodoard. Hiſt. Remenſ. lib. 3. per totum.

HINCMARUS, nobili apud Gallos loco natus, à pueritiâ in Cœnobio S. Dionyſii propè Pariſios ſub Hilduino Abbate educatus eſt; ubi tum literis tum pietate mirè profecit; & cum fœlici & acuto ingenio præditus eſſet, non mediocrem in aulâ apud Ludovicum Imp. gratiam inivit. Hilduinum anno 830. in Saxoniam relegatum, ipſe permittente Epiſcopo, in exilium comitatus eſt, eique exulanti non ingratas ſuppetias tulit. Depoſito anno 835. ob perduellionis crimen, Ebbone, vacaverat jam ferè decennio ſedes Remenſis, quùm ineunte anno 845. in Synodo Belvacenſi, concurrentibus tum cleri tum populi votis, favente etiam Carolo rege, Remenſis Archiepiſcopus Hincmarus ordinatur; cujus electionem anno ſequenti Epiſcopi in Conventu Pariſienſi congregati ſuffragiis ſuis iterum confirmârunt, redditis tunc etiam à rege Carolo Eccleſiæ Remenſis poſſeſſionibus, quas vacante ſede Palatini diripuerant. Anno 848. Synodo Cariſiacenſi interfuit, & in decretis Synodicis contra Goteſchalcum aut hic, aut alibi factis, primas ferè ubique partes tulit. Anno 853. habita eſt Synodus Sueſſionenſis, uti ipſius Synodi Acta teſtantur, etſi Flodoardus anno Epiſcopatûs Hincmariani ſeptimo habitam referat. In hâc Synodo Hincmarus ordinationem ſuam iterum confirmari, & Wulfadum, cæteroſque Presbyteros ab Ebbone poſt depoſitionem anno 840. ordinatos dignitate ſuâ ſubmoveri effecit. Anno 855. Decreta in Concilio Cariſiacenſi Hincmaro ſatagente ſeptennio ante lata in Synodo Valentinâ caſſata ſunt. Decreta Synodi Valentinæ anno 859 confirmârunt Concilia Lingonenſe & Tullenſe; quorum Capitula Carolo regi oblata, à rege data ſunt Hincmaro confutanda. Præſtitit id ille ſcripto opere inſigni. Anno 860. duplici Synodo Aquiſgranenſi adfuit, ubi Theutbergæ ſe cum fratre Hucberto rem habuiſſe, ſeu vi, ſeu veritate id cogente confeſſâ, Patres eam Lothario regi abdicandam eſſe, & publicæ pœnitentiæ addicendam decreverunt. Præclaram id Hincmaro multa agendi ſcribendique anſam ſuppeditavit. Eodem anno Concilio Tullenſi II. & ſequente Aquiſgranenſi III. ſubſcripſit. Anno 863. aderat Concilio Metenſi, in quo ratæ ſunt habitæ Lotharii regis nuptiæ cum Waldradâ poſt repudiatam Theutbergam initæ. Iſtud verò Concilium mox à Nicolao Papâ in Synodo Romanâ damnatum eſt. Eodem anno Hincmarus impetratâ privilegiorum Remenſis Eccleſiæ confirmatione, Rothadum Sueſſionenſem Epiſcopum cedere renitentem habito Concilio Silvanectenſi deponi, alioque in ejus locum ſubrogato, in Monaſterium detrudi, fecit; cumque ſedem Apoſtolicam appellaret, (extat *libellus Appellationis* apud Baron. ad an. 863. num. 81. & Concil. Tom. VIII. p. 785.) eum iterum damnavit. Intercedente quidem Nicolao Pontifice Rothadum è carcere dimiſit, Romam verò ire, quo ad judicium inſtaurandum eum mitti præceperat Pontifex, neutiquam permiſit. Nec tertiò, quidem à Nicolao admonitus, propoſito ſuo abſcedere voluit. Quamvis etiam quotidianæ minæ de literis excommunicatoriis Româ mittendis ei intentarentur; omnibus tamen inſuper habitis, Canonum authoritate ſe tuebatur, ut ex Apologeticâ ipſius ad Nicolaum Epiſtolâ abundè liquet. Anno 865. in Concilio Romano Rothadus ſedi ſuæ reſtitutus eſt, reſciſſo duplici Hincmari judicio. Anno 866. Concilio Sueſſionenſi III. præfuit, in quo Wulfadus, ſociique Presbyteri Nicolai Papæ juſſu dignitatem priſtinam recuperarunt.

Concil. T. VIII. p. 79.

ibid. p. 137.

Loc. citat. p. 673, 674.

Ibid. p. 696.

Ibid. p. 764.

Concil. ib. p. 808. &c.

Anno

Anno ſequente in Concilio Trecaſſino, cui præſedit, eandem cauſam accuratiùs expendit. Anno 869. Hincmarum Epiſcopum Laudunenſem, nepotem ſuum, criminum plurimorum accuſatum in Synodo Vermerienſi, ipſe illi præ cæteris infenſus calculo ſuo damnavit. Hinc graves patruum inter & nepotem inimicitiæ, & larga magnarum rerum materia; de quibus nos plura forſan in Hincmaro Laudunenſi. Anno 882. erumpentibus in Galliam Normannis, Hincmarus deſertis Remis, & ablato ſecum S. Remigii corpore, ſilveſtria loca trans fluvium Matronam petiit; ubi in villâ Sparnaco X. Cal. Januar. diem clauſit extremum, in S. Remigii Monaſterio ſepultus. Non meum eſt de tanto viro judicium ferre, quem *reverendiſſimum & deſideratiſſimum virum, & merito rectæ fidei ac ſanæ profeſſionis ab omnibus Catholicis ritè venerandum* vocat, qui ipſum optimè novit, Rabanus Maurus. *Nobilitatem generoſitatis*, inquit Lupus Ferrarienſis *, *ornat eruditio ſalutaris, altitudinem officii commendat religio profeſſionis.* In facultatibus Theologicis, concedente id ipſo Baronio †, erat exculiſſimus, quem conſuluerint plures de diverſis quæſtionibus; in ſcientiâ Canonum eruditiſſimus, licet interdum nimis iis favens ſuper Apoſtolicæ ſedis decreta eos extulerit. Et ſanè Eccleſiæ leges & jura nemo meliùs intellexit, nemo animoſiùs defendit. Tandem ad ejus opera deveniamus, multâ quidem eruditione, doctrinâ, pietate, referta; & quæ Eccleſiæ Gallicanæ Hiſtoriam mirè illuſtrant; de quibus rectè Sirmondus, *in iis nullum eſſe quod utilitate ſuâ careat, & in quo præſtans autoris judicium cum ſcientiæ copiâ non eluceat.*

SÆC. IX. ab An. DCCC. Ibid. p. 1527.

* Epiſt. 42. p. 82.

† Ad an. 882. num. 17.

OPERA.

Epiſtola ad Carolum M. quam priori trium librorum contra Gotteſchalcum reliquoſque Prædeſtinatianos operi anno 856. ſcripto præfixerat. Opus enim ipſum interiit.

Præfatio operis poſterioris.

Poſterior de Prædeſtinatione Dei & Libero Arbitrio Diſſertatio contra Gotteſchalcum & cæteros Prædeſtinatianos, anno 859. ſcripta.

Contra Gotteſchalcum collectio ex SS. Scripturis, & Orthodoxorum dictis de unâ & non trinâ Deitate, ſanctæ ſc. *& inſeparabilis Trinitatis unitate*, anno 857. facta.

De Divortio Lotharii regis & reginæ Teutbergæ liber, anno 860. ſcriptus.

Capitula XVII. *Parochiæ Remenſis Presbyteris data* anno 852.

Capitula XXVII. *quibus de rebus Magiſtri & Decani per ſingulas Eccleſias inquirere & Epiſcopo renunciare debeant.*

Capitula III. anno 12. Epiſcopatûs ſuperaddita.

Capitula V. *in Synodo Remenſi data Presbyteris* anno 874.

Capitula XIII. *Archidiaconibus & Presbyteris data* anno 877. Capitula iſta omnia habentur Concil. Tom. VIII. p. 569.

Forma Coronationis Caroli regis anno 869. in civitate Metis ab Hincmaro factæ.

Forma Coronationis Ludovici II. ab Hincmaro anno 877. in Compendio palatio factæ.

Forma Benedictionis ab Hincmaro apud Vermeriam anno 856. *Judithæ Caroli filiæ, cum Ethelwulpho Anglorum regi deſponſata eſt, datæ.*

Forma Coronationis Hermintrudis reginæ uxoris Caroli regis ab Hincmaro, anno 866. Sueſſione factæ.

Explanatio in Ferculum Solomonis ad Carolum regem, oratione ſolutâ; pars enim metrica, quæ 446. verſibus conſtabat, interiit.

Ad Carolum Calvum regem Epiſtolæ VI.

Ad Ludovicum Germaniæ regem Epiſtolæ III.

Ad Clericos palatii, ut hominum ſuorum rapinas reprimant.

Ad Presbyteros Parochiæ ſuæ, ut excommunicationem adversùs deprædatores denuncient.

Ad Epiſcopos & Proceres provinciæ Remenſis.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Ad Ludovicum Balbum regem, novi Regis institutio ad rectam regni administrationem.

Ad Carolum III. Imperatorem.

Ad Ludovicum III. regem, Balbi filium, Epistolæ II.

Ad Proceres regni de institutione Carolomanni regis.

Ad Episcopos regni admonitio pro Carolomanno rege.

Ad regem communi Episcoporum nomine de coercendo raptu viduarum, pullarum, & sanctimonialium.

Ad Nicolaum Papam Epistolæ IV.

Ad Episcopos Synodi Suessionensis Epistolæ IV. *de causâ Wulfadi & sociorum.*

Ad Egilonem Archiepiscopum Senonensem Epistolæ III.

Ad Monachos Altivillarenses de exhibendâ Gotteschalco, modò eum pœniteret, clementiâ.

Ad Hincmarum Laudunensem Epistolæ V.

Ad Episcopos provinciæ Lugdunensis de Carolomanno ejusque complicibus excommunicandis.

Opusculum LV. *Capitulorum adversùs Hincmarum Laudunensem.*

Ad Rodulphum & Frotarium Archiepiscopos.

Conventui Episcoporum, de uxore Bosonis, quæ virum suum reliquerat.

Ad Hildegarium Episcopum Meldensem de judicio aquæ frigidæ.

Ad Hildeboldum Episcopum Suessionensem, cui ægrotanti & missâ confessione suâ absolutionem sacerdotalem postulanti absens per literas impertiit.

Ad Hadrianum Papam, aliaque Caroli regis nomine ad eundem.

Ad Adventinum Episcopum Metensem.

Ad Episcopos de jure Metropolitanorum.

Ad quendam Episcopum, de translationibus Episcoporum.

Quæ exequi debeat Episcopus, & quâ curâ tueri res & facultates Ecclesiasticas.

Ad Joannem VIII. Papam Epistola Caroli II. Imp. nomine.

De Presbyteris criminosis, de quibus approbatio non est.

De causâ Teutfridi Presbyteri.

De visione Bernoldi Presbyteri.

Ad Odonem Episcopum Bellovacensem.

Odoacri Bellovacensis Ecclesiæ invasoris excommunicatio.

Ad Joannem Episcopum Cameracensem.

Godbaldi Presbyteri de fœminâ convicti depositio.

Fulcheri & Hardoisæ ob incestas nuptias excommunicatio.

Ad Engilgarium virum illustrem.

Ad Anastasium Abbatem.

Responsio ad quorundam quæstiones, cur *in quodam scripto posuerit mysticam Nicænam Synodum.*

Consilium de Pœnitentiâ Pipini regis.

Gesta quomodo Hincmarus villam Novilliacum apud Carolum II. Imp. impetravit.

Animadversiones in juramentum, quod edere jussus est apud Pontigonem anno 876.

Fragmentum Epistolæ ad Wiligisum & Monachos cæteros S. Dionysii.

Fragmentum Epistolæ ad Ermingardim Augustam.

Fragmentum Epistolæ ad Rotrudem aliasque Monasterii S. Crucis Moniales.

Fragmentum operis metrici de Ferculo Salomonis.

Opuscula ab Epistolis ad Carolum Calvum inclusivè enumerata, de gravissimis agunt regni & Ecclesiæ negotiis, nonnunquam de quæstionibus Theologicis, inprimis verò de jure Ecclesiastico & Canonico; tam prolixa adhuc, ut quæ ad visionem usque Bernoldi Presbyteri recensentur, justorum plerunque voluminum molem exæquent.

Omnia hactenus à nobis recensita Hincmari opera Jacobus Sirmondus in unum collegit, atque edi curavit *Paris.* 1645. 2. vol. fol. Prodierant antea quædam Hincmari opuscula curâ Joannis Busæi *Moguntiæ* 1602. Plura à Joanne Cordesio sunt edita *Paris.* 1615. 4°. Verum omnes longè vincit editio Sirmondiana.

Libellus

Libellus accusationis prolixissimus, adversùs Hincmarum nepotem in Concilio Duziacensi oblatus. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Quaterniones Carolo regi pro Ecclesiasticâ libertate tuendâ oblati apud *Pitsæ* anno 867. in causâ Hincmari nepotis nondum degeneris.

Rotula oblata eidem cùm Quaterniones præmissos legere differret.

Admonitio extemporalis ad regem habita, quo tempore oblata est Rotula.

Epistola ad Carolum regem de eâdem causâ.

Quinque ista Hincmarum Laudunensem spectantia opuscula, unà cum Concilio Duziacensi, suisque notis eruditis, edidit Ludovicus Cellotius *Paris.* 1658. 4°. quæ quidem ad innocentiam Hincmari nostri vindicandam plurimum conferunt. Habentur etiam Concil. Tom. VIII. p. 1552, 1732.

Epistolæ VIII. bene prolixæ ad Hincmarum Laudunensem, ex Codice Vaticano descriptæ, in lucem editæ sunt, Concil. Tom. VIII. p. 1789.

Vita Remigii Remensis Archiepiscopi. Extat apud Surium *Januar.* XIII. Huic item vitæ subjungitur *Remigii Encomium* ab eodem Hincmaro itidem conscriptum. Certè Hincmarum de vita & virtutibus S. Remigii scripsisse auctor est Flodoardus Hist. Rem. l. 3. c. 20. p. 224. Vide etiam quæ habet Sigebertus *de Scriptor.* c. XCIX.

Denique omnium ferè, quæ unquam scripserit Hincmarus, Catalogum totis quindecim Capitibus sigillatim recensèt Flodoardus, in quibus quamplurima sunt, aut vetustate consumpta, aut in tenebris adhuc sepulta: quæ meliùs apud ipsum Flodoardum percurri possunt, quam ut à me huc transferantur.

PRUDENS, sive *Prudentius*; gente Hispanus, Trecarum in Galliâ Episcopus; claruit anno 846. quo Synodo Parisiensi interfuit. Anno 849. Concilio Turonensi IV. adfuit, uti & Concilio Suessionensi II. anno 853. in quo Wulfadus aliique Presbyteri ab Ebbone post Synodicam depositionem ordinati munere suo exciderunt. Gotteschalci partes foviisse exinde constat, quòd adversùs Joannis Erigenæ Capitula de his ipsis quæstionibus scripserit: unde minùs mirùm videri debeat præsentiam suam eum subtraxisse, cum Hincmarus ipsum de statu & compressione Gotteschalci consuleret. Quâ de re conqueritur Hincmarus apud Flodoardum lib. 3. c. 20. Obiit Prudentius anno 861. 846.

SCRIPTA.

Tractatus de Prædestinatione contra Joannem Scotum Erigenam ad Wenilonem Archiepiscopum Senonensem (qui XIX. Capitula ex Scoti libro excerpta ad ipsum transmiserat) anno 852. scriptus; seu *liber Joannis Scoti de Prædestinatione ex prolatis veterum Patrum Testimoniis refutatus & correctus.* Primus hunc librum edidit Gilbertus Maugnin. Vindiciarum Gratiæ Tom. II. p. 191. ad p. 562. ejusdem *Recapitulatio* ibid. p. 563.

Collectaneum de tribus Epistolis ad Hincmarum Remensem & Pardulum Laudunensem Episcopos, à Ludovico Cellot. editum ad calcem Historiæ suæ Gotteschalci, *Paris.* 1655. fol. *Epistolam*, seu *Præfationem* ediderat Mauguinus Tom. 1. part. II. p. 6.

Tractoria Epistola adversùs quatuor Capitula Conventus Carisiacensis, à Mauguino edita, ibid. p. 176.

Epistola brevis ad quendam Episcopum fratrem suum, à Mabillonio edita Analect. Tom. IV. p. 324.

Habentur Prudentii opuscula in Bibliothecâ Patrum Tom. XV. p. 598. Confer quæ habet Cl. Usserius Hist. Gotteschalci cap. 8. p. 130. cap. 11. p. 247.

PARDULUS, ab anno 836. Abbas Dervensis, ab anno 840. Vicedominus Ecclesiæ Remensis, demum ab anno circiter 847. Episcopus Laudunensis. Anno 848. Synodo Carisiacensi, 849. Parisiacensi, 852. Vermerien- 847.

SÆC IX. ab An. DCCC.

rienſi, 853. Sueſſionenſi, & Vermerienſi II. interfuit. Obiit circa an. 856 Extat unica *Epiſtola ad Hincmarum Remenſem* inter Hincmari opera Tom. II. p. 838.

847. Vit Raban. à Roduſ. Preſbyt. opp. ejus præfix. Serrar. Rer. Mogunt. lib. 4. p. 625.

RABANUS MAURUS, gente Francus, (etſi Riccobaldus Ferrarienſis, Ptolomæus Leucenſis, aliique haud pauci, Anglum fuiſſe tradunt) patriâ Fuldenſis, natus eſt anno 785. Alcuinum in re Theologicâ & diſciplinis ſæcularibus præceptorem habuit; quibus probè imbutus, in Cœnobio Fuldenſi monaſticam vitam profiteri cœpit. Anno 810. à Ratgario Abbate Scholæ Fuldenſi præfectus eſt; quam tantâ eruditionis famâ, ac nominis ſui gloriâ rexit, ut innumeri ex eâ prodirent Epiſcopi & Abbates, primaria ſæculi iſtius ornamenta. Anno 815. ab Haiſtulpho Archiepiſcopo Moguntiacenſi Presbyteratûs gradu auctus eſt. Anno 822. Abbas Fuldenſis factus. Anno circiter 830. Ludovici Imp. filiis in patrem conſpirantibus, Rabanus in tam periculoſo rerum ſtatu adeò prudenter ſe geſſit, ut utrorumque benevolentiam ſibi retineret, & exoptatum pacis inter patrem & filios ſequeſtrum ageret. Anno 834. Ebbonem Archiepiſcopum Remenſem læſæ majeſtatis damnatum cuſtodiæ ſuæ commiſſum habuit. Anno 835. Sanctorum reliquias a Deuſdona Diacono Romano Cœnobio Fuldenſi donatas magnâ religione ac ſolenni pompâ excepit; uti & anno ſequente reliquias à Sabbatino Laico Romano datas. Anno 838. Monachorum Fuldenſium quaſi Coloniam Erlafrido Comiti dedit ad Hirſaugiam Monaſterium recèns ab eo fundatum deducendam; eodemq; tempore quò ſtudia faciliùs & imperturbatiùs urgeret, Monaſterii regendi onus in Hattonem refudit. Ipſe Abbatis titulo contentus, libris legendis ſcribendiſque ſe totum dedit. Anno ſequenti Monaſterio à Monachis ſeditioſis ejectus eſt, cauſantibus, eum ſtudiis literariis nimis intentum rem Cœnobii communem minùs fœliciter procurare, & Monaſterii fundos negligentiâ ſuâ tantùm non decoquere. Ab ingratis Monachis expulſus, in Aulam ſeceſſiſſe fertur, ibique uſque ad ſuſceptum Epiſcopatum, fruſtrà ſæpiùs à Monachis revocatus, moram feciſſe. Utut ſit, anno 847. defuncto Otgario Archiepiſcopo, Rabanus ad ſedem Moguntinam evectus eſt. Eodem anno habitâ Moguntiæ Synodo, de reſarciendis Eccleſiæ bonis & privilegiis Laicorum injuriâ direptis & conculcatis Coepiſcopos conſuluit. Anno 848. collectâ iterùm Moguntiæ Synodo Gotteſchalcum præſentem invictâ rationum & argumentorum vi ad incitas redegit, ac refutavit, damnatumque ad Hincmarum Remenſem carceri includendum remiſit. Ejuſdem errores variis paulò poſt in lucem editis opuſculis ſtrenuè oppugnavit. Obiit vir ſanctiſſimus anno 856. die IV. Februarii. Miſſis quæ de pietate ejus, de modeſtiâ, humilitate, liberalitate, aliiſque virtutibus dici poterant, erat omni ſcientiarum genere inſtructiſſimus, *cui ut abſque invidiâ loquar*, inquit Trithemius, *nec Italia ſimilem, nec Germania peperit æqualem.* Erat quidem in ipſum paulò iniquior Willielmus Malmsburienſis noſter, quod ex *Præfatione ejus ad Abbreviationem Amalarii* liquet, quam ex Bibliothecâ Lambethanâ nuper extulit D. Alix. ad Joann. Pariſienſem, quâ non modò ſententiam illius de Euchariſtiâ tanquam minùs ſanam, immò periculoſam notat, ſed & libros ejus veluti parùm utiles traducit; quin & inſignis cujuſdam plagii inſimulat, quaſi duos *de Officiis Eccleſiaſticis* libros ex Iſidoro, Auguſtino, & Gregorii Paſtorali ad verbum tranſcripſiſſet; alia quædam opuſcula ex Iſidoro & Bedâ compilaſſet; *Fuit enim*, inquit, *vir ille huic vitio peculiariter aſſiduus, quaſi prorſus deſperaret lectores ſuos memoriam non habere, quâ poſſent ejus furta deprehendere*; quæ tamen non tam rei veritati quam literatorum invidiæ, & peculiari in Rabani ſententiam odio ſunt aſcribenda. Erat quippe Rabanus extra controverſiam inter ſæculi ſui doctrinâ claros facilè princeps. Nec ipſe modò eruditiſſimus, ſed ſolis inſtar doctrinæ radios undique ſparſit. Erat ſub eo Fuldenſe Monaſterium publica virtutis & eruditionis ſchola. CCLXX. Monachos habebat, quos non ſolùm in SS. Scripturis, ſed etiam ſæcularibus literis erudivit. Confluxerunt etiam ad eum aliunde diſcipuli, adeò ut ex ejus Schola prodirent, qui mox ad ſum-

mas

mas in Eccleſiâ & Republicâ dignitates evecti ſunt. In ſuorum uſum Bibliothecam Fuldenſem primus condidit, libriſque ornatam reddidit; quin & ipſe tot præclara ſcripſit volumina, quæ ſola Bibliothecam inſtruere poſſent: de quibus proximè agendum eſt. SÆ C. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Excerptio de arte Grammaticâ Priſciani.

De Univerſo libri XXII. ſive *Etymologiarum opus ad Ludovicum Regem.*

De laudibus S. Crucis libri II. partim proſâ, partim carmine, anno 843. conſcripti. Prodierunt ſeorſim *Phorcæ* 1501. *Auguſtæ-Vindel.* 1605.

Commentariorum in Geneſin libri IV.

In Exodum libri IV.

In Leviticum libri VII.

In Deuteronomium libri IV. Commentarii iſti omnes Freculfo Lexovienſi nuncupantur, & prodierunt ſimul *Colon.* 1532. 8°.

In librum Judicum libri II. *ad Humbertum Epiſcopum.*

In librum Ruth liber unus.

In quatuor libros Regum libri IV. *ad Hilduinum Abbatem.*

In duos libros Paralipomenon libri IV. *ad Ludovicum regem.*

In librum Judith liber unus.

In librum Eſther liber unus ad Emmam Reginam.

In Cantica quæ ad Matutinas Laudes per ſeptimanam dicuntur Commentarius ad Ludovicum Germaniæ regem.

In Proverbia Solomonis libri III.

In librum Sapientiæ libri III. *ad Otgarium Archiepiſcopum Moguntinum*, anno 827. ſcripti.

In Eccleſiaſticum libri X. ad eundem, eodem tempore ſcripti. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1544.

In Jeremiam Prophetam comprehenſis ejus Threnis libri XXX. circa an. 840. ſcripti. Commentarius iſte in Threnos S. Hieronymo malè inſcribi ſolet. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1534.

In Ezekielem Prophetam libri XX. *ad Lotharium Imp.*

In Macchabæorum libros duos Commentarius ad Ludovicum regem.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri VIII. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum.*

In XIV. *S. Pauli Epiſtolas* libri XXX. *ad Samuelem Epiſcopum*, quos rogante Lupo Ferrarienſi ex variis SS. Patrum floſculis contexuit.

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à natali Domini uſque ad vigilias Paſchæ numero LXI. *ad Haiſtulphum Archiepiſcopum*, quibus adnectuntur multæ aliæ *Homiliæ de Sanctis, & variis Virtutibus.*

Homiliæ ſuper Epiſtolas & Evangelia à vigiliis Paſchæ uſque ad XV. *Dominicam poſt Pentecoſten, tam de Tempore, quam de Sanctis*, numero XCI. *ad Lotharium Imp.*

Homilia de Evangelio, liber Generationis Jeſu Chriſti.

De ſeptem ſignis Nativitatis Domini Tractatus brevis.

Allegoriæ in univerſam S. Scripturam.

De Clericorum Inſtitutione & Ceremoniis Eccleſiæ libri III. *ad Haiſtulfum Archiepiſcopum* anno 819. ſcripti.

De ſacris Ordinibus, Sacramentis divinis, & Veſtimentis Sacerdotalibus liber ad Thiotmarum.

De Diſciplinâ Eccleſiaſticâ libri III. *ad Reginaldum.*

Ad Bonoſum Abbatem libri III. viz. *de videndo Deo, de Puritate cordis, de modo Pœnitentiæ.*

De Quæſtionibus Canonum Pœnitentialium libri III. *ad Heribaldum.* Prodierunt à Steuartio editi in Auctuario Caniſiano *Ingolſtad.* 1616. p. 635.

De Vitiis & Virtutibus, de Peccatorum ſatisfactione & remediis ſive Pœnitentiis libri III. Sex iſti libri Halitgario rectiùs ſunt adjudicandi, ſub cujus etiam

SÆC. IX ab An. DCCC.

tiam nomine extant apud Caniſium, & in Bibliothecâ Patrum.

Pœnitentium liber unus ad Otgarium Archiepiſcopum, Capitulis XXIX. *conſtans*, quem paulò poſt annum 841. ſcripſit Rabanus. Prodiit ſeorſim ab Antonio Auguſtino cum Notis editus *Venet.* 1584. 4°.

Quotâ generatione licitum ſit matrimonium, Epiſtola ad Humbertum Epiſcopum.

De Conſanguineorum nuptiis, & Magorum præſtigiis liber unus ad Bonoſum.

De Animâ & Virtutibus ad Lotharium regem.

De ortu, vitâ, & moribus Antichriſti Tractatus.

Martyrologium à Caniſio primùm editum Antiqu. Lect. Tom. VI. prologus ejus unà cum verſibus ad Grimoldum Abbatem à Mabillonio editus habetur *Analect.* Tom. IV. p. 326.

Poemata de diverſis, à Chriſtophoro Browero cum notis edita *Moguntiæ* 1617. 4°.

Commentarius in Regulam S. Benedicti, qui Smaragdo Abbati debetur.

Gloſſæ Latino-barbaricæ de partibus humani corporis, à Goldaſto editæ Rerum Alamannicarum Tomo II. *Francofurt.* 1606.

De Inventione Linguarum ab Hebræâ uſque ad Theodiſcam liber, à Goldaſto editus ibid.

Omnia Rabani opera hactenus enumerata, in unum collecta, & in ſex Tomos diſtributa, curâ Georgii Colvenerii, Duacenſis Academiæ Cancellarii, prodierunt *Colon.* 1627. fol.

Poemata quædam, à Baluzio evulgata Miſcellan. Tom. IV.

De Prædeſtinatione Dei contra Gotteſchalcum Epiſtolæ III. viz. *ad Hincmarum Remenſem, ad Notingum Veronenſem, & ad Eberardum Comitem*, à Jacobo Sirmondo editæ *Pariſ.* 1647. 8°.

Liber de Computo, à Baluzio editus Miſcellan. Tom. I. p. 1.

Liber contra Judæos, ſub Rabani nomine à Chifletio editus *Divione* 1656. Amuloni Lugdunenſi debetur.

Opuſcula II. *unum de Chorepiſcopis, alterum de Reverentiâ filiorum erga Parentes*, à Baluzio ad calcem Operum Petri de Marca edita *Pariſ.* 1669. fol. Tom. I. p. 285.

Epiſtola ad Heribaldum Antiſſiodorenſem Epiſcopum, anno 853. ſcripta, ab eodem edita in ſua Reginonis Appendice *Pariſ.* 1671. 8°. p. 465. Eam priùs ediderat Steuartius ſub titulo libri pœnitentialis.

Epiſtola ad Reginbaldum Chorepiſcopum, & Opuſculum de Chorepiſcoporum Ordinationibus, edita ſunt Concil. Tom. VIII. p. 1845.

OPERA INEDITA.

Commentarius in Acta Apoſtolorum. Extat MS. in Bibliothecâ Collegii Baliolenſis Oxon. vol. 151.

De Vitâ S. Mariæ Magdalenæ liber. Habetur MS. in Collegio Magdalenenſi Oxon. vol. 166.

Expoſitio de Paſchate & Agno Paſchali. Extat MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 122.

Gloſſarium Latino-Theotiſcum in tota Biblia ſacra Veteris & Novi Teſtamenti, cujus Exemplar MS. venerandæ vetuſtatis in Germaniâ repertum Bibliothecæ Cæſareæ intulit Lambecius, uti ipſe prodit Comment. l. 2. p. 416.

Et forſan alia alibi; de quibus videndus Catalogus, quem exhibet Serarius *Rerum Moguntiac.* lib. 4. p. 631. Inter opera ejus quæ hodiè non ſuperſunt, gravi Eccleſiæ diſpendio, periit *Epiſtola ad Egilonem Abbatem Fuldenſem*, quâ veram & orthodoxam de Euchariſtiâ doctrinam aſſeruit, & novam Paſchaſii ſententiam refutavit: meminit hujus Epiſtolæ Auctor Coævus, qui in gratiam Paſchaſii ſcripſit, & in Bibliothecâ Thuanâ, San-Germanâ, & Victoriana MS. deliteſcit, teſte Albertino *De Sacrament. Euchariſt.* lib. 3. p. 924. Diſertè meminit & ipſe Rabanus in *Pœnitentiali* à Steuartio primùm edito cap. 33. Sed vel temporis injuriâ, vel hominum iniquitate dudum evanuit.

EULOGIUS,

SÆC. IX. ab An. DCCC.

EULOGIUS, gente Hiſpanus, civitate Cordubenſis, dignitate Presbyter, & paulò ante mortem electus Archiepiſcopus Toletanus. Claruit anno 847. Anno 844. Arabum ſævitiâ domo exul factus, per varia Hiſpaniæ loca, præſertim religionis ergò, S. Zachariæ Aſceterium ad radices Pyrenæorum montium, Pampelonam, Cæſarauguſtam, Toletum, peregrinatus eſt. Defervescente Arabum tyrannide Cordubam repetiit: & ex eâ anno 851. S. Zoili Martyris reliquias ad Wiliſindum Pampelonæ Epiſcopum, amicum integerrimum, dono tranſmiſit. Eodem anno graviſſima à Saracenis Cordubenſibus contra Chriſtianos mota eſt perſecutio: in quâ Eulogius Martyribus fortiter aſtitit, ad conſtantiam monitis impulit, & ſcriptis conſolatus eſt. Mox & ipſe, Romam iter meditans, prehenſus & in carcerem datus. In carcere poſitus ſcriptis elucubrandis, Martyrum cauſæ adversùs calumniatores defendendæ, ac paſſionibus enarrandis deprædicandiſque, ſe totum dedit. Anno 859. cùm Leocritiam virginem Mahumetanam fide Chriſtianâ imbuiſſet, in rabiem acti Saraceni Eulogium ad tribunal rapiunt, ubi in eum minis cedere detrectantem, ac præclaram fidei confeſſionem edentem, gladio animadverti jubent. Martyrium obiit Vir ſanctiſſimus V. Id. Martii, in Baſilicâ S. Zoili à piis Chriſtianis ſepultus. 847. Vid. Ejus Epiſt. ad Wiliſind. Memorial. l. 2. & alibi paſſim. & Vit. per Alvar. oper. præfix.

SCRIPTA.

Memoriale Sanctorum, ſive *libri* III. *de Martyribus Cordubenſibus*. Qui primus hos libros in lucem edidit Ambroſius Moralis, multa ex libro primo & ſecundo de Muhammede ejuſque dogmatibus reſecuit: de quo meritò dudum conqueſtus eſt Thomas Malvenda lib. 1. de Antichriſto cap. 24. Unde in editione libri hujus Romanâ locus iſte Malvendæ non comparet.

Apologeticus pro Martyribus adversùs calumniatores.

Exhortatio ad Martyrium, ſive *Documentum Martyriale ad Floram & Mariam virgines Confeſſores.*

Epiſtolæ aliquot ad Wiliſindum Epiſcopum Pampelonenſem, ad Alvarum, & alios.

Opera Eulogii ſtudio P. Poncii Leonis, & cum ſcholiis Ambroſii Moralis prodierunt Compluti 1574. & inter Rerum Hiſpanic. Scriptores Tom. IV. p. 213. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XV. p. 242.

ALVARUS, natione Hiſpanus, domo Cordubenſis, S. Eulogii Cordubenſis ſocius & amicus ſummus: ut ex Vitâ ejus à ſe conſcriptâ patet. Claruit anno 847. Eulogio ſuperſtes, *Vitam* & *Martyrium* literis conſignavit; vita hæc habetur Eulogii Operibus præfixa tum in editione Complutenſi, tum in Bibliothecâ Patrum, & apud Surium XI. Martii. Scripſit & *Epiſtolas* aliquot ad Eulogium, quæ inter Eulogii Epiſtolas locum habent, & in Bibliothecâ Patr. reperiuntur Tom. XV. p. 89. 303. 306. Compoſuit etiam librum *Scintillas Patrum* dictum, quo ſententias Patrum collegit, & ſecundùm communes virtutum vitiorumque locos digeſſit. Prodiit is *Baſileæ*, ſed mutilus & abſque nomine Authoris indicante Voſſio *. 847. * De Hiſt. Lat. l. 3. c. 4.

LEO IV. natione Romanus, Rodoaldi filius, in Monaſterio S. Martini educatus, à Gregorio IV. ſubdiaconus, à Sergio II. Presbyter titulo SS. Quatuor Coronatorum, ordinatus, demum ad Pontificale culmen evectus anno 847. die XII. Aprilis, dilatâ ſc. ab uſque menſe Januario, quo obiit Sergius, ordinatione, quòd ſine imperiali, ut habet Anaſtaſius, authoritate Pontificem non audebant conſecrare. Eodem anno, ſeu ut alii, anno 854. Ethelwulphum Angliæ regem Romam advenientem ſummo honore excepit. Integrum ferè Pontificatum Baſilicis, aliiſque publicis ædificiis extruendis; civitati muris cingendæ, & adversùs Saracenorum impetus communiendæ, copiis militaribus & navalibus contra eoſdem Barbaros conſcribendis, & auxiliis unde- 847.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

undecunque conquirendis, impendit. Anno tamen 853. habitâ Romæ Episcoporum LXVII. Synodo, lapsos Clericorum mores reformare studuit, propositis ac decreto Synodico sancitis in vitæ morumque normam Capitulis XLII. depositio quinetiam Anastasio Presbytero Cardinali, eò quòd Parochiam suam per annos quinque contra Canonum instituta deseruit, & in alienis commoratus est. Obiit anno 855. die XVII. Julii. Extat *Epistola ad Prudentium Tricassinum*, alia *ad Episcopos Britanniæ* de *Episcopis Simoniacis, aliisque Regulis Ecclesiasticis*; Epistolarum adhuc *Fragmenta* varia Concil. Tom. VIII. p. 30. *Homilia ad Presbyteros & Diaconos de curâ Pastorali*, pia planè & elegans Oratio, ac sacerdotibus utilissima, ibid. p. 33.

847. Vit. Ignat. per Nicet. Gr. Lat. Concil. Tom. 8. p. 1179. Theognost. libel. de caus. Ignat. Gr. Lat. ib. p. 1264.

IGNATIUS, patriâ Constantinopolitanus, Michaelis Curopalatæ, *Rangabis* dicti, Imperatoris, & Procopiæ filius. Post patrem imperio privâtum, jussu Leonis Armeni exsectis virilibus, in Principes insulas quatuor decennis adhuc puer relegatus, ibi loci Monachum induit, & per 30. plùs minùs annos egit, Lector, Subdiaconus, Diaconus & Presbyter à Basilio Pareorum Episcopo procedente tempore ordinatus, & Monasterio Satyri præfectus. Anno 847. defuncto Methodio, ad Patriarchatum Constantinopolitanum promotus est, reclamante unà cum aliis Gregorio Syracusarum Episcopo: quem adeò contempserat Ignatius, ut consecrationi suæ interesse inhibuerit. Tumultuantem Gregorium habitâ mox Synodo in ordinem redegit, ac sacerdotio indignum esse decrevit: sententiam tamen suam à Leone & Benedicto Pontificibus Romanis confirmari frustra postulavit. Graviores verò Ignatius cum Bardâ Michaelis Imp. avunculo inimicitias expertus est; quem cùm ob uxorem injustè dimissam, & consuetudinem cum nuru initam, reprehenderat, sacrisque submoverat, effusus ille in iram, initâque cum Gregorio Syracusano factione, Ignatium veluti læsæ majestatis reum anno 858. sede spoliari, & in Terebinthum insulam relegari curavit: ubi vinculis onustus & arctâ custodiâ detentus, fame & inediâ torquebatur, de loco in locum deportatus, ubique malè habitus. Anno 861. Photius, qui in Ignatii locum subrogatus fuerat, coactâ Constantinopoli Synodo, Ignatium præsentem sede simul & gradu dejecit, mox in exilium remissum. Anno 867. Basilius arrepto imperio, Photio Patriarchatum abrogavit, & Ignatium ab exilio revocatum sedi suæ reddidit: qui mox collectâ Synodo Photium Photianosque damnavit & deposuit. Obiit octogenarius anno 878. Extat Latinè *Epistola ad Nicolaum Papam* anno 867. data, (cujus pars prior habetur Gr. Lat. inter Acta Concilii CP. IV. act. 3.) Concil. Tom. VIII. p. 1009. *Sermo seu Acclamatio ad Synodum* CP. IV. habetur Lat. ibid. p. 1097. denique *Epistola ad Hadrianum Papam* Lat. ibid. p. 1171.

850. ERMENRICUS, Monachus Augiensis, claruit circa an. 850. *Extat Libellus ejus ad Grimoldum Archicapellanum*, in quo de viris illustribus Monasterii Sangallensis agit: apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 329.

850. WANDELBERTUS, Diaconus, & Monachus Prumiensis Ordinis Benedictini, claruit anno 850. Scripsit jussu Marquardi Abbatis *librum unum de Vitâ S. Goaris, atque* alterum *de Miraculis ejusdem*, quorum narrationem ad annum usque 839. perduxit. Extat uterque liber apud Surium VI. Julii, & Mabillon. *Sæc. Benedict.* II. p. 275. Scripsit & *Martyrologium* carmine Heroico, quod Usuardi Martyrologio subjunctum prodiit curâ Joannis Molani *Lovan.* 1568. & habetur inter Opera Bedæ Tom. I. sub titulo *Ephemeridum Bedæ.*

854. ÆNEAS, gente Gallus, sacri Palatii notarius, eo nomine subscripsit Concilio Carisiacensi anno 849. & Suessionensi anno 853. Anno, ut videtur, 854. vel paulò post Episcopus Parisiensis factus est. Anno 859. Synodo Tullensi, 862. Pistensi I. 866. Suessionensi, 867. Tricassinæ, 869. Pistensi II. & Vermerensi, interfuit. Nec diu supervixit. Extat ab eo circa an. 868.

scriptus

ſcriptus *Liber adversùs objectiones Græcorum*, quem Dacherius edidit Spicileg. Tom. VII. p. 1. Prologum illius exhibent Conciliorum Editores Tom. VIII. p. 476. Habetur ejuſdem *Epiſtola* breviuſcula ad Hincmarum Remenſem Concil. Tom. VIII. p. 1898.

BENEDICTUS III. patrii Romanus, Petri filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, à Leone IV. Presbyter titulo S. Calliſti, ordinatus, demum Pontifex Romanus anno 855. die I. Septembr. factus, ſedem Pontificiam ab Anaſtaſio Antipapâ Ludovici Imp. favore ſubnixo ægrè extorſit; poſtquam veſtimentis pontificalibus exutus, verberibus cæſus, & in carcerem conjectus fuiſſet: verùm ipſe tandem thronum Patriarchalem invictâ populi Romani conſtantiâ atque animi obſtinatione obtinuit. Non longe poſt adeptum Pontificatum Synodum Sueſſionenſem Hincmarianam confirmavit. Obiit anno 858. die X. Martii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. VIII. p. 232. 855.

HERARDUS, gente Gallus, ab anno 855. Archiepiſcopus Turonenſis, Anno 859. in Concilio Tullenſi I. Weniloni Archiepiſcopo Senonenſi à Carolo Rege perduellionis accuſato datus eſt judex. Anno ſequente Concilio Tullenſi II. 862. Aquiſgranenſi III. anno 866. Concilio Sueſſionenſi III. & Vermerienſi, anno 867. Tricaſſino, interfuit. Obiit anno 871. *Extant Capitula* CXL. ex corpore ſanctorum Canonum excerpta, & Presbyteris ſuis anno 858. in Synodo congregatis data, Concil. Tom. VIII. p. 627. & inter Baluzii Capitularia Tom. II. p. 1285. *Commonitorium* ad Wenilonem Senonenſem in Synodo Tullenſi datum, Concil. Tom. VIII. p. 695. *Annunciatio de Wulfadi cauſâ & Hermentrudis reginæ coronatione in Concilio Sueſſionenſi* III. facta, Concil. Tom. VIII. p. 830. 855.

REMIGIUS, gente, ut videtur Gallus, ſummus Sacri Palatii Lotharii Imperatoris Magiſter, ſeu Capellæ Regiæ Præſes; ac Lotharii deinceps favore poſt Amulonis mortem Archiepiſcopus Lugdunenſis; quo tamen anno dignitatem iſtam obtinuerit, parùm conſtat. Anno 855. Conciſio Valentino præfuit; in quo lapſam Gotteſchalci cauſam, quam magno ſemper ſtudio tutatus eſt, decretis Synodicis in integrum reſtitui, & Concilii Cariſiacenſis Canones contra Gotteſchalcum ſexennio ante latos damnari, effecit. Anno 859. Epiſcoporum Synodo in Andemantunno Lingonum collectæ præfuit, in quâ Canones Valentinos comprobari, & Joannis Scoti Capitula XIX. damnari, curavit. Decreta iſta Synodica poſt quindecim dies Remigius unà cum Coepiſcopis ad Concilium Tullenſe ad Saponarias detulit, & tribus regibus Carolo Calvo ejuſque nepotibus Carolo & Lothario oblatos in Concilio relegi obtinuit. Hinc grave ortum eſt jurgium Remigium inter & Hincmarum, qui Canones etiam Cariſiacenſes relegi effecit. Nil Synodicè decretum; res in aliud Concilium rejecta. Remigius verò noſter anno 866. Sueſſionenſi, 869. Vermerienſi, 870. Attiniacenſi, 871. Duziacenſi, 873. Cabilonenſi I. 875. Cabilonenſi II. Conciliis interfuit. Obiit V. Kal. Novemb. quo verò anno mihi non ſatis eſt compertum. 855.

SCRIPTA.

Liber de tribus Epiſcoporum Epiſtolis, ſeu *Reſponſio Eccleſiæ Lugdunenſis nomine facta adversùs Hincmari, Rabani, & Anonymi Epiſcopi Epiſtolas.* Scriptus circa annum 853.

Libellus de tenendâ immobiliter S. Scripturæ veritate, & SS. orthodoxorum Patrum authoritate fideliter ſectandâ, ſeu *Cenſura Eccleſiæ Lugdunenſis Capitulis IV. Synodi Cariſiacæ oppoſita*, anno, ut videtur, 854. ſcripta.

Abſolutio cujuſdam Quæſtionis De generali per Adam damnatione & ſpeciali per Chriſtum ex eâdem ereptione Electorum, quam eodem, quo *liber de tribus Epiſtolis*, tempore ſcriptum eſſe probabile eſt. Opuſcula iſta habentur in Bibliotheca Patr. Tom. XV. & apud Gilb. Mauguinum collect. ſcript. de

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Prædestinat. & Gratia Tom. I. Part. II. p. 67. subjectis libro *de* III. *Quæstionibus* Andreæ Du Vallii notis.

Cæterùm Remigio nostro ab Usserio ascribitur, & sub illius nomine in Bibliothecâ Patr. prodiit *Commentarius in Epistolas D. Pauli*, qui Haymoni vulgò, ac potiori quidem jure tribuitur. De eo monet Usserius Commentarium in Epistolam ad Hebræos nec Remigii nec Haymonis esse, sed Primasio deberi.

856. HINCMARUS, gente Gallus, in agro Bononiensi natus, Hincmari Remensis ex sorore nepos; avunculo bonis literis & moribus instituendus puer adhuc datus est. Postquam annis maturuit, admovetur ad negotia, ab avunculo ad regem, à rege in Gothiam, legatus. Anno circiter 856. defuncto Pardulo in sede Laudunensi avunculi gratiâ suffectus est, & in Ecclesiâ Remensi, utpote Metropolitanâ ordinatus. Episcopus factus primò quidem Hincmaro Remensi, & ut avunculo, & ut metropolitano suo, morem gessit; eique in frequentibus Synodis contra Rothadum Suessionensem habitis astitit: postea verò superbiâ & ambitione inflatus, nota Metropolitani jura ei denegavit. Administrationem Palatii, & Abbatiam extra provinciam sitam, eo inconsulto accepit: ad Synodos crebrò evocatus venire renuit: ab avunculo aliisque Episcopis excommunicatos in communionem recepit: aliorum Episcoporum subditos excommunicavit. Hinc ulteriùs grassatus, famam avunculi carpere; ne præsentem quidem salutare vel intueri; calumniis insectari; postulare ut sua ipse scripta concremaret; illum degradatione dignum esse clamare, idque se effecturum minari; denique nihil non agere, quo avunculum divexare, & Metropolitani jugum excutere posset. Nec intra hosce limites stetit effrænis audacia. Regi etiam injurius fuit, cujus ille potestatem ludibrio habuit; defectionem etiam ad Lotharium nepotem meditatus. Arrepto quinetiam civili gladio, insana sua decreta armatâ manu exsequi solebat; quosque sacris submoverat, bonis spoliare. Verbo dicam: impotentissimum & in ecclesiâ & in republicâ tyrannum egit, belli fax, dissidiorum præco. Tali ingenio vir præditus à turbis quiescere non potuit. Propiorem verò turbarum ansam suppeditavit villa Pauliacum, à sede Laudunensi olim abreptum, à Carolo rege Hincmaro Episcopatum ineunti redditum, ab Hincmaro postea regi traditum, ut id Nortmanno cuidam Aulico in beneficium daret. Prædium istud Vir levissimus anno 868. à Nortmanno repetiit; reddere abnuentem excommunicavit; & armatâ familiâ suâ non eo solùm prædio, sed bonis omnibus direptum exuit. Nondum satiatus, Nortmannum tanquam raptorem & sacrilegum apud Pontificem accusat. Hinc literas à Pontifice ad Remensem Metropolitanum impetrat; quibus iste Nortmannum Comitem excommunicare jubetur. Abnuit id, qui causæ injustitiam probe novit, Hincmarus Remensis. Noluit id etiam fieri Carolus rex, in Nortmanni & justitiæ partes propensior. Fremit Hincmarus Laudunensis; & avunculum simul ac regem sacrilegii & contemptæ sedis Apostolicæ apud Pontificem accusat. Eodem circiter tempore major accessit malorum seges. Hincmarus enim levi quâdam de causâ universos Diœceseos suæ Clericos excommunicat. Clerici Hincmarum Remensem Metropolitanum appellant. Iste Clericos censurâ solvit; & communioni ministerioque suo restituit. Exardescit statim Laudunensis: ingentes irarum moles versat: minas ubique spargit. Tantas furias Synodo coercendas esse censuit Carolus rex. Anno igitur 869. res ad Synodum defertur. Pistensem indicit Carolus: Hincmarum accersit. Ire abnuit præfractè Hincmarus: quin & regem multosque Episcopos & magnates palàm excommunicat. Ei tamen à rege atque optimatibus in Colloquio Pistensi facti veniam authoritate suâ impetrat avunculus; remque totam Synodo judicandam committi obtinet. Indicitur Synodus Vermeriæ habenda VIII. Cal. Maii. Adest Hincmarus; cúmque crimina sibi objecta diluere non posset, appellatione ad Romam interpositâ effugium quæsivit. Censuram quidem Synodi eâ arte evalit: ipse verò à rege veluti in carcere detentus fuit prope Silvacum in parochiâ Laudunensi. Anno

no sequente Synodus frequens eâdem de causâ in Attiniaco palatio convenit. Adfuit Hincmarus noster, (licèt antea duplici libello, insulso uno, comptiori altero, appellationem suam confirmare frustra molitus esset) & à rege rebellionis, ab avunculo contumaciæ, à Nortmanno injuriæ, à Clericis suis injustæ excommunicationis, à laicis subditis tyrannidis, accusatus est. Rem quidem cum rege & avunculo transegit, præstito utrique novo fidei juramento pro reliquis causis terminandis tres Episcopos ab avunculo designatos judices & ipse admisit. Mox tamen judicium detrectans, pontificem Romanum iterum appellat. Summo interim animi ardore Hadrianus Papa ei apud regem & avunculum tam precibus quam minis patrocinatur. Anno 871. Carlomanni rebellia contra regem arma moventis partes non obscurè sectatus est; & excommunicationi contra eum ab avunculo latæ subscribere recusavit. Eodem anno habita est Synodus Duziacensis; in quâ acriter à Carolo rege & Hincmaro avunculo accusatus est: & ad Synodum adductus, præsens interrogatus, auditus, convictus, & quantumvis Romam appellans & recusans judices, unanimi Episcoporum suffragio damnatus fuit, & sede depositus. Sede ejectus, cùm novis rebus indies studeret; anno circiter 876. à Carolo Calvo, Imperatore jam facto, in exilium ejectus est, vinculis constrictus, in custodiam datus, & post biennium excæcatus. Anno 878. post Caroli mortem à Joanne VIII. Pontifice in Galliam profecto, habito Trecis Concilio excommunicatione solutus est, ad missam canendam admissus, & aliquâ parte redituum Ecclesiæ Laudunensis donatus. Obiit ante annum 882. superstite adhuc avunculo. Hæc ferè omnia ad illustrandam hujus temporis historiam, partim ex Hincmari Remensis operibus, partim ex Opusculis à Lud. Cellotio editis, non indiligenter collegimus. SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

EPistolæ *VI. ad Hincmarum Remensem*, à Jacobo Sirmondo inter Opera Hincmari Remensis editæ Tom. II. p. 335. 340, 341. 351. 608. 644.

Collectio altera ex Epistolis Romanorum Pontificum pro appellatione suâ, Hincmaro Remensi apud Gundulfi villam anno 870. missa per Wenilonem Archiepiscopum. Extat ibid. p. 355.

Schedula Episcopis & per eos regi porrecta apud Pistas de appellatione à se ad sedem Romanam interpositâ.

Satisfactio per Odonem Episcopum ad Carolum regem missa. Bina ista Opuscula notis illustrata unà cum aliis edidit Ludovicus Cellotius *Paris.* 1658. 4°. à Cl. Labbeo Concil. Tom. VIII. inserta p. 1760.

Reclamatio & Proclamatio in Concilio Tricassino II. anno 878. facta. Extat Concil. Tom. IX. p. 315.

ANGELOMUS Luxovienſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, Ordinis Benedictini, claruit anno 856.

SCRIPTA.

STromata *in libros* IV. Regum, seu Commentarii jussu Drogonis Episcopi ex veterum Patrum scriptis contexti.

Enarrationes seu Stromata in Cantica Canticorum, jussu Lotharii Imp. collecta.

Prodierunt Angelomi Opera *Colon.* 1530. *Romæ* 1565. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XV. p. 307.

BERTHARIUS, natione Gallus, ex regio Francorum genere ortus in Monasterio Casinensi vitam Monasticam amplexus est, tantâque virtutis famâ excoluit; ut post Bassatii mortem anno circiter 857. communi Mo- 857. Chron. Casin. l. 1. c. 35 Pet. Diac. de Vir. Ill. Cas. c. 12. p. 20. Ant. Scip. Elog. Cas. p. 57.

SÆC. IX. ab An. DCCC. nachorum suffragio Abbas electus sit. Duram sanè provinciam nactus est, Saracenis prædonibus Italiam ferro flammâque tunc temporis devastantibus; à quorum incursu ut tutum præstaret Casinum, ipse Monasterium muro cinxit; ac turribus & propugnaculis communivit: & ad montis Casini radices Urbem S. Germani exstruxit. Suscepto sæpius in Galliam itinere, suppetias Italiæ contra Saracenos dari à Ludovico Imp. petiit & obtinuit: semel etiam per literas evocatum in Monasterio suo hospitio excepit, & in Apuliam adversùs Saracenos arma moventem secutus est. Anno 879. Romam profectus, Landulpho Episcopo Capuano à civibus per seditionem ejecto authoritate suâ apud Joannem VIII. Pontificem patrocinatus est, ne Italiæ vires mutuis dissidiis distraherentur veritus. Anno 884. Saraceni Casinum expugnarunt; & Bertharium Abbatem ad altare Missam facientem obtruncârunt XI. Cal. Novembr.

SCRIPTA.

Quæstiones in utrumque Testamentum, Conciones ad Monachos in Divorum Natalitiis habitæ, De Medicinâ libri duo, De Grammaticâ plures. Metio imprimis multa atque eleganter conscripsit. Ex omnibus ejus scriptis superest Opus primo loco memorandum, viz. *Ἀντιμιμνον* sive *Contrariorum in speciem locorum utriusque Testamenti* libri II. qui sub Juliani Toletani nomine in Bibliothecis Patrum habentur; & anonymi prodierunt *Basil.* 1530. *Colon.* 1533. 8°. à nonnullis etiam Richardo Cluniacensi, ab aliis Salviano Massiliensi ascripti. Verùm id rectiùs Berthario nostro vindicat Joannes Baptista Marus *, tum Leonis Ostiensis †, qui tale opus scripsisse Bertharium prodit, authoritate subnixus, tum fide Codicis MS. pervetusti Longobardicis literis scripti in Bibliothecâ Anicianâ, qui Bertharii nomen prætulit.

* Annot. ad Petr. Diac. de viris illustr. Casinens p. 33.

† Chronic. Casin. l. 1. cap. 35.

Versus de Vita, obitu, ac Miraculis S. Benedicti, aliique ad Angelbergam Augustam, quorum meminit Petrus Diaconus Cap. 12. habentur inter Prosp. Martinengi Poemata Rom. 1590. & apud Arnold. Wion ad Martyrol. Benedict. Martii XXI.

Sermo de S. Luca Evangelista, à Petro item Diacono memoratus, in breviario Ord S. Benedicti habetur.

Sermonum & Homiliarum liber I. Servatur MS. in Biblioth. Casin. Num. 107. indicante J. B. Maro, Not. ad P. Diac. p. 22. ubi etiam meminit *Sermonis de S. Matthiâ Apostolo*, nec non alterius de S. Romano Abbate, ubinam verò deliteſcant non dicit.

858. JOANNES, ERIGENA & SCOTUS dictus, quem alii Anglum apud Ergene in confiniis Walliæ natum, alii Scotum ex oppido Aire oriundum, alii Hiberniam Eri seu Erin olim dictam, natalem habuisse, contendunt. Claruit anno 858. Relictâ * Patriâ in Galliam transiit; & ob ingentem eruditionis famam à Carolo Calvo summâ dignatione susceptus est, inter familiares adlectus, & in rebus tam seriis quam ludicris individuus mensæ & cubilis socius factus. Anno circiter 850. fervente controversiâ Prædestinatianâ contra Gotteschalcum ipse calamum acriter strinxit, scripto de Prædestinatione libello ad Hincmarum Remensem & Pardulum Laudunensem, quem Prudentius Tricassinus & Florus Lugdunensis statim oppugnârunt. Damnato dogmate Gotteschalciano magnam tamen & ipse Joannes invidiam passus est, quam paradoxis ut plurimum dogmatibus Philosophicis, immensâque apud regem gratiâ, sibi utplurimùm conflavit. Sive istam igitur defugiens, seu ab Alfredo rege ad restaurandam in Angliâ rem literariam evocatus, certè anno 877. post Caroli Calvi, Mecænatis optimi, mortem in Angliam transmeavit; & ab Alfredo rege in Academiâ Oxoniensi à se sive recèns fundatâ, seu restitutâ, artium liberalium, Geometriæ imprimis & Astronomiæ, studio præfectus fuisse dicitur. Post triennium natâ inter Academicos Oxonienses discordiâ Malmesburium secessit, & in celeberrimo illo Cœnobio ludum literarium aperuit; ubi demum anno 883. (rejiciunt id alii in 886.)

† Matth. Westm. Flor. Hist. ad an. 883. p. 253.

886.) à discipulis, inflexam morum duritiem & gravitatem ægrè ferentibus, stylis & graphiis confossus interiit IV. Id. Novembr. Corpus ejus, Teste Matthæo Florilego, in B. Laurentii Basilicâ humili quidem loco sepultum est. Ubi verò super ejus Sepulturam divinitus cecidit radius ignis Cœlestis, Monachi his revelationibus admoniti, in majorem Ecclesiam transtulerunt : & ad sinistram Altaris partem loco magis honorabili condiderunt. Certè Martyribus & Sanctis post mortem annumeratus locum in Martyrologio Romano per multa tenuit sæcula ; donec tandem, heu infœlix ! ab oculatioribus Pontificiis Transubstantiationi contraria sensisse deprehensus, deleto nomine eximeretur. Doctrinam ejus & pietatem egregiè deprædicat Anastasius Bibliothecarius in epistolâ ad Carolum Calvum. *Mirandum est*, inquit, *quomodo vir ille barbarus (qui in finibus mundi positus, quantò ab hominum conversatione, tantò credi potuit alterius linguæ dictione, longinquus) talia* (viz. Dionysii Opera) *intellectu capere, in aliamque linguam transferre valuerit. Joannem innuo Scotigenam virum, quem auditu compari per omnia sanctum. Sed hoc operatus est ille artifex Spiritus, qui hunc ardentem pariter & loquentem fecit. Nisi enim ex gratiâ ipsius igne charitatis flagrasset ; nequaquam donum linguis loquendi procul dubio suscepisset.*

SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

DE *Divisione Naturæ, seu de rerum Naturis* libri V. De hoc opere hæc olim notavit Rogerius Hovedenus * noster, cujus verba mutuatus est Matthæus Westmonasterienſis *, " composuit librum, quem *περὶ φύσεων μερισμοῦ*, i. e. de *Naturæ Divisione*, intitulavit, propter perplexitatem " quarundam Quæstionum solvendarum, bene utilem : Si tamen ignoscatur ei in quibusdam in quibus à latinorum tramite deviavit, dum in Græcos " acriter oculos intendit ; unde & hæreticus à quibusdam putatus est. Sunt " enim revera in hoc libro perplurima, quæ nisi diligenter discutiantur, à fide " catholica abhorrentia videantur.

* Annal. ad an. 883. fol. 234. p. 2.
* Loc. cit.

Ambigua S. Maximi, seu *Scholia ejus in difficiles locos S. Gregorii Nazianzeni*, Latinè versa. Prodierunt simul bina ista Opera typis impressa *Oxon.* 1681. fol.

De Prædestinatione Dei contra Gotteschalcum liber, à Gilberto Mauguin. editus *Vindic. Prædestinationis & Gratiæ* Tom. I. p. 103. Ex hoc libro XIX. Capitulorum Summulæ, quæ Lotharii I. jussu olim collectæ, ad Carolum fratrem per Ebbonem Gratianopolitanum Episcopum missæ, in Palatio Vermerienſi anno 853. traditæ, & à Prudentio Tricassino & Floro Lugdunensi postea refutatæ sunt ; habentur in *Historiâ Gotteschalci* Usserianâ cap. 19.

Opera S. Dionysii Areopagitæ quatuor, (viz. *De Cœlesti Hierarchiâ, de Ecclesiasticâ Hierarchiâ, de Divinis Nominibus, de Mysticâ Theologiâ*) in Latinam Linguam conversa, versione Carolo Calvo Imp. nuncupatâ. Hanc *Versionem* nimia Græci Sermonis affectatione vitiatam, adeóque Latinis haud satis esse intelligibilem, dudum observavit prædictus Florilegus. Prodierunt ex his aliqua in editione Operum S. Dionysii *Colon.* 1536. Omnia verò, teste Labbeo * in Bibliothecâ Collegii Societatis Iesu Bituricensis MSS. habentur. Præfationem versionis istius duplicem ad Carolum Calvum, metricam alteram breviorem, alteram prosaicam prolixiorem edidit Cl. Usserius in *Epistolarum Hibernicarum* Sylloge p. 57.

* Differt. de Scripc. Eccl. Tom. 1. p. 67.

Excerpta de Differentiis & Societatibus Græci Latinique verbi, quæ inter Macrobii scripta feruntur, ex fusioribus Macrobii scriptis à Joanne nostro defloratа esse censent Usserius & Pithæus.

Liber de Corpore & Sanguine Domini interiit, quem Caroli Calvi jussu conscriptit, Ratrammi sententiæ ubique consonum, atque eo nomine à Synodo Vercellensi anno 1050. damnatum ut ex Berengarii epistolâ ad Richardum à Dacherio † evulgatâ patet.

† Spicileg. Tom. II p. 519.

Cæ-

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Cæterùm multa alia Erigenæ opera recenſet Baleus, quæ an unquam ab eo ſcripta fuerint, parùm conſtat; minùs adhuc an MSS. forſan alicubi deliteſcant.

858. NICOLAUS, natione Romanus, Theodori Regionarii filius, à Sergio Papâ Subdiaconus, à Leone Diaconus ordinatus, Benedicto mortuo anno 858. Eccleſiæ Romanæ Pontifex electus eſt, & præſente Ludovico Imp. die XXV. Martii conſecratus. Anno ſequente à Photio Patriarchâ CP. nuper facto literis interpellatus, anno 860. ad cauſam ejus inveſtigandam legatos Conſtantinopolim miſit. Anno 861. Photium, Conciliumque CP. ab eo habitum, fugillare, & Ignatio palàm patrocinari cœpit. Eodem anno habitâ Synodo Lateranenſi Joannem Archiepiſcopum Ravennatem injuriæ & rapinæ à civibus ſuis accuſatum in judicium vocavit; & venire abnuentem communione privavit. Mox etiam à Ravennatibus exoratus, Ravennam profectus eſt, & Joannem diu licèt tergiverſatum civibus ſatisfacere, contumaciæque ſuæ pœnitentiam agere, & veniam poſtulare coegit, pœnitentem communioni reſtituit. Anno 862. acriùs contra Photium ſinſurrexit, habitaque Romæ Synodo pullulantem tunc temporis Theopaſchitarum hæreſim damnavit. Eodem anno divortium Lotharii regis indignatus, & à Teutbergâ reginâ injuſtè uti credi voluit, repudiatâ appellatus, ſumma imis miſcuit, nihil intentatum relinquens, quo aut Teutbergæ cauſam tutaretur, aut Lotharium regem à propoſito abduceret; adeò ut anno ſequente Synodum Metenſem damnaret, & Theutgadum Trevirenſem ac Guntharium Colonienſem Archiepiſcopos à Synodo ad Romam legatos excommunicaret. Eodem anno 863. collecto Romæ Concilio Photium excommunicavit & damnavit; & Rothadum Epiſcopum Sueſſionenſem ab Hincmaro Remenſi depoſitum ſedi ſuæ reſtitui, & Romam judicandum remitti crebris literis mandavit. Anno 864. habitâ Romæ Synodo Rodoaldum Epiſcopum Portuenſem, legatum ſuum tum in Oriente tum in Gallia, ſede & communione ſubmovit, aliamque Synodum de cauſâ divortii Lotharii regis terminandâ fruſtra indixit. Anno 865. convocatâ Romæ Synodo, Rothadum præſentem communioni reſtituit, ſedi Sueſſionenſi reſtituendum decrevit, & in Galliam Synodico decreto ac literis ſuis communitum dimiſit, anathema omnibus ei deinceps adverſantibus comminatus. Acriùs eodem tempore contra Michaelem Imp. & Photium exarſit, illiuſque ſcripta flammis palàm mandari juſſit. Anno 866. Michaeli Bulgarorum regi fidem Chriſtianam nuper ſuſceptam gratulatus eſt, quæſtionibus CVI. ab eo propoſitis reſponſo ſatisfecit, & ad fidem apud Bulgaros confirmandam Paulum Populonienſem & Formoſum Portuenſem Epiſcopos legavit. Eodem anno Waldradum Teutbergæ pellicem excommunicavit, Wulfadum & ſocios in Concilio Sueſſionenſi depoſitos dignitati ſuæ reſtitui juſſit; & à Photio anathemate percuſſus eſt. Obiit anno 867. die XII. Novembris. Extant *Epiſtolæ* LXX. Concil. Tom. VIII. p. 268. aliæ XXIV. ibid. p. 480. Fragmenta aliarum *Epiſtolarum* VI. ibid. p. 514. *Reſponſa ad Conſulta Bulgarorum* Capitulis CVI. conſtantia, ibid. p. 516. *Decreta* ſeu *Reſcripta* de rebus variis in XXII. titulos diſpertita, ibid. p. 550. *Appendix Epiſtolarum ſecunda* Epiſtolas IV. complectens, ibid. p. 563. Cæterum Nicolai noſtri Epiſtolæ ſeorſim prodierunt *Romæ* 1542. fol.

858. Phot. in Epiſt. paſſim. Nicet. in vit. Ignat. Theog. libell. de Ignat. Baron. Tom. X. ab an. 858. Hanck. de Script. Byzant. part. 1. c. 18.

PHOTIUS, ortu, ut videtur, Conſtantinopolitanus, Taraſii Patriarchæ nepos, parentes habuit generis ſplendore illuſtres, & quos martyrium (forſan ob cauſam imaginum) nobilitaverat. Genere, doctrinâ, virtute, conſpicuus, ad ſummas reipublicæ dignitates, quamprimum maturuit, aſcendit; factus Protoſpatharius ſeu regiorum ſatellitum dux, Protoſecretarius, & Senatus CP. princeps; adeoque Imperatoris nomine ad Aſſyrios legatione functus. Anno 858. dejecto Ignatio, & oblato ab eo, ſeu ſponte, ſeu metu, abdicationis libello, cum de ſucceſſore ageretur, Photium τὸν ἐν ἀλαβείᾳ ἡ γνώσει πολλὰ ἐπιζόμενον, fatente Michaele Monacho, cauſæ Photianæ aliter minime

minime favente, magnopere reluctantem tum Aulici tum Clerici in Patriarchatum Constantinopolitanum elevârunt, ipso Domini die natali consecratum. Certè ad hoc munus subeundum, quicquid fingant Ignatiani, se per vim quandam adactum esse ipsemet non modò in Epistolâ ad Hadrianum Papam, sed & privatis ad ipsum Bardam literis, seriò conquestus est. Quo tamen non obstante, Ignatiani in æde S. Irænes congregati Photium ejusque sequaces damnârunt: Photianis mox in Synodum collectis par pari rependentibus. Anno 861. habita est Constantinopoli Episcoporum CCCXVIII. Synodus, in quâ solenni sententiâ deponitur Ignatius; cui aderant & consenserunt legati Pontificii Rodoaldus Portuensis & Zacharias Anagninus Episcopi. Etsi postea ipse Nicolaus Papa consensum denegârit, pessima convicia minasque quotidie in Photium jaculatus. His accessit nova Nicolai in Photium odii ratio, causa nempe Bulgarorum, quos missis illuc anno 866. prædicatoribus sedi Romanæ arripere molitus erat. Hos interim Photius, utpote sedi suæ subditos, cui se nuper ultrò subjecerant, sedi suæ strenuè vindicavit. Anno 867. ad imperium evectus Basilius Macedo, Photio non leviter infensus, quod ob Michaelis Imp. cædem acriter ab eo correptus fuerat, & sacrâ communione submotus, revocato Ignatio, Photium throno Patriarchali dejecit. Anno 869. convocato Constantinopoli Concilio Episcoporum CII. quod pro Oecumenico VIII. habent Pontificii, Photium Photianosque damnant & deponunt Ignatiani; & ut modo quodam insolenti res ageretur, Synodali sententiæ calamis non nudo atramento, sed ipso sanguine sacramentali tinctis subscripserunt. Quo facto Photius in exilium est actus, cognatis, familiâ, amicis, omni denique humano ministerio, & quos ipsâ vitâ cariores habuit, libris exutus. Καινὸν τοῦτο (inquit) καὶ παράδοξον, ἃ νῦν καθ' ἡμῶν ἐπινενόηται τιμωρία, *& hoc certè novum & paradoxum, recèns in me excogitatum supplicium.* Tandem Basilius veteris amicitiæ memor, cum Photio in gratiam redire cœpit, quem mortuo paulò post Ignatio, anno 878. sedi suæ restituit. Nec hoc contentus Joannem VIII. Romanum Pontificem illi reconciliavit. Photium proindè Pontifex in communionem recepit, omnia adversùs eum ejusque sequaces decreta irrita fecit; Paulum Anconitanum & Eugenium Ostiensem legatos Constantinopolim misit; ubi collecto anno 879. Episcoporum CCCLXXIII. Concilio interfuerunt. Omnia hic in Photii gratiam cesserunt, ipse pro legitimo Patriarchâ ab omnibus agnitus, rescissa in contrarium decreta, antiqua sedis CP. privilegia confirmata, condito etiam Canone, ut omnes à Joanne Pontifice Romano damnati, à Photio etiam damnarentur; à Photio damnati, à Joanne etiam anathemati subjicerentur. Hanc solummodò Synodum Photianam Oecumenicam VIII. agnoscunt Græci, cujus Acta ex Joannis Becci Patriarchæ CP. codice exscripta primus Gr. Lat. extulit Gulielmus Beveregius *Pandect. Canonum* Tom. II. Anno 886. Photius insidiarum unà cum Theodoro Santabareno adversùs Leonem Aug. Basilii filium initarum falsò insimulatus, ab Imperatore mox sede pulsus, in Harmonianorum Monasterium relegatus est; ubi non diu postea obiisse videtur, in Heremiæ Monasterio ad Merdosagarem sepultus. Vir, ut cætera taceam, infinitæ lectionis, stupendæ eruditionis, omnium non sui modò, sed & omnium penè sæculorum doctissimus, librorum helluo voracissimus, Censor χριτικώτατος. Nemo Bibliothecam ejus vel semel inspexerit, quin Historicum summum, Philologum instructissimum, Criticum perspicacissimum, statim deprehendet. Testantur accuratam Juris peritiam tot solertia ad interrogationes propositas responsa; prudentiam politicam liber *de Officio Principis*, ut de rebus gestis nil dicam. Legantur ejus Epistolæ; videbis ipsum Philosophica, Medica, Mathematica, Theologica, adamussim tenuisse. Verùm id apud omnes in confesso est, & fortè solus est Philippus Brietius*, qui Photium literis sæcularibus clarum, divinarum fuisse ignarum affirmavit, reclamante totâ Doctorum caveâ, totque ejus scriptis summâ sacrarum literarum, & rei Theologicæ peritiâ refertissimis. De ingenio ejus, & scientiâ externâ, audiatur unicus Nicetas David †, Photio aliàs non satis æquus. *Tandem*, inquit, *Photium Patriarcham designant:* ὃν ὁ μὲν ὅτος ὁ τοῦτο ὁ τῶν ἁγίων ‡ ὁ ἀνώνυμος

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Vid. Photii Epist. 6. p. 69.

Vide Leonem Gramm. in Chronographiâ, & Joelem in Hist. compend.

Epist. 97. ad Basil. Imp. p. 137. Leo Gramm. in Chronograph Joan. Curopal in Compend. Zonar. Annal. Tom. III.

* Annal. ad an. 858.

† Vit. Ignatii p. 1198.

S Æ. C. IX. ab An. DCCC.

ἀνωνύμων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπιφανῶν καὶ εὐγενῶν καὶ σεμνῶν καὶ εὐκλεεστάτων: Homo erat sanè minimè obscurus & ignobilis, sed claris & illustribus oriundus natalibus, rerumque civilium & politicarum usu, prudentiâque & scientiâ omnium tunc temporis clarissimus. Grammaticæ enim literaturæ & carminis pangendi, dicendique laude, quin & Philosophiæ, & Medicinæ, & omnium propè liberalium disciplinarum externarum studio cognitioneque tantoperè florebat, ut ævi sui facile princeps haberetur, immò & cum veteribus certare posset. Πάντα γὰρ συνῆκτο ἐν αὐτῷ, ἡ θαυμασιότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδὴ, ὁ πλοῦτος, οἷς ὃν καὶ βίβλων ἐν αὐτὸν ἔρροι πᾶσα, πλέον ἢ πάντων ὁ τῆς δόξης ἵμερος, δι' ὃν αὐτῷ καὶ νύκτας ἀύπνους ἀεὶ τιλῶ ἀνάγνωσιν ἐμμελῶς ἐχελαύνων. *Omnia quippe in illo concurrerant, aptitudo quædam & naturæ vis ac felicitas, studium, opes, quibus tibi librorum omnium maximam copiam comparabat: & quod præ cunctis, gloriæ laudisque cupido, quâ incensus totas noctes, ut lectum assiduè vacaret, ducebat insomnes.* Mitto recentiorum encomia, numero & pondere infinita; meritissimum præ aliis Elogium ipsi tribuit, qui de hujusmodi rebus optimè judicare novit, Dan. Heinsius *Dissert. de Critica Veterum*, p. 166. quod ne nimius sim, hùc non transferam.

OPERA EDITA.

Μυριόβιβλον, sive *Bibliotheca*, à Photio adhuc Laico scripta, in quâ CCLXXX. Veterum opuscula lecta, excerpta, & accuratè dijudicata continentur. Nobile, si quod aliud, eruditæ vetustatis promptuarium; quo tot secundæ post naufragium tabulæ, tot aurea melioris ævi monumenta, ex parte saltem nobis conservantur. Opus, in quo ingenii acumen, judicii gravitatem, legentis industriam, an lectionis varietatem quis magis admiretur, haud facile dixerim. Interim notari meretur, hanc quam nos habemus Bibliothecam, longè majoris operis solummodò partem videri, ea sc. solummodò quæ, absente Tarasio fratre, recitata fuerant, ut ipse Photius Epistolâ ad Tarasium Bibliothecæ præfixâ non obscurè indicat. Legit utique & excerpsit vir eruditissimus infinita alia aliis temporibus præsente Tarasio recitata; unde nil mirum in hoc opere Ignatium, Papiam, Aristidem, Theophilum, Hegesippum, Athenagoram, Julium Africanum, Gregorium Thaumaturgum, Dionysium Alexandrinum, Gregorium Nazianzenum, aliosque maximi nominis Scriptores, quà sacros, quà profanos, nullum habere locum, in aliâ, ut videtur, Collectione recensitos, cujus fortasse ἀπόκρυφον erant Eclogæ illæ Philostorgianæ, quas hoc demum sæculo edidit Gothofredus. Primus hanc Bibliothecam Græcè cum notis edidit David Hæschelius *Augustæ-Vindel.* 1601. fol. Gr. Lat. deinde prodiit cum Hæschelii notis, Schotti versione & notis, *Genevæ* 1613. fol. *Rothomagi* 1653. fol. Cæterùm monendus est lector, versionem Latinam his editionibus affixam, etsi Andreæ Schotti nomen præferat, pravam esse, fallacem, & Schotti nomine prorsus indignam.

Epistolæ CCXLVIII. unà cum Auctuario V. aliarum de rebus in jure Canonico Orientalium dubiis, ex versione & cum notis Richardi Montacutii nostratis Gr. Lat. prodierunt *Londini* 1651. fol.

Epistola ad Archiepiscopum Aquileiensem invenitur Gr. Lat. in Auctuario noviss. Combefisii *Paris.* 1672. Lat. apud Baronium ad an. 883.

Epistola ad Theophanem Monachum, quam Gr. Lat. Prolegomenis suis in Theophanis Ceramei Homilias inseruit Fr. Scorsus Proœm. 2. Sect. 3.

Epistola ad Nicolaum Papam statim post initum Patriarchatum scripta, & Confessionem fidei suæ continens. Extat Lat. apud Baronium ad an. 859. num. 71.

Epistola ad eundem triennio post scripta, Lat. apud Baronium ad an. 861. num. 39.

Epistola Encyclica ad Patriarchas Orientales, Lat. apud Baronium ad an. 863. num. 41. Græcè verò & Latinè inter Epistolas Photianas à Montacutio editas secundum locum obtinet.

Nomocanon

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Nomocanon, sive *Canonum Ecclesiasticorum & Legum Imperialium de Ecclesiasticâ disciplinâ conciliatio*, in titulos XIV. distributa. Prodiit cum Commentariis Theodori Balsamonis tum Græcè tum Latinè à Christophoro Justello ex Bibliothecâ Palatinâ primùm editus *Paris.* 1615. 4°. deinde ad calcem Commentariorum Balsamonis *Paris.* 1620. fol. postremò in Justelli junioris Bibliothecâ Juris Canonici *Paris.* 1662. Tom. II. p. 789.

Homilia in diem natalem B. Mariæ Virginis. Extat Gr. Lat. in Auctuario novo Combefisii *Paris.* 1648. Tom. I. p. 1583.

Descriptio novæ B. Virginis Ecclesiæ in Palatio à Basilio Macedone extructæ, Gr. Lat. à Cl. Lambecio eruta, & Codino subnexa *Paris.* 1655. fol. & cum notis Combefisii Originum CP. p. 296.

De Voluntatibus, quæ in Christo dicuntur Gnomicæ liber, extat Latinè ex versione Turriani in Auctuario Canisii Steuartiano p. 437.

Epistola unica, & *Tractatus brevis*, Gr. Lat. à Cotelerio edita sunt Monument. Eccles. Gr. Tom. II. p. 104.

De Divinitate & Incarnatione Dissertationes VI. Habentur Latinè ex Turriani versione apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 183.

Argumenta Photii adversùs Latinos allegat & examinat Joannes Beccus Orat. I. de Unione Ecclesiæ p. 154.

Libellus de Synodis toties editus nihil aliud est, quam pars Epistolæ, quam scripsit ad Michaelem Bulgariæ principem *de Officio Principis*; ac proinde inter Epistolas Photianas à Montacutio editas primum locum obtinet. Habetur Græce in Bibliothecâ Cl. Vossii *Synopsis Conciliorum Photii:* Verùm non nostri, sed Photii Tyriorum Episcopi, opus est. Ex hac Synopsi fragmentum profert Usserius *Dissert. de Symbolis* p. 23.

OPERA Ἀνέκδοτα.

Commentarius in D. Pauli Epistolas, è quo sua utplurimum desumpsit Oecumenius. Extat Græcè MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigiensi, class. 4. sig. 9. fol. Codex quidem est admodum antiquus, sed in principio & fine mutilus, certè deest integer *in Epistolam ad Romanos Commentarius.*

Quæstiones ac Dubia ad Amphilochium Cyzici Metropolitam de variis S. Scripturæ locis. Extant MSS. grandi volumine, sed absque Photii nomine in Cl. Seguierii Galliæ Cancellarii Bibliothecâ; item in Bibliothecis Vaticanâ, Barbarinâ, Bavaricâ, & forsan alibi. Hujus operis fragmenta duo edidit Combefisius, alterum ad calcem operum Amphilochii p. 226. alterum in Auctuarii Tomo I. Alia olim fragmenta protulit Turrianus: ex eodem opere desumpta esse, quæ apud Auctorem Catenæ in Joannem reperiuntur, non infœliciter conjicit Colomesius.

De Episcopis & Metropolitis Collectio, extitit olim MS. in Bibliothecâ Naudeanâ.

Opus contra Latinos; ex quo fragmentum de processione Spiritûs Sancti Gr. Lat. profert Cl. Usserius Dissert. de Symbolis p. 25. sed non ex ipso Photii opere immediate desumptum, verum ex Euthymii Zygabeni Codice MS. Panopl. tit. 12. qui quidem locus in Latinâ Euthymii versione à Fr. Zino adornatâ consultò omissus est.

Odæ IX. extant MSS. in Bibliothecâ Claromontanâ.

Prophetarum liber cum expositione. Extat MS. in Bibliothecâ Vaticanâ, uti Possevinus nos docet.

Lexicon, volumen satis crassum, hoc tempore penès Marquardum Gudium Hamburgensem MS. asservatur. Optimus sanè liber, & quem edi è re literariâ esset, ut Epistolâ ad Thomsonum olim notavit Josephus Scaliger.

In Categorias Aristotelis liber habetur MS. in Galliæ regis Bibliothecâ.

Horum Manuscriptorum notitiam ex parte debemus curæ Cl. Colomesii, qui in Paralipomenis ad *Cartophylacem Ecclesiasticum* de iis agit.

Scripsit etiam Photius, teste Suidâ *, adversùs Leontium hæreticum olim Episcopum Antiochenum. Verùm hoc opus dudum interiisse videtur.

* In voce Λεόντιος.

SÆC. IX. ab An. DCCC. 858.

Ex Theogn. libell. de Ignat. Nic. Pap. Epist. & Act. Conc. CP. IV. Conc. Tom. VIII.

THEOGNOSTUS, Monachus, Patriarchæ CP. Exarchus sive Legatus. Claruit anno 858. Triennio post Ignatium sede patriarchali in Synodo CP. depositum ægrè ferens, Romam laicum indutus habitum dilapsus est, ibique res Ignatii, suasque, apud Pontificem procuravit. A Michaele Imp. Constantinopolim ad judicium subeundum citatus, Nicolaum Papam non solum patronum acerrimum, sed & Mecænatem liberalem nactus est; ab eo præfecturâ Monasteriorum veteris Romæ, & *Archimandritæ* titulo donatus. Ignatio sedi suæ restituto, Theognostus anno 868. Constantinopolim rediit, Hadriani Papæ literis munitus, quibus Basilio Imp. & Ignatio Patriarchæ majorem in modum commendatus est. Hegumenus igitur sive Abbas Monasterii Fontis, & Sceuophylax Ecclesiæ magnæ factus est; atque anno 870. à rege & patriarchâ suo ad Hadrianum remissus, ut cum eo utriusque nomine de rebus Ecclesiæ gravissimis tractaret, & Episcopis ac Clericis Photianis pœnitentiæ locum concedi obtineret. Anno sequente Constantinopolim re infectâ rediit. Nec plura de eo constant. Scripsit *Libellum de causâ Ignatii*, quo miserias & injurias Ignatio patriarchæ ab anno 858, ad 861. illatas historico stylo repræsentavit, & Nicolao Papæ spectandas obtulit. Extat iste *Libellus* Gr. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1263.

858.

Metroph. Epist. ad Manuel. Patr. Conc. CP. IV. Act. III. p. 1292. IV. p. 1297. VI. p. 1313.

METROPHANES, patriâ Constantinopolitanus, matre quidem sublatæ famæ, quæ Methodium patriarcham stupri olim accusavit, natus, factus est Smyrnæorum Metropolita ante annum 858. quo Ignatii CP. à Bardâ depositi partes, quantum potuit, tutatus est; Photium tamen patriarcham admisit. Anno sequente, recrudescente iterum dissidio, Mepropha-nes contumacior jam factus, in Synodo CP. depositus, Ignatio carceris socius datur. Anno 867. depositio Photio, ipse sedem suam recuperavit; & in Concilio CP. anno 870. inter primarios Photii persecutores enituit. Restituto Photio anno 878. Metrophanes eum pro patriarchâ habere præfractè recusavit; & à Joanne licet Papâ anno 879. Photio morem gerere admonitus simul ac jussus contumaciam suam mordicus retinuit. Quo nomine in Concilio CP. ineunte anno 880. tanquam obstinatus Schismaticus, Episcopatu simul ac Communione submotus est. Scripsit *Epistolam ad Manuelem Patricium*, quâ res à Photio ab anno 858, ad an. 870. gestas ordine narrat. Extat hæc *epistola* Lat. apud Baronium ad an. 870. num. 453. Gr. Lat. unà cum Actis Concilii CP. IV. *Ingolstad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1385.

858. PATRICIUS ARARSIUS, ignotæ gentis, conditionis, ætatis, Scriptor, à me ideò in hunc locum repositus, quòd *Libelli Synodici* à Pappo editi author antiquior erat. Aliter de eo penitus silent tum veteres tum recentiores. Scripsit librum *Oceanum* dictum; unde insigne fragmentum de *Meletio* & *Ario* profert dicti *Synodici* Author, p. 14. Et si ex ungue, quod aiunt, Leonem metiri liceat, præclaram ejus orationem fuisse oportet.

859. ADO, gente Gallus, anno 859. Archiepiscopus Viennensis factus est. Anno 860. Concilio Tullensi, 873. Cabilonensi, 875. Conventui Cabilonensi, interfuit. Obiit anno 875. & in Martyrologio Romano die XVI. Decembris locum habere meruit.

SCRIPTA.

Martyrologium Sanctorum per anni circulum. Prodiit ad calcem Martyrologii veteris Romani cum notis Heriberti Rosweydi *Antverp.* 1613. fol. *Paris.* 1645. fol.

Breviarium Chronicorum de sex mundi ætatibus, à mundi initio ad annum 874. perductum, quæ annum enim istum sequuntur ab alienâ manu adjecta sunt.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

sunt. Prodiit seorsim *Paris.* 1522. cum Gregorio Turonensi *Paris.* 1512. 1567. *Basil.* 1568. denique in Bibliothecâ Patrum Tom. XVI. p. 768.

Libellus de Festivitatibus SS. Apostolorum ac Discipulorum, sive *Successorum eorum.* Extat ibid. p. 823. & unà cum Martyrologio *Antverp.* 1613. *Paris.* 1645.

Martyrium S. Desiderii Viennensis Episcopi. Habetur apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. VI. & Surium XI. Februarii.

Vita S. Theuderii Abbatis Viennensis. Extat apud Mabillon. Sæc. Benedict. I. p. 678.

ISAAC, Parduli Laudunensis Episcopi Diaconus, anno 849. Concilio Carisiaco interfuit, & Ecclesiæ Remensis Diaconus Suessionensi anno 853. Demum Episcopus Lingonensis factus, anno 859. Concilio Tullensi, 862. Pistensi, 866. Suessionensi, 869. Vermeriensi, 875. Cabilonensi, 876. Pontigonensi, 878. Tricassino interfuit. Scripsit *Epistolam* satis prolixam *de Canone Missæ* à Dacherio editam Spicileg. Tom. I. p. 345. Extat ejusdem *Collectio Canonum*, Græcorum ad instar Nomocanonum, ex antiquis Canonibus & Imperatorum Francorum Capitularibus consarcinata, à Sirmondo edita Concil. Gallic. Tom. III. à Baluzio Capitular. Tom. II. denique Concil. Tom. VIII. p. 598. 859.

HULDERICUS, natione Germanus, ex illustri familiâ Comitum de Kilburg & Dillingen natus, Hupaldi & Diapurgæ Sueviæ Ducissæ filius, natus est circa an. 817. in Collegio Vanningo S. Galli, deinde sub Adalberto Antistite Augustano, educatus, ab isto Romam missus. Eo verò interea temporis defuncto in Episcopum Augustanum renunciatus fuisset, ni ætatem immaturam causatus esset. Tandem post Hiltini mortem tum Imperatoris tum Canonicorum consensu Ecclesiæ illius Antistes factus est circa an. 860. Ecclesiam suam per XL. annos magnâ cum laude gubernavit; & Romano Pontifici cœlibatûs jugum sacerdotibus suis imponenti auctoritate suâ atque eruditione fortiter restitit. Obiit anno circiter 900. Scripsit *ad Nicolaum Papam Epistolam de Continentiâ Clericorum*, quâ illum cœlibatûs legem rigidè nimis urgentem ex Scripturâ & Ecclesiastica antiquitate liberè atque acriter coarguit. Epistolam istam in lucem edidit Joannes Wolffius Memorab. Lect. Tom. I. p. 241. inter Orthodoxographa priùs excusam p. 481. & ap. Fox. Act. & Monum. Eccl. Tom. 2. p. 456. & ad calcem Callixt. de Conjugio Clericorum. Magni quidem olim ista à Conjugii Clericalis defensoribus habita est; adeò ut, teste Bertoldo Constantiensi *, Gregorius VII. anno 1079. coactâ Romæ Synodo istud Hulderici scriptum nominatim damnare necesse habuerit. Unde liquet falsos esse Epistolæ hujus Codices quosdam MSS. in Anglia, qui Volusiani Carthaginensis Episcopi nomen præferunt, præcipue vetustum illum, Matthæo Parkero Archiepiscopo Cantuar. à Jo. Balæo dono datum, quem se à Parkero accepisse testatur Jo. Foxus Martyrologus noster loco citato; ubi aliam hac de re sub Volusiani etiam nomine epistolam planè elegantem adjunxit, quâ Clerici uxorati Causam suam adversus Nicolaum Papam strenuè & nervosè agunt. Animadvertat autem Lector, alium fuisse Udalricum sive Hulricum Episcopum etiam Augustanum, qui Episcopatum iniit anno 924. obiit anno 973. vel paulò post; ut Germanorum Annales disertè testantur. Unde nil mirum hunc cum nostro plures temere confudisse. 860.

Pantal. de vir. illustr. Germ. Part. II. p. 52.

* Append. ad Hermann. ad an. 1079. p. 349.

WULFADUS, ab Ebbone Remensi inter Clericos cooptatus, Ecclesiæ Remensis Oeconomus factus est, eoque nomine Concilio Carisiacensi anno 849. & Suessionensi anno 853. interfuit. Anno circiter 866. Caroli Calvi Imp. favore Archiepiscopatum Bituricensem adeptus est. Anno 867. Synodo Tricassinæ, 869. Vermerienſi, 870. Pistensi, 871. Duziacensi adfuit. Obiit anno 875. VI. Non. Octobr. Scripsit *Epistolam Pastoralem ad Parochos* 866.

SÆC. IX. ab An. DCCC. *& Parochianos Diœceſeos ſuæ*, quæ extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 602.

867. Vid. vit. ejus per Conſtant. Porphyr. edit. Gr. Lat. ap. L. Allat. Symmict. Part. II. p. 1.

BASILIUS, MACEDO à patriâ dictus, ex illuſtri Arſacidarum ſtemmate ortus, Maictis Arſacidæ nepos, materno verò genere Conſtantinum M. attingens. Puer adhuc à Bulgaris in captivitatem abductus, multos in Bulgariâ annos exegit. Libertatem demum nactus, Theophili ſive Theophilitzis, Michaelis Imp. conſanguinei, comitatui ſe adjecit, ab eo Protoſtrator ſibi deſignatus: ab Imperatore mox inter Stratores ſuos adlectus, & Protoſtratoris, deinde Accubitoris, demum Patricii, dignitate auctus. Anno 867. interfecto Bardâ Cæſare impenſiorem Michaelis Imp. favorem eo facinore meruit, ab eo Officiorum Magiſter, filius adoptivus, ac poſtremùm ipſo pentecoſtes die Cæſar, renunciatus. Exeunte anno Baſilius Michaelem immiſſis ſicariis è medio tollendum curavit; eoque ſublato Imperii faſces arripuit. Quicquid in rebus Eccleſiaſticis geſſerit, Photium præſertim ſpectat; adeóque ſupra à nobis in Photio enarratum eſt. Obiit anno 886. imperii adminiſtrati 18. inter optimos Principes numerandus, niſi quòd peſſimo facinore ad imperium graſſatus ſit.

SCRIPTA.

Capita Exhortatoria LXVI. *ad Leonem filium*, Gr. Lat. à Morellio edita *Pariſ.* 1584. 4°. & cum notis Barnabæ Damckii *Hamburgenſis* an. 1633.

Orationes aliquot, unà cum Actis Synodi VIIIæ. editæ.

Allocutiones III. ad Synodum dictam extant. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1151.

Epiſtolæ II. ad Nicolaum Papam, habentur apud Baronium ad an. 867. num. 105. ad an. 871. num. 7.

Harum prior extat Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1007. pars etiam illius Gr. Lat. ibid. p. 1293.

Liber de Jure, quem ſcribendum curavit Baſilius, interiit. Extant tamen Fragmenta IV. de Nuptiis agentia, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Græco Romano lib. 2. p. 86. unicum etiam de Officio Patriarchali Lat. apud Baronium ad an. 886. num. 12.

Menologium Græcorum ſcribendum, augendum, & imaginibus miniatis exornandum, curâſſe Baſilium autor eſt Baronius *; qui & Codicem juſſu ejus conſcriptum à ſe viſum, lectumque eſſe prodit. Eum in Bibliothecâ Vaticanâ etiamnum extare, ſex tamen menſibus à Martio ad Auguſtum incluſivè deſideratis, fidem facit Leo Allatius ‖: qui tamen illum potius Baſilio juniori, qui anno 977. imperium tenuit, aſcribendum conjicit. Cæterùm ne quis incuriâ labatur, ſciendum eſt Menologium iſtud non parùm diſcrepare ab aliis Græcorum Menologiis, ſive eo quod Latinè habetur apud Caniſium, Tom. II. p. 731. ſive eo quod in Menæis Græcorum inſertum reperitur, ſeu eo denique quod in linguam Græcorum vernaculam à Maximo Margunio Cytherorum Epiſcopo verſum prodiit *Venetiis* 1529. 4o.

* Ad an. 886.

‖ De libris Eccl. Græc. Diſſert. 1. p. 84.

867. HADRIANUS, natione Romanus, Talari poſtea Epiſcopi filius, à Gregorio IV. Subdiaconus, ac demum Presbyter titulo S. Marci ordinatus. Anno 867. thronum Pontificalem ſortitus eſt, die XIV. Decembris conſecratus. Magnam ſibi primo limine conflavit invidiam Theutgaudo, Zachariâ, & Anaſtaſio Eccleſiaſticæ communioni reſtitutis, quos Nicolaus Papa ad laicorum ſortem redegerat. Anno etiam ſequente Waldradam à Nicolao excommunicatam cenſurâ abſolvit. His factis tantam apud Occidentales Epiſcopos, & exules Græcos Romæ commorantes invidiam iniit, ut ab illis acriter reprehenſus, ab his communionem ejus fugientibus angue pejus exoſus, utroſque demiſſiſſimis obſequiis & ſolenni Nicolai Papæ encomio pacatiores reddere neceſſe habuerit. Eodem anno recepto ab Ignatio Photii Patriarchæ

chæ CP. libello contra Nicolaum & Ecclesiam Romanam, Romæ Synodum habuit; ac Photium triplici anathemate percussit, librumque ejus palàm comburi jussit. Eodem circiter tempore Lothario regi, quem ob adulteras Waldradæ nuptias Nicolaus antea sacris submoverat, Romam profecto communionem indulsit. Anno 869. Donatum Ostiensem, & Stephanum Nepesinum Episcopos, ac Marinum Diaconum, Constantinopolim legatos ad Concilium celebrandum misit. Anno 870. Carolo Calvo ob occupatum & divisum cum Ludovico fratre Lotharii defuncti regnum, excommunicationem ni incepto desisteret, comminatus est; in Episcopos etiam Gallos se præsentem graviter animadversurum jactitans, ni regem suum proposito abducerent. Anno 871. refricatâ pristinâ de Bulgaris controversiâ de Ignatio CP. graviter, incassum tamen, conquestus est. Ignatius jura Patriarchatûs CP. tueri certus; Episcopos & Presbyteros Româ in Bulgariam missos provinciâ ejecerat, eamque è Romanæ sedis ditione ereptam Constantinopolitanæ vindicârat. Obiit anno 872. die XXV. Novembris. Extant *Epistolæ* XXVI. Concil. Tom. VIII. p. 896. quarum tres habentur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIIIæ. *Allocutiones* III. ad Synodum Romanam anno 868. habitam, & *Capita* V. in eo pronunciata, reperiuntur Gr. Lat. inter Acta Synodi VIII. actione 7ª. Concil. Tom. VIII. p. 1342.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

THEODORUS, ABUCARA dictus, Cariæ Archiepiscopus, & à Photio Patriarchâ CP. ad sedem Laodicenam si non translatus, saltem designatus. Claruit anno 867. quo unà cum Zachariâ Chalcedonensi Metropolitâ à Photio ad Ludovicum Occidentis Imperatorem legatus est; ut librum à se contra Nicolaum Papam conscriptum deferret, & Ludovicum ad excutiendum Papale jugum incitaret. Verùm iter vixdum inierat, cùm à Basilio Macedone, qui interfecto Michaele Imp. purpuram arripuerat, revocatus est, ac domi manere jussus. Anno 869. in Concilio CP. libellum pœnitentiæ obtulit, quo vim sibi à Photio illatam causatus, seque dolis & insidiis in partes Photianas pertractum fuisse præ se ferens, facti veniam postulavit & obtinuit; ab Ignatio Patriarchâ in communionem & Concilii consessum admissus.

867. Vide sis Niceæ. in vit. Ignat. Patriarchæ passim, Concil. Tom. VIII.

SCRIPTA.

Dialogus de V. inimicis, à quibus Christus homo factus nos liberavit. Explanatio vocum quibus utuntur Philosophi, & confutatio hæresis Acephalorum. Dialogus ratiocinatione demonstrans Deum esse. Epistola continens fidem Orthodoxam juxta Synodum Chalcedonensem. Solutiones breves de Corpore Christi. De peccato Adami. De luctatione Christi cum Diabolo. Dialogus cum Arabe. Quæstio ab Agareno proposita. Dissertatio cum Judæo. Dialogi aliquot contra Nestorianum. Quæstiones ab infideli propositæ. Contra Saracenos. Mahometem non esse ex Deo; quòd fuerit hostis Dei, & à Dæmone obsessus. De confirmatione Christianismi. De pane mystico & corpore Christi. De Christo vero Deo. De und Uxore. De filio ὁμοουσίῳ contra Saracenos. Quòd pater semper generat, &c. Disputatio de nomine Dei; de Deo & deitate; & cum Nestoriano. Contra Jacobitam de eadem re. Quæstio ab Origenistâ proposita. Contra Saracenos Theopaschitas. Dialogus cum Nestoriano. De Tempore. De Auctore boni & mali: & aliarum aliquot Quæstionum solutiones; quæ haud tanti sunt, ut huc transferantur. Edita sunt hæc omnia Gr. Lat. à Jacobo Gretsero unà cum Anastasii ὁδηγῷ *Ingolstad.* 1606. 4°. & in Auctuario Duceano *Paris.* 1624. Tom. I. p. 367.

De Unione & Incarnatione Tractatus, quem ex Bibliothecæ Bodleianæ Cod. MS. primus in lucem extulit Andreas Arnoldus Gr. Lat. unà cum S. Athanasii *Syntagmate doctrinæ ad Clericos & Laicos*, *Paris.* 1685. 8°.

THEODOSIUS, Patriarcha Hierosolymitanus, claruit anno 869. quo Eliam Syncellum literis & reliquiis munitum ad Ignatium Patriarcham CP. 869.

SÆC. IX. ab An. DCCC. CP. legavit; ut Concilio Constantinopoli recèns indicto suo nomine interesset. Extat *Epistola ad Ignatium* Lat. Concil. Tom. VIII. p. 986.

869. MICHAEL, Patriarcha Alexandrinus, claruit anno 869. quo Josephum Archidiaconum suum ad Concilium CP. vices suas obiturum legavit, & Epistolam ad Basilium Imp. de Unitate Ecclesiæ conscripsit. Extat *Epistola* ista Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1111. Gr. Lat. (sed multò brevior, forsan à Græcis Concilii Actorum editoribus in compendium redacta) ibid. p. 1361.

869. JOSEPHUS, vitæ instituto Monachus, & Ecclesiæ Alexandrinæ Archidiaconus, claruit anno 869. quo Michaelis Patriarchæ vicarium in Concilio CP. locum tenuit. Extat Lat. *Oratio brevis Panegyrica ad Synodum* Concil. Tom. VIII. p. 1114.

870. PETRUS SICULUS, vir doctus ac nobilis, circa an. 870. à Basilio Imp. ad Armenos pro permutandis invicem captivis legatus, rem fœliciter confecit; postquam apud Tibricam Armeniæ civitatem novimestre spatium exegisset. Agunt de eo ex recentioribus post Baronium & Vossium Miræus, ejusque exscriptor Oudinus. Scripsit Petrus ad Bulgariæ Archiepiscopum *Historiam de ortu, progressu, & occasu Manichæorum*; quam à Marco Velsero acceptam primus Gr. Lat. edidit Matthæus Raderus Soc. Iesu *Ingolstad.* 1604. 4°. Habetur etiam Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI.

870. MICHAEL PSELLUS, vir doctissimus, & Philosophus summus, diu in Antro insulâ versatus est: à quo Leo Byzantius, cognomento Philosophus, non tamen Imperator, liberalium disciplinarum elementa hausit; Rhetoricam puta, Philosophiam, reliquasque scientias didicit. Claruit circa an. 870. & deinceps. Cave tamen sis, ne malè confundas hunc (quod multos fecisse constat) cum altero illo Michaele Psello, Michaelis Ducæ præceptore, undecimi Sæculi scriptore; de quo suo loco. An aliquid scripto consignaverit noster, non satis liquet. Quosdam tamen Tractatus ab eo scriptos sub recentioris Psselli nomine latere verisimile est, præcipuè *Paraphrasin in pleroſque Aristotelis libros*, *Dialogum de operationibus Dæmonum*, *Tractatum de Dæmonibus* nondum Græcè editum, aliaque quæ nec tractandi ratione, nec inveniendi acumine, neque stylo, juniorem Psellum sapiunt: de quibus consulas Leonem Allatium in *Diatribâ de Psellis*, p. 12, &c. & nos de iis alibi plura.

870. STYLIANUS, cognomento *Mapa*, Neocæsareæ in Provinciâ Euphratesinâ Metropolita, claruit anno 870. quo Concilio Constantinopolitano IV. subscripsit. Partibus Ignatianis perditè addictus, multa sub Photio passus est, sede suâ submotus, & exilio mulctatus. Photio demum sede Patriarchali dejecto, anno 886. sedem recuperavit; & eodem anno, atque iterum anno 889. de recipiendis in communionem Photianis Stephanum Papam per literas consuluit, multis utrobique contra Photium declamitans, Ecclesiæ tamen pacem sectariis ejus pœnitentiam agentibus indulgendam esse contendens. Post annum 899. Joannem IX. pontificem de eadem causâ consuluit: atque ipse interim cum Photianis communionem iniit. Extant *Epistolæ* II. *ad Stephanum* Papam Gr. Lat. Concil. Tom. VIII. p. 1397. 1410. antea à Radero unà cum Actis Concilii Octavi Gr. Lat. editæ *Ingolstad.* 1604. 4°. Habetur Styliani cujusdam opus *de Proprietatibus* S. Trinitatis, Græc. MS. in Bibliotheca Regiâ Parisiensi, Teste Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 90. an verò nostri sit Styliani, dicant nobis quibus Codicem MS. inspicere datum est.

870. ANASTASIUS, Abbas Romanus, Ecclesiæ Romanæ Presbyter & Anast. in Actis Conc. à se vers. Baron. passim Tom. X.

Bi-

Bibliothecarius, claruit anno 870. Anno præcedente cum Suppone & Everhardo Comitibus à Ludovico Imp. Conſtantinopolim ad conciliandas inter Ludovici filiam & Baſilii Macedonis primogenitum nuptias legatus fuerat: quò pervenit ſub exitu Concilii Pſeudo-Octavi, atque ultimæ illius Actioni interfuit. Mox ſubreptos à Romanis Legatis conſcio Imperatore Libellos pœnitentiæ à Photianis ſedi Romanæ oblatos reſtitui impetravit: & in Occidentem reverſus, Actorum Conciliabuli Ignatiani exemplar ſecum detulit; quod poſtea Latinè vertit. Anno 871. ab Hadriano Papâ Neapolim unà cum Cæſario Abbate legatus eſt; ut Athanaſium Epiſcopum Neapolitanum, à Sergio Neapolis Duce ac nepote ſuo urbe ejectum, ſedi ſuæ quovis modo reſtitui curaret. Sedulâ quidem id, irritâ tamen, operâ fecegit Anaſtaſius: cúmque minas & monita Pontificia parùm curarent Neapolitani; delegatâ ſibi ab Hadriano authoritate uſus, Clerum ſimul ac populum anathemate innodavit. Anno 876. Vitam S. Dionyſii Areopagitæ Latinè à ſe verſam ad Carolum Calvum Imp. miſit. Plura de eo non conſtant. Nonnulli tamen illum ad annum uſque 886. vitam protraxiſſe volunt. Vir erat pro ævi ſui genio nequaquam indoctus; qui utriuſque linguæ ſcientiam tenuit, & cum primariis Sæculi viris, Photio ac Hincmaro, arctam ſatis amicitiam coluit. SÆC. IX. ab An. DCCC.

OPERA.

Acta Concilii Conſtantinopolitani IV. ſeu Generalis Pſeudo-Octavi anno 869. habiti, partim Latinè ſcripta, partim ex Græco Latinè verſa, multis de ſuo additis. Extant Concil. Tom. VIII. p. 961.

Acta Concilii Nicæni II. ſeu Generalis Pſeudo-Septimi, anno 787. habiti, Latinè verſa. Extant Concil. Tom. VII. p. 29.

Hiſtoria Eccleſiaſtica, ſive Chronographia Tripartita, ex Nicephori Patriarchæ CP. Georgii Syncelli, & Theophanis Confeſſoris Chronicis maximam partem deſumpta, & in Latinum ſermonem converſa. Prodiit cum notis Fabroti *Pariſ.* 1649. fol.

Hiſtoria de Vitis Romanorum Pontificum, ſeu *Liber Pontificalis* à S. Petro uſque ad Nicolaum pertingens. Partem libri hujus priorem, quæ à S. Petro ad Liberium protenditur, Anaſtaſium parentem non agnoſcere inde probat Labbeus *, quòd viderat MS. Codicem optimæ notæ tempore Caroli M. exaratum; in quo Vitæ illæ Damaſo jam tum tribuebantur, antequam aut natus eſſet Anaſtaſius, aut ſaltem ex primis infantiæ crepundiis emerſiſſet. Codicem haud diſſimilem in Bibliothecâ Cæſareâ haberi teſtatur Lambecius Comment. l. 2. p. 927. Verum de hoc opere *Pontificali* abundè ſatis ſuprà in Damaſo egimus. Extat Hiſtoria iſta in omni Conciliorum editione, quin & *Moguntiæ* edita 1602. & ad calcem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cum Caroli Fabroti notis *Pariſ.* 1649. fol. * Tom. I. p. 252.

Collectanea de iis, quæ ſpectant ad Hiſtoriam Monothelitarum, ſeu farrago variorum Opuſculorum ab Anaſtaſio partim conſcripta, partim Latinè verſa, partim aliunde inſerta, viz.

Anaſtaſii Bibliothecarii Epiſtolæ II.
Joannis IV. Papæ Apologia pro Honorio Papâ.
S. Maximi Epiſtolæ V.
Theodori Papæ Epiſtolæ III.
Martini Papæ Epiſtolæ IV.
Commemoratio eorum, quæ S. Martinus paſſus eſt Conſtantinopoli.
Relatio motionis factæ in S. Maximum coram Principibus in Secretario.
Anaſtaſii Monachi Epiſtola ad Monachos Caralitanos.
Relatio Diſputationis inter S. Maximum & Theodoſium Cæſareenſem.
Anaſtaſii Apocriſiarii Epiſtola ad Theodoſium Gangrenſem.
Hypomneſticon de geſtis SS. Maximi, utriuſque Anaſtaſii, Martini, &c.

Collectanea iſta à Jac. Sirmondo edita prodierunt *Pariſ.* 1620. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XII. p. 831.

Vita

SÆC. IX. ab An. DCCC.

Vita seu Passio S. Demetrii Martyris. Extat apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 65.

Vita S. Dionysii Areopagitæ, ex Methodio in Latinum sermonem translata interiit, exceptâ Præfatione, quæ habetur apud Surium ad diem III. Octobr.

Vita S. Joannis Eleemosynarii, ex Leontio Latinè versa aut interiit, aut adhuc MS. delitescit.

870. EPIPHANIUS, Cypri Archiepiscopus, claruit anno 870. quo circiter tempore restitutum Ignatio Patriarchatum CP. per literas gratulatus est, se Synodi ab eo anno superiore habitæ decreta ex animo suscipere professus. Extat hæc *Epistola* Gr. Lat. in Prolegomenis Synodi VIII. Generalis, Concil. Tom. VIII. p. 1276.

871. ALFREDUS, seu ÆLFRIDUS, seu ALUREDUS, *Magnus* à rebus gestis dictus, gente Anglus, Waddingtonæ in agro Bercherensi natus anno 849. Ethelwolphi Occidentalium Saxonum regis & Osburgæ filius natu minimus. Anno ætatis duodecimo adhuc nescivit literas, sed Saxonica Poemata, quæ diu noctuque audivit, memoriâ fideli retinuit. Ætate provectior, tempus puerile deperditum omni studio ac diligentiâ redemit; adeò ut non infimum inter eruditos sæculi viros locum obtineret. Anno 871. Angliæ Monarchiam obtinuit, ac per triginta fermè annos tenuit, frequentibus Danorum incursionibus exercitatus, quos multis præliis superavit, & ipse ab iis ad summas sæpe angustias redactus, ac semel regno exutus. His verò omissis ad alia veniamus. Monasteria condidit, Ecclesias extruxit, Scholas atque Academiam Oxoniensem fundavit; in quibus procerum liberos bonis literis imbuendos præcipuè curavit. Quin & ipse exemplo suo aliis prævit .. quotidie enim octo horas legendo, scribendo, dictitando, & orando transigebat: adeò ut Grammaticus, Philosophus, Rhetor, Historicus, Musicus, & Poeta, non ignobilis haberetur. Obiit Vir doctissimus, sapientissimus ac piissimus Princeps, VII. Cal. Novembr. anno 900. regni sui 29. ætatis 51. in civitate Wintoniensi reconditus. Vitam ejus literis mandavit Asserius Menevensis ipsius domesticus & familiaris; unde pressiorem sitim curiosus lector explere possit.

SCRIPTA.

PAraphrasis *Saxonica Historiæ Ecclesiasticæ Venerabilis Bedæ*, quam cum Bedæ Historiâ edendam curavit Abrahamus Whelocus *Cantabrigiæ* 1644. fol.

Leges quamplurimæ, quarum pars longe maxima ad Ecclesiam spectant. Extant Latine & Saxonicè ibid. in Append. p. 15.

Testamentum ejus. Extat apud Asserium Menevensem in Vitâ illius p. 22.

Pastorale D. Gregorii Saxonicè vertit. Edita est versionis istius Præfatio Saxonice, Anglice & Latinè ibid. p. 25. Extat ipsa *Pastoralis* Versio in Bibliotheca Collegii SS. *Trin. Cantabrig.* Exemplar verò vetustissimum & quod Codex olim erat Plegmundi Archiepiscopi qui floruit anno 890. cujus character elegans, perpulcher, & vetustissimus, habetur in *Bibliothecâ Cottonianâ* sub *Tiberio* B. 11. N. 1. alius item Codex ibid. sub *Othone* B. 2. N. 1.

Psalterium Davidis saltem ex parte Saxonicè convertit. Prodiit Versio unà cum textu Latino à Joanne Spelmanno Henrici filio edita Londini 1640. 4°.

Pauli Orosii Historiam, sive *Hormestam* in Saxonicam linguam transtulit. Præfatio versionis habetur apud D. Hen. Spelmannum in Append. ad Vit. Regis Ælfridi p. 205. Ipsa verò Translatio Saxonica habetur MSS. in Biblioth. Cottonianâ sub *Tiberio* B. 1. N. 1.

Hi-

Historiam Regum West-Saxoniæ condidit, cujus fragmenta extant Saxonicè & Latinè, ibid. p. 199. SÆC. IX. ab An. DCCC.

Translatio Boetii per Alfredum regem West-Saxonum, habetur in *Bibliothecâ Cottonianâ* sub *Otbone.* A. 6. N. 1. cujusnam verò operis Boetiani versio sit, an *de Consolatione Philosophiæ*, an alterius cujuspiam, me planè latet.

Interierunt penitùs *Dialogi* IV. *S. Gregorii ab eo Saxonicè versi*, aliaque plurima *Opuscula*, partim translata, partim proprio Marte elaborata, quorum Indiculum exhibet Baleus Cent. II. cap. 26.

AIMOINUS, patriâ Gallus, Ordine Benedictinus, Monasterii S. Vincentii Parisiensis (quod nunc S. Germani à Pratis dicitur) Monachus; claruit anno 872. uti ex vetustâ quadam chartâ à Jac. Breullio præfat. in Aimoini Historiam anno 1602. editam constat, quæ sic desinit; *In nomine S. & individuæ Trinitatis Gozlinus, Abbas Monasterii B. Vincentii Martyris, ubi venerabilis Christi Confessor Germanus corpore quiescit*, &c. *anno Incarnationis D. N. J. C.* VCCCLXXII. *regni verò Caroli* XXXII.—*Aimoinus, Notarius & Monachus scripsit & subscripsit prid. Nonas Octobr.* In vivis adhuc erat anno 892. quo de Miraculis S. Germani scripsit. Alius à nostro Aimoinus ille Floriacensis, qui sæculo undecimo vixit, ac libros de gestis Francorum scripsit; licèt quamplurimi eos temerè confundant. Quâ de re vide Cl. Labbeum Dissert. de Script. Tom. I. p. 16. Extant ab Aimoino nostro scripta, 872.

De Inventione ac Translatione corporis B. Vincentii Levitæ ac Martyris ex Hispaniâ ad Monasterium Castri in Diœcesi Albigensi anno 855. factâ, *Libri* II. ad Bernonem Abbatem Monasterii istius scripti, unà cum Epistolâ ejusdem LX. versibus constante ad Theotgernum Monachum de eodem argumento. Primus hos edidit Jac. Breullius ad calcem Historiæ Aimoini Floriacensis *Paris.* 1603. fol. Habentur etiam apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 1. p. 643.

De Miraculis S. Germani Episcopi Parisiensis libri II. jubente Gozlino Abbate scripti. Extant apud Surium XXV. Julii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 104.

De translatione SS. Martyrum Georgii Monachi, Aurelii, & Nataliæ liber.

De eorundem Miraculis libri II. Tres isti libri editi sunt à Joanne Mabillonio Sæc. Benedict. IV. Tom. 2. p. 45.

JOANNES VIII. natione Romanus, Gundi filius, Ecclesiæ Romanæ Archidiaconus, & post Hadriani mortem anno 872. Pontifex, die XIV. Decembris ordinatus. Anno 873. Ludovicum Imp. Romam advenientem à juramentis Adelgiso Beneventano Duci præstitis absolvit. Anno 874. Veronam excurrit colloquium cum Ludovico Germaniæ rege initurus. Anno 875. Carolum Calvum Romam accitum inunxit, & coronâ imperiali redimivit. Anno 876. Synodo Ticini celebratâ, electionem Caroli confirmari, omnesque istius hostes anathematizari effecit. Anno 877. Saracenis Italiam, atque ipsum agrum Romanum devastantibus, suppetias à Carolo Imp. ardentissimis precibus oravit; & Neapolitanis, Beneventanis aliisque, qui cum Saracenis pacem inierant, excommunicationem, ni fœdus dissolverent, comminatus est; cujus rei gratiâ & ipse Trajectum propè Cajetam profectus est. Verùm subsidiis ab Imperatore minimè suppeditatis, colla flectere, jugum subire, atque annuo tributo pacem à Saracenis redimere coactus est. Anno 878. missis Paulo Anconitano & Eugenio Ostiensi Episcopis ad Constantinopolim legatis, de recuperanda Romanæ sedi Bulgaria apud Basilium Imp. & Ignatium Patriarcham egit; huic anathema ni provinciâ cederet, interminatus. Eodem anno Româ à Lamberto Comite Spoletino direptâ, ipse in Galliam suppetias impetraturus fugit, ubi habitâ Trecis generali Episcoporum Gallicanorum Synodo, omnes Ecclesiæ Romanæ hostes excommunicavit, & Hincmarum Laudunensem septennio ante depositum muneri Clericali restituit, atque in ipsâ Synodo Ludovicum Imp. coro- 872.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

navit. Mox in Italiam à Boſone Comite juſſu Imperatoris reductus, omnibus pro Eccleſiâ Romanâ decertantibus, ac pugnâ morituris vitam æternam pollicitus eſt. Anno 879. auditâ Ludovici Imp. morte, Synodum de novi Imperatoris electione Romæ celebravit. Eodem anno Photium Patriarcham CP. in communionem recepit, ac Græcos Photio communicare detrectantes excommunicavit. Aliam menſe Maio Synodum Romæ habuit, in quâ Ansbertum Mediolanenſem Epiſcopum, quod ad priorem Synodum vocatus non veniſſet, anathematizavit, ac ſede deponendum decrevit. Anno 880. linguâ Sclavonicâ, *i. e.* vernaculâ Moravis ſacra peragere permiſit. Anno 881. convocato Romæ Epiſcoporum Concilio Athanaſium Archiepiſcopum Neapolitanum ob initam cum Saracenis pacem excommunicavit. Obiit anno 882. die XV. Decembris. Extant *Epiſtolæ* CCCXXVI. & *Fragmenta* quædam Concil. Tom. IX. p. 2. *Sermo in electione Caroli Calvi Imp.* ſeu potius in confirmatione ejuſdem in Synodo Romanâ anno 877. habitus, ibid. p. 295.

872. Lambec. Comment. l. 2. p. 451, 1005.

HARTMUTUS, perperàm à Caniſio *Hartmannus* & *Hartmundus* appellatus, Rodulphi Burgundiæ regis conſanguineus, Monaſterii S. Galli primùm Monachus, dein Abbas ordine 14. poſt Grimoaldi mortem anno 872. electus. Anno 883. Monaſterii regimine ſeſe ſponte abdicavit. Extant ab eo ſcripta, *Carmina aliquot & Hymni*, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. V. p. 728. *Vita S. Wiboradæ virginis & martyris, Recluſæ Sangallenſis*, ſub ejuſdem nomine habetur apud Henſchenium ad II. Maii & Mabillon. Sæc. Benedict. V. p. 42.

875.

JOANNES, Eccleſiæ Romanæ Diaconus, Anaſtaſii Bibliothecarii familiaris; claruit circa an. 875. Scripſit *Vitam S. Gregorii M.* Pontificis Romani libris IV. quos Joanni VIII. Papæ nuncupavit. Extat hæc Vita apud Surium XII. Martii, & in fronte omnium Gregorii M. editionum. Eundem Clementis Papæ geſta Gauderici Velitrenſis Epiſcopi hortatu literis conſignaſſe author eſt Sigebertus *. Verùm iſta interierunt. Cæterùm in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis extare MS. dicitur ſub Joannis Diaconi nomine *Commentarius, ſeu Expoſitio brevis in Heptateuchum*, qui tamen an noſtri revera ſit, inter eruditos non ſatis convenit.

* De Script. cap. 106.

876.

USUARDUS, natione Gallus, S. Germani Pariſienſis Monachus, & ut vulgò perhibetur, Abbas S. Salvatoris. Claruit circa an. 876. Martyrologiorum ab Hieronymo & Bedâ concinnatorum brevitate offenſus, & Caroli Calvi Imp. juſſu animatus, fuſius ipſe *Martyrologium ex Flori aliorumque id genus ſcriptis* contexuit, & Carolo Imp. dicavit. Prodiit Martyrologium iſtud *Lovanii* 1568. 8°. cum additionibus atque annotationibus Joannis Molani, & cenſurâ Joannis Heſſels de Legendis quibuſdam Sanctorum recuſum *Antverp.* 1583. 8°. Verùm in editione Antverpienſi omiſſa ſunt, quæ Pontificiis diſplicebant, cum integrâ cenſurâ Joannis Heſſels, ut in Biblioth. ſuâ Theolog. MS. p. 499. rectè notavit Cl. Uſſerius.

878.

MICHAEL, MONACHUS à vitæ inſtituto dictus, Eccleſiæ CP. Presbyter, ac Ignatii Patriarchæ Syncellus; claruit anno 878. Scripſit *Encomium Ignatii Patriarchæ*, quod mutilum extat Gr. Lat. à Radero editum unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & exinde Concil. Tom. VIII. p. 1260. Scripſit item *Vitam Theodori Studitæ*, cujus excerpta quamplurima hinc inde Lat. habentur apud Baronium Annal. Tom. IX. Scriptor, præcipuè in rebus Theodori penè ad ineptias fabuloſus, & cœco planè in imagines zelo & amore flagrans. Vide quæ de eo nos ſupra in *Theodoro Studitâ* obiter annotavimus.

880.

NICETAS DAVID, *Paphlago* etiam dictus, ortu Byzantinus, dignitate Philoſophus, & ſi rectè conjecturam * ponit Leo Allatius *, Dadybrorum

* Ad cal. Tom. i. Græc. Orthodoxæ.

brorum in Paphlagoniâ ſub Metropolitâ Gangrenſi Epiſcopus. Claruit anno 880. Ignatio addictiſſimus, atque adeo in Photium ejuſque cauſam nimis, quam par erat, iniquus. SÆC. IX. ab An. DCCC.

SCRIPTA.

Vita S. Ignatii Patriarchæ CP. Extat Gr. Lat. unà cum Actis Concilii VIII. *Ingolſtad.* 1604. 4°. & Concil. Tom. VIII. p. 1179.

Apoſtolorum XII. Encomia totidem.

Oratio in Marcum Evangeliſtam.

Oratio in Nativitatem S. Mariæ.

Oratio in exaltationem S. Crucis.

Oratio in S. Gregorium Theologum.

Oratio Panegyrica in S. Hyacinthum Amaſtrenſem Martyrem. Has omnes Orationes (ut dubias ab eodem editas mittam) in lucem eruit, ac Gr. Lat. evulgavit Fr. Combefiſ. in Auctuario noviſſimo *Pariſ.* 1672.

Oratio Panegyrica, ſeu *Encomium in inclytum Martyrem Euſtathium, Agapium, Theopiſtum, & Theopiſtem:* Gr. Lat. hanc orationem cum notis edidit idem Combefiſ. in illuſtrium Chriſti Martyrum triumphis *Pariſ.* 1660. 8°. p. 45.

Liber pro Synodo Chalcedonenſi adversùs Epiſtolam regis Armeniæ. Extat Gr. Lat. apud Leonem Allatium Græc. Orthod. Tom. I. p. 663. Nicetæ cuidam juniori deberi videtur.

Commentarius in Gregorii Nazianzeni Tetraſticha & Monoſticha. Prodiit Lat. *Imolæ* 1588. 8°. Græcè *Venet.* 1563. 4°. ſub Nicetæ noſtri nomine. Nicetæ autem Serroni deberi conſtat.

LIBELLUS SYNODICUS, cujus Auctor hiſtoriam Conciliorum omnium tum generalium tum provincialium brevi compendio complectitur; ac claruiſſe videtur circa an. 880. Deſinit enim in Octava Synodo Oecumenica ſuper unione Photium inter & Joannem Papam Conſtantinopoli anno 879. habita; & partibus Ignatianis nulla veritatis, nulla frontis ratione habita favere deprehenditur. Hunc *Libellum* unà cum verſione ac notis primus Gr. Lat. extulit Joannes Pappus Argentoratenſis, *Argentorati* 1601. 4°. quem proinde noviſſimæ ſuæ Conciliorum editioni inſeruit Ph. Labbeus. 880.

REMIGIUS, in Cœnobio S. Germani Antiſſiodorenſis Monachus Ordinis Benedictini; claruit anno 880. Poſt annum 882. à Fulcone Archiepiſcopo Rhemos evocatus eſt, ut inſtituto ibi à ſe gymnaſio literario præeſſet, teſte Flodoardo *. Errant, qui Remigium noſtrum Epiſcopum Remenſem fuiſſe volunt. Craſſiùs adhuc hallucinantur, qui eum cum Remigio Lugdunenſi Epiſcopo confundunt. Sanè noſter Epiſcopales inſulas nunquam adeptus videtur. Certè id tacent Flodoardus & Sigebertus †, qui de eo verba faciunt. Obiit Remigius circa an. 900. 880.

* Hiſt. Rem. l. 4. c. 9.

† De Script. cap. 123.

OPERA.

Commentarius in omnes Davidis Pſalmos, ex Ambroſio, Auguſtino, & Caſſiodoro maximam partem conſarcinatus. Prodiit ſeorſim *Colon.* 1536.

Enarratio in poſteriores XI. *minores Prophetas*, prodiit unà cum Oecumenii in Apoſtolum, & Arethæ in Apocalypſin Commentariis *Antverp.* 1545.

Expoſitio Miſſæ SS. patrum ſententiis & auctoritatibus confirmata. Habetur unà cum præcedentibus opuſculis in Bibliotheca Patr. Tom. XVI. p. 883.

Commentarius in Epiſtolas D. Pauli, (qui ſub Remigii Remenſis, & Haymonis Halberſtatenſis nominibus ſæpiùs prodiit) noſtri Remigii proculdubiò eſt. Certè cum J. B. Villalpando Remigio Remenſi anno 533. mortuo vindicare, ſumma eſſet dementia. Cùm in eo Gregorius M. & Beda diſertè

SÆC. IX. An. DCCC. ab citentur, & Saracenorum (i. e. legis Mahometicæ Sectatorum) non semel mentio fit. Rectiùs igitur Remigio nostro adjudicatur, sub cujus proinde nomine prodiit in Bibliothecâ Patr. Colonienſi 1618. Vide quæ de eo ſupra diximus in Remigiis, Remenſi, & Lugdunenſi, quæque habent Albertinus de Sacram. Euchar. l. 2. p. 885. & Car. Le-Cointe ad an. 533. n. 49.

880. ERRICUS, ſive HERRICUS, in agro Autiſſiodorenſi natus, in vico ab ipſius nomine dicto *Hery*, ab ineunte ætate factus eſt Monachus Autiſſiodorenſis Ordinis Benedictini, Haymonis Halberſtatenſis & Lupi Ferrarienſis diſcipulus; claruit anno 880. Scripſit *Libros* VI. *carminum de Vitâ S. Germani Autiſſiodorenſis ad Carolum Calvum Imp.* Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1543. 8°. Scripſit item *Libros* II. *Proſaicos de Miraculis ejuſdem*, quos primus edidit Labbeus Biblioth. Nov. MSS. Tom. I. *Homilias quamplurimas*, quarum aliquot in Alcuini ſive Pauli Diaconi Homiliario locum habent, à poſteriore manu inſertæ, viz. *Homilia in illud, Cum veneris Paracletus*, &c. *In illud Lucæ, Cùm iret Jeſus in Jeruſalem; & tertia in illud Matthæi, Nemo poteſt duobus dominis ſervire.* Deniqne Collectaneum variorum excerptorum ad mores præcipuè ſpectantium ex veterum Scriptorum ac Patrum ſcriptis contexuit, & Hildebaldo Autiſſiodorenſi Epiſcopo nuncupavit. Extat Collectaneum iſtud MS. in Bibliothecâ S. Germani Pariſienſis. Præfationem metricam ad Hildebaldum & initium operis exhibet Mabillonius Analect. Tom. I. p. 413.

880. ABBO, *Cernuus* dictus, patriâ Neuſtrius, S. Germani à Pratis Monachus; claruit circa an. 880. ac obſidioni Lutetiæ, quæ à Normannis circa an. 887. facta eſt, interfuit; ejuſque *Hiſtoriam* rudi, ſcabro, & impolito carmine cecinit, libris tribus rem totam conficiens. Priores Carminis iſtius libros duos edidit P. Pithæus (qui tamen hunc cum Abbone Abbate Floriacenſi propè finem ſequentis ſæculi florente confundere videtur) inter Scriptores Hiſt. Franc. Tom. II. & exinde deſumptos Aimoini Hiſtoriæ ſubjecit Jacobus Breullius *Pariſ.* 1603. fol. *Tertium librum ad Clericos ſcriptum*, quod ad Hiſtoriam nihil omnino pertineret, & ſupra modum ineptus eſſet, omittendum duxerunt. Extant porrò ſub Abbonis nomine *Sermones* V. à Lucâ Dacherio primùm editi Spicileg. Tom. IX. p. 79.

880. GEORGIUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Cartophylax, deinde Archiepiſcopus Nicomedienſis; claruit circa an. 880. Photii familiaris, quem plurimis ille Epiſtolis compellavit. Huic, ut videtur, aſcribendæ ſunt Homiliæ, quas edidit Combefiſius, ac Georgio cuidam, qui ſub Heraclio floruiſſe dicitur, adjudicandas conjecit. Verùm in eo lapſus videtur Combefiſius, quòd Georgium Piſidam cum Nicomedienſi parùm cautè confuderit.

SCRIPTA.

IN Conceptionem S. Deiparæ Homiliæ II.
In Conceptionem S. Annæ matris Deiparæ Homilia.
In S. Mariæ præſentationem in Templo Homilia.
In S. Dei genitricis ingreſſum in Templum Orationes II.
In illud, Stabant juxta crucem Jeſu mater ejus, &c.
In S. Mariæ aſſiſtentiam in ſepulchro, & gratiarum actio pro gloriosâ Reſurrectione.
Oratio in SS. Coſmam & Damianum.
Idiomela III. viz. in Feſtum præſentationis S. Mariæ, in S. Joannem Chryſoſtomum, & in Patres Nicænos.

Opuſcula iſta in lucem eruit & Gr. Lat. edidit Fr. Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 995.

HELIAS,

SÆC. IX ab An. DCCC.

HELIAS, Hierosolymorum patriarcha, seu potius Theodosii patriarchæ Syncellus, cujus vices obiit in Conciliis Constantinopolitanis, Ignatiano anno 869. & Photiano 879. Claruit præcipuè anno 881. Scripsit *Epistolam ad Gallos Episcopos*, quæ Latinè extat apud Dacherium Spicileg. Tom. II. *Epistola ejusdem Encyclica pro Malaceno Episcopo*, habetur apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 434. 881.

MARINUS, seu, ut aliis vocatur, MARTINUS II. natione Gallisanus, Alumbi Presbyteri filius, Ecclesiæ Romanæ Diaconus, anno 866. à Nicolao Papâ in Bulgariam & Constantinopolim legatus est; atque iterum anno 869. ab Hadriano Papâ Constantinopolim missus Conciliabulo Ignatiano interfuit; à Joanne Papâ Episcopus, nullius tamen certæ sedis, ordinatus, in partes Bulgarorum ad convertendos Gentiles, destinatus est; tertiâ etiam vice Constantinopolim missus, ubi Basilii Imp. jussu carceri inclusus est. Tandem mortuo Joanne, Pontifex Romanus factus est anno 882. die XXIII. Decembr. Obiit die XXIII. Februar. anno 884. Extat *Constitutum de Privilegiis Monasterio Solemniacensi concessis* Concil. Tom. IX. p. 357. 882.

STEPHANUS V. natione Romanus, de regione Viâ latâ, Hadriani filius, Ecclesiæ Romanæ Presbyter titulo SS. quatuor Coronatorum, Papa Romanus ordinatus die XXV. Julii anno 885. Eodem anno datis ad Basilium Imp. literis Marinum decessorem suum defendit, & ob illatas illi injurias Imperatorem objurgavit, Photium conviciis proscidit, & suppetias contra Saracenos sibi dari petiit. Obiit anno 891. die VII. Augusti. Extant *Epistolæ* III. & alterius *Fragmentum*, Concil. Tom. IX. p. 366. 885.

LEO, cognomento *Philosophus* & *Sapiens*, ortu Constantinopolitanus, Basilii Imp. ex Eudociâ conjuge filius; etsi non desint Historici Byzantini, qui illum Michaelis Porphyrogennetæ ex furtivo cum Eudociâ, Basilio paulò post in conjugium datâ, concubitu fuisse filium, suspiciones injiciant. Præceptorem habuit Photium Patriarcham, magistrum viro principe dignissimum. Sub eo immensam meliorum literarum scientiam hausit, Philosophiæ, Historiæ, & Juris peritissimus; præ cæteris verò Astrologiæ judiciariæ addictissimus. Juvenis adhuc à Theodoro Santabareno Euchaitarum Episcopo, quem ob pessima facinora odio habuit, in insidiarum suspicionem apud patrem adductus, in custodiam datus est; postea verò, orante Senatu, à Basilio liberatus, qui à cervo inter venandum percussus, eum hæredem suum & successorem instituit. Anno igitur 886. mortuo Basilio, Calendis Martiis imperii gubernacula suscepit. Imperium adeptus, Photium sede patriarchali statim deturbavit, substituto ei Stephano fratre suo, & Episcopos à Photio in exilium actos revocavit. Circa an. 901. cùm ex tribus prioribus uxoribus nullam prolem suscepisset, quartam nomine Zoam, cognomento *Carbonopsinam*, S. Epiphanii Magni Agri Abbatis sororem, duxit. Istas verò nuptias, utpote Canonibus, & ipsius Leonis constitutioni contrarias, Nicholaus Mysticus Patriarcha CP. non solùm benedicere recusavit, sed & Presbyterum, qui benedixit, deposuit; ipsum verò Leonem sacris interdixit: ob id, cùm à sententiâ recedere nollet, à Leone in Monasterium relegatus. Cæterùm quod Patriarcha CP. noluit, fecit Sergius Papa, qui fatente Baronio, cum Imperatore hâc in parte dispensavit. Obiit Leo anno 911. Maii, vel ut alii, Julii XI. Codinus XXVII, & VIII. menses regnasse tradit. Vid. Cl. du Fresne *Famil. Byzant.* p. 141. 886. Zonar. Annal. Tom. 3. p. 133, 141. Vid. Constant. de Vit. Basil. Mac. c. 31, 50, 53, 70.

OPERA.

In Sepulturam, Resurrectionem, & Ascensionem Christi Orationes III.
In Pentecosten, & Festum Palmarum Orationes II.
In Assumptionem, & Annunciationem B. Virginis Orationes II.

In

SÆC. IX. ab An. DCCC.

In Decollationem S. Joannis Baptistæ. & in Omnes Sanctos Orationes II. Orationes istas IX. Gr. Lat. edidit Jac. Gretserus *Ingolstad.* 1600.

Oratio in Exaltationem S. Crucis, quam unà cum duabus postremo loco memoratis Orationibus Gr. Lat. edidit idem Gretserus de Cruce Tom. II. p. 1219.

In Nativitatem, Præsentationem, & Purificationem B. Mariæ Orationes III. quas unà cum septem Orationibus primo loco recensitis Gr. Lat. edidit Fr. Combefis. Auctuar. Nov. Tom. I. p. 1605.

Oratio de S. Nicolao Myrensi Episcopo, Gr. Lat. edita à Petro Possino *Tolosæ* 1644.

Oratio Panegyrica in S. Joannem Chrysostomum. Extat Lat. apud Surium Januar. XXVII. Gr. apud Savilium Opp. Chrysostom. Tom. VIII. p. 267.

Oratio Paræneticæ, seu *Epistola Encyclica ad omnes Christi fideles hortatoria ad bene vivendum.* Latinè eam edidit Baronius ad an. 911. num. 5.

Epistola ad Omarum Saracenorum regem de fidei Christianæ mysteriis & veritate, Saracenorum autem impietate & blasphemiis. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII.

Canticum Compunctionis ex meditatione extremi Judicii, à Jac. Pontano Latinè editum *Ingolstad.* 1603.

Oracula & Vaticinia XVII. *de futuro Constantinopolis statu.* Ex his ultimum Gr. Lat. prodiit ad calcem Constantini Manassis Annalium *Basil.* 1573. 8°. priora XVI. Gr. Lat. edita sunt cum Rutgersii notis inter varias ejus Lectiones *Lugd. Bat.* 1618. 4°. Omnia denique XVII. Gr. Lat. habentur ad calcem Codini Antiquitatum *Paris.* 1655. fol.

Dispositio ordinis, quem tenere debeant throni Ecclesiarum Patriarchatui CP. subjectarum, Gr. Lat. à Leunclavio edita Jur. Gr. Rom. lib. 2. p. 88.

Πρόχειρον Νομικὸν, sive *Delectus Legum* compendiarius, titulos LX. complectens. Titulos priores XXVIII. exhibet Gr. Lat. Leunclavius Jur. Gr. Rom. Tom. II. p. 79. Ingens & immensi laboris opus postea molitus Leo, omnes Græcorum Imperatorum Leges & Constitutiones in unum corpus coadunari, & in LX. libros distribui curavit, indito iis *Basilicorum* & Ἐξαβίβλου titulo. Horum Basilicorum Synopsin antiquam Gr. Lat. edidit Joannes Leunclavius *Basil.* 1575. fol. Integrum opus in septem Tomos divisum Gr. Lat. evulgavit Carolus Annibal Fabrotus *Paris.* 1647. fol.

Novellæ Constitutiones III. à Leone & Constantino fratre Augg. latæ, extant Gr. Lat. ad calcem Synopseos Leunclavianæ p. 32. & alibi.

Tactica, seu *de re militari Opus*, Lat. à Joanne Checo editum *Basil.* 1554. 12°. Gr. Lat. à Meursio cum notis *Lugd. Bat.* 1612. 4°. deinde cum versione & notis Sexti Arcerii ibid. 1613.

Cæterum octodecim plus minùs Leonis Imp. *Orationes* hactenus ineditas in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. extare prodit Baronius ad an. 911. num. 3. ubi & indiculum earum texit.

886. WOLFHARDUS, Presbyter, & Monachus Cœnobii Hasenrietani; claruit anno 886. Scripsit jussu Erkenwaldi Episcopi Eystetensis *libros* IV. *de Vitâ S. Walpurgæ*, seu *Waltpurgis Virginis*. Ex his duo priores extant apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. IV. integri IV. immutato tamen stylo & resectis multis, apud Surium XXV. Februar. illibati denique apud Bollandum XXV. Febr. & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 2. p. 287.

887. HEREMBERTUS, sive ERCHEMPERTUS, gente Longobardus, illustri stemmate ortus, genus nempe è Ducibus Beneventanis sumens, Monachus & Diaconus Cœnobii Casinensis; claruit anno 887. quo Romam ad Stephanum Papam ab Angelario Abbate Casinensi missus est; & privilegium Monasterio suo à Pontifice concedi impetravit. Scripsit *Chronicon*, sive *Historiam Longobardorum* fusiorem, quam ad annum usque 888. deduxit.

deduxit. *Epitomen* istius ab ipso, uti creditur, Heremperto concinnatam ex Codice MS. Vaticano eruit, & notis illustratam edidit Antonius Caracciolus *Neapoli* 1626. 4°. unà cum Lupi Protospatæ, Falconis Beneventani, & Anonymi cujusdam, Chronicis. Composuit item *Carmen de Vita Landulphi episcopi Capuani, Acta translationis S. Matthæi Apostoli, de destructione & renovatione Casinensis Cœnobii, Historiam de Ismaelitarum incursione* de quibus vide sis Petrum Diaconum, cap. 14. & J. B. Mari in eundem notas. SÆC. IX. ab An. DCCC.

RICULPHUS, Suessionensis Episcopus, claruit anno 889. Concilio Remensi anno 900. interfuit. Extat *Constitutio* continens XXII. Capitula de rebus ad ejus Diœcesin pertinentibus Concil. Tom. IX. p. 416. & cum Opusculis Hincmari à Cordesio editis *Paris.* 1615. p. 685. 889.

ADREVALDUS, sive ALBERTUS, Ordinis Benedictini Monachus Floriacensis, claruit anno 890. Scripsit *Historiam Translationis corporum SS. Benedicti & Scholasticæ è ruinis Cœnobii Casinensis in Monasterium Floriacense.* Primus eam edidit Joannes à Bosco Biblioth. Floriac. p. 1. deinde Henschenius Mar. XXI. denique Mabillonius Sæc. Benedict. II. p. 253. Scripsit item *Librum de Miraculis S. Benedicti*; cui Appendicis vice duo Capita addidit Adelarius, & tres alios libros Aimoinus, Monachi Floriacenses. Extant integri IV. libri locis omnibus supra citatis. Denique *librum* edidit *De Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias*, qui habetur apud Dacherium Spicileg. Tom. XII. 890.

ASSERIUS, nationè Britannus, Patriâ Menevensis, Asserii Menevensis Archiepiscopi affinis & Cancellarius, Joannis Scoti Erigenæ discipulus, claruit anno 890. Ab Hemydo gentis suæ regulo multùm exagitatus, & ab Alfredo Angliæ Monarchâ evocatus, in aulâ ejus aliquamdiu lares fixit, ab eo Cœnobiorum Ambresberiensis & Banvillensis præfecturâ donatus. Tandem Episcopatum Schireburnensem adeptus est: & Alfredo regi autor fuit, ut Academiam Oxoniensem institueret, artiumque liberalium professores annuis salariis ditaret. Obiit anno 909. Scripsit *Historiam de rebus gestis Alfredi regis*, quæ unà cum aliis Angliæ Historicis prodiit *Francofurt.* 1602. f. p. 1. Tantæ, judice Twyno *, fidei atque authoritatis Scriptor, ut nemini unquam suspectus fuisse dignoscatur. *Annales*, etiam *Britanniæ*, *Homilias*, *aliaque* plura scripsisse à Baleo dicitur. 890.

* Antiquitat. Oxon. l. 2. p. 141.

GULIELMUS, Ecclesiæ Romanæ Bibliothecarius, claruit anno 890. & deinceps. Scripsit *Vitas Romanorum Pontificum à Nicolao Papa*, in quo desiit Anastasius, *ad Stephanum V. inclusivè*, viz. ab anno 867. ad an. 891. Extant hæ Vitæ cum Anastasii Vitis editæ *Mogunt.* 1602. *Paris.* 1649. & in omni Conciliorum editione. Verùm non desunt, & in his Baronius, qui omnes illas Pontificum Vitas uni eidemque autori, seu Anastasio, seu alio cuidam, tribuendas censent. 890.

SOLOMON, gente Germanus, in Tergoviâ oppido ex nobili familiâ natus, in scholâ S. Galli melioribus literis sub Isone Monacho institutus, Ludovici Balbi Imp. Sacellanus & Consiliarius, creatus est primò Abbas Elvingensis, deinde Campedonensis, postea Pfeffarensis, inde Sangallensis, tandem anno 891. Constantiensis ad Rhenum Episcopus. Vergente ætate Romam profectus est, à Joanne X. Papâ humaniter & honorificè exceptus. Plurimas inde redeuns Sanctorum Constantii & Pelagii, reliquias secum detulit, quas in Monasteriis Sangallensi & Constantiensi deposuit; illic Constantii, hic Pelagii corpore repositò. Obiit anno 920. Episcopatûs sui 30. Extant *Poemata* varia apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. I. in Append. p. 15. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. p. 1300. Memorat Henricus Pantaleon * elegans Dictionarium à Solomone adhuc juvene conscriptum, suâ ætate in Pergameno apud Monasterium Sangallense asservatum. An hodienum extat me latet. 891.

* De Viris illustr. Germ. par. 2. p. 105.

FOR-

SÆC. IX. ab An. DCCC. 891.

FORMOSUS, natione Italus primò quidem Episcopus Portuensis, à Nicolao Papâ ad Bulgaros fide Christianâ erudiendos missus, à Joanne VIII. depositus, à Marino restitutus. Tandem anno 891. die XIX. Septembr. Ecclesiæ Romanæ Pontifex ordinatus est. Postquam multas injurias à Romanis civibus, quibus admodum invisus erat, sibi illatas passus esset, obiit anno 896. die IV. Aprilis; post mortem à Stephano successore sepulchro extractus, & primò in sede Pontificali collocatus, deinde sacris exutus vestimentis, tribusque abscissis digitis, in Tiberim projectus; resciissis etiam, quas ipse contulerat, ordinationibus. Extant *Epistolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 428. quarum posteriorem, Episcopis Angliæ inscriptam, merum esse sæculi undecimi figmentum contendit Papebrochius*. *Epistolam* aliam de Monasterio Gigniacensi edidit Baluzius Miscellan. Tom. II. p. 159. Plurimas ejusdem *ad Fulconem Archiepiscopum Remensem, & Carolum, ac Othonem reges, Epistolas* recenset Flodoardus Hist. Remens. lib. 4. cap. 2, 3. ubi summaria earum capita, atque argumenta compendio exhibet.

* Conat. ad Chronol. Pont. Roman. p. 156.

892. Zonar. Annal. Tom. 3. p. 143.

NICOLAUS, MYSTICUS cognomento dictus, quia, ut nonnulli interpretantur, secretioris Consilii Senator erat, circa an. 892. Ecclesiæ Constantinopolitanæ Patriarcha creatus est. Novennio exacto Leo Imp. adhuc improles quartam uxorem duxit; quo facto offensus Nicolaus, ad Leonis pedes provolutus, ut abstineret, obnixè rogavit. Ei cùm assentiri nollet Imperator, coactâ ille Synodo anno 901. Imperatoris nuptias damnavit; Thomam Presbyterum, qui matrimonio isti ritu Ecclesiastico benedixerat, deposuit; ipsum Imperatorem sacris prohibuit: & cùm nullis precibus à sententiâ suâ dimoveri posset; anno 903. sede suâ exactus, & navi impositus, ad Galacraneum Monasterium relegatur; nullo nec amico, nec famulo, ne libro quidem, cujus lectione se solari posset, exilium comitante. Quanta verò mala passus sit, ipse Epistolâ ad Papam luculenter exponit. Anno 911. Post Leonis mortem Alexander imperium adeptus, ejecto Euthymio, qui in Nicolai locum subrogatus fuerat, Nicolaum ab exilio revocatum sedi suæ restituit; cui deinceps annos 13. præfuit, mortuus anno 924. Extant *Epistolæ* II. altera ad Anastasium Papam, ad Joannem X. altera, Lat. Concil. Tom. IX. p. 1264. Decretum de literis Patriarchalibus gratis concedendis extat Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 249. Epistola ad Simeonem Bulgariæ principem habetur Gr. Lat. apud Baronium ad an. 917. atque aliæ V. ad Armenorum, Saracenorum, Longobardum & Amalphitanorum principes, & ad Episcopos extra communionem existentes, Lat. ibid.

892.

REGINO, natione Germanus, primò Monachus Prumiensis, deinde anno 892. Faraberto Abbate regimen abrenunciante unanimi Monachorum consensu successor electus est. Verùm præfecturam non diu tenuerat, cum Monachorum quorundam æmulorum invidiæ post septennium cedere coactus est: quâ de re hæc ipse in Chronico suo ad annum 899. *Eodem anno Richarius Prumiensis Abbas constituitur: qualiter autem erga me actum sit, idcirco in hoc loco notare distuli, ne fortè injuriis provocatus, ultra quam Christiana patientia permittit, persecutionis meæ causas exaggerâsse viderer.* Obiit circa annum 908. Scripsit ad Adalberonem primum Metensem Episcopum *Chronicon* à Christo nato ad annum 907. libris duobus, quibus res gestas Francorum præcipuè & Teutonicorum complexus est. Appendix enim, quæ ab anno 907. ad an. 972. progreditur, à recentiore quodam scriptore adjecta est. Prodiit hoc Chronicon inter alios rerum Germanicarum Scriptores *Francofurt.* 1583. unà cum Urspergensi *Argentorati* 1609. f. Scripsit adhuc Rhegino De Disciplinis Ecclesiasticis & Religione Christianâ libros II. 900. ferme Capitula continentes. In primo libro agit de rebus & personis Ecclesiasticis, in secundo de vitâ & conversatione Laicorum. Aggressus est hoc Opus circa an. 906. hortante Rathbodo Archiepiscopo Trevirensi, in usum præsertim Diœceseos Trevirensis, ex antiquarum Synodorum Canonibus, Pontificum Romanorum Epistolis

pistolis genuinis, SS. Patrum Sermonibus, Codice Theodosiano, & Imperatorum Francorum Capitularibus præcipuè collectum. Primus id Appendice aliunde consarcinatâ auctum, in lucem emisit Joachimus Hildebrandus *Helmstad.* 1659. deinde Stephanus Baluzius recognitum, & Appendice Helmstadiensi auctiore, novâque à se additâ, notis & præfatione doctissimâ, & Actorum veterum Appendice, ornatum edidit *Paris.* 1671. 8°. SÆC. IX. ab An. DCCC.

AUXILIUS, quis, vel cujus fuerit, non liquet, claruit circa an. 894. Scripsit *Libros* II. *de Ordinationibus Formosi Papæ*, seu *contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ*, sive, ut Sigeberti * verbis utar, *De Ordinationibus, Exordinationibus, Superordinationibus Romanorum Pontificum.* Primus hos libros in lucem edidit Joannes Morinus ad calcem Operis sui de SS. Ordinationibus par. 2. p. 348. exinde relatos in Bibliothecam Patr. Tom. XVII. p. 1. Alium ejusdem librum seu Dialogum super causâ & negotio Formosi Papæ exhibet Mabillonius Analect. Tom. IV. p. 610. 894. * De Script. Eccl. c. 112.

NICEPHORUS, Philosophus & Orator Patriarchæ Constantinopolitani, claruit anno 895. Scripsit *Orationem Panegyricam*, seu *Vitam Antonii Caulei Patriarchæ* CP. qui obiit anno 891. Extat Latinè apud Surium, & Bollandum, ad diem XII. Februarii. 895.

WALDRAMNUS, Episcopus Argentoratensis, claruit anno 895. quo Concilio Triburiensi interfuit, in cujus Actis Baltrannus Strasburgensis Episcopus appellatur. Obiit anno 905. Scripsit *Poemata* nonnulla *ad Solomonem Episcopum Constantiensem*; quæ extant apud Canisium Tom. I. in Append. p. 31. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVI. p. 1304. 895.

STEPHANUS VI. natione Romanus, Joannis Presbyteri filius, anno 896. Bonifacium, qui Formoso Papæ suffectus fuerat, vi & armis loco deturbans, sedem Pontificalem invasit die II. Maii ordinatus. Habitâ statim Romæ Synodo Formosi Papæ Acta rescidit, corpus tumulo extractum mutilavit, & Clericos ab eo ordinatos deposuit. Annò 897. ipse in carcerem detrusus, die III. Augusti strangulatus est. Extant *Epistolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 476. 896.

JOANNES IX. natione Romanus, Tiburtinensis, Rampaldi filius, Pontifex Romanus ordinatus est anno 898. die XII. Martii. Sub initium Pontificatûs convocatâ Romæ Synodo, de electione & Coronatione Berengarii & Lamberti Italiæ Imperatorum egit, & Synodi Romanæ à Stephano habitæ Acta rescidit. Eodem anno, vel ineunte proximo, Concilium LXXIV. Episcoporum præsente Lamberto Imp. Ravennæ celebravit; in quo Lamberto jus regium confirmavit, Stephanum VI. ac Conciliabulum ejus Romanum damnavit, Presbyteros ab eo depositos restituit, ab eo ordinatos deposuit, & Formosi Papæ memoriæ debitam venerationem reddidit. Obiit anno 900. die XXVI. Martii. Extant *Epistolæ* IV. Concil. Tom. IX. p. 483. 898.

BENEDICTUS IV. natione Romanus, Mammoli filius, Pontificalem thronum obtinuit anno 900. die VI. Aprilis ordinatus. Obiit anno 904. XX. Octobr. Extant *Epistolæ* II. de Argrino Lingonensi Episcopo in Ecclesiæ suæ jura restituendo, Concil. Tom. IX. p. 511. alia de Episcopo Malaceno apud Mabillon. Anal. Tom. III. p. 436. 900.

HERVEUS, sive HERIVEUS, gente Gallus, ortu nobilis, Hucbaldi Comitis ex sorore nepos, post Fulconis necem anno 900. ex Aulâ regiâ ad Archiepiscopatum Remensem provectus est, pridie Nonas Julii ordinatus. Eodem die Concilio Remis, cui ipse præfuit, inchoato, Fulconis decessoris interfectoribus anathema incussit. Circa an. 905. Northmannis ad fidem Christianam convertendis sedulam dedit operam. Anno 909. Synodum Provincialem 900.

SÆC. IX. ab An. DCCC.

vinciálem Trosleii in agro Suessionensi celebravit; in quâ collapsam Ecclesiæ disciplinám instauravit; in pejora indies ruentem Monasteriorum statum restituit; Clericis mulierum consortium interdixit; & Græcorum sententiam de Processione Sp. S. damnavit. Anno 921. habitâ iterum Trosleii Synodo Erlebaldum Comitem ob injustè arreptos Ecclesiæ Remensis fundos excommunicavit. Obiit anno 922. VI. Non. Julii, tertio post coronationem Roberti regis die. Scripsit *ad Widonem Archiepiscopum Rothomagensem Constitutum* ex sententiis Patrum & Canonibus excerptum, XXIII. Capitula complectens, qualis pœnitentia debet injungi non baptizatis Gentilibus, & baptizatis, & rebaptizatis, & postea à Christianâ fide deficientibus. Extat Concil. Tom. IX. p. 484. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 246. & inter Hincmari Opuscula à Cordesio edita p. 697. Ejus etiam ductu & consilio condita sunt prolixa Synodi Trosleiensis anno 909. habitæ *Capitula* XV. quæ habentur Concil. Tom. IX. p. 521.

Finis Sæculi Octavi.

SÆCULUM

SÆCULUM OBSCURUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

LUGUBREM Eccleſiæ Chriſtianæ hoc Sæculo Statum graphicè depingunt, quotquot res hujuſce temporis mandarunt literis; atque apertè ſatis res ipſa clamat; adeò confuſa, luxata, turpia, pudenda omnia. Pauci hoc Sæculum ornarunt Scriptores eruditi, nulla penè Concilia memoratu digna; deformarunt deteſtanda Schiſmata etiam in ipſo Romanæ ſedis ſinu, turpiſſimæ Paparum vitæ, & abominanda flagitia, in republica Chriſtiana hactenùs inaudita; Unde INFOELIX, & OBSCURUM vulgò audit; fatente ac dolente ipſo Baronio ad an. DCCCC, Num 1. *Novum* (inquit) *inchoatur Sæculum, quod ſui aſperitate, ac boni ſterilitate* ferreum, *malique exundantis deformitate* plumbeum, *atque inopia Scriptorum appellari conſuevit* obſcurum. Num 3. ait, Cuncta, quæ paſſa eſt Eccleſia ſub Gentilibus Imperatoribus, vel ab hæreticis ſive ſchiſmaticis, aliiſque quibuſcunque Perſecutoribus, horum comparatione luſus quoadmodo puerorum æſtimanda eſſe, immò referenda in lucrum & emolumentum. Ad an. DCCCCXII. N. 14. *Quam fœdiſſima* (inquit) *Eccleſiæ Romanæ facies, cum Romæ dominarentur potentiſſimæ æque ac ſordidiſſimæ Meretrices? quarum arbitrio mutarentur ſedes, darentur epiſcopi, & quod auditu horrendum & infandum eſt, intruderentur in ſedem Petri earum amaſii Pſeudo-Pontifices, qui non ſunt niſi ad conſignanda tantum tempora in Catalogo Rom. Pontificum ſcripti. Quis enim à Scortis hujuſmodi intruſos ſine lege legitimos dicere poſſet Romanos fuiſſe Pontifices?* Hæc ibi & multò plura eminentiſſimus & doctiſſimus Cardinalis; & ad finem Sæculi anno Milleſimo, Num. 22. mirandum eſſe ait, ipſam Romanam Eccleſiam non caſuram, & penitus interituram tot improbis, ſceleratis, impudicis, prædonibus, invaſoribus, ſanguinariis & graſſatoribus ſedem Apoſtolicam invadentibus, eamque depravatis moribus conſpurcantibus, tam vitioſo in primis ingreſſu, quàm deteſtando pravorum morum exemplo. Eadem ferè, ſed brevitèr Genebrardus, ad ingreſſum Sæculi X. p. 552. *Infœlix dicitur hoc Sæculum, exhauſtum hominibus ingenio & doctrina claris, ſive etiam claris Principibus & Pontificibus, in quo nihil ferè dignum memoria Poſteritatis geſtum ſit; unde ferunt tunc repertum fuiſſe quoddam monſtrum capite canino & cæteris membris humanis, quod ſtatum illius temporis mirifice referret:* & paulò poſt. *Hoc quidem infœlix, quod per annos fere* 150. *Pontifices circiter* 50. *à Joanne ſcilicet* VIII. *qui Nicolao & Adriano* II. *Sanctis Pontificibus ſucceſſit, ad Leonem* IX. *uſque, qui primus à Deo vocatus velut alter Aaron, antiquam Pontificum integritatem è cœlo in ſedem Apoſtolicam revocavit, à virtute majorum prorſus defecerint,* Apotactici, Apoſtatici ſive, *potiùs quam* Apoſtolici. In his igitur malis Prora & Puppis erant Pontifices Romani, portentoſa Eccleſiæ Catholicæ capita; & ſi in capite ita ſe res habuit, quænam, dices, malignitas pervaſit membra? Hinc ut de Laicis nil dicam, Epiſcoporum, Sacerdotum, omniſque Clericalis ordinis mores depravatiſſimi, collapſa diſciplina, faſtus, ambitio, avaritia, fraudes, perjuria, luxus, libido, totaque penè vitiorum lerna. Nec mirum, ſi tam corruptiſſimo Eccleſiæ ſtatu plures errores circa Sanctorum Canonizationem, Campanarum Baptiſmum, Cœlibatum Sacerdotum, Sanctorum reliquias, viſi-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

ones, apparitiones, examen per ferrum candens, aliaque ſuperſtitionum portenta ὅλῳ τῷ θυλάκῳ invehantur. *Dormiebat tunc plane* (ut Baronii verbis utar ad An. DCCCCXII. Num. 14.) *alto, ut apparet, ſopore Chriſtus in navi, cum biſce flantibus validis ventis, navis ipſa fluctibus operiretur. Dormiebat, inquam, qui iſta non videre diſſimulans, ſineret ſic fieri, dum non exurgeret vindex.* Nihilominus non penitus deerant hâc ipſâ ætate, etiam in medio Papatu qui tyrannidi Pontificiæ, Cœlibatus Clericalis jugo, doctrinæ de Scripturâ Sacriſque linguâ vulgari non habendis, de Purgatorio, cultu Imaginum, Corporali in Euchariſtiâ præſentia, &c. viriliter reſtiterunt, de quibus Catalogus Teſtium Veritatis, Mornæus, & Heideggerus in Hiſtoria Papatus, & quicunque ex Reformatis Hiſtoriam Eccleſiaſticam condiderunt. Quin, nec infœlici huic ævo deerant, barbararum quarundam Gentium ad Chriſti fidem converſiones, Normannorum, Rollone duce anno DCCCCXII. ſacro lavacro tincto. Ruthenorum ſeu Moſchorum, circa an. DCCCCLXIX. mox Polonorum, Danorum, Hungarorum, aliorumque populorum Borealium, qui relicto Paganiſmo in Chriſti caſtra tranſierunt. Denique ad an. DCCCCXCVI. exeunte Sæculo vulgò refertur Imperii à Francis ad Germanos tranſlatio, Ordiniſque Electoralis inſtitutio; recténe, an ſecus viderint quorum intereſt: affatim acerrimeque hâc de re certant longo ſatis numero Scriptores de tranſlatione Imperii, quorum lites huc non ſpectant.

SCRI-

SCRIPTORES.

SYMEON, METAPHRASTES dictus, à scribendi, quo usus est, genere, Patriâ erat Constantinopolitanus, nobili atque illustri genere ortus, vir ad bonas literas infœlici sæculo promovendas natus, ipse præstanti ingenio omnique politiori literaturâ ornatus, unde summos reipublicæ honores facile consecutus est. Factus est enim à Leone Imp. Proto-Secretarius, Patricius, Magnus, ut videtur, Logotheta, seu summus, uti apud nos vocatur, Cancellarius; certè Logotheta Dromi, denique Magister Palatii, quod quidem munus inter summas Aulæ CP. dignitates eminuit, renunciatus est. Claruit ineunte hoc Sæculo, circa annum 901. De ætate quidem ejus mirè variant eruditorum sententiæ, ab initio Sæculi tertii, usque ad decimumquartum diversis temporibus eum reponentium: quod eò magis mirum videri debeat cùm, missis aliunde indiciis, ipsemet ætatem suam satis apertè signet, tum alibi, tum in Vitâ S. *Theoctistæ*, quam scripsisse Metaphrasten disertè tradit Michael Psellus junior. In istâ enim Vitâ non uno in loco, se sub Leone Sapiente, ejusque filio Constantino vixisse testatur Metaphrastes: ubi prodit insuper se Legatum à Leone Imp. ad Arabas in Cretam missum in comitatu Himerii Ducis, cui in rebus bellicis consiliarii vices præstitit, Parum insulam adnavigasse, ibique cum sene quodam Anachoretâ colloquium habuisse, seq; ab eo ad scribendam *Theoctistæ* Vitam incitatum. Hinc patet (ut eos qui Metaphrastem Sæculo decimo antiquiorem faciunt mittam) insignis illorum error, qui ipsum cum Simeone Logothetâ juniore circa an. 1170. claro, confundunt: quin & ipse Blondellus * in Chronologicis aliàs satis accuratus, non minùs hallucinatur, qui eum post annum 1080. obiisse putat. Longiùs à vero aberrant Genebrardus † & Simlerus *, qui illum ad annum 1200. referunt; pejore adhuc errore Volaterranus † ad annum 1300. detrudit; pessimo omnium Casimirus Oudin *, qui ab anno 1314. ad 1330. Metaphrastem claruisse scribit: idque se ex mente Leonis Allatii, ejusque argumentis convictum, asserere affirmat. *In Opusculo isto de Simeonibus*, inquit, *ex utris accuratissimè omnia, quæ spectant ad scripta, atque ad ætatem nostri Simeonis Metaphrastæ; quem tandem certis argumentis alligat contra veterum omnium hujus Sæculi Scriptorum sententiam ad annum Christi* 1314. *cujus sententiam ob momenta rationum, quas affert, lubens amplector. Floruit itaque Metaphrastes ab anno circiter* 1314. *ad annum* 1330. Obstupui fateor, dum hæc legi, summam viri negligentiam miratus, qui pessimum errorem pejore accumulat. Neque enim anno 1314. Metaphrastes claruit: neque id dicit Doctiss. Allatius, cùm sole ipso clarius sit, L. Allatium tum in *Diatribâ de Psellis* p. 19. tum *Dissertatione de Simeonum Scriptis*, Simeonem nostrum ad Leonis Sapientis tempora referre, idque pluribus argumentis extra omnem controversiam probatum dare. Sed ut ad Simeonis res gestas redeamus, anno 904. ipse Leonem Tripolitam Saracenorum Ducem Urbi Thessalonicensi à se recèns expugnatæ excidium minantem sapienti & sagaci consilio emollivit, ac à proposito abduxit. Anno circiter 912. ad Vitas Sanctorum literis consignandas se contulit, à Theoctistâ auspicatus. Quousque vitam produxerit, nondum didici; sub imperio tamen Constantini Porphyrogennetæ provectioris jam facti, scripsisse constat.

SÆC. X. ab An. DCCCC. 901. Mich. Psell. Encom. in S. Metaphrast. Gr. Lat. ap. L. Allat. de Script. Simeon. p. 221.

* Genealog. Franc. plen. Assert. p. 126.
† hron. l. 4. p. 631.
* Epitom. Geo. p. 641.
† Anthrop. l. 19. p. 707.
* Supplem. p. 592.

Tempus, quod à negotiis publicis vacuum habuit Metaphrastes, literarum studio impendit: præcipuè verò illustrandis Ecclesiæ antiquitatibus incubuit. Jubente enim Constantino Aug. Vitas Sanctorum ante sua tempora scriptas undique conquisivit; conquisitas recensuit: elegantiores tanquam Lectorum conspectu dignas, calculo suo approbavit, neque ulla in re mutatas divulgavit: minùs elegantes verò partim nitidiori stylo vestitas, partim novâ

SÆC. X. ab An. DCCCC.

novâ formâ & Methodo disposítas, in ordinem redegit ac digessit; quasdam etiam ex superiorum traditione acceptas proprio Marte ipse condidit. Vitarum, quas hoc modo conscripsit, numerus in immensum cumulum posterorum negligentiâ auctus est, obscuri cujusvis, Anonymique Scriptoris narratiunculâ Simeoni Metaphrastæ mox ascriptâ. Genuinas itaque Metaphrastæ vitas ab ascititiis discernendi laborem in se recepit eruditissimus Allatius, quod & accuratè præstitit. Hujus ductum nos breviter sequemur, notatis insuper Vitis, quæ vel Græcè, vel Latinè typis excusæ prodierunt. Confer etiam quæ laudandâ planè diligentiâ notavit M. Hanckius *de Scriptoribus Byzantinis* p. 436.

VITÆ GENUINÆ.

1. *Martyrium SS. Zenobii & Zenobiæ*, extat Lat. apud Surium ad diem xxx. Novembr. 2. *Martyrium S. Eleutherii*, Lat. xviii. April. 3. *Narratio de transportatione reliquiarum S. Joannis Chrysostomi.* 4. *Martyrium Sanctorum X. in Cretâ insulâ*, Lat. xxiii. Decembr. 5. *Martyrium S. Anastasiæ*, Lat. xxv. Decembr. 6. *Vita S. Abramii*, Lat. xvi. Mart. 7. *Martyrium S. Jacobi Persæ.* 8. *Martyrium SS. Indi, Domnæ & sociorum*, Lat. Decemb. xxvi. 9. *S. Epimachi*, Lat. xxxi. Octobr. 10. *Vita SS. Cosmæ & Damiani.* 11. *Commentarius in Danielem Prophetam, & SS. tres Pueros, Ananiam, Azariam, & Misaelem.* 12. *Martyrium SS. Eulampii & Eulampiæ*, Lat. x. Octob. 13. *Vita S. Euphrosynes Alexandrinæ*, Lat. Jan. i. & apud Bollandum xi. Februar. 14. *S. Andreæ Apostoli.* 15. *S. Georgii Cappadocis.* 16. *Martyrium S. Ignatii*, Lat. apud Surium, & Bollandum i. Febr. 17. *S. Mennæ Ægyptii*, Lat. xi. Novemb. 18. *Vita SS. Eustrasii, Auxentii*, &c. Lat. xiii. Decembr. 19. *Martyrium S. Panteleemonis*, 20. *S. Catharinæ*, Lat. xxv. Decembr. 21. *S. Blasii Episcopi.* 22. *Vita S. Pelagiæ Antiochenæ.* 23. *Martyrium S. Mercurii*, Lat. xxiv. Novembr. 24. *Aliud martyrium S. Georgii*, Lat. xxiii. April. 25. *SS. Probi, Faradi, & Andronici.* 26. *SS. Anargyrorum, Cosmæ, Damiani*, &c. 27. *S. Euphemiæ*, Lat. Septembr. xvi. 28. *Vita S. Anastasiæ Romanæ virginis*, Lat. xxviii. Octobr. 29. *S. Basilii Episcopi Amasenæ.* 30. *Commentarius in S. Lucam*, Lat. xviii. Octobr. Gr. Lat. ad calcem Commentarii Arethæ in Apocalypsin *Paris.* 1631. fol. 31. *Martyrium SS. Acindyni, Pegasii*, &c. Lat. ii. Novembr. 32. *Vita S. Theoctistæ Lesbiæ*, Lat. x. Novembr. 33. *Martyrium S. Petri Alexandrini.* 34. *SS.* XL. *Martyrum*, Lat. ix. Mart. 35. *S. Demetrii.* 36. *S. Charitinæ.* 37. *SS. Acepsimæ, Josephi, & Aithalæ*, Lat. xx. April. Gr. Lat. apud Henschenium xxii. April. 38. *Vita S. Marcelli Abbatis*, Lat. xxix. Decembr. 39. *S. Hilarionis.* 40. *Martyrium SS. Martyrii & Marciani*, Lat. xxv. Octobr. 41. *S. Arethæ & sociorum*, Lat. xxiv. Octobr. 42. *Vita S. Theodoræ Alexandrinæ*, Lat. xi. Septembr. 43. *S. Matthæi Apostoli*, Lat. xxi. Septembr. 44. *S. Melaniæ Romanæ*, Lat. xxxi. Januar. 45. *S. Pauli Homologetæ.* 46. *S. Stephani Junioris.* 47. *Abdiæ Prophetæ.* 48. *S. Hieronis & sociorum*, Lat. vii. Novembr. 49. *Martyrium S. Timothei*, Lat. xxii. Januar. & apud Bollandum xxiv. Januar. 50. *S. Julianæ.* 51. *Vita S. Joannis Chrysostomi*, Gr. apud Savilium Opp. Chrysostomi Tom. VIII. Lat. apud Surium xxvii. Januar. 52. *Martyrium S. Bonifacii Romani*, Gr. Lat. à Bigotio edita ad calcem Palladii, Lat. apud Sur. v. Jun. 53. *Vita S. Simeonis Junioris.* 54. *Narratio de Miraculo facto à Michaele Archangelo apud Colossas.* 55. *Vita S. Gregorii Agrigentini*, Lat. xxiii. Novembr. 56. *S. Alypii Stylitæ.* 57. *S. Eugeniæ, & parentum illius*, Lat. xxv. Decembr. 58. *Martyrium S. Severiani*, Lat. ix. Septembr. 59. *S. Ananiæ*, Lat. i. Octobr. 60. *S. Mamantis*, Lat. xvii. Augusti. 61. *S. Barbaræ*, Lat. iv. Decembr. 62. *SS. Sergii & Bacchi*, Lat. vii. Octobr. 63. *S. Sozontis*, Lat. vii. Septembr. 64. *S. Vari & sociorum*, Lat. xix. Octobr. 65. *S. Theodori tyronis*, Lat. ix. Novembr. 66. *Vita S. Spiridonis Thaumaturgi*, Lat. xii. Decembr. 67. *Cornelii Centurionis*, Lat. xiii. Septembr. 68. *Martyrium SS. Carpi, Papyli, & sociorum*, Gr. Lat. apud Papebrochium xiii. April. Lat. apud Sur. xiii. April. 69. *S. Clementis Ancyrani*, Lat.

Lat. apud Bollandum in notis ad xxiii Jan. & Surium ad eundem diem. 70. *S. Artemii*, Lat. xx. Octobr. 71. *SS. Menæ, Hermogenis, & Eugraphi*, Lat. x. Decembr. 72. *S. Nicetæ Gothi*, Lat. xv. Septembr. 73. *S. Longini Centurionis*, Lat. xv. Mart. 74. *S. Babylæ.* 75. *S. Sophiæ, & filiarum Fidei, Spei, & Charitatis*, Lat. i. Auguſti. 76. *S. Xenophontis, & filiorum Arcadii ac Joannis.* 77. *De morte & aſſumptione B. Mariæ Virginis.* 78. *Encomium S. Baſilii Epiſcopi Amaſeni.* 79. *Vita S. Euſebiæ*, Lat. xxv. Januar. 80. *S. Martiniani.* 81. *S. Joannis Apoſtoli*, Lat. xxvii. Decembr. Gr. Lat. ad calcem Arethæ *Pariſ.* 1631. fol. 82. *Martyrium SS. Guriæ, Sammonæ, & Abibi*, Lat. xv. Novembr. 83. *Vita S. Ambroſii Mediolanenſis.* 84. *Martyrium S. Anthimi Epiſcopi Nicomedienſis*, Lat. xxvii. April. 85. *S. Platonis*, Lat. xxii. Julii. 86. *Vita S. Patapii Eremitæ*, Lat. viii. Decembr. 87. *S. Jacobi Apoſtoli*, i. Maii. 88. *S. Dionyſii Areopagitæ*, Lat. ix. Octobr. Gr. Lat. inter opera Dionyſii Tom. II. 89. *S. Thomæ Apoſtoli*, Lat. xxi Decembr. 90. *De tribus inventionibus capitis S. Joannis Baptiſtæ.* 91. *Vita Joannis propter Chriſtum pauperis.* 92. *S. Charitonis Homologetæ*, Lat. xxviii. Septembr. 93. *Andreæ Cretenſis*, Lat. xvii. Octobr. 94. *Martyrium SS. Sebaſtiani & ſociorum.* 95. *SS. Trophimi, Sabbatii, & Dorymedontis*, Lat. xix. Septemb. 99. *Vita S. Luciani*, Lat. vii. Jan. & apud Bollandum cum notis. 97. *S. Nicolai Myrenſis Epiſcopi.* 98. *S. Joannis Eleemoſynarii*, Lat. xxiii. Januar. & apud Bollandum cum notis. 99. *SS. Coſmæ & Damiani.* 100. *S. Joanicii Abbatis*, Lat. iv. Novembr. 101. *Martyrium S. Calliſtrati & ſociorum.* 102. *S. Autonomi.* 103. *S. Anaſtaſii Perſæ*, Lat. xxii. Jan. 104. *SS. Galactionis & Epiſtemes*, Lat. v. Novembr. 105. *S. Gregorii Armeni & ſociorum*, Lat. xxx. Septembr. 106. *SS. Thyrſi, Lucii*, &c. Lat. xiv. Decembr. 107. *Vita S. Timothei.* 108. *S. Cyriaci Anachoretæ*, Lat. xxix. Septembr. 109. *S. Matronæ Pergenſis*, Lat. viii. Novembr. 110. *SS. Euſtathii & Theopiſtes, & filiorum Agapii & Theopiſti*, Lat. ii. Novembr. 111. *Martyrium SS. Eudoxii, Romuli, Zenonis*, &c. Lat. v. Septembr. 112. *Vita S. Philippi Apoſtoli*, Lat. i. Maii. 113. *SS. Theodori Grapti & Theophanis fratrum*, Lat. xxvi. Decembr. Gr. Lat. apud Combefiſ. Orig. CP. p. 191. 114. *S. Danielis Stylitæ*, Lat. xi. Decembr. 115. *Theophanis Sygriani*, Gr. Lat. apud Henſchenium xii. Aprilis. 116. *Martyrium SS. Guriæ, Samonæ, & Abibi.* 117. *SS. Nazarii, Gervaſii, Protaſii, & Celſi.* 118. *Vita S. Abercii Hierapolitani*, Lat. xxii. Octobr. 119. *Martyrium SS. Metrodoræ, Nymphodoræ, & Menodoræ*, Lat. x. Septembr. 120. *S. Theclæ.* 121. *Vita, res geſtæ, & Martyrium SS. Cypriani & Juſtinæ*, Lat. xxvi. Septemb. 122. *Vita S. Alexii.*

SÆC. X. ab An. DCCCC.

Vitas proximè numeratas CXXII. genuinos eſſe Simeonis Metaphraſtæ fœtus argumentis tam ex ſtylo quam inſcriptione ductis judicat Leo Allatius, eaſque tam editas, quam ineditas, in Bibliothecâ Vaticanâ, atque alibi MSS. Græcè extare prodit, allatis ſingularum ſententiis initialibus, Diatrib. de Simeonum ſcriptis, p. 124.

VITÆ SPURIÆ.

PRæter iſtas alias XCV. *Vitas*, quæ Metaphraſtis nomen in Codicibus MSS. falsò præ ſe ferunt, enumerat appoſitis etiam ſingularum initiis idem Allatius, ibid. p. 119. Harum autem veri Authores nullâ diligentiâ inveſtigari potuerunt.

Denique alias *Sanctorum Vitas*, & *Encomia Panegyrica* CCCCXLIV. Metaphraſtis nomen in nonnullis Codd. MSS. ementitas, appoſitis ordine Alphabetico uniuſcujuſque initiis, enumerat Allatius ibid. p. 80. ac veros ſingularum Authores deſignat.

Notandum verò ex ſpuriis hiſce Vitis DXXXIX. plurimas à Metaphraſte recenſeri potuiſſe, forſan & aliquas manum medicam expertas eſſe; non ideò tamen ejus cenſeri poſſe, cum aut parùm, aut nihil iis addiderit. Ex illis etiam quamplurimæ poſt Metaphraſtæ mortem conſcriptæ ſunt.

OPUSCULA

SÆC. X. ab An. DCCCC.

OPUSCULA RELIQUA.

Poemata IV. quæ Græcè edidit Allatius de *Symeonibus* Diatrib. p. 132. *Oratio de planctu B. Mariæ*, cum exanime Christi corpus amplexaretur. Extat Gr. Lat. ibid. p. 245.

Epistolæ IX. habentur Gr. Lat. ibid p. 254.

Orationes XXIV. *de Moribus*, ex S. Basilii scriptis decerptæ. Prodierunt seorsim Gr. *Paris.* 1556. 8°. & tam Græcè quam Latinè inter opera S. Basilii.

Preces aliquot, & *Hymni*, à Metaphraste compositi extant in Græcorum libris Ritualibus & Tropariis, quos sigillatim enumerat Allatius ibid. p. 131.

Denique *Orationes* ejusdem III. & Capitula γνωμικὰ CXXXI. recenset, & MSS. extare prodit Allatius ibid. p. 130, 132.

902. VALERIUS, Archipresbyter Asturicensis; claruit anno 902. Multas *Patrum Orientalium Vitas*, longè diversas ab editis, in unum collegit volumen, quod Gothicis literis exaratum in Ecclesiæ Toletanæ Bibliothecâ etiamnum extare ex Rosveydi fide refert Aubertus Miræus Auctuar. de Script. Eccles. cap. 279.

903. STEPHANUS, natione Germanus, Salmensis Comitis filius, Clericus Metensis, Abbas Lobiensis, & demum ab anno 903. Episcopus Leodicensis. Obiit anno 920. XIV. Cal. Jun. Scripsit *Vitam & Passionem S. Lamberti*, quam primus in lucem edidit Joannes Chapeavillus Tomo I. rerum Leodicensium, *Leodii* 1612. Extat etiam, stylo nonnihil mutato, apud Surium XVII. Septembr. Scripsit adhuc Stephanus, teste Sigeberto *, *Canticum de S. Trinitate*, atque aliud *de Inventione Stephani Protomartyris*. Citat hæc sub nomine *Historiarum de S. Trinitate, & de Inventione S. Stephani Protomartyris*, Durandus Rational. lib. 6. c. 114. & quidem periisse videntur non tam aliorum incuriâ, quam quod à sede Romanâ damnata essent, ita enim habet nota Codicis MS. in Biblioth. Lambethanâ. *Stephanus Leodicensis Officium Trinitatis sicut de Inventione S. Stephani composuisse asseritur, quæ utraque ab Apostolicâ sede respuuntur.* Quin & ad Robertum Metensem Episcopum scripsit *librum capitularem*, in quo Capitula, Responsoria, Versus, Collectas, per singulas noctis & diei horas, per integrum annum digessit. Verùm hoc opusculum ampliùs non extat.

* De Script. cap. 125.

904. JOANNES, CAMENIATA cognomento dictus, patriâ Thessalonicensis, Clerici cujusdam filius, ipse etiam Clericus, ac vir uxoratus, Ecclesiæ Thessalonicensis Lector, atque ædium Imperatoriarum Cubuclesius, uti ex ipsius verbis * constat. Scripsit anno 904. quo expugnata à Saracenis & direpta est Thessalonica. Ipse tunc à Saracenis captivus ductus, navi impositus, & de insulâ in insulam delatus, tandem Tarsum deductus est, ubi loci degens Historiam suam condidit. Scripsit enim rogatu Gregorii cujusdam viri doctissimi, *Historiam de excidio Thessalonicæ*, quâ non modò miserum & lugubrem captæ urbis statum, sed & suam totiusque familiæ sortem, fusè atque eleganter exponit. Edidit hanc Gr. Lat. Leo Allatius Symmict. par. II. p. 180.

* De Excidio Thessal. cap. 30.

911. CONSTANTINUS, *Porphyrogenneta* à nascendi sorte dictus, Leonis Sapientis ex Zoe, quartâ ejus uxore, filius, patriâ Byzantinus, septennis adhuc puer patri in imperio successit anno 911. primùm Alexandro patruo, deinde matre Zoe, imperium vice ipsius nondum adulti administrantibus. Anno 919. imperii habenas in se suscepit, Romano Lecapeno, cujus filiam in uxorem duxit, in imperii consortium assumpto. Anno 944. ejecto Tryphone Patriarchâ Theophylactum Lecapeni Imp. filium in sedis CP. thronum evexit. Anno sequenti sublato Lecapeno, imperium solus tenuit, & triennio

triennio poſt Romanum filium ſuum Cæſarem renunciavit, qui tandem adultior factus, & diuturni regiminis paterni haud ſatis patiens, patrem, propinato ei hauſtu lethali, è medio ſuſtulit. Obiit Conſtantinus die IX. Novembr. anno 959. imperii 49. ætatis 55. De Elogio ejus audiatur Zonaras*, SÆC. X. ab An. DCCCC.

* Annal. Tom. III. p. 155.

Ἦν ὁ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος, ὡς ἐξ ἀπομνημονευμάτων αὐτοῦ, ἃ καὶ μὴ πρὸς τέχνην ἀπέβαινε τοῖς ῥητορικοῖς, ἀλλὰ γε σχήμασι ταύτης καὶ που ἰδέαις ποικίλλονται. *Fuit Conſtantinus religioſus erga Deum, & ſtudius literarum deditus, quod ex ſcriptis & epiſtolis ejus apparet, quæ licèt ad artem oratoriam perpolita non ſint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibuſdam ſcatent. Operam quoque rythmis & omnis generis verſibus dedit; quod in iis ſcriptis cernitur, quibus obitum conjugis ſuæ deploravit. Ipſius etiam Philoſophiæ rationem habuit, quæ penè in oblivionem venerat, aliarumque diſciplinarum, quas doctoribus ordinatis jam deficientes refocillavit.* Hactenus Zonaras; qui in ſequentibus ejus etiam vitia non diſſimulavit. Certè artes liberales omni quo potuit ſtudio inſtauravit Conſtantinus, conquiſitis undique optimis ſcientiarum Profeſſoribus, ipſe literis, præſertim Hiſtoriæ, ſummoperè deditus. Arithmeticam enim, Muſicam, Aſtronomiam, Geometriam, Philoſophiam, Medicinam, ſed præ aliis omnibus Hiſtoriam apprimè calluit: neque literas humaniores duntaxat, ſed & artes mechanicas diu neglectas ſummoperè promovebat, ipſeque Pictoriæ ita dedit operam, ut in eâ magnoperè excelluerit, quod ex Luitprando notat Cl. & eruditiſſimus du Freſne *Famil. Byzant.* p. 142.

SCRIPTA.

Narratio de Imagine Chriſti ab ipſo Servatore ad Abgarum Edeſſæ regem miſſâ, & ab Edeſſâ Conſtantinopolim deportatâ anno 944. Extat Gr. Lat. à Combefiſio edita *Orig. CP.* p. 75.

Vita Baſilii Macedonis Imp. avi ſui, Gr. Lat. ab Allatio in lucem emiſſa *Symmict.* par. II. p. 1.

De adminiſtrando imperio liber ad Romanum filium.

Tacticorum liber.

De Thematibus Imperii Orientalis libri II.

Novellæ Conſtitutiones XVII. Opuſcula iſta politica ſuis & variorum notis illuſtrata Gr. Lat. junctim edidit Joannes Meurſius *Ludg. Bat.* 1617. 8°.

Pandectæ Hiſtoricæ & Politicæ, ex univerſo Hiſtoricorum corpore excerptæ, & in titulos LIII. redactæ. Hujus præclari operis, & viro principe dignißimi duo ſolummodò hodiè ſuperſunt tituli, nempe XXVII^us. excerpta legationum continens, Græcè editus à Davide Hæſchelio *Auguſtæ-Vindel.* 1603. 4°. Latinè à Carolo Cantaclaro cum notis, *Pariſ.* 1609. 8°. & L^us. Collectanea de virtutibus & vitiis ex Hiſtoricis XIV vetuſtioribus excerpta complectens, quem notis illuſtratum ex Codice Peireſciano Gr. Lat. edidit Henricus Valeſius *Pariſ.* 1634. 4°.

JOANNES, gente Italus, patriâ Capuanus, ex illuſtri principum Landulfo primi, & Atenulphi II. genere natus; primùm Eccleſiæ patriæ Archidiaconus, deinde Monachis Caſinenſibus nomen dedit; tandem anno 915. Cœnobii Caſinenſis Abbas factus, Caſinates ſuos à Saracenis propriis ſedibus pulſos Capuam traduxit, obiit an. 934. Scripſit *de Perſecutionibus Cœnobii Caſinenſis*, & *de miraculis inibi factis Chronicon ſuccinctum*; quo, in condendo Chronico Caſinenſi ſe uſum teſtatur Leo Oſtienſis, Præfat. fol. 2. Ineditum adhuc extare dicitur. Sub Joannis noſtri nomine (quod tamen in Autographo deerat) *Chronicon poſtremorum Comitum Capuæ* evulgavit Camillus Peregrinus, *Hiſt. Princip. Longobard.* fol. 122. teſte J. B. Maro, ad Pet. Diac. cap. 15. 915.

JOANNES X. Joannis filius, Eccleſiæ Ravennatis Presbyter, ſatagente Theodorâ ſcorto libidinoſiſſimo, quâcum conſuevit, à Landone Papâ primum Epiſcopus Bononienſis, ac mox Archiepiſcopus Ravennas, 915.

 factus

SÆC. X. ab An. DCCCC.

factus eſt. Mortuo Landone anno 915. in Pontificalem Eccleſiæ Romanæ ſedem procurante id eâdem Theodorâ, elevatus eſt, die XIII. Aprilis ordinatus, ut in Vitâ Joannis * legimus. Eodem anno cum fœderatis Italiæ principibus in prælium contra Saracenos deſcendens inſignem victoriam reportavit; & Berengarium Italiæ Imperatorem inunxit. Anno 926. Hugonem Heriberti Comitis filium puerum quinquennem, ad Archiepiſcopatum Remenſem patris potentiâ electum dato diplomate confirmavit. Anno 928. Marozïæ meretricis, Theodoræ filiæ, inſidiis ſede depoſitus, in carcerem conjectus eſt, ac die II. Julii injecto ſuper os cervicali ſtrangulatus. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. IX. p. 574.

* Concil. Tom. IX. p. 569.

916. HUBALDUS, ſive *Hucbaldus*, Cœnobii S. Amandi Elnonenſis Monachus O. B. Milonis Monachi itidem Elnonenſis nepos, Bodulfi Abbatis Sithivenſis præceptor, à quo ad Monaſterium ſuum accitus eſt, & variis fundis donatus; claruit anno 916. ante multos tamen annos, regnante adhuc Carolo Galvo, non incelebris. Obiit anno 930.

SCRIPTA.

Liber trecentorum Carminum in laudem Calvitii ad Carolum Calvum Imp. cujus ſingulæ voces incipiunt à literâ C. prodiit mutilus *Baſil.* 1516, 1546. integer à Barthio editus inter Adverſaria ſua *Francofurt.* 1624. p. 2175.

Vita S. Rictrudis Abbatiſſæ Marchianenſis ad Stephanum Archiepiſcopum Leodicenſem. Extat apud Surium (ſtylo nonnihil immutato) & Bollandum ad XII. Maii. & Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 937. ad Codices MSS. reſtituta.

Vita S. Aldegondis Abbatiſſæ Malbodienſis. Habetur apud Surium, & Bollandum ad XXX. Jauuar. & Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 710.

Vita S. Lebwini Presbyteri, ad Albricum ſeu Baldricum Ultrajectenſem Epiſcopum. Extat apud Surium XII. Novembr.

Liber de Muſicâ, & Hymni in Sanctos, quos ab eo conſcriptos memorat Sigebertus *, interierunt.

* De Script. c. 108.

Vita S. Brigidæ MSS. ſervatur in Monaſterio Elnonenſi, teſte Ant. Sandero *Biblioth. Belgic. MSS.* part. I. p. 55.

926. ODO, natione Francus, in aulâ Gulielmi Aquitaniæ Ducis educatus. Decimo nono ætatis anno Turonis tonſus in Clerum tranſiit, Muſicus & Archicantor Eccleſiæ Turonenſis factus anno 901. ibique Grammaticæ elementa hauſit; poſtea Lutetiam profectus, Muſicam & Dialecticam à Remigio didicit; inde Turones reverſus, cellæ ſemet incluſit & durioribus pietatis exercitiis totus incubuit. Anno 912. Burgundiam petens, in Cœnobio Balmenſi à Bernone Abbate nuper fundato monaſticam vitam induit, Monaſterii ſcholæ præpoſitus. Anno circiter 926. à Turpione Epiſcopo Lemovicenſi Presbyter ordinatus. Anno 927. poſt Bernonis mortem Abbas electus eſt; mox verò Monachorum quorundam invidiâ & improbitate divexatus, faſces depoſuit; & Cluniacum ſecedens, cœptum à ſe pridem Monaſterium perfecit. Anno 936. Romam à Leone VII. Papâ evocatus pacem inter Albericum Romanæ civitatis principem, & Hugonem regem conciliavit. Biennio poſt Romam iterum profectus, Hugonem ab obſidione urbis precibus abduxit. Paulò ante mortem Abbas Floriacenſis deſignatus, à Monachis rejectus eſt. Anno 942. Romam tertiâ vice religionis ergo iter ſuſcepit. Romæ poſitus, acuto morbo laborare cœpit. Feſtinato igitur in Galliam reditu, Remis apud S. Martinum, cujus memoriam impensè coluit, animam efflavit, quarto poſt Martini feſtivitatem die.

Vit. Odon. per Joan. diſcip. ap. Sur. Novemb. 18.

SCRIPTA.

SCRIPTA.

DE *Vitâ S. Geraldi Comitis Aurelianenſis libri* IV. *ad Aymonem Abbatem.*

Tractatus de Reverſione B. Martini Turonenſis à Burgundiâ, cui præmittitur Epiſtola ad Fulconem Comitem Andegavenſem.

Tractatus, quòd B. Martinus par dicitur Apoſtolis. Tractatus iſti duo unà cum Salviano editi ſunt *Pariſ.* 1511.

Sermones IV. viz. *In Cathedrâ S. Petri, De S. Mariâ Magdalenâ, De Benedicto Abbate, & De combuſtione Baſilicæ S. Martini.*

Collationum ſeu Occupationum libri III.

Antiphonæ XII. *de B. Martino Turonenſi.*

Verſus & Hymni de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini, de B. Mariâ Magdalenâ, & de B. Martino.

Opuſcula hactenus enumerata edidit Andreas Ducheſnius in Bibliothecâ Cluniacenſi *Pariſ.* 1614. p. 65.

Moralium in Job libri XXXV. ex S. Gregorii Moralibus plerunque excerpti. Prodierunt curâ Martini Marrier *Pariſ.* 1617. 8°.

Omnia Odonis Opera habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. XVII. p. 252. 315.

Chronicon Succinctum ab Odone compoſitum extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. vol. 9.

Scripſit etiam Odo *librum De Tranſlatione S. Benedicti*, alterum *De Contemptu mundi*; quin & *Sermones* plures, ac *Hymnos*; quæ omnia interierunt.

Cæterùm Odonis *Vitam* tribus libris ſuſe deſcripſit Joannes, diſcipulus ejus, gente Italus; quem Romæ repertum Odo ad Monaſterium Cluniacenſe anno 942. amandavit; Monaſterii Priorem demùm conſtitutum. Extat hæc *Vita* apud Surium XVIII. Novembr. ex quâ plura de Odone peti poſſunt.

RATHERIUS, Monachus Lobienſis, anno 928. in Italiam ad Hugonem regem profectus, ab eo Epiſcopus Veronenſis conſtitutus eſt. Anno 954. proditionis apud Hugonem falsò inſimulatus, ſede ſuâ & Italiâ ejicitur. A Brunone itaque Archiepiſcopo Colonienſi in patrocinium ſuſceptus, ab eo ſedi Leodienſi tunc vacanti præfectus eſt. Verùm auſteros illius mores & rigidam diſciplinam ægrè ferente Clero Leodienſi, Epiſcopatu cedere coactus, in Brunonis clientelam iterum ſe recepit. Mox Brunone ſatagente, priſtinam ſedem Veronenſem obtinuit; quâ tamen rurſus excidit, Hugoni regi ob reprehenſos acriter mores illius pravos invifus. Tertiâ igitur vice jam exul, in Monaſterium ſuum Lobienſe ſeceſſit; ibique diem extremum obiit anno 973. vel ſequenti. 928]

SCRIPTA.

OPera ejus ex MSS. undique collegit ac edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. II. viz.

Volumen Perpendiculorum, ſeu *de contemptu Canonum partes* II. ad Huberum Parmenſem Epiſcopum, p. 161.

Qualitatis conjectura cujuſdam, ſeu *Apologia ſui ipſius* p. 199.

Diſcordia inter ipſum & Clericos p. 217.

Liber Apologeticus p. 225.

De nuptu cujuſdam illicito p. 238.

Epiſtolæ V. p. 241.

Synodica ad Presbyteros ſuos p. 256.

Itinerarium Ratherii Romam euntis p. 265.

Sermones II. *de Quadrageſima* p. 281.

Sermones IV. *de Paſchate* p. 308.

SÆC X. ab An. DCCCC.

Sermones II. *de Aſcenſione* p. 324.

Epiſtola ad Patricium de Corpore & Sanguine Domini, habetur apud eundem Tom. XII. p. 37.

Vita S. Urſmari Lobienſis, ab ipſo vel ſcripta vel aucta. Extat ſed mutila ap. Sur. XVIII. April.

Scripſit item teſte Sigeberto cap. 127. *Epiſtolam ad Papam de erumnis ſuis*; *Phreneſin de ſecundo ſuo exilio*, *Librum* cui titulus *Inefficax garritus*, item *Contra Hæreſim Anthropomorphitarum*, *Agoniſticon*, ſeu *Præloquiorum lib.* VI. *Confeſſionum* lib. I. *Sparadorſum*, ſeu *de arte Grammatica*; quæ an adhuc ſuperſint, non liquet. *Chronographia* ejus Manuſcripta in Monaſterio Gemblacenſi extare dicitur. Denique cum de reditu ad Monaſterium Lobienſe cogitaret, miſit ad Abbatem librum, quem inſcripſit, *Conflictum duorum*; fluctuans ſcilicet, utrumne reverti debeat an non, ut ex Fulcuino notat Miræus ad Sigebert. p. 149.

932. GERARDUS, Monachus, & ut videtur S. Medardi Cœnobii Sueſſionenſis Decanus ſive Præpoſitus ab anno circiter 932. In vivis adhuc erat an. 950. Scripſit *Vitam S. Romani*, tum metro, tum proſâ. Eam, quæ ſtylo Oratorio ſcripta eſt, luce donavit Nic. Rigaltius (teſte Mabillonio, qui tamen nec annum, nec locum editionis notat.) Prologum edidit ipſe Mabillonius Analect. Tom. I. p. 107.

933. HIPPOLYTUS, patriâ Thebanus, quem cum Hippolyto Portuenſi malè confundunt nonnulli; claruit circa an. 933. certè Simeone Metaphraſte, quem citat, paulò junior. Extat Gr. Lat. *Chronicon*, ſeu potiùs *Fragmentum Chronici*, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. III. p. 35. Hunc etiam, ut videtur, authorem habet *Indiculus de* XII. *Apoſtolis*, ſub Hippolyti Senioris nomine Gr. Lat. à Combefiſio editus Auctuar. *Pariſ.* 1648. Tom. II. uti ſuprà in Hippolyto Portuenſi annotavimus. His addere licet, quæ me monuit P. Colomeſius, teſtari nempe Sirmondum notis ad Sidonium p. 57. in collectaneis antiquis σταμάτων urbis Conſtantinopolitanæ (Codini excerpta intellige) quæ in multis Bibliothecis occurrunt, ſe legiſſe, Conſtantinum Criſpo filio à ſe interfecto, cum facti erroriſque dolore ictus eſſet, ſtatuam argenteam auro ſuperfuſam, capite aureo, cum hoc titulo poſuiſſe, ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΤΙΟΣ ΜΟΥ, *Filius meus læſus.* Cujus rei, *inquit*, vindices laudant Herodotum, atque Hippolytum Chronographos. Herodoti qui meminerit novi neminem. Hippolytum laudat Glycas in Annalibus, & Nicephorus Calliſti Hiſt. Eccl. l. 2. Pro *Herodoto* legendum exiſtimat Lambecius Ἡρωδίωνα, quia nimirum Herodionem coætaneum auctorem citat Anonymus in Collect. *de Antiq. Conſtantin.* n. 202. Alia Hippolyti fragmenta habes apud Cotelerium ad Scriptores Apoſtolicos.

933. EUTYCHIUS, Batrici filius, Arabicè *Said Ibn Batrick* dictus, natione Ægyptius, ex civitate Foſtat (quam veterem urbem *Metſr* fuiſſe tradit Geographiæ Nubienſis Author, cui *Sharifol Edriſi* nomen erat) oriundus, Medicus inſignis, & ab anno 933. Patriarcha Alexandrinus, ſedem tenuit annos XVII. menſes VI. atque obiit anno 950. Accidit ejus tempore diſſidium magnum, & lis continua inter ipſum & gregem ſuum, teſte Ibn Abi Oſaibea in Vitâ ejus, quam Arabicè & Latinè libro Eutychiano præmiſit Cl. Pocockius. Scripſit ad Iſam fratrem ſuum Arabico Sermone *Annales ab Orbe Condito ad annum uſque* 940. ex Lege & Evangelio (ut in Præfatione ait) cæteriſque libris veteribus & novis collectos, quibus *Contextionis Gemmarum* titulum dedit. In his occurrunt plura notatu digniſſima, quæ fruſtra alibi quæruntur: certè plurima anilibus fabulis ſimillima, quæ ſi non ex proprio cerebello finxerit, ſaltem ex futilibus Eccleſiæ ſuæ monumentis hauſit. Horum Annalium ἀποσπασμάτων notis illuſtratum ſub titulo Originum Alexandrinarum Arabicè & Latinè edidit Cl. Seldenus *Londini* 1642. 4°. Integros Annales cum Seldeni Præfatione notiſque Arabicè & Lat. in lucem protulit

Clim. 3. par. 3. p. 97.

Doctiſſ.

Doctiſſ. Pocockius Oxonii 1659. 4o. Abi Obſeibea, ſeu Ahmed Ben Caſem in *Vitis Medicorum* teſtatur Eutychium noſtrum *Syntagma compendioſum* ſcripſiſſe, *Netmolgheubar* dictum, tribus abſolutum Sermonibus, in quibus de Notitia jejunii Chriſtianorum, Paſchatis eorum, feſtorum, Chalifarum, Patriarcharum, &c. egit. Idem fuiſſe hoc opus cum *Annalibus* ſtatuit Seldenus, diverſum eſſe tum ex libri titulo, tum ex rerum diſtributione colligit Hottingerus. SÆC. X. ab An. DCCCC.

Præter hæc, ſcripſit Eutychius *librum de Rebus Siciliæ*, poſtquam à Saracenis capta eſt. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi Annaſium Codici ſubjunctus. Scripſit item *Diſputationem inter Heterodoxos & Chriſtianos*, Jacobitis oppoſitam, quæ habetur MS. uti & *Medica* quædam ejuſdem *Opuſcula*; de quibus vide quæ habet Cl. Hottingerus Biblioth. Orient. c. 2. p. 71. 84. & Hiſt. Eccleſ. Sæc. X. p. 37.

LEO VII. gente Romanus, ab anno 936. Pontifex, die XIV. Februarii ordinatus. Eodem anno Odonem Abbatem Cluniacenſem Romam evocavit; ut lapſos Monachorum mores & diſciplinam ejus ope reſtauraret. Obiit anno 939. die XXIII. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. IX. p. 594. 936.

FLODOARDUS, Sigeberto Flauvaldus, Culminiacenſis Presbyter, & Canonicus Remenſis, claruit anno 940. Heribertus Comes, qui jura omnia Eccleſiaſtica deprædatus, Hugonem filium puerum ſeptennem in Archiepiſcopatum Remenſem ante aliquot annos promoveri fecerat; Flodoardum noſtrum, utpote filii ſui electioni adverſantem, Eccleſiâ Culminiacenſi privavit, *unà cum terrâ beneficii, quam tunc temporis tenebat*, ut ipſius verbis utar; nec id modò, ſed cùm nonnulli eum inſidiarum apud Comitem inſimularent, in liberâ cuſtodiâ ipſum detinuit; poſt quinque menſes dimiſſus eſt, eique poſtmodùm Hugo jam adultus factus Eccleſiam S. Mariæ in Colrido ſitam dedit; terram, quam pater abſtulerat, reddidit; aliamque in prædictâ villâ largitus eſt. Obiit anno 966. XXVIII. Martii, ætatis ſuæ 73. 940.

SCRIPTA.

Chronicon rerum inter Francos geſtarum ab anno 919. ad annum uſque 966. Habetur inter Scriptores coætaneos à Pithæo editos *Pariſ.* 1588. 8o. & *Francofurt*, 1594. 8°. p. 109.

Hiſtoriæ Eccleſiæ Remenſis libri IV. Prodierunt unà cum Appendice Anonymi, antiqui tamen, Authoris à Sirmondo editi *Pariſ.* 1611. 8°. cum notis Colvenerii *Duaci* 1617. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 500.

Joannes Bonderius in *Indice Codicum MSS. per Belgicam*, ut Cl. Voſſius * nos docet, refert Treviris in ſummo Templo aſſervari Flodoardi Presbyteri *de Triumphis Italicis Martyrum & Confeſſorum libros* XV. metro ſcriptos. *De Triumphis Chriſti & Sanctorum Paleſtinæ* metricè *libros* III. De *Triumphis Chriſti, & Antiochiæ geſtis metricè libros* II. An ita ſit, viderint, quibus Codices Manuſcriptos inſpiciendi copia datur. * De Hiſt. Lat. l. 2. c. 40.

GREGORIUS, Presbyter, forſan Cæſarienſis, claruit circa annum 940. Scripſit *Vitam S. Gregorii Nazianzeni*, ex ipſius Nazianzeni Iambis, quos de *Vitâ ſuâ* condidit, & Orationibus ut plurimum concinnatam. Extat Gr. Lat. Operibus Nazianzeni præfixa. Scripſit etiam *Orationem Hiſtoricam in SS.* CCCXVIII. *Patres Concilii Niceni*, & in Conſtantinum Magnum, quæ Latinè habetur apud Surium X. Jul. Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. II. p. 547. cum notis. 940.

WITIKINDUS, ſive Winduchindus, gente Saxo, Monachus Corbeiæ Saxonicæ ad Viſurgim fluvium O. B. claruit ab anno 940. Scripſit adhuc anno 973. 940.

SCRI-

SÆC. X. ab An. DCCCC.

SCRIPTA.

De rebus Saxonum geſtis, ſive *de Henrici Aucupis & Othonis* I. *Impp. rebus geſtis libri* III. *ad Mathildem reginam*, Othonis Auguſti filiam. Prodierunt *Baſil.* 1532. *Francofurt.* 1577. & inter Scriptores Rerum Germanicarum ibid. 1580.

Verſus aliquot, qui in Codice IV. Evangeliorum deſcripti in Monaſterio Corbeienſi reperti ſunt, prodierunt curâ Henrici Meibomii unà cum libris de rebus Saxonum, notis illuſtrati, *Francofurt.* 1621. fol. inter alios quoſdam ejuſdem Sæculi Scriptores.

Interierunt *Paſſio Theclæ Virginis* metricè, & *Vita Pauli Eremitæ tam proſâ quàm metro*, à Witikindo ſcriptæ, teſte Sigeberto de Script. cap. 129.

945. ATTO, *Secundus* dictus, Aldegarii filius, ab anno 945. Epiſcopus Vercellenſis. Obiit poſt annum 960.

SCRIPTA.

Capitulare, (ſeu *Canones & Statuta Eccleſiæ Vercellenſi data*), è Conciliis, Epiſtoliſque Decretalibus contextum, & in centum Capita diſtributum.

De Preſſuris Eccleſiaſticis Opus, in tres partes diviſum, quarum prima agit *De Judiciis Epiſcoporum*, ſecunda *De Ordinationibus eorundem*, tertia *De Facultatibus Eccleſiarum.*

Epiſtolæ variæ.

Opuſcula iſta è Codice Vaticano, admodùm mendoſo quidem & plurimis lacunis hiante, curâ Card. Bonæ deſcripta, in lucem emiſit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VIII. p. 1.

Sermones Attonis XVII. de variis argumentis, & Liber Polypticus ſeu Perpendiculum dictus de noxiis redarguendis & honeſtis ſanciendis, in eodem Codice Vaticano habebantur, ſed tineis & rubigine adeò deformata, ut legi non poſſent.

946. AGAPETUS II. natione Romanus, Eccleſiæ Romanæ Pontifex ordinatus anno 946. die IX. Auguſti. Anno 947. Hugoni, cui de ſede Remenſi à Gallis Epiſcopis mota lis fuerat, Epiſcopatum confirmavit. Eundem nihilominus anno ſequente Epiſcopi Galli in Synodo Engilenheimenſi damnârunt, ac throno Remenſi deturbarunt: quorum ſententiam ipſe Agapetus habitâ Romæ Synodo anno 948. ratam habuit. Obiit anno 956. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 618. Alia ad Gerhardum Archiepiſcopum Laureacenſem, quâ Metropolitani jura ei confirmat, habetur apud Lambecium Comment. l. 2. p. 651.

946. LUITPRANDUS, Natione Italus, Domo Papienſis, ſi quidem Joan. Trithemio fides; Franciſcus verò Bivarius in Cenſurâ Luitprandi operibus præmiſſâ, conjecturis non penitùs contemnendis contendit, gente fuiſſe Hiſpanum, domo Cordubenſem, ſaltem Bœticum, & unà cum parentibus à Saracenis fugatum in Italiâ conſediſſe. Quicquid ſit, erat Eccleſiæ Ticinenſis Diaconus, & anno 946. à Berengario Italiæ rege ad Conſtantinum Imp. confirmandæ utrinque amicitiæ cauſâ legatus eſt; & à Conſtantino perquam honorificè & humaniter exceptus, domum reverſus Epiſcopatu Cremonenſi donatur, gnaviter adminiſtratæ legationis præmio: idque ſi in re obſcurâ conjicere fas ſit, eodem vel ſequenti ſaltem, anno. Ante annum 963. (quo verò tempore haud ſatis liquet) Berengario inviſus, incertum quâ ſorte, factus, ſede ſuâ ejectus eſt. Inde igitur in Germaniam ſe contulit, & Francofurti lares fixit, ibique Hiſtoriam ſuam condidit, in quâ præcipuè Berengarii Italiæ Regis tyrannidem ad vivum depingit, nec mala, quæ ipſe ab illo, ejuſque Conjuge Willâ paſſus eſt, reticet; præſertim initio libri III. cui *Antidoſis* ſive *Antapodoſis* titulum fecit: "Tan-

"ta

" ta enim, *inquit*, mendaciorum jacula, tanta rapinarum diſpendia, tanta " inpietatis molimina in me, & domum meam, cognationem & familiam " gratis exercuêre, quanta nec lingua proferre, nec calamus prævalet ſcribe- " re; ſit igitur eis præſens pagina Antidoſis, hoc eſt retributio, dum pro ca- " lamitatibus meis ἀντίδοσιν eorum, id eſt impietatem, præſentibus futuriſque " mortalibus denudavero. Nec minus etiam ſanctiſſimis & fortunatis viris " pro collatis in me beneficiis Antidoſis erit. Anno 963. Synodo Romanæ interfuit, & Othoni Imp. Interpretis vicem præſtitit; quæ Saxonicâ enim linguâ locutus eſt Imperator, ipſe Latinè Epiſcopis reddebat. Anno 968. ab Othone Conſtantinopolim ad Nicephorum Phocam legatus eſt, nuptiarum Ottonis filium inter & Annam Romani Imp. filiam, Nicephori privignam, conciliandarum ergo. Verùm à Nicephoro ludibrio habitus, contumeliis affectus, & innumeris injuriis exagitatus, domum re infectâ rediit: plurimas etiam injurias ab Epiſcopis & Præfectis Græcis illatas in itinere remetiendo paſſus: quas ipſe fuſe ſatis in Hiſtoriâ enarrat & exaggerat. Vixit adhuc anno 970. Tam rudi indoctoque Sæculo vir plane non ineruditus, Græcè pariter Latinéque peritus, Poetica facultate inſignis, cujus ut & reliquarum artium humaniorum veſtigia in operibus ejus ubivis deprehenduntur; unde cum *luculento & alterno ſtylo* ſcripſiſſe affirmat Sigebertus de Script. c. 127. SÆC. X. ab An. DCCCC.

OPERA.

Hiſtoria rerum in Europâ ſuo tempore geſtarum libri VI. ad Raimundum Liberitanum in Hiſpaniâ Epiſcopum, ab Arnulpho Imp. exorſi, & in priore ſuâ Legatione CP. deſinentes: quæ Legationem enim iſtam excipiunt, ſex poſteriora libri ſexti capita, Luitprandum authorem non habent, ſed à recentiore quopiam adjecta ſunt. Libro III. (non verò quod olim exiſtimavit Sigebertus & ex eo Trithemius toto operi) *Antidoſis* ſive Antapodoſis nomen dedit, cujus rationem ex ipſo Auctore ſupra reddidimus.

Legatio ad Nicephorum Phocam Imp. anno 968. ſuſcepta. Primus eam edidit Canilius *Ingolſtad.* 1600. *Curioſum planè ſcriptum*, inquit Erycius Puteanus, *quamvis imperfectum.*

Liber de Pontificum Romanorum geſtis à S. Petro uſque ad Formoſum Papam, ex Anaſtaſio maximam partem excerptus. Suppoſititium eſſe opus ac Luitprando abjudicandum ſatis conſtat. Non invita veritate conjicit * Voſſius (cui hâc in parte ſuffragatur * Phil. Labbéus) id Germano cuidam, ac Monacho quidem Corbeienſi vel Hirſfeldenſi, qui ſub finem ſuperioris Sæculi floruerit, aſcribendum eſſe. Prodiit unà cum Anaſtaſii Vitis curâ Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602.

* De Hiſtor. Lat. l. 2. c. 40.
* De Script. Eccleſ. Tom. II. p. 35.

Chronicon Luitprando cuidam fictitio Eccleſiæ Toletanæ Subdiacono inſcriptum, fabulis anilibus & portentoſis mendaciis refertum. Hujuſce Chronici laudes mirè deprædicat Fr. Bivarius, *Cenſuræ* p. 28. Notavi, *inquit*, ſingula; placuerunt omnia. Opus ait, correſpondere Autori, Phraſi, ſtylo, rebus ſcriptis; correſpondere eruditioni ejus omnigenæ, demum & Mecænati ſuo Regimundo; uno verbo, eſſe Dextriani Chronici quaſi complementum. Et par certè utriuſque Scriptoris fides, idem apud eruditos pondus, & autoritas. Nec ipſe diſſimulare audet Bivarius, Autorem hunc Pſeudo-Turpino Remenſi in rebus Caroli M. aliorumque plurium fidem præbuiſſe. Tanto denique hujus Chronici amore captus, ut iſtud commentariis uberrimis illuſtratum ſe in lucem editurum promiſit. Dignus plane homo nugivendulus, qui in hujuſcemodi quiſquiliis eventilandis operam atque oleum perderet.

Adverſaria, ejuſdem Autoris, ac farinæ. *Emtet in his*, inquit idem Bivarius, *Spiritus ejuſdem Luitprandi, utroque idiomate, utroque ſtylo ſemper ornatus, rerum ſcriptarum gravitate & raritate jubilibet gaudens: & Luitprandus nuſquam Luitprando diſſimilis.* Verum ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ φιλεῖ, ſimileſque amant labra lactucas.

Opera iſta in unum collecta, ac notis illuſtrata ediderunt Hieronymus de la Higuera, & Laur. Ramireſius *Antverp.* 1640. fol. Huic etiam editioni epiſtolæ quorundam Præſulum Hiſpanorum à Juliano Archi-presbytero collectæ,

SÆC. X. ab An. DCCCC.

ætæ, ejuſque Scholiis & Ramireſii notis illuſtratæ, & Higueræ Diptychon Toletanum, in quo de ſedis iſtius epiſcopis fusè agitur, acceſſerunt.

956. JOANNES XII. natione Romanus, Alberici Patricii filius, ipſe Urbis Patricius & Clericus, poſt mortem Agapeti, favente populo Romano, Pontificalem ſedem adeptus eſt anno 956. die XXIII. Martii ordinatus, cùm decimum octavum ætatis annum nondum expleviſſet. Octavianus antea vocatus eſt, primuſque fuit, (ſi Vitæ ejus Scriptori* fides ſit habenda) qui Pontifex factus, ſibi nomen mutavit. Vir ſceleribus & nequitiâ infamis, nil ambitioni aut libidini ſuæ intentatum reliquit; ſtupris, adulteriis, homicidiis, & tyrannide Neroni vel Caligulæ meritò conferendus. Proditionis inſuper, perfidiæ, & perjurii criminibus Deo inviſus, & Italiæ gravis factus, in Synodo Romanâ anno 963. ab Othone Imp. adversùs quem rebellia arma moverat, nefandorum ſcelerum accuſatus eſt, ac depoſitus, ſubſtituto ei Leone. Ipſe tamen anno ſequenti ſede ac potentiâ priſtinâ recuperatis, collecto Romæ Concilio Leonem ejecit & excommunicavit. Obiit anno 964. die XII. Maii, à diabolo in temporibus percuſſus ac lethaliter vulneratus, dum ſe nocte quâdam cum cujuſdam viri uxore extra Urbem oblectaret: uti ex Luitprandi fide narrat Baronius*. Extat *Epiſtola* ad Dunſtanum Archiepiſcopum Cantuarienſem *de Pallio*, & *Reſcriptum* pro excommunicatione Iſuardi & ſociorum, qui ob agros ad Cœnobium S. Symphoriani pertinentes injuſtè à ſe detentos à Synodo in finibus Burgundiæ anno 955. anathemate icti fuerant, Concil. Tom. IX. p. 641.

* Concil. Tom. IX. p. 640.

* Ad an. 964. num. 17.

960. FRIDEGODUS, natione Anglus, Cœnobii S. Salvatoris Cantuarienſis Monachus O. B. dignitate Diaconus, vir Græcè ſimul & Latinè doctus, claruit anno 960. Scripſit *Vitas SS. Wilfridi, & Audœni*, rogatus ab Odone Archiepiſcopo, qui utriuſque corpora Cantuariam anno 956. tranſtulerat. Et *Vitam* quidem *S. Wilfridi Archiepiſcopi* Eboracenſis verſibus heroicis poemate ſatis prolixo compoſuit. Eam primus extulit Mabillonius Sæc. Benedict. III. par. I. p. 169. Vitam S. Audoeni ſolutâ oratione conſcripta ab Anonymo quodam, hodie habetur, quæ Fridegodo aſcripta à Surio apud iſtum extat ad diem XXIV. Auguſti. Metrice quidem Audoeni Vitam ſcripſit Audoenus, an verò proſâ, planè incertum eſt. Alia memorat Baleus*, viz. *de Peccatrice in Evangelio, de Hieruſalem, de viſione Beatorum, Contemplationes varias*: quæ periiſſe puto. De ſtylo ejus hæc notat Gulielmus Malmsburienſis ‖. *Scripſit verſibus non ita improbandis, niſi quòd Latinitatem peroſus, Græcitatem amat, Græcula verba frequentat: ut meritò dictis ejus aptetur illud Plautinum; Hæc quidem præter Sibyllam leget nemo.*

* Cent. 2. cap. 32.

‖ De geſt. Pontif. l. 1. fol. 114.

961. DUNSTANUS, gente Anglus, patriâ Somerſetenſis, Herſtani & Kinedcidæ filius, Athelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis nepos, in Cœnobio Glaſtonienſi educatus, & bonis literis, imprimis verò cælandi pingendique arte, imbutus. In Athelſtani regis aulam Athelmi Patrui gratiâ adductus, in famulatu regio diu vixit. Aulâ tandem ejectus, ad Elphegum Wintonienſem Epiſcopum, ipſius etiam avunculum, illiuſque hortatu ad Monaſterium Glaſtonienſe ſe contulit, & cucullum induit. Abbas paulò poſt Glaſtonienſis factus. Crebreſcente ſanctitatis fama, ab Edwardo rege aulicis miniſteriis iterum admotus eſt; ac ſub duobus Principibus Edmundo & Eldredo omnia nutu ſuo pro lubitu rexit. Anno 955. circiter ab Edwino rege aulâ depulſus eſt, & in exilium actus. Poſt annuam itaque in Galliâ moram, ab Edgaro rege revocatus, Epiſcopatum Wigornienſem conſecutus eſt. Anno 958. ſedem Londinenſem obtinuit, atque anno 961. ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem fuit evectus. Obiit anno 988. die XIX. Maii. Ingens Monachiſmi, & cœlibatûs Clericorum in Angliâ propugnator: maximam eo nomine apud Monachos gratiam iniit, qui mira de eo fabulantur. Præter alia à Baleo enumerata, quæ an hodienum ſuperſint, non didici, ſcripſit in uſum Monachorum Sanctimonialiumque nationis Anglicæ *Concordiam Regularum*

Antiquit. Britann. p. 79. Godw. de Præſul. Angl. p. 73.

gularum, Capitula XII. continentem: quam Appendicis ad Diſceptationem ſuam hiſtoricam de Antiquitate Ordinis Benedictini in Angliâ parti 3ª. p. 77. inſeruit Clemens Reinerus, Benedictinus Anglus, *Duaci* 1626. fol. SÆC. X. ab An. DCCCC.

NICON, genere Armenus, in Ponto Polemoniaco parentibus honeſtiſſimis oriundus: puer adhuc ad Aureæ Petræ Monaſterium in finibus Ponti & Paphlagoniæ ſitum clam parentibus aufugit, ibique per plures annos inſtitutum monaſticum diligenter excoluit. Claruit circa annum 961. quando ab Archimandrita ſuo ad gentes convertendas, plebemque Chriſtianam ad meliorem frugem revocandam miſſus eſt. Peragratis proinde Armeniæ variiſque Orientis regionibus, in Cretam inſulam nuper à Saracenorum jugo liberatam devenit, quam à ſuperſtitionis Saracenicæ reliquiis purgavit, incolaſque ad Eccleſiam Catholicam reduxit. Anno Dcccclxxxi. Spartâ Corinthum evocatur, ut Bulgaros in Græciam irruentes precibus ſuis propulſaret. Obiit circa an. Dccccxcviii. ejus memoria in Tabulis tum Græcorum, tum Latinorum XXVI. Novembris colitur. Res ejus geſtas ſcripſit anno MCL. Abbas quidam patriâ Lacedæmonius, quas Latine vertit Jac. Sirmondus, ex quibus plurima, præcipuè de miraculis ab eo perpetratis, decerpſit Baronius ad an. Dcccclxi. Dcccclxix. Dcccclxxxi. Dcccclxxxii. Dcccclxxxvi. Dccccxcviii. Scripſit librum *de peſſimâ religione Armenorum*, qui Latinè in Bibliothecâ PP. haberi ſolet. 961.

JOANNES XIII. natione Romanus, Joannis Epiſcopi filius, Epiſcopus Narnienſis ante annum 963. quo Romam à Joanne XII. ad Othonem Imp. legatus Synodo Romanæ interfuit, & Diaconum à Joanne Papâ in ſtabulo ordinatum ſe vidiſſe teſtatus eſt. Anno 965. Pontifex Romanus electus eſt, die I. Octobr. ordinatus. Sedem haud diu tenuerat, cùm à Rotfredo Urbis Præfecto civitate ejectus eſt, & in Campaniâ carceri mancipatus. Carcere dilapſus, à Pandulpho principe Capuano hoſpitio eſt exceptus: à quo rogatus ſedi Capuanæ Archiepiſcopatûs jura largitus eſt. Anno circiter 969. ab Othone Imp. fuit reſtitutus. Anno 971. habito Romæ generali Concilio, Privilegia Cœnobio Glaſtonienſi ab Edgaro rege conceſſa, confirmavit. Obiit anno 972. die VI. Septembr. Extant Epiſtolæ IV. Concil. Tom. IX. p. 663. 965.

FULCUINUS, ſive Folquinus, primùm Monachus Bertinianus, deinde Lobienſis, defuncto Alatranno, ætate adhuc juvenis Monaſterii Lobienſis Abbas factus eſt anno 965. Obiit anno 990. 965.

SCRIPTA.

CHronicon *de rebus geſtis Abbatum Laubienſis Cœnobii*, à Dacherio editum Spicileg. Tom. VI.

De Miraculis S. Urſmari ſuo tempore factis *Opuſculum*. Extat apud Henſchenium XVIII. Aprilis.

Vita Folcuini Tarvanenſis Epiſcopi, qui obiit anno 855. & in Monaſterio S. Bertini ſepultus eſt. Habetur apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. I. p. 622.

ABBO, gente Gallus, patriâ Aurelianenſis, Læti & Ermengardis filius, ſub Wilfaldo Abbate in Cœnobio Floriacenſi educatus, & in Academiis Pariſienſi, Remenſi, & Aurelianenſi bonis literis imbutus, demum Monaſterii Scholæ præfectus eſt. Ante annum 960. ab Oſwaldo Epiſcopo Wigornienſi in Angliam accitus, Presbyteratûs dignitate fuit honeſtatus, & Cœnobii Rameſeienſis à ſe nuper fundati Scholæ præpoſitus. Poſt biennium multis muneribus ditatus, Floriacum repetiit; ubi poſt Oylboldi mortem Abbas electus eſt. Claruit circa an. 970. Poſt annum 986. Romam proficiſcebatur, ut privilegia Monaſterio ſuo ampliora à Joanne XV. obtineret. Poſt 970. Vit. Abbon. per Aimoin. Monach. in Biblioth. Floriac. p. 299.

SÆC. X. ab An. DCCCC. annum 996. Romam iterùm petiit, ut Arnulpho Remenſi Archiepiſcopo ſede ſuâ per injuriam ſpoliato apud Gregorium V. Pontificem patrocinaretur, utque Monaſterium Floriacenſe Epiſcoporum Aurelianenſium ditione authoritate Pontificiâ eximeretur, impetravit. Anno 1004. ad Monaſterium Squirs, hodiè Regulam dictum, in Guaſconiam itinere ſuſcepto, ut res Cœnobii iſtius Floriacenſibus priſtino jure ſubjecti diſponeret; orto inter comites ſuos, & Monachos Guaſcones tumultu, lanceâ ventrem transforatus, obiit Idibus Novembris, inter Martyres à ſuis repoſitus.

SCRIPTA.

Epitome de Vitis Pontificum, ex Anaſtaſio Bibliothecario excerpta. Prodiit una cum Anaſtaſio cura Joannis Buſæi *Moguntiæ* 1602. 4°.

Vita S. Edmundi Anglorum Orientalium regis, & Martyris, quam dum in Angliâ commoratus eſt, à Dunſtano rogatus, ſcripſit. Extat apud Surium XX. Novembr.

Collectio, ſeu Epitome Canonum, à Mabillonio edita Analect. Tom. II. p. 248.

Epiſtola ad Abbatem Fuldenſem, à Baluzio edita Miſcellan. Tom. I. p. 409.

Apologeticus ad Hugonem Francorum regem pro immunitatibus Monaſterii Floriacenſis. Extant Fragmenta apud Aimoinum in vitâ Abbonis cap. 8, & 9.

Epiſtolæ II. *ad Bernardum Abbatem Bellilocenſem*, quarum altera habetur integra, altera mutila, ibid. cap. 10.

Epiſtola ad Gregorium V. Extat fragmentum ibid. cap. 12.

Epiſtola hexametris verſibus *ad Othonem Imp.* ſcripta. Habetur fragmentum ibid. cap. 13.

Commentarius in Victorii Canonem Paſchalem interiit, quo Cyclos annorum ab incarnatione Dominicâ ad ſua uſque tempora juxta veracem Evangeliorum fidem correxit Abbo, & ad annos poſtea circiter MDXCV. dilatavit.

Libri Dialectici & Aſtronomici, quos ab Abbone conſcriptos eſſe prodit Aimoinus *, pariter interierunt.

* De Vit. Abbonis cap. 3.

Cæterùm *Epiſtolas* aliquot Abbonis in Bibliothecâ quâdam Pariſinâ MSS. nuper repertas eſſe refert Oudinus †, quæ nondum prodierunt.

† Supplem. p. 319.

971. PILGRIMUS, ſive rectiùs Peregrinus, Archiepiſcopus Laureacenſis in Germaniâ ab anno 971. Obiit anno 992. Extat *Epiſtola ad Benedictum* VII. *Papam*, quâ illuſtris fidei ejus confeſſio continetur, Concil. Tom. IX. p. 716. *Symbolum* ejus, inde excerptum, ediderunt noviſſimi Bibliothecæ Patr. curatores Tom. XVII. p. 456. Integram Epiſtolam, emendatiorem, quam antea, ex Codice MS. dedit Cl. Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 641.

971. NOTGERUS, ſeu NOTKERUS, à Sigeberto *Rogerus* dictus, gente Germanus, Sueviæ Ducis filius, poſt Euracli mortem Epiſcopatum Leodienſem anno 971. adeptus eſt. Othoni Imp. inprimis gratus. Obiit anno 1007. IV. Id. Aprilis.

SCRIPTA.

Hiſtoria Epiſcoporum Trajectenſium, ſeu Leodicenſium (ſedes enim Trajectenſis Leodium poſtea tranſlata eſt) ejuſmodi opus ſcripſiſſe Notgerum ex Epiſtolâ ad Weinfridum Abbatem certò conſtat. Verùm id quod nunc habemus Herigeri Abbatis Lobienſis reverà eſt, ſi modò rectè conjicit Miræus *. Hiſtoriam iſtam edidit Joannes Chapeaville in rerum Leodic. Hiſtoriâ *Leodii* 1612.

* Not. ad Sigebert. c. 137.

Vita S. Landoaldi Eccleſiæ Romanæ Presbyteri, libris duobus explicata ad Wormarum Abbatem Gandenſem. Extat apud Surium ad XIX. Mart.

Vita

Vita S. Remacli Epiſcopi Trajectenſis ad Weinfridum Abbatem. Habetur apud Surium ad III. Septembr. ſtylo horridiuſculo à Surio in gratiam lectoris immutato. SÆC. X. ab An. DCCCC.

De Miraculis S. Remacli libri II. qui eundem præ ſe ferentes authorem, Vitæ Remacli ſubjiciuntur apud Surium ibid. in compendium tamen, omiſſis quamplurimis miraculis, à Surio redacti, vitandi tædii gratiâ. Verùm Notgerum Epiſcopum Leodienſem authorem habere non poſſunt, cum author ſe Stabulenſis Monaſterii incenſioni (quæ anno 883. contigit) interfuiſſe teſtetur. Ad Notgerum forſan ſeniorem non male referri queant.

Alius enim à Notgero Leodienſi fuit Notgerus Monachus San-Gallenſis, qui ſuperiori ſæculo floruit, atque obiit anno 912. *Martyrologii*, & *Sequentiarum* author. Extat Martyrologium apud Caniſium Tom. IV. p. 761.

BENEDICTUS VI. natione Romanus, Hildebrandi filius, ab anno 972. XII. Septembr. Eccleſiæ Romanæ Pontifex. A Bonifacio Diacono in caſtellum S. Angeli detruſus, ibique ſtrangulatus, diem clauſit, exeunte menſe Martio, an. 974. Extat *Epiſtola* unica, quâ Epiſcopis Salisburgenſibus vices Apoſtolicas in Noricâ & Pannoniâ concedit, Concil. Tom. IX. p. 711. 972.

BENEDICTUS VII. natione Romanus, ex nobili Albericorum familiâ ortus, Davidis filius, primùm Sutrinus Epiſcopus, deinde ab anno 975. Pontifex Romanus die XIX. Decembr. ordinatus. Anno 983. habitâ Romæ Synodo Giſeleri Magdeburgenſis Epiſcopi, qui dignitatem iſtam malis artibus ab Imperatore obtinuerat, cauſam dijudicavit. Obiit anno 984. die X. Julii. Extat *Epiſtola* ad Gallos & Germanos, quâ Laureacenſem Eccleſiam Metropolitanam eſſe decernit, ejuſque Archiepiſcopo vices Apoſtolicas demandat, Concil. Tom. IX. p. 718. A Lambecio primùm edita eſt Comment. l. 2. c. 8. p. 645. qui & diploma Benedicti de Monaſterii Gemblacenſis privilegiis anno 983. promulgatum exhibet ibid. p. 901. 975.

ETHELWERDUS, ſive *Elfwardus*, ſeu ut ipſe in fronte Epiſtolæ ad Mahtildem conſobrinam ſibi titulum ponit, *Patricius Conſul Fabius Quæſtor Ethelwerdus*; gente Anglus, ex regio Anglorum Monarcharum ſtemmate prognatus, Ethelredi quippe regis, Ethelwulphi filii, atnepos; claruit anno 980. Scripſit ad Mahtildem conſobrinam *Hiſtoriam brevem libris* IV. ab origine mundi ad Edgari regis obitum, qui contigit anno 974. in quibus poſtquam tempora ante Chriſtum enumerarit potius quam deſcripſerit, & deinde ad annum Chriſti 449. res geſtas mirâ brevitate perſtrinxerit, ab eo deinceps anno, quo Saxones ſive Angli in Britanniam primùm appulerunt, unicis Anglorum rebus enarrandis dat operam. Prodiit *Hiſtoria* iſta à nobiliſſ. Savilio edita inter *Scriptores Anglicos*, *Londini* 1596. fol. 472. 980.

ADSO, Ordinis Benedictini Monachus, & poſt mortem Alberici Cœnobii Dervenſis Abbas. Claruit anno 980. Obiit anno 992. Extant ab eo ſcripta, *Vita S. Baſſoli Confeſſoris*, apud Mabillon. ſæc. Benedict. II. p. 67. *De tranſlatione & miraculis ejuſdem liber*, ibid. ſæc. IV. par. II. p. 137. *Vita S. Bercarii Abbatis*, ibid. Sæc. II. p. 831. *De miraculis S. Waldeberti*, ſæc. III. par. 2. p. 451. *Vita S. Frodoberti Abbatis primi Cellenſis prope Trecas*, ſæc. II. p. 626. *Hiſtoria tranſlationis Reliquiarum ejuſdem*, ſæc. IV. par. 2. p. 243. *Vita S. Manſueti Scoti* edita *Pariſ.* 1636. à Fr. Boſqueto Eccleſ. Gallican. Hiſtor. Tom. I. par. 2. p. 23. 980.

SUIDAS, arte Grammaticus, vixiſſe videtur circa an. 980. quippe qui in voce Ἀδὰμ diverſas annorum æras recenſens, computationem ſuam terminet in obitu Joannis Zemiſcis Imp. qui veneno ſublatus eſt anno 976. Si quæ ſint, quæ ſequiora ſapiunt tempora, fortaſſe à recentiore manu addita ſunt. Interim miraberis mecum Lector, vel ſtupebis potiùs vix ferendam Miræi * oſcitantiam, qui de Attico CP. hæc Suidæ verba laudans, viz. *Qui tunc* 980.

* Not. ad Honorium c. 51.

SÆC. X. ab An. DCCCC. *tunc Sebaſteæ in Philoſophiâ excellebant, ex Euſtathii ſcholâ prodierant, quem Epiſcopum & Ducem hujus loci Monachorum cognovimus*; mox ſubinfert, *ex his Suidæ verbis videtur ætas ipſius Suidæ colligi poſſe; dicit enim ſe cognoviſſe Euſtathium Sebaſteæ Epiſcopum, Attici Magiſtrum, qui Atticus ſub annum Chriſti* 425. *vivere deſiit.* Cui enim vel puero notum non eſt Suidam hoc loco non de propriâ, ſed hiſtoricâ, ſcientiâ agere. Condidit Suidas *Lexicon* prolixum, in quo quamplurima habet ad rem Theologicam, & Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſpectantia, & non pauca veterum fragmenta, plerunque etiam ubi nomen authoris non apponitur. Prodiit Græcè *Mediolani* 1499. fol. *Baſil.* 1544. fol. Lat. interprete Henrico Wolffio *Baſil.* 1581. Gr. Lat. cum verſione ſeu potiùs Paraphraſi Æmilii Porti Cretenſis ac notis ejuſdem ſubinde additis, *Coloniæ Allobrogum*, i. e. *Genevæ* 1619. 2 vol. fol.

980. ROSWIDA, ſeu Roſvitis, natione Germana, in Cœnobio Ganderſheimenſi monialis; Claruit anno 980. pietate non minùs quam generis nobilitate inſignis, maximè verò bonarum literarum ſcientiâ illuſtris, quas ſupra communem ſæculi ſui ſortem & ſexûs captum excoluit, Græcè ſimul & Latinè docta, proſ pariter ac metro pollens. Scripſit Ottonis II. Imp. & Gerbergæ Abbatiſſæ juſſu, *Hiſtoriam ſeu Panegyricum de geſtis Ottonis* I. carmine Heroico. Carmine item conſcripſit *Hiſtorias ſacras* VIII. viz. *Paſſionem S. Dionyſii martyris*, *Paſſionem S. Pelagii martyris*, &c. Proſâ verò exaravit *Comœdias ſacras* VI. *de variis argumentis*, præcipuè verò Sanctorum laudibus. Omnia iſthæc opuſcula collegit, & ſimul edidit Conradus Celtes, primus Germaniæ Poeta laureatus, *Noribergæ* 1501. Panegyricus Ottonis Imp. habetur etiam inter Scriptores Germanicos à Reubero editos.

980. ÆLFRICUS, ſive ALFRICUS, natione Anglus, Æthelwoldi Epiſcopi Wintonienſis diſcipulus, ejuſque in regimine Cœnobii Abendonienſis ſucceſſor (modò Baleo fides adhibeatur.) Teſte verò Gulielmo Malmsburienſi *, ab Edgaro rege Abbas Malmsburienſis factus eſt, quin & (ſi Joanni Capgravio fides) primus Monaſterii S. Albani recèns inſtaurati ab Oſwaldo Epiſcopo Worceſtrenſi Abbas conſtitutus circa an. 969. Habetur equidem apud Gul. Malsburienſem † Edgari regis charta Cœnobio Malmsburienſi conceſſa, quâ ſe Ælfricum, virum in omnibus Eccleſiaſticum, Monaſterio iſti præfeciſſe teſtatur anno regni ſui 14. & Incarnationis Dominicæ 974. Quamplurimi ſunt, qui illum primò Epiſcopum Wiltonienſem (Wellenſem vocat Baleus) deinde Cantuarienſem Archiepiſcopum ab anno 995. fuiſſe volunt; fato functum 1006. primo Abendonæ ſepultum, deinde Cantuariam tranſlatum. Verùm alium ab Archiepiſcopo Cantuarienſi fuiſſe Ælfricum noſtrum ſuadere videtur ipſius ad Wulfſtanum Eboracenſem Epiſtola, quâ ſeipſum ſolo Abbatis titulo cohoneſtat; cum tamen ex Simeone Dunelmenſi, Rogero Hovedeno, aliiſque, liqueat, Ælfricum Cantuarienſem ſedem iſtam integro ſexennio tenuiſſe, antequam Wulfſtanus ad Eboracenſem promoveretur; niſi potiùs cum Gulielmo Malmsburienſi & Matthæo Florilego Ælfricum in ſede Cantuarienſi ante Siricium collocemus, & tunc quidem tempora optimè convenient. Interim celandum non eſt, quod tradunt nonnulli Hiſtorici, Wulfſtanum non ante annum 1002. ſedem Eboracenſem adeptum eſſe; quo poſito, nullo modo fieri poteſt, ut Ælfricus noſter inter Archiepiſcopos Cantuarienſes locum teneat. Alius quidem fuit Wulfſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus. Verùm cum iſtum anno 956. ante Edgari regis tempora obiiſſe conſtet, parùm is fortaſſe in rem noſtram conferre cenſendus erit. Litem tamen forſan dirimet doctiſſima Uſſerii in *Biblioth. Theol.* MS. conjectura, quam hic loci apponere non gravabor: "Quid igitur, *inquit*, ſi hæc omnia " in hunc modum inter ſe concilientur? Ælfricus, 1°. ante annum 956. (quo " obiit prior ille Wulfſtanus Eboracenſis Archiepiſcopus, ad quem Ælfricus, po" ſteaquam jam in Æthelwoldi ſcholâ literis operam dederat, Epiſtolam ſcripſe" rit) Cœnobioli alicujus Abbas factus fuit: atque hoc tempore ſcripſiſſe " potuit ad Wulfſtanum & Wulfinum literas. 2°. Poſt annum 963. (quo " Æthel-

* In Vit. Aldhelmi.

† De geſtis reg. Angl. l. 2. c. 8.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

"Æthelwoldus in Abendonienſi Abbatiâ ſucceſſorem reliquit Ordgarum diſcipulum ſuum) Ordgaro Condiſcipulo ſuo in Abendonienſis Cœnobii "Præfecturâ ſucceſſit. 3°. Circa annum 969. ab Oſwaldo Wigornienſi Epiſcopo Abbas S. Albani conſtitutus eſt, (quæ quidem Abbatia major eſt "illâ Abendonienſi.) 4°. Circa an. 974. ab Edgaro rege (ut chartæ illius "verba habent) famoſiſſimi conſtitutus eſt Abbas Cœnobii Malmsburienſis. "5°. ab anno 978, ad an. 981. Cridiatunenſis apud Devonienſes fuit Epiſcopus. "Nam Alfricum Cridiatunenſem Epiſcopum priùs Abbatem Malmsburienſem fuiſſe, & virum doctum habitum fuiſſe, libroſque duos, unum de rebus Cœnobii ſui, de rerum naturis alterum, ſcripſiſſe, teſtantur Hiſtorici; "quod vehementer ſanè arguit Alfricum illum eundem cum noſtro "fuiſſe. 6°. Ab anno etiam 990, ad 995. Wiltonienſium fuit Epiſcopus "poſt Siricium, ſicut etiam Devonienſium eodem tempore poſt Sidemannum. "7°. Ab anno 995, ad 1006. (quo obiit) poſt Siricium Cantuarienſis fuit "Archiepiſcopus. Certè anno 1001. diplomati ab Æthelredo rege Monachis Septonienſibus conceſſo (quòd apud Harpsfeildum habetur p. 197.) "ſubſcripſit Ælfricus Cantuarienſis Archiepiſcopus. Hactenus Cl. Uſſerii conjectura. Et Ælfricum quidem hoc tempore ſedem Archiepiſcopalem tenuiſſe, fidem mihi facit certiſſimam privilegium iſtud Æthelredi regis Eccleſiæ Chriſti Cantuarienſi conceſſum, quod Saxonicè & Latinè edidit H. Spelmannus Concil. Brit. Tom. I. p. 507. cui proximè poſt Æthelredum loco ſubſcribit Ælfricus his verbis è Saxonico-Latinè verſis; *Ego Ælfricus Eccleſiæ Chriſti Archiep. bonis hujus Regis munificentiam ligno crucis in æternum corroboravi:* ſive ut in veteri exemplari Latino ibidem edito p. 509. habetur; *Ego Ælfricus Doroberniæus Archi-præſul hanc prærogativam vexillo ſancto confirmavi.* Conceſſum eſt hoc privilegium juxta vetuſtum exemplar Latinum an. 1006. in quo falſum eſſe numerum ex ſcriptoris vitio non ſine cauſa ſuſpicatur Cl. Spelmannus, qui referendum potiùs cenſet ad an. 1002. Et certè cum teſtes inter alios exhibet Godwinum, qui ſedem Roffenſem adiit an. 1001. & Wolfſtanum Epiſcopum Londinenſem, qui juxta Faſtos Savilianos obiit an. 1003. vel ſequenti, i. e. Æthelredi 25, vel 26. haud alius annus dari poteſt. Vir certè erat Ælfricus noſter ſupra communem ſui ſæculi ſortem in Theologicis, præſertim vero in Grammaticis (*Grammaticus* inde dictus) eruditus: tantam exinde apud populares ſuos famam adeptus, ut Sermones ab eo ſcripti, vel Saxonice verſi in Eccleſiis publicè legi juberentur; atque ex ipſius Epiſtolis haud paucæ in vetuſtum Eccleſiæ Anglicanæ Synodicon cooptarentur.

SCRIPTA.

Tractatus de Veteri ac Novo Teſtamento, quo enumeratis ſigillatim utriuſque voluminibus, ac rebus ſub utroque fœdere geſtis ordine enarratis, Hiſtoriam ſacram uſque ad Hieroſolymam à Tito expugnatam deducit. Saxonicè.

Homilia Paſchalis de corpore & ſanguine D. N. Jeſu Chriſti, quæ quovis Paſchate ad populum recitari lato olim Canone juſſa eſt. In Homiliâ iſtâ repens tunc ſenſim in Eccleſiam Tranſubſtantiationis dogma Ælfricus aggreditur, ac productis argumentis quamplurimis, ex Ratramni libro maximam partem deſumptis, funditus convellit, adeò ut quænam Eccleſiæ Anglicanæ iſto ævo de Euchariſtiâ fides fuerit, luculentiſſimis exinde pateat indiciis. Prodiit typis impreſſa Saxonicis & Latinis à Joanne Daio *Londini* 1566. quindecim Præſulum, aliorumque Magnatum, ſubſcriptionibus munita, eam ex Archivis Saxonicis fideliter deſcriptam eſſe teſtantium. Præmittitur doctiſſima Præfatio de Ælfrico ejuſque ſcriptis à Reverendiſſimo Matthæo Parkero Archiepiſcopo Cantuarienſi conſcripta. Demum ab Abrahamo Wheloco adjunctâ verſione Latinâ Saxonicè edita eſt in accuratiſſimâ ſuâ Bedæ *Hiſtoriæ Eccleſ.* editione p. 462.

Epiſtolæ II. altera *ad Wulfinum Epiſcopum Schireburnenſem*, altera *ad Wulfſtanum Archiepiſcopum Eboracenſem.* In his multa ex Homiliâ Paſchali de Euchâ-

SÆC X. ab An. DCCCC. Eucharistiâ, ac spirituali solummodo corporis & sanguinis Christi præsentiâ repetuntur. Utraque Epistola, jubente Wulfstano, ab Ælfrico postea in Latinum sermonem conversa est, & Ecclesiæ Anglicanæ libris Synodicis ac Pœnitentialibus olim inserta; cautumque est, latâ lege Ecclesiasticâ, ut loco Admonitionis spiritualis doctrinæ ab Episcopo, datâ quâvis occasione, ad Clericos & Presbyteros prælegerentur.

Opuscula supra enumerata ex Ecclesiarum Exoniensis, Herefordiensis, ac Wigorniensis Archivis eruit, & adjectâ versione Anglicâ, Saxonicè edidit (exceptâ unicâ ad Wulfstanum Eboracensem Epistolâ, quam Latinè simul ac Saxonicè dedit) vir spectabilis Gulielmus L'isle *Londini* 1623, 1638. 8°. Edita priùs fuerant (Tractatu primo excepto) Saxonicè simul ac Anglicè à Joanne Foxo, *Actorum & Monument. Eccles.* Tom. II. ad an. 1538.

Liber Pœnitentialis, Ecclesiæ Wigorniensi olim à Wulfstano Episcopo (qui sub Gulielmo Normanno floruit) donatus, in quo Epistolæ istæ inter alios Canones locum sortiuntur; asservatur etiamnum in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantab. Extant etiam tam Saxonicè quam Latinè in libro Canonum Ecclesiæ Exoniensi donato à Leofrico Episcopo, qui ab anno 1049. sedem istam tenuit. Habetur iste liber in Bibliothecâ publicâ Oxoniensi.

Epistola de Canonibus ad Wulfinum Episcopum, Capitulis XXXV. constans. Habetur Lat. Concil. Tom. IX. p. 1003.

INEDITA.

SErmonum *linguâ Saxonicâ* LXXX. *libri* II. quos partim à seipso, partim ab aliis, Latinè antea scriptos in plebis usum rogantibus Episcopis Saxonicè postea convertit. Plures hodienum habentur collectiones Sermonum Ælfrici Saxonicorum, quæ passim in Angliâ, partim in privatorum manibus, partim in publicis Bibliothecis asservantur. Ex his extant Cantabrigiæ duæ, altera in Bibliothecâ publicâ Academiæ, altera in Bibliothecâ S. Benedicti. Prima LX. constat Sermonibus, altera XXIV. In utraque verò habetur *Sermo Paschalis*, titulo *Sermonis de Sacrificio in die Paschæ*. Ex Ælfrici enim Sermonibus selecti sunt præ cæteris XXIV. qui populo publicè prælegerentur, eo ordine, ut XII. priores de rebus agentes generalibus (ut *De initio creaturæ, De auguriis, De die judicii, De vaniloquio & negligentiâ, De avaritiâ, De falsis Diis*, &c.) quandocunque Sacerdoti visum esset, legerentur. Posteriores verò XII. propriis Festis assignantur (viz. *De Annunciatione B. Mariæ, De Nativitate Domini, De Circumcisione Domini, De Epiphaniâ, De Purificatione B. Mariæ, Dominicâ primâ in Quadragesimâ, Dominicâ Palmarum, die Paschatis*, &c.)

Epistola de consuetudine Monachorum. Extat MS. in Collegio S. Benedict. Cantab.

Epistola ad Sygefertum contra Clericorum nuptias. Principium ejus exhibet Gul. L'isle Præfatione in Hom. Paschal.

Canones Concilii Nicæni Saxonicè versi MSS. in Collegio dicto.

Chronica Saxonica maximè de Ecclesiâ Cantuariensi, ab Ælfrico anno ætatis suæ 23. Saxonicè scripta, MSS. ibidem.

Passiones & Vitæ Sanctorum, translatæ ex Latino in Saxonicum sermonem per Ælfricum. Habentur in *Bibliothecâ Cottonianâ* sub *Julio* E. 7. n. 1.

Vita sancti Guthlaci, Saxonicè ad Ælfwaldum Orientalium Anglorum regem scripta, MS. ibid. sub *Vespasiano* D. 21. n. 2.

Linguæ Latinæ *Grammatica, Saxonico-Latina* præfixâ Præfatione Latinâ MS. extat alicubi. Plura enim exinde loca habet Gul. L'isle Præfat. in Homil. Pasch. immò (quod postea reperi) typis excusa prodiit (unà cum Glossario ejusdem generis) *Oxon.* 1659.

Excerpta ex Prisciano minore, ac Saxonicè versa, plura MSS. Cantabrigiæ.

Dictionarium

Dictionarium Latino-Saxonicum.
Opera quædam Donati Saxonicè verſa.
S. Gregorii M. Dialogi IV. Saxonicè verſi.
} MSS. Cantabrigiæ, & in Bibliothecâ Lumleianâ. SÆC. X. ab An. DCCCC.

Eundem *Æthelwoldi Præceptoris vitam* conſcripſiſſe prodit Gul. Malmsburienſis in Vitâ Aldhelmi MS. Verùm an opus iſtud ſuperſit, non conſtat.

Cæterùm Ælfrici *Sermones* Latini injuriâ temporis interierunt. Nec enim mirum eſt Epiſcopos Lanfrancum ſecutos, qui Tranſubſtantiationis dogma ferè ſectati ſunt, nimio veritatis in iis paſſim deprehenſæ fulgore offenſos, eos ex Eccleſiarum Cathedralium Archivis, ubi repoſiti erant, ſublatos ſuppreſſiſſe; Saxonicos interim Sermones (linguâ quippe ipſis ignotâ obvelatos) inviolatos ſuperfuiſſe. Lingua enim Saxonica poſt invaſionem Normannicam mox penitùs evanuit.

JOANNES XV. natione Romanus, Leonis Presbyteri filius, ab anno 986. Pontifex Romanus die XXV. Aprilis ordinatus. Sub initia Pontificatûs à Creſcentio Conſule Româ expulſus, & in Tuſciam fugatus, à Romanis mox revocatus eſt metu Othonis Imp. quem de ſuppetiis interpellârat Pontifex. Anno 989. habitâ Romæ Synodo, Adelbertum Pragenſem Epiſcopum derelictam jam monaſticæ vitæ ſtudio gregis ſui curam repetere coegit. Anno 992. Acta Synodi Remenſis, in quâ depoſitus fuerat Arnulphus Epiſcopus Remenſis, damnavit; miſſiſque anno 995. in Galliam legatis, Arnulphum ſedi ſuæ reſtituit. Obiit anno 996. die XXX. Aprilis. Extant Epiſtolæ III. Concil. Tom. IX. p. 731. 986.

HERIGERUS, ſive Harigerus, primùm Monachus, dein Abbas Laubienſis. Fulcuino ſuffectus anno 990. Obiit anno 1007. die XXXI. Octobris. 990.

SCRIPTA.

Hiſtoria, ſeu Geſta Epiſcoporum Leodicenſium, quæ Notgero vulgò aſcribitur. Extat apud Joannem Chapeaville in rerum Leodicenſium Hiſtoriâ *Leodici* 1613.

Liber de Corpore & Sanguine Domini, quem Anonymum edidit Ludovicus Cellotius ad calcem Hiſtoriæ Gotteſchalci *Pariſ.* 1655. fol.

De Vitâ & Miraculis S. Urſmari libri IV. carmine rudi & inculto ſcripti. Apud Henſchenium ad diem XVIII. Aprilis. Primus hos libros evulgavit Ægidius Waulde anno 1628. inter alia Monaſterii Laubienſis monumenta.

Vita S. Berlendis virginis. Habetur apud Bollandum ad III. Februarii, & Mabillon. Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 14.

Vita S. Landoaldi, quæ ſub Notgeri nomine extat apud Surium ad XIX. Martii. Herigero non infirmis argumentis vindicatur à Miræo Not. ad Sigebert. p. 151.

Dialogus de diſſonantiâ Eccleſiæ, Adelboldo Epiſcopo & Herigero interlocutoribus extat MS. Gemblaci, teſte Miræo ibid.

Epiſtola ad Hugonem de quibuſdam quæſtionibus à Sigeberto * memorata, interiit.

* De Script. cap. 137.

MOSES BAR-CEPHA, natione Syrus, Epiſcopus urbis Beth-Raman, Eccleſiarum in partibus Babyloniæ Curator, vixit hoc ſæculo, ſed quo tempore, prorſus incertum; ac proinde eum labente ſæculo circa an. 990. collocamus. Scripſit Syriacè *libros* III. *de Paradiſo*, qui ab Andreâ Maſio Latinè rediti, prodierunt *Antverp.* 1569. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 456. 990.

OLYMPIODORUS, Monachus Græcus, &. ut nonnulli habent, Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, juxta alios verò Alexandrinæ, Diaconus. De ætate ejus laborant eruditi, his illum ſæculo quinto, aliis nono, aliis undecimo, 990.

SÆC. X. ab An. DCCCC.

decimo, collocantibus. Nos eum hoc loco deponimus ad an. 990. donec exurgat, qui certiora doceat. Extat *Commentarius in Eccleſiaſten*, Gr. Lat. in Auctuario Patr. Duceano Tom. II. p. 602. Latinè 1511. 4°. *Baſil.* 1536, 1551. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. Commentarius in Job habetur penè integer apud Auctorem Catenæ in Job, Latinè à Paulo Comitolo editæ *Venet.* 1587. 4°. Græco-Latinè à Patricio Junio *Londini* 1637. fol. Sunt qui inter Olympiodori opera recenſent *Commentarium in Threnos Hieremiæ*, qui Latinè prodiit unà cum Origenis Commentario *Romæ* 1598. 4°. Quam quidem editionem nondum vidi. Plurima Olympiodori fragmenta nobis exhibet *Catena Gbiſleriana* in Jeremiam, tot nempe, ut pene Commentarii vice eſſe poſſunt.

990. OECUMENIUS, Scriptor itidem admodum incertæ ætatis, de quo altum apud veteres ſilentium; id modò conſtat poſt annum 800. claruiſſe. Olympiodoro illum hic adjungimus ad an. 990. donec veram ejus ætatem expiſcari liceat. Magnam Novi Teſtamenti partem ex Veterum Commentariis, præcipuè ex Chryſoſtomo, qui ipſi prora ac puppis eſt, clarè, dilucidè, & concisè explicavit; unde Novi Teſtamenti *Scholiaſtes Græcus* vulgò haberi ſolet. Extant hodiè,

Enarrationes in Acta Apoſtolorum.

Commentarii in Epiſtolas S. Pauli.

Commentarii in Epiſtolam S. Jacobi, aliaſque Canonicas.

Prodierunt Oecumenii opera Græcè *Veronæ* 1562. Lat. *Venet.* 1556. 8°. Gr. Lat. *Pariſ.* 1631. 2. Tom. fol.

994. SISINNIUS, *Magiſter* dictus, poſt Nicolai Chryſobergis mortem, Patriarcha Conſtantinopolitanus factus eſt anno 994. vel ſequente. Diſſidia ob quartas nuptias in Eccleſiâ Orientali jamdiu excitata compoſuit. Sedem tenuit annos tres. Extat ab eo ſcriptus *Tractatus de Nuptiis Conſobrinorum*, ſeu Περὶ τοῦ μὴ λαμβάνειν δύο ἀδελφὰς ἐξαδέλφας δύο, in Leunclavii jure Gr. Rom. lib. 3. p. 197.

994. ODILO, gente Arvernus, ex equeſtri familiâ ortus, in vico Brivatenſi apud S. Julianum Clericus factus, & in Cœnobio Cluniacenſi monaſticum indutus habitum, poſt Maioli præceptoris ſui mortem Abbas conſtitutus eſt anno 994. à Maiolo adhuc vivente ſucceſſor ſibi deſignatus. Pietate, & charitate erga pauperes inſignis, immenſam ſibi apud Robertum Gallorum regem, & Henricum Germanorum Imperatorem gratiam & authoritatem conciliavit; adeò ut ab Henrico coronâ ſuâ aureâ donatus fuerit, quam ille tamis tempore pro alendis pauperibus unà cum aliis Eccleſiæ ſuæ ornamentis diſtraxit. Anno circiter 1022. ad viſenda Apoſtolorum limina, & Monachos Caſinenſes, in Italiam excurrit. Anno 1034. Archiepiſcopus Lugdunenſis electus, dignitatem iſtam repudiavit. Plurima in Galliis Monaſteria reformavit, multa fundavit. Iſta dum inviſeret, anno 1048. apud Silviniacum diem extremum obiit, Cal. Januar. ætatis ſuæ 87. Ordinationis 56. Primus ille Feſtum omnium Sanctorum inſtituiſſe dicitur; cum Monachis ſuis præceperit, ut poſtridiè Cal. Novembr. memoriam omnium Sanctorum celebrarent, exemplo ad alias mox Eccleſias tranſeunte, & authoritate Pontificis Romani tandem comprobato.

SCRIPTA.

Vita S. Maioli Abbatis deceſſoris ſui. Habetur apud Surium XI. Maii.

Hymni IV. *in eundem.*

Epiſtolæ aliquot ad Fulbertum.

Vita S. Adheleidis Imperatricis, Othonis I. *Imp. uxoris*, quæ obiit anno 999. Edita eſt à Caniſio Tom. V. par. 2. p. 398.

Sermones

Sermones XIV. *de Feſtis Domini, B. Virginis, ac Sanctorum.*
Statutum de defunctis.
Omnia iſta opuſcula ſimul collegit, atque edi curavit Ducheſnius in Bibliothecâ ſuâ Cluniacenſi *Pariſ.* 1614. exinde relata in Bibliothec. Patr. Tom. XVII. p. 653.
Epiſtolæ aliquot, à Dacherio evulgatæ Spicileg. Tom. II.

GREGORIUS V. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Ottonis Marchionis Veronenſis filius, Ottonis Imp. nepos, ſaltem conſanguineus, anno 996. Othonis Imp. potentiâ Pontifex Romanus electus eſt, die XVII. Maii ordinatus. Ineunte ſtatim Pontificatu, à Creſcentio Conſule urbe pulſus eſt, & in Hetruriam primùm, deinde in Germaniam fugatus; cum tamen priùs collecto Ticini Epiſcoporum Concilio, Creſcentium anathemate innodaſſet. Paulò poſt ab Othone armatâ manu reductus, coronam imperialem iſti impoſuit; habitâque Romæ Synodo, collapſæ Eccleſiæ diſciplinæ inſtaurandæ operam navavit, & Adelberto Pragenſi ad ſedem ſuam ſe conferre, intentato anathematis fulmine præcepit. Anno 998. ab Abbone Floriacenſi rogatus, toti Galliæ regno excommunicationem comminatus eſt, ni Arnulphus Rhemorum Archiepiſcopus injuſtè olim depoſitus in ſedem ſuam remitteretur. Obiit anno 999. die XVIII. Februarii. Extant *Epiſtolæ* IV. Concil. Tom. IX. p. 752. & *Epiſtola de Privilegiis Abbatum Montis majoris*, apud Baluzium Miſcellan. Tom. IV. p. 431. 996.

BURCHARDUS, gente Germanus, patriâ Haſſus, Olberti, poſtea Abbatis Gemblacenſis diſcipulus, Monachus Lobienſis, tandem anno 996. Franconi fratri germano in ſede Wormatienſi ſucceſſit. Anno 1022. Concilio Selegunſtadienſi interfuit. Poſt 30. fere annos in Paſtorali munere fideliter exactos diem extremum clauſit anno 1005. ſaltem ſequenti. Pluribus ante obitum annis extructa ſibi cella, & vicino Oratorio in ſylva, duobus à Wormatia milliaribus diſtante, ab omni ſtrepitu, negotiiſque ſæcularibus procul remota, pietati & otio literario ſe totum dedit. Et hoc quidem in loco hortante Brunichone præpoſito Wormatienſi, & collaborante magiſtro ſuo Olberto, magnum illud *Decretorum volumen* aggreſſus eſt in XX. libros diſtributum, quos è S. Scripturâ, ex Canonibus, qui dicuntur, Apoſtolorum, ex Synodorum tum Orientalium, tum Occidentalium regulis, ex Romanorum Pontificum decretis, ſanctorum Patrum dictis, & libellis quibuſdam Pœnitentialibus collegit; nec his contentus, ſplendidas ex ſpuriis Pontificum Epiſtolis quiſquilias plena manu convaſavit, quarum exempla pene innumera lectori ante oculos ponit Cl. Blondellus Prolegom. ad Pſeudo-Iſid. cap. 18. p. 98. prodiit hoc opus *Colon.* 1548. fol. & *Pariſ.* 1549. 8°. & forſan alibi non ſemel. 996. Vid. Vit. ejus ab Anonymo ſcript. Decreto prafix.

SYLVESTER II. *Gerbertus* antea dictus, natione Arvernus, patriâ Aurelianenſis, non infimo loco natus, à puero ingenuis artibus præclarè enutritus, in Philoſophiæ verò & Aſtrologiæ ſtudio haud vulgariter verſatus. Monaſticam vitam juxta D. Benedicti inſtitutum amplexus, paulò poſt Roberti Galliarum regis, ejuſque filii Hugonis præceptor factus eſt. Hâc occaſione cum in aula plurimum poterat, anno 991. convocata Synodo Arnulphum Remorum Archiepiſcopum ſede ſuâ ejiciendum, ſeque in locum ejus ſubrogandum curavit. Verum à Joanne XX. Papâ depoſitus, an. 995. favente Ottone Imperatore, & ſuffragante populo Ravennatum Archiepiſcopus conſtitutus eſt: hucuſque ſedis Pontificiæ acerrimus oppugnator; tandem mortuo Gregorio Ottonis III. patrocinio Romanæ Eccleſiæ Pontifex renunciatur, anno 999. die II. Aprilis inthronizatus. Plurima Eccleſiæ Romanæ beneficia ac territoria ab Othone Imp. donari obtinuit, multaſque Hæreſes in Eccleſiâ paulò ante exortas fœliciter conſopivit. Obiit anno 1003. die XII. Maii. Quæ de modo ejus, per magicas nempe incantationes, ad ſedem Pontificiam perveniendi, de pactâ pro mercede diabolo animâ, eique tandem e- 999.

SÆC. X. ab An. DCCCC. reptâ, tradit Cardinalis Benno ſequentis ſæculi Scriptor, apud ipſum Bennonem in *vitâ Hildebrandi* legi poſſunt.

SCRIPTA.

Epiſtolæ CLX. ab eo dum ſedem adhuc Remenſem teneret, ſcriptæ; quas edidit Papirius Maſſonus *Pariſ.* 1611. 4°. & Ducheſnius Scriptor. Francic. Tom. II. p. 787. exinde relatæ ſunt in Biblioth. Patr. Tom. XVII. p. 669.

Epiſtolæ III. poſt Pontificatum ſuſceptum ſcriptæ. Extant Concil. Tom. IX. p. 777.

Liber de Sphærâ.

Sermo de informatione Epiſcoporum. Utrumque Tractatum in lucem edidit Mabillonius Analect. Tom. II. p. 212.

Vita S. Adelberti Archiepiſcopi Pragenſis, ab Abrahamo Bzovio edita *Romæ*, teſte Ludovico Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 214.

Epigramma elegantiſſimum in imaginem Sever. Boetii: habetur apud Baron. Append. Tom. VII. p. 4.

INEDITA.

De Arithmeticâ, ſeu *de Numeris*, ad Conſtantinum Monachum Floriacenſem. Extabat MS. apud Joannem Maſſonum Papirii fratrem.

De Geometriâ liber MS. olim in Bibliothecâ Farneſianâ. Alia ejus opuſcula commemorantur, viz. *Dialogus pulcherrimus inter ipſum & Leonem nuncium Apoſtolicum*; *de Compoſitione Aſtrolabii liber*; *de Rhetoricâ* lib. 1. *Oratio in Synodo Moſomii habita* an. 995. quæ an alicubi adhuc deliteſcant, nondum comperi.

Finis Sæculi Noni.

SÆCULUM

SÆCULUM HILDEBRANDINUM.

Conſpectus Sæculi.

INEUNTE Sæculo an. MIV. iterum fervere cœpit Controverſia Sacramentaria, litem movente Leutherico Archiepiſcopo Senonenſi. Hanc paucis poſt annis ſuam facit Berengarius Andegavenſis, qui anno MXXXV. Carnalem Chriſti præſentiam in Euchariſtiâ palàm impugnavit; corpus & ſanguinem Domini modo quodam Sacramentali tantùm ineſſe affirmans; pertracto in ſententiam ſuam Brunone Andegavenſi Epiſcopo. Hanc ob cauſam anno ML. in Synodis Romanâ, & Vercellenſi, & Turonenſi anno MLV. damnatus eſt. An. MLIX. in Synodo Romana ad opinionem revocandam compulſus, quod ſecundâ, & tertiâ vice an. MLXXVIII. & MLXXIX. factum: præſtito juramento in hæc verba: *Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quæ ponuntur in altari, per myſterium ſanctæ orationis, & verbo noſtri redemptoris, ſubſtantialiter converti in veram, & propriam, ac vivificam carnem & ſanguinem Ieſu Chriſti Domini noſtri; & poſt conſecrationem eſſe verum Chriſti corpus, quod naturale eſt de Virgine, & quod pro ſalute mundi oblatum in cruce pependit, & quod ſedet ad dextram patris; & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere ejus effuſus eſt, non tantum per ſignum & virtutem Sacramenti, ſed in proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ, ſicut in hoc Brevi continetur, & ego legi, & vos intelligitis. Sic credo, nec contra hanc fidem ulteriùs docebo. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei evangelia.* Verùm poſtea pœnitentiâ ductus, ad priorem ſententiam rediiſſe dicitur. Acriùs contendit Henricus IV. Imperator cum Gregorio VII. *Hildebrando* dicto, circa Inveſtituras, aliaque jura regalia. Hæc Imperatori extorquet Gregorius, & partim vi, partim cenſuris Eccleſiaſticis, & doctrina (quæ hinc *Hildebrandina* audit) de ſuprema ſedis Apoſtolicæ in omnes, etiam Reges, auctoritate, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ab eo aſſertâ, totiſque viribus propugnatâ, Romanæ Cathedræ prærogativam longè ſupra imperiale faſtigium effert. Hinc tumultus undique in Henricum concitati; ipſe, ejuſque participes in Synodo Romanâ an. MLXXVI. à Gregorio excommunicati, mox depoſito Henrico, in ejus locum ſubrogatur Rudolphus Sueviæ Dux, ad quem Coronam auream his verbis inſcriptam miſit Gregorius.

Petra dedit Petro, Petrus Diadema Rudolpho.

Nec minore zelo inter Pontifices Romanos, & Patriarchas Conſtantinopolitanos de jure primatus litigatur. Ortâ etiam inter Archiepiſcopos Cantuarienſem & Eboracenſem de ſedis primatu controverſiâ, an. MLXXII. in gratiam Lanfranci Cantuarienſis judicatum eſt. Ad hujus Sæculi medium refertur *Cardinalium* propriè dictorum inſtitutio: fuerant quidem antea in Eccleſiâ Romanâ Cardinales, in celebrioribus ſcilicet urbis eccleſiis clerici fixi & titulati, nec in aliis majoribus eccleſiis deerant Cardinales. Verum hoc circiter tempore in Collegium Apoſtolicum, ut Papæ Conſiliarii, & Conjudices, Senatores Urbis & Or-

SÆC. XI. ab An. M. bis, veri mundi Cardines eſſent, aſciti ſunt. Exinde in immenſum excreverunt Cardinalium Prærogativæ, donato iis ab Innocentio IV. circa annum MCCXLIII. pileo rubro, ſigno nempe, paratos eſſe debere pro libertate Eccleſiaſticâ, ſi opus erit, proprium ſanguinem fundere. Anno MLXXIV. multæ concitatæ ſunt turbæ, teſte Ph. Brietio, ob Clericos conjugatos à Concilio Romano damnatos, quos *luxurioſos, & impuriſſimos Sacrificulos* vocat bonus Jeſuita. Status Monachalis novas vires, & magna incrementa hoc ævo acquirit, ordine Monachorum Vallis Umbroſæ, Carthuſianorum, & Ciſterſienſium inſtituto. Circa Sæculi exitum anno MXCVI. ſuadente Urbano Pontifice, & approbante Concilio Claromontano anno ſuperiore habito, celeberrima fit Cruce-Signatorum (cruce nimirum, tanquam Chriſtianæ militiæ teſſerâ, veſtibus impoſitâ) ad terram Sanctam infidelium manibus eripiendam expeditio, Duce Godefrido Bullionio, qui occupatis anno MXCIX. Hieroſolymis, primus Hieroſolymorum Rex communibus ſuffragiis declaratur; verùm auro noluit coronari, vel in throno ſedere, ubi mundi Dominus Spinis redimitus in fœno jacuiſſet; de quo verè Ph. Brietius; *Regno parto Magnus, adminiſtrato Major, ſanctiſſimè relicto Maximus, ipſiſque adeò Cæſaribus & Alexandris anteferendus.*

SCRI-

SCRIPTORES.

AIMOINUS, gente Aquitanus, O. B. Monachus Floriacenſis, claruit ante 1001. juvenis adhuc Monachus factus, Oylboldo Cœnobii præfecturam tenente. Sub Abbone deinde & Gauzlino Abbatibus vitam egit; atque illum anno 1004. ad Monaſterium Squirs, comitatus eſt, ejuſque neci interfuit. Anno ſequenti Abbonis vitam literis conſignavit. Nec plura de eo liquent. SÆC. XI. ab An. M. 1001.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ Francorum libri IV. ad Abbonem Abbatem Floriacenſem, ab excidio Trojæ ad Pipini regis inaugurationem ſeu annum Chriſti 752. Quæ ſequuntur enim, ac librum quintum, quartique partem poſteriorem conſtituunt, à recentiore quodam Scriptore adjecta ſunt. Extat hæc Hiſtoria inter Scriptores Francicos *Francofurt.* 1613. & Hiſtoricos Franc. à Ducheſnio editos *Pariſ.* 1641. Tom. III.

De Miraculis S. Benedicti libri II. ad Gauzlinum Abbatem. Habentur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriacenſi p. 79. Bollandum ad XXI. Martii, & Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. p. 366.

Sermo in Feſtivitatibus S. Benedicti, cui plurima Poemata, tam ſui, quam aliorum inſperſa leguntur. Extat apud Jo. à Boſco in Bibl. Floriac. p. 270.

Vita S. Abbonis Abbatis Floriacenſis ad Hervæum Clericum. Extat ibid. p. 299.

Poema Heroicum de primâ fundatione Floriacenſis Cœnobii.

De Tranſlatione reliquiarum corporis S. Benedicti in Galliam. Utrumque Opuſculum edidit Ducheſnius inter Hiſtoricos Franc. Tom. III. poſterius recudit Mabillonius Sæc. Benedict. II. p. 359.

GODEHARDUS, primò quidem Abbas Tegernſenſis, dein Epiſcopus Hildenſheimenſis, claruit circa an. 1002. Extant *Epiſtolæ* V. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 349. 1002.

GOZBERTUS, ab initio Sæculi hujuſce Abbas Tegernſenſis. De obitu ejus nil liquet. Extant *Epiſtolæ* IV. apud Mabillon. Analect. Tom. IV. p. 347. 1002.

FULBERTUS, ante annum 1004. Abbas Ferrarienſis, Wilhelmo Comiti Pictavienſi admodum gratioſus, à quo munere Theſaurario S. Hilarii donatus eſt: Roberto etiam Francorum regi inter primos charus, ejuſque (uti vulgò fertur) Cancellarius. Anno 1007. Epiſcopus Carnotenſis factus eſt: B. Virginem immodico planè honore coluiſſe fertur, non ſolùm exſtructâ in honorem illius ſplendidâ Eccleſiâ Carnotenſi, Canuto Anglorum rege ſumptus in id ſuppeditante, ſed Hymnis in laudem ejus cantandis compoſitis, primus etiam Nativitatis ejus Feſtum in Galliis celebrâſſe dicitur. Quæ de B. Virgine ipſum morbo decumbentem viſitante, eumque proprio lacte ſanante, referunt Gulielmus Malmsburienſis aliique, in hujuſmodi fabulas nimiùm propenſi, videant, cui iſtiuſmodi nugæ in deliciis ſunt. Obiit Fulbertus anno 1028. die X. Aprilis. 1007.

SCRI-

SÆC. XI. ab An. M.

SCRIPTA.

Epistolæ, tum ejus, tum quorundam aliorum, numero CXXXIV. *Sermones, Canones, Prosæ, Hymni, & aliquot versus.* Fragmentum *Sermonis in Nativitatem B. Mariæ* habetur apud Joannem à Boſco in Bibliothecâ Floriac. p. 516. Certè hic Sermo ferè ad verbum habetur in Tractatu de Nativitate B. Mariæ Hieronymo affecto.

Vita S. Autberti Episcopi Cameracensis. Extat apud Surium XIII. Decembr.

Prodierunt Fulberti Opera *(exceptâ S. Autberti Vitâ)* curâ Caroli de Villiers Doctoris Theologi Parisiensis *Paris.* 1608. & exinde in Bibliothecâ Patrum Tom. XVIII. p. 1. Qualem in Operibus istis edendis fidem præstiterit Doctor ille Parisiensis, vel unico hoc exemplo abundè patet: Fulbertus p. 168. verba istæc ex S. Augustino * describit. *Nisi manducaveritis*, inquit, *carnem filii hominis, & sanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis. Facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergò est, præcipiens Passioni Domini esse communicandum tantùm*, &c. Hic loci misellus editor, refutandis hæresibus hujus temporis (uti in editionis fronte gloriatur) intentus, post voces istas, *Figura ergo est*, glossam istam, *dicit Hæreticus*, inseruerat. Tandem post emissum prælo librum, integram periodum in S. Augustini Operibus legi, & exinde à Fulberto descriptam esse admonitus, binas istas voces, *dicit Hæreticus*, inter errata typographica retulit, eas præter Codicis, quo usus est, MS. fidem additas esse confessus.

* De Doctrin. Christ l. 3. c. 16.

Epistola Fulberti Carnotensis *de rebus Ecclesiæ religiosè & cautè distribuendis* extat apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II. p. 827.

1008. ADELBOLDUS, vir Nobilis, Henrici Imp. Consiliarius, & exercituum dux. Cùm parùm fœliciter ei succederent res bellicæ, abrenunciato sæculo, monasticum habitum in Cœnobio Laubiensi induit, anno demum 1008. post Anfridi mortem Episcopus Ultrajectensis factus. Obiit anno 1027. die XXVII. Novembris. Extant *Libri II. de Vitâ S. Henrici Imp.* apud Canisium Tom. VI. p. 383. Surium ad XIV. Julii, & Gretserum in Sanctis Bambergensibus *Ingolstad.* 1611. 4°. In his editionibus Adelboldi nomen Operi non præfigitur: cui tamen MSS. quidam Codices tribuunt; non eâ verò authoritate præditi, ut rem extra omnem controversiam ponere videantur.

1011. ARNOLDUS, Episcopus Halberstatensis, claruit circa an. 1011. Scripsit *Epistolam de institutione Episcopatûs Bambergensis*, quæ extat apud Baluzium *Miscellan.* Tom. IV. p. 435.

1012. BENEDICTUS VIII. Joannes antea dictus, Patriâ Tusculanus, Gregorii Comitis Tusculani filius, primùm Episcopus Portuensis, deinde ab anno 1012. Pontifex Romanus, die XX. Julii in Cathedra collocatus. Sub initia Pontificatûs sede atque urbe pulsus ad Henricum regem in Saxoniam fugit: à quo Romam reductus, impositâ coronâ ipsum Imperatorem renunciavit. Anno 1019. in Germaniam ab Henrico Imp. accitus iterum profectus est, ut Episcopatum Bambergensem recèns institutum confirmaret, & ecclesiam consecraret. Obiit anno 1024 die X. Julii. Joannem fratrem successorem nactus. Extat *Epistola unica adversùs invasores bonorum Cluniacensium* Concil. Tom. IX. p. 810. & apud Du-Chesne *Script. Francic.* Tom. IV.

1012. ERCHINFRIDUS, Melicensis in Austriâ Abbas, claruit circa an. 1012. Scripsit *Historiam de Martyrio & miraculis S. Colmanni Scoti*, quæ habetur apud Lambecium de Bibl. Vindob. Tom. II. p. 611.

LEO,

SÆC. XI. ab An M.

LEO, GRAMMATICUS dictus, Præfectus & dux Cibyræotarum ὁ Τζιμίσκης, uti in notâ Chronographiæ ejus appositâ vocatur. Sunt, qui ipsum extremis Constantini Porphyrogennetæ temporibus in Aulâ vixisse volunt. Utut sit, eum anno 1013. scripsisse constat. Scripsit *Chronographiam* ab anno 813. quo Theophanes desiit, ad annum 1013. Extat ea Gr. Lat. Fr. Combefisii notis illustrata, Theophani subjecta, *Paris.* 1655. f. 1013.

BERNO, Monachus S. Galli, deinde Abbas Augiæ divitis prope Constantiam ad Rhenum, claruit anno 1014. quo coronationi Henrici II. Imp. à Benedicto VIII. Papâ factæ, interfuit. Obiit anno 1045. die VII. Januarii, postquam Monasterio Augiensi annis 39. præfuisset. Extat ab eo scriptus *Liber de Officio Missæ*, seu *de rebus ad Missæ Officium pertinentibus*, seorsim *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores alios ejusdem commatis *Colon.* 1568. *Paris.* 1610. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 56. *Vita S. Udalrici Augustani Episcopi* apud Surium Jul. IV. 1014.

Vita S. Meginradi Episcopi & Martyris, apud Mabillon. Sæc. Benedict. IV. par. 2. p. 63. Alia ejus scripta, quæ quidem vel supposititia, vel deperdita sunt, recenset Simlerus Bibliothec. p. 100.

HUGO, Archidiaconus Turonensis, claruit anno 1020. Extat *Dialogus ad Fulbertum Carnotensem Episcopum* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 349. 1020.

ALEXIUS Monasterii Studiani Ecclesiarcha, dein ab anno 1025. post Eustathii mortem Patriarcha Constantinopolitanus. Anno 1034. auro pariter ac metu corruptus, Michaelem Paphlagonem Romani Imp. Parricidam coronâ imperiali induit, ac Zoen Imperatricem adulteram matrimonio ei sociavit. Anno 1036. Joannis fratris Imperatoris sedem Patriarchalem ambientis, & conjuratorum illi Episcoporum insidias astuto consilio elusit, atque irritas reddidit. Obiit anno 1043. Extant ejus aliquot *Decreta de diversis causis Ecclesiasticis*, in Jure Gr. Rom. lib. 4. p. 230. 1025.

JOANNES, *Johannelinus* à staturæ parvitate dictus, Monachus Benignianus, dein Cœnobii Fiscamnensis Prior à Willielmo Abbate constitutus, postea eodem cedente Abbas anno 1028. factus. Anno 1052. Abbatiam Erbrestensem ab Henrico III. Imp. dono accepit. Obiit anno 1078. Scripsit *ad Agnetem Imperatricem Henrici uxorem Libellum Precum* ex Patrum scriptis collectum; quem unà cum Prologo, non integrum tamen, edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 133. Scripsit alia multa, & in his *Libellum de divinâ Contemplatione*, cujus lacinias aliquot exhibet idem ibid. p. 151. *Orationes sive Preces plurimas*, quarum XI. videre est ibid. p. 153. *Epistolas* aliquot, quarum III. extant ibid. p. 221. *Librum de institutione viduæ*, *De Vitâ & Moribus Virginum*, *De eleemosynarum dispensatione*, & forsan alia plura, quæ non extant. De eo, ejusque scriptis, vide sis eruditissimas Cl. Mabillonii Annotationes ibid. p. 161. 223. 1028.

WARINUS, Monachus Gorziensis, & Clericus Leodiensis, demum Abbas Metensis, claruit eodem tempore, sc. anno 1028. aut non diu postea. Extat *Epistola* prolixa *ad Joannem Fiscamnensem de repetendo Benedicto Monacho Fiscamnensi*, qui ex Judæo Christianus, ex Monasterio Biscamnensi ad Metense transfugerat, apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 225. 1028.

ADEMARUS, Patriâ Cabannensis, Raimundi, Turpionis Episcopi Lemovicensis abnepotis, & Aldeardis filius, primùm Lemovicensis, dein S. Eparchii Engolismensis Monachus, claruit anno 1030. Scripsit *Chronicon à Principio Monarchiæ Francorum*, præcipuè vero ab anno 829. usque ad annum 1029. quod ex Codice Thuaneo à Philippo Labbeo primùm editum est *Bibliotb.* 1030.

SÆC. XI. ab An. M. *bliotb. Nov. MSS.* Tom. II. p. 151. In hoc Chronico etsi Autor in temporibus supputandis sit parùm accuratus; de rebus tamen Francicis, præcipuè Aquitanicis, haud vulgaria exhibet. Scripsit etiam *Commemorationem Abbatum Lemovicensium, Basilicæ S. Martialis Apostoli*, à Labbeo itidem in lucem prolatam ibid. p. 271. Eundem Autorem habet *Supplementum ad Amalarii Opus de Divinis Officiis*, de quo in Amalario mentionem injecimus.

1030. HUGO, cognomento *de Britolio*, natione Gallus, Patriâ Belvacensis, Gilduini Comitis filius, primùm Monachus Cluniacensis, & Clericus Carnotensis, deinde anno 1030. Episcopus Lingonensis à Roberto rege renunciatus. Anno 1049. à Leone IX. in Concilio Remensi ob Simoniæ crimen, & divenditum nummis Presbyteratûs ordinem Episcopatu submotus est. Amissâ dignitate in Monasterium Virdunense secessit; ibique sub Waleranno Abbate fratre suo consenuit. Scripsit *Librum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*; quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Lanfranci Opera *Paris.* 1647. fol. exinde relatum in Biblioth. Patr. Tom. XVIII. p. 417.

1033. BRUNO, Natione Germanus, Dux Carinthiæ, Conradi II. Imp. patruelis, post mortem Meinardi unanimi Clericorum consensu Præsul Herbipolensis factus est anno 1033. Ecclesiam suam S. Kiliano dicatam ex fundamentis restituit, & materno prædio quod in Saxoniâ habuit, locupletavit. Cùm Henricum Imp. adversùs Hungaros exercitum ducentem anno 1045. comitaretur, Possonii fortuitò de altâ domo cum aliis cadens interiit VI. Cal. Junii. Ut Clerum suum bonis moribus informaret, ex antiquis Patrum expositionibus contexuit *Commentarios in totum Psalterium, in Cantica omnia Veteris & Novi Testamenti, & in Symbola Apostolorum, Ambrosii, atque Athanasii.* Prodierunt omnes isti Commentarii *Colon.* 1494. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 65.

1035. BERENGARIUS, Natione Gallus, Patriâ Turonensis, Archidiaconus Andegavensis, claruit anno 1035. quo sententiam suam de Eucharistiâ non modò Bertrami, & Scoti, sed totius etiam veteris Ecclesiæ dogmati consonam venditare cœpit: asserens nempe, Panem & vinum in sacrificio Domini non verè nec essentialiter, sed figuratè tantùm, converti in corpus & sanguinem Dominicum. Berengarium talia docentem mox acriter exceperunt complures Monachi, aliiq; doctrinæ carnalis propugnatores; quibus non obstantibus in sententiâ suâ tum voce tum scripto confirmandâ pergebat Berengarius. Tandem anno 1050. (ut ex Hermanno Contracto liquet, non quod habet Durandus Trournensis lib. *de Corp. & Sang. Domini*, an. MLIII.) Leo IX. Papa in Synodo Romanâ, lectâ ejus ad Lanfrancum Epistolâ, hominem hæreseos damnavit; & Ecclesiæ communione privavit: quod & eodem anno in Synodo Vercellensi factum est: in quâ non ipse Berengarius, sed duo ejus procuratores comparuerunt. Eodem circiter tempore Brionæ in Normannia coram Guilielmo Duce, Parisiis etiam absens licet coram Henrico Rege damnatus est, ut Durandus nos docet. Anno 1055. habitum est adversus eum Florentiæ concilium, eodemque anno Victor Papa Hildebrandum Sacellanum suum in Galliam misit, qui coactâ Turonis Synodo Berengarium ad Palinodiam adegit. Anno 1059. in Synodo Romanâ coram Nicolao Papâ pro sententiâ suâ disputavit; eique cum nullus, referente Leone Hostiensi *, valeret obsistere; Albericus Diaconus Cassinensis, vir doctissimus, ad Synodum evocatur; & cùm post multos verborum conflictus neuter cederet, Albericus unius Hebdomadis acceptis induciis librum adversùs Berengarium edidit. Ipse verò Berengarius minis territus, & injuriarum pertæsus, formulâ ipsi præscriptâ sententiam suam ejuravit; formâ nempe illâ notissimâ, quæ sic incipit, *Ego Berengarius indignus Diaconus*, &c. An. MLXIII. Mauritius Archiepiscopus Rothomagensis Synodum habuit, in qua Berengarium ejusque sequaces condemnavit, fidei confessionem Dogmati Berengariano oppositum

* Chron. Cassinens. l. 3. c. 33.

tum condidit. Hujus Synodi Acta extulit Cl. Mabillonius *Analect.* Tom. II. p. 457. An. MLXXV. coacta est alia adversus Berengarium Pictavis Synodus, præsidente Giraudo Pontificis legato, ut ex Chronico Maxentiano notat idem Mabillonius. An. MLXXVIII. in festo omnium Sanctorum Concilium Romæ congregavit Gregorius VII. in quo Berengarius brevem fidei confessionem edidit, quam in lucem protulit Mabill. loc. cit. p. 487. Verum ut moram paulisper traheret, inducias ad proximè futuram Synodum petiit, & impetravit. Habita est itaque anno sequenti in Quadragesima altera Synodus, in qua propositâ ei novâ confessionis formulâ, *Ego Berengarius corde credo*, &c. subscripsit & confirmavit. Coactum id fecisse dubitari nequit. Certè ad priorem sententiam eum rediisse ex multis Scriptorum ei coævorum testimoniis, Lanfranci, Anonymi Chiffletiani, aliorumque, evinci potest. Et quod rem extra omnem dubitationem ponit, ipsius Berengarii Tractatum MS. se legisse fatetur Mabillonius, in quo tertiam istam fidei professionem penitùs rescindit, plurimisque adductis argumentis convellit, subditque quemadmodum ad subscribendum ultimæ fidei professioni inductus sit, nimirum metu mortis sibi certè imminentis; quove sensu eam asseruerit. Berengarium quidem posthæc ad sanam, ut vocat, mentem rediisse, fideique Catholicæ ad extremum usque spiritum adhæsisse, non uno argumento contendit Mabillonius. An rem usquequaque confecerit, judicent alii. Id certum est, Berengarium Roma discedentem, Turonas venisse, & in S. Cosmæ insulam civitati suburbanam secessisse, ibique assumpto habitu monachali per Octennium militasse. Obiit eo loci die VI. Januarii, An. MLXXXVIII. Virum fuisse liberalium artium & dialecticæ peritiâ insignem, morum vitæ sanctitate illustrem, ipsi non inficiantur adversarii. Illum ab humilitate, eleemosynâ, modestiâ, castitate, zelo, abstinentiâ, mirè laudat Gulielmus Malmsburiensis * ; apud quem extat nobile Hildeberti Episcopi Cenomannensis, ipsius Berengarii discipuli, in laudem ejus Epithaphium: ex quo, missis cæteris, liceat mihi pauca huc transferre.

SÆC. XI. ab An. M.

* De gestis reg. l. 3. fol. 63.

Quem modo miratur, semper mirabitur orbis;
Ille Berengarius non obiturus obit;
Quem sacræ fidei fastigia summa tenentem,
Jani quinta dies abstulit, ausa nefas.
Illa dies, damnosa dies, & perfida mundo,
Quâ dolor & rerum summa ruina fuit.
Quâ status Ecclesiæ, quâ spes, quâ gloria Cleri
Quâ cultor juris, jure ruente, ruit.
Quicquid Philosophi, quicquid cecinêre Poetæ,
Ingenio cessit, eloquioque suo.
Sanctior & major sapientia majus adorta
Implevit sacrum pectus & orâ Deo.

Denique in fine;

Vir verè sapiens, & parte beatus ab omni;
Qui cœlos animâ, corpore ditat humum.
Post obitum vivam secum, secum requiescam:
Nec fiat melior sors mea sorte suâ.

Extant Epistolæ II. *ad Ascelinum & Ricardum*, unà cum Ascelini literis, primùm à Dacherio inter Lanfranci Opera editæ, deinde Concil. Tom. IX. p. 1056. *Aliam ad Ricardum Abbatem* exhibet Dacherius *Spicileg.* Tom. II. Tres ejus fidei *Formulas de Eucharistiâ* habet Mabillonius Analect. Tom. II. p. 486. MSS. *Disputationes cum Lanfranco de præsentiâ Christi in Cœnâ* asservantur in Bibliothecâ Collegii Æneonas. apud Oxonienses Cod. 4. num. 1. Plura ipsum *Opuscula de re Eucharisticâ* edidisse autor nobis est Sigebertus *. *In Apocalypsin*, scripsisse testatur Bostonus Buriensis. Certè ejus *expositio Apocalypse-*

* De Script. c. 154.

SÆC XI. ab An. M. *os*, si modò ejus sit, habetur etiam hodiè MS. in Collegio Gonvil. & Caii Cantab. 4°. Vereor autem ne Berengwiddi cujusdam sit, cui exemplaria septem in diversis Angliæ Bibliothecis latitantia tribuit Thomas Jamesius, cuique duo Codices MSS. qui in Bibliothecâ Lambethanâ hodiè extant, eam disertè adjudicant.

1040. HERMANNUS, CONTRACTUS à membris contractis dictus, ortu nobilis, Wolferadi Comitis Veringensis, & Hiltrudis filius, in Monasterio Sangallensi educatus, dein Monachus Augiæ majoris, O. B. Claruit anno 1040. Omnibus ejus membris Paralysi ita contractis, ut hinc inde deportaretur; studiis tamen adeò sedulò incubuit, ut æquales suos doctrinâ & ingenio facilè superârit; quippe Latinè, Græcè, & Arabicè doctus; Theologiæ, Historiæ, Philosophiæ, Astronomiæ, Rhetoricæ, & Poeticæ peritissimus. Hâc ratione pulchrè id quod natura in corpore negârat, virtutibus animi resarcivit, ut rectè observat Hen. Pantaleon *. Obiit anno 1054. Scripsit *Chronicon de sex mundi ætatibus*, ab initio mundi ad annum 1054. Prodiit *Francofurt.* 1583. auctiùs atque emendatiùs ab Urstisio editum inter Scriptores German. ibid. 1585, 1670. Tom. I. p. 231. Aliam ejusdem operis à prioribus diversam editionem dedit Canisius Antiqu. Lect. Tom. I. p. 432. Extat etiam inter Scriptores Germanicos à Pistorio editos Tom. I. p. 85. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 348.

* De viris illustr. Ger. par. 2. p. 113.

1040. EUGESIPPUS, quisquis sit, scripsit anno 1040. Extat Tractatus *de distantiis locorum Terræ Sanctæ* apud L. Allatium *Symmict.* par. 1. p. 104.

1040. DOMINICUS, patriâ, ut videtur, Venetus, Gradensis sive Venetus, & Aquileiensis Patriarcha; claruit anno 1040. & deinceps. Anno 1050. potestatem crucem ante se gestandi à Leone IX. impetravit. Anno 1073. à Gregorio VII. ad Michaelem Imp. CP. ad componendum schisma Ecclesias Romanam inter & Græcam vetustum legatus est. Extat Gr. Lat. *Epistola ad Petrum Patriarcham Antiochenum* à Cotelerio edita *Monument. Eccl.* Gr. Tom. II. p. 108.

1040. PETRUS, Patriarcha Antiochenus, ætate par. Claruit anno 1040. quo anno Patriarchalem dignitatem adeptus sit, non satis liquet, saltem ante annum 1053. quo professionem fidei suæ ad Leonem IX. Papam misit. Extat Gr. Lat. *Epistola* responsoria satis prolixa ad *Dominicum Gradensem*, apud Cotelerium ibid. p. 112. *Epistolæ* II. *ad Michaelem Cerularium* ibid. p. 145. Harum unam fermè integram antea ediderat Leo Allatius *de Consensu Eccles. Orient. & Occident.* l. 3. c. 12. §. 4. quâ Antiochenus noster in Latinorum mores & dogmata, præcipuè κακὸν ἐκ κακῶν κάκιστον, uti vocat, additamentum illud, FILIOQUE, Symbolo adjectum, acerrimè invehitur.

1040. THEOPHANES, cognomento *Cerameus*, Tauromenii in Siciliâ Archiepiscopus, claruisse videtur circa an. 1040. De ætate ejus non una est omnium sententia. Franciscus quidem Scorsus eum inter annum 842, & 893. floruisse contendit; & nos alibi illum ad annum 870. retulimus. Sed cum ex ipsius Homiliis Simeone Metaphraste, quem citat, fuisse juniorem luculentissimè constet; & *Homilia in diem Palmarum* in innumeris ferè Manuscriptis præsente rege Rogerio habita dicatur, longè majori probabilitate cum Leone Allatio hoc circiter tempore claruisse existimamus; & levia planè sunt, nulliusque momenti, quæ ad elevandam harum inscriptionum autoritatem commentus est Franciscus Scorsus, nec tanti sunt ut à me diligentiùs hoc loco excuterentur, præsertim cum cumulatè id præstitit Leo Allatius *de Script. Simeon.* p. 63. Esto Photii ad Theophanem Epistola: non statim ille Theophanes noster censendus erit, præsertim cum non ad Theophanem Cerameum Tauromenii Episcopum, sed solummodò ad Theophanem Monachum scripta dicatur. Quæ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως non uno in loco habet

Theo-

Theophanes; ea omnia ad Rogerium Siciliæ regem commodè satis referri posse pluribus demonstrat doctiss. Allatius loco laudato. Cum Theophane Confessore, *Chronographiæ* conditore, pessimè hunc confundit Miræus *, & ex eo Olearius †. Scripsit noster *Homilias* LXII. *in Evangelia Dominicalia*, & *Festa* totius anni, quas cum notis & Prolegomenis amplissimis Gr. Lat. edidit Fr. Scorsus *Paris.* 1644. fol. *Orationes duas in Dominicâ ante Exaltationem Crucis*, Gr. Lat. ediderat Gretserus *de Cruce* Tom. II. p. 1207. In quibusdam Codicibus MSS. Homiliæ hæ Dominicales Gregorio Cerameo Archiepiscopo Tauromenitano tribuuntur, nodum prolixè excutit Scorsus, tandemque statuit binominem fuisse autorem, Theophanem & Gregorium eundem Cerameum Tauromenii Archiepiscopum, an satis solidè, doctissimo editori litem hoc loco non movebo. In concionando Theophanes noster methodo utitur ad Historiam Evangelicam enucleandam aptâ satis & concinnâ, sensum literalem primùm explicat, nec tamen allegoricum & moralem negligit, stylus ei non ingratus, non comptus quidem & phaleratus, sed simplex, & ad sermonis didactici normam perspicuus, sponteque fluens: nec mirum si hâc inclinatâ linguæ Græcæ ætate, ornamenta quædam ei desint, quæ à Basilio vel Chrysostomo expectari poterant. SÆC. XI. ab An. M.

* Auctuar. c. 253.

† Abac. Patr. p. 450.

NILUS, cognomento *Doxopatrius*, Ecclesiæ Græcæ Archimandritâ, unde oriundus, incertum; si conjecturæ locus detur, putarem eum è Magnâ Græciâ ortum esse; certè Panormi in Siciliâ aliquamdiu vixisse ipse nobis testis est. Claruit anno 1043. Rogatus per literas à Rogerio Siciliæ rege, scripsit breviter *de majorum Patriarchârum sedibus*, quod postea anno nempe prædicto, fusiori opere prosecutus est, in quo de quinque thronis Patriarchalibus, iisque subjectis Archiepiscopis, Metropolitanis, Episcopis, de sedium Patriarchalium institutione, ordine, & propriis nominibus luculenter egit. Ex hâc Patriarchatuum notitiâ, multa, amplissima, ac præclara sanè fragmenta exhibet Leo Allatius *de Concord. Eccles. Orient. & Occident.* l. 1. c. 2, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 24. Integrum verò librum ex Codice recentiore manu anno 1611. descripto Gr. Lat. in lucem emisit Stephanus Moynius *Varior. Sacr.* Tom. I. p. 211. 1043.

GLABER RADULPHUS, sive Rodulphus, Monachus primùm S. Germani Autissiodorensis, postea Cluniacensis. Claruit anno 1045. Scripsit *ad Odilonem Abbatem Cluniacensem Historiarum libros* V. ab anno 900. usque ad annum 1045. tametsi de sæculo decimo perpauca habeat. Prodiit ista Francorum Historia *Francofurti* 1596. & inter Scriptores Francicos à Duchesnio edita *Paris.* 1641. Scripsit etiam *Vitam S. Gulielmi Abbatis S. Benigni Divionensis*, qui obiit anno 1031. Extat apud Roverium in Historiâ Reomaensis Monasterii *Paris.* 1637. & Bollandum ad I. Januarii. Cæterùm de Glabro Radulphò hæc habet Baronius *: "Sed sicut in recensendâ Historiâ "fidelis est, ita in eo valde hallucinatus erravit; dum nihil vult in alienâ "Diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis; & extra ipsam nihil "penitùs agere posse, vanè existimavit. Sententiam hâc de re suam, quam sugillat Baronius, profert Glaber Historiæ suæ lib. 2. cap. 4. 1045.

* Ad an. 996. num. 25.

DEODUINUS, sive Theoduinus, Episcopus Leodiensis, ab anno 1045. ad 1075. quo obiit. Scripsit *Epistolam*, seu *Libellum ad Henricum Galliæ regem de Corpore & Sanguine Christi adversùs Berengarium ejusque sectatores.* Epistolam istam sub Durandi Leodiensis Episcopi anno 1025. defuncti, nomine mutilam ediderunt Baronius ad an. 1035. & Chapeavillus in *Historiâ rerum Leod.* quin & Bibliothecæ Patr. Curatores Tom. XVIII. p. 419. Integram ac vero authori restitutam dedit Mabillonius *Analect.* Tom. IV. p. 396. 1045.

CLEMENS II. *Suidgerus*, seu *Sindigerus* antea dictus, natione Germanus, postquam sedem Bambergensem sexennio tenuisset, anno 1046. ab 1046.

SÆC. XI. ab An. M. Henrico Germanorum rege ad Pontificatum Romanum provectus est, die Natalis Dominici inthronizatus, quo ipso die Henricum atque Agneten uxorem coronâ imperiali induit. Anno sequente Concilium Romæ contra Simoniacos coegit; & Henricum Imp. in Germaniam secutus, diem clausit anno 1047. die IX, vel X. Octobris, in Ecclesiâ suâ Bambergensi sepultus. Extat *Rescriptum* in gratiam Archiepiscopi Ravennatis apud Ferd. Ughellum Italiæ Sacræ Tom. II. & *Epistola Decretalis* de sedis Salernitanæ in Archiepiscopatum evectione Concil. Tom. IX. p. 945.

1048. ADELMANNUS, Fulberti Carnotensis discipulus, Berengarii condiscipulus, ex Scholastico Leodicensi, Brixiensis ab anno 1048. Episcopus. Obiit circa annum 1061. Scripsit *Epistolam ad Berengarium de veritate Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistiâ*, quæ typis excusa, prodiit unà cum aliis ejusdem argumenti opusculis curâ Joannis Ulimmerii *Lovanii* 1551, 1561. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 438. Scripsit etiam, teste Sigeberto *, ejusdem argumenti *Epistolam ad Paulum Metensem Primicerium*, quâ ipsum, pariter ac Berengarium communem amicum, à sententia sua de Eucharistia revocare conatus est. Epistola ista interiisse videtur.

* De Script. cap. 153.

1048. GISLEBERTUS, Monachus Autissiodorensis; claruit anno 1048. Scripsit *Vitam S. Romani*, quæ extat apud Mabillon. Sæc. 1. p. 81.

1048. HUGO, patriâ Burgundus, ortu nobilis, Dalmatii, Domini Samurensis, & Aremburgis filius, natus est anno 1023. Juvenis adhuc quindecennis vitam monasticam in Cœnobio Cluniacensi iniit, Odilonem Abbatem præceptorem sortitus. Post aliquot annos Monasterii Prior, & defuncto Odilone Abbas creatus est anno 1048. Anno 1058. Stephano Papæ Florentiæ morienti adfuit. Anno 1074. Romam religionis ergo petiit. Obiit anno 1108. seu ut alii, 1109. 3. Cal. Maii, anno ætatis suæ 85. Extant *Epistolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II.

1049. LEO IX. *Bruno* antea dictus, natione Germanus, Hugonis filius, Conradi Imp. consobrinus, ipse comes Dagspurgensis, ex Episcopo Tullensi Pontifex Romanus ab Henrico Wormatiæ designatus anno 1048. Romæ electus anno 1049. die II. Februarii, die XII. inthronizatus. Eodem anno habitis Romæ & Papiæ Synodis Clementis II. decretum contra Simoniacos confirmavit; in Galliam etiam ac Germaniam profectus, Synodos Remensem & Moguntinam celebravit, latis in hâc Canonibus nonnullis, contra Simoniacos præsertim, Ecclesiasticis, in illâ dedicatâ novâ S. Remigii Basilicâ, ejusque translatis in eam reliquiis. Anno 1050. Synodos Romanam & Vercellensem contra Berengarium coegit; & in hâc quidem Beneventanos etiam rebelles, & Humfredum Archiepiscopum Ravennatensem excommunicavit. Anno 1051. postquam in Germaniam iter feciſſet, Concilio Romæ celebrato, Gregorium Episcopum Vercellensem propter adulterium excommunicavit. Anno sequente in Germaniam iterum iter facit, ut pacem inter Henricum Imp. & Andream Hungariæ regem conciliaret. Anno 1053. exercitum contra Normannos ducens, ab iis prælio victus est, captus, ac mox dimissus. Anno 1054. legationem Constantinopolim ad Constantinum Monomachum misit, ut pax inter Ecclesias Orientalem & Occidentalem iniretur, & ut Imperatoris animum adversùs Michaelem Cerularium Patriarcham exacerbaret. Eodem anno diem obiit, XIX. Aprilis. Extant *Epistolæ* XIX. Concil. Tom. IX. p. 949. quarum prima, quæ est ad Michaelem Cerularium, quaque ejus & Leonis Acridani arrogantiam, erroresque Græcorum vehementiùs coarguit, Tractatus potiùs quam Epistola, censenda est, utpote XLI. Capita complectens. Extant ejusdem *Homiliæ* seu *Sermones* plurimi editi *Lovanii* 1565. *Colon.* 1568. *Antverp.* 1583.

ANSELMUS,

SÆC. XI. a5
An. M.
1049.

ANSELMUS, Leodicensis Canonicus & Scholasticus Ecclesiæ B. Lamberti, postea Decanus Namurcensis; claruit anno 1049. Ab Idâ Abbatissâ Colonienſi rogatus, scripsit *Historiam Episcoporum Leodicensium* ab anno 666. ad 1048. circiter, quam primus in lucem edidit unà cum aliis quatuor non dissimilis argumenti Scriptoribus Jo. Chapeavillus *Leodii* 1612. 4°.

1050.

NICETA PECTORATUS, seu *Stethatus* dictus, Monachus & Presbyter Constantinopolitanus in Cœnobio Studienſi; claruit circa an. 1050. Latinorum hostis capitalis, adversùs quem Humbertus, aliique Ecclesiæ Romanæ legati strenuè Constantinopoli disputarunt: quin & si ipsi Humberto fides sit habenda Niceta legatorum argumentis cessit, scripta sua incendit, omnesque Ecclesiæ Romanæ hostes anathematizavit anno 1054. Quâ quidem re vel fucum nobis faciunt boni Apocrisiarii, de famâ sua satis sollicitì, vel id tempori serviens fecit Pectoratus, ipsum enim à Græcis ipsis defecisse nusquam, quod sciam, vel leviter agnoscunt Scriptores Græci. Extat Latinè *Liber adversùs Latinos de Azymis, de Sabbatorum jejuniis, & nuptiis Sacerdotum*, à Canisio editus, Tom. VI. p. 4. & à Baronio in Appendice ad Tom. XI. Fragmenta quædam hujusce libri habentur Gr. Lat. apud Allatium *de Missâ Præsanctif.* §. 2. 16. Ex ejusdem *Canone* in S. Nicolaum quædam adducit idem Allatius libro *adversùs Hottinger.* c. 11. p. 208. *Tractatus ejus de Animâ* meminit, & ex capite 14. fragmentum profert idem libro *de octavâ Synodo Photianâ* c. 14. p. 545. *Carmen ejus Iambicum in Symeonem juniorem* præceptorem, Græcè integrum exhibet idem Diatrib. *de Symeon. Script.* p. 168. Ex Præfatione ejus in Symeonis librum de Divinis laudibus quædam adducit idem ibid. p. 152, 172.

1050.

MICHAEL PSELLUS, patriâ erat Constantinopolitanus, vetustâ & nobili, consulari utpote ac patriciâ, prosapiâ oriundus. Quinquennis præceptori traditus adeò in omni literarum genere profecit, ut summum sæculi sui decus evaderet, σοφώτατος καὶ πᾶν φιλοσόφων ὑπατος, uti ipsum vocant Zonaras & Cedrenus, ut recentiorum encomia jam taceam. Claruit anno 1050. & deinceps, summisque in republicâ honoribus & officiis functus est. Erat enim Senator C.P. à Michaele Stratiotico unà cum aliis principibus viris ad Isacium Comnenum legatus missus: ejusque præcipuè opera in deponendo Michaele Cerulario usus est idem Comnenus: Præcipuè curæ ejus commissus est Michael Ducas, bonis literis, bonisque moribus imbuendus, quem proinde ad omne disciplinarum genus accuratè formavit; immò ope ejus & consilio ipse Ducas anno 1071. in Imperatorem evectus est. At post sexennium exauctorato Michaele Ducâ ipse quoque Psellus dignitatibus exutus, abrasâ comâ, habitum Monachalem induit; & relictâ urbe regiâ, non diu postea vitam cum morte commutâsse videtur. Vir planè admirandus, & qui omnes ferè sæculi sui eruditos dicendi copia, ingenii acumine, doctrinæ profunditate, longo post se intervallo reliquit. Eum veluti in Ecclesiam Latinam iniquiorem, schismaticis, quos vocat, annumerat Josephus Episcopus Methonensis *, ipsumque in expositione fidei ad Michaelem Ducam affirmâsse Spiritum S. ex solo Patre procedere non uno in loco fatetur ipse Allatius. Scripsit penè infinita, Philosophica, Mathematica, Medica, Historica, Theologica. Hic ergo Psellus, ut doctrina præstantissimus, ita omnium πολυγραφώτατος fuit. *Ausim dicere, neminem ea, vel subsequente ætate, Græcè vel invenisse acriùs, vel ordinasse aptiùs, vel locutum eloquentiùs, vel profundiùs res pertractasse. Nulla fuit scientia, quam ipse vel notis non illustraverit, vel compendio non tentaverit, vel optimâ methodo non expedierit*, inquit Leo Allatius *Diatribâ* quam edidit *de Psellis eorumque scriptis* p. 42. quamque in recensendis Pselli operibus, præcipuè τῆς ἀνωνύμου, non exiguam mihi lucem prætulisse lubens profiteor.

* Apolog. adv. Marcum Ephes.

OPERA

SÆC. XI. ab An. M.

OPERA typis excusa.

Carmina, seu Paraphrasis metrica in Cantica Canticorum, ad Nicephorum Botoniatem Imp. Prodiit Lat. *Venet.* 1573. 4°. *Antverp.* 1615. 8°. Græcè cura Jo. Meursii, *Lugd. Bat.* 1617. 4°.

Commentarius in Cantica Canticorum ex tribus patribus, Gregorio Nysseno, Nilo, & Maximo, à Psello, uti creditur, collectus. Prodiit sæpius Lat. inter Theodoreti opera, Gr. Lat. verò in *Auctuario Duceano* Tom. II. p. 681.

Capita quædam de Trinitate & Personâ Christi ad Michaelem Imp. Gr. Lat. cum Notis Woegelini *Augustæ* 1608. 8°.

Iambi in vitia & virtutes, & Anagogæ in Tantalum & Circen, & Allegoria de Sphinge, Gr. Lat. *Basil.* 1544. 8°.

De operatione Dæmonum Dialogus, Lat. *Paris.* 1577. Gr. Lat. cum notis Gilberti Gaulmini, *Paris.* 1615. 8°. Excerpta ejus à Marsilio Ficino collecta, & Latina facta, pluries prodierunt.

Expositio, seu Scholia in Oracula Chaldaica, quæ à nonnullis Proclo Lydio ascribitur. Prodiit Gr. Lat. à Fr. Patricio in *novâ Philosophiâ* edita *Venet.* 1593. & unà cum Oraculis Sibyllinis *Paris.* 1599. 8°.

Brevis dogmatum Chaldaicorum declaratio, Gr. Lat. à Patricio edita *Venet.* 1593.

De facultatibus animæ liber, Gr. Lat. cum Origenis Philocalia *Paris.* 1624. 4°.

Annotationes in aliquot Gregorii Nazianzeni loca, Lat. à Jac. Billio editæ cum Gregorii Nazianzeni operibus.

Oratio Panegyrica in Simeonem Metaphrastem, Lat. apud Surium XXVII. Novembr. Gr. Lat. apud L. Allatium *de Scriptis Simeon.* p. 221.

Officium pro ejus commemoratione à Psello compositum, Gr. Lat. ibid. p. 236.

Synopsis Legum versibus Iambicis & Politicis.

Carmina politica de Dogmate.

Carmina de Nomocanone.

Libellus de VII. sacris Synodis Oecumenicis. Opuscula ista quatuor Gr. Lat. cum notis edidit Fr. Bosquetus *Paris.* 1632. 8°.

De Cibariorum facultate, utilitate, & noxâ Syntagma, ex medicis libris collectum, cui pauca quædam addidit Simeon Sethus Magister Antiochenus. Opus à Setho interpolatum sub illius nomine Gr. Lat. prodiit *Basil.* 1538. 8°.

De Podagrâ liber, ab Anonymo quodam tempore Michaelis Palæologi conscriptus, & sub Pselli nomine erroneè editus Græcè *Paris.* 1558. 8°. Latinè sæpiùs.

De Lapidum virtutibus libellus, Tolosæ 1615. 8°.

Commentarii in octo libros Aristotelis de Physicâ auscultatione, Lat. *Venet.* 1554. fol.

Περὶ χρυσοποιΐας, seu *De auri conficiendi ratione*, ad Michaelem Cerularium Patriarcham, Lat. unà cum aliis ejusdem argumenti Scriptoribus, *Patavii* 1572. 8°.

Liber de quatuor Mathematicis scientiis, Arithmeticâ, Musicâ, Geometriâ, & Astronomiâ, Gr. Lat. *Wittembergæ* 1560. & cum Xylandri annotationibus *Basil.* 1556. Græcè *Paris.* 1545. Lat. ibid. 1557. *Turnoni* 1592.

Introductio in sex Philosophiæ modos, Gr. *Paris.* 1540. Lat. ibid. 1541.

De victus ratione, deque facultatibus, & succi qualitate elementorum libri II. ad Constantinum Imperatorem, Latinè *Basil.* 1529. 8°.

Paraphrasis in Aristotelis librum περὶ Ἑρμηνείας, Græcè *Venet.* 1503. fol. Lat. *Basil.* 1542.

Compendium in quinque voces Porphyrii, & *Aristotelis Prædicamenta*, Gr. *Paris.* 1540. Lat. *Basil.* 1542.

OPERA

SÆC. XI. ab An. M.

OPERA INEDITA.

Liber contra Eunomium, in Bibliothecâ Vaticanâ.

Epitome librorum Moysis, in Bibl. Cæsareâ Viennensi.

Quæstiones Theologicæ cum Responsionibus ad Michaelem Ducam in Bibl. Augustanâ.

Opuscula quædam in Passionem, Natalem, & sepulturam Christi, Paradisum & Antichristum, in Bibl. *Viennensi.*

Explicatio in Psalterium Davidis. Erat apud Joannem Suzium.

Encomasticæ Orationes, in Nepotem suum, in Nicolaum Monachum, in *Joannem Crustulam Monachum*, atque aliæ quamplurimæ, in Biblioth. Vaticanâ.

Epistolæ XXXIII. in Bibl. Bavaricâ.

De Theologico charactere ad Pothum Vestarcham Oratio, in Bibl. Vaticanâ.

Quæ de Dæmonibus Græci opinentur, ibid.

Doctrina omnifaria Capitibus XCIV. comprehensa ad Michaelem Ducam, ibid.

Expositio in illud, quod in solenni Christi Ascensionis die dicitur; Hodie sancta Cundura, & cras Ascensio, ibid.

Expositio in illud, Domine Iesu Christe, Deus noster, miserere nostri. Amen, ibid.

In loca difficiliora Basilii & Nazianzeni Expositio, ibid.

De fine Sæculi, ibid.

In Inscriptiones Psalmorum, tam prosâ, quam carmine, ibid.

Carmina varia, ibid.

Paraphrasis Carmine Iambico in Canonem S. Cosmæ Maiumæ Episcopi, sanctâ & magnâ feriâ quintâ canendum.

Multa alia Theologici, Philosophici, Rhetorici, & Mathematici commatis Opuscula Pselliana, in Bibliothecarum forulis adhuc delitescentia, enumerat Leo Allatius Diatribâ dictâ. Nos brevitati consulentes Theologicos Tractatus summatim attingere satis duximus.

MICHAEL CERULARIUS, ab anno 1051. juxta Freherum, rectiùs verò 1043. juxta Baronium & Curopalatem, Patriarcha Constantinopolitanus; Latinorum ac Pontificum Romanorum hostis infensissimus; quos ob fastum & ambitionem, ob jejunia Sabbatorum, & Azyma in sacris usurpata, ob vocem *Filioque* Symbolo insertam, & arreptum totius orbis Christiani primatum, voce & scriptis exagitavit. Anno demum 1053. postquam literis conciliatricibus utrinque missis spes pacis ineundæ aliqualis illuxerat, Leo IX. Papa Humbertum & Fredericum Cardinales & Petrum Archiepiscopum Amalphitanum eâ de causâ Constantinopolim legavit. Post tentatas utrinque irrito successu concordiæ ineundæ rationes, Humbertus Michaelem excommunicavit; Michael Pontificis nomen Diptychis exemit; aliisque Patriarchis Orientalibus, ut idem facerent, autor fuit. Anno 1057. in Isacii Comneni partes propensior, Michaelem Stratioticum imperio cedere astu persuasit. Anno sequente ipse Isacio Imp. de rerum novarum studio suspicione injectâ exosus esse cœpit: cúmque de eo in ordinem redigendo ac sede Patriarchali exuendo meditaretur Imperator, mortem opportunam obiit, anno Patriarchatûs 15. Extat *Decisio Synodica de nuptiis in septimo gradu* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 3. p. 206. *Fragmenta aliquot de matrimonio prohibito*, ibid. l. 4. p. 263. *Epistolæ* II. *ad Petrum Antiochenum* Gr. Lat. apud Coteler. *Monument.* Tom. II. p. 135. *Edictum Synodale adversùs Latinos de Pittacia*, seu de excommunicatione à Latinis Legatis in ipsum, ab ipso in Legatos vibratâ, anno 1054. die IX. Junii factum, Gr. Lat. apud L. Allatium *de libris Ecclesiast. Græcorum* p. 161. 1051.

LEO,

SÆC. XI. ab An. M. 1051.

LEO, Archiepiscopus Achridiæ, Bulgarorum Metropolitanus, claruit eodem, quo Cerularius, tempore, eorundem studiorum ac rerum gestarum socius. Anno 1053. unà cum Cerulario *Epistolam acerrimam adversùs Latinos* scripsit *ad Joannem Tranensem* in Apuliâ Episcopum. Anno sequente ab Humberto Legato nominatim excommunicatus est. Extat *Epistola ad Joannem Tranensem* Lat. apud Baronium ad an. 1053. Scripsit Leo & alias *Epistolas* plures; ex quarum primâ quædam adducit Leo Allatius *de Consensu Eccles. Orient. & Occid.* l. 3. c. 14. §. 4.

1051. SYMEON, *Junior*, ut à Metaphraste, seu, ut alii, ut à Gregorio Nazianzeno Theologo, distinguatur, dictus, Presbyter CP. S. Mamantis in Xerocerco præpositus, claruit circa an. 1051. Nicetæ Pectorati æqualis, vel potiùs paulò senior, quippe cujus discipulum se fuisse ipse Nicetas profitetur: unde perperam alii integro sæculo recentiorem faciunt. Parùm de Symeone constat; nisi quod vergente ætate multorum criminationibus fugillatus, in judicium vocatus, & in carcerem conjectus fuerit, partim ob correptos liberiùs solutos Imperatoris mores, partim ob dogmata quædam minùs sana: qualia foviisse Symeonem non vana est suspicio.

SCRIPTA.

ORationes XXXIII. *de Fide & moribus tum Christianis, tum Monasticis.*
Liber divinorum Amorum, seu de Laudibus sacris Commentationes.
Capita Moralia, Practica & Theologica, CCXXVIII.

Prodierunt Opuscula ista Latinè ex Jacobi Pontani versione, & cum Gretseri notis, *Ingolstad.* 1603.

Orationes LXIV. præter eas à Pontano editas, ab Allatio visæ & enumeratæ, appositis uniuscujusque argumentis, & initiis Diatrib. *de Scriptis Simeon.* p. 153.

Hymni de Laudibus divinis, seu Commentationes sacræ XIX. præter eas à Pontano editas, ab Allatio pari modo enumeratæ, ibid. p. 161.

Capita Practica & *Theologica varia*, ab editis diversa, ab Allatio itidem visa & recensita, ibid. p. 167.

Alia multa Simeonis nostri *Opera* in Bibliothecis, Antonii Augustini, Regiâ Parisiensi, Altempsianâ Romæ, Regiâ S. Laurentii, & Verderianâ, Manuscripta haberi ex aliorum fide refert Allatius ibidem, quem consulat Lector, qui ea sigillatim scire avet.

Cæterùm, ut hoc obiter notem, minùs ad rem attendit Casimirus Oudin; dum Symeonem nostrum cum Symeone Logothetâ juniore, qui vixit circa an. 1170. temerè confundit.

1054. JOANNES, Euchaitarum Metropolita, claruit circa an. 1054. & deinceps. Scripsit *Poemata* versibus Iambicis *in principalium festorum pictas in tabulis historias*, atque alia varia. Prodierunt ista Carmina curâ Matthæi Bustii Ætoniensis cum notis doctissimis Græcè edita Ætonæ 1610. 4°. Scripsit etiam *Vitam S. Eusebiæ* apud Euchaitas in magnâ veneratione habitæ, item *Vitam S. Dorotheæ junioris in Chilocomo*: ex quibus Fragmenta quædam profert Leo Allatius libro *de Consensu utriusque Ecclesiæ in Dogmate de Purgatorio* p. 754.

1054. Diatrib. Hist. Cardin. Tom. I. p. 2. HUMBERTUS, Monachus Tullensis, O. B. à Leone IX. Papâ ex Lotharingiâ Romam secum adductus anno 1049. & inter Cardinales cooptatus. Anno 1051. Monasterio Sublacensi ab eodem præfectus est. Anno 1053. Michaelis Cerularii & Leonis Acridensis Epistolam ad Joannem Tranensem, ut Græcorum insidias detegeret, Latinè vertit. Eodem circiter tempore Episcopus Sylvæ Candidæ à Pontifice renunciatus videtur. Anno 1054. à Leone Constantinopolim legatus est, ut Schisma Orientale componeret. Exeunte anno in Occidentem re infectâ rediit; & in itinere dona quæ

quæ à Conſtantino Imp. opima ſatis acceperat, Traſimundi Comitis Theatini latrocinio perdidit. Anno 1057. à Victore II. Pontifice ad Monaſterium Caſſinenſe miſſus, ut de præproperâ Petri Abbatis electione cognoſceret, tumultuantibus Monachis vitæ diſcrimen adiit. Sedato tamen tumultu Petrum Abbatem dignitatem abdicare, & in locum ejus Fredericum Cardinalem ſubrogari effecit. Anno 1059. Nicolai Papæ & Synodi Romanæ juſſu, abjurationis ſeu Confeſſionis formulam à Berengario recitandam compoſuit. Obiit poſt annum 1064. SÆ C. XI. ab An. M.

SCRIPTA.

Liber adversùs calumnias Michaelis Cerularii, & Leonis Achridani de Azymo, & jejunio Sabbatorum, quem à Conſtantino Monomacho rogatus Conſtantinopoli ſcripſit, titulo *Diſputationis inter Romanum & Conſtantinopolitanum.*

Refutatio Tractatûs editi contra Latinos à Niceta Pectorato. Bina iſta Opuſcula edidit Baronius in Appendice ad Tom. XI.

Commemoratio eorum, quæ contra Michaelem Cerularium geſſerunt Apocriſiarii Apoſtolicæ ſedis anno 1054. Habetur apud Baronium ad annum dictum.

Ejuſdem & Conlegatorum *Epiſtola ad omnes Eccleſiæ Catholicæ filios.*

Opuſcula omnia Humberti ſupra recenſita extant apud Caniſium *Antiqu. Lect.* Tom. VI. p. 114. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 389. 405 415.

VICTOR, *Gebehardus* antea dictus, gente Noricus, Henrici Imp. Conſiliarius, & Epiſcopus Eiſtetenſis, poſt Leonis mortem ab Henrico Imp. quem ſanguine proximè attingebat, ſedi Romanæ præfectus eſt, die XIII. Aprilis anno 1055. in cathedrâ collocatus. Anno 1056. ab Henrico in Germaniam evocatus, ei morienti aſtitit, & Henricum filium ſibi à Patre commendatum in tutelam recepit. Anno ſequente in Italiam reverſus, obiit Florentiæ die XXVIII. Julii. Extat *Epiſtola ad Humbertum Sylvæ Candidæ Epiſcopum*, quâ Eccleſiæ illius privilegia amplificat, Concil. Tom. IX. p. 1077. 1055.

STEPHANUS IX. *Junianus Fridericus Gozzelo* antea dictus, natione Lotharingus, Godefridi Lotharingiæ Ducis frater, Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, Bibliothecarius, Cancellarius, & Cardinalis titulo S. Chryſogoni. Anno 1054. à Leone IX. Conſtantinopolim unà cum Humberto legatus eſt, ubi Michaelem Patriarcham depoſuit, & anathemate perculit. In Italiam reverſus ob propugnatas Godefridi fratris partes, Henrici Imp. inimicitias expertus eſt; adeò ut in Monaſterio Caſſinenſi poſitis honorum inſigniis cucullum induere neceſſe haberet; ubi anno 1057. Victoris II. potentiâ Abbas renunciatur. Eodem anno Florentiam profectus, Pontificem conſulturus, ab eo iterum Cardinalis Presbyter renunciatur, mox mortuo Victore Pontificatum Romanum adeptus eſt, die III. Auguſti conſecratus, adeò invitus ac reluctans, ut per vim ex hoſpitio ad Baſilicam S. Petri ad vincula educendus erat. Frequentia egit Concilia, in quibus haud aliud majori ſtudio egit, quàm ut Clericis & Sacerdotibus conjugii licentiam eriperet. Ineunte anno 1058. legationem ad Conſtantinopolim uniendarum Eccleſiarum ergò adornavit, miſſis Deſiderio Abbate Caſſinenſi, Stephano Cardinale, aliiſque; qui in Orientem profecti operam luſerunt. Ipſe Stephanus domi reſidens de transferendo in Godefridum fratrem imperio cogitavit: idque ut faciliùs efficeret, ſi Papebrochio *, ejuſque Codici vetuſto fides ſit habenda, habitâ Romæ Synodo Henricum Imp. propter Inveſtituram Epiſcoporum ſibi vindicatam Hæreticum declaravit, miſſoque in Germaniam Hildebrando Diacono, denunciavit. Obiit Florentiæ anno 1058. die XXIX. Martii. Extant *Epiſtolæ* II. Concil. Tom. IX. p. 1088. Scripſit junctim cum Humberto Cardinali, Librum *de Corpore Domini* adverſus Michaelem Cerularium, de quo 1057.

* Conat. ad Catal. Pontif. par. 1. p. 192.

SÆC. XI. ab An. M.

in Humberto agimus; alium item *de eadem re* adversùs Monachum Constantinopolitanum, testante Petro Diac. cap. 17.

1057. Vit. Damian. per Joan. Discip. opp. Præfix. Datticch. Hist. Cardin. Tom. 1. p. 16.

PETRUS DE HONESTIS, Damiani à fratris, (quem Patris loco semper habuit) nomine dictus, gente Italus, Patriâ Ravennas, in Monasterio S. Andreæ ad Fontem Avellanum vitam Monasticam profiteri cœpit. Ob præclaram virtutis & doctrinæ famam post aliquot annos à Guidone Abbate Pomposiano ad Cœnobium suum accitus est, ut Monachis Pomposianis virtute & doctrinâ exemplo præiret. Postquam ibi biennium exegisset, Avellanam reversus, Monasterii Prior, ac tandem Abbas renunciatus est. Abbas factus provinciam sibi commissam diligenter excoluit, Monasterii ædificia ampliavit, Monachos ad pietatem & bonarum literarum studium exemplo incitavit, scriptis informavit: quodque meritorum cumulum apud Pontificios in immensum auget, primus omnium Officium B. Virginis Monachis suis recitandum præscripsit. Anno 1057. vel sequente, à Stephano Papâ Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, & Ostiensis Episcopus, invitus creatus est. Anno 1059. à Nicolao II. Pontifice Mediolanum legatur, ut Simoniam & Clericorum conjugium ex Ecclesia Mediolanensi eradicaret; eoque obtentu Mediolanensem Romanæ sedi subjiceret. Duram sanè provinciam sortitus est Petrus. Quo in Urbem adveniente tumultuabantur Clerici Mediolanenses, se simoniaco crimine penitùs immunes esse clamabant; impiam & intolerandam esse cœlibatûs legem; ante omnia verò indignum esse Ambrosianam Ecclesiam Romanæ subjacere; nullam judicandi vel disponendi vim Romano Pontifici in illam sedem competere; fortiter esse conservandam authoritatis æqualitatem à Progenitoribus acceptam; nec post coævam Ecclesiæ libertatem subeundum esse jugum Papale. Nec verbis contenti Clerici, vim parârunt, & concursu facto Legatum in vitæ discrimen adduxerunt. Tantas nihilominùs turbarum procellas mirâ dexteritate compescuit Petrus, & attracto in partes Guidone Archiepiscopo, Clericos in ordinem redegit, rem confecit, Romæ triumphum intulit. Anno 1061. solutos Clericorum Romanorum mores indignè ferens, cùm, ut ipsius verbis utar, vivere nesciret cum eis, quibuscum adeò moribus dissentiret, Episcopatu semet abdicavit, & in solitudinem secessit. Non diu autem quieti indulgere datum est. Anno enim sequente ab Alexandro II. Papâ è solitudine Avellanâ abreptus, legationem in Galliam ad reformandum Monasterii Cluniacensis statum obire coactus est. Anno 1063. Florentiam ab eodem legatur, ut gravissimum schisma Petrum Episcopum inter, & cives Monachosque Florentinos enatum componeret. Anno 1069. ad Henricum Germanorum regem, qui Bertam conjugem repudiare in animo habuit, ab Alexandro missus, scelus id quâ salutaribus documentis, quâ invictâ animi fortitudine impediit. Anno 1072. defuncto Henrico Archiepiscopo Ravennate, qui ob denegatum constanter Ecclesiæ Romanæ obsequium octennio ante ab Alexandro Pontifice excommunicatus fuerat, Petrus ad Patriam urbem legatus est, ut cives Ravennates Ecclesiæ Romanæ reconciliaret, & anathematis vinculo solveret. Re confectâ Faventiam abiit; ubi febre correptus, in Cœnobio S. Mariæ die XXIII. Februarii animam efflavit, anno ætatis suæ 66. Vir, *inquit Brietius*, planè pius, & qui religionem multorum animis ingessit, Ecclesiæ vindex acerrimus, & huic præfici dignus, si in meliora tempora incidisset. Nescio an notari meretur, quod in non uno Cœnobii S. Edmundi Registro his verbis legitur. *Ubi* (viz. *in Ecclesiâ à Baldwino Abbate fundatâ*) *inter Archiclericos erat Petrus Damianus, cujus pulcherrimus liber, qui dicitur Dominus vobiscum, usque hodie extat.* An hic fuerat noster Damianus, disquirant alii: certè nemo, quod sciam, adventûs ejus in Angliam meminit; aliter temporum ratio satis aptè convenit, cum Ecclesia illa Buriensis circa annum 1065. fundata erat.

Vide Petri Epist. ad Hildebrandum & Joannem in Vitâ Damiani.

OPERA

SÆC. XI. ab An. M.

OPERA.

Epistolarum libri VIII. quorum I. ad Pontifices, II. ad Cardinales, III. ad Patriarchas & Archiepiscopos, IV. ad Episcopos, V. ad Clericos, VI. ad Abbates & Monachos, VII. ad sæculares Principes, VIII. ad Laicos privatos. Prodierunt seorsim cum notis Constantini Cajetani Syracusani *Paris.* 1610. 4°.

Sermones juxta mensium ordinem distributi; ex quibus illos *de Nativitate Domini, de S. Martino, de Rivis fluminis, de S. Stephano, de S. Andreâ, & de S. Nicolao*, spurios esse notat Theophilus Raynaudus in Erotematis.

Vita S. Odilonis Abbatis Cluniacensis. Extat apud Surium & Bollandum ad I. Januar.

Vita S. Mauri Episcopi Cæsenatis, ibid. ad XX. Januarii.

Vita S. Romualdi institutoris Camaldulensium. Habetur apud Surium ad XIX. Junii.

Vita S. Rodulfi Episcopi Eugubini, ibid. ad XIV. Octobr.

Passio SS. Virginum & Martyrum Floræ & Lucillæ.

Expositio visionum SS. Martyrum Mariani & Jacobi.

Plurimæ aliæ *Sanctorum Vitæ* à Damiano conscriptæ in Collectione Surianâ reperiuntur; quæ tamen in Epistolis ac Sermonibus ejus locum habent; adeóque supra à nobis sunt enumeratæ.

Opus de Fide Catholicâ ad Ambrosiam.

Antilogus contra Judæos.

Dialogus inter Judæum & Christianum.

Disceptatio Synodalis de electione Principis Romani.

Actus Mediolanenses.

Liber, qui appellatur Gratissimus.

Liber Gomorrhianus.

De Parentelæ & cognationis gradibus, atque *alii Tractatus LII.* viz. *De Eleemosynâ, De Horis Canonicis. Liber* qui vocatur, *Dominus vobiscum. Apologeticus de contemptu sæculi. De perfectione Monachorum. De ordine Eremitarum, & facultatibus Eremi Fontis Avellani. De suæ Congregationis institutis. In Episcopum Monachos ad sæculum revocantem. De Cælibatu Sacerdotum. Contra Clericos intemperantes. De abdicatione Episcopatûs. Apologeticus ob dimissum Episcopatum. De fugâ dignitatum Ecclesiasticarum. Contra Clericos Aulicos. De Brevitate vitæ. Contra Clericos Regulares proprietarios. De dignitate Sacerdotii. Contra insscitiam Clericorum. De communi vitâ Canonicorum. Apologeticus Monachorum adversùs Canonicos. De vili vestitu Ecclesiasticorum. De Sacramentis per improbos administratis. Contra Philargyriam. De Quadragesimâ, & XLII. Hebræorum mansionibus. De bono suffragiorum, & variis miraculis. De variis miraculosis narrationibus. De Picturis Principum Apostolorum. De Divinâ Omnipotentiâ. De variis sacris quæstionibus. De Processione Sp. S. Contra sedentes tempore Divini Officii. De frænandâ irâ. De tempore celebrandi nuptias. De servandâ fide Deo præstitâ. De laude flagellorum & disciplinæ. De decem Ægypti Plagis & Decalogo. De sanctâ simplicitate. De ferendâ æquanimiter correptione. De Castitate. De Spiritualibus deliciis. De perfectâ Monachi informatione. Institutio Monialis. De vitâ Eremiticâ. De bono religiosi statûs. De Patientiâ in insectatione improborum. De jejunio Sabbati. De celebrandis Vigiliis. De despiciendâ mundi gloriâ. De Principis officiis in coercitione improborum. De verâ fœlicitate ac sapientiâ. De novissimis & Antichristo. Expositio mystica libri Geneseos.*

Opera Damiani in unum collecta prodierunt cum notis & observationibus Constantini Cajetani *Romæ* Tom. III. annis 1606. 1608. 1615. quartum etiam Tomum Orationes, Carmina, & Rythmos continentem promisit Cajetanus. Recusa est editio Romana Lugduni 1623. Tom. III. fol. atque addito Tomo quarto *Paris.* 1642. 1663. In Tomis hisce locum non habent

SÆC XI. ab An. M.

Liber de correctione Papæ & Episcopi, qui typis excusus prodiit *Argentorati* 1562. & inter alia quædam *Francofurt.* 1614. 1621. & apud Goldastum *Monarch.* Tom. II. p. 43.

Sermones V. in Orationem Dominicam, à Dacherio editi *Spicileg.* Tom. VII. Idem tamen Dacherius in fine Præfationis Tom. VIII. Petro Ravennati sive Chrysologo adjudicat.

1057. ALBERICUS, Natione forsan Italus, Monachus & Diaconus Casinensis, Cardinalis titulo S. Quatuor Coronatorum, à Stephano IX. vel ut alii, ab Alexandro II. creatus. Claruit anno MLVII. Anno MLIX. habita est Romæ adversus Berengarium Synodus: ad hanc, saltem ad sequentem Synodum, sub Gregorio VII. an. MLXXIX. habitam evocatur Albericus noster, ut contra Berengarium disputandi partes in se reciperet, quem proinde & voce & scriptis oppugnavit, elucubrato vix unius hebdomadis spatio *libro de Corpore Domini.* Scripsit præterea, teste Petro Diacono, *librum Dictaminum & Salutationum*; *Hymnos in S. Nicolaum*; *De Musica Dialogum*; *De Virginitate S. Mariæ*; *Contra Henricum Imp. de Electione R. Pontificis*; *Hymnos de Paschate*; *De Ascensione*; *De Cruce*; *De die Judicii*; *De pœnis inferni*; *De Gaudio Paradisi*; *De assumptione B. Mariæ*; *De S. Paulo*; *De S. Apollinare*; *Passionem S. Modesti, & S. Cæsarei*; *Vitam S. Dominici Abbatis*; *S. Scholasticæ, & Homiliam in eandem*; *De die Mortis*; *De Monachis*; *De Astronomia*; *De Dialectica*; nec non *epistolas* plures. Cunctas Alberici lucubrationes MSS. haberi Florentiæ in Bibliotheca Fratrum minorum S. Crucis testatur J. B. Marus ad Pet. Diac. p. 43. *Vita S. Dominici* extat apud Bolland. Tom. II. Januar. XXII. qui tamen Albericum nostrum, cum alio Alberico Monacho itidem Casinensi, qui claruit anno MCXXIII. Librumque *de Visione sua* scripsit, temerè confundit; quod etiam faciunt Possevinus, Arnoldus Wion, Ciaconius, alii.

De Vir. illust. Cap. 21.

1057. GEORGIUS CEDRENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1057. Scriptor obscuræ admodum famæ, de quo nil omnino referunt, qui sequentium temporum Historiam tradiderunt. Scripsit *Annales* sive *Compendium Historiarum* ab Orbe condito usque ad Isacii Comneni tempora, annumque Christi 1057. *Idiotam fuisse illius scripta clamant*, inquit Scaliger *, Historiæ suæ farraginem ex pluribus congessit autoribus, quos ipse in Proœmio commemorat; è quibus tres sunt, quibus sua ferè debet omnia. Ab initio mundi usque ad Diocletianum omnia ferè ex Chronographiâ Georgii Syncelli descripsit; à Diocletiano usque ad Michaelem Curopalatem Theophanis Chronicon compilavit; inde verò usque ad Isacium Comnenum (in quo Opus terminatur) omnia ferè ad verbum ex Historiâ Joannis Thracesii Scylitzæ descripsit. Ipse enim à Joanne, potius, quàm ab eo Joannes, mutuatus videtur; propterea quòd Joannis Protovestiarii cognomento Thracesii Historiam ipse in Proœmio memoraverit. Leo Allatius ‖ tale de illo judicium tulit. *Opus è variis historiis, non sententiis solum, sed verbo tenus consarcinatum absolvit. Quæ si ab auctoribus repeterentur, nudum ipse, æque ac cornicula illa remaneret.*—*Nescio qua fronte, quæ exscripsit, pro suis divendidit, adeò ut vix unam, alteramve periodum in tam vasto volumine Cedreni propriam ac legitimam reperies: gratiæ tamen illi agendæ sunt, quod auctores nobis præcipuos, & raros suo ipse furto conservavit.* De ejus Historiâ hæc Cl. Vossius *. *In rebus Byzantinis Zonara paulo diligentior est: in iis autem, quæ Constantinopolitanos Cæsares præcedunt, cedit Zonaræ: à quo & stylo vincitur, uti etiam à Nicetâ, & Gregorâ, & aliis.* Certè Cl. Casaubono * *nullius admodum judicii Scriptor, & Veteris Historiæ imperitissimus* audit, nec minus J. Liptio † *anilium sæpe fabularum Scriptor, & veri incuriosus vel ignarus. Judicio legatur tamen*, inquit, *dabit quod juvet.*

* Animadverf. in Euseb. Chronic.

‖ Diatrib. de Georg. & eorum Script. p. 334.

* De Hist. Gr. l. 2. c. 26.

* Exercit. 2. c. 17. p. 195.

† Cent. Miscell. Epist. 61. p. 466.

Primus hoc Cedreni Opus notis illustratum Gr. Lat. edidit Gulielmus Xylander *Basil.* 1566. f. postea verò longè integrius prodiit cum notis & animadversionibus Xylandri, Caroli Fabroti, Jac. Goaris, & Glossario mixo-barbaro *Paris.* 1647. f.

AL

SÆC. XI. ab An. M.

ALPHANUS, Patria ut videtur Italus, primo Cœnobii Caſinenſis alumnus, deinde Monaſterii S. Benedicti Salerni Abbas, tandem anno MLVII. Archiepiſcopus Salernitanus factus, an. MLIX. ſub Nicolao II. Synodo Beneventanæ interfuit, cui ſecundo poſt ipſum Nicolaum loco ſubſcripſit, obiit an. MLXXXVI. Præſulatus ſui XXIX. Scripſit quamplurima, metro ut plurimùm compoſita, quæ recenſet Petrus Diaconus cap. 19. viz. *Paſſionem S. Chriſtinæ, & Hymnos de eadem: de S. Benedicto: Verſus S. Sabinæ: S. Chriſtinæ: S. Petri Apoſtoli: In laudem Monachorum Caſinenſium: De ſitu, Conſtructione, ac renovatione ejuſdem Cœnobii; De S. Mauro; Hymnos de S. Matthæo: De S. Fortunato: De S. Nicolao: Confeſſionem Metricam: De Eccleſia S. Joannis Baptiſtæ in Caſino:* Denique *Epitaphia* atque poemata alia quamplurima. Hæc ferè omnia edidit Ferdinand. Ughellus in calce Tom. II. *Italiæ Sacræ*, teſte J. B. Maro not. ad Petrum Diac. p. 38. alia edidit Proſper Martinengus Poem. Tom. III. *Rom.* 1589. 4°. *Verſus in laudem Romualdi Cauſidici Salernitani, & Sigiſmundi Monachi Caſinenſis* in Bibliothecâ Caſinenſi MSS. aſſervantur. *Paſſio SS. Martyrum* XII. *fratrum Beneventanorum*, metro heroico conſcripta, extat apud Sur. Septemb. I. quam tamen longe auctiorem, omnibuſque numeris abſolutam, ad Cod. MSS. fidem correctam, ſeſe in lucem emiſſurum pollicetur prædictus Marus loc. citat. ubi quatuor aliorum Alphani noſtri opuſculorum meminit, quæ in Bibliothecâ Caſinenſi jam non ampliùs comparent. Denique corrigit errorem Falconis in Chronico, qui poemata prædicta non noſtro ſed juniori Alphano Archiepiſcopo Salernitano, qui obiit an. MCXXI. tribuit.

1057.

NICOLAUS II. antea *Gerardus* dictus, natione Burgundus, ex Epiſcopo Florentino Pontifex Romanus poſt Stephani IX. mortem ab Henrico rege ſenex admodùm deſignatus eſt, deturbato Benedicto, qui ſine juſſu regis & principum ſolis Cleri ſuffragiis nixus ſacerdotium uſurpaverat. Nicolaus quidem Pontifex declaratus à rege eſt anno 1058. die IX. Septembr. inthronizatus verò Romæ die XXI. Januarii anno 1059. cùm & Benedictum Antipapam excommunicavit: mox tamen placatior factus ad laicam communionem admiſit. Eodem anno Concilio Romæ celebrato, Berengarium ad Palinodiam adegit; & Henrico Germaniæ regi jus Pontifices Romanos eligendi à deceſſoribus Imperatoribus acceptum decreto Synodico confirmavit, intentato contra omnes decreti violatores anathemate & diris graviſſimis. In eâdem Synodo Petri Damiani rogatu Conſtitutionem contra Clericorum conjugium & concubinatum edidit. Obiit Florentiæ anno 1061. die XXIV. Junii. Extant *Epiſtolæ* VIII. Concil. Tom. IX. p. 1091.

1058.

CONSTANTINUS LICHUDES, ſive *Licudes*, dignitate Protoveſtiarius, poſt Michaelis Cerularii obitum anno 1058. vel ſequente, ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum provectus eſt. Obiit anno 1066. Extant Gr. Lat. Decreta II. Synodalia, viz. de ſervo criminali, & de ſacerdote cædis reo ac depoſito, in Jure Gr. Rom. l. 4. p. 264.

1058.

MARIANUS, SCOTUS à Patriâ dictus, in Hiberniâ quippe natus anno 1028. Venerabilis Bedæ linealiter conſanguineus, uti habet Matthæus Weſtmonaſterienſis *. Anno 1052. Marianus ſæculo relicto Monachum induit. Anno 1058. in Germaniam profectus eſt, & in Cœnobio S. Martini Colonienſi per triennium conſedit. Anno 1059. Fuldenſe Monaſterium cum Sigfrido Abbate profectus, Wirceburgi Presbyter ordinatus eſt III. Id. Mart. ac prid. Id. Maii Cœnobium Fuldenſe ingreſſus, decennium ibi loci incluſus exegit. Anno 1069. è Fuldenſi recluſione ad Moguntinam juſſu Archiepiſcopi Moguntini tranſiit: & in eâ non ſine ſanctitatis opinione deceſſit anno Chriſti 1086. ætatis ſuæ 58. in Cœnobio S. Martini ſepultus. Sunt qui eum ante obitum Germaniam perluſtraſſe, & Reginoburgi in Bavariâ mathematicas diſciplinas docuiſſe, ac SS. Scripturas interpretatum eſſe volunt.

1059.

* Florileg. ad an. 1082.

SÆC. XI. ab An. M.

lunt. Scripsit *Chronicon* ab initio mundi ad annum Christi 1083. Cassiodorum imprimis secutus. Continuavit id postea ad annum usque 1200. Dodechinus Abbas S. Dysibodi. Prodiit Chronicon istud continuatum tum sæpiùs alibi, tum inter Scriptores rerum Germanicarum, ac imprimis *Francofurt.* 1583. f. Codicem ejus MS. edito duplò auctiorem in Bibliothecâ Oxoniensi extare testatur Brianus Twynus †. Verùm additiones istæ ab alienâ forsan manu profectæ sunt. Suspicionem injicit Codex MS. cum alterius additionibus interfertis, quem in Bibliothecâ Lumleianâ exstitisse fidem facit Thomas Jamesius *. De aliis Mariani scriptis, viz. *Concordiâ Evangelistarum, Universali Computo, Emendationibus Dionysiani calculi*, consulendi sunt Balæus, Waræus, aliique. *Epistolas omnes D. Pauli, Mariani Scoti manu exaratas* anno 1079. & Annotationibus marginalibus ac interlinearibus ab eodem illustratas in Bibliothecâ Cæsareâ asservari monet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 749.

† De antiqu. Acad. Oxon. l. 1. p. 67.

* Eclog. l. 2. p. 93.

1059. OSMUNDUS, Episcopus Asturicensis, claruit anno 1059. quo Ida Eustachii Comitis Bononiensis uxor Ecclesiam in honorem B. Viginis in Pago Lensiensi construxit; cui ornandæ cùm reliquiæ undique conquirerentur; scripsit Osmundus ad *Idam Comitissam Epistolam de Capillis B. Mariæ*, quæ habetur apud Mabillon. Analect. Tom. I. p. 287.

1060. METELLUS, Tegersensis seu Tegerensis in Germaniâ Monachus O. B. claruit circa an. 1060. Scripsit Poemata nonnulla, viz. *Quirinalia in laudem S. Quirini Martyris* metris Horatianis, atque *Eclogas alias* X. Extant à Canisio edita in Appendice Tom. I. p. 37.

1060. GAUFERIUS, *Benedictus* etiam dictus, Patriâ Salernitanus, Monachus Casinensis, Claruit an. MLX. Scripsit *Homilias in Advent. & Nativit. Domini*; *in Epiphania*; *Septuagesima*; *in Ramis Palmarum*; *in Cœnâ Domini*; *Passionem S. Lucis Papæ*; *Vitam S. Secundini ad Trojanum Episcopum*; *Carmina* varia, viz. *in laudem Psalterii*; *de Miraculo ejus qui seipsum occidit*, &c. quæ omnia MSS. habentur in Bibliothecâ Casinensi, Num. 280. ac penès Cl. Virum * J. B. Marum, qui se ea aliquando editurum promisit.

* Not. in Pet. Diac. p. 52.

1061. ALEXANDER II. *Anselmus* antea dictus, Patriâ Mediolanensis, Anselmi filius, Episcopus Lucensis, anno 1059. à Nicolao II. ad Mediolanenses unà cum Petro Damiani legatus est. Anno 1061. Pontifex Romanus electus est, die XXX. Septembr. inthronizatus. Anno 1063. Concilium Lateranense C. Episcoporum celebravit; in quo Canones contra Clericorum Simoniam & concubinatum edidit. Ipse à Cadaloo Antipapâ, Episcopo Parmensi, Simoniæ accusatus, anno 1064. indicto Mantuæ Concilio, coram Episcopis electionis suæ causam egit; & à Simoniæ crimine semet juramento purgavit. Romam reversus, Cadaloum toto biennio in Mole Hadriani obsessum tandem devicit, atque Urbe ejecit. Anno 1065, binas Synodos adversùs Incestuosorum hæresin à Jurisconsultis propugnatam coegit. Anno 1071. Petrum Episcopum Anagninum ad Michaelem Ducam Imp. CP. irrito successu legavit. Obiit anno 1073. XX. Aprilis. Extant *Epistolæ* XLV. & Fragmenta aliquot Concil. Tom. IX. p. 1115.

1066. BERTHOLDUS, natione Teutonicus, Presbyter Constantiensis, & Pœnitentiarius Apostolicus, claruit anno 1066. Perditissimus Henrici IV. Principis sui hostis, contra quem & gladium & calamum stringere nequaquam dubitavit. Gregorii VII. enim partibus addictus, id muneris à Pontifice accepit, ut in Ecclesiæ sinum reciperet, quotquot à Cæsareis ad Pontificias partes deficerent. Ipse etiam anno 1086. in prælio apud Ostrofrancos commissos contra Imperatorem dimicavit. In Historiâ verò suâ Henricum mendaciis & calumniis nullâ fidei, nullâ pudoris ratione habitâ, pessimè insectatur. Obiit anno circiter 1100. Scripsit *Historiam sui temporis* ab anno 1053.

1053, ad an. 1100. & *Appendicem annorum* XI. viz. ab anno 1055, ad 1066. inclusivè, Hermanni contracti Chronico adjecit. Utrumque opus edidit Christ. Urstisius inter Scriptores Rerum German. p. 341, 336. Scripsit & *Opuscula nonnulla pro Gregorio* VII. à Jacobo Gretsero unà cum Defensione suâ pro Card. Bellarmino edita *Ingolstad.* 1609. fol. Tractatum ejusdem de vitandâ Excommunicatorum societate evulgavit inter alia vetera pro Gregorio VII. monumenta Sebastianus Tenangelius *Ingolstad.* 1612. 4°. SÆC. XI. ab An. M.

GUITMUNDUS, primùm Ordinis Benedictini in Cœnobio S. Leufredi apud Normanniam Monachus, deinde Aversanus in Italiâ Archiepiscopus constitutus est, & ut quidam volunt, Cardinalis. Etsi enim in Ludovici Dattichii Historiâ Cardinalium nomen ejus non compareat, tamen in Nomenclatore Cardinalium, quem suppresso suo nomine Ludovicus Castaigner Episcopus Pictaviensis edidit *Paris.* 1615. inter Cardinales recensetur, p. 8. Claruit circa an. 1066. Obiit anno 1080. Extant ab eo scripta, *De veritate Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistiâ, libri* III. *Confessio de S. Trinitate, & humanitate Christi, corporisque ac sanguinis Domini veritate. Oratio ad Gulielmum I. Angliæ regem*, cum Episcopatum recusaret. Bibliothec. Patr. Tom. XVIII. p. 440. 1066.

JOANNES XIPHILINUS, patriâ Trapezuntius, non infimæ sortis homo, quippe in principum Senatorum numerum relatus. Omnibus tamen sponte relictis, comam abrasit, & inter montis Olympi monasteria vitam solitariam amplexus est; ubi religionis exercitiis deditus diu vixit, donec mortuo Constantino Lichude anno 1066. ad Patriarchalem urbis Constantinopolitanæ sedem promovetur. Obiit anno 1078. Extat Gr. Lat. *Oratio in Crucem*, seu *in tertiam Jejuniorum Hebdomadem* apud Gretser. *de Cruce* Tom. II. p. 1449. *Decreta* II. *de Sponsalibus*, in jure Gr. Rom. l. 3. p. 211. *Decretum de Nuptiis prohibitis*, ibid. l. 4. p. 266. Haberi etiam dicuntur MSS. *Homiliæ ejus in Evangelia Dominicalia totius anni* in Bibliothecis Bavaricâ, & Palatinâ, nunc in Vaticanam translatâ, quæ in lucem nondum prodierunt. 1066. Zonar. Annal Tom. 3 p. 218.

Communis est, quæ inter omnes ferè doctos obtinet, opinio, Joannem Xiphilinum, qui Dionis Cassii Historiam in *Epitomen* redegit, fuisse nostrum Patriarcham CP. & in hanc quidem sententiam manibus pedibusque eunt Andreas Schottus *, Baronius †, ejusque abbreviatores Spondanus * & Bzovius †; Ludovicus de la Cerda ‖, Philippus Brietius *, Christophorus Besoldus †, & quod magis adhuc mirere, eruditiss. Joannes Gerardus Vossius, *de Hist. Græc.* l. 2. c. 26. immò ipse Henricus Stephanus, qui Xiphilinum edidit, & priores editiones castigavit, vix vulgari sententiæ refragari auder. Tot tamen tantisque nominibus non obstantibus, certò certius est Joannem Epitomatorem non fuisse Patriarcham, sed ejusdem nepotem. Testem profero ipsum Xiphilinum, cujus verba à nemine, quod sciam antea animadversa, alibi à me prolata, hoc etiam loco describere non gravabor. In vita enim Augusti Cæsaris rationem reddens, quare res, quas ibi recitat, à suâ jam memoria remotissimas esse dicat, hæc de se verba habet: Λέγω γὰρ τοῦτο οὐχ ὡς ὁ Δίων ὁ Πρυσαεὺς, ὃς ὅτε τῷ Σεβήρῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ αὐτοκρατόροιν γενόμενος, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλίνου ἀδελφότεκνος ὢν Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου, ὅτε ὁ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα τοῦ βασιλεύοντος ταῦτα συνεγράφετο. *Verùm hoc ego non dico Dionis Prusæensis nomine, qui fuit Imperatorum Severi & Alexandri temporibus; sed ut Joannes Xiphilinus Joannis Patriarchæ fratris filius, qui tempore Michaelis Imp filii Ducæ, hanc Epitomen composui.*

† Prolegom. ad Photii Bibl. † Ad an. 1066. ‖ Adverss. Sacr. cap. 151. §. 7. * Annal. ad an. 1065. † Hist. CP. in Constant. Duc.

MANASSES, gente, ni fallor, Gallus, matre Adilhaide natus, quamvis sint, qui ipsum patrem Manassem Calvum Comitem de Rocceio, matrem Beatricem de Huinaco habuisse tradunt, nec eruditione, nec probitate admodum insignis, an. MLXVIII. malis artibus sedem Remensem Archiepiscopalem sibi arripuit, malis moribus plures annos tenuit. Certè objiciebantur ei Simoniaca intrusio, Ecclesiæ suæ supellectilis direptio, Clericorum & Abbatiarum 1068.

SÆC. XI. ab An. M.

Abbatiarum ſpoliatio, injuſtæ in pleraſque Excommunicationes. His acceſſit, quod mandata Pontificis neglexiſſet, nec Gregorii VII. literis, de Philippo rege ob mores ſoluros increpando, & ni monitis cederet, excommunicando, per triennium obtemperaſſet. Anno igitur MLXXIX ab Hugone Dienſi Epiſcopo in Synodo Auguſtodunenſi ob crimina damnatus eſt, Ad ſedem Apoſtolicam provocavit Manaſſes, quo tamen non obſtante, à legato in Concilium Lugdunenſe denuò vocatus, in ordinem redactus eſt; & Hugoni legato Apologeticum pro ſeipſo obtulit. Extat *Epiſtola ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X p. 362. *Apologia ad Hugonem & Concilium Lugdunenſe miſſa.* Hanc ex Codice MS. Reginæ Sueciæ nuper extulit Cl. Mabillonius *Muſæi Ital.* Part. 1. p. 119. qui præmiſſâ *Admonitione* non pauca de Manaſſe dabit.

1069.

SIGIFRIDUS, Archiepiſcopus Moguntinus, claruit anno 1069. quo Henrico regi divortium à Bertâ conjuge molienti voce & authoritate ſuâ in Synodo Moguntinâ præſtò fuit. Anno 1064. infœlicis ad Hieroſolymam & loca ſancta itineris ſeptem millibus Germanorum dux fuerat. Anno 1074. Synodum Erfordiæ, aliamque anno ſequente Moguntiæ convocavit, ut Presbyteros Diœceſeos ſuæ vel ab uxoribus diſſociaret, vel ab altaris miniſterio ſubmoveret. In utráque verò Synodo Presbyterorum argumentis devictus, & minis territus, manus dedit, atque incœpto deſtitit. Anno 1076. ob fidem Henrico Imperatori ſuo præſtitam à Gregorio VII. excommunicatus eſt. Ipſe etiam anno ſequente à fide defecit, & Rodulphum Sueviæ ducem imperiali coronâ Moguntiæ redimivit. Obiit anno 1084. Extant *Epiſtolæ* III ad Alexandrum II. Papam, Concil. Tom. IX. p. 1200, 1205, 1233. *quarta* ad Hildebrandum, ibid. p. 1233.

1070. Antiqu. Britan. p. 110. Godwin. de Præſul. Angl.

LANFRANCUS, natione Italus, patriâ Papienſis, ab ineunte ætate melioribus literis informatus. Relictâ patriâ in Normanniam adoleſcens adhuc venit, & in Beccenſi Cœnobio Monachus factus, ad inopiam ſublevandam dialecticam accepto ſtipendio docuit. A Gulielmo Duce ad ſacra Aulæ miniſteria aſcitus, Monaſterii ſui Prior, ac mox Abbas renunciatus eſt. Tandem anno 1070. à Gulielmo, Angliæ rege jam facto, ad Archiepiſcopatûs Cantuarienſis dignitatem evectus eſt, accedente non modò Clericorum Cantuarienſium, ſed etiam procerum Aulicorum, totiuſque populi conſenſu. Magnæ ei cum Thomâ Archiepiſcopo Eboracenſi de ſedis ſuæ præcedentiâ (uti vocant) & prærogativâ controverſiæ. Ipſe verò anno 1071. Romam pro pallio petendo profectus, & Thomæ obviàm *ibi factus*, cauſam à Pontifice dijudicari, & Eccleſiæ Cantuarienſi primorem locum confirmari, obtinuit; cumque primatum ad Lanfranci ſucceſſores extendendum non eſſe contenderet Thomas, habito in Angliæ anno 1072. generali Concilio, Thomæ faſtum is funditùs contudit, & Eccleſiæ ſuæ jura Synodico decreto communiri fecit. Anno 1087. Gulielmi Rufi fraudibus & promiſſis expugnatus, coronam ei regiam, vivente adhuc fratre majore Roberto, præter fas juſque impoſuit; eundem tamen poſtea ingratum expertus eſt. Obiit anno 1088. die IV. Junii.

OPERA.

Commentarius in Epiſtolas D. Pauli. Commentarium comitatur Gloſſa Epiſtolarum interlinearis, ubi Lanfrancus textum continuò emendat, quæ tamen à Dacherio multis in locis mutatur, multis ſubticetur. Aliud opus in Epiſtolas (nondum repertum) ſcripſiſſe Lanfrancum indigitare videntur loca quædam à Lombardo citata, quæ in his Commentariis non inveniuntur.

Libellus de Corpore & Sanguine Domini in Euchariſtiâ contra Berengarium.

Annotatiunculæ

SÆC. XI. ab An. M.

Annotationclæ in nonnullas Joannis Cassiani Collationes Patrum.

Decreta pro Ordine S. Benedicti, sive *statuta Monachis in Angliâ Benedictinis præscripta*, à Clemente Reynero primùm edita in Apostolatu Benedictinorum *Duaci* 1626. Ex iis vero nonnulla à consarcinatore quodam congesta esse censet Dacherius.

Epistolæ plurimæ partim ex Codicibus pervetustis Bibliothecæ Cottonianæ, & Monasterii S. Stephani Cadomensis, partim ex Lanfranci Vitâ, & Eadmeri Historiâ, depromptæ. Multæ è Lanfranci literis perierunt. Nullæ enim ante acceptas insulas scriptæ extant.

Pericope Orationis à Lanfranco in Londinensi Concilio dictæ.

Libellus de celandâ Confessione, quem styli disparitas Lanfranco abjudicaret, nisi alia argumenta eum authorem esse suaderent.

Prodierunt Lanfranci opera à Lucâ Dacherio cum notis edita, *Paris.* 1648. fol.

Sermonem ejusdem antehac ineditum evulgavit idem Dacherius, *Spicileg.* Tom. IV.

Alia scripsit Lanfrancus, quæ interiisse videntur, putà *Commentarium in Psalmos*, *Historiam Ecclesiasticam*, & *Vitam Gulielmi Conquestoris*. Certe Eadmerus * Lanfrancum de rebus Ecclesiasticis quæ suo tempore gestæ sunt, veracissimo & compendioso calamo scripsisse diserte refert.

* Hist. nov. lib. 1. p. 7.

DURANDUS, Monachus Fiscamnensis in Normanniâ, ac postea à Rogerio Comite Montgomericensi Cœnobio Troarnensi à se recèns fundato primus Abbas datus. Claruit circa an. 1070. Scripsit *Tractatum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*, quem primus in lucem edidit Lucas Dacherius in *Appendice* ad Lanfranci opera, *Paris.* 1648. 1070.

SAMUEL, natione Afer, patriâ Morochianus, ex religione Judaicâ ad fidem Christi conversus; claruit anno 1070. Scripsit Arabicè ad Rabbi Isaac *librum*, *sive Epistolam de adventu Messiæ*, quem Judæi frustra adhuc expectant. Eum Latinè transtulit Allphonsus Hispanus Dominicanus. Prodiit *Mantuæ* 1475. 8°. *Antverp.* 1486. *Colon.* 1536. 8°. in *Orthodoxogr.* p. 1586. & Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 519. Istum quidem libellum Joannes Hornbeckius * pro vero & genuino vix habet, nullâ tamen suspicionis suæ ratione redditâ; additque in Bibliothecâ Ultrajectinâ paulò aliter se habere, quam in excusis exemplaribus legitur. 1070.

* Prolegom. ad lib. de convert. Judæis Sect. 5.

GUALDO, Monachus Corbeiensis; claruit circa an. 1070. Scripsit metricè *Vitam S. Ansgarii Hamburgensis Episcopi*, quam Rambertus antea prosâ expresserat. Edidit hanc Gualdonis Vitam Petrus Lambecius *Rerum Hamburg.* Tom. I. nomen authoris quod in Codice MS. deerat, ex ipso contextu collectum adddidit. Falli verò hâc in re doctissimum virum contendit Joannes Hallervordius *Spicileg. de Historicis Lat.* p. 77. authoremque eo in loco solummodò asserere, sese suasu Gualdonis libellum istum in chartam conjecisse. Cæterum Vitam istam in collectionem suam transtulit Mabillonius *Sæc. Benedict.* IV. par. 2. p. 115. 1070.

AMATUS, Campania oriundus, Monachus Casinensis, & incertæ sedis Episcopus; claruit anno MLXX. Scripsit metricè ad Gregorium VII. *de gestis Apostolorum Petri & Pauli libros* IV. *Historiæ Normannorum* lib. VIII. qui MSS. in Bibliothecâ Casinensi extare dicuntur. *Versus*, quos fecit *de laude Gregorii Papæ*, *de duodecim Lapidibus*, *de civitate cælesti Hierusalem*, an hodiè supersint nondum didici. 1070.

ANSELMUS, patriâ Mantuanus, nobili prosapiâ ortus, ab Alexandro II. Pontifice sibimetipsi in Episcopatu Lucensi anno 1071. suffectus, & ad Henricum regem pro confirmatione impetrandâ missus, à quo investituram per annulum & baculum pastoralem accepit. Mox verò facti pœnitentiâ 1071.

Vid. Greg. VII. l. 1. Epist. 21. Baron. ad an. 1073.

SÆC. XI. ab An. M. tentiâ ductus baculum depoſuit, & abdicato Epiſcopatu, in Monaſterium Cluniacenſe ſeceſſit, donec à Gregorio VII. ad Eccleſiæ regimen revocatus, anno 1073. Epiſcopale munus repetiit. Anno 1077. à Gregorio ad Mediolanenſes unà cum Geraldo Epiſcopo Oſtienſi legatus eſt, ut eos Eccleſiæ Romanæ uniret. Anno 1084. à Gregorio Papâ, cujus partes contra Henricum Imp. ſummo animi ſtudio ſemper tutatus eſt, vices legatarias per Italiam accepit, ut omnes ab Imperatore deficientes in Eccleſiæ gremium reciperet, omnibúſque contra eum dimicantibus indulgentias & peccatorum remiſſionem impertiret. Obiit anno 1086. Scripſit *libros* II. *contra Guibertum Antipapam & ſequaces ejus pro defenſione Gregorii* VII. *Papæ, & Collectanea* quædam, ſeu *Sententias* ex variis authoribus congeſtas, quibus demonſtratur Eccleſiæ facultates non eſſe in poteſtate regis aut Cæſaris. Extat utrumque opus apud Caniſium *Antiqu. Lect.* Tom. VI. p. 202, 235. & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII. p. 602. XXVII. p. 436.

1072. CONSTANTINUS, gente Afer, domo Carthaginenſis, Medicus & Philoſophus; claruit an. MLXXII. varia Orientis loca peragravit, & Babylone præſertim ſubſiſtens omni Chaldæorum, Arabum, Perſarum, Saracenorum diſciplina ingenium excoluit. Babylonia diſcedens Indiam adiit, hinc Æthiopiam petiit, tandem Ægyptum, cujuſvis gentis ſpolia & theſauros ſecum referens, exactis hoc modo in variarum gentium ſtudiis linguiſque ediſcendis XL. propè annis domum rediit, ubi inſidiis ægrè elapſus ad Caſinenſe Cœnobium ſe recepit, ibique Monachum induit, & grandævus in Domino obdormivit. Partim ſcripſit, partim ex antiquorum Medicorum libris tranſtulit varia, viz. *De morborum cognitione & curatione*, lib. VII. *De Melancholiâ* lib. II. *De Animæ & Spiritus diſcrimine*, lib. I. aliaque plura edita *Baſil.* 1536. fol. Alia ibid. 1539. fol. quæ cum ad inſtitutum noſtrum parùm ſpectant eis recenſendis ſuperſedemus; interim vide ſis Pet. Diac. *De Vir. illuſtr. Caſin.* c. 23. Simler. Epit. Geſner. p. 146. Vanderlinden *de Script. Medic.* lib. I. p. 140.

1072. SAMONA, Archiepiſcopus Gazenſis, vixiſſe creditur circa an. 1072. Scripſit *Libellum ſeu Diſceptationem* cum Achmede Saraceno, qua probare nititur *panem & vinum in Sacramento altaris in verum corpus & ſanguinem Jeſu Chriſti commutari.* Extat Gr. Lat. in *Auctuario Ducæano* Tom. II. p. 277.

1072. MICHAEL ATTALIATA, Juriſconſultus Græcus, Proconſul & Judex; claruit ſub Michaele Duca Imp. circa an. 1072. Scripſit *ad Michaelem Imp. Pragmaticam, ſive Opus de Jure*, titulos XCV. complectens, συνόψιν ὁσαπερεὶ συνόψεως, *Baſilicorum Synopſeos quandam Synopſin*, & accuratiſſimi Compendii ſpecimen. Gr. Lat. id edidit Joannes Leunclavius in *Jure Gr. Rom.* Tom. II. p. 1.

1073. GREGORIUS VII. Hildebrandus priùs dictus, natione Tuſcus, patriâ Soanenſis, Bonizi, fabri ferrarii filius. Puſio adhuc in officina patris, literas neſciens caſu formavit ex ligni ſegmentis hoc dictum Davidis, *Dominabitur à mari uſque ad mare*, teſte Brietio ad an. MLXXIII. Acri ingenio puer fuit. Laurentii Archiepiſcopi Amalphitani magicis artibus infamis, & Gregorii VI. Papæ diſcipulus, & ſub iſto Eccleſiæ Romanæ Subdiaconus. Anno 1047. magiſtrum ſuum ab Henrico Imp. Pontificatu deturbatum, & in Germaniam abductum ſecutus eſt, ac in Galliam profectus apud Monachos Cluniacenſes conſedit, ubi Prior Monaſterii brevi renunciatus eſt. Anno 1054. poſt Leonis IX. mortem à Clero Romano ad Henricum Imp. legatur, ut Pontificem Leonis loco ab eo ſubſtitui poſtularet. Anno 1055. à Victore II. in Galliam legatus Concilium Lugdunenſe contra Simoniacos, & Turonenſe contra Berengarium celebravit. Anno 1058. à Stephano X. ad Agneten Imperaticem legatione fungitur. Anno 1061. Eccleſiæ Romanæ jamdiu Archidiaconus, ab Alexandro II. Cancellarius renunciatus eſt. Tandem anno

1073.

1073. ad Pontificatum evehitur die XXX. Junii conſecratus, cùm ab annis jam plùs minùs viginti poteſtatem pene ſupra papalem ſibi arrogâſſet, & in ſede Romanâ omnia nutu ſuo gubernâſſet. Vir ingentis & præferocis animi, faſtu & ſuperbiâ totus tumens, vera ſui ſæculi furia, & orbis Chriſtiani tyrannus inſolentiſſimus, qui nil niſi ſceptra & diademata, infinitam clavium potentiam & regalia Petri ſomniabat. His ſubjici reges principeſque in votis habuit; id etiam tentare primus omnium Pontificum Romanorum auſus. Hinc tot anathematum fulmina, & diræ Imperatorum capitibus incuſſæ, tot nefandæ ſtrages & parricidia, tanta ac tam horrenda flagitia, quæ præterita deploravit ætas, & erubeſcit aut admiratur præſens. Pauca ex his ſummatim attingere contentus, præcipuas viri res geſtas ordine breviſſimo percurram. Anno igitur 1073. Philippo Galliæ regi anathema, regnique ſui jacturam, Simoniæ crimen cauſatus, comminatus eſt. Anno 1074. frequentibus in Italiâ Synodis habitis, Clericis conjugium, ſeu (ut ipſius aſſeclæ id vocare non erubuerunt) concubinatum interdixit; ipſe interim veri concubinatûs cum Mathilde Comitiſſâ commiſſi non uno nomine ſuſpectus, ac paſſim accuſatus. Eodem anno Robertum Guiſcardum Normannorum principem, Apuliæ & Calabriæ ducem, ob injurias S. Petri regalibus illatas excommunicat, atque armis adoritur. Miſſis etiam ad Solomonem Hungariæ regem literis, eum acriter corripuit, quòd Hungariæ regnum, Eccleſiæ Romanæ proprium, & peculiarem S. Petri ditionem, à Germanorum Imperatore in feudum accipere auſus eſſet. Anno 1075. Henricum Imp. quod excommunicatos à Romano Pontifice recepiſſet ac foviſſet, ad cauſam dicendam Romam evocavit; & contra detrectantem excitatis Saxonibus rebellionem movit. Eo nomine in Synodo Wormatienſi ſede Pontificiâ deponi juſſus, ipſe anno ſequente, Concilio Romæ coacto, Henricum Imp. excommunicavit, regno ſpoliandum decrevit, ſubditis obſequium ei præſtare ſub anathematis pœnâ interdixit; & Henricum Romam venire, ac Pontificis pedibus ſe ſupplicem provolvere coactum, anathemate tandem ſolvere ægrè exoratus eſt, regno tamen nequaquam reſtitui voluit. Anno 1077. Rodolpho Sueviæ Duci coronam imperialem miſit; & Henricum vindictam parantem iterum anathemati ſubjecit. Anno 1084. ab Henrico Româ fugatus eſt, ac Salerni exul obiit anno ſequente, die XXV. Maii, in Eccleſiâ S. Matthæi ibidem ſepultus. Hæc nos pauca ex tam multis, quæ de hoc decantatiſſimo Eccleſiæ Romanæ Præſule dici poterant, cujus vitam moreſque etſi fucatis coloribus oblinire ſolerter ſtudeant recentiores Pontificii; aliter tamen hominem depingit, ut alios taceam, Benno Cardinalis, Gregorii coætaneus, quem adeant curioſi: Aliter planè Senatus populuſque Romanus, aliter totius penè Italiæ, Galliæ, & Germaniæ Epiſcopi apud Brixiam Boiariæ urbem VII. Kal. Julii congregati. Pauca ſeligam; "Monachus deſertor eſt, "inquit* Senatus conſultum, novis dogmatibus ſacroſanctam Philoſophiam "adulterat, concordiam Collegii ſcindit, ſacra, profana, divina, humana "commiſcet, utrumque juxta polluit; Teſtis, Judex, Accuſator, Inimicus "idem eſt; maritos ab uxoribus ſeparat; ſcorta, pudicis conjugibus; ſtupra, "inceſtus, adulteria, caſto præfert connubio, populares adverſus Sacerdotes, "vulgum adverſus Epiſcopos concitat; neminem initiatum ritè eſſe docet, "niſi qui ab eo ſacerdotium emendicaverit, atque ab ejus auriſugis merca-"tus fuerit, in Senatulo muliercularum de ſacratiſſimis religionis myſteriis "pertractat, ſupremi numinis legem, quaſi idem quoque ligavit, ſolvit. In decreto Synodali* vocatur *falſus Monachus, Magus, Divinaculus, ſomniorum prodigiorumque conjector, malè de religione Chriſtianâ ſentiens*, ut infinita alia jam prætermittam. Extant *Epiſtolarum libri* X. Concil. Tom. X. p. 6. cum duplici *Appendice* p. 306, 410. *Expoſitio in* VII. *Pſalmos Pœnitentiales*, quæ ſub Gregorii M. nomine circumfertur, Gregorio noſtro à nonnullis aſcribitur; de quâ nos obiter ſupra in Gregorio M.

SÆC. XI. ab An. M.

* Ext. ap. Aventin. annal. Boiar. lib. 5. p. 569.

* Ibid. p. 579.

Expoſitio ſuper Matthæum, dum adhuc erat Hildebrandus, ſcripta, extat MS. in Reverendiſſimi Archiepiſcopi Bibliothecâ Lambethanâ, unde fragmentum protulit Cl. Alix. *Præfat.* ad Joan. Pariſienſem p. 7.

SÆC. XI. ab An. M. 1073.

WILLELMUS, Abbas Metenſis, Gregorio VII. familiaris, cui electionem ad Pontificatum datâ Epiſtolâ gratulatus eſt anno 1073. Monaſterii etiam S. Remigii apud Remos Abbas electus eſt; verùm munus iſtud vir planè modeſtus ſubire refugit. Extant *Epiſtolæ* VII. unà cum Oratione in Feſto S. Auguſtini recitandâ, apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 247.

1076. Vid. Ingulphi Hiſt. p. 75.

INGULPHUS, natione Anglus, domo Londinenſis, patre qui in Aulâ Edvardi militavit, natus anno 1030. ipſe Edithæ reginæ ob doctrinam charus. Bonis literis primùm in Gymnaſio Weſtmonaſterienſi, deinde in Academiâ Oxonienſi ſedulò incubuit, Ariſtotelem inprimis in Philoſophicis, ac Tullium in Rhetoricis ſibi duces adhibens. Anno 1051. Willielmo Normanniæ duci, qui ad colloquium cum Edvardo rege ineundum in Angliam tranſmearat, in notitiam venit, eumque in Normanniam comitatus eſt, ei ab Epiſtolis aſcitus, & ad ſummam Aulæ, ſi non dignitatem, ſaltem potentiam evectus; adeò ut omnia pro nutu regeret. Anno 1064. invidiam ex tanto principis favore enatam veritus Germanis, Sigifrido Moguntino duce, loca ſancta proficiſcentibus comitem ſe adjunxit. Domum poſt mille viæ diſcrimina reverſus, in Cœnobium Fontanellenſe ſeceſſit, vitam monaſticam deinceps acturus, Monaſterii Prior brevi factus. Anno 1076. à Willielmo rege in Angliam evocatus, Croylandenſi Cœnobio præfectus eſt. Poſt aliquot annos Wulketulo deceſſori ſuo anno 1075. à rege depoſito, & Glaſtoniam relegato, regiam enixis precibus clementiam impetravit, eumque Croylandiam ſummo honore reduci curavit. Ipſe Gulielmo regi & Lanfranco Archiepiſcopo ſemper inter primos gratus, multa Monaſterio ſuo beneficia ac privilegia concedi obtinuit, lapſum ejus ſtatum reſtituit, & combuſta ædificia reſtauravit. Obiit anno 1109. Scripſit *Hiſtoriam Monaſterii Croylandenſis* ab anno 664. ad annum circiter 1091. Prodiit Hiſtoria iſta à nobiliſſimo Savilio inter V. Scriptores Anglicos edita *Londini*, 1596. fol. dein inter rerum Anglic. Scriptores *Oxon.* 1684. fol. quæ auctior longe eſt ac melior editio, ſuppletis lacunis, & integrâ poſteriori parte additâ, quæ in editione Savilianâ deerat.

1077.

LAMBERTUS, *Schafnaburgenſis* à patriâ dictus, anno 1058. in Monaſterio Hirſfeldenſi ſub Meginhero Abbate vitam monaſticam inivit, induto idibus Martiis cucullo. Exeunte eodem anno Presbyter à Lupoldo Archiepiſcopo Moguntino ordinatus eſt, & peregrinationem Hieroſolymitanam ſtatim ſuſcepit. Quâ confectâ ad Hirſfeldenſes ſuos rediit ſub exitum anni ſequentis. Scripſit anno 1077. quando obierit, non conſtat. Scripſit *Hiſtoriam* ab orbe condito ad annum uſque 1077. quâ res geſtas ante annum circiter 1050. ordine Chronologico, eoque breviſſimo, percurrit; deinceps verò res Germanicas ad annum 1077. fuſiſſimè enarrat. De ſtylo ejus audiatur magni Scaligeri judicium. *Equidem miror*, inquit *, *in ſæculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione ſolertiam fuiſſe, ut Chronologis noſtri temporis pudorem aliquem exprimere poſſet, ſi aliquem ſenſum harum rerum haberent.* Scaligero concinit Barthius * ; *quo*, inquit, *Scriptor nemo politius inter veteres res Germaniæ literis commiſit.* Prodiit *Hiſtoria* iſta ſeorſim *Tubingæ* 1533. 8°. apud Piſtorium *Francofurt.* 1583. fol. & inter alios Scriptores Germanicos *Argentorati* 1609. fol.

* De Emendat. Temp.

* Adverſ. l. 49. c. 4.

1077.

THEOPHYLACTUS, patriâ Conſtantinopolitanus, Achridiæ primariæ Bulgarorum Eccleſiæ Archiepiſcopus, duram ſanè provinciam ſortitus, cujus miſerias ac difficultates ipſe in Epiſtolis ſuis ſæpiùs deflet. In vivis adhuc erat anno 1077. ante aliquot forſan annos Archiepiſcopus.

OPERA.

SÆC. XI. ab An. M.

OPERA.

Commentaria in IV. Evangelia. ex Chryſoſtomi ferè operibus, uti & reliqua ejus Commentaria, deflorata. Prodierunt Lat. *Antverp.* 1564. 8°. Gr. *Romæ* 1542, 1568. Gr. Lat. cum variis lectionibus *Pariſ.* 1631. fol.

Commentaria in Acta Apoſtolorum, Gr. Lat. unà cum quibuſdam SS. Patrum Orationibus *Colon.* 1568.

Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, Lat. *Romæ* 1469. *Antverp.* 1564. 8°. *Colon.* 1531. *Pariſ.* 1552. Gr. Lat. curâ Auguſtini Lynſelli Antiſtitis Petriburgenſis *Londini* 1636. fol.

Commentaria in IV. Minores Prophetas, viz. *Habacuc, Jonam, Nahum, & Hoſeam*, Lat. *Pariſ.* 1549. 8°. Integra Theophylacti *Commentaria in XII. Minores Prophetas* Græcè extare dicuntur in Bibliothecâ Auguſtanâ.

Epiſtolæ LXXV. Prodierunt Græcè cum notis Joannis Meurſii *Lugd. Bat.* 1617. 4°. Lat. interprete Vincentio Marinerio Valentino, *Colon.* 1622. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII.

Oratio in adorationem venerandæ Crucis medio Jejuniorum tempore, Gr. Lat. apud Greſer. de Cruce Tom. II. p. 1499.

Inſtitutio regia ad Conſtantinum Porphyrogennetam Michaelis Ducæ filium, Gr. Lat. à Petro Poſſino edita *Pariſ.* 1651. 4°.

Fragmentum (Theophylacti alicujus incertum an noſtri) *de riſu, & vociferationibus in Feſtis Sanctorum*, & de Nicephoro Confeſſore, Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII.

Argumenta adversùs Latinos de Proceſſione Spiritus Sancti, habentur apud Joannem Beccum Orat. 1. de Unione Eccleſiarum, Græciæ Orthodoxæ Tom. I. p. 215. *Colloquium* Theophylacti, cum quodam de accuſationibus Latinorum, & Orationem in Alexium Comnenum Imp. MSS. Græcè extare in Bibliothecâ Bavaricâ refert Oudinus Supplem. p. 345.

Prodierunt omnia Theophylacti *Commentaria* Lat. *Pariſ.* 1554. *Baſil.* 1570. & alibi.

NICETAS, SERRON cognomento dictus, magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus & Magiſter, poſtea Heracleenſis Archiepiſcopus, Theophylacti æqualis, cujus ad eum habetur Epiſtola num 9. Claruit anno 1077. Malè hunc cum Nicetâ Davide Paphlagone in Codicibus quibuſdam MSS. confundi prodit Leo Allatius*. Scripſit *Commentarium in Nazianzeni Orationes*, Latinè inter opera Nazianzeni editum. Contexuit etiam ex variis Patrum Græcorum Expoſitionibus *Catenam in Job*, quæ à Paulo Comitolo (cui potiùs Olympiodoro aſcribenda videtur) Latinè edita eſt, *Venet.* 1587. 4°. a Patricio Junio Gr. Lat. *Londini* 1637. fol. Eundem Authorem habere videntur Catenæ, quæ extant in Lucam, Matthæum, &c. *Commentarius* ejus in Nazianzeni *Tetraſtica, Monoſtica*, & *Epigrammata*, prodiit Græcè ſub Nicetæ Davidis Paphlagonis nomine *Venet.* 1563. 4°. 1077.

* Diatrib. de Pſellis p. 17.

HUGO, Dienſis Epiſcopus; claruit anno 1077. quo legatus conſtitutus eſt à Gregorio VII. ad cognoſcendam Epiſcopi Dolenſis in Britanniâ cauſam, & Synodo Lingonenſi præfuit, in quâ Laicorum inveſtituras damnari curavit. Anno 1080. Concilio Lugdunenſi præſedit. Eodem anno Archiepiſcopus Lugdunenſis factus, Concilia Avenionenſe & Meldenſe celebravit. Anno 1087. à Victore III. excommunicatus eſt, ab Urbano II. in integrum reſtitutus, & legatione ornatus. Anno 1094. Philippum regem ob illegitimum matrimonium in Concilio Oſtienſi excommunicavit. Obiit poſt annum 1099. Extant *Epiſtolæ* II. *ad Gregorium* VII. Concil. Tom. X. p. 364. *Aliæ* II. *ad Mathildem Comitiſſam*, ibid. p. 414. 1077.

MICROLOGUS, quem alii Bernonem Abbatem Augienſem, alii Guidonem S. Crucis Avellanæ Abbatem fuiſſe volunt, utrique perperàm; quiſquis 1080.

SÆC. XI. ab An. M. quisquis tandem sub hoc nomine lateat, vixit certè post annum 1080. immo scripsit defuncto jam Gregorio VII. post annum 1085. quin & si idem cum Vitæ Caroli M. Autore fuerit, erat adhuc integro fere sæculo junior, utpote Frederici I. Imp. æqualis. Scripsit Librum, *Micrologum* dictum, *de Ecclesiasticis observationibus, seu de Missâ ritè celebrandâ.* Extat iste *Venet.* 1572. 8°. inter Scriptores de Divinis Officiis *Paris.* 1610. f. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XVIII. p. 469. *Vita Caroli M.* tribus libris comprehensa in plurimis Bibliothecis MS. extat; cujus Autor se Micrologum scripsisse in Prologo testatur: Prologum istum edidit Bollandus ad XXVIII. Januarii.

1080. ADAMUS, *Magister* dictus, Patriâ Misenus, ab anno 1077. Ecclesiæ * Ad an. 1067. Bremensis Canonicus, claruit anno 1080. Vir uti rectè notat * Ph. Brietius, *Sinceriſſimus, & quo vix veraciorem ullum historicum producere potest Ecclesia.* Scripsit adhuc juvenis ad Liemarum Archiepiscopum Bremensem *Historiæ Ecclesiasticæ præsertim Bremensis libros IV.* quibus de religione Christianâ per Diœceses Bremensem & Hammeburgensem adeóque per totum Septentrionem, propagatâ, ab ingressu Willehadi ad Liemarum Archiepiscopum, seu à temporibus Caroli M. ad Henricum IV. Imp. agit. His Appendicis vice Libellum subnexuit de situ Daniæ, & reliquarum quæ trans Daniam sunt, regionum naturâ, moribus, & religione. Historiam istam unà cum incerti Autoris Historiâ Regum Daniæ, & alterius Anonymi Historiâ Archiepiscoporum Bremensium, edidit Erpoldus Lindenbrogius *Lugd. Bat.* 1595. 4o. Eadem nuperrimè cum notis in lucem emissa *Helmst ad.* 1670. 4°. Prodierat *Hafniæ* 1579. 4°. Appendice destituta.

1081. JOANNES SCYLITZES, à dignitate CUROPALATES, dictus, patriâ Thracesius, seu de Asiâ minori juxta mare Ægeum oriundus, dignitate Protovestiarius, dein magnus *Drungarius Vigilum*, ac tandem Curopalates. Claruit circa annum 1081. Scripsit *Historiam rerum in Oriente gestarum* à Nicephori Logothetæ Imp. interitu ad Nicephori Botoniatæ depositionem, seu ab anno Christi 811. (quo circiter tempore desiit Theophanes) ad an. 1081. Posteriorem Historiæ partem annos 24. complectentem, multis demum annis post priorem evulgatam conscripsit. Unde factum est, ut priorem partem, viz. ad annum usque 1057. integram in farraginem suam Cedrenus transtulerit, paucis admodum omissis. Reliqua Historiæ portio, quæ ab anno 1057. ad 1081. progreditur, prodiit Gr. Lat. cum Fabroti & Goari notis Cedreno subjuncta *Paris.* 1648. f. Integra *Historia* prodiit Latinè interprete Joanne Baptistâ Gabio *Venet.* 1670. fol. Extat ejusdem *Suggestio* ad Alexium Comnenum Imp. de ambiguitate quidam in Edicto de Sponsalibus recèns promulgato tollendâ, in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* Tom. I. p. 132.

1084. NICOLAUS, *Grammaticus* dictus, ex Monacho Patriarcha Constantinopolitanus renunciatus est anno 1084. seu ut habet Baronius, anno 1089. vir literarum non rudis, inquit Zonaras, haud adeò peritus tamen. Obiit anno 1111. seu ex Baronii calculo 1117. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia duo de Nuptiis patrui avunculive*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. lib. 3. p. 215. aliud *de Præstatione Canonicorum*, lib. 4. p. 269. *Epistola Synodalis* prolixissima ad Alexium Comnenum Imp. probans ex sacris Canonibus & legibus non esse fas, ut Episcopatus à metropolibus auferantur, ibid. p. 271.

1085. BENNO, natione, Germanus, Ecclesiæ Romanæ Archi-Presbyter & Cardinalis, à Clemente III. Antipapâ in Gregorii VII. sententiâ Synodali depositi locum à Concilio Brixiensi anno 1080. subrogato, factus, claruit anno 1085. Clementis, Guiberti *Ravennatis* antea dicti, partibus constantissimè adhæsit, Gregorio VII. hostis infensissimus: quo nomine plenis conviciorum ac calumniarum plaustris à Baronio, aliisque Scriptoribus Pontificiis obruitur. Anno 1098. Concilio Romano inter alios Cardinales subscripsit.

Quid

Quid illi exinde contigerit, non liquet. Scripsit *de Vitâ & rebus gestis Hildebrandi Papæ libros* II. Extant apud Orthuinum Gratium in Fasciculo rerum expetendarum, & apud Illyricum in Catalogo Testium veritatis, p. 220. Seorsim prodierunt *Francofurti* ad Viadrum 1581. denique inter Varia *Opuscula Anti-Gregoriana* à Melchiore Goldasto edita *Hanov.* 1611. 4°. p. 1. SÆC. XI. ab An. M.

VICTOR III. Patriâ Beneventanus, Beneventani Principis filius unicus, natus anno circiter MXXVII. dum vitam egit secularem *Dauferius* dictus, postea assumpto *Desiderii* nomine, in Cœnobio Casinensi vitam iniit Monasticam, atque Abbas electus est anno 1056. Ætatis 30. Anno sequenti à Stephano X. Apocrisiarius ad Michaelem Stratioticum Imp. designatus est: verùm Pontifice paulo post è vivis sublato, ex itinere Casinum rediit. Anno 1059. à Nicolao II. Presbyter ordinatus, & Cardinalis renunciatus est. Anno 1084. Gregorium VII. Româ fugientem in Monasterio suo honorificè excepit: & ab eo anno sequenti in extremis agente sibi successor designatus est. A Clero itaque Romano anno 1086. die XXIV. Maii Pontifex electus, nullis tamen rationibus adduci potuit, ut Pontificatûs onus susciperet: sed Casinum secedens, integro ferè anno ibi delituit; donec anno sequenti in Concilio Capuano enixis Episcoporum precibus expugnatus cessit, ac die IX. Maii ordinatus est. Mense Augusto Synodum Beneventi habuit; ubi Guibertum Antipapam anathemate percussit, excommunicatorum consortium vitari præcepit, & Episcopos Abbatésque qui investituras à Laicis acciperent, deponi decrevit. Mense Septembri ægrotans, Casinum se deferri jussit; ubi XVI. Cal. Octobr. veneno in calice inter sacra mysteria propinato interiit. Scripsit exemplo Gregorii M. *de Miraculis à S. Benedicto, aliisque Monachis Casinensibus gestis Dialogorum* libros IV. in quibus haud pauca reperies adeò absurda, fabulosa, & Christianæ religionis Majestate gravitatéque indigna, ut quocunque demum animo scripta sint, emunctionis naris hominibus risum movebunt: certe in iis & Scriptoris Judicium, & rerum gestarum fidem meritò desiderabis. Libri tertii finis totúsque quartus, (tot enim scripsisse Victorem ipse nobis, & Petrus Diaconus Auctores sunt) in autographo Vaticano deerant; an alicubi adhuc delitescant non liquet; nec tanti res est ut curiosiùs investigemus. Tres hosce Dialogorum libros ex Codice Vaticano primus eruit, notísque additis *Romæ* edidit J. B. Marus. Deinde prodierunt cum ejusdem notis *Paris.* 1666. 8°. inde apud Mabillon. *Sæc. Benedict.* IV. par. 2. p. 425. apud Henschenium ad XXI Martii, & in Bibliotheca Patr. Tom. XVIII. p. 837. *Oratio* ejusdem *ad Episcopos in Synodo Beneventanâ habita* reperitur apud Leonem Ostiensem Chron. Casinens. l. 3. c. 71. & Baronium ad an. 1087. 1086.

BRUNO, natione Germanus, domo Colonienſis, parentibus non obscuris natus, factus primò Canonicus Remensis, & Scholarum magister, inde anno 1086. in Carthusiæ eremum secessit, ibique Ordinem Carthusianorum Monachorum primus instituit, ac instituto præfuit. Quæ referunt Scriptores quamplurimi de celebri quodam Doctore Parisiensi, doctrina & vitæ probitate dudum claro, qui, dum cadaver in feretro jaceret, è mortuis revivíscens, & in loculo residens prima vice se justo Dei judicio accusatum, sequenti die se judicatum, tertia verò se justo Dei judicio damnatum esse clamaret, deque Brunone qui unà cum aliis aderat, hac occasione territo in eremum fugiente, putidam omninò olent fabulam, temetsi olim in Breviario Romano locum habuerint. Et totum certè hujus fabulæ scenam erudite & candide, uti solet omnia, plenis testimoniorum & rationum momentis singulari libello refutavit Cl. Launoius Differt. *de vera causa secessus S. Brunonis in Eremum.* Verum ad Brunonem nostrum redeamus. Exacto in hoc munere sexennio, ab Urbano II. Papâ, qui eo olim præceptore usus fuerat, anno 1092. Romam evocatus est; ut in negotiis Ecclesiasticis ipsi à consiliis esset. Verùm turbarum, morumque aulicorum brevi pertæsus, anno 1095. relictâ curiâ Romanâ, & repudiato Archiepiscopatu Rhegiensi, quem ei Urbanus 1086.

ob-

SÆC. XI. ab An. M. obtulerat, in Calabriæ eremum se contulit: ubi cùm Monachorum sodalitio per aliquot annos præfuisset, tandem ex hâc vitâ decessit anno 1101. die VI. Octobr. post mortem inter Sanctos relatus.

OPERA.

Expositio in omnes Psalmos Davidicos.
Commentarius in omnes Epistolas D. Pauli. Prodiit seorsim *Paris.* 1509.
Liber de laudibus Ecclesiæ.
Liber de ornamentis Ecclesiæ.
Liber de Novis.
De aliquot præcipuis Festis Christi Salvatoris.
In solennitates aliquot B. Virginis.
Liber Sermonum de Martyribus.
Liber Sermonum de Confessoribus.
Sermo de S. Michaele.
Sermo de contemptu divitiarum. Non desunt autem, qui Opuscula isthæc omnia à Libro de laudibus Ecclesiæ inclusivè enumerata Brunoni nostro abjudicant, & Astensi ascribenda esse contendunt.

Epistolæ II. ex eremo Calabriæ scriptæ, altera *ad Radulfum Viridem*, Ecclesiæ Remensis Præpositum, *altera ad Monachos suos Carthusiæ eremum in Delphinatu prope Gratianopolim incolentes.*

Prodierunt Brunonis Opera à Badio Ascensio edita *Paris.* 1524. dein studio Theodori Petrei *Colon.* 1611. III. Tom. fol.

Confessio fidei extat apud Mabillon. Analect. Tom. IV, p. 400.

1087. Chron. Casinent. l. 4. c. 33. f. 137. Ant. Scip. Elog. Cas. p. 112.

BRUNO, Patriâ Longobardus, in villâ Soleriâ apud Insubres ex illustri Astensium Prosapia natus, Andreæ & Willæ filius, Pietatis & studiorum tyrocinia in Astensi Monasterio posuit, inde in Hetruriam transiens inter Canonicos Senenses cooptatus est: hinc Romam venit, & coram Gregorio VII. adversùs Berengarium in Synodo Romanâ anno 1079. disputavit, Episcopus Signiensis à Pontifice mox designatus: cúmque Pontifici vehementer ei in re reniteretur, pia quâdam fraude à Gregorio circumventus, onus impositum susciperе coactus est. Claruit præcipuè circa annum 1087. Anno 1096. Concilio Turonensi interfuit. Post plures in Episcopatu tansactos annos, solitudinis desiderio victus, anno 1104. Cassinum aufugit. Enixis precibus Pontifici Paschali oblatis Episcopum suum repetunt Signienses. Ille Pontificis authoritate compulsus ad sedem suam rediit. Eodem anno legatus à Pontifice missus est, primò ad Rogerium Apuliæ Comitem, deinde cum Boemundo Antiochiæ principe in Gallias, ubi Concilium Turonense celebravit. Anno 1107. Cassinum reversus, ejusdem Cœnobii Abbas eligitur, Paschale Papâ electionem comprobante, atque istud ei elogium reddente, dignissimum esse cui se vitâ functo Christianæ reipublicæ gubernacula traderentur. Anno 1108. Paschalem ad Synodum Beneventanam comitatus est. Anno 1111. Pontificis jussu sese Abbatis munere abdicavit: & ad Signienses suos reversus anno demum 1125. Prid. Cal. Septembr. in Domino obdormivit, Episcopatûs anno 44.

OPERA.

Commentaria in Pentateuchum.
Commentarius in Job.
Commentarius in Psalterium.
Commentarius in Cantica Canticorum.
Commentarius in Apocalypsin.

Ho-

Homiliæ seu Sermones CXLV. Eusebio Emeseno, aut Eucherio Lugdunensi, aut aliis adhuc veterum nominibus perperàm ascripti. SÆC. XI. ab An. M.

Tractatus in Canticum Zachariæ.

Tractatus de Incarnatione Domini.

Argumentum de Sacrificio azymi.

De Sacramentis, Ecclesiæ mysteriis, atque Ecclesiasticis ritibus Opusculum.

Vita S. Leonis IX. Papæ.

Responsio ad Quæstionem, Cur corruptus Ecclesiæ status?

Vita S. Petri Episcopi Anagnini.

Sententiarum libri VI. viz. *De laudibus Ecclesiæ. De ornamentis Ecclesiæ. De Novo mundo. De Festivitatibus Festivitatum. De laudibus B. Virginis. De Martyribus, Confessoribus,* &c. Opuscula ista inter Brunonis etiam Carthusiensis Opera habentur.

Prodierunt Brunonis Opera à Mauro Marchesio, Monacho Casinensi, in unum collecta, autori suo vindicata, & notis illustrata, *Venet.* 1651. II. Tom. fol. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p 294.

Opusculum Brunonis de *Consecratione Ecclesiæ* integrius edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XII. p. 79.

URBANUS II. Otto antea dictus, natione Gallus, ex oppido Castellionis in Archiepiscopatu Remensi, Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, & Episcopus Ostiensis; anno 1083. à Gregorio VII. ad Henricum Imp. in Italiâ agentem legatus, ab eo captus & in custodiam missus est. Anno 1084. sententiam anathematis contra Henricum ejusque fautores in Synodo Romanâ recens iteratam, undequaque per Germaniam promulgavit. Anno 1085. habito in Germaniâ Concilio Quintilineburgensi ex Episcopis Hildebrandinis collecto, Wecilonem electum Archiepiscopum Moguntinum hæreseos damnavit; quod Principem à Pontifice excommunicatum non regno, sed communione solummodò, excidere docuisset. Anno 1087. à Victore III. morìente successor designatus est, & à Cardinalibus electus, Pontifex Romanus creatus est Terracinæ anno 1088. die XII. Martii. Anno 1089. Henricum regem, omnesque ei obsequium præstantes anathematizavit. Anno 1090. Concilium Melphitanum contra Clericos conjugatos celebravit. Anno 1091. habito Concilio Beneventano Guibertum Antipapam anathemati subjecit. Anno 1093. Henricum Imp. iterum excommunicavit; & Conradum filium arma rebellia Patri inferre persuasit. Anno 1095. in Concilio Placentino Berengarianos, Guibertianos, Clericosque Simoniacos ac conjugatos, damnavit. Eodem anno in Galliam profectus Concilium Claromontanum celebravit: in quo Philippum Galliæ regem excommunicavit; & ingentem Christianorum exercitum contra infideles loca sancta tenentes præliaturum conflavit. Anno 1096. in Concilio Turonensi Philippum regem pœnitentem absolvit. Anno 1097. pro uniendis in fide Græcis cum Latinis Concilium Barensè indixit: in quo Anselmo Cantuariensi contra Græcos de processione Sp. S. disputandi partes dedit. Anno 1099. in Synodo Romanâ Guibertum Antipapam, & Clericos concubinarios iterum anathematizavit. Obiit eodem anno, die XXIX. Julii. Extant *Epistolæ* LIX. Concil. Tom. X. p. 422. & *aliæ* IV. ibid. p. 1839. *Sermones* II. *ad Synodum Claromontanam* ibid. p. 511. atque aliæ Epistolæ II. apud Baluzium *Miscellan.* Tom. II. p. 177. 1087.

NICOLAUS, Metropolita Methonensis, claruisse videtur circa an. 1090. quem tamen alii ad sequentis sæculi finem referunt: quâ quidem in re nihil certi statuo. Scripsit *Libellum de Corpore & Sanguine Christi* adversùs eos, qui dicunt consecratum panem & vinum non esse corpus & sanguinem Domini: in quo tamen sunt, quæ cautè legenda esse monent ipsi editores Pontificii. Extat Gr. Lat. in Auctuario Duceano Tom. II. p. 272. Extant ejusdem *Tractatus* III. *de processione Spiritûs S. adversùs Latinos,* MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ; quos se legisse testatur Leo Allatius *de Consensu Eccles.* l. 2. 1090.

SÆC. XI. ab An. M.

c. 10. §. 2. De tertio verò dubitare videtur, annon juniori cuidam Nicolao Methonensi tribuendus sit.

1092. IVO, seu YVO, gente Gallus, Patriâ Bellovacensis, Hugone de Altylo & Hiltemburgâ natus, Lanfranci adhuc Prioris Beccensis discipulus, deinde Abbas S. Quintini Bellovacensis, demum anno 1092. ab Urbano Papâ Episcopus Carnotensis ordinatus est. Anno sequente ab Episcopis in Concilio Stampensi læsæ majestatis accusatus, ob ordinationem à Pontifice susceptam, appellatione ad sedem Romanam interpositâ censuram evasit. Anno 1095. cùm Philippum regem, qui dimissâ Bertâ uxore legitimâ pellicem superinduxerat, acriter objurgaret, plurimas à rege injurias passus est, bonis mulctatus, & in carcerem conjectus; mox tamen Boelli Cenomanensis Episcopi intercessione liberatus. Anno 1104. Rotrocum Comitem Cenomanensem excommunicare à Pontifice Romano jussus, constanter renuit, neminem indictâ causâ excommunicandum esse contendens. Obiit anno 1115. die XXIII. Decembris.

OPERA.

Decretorum liber, in XVII. partes distributus, maximam partem ex Burchardi collectione desumptus. Prodiit *Basil.* 1499. 4°. *Lovanii* 1557. 8°. & cum Epistolis 1561. f.

Panormia, quæ Decretorum Ecclesiasticorum quasi summa quædam est, in VIII. partes divisa. Scio equidem, non deesse plures, qui hanc Panormiam Ivoni nostro abjudicant; & Hugoni cuidam Catalaunensi attribuunt; & inter alios quidem pro hâc sententiâ strenuè militat Gerardus Mastrichtius Hist. Juris Eccles. num. 267, 268, 269. Verùm Opus id Ivoni vindicat Doctiss. Baluzius, & vetustissimum Codicem MS. S. Victoris Parisiensis Hugone Catalaunensi multò antiquiorem esse contendit; quin & Panormiam ante Decretorum Opus conditam fuisse, pluribus id agit præfatione ad Anton. Augustinum de emendatione Gratiani num. 21, &c. *Panormia* ista unà cum Decretorum libro excudi solet.

Epistolæ CCLXXXVII. Prodierunt cum notis Franciſci Jureti, & Joannis Bapt. Soucheti *Paris.* 1585. 4°. & 1610. 8°. Ex his ultima, quæ est ad Haymericum titulo Libelli *de Corpore Domini* in Bibliothecis Patr. haberi solet.

Sermones XXII. *de Ecclesiasticis Sacramentis ac Officiis, præcipuisque per annum Festis.* Extant inter Scriptores de Divinis Officiis *Colon.* 1568. *Paris.* 1610.

Breve Chronicon de Regibus Francorum à Pharamundo usque ad Philippum I. Francorum, & Gulielmum Rufum Anglorum, reges. Quæ enim de Henrico I. Angliæ rege habentur, ab alienâ manu addita sunt.

Omnia istheæ Ivonis Opera in unum collegit, & castigata edidit Joannes Baptista Souchetus, *Paris.* 1647. fol.

Epistola ad Bernerium Abbatem Bonæ-vallis, atque alia quædam, edita sunt à Dacherio in *Appendice* ad Guiberti Opera p. 664. 668.

In Monasterio Elnonensi habetur Ivonis Carnotensis MSS. *Tractatus de excommunicatis, nisi renunciati fuerint, minimè vitandis*, item *libellus de Sacramento Dedicationis, & Ædificationis Ecclesiæ, & de Ordinatione ac dignitate Sacrorum ordinum*, monente Ant. Sandero Biblioth. Belg. MSS. part. I. p. 33. & 51. Habentur etiam hæc posteriora opuscula in Monasterio Lætiensi, teste eodem Sandero Part. 2. p. 28. ubi extant ejusdem Ivonis *libri de Sacramentalibus, De Oratione Dominica, & Symbolo, De convenientia* V & N. *Testamenti, De Significationibus Indumentorum Sacerdotalium.* An Operis *Decretalis*, vel *Sermonum* ejus pars sint, dicant nobis, quibus inspicere contigit.

* De Hist. Lat. l. 2. c. 47.

Cæterum *Chronicon* istud amplum à Nino Assyriorum rege usque ad Ludovicum Pium Imp. quod sub Ivonis nomine MS. extare prodit Vossius *, aliique, quodque sub ejusdem nomine mutilum dedit Freherus *Hanoviæ* 1611.

1611. Hugoni Monacho Floriacenſi debetur; uti nos infra pluribus ſubnotabimus. SÆC XI. ab An. M.

PETRUS, Magnæ Eccleſiæ CP. Diaconus, & Chartophylax, claruit anno 1092. Extant *Reſponſa brevia ad interrogata de diverſis caſibus* Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 6. p. 395. 1092.

ANSELMUS, patriâ Burgundus, Auguſtæ in Alpibus natus, parentes habuit genere illuſtres Gundulphum patrem, Hemmeburgam matrem. Lanfranci famâ excitatus ad Beccenſe Monaſterium properavit, atque ordinem Benedictinum ingreſſus eſt anno ætatis 27. Poſt Lanfrancum primùm Prior, deinde poſt quindecim annos Abbas Beccenſis conſtitutus, in utroque munere illi ſucceſſit. Exactis in hâc etiam provinciâ aliis annis quindecim, ab Hugone Comite Ceſtrienſi in Angliam evocatur: cúmque negotii cujuſdam conficiendi cauſâ apud Gulielmum Rufum tunc ægrotantem ageret, eique ſana conſilia præſertim de tot ſedibus Epiſcopalibus vacantibus ſubminiſtraret, ipſe inter alios Epiſcopus deſignatus, vehementer tametſi diu reluctatus, ſedi Cantuarienſi à rege præfectus eſt, ab Epiſcopis, qui aderant, inauguratus die IV. Decembr. anno 1093. Crebræ atque ingentes ei lites ab inito ſtatim Pontificatu ab iracundo nimis ferocique rege excitatæ ſunt. Primùm de Pallio recipiendo diſceptatum eſt; Anſelmus id ab Urbano Papâ expetiit. Noluit id Gulielmus, in Guiberti partes propenſior. Initis tamen utcunque inducíis, & recepto Cantuariæ anno 1095. Pallio; acrius paulò poſt erupit bellum. Anſelmus regem omnia ſolutâ animi libidine agentem, templa evertentem, Eccleſias devaſtantem, Deo pariter ac hominibus injurium, acriter corripuit. Rex Anſelmo juramentum de Papâ neutiquam appellando ſibi præſtare juſſit. Neuter alteri ceſſit. Anſelmus anno 1097. in exteras oras exul abiit; & Lugdunum ſeceſſit. Inde Romam ab Urbano Pontifice accitus, ingenti honore exceptus eſt: & in Concilio Barenſi contra Græcos diſputavit. Pontificem verò anathema contra Gulielmum regem expedientem precibus ſuis inhibuit. Anno 1100. ab Henrico rege in Angliam revocatus rediit. Redeuntem aliæ ſtatim exceperunt controverſiæ, de homagio regi præſtando, & ordinandis Epiſcopis, quos ipſe Henricus, fraterque Gulielmus per annulum & baculum inveſtierant. Utrumque fieri præcepit Henricus, recuſavit Anſelmus. Anno 1102. habito Londini Generali Concilio laicas inveſtituras, & conjugia Clericorum damnavit. Anno 1103. regis rogatu Romam profectus eſt, Pontificem, cui rei integræ cognitio ab utráque parte commiſſa erat, conſulturus. Paſchale igitur Papâ pro Anſelmo judicium ferente, iſte in Angliam redire veritus, Lugduni ſedecim menſibus conſedit. Anno 1107. Henricus Adelæ ſororis Comitiſſæ Bleſenſis rogatu cum Anſelmo in gratiam rediit: concordiâ utrinque ſancitâ, Rex inveſtiturâ Epiſcoporum atque Abbatum ceſſit. Archiepiſcopus inveſtitos antea à rege Præſules ordinavit. Cantuariam igitur reverſus, ſedem quiete deinceps tenuit: & Clericorum conjugio Eccleſiâ Anglicanâ eliminando ſtrenuè incubuit. Obiit anno 1109. die XXI. Aprilis, ætatis ſuæ 76. Archiepiſcopatûs 19. 1093. Antiq. Britan. p. 115. Vit Anſelm. per Ediner. ap. Snr. April. 21. p. 207. Baron. Tom. II. ab an. 1093.

OPERA.

Epiſtolarum libri III.
Monologion ſeu Soliloquium.
Proſologion ſeu Alloquium.
Liber incerti Autoris pro inſipiente adversùs Anſelmi Proſologion.
Liber contra inſipientem, ſeu *Apologeticus adversùs librum præcedentem.*
Dialogus de Veritate.
Dialogus de Libero Arbitrio.
Dialogus de caſu Diaboli.
Diſputatio Dialectica de Grammatico.
Tractatus de Sacramento Altaris, ſeu de Corpore & Sanguine Domini.

SÆC. XI. ab An. M.

Liber de Fide, seu de Incarnatione Verbi.
De nuptiis consanguineorum.
Libri II. contra Gentiles, Cur Deus homo.
De Processione Spiritûs S. contra Græcos.
De Conceptu Virginali, activo, & peccato originali.
Fragmenta variorum Anselmi Tractatuum de Conceptu Virginali passivo.
De tribus Waleranni quæstionibus, ac præsertim de Fermento & Azymo.
De Sacramentorum diversitate.
Concordia Præscientiæ, Prædestinationis, & Gratiæ cum libertate.
Liber de Voluntate Dei.
Meditationum libri X. viz. *De humanâ conditione, De terrore Judicii,* &c.
Liber de salute animæ, Manuale dictum, S. Augustino perperam tributum.
Meditatio ad sororem de beneficiis Dei.
Meditatio de Passione Christi.
Alloquia cælestia, sive *Faculæ priorum affectuum, erga Deum, Christum, Deiparam, & Cælites* complures, numero LVII.
Mantissa Meditationum & Orationum in quinque partes tributa.
Hymni & Psalterium in commemoratione Deiparæ.
Liber de excellentiâ gloriosæ Virginis Mariæ, quem Bellarminus Anselmo abjudicat. Eum, pariter ac sequentem librum, Eadmero vindicat, Gabr. Gerberonius.
Liber de quatuor virtutibus B. Mariæ, ejusque sublimitate.
Passio SS. Guigneri sive Fingarii, Pialæ, & Sociorum.
Liber exhortationum ad contemptum temporalium, & desiderium æternorum.
Admonitio pro moribundo.
Paræneſis ad Virginem lapsam.
Sermo sive Liber de Beatitudine.
Homilia in illud, Introivit Jesus in quoddam castellum.
Homiliæ in aliquot Evangelia.
Carmen de Contemptu mundi, & alia Carmina.

OPERA SUPPOSITITIA.

Liber de Similitudinibus B. Anselmo adhiberi solitis. Eadmeri est.
Quædam dicta utilia, collecta ex dictis S. Anselmi.
Liber de mensuratione Crucis. In eo citatur S. Bernardus.
Dialogus de Passione Domini.
Liber de vestimentis, & membris, & actibus Deo attributis, qui inter Hieronymi etiam & Augustini Opera reperiri solet.
Elucidarium, sive *Dialogus* summam totius Christianæ religionis complectens. Opus Anselmo indignum. Trithemius id Honorio Augustodunensi, Raynaudus, Balæus, Simlerus, aliique Gulielmo Coventriensi Carmelitano, Codices nonnulli Guiberto Novigentino Abbati vindicant.
De Imagine Mundi Libri II. Honorio cuidam debentur, forsan Augustodunensi.

Hactenus editio *Lugdunensis* 1630. Alia sub Anselmi nomine edidit Opera Joannes Piccardus *Colon.* 1612. viz. *Explanationes in S. Matthæum, In Evangelia aliquot, In Cantica Canticorum, In Epistolas S. Pauli, & in Apocalypsin,* quæ aut Anselmo Laudensi, aut Herveo debentur: adeóque infra locis suis memorabuntur.

Prodierunt Anselmi Opera *Norimbergæ* 1491. fol. *Colon.* 1573. Tom. III. cum notis Joannis Piccardi *Colon.* 1612. Tom. IV. extraneis in S. Scripturam Commentariis exonerata curâ Theophili Raynaudi *Lugduni* 1630. Tom. III. denique ex recensione Gabrielis Gerberonis *Paris.* 1675.

Epistolæ VII. Anselmi à Baluzio primùm sunt editæ *Miscellan.* Tom. IV. p. 471.

Alias

Alias *Epistolas* VIII. in lucem protraxit Dacherius *Spicileg.* Tom IX. SÆC. XI. ab An M. 1094.

LAMBERTUS, natione, ut opinor, Gallus, Atrebatensium Episcopus electus, sed cùm Rainaldus Archiepiscopus Remensis eum ordinare detrectaret, Romam profectus Lambertus ipsius Urbani Papæ manibus consecratur anno 1094. XIV. Cal. April. Molestias nihilominus ei creare non destitit Rainaldus; donec anno 1095. habitâ Synodo Claromontana recitatum est privilegium, quod Ecclesiæ Atrebatensi nuper concesserat Pontifex, à toto mox Concilio collaudatum & confirmatum. Extant Lamberti *Epistolæ* II. Concil. Tom. X. p. 468. ubi etiam plures ad illum, & de illo Epistolæ habentur. Alia ejusdem *Epistola ad Paschalem Papam*, data anno 1105. de absolutione Philippi Francorum regis, habetur ibid. p. 742.

RAIMUNDUS DE AGELES, Canonicus Podiensis, & Comitis Tolosani (qui itidem Podiensis Episcopus) Capellanus, claruit anno 1095. quo prædictum Comitem exercitum in Terram Sanctam ducentem secutus est. In hoc itinere dum hæreret, ad sacrosordines promotus est; & Palæstinam ingressus, lanceam Dominicam, (ipsomet teste) dum è terra effoderetur, præsens vidit: quin & in Obsidione Antiochenâ ipse manibus tulit. Scripsit hortante Pontio Balonensi *Historiam Hierosolymitanam*, qui res præcipuè Comitis Tolosani auspiciis per quinquennium gestas persequitur, nempe ab eo tempore quo Sclavoniam intravit Christianorum exercitus, usque ad victoriam de Ammirato Babylonio reportatam. Quàm sincerâ fide in hoc Opere egerit, ex solenni ipsius execratione * discere possumus. *Oro igitur*, inquit, *& obsecro omnes, qui hæc audituri sunt, ut credant hæc ita fuisse. Quòd si quicquam ego præter credita & visa studeo referre, vel odio alicujus appositi, apponat mihi Deus omnes inferni plagas, & deleat me de libro vitæ.* Extat hæc *Historia* in Collectione Bongarsianâ *De Gestis Dei per Francos* Tom. I. p. 139. 1095. * Pag. 163.

GOTSELINUS, seu Goscelinus, Monachus O. B. primùm S. Bertini in Artesiâ, dein S. Augustini in Cantuariâ, claruit anno 1096. Scripsit *Vitam S. Augustini* primi Cantuariensis Archiepiscopi, duplici Opusculo, susiori altero, altero breviori. Brevius in Appendice Lanfranci Operum sine autoris nomine edidit Dacherius *Paris.* 1648. Fusius Opus evulgavit Mabillonius *Sæc. Benedict.* I. p. 498. Scripsit etiam *ad Anselmum Libros II. de Translatione S. Augustini*; qui MSS. penes Mabillonium habentur. 1096.

HILDEBERTUS DE LAVARDINO, Monachus Cluniacensis, dein Berengarii discipulus, ab anno 1097. seu ut alii, post annum 1099. Episcopus Cenomanensis. Injurius illi planè est Baronius *, qui quæ de effræni Adalberti cujusdam Archidiaconi impudicitiâ habet Ivo Carnotensis †, in Hildebertum refert. Anno circiter 1107. Hildebertus Henrici Angliæ regis, & Normanniæ Ducis injuriis divexatus, Romam perrexit, suppetias à Paschale Pontifice sibi ferri oraturus. Domum reversus, in carcerem datus est; ac variorum criminum accusatus, postulante Henrico rege, ut innocentiam suam probatione per ignem demonstratam daret. Istiusmodi verò conditionem ab Ivone monitus nequaquam subire voluit. Post annos 22. vel ut alii 29. ad Archiepiscopatum Turonensem translatus, sedem istam sexennio circiter tenuit, atque obiit anno 1136. secundum alios verò 1132. 1097. * Ad an. 1088. † Epist. 279.

SCRIPTA.

EPistolæ LXXXIII.

Liber seu Prosa de Natali Domini.

Versus de mysterio & ordine Missæ, seu de Concordiâ veteris & novi Sacrificii.

Sermo

SÆC. XI. ab An. M.

Sermo in illud Isaiæ XXXV. Tunc aperientur oculi cæcorum.

Sermo in illud Lucæ XII. *Cui multum datum est, multum quæretur ab eo*, &c.

Ad Pastores Sermo Synodicus.

Opuscula hactenus recensita habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 119.

Vita S. Hugonis Abbatis Cluniacensis, Præceptoris sui. Extat in Bibliothecâ Cluniacensi à Ducheſnio edita *Paris.* 1614. p. 413.

Vita S. Mariæ Ægyptiacæ, metro scripta. Exemplar ejus MS. extitit penès Heribertum Rosweydum, uti & nunc in Bibliothecâ Paulinâ Lipsiensi.

Poema elegans, seu *Epitaphium in Berengarium* exhibet Gul. Malmsburiensis lib. 3. *de gest. Reg. Angl.* fol. 64. & ex eo Baronius ad an. 1088.

Epistola ad Reginoldum Monachum Cantuariensem, edita est à Mabillonio Analect. Tom. I p. 293.

Vita S. Radegundis reginæ extat MS. penès eundem Mabillonium, qui Prologum ejus edidit, ibid. p. 296.

Liber de querimoniâ & conflictu spiritus & carnis, p. 421.

Liber de concordiâ veteris & novi Testamenti metricus, p. 441.

Orationes aliquot Theologicæ, seu Rythmi sacri, p. 446.

Liber elegiacus de exilio suo, p. 453.

Liber Metricus de Urbe Româ, duabus constans partibus, 1. *de Roma diruta.* 2. *Roma reparata*, p. 456.

Alia Miscellanea Metrica, viz. *de Sacramentis, de utraque parte Altaris, de tribus Missis in Natali Domini*, &c. p. 459.

Opuscula ista proximè enumerata in lucem protraxit, & cum notis edidit Jacobus Hommey Augustinianus in suo Patrum Supplemento *Paris.* 1684. 8°. Denique varia Hildeberti nostri *Poemata* & *Homiliæ* inter Bibliothecarum Elnonensis, Camberonensis, Parcensis Codices MSS. ab Ant. Sandero *Bibliothecâ MSS. Belgicâ* recensentur; viderint quibus inspiciendi facultas datur. Confer etiam quæ habet Labbeus in *Bibliogh. Nov. MS.* p. 59.

1097. BALDERICUS, natione Belga, Gerardi I. qui obiit anno 1049. B. Liedberti dein, & ab anno 1076. Gerardi II. Cameracensium & Atrebatensium Episcoporum Secretarius & Sacellanus. Exinde Canonicus & Cantor Ecclesiæ Morinensis. Tandem Noviomensis & Tornacensis Episcopus creatus est anno 1097. Obiit in urbe Tarvanensi Prid. Cal. Junii anno 1112. Scripsit *Historiam* seu *Chronicon Cameracensis & Atrebatensis* Ecclesiarum libris III. quos titulo Chronici Cameracensis in lucem edidit Georgius Colvenerius *Duaci* 1615. Chronicon Ecclesiæ Morinensis seu Tarvanensis ab eodem conscriptum in Monasterio Benedictino apud Cenomanenses MS. extare prodit Vossius de Hist. Lat. l. 2. c. 47.

1099. PASCHALIS II. *Rainerius* seu *Ragingerius* antea dictus, natione Tuscus, ex provincia Flaminiâ, oppido Bleda, Crescentii & Alsatiæ filius, in Monasterio Cluniacensi ad vicesimum usque ætatis annum educatus: dein Romam profectus à Gregorio Papa Presbyter & Cardinalis titulo *S. Clementis* creatus est. Abbas Monasterii SS. Laurentii & Stephani postea renunciatus. Post Urbani mortem anno 1099. ad Pontificatum Romanum evectus est, die XIV. Augusti ordinatus. Anno 1101. Gerardum Archiepiscopum Eboracensem, alioſque Henrici Angliæ regis Legatos excommunicavit, quòd decreta sua de investituris laicis non admittendis callide dissimulârant. Anno 1102. habito Romæ generali Concilio Henricum Imp. ob rapinas & sacrilegia anathemate percellit. Anno 1106. in Galliam Cisalpinam profectus, Synodum Guastaldensem celebravit; in quâ Laicorum investituras damnavit, & concurbatum diuturno bello Ecclesiæ statum restituit. Anno sequente itinere in Galliam facto aliud contra laicas investituras Concilium Trecis habuit. Anno 1111. cum principes Italiæ in fidem suam adigere ausus esset, & sepulturæ sacræ copiam Henrici IV. defuncti Imp. exuviis præfractè denegaret, ab Henrico V. Romam suscipiendæ imperialis coronæ gratiâ adveniente captivus factus, Sutrium abductus est. In ordinem itaque redactus

Hen-

Henrico inveſtituras ſolenni juramento remiſit, eumque Imperatorem inunxit. Poſt Henrici abitum celebrato Concilio Lateranenſi anno 1112. vim ſibi adhibitam cauſatus conceſſionem ſuam revocavit; renovatoque anno 1116. Concilio ob remiſſas Imperatori inveſtituras publicam egit pœnitentiam; ac privilegium ei datum damnans, ipſum ſimul anathematizavit. Perfidum Pontificem armis perſecutus eſt Henricus, eumque anno 1117. urbe ejecit. Iſte verò ingenti Normannorum exercitu conflato rem ſtrenuè egit, plurimis in Campaniâ oppidis expugnatis; adeò ſecurus victoriæ, ut Henrico abſolutionem ſuppliciter poſtulanti ſuperbè denegaret. Obiit anno 1118. die XVIII. Januarii. Extant *Epiſtolæ* CVII. & *Fragmenta* plura Decretorum Concil. Tom. X. p. 622. aliæ *Epiſtolæ* VI. apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. *Epiſtola* ad Norigaudum Epiſcopum Auguſtodunenſem apud eund. in Append. ad Reginonem p. 651. SÆC. XI. ab An. M.

Finis Sæculi Decimi.

SÆCULUM

SÆCULUM WALDENSE.

Conſpectus Sæculi.

SÆC XII. ab An. MC.

DEFUNCTO anno MCVI. Henrico IV. ſuccedit filius ejus Henricus V. qui an. MCXI. Romam veniens de manu Paſchalis Papæ coronam accepit; cui jus in inveſtituras conceſſit Pontifex, & Germanis Electoribus Cæſaris creandi jura confirmavit, quæ nihilominus ſequenti anno habitâ Romæ Synodo, irrita reddidit; quod & anno MCXVI. magis ſolenniter factum eſt. Hinc nova turbarum ſeges, hinc Henricus an. MCXVII. anathemati ſubjectus, donec anno MCXXII. injuriarum, & moleſtiarum pertæſus, in Synodo Wormatienſi coram legatis à Concilio Lateranenſi I. miſſis, jus inveſtituræ ejuravit, obſequiumque Pontifici reddidit. Plures expeditiones ex omni fere Occidente per totum hoc Sæculum fiunt in terram ſanctam, vario quidem ſucceſſu, tandem infœlici exitu. Anno MCLXIII. magnas in Angliâ, aliiſque Regis ſui ditionibus adversùs Henricum II. turbas excitat Thomas Cantuarienſis, & cùm nullis conſiliis flecti poterat, quin & Regis authoritatem, regnique conſuetudines pervicaciâ planè intolerandâ impugnare pergeret, communi ſententiâ regni finibus exterminatur: finito ſexennio ſedi ſuæ redditus à Sicariis ad ipſam Aram trucidatur anno MCLXX. Mox anno MCLXXIII. ab Alexandro III. in Martyrum, Sanctorumque cenſum relatus. Circa annum MCLX. vel ut alii, MCLXX. inclareſcere cœperunt *Waldenſes*, *Albigenſes*, *Patarini*, *Pauperes de Lugduno*, ſeu quocunque demum alio nomine vocentur, hâc occaſione orti. Contigit Lugduni in magnâ civium coronâ, ut ex iis quidam ſubita morte correptus ſit; territi ſunt cæteri, ſed præ aliis Petrus Waldius ex oppido Waldi in Marchiâ Galliæ ſito oriundus, qui ſtatim bona divendidit, & pauperibus erogavit. Confluente igitur ad illum immenſâ multitudine, ipſe aliquantulum literatus Novum Teſtamentum linguâ populari ipſis expoſuit, & ſanam fidei morumque doctrinam tradidit. Aucto mox in immenſum diſcipulorum numero, Secta hæc ubique prævaluit, fatente ipſo Reinerio, fuiſſe qui affirmarent ipſam à Sylveſtri, vel potiùs ab ipſo Apoſtolorum tempore duraviſſe, nec ullam fuiſſe terram in quâ non altas radices egerit. Quam ſana, quam innoxia utplurimum fuerint illorum dogmata, vita, moreſque, liquido ex iis patet, quæ recenſet Æneas Sylvius, poſtea Pius II. Papa, Hiſt. Bohemic. c. 35. p. 103. & Ænea antiquior Reinerius Sachonus ipſe Inquiſitor generalis, qui claruit anno MCCLIV. & librum adverſus Waldenſes ſcripſit, ubi capite quinto errores eorum, & blaſphemias, quas vocat, ſigillatim enumerat; quæ an tam execrabile nomen mereantur, legat primùm, dein judicet æquus rerum æſtimator. Interim cap. quarto fatetur *hanc Sectam magnam habere ſpeciem pietatis, eo quod coram hominibus juſtè vivant, & benè omnia de Deo credant, omneſque articulos qui in Symbolo continentur, ſolummodò Romanam Eccleſiam Clerumque blaſphemare.*' Hinc totius mali labes, hinc omnes in eos procellarum fons & ſcaturigo, quod recepta nimirùm Eccleſiæ Romanæ dogmata reprobarunt, mores corruptos, ſuperſtitiones, atque tyrannidem acriter corriperent; hinc concitati adverſus illos Prælati, Proceres, Reges, totaque penè Gallia

lia in arma ruit. Anno MCLXXIX. ſub Alexandro III. in Concilio III. Lateranenſi diſertè damnati ſunt, *fautoribus eorum & receptoribus* (ipſa Canonis verba refero, Can. XXVII.) *Excommunicationi ſubditis*, prohibito ſub anathemate, *ne quis eos in domibus, vel in terrâ ſuâ tenere, vel fovere, vel negotiationem cum iis exercere præſumat.* Exinde vi & armis ubique oppreſſi, in varias regiones ſe diffundere neceſſe habuerunt. Theologia Scholaſtica novâ methodo tradita, & juris Canonici profeſſio in Eccleſiam introducuntur, ſequenti ſæculo latiùs propaganda. Anno circiter MCXX. Ordo Præmonſtratenſis ſub Regulâ D. Auguſtini autore S. Norberto in Diœceſi Laudunenſi fundamenta ſua poſuit; an. MCXXVI. Grandemontenſis, Conditore Stephano Arverno. Anno MCXVII. Ordinis S. Joannis Hieroſolymitani equites inſtitutum ſuum ſtrictiùs colere, & ad arma pro Chriſtianâ fide adverſus infideles feliciùs tractanda, ſe componere cœperunt. Anno MCLXXXI. Carmelitarum Ordo initium habuit, auctore Americo Patriarcha Antiocheno, qui Monachos quoſdam, ut à Saracenorum inſultibus tuti eſſent, in monte Carmelo collocavit. Exeunte ſæculo circa an. MCXCVIII. Teutonicorum Ordo, qui paulò antea cœperat, à Cœleſtino III. confirmatus eſt, ut de Ordinibus S. Jacobi, Calatravæ, SS. Trinitatis, aliiſque nil dicam. SÆC. XII. ab An. MC.

SÆC XII. Ab An. MC.

SCRIPTORES.

1101. GILBERTUS, sive Gislebertus, cognomento Crispinus, patriâ, ut videtur Normannus, in Beccensi Cœnobio, unà cum Anselmo, monasticam vitam egit; à quo literis institutus, tam in divinâ quam sæculari cognitione egregiè doctus evasit. Claruit ineunte hoc sæculo circa an. 1101. Post peracta sub Anselmo studia, Romam peregrinatus est, ac inter redeundum celebrem cum Judæo quodam Moguntiacensi, viro magni inter suos nominis, disputationem de Christianæ religionis veritate instituit. Abbas demum Westmonasteriensis in Angliâ factus, disputationem suam literis mandavit, & in Dialogi formam redactam Anselmo (quo hortante id laboris susceperat) nuncupavit, addito ei titulo, *De Fide Ecclesiæ contra Judæos.* Obiit anno 1117. vel ut Abbatum Westmonasterienſium Historia MS. habet (notante Cl. Usserio) anno 1114. & in australi parte Claustri ad pedes Abbatis Vitalis sepultus est, hoc Epitaphio conhonestatus.

Hic pater insignis, genus altum, virgo senexque
Gisleberte jaces, lux, via, duxque tuis.
Mitis eras, justus, prudens, fortis, moderatus;
Doctus quadrivio, nec minùs in trivio.
Sic tamen ornatus, nece sextâ luce Decembris
Spiramen cœlo reddis, & ossa solo.

Præter *librum contra Judæos* (alium planè ab eo, qui inter Augustini opera haberi solet, hoc titulo, *Altercatio Synagogæ & Ecclesiæ*, quocum non rarò confunditur) cujus Prologum edidit Joannes Piccardus *Colon.* 1612. in notis ad lib. 2. Epist. 16. Anselmi, totum verò opus Gabriel Gerberon inter opera S. Anselmi *Paris.* 1675. p. 512. præter istum, inquam, librum, extant MSS. *Homiliæ in Cantica Solomonis* in Bibliothecâ S. Petri apud Cantabrigienses, item *in Prologos S. Hieronymi super Biblia*, ibid. *Contra peccata cogitationis, locutionis, & operis*, in Bibliothecâ privatâ Gualteri Copi. Alia ejusdem Opuscula memorant Balæus Cent. 2. c. 63. Pitseus ad an. 1117. quæ an alicubi adhuc delitescant, mihi planè incompertum est. Quod verò habent de libro Epistolarum, id inde natum videtur, quod in MS. Godice Epistolarum D. Anselmi Bibliothecâ Cottonianâ habetur unica, eaque satis brevis Gilleberti *ad Anselmum Cantuariensem Epistola*, cujus initium, *Anselmo Dei gratiâ Anglorum*; quæ tamen Gilleberti est Episcopi Lumicensis, cujus etiam est *Libellus de statu Ecclesiæ*, quem iidem huic nostro attribuunt.

1101. LEO, gente Campanus, *Marsicanus* à patriâ forsan dictus, primùm Monachus, & Bibliothecarius Cœnobii Casinensis, dein Ecclesiæ Romanæ Cardinalis Diaconus à Paschali Papâ II. an. 1101. creatus. Anno 1111. capto ab Henrico V. Imperatore, & in custodiam dato Paschali Pontifice, ipse cum Joanne Episcopo Tusculano Româ ementito habitu elapsus, Italiam percurrit, populumque obtestatus est ut arreptis armis injuriam Pontifici illatam ulciscerentur. Obiit die XII. Maii, sed quo anno prorsùs latet, certè post annum 1115. quo Bullæ Paschalis II. subscripsit. Scripsit *Chronicon Monasterii Casinensis libris* III. *à tempore S. Benedicti usque ad Desiderium Abbatem*, qui postea Pontifex Romanus electus, Victor II. appellatus est. Prodiit Chronicon istud seorsim *Venet.* 1513. unà cum Aimoini Historiâ *Paris.* 1603. cum notis Laureti *Neapoli* 1616, 4°. cum annotationibus Augustini de Nuce, *Paris.* 1668. fol. In tenebris fortasse adhuc latent alia ejus opuscula, viz. *Sermones de Paschate, & de Nativitate, Historia Peregrinorum, Vita S. Januarii,*

nuarii, Vita & Conversatio S. Mennatis Confessoris, quam penès se MSS. servat J. B. Marus, unà cum *Translatione Reliquiarum*, & *exacta Miraculorum narratione*, à se (ita enim pollicitus erat) suo tempore evulgandam. SÆC. XII. ab An. MC.

Alius etiam à nostro erat hoc circiter tempore LEO, Monachus, Casinensis, & Ecclesiæ Romanæ Cardinalis Diaconus creatus, ut volunt, anno 1105. à Paschali II. ut alii verò, ab Urbano II. cujus *Epistolarum Regestum* fecit, & quamplures ipse exaravit *Epistolas*, quæ MS. servantur in Bibliothecâ Vaticanâ, nonnullis hinc inde editis. Hunc cum nostro Leone Ostiensi malè confundunt Baronius, Possevinus, aliique. Vide Pet. Diac. de Vir. illustr. Cas. cap. 30, 31. & quæ ibidem habet ejus editor J. B. Marus.

GUIBERTUS, sive Gilbertus, gente Gallus, patriâ Normannus, ortu nobilis, Gulielmi de Grantemeisnelle frater, primùm Monachus Flaviacensis, dein Abbas Monasterii S. Mariæ Novigenti in pago Laudunensi; claruit anno 1101. Obiit anno 1124. die I. Augusti. 1101.

OPERA.

Tractatus quomodo Sermo fieri debeat.

Moralium in Job liber X. *in Amos liber unus, & in Lamentationes Jeremiæ liber unus.*

Tractatus de Incarnatione adversùs Judæos.

Epistola prolixa de buccellâ Judæ datâ, & de veritate Dominici Corporis.

De laude B. Mariæ liber.

De Virginitate Opusculum.

De pignoribus Sanctorum libri III.

Gesta Dei per Francos, seu *Historiæ Hierosolymitanæ libri* IX. quibus Belli sacri Historiam à primo Occidentalium in Palæstinam ingressu ad Balduini I. regnum, & annum Christi 1100. pertexit. In condendâ hâc Historiâ usus est, ipso fatente, operosâ verborum elegantiâ, aliâ planè ab eâ, quam in reliquis opusculis adhibuit. Extat in Collectione Bongarsianâ *Gestorum Dei per Francos* Tom. I. p. 467.

Vita sua, seu Monodiarum libri III.

Opera Guiberti hactenus recensita collegit, è MSS. eruit, & cum notis & observationibus suis, multisque additamentis primus edidit Lucas Dacherius *Paris.* 1651. fol.

Sermo prolixus in illud, Sapientia vincit malitiam, qui inter Bernardi opera haberi solet, à Guiberto sibimetipsi vindicatur in vitâ suâ l. 1. c. 16.

Commentarios Guiberti *in Abdiam Prophetam, in Jonam, in Micheam, lib.* II. *in Zachariam* lib. III. *in Joelem, in Naum, in Abaccuc, & in Sophoniam*, se MSS. in Bibliothecis Vallis Claræ, & Igniaci Ordinis Cistercensium vidisse prodit Cas. Oudinus *Supplem.* p. 388.

Scripsisse etiam *Expositiones in Genesin*, ipse fidem facit Guibertus *Epistolâ ad Lysiardum* Episcopum Suessionensem Historiæ Hierosolymitanæ præfixâ, quæ quidem an superstint hodiè, non liquet.

ROBERTUS, natione Gallus, Monachus S. Remigii in Diœcesi Rhemensi O. B. Claruit anno 1101; Concilio Claromontano interfuerat anno 1095. quo tempore primæ in Terram sanctam expeditioni se immiscuit. Redux factus, Bernardi Abbatis jussu conscripsit *Historiæ Hierosolymitanæ libros* IX. seu ut alii numerant, *libros* VIII. quibus res gestas Francorum in Oriente ab anno 1095. enarrat usque ad victoriam ab Ammiravizo reportatam circa an. 1099. Stylum utpote impolitum, ipse in Præfatione operis modestè satis excusat. Prodiit Historiæ illius editio correcta ducentis ferè abhinc annis, nullo nec loci, nec anni indicio appositio, dein editio depravatissima *Basil.* 1533. demum inter Scriptores Germ. Reuberi p. 217. & inter *Gesta Dei per Francos* Tom. I. p. 30. 1101.

SÆC. XII. ab An. MC. 1101.

HUGO, ex Monacho Virdunensi, Flaviniacensis in Ducatu Burgundiæ Abbas; claruit anno 1101. Scripsit *Chronicon Virdunense* in duas partes distributum, primam à Christo nato ad annum usque 1002. secundam ab anno 1002. ad 1102. Opus istud Thesaurum undecimi præsertim sæculi incomparabilem vocat Labbeus, qui illud ex ipso authoris autographo in Bibliothecâ Jesuitarum Claromontanorum asservato edidit *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. I. p. 75. consultò interim secluſis è priore parte quamplurimis vulgaribus & inutilibus laciniis aliunde transcriptis, quas, inquit, nemo cordatus atque industrius Historiæ Ecclesiasticæ indagator merito unquam jure desiderabit.

1101. RADULPHUS ARDENS, patriâ Pictavus, Gulielmi IV. Aquitaniæ Ducis Ecclesiastes seu Concionator; claruit anno 1101. Scripsit *Sermones de Tempore & Sanctis*, seu *in Epistolas & Evangelia totius anni.* Prodierunt illi *Paris.* 1573. Tom. II. in 8°. antea ibid. 1568. *Antverp.* 1576. 8°. *Colon.* 1604. 2 Tom. 8°.

1101. THEODORICUS, Monachus primùm, dein Abbas Cœnobii S. Trudonis in Episcopatu Leodiensi, anno 1099. 3. Cal. Februar. consecratus. Claruit anno 1101. Demum à Trudone Abbatiam deponere, & in exitium ire coactus, in Monasterium S. Petri Gandense secessit, ibique diem obiit anno 1107. VII. Cal. Maii.

SCRIPTA.

Vita S. Trudonis. Extat apud Surium ad XXIII. Novembr.

Vita S. Bavonis Gandavensis, ibid. ad I. Octobr. & apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. p. 395.

Vita S. Landradæ virginis, apud Surium ad VIII. Julii.

Vita S. Rumoldi, Archiepiscopi Dublinienſis & Martyris apud Surium ad I. Julii.

Sermo de translatione S. Trudonis, Presbyteri & Confessoris, ibid. ad XXIII. Novembr. p. 515.

Vita S. Amalbergæ virginis. Extitit MS. penès Miræum, & in Cœnobio Cameræ juxta Bruxellam.

Cæterùm Theodoricus *historias Veteris & Novi Testamenti* versu heroico scripsisse dicitur. Vide Vossium de Hist. Lat. l. 2. c. 48.

1101. SIGEBERTUS, patriâ, ut videtur, Gallo-Brabantus, Monachus Gemblacensis; claruit an. 1101. In juventute adhuc in Monasterio Vincentiano apud Metenses scholam aperuit, & Monachos Clericosque ad se venientes melioribus literis imbuit. Postea ad Gemblacum suum rediit, & libris scribendis se præcipuè addixit. Et cum ferverent undique gravissimæ lites inter Henricum IV. Imper. ejusque filium Henricum V. & Gregorium VII. ejusque successores Urbanum II. & Paschalem Papas, Sigebertus noster Henricorum causam constanter tutatus est, & à partibus Imperatoris adversus injusta & violenta Pontificis Romani molimina viriliter stetit; quin & curiæ Romanæ decreta de conjugii Clericalis prohibitione apertè damnavit: acri subinde censurâ à Baronio, Bellarmino aliisque notatus, vel convitiorum potiùs plaustris onustus. Obiit Sigebertus III. Non. Octobr. an. 1113. de quo hæc habet Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 674. *Cum annos religiosè prèque ætate grandis apud suos exegisset, animam creatori suo reddidit. Utinam ea ætas tales multos tulisset: certè non tam mutilam haberemus illorum temporum Historiam*, &c.

SCRIPTA.

SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Chronicon ab anno 381. in quem desinit Hieronymus, usque ad an. 1112. prodiit inter Scriptores Germanicos *Francofurt.* 1583. fol. p. 477. Tandem post alias omnes editiones ad MS. Codicis fidem recognitum, & à Galfridi Monumetensis quisquiliis repurgatum edidit Aubertus Miræus *Antverp.* 1608. qui etiamsi suam editionem solam esse genuinam, & à nugis liberam glorietur; non desunt tamen qui eam veluti corruptam & depravatam criminentur. Sigeberti *Chronicon* continuarunt alii, Anselmus Gemblacensis, &c. quos vide suis locis.

De Scriptoribus Ecclesiasticis liber, aliis hujusce commatis Scriptoribus adjunctus cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. deinde cum scholiis Miræi in Biblioth. ejus Ecclesiastica *Antv.* 1639. fol.

Epistola pro Ecclesiis Leodiensi & Cameracensi adversus Epistolam Paschalis Papæ. Habetur in Goldasti collectione Anti-Gregoriana p. 188. *Hanov.* 1611.

Vita Sigeberti Francorum regis, apud Sur. Febr. I.

Vita S. Guiberti Confessoris, Monasterii Gemblac. fundatoris, apud Sur. Maii XXIII.

Vita S. Maclovii. Extat apud Sur. Novemb. XV. *Vita S. Theodardi* huic adjuncta periisse videtur.

INEDITA.

Sermo in laudem S. Luciæ, servatur MS. Gemblaci, teste Fr. Sweertio loc. supra citato.

Passio Thebæorum metricè lib. 3. ext. in Monasterio Gemblac.

Vita S. Lamberti, item *ejusdem Translatio* MS. hodiè superesse dicuntur.

De Jejunio IV. temporum ad Leodicenses, MS. extare testatur Sweertius. Alia à se scripta recenset ipse Sigebertus in calce libri de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de operibus suis accuratè agit; quæ aut tenebris adhuc suppressa jacent, aut penitùs interierunt. Sunt autem *Vita Theodorici Episcopi, ejusdemque translatio*; *Passio S. Luciæ* metrice; *Apologia Prophetiæ S. Luciæ*; *Gesta Abbatum Gemblacensium*; *Responsum ad Hildebrandi Papæ Epistolam*, quam scripsit in potestatis regiæ calumniam; *Apologia ad Henricum Imper. contra eos, qui calumniantur missas conjugatorum Sacerdotum*; *Ecclesiastes, literaliter, allegoricè, mythologicè, metro heroico descriptus.*

ANSELMUS, Ecclesiæ Laudunensis Scholasticus & Decanus; claruit circa an. 1103. magni apud suos nominis vir, plures curæ suæ commissos discipulos habuit, & in his Petrum Abailardum, qui quidem hominem fama ejus longe inferiorem se comperisse testatur. "Accessi, *inquit**, ad hunc se- "nem, cui magis longævus usus, quam ingenium vel memoria nomen com- "paraverat. Ad quem si quis de aliquâ quæstione pulsandum accederet in- "certus, redibat incertior. Mirabilis quidem erat in oculis auscultantium, sed "nullus in conspectu quæstionantium. Verborum usum habebat mirabilem, "sed sensu contemptibilem, & ratione vacuum. Cum ignem accenderet, "domum suam fumo implebat, non luce illustrabat. Arbor ejus tota in foliis "aspicientibus à longè conspicua videbatur, sed propinquantibus, & diligen- "tiùs intuentibus infructuosa reperiebatur. Congestis hinc inde ex Patrum scriptis sententiis, totum Vetus ac Novum Testamentum interlineari marginalique Glossa illustravit. Extat Glossa ista interlinearis, unà cum Lyrani, aliorumque additamentis sæpiùs edita, ex gr. *Lugduni* 1528. *Antverp.* 1634. &c. Porrò Commentarios in Matthæum, Lectiones, sive Explanationes in varia loca Evangeliorum, & Commentarios in Epistolas D. Pauli, in Apocalypsin, & in Cantica Canticorum, sub Anselmi Cantuariensis nomine edit. *Colon.* 1612. quamplurimi Codices MSS. nostro huic Laudunensi adjudicant, quanquam non desunt, qui illa Gulielmo Parisiensi, ista Herveo Monacho Dolensi, vindicent. GALTERUS,

1103.

* Hist. Calamit. suar. c. 3. p. 7.

SÆC. XII. ab An. MC.

1103. GALTERUS, gente forsan Gallus, Roberti Præpositi Insulani consanguineus, anno 1103. factus est Episcopus Magalonensis, & legatus Apostolicus. Obiit anno 1129. Extat *Epistola* ad Robertum prædictum *de Floribus Psalmorum* à Lietberto S. Rufi Abbate collectis, apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 289.

1105. PHILIPPUS, SOLITARIUS, à vitâ forsan monasticâ, dictus, natione Græcus, quis verò vel cujas fuerit, non liquet. Claruit anno 1105. quo *Dioptram suam* condidit. Scripsit enim ad Callinicum socium suum opus *Dioptram* dictum, seu Regulam rei Christianæ libris seu sermonibus IV. in quibus animus & corpus disputant. Notis id ac Præfatione additâ illustrasse creditur Michael Psellus. Prodiit Latinè ex interpretatione Jacobi Pontani cum Præfatione & Notis Pselli *Ingolstadii* 1604. 4°. & deinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 553.

1105. ÆLNOTHUS, origine Danus an Anglus, parùm constat, certè potiorem vitæ partem in Daniâ exegit, ubi annos 24. commoratus est; Monachus verò S. Augustini Cantuariensis fuit. Claruit anno 1105. Scripsit *Vitam & Passionem S. Canuti regis Daniæ*, ab Arnoldo Huitfeld primùm editam *Hafniæ* 1602. deinde cum notis Joannis Meursii ibid. 1631. 4°.

1105. ODO, primùm Scholasticus Aurelianensis, dein Abbas S. Martini Tornacensis, demum Episcopus Cameracensis anno circiter 1105. factus. Cum investituram Episcopalem ab Henrico IV. Imp. accipere nollet, sede suâ pulsus, in Monasterium Aquicinctense prope Duacum secessit, ibique diem extremum obiit anno 1113. XIII. Cal. Julii. Scripsit brevem *Expositionem in Canonem Missæ* divisam in quatuor distinctiones, quæ seorsim prodiit cum Fr. Titelmanni libro ejusdem argumenti *Antverp.* 1530. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. ubi habentur & alia ejusdem opuscula, viz. *De Mysterio Dominicæ Incarnationis, Dialogus contra Leonem Judæum. Liber de peccato originali. De blasphemiâ in Spiritum S. Homilia in Villicum iniquitatis, Collationum liber*, &c.

1106. ODO, Monachus Astensis O. B. claruit anno 1106. Scripsit ad Brunonem Episcopum Signiensem *Expositionem in Psalmos per contemplationem exaratam*, quæ habetur ad calcem Brunonis Signiensis operum, *Venet.* 1651.

1106. PETRUS ALFONSUS, vir illustris, *Moses* antea dictus, gente, ut videtur, Hispanus, ortu Judæus, ad fidem Christi conversus, baptizatus erat (ipsomet teste in prologo) à Stephano Oscensis civitatis Episcopo, anno Christi MCVI. Æræ Hispanicæ 1144. mense Julio, die natali Apostolorum Petri & Pauli, susceptus è sacro fonte ab Alfonso Imperatore Hispanico, quem proinde patrem suum spiritualem appellat, unde & *Alfonsi* nomen traxit. Scripsit sub nomine Petri & Mosis *Dialogum adversùs Judæos*, in duodecim titulos seu partes distributum, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 172.

1106. ANONYMUS Author, qui scripsit *Vitam Henrici IV. Imp.* Claruit anno 1106. quo illustrissimus ille princeps vitam finivit. Historicus est antiquæ fidei, & elegantis ingenii, quique ob sinceram & illibatam in enarrandis Henrici rebus fidem invidiæ & persecutionis metu nomen suum occultâsse videtur. Prodiit in Fasciculo rerum expetendarum ab Orthuino Gratio editus, dein inter Scriptores alios rerum Germanicarum à Justo Reubero evulgatos *Francofurti* 1584. Ex editione istâ liber qui penès me est, erat olim summi viri Isaaci Casauboni, qui in vestibulo voluminis hæc propriâ manu annotavit. *Ex omnibus Scriptoribus, qui hoc volumine continentur, nullus conferendus ullâ ex parte cum eo, qui vitam maximi Principis, Imp. Henrici IV. descripsit. Quo in libello, quid priùs admirer, nescio; elegantiam sermonis illæ*

illis temporibus ſtupendam, an ſententiarum gravitatem, an pietatem, quæ patet fuiſſe ingens in eo authore. Quem equidem ſi fœlicioribus ſæculis vixiſſet, putem nemini veterum, aut Latinorum, aut Græcorum, poſtponendum; nec illud opuſculum poſtpoſuerim Taciti libello de Vitâ Agricolæ. Hactenus Caſauboni nota MS[a]. Contrariam prorſus de eo ſententiam tulit Baronius ad an. 1106. Tom. XII. p. 50. SÆC. XII. ab An. MC.

STEPHANUS HARDINGUS, natione Anglus, ſplendidâ familiâ natus, vitam monaſticam in Cœnobio Sherbornenſi amplexus eſt; inde ad peregrinandum ſe accingens, Scotiam, Galliam, Italiam, Romam uſque peragravit. In Burgundiam denuò iter faciens, in Cœnobio Móleſmenſi apud Lingonenſes inter Ordinis Benedictini Monachos nomen dedit. His verò demum relictis ad Ordinem Ciſtercienſem ſe recepit, & elapſis exinde annis decem Abbas Ciſtercienſis electus eſt anno 1109. poſt 13. Ordinis ſui Monaſteria à ſe fundata, Ciſtercienſium ſuorum regimine ſe abdicavit anno 1133. obiitque anno ſequenti die XVII. Aprilis. Congregato generali Ciſtercienſium capitulo anno 1116. atque iterum anno 1119. conſtitutiones quaſdam pro unione monaſteriorum Ciſtercienſium inter ſe promulgavit, quas vocari voluit *Chartam Charitatis.* Extat iſta *Charta* in Menologio Ciſtercienſi *Antverp.* 1635. ad diem V. Julii, & Annalium Ciſterc. Angeli Manriquez *Lugduni* 1642. Tomo I. ad annum 1119. Extant ejuſdem *Epiſtolæ* II. inter Epiſtolas S. Bernardi ad Ludovicum Galliæ regem. *Exordium parvum Ordinis ſui*, in Bibliothecâ Ciſtercienſi à Bertrando Tiſſier edita *Pariſ.* 1660. *Sermo habitus in obitu S. Alberici*, apud Manriquez Tomo I. Annalium ad an. 1109. *Inſignis ſermo habitus* anno 1113. cùm S. Bernardum cum 30. ſociis venientem habitu Ordinis Ciſtercienſis induit, apud Britum lib. 1. cap. 22. monente Carolo du Viſch *Bibliotb. Script. Ciſterc.* p. 301. Eidem vulgò aſcribitur, *Liber Uſuum, ſeu Rituum Ordinis Ciſtercienſis, Pariſiis* anno 1628. atque alibi, editus. 1109.

PETRUS, GROSOLANUS ſeu *Chryſolanus* dictus, primùm minoris cujuſdam urbis Præſul, deinde Eccleſiæ Mediolanenſis Archiepiſcopus; claruit anno 1110. A Paſchali Papâ ad Alexium Comnenum Imp. Conſtantinopolim miſſus, fervente controverſiâ de proceſſione Spiritûs S. ſtrenuè adversùs Græcos tum voce tum ſcriptis dimicavit. Domum reverſus, ortâ illum inter & Jordanem de ſede Mediolanenſi lite, anno 1116. Concilii Lateranenſis ſententiâ ad priorem ſedem abdicato Archiepiſcopatu redire coactus eſt. Extat *Oratio ad Alexium Comnenum de Proceſſione Spiritûs S.* Lat. apud Baronium ad an. 1116. Gr. Lat. apud L. Allatium *Orthod. Græc.* Tom. I. p. 379. 1110.

EUSTRATIUS, Metropolita Nicænus; claruit circa an. 1110. In iis erat, qui adversùs Chryſolanum ſtylum exacuerunt. Auctor certè gravis, & aliarum ſcriptionum laude apud Latinos ipſos celebris, fatente Leone Allatio de Conſenſu l. 2. c. 10. Tale de eo elogium fert Anna Comnena, teſtis contemporanea; *Ἀνὴρ τὰ τὰ θεία σοφὸς καὶ τὰ θύραθεν αὖθις ἐπὶ τοῖς διαλέξεσι μᾶλλον, ἢ οἱ ἀεὶ τὸν σὺν καὶ ἀγωνίσμασι ἐπιδιατρίβοντες. Vir in rebus divinis externiſque apprimè doctus, in concertationibus majorem ſibi locum vendicans, quàm illi qui Stoâ & Academiâ exercitabantur.* Scripſit *adversùs Chryſolanum Opus de Proceſſione Spiritûs S.* quod in Bibliothecâ Vallicellanâ hodiè MS. ſervatur. Quinque alios ejuſdem argumenti *Tractatus*, quos ipſe vidit, recenſet Leo Allatius loco ſupra citato. Cæterùm Euſtratii noſtri *Commentarii in poſteriora Analytica Ariſtotelis* Græcè editi ſunt *Venet.* 1534. *Commentarii ejuſdem in Ariſtotelis Ethica* Græcè ibid. 1536. Lat. *Pariſ.* 1543. 1110.

NICETAS SEIDUS, ſcriptor Græcus, Latinorum adverſarius; claruit (ſi in re obſcurâ rectè conjicio) circa an. 1110. Cum Latinos dogmata rituſque ſuos ab Eccleſiæ Romanæ antiquitate commendare animadverteret, edidit adversùs eos opuſculum hoc argumento, *Non ſimpliciter antiqua* 1110.

SÆC. XII. ab An. MC. *antiqua novis venerabiliora, ideoque neque novâ vetus Roma, nec sedes sede.* Ex hoc Opere ampla quædam, nec contemnenda Fragmenta profert Leo Allatius *de Consensu* lib. 1. cap. 14. §. 1, 2. l. 2. c. 1. §. 2. l. 3. c. 12. §. 4.

1110. GILLE, sive GILLEBERTUS, genere an gente Ostmannus? Episcopus in Hiberniâ Lunicensis sive Lumnicensis, seu Limiricensis (vide sis Waræum * & Usserium †) claruit anno 1110. quo Synodum in Hiberniâ celebravit, in quâ limites Episcopatuum Hibernicorum definivit. Anno 1115. in Angliâ versatus Bernardi Episcopi Menevensis ordinationi Westmonasterii peractæ interfuit. Primus per totam Hiberniam Legatus Apostolicus factus est; cui muneri, annis jam gravis, morbis gravatus, anno 1139. renunciavit; & paulò post obiit. Extant *Libellus de statu Ecclesiæ, & Epistolæ* II. altera *ad Episcopos & Presbyteros Hiberniæ*, altera *ad Anselmum Cantuariensem*, apud Usserii *Epistolarum Hibernic. Syllogen.* p. 77.

* Comment. de Præsul. Hibern p. 183. † Not. ad Ep. Hibern. p. 140.

1110. GODEFRIDUS, Patriâ Andegavensis, nobili loco natus, primâ ætate Monachis Vindocinensibus se adjunxit, & post aliquot annos novitius adhuc & juvenis, ac Diaconus tantùm, quintus ejusdem Cœnobii Abbas creatus est, ab Ivone Carnotensi inauguratus. Anno 1093. in Italiam profectus, rei pecuniariæ subsidium Urbano II. tunc Guibertinæ factionis metu latitanti, tulit. Tanto beneficio devinctus Pontifex eum Presbyterum ordinavit, & Cardinalem titulo S. Priscæ renunciavit. Anno 1095. ab Urbano accitus Concilio Claromontano interfuit; non Urbano solùm, sed & Paschali etiam successori imprimis charus: quorum utrumque in Monasterio suo Vindocinensi hospitio excepit. Claruit anno 1110. Strenuus Ecclesiæ Romanæ pugil, cujus authoritatem ut tueretur & ampliaret, Alpes duodecies transcendit, ter etiam à Pontificum adversariis captivus ductus. In vivis adhuc erat anno 1129.

SCRIPTA.

Epistolarum ad Pontifices, Cardinales, Episcopos, Abbates, Monachos, & Sæculares, libri V.

Opuscula numero XVIII.

Sermones XV. *in primariis anni festivitatibus habiti.*

Godefridi Opera curâ Jacobi Sirmondi notis illustrata prodierunt *Paris.* 1610. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 1.

1110. BERENGOSUS, sive Berengosius, Abbas S. Maximini extra muros Trevirenses, claruit circa an. 1110.

SCRIPTA.

De laude & inventione Crucis Dominicæ libri III.

Liber de mysterio Ligni Dominici, & de luce visibili & invisibili, per quam antiqui Patres meruerunt illustrari.

Sermones V. *de Martyribus, Confessoribus, Dedicatione Ecclesiæ, & Veneratione Reliquiarum.*

Prodierunt Opuscula ista *Colon.* 1555. 8o. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XII. p. 349.

1111. FRANCO, primùm Scholasticus Leodiensis, dein Monachus, & post Fulgentii mortem Abbas Affligemiensis O. B. Claruit anno 1111. Scripsit *De Gratiâ Dei libros* XII. quos Monachus adhuc inchoavit, Abbas absolvit. Prodierunt hi libri typis excusi *Antverp.* 1565. *Friburgi* 1620. & cum Epistolâ de Monacho habitum rejiciente, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 293. Cæterùm Franco metricè etiam *statum futuræ gloriæ* eleganter descripsit, teste Henrico Gandavensi *. Verùm id Opus interiit. Scripsit etiam ad Hermannum Coloniæ Archiepiscopum *librum de Quadraturâ circuli, alumque de rati-*

* De Script. Eccl. c. 39.

ratione Computi, jam deperditos: si modò idem cum Affligemiensi sit Franco ille Leodiensis, de quo verba facit Sigebertus cap. 164. quod quidem haud ita certò constat. SÆC. XII. ab An. MC.

RUPERTUS, *Tuitiensis* dictus, primùm Monachus S. Laurentii in Oesbrovic prope Leodicum sub Berengero sive Berengario Abbate, quò vivente *Commentarios de Divinis Officiis* conscripsit anno 1111. A Berengario moriente Cunoni Abbati Sigebergensi, commendatus, cujus Patrocinio à Persecutione falsorum Fratrum invidiâ tabescentium, uti ipse loquitur, liberatus, *Commentarios suos in S. Scripturam* edere cœpit anno 1117. Demum ob præclaram eruditionis famam à Frederico Archiepiscopo Coloniensi evocatus, Tuitiensis Cœnobii, è regione Coloniæ Agrippinæ siti, Abbas creatus est. Obiit anno 1135. IV. Non. Mart. Quænam illius de Eucharistiâ sententia fuerit, ipse explicabit Baronius *. In errorem, inquit, illum impegit incautè, quo asseruit in sacratissimo Eucharistiæ Sacramento ita inesse verè ipsum integrum corpus & sanguinem Christi; ut tamen substantia ipsa panis & vini etiam integra remaneret. Qui error damnatus est in Concilio Lateranensi sub Innocentio Papâ IV. seu ut luculentiùs forsan Ruperti sententiam explicat Bellarminus †. Error, inquit, Ruperti in eo situs est, quòd existimavit non converti panem in corpus Christi, dum conficitur Eucharistia, sed assumi à verbo divino, quemadmodum assumpta est humanitas. 1111. * Ad an. 1111. in fine. † De Script. Eccles. in Ruperto.

OPERA.

COmmentariorum de sanctissimâ Trinitate & operibus ejus libri XLII. *in utrumque Testamentum*, ad Cunonem Abbatem Sigebergensem, viz. *de Patris Operibus* libri III. *Filii* XXX. *Spiritûs S.* IX.

Commentariorum in XII. Prophetas Minores libri XXXI. *ad Fredericum Archiepiscopum Coloniensem.* Prodierunt seorsim *Noribergæ* 1524. Lovanii 1551.

Commentariorum in Cantica Canticorum de Incarnatione Christi & laudibus Deiparæ Virginis libri VII.

Commentarius in Job, ex Gregorii M. scriptis excerptus.

Commentariorum in Ecclesiasten libri V. ad Gregorium.

De Gloriâ & honore Filii Hominis super Matthæum libri XIII. *ad Cunonem ex Abbate Sigebergensi Episcopum Ratisponensem.* Prodierunt seorsim *Colon.* 1533.

De Glorificatione Trinitatis, & Processione Spiritûs S. libri IX. quibus præmittuntur *Hymnus ad Sp. S. Epistola ad Romanum Pontificem, & Prologus ad Cunonem Ratisponensem.* Prodierunt unà cum Opere præcedente *Colon.* 1533.

Commentariorum in Evangelium S. Joannis libri XIV.

Commentariorum in Apocalypsin libri XII. *ad Fredericum Archiepiscopum Coloniensem.* Prodierunt *Noribergæ* 1526.

De Victoriâ verbi Dei libri XIII. *ad Cunonem.* Prodierunt seorsim *Noribergæ* 1523.

De Divinis Officiis per anni circulum libri XII. *ad Cunonem*: quos nonnulli Valramo seu Waleramo cuidam, S. Anselmi amico, luculentissimo errore ascripserunt. Habentur inter Scriptores *de Divinis Officiis Paris.* 1610. & alibi.

De incendio Tuitiensis oppidi sua ætate viso, in quo Corpus D. N. J. C. *à flammâ circumfusâ intactum remansit, Liber.*

De Meditatione mortis libri II. Prodierunt unà cum Opusculo præcedente, & Ruperti Vitâ, *Colon.* 1572.

Vita S. Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, qui obiit anno 1121. ad Marcwardum. Extat apud Surium ad XVI. Mart.

De Passione S. Eliphii Martyris liber. Habetur apud Surium ad XVI. Octobr.

SÆC. XII. ab An. MC.

De voluntate Dei liber.

De omnipotentiâ Dei liber. Prodierunt simul bina ista Opuscula *Norimbergæ* 1524.

In quædam Capitula Regulæ S. Benedicti libri IV. ad Cunonem Abbatem.

De eâdem re ex Historiâ Abbatum S. Nicolai Brunwilerensium Epistola.

De læsione virginitatis, & an possit conservari corrupta, liber.

Prodierunt ista omnia Ruperti Opera *Paris.* 1638. II. Tom. f. Prodierant antea Ruperti Opera *Colon.* 1533. 1566. 1577. 1598. & 1602.

Dialogorum inter Christianum & Judæum libri III. quibus *Annuli* nomen dedit: in lucem editi sunt à Gabriele Gerberonio ad calcem Anselmi Operum *Paris.* 1675. p. 524.

Opus ex libris Regum de glorioso Rege David, libris VIII. comprehensum se scripsisse memorat Rupertus *in Epistolâ ad Cunonem libris De Divinis Officiis præfixâ*: quod quidem Opus Frederici Colonienſis hortatu olim susceptum nunc interiisse videtur.

1112. JOANNES, Archiepiscopus Lugdunensis, claruit anno 1112. quo Synodum Episcoporum suffraganeorum indixit, & investituras laicorum damnavit. Ad hanc Synodum vocati Provinciæ Senonensis Episcopi ire recusârant: quin & missâ ad Joannem Epistolâ non solùm licitas esse laicorum investituras, sed & in præsenti Ecclesiæ statu fieri debere declarârant. Hos rescriptâ *epistolâ* acerbè perstrinxit Joannes, & sententiam eorum indubitatam esse hæresin contendit. Extat *Epistola* ista, unà cum Senonensium Episcoporum literis Concil. Tom. X. p. 786.

1113. STEPHANUS I. Æduensis sive Augustodunensis Episcopus creatus est anno 1113. Post annum 1129. Episcopali dignitate se abdicavit, sub Petro Mauricio Monachus Cluniacensis factus, eoque astante diem clausit extremum. Scripsit *Librum de Sacramento Altaris, & iis quæ ad illud varioſque Ecclesiæ ministros pertinent*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1872. Alter erat junior Stephanus Augustodunensis, qui obiit anno 1189.

1114. BALDRICUS, Patriâ Aurelianensis, primùm Monachus, dein Abbas Burgulienſis in Andegavis. Anno 1095. Concilio Claromontano interfuit. Anno 1114. Archiepiscopus Dolensis in Aremoricâ factus est. Obiit grandævus anno 1131. die XXVII. Januarii. Scripsit *Historiam Hierosolymitanam* libris IV. quibus Christianorum Occidentalium res gestas in Oriente ab anno 1. susceptæ peregrinationis, Christi 1095. usque ad captam Hierosolymam & Godefridi regis mortem anno 1100. veraciter descripsit & elegan-

* Hist. Eccles. l. 9. in fine.

ter, judice Orderico Vitali *, qui plurima ex eo deprompsit. *Extat Historia ista* inter *Gesta Dei per Francos* Tom. I. p. 81. & inter Historicos Francicos à Duchesnio editos Tom. IV. Alia scripsit Baldricus, viz. *Vitam Hugonis Archiepiscopi Rothomagensis*, quæ habetur apud Arturum du Monstieur in *Neustriâ Piâ*, p. 282. sed in quâ multa conficta & fabulosa notat idem Monstieur cap. sequenti. Relationem ejusdem prolixam de Monasterio Fiscamnensi ex Codice MS. Fiscamnensi edidit idem Monstieur ibid. p. 227. *Vita S. Roberti de Arbrisellis Ordinis Fontis-Eberaldi Fundatoris* à Baldrico scripta habetur apud Surium & Bollandum ad XXVI. Februar. *Translatio itidem & Miracula capitis S. Valentini Martyris* apud Bolland. XIV. Februarii.

Vitam B. Samsonis, Episcopi Dolensis, ab eodem scripto signatam memorat Vossius *de Hist. Lat.* lib. 3. par. 2. cap. 6. Libellus ejus *de Visitatione infirmorum* Manuscr. in Bibliothecâ Lambethanâ habetur.

1115. EARNULPHUS, Natione Gallus, Cœnobii Bellovacensis Monachus, ubi vitam diu egit; sed cum nonnulla Monachorum facinora insolentiæ plena doleret, quæ nec emendare posset ipse, nec pati vellet, de Monasterio relinquendo consilium iniit. A Lanfranco etiam Cantuariensi, cui discipulus olim fuerat, admonitus, ut ad se veniret, inquit Gulielmus Malmsburi-

burienſis *, quia ibi animam ſuam ſalvare non poſſet, in Angliam tranſmeavit. Hîc factus primùm Monachus, deinde ſub Anſelmo Prior Cantuariæ, ac tandem Abbas Petriburgenſis, demum Radulpho Cantuariam tranſlato anno 1115. die XXVI. Decembr. Roffenſis Epiſcopus conſtitutus eſt. Plurima ubique Pietatis ſuæ, munificentiæ, & probitatis monumenta reliquit. Obiit menſe Martio anno 1124. ætatis 84. Extant *Tomellus* ſive *Epiſtola de inceſtis conjugiis*, atque alia *Epiſtola ſolutiones quaſdam continens ad varias Lamberti Abbatis Bertiniani quæſtiones, præcipuè de Corpore & Sanguine Domini*, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. p. 420. 431. Extat etiam Tomellus ejus in Bibliothecâ Lambethanâ.

SÆC. XII. ab An. MC.

* De geſtis Pontif. Angl. lib. 2. in fine

BERNARDUS, gente Gallus, Patriâ Burgundus, ortu nobilis, in Fontanenſi Caſtro juxta Divionem natus anno 1091. Tecelini Militis & Alethæ filius. Anno 1113. de ſæculo relinquendo jamdiu meditatus, ad Stephanum Abbatem ſe contulit, & inter Monachos Ciſtercienſes nomen dedit, ſocios inſtituti ſui pluſquam 30. ſecum adducens, quos ipſe ſæculo abrenunciare monitis induxerat. Anno 1115. cùm pietate & doctrinâ inter Monachos Ciſtercienſes communi omnium ſuffragio Palmam tulerit, Stephani Abbatis juſſu coloniam quaſi Monachorum ad Claræ vallem in territorio Lingonenſi deduxit; ibique extructo Monaſterio Abbatis munus obiit, à Gulielmo de Campellis Epiſcopo Catalaunenſi ordinatus. Ædificato Claræ vallis Monaſterio, tuguriolum ſibi extra Cœnobii clauſtra poni præcepit; ibique loci depoſitâ omni Monaſterii regendi ſollicitudine, arctiori pietatis diſciplinæ, & otio literario, totus vacabat. Anno 1127. à Matthæo Epiſcopo Albanenſi, Pontificis per Galliam legato, Monaſterii ſui limitibus ægrè abſtractus, Concilium Trecenſe petiit; ubi authoritate, quam ſibi pietas ſtupenda & eruditio rara apud omnes conciliârant, Templariorum Ordinem confirmari effecit, & Epiſcoporum hortatu *Regulam* quandam iis obſervandam præſcripſit. Anno 1129. in Curiâ Romanâ inclareſcere cœpit; ac bonorum cauſæ patrocinari, literiſque deinceps ad Pontifices datis totius ferè Occidentalis Eccleſiæ rebus conſulere inſtituit. Anno 1130. Innocentii Papæ cauſam in Concilio Stampenſi egit; eumque pro legitimo Pontifice habendum eſſe magnâ poſtea animi conſtantiâ contendit; quin & ad Willelmum Aquitaniæ Ducem pro eodem legationem obiit. Anno 1131. Innocentio Papæ in crebris per Galliam celebratis Conciliis aſſedit. Anno 1134. enixis precibus à civibus Mediolanenſibus accitus, & ab Innocentio legatus, Mediolanum profectus eſt; ubi ingenti veneratione exceptus, cives Eccleſiæ Romanæ reconciliavit, iiſque autor fuit, ut excuſſis Conradi habenis Lotharium Imperatorem ſuſciperent. Longum eſſet enumerare ſingula S. Bernardi itinera & labores pro reſtaurandis & ampliandis Eccleſiæ rebus ſuſceptos. Ter Alpes tranſcendit, ſæpiùs ad Principes Chriſtianos legationes obiit; apud omnes religionis & pietatis cauſa indefeſſo animi ſtudio literis & voce egit. Anno 1138. Romæ moram faciens, ſchiſma inter binos Pontifices jamdiu exortum fœliciter extinxit tantúmque rationum vi apud Victorem Antipapam valuit; ut exutis ille veſtibus Pontificalibus Innocentium Papam adiret, pacem peteret, quam etiam obtinuit. Tanto beneficio devincti Romani triumphum quaſi Bernardo decreverunt; eumque in Gallias properantem ingenti pompâ dimiſerunt, *Patrem Patriæ*, & *reſtauratorem Eccleſiæ* publia acclamatione agnoſcentes. Anno 1140. Petri Abaillardi errores acriter oppugnavit, quem & vivâ voce & ſcriptis palàm evulgatis confutavit. Anno circiter 1146. literis undequaque miſſis, & ſermonibus ad Principes populumque habitis ingenti militum copiæ conflandæ & in Terram Sanctam Chriſtianorum ſubſidio mittendæ incubuit, tantâ authoritate uſus, ut Conradum Romanorum Imperatorem, Ludovicum Franciæ regem, Theodoricum Flandriæ Comitem, & Henricum Bleſenſem, alioſque Chriſtiani Orbis magnates monitis ſuis excitatos ipſe manu propriâ cruce ſignaret. Anno 1147. Gillebertum Epiſcopum Pictavienſem divinitatem à Deo temerè ſeparantem, aliaque abſona de Trinitate figmenta propalantem, argumentis ſuis ad palinodiam adegit; hæreſinque ejus in Conciliis Autiſſiodorenſi, Pariſienſi, & Re-

1115. Vit. Bernard. lib. 5. ap. Sur. Auguſt. 20. Auctior inter Bernard. opp. Baron. Tom. XII. ab an. 1113.

SÆC. XII. ab An. MC. mensi damnari curavit. Eodem anno ab Alberico Cardinali Ostiensi rogatus, ad Henricum Petri de Bruis discipulum, ejusque sectarios, *Petrobrusianos* dictos, in Ecclesiæ Romanæ sinum reducendos se accinxit; & Tolosam, *Petrobrusianorum* natale solum, profectus, innumeram plebem prædicando, disputando, monendo ab Henrici partibus revocavit. In ordinem utcunque redactis Petrobrusianis, alius Bernardum excepit labor. Illiteratum quoddam tunc temporis hominum genus speciosum *Apostolicorum* titulum gravissimis erroribus obtendebant. Inter alia enim, quæ propugnabant, orthodoxa satis dogmata, ineptias de vitandis penitùs juramentis, & esu carnium admiscuerunt. Hos adorsus Bernardus, alios ab erroribus retraxit, aliis os obturavit. Nec tamen ita foris perspicax Bernardus, ut cœcutiret domi. Vidit ille (& ingemuit) Ecclesiæ Romanæ errores, corruptelas, & sordes; eaque, quantum poterat castigare non dubitavit. Vergente præsertim ætate lapsam Ecclesiæ disciplinam reformari serio suasit. Datis enim anno 1151. ad Cardinalem Ostiensem literis, postquam degenerem Ecclesiæ statum, & sœdos Legati cujusdam Pontificii mores deflevisset, hæc subinfit; *Legite has literas Domino meo* (Pontifici): *ipse viderit, quid de tali homine faciendum sit. Ipse liberavi animam meam. Dico tamen præcipitatione, quâ soleo. Bonum est ei, si purget ipse Curiam suam, & si liberet conscientiam suam.* Editis quinetiam anno sequenti *Libris de Consideratione*, rem eandem fusiùs persequitur, ac fortiùs urgebat. Obiit vir optimus XIII. Cal. Septembr. anno 1153. ætatis suæ 63. Postquam Monasteria 160. Cluniacensibus suis erexerat. Vir planè sinceræ atque infucatæ Pietatis, insigni in Deum amore, ingenti adversùs corruptos Christianorum mores zelo flagrans, multò melior futurus, si tempora, in quibus sors ipsi vivendi contigit, non prohibuissent. Literis humanioribus non leviter tinctus, scientiâ Theologicâ instructissimus, longè supra captum sæculi, quo vixit, elegans ac eruditus. *Christianè doctus, & sanctè facundus, & piè festivus*, ut Erasmi de eo verbis utar. Addam quæ de eo D. Chytræus Orat. de Ph. Melanchthone p. 509. *Bernardus*, inquit, *admirabili religionis studio, & sacrarum literarum peritia, quarum verba & sententiæ dicenti se sponte offerunt, in movendis etiam affectibus pius, non segnis, nec inefficax, simul tamen festivus & jucundus est, ut Melliflui cognomen non immeritò ipsi tributum videatur; cum plerique alii, illi σύγχρονοι, & recentiores Scholasticæ theologiæ Scriptores, frigidi & ἀτεχνῶς in dicendo, unum hoc agant, ut Lectorem doceant.*

Ep. 290.

OPERA GENUINA.

Epistolæ CCCI XVII.

Sermones in Dominicas, & Festa Christi, Deiparæ, & Sanctorum per annum. Item *de Dedicatione Ecclesiæ VII. & unicus in obitu Humberti Monachi.*

In Psalmum XC. Sermones XVII.

Sermones de Diversis numero CXI. *cum aliis Sermonibus* XVII. *parvis, & Parabolis* V.

Officium de S. Victore, rogatu Guidonis Arremarensis compositum.

Confessionis privatæ Formula.

Jubilus Rythmicus de Amore, Passione, & Ascensione Iesu Christi.

Sermones LXXXVI. *in priora tria Capita Cantici Canticorum*, quorum priores 23. ante annum 1137. scripti sunt.

De Consideratione ad Eugenium Papam libri V. Prodierunt seorsim *Colon.* 1605. 8°.

De moribus & Officio Episcoporum Tractatus, qui in aliis editionibus locum inter Epistolas sortitur.

Apologia de vitâ & moribus Religiosorum ad Gulielmum Abbatem S. Theodorici.

De Contemptu mundi Tractatus, seu *Exhortatio de contemptu mundi ad Clericos.*

De diligendo Deo ad Haymericum Cardinalem Tractatus.

SÆC. XII. ab An. MC.

De Gratiâ & libero arbitrio.

De præcepto & dispensatione ad Monachos Carnotenses.

De gradibus humilitatis & superbiæ, cum censurâ seu Retractatione in illum Tractatum.

De novâ Militiâ, seu *Exhortatio ad Milites Templi.*

De Conversione ad Clericos, seu Exhortatio de vitâ in melius convertendâ.

De erroribus Petri Abaillardi in Synodo Senonensi damnatis ad Innocentium Papam Tractatus, qui in aliis editionibus est Epistola 190.

Tractatus ad Hugonem de S. Victore de quibusdam quæstionibus ab eo propositis, in aliis editionibus Epistola 77.

De Vitâ & rebus gestis S. Malachiæ Hiberniæ Archiepiscopi cum Sermone de eodem.

Opera Dubia, & Supposititia.

SErmones XLVIII. *in Cantici Canticorum partem posteriorem.* Gilberto de Hollandiâ, Anglo, debentur.

Tractatus de Vitâ solitariâ, seu Epistola ad Fratres de Monte Dei Carthusianos, Gulielmi Abbatis S. Theodorici de Monte Aureo fœtus est.

Vitis mystica, seu *Tractatus in illud, Ego sum vitis vera.*

Meditationes Pissimæ XV. *in illam sententiam, Nosce teipsum.* Conficiunt primum librum Hugonis à S. Victore *de Animâ.*

De interiori domo, seu de Conscientiâ ædificandâ, Liber. Tertius est inter Hugonis libros de Animâ.

Scala Claustralium, seu De modo orandi ad Fratrem Gervasium Tractatus. Habetur inter Opera S. Augustini titulo *Scalæ Paradisi,* & Guigonem Carthusiæ Majoris Priorem, qui obiit anno 1137. authorem habet.

De Amore Dei libri III. Gulielmi Abbatis S. Theodorici opus.

Institutio Sacerdotii, seu *de præcipuis mysteriis nostræ religionis Tractatus.*

Sermones in quædam Festa, & Dominicas anni.

Sermones XI. seu *potius de XI. Oneribus Isaiæ.* Ælredi Abbatis Rievellensis in Angliâ sunt.

Sermones III. de Nativitate.

Sermo de S. Stephano Protomartyre.

Tractatus de puero Iesu duodecenni. Ælredi ejusdem est.

Sermones XV. de Sermone Domini in Cœna habito. Ogerio cuidam Abbati Cucedii Ordinis Cistercienſis à Labbeo tribuuntur.

Sermones IX. viz. *De duobus discipulis euntibus in Emmaum. De Excellentiâ sanctissimi Sacramenti, in illud, Panem Angelorum. De Nativitate & Privilegiis S. Joannis Baptistæ* (qui inter Petri Damiani Opera habetur) *In Parabolam de Villico iniquitatis. De B. Mariâ, in illud, Ave Mariâ. In illud, Sapientia vincit malitiam. In Parabolam de decem Virginibus. De S. Andreâ, in illud, Corde credens. In Festo S. Nicolai.* Posteriores duo Sermones inter Opera Petri Damiani reperiuntur.

Sermones IV. in Salve Regina, unà cum Meditatione in eandem Antiphonam.

Ad Clerum in Concilio Rhemensi congregatum.

Ad Pastores in Synodo congregatos.

Ad Prælatos in Concilio generali.

De fugiendâ cordis & corporis immunditiâ, cento ex Patribus consarcinatus.

Sermones IV. viz. *De miseriâ humanâ. De septem Gratiis,* seu *donis Sp. S. De duodecim portis Jerusalem. In Canticum, Magnificat.*

Sermones parvi de Diversis numero XIV.

De Conscientiâ Tractatus.

De modo bene vivendi ad sororem, capitibus LXXIII.

Liber Sententiarum.

Soli-

SÆ C. XII. ab An. MC.

Soliloquium, seu *Oratio ad Deum, præfixa libro de Amore Dei.*
Disputatio cujusdam justi cum Deo.
Aliud Soliloquium.
Formula honestæ vitæ, quam Bernardi Silvestri esse asserit Raynaudus.
Institutio, Quomodo possit homo in bono proficere, & placere Deo.
Varia & brevia documenta piè vivendi.
Speculum Monachorum.
Doctrina B. Bernardi.
Octo puncta perfectionis acquirendæ.
Epistola de doctrinâ vitæ agendæ.
Tractatus in illud, Ad quid venisti?
Lamentatio B. Virginis Mariæ.

Ex quamplurimis S. Bernardi Operum editionibus, quæ omnes suas fermè accessiones habuerunt, sequentes præcipuè notamus, *Venet.* 1515. 2 vol. 4°. *Paris.* 1517. f. *Lugduni* 1530. f. 1544. 1558. *Venet.* 1549. *Basil.* 1552. 2 vol. ibid. 1566. *Antverp.* 1576. *Paris.* 1586. cum notis Picarti *Paris.* 1609. *Antverp.* 1620. (cui præter alia, quatuor Opuscula à Gretsero edita *Ingolstad.* 1617. 4o. accesserunt) dein curâ Jacobi Merloni Horstii ad MSS. Codices emendata, multis antea Bernardi ineditis, & extraneorum Operum appendice aucta *Paris.* 1645. V. Tom. f. (quam quidem editionem nos in recensendis Operibus secuti sumus), denique prodierunt *Paris.* 1666. 2 vol. f. & 8 vol. in 8°. Editionem istam adornârunt Joannes Mabillonius, ejusque socii, Monachi Benedictini, qui non tantùm eam exactam & correctam reddere conati sunt, quin & plures Epistolas & Tractatus è MSS. Codicibus depromptos tunc primùm in lucem ediderunt, Observationes pro more suo doctissimas addidit Mabillonius. Opera supposititia à genuinis optimè discrevit, quæ nemo unquam certiùs distinxit, vel de iis doctiùs judicavit.

Hymni IV. de Contemptu mundi habentur apud Carolum du Visch *in Bibliothecâ Scriptorum Ordinis Cisterc.* p. 45. qui plurima S. Bernardi Opera MSS. in lucem nondum edita recenset ibid. p. 39, &c.

Epistolæ aliquot à Dacherio evulgatæ sunt, Spicileg. Tom. III.

Expositionum Moralium partes II. Quarum prima *expositiones* XIII. secunda IV. complectitur.

Liber de Musicâ.

Parabolæ aliquot, sed manifesto spuriæ.

Tractatus brevis de Corpore Domini.

Commentariorum in Cantica Canticorum continuatio. Autore Abbate G. cujus nomen latet.

Epistola de Amore divino.

Liber Metricus de laudibus Virginis, odis XVIII. constans. Secundus sub S. Casimiri nomine sæpe vulgatus est; verùm omnes Dissertatione præmissa Bernardo vindicat Jac. Hommeius, qui & reliqua supradicta opuscula in lucem protulit in Supplemento Patr. *Paris.* 1684.

1116. HERMANNUS, Gente Germanus, domo Colonienſis, ortu Judæus, tribu Levita, Davidis & Sephoræ filius, tandem Egberti Episcopi Monasteriensis Sermonibus, & Ruperti Abbatis Tuitiensis colloquio expugnatus, abdicato Judaismo Christo nomen dedit. Multis eo nomine injuriis à Judæis divexatus, ordinem Canonicum in Cœnobio Capembergensi tandem amplexus est. Claruit circa annum 1116. vel paulo post, Bernardo æqualis, & Ruperto Tuitiensi familiaris. Scripsit *opusculum de conversione suâ*, quod ex Bibliotheca Paulina Lipsiensi erutum novissimæ Raymundi *Pugionis* editioni subjecit Benedict. Carpzovius *Lipsiæ* 1687. fol.

1116. EUTHYMIUS ZIGABENUS, Monachus Græcus, claruit anno 1116. vivente adhuc Alexio Commeno cui familiaris erat, cujusque singularem in scrutandis S. Scripturis, rebusque Theologicis peritiam miris effert laudibus; quem bis adversùs Ecclesiæ Græcæ hostes (Latinos opinor intelligit)

intelligit) fœliciter diſputantem ſe audiviſſe, ejus denique juſſu ſe *Panopliam* aggreſſum eſſe, ipſe in Præfatione nos docet. Quo anno obierit, non liquet. SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Orthodoxæ fidei dogmatica Panoplia adverſùs omnes Hæreſes, ex variis SS. Patrum ſcriptis contexta, duas in partes diviſa, quarum prior XI. poſterior XIII. titulos continet. Ex Patrum ſcriptis has Eclogas collegerant præſtantiſſimi aliquot Theologi, quibus id in mandatis dederat Alexius Imp. quas poſtea Euthymius noſter in ordinem redactas, aptè & concinnè diſpoſitas, ſuas in claſſes digeſſit. Patres verò, ex quorum armamentario deſumpta eſt Panoplia iſta, hi fermè ſunt, Athanaſius, Baſilius, Nyſſenus, Nazianzenus, Dionyſius Areopagita, Chryſoſtomus, Cyrillus Alexandrinus, S. Maximus, Anaſtaſius Sinaita, Leontius Cyprius, Leontius Byzantinus, Damaſcenus, Photius. Extat hæc *Panoplia* interprete Franciſco Zino Latinè *Lugduni* 1556. 8°. *Pariſ.* 1556. 8°. *Venet.* 1575. Græca in variis Bibliothecis etiamnum ſuperſunt. Inſigne ἀπόσπασμάτιον, titulum nempe ultimum, Gr. Lat. ex Codice, olim Palatino, nunc Vaticano, cum notis edidit Fredericus Sylburgius *in Saracenicis* à p. 1. ad p. 54. & exinde Fronto Ducæus in *Auctuario* ſuo Tom. II. p. 292.

Commentaria in omnes Pſalmos Davidis, & X. S. Scripturæ Cantica. Prodierunt Gr. *Veronæ* 1530. Lat. interprete Philippo Saulio *Pariſ.* 1543. 8o. 1547. 8°. *Venet.* 1568. Præfationem in Pſalmos admodùm prolixam Gr. Lat. primus eruit Stephanus Moynius *Var. Sacr.* Tom. I. p. 150. quâ Autor de natura, origine, uſu, ſcopo, multiplici Pſalmorum genere, obſcuritate, variiſque verſionibus Græcis accuratè agit.

Commentaria in quatuor Evangelia. Prodierunt Lat. interprete Joanne Hentenio *Lovanii* 1544. 8°. *Pariſ.* 1544. 1560. 1602. Gr. *Veronæ* 1530. f.

Commentarium ejus in Catholicas Epiſtolas Græcè extare in Bibliothecâ Sambuci prodit Simlerus.

Cæterùm Euthymii Opera præter *Commentarium* noviſſimè recenſitum omnia habentur Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. XIX. p. 1. 235. 475.

NICEPHORUS BRYENNIUS, Patriâ Macedo, in Oreſtiade civitate natus, Nicephori Bryennii, ob affectatum imperium oculis privati juxta Zonaram, filius natu maximus, juxta verò Annam Comnenam, uxorem ſuam, nepos. Claruit anno 1118. Annam Comnenam, Alexii Comneni Imp. filiam, uxorem duxit; ac proinde à ſocero ſuo, qui novos titulos, novaſque dignitates indies procudere ſolebat, primò Panhyperſebaſtus, deinde Cæſar, creatus eſt. Anno 1096. dum Alexius Latinis Thraciam ingreſſis obſtaret, Nicephorus noſter Conſtantinopolin adversùs Gothofredum Bullionæum defendit. Anno 1108. pacem inter Alexium & Boemundum Antiochiæ Principem conciliavit. Ægrotante anno 1118. Alexio Comneno, Bryennii nutu omnia in Aulâ gerebantur: & certè parùm abfuit, quin Annæ Comnenæ, ejuſque matris Irenes conſiliis, poſt Alexii mortem imperium obtinuerit. Anno 1137. Joannem Comnenum Imp. armis in Syriam moventem comitatus eſt; unde ab obſidione Antiochenâ æger redux factus, eodem, ut videtur, anno diem clauſit. Vir erat, teſte Zonara *, λόγων προσκόμματος, *doctrinâ egregiè inſtructus*, cujus illuſtre monumentum reliquit *Hiſtoriam* à ſe conditam. Scripſit enim *rerum Byzantinarum Hiſtoriam libris* IV. ab anno 1057. ad an. 1081. Prodiit ea Gr. Lat, cum verſione & notis Petri Poſſini *Pariſ.* 1661. fol. Notas hiſtoricas & philologicas in eoſdem libros ſcripſit Carolus du Freſne, & ad calcem Cinnami edidit ibid. 1670. f. 1118. Ann. Comn. Præf ad Alex. & lib. 3. alibiq; paſſim. Zonar. Annal. Tom. 3. p. 223. 229. 242. Nicet. Chon. in Jo. Comnen. p. 5, &c. * Annal. l. 3.

ANNA COMNENA, Patriâ Conſtantinopolitana, Alexii Comneni Imp. & Irenes filia, nata eſt anno 1083. Conſtantini Michaelis Ducæ filii conjugio primùm deſtinata, eo mortuo, Nicephorum Bryennium maritum habuit, 1118.

SÆC. XII. ab An. MC.

habuit, claruit præcipue anno 1118. matre primùm, deinde anno 1137. marito orbata, ex otio literario sibi doloris solatium quæsivit. Scripsit anno 1148. Fœmina ingenti animo, nec minori doctrinâ prædita, quæ immenso studio τὴν ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο (uti habet Zonaras *) καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον· ταῦτά σε αὐτῇ φοιτήσαντα φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ· φοιτήσαντα γὰρ ταῖς βίβλοις καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ ἃ παρέργως ὑμίλει αὐτοῖς. *Maximam in studiis doctrinarum operam posuit, exquisitè Atticissans, ingenioque prædita acutissimo ad abstrusissimas quasque contemplationes, eam facultatem partim naturæ bonitate, partim industriâ consecuta. Affixa enim erat libris, & eruditorum consuetudine haud obiter utebatur.* Scripsit *Historiarum libros* XV. *de rebus ab Alexio Patre gestis*, quos *Alexiada* appellavit, quibus interceptum morte immaturâ mariti sui *Opus Historicum* supplevit, & Alexii res gestas ab anno 1069. usque ad obitum anno 1118. fusissimè simul ac elegantissimè enarrat. Prodierunt *Historiæ istius libri VIII.* priores Græcè cum Hæschelii notis *Augustæ Vindel.* 1610. 4°. omnes XV. Gr. Lat. cum Hæschelii notis, & Possini glossario *Paris.* 1651. f. Notas historicas & philologicas in eam conscripsit Carolus du Fresne, & Cinnami Historiæ subjecit *Paris.* 1670. f.

* Annal. Tom. 3. propè finem.

1118. JOANNES ZONARAS, ortu Constantinopolitanus, dignitate, Magnus Drungarius Biglæ, & Protoasecretis, claruit anno 1118. Postea ereptis ei morte repentinâ charissimis, conjuge sc. liberisque, vitam iniit Monasticam, & ut dolorem leniret, curasque sordidas & inutiles ab animo depelleret, rebus antiquorum temporum, Ecclesiæ præsertim, perscrutandis pertractandisque studiosè incubuit.

SCRIPTA.

Annalium, seu Compendii Historiarum Tom. III. Primo agit de rebus Judaicis ab Orbe Condito ad Hierosolymorum excidium. Secundo de rebus Romanis ab Urbe conditâ ad Constantinum M. Dionem plerunque exscribens. Tertio de rebus Byzantinis à Constantino M. ad Alexii Comneni obitum, qui contigit anno Christi 1118. In rebus, præsertim sui temporis, majorem curam atque industriam in eo desiderat Cl. Vossius *. De stylo, quo in condendis Annalibus usus est ipse ‖ ita pronunciat, vel potius excusat, εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τῦ λόγυ ποικίλλεται, καὶ μὴ δι' ὅλυ ὅμοιός ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδείς, μηδέ τις τὸν λόγον αἰτιάσθω, ἢ τὸν τύτυ ποιήσαντα με. *Dictionem esse variam, nec per omnia sui similem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut me autorem illius. Cum enim historiam ex variis autoribus veluti stipem colligere necesse habeam, in multis illorum & dictione & compositione utendum erit. Sicubi tamen ipse de meo aliquid interjecero, ac inseruero; stylus ad illius, quem sequor, autoris formam accommodabitur; ne Scriptura à sese dissidere videatur.* Annales istos notis illustratos Gr. Lat. edidit Hieronymus Wolfius *Basil.* 1557. f. Novam editionem eamque plane elegantissimam nuper adornavit vir Cl. & ad juvandas meliores literas natus Carolus Du Fresne, qui Wolfium carpit quod Zonaræ Annales in tres Tomos distribuerat, cum ab ipso Autore in duos solummodo distributi sint, primo in Augusto Cæsare desinente, secundo deinceps ad Alexii Comneni exitum progrediente; ipse nihilominus aliam rationem iniit, toto opere in libros XVIII. distributo. In præfatione Zonaram ab iniquis aliorum Criticorum censuris defendit, ad calcem notas Historicas, & dissertationem de Hebdomo CP. adjunxit. Denique Anonymi cujusdam breve Chronicon ab orbe condito ad Alexium Comnenum à Petavio unà cum Nicephori Breviario olim editum subjecit. Prodiit hæc editio Gr. Lat. *Paris.* 1686. II. vol. fol.

* De Hist. Gr. l. 2. c. 27.

‖ Annal. Tom. I. p. 3.

Commentarii in Canones SS. Apostolorum. Prodierunt seorsim Lat. *Paris.* 1558.

Com-

Commentarii in Canonicas aliquot Græcorum Patrum Epiſtolas. Editi ſunt Gr. Lat. ad calcem Gregorii Neocæſarienſis Operum *Pariſ.* 1621. f. SÆC. XII. ab An. MC.

Commentarii in Canones SS. Conciliorum, tam Oecumenicorum, quam Provincialium. Prodierunt Lat. *Mediolani* 1613.

Editi ſunt ſimul omnes iſti *Commentarii* Gr. Lat. *Pariſ.* 1618. & cum Cl. Beveregii Annotationibus in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. f. In præfatione monet ſe non ſponte ſed alterius perſuaſu, Manuelis forte Comneni Imperatoris, opus iſtud aggreſſum eſſe.

Oratio de immunditie ob gonorrhœam, Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 351.

Canon de S. Virgine, ſive *Poema adversùs omnes Hæreſes.* Habetur, in fine mutilum, Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. integrum Gr. Lat. cum notis apud Coteler. Monument. Eccl. Græc. Tom. III. p. 465. Servatur in Bibliothecâ Regiâ Pariſienſi Zonaræ Κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, ἢ ἡ ἀκροστιχὶς, ΤΣΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΥΣΤΑΤΟΝ ΠΑΕΚΕΙ ΜΕΛΟΣ.

Proœmium in Tetraſticha Gregorii Nazianzeni. Prodiit Gr. *Venet.* 1563.

Tractatus de nuptiis Conſobrinorum, editus Gr. Lat. à Cotelerio Monument. Tom. II. p. 433.

Epiſtolas ejuſdem aliquot edidit Bonaventura Vulcanius in notis ad librum S. Cyrilli Alex. adversùs Anthropomorphitas *Lugd. Bat.* 1605. 4°. Integra harum epiſtolarum Collectio continet epiſtolas LVI. quarum ſeriem & argumenta delo ibit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. lib. 4. in Codd. MSS. quandoque Joanni Zonaræ quandoque Michaeli Glycæ aſcribuntur, & ſæpiuſcule à L. Allatio quandoque ſub hujus, quandoque ſub illius nomine citantur, verùm Glycæ potius tribuendæ videntur.

Ἀνέκδοτα.

Ἐξήγησις τῶν Ἀναβάσιμων κανόνων τῶν τῆ Δαμασκηνῆ mentionem faciunt P. Lambecius de Biblioth. Vindob. lib. 3. p. 39. L. Allat. in Catal. Opp. S. Damaſc. ad calcem Symmict. p. 453. & Diatr. de Georgiorum ſcriptis p. 417. Fragmenta quædam edidit Gretſerus *de Cruce* lib. 5. in init.

Oratio in adorationem crucis, hujus meminit L. Allatius *de Script. Simeon.* p. 95.

Vita S. Sylveſtri ap. eund. p. 101.

Oratio in occurſum Salvatoris ibid. p. 105.

Encomium in Sophronium Hieroſolymitanum ibid. p. 101.

Poemata de proceſſione Spiritus S. aliaque adverſus Latinos compoſita: hæc à Genebrardo in Latinum ſermonem verſa eſſe fidem nobis facit Joan. Pontanus Præfat. ad Cantacuzeni Hiſtoriam: ea à ſe diligenter undique conquiſita nec tamen reperta in Præfatione monet Cl. Du Freſne.

Lexicon MS. Græce erat penès Hen. Stephanum, ejuſque uſuram à Caſaubono enixe petit Joſ. Scaliger epiſt. 48. p. 171.

GELASIUS II. *Joannes* antea dictus, Patriâ Campanus, civitate Cajetanus, nobili genere ortus, in Monaſterio Caſinenſi ſub Oderiſio Abbate bonis literis & moribus innutritus, procedente tempore ab Urbano II. Eccleſiæ Romanæ Cancellarius, à Paſchale II. Diaconus Cardinalis titulo S. Mariæ in Coſmedin creatur. Anno demum 1118. unanimi Cardinalium ſuffragio Pontifex electus eſt Romæ die XXXI. Januarii, & Cajetæ ordinatus die XXIV. Februarii. Romæ enim à Cencio Frangipane, Henrici Imp. duce, prehenſus, in vincula conjectus, mox concurſu populi facto liberatus, ac ſtatim ab ipſo Imperatore Romam adveniente Urbe ejectus, Cajetam ſe receperat. Imperator Urbe potitus Mauritium Burdinum, Archiepiſcopum Bracarenſem, ſedi Pontificali præfecit; quem ſtatim Gelaſius miſſis ubique literis anathematizavit. Poſt Henrici abitum conflato Normannorum & Capuanorum exercitu, Romam obſidione cinxit. Repulſam autem paſſus, in Galliam fugit; ubi anno ſequente, die XXIX. Januarii in Monaſterio Cluniaſi 1118

SÆC. XII. ab An. MC. censi diem obiit. Vir, *inquit Joannes Stella*, sanctissimus, & omni laude dignissimus, si vitam continentissimam, si mores, si doctrinam singularem, † Vit. Pontif. p. 165. inspicias. Nam constantem & sanctæ mentis, in procellis humanarum perturbationum vitam duxit. Extant *Epistolæ* VI. Concil. Tom. X. p. 817. *Passio S. Erasmi, Romæ* 1639. 4°. *Vitam* ejus conscripsit Pandulfus Aletrinus, Hugonis de Alatro, Cardinalis Presbyteri SS. Apostolorum, nepos, & ipsius Gelasii familiaris, cujus compendium exhibet Baronius in Annalibus ad an. 1118. integram dedit Papebrochius in Conatu Chron. Hist. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 9.

1118. FLORENTIUS, BRAVONIUS dictus, natione Anglus, Monachus Wigornienſis. Scripsit anno 1118. quo etiam obiit, aut saltem sequenti. Ingenium planè habuit, inquit Baleus *, ad quodcunque volebat, * Cent. 2. cap. 66. apertum & conspicuum, memoriam splendidam ac fœlicem, tam ingenuè à teneris annis institutus, & ita ad bene merendum propensus, ut nullam sineret præterire diem, quin aliquam duceret lineam ad patriæ suæ splendorem. Scripsit *Chronicon ab orbe condito usque ad an.* 1118. ex Mariano Scoto utplurimùm desumptum. In disponendâ temporum ratione, duplici Epocha à Christo nato usus est, unâ secundùm Evangelium, alterâ secundùm Dionysium Exiguum, intercedente annorum 22. inter se discrepantia. *Chronicon* istud ad annum 1141. continuavit Monachus quidam Wigornienſis Anonymus. Primus istud *Chronicon* in lucem protractum edidit nobilissimus Vir Gulielmus Howardus, postea Comes Northamptonienſis, *Londini* 1592. 4°. exinde cum Matthæo Westmonasterienſi excusum *Francofurt.* 1601. f. Scripsit etiam *librum de Regali Anglorum Prosapiâ*, seu *Regum Anglorum Genealogiis*, qui habetur ad calcem Chronici in editione Londinensi.

1119. CALLISTUS II. *Guido* antea dictus, patriâ Burgundus, Guilielmi Comitis filius, reges Germaniæ, Angliæ, & Franciæ consanguinitate attingens, Archiepiscopus Viennensis, & sedis Apostolicæ legatus ante annum 1112. quo celebrato Viennæ Concilio, investituram Episcopatuum & Abbatiarum à Laicis receptam, hæresin esse statuit, privilegium de investituris à Paschale Papâ Henrico Imp. nuper concessum cassavit, atque ipsum Imperatorem anathemate obstrinxit. Anno 1119. post mortem Gelasii, à Cardinalibus qui in Galliam confugerant, Pontifex Romanus electus est Cluniaci die IV. Februarii, & coronatus ibidem exeunte mense Martio. Mense Novembri Concilium generale Remis celebravit, in quo Henricum Imp. anathematizavit, Laicas investituras damnavit, & Clericis uxores interdixit. Anno 1120. in Italiam profectus est, tanto ubique populi concursu, & plausu exceptus, ut in terrorem actus Burdinus Antipapa Româ cederet, ac Sutrium se reciperet. Anno sequente Callistus conscripto, ope Willielmi Calabriæ & Apuliæ Ducis, Normannorum exercitu Sutrium expugnavit, & captum Burdinum perpetuo carcere mulctavit. Anno 1122 Concilium Lateranense habuit, quo Burdini ordinationes irritas fecit, & pacem cum Henrico Imp. petentibus id legatis Imperatoriis ineundam decrevit. Coiit ista pax in Conventu Wormatiensi, Imperatore investituras Episcoporum & Abbatum abrenunciante, Pontifice verò utrorumque electionem Imperatori concedente. Obiit anno 1124. die XII. Decembris. Extant *Epistolæ* XXXV. Concil. Tom. X. p. 827. aliæ *Epistolæ* V. apud Baluz. Miscellan. Tom. II. p. 192. *Sermones* IV. *in S. Jacobum Apostolum* habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1278. *Vitam* ejus à Pandulfo Aletrino conscriptam, mutilam dedit Baronius in annalibus, integram Papebrochius in Conatu, par. 2. p. 14.

1120. PETRUS ABELARDUS, natione Gallus *, Palatio in ingressu minoris Britanniæ propè Ligerim fluvium in Diœcesi Nannetensi oppi- * Abel. Hist. Calam. suar. cap. 1, 2. &c. do oriundus, patrem habuit Berengarium equitem, matrem Luciam, gene-

ri

ris vetuſtate nobiles, ipſe natus circa annum 1080. Peractâ domeſticæ edu- SÆC. XII. ab An. MC.
cationis curâ, præceptores nactus eſt in Dialecticâ Roſalinum, in Philoſophicis Gulielmum Campalenſem Archidiaconum Pariſienſem, dein Canonicum Regularem, denique Epiſcopum Catalaunenſem, quocum in Academiâ Pariſienſi non una ei lis fuit; in Theologicis Anſelmum Eccleſiæ Laudunenſis Decanum, ubi condiſcipulos habuit Albericum Rhemenſem, & Lotulphum Lombardum, gloriæ ejus æmulos & famæ perpetuos obtrectatores. Pariſios reverſus, & Scholæ Philoſophicæ jam rectura florens, incidit in amorem Heloiſæ * lectiſſimæ puellæ, Fulberti Canonici Pariſienſis neptis, * Ibid. c. 6, 7. p. 10.
ex quâ furtivo concubitu filium ſuſcepit, nomine Petrum Aſtrolabium; mox verò tam matrem quam partum legitimo matrimonio honeſtavit; uxore nihilominùs paulò poſt, ut domeſticorum injurias & contumelias evitaret, inter Sanctimoniales in Cœnobio propè Pariſios Argenteolo dicto, in quo puellula olim educata fuerat, collocatâ. Ægrè hæc omnia ferebant Heloiſæ conſanguinei, qui nocte quâdam in Petri cubiculum irrumpentes virilia ei execuerunt; extemplò igitur in Monaſterium S. Dionyſii ſe recepit, habitumque induit, ubi ſtudiis, & diſcipulorum, quos frequentes habuit, inſtitutioni ardenter incubuit, & hoc circiter tempore librum *de Theologiâ* in lucem * emiſit, in quo de SS. Trinitate & Unitate divinâ, ar- * Ibid. c. 9. p. 20.
gutè nimis & ſubtiliter diſſeruit. Hinc magni in illum clamores excitati, nec unum Hæreſeos impactum crimen. Hinc anno 1120. ad Synodum quandam in civitate Sueſſionenſi præſidente Conano Prænestino Epiſcopo, * Ibid. c. 10.
Pontificis tunc in Galliâ legato vocatur, ubi nullius licet erroris convictus nedum habito cauſæ examine, librum nihilominùs, idque propriis manibus, ultricibus urendum flammis tradere compulſus eſt. Ad Monaſterium Dionyſianum redieris Adamum Abbatem alioſque Monachos ſibi infenſiſſimos expertus eſt, eò quod turpes illorum mores liberiùs coarguerat, infenſiores multò, quòd S. Dionyſium non modò iſtius Cœnobii, ſed totius Franciæ divum tutelarem, celeberrimum illum Areopagitam Athenienſem fuiſſe negaret; itaque Monaſterium relinquens, in territorium Trecenſe ſe contulit, ubi donatâ terrâ, & conſentiente Epiſcopo, adjunctis quibuſdam Monachorum cellis, Oratorium extruxit, quod in nomine *SS. Trinitatis* fundatum, poſtea ob conſolationis gratiam, *Paracletum*, ſive *Paraclitum* appellavit. Accidit poſt hæc, ut hominem ſuum patria ſibi vendicaret, quippe qui in Abbatem S. Gildaſii *, in Britanniâ Aremorica, à Gil- * Ubi ſupra c. 13. p. 32.
da noſtrate, uti volunt, olim conditi, electus ſit, verùm ſterile ſolum, & gens pene barbara, & quod pejus adhuc, tetriores Monachorum ſuorum mores, etiam hic loci, pacem & ſolatium denegarunt, quin eouſque efferbuit Monachorum odium, ut latrones conducerent qui ipſum per viam tranſeuntem interciperent, venenum cibis ejus miſcendum curârunt, quo ſumpto, ipſomet caſu abſtinente, ſocius quidam Monachus mox occubuit; & quod magis horrendum, in ipſo altaris ſacrificio, veneno ſacro calici immiſſo, vitæ ejus inſidias ſtruere non verebantur. Deſerto itaque regimine Gildaſiano, in quemnam locum ſe receperit, haud ſatis conſtat; ubicunque fuerit, ecce iterum procella, *iterum nubes poſt pluviam*, renovatur vetus hæreſeos crimen, præcipue apud Bernardum Claræ-vallenſem celeberrimi nominis tunc temporis in Galliâ virum. Anno 1140. Synodus Senonis * celebra- * Otho Friſing. lib. 1. c. 48. Gaufrid. vit S Bernard. lib. 3. c. 3.
tur, citatur Petrus, comparet tandem Bernardus, in arenam deſcendit, ſcripta profert, erroris capitula deſignat. Sed cum Abelardus omnia ex adverſariorum ſententiâ agi, ſeque apud parum æquos judices cauſam dicturum eſſe cerneret, ad ſedem Apoſtolicam provocavit. Finita Synodo, dum Romam verſus iter inſtituit, Cluniacum venit, à Petro Mauricio Abbate, *Venerabili* dicto, humaniter exceptus. Huic mentem candidè exponit Abelardus *, ſeque totum ejus judicio ſubmittit, ab eo in monaſterium * Vid. Epiſt. Petri Cluniac. inter opp. Abelardi p. 339, 337, 344
ſuum aſcitus, eoque mediante redintegrata illum inter & S. Bernardum concordia, quin & impetrata ipſius Pontificis abſolutio. Tandem valetudinis cauſâ Cabilonem ſecedens, in monaſterio S. Marcellini Ordinis Cluniacenſis, non ſine magna ſanctitatis laude diem clauſit extremum Aprih XXI.

SÆC. XII. Ab An. MC. an. 1142. ætat. LXIII. Defuncti corpus, prout ipse dum in vivis adhuc erat per literas rogaverat, Heloisæ, conjugi traditum est, ab eâ in Cœnobio suo Paracletico sepultum. Duplex ei Epitaphium condidit Petrus Venerabilis; posterioris solummodò clausulam hic adjiciam;

Est satis in tumulo, Petrus hic jacet Abailardus,
Cui soli patuit scibile quicquid erat.

Erat quidem acri admodum ingenio, eruditione singulari, in Philosophicis princeps, in Logicis summus, ob egregiam disputandi peritiam *Dialecticus* dictus; *Dialecticarum*, inquit *, *rationum armaturam omnibus Philosophiæ documentis præstuli*; in Theologicis paucos habuit æquales. Errores qui ipsi objiciebantur, plures quidem erant, & si adversarii ejus sint audiendi, periculosissimi, quales sunt, *Quòd Pater sit plena potentia*; *Filius quædam potentia*; *Spiritus S. nulla potentia*, neque de substantiâ esse Patris aut Filii: *Christum non assumpsisse carnem, ut nos à jugo Diaboli liberaret*; *Deum nec posse, nec debere mala impedire*; *non peccavisse qui Christum ignorantes crucifixerunt*; *nec in Christo fuisse Spiritum timoris Domini*; *potestatem ligandi atque solvendi Apostolis tantum datam esse, non successoribus*; *quod propter opera nec melior, nec pejor efficiatur homo*; *quòd nec opus, nec voluntas, neque concupiscentia, neque delectatio, cum movet eam, peccatum sit*; *nec debemus eam velle extingui*: breviter hæc de eo Bernardus *; *Cum de Trinitate loquitur, sapit Arium*; *Cum de Gratiâ, sapit Pelagium*; *cum de Personâ Christi, sapit Nestorium.* Hæc, hisque plura, ei objecta sunt, quæ quidem in hominem vel mediocris ingenii, nullâve religionis scientia imbutum, haud cadere poterant, quæque ipse Petrus constanter pernegavit. Ab his ipsum liberant, ejus qui supersunt libri, præcipuè apologia illa, seu fidei confessio, quâ mentem suam perspicuè explicat, & hujusmodi objecta penitus diluit; & levissima planè sunt, & incautè potiùs & duriusculè, quam falsò aut heterodoxè dicta, quæ in operibus ejus notant ipsi censores Parisienses. Verbo dicam: In hoc maximè peccâsse videtur Abelardus, quod ad argutias Dialecticas, & insolentes quosdam Philosophiæ terminos, dogmata Theologica, & summa quædam fidei Catholicæ mysteria revocare sit conatus. Notandum denique, plura malesana dogmata ipsi afficta, ex aliorum libris hausta esse, quos ipse pro suis nunquam agnovit.

* Hist. Calamit. suar. c. 1.

* Ad Guidon. Cardin. Epist. 192. p. 1561.

SCRIPTA.

EPistolæ *ad Heloisam* IV. quæ Tractatus potiùs quam Epistolæ censeri possunt. In penultima de Origine Sanctimonialium, & religionis monasticæ eruditè agit; in ultima Institutionem seu Regulam Heloisæ & Sanctimonialibus Paracliticis tradit.

Epistolæ aliæ ad diversos VII.

Epistola ad amicum, sive *Historia calamitatum suarum*, quam eruditis notis illustravit Andreas Quercetanus.

Apologia, seu *Confessio fidei.*

Expositio Orationis Dominicæ.

Expositio in Symbolum Apostolorum.

Expositio in Symbolum Athanasii.

Solutiones Problematum Heloisæ.

Adversùs Hæreses liber.

Commentariorum in Epistolam ad Romanos libri V.

Sermones XXXII. *in festis per annum legendi.*

Ad Heloisam ejusque Virgines Paracletenses.

Introductionis ad Theologiam libri III. sive ut ipse * alibi appellat, *Opusculum de fide S. Trinitatis.* Hoc opus frequenti manu tractare solebat, & in condendis suarum *Sententiarum* libris, penè semper ante oculos habuit Petrus Lombardus, fatente Joanne Cornubiensi, ipsius Lombardi discipulo, ap. Quercet. not. ad Abel. p. 1159.

* Ad Gaufrid. Paris. Epist. 21. p. 334.

Hæc

Hæc Abelardi opera undiquaque eruit, collegit, recensuit, & Præfationem Apologeticam pro Petro Abelardo præmisit Fr. Amboesius Eques, Regis in sanctiore Consistorio Consiliarius, edidit verò præfixâ Doctorum Parisiensium censurâ Andreas Quercetanus, *Paris* 1616. 4°. Huic etiam editioni plures ad Abelardum & de eo *Epistolæ*, *Constitutiones*, *Rescripta*, & *Carmina* inseruntur. SÆC. XII. ab An. MC.

INEDITA.

Liber Sententiarum Sic & Non dictus. Extat MS. in Bibliothec. S. Benedict. Cantabrig. num. 390. & in Bibliotheca publica Cod. 168.

Dialectica, seu *Logica*, quam penes se MS. servavit, & seorsim se editurum promisit Andreas Quercetanus in not. p. 1160.

Expositio super Epistolas Pauli, Psalterium, & in Genesin, adhuc MSS. extare dicuntur. Librum *Nosce teipsum* dictum, suum esse, dum adhuc in vivis erat, non semel negavit. Meminit ipse *Glossarum*, quas scripsit, in *Ezekielem*, quas puto periisse. *Versus ejus ad Astrolabium filium suum*, habentur MSS. in *Bibliothecâ Cottonianâ*, sub *Vitellio*, C. 8. N. 3. Restat, ut paucula adjiciamus de HELOISA, quam Petrus primò amicam, dein conjugem, tandem in statu monastico sororem habuit. Genere erat clara, Fulberti Canonici Parisiensis neptis, post connubium Argentolii primum Monacha, & ut vocant, Priorissa facta, dissoluto verò hoc Sanctimonialium conventu, anno 1130. Paracletum translata, ubi cæteris ipsi adhærentibus, eam Abbatissam præfecit Abelardus. Obiit marito plusquam XX. annis superstes XVI. Cal. Junii an. 1163, vel 1164. fœmina planè lectissima, eximiis moribus, ingenio eleganti, nullo non disciplinarum genere exculta, Latinè, Græcè, & Hebraice docta. Extant inter Abelardi opera, Heloisæ ad Petrum Abelardum Problemata XLII. Epistola ad Petrum Abbatem Cluniacensem; ad Petrum Abelardum Epistolæ III. quæ admirabile ingenii acumen, & eruditionem non vulgarem liquidò præ se ferunt, in quibus siqua sint, quæ immodicum erga Abelardum affectum prodant, benigna interpretatione emollienda sunt.

GUIGO, sive *Guido*, patriâ Delphinas, Ordinis Carthusiani Monachus, Carthusiæ majoris Prior quintus; claruit circa an. 1120. vel paulò post, certè æqualis S. Bernardi, cui familiaris erat. Obiit anno 1137. XXVII. Julii, ætatis suæ anno 50. Monachatûs 30. Prioratûs 27. 1120.

SCRIPTA.

Scala Claustralium, sive *Meditationes de modo orandi, ad fratrem Gervasium.* Habetur inter opera S. Augustini, titulo Scalæ Paradisi, inter opera etiam S. Bernardi, ei falsò suppositа; denique vero authori restituta in editione Bernardi *Parisiensi* 1666. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1163.

Tractatus de quadripartito exercitio Cellæ. Extat in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1463.

Epistolæ III. 1. *ad Haymericum Cardinalem*, 2. *ad Hugonem S. Militiæ Priorem*, 3. *ad Innocentium II. Papam.* Habentur in editionibus S. Bernardi operum *Parisiensibus* 1645, 1666.

Epistola ad Durbonenses Fratres de supposititiis B. Hieronymi Epistolis, à Mabillonio evulgata Analect. Tom. I. p. 331.

Vita S. Hugonis Episcopi Gratianopolitani, apud Surium & Bollandum ad diem I. Aprilis.

Statuta Carthusianorum prima, edita olim *Basil.* 1510.

RODULPHUS, S. Trudonis propè Leodium Abbas; claruit circa an. 1120. postea Cœnobio S. Pantaleonis Coloniæ præpositus. Obiit circa an. 1120.

SÆC. XII. An. MC. an. 1138. Scripsit *Chronicon Monasterii Trudonensis* libris XIII. quos edidit Lucas Dacherius Spicileg. Tom. VII. *Vitam S. Lietberti Episcopi Cameracensis*, ab eodem editam Tom. IX. *Epistolam ad Sigebertum de susceptione puerorum in Monasteriis*, quæ unà cum literis Sigeberti ad Rodulphum habetur apud Mabillon. *Analect.* Tom. II. p. 495.

1120. ALBERTUS, sive Albricus, Ecclesiæ Aquensis Canonicus, & custos sive ædituus. Claruit anno 1120. Scripsit ex auditu & relatione aliorum, *Historiam Hierosolymitanæ Expeditionis sub Godefrido Bullioneo & aliis principibus, libris* XII. quibus res à Christianis in Oriente gestas accuratè persequitur ab anno 1095. ad secundum Baldwini II. annum Christi 1120 circiter. *Historiam istam* titulo *Chronici Hierosolymitani* anonymam primus edidit Reinerius Reineccius *Helmstad.* 1584. dein authori suo restitutam Bongarsius *inter Gesta Dei per Francos* Tom. I. p. 184.

1120. GAUTERIUS, sive *Galterius, Cancellarius* à dignitate dictus, gente Gallus; claruit anno 1120. Scripsit *Historiam rerum à Christianis ad Antiochiam fœliciter anno* 1115. *infœliciter anno* 1119. *gestarum*, quibus ipse interfuit; & captivus ductus carcerem diu tulit, cujus vi ingenium sibi hebetatum fuisse ipse * queritur. Extat *Historia* ista *Bellorum Antiochenorum* inter *Gesta Dei per Francos* Tom. I. p. 441.

* P. 249.

1120. HUGO, Ordinis Benedictini Monachus Floriacensis; claruit anno 1120. Scripsit *Chronicon libris* VI. *ad Ivonem Carnotensem*; (cui à nonnullis perperàm id tribuitur) exorsus à Nino Assyriorum rege, & in Ludovici Pii Imp. morte, anno Christi 840. desinens. Primus id cum notis edidit Bernardus Rottendorpius Monasterii 1638. mutilum tamen, priorem nempe solummodò partem ad tempora Constantini M. continens. Integrum extat in Bibliothecâ Cæsareâ. *Epilogum* ejus res gestas Ludovici Pii complectentem, exhibet Lambecius Comment. l. 2. c. 8. p. 857. Duo hujus Chronici integra exemplaria extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ. Scripsit etiam Hugo *libros* II. *de regiâ potestate, & sacerdotali dignitate, ad Henricum Angliæ Regem*, quos in lucem emisit Baluzius *Miscellan.* Tom. IV. p. 9.

1120. MICHAEL GLYCAS, natione Siculus; claruit anno 1120. Scripsit multa, variique argumenti, quæ sequuntur.

Annales Quadripartiti, opus non solùm historicum, sed etiam physicum & theologicum; primâ parte de operibus sex dierum differit, secundâ res gestas ab orbe condito ad Christum natum enarrat; tertiâ à Christo nato ad Constantinum M. progreditur; quartâ res exinde gestas pertractat, & in Alexii Comneni morte, anno Christi 1118. desinit. Prodierunt Latinè ex Joannis Leunclavii versione *Basil.* 1572. 8°. dein Gr. Lat. cum versione & notis Philippi Labbei *Paris.* 1660. fol.

Disputatiunculæ II. Lat. editæ à Jacobo Pontano unà cum Philippi Solitarii *Dioptrâ, Ingolstad.* 1604. 4°.

Scripsit Glycas *Epistolas* plures, ex quibus plurima, nec contemnenda quidem, fragmenta adducit Leo Allatius, non uno in loco, nempe *De Consensu*, l. 3. c. 13. §. 4. cap. 14. §. 15. cap. 16. §. 24. cap. 18. §. 8. libro *De Purgatorio*, pag. 28, 49, 789. libro *adversùs Hottingerum* cap. 18. p. 320. *De libris Eccles. Græcorum* pag. 118, 127, 254, 324. ubi notandum aliquot ex his Epistolas sub nomine Zonaræ vel Glycæ ab eo citari.

Tractatus aliquot hactenus ineditos recensèt Leo Allatius *De Consensu* lib. 2. cap. 18. §. 17. nempe *Librum ad Maximum Smeniotem de Processione Sp. S.* (fragmentum ejus habet idem l. 3. c. 2. §. 3.) *Ad eundem, an Christus Azymo in supremâ cœnâ usus sit? Ad Esaiam Monachum de animabus à corpore separatis?* Quædam etiam Glycæ *in S. Scripturam Exegetica* in Bibliothecâ Cæsareâ Viennensi extare prodit Possevinus *Apparat. Sacr.* Tom. II. p. 112.

NICETAS,

SÆC. XII. ab An. MC.

NICETAS, civitate Bizantinus, vitæ instituto Philosophus, i. e. (ni fallor) Monachus; claruisse videtur circa an. 1120. Scripsit *Tractatum Apologeticum pro Synodo Chalcedonensi adversus Armeniæ principem.* Extant fragmenta ejus apud Leonem Allatium *De Consensu* lib. 1. cap. 5. §. 3. p. 72. & libro *De Purgatorio* p. 4. *De libris Eccles. Græcor.* p. 314. integra verò habetur Gr. Lat. *Græc. Orthod.* Tom. I. p. 663. 1120.

ROBERTUS, *Retenensis* dictus, natione Anglus; claruit anno 1120. Cùm prima literarum elementa in patriâ degustâsset, in exteras regiones se contulit, & peragratis Galliâ, Italiâ, Dalmatiâ, Græciâ, tandem in Syriam pervenit, ubi diu inter Saracenos versatus, accuratam linguæ Arabicæ cognitionem sibi comparavit. Domum rediens, in Hispaniâ consedit, ubi Astrologiæ studiis incubuit, & Pampelonæ Archidiaconus creatus est. Obiit anno 1143. *Mahometis Alcoranum in compendium* redegit, & redactum Latine vertit. Prodiit ea *versio Norimbergæ* 1543. *Basil.* 1543, 1550. fol. De hâc Versione censuram hanc fert Cl. Huetius *, *Ineptissima est, ut semel dicam, hæc Alcorani Interpretatio, sententias miserè subvertens; strigosa ad hæc nonnunquam & exilis, in nimiam statim molem assurgit, ut nemo inde Alcorani intelligentiam sibi spondere queat. Id quidem sperare possemus, si integra alterius hujus interpretis prodiisset conversio, cujus Suratta prior cum Roberti, & Hermanni interpretatione edita est, quæ an Joannis Segobiensis, alteriusne sit, aliorum esto judicium.* 1120. * De Clar. interpret. p. 141.

HUGO DE S. VICTORE, *Didascalus* à nonnullis dictus, natione, ut volunt, Saxo, rectiùs patriâ Iprensis, Canonicus, & (si Trithemio * & Pantaleoni † fides) Abbas Cœnobii S. Victoris Parisiensis, Ordinis S. Augustini; unde *Victorini*, sive De *S. Victore*, nomen traxit. Claruit anno 1120. Vir, prout ævi sui indoles tulit, eruditus; in B. Augustini scriptis versatissimus, quem proinde in lucubrationibus suis maximopere æmulatus est, adeo ut alter *Augustinus*, & *lingua Augustini* cognominaretur. Obiit anno 1140. die XI. Februarii, ætatis suæ 44. 1120. * De Script. Eccles. fol. 82. † De Viris illustr. par. 2. p. 171.

OPERA.

"DE *Scripturis. & Scriptoribus sacris prænotationes.*

Annotationes elucidatoriæ in Pentateuchum, Judices, libros Regum, Psalmos aliquot, Threnos, Joelem, & Abdiam.

In Ecclesiasten Homiliæ XIX.

Annotationes elucidatoriæ Allegoriarum in totum Testamentum Vetus, exceptis Prophetis & libris Sapientialibus.

Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in quatuor Evangelia.

Annotationes literales & quæstiones in Epistolas S. Pauli, quas Hugoni abjudicatas Scholastico cuidam Scriptori attribuit Oudinus.

Annotationes elucidatoriæ in Dionysium Areopagitam.

Excerptionum priorum libri X. Celebre *opus librorum* XXIV. *Excerptionum*, sparsim habetur inter opera Hugonis nostri, viz. hic loci X. priores libri (quorum etiam quatuor primi inter opera Richardi Victorini extant in editione Rothomagensi 1650.) libri IX. proximi usque ad XX. exclusivè iidem sunt cum *Annotationibus elucidatoriis Allegoriarum in totum Test. Vet.* supra recensitis, liber XX. idem cum *Collectaneo Homiliarum in Ecclesiasten*, libri IV. reliqui sunt iidem cum *Annotationibus elucidatoriis in quatuor Evangelia.* Cæterùm *opus istud Excerptionum* in nonnullis Codd. MSS. Richardi Victorini, in aliis Hugonis nostri, in plurimis nullius authoris, nomen præ se fert. Nec Hugonem autem, nec Richardum authorem habere potest, cum author in libro X. Philippi Augusti Galliæ regis (qui regnare cœpit anno 1180.) meminerit, seque sub Philippo opus suum contexuisse prodat. Huc ferè redeunt, quæ de opere isto fusissimè disputat Oudinus *Supplem.* p. 403. &c.

Institu-

SÆC. XII. ab An. MC.

Institutiones in Decalogum.
Expositio in Regulam S. Augustini.
De institutione novitiorum.
De Claustro Animæ libri IV. quos Hugoni de Folieto, Monacho Corbeiensi, Hugonis Victorini Synchrono, deberi communi omnium eruditorum sententiâ receptum est.
De Medicinâ animæ liber.
De nuptiis carnalibus & spiritualibus libri II. qui cum præcedente Opusculo eundem Hugonem de Folieto autorem agnoscunt.
Bestiarium, sive *de proprietatibus animalium & aliarum rerum libri* IV. quorum duo priores *de Avibus*, ejusdem sunt Folieti.
De Animâ libri IV. ex quibus primus & tertius inter Bernardi, secundus inter Augustini, Opera habentur.
De Fructu carnis & spiritûs liber, ab Hugonis Victorini stylo alienus.
De vanitate mundi libri IV.
Tractatus V. viz. *De arrhâ animæ, De laude charitatis. De modo orandi. De meditatione. De Arcæ mysticæ descriptione.*
De Arcâ Noë libri IV.
Sermones C. de variis argumentis.
Sermo de Assumptione B. Mariæ.
Didascali libri VII. quorum ultimus *de Trinitate*, sex priores *de liberalibus artibus* agunt.
De potestate & voluntate Dei libellus.
De quadruplici voluntate in Christo libellus.
De sapientiâ animæ Christi libellus ad Gualterum de Mauritaniâ, Laudunensem postea Episcopum.
De unione corporis & spiritûs libellus.
De verbi Dei efficaciâ libellus.
Apologia de Verbo Incarnato, & *Disputationes III. de eodem.*
De perpetuâ virginitate B. Mariæ.
Miscellaneorum priorum liber unicus, posteriorum libri V. Ea nonnulli non Hugoni, sed discipulo ejus cuidam, adjudicanda censent.
De filiâ Jephte Tractatus.
Speculum de mysteriis Ecclesiæ.
De Canone mystici libaminis, ejusque ordinibus libellus.
De Cæremoniis, Sacramentis, & Officiis Ecclesiasticis libri III. qui quidem unà cum præcedente Opusculo debentur Roberto Paululo Presbytero Ambianensi, qui claruit circa an. 1170.
Dialogus de Sacramentis legis naturalis & scriptæ.
Summa Sententiarum septem Tractatibus comprehensa, quorum I. est de *Fide, Spe*, &c. II. *de creatione & angelicâ naturâ.* III. *de creatione & humanâ naturâ.* IV. *de Sacramentis in genere, & præceptis divinis.* V. *de Sacramento Baptismi.* VI. *de Sacramentis Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis.* VII. *de Sacramento conjugii.*
De Sacramentis Christianæ fidei libri II. *Argent.* 1465. fol.
Prodierunt Hugonis Victorini Opera *Paris.* 1526. III. Tom. curâ Thomæ Garzonii *Venet.* 1588. III. Tom. *Colon.* 1617. *Rothomagi* 1648. 2 vol. fol.
Accessit in editione Rothomagensi præter alia quædam levioris notæ, *Liber de studio legendi*, cui deerat caput ultimum. Id aliunde hausturn dedit Mabillonius Analect. Tom. I. p. 324.
Epistola increpatoria ad Joannem Archiepiscopum Hispalensem, qui *à fide Christianâ ad Arabes defecerat*, extat apud Baronium ad an. 1136.
Scripsit adhuc Hugo noster *Chronicon ad annum usque* 1128. jam deperditum. Id tamen tacito Hugonis nomine passim exscripsit Autor Chronici magni Belgici à Pistorio editi.

1121. EADMERUS, sive *Edmerus*, sive *Edinerus*, sive *Emundus*, Natione Anglus, Monachus Cantuariensis O. B. Claruit anno 1121. Anselmi Archiepiscopi

epiſcopi diſcipulus, omniumque ejus laborum & itinerum comes individuus, quin & vitæ ſuæ corrector ab Anſelmo petitus, ab Urbano II. datus. Tandem, teſte Simeone Dunelmenſi S Andreæ in Scotiâ Epiſcopus factus eſt: quod verò illum Monaſterii S Albani Abbatem fuiſſe tradunt Baleus, Pitſeus, aliique eos ſecuti, in eo planè hallucinantur, cùm Eadmerus ille Cœnobiarcha Albanenſis pluſquam integro ſæculo antiquior noſtro fuerit, & circa an. 980. è vivis exceſſerit. Cæterùm Eadmerus poſtquam in Scotiâ inſulas adeptus eſt, cùm Monaſtici magis obſequii, quo Eccleſiæ Cantuarienſi devinctus erat, quàm Epiſcopalis dignitatis memor, ingentem ſedis Cantuarienſis authoritatem datâ quâvis occaſione jactitaret, eamque ſuper arduis Eccleſiæ Scoticæ negotiis conſuli vellet; apud Alexandrum regem malè audire cœpit; variiſque injuriis eo nomine affectus eſt. Harum denuò pertæſus Eadmerus, ſeque Eccleſiæ Santandreanæ, deſiderato favore regio, nullatenus prodeſſe poſſe animadvertens, annulum ac baculum paſtoralem regi remiſit, anno circiter 1124. Epiſcopatu ſemet abdicavit, & Cantuariam reverſus, in Cœnobio priſtino conſenuit. SÆ C.XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Hiſtoriæ novorum, ſive *ſui ſæculi libri VI. ab anno* 1066. *uſque ad an.* 1122. Operis hujuſce præſtantiam tum à re ipſâ, tum ab eximio autoris narrandi judicio, pari fide, & non contemnendo ſermonis nitore, plurimùm commendat ὁ *ἄπυ* Seldenus; quorum omnium non pœnitenda ſpecimina exhibet. " In ſermone verò, *inquit*, nitor ejuſmodi reperitur, ut ſi veteres re-" rum noſtratium ſcriptores ad unum omnes diligentiùs evolveris, hujus fue-" rit incomparabilis. Stylum æquabilem ſatis, gravem, & hiſtorico, ut ætas " tulit, dignum præ ſe fert, vocabula etiam ferè ubique pura. Cæteri quos " terimus, ſive coætaneos, ſive priores, ſive recentiores, barbarie, ſquallore, " & ſordium congerie præ Eadmero plerunque deturpantur. Etiam Malms-" burienſem hic noſter ſtylo ſaltem æquat, in cæteris autem longo planè in-" tervallo ſuperat. Primus hanc Hiſtoriam ex Bibliothecâ Cottonianâ in lucem emiſit idem Seldenus cum notis doctiſſimis, & Actorum ex publicis Archivis Spicilegio *Londini* 1623. f. exinde recuſa eſt ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675. fol.

De Vitâ S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis libri II. Habentur in editionibus Operum Anſelmi *Colon.* 1612. *Pariſ.* 1630. 1675. & ap. Sur. Febr. XXI.

Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi Eboracenſis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. III. par. 1. p. 196.

De Excellentiâ B. Mariæ Virginis.

De quatuor Virtutibus, quæ fuerunt in B. Mariâ Virgine.

De Beatitudine cæleſtis patriæ.

De Similitudinibus S. Anſelmi.

Opuſcula iſta quatuor, Anſelmo antea inſcripta, & inter Opera ejus deliteſcentia, Eadmero vindicavit, & ſub illius nomine edidit Gabriel Gerberonius ad calcem Anſelmi Operum *Pariſ.* 1675.

Præter hæc extant adhuc Eadmeri opuſcula varia, viz. *Carmen de S. Edwardo Rege & Martyre. Epiſtola ad Edmerum de Matre S. Edwardi. Utrum Eboracenſis Eccleſia Primatum ſuper Scotos habeat. De corpore S. Dunſtani apud Glaſtonienſes poſito. Vita S. Wilfridi Archiepiſcopi. Vita S. Odonis Archiepiſcopi. Vita S. Dunſtani & quædam miracula ejus. De ordinatione B. Gregorii Papæ. De excellentia B. Mariæ Virginis. Vita S. Oſwaldi Archiep. Ebor. De beatitudine perennis Vitæ. Vita S. Bregwini Archiep. De conceptione S. Mariæ. Vita Petri primi Abbatis Cœnobii S. Auguſtini Cant. Sententia de memoria ſanctorum quos venerari decet. De commovendo ſuper ſe manum S. Petri Apoſtoli. De reliquiis S. Audoeni & aliorum ſanctorum in Eccleſia Chriſti Cant. De Gabriele Archangelo.*

SÆC. XI. ab An. M.

Habentur hæc omnia MSS. in codice admodum antiquo Vol. 338. 4°. Coll. Corp. Christi Cant.

Alia ejus scripta memorant Balæus, Pitseus, aliique, quæ huc transcribere è re minimè visum est.

1123. Vitam ejus prolixè describunt Bibliothecæ Cluniacens. Curatores *Paris.* 1614.

PETRUS MAURICIUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, ex nobili Dominorum de Monte Buxerio stemmate prognatus, Mauricii & Rangardæ filius; postquam militiæ glorioſam per annos aliquot navárat operam, sæculo abrenunciato, Monachis Cluniacensibus se adjunxit; & post Hugonis junioris mortem, anno 1123. die Assumptæ in cœlum Virginis creatus est Abbas Cluniacensis, *Abbas Venerabilis* ob morum gravitatem vulgò dictus. Primo præfecturæ suæ exordio, graviſſimas à Pontio, Abbate olim Cluniacensi, qui ante triennium Hierosolymam profecturus munere suo sese abdicârat, abdicatum redux repetierat, passus est injurias: verùm iis opportuna Pontii mors mox finem fecit. Anno 1126. Petri de Bruis dogmata voce & scriptis oppugnare cœpit. Anno 1140. Petrum Abailardum apud Cluniacenses fortuito divertentem ab erroribus ad saniorem mentem revocavit; & in Monasterio Cluniacensi senectuti suæ sedes ponere susceptâ vitâ Monasticâ persuasit. Anno 1145. ab Eugenio Pontifice in Italiam evocatus est; ut Tusciæ civitates implacabili inter se bello digladiantes invicem conciliaret. Sedulò id quidem conatus est Petrus: verùm obstinata Tuscorum pervicacia pia illius studia ludificata est. Anno 1150. ad procuranda Ordinis Cluniacensis negotia Romam iter suscepit; ingenti honore ab Eugenio Papâ, & Romanis civibus exceptus. Obiit exeunte anno 1156. VIII. Cal. Januarii.

OPERA.

EPistolarum *libri* VI. Prodierunt seorsim *Paris.* 1522.

Epistola ad Petrum de S. Joanne contra eos qui dicunt, Christum nunquam se in Evangelio apertè Deum dixisse.

Tractatus adversùs Judæorum inveteratam duritiem.

Epistola ad S. Bernardum Abbatem Claræ-vallensem, de translatione Alcorani ex Arabico in Latinum, quam ipse fieri procuravit anno 1143.

Summula quædam brevis contra hæreses & sectam Diabolicæ fraudis Saracenorum, sive Ismaelitarum.

Epistola sive Tractatus adversùs Petrobrusianos.

De Transfiguratione D. N. J. C. Sermo.

De Miraculis sui temporis libri II.

Rythmi, Prosæ, Versus, & Hymni.

Statuta Congregationis Cluniacensis.

Prodierunt Petri Cluniacensis Opera *Ingolstad.* 1546. in *Bibliothecâ Cluniacensi* ab Andreâ Ducheſnio & Martino Marrier editâ *Paris.* 1614. denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 813.

Epistolæ II. antea ineditæ, habentur apud Mabillon. Analect. Tom. III. p. 481.

1124. FULCHERIUS, Carnotensis, Monachus an Presbyter? Robertum Normanniæ Ducem cum exercitu in Terram sanctam proficiscentem anno 1095. secutus est. In Syriam quamprimùm venit, Baldwini regis Godefridi Ducis Bullionæi fratris Sacellanum egit. Claruit adhuc anno 1124. Scripsit *Historiam,* quam vocavit, *Gesta Francorum Hierusalem peregrinantium ab anno* 1095. *ad annum usque* 1124. primus qui mutilam edidit, inter Gesta Dei per Francos Tom. I. p. 381. Jacobus Bongarsius testatur se integriori Codice olim usum esse; in quo ipsum Opus distinctum erat in libros tres, secundo libro incipiente à Baldwino I. rege, tertio à Baldwino II. adeóque Historiam Fulcherianam integram edidit Andreas Ducheſnius Script. Francic.

cic. Tom. IV. *Paris.* 1641. p. 816. De Fulcherii ſtylo modeſtam ſatis cenſuram fert Gulielmus Malmsburienſis *. *Scripſit ſtylo*, inquit, *non quidem agreſti, ſed, ut dici ſolet, ſine nitore & palæſtrâ; & qui alios admonere potuit, ut accuratiùs ſcriberent.* SÆC. XII ab An. MC.

* De geſt. reg. Angl. lib. 4.

HONORIUS II. antea *Lambertus* dictus, Patriâ Bononienſis, loco humili natus, à Paſchali Papâ Epiſcopus Veletrenſis, & tandem Cardinalis Oſtienſis creatus eſt. Anno 1124. deturbato Theodulpho Cardinali Presbytero S. Anaſtaſiæ, qui poſt Calliſti mortem Pontifex Canonice electus fuerat, ipſe ſedem Pontificalem arripuit die XVI. Decembris, à Clero Romano poſt dies aliquot (ſi Baronio fides) ritè confirmatus, & XXVIII. Decembr. vel IV. Januar. anni ſequentis coronatus. Anno 1125. Fredericum & Conradum Imperatores Henrici V. nepotes poſt avunculi mortem imperium repetentes, & Lotharium regem armis perſecutos, excommunicavit: quin & Anſelmum Archiepiſcopum Mediolanenſem ob donatum Longobardiæ coronâ Conradum eidem ſententiæ ſubjecit. Anno 1127. Rogerio Siciliæ Comiti ob ſuſceptum abſque ſuâ authoritate Calabriæ & Apuliæ Ducatum, bellum intulit, plenariam peccatorum remiſſionem omnibus in expeditione eâ morituris affatim pollicitus. Anno ſequente eundem Rogerium anathemate percuſſit; quòd Ducatum inconſultâ ſede Romanâ arripuiſſet, & Epiſcopos Siciliæ Romam ventitare vetuiſſet. Obiit anno 1130. die XIV. Februar. Extant *Epiſtolæ* XI. Concil. Tom. X. p. 908. duodecima ibid. p. 1843. 1124.

NORBERTUS, Patriâ Clivenſis, Heriberti & Hadewigis filius, in aulâ Frederici Archiepiſcopi Colonienſis educatus, dein in aulam imperatoriam accitus eſt, & in Monaſterium demum Sigebergenſe ſeceſſit. Anno 1118. impetratâ à Gelaſio Papâ facultate ad prædicandi munus ſe contulit. Anno 1120. S. Auguſtini Regulam ſervandam ſuſcipiens, Præmonſtratenſium Ordinem inſtituit: & quinquennio poſt Romam profectus Ordinem ſuum ab Honorio Papâ confirmari obtinuit. Anno 1126. ab Antverpienſibus evocatus Tanchelinum quendam, Hæreſiarcham perditiſſimum, ſtrenuè oppugnavit. Anno 1127. Archiepiſcopus Magdeburgenſis creatus eſt. Anno 1131. Concilio Remenſi interfuit. Anno 1133. Innocentio Papæ & Lothario regi ex Germaniâ Romam profectis comitem ſe dedit. Anno ſequente in Patriam reverſus, diem obiit. Extat *Sermo Exhortatorius ad Fratres* in Bibliothecâ Patrum Tom. XXI. p. 118. 1127. Vit. Norbert. per Hugon. ap. Sur. Jun. VI.

DROGO, primo quidem Monaſterii Nicaſiani apud Remenſes Prior, deinde Abbas Laudunenſis; denique ab Innocentio II. Romam evocatus, Oſtienſis Epiſcopus conſecratur, claruit anno 1128. quo Abbatiam adeptus eſt. Obiit circa an. 1138. 1128.

Scripſit *Librum ſive Sermonem de Sacramento Dominicæ Paſſionis.* Habetur in *Orthodoxogr.* p. 1388.

HERVEUS, gente Gallus, Patriâ Cenomanenſis, O. B. Monachus Dolenſis, claruit circa an. 1130. Scripſit *Commentarium in Epiſtolas D. Pauli*, quod Anſelmo falsò inſcriptum inter Opera ejus habetur in editione Colonienſi 1612. *Commentarium* etiam *prægrandem in Eſaiam Prophetam ad Joannem Abbatem Dolenſem*, in Bibliothecâ Claromontana MS. aſſervatum, teſte Labbeo *; denique *Poſtillas breves in Deuteronomium*, quas apud S. Germanum Pariſienſem extare prodit Oudinus ‖, epiſtolam encyclicam monachorum Burgidolenſium hujus Hervei vitam & ſcripta continentem edidit Dacherius Spicileg. Tom. 2. p. 514. 1130.

* Differt. Tom. I. p. 432.

‖ Supplem. p. 395.

HONORIUS, Auguſtodunenſis Eccleſiæ in Burgundiâ Presbyter & Scholaſticus, claruit anno 1130. *Solitarii* etiam nomen geſſiſſe videtur: ita enim ejus *Gemmæ animæ* annorum 500. exemplar in codice Ambroſiano, 1130.

SÆC. XII. ab An. MC. *Honorii Solitarii* nomen præfert, notante Mabillonio *It. Ital.* p. 14. Scripsit multa, variique argumenti, quæ sequuntur.

OPERA.

Liber de Luminaribus Ecclesiæ, sive *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, ex Hieronymo, Gennadio, Isidoro, & Bedâ ferè contextus. Prodiit cum notis Suffridi Petri *Colon.* 1580. 8°. Eundem in quatuor libellos divisit, & in Bibliothecâ suâ Ecclesiasticâ notis illustratum edidit Aubertus Miræus *Antverp.* 1639. f.

Commentarii in libros tres Salomonis. Prodierunt *Colon.* 1540.

Inevitabile, sive *Dialogus de Prædestinatione & libero arbitrio.* Prodiit *Colon.* 1552. inter Cassandri Opera *Paris.* 1616. *Antverp.* 1620. 1624. 8°.

Gemma animæ, de Officio Missæ, ejusque cæremoniis, in quatuor partes distributa. Prodiit *Lipsiæ* 1514. & inter Scriptores *de Divinis Officiis Paris.* 1610. p. 1179.

Synopsis mundi, sive de Imagine mundi libri III. Spiræ 1583. Duo priores libri inter Anselmi Opera haberi solent.

Elucidarium, Anselmo etiam suppositum, inter cujus proinde Opera reperitur.

Libellus de Hæresibus. Basil. 1544.

De Mundi Philosophiâ libri IV.

De Solis affectibus liber.

Series Romanorum Pontificum à S. Petro ad Innocentium II.

Opera ista Honorii omnia junctim edita sunt in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 963. 1226.

Alia quamplurima scripsit Honorius hactenus inedita. viz. *Libellum Sermonum. De incontinentiâ sacerdotum. De omnimodâ historiâ*, &c. quæ in Appendice ad librum ejus de Scriptoribus sigillatim enumerantur.

1130. INNOCENTIUS II. *Gregorius* antea dictus, ex nobili familiâ Romæ natus, Joannis filius, Monachus Lateranensis, dein Abbas Monasterii SS. Nicolai & Benedicti propè locum Burranum; postea ab Urbano II. Cardinalis Diaconus S. Angeli renunciatus, anno 1118. Callistum II. in Gallias fugientem secutus; ac demum post Honorii II. mortem anno 1130. Pontifex Romanus ab alterâ Cardinalium parte electus est die XVII. Febr. die XXIII. ordinatus. Altera interim Cardinalium factio Petrum Cardinalem S. Mariæ, Anacleti II. nomine insignitum in Pontificali throno collocârunt. Innocentius ab Anacleto ejectus & excommunicatus in Gallias fugit; ubi à Gallis, Anglis, & Germanis pro legitimo Pontifice habetur, atque anno sequente in Concilio Rhemensi confirmatur. Anno 1133. à Lothario Germaniæ rege in sedem restitutus, ei vicissim investituras remisit, atque eum Imperatorem Romæ coronavit. Anno 1137. Lotharium Imp. in partes trahens Rogerio Siciliæ regi bellum intulit; eique Campaniam & Apuliam eripuit. Anno 1139. celebrato Romæ mille circiter Episcoporum Concilio, Rogerium regem, & Anacleti biennio ante defuncti adfectas excommunicavit, Clericorum conjugium damnavit, aliosque Canones Ecclesiasticos sancivit. Eodem anno contra Rogerium exercitum ducens, re male gestâ, ipse ab hostibus captus est, & ad iniquas pacis conditiones adactus. Obiit anno 1143. die XXIV. Septembr. Extant *Epistolæ* XLIII. Concil. Tom. X. p. 946. *aliæ* V. ibid. p. 1843. *Epistolæ* II. apud Baluzium *Miscellan.* Tom. II. p. 198. Anacleti Antipapæ *Epistolæ* XXXVIII. à Christiano Lupo editæ habentur ad calcem *Epistolarum Ephesinarum* p. 491.

Petrus Diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 99.

1130. SIMEON, Natione Anglus, in Academiâ Oxoniensi educatus, ubi Philosophiam ac Theologiam docuit: deinde factus O. B. Monachus, & Præcentor Dunelmensis; reliquias Bibliothecarum, quas misere spoliârant Dani, dili-

diligenter excuſſit: & collectâ undique materiâ ad ſcribendum ſe accinxit. Claruit anno 1130. SÆC. XII. ab An MC.

SCRIPTA.

Hiſtoria Eccleſiæ Dunelmenſis, ex majorum authoritate ſcripta, ab Oſwaldo rege ad Gulielmi Epiſcopi obitum, viz. ab anno 635. ad 1096. Primus *Hiſtoriam* iſtam in lucem extulit Cl. Twiſdenus inter X. Scriptores Anglicos *Londini* 1652. p. 1. Eam Turgoto, Priori Dunelmenſi, vindicat, qui Diſſertationem huic Collectaneo præmiſit, Cl. Seldenus. Certè Turgoti Hiſtoriam, iiſdem penè verbis, paucis admodum mutatis, deſcripſiſſe videtur Simeon noſter: unde Bibliothecæ Cottonianæ Codex MS. Turgoti nomen in fronte præfert. Habetur Hiſtoriæ hujus Continuatio ab anno 1096. ad 1154. ibid. p. 59. à recentiore manu addita.

Epiſtola ad Hugonem Decanum Eboracenſem de Archiepiſcopis Eboracenſibus. Extat ibid. p. 75. & apud Labbeum *Bibl. Nov. MSS.* Tom. 1. p. 322. ubi integra deeſt Præfatio.

Narratiuncula de Obſidione Dunelmenſi, apud Twiſdenum, ubi ſupra, p. 79.

Hiſtoriæ de Regibus Anglorum & Dacorum libri II. ab anno 731. (quo deſiit Bedæ Hiſtoria) ad an. 1130. extrema ſc. Henrici I. tempora. Omnia penè ex eo deſumpſit Rogerius Hovedenus. Extat ibid. p. 85. *Hiſtoriam* hanc per XXV. annos continuavit Joannes de Hexam, Prior Hagulſtadenſis, ejuſdem temporis Scriptor, ibidem editus.

ALGERUS, Primùm Eccleſiæ S. Bartholomæi Leodienſis Diaconus & Scholaſticus; dein ad Eccleſiam S. Lamberti ab Oberto Epiſcopo tranſlatus, negotiis Eccleſiaſticis per viginti ferè annos uſque ad obitum Frederici Epiſcopi operam dedit: poſtremùm in Cœnobio Cluniacenſi ſub Petro Mauricio Abbate inſtitutum Monaſticum amplexus eſt. Claruit anno 1130. Scripſit *libros III. de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini adversùs Berengarium*, qui habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 251. *Libros III. de Miſericordiâ & juſtitiâ*, quorum Præfationem edidit Mabillonius *Analect.* Tom. I. p. 307. integri Operis editionem denuò procurandam pollicitus. *Librum de dignitate ſeu antiquitate Eccleſiæ Leodienſis*, cujus unica ſupereſt memoria. 1130.

WILLELMUS, Natione Anglus, Patriâ Somerſetenſis, inde *Somerſet* dictus, Cœnobii Malmsburienſis Monachus O. B. Bibliothecarius, & Præcentor, claruit circa an. 1130. Obiit anno 1143. De eo hæc Nobiliſſ. Savilius *, quo nemo meliùs judicare poterat. *Inter vetuſtiſſimos rerum noſtrarum Autores, & narrationis fide & judicii maturitate Principem locum tenet Gulielmus Malmsburienſis, homo, ut erant illa tempora, literatè doctus, qui ſeptingentorum plùs minùs annorum res tantâ fide & diligentiâ pertexuit; ut è noſtris propè ſolus Hiſtorici munus expleſſe videatur.* 1130.

* Epiſt. ad Eliz. Regin. Collectioni ſuæ præmiſſâ.

SCRIPTA.

Libri V. de rebus geſtis Regum Anglorum à primo Saxonum adventu ad viceſimum octavum Henrici I. Regis annum, viz. ab anno 449. ad an. 1127. ad Robertum Gloceſtriæ Comitem, Henrici I. filium nothum.

Hiſtoriæ Novellæ libri II. ab anno 1127. ad 1143. poſtea additi, & eidem Roberto dicati.

De rebus geſtis Pontificum Anglorum libri IV. à primo Auguſtini adventu ad ſuum uſque tempus.

Hiſtorias iſtas in unum collegit, atque edi curavit Nobiliſſ. Savilius *Londini* 1596. f. recuſas *Francofurti* 1601.

Vita

SÆC. XII. ab An. MC.

Vita S. Aldhelmi Episcopi Schireburgensis, à Mabillonio edita Sæc. Benedict. I. par. 1. p. 726.

De antiquitatibus Glasconiæ Opus ad Henricum Episcopum Wintonienſem, Stephani regis Anglorum fratrem, extat MS. in Bibliothecâ Collegii S. Benedicti Cantabrig. Cod. 373. num. 11. fol.

Abbreviatio ex Gestis Haymonis de Imperatoribus, habetur MS. in Bibliothecâ Baliolenſi apud Oxonienſes Cod. 108. num. 4.

Abbreviatio librorum Amalarii de Divinis Officiis Roberto quodam amico ſuadente facta, eidemque nuncupata. Extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ N. 39, 40. Præfationem unà cum duobus epilogis à Rev. Joan. Battely acceptam edidit Cl. D. Allix ad calcem præfationis ad Joan. Pariſienſem, p. 82.

1130. WASELINUS, cognomento *Monalius*, S. Laurentii apud Leodienſes Abbas, claruit anno 1130. Obiit anno 1147. *Scripſit Epiſtolam de continentiâ conjugatorum ante Communionem*, quæ à Mabillonio evulgata eſt Analect. Tom. I. p. 339. ubi de legibus continentiæ conjugalis, quam certis diebus præſcribunt Canones, plura, ut ſolet, erudite obſervat Mabillonius.

1130. THEOBAUDUS, Bezuenſis in Burgundiâ Cœnobii Monachus, claruiſſe videtur circa an. 1130. Scripſit *Libros* IV. *de Actis, Tranſlatione, & Miraculis S. Prudentii Martyris*; quos primus in lucem edidit Philippus Labbeus *Biblioth. Nov. MSS.* Tom. II. p. 605.

1131. GRATIANUS, Natione Tuſcus, Patria Cluſinas, Cœnobii S. Fœlicis in Bononiâ Monachus O. B. doctiſſimus juris Eccleſiaſtici interpres, inde *Magiſter* appellatus. Claruit ab anno 1131. Non deſunt plurimi, qui Gratianum Petri Lombardi, Petrique Comeſtoris germanum fuiſſe volunt, matremque tergeminos hos fratres ex furtivo concubitu conceptos uno partu edidiſſe, quod quidem nullo ſatis gravis autoris teſtimonio fulcitur. Scripſit Gratianus circa an. 1151. *Decretorum Canonicorum Collectanea*, ſeu *Concordantiam diſcordantium Canonum*, ex SS. Patrum dictis, Synodorum Canonibus, ſpuriis Romanorum Pontificum Decretalibus, aliiſque Pſeudepigraphis, collectam; & à ſe brevibus ſcholiis illuſtratam. Quamplurima ipſum ex Ivone & Burchardo hauſiſſe omnibus ſatis notum eſt. Totum Opus tribus partibus abſolvitur. Prima complectitur *Diſtinctiones* CI. ſecunda *cauſas* XXXVI. quælibet cauſa varias ſub ſe quæſtiones, quælibet quæſtio varia Capitula. Cauſæ 33æ. quæſt. 3. ſubjicitur amplus ſatis *Tractatus de Pœnitentiâ*, ſeptem Diſtinctiones continens. Pars tertia agit *de Conſecratione*, in V. Diſtinctiones diviſa; ut de *Paleis*, aliiſque huc ſpectantibus nihil dicam. Opus iſtud à Gratiano anno 1151. editum Eugenius III. Pontifex ſtatim approbavit, & in Academiis publicè legi juſſit. Varia de hoc Opere ejuſque uſu eruditorum judicia dabit inter alios Gerardus Maſtrichtius Hiſt. Jur. Eccleſ. num. 318, 319. Certè utut toties à Pontificiis purgatus, in plurimis tamen controverſiis à Reformatorum partibus adhuc ſtat Gratianus: unde Romanæ Eccleſiæ Theologis ſæpe vapulat. Ad utiliorem autem Operis Gratianæi intelligentiam nihil magis confert, quàm Antonii Auguſtini de Emendatione Gratiani libri II. præſertim cum Baluzii notis editi *Pariſ.* 1676. 8°. Prima Gratiani Decretorum editio prodiit abſque vel Gratiani vel loci nomine 1472. f. deinde *Venetiis* 1479. *Pariſ.* 1508. (cui primæ Gratiani nomen appoſitum eſt) ex eo tempore innumeris locis & vicibus, in omni Juris Canonici editione, præcipue *Romæ* 1580. *Pariſ.* 1612. f. *Lugduni* 1661. 2 vol. 4°. Addam ſolum quod habet Val. Foſterus, Opus hoc in Æde Sancti Fœlicis fuiſſe compilatum, cujus memoria hodienum conſervatur Bononiæ apud D. Petronium ad Sacellum D. Sebaſtiani hac inſcriptione,

Hiſt. Jur. Civil. lib. 3. c. 7. p. 472.

D. O. M.

SÆC. XII. ab An. MC.

D. O. M.

GRatiani Cluſini Cæſarei Jur. & Pont. enucleatoris propè divini, qui Monachus in martyrum Felicis & Naboris æde, abſolutiſſimum ibidem opus Decretorum anno Gratiæ MCLI. *compilavit, monumentum; quod illi carie ruderibuſque obſordiverat, hic magnificentius renovatum, Joannes Franciſcus Aldobrandus Bononienſis IV. Dictator ære publico reſtauravit, Anno ſalutis* MCCCCXCVIII. *Idib. Junii Joanne Bentivolo II. P. P. Remp. feliciter gubernante.*

STEPHANUS, Epiſcopus Pariſienſis; claruit anno 1132. quadriennio poſt Ludovico Craſſo Francorum regi morienti aſtitit, ejuſque confeſſionem excepit. Extant *Epiſtolæ* ejus aliquot apud Dacherium *Spicileg.* Tom. III. 1132.

MALACHIAS, gente Hibernus, *Maelmedoic O-Morgar* Hiberniccè dictus, in Aquilonari Hibernorum regione natus, Imari Abbatis Armachani, deinde Malchi Liſmorenſis Epiſcopi diſcipulus. Monaſterium Bangorenſe in Ultoniâ reſtauravit, ac reſtaurato præfuit; mox Epiſcopus Comerenſis, deinde anno 1134. Archiepiſcopus Armachanus factus eſt. Anno 1137. ſede ſe ſponte abdicavit, & Romam profectus, à Pontifice Hiberniæ legatus renunciatur. Anno 1148. iteratâ vice Romam pergit, verùm febri correptus, in Cœnobio Claræ-vallenſi obiit eodem anno, die II. Novembr. perquam familiaris S. Bernardo qui vitam ejus deſcripſit. Extat *Prophetia de futuris Pontificibus Romanis*, cum expoſitione Ciacconii apud Arnoldum Wion in *Ligno Vitæ* l. 2. c. 40. De aliis Malachiæ *ſcriptis*, vide ſis Cl. Waræum lib. 1. *de Script. Hibern.* p. 55. qui eadem ferè habet Commentario *de Præſul. Hibern.* p. 14. & Baleum Cent. XIV. p. 239. 1134.

ODDO, S. Remigii apud Rhemos Abbas; claruit anno 1135. Anno ſequente ex Italiâ, quo profectus fuerat, rediit, & conſtruendæ Montis-Dei Carthuſiæ fundum dedit. Extat *Epiſtola de Miraculo quodam S. Thomæ Apoſtoli* apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 334. 1135.

ULGERIUS, Andegavenſis Epiſcopus; claruit anno 1136. Extat *Relatio ejus ad Innocentium* II. *Pontificem pro Monaſterio Rotenſi*, apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 200. 1136.

GEORGIUS, Metropolita Corcyrenſis; claruit circa an. 1136. Romam à Manuele Comneno Imp. ad Concilium celebrandum miſſus eſt; verùm infirmitate impeditus in itinere ſubſtitit, Brunduſii per ſex menſes commoratus. Mox ab Imperatore revocatus, ut Synodo Patriarchali Conſtantinopoli habitæ intereſſet. De eo ejuſque libris adversùs Latinos uberiùs agit Leo Allatius, tum Diatribâ *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 339. tum *de Conſenſu*, lib. 2. cap. 11. §. 6. Scripſit enim *Syntagma contra Latinos de Purgatorio igne*, cujus fragmentum adducitur ab eodem Allatio de libr. Eccleſ. Græcor. Diſſert. II. p. 134. *Commentarium etiam contra Latinos, quâ probare nixus eſt Apoſtolos & Eccleſiam primitivam panem ſolummodò fermentatum Euchariſtiæ adhibuiſſe.* Utrumque opus Græcè extat in Bibliothecâ Barberinâ. Extat *Monodia* in obitum Nectarii Monaſterii Caſulorum Abbatis Lat. apud Baron. ad ann. 1180. Plures item ſcripſit Epiſtolas, quas Latinè vertit Fider. Mutius Thermularum Epiſcopus; ex his aliquot edidit Baronius Tom. XII. viz. 1176, 1178, 1179, 1180, 1188. quamplurimis ſuppreſſis, quæ proculdubio hujus ſæculi hiſtoriam non parùm illuſtrarent. 1136.

PHILIPPUS, Epiſcopus Tarentinus; claruit anno 1136. Petri Leonis Antipapæ ſummus erat fautor, idcircò Synodo Lateranenſi anno 1139. habitâ depoſitus. Hinc in Galliam ſe contulit, & in Monaſterio Claræ-vallenſi 1136.

SÆC. XII. ab An. MC. vallensi ab ipsius Bernardi manibus acceptum habitum Monachalem induit. Anno 1150. ejusdem Cœnobii Prior factus, sexennio post Conventus de Eleemosyna, Cistercienſium in Diœcesi Carnotensi Cœnobii Abbas constituitur. Tandem senio & laboribus gravatus, regimen suum sponte dimisit, & ad Monasterium Claræ-vallense denuò se contulit, ubi obiit, quo verò anno mihi nondum constat. Extant *Epistolæ* XXV. quas edidit Carolus du Visch ad calcem libri *de Script. Ord. Cisterc.* p. 336. quasque Philippi nostri esse in censurâ iis præfixâ longâ argumentorum serie probant Fr. Silvius, & prædictus Vischius.

1137. PETRUS, patriâ Romanus, Ægidii filius, natus anno 1110. Quinquennis adhuc puer Monachorum Casinensium disciplinæ commissus est, & à Girardo Abbate, à quo religionis Benedictinæ habitum susceperat, per octennium eruditus. Factus est deinceps Ecclesiæ Ostiensis Diaconus, & Cœnobii Casinensis Bibliothecarius. Claruit anno 1137. quo à Lothario Imp. ad Monachos Casinenses legatus est, eos ut modestè se gererent, commonefacturus. Postea à Monachis Casinensibus ad Lotharium remissus, ab eo in aulam cooptatus fuit, secretis adhibitus, Romani imperii Capellanus factus, Logotheta quinetiam, exceptor & auditor ejusdem constitutus. Quo anno obierit, parùm constat.

SCRIPTA.

De viris illustribus Monasterii Casinensis liber. Prodiit unà cum supplemento Placidi Romani, itidem Monachi ac Diaconi Casinensis, cum notis J. Bapt. Mari, *Romæ* 1655. & in Bibliothecâ Patrum Tom. XXI. p. 347. *Paris.* 1666. 8°.

Liber quartus Chronici Casinensis, historiam Cœnobii Casinensis ab anno 1086. (quo desiit Leo Ostiensis) ad an. 1138, continens. Prodiit typis sæpius excusus cum prioribus tribus Chronici libris.

De notis literarum Romanarum ad Conradum Imperatorem liber, primùm editus *Venet.* 1525. dein Hanoviæ inter antiquæ Grammaticæ autores ab Elia Putschio editos.

Innumera alia à se confecta opuscula recenset Petrus cap. 68°. libri 4. Chronici Casinens. viz. *Miracula Casinensium Monachorum. De ortu & vitâ justorum Monasterii Casinensis. Historiam eversionis Cœnobii S. Mauri. Sermones aliquot. Astronomiæ librum. Expositionis in Regulam S. Benedicti libros* IV. *Scholia in Vetus Testamentum. De generibus lapidum preciosorum. Epistolas aliquot. Breviaria multa operum alienorum. Altercationem inter se & Cœnobii Casinensis Abbatem Adversarium. Versiones aliquot librorum Græcorum. Hymnos nonnullos. Chronica bina Historiæ exoticæ. Tractatus varios Theologicos. Homilias. Portentorum librum. Itinerarium. Altercationem cum Constantinopolitano quodam pro Ecclesiâ Romanâ habitam. De locis sanctis. Historiam destructionis & restaurationis Atinæ urbis. Historias XIV. de Vitis, Passionibus, Translationibus, & Miraculis totidem ferè Sanctorum.* Hæc & his longè plura recenset ipse Petrus, tum dicto *Chronico*, tum *libro de viris illustr. Casinensibus*, cap. 47. quænam ex his supersint, quæque, ut & alia Petri nostri opuscula hactenus inedita, in Bibliothecâ Casinensi hodiè servantur, longâ serie te docebit J. B. Marus in notis. In genere sunt vel *Epistolæ*, vel *Sermones Festivales*, vel *Vitæ*, vel *Scholia*, *Fasti Consulares*, *Imperatorum*, *Pontificum*, &c. Liber de *Ortu*, & *Vitâ justorum Casinensium*, aliaque nonnulla quæ sigillatim enumerat prædictus Marus.

1140. ACHARDUS, Philosophus insignis, & Theologus illustris, Monachus Cistercienſis, & sub S. Bernardo Novitiorum in Cœnobio Claræ-vallensi director; quod muneris ejusdem jussu in aliis hujusce Ordinis Monasteriis obiit. Claruit anno 1140. Scripsit *Vitam S. Geselini Eremitæ*, quam in lucem protulit Arnoldus Raisius *Duaci* 1626. 12°. *Conciones* etiam aliquot

quot breviores *ad Novitios ſuos* ſcripſiſſe dicitur; quæ an alicubi extent, non liquet. SÆC XII. ab An. MC.

GUILHELMUS, primùm Monachus Claræ-vallenſis ſub Bernardo Abbate (ſi Henrico Gandavenſi credendum ſit) dein Abbas S. Theodorici prope Rhemos, ac poſtea S. Nicaſii Remenſis. Claruit anno 1140. Anno 1153. poſtquam Abbatis munus novennio geſſiſſet, Bernardi, unici amici mortem deflens, præfecturæ monaſticæ renunciavit, & in Cœnobio Signiacenſi Ordi em Ciſtercienſem induit. 1140.

OPERA.

Liber de vitâ ſolitariâ ad Fratres de Monte Dei.
Speculum Fidei.
Ænigma fidei.
Meditationum liber.
De naturâ & dignitate amoris divini liber, qui cum præcedente opuſculo, & orationibus quibuſdam, habetur in Biblioth. Patr. Tom. XXII. p. 1142.
De contemplando Deo liber.
De naturâ corporis & animæ libri II.
Diſputatio contra Petrum Abailardum.
De erroribus Gulielmi de Conchis liber.
De Sacramento altaris tractatus.
Expoſitio in Cantica Canticorum, uſque ad hæc verba, *Num quem diligit anima mea, vidiſtis?*
Commentarius in Epiſtolam ad Romanos.
Opera Gulielmi hactenus enumerata prodierunt in Bibliothecâ Ciſtercienſi Tom. IV.
De Vita S. Bernardi liber, qui inter opera Bernardi haberi ſolet.
Commentarius in Cantica Canticorum, qui ſub Antonii Democharis nomine inter Ambroſii opera reperitur in quamplurimis editionibus.

LUCAS, montis S. Cornelii prope Leodium Abbas Ordinis Præmonſtratenſis; claruit anno 1140. Obiit anno 1157. Scripſit *ad Milonem Tarvanenſem Epiſcopum Commentarium in Cantica Canticorum* ex Aponii Commentario defloratum. Extat is in Bibliothecâ Patr. Tom. XIV. prodierat antea *Friburgi* 1538. 1140.

GUERRICUS, S. Bernardi diſcipulus, ex Canonico Tornacenſi, & Scholæ magiſtro, Abbas Monaſterii Igniacenſis in Diœceſi Remenſi Ordinis Ciſtercienſis. Claruit anno 1140. Obiit anno 1157. die XIX. Auguſti. Extant *Sermones* ejus *de Tempore per annum*, *Pariſ.* 1539. *Antverp.* 1576. ad calcem Bernardi operum *Pariſ.* 1645. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 169. 1140.

PHILIPPUS HARVENGIUS, *Eleemoſynarius*, ab egregiâ erga pauperes pietate, dictus, Abbas Bonæ Spei in Hannoniâ Ordinis Præmonſtratenſis. Claruit anno 1140. S. Bernardo familiariter uſus eſt, cui tamen non rarò litem movebat. Obiit poſt annum 1180. Scripſit multa, quæ ſequuntur. 1140.

Epiſtolæ XXI.
Commentarius myſticus in Cantica Canticorum.
Moralitates in eadem Cantica.
De Somnio Nabuchodonoſoris.
De lapſu primi hominis.
De damnatione Salomonis.

SÆC. XII. ab An. MC.

De Clericorum Dignitate, Scientiâ, Justitiâ, Continentiâ, Obedientiâ, & Silentio; Tractatus VI.
Vita S. Augustini Hipponensis.
Vita S. Amandi Abbatis Tungrensis.
Passio SS. Cyriaci & Julittæ.
Passio S. Salvii Martyris.
Vita S. Foillani.
Vita S. Gisleni Abbatis.
Vita S. Landelini Abbatis.
Vita S. Odæ virginis.
Vita S. Waldetrudis virginis.
Passio S. Agnetis virginis.
Varia Carmina, Epitaphia, & Logogryphi.
Opera ista eruit, atque edi curavit Nicholaus Chamart Abbas Cœnobii Bonæ Spei, *Duaci* 1620. fol.

1140. ANTONIUS, MELISSA à sermonibus dictus, Monachus Græcus, vixisse videtur circa an. 1140. certè Theophylacto, quem citat, posterior. Extant *libri* II. *locorum communium*, seu *Sententiarum* ex Patrum scriptis excerptarum, *de Virtutibus & Vitiis*, qui typis excusi, prodierunt Latinè *Paris.* 1575, 1589. & in Bibliothecâ Patr. Tom. V. edit. *Paris.* p. 878. Gr. Lat. *Tiguri* 1546. fol. à Gesnero editi, & ad calcem Stobæi *Genevæ* 1609. fol.

1140. GERARDUS à NAZARETH, patriâ Galilæus, Nazarethanus primùm, deinde Antiochenus Eremita, tandem Episcopus Laodicensis. Claruit anno 1140. Scripta ejus recenset Simlerus in Biblioth. p. 237. & qui illum exscribit, Possevinus Tom. I. p. 635. viz. *De Conversatione servorum Dei, Vitam Eliæ Abbatis, De unâ Magdalenâ contra Græcos, ad Ancillas Dei in Bethania, Contra Salam Templarium.* An edita sint opuscula ista, libenter ab aliis edoceri vellem.

1140. BERNARDUS Morlanensis, natione Anglus, si Pitseo * fides, Ordinis Cluniacensis sub Petro venerabili Abbate Monachus; claruit anno 1140. Scripsit versibus Dactylico-rythmicis *ad Petrum Abbatem* suum *libros* III. *de contemptu Mundi.* Prodiit opus istud *Bremæ* 1597. *Rintel.* 1626. *Luneburg.* 1640. 12°. Versus ejus de Mundo, & Colloquium Gabrielis ac Mariæ Virginis memorant Simlerus p. 99. & ex eo Possevinus Tom. I. Pitseus loco citato.

* De Scrip. Angl. p. 205.

1140. ORDERICUS VITALIS, natione Anglus, natus apud Attingesham vicum super Sabrinam fluvium situm anno 1075. XIV. Cal. Mart. Odelerii Constantii Aurelianensis, qui Rogerio Comiti Scrobesburiensi à consiliis erat, filius, puer quinquennis Siwardi nobilis Presbyteri disciplinæ à patre commissus est; undecennis in Normanniam ad Mainerium Uticensis Cœnobii Abbatem ablegatus, & ab eo inter Monachos relatus. Anno 1091. à Gisleberto Episcopo Luxovienſi Subdiaconus ordinatus est Idibus Martii, deinde post biennium à Serlone Sagiensi Episcopo Diaconus, anno demum 1108. à Gulielmo Archiepiscopo Rothomagensi Presbyter. Claruit anno 1140. & in Cœnobio Uticensi totam exegit vitam. Scripsit *Historiæ Ecclesiasticæ libros* XIII. à Christo nato ad annum 1142. quos in lucem protractos primus edidit Andreas Du-Chesnius inter Scriptores Normannicos *Paris.* 1619. fol. p. 321.

1140. BARTHOLOMÆUS DE FUSNIACO, Episcopus Laudunensis; claruit anno 1140. Biennio post ob illegitimum divortium inter Radulphum Verumanduorum Comitem & uxorem ab eo confirmatum ab Ivone Cardinale Innocentii Pontificis legato ab Episcopali munere suspensus est.

est. Demum abrenunciato Episcopatu Monachis Cistercienſibus se adjunxit. Extat *Epistola Apologetica ad Synodum Remensem*, quâ se dissipati Ecclesiastici patrimonii crimine purgat, Concil. Tom. X. p. 1184. SÆC. XII. ab An. MC.

PETRUS, LOMBARDUS à patriâ dictus, civitate Novariensis, *Magister Sententiarum* vulgò dictus, in Schola S. Genovefæ Doctor Parisiensis, & Canonicus Carnotensis. Claruit anno 1141. Ex Scholarum Parisiensium Præside anno 1159. Episcopus Parisiensis creatus est; atque obiit anno 1164. die XX. Julii. Sepultus in Ecclesiâ S. Marcelli, ubi & Epitaphium ejus hodiè legitur. 1141.

Hic jacet Magister Petrus Lombardus Parisiensis Episcopus, qui composuit librum Sententiarum, Glossas Psalmorum, & Epistolarum, cujus obitus est dies decimus tertius Cal. Aug.

Adversùs illum, tanquam hæreticum & insanum, libellum scripsit Joachimus Abbas Florensis, quasi in dogmate de SS. Trinitate, quædam minùs sana tradidisset. Certè inter alia, asseruit Christum, *secundum quod est homo, non esse aliquid*; unde ex Concilio lateranensi an. MCLXXIX. habito ad Willielmum Archiepiscopum Senonensem, literas dedit Alexander Papa, ut convocatis Provinciæ suæ Episcopis in hanc Petri doctrinam diligenter inquireret, eamque penitus aboleri, & Christum sicut perfectum Deum, sic & perfectum hominem, ex animâ & corpore consistentem, à Magistris, Scholaribus Parisiis in Theologiâ studentibus edoceri curaret. * Extant ap. Matt. Paris. Hist. Ang. p. 138.

SCRIPTA.

S*Ententiarum libri* IV. quibus Theologiæ summa ex Patrum scriptis collecta, & in methodum scholasticam digesta traditur. Prodierunt *Noriberg.* 1474. *Venet.* 1480. fol. & cum conclusionibus Hen. Gorichebiensis *Basil.* 1492, 1498. fol. *Noribergæ* 1478, 1499, 1528. 8°. *Basil.* 1513. *Paris.* 1564. 8°. *Lovan.* 1576 4°. *Paris.* 1577. 8°. alibique sæpissimè. In condendo hoc *Sententiarum* opere non leviter adjutum esse Lombardum Petri Abailardi Sententiarum libris, nobis auctor est Joannes Cornubiensis, ipsius Lombardi discipulus. Addunt alii, Lombardum magistri cujusdam Bandini, obscuri & penè ignoti Theologi, scrinia insigniter compilasse. Scripsit Bandinus *Sententiarum Theologicarum* libros IV. qui curâ Bened. Chelidonii prodierunt *Viennæ* 1519. Non ovum ovo similius, quam Bandiniano operi Lombardi Sententiæ, nisi quod prolixior multò Lombardus sit. Uter alterum exscripserit, incertum, nec lis est facilè dirimenda, etsi non desint, quæ Lombardum sua ex Bandino deprompsisse suadeant. Vide quæ hâc de re diligenter collegit Cl. Jac. Thomasius *de Plagio literario* à Sect. 493. usque ad 502.

Glossæ, seu Commentarius in Psalmos Davidis, Paris. 1541. fol.

Collectanea in omnes D. Pauli Epistolas, ex Ambrosio, Hieronymo, Augustino, aliisque Scriptoribus contexta, *Paris.* 1535. Prodierunt omnia ejus opera *Noriberg.* 1478. *Basil.* 1486.

ARNULPHUS, ex Archidiacono Sagiensi Luxoviensis in Normanniâ Episcopus, ab anno 1141. Anno 1147. Ludovicum Galliæ regem in Palæstinam exercitum ducentem comitatus est. Anno 1160. ab Alexandro Pontifice legatus Apostolicus per Angliam creatus est. Anno 1163. in Concilio Turonensi peroravit, & Episcopos ad constanter propugnandam libertatem Ecclesiasticam contra Henrici II. Angliæ regis molimina multis hortatus est. Anno 1167. ab Henrico rege ad Thomam Becketum Archiepiscopum Cantuariensem in Gallia exulantem missus est, ut diras, quas Becketus Angliæ intentavit, precibus averteret. Anno 1173. ab eodem ad Ludovicum Galliæ regem pro pace ineundâ legatus est. Anno 1177. 1141. Vid. Arnulph. Epist. passim. Baron. ad an. 1159, 1160. & alibi.

Æ. C. XII. ab An. MC.

seu ut alii, 1180. Henrico regi ob tutatas Becketi partes suspectus, in Cœnobium S. Victoris prope Parisios secessit; ibique obiit anno 1182. die XXXI. Augusti. Scripsit *Conciones plures, Epistolas, & Epigrammata*, ab Odone Turnebo Hadriani filio primùm edita *Paris.* 1585. 8°. & exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1304. *Tractatum ejusdem brevem ad Gaufridum Carnotensem Episcopum de Schismate inter Innocentium* II. *& Petrum Leonem Antipapam*, edidit Dacherius Spicileg. Tom. II. *Sermo ejus in Synodo Turonensi*, quâ Victor Antipapa, illiusque fautores excommunicati fuerunt, anno 1163. habitus reperitur in Concil. Tom. X. p. 1411. *Epistolæ* ejusdem III. *ad Arnoldum Abbatem Bonæ-vallis* inter Arnoldi Opera ad calcem Cypriani *Oxon.* 1682.

1143. CÆLESTINUS II. antea *Guido de Castello* dictus, natione Tuscus, Ecclesiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Marci. Anno 1140. ab Innocentio II. in Gallias legatus est, ubi ob Patrocinium Arnoldo de Brixiâ Hæretico concessum à S. Bernardo acriter reprehenditur. Anno 1143. Pontifex Romanus electus est die XXVI. Septembr. Dominicâ proximâ consecratus. Obiit anno 1144. die IX. Martii. Extant *Epistolæ* III. Concil. Tom. X. p. 1031.

1144. LUCIUS II. *Gerardus* antea dictus, Patriâ Bononiensis, Alberti filius, ab Honorio II. Presbyter Cardinalis titulo S. Crucis in Hierusalem, & Ecclesiæ Romanæ Bibliothecarius, ab Innocentio II. Cancellarius creatus est. Anno 1127. atque iterum 1135. legationem in Germaniam obiit. Anno 1132. Benevento urbi ab Innocentio II. præfectus, urbem contra bellicos Rogerii Siciliæ regis impetus strenuè propugnavit. Anno 1144. die X. Martii Pontifex electus est, die XII. ordinatus. A Romanis civibus, qui Pontificale jugum penitùs excussérant, graviter vexatus, subsidiariam opem à Conrado Imp. literis humillimè expetiit. Obiit anno 1145. die XIII. Februarii. Extant *Epistolæ* X. Concil. Tom. X. p. 1035. *aliæ* II. apud Baluz. *Miscellan.* Tom. II. p. 218.

1144. THOMAS, Abbas Maurigniacensis, claruit anno 1144. Extat *Epistola* ejus *unica ad S. Bernardum* apud Baluz. *Miscellan.* Tom. IV. p. 459.

1144. AMEDEUS, gente Allobrox, in castro Costâ non longè à Viennâ illustri familiâ natus, Cœnobii Cisterciensium Altecombensis Monachus, deinde Abbas. Anno 1144. Ecclesiæ Lausanensi Episcopus datus est, & à Frederico Imp. Imperii Cancellarius renunciatus. Obiit anno 1158. Extant *Homiliæ* VIII. *de laudibus B. Mariæ Deiparæ* curâ Richardi Gibboni editæ *Audomari* 1613. deinde ad calcem S. Leonis Operum *Lugduni* 1633. f. ac denique in Bibliothecâ Patr. Tom. XX. p. 1262.

1144. Vid. Car. de Visch. de Script. Cistercienf. p. 455. Ipsius Othon. Chron. passim, & Radevic. in Continuat.

OTHO, sive OTTO, Patriâ Austriacus, Leopoldi Marchionis Austriæ, & Agnetis filiæ Henrici IV. Imp. filius, Conradi III. Imp. & Frederici Sueviæ Ducis frater uterinus, Leopoldi Bavariæ, & Henrici Austriæ Ducum frater germanus. Frederici Ænobarbi Imp. Patruus. A Leopoldo patre Collegio Neoburgi à se recèns extructo præpositus est. Ipse verò depositâ mox præfecturâ ad ediscenda uberiùs literarum elementa Lutetiam Parisiorum se contulit. Mox in Ordinem Cistercienſem cooptatus in Monasterio Burgundiæ Morimundensi primùm Monachum, dein Abbatem egit. Anno 1138. à Conrado Imp. fratre suo in Germaniam revocatus, Episcopus Frisingensis in Bavariâ creatus est, Cancellarius insuper & scriniorum præfectus renunciatus Claruit anno 1144. Anno 1147. Crucis signum induit, atque anno sequente Conrado exercitum in Palæstinam ducenti comitem se dedit. Post annum 1156. depositio munere Episcopali in Morimundense Cœnobium iterum secessit; ibique obiit anno 1158. die XXI. Septembr. Erat proinde Trithemius *, qui illum anno 1260. claruisse tradit. Scripsit *Chronicon rerum ab initio mundi usque ad an.* 1146. *gestarum libris* VII. quibus

* De Script. Eccl. f. 107.

octa-

octavum adnexuit *de Fine Mundi*, Antichristi persecutione, & mortuorum Resurrectione. Octo hosce libros primus edidit Joannes Cuspinianus *Argentinæ* 1515. Prodierunt deinceps *Basil.* 1569. & quinquaginta amplius capitibus ex MS. Codice auctiores curâ Christiani Urstisii inter Historicos Germanos *Francofurt.* 1585. & 1570. Tom. I. p. 1. unà cum Continuatione ab Ottone de Blasio ad annum 1210. deductâ. Scripsit etiam Otho *Libros* II. *de gestis Frederici Barbarissæ Imp.* nepotis sui, ad calcem Chronici excudi soliros. Scripsisse adhuc dicitur *Historiam Austriacam*, penès Wolfgangum Lazium olim repertam, sed nondum in lucem protractam. SÆC XII. ab An. MC.

ROBERTUS PULLEYNUS, aliis PULLUS, Natione Anglus, omni literarum scientia excultissimus, magnique non modo apud suos, sed & apud exteros nominis; nec desunt qui Ecclesiæ Roffensis Archidiaconum fuisse volunt, id quod tum ex Ecclesiæ Roffensis Cartulario, tum ex Bernardi epistola infra laudanda certo colligit Rich. Tilisleius * ipse Roffensis Archidiaconus. Flagrante in Angliâ civili bello ut strepitus militares Musis inimicos fugeret in Galliam se contulit, & in Academia Parisiensi bonarum literarum studio diu gnaviter incubuit; hac occasione in S. Bernardi amicitiam devenit †, qui miris laudibus hominem effert, utque diutius Parisiis moraretur, datis ad Ascelinum Episcopum Roffensem literis, enixe petiit. In patriam rediens Exoniam appulit, indeque *venit Oxenfordiam* (verbis utor * Anonymi cujusdam qui Bedæ Chronicon continuavit) *ibique Scripturas divinas, quæ per idem tempus in Anglia obsoluerant, præ Scholasticis quippe neglectæ fuerant, per quinquennium legit; omnique die dominico verbum Dei populo prædicavit, ex cujus doctrina plurimi profecerunt.* Claruit præcipue circa annum MCXLIV. Huic enim ætati, huicque tempori ipsam constanter ascribunt Scriptores nostrates tam editi quam manuscripti; quicquid in contrarium dicant Galli, qui illum ad sequentis Sæculi initium referunt, annoque MCCVIII. ad Archiepiscopatum Rothomagensem promoveri, anno MCCIX. expeditioni ad Albingenses interfuisse, demum an. MCCXXI. obiisse tradunt. Verum ego Historicis nostris, de Rebus Virisque Anglicis, longè tutiùs quam exteris fidendum existimo, ut de Bernardi testimonio nil dicam. Aut igitur somnia nobis narrant, aut quod probabilius duco, diversus sit oportet Pullus iste de quo passim agunt. Interim duo è Gallis primarii viri * Lud. Castanæus Rupepositus, & Joan. Morinus nostris suffragantur, & *Pulleynum* ad medium fere hujus sæculi referunt? Ob ingentem ingenii & eruditionis famam ab Innocentio II. Pontifice tandem Romam evocatur, & an. MCXLIV. à Cœlestino II. Innocentii successore, Cardinalis tit. S. Eusebii dignitate exornatur. Addunt alii ipsum à Lucio II. Ecclesiæ Romanæ Cancellarium factum esse: denique Academiæ suæ memorem haud pauca diplomata & privilegia, in Oxonienses Universitatis tutelam simul ac ornamentum à Pontifice impetrasse. Quam diu vixerit incertum est, circa an. MCL. decessisse scribit Fr. † Godwinus; an rectè mihi plane est incompertum. Scripsit *Sententiarum de Trinitate libros VIII.* Extat Codex MS. eodem quo vixit Autor sæculo, id est ante annos CCCCL. scriptus in Bibliothecâ S. Germani in suburbio Parisiensi, ex quo plura protulit Joan. Morinus de Sacrament. Pœnitent. lib. 1. c. 18. n. 5, 6, 7, 8, 9, 10. Extitisse etiam in privatu Gualteri Copi Angli Bibliotheca nos docet Jamesius nostras Eclog. part. 2. p. 52. tandem integrum opus unà cum Petro Pictavienti edidit Hugo Mathout Benedictinus *Paris.* 1655. fol. *Sermones* ejus *de communi Sanctorum* extare MS. in Codice Puteano, testatur Phil. Labbeus in Nov. Biblioth. MS. p. 28. extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ viginti circiter *Sermones*, hoc titulo, *Sermones Roberti Pullani Cancellarii Romæ*, codex vetustissimus est, nec diu post Auctoris ætatem scriptus videtur. Alia à Balæo, Pitsæo, & Rupepositæo recensentur, quorum nudos titulos huc transferre jam non vacat. 1144.

* Animad. in Præf. Seld de Decim. prope fin. Anglice.

† Epist. 205. p. 1568.

* MS. in Biblioth. Bodl. fol. 275. vid. Antiquit Oxon. lib. 1. p. 49.

* Nomenclat. Card. p. 15.

† De Præsul. Angl. part. 2. p. 162.

EUGENIUS III. *Bernardus* antea dictus, Patriâ Pisanus, Abbas Monasterii S. Anastasii Trium Fontium Ordinis Cistercienses, S. Bernardi Claræ- 1145.

SÆC XII. ab An. MC. Claræ-vallensis discipulus, Pontifex Romanus electus est anno 1145. die XIV. Februarii, in Monasterio Farfensi die XVIII. ordinatus. Electus enim à Romanis civibus imperium Pontificale exosis (quos *Arnaldistas* vocârunt) statim Urbe ejectus fuerat. Exeunte anno Urbem obtinuit, & Jordanem Romanorum Patricium excommunicavit. Mox tamen iterum ab Arnaldistis fugatus, in Galliam se recepit. Anno 1148. celebrato Remis Concilio Eonem Hæreticum quendam delirum, & Gilberti Porretani errores damnavit. Eodem anno Stephanum Angliæ regem anathemate percussit; quòd Theobaldum Cantuariæ Archiepiscopum ad Concilium Remense injussu suo profectum exagitaret. Anno 1152. initâ cum Romanis concordiâ in Urbem reversus est. Obiit Tiburi anno 1153. die VIII. Julii. Extant *Epistolæ* LXXXIII. Concil. Tom. X. p. 1046. *aliæ* V. ibid. p. 1846. *Epistola unica* apud Baluz. Miscellan. Tom. II. p. 222.

1145. GILBERTUS PORRETANUS, gente Aquitanus, domo Pictaviensis, claruit anno 1145. Primò Scholæ Parisiensis Rector, & Canonicus Pictavensis, deinde ab anno 1141. urbis patriæ Pictavorum Episcopus, Philosophus quidem, & Theologus summus; consuetus verò, teste Ottone Frisingensi *, ex ingenii subtilis magnitudine ac rationum acumine multa præter communem hominum morem dicere. Hinc in Conventu quodam Clericorum suæ Diœceseos cùm sermoni, quem habuit, quædam de Trinitate dogmata minùs sana immisceret; à duobus Archidiaconis suis, Arnoldo, & Calone, tanquam contra Catholicæ Ecclesiæ doctrinam sentiens, interpositâ appellatione, Romam delatus est. Eugenio verò Pontifice hoc ipso tempore in Gallias adveniente Synodus Parisiensis fuit celebrata: in quâ præsidente Eugenio Papâ Gilbertus hæreseos accusatus, cautâ atque orthodoxâ dictorum suorum interpretatione censuram evasit. Anno sequente in Concilio Remensi eadem iterum agitata est causa. Rejecta Gilberti dogmata: ipse intactus mansit. Obiit anno 1154. Prid. Non. Septembr. Extat *Epistola ad Matthæum Abbatem S. Florentii* apud Dacherium in Appendice ad Opera Guiberti p. 564. Alia autem scripsit Gilbertus, viz. *Glossam super Psalterium*, quæ MS. extat Oxonii in Bibliothecâ Baliolensi Cod. 35. In fine libri hæc nota apponitur. *Explicit glossatura Magistri Porretani super Psalterium; quam ipse recitavit coram suo Magistro Anselmo in terrâ Emerderonis. Commentarium* adhuc brevem *in Epistolas D. Pauli*, atque *Opus de Trinitate*, quæ in Bibliothecis Gallicis MSS. extare prodit Oudinus Supplem. p. 421.

* De gestis Frederici l. 1. c. 46.

1148. GAUFREDUS, Monachus Claræ-vallensis Ord. Cisterc. claruit anno 1148. quo Concilio Remensi interfuit. Post multa annorum curricula à Cardinale Albanensi rogatus, scripsit ad eum *Epistolam de rebus in Concilio Remensi de causâ Gilberti Porretani actis*; quæ habetur inter Acta Concilii Remensis Concil. Tom. X. p. 1121.

1148. JOANNES BURGUNDIO, civis Pisanus, de quo plura nos supra in Appendice ad Chrysostomum. Claruit anno 1148. Anno 1180. Concilio Romano interfuit. Obiit anno 1194. Præter ea, quæ dicto loco memoravimus scripta, anno 1150. è Græco in Latinum sermonem convertit *Joannis Damasceni Opus de Fide Orthodoxâ*. Extat ea versio in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 135. & Mertonensi Oxon Cod. 109. & Lambeth. Latinè etiam transtulit *Gregorii Emeseni* seu potius *Nemesii de Philosophiâ sive de Homine libros* VIII. tam ineleganter vero, judice Beato Rhenano, ut versio ista legi possit, intelligi nequeat. Ea tamen à Joanne Canone Norimbergensi, & B. Rhenano inconditâ, quâ sordebat, barbarie repurgata prodiit *Argentorati* 1512. & alibi sæpius.

1149. ANSELMUS, Havelbergensis in Marchionatu Brandeburgensi Episcopus, claruit circa an. 1149. Scripsit *adversùs Græcos Dialogos* III. quos in lucem edidit Lucas Dacherius *Spicileg.* Tom. XIII.

GIL-

SÆC XII. ab An. MC. 1149.

GILBERTUS FOLIOTH, Natione Anglus, ex Abbate Leiceſtrenſi, ab anno 1149. Epiſcopus Hereſordienſis, deinde ab anno 1161. Londinenſis. Anno 1162. mortuo Theobaldo Archiepiſcopo Cantuarienſi, ipſe ſedem Metropolitanam ambivit; cúmque prælato ei Becketo voto excideret, canonicam obedientiam Becketo juramento ſpondere renuit: quin & (ſi Joanni Sarisburienſi * in Becketi cauſam nimis prono fides ſit habenda) primatum Angliæ ſedi Londonenſi arripere tentavit, Archiflaminis Londini olim poſiti dignitatem ſibi jure hæreditario competere cauſatus. Velitationem iſtam gravior poſtea excepit pugna: cùm biennio poſt Becketus totum Clerum Anglicanum ab imperio regio eximere anniſus eſt, Gilbertus verò regiis partibus ſummâ fide & conſtantiâ adhæſit. Exeunte igitur anno ab Henrico rege Romam legatus, Becketum coram Alexandro Pontifice ſeditionis reum egit, regis ſui cauſam ſtrenuè tutatus. Domum reverſus Eccleſiæ Cantuarienſis reditibus colligendis & diſpenſandis præfectus eſt. Quo nomine à Becketo ſtatim excommunicatus ad Papam appellavit. Confirmatâ verò à Pontifice cenſurâ, neutrius fulmen curæ habuit; & convocatâ Londini Synodo utriuſque ſententiam irritam eſſe declaravit. Ante annum verò 1170. præſtito juramento à Legatis Pontificiis anathemate abſolutus eſt; cui mox iterum à Becketo innodatur, quòd Henrici regis junioris coronationi ab Archiepiſcopo Eboracenſi factæ interfuiſſet. Ab eodem aliquanto poſt in Angliam adveniente Henrici regis precibus abſolutus; cùm conſilii demum de nece Becketo interendâ cum rege initi falsò inſimularetur, poſt Becketi mortem anathema Pontificium iterum expertus. Ante obitum tamen abſolutus diem clauſit anno 1187. XVIII. Februarii. Adjiciam ſolummodò elogium, quod ei reddit Abbas Rameſienſis epiſtola ad Alexandrum Papam eo ipſo tempore, quo maximè fervebant in Anglia lites, conſcriptâ, *Venerabilis Pater noſter Gilebertus Londonenſis Epiſcopus, vir meritis & nomine conſpicuus inter electas terræ noſtræ perſonas quâdam Prærogativâ virtutum inſignior eluceſcit. Quippe qui ſæcularî literaturâ & lege divinâ ad unguem inſtitutus, ſingulos ferè tam Religiosos, quàm Eccleſiaſtici ordinis & dignitatis gradus attigiſſe & conſcendiſſe dignoſcetur. Paſtoraliſque curam regiminis fideliter prudenterque diſpenſans, dignâ ſatis promotione de Monaſterio tranſivit ad Cathedram, primò Hereſordenſem, dein Londonenſem, utramque vitâ pariter & doctrinâ illuſtrans & honorans.* Scripſit *Commentarium in Cantica Canticorum*, qui curâ Patricii Junii prodiit *Londini* 1638. 4°. Habentur ejuſdem *Epiſtolæ* VII. inter Epiſtolas Thomæ Becketi à Chriſtiano Lupo editas *Bruxellis* 1682.

* Epiſt inter Becketi Epiſt. xix. l. 3. p. 512. in his Epiſtolis multo plura de Gilberto noſtro habentur.

1150.

HENRICUS HUNTINDONIENSIS, gente Anglus, Nicolai, Presbyteri conjugati, filius, Albini Andegavii Canonici Lincolnienſis diſcipulus, ipſe etiam Canonicus Lincolnienſis; ac demum ab Alexandro Epiſcopo Lincolnienſi, quem Romam uſque comitatus fuerat, Archidiaconus Huntindonienſis factus. Claruit anno 1150. Quouſque vitam protraxerit, non liquet. Scripſit ad Alexandrum Lincolnienſem *Hiſtoriam Anglorum ab ipſis gentis primordiis uſque ad Stephani regis mortem*, annum 1154. *libris* VIII. ſeu ut alii opus diſtribuunt, X. Hiſtoriam iſtam inter Scriptores Anglicos edidit Cl. Savilius *Londini* 1596. f. quæ exinde recuſa eſt *Francofurt.* 1601. *Epiſtolam Henrici* ſive *Libellum de Contemptu mundi* evulgavit Dacherius Spicileg. Tom. VIII. p. 178. Alia adhuc conſcripſit Henricus, viz. *Epiſtolam ad Warinum de regibus Britonum*, & *Opuſculum de Provinciis Britanniæ*, in Bibliothecâ publicâ Cantabrigienſi aſſervata Cod. 251. num. 9, 10. *Librum de imagine mundi, in Collegio S. Benedicti* Cantab. Cod. 367. num. 1. & in Magdalenenſi Oxon. Cod. 17. num. 1. Trinitatis Oxon. Cod. 7. num. 2. *Librum de Sanctis Angliæ*, in Collegio Societatis Jeſu Antverpienſi, uti literis ad Pitſeum datis teſtatus eſt Heribertus Roſveydus. *Alia* quædam recenſent Balæus & Pitſeus, quæ an ſuperſint hodie, non conſtat.

SÆC. XII. ab An. MC. 1150.

JOANNES, ex Monacho in Oxiâ insulâ Patriarcha Antiochenus, claruit, judice Cotelerio, circa an. 1150. Extat Gr. Lat. *Oratio in donationes Monasteriorum Laicis factas*, à Cotelerio edita *Monument. Eccles. Gr.* Tom. I. p. 159.

1150. CONSTANTINUS MANASSES, Natione Græcus, nec plura de eo constant. Claruit anno 1150. Scripsit versibus politicis *ad Irenam Manuelis Comneni Imp. fratriam, Andronici uxorem*, Σύνοψιν ἱστοριῶν, sive *Compendium Historicum* ab initio mundi ad initia Alexii Comneni Imp. annum Christi 1081. Prodiit *Chronicon*, seu *Compendium* istud Latine ex Leunclavii versione *Basil.* 1573. 8o. Gr. Lat. cum notis Joannis Meursii *Lugd. Bat.* 1616. 4°. cum Leunclavii, Meursii, Allatii, & Fabroti notis Gr. Lat. *Paris.* 1655. f.

1150. CONSTANTINUS HARMENOPULUS, Sebastus, Nomophylax, & Judex Thessalonicensis, claruit circa an. 1150. non diu post exortam Bogomilorum hæresin, ut ipse testatur *. Malè igitur Seldenus ‖ illum ad Philothei (qui thronum Patriarchalem CP. ascendit anno 1362.) tempora revocat.

* De Sect. c. 19.
‖ De Synedl. l. 1. c. 10. p. 393.

SCRIPTA.

Πρόχειρον νόμων, sive *Promptuarium Juris Civilis*. Prodiit Græcè *Paris.* 1540. 4°. Lat. *Lugd.* 1556 Gr. Lat. cum notis Joannis Merceri & Dionysii Gothofredi *Genevæ* 1587. 4o.

Epitome divinorum sacrorumque Canonum scholiis passim illustrata. Agit *de Episcopis, Presbyteris, Diaconis*, &c. *de Monachis & Monasteriis, de Laicis*, denique *de mulieribus*. Integrum Opus sex absolvitur sectionibus, quâvis sectione plures sub se titulos habente; ut ratione magis compendiariâ & dilucidiore, quod quæritur, inveniri possit: uti in fine Præfationis ipse nos docet. Extat Gr. Lat. à Leunclavio edita in *Jure Gr. Rom.* Tom. I. p. 1.

Liber de Sectis Hæreticis, cui subjicitur *Confessio de opinionibus Hæreticorum, & de fide Orthodoxâ*. Habetur Gr. Lat. ibid. p. 547. in Auctuario Duceano Tom. I. p. 533. & cum Theoriani Legatione *Basil.* 1578. 8o.

1150. ISAAC, Magnæ Armeniæ Catholicus, claruit (si rem acu tetigit Combefis, qui tamen dubiâ admodum nititur conjecturâ) circa an. 1150. Extant *Orationes invectivæ* II. *adversùs Armenos, idem cum Eutychete, Dioscuro*, &c. *sapientes*; Gr. Lat. à Combefisio cum notis editæ Auctuar. Nov. Tom. II. p. 317.

1150. AILREDUS, sive Ealredus, sive Ælredus, Anglus, an Scotus? Anglus, opinor, ortu, educatione Scotus, utpote unà cum Henrico Davidis regis Scotorum filio ab ipsâ penè pueritiâ bonis literis moribusque innutritus. Ad justam ætatem cùm perveniisset, oblatum sibi Episcopatum recusavit; & in Angliam reversus, in Monasterio Rievallensi, vulgò *Revesby* dicto, in agro Lincolniensi, & provinciâ Cantuariensi inter Monachos Cistercienses nomen dedit. Tandem solo virtutis nomine, inquit Lelandus, secundus ejusdem Cœnobii Abbas constituitur. Claruit anno 1150. Obiit anno 1166.

SCRIPTA.

Historia de Vitâ & miraculis S. Edwardi Regis & Confessoris, Extat inter X. Scriptores Anglicos à Twisdeno editos *Londini* 1652. p. 369. Habetur MS. etiam ab eo conscripta *Vita S. Edwardi Regis* carmine Elegiaco ad Laurentium Abbatem Westmonasterienſem in Coll. Gonvil. & Caii. Cantab. 4°.

Ge-

Genealogia Regum Anglorum, in Collectione Twisdenianâ ubi supra p. 347. SÆ. C. XII. & An. MC.

De Bello Standardii tempore Stephani Regis anno 1138. ibid. p. 337.

Historia de Sanctimoniali de Watthun, ibid. p. 415.

Sermones de Tempore, & de Sanctis.

In Isaiam Prophetam Sermones XXXI.

Speculum charitatis libris III. cum *Compendio* ejusdem.

Tractatus de puero Iesu duodecenni, in illud Luc. II. Cùm factus esset Iesus, &c. in cujusdam discipuli sui gratiam conscriptus. Editus est à Davide Camerario lib. 3. *de Scotorum fortitudine* cap. 41. *Paris.* 1631.

De Spirituali Amicitiâ libri III.

Opuscula ista à *Sermonibus de Tempore* inclusivè enumerata prodierunt curâ Richardi Gibboni Jesuitæ *Duaci* 1631. exinde in *Bibliothecâ Cistercienſi* Tom. V. p. 16. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 1.

Regula ad inclusas seu Moniales. Augustino perperàm ascripta inter opera ejus haberi solet, sub Ælredi verò nomine habetur in Collectione Regularum Holstenianâ par. 3. p. 109.

Tractatus de Dominicâ infra Octavas Epiphaniæ, & Sermones XL. de Oneribus Esaiæ inter S. Bernardi opera latere solebant.

Alia quæ aut non extant, aut nondum edita sunt, à Baleo & Pitseo memorantur.

RICHARDUS, Natione Scotus, Canonicus Regularis S. Victoris prope muros Parisienses, ac demum Prior, S. Bernardi, & Hugonis Victorini familiaris. Claruit anno 1150. Obiit anno 1173. VI. Id. Mart. Postquam Prioratûs munere novennio perfunctus esset. 1150.

OPERA.

DE exterminatione mali & promotione boni Tractatus.

De statu interioris hominis Tractatus III.

De eruditione hominis interioris libri III.

De Præparatione animi ad Contemplationem liber, Benjamin minor dictus. Prodiit sub titulo Libri, de 12. Patriarchis, vel de contemplatione minori, sed absque loci nomine 1494. 8o.

De gratiâ Contemplationis libri V. Benjamin major dicti.

Allegoriæ nonnullæ Tabernaculi fœderis.

De Trinitate libri VI.

De tribus appropriatis personis in Trinitate, ad D. Bernardum.

De Incarnatione Verbi liber ad eundem.

De Emanuele libri II. contra Judæos.

Tractatus Exceptionum in libros IV. distinctus.

De potestate ligandi & solvendi Tractatus.

De meditandis Plagis quæ circa finem mundi evenient.

De judiciariâ potestate in finali & universali Judicio.

De spiritu blasphemiæ Tractatus.

De Gradibus charitatis.

De quatuor Gradibus violentæ charitatis.

De gemino Pascbate Tractatus.

Declarationes nonnullarum difficultatum S. Scripturæ, ad D. Bernardum.

Quomodo Spiritus Sanctus est amor Patris & Filii.

De differentiâ peccati mortalis & venialis Tractatus.

De superexcellenti baptismo Christi.

Sermo in die Paschæ, atque alius de missione Spiritûs S.

De comparatione Christi ad florem, & Mariæ ad virgam.

Quomodo Christus ponitur in signum populorum.

De differentiâ sacrificii David & Abrahæ.

De differentiâ sacrificii Abrahæ, & B. Mariæ Virginis.

SÆC. XII. ab An. MC.

Expositio difficultatum suborientium in descriptione Tabernaculi Fœderis.
De Templo Salomonis ad literam.
De concordiâ temporum Regum conregnantium super Judam & Israel, ad D. Bernardum.
Mysticæ annotationes variorum locorum in Psalmis Davidis.
Explanatio in Cantica Canticorum.
De visione Ezechielis.
De templo Ezechielis.
Decisio aliquot dubiorum Apostoli.
In Apocalypsin S. Joannis libri VII.

Prodierunt Richardi Victorini *Opera Venet.* 1592. *Colon.* 1621. *Rothomagi* 1650. 2 Tom. fol.

Scripsit etiam Richardus *explanationis mysticæ in totum Danielem librum unum*, cujus magnam partem compendio Allegoriarum in Danielem suo intexuit Godefridus Tilmannus.

1151. ALANUS DE INSULIS, patriâ Gallo-Flander, civitate Insulanus, in Cœnobio Claræ-vallensi vitam egit monasticam, mox Ripatorii Diœcesis Trecensis Cœnobii recèns conditi Abbas. Anno 1151. Episcopus Autissiodorensis creatus est, verùm laborum pertæsus sedi suæ renunciavit anno 1167. & ad Claræ-vallem rediens, obiit ibidem anno 1182. Scripsit compendio *Vitam S. Bernardi*, quam extulit, & editioni suæ operum Bernardi præmisit Joannes Mabillonius *Paris.* 1666. De Alano Insulensi juniore agemus suo loco.

1151. GALFRIDUS, ARTHURUS cognomento dictus, patriâ Britannus, domo, ut videtur, Monomutensis, certè ejusdem Ecclesiæ Archidiaconus. Anno 1151. Episcopus Asaphensis constitutus est. Turbatis Walliæ rebus, ut sibi meliùs aliunde prospiceret (si modò idem sit Godefridus ille Episcopus Asaphensis, de quo loquitur Rogerius Hovedenus *, quod planè verisimillimum videtur) in Angliam secessit, ab Henrico rege benigne susceptus, qui Monasterium Abindonienſe Abbate tunc viduum ei in custodiam tradidit. Anno 1175 habitâ Londini Synodo Ecclesiæ Asaphensis Clerici ab Archiepiscopo Cantuarienſi petierunt, ut vel Godefridus Ecclesiæ suæ redderetur, vel alius in ejus locum subrogaretur. Dilemmate illo constrictus Galfridus, Episcopatum sponte resignavit, sperans se Cœnobii sui regimen retenturum: sed utrumque perdidit. Sedem enim Asaphensem accepit Magister Adam, Cœnobium Abindonienſe Monacho cuidam datum est. De certo mortis ejus tempore non constat. Galfridi fidem in historicis vellicârunt plures tum veteres tum recentiores, & censurâ satis iniquâ premunt. Multa nobis incredibilia videntur, utpote à nostris temporibus longissimè remota, & à sæculi gentisque nostræ moribus aliena; multa, quæ etsi fabulosa esse concedantur, non statim ipse tamen ex proprio ingenio confinxit, sed ex vetustioribus rerum Britannicarum monumentis hausit. Scripsit ad Robertum Gloceſtriæ ducem *Historiam Britanniæ libris* XII. ab ipsis gentis primordiis ad sua usque tempora. Prodiit Historia ista *Paris.* 1517. 4°. & inter Scriptores Britanniæ minores *Heidelbergæ* 1587. fol. Porrò è Britannico sermone in Latinum transtulit, multis tamen de suo additis (si Gulielmo Neubrigensi fides) *antiquas Merlini Britanni Prophetias.* Prodiit ea *versio* unà cum explanationibus Alani de Insulis *Francofurt.* 1603, 4°. *Epistola ad Alexandrum Lincolnienſem Præsulem, super Prophetiis Merlini* habetur MS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* sub *Cleopatra* C. 10. n. 2. *Vita Merlini*, versu heroico non invenusto ad Robertum Lincolnienſem Episcopum, ibid. MS. sub *Vespasiano* E. 4. n. 5. Alia adhuc Galfridi scripta memorat Baleus *, viz. *Librum de exilio Ecclesiasticorum*; *De corpore & sanguine Domini*; *Carminum librum*, &c. quæ interiisse videntur.

* Annal. par. post. fol. 311.

* Cent. 2. cap. 86.

POTHO,

SÆC. XII. Ab An. MC.

POTHO, Cœnobii Prumiensis in Diœcesi Trevirensi Presbyter & Monachus O. B. claruit anno 1152. Extant libri V. *de statu domûs Dei*, atque unicus *de domo Sapientiæ*, editi *Hagenoæ* 1532. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 489. 1152.

NICOLAUS, Monachus Claræ-vallensis, Ordinis Cistercienſis, quem styli elegantia S. Bernardo commendavit, ut ei ab Epistolis esset; sed cum literas sub Bernardi nomine, ejusque sigillo munitas, suppositisse deprehenderetur, aliisque criminibus non immunis esset, ex Bernardi comitatu aufugit, & in Italiam se contulit, ubi S. Bernardum acerrimè oppugnare non erubuit. Claruit præcipuè circa an. 1152. & diu postea vitam protraxisse dicitur. Scripsit *Librum Epistolarum*, qui habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXI. p. 517. & *Librum Sermonum Henrico Campaniæ Comiti* dicatum, qui reperitur in *Bibliothec. Cisterc.* Tom. III. p. 193. *Epistolas* ejus binas, antea ineditas, dedit Baluzius *Miscellan.* Tom. II. p. 234. 1152.

ANASTASIUS IV. *Conradus* antea dictus, patriâ Romanus, ex regione Saburræ, Benedicti filius, Canonicus Regularis, & Cœnobii S. Anastasii in Diœcesi Veliternâ Abbas, O. A. Cardinalis & Episcopus Sabinensis ante annum 1130. quo Româ fugiens Innocentius Papa eum urbis Vicarium constituit. Anno 1153. die IX. Julii Pontifex Romanus electus est, die XII. coronatus. Obiit anno sequente, die II. Decembr. Extant *Epistolæ* XIII. Concil. Tom. X. p. 1133, & 1851. 1153.

HADRIANUS IV. *Nicolaus Breakspeare* antea appellatus, natione Anglus, patriâ Hertfordiensis, Langliæ non longè à D. Albani fano natus, Roberti Monachi & Sacerdotis filius. Adultus factus, in Monasterio S. Albani sibi locum dari petiit, verùm à Richardo Abbate repulsam tulit. Voto excidens, in Galliam se contulit, & Lutetiæ studiis bonarum literarum aliquamdiu incubuit. Postea in Cœnobio S. Rufi prope Valentiam urbem inter Augustinianos Monachos nomen dedit, brevi Prior, ac demum Abbas Monasterii constitutus. Procedente tempore Romam pro curandis Cœnobii rebus profectus, ab Eugenio III. Cardinalis, & Episcopus Albanensis creatus est. Anno 1148. legatus Apostolicus in Norwegiæ & Daniæ partes missus, Ecclesiam Upsalensem Archiepiscopali jure insignivit. Anno 1154. die IV. Decembr. Pontifex Romanus electus est, die V. inthronizatus. Anno 1155. Arnaldistas Romanos excommunicavit, atque urbe ejecit, ipso Arnoldo Episcopo Brixiensi in crucem acto, & Willelmum Siciliæ regem Campaniæ fines vastantem anathemate percussit. Eodem anno Frederico Romanorum regi in Italiam advenienti occurrens, osculum pacis ei denegavit, donec stratoris officium sibi de more exhiberet; illumque Romam mox deductum coronâ imperiali induit. Anno 1156. à Willelmo rege in urbe Beneventanâ obsessus, iniquas pacis conditiones subire coactus est. Obiit anginæ morbo, seu, ut alii, muscâ suffocatus, *Anagniæ* anno 1159. die I. Septembr. postquam Fredericum Imp. (si Urspergensi * fides) recèns excommunicârat. Moriens raro abstinentiæ exemplo matrem Ecclesiæ Cantuariensis eleemosynis alendam commendavit. Extant *Epistolæ* XLII. Concil. Tom. X. p. 1143, 1853. *Epistolæ* II. apud Baluz. *Miscellan.* Tom. II. p. 223. 1154. * Chronic. p. 221.

ELIZABETHA, natione Germana, Sanctimonialium propè Monasterium S. Florini, cui præfuit Ecbertus Elizabethæ frater, in Diœcesi Trevirensi Abbatissa Schonhaugensis, O. B. revelationibus & visionibus insignis. Claruit anno 1154. Obiit die XVIII. Junii anno Christi 1165. ætatis suæ 36. Extant *Visionum* seu *Revelationum libri* III. & *Epistolarum* liber unus, typis impressi *Colon.* 1628. 1154.

SÆC. XII. ab An. MC. 1154

ECBERTUS, ortu Germanus, prædictæ Elizabethæ frater, O. B. Monachus & Presbyter Bonnensis, deinde S. Florini Sconhaviensis Abbas secundus. Claruit anno 1154. & deinceps, sorori superstes. Extant *Sermones* XIII. *adversùs Catharos* cum excerpto de S. Augustino contra Manichæos in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 600, 631. *Vita* & *obitus Elizabethæ* sororis ab eo descriptus præfigitur editioni opusculorum Elizabethæ *Colon.* 1628. Scripsit etiam *Epistolas* plures, ex quibus excerpta quædam habet catalogus testium veritatis p. 393. Alia memorat Simlerus, quæ apud ipsum videri possunt p. 177.

1155. LUCAS, *Chrysoberges* cognomento dictus, ex Monacho Patriarcha Constantinopolitanus ab anno 1155. juxta successionem Freherianam, juxta Baronium verò ab anno 1148. Anno 1166. Synodum Constantinopoli celebravit. Obiit anno sequente. Extant Gr. Lat. *Decreta Synodalia* XIII. viz. *Ne fiant nuptiæ septimi gradùs cognationis*; *De Clericis se immiscentibus sæcularibus negotiis*; *Ne jusjurandum irregulare servetur*; *De infantibus captivis baptizandis*; *De Agarenis*, &c. in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 3. p. 217.

1155. BASILIUS ACHRIDENUS, Metropolita Thessalonicensis; claruit anno 1155. quo Hadriano Papæ ipsum per literas sollicitante, ut abrenunciato Græcorum schismate se Ecclesiæ Romanæ ditioni subjiceret, respondit, nec schismaticam esse Græcam, nec superiorem Romanam Ecclesiam. Extat *Epistola ejus ad Hadrianum* (unà cum literis Hadriani) Lat. apud Baronium ad an. 1155. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. l. 5. p. 307. *Responsio ad interrogata de quibusdam nuptiis*, Gr. Lat. ibid. p. 309. vide p. 408. ubi idem *Responsum*, licet non iisdem prorsus verbis, habetur.

1156. ANDRONICUS, CAMATERUS, Præfectus urbis CP. & magnus Viglæ Drungarius, Sebastus, & ipsius Imperatoris Manuelis affinis, θαυμασὸς ἀνὴρ, ipso fatente Veccо, καὶ λόγων ἰσχὺν ἐπιβαλλόμενος· ὅτι μικρόν. *Vir admirandus, & egregio sermonum robore pollens.* Claruit circa annum 1156. unde nescio quid in mentem venerit Casimiro Oudino, qui eum ad annum 1330. detrudit, ipsumque contra Veccum scripsisse affirmet, cum è contra abundè satis pateat Joannem Veccum, qui anno demum 1274. claruit, adversùs Andronicum nostrum scripsisse, deque eo tanquam semetipso longè antiquiore loqui. Scripsit *librum adversùs Latinos* sub personâ Manuelis Imp. seu potiùs *Dialogum, interlocutoribus Manuele & Cardinalibus Romanis Constantinopoli tunc commoratis de Processione Spiritûs S.* cui postea respondit Veccus, item *disputationem Imperatoris cum doctore Armenorum Petro*, & *libellum de duabus in Christo naturis*, atque aliis capitibus. Libri isti extare MSS. dicuntur in Bibliothecâ Bavaricâ Cod. 120.

1157. RADULPHUS NIGER, Monachus Flaviacensis, seu Flaicensis in territorio Bellovacensi, O. B. claruit non sæculo decimo, quod hactenus creditum, sed anno 1157. ut in dissertatione fusiùs adversùs Maresium probat Labbæus *. Scripsit *Commentariorum in Leviticum libros* XX. diserte admodum atque eruditè. Extant isti in Bibliothecâ Patr. Tom. XVII. p. 47. *Commentaria in Cantica Canticorum* D. Gregorio perperàm inscripta, Radulpho postliminio restituit, & sub istius nomine edidit Jac. Hommey in Supplemento Patrum *Paris.* 1684. Scripsisse etiam dicitur Commentariorum in Epistolas S. Pauli libros XIV. *Historiam Francorum*, breve *Chronicon*, atque alia quædam, quæ nusquam extant.

* Tom. 2. p. 273. & in Addend. p. 799.

1157. ZACHARIAS, Chrysopolitanus (ut volunt) Episcopus, sin verò Alberico Monacho Trium Fontium * credendum sit, Monachus Præmonstratensis apud S. Martinum Laudunensem. Claruit anno 1157. Scripsit *Commentariorum*

1157. * Chron. ad an. 1157.

mentariorum in Ammonii Alexandrini Μονοτμησεων, sive *Evangelicam Concordiam*, *libros* IV. qui prodierunt *Colon.* 1535. fol. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XIX. p. 732. SÆC. XII Lab An. MC.

ALEXANDER III. *Rolandus* antea dictus, natione Tuscus, patriâ Senensis, Rainutii filius, primùm Ecclesiæ Pisanæ Canonicus, deinde Romam ab Eugenio III. evocatus, & Cardinalis Diaconus titulo SS. Cosmæ & Damiani, mox Presbyter titulo S. Marci, & Apostolicæ sedis Cancellarius factus. Anno 1156. ab Hadriano ad Willelmum Siciliæ regem Pontificis hostem legatus, pacem utcunque composuit. Anno 1157. ab eodem ad Fredericum Imp. missus, ut insolentissimas deferret literas, vitæ discrimen adiit, & cum ignominia est ablegatus. Anno 1159. die VII. Septembr. Pontifex Romanus electus est, & ab Octaviano Cardinale, Antipapâ *Victore* dicto, Româ ejectus ordinatur ad Nymphas die XX. ejusdem; anathematis fulmine utrinque vibrato, & in Schismata dissiliente orbe Christiano, indictum est ab Imperatore pro causâ dijudicandâ anno 1160. Concilium Pisanum. In eo communi Episcoporum consensu, confirmatus Victor, reprobatus Alexander & excommunicatus. Ipse vicissim Alexander & imperatorem & Concilii Patres anathematizavit. Anno 1162. Italiâ à Frederico Imp. fugatus, in Galliam ab Henrico Angliæ, & Ludovico Galliæ, regibus invitatus, secessit; atque anno sequente Concilium Turonense celebravit. Anno 1165. post Victoris mortem Romam reversus est, ab Imperatore 1167. iterum ejectus: anno sequente Romam rursus obtinuit, & collecto Lateranensi Concilio Imperatorem iterato fulmine percussit. Anno 1177. Imperatorem Venetorum ope ad iniquas pacis conditiones adegit, & censurâ absolvit: impositis tamen priùs Cæsaris humo sese provolventis cervici pedibus, additisque illis ex Psalte vocibus; *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem ac draconem.* Anno 1179. coacto Romæ Generali Concilio plenariam peccatorum remissionem Hæreticorum persecutoribus concedi decrevit. Obiit anno 1181. die XXV. Augusti. Extant *Epistolæ* CCCXXXVII. Concil. Tom. X. p. 1188. *aliæ* IV. ibid. p. 1854. constitutiones ejus quæras ibid. p. 1135. *Epistolæ* IV. apud Baluz. Miscellan. Tom. II. p. 227. *Epistolæ* II. ibid. Tom. IV. p. 466. *Epistola ad Athalaudum de Schismate istius temporis*, in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 1519. 1159.

GERVASIUS, gente Anglus, domo Cicestricensis, dignitate Presbyter; claruit anno MCLX. vir suo tempore doctrinâ celeberrimus, magnam sibi famam etiam in Academiâ Parisiensi excitavit, Thomam Becketum Archiepiscopum amicum & patronum habuit, qui eo familiariter usus est. Scripsit inter alia *Commentarios in Malachiam*, qui privatim in Bibliothecâ Lumleianâ asservabantur, teste Jamesio Eclog. lib. 2. p. 32. 1160.

ODO, natione Anglus, patriâ Cantianus, Cœnobii Cantuariensis Prior, O. B. & (si Pitseo * fides) demum Monasterii de Bello Abbas; claruit (non, ut Pitseus, obiit) anno 1160. Extat *Epistola ad Adamum Igniacensem quendam fratrem Novitium* (in quâ absurda quædam, & tantum non blasphema habet de S. Benedicto ejusque instituto, illique tribuit, quæ de Christo in S. Scripturâ ἰδιῶς dicuntur) apud Mabillon. *Analect.* Tom. I. p. 349. Hujus, ut videtur, Odonis sunt *Epistolæ* aliquot apud Dacher. *Spicileg.* Tom. II. 1160.

* De Script. Angl. p. 226.

BERTRANDUS, Monachus, ut videtur, Casæ Dei in Montibus Arvernorum; claruit anno 1160. Extat *liber tripartitus de vitâ, conversatione, & miraculis S. Roberti Abbatis, primique fundatoris Casæ Dei* apud Labbeum in Biblioth. Nov. MSS. Tom. II. p. 637. 1160.

PETRUS BLÆSENSIS, à loco natali dictus, natione Gallus, ex Canonico Bituricensi Bathoniensis, ac postea Londinensis in Angliâ Archidiaconus 1160.

SÆC. XII. Ab An. MC. Archidiaconus, & Cantuariensis Archiepiscopi Cancellarius, ipsiusque regis Procancellarius; claruit ab anno 1160. Anno 1167. Stephano Comitis Perticensis filio in Siciliam proficiscenti itineris socium se dedit, & in Angliam postea reversus, obiisse videtur circa annum 1200. Primus omnium fuit, qui in re Eucharisticâ *Transubstantiationis* vocabulum usurpâsse dicitur.

OPERA.

E *Pistolæ* CLXXXIII.
Sermones de variis argumentis LXV.
Tractatus de Transfiguratione Domini.
Tractatus de Conversione S. Pauli.
Compendium super Job, seu *Explanatio in duo priora, & ultimum Jobi capita.*
Tractatus de Hierosolymitanâ peregrinatione accelerandâ.
Instructio fidei, ad Soldanum Iconii anno 1169. ab Alexandro III. missa.
Liber de Confessione sacramentali.
Liber de Pœnitentiâ vel Satisfactione à Sacerdote injungendâ.
Canon Episcopalis, seu Tractatus de Institutione Episcopi.
Invectiva contra Depravatorem.
Tractatus de Amicitiâ Christianâ, mutilus & imperfectus, qui Cassiodoro suppositus inter opera etiam ejus haberi solet.
Liber contra perfidiam Judæorum.
Tractatus de Amicitia Christiana integer ac perfectus.
De charitate Dei, & dilectione Proximi.
Tractatus de utilitate tribulationum.
Tractatus, quales sunt,
Tractatus de Divisione & Scriptoribus sacrorum librorum.
Tractatus de Eucharistia metricè.

Prodierunt Petri Blæsensis *Opera Paris.* 1519. curâ Joannis Busæi *Moguntiæ* 1600. 4°. unà cum appendice ab eodem editâ, ibid. 1605. 8°. demum studio Petri de Gussanvillâ collecta, & notis ac variantibus lectionibus illustrata *Paris.* 1667. fol. exinde in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIV. p. 912, 1077.

Continuatio historiæ Ingulphi Crolyandensis usque ad annum 1118. cum Ingulphi Historiâ primùm edita est *Oxon.* 1684. fol. p. 108.

* Ep. 14. & invect. contr. depravator. Alia à se scripta memorat Petrus *, viz. *Dialogum ad Henricum regem*; *Opus novellum de assertione fidei*; *librum de rebus gestis Henrici* II. *Angliæ regis*; *& libellum de præstigiis fortunæ*, quæ interiisse videntur, nisi quod opusculum postremum se MS. vidisse prodat Cas. Oudinus.

1160. JOANNES DE HEXAM, natione Anglus, Hexamiæ in agro Northumbrorum natus, Ordinis Augustiniani Monachus, & Cœnobii Hagulstadensis Præpositus; claruit anno 1160. In vultu severus, in moribus candidus, artium & historiarum in Monasterio suo Prælector eximius. *Simeonis Dunelmensis Historiam* per XXV. annos continuavit ab anno 1130, ad an. 1154. Extat *Continuatio* ista inter Scriptores X. Anglicos à Twisdeno editos *Londini* 1652. p. 257. Alia Joannis scripta recenset Baleus *, viz. *Librum de signis & Cometis. Descriptionem Scotici belli, & Concliones* aliquot, quæ hodiè nusquam extant.

* Cent. 3. cap. 31.

1160. FOLMARUS, Cœnobii, ut opinor, de Petrâ Stillante, seu Triefsensteinii in Franconiâ infra Herbipolim præpositus; claruit (si fas sit in re obscurâ divinare) circa an. 1160. Communem Ecclesiæ hoc Sæculo doctrinam de corpore & sanguine Domini oppugnavit. Extat hâc de re *Epistola ad Eberhardum Saltzburgensem Episcopum*; item *alia* quâ opinionem suam revocat, unà cum aliis aliquot *ad Folmarum*, vel de illo datis, à Jac. Gretsero

Gretſero editis ad calcem Scriptor. coætaneorum adv. Waldenſ. *Ingolſtad.* 1613. 4°. SÆC. XII. ab An. MC.

ADAMUS, natione Scotus, Canonicus Regularis Ordinis Præmonſtratenſis; claruit circa an. 1160. Obiiſſe dicitur circa an. 1180.

SCRIPTA.

Commentarius in Regulam D. Auguſtini.
Tractatus de triplici Tabernaculo Moyſis.
Liber de triplici genere contemplationis.
Sermones XLVII. varii argumenti.

Prodierunt Opuſcula iſta *Antverp.* 1659. fol. Prodierunt antea Tractatus duo medii, & Sermones XIV. de ordine & habitu Præmonſtratenſi *Pariſ.* 1518. fol.

Sermones alios LIII. & *Soliloquium de Animâ*, apud Cœleſtinos Meduntinos MSS. extare fidem facit Caſ. Oudinus ipſe Præmonſtratenſis, *Supplem.* p. 442.

MICHAEL, patriâ Theſſalonicenſis, Magiſter Rhetorum, & magnæ Eccleſiæ Protecdicus; claruit circa an. 1160. damnatus ob Bogomilorum hæreſim, eam ſub vitæ finem abrenunciavit. Hæreſis verò iſta Maſſalianis ferè communis erat, niſi quòd plurimas ineptias & deliria adjecerit; ex. gr. non niſi ſeptem S. Scripturæ libros recipiendos eſſe; abrogandum eſſe Templorum, Euchariſtiæ, Crucis, & Orationum (exceptâ unicâ illâ, *Pater Noſter*) uſum. Imperfectum eſſe Catholicorum baptiſma, ſectæ ſuæ aſſeclas Deiparos vocari poſſe: Inequales eſſe S. Trinitatis perſonas, ipſiſque videndas crebrò ſemetipſas exhibere. Extat Michaelis noſtri *Confeſſio* brevis apud L. Allatium de Conſenſu l. 2. c. 12. §. ult. 1160.

JOANNES, CINNAMUS cognomento dictus, Grammaticus, ſeu notarius Manuelis Imp. claruit anno 1160. Sub Manuele Comneno ab ipſâ adoleſcentiâ militiæ nomen dedit, variiſque, quod de ſe in Præfatione teſtatur, tum in Europam, tum in Orientem expeditionibus interfuit. In vivis adhuc erat anno 1183. cum Andronicus Comnenus, occiſo Alexio, ad imperium graſſatus, Lopadium in Bithyniâ obſideret. Poſt mortem Manuelis ad ſcribendum animum appulit, & *Hiſtoriam duorum Comnenorum, Joannis & Manuelis* filii condidit; illius quidem res geſtas breviter & ſummatim, hujus verò fusè & prolixè enarrans, utriuſque res geſtas ab anno 1118, ad 1176. complexus. *Author elegans*, inquit Leo Allatius *, *ſi quis alius, formulis dicendi peregrinis ſæpiùs utitur, figuris ex Sophiſtarum penu. Periodi illi conciſæ, plenæ, niſi cum compoſitionis novitate aſperantur & obſcurantur. Totum ſe, ut verbo extricem, ad Procopium componit. Et mirum eſt inter tot alios poſterioris Sæculi Scriptores tumultuariò in dicendo ſcribendoque delirantes, hunc tantum ſapuiſſe.* Nec aliter G. J. Voſſius †; *Dictio ejus purior eſt, terſiorque, quam aliorum eſſe Græculorum ſolet: Immo Xenophontis ipſius, quem in Præfatione laudat, æmulus eſt.* Vitio ipſi vertitur, quòd in laudando Manuele modum exceſſerit. Laudat quidem, ſed intra modeſtiæ limites, nec adulatur; certè adulationis ſuſpicionem à ſe longiſſimè ſemovet, dum ex inſitâ animi indole, atque ipſo naturæ ductu ſe ne verbum quidem ultrò aut ſcientem, niſi vere perinde ac liberè proferre poſſe profiteatur *. *Hiſtoriam* iſtam in quatuor libros diviſam ex Iſaaci Voſſii apographo primus cum notis Gr. Lat. edidit Cornelius Tollius *Trajecti* ad Rhenum 1652. 4°. Eandem in ſex libros diſtributam cum verſione, notiſque hiſtoricis & philologicis, Carolus du Freſne *Pariſ.* 1670. fol. 1160.

* Diatrib. de Simeon. ſcriptis p. 150.

† De Hiſt. Gr. lib. 4. cap. 19.

* Hiſt. l. 5. c. 1.

FASTREDUS, Abbas Claræ-vallenſis; claruit anno 1161. quo Synodo Toloſanæ interfuit, in quâ rejecto Victore Antipapâ, agnitus eſt Alexander. 1161.

SÆC. XII. ab An. MC. Alexander. Extat *Epistola* ejus *ad Omnibonum Episcopum Veronensem*, quâ Synodi Tolosanæ acta describit, Concil. Tom. X. p. 1407.

1162. JOANNES BELETHUS, Scholæ Theologicæ Parisiensis Rector, claruisse videtur circa an. 1162. Non desunt alii, nempe Claudius Jolly Parisiensis Canonicus, & Casimirus Oudin, qui ipsum ad annum 1328. revocant: quod quidem mirum videri debeat; cùm Henricus Gandavensis qui anno 1280. scripsit, eum inter primos Catalogi sui Scriptores recenseat. Extat *Rationale Divinorum Officiorum*, editum *Antverp.* 1553. 1570. 8°. *Lugduni* 1583. & cum Durando ibid. 1592. 8o. p. 922.

1162. ARNOLDUS, sive Ernaldus, Abbas Bonævallis O. B. in Diœcesi Carnotenâ, inde *Carnotensis* dictus. Vixit adhuc anno 1162. Bernardi, dum in vivis adhuc erat, familiaris.

SCRIPTA.

Tractatus de septem Verbis Domini in Cruce prolatis. Prodiit seorsim cum scholiis Fr. Titelmanni *Antverp.* 1532. 8°.

Tractatus de Operibus sex dierum, curâ Dionysii Perroneti editus Autissiodori 1609. 8°.

Sermo de laudibus S. Mariæ Virginis. Habentur Opuscula ista tria in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1280.

Tractatus de Cardinalibus Christi Operibus, qui Cypriano suppositus inter opera ejus locum habere solet.

Meditationes variæ. Omnia hactenus enumerata Opera in unum collecta, & Autori suo restituta prodierunt ad calcem S. Cypriani Operum *Oxon.* 1682. fol.

Ex *libris V. de Vitâ S. Bernardi*, Operibus istius adjungi solitis, *secundus* Arnoldum nostrum autorem habet.

Commentariolus ejusdem *in Psalmum XLIV. & Opusculum de septem donis Spiritûs S.* extant MSS. penès Joannem Mabillonium.

1162. THOMAS BECKET, gente Anglus, civitate Londonensis, Gilberti mercatoris & matris natione Syræ filius, Primis literarum elementis à Priore Mertonensi imbutus, primùm Oxonii, dein Lutetiæ studia literaria ulteriùs urgebat. In Angliam reversus inter Theobaldi Archiepiscopi Cantuariensis domesticos cooptatus est; ab Archiepiscopo Bononiam mox amandatus, ut ibi Juris Canonici scientiam ediscceret. Iterum reversus Archidiaconatu Cantuariensi, præpositurâ Beverlacensi, Rectoriis de Bromfield, & Monte S. Mariæ, Præbendis item duabus, unâ Paulinâ, Lincolniensi alterâ, donatur. Mox in Aulam ascitus, summus Angliæ Cancellarius creatus est; & post Theobaldi mortem ad thronum Cantuariensem evectus anno 1162. ipso Pentecostes die consecratus. Summam Ecclesiæ Anglicanæ dignitatem nactus vir ad miraculum usque ambitiosus & protervus, nil nisi libertates Ecclesiasticas, & authoritatem sedis Romanæ somniavit; adeò ut totum Clerum Anglicanum qualicunque Regis potestate eximere, & Pontifici subjicere omni studio eniteretur. Cùm Clerici enim homicidia, aliaque id genus flagitia passim committerent, Rex antiquas regni consuetudines locum obtinere voluit; ut omnes cujuscunque sortis rei à judicibus regiis coercerentur ac punirentur. Thomas è contra Clericos omni potestate regiâ liberos esse, ac soli Pontifici Romano subditos contendit. Indictâ tamen anno sequenti Synodo Clarendunensi, ipse diu tergiversatus, tandem veritati cessit; & consuetudines regias subscriptione suâ ac sigillo appenso confirmavit. Mox verò facti pœnitens homo levissimus, absolutionem sibi tanquam gravissimo scelere impedito à Pontifice concedi impetravit; & fugam meditatus est. Ex fugâ retractus, in Concilio Northamtunensi peculii, perjurii, ac proditionis accusatus; & ab Episcopis, quamvis ad Papam provocaret damnatus. A Con-

Concilio dimissus, fugam iterum molitus est; & in Belgium trajiciens, exinde ad Alexandrum Papam in Senonibus agentem se recepit: ubi in omnes Canonum Clarendonensium observatores anathema confestim vibravit. Longum esset omnia viri procacissimi ausa nefaria commemorare; quoties ille in Principis sui caput conjurârit; quoties eundem apud Pontificem & exteros reges accusârit: quoties denique Angliæ Regem, Episcopos, Proceres & Clerum excommunicârit, absolverit, absolutosque iterum anathematizârit. Ipse interim Innocentium Papam & Ludovicum Galliæ regem, potentissimos patronos nactus, in Galliâ & Italiâ securus delituit. Tandem anno 1170. pace utrinque composita in Angliam reversus sedem recuperavit. Verùm cùm homo inquietus turbas nectere non cessaret, Regi iterum regnoque gravis factus, à satellitibus quatuor regiis, injussu tamen regio, Cantuariæ interfectus est exeunte eodem anno die XXVIII. Decembr. anno ætatis suæ 52. Extant *Epistolarum libri VI.* à Joanne Sarisberiensi olim collecti & digesti, admixtis etiam quamplurimis aliorum ad Thomam, & de eo, *Epistolis*. Collectionem istam in lucem protraxit, & unà cum *Quadrilogo*, seu Vitâ Thomæ ex quatuor Autoribus, viz. Hereberto ipsius Clerico, Wilhelmo Cantuariensi, Alano Abbate Deoche, & Joanne Sarisberiensi, olim contextâ edi curavit Christianus Lupus *Bruxellis* 1682. 4°. SÆC. XII. ab An. MC.

BONACURSUS, Patriâ Mediolanensis, Catharorum Magister, claruit circa an. 1163. Extat *Vita Catharorum Hæreticorum* ab eo conscripta, apud Dacherium *Spicileg.* Tom. XIII. 1163.

HUGO, Francigena, Monachus Salvaniensis, claruit circa an. 1164. Extat *Narratio* ejus *de Conversione Pontii de Larazio* apud Baluz. *Miscellan.* Tom. III. p. 205. 1164.

HELMOLDUS, Presbyter Lubecensis, & Canonicus propè Lubecam Bosoviensis, Geroldi, postea primi Lubecensium Episcopi discipulus, claruit circa an. 1165. Obiit anno 1170. Scripsit *Chronicon Sclavorum* à Caroli M. temporibus usque ad annum 1168. in quo de conversione Sclavorum seu Wandalorum ad fidem Christianam, regionumque ac populorum ad Mare Balthicum situ & rebus gestis agit. Primus illud in lucem emisit præmissâ Melanethonis epistolâ Sigismundus Schorckelius *Francofurti* 1556. 4o. deinde Reinerus Reineccius ibid. 1581. denique cum notis & observationibus Henricus Bangertus *Lubecæ* 1659. 4°. 1165.

ALEXIUS ARISTENUS, dignitate Nomophylax, & Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Oeconomus, quem ἀκέφαλον ἐκεῖνον κῆρυν non uno in loco vocat Balsamon. Claruit anno 1166. quo Synodo Constantinopolitanæ interfuit: & de Jure Canonico inibi consultus adversùs Nicephorum Patriarcham Hierosolymitanum Concilii Trullani Canonem 37m. protulit. Extat *Synopsis Canonum* ab Aristeno nostro Scholiis illustrata: Synopsis quidem ipsa eo longè antiquior videtur: Aristenus verò istam interpretatus est. Edita est *Synopsis*, Gr. Lat. sed Scholiis destituta, sub Aristeni nomine à Christophoro Justello in Bibliothecâ Juris Canon. Tom II. p. 673. Synopsi Scholia adjecit, notisque illustrata, utraque Gr. Lat. dedit Cl. Beveregius in Pandectæ Canonum *Oxon.* 1672. f. 1166.

MICHAEL ANCHIALUS, Patriarcha Constantinopolitanus ab anno circiter 1167. Vir doctus, & Balsamone judice, Philosophorum summus. Latinorum autem hostis acerrimus. Sedem Patriarchalem tenuit annis octo. Extant *Decreta Synodalia* V. viz. *Ne Lectores mundana officia suscipiant. Ne Clerici ex alienâ Diœcesi ordinentur*, &c. Gr. Lat. in Jure Gr. Rom. lib. 3. p 227. Scripsit etiam *Dialogum*, quem habuit cum Manuele Comneno Imp. quo tempore Pontificis Legati Constantinopolin pervenerunt, Ecclesiarum unionem procuraturi, nihil aliud autem à Græcis exposcentes 1167.

SÆC XII. ab An. MC. quàm cessionem primatûs ipsi Papæ, & appellationem permitti, & illius commemorationem inter sacra fieri. Ex *Dialogo* isto quædam profert Leo Allatius de Consensu lib. 2. cap. 3. §. 2. c. 5. §. 2. cap. 9. §. 3. qui etiam Epistolæ cujusdam Michaelis convitiis, ut ait, & calumniis in Romanam Ecclesiam refertæ meminit.

1170. JOANNES, Gente Anglus, Patria Cornubiensis, inde *Joannes Cornubiensis* dictus, claruit anno MCLXX. in Gallia præceptorem habuit Petrum Lombardum, quocum multas postea lites exercuit; Romæ diu studiis incubuit, Alexandro III. Papæ admodum charus.

Scripta inedita.

Elogium ad Alexandrum Papam, seu *Discussio super Philosophiâ humanâ & hæresibus*, habetur in Biblioth. Baliolensi ap. *Oxon.* Vol. 58. Num. 2.

Summâ, qualiter fiat Sacramentum Altaris, per virtutem S. Crucis, & de septem Canonibus, vel Ordinibus Missæ, Cant. in Biblioth. Benedict. Vol. 178. Num. 6.

1170. PETRUS DE RIGA, Natione Gallus, Ecclesiæ Rhemensis Cantor & Canonicus, claruit circa an. 1170. vel paulo post. Ambrosius de Altamura * eum ad an. 1263. refert, ipsumque ex provinciæ Franciæ moderatore ad Ecclesiam Aginnensem in Aquitania sub Metropolitana Burdegalensi assumptum fuisse scribit; eundem enim Petrum Remensem intelligi, ex scriptis liquet. Scripsit Petrus *Heptateuchum*, quem *Auroram* vocavit, *duos libros Regum*, & *IV. Evangelia* metrice reddens. Quo in opere, teste ‖ Henrico Gandavensi, non solum historicum sensum, sed etiam allegoricum, in quantum potuit, breviter exprellit. Extat hæc *Aurora* MS. in Bibliothecis passim; ad varios collatam MSS. Codd. se editioni paratam habere nuper testatus est Casim. Oudin †, quam utinam publico non invideat.

* Biblioth. Domin. Cent. I. ad an. 1263.

‖ De Script. c. 22.

† Supplem. p. 475.

1170. PETRUS COMESTOR, seu *Manducator* dictus, gente Gallus, Patria Trecensis, S. Petri in urbe natali Presbyter & Decanus. Celeberrima viri fama excitati Parisienses, hominem ad se vocarunt, & Academiæ Parisiensis Cancellarium constituerunt. Claruit An. 1170. Tandem solitudinis & quietis amantior, ad Canonicos S. Victoris in suburbio Parisiensi se contulit, & pietatis juxta ac literarum studio toto animo incubuit. Obiit, ibidem sepultus, XII. Kal. Novembr. an. 1198. quod ex chartis commentariisque domesticis probant Canonici Victorini. Unde patet Vincentii Bellovacensis aliorumque error, qui Petrum anno 1160. obiisse scribunt. Vir erat pro sæculo, quo vixit, non indoctus, nec qui ingruentes quotidiè Ecclesiæ Romanæ superstitiones & tyrannidem usquequaque approbavit. Certè memoratu dignum est, quod de eo refert Gyraldus Cambrensis ipsius discipulus, in *Gemma Ecclesiasticâ* (quæ MS. in Bibliothecâ Lambeth. hodiè servatur) distinct. II. cap. 6. his verbis. *Hoc autem Magnum Petrum Manducatorem in auditentiâ totius scholæ suæ, quæ tot & tantis viris literatissimis referta fuit, dicentem audivi, Quod nunquam hostis ille antiquus in aliquo articulo adeò Ecclesiam Dei circumvenit, sicut in voti illius*, (sc. continentiæ sacerdotum) *emissione.*

Scripsit *ad Gulielmum Archiepiscopum Senonensem in usum fratrum suorum Historiæ Scholasticæ libros* XVI. in quibus Historiam Sacram à principio Geneseos usque ad finem Actuum Apostolicorum in compendium redegit, multis incertis, si non fabulosis hinc inde interspersis; de historiis quoque Ethnicorum quædam incidentia pro ratione temporum inseruit, instar rivuli, qui secus alveum, diverticula, quæ invenerit, replens, præterfluere tamen, non cessat, ut ipse in præfatione loquitur. Prodiit primò an. 1473. *Rutlingæ* ap. Guitherum Zainer: *Argentinæ* 1483. *Basil.* 1486. f. *Ludg.* 1543. 8°. ut recentiores editiones taceam.

Ser-

Servantur in Cœnobio Victorensi *Sermones* ejus MSS. LXXX, quorum 50. scripsit adhuc Presbyter; alios 30. jam S. Victoris Canonicus, ut ex MS. Victorino nos docet Claudius Hemeræus *. XLIV. habentur Lambethæ in Bibliotheca Archiepiscopali Num. 176. fol. Plures Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana Cod. 48. Num. 1. 3. & Cod. 76. N. 1. quot vero numero sint, non dicit, qui Catalogum confecit, Cl. Jamesius. CXIV. in Longipontensi Cisterciensium monasterio extare dicuntur. Denique varios *Sermones* qui sub Petri Blæsensis nomine editi sunt, Petro nostro adjudicandos esse monet novissimus Petri Blæsensis operum editor: quam recte viderint alii. SÆC. XII. ab An. MC.

* De Academ. Paris. p. 113.

THEORIANUS, Natione Græcus, Patriâ forsan Constantinopolitanus, Manuelis Comneni Imp. legatus ad Armenos ad disputandum pro fide orthodoxâ missus anno 1170. In Armeniam ubi pervenerit, Domino Nauseti Catholico Imperatoris sui literas tradidit; & longam cum eo de variis fidei capitibus & consuetudinibus Ecclesiasticis disputationem iniit. Tandem colloquio iste contigit exitus. Catholicus Theoriani argumentis victus manus dedit: seque Episcoporum suorum Synodum coacturum esse pollicitus est, atque argumenta quæ protulerat Theorianus, iis propositurum, seque in omnibus Ecclesiæ Catholicæ sententiæ accessurum, proque Græcis, immo pro veritate adversus Armenos dissertaturum, denique se omnesque secum consentientes fidem orthodoxam scripto comprehensam, suâ & suorum Episcoporum subscriptionibus firmatam, ad Imperatorem & Patriarcham CP. missurum esse. *Dialogum* istum cum Catholico Armeniorum habitum literis mandavit; in quo præcipuè id agit, ut SS. Patrum authoritate Eutychianos & Monophysitas refellat, & doctrinam Catholicam de duabus in Christo naturis, Synodique Chalcedonensis authoritatem stabiliret. Edidit hunc Gr. Lat. Joannes Leunclavius *Basil.* 1578. 8o. exinde recusus est in Auctuario Duceano *Paris.* 1624. Tom. I. p. 439. 1170.

EUSTATHIUS, ortu Græcus, Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit sub Comnenis, Manuele, Alexio filio, & Andronico Patruele, circa annum 1170. quem proinde cum Eustathio magnæ Ecclesiæ Archipresbytero, qui Eulogio seu Sergio in sede CP. successit anno 1017. in Chronologiâ suâ perperàm confundit Marq. Freherus. Vir erat extra controversiam eruditissimus, scriptorque celeberrimus; an verò inter scriptores Ecclesiasticos reponendus sit, non immeritò dubitare licet. Etsi enim Episcopus fuerit, & non infimis Elogiis à Nicetâ Choniate plus unâ vice ornatus, (quod doctrina tam profanarum, quam sacrarum literarum, καὶ τὸ φῶς πολὺ τῶν ἄλλων fuerit præditus, id quod τὸ εἰκειότατον ἐκεῖνο καὶ ὀξαίρετον ἦν χαρακτήρισμα) nihil tamen Ecclesiastici commatis, quod sciam, ab eo editum extat, imò an unquam editum sit, parum liquet; nisi quod Casp. Suicerus *Thesaur. Ecclesiast.* Tom. II. in voce μητροπάρθενος notat Eustathium Thessalonicensem, & Gregorium Corinthi Metropolitam carmina quædam Jo. Damasceni in Pentecosten, quæ in Græcorum Pentecostario leguntur, expolusse. Alia scripsit, quæ licet huc non propriè spectant, non tamen sunt prætereunda, viz. *Commentaria in Homerum*; prodierunt Græce 4 vol. *Rom.* 1550. fol. & *Basil.* 3 vol. 1560. f. *Comment. in Dionysii Periegesin*, seu *Orbis descriptionem* Græcè *Paris.* 1577. *de Ismeniæ & Ismenis amoribus* libri 6. Gr. Lat. cum notis Gaulmini *Paris.* 1647. 8o. His quidem libris lis eo præsertim nomine movetur, quod codices nonnulli Eumathium quendam autorem præferant. Vide quæ hac de re habet Cl. Vossius de *Hist. Græc.* lib. 4. cap. 19. 1170.

SYMEON, Magister & Logotheta, Alexio Aristeno suppar, claruit circa an. 1170. Extat Gr. Lat. *Epitome Canonum* ab Henrico Justello edita in Bibliothecâ Jur. Canon. Tom. II. p. 710. Certè hæc *Synopsis Canonica* tum Symeone, tum Aristeno, antiquior videtur, utrique passim ascripta; quam quidem ordine paululum mutato descripsisse, & in usum suum accom- 1170.

SÆC. XII. ab An. MC.

mo.. ..isse videtur Symeon noster: & ut non ineptè conjicit Cl. Beveregius, Scholiis illustraverat, quæ dudum perierunt. Opus Symeonis Magistri & Logothetæ *in Mundi Opificium* ex Geneſi & Chronicis per seriem collectum penès Cl. Du Fresne du Cange, & alibi MS. extare memorat Cas. Oudinus *. Quale verò, vel cujàs sit opus, an Symeonis nostri, an Logothetæ antiquioris; dicant nobis, qui Codices MSS. possident.

* Supplem. p. 413.

1170. GODEFRIDUS, seu Gotefridus, *Viterbiensis* à Patriâ dictus, natione Italus, dignitate Presbyter, tribus Imperatoribus, viz. Conrado III. Frederico I. Henrico VI. tum à sacris, tum à secretis. Claruit anno 1170. Quadraginta annos peregrinationi in exteras regiones impendisse dicitur: unde domum rediit variis observationibus, Bibliothecarum spoliis, linguarum non Latinæ modò, sed Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ cognitione refertus. Obiit anno 1186. Scripsit *ad Urbanum III. Papam Chronicon Universale*, tum prosâ, tum metro, quod ob diffusam rerum, ætatum, gentiumque historiam *Pantheon* appellavit, ab Orbe condito ad annum usque 1186. Extat hoc *Chronicon* inter Scriptores Rerum German. à Joanne Pistorio editos *Francofurt.* 1584. p. 6. Extat ejusdem *Speculum Regum*, seu *de Genealogiâ omnium Regum & Imperatorum à Diluvii tempore ad Henricum VI.* Imp. à Chronico diversum, MS. in Biblioth. Cæsareâ Vindobonensi, teste Lambecio *Comment. de Bibl. Vindob.* l. 2. c. 8. p. 774.

1170. SAXO, GRAMMATICUS ob styli, quo usus est, venustatem dictus, gente Danus, Patriâ Selandus, equestri familiâ ortus, Cathedralis Ecclesiæ Roëschildensis præpositus. Claruit anno 1170. Novennio ante ab Absalone Archiepiscopo Lundensi, in cujus familiâ plerunque degit, & Sacellani vices obiit, Lutetiam ad Ecclesiam S. Genovefæ missus fuerat: ut viros aliquot religiosos exinde in Daniam adduceret. Anno circiter 1177. Absalonis jussu Patriis Annalibus condendis semet accinxit. Obiit anno 1204. Scripsit stylo quidem venusto, & supra sæculi sortem florido ac eleganti *Historiæ Danicæ libros XVI.* ab ipsis gentis primordiis usque ad an. 1186. Vividum ejus atque ardens ingenium, orationem nunquam remissam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem vehementer laudat Erasmus *; ut satis admirari nequeam, inquit, unde illâ ætate homini Dano tanta vis eloquendi suppetiverit: quâ quidem omnes, quot sciam, eruditos ὁμοφύρους habet. Certè quod stylum attinet, Valerium Maximum præ cæteris ante oculos habuisse videtur: quod infinitis penè exemplis ostendit Cl. Stephanius. Prodiit *Historia* ista, à Christiano Petri, Canonico Lundensi, primùm edita *Paris.* 1514. à Joanne Bebelio *Basil.* 1534. à Philippo Lonicerio & Joanne Fichardo *Francofurt.* 1576. denique longè integrior, & amplissimis Prolegomenis, notisque uberioribus ornata à Stephano Joanne Stephanio *Soræ* 1644. fol. Atque utinam doctissimi editoris diligentiæ nitidiores typi accessissent.

* In Ciceroniano.

1170. HENRICUS, Rhemensis Archiepiscopus, claruit anno 1170. Extant *Epistolæ II. de causâ Drogonis Noviomagensis* apud Baluzium Miscellan. Tom. II. p. 228.

1170. HILDEGARDIS, gente Germana, Patriâ Spanheimensis, Hildeberti & Mechtildæ filia, nata est anno 1098. A primis incunabulis Deo devota, habitum Monialem sub Juttâ Abbatissâ, Megenhardi Comitis Spanheimensis sorore, octennis induit: ipsa demum Abbatissa facta Monasterii S. Ruperti in Monte ad Bingiam propè Rhenum fluvium. Claruit anno 1170. Raris animi dotibus prædita, & egregiâ erga Deum pietate, erga religionem zelo insignis, visionibus divinitùs concessis & prophetiis inclarescere quadragenaria jam cœpit. Cujus rei fama excitati Eugenius III. Papa, & primores Galliæ Germaniæque Episcopi ac Abbates, & in his S. Bernardus, visiones illius Propheticas anno 1148. acriori examini subjecerunt; & insu-

cataſ

catas deprehenderunt, & in Concilio Trevirensi confirmârunt. Eandem postea sententiam ratam habuerunt Anastasius IV. & Hadrianus IV. Pontifices: qui datis ad illam literis & seipsos & Ecclesiam Romanam precibus ejus commendârunt. Obiit Hildegardis anno 1180. die XVII. Septembris. SÆ C.XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

Civiæ, seu *Visionum sive Revelationum libri III.* Prodierunt *Paris.* 1513. f. *Colon.* 1628.

Vita S. Roberti Confessoris Bingiorum Ducis.

Epistolæ XXXVIII.

Quæstiones variæ.

Expositio Regulæ S. Benedicti. Prodierunt Opuscula ista *Colon.* 1566. & in Bibliothecâ Patr. (non omnia tamen) Tom. XXIII. p. 535.

Physicorum, seu *de rerum Naturâ libri IV.* quos Hildegardi nostræ malè nonnulli tribuunt. Hildegardis enim de Pinguiâ opus esse nos docet Jos. Simlerus *. Prodierunt *Argentinæ* 1533. * Bibliotheca p. 301.

JOANNES, SARISBURIENSIS à loco natali dictus, natione Anglus, Patriâ Wiltunensis, gentis & sæculi sui decus ac ornamentum, Eugenio III. & Hadriano IV. & Alexandro III. Pontificibus, & Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi (cui à sacris fuit) eximiè charus: Thomæ Becketo Archiepiscopo familiarissimus, & ab anno 1163. totius exilii, omniumque molestiarum comes: sæpe quidem, ut Thomam desereret, regique fidelitatem, & præstandam consuetudinibus regiis obedientiam juramento promitteret, sollicitatus, in exilio manere maluit, quàm conditionibus istis pacem regisque gratiam promercari. Tandem Thomæ consortium, non causam, reliquit, ab eo semper in rebus dubiis præ aliis consultus. Post exactum in exilio septennium, impetratâ à Pontifice veniâ, paceque cum Rege initâ, in Angliam rediit, matremque suam (cujus votis obtemperans iter susceperat) in extremis positam invenit. Anno 1172. mortuo jam Thomâ in Galliam iterum profectus Episcopus Carnotensis in Provinciâ Senonensi constitutus est. Anno 1179. Concilio Lateranensi interfuit. Obiit anno 1182. Plura de eo memoratu sanè dignissima, ex epistolarum Thomæ Becketi Collectione, non sine lectoris commodo peti possunt. Vir ætatis suæ eloquentissimus, & reconditioris cujusvis scientiæ genere instructissimus. Morum severissimus Censor, & si quis alius, rigidi servator honesti: in carpendis aliorum, etiamsi Regum vel Pontificum vitiis parem adhibuit facundiam & libertatem. Nec amicis pepercit, nec inimicis. Quin nec ipsi Thomæ, domino suo & familiari, obstinatum & pervicacem in Regem clementissimum animum sæpiùs objicere dubitavit. 1172.

OPERA.

Polycraticus, sive *De Nugis Curialium & vestigiis Philosophorum libri VIII. ad Theobaldum Archiepiscopum.* In centone isto multos purpuræ pannos & fragmenta melioris notæ agnoscit Justus Lipsius *. Prodiit *Paris.* 1513. 4o. *Lugd. Bat.* 1595. 8°. *Paris.* 1610. 8o. *Lugd. Bat.* 1639. 8o. & in Biblioth. Patr. Tom. XXIII. * Not. ad XII. Annal. Tacit.

Metalogici libri IV. in quibus de omni re Logicâ & Philologicâ, Philosophicâ quinetiam, acutè atque eruditè agit. Prodierunt cum Polycratico *Paris.* 1610. *Lugd. Bat.* 1639.

Vita S. Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis. Prodiit integra cum Epistolis Sarisberiensis *Paris.* 1611. 4°. lacera & hiulca in Quadrilogo de Vitâ S. Thomæ, ex quatuor Autoribus Gregorii XI. jussu olim contexto, qui typis impressus est *Paris.* 1495. 4°. & cum S. Thomæ Epistolis *Bruxell.* 1682. 4°.

Epi-

S. S. C. XII. ab An. MC.

Epistolæ CCCIII. Extant in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII.

Epistolarum aliarum liber. Prodiit *Paris.* 1611. 4°.

Epistolæ aliæ XCIII. Habentur in collectione Epistolarum S. Thomæ à Chr. Lupo editâ *Bruxellis* 1682. 4°. An verò omnes hæ Epistolæ sint penitùs diversæ, inquirant quibus plus otii est.

Commentarii in Epistolas D. Pauli. Prodierunt *Anstelodami* 1646. 4°.

Eutheticon metricum, cujus meminit Balæus. Poema meo quidem judicio elegantissimum. Polycratico præfigitur, cui præfationis vice præludit.

De aliis deperditis, saltem ineditis, Joannis scriptis consule Baleum & Pitseum.

1174. GULIELMUS, patriâ seu Gallus, seu Germanus, seu quod verisimillimum est, Syrus, & fortasse Hierosolymis natus; quin, ut quidem volunt, reges Hierosolymitanos propinquitate attigit. Anno circiter 1167. rogante rege Amalrico, Archidiaconatu Ecclesiæ Tyrensis à Frederico Archiepiscopo donatus est, at paulò post ad Imperatorem Constantinopolitanum legatus, rem fœliciter gessit. Circa an. 1169. Archiepiscopo suo subinsensior factus, in Occidentem suscepit iter. Reduci Baldwinus Amalrici regis filius bonis literis & moribus informandis committitur. Mox à rege sacri palatii Cancellariatu cohonestatus est; atque anno demum 1174. mense Maio, Archiepiscopus Tyri electus, IV. Id. Jun. consecratus. Anno 1178. ad Synodum Lateranensem evocatus, Romam profectus est, atque anno sequenti Concilio interfuit, cujus ipse acta & Canones à reliquis Episcopis rogatus scripto commisit. Domum rediens Constantinopoli apud Manuelem Imp. septimestri spacio hæsit, & ab eo commissam sibi ad Principem Patriarchamque Antiochenum legationem obiit. Post annum itaque ac decem menses Tyrum reversus est. Anno 1188. capta à Saracenis Hierosolymâ, & desperatis Christianorum Orientalium rebus, ipse pro subsidiis quærendis in Occidentem mittitur, & colloquio regum Angliæ & Galliæ inter Gisortium & Trie adfuit. Tandem Heraclii Patriarchæ Hierosolymitani electioni strenuè obnixus, dum ut sedem ei Patriarchalem obstrueret, Romam versus iter iniret, ab Heraclio veneno sublatus est, quo verò anno non liquet. Scripsit libris XXIII. *Historiam belli à Principibus Occidentis Christianis in Palæstinâ, ac Oriente gesti, ab anno* 1095, *ad annum* 1180. Satis ex hoc opere liquet, ut magni Vossii * de eo verbis utar, *Scriptorem esse modestum, prudentem, acris judicii, veri amantissimum, & pro ætate quâ vixit, doctum atque elegantem.* Prodiit *Historia* ista primùm curâ Philippi Poissenoti *Basil.* 1549. deinde studio Henrici Pantaleonis *Basil.* 1560. denique in collectione Bongarsianâ *Gestorum Dei per Francos* Tom. I. p. 625. Scripsit præterea *Gesta Occidentalium Principum*, seu *historiam de Principibus Occidentis in Oriente, eorumque gestis ab anno* 614, *ad an.* 1184. & *Acta Synodi Lateranensis.* Utrumque autem opus interiisse videtur.

* De Hist. Lat. l. 2. c. 53.

1177. HUGO ETHERIANUS, natione Tuscus, Constantinopolim sub Manuele Imp. profectus, summam sibi gratiam apud Imperatorem conciliavit; cujus proinde patrocinio fultus, contra Græcos, & scriptis & voce strenuè decertavit. Claruit anno 1177. quo *libros* à se contra Græcorum dogmata elimatos ad Alexandrum III. Pontificem misit, & ab eo literas collaudatorias meruit. Extant *liber de animâ corpore exutâ*, seu *de regressu animarum*, in Orthodoxogr. p. 1309. & seorsim *Colon.* 1540. *De Hæresibus, quas Græci in Latinos devolvunt*, seu *de Processione Spiritus S. ex Patre & Filio, adversùs errores Græcorum, libri* III. qui cum præcedente opusculo seorsim prodierunt *Basil.* 1543. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXII. p. 1176.

1180. THEODORUS BALSAMON, patriâ Constantinopolitanus, magnæ Ecclesiæ CP. Diaconus, Nomophylax, & Cartophylax, sive Sigilli Patriarchalis, ejusque archivorum custos, primus etiam Blachernarum, sive Ædis B. Virginis, quem extra urbis muros ad Blachernas propè mare condidit

didit Pulcheria Auguſta, Præpolitus. Claruit anno 1180. Tandem Patriarcha Antiochenus factus, verùm occupatâ dudum à Latinis Antiochiâ, ſedem ſuam nunquam vidit; ſed Conſtantinopoli agens, res ſuas, quantum potuit, ſatagebat. Quin & ipſum ad thronum CP. promovendi vanâ & fallaci ſpe lactavit diu Iſacius Imperator; qui de re non illepidam Hiſtoriam narrat Nicetas Choniates *. Vixit uſque ad annum 1203. quo capta eſt à Latinis Conſtantinopolis. De obitu vero ejus nihil conſtat. Græcorum ſui temporis citra invidiam doctiſſimus, Juris Orientalis Canonumque Eccleſiaſticorum, omnium quos unquam tulit ferax Græcia, peritiſſimus. Verè de eo Joannes Citri Epiſcopus †; ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ Ἀντιοχείας, σχεδὸν ἅπαν ἐκ νέου ἐν ἀκριβείᾳ τὰ νομικὰ καὶ κανονικὰ νομοθετήματα, καὶ ἐφ' ἑκάστου ἐν τύποις ἐκτεθειμένα. *Divinus ille vir, Antiochiæ Patriarcha accuratè percallebat Civiles & Canonicas Conſtitutiones, & ab omnibus in hiſce rebus celebratus fuit.* Erat præterea Eccleſiarum Orientalium adversùs Latinos acerrimus propugnator, quo nomine convitia in illum pleno ore effundunt Baronius, aliique cauſæ Pontificiæ ſectarii.

SÆC. XII. ab An. MC.

* In Iſacio l. 2. c. 4.

† Reſponſ. ad Conſtant. Cabaſ.

OPERA.

Commentarius in Canones SS. Apoſtolorum, & SS. Oecumenicorum, & particularium Conciliorum, & in Epiſtolas Canonicas SS. Patrum. Agreſſus eſt hoc opus Balſamon juſſu Manuelis Imp. & Michaelis Anchiali Patriarchæ; abſolvit verò non niſi ſub Georgio Xiphilino, qui ſedem Patriarchalem aſcendit anno circiter 1194. eo ſaltem ſedente recenſuit, illique dedicavit. Prodiit hoc opus Gr. Lat. ſed hinc inde mutilum, *Pariſ.* 1620. fol. longè verò auctius & integrius cum notis Gul. Beveregii in Pandectæ Canonum, *Oxon.* 1672. fol.

Commentarius in Photii Nomocanonem. Prodiit Gr. Lat. à Chriſtophoro Juſtello editus *Pariſ.* 1615. 4°. & in Bibliothecâ Juris Canon. Tom. II. p. 789.

Collectio Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, Paratitla à Leunclavio & aliis dicta. Extat cum Leunclavii & Fabrotti notis in Juſtelli *Bibliotheca Juris Canon.* Tom. II. p. 1223.

Reſponſa ad varias quæſtiones Jus Canonicum ſpectantes, viz. *de Epiſcopatuum in Metropoles erectione. De electis ad Eccleſias Orientales. De foro Clericorum. De Jure Patriarchico in Monaſteria. De Feriis*, aliaque plura, quæ habentur paſſim Gr. Lat. in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 2.

Reſponſa ad Interrogationes Marci Patriarchæ Alexandrini, Gr. Lat. ibid. l. 5. p. 362.

Meditata, ſive reſponſa ad varios caſus, Gr. Lat. ibid. l. 7. ferè per totum.

Epiſtola ad Antiochenos de Jejuniis, à Cotelerio Gr. Lat. edita *Monument.* Tom. II. p. 492.

Epiſtola ad Theodoſium Abbatem de Monachis Raſophoris, ſeu *raſo indutis*, ab eodem Gr. Lat. evulgata Tom. III. p. 473.

RICHARDUS, natione Anglus, patriâ Northumbrius, Cœnobii Hagulſtadenſis primùm Monachus dein Prior. Claruit anno 1180. Obiit anno 1190. Extant *Hiſtoria de ſtatu & Epiſcopis Hagulſtadenſis Eccleſiæ*, & *Hiſtoria de geſtis Regis Stephani, & de bello Standardii ab anno* 1135, ad an. 1139. à Cl. Twiſdeno editæ inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. p. 285. alia Richardi ſcripta hiſtorica, viz. *Geſta Henrici* II. *Angliæ regis, & Chronicon breve ab Adamo* memorant Baleus, & ex eo Voſſius, quæ quidem hodiè non ſuperſunt. 1180.

LUCIUS III. *Humbaldus* antea dictus, natione Tuſcus, patriâ Lucenſis, ante annum 1167. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis. Anno 1175. atque iterum 1177. ab Alexandro III. ad Fredericum Imp. legatus eſt. Anno 1181. Pontifex Romanus creatus eſt die XXIX. Auguſti, poſtridiè coronatus. Anno ſequente Willelmum Scotiæ regem à Rogero Archi- 1181.

SÆC. XII. ab An. MC. Archiepiscopo Eboracensi dudum excommunicatum absolvit, regnumque interdicto liberavit. Anno 1185. cum Frederico Imp. Veronæ congressum habuit de schismaticis Clericis in integrum restituendis. Obiit Veronæ eodem anno die XXV. Novembr. *Extant Epistolæ* II. & *Decretum* Concil. Tom. X. p. 1735.

1182. PETRUS, natione Gallus, primùm Monasterii Cellensis in suburbio Trecarum, dein S. Remigii apud Rhemenses Abbas; denique anno 1182. Joanni Sarisberiensi in Episcopatu Carnotensi suffectus. Obiit IX. Kal. Mart. anno 1187. De eo Nicolaus Clarævallensis * ; *Abbas Cellensis, vir religiosus, ac timens Deum, homo bonus, & testimonium bonum habens à bonis; vitâ & literaturâ conspicuus, nobis quoque tanta familiaritate devinctus, ut non sit unus de cæteris, sed præ cæteris unus.*

* Ep. 25.

OPERA.

De panibus liber ad Joannem Sarisberiensem.
Mosaici Tabernaculi mysticæ expositionis libri II.
De Conscientia liber ad Alcherum Monachum. Prodierunt simul opuscula ista *Paris.* 1600. 8°.
Epistolarum libri IX. à Jac. Sirmondo cum notis editi *Paris.* 1613. 8°. Opera hactenus enumerata habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXIII. p. 636.
Liber de disciplinâ claustrali ad Henricum Campaniæ Comitem.
Sermones de tempore, & de Sanctorum Festivitatibus.
Prodierunt omnia Petri Cellensis opera studio Monachi cujusdam Benedictini Anonymi *Paris.* 1671.

1183. GAUFRIDUS, natione Gallus, Gausiedi & Luciæ filius, primùm Monachus Lemovicensis Monasterii S. Martialis, deinde in eâdem Diœcesi Prior Vosiensis. Anno 1167. in vigilia S. Matthæi Apostoli à Geraldo Episcopo Cadurcensi apud Beneventum Presbyter ordinatus est. Scripsit anno 1183. nempè *Chronicon* condidit *de rebus in Gallia præsertim gestis ab anno* 996. ad an. 1184. à Labbeo in lucem emissum *Bibliotb. Nov. MSS.* Tom. II. p. 279.

1185. JOANNES PHOCAS, Cretâ oriundus, Matthæi postea in Patmo insulâ μονάζοντος filius, Presbyter uxoratus, unicum ex uxore filium suscepit: sese aliquando sub Manuele Comneno Imp. militâsse ipse testatur. Tandem Monachus factus, Hierosolymam adiit, & loca sancta invisit anno 1185. Domum redux, omnia quæ observaverat, breviter & accuratè literis mandavit. Extat *compendiaria descriptio locorum ab urbe Antiochia usque ad Hierosolymam, nec non Syriæ & Phœniciæ*, à Leone Allatio Gr. Lat. edita *Symmict.* par. 1. p. 1. *Colon.* 1653. 8°.

1185. BALDUINUS, gente Anglus, patriâ Devonius, domo Exoniensis, tenuis conditionis parentibus natus, primò Ludi-magistrum egit, mox Archidiaconus factus; verùm deserto hoc munere ad Cistercienses se contulit, creatus inde Abbas Fordensis; anno MCLXXXI. Wigornensis Episcopus renunciatur; post triennium, vacante jam sede Cantuariensi, & de electione contendentibus, hinc Monachis, illinc Episcopis Suffraganeis, tandem communi suffragio, consentiente etiam rege, Balduinus electus est, & XIV. Kal. Junii anno MCLXXXV. in sede Archiepiscopali collocatus; adeò ut tum tempore, tum successionis ordine errat Oudinus * , qui ipsum ab anno MCLXXI. Thomæ Becketo in sede Cantuariensi successisse scribit; Thomas enim Richardum Priorem Dovorensem successorem habuit. Monachi etsi Balduini electioni assensum dederant, in eâ nihilominùs neutiquam acquieverunt, quin ex Collegio Canonicorum sæcularium Hackintonæ ab

* Supplem. p. 453.

Archi

Archiepiſcopo fundando occaſionem captantes, (quâ de re videndi *Antiquitatum Britannicarum* auctor pag. 142. Godwinus *de Præſul. Angliæ* p. 115. præcipuè Gervaſius Dorobern. in *Act. Pontif. Cant.* col. 1676. & Tract. pecul. *de diſcord. inter Monach. Cant.* p. 1303.) perpetuum ipſi negotium faceſſere non deſtiterunt. Anno MCXC. Richardus I. exercitum in Palæſtinam ducens, Balduinum ſecum detulit, ubi anno MCXCI. ſaltem ſequenti in obſidione Ptolemaidis diem clauſit extremum; ingenio adeò miti, blandiſque moribus, ut etiam lenitas ipſi vitio verteretur, & Urbanus Papa hunc in modum ei ſcripſiſſe dicitur, *Monacho ferventiſſimo, Abbati calido, Epiſcopo tepido, Archiepiſcopo remiſſo.* SÆC. XII. Ab An. MC.

SCRIPTA.

Tractatus XVI. de diverſis argumentis, viz. *De dilectione Dei, De duplici reſurrectione, De requie, De efficacia divini eloquii, De ſalutatione Angelica,* &c.

De commendatione fidei.

De Sacramento altaris, ad Bartholomæum Exonienſem Epiſcopum. Hæc omnia collegit ediditque Bertrand. Tiſſier *Script. Bibliothec. Ciſtercienſ.* Tom. V. anno 1662. Plura Balduini noſtri opuſcula MSS. deliteſcunt, longè plura à Baleo, Pitſeo, & Carolo Viſchio *Biblioth. Ciſterc.* p. 31. memorantur.

URBANUS III. *Lambertus* antea dictus, natione Lombardus, patriâ Mediolanenſis, ex gente Cribellorum, ex Archiepiſcopo Mediolanenſi Pontifex Romanus creatus anno 1185. die XXVI. Novembris, die VIII. Decembr. coronatus. Anno 1186. cum Frederico imp. de patrimonio Mathildis Comitiſſæ decertans, anathema ei intentavit, ſed Veronenſium precibus victus deſtitit. Eodem anno Henrico II. Angliæ rege petente, Henrico filio Hiberniæ regnum confirmavit, & in confirmationis teſſeram coronam de pennâ pavonis auro contextam dono ei miſit. Obiit Ferrariæ anno 1187. die XX. Octobr. dolore ob res à Chriſtianis in Oriente male geſtas confectus. Extant *Epiſtolæ* V. Concil. Tom. X. p. 1742. 1185.

GREGORIUS VIII. Albertus priùs appellatus, patriâ Beneventanus Eccleſiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Laurentii, & Cancellarius. Anno 1172. ab Alexandro III. ad Henricum Angliæ regem legatus, de Becketi nece inquiſivit, & celebrato apud Abrincas in Normanniâ Concilio plurimos Canones Eccleſiaſticos ſancivit. Anno 1187. Pontifex Romanus creatus eſt die XXI. Octobr. die XXV. conſecratus. Plenariam ſtatim peccatorum remiſſionem promiſit, & quinquennale jejunium indixit pro recuperanda Terra ſancta à Saracenis nuper Chriſtianis erepta. Obiit Piſis eodem anno, die XVII. Decembr. Extant *Epiſtolæ III.* Concil. Tom. X. p. 1748. 1187.

CLEMENS III. *Paulinus* antea dictus, patriâ Romanus, Cardinalis, & Epiſcopus Prænestinus, Pontifex Romanus creatus eſt Piſis anno 1187. die XIX. Decembr. inauguratus ibidem annò ſequente die VI. Januarii. Eodem anno petente Willelmo Scotorum rege Eccleſiam Scoticam Archiepiſcopi Eboracenſis ditione exemit, & ſoli ſedi Apoſtolicæ deinceps ſubjici juſſit. Obiit anno 1191. die V. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* VII. Concil. Tom. X. p. 1753. 1187.

NEOPHYTUS, Presbyter Græcus, Monachus, & incluſus; claruit anno 1190. Extat Gr. Lat. *Liber de calamitatibus Cypri ab Anglis anno 1191. captæ,* à Cotelerio editus *Monument. Eccl. Gr.* Tom. II. p. 457. 1190.

ELIAS de COXIDA, quippe Coxidâ territorii Furnenſis in Flandriâ oppido oriundus, Monachus Ciſtercienſis, & Cœnobii Dunenſis Abbas; claruit 1190.

SÆC. XII. ab An. MC. claruit anno 1190. Eloquentiâ & authoritate ſuâ plurimùm apud Leopoldum Auſtriæ ducem poterat; adeò ut eo mediante, plùs verò pollente pecuniâ Anglicanâ, immenſo nempe redemptionis pretio, Richardus Angliæ rex cuſtodiâ liberatus fuerit. Obiit Elias die XVI. Auguſti anno 1203. Extant *Sermones* II. ſatis prolixi, in generali Ciſtercienſium capitulo habiti, viz. *in illud*; *Rectorem te conſtituerunt, noli extolli*: & *in illud Joan.* XIV. *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit*, &c. quos extulit Carolus Viſchius *Biblioth. Ciſterc.* p. 90. Plures ejuſdem *Conciones* olim in Dunenſi Bibliothecâ ſervabantur, quæ modò exciderunt.

1191. CÆLESTINUS III. *Hyacinthus* antea dictus, natione Romanus, Petri Bobonis filius, ab anno 1126. Eccleſiæ Romanæ Cardinalis Diaconus titulo S Mariæ in Coſmedin. Anno 1158. ab Hadriano III. ad Fredericum Imp. miſſus, in itinere captus, & in carcerem conjectus eſt, mox tamen liberatus. Anno 1177. ab Alexandro III. legatus, Fredericum, ejuſque magnates excommunicatione abſolvit. Anno 1191. die XII. April. Pontifex electus eſt, die XIV. ordinatus. Eodem anno Henrico Germaniæ regi Romam advenienti coronam imperialem impoſuit, & *impoſitam* calcibus incuſſis ſtatim dejecit; eo ritu ſignificans, inquit Baronius *, quod *ipſe* poteſtatem ejiciendi eum ab imperio haberet, ſi ille demeruerit. Eodem inſuper anno Adelfonſum Gallæciæ regem ob illicitum matrimonium cum toto regno excommunicavit; quin & Joannem Moretonii Comitem, Richardi regis fratrem, res novas in Angliâ molitum anathemate percuſſit. Anno 1193. Leopoldum Auſtriæ Ducem ob captum Richardum Angliæ regem diris devovit, ſententiamque biennio poſt renovavit, quo quidem tempore Henricum etiam Imperatorem eidem anathemati innodavit. Obiit annò 1198. die VIII. Januarii. Extant *Epiſtolæ* XVII. Concil. Tom. X. p. 1768. *Epiſtola* unica apud Baluzium Miſcellan. Tom. II. p. 241.

* Ad an. 1191.

1192. STEPHANUS, natione Gallus, patriâ Aurelianenſis, natus eſt anno MCXXXV. feliciter emenſo humaniorum literarum curriculo, ad Theologiæ Juriſque Civilis ſtudium animum appulit: anno circiter MCLXV. Aureliæ in Monaſterio S. Everſii factus eſt Canonicus regularis, & poſt Roberti mortem ejuſdem Cœnobii Abbas, viris quibuſcunque celeberrimis, apprimè charus. Anno MCLXXVII. ad Monaſterii S. Genovefæ Pariſienſis regimen aſcitus eſt, quo in loco privatas inſtituit ſcholas, in quibus ſacris ordinibus olim initiandi, literis ſimul ac religione imbuerentur. Anno MCXC. Philippo Auguſto expeditionem in Terram ſanctam ſuſcipiente Gulielmus Archiepiſcopus Remenſis, cui regni gubernacula rex tradiderat, Stephanum noſtrum in curæ partem vocavit, eumque mox Romam legatum ad Pontificem miſit. Anno MCXCII. Epiſcopus Tornacenſis factus eſt, à Gulielmo Rhemenſi conſecratus, renitente quidem Clero, nec bene ferente Cæleſtino Papâ. Exacto non ſine magnæ diligentiæ & fidelitatis laude in hoc munere decennio, fractis viribus, & ætate gravis, obiit vir ſanctiſſimus Septembris IX. anno MCC. ætatis LXVIII.

SCRIPTA.

Epiſtolæ ab anno circiter 1163. uſque ad obitum ſcriptæ CCXXXVIII. primus eruit J. B. Maſſonus Papyrii frater, &, unà cum Epiſtolis Gerberti & Joan. Sarisburienſis, edidit *Pariſ.* 1611. 4o. Has nuper recenſuit, & additis circiter XL. hactenus ineditis aſteriſco notatis in lucem iterum emiſit, notis illuſtravit, præmiſſâ etiam autoris vitâ, Claudius du Molinet Canonicus Regularis, *Pariſ.* 1682. 8o.

Sermones XXXI. in diebus feſtis utplurimum habiti, extant MSS. in Bibliothecâ Tornacenſi S. Genovefæ, alibique. Hos conſulto ſuppreſſit Molinetus, ita enim, inquit, inſipidi ac ſimplices, ne dicam pueriles, interdum apparent, ut luce publicâ nequaquam digni viſi ſint; quippe qui nec eruditas

eruditas S. Patrum Homilias, nec eorum in exponendâ S. Scripturâ lucem & felicitatem, nec gravem illam moralem doctrinam puriſſimis eloquentiæ coloribus perpolitam redoleant. Plura habet in Præfat. ubi ſpecimina exhibet, & Epiſtolarum calci ſermonem I. in Synodo habitum ſubnectit, cui reliquorum Elenchum ſubtexuit. SÆC. XII. ab An. MC.

Decretum, ſive potiùs *Comment. in Decretum Gratiani*, habetur MSS. ſpiſſo ſatis volumine in Bibliothecâ S. Victoris Pariſienſis. Verùm cum hæc Commentaria prolixiora ſint, nec niſi trita nimium & vulgaria continent, omittenda duxit Molinetus, contentus ſolummodò ſpeciminis cauſâ *Proœmium* lectori exhibere.

GEORGIUS XIPHILINUS, ex magno Sceuophylace poſt Doſithei exauthorationem Patriarcha Conſtantinopolitanus creatus anno 1193. Obiit anno 1199. Extat Gr. Lat. *Decretum de juribus Territoriorum in Jure Gr. Rom.* l. 1. p. 283. duo ejuſdem ſynodalia ſancita *de Stauropegiis* ſe legiſſe teſtatur Leo Allatius *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 342. 1193.

DEMETRIUS TORNICIUS, natione Græcus, quis cujaſve fuerit mihi hactenus eſt incompertum; claruit hoc circiter tempore circa annum 1193. Scripſit ex perſonâ Iſaaci Imp. *ad Epiſcopum quendam de Proceſſione Spiritûs S. librum*, qui in regis Galliæ Bibliothecâ habetur. Ejus meminit, & principium apponit Leo Allatius *de Conſenſu* l. 2. c. 13. §. 4. 1193.

JOANNES, Epiſcopus Lyddenſis; claruit anno 1194. Extat *Epiſtola* ejus *ad Michaelem Patriarcham Hieroſolymitanum electum* apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 242. 1194.

GULIELMUS, PARVUS cognomento dictus, natione Anglus, patria Eboracenſis, Bridlingtonæ natus anno 1136. Poſt peractam domeſticæ educationis curam, ad Monaſterium Neuburgenſe propè ſylvam Cuculinam (inde *Neuburgenſis* ſeu *Neubrigenſis* dictus) à parentibus mittitur, ut religionis ſimul ac eruditionis elementa inde hauriret; atque ita Canonicus Regularis Ordinis Auguſtiniani in eodem Cœnobio factus eſt. Claruit anno 1195. Obiit, ut volunt nonnulli, anno 1208. ætatis 72. Stylus eſt Gulielmo ſatis Latinus, ſatis nitidus, longè purior quam quo Scriptores noſtri coætanei uti ſolebant. Ad Hiſtoriæ ejus fidem non parùm facit, quòd quæ tradit, aut ipſe ſuis vidit oculis, aut à viris fide dignis accepit. Scripſit *de rebus Anglicis ſui temporis libros* V. ab anno 1066. uſque ad an. 1197. Prodiit *Hiſtoria* iſta *Antverp.* 1567. 8°. *Heidelberg.* 1587. multis verò periodis, & integris XI. Capitulis auctior, optimiſque Joannis Picardi notis illuſtrata *Pariſ.* 1610. 8°. 1195.

RADULPHUS DE DICETO, gente Anglus, Eccleſiæ D. Pauli Londinenſis Decanus, crebris in exteras regiones peregrinationibus inſignis, nec doctrina minùs illuſtris; claruit anno 1197. Extant *Abbreviationes Chronicorum ab initio mundi uſque ad an.* 1198. (quamvis pars prior à condito mundo uſque ad Gregorium M. Papam, cum nonniſi vulgaria & è trivio petita contineret, in editis non compareat) & *Imagines Hiſtoriarum ab anno* 1148, *ad annum* 1200. inter Scriptores X. Anglicos à Twiſdeno edit. *Londini* 1652. Ejuſdem, ut & Joannis Lugdunenſis Archiepiſcopi, *Epiſtolæ* extant MSS. in *Bibliothecâ Cottonianâ* ſub *Fauſtina*, A. 8. n. 28. Alia XIII. Radulphi *opuſcula*, partim Hiſtorica, partim Theologica enumerat Baleus, quæ quidem in lucem nondum prodierunt. 1197.

JOANNES BROMPTON, natione Anglus, Monachus Ciſtercienſis, deinde Cœnobii Jornallenſis (rectiùs Jorvallenſis) in agro Eboracenſi Abbas; claruiſſe videtur circa an. 1198. (ſi modò is auctor fuerit 1198.

SÆC. XII. ab An. MC.

erit Chronici, & non id in usum solummodò Monasterii aliunde describi fecerit, quod non contemnendâ conjecturâ opinatur Cl. Seldenus*). Extat sub illius nomine *Chronicon ab anno* 588. *ad annum* 1198. inter X. Scriptores Anglicos, p. 725.

* Dissert. X. Scriptor. præmiss. p. 38.

1198. ROGERUS DE HOVEDEN, natione Anglus, patria Eboracensis, illustri familia ortus, Henrici II. Angliæ regis domesticus, postea primarius Theologiæ professor in Academia Oxoniensi; claruit anno 1198. Scripsit *Annalium Anglicanorum libros* II. ab anno 731. (quo desiit Beda) usque ad annum 1202. Prodierunt *Annales* isti à Cl. Savilio inter alios Historicos Anglicos editi *Londini* 1595. fol. dein recusi *Francofurt.* 1601. fol.

1198. INNOCENTIUS III. *Lotharius* antea appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, Trasimundi, Comitis Signini, & Clarinæ filius, primâ juventute Lutetiam missus, magnam ex doctrinâ omnifariâ gloriam comparavit. Domum reversus, Canonicus Anagninus factus est, & mox à Clemente III. in Cardinalium album titulo SS. Sergii & Bacchi cooptatus. Anno 1198. die VIII. Januarii Pontifex Romanus electus est, die XXII. Februarii consecratus, annos natus 37. Eodem anno Philippi Galliæ regis filium ex Mariâ pellice susceptum legitimum haberi decrevit; Philippum Sueviæ ducem, Henrici Imp. nuper defuncti fratrem, à principibus Germanis regem Romanorum electum excommunicavit, ut coronæ imperiali inidoneum redderet, principesque Christianos ad bellum Saracenis in Asiâ, hæreticis in Europâ inferendum, effusis largâ manu indulgentiis, excitavit. Anno 1199. Metensibus S. Scripturæ in linguam vernaculam conversæ lectionem interdixit; Marcobaldum Siciliæ regem excommunicavit, & Philippo Suevo imperium Apostolica authoritate abrogavit. Anno 1203. Henricum Dandulum Venetorum ducem, comites Flandriæ, Hannoniæ, S. Pauli, aliosque principes christianos, cum toto Crucesignatorum exercitu ob captam Jaderam anathematæ percussit. Anno 1206. Joannem Angliæ regem ob defensa constanter jura regia, totumque pariter regnum excommunicavit. Anno 1208. crucem contra Albigenses ubique prædicari jussit. Anno 1209. Ottonem IV. quem ipse Philippo Suevo olim subrogarat Romæ Imperatorem inunxit, & mox eundem imperii jura tutantem anathemati innodavit. Anno 1210. Galliæ, Angliæ, Boemiæ, Siciliæ, Lusitaniæ, & Poloniæ regibus, ni Ecclesiæ confestim satisfacerent, idem intentavit fulmen. Anno 1211. Ottonem Imp. Petrum Aragoniæ, & Joannem Angliæ reges diris devovit, regnumque Galliæ interdicto subjecit. Anno 1213. Portugalliæ regem, principesque Germanos Ottoni Imp. adhærentes excommunicavit. Anno 1215. generale Concilium Lateranense celebravit, in quo monstrosum Transubstantiationis figmentum inter fidei articulos reposuit, & principes quoscunq; Christianos hæresi vitiatos, vel Ecclesiæ Romanæ immorigeros dignitate sua deponendos esse decrevit. Eodem anno SS. Dominici & Francisci instituta monastica, ineptissimis quibusdam visionibus inescatus, confirmavit. Obiit Perusii anno 1216. die XVI. Julii. Plura de eo dici poterant, homine quidem non inerudito, sed immodicè superbo, ingentis animi, qui dominandi libidine totus pruriebat, in Imperatores, Reges, & Principes quoscunque arrogantia planè intolerabili. Sufficit quod de eo habet Matthæus Paris ad an. MCCXIII. p. 245. ubi de Joanne Angliæ rege verba faciens; *Noverat*, inquit, *& multiplices didicerat experientiâ, quod Papa super omnes mortales ambitiosus erat & superbus, pecuniæque sititor insatiabilis, & ad omnia scelera pro pramiis datis vel promissis cereus & proclivis.*

OPERA.

SÆC. XII. ab An. MC.

OPERA.

SErmones *de Tempore & Sanctis, per totum anni curriculum.* Prodierunt *Colon.* 1578, 1606. fol.

De Conſecratione Pontificis Sermones IV.

De Eleemoſynâ liber.

De laude charitatis.

In ſeptem Pſalmos Pœnitentiales Commentaria. Prodierunt *Antverpiæ* 1550. *Venet.* 1578. *Colon.* 1578. fol.

De Myſteriis Miſſæ libri VI. Extant ſeorſim *Lipſiæ* 1534. *Antverp.* 1540.

De contemptu mundi, ſeu miſeria hominis libri III. Extant *Antverp.* 1540. 12°. *Venet.* 1538. 16°. *Pariſ.* 1482, 1594. 12°. *Colon.* 1681.

Encomium in Chriſtum & ejus matrem.

Precationes de Paſſione Chriſti.

De Sanctorum veneratione libri III.

Hymnus in Chriſtum & ejus Matrem.

Conciones Paræneticæ II. ad Concilium Lateranenſe. Habentur Concil. Tom. XI. p. 131.

Epiſtolarum libri II. in quorum primo Epiſtolæ ſunt DLVII. in ſecundo CCLXIV. *Romæ* editi 1543.

Conſtitutionum decretalium libri V. Extant *Colon.* 1606. Prodierunt Innocentii opera hactenus enumerata *Colon.* 1575. 2 Tom. fol.

Epiſtolarum libri XI. (cum præfixo authore anonymo coævo de geſtis Innocentii Papæ) quos Stephanus Baluzius in unum collegit, magnam partem primus edidit, reliquam emendavit, *Pariſ.* 1682. 2. Tom. fol. Priores duos collectionis hujuſce libros edidit Gulielmus Sirletus *Romæ* 1543. qui deinceps prodierunt *Colon.* 1575. *Venet.* 1578. & à Binio in ſuos Conciliorum Tomos tranſlati ſunt. Selectiores *Epiſtolas*, præſertim *hiſtoricas*, ex Collegii Fuxenſis Codice emiſit, notiſque illuſtravit Paulus du May, in Burgundiæ curia Conſiliarius regius, *Pariſ.* 1625. 8°. Quatuor *libros* antea ineditos ex eodem Codice evulgavit Franciſcus Boſquetus *Toloſæ* 1635. Verùm omnes omnium curas longe ſuperavit diligentia Baluziana, cui hoc nomine, & ob alia in rem Eccleſiaſticam merita, gratiam ab omnibus eruditis reddi par eſt. Certè quantùm ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam hujus temporis illuſtrandam, & ad Jus Canonicum excolendum conferunt Innocentii Epiſtolæ, nemo non videt. Plurima hanc in rem ſpecimina annotarunt doctiſſimi, & quibus multùm planè debet reſpublica literaria, Actorum Lipſienſium editores anno 1682. p. 371.

Epiſtola pro Eccleſiâ Albienſi, à Baluzio primùm edita *Miſcellan.* Tom. IV. p. 467.

In Magiſtrum Sententiarum Commentaria, *Opuſcula de eruditione principum de Sacramento Baptiſmi*, *De clauſtro animæ*, *De Purgatorio*, &c. recenſet Ludovicus Jacob Biblioth. Pontif. l. 1. p. 118. quæ in variis Bibliothecis MSS. adhuc delitescere dicuntur.

JOANNES CAMATERUS, ex Diacono & Chartulario Patriarcha Conſtantinopolitanus; claruit anno 1199. quo datis ad Innocentium Papam *literis*, mirari ſe dicebat, quomodo Eccleſiæ Romanæ Univerſalis Eccleſiæ titulus aſcribi poſſet. Obiit anno 1206. Extat Gr. Lat. *Decretum de nuptiis Conſobrinorum* in Leunclavii *Jure Gr. Rom.* lib. 4. p. 285. 1199.

GALFRIDUS, ſive GUALTERUS VINESAUF, ſeu de *Vino ſalvo*, ſtirpe Normannus, gente Anglus; claruit anno 1199. Peracto in patriâ ſtudiorum curriculo, ad exteras Academias ſe contulit, non ignoti etiam apud Romanos nominis, quippe Innocentio III. Pontifici familiaris, cui poemata quædam dedicavit. Scripſit plurima tum ſoluta, tum ligatâ oratione venuſtè, ac, ſupra ſæculi quo vixit ſortem, eleganter. 1199.

SCRIPTA.

SÆC. XII. ab An. MC.

SCRIPTA.

De novâ Poetrid. Opus Hexametrum Innocentio III. nuncupatum; idem est cum libro *de Arte dicendi*, etsi alii diversum faciant. Extat MS. in variis Bibliothecis, Baliolensi, Arundelienſi, Cottonianâ, Seldenianâ, ex quo proinde Præfat. ad X. Scriptores quædam profert Cl. Seldenus.

Tractatus de plantatione Arborum, & conservatione Fructuum, continens in se breviter omnem modum inserendi arbores aromaticas, fructus conservandi, vites & vina cognoscendi, vina inversa, seu deteriora reformandi, &c. Habetur MS. in Biblioth. Gonvil. & Caii Cantab. Cod. 74. Galfridi nostri esse nemini dubitare fas est.

Historia, sive *Itinerarium Richardi Anglorum regis in Terram sanctam*, ab aliis Richardo Canonico, vel Richardo Divisiensi, ab aliis Roberto Monacho tributum, auctori suo nuper restituit doctissimus editor Oxoniensis, qui Galfridum nostrum cum Gualtero Constantiensi seu Oxoniensi eundem facit. Prodiit hæc historia, sed mutila, & anonyma in Collectione Wicheliana Gestorum Dei per Francos; integra nuper inter Historiæ Anglicanæ Scriptores *Oxon.* 1687. Tom. II. p. 247.

Poemata duo de glorioso rege Richardo, ibid. p. 430.

De aliis, quæ an supersint incertum, Baleum & Pitsæum consule.

SÆCULUM

SÆCULUM SCHOLASTICUM.

Conſpectus Sæculi.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

THEOLOGIA Scholaſtica, ſuperiori ævo introducta, altas hoc ſæculo radices egit; de quâ proinde, pro inſtituti noſtri ratione, paucis hoc loco agendum erit. Primis Eccleſiæ Sæculis Apoſtoli, virique Apoſtolici doctrinam, quam à Chriſto Domino puram ac ſimplicem acceperant, modo quodam facili & perſpicuo, atque ad vulgi captum quam maxime accommodato poſteris tradiderunt: nec ad perplexas & ſpinoſas diſputandi rationes unquam diverterunt, niſi fidei adverſus Gentiles & hæreticos vindicandæ neceſſitas id exigebat. In catechumenis inſtruendis ὑγιαινόντων λόγων ὑποτύπωσιν, (ut verbo Paulino utar) brevem quandam fidei profitendæ formulam, primaria doctrinæ evangelicæ capita complectentem, adhibuerunt; quam ſermonibus ad catechumenos & competentes habitis uberius explicarunt. Hujuſmodi erant Cyrilli Hieroſolymitani *Catecheſes ad illuminatos*, & Gregorii Nicæni *Sermones Catechetici*: aliter, in ordinariis ad populum homiliis, vel aliquem ſacræ Scripturæ librum, vel partem ex evangelio tunc in Eccleſia relectam, vel denique doctrinam aliquam moralem ſermone didactico expoſuerunt. Ubi verò vetus hæc ſimplexque Eccleſiaſtica tradendi methodus paulatim in deſuetudinem abire cœpit, ſubtiliorem & ſublimiorem explicandi rationem excogitarunt: id quod ex Dionyſii Pſeudo-Areopagitæ operibus, ſeu quarto, ſeu quinto ſextove demum ſæculo natis, luculenter conſtat. Circa medium fere Sæculi VIII. Joannes Damaſcenus primus inter Græcos, Theologiam ad accuratiorem methodum revocavit, ejuſque dogmata in proprias claſſes diſtribuit, editis IV. *de fide Orthodoxâ* libris; quorum *primo*, De Deo Uno & Trino, ejuſque Natura & proprietatibus; *ſecundo*, de Creatione, variiſque rerum creatarum generibus; *tertio*, de Incarnatione verbi, & Naturarum unione hypoſtaticâ, De Chriſti Vitâ, Morte, & ad inferos deſcenſu; *quarto*, De Chriſti Reſurrectione & Aſcenſione, de fide, & de Sacramentis, de ſanctorum reliquiis & Imaginibus, de lege Dei & peccati, de Sabbato, Circumciſione, de Antichriſto & de carnis reſurrectione agit. In eccleſiâ Latinâ nemo hoc ſæculum volviſſe deprehenditur ante Lanfrancum Cantuarienſem Berengarii adverſarium medio Sæculo MC. clarum; qui novam Theologiæ formam antiquiori ſubſtituiſſe dicitur; quod tamen ex ejus, quæ hodie ſuperſunt, operibus ægrè colligi poteſt. Ad ſequentis ſæculi initium Petrus Abailardus *Introductionis ad Theologiam* libros III. edidit: *primo*, De Fide, Spe, Charitate, & Sacramentis, præcipuè de fide circa Trinitatem, agit; *Secundo*, ea quæ Trinitatem ſpectant latius pertractat; *Tertio*, De Potentia, Sapientia, & Bonitate Dei, in quibus Trinitas conſiſtit, perfectius diſſerit. Hujus operis ſubſidio egregiè inſtructus Petrus Lombardus circa Sæculi medium IV. *Sententiarum* libros (unde *Magiſter Sententiarum* vulgò audit) ex SS. Patrum, præcipuè D. Auguſtini, ſcriptis, compilavit. Et jam novam planè faciem induere cœpit res Theologica, ad formam Elencticam, dubiiſque in orbem recurrentibus inſervientem redacta, ad Philoſophicum & Acroamaticum dicendi genus reſtricta, in quæſtiones infinitas membratim diſcerpta, rationibus in utramque partem agitatis, curiosè nimis penè uſque ad ineptias ventilata; methodo nihilominus brevi, nec uſquequâque inconcinna, & ad ſubtilem argutamque de

quæ.

SÆC. XIII. ab An. MCC. quæstionibus Theologicis disputandi rationem satis apte composita. Lombardum ducem longo densoque agmine secuti sunt *Alexander Hales*, *Thomas Aquinas*, *Bonaventura*, *Albertus Magnus*, *Petrus de Tarentasia*, *Henricus Gandavensis*, *Udalricus de Argentina*, *Gulielmus Durantes*, *Augustinus Triumphus*, *Richardus de Mediavilla*, *Ægidius Columna*, *Joannes Scotus*, *Raymundus Lullius*, *Hervæus Natalis*, *Franciscus de Mayronis*, *Joannes de Neapoli*, *Albertus Patavinus*, *Durandus à S. Porciano*, *Petrus Aureolus*, *Joannes Bassolis*, *Joannes Baconus*, *Gulielmus Ocham*, *Adamus Goddamus*, ut sequiores pene infinitos mittam. Et, ut in his fieri solet, in diversas mox partes ac sectas abierunt. Hinc ortæ *Nominalium & Realium*; *Thomistarum & Scotistarum*; *Sententiariorum & Quodlibetariorum* familiæ; mutuis inter se rixis ut plurimum pugnantes. Tandem relictâ simplici, ac puriori veterum doctrinâ, in scholis Christianis pene unicè regnavit Scholastica Theologia; advocata in subsidium Aristotelis Philosophia; eaque non ex Græcis fontibus, sed ex turbidis Arabum lacunis, ex versionibus malè factis, malè intellectis hausta. Nihilominus latè sua pomœria protendebat; quin & in ipsam Theologiam exercuit imperium; quo factum est ut loco S. Pauli per aliquot sæcula cathedram pene solus tenuit Aristoteles. Quantum ad plura Romanæ Ecclesiæ placita stabilienda contulerit nova hæc Scholastica Theologia, cœcus sit oportet, qui non videt. Certe non minùs quam Majestatis Pontificiæ auctoritatem longè lateque promoverit Jus Canonicum eodem fere tempore natum, iisdemque incrementis auctum. Verùm de his forsan plus satis: ad alia pergamus. Anno MCCIV. pridie Idus Aprilis, captâ à Latinis Constantinopoli, Græcorum respublica, simul & Ecclesia miserè dissipatur. Imperii & Patriarchatus sedes Nicæam Bithyniæ transfertur, Theodoro Lascare Imperii insignia arripiente. Eodem tempore Alexius Comnenus, Trapezuntem in imperii sedem elegit, Cappadociam, Paphlagoniam, Pontum & Colchidem provincias nactus; unde imperium *Trapezuntinum* natales habuit. Nec fortunatior Græcorum status ante annum MCCLX. quo urbe Regiâ Latinis ereptâ, in sedes suas restituti sunt. Initio hujus sæculi Innocentius III. Papa furias agit, Philippum Augustum imperio privat, subditos Sacramento solvit, & ni pareant diris devovet, Joannem Anglorum Regem ob Steph. Langonum in sedem Cantuariensem non admissum exauctorat; regnum interdicto subjicit; eum tandem fasces submittentem in Clientelam recipit; Ludovicum Philippi Francorum Regis primogenitum (cui Angliæ regnum tradiderat) Joanni negotium facessere pergentem anathemate percutit. Anno MCCXV. habitum est Romæ Concilium Lateranense, cui plusquam mille Prælati interfuisse dicuntur, ab his Transubstantiationis dogma disertim stabilitur; *Corpus* scilicet, *& Sanguinem Christi in Sacramento Altaris sub speciebus Panis & Vini veraciter contineri*, TRANSUBSTANTIATIS *pane in Corpus, & Vino in Sanguinem, potestate divina.* Damnantur Abbas Joachim, & Almericus Carnotensis Doctor *Parisiensis*, (& ipse quidem post mortem exhumatus & exustus) aliaque in hæreticos & eorum fautores decernuntur, etiam subditis eorum à fidelitatis vinculo absolutis, & ditionum jure in occupantes translato; ut Canones de Confessione Auriculari quotannis edenda, de Chrismate & Hostia asservandis, de immunitate Ecclesiæ, de damnatis ab Ecclesiâ Romanâ morte plectendis, aliosque jam missos faciam. Non desunt quidem eaque non contemnenda argumenta, quæ omnem hujus Synodi decretis fidem atque authoritatem detrahunt; nec aliam Autoritatis Synodalis umbram habere videntur, quam quod ab Innocentio III. condita in Concilio duntaxat proposita sint, nullo Patrum suffragio roborata; quâ de re vide quæ post alios noviſſimè disputavit doctissimus Du Pin *de Antiq. Eccles. disciplin.* Dissert. 7. §. 4. Huic item Synodo adfuit Dominicus Hispanus, Ecclesiæ Osmensis Canonicus regularis, non sine magno honore & reverentia à Pontifice receptus, à quo etiam Ordinis Prædicatorum à se recèns fundati confirmationem impetravit; eo nempe consilio, ut discipuli ex hac schola prodeuntes, in Albingensibus aliisque hæreticis convertendis perpetuò laborarent. Cum verò certò scirent hæreticos nudis sermonibus ad Ecclesiæ gremium haud facile esse reducendos,

mitti

missi sunt adversus illos Cruce-signati ; & ut omnia tam pio proposito convenirent, institutum est *Sanctæ* (quam vocant) *Inquisitionis Officium* ; gravissimum illud, & ab Orco petitum Christianæ Religionis dedecus simul & flagellum, Conscientiarum Carnificina, summæque tyrannidis & crudelitatis officina, quâ SÆC. XIII. ab An. MCC.

——Siculi non invenêre tyranni
Majus tormentum.——

In re igitur nimis seriâ severâque ineptias agit Ludovicus à Paramo, (ipse hæreticæ pravitatis Inquisitor) *de Orig. Officii S. Inquisit.* lib. 1. tit. 2. c. 1. & seqq. qui dum originem ab ipsis mundi incunabulis arcessit, ipsum Deum primum hæreticæ pravitatis inquisitorem, parentes protoplastos, infidelitatis, hæresis, blasphemiæ, idololatriæ reos in jus vocantem, inque eos damnationis sententiam pro tribunali ferentem, nobis sistit : Et, ne quid tam lepidæ fabulæ deesset, primos parentes pœnitentiam jam agentes, vestibus pelliceis, tanquam habitello, seu sacco Benedicto (quem *Sanbenito* Hispani vocant) indutos nobis exhibet : de quibus omnibus diligenter pro more, & prolixè agit. Sed jam non vacat operosas captare nugas, & *Stultus labor est ineptiarum.* Anno MCCLIII. Robertus de Sorbona, natione Gallus, vir quidem humili loco natus, sed divitiis, & pietate conspicuus, nec literarum penitus rudis & ignarus, in usum Theologiæ Magistrorum, Collegium Sorbonicum Parisiis condidit ; quod per omnia deinceps sæcula virorum magnâ judicii, eruditionis, literarum, candorisque famâ præstantium hodienum floret. Anno MCCLIV. saltem sequenti, ortâ inter Academiam Parisiensem & Monachos Dominicanos & Franciscanos lite, Fratres Mendicantes librum quendam novum, quem *Evangelium æternum*, seu *Evangelium Spiritus S.* vocabant à Joanne de Parma Minoritarum generali, ut ferunt, compositum, ediderunt : in quo (teste Gulielmo de S. Amore *, qui hoc ipso tempore adversus hos ipsos Monachos Parisiis librum in lucem emisit) docuerunt, *Evangelio Christi perfectius, & melius, & dignius fore Evangelium æternum, sive Evangelium Spiritus S. quo adveniente evacuabitur evangelium Christi.* Speciatim, ut ex Eymerico aliisque constat, liber iste blasphema hæc dogmata inter alia continebat, *Evangelium æternum Doctrina Christi, & toto Veteri & Novo Testamento præstantius esse : Evangelium Christi non esse Evangelium regni, ac per hoc nec Ecclesiæ ædificatorium : Novum Testamentum, sicut & Vetus esse evacuandum : nec in virtute suâ nisi ad annum MCCLX. duraturum : deinceps omnes in statu perfectorum fore ; ad instruendum homines de spiritualibus & æternis solos esse idoneos qui nudis pedibus incedunt : Christum Sanctosque Apostolos non fuisse perfectos in vita contemplantium ; contemplativam vero vitam ab ipso Joachim Abbate fructificare cœpisse, & amodo in perfectis successoribus ipsius perfectius mansuram.* Hæc ex multis paucula. Longe plura te docebunt Nicolaus Eymericus director. Inquisit. part. 2. Quæst. 9. Sect. 4. Bulæus Hist. Universit. *Paris.* Tom. III. Sect. 5. p. 330. Usser. de Christ. Eccles. Success. c. 9. Sect. 19, 20, 21, &c. Tam execrandas Blasphemias indignati theologi *Parisienses*, librum damnarunt, scriptis oppositis refutârunt, lectique sunt delegati, & ad Papam hac de re missi, qui ægrè tandem à Pontifice impetrarunt, ut *Evangelium æternum* damnaretur ; sed secretò, &, si posset fieri, sine fratrum scandalo combureretur : adeò tenerè necessarios suos, bipedum licet omnium nequissimos, & in Christianam religionem ad insaniam usque debacchantes, tractavit Pontifex : qui tamen Gulielmi de S. Amore librum *de periculis novissimorum temporum* adversus hos Monachos hâc de re scriptum, publicè tum Anagniæ, tum Parisiis flammis nuper adjudicârat. Verùm de his pro instituto nostro plus satis. Nutantibus in oriente imperii Constantinopolitani viribus, & undique arctiùs constringentibus Muhammedanorum copiis, auxilium à Latinis speratur, eoque fine concordia Græcos inter & Latinos tentata, Concilio Generali Lugdunensi II. anno MCCLXXIV. habito, cui 1500. Præsules, Abbates, aliosque Prælatos interfuisse volunt. Sex

* De peric. novis. temp. c. 8. p. 8.

Matth. Paris ad an. 1257. P. 939.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

ſeſſiones habuit, tandemque unio quædam Græcorum cum Latinis præcipue in dogmate de Spiritu Sancto inita eſt: quam tamen finita mox Synodo rejiciunt Græci, nequicquam contranitente, & minis, verberibus, excœcationibus, exiliis in pleroſque ſæviente Imperatore Michaele Palæologo, fruſtra etiam allaborante cum ſociis ſuis Joanne Becco, in Patriarcham levato. Judæi ubique ferè infames & exoſi; ob avaritiam & execrabilem uſuram, ob pueros, ut dicitur, circumciſos, quin & crucifixos, aliaque nefanda ſcelera ex pluribus Occidentis provinciis ejiciuntur; ex Anglia anno MCCXC. ex Galliâ an. MCCXCV. ex aliquot Germaniæ urbibus an. MCCXCVIII. Denique tot expeditiones pro recuperanda terra ſancta, per mutua Chriſtianorum Principum diſſidia fruſtra hactenus ſuſceptæ, tandem exeunte hoc ſæculo penitùs deſinunt; iis ipſis locis quæ Dominus noſter natalibus, vita, miraculis, & ſanguine conſecraverat, barbaris & infenſiſſimis Chriſtiani nominis hoſtibus in hæreditatem deinceps quietè relictis.

SCRI-

SCRIPTORES.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1200.

SYLVESTER GYRALDUS, *Cambrensis* à Patriâ, *Barrius* à patre dictus, ortu utpote Cambro-Britannus, in australi Cambriæ parte, maritimisque Demetiæ finibus, non longè à Pembrociæ urbe in castello de Mainarpu illustri genere natus, Willelmi de Barri, & Angarethæ, Resi Principis Sudwalliæ neptis, filius. Adultus factus, à Davide avunculo, Episcopo Menevensi, Archidiaconus Brechinensis creatus est: & ad peregrinandum se conferens, in Academiâ Parisiensi literarum studia exoluit; atque integro triennio Theologiam in Anglorum Collegio prælegit. Domum reversus in Henrici II. Regis aulâ plurimùm valuit. Anno 1185. Joanni Moretonii Comiti, Henrici filio, in Hiberniam exercitum ducenti comes datus est: & ab eo Episcopatibus Wexfordiensi & Lochelinensi donatus, utrumque recusavit. Joanne sub anni exitum in Angliam redeunte, ipse aliquamdiu in Hibernià moratus est, ut gentis & rerum gestarum monumenta undique conquireret, regnique topographiam delinearet. Anno sequente in Walliam transfretavit; ibique per aliquot annos delitescens, Historiæ suæ condendæ & elimandæ summo studio incubuit. Re ad umbilicum perductâ, Oxonium perrexit, & contracto ingenti Doctorum, Scholarium, Oppidanorumqoe cœtu Historiam suam integro triduo recitavit. Lectione finitâ auditores convivio excepit. Postea Baldwino Archiepiscopo Cantuariensi in loca sancta eunti itineris socium se adjecit. Anno 1198. Episcopus Menevensis electus, motâ de sede controversiâ, Romam anno 1200. petiit, judicem Pontificem sorturus; ubi cùm exoleta dudum jura Metropolitica sedi Menevensi postliminiò reddi postularet, Huberti Archiepiscopi Cantuariensis potentiâ rejectus est, & Episcopali munere penitùs submotus. Vixit ultra septuagesimum ætatis annum: quo verò anno obierit, non liquet.

SCRIPTA.

Topographia Hiberniæ, seu *De Mirabilibus Hiberniæ liber.*

Expugnatio Hiberniæ, seu *Historia Vaticinalis de expugnatâ ab Anglis Hibernià*, cujus duplicem editionem adornavit Gyraldus, ac posteriorem Joanni Regi dicavit.

Itinerarium Cambriæ libris II. comprehensum.

Descriptio Cambriæ ad Stephanum Archiepiscopum Cantuariensem. Bina ista opuscula cum notis simul edidit David Powellus *Londini* 1585. 8o.

Prodierunt omnia isthæc Opera inter Historicos Anglic. Normannicos, *Francofurt.* 1602. f. p. 692.

Epistola ad Gulielmum Verum Herefordensem Episcopum brevis, ab Usserio edita est in *Hibernic. Epist. Sylloge* p. 114.

Gemma Ecclesiastica extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ & in illius calce epistola, quæ & Vitæ & Scriptorum suorum rationem reddit, digna certè quæ lucem videret.

Dialogus de Ecclesiâ Menevensi.

Dialogus duorum, mutuique sermonis inter quærentem & solventem libris VII, Uterque Dialogus habetur MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. vol. 99. num. 3, 4.

Liber de principis instructione, divisus in tres distinctiones, quarum duas impendit insectationi principum Normannicorum, ut proditorio prætextu Religionis omnes Britanniarum Insulas reduceret sub Monarchiam Gallicanam, quod mysterium hodiè operatur in pragmaticis Hispanorum: habetur hoc opus MS. in Bibliothecâ Cottonianâ sub *Julio.* B. 13. N. 2.

SÆC. XII. ab An. MC.

Distinctionum libri IV. in quibus mirificè insectatur Vitam & Mores Monachorum ibid. MS. sub *Tiberio* B. 13. N. 1.

Distinctiones Sex, in quibus tractatur de moribus Wallorum, & jure Menevensis Ecclesiæ, cum variis ejus laboribus initis in hâc parte contra Ecclesiam Cantuariensem, ibid. MS. sub *Domitiano*, A. 5. Num. 3. idem, ut videtur, opus cum Dialogo *de Ecclesiâ Menevensi*, cujus suprà fit mentio, saltem Dialogus iste hujus operis pars est.

Alia Gyraldi scripta penè infinita memorat Baleus Cent. 3. cap. 51. p. 259.

1201. GERVASIUS, natione Anglus, Fani Servatoris O. B. Monachus Cantuariensis, claruit anno 1201. Præ cæteris bonarum artium studiis ad vetustiora gentis suæ monumenta investiganda addixit animum, præcipuè quæ res Britannicas & Saxonicas spectabant: ingentique eorum copiâ apud se collectâ ad scribendum semet accinxit.

SCRIPTA.

TRactatus *de Combustione & reparatione Cantuariensis Ecclesiæ*, inter Scriptores X. Anglicos *Londini* 1652. t. p. 1289.

Imagines de discordiis inter Monachos Cantuarienses & Baldwinum Archiepiscopum, ibid. p. 1303.

Chronicon rerum in Angliâ gestarum ab anno 1122. ad an. 1199. ibid. p. 1334.

Acta sive *Vitæ Pontificum Ecclesiæ Cantuariensi ab Augustino usque ad Hubertum* inclusivè, ibid. p. 1629.

1201. HERVARDUS, Archidiaconus Leodicensis, claruit circa annum 1201. Extat *Epistola de Guiberto Gemblacensi & de scribendâ Vitâ S. Martini* apud Mabillon. Analect. Tom. II. p. 536.

1201. MATTHÆUS VINDOCINENSIS, de cujus ætate non levis est apud eruditos controversia: alii enim illum anno 1203. obiisse, alii anno 1215. floruisse volunt: nonnulli Abbatem S. Dionysii Parisiensem anno 1260. electum, anno 1286. die XXV. Septembr. defunctum esse contendunt. Potior videtur eorum sententia, qui ineunti huic sæculo illum accensent: quippe qui opus suum Bartholomæo Turonensi ab anno 1175. ad 1206. Episcopo nuncupârit, addunt Samarthrani Fratres *Galliæ Christianæ* Tomo I. p. 773. Matthæum nostrum, dum esset Abbas S. Dionysii, Turonensem Pontificatum recusâsse. Scripsit carmine elegiaco, pro ratione sæculi non ineleganti, *Tobiadem*, seu *Historiam Tobiæ senioris & junioris*; quæ typis excusa prodiit *Lugduni* 1505. curâ Joannis Heroldi *Basil.* 1563. curâ Joannis Heringii *Bremæ* 1642.

1201. JOACHIMUS, gente Calaber, Monachus Ordinis Cisterciensis in Cœnobio Sambuccinensi Diœceseos Anglonensis in Lucaniâ, dein Abbas Monasterii de Curacio in Calabriâ, ac demum fundator & Abbas primus Cœnobii Florensis, atque institutor Congregationis Florensis. Claruit anno 1201. Undecennio ante ob imminentem Prophetiæ ei divinitùs concessæ famam à Richardo Angliæ Rege Messanæ in Siciliâ tunc agente accitus, Antichristum in Urbe Româ jam natum esse, & in sedem Apostolicam mox evehendum vaticinatus est, alia ejusmodi farinæ plura nugatus. Obiit ante annum 1215. quo Liber ejus adversùs quasdam Petri Lombardi opiniones in Synodo Lateranensi damnatus est.

SCRIPTA.

SÆC. XIII ab An. MCC.

SCRIPTA.

De concordiâ Veteris ac Novi Testamenti libri V. jussu Lucii III. Urbani III. & Clementis III. Pontificum elucubrati.

Commentaria in Hieremiam Prophetam. Extant *Venetiis* 1525. *Colon.* 1577. 8o.

Psalterium decem chordarum.

Commentaria in Isaiam Prophetam.

Commentaria in nonnulla Capita Naum, Abacuc, Zachariæ, & Malachiæ Prophetarum.

Prodierunt Opera hactenus recensita *Venet.* 1519. 4o.

Commentarius in Apocalypsin D. Joannis, excusus *Venetiis*, 1519. *Coloniæ*, & alibi, testibus Labbæo & Miræo.

Vaticinia de summis Romanis Pontificibus XV. tantùm, prodierunt cum notis Paschalini Regiselmi *Venet.* 1589. dein cum notis Josephi Scaligeri non uno in loco, cum notis Joannis Adrasder *Francofurt.* 1608. auctiora apud Wolfium Memorab. Lect. Tom. I. p. 444.

In Cyrilli revelationem, in Erithream & Merlinum Commentaria, atque alia quædam vaticinia. Prodierunt Italicè cum Anselmi Marsicani annotationibus *Venetiis* 1589.

Plurima alia Joachimi scripta recensent, & MSS. extare refert, Carolus du Visch. in Bibliothecâ Scriptorum Cisterc. p. 172.

THOMAS, Ordinis Cistercienſis Monachus, claruit circa annum 1201. 1201. Scripsit ad Pontium Claromontanum Episcopum *Commentarios in Cantica Canticorum*, typis excusos *Paris.* 1521. *Lugduni* 1571. Verus horum Commentariorum Autor est Thomas noster. Sunt tamen alii, quibus tribuuntur: quâ de re multa inter eruditos lis est; quæ si tanti sit, apud Cas. Oudinum * reperiri potest, qui quidem id satis operosè egit.

* Supplem. p. 444.

NICOLAUS, Patriâ Hydruntinus, à quibusdam *Magister Hydruſſæ* dictus, claruit anno 1201. 1201. Cùm Benedictus Cardinalis ab Innocentio III. Papâ ad reſarciendam unionem Orientalem inter, & Occidentalem Ecclesias Constantinopolin missus esset: in omnibus disputationibus, quæ tum in Urbe Regiâ, tum Thessalonicæ & Athenis habebantur, Nicolaus noster interpretis officio functus est. Scripsit Græcè *Tractatus varios adversùs Latinos*, viz. 1o. *De Processione Sp. S. in quo Hugonem Etherianum refellere conatur.* Fragmenta ejusce libri habet Leo Allatius *de Consensu* l. 1. c. 22. §. 3. *adverſ. Hottinger.* cap. 19. p. 421. 2o. *De pane fermentato à Christo in suprema cœnâ Discipulis suis tradito:* duo fragmenta exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* c. 3. p. 13. *de Consensu* l. 2. c. 13. §. 4. 3o. *De Jejunio Latinorum in Sabbato, Conjugio Sacerdotum, aliisque argumentis.* Citatur ab Allatio loco proximè laudato.

NICETAS Maroniæ, ex Magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylace Archiepiscopus Thessalonicensis, Latinis paulò faventior, quippe qui unionem inter Ecclesias Græcam & Romanam fieri unice exoptabat. Claruit anno 1201. Scripsit *de Processione Spiritus Sancti Dialogorum libros VI.* in quibus Græcum & Latinum interloquentes inducit; & Hugonis Etheriani argumentis pro virili satisfacit. Fragmenta quædam ex illis profert Leo Allatius adverſ. Hottinger. cap. 19. p. 467. *Responsio ejusdem ad interrogata Basilii Monachi* habetur Gr. Lat. in *Jure Gr. Rom.* l. 5. p. 345. 1201.

MICHAEL ACOMINATUS CHONIATA, natione Phryx, Niceræ frater natu major, Athenarum Metropolita, claruit anno 1204. jam tum senex. Extat Latinè *Oratio funebris in mortem fratris Niceræ*, cum Operibus Niceræ edita *Paris.* 1566. *Francofurt.* 1568. f. & in Bi- 1204.

S. Æc. XIII. ab An. MCC. Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 180. Fragmenta exinde aliquot Gr. Lat. exhibet Leo Allatius *adverſ. Hottinger.* p. 197. Extat *Tractatus ejus de Cruce* MS. Græcè, *Pariſ.* in Bibliothecâ Regia Cod. 143. teſtante Labbeo Nov. Biblioth. MS. p. 74. item Sermo *Athenarum urbem multum eſſe diſſimilem ab antiquâ*, ibid. Cod. 2016. vid. Lab. p. 135.

1204. NICETAS ACOMINATUS, CHONIATES à Patriâ dictus, prædicti Michaelis frater. Novennis adhuc Conſtantinopolin ad Michaelem fratrem ſe contulit, ab eo moribus & doctrinâ inſtitutus. Tandem Aulæ CP. miniſtris accenſetur, factus Alexii Comneni, & poſtea Iſaaci Angeli Secretarius: deinde Senator CP. Magnus Logotheta ſecretorum, Inſpector & Judex veli, Sacri Cubiculi Præfectus. Anno 1204. captâ à Latinis Conſtantinopoli, ipſe cum uxore gravidâ liberiſque in exilium abiit; & Niceam in Bithyniâ profectus, ibi lares fixit. Obiit Niceæ poſt annum 1206. De Hiſtorico ejus Opere ejuſmodi cenſuram tulit Lipſius *. *Jam inter infimos quoque Græcos duo ſunt, quos non contemno. Prior eſt Nicetas Choniates. Is parum adhuc vulgo notus, fateor; ſed digniſſimus notitiâ: purum rectumque ingenium, ſi aliud illo ævo. Stilus ejus operoſus, Poetas & Homerum ſæpe reſipiens: ut res & narratio ipſa diſtincta, compoſita, ſine vanitate, ſine ineptiis, brevis, quod ſatis ſit, & fida. Crebra apud eum & opportuna monita: judicia non libera ſolùm ſed ſana.* Scripſit Nicetas *Hiſtoriam de rebus geſtis Imperatorum ſui ſæculi Conſtantinopolitanorum*, in libros XXI. Opuſcula X. diſtributam. Incipit ab Alexii Comneni morte, anno Chriſti 1118. deſinit in Henrici Flandri introitu, anno Chriſti 1206. Prodiit *Hiſtoria* iſta Lat. *Pariſ.* 1566. *Francofurt.* 1568. f. Gr. Lat. cum verſione & notis Hieronymi Wolfii *Baſil.* 1557. f. *Genevæ* 1593. 4°. & cum Fabroti Gloſſario Græco-barbaro *Pariſ.* 1647. f. Scripſit præterea *Theſaurum Orthodoxæ Fidei* libris XXVII. quos pulcherrimè deſcriptos Græcè in Bibliothecâ Bodleianâ olim vidi. Ex his quinque priores vertit & Latinè edidit cum notis doctiſſimis Petrus Morellus *Pariſ.* 1580. *Genevæ* 1592. 8°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 54. Fragmentum ex libro viceſimo, *de ordine* qui obſervatur ab iis qui è Saracenicâ ſuperſtitione ad Chriſtianam fidem tranſeunt, habetur Gr. Lat. tacito Nicetæ nomine, inter Sylburgii *Saracenica*, *Heidelbergæ* 1595. 8o. p. 74.

* Politic. l. 1. c. 9. §. 12.

1204. JOEL, Chronographus Græcus; quis, cujaſve fuerit, ab aliis lubens edoceri vellem. Claruit an. 1204. Scripſit Χρονογραφίαν ἐν συνόψει, ſive *Chronographiam compendiariam* ab Orbe Condito uſque ad Alexii Ducæ Murzuphli obitum, i. e. an. 1204. quo tempore capta eſt à Latinis Conſtantinopolis: Unde hiſtoriam ſuam his claudit verbis. Φεῦ ἡμῶν τῶν νῦν Χριστιανῶν Χριστιανούς· Καὶ πῶς ἔμελλεν ἐφορμᾶσθαι ἡ δίκη, ἡμᾶς εἰς αἰχμαλωσίαν, καὶ ὄλεθρον δοῦναι· ὃ καὶ γέγονε· καὶ ἡ φιλόχριστος Κωνσταντίνου δια τὰς τοιαύτας ἀποστροφὰς παρεδόθη τοῖς Ἰταλοῖς. *Heu nos miſeros! & maximè cum ſimus Chriſtiani, talia in Chriſtianos machinamur. Et quânam ratione divinum judicium tot ſcelera laturum eſſet, & non eſſet nos captivitati, & internecioni traditurum. Quod & factum eſt; & ſpectatiſſima urbs Conſtantini ob ſimilia facinora, impietateſque Italis tradita eſt.* Eruit hanc *Chronographiam*, & addita verſione ſua Gr. Lat. edidit Leo Allatius, unà cum Georgii Acropolitæ Hiſtoria, Typis Regiis *Pariſ.* 1651. fol.

1206. GULIELMUS DE SELIGNIACO, ſeu Scilligniaco, ab anno 1206. Epiſcopus Autiſſiodorenſis, poſtea ad ſedem Pariſienſem tranſlatus, obiit apud S. Clodoaldum ad Sequanam anno 1223. die XXIII. Novembr. Extat ab eo ſcripta *Summa Theologica*, quæ typis excuſa prodiit *Pariſ.* 1500.

1206. STEPHANUS LANGTONUS, Patriâ Anglus, Lutetiæ verò educatus, ubi maximam ſibi ex doctrinâ famam ac gratiam

Vib. Plura ap. Matth. Paris, & Matth. Weſtmon. & ex his Antiq. Britan. p. 154.

con-

conciliavit ; adeò ut Cancellarius Academiæ Pariſienſis, Canonicus Pariſienſis, & Decanus Rhemenſis crearetur. Romam tandem ab Innocentio III. Pontifice accerſitus, inter Cardinales cooptatus eſt ; atque anno demum 1206. ortâ de ſede Cantuarienſi controverſiâ, Huberto Archiepiſcopo, invitis quidem Joanne Rege & Monachis Cantuarienſibus, ſuffectus, & ab ipſo Pontifice Viterbii conſecratus die XVII. Junii. Conſecrato regni ingreſſum confeſtim interdicit Joannes Rex. Regem idcirco excommunicari jubet Papa : quod & factum eſt. Anno demum 1212. Rex ineluctabilibus difficultatibus obſtrictus Pontifici morem gerit, ei coronam reſignat, regnum Angliæ tanquam Romanæ ſedis feudatarium ab eo recipit, Stephanum Archiepiſcopum in Angliam vocat, & ſedi intromittit. Anno circiter 1215. Stephanus à Rege iterum exagitatus nefariam concivit rebellionem, procereſque Angliæ à Joanne deficere, & Ludovico Galliæ Regis filio ſeſe dedere perſuaſit. Anno 1218. poſt mortem Joannis pulſis Gallis, ipſe proditionis crimen ingenti pecuniæ mulctâ redimere neceſſe habuit. Anno MCCXXII. in Eccleſia Oſnienſe Synodum generalem habuit, in quâ de Eccleſiâ Anglicanâ vitâque Monaſticâ reformandâ agebatur, duoque ſacerrimi nebulones (quorum alter Androgynus fuiſſe dicitur) qui de aſſumpta Chriſti perſona, & ementitis divini corporis vulneribus gloriabantur, damnati ſunt, & paulò poſt cruci affixi, de quo vide quæ habet Matthæus Paris, & Antiquitates Oxonienſes ad an. MCCXXII. Obiit apud prædium ſuum de Slindon in Suſſexiâ anno 1228. die IX. Julii. Cantuariæ ſepultus.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Libellus de Tranſlatione Corporis B. Thomæ Cantuarienſis, ad calcem Epiſtolarum Thomæ Becket editus *Bruxellis* 1682. 4°. p. 885.

Epiſtola ad Joannem Regem, apud Dacherium Spicileg. Tom. III.

Conſtitutiones XLVIII. apud Lindvod. in Provinciali Angliæ.

Commentaria in Octateuchum, MS. in Bibliothecâ S. Petri Cantab. Cod. 241. Moralis ejus Expoſitio ſuper Exodum habebatur MS. in Cod. Naudæano, cujus meminit Labbeus *Nov. MS. Biblioth.* p. 22.

Commentaria in Tobiam, Judith, Eſther, Eſdram, & Maccabæorum libros. MS. ibid. & in Collegio S. Benedicti Cod. 151.

Commentaria in Iſaiam, MS. in Coll. S. Benedicti Cod. 375.

Commentaria in Jeremiam, Ezechielem, Eſdram, & Nehemiam, MS. ibid. Cod. 145.

Commentarius in Job libris XXXIII. MS. in Bibliothecâ Orialenſi Oxon. Cod. 12.

Tropologia ſive Moralia in XII. Prophetas Minores, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 151. S. Benedicti Cod. 148.

Commentaria ſuper Evangelia & Epiſtolas de diebus Dominicis per anni circulum : hæc unà cum Commentariis *in Eſaiam & Prophetas minores* extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Commentarius in Eccleſiaſticum, MS. in Bibliothecâ publicâ Cantab. Cod. 60. S. Benedicti Cod. 150.

Vita S. Thomæ, & Paſſio ejus, ex variis Autoribus Contexta. MS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 75.

Extant hæc Langtoni Opuſcula MSS. in plurimis etiam aliis Angliæ Bibliothecis : de quibus conſulas Jameſii Catalogum.

Sermones varii habentur MSS. in Bibliothecâ Dunenſi ap. Sander. *Biblioth. Belg.* MSS. p. 183.

Summa de diverſis, cujus initium De criminibus : in Biblioth. Cœnobii Camberon. ibid. p. 365.

De B. Maria Sermones II. MSS. in Biblioth. Paulinâ Lipſienſi, Repoſit. Theolog. *Serie* 5. 8°. N. 24. Vid. Felleri Catalog. Cod. MSS. p. 97.

Quam-

SÆC. XIII. ab An. MCC. Quamplurima alia ejusdem Opera enumerant Baleus, Pitseus & Carolus du Visch ; quos adeant, qui plura velint.

1207. HUGOLINUS, Ostiensis & Velitrensis Episcopus, claruit anno 1207. Extat *Epistola ad Velitrenses*, &c. *pro conservandâ pace cum Nymphanis*, apud Baluzium Miscellan. Tom. II. p. 248.

1208. RODERICUS XIMENIUS, gente Vasco seu Navarrus, ab anno 1208. Archiepiscopus Toletanus. Anno 1215. Romam profectus, Concilio Lateranensi interfuit, & in confessu Patrum summa eloquentiæ laude peroravit. Extremâ iterum senectute Innocentium IV. Pontificem Lugduni Concilium celebrantem adiit, ut litem sibi à Petro Tarraconensi de primatu totius Hispaniæ intentatam illius judicio permitteret. Inter redeundum, dum in Rhodano fluvio navi deveheretur, mortem obiit anno 1245. die IX. Augusti.

Marian. Hist. l. 13. c. 5.

SCRIPTA.

Historiæ Hispanicæ libri IX. à primo Herculis in Hispaniam adventu ad annum Christ. 1243. ab Andreâ Schotto editi Hispaniæ Illustratæ Tom. II. p. 26.

Historia Ostrogothorum. ab anno Christi 453. ad annum 555. ibid. p. 148.

Historia Hunnorum, Vandalorum, &c. à primâ illorum origine ad an. 585. ibid. p. 151.

Historia Arabum, ab anno Christi 570. ad annum 1150. ibid. p. 162.

Historia Romanorum, à Jano Rege ad annum Urbis 708. ibid. p. 194.

1208. S. FRANCISCUS, gente Italus, Assisii in Umbriâ natus anno 1182. Petri Bernardoni & Picæ filius. Adultâ ætate mercaturæ quæstum exercuit ; quin & si Walsinghamo fides sit habenda, effræni lasciviæ diu mancipatus fuit. Anno 1208. captivitate, quæ sibi contigit, & Sacri Codicis lectione seu virtute auctus, seu ad meliorem frugem reductus, pietatis studio sese totum dicavit, & Evangelicam paupertatem professus, novum *vitæ institutum* excoluit. Dein erronis ad instar totam pervagatus Italiam, ingenti pietatis & humilitatis specie omnium in se ora oculosque cœpit convertere. Pannis enim & squalore obsitus, crasso ac nodoso fune subcinctus, & ad sordida quæque modò humilitatis speciem præ se ferrent, ministeria *descendens*, histrioniam in triviis & compitis passim agebat : nummorum insuper contactum meticulosè refugiens, & jejuniis ac vigiliis corpus macerans, vir verè Apostolicus haberi voluit : quin & vaticiniis temere effutitis Prophetæ nomen ambiit ; & humanam aspernatus sortem ex profanâ, nec ridiculâ minùs, rerum à Christo in terris gestarum imitatione divini alicujus, & plusquam hominis, personam induit. Ex hujusmodi ineptiis apud alios admirationem sibi peperit ; à maximâ verò vulgi parte nonnisi sannis & scommatibus exceptus, plagis sæpenumerò probè mulctatus est : quas quidem *ille* adeò non refugit, ut summo honori duceret ; atque omni modo lumbifragium ambiret. Tandem anno 1215. majores concepit animos, & contractis undique discipulis, novum Monachorum Ordinem instituit ; quos studia moresque suos sedulò æmulari voluit. Ipse Romam profectus, sodalitium seu fraternitatem suam (sic enim id appellari voluit) ab Innocentio III. confirmari obtinuit. Anno 1219. in Orientem suscepit iter, ut loca sancta inviseret : & ante reditum cum Soldano Saracenorum congressus, eum ad fidem Christianam convertere conatus est. Obiit anno 1226. IV. Non. Octobr. post mortem inter Sanctos relatus. Plura dabunt Vitæ ejus Scriptores, ac præcipue Lucas Waddingus *Annal. Minor.* Tom. I.

OPERA

SÆC. XIII. ab An. MCC.

OPERA.

Epistolæ XVI. ad diversos, quarum nonnullæ admodùm prolixæ sunt.
Admonitio ad omnes Fratres Capitulis XXVII.
Verba ad humilitatem, obedientiam, & Patientiam inducentia.
De Virtutibus S. Virginis, & sanctæ cujusque animæ.
Opusculum de verâ & perfectâ lætitiâ.
Expositio in Orationem Dominicam.
Laus Domini Dei Altissimi.
Orationes, seu Precationes XI.
Testamentum S. Francisci.
Regulæ IV. Monachis & Monialibus præscriptæ.
Collationes XXVIII. de variis argumentis.
Officium Passionis Dominicæ.
Canticum Solis, atque alia duo de Amore Divino.
Apophthegmata, Familiaria Colloquia, Prophetiæ, Parabolæ & exempla, Benedictiones, Oracula & sententiæ communes.
Sermones VI. Rationes totidem quare Deus Religionem Minorum suæ concesserit Ecclesiæ, & Opusculum X. prefectionum viri Religiosi, & Christiani, spuria à nonnullis censentur.

Opera ista omnia collegit, atque edi curavit Joannes de la Haye *Paris.* 1641. f.

ARNOLDUS, primò Ecclesiæ Hildesheimensis Præpositus, deinde Abbas Lubecensis, claruit anno 1209. *Helmoldi Chronicon* supplevit ab anno 1171. ad annum usque 1209. In rebus Sclavicis præcipuè meretur fidem, notante Cl. Vossio *: in cæteris haud parùm diligentiæ præstitit. Extat hæc *Continuatio* cum Helmoldi Chronico, præcipuè Henrici Bangerti notis illustrata, *Lubecæ* 1659. 4°. In primâ Helmoldi editione *Francofurt.* 1556. nonnisi IX. priora Capita habebantur. Alia Capita aliis editionibus accesserunt. Tandem IV. ultima capita unà cum Epilogo ex MS. Codice edita sunt inter Henrici Meibomii Opuscula Historica, *Helmstad.* 1660. 4°. p. 568. 1209.

* De Hist. Lat. l. 2. c. 55.

GERVASIUS TILBERIENSIS, Natione Anglus, Patriâ Essexiensis, Tilberiæ ad littus Thamesinum natu; Henrici II. Angliæ Regis nepos, ab eo tandem ditionis Arelatensis in Galliâ Marescallus factus: non modò Regi suo, sed & Ottoni IV. Imp. apprimè charus. Claruit anno 1210. Editus est à Cl. Madero anno 1673. Gervasii nostri *Commentarius de Imperatorum Romanorum, Gothorum, Lombardorum, Britonum, Francorum, Anglorumque regnis*, teste Christophoro Sandio *. Editionem enim hactenus non vidi. An idem sit Opus cum *Otiorum Imperialium libris* III. qui in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. Cod. 237. num. 1. MSS. habentur, viderint, quibus utrumque opus conferendi facultas datur. Extat Gervasii nostri liber *de descriptione mundi ad Ottonem Imperatorem* in Bibliotheca Cottoniana, *sub Vespasiano* E. 1. N. 1. idem opinor cum libro *de Mirabilibus Mundi*, qui in Bibliotheca Benedictina loco citato reperitur. *Dialogus ejus de Scaccarii juribus & consuetudinibus* extat MS. inter Archiva Regni Fiscalia, & in Collegio Gonvilii & Caii Cantab. Alia Gervasii scripta Historica, viz. *Illustrationes Galfridi, Historiam Terræ Sanctæ, Tricolumnium Angliæ, &c.* recensent Baleus, Pitseus, alii. 1210.

* Not ad Voss. de Hist. Lat. p. 147.

GUALTHERUS MAPES, gente Anglus, Henrici II. Regis Sacellanus, ex Canonico, ut volunt, Sarisburiensi Lincolniensis Præcentor, tandemque Archidiaconus Oxoniensis, claruit anno 1210. Pendente lite inter Galfridum Monumetensem & Hubertum Archiepiscopum Romæ aderat; quo tempore Romanæ curiæ vitia & excessus accurate notavit. Vir 1210.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

admodùm festivi ingenii: qui lapsos Pontificum, Cardinalium, Episcoporum, Clericorum, & Monachorum mores mordaci sale acriter perstricuit; unde poemata sua sub fictis titulis & alieno nomine venditare solebat.

SCRIPTA.

Apocalypsis Goliæ Pontificis, à Joanne Wolfio edita Memorab. Lect. Tom. I. Cent. XII. p. 430.
Ad impios Prælatos liber, ibid. p. 437.
Ad malos Pastores, ibid. p. 439.
Ad Christi Sacerdotes, ibid.
Sermo ad eosdem Prælatos impios, ibid. p. 441.
De malis Romanæ Curiæ, ibid. p. 442.
Alia forsan faceti hujusce Poetæ *Opuscula* in variis Angliæ Bibliothecis delitescunt: quorum tituli apud Baleum & Pitseum reperiuntur.

1210. GUNTHERUS, primò Scholasticus, dein Cœnobii Parisiensis in Diœcesi Basiliensi Monachus Ordinis Cistercienſis. Claruit anno 1210. Scripsit ex ore Martini cujusdam Abbatis, qui rebus gestis interfuerat *Historiam captæ à Latinis Constantinopoleos*. Eam extulit Henricus Canisius *Antiqu. Lect.* Tom. V. p. 358. Eundem, ut videtur (neque enim id disertè statuo) Guntherum autorem habet *Carmen Heroicum* sanè non inelegans *de rebus à Frederico Barbarossâ Imp. in Italiâ ac præsertim Liguriâ gestis, libris* X. comprehensum, & *Ligurinum* dictum; quod inter Scriptores Germanicos cum notis Jac. Spiegelii evulgavit Justus Reuberus *Francofurt.* 1584. f. p. 275. Prodierat antea seorsim *Basil.* 1569. & cum Jac. Spiegelii notis *Argent.* 1531. f. imo jam anno 1500. folio: in hoc poemate meminit alterius à se scripti, de Bello Sacro, quod *Solymarium* vocat. Certe Guntherum hunc, quisquis tandem fuerit, tanquam Poetam Spiritus & ingenii haud vulgaris, immo ut illo ævo mirandum, proque barbari sæculi captu perelegantem, nobis commendant * Lipsius, Casaubonus †, Vossius ‖, Deus bone! Quales Judices! Quin & res suo ævo domi forisque fortiter & sapienter gestas (inquit, qui hunc Scriptorem edidit, Conr. Rittershusius) Carmine supra quam sæculum suum ferat, elegante bonoque & erudito descripsit.

* Polyorchet. lib. 2. Dial. 4.
† In Polyb. p. 171.
‖ De Hist. Lat. l. 2. c. 53. p. 432.

1210. ABSOLOM, primùm Canonicus S. Victoris Parisiensis, dein Abbas Spincherbacensis in Diœcesi Trevirensi. Claruit anno 1210. Hujus meminit Cæsarius Heisterbacensis Miracul. sui temporis lib. 4. cap. 89. Extant *Sermones Festivales* LI. curâ Danielis Schillingi impressi Coloniæ 1534. f.

1210. ROBERTUS DE MONTE, seu Robertus de Torinneio, gente Normannus, Abbas S. Michaelis de Monte in Diœcesi Abrincensi, claruit anno 1210. uti vulgò perhibetur: quippe cùm Sigeberti Continuatio illi ascripta ad hunc annum deducatur. Rectiùs tamen alii forsan Robertum nostrum ex Priore Beccensi Abbatem S. Michaelis creatum esse, atque anno demum 1186. obiisse tradunt: adeò ut à posteriore quodam Scriptore Sigeberti Chronicon ab anno 1158. quo defiit Robertus, ad an. 1210. continuatum fuerit. Certè in Catalogo Abbatum S. Michaelis, quem exhibet Monstieur *, non alius hoc tempore occurrit Robertus.

* Neustria Pia, p. 388.

SCRIPTA.

Continuatio Chronici Sigeberti Gemblacensis ab anno 1112. ad 1210. cujus non alia forsan pars genuina est, quàm quæ ad annum 1158. saltem ad an. 1182. desinit. Extat cum Sigeberti Chronico edita *Antverp.* 1608. & sæpiùs alibi.

Epi-

Epistola una, & Prologus in abbreviationes Epistolarum Apostoli secundùm Augustinum. SÆC. XIII. ab an. MCC.

Appendix germana ad Sigebertum, antea inedita.

Tractatus de immutationibus Monachorum, de Abbatibus & Abbatiis Normannorum, & ædificatoribus & dotatoribus eorum.

Opuscula ista omnia edidit Lucas Dacherius in Appendice ad Guiberti Opera *Paris.* 1651. p. 715.

Historiam Monasterii S. Michaelis de Monte à Roberto conscriptam edidit idem Dacherius in *Spicilegio suo.*

WILLIBRANDUS ab OLDENBURG, natione Germanus, Canonicus Hildesheimensis, claruit anno 1211. quo iter in Palæstinam suscepit, ut loca sancta inviseret. Domum reversus *Itinerarium Terræ Sanctæ* conscripsit, quod primus evulgavit Leo Allatius *Symmict.* par. 1. p. 104. *Coloniæ* 1653. 8°. 1211.

HELINANDUS, natione Gallus, dein post vitam aliquamdiu satis dissolutè actam, quod ipse ingenuè fatetur, Monachus Ordinis Cistercienſis in Cœnobio Montis Frigidi in Diœcesi Bellovacensi, claruit anno 1212. Obiit anno 1227. 1212.

SCRIPTA.

DE hoc Chronico notatu non indignum est quod tradit Joannes Tinmouth in historiâ suâ nondum editâ.

Chronicon ab Orbe condito ad annum 1204. libris XLVIII. Edidit id non ita pridem in *Bibliothecâ* suâ *Cistercienſi* Bertrandus Tissierius.

Chronicum ab initio mundi usque ad tempus suum in maximo quodam volumine digessit: & hoc quidem opus ita dissipatum est & dispersum ut nusquam totum reperiatur; fertur enim quod idem Helynandus cuidam familiari suo Garino Sylvanectensi Episcopo quosdam ejusdem operis quaternos accommodaverit, sicque per oblivionem sive negligentiam, penitùs amiserit. Hactenus Jo. Tinmouth.

Sermones aliquot, ab eodem editi ibid.

Martyrium SS. Gereonis & Sociorum ejus. Extat apud Surium ad diem X. Octobr.

Versus Gallici de Morte, qui publicè legi & cantari solebant. Hos edidit Antonius Loiselius anno 1594. qui notat Helinandi stylum ubique esse ornatum valdè & figuratum; orationem plenam, sententiosam, & moralem: rythmos verò ejus tam eruditos & fluidos, ut nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. Hoc me docuit Carolus Vischius, qui plura Helinandi scripta MSS. adhuc delitescentia enumerat *Biblioth. Cisterc.* p. 140.

CONRADUS A LICHTENAU, gente Germanus, ortu nobilis, anno 1202. Presbyter factus, dein anno 1207. Monachus Ordinis Præmonstratensis, & demum Abbas Cœnobii Urspergensis ad Mindulam in Augustanâ Diœcesi ab anno 1215. ad annum 1240. quo diem obiit. Ex variis aliorum Historiis contexuit *Chronicon à Belo Assyriorum Rege ad annum Christi* 1229. *De Historiâ Germanicâ optimè meritus est; quippe qui de Imperatoribus nostris multa studiosè collegit. Præterea notationem temporis, alterum Historiæ oculum, reliquis diligentiùs adhibuit*, inquit eâ ipsâ Apologiâ, quam pro Ottone Imp. adversùs Conradi nostri censuram scripsit, Henricus Meibomius *. Prodiit istud *Chronicon Argentorati* 1537. 1540. 1609. f. 1215.

* Opusc. Hist. p. 329.

ALEXANDER NECKAM, Gente Anglus, Patriâ Hartfordiensis, ad fanum S. Albani natus, optimis literis domi apprimè excultus, pro more sæculi Galliæ Italiæque Academias petiit, & illustravit. In patriam 1215.

SÆC. XIII. ab an. MCC. triam redux in S. Albani Cœnobio sibi sedem ponere voluit: sed levi de causa indignatus, Excestriam se transtulit, & in eadem Ecclesia S. Augustini Canonicus Regularis, & ab anno MCCXV. Abbas factus est. Obiit anno MCCXXVII. Wigorniæ in Itinere positus, in Claustro Monachorum ibidem sepultus, hac inscriptione ornatus, quam ex Bostono Buriensi profert Baleus.

Eclipsim patitur Sapientia, Sol sepelitur:
Cui si par unus, minus esset flebile funus.
Vir benè discretus, & in omni more facetus.
Dictus erat Nequam, vitam duxit tamen æquam.

SCRIPTA.

Comment. super quatuor Evangelia. Extat MS. in Bibliothec. Lincolnienſ. Oxon. Volum. 21.

Expositio super Ecclesiastem. MS. in *Bibliotheca Cottoniana* sub *Tiberio* A. 12. N. 2.

Expositio super Cantica, MS. Oxon. in Biblioth. Coll. Novi. Cod. 285. in Biblioth. Baliolenſ. Cod. 38. Cantabrig. in Biblioth. publicâ Cod. 122. & in Pembrochianâ Cod. 152.

Laudes divinæ sapientiæ olim in Bibliothecâ Lumleianâ Vol. 33.

De Naturis rerum, in Bibliothecâ G. Copi nobilis Angli vol. 62.

Elucidarium Bibliothecæ. Incipit, *De singulis Bibliothecæ libris*, teste Baleo. Extat MS. 12°. sed absque Autoris nomine, in Bibliothec. Collegii Gonvil. & Caii Cantab. manu sat antiqua. Continet liber explicationem Variorum S. Scripturæ locorum difficilium, inter alia ad celebrem illum locum Joan. 6. *Siquis manducaverit*, &c. hæc habet verba notatu non indigna. *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, hoc est, quicunque perseveraverit in unitate Ecclesiastica, quæ est res Sacramenti ejus, quod est corpus Domini. Panis enim dicitur caro Christi, item panis ipse Christus, qui suos hic reficit spiritualiter, refecturus eos æternaliter in Glorià. Quicunque verò manducaverit ex hoc pane, qui est Christus*, id est, *delectatus fuerit in fide, in operibus, in amore Christi. Manducare enim sæpe pro delectari accipitur.* Nisi Manducaverit, sc. *interpretativè enim manducat carnem Christi, qui in unitate Ecclesiæ est, quæ, ut dixi, res est illius Sacramenti.* Codex MS. desinit his verbis, *excellentiorem esse Angelica.* Alexandri nostri opus esse, summa est dementia dubitare. Locum exscripsit, atque Autorem indicavit D. Whartonus. Plura alia quæ post se reliquit monumenta, eorum saltem titulos exhibent Baleus & Pitseus, ab ipsis, si nudis Nominibus delectentur, ea petant studiosi.

1215. ALANUS DE INSULIS, natione Flander, ob eximiam diffusissimamque eruditionem *Doctor Universalis* dictus, Theologus Parisiensis, ejusdemque Academiæ Moderator. Tandem Ordinis Cistercienſis Conversus, seu Frater Laicus factus est. Claruit anno 1215. quo adversùs Almerici Carnotensis discipulos in Concilio Lateranensi solertissimè disputavit. De Alani nostri ætate lis est inter Scriptores haud facilè concilianda. In Commentariis enim in Merlini Prophetias p. 198. ait se puerum fuisse, cùm Theodoricus in Flandriæ Comitem electus est: quod contigit circa an. 1128. In Epitaphio ejus apud Claustrum Cistercienſe anno 1294. obiisse dicitur. Priori reponi posse censet Carolus Visschius Commentaria in Merlinum alterius esse autoris. Esto: at quid fiet de Epitaphio. Certè dicendum erit aut mendam in Epitaphio cubare, aut Alanum nostrum centenarium, si non centenario majorem obiisse.

SCRI-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Commentarius in Cantica Canticorum ad laudem B. Virginis. Prodiit *Pariſ.* 1540. 8°.

Summa de arte prædicandi.

Pœnitentiale, Correctorium dictus.

Opus de Parabolis, ſive *doctrinale minus.* Prodiit *Daventriæ* 1492. *Lipſiæ* 1499. fol. 1416. 4°. *Lugduni* 1536. 8°.

Liber Sententiarum & dictorum memorabilium.

Anti-Claudianus, ſeu *de Viro optimo, & in omni virtute perfecto*, libri XI. carmine. Extat hoc opus *Baſil.* 1536. *Antverp.* 1621.

De planctu naturæ contra Sodomiæ vitium.

Contra Albigenſes & Waldenſes libri II.

Sermones XI. de variis argumentis.

Liber de ſex alis Cherubim, qui Bonaventuræ falsò inſcriptus inter opera ejus haberi ſolet.

Rythmus de Chriſti incarnatione, atque *alius de fragilitate humanæ naturæ.*

Omnia iſta Alani opera collegit & junctim edidit Carolus Du Viſch *Antverp.* 1653. fol.

Commentaria in Prophetias Merlini Angli. Extant *Francofurt.* 1608.

Dicta de Lapide Philoſophico. Prodierunt *Lugd. Bat.* 1600.

Denique poſteriores duos *libros quadripartiti operis adversùs Albigenſes, Waldenſes, Judæos & Paganos*, in lucem emiſit Carolus Viſchius in *Bibliothecâ Scriptor. Ciſterc. Colon.* 1656. 4°. p. 411. qui & quamplurima alia Alani ſcripta adhuc inedita recenſet p. 13.

Inſigne ejuſdem *Opus* ſeu ſummam *Quot modis* appellatam ad Hermengaldum S. Ægidii Abbatem in Bibliothecâ Regalis Montis Ordinis Ciſtercienſis MS. extare prodit Caſ. Oudinus *Supplem.* p. 564.

HONORIUS III. *Centius Sabellius* antea dictus, natione Romanus, Haymerici filius, à Cœleſtino III. Diaconus Cardinalis, & Camerarius, ab Innocentio III. Presbyter Cardinalis factus. Pontifex Romanus electus eſt Peruſii anno 1216. die XVIII. Julii die XXIV. conſecratus. Summa ei votorum ac ſtudiorum fuit validis Cruceſignatorum copiis Saracenos in Aſiâ, & Albigenſes in Galliâ opprimere. Quod quidem tanto animi impetu urgebat, ut Frederico Imp. exercitum conflare, & in Orientem ducere, ſub anathematis pœnâ ſemel iterumque mandârit, moraſque nectentem tandem anno 1226. excommunicârit. Anno 1217. Carmelitarum religionem recèns inſtitutam confirmavit. Obiit anno 1227. die XVIII. Martii. Extant *Epiſtolæ* VI. Concil. Tom. XI. p. 242. *Aliæ* III. apud Baluzium *Miſcellan.* Tom. II. p. 252. *Aliæ* VII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. I. ad an. 1219. &c. *Aliæ* III. ibid. Regeſto Pontif. p. 1. 1216.

SIMON, Tornacenſis, dignitate Presbyter, & Magiſter Pariſienſis, doctrinâ atque eruditione inter primaria Academiæ Pariſienſis lumina inſignis; claruit circa an. 1216. Extant ab eo ſcripta, *Summa quæſtionum in Sententias*, MS. in Bibliothecâ Baliolenſi Oxon. Cod. 58, & 188. *Inſtitutiones in ſacram paginam* MSS. in Collegio Mertonenſi Oxon. Cod 36. num. 2. Alia ejuſdem recenſet Simlerus * *in Symbolum Athanaſii librum*; *in Boethium de Trinitate librum*; *Lecturas Scholaſticas*, quæ quidem an alicubi MSS. deliteſcant, non liquet. *Quæſtiones* ejus variæ, & *Expoſitio in Symbolum S. Athanaſii* habentur in Cod. MS. S. Victoris, teſte Labbeo *Nov. Biblioth. MS.* p. 25. Cæterum Simonem iſtum Anglum fuiſſe, patriâ Cornubienſem cognomine Thervaium, contendit Baleus †, eumque tandem ex nimiâ doctrinæ ſuæ fiduciâ contra legem divinam intumeſcentem, omni ſcientiâ divinitùs privatum & elinguem eſſe factum refert, ac fuſiorem inſuper opuſculorum ejus exhibet Catalogum. 1216.

* Biblioth. p. 631.

† Cent. 3. cap. 47.

JACO-

SÆC XIII. ab An. MCC. 1220.

JACOBUS DE VITRIACO, gente Gallus, è vico Argentolii propè Parisios ortus, in Academiâ Parisiensi educatus, primò in oppido natali Presbyterum egit. Relicto verò munere parochiali, Cœnobii B. Mariæ Ogniacensis in Diœcesi Namurcensi Canonicus Regularis factus est, inde in agrum Tolosanum profectus, validè adversùs Albingenses declamavit; nec minori zelo adversùs Saracenos ductus, in Palæstinam transiit, sedis Aconensis,(quæ olim Ptolemais) Episcopus constitutus. Claruit anno 1220. Tandem ab Honorio III. Romam evocatus, Episcopus & Cardinalis Tusculanus renunciatur; & jam legationis Pontificiæ authoritate munitus, in Galliam & vicinas regiones ad crucem prædicandam, & Albingenses profligandos missus est. Romam reversus, vitam pace transegit usque ad an. 1244. quo obiit; corpore in Barbantiam delato, & in Cœnobio Ogniacensi deposito. Vide quæ de eo habet Ludovicus Dattichius *Hist. Cardinal.* Tom. I. p. 289.

SCRIPTA.

Historiæ Orientalis & Occidentalis libri III. In primo res Orientis describit, mores populorum & situm regionum, historiamque à Mahumedis tempore ad annum 1210. pertexit. Secundo res Occidentales sui temporis enarrat. Tertio ad Orientem regressus historiam suam ad annum 1218. continuat. Prodiit *Historia* ista *Duaci* 1597. 8°. & omisso libro secundo, in collectione *Gestorum Dei per Francos* Bongarsianâ Tom. II. p. 1047. Et hæc quidem editio Bongarsiana Duacensi in multis auctior & emendatior est.

Epistola ad Familiares suos in Lotharingiâ de capta Damiata apud Bongarsium ibid. p. 1146.

Epistola ad Honorium III. Papam, apud Dacherium Spicileg. Tom. VIII. p. 373.

Conciones in Evangelia, & Epistolas totius anni. Prodierunt *Antverp.* 1575. fol. Deest verò harum Concionum pars quinta & sexta, quæ MS. in variis Bibliothecis extare dicitur.

Vita B. Mariæ Ogniacensis libris II. Habetur apud Surium ad diem XXIII. Junii. Confer quæ *pro* dabet Anton. Sander. *Biblioth. Belg.* MSS. part. 1. p. 93.

1220. ANTONIUS DE PADUA, gente Lusitanus, civitate Olyssiponensis, postea in Italiam migrans, Patavii lares fixit, & Minorum Ordini à Francisco nuper instituto nomen dans, ingentem sibi apud suos existimationem peperit, primusque omnium Minorum Theologiæ professoris munus obiisse dicitur. Claruit anno 1220. biennio post Presbyter ordinatus, à Francisco ad Monasterium Vercellense mittitur bonis adhuc literis erudiendus. Anno 1227. cum strenuè ineptiendo magis magisque inclarescere cœpisset, Romam vocatus, à Pontifice & Cardinalibus maximo honore exceptus est. Obiit Patavii die XIII. Junii anno 1231.

SCRIPTA.

Sermones Dominicales, Adventûs, Quadragesimales, aliique de Tempore.

Sermones de Sanctis. Prodierunt S. Antonii Sermones *Paris.* 1521. *Venet.* 1575.

Interpretatio, sive expositio mystica in S. Scripturam.

Concordantiarum moralium in S. Biblia libri V.

Opuscula ista collegit, & cum S. Francisci operibus edidit Joannes de la Haye *Paris.* 1641. fol.

Sermones alii de Sanctis in particulari, & de diversis, quos supplimenti vice evulgavit Antonius Pagi *Avenione* 1684. 8°. Sermones hos omnimodò simplices

ſimplices & jejunos eſſe rectè notat Caſ. Oudinus. Certè clauſtro Monachali, quàm publica eruditorum luce longè digniores. SÆC. XIII ab An. MCC.

GERMANUS II. Anaplo Propontidis oriundus, vitæ inſtituto Monachus, ἀνὴρ σωτὴρ, καὶ ἀρετῇ καὶ λόγῳ τὸν βίον κοσμήσας, inquit Nicephorus Gregoras *, ab anno circiter 1222. Patriarcha Conſtantinopolitanus, Niceæ lares fixit, quo tranſlatus fuerat Patriarchatus CP. quamdiu urbs regia à Latinis teneretur; ſede depoſitus anno 1240. iterumque reſtitutus anno 1254. obiit eodem, ſaltem ſequente, anno. Certè ſedes Patriarchalis per mortem ejus eo tempore vacavit, quo Theodorus Laſcaris junior ad imperium pervenit, i. e. juxta Freherum, anno 1255. 1222. * Hiſt. Rom. l. 3. p. 39.

SCRIPTA.

Oratio in Encænia venerandæ ædis B. Mariæ, & in Faſcias Domini noſtri. Extat Gr. Lat. apud Combefiſ. *Orig. CP.* p. 231.

Rerum Eccleſiaſticarum theoria, ſive *Expoſitio in Liturgiam*, Gr. Lat. in *Auctuario Duceano* Tom. II. p. 131. Hanc *Theoriam*, prout jam edita habetur, adeò miſerè interpolatam eſſe conqueritur P. Simonius *, ut nihil in eâ priſcæ faciei appareat, vixque dignoſci poſſit quid à Germano, & quid ab interpolatoribus profectum fuerit. Subdit ſe longè integriorem Codicem (S. quidem Baſilii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ titulo prænotatum) nactum eſſe, Nicetæ Heracleenſis Catenæ in Joannem ſubjectum, eumque ſe aliquando publici juris facturum eſſe. * Not. ad Gabr. Sever. p. 287.

Orationes III. viz. *in Encomium, Nativitatem, & Dormitionem B. Virginis* Gr. Lat. ibid. p. 450. Ex his ſecunda, quæ eſt *in B. Virginis nativitatem*, & incipit εἰ μεγάλαι γὰρ, noſtri, ut videtur, non eſt; reclamant enim Codices antiquiſſimi, ſtylus, & modus, & Georgio Nicomedienſi, ſeu Chartophylaci aſſerunt, teſte Leone Allatio Diatrib. *de Georgiis & eorum ſcriptis*, p. 313.

Homiliæ V. viz. *in Decollationem S. Joannis Baptiſtæ, in Præſentationem S. Mariæ, in ejuſdem Dormitionem II. & in Dominici corporis ſepulturam*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Nov. *Pariſ.* 1648. Tom. I. p. 1464.

Idiomelon in Feſtum Annunciationis, Gr. Lat. ibid.

Oratio in exaltationem venerandæ Crucis, & adversùs Bogomilos. Habetur Gr. Lat. apud Gretſer. *de Cruce* Tom. II. p. 1237.

Oratio in vivificam Crucem Dominicâ 3ª. jejuniorum, ibid. p. 1413.

Oratio altera tempore mediî jejunii, ibid. p. 1427.

Oratio in primam jejuniorum Dominicam, & in S. Imaginum reſtitutionem, ibid. p. 1224. Vixit enim iſtarum Homiliarum author non modò poſt natam Bogomilorum hæreſin, ſed & poſt ſchiſma exortum inter Græcos & Latinos, & poſt bella inter Italos & Imperatores CP. orta, ut rectè notat Gretſerus *. * In Annot. ibid. p. 2722.

Fragmentum quoddam ex *Oratione contra Hæreſes ad Anthimum*, apud Caniſium, & in omni ferè Bibliothecâ Patrum habetur.

Epiſtolæ II. ad Cyprios, Gr. Lat. à Cotelerio editæ *Monument. Eccleſ. Gr.* Tom. II. p. 462.

Epiſtolæ II. ad Gregorium IX. Papam & Cardinales, Lat. apud Matthæum *Pariſ.* ad an. 1237. & Concil. Tom. XI. p. 318.

Decreta III. præcipuè *de Monaſteriis Patriarchalibus*, habentur Gr. Lat. apud Leunclav. *Jur. Gr. Rom.* l. 3. p. 232.

Scripſit præterea Germanus *Opus de Proceſſione Spiritûs S. adversùs Latinos*, Patrum tam Latinorum quam Græcorum teſtimoniis ſedulò conquiſitis refertum, *Reſponſionem Synodicam ad delegatos Fratres Minores & alios. Opuſcula de Azymis, de Purgatorio, & de tribus modis adminiſtrandi Baptiſma*, teſte Leone Allatio, *de Conſenſu* l. 2. c. 14. §. 3. qui priores duos Tractatus in Bibliothecâ Vaticanâ Græcè MS. extare prodit.

JORDANUS,

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1223.

JORDANUS, natione Saxo, ex oppido Borterge in Diœcesi Moguntinâ, circa annum 1220. Ordinis Dominicani Monachus factus, post biennium Lombardiæ provincialis, & post Dominici mortem circa an. 1223. secundus totius Prædicatorum Ordinis Generalis renunciatus. Obiit circa an. 1236. Extat *Corona Virginis Mariæ*, tum alibi, tum *Placentiæ* edita 1599. 12°. *Liber de Origine sui Ordinis*, cum Antonii Maffæi notis *Romæ* 1587. *Historia translationis corporis S. Dominici* apud Bzovii Annales ad an. 1233. num. 5. Plura recensèt Ambrosius de Altamurâ *Bibliotb. Dominic.* p. 6. Verùm ubinam habeantur, vel an omnino supersint hodiè, non dicit.

1225. CÆSARIUS, natione Germanus, anno 1199. Cœnobii Heisterbacensis in Diœcesi Colonienſi Monachus factus Ordinis Cistercienſis, deinde Novitiorum in eodem Cœnobio magister, tandem Monasterii Vallis S. Petri propè Bonnam Prior. Claruit anno 1225. Extant *de Miraculis & Visionibus sui temporis*, in Germaniâ potissimùm factis *libri* seu *dialogi* XII. in quibus condendis vir nimium credulus nugas planè agit, & fabulas undecunque corradit. Prodierunt *Colon.* 1591 8° *Vita S. Engelberti Archiepiscopi Colonienſis* (qui obiit anno 1225.) ad Henricum Engelberti successorem *libris III* conscripta anno 1227. Prodiit seorsim cum notis Ægidii Gelenii & Auctuario *Colon.* 1631. & apud Surium ad VII. Novembr. *Homiliæ, seu Conciones morales super omnes Dominicas & Festa totius anni*, in quatuor partes distributæ, quas sub titulo *Fasciculi Moralitatis* edidit Andreas Coppensteinius *Colon.* 1615. 4o. Verùm opera, quæ scripsit Cæsarius plurima, perquam diligenter recensèt ipse *Epistolâ Fasciculo Moralitatis præmissâ*, quæ exinde exhibet Carolus Vischius *Bibliotb. Cisterc.* p. 57. an verò extant hodiè, quærant alii.

1227. GREGORIUS IX. *Ugolinus* antea appellatus, natione Campanus, patriâ Anagninus, ex Comitibus Signinis oriundus. Innocentii III. nepos, ab eo inter Cardinales cooptatus, anno 1227. Pontifex Romanus electus est die XIX. Martii, die XXI. ordinatus. Sub initia Pontificatûs Frederico Imp. exercitum in Asiam ducere sub anathematis pœnâ mandavit, & moratum paululùm, donec ex morbo convalesceret, excommunicavit. Fredericus morbo liberatus haud petitâ priùs à Pontifice absolutione, in Palæstinam abit. Abeuntis ditiones in Lombardiâ & Italiâ invadit Gregorius, sibique arripit, quin & victoriarum ab Imperatore in Oriente reportatarum invidiâ ductus, cum Templariis in necem ejus conspiravit, scriptisque ad Soldanum Saracenorum literis, eum ut Fredericum ad Jordanum fluvium improvisò opprimeret, hortatus est. Tantam perfidiam exhorrescens Soldanus, literas pontificias Imperatori tradidit. Fredericus in Occidentem reversus, à Gregorio absolvi anno 1230. solo armorum terrore meruit. Anno 1239. Gregorius Fredericum iterum anathematizavit, filioque Henrico ut arma contra patrem arriperet consilium dedit. Mox tamen ab Imperatore prælio devictus, æquas pacis conditiones inire coactus est. Abeunte verò Frederico, à pactis statim resiliit, illum excommunicavit, & subditos ejus à fidelitatis sacramento solvit. Cùm tamen res bellicæ Imperatori fœliciter cederent, & Episcopi Germani Papæ nullum esse in Germaniâ jus clamantes, Fredericum anathemate absolverent, Gregorius mœrore confectus, obiit anno 1241. die XXI. Augusti.

OPERA.

Epistolæ XXXI. Concil. Tom. XI. p. 310.
Fragmenta Decretorum CXCI. ibid. p. 368.
Epistolæ II. ibid. p. 2345.
Epistolæ XLIII. apud Waddingum *Annal. Minor.* Tom. I. ad an. 1228. &c.
Epistolæ XCVII. ibid. in *Regesto Pontif.* p. 3.

Decretales

Decretales Epistolæ, prodierunt *Basil.* 1511. *Paris.* 1541. *Venet.* 1591. 4o. *Lugduni* 1572. 1606. *Paris.* 1601. f. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Constitutio pro Benedictinis. Extat. *Venet.* 1500. *Paris.* 1619.

Prodierunt Opera ejus omnia cum Jacobi Pamelii notis *Antverp.* 1572.

Epistola pro Canonizatione B. Elizabethæ edita est à Lambecio *Comment.* l. 2. p. 880.

JOANNES ALGRINUS, natione Gallus, domo Abbavillanus, in Academiâ Parisiensi prima Theologiæ tyrocinia posuit. In fine Commentariorum, quos scripsit *in Cantica*, Decanus Ambianensis, & Cantor de Abbatis-villâ fuisse dicitur. Anno circiter 1225. Archiepiscopus Bisontinus factus, anno 1227. Cardinalis & Episcopus Sabinensis. Deinde in Hispaniam ad prædicandam contra Saracenos Crucem missus. Obiit IV. Cal. Octobr. anno 1236. Scripsit anno 1233. *Commentarium in Cantica Canticorum*, typis impressum *Paris.* 1521. f. *Sermones de Tempore, & de Sanctis* ab eo conscriptos memorat Henricus Gandavensis *, qui variis in Bibliothecis MSS. extare dicuntur. 1227.

* De Script. c. 38.

GULIELMUS, gente Gallus, Patriâ Arvernus, vir omni literarum genere instructissimus, summus Theologus non minus quam Philosophus, & Mathematicus: adhæc eximiâ morum pietate illustris. Anno 1228. Parisiensis Episcopus creatus est: eodemque anno assumptis sibi Doctoribus aliquot præstantissimis disputationem celeberrimam instituit: in quâ definitum est neminem sine salutis dispendio duo ministeria sacra tenere posse; quorum alterum annuo censu 15. libras Parisienses valeret. Anno 1240. dogmata quorundam Theologorum Orthodoxæ fidei minùs consona damnavit. Obiit anno 1249. III. Cal. April. 1228.

OPERA.

DE *Fide liber.*
De Legibus liber.
De Virtutibus liber.
De Moribus liber.
De Vitiis & Peccatis.
De Tentationibus & resistentiis.
De Meritis liber.
De Retributionibus Sanctorum.
De Immortalitate animæ.
De Rhetoricâ Divinâ.
De Sacramentis in genere.
De Baptismo.
De Confirmatione.
De Sanctissimâ Eucharistiâ.
De Pœnitentiæ Sacramento.
De Ordine.
De Extremâ unctione & Sacramentalibus.
De causis, Cur Deus Homo.
De Pœnitentiâ novus Tractatus.
De Universo Primæ Partis Principalis partes III.
De Universo Secundæ Partis Principalis partes III.

Hactenus editio Operum Gulielmi Parisiensis, curâ Joannis Dominici Trajani Neapolitani adornata, *Venet.* 1591. fol.

De Trinitate & Attributis divinis Tractatus.
De Animâ liber.
Supplementum novi Tractatûs de Pœnitentiâ.
De Pluralitate & Collatione Beneficiorum Ecclesiasticorum Tractatus II. Prodierunt seorsim *Argentinæ* 1507.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Prodierunt seorsim *Paris.* 1494. 8°. auctiores *Tubingæ* 1499. 4°. *Lugduni* 1567. 8°. *Colon.* 1629. 4°. multò demum auctiores *Paris.* 1638. f.

Opera omnia Gulielmi Parisiensis hactenus enumerata in unum collegit, atque edi curavit Bartholomæus Ferronius, *Aureliæ* 1674. II. Tom. fol.

Censura detestabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem facta anno 1240. in Bibliothecis Patrum haberi solet.

Dialogum de VII. Sacramentis, qui sub Gulielmi Parisiensis nomine prodiit *Lipsiæ* 1512. & *Lugduni* 1567. Arverni nostri non esse, sed Gulielmi Parisiensis junioris ex Ordine Prædicatorum recte notat Theoph. Raynaudus *. Certè stylus ejus à nostri stylo abhorret; & in calce Operis Thomam Aquinatem, & Petrum de Tarentasia, Gulielmo nostro juniores citat.

* De bon. & mal. libris Erotem. X. p. 141.

Commentarium in S. Matthæi Evangelium, quod inter Opera S. Anselmi in editione Colonienſi habetur, Gulielmo nostro deberi contendit Oudinus *; qui & prolixa ejusdem *Commentaria in Cantica Canticorum, & in Ecclesiastem*, se MSS. vidisse testatur.

* Supplem. p. 520.

1228. RAYMUNDUS DE PENNAFORTI, seu de *Rupe-Forti*, natione Catalaunus, Patriâ Barcinonensis, ex antiquo Regum Aragonum, & Comitum Barcinonensium stemmate ortus, natus anno 1175. In Gymnasio Bononiensi Jus Canonicum docuit, Canonicus demum & Archidiaconus Barcinonensis, atque Ordinis Dominicani Monachus factus. Claruit anno 1228. Gregorio IX. Pontifici à confessione & sacris adhibitus, anno 1238. in Conventu Bononiensi Ordinis sui Generalis constitutus est. Exacto verò in hoc munere biennio se abdicavit, & Archiepiscopatum Tarraconensem referente Ambrosio de Altamura *, à Gregorio Papâ oblatum, Bragensem in Lusitaniâ, denique Barcinonensem in patriâ suâ, constantissimè recusavit. Obiit centenarius anno 1275. die VI. Januarii.

* Pag. 41.

SCRIPTA.

Summa de Casibus Pœnitentialibus libris IV. seu *Summa de Pœnitentia & Matrimonio.* Prodiit cum Glossis Joannis de Friburgo *Romæ* 1603. in compendium redacta, *Colon.* 1502.

Libri V. Decretalium, Extravagantium dictorum, ex antiquis Romanorum Pontificum Decretalium Collectionibus, multis hinc inde recisis, contexti, & à Gregorio IX. approbati anno 1230. Prodierunt in omni Juris Pontificii Collectione.

1230. ALEXANDER DE HALES, natione Anglus, Patriâ Gloceſtrienſis, juvenis ad Academiam Parisiensem se contulit, & Theologiæ Scholasticæ, Jurisque Canonici studio operam dedit: in utroque tandem celeberrimus evasit; adeò ut *Doctor Irrefragabilis* vulgò dictus fuerit. Claruit anno 1230. Minoritarum Ordinem ante octennium amplexus. Obiit Parisiis anno 1245. die XXVII. Augusti, inter Franciscanos suos sepultus.

OPERA.

Commentaria in Psalmos Davidis, quæ à nonnullis Bonaventuræ, ab aliis Hugoni de S. Caro adjudicantur. Prodierunt *Venet.* 1496. fol.

Commentaria in Apocalypsin. Prodierunt curâ Joannis de la Haye *Paris.* 1647. f.

Summa universæ Theologiæ, in IV. partes distributa. Prodiit *Basil.* 1502. *Norimberg.* 1482. fol. *Venet.* 1576. *Colon.* 1622.

Quæ

SÆC. XIII ab An. MCC.

Quæstiones, seu Commentaria in quatuor libros Sententiarum. Prodierunt *Lugduni* 1515. Tom. IV. Alexandro verò abjudicanda videntur. Nec enim alia scripsit is Commentaria in libros Sententiarum, quam *Summam Theologiæ*; quæ in nonnullis Codd. MSS. istum præ se fert titulum.

Summa de Virtutibus, ex quâ multa in Speculum suum transcripsit Vincentius. Prodiit *Paris.* 1509.

Commentaria in Metaphysicam Aristotelis. Extant *Venet.* 1572.

Commentaria in Aristotelis libros III. de Animâ. Prodierunt typis impressa *Oxonii* 1481. si locum & tempus rectè signat, qui Catalogum Bibliothecæ Oxoniensis condidit, Vir Cl. Thomas Hyde Protobibliothecarius.

Destructorium vitiorum, quod prodiit *Nurembergæ* 1496. f. & *Venet.* 1582. Alexandro Alensi constanti Codicum MSS. fide ascribitur. Malunt tamen id illi abjudicare nonnulli; eò quòd in fine editionis Nurembergensis legatur, Opus istud compositum fuisse à quodam Fabri Lignarii filio, qui ob humilitatem nomen suum latere voluit. Vid. plura ad an. 1429.

Mariale extat MS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Cæterùm Commentaria Alexandri Alensis in omnes Prophetas, Evangelia, & S. Pauli Epistolas, MSS. partim in Bibliothecâ Ambrosianâ, partim in Bodleianâ extare dicuntur.

PHILIPPUS GREVIUS, Academiæ Parisiensis Cancellarius, claruit circa an. 1230. Extant *Sermones* CCCXXX. in Psalmos Davidis, typis editi *Paris.* 1523. 8°. *Brixiæ* 1600. *Commentarius in Evangelia* MS. in Collegio D. Petri Cantab. Cod. 103. *Commentarius in Job* MS. in Bibliothecâ Ecclesiæ Cathedralis Cameracensis. 1230.

CONRADUS DE MARBURCH, natione Germanus, Theologiæ Magister, & Prædicator insignis, Ordinis Dominicani Monachus, & D. Elizabethæ Thuringiæ Landgraviæ à sacris confessionibus, claruit anno 1230. Extat *Liber de Vitâ & Miraculis ejusdem Elizabethæ* (quem Gregorio IX. anno 1232. obtulit) apud Leonem Allatium in *Symmictis* part. 1. p. 269. 1230.

PETRUS DE VINEIS, vulgò Germanus, rectiùs fortasse Italus, & domo Capuanus, Cancellarius Imperatoris Frederici II. (cujus jura adversùs Pontificis Romani usurpationes strenuè propugnavit), claruit circa an. 1230. Anno 1239. Patavii in publico Imperii conventu adversùs Gregorii Papæ ambitionem & tyrannidem declamavit. Anno 1245. à Frederico ad Concilium Lugdunense, ut partes suas tueretur, missus est. Verùm anno sequente proditionis ab invidis falsò insimulatus, oculis privatus, & in carcerem Capuæ conjectus est: ubi pædore & fame cruciatus, mortem sibi ipsi conscivit anno 1249. Extant *Epistolarum Historicarum libri VI. de gestis Frederici Imp. & aliis*, à Simone Schardio primùm editi *Basil.* 1566. 8o. dein *Ambergæ* 1609. 8o. *Dictamina M. Petri de Vineis* extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 331. 1230.

MAURICIUS, Archiepiscopus Rothomagensis, claruit anno 1131. Extant *Epistolæ* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. II. 1231.

EDMUNDUS RICH, gente Anglus, domo Abingtonensis, Edwardi Rich mercatoris & Mabeliæ filius, in Collegio Universitatis apud Oxonienses, ut volunt educatus, Theologus & Concionator celeberrimus. Scholas ibidem propriis sumptibus instituit, in quibus plures in Theologiâ atque Philosophiâ gratis erudivit, inter alia Aristotelis elenchos explicuit, quos primus omnium (notante Antiquitatum Oxonienſium Collectore ad an. MCCXXVI.) in hâc Academiâ enucleâsse fertur. Ex ejus proinde scholâ haud pauci celeberrimi nominis discipuli prodierunt. Factus deinde est Ecclesiæ Sarisburiensis Thesaurarius, ac tandem anno 1234. rogante Gregorio 1234.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

gorio Papâ à Monachis Cantuariensibus Archiepiscopus electus, die II. Aprilis consecratus. Acer corruptelarum Ecclesiam tunc pessimè fœdantium correptor, ac strenuus collapsæ disciplinæ restaurator. Quo nomine & ab Henrico III. Angliæ Rege, & ab Othone Pontificis in Angliâ Legato, variis injuriis exagitatus, Romam petiit: ubi cùm corruptos Ecclesiæ Romanæ mores objurgare non dubitaret, Pontifici invisus esse cœpit; & grandi pecuniâ mulctatus, in Angliam remissus est. Tot injuriis fractus Edmundus, voluntarium tandem sibi exilium indixit, & in Galliam profectus Pontiniaci consedit. Inde anno 1242. Soyseyam migravit, ubi febre & mœrore confectus obiit die XVI. Novembr. à Callisto demum III. anno circiter 1456. inter Sanctos relatus. Extat *Speculum Ecclesiæ* in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 316. *Constitutiones* XII. apud Lindvodi Provinciale Anglicum.

1235. ROBERTUS, GROSTHEAD, seu *Capito* dictus, *Natione* Anglus, patriâ Suffolciensis, in vico Stradbrook natus; cùm per tempus aliquod in Academia Oxoniensi studiis incubuisset, in Parisiensem se contulit. Domum reversus, fit primò Archidiaconus Leicestrensis, dein anno 1235. Jun. X. Lincolniensis Episcopus ordinatus. Ut immodicam Curiæ Romanæ in Angliâ tyrannidem, illicitasque provisiones & reservationes, quas ægrè admodum tulit, fortiùs comprimeret, ipse Romam profectus est, causam istam apud Pontificem acturus. Summâ comitate dimissus, re tamen infectâ, domum rediit: unde acrem satis & mordacem Epistolam hâc de re rescripsit. Quâ conspectâ, in furorem actus est Pontifex, summam in eum concepit iram, minasque eructavit. Verùm repressâ paululùm Pontificis rabie Cardinales, *Non expediret, Domine*, inquiunt, *ut aliquid durum adversùs Episcopum statueremus. Ut enim vera fateamur, vera sunt quæ dicit. Non possumus eum condemnare, Catholicus est, immò & sanctissimus; nobis religiosior, nobis sanctior, & excellentioris vitæ; ita ut non credatur inter omnes Prælatos majorem, immò nec parem aliquem habere Orbem Christianum.* Et esto quidem, quod tamen volunt nonnulli, à Pontifice non sit excommunicatus, erat tamen ab eo non uno molestiarum genere vexatus. Nihilominùs in redarguendâ Pontificis tyrannide & avaritiâ, immoto atque imperterrito animo perrexit. Obiit Bugdenæ die IX. Octobr. anno 1253. non sine insigni sanctitatis opinione; etsi in Ecclesiæ Romanæ censum non sit relatus. De illo, præter Historicos nostros hujus temporis, agit Francisc. Godwinus *de Præsul. Angliæ* in Episc. Lincolniens. p. 348. Vir planè erat, (ut pietatem, vitæ sanctimoniam, reliquasque virtutes Christiano Præsule dignas prætermittam,) ingentis animi, acris ingenii, in re literaria, quantum ea ferebant tempora, ad summum penè apicem evectus, totum encyclopædiæ circulum emensus, in literis sacris pariter ac prophanis, in linguarum Hebraæ, Græcæ, Latinæ scientiâ, in Astronomiâ, & universâ Philosophiâ adeò supra communem doctorum sortem eruditus, ut artis magicæ, & execrandi cum Cacodæmone consortii apud sciolorum vulgus reus perageretur: quod in tam rudi barbaroque sæculo minimè mirandum est.

OPERA.

Opuscula varia, in lucem emissa *Venet.* 1514.

Compendium Sphæræ mundi. Venet. 1508.

Commentarius in libros Posteriorum Aristotelis. Venet. 1504. 1537. 1552.

Epistola ad Innocentium IV. Pontificem. Extat apud Matthæum Paris ad an. 1253. ubi etiam dissertationes ejusdem morituri lugubres adversùs oppressiones Ecclesiæ à Romano Pontifice illatas reperiuntur.

Testamentum XII. *Patriarcharum, ab eo Latinè versum.* Prodiit *Paris.* 1549. 12°. & in Orthodoxogr. p. 861. ac Bibliothecâ Patr. Tom. II.

Liber de Cessatione Legalium. Prodiit *Londini* 1652. 4°.

Com-

Commentarius in Dionysii Areopagitæ librum de mysticâ Theologiâ. Prodiit inter Opera Dionysii *Argentinæ* 1502. f. Porrò in omnia Dionysii Opera, exceptis Epistolis, commentatus est Robertus, versionemque eorum Latinam ex omnibus Interpretibus simul collatis consarcinavit. Extant & *Commentarius & Versio* MSS. in Collegio Corporis Christi Oxonienſi. SÆC. XIII. [a]b An. MCC.

Sermo propositus coram Papa Innocentio quarto, & Cardinalibus Lugduni, A. D. 1250.

Sermo ad Clerum, super Sapient. 6. 26. *Rex sapiens est stabilimentum populi sui.*

Sermo alius ad Clerum, super S. Johan. 10. 11. *Ego sum Pastor bonus.* Monitio & persuasio pastorum.

Alius ad Clerum contra Pastores & Prælatos malos, super Ezech. 34. 2, 3, 4. *Væ Pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos, &c.*

Alius ad Sacerdotes in Synodo de hoc verbo, *Posuit stellas in firmamento cæli,* Gen. 1. 17.

Alius in celebratione ordinum de hoc verbo, *Sint lumbi vestri præcincti,* Luc. 12. 35.

Alius de bono Judice, super Psalm. 57. 1. *Rectè judicate filii hominum.*

Tractatus de Prophetis veris & falsis.

Alius de Gratiâ & Justificatione.

Alius de fide & ejus articulis.

Alius de Oratione.

Alii de superbiâ, detractatione & humilitate, &c.

Epistolæ aliquot nunc recèns editæ.

Omnia hæc Opuscula à Sermone coram Papa inclusivè hactenùs inedita, in novâ editione *Fasciculi rerum expetendarum & fugiendarum* Tom. II. propediem prodituri sunt.

De Confessione liber, & alius de Conjugio. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigiensi. Cod. 133. Extiterunt saltem Jamesii tempore.

De curâ Pastorali liber, & alius de Computo Ecclesiastico. Extant MSS. in Collegio S. Benedicti Cantab. Cod. 123. 227.

De Potestate seu curâ Pastorali in Bibliotheca Coll. S. Trinitatis & S. Johannis ibidem.

Universitates Pœnitentiæ, seu Capitula vel Constitutiones quædam de Pœnitentia: Oculus Moralis; Doctrina Cordis; habentur hæc tria MS. in Biblioth. S. Johannis ibidem.

Epistolæ MS. in Biblioth. S. Benedicti vol. 227. 8o. & alibi non semel.

Tractatus de Confessione; Item de Meditatione; de Articulis fidei; de Præceptis Decalogi habentur MS. in viri cujusdam Doctissimi Bibliotheca privata.

De X. Præceptis liber. Moralitates super IV. Evangelia. De Pœnis Purgatorii. De Pœnitentiâ. Scala voluptatis. Summa justitiæ. Templum Domini. De linguâ & corde moraliter. De venenis moraliter. Dicta. Extant MSS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrigiensi.

Sermones denique habentur MSS. Oxonii apud Mertonenses & Lincolnienses.

Alia plura Roberti *Opera* MSS. recenset Jamesius in *Eclogâ*, quam consulat Lector. Quædam etiam ejus adhuc inedita penes se habet Vir rever. Johannes Batteley.

LUCAS, gente Hispanus, Patriâ Legionensis, postquam varias Italiæ, Græciæ, Palæstinæ regiones peragraverat, & Gregorio IX. Pontifici se plurimùm commendârat; ex Diacono Tudensi ejusdem Ecclesiæ Episcopus factus est. Claruit annò 1236. Scripsit *de alterâ vitâ, fideique controversiis adversùs Albingenſium errores libros* III. quos primus in lucem emisit Joannes Mariana *Ingolstadii* 1612. 4o. exinde cum notis Marianæ, Gretseri, & Schotti in Bibliothecam Patr. relati sunt Tom. XXV. p. 188. Jussu quinetiam 1236.

Be-

SÆC. XIII. ab An. MCC. Berengariæ Reginæ, Diaconus adhuc *S. Isidori Vitam & Miracula* justo volumine descripsit. Extat id apud Mabillon. Sæc. Benedict. II. & Bollandum ad IV. Aprilis. Denique S. *Isidori Chronicon* multis additis locupletavit, & ad ætatem suam deduxit, anno Christi 1236. desinens. Habetur id ab Andreâ Schotto editum *Hispaniæ illustratæ* Tomo IV.

1237. GODEFRIDUS, natione Germanus, Monachus Cœnobii S. Pantaleonis intra urbem Coloniam. Claruit anno 1237. Scripsit *Annales* ab anno 1162. ad an. 1237. quos primus in lucem edidit Marquardus Freherus inter Scriptores Germanicos Tom. I. p. 239.

1238. GEORGIUS ELMACINUS *Abnol-Amdi & Ibnol-Amda* dictus, genere Arabs, Abuliasiri Elamidi scribæ filius, claruit circa an. 1238. Anno enim Hegiræ DCXXXVI. seu Christi MCCXXXVIII. Patrem sibi morte abreptum fuisse profitetur. Christianum fuisse apertè satis suadent nomen, diligens rerum Christianarum subnotatio, ingens reverentia in citandis S. Scripturæ libris adhibita, Oraculorum Propheticorum ad Christum Dominum applicatio luculenta; ut alia taceam, quæ ex ipso Opere peti possunt. Fatendum sanè est eum non rarò de Muhammede, ejusque lege benignè nimis loqui: quod sanè prudentiæ vel timori hominis inter Muhammedanos scribentis versantisque condonari debeat. Scripsit *Historiam Saracenicam à primò Mahumetis ortu ad initium imperii Atabacæi per XLIX. Imperatorum successionem*, insertis etiam passim Christianorum rebus, in Orientis Ecclesiis eodem tempore potissimùm gestis. Prodiit *Historia* ista ex versione Thomæ Erpenii Latinè pariter ac Arabicè *Lugduni Bat.* 1625. 4°. *Historiam* suam ab ipso Mundi initio exorsus fuerat Elmacinus. Prior ejus pars à mundo condito ad Mahumetis fugam extitit MS. penès Hottingerum; qui exemplar ejusdem MS. Syriacis literis descriptum se in Bibliothecâ publicâ Cantabrigiensi vidisse testatur, *Biblioth. Orient.* c. 2. p. 75.

1240. MANUEL CHARITOPULUS, *Philosophus* dictus, post depulsum Germanum Patriarchatum Constantinopolitanum tenuisse videtur ab anno 1240. modò æræ Decreto illius de Translatione Episcoporum affixæ fides sit adhibenda. Datum enim id decretum dicitur anno Mundi 6758. qui ex Græcorum calculo in annum Christi 1250. incidit. Obiit forsan, saltem sede submotus est, ante an. 1254. Extant Gr. Lat. *Solutiones quarundam quæstionum*, in Leunclavii Jure Gr. Rom. l. 3. p 238. *Decretum de Translatione Episcoporum*, ibid. p. 240. *Decretum de jure Patronatûs*, ibid. p. 242.

1240. MATTHÆUS PARIS, gente Anglus, Ordinis Benedictini Monachus, anno 1217. in Cœnobio S. Albani ad vetus Verulamium sito Religionis suæ habitum suscepit. Claruit anno 1240. Ex egregiâ doctrinâ morumque sanctitate tantam sibi famam conciliavit, ut anno 1248. à Norwegis ad reformandos Monachos Holmenses nominatim petitus, ab Innocentio Papâ eò demandatus sit: ubi Ordinis Benedictini institutum ad pristinam puritatem revocavit. In patriam reversus, non modò à suis benignè exceptus, sed & Henrico III. Regi apprimè charus fuit: à quo quantâ sit gratiâ in mensâ, in palatio, in thalamo, ubique denique, habitus, ipse non uno in loco testatur. Obiit vir verè magnus anno 1259. Inter omnes Historiæ nostræ Scriptores tum fide tum prudenti liberâque rerum tractatione palmam facilè præripit, quo nemo vixit unquam (judice Casaubono *) neque Papismi superstitionibus addictior, neque rapinarum, horribilium, quas Papæ in Angliâ exercuerunt, fidelior testis & expositor. Sic Casaubonus; qui in sequentibus ineptissimas Baronii & Bellarmini conjecturas Historiam Matthæi à Reformatis corruptam & interpolatam esse opinantium ex Codicibus optimæ notæ MSS. invictè diluit.

* Prolegom. ad Exercitat.

SCRI-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Historia Major, seu *Rerum Anglicarum Historia à Gulielmi Conquestoris adventu ad annum* 43^m. *Henrici III. Angliæ Regis*, viz. ab anno Christi 1066. ad an. 1259. Historiæ hujus partem priorem ad annum usque 1235. Matthæus ex Rogeri de Wendover (Monachi S. Albani, & Prioris Cellæ de Bealvair in agro Lincolniensi, anno 1237. defuncti) Chronico, paucis excisis, nonnullis additis, verbatim ferè descripsit. *Appendix* ab anno 1260. ad 1273. quæ ad calcem Historiæ reperitur, Gulielmo Rishangero, S. Albani itidem Monacho, & Edwardi I. Regis Historico, debetur.

Vitæ duorum Offarum, Merciæ Regum, Cœnobii S. Albani Fundatorum.

Vitæ XXIII. *Abbatum S. Albani*, qui Cœnobium à primâ ejus fundatione ad Matthæi Parisiensis tempora rexerunt.

Additamenta ad Historiam Majorem, ea ferè omnia complexa, quæ ad pleniorem enarrationis alicujus elucidationem in Historiâ aut citantur, aut evocantur. Additamenta ista cum Vitis præcedentibus in unum compegit Matthæus, & secundi voluminis vicem implere voluit.

Prodiit Matthæi *Historia Major Londini* 1571. *Tiguri* 1606. & cum *Vitis Offarum, Abbatumque S. Albani, & Additamentis*, cura Gulielmi Watsii (qui Glossarium, notas & varias Lectiones apposuit) *Londini* 1640. f. & secundâ vice 1684. f. editio verò anni 1640. non parùm præstat.

Historia Minor, ab anno 1066. ad 1250. quâ breviter & succinctè percurrit, quæ in Historiâ Majore fusiùs enarrat: plurima tamen scitu non indigna ei admiscentur, quæ in Majori Historiâ frustra quæruntur. Extat MS. in Bibliotheca *Arundeliana*, & in Collegio S. Benedicti Cantab.

Historia etiam ab Adamo ad initia Gulielmi Conquestoris à Matthæo Paris elaborata fuit, quam integram ferè in priorem *Florilegii* sui partem transcripsit Matthæus Westmonasterienſis.

INNOCENTIUS IV. *Sinibaldus* antea appellatus; Patriâ Genuensis, ex gente Fliscanâ & Comitibus Lavaniæ oriundus, Cardinalis Presbyter titulo S. Laurentii in Lucinâ, Pontifex Romanus electus est anno 1243. die XXIV Junii, die XXIX. consecratus. Nil antiquius habuit, quam decessorum odia adversùs Fredericum Imp. internecina fovere. In Galliam igitur anno 1244. Profectus Concilium generale Lugduni anno sequente habendum indixit. In Concilio Imperatorem palàm excommunicavit, imperium ei abrogavit, subditis obsequium illi præstare sub anathematis pœnâ interdixit, Crucem contra illum ubique per Orbem Christianum prædicari jussit, plenariâ peccatorum remissione omnibus contra illum militantibus concessâ. Anno 1246. Jacobum Aragoniæ Regem totumque regnum sacris interdixit. Anno 1251. mortuo Frederico Imp. Conradum & Manfredum filios pessimo odio prosecutus est, jusque hæreditarium repetentes conflato Crucesignatorum exercitu oppugnavit: cúmque parùm procederent arma; anathema in utrumque strinxit. Obiit anno 1254. die VII. Decembr. Tantâ autoritate & veneratione pollebat (* teste Fostero) ut à multis Juris utriusque peritissimis Pater & organum veritatis appellatus sit. Primus Cardinalibus rubrum Galerum dignitatis insigne & ornamentum addidisse dicitur. Natalem B. Virginis Octonis diebus celebrari jussit, Bononiam studio privavit, & Patavium transtulit. Extat *Commentarius in V. libros Decretalium, Venet.* 1570. 1578. *Tridini* 1611. *Lugduni* 1578. f. 1243.

* Hist. Jur. Civ. lib. 3. c. 14. p. 482.

Epistolæ XX. Concil. Tom. XI. p. 598. *Epistola de Translatione Corporis B. Elizabeth* à Lambecio edita est Comment. l. 2. p. 883. *aliæ Epistolæ* XLVI. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. I. ad an. 1243, *&c. aliæ* LXI. ibid. in Regesto Pontif. p. 55. *aliæ* XVIII. in Regesto Appendicis Tomi I. p. 10. *Liber Apologeticus de potestate Ecclesiasticâ, & jurisdictione Imperii contra Petrum de Vineis*, & alia plura Opuscula MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, vid. Lud. Jacob à S. Carolo *Biblioth. Pontif.* p. 121.

JO-

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1244

JOANNES DE S. GEMINIANO, Ordinis Dominicani Monachus, claruit circa annum 1244. quem tamen alii anno 1310. vel 1319. ascribunt. Summus Theologus & Concionator, Thomæ Aquinati cum primis familiaris; quem à matre & Fratribus in carcere detentum, ut à Religione Dominicana arceretur, astu eripuisse dicitur. A Gregorio IX. ad prædicandam intra partes Neapolitanas Crucem contra Fredericum Imp. legatus est. Extant ab eo scripta,

Summa de Exemplis & Rerum Similitudinibus libris X. Prodiit *Basil.* 1499. *Venet.* 1497. 4°. 1577. 1582. *Antverp.* 1583. 8°. 1599. *Lugduni* 1585. *Colon.* 1670. 4°.

Orationes Funebres. Lugduni 1510. 4°. *Paris.* 1611. 8°.

Sermones Quadragesimales. Venet. 1584. 8°. *Colon.* 1612. 8°.

Alia Joannis de S. Geminiano scripta recensèt Ambrosius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* Cent. 1. p. 10.

1244. VINCENTIUS, BELLOVACENSIS vulgò dictus, natione Gallus, Patriâ Burgundus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, Episcopus, ut nonnulli volunt, sed minus rectè, Bellovacensis; reipsâ autem non aliâ de causâ Bellovacensis nomen habuit, quàm quod apud Bellovacos lares fixerit. Claruit anno 1244. Obiit anno 1256. vel ut alii, (rectiùs forsan) 1264. Scripsit *Speculum quadruplex. Historicum* tractans Historias ab Orbe condito ad an. 1254. Prodiit seorsim *Norimberg.* 1473. *Mogunt.* 1474. *Naturale* libris XXII. *de herbis, avibus, &c. Morale* libris III. *de affectibus animi*; *Norimberg.* 1485. *Venet.* 1493. *Doctrinale* libris XVII. *de scientiis*, in quovis ferè genere, *Norimberg.* 1486. Prodiit Opus istud ingens & prolixum *Basil.* 1481. *Venet.* 1484 1591. fol. *Duaci* 1624. fol. Plura de Vincentio, ejusque Speculo habet Ambrosius de Altamurâ *; accuratiore verò judicio de utroque agit Philippus Labbeus, qui quædam alia Vincentii Opuscula, viz. *Consolatorium de Morte amici, Libros IV. de gratiâ Dei, Librum de gestis & vitâ B. Mariæ, Librum de eruditione puerorum regalium*, prodiisse *Basil.* 1481. memorat, editionem tamen à se visam non esse agnoscit.

* Biblioth. Prædicat. p. 21.

1245. HUGO DE S. CARO, seu de S. Theodorico, Patriâ Delphinas, in valle quâdam, cui *Barchimonetæ* nomen, natus, in Academiâ Parisiensi studio bonarum literarum incubuit, & Doctoratûs insignia meruit, paulò post à B. Jordano in Prædicatorum Ordinem cooptatus. A Gregorio IX. Constantinopolin missus est; ut Ecclesiarum unionem procuraret. Domum reversus, à Fratribus Galliæ Provincialis electus est. Anno 1245. ab Innocentio IV. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis titulo S. Sabinæ renunciatus est in Concilio Lugdunensi; variisque deinceps legationibus adhibitus; imprimis anno 1251. quo in Germaniam missus Conradi partes strenuè oppugnavit. Postea legatum Pontificium in regione Leodiensi agens, Julianæ cujusdam, superstitiosissimæ mulierculæ nugacibus visionibus excitatus, primus omnium Festum Corporis Christi instituit; deinceps in totâ ferè Occidentali Ecclesiâ paulatim receptum. Obiit anno 1260. die XIV. Cal. April. Lugduni apud prædicatores sepultus.

OPERA.

Postillæ, seu Commentariola juxta quadruplicem sensum in totum Vetus ac Novum Testamentum (*Commentarium tamen in Psalmos* plurimi Alexandro Halensi adjudicant) prodierunt in septem Tomos divisæ *Basil.* 1504. *Paris.* 1548. *Venet.* 1600. Editioni Venetæ accessit octavus Tomus novi Indicis locupletissimi.

Ser-

Sermones de Tempore & Sanctis, Swollis 1479. editi in 4°. SÆC. XIII. ab An. MCC

Speculum Sacerdotum & Ecclesiæ, Lugduni 1554.

Concordantia major Latinorum Bibliorum, pro omnibus vocibus declinabilibus in totâ S. Scripturâ repertis. Voces enim indeclinabiles addidit Conradus Halberstadius circa an. 1290. *Concordantia* ista pluries prodiit, & ubique ferè prostat.

JOANNES de DEO, natione Hispanus, Decretorum Doctor, & Ecclesiæ Bononiensis Canonicus; claruit, ut ipse in fine operis sui testatur, MCCXLVII. Scripsit ad Episcopum & Capitulum Bononiense *Librum Pœnitentiarium*, in quo generatim de vitiis cujuscunque status & confessione, deinde de pœnitentiâ & confessione Prælatorum, nempe summi Pontificis, Cardinalium, &c. speciatim agit. Extat MS. in Bibliothecâ publicâ Cantabrig. vol. 118. n. 2. & Petavii in Bibliothecâ Cœnobii *S. Joannis Viridario* Plut. 10. ad Lævam. Vid. Ph. Thomasin *Biblioth. Petavin.* MS. p. 31. Habuit etiam penes se D. Theronius, Doctor Sorbonicus, ex cujus Codice amplissima sanè excerpta nobis exhibuit Jac. Petyt ad calcem Pœnitentialis Theodori Cantuar. *Paris.* 1677. *Summa Judicum*, & de Officio Advocatorum, item *Casus super Decretales* ab eo compositi servantur MS. in Bibliothecâ Monasterii Dunensis, teste Sandero *Biblioth. Belg. MS.* par. 1. p. 177. Ejusdem, ni fallor, est *Tractatus de Excommunicationibus*, cum Expositione metro ap. Thomasin loc. citat. 1247.

PETRUS, CASSIODORI filius, natione Anglus, dignitate eques; claruit anno circiter 1250. Extat *Epistola ad Ecclesiam Anglicanam de excutiendâ tyrannide Romani Pontificis in Anglia*, in *Catalogo* testium veritatis p. 365. & apud Goldast. *Monarch.* Tom. I. p. 11. 1250.

THEOBALDUS STAMPENSIS, natione Anglus, sacerdos sæcularis; claruit quidem, ex mente Dacherii anno 1108. juxta vero Baleum anno 1250. Rectiùs omnino, siquidem Roberti Grosthead æqualis fuerit, eique *Librum de quibusdam in divinâ paginâ titubantibus dedicavit*, uti fidem facit Baleus *. Extant *Epistolæ* V. apud Dacherium *Spicileg.* Tom. III. Interim tacere non debemus quod refert Brianus Twynus *, & ex eo nuperus Historiæ Oxoniensis conditor †, Theobaldum nostrum *libellum contra Regulares* edidisse, quem Thurstano Archiepiscopo Eboracensi, qui sedem hanc ab anno MCXIX. usque ad an. MCXL. tenuit, nuncupavit. Utrum à Twyni an Balei partibus stet temporis ratio, judicet peritus lector; mihi satis est monuisse. 1250.

* Cent. X. p. 41.

* Apol. lib. 2. Sect. 275, 276.

† Ad an. 1129. p. 48.

DAVID, DE AUGUSTA dictus, quia Augustæ Vindelicorum natus, Ordinis Minorum Monachus; claruit circa an 1250. in urbe natali sepultus, quo anno non liquet. Scripsit *Formulam Novitiorum de reformatione exterioris hominis, Formulam interioris hominis, & Speculum de VII. progressibus religiosi.* Duo priora opuscula prodierunt seorsim *Augustæ Vindel.* 1593. posterius verò sub Bonaventuræ nomine *Antverp.* 1591. Omnia Davidi, vero authori, restituta habentur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 867. 1250.

JOANNES SEMECA, natione Germanus, inde *Teutonicus* etiam appellatus, Azonis discipulus, Jurisconsultus consummatissimus, Ecclesiæ S. Stephani Halberstatensis Præpositus; claruit anno 1250. Anno 1265. Clemente IV. Papâ decimas à Clero in redemptionem Terræ sanctæ per Germaniam & Galliam exigente, Clerum expilari, Germaniam exhauriri, & corrasam iniquis artibus pecuniam in pravos usus converti indignatus, Pontificis avaritiæ appellatione interpositâ sese fortiter opposuit. Quo nomine à Clemente excommunicatus, ac præpositurâ Halberstatensi exutus fuit. Obiit anno 1267. Scripsit *Glossam in Decretum Gratiani*, unà cum Decreto sæpiùs impressam. 1250.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1251. GERTRUDIS, natione Germana, ortu nobilis, ordinis Benedictini Monialis, in Cœnobii Rodalsdorfensi vitam egit, ejusdem Cœnobii anno MCCLI. Abbatissa facta, anno vero sequenti monialibus in Heldelfense sacrarum virginum Monasterium translatis, illuc quoque Gertrudis abiit, ubi Mechtildem sororem sociam habuit. Obiit anno MCCXC. Scripsit Germanicè opuscula, seu *Exercitia spiritualia*, quæ Latinè versa, unà cum sororis suæ opusculis, de quibus infra, edita sunt.

1252. ROBERTUS, DE SORBONA à vico natali dictus, S. Ludovici Galliæ regis pœnitentiarius, saltem sacellanus, Canonicus primùm Suessionensis, ac dein S. Mariæ Parisiensis; claruit anno 1252. quo Collegii Sorbonici in Academiâ Parisiensi fundamenta jecit. Obiit post annum 1271. Scripsit *Opuscula* III. pia ac devota, viz. *De Conscientiâ*, *De Confessione*, *Iter Paradisi*; quæ reperiuntur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV.

1253. Matth. Paris. ad an. 1255, 1257. Nic. Trivet. ad an. 1256. Bul. Hist. Univers. Par. Tom. 3. Præfat. ad opp. Gul. de S. Amor. 1632.

GULIELMUS DE S. AMORE, ex oppido cognomine in comitatu Burgundiæ oriundus, Doctor Parisiensis; claruit anno 1253. Ordinum Prædicatorum & Minorum acerrimus castigator. Cùm utrique enim spretis Canonibus & regulis Ecclesiasticis confessionis excipiendæ & prædicationis munus inconsultis Episcopis sibi passim arriperent, & voluntariam paupertatem divitiarumque odium professi, nulli interim labori manum admoverent, sed agyrtarum ad instar circumvagati fucatâ pietatis specie popellum pecuniâ emungerent; adhæc scholas in Academiâ juventuti aperientes, statuta tamen Academica observare nollent; id ægrè ferens Academia Parisiensis duce Gulielmo nostro procacibus Fraterculorum ausis obviàm ivit, eosque protervè reluctantes scholâ Parisiensi ejecit. Obstrepunt Fraterculi: res ad Pontificem defertur. Datis ille anno 1256. literis Academicos, nominatim verò Gulielmum, acriter corripit; cumque Academici cœptis inhærerent, Gulielmum cum tribus aliis Doctoribus gradu doctorali omnibusque beneficiis Ecclesiasticis privari, ac regno ejici jussit. Tot injuriis irritatus Gulielmus, mordacem contra Fraterculos libellum in lucem emisit, quo eorum præstigias & nequitias omnium oculis spectandas subjecit, & immodicam Pontificis authoritatem vellicavit. Librum cum authore suo hæreseos statim accusant Fraterculi, ac Romam delatum à Pontifice eodem anno damnari, publicâque sententiâ cremari efficiunt. Nondum tamen territus conquievit Gulielmus, acri vero sale Fraterculos constanter, quoad vixit, perfricuit; & nec stipem ostiatim mendicari à validis & robustis Monachis apud Deum esse meritorium, nec ex temerè usurpato prædicandi confessionisque audiendæ munere injuriam sacerdotibus parochialibus faciendam esse animosè contendit. Quapropter ab Alexandro IV. Papâ anno 1257. toto Galliæ regno se subducere, & docendi scribendique munere deinceps abstinere, sub anathematis gravissimi pœnâ jussus est. Obiit post aliquot annos, à Fraterculis post mortem inter Hæreticos relatus, & calumniis convitiisque probè mactatus; memoriam verò ejus contra dicaculorum istorum ineptias egregiè tutatus est Laurentius Anglicus, Abbas & Magister Parisiensis, qui Gulielmo de S. Amore succedaneus, Fraterculos scriptis suis acriter castigavit. Vid. plura de eo in *Conspectu* hujus Sæculi.

OPERA.

Commentarius in Psalmum primum.

Concio de Publicano & Pharisæo.

De periculis novissimorum temporum adversùs mendicantes Ordines liber, ab Alexandro IV. anno 1256. damnatus.

Quæstio unica de quantitate Eleemosynæ, utrùm liceat homini dare quicquid habet, ita ut sibi nihil retineat & mendicet.

Quæstio unica de valido mendicante, utrùm debemus dare Eleemosynam valido mendicanti, si sit pauper.

Casus

SÆC. XIII ab An. MCC.

Caſus & Articuli, ſuper quibus accuſatus eſt Magiſter Guliélmus de S. Amore à Fratribus Prædicatoribus.

Collectiones Catholicæ & Canonicæ ad Clementem IV. ſummum Pontificem anno 1266. delatæ, ad defenſionem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, & ad inſtructionem & præparationem ſimplicium Chriſti fidelium contra pericula imminentia Eccleſiæ Univerſali per Hypocritas, Pſeudo prædicatores, & penetrantes domos, & ocioſos, & curioſos, & girovagos. 1220.

Tabula de ſignis, per quæ Pſeudo-prædicatores diſcerni poſſunt à veris.

Sermo in die SS. Apoſtolorum Jacobi & Philippi.

Prodierunt opera iſta *Conſtantiæ ad Rhenum* (uti præ ſe fert titulus, reverà autem Pariſiis) 1632. 4°. quam quidem editionem nondum videram, cum *Cartophylacem* meum anno 1685. in lucem emiſi, mox eâ de re certior ab amico factus.

REINERIUS SACHONUS, patriâ Placentinus, Philoſophus & Theologus peritiſſimus, primò Waldenſium anteſignanus, dein iis deſertis in Prædicatorum Fratrum familiam ſe dedit, Hæreticorum inquiſitor generalis factus. Claruit anno 1254. Verùm cum caſtrum Gathenſe, Waldenſium municipium, demolierat, eorumque plures igni adjudicárat, ex urbe Mediolanenſi ejectus anno 1259. in exilio obiit. Extat *ſumma de Cátharis & Leoniſtis*, à Claudio Couſſord *Pariſ.* 1548. edita. Magnam libri partem ediderat Flaccius Illyricus in Catal. Teſt. Verit. p. 431. Tandem *librum integrum* Rainerii *adversùs Waldenſes* X. capita complectentem (in quibus de cauſis hæreſium, de ſectis antiquorum & modernorum Hæreticorum, eorumque notis, moribus, examine, & punitione agit) cum ampliſſimis Prolegomenis & variantibus Lectionibus in lucem dedit Jac. Gretſerus *Ingolſtad.* 1613. 4°. exinde relatus eſt in Bibliothecæ Patr. Tom. XXV. p. 262. Calci ſubjicitur *Appendix de Hypocritis*, qui nuncupantur *Stertzer*, in quâ variorum Hæreticorum deliramenta continentur, quam Gretſerus nullâ ratione probâ inſtructus, Reinerii non eſſe contendit. 1254.

ALEXANDER IV. ante *Rayualdus* vel *Rolandus* dictus, patriâ Campanus, de Caſtro Gennæ in Diœceſi Anagninâ, ex Comitibus Signiæ oriundus, Philippi Anagnini filius, Gregorii IX. nepos, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis & Velitrenſis. Pontifex Romanus electus eſt ipſo natali Dominico anno 1254. biduo poſt coronatus. Anno 1255. Manfredum Siciliæ & Apuliæ regem anathematizavit, regno deponendum decrevit, armis impetiit, crucemque contra eum ubique prædicari juſſit. Anno 1256. Conrardinum Frederici Imp. nepotem Imperatorem eligi vetuit, & electores in partes ejus propendentes excommunicavit. Eodem anno à Manfredo in anguſtias redactus, Henrico III. Angliæ regi cum ſubſidiario exercitu die præſtituto in Siciliam advolare ſub anathematis pœnâ præcepit, Alphonſumque Luſitaniæ regem cum toto regno diris devovit. Anno 1258. Florentinos & Genuenſes fœdus cum Manfredo olim initum violare recuſantes anathemate percuſſit. Obiit Viterbii anno 1261. die XXV. Maii. Extant *Epiſtolæ* III. Concil. Tom. XI. p. 716. aliæ *Epiſtolæ* LI. apud Waddingi *Annales Minorum* ad an. 1256. &c. *aliæ* CXXIV. ibid. Tom. II. in Regeſto Pontif. p. 18. *Conſtitutio Cypria*, Concil. Tom. XI. p. 2352. 1254.

HUMBERTUS DE ROMANIS, natione Burgundus, in vico de Romains natus, Pariſiis dum ſtudiis incubuit, S. Dominici familiæ nomen dedit anno 1225. Anno 1254. Ordinis ſui Magiſter Generalis factus eſt. Dignitati ceſſit anno 1263. Obiit anno 1274. 1254.

OPERA.

INſtitutionum ſpiritualium libri VI. ſive *Speculum religioſorum.* Prodierunt *Lovanii* 1575. *Pariſ.* 1622.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Expositio, seu Commentarius in Regulam S. Augustini. Prodiit *Comi* 1605. 8°. *Montibus* 1645. 4°.

Sermones pro omni materiâ CC. *Venet.* 1603. 4°.

Vitæ Fratrum, si non ab Humberto, saltem à Gerardo Fracheto Lemovicensi O. D. Humberti jussu compositæ *Lugduni* 1585. *Ingolstad.* 1591.

Epistola de tribus votis substantialibus religionis. Prodiit unà cum Sermonibus *Hagenoæ* 1508. fol. & *Venet.* 1603. 4°.

De eruditione Concionatorum libri II. Prodierunt *Vincentiæ* 1604. *Barcinone* 1607. 4°.

Habentur ferè omnia Humberti opera in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 424, 567, 653, 665.

THEODORUS LASCARIS, *Junior*, *Ducas* etiam dictus, ortu Nicænus, Theodori senioris (qui captâ à Latinis Constantinopoli imperii sedem Nicæam transtulerat) ex Irene filiâ nepos, Joannis Ducæ Irenes conjugis & Theodori successoris filius natu major, patri in imperio successit anno MCCLV. Rem adversus Bulgaros, Thessalos, aliosque imperii hostes ferè per triennium fœliciter egit, verum infirmâ valetudine morbisque fractus, habitum Monachalem induit, & in Sydandronum Monasterium, ut nos docet Dorotheus * Monembasiensis (in Magnesia id situm erat) secessit, ibique breve quod vitæ remansit, tempus consummandæ pœnitentiæ, & otio pio ac literario consecravit. Regnavit annos III. defunctus anno MCCLIX. ætatis 36. Princeps omninò eruditus, meliori forte, sæculoque dignus. Certè summum ejus tum in pietatem, tum in rem literariam studium ex ipsius nummis, imperiisque insignibus luculenter constat, *in quibus* dextra crucem, sinistra volumen tenens describitur. Vid. Cl. & literis non minus quam dignitate illustrem D. du Fresne *Famil. Byzant.* p. 223. Scripsit jam Monachus ad Joannem Episcopum Coronensem prolixum satis *Tractatum adversùs Latinos de processione Spiritûs Sancti.* Extat MS. sed mendosè exaratus, & in fine mutilus in Bibliothecâ Coll. Gonv. & Caii Cantab. Titulum & Prologum, quos in usum meum descripsit D. Whartonus, Græcè hic subjungam.

* Σωσφ. Διαφορ. Ἱστορ. p. φκε.

Θεοδώρου μοναχοῦ τοῦ Λάσκαρι λόγος ἀπολογητικὸς πρὸς τὸν δεῖνα Κορίνθου καὶ τῶν Ἰταλῶν, ὅτι καὶ τῶν Λατίνων οὐκ ἔστι πνεῦμα ἅγιον.

Ἐπειδὴ ἐρώτησιν ὑπελάβετο ἡ βασίλεια μοῦ παρὰ σοῦ, ὦ Ἱερώτατε δεῖνα Κορίνθου, ἀπολογήσασθαι τῇ βασιλείᾳ μου, ὅπως ἡ ἀγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἡ ἀνατολικὴ Ῥώμην δογματίζει, οὐκ ἐκ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἀπολογίαν ἔδει σοὶ τῷ βασιλείᾳ μου, ὅτι ἡ ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία ὅτως * συνεῖ) οὐκ ἐκ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὡς ἐ μόνον ἐν τῷ πατρὶ ἔχει τὸ ἐκπορεύειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ υἱῷ ἀπολογεῖται σοὶ ἡ βασίλεια μου, ὅτι, ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτη τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία, καθὼς μέλλεις γνωρίσαι ἐκ τῶν κατατίθεσθαι ῥητορικῶν ἐγγράφων μαρτυρίαν καὶ ῥητῶν εὐαγγελικῶν, τὸ πνεῦμα τοίνυν ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ μόνου ἐκπορεύεσθαι δογματίζει, ἐκ τοῦ υἱοῦ δὲ οὐκ ἐκπορεύεσθαι, ἀλλὰ φαίνεσθαι διὰ τοῦ υἱοῦ δι' χορηγεῖσθαι ἡμῖν πρὸς κάθαρσιν, καὶ ἁγιασμὸν, καὶ πεποίθησιν, καὶ ἀξιόζωσιν, ἃς ἡ χρῆσις ἀναλεξαμένη ἡ βασίλεια μου σωτόμως, τῇ σῇ ἐξαιτήσεται ἱερότητι. Ἀρχὴ δὲ ἐκ τῆς αὐτοπαλαιθείας αὐτῆς. Καλὸν γὰρ ἐκ Θεοῦ τ' ἄρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. Ὅταν ἡ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν. Pergit deinceps illustrissimus autor varia sacræ Scripturæ loca, plurimaque SS. Patrum testimonia proferre, quæ quidem acutè satis urgere solet.

* Forte συνίεται.

Præter ea quæ scripsit de processione Spiritûs S. quæque duabus orationibus complexus est, plures adhuc *Orationes Theologicas* memorat Leo Allatius *, in quibus tractat *de Uno, & Deitate, Unum esse Tria, De divinis nominibus, De sanctissimâ Triade, & de Incarnatione Christi.* Librum ejus *de Communicatione naturali*, interprete Cl. Alberio, extare dicit Freherus in Chronologiâ, sed necdum vidi.

* De Consens. lib. 2. c. 14. §. 4. p. 722.

Tractatus ejus de Trinitate; *de Virtute*; *de Jejunio*; *Ethicorum Epitome*; *Sapientiæ Encomium*; *in S. Euthymium Sanctosque anargyros*, &c. Extant MS. in

in Bibliothecâ regiâ Par. Cod. 1031. ap. Labbé *Biblioth. Nov. MS.* p. 96. SÆC. XIII. ab An. MCC.

NICEPHORUS BLEMMIDA, Presbyter & Monachus Monasterii in Emathiis juvenis adhuc factus, ubi vitam egit verè asceticam & Philosopho Christiano dignam; asperâ victûs & exercitationis ratione sese indies macerans. Templum sumptibus suis extruxit, & extructo præfuit, quod cùm Marchesina, Joannis Ducæ Imp. amasia, religionis ergo frequentare vellet, Nicephorus eam è foribus præcipitem dedit. Nefas enim judicabat divinus ille vir (inquit Gregoras) nefariam illam & impudicam mulierculam profanis & conscelcratis pedibus sacrum pavimentum calcare. Tandem anno 1255. mortuo Germano, Theodorus Lascaris Joannis Ducæ successor, Nicephorum nostrum, quem præceptorem habuerat, in Patriarcham CP. promovere voluit. Verùm oblatam ille dignitatem constanter recusavit. Quo anno obierit, non liquet. Ἀνὴρ δ' ἦν οὗτος (ait Gregoras *) πολλαῖς ἀρεταῖς διαπρεπὴς καὶ ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολλῇ τῇ σοφίᾳ ἐξησκημένος, ὅσον τι Ἑλλήνων ὑμνεῖται καὶ δόκιμον, καὶ ὅσον οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίας προὔστάται καὶ ῥήτορες εἰς ἡμετέραν ὠφέλειαν πρύδηκαν. *Erat is multis virtutibus insignis, & sapientiâ variâ instructus, tum eâ quæ apud Gentes in precio est, tum ea quam Ecclesiæ antistites & oratores in nostram utilitatem prodiderunt.* Latinis plurimùm favebat, eorumque dogmata etiam adversùs suos propugnavit. Interim etiam hodiè supersunt opuscula quædam, in quibus adversùs sententiam Latinorum, præcipuè de processione Spiritûs S. fortiter disputat. Nodum istum solvere conatur Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 14. §. 4. dicendo vel Blemmidam nondum discussâ causâ hæc juvenem effutiisse, & re postea diligentiùs examinatâ revocâsse, vel potius hæc fuisse Schismaticorum commenta sub Nicephori nomine protrusa; cum neque rerum pondera, neque doctrinam, neque styli rationem eandem in iis, quam in cæteris ejus opusculis, observare liceat. Quàm rectè hæc, viderint quibus Codices MSS. inspicere datum sit. 1255.

* Hist. l. 2. p. 33.

SCRIPTA.

DE *Processione Spiritûs S. libri* II. alter ad Theodorum Lascarim, ad Jacobum Bulgariæ Archiepiscopum alter. Editi sunt Gr. Lat. ab Oderico Raynaldo *Annal. Eccles.* Tom. I. *in Append.* & à Leone Allatio inter *Orthodoxæ Græcæ Scriptores* Tom. I. p. 1.

Epistola ad plurimos data, postquam Marchesinam templo ejecerat. Extat Gr. Lat. apud L. Allatium *de Consensu* l. 2. c. 14. §. 4.

Epitome Logica & Physica. Prodiit Gr. Lat. *Augustæ Vindel.* 1605. 8°.

Encomium in Joannem Evangelistam, *Oratio de Animâ*, *alia de corpore*; *Enarrationes in aliquot Psalmos, & opuscula de Fide, de Virtute, & de Religione*, in Bibliothecâ Bavaricâ & Vaticanâ extare MSS. dicuntur. Oratio ejus de Fide cum opusculo S. Thomæ Ordinis Prædicatorum de processione Spiritûs S. & excerptis de diversis quæstionibus habetur MS. in Biblioth. regiâ Parisiensi, testante Labbeo *Bib. Nov. MSS.* p. 88.

Bina sub ejusdem nomine *Opuscula contra Latinorum dogma de Processione Spiritus S.* se MSS. vidisse prodit Leo Allatius loco citato. De Blemmidæ opusculis vide etiam quæ habet idem Allatius not. ad Georg. Acropolit. p. 244.

ARSENIUS, *Autorianus* dictus, patriâ Constantinopolitanus, Monasterii cujusdem Nicæni alumnus, cui etiam præfectus est. Postmodum abdicato hoc munere, privatam magis vitam in Apolloniadis Asceteriis excoluit; & ut videtur, etiam in Monte Atho monasticam vitam degit. Tandem circa annum 1255. Nicephoro Blemmidâ id muneris recusante, à Theodoro Lascare Imp. juniore imperii recèns potito ad Patriarchatum Constantinopolitanum evectus est. Anno 1259. Theodorus Imp. moriens, Arsenium unà cum Georgio Muzalone Joanni filio tutorem dedit. Ar- 1255.

senius

SÆC. XIII. ab An. MCC.

senius verò Muzalonis proditionem & insidias regio puero intentatas ægrè ferens, Patriarchatu sese abdicavit, & in Monasterium secessit. Anno 1261. recuperatâ à Græcis, duce Michaele Palæologo, Constantinopoli, ad urbem regiam evocatus est, ut dignitatem pristinam, & cum dignitate sedem plusquam semisæculo Græcis Patriarchis desideratam reciperet. Anno 1262. Michael Imp. Joannem Theodori Lascaris filium decennem, & Arsenii Patriarchæ pupillum oculis privavit. Tam nefarium facinus Ecclesiasticis censuris vindicavit Arsenius, ac Michaelem sacris interdixit. Irarum plenus Imperator Episcoporum Concilium indicit, Arsenium fictis criminibus onerat, Patriarchatu deponendum curat, & in Proconnesum relegat. Multos annos exilio superfuit Arsenius, quando tamen obierit, non liquet. De eo sic Gregoras *; ὡῖ μὲν γὸ τ πεῳὶ ἀρετὴν φίρεϛ, ϗ τ Θεὸν ἀγωγὼ ὁ ἀνὴρ ὲ πολὺ τ̃ ἄκρων ἀπελειπόμθ, εἰς δὲ πραγμάτων πεῖραν ϗ πολιτικὴν διοίκησιν ϗ αὖ τ̃ (ὡς εἰπεῖν) τ̃ ὲν σκαμπάνῃ ὀφὶ τ̃ ὥρας ἀπαλλαττόντων ἀπολειπόμθ. *Nam quod ad virtutem & pietatis cultum attinebat, ille vir parum à summis aberat, sed usu rerum & Imperii administratione ne cum fossore quidem conferendus.* Scripsit adhuc Monachus *Synopsin divinorum Canonum*, ex Patribus Synodorumque statutis collectam, & in titulos CXLI. digestam, capitibus quibusdam legum imperialium cuivis titulo adjectis. Extat Gr. Lat. ab Henrico Justello edita Biblioth. Jur. Canon. Tom. II. p. 749. *Testamentum* Arsenii Gr. Lat. extulit Cl. Cotelerius Monument. Eccles. Gr. Tom. II. p. 168.

* Hist. l. 4. p. 60.

1255. Comment. Andr. Maurocen. de *Vit. S. Thomæ* inter opusc. *Ven.* 1625. 8o. Marac. in Biblioth. Marian. Altamur. Biblioth. Domin. p. 34. Bzov. ad an. 1274. N. 19, 20.

THOMAS AQUINAS, *Doctor Angelicus*, gente Italus, ex nobilissimo Comitum Aquinatum, Regumque Siciliæ & Aragoniæ sanguine oriundus, natus est in castro Aquino, anno 1224. Puer adhuc quinquennis Monachorum Casinensium disciplinæ commissus est, ubi cum præclara ingenii ac præmaturæ indolis documenta edidisset, ad Academiam Neapolitanam missus est, ibique in Dialecticis Petrum Hibernum, in humanioribus literis Martinum, præceptores sortitus. Anno 1241. inito cum Joanne de S. Geminiano consilio in Cœnobio Neapolitano Ordinis Dominicani habitum clàm parentibus suscepit. Re auditâ, obstupuit mater ejus, nullumque non lapidem movit, ut illum à proposito revocaret. Hujus ut insidias eluderent sodales Dominicani, Thomam occultò Taracinam, inde Anagniam, tandem Romam transmiserunt. Mater filium ubivis secuta, ut ad conspectum ejus admitteretur, nequaquam à Cœnobitis impetrare potuit. Illa igitur mox tribus majoribus filiis in subsidium vocatis, Thomam Lutetiam Parisiorum à sodalibus missum in itinere comprehendit, & in arce suâ tutò custodiri fecit. Thomas carceri inclusus, SS. Scripturarum lectioni se totum dedit, & repetitis matris, fratrum, & sororis precibus, lachrymis atque obtestationibus lacessitus, ut à suscepto vitæ instituto recederet, nullis blanditiis, nullis unquam minis expugnari potuit. Post biennium carcere per fenestram elapsus, Neapolin, atque inde Romam petiit. Anno 1244. à Joanne Teutonici Ordinis Magistro Lutetiam ductus est. Lutetiæ parùm moratus, Coloniam adiit, ut Albertum M. ibi loci docentem audiret. Coloniâ Parisios iterùm accitus est, ut libros sententiarum publicè interpretaretur, quod quidem cum ingenti nominis sui famâ, & mirando studiosorum concursu præstitit. Claruit anno 1255. quo Theologiæ Doctor in facultate Parisiensi eadem cum Bonaventurâ die creatus est. Ante annum 1263. in Italiam reversus, Ordinis sui Definitor in Provinciâ Romanâ constituitur, eoque nomine anno 1263. Generali totius Ordinis conventui Londini habito interfuit. Munus interim scholasticum nequaquam deseruit. In primariis enim Italiæ Academiis, Bononiæ, Romæ, Fundis, Fogiis in Apuliâ, ac Pisis Theologiam publicè docuit. Ultimo loco Neapoli consedit, ubi Caroli regis stipendio honestatus, reliquum vitæ tempus docendo exegit; rerum mundanarum curæ adeò non deditus, ut ad Neapolitanum Archiepiscopatum à Clemente IV. vocatus, munus oblatum recusaret. Anno demum 1274. à Gregorio X. Papâ ad Concilium Lugdunense II. evocatus, ut librum adversùs Græcorum errores, jubente Urbano

Urbano IV. à ſe compoſitum in Concilio prælegeret, Neapoli diſceſſit; & in itinere non procul à Tarracinâ in Cœnobio Foſſæ Novæ diem ſupremum obiit Nonis Martii, anno ætatis ſuæ 50. In extremis agens, ſumpturus * Euchariſtiam, Dominum Jeſum flendo rogitabat, ut iis quæ de ipſius myſteriis, deque universâ Eccleſiæ S. Spiritu inſtigante ſcripſiſſet, ſi minùs recta fuiſſent, veniam tribueret, eaque omnia Eccleſiæ judicio ſacroſanctо permiſit. De eo hæc inter alia Sixtus Senenſis *: *In ſacris ſincerioris Theologiæ ſtudiis ita ſapientiſſimo Auguſtino proximus inceſſit; atque ita mentem ejus, & omnes reconditos ſenſus introſpexit, exhauſitque, ut juxta Pythagoræ Metempſychoſin communi omnium doctiſſimorum adagio jactatum ſit, Auguſtini animam migrâſſe in Thomam.* Thomæ quidem doctrina in Scholis Pontificiis magni ſemper ab omnibus habita eſt, non tantæ tamen autoritatis, ut ad illius normam dogmata Theologica exigerentur, quin liberè de quæſtionibus ab eo determinatis judicare licet, ejuſque doctrinam impugnare, quod pluribus adversùs Bzovium contendit Dermicius Thaddæi in *Nitela Franciſc. Relig.* p. 35. &c.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

* Volater. l. 21. p. 758.

* Biblioth. l. 4. p. 308.

OPERA.

EXpoſitio in Ariſtotelis libros Peribermenias & poſteriorum Analyticorum, in octo libros Phyſicorum, in tres libros de Cœlo & Mundo, in libros de Generatione & Corruptione, in quatuor libros Meteororum, in tres libros de Animâ, in tres libros, qui Parva Naturalia dicuntur, in duodecim libros Metaphyſicorum, cum tractatu de Ente & Eſſentiâ, in librum de Cauſis, in libros X. Ethicorum ad Nicomachum, in octo libros Politicorum, Venet. 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum Magiſtri Petri Lombardi. Prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1492. *Pariſ.* 1574. 8°. *Venet.* 1481, 1490. fol.

Quæſtiones diſputatæ X. *de Potentiâ Dei, Argent.* 1500. XVI. *de Malo. De ſpiritualibus Creaturis. De Animâ. De Unione Verbi. De Virtutibus in communi. De Charitate. De Correctione fraternâ. De Spe. De Virtutibus Cardinalibus.* XXIX. *de Veritate.*

Quæſtiones Quodlibeticæ XII. *Colon.* 1471, 1485, 1491. fol. *Noriberg.* 1474. *Ulmæ* 1475.

Summa Catholicæ fidei contra Gentiles in libros IV. diſtributa. Prodiit *Romæ* 1476. *Venet.* 1480. fol. ſeorſim etiam cum uberrimis Franciſci de Sylveſtris Commentariis *Lugduni* 1566. fol.

Expoſitio in librum B. Dionyſii de Divinis Nominibus.

Summa Theologiæ in partes III. diviſa; Quæſtiones DXII. *articulos* MMDCLIV. continens. Prodiit ſeorſim *Colon.* 1604. *Duaci* 1614. *Antverp.* 1624. cum Commentariis Cajetani *Bononiæ* 1514. cum Commentariis Capponi, Cajetani & Javelli *Venet.* 1596. 5 vol. fol. Prodiit etiam per partes variis locis & temporibus edita, viz. pars prima *Venet.* 1477, 1484. prima ſecundæ *Venet.* 1483. ſecunda ſecundæ *Rom.* 1474. *Venet.* 1480. tertia pars *Venet.* 1486.

Expoſitio in librum B. Job.

Expoſitio in primam Quinquagenam Pſalmorum Davidis.

Expoſitio in Canticum Canticorum, quam S. Thomas morti proximus in lecto decumbens Monachis Foſſæ Novæ dictavit. Prodiit ſeorſim 1545. 8°.

Expoſitio in Eſaiam Prophetam.

Expoſitio in Jeremiam Prophetam.

Expoſitio in Threnos Jeremiæ. Tres haſce Expoſitiones à nonnullis Thomæ Anglico adjudicantur.

Expoſitio in Evangelium S. Matthæi. Suppoſititia eſt, ac Petrum Scaligerum Dominicanum Veronenſem Epiſcopum authorem habet.

Expoſitio in Evangelium S. Joannis.

Catena aurea in IV. Evangelia, ad Urbanum IV. Papam, ex ſententiis SS. Patrum miro artificio contexta. Prodiit ſeorſim *Lugduni* 1530. 8°. *Antverp.* 1578. fol. Commentarii ejus in IV. Evangeliſtas prodierunt 2 vol. *Noriberg.* 1474. *Venet.* 1486.

Expoſitio

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Expositio in omnes D. Pauli Epistolas, Basil. 1475. & Cajetani Commentariis illustrata, *Bononiæ* 1481. fol.

Sermones pro Dominicis diebus, & Sanctorum solennitatibus. Prodierunt seorsim *Romæ* 1571. 8o.

Opuscula LXXIII. viz. *Contra errores Græcorum. Compendium Theologiæ ad Reginaldum fratrem* (quod quidem non Thomæ, sed Ulrici de Argentinâ fœtus esse videtur.) *Declaratio quorundam articulorum contra Græcos, Armenos, & Saracenos. De duobus præceptis Charitatis & decem legis præceptis. De Articulis fidei & Sacramentis Ecclesiæ. Expositio Symboli Apostolorum. Expositio Orationis Dominicæ. Expositio Salutationis Angelicæ. De Articulis CVIII.* sumptis ex opere Petri de Tarentasiâ. *Responsio ad Joannem Vercellensem. Responsio de Articulis* XLII. *ad eundem. Responsio de Articulis* XXXVI. *ad lectorem Venetum. Responsio de Articulis* VI. *ad lectorem Bisuntinum. De differentiâ Verbi divini & humani. De natura & origine verbi intellectus. De substantiis separatis,* seu *de Angelorum natura. De vanitate intellectus. Contra pestiferam doctrinam retrahensium homines à religionis ingressu. De perfectione vitæ spiritualis. Contra impugnantes Dei cultum & religionem adversùs Gulielmum de S. Amore. De regimine Principum libri* IV. (quos plurimi suspectos habent.) *De regimine Judæorum. De Forma absolutionis. Expositio primæ decretalis. Expositio secundæ decretalis. De Sortibus. De astrorum judiciis. De æternitate Mundi contra murmurantes. De Fato. Tractatus Logici & Philosophici* XXVI. *De eruditione principum libri* VII. *Officium de Festo corporis Christi,* Urbani IV. jussu compositum. *Opus de venerabili Sacramento altaris* (quod à nonnullis Alberto M. tribuitur) *De Sacramento Eucharistiæ ad modum X. Prædicamentorum. De humanitate Jesu Christi. De dilectione Christi & Proximi. De divinis moribus. De Beatitudine. De modo confitendi & puritate conscientiæ. De Officio Sacerdotis. Expositio Missæ. De emptione & venditione ad tempus. Epistola brevis exhortatoria ad quendam. De vitiis & virtutibus numero quaternario procedens. De Concordantiis dictum. De Usuris.* (Opuscula ista XIV. proximè recensita dubiæ sunt fidei.) *Expositio in librum Boethii de Hebdomadibus. Præclaræ Quæstiones super librum Boethii de Trinitate.* Ex opusculis hisce LXXIII. prodierunt seorsim XLIX. 1488. f. quam editionem penes me habeo. Plura *Venet.* 1587, & 1596.

Omnia S. Thomæ opera hactenus enumerata prodierunt in XVII. Tomos divisa *Romæ* 1570. *Venet.* 1594. *Antverp.* 1612. Editionibus Venetæ & Antverpiensi decimus octavus accessit Tomus opera sequentia complectens.

Commentarius in Genesin. Prodiit seorsim *Lugduni* 1573. 8o.

Commentarius in libros Maccabæorum, Paris. 1596. 8o.

Commentarius in omnes Epistolas Canonicas, Paris. 1543. 8o. 1550. *Lugduni* 1556. *Antverp.* 1592.

Commentarius in Apocalypsin.

Commentarius in Danielem Prophetam.

Commentarius in Boethii libros de consolatione Philosophiæ. Prodiit seorsim *Lovaniæ* 1487. fol. *Lugd.* 1514. 4o.

De operibus hisce una eademque ferenda est sententia, ea scilicet Thomæ Aquinati abjudicanda esse, & Thomæ Anglico maximam partem deberi.

Prima operum S. Thomæ editio prodiit Tomis XVII. *Venet.* 1490. *Noribergæ.* 1496. fol.

1255. Vid. Wadding. Annal. Minor. ad an. 1221, 1232, 1243, 1253, 1256, 1260, 1265, 1271, 1274. & alibi.

BONAVENTURA, *Joannes,* seu ut alii, *Petrus, Fidanza* in baptismo dictus, à Græcis verò *Eustachius* & *Eutychius,* appellatus, *Doctor Seraphicus,* gente Italus, patriâ Tuscus, apud Balneoregium Hetruriæ urbem honestis parentibus, patre Joanne, Ritellâ matre, natus anno 1221. Anno circiter 1243. Fratrum Minorum Ordini nomen dedit, & Alexandrum Alensem, uti perhibent, præceptorem nactus, studiis Theologicis in Academiâ Parisiensi incubuit. Tam fœlici id successu præstitit, ut post septennium dignus haberetur, qui Sententiarum libros publicè prælegeret & explicaret.

Anno

Anno 1255. Doctoratûs insignibus cohonestatus est. Anno sequente post Joannis Parmensis mortem totius Ordinis Franciscani Præfecturam seu Generalatum unanimi omnium Fratrum suffragio accepit. Generalis factus, labascentem Minorum disciplinam correxit: totumque Ordinem adversùs Giraldum de Abbatis-villâ, & Gulielmum de S. Amore egregiè defendit. Immodico planè & superstitioso affectu B. Mariæ Virginis cultui mancipatus, congregato Pisis generali Ordinis sui Capitulo inter alia statuit, Ut Fratres Minores plebem in concionibus passim hortarentur ad eam, ligno campanæ, quæ post complectorium pulsatur, audito, orandam & venerandam. Quin & primus omnium religiosas Laicorum sodalitates sive Confraternitates in Orbem Christianum induxit, institutas Romæ anno 1270. Confraternitate, quam vocant *Confalonis*. Anno 1272. cùm post diuturnum Interpontificium de Pontifice eligendo inter Cardinales non conveniret: Bonaventura communi omnium calculo arbiter est adhibitus, qui Pontificem eligendum pro lubitu suo nominaret. Potestate igitur acceptâ, Theobaldum Archidiaconum Leodiensem, *Gregorium X.* postea dictum, Pontificem designavit: à quo ipse viciissim anno 1274. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, & Episcopus Albanensis creatus est, paulò antè Concilium Lugdunense II. cujus ille primæ sessioni intererat. Obiit Lugduni, ante finitum Concilium anno 1274. die XV. Julii, ætatis suæ 53. honorificentissimo funere elatus, totâ nempe Synodo exequias summo studio celebrante. SÆC. XIII. ab An. MCC.

OPERA.

Principium S. Scripturæ.

Expositio seu Sermones XXIII. in Hexaemeron.

Expositio in Psalterium, in Ecclesiasten, in Sapientiam, & in Threnos Hieremiæ.

Expositio in caput VI. S. Matthæi, & in Evangelium S. Lucæ.

Postilla in Evangelium S. Joannis, & Collationes in eundem.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Swollæ 1479. fol. *Hagenoæ* 1496.

Commentaria in IV. libros Sententiarum, 2 Vol. *Norimberg.* 1491. fol.

Opuscula XIII. viz. *De reductione artium ad Theologiam. Breviloquium, Centiloquium, Pharetra, Declaratio terminorum Theologiæ. Principium compendiosum in libros Sententiarum. Quatuor libri Sententiarum carmine digesti. De quatuor Virtutibus Cardinalibus. De septem donis Sp. S. De tribus ternariis peccatorum. De resurrectione ad gratiam. Diæta salutis* (quæ cum præcedente Opusculo seorsim prodiit *Paris.* 1523. 8°.) *De Ecclesiasticâ Hierarchiâ.*

Opuscula alia XVII. viz. *Soliloquium. De Meditatione Vitæ D. N. Iesu Christi. Libellus meditationum. De septem gradibus contemplationis. De quinque festivitatibus pueri Iesu. Officium de Passione Dominicâ. De S. Cruce laudatio. Lignum Vitæ. Speculum de laudibus B. Mariæ, Argent.* 1476. *De Coronâ B. Mariæ. De compassione ejusdem. Philomela Passioni Domini aptata per septem horas. De septem verbis Domini in Cruce. Psalterium B. Mariæ majus. Psalterium B. Mariæ minus. In Salutationem Angelicam. In Salve Regina.*

Opuscula alia XX. viz. *De institutione vitæ Christianæ. De regimine animæ. Speculum animi. De X. Præceptis. De gradibus virtutum. Itinerarium mentis in Deum. De septem itineribus æternitatis. Stimulus divini amoris. Parvum bonum sive incendium amoris. Amatorius. Exercitiorum spiritualium libellus. Fasciculorius. Epistola* XXV. *memorialia complectens. Confessionale. De ratione confitendi. De puritate conscientiæ. De præparatione Sacerdotis ad Missam. Expositio Missæ. De sex alis Cherubim. De sex alis Seraphim.*

Opuscula alia XXIII. viz. *De triplici statu Religiosorum. Speculum disciplinæ in usum Novitiorum* (quod cum Epistola memorialium seorsim prodiit *Antverp.* 1600. 8°.) *Viginti passus Novitiorum. In regulam Novitiorum. De processu Religionis. De contemptu Sæculi. De reformatione mentis. Alphabetum parvum boni Monachi. De perfectione vitæ ad Sorores. Declaratio Regulæ Minorum. Quæstiones circa eandem Regulam. Quare Fratres Minores prædicent. De paupertate*

SÆC. XIII. ab An. MCC

tate Christi. Quòd Christus & Apostoli nudis pedibus incedebant. Apologia Evangelicæ paupertatis. Contra calumniatorem Regulæ Franciscanæ. Apologeticus in eos, qui Ordini Minorum adversantur. De non frequentandis quæstionibus. Collationum libellus ad Fratres Tolosates (de quo ambigitur). *De reformandis Fratribus, ad ministros Provinciales. Compendium Theologiæ. De essentiâ, invisibilitate, & immensitate Dei. De mysticâ Theologiâ.*

Prodierunt S. Bonaventuræ Opera hactenus enumerata, in VIII. Tomos digesta, *Romæ* 1588. f.

1255. THOMAS, *Cantipratensis* dictus, natione Barbantus, in vico Leuvis propè Bruxellam nobili genere natus, primò quidem Canonicus in Cantiprato propè Cameracum; dein ad Prædicatorum castra transiens, Albertum Magnum Coloniæ docentem audivit, Thomam Aquinatem condiscipulum nactus, claruit anno 1255. Demum Subprior ac Lector in Conventu Fratrum Ordinis sui Lovanienſi factus, tandem Episcopus Lusentinus consecratus suffraganeam Episcopo Cameracensi navavit operam. Obiisse dicitur anno 1263. die XV. Maii.

SCRIPTA.

Bonum Universale de Apibus, ad Humbertum Ordinis Prædicatorum Generalem. Prodiit *Duaci* 1597. 1605. & cum notis Georgii Colvenerii ibid. 1627. 8o.

Vita B. Christianæ, dictæ *Mirabilis* in Hasbaniâ. Extat apud Surium die XXIII. Junii.

Vita B. Mariæ Ogniacensis, apud Surium ibid.

Vita B. Lutgardis monialis de Aquirid, apud Surium XVI. Junii.

Vita B. Margaritæ Iprensis, quæ obiit anno 1237. Prodiit *Duaci* 1618.

Interiit *Liber operosus de Naturis rerum* à Thoma Cantipratensi labore quindecenni scriptus.

1256. ALBERTUS, natione, ut opinor, Germanus, quamvis alii Italum faciant, Cœnobii Stadensis in Archiepiscopatu Bremensi Monachus, & ab anno 1232. Abbas, Ordinis Benedictini. Anno 1236. Romam profectus, bullam à Gregorio pontifice impetravit; ut Monasterium Stadense derelicto Ordine Benedictino in Cistercienſem transiret. Cùm tamen constanter reniterentur Monachi, Albertus molestiarum pertæsus, præfecturâ Cœnobii semet abdicavit anno 1240. & Fratribus Minoritis nomen dedit: Generalis demum totius Ordinis Franciscani Magister factus. Claruit anno 1256. Scripsit *Chronicon ab Orbe condito ad annum Christi 1256.* quo tum vetustiorum temporum Historia, tùm verò præcipuè res Germanicæ illustrantur. In Opere sanè contexendo melioris notæ Autores sequitur, quorum verba ubivis ferè retinet; quæque haud alibi facilè reperiuntur, interserit, missis ut plurimùm Monachorum somniis, nugisque quas sæculi sui Scriptores venditare solent. Primus istud *Chronicon* è Bibliothecâ Ranzovianâ unà cum notis & Appendice Genealogicâ edidit Reinerus Reineccius *Helmst. ad.* 1587. 4o. recusum *Witteberg.* 1608. 4o.

1260. JOANNES GUALLENSIS seu Wallis, gente Anglus, Ordinis Minorum Monachus Wigornienſis, Oxonii Philosophiam ac Theologiam didicit, Parisiis docuit; *Arbor Vitæ* ob eximiam doctrinam passim appellatus. Claruit anno 1260. Quando obierit non constat. Mortuus est Lutetiæ, & apud Franciscanos sepultus. *Eâ erat, ut tum ferebant tempora* (inquit de eo † Lelandus noster) *facundiâ, eâ ingenii promptitudine, acrimoniâ, felicitate etiam, ut de quâcunque re non dicam ornatè, eloquenter, splendidè, sed acutè, graviter, doctè potuerit disserere. Quæ virtutes si pleno copiæ cornu adsint, non video quin inter eloquentiæ flores quamvis ad miraculum varios, suum, & meritò quidem vel hâc nostra ætate, locum habeant.*

† Collect. MS. Tom. 4. p. 232. ap. Antiq. Oxon. p. 72.

SCRI-

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

ORdinarium, sive *Alphabetum vitæ religiosæ*, in tres partes divisum, viz. *Dietarium*, *Locarium*, & *Itinerarium*.

Breviloquium de Philosophiæ dignitate ejusque abusu.

Breviloquium de 4. Cardinalibus Virtutibus antiquorum Philosophorum & Principum.

Compendiloquium de Vitis illustrium Philosophorum.

Margarita Doctorum, seu *Communes loci ad omnium generum argumenta*, sive *Summa de regimine vitæ humanæ.*

Prodierunt Opuscula isthæc omnia *Lugduni* 1511. f.

Collectio Epistolarum Decretalium Romanorum Pontificum, ab Antonio Augustino unà cum tribus aliis antiquis Collectionibus edita *Ilerdæ* 1576. f. recusa *Paris.* 1609.

Summa Collationum. Prodiit *Paris.* 1516. 4o. & 1561.

Expositiones seu Moralitates Fabularum Ovidii. Paris. 1509.

Alia plura Joannis Wallensis Opera hactenus inedita recenset Baleus Cent. 4. cap. 28.

BONAVENTURA BROCARDUS, Patriâ Argentoratensis, Monachus Montis Sion Ordinis Prædicatorum, claruit anno 1260. Ambrosius de Altamura refert illum ad an. 1238. aitque eum anno 1218. habitum induisse, & in Terram Sanctam ante annum 1227. missum diuturnam ibi moram fecisse. Extat *Descriptio locorum Terræ Sanctæ Ingolstad.* 1604. 8o. *Colon.* 1624. 8o. & alibi. 1260.

ALBERTUS, MAGNUS cognomento dictus, (quin & teste † Jovio, deferebat MAXIMI cognomentum Gymnasiorum omnium consensus, nisi publico voto Christiana verecundia restitisset) Natione Germanus, Patriâ Suevus, domo Lavingensis, ex nobilissimâ Dynastarum Bolstadensium stirpe oriundus, natus est anno 1205. Juvenis adhuc Patavium à parentibus missus, ut bonis literis institueretur; anno 1221. Fratribus Prædicatoribus se adjunxit, & ab ipso Jordano Dominicanorum Generali Ordinis habitum suscepit. Mitto, quæ de innatâ animi hebetudine, & exinde ortâ studiorum infœlicitate, de desperato doctrinæ profectu, & meditatâ idcirco fugâ, de memoriâ & ingenio ei à B. Virgine, ne fugeret Albertus, divinitùs concessis, & de utroque iterum triennio ante mortem ablato, & mutato derepente ex Asino in Philosophum, ex Philosopho in Asinum Alberto nugantur Dominicani. Id certò constat Albertum tantam & tam fœlicem in omni literarum scientiâ operam posuisse, ut summus sui sæculi Theologus, Philosophus, ac Mathematicus haberetur. Tantum præsertim in Mathematicis potuit, ut ab indoctâ plebe miranda ejus artificia obstupescente Magicæ passim insimularetur. Anno 1236. mortuo Jordano Generali Dominicanorum Magistro, Albertus totum Ordinem biennio Vicarius rexit. Anno 1238. in Capitulo Ordinis generali Bononiæ habito ipse cum Hugone de S. Caro ad Generalatum petitus est. Uterque tamen dignitate excidit. Provincialis autem Ordinis sui per Germaniam factus, Coloniæ lares posuit, ibique Theologiam publicè prælegit, magno auditorum concursu simul ac plausu celebratus. Ex illâ enim schola prodierunt Thomas Aquinas, Ambrosius Senensis, Thomas Cantipratensis, aliique longo agmine primores hujusce sæculi viri. Ineunte anno 1260. Albertus ab Alexandro IV. Pontifice Ratisponensis ad Danubium Episcopus renunciatus est, & quamvis invito animo, provinciam suscipere coactus. Anno verò 1263. oneris Episcopalis pertæsus, dignitate suâ sese abdicavit; & in Monasterium Colonienſe reversus senectutem suam ocio literario oblectavit. Obiit anno 1280. die XV. Novembr. ætatis suæ LXXV. seu, ut alii volunt LXXXVII. De eo P. Jovius ‖, *docendo scribendoque, theologiæ philosophiæque totius locos omnes,*

1260. † Elog. Doct. p. 15.

Vid. Bzov. ad an. 1227. 1248. 1260. & alibi.

‖ Ubi supra.

SÆC. XIII. ab An. MCC. *omnes, miris celſiſſimi ingenii luminibus illuſtravit. In dicendo vero,* inquit Rhodiginus *, *Gothicum ſapit & Barbarum, oratione ſquarroſâ prorſus & illepidâ.*

* Lect. Antiq. l. p. 111.

OPERA.

Opera Dialectica VIII. viz. *De Prædicabilibus. De X. Prædicamentis. De ſex Principiis. De interpretatione libri II. De Syllogiſmo ſimpliciter ſeu priorum Analyticorum libri II. De demonſtratione ſeu Poſteriorum Analyticorum libri II. Topicorum libri VIII. De Sophiſticis Elenchis libri II.*

Opera Phyſica & Metaphyſica XXVIII. viz. *De Phyſico auditu libri VIII. De Cælo & Mundo libri IV. De Generatione & Corruptione libri II. De Meteoris libri IV. De Mineralibus libri V. De Animâ libri III. Metaphyſicorum libri XIII. Ethicorum Nicomachiorum libri X. Politicorum libri VIII. De ſenſu & ſenſato liber. De memoriâ & reminiſcentiâ liber. De ſomno & vigiliâ liber. De motibus Animalium libri II. De ætate ſive de juventute & ſenectute liber. De ſpiritu & reſpiratione libri II. De Morte & Vitâ liber. De nutrimento & nutribili liber. De naturâ & origine animæ liber. De unitate Intellectûs contra Averroem liber. De Intellectu & intelligibili libri II. De naturâ locorum liber. De cauſis proprietatum liber. De Paſſionibus aeris liber. De Vegetabilibus & Plantis libri VII. De Principiis motûs progreſſivi liber. De proceſſu Univerſitatis à Cauſâ Primâ liber. Speculum Aſtronomicum* (in quo de libris licitis & illicitis pertractatur). *De Animalibus libri XVI.*

Commentarii in Pſalmos.

Commentarii in Threnos Jeremiæ.

Commentarii in Baruch.

Commentarii in Danielem.

Commentarii in XII. Prophetas Minores. Prodierunt *Colon.* 1536.

Commentarii in IV. Evangelia.

Commentarii in Apocalypſin. Prodierunt *Baſil.* 1506.

Sermones de Tempore.

Orationes ſuper Evangelia Dominicalia totius anni.

Sermones de Sanctis.

Sermones XXXII. de Sacramento Euchariſtiæ. Prodierunt Alberti Sermones ſeorſim *Moguntiæ* 1615. 8o.

Liber de Muliere forti.

Commentarii in S. Dionyſium Areopagitam.

Compendium Theologicæ veritatis libris VII digeſtum. Prodiit *Venet.* 1485. 1588. 8o.

Commentarius in IV. libros Sententiarum.

Summa Theologiæ in duas partes diviſa.

Summa de creaturis, in duas partes diviſa, quarum prima eſt *de quatuor coævis,* ſecunda *de Homine. Venet.* 1498. 1519.

Mariale, ſive *Quæſtiones CCXXX. ſuper Evangelium,* quod incipit, *Miſſus eſt. Mediolani* 1489.

De Laudibus B. Virginis libri XII. quos naſutiores Critici Alberto abjudicant, & Richardo à S. Laurentio, Pœnitentiario Rothomagenſi, tribuunt. Prodierunt *Argent.* 1493. fol. *Duaci* 1625. 4°.

Biblia Mariana, in quibus omnia ferè quæ in S. Scripturâ continentur B. Deiparæ Virgini breviter adaptantur. Prodierunt *Colon.* 1625. 8o.

De Apprehenſione & apprehenſionis modis liber. Londini 1515. 8°.

Philoſophia pauperum, ſive *Iſagoge in varios Ariſtotelis libros.* Venet. 1496.

De Sacrificio Miſſæ liber.

De Sacramento Euchariſtiæ liber.

Paradiſus animæ, ſive *de Virtutibus libellus.* Colon. 1498. 4o.

De adhærendo Deo libellus. Prodiit seorsim unà cum præcedente Opusculo *Antverp.* 1581. 8o. ibid. 1602. 8o. Iterùmque ibidem anno 1621. unà cum vitâ illius per Petrum de Prussia compilatâ. SÆC. XIII. ab An. MCC.

De Alchymiâ libellus. Prodiit seorsim *Basil.* 1561. *Ursellis* 1602. 8o.

Opera omnia Alberti Magni hactenus enumerata collegit, & in XXI. Tomos distributa edi curavit Petrus Jammy, Ordinis Prædicatorum Theologus, *Lugduni* 1651.

Alium Alberti Operum Tomum penès Editores prælo paratum fuisse fidem facit Ambrosius de Altamura *Bibliotb. Prædicat.* p. 55.

GEORGIUS, *Acropolita* dictus, Patriâ Constantinopolitanus. Liberalibus disciplinis in Grammaticorum scholis jam probè instructus, post annum 1228. à Patre suo in Joannis Ducæ Imp. apud Nicæam agentis aulam adolescens adhuc datus est. Anno ætatis 17. ex auli dimissus, Mathemata, Poeticam, & Rhetoricam à Theodoro Exapterygo, Logicam à Nicephoro Blemmidâ didicit. Annos natus 21. de Solis Eclipsi coram Joanne Imp. cum Nicolao Medico erudite disputavit. Demum magnus Imperatoris Logotheta factus, claruit anno 1261. Crebras pro Imperatoribus CP. legationes obiit; arduisque regni negotiis adhibitus fuit: à Joanne Ducâ ad Michaelem Despotam pro pace confirmandâ Lariss̃am missus; ab eodem Michaeli Comneno insidiarum suspecto judex datus: à Theodoro Lascari Joannis filio, quem in Logicis erudiverat, omnibus Occidentalium provinciarum Præfectis præpositus, circa an. 1255. contra Michaelem Angelum Despotam à Theodoro deficientem strenue belligeratus est: donec tandem in Prilapo urbe obsessus, & post fortissimam propugnationem proditione captus fuit, & per provinciam in vinculis circumductus. Anno 1260. à Michaele Palæologo Imp. liberatus, & ad Constantinum Bulgarorum Principem legatus est. Anno 1267. cùm Ecclesiæ Rhetor juventutem Ecclesiasticam bonis literis ac moribus per plures annos instituisset, oneris pertæsus, Holobolum successorem accepit. Anno 1272. Synodo ad dijudicandam Joannis Vecci Patriarchæ CP. causam collectâ Georgius inter Politicos Ecclesiasticis additos judex præsedit. Anno sequente à Michaele Imp. ad Gregorium X. Pontificem unà cum aliis quibusdam legatus, pacem Ecclesiasticam Græcos inter & Latinos conciliavit. Anno 1274. ad Concilium Lugdunense II. profectus, pacem nuper initam Imperatoris vice juramento coram Patribus susceptо confirmavit. Anno 1282. ad Joannem Bulgarorum principem missus est; ac domum reversus, obiit eodem anno. Gregorius Cyprius, Patriarcha CP. encomio Georgii nostri Historiæ præmisso, immodicis illum laudibus effert: quasi unus ille esset, qui omne disciplinarum pariter conjuxerat genus, & in omnibus tenebat primas, *ὡς ἂν ἰδιωτὶ φησὶ ἰδίᾳ καταλήψεσθαι σύγχρισιν: ita ut in nullo quisquam ei conferri posset:* immò qui ipsum Aristotelem in Philosophicis, Platonem in Theologiâ atque Atticâ venustate pari passu sequebatur. Verùm plùs satis erit, si dimidiam hujus encomii partem ei largiamur. Sit licèt doctus, diligens, prudens, ac fidelis Scriptor: hujusmodi tamen encomia in hujus sæculi homines effundere, est omnes modestiæ & veritatis limites laudando transilire. Certè Ephræmius in Chronico MS. à L. Allatio citato, vocat Acropolitam nostrum *ἀρχεῖα πάντων ἡ πεῖσμον.* Condidit Georgius Acropolites *Historiam* seu *Chronicon Constantinopolitanum* à captâ per Latinos Urbe, usque ad receptam per Michaelem Palæologum, viz. ab anno 1203. ad 1261. Eam Peræ repertam & à Georgio Cantacuzeno redemptam Constantinopoli detulit Georgius Douza; Latinè vertit, notisque illustratam Gr. Lat. edidit Theodorus Georgii frater *Ludg. Bat.* 1614. 8o. anno sequenti Genevenses eam Gr. Lat. sed absque notis, Laonico Chalcocondylæ subjunxerunt *Genevæ* 1615. f. Integrior multò demum ex versione, & cum notis Leonis Allatii, subjectâ ad calcem prolixâ ejusdem Diatribe *de Georgiis & eorum scriptis*, prodiit Gr. Lat. *Paris.* 1651. f. Interim notandum L. Allatium duplicem hujusce Chronici *ἔκδοσιν*, sive editionem facere: unam breviorem, quamplurimis ab aliquo refectis, & hanc ipsam esse, quam G. 1261.

Douza

SÆC. XIII. ab An. MCC. Douza primus edidit; aliam prolixam ac diffusam, & omnibus numeris perfectam, quam à se Latine redditam Parisienses Typographi in lucem emiserunt. Denique ejus *Forma de fide, de virtute, & anima*, in Biblioth. Ant. Augustini habebatur; *item Expositio in Gr. Nazianzeni sententias* in Palatina; XIII. *ad Deum precationes*, post Constantinopolim à Græcis recuperatam usurpatæ, quarum ipse in Historia sua meminit; item Orat. *de recuperata CP.* ad Michalem Imper. de qua in fine Historiæ suæ mentionem injicit.

1261. URBANUS IV. *Jacobus Pantaleon* ante dictus, gente Gallus, in Tricassibus humili loco natus, sutoris quippe veteramentarii filius, primùm Canonicus Tricassinus, dein Laudunensis Archidiaconus, postea Verdunensis Episcopus, Alexandri IV. in Pomeraniâ, Prussiâ, Livoniâ, universâque Germaniâ legatus, mox Patriarcha Hierosolymitanus, ac tandem anno 1261. Pontifex Romanus electus Viterbii die XXIX. Augusti, coronatus IV. Septembris. Anno 1262. Manfredum regem anathematizavit, peccatorum remissionem omnibus contra eum militantibus pollicitus. Anno 1264. Festum Corporis Christi in Ecclesiâ deinceps celebrari instituit. Obiit Perusii eodem anno die II. Octobr. De eo hæc habet Joannes Stella. "Hic etsi humuli loco natus, præstanti tamen & eleganti linguâ fuit; qui aliquando lacessitus, quod vili patre ortus esset, respondit: *Nobilem virum non nasci: sed fieri, virtutis est atque Nobilitatis.* Extant *Epistolæ* II. Concil. Tom. XI. p. 817. *Metaphrasis ejus in Psalmum L.* habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 335. Epistolæ aliæ XI. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1261, &c. *aliæ XIII.* ibid. Tom. II. in *Regesto Pontif.* p. 86.

1262. HENRICUS DE SEGUSIO, natione Gallus, Patriâ Segusinus, in Subalpinis natus, ante annum 1258. Ebrodunensis in Galliâ Narbonensi Episcopus factus est. Anno 1262. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, & Episcopus Hostiensis. Gulielmum Durandum Speculatorem inter alios discipulum habuit: tantam in utroque Jure scientiam adeptus, ut *Fons & Splendor Juris* denominatus sit. Obiit anno 1271. quem tamen alii ad annum 1281. vixisse volunt. Scripsit *Summam utriusque Juris*, quæ vulgò dicitur *Aurea Summa Hostiensis.* Prodiit ista cum annotationibus Guarini *Basil.* 1537. 1573. f. *Lugduni* 1588. 1597. Scripsit etiam *Expositionem in sex libros Decretalium*, typis impressam, *Romæ*, ut videtur, 1470. 1473. *Venet.* 1498. f. 1581.

1265. CLEMENS IV. *Guido Fulcodii*, seu *Guido Gressus* antea appellatus, gente Gallus, primùm quidem Advocatus insignis, & Regis Franciæ Consiliarius; quando & uxorem duxit, ex quâ duas filias suscepit. Post uxoris mortem sæculo renunciavit; & ob morum sanctitatem primò Episcopus Podiensis, dein Archiepiscopus Narbonensis, tandem Cardinalis ac Sabinensis Episcopus factus est. Ab Urbano IV. in Angliam legatus, post Urbani mortem Pontifex Romanus à Cardinalibus absens electus est anno 1265. cui electioni assensum ipse præbuit Perusii die VI. Februarii, die XXII. coronatus. Primo statim Pontificatûs ingressu rarum contemptus mundi signum edidit. Utrivis enim filiarum datis nonnisi triginta libris Turonensibus, alteram plebeio homini uxorem locavit, alteram Monasterio commisit: quin & sororis filio tres Canonicatus obtinenti optionem dedit; ut quem vellet, ex his retineret, duos illicò dimitteret. Eodem anno Siciliæ regnum Carolo Andegavensi, Ludovici Galliæ Regis fratri, Manfredo ob contumaciam scilicet abalienatum, Apostolico jure donavit: Crucem contra Manfredum prædicari, & pro sumptibus belli sublevandis Ecclesiasticorum omnium redituum decimas persolvi jussit. Anno 1267. Conradinum Regem Frederici Imp. filium jus avitum in Italiâ persequentem, omnesque civitates ei adhærentes anathemate percussit, & Petrum Aragoniæ Regem diris devotum regnò suo authoritate Apostolicâ exuendum decrevit. Obiit Viterbii anno 1268. die XXIX. Novembris. Extant *Epistolæ* III. Concil. Tom. XI. p. 850.

830. *aliæ Epistolæ & Constitutiones VII.* apud Bzovium *Annal.* ad an. 1266, 1267. 1338. *aliæ Epistolæ XIII.* apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1265, &c. *aliæ XXXIV.* ibid. Tom. II. in *Regesto Pontif.* p. 100. alias aliquot dabunt Albertinus *de Eucharistia* p. 973. Cl. Jollius inter Oiselli opuscula p. 690, 691. Plura illius scripta inedita recensèt Lud. Jacobatius *Biblioth. Pontif.* p. 48. Cæterùm turpissimè hallucinantur, qui ingentia *Opera Juridicalia* Clementi nostro ascribunt, puta *Decisiones, Francofurt.* 1575. f. *Lecturam auream super Decretales, Lugduni* 1517. *Francofurt.* 1580. f. *De Appellationibus Tractatum, Colon.* 1573. *Commentariorum in Pandectas, Consiliorum volumina III,* &c. Ista enim omnia debentur Guidoni cognomento Papæ, Consuli Delphinati, qui claruit ab anno 1427. ad 1483. SÆC. XIII. ab An. MCC.

GILBERTUS, sive *Guibertus, Wibertus* ab Henrico Gandavensi dictus, Patriâ Tornacensis, Ordinis Franciscani Monachus, S. Theologiæ in Academiâ Parisiensi Professor, claruit anno 1270. Extat *Tractatus de Officio Episcopi & Ecclesiæ cæremoniis,* alius *De pace & tranquillitate animi,* uterque in Bibliothecâ Patr. Tom. XXV. p. 378. *Vita S. Eleutherii primi Tornacensium Apostoli,* apud Bollandum ad XX. Februarii. *Sermones de Tempore, & de Sanctis,* editi *Paris.* 1518. 8o. Scripsit & *Hodæporicon* primæ profectionis S. Ludovici Regis in Orientem, teste Henrico Gandavensi ‖; quod in Belgicis Bibliothecis MS. extare dicitur. 1270. ‖ De Script. c. 54.

NICOLAUS HANAPUS, natione Gallus, in vico cognomine Diœcesis Rhemensis natus, Ordinis Dominicani Monachus. Sedis Apostolicæ in Romanâ Urbe Pœnitentiarius, claruit circa an. 1270. Dum munere suo summâ cum laude fungeretur, anno 1281. à Martino Papâ Patriarcha Hierosolymitanus renunciatur, primus etiam in Syriâ & Palæstinâ fidei Censor à Nicolao III. antea constitutus. Obiit Ptolemaidæ anno 1288. Extant *Biblia Pauperum* Capitulis Cxxxiv. (Bonaventuræ falsò tributa) sive *Virtutum vitiorumque exempla* ex universo utriusque legis promptuario decerpta, *Venet.* 1537. 16o. *Tubingæ* 1533. *Paris.* 1547. 8o. *Basil.* 1555. 1270.

GREGORIUS X. *Theobaldus* antea dictus, gente Italus, Patriâ Placentinus, Archidiaconus Leodicensis, anno 1270. Edwardo Walliæ Principi in Palæstinam exercitum ducenti comitem se adjunxit: ubi dum moram faceret. Pontifex Romanus à Cardinalibus electus est Viterbii anno 1271. die I. Septembr. electioni assensum præbuit die xxvii. Octobr. atque anno sequente, die xxvii. Martii Romæ coronatus est. Anno 1274. Concilio Lugdunensi II. præsedit; in quo cum Ecclesiâ Græcâ pacem iniit, nullas non conditiones amplectente Michaele Imp. ut ab imperio suo adhuc nutante Occidentalium arma averteret; & Baldwino purpuram authoritate Synodicâ abrogari obtineret. Anno 1275. in Italiam reversus, Florentinos anathemati subjecit. Obiit anno 1276. die X. Januarii, Aretii sepultus. Extant *Epistolæ* ix. Concil. Tom. xi. p. 929. aliæ *Epistolæ* X. apud Waddingum *Annal. Minorum* ad an. 1272, &c. *aliæ* vi. ibid. Tom. ii. in *Regesto Pontif.* p. 116. 1271.

ROBERTUS KILWARBIUS, Natione Anglus, postquam Oxonii Studiis incubuerat, ad Academiam Parisiensem se recepit, ibique gradum Magisterii in Artibus consecutus est; domum rediens S. Francisci sodalitio se fratrem dedit, ordinis sui paulo post Provincialis factus. Anno Mcclxxii. à Gregorio x. in Archiepiscopum Cantuariensem promovetur, quem, ut jura sua tueri viderentur Monachi Cantuarienses (etsi Gulielmum Chillinden Subpriorem suum nuper elegerant) suffragiis suis legitimè electum esse declararunt: ac proinde Feb. xxvi. consecratus est. Anno sequenti Thomæ de Cantelupo, in Vesperiis Comitiorum Oxoniensium gradum suscipiente, Disputationis Præsidem & Moderatorem agere, † teste Walsinghamo, Archiepiscopus licet, non dedignabatur. Anno Mcclxxvii. à 1272. † Hist. Ang. p. 50.

Ni-

SÆC. XIII ab An. MCC.

Nicolao III. Romam accersitus, Episcopus Portuensis, & S. Ruffinæ Cardinalis renunciatur, quo tempore Archiepiscopatu se abdicavit, & Viterbium secedens, non sine suspicione Veneni obiit III. Idus Septembris anno Mcclxxx. apud Franciscanos sepultus.

SCRIPTA.

Liber de Passione Christi. Extant MS. in Bibliothecâ Benedictinâ Cantab. vol. 391.

Quæstio de Mendicitate, ibid. eod. vol.

Tabula in libros Augustini, in Bibliothec. S. Petri ibid. vol. 172, 173, 177.

Liber de ortu omnium Scientiarum, MS. in Biblioth. Dunensis Monasterii in Flandria, apud Sander. *Biblioth Belg. MS.* p. 188.

Series errorum ab ipso in Anglia condemnatorum, ibid.

De divisione Scientiarum, Oxon. in *Biblioth. Ballioleni.* vol. 2.

De Naturâ Relationis, ibidem.

In Prosodiam Prisciani, in Bibliothecâ *Petrina* Cantab. vol. 32.

In Donatum de Vitiosis Sermonibus ibidem vol. 32.

Alia apud Baleum & Pitseum quærantur.

1272. GULIELMUS PERALDUS, sive *de Petrâ altâ*, natione Gallus, Provinciâ Viennensis, habitum Dominicani Ordinis à Reginaldo suscepit anno 1219. Claruit anno 1272. quo (si Ambrosio Altamuræ fides) Archiepiscopus Lugdunensis factus est: Rectiùs forsan vicariam sedis Lugdunensis curam suffraganei jure obiisse censendus. Obiit anno 1275. Extat *Summa de Virtutibus & Vitiis*, *Venet.* 1492. 1497. 8°. *Basil.* 1497. *Lugduni* 1551. 16°. *Paris.* 1629. 4°. & alibi sæpè. Sunt qui *Sermones de Tempore & Sanctis*, Gulielmo Parisiensi vulgò inscriptos huic adjudicant. Prodierunt Sermones isti *Lugduni* 1575. & alibi.

1276. INNOCENTIUS V. ante *Petrus de Tarentasiâ* appellatus, natione Burgundus, Tarentasiæ prope vallem Mariennam natus, Anno 1225. Ordinem Dominicanum puer decennis suscepit: & in Academiâ Parisiensi Studiis Theologicis incubuit; ubi tandem ob raram doctrinam Cathedræ Theologicæ præesse meruit. Anno 1263. in Capitulo Dominicanorum generali Lugduni celebrato Vicarius Ordinis Generalis, & Galliæ Provincialis renunciatur. Anno 1271. Archiepiscopus Lugdunensis creatus est, anno sequente ad Ecclesiam Tarentasiensem & Episcopatum Ostiensem ac Veliternum translatus. Cardinalis etiam factus. Anno 1273. Ecclesiæ Romanæ Pœnitentiarius major constituitur, ac sequente anno Concilio Lugdunensi interfuit. Anno 1276. Pontifex Romanus electus est Aretii die xxi. Januarii, die xxiii. Februarii Romæ coronatus. Florentinos à decessoribus excommunicatos eâ lege absolvit, ut Gibellinos omnes civitate ejicerent. Obiit post quinque menses die xxii. Junii. Extat *Compendium Theologiæ Paris.* 1551. 12°. *Commentarius in quatuor libros Sententiarum*, *Tolosæ* 1652. Complura alia ejusdem scripta satis crassæ molis recenset Ambrosius de Altamura *Biblioth. Prædicat.* p. 43. 444.

1276. JOANNES BECCUS sive VECCUS, genere Græcus, Magnæ Ecclesiæ CP. Chartophylax, vir sui temporis & ingenio & eruditione celeberrimus, primò quidem Michaeli Imp. unionem cum Latinis meditanti strenuè adversabatur: quem adeò Imperator omni pacto lenire, inque suas partes pertrahere tum per se tum per alios conatus est. Verùm cùm nullis id consiliis efficere posset, hominem unà cum suis in teterrimum carcerem conjecit, eique Nicephori Blemmidæ scripta misit: quibus per ocium perlectis, perpensisque Patrum dictis, & re totâ diligentiùs consideratâ, sententiam mutavit Beccus, & pro Imperatore ac Latinis adversùs Græcos

Græcos stetit. Unde anno 1274 juxta Frehcrum, depositò Josepho Ga- SÆC. XIII.
lesio, ipse thronum patriarchalem Michaelis favore ascendit; & ut Nice- ab An. MCC.
phori Gregoræ verbis pergam, *πάντα ἦν αὐτῷ τὸ βασιλεῖ, καὶ γλῶττα, καὶ χεὶρ, καὶ καλαμὸς γραμματέως ὀξυγράφου, καὶ λέγων, καὶ γράφων, καὶ δογματίζων. Imperatori unus fuit omnia, & lingua, & manus, & acuti Scriptoris calamus, & dicendo, & scribendo & dogmata statuendo.* Postquam Patriarchatum octennio tenuisset, mortuo Michaele Imp. ne à plebe discerperetur veritus, sede clam relictâ, in Panachranti Monasterium confugit anno circiter 1283. suffecto iterùm Josepho. Post Josephi mortem anno circiter 1284. Georgius Cyprius Patriarchatum adeptus Beccum ad Olympi montis radices relegari effecit. Cùm verò de injuriâ sibi illatâ acerbè quereretur Beccus, Constantinopolim reductus causam in consistorio sacro agere jussus est. Magno id quidem acumine ac facundiâ præstitit; sed cum Latinorum partes acriter tueri pergeret, in Bithyniam unà cum Meliteniota & Metochita ablegatus est, in castello S. Georgii custodiæ mancipandus, ubi tandem ærumnis & miseriis fractus, diem obiit. Vir erat, judice Gregora *, *σωματὸς ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ λόγου* * Hist. l. 5.
καὶ παιδείας τρόπου· ποιότητι δὲ καὶ τῇ φύσεως συγκεκραμένῃ χαρίσμασιν, ὅσοις τῶν τότε ἀνθρώπων ἴδεις excellenti ingenio & doctrinæ studiis ab ineunte versatus ætate, præterea tantis naturæ donis ornatus, quantis quisquam alius illius ætatis. Ἑλληνικῆς μὲν γὰρ παιδείας ἴσως ἦν εἷς τότε περιῆν αὐτῷ, φύσεως δὲ ὀξύτητι καὶ γλώττης δρόμῳ καὶ ἀσκήσει δογμάτων ἐκκλησιαστικῶν, παῖδες ἀνδρὶ παραβαλλόμενοι πάντες εἶναι ἐδόκουν ἐν αὐτῷ. Nam Græcarum literarum doctrinâ erant qui illum superarent, sed acumine ingenii & eloquentiâ, & Ecclesiasticorum dogmatum usu omnes, cum illo collati, pueri videbantur.

SCRIPTA.

De unione Ecclesiarum veteris & novæ Romæ liber.
De Processione Spiritus S. Capita XII.
Epistolæ ad Alexium Agallianum de eâdem re.
Sententia Synodalis.
Testamentum. Omnia isthæc opuscula Gr. Lat. edidit Leo Allatius *Græc. Orthod.* Tom. I. a p. 61. ad p. 379.

De omnibus suis libris & SS. Patrum consensione animadversio, ab eodem Allatio edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. p. 1.

De injustitiâ quam passus est throno proprio ejectus, ibid. p. 11.

Oratio Apologetica de injustitiâ, &c. ibid. p. 36.

Apologia nullo modo nostras consuetudines destrui, si Ecclesiæ acceptamus unionem, &c. ibid. p. 84.

Ad Theodorum Sugdeæ Episcopum libri III. *de Processione Spiritûs S.* ibid. p. 95. Hos ab Allatio acceptos Latinè unà cum aliis quibusdam ediderat Nihusius *Mogunt.* 1655. 8°. Tertium ex his librum Gr. & Lat. dedit idem Allatius ad calcem libri *de Purgatorio, Romæ* 1652. 8°.

Ad Constantinum libri IV. de eâdem re Gr. ibid. Tom. II. p. 149.

In Tomum Cyprii, & novas ejusdem hæreses Orationes extemp. II. ibid. p. 215.

Refutationes Andronici Camateri Animadversionum de Processione Sp. S. ibid. p. 287.

Epigraphæ, sive Præscriptiones XIII. *in Dicta & Sententias SS. Patrum à se* collecta, *de Processione Sp. S.* p. 522. Hæc omnia habentur *Græc. Orthodox.* Tom. II. Alia quædam Vecci scripta commemorat Allatius *de Consens.* l. 2. §. 15. c. 8. an verò ex iis sint, quæ ab hactenus recensitis diversa sunt, norunt, quibus Bibliothecæ Vaticanæ Archiva patent.

De unione Ecclesiarum veteris & novæ Romæ, scandalique ex dissidio nati absurditate, libri II. ex quorum secundo amplissima olim excerpta, Concilium CP. Photianum spectantia, collegit Matthæus Blastares, quæ Gr. Lat. edidit Gul. Beveregius Pandect. Canon. Tom. II. p. 273.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1276. GEORGIUS METOCHITA, magnæ Ecclesiæ CP. Diaconus, Becci Symmysta, & omnium ferè quæ sub Andronico Imp. perpessus est, malorum socius; claruit anno 1276. Unionem cum Latinis ineundam summoperè promovebat; & cum à sententiâ suâ neutiquam dimoveri posset, sæpiùs in carcerem conjectus est. Obiit exul, quo tamen anno, nondum comperi, certè Vecco superstes. *Dictio ei*, judice Allatio *, *in omnibus dura, compositio aspera, nullo fuco, nullo lenocinio mollita, sententiæ graves, argumenta ad probandum id quod voluit firma, sed elocutione & impositione nominum horrida & confragosa.* Hæc Allatius, qui eadem fere repetit *Diatriba de Georgiis eorumque scriptis*, p. 345. utrobique autem Opuscula Metochitæ, *viz. de Processione Spiritus S.* opus in V. partes, seu orationes distributum; *De Unione Ecclesiarum*; *Adversùs Maximum Planudem, Manuelem Nepotem*, & *Gregorium Cyprium* enumerat. Ex his extant *refutatio trium capitum Maximi Planudæ*, ab eodem Allatio Gr. Lat. edita *Græc. Orthodox.* Tom. II. p. 922. *Refutatio Manuelis Cretensis Nepotis*, ibid. p. 959. Fragmentum satis amplum ex libro V. *de Processione Sp. S.* Gr. Lat. exhibet idem Allatius lib. *de Purgatorio* p. 668. Fragmentum ex oratione historica *de Unione Ecclesiarum*, lib. *adversus Hottinger.* p. 429. Fragmenta bina ex oratione historica *de Dissidio Ecclesiarum*, ibid. p. 458, 462. aliud ex libro V. *de Processione Sp. S.* Fragmentum ibid. p. 511. Fragmentum libri IV. *de Processione Sp. S. de Epistolâ S. Maximi* agens, Gr. Lat. edidit Fr. Combefis. *Auctuar.* Nov. Tom. II. p. 1017.

* De Consens. l. 2. c. 15. §. 9.

1276. CONSTANTINUS MELITENIOTA, Joannis Becci Patriarchæ Archidiaconus, & Metochitæ socius, Latinorum fautor, eodem tempore, quo Beccus & Metochita, claruit, eademque cum iis passus est. Obiit exul in quodam oppidulo Bithyniæ, & in Plata insulâ tumultuario funere sepultus. Scripsit *Tractatum de Ecclesiastica unione Latinorum & Græcorum*, & alium satis prolixum *de Processione Sp. S.* qui Gr. & Lat. à Leone Allatio editi sunt *Græciæ Orthodox.* Tom. II. p. 642, 765.

1276. GEORGIUS MOSCHAMPER, Magnæ Ecclesiæ CP. Cartophylax; claruit circa an. 1276. Latinis infensissimus, quos palam redarguit, & scriptis refutavit. Pluribus ejus adversùs Latinos scriptis respondit Joannes Veccus, uti ex ipsius Vecci opusculis liquet; sè tamen neque Moschamparis scripta, neque Vecci responsiones vidisse fatetur Leo Allatius *de Consens.* l. 2. c. 15. §. 13. & Diatrib. *de Georgiis eorumque scrip.* p. 349. ubi de eo, ejusque opusculis fusiùs agit.

1276. SIMON, genere, ut videtur, Constantinopolitanus, ortu Cretensis, Hieromonachus, ex parte Latinorum, quin & ex Ordine Prædicatorum. Claruit, quantum conjicio, circa an. 1276. & deinceps, Oloboli Rhetoris amicus; quòd si hoc tempore vixerit, vel idem cum Simone Jacumæo, primùm Gyratii, mox Thebarum Episcopo non fuit, (uti credere videtur Leo Allatius *) vel erravit Sixtus Senensis †, quando Jacumæum anno 1400. claruisse scribit. Extat Gr. Lat. prolixa *Epistola* (non tamen integra) *ad Joannem Nomophylacem de Conciliis quæ processionem Sp. S. à Filio definiverunt*, apud L. Allatium lib. *adv. Hottinger.* p. 324. Duos alios ejusdem fere argumenti Tractatus, alterum *ad Manuelem Olobolum*, alterum *ad Sophoniam*, se vidisse prodit idem Allatius *de Consensu* l. 2. c. 15. §. 11.

* De Consensu l. 2. c. 15. §. 11.
† Biblioth. l. 4. p. 303.

1276. JOANNES XXI. aliis XIX. *Petrus Juliani* dictus, Ulysiponæ in Lusitaniâ natus est, omni scientiarum genere clarus, medicinæ præcipuè operam dedit, quâ tandem abdicatâ, sacros in se suscepit ordines, factus Cardinalis & Episcopus Tusculanus. Mortuo verò Adriano V. Septembr. XX. MCCLXXVI. Pontifex Romanus renunciatur. Etiam in summo Pontificalis dignitatis culmine à literis non abhorruit, pauperibusque sublevandis, præsertim si quos amore literarum ductos cerneret, quos ad Ecclesiasticas

Mart. Polon. in Chron. circ. fin. Siffrid. Epit. lib. 2.

aſticas dignitates promovebat. Artis Aſtrologicæ & Genethliacæ præceptis deluſus, vitam ſibi longam prædixerat; cum ſubitò nova camera quam in Palatio Viterbienſi extruxerat, in ipſum ſolum corruit, quo caſu, miſerè contritus, animam egit XVI. Maii an. MCCLXXVIII. moribundus ſæpiùs exclamavit, *Quid fiet de libello meo? Quis complebit libellum meum?* de libro, ſcilicet, quam de vitâ magis ſollicitus. SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Epiſtola ad Edvardum I. Angliæ regem de non gravanda Hibernia, Concil. Tom. X. part. 1. p. 1030.

Epiſtola ad Francorum regem ab Oldoino ad Ciacconium edita.

Epiſtola ad Philippum Minoritam hæreſeos in Marchia Tarvicina inquiſitorem, ap. Wadding. Annal. Minor. Tom. II. ad an. 1277.

Epiſtolæ III. ibid. in *Append.* ſeu *Regiſt. Pontif.* p. 119.

Summulæ Logicales, cum expoſitione Verſorii Pariſienſis, *Pariſ.* 1487. fol. *Venet.* 1572. 4o.

Parva logicalia in partes ac capita diſtincta, *Venet.* 1593. 4°.

Tractatus logicales ſex, cum elucidariis magiſtrorum Colonienſium, *Colon.* 1503.

Theſaurus Pauperum, ſeu *de medendis humani corporis morbis per experimenta*, liber Empiricus ex omni genere auctorum, & experientiâ propriâ congeſtus, *Lugd.* 1525. cum additionibus Joan. Serapionis, *Pariſ.* 1577. 16°. *Francofurt.* 1576, 1578. 8o. Alia, ſed medica & philoſophica, tum edita, tum MSS. recenſet Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 1. p. 537. Vide Vanderlinden *de Script. Medicis* lib. 1. p. 526.

MARTINUS, POLONUS gente, paterno nomine *Strempus* dictus, ex nobili, nempe Stremporum, familiâ oriundus, patriâ Carſulanus. In juventute humaniores literas apprimè didicit, præſertim verò in Juris Cæſarei & Pontificii ſcientiâ, in Hiſtoriæ & Theologiæ ſtudio excelluit. Ordinis Dominicani Monachis ſe ſocium dedit, etſi Ciſtercienſibus poſt Poſſevinum & Iongelinum vindicare conatur, ſed parùm fœliciter, Carolus Viſchius. Tandem Romam profectus, à Nicolao III. anno MCCLXXVII. Cappellanus Apoſtolicus, majorque Pœnitentiarius conſtitutus eſt. Anno ſequenti vacante ſede Gneſnenſi in Poloniâ, ortâque de electione controverſiâ, Capituli, Boleſlai ducis aliorumque precibus inductus Pontifex Martinum noſtrum in Archiepiſcopum Gneſnenſem promovebat. Immane errat, ut in aliis, ita hâc in parte Carolus Viſchius *, qui ipſum Archiepiſcopum Conſentinum in regno Neapolitano facit, pluresque Martinos Polonos nobis confinxerit. Ad noſtrum redeo. Dum iter in Poloniam inſtitueret, Bononiæ in morbum incidit, ex quo brevi poſt extinctus eſt, in Templo D. Dominici, ante aram majorem, ſecus ſacellum D. Thomæ ſepultus; hoc ſepulchrali Epitaphio ornatus, quod ſuo adhuc tempore ſe legiſſe teſtatur Abr. Bzovius ad an. 1278. n. 32. 1277.

* Biblioth. Script. Ciſterc. p. 238.

Hic jacet Frat. Martinus Polonus Ord. Præd. Archiepiſcopus Gneſnenſis.

SCRIPTA.

CHronicon, *Martinianum* dictum, quod à Chriſto nato, primum ad an. MCCLXXI. deinde ad an. MCCLXXVII. perduxit; quæ enim ſequuntur uſque ad an. MCCLXXXV. ab alia manu acceſſerunt. In hoc Chronico res geſtas Imperatorum & Pontificum, diſpoſitis utrinque columnis, breviter perſequitur. Nihil verò illud magis famoſum reddidit, quam decantatiſſima illa de Joannâ Papiſſâ, ſeu fabula, ſeu narratiuncula. Sanè fabulam eſſe, & Martini Chronico intruſam nullus dubito, præſertim cum in pleriſque vetuſtis Codicibus MSS. deſideretur. In IV. Codicibus

[a] Æ C. XIII. [b] An. MCC.

MSS. Bibliothecæ Cæsareæ desiderari, in totidem etiam reperiri ingenuè fatetur Cl. Lambecius *. Deerat etiam in antiquissimo Codice, quem Bibliothecæ Vaticanæ donavit Urbanus VIII. cujus meminit Leo Allatius *Consut. fab. de Joan. Pap. n.* 7. ut alios taceam; certè Martini Chronicon non unam interpolationem passum esse eruditi dudum observarunt. Editum est hoc *Chronicon Basil.* 1559. deinde cum notis Petri Suffridi, *Antverp.* 1574. 8o. Denique è vetustissimo MS. & ipsi Scriptori, uti ferunt, pene coætaneo, summa fide & diligentia expressum, in lucem emisit Joannes Fabricius Cæsar, Monachus Præmonstratensis, *Colon.* 1616. fol. in qua editione Historia de Joannâ Papissâ non comparet.

* Comment. Biblioth. Vindob. l. 2. c. 8. p. 869.

Sermonum de Tempore & de Sanctis, libri II. Argentorat. 1486, 1488. Alia quædam, quæ an supersint, incertum est, memorant Ambros. de Altamura *Bibliotb. Dominican.* Cent. 1. p. 48. Carolus Vischius *de Script. Cisterc.* p. 239.

1278. JOANNES PECKAMUS, natione Anglus, patria Sussexiensis, ex infima stirpe apud Cicestrienses natus; post peracta primæ educationis tyrocinia, ad Academiam Oxonienſem amandatur, ubi rem suam fœliciter promovebat, & Franciscanorum sodalitio nomen dedit, Ordinis tui demum Provincialis creatus, quod tamen postea factum est. *Videns enim,* inquit Lelandus *, *id quod frequentiusculè accidere solet, paucos in sua patria illustres, etiam si merita accedunt, multos verò foris cum per literas, tum per alias virtutes plurimas clarissimos fuisse, fausto sydere Lutetiam Parisiorum petiit; ibi tam diu studiis, quæ in Angliâ rectè incobaverat, insistebat, donec à doctis & haberetur & esset magnus Philosophus, juxta ac Theologus.* Rediens in Angliam in Academia Oxonii, non sine totius Academiæ applausu atque admiratione publicè prælegebat. Verùm non diu apud suos mansit; Parisios enim accersitus, ut hanc etiam Academiam ornaret, illuc profectus est. Desertâ Lutetiâ, Lugdunum se contulit, quò Juris Civilis & Pontificii studio opportuniùs vacaret. In hâc Ecclesiâ Canonicatum nactus est, quem nunquam postea dimittere voluit, sed usque ad mortem tenuit. Augescente indies hominis famâ Italiam petiit, tandem Romam, Pontifici totique curiæ Romanæ gratus, adeò ut in ipso Pontificis palatio causarum auditor constitueretur. Interim accidit ut Robertus Killwarbeius Archiepiscopus Cantuariensis munere suo se abdicaret, dignitatem mox in Peckamum nostrum contulit Pontifex, qui proinde die VI. Martii an. MCCLXXVIII. Romæ consecratus est. In Angliam reversus vix cathedram occuparat, cum per literas ingentem 4000. Marcarum summam ab eo exegit Papa, minatus ni solveret, ipsum in Ecclesia sua Cathedrali, quavis die Dominica solennibus cæremoniis excommunicandum esse. Omni quo potuit modo ictum declinare conatus est Peckamus: frustra; solvere enim coactus est. Multa ei lis cum Giffardo Archiepiscopo Eboracensi intercessit, qui in provincia Cantuariensi crucem auream in sublimè ante se gestari permisit. Indignatus Cantuariensis, omni cum Eboracensi ejusque sociis commercio per totam provinciam sub anathematis fulmine interdixit. Adeò ut hospitio, omnibusque necessariis destitutus Eboracensis, crucem deponere necesse habuit. Obiit Peckamus circa an. MCCXCI. admodùm locuples, constructo ditissimo Collegio, & consanguineis adeò ditatis, ut eorum posteros, inquit Godwinus *, nostra ætas viderit equestri dignitate florentes, & divitiis affluentes in magna potentia ac auctoritate vivere.

* Collect. Tom. 4. p. 232. Antiq. Oxon. p. 73.

* De Præsul. Angl. p. 142.

SCRIPTA.

Collectanea Bibliorum, Paris. 1514. *Colon.* 1541.

Constitutiones XLVII. de variis argumentis, viz. *de Summa Trinitate, & fide Catholicâ*; *De sacra Unctione*; *De Sacramentis iterandis*, &c. quæ apud Lindwodum in *Provinciali* habentur.

Perspectiva communis edita cum figuris, per L. Gauricum (teste Pitseo) emendata & distincta.

INEDITA.

SÆC. XIII ab An. MCC.

INEDITA.

DE *ſancta Trinitate liber*, quem in Bibliotheca Lumleiana olim extitiſſe nobis autor eſt Jameſius.

Collationes de omnibus Dominicis per annum, MSS. in Bibliotheca Pembrochiana Cantab. Cod. 175. n. 1.

Meditatio de corpore Chriſti, MS. in Biblioth. S. Benedict. Cantab. Cod. 392. n. 34. ubi hæc nota additur, *in hoc habetur opus Alcuini Angli, Bedæ diſcipuli, opus rarum.*

Diſputationes S. Thomæ & Peckami, MS. in Bibliothec. Mertonenſi Oxon. Cod. 12.

Tractatus de myſtica interpretatione numerorum in ſacra Scriptura habetur MS. in Bibliothec. Lincolnienſi Oxon. Cod. 16. n. 9. Verùm an Joannis noſtri ſit, dubitare licet, tum quod à Baleo inter Peckami opera non recenſeatur, tum quod in Codice Lincolnienſi autor ex Ordine Prædicatorum fuiſſe dicitur. Alia plura memorant Baleus & Pitſeus, quæ an ſuperſint, non conſtat.

ROGERUS BACONUS, *Doctor mirabilis* vulgò dictus, gente Anglus, patria Somerſatenſis, Ilceſtriæ (quæ Ptolemæo *Iſcalis* eſt) ſplendida ſatis familia natus. Oxonii poſitus immenſos in Grammatica ac Logica, dein & in tota Philoſophia progreſſus fecit, Edmundum Richium poſtea Archiepiſcopum Cantuarienſem, & Ricardum Fiſacrium præceptores nactus. His ſubſidiis inſtructus (ut Anglis tunc in more poſitum erat) Lutetiam advolabat, ubi linguarum cognitionem, Hiſtoriæ, Juriſprudentiæ, Mathematicæ & Medicinæ ſcientiam, denique ſummam rerum Theologicarum peritiam addidit, & doctoratus inſignia reportavit. In patriam reverſus, Oxonii ſtudiorum ſimul ac vitæ ſedes poſuit, & ſuadente, ut videtur, Roberto Lincolnienſi habitum Franciſcanum in ſe ſuſcepit. Claruit præcipuè circa annum MCCLXXVIII. quin & jam ante plures annos inclareſcere cœperat, etiam anno MCCLIX. coram Henrico III. Oxonii tunc agente, concionem habuit, quâ regem ob Pictavienſes alioſque exteros, quorum conſiliis penè unicè agebatur, non modò in aulam admiſſos, ſed & ſummis reipublicæ muneribus adhibitos, liberè coarguebat. Verùm ſtudiis Philoſophicis immerſus, abditarum rerum diſquiſitioni ſe totum dedit, reconditos naturæ receſſus penetravit, curioſa quæque rimatus eſt, latentes rerum cauſas indagavit, & mirabiles quoſdam effectus longè ſupra communem hominum captum, protulit; adhibitis ad id machinis, non ſine ſummâ ingenii ſolertiâ excogitatis. Hinc toties illi impactum *Magi* nomen, toties objectum clandeſtini cum malignis ſpiritibus conſortii crimen, idque non apud plebem modò, ſed & apud Pontificem Clementem IV. cujus reſcriptum ad Rogerum noſtrum habes ap. Wadding. ad an. MCCLXVI. n. 15. an verò ad hanc calumniam ſpectat, haud ſatis liquet. Id certum eſt Baconum anno ſequenti, Joannem Londinenſem diſcipulum ſuum cum libellis apologeticis & inſtrumentis mathematicis à ſe compoſitis, Romam miſiſſe. * Anno MCCLXXVIII. renovata eſt adverſus illum criminatio apud Hieronymum de Eſculo Ordinis Minorum Generalem, in Galliâ tunc agentem, qui Baconi doctrinam condemnavit, ſuiſque, ne libros ejus legerent, interdixit, ipſumque auctorem carceri mancipandum decrevit. Certè aliquo ſaltem tempore in carcerem conjectum eſſe, idque mandante ipſomet Pontifice Nicolao IV. ferè omnes conſentiunt, an verò ibidem ad mortem uſque duraverit, mihi planè ignotum eſt. Obiit vir profundiſſima ſcientia, acutiſſimo ingenio, ſæculo major, an. MCCLXXXIV. ætatis circiter LXXVIII. in templo Franciſcanorum apud Oxonienſes ſepultus.

1278.

* Vid. Wadding. ad an. 1278. n. 26.

SCRIPTA

SÆC. XIII. ab An. MCC.

1220.

SCRIPTA EDITA.

EPistolæ notis illustratæ, *Hamburg.* 1618. 8°.

Specula mathematica & perspectiva, Francofurt. 1614. 4°.

De retardandis senectutis accidentibus, & sensibus confirmandis, Oxon. 1590. 8°.

Speculum Alchemiæ, Norimberg. 1581. 4°. *Basil.* 1561. *Ursellis* 1602. 8°.

Scripta de Arte Chemiæ, seu *Joannis Medicinæ de Arte Chemiæ liber*, cum aliis opusculis *Francofurt.* 1603, 1620. 8o.

De mirabili potestate Artis & Naturæ, & nullitate Magiæ, Paris. 1542. 4°. *Basil.* 1593. 8°. *Hamburg.* 1608, 1618. 8°. & cum notis in Vol. 5. *Theatri Chemici, Argentorat.* 1622. 8°. etiam Gallicè *Paris.* 161 2. 8.

INEDITA.

COmpendium *studii Theologici lib.* V. Extitit cum aliis ejus opusculis, teste Jamesio, MS. 2 Vol. in Bibliotheca Lumleiana Cod. 251.

Grammatica, MS. in Collegio S. Petri Cantab. Cod. 3. *Liber de situ orbis* in Bibliotheca Benedictina, Cod. 192. *Geomantia* in Bibliotheca Lumleiana, Cod. 132. *Rogerina Major* & *Minor* MS. Cantabrig. in Archivis n. 24. & ap. G. Copum Cod. 3. Liber *de utilitate Scientiarum*, quo agit de quatuor veritatis offendiculis. Extat MS. in *Bibliotheca Cottoniana*, sub *Julio*, D. 5. N. 4. *De Speculis comburentibus*, ibid. sub *Tiberio*, B. 9. N. 5. *De Impedimentis Sapientiæ*; in quo tractatu agitur etiam de Grammaticis Græcæ linguæ rudimentis, ibid. MS. sub *Galba*, A. 8. N. 1. Infinitus essem, si singula recenserem, quæ enumerant Baleus Cant. 4 c. 55. Pitseus ætat. 13. p. 367. quæ cùm Grammatica, Philosophica, Mathematica ut plurimùm sint, eorum titulos huc transferre parùm refert. Fusè de Bacono nostro præ aliis agit diligentissimus *Antiquitatum Oxoniensium* collector p. 136. & seqq. Pauca etiam in genere de scriptis ejus notat, à me hoc loco compendio exhibenda. I. Suspicari licet, librorum, quos pertexuit, omnium, ne titulos quidem superesse, eorum quoque qui supersunt exemplaria, non sine summâ difficultate esse conquirenda. Ea enim quæ MSS. latent, possessorum aut invidiâ, aut ignorantiâ supprimuntur. II. Quæ in Scholarium passim teruntur manibus Baconi opera multis in locis deficiunt, aut etiam redundant, quod & de illis ipsis dicendum, quæ perfecta existimantur; incertum an id Monachorum incuriâ, an de industriâ factum sit. III. Librorum, quorum ille vulgò pro autore habetur, aliquot, aliis Scriptoribus tribuuntur, e. gr. *Liber de fluxu & refluxu maris Britannici*, Gualtero Burleio; *Liber de utilitate Astronomiæ Gulielmo Botonero*, *Rogerina Major* & *Minor* innominato cuidam autori adjudicantur. IV. Nec eorum omnium censendus est autor, quæ ipsi addicuntur. Sic *Tractatus super Psalterium*, & *Vita S. Edmundi Archiep. Cantuariensis*, quæ Rogero nostro tribuit Lelandus, ad Robertum Baconum reverà spectant; cui etiam *Syncatagremata* ascripta sunt. Sic etiam *Tractatus de Magnete* à plerisque Petro Peregrino tributus est.

1278. RAYMUNDUS MARTINI, sive *Des Martins*, gente Catalaunus, domo Subiratensis, (Barcinonensem alii perperàm fuisse volunt) ex Ordine Prædicatorum Monachus celeberrimus. Claruit anno MCCLXXVIII. Linguarum Orientalium callentissimus, ut viam faciliorem Judæorum & Saracenorum (qui frequentes tunc temporis in Hispania erant) conversioni sterneret, suadente Raymundo de Penna forti Ordinis sui magistro generali, scripsit *Pugionem fidei*, in tres partes divisum, quo ex imis Judaicæ gentis monumentis causam adversùs Judæos & Mauros fœliciter egit; ex hoc opere sua penè omnia deprompsit Porchetus Salvaticus, libro *Victoria adversùs Judæos* dicto, ut ex Porcheto Petrus Galatinus *de Arcanis Catholice*

licæ veritatis lib. 12. in hoc verò differunt, quod Porchetus mutuum grato animo agnoſcit, Galatinus portentoſo quidem plagio Raymundi, ſeu potius Porcheti ſcrinia egregiè compilavit, nullâ vel hujus, vel illius mentione facta. Tandem ipſum Raymundi opus cum doctiſſimis obſervationibus Jacobi de Voiſin Presbyteri & Exſenatoris Burdegalenſis in lucem prodiit *Pariſ.* 1651. fol. & cum Introductione Benedicti Carpzovii, addito etiam Appendicis vice Hermanni è Judæo Chriſtiani opuſculo, *Lipſiæ* 1687. fol. Hunc librum Raymundus Græcè pariter ac Latinè edidit, qui MS. extat in conventu S. Dominici de Neapoli, ſi quidem Ambroſio de Altamura fides ſit habenda, *Biblioth. Dominic.* ad an. MCCLXXXIII. Scripſit etiam *Capiſtrum Judæorum*, & *Summas contra Alcoranum Saracenorum*, quæ tamen interiiſſe videntur. SÆC. XIII. ab An. MCC.

HENRICUS cognomento *Goethals*, ſive *Bonicollius*, gente Flander, GANDAVENSIS à patriâ dictus, Mudam propè Gandavum vicum natalem nactus, unde & *Henricus Mudanus* à pleriſque vocatur. Claruit anno MCCLXXX. diu in Collegio Sorbonico Philoſophiam & Theologiam docuit, tantâ cum laude, ut totius Academiæ Pariſienſis ſuffragio *Doctor ſolennis* appellari meruit. Factus tandem Eccleſiæ Tornacenſis Archidiaconus, obiit Tornaci ipſo SS. Petri & Pauli feſto, anno MCCXCIII. 1280.

SCRIPTA

Summa Theologiæ, ſeu *Quæſtiones ordinariæ* à Badio Aſcenſio editæ *Pariſ.* 1520.

Quodlibeta Theologica in libros IV. *Sententiarum*, *Pariſ.* 1518. fol. & 2 vol. *Venet.* 1615.

De Viris illuſtribus, ſeu *de Scriptoribus Eccleſiaſticis* liber, ex quo deſiit Sigebertus Gemblacenſis, ad ſua uſque tempora deductus, unà cùm aliis ejuſdem argumenti Scriptoribus, cùm notis Petri Suffridi editus *Colon.* 1580. 8°. & cum Scholiis Auberti Miræi in *Biblioth. Eccleſiaſt. Antverp.* 1639. fol.

Habentur MSS. *liber de Virginitate ſervandâ*; *de Pœnitentiâ liber*; *Quodlibeta de variis materiis ordine Alphabetico digeſta*; *Quodlibetum de mercimoniis & negotiationibus*; *Sermones varii*; *Vita S. Eleutherii Tornacenſium Epiſcopi*; de quibus, ut & *Commentariis quibuſdam in Ariſtotelem*, vide ſis Valerium Andream in *Bibliothecâ Belgica*, & Fr. Swert. in *Athen. Belg.* p. 328.

UDALRICUS, ſeu ULRICUS de Argentinâ, natione Germanus, patriâ Argentinenſis, Alberti Magni auditor & diſcipulus, Monachus Dominicanus. Claruit anno MCCLXXX. Pariſiis literarum famâ inſignis, ubi magiſterii gradum nondum adeptus morte præmaturâ ereptus eſt. *Compendium Theologiæ*, quod inter Thomæ Aquinatis opera habetur, potiori jure Udalrico noſtro ab aliis tribuitur. Scripſit item *de Foro Conſcientiæ, & de Caſibus Juris*; *Comment. in* IV. *libros Sententiarum*; item *Summam Theologiæ, & de Animâ*; ut *Comment. in Metaphyſica & Meteora Ariſtotelis* taceam, de quibus agunt de Altamura, Miræus, Simlerus p. 675. Verùm an edita ſint, nos non docent. 1280.

GEORGIUS PACHYMERES, origine Conſtantinopolitanus, ortu Nicænus, anno MCCXLII. natus eſt. Tùm ſacris, tùm ſæcularibus literis egregiè eruditus in Cleri Conſtantinopolitani numerum cooptatus eſt, mox honoribus auctus, factus nempè Patriarchæ Conſtantinopolitani Protecdicus, ſeu cauſarum forenſium judex, & Hieromnemon, qui Patriarchæ adſtans Ordinationis, Euchologii, aliorumque quæ ad Patriarcham immediatè ſpectabant officia curabat; Dicæophylax etiam imperialis conſtitutus, eam quidem judicii & integritatis famam obtinuit, ut anno MCCLXVII. ab Imperatore & Synodo Conſtantinopolitanâ, ad examinandam Arſenii Patriarchatu ob læſæ majeſtatis crimen ſubmoti cauſam, unà 1280. Vid. Pachym. Hiſtor. in init.

SÆC. XIII. ab an. MCC.

unà cum tribus aliis judex datus sit, missusque hoc fine in Insulam quandam ubi exul tunc temporis degebat Arsenius. Judices non modo Patriarcham absolverunt, sed & Imperatoris gratiam simul ac munificentiam ei conciliarunt. Totam hujusce rei Historiam ipse nobis fusè enarrat Pachymeres lib. 4. c. 15, 16. Anno MCCLXXIII. cum Michael Palæologus Imperator unionem cum Ecclesia Latina meditaretur, ut ab Hæresis labe Latinos absolveret, libellum hunc in finem conscriptum ad Patriarcham misit, cui aliud volumen opponendum curavit Patriarcha, in quo componendo Georgium nostrum primas partes tenuisse ipse non diffitetur lib. 5. c. 14. Erat enim Ecclesiæ Romanæ dogmatum acris admodum oppugnator. Claruit præcipuè circa annum Mcclxxx. Vitam egit diuturnam, quam, si calculum rectè ponat Cl. ‖ Lambecius, protraxit ad annum circitèr MCCCXL. obiitque ferè Centenarius, certè post annum MCCCVIII. obiisse constat. Vir non infimi inter Græcos sui temporis subsellii, sacrâ pariter ac profanâ eruditione latis celebris. *Stylus*, Judice L. Allatio, *accuratus, ad antiquum foecum & sanguinem efformatus, & præter historiæ captum tumidior, & perplexâ nominum connexione ambiguus, & obscurus; pro illo tamen ævo quo debacchari sapere erat, mollis ac prudens.* Auctor, dum veritatis sectator videri cupit, (inquit idem Allatius) in Ecclesiasticos, & præcipue Latini nominis fautores, Græcis suis nimis propensior linguam acuit.

‖ Indic. 3. Comment. de Biblioth. Vind. lib. 3. subnex.

SCRIPTA.

Historia rerum Constantinopolitanarum sub Michaele & Andronico Paleologis ab anno Mcclviii. usque ad an. Mcccviii. per xlix. annos *gestarum, lib.* xiii. Singulorum librorum excerpta quædam breviuscula, ad calcem Nicephori Gregoræ Latin. edidit Hieron. Wolfius *Basil.* 1562. Fragmenta quædam Nicephori Breviario Græcè subjunxit Dion Petavius *Paris.* 1616. 8°. tandem integra *Historia*, cum versione, Glossario, Notis & Chronologia Petri Possini Græc. Lat. prodiit, Tom. ii. Prior quidem *Romæ* 1666. Posterior ibidem 1669. fol.

Paraphrasis in opera S. Dionysii Areopagitæ inter Dionysii opera locum habet, Græcè *Paris.* 1561. 8o. Gr. Lat. ibid. 1615. fol. *Antverp.* 1633. *Paris.* 1644. fol.

Libellus de processione Spiritus Sancti, quem in lucem extulit Leo Allatius Gr. Lat. *Græc. Orthodox.* Tom. I. p. 390.

Epitome Logices Aristotelis Græcè *Paris.* 1548. Latinè *Basil.* 1560. Gr. Lat. *Oxon.* 1666. 8o.

Scripsit infinita pene in Rhetoricis monumenta, quæ in Regis Galliæ bibliothecâ asservantur, quorum prolixum satis indicem exhibet Leo Allatius in diatribâ supra citatâ.

1280. MECHTILDIS, natione Germana, ex nobili & splendida familia orta, Instituti Benedictini Monialis, in Helfendensi Monasterio vitam egit. Claruit anno Mcclxxx. obiit ante annum Mccxc. Scripsit *Revelationem*, seu *Spiritualis gratiæ libros* V. qui unà cum aliis ejusdem farinæ opusculis editi sunt *Paris.* 1513. Seorsim *Colon.* 1536. & alibi non semel. Notandum, hos libros Germanicè primum conscriptos postea in Latinum Sermonem conversos esse.

Alias editiones quæ tum Latinè, tum Italicè prodierunt te docebit Possevinus *Apparat.* Tom. II. p. 100.

1281. MARTINUS IV. *Simon de Bria* antea dictus, gente Gallus, Patria Monpisius, Canonicus Turonensis, ab Urbano IV. ad dignitatem Cardinalitiam titulo S. Cæciliæ Presbyteri promotus, ab eo deinde in Galliam missus, per plures annos Legati Pontificii munus gessit. Mortuo Nicolao III. anno Mcclxxxi. xxii. Februarii Viterbii in Pontificem electus est, qui tamen relicto Viterbio in Urbe veteri consecrari voluit, quod & xxiii. Martii

tii factum est. Carolum Siciliæ Regem ad se venientem humaniter excepit, strenuè fovit, eique dignitatem Senatoriam in urbe Roma, quâ exciderat, restituit. Michaelem Palæologum Imperatorem, quòd pactis de unione cum Latinis resarciendâ non stetisset, & Petrum Arragoniæ Regem Siciliæ regnum occupantem, Caroloque reddere recusantem anathemati subjecit. Obiit Perusii, quò, ob tumultus Guelfos inter & Gibellinos exortos, se contulerat, xxviii. Martii. an. Mcclxxxv. *Acta* hujus Pontificis, à Jordano quodam Auctore coævo conscripta, in lucem protulit Dan. Papebrochius *Catal. Pontif.* Part. 2. p. 61. Extant Martini *epistolæ* V. Concil. Tom. II. part. 1. p. 1143. *Sententia prolixa in Petrum Arragoniæ Regem*, ibid. p. 1187. *Epistolæ* III. apud Wading. ad an. Mcclxxxi. Mcclxxxv. *aliæ X.* ibid. in *Appendice* p. 151. SÆC. XIII ab An. MCC.

GUIDO BAIFIUS, Patria Regiensis, Civis & Archidiaconus Bononiensis, & Juris-consultus eximius. Claruit anno Mcclxxxiii. Scripsit *Commentariorum, Rosarii* titulo, *libros* III. & *in Decretal. lib.* V. Prodierunt cum notis Nicolai Superantii & Petri Tretii, *Venet.* 1580. 1283.

GREGORIUS ABULPHARAIUS, IBN HAKIMA dictus, Aaronis Medici Malatiensis, vulgò *Ibn Kophi* vocati, filius, ipse professione Medicus, Secta Jacobita, seu Melchita. Scripsit circa annum Hægiræ Dclxxxiii. Æræ Christianæ Mcclxxxiv. quo Historiam suam terminavit. In variis sui operis exemplaribus, (notante * Cl. Hottingero) sequentibus elogiis ornatur: *Dominus noster Pater Sanctus, eximius doctrinâ, & eruditione insignis, doctorum Rex, excellentium excellentissimus, temporum suorum exemplar, Sæculi Phœnix, Sapientum gloria, Doctor divina ope suffultus— Corona virorum virtute præstantium, dubiorum in Theologicis occultorum ἔκλυσις, Christianorum Princeps primarius, Sectæ Jacobiticæ medulla, Mar Gregorius Dominus Pater, unicum ævi decus, & Sæculi Phœnix.* Quin & ab ipsis Scriptoribus Muhammedanis egregiè commendatur, tanquam vir multæ lectionis, variisque scientiis instructus, & penitus imbutus, præcipuè autem Medicinæ gloria sæculo suo clarus, adeo ut ad eum è plagis occidentalibus frequentes contenderent; à quo multos etiam Moselmannorum eximie doctorum plura didicisse fatentur. Quod verò addunt ipsum morti vicinum à fide Christianâ desciviſse, calumniam esse ex Christianorum odio conflatam, & ut tantæ famæ virum sibimetipsis arrogarent, nemini dubium esse potest. Condidit *compendium Dynastiarum* X. Dynastiis absolutum, ex variis variarum gentium monumentis depromptum, quod Arabicè & Latinè edidit Cl. Pocockius noster, *Oxon.* 1663. 4°. 1284. * Biblioth. Orient. c. 2. p. 81.

GREGORIUS, *Georgius* antea vocatus, Latinis parentibus in Cypro natus, ac proinde inter Romanæ Ecclesiæ cultores ad vicesimum usque ætatis annum educatus, ab iis lectoris gradum consecutus est. Postea Constantinopolim se contulit, ubi versis velis ad Græcorum mores & dogmata se composuit, habitum monasticum induit, quin & Clero Palatino ascriptus est. Anno Mcclxxxiv. mortuo Josepho Patriarcha Gregorius noster, suffragante, & non sine aliqua difficultate id satagente Imperatore, in Patriarchale solium evehitur, in quo munere Veccum non modo oppugnavit, sed & vehementer persecutus est. Laborabat hâc tempestate Arseniatarum, & Josephitarum factionibus Ecclesia Constantinopolitana; unde nil mirum si in Gregorium malevoli conspirabant. Accusatur quod Latinorum instituta probaret, blasphemiæ, & impietatis insimulatur. Insurgunt in illum episcopi, clientem deserit Imperator; his igitur malis undique divexatus, circa annum Mcclxxxix. patriarchatu cessit, & primum in Monasterium S. Deiparæ Hodegorum dictæ se contulit; deinde in D. Andreæ Monasterium secessit, ubi paulò post moritur, postquam sedem Patriarchalem per quinquennium tenuisset. Acris erat Latinorum adversarius; de quo nihilominus L. Allatius, *Vir fuit acerrimi ingenii, facundus, eloquens, & penè dixerim omni* 1284. Niceph. Greg. Hist. l. 6. p. 116.

SÆC. XIII. b an. MCC. *eruditione imbutus.* Nicephorus Gregoras loco citato, ἀνὴρ ἐν λόγοις ἐξόχως· ἐς τ' ἐν ταῖς χαραῖς ἐυγενῆ τ' ἀλλόδ & ῥυθμὸν, ἢ τ' ἀττικίζουσαν γλῶτταν, &c. *Insignis vir facundiâ, qui elegantes Græcæ literaturæ numeros, & Atticam illam linguam longo jam tempore oblivionis gurgite demersam, ingenii dexteritate ac singulari studio in lucem produxit, ac velut ab inferis revocavit.* Scripsisse plura adversùs Latinos, præcipuè contra Beccum sive Veccum, summum Latinorum fautorem, testantur Nicephorus Gregoras libro 6. Pachymenes lib. 8. c. 1. præcipuè *Tomum Synodicum*, quem propter fidei dogmata in eo sincerè tradita, *Columnam Orthodoxiæ* nuncupavit. *Sermones* ejus *contra Blasphemias Vecci* MSS. in Bibliotheca Imperiali Viennensi, (teste Gesnero in Epitome) asservantur. Vide quæ habet L. Allatius *de Consens.* lib. 2. cap. 15. n. 12. *Encomia* ejus, varia, præcipuè in S. Georgium, & Dionysium Areopagitam habentur MS. in Bibliothec. Regis Galliæ, Cod. 16. 1922. & alibi. Vide Labbeum *Nov. Biblioth.* MS. p. 73, 74.

1285. HONORIUS IV. *Jacobus de Sabello* prius dictus, patriâ Romanus, ex illustri Savellorum familia ortus, & ut nonnulli volunt S. Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis. Martino IV. in Pontificatu successit, Perusii IV. Nonas Aprilis an. MCCLXXXV electus, Romæ XX. Maii coronatus. Anathematis fulmen à prædecessore in Petrum Arragoniæ Regem vibratum renovavit; Ladislaum Hungariæ Regem in fide Christi nutantem excommunicari & deponi mandavit; Ordinem Carmelitarum à pluribus oppugnatum confirmavit, novisque privilegiis munivit. Podagrâ, & chiragrâ adeò afflictus erat, ut non nisi instrumentis ad id affabrè compositis suffultus sacra celebrare potuit, tandem continuis doloribus attritus, in monte Aventino debitum naturæ persolvit, April. III. an. Mcclxxxvii. in Vaticano sepultus. Extant *epistolæ* II. apud Bzovium, ad an. Mcclxxxv. Mcclxxxvi. *Epistolæ* IV. apud Wading. Tom. II. ad eosdem annos. XV. aliæ ibid. in *Appendice* p. 558. *Epistolarum Volumen* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ; *Testamentum* item in Barberinâ asservatum memorat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* lib. 1. p. 113.

1286. GULIELMUS DURANTES, *Speculator* dictus, natione Gallus, Patria Narbonensis, in Podiomissione, quod Provinciæ oppidum est, (teste Miræo †) nobili genere natus. Adolescens adhuc Juris civilis & Canonici studio operam dedit, quâ quidem in re Bernardum Compostellanum, & Henricum Segusianum, postea Cardinalem Hostiensem, duces & magistros habuit: prima studiorum tyrocinia Bononiæ posuit, ubi doctoratus lauream adeptus, primum ibi, deinde Mutinæ publicè docuit; adeoque in exercitatione forensi excelluit, ut *Pater Practicæ* vocaretur. A Clemente IV. Gentili suo Capellanus, & Palatii Apostolici auditor generalis constitutus est; factus etiam Canonicus Bellovacensis, Narbonensis, & Decanus Carnotensis. Anno Mcclxxiv. à Gregorio X. ad II. Concilium Lugdunense generale missus est, in quo Pontificis Procuratorem egit, ejusque nomine plures constitutiones promulgavit. A Nicolao III. Beati Petri patrimonio præficitur, Rectoris & Comitis patrimonii titulo insignitus: nec Marti minùs quam Mercurio natus in Italiæ ditionibus Romanæ sedi subditis Dux militiæ Generalis constituitur; & non unâ vice bellis adversus Romandiolæ, Flaminiæ, & Forolivii civitates contra sedem Apostolicam rebellantes præfectus, rem suam bene & fœliciter gessit. Anno Mcclxxxvi. factus est Mimatensis in Gallia Aquitanica episcopus; & cum postea Bonifacius VIII. Archiepiscopatum Ravennatensem ei obtulit, constanti animo recusavit. Anno Mccxcvi. à Bonifacio ad Saracenorum Sultanum legatus, Nicotiæ, quæ Cypri metropolis est, pridie nonas Julii diem obiit. Corpus Romam relatum in Ædem Minervæ in Capellâ Omnium Sanctorum, magno cum honore sepelitur. Pluribus de Gulielmo nostro agunt Simon Maiolus *in Vitâ Durandi*, Commentario ejus in Concil. *Lugdun.* 1569. præmissâ; Fichardus *in vitis juris-consultorum*; Amb. de Altamura *Biblioth. Dominic.* pag. 72. & in

† Auct. c. 410.

Ap-

Append. p. 462. Eruditionem assecutus est pro tempore, quo vixit, haud vulgarem, eximiam Theologiæ ac Sacrarum literarum Scientiam, præcipuè accuratam juris peritiam. Ejus de re Sacramentaria celebris hæc fertur † sententia. SÆC. XIII. ab An. MCC.

† Forster Hist. Jur. Civ. l. 3 c. 17. p. 485.

VERBUM AUDIMUS,
MOTUM SENTIMUS,
MODUM NESCIMUS,
PRÆSENTIAM CREDIMUS.

SCRIPTA.

Speculum Juris in tria volumina distinctum, scriptum anno 1261. & Cardinali Othobono dedicatum. Prodiit *Basil.* 1574. *Francofurt.* 1592.

Repertorium Juris ex speculo fere decerptum, quocum prodiit *Francofurt.* 1592. *Lugdun.* 1516. 1551. excusum est etiam *Venet.* 1496.

Rationale divinorum officiorum in libros VIII. distributum, anno 1286. absolutum. Vide lib. 8. cap. 9. Extat cum speculo & Repertorio *Lugdun.* 1516. 1551. Seorsim *Mogunt.* 1459. *Rutling.* 1473. *Venet.* 1485. *Argent.* 1486. *Basil.* 1488. *Norimberg.* 1493. f. *Venet.* 1519. *Lugdun.* 1565. 1568. 1584. 1592. 8°. *Antverp.* 1570.

Commentarius in Canones Concilii Lugdunensis, prodiit cum Vitâ ejus à Simone Maiolo editus *Fani* 1569. 4°.

Breviarium Glossarum & textuum Juris Canonici, *Paris.* 1519. 8°. Scripsit item *in Decretales Gregorii* IX. Nicolai III. & in *Gratiani Decretum*; verùm aut hi Commentarii perierunt, aut cum blattis & tineis in tenebris adhuc luctantur.

Alius à nostro fuit (quod pridem notavit † Phil. Thomasinus) Gulielmus Durantus episcopus etiam Mimatensis, nostri nempè Nepos & in Sede successor, qui Concilio Viennensi sub Clemente V. anno MCCCXI. interfuit, in quo libellum edidit *de Reformatione Ecclesiæ.* Extat *Paris.* 1545. *Lugdun.* 1635. 4°. & cum quibusdam Clemangis, & P. de Alliaco opusculis *Paris.* 1671. 8°.

† Biblioth. Patavin. MS. p. 14.

NICOLAUS IV. *Hieronymus* antea dictus, Patria Picenus, domo Asculanus, Patrem Arminilaum Tineum, honestæ conditionis virum, habuit, ex Monacho Franciscano factus est episcopus Prænestinus, & S. Sabinæ Presbyter Cardinalis: post Honorii mortem creatus est Ecclesiæ Romanæ Pontifex, electus XXII. coronatus XXV. Februarii anno MCCLXXXVIII. Coortis Romæ seditionibus Reate profectus est, rebus verò mox sedatis Romam rediit, pacemque inter Arragoniæ & Neapolis Reges conciliavit. De religione Christiana inter Barbaros propagandâ admodum erat sollicitus; eodem quo factus est Pontifex anno, nuncios à Rege quodam Tartarorum, ejusque Regina accepit, quorum conversioni congratulatus est. Quin & magnum Tartariæ Chamum ad fidem Christi amplectendam hortari non destitit. Anno sequenti de eadem re ad Armenos eorumque Regem, nec non ad Æthiopiæ Imperatorem scripsit. Causam Christianorum in Syria apud Principes Christianos vehementer sollicitavit. Quin & ad tuendam Ptolemaida multos milites ipse proprio ære transmisit. Obiit Romæ XIV. Aprilis, an. MCCXCII. ad S. Mariam Majorem sepultus. Epitaphium rudi & inconcinno carmine scriptum habet Wading. ad an. MCCXCII. N. 6. Sixtus verò Quintus adhuc Cardinalis longè magnificentius Mausoleum ei condidit, & nobiliori inscriptione honestavit, quæ itidem loco citato habetur. Hæc de eo Joannes Stella: *Vir quidem literarum divinarum humanarumque egregiè doctus; ac præter doctrinam multæ bonitatis ac integritatis Pontifex fuit, omnes pariter amando: qui non plura affinibus aut cognatis se debere, aut conferre quam aliis bonis arbitrabatur: & propterea ex omni fere religione viros optimos & doctos Cardinales creavit, & urbem Romanam pulcherrimis ædificiis exornavit.* 1288.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

SCRIPTA.

Conſtitutio pro Benedictinis, Pariſ. 1519. 8°.

Epiſtolæ, quarum tria volumina in Bibliothecâ Vaticanâ aſſervari dicuntur. Ex his XVIII. exhibet Bzovius ad an. Mcclxxxviii. Mccxcii. quamplurimas Wadingus ad an. Mcclxxxviii. & ſequentibus annis. In *Appendice* verò ad Tom. II. p. 168. alias Lxviii. evulgavit.

Commentaria in aliquot libros S. Scripturæ; *in Magiſtrum Sententiarum lib. IV. Sermones de Sanctis & de Tempore*; *Conſtitutiones eccleſiaſticæ adverſus hæreticos*, & alia quædam à Lud. Jacob *Biblioth. Pontif.* p. 165. memorantur, verùm an edita ſint, imò an ſuperſint hodie, non didici.

1289. THEODERICUS DE APOLDIA, Patriâ Thuringus, Erfordii natus, inter Monachos Dominicanos educatus eſt, iiſque ſe ſociavit. Claruit anno Mcclxxxix. jam Sexagenario major. *Scripſit de Vita & rebus geſtis S. Elizabethæ, Andreæ Regis Hungarorum filiæ, & Ludovici Langravii Thuringiæ viduæ libros* VIII. Extant apud Caniſ. *Antiq. Lect.* part. 2. p. 147. Hos quidem † Cl. Voſſius alio Theoderico Thuringo noſtri coætaneo tribuendos cenſet: Sed cum nullum pro ſententiâ ſuâ argumentum profert, noſtro non abjudicandos exiſtimo. Condidit etiam *de Vita S. Dominici ordinis Fundatoris libros VII.* quos Surius ad Auguſt. V. ſed ſtylo paſſim correcto edidit.

† De Hiſt. Lat. lib. 2. cap. 6. 62.

1290. AUGUSTINUS TRIUMPHUS, Patria Anconitanus, Ordinis Auguſtiniani eremita, claruit anno Mccxc. Junior adhuc an. Mcclxxiv. Concilio Lugdunenſi interfuit. Vixit aliquamdiu in Academia Pariſienſi, plures verò annos Venetiis in S. Mariæ de Nazareth ordinis ſui loco, ubi nonnulla in laudem B. Virginis opuſcula elucubravit, præcipuè verò Neapoli lares habuit, Carolo & Roberto Regibus apprimè charus. Obiit ibidem anno Mcccxxviii. Ætatis Lxxxv.

SCRIPTA.

Summa de Poteſtate Eccleſiaſtica, ad Joannem XXII. Papam, *Auguſtæ Vind.* 1473. fol. *Romæ*, 1479. 4°. 1582. fol.

Commentarius in Orationem Dominicam; *Salutationem Angelicam*; *& Canticum B. Virginis, Romæ* 1590. 1592. 4°.

In Canticum Deiparæ ſeorſim ibid. 1603. In Orat. Domin. eod. loc. 1587.

Milleloquium ex Scriptis S. Auguſtini, quod imperfectum reliquit Triumphus, abſolvit Bartholomæus Urbinas, ejuſdem ordinis Theologus. Prodiit *Lugduni* 1555. & forſan alibi.

INEDITA.

Super Sententias lib. IV. De Spiritu S. contra Græcos; *De Cantico Spirituali*, ſive *de X. Chordis*: *De introitu terræ promiſſionis*; *De cognitione & potentiis animæ*; *Theoremata de Reſurrectione mortuorum*; *Expoſitio in Ezechielem*; *& in omnes novi Teſtamenti libros, quibuſdam etiam duplici expoſitione additâ*; *Sermones Dominicales*; item *de Sanctis ad Clerum*; *Tabula* ſeu *Index ſuper Moralia S. Gregorii*; Hæc, ut & *Commentaria quædam in Ariſtotelem* recenſet, quibuſque in locis delitescunt oſtendit, Joſeph. Pamphilus, epiſcopus Signinus, *Chron. Eremit. S. Auguſt.* p. 46. ubi etiam refert, omnia Auguſtini noſtri opera Civium Anconitanorum ſumptibus ab Archetypis tranſcripta, Romæ in Bibliothecâ Vaticanâ magnis & pulcherrimis voluminibus aſſervari.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

JOANNES DE PARISIIS, ſive ortu, ſive educatione Pariſienſis, inter Ordinis Dominicani Monachos, & Theologos Pariſienſes maximè enituit. Claruit anno MCCXC. Ortâ inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Francorum Regem diſcordiâ, Regis ſui cauſam in ſe ſuſcepit, & jura Regia adverſus Pontificem ſtrenuè tuebatur; Conventus Dominicanos concionando, Scholas Theologicas prælegendo egregie ornavit: ſed dum novam quandam propoſitionem de modo Corporis Chriſti in Euchariſtia ventilaret, nempe, Poſſibile hoc eſſe, per aſſumptionem ſubſtantiæ panis, vel paneitatis in Verbo, idque magis eſſe rationabile, & veritati Sacramenti congruum, mox Magiſtros Pariſienſes in ſe vehementer irritavit; præcipuè Gulielmum Pariſienſem, Ægidium Bituricenſem, Bertandum Aurelianenſem, & Gulielmum Albianenſem epiſcopos, qui hominem in examen vocarunt, & cum dogma ſuum retractare nollet, condito facultatis Theologicæ decreto, ſententiam ejus damnarunt, eique tum prædicandi, tum prælegendi munere ſub excommunicationis pœnâ interdixerunt. Ægrè hæc ferens Joannes noſter, à Decreto Pariſienſi ad ſedem Apoſtolicam provocavit: cauſam igitur acturus Romam perrexit, ubi paulò poſt, vitam cum morte commutavit anno circiter MCCCIV. Conſer quæ ex Continuatione Chronici Guil. de Nangis, aliiſque de eo notavit D. Allixius præfatione mox citandâ p. 54. 1290.

SCRIPTA.

Tractatus de Regia Poteſtate & Papali, in gratiam Regis ſui adverſus Bonifacium Papam ſcriptus. Prodiit cum aliquot Dominicanorum opuſculis *Pariſ.* 1506. 4o. & apud Goldaſt. *Monarch.* Tom. II. p. 107.

Determinatio de modo exiſtendi Corpus Chriſti in Sacramento Altaris, alio, quam ſit ille quem tenet Eccleſia. Hanc nuper ex MS. Codice S. Victoris Pariſ. eruit, & præmiſſâ prolixâ, ſed & eruditâ planè diſſertatione hiſtorica, *de dogmate Tranſubſtantiationis* edidit Vir Cl. D. P. Allix *London.* 1686. 8o.

Correctorium Doctrinæ S. Thomæ, Ægidio Columnæ tributum ejuſque nomine evulgatum, *Venet.* 1501. *Colon.* 1624. 8o.

Determinatio de Sectâ Chriſtianâ per teſtimonia Gentilium; *aliaque de Confeſſionibus Fratrum*: Habentur MS. (uti fidem nobis facit Jameſius) in Bibliothecâ Lincolnienſi ap. Oxonienſ. Cod. 16. N. 1, 2. Scripſiſſe etiam dicitur *de Unitate Eſſe & eſſentiæ in Deo*; *De adventu Chriſti*, ſeu *contra Antichriſtum*; *Apologeticum contra Henricum Gandavenſem*; & *Philoſophica* quædam, quæ an adhuc ſuperſint, non comperi.

Plures erant hoc circiter tempore Joannes Pariſienſes, & in his Joannes Pariſius Anglus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus regularis, cujus *Memoriale* ſeu *Flores Hiſtoriarum* extant MSS. tum alibi tum Bibliothec. Benedictinâ Cantab. Cod. 20. Ex his plura ſe in Chronicum ſuum Belgicum tranſtuliſſe, fatetur Miræus *Auctuar.* cap. 403.

RADULPHUS DE COLUMNA, Canonicus Carnotenſis. Claruit anno MCCXC. Scripſit *ad Lambertum de Caſtello Tractatum de Tranſlatione Imperii à Græcis ad Latinos*, qui habetur apud Goldaſtum, Monarch. Tom. II. p. 88. neque de illo plura quæ dicam habeo. 1290.

JACOBUS DE VORAGINE, rectiùs *de Viragine*, Urbe Ligurum maritimâ oriundus, S. Dominici familiæ nomen dedit, ejuſque in Lombardiâ Provincialis, deinde totius ordinis Generalis, denique Archiepiſcopus Genuenſis factus, à Cardinale Urſino Epiſcopo Hoſtienſi (vacante tum ſede Romanâ) conſecratus. Imperatoris partibus faviſſe dicitur, unde cum die Cinerum Bonifacius VIII. Sententiam illam pro more in eum ad pedes ſuos provolutum proferre debuiſſet, *Cinis es, & in Cinerem reverteris*, conjectis in oculos cineribus, hæc ei dixiſſe fertur, *Gibellinus es, & cum Gibellinis* 1290.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

nis tuis ad nihilum reverteris. Et ita quidem habent Blondus & Philippus Bergomas, quorum tamen fides hac in parte vacillare videtur, cum potiùs Porcheto Successori tribuendum sit. Claruit anno MCCXC. Obiit anno MCCXCVIII. etsi sint qui vitam ejus ad annum usque MCCCXIV. protrahant. Vir quidem in Deum devotus, in pauperes munificus, in quos integros fere episcopatus sui redditus distribuit, pius magis quam doctus, etsi Augustini opera sedulò legebat, ejusque penè omnia memoriâ tenuisse dicitur. In rebus Historicis, præsertim quæ de Vitis Sanctorum congessit, nimium credulus, & in fabulis undique convasandis ad ludibrium ineptus.

SCRIPTA.

Historia Lombardica, seu *Legenda aurea de vitis Sanctorum.* Legenda quidem *aurea ab homine oris ferrei, cordis plumbei* scripta, ut acutè de eâ Ludovicus Vives *. *Quid fœdius* (ita pergit) *dici potest illo libro? quam pudendum est nobis Christianis, non esse præstantissimos nostrorum divorum actus verius & accuratius memoriæ mandatos, sive ad cognitionem,* &c. Vivem secutus est Melchior Canus †; *in illo,* inquit, *miraculorum monstra sæpius quam vera miracula legas. Hanc* [legendam aurcam] *Homo scripsit ferrei oris, plumbei cordis, animi certe parum severi ac prudentis.* Idem planè judicium tulit Cl. Espencæus, idque pro concione publica, adeo ut sententiam suam publicè recantare coactus sit. Opus quidem Historiis Christianis accensendum, an potius ad fabulas Romanenses ablegandum? à cordatioribus etiam Pontificiis (ut videmus) non sine gravi stomacho damnatum. Certe nugis nugacissimis, fictis, ineptissimisque narrationibus refertissimum, quæ non sine immenso Christianæ religionis scandalo legi, multò magis detendi possunt. Prodiit hæc *Historia Norimberg.* 1478. 1493. *Davent.* 1479. 1483. *Venet.* 1483. *Basil.* 1486. *Argentinæ* 1496. *Lugduni* 1510. *Argentinæ* 1518. In editione quæ penes me est, *Argentinæ* 1496. Jacobi nostri Legenda desinit in capite Clxxvii. Quæ sequuntur usque ad finem libri capita xxxviii. continentia, ab aliis addita sunt. Hæc Legenda etiam abbreviata prodiit *Venet.* 1478. fol.

* De caus. corrup. art. l. 2. p. 91.

† Loc. commun. l. 11. c. 6. p. 658. Vid. Thuan. ad an. 1555. p. 489.

Quadragesimale Venet. 1575. 1579. 1602. 4°.

Sermones de Planctu B. Mariæ Virginis, ibid. 1602.

Sermones pulcherrimi de tempore per totum anni circulum, Venet. 1544. 4o.

Sermones de Sanctis per anni totius orbitam, Papiæ 1500. *Venet.* 1602. 4°.

Mariale aureum, de laudibus Matris Dei, alphabetico ordine digestum, & in CLX. Sermones distributum, *Venet.* 1497. *Paris.* 1503. *Mogunt.* 1616. 4°.

Chronicon Januensis civitatis, ejusque Pastorum à fundatione usque ad annum 1213.

Librum de Opusculis S. Augustini; Defensionem sui ordinis contra impugnatores, quod non viverent secundum Apostolicam Regulam; item *summam Vitiorum & Virtutum* memorat, sed an extent, non dicit Amb. de Altamura ad an. 1290. Denique *Sacro-sancta Biblia in linguam Italicam* primus transtulisse, annoque 1270. evulgasse dicitur. Inter scripta ejus à nonnullis recensetur opus *Catholicon* dictum seu Grammatica & Dictionarium, *Venet.* 1483. an rectè, judicent, qui viderint.

1290. GULIELMUS MAIOR, natione Gallus, Ecclesiæ Andegavensis pœnitentiarius, & ab anno MCCXC. ejusdem Ecclesiæ episcopus, anno MCCCXI. Concilio Viennensi generali sub Clemente V. celebrato, in quo de extirpandis Templariis agebatur, interfuit & subscripsit. Obiit anno MCCCXIV. Scripsit *episcopatus sui gesta*, à tempore quo factus est episcopus usque ad annum MCCCXIII. à Dacherio primum in lucem prolata, *Spicileg.* Tom. X. p. 247. *Statuta* ejus *Synodalia* edidit idem Dacherius Tom. XI.

RI-

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1290.

RICHARDUS DE MEDIAVILLA, seu MIDDLETON, *Doctor solidus & copiosus, fundatissimus* etiam & *authoratus* dictus, natione Anglus, Ordinis Minoritarum Theologus; quòd vero illum Archiepiscopum Remensem fuisse scribit Marianus, parum apud eruditos fidei meretur. Claruit anno MCCXC. Postquam in Academiâ Oxoniensi Philosophiæ, jurisprudentiæ, præcipuè Theologiæ Scholasticæ haud vulgarem scientiam assecutus esset, juxta morem apud Anglos his temporibus receptum, Lutetiam se transtulit, ubi celebre sibi nomen comparavit. Anno MCCLXXXII. † Petrus Joannes Olivi Minorita accusatus est, quòd scripsisset nonnulla hæresi & erroribus plena; revera nulla alia de causâ quam quod molles & collapsos suorum mores publicè corripuisset; quod tam superioris quam interioris ordinis fratres mollitèr viventes, quin & delicatulos nimis Ecclesiæ Prælatos magno zelo tam voce quam scriptis lacessivisset. Hinc clamores in illum & tumultus excitati, causæque ejus examen anno sequenti à Bonagratia Ordinis Generali, Richardo nostro Theologiæ tunc Baccalaureo, & quibusdam aliis commissum est. Verbo dicam. Propositiones quasdam ex ejus scriptis excerptas tanquam periculosas & malè sonantes censurâ notârunt; quin & mortuus jam pro hæretico damnatus est, ejusque libri prohibiti. Addit Baleus cadaver ejus effossum esse, & Clementis Papæ jussu combustum. Petri hujus vindicias adversus Bzovium fusè agit Dermicius Thaddei, ipse Minorita, *Nitela Francisc. Relig.* p. 331, &c. Verùm redeo. Richardus noster in Patriam reversus, reliquum vitæ tempus Oxonii in publico docendi munere, non sine summa eruditionis fama, transegit. Obiit circa annum MCCC.

† Vid. Wading. ad an. 1282. N. 2. 1283. N. 1. 1297. N. 23, &c.

SCRIPTA.

Quæstionum in Magistrum Sententiarum lib. IV. Venet. 1509. *Brixiæ* 1591.

Quodlibeta Theologica LXXX. quæstiones continentia, Commentariis ejus in sententias subjecta.

De Commentariis in Evangelia & Epistolas Pauli; *lib. de Conceptione Mariæ*; *Tract. contra Petrum Johannes*, aliisque Baleus Cent 4. p. 359. Pitseus *de Script. Angl.* p. 386. videri possunt.

1290.

GUIDO, natione Burgundus, Villâ de Mimo, in Diœcesi Eduensi, nobili genere oriundus, ad vitam Monasticam in Cœnobio Autissiodorensi sub Joanne Josnual Abbate consanguineo suo formatus, (ut ex Appendice opusculo ejus subnexâ liquet,) in Academiis Aurelianensi & Parisiensi, Theologiæ, & Juri Canonico per novennium non indiligentem operam navavit. Claruit anno MCCXC. Domum reversus varia obivit munera, factus Eleemosynarius in Monasterio in Puseia, ejusdemque Vice-Prior, Decanus de Recognito, deinde Cœnobii Autissiodorensis Prior. Anno MCCLXXVII. mortuo Joanne, in Monasterii sui Abbatem electus est. Sed coortâ mox factione alterius partis Monachi Joannem quendam de Thyengiis Anglum Abbatem sibi asciverunt. Diu hæc duravit lis, Guidone bis Romam proficiscente, nec nisi post octennium in Guidonis nostri gratiam definita est. Anno MCCCIX. regimine suo se abdicavit, & in Cellam quandam privatam secedens, obiit VI. Kal. Martii an. MCCCXIII. postquam monasterium suum per integros ferme XXIV. annos gubernasset. Plura te docebit Aymo de Bordis, ejusdem cœnobii Monachus, eâ quam modò citavimus Appendice. Scripsit Guido *de gestis Abbatum S. Germani Autissiodorensis*, ab anno MCLXXXIX. usque ad annum MCCLXXVII. Primus in lucem protraxit Philip. Labbeus *Biblioth. Nov. MS.* Tom. I. p. 570.

1290.

CONRADUS, Natione Germanus, Monachus Dominicanus, suique ordinis Provincialis. Claruit circa annum MCCXC. Scripsit *de Rosario*

SÆC. XIII. ab An. MCC.

rio Beatissimæ Virginis. Prodiit *Colon.* 1603. 12°. Huic etiam *Legendam de Vita, obitu, & Miraculis S. Dominici* ex omnibus qui ante se scripserant compilatam tribuit de Altamura p. 65. quæ an edita sit, quærant alii.

1290. HENRICUS, aliis AMANDUS SUSO, Natione Suevus, ex nobili Comitum Montensium genere natus, Ordinis Prædicatorum Theologus insignis, Lector Constantiensis. Claruit circa annum MCCXC. exeunte hoc Sæculo obiisse videtur, vel, ut alii, anno MCCCVI. Sunt quidem iique non infimi nominis viri qui obitum ejus ad annum MCCCLXV. vel MCCCLXVI. referunt, quod nullo pacto stare potest, si quidem verum sit quod nobis tradidit † Amb. de Altamura Susonem nostrum, unà cum D. Thoma Aquinate (qui in Divorum censum relatus est an. MCCCXXIII.) summo Pontifici propositum fuisse, ut in Sanctorum numerum cooptaretur. Corpus ejus in Conventu Ulmensi provinciæ Alemanniæ ante Altare S. Petri conditum est.

† Biblioth. Domin. p. 77.

SCRIPTA.

Horologium Sapientiæ, Venet. 1492. 1539. *Neapoli* 1658. 12°. & alibi sæpius.

Meditationes C. de Passione Domini, cum totidem petitionibus ad eundem.

Liber de novem rupibus.

Sermones de Tempore; de Sanctis; & Quadragesimale.

Dialogus veritatis.

Epistolæ Variæ, eruditione, sanctitate, spirituque refertæ. Opuscula hæc Laurentius Surius ex linguâ Germanicâ in Latinam traduxit, & *Coloniæ* edidit 1588. 8°.

Officium quotidianum de æternâ sapientiâ, pluries editum annis tamen & locis mihi non compertis, nisi forsan *Paris.* 1578. 8o.

1294. BONIFACIUS VIII. antea *Benedictus Cajetanus* vocatus, natione Campanus, patria Anagninus, SS. Sylvestri & Martini in Montibus Presbyter Cardinalis, in locum Cœlestini V. (cujus simplicitate. dolo perquam insigni abusus fuerat, dum voce fictâ noctu quasi cœlitus demissâ ei Pontificatum deponere persuasit) Neapoli semet in Pontificem eligi curavit, Decemb. xxiv. an. 1294. Coronatus Romæ Januarii xxiii. an. 1295. In ejus solenni inauguratione duo mala omina † acciderunt, quæ turbulentum hominis ingenium moresque feroces prænunciare videbantur. Primum, quòd dum procederet ad Coronationem, supervenerint densissimæ tenebræ, ortaque vehementissima tempestas cereos ac lampades in Ecclesia extinxerit: Alterum, quod dum templo egrederetur, ortâ in populo seditione, amplius XL. homines occisi sint. Primo Pontificatus anno Clericos à sæcularibus tributis exemit, Urbevetanos loca quædam, quæ ipse Ecclesiæ vindicavit, restituere recusantes anathemate perculit, sacrisque omnibus interdixit. Occasione Abbatiæ Apameensis in Galliâ, arcta quæ ei cum Philippo Francorum Rege necessitudo intercessit, pene collapsa est; levis quidem dissensio, sed quæ post paucos annos accedentibus aliis causis in majorem erupit flammam. Anno MCCXCVI. Clericos in Gallia criminibus infames, vel emendari vel deponi curavit, strictâ etiam in Clericorum dissolutorum fautores excommunicationis censurâ. Jacobum & Petrum Cardinales Columnenses, tanquam Cœlestini partibus addictos, & Gibellinorum factioni faventiores, sibique clam insidiantes, habito Romæ episcoporum conventu purpurâ exutos, & muneribus omnibus spoliatos anathemati subjecit; annoque sequenti urbem Prænestinam, in pœnam violatæ à Columnensibus Majestatis dirui præcepit. Anno MCCXCVII. Jacobo Arragoniæ Regi, ut in Fredericum fratrem, jus suum in Siciliæ regnum mordicus tuentem, arma moveret, superciliosè mandavit: & post triennium cùm nec Fredericus, nec Siciliæ proceres arma deponerent, ipsos diris devovit, totumque Siciliæ regnum interdicto subdidit. Et cum Pontificibus

† Wading. ad an. 1294. N. 8. Spondan. ad an. 1295.

bus Romanis solenne erat, ob delicta Principum, regnis eorum sacris officiis, & Sacramentis interdicere, anno MCCXCVIII. Constitutionem Declaratoriam emisit, quomodò tempore interdicti tam Clerici quam sæculares sese habere debeant. Anno MCCC. Annum sacrum sive Jubileum Christianum Romæ anno quovis centesimo celebrandum primus instituit, quo confluente immensâ hominum multitudine, prima quidem die, (siquidem vera nobis referat post Crantzium Ulspergensis Chronici † Continuator) vestimentis Pontificiis indutus populo benedixit. Sequenti die Imperiali habitu & Coronâ ornatus in publicum prodiit; districto gladio sibi prælato, sedentique alto loco, *Ecce*, inquit, *duo gladii hic!* *Vides, O Petre*, (inquiunt, ad tam immanem arrogantiam obstupescentes, qui hæc referunt historici) *Successorem tuum, & Tu salutifer Christe, cerne tuum Vicarium: vide quoad ascendit superbia servi servorum tuorum.* Anno MCCCIII. crescente indies discordia ipsum inter & Philippum Galliæ Regem, qui suis nuper interdixerat ne ad Curiam Romanam liberè irent, vel pecuniam illuc mitterent, habita Synodo anathematis fulmen in Philippum vibravit, subditos à fidelitatis juramento absolvit, regnumque Alberto Imperatori subjecit. Sed facta mox cum quibusdam factionis Gibellinæ Cardinalibus conspiratione, missi sunt trecenti equites, qui Pontificem tunc Anagniæ agentem captivum tenent; verùm à Civibus Anagninis ejus causâ arma arripientibus, post triduum custodia liberatur. Romam rediens trigesimo quinto post die animi mœrore confectus misere obiit, Octob. XI. an. MCCCIII. Vir supra modum ambitiosus & arrogans, inquit Vitæ ejus * Scriptor. Joanni Stellæ, *Vir certè callidus, ingratissimusque, pro arbitrio animi potius ad terrorem, quam ad amorem omnia agens, ab omnibus arrogantissimus & improbus adjudicatus.* Quam impotenti insolentique dominandi, & promovendæ Majestatis Pontificiæ libidine teneretur, testis est vel unica illa Decretalis clausula † Tit. de Majorit. & obedient. *Porro subesse Romano Pontifici omni humanæ creaturæ declaramus, dicimus, definimus, & pronunciamus omnino esse de necessitate salutis.* Certè ob immodicam ambitionem, fastum, fraudes, tyrannidem, de eo in proverbium abiit, *Intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut Canis.*

SÆC. XIII. ab An. MCC.

† P. 262.

* Concil. Tom. XI. p. 1397.

† Extravag. Commun. lib. 1. Tit. 8. c. 1.

SCRIPTA.

Epistolæ: Habentur II. Conciliorum Tom. XI. part. 2. p. 1398. *Epistolæ & Constitutiones* XXIV. apud Bzovium ad an. 1294. & seqq. annis. IV. apud Wading. ad an. 1296, 1297. XLVII. ibid. in *Regest. Pontif.* XXII. apud eundem Tom. III. p. 1.

Rescriptum de indulgentiis anni Jubilæi, Julii Rosæ Scholiis illustratum.

Constitutio de privilegiis Doctorum, & Studentium Almæ Urbis, habetur in Collectione *Constitut. Apost.* Romæ 1579. p. 2.

Decretalium liber Sextus, seu *Juris Pontificii Codex*, quem à tribus doctissimis Viris, ex quibusdam novis Decretis à se editis compilari, & in Gymnasiis publicè legi mandavit, licèt adhuc in Gallia receptus non sit; prodiit *Paris.* 1503. 1541. *Venet.* 1591. 8o. cum Glossis *Lugduni* 1581. fol. *Francofurt.* 1586. 8o. & in quavis fere Juris Canonici editione. Paucula quædam inedita enumerat Lud. Jacob. *Biblioth. Pontif.* p. 32. quæ apud ipsum quærantur.

ÆGIDIUS DE COLUMNA, *Doctor fundatissimus* vocatus, Patriâ Romanus, ex splendidâ & illustri stirpe, nobili quippe Columnensium familia, oriundus. In urbe Patriâ prima studiorum tyrocinia posuit, quæ postea aliis in locis summoperè excoluit. In Philosophicis, ac Theologicis Thomam Aquinatem Præceptorem habuit, in cujus doctrinâ tantos fecit progressus, eique tam mordicùs adhærebat, ut ejus sanctique Bonaventuræ defensionem adversùs Gulielmum S. Theologiæ Professorem Oxoniensem in se susceperit, editis hunc in finem geminis libellis, quorum alterum *D. Thomæ Reprehensorium*, alterum *D. Bonaventuræ Defensorium* nuncupavit. 1296.

SÆC. XIII. ab An. MCC.

Ordinis Augustiniani fratribus Eremitis se socium dedit, quo vitæ instituto haud vulgarem sibi nominis famam doctrina morumque gravitate conciliavit. A variis Academiis, virisque Principibus expetitus, in Galliam concessit, à Philippo Audace ad Philippum filium, cognomento Pulchrum, bonis literis ac moribus imbuendum evocatus: unde in Academiâ Parisiensi Philosophiam & Theologiam per plures annos summâ cum laude docuit. Anno MCCXCII. plenis Ordinis sui comitiis Romæ habitis, ejusdem Ordinis Prior generalis communi suffragio renunciatus est; quo tamen munere post triennium sponte se abdicavit. Anno MCCXCVI. à Bonifacio VIII. (cui admodum carus erat, cujusque electionem ad Pontificatum editâ Apologiâ *de Renunciatione Papæ* tutatus est) Bituricensium Archiepiscopus & Aquitaniæ Primas constituitur; satagente id etiam Philippo Rege, tum ob celeberrimam viri famam, tum quòd ipsum olim præceptorem habuerat. Cardinalitiâ etiam insulâ ornatum esse plerique tradunt; intercedente verò Pontificis morte, in vulgus minimè renunciatum: & quò minùs id præstiterit Clemens, Bonifacii successor, in causâ erant Philippus, Galliæque Proceres, Ægidii commentario in gratiam Bonifacii scripto, haud leviter offensi. Sunt tamen, qui Cardinalem fuisse præfractè negant. Argumenta in utramque partem expendit, & pro Cardinalatu ejus sententiam fert doctissimus Lud. Dacchius *Hist. Cardin.* Tom. I. p. 372. Obiit Avenione xi. Kal. Jan. anno MCCCXVI. ætatis LXIX. moriens supremis tabulis vasa & ornamenta ad Dei cultum spectantia, Ordinis sui Ecclesiis, Romanæ, & Bituricensi; libros verò suos Monasterio Parisiensi legavit. Corpus Parisios translatum, in æde Augustinianorum conditum est, lapidi sepulchrali hoc inscripto Epitaphio:

Hic jacet aula morum, vitæ munditia, Archiphilosophiæ Aristotelis perspicacissimus Commentator, Clavis & Doctor sacræ Theologiæ, lux in lucem reducens dubia, frater Ægidius de Româ Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini, Archiepiscopus Bituricensis, qui obiit anno Domini M. CCCXVI. die XXII. mensis Decembris.

Egregias ei laudes tribuit Abr. Bzovius ad an. MCCCXVI. num. XVI. quas an usquequaque meruerit, non disquiro. Erat certè pro sæculo quo vixit, non indoctus, in Philosophiâ Aristotelicâ, & Theologiâ Scholasticâ præcipuè exercitatus; unde & *Theologorum Princeps* appellatus est: quin & jam anno MCCLXXXVII. in comitiis generalibus Florentiæ congregatis, Eremitæ Augustiniani decreverunt fratris Ægidii doctrinam (*quæ mundum*, ut ipsorum verbis utar, *universum illustrat*) ab omnibus Ordinis sui lectoribus & studentibus esse recipiendam, & inviolabiliter observandam. Stylo minùs eleganti, id quod ipsemet fatetur Bzovius, neque ex Ciceroniano ornatu usus est, tùm quòd usus ejus Scholæ talis esset, tùm quod meminisset illius vulgaris, *ornari res ipsa negat, contenta doceri*; tùm quod optime sciret, res ex suâ naturâ intellectu difficiles, non posse verborum lenociniis explicari. Scripsit quamplurima, tùm Philosophica, tùm Theologica, magnam partem adhuc tenebris sepulta, alia variis locis, formis, annisque edita; typis excusorum indicem se editurum promisit Ph. Labbeus *, verùm an promissis steterit, nondum comperi. Nos qualem assequi potuimus, Catalogum hoc loco texemus.

* De Script. Tom. 1. p. 13.

SCRIPTA.

Quæstio in utramque partem disputata, de Potestate Regiâ & Pontificiâ, occasione dissidii inter Philippum Pulchrum, & Bonifacium Papam nata; præmittitur Bonifacii Epistola, unà cum Philippi Responso. Edidit hæc Melchior Goldastus Monarch. Tom. ii. p. 95.

Defensorium, seu *Correctorium librorum S. Thomæ contra Gulielmi Lamerensis Thomæ-Mastigis Corruptorium, unà cum aliis, Venet.* 1501. & curâ H. Streveſdorfii, *Colon.* 1624. 8°. Hoc quidem opus nonnulli Joanni Parisiensi tribuunt,

ut

ut ſupra notavimus. Certè nihil obſtat quo minus ambo librum de eodem argumento, eodemque titulo edere potuerint. SÆC. XIII. ab An. MCC.

Elucubrationes in IV. libros Sententiarum Lombardi, Baſil. 1513. *Comment. & Quæſtiones in* III^um^. *librum Sententiarum* prodierunt *Romæ* 1623.

De Peccato originali, Oxon. 1479. 4°.

De Subjecto Theologiæ, unà cum aliis opuſculis, *Venet.* 1501.

Theoremata de Sacramento Corporis Chriſti. Hoc opuſculum ejus eſſe negare videtur Bellarminus *de Script.* p. 359.

De regimine Principum, Romæ 1482. *Venet.* 1598.

De Eſſe & Eſſentiâ; *De Menſurâ & Cognitione Angelorum, Venet.* 1598. unà cum *Comment.* ejus *in priora Analyt. Ariſtotelis.*

Quæſtiones in II^um^. *librum Sententiarum*, cum Comment. Angeli Rocchæ, II. Tom. *Venet.* 1581.

Tractatus de Erroribus Philoſophorum, ibid. eodem anno.

Quæſtiones Metaphyſicæ & Quodlibeticæ, Venet. 1501.

Comment. in Ariſtotelis libros de Animâ ad Edwardum Angliæ Regem, ibid.

Expoſitio ſuper libros Elenchorum Ariſtotelis, unà cum Aug. de Biellâ *Tract. de medio Demonſtrationis in defenſionem Ægidii, Venet.* 1500.

Verſio & Expoſitio in Rhetoricam Ariſtot. cùm *Declaratione Alpharabii, Venet.* 1515. *Comment. in Phyſica Ariſtotelis, Venet.* 1502.

Comment. in lib. de Generatione & Corruptione, 1526.

Comment. in Alpharabium de Cauſis, Venet. 1550.

Commentationes Phyſicæ & Metaphyſicæ, Urſellis 1614. 8°.

Commentarius in lib. I^um^. *Sententiarum, Venet.* 1571. fol.

Comment. in Hexaemeron lib. II. *Venet.* 1521. 4°.

Plura alia Theologica impreſſa eſſe affirmat Bellarminus loc. citat. viz. *In Cantica Canticorum lectiones* XIX. *Lect. in Epiſtolam ad Romanos. Expoſit. in Caput, Firmitèr*; *& in Caput, Marthæ*; *in Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam*, de hâc tamen expoſitione ſubdubitat. *De Renunciatione Papæ*; *De Clerico minùs ſufficienter ad Subdiaconatum promoto*; *Quomodo Reges poſſint bona regni Eccleſiis elargiri*; *Tractat. contra exemptos*; *De Divinâ Influentiâ in beatos*; *De laudibus Divinæ Sapientiæ*; *De Defectu malorum culpæ*; *De Prædeſtinatione, Præſcientiâ, Paradiſo, & Inferno*; *De materiâ Cœli*; *De Formatione corporis humani*; *De motu Angelorum.* Quibuſnam verò in locis hæc omnia impreſſa ſunt, utinam nobis Bellarminus indicâſſet. Præter hæc, plurima alia Ægidii opuſcula recenſet, variiſque in Bibliothecis delitеſcere dicit Joſeph Pamphilus *Chronic. Ordin. Eremit. S. Auguſt.* p. 42. &c. Denique monemus lectorem non deeſſe, qui omnia Ægidii Romani opera Ægidio Corbolienſi medico Gallo aſcribunt; quâ de re utpote veri perquam abſimili, & futili prorſus opinione, conqueritur Theoph. Raynaudus *de bonis & malis libris* part. 1. Erotem. 10. p. 122.

ARMANDUS DE BELLOVISU, natione Italus, patria Bononienſis, Ordinis Dominicani Monachus, ſacri palatii Apoſtolici magiſter. Claruit circa annum 1296. alii multò recentiorem faciunt, & ad annum MCCCCXCVI. revocant. Ambroſius de Altamura tres Armandos de Belloviſu nobis ſiſtit; primum Bononienſem noſtrum, ſecundum Hiſpanum, anno 1235. clarum, mortuum circa annum 1340. Verùm ſibi parùm conſtans eadem ferè opera utrique tribuit; denique tertium natione etiam Hiſpanum, Monachum Barcinonenſem, & in Academiâ Bononienſi apud Dominicanos Regentem, qui claruit anno 1530. cuique *Tractatum de Conceptione B. Virginis* aſcribit. Verùm Nicolaus Antonius in nuperâ ſuâ *Scriptorum Hiſpaniæ Bibliothecâ* de ullo hujus nominis Scriptore penitùs ſilet. Fateor me veram Armandi ætatem ignorare. Extant ab eo Scripta, *Poſtilla in pſalmos, Meditationes, preces*, Mogunt. 1503. *Sermones* Brixiæ 1610. 4°. *explicatio terminorum difficilium tam in philoſophia, quam Theologia*, Ven. 1586. Wittemberg. 1623. 8°. 1296.

SÆC. XIII. ab An. MCC. 1297.

ENGELBERTUS, natione Teutonicus, Ordinis Benedictini Monachus, & ab anno MCCXCVII. Admontenſis Cœnobii in Styria Abbas, etiam anno MCCLXXIII. clarus, ut paulò ſeriùs quam par erat, Poſſevinus illum ad annum 1340. referat. Extat *liber* ejus *de ortu, progreſſu, & fine Imperii Romani*, cui Philoſophica quædam hinc inde immiſcuit, à Gaſpare Bruſchio editus, *Baſil.* 1553. 8°. & cum aliis Scriptoribus homogeneis, Joach. Clutenii curâ, *Offenbachii* 1610. 8°. & in Bibliotheca Patrum Tom. XXV. p. 362.

Carmen Heroicum, ſeu *Panegyris in coronationem Rodulphi Habſpurgenſis*, anno 1273. ſcripta, in quavis ferè Hiſtoricorum Germanicorum collectione reperitur.

1299. THOMAS WICKE, ſive WICCIUS, gente Anglus, Monachus Auguſtinianus, ſive Ordinis ſancti Auguſtini, in Cœnobio Oſneienſi Canonicus Regularis. Claruit anno MCCXCIX. Bonis artibus à pueritia imbutus, & Academiæ Oxonienſis vicinitate fretus, haud mediocrem ſibi famam in literis comparavit; præcipuè Hiſtoriæ patriæ illuſtrandæ ſtudio addixit animum. Scripſit *Chronicon Angliæ* ab adventu Conqueſtoris, id eſt, ab anno MLXVI. ad ſuam uſque ſenectutem, & Edwardi I. obitum, ann. MCCCIV. In quo opere Guilielmum Novoburgenſem ſibi imitandum propoſuit. Hos annales nuper è tenebris eruit, vir doctiſſimus & de re literariâ bene meritus T. G. ediditque inter *Hiſtoriæ Anglicanæ Scriptores* Tom. II. *Oxon.* 1687. fol. Condidit item Wiccius *librum de Abbatibus Oſneienſibus* à Cœnobii fundatione, id eſt, ab anno MCXXIX. uſque ad annum MCCXC. Extitit Balei tempore, qui meminit etiam Poematum ejus *de commendatione Vini*, & *de increpatione Gulæ*; an verò adhuc ſuperſint, mihi eſt incompertum.

Sæculi decimitertii Finis.

Paucula

Paucula quædam addenda & illuſtranda.

PAg. 3. Adverſus Epiſtolam J. Chriſti ad Abgarum objicit amicus meus ſingularis D. P. A. privatis ad me literis, quòd in Actis Edeſſenis, quibus inſeritur, ap. Euſeb. l. 1. c. xiii. Thaddæus Articulum de deſcenſu Chriſti ad Inferos confeſſus ſit, qui tamen talem antiquitatem haud ſapere videtur. At 1. ſententia de Chriſti εἰς τὸν ᾅδην deſcenſu, antiquiſſima videtur; ſeriùs in Symbolo articuli locum obtinuiſſe conſtat, dogma verò ipſum longè eſſe vetuſtius, quid vetat? In ipſâ enim propoſitione conſentiunt omnes (*quis niſi infidelis*, inquit Auguſtinus Epiſt. XCIX. p. 437. *negaverit fuiſſe apud Inferos Chriſtum:*) tantum de ſenſu & explicandi modo litigatur. 2. Epiſtolæ & Acta Edeſſena mihi non pari nituntur authoritate; Acta quippe poſt Chriſti demum aſcenſum confecta ſunt, idque forſan à notariis, qui rem, quam auditu acceperant, parùm accuratè intelligebant, ſaltem facilè hallucinari poterant; quique non niſi ſumma Orationis Thaddæanæ capita nobis exhibent, quo vero ſenſu ea tradiderit, non exponunt; verùm hâc in re ſuo quiſque fruatur judicio.

Pag. 9. lin. 38. per *Concilium ſextum in Trullo*, intelligitur *Quini-ſextum*, *Trullanum* dictum, Concilii *Sexti* propriè dicti, in Trullo itidem habiti, Appendix.

Pag. 53. lin. 45. poſt, *habitæ*, adde, Quis fuerit hic Philippus, ſibi ignotum eſſe profitetur Bucherius; ſed probabile eſt, in Codice Bucheriano mendum cubâſſe, & pro *Epiſtola Philippi*, legendum, *Epiſtola Theophili*. Et ita quidem haberi in MS. Codice Oxonienſi, me nuper monuit Cl. Allixius.

Pag. 90. lin. 6. pro *Pictavienſi*, lege, *Petavionenſi*; ejus enim Poema iſtud eſſe videtur.

Pag. 143. lin. 37. duabus Athanaſii Orationibus, *viz. contra Gentes*, *& de Incarnatione Verbi* litem movet D. Allixius, authoremque ad ſecundi ſæculi finem vixiſſe putat: 1. Quod Marcionis dogma confutat: 2. Quod Antinoum Hadriani Imperatoris amaſium, quaſi novitium numen proſcindit: 3. Quod ἀποθεώσεις adhuc vigere ſignificat. Has viri clariſſimi objectiones in medium proferre placuit, eruditis ulteriùs excutiendas. Interim notare liceat, 1. Authorem Marcionis nuſpiàm diſertè meminiſſe: dogma quidem de origine mali, duplicique principio refutat; id verò plurimorum erat inter gentes Philoſophorum, non minùs quam Valentini, Marcionis, Manetis, &c. inter Hæreticos. Et etiamſi concedatur, dogma Marcioniticum confutâſſe, non inde ſequetur, ipſum Marcionis ætate vixiſſe. 2. Quòd dicit Antinoum, τὸν νεῶ inter numina relatum eſſe, forſan non alio ſenſu intelligi debet, quam quod ſuo adhuc tempore pro Deo habitus ſit. 3. De Romanorum conſecrationibus hæc habet: Καὶ μή τι θαυμάσῃς μηδὲ μακρὰν πίστεως εἶναι τὸ λεγόμενον νομίσῃς, ὅπου γε καὶ πολλῷ πεύθεσθαι, ἢ τάχα καὶ μάχεσθαι νῦν ἢ Ρωμαίων σύγκλητον τὸν πάππον. &c. i. e. Interprete P. Nannio, *Ne mihi hic dubius hæſites, neve longè à fide rem abeſſe credas, quod dico; non ita pridem, & fortaſſe etiam nunc, Romanus Senatus ſuos ab origine Imperatores, aut omnes, aut ſaltem eos quos ipſis libitum eſt, cœlo ariſque dedicant, legibuſque & Senatus-conſultis Deos eſſe jubent.* Hæc de temporibus Athanaſianis, vel Athanaſium immediatè præcedentibus, quando longè major Senatus Romani pars Gentilium ſacris mordicùs adhuc adhærebant, commodè dici poterant, ægrè autem de ſecundo ſæculo, quando ἀποθεώσεις Romanæ, pleno Ceremoniarum apparatu perageb antur. Utut ſit, certum eſt, Orationem *contra Gentes*, præterquam quod conſtanti fide eam Athanaſio tribuunt Codices MSS. à Synodo Conſtantinopolitanâ adversùs cultum Imaginum an. DCCLIV. congregatâ, ſub Athanaſii nomine citari; quibus hâc in re ne hylum quidem reponunt Nicænæ II. Synodi Patres, Act. vi. pag. 481. Oratio verò *de Incarnatione*, quam ejuſdem eſſe authoris nemini dubium eſſe poteſt, tanquam Athanaſii citatur à Theodorito

rito *Dial.* III. p. 161, 162. ubi plurima ex eâ loca profert, ut Hadrianum Papam, Photium, alioſque mittam.

Pag. 176. lin. 25. poſt *Veronenſis*, adde, Nuperrimè verò, monente D. Allixio, didici Zenonis Veronenſis Epiſcopi ſermonem laudari à Ratherio Veronenſi, decimi ſæculi Scriptore ap. Dacher. *Spicileg.* Tom. II. an verò ex illorum numero ſit, qui ſub ejus nomine hodiè circumferuntur, quærant alii.

Pag. 214. lin. 39. Liber *de initiandis*, ut & alter *de ſacerdotali dignitate*, an Ambroſii ſint, meritò dubitari poteſt, utpote in quibus nil ſucci & ſpiritûs Ambroſiani ineſſe videtur. Certè de poſteriori, ait Theoph. Raynaudus, Erot. X. de bonis & malis libr. p. 124. eum Anſelmum potiùs redolere quam Ambroſium. Ibid. pag. 215. lin. 18. Liber *ad Virginem lapſam*, Nicææ Aquilienſis Epiſcopi eſſe videtur; de quo vide Gennadium *de Script.* c. 22. Libri *de Viduis*, ipſe meminit Ambroſius Comment. *in Luc.* cap. 21. p. 147. eſt ergo inter ejus genuina reponendus.

Pag. 216. lin. 13. Cum in recenſendis S. Ambroſii operibus *Miſſæ Ambroſianæ* nullam habuimus rationem, præſtat de eâ hic paucis agere. Eccleſiam Mediolanenſem, quod & aliis tunc in more poſitum erat, ſuas olim ſolennes precum formulas habuiſſe, ritus ſuos peculiares, nemo qui in antiquis Eccleſiæ monumentis hoſpes non planè ſit, dubitare poteſt. Quin nec deſunt, qui nobis perſuadere velint, Miſſale Ambroſianum à S. Barnabâ, primo (ut volunt) Mediolanenſium Archiepiſcopo, ejuſdemque Eccleſiæ fundatore fuiſſe adornatum, à S. Miroclete auctum, tandem à S. Ambroſio in hodiernam formam redactum, ab eoque nomen traxiſſe. Sed nugas venditant, qui talia nobis ſomnia narrant, nec vel leviſſimum ex veteribus teſtimonium proferre poſſunt. Primus, quod ſciam, qui diſertè meminit, eſt Walafridus Strabo circa an. 842. qui lib. *de Reb. Eccleſ.* c. 22. refert, Ambroſium Mediolanenſem Epiſcopum tam Miſſæ, quam cæterorum diſpoſitionem officiorum ſuæ Eccleſiæ & aliis Liguribus ordinâſſe. Quæ & uſque hodiè (inquit) in Mediolanenſi tenentur Eccleſiâ. Si verò ipſum Ambroſium auctorem non ſtatuerimus (quod omninò incertum eſt, nulloque veteri nititur teſtimonio) probabile eſt Compilatorem, quiſquis tandem fuerit, plurima ex ipſius Ambroſii ſcriptis deſumpſiſſe, quæ à ſequentium ſæculorum Archiepiſcopis (ut in hiſce fieri ſolet) mirè aucta & interpolata ſunt. Miſſa Ambroſiana, prout hodiè habetur, tùm rituum ordine, tùm ritibus ipſis, precumque diſpoſitione tùm à Romanâ, tùm ab aliis admodùm diſcrepat; in Pſalmis & Lectionibus ex S. Scripturâ petitis antiquâ verſione Italicâ, non quæ hodiè obtinet vulgatâ, utitur; longitudine ſuperat Romanam, hâc in re Græcis potiùs conſona, quia Mediolanenſes priſcis Græcorum veſtigiis firmiùs inhæſerunt, quod ad Liturg. S. Petri notat Lindanus, & ex eo Bar. Gavantus *Theſ. S. Rit.* Tom. i. Part. II. Tit. xv. p. 188. Liturgiæ Ambroſianæ ordinem nobis depingunt Joſ. Vicecomes, & ipſe Ambroſiani Collegii Doctor, *de Rit. Miſſæ* lib. 2. Card. Bona *de Reb. Liturg.* l. 1. c. 10. p. 89. Jo. Mabillonius tùm *de Liturg. Gallic.* l. 1. c. 2. Num. vii. tùm *Itin. Ital.* p. 15. ne alios commemorem. Miſſale hoc Ambroſianum edidit Pamelius *Liturg. Eccleſ. Lat.* Tom. i. p. 293. Duas alias Editiones recenſet Mabillonius, *viz.* ann. 1560, & 1669. ſed tùm à Pamelianâ, tùm à ſe invicem haud parùm diſcrepantes, quibuſnam verò in locis prodierint, non indicat.

Pag. 284. lin. 39. ex V. Severi Sulpitii Epiſtolis à Dacherio editis, ultima non eſt Severi noſtri, ſed alterius Severi, natione Afri, ut liquet ex Epiſtolâ IV. pag. 535.

Pag. 298. lin. 14. poſt verba *Edit. Garner. Part.* 1. p. 97. &c. adde, Longè verò probabiliùs eſt, Theodorum his libris Hieronymum quam Auguſtinum oppugnâſſe. Certè Photius de his ipſis Theodori libris agens Cod. CLXXVII. ea tradit, quæ uni ferè Hieronymo convenire poſſunt. Ait igitur primò Theodorum adverſarium ſuum nomine τῦ *Aram* indigitâſſe. Quis verò ſub hujus vocabuli involucro lateat, nodus eſt haud ita facilè ſolvendus. Ab infauſtâ τῦ ἀερὸς ſignificatione dictum, ſed frigidâ planè conjecturâ exiſtimat Andr. Schottus Photii interpres. Exſcriptoris nimiùm feſtinantis errorem eſſe,

esse, ἀσὰμ pro ἱερον. nominis sc. Hieronymiani abbreviaturâ reponentis, satis ingeniosè conjicit D. Allixius. Sed cum de variantibus hâc in parte Codicum MSS. lectionibus nihil monuit diligentissimus Hoeschelius, cumque apud me pene certum sit, Theodorum hoc loco adversarium suum ficto nomine traducere voluisse, mihi longè verisimiliùs videtur, homunculum quendam in aliquo Syriæ angulo latitantem hoc vocabulo denotari. *Aram* enim proprè *Syriam* significat, quod Hieronymo non ineptè congruit, qui longè majorem vitæ partem in Syriâ transegit, iisque in locis omnia pene adversus Pelagianos scripta elucubravit. Id quod apertè satis innuit Theodorus, dum ait, ipsum ex Occidente quidem esse oriundum, in Orientis regionibus tantummodò versatum, & exinde libros de recens ab se excogitatâ hæresi compositos ad populares suos in patriam transmisisse, quibus multos in suam pertraxerit sententiam, integrasque adeò Ecclesias absurdis illis opinionibus imbuerit. Quæ verò de suo, quem vocat hæretico, addit Theodorus, rem apertissime conficere videntur; ipsum nempe quintum Evangelium confinxisse, in Eusebii Palæstini Bibliothecis repertum (quod de Evangelio secundum Hebræos, Hebraicè in Bibliothecâ Cæsariensi asservato, & ab Hieronymo in Græcum Latinumque sermonem translato, ut ipse nobis Auctor est *de Script. Eccles.* c. 2, 3. intelligendum esse, nemo non videt) quòd LXX. aliorumque Græcorum interpretum versiones rejecerit, novâ à se elaboratâ earum loco substitutâ: denique quòd Hebræorum quorundam abjectæ sortis discipulus fuerat, neque linguæ Hebraicæ à puero assuevisset. Quæ quidem omnia Hieronymo apprimè congruunt, Augustino non item. Legas diligenter, erudite Lector, quæ isthoc in loco habet Photius, & mecum fateberis, præter Hieronymum haud alium ibi designari posse.

Pag. 308. lin. 29. post, *hortatus*, adde, Hic verò libellus non alius esse videtur, quam *Epistola ad Virginem lapsam*, quæ inter Ambrosii opera reperitur, ut supra monuimus.

Pag. 315. lin. 53. de Theodoriti *Expositione in Epistolam ad Galatas* id inprimis notandum, in Cap. 2. integram Periodum, quâ de dissidio inter Petrum & Paulum agebatur, nempe à commate v. usque ad xv. desiderari. Deesse quidem monuit Sirmondus, qui textum Græcum ex Bibliothecæ Regiæ Codice MS. edidit. Quum verò Codex Regius ex Codice quodam Medicæo in Italiâ descriptus sit, haud levis oritur suspicio, locum istum à Majestatis Pontificiæ adulatoribus malâ fide decurtatum esse. Nec hâc de re vel γῆν quidem habet Garnerius *Dissert. de libris Theodoriti*, qui tamen aliàs copiosus & satis diligens esse solet.

Pag. 354. lin. 41. *Demonstrationem contra Judæos* non esse Basilii Selucensis, satis apertè docet stylus, nec usquam in MSS. cum aliis Basilii operibus occurrit, ut ex Bigotii monitu, me docuit Cl. Allixius.

Pag. 555. lin. 16. post, *Tom. I. pag.* 345. adde, Hanc verò Epistolam non esse Isaaci Lingonensis, sed Isaaci cujusdem Abbatis Pictavensis, ex Ordine Cistercensi, agnoscunt tùm Baluzius, tùm ipsemet Dacherius *Spicileg.* Tom. xiii. Verùm manum de tabulâ; ut enim in hisce recensendis ulteriùs pergamus, prohibent Typothetarum filii, extremas operis lineas jamjam prementes.

F I N I S.

APPENDIX

Ad Hiſtoriam Literariam

Ab Anno M̄CCC. ad Annum M̄DXVII.

APPENDIX

APPENDIX
AD
Historiam Literariam
Cl. V. GULIELMI CAVE,
In quâ
De Scriptoribus Ecclesiasticis
Ab Anno MCCC. ad Annum MDXVII.
pari methodo agitur.

Authore *HENRICO WHARTON*, A. M.
R^mo. in Christo P^tri. ac D^no. Archiepiscopo
Cantuariensi a Sacris Domesticis.

LONDINI:
Typis *J. D.* & Impensis RICHARDI CHISWELL, ad insigne Rosæ
ac Coronæ in Cœmeterio D. *Pauli.* MDCLXXXIX.

APPENDIX

AD

Historiam Literariam

GUL. GULIELMI GAVE

in qua

De Scriptoribus Ecclesiasticis

Ab Æ[illegible] ad Annum MDXXIII

pauciora digitur.

SÆCULUM WICKLEVIANUM.

Conſpectus Sæculi.

HAud infœlicius à Chriſto nato, ſi decimum excipias, Sæculum experta eſt Eccleſia. Neglectum meliorum literarum ſtudium, conculcata pietas; & hinc effreni Ordinum Mendicantium intemperie, illinc futilibus controverſiis, diſciſſus Chriſtianus Orbis. Ab Eccleſiâ jamdiu exularat caſtioris Theologiæ ſtudium, & ſalebroſis Scholarum nugis locum ceſſerat. Iſtas quinetiam è Clero pauci excoluerunt. Sacerdotibus enim ſæcularibus Juris Canonici ac Civilis ſcientia inprimis in votis fuit; quâ ad ſummas Eccleſiæ dignitates compendio perveniri poſſet. Soli ferè Mendicantium Ordini rerum divinarum ſtudium excolendi gloria relicta eſt. Iſti verò immenſam exinde apud vulgus autoritatem obtinuiſſe nequaquam contenti, in Academiarum Cathedras avidi involarunt, & antiqua Sæcularium munera ruptis Diſciplinæ Eccleſiaſticæ repagulis ſibimetipſis arripuerunt. Hinc natum ferale Sæcularium & Fraterculorum odium. Illi temere à Mendicantibus uſurpata concionandi confeſſioneſq; excipiendi munera ægerrimè tulerunt, iſti perfectiorem vitæ ſtatum plebi credulæ oſtentante, Sæcularium ordinem Eccleſiæ gravem atq; inutilem eſſe prædicarunt. Summo utrinque partium ſtudio ea lis toto fere Sæculo agitata eſt, hinc Clero pro veritatis causâ & antiquis privilegiis decertante, illinc Mendicantibus ſedis Romanæ favore munitis, cujus ipſi aſſeclæ fuerunt ut plurimùm juratiſſimi. Neq; ipſis tamen Mendicantibus adamuſſim inter ſe convenit. Sub initium enim Sæculi exortus eſt Petrus Joannis de Olivâ, Ordinis Franciſcani, qui divinitus ſemet inſpiratum jactitans, docuit Spiritualem ſtatum nuper Orbi Chriſtiano à Franciſco invectum eſſe; cui Novi Teſtamenti leges utpote minus perfectæ, cedere debeant; Chriſti & Apoſtolorum Evangelium nullum ad perfectionem ducere, adeóq; abolendum eſſe, introductâ Franciſci Regulâ; eliminandum Cleri Sæcularis ordinem, atq; ordini cuidam Religioſo Eccleſiæ regimen committendum, Evangelicam paupertatem tam religiosè ab omnibus colendam eſſe, ut neq; proprium aliquid, neq; in communi poſſidere liceat. Hujuſmodi ferè dogmatibus in vulgus effuſis, Petrus Joannis ingentem Franciſcanorum turbam in partes ſuas traxit; quibus *Spiritualium* nomen inditum fuit. Spiritualibus acerrimè ſe oppoſuit Joannes xxii. aliiq; ſequentes Pontifices; qui dogmata illorum damnarunt, & ſectariis anathema dixerunt. Verùm parùm id curârunt Michael Cæſenas, Occamus, cæteriq; Spirituales; qui innumeras Pontificum Bullis hæreſes ineſſe palàm prædicarunt. Spretâ Bullarum autoritate, Pontifices rem Fidei Inquiſitoribus ferro ac flammis agendam commiſerunt. Iſti *Spirituales*, qui *Begvardi*, *Begvini* & *Fratricelli* jamdudum appellari cœperant, rogo paſſim addixerunt, nonnunqam & copiis militaribus oppugnarunt; ſectam autem contumacem adeò expugnare non poterant; ut ad inchoatam uſq; Reformationem reliquiæ ejus non contemnendæ ſupereſſent. Hactenus de Mendicantium jurgiis. Ineunte Sæculo Clemens V. ſedem Pontificiam Avenionem tranſtulerat, ut Philippo Pulchro Galliæ Regi, cujus autoritate Papatum adeptus fuerat, gratiam rependeret. Eâdem fere de causâ habitum eſt Concilium Viennenſe anno 1311. quod quidem indixit Clemens, ut fidem de condemnandis Boniſacii VIII. hæreſibus Philippo datam eâ ratione eluderet. In hoc Concilio ſublatus eſt Equitum Templariorum Ordo, ipſi flammis damnati, illorumq; bona Equitibus Hoſpitalariis donata; confirmatum Corporis Chriſti Feſtum, & declarata S. Franciſci Regula. Ablatâ enim Concilio libertate, omnia pro libidine decrevit Papa, Patrum ſuffragia nec rogans nec expectans. Cæterum ſedis Romanæ

Eymeric. Direct. Inquiſit. par. 2. qu. 15.

translatione haud parùm imminuta est majestas Pontificia ; quæ ab illo tempore sensim labascere cœpit, & Regibus terrori esse desiit : Postquam Ludovicus Bavarus Imp. anathema sibi à Joanne xxii. incussum tam fœliciter difflässet ; & doctissimorum virorum calamos in subsidium vocando, Principes alios docuisset, quâ potissimùm ratione Pontificum fulmina repellenda essent. Longè graviorem autem plagam tulit sedis Romanæ autoritas à diuturno schismate, quod post Gregorii xi. obitum anno 1378. inchoatum quinquaginta plus minus annis perduravit : Schisma adeò difficile, ut è quanam parte staret veritas scitu ferè impossibile esse non ignobiles illius ævi Scriptores conquerantur. Diviso autem inter plures Papatu, factum est ; ut singulis nihil non concedere, quo sequacium suorum favorem demererentur, ac tandem Concilii Generalis arbitrio fasces Pontificios demittere necesse fuerit. Post medium Sæculi Wiclefus Ecclesiæ Romanæ errores voce ac scriptis strenuè impugnavit ; adscitisq; sibi innumeris per Angliam, Bohemiam exterasq; gentes discipulis, doctrinam suam longè lateq; propagavit. Quod ad Græcos attinet ; illi quicquid otii ab intestinis seditionibus superfuit, futilibus de lanâ caprinâ controversiis impenderunt. Adulto enim Sæculo quæstio inter Barlaamitas ac Palamitas de lumine Thaboritico exorta est ; quæ Synodis, anathematismis, ac libellis mordacibus agitata est tanto utrinq; animorum æstu ; ac si de primariis fidei articulis certandum esset, totiusq; religionis prora ac puppis in ejusmodi nugis staret.

SCRIPTORES.

1301 JOANNES DUNS, cognomento SCOTUS, *Doctor Subtilis* dictus, natione Anglus, Dunstonæ in Parochiâ Emildonensi propè Alnwicum in Northumbriâ natus, secundùm alios verò gente Scotus, ex vico Duns, octo mille passibus ab Angliâ distante, oriundus ; ex Waddingi deniq; aliorumq; sententiâ Hibernus, utpote Duni in Ultoniâ natus. Illum enim genti suæ tam Scoti quam Hiberni præfractè vendicant, nullâ tamen ratione *tuti*. Præterquam enim, quòd omnes, qui de illo mentionem injiciunt, ante Sæculum xvi. Scriptores, & in his Bartholomæus Albicius *, eum Anglis annumerent ; asservantur etiamnum nonnulli operum ejus Codices MSS. paulò post ætatem suam exarati, in quibus nomen, Patria, ac locus natalis ascripta reperiuntur. Juvenis adhuc Minoritis Novocastrensibus nomen dedit ; & ab iis Oxonium missus, in Collegio Mertonensi, cujus demum Socius fuit, penitiorem literarum cognitionem hausit ; in Theologiâ Scholasticâ omnium sui ævi facilè princeps, in Jure Civili pariter ac Canonico versatissimus ; Logices, Physices, Metaphysices, Mathematicæ, Astronomiæ callentissimus. Claruit anno 1301. quo circiter tempore evocato ex Academiâ Oxoniensi ad Parisiensem Gulielmo Varrone, illius Præceptore, in Cathedram Theologicam suffectus est ; quam tantâ sui nominis gloriâ moderabatur, ut triginta plusquam Scholarium millia ejus audiendi gratiâ Oxonium undiq; confluxisse perhibeantur. Post prælectas Oxonii Sententias, anno circiter 1304. à Symmystis suis Franciscanis Lutetiam accitus, primùm Baccalaureatûs, dein Doctoratûs insignibus cohonestatus, demum à suis in Comitiis Tolosanis anno 1307. Regens creatus est ; & in Academiâ Parisiensi Scholas Theologicas regendas suscepit. Quo primùm tempore inauditum antea in Ecclesiâ dogma de Immaculatâ Beatæ Virginis Conceptione propalare cœpit, idq; solenni habitâ disputatione ducentis ordine prolatis argumentis demonstratum ivit. Tantum sanè apud Academicos Parisienses potuit Viri doctissimi fama ; ut in sententiam ejus manibus pedibusq; transirent ; Festum Immaculatæ conceptionis instituerent ; neve quis, nisi ejusdem opinionis sectarius, ad gradus Scholasticos admitteretur, edicto caverent. Anno 1308. Scotus à Gondi-

* Conformit. S. Francisci.

Gondiſalvo Minoritarum Generali Coloniam ſe transferre juſſus, Lutetiâ diſceſſit; & ab universâ civitate Colonienſi obviàm procedente ſolenni Pompâ receptus eſt. In Conventu autem Franciſcanorum brevi poſt apoplexiâ correptus, & feſtinato nimis, ut volunt, funere elatus, obiit eodem anno die viii. Novembris, ætatis ſuæ 43. ſeu, ut alii habent, 34. Innumera ferè ingenii ſui monumenta reliquit; in quibus SS. Thomæ & Bonaventuræ definitiones accuratè diſcutiens, & ad limam revocans, in pleriſq; diverſam, in nonnullis contrariam, init viam. Hinc natæ *Thomiſtarum* & *Scotiſtarum* ſive *Realium* Sectæ; quæ Scholarum ſubſellia aſſiduis jurgiis & rixoſis clamoribus per plura Sæcula impleverunt; & etiamnum, ubi ejuſmodi tricis, ne dicam nugis, locus datur, implent.

OPERA.

Grammatica Speculativa, à nonnullis Alberto de Saxoniâ Auguſtiniano falsò aſcripta.

Quæſtiones uberrimæ in univerſam Logicam, cum Mauricii à Portu Hibernici, Archiepiſcopi Tuamenſis Expoſitione. Prodierunt ſeorſim *Venet.* 1512, 1600. 8°.

Commentaria in viii. *libros Phyſicorum Ariſtotelis*, à Waddingo Joanni noſtro abjudicata. Prodierunt ſeorſim *Venet.* 1504. 4°. 1597. Editio *Lugdunenſis* Franciſci de Pitigianis Aretini annotationes appoſuit.

Quæſtiones in libros Ariſtotelis de Animâ imperfecta, cum Scholiis & ſupplemento Hugonis Cavelli Pſeudo-Archiepiſcopi Armachani.

Tractatus de rerum Principio.

Tractatus de primo Principio, cum Scholiis Cavelli & Mauricii.

Tractatus Theorematum xxiii. cum eorundem Scholiis.

Collationes xxiii. *Phyſico-Theologicæ*, cum Scholiis Cavelli.

Collationes aliæ iv.

Tractatus imperfectus de cognitione Dei.

Quæſtiones Miſcellaneæ de Formalitatibus imperfectæ. Prodierunt *Venet.* 1514. *Pariſ.* 1584. 8°.

Meteorologicorum libri iv. in quibus citatur Thomas Bradwardinus Scoto junior.

Expoſitio in Metaphyſicam Ariſtotelis, cum notis Cavelli. Prodiit *Pariſ.* 1520. & cum notis Mauricii *Venet.* 1501.

Concluſiones Metaphyſicæ, cum notis Cavelli.

Quæſtiones in Metaphyſicam, cum notis Mauricii & Cavelli. Extant *Venet.* 1407, 1501.

Quodlibeta & Commentaria in libros iv. *Sententiarum*, cum notis Cavelli, Lycheti, Joannis Poncii, & Antonii Hiquæi. Opus ingens ac ſubtiliſſimum, *Anglicanum*, & *Oxonienſe* vulgò dictum, quòd Oxonii elucubratum fuerit. Prodiit ſeorſim *Venet.* 1514, 1597. *Antverp.* 1620. & alibi.

Reportatorum Pariſienſium libri iv. (qui quaſi compendium rude ſunt *Operis Anglicani*) cum notis Cavelli & Waddingi. Prodierant ſeorſim *Pariſ.* 1519. *Venet.* 1597. *Pariſ.* 1600. 8°.

Quæſtiones Quodlibetales xxi. ſeu, ut alii dividunt, xliii. cum notis Cavelli, & Lycheti. Prodierunt *Pariſ.* 1519.

Opera iſthæc Scoti omnia collegit, notis ferè perpetuis illuſtravit, & in xii. Tomos diſtributa edidit Lucas Waddingus *Lugduni* 1639. f. plurima ejus Opera olim imprimenda curaverant Angli Franciſcani, *Patavii* 1474.

Alia ejus Opera, & in his *Commentaria in Geneſin, Evangelia, & Epiſtolas Pauli, Sermones de Tempore & Sanctis*; & *Tractatum de Perfectione ſtatuum* enumerant Trithemius, Baleus *, & Waddingus †; quæ nondum lucem aſpexerunt.

* Cent. iv. cap. 82.
† De Scriptor. Ord. Minor. p. 203.

ANDREAS NOVOCASTRENSIS, gente Anglus, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Doctor, claruit anno 1301. Extat ab eo ſcriptus *Commentarius in librum primum Sententiarum, Pariſ.* 1514. f. *Commentarium* 1301.

mentarium in Boetii librum de Conſolatione Philoſophiæ ab eo ſcriptum eſſe prodit Baleus cent. x. p. 44.

1301. RAYNERIUS, gente Italus, Patriâ Piſanus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologus ac Juriſconſultus conſummatiſſimus, Scriptor incertæ admodum ætatis, quippe quem alii ad annum 1333. ad annum 1410. alii referunt. Nos cum Trithemio eum circa annum 1301. deponimus, donec certior lux affulgeat. Extat *Pantheologia*, ſeu *Summa univerſæ Theologiæ*, Alphabeticè diſpoſita; quam multis additis, multis detruncatis, & ſtylo ubiq; immutato edidit Jacobus Florentinus Minorita *Norimbergæ* 1473. Corruptam iſtam editionem expreſſerunt *Veneti* 1486. *Lugdunenſes* 1519. f. *Brixienſes* 1580. 2 vol. 4°. *Pariſienſes* haud ita pridem 3 vol. f.

1301. THEODORUS METOCHITA, natione Græcus, Magnus Logotheta Dromi, atq; ipſi Andronico Imp. affinitate junctus; Joannis quippe Panhyperſebaſti, Andronici nepotis, ſocer. Exeunte Sæculo poſtremo unà cum Joanne Glycâ in Occidentem legatus, Mariam Germani Imperatoris ſororem Michaeli Imp. Andronici primogenito deſponſatam Conſtantinopolin adduxerat. Claruit anno 1301. Anno circiter 1314. Logotheta generalis factus, omnia apud Imperatorem poterat; ac res Imperii pro lubitu, ſummâ tamen fide ac diligentiâ, moderatus eſt. Anno circiter 1328. Andronicus Senior ab Andronico Juniore, rebelli Nepote, bello victus eſt; captaq; urbs Conſtantinopolis. Metochites itaq;, qui invictâ ſemper fide avi partes propugnârat, Didymotichum, maritimum Bithyniæ oppidum, relegatus eſt: & magnificæ ipſius ædes, direptis priùs opibus, à furente plebe ſolo æquatæ. Poſt aliquantulum temporis, Turcis Bithyniam populantibus, Conſtantinopolin reductus eſt, & in monaſterio Choræ, quod à Juſtiniano Imp. olim fundatum, & ruinis peſſundatum, ipſe inſtaurârat, degere permiſſus; gravi tamen interdicto, Andronici Senioris, quem animâ cariorem habuit, colloquio vel qualicunq; literarum commercio privatus. Obiit anno 1332. die xiii. Martii, xxx. poſt Andronici mortem diebus: à Nicephoro Gregorâ, diſcipulo & amico ſummo, funebri oratione laudatus. Vir, judice Gregorâ *, Τῶν ὑφ' ἥλιῳ σοφώτατος, qui φύσεως ἐμπειρίᾳ πρὸς λόγους, καὶ παιδείᾳ πρὸς πόνους, καὶ μνήμης ὑμείᾳ καὶ καθαρότητι, σοφίας ἀπάσης εἰς τὸ ἀκριβέστατον ἤλασεν.—— βιβλιοθήκη γὸ ἦν ἔμψυχος ὅτος, καὶ ἀνθρωπίνων πρόχειρος ἐμπειρία. Οὗτος πάντας μακρῷ τῷ μέτρῳ παρέδραμεν, ὅσοι ποτὲ λόγων ἥψαντο. *Vir omnium, quos ſol intuetur, doctiſſimus; qui facundiâ naturali & tolerantiâ laborum, & memoriæ præſtantiâ ſummum omnis eruditionis faſtigium conſcenderat.—— Viva Bibliotheca; & eorum, quæ ſcire velles, oraculum. Tanto intervallo omnes eos ſuperabat, qui unquam in ſtudiis verſati ſunt.* Immani prorſus errore hunc cum Georgio Metochite, Becci ſocio, confundit Cl. Voſſius †, atq; adeò inſigni Parachroniſmo Beccum & Melitenioten Theodoro Metochitæ exilii comites adjungit.

* Hiſt. l. 8. 7. p. 190.

† De Hiſt. Gr. l. 2. c. 29.

SCRIPTA.

Compendium Hiſtoriæ Romanæ à Julio Cæſare ad Conſtantinum Magnum, à Joanne Meurſio cum verſione ſua ac notis editum Gr. Lat. *Lugduni Bat.* 1618. 4°. Sed non aliam eſſe hanc *Hiſtoriam* quàm *Glycæ Annalium librum tertium* demonſtrat Theophilus Raynaudus ‖, cui proinde non immeritò vapulat Meurſius.

‖ De bon. & mal. lib. p. 156.

Paraphraſis in octo libros Phyſicorum, & parva Naturalia Ariſtotelis; quæ à Gentiano Herveto Latinè verſa prodiit *Baſil.* 1559. 4°.

Hiſtoriæ Sacræ libri ii. & *Hiſtoriæ CP. liber unicus*, exſtiterunt Græcè MSS. penès Meurſium.

Capita cxx. *Philoſophica & Hiſtorica*, MSS. in Biblioth. Auguſtanâ *. Alia alibi.

* Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 74.

1301. RAYMUNDUS LULLIUS, ſeu LULLUS, gente Catalaunus, Raymundi Lulli & matris ex illuſtri Herilium familiâ filius, in Inſulâ Majoricâ apud

apud Baleares in vico S. Michaelis natus anno 1236. Claruit anno 1301. Juvenis mercaturam coluit ſpe quæſtûs; ſeu, ut alii habent, in Majoricæ Regis aulâ militavit, Seneſchallus Jacobo Regi factus; libidine & inſanis amoribus infamis; donec tandem inopinato quodam caſu ad meliorem frugem converteretur. Aulâ igitur relictâ, quadrageſimo ætatis anno Fratribus Minoritis ſe adjunxit, totus pietatem ſpirare cœpit, ingenti deſiderio Mahumetanos ad fidem Chriſti convertendi flagravit; adeoq; literarum ſtudiis, quæ olim flocci fecerat, diligenter incubuit. Penitiora imprimis Medicinæ ac Chemiæ arcana perſcrutari & ediſcere in votis habuit: licèt Waddingus *, & cum eo alii, totum artis Chemicæ ſtudium, non ad noſtrum, ſed ad junio-rem quendam Raymundum de Terragâ, & Neophytum dictum è Judæis ad Chriſtianos converſum, ſpectare contendant. Utut ſit, Lullus primis Latinæ Linguæ elementis Lutetiæ imbutus; & ab emptitio quodam ſervo Mahumetano (à quo mox perfidè vulneratus ſummum vitæ diſcrimen adiit) Arabicum ſermonem edoctus, innumeris ferè libris, Hiſpanâ, Latinâ, & Arabicâ Linguâ evulgandis animum adjecit. Dein in montem ſecedens, precibus & contemplationi per ſeptem menſes totus vacavit; ibiq; novum ſcientiæ lumen divinitùs infuſum accepiſſe dicitur. Mox Romam ad Honorium iv. profectus ut Cœnobia, in quibus ſtudia linguarum orientalium vigerent, ab eo ubiq; terrarum erigi juberentur, poſtulavit anno circiter 1287. Ejuſdem rei promovendæ gratia Pariſios, Montem Peſſulanum & Genuam ordine petiit; ac ubiq; locorum Artem ſuam Generalem, quam Inventivam appellavit, ſummo ſtudio edocuit. Anno ſequente, ut eandem ſibi Romæ prælegere liceret, fruſtra poſtulavit. Genuam igitur reverſus, ad meditatum diu opus Evangelii inter Mahumetanos prædicandi ſe accinxit. Tunetum itaq; in Africâ trajiciens, diſputatione cum Saracenis initâ grave capitis periculum adiit, ſacerdotis cujuſdam Arabis precibus ægrè liberatus, lege tamen latâ, ut in Africam reverſo mors irrogaretur. Ex Africâ Neapolim venit; ibiq; artem ſuam uſq; ad annum 1290. prælegit. Poſtmodò ut Romæ eam doceret, à Bonifacio viii. petens repulſam tulit. Mox Genuam profectus, multos exaravit libros; Majorcam, Regem invilit; Lutetiam, artem ſuam iterum prælegit; rurſus Majorcam, cum Judæis & Saracenis diſputavit; Cyprum, Jacobitas & Neſtorianos voce oppugnavit, ac propinatum ab iis venenum ægrè evaſit. Genuam ac Pariſios reverſus, artem ſuam edocuit; de eâdem verò Romæ docendâ Clementem v. interpellans, rejectus eſt. Dein Lugdunum, mox Majorcam concedens, inde in Africam ad Bungi Regiam transfretavit; ac fidem Chriſti prædicare cœpit. A Saracenis verò lapidibus appetitus, & ab Alfalcino eorum Sacerdote rationem fidei ſuæ poſtulatus, cùm Philoſophicis argumentis eam demonſtratum iret, in ſquallidum carcerem conjectus eſt. Tandem Genuenſium Mercatorum precibus liberatus, ex Africâ ſolvit; & amiſſâ naufragio totâ librorum ſupellectile, Piſam appulit. Nonnulli tamen iter iſtud Bugienſe in annum 1313. circiter rejiciunt. Dein recuperandæ Terræ Sanctæ animum adjiciens, bellum ſacrum ſtrenuè apud omnes hortari cœpit; ejuſq; ſuſcipiendi ſeu animo ſeu prætextu ingentem nummorum vim à matronis Italis corraſit. Avenionem itaq; ad Clementem v. profectus, ut Sacrum Bellum decerneretur, petiit. A Pontifice ludibrio habitus, Lutetiam ſeceſſit; artiq; ſuæ edocendæ incubuit uſq; ad Concilium Viennenſe anno 1311. Apud Concilii enim Patres omni modo ſategit; ut Studia linguarum ubiq; extruerentur, ut ex omnibus ordinibus militaribus unicus conflaretur, ut Sacrum Bellum indiceretur, ut Averrois ſcripta damnarentur; nil tamen obtinuit. A Concilio rejectus, ad Reges Chriſtianos ſe contulit; quos ad Sacrum Bellum ſuſcipiendum ſollicitare non deſiit. Aulas itaq; Regias Galliæ & Hiſpaniarum circumvagatus, tandem in Angliam devenit, ibiq; artem Chemicam exercuit. Parùm tamen fidei meretur, quod Joannes Imperialis †, ipſe etiam dubitabundus, ex aliorum autoritate refert, *pilas quaſdam æneas hujus operâ in auri ſubſtantiam verſas ad hæc uſq; tempora in Regio Britanni atrio aſſervari.* Verùm iter iſtud Anglicum, multis argumentis in medium prolatis, dubium reddit Lucas Waddingus ‖. Anno circiter 1314. Raymundus derelictâ uxore

* Annal. Minor. Tom. iii.

† Muſ. Hiſtor. p. 13.

‖ Annal. Minor Tom. iii. ad an. 1315. num. 3.

uxore (uxoratus enim fuit) tertiarium Franciſcanorum ordinem ſuſcepit; & immenſo Martyrii deſiderio æſtuans, pro Chriſto occumbere certum habuit. Aliquantulùm igitur in Siciliâ & Majorcâ commoratus, in Africam dennò trajecit; ubi poſtquam nonnullos ad fidem Chriſti perduxiſſet, Tuneti, ſeu, ut alii, Bugiæ, in carcerem conjectus, & graviſſimis vulneribus ac tormentis à Saracenis excruciatus eſt. Semianimis à Genuenſibus Mercatoribus eductus, & in navem delatus, in conſpectu patriæ Inſulæ animam efflavit die xxix. Junii anno 1315. ætatis ſuæ 80. Ingens de eo apud Scriptores eſt Controverſia. Alii enim, & in his Bzovius, eum hæreticis, hiſtrionibus, & circumforaneis nugivendulis annumerant; inſanum Chemiæ ſtudium, atq; auri conficiendi ſitim exprobrant; & quingentos ferè errores ex libris ejus deſumptos à Gregorio xi. Avenione anno 1372. anathemate notatos eſſe produnt. Alii è contra eum in Sanctorum & Martyrum album reponunt: Pietatem, zelum & doctrinam deprædicant: totam illam librorum Chemicorum & Medicorum farraginem Raymundo Neophyto deberi volunt; Lullium deniq; adeò in ejuſmodi nugis non ineptiiſſe, ut in Scriptis genuinis Alchymiſtarum ſtultitiam ſæpiſſimè irrideat, contendunt. Hujuſmodi ferè argumentis Lullii partes operosè tutatur; qui de illo, ejuſq; peregrinationibus, morte, arte, doctrinâ, libris, fuſiſſimè agit, Lucas Waddingus Annal. Minor. ad an. 1275, 1287, 1290, 1293, 1295. præſertim verò ad an. 1315. ferè per totum.

SCRIPTA.

Probatio Articulorum Fidei & Legis Chriſtianæ. *Colon.* 1509.

Liber Natalis Pueri Jeſu, anno 1310. ſcriptus. *Pariſ.* 1499.

Liber Blanquerna dictus, *de quinque ſtatibus Perſonarum*, viz. de Uxoratis, Religioſis, Prælatis, Cardinalibus, & Pontificibus. In linguam Valentinam converſus prodiit *Valentiæ* 1521.

Liber de orationibus & contemplationibus intellectûs. Ibid.

De Meditationibus totius anni, ſeu *de Amico & Amato.* *Pariſ.* 1505.

De laudibus B. Virginis Mariæ, ſeu *Ars Inventionum.* *Pariſ.* 1499.

Clericus, ſeu *Liber pro Clericis.* Ibid.

Philoſophia amoris, anno 1298. ſcriptus. *Pariſ.* 1516.

Liber Proverbiorum. Ibid.

Commentaria in Primordiale Evangelium Joannis, ſeu in 1 caput Joannis, *Ambianis* 1511.

Arbor Scientiæ. *Venet.* 1514. *Lugduni* 1515.

De Demonſtratione per æquiparantiam liber, *anno* 1304. ſcriptus. *Valentiæ* 1510.

De ſubſtantiâ & Accidente liber, quo Trinitatem probandam ſumit: anno 1313. ſcriptus. *Valentiæ* 1520.

Diſputatio Raymundi Lulli & Homerii Saraceni, primò Bugiæ habita Sermone Arabico, dein Latinè à Lullo converſa anno 1308. *Valentiæ* 1510.

Diſputatio quinque hominum Sapientum, anno 1294. ſcripta. *Valentiæ* 1520.

Quæſtiones ſuper iv. *libros Sententiorum*, anno 1298. ſcriptæ. *Lugduni* 1491. Panormi 1507.

Quæſtiones Magiſtri Thomæ Atrebatenſis ſolutæ ſecundùm artem, anno 1299. ſcriptæ. *ibid.*

De Anima rationali liber, anno 1294. ſcriptus. *Compluti* 1519.

Logica parva. *Compluti* 1518. & cum Commentariis Antonio Belver. *Majoricæ* 1584.

Logica nova, anno 1303. ſcripta. *Valentiæ* 1519.

Ars brevis, quæ dicitur, *Ars univerſalis magna*, anno 1307. ſcripta; pluribuſq; Opuſculis, quibus totidem ſunt tituli, comprehenſa. Prodiit *Argentinæ* 1617. 8°. *Valentiæ* 1515. f. *Francofurt.* 1596.

Practica compendioſa artis. *Ludguni* 1525. 4°.

Ars generalis ultima, anno 1308. finita. *Majoricæ* 1645.

Liber Correlativorum innatorum, anno 1309. ſcriptus. *Valentiæ* 1512.

Ars

Ars inventiva veritatis. Valentiæ 1525.

Tabula generalis ad omnes Scientias applicabilis, anno 1293. concinnata. *ibid.*

Ars Expositiva, seu *Lectura* super duos præcedentes libros. *Ibid.*

Liber de ascensu & descensu intellectûs, anno 1304. scriptus. *Valentiæ* 1519.

Dialogus de immaculatâ B. Virginis Conceptione. Prodiit Hispanicè & Latinè *Bruxellis.*

Testamentum duobus libris universam artem Chymicam complectens, anno 1332. scriptum. Prodiit *Colon.* 1566, 1573. 8°.

De Secretis Naturæ, seu *quintâ essentiâ libellus*, cum *Epistolâ ad Robertum Regem de lapide Philosophorum. Augustæ-Vindel.* 1518. 4°. *Venet.* 1514, 1521. 4°. *Argentinæ* 1541. 8°. *Colon.* 1567. 8°.

Secreta Secretorum Lullii & Hermetis Philosophorum. Colon. 1592. 8°.

Clavicula & Apertorium Alchymiæ, item *Magia naturalis. Noriberg.* 1546. 4°. *Colon.* 1579. 4°.

Codicillus, seu *Compendium artis Chymicæ. Colon.* 1572. 8°. *Rothomagi* 1651. 8°.

Apertorium de veri lapidis compositione. Basil. 1561. f. *Argentorati* 1613. 8°.

Ars intellectiva super lapidem Philosophorum, & Practica lapidis, ibid.

Compendium animæ transmutationis Theoria & Practica, atq; alia varia Opuscula. *Basil.* 1561. *Argentinæ* 1613. *Francofurt.* 1550. 4°.

Liber de Mercuriis, anno 1333. conscriptus, *ibid.* & seorsim *Colon.* 1567. 8°.

Praxis universalis magni Operis, inter alia Opuscula Chymica *Basil.* 1561. *Argent.* 1613. *Ursellis* 1602. 8°.

Repertorium, ad intelligendum Testamentum, Codicillum, alioſq; Raymundi libros perutile. *Ibid.*

Varii Tractatus Chymici. Basil. 1572, 1610. 8°.

Ars operativa Medica. Basil. 1597. 8°.

Epistolæ Medicæ. Noribergæ 1625. 4°.

De conservatione vitæ Tractatus, cum *libro Secretorum. Argentorati* 1616. 8°.

Cæterùm plura quàm quatuor voluminum millia conscripsisse Raymundus dicitur. Operum tamen ejus excusorum nullus quod sciam Catalogum contexuit accuratum. In indiculo nostro desunt certo certiùs quamplurima; quin & fortasse Theologica pleraq; quæ maximè notari meruerunt. Scripsit enim Lullius. *Psalterium*, seu *Librum de centum nominibus Dei*; *Tractatum de Confessione*; *Libros de Contemplatione plures: De centum signis & dignitatibus Dei: Expositiones binas Orationis Dominicæ*; *Tractatus de Oratione complures: De Conscientiâ, De consolatione eremiticâ: Artem Prædicandi majorem ac minorem: De* iv. *sensibus S. Scripturæ: Librum* lii. *Sermonum contra omnes incredulos: De Antichristo: De Articulis fidei*; *De Deo ignoto & mundo ignoto: De Trinitate in Unitate*, sive *de essentiâ Dei: De Spiritu S. contra Græcos: Adversùs Judæos: De modo convertendi Infideles: Libros de Attributis sive Proprietatibus Dei quamplurimos: De Prædestinatione & Libero Arbitrio: De naturâ Angelicâ: De Invocatione Dæmonum librum* (qui tamen potiûs Raymundo Neophyto debetur) *De septem donis Sp. S. & eorum effectibus* (MS. in Bibliothecâ Mertonensi Oxon. cod. 170.) atq; alia ferè innumera; quæ longo ordine recenset Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. minor. p. 296.

GULIELMUS DE NANGIACO, seu *de Nangis*, natione Gallus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Dionysii Parisiensi, claruit anno 1301. Scripsit *Historiam* ab orbe condito ad annum 1301. juxta annorum seriem: quam ad annum 1368. continuârunt bini ejusdem Cœnobii Monachi. Fragmentum ejus ab anno 977. ad 990. edidit P. Pithæus inter Scriptores Coætaneos *Francofurt.* 1594. p. 207. Integram dedit Dacherius Spicileg. Tom. xi. p. 405. Scripsit adhuc Gulielmus *Chronicum Regum Franciæ* ad annum usq; 1301. à Pithæo inter alios Scriptores Francicos evulgatum *Francofurt.* 1596. quin & *Gesta* S. Ludovici Francorum Regis, filiorumq; 1301.

ejus

ejus Philippi Audacis ac Roberti. Prodierunt *ibidem* à Pithœo edita, & apud Andr. Quercetanum Hist. Franc. Tom. v.

1301. GULIELMUS MANDAGOTUS, gente Gallus, ex Archidiacono Nemausensi & Uticensi Pontificis Romani Capellanus, & Ecclesiæ Tolosanæ Præpositus. Anno 1295. Ebredunensis Archiepiscopus à Bonifacio viii. creatus est. Claruit anno 1301. Anno 1312. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis & Episcopus Prænestinus à Clemente v. die xiv. Decemb. renunciatus est. Obiit Avenione anno 1321. seu, ut alii, 1324. Præter operam quam Bonifacii viii. jussu *sexto Decretalium libro* condendo navavit, scripsit *Tractatum de Electionibus novorum Prælatorum*, qui typis excusus prodiit *Colon.* 1573. 8°. cum additionibus Boerii.

1301. HENRICUS STERO, Natione Germanus, Cœnobii Altaichensis inferioris Monachus Ordinis Benedictini, Hermanni Abbatis Capellanus, ac demum, ut nonnulli volunt, Abbas Piburgensis, claruit anno 1301. Scripsit *Annales* ab anno primo Frederici Barbarossæ Imp. ad primum Rodulphi Habspurgensis, seu ab anno Christi 1152. ad 1273. Annales *illos* primus edidit Marquardus Freherus inter alios Scriptores Germanicos; *auctiores* dedit Henricus Canisius Antiq. Lect. Tom. i. p. 229. Scripsit etiam Stero *Historiam de rebus gestis Rudolfi Habspurgensis, Adolfi Nassovii, & Alberti Austriaci Impp.* ab anno 1266. ad an. 1300. quam Ulricus & Conradus Wellingi fratres, Monachi Cœnobii Augustani SS. Udalrici & Afræ O. B. ad annum 1335. continuârunt. Extat *Historia* ista cum Wellingorum *Continuatione* apud Freherum Script. German. *Francofurt.* 1600. Tom. i. p. 384.

1301. DINUS MUGELLANUS, Gente Italus, è Mugello agri Florentini vico oriundus, Juris utriusq; consultissimus, & apud Bononienses Professor primarius, claruit anno 1301. A Bonifacio viii. Cardinalatûs pollicitatione Romam accitus, sedulam illi in condendo sexto Decretalium libro operam præstitit. Pontificis tamen perfidiâ mercede excidit. Cardinalitiæ dignitatis consequendæ spe dejectus, ex nimio animi mœrore obiisse dicitur anno 1303. non quidem adhuc sine veneni suspicione.

SCRIPTA.

Commentarius in Regulas Juris Pontificii. Colon. 1569, 1594. 8°. & cum additionibus Nicolai Boerii. *Colon.* 1617. 8°.

Commentarius in Titulum Institutionum de Actionibus. Lugduni 1568. *Francofurt.* 1568. 8°.

Tractatus de Præscriptionibus secundùm annorum, mensium, & dierum numerum. Colon. 1568. 8°. 1576. 8°. *Venet.* 1584. *Colon.* 1594. 8°.

De Glossis contrariis Juris Civilis. Francofurt. 1596. *Venet.* 1584.

De Successione ab Intestato, & de Interesse. Colon. 1590. *Venet.* 1584.

Commentarius in librum sextum Decretalium, Bonifacii viii. jussu elucubratus, *Consilia*, aliaque jus utrumque spectantia nondum typis prodidisse videntur.

1301. JACOBUS DE BENEDICTIS, *Jacoponus* ob ingentem sui contemptum dictus, natione Italus, Patriâ Tudertinus, nobili loco natus. Relicto sæculo, familiæ Franciscanæ se adjunxit; & eximiâ vitæ sanctitate (prout ista ferebant tempora) spectabilis, claruit anno 1301. Præ cæteris autem pietatis officiis mirabili sui ipsius contemptu enituit. Franciscî enim Patriarchæ vestigiis quàm proximè insistendum, ratus, ludibrium sibimet inferendum summopere ambivit; id maximè meritorium, & supremam perfectionis

fectionis Christianæ gradum esse arbitratus. Nec voto quidem excidit. Dum arrepto enim sibi munere Prophetico inconditas Revelationes in vulgus jactaret, & Bonifacii Pontificis (cui nondum ad Papatum evecto familiaris fuerat) mores factaq; redargueret, ludibrium tulit, à Bonifacio in vincula conjectus in urbe Prænestinâ. Utut novum illud pietatis ostentandæ artificium istiusmodi titulum tumulo ejus inscriptum meruit.

OSSA B. JACOPONI DE BENEDICTIS,
TUDERTINI FR. ORDINIS MINORUM,
QUI STULTUS PROPTER CHRISTUM,
NOVA MUNDUM ARTE DELUSIT,
ET COELUM RAPUIT.
OBDORMIVIT IN DOMINO
DIE XXV. DECEMBRIS, ANNO MCCCVI.

Scripsit linguâ rudi Italicâ *Rythmos & Poemata multa*, quibus crassiora verba, Tudertina, Calabra, Sicula, Neopolitana, datâ operâ immiscuit; ut Lectoribus risum, sibi ludibrium moveret. Franciscus Fresatus Minorita ista in septem libros distribuit, notisq; illustrata edi curavit *Romæ* 1558. auctiora *Venet.* 1617. 4°. Ejusdem *Rythmus ad B. Virg. Mariam prope crucem Christi Patientis stantem*, qui incipit, *Stabat Mater dolorosa*, in Officio B. Virginis habetur. *Sententiæ & Monita Salutaria*, apud Matthæum Raderum in Viridario Sanctorum. *Canticum de Contemptu Mundi*, cui initium, *Cur Mundus militat sub vanâ gloriâ?* omnibus satis notum. Deniq; *Prophetia* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

JOANNES FRIBURGENSIS, à nonnullis *Joannes de Uriburgo dictus*, cognomento *Runsic*, natione Germanus, Friburgo in Brisgoiâ oriundus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, ac tandem Episcopus Ossunensis in Hungariâ, claruit anno 1302. In concionibus adeò potens, ut dum semel apud Bononiam in usuram inveheretur, cives tumultu facto usurarios urbe ejicerent. Obiit anno 1314. Postquam abdicato Episcopatu vitam otiosam apud Dominicanos suos aliquamdiu exegisset. 1302.

SCRIPTA:

Summa Prædicatorum. Prodiit *Reutlingæ* 1487.
Summa major, seu *Confessariorum*, in iv. partes distributa. *Lugduni* 1518.
Glossæ in Summam Raymundi Pennafortis de Pœnitentiâ & Matrimonio. Prodierunt unà cum Summâ *Romæ* 1603. 4°.
Commentaria ejus *in libros Sententiarum*, *Glossas in Decretum*, *Epistolas*, atq; alia quædam memorat Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 95. 468.

PTOLOMÆUS LUCENSIS, gente Italus, ex civitate Lucâ, S. Thomæ Aquinatis discipulus, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1303. Tandem Joanni xxii. Pontifici à sacris Confessionibus fuit; atq; anno 1318. Episcopus Torcellensis in ditione Venetâ creatus, obiit anno 1321. Scripsit *Annales* rerum tum sacrarum tum civilium ab anno 1060. ad annum 1303. gestarum: item *Chronicon Pontificum atq; Imperatorum.* Prodiit utrumq; Opus *Lugduni* 1619. *Annales* habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. xxv. p. 949. Scripsit etiam ad Gulielmum Petri Godivum, postea Cardinalem, *Historiam Ecclesiasticam* libris xxiv. quæ asservatur MS. in Bibliothecis Vaticanâ, Barberinâ, Colbertinâ, & Navarrensi. Habetur excerptum ejus *de Genealogiâ Roberti Guiscardi* Tom. iii. Hispaniæ illustratæ. Aliud *de Genealogiâ & posteritate Caroli Siciliæ Regis* in Collectaneo Hist. Franc. Tom. v. p. 893. 1303.

EBERARDUS, natione Germanus, Cœnobii Altahensis Monachus Ordinis Benedictini, Ecclesiæ Ratisponensis Archidiaconus, claruit anno 1305. 1305.

Scripsit *Annales de Ducibus Austriæ, Bavariæ, & Sueviæ* ab anno 1273. (quo desiit Henricus Stero) ad an. 1305. Steronis interim Annales continuare præ se ferens, ejusdem Historiam de Rodulpho Imp. egregiè compilavit. Extant *Annales* Eberhardi apud Canisium Antiq. Lect. Tom. i. p. 307.

1305. CLEMENS V. *Bertrandus Gotto* antea appellatus, natione Vasco, ex vico Villendraut in Diœcesi Burdegalensi oriundus, Bertrandi filius, ex milite Clericus, primùm Episcopus Convenarum, dein anno 1299. Archiepiscopus Burdegalensis à Bonifacio viii. creatus, tandem anno 1305. Pontifex Romanus absens electus est Perusii die v. Junii, coronatus Lugduni die xiv. Novembr. Pontificatum adeptus, sedem ab urbe Româ in Galliam transtulit; modò Lugduni, modò Burdegalis, potissimùm verò Avenione commoratus: & in grati animi tesseram regno Galliæ nullum ex Bonifacii viii. Bullâ, *Unam Sanctam Catholicam Ecclesiam*, præjudicium esse factum declaravit. Anno 1307. Andronicum Græcorum Imp. ob Schismatis crimen excommunicavit: initoq; cum Angliæ ac Galliæ Regibus consilio, omnes unâ eidemq; nocte comprehendi, & in carcerem mitti fecit Templarios; quorum opulenti reditus invidiam iis excitârant; & idololatriæ blasphemiæq; criminationes induxerant. Anno 1309. Venetos ob occupatam Ferrariam anathemate percussit, & personas ac res eorum occupare volentibus donavit. Eandem paulò post censuram Florentinis & Lucensibus irrogavit. Anno 1311. mense Novembri, habito Viennæ Generali Concilio Franciscanorum Ordinem confirmavit; & Templarios hæreseos damnari, proscribi, ac bonis exui effecit. Hinc ad supplicia passim rapti flammis interierunt Templarii: bona eorum Hospitalariis data. Anno 1313. Henricum vii. Imp. qui Romam ad coronam accipiendam profectus, Cardinalibus Pontificis vicariis fidelitatis Sacramentum præstare denegârat, & jura sua armis recuperatum ivit: è medio tollendum curavit; venenatâ hostiâ à Bernardo Politiano Dominicano Confessore suo, ad id subornato, ei dum Florentiam obsideret, traditâ. Obiit Clemens Roccæ-Mauri super Rhodanum anno 1314. die xx. Aprilis. Extant, *Epistolæ & Decreta* xviii. Concil. Tom. xi. p. 1499. *Aliæ* xvi. apud Bzovium Annal. ad an. 1307, &c. *aliæ* xi. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iii. ad an. 1306, &c. *aliæ* xlvi. ibid. in Regesto Pontif. p. 28. *Constitutiones Clementinæ, seu Decretalium liber septimus*, Clementis v. jussu ex variis sui & Concilii Viennensis Constitutionibus collectus in libros v. distributus, & post mortem ejus à Joanne xxii. anno 1317. divulgatus. Prodiit Paris. 1517. 12°. ibid. 1541. Rothomagi 1519. 12°. Venet. 1591. 8°. Lugduni 1584. f. Francofurt. 1586. 8°. Deniq; *Epistolarum Regesti volumina* ix. in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. asservata.

1305. THOMAS JORSIUS, sive JOYCE, Anglicus, & Gnalensis dictus, gente Anglus, Patriâ Londinensis, origine forsan Cambro-Britannus. Alberti M. Discipulus, Ordinis Dominicani Monachus, Doctoratûs laureâ insignitus, Theologiam Parisiis, Londini atq; alibi docuit: postea Dominicanorum in Angliâ per septennium Provincialis; & Edwardo Regi à confessionibus, & secretis Consiliis ascitus. Claruit anno 1305. quo Cardinalis & Episcopus Sabinensis à Clemente v. renunciatus est die xviii. Decembr. dignitatem istam grandi pecuniæ summâ mercatus, si Balæo fides. Non desunt equidem, & in his Trithemius & Oudinus, qui Thomam nostrum ad annum 1400. referunt. Quin & lepido prorsus commento Ambrosius de Altamura, ut Scriptorum Dominicanorum Catalogum per fas & nefas augeat eum datâ operâ in quatuor Scriptores dissecat, ac per totidem Sæculi hujusce partes distribuit: quos licèt ipse diversos fuisse credi velit; unum tamen eundemq; esse ex scriptis iis attributis primâ fronte patet. Anno demum 1311. Thomas noster à Clemente ad Henricum vii. Imp. legatus, Lugduni in itinere obiit. Corpus Oxonium delatum apud Dominicanos sepultum est. Non levem sanè Thomæ nostro Anglico Propinquitas nominis cum Thomâ Angelico injuriam fecit: quùm factum exinde fuerit, ut Anglici Operum pars longè maxima

maxima Angelico aſcribantur, & inter opera ejus collocentur; viz. *Commentaria in Geneſin, in Iſaiam, in Jeremiam, in Danielem, in libros Maccabæorum, in Threnos, in Epiſtolas Canonicas, in Apocalypſin, & in Boethium de Conſolatione Philoſophiæ, ac ſumma totius Logicæ Ariſtotelis*; quæ Thomæ Anglico deberi cenſentur, uti loco ſuo ſupra monuimus. Cæterùm ſub Thomæ noſtri nomine extat *Opus aureum in* xxvii. *Pſalmos, Venet.* 1611. f. *Interpretatio Metamorphoſeos Ovidianæ ſecundùm ſenſum moralem, Pariſ.* 1509. *Commentarius in Octateuchum*, MS. in Bibliothecâ Collegii Novi Oxon. Cod. 90. Magdalenenſi cod. 47. Mertonenſi cod. 200. *Commentarius ſuper duos nocturnos Pſalmorum* MS. in Bibl. Exonienſi Oxon. cod. 25. Pembrochianâ Cantab. cod. 46. *De quatuor Prædicabilibus ad omne genus humanum*, MS. in Bibl. S. Petri Cantab. cod. 87. *De theoriâ prædicandi*, MS. ibid. cod. 99. & in Bibl. Lincolnienſi Oxon. cod. 20. *De inſtantibus & momentis, & de videndo faciem Dei poſt Reſurrectionem*, MSS. in Bibl. Publicâ Cantab. cod. 179. *Articuli Hæreticales contra eum, & Reſponſa*, MSS. ibid. *Commentarius in libros D. Auguſtini de Civitate Dei*, MSS. in Bibl. Mertonenſi Oxon. cod. 169. Baliolenſi cod. 70. qui quidem excuſus eſt, *Toloſæ* 1488.

GULIELMUS PARISIENSIS, gente Gallus, Ordinis Prædicatorum Monachus, & Generalis fidei per Galliam Cenſor anno 1305. à Clemente V. conſtitutus. Anno 1308. ejuſdem Pontificis juſſu Templariorum cauſam & crimina unà cum aliis Prædicatoribus recognovit. Iſtum, ut videtur, Gulielmum autorem habent *Dialogi* vii. *de Sacramentis*, Gulielmo Arverno Pariſienſi falsò tributi, & ſub ejus nomine, *Lipſiæ* 1512. *Pariſ.* 1587. editi: de quibus paulò fuſiùs ſupra egimus. 1305.

PHILIPPUS EYSTETENSIS, natione Germanus, Patriâ Alſatus, S. Theologiæ Doctor, Abbas Cœnobii Ciſtercienſium Pariſienſis, claruit anno 1305. quo Romam ab Alberto Auſtriaco Imp. miſſus, Epiſcopus Eyſtetenſis ſive Aichſtadianus ordine xxxix. à Clemente v. creatus eſt. Obiit anno 1322. die. xxv. Februarii. Scripſit rogatu Annæ, Hungariæ Reginæ, Alberti Imp. filiæ, *Vitam S. Walpurgis*, Abbatiſſæ Heidenheimenſis; quam ex fuſioribus Wolfhardi commentariis ferè contexuit. Extat apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. iv. p. 560. 1305.

SIFFRIDUS, natione Germanus, Miſnenſis Eccleſiæ in Saxoniâ Presbyter, claruit anno 1307. quem cum Siſrido, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopo Cyrenenſi, & Archiepiſcopi Moguntini Suffraganeo circa an. 1470. nonnulli perperàm confundunt. Scripſit Siffridus noſter *Chronicon* ab Orbe Condito ad annum 1307. quod omiſsâ priore parte ad annum uſq; Chriſti 457. & reſectis in reliquâ plurimis periochis inutilibus, evulgavit Georgius Fabricius Chemnicenſis, & Hiſtoriæ ſuæ Saxonicæ calci ſubjunxit, *Lipſiæ* 1569. *Jenæ* 1598. f. inde à Piſtorio inter Scriptores ſuos Germanicos collocatum, *Francofurt.* 1583. Tom. i. 1307.

HAITONUS, ſive AITONUS, gente Armenus, Haitonis Armeniæ Regis nepos, & exiguæ cujuſdam Provinciæ in Georgiâ regulus, poſtquam factis ſub Aitone Patruo ſtipendiis Sacræ militiæ egregiam operam navaſſet; & diuturnum Saracenis Palæſtinam tenentibus bellum intuliſſet; depoſito cingulo cucullam induit, ordinis Præmonſtratenſis Monachus in Cypro factus anno circiter 1290. uti ipſe indicat Hiſtoriæ ſuæ cap. 46. Illum ſanè familiæ Dominicanæ intulit Ambroſius Altamura*; quo nomine illum furti, injuriæ, quin & mortalis peccati reum agit Caſ. Oudinus, ipſe Ordinis Præmonſtratenſis Socius. Haitonus, accepto Antonii nomine, vitam deinceps otioſam egit, pietate non minus, quam olim natalibus inſignis. Claruit anno 1307. quo Pictavii agens, Clementis V. Pontificis juſſu Hiſtoriam de Tartaris eorumq; moribus ac geſtis dictavit, rebus à ſe fortiter geſtis nequaquam diſſimulatis. Hiſtoriam ab illo Gallicè dictatam ejuſdem Pontificis 1307.

* Biblioth. Ord. Præd. p. 87.

ficis mandato Latinè transtulit Nicolaus Falconius Pictavienſis, ſtylo, prout ætas iſta tulit, minimè eleganti uſus. Operi titulum indidit, *Itinerarium & flos Hiſtoriarum Orientis*, cujus calci adnectitur *Paſſagium Terræ Sanctæ*. Prodiit *Hagenoæ* 1529. 4°. inter Novi Orbis Scriptores *Baſil.* 1532. f. à Reinero Reineccio editum *Helmſtad.* 1585. Italicè autem *Venet.* 1553.

1308. ANTONIUS ANDREAS, gente Hiſpanus, Patriâ Aragonius, *Doctor Dulciſſimus* appellatus, Joannis Duns Scoti Diſcipulus, Ordinis Minoritarum ſodalis, claruit anno 1308. obiiſſe dicitur anno 1320.

SCRIPTA.

Commentaria in iv. *libros Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt curâ Conſtantini Cardinalis Sarnani *Venet.* 1578, 1584.

Super libros vi. *Principiorum Gilberti Porretani. Venet.* 1512, 1517.

Quæſtiones ſuper xii. *libros Metaphyſicorum. Pariſ.* 1495. *Venet.* 1513. f. 1523. iſtas Joanni Duns Scoto codices ac Scriptores nonnulli adjudicant.

Tria Principia rerum naturalium. Venet. 1517.

Commentaria in Artem veterem Ariſtotelis, viz. in Iſagogen Porphyrii, Prædicamenta, & poſt Prædicamenta Ariſtotelis.

In libros Perihermenias Ariſtotelis.

In librum diviſionum Boethii. Prodierunt opera iſta poſtremùm recenſita, *Venet.* 1480, 1509. f. *Lucæ* 1517. f.

Quæſtiones in Artem veterem, & in Diviſiones Boethii. Venet. 1517.

Quæſtiones Mercuriales, ſeu *Commentarius ſuper Regulas Juris. Rothomagi* 1509. 4°.

Atq; alia forſan, quibus immorari operæ haud pretium erit.

1310. NICOLAUS TRIVETHUS, ſeu Trivettus, natione Anglus, Patriâ Norfolcienſis, illuſtri genere ortus, Thomæ Triveti, equitis aurati & Juſticiarii regii filius, Londini à pueritiâ inter Dominicanos verſatus, eorumq; inſtituta ſectatus. Jacta Londini doctrinæ fundamenta, Oxonium profectus, ad culmen perduxit; doctoratûs Pileo ibi inſignitus. Poſtea Lutetiam pergens, majorem ſibi & ſcientiam & famam peperit. Demum Londinum reverſus, Dominicanorum Cœnobii Præſes ſeu Prior electus eſt. Claruit anno 1310. Obiit ferè ſeptuagenarius anno 1328. apud Dominicanos ſepultus.

SCRIPTA.

Chronicon, ſeu *Annales Angliæ* ab anno 1135. ad 1307. à Lucâ Dacherio editum Spicileg. Tom. viii.

Commentaria in S. Auguſtini libros de Civitate Dei, in quibus elucubrandis Thomam Anglicum ſocium & adjutorem habuit. Prodierunt ſub utriuſq; nomine *Tholoſæ* 1488. *Venet.* 1489.

De geſtis Imperatorum, Apoſtolorum & Regum MS. in Bibl. Magdalenenſi Oxon. cod. 138.

Commentaria in Boethium de Conſolatione MS. in Bibl. publicâ Cantab. cod. 236.

Flores ſuper S. Auguſtini Regulam, MS. in Bibl. Lumleianâ cod. 291.

Ordo Miſſæ, ſeu *Speculum Sacerdotale*, MS. in Biblioth. Mertonenſi Oxon. cod. 147. num. 1. Eundem eſſe arbitror, quem in Bibliothecâ Archiepiſcopi Cantuarienſis Lambethanâ MS. inſpexi, Tractatum *de Officio Miſſæ*, in fol. autore Triveto. Ex literis enim initialibus Capitulorum ejus iſte titulus conficitur. *Frater Nicolaus Trivet de Ordine Fratrum Prædicatorum hunc Tractatum compilavit ad honorem Dei.*

Plurima alia Theologica, Hiſtorica, Philologica, recenſent Baleus, Pitſeus, Altamura, quos vide.

MALA-

MALACHIAS, gente Hibernus, Ordinis Minorum Monachus, Theologus Oxonienſis, Edwardo ii. Angliæ Regi à ſacris concionibus, claruit anno 1310. & ſi rectè conjicit Waræus *, poſtea Neapolim migravit. *Vir inter inſigniores ſui Ordinis proceres numeratus* (inquit Baleus †) *magnam ab eruditione laudem domi foriſq; ſibi comparavit.* Extat *Liber de Veneno Peccatorum mortalium, deq; remediis ipſorum*, Prælo Henrici Stephani emiſſus *Pariſ.* 1518. *Concionum volumen*, quod ab eo conſcriptum memorat Baleus, nondum tenebris emerſit. 1310.

* De Script. Hibern. l. 1. p. 65.
† Cent. 14. p. 242.

GULIELMUS DURANTUS, gente Gallus, Durandi Speculatoris Nepos, & in ſede Mimatenſi ſucceſſor, Epiſcopus ejus nominis iv. Sub fœlicibus patrui auſpiciis egregiam bonis literis operam navârat, & inſignem admodum Theologiæ, Philoſophiæ, præſertim verò Juris Pontificii ſcientiam retulerat: Eccleſiæ Mimatenſis Canonicus ac tandem Archidiaconus ab eodem factus. Defuncto Patruo, Bonifacii viii. Pontificis mandato ſucceſſor illi datus eſt anno 1296. atq; anno ſequente, conſentiente Canonicorum Mimatenſium Capitulo decrevit neminem inter Canonicos adſciſcendum, cujus affines aut conſanguinei ad tertiam uſq; generationem Eccleſiam Mimatenſem quomodolibet divexâſſent. Claruit anno 1311. quo Clementis V. Pontificis Concilium propediem celebratur; mandato Tractatum, De modo celebrandi Generalis Concilii, & corruptelis in Eccleſiâ reformandis conſcripſit, & in Concilio Viennenſi recitavit. Anno 1312. expulſis ex urbe Mimatenſi Judæis, dirutiſq; illorum ædibus, Collegium omnium Sanctorum ibidem extruxit. Anno 1316. à Philippo Rege ad Robertum Flandriæ Comitem Pacis componendæ ergo legatus eſt. Obiit circa annum 1328. Extat *Tractatus de modo celebrandi Generalis Concilii*, quo omnia ſingulorum Eccleſiæ Ordinum vitia depingit, inprimis autem pudendam Sacerdotum ac Monachorum ignaviam, ſordes, ac luxuriam uberiùs inſectatur, citamq; corruptis illorum moribus medelam adhiberi monet. Primus illum edidit Philippus Probus, J. C. Bituricenſis *Pariſ.* 1545. ſub Durandi Speculatoris nomine. Speculatorem enim cum nepote ſuo cognomine plurimi perperam confundunt. Prodiit exinde authori vero reſtitutus *Pariſ.* 1635. 4°. & inter alia quædam haud diſſimilis argumenti *Pariſ.* 1671. 8°. 1311.

MARINUS SANUTUS, ſeu *Sanudo*, cognomento *Torſellus*, Patricius Venetus, Marci filius; in Parochiâ Severi, civitate Rivoalti, Venetiis natus; familiaris & domicellus Richardi Cardinalis Diaconi S. Euſtachii. Germani cujuſdam artificis operâ uſus, Organa illa Pneumatica, quæ hodie uſurpantur, Italicè *Torſellos* dicta, primus omnium in Eccleſiam induxit: inde datum ei *Torſelli* nomen. Claruit anno 1312. Negotio Terræ Sanctæ ab infantiâ intentus, totam ferè ætatem in exteris regionibus perluſtrandis exegit, Salluſtii in hoc diligentiam æmulatus, ut Opus, quod meditatus eſt, accuratius daret. Quinquies enim ultra mare transfretavit, in Cyprum, Armeniam, Alexandriam, Rhodum, Palæſtinam. Abſoluto opere in aulis Imperatoris, Pontificis, Regis Galliæ, aliorumq; Principum multùm diuq; verſatus eſt. Obiit poſt annum 1329. Scripſit *Secreta Fidelium Crucis ſuper terræ Sanctæ recuperatione & conſervatione*, libris iii. quorum primo Saracenos debilitandi & in ordinem redigendi media proponit: Secundo ordinem quem Chriſtiani Duces in ſacro bello gerendo obſervare debeant, deſcribit: tertio modum conſervandi & tenendi Terram Sanctam ſemel recuperatam exhibet; ejuſq; Hiſtoriam à primis incolis ad ſua uſq; tempora deducit, addita Chorographicâ ejus ac locorum vicinorum deſcriptione, Mappis aliquot, ſeu Tabulis Geographicis illuſtratâ. Opus iſtud inchoavit Marinus anno 1306. Joanni xxii. Pontifici obtulit anno 1322. Prodiit id à Jacobo Bongarſio editum *Hanoviæ* 1611. f. inter Geſta Dei per Francos, quorum Tomum ſecundum ferè integrum conficit. Calci adnectuntur *Epiſtolæ* Marini xxii. ad Joannem Papam, Andronicum Imp. CP. varioſq; Cardinales ac Antiſtites; quibus illos 1312.

illos ad expeditionem in Terram Sanctam ſuſcipiendam ut plurimùm cohortatur.

1312. ALEXANDER DE S. ELPIDIO, gente Italus, ex opido cognomine in Umbriâ oriundus, S. Theologiæ Doctor, è Provinciâ Picenâ Ordinis Auguſtiniani Eremita, claruit anno 1312. quo poſt Jacobi Ortani obitum Ordinis ſui Prior Generalis in Comitiis Viterbienſibus electus eſt. Anno 1315. in conventu Ordinis ſui Patavii habito Magiſtratus illi in aliud triennium prorogatus eſt, quin & anno 1318. in Comitiis Ariminenſibus tertiâ Tauriſinis anno 1321. quartâ Montepeſſulanis anno 1324. quintâ Vice-Generalis conſtitutus fuit. Anno 1325. Ravennæ Archiepiſcopus creatus eſt. Quando obierit, incertum eſt. Scripſit Joannis xxii. pontificis juſſu *Tractatum de Juriſdictione Imperii & auctoritate ſummi Pontificis*, in duos libros diſtributum, qui typis excuſus prodiit *Lugduni* 1498. *Arimini* 1624. Ejuſdem *De Paupertate Evangelicâ, & Eccleſiaſticâ unitate libros*, & *Commentaria in Ariſtotelis ſcripta quædam* MSS. in Conventu Eremitarum Auguſtinianorum Bononienſi aſſervata memorat Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 46.

1312. VITALIS E FURNO, gente Aquitanus, domo Vaſatenſis, S. Theologiæ Profeſſor, Ordinis Minoritarum ſodalis, & Provinciæ Aquitaniæ præfectus, claruit anno 1312. quo Cardinalis SS. Sylveſtri & Martini à Clemente V. renunciatus eſt. Sub Joanne xxii. Michaelis Cæſenatis Fratrumq; Spiritualium ſententiam de paupertate Chriſti & Apoſtolorum ſcripto oppugnavit: quo imprimis labore meruit, ut Epiſcopus Cardinalis Albanus à Pontifice crearetur. Obiit Avenione die xvi. Auguſti anno 1327. apud conſodales ſuos ſepultus.

SCRIPTA.

Speculum Morale totius S. Scripturæ, quo cuncta ferè utriuſq; Teſtamenti loca myſtico ſenſu explicantur. Prodiit *Lugduni* 1513. 4°. *Venetiis* 1594, 1600. Opus iſtud anno 1305. ab Authore elucubratum eſt.

Commentaria in Proverbia Solomonis.

Expoſitio in quatuor Evangelia.

Commentaria in Apocalypſin. Prodierunt iſthæc Opera *Venetiis* curâ Cardinalis Sarnani.

De tuenda ſanitate & remediis morborum digreſſio. Typis excuſa prodiit *Moguntiæ.*

Commentaria in iv. *libros Sententiarum.* MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

Alia quædam illius ſcripta recenſet Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 331.

1312. HERVÆUS NATALIS, natione Brito Aremoricus, in Academiâ Pariſienſi Theologiæ Doctor Regens, Ordinis Prædicatorum primùm in Conventu Montis Relaxi prope Pariſios Monachus, dein in Provinciæ Provinciâ Moderator, poſtea Vicarius generalis, ac demum in Comitiis totius Ordinis Lugduni anno 1318. habitis Generalis creatus. Claruit anno 1312. Obiit Narbonæ anno 1323. die x. Auguſti.

SCRIPTA.

Commentaria in iv. *libros Sententiarum.* Prodierunt *Venetiis* 1505. 4 vol. f. *Pariſ.* 1647.

Quodlibeta majora iv. *Venet.* 1486.

Quodlibeta minora xxiv. *Venet.* 1513.

Tractatus de Poteſtate Papæ. Pariſ. 1647. cum Commentariis.

Defenſorium contra impugnantes Fratres Prædicatores, quòd vivant ſecundùm Apoſtolicam vitam. Venet. 1516. 8°.

Tractatus

Tractatus de Verbo. De Voluntate. Quæstiones de peccato originali. De æternitate Mundi. De cognitione primi Principii. De Beatitudine Quæstiones v. *De Virtutibus moralibus. De ordine secundæ intentionis ad primam. De secundis intentionibus Tractatus* ii. *De paupertate Christi & Apostolorum. Tractatus de Sacramentis. De utrâq; Potestate Papali & Regali. De materiâ Cœli Quæstiones* ix. *De Relationibus Quæstiones* v. *De unitate formarum Quæstiones* xviii. *De unitate formæ in homine. De motu Angeli.* Opuscula ista proximè recensita prodierunt simul *Venet.* 1513. f.

Commentarius in Epistolas S. Pauli, qui sub Anselmi nomine circumfertur, & Hervæo nostro à quamplurimis ascribitur, Hervæo Dolensi debetur: uti supra suo loco notatum est.

Summa Logicæ Aristotelis, quæ inter Aquinatis Opera habetur, à nonnullis Hervæo Natali adjudicatur.

HUGO PRATENSIS, seu de Prato Florido, gente Italus, Pratis prope Florentiam natus, Ordinis Dominicani Monachus, Ecclesiastes celebratissimus, claruit anno 1313. obiit anno 1322. Extant *Sermones Dominicales super Evangelia & Epistolas totius anni, Lugduni* 1528. 4°. *Sermones de Sanctis totius anni ibid.* 1528. 8°. *Quadragesimales Sermones, Venet.* 1578. 8°. 1584. 8°. 1313.

PORCHETUS SALVATICUS, natione Italus, Patriâ Genuensis, ex illustri Salvaticorum gente natus, Ordinis Carthusiani Monachus, incertæ admodum ætatis Scriptor, cujus nullus, quod sciam, ante Augustinum Justinianum meminit. Neq; ipsemet Justinianus, qui scripta ejus in lucem protraxit, ætatem illius indicavit. Illum equidem ad annum 1512. in Cartophylace suo retulerat Vir Cl. Gul. Cave, non aliâ tamen, uti ipse mihi coram agenti affirmavit, ratione motus, quàm quòd Liber ejus contra Judæos paucis post annis prælo exierit. Sanè parùm credibile videtur, Petrum Galatinum, cujus opus anno 1518. in lucem primùm prodiit, Porcheti scripta adeò insigniter expilare aut potuisse aut ausum esse; modò ipse Porchetus pauculis antea annis scripserit, forsan & in vivis adhuc esset, qui ingrati hominis plagium detegeret: præsertim cùm ante Sæculi xv. exitum Galatinus Opus suum concinnâsse videatur. Quin & Augustinus Justinianus, utcunq; certam Porcheti ætatem nequaquam indicet de eo tanquam superioris ævi scriptore verba facit. Miræus *, nescio quâ autoritate motus, illum anno 1315. vixisse prodit. Certè veri non absimilis iste calculus videtur, modò Scriptoris alicujus vetustioris authoritas accederet. Ipse Porchetus haud vulgari linguæ Hebraicæ scientiâ instructus, & in Hebræorum scriptis versatissimus, scripsit insigne Opus adversùs Judæos, cui *Victoriæ* titulum dedit, *ad Judaicam perfidiam subvertendam & ut præstantiùs veritas fulgeat fidei Christianæ*, uti ipse in Præfatione loquitur. In opere isthoc condendo quamplurima ex Raymundi Martini *Pugione fidei* exscripsit, adeo autem non ingratus, ut *ab illo se sumpsisse hujus libelli materiam in plerisq; compilandi* libenter agnoscat. Illud demum tenebris eductum Augustinus Justinianus, Episcopus Nebiensis, & ipse rerum Hebraicarum peritissimus, recognovit, auxit, & *Paris.* 1520. f. in lucem dedit: præmissâ ad Gulielmum parvum, Episcopum Trecensem, Epistolâ nuncupatoriâ, quâ locis ex Hebræorum monumentis à Raymundo & Porcheto prolatis fidem facit, se maximam illorum partem in iisdem libris, quos fermè omnes sibi comparaverat, legisse testatus. 1315.

* De Scriptor. Sæculi xvi. p. 13.

FRANCISCUS MAYRONIUS, natione Gallus, Dignæ in Provinciâ natus, *Doctor Illuminatus* & *Acutus* dictus, Joannis Duns Scoti Discipulus, Ordinis Minorum sodalis, in Academiâ Parisiensi Theologiæ Baccalaureus, Roberto Siciliæ Regi admodùm charus, claruit anno 1315. quo circiter tempore Actum Sorbonicum primus omnium Academiæ invexit; quo singulis diebus Veneris, æstivâ tempore, ab ortu Solis ad occasum sine ullâ requie, sine ullo pastu aut potu, sine ullo Præsidis auxilio ab unico quodam Respondente contra multos opponentes disputatur. Anno 1323. Joannis xxii. litera- 1315.

rum

rarum ad Cancellarium Parisiensem beneficio Doctoratûs seu Magisterii pileo donatus est, & Theologiam docendi potestatem accepit. Obiit Placentiæ anno 1325. à Pontificiis quibusdam recentioribus acriter vellicatus; quòd in iv. Sentent. libr. dist. 19. qu. 2. Supereffluentem Christi ac Sanctorum meritorum Thesaurum in dubium revocaverit.

OPERA.

Commentaria in iv. *libros Sententiarum.*
De Formalitatibus liber.
Quodlibeta varia.
De primo Principio.
De expositione divinorum nominum.
De univocatione entis. Prodierunt Opera ista *Venet.* 1520, 1556, 1567. & Prodierunt antea, exceptis Commentariis & Quodlibetis, *ibid.* 1517.
Sermones Quadragesimales, Venet. 1491.
Sermones de Sanctis, Venet. 1493. *Basil.* 1598.
De Paupertate Christi & Apostolorum.
De virtutibus & vitiis capitalibus.
De articulis fidei.
De Baptismo.
De Humilitate.
De Indulgentiis.
De Corpore Christi.
De Angelis.
De Suffragiis defunctorum.
De Pœnitentiâ.
De Jejunio.
De ultimo judicio.
De septem donis Sp. S.
Super Pater noster, & Magnificat. Prodierunt Opera ista à concionibus inclusivè enumerata *Basil.* 1498.
De decem Præceptis Explicatio, Paris. 1619.
Commentaria ejus in *Genesin* MSS. in Bibliothecâ Minoritarum Leodiensium; & *Reportata in quartum Sententiarum, de Virtutibus & Vitiis capitalibus: Quæstiones* MD. *de variis locis S. Scripturæ, & dubiis* Theologicis; ac demum *Interrogationes circa varias difficilesq; materias*; MSS. penes se asservata esse prodit Lucas Waddingus; qui & alia plura Franciscí opera nondum in lucem edita recenset, de Scriptor. Ord. Minor. p. 124.
Theologicæ veritates in S. Augustinum de Civitate Dei. Extant cum Thomæ Anglici Commentariis in eundem *Tolosæ* 1488. *Venet.* 1489.
Commentarii super Universalia & Prædicamenta Aristotelis.
Commentarii in viii. *libros Physicorum ejusdem.* Prodierunt unà cum præcedente Opere & Formalitatibus, *Venet.* 1517.

1315. UBERTINUS, DE CASSALIS, & *de Ilià* appellatus, natione Italus, Patria Casalensis, Ordinis Minoritarum Monachus, claruit anno 1315. Exorta gravi inter Franciscanos de lanâ caprinâ controversiâ, & exinde schismate, hinc *Spiritualibus*, Christum & Apostolos nil nec proprium nec in communi habuisse contendentibus, illinc Fraterculis *de communitate* dictis eos nil quidem proprium, aliquid tamen in communi possedisse asserentibus. Ubertinus *Spiritualibus* se ducem præbuit: quorum partes animosè tutatus est, donec anno 1312. Joannem Papam adversarium sortitus causâ cecidit. Indignatione igitur commotus, ut sibi cum suis separatim vivere liceret, à Pontifice postulavit. Repulsam passus, turbas molitus est. Graviorem idcircò procellam veritus, anno 1317. relictis Minoritis ad Benedictinos transeundi potestatem petiit & obtinuit; assignato sibi, in quod secederet, Monasterio S. Petri Gemblacensi in Brabantiâ. Tandem verò ad Carthusianos secessisse dicitur.

dicitur. Anno 1321. à Joanne Pontifice de vexatiſſimâ illâ circa paupertatem Chriſti quæſtione conſultus, Chriſtum aliquid proprium aut in communi modo mundano poſſediſſe hæreticam eſſe ſententiam, eum verò aliquid in communi modo ſpirituali habuiſſe ſatis Orthodoxè dici poſſe definivit. Mirè Pontifici & Cardinalibus placuit Ubertini ſententia, & rem acu tetigiſſe viſa eſt. Extat *Reſponſio circa quæſtionem de Paupertate Chriſti & Apoſtolorum* coram Joanne xxii. apud Avenionem in Conſiſtorio facta, contractior apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iii. ad an. 1321. integrior una cum *articulis* à fratre Bonagratiâ adversùs eum adductis, apud *Baluz.* Miſcellan. Tom. i. p. 293, 307. Opus prolixum *Arbor Vitæ Crucifixæ* inſcriptum, typis excuſum eſt *Venet.* 1485. 4°. *Opus de ſeptem ſtatibus Eccleſiæ, Venet.* 1516. 4°.

Cæterùm non deſunt, qui librorum iv. de Imitatione Chriſti tres priores Ubertino noſtro deberi cenſeant.

JOANNES DE NEAPOLI, gente Italus, civitate Neapolitanus, ex nobiliſſimâ ſtirpe Sicolâ oriundus, Ordinis Prædicatorum Theologus, S. Thomæ Aquinatis ſtudioſus lector & ſtrenuus aſſertor, Academiæ Pariſienſis *Doctor ſolennis*, claruit anno 1315. In ſtudio S. Dominici Neapolitano, Regentis officio functus, Cathedram magiſtralem multis annis ſummâ cum laude moderatus eſt. Obiit poſt annum 1323. Extant *Quæſtiones variæ Philoſophicæ & Theologicæ*, numero xlii. Pariſiis diſputatæ, à Dominico Gravinâ in lucem editæ *Neapoli* 1618. f. Alia ejus ſcripta, viz. *Super* iv. *libros Sententiarum. Quodlibeta* xiii. *Sermones de Tempore, de Sanctis, de Mortuis*, &c. memorat Ambroſius de Altamura Biblioth. prædicat. p. 105. 1315.

JOANNES xxii. antea *Jacobus Oſſa* ſeu *Deuſa* appellatus, gente Gallus, Patriâ Aquitanus, civitate Cadurcenſis, Arnoldi de Oſsâ, ſutoris veteramentarii filius, ex Caroli Siciliæ Regis Cancellario, Roberti Vicecancellario, primùm Epiſcopus Forolivienſis, dein Archiepiſcopus Avenionenſis, mox Cardinalis Epiſcopus Portuenſis, ac demum Pontifex Romanus Lugduni electus anno 1316. die vii. Auguſti, coronatus ibidem v. Septembr. quùm priùs Cardinalibus, qui ſedem Romanam à Clemente v. Avenionem tranſlatam ægrè tulerunt, jurejurando confirmâſſet, ſe nunquam equum vel mulam conſcenſurum, quin Romam accederet. Anno 1317. Ludovicum Epiſcopum Toloſanum, 1320. Thomam Epiſcopum Herfordenſem, 1323. Thomam Aquinatem Sanctorum Catalogo intulit. Sub initio Pontificatûs à Ludovico Bavaro & Frederico Auſtriaco, quos diſcordes Electores in Imperatoriam dignitatem ſimul evexerant, de coronâ Imperii accipiendâ interpellatus, utrumq; rejecit; anno verò 1320. cum Ludovicus jus ſuum armis repeteret, Fredericum confirmavit, & illum Ludovici armis oppoſuit. Victo Frederico, Ludovicum publico ſcripto citavit, ut Avenione ſe ſiſteret, facti ſui rationem redditurus, interea verò imperium deponeret. Renuit id Imperator, & ad Concilium provocat. Indignè id fert Joannes, & Ludovicum anno 1323. excommunicat, imperio deponit, & Electoribus alium eligere præcepit. Imperatoris quinetiam hyperaſpiſtas fidiſſimos, Matthæum Vicecomitem Mediolanenſem, & Marſilium Patavinum anathemati ſubjecit. Ludovicus à Romanis, qui Pontificis reditum ſruſtra poſtulârant, accerſitus Italiam intrat anno 1327. Romæ coronam imperialem accipit, habitoq; Cardinalium Concilio Joannem citat: comparere renuentem tanquam Antichriſtum, Sathanam, & Hæreſiarcham damnat, Pontificatu deturbat, & imagine ejus coram combuſtâ anno 1328. Nicolaum v. antea Petrum Corbarium dictum, Antipapam conſtituit. Securus interim Avenione deliteſcit Joannes, & Ludovici minas & molitiones ridet; ac Piſanorum auxilio uſus, anno 1333. Antipapam in ordinem redegit. Sed ut ad alia tranſeamus, acris Joanni cum Franſciſcanis duplici nomine mota eſt controverſia. Iſti enim Chriſtum & Apoſtolos nihil aut proprium aut in communi poſſediſſe, Chriſtumq; nudum in cruce pependiſſe docuerunt: ac rerum quarumcunq; non Dominium, ſed uſum ſolummodò, ad ſe pariter ac Chriſtianos quoſlibet perfectos ſpectare gloriati ſunt, contra- 1316.

riam Sententiam hæreſeos inſimulantes. Joannes, qui pecuniam animâ cariorem habuit, ejuſq; immenſam vim in loculis coacervatam mortuus reliquit, Dominicanos in partes advocans, utrumq; Minoritarum articulum tanquam vanum, ſtultum, & hæreticum damnavit, Chriſtum coronâ, purpurâ, ſplendidâq; veſte indutum in cruce pependiſſe, rerumq; uſum à dominio ſeparari non poſſe definivit: Franciſcanos ſibi adverſantes excommunicavit; & *Fratricellos* vocans, ex iis complures flammis combuſſit. Nugæ hæc: verum majoris momenti doctrina iſta, quam anno circiter 1331. apertè docuit & prædicavit Joannes; damnavit Sorbona, refutârunt tanquam hæreſin graviſſimam plurimi: nempe animas defunctorum fidelium ad beatam viſionem Dei ante Reſurrectionem non admitti. Obiit Joannes Avenione anno 1334. die iv. Decembr.

SCRIPTA.

Epiſtolæ vi. Concil. Tom. xi. p. 1629.

Epiſtolæ aliæ lxiii. apud Bzovium Annal. ad an. 1317, &c.

Epiſtolæ aliæ lxxv. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1317, &c.

Epiſtolæ aliæ ccxcvi. ibid. Tom. iii. in Regeſto Pontif. p. 52.

Conſtitutiones xx. *Apoſtolicæ*, quas *Extravagantes* appellari voluit. Iſtæ quidem nec ab ipſo Joanne, nec ab ullo alio Pontifice, vulgatæ aut probatæ ſunt, ſed privatâ authoritate collectæ anno circiter 1340. Prodierunt *Rothomagi* 1519. 12°. *Francofurt.* 1586. 8°. *Venet.* 1591. 8°. cum *Glo*ſſis *Lugduni* 1584. f.

Acta Inquiſitionis adversùs Petrum de Palude, & *Epiſtola unica*, quâ Fr. Michaeli Minoritæ committit cauſam quorundam Minoritarum malè de fide ſententium; apud Baluz. Miſcellan. Tom. i. p. 165.

Epiſtolarum Regeſtum in v. partes diviſum. MS. in Bibliothecis Vaticanâ, Barberinâ, &c. Singularum Epiſtolarum argumenta & initia habentur Concil. Tom. xi. p. 1643.

Sermones ii. *in illud*, *Mementote Operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis.* MSS. in Bibl. publicâ Cantab. Cod. 179. num. 1, 2.

Retractatio quæſtionis, num animæ Sanctorum non fruantur Dei viſione ante Judicium extremum, Extat apud Joan. Villanum Hiſt. Florent. lib. 2. c. 19. monente L. J. à S. Carolo Biblioth. Pontif. lib. 1. p. 139.

Libellus de Contemptu Mundi, an typis prodiit nondum comperi. Lucubrationes Spirituales in hunc libellum meditatum eſſe Patricium Fattorium Turritanum teſtatur Leo Allatius in Apibus Urban. p. 269.

Ars Metallorum tranſmutatoria. Ex Latino in Gallicum ſermonem converſa prodiit *Lugduni* 1557. 8°.

1316. ALBERTUS PATAVINUS, natione Italus, Eremita Auguſtinianus, Ægidii Romani diſcipulus; in Academiâ Pariſienſi Doctoratûs gradum aſſecutus, SS. Scripturas publicè, ac magnâ diſcipulorum frequentiâ interpretatus eſt. Claruit anno 1316. Obiit Lutetiæ anno 1328. ſed, ut alii, 1323. ætatis ſuæ 46. in conventu Auguſtinianorum ſepultus. Fracta ei eſt poſt mortem in Prætorio Patavino ſupra fores ſeptentrionales marmorea ſtatua, hoc elogio aureis literis inſculpto. Super ſtatuam. *Alberto Eremitarum patri ſingulariſſimo, vitæ continentiſſimæ, patriâ Patavino, ſtudiorum alumno, & reipublicæ Chriſtianæ ſummo ſplendori.* Sub ſtatuâ. *Albertus liberalium artium ac urbis noſtræ ſplendor, in Ordine Eremitarum regulam profeſſus, continentiſſimæ vitæ fuit: is claruit ingenio, ſub celeberrimo Egidio Romano ejuſdem Ordinis literis apprimè imbutus; ſumptâ Pariſiis inſulâ magiſtrali, tam clarus evaſit, ut Paulum Apoſtolum, Moyſem, Evangelia, ac librum Sententiarum expoſitione ſplendidiſſimâ reſeraverit: idemq; ante omnes ſuæ ætatis viros facundiſſimus prædicator; immortali memoriæ hîc optimo jure datur.* Scripſit quam plurima; ex quibus typis impreſſi prodierunt *Sermones de Tempore, de Sanctis, & Quadrageſimales, Pariſ.* 1544.

1544, 1550. 8°. *Venet.* 1584. MSS. extant *Commentaria in Pentateuchum, in Evangelia quatuor, in Epistolas D. Pauli, in Magistrum Sententiarum*, Patavii etiamnum asservata, teste Josepho Pamphilo Chron. Ord. Eremit. S. Aug. p. 45.

MICHAEL CÆSENAS, natione Italus, S. Theologiæ Doctor, Ordinis Minoritarum socius, Provinciæ Bononiensis alumnus, Ordinis sui Generalis electus est in Comitiis Neapolitanis anno 1316. pridie Cal. Junii statimq; ad restaurandam Franciscanorum disciplinam strenue se accinxit. Anno 1322. fervente inter Pontificem & Minoritas controversiâ de paupertate Christi, & usu ac dominio rerum, Capitulum generale Ordinis sui Perusii celebravit, & Minoritarum sententiam hæreseos nota, quam inusserat Joannes Papa, immunem esse declaravit. Glisente acriùs lite, Michael Ludovici Imp. partibus se adjunxit: quo nomine Avenionem à Pontifice ad dicendam causam anno 1327. evocatus, in custodiam datus est. Anno sequenti ex Petri Corbarii Minoritæ subrogatione in Antipapam toti Minoritarum ordini iniquior factus Pontifex, Michaelem hæreseos ob definitionem Perusinam accusat, judices assignat, causam agi jubet. Michael a Pontificis sententia appellat; & eventum veritus, Avenione clam fugit. Fugientem excommunicat Joannes, ac gradu deponit, commissâ Bertrando Cardinali Franciscanorum Præfecturâ. Michael ad Concilium provocat, & Ludovicum Imp. Nicolaum Papam, Occamum, potioremq; sui Ordinis partem sibi adjungens, rem suam fortiter agit, & Pontificis minas ridet. Anno 1329. Bertrandus convocatis Franciscanis Pontificis sequacibus apud Lutetiam mense Junio Michaelem Generalatu Ordinis submovit, & Gerardum Odonis loco ejus substituit. Michael nihilominus Imperatoris favore subnixus nequaquam cessit; Joannem autem hæreseos palam accusavit. Quapropter ipse anno 1330. à Pontifice diris iterum devotus est; & à Gerardo in Conventu Franciscanorum Perpinianensi anno 1331. hæreseos damnatus. Obiit Monachii in Bavariâ anno 1343. in vigiliâ S. Andreæ, Generalatûs titulo ad extremum usq; spiritum mordicùs retento. Extant *Tractatus* iii. *contra varios errores & hæreses Joannis* xxii. *Papæ*, præcipuè verò *de nudi dominio bonorum Ecclesiasticorum, & abdicatione rerum temporalium in perfectione status Monachorum & Clericorum*, apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1236. *Epistola* apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1317. *aliæ* ii. ad an. 1322. *Literæ* ejus ac *Protestationes contra Joannem* xxii. prodierunt *Lugduni* 1495. Porrò *Commentarios in Ezechielem Prophetam, In* iv. *libros Sententiarum*; & *Sermones de Tempore, ac de Sanctis* à Michaele elucubratos esse refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 259. 1316.

ASTESANUS, sive Astensis, gente Italus, ex Astâ Subalpinorum urbe oriundus, Ordinis Minoritarum sodalis, Provinciæ Januensis alumnus, claruit anno 1317. Obiit circa an. 1330. Scripsit, hortante Joanne Cajetano Ursino Cardinale S. Theodori, *Summam de Casibus Conscientiæ*, vulgò *Astesanam* dictam, libris viii. quæ curâ Bellati & Gometii prodiit *Norimbergæ* 1482. Postea à Bartholomæo de Bellatis Feltrensi & Gometio Ulyssipponensi, Minoritis, recognita & in lucem edita, *Venet.* 1519. f. Ex hâc *Canones Pœnitentiales* excerpsit, & notis illustratos una cum aliis edidit Antonius Augustinus, *Venet.* 1584. 4°. 1317.

JACOBUS DE LAUSANNA, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum sodalis, & Academiæ Parisiensis Theologus, claruit anno 1317. quo Licentiatûs gradum accepit, pileo doctorali paulò post donatus. Postquam Theologiam Lutetiæ diu publicè docuisset, Ordinis sui Provincialis per Galliam totam constitutus est, sedi tandem Lausannensi regendæ admotus. Innumera ferè conscripsit, inprimis verò plures S. Scripturæ libros Commentariis fusissimis illustravit. Ex his in lucem prodiit ingens *Moralitatum Opus*, in xii. libros distributum, *Lemovicis* 1528. Sermones de *Tempore, Sanctis & Quadra-* 1317.

Quadrageſimâ, prælo bis exierunt, ab Alphonſo de Caſtro poſtremâ vice evulgatæ; Præclarum illi in Præfatione elogium poſuit Alphonſus; id verò præſertim notat Jacobum in Parabolis admodùm frequentem eſſe, ut Salvatorem ipſum, qui parabolice ad Judæos verba facere ſolebat, datâ operâ imitari videatur. Cætera illius ſcripta dabunt Poſſevinus Apparat. Tom. i. p. 787. & Altamura Biblioth. prædicat. p. 112.

1319. BERTRANDUS DE TURRE, patriâ Aquitanus, Camboli in Cadurcenſi Diœceſi natus, *Doctor Famoſus* vulgò appellatus, Ordinis Franciſcani ſocius, & Provinciæ Aquitaniæ Miniſter. Claruit anno 1319. quo ad Archiepiſcopatum Salernitanum evectus eſt. Anno ſequente inter Cardinales cooptatus, Epiſcopatum Tuſculanum demum obtinuit. Plurimas ante & poſt ſuſceptum Galerum pro Pontificibus Romanis Legationes obiit; atq; anno 1328. totius ordinis Franciſcani Adminiſtrator à Joanne xxii. conſtitutus fuit; uſq; dum Michael Cæſenas in ordinem redigeretur, aut dignitate ſubmoveretur. Factum id à Bertrando anno ſequente; cùm habitis Lutetiæ Franciſcanorum Papæ ſequacium Comitiis Cæſenati faſces abrogati ſunt. Obiit Bertrandus circa an. 1334. Scripſit *Sermones Epiſtolares*, ſeu in Epiſtolas inter Miſſam habendam legi ſolitas: impreſſos *Argentinæ* 1501. *Sermones de Tempore ab Adventu uſq; ad Paſcha*; *Sermones de Sanctis, Dominicales, Quadrageſimales, & Feriales: Commentaria in* iv. *libros Sententiarum: In Evangelia & Epiſtolas totius anni:* MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, teſte Waddingo*: ut *Tractatum de paupertate Chriſti & Apoſtolorum, & Collationes Theologicas*, miſſa faciam.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 60.

1320. DURANDUS A S. PORCIANO, natione Gallus, in oppido, quod à S. Portiano Abbate dicitur, Arvernorum Boiis proximo natus, *Doctor Reſolutiſſimus* dictus; Ordinis prædicatorum Theologus eximius, claruit anno 1320. ſeptennio ante Doctor Pariſiis renunciatus. In Italiam poſtea profectus, S. Palatii Apoſtolici Magiſter anno 1323. à Joanne xxii. conſtitutus eſt; atq; ibi ſacras literas aliquamdiu explicuit. Anno 1326. die xiii. Januar. Meldenſis Epiſcopus à Pontifice creatus eſt, anno ſequente ad ſedem Anicienſem ſeu Podienſem provectus. Obiit anno 1333. die xiii. Septembr. Meldis in Eccleſiâ principe ſepultus. Extant *Commentaria ſuper libros* iv. *Sententiarum*, (quæ juvenis inchoavit, ſenex abſolvit) non unâ vice edita, præcipuè verò, *Venet.* 1571. f. *Liber de Origine Juriſdictionum, ſeu de Eccleſiaſtici Juriſdictione* & *Tractatus de legibus*, typis evulgati *Pariſ.* 1506. Plura alia ejuſdem ſcripta adhuc inedita recenſet Altamura Biblioth. prædicat. p. 109. Nugas agunt, qui noſtrum cum Durandis Troarnenſi, Leodienſi, & Speculatore confundunt, atq; illi *Epiſtolam* Deoduini ad Henricum Regem *de Corpore Domini* contra Brunonem aſcribunt.

1320. THOMAS MORUS, ſeu *de la Moor*, gente Anglus, Eques Auratus, & Edwardi II. Angliæ Regis famulus. Sub iſtius auſpiciis ac ductu contra Scotos ſtipendia fecit; cauſamq; ejus poſtea throno injuriâ depulſi ſummâ, quâ potuit, fide ac conſtantiâ tutatus eſt. Claruit anno 1320. Scripſit *Edwardi* II. *Vitam ac Res geſtas* ab anno 1307. quo regimen ſuum auſpicatus eſt, ad annum 1326. quo à nefariis Parricidis interemptus fuit. Gallicè Hiſtoriam ſuam Morus conſcripſit; quam idcircò poſtulante illo Latinè vertit Gualterus Baker Canonicus Oſneienſis. Extat Latinè inter Scriptores Anglicos Normannicos à Gul. Camdeno auſpiciis Reverendiſſimi Præſulis Matthæi Parkeri Archiepiſcopi Cantuarienſis editos *Londini* 1574. f. *Francofurt.* 1602. f.

1320. NICOLAUS DE LYRA, ſeu *Lyranus*, Trithemio & Baleo Anglus, rectiùs verò Normannus, Lyræ in Diœceſi Ebroicenſi natus, *Doctor Planus & utilis* dictus. Parentes Judæos habuit, atq; inter Rabbinos Judaicos prima literarum fundamenta poſuit. Poſtea ad fidem Chriſtianam converſus, Minoritarum habitum in Cœnobio Vernolienſi ad Cuſtodiam Normannicam ſpectante

ſpectante anno circiter 1292. induit. Theologiæ Magiſter in Academiâ Pariſienſi creatus. Claruit anno 1320. Poſtquam aliquot in Conventu Vernolienſi annos exegiſſet, ad Academiam Pariſienſem ſe contulit; & in Magno Franciſcanorum Conventu per plures annos S. Scripturam interpretatus eſt; quam demum integram, arduum ac difficile opus aggreſſus, duplici Commentario, literali altero, altero morali, illuſtravit. Anno 1325. à Joannâ Franciæ Reginâ inter alios viros celeberrimos deſignatus eſt, qui Teſtamentum ſuum executioni demandaret. Obiit anno 1340. die xxiii. Octobr.

SCRIPTA.

Poſtillæ perpetuæ, ſeu *brevia Commentaria in univerſa Biblia libris* LXXXV. Opus arduum & eruditum, anno 1293. inchoatum, anno 1330. abſolutum. Poſt imperfectas aliquot & minùs accuratas editiones *Baſil.* 1508. *Lugduni* 1529. 6 vol. f. & alibi, prodiit caſtigatius cura Fr. Feuardentii, Jo. Dadrei, & Jacobi de Cuilly, *Lugduni* 1590. dein Bibliis Gloſſatis *Duaci* 1617. *Antverp.* 1634. in Bibliis maximis *Pariſ.* 1660.

Poſtillæ majores, ſeu *Enarrationes in Epiſtolas & Evangelia Dominicalia totius anni. Venet.* 1516, 1588. 8°.

Tractatus de idoneo miniſtrante & ſuſcipiente SS. Altaris Sacramentum. Prodiit unà cum S. Thomæ libello ejuſdem argumenti in Germaniâ in 4°. abſq; loci vel temporis mentione factâ.

Diſputatio contra perfidiam Judæorum, quæ unà cum ejuſdem *Præceptorio Lugduni* & *Pariſiis* edita fuiſſe à Miræo dicitur. Certè prodiit *Venetiis* 1483. ad calcem Poſtillarum in omnes utriuſq; Teſtamenti libros.

Tractatus contra Judæum quendam, ex ipſis Evangelii verbis Chriſtum ejuſq; doctrinam impugnantem. Prodiit unà cum præcedente Opuſculo ad calcem Poſtillæ *Lugduni* 1529.

Contemplatio de vitâ & geſtis S. Franciſci, à Lucâ Waddingo unà cum Opuſculis S. Franciſci edita *Antverp.* 1623. 4°.

Alia aliquot Lyrani ſcripta enumerat Bellarminus de Script. Eccleſ. p. 369. plura Baleus Cent. v. cap. 12. nonnulla Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 266. qui loca, quibus Tractatus illius quidam MSS. aſſervantur, indicat.

ALBERTINUS MUSSATUS, natione Italus, Patriâ Patavinus, Poeta & Hiſtoricus pro ratione ævi ſui non incelebris, Obiit exul Clodii anno 1329. in urbe verò patriâ ſepultus. Scripſit *Libros* xvi. *de Geſtis Henrici* vii. Germanorum Imperatoris, *Priapeia*, *Ecelinum*, *Librum de Fato*, atq; alia quædam, quæ cum notis & Emendationibus Laurentii Pignorii, Oſii, ac Villani prodierunt excuſa *Venet.* 1635. f. 1320.

ANDREAS HORNE, natione Anglus, patriâ, ni malè conjecerit Baleus *, Gloceſtrenſis, Juris Municipalis Anglicani ſtudioſiſſimus. Claruit anno 1320. Ætatem quidem ejus ſibi incompertam eſſe Baleus agnoſcit; neq; aliud de illo tradit, quàm quòd in Hiſtoriâ verſatiſſimus, comparatis hinc inde Hiſtoriarum Floribus, *Claudioceſtriæ Chronicon* condiderit. Chronicon quidem jampridem periit. Aliud autem, quod Baleum penitus fugit, ſupereſt Opuſculum; unde Autoris ætas certò definiri queat. Scripſit enim Andreas Juris Forenſis Anglicani *Summam*, quam *Speculum Juſticiariorum* appellari voluit, linguâ Gallicanâ; quæ in Foro Anglicano more vetuſto uſurpari ſolet. Ex illo patet Autorem id ſub Edwardo II. Rege, ante annum tamen 1324. conſcripſiſſe. Obiit poſt annum 1343. quo Abbatis Walthamenſis cauſam in foro egit; uti teſtimonium ex Archivis forenſibus depromptum atq; operi præmiſſum demonſtrat. Vir ſacrarum literarum non minùs quàm Juriſprudentiæ callentiſſimus, nullas in foro Anglicano leges uſurpari voluit; niſi quæ S. Scripturæ & juri naturali conſentaneæ eſſent; adeóq; poſtremâ Operis parte conſuetudines Anglicas utrivis contrarias ſigillatim enumerat & aboleri ſuadet. Prodiit *Speculum Juſticiariorum* Gallicè *Londini* 1642. 8°. Anglicè converſum 1320. *Cent. 12. c. 41.

conversum *Londini* 1646. 8°. Cæterùm non immeritò in Catalogo nostro locum obtinet Andreas; non solùm quòd S. Scripturam unicam Jurisprudentiæ normam ponat; sed & illustre Ecclesiæ Anglicanæ fidei de libris Scripturæ Canonicis Testimonium exhibuerit: quod quidem, cùm liber exteris ignotus, nostratibus etiam (si Jurisconsultos excipias) parùm notus sit, integrum apponere Lectori non ingratum fore arbitror. Postquam igitur universam Legem forensem in S. Scripturâ fundatam esse præfatus fuisset; totamq; Scripturam in Vetus ac Novum Testamentum distribuisset; xxii. Veteris Testamenti libros ex mente Hebræorum recenset; ac dein subjungit *: Et oustre ceux sont autre liures en l'viel Testament, tout soit ne soient elles authorises Canon, sicome, Tobie, Judeth, Maccabes, Ecclesiasticus. *Et præter istos alii sunt Veteris Testamenti libri; quamvis authoritate divinâ careant, neq; in Canonem recipiantur: ex. gr. Tobias, Judith, Maccabæorum libri, Ecclesiasticus.*

* In Præfat. p. 4.

1321. PETRUS AUREOLUS, gente Gallus, Vermeriæ seu Verberiæ ad Isaram fluvium natus, *Doctor Facundus* appellatus, Ordinem Minoritarum ingressus, Michaelis Cæsenatis electioni in Generalem anno 1316. in Comitiis Neapolitanis strenuè obstitit. Anno 1318. licentiam publicè docendi in Academiâ Parisiensi mandato Pontificio accepit, Magisterii apice donatus. In Magistrum itaq; Sententiarum legit, donec anno 1321. iii. Cal. Martii, ad Archiepiscopatum Aquensem in Galliâ eveheretur. Obiit die xxvii. April. sed quo anno, non constat: certè post annum 1345. quo *Breviarium Bibliorum* scripsit. Errant profectò qui eum Cardinalium albo inscribunt: nec minùs forsan, qui Joannis Duns Scoti discipulum fuisse volunt.

SCRIPTA.

Commentaria in libros iv. *Sententiarum*, quorum quæ in primum, edita sunt curâ Card. Sarnani *Romæ* 1595. f. quæ in 2^m 3^m & 4^m libros, prodierunt *ibid.* 1605. f.

Quodlibeta varia, cum Tomo 2°. Comment. *Romæ* 1605.

Breviarium Bibliorum, seu *Epitome universæ S. Scripturæ juxta literalem sensum.* Prodiit *Venet.* 1507. *Argentinæ* 1514. *Paris.* 1565. *Venet.* 1571. curâ Stephani Nouelleti *Paris.* 1585.

Tractatus de immaculatâ Conceptione B. Virginis, qui *Tholosæ* 1514. prodiisse dicitur.

Librum ejusdem, qui inscribitur, *Rosæ Distinctiones: Sermones de Tempore*, & *Tractatum de paupertate & usu paupere rerum.* MSS. in Conventu Sagienti Normannico extare refert Lucas Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 276.

1322. JOANNES BASSOLIS, natione, ut fertur, Scotus, *Doctor Ordinatissimus* dictus, Ordinis Minoritarum socius, Joannis Duns Scoti Discipulus, illi præ cæteris ob ingenium dilectus, adeò ut eo unico præsente Scotus sufficiens auditorium adesse diceret. Anno 1313. Rhemis, 1322. quo præcipuè claruit, Mechliniæ in Magistrum Sententiarum prælegit. Quando obierit, non liquet. Extant *Commentaria seu Lectura in* iv. *libros Sententiarum*, curâ Orontii Finei Delphinatis edita *Paris.* 1517. f. *Miscellanea* ejusdem *Philosophica & Medica ibidem* prodierunt.

1323. BERNARDUS GUIDO, gente Gallus, Patriâ Lemovicensis, ex vico Roeriâ prope Rupem-Apis oriundus, humili loco natus est anno 1261. Anno 1280. Prædicatorum Ordini se adjunxit, anno 1294. ex Lectore Cœnobii Albiensis prior factus, anno 1297. Carcassonæ, 1299. Castrensis, 1303. Lemovicensis prior constitutus. Anno 1305. Inquisitor contra Albigenses Tolosanos renunciatus est, Ordinis sui Procurator in Curiâ Romanâ anno 1312. electus. Quadriennio post à Joanne xxii. pro pace inter civitates conciliandâ & confirmandâ in Italiam missus est. Anno 1323. Tudensem Episcopatum in Gallæciâ diuturnæ militiæ præmium tulit; anno sequenti ad sedem Lodovensem

in

in Galliâ Narbonenſi tranſlatus. Obiit anno 1331. die xiii. Novembr. apud Dominicanos Lemovicenſes ſepultus.

SCRIPTA.

De Fundatione Ordinum Grandimontenſis & Artigiæ, & Monaſterii S. Auguſtini Lemovicenſis Hiſtoria brevis ad annum 1313. deducta. Extat apud Labbæum Biblioth. Nov. MSS. Tom. ii. p. 275.

Geſta Comitum Tholoſanorum, à Catello edita *Toloſæ* 1623. f.

Vita S. Fulchranni Epiſcopi Lodovenſis. Habetur apud Bollandum ad xiii. Februar.

Vita S. Glodeſindis virginis, à Bernardo quodam Abbate, forſan noſtro, conſcripta habetur apud Surium ad xxv. Julii.

Speculum Sanctorale ad Joannem xxii. in quo de Chriſti, Sanctorumq; omnium ac Martyrum vitis agitur libris, ſeu potiùs voluminibus iv. Extat MS. in Bibliothecâ Prædicatorum Avenionenſium. *Epiſtolam* ejus *nuncupatoriam & Præfationem* dedit Labbæus ibid. p. 513. qui *nomina & geſta Epiſcoporum Lemovicenſium*, à S. Martiali uſq; ad an. 1273. inde excerpta exhibet p. 265. *Hiſtoriam de S. Thomâ Cantuarienſi*, p. 515. *aliquot Sanctorum Vitas* ſparſim alibi. Inde etiam excerptas edidit Fr. Boſquetus *Clementis* v. *& Joannis* xx. *Pontificum Vitas:* alias alii.

Speculum Hiſtoricum Romanorum Pontificum atq; Imperatorum & Regum Galliæ uſq; ad an. 1322. Berengarii Generalis ſui juſſu conſcriptum, & Joanni xxii. dicatum. Extat. MS. in Bibliothecâ Colbertinâ & apud Prædicatores Avenionenſes.

Acta omnium generalium Capitulorum Dominicani Ordinis ab Ordine condito ad ſua uſq; tempora, Aymerici Generalis juſſu collecta & digeſta. Habentur MSS. apud Dominicanos Toloſanos.

Practica Inquiſitionis. MS. ibidem.

Tractatus brevis de temporibus & annis generalium & particularium Conciliorum. Tractatus de Officio Miſſæ, De Præceptis Decalogi, De Apoſtolis & Discipulis. LXXII. *De Epiſcopis Toloſanis. Dicta SS. Patrum & Doctorum de peccato originali. De Articulis fidei & Sacramentis Eccleſiæ*, atq; alia quædam, MSS. in Bibliothecâ Colbertinâ, teſte Cl. Oudino Supplem. p. 595.

MARSILIUS PATAVINUS, MENANDRINUS dictus, natione Italus, civitate Paduanus, in Aurelianenſi Academiâ Juriſprudentiæ elementis imbutus, uti de ſeipſo prodit *, Philoſophus & Juriſconſultus ſui temporis celeberrimus, Ludovici Bavari Imp. Conſiliarius, claruit anno 1324. quo Majeſtatem Imperatoriam à Pontificiâ tyrannide conculcatam indignatus, inſigne illud Opus, *Defenſorem Pacis*, evulgavit; in quo Imperatorem Pontifici adeò non ſubeſſe, ut Pontifex Imperatori non ſolùm in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus quoad externam Eccleſiæ Diſciplinam moderandam ſubjici debeat, acutè & eruditè probat; aulæ Romanæ faſtum, ambitionem & luxuriam luculenter depingit; Pontifici Romano ne minimam quidem ſupra reliquos Epiſcopos poteſtatis aut præeminentiæ Prærogativam jure divino competere ſusè demonſtrat. Tantâ Marſilii fiduciâ in rabiem actus Joannes xxii. anno 1327. prolixum edidit Decretum, quo eum diris devovet, ipſiuſq; argumenta utcunq; vellicat. Unde nil mirum eum in Indice Librorum Romano Authoribus damnatis adhuc accenſeri. Obiit Marſilius apud Montemaltum anno 1328. medio Septembri. Extant *Defenſor Pacis*, ſeu *de re Imperatoriâ & Pontificiâ adversùs uſurpatam Romani Pontificis juriſdictionem libri* iii. *Baſil.* 1522. f. *Francofurt.* 1612, 1623. 8°. & apud Goldaſtum Monarch. Tom. ii. p. 154. *De Juriſdictione Imperiali in cauſis Matrimonialibus*, ibid. p. 1383. *De Tranſlatione Imperii Tractatus*, ibid. p. 147. & in Antilogiâ Papæ à Weillemburgio editâ *Baſil.* 1555. 8°. quam in Appendice ſuo ad Faſciculum Rerum Expetendarum recudi fecit Vir doctiſſimus mihiq; amiciſſimus Edoardus Brown *Londini* 1688. f. p. 55.

1324.

* Defenſ. pacis l. 2. c. 18.

PETRUS

1325. PETRUS BERTRANDUS, gente Gallus, Annonæensis oppidi in Vivariensi ditione civis, Matthæi Bertrandi filius, Gulielmi Noviomensis Episcopi frater, Juris Pontificii ac Cæsarei in Academiis Avenionensi, Monspessulanâ, Aurelianensi, & Parisiensi professor, Consiliarius Regius, & Joannæ Francorum Reginæ Cancellarius, ex Decano Aniciensis Ecclesiæ primùm Episcopus Nivernensis, dein anno 1325. Æduensis sive Augustodunensis factus est. Anno 1329. cum Gulielmo Archiepiscopo Senonensi, cæteriſq; Prælatis, pro immunitate Ecclesiasticâ adversùs Petrum Cunerium Advocatum Regium coram Philippo Valesio Rege strenuè decretavit. Anno 1331. die xx. Decembr. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis titulo S. Clementis à Joanne xxii. renunciatus est. Anno 1341. Collegium Augustodunense ære suo fundavit. Obiit Avenione anno 1349. die xxiv. *Junii.* Extat *Libellus de Jurisdictione Ecclesiasticâ*, seu *Acta disputationis* adversùs Petrum de Cugneriis pro Ecclesiæ Gallicanæ libertate, seorsim *Paris.* 1495. 4°. apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1361. *Tractatus de origine & usu jurisdictionum*, seu *de spirituali & temporali Jurisdictione*, inter alios Tractatus Juris editus *Venet.* 1584. Tom. xii. p. 408. Utrumq; Opus habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi.

1326. PETRUS DE DUSBURG, Patriâ, ut videtur, Dusburgensis, Ordinis Teutonici frater & Sacerdos, claruit anno 1326. quo Historiam suam semet absolvisse testatur in Epistolâ nuncupatoriâ ad Wernerum de Orselen Teutonicorum Equitum Magistrum, qui electus anno 1325. occisus est anno 1330. Turpissimè igitur hallucinatur Oudinus, qui Petrum ad annum 1425. refert. Scripsit Petrus *Chronicon Prussiæ*, sive *Historiam Ordinis Teutonici* à primâ ejus institutione anno 1190. usq; ad annum 1326. ab incerto quodam Authore ad annum 1435. continuatam. Primus eam è tenebris eruit, notis illustravit, Dissertationibus xix. de Antiquitatibus Prussicis auxit, & in lucem emisit Christophorus Hartnochius *Jenæ* 1679. 4°.

1327. ANDRONICUS, Patriâ Constantinopolitanus, ex Imperatoriâ Comnenorum prosapiâ oriundus, claruit circa an. 1327. Extat *Dialogus adversùs Judæos* Latinè ex Joannis Livineii versione in Stevartii Auctuario ad Canisium *Ingolstad.* 1616. 4°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. p. 38. Eundem Andronicum autorem habere videntur, *Dialogus adversùs Latinos de Processione Sp. S. Disputatio Imperatoris cum Doctore Armeniorum Petro de duabus in Christo naturis, & aliis Capitibus, & Scriptum contra Joannem Veccum*; quæ MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ Cod. 120. asservantur, teste Possevino in Catalogo p. 62.

1329. JOANNES BACONUS, seu Baconthorpius, natione Anglus, ex Baconthorpâ vili pago agri Nordovolgiensis oriundus, *Doctor Resolutus* dictus. Ineunte ætate Carmelitis Cœnobii Nigerienſis seu Blacneiensis prope Wallinghamiam se adjunxit; & ab iis Oxonium primùm dein Lutetiam missus, Juris utriusq; & S. Theologiæ laureas adeptus est, tantam insuper famam consecutus, ut Averroistarum Princeps vulgò haberetur. Domum reversus, post aliquot annos Provincialis Carmelitarum in Angliâ ordine duodecimus in Conventu Fratrum generali Londini habito anno 1329. electus est. Post quadriennium Romam evocatus, ut super gravissimis de Matrimonio quæstionibus sententiam proferret, cùm nimiùm authoritati Pontificiæ circa enervandas dispensationibus leges de matrimonio divinas inter disputandum tribuisset; sibilis exceptus est. Erroris admonitus Baconus, rei veritatem diligentiùs investigavit; vitium agnovit; Palinodiam modestè cecinit; Pontificem in gradibus consanguinitatis lege divinâ prohibitis dispensare non posse contendit; & Sophisticen tanquam perniciosissimam fidei Christianæ pestem deinceps detestari cœpit. Obiit anno 1346. Londini sepultus.

SCRIPTA

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA.

Commentaria, seu Quæstiones super iv. *libros Sententiarum.* Prodierunt *Mediolani* 1510. 1611. & curâ Joannis Chrysostomi Maraſcæ *Cremonæ* 1618. Tom. ii. bis *Parisiis*, semel *Venetiis.*

Compendium Legis Christi, & *Quodlibeta. Venetiis* edita, sed quo anno, nondum comperi. *Quodlibeta* prodierunt unà cum Commentariis in Sententias *Cremonæ* 1618. & antea *Venet.* 1527.

Tractatus ii. *de Regulâ Ordinis Carmelitani, & Compendium Historiarum ac Jurium pro defensione ejusdem Ordinis*, nescio an adhuc in lucem exierint.

Ineditorum Baconi Operum longum satis Catalogum texit Baleus, ex eo Pitseus, aliique. In his maximè notari merentur *Commentaria in omnes utriusque Testamenti libros, in S. Augustinum de Civitate Dei. Tractatus varii adversùs Judæos. Tractatus adversùs Joannem Pontificem de Beatorum visione. Sermones varii*, &c.

GERARDUS ODONIS, natione Gallus, Patriâ Ruthenensis, de Castro Rodulphi oriundus, *Doctor Moralis* dictus. Ordinis Minoritarum sodalis, ac demum anno 1329. Minister Generalis, in Comitiis Parisiensibus Michaeli Cæsenati substitutus. Factum id favore Joannis XXII. Pontificis, cui perquàm familiaris fuit. Ut plurimas enim legationes, in Siciliam binas, unicam in Angliam, atq; alteram in Bosnam Croatiæ, illi à Pontifice commissas taceam: Pseudo-Patriarcha Antiochenus, & perpetuus Ecclesiæ Catanensis in Siciliâ Administrator ab illo demum constitutus est. Obiit Catanæ anno 1349. Extant *Commentarii in libros* x. *Ethicorum Aristotelis, Venet.* 1500. *Officium de stigmatibus S. Francisci*, à Franciscanis hodienum recitatum. *Tractatus de figuris Bibliorum*, MS. in Cœnobio Mirapicensi. *Quæstiones* ii. *Philosophicæ de Lumine, & divisibilitate materiæ*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ; *Commentaria in libros* iv. *Sententiarum*; *& in varios S. Scripturæ libros*; atque alia quædam, teste Waddingo, Biblioth. Ord. Minor. p. 145. 1329.

JOANNES CANON, aliis *Canonicus* appellatus, gente Anglus, Ordinis Franciscani Socius, Rei Theologicæ peritissimus, nec Juris Pontificii ignarus. Claruit anno 1329. Positis Oxonii primis Theologiæ rudimentis, Lutetiam se contulit, ut conterraneum suum Joannem Duns Scotum magnâ gloriâ ibi docentem audiret. Pileum Magistralem adeptus, Parisiis Theologiam aliquamdiu, in Angliam verò redux, Oxonii usque ad obitum prælegit. Scripsit *Commentaria in Magistrum Sententiarum*; *Lecturas Magistrales*; *Quæstiones disputatas*; *& in Aristotelis Physica libros* viii. Prodierunt *Venet.* 1492. & Francisci Montis Feretri Philosophiæ apud Minoritas Venetos Professoris curâ *ibid.* 1516. 1329.

GULIELMUS OCHAM, sive OCCAM, gente Anglus, in vico cognomine agri Surreiensis natus, *Doctor Singularis, & Venerabilis Inceptor* appellatus, Ordinis Minoritarum, *inter maxima & portentosa ingenia referendus*, inquit Jacobus Gaddius*, Joannis Duns Scoti discipulus, postea tamen ejusdem acerrimus impugnator, adeò ut diversam ab eo sectam, *Nominalium* dictam, seu instituerit, seu restauraret. Claruit anno 1330. diu tamen antea scriptis celebris. Ineunte enim sæculo cathedram Theologicam in Academiâ Parisiensi tenuit; & Philippi Pulchri Galliæ Regis partes adversùs Bonifacium Papam edito de Potestate ecclesiasticâ & sæculari libro egregiè propugnavit. Minoritarum in Angliâ Provincialis factus, anno 1322. Conventui Ordinis sui generali Perusii habito interfuit; ubi unanimi Franciscanorum suffragio definitum est, Christum & Apostolos nil aut proprium aut in communi possedisse asserere hæreticum non esse (prout credi voluit Joannes Papa) sed sanum & orthodoxum. Eandem doctrinam soluto Conventu ubivis locorum, & inprimis Bononiæ prædicavit Occamus; donec anno sequen- 1330.

* De Script. non-Eccles. Tom. ii. p. 122.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

te à Joanne Pontifice ſub anathematis pœnâ ad ſilentium adigeretur. In Galliam igitur ſecedens, ibi ſecurus delituit uſq; ad annum circiter 1328. quo calamum adversùs Pontificem pro Ludovico Bavaro Imp. ſtrinxit; Petri Corbarii Antipapæ partes fovit; Joannis xxii. ambitionem & tyrannidem ſcriptis acriter oppugnavit; & Imperatorem nulli, niſi deo, in temporalibus ſubeſſe palàm edocuit. His nominibus anathematis fulmine à Joanne anno 1330. percuſſus, ad Ludovicum Bavarum Imp. confugit; à quo benigniſſimè acceptus, & ſecretioribus conſiliis adhibitus, in aulâ illius conſenuit; parteſq; ejus, quoad vixit; non minùs eruditè quàm conſtanter egit; adeò ut Imperatorem ſic affari ſoleret: *Tu me defendas gladio; & ego te defendam calamo.* Obiiſſe fertur anno 1347. die X. Aprilis, Monachii in Conventu Ordinis ſui ſepultus. Waddingus verò eum ante annum 1350. non deceſſiſſe, & Capuæ potiùs tumulatum eſſe contendit.

OPERA.

Quæſtiones ſuper iv. *libros Sententiarum, & in Centiloquium Theologicum.* Prodierunt *Lugduni* 1495. f.

Expoſitio aurea ſuper totam Artem veterem, viz. in Porphyrii Prædicabilia, in Ariſtotelis Prædicamenta, & in libros duos περὶ ἑρμηνείας. Prodierunt ſtudio Marci Beneventani *Bononiæ* 1496. fol.

Summa totius Logicæ. Venet. 1508. 4°. 1591. 4°. *Oxon.* 1675. 8°.

Major Summa Logicæ. Venet. 1532.

Quæſtiones in libros viii. *Phyſicorum. Argentinæ* 1491. 1506.

Philoſophia Naturalis, ſeu Summulæ in librum Phyſicorum. Venet. 1506. 4°. *Romæ* 1637. 4°. à Bonaventurâ Teulo Veliterno evulgatæ.

Diſputatio de poteſtate eccleſiaſticâ & ſeculari, ſub formâ *Dialogi inter Clericum & Militem. Pariſ.* 1598. & apud Goldaſtum Monarch. Tom. i. p. 13.

De Juriſdictione Imperatoris in cauſis Matrimonialibus Tractatus, anno 1342. ſcriptus. Ibid. p. 21.

Quæſtionum viii. *deciſiones ſuper poteſtate & dignitate Summi Pontificis. Lugduni* 1496. & apud Goldaſtum Tom. ii. p. 313.

Centiloquium Theologicum, omnem fermè Theologiam ſpeculativam ſub centum concluſionibus ſubtiliſſimè complectens. Lugduni 1496.

Dialogus inter Magiſtrum & Diſcipulum, in tres partes diſtributus. Prima pars conſtat libris vii. & agit de poteſtate definiendi, quænam ſint aſſertiones catholicæ, quænam hæreticæ; de puniendis hæreticis, de infallibilitate Papæ, de poteſtate Concilii Generalis, &c. Secunda dividitur in duos Tractatus, & oppugnat Joannis XXII. hæreſim de beatorum animabus ad viſionem Dei ante reſurrectionem non admiſſis. Tertia dividitur in Tractatus ix. quorum quilibet in plures libros ſubdividitur. Agit de primatu Pontificis Romani, an à Chriſto inſtitutus, an Orbi Chriſtiano conveniat; de autoritate Concilii Generalis, ſuperioritate Imperatoris, de fidei articulis definiendis, poteſtatis eccleſiaſticæ & ſæcularis limitibus.

Compendium errorum Joannis xxii. in quo errores & hæreſes lxxvii. à Pontifice edoctos & prædicatos fuiſſe Occhamus contendit.

Opus nonaginta dierum, de utili dominio rerum Eccleſiaſticarum, & abdicatione bonorum temporalium in perfectione ſtatûs Monachorum & Clericorum adversùs errores Joannis Papæ: quo Joannis XXII. Conſtitutiones adversùs Michaelem Cæſenatem & Franciſcanos latas impugnat, rationes ejus diluit, Minoritarum ſententiam de paupertate Chriſti & uſu ac dominio rerum fusè confirmat. Prodierunt ſimul Opera iſta tria *Lugduni* 1495. & habentur apud Goldaſtum Monarch. Tom. ii. p. 398.

Quodlibeta vii. *Pariſ.* 1487. *Argentorati* 1491.

Tractatus de Sacramento Altaris. Prodiit unà cum *Quodlibetis, Pariſ.* 1487. *Venet.* 1516. *Pariſ.* 1513. 8°.

De

De corpore Christi liber. Argentorati 1491. Istud enim Opusculum Lucas Waddingus * à superiore distinxit. Ego tamen unum idemq; esse Opus subdubitarem. Viderint id, qui utrasque editiones nacti fuerint, Eruditi. * De Scriptor. Ord. Minor. p. 155.

Tractatus, quòd Benedictus XII. *Papa nonnullas Hæreses Joannis* XXII. *amplexus est & defendit.*

Epistola ad Fratres Minores in Capitulo apud Assisium congregatos anno 1334. Utrumq; Opusculum extat MS. in Bibliothecâ Colbertinâ, teste Oudino Supplem. p. 607. Alia plura illius scripta enumerat Baleus & Waddingus *, quæ nondum viderunt lucem. * De Scriptor. Ord. Minor. p. 155.

PETRUS PALUDANUS, natione Burgundus, Gerardi Varembonii Toparchæ in Bressiâ filius, Ordinis Dominicanorum Monachus, Theologiæ & Juris Canonici scientiâ insignis, S. Thomæ doctrinæ pugil fortissimus. Anno 1314. Licentiatûs dignitatem in Academiâ Parisiensi meruit. Anno 1325. à Joannâ Franciæ Reginâ Testamento suo procurando inter alios præfectus est. Claruit anno 1330. quo circiter tempore Patriarcha Hierosolymitanus constitutus est. Obiit anno 1342. die ultimo Januarii Parisiis, seu, ut alii, in insulâ Cypro, Parisios post mortem deportatus. 1330.

OPERA.

Commentaria in 3^m. & 4^m. libros Magistri Sententiarum. Prodierunt *Paris.* 1530. 2 Tom. fol. Prodierat antea Commentarius in 4^m. librum *ibid.* 1518. Lacunas in Commentariis hisce antea deprehensas ex MSS. Codicibus supplevit Vincentius Harlemius.

Thesaurus novus, seu Sermones de Tempore per totum annum, in tres partes divisi, hyemalem, æstivalem, & Quadragesimalem. *Antverp.* 1571. *Venet.* 1584. 8°. *Colon.* 1608. 8°.

Tractatus de causâ immediatâ Ecclesiasticæ potestatis, in sex partes divisus, viz. de Potestate S. Petri, Apostolorum, Discipulorum, Papæ, Episcoporum, Curatorum, cum Decisione articuli cujusdam circa materiam Confessionum. Prodiit *Paris.* 1506.

Quòd Fratres Prædicatores possunt habere possessiones & reditus, Tractatus, impressus alicubi in 8°.

Commentaria in universos S. Scripturæ libros. Extant MSS. in Conventu Dominicanorum Parisiensi.

Commentaria in primum & secundum librum Sententiarum extiterunt MSS. penès Damianum Zenarium Typographum Venetum, qui editionem eorum meditabatur.

Tractatus de paupertate Christi & Apostolorum contra Michaelem de Cesenâ, MSS. in Bibliothecâ Colbertinâ.

Opera omnia Paludani *Parisiis* impressa fuisse curâ Mag. Fratris Joannis Primarii Regentis Parisiensis prodit Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 110.

GUIDO DE PERPINIÀNO, seu *de Terrenâ*, gente Catalaunus, ex Ruscinonensi Comitatu oriundus, Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Monachus, lauream Doctoratûs in Academiâ Parisiensi meruit, inde *Doctor Parisiensis* vulgò appellatus. Anno 1318. Ordinis sui Generalis numero decimus tertius Burdegalis electus est, & Inquisitor generalis fidei à Pontifice renunciatus. Anno 1321. Majoricensis Episcopus in insulis Balearibus à Joanne Pontifice factus est, postea ad Elnensem sedem translatus. Claruit anno 1330. Obiit Avenione die xxi. Augusti, apud Carmelitanos suos Perpinianenses sepultus, sed quo anno incertum : licèt id hoc ipso anno 1330. contigisse velit Antonius Alegre *. Extant *Summa de Hæresibus omnibus & earum confutationibus* ad Gaucellinum Cardinalem Albanensem, edita *Paris.* 1528. fol. *Colon.* 1631. *Concordia* iv. *Evangelistarum cum perpetuis Commentariis, Colon.* 1631. unà cum præcedente Opere impressa. *Commentarium* ejus- 1330. * Paradis. Carmelit. ætas 14. c. 58.

dem *in Decretum Gratiani* MS. in Bibliothecâ Regis Galliæ extare memorat Baluzius*, *Tractatum de perfectione Vitæ* MS. in Bibliothecâ Colbertinâ Oudinus p. 597.

* Not. in Gratian. p. 642.

1330. ADAMUS GODDAMUS, sive *Woddheam*, natione Anglus, inde ἀπλᾶς sæpe *Anglicus* dictus, patriâ, ut videtur, Norvicensis, (maximam enim vitæ partem Norwici degit) Ordinis Minoritarum socius, S. Theologiæ Doctor, & Professor Oxonienſis, Gulielmi Occami discipulus, claruit anno 1330. Obiit anno 1358. Babwellæ prope Burgum S. Edmundi sepultus. Scripsit *Commentaria in* iv. *libros Petri Lombardi Magistri Sententiarum*, quæ typis excusa prodierunt *Paris.* 1512. Alia plura recensent Balæus Cent. V. cap. 98. quæ adhuc inedita delitescunt.

1330. GUALTERUS HEMINGFORDUS, gente Anglus, Gisburnensis Cœnobii propè Cliviam in agro Eboracensi Canonicus Regularis Ordinis Augustiniani. Claruit anno 1330. Obiit Gisburnæ anno 1347. in Cœnobio suo sepultus. Scripsit *Historiam de Gestis Regum Angliæ à Gulielmo Bastardo ad Edwardi* II. *Regis tempora*, viz. ab anno 1066. ad annum 1308. ut Bale* ac Vossio † fides. Curtiore exemplari usus est Cl. Galeus, qui in annotatiunculâ Historiæ isti ab ipso nuper evulgatæ præfixa nonnisi ad annum 1300. Historiam à Gualtero productam esse meminit. Aliud autem ejusdem exemplar MS. vidi Cantabrigiæ in Collegio Corporis Christi, quod ad annum usque 1313. progreditur, & in his verbis desinit, *Terra siluit & quievit.* Ibidem MS. extat ejusdem *Historia Edwardi* II. quæ tamen, ni malè memini, haud aliud est quàm postrema Historiæ prædictæ pars, quæ ad annum 1313. progressa res primo Edwardi II. sexennio gestas enarrat. Cæterùm Historiæ illius partem priorem, viz. ab anno 1066. ad 1273. inter Historiæ Anglicanæ Scriptores Quinque *Oxoniæ* 1687. fol. evulgandam curavit Cl. Galeus; reliquam se propediem editurum pollicitus. Præter Annales istos habentur MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ * *Gesta Edwardi* III. à Gualtero nostro conscripta; Verùm ut priores duntaxat Edwardi III. annos attingant necesse est, cùm triginta circiter ante Regem annis Gualterus obierit.

* Cent. 5. cap. 71.
† De Hist. Lat. l. 2. c. 65.
* Sub effigie Neronis D. 2. num. 19.

1330. LUDOLPHUS SAXO, à quibusdam Landulphus dictus, natione Saxo, post peractos in professione Dominicanâ 26, vel 30 annos, Carthusianis in Moguntino Cœnobio nomen dedit, postea Prior Carthusianorum Argentinensium factus, claruit anno 1330. Scriptor verè pius, & supra sæculi sui fortem elegans. Quo anno obierit incertum.

SCRIPTA.

Vita Domini nostri Iesu Christi, ex quatuor Evangeliis, aliisq; Scriptoribus Ecclesiasticis conflata, cum Commentariis precibusq; ad singula capita insertis. Prodiit *Argentinæ* 1483. *Paris.* 1509. *Venet.* 1536, 1564, 1572, 1578. (cui editioni accessit *Vita S. Annæ & B. Joachimi, B. Virginis parentum*) Paris. 1589.

Commentaria in Psalmos Davidicos, juxta spiritualem præcipuè sensum, ex Hieronymi, Augustini, Cassiodori, & Petri Lombardi sententiis accurata. Prodierunt *Paris.* 1506. *Venet.* 1521. *Paris.* 1528. *Lugduni* 1540.

1330. MONALDUS, natione Dalmata, civitate Justinopolitanus, Ordine Minorita, ac tandem Archiepiscopus Beneventanus vulgò habitus, alius à Monaldo Anconitano Minoritâ, qui Arzengæ à Saracenis martyrio coronatus est anno 1288. vel 1289. die ii. Martii. Verùm ab utroq; diversum fuisse Monaldum scriptorem demonstrat Arturus du Montier in Martyrologio Franciscano. Claruit Monaldus noster anno 1330. Obiit circa an. 1332. die ix. Novembris. Nec plura de eo constant. Extat *Summa Casuum Conscientiæ, Aurea*, & *Monaldina* dicta, edita *Lugduni* 1516. 8°. Scripsisse etiam dicitur *Summam*

Juris

Juris Canonici (MS. in Bibliothecâ Vaticanâ.) *Quæstiones in* iv. *libros Sententiarum, & Sermones varios*; quæ nondum in lucem prodierunt.

BARTHOLOMÆUS à S. CONCORDIA, natione Italus, civitate Pisanus, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1331. Obiit anno 1347. cautè distinguendus à Bartholomæo Albicio Minoritâ, Patriâ similiter Pisano, de quo plura infra. Extat *Summa Casuum Conscientiæ, Pisanella* seu *Magistruccia* dicta, quam anno 1338. absolvit; & *Sermones Quadragesimales*; *Lugduni* simul edita 1519. 8°. 1331.

THOMAS WALLEIS, *Gualensis & Anglicus* dictus, natione quippe Anglus, patriâ, ut videtur, Cambro-Britannus, Theologus Oxionensis, Ordinis Prædicatorum Monachus, claruit anno 1332. quo Avenione coram totâ aulâ Pontificiâ in solennitate S. Joannis Evangelistæ concionem habens, doctrinam de immediatâ Dei visione fortiter asseruit, & Joannem XXII. præsentem hæreseos accusavit. A Pontifice igitur carceri mancipatus, mox Galliæ Regis & Academiæ Parisiensis precibus eductus est. Alius noster à Thomâ Jorgio Anglico, Cardinali Sabinensi, qui obiit anno 1311. cujus tamen scripta ita cum nostri scriptis confundi solent, ut quænam ad Jorgium, quænam ad nostrum spectant nullo modo dignosci queat. Id tantùm certum, utriq; simul omnia deberi non posse, quod quidem vult Altamura. Magna tamen pars Operum Jorgio ascriptorum Wallensem hunc nostrum authorem habere non immeritò censeri queant. Certè ad hunc spectant *Articuli Hæreticales, & Libellus de theoriâ prædicandi* ad Theobaldum de Ursinis Archiepiscopum Panormitanum. Amplum satis Thomæ Wallensis Operum Catalogum texit Baleus Cent. v. cap. 35. & ex eo Pitseus ætat. xiv. p. 429. 1332.

RICHARDUS BURIENSIS, cognomento *Angervillus*, natione Anglus, Patriâ Suffolciensis, in Burgo S. Edmundi natus, Richardi Angervilli, equitis aurati filius. In Academiâ Oxoniensi educatus, doctrinâ adeò insignis evasit; ut dignus haberetur, qui regendæ Edwardi Walliæ Principis, postea Angliæ Regis, juventuti præficeretur. Discipulum ab Isabellâ matre in Galliam abductum secutus, Quæstoris ei munere in Vasconiæ partibus fungebatur. Edwardo demum anno 1326. rerum potito, summas Aulæ dignitates obtinuit, primùm Coferarius, dein Thesaurarius Garderobæ, ac mox Privati Sigilli Custos constitutus, bis etiam ante annum 1333. ad Pontificem legatus. Ineunte anno 1333. Decanus Wellensis, exeunte anno Episcopus Dunelmensis renunciatus est, die xix. Decembr. ad Adamo Episcopo Wintoniensi Chertseiæ consecratus. Anno sequenti Magnus Angliæ Cancellarius, post biennium Thesaurarius factus est. Obiit Auklandiæ, anno 1345. die xxiv. Aprilis, ætatis suæ 59. Vir plane doctissimus, (*ardentis ingenii virum* appellat Petrarcha, qui * præclaram ejus mentionem fecit) munificentillimus, morumque sanctimonia celeberrimus, inprimis verò immenso erga literas & literatos studio insignis, quos tanto amore prosecutus est, ut unicus eruditorum sui sæculi Mecænas meritò haberetur; & primarios Angliæ Præsules, Doctoresq; familiâ suâ emitteret. Fundatâ Oxonii Bibliothecâ pulcherrimâ, scriptit anno 1344. *Philobiblon* seu *librum de amore librorum & Bibliothecarum institutione*, qui typis excusus prodiit *Spiræ* 1483. *Paris.* 1500. 4°. *Oxon.* à Cl. Jamesio editus 1599. 4°. & cum Epistolis Philologicis à Goldasto editis *Francofurt.* 1610. 8°. p. 400. 1333. * Epist. famil. lib. 3. ep. 1.

NICEPHORUS CALLISTUS, Callisti Xanthopuli filius, claruit anno 1333. Monachus fuisse videtur, & in S. Sophiæ Asceterio vitam egisse. Se certè propè insignem Bibliothecam in S. Sophiæ templo repositam per plures annos studiis incubuisse ipse testatur *. Annum ætatis necdum tricesimum sextum egressus, *Historiam Ecclesiasticam* ex Eusebii, Socratis, Sozomeni, Theodoreti, Euagrii, aliorumq; Scriptorum Ecclesiasticorum monumentis contexere cœpit: quam quidem ordine non incommodo, & stylo pro ratione 1333. * Hist. Eccl. l. 1. p. 67.

ratione ævi non invenusto condidit, fabulis verò putidissimis & quisquiliis ubiq; ferè intertextis eam adeò vitiavit; ut judice Casaubono, *non pluris, quam folia farfari, facienda sit.* Libris xxiii. constitit Opus istud, & historiam à Christo nato ad Leonis Philosophi mortem anno 911. deduxit, Andronico seniori Palæologo Imp. nuncupatum. Extant hodienum libri priores xviii. qui à nato Christo usq; ad Phocæ Imp. interitum annō æræ Dionysianæ 610. progrediuntur. Unicum Historiæ hujusce, quod in Orbe Christiano supererat, exemplar à Turco quodam milite ex Matthiæ Corvini Hungariæ Regis Bibliothecâ Budensi ereptum in foro CP. vœnit: à Christiano quodam redemptum post multas vicissitudines in Bibliothecam Cæsaream Vindobonensem devenit; ubi nunc asservatur. Versionem ejus Latinam elucubravit Joannes Langius, typis excusam *Basil.* 1553. *Antwerp.* 1560 *Paris.* 1562. adjectis Langii scholiis *ibid.* 1573. *Francofurt.* 1588. Prodiit demum Græco-Latinè curâ Frontonis Ducæi *Paris.* 1630. 2. vol. f. Cæterùm Nicephori *Catalogum metricum Imperatorum Constantinopolitanorum*, & *Serium Patriarcharum CP.* oratione solutâ fusius conscriptam evulgavit Phil. Labbeus in Protreptico de Scriptoribus Byzantinis *Paris.* 1648. p. 34. Prodiit ejusdem *Synopsis totius Scripturæ Iambicis trimetris digesta*, unà cum *Oratione ad Deum deprecatoriâ*, Græcè *Basil.* 1536. 8°.

1335. MATTHÆUS BLASTARES, Jurisperitus Græcus & Hieromonachus, sive Monachus sacerdos, claruit anno 1335. quo *Alphabeticum Canonum Syntagma* compilavit. Prodiit *Syntagma* istud, seu *Synopsis alphabetica rerum, quæ in sacris Canonibus comprehenduntur*, à Cl. Beveregio Gr. Lat. cum notis editum in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. Tom. ii. par. 2. p. 1. Extat ejusdem *Opusculum de Causis seu Quæstionibus Matrimonii*, Gr. Lat. in Leunclavii Jure Gr. Rom. l. 8. p. 478. *Græca* etiam *versio Donationis Constantini M.* ab eodem elucubrata prodiit alicubi in 4°. unà cum Balsamonis versione. Blastarem nostrum adversùs Arcudium defendit J. B. Catumsyritus, & ipse Italo-Græcus, lib. de Sacrament. Concord. p. 131. Antequam verò Lectorem dimittam, liceat mihi errorem notare viri eruditi, Ludovici Ellies du Pin, qui in Bibliothecâ novâ Scriptorum Ecclesiasticorum, Gallico idiomate nuper editâ *, Blastaris Syntagma Canonum typis nondum excusum esse affirmat.

* *Paris.* 1686. 8o. p. 87. Tom. i.

1335. BENEDICTUS XII. antea *Jacobus Fournerius* appellatus, Savarduni ad Aurigam amnem prope Pirenæos in provinciâ Tolosanâ natus, Gulielmi molitoris filius, Theologiæ Doctor Parisiensis, vitam Monasticam apud Cistercienses Professus in Bolbonâ Monasterio Diœcesis Mirapicensis, dein Abbas Montis Frigidi in Diœcesi Narbonensi, hinc Episcopus Apamiensis, & Mirapicensis, postea Presbyter Cardinalis titulo S. Priscæ ab avunculo suo Joanne XXII. anno 1327. creatus, & post mortem ejus Pontifex Romanus Avenione electus anno 1334. xx. Decembris, inauguratus anno 1335. die viii. Januarii. incunte Pontificatu quinquaginta quinque Hæreseos, uti vocavit, capita de paupertate Christi & perfectione statûs Monachi & Clerici à Franciscanis propagata damnavit. Anno 1336. Beatorum animas ad visionem Dei statim post obitum admitti definivit, damnatâ Joannis decessoris sententiâ. Anno 1337. Joannem Boemiæ regem ob violatam immunitatem ecclesiasticam excommunicavit: & Ludovico Bavaro Imp. absolutionem enixè sæpiùs petenti non solùm denegavit, sed & Joannis XXII. censuras roboravit. Vice-Comites quinetiam, aliosq; civitatum & Provinciarum Præfectos ab Imperatoribus in Italiâ constitutos, excusso Principis jugo suam unumquemq; provinciam sibi arripere, & propriis deinceps auspiciis gubernare suadet atq; efficit. Senatum denique Populumq; Romanum hortatus est, ut senatoriam dignitatem, quàm imperatorio nomine ac vice hactenus gesserant, suis tandem auspiciis & Ecclesiæ administrarent. Tot injuriis commotus Imperator anno 1338. Francofurti Conventum habuit præsente Edwardo III. Angliæ Rege, ubi ex communi principum & Episcoporum consilio diploma edidit; in

quo

quo Papam cum ſuis Phariſæos, perditiſſimos Antichriſtos, in Templo Dei inſtar Dei ſedentes appellavit. Obiit Benedictus Avenione anno 1342. die xxv. Aprilis. Extant *Epiſtolæ* ſeu *Conſtitutiones* iii. ſatis prolixæ, Concil. Tom. xi. p. 1793. *aliæ* v. apud Bzovium ad an. 1336. &c. *aliæ* xxix. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iii. ad an. 1335, &c. *aliæ* xlii. ibid. in Regeſto Pontificio p. 241. *Epiſtola de pravis moribus Clericorum Narbonenſium*, apud Baluz. Miſcellan. Tom. ii. p. 263. *Extravagantium & Conſtitutionum* libri ii. editi *Pariſ.* 1517. 4°. ex iis nonnulla in Collectione Romanâ 1579. Prodierunt. *Conſtitutio de reformatione Benedictinorum Pariſ.* 1519. 8°. *Epiſtola ad Abbatem Ciſtercienſem* apud Viſchium Biblioth. Ciſterc. p. 37. *Vita S. Joannis Gualberti*, Ordinis Vallis Umbroſæ Fundatoris, quæ habetur apud Surium ad xii. Julii, eidem à Ludovico Jacob, à S Carolo * aſcribitur. Extant deniq; *Tractatus aliquot de ſtatu animarum ante generale judicium*, *Sermones per omnes anni feſtivitates*, & *Regiſtrum Epiſtolarum ac Conſtitutionum* Tomis ix. comprehenſum, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

SÆC. XIV ab An. MCCC.

* Biblioth. Pontif. l. 2. p. 24.

SIMON FIDATUS DE CASSIA, gente Italus, à Caſſiâ natali in Hernicis vico cognomen traxit, Ordinis S. Auguſtini Eremita, vitæ ſanctitate & concionandi facundiâ inſignis. Claruit anno 1335. Ædificato Florentiæ ad montem S. Caii ante quinquennium Cœnobio S. Catharinæ, nobiliſſimis matronis & virginibus, ſanctimonialibus Ordinis ſui, id replevit; & ad mortem uſq; gubernavit. Obiit anno 1348. die ii. Februarii. *Vir* (judice doctiſſimo Cardinali Bonâ *) *admodum pius & fervens; cujus eſt inſigne Opus de Geſtis Domini.* Extant enim Libri xv. *Enarrationum Evangelicæ Veritatis*, ſeu de *Geſtis Domini Salvatoris* ad Thomam Corſinium Florentinum Juriſconſultum, editi *Colon.* 1540. fol. *Liber de B. Virgine*, *Baſil.* 1517. Scripſit etiam *Librum de ſpeculo Crucis*, *Librum Epiſtolarum ad diverſos*, & alia tam vernaculo, quam Latino ſermone; quorum indiculum exhibet Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. S. Aug. p. 51.

1335.

* Notitia Auctorum lib. de divin. Pſalmod præmiſſa.

JOANNES ANDREAS, natione Italus, patriâ Mugellanus, Joannis Presbyteri filius, à quo pariter ac Bonifacio Bergamenſi literis inſtitutus, Bononiam venit, ibiq; operam Juri Pontificio tam fœlicem navavit, ut Juriſconſultorum ſui ſæculi celeberrimus haberetur. Martini de Sulmanois diſcipulus. Claruit anno 1336. Poſtquam Bononiæ 45. annis docuiſſet, obiit ex peſte in eâdem urbe anno 1348. die vii. Julii. Filium habuit Bonicontum, Juriſconſultum eximium; qui poſtquam ſcriptis nonnullis egregiam ſibi famam peperiſſet, immaturâ morte extinctus ante patrem obiit.

1336.

SCRIPTA.

Novellæ, ſeu Commentaria in v. *libros Decretalium.* Prodierunt *Venet.* 1581.

Gloſſæ Mercuriales in ſextum librum & in Clementinas, *ibidem*, & *Lugduni* 1572.

Quæſtiones Feudales, *uti & de Matrimoniis*, & *Interdictis locorum. Venet.* 1584.

Arbor Conſanguinitatis, *Affinitatis*, & *Cognationis tum ſpiritualis tum legalis. Baſil.* 1517.

Additiones ad Speculum Gulielmi Durandi Epiſcopi Mimatenſis, & *Liber de laudibus S. Hieronymi*, eidem aſcribuntur: quæ quidem nondum, ut opinor, in lucem prodierunt.

GULIELMUS DE BALDENSEL, Eques Auratus Hieroſolymitanus, claruit anno 1337. quo rogatu Talayrandi, Comitis Petracorienſis, S. R. E. Cardinalis, ſcripſit *Hiſtoriam itineris in Terram Sanctam à ſe ſuſcepti.* Extat *Hodæporicon* iſtud, unà cum *Epiſtolâ* ad Petrum Abbatem Aulæ Regiæ Ordinis Ciſtercienſis in Diœceſi Pragenſi, apud Caniſium Antiqu. Lect. Tom. v. par. 2. p. 96.

1337.

ARNAL-

SÆC. XIV.
ab An. MCCC.

ARNALDUS CESCOMES, Archiepiscopus Tarraconensis, claruit anno 1337. Scripsit *Epistolas duas de Saracenis ab Hispaniâ pellendis*; quæ habentur apud Baluz. Miscellan. Tom. ii. p. 267.

1337.

1337. GUALTERUS BURLÆUS, gente Anglus, *Doctor Planus & Perspicuus* dictus, sacerdos sæcularis, ex nonnullorum tamen sententiâ, Ordinis Franciscani socius, Collegii Mertonensis in Academiâ Oxoniensi alumnus, postea Lutetiam profectus, Magisterii dignitatem non sine summâ doctrinæ laude consecutus est. Joannem Duns Scotum & Oxonii & Parisiis docentem audivit: ejus tamen doctrinam Oxonium redux acerrimè impugnavit. Ob insignem doctrinæ famam invictissimo Principi Edwardo iii. præceptor datus. Claruit, seu, ut alii, obiit anno 1337. Certè eo adhuc anno libris scribendis incubuit, annos natus 62. Scripsit *Commentarios in Sententias*, & *Philosophica* innumera; ex quibus aliquot lucem viderunt, viz. *Expositio in libros Ethicorum Aristotelis*, *Venet.* 1521. *Quæstiones in Physica Aristotelis*, *Venet.* 1501. *In Isagogen Porphyrii*, *Gilbertum Porretanum*, & *Artem veterem*, *Venet.* 1497. 1509. *De intentione & remissione Formarum*, *Venet.* 1519. *Commentaria in libros Posteriorum Aristotelis*, *Oxon.* 1517. 4°. *Venet.* 1552. 1564. 1537. *Tractatus de Materiâ & Formâ*, & *de Relativis*. *Oxon.* 1500. 4°. *De Vitu Philosophorum*,—1472. 4°. Cætera dabit Balæus Cent. V. cap. 42. Pitseus, p. 435.

1338. JOANNES DE JANDUNO, sive de Gandavo, patriâ quippe Gandavensis, Doctor Perusinus, Theologus & Philosophus non ignobilis, Ludovici Imp. partes adversùs Joannem xxii. Pontificem strenuè tutatus est: quo nomine una cum Marsilio Patavino à Pontifice excommunicatus est. Claruit anno 1338. quo *Libellum pro superioritate Imperatoris* conscripsit. Extat *Tractatus* iste seu *Informatio de Nullitate. Processum Joannis* XXII. *Papæ contra Ludovicum Imp. pro superioritate Imperatoris in Temporalibus*, apud Goldastum Monarch. Tom. i. p. 18. *Quodlibetum* ejusdem à Marsilio Ficino evulgatum, & *Commentaria in libros Sententiarum* se legisse testatur Goldastus *. Ego sanè editionis locum & tempus nullâ diligentiâ reperire potui. Extant præterea Philosophica pleraque, viz. *Quæstiones in Physica Aristotelis*, *Venet.* 1501, 1544. *Florentiæ* 1485. *Commentaria in Metaphysica ejusdem*, *Venet.* 1525. *Quæstiones in tres libros de Animâ*, *Vincentiæ* 1486. *Venet.* 1497, 1561. *in libros de Cœlo & Mundo*, & *in Averroem de Substantiâ Orbis*, *Venet.* 1488, 1501. & alia forsan, quæ minoris momenti sunt.

* Præfat. ad Tom. i.

1340. BARLAAM, gente Calaber, ex urbe Seminariâ oriundus, Ordinis S. Basilii Monachus, vir omni literarum scientiâ excultissimus, *νοῦσαί τι ἀξιὸς, καὶ τὰ νεωτέρα ἐξηλάσειεν ἱκανώτατος, καὶ τὰ Εὐκλείδη καὶ Ἀρχιμήδη καὶ Πλάτωνος ἐπιμελητέος, καὶ διαλόγου ἄξιος πάντα ὤν*, inquit Cantacuzenus *. Inter Latinos primùm educatus, cum Latinis contra Græcos sensit. Postea ad Græcorum castra transeuns, Latinos scriptis fortiter oppugnavit, Græcis tamen interim gravissimæ litis ansam dedit. Thessalonicam enim primò delatus in Græcorum Monachorum, eorum præsertim, qui se ἡσυχαστὰς nuncupabant, mores, instituta, & dogmata inquirere cœpit: cumq; quædam minùs orthodoxa ab iis foveri deprehendisset, Constantinopolim accurrit, à Joanne Cantacuzenno hospitio excipitur, Monachos hæreseos apud Joannem Patriarcham accusat, Gregorium Acyndynum sibi Paraclatem acciet. Monachi Gregorium Palamam ducem sortiti rem suam strenuè agunt, & hæreseos crimen in Barlaamum rejiciunt. Barlaamus interim plurimis contra Latinos scriptis editis Andronici Imp. favorem demeretur; & Monasterii S. Salvatoris CP. Abbas constituitur. Synodus tandem indicitur, anno circiter 1337. scriptis & argumentis utrinq; concurritur. Palamas lumen in monte Thabor Christo circumfusum, increatum aliquid, & naturale ac coæternum Dei lumen fuisse contendit; Barlaam è contra lumen illud neq; ex divinâ essentiâ emanâsse, nec divinam essentiam fuisse asserit; & præterea corporeos oculos per nullam

* Hist. l. 2. c. 39.

nullam diviniorem potentiam adeò elevari posse, ut deitatem conspiciant. Synodus nil in utramq; partem definivit; Barlaami tamen procacitatem & in disputando petulantiam acri satis censurâ notavit: Palamæ autem non minùs quàm Barlaamo silentium indixit. Barlaamus injuriam sibi factam clamat; & Imperatoris favore subnixus, adversarios impugnare nequaquam cessat. Anno 1339. ab Alexio Imp. ut videtur, legatus, suscepto Avenionem itinere, coram Joanne Pontifice in Consistorio Cardinalium multis peroravit, ut Synodum Generalem pro disceptandis utrinq; controversiis indici suaderet. Surdis ille cecinit. Pontifex pacem noluit, nisi Ecclesia Græca penitùs succumberet. Constantinopolim igitur reversus Barlaamus, ad consueta se contulit studia. Claruit anno 1340. Anno sequente mortuo Andronico Imp. & Palamitis, qui Cantacuzenum in partes traxerant, omnia pro lubitu agentibus, Constantinopoli sese clam subduxit, sæpiùs, & in frequentibus Synodis, post abitum damnatus & excommunicatus. Ipse interim in Occidente positus, ad Latinorum partes defecit, & Græcorum dogmata scriptis acriter oppugnavit, Episcopus Gyracensis sive Hieracensis in regno Neapolitano brevi post constitutus. Quo anno obierit, non constat. Nugas agunt, qui cum ob rerum gestarum ignorantiam contraria Barlaami scripta conciliare nequeant, eum in binos scriptores, alterum Monachum Græcum, alterum Episcopum Hieracensem, dissecant. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA.

Liber contra Primatum Papæ, à Joanne Luido primùm Gr. Lat. editus *Oxonii* 1592. 4°. prodiit dein cum Salmasii adhuc pueri notis *Hanov.* 1608. 8°. ab eo tandem ætate provectiori libri de Primatu Papæ calci subnexus *Lugd. Bat.* 1645. 4°.

Λογιστικὴς, *sive Arithmetica Algebraica libri* vi. Gr. Lat. *Argentinæ* 1572. 8°. *Paris.* 1600. 4°.

Epistolæ ii. *ad amicos in Græciâ constitutos de Primatu Ecclesiæ Romanæ.* Lat. apud Bzovium ad an. 1331. §. 13.

Epistola ad Alexium Calochetum pro Latinis ante Episcopatum scripta, ibid. ad an. 1330. §. 59.

Responsio ad Demetrii Thessalonicensis Epistolam de Processione Sp. S. ibid. ad an. 1332. §. 5.

Probatio per Scripturas, quòd Spiritus S. procedat à Filio. ibid. ad an. 1333. §. 2.

Orationes pro unione Græcorum cum Ecclesiâ Romanâ ad Benedictum xii. Papam Avenione habitæ, ibid. ad an. 1339. §. 25.

Ethicæ secundùm Stoicos libri ii. Prodierunt unà cum Epistolis & Orationibus prædictis, Lat. apud Canisium Tom. vi. p. 4. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi.

Tractatus ejusdem xviii. *de Processione Sp. S. adversùs Latinos, duos de unione Ecclesiarum, ac totidem de Primatu Papæ* se perlegisse testatur Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 17. §. 1.

MAXIMUS PLANUDES, Monachus Græcus, vir utràq; linguâ eruditus, & omnifariâ doctrinâ excultus, Andronico Imp. seniori apprimè charus, à quo ante annum 1327. unà cum Leone Orphanotropho Aquileiam legatus est, ut Venetos Græcis subiratos placaret. Claruit anno 1340. Scripsit adhuc anno 1353. Doctrinam ejus atq; eruditionem ipsi deprædicant adversarii. Sic enim illum jam diu defunctum alloquitur Bessario Cardinalis 1340.

Οὐ γὰρ ἂν ἐγὼ σὲ ἀνδρῶν ἄριστε καὶ σοφώτατε κατηγοίην, ὅτου πόνου ἐξησκημένε παιδείας, ὅτου δὲ διαβεβηκότος ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ θεωρίᾳ, καὶ διὰ πάντων ἰὼν μαθημάτων ἐδεδώκεις, εὐδοκιμήσαντος δ' ἐν ἅπασι, πρὸς δὲ τῇ Ἑλλάδι καὶ τὴν Λατίνων γλῶτταν οἷς ἄκρον ἐξησκημένε. *Non enim de te, vir optime atq; sapientissime, male sentirem; qui in omni disciplinarum exercitatione versatus es,* &c.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA:

De Processione Spiritûs Sancti contra Latinos Liber seu Capita. Prodiit Gr. Lat. unà cum Responsionibus Bessarionis, & notis à Petro Arcudio inter Opuscula aurea edita *Romæ* 1630. 4°. p. 614.

Oratio in Sepulturam Christi, & B. Virginis Lamentationem, ab Axonio Latinè edita *Paris.* 1639. Quædam illius Græcè exhibet L. Allatius de lib. Ecclesiast. Græc. dissert. 2. p. 257.

Homilia ἀκέφαλος in SS. Petrum & Paulum, quam sub Gregorii Nysseni nomine Gr. Lat. separatim edidit Gretserus *Ingolst. ad.* 1620. à Cl. Lambecio * autoritate Codicum MSS. Planudi adjudicatur.

* Comment. l. 4. p. 56.

Epigrammatum Græcorum libri vii. qui Gr. prodierunt *Paris.* 1566. 4°. Gr. Lat. per Lubinum --- 1603. 4°. & cum Scholiis variorum *Francofurti* 1600. Planudem nostrum autorem, seu potiùs collectorem, habere vulgò censentur.

S. Augustini de Trinitate libri xv. à Planude *Græcè versi.* Versionis istius Capita nonnulla Græcè edita sunt *Romæ* 1630. Gr. Lat. per Leunclavium *Basil.* 1578. 8°. Integra extat MS. in Bibliothecâ Cæsareâ Vindobonensi, teste Lambecio Comment. l. 4. p. 159.

Dionysii Catonis Præcepta moralia, & Distichа, ab eodem *Græcè translata, & expositione interlineari illustrata*, prodierunt *Augustæ Vindel.* 1523. 8°. *Lugd. Bat.* 1598. 8°.

Scholia in Diophanti priores duos libros, à Gul. Xylandro unà cum Diophanto edita *Basil.* 1575.

Æsopi Fabulatoris Vita & Apologia, Gr. *Venet.* 1521. & innumeris aliis in locis.

Epistolæ cxxii. *Comparatio veris & hyemis, Oratio in S. Martyrem Diomedem, & Argumentationes* iii. *contra Latinos de Processione Sp. S.* extant Gr. MSS. in Bibliothecâ Cæsareâ, teste Lambecio Comment. p. 57, 328. Cætera ejus scripta enumerat Simlerus p. 498.

Dialogus ejus *de Grammaticâ*, & *Tractatus de Syntaxi* extant MSS. in Bibliothecâ Augustanâ. Vid. Indicem ejus p. 25.

1340. GREGORIUS ACINDYNUS, Monachus Græcus, Barlaami Sectator, Palamæ & Monachorum Hesychistarum, quin & Latinorum hostis acerrimus. Claruit anno 1340. Triennio circiter ante Barlaamo contra Palamam in Synodo CP. agenti astiterat, & unà cum eo gravem Synodi censuram expertus est. Ipse nihilominus, inquieti ingenii vir, Palamitas hæreseos palàm accusare non dubitavit. Quapropter à Josepho Patriarchâ in judicium vocatus anno 1341. in Synodo CP. Silentium sub anathematis pœnâ observare jussus est. Anno 1347. Cantacuzeno rerum potito, & Isidoro ad Patriarchatum CP. evecto, in frequentibus Synodis damnatus & excommunicatus, vitam deinceps obscuram & otiosam egit. Extat *Carmen Iambicum de hæresibus Gregorii Palamæ*, Gr. apud L. Allatium Græc. Orthod. Tom i. à pag. 756. ad 770. Fragmenta ii. Gr. Lat. apud eundem de Consensu l. 2. c. 16. §. 3. Habentur etiam Græcè MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ Acindyni *libri* ii. (sed mutili) *de essentiâ & operatione Dei* adversùs Palamam, Gregoram, & Philotheum: quorum capitum Periochas Jac. Gretserus suis in Cantacuzeni Historiam notis inseruit, indeq; Bzovius Annalibus suis ad an. 1337. §. 8. Integrum Opus demum edidit Gretserus, *Ingolstad.* 1616. 4°.

1340. NILUS CABASILAS, Archiepiscopus Thessalonicensis, causæ Græcorum propugnator strenuus. Claruit anno 1340. Extant *Libri* ii. alter *de causis divisionum in Ecclesiâ*, alter *de Primatu Papæ*, editi Græcè *Londini* in 4°. sed absq; anni vel Typographi notâ, Gr. Lat. *Basil.* 1544. 4°. *Francofurti* 1555. 8°. cum notis Salmasii *Hanov.* 1608. 8°. & ad calcem operis sui de Primatu Papæ *Lugd. Bat.* 1645. 4°. In postremis hisce duabus editionibus acceſſe-

acceſſerunt Loca nonnulla ad idem argumentum ſpectantia, ex variis Nili ſcriptis excerpta. Cæterùm ſcripſiſſe Nilus dicitur *Libros* XLIX. *de Proceſſione Sp. S. adversùs Latinos.* Plurima ejus contra Eccleſiam Latinam Opuſcula Manuſcripta recenſet Leo Allatius Differt. de Nilis cap. 14. p. 49. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

RICHARDUS HAMPOLUS, à nonnullis *Pampolitanus* malè appellatus, vero cognomine *Rollus*, gente Anglus, Patriâ Eboracenſis, Theologiæ Doctor, Ordinis S. Auguſtini Eremita, prope Cœnobium ſanctimonialium Hampolenſe, quatuor milliaribus à Doncaſtro in agro Eboracenſi diſſitum vitam egit eremiticam. Claruit anno 1340. Obiit anno 1349. in feſto S. Michaelis, in Monaſterio Hampolenſi ſepultus. Sancti titulum apud populares ſuos poſt obitum ſortitus videtur. Habetur enim MS. in Bibliothecâ Cottonianâ * Officium S. Richardi Hampolæ Eremitæ; in quo de vitâ & miraculis ejus agitur. 1340. * Sub effigie Tiberii A. 13.

SCRIPTA.

De emendatione peccatoris, & de regulâ bene vivendi liber. Prodiit *Pariſ.* 1510. 4°.

Enarratio compendioſa & pia in Pſalterium.

Enarratio in Cantica Vet. Teſtamenti in Eccleſiaſticis Officiis uſurpata.

Commentarius ſpecialis in Pſalmum XX.

Commentarius in Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolicum, & Symbolum Athanaſii.

Commentarii in nonnulla loca Cantici Canticorum.

Commentarius brevis in Threnos Jeremiæ.

Enarratio brevis in aliquot capita Jobi.

Alia quædam Opuſcula ſacra, quæ unà cum ſupra recenſitis omnibus prodierunt *Colon.* 1536. f. & in Bibliothecâ Patr. Tom. XXVI. p. 609. *Annotationes* ejus *in Apocalypſin*, & *Tractatus de vitâ activâ & contemplativâ*, extant MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ loc. cit.

Stimulus Conſcientiæ, opus verſu Anglico concinnatum & in VII. partes diſtributum. Prima agit de naturâ humanâ, 2ª de mundo, 3ª de morte, 4ª de Purgatorio, 5ª de die judicii, 6ª de pœnis inferni, 7ª de gaudiis cœli. Id MS. vidi in Bibliothecâ Archiepiſcopi Cantuarienſis Lambethanâ in 4°.

Pſalterium illum in linguam Anglicanam tranſtuliſſe, & in verſum illum Davidis [ne auferas de ore meo verbum veritatis uſquequaq;] judicium ſuum de neceſſitate Scripturarum vernacularum propoſuiſſe ex MS. quodam Codice teſtatur RR. Uſſerius in Hiſtoriæ Dogmaticæ Controverſiarum Specimine MS.

Cætera, quæ nondum ſunt edita, à Baleo & Pitſeo longo agmine recenſentur, Manuſcripta à Jameſio Eclog. par. 2. p. 35.

ROBERTUS HOLKOT, gente Anglus, Northamptoniæ natus, Ordinis Dominicani Monachus, Theologiæ Doctor & Profeſſor in Academiâ Oxonienſi. Claruit anno 1340. Obiit in urbe patriâ anno 1349. peſte extinctus, dum Eccleſiaſtici libro explicando incumberet. 1340.

SCRIPTA.

Commentaria, ſeu *Quæſtiones in* IV. *libros Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt *Lugduni* 1497. f. 1510. 4°. 1518.

Moralitates pulchræ Hiſtoriarum in uſum Prædicatorum, quibus annectitur *Tabula aurea D. Thomæ ſuper Evangelia & Epiſtolas totius anni. Venet.* 1505. *Pariſ.* 1510. 8°.

Lectiones CCXIII. *in librum Sapientiæ Solomonis*, quas nonnulli Reginaldo de Alnâ Ordinis Ciſtercienſis adjudicant. Extant *Spiræ* 1483. *Reuthlingæ* 1489. *Venet.* 1509, 1586. f.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Lectura in Canticum Canticorum, & in ſeptem priora Eccleſiaſtici Capita. Venet. 1509.

Commentarius in Proverbia Solomonis, quem quidem alii Thomæ Gualenſi aſcribunt. Prodiit *Pariſ.* 1515.

Tractatus de imputabilitate peccati, Conferentiæ quædam ſuper ſententias, & aliæ aliquot *Quæſtiones. Lugduni* 1497. f. 1518.

Commentarius in xii. *Prophetas Minores.* Extat MS. in Bibliothecâ Balioleníi *Oxon.* cod. 25.

Quodlibeta. MSS. in Bibliothecâ Pembrochianâ Cantab. cod. 108.

Allegoriæ utriuſq; Teſtamenti. MSS. in Bibl. S. Petri Cant. cod. 174.

Sermones per totum annum. MSS. ibid. cod. 107.

Alia Holcoti Opera inedita dabit Altamura Biblioth. Prædicat. p. 126. & in Append. p. 479. Baleus Cent. V. cap. 84. Pitſeus æt. xiv. p. 463.

1340. PHILIPPUS DE MONTE CALERIO, ſeu *de Januâ*, regione Subalpinâ oriundus; Ordinis Minorum Monachus, in Conventu Toloſano primùm profeſſus, dein verò Lector Conventus Sacri Loci Paduæ. Claruit anno 1340. Extant *Conciones Dominicales totius anni*, quæ à Janſelmo Canovâ Ordinis Minorum cuſtode Cumano, Philippi conſodale in compendium redactæ editæ ſunt *Lugduni* 1510. *Quadrageſimale, Conciones de Euchariſtiâ, & Sermones de Sanctis:* quæ quidem omnia cum Concionibus Dominicalibus prodierunt *Lugduni* 1515. *Poſtilla ſuper Evangelia Dominicalia* ab eodem anno 1352. conſcripta habetur MS. in Biblioth. Pembrochianâ Cantab. cod. 51.

1340. HENRICUS DE URIMARIA, ſeu *Frimariâ*, natione Germanus, patriâ Thuringus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, Sacræ Scripturæ & Philoſophiæ Ariſtotelicæ ſtudioſiſſimus, & in Academiâ Pariſienſi Theologiæ Doctor. Claruit anno 1340. Effuſam ejus erga pauperes benevolentiam, erga Deum pietatem inſigni elogio cohoneſtant ex Jordano Joſ. Pamphilus * & Poſſevinus †; qui charitatis quidem ſuæ egregium proferunt indicium; pietatem verò ejuſcemodi depingunt, ut enthuſiaſticum aliquid traxiſſe non poſſimus non ſuſpicari. Utcunq; verò uterq; multorum illi in vitâ & in morte miraculorum gloriam affingit. Obiit grandævus, poſtquam immanes renum ac veſicæ dolores biennio tuliſſet.

* Chron. Ord. Erem. p. 40.
† Apparat. Tom. I. p. 733.

SCRIPTA.

Additiones ad libros Sententiarum. Prodierunt unà cum Ægidii Romani Commentariis *Colon.* 1513.

De quadruplici inſtinctu liber. Venet. 1498. alteri cuidam Henrico Ordinis Dominicani malè inſcriptus.

Sermones de Paſſione Domini & de Sanctis. Hagenoæ 1513. & cum præcedente libro *Pariſ.* 1514.

Præceptorium, quod ſub Nicolai Lyrani nomine ſæpius excuſum prodiit, iſti à nonnullis adjudicatur.

Alia ejus Opera MSS. quamplurima enumerant Joſ. Pamphilus, & ex eo Ant. Poſſevinus locis citatis.

1340. LUPOLDUS BEBEMBURGIUS, ſive *Babenbergius*, à nonnullis Ludolphus & Liutolfus dictus, natione Germanus, ex nobili familiâ de Bebemburche, Juris utriuſque Profeſſor, & in Academiâ Bononienſi Joannis Andreæ auditor, ex Canonico Moguntino, Herbipolenſi, & Babenburgenſi Epiſcopus Bambergenſis factus eſt anno circiter 1340. Sic Trithemius & Pantaleon *. Sunt tamen qui Epiſcopalem apicem Lupoldo prorſus denegant. Extat *Liber* ad Rudolfum Saxoniæ Ducem *De zelo veterum Regum Galliæ & Germaniæ Principum*, in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. p. 88. item *Liber de Juribus Regni & Imperii* ad Baldvinum Trevirenſem Archiepiſcopum, *Argentinæ* 1508. 4°. Prodiit uterq; ſimul Tractatus *Pariſ.* 1540. *Colon.* 1564. 8°. *Baſil.* 1497, 1566. *Argentinæ* 1603, 1609.

* De viris illuſt. Germ. par. 2. p. 328.

ALVA-

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1340.

ALVARUS PELAGIUS, seu inverso ordine *Pelagius Alvarus*, natione Hispanus, Patriâ Gallæcus, natalibus non infimis solùm, sed & pudendis, ex Compostellanæ Diœceseos Clerico, & Decretorum Doctore Bononiensi, Minoritarum sodalis anno 1304. in generali Capitulo Assisini habito factus. Dein Pisis operam Theologiæ dedit; & Lutetiam profectus, Joannem Dun. Scotum docentem audivit. Anno circiter 1329. Joannis XXII. Pontificis partes adversùs Michaelem Cæsenatem tutatus, Pœnitentiarius Apostolicus renunciatur. Anno 1332. xvi. Cal. Julii Coronensis in Achaiâ, ante annum 1340. Silvensis in Lusitaniâ Episcopus constitutus est. Quando obierit, parùm constat. Extant *de Planctu Ecclesiæ* ad Petrum Gomesium Franciscanorum Generalem libri ii. quos ante decennium conscriptos Alvarus Compostellæ correxit anno 1340. Prodierunt *Ulmæ* 1474. *Lugduni* 1517. *Venet.* 1560. *Summa Theologiæ*, *Ulmæ* 1474. *Collyrium Fidei adversùs Hæreses*, MS. in Bibliothecis Vaticanâ & Colbertinâ. *Sermo prolixus de visione animarum* coram Joanne XXII. Pontifice habitus, quo Joannis sententiam tuetur. MS. in Bibliothecâ Toletanâ. Alia ejus scripta refensit Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 15.

JOANNES CANTACUZENUS, patriâ Byzantinus, illustrissimâ Cantacuzenorum prosapiâ oriundus, patrem habuit Præfectum Peloponnesi, quem 21. annos natum puer adhuc amisit, matrem Theodoram Palæologinam, lectissimam fœminam, cui Michael I. Palæologus Imp. avunculus erat magnus. Postquam juventutem literis & militaris disciplinæ scientiâ haud vulgariter imbuisset, rebus Imperii summis tractandis admotus, in aulâ & urbe enitere cœpit. Uxorem duxit Irenem Andronici Asanis, Magni Ducis, filiam, Andronici senioris Imp. ex sorore neptim; & ex eâ liberos sex, tres mares, totidem fœminas suscepit. Principio ab Andronico seniore Imp. Sacro Cubiculo Præfectus, cùm Andronici junioris, quocum singularem ab unguiculis amicitiam coluerat, partibus deprehenderetur addictus circa an. 1320. Imperatoris gratiam amisit: & ab Andronico juniore Magnus Domesticus, ac Thraciæ Præfectus constitutus est. Arreptis tandem Imperii fascibus anno circiter 1328. & exautorato avo, Andronicus junior Cantacuzenum honoribus atque opibus cumulavit; toti militiæ præfecit; Imperii collegam sibi expetivit, sed reluctantem non obtinuit; nil unquam eo inconsulto aut refragante egit; moriens deniq; anno 1341. Joannis Palæologi filii sui, pueri novennis, simul ac Imperii tutelam ei commisit. Strenuè non minùs quam fideliter provinciam sibi demandatam obiit Cantacuzenus; donec dissidia excitantibus Annâ Imperatrice, Joannis Imp. matre, Joanne Patriarchâ, aliisq; proceribus CPP. exeunte eodem anno Aulâ relictâ in Macedoniam secesserit, perduellis statim ab Annâ renunciatus. Ingens procerum ac militum numerus ad Cantacuzenum confestim accurrunt, eumque, diu reluctantem, purpuram Didymotichi induere compellunt. Anno sequente die xxi. Maii, à Lazaro Patriarchâ Hierosolymitano Imperator Hadrianopoli solenni pompâ coronatur. Bellò per quinquennium gesto, Cantacuzenus victor evasit, captâq; ineunte anno 1347. Constantinopoli, Joanni Palæologo non iniquas pacis leges dedit; ut uterq; Imperium, dispari tamen, donec ad maturam ætatem perveniret Joannes, jure retineret, deinceps pari. Die xiii. Maii ab Isidoro Patriarcha CP. quem Joanni subrogârat, Imperator coronatus est; & post dies aliquot Helenam filiam Joanni Imp. cui olim desponsata fuerat, uxorem dedit. Parvo sanè tempore concordia inter Imperii collegas illibata mansit. Suspicionibus in inimicitias utrinq; exacerbatis, iterum ad arma deventum est. Victor Joannes Constantinopolim anno 1355. in potestatem redegit. Quarto post die Cantacuzenus, qui abdicationem Imperii dudum cogitaverat, & bellum civile diutiùs protrahere noluit, cui nondum ita attritæ erant vires, ut nulla resistendi copia daretur, in Monasterio Manganensi propè Constantinopolim sese ultrò ac lubens inclusit; mutato Joannis in Joasaphi seu Josaphati nomen, comam totondit, & Monachalem vestem induit; bellum usq; adeò detestatus, ut Matthæum filium Peloponnesi Despotam cum Joanne Palæologo armis de Imperio

1342

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Imperio certantem autoritate paternâ incœptis abduceret, & susceptо *in* Peloponnesum itinere Joanni conciliaret. Ad Monasterium redux, pietatis & literarum studio se totum dedit, & historiâ rerum à se gestarum conscribendâ infœlicem senectutem oblectavit. Quot annis depositæ purpuræ superfuerit, parùm liquet; plures tamen supervixisse constat. Sunt qui ad annum usque 1374. eum pervenisse volunt. Scripsit hortante Nilo, & assumpto sibi Christoduli nomine fictitio, eleganti non minùs quàm diffuso stylo *Historiam rerum ab Andronicis duobus Impp. & seipso gestarum* ab anno 1320. ad an. 1357. libris iv. præmissâ Historiarum Operi *Genealogiâ* Imperatorum Andronicea antecedentium ab anno 1195. ad 1320. Verè de illo eruditissimus Cardinalis Bona *, *Eximius Historicus, sed res suas nimiùm extollens.* Suimet ipsius enim gesta magnificè utplurimum depingit; & in proprias laudes aliquoties excurrere non erubescit. Prodiit Historia ista Latinè ex Jac. Pontani versione unà cum ipsius & Gretseri notis *Ingolstad.* 1603. fol. Gr. Lat. cum utriusq; notis *Paris.* 1645. 3. Tom. f. Extant ejusdem *Orationes* iii. *& Apologia seu Assertiones* iv. *pro fide Christianâ adversùs Saracenos & Alcoranum*, Gr. Lat. curâ Rodolphi Gualteri editæ *Basil.* 1543. fol. & cum Alcorano *ibid.* 1555. Habentur etiam illius Ἀντιῤῥητικὰ, seu *Contradictiones adversùs Prochorum Cydonium*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

* Notitia Autor. lib. de Divin. Psalmod. præmissa.

1342. CLEMENS VI. *Petrus Rogerius* antea appellatus, natione Gallus, patriâ Lemovicensis, ex oppido Monstrio, seu, ut alii, Monte Malo oriundus, Gulielmi filius, primùm Monachus, dein Abbas Cœnobii Casæ Dei in Arvernis Ordinis Benedictini; postea Lutetiam studiorum Theologicorum ergo profectus, Joanni xxii. Pontifici innotuit, à quo Prior S. Basilii Nemausensis, Abbas Fiscanensis in Normanniâ, Episcopus Atrebatensis, Archiepiscopus Senonensis, ac dein anno 1330. Rothomagensis successivè factus est, a Benedicto xii. Presbyter Cardinalis titulo SS. Nerei & Achillei anno 1337. renunciatus. Post mortem Benedicti anno 1342. die vii. Maii Pontifex Romanus Avenione electus est, die xix. coronatus. Iueunte Pontificatu, ut Romanos diuturnâ Pontificum absentiâ irritatos demulceret, Jubilæum ab anno centenario ad quinquagesimum reduxit: & Ludovicum Imp. jus in Italiâ armis persequentem hæreticum esse declaravit, & anathemate devinxit. Sæpiùs à Ludovico postea de absolutione interpellatus, nullâ aliâ lege eam concedere voluit; nisi Ludovicus Occamum dederet, acta contra Pontifices cassaret; edicto sanciret Imperium esse sedis Romanæ beneficium, sese hæreticum esse confiteretur, Imperium deponeret nec nisi Papâ volente resumeret. Tam iniquas conditiones recusantem Ludovicum anno 1346. iterato anathemati innodavit; & Electoribus alium sibi Imperatorem brevi eligere præcepit, ni malint à Pontifice sibi regem dari. Anno 1348. Avenionem civitatem à Joannâ Neapolis & Siciliæ Reginâ emit; eamq; paulò pòst excommunicavit. Obiit Avenione anno 1352. die vi. Decembr. Extat *Epistola Encyclica adversùs Hæreticos flagellantes* Concil. Tom. xi. p. 1876. *alia de Episcopatu Ostiensi* apud Baluz. Miscellan. Tom. iv. p. 508. *aliæ* x. apud Bzovium ad an. 1342. &c. *aliæ* xxx. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iii. ad an. 1342. &c. *aliæ* ccxii. ibid. in Regesto Pontif. p. 263. *aliæ* xvii. apud eundem Tom. iv. ad an. 1351. 1352. *aliæ* xxxix. ibid. in Regesto Pontif. p. 1. *Epistolarum & Decretalium* ejus volumina plura exstant MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ, *Propositiones* ejus adhuc Archiepiscopi Rothomagensis coram Papâ & Cardinalibus in Consistorio factæ MSS. in Bibliothecâ Pembrochianâ Cantab. cod. 89. num. 1. Cætera dabit Lud. Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 55.

1343. BARTHOLOMÆUS DE URBINO, gente Italus, Patriâ Urbinas, Augustini Triumphi discipulus, Ordinis Eremitarum Augustinianorum sodalis, Parisiis ac Bononiæ in scholis Theologicis versatus, inter clarissimos sæculi sui Scriptores nomen tulit. Claruit anno 1343. quo circiter tempore Episcopus Urbinas à Clemente VI. Papâ constitutus est. Autoritatis enim Pontificiæ, quam scripto adversus Ludovici Imp. sequa-

ces

ces propugnavit, pugil fortissimus summam apud Pontifices Romanos gratiam meruit. Obiit anno 1350. Augustini & Ambrosii Operum assiduus Lector, utriusque sententias maximè insignes excerpsit, & in Alphabeti ordinem digestis Milleloquii nomen indidit. Prodiit *Milleloquium S. Augustini* (ab Augustino quidem præceptore ejus inchoatum, à Bartholomæo absolutum) *Lugduni* 1555. *Milleloquium S. Ambrosii, Lugduni* 1556. *Tractatus contra errores qui inventi fuerunt tempore Ludovici Ducis Bavariæ*, MS. habetur in Conventu Augustinianorum Romano. Erroris illum Occamum, Marsilium, aliosque justi Principum in temporalibus suprematûs assertores notare arbitror. Scripsit adhuc *Tractatum de quatuor donis. De bello spirituali libros* ii. *Expositionem Evangeliorum Quadragesimalium, & Compendium libri Ægidii Romani de regimine principum*; quæ nondum, quod sciam, tenebris emerserunt. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

NICEPHORUS GREGORAS, seu potiùs Gregoræ filius, patriâ Byzantinus, anno circiter 1295. natus, Juvenis adhuc Joanne Glycy Patriarchâ familiarissimè utebatur, & ab eo eloquentiæ scientiam hausit. Provectior factus Theodori Metochitæ amicitiam coluit, Astronomiam ab eo didicit, eique filii ad instar charus fuit. Annos xxvii. natus Andronici Imp. gratiam ambire cœpit; habitâq; in laudem ejus oratione Panegyricâ, Chartophylax Ecclesiasticus creatus est. Anno 1325. ab Imperatore ad Cralen Triballorum seu Serviorum principem legatus, multis difficultatibus ac periculis superatis, rem tandem fœliciter gessit. Anno 1327. Andronico seniore à nepote suo devicto, Gregoras qui avi partibus constanter adhæserat, in calamitatis partem venit; atq; ei post quinquennium morienti adfuit, mortuo parentavit. Theodorum etiam Metochitam post paucos dies defunctum funebri oratione laudavit. Mortuo seniore, in junioris Andronici aulâ versatus est. Anno 1334. Legatis Joannis XXII. Pontificis Constantinopolim appellentibus, & colloquium de religione postulantibus, Gregoras qui ob eximiam doctrinam disputatoribus Theologis adjungendus erat, disputationem omni modo declinandam esse suasit & obtinuit. Anno circiter 1338. Barlaamum lites in Ecclesiâ Græcâ serentem autoritate suâ oppugnavit. Anno 1341. Andronicum juniorem Imp. defunctum è rostris inter exequias laudavit. Claruit anno 1345. quo circiter tempore ad Historiam condendam se accinxit; & Gregorii Acindyni partes adversùs Palamam fortiter tutatus est. Habitâ itaq; à Callistrato Patriarcha Synodo unà cum reliquis Acindynistis damnatus, & ad silentium sub anathematis pœnâ adactus est. Sententiam ille indignatus, in Christi Monasterium secessit; & emissis ubiq; procacibus scriptis Imperatorem ac Patriarcham injuriæ, Ecclesiam Græcam corruptelæ, Monachos ignaviæ, luxuriæ, & hæreseos accusare non desiit. Quapropter à Cantacuzeno Imp. in Monasterio Christi manere jussus, qualecunq; colloquii ac literarum commercium interdictum habuit. Anno 1355. Cantacuzenus, Imperio deposito, controversias Theologicas, & Gregoræ criminationes Synodi judicio subjecit; & præsentem hominem calumniæ & mendacii convicit. Quamdiu certamini huic superfuerit Gregoras, non constat. 1345.

SCRIPTA.

Historiæ Byzantinæ libri xi. à captâ per Latinos Constantinopoli usq; ad Andronici junioris obitum, seu ab anno 1204. ad 1341. De eâ tale fert judicium Lipsius*. *Scripsit Historiam pariter ac Nicetas Choniates, sed nequaquam pari castigatione aut industriâ, & vitia plura traxit sui evi. Supersluit aut evagatur; & res orationesq; proprias miscet indecorè, immò ineptè: judicia tamen ejus crebra, & plerunq; recta: causæ eventuum curiosè positæ: pietas inculcata, & multa opportunè ad primam illam causam relegata, id est, ad Deum. Sanè providentiam & fatum non alius scriptor asserit magis.* Magnam sibi ac Andronico juniori Imp. injuriam à Gregorâ factum esse, veritatemq; rerum gestarum mendaciis plerunq; ac calumniis offuscatam esse acerbè satis conqueritur Cantacuzenus: * Politic. l. 1. c. 9. §. 12.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

tacuzenus. Certè cœco affectu eum in Andronici senioris passim abreptum esse partes nullus non agnoscit, *multaque* illum *de se parùm decorè locutum esse* jure merito notat Cl. Card. Bona *. Ea quæ à Michaele Palæologo usq; ad Catelanorum ab Andronico seniore defectionem libris 4°, 5°, 6°, & 7°. scriplit, ex Georgii Pachymeris Historiâ in compendium redacta fere mutuatum esse Gregoram observat Wolfius. † Prodiit Gregoræ Historia Lat. interprete Hieronymo Wolfio, *Paris.* 1567. f. *Francofurti* 1568, 1587. f. Gr. Lat. cum Wolfii notis *Basil.* 1562. f. *Genevæ* 1615. f. Fragmenta quædam, quæ in editis exemplaribus libro octavo deerant, Gr. Lat. ad calcem Breviarii Nicephori Patriarchæ CP. edidit Dion. Petavius *Paris.* 1616. 8°.

* Notitia Auctorum lib. de Divin. Psalmod. præmissa.

† Prodiit Nicephori Gregoræ Historia Byzantina in 34 Libb. & 4 Tomis. Paris. 1702. & 2da Tomus prodiit Paris. 1703. fol.

Oratio in obitum Theodori Metochitæ, prodiit Gr. Lat. ad calcem Metochitæ *Lugd. Bat.* 1618. ad calcem Glycæ *Paris.* 1660.

Commentarius seu *Scholia in Synesium de Insomniis.* Prodierunt cum Synesii Operibus Gr. *Paris.* 1553. Gr. Lat. *ibid.* 1613.

Passio Cordati Corinthii, aliorumque Martyrum Achaeorum, Gr. Lat. ab Henschenio & Papebrochio cum notis edita inter Acta Sanctorum, Martii x.

Disputatio contra Palamam præsente Imperatore Joanne Palæologo habita. MS. in Bibliothecâ Augustanâ. Vid. Indicem ejus anno 1675. editum, p. 41.

Technologia Grammatica, atq; Orationes ii. MSS. ibidem. p. 64.

Contra Synodum, quæ pro Palamâ contra Barlaamum & Acindynum sententiam tulit, libri x. quorum Excerpta exstare MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ notat Gesnerus.

Demonstratio de emendando tempore Paschatis. MS. in Bibliothecâ Bavaricâ. Summa ejus habetur libro 8°. Historiæ. Alia ejus Opuscula Manuscripta quamplurima ex Bibliothecâ Vaticanâ recenset Ant. Possevinus ad calcem Apparat. sacr. p. 13. *Tractatum illius de Constructione Globi in* Bibliothecâ Regis nostri MS. vidi.

1345. THOMAS DE ARGENTINA, natione Germanus, patriâ Argentoratensis, unde nomen traxit, Theologus Parisiensis, Ordinis S. Augustini Eremita, claruit anno 1345. quo prior Generalis Ordinis in triennium more consueto in Conventu Parisiis habito electus est V. Id. Julii. Anno 1348. in Capitulo Papiensi, atq; iterum 1351. in Basileensi magistratus ei in alia triennia prorogatus est, uti & in Conventu Perusino anno 1354. Obiit Viennæ anno 1357. Extant *Commentaria in* iv. *libros Magistri Sententiarum, Argentinæ* 1490. *Venet.* 1564. *Genuæ* 1585. & alibi edita. Cæterùm alius à nostro fuit Thomas de Argentinâ, Ordinis Prædicatorum; qui claruit anno 1495. & scripsit *Sermones, Meditationes, Epistolas, & Quæstiones:* de quibus Trithemius & Simlerus. Ea quidem nondum edita fuisse arbitror.

1347. THEOPHANES, natione Græcus, Archiepiscopus Nicænus, claruit anno 1347. Gregorii Acindyni æqualis. Scripsit insigne *Opus adversus Judæos*, in duos Tomos divisum, & *Concordiam Veteris ac Novi Testamenti* adversùs eosdem: quibus fidei Christianæ veritatem fusè astruit, & Messiam jamdiu advenisse invictè probat. Accuratam simul ac prolixam utriusq; Operis Analysin exhibet Possevinus Apparat. Tom. ii. p 470. Habentur MSS. in Collegio Societatis Iesu Romano à Fr. Turriano donata. Ejusdem *Poemata* quædam à Gonsalvo Poncio Latinè versa sunt atq; evulgata *Romæ* 1590. 8°. *Epistola doctrinalis ad Sacerdotes suæ provinciæ, quodnam sit Sacerdotis munus, & officium ostendens*; atq; *altera ad Nicænos de Christiani munere*, ubi Acindynistarum æque ac Judæorum consortium fugiendum esse docet, asservantur MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ teste Possevino Append. ad Apparat. Sacr. p. 16.

1347. RICHARDUS FITZ-RALPH, seu Richardus Radulphus, gente Hibernus, Patriâ Dundalkensis, aliis tamen Anglus, Theologiæ Professor in Academiâ Oxoniensi, Joannis Baconthorpii discipulus, Edvardo III. Angliæ Regi summo in precio habitus, à quo primùm Decanus Lycheseldensis, dein anno 1333. Cancellarius Oxoniensis constitutus est. Anno 1347. Archiepi-

scopus

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

ſcopus Armachanus in Hiberniâ à Clemente vi. Papâ jure Proviſionis renunciatus eſt, Exoniæ à Joanne Grandiſono Epiſcopo viii. Id. Jul. conſecratus. Capitales & ante & poſt ſuſceptum Epiſcopatum cum Fraterculis Mendicantibus inimicitiæ interceſſerunt; quorum vanam ac ſuperbam paupertatem Oxonii in lecturis Theologicis falsè vellicare ſolebat, Epiſcopus verò factus acriori calamo confixit. Quin & in Angliam anno 1356. trajiciens, habitis Londini concionibus, novem contra eos concluſiones evulgavit. Fraterculi eum hæreſeos apud Pontificem conſeſtim accuſant, & Avenionem citari curant. Illuc profectus, per triennium hæſit; ibiq; nondum finitâ lite deceſſit anno 1360. xvi. Cal. Decembris.

SCRIPTA.

Sermones iv. *ad Crucem Londonienſem anno* 1356. *habiti, atq; alii de laudibus S. Deiparæ.*

Summa, ſeu libri xix. *adversùs errores Armenorum. Pariſ.* 1612.

Defenſio Curatorum adversùs Fratres Mendicantes, ſeu Oratio coram Papâ & Cardinalibus Avenione anno 1357. habita. Prodiit *Pariſ.* 1496, 1625. 8°. 1633. & cum Rogerii de Conway defenſione Mendicantium adversùs Armachanum apud Goldaſtum Monarch. Tom. ii. p. 1392. Prodierunt omnia ſimul iſta Opuſcula curâ Joannis Sudoris *Pariſ.* 1511.

Sermonum Liber. MS. extitit penès Cl. Waræum *, & in Bibliothecâ Collegii Novi Oxon. vol. 82. Codex Waræanus penès Cl. Teniſonum nunc aſſervatur, continetq; innumeros ferè Sermones de Tempore & Sanctis, ab anno 1345. ad 1351. habitos. Voluminis calci adnectuntur, præter orationem præcedentem, *Propoſitio* ex parte Regis Angliæ in Conſiſtorio pro gratiâ Jubilæi Anglis obtinendâ anno 1344. menſe Auguſto. *Propoſitio* ex parte Prælatorum & omnium Curatorum totius Eccleſiæ coram Papâ in Conſiſtorio anno 1350. die v. Julii adversùs Ordines Mendicantes. *Reſponſio* ad objectiones Mendicantium. *Informationes & motiva.* Domini Armachani ſuper declaratione de illâ extravagante Joanninâ, *Vas Electionis.*

* Comment. de Præſul. Hibern. p. 21.

Commentarius in Sententias. MS. in Bibl. Orialenſi Oxon. vol. 6.

Novum Chriſti Teſtamentum Hibernicè converſum ab Armachano in quodam Eccleſiæ ſuæ muro paulo ante mortem occultatum ac tandem anno 1530. repertum eſſe memorat Baleus †, qui verſionem ab ipſomet Armachano confectam eſſe non malè conjicit. Integrum enim Bibliorum Codicem ab eodem Hibernicè converſum in Hiberniâ ſæculo poſtremo ſuperfuiſſe fidem facit Joannes Foxus ‖. Plurimaq; hujuſmodi Bibliorum fragmenta in Hibernia paſſim extare prodit digniſſimus Armachani ſucceſſor Cl. Uſſerius in Hiſtoriæ Dogmaticæ Controverſiarum inter Orthodoxos & Pontificios Specimine MS. quod Reverendiſſimi in Chriſto Patris ac Domini, Gulielmi Archiepiſcopi Cantuarienſis favore penès me aſſervatur.

† Cent. 14. cap. 97.

‖ Martyrolog. Anglic. Tom. I. p. 381.

Plura alia recenſent Waræus *, & Baleus †. Manuſcripta, quæ extant, dabit Jameſius Eclog. par. 2. p. 9.

* De Script. Hibern. l. 1. c. 10.

† Cent. 5. cap. 94. Cent. 14. cap. 97.

JOANNES HONSEMIUS, aliis HOXSEMIUS, natione Belga, Hutgardiæ in Provinciâ Leodienſi natus, Philoſophiæ & Juriſprudentiæ ſcientias, quas in Academiis Gallicis hauſerat, in Patria publicè profeſſus eſt, Eccleſiæ Leodienſis S. Lamberti Canonicus & Scholaſticus factus. Claruit anno 1348. pro tuendâ Eccleſiæ ſuæ ditione ad Pontificem Romanum, Galliæ Regem, & Brabantiæ Ducem ſæpiùs legatus. *Hiſtoriam & res geſtas Epiſcoporum Leodicenſium*, ab Ægidio Aureæ Vallis Monacho Ciſtercienſi ſuperioris ſæculi literis conſignatam, ipſe ab anno 1247. quo deſiit Ægidius, ad annum 1348. produxit. Utriuſq; Hiſtoriam inter ejuſdem argumenti Scriptores alios evulgavit Joannes Chapeavillus Leodii 1613. 1348.

THOMAS BRADWARDINUS, natione Anglus, Hatfeldiæ in agro Suffolcienſi (ſic Godvinus ‖) Hartfeldiæ in Diœceſi Ciceſtrienſi (ſic Baleus *, cui potiùs aſſentirem) natus, *Doctor Profundus* appellatus, Oxonii in 1348.

‖ Com. de Præſul. Angl. par. 1. p. 160.

* Cent. 5. cap. 87.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

in Collegio Mertonensi educatus, ubi Procuratoris munere anno 1325. fungebatur, postea Theologiæ Doctoratu insignitus. In aulam à Joanne Stratfordo Archiepiscopo Cantuariensi accitus Edvardi iii. Regis confessionibus præfectus est, Canonicatu Lincolniensi, & Cancellariatu Ecclesiæ Cathedralis Paulinæ Londinensis donatus. Confessionibus regiis admotus, Regem per Galliam arma victricia circumferentem secutus est; vitæ sanctimoniâ & puritate adeò ubiq; conspicuus; ut non defuerint, qui insignes Edvardi victorias hujus potiùs precibus ac pietati, quàm militum fortitudini & ducis solertiæ acceptas referant. Anno 1348. mortuo Stratfordo Archiepiscopus Cantuariensis à Capitulo Cantuariensi electus est; Rege tamen ac Pontifice Joannem Uffordum præponentibus, dignitate quidem tunc temporis excidit: Uffordo verò mense Junio ante consecrationem defuncto, a Capitulo iterum electus est, à Rege simul ac Pontifice confirmatus, & à Bertrando Cardinale Avenione consecratus. In Angliam redux, vix quadraginta diebus consecrationi suæ superstes Londini obiit, Cantuariæ nondum inthronizatus.

SCRIPTA.

De Causâ Dei & de veritate Causarum contra Pelagium libri iii. quos ex Prælectionibus Oxonii habitis Mertonensium suorum rogatu Cancellarius jam Londinensis digessit. Prodierunt curâ Cl. Henrici Savilii *Londini* 1618. f.

Geometrica Speculativa, Paris. 1530. *Arithmetica Speculativa, Paris.* 1502. utraq; simul, *Paris.* 1512.

Tractatus Proportionum. Venet. 1505.

Plura alia Bradwardini Opera inedita recensent Baleus Cent. v. cap. 87. & Altamura Biblioth. Prædicat. p. 133, 489. qui eum Dominicanum fuisse somniat.

1350. FRANCISCUS PETRARCHA, gente Italus, Aretii in Tuscià, vel, ut alii habent, Ancisæ agri Florentini, majorum Petrarchæ sedis, Patre Florentino exule natus anno 1304. die xx. Julii. Avenione & Carpentorati in Galliâ liberalibus disciplinis institutus est, Dante Aligerio Præceptore usus. Juris studio per quinquennium Montispessulani, per triennium Bononiæ incubuit. Anno 1327. sublato è vivis Patre, qui ad juris scientiam excolendam illum ferè invitum adegerat, Bononiâ Avenionem rediit. A Joanne Cardinale Columnâ inter domesticos ascitus Galliam & Italiam peragravit. Mox amœnam quandam Galliæ vallem, quam incolæ Clausam vocant, decimo quinto lapide ab Avenione remotam, studiis suis sedem delegit. Sede privatâ delitescens, famâ tamen nequaquam delituit vir ingenio, eloquentiâ, facultate Poeticâ, & ignotâ tot sæculis Latinæ linguæ elegantiâ sæculi sui Princeps: nec minùs pius quàm doctus, qui solutos ævi sui, & inprimis aulæ Romanæ, mores acri calamo flagellavit. Nondum annos 36. natus, Romam & Lutetiam uno eodemq; die ad lauream accipiendam evocatus est. Romam profectus, anno 1341. die Resurrectionis Dominicæ, Id. April. in Capitolio adstante Senatu ingentiq; procerum Romanorum & advenarum catervâ ab Urso Senatore laureâ redimitus est: Clausam repetiturus Ecclesiæ Parmensis Archidiaconatum donum accepit. Latibulo demum Gallico egressus, ac plura loca circumvagatus, jam senex Patavinum Canonicum egit. Cardinalis etiam à Benedicto xii. creandus, nisi sororis suæ, virginis elegantissimæ, stuprum Pontifici denegasset: sint licèt, qui Petrarchæ nullam fuisse sororem contendant. Claruit anno 1350. Summis Orbis Christiani Principibus, qui ab eloquenti Petrarchæ Musâ celebrari certatim ambiebant, præcharissimus, Arquatæ in agro Patavino consenuit, ibiq; tandem apoplexiâ correptus obiit anno 1374. die xiv. Julii septuagenario unico die minor; insigni pompâ elatus, & magnifico sepulchro conditus. Unicum de eo Erasmi elogium apponam. *Reflorescentis*, inquit *, *eloquentiæ Princeps apud Italos videtur fuisse Franciscus Petrarcha, suâ ætate celebris ac magnus: nunc vix est in manibus: ingenium*

* Ciceronian.

ingenium ardens, magna verum cognitio, nec mediocris eloquendi vis. Est tamen in eo ubi desideres linguæ Latinæ peritiam, & tota dicbus respis sæculi prioris horrorem. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

OPERA.

De Vitâ Solitariâ libri. ii.

De Remediis utriusq; fortunæ libri ii. quos, antequam castrentur, legi prohibet Index Romanus. Prodierunt seorsim *Lugduni* 1577. 8°.

De otio Religiosorum libri ii.

De verâ sapientiâ Dialogorum libri ii.

De contemptu mundi sive Secretorum Dialogi iii.

Psalmi Pœnitentiales vii.

De republicâ optimè administrandâ liber.

De officio & virtutibus Imperatoris liber.

Rerum memorandarum libri iv.

Epitome vitarum virorum illustrium. Prodiit cum præcedente Opere *Basil.* 1563.

De pacificandâ Italiâ exhortatio.

Ad veteres Rom. reip. defensores oratio.

De libertate capessendâ hortatoria.

De obedientiâ & fide uxoriâ.

De Avaritiâ vitandâ Oratio.

Itinerarium Syriacum.

De rebus familiaribus Epistolarum libri viii.

Epistolarum ad quosdam ex veteribus illustriorum liber.

De rebus senilibus & familiaribus Epistolarum libri xvi.

Epistolarum variarum liber. Ex Epistolis Petrarchæ, xv. quæ de Juribus Imperii Romani contra Papam agunt, habentur apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1345. & seorsim prodierunt *Argentinæ* 1555. 4°.

De sui ipsius & aliorum ignorantiâ liber. Prodiit seorsim *Genevæ* 1609. 12°.

Apologia contra Gallum.

Invectivarum contra Medicum quendam libri iv.

De laureâ sumendâ consolatoriæ Epistolæ libris v.

Bucolicorum Eclogæ xii. *Basil.* 1546. 8°.

Africa, sive de Bello Punico libri ix. *Venet.* 1570. 4°.

Epistolarum metricarum libri iii.

Testamentum.

Poemata plurima linguâ Thuscâ, quæ ob amorem Lauræ juvenis adhuc lusit. *Venet.* 1515, 1545. 4°. 1553. 4°. 1596. 8°.

Prodierunt omnia Petrarchæ Opera in iv. Tomos distincta *Basil.* 1554, 1581. Prodierunt antea ex iis multa *ibid.* 1496. f.

Itinerarium ad sepulchrum Domini. MS. in Bibliothecâ Collegii Novi Oxon. cod. 181. num. 3. *Tractatus de Florentiâ*, MS. in Bibl. Magdalenensi Oxon. cod. 152. *De Gualtero Marchione & Gryseldâ ejus uxore* liber, MS. in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. cod. 4. 85.

Liber de Vitiis Cæsarum & Pontificum Romanorum usq; ad sua tempora, atq; *alius de Herculum numero*, habentur MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ. Prior prodiit Italicè *Venet.* 1534. 8°.

Liber de Casibus virorum illustrium, & Epistolarum familiarium libri xv. nondum editi, extant MSS. in Bibliothecâ Colbertinâ, teste Oudino Supplem. p. 620.

Ars Punctuandi, MS. in Bibliothecâ Augustanâ. Index MSS. Bibl. August. p. 50.

Plura de Petrarchâ, ejusq; scriptis, Lectorem affatim edocebit Jac. Philippus Thomasinus, Episcopus Æmonienſis, in Petrarchâ redivivo, *Patavii* secundâ vice edito 1650.

JOANNES BECANUS, sive *de* BEKA, natione Belga, Ecclesiæ Ultrajectinæ Canonicus, claruit anno 1350. Scripsit, ad Gulielmum Hollandiæ Comitem, 1350.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Comitem; *Chronicon Ecclesiæ & Episcoporum Ultrajectensium, Comitumq; Hollandiæ*, à temporibus S. Willibrordi, primi Episcopi, usq; ad annum 1346. Continuavit id ad annum 1524. Gulielmus Hedam, Decanus Harlemensis, & Præpositus Arnhemiensis. Prodiit cum Hedami Continuatione, & Bernardi Furmerii notis, *Franekeræ* 1611. 4°. sed multis mendis scatet hæc editio. Auctior ac longè emendatior est, quæ cum Arnoldi Buchellii notis historicis, & duplici Appendice Lamb. Hortensii & Suffridi Petri, prodiit *Ultrajecti* 1643. f.

1350. ALBERICUS DE ROSATE, sive *Roxiati*, à patriâ *Bergomensis* vulgò appellatus, Juris Pontificii Doctor. Claruit anno 1350. Extat *Commentarius in librum sextum Decretalium, & de statutis libri* iv. inter Tractatus illustrium Jurisconsultorum *Venet.* 1584. item *Dictionarium Juris Civilis & Canonici, Venet.* 1573, 1601.

1350. NICOLAUS CABASILAS, Nili Cabasilæ Thessalonicensis, aliorumq; duorum Archiepiscoporum ex sorore nepos, primùm quidem Sacellii Curator; quo munere perfungens, missus est à Joanne Patriarchâ CP. anno circiter 1346. ad Cantacuzenum Imp. ut imperium deponere ei persuaderet. Anno 1347. à Cantacuzeno Constantinopolim recèns expugnatam ingressò ad Annam Imperatricem in Palatium legatus est; ut pacis conditiones ei à victore latas proponeret. Mortuo demum Nilo patruo, ei in sede Thessalonicensi successit. Claruit anno 1350. Scriptor sanè doctissimus, Latinorum verò hostis acerrimus. De tempore obitûs silent Autores.

SCRIPTA.

Liturgiæ Expositio, seu *Compendiosa interpretatio in Divinum Officium.* Extat Gr. Lat. in Auctuario Patrum *Paris.* 1624. Tom. ii. p. 200. Latinè prodierat *Venet.* 1545. *Antverp.* 1560.

De Vitâ in Christo libri vi. in quibus præcipuè agitur dè vi & virtute trium Sacramentorum, Baptismi, Confirmationis & Eucharistiæ. Latinè eos vertit, & cum Philippi Solitarii Dioptrâ, & Gretseri notis edidit Jac. Pontanus *Ingolstad.* 1604. 4°.

Oratio contrà Fœneratores, Lat. à Pontano edita *ibidem.* Prodiit eadem Græcè, mutila *Augustæ-Vindel.* integra cum Oratione S. Epiphanii in sepulturam Christi, *Samoscii* 1604. 4°.

Habentur omnia Nicolai Opera hactenus recensita Latinè in Bibliothecâ Patrum Tom. xxvi.

Encomium S. Theodoræ viduæ. Gr. Lat. apud Henschenium April. v.

Commentarius in librum tertium magnæ Constructionis Ptolomæi. Prodiit *Basil.* 1530. f.

Index MSS. Bibl. August. p. 89.

Schemata quædam Astrologica habentur MSS. in Bibliothecâ Augustanâ.

Observationum in visionem iv. *animalium Ezechielis liber*, extat Gr. MS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

Librum Nicolai *de Processione Sp. S. adversùs Latinos, aliumq;* ejusdem argumenti *contra Thomam Aquinatem* memorat Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 9. qui plura alia ejusdem Opuscula MSS. recensèt Dissert. de Nilis p. 55.

1350. JOANNES THAULERUS, natione Germanus, Ordinis Dominicani in Conventu Colonienſi Monachus. Vixit circa an. 1350. & Argentorati pariter ac Coloniæ concionibus inclaruit. Scripsit vernaculo sermone Opuscula complura, pietati & devotioni inservientia: difficillimis sententiarum ambagibus & obscuro stylo, recepto mysticorum Theologorum more, usus. Scriptorum illius præcipua ex Germano idiomate in Latinum vertit Laurentius Surius, atq; edidit ordine sequenti.

Conciones de Tempore.

Conciones de Sanctis. Utræq; simul prodierunt *Lugduni* 1557.

De veris virtutibus, & institutionibus divinis, seorsim *Colon.* 1587.

Epistolæ

SEC. XIV. ab An. MCCC.

Epistolæ piæ.
Prophetiæ de plagis nostri temporis.
Cantica spiritualia animæ Deum amantis.
De novem rupibus, sive gradibus Christianæ perfectionis.
Speculum lucidissimum, & exemplar D. N. Jesu Christi.
Convivium M. Eckardi jucundum & pium.
Colloquium Theologi & Mendici.
Oratio fidelis præparatoria ad mortem.
Præparationes V. notabiles ad mortem fœlicem.
De X. *cœcitatibus, &* XIV. *divini amoris radicibus libellus.*

Quæ quidem omnia, exceptis Sermonibus, non tam Thauleri sunt Opera, quàm ex Thauleri aliorumq; scriptis contexta. Utcunq; sub Thauleri nomine prodierunt, *Colon.* 1548. 8. 1603. 4°. 1572.

ROGERUS CONNOVIUS, seu de *Conway*, gente Anglus, Patriâ Cambro-britannus, ex Connovio antiquissimo oppido littorali originem & cognomen sortitus. Juvenis adhuc in Familiam Franciscanam adscitus, ad Academiam Oxonienſem à consodalibus Minoritis missus est. Theologiam ac Philosophiam Scholasticam probe edoctus, insulas Doctorales & egregiam eruditionis famam retulit. Quo nomine primarius Theologiæ professor, ac demum totius Angliæ Minister Provincialis a suis constitutus est. Claruit anno 1350. Ingens tunc temporis inter Clerum Sæcularem atq; Ordines Mendicantes exardescebat controversia de Confessionibus audiendis, aliisque Pastoris muneribus obeundis, quæ Mendicantes conculcatâ Canonum autoritate sibi passim arripuerunt. Cleri causam egit Richardus Archiepiscopus Armachanus. Pro Mendicantibus in arenam descendit Rogerus noster, qui *de Confessionibus per Regulares audiendis contra informationes Armachani librum* edidit. Prodiit is unà cum Armachani opere *Paris.* 1496, 1511. & apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1392. Ejusdem *Quæstiones* iii. *de Christi paupertate & dominio temporali* MSS. penès Waddingum extiterunt. Reliqua illius scripta enumerant Balæus Cent. vi. cap. 7. & Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 312. Cæterùm Rogerus Londini obiit anno 1360. in Cœnobio Minoritarum sepultus. 1350.

INNOCENTIUS VI. *Stephanus* antea appellatus, gente Gallus, Patriâ Lemovicensis, Alberti filius, Juris utriusq; Doctor, primùm causarum Auditor in Palatio Apostolico, dein Noviodunensis, postea Claromontanus Episcopus, Pœnitentiarius major, & Cardinalis Episcopus Ostiensis, demum anno 1352. Pontifex Romanus Avenione electus die xviii. coronatus xxx. Decembr. Anno 1355. Carolum iv. Imp. Italiam cum exercitu ingressum Romæ à Cardinalibus coronari permisit, eâ tamen lege, ut Urbem pedes intraret, datoque juramento promitteret, Italiam sese mox deserturum, nec rediturum deinceps donec à Pontifice accersiretur. Conditiones non aspernatus est vecors Imperator, juramentum præstitit, & ambitioni pontificiæ Imperii majestatem submisit. Anno 1359. Innocentius primus omnium Pontificum à Romanis impetravit, ut sibi Senatorem ipsis præficere liceret. Obiit Avenione anno 1362. die xii. Septembr. Villanovæ apud Carthusianos sepultus. Extant *Epistolæ* ii. de celebrandis Festis S. Augustini & S. Edwardi Regis in Anglia, Concil. Tom. xi. p. 1930. *aliæ* xxiii. apud Bzovium ad an. 1353, &c. *aliæ* xxx. apud Waddingum Annal. Minor. ad an. 1353, &c. *aliæ* LXXX. ibid. in Regesto Pontif. p. 27; *Epistolarum volumina* xv. aliis xix. in Bibliothecâ Vaticanâ MSS. asservari dicuntur. 1352.

GREGORIUS PALAMAS, genere Asianus, in aulâ imperatoriâ educatus; postquam maturuit, spretis Palatii honoribus, divenditisq; & in Pauperes distributis facultatibus, cum duobus fratribus ad montem Atho secessit, ubi decennium plusquam Monasticæ vitæ impendit; quin & aliud decennium in Berrhææ Scete exegit. Morbo tandem debilitatus, ut vires repararet, 1354.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

pararet, Theſſalonicam petiit, eo circiter tempore, quo Barlaamus Monachos lacesſere incœpit. Monachis ducem atq; advocatum ſeſe præbuit Palamas, Barlaamum hæreſeos & calumniæ accuſat, ipſe διδάσας ab altero intimulatus. Res ad Synodum defertur. Utriq; ſilentium imponitur. Mox tamen rerum ſummâ ad Cantacuzenum delatâ, Palamas qui eo familiariſſimè utebatur, Barlaamum crebris Synodis condemnari, neutiquam verò ſententiam propriam de lumine Thaboritico confirmari obtinuit. Anno circiter 1347. ſervente inter Cantacuzenum & Palæologum Impp. bello Joannes Patriarcha Palamæ, quem throno ſuo inſidiari ſuſpicatus eſt, Cantacuzenum anathematizare juſſit; recuſantem communione ejecit, & carceri incluſit. Captâ a Cantacuzeno Conſtantinopli Palamas ab Annâ Imperatrice carcere eductus eſt, & ad Victorem legatus, ut iras ejus adversùs Palæologorum gentem monitis leniret. Joanne Patriarchâ ejecto, ac ſtatim defuncto, ipſe à Cantacuzeno Patriarcha deſignatur, Epiſcopis tamen Iſidorum potiùs optantibus, dignitate excidit: quo quidem tempore à Clericis quibuſdam CPP. Joannis Patriarchæ ſectariis confectus videtur Tomus ille qui apud Leonem Allatium de Conſenſu l. 2. c. 16. §. 4. Gr. Lat. legitur, quo Iſidorus pariter ac Palamas anathematizantur. Poſtea Archiepiſcopus Theſſalonicenſis ab Iſidoro Patriarchâ Cantacuzeni Imp. juſſu conſecratus eſt, circa annum (ſi rectè conjicio) 1354. ſed à Præfectis Urbis non admiſſus, ſedem nunquam obtinuit. In Lemnum igitur ſecedens, pingui otio Imperatoris beneficio fruebatur. Paulò poſt à Cantacuzeno & Calliſto Patriarchâ evocatus contra Barlaamitas & Acindyniſtas in Synodo CP. ſtrenuè diſputavit; & utroſq; Synodicâ ſententiâ damnari effecit. Quando obierit non liquet. Vir, teſte Cantacuzeno *, *τ ἄλλων, ὁ λόγες μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ τῆς θεολόγιας ἄλλ διὰ διδυμάτα ἐξηκριβωκέναι διαφέρων, qui non in dicendo ſolùm eximius, ſed etiam Theologicis literis pra aliis eruditiſſimus fuit.*

* Hiſt. l. 2. c. 40.

SCRIPTA.

ORationes *demonſtrativæ* ii. *de proceſſione Spiritûs Sancti contra Latinos.* Prodierunt Gr. Londini abſq; anni notatione in 4°.

Refutatio Expoſitionum ſeu Epigrapharum Joannis Vecci. Extat Gr. Lat. apud P. Arcudium inter Opuſcula aurea *Romæ* 1630. 4°.

Proſopopœia, ſive *Orationes* ii. *judiciales mentis corpus accuſantis, & corporis ſeſe defendentis, unà cum Judicum ſententiâ.* Prodiit Græcè à Turnebo edita *Pariſ.* 1553. 4°.

Orationes ii. *in Transfigurationem Dominicam.* Habentur unà cum Proſopopœiâ Latinè in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi.

Index Bibl. Auguſt. p. 27.

Conſideratio plenior in Transfigurationem Domini, & *Epiſtolæ.* MSS. Gr. in Bibliothecâ Auguſtanâ. *Expoſitio Fidei Orthodoxæ:* MS. ibidem.

1354.

GEORGIUS LECAPENUS, inſtituto, ut videtur, monachus, diu in Theſſalia vixit, Gregorio Palamæ familiaris: claruit circa an. 1354. Extat liber *de conſtructione verborum* græcè *Venet.* 1526. 8°. & eodem anno eademq; forma *Florentiæ.* Scripſit etiam *Epiſtolas* plures, MSS. in Biblioth. Bavaricâ ac Regis Galliæ, item *de Artificio grammatico, de verborum ſignificationibus*, MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. *Hiſtoriam, Carmina Iambica*, Libanii *Epiſtolas elegantiores* numero CCLXIV. ſelegit, & in unum volumen redegit, de quibus omnibus vide quæ habet Cl. L. Allatius diatr. *de Georgiis & eorum ſcriptis* p. 363.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 64.

1354.

CALLISTUS, montis Athos Monachus, Cœnobii Iberorum ſodalis; ſervente adhuc inter Palæologum & Cantacuzenum bello, à Monachis legatus eſt Conſtantinopolim, ut pacem ſuaderet, ubi ab Annâ Imperatrice & Joanne Patriarchâ malè habitus eſt. Anno circiter 1354. Patriarcha Conſtantinopolitanus à Cantacuzeno Imp. renunciatus eſt. M. Freherus quidem in Chronologiâ ſuâ Patriarchatum à Calliſto inchoatum ad annum 1360. refert: verùm errore manifeſto. Præterquam enim quòd Calliſtus à Cantacuzeno adhuc

Imperii

Imperii clavum tenente Patriarcha conſtitutus ſit, obiit ille poſt exactum ab exauthoratione Cantacuzeni (quæ contigit anno 1355.) annum integrum, ſedem CP. biennio circiter moderatus. Ineunte, ut videtur, anno 1355. à Cantacuzeno Imp. ut Matthæum filium imperiali coronâ indueret, rogatus, obſequium denegavit, & in Xamantis Monaſterium ſeceſſit: cúmq; ad munus Patriarchale redire renuiſſet, Patriarchatu ſubmotus eſt, ſubſtituto Philotheo. Joanne Palæologo paulò poſt rerum potito, ſedi ſuæ reſtitutus eſt; atq; anno ſequente ad Elizabetham Cralis Serviæ Principis viduam pacis confirmandæ gratiâ legatus; ubi apud Pheras Serviorum metropolim diem ſupremum obiit. Extat Gr. Lat. *Homilia in exaltationem pretioſæ & vivificæ crucis*, apud Gretſer. de Cruce Tom. ii. p. 1347. Idem Freherus meminit alterius Calliſti Patriarchæ CP. ad an. 1406. Hujus an ſuperioris ſit illa Homilia, viderint eruditi; uti & *Oratio in Dormitionem Deiparæ*, atq; *alia in Decollationem S. Joannis Baptiſtæ*; quæ Gr. MSS. extant in Bibliothecâ Cæſareâ, teſte Lambecio Comment. l. 4. p. 62. Junioris Calliſti eſſe videtur *Opus de Vitâ Monaſticâ*, quod habetur Græcè MS. in Bibliothecâ Barbarinâ, teſte Allatio de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 13. SÆC. XIV. ab An. MCCC. Cantacuz. Hiſt. l. 4. c. 16, 50.

PETRUS DE COLUMBARIO, à nonnullis dictus *Petrus Bertrandus junior*, Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis & Velitrenſis. Claruit anno 1355. quo miſſus eſt ab Avenione Romam ab Innocentio VI. Pontifice, ut Carolum IV. Imperatorem inungeret & coronaret; quod quidem fecit ipſo die Paſchatis ejuſdem anni. Extat *Hiſtoria* itineris illius, & ad Avenionem reditûs, titulo *Itineris Romani*, apud Labbeum Biblioth. Nov. MSS. Tom. i. p. 354. 1355.

NICOLAUS EYMERICUS, Gente Catalaunus, Patriâ Gerundenſis, ordinis prædicatorum Inquiſitor generalis religionis per totam Regis Aragoniæ ditionem ab Innocentio VI. Pontifice anno 1356. conſtitutus eſt. Anno 1371. Capellanus, & ſummus cauſarum Judex à Gregorio XI. Avenione creatus. Anno 1375. multa Raymundi Lulii dogmata ab eodem Pontifice hæreſeos damnari effecit. Obiit Gerundæ in Conventu S. Dominici die iv. Januarii anno 1399. Extat *Directorium Inquiſitorum* in tres partes diviſum, cum Commentariis Franciſci Pegnæ editum, *Venet.* 1595. f. *Rome* 1578, 1587. *Barcinone* antea anno 1503. excuſum. Complura alia Eymerici ſcripta adhuc inedita, enumerat Ambroſius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 142. Oudinus Supplem. p. 667. 1356.

DEMETRIUS CYDONIUS, ſive Cydo, Patriâ Byzantinus, Raph. Volaterrano Theſſalonicenſis, Cantacuzeni Imp. Aulicus inter primos conſpicuus, & præ aliis charus, quippe Rerum privatarum Comes, & ſecretarum Conſiliarius. Cùm Cantacuzenus biennio circiter ante purpuram depoſitam ſeceſſum & vitam Monaſticam meditaretur; Demetrius & Nicolaus Cabaſilas rem eandem in animo habuerunt, uterq; σοφίαν δὲ εἰς ἄκρον τῶν ἐξωθεν ἐκπεπαιδευμένοι, οὐχ ἥττον δὲ καὶ ἔργοις φιλοσοφοῦντες, καὶ τὸν σώφρονα βίον, καὶ ἅπερ ἐν τῷ γάμῳ χαλεπὸν ἐκπλαγμάτων ἠσκηκότες. Claruit noſter anno 1357. Monaſterium unà cum Cantacuzeno Imp. Ingreſſus. Deſertâ Patriâ, Mediolani latinis literis, & Theologiæ operam dedit. Tandem erogatis in pauperes bonis, in Cœnobio quodam Cretenſi vitam traduxit, & cum morte commutavit. 1357. Cantacuz. Hiſt. l. 4. c. 16.

SCRIPTA.

De execrandis Dogmatibus Gregorii Palamæ liber, in quo omnes illius hæreſes ex ſcriptis ejus excerptas recenſet.

De Proceſſione Spiritûs S. liber in Capita xiii. diſtributus. Prodiit uterq; à Petro Arcudio inter Opuſcula aurea Gr. Lat. cum notis editus *Romæ* 1630.

Oratio deliberativa ad Græcos de non reddendâ Callipoli. Gr. Lat. cum notis apud Combefiſ. Auctuar. Nov. Tom. ii. p. 1221.

Oratio

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Oratio deliberativa ad eosdem de non reddendâ Callipoli postulante Amurate Turcorum Rege. Gr. Lat. ibid. p. 1283.

Oratio pia de morte contemnendâ, quæ sub Cydonii cujusdam nomine Gr. Lat. unà cum Hermiæ Διασυρμῷ prodiit *Basil.* 1552. & inter alia ejusdem argumenti Opuscula, ibid. 1559. cum Wolfii Scholiis 1577, 1586. Demetrii nostri esse non malè censeri possit. Habentur enim MSS. in Bibliothecâ Augustanâ Orationes Demetrii Cydonii plures de eodem argumento.

Index MSS. Bibl. August. p. 82.

Epistola ad Barlaamum contra Processionem Sp. S. ex Filio. Extat Lat. apud Caninum Tom. vi. p. 4. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi.

Richardi sive Ricoldi, Monachi Dominicani, *Confutatio Alcorani*, à Demetrio *Græcè versa*, prodiit unà cum Alcorano *Basil.* 1543, 1555. f.

Liber de Contemptu Mundi, *S. Thomæ Aquinatis summa adversùs Gentes*, *& Summa Theologica partes prima ac secunda*, quin & *S. Anselmi Cantuariensis Liber de Processione Spiritûs S. & Epistola de tribus quæstionibus ad Valerianum Numburgensem Episcopum*, *Græcè versa*; *De Processione Sp. S. libris* ii. alter Apologeticus pro S. Thomâ adversùs Nicolai Cabasilæ Elenchos, alter ad amicum quendam, qui id ab eo perquisierat, *Liber de Vitâ, doctrinâ, & miraculis D. Thomæ*, aliaq; plura Opuscula, à Leone Allatio de Consensu l. 2. c. 18. §. 5. R. Volaterran. Comment. l. 15. p. 537. Possevin. Apparat. Sacr. Tom. i. p. 418. atq; aliis, memorantur.

1357. RANULPHUS HIGDENUS, seu *Hikeden*, vulgò CESTRIENSIS dictus, natione Anglus, in Occidentali Insulæ regione natus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio Cestriensi, claruit anno 1357. Obiit grandævus anno 1363. sexagesimo quarto Monachatûs sui anno. Cùm ingentem Historicorum, præsertim verò Anglicorum, supellectilem congessisset, ipse Historiæ ab Orbe condito scribendæ animum adjecit. Iliam itaq; ex variis Historicis eleganter admodùm concinnavit, integras ac prolixas illorum lacinias intexens, appositis tamen singulorum, à quibus sunt acceptæ nominibus, adjunctâq; ab Abrahami temporibus marginali annorum supputatione; adeò ut vix aliam quàm Compilatoris gloriam meruerit, nisi quòd libro ultimo multa è suo penu inseruerit. Compilatoris tamen munus tam egregie præstitit, ut pauci admodùm è nostratibus Historici fide, gravitate ac judicio cum eo sint conferendi. Operi suo *Polychronici* nomen indidit; totumq; in septem libros juxta numerum ætatum mundi, ac dierum quibus orbis creatus est, distribuit. Primus liber nonnisi topographicam Orbis descriptionem exhibet. Secundus ab Orbe condito ad Captivitatem Judæorum Babylonicam progreditur. Tertius à transmigratione Babylonicâ ad Christi adventum. Quartus à Christo nato ad Saxonum in Angliam adventum. Quintus à Saxonum appulsu ad adventum Danorum. Sextus ad irruptionem Normannorum. Septimus ad sua usq; tempora, annum verò 1357. Quòd si nonnulli Codices Historiam ulteriùs producant, quales mihi nonnunquam in manus inciderunt, id ab alienâ manu accessisse censendum est; Ipse enim Ranulphus in præfatione totius Operis se ad istum annum Historiam deducturum esse pollicetur; & in illo desinit Versio Operis Anglicana paulò post Ranulphi obitum confecta. Ex quamplurimis, quos vidi, Historiæ istius Codicibus MSS. longè pulcherrimus est, qui in Collegio Gonvilii & Caii (cujus ipsemet alumnus fui) asservatur. Ranulphi Polychronicon jussu nobilis viri Thomæ de Barkeley Anglicè vertit Joannes de Trevisa, Sacerdos Cornubiensis, ac Vicarius de Barkely; qui & multis aliis scriptis, inprimis verò integrâ utriusq; Testamenti versione Anglicâ, inclaruit. Polychronici versioni ipse nonnulla, appositâ tamen semper distinctionis notâ, de suo intexuit, præsertim contra Monastici Ordinis petulantiam ac superstitiones quas sæpiùs exagitare solet. Versionem ad finem perduxit, uti ex notâ calci adnexâ patet anno 1387. die 8°. Aprilis: adeò ut palàm lapsus sit seu incuriâ seu errato Typographico Caxtonus, qui in fine versionis à se typis impressæ adnotavit eam finitam esse anno 1357. Illam enim immutato paululum Anglicæ linguæ Archaismo, & à seipso ad annum usq; 1460. Edwardi IV. Regis primum, continuatam

typis

typis impressam evulgavit Londini 1482. f. Gulielmus Caxtonus, qui sub Edwardo Rege dicto claruit, primusq; omnium artem typographicam Angliæ intulit. Ipsamet autem Joannis de Trevisæ Versio, à Caxtono nondum perpolita extat MS. in instructissimâ RR. Viri Tho. Temisoni, Theologi nostratis doctissimi, Bibliothecâ. Cæterùm præter Polychronicon supra memoratum, Ranulphus, quem alii *Radulphum* vocant, noster conscripsit *Distinctiones Theologicæ*; *Speculum Curatorum*, quod MS. extat in Bibliothecâ Collegii Baliolensis Oxon. cod. 69. *Expositionem super Job*, *In Cantica Canticorum*, *Sermones per annum*, atq; alia quædam, quæ à Baleo * recensentur. Ut id etiam obiter notem, Joannis Trevisæ versionem Bibliorum Anglicam, quam Domini sui Thomæ de Barkeley mandato confecit, etiamnum MS. extare veri non est abhimile. Cl. enim Jamesius † tria versionis totius Bibliæ Anglicanæ longe ante Wiclefum confectæ exemplaria MSS. in Oxonienſis Academiæ Bibliothecis asservari prodit.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Cent. 6. c. 12.

† Corruptio Patrum par. 2. cap. 24.

GREGORIUS DE ARIMINO, gente Italus, civitate Ariminensis, Doctor Theologiæ Parisiensis, Ordinis Augustiniani Eremita & post Thomæ de Argentinâ mortem Prior Generalis, in Comitiis Montispessulani habitis anno 1357. die xxiv. Maii electus. Obiit Viennæ anno sequente, communem cum Thomâ Argentinensi tumulum sortitus. Extant *Commentaria in libros primum & secundum Sententiarum*, *Valentiæ* 1500. *Venetiis* 1503. edita. *Additiones in Scriptum ejus super Sententias*, *Venet.* 1522. *Commentaria in Epistolas S. Pauli*, *& S. Jacobi Canonicam*, & *Liber de Usuris*, *Arimini* 1522. *Librum de Formis*, *Tractatum de moribus Venetorum*, & alium *de conditionibus Florentinorum*, memorat Jos. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 58. Sermones de Tempore, & Sanctis accensent Simlerus, aliiq;. 1357.

ALPHONSUS VARGAS, natione Hispanus, Patriâ Toletanus, Ordinis Augustiniani Eremita, Philosophiam ac Theologiam in Academiâ Parisiensi per decennium professus, primò Ussamensis, dein Pacensis Episcopus, tandem Archiepiscopus Hispalensis factus est. Claruit anno 1358. Obiit Hispali anno 1359. die xiii. Octobr. seu, ut alii volunt, anno 1366. die xxvi. Decembr. Extant *Commentaria in librum primum Magistri Sententiarum*, (discipulis dictata Lutetiæ anno 1345.) *Venetiis* 1490. excusa. *Quæstiones in Aristotelis libros tres de Animâ*, *Vincentiæ* 1608. *Venet.* 1566. 1358.

NILUS, Metropolita Rhodius, Latinorum hostis acerrimus, Gregorii Palamæ sectarius, vixit forsan (neq; enim certam ejus ætatem indagare potui) circa an. 1360. Barlaamo & Acindyno si non ætate par, saltem non diu posterior: desinit enim in Synodo CP. ab Isidoro Patriarchâ habitâ, (quam quidem Nonam appellat) quæ Barlaamum condemnavit. An idem sit Nilus, qui juxta Freheri Chronologiam anno 1378. factus est Patriarcha CP. dicere non habeo. Ex parte eorum stetit, qui Barlaamitas damnarunt tanquam mentientes, modisq; omnibus insanientes, ἢ ἀσεβέστερα μᾶλλον ἢ ἄλλων ἀίρεσικῶν, uti ipse loquitur. Extat tum Græcè tum Latinè *Enarratio Synoptica de Sanctis & Oecumenicis Synodis* ix. à Justello patre edita ad calcem Nomocanonis Photiani *Paris.* 1615. 4°. a Justello filio in Bibliothecâ Juris Canonici *ibid.* 1661. f. Tom ii. p. 1155. *Oratio ejusdem in sanctam Matronam* ex insulâ Chio oriundam Gr. Lat. à Leone Allatio evulgata est. 1360.

THOMAS STUBBS, sive STOBÆUS, natione Anglus, Patriâ Eboracensis, Ordinis Dominicani Monachus, S. Theologiæ Doctor. Claruit anno 1360. Obiit post annum 1373. Scripsit *Vitas* seu *Chronicon Archiepiscoporum Eboracensium*, à S. Paulino ad Joannis Thoresbeii obitum, seu à primâ sedis fundatione usq; ad annum 1373. Extat istud Chronicon inter x. Scriptores Angliæ à Cl. Twisdeno editos *Londini* 1652. f. p. 1685. Quamplurima ejusdem scripta Theologica, adhuc inedita, recensent Baleus Cent. vi. c. 36. Pitseus æt. xiv. p. 512. Altamura Biblioth. Prædicat. p. 125. 1360.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1360.

JOANNES WICLEFUS, natione Anglus, in ſeptentrionali Inſulæ parte natus, Oxonii in Collegio Mertonenſi educatus, cujus primùm Scholaris, dein Socius fuit, Collegii Cantuarienſis ac Baliolenſis præfecturæ tandem admotus; Philoſophus inſignis, Theologus omnibus numeris conſummatiſſimus; nec minùs vitæ ſanctimoniâ & morum caſtitate, quam doctrinâ eximius. Theologiam Scholaſticam ad unguem edoctus, inprimis verò Occami, Lincolnienſis, atq; Armachani ſtudioſus lector; poſtquam Doctoratûs inſignia tuliſſet, Theologiam in Academiâ Oxonienſi publicè profeſſus eſt; demum Eccleſiæ de Lutterworth in Provinciâ Leceſtrenſi Rector factus. Claruit anno 1360. quo circiter tempore ingraveſcentes ævi ſuperſtitiones, immanem, Eccleſiæ tamen jamdiu inolitam, Romani Pontificis tyrannidem, erronea fidei dogmata in Scholis paſſim recepta, & turpiſſimam vitiorum labem ab omnibus admiſſam, à pleriſq; etiam defenſam, voce ac ſcriptis acriter oppugnare cœpit, præſertim verò Regiæ poteſtatis atq, Ordinis Eccleſiaſtici jura contra immanes Pontificis Romani & Fratrum Mendicantium uſurpationes conſtanter pariter ac eruditè propugnavit. Eò impudentiæ enim tunc temporis devenerat arrogantia Pontificia, ut Regi in Eccleſiaſticis rebus nulla, in ſæcularibus nonniſi dimidiata, authoritas conſervaretur; pluſq; emolumenti ex Anglià reciperet curia Romana quàm Regia. Receptam autem Eccleſiæ diſciplinam omniaq; Cleri jura penitus everterunt importuna Fraterculorum Mendicantium colluvies, qui Eccleſias circumvagati in Presbyterorum Parochialium munera involârunt, & Epiſcopali regimini, priſtiniſve Eccleſiæ canonibus ſubjici noluerunt. Tam inſanam Pontificis & Fraterculorum ambitionem ac tyrannidem ſummâ, quâ pollebat, facundiâ oppugnavit Wicleſus; & utramq; ex Eccleſiâ eliminandam eſſe docuit. Adhæc Chriſtianæ fidei dogmata nativâ atq; infucatâ ſui ſimplicitate induta plebi tradidit; & fabularum & nugarum loco, quibus hactenus ferè ſæculis poſtremis ineſcati fuerant Chriſtiani rudiores, S. Scripturæ oracula paſſim prædicavit, linguâq; vernaculâ populo legenda dedit. Haud mirum itaque, ſi ingentem exinde apud bonos gratiam, apud malos invidiam inierit. Edwardus III. ac Richardus II. Angliæ Reges illum ſibi chariſſimum habuerunt; quorum ille Wicleſum in exteras regiones legatum miſit, iſte ſacris domeſticis admovit; uterq; autem in tutandis Regiæ poteſtatis juribus doctrinam ejus ac conſilium in ſubſidium vocârunt. Sanè Wicleſi autoritate ac favore apud ſummos Regni proceres factum eſt; ut plures atq; acriores adversùs Pontificis Romani uſurpationes ac Fratrum Mendicantium petulantiam leges ſub hiſce duobus Regibus ſancitæ fuerint, quàm à Gulielmi Normanni temporibus ad excuſſum uſq; penitus ſub Henrico VIII. Papale jugum. Nec minùs apud plebem quam ſupremos Regni Ordines potuit Wicleſus; adeò ut *Diſcipulos* ejus *multiplicatos eſſe nimis, & impleviſſe ubiq; orbem regni*; quin & *in tantum in ſuis laborioſis dogmatibus prævaluiſſe, quòd mediam partem populi, aut majorem partem ſuæ ſectæ adquiſierunt*, conqueratur Henricus Knyghton * Hiſtoricus coævus. Fuſiùs id perſequitur Walſinghamus †; qui Villas ac Civitates ipſamq; Academiam Oxonienſem doctrinâ ejus infectas eſſe dolet. *Longè latéque*, inquit, *per patrias populum maculando ſuam prædicationem dilatavit, ita ut penè majores Provinciarum eorum ſequerentur errorem.——Viſus eſt abſorbere Jordanem, & omnes Chriſtianos mergere in Abyſſum. Dixit publicè & prædicavit, Rectoribus Eccleſiarum non valentibus eum prohibere ob favorem popularem, qui libentiſſimè eum audiebant, & ſe periculo malebant exponere, antequam vel prohiberetur prædicare.* Quin & ipſemet Wicleſus in Confeſſionis de Sacramento Altaris Anglicæ calce refert plus tertiam Cleri partem è partibus ſuis ſtare, doctrinamq; ſuam ſummo Capitis diſcrimine tueri paratos eſſe. Mitto propenſum Oxonienſis Academiæ in Wicleſum animum; adeò ut libri ipſius ad Concilii uſq; Conſtantienſis tempora in Scholis publicis & Collegiis communi decreto legerentur, ac ſingulis Academiæ gremialibus pervolvendi more recepto traderentur. Authoritatem ſuam in Anglià labefactari ægrè tulerunt Pontifices Romani; larvam ſibi ereptam & detecta commenta dolebant

Frater-

* De Event. Angliæ l. 5. p. 2663.

† Hiſt. p. 305, 281, 256, 304.

Vid. Huſſi Replic. adv. Angl. Jo. Stokes inter Opp. ejus Tom. 1. f. 109, 110.

Fraterculi ; quin & ipſum pietatis ac veritatis incrementum malis invidiam commovit ; adeò ut innumera undequaq; mala in Wicleſi caput cuſa eſſe neutiquam mirum videatur. Primò itaq; Collegii Cantuarienſis apud Oxonienſes præfecturâ illum Simon Langhamus Archiepiſcopus Cantuarienſis ac Cardinalis anno circiter 1367. injuriâ ſubmovit. Wicletus Collegi Præfectus ſecundum ſtatuta à Simone Iſlip Archiepiſcopo ejus fundatore paucis antea annis data à Sociis ſæcularibus ritè electus fuerat. Id ægrè tulerunt Monachi quidam turbones, qui Collegio pedem nuper intulerant, & gregalem è ſuis quendam in præfecturam ſuffcere ſummo ſtudio contenderant. Procaces Monachos Wiclefus & Socii ſæculares Collegio ejecerunt. Monachorum cauſam ſuſcepit Langhamus ; & Wiclefum præfecturâ cedere mandavit, ſubſtituto in locum ejus Henrico Wodehull Monacho. Nolente id Wiclefo, Collegii reditus ſequeſtravit. Wiclefus & ſocii ad Urbanum V. Pontificem provocant. Is rem Andruyno Cardinali judicandam commiſit. Iſte tandem ſententiam tulit, ſolos Monachos ſæcularibus excluſis Collegium poſſidere debere, Wiclefum ſocioſq; expellendos eſſe, factâ priùs Monachis injuriarum compenſatione. Cardinalis ſententiam datâ anno 1370. Bullâ ratam habuit Urbanus Papa. Integer litis iſtius (uti vocant) proceſſus in Bibliothecæ Archiepiſcopalis Lambethanæ archivis MS. aſſervatur. Hactenus Wiclefum cuniculis aggreſſi ſunt adverſarii. Sub extremis autem Edwardi Regis, ſenio jam debilis ac ferè deliri, temporibus, Synodum Londini habuit Simon Sudburius Archiepiſcopus Cantuarienſis anno 1377. menſe Februario, ut à Wiclefo doctrinæ ſuæ rationem, forſan & pœnas, exigeret. Adfuit Wiclefus, cauſamq; egit intrepidè, & Joannis Lancaſtriæ Ducis, partibus ſuis addictiſſimi, aliorumq; procerum, qui præſentes illi aſtiterunt, ſubſidio Epiſcoporum ictus ac inſidias ſalvus evaſit. Poſt Edwardi mortem, allatis in Angliam quas ad Epiſcopos contra Wiclefum dederat Gregorius XI. Papa, literis, nova Synodus coacta eſt Lambethæ menſe Junio ejuſdem anni ; quæ tamen Procerum populiq; minis deterrita ſententiam definitivam contra Wiclefum præſentem ferre auſa non eſt. Ipſe veritatis cauſam in foro, in Academiis & in Templis, voce, ſcriptis, ac concionibus tutari pergebat. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Tandem verò turbatis regni rebus, & Joanne Lancaſtrenſi ab aulâ recedente, Epiſcopi crebris Gregorii Papæ literis incitati, poſtquam Richardum II. imbellem Regem, in partes traxiſſent, Wicleſi doctrinam melioribus auſpiciis eradicatum ibant. Habitâ itaq; anno 1382. Londini Synodo, articulos ſeu dogmata ab illo propugnata ix. hæreſeos, xiv. erroris damnarunt : ſectarios ejus aut ad Palinodiam adegerunt, aut in carcerem conjectos bonis mulctârunt, in ipſum denique acriùs animadvertendum eſſe decreverunt. Neque enim ſe præſentem ſiſtere voluit Wiclefus, de inſidiis ſibi à præſulibus in itinere poſitis certior ab amicis redditus. Abſentis tamen cauſam egerunt Academiæ Oxonienſis Cancellarius, Procuratores bini, ac Senatûs pars longe major ; qui miſsâ ad Synodum Epiſtolâ publico Academiæ ſigillo munitâ præclarum doctrinæ ejus, pietatis ac fidei orthodoxæ elogium reddiderunt, poſt latam à Synodo ſententiam ſolita concionandi ac ſcribendi munia Lutterworthæ adhuc obiit Wiclefus, neque unquam ante mortem intermiſit ; ſeu recrudeſcente Richardi Regis favore factum, ſeu viri famæ nominiſque autoritati datum id ſit, ſeu deniq; aliquali dogmatis palinodiâ inimicorum rabiem eluſerit Wiclefus. Habetur etenim apud Knyghtonum * Declaratio ejus brevis de Sacramento Altaris vernaculo ſermone, quam terrore mortis adactum Synodo illum obtuliſſe refert Hiſtoricus. Iſta tamen Tranſubſtantiationis dogmati reverâ uſq; adeò non favet, ut contrariam ſententiam haud obſcurè doceat. Sunt etiam, qui Wiclefum in Bohemiam ſeceſſiſſe, inventâque ibi amplâ ſimul ac fœcundâ diſcipulorum meſſe, doctrinam ſuam longè latéq; propagâſſe volunt. Verùm id parùm certum. Iſtud demum eſt certiſſimum, Wiclefum Lutterworthæ ex paralyſi, qua integro ferè biennio laboraverat, anno 1387. die ultimo Decembris in pace obiiſſe, in Eccleſiâ ſuâ Parochiali ſepultum. Vir erat, quo majorem non tulit poſtremis hiſce ſæculis Chriſtianus Orbis ; quiq; non minùs ſupra laudem quàm invidiam poſitus videtur. Omnifariâ

* L. 5. p. 2647.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

nifariâ rerum Theologicarum ſcientiâ inſtructiſſimus, legum municipalium impendiò peritus, rarâ morum gravitate præditus, inprimis verò immenſo erga Deum zelo, erga proximum charitate flagrans. Hinc nata puritatis priſtinæ in eccleſiam reducendæ cupido; quam tamen limites uſque adeò egredi non permiſit, ut omnia diſciplinæ Eccleſiaſticæ jura illibata conſervare religioni haberet. Eximiam ejus pietatem ne peſſimi quidem adverſarii in dubium unquam vocare ſunt auſi; præclaram certe doctrinam abunde teſtati ſunt ex iis quamplurimi. *Potens erat*, inquit Knyghtonus *, *& validus in diſputationibus ſuper cæteros, & in argumentis nulli credebatur ſecundus:* quique primus illi in ſcholaſtica certamina venit, Joannes Kylynghamus Carmelita, *modeſte tamen egit* (ſi Waldeno * fides) *admiratus in eo doctrinæ excellentiam.* Sanè in omnibus ferè, quæ hodienum extant, ſui ſcriptis accuratam Theologiæ notitiam & elimatum judicium prodit Wiclefus. Preſsè ubique & acutè diſputat, egregiam ſpirat pietatem, Sacram autem Scripturam ſummâ perſpicuitate ac ſolertiâ interpretari ſolet. Nil in eo puerile aut otioſum (Scriptoribus iſtius ævi ſolenne vitium) deprehendi poteſt; omnia gravia, ſubacta, atque elimata. Is deniq; eſt, cui nihil ad conſummatam eruditionem defuit, niſi Sæculum fœliciùs. Diſſimulari tamen non poteſt, diverſa ſæpe ac contraria nonnunquam dogmata in illius libris reperiri poſſe: quod Wicleſo adeò non detrahit, ut in laudem illi potiùs cedere debent. Neque enim præfervido quodam animi impetu abreptus, ſed maturo judicio ac ratione ductus Eccleſiæ Romanæ errores oppugnavit; quos unico ictu eum non detexiſſe nil mirum eſt. Ut alios enim articulos taceam, in expoſitionibus Orationis Dominicæ, Symboli Apoſtolici, & Decalogi, quas perlegi, MSS. Purgatorium ſæpenumerò admittit; (in Tractatu autem de Spirituali Prælio MS. dilucide ac prolixè docet) Preces Sanctis offerri, ut ipſi pro nobis Deum interpellent, monet; Septem Sacramenta enumerat; animaſq; in Purgatorio poſitas Eccleſiæ militantis precibus juvari prædicat. Iſtiuſmodi tamen opiniones illum poſtmodùm abrenunciaſſe conſtat. Certè ſeptem Sacramentorum doctrinam Wicleſiſtas improbâſſe fidem facit Æneas Sylvius *: quo nomine etiam à Concilio Conſtantienſi damnatus fuit. Purgatorium à Wicleſiſtis è medio ſublatum eſſe, preceſq; pro mortuis ludibrio habitas idem refert: quin & Waldenſis † Wicleſum Sanctos invocare prohibuiſſe narrat: ut quamplurima è ſcriptis ejus à Cl. Jameſio prolata adversùs purgatorium ac preces pro mortuis teſtimonia impræſentiarum mittam. Cæterùm accuratam dogmatum Wicleviarorum cum hodiernâ Eccleſiæ Anglicanæ doctrinâ concordiam fusè demonſtravit prolixâ Wicleſi Apologiâ Anglico ſermone editâ Oxonii 1608. 4°. Vir doctiſſimus Th. Jameſius; qui Parſoni aliorumque, abſurdas opiniones Wicleſo ſummâ injuriâ aſſuentium, calumnias invictè diluit. Poſt clariſſimi Confeſſoris obitum in ſanctiſſimos ejus manes maximâ inſaniâ debacchati ſunt Pontificii. Concluſiones 18. ex Trialogo ejus deſumptas, habita Londini anno 1396. Synodo, hæreſeos damnavit Thomas Arundelius Archiepiſcopus Cantuarienſis, libroſque illius omnes comburi juſſit. Sint licèt argumenta, quæ Synodum iſtam ad annum 1410. referendam eſſe ſuadeant, non contemnenda. Inprimis verò Cancellarii totiuſque Academiæ Oxonienſis teſtimonium ſolenni decreto anno 1406. Wicleſo redditum; quod ad calcem Operum Joannis Huſſi reperitur. Poſtquam enim præclarum probitatis ac pietatis elogium illi reddidiſſet, *fortemque fidei athletam ſingulos mendicitate ſpontaneâ Chriſti religionem blaſphemantes S. Scripturæ ſententiis catholicè expurgantem* appellâſſet; hæc ſubinfert. *Nec fuerat prædictus Doctor pro hæreticâ prævitate convictus, aut per noſtros Prælatos poſt ejus humationem traditus incendiis. Abſit enim, quòd noſtri prælati tantæ probitatis virum pro Hæretico condemnâſſent; qui in Logicalibus, Philoſophicis, & Theologicis, ac Moralibus, & Speculativis inter omnes noſtræ Univerſitatis, ut credimus, ſcripſerat ſine pari.* Concluſiones ejuſdem 45. partim hæreſeos, partim erroris damnavit Concilium Conſtantienſe; libros flammis comburi, oſſaq; ſepulchro educta ignibus cremari decrevit. Decretum Concilii ex mandato Martini V. exequutus eſt Richardus Flemyng Lincolnienſis Epiſcopus anno 1428. Acriùs

tandem

* L. 5. p. 2664.

* Zizan. faſcic. MS. ap. Baleum Cent. 6. cap. 4.

* Hiſt. Bohem.

† Tom. 3. p. 204.

tandem in Wicleſi memoriam nuper invectus eſt Varillaſius, Hiſtoriographus Gallus; qui priſtinas calumnias renovavit, novas ſubinde excogitavit; & utraſq; in Hiſtoriâ ſuâ Hæreſis in lucem dedit. Verùm tam inſulsè ut plurimùm calumniatur Hiſtoricus ille mendaciſſimus, adeo omnem rerum geſtarum Chronologiam perturbavit, tam craſſas pariter ac ineptos errores admiſit; ut putidiſſimum Impoſtorem ubique prodat, & riſu potiùs quàm refutatione excipi mereatur. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Innumera ferè Wicleſus Latino pariter ac vulgari idiomate conſcripſit, non vulgari ſanè eruditione recondita; ſi Waldenum ipſum, hoſtem Wicleſi juratiſſimum, teſtem adhibeamus: qui in Epiſtolâ quâdam ad Martinum V. ſe Wicleſi aſſertionum acumen, autoritatum copiam, rationum vehementiam ſupra modum obſtupuiſſe profitetur. Ducenta pluſquam illius Operum volumina, pulcherrimè conſcripta, bullis aureis tegumentiſque pretioſis ornata, à Subincone Lepore, Archiepiſcopo Pragenſi, paulò ante Concilium Conſtantienſe publicè concremata eſſe narrat Æneas Sylvius *. Haud minorem Opuſculorum numerum, quorum partem longè maximam ipſe oculis uſurpârat recenſet Baleus Cent. vi. cap. 1. Omnia Wicleſi ſcripta in Angliâ adhuc deliteſcere, & ex Bibliothecis noſtris quâ publicis quâ privatis in lucem erui poſſe, lubenter crederem. Plurima ipſemet vidi, partim impreſſa, partim manuſcripta; quorum Indiculum proximè ſubnectam. * Hiſt. Bohem. cap. 35.

SCRIPTA.

Dialogorum libri iv. *quorum primus Divinitatem & Ideas tractat; Secundus Univerſarum creationem complectitur; Tertius de Virtutibus vitiſque ipſis contrariis copioſiſſimè loquitur; Quartus Romanæ Eccleſiæ Sacramenta, ejus peſtiferam votationem, Antichriſti regnum, Fratrum fraudulentam originem atq; eorum hypocriſin, variaq; noſtro ævo ſcitu digniſſima perſtringit.* Prodierunt hi Dialogi, iſthoc titulo inſigniti, liquidis ſatis characteribus alicubi in Germaniâ impreſſi anno 1525. 4°. foliis 175. Habetur exemplar unicum in Bibliothecâ Collegii SS. Trinitatis apud Cantabrigienſes.

Oſtiolum Wicleſi, ſeu Tractatus Anglicus de Sacramento Altaris, quo Tranſubſtantiationem petitis tam è Philoſophiâ quàm Scripturâ argumentis nervosè oppugnat. *Norimbergæ* 1546. 8°. *Oxonii* 1612. 4°. Hallucinatus autem eſt, quiſquis libelli titulo appoſuit, eum anno 1395. ſcriptum eſſe. Ante ſeptennium enim obierat Wicleſus.

Tractatus ii. *adversùs Fratres Mendicantes.* Iſtorum prior eſt Supplicatio ad Richardum ii. & regni Ordines, ut Fraterculos ultra jus faſque omne ſeſe efferentes in ordinem redigant. Poſterior quinquaginta Fraterculorum errores ac crimina totidem capitulis impugnat. Prodierunt Anglicè à Cl. Jameſio editi *Oxonii* 1608. 4°.

Aphoriſmi ſeu Articuli Wicleviani, à Joanne Foxo in lucem editi *Argentinæ* 1554. 8°. Iſtos quidem nondum vidi.

Concluſiones xix. è ſcriptis ejus excerptæ, & à Gregorio XI. damnatæ, extant Concil. Tom. xi. p. 2041. *Concluſiones* xxiv. in Synodo Londinenſi anno 1382. damnatæ, ibid. p. 2053. *Concluſiones* xviii. ex Trialogo ejus deſumptæ, & in Synodo Londinenſi anno 1396. damnatæ, ibid. p. 2080. *Articuli* xlv. in Concilio Conſtantienſi anno 1415. damnati, ibid. p. 45. Concluſiones & Articuli omnes prædicti habentur in Faſciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. p. 95, 133.

Prologus ad integram Bibliorum verſionem Anglicam ab ipſo adornatam. Anglicè Londini 1550. 8°.

Anglica totius S. Scripturæ verſio, quam ex vulgatâ Hieronymi verſione concinnavit anno 1383. prout Codex MS. in Collegio Emanuelis Cantab. aſſervatus in fronte aſcriptum habet. Habetur etenim iſta Verſio MS. in Bibliothecâ dicti Collegii pulcherrimè exarata, uti & in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effigie Claudii E. 2. & in Bibliothecâ Regis noſtri Jacobæâ, ut & in Lambethana & Collegii Sionenſis Londinatis. Porrò extat MS. in Bibliothecâ publicâ Academiæ

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Academiæ Cantab. Verſio Novi Teſtamenti, eodem autore, Claſſ. 3. num. 4. cui præfigitur prolixa admodùm *Introductio de auctoritate atq; uſu S. Scripturæ.* Sub iſtius initium enumeratis ex Judæorum ac Reformatorum ſententiâ libris Scripturæ Canonicis, *reliquos omnes Apocryphos eſſe & auctoritate fidei carere aſſerit.*

Expoſitio in omnes Epiſtolas Dominicales totius anni, Anglicè, quâ dogmata ac corruptelas Pontificiorum acerrimè impugnat. MS. ibid. Claſſ. 4. fig. 10. 8°.

Commentarius in Epiſtolas & Evangelia Dominicalia totius anni, habetur MS. in principio tamen ac fine mutilus, in Collegio D. Joannis Cantab. C. 8. fol.

Tractatus varii contra Clericos & alios ſtatus, Anglicè. MS. in Collegio Corporis Chriſti Cantab. Num. 362. 40. Codicis margini nota iſthæc inſcribitur. In iſto volumine habentur collecti Tractatus omnes mordaces de erroribus ac corruptionibus; quæ ſuo ævo Joannes Wiclefus deprehendit, præſertim autem in Clero, in Monachis, & in mundi ordinibus. *Quæſtiones* ejuſdem *variæ contra clerum* Anglicè extant MSS. in Bibliothecâ Lambethanâ in 12°.

Tractatus Prolixus de actibus animæ. MS. ibid. inter volumina Miſcellanea lit. K. fol. à p. 47. ad 88.

Determinatio contra Joannem Kylyngham Carmelitam. MS. ibid. à p. 419. ad 426.

Determinatio contra Monachum quendam de Civili Dominio, Latinè, quâ adversùs Monachum probat reſignationem coronæ & vectigalis ſolvendi ſponſionem à Joanne Angliæ Rege Pontifici Romano olim factam in præjudicium regni Angliæ cedere non debere, neq; regem impræſentiarum obligare. MS. in Bibliothecâ Lambethanâ in 8°.

Commentarius in Pſalmos, aliaſq; S. Scripturæ ac Liturgiæ Eccleſiaſticæ Hymnos. MS. in Collegio S. Trinitatis Cantab. f. Commentarius in priores LXXXIX. Pſalmos habetur MS. in Bibliothecâ Lambethanâ.

Harmonia Evangelica, à Clemente Presbytero Lanthonienſi (claruit is anno 1170. & prolixum in ſeptem Canonicas Epiſtolas Commentarium ſcripſit, MS. in Bibliothecâ Lambethanâ aſſervatum) Latino ſermone contexta, à Wiclefo *Anglicè converſa*, MS. penès Richardum Chiſwell Bibliopolam Londinenſem, 4°.

Commentarius in ſelecta S. Scripturæ loca, Anglicè. MS. 4°. apud eundem.

Pauper Ruſticus, ſeu Miſcellanei Tractatus varii, Anglicè, qui pauperes ſine multorum librorum ope totam Chriſtianam religionem edocent. viz. *Expoſitio Symboli Apoſtolici, Decalogi, & Orationis Dominicæ, Paraneſes variæ homines ad deſiderium cœleſte excitantes, Conſilium Chriſti, De Patientiâ bonâ, De tentatione, Diploma cœli, De Spirituali prælio, De nomine Ieſu, De amore Ieſu, De verâ manſuetudine, De effectu humanæ voluntatis, De vitâ activâ & contemplativâ, Speculum Caſtitatis*; quod putidiſſimis fabulis repletum Wiclefo cumprimis indignum videtur. Habetur iſte Codex Miſcellaneus MS. penès eruditiſſimum mihiq; amiciſſimum virum M. Joannem Laughton Academiæ Cantabrigienſis Protobibliothecarium, 12°. quin & in Bibliothecâ Cantabrigienſi publicâ 12°. & in Collegio D. Joannis, ubi Codex MS. *Catechiſmi Wicleviani* titulum præfert.

Alia Miſcellaneorum Collectio, viz. *Expoſitio Decalogi*, priore multò brevior, *De 7. peccatis mortalibus, De 7. ſenſibus corporeis ac totidem facultatibus animæ, De 7. virtutibus ſpiritualibus, De 7. donis Spiritûs S. De 7. Sacramentis, De 12. impedimentis orationis, De naturâ fidei, De diverſis gradibus charitatis, Expoſitio Orationis Dominicæ*, à præcedente diverſa & in errores Pontificios oppugnando longè acrior, *Speculum Peccatorum, Diploma cœli* (quod quidem unicum præcedenti Collectione commune habet) *Tres Sagittæ.* Extat iſta Collectio MS. 12°. penès RR. Virum mihiq; multis nominibus ſuſpiciendum, Th. Teniſonum, Theologum noſtratem. Ne verò plures ac diverſos ejuſdem argumenti Tractatus Wiclefo aſcriptos miremur; plures illum Decalogi Expoſitiones ac Dialogi editiones evulgâſſe prodit, qui in ſcriptis ejus verſatiſſimus fuit Joannes Huſſus *. Tertiam adhuc Miſcellaneorum Wiclefi Collectionem vidi MS.

* Replic. contra Angl. Jo. Stokes inter opp. ejus Tom. i. fol. 108.

in

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

in Bibliothecâ Lambethanâ; in quâ præter Tractatus supra memoratos habentur Opuscula, *de desiderio Iesu, de spirituali & carnali amore, Equestris apparatus & armatura cœli.* Forsan & a iæ alibi habentur.

Præter hosce, quos ipse vidi, Codices MSS. alios à se visos sæpenumerò citat Jamelius in Apologiâ Wicleſi supra laudatâ, viz. *Librum de veritate S. Scripturæ*; *Tractatum alium de 7. peccatis mortalibus*; *Libellum Miscellaneum*; *De Civili Dominio* (MS. in Bibliothecâ publicâ Oxonienſi) *De Blasphemiâ*; *Confessiones binas de Sacramento Altaris*, Latinam alteram, alteram Anglicam; *Sermones* iii. *in Dominî Sermonem in monte habitum*; *De vitâ Sacerdotum*; *De Regulâ S. Francisci*; *De Fundamentis Legum Angliæ Commentarium* vernaculo Sermone; *Expositionem* deniq; *Decalogi Latinam*; Wicleſi *Opus magnum de decem præceptis*, una cum *Trialogo* ejus, & 23. *aliis tractatibus* se ex Hibernia fugientem reliquisse memorat Baleus. Plurima Trialogi excerpta exhibet Gul. Wodefordus in illius, quam elucubravit, Refutatione.

Habentur adhuc MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ *Postillæ Wicleſi super Dominicarum & Festarum Evangelia, sub effigie Claudii D. 8. Sermo in Festo omnium Sanctorum, Tractatus de modo orandi, Alius de virtutibus ac vitiis*, Anglicè omnia; sub effigie Titi D. 19. num. 16, 17, 18.

Tractatus de Incarnatione Verbi extabat MS. in Bibliothecâ Lumleianâ, Cod. 297. *Speculum Secularium Dominorum* MS. in Bibliothecâ Regis Weſtmonaſterienſi.

Opus de Abominatione in Loco Sancto asservatur MS. in Bibliothecâ Cæsareâ Vindobonenſi, teste Lambecio Comment. l. 2. p. 777.

JOANNES CALDERINUS, patriâ Bononienſis, Juriſconſultus celeberrimus, à Joanne Andreâ post Boniconti obitum in filium adoptatus, claruit anno 1360. Obiit Bononiæ, apud Dominicanos sepultus. Extat *Tabula continens authoritates & sententias Bibliorum*, prout in Decretalibus citantur, ordine Alphabetico disposita, *Spiræ* 1481. *Consilia* sive *Responsa Juris, Venet.* 1582. & admixtis Gasparis filii Consiliis, *Lugduni* 1536. *Repetitiones variæ in Jure civili, Lugduni* 1587. *Tractatus de Interdicto Ecclesiastico, Venet.* 1584. *Commentaria ejusdem in libros Decretalium, Decisiones*, aliaq; plura scripta Jus utrumq; spectantia, recenset Simlerus Biblioth. p. 350. 1360.

PETRUS BERCHORIUS, gente Gallus, Patriâ Pictavienſis, Ordinis Benedictini Monachus, Prior Monaſterii S. Eligii Pariſienſis, claruit anno 1360. Obiit anno 1362. in Cœnobio suo sepultus. Scripsit ad Joannem de Pratis, Epiſcopum Prænestinum, *Dictionarium morale Biblicum*, Alphabeticè dispositum, in quo dictiones præcipuas ad instar locorum communium tractat, & ad mores accommodat: item *Reductorium morale utriusq; Testamenti libris* xiv. in quo tota ferè Scriptura tropologicè exponitur, intermixtis plerunq; Allegoriis: deniq; *Indultorium morale*, in tres partes divisum. Prodierunt simul tria isthæc Opera *Basil.* 1515. *Pariſ.* 1521. 4. vol. f. *Venet.* 1583. 1589. 3. vol. f. *Colon.* 1620. 3. Tom. f. 1360.

JOANNES SAPIENS, CYPARISSIOTA cognomento dictus, natione Græcus, de cujus ætate haud bene constat. Mihi tamen circa an. 1360. vixisse videtur, certè Gregorio Palamæ suppar. Extat *Expositio materiaria eorum, quæ de Deo à Theologis dicuntur*, in x. Decades distributa; quâ quidem *abdita continentur mysteria mystica & symbolica Theologiæ*, censente Card. Bona †. Prodiit Latinè à Fr. Turriano edita *Romæ* 1581. 4°. & in Bibliothecâ Patr. Tom. xxi. p. 377. Habentur ejusdem *Sermones* ii. *Palæmicarum Transgressionum*, Gr. Lat. apud Combefiſ. Auctuar. Noviſſ. *Pariſ.* 1672. 1360. * Notitia Autor.

MANUEL CALECA, seu Calecas, natione Græcus, Ordinis, uti volunt, Dominicani Monachus, claruit anno, non 1250, quod plures volunt, sed 1360. quippe qui contra Palamitas scripserit. Fucum itaque Lectori facit Petrus Galesinius *, dum Calecam Concilio Lugdunensi ii. anno 1274. 1360. * Vit. S. Bonavent.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1274. interfuiſſe ſcribit; non magis hâc in re audiendus, quàm cum Michaelem Imp. CP. eidem Concilio adfuiſſe prodit.

SCRIPTA.

Libri iv. *adversùs Græcorum errores de Proceſſione Spiritûs Sancti:* quos Ambroſius Camaldulenſis juſſu Martini V. Pontificis Latinè vertit, verſos edidit Petrus Stevartius cum notis *Ingolſtad.* 1608. 1616. 4°. exinde recuſos in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi.

Liber de eſſentiâ & operatione Dei adversùs Palamitas, illorumq; Pſeudo-Synodum, ſub Joanne Cantacuzeno habitam.

De principiis Fidei Chriſtianæ ſecundum traditionem S. Scripturæ & Doctorum Catholicorum liber in x. Capita diſtributus. Utrumq; Opuſculum Gr. Lat. in lucem extulit Fr. Combefiſius Auctuar. Noviſſ. *Pariſ.* 1672. f.

De SS. Trinitate Tractatum Calecæ opulentiſſimum à ſe viſum eſſe teſtatur L. Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 4.

1360. BARTHOLOMÆUS DE GLANVILLA, *Anglicus* à Patriâ cognomento dictus, ex illuſtriſſimo Comitum Sudovolgiorum ſanguine oriundus, Ordinis Franciſcani Monachus. Claruit anno 1360. Præclarâ rei Theologicæ ac Philoſophicæ, quas Oxonii, Lutetiæ ac demum Romæ ſummo ſtudio coluerat, notitiâ inſtructus, S. Scripturæ Allegoriis atque ænigmatibus, quæ ſub naturalium rerum proprietatibus & figuris plerunque obvelantur, explicandis animum adjecit; & ex centum plus minus Scriptoribus, quorum ipſe poſt præfationem nomina recenſet, prolixum concinnavit *Opus de Proprietatibus rerum*, in libros xix. diſtributum: quorum primus de Deo, ſecundus de Angelis bonis ac malis, tertius de animâ rationali, quartus de ſubſtantiâ corporeâ, reliqui de cæteris rebus creatis agunt. Prodiit Argentinæ 1488. 1505. 4°. *Noremberge*, 1492. & titulo *Allegoriarum ac Tropologiarum in utrumque Teſtamentum Pariſ.* 1574. Libris hiſce xix. accedere ſolet viceſimus *de rerum accidentibus*, viz. *De numeris, menſuris, ponderibus & ſonis*, & in editione Pariſienſi 1574. *Liber de proprietatibus Apum.* Ejuſdem *Sermonum liber* prodiit *Argentinæ* 1491. *Librum contra Laurentium Vallam* MS. in Collegio Baliolenſi, & *Practicæ librum* MS. in Bibliothecâ publicâ Oxonii, atque alia quædam memorat Pitſeus p. 495. & ex illo Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 50. *Poſtillas Scripturarum* ab eodem concinnatas eſſe prodit Baleus Cent. 6. cap. 15. Vidi equidem in Bibliothecâ Regis noſtri Weſtmonaſterienſi Poſtillas MSS. in Evangelia SS. Matthæi & Marci binis codicibus, quorum alter nonniſi Poſtillam in Matthæum appoſito Authoris nomine, alter Poſtillas in utrumq; Evangelium tacito Authore, continebant. Eidem verò Authori utrumque Codicem deberi communis, quæ in utroque habebatur, in Matthæum Poſtilla demonſtravit. Iſtæ tametſi Joannis cujuſdam de Glanvillâ nomen præ ſe ferrent, Bartholomæo forſan noſtro non immeritò aſcribi poſſent. Neque enim ullus, quod ſciam, Scriptor Joannis de Glanvillâ meminit; & Autorum nomina in Codicibus MSS. perperam collocari haud adeò inſuetum eſt; ut ætatem Codicis MS. Bartholomæi ævo, quantum conjectari licuit, optimè convenientem taceam. Utut ſit, binas, quas exinde deſcripſi de euchariſtiâ lacinias apponere Lectori forſan non ingratum erit. In poſtillâ itaq; in S. Matthæum Autor ad illa verba, Hoc eſt corpus meum, & Hic eſt ſanguis meus, iſtiuſmodi gloſſam dedit: *Myſticè hoc ad corpus, illud ad ſanguinem Chriſti refertur.* In Poſtillâ autem in S. Marcum, ad eadem verba, hæc habet. *Ieſus accepit panem, ſc. figurans corpus ſuum in pane, quod eſt Eccleſia: Præſenſq; accipitur in fide, benedicitur in numero, frangitur in paſſionibus, datur exemplis, ſumitur doctrinis.*

1360. JOANNES RUYSBROKIUS, gente Belga, in vico cognomine ad Sennam fluvium inter Bruxellam & Hallas natus, *Doctor Divinus* dictus, & à Dionyſio Carthuſiano alter Dionyſius Areopagita appellatus,

Eccleſiæ

Ecclesiæ majoris Bruxellensis Presbyter, & Ecclesiæ S. Gudulæ Vicarius; postea Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Cœnobii Viridis Vallis in silvâ Soniâ tertio a Bruxellâ lapide recèns fundati primus Prior anno ætatis suæ sexagesimo constitutus est. Claruit anno 1360. Obiit die ii. Decembr. anno 1381. ætatis suæ 88. hæreseos post mortem à Joanne Gersono accusatus, à Surio defensus. Scripsit idiomate materno Opuscula complura, pietatem & amorem Dei redolentia, mysticâ Theologiâ & obscuro satis stylo usus, Pseudo Dionysium Areopagitam utrinque æmulatus. Istorum præcipua quævis Latio donavit, atque ordine sequenti edi curavit Laurentius Surius. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Summa totius vitæ spiritualis.
Speculum salutis æternæ.
Commentaria in Tabernaculum Mosis, & ad id pertinentia, interprete Jordano.
Tractatus de præcipuis quibusdam virtutibus.
De fide & judicio Libellus.
De quatuor Tentationibus.
De septem custodiis Scholæ Spiritualis, sive Scris.
De septem gradibus Amoris, interprete Gerardo Magno.
De nuptiis spiritualibus libri iii. interprete Gulielmo Jordano.
De calculo, sive, *perfectione filiorum Dei*, interprete Gul. Jordano.
Regnum amantium Deum.
De verâ contemplatione Opus insigne.
Epistolæ vii. *utilissimæ.*
Cantiones ii. *spirituales.*
Samuel, sive, *de altâ contemplatione.*
Oratio brevis. Prodierunt Opuscula isthæc omnia *Colon.* 1552. f. 1609. 4°.

NICOLAUS ORESMIUS, sive OREM, gente Gallus, Patriâ Normannus, Theologorum, Philosophorum, & Mathematicorum in Academiâ Parisiensi coryphæus; à Joanne itaq; Galliæ Rege delectus, qui Carolum filium, Sapientem postea dictum, bonis literis moribusq; informaret. Post adeptam Doctoratûs lauream, Navarrense Gymnasium anno 1356. regendum suscepit; ubi Theologiam ex officio docuit; & Caroli Regis jussu Gallicæ S. Bibliorum versioni incubuit. Anno 1361. quo præcipuè claruit, regiæ Palatii Capellæ Thesaurarius, & Decanus Rothomagensis factus, præfecturâ Navarrensi cessit. Anno 1363. Orationem coràm Urbano V. & Cardinalibus Avenione acrem habuit; quâ auditoribus suis rotiq; Clero exitium haud ita procul imminere contestatus est; & prædictionis suæ argumenta ex eorum sceleribus desumpta palam exposuit. Anno 1370. Caroli Regis mandatis obsecutus, veterum scriptis Gallicè vertendis operam dedit; & septennio circiter expleto Episcopatum Lexoviensem mercedem accepit. Obiit circa an. 1384. 1361.

SCRIPTA.

Sermo in illud Isaiæ, Juxta est salus mea, &c. coram Urbano V. & Cardinalibus habitus, à Flaccio Illyrico editus habetur in Catalogo Testium Veritatis p. 512. à Solomone Gesnero seorsim recusus *Witteberge* 1604.

De mutatione monetæ Liber. Extat in Bibliothecâ Patrum Tom. xxvi. p. 226.

Tractatus de Sphærâ, Gallicè editus *Paris.* 1546.

Politica, atq; Ethica Aristotelis, libri aliquot Ciceronis, & Petrarchæ de remediis utriusq; fortunæ liber, ab eo *Gallicè versi*, & *Lutetiæ* 1486. 1488. 1534. excusi, in censum venire haud merentur.

Quamplurima alia Oresmii scripta, & in his *Sermones* cxv. in Bibliothecis Navarrensi, Vaticanâ, & Augustinianorum Parisiensium MSS. asservata recenset Jo. Launoius Hist. Gymnas. Navarr. Tom. ii. p. 458.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1362.

URBANUS V. paterno nomine *Gulielmus Grisant* appellatus, natione Gallus, Patriâ Lemovicensis, Juris Canonici Doctor, & Ordinis Benedictini Monachus, Cœnobii S. Victoris apud Massiliam Abbas, sedis Apostolicæ in regno Siciliæ & Neapolis Legatus, Pontifex Romanus Avenione absens electus est anno 1362. die xxiii. Septembr. electionem ratam habuit die xxvii. Octobr. Avenione inthronizatus die xxxi. ejusdem, consecratus & coronatus die vi. Novembris. Sub initia Pontificatûs excommunicato Bernabove Vicecomite Mediolanensi res Italiæ turbatas pro lubitu composuit. Anno 1364. Petrum Castellæ Regem anathemate percussit; regno ejici mandavit; Henricum, fratrem Petri naturalem, legitimum haberi, & Petri loco regem esse jussit. Mox levi quâdam offensâ irritatus Petrum Arragoniæ Regem diris devovit, & Sardiniæ ac Corsicæ regno mulctandum decrevit. Anno 1367. Romam iter suscepit; rebusq; in Italiâ ex animi sententiâ compositis, ubiq; triumphavit. Anno 1378. Carolum IV. Imp. post peractas sibi stratoris vices Romæ excepit. Anno sequente Joannem Palæologum Imp. CP. vanâ subsidii contra Turcas impetrandi spe lactatum Romam accersivit, stratoris munere dignatus est, & in quascunq; obsequii fideiq; formulas jurantem anno 1370. dimisit. Obiit eodem anno, Avenionem priùs redux, die xix. Decembr. Massiliæ apud S. Victorem sepultus. Extant *Epistolæ* iii. Concil. Tom. xi. p. 1957, 2033. *Constitutio contra pluralitatem beneficiorum*, ibid. p. 1936. *Epistolæ aliæ* viii. de unione Ecclesiarum Græcæ & Romanæ, apud Bzovium ad an. 1365, &c. *aliæ* lx. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iv. ad an. 1363, &c. *aliæ* lvii. ibid. in Regesto Pontif. p. 71. *Versus de Agno Dei*, apud Victorellum, addition. ad Ciacconium de Vitis Pontif. *Romæ* 1630. *Epistolarum Volumen*, MS. in Bibliothecâ Vaticanâ. *Expositionem ejus in Apocalysin* MS. ex Hiberniâ fugiens post se reliquit Baleus.

1362. HAINRICUS, natione Germanus, Monachus Rebdorfiensis, claruit anno 1362. Scripsit *Annales* rerum ab Imperatoribus Adolfo, Alberto, Frederico III. Ludovico Bavaro, & Carolo IV. gestarum, ab anno 1295. ad an. 1363. Annales istos in lucem edidit Marquardus Freherus inter Historicos Germaniæ *Francofurt.* 1600. Tom. i. p. 411.

1362. PHILOTHEUS, natione Græcus, vitam Monasticam ab ipsis ferè incunabulis summâ virtute ac pietate excoluit, postea Moderator sacræ Lauræ in monte Atho, & ante annum 1354. Metropolita Heracleensis constitutus est. Ineunte, ut videtur, anno 1355. Didymotichum à Cantacuzeno Imp. legatus est; ut pacem inter Matthæum filium & Palæologum generum conciliaret. Eodem anno, deposito Callisto, Patriarcha Constantinopolitanus electus pacem inter Cantacuzenum & Palæologum summo animi studio promovit. Palæologo mox Constantinopolis urbis potito, Callisto Patriarchatum cessit, & populi metu in latebras sese dedit. Anno sequente Callisto è vivis sublato, sedi CP. à Joanne Imp. iterum restitutus est, summoq; deinceps favore cohonestatus. Claruit anno 1362. Obiit, postquam Patriarchatum quindecim annis administrâsset, anno circiter 1371. Vir, judice Cantacuzeno *, *καὶ βίῳ καὶ λόγῳ πᾶς ὁρῶν ἀξιοχρεως ἂν πρὸς ἀιδῶ; ob vitæ sanctitatem & eloquentiam venerabilis.*

* Hist. l. 4. c. 32.

SCRIPTA.

Liturgia & Ordo instituendi Diaconum. Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. p. 200.

Sermo Encomiasticus in tres Hierarchas, Basilium, Gregorium Theologum, & Joannem Chrysostomum. Lat. ibid. Gr. Lat. à Jac. Pontano unà cum Dioptrâ Philippi Solitarii editus *Ingolstad.* 1604. 4°. & à Frontone Ducæo in Auctuariô Patrum *Paris.* 1624. Tom. ii. p. 313.

Oratio de Cruce. Gr. Lat. apud Gretser. de Cruce Tom. ii. p. 1255.

Oratio

Oratio in tertiam ejusdem Dominicam. Gr. Lat. ibid. p. 1477.

Refutatio Anathematismorum ab Harmenopulo Scriptorum. Extat Gr. Lat. apud Leunclavium Jur. Gr. Rom. l. 4. p. 288.

De divinâ substantiâ, operatione, potentiâ, & lumine in monte Thabor libri xv. pro Gregorio Palamâ, contra libros x. Nicephori Gregoræ. Extant MSS. in Bibliothecis Bavaricâ & Vaticanâ. Fragmentum eorum Latinè exhibet Bzovius ad an. 1337. bina Græcè L. Allatius, alterum lib. de Purgatorio p. 770. alterum lib. de libris Eccles. Græc. p. 218.

Sermones dogmatici adversùs Barlaamitas & Acindynistas habentur MSS. in Bibliothecâ Augustanâ. Annon idem cum præcedente opus constituant, videant Eruditi. Index Bibliothec. August. p. 27.

Confessio Fidei. MS. ibidem.

Homiliæ in Evangelia & Sanctos totius anni. MSS. in Bibliothecâ Bavaricâ.

Homilia in omnes Sanctos. MS. in Bibliothecâ Cæsareâ.

Compendium de œconomiâ hominis Christi, & Encomium S. Demetrii. MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ.

BERNARDUS, DAPIFER cognomento dictus, Molicensis in Austriâ Monachus, claruit anno 1362. Scripsit *Historiam de B. Gothalmo*, S. Colomanni Cellario, quam primus in lucem edidit Cl. Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. Tom. ii. p. 618. 1362.

S. BRIGITTA, gente Succa, regio sanguine prognata, Birgeri & Sigridis filia, Wulfonis Nericiæ principis uxor, pietatis ac virtutis studio ab unguiculis innutrita, nec visionum divinarum ab ipsis, uti fertur, incunabulis ignara, vitam monasticam conjugatæ præoptare cœpit. Postquam igitur maritum secum in Hispaniam ad S. Jacobum religionis ergo peregrinari induxisset; reducem primùm perpetuam vovere continentiam, dein Monasterium ingredi persuasit. Annuit ille, septem tamen liberis ab uxore priùs susceptis, Cisterciensibus nomen dedit, & in Monasterio Alvastrâ haud ita diu post vitâ decessit. Brigitta conjugio soluta pietati excolendæ sese totam dedit; novum Ordinem Monasticum, quem S. Salvatoris vocant, instituit; & visionibus crebris inclaruit anno circiter 1363. Postquam biennium in cellis prope Alvastram Monasterium sitis commorata esset, divinitùs admonita Romæ propter condonationes & indulgentias, quas promeruere Sancti, à Pontifice dispensatas compendio veniri ad cœlum, illuc iter ante annum 1350. suscepit; & loca sancta visitando plures contrivit annos. Tandem post lustrata Sanctorum apud Neapolim & Siciliam monumenta, Hierosolymam proficisci divina visione jussa est: Post annum redeuns, morbo in itinere correpta est; & Romam deducta, brevi post animam Cœlo reddidit anno 1373. die xxiii. Julii, primùm apud Monasterium S. Laurentii deposita; dein anno sequente ad Cœnobium Wasthenæ translata. Eam in Sanctarum album retulit Bonifacius IX. anno 1391. Canonizationem confirmavit Concilium Constantiense anno 1415. 1363.

SCRIPTA.

Revelationum libri viii. Prologum iis præmisit Matthias de Sueciâ, Canonicus Lincopensis, qui Glossas in universam S. Scripturam eximias concinnâsse dicitur. Revelationes autem Alphonsus Episcopus Gyennensis in ordinem redegisse ac in libros distribuisse Christo jubente fertur.

Regula S. Salvatoris data divinitùs ab ore Jesu Christi devotæ sponsæ suæ B. Brigittæ, Capitibus xxxi. comprehensa.

Sermo Angelicus de excellentiâ B. Mariæ Virginis, quem Angelus Brigittæ coram adstans dictavit.

Orationes iv. divinitùs revelatæ.

Revelationes Extravagantes, quas in primâ Revelationum Collectione prætermissas Petrus Alvastri Prior collegit ac seorsim disposuit.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Prodierunt S. Brigittæ Opera *Lubecæ* 1492. *Norimbergæ* 1521. *Romæ* 1557. f. (quam quidem editionem nos secuti sumus) *Antverpiæ* 1611. f. curâ Joannis Cardinalis de Turrecrematâ recognita, & Gonsalvi Duranti notis illustrata, *Romæ & Coloniæ* 1628. Tom. ii. f. *Monachii* 1680. f.

Orationes xv. *de Passione Domini* typis excusæ——1530. 8°.

* Julii xxiii.

Cæterùm tacendum non est, quod Autor Vitæ ejus prodit apud Surium *, illam nimirum S. Scripturam Gothico idiomate sibi describendam curâsse; ne divina oracula vulgari linguâ perlegendi facultas deesset.

1367.

S. CATHARINA, natione Itala, Patriâ Senensis, Jacobi & Lappæ filia, nata est 1347. Octavum ætatis annum ingressa, perpetuæ virginitatis voto se obstrinxit, totam Christo dicavit, & Dominicanæ religioni animum adjecit: Prædicatorum habitu paulò post induta. Mitto, quæ de miraculis & frequentibus visionibus, de familiari oculorum & oris commercio, quin & nuptiis cum Christo Deo O. M. initis, fabulantur Monachi nugacissimi. Utcunq; verò sanctissimæ virginis famam portentosis ineptiis, ne dicam blasphemiis, sine fronte, sine corde assutis onerent, & inficiant gerrones putidissimi; ipsa certè meliori fato digna, sincerâ erga Deum pietate, illibatâ vitæ castimoniâ, & flagranti in pauperes charitate, in Ecclesiam Zelo, claruit circa annum 1367. Ante annum 1376. Avenionem profecta, Gregorium XI. Pontificem Florentinis iratum precibus suis placavit; & jubente mox Pontifice, quem crebris antea literis de reditu ad Urbem Romam tandem suscipiendo sollicitârat, in Cardinalium consessu contra Pontificis Romani à sede suâ Episcopali absentiam adeò efficaciter disseruit, ut vasis conclamatis, omnes Avenionem derelinquendam censerent. Anno 1376. Gregorium Papam in Italiam secuta, post illius mortem Urbani VI. partibus contra Clementem Papam pertinaciter adhæsit. Obiit prid. Cal. Maii anno 1380. ætatis suæ 33. à Pio II. Pontifice anno 1461. inter Sanctos relata.

SCRIPTA.

Dialogi de Providentiâ Dei, sex Tractatibus comprehensi. Prodierunt *Ingolstad.* 1583. *Colon.* 1601. *Venet.* 1611. 8°.

Epistolæ cccLxiv. graves & pietatis plenæ ad varios Pontifices, Cardinales, Reges, Principes, & alios, linguâ vernaculâ conscriptæ. Prodierunt Italicè *Venet.* 1506. f. Gallicè *Paris.* 1644. 4°.

Oratio in Annunciationem Deiparæ, atq; alia plures, à Raymundo de Vineis Capuano, O. D. Catharinæ Confessario, ex Italico in Latinum sermonem conversæ. Extant *Ingolstad.* 1583.

Divina Doctrina data per Personam æterni Patris intellectui loquentis, in plures Tractatus & Orationes divisa: quam Latinè vertit, vel forsan sub Catharinæ nomine conscripsit idem Raymundus. Prodiit *Colon.* 1553. f.

Cæterum haud alia esse, quàm fumosi cerebri deliria, decantatas Catharinæ pariter ac Brigittæ Revelationes, nullus, cui sanum sinciput, facilè dubitabit. Utcunq; enim Brigittæ Revelationes à Cardinalibus Romanis, quibus illas Gregorius XI. anno 1377. Urbanus VI. anno 1379. examinandas commiserant, & à Bonifacio IX. in Bullâ inter Brigittæ Opp. Romæ 1557. p. 10. Canonizationis ejus, ac tandem à Concilio Basileensi approbatæ fuerint, & à Spiritu S. processisse affirmentur; Catharinæ autem donum Propheticum & divinæ Revelationes à Pio II. in Bullâ * Canonizationis ejus, & ab Ecclesiâ Romanâ in Breviario † celebrentur; mira verborum simplicitas, inanis sententiarum strepitus, incondita garrulitas, absurda dogmata, pessimusque, quo ubiq; scatent, Enthusiasmus, impostura manifestò produnt. Quid quòd sibi invicem repugnent, & immaculata B. Virginis Conceptio Brigittæ, maculata Catharinæ revelata fuerit? Verùm nos effrænem mulierculorum intemperiem parùm moramur. Viderit, cujâ soli refert, Ecclesia Romana.

* Ap. Ezov. Annal. ad an. 1370. n. 20.

† April. xxx.

PHILIP-

PHILIPPUS RIBOTUS, natione Hiſpanus, patriâ Catalaunus, Ordinis Carmelitani in Cœnobio Gerundenſi Monachus, ac demum Ordinis ſui in Catalaunià Provincialis, claruit anno 1368. Obiit Petrelatæ in Cœnobio ſuo anno 1301. Scripſit *Speculum Carmelitarum*, ſeu libros x. de inſtitutione, progreſſu, privilegiis, & rebus geſtis Ordinis ſui. Prodiit *Venet.* 1507. f. *Antverp.* 1680. f. Riboti *Sermones* & *Epiſtolæ* typis olim excuſos eſſe fidem facit Poſſevinus*: editionum tamen annos & loca nullatenus invenire potui. Habetur MS. in Bibliothecâ Lambethanâ in fol. Riboti *Speculum Carmelitarum*, quod calci ſubjectam habet integram verſionem Anglicam antiquam ſatis. Iſtam Thomæ Scropo ſive Bradlæo, Epiſcopo Dromorenſi (circa annum 1434.) deberi mihi demonſtravit Vir doctiſſimus, Joannes Batteleius, Archidiaconus Cantuarienſis.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1368.

* Apparat. Sacr. Tom. 2. p. 280.

L. COLUCCIUS PIERIUS SALUTATUS DE STIGNANO, Patriâ Florentinus, omni literarum humaniorum genere excultiſſimus, & poſt Petrarcham Poeta Laureatus. Claruit anno 1368. ab Urbano V. & Gregorio XI. Pontificibus ob doctrinæ & prudentiæ famam à ſecretis aſcitus; & à Republicâ Florentinâ ad idem poſtea munus & Cancellariatûs dignitatem evocatus, Galeatio Mediolanenſium Duci, qui Florentinis bellum intulerat, tam ſtrenuè repugnavit; ut Galeacius plùs ſibi obeſſe Collucii ſcripta quam mille Florentinorum equites agnoſceret. Obiit Collucius Florentiæ IV. Id. Maii, anno 1406. Extant *Epiſtolæ* ii. apud Baluzium Miſcellan. Tom. iv. p. 510. Scripſit verò præter has Coluccius *Libros* ii. *de verâ Religione. Diſputationem de præſtantiâ Juriſprudentiæ ſupra Medicinam*, *Librum de Fortunâ & Fato* in Tractatus v. diviſum. *Epiſtolarum librum*, & Opuſculum *Loculum noctis* inſcriptum: quæ in Bibliothecis Florentinis MSS. adhuc aſſervari teſtatur Michael Pocciancius in Catalogo Script. Florentin. p. 42. Epiſtolæ ejus habentur MSS. in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effig. Caligulæ A. 16.

1368.

PHILIPPUS DE LEIDIS, patriâ Hollandus, Lugduni Batavorum ex equeſtri familiâ oriundus, Juris utriuſq; lauream Doctoralem Aureliæ accepit, Canonicum verò Pariſiis anno circiter 1369. publicè profeſſus eſt, Eccleſiæ S. Mariæ Condatenſis Canonicatu donatus. Tandem à Gulielmo Bavaro Hollandiæ Comite in Patriam revocatus, ipſi à ſacris domeſticis & conſiliis ſecretioribus admotus eſt. Mox Arnoldi Hornani Ultrajectenſis Epiſcopi Vicarius conſtitutus, Romam Principis ſui juſſu itinere ſuſcepto Canonicatus, Ultrajectenſem & Leidenſem tulit à Gregorio XI. Pontifice cui perquam charus fuit. Obiit Trajecti anno 1386. die viii. Junii, in urbe Patriâ ſepultus. Scripſit *Tractatum de Republicæ curâ & ſorte principantium*, à Joanne Severino editum *Lugd. Bat.* 1516. f. & *Lecturam in librum* iii. *Decretalium*. Omnia Philippi Opera à Joanne Franconio eruditâ præfatione illuſtrata & in lucem edita fuiſſe fidem facit Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 644. editionis tamen nec annum nec locum indicat.

1369.

GERARDUS MAGNUS, patria linguâ *Groot* dictus, natione Belga, civitate Daventrienſis, Lutetiæ ſtudiis Theologicis tanto ſucceſſu incubuit, ut anno ætatis 18. ad magiſterium promoveretur. Domum reverſus Canonicus Ultrajectinus & Aquiſgranenſis creatus eſt. Demum ad Joannem Ruſbrochium Priorem Viridis Vallis viſendum & audiendum profectus, Canonicorum Regularium ibi loci degentium vitæ genus adamare cœpit. Abdicato itaq; utroq; Canonicatu, Clericos ſeu Fratres Vitæ Communis, Daventriæ in patriâ, Emſteinii prope Dordracum, Windeſemii prope Suollam, aliiſq; in locis plurimis inſtituit; qui juventutem bonis literis moribuſq; inſtituerent. Claruit anno 1370. Obiit anno 1384. die xx. Auguſti, ætatis ſuæ 44. Extant Opuſcula iii. viz. *Proteſtatio de veridicâ Prædicatione*; *Concluſa & Propoſita*; *Tractatus de ſtudio ſacrorum librorum*; cum Operibus Thomæ à Kempis edi ſolita. Viginti plùs minùs alia Gerardi Opuſcula, in Bibliothecis Belgicis MSS. aſſervata, enumerant Miræus Auctuar. c. 444. & Fr. Sweer-

1370.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. Sweertius Athen. Belgic. p. 280. ut de Rusbrochii ſcriptis à Gerardo Latinè verſis nil dicam.

1370. PHILOTHEUS ACHILLINUS, natione Gallus, & Caroli V. Regis Conſiliarius, claruit anno 1370. Quiſnam verò ſub ementito Philothei Achillini nomine deliteſcat, incertum eſt. Goldaſtus non inani prorſus conjecturâ ductus ſuſpicatur Philippum fuiſſe Mæſerium ſeu de Mazeriis, Equitem, qui primùm Cypri Regni Cancellarius, dein Gregorii XI. Papæ Conſiliarius, ac poſtremò Caroli V. Francorum Regis Domeſticus & τὰ πάντα fuit; ac viginti quinq; ante obitum annis aulâ derelictâ in Cœleſtinorum Pariſienſium Monaſterium ſeceſſit, ibiq; vitam pio ſimul ac literato otio exegit, à Carolo tamen adhuc de rebus regni ſui graviſſimis aſſiduò conſultus. Quiſquis demum fuerit; ſcripſit Philotheus adversùs iniquam Pontificis Romani ambitionem & tyrannidem Opus inſigne, *Somnium Viridarii* dictum, ſeu *Libros* ii. *de poteſtate Regiâ & Sacerdotali, Dialogi inter Clericum & Militem formâ* compoſitos. Prodiit Opus iſtud, ſed valdè mendoſum, *Pariſ.* 1516. integrum verò & emendatum, apud Goldaſtum Monarch. Tom. i. p. 58. Cæterùm Philippus ille Mazerius ſcripſit *Vitam S. Thomæ Cretenſis Archiepiſcopi, ſeu Petri Thomaſii*, qui obiit ineunte anno 1366. libris ii. Extat hæc Vita apud Bollandum ad diem xxix. Januarii.

1370. GALLUS, natione Germanus, Aulæ Regiæ Cœnobii (juxta Pragam Bohemiæ metropolim) Ordinis Ciſtercienſis Abbas, quem ob ſacrarum literarum peritiam, diffuſam Veterum Lectionem, profundam rerum divinarum contemplationem, ingenii acumen & morum ſanctitatem, inſigni elogio deprædicat Trithemius* claruit anno 1370. Scripſit ad Fratrum ſuorum inſtructionem prolixum ſatis opus *Malogranatum* dictum, formâ Dialogi inter Patrem & Filium. Opus in tres libros diſtribuitur, quorum primus agit de ſtatu Incipientium, ſecundus de ſtatu Proficientium, tertius de ſtatu perfectorum. Prodiit in Germaniâ, tacito tamen loci nomine, excuſum 1481. 4°. atq; iterum 1487. f. Porro *Sermonum ad Fratres librum* ab illo conſcriptum memorant, quotquot de eo verba faciunt, Authores.

* De Script. f. 140.

1370. GREGORIUS XI. *Petrus Bellifortis* antea vocatus, natione Gallus, patriâ Lemovicenſis, Gulielmi Comitis Belfortii filius, Clementis VI. ex Joannâ Rogeriâ ſorore nepos. Annum ætatis agens 17. Cardinalis Diaconus titulo S. Mariæ Novæ ab avunculo creatus eſt, & ad Baldum tunc temporis Perulii legentem miſſus, ut juris ſcientiâ inſtitueretur. Anno ætatis 35. Chriſti 1370. Pontifex Romanus electus eſt, die xxx. Decembr. conſecratus & coronatus die v. Januarii anno ſequenti. Anno 1375. Joannam Siciliæ & Neapolis Reginam, quòd interceſſioni ſuæ proditoris cujuſdam crimen non condonaſſet, anathemate percuſſit. Anno ſequente Florentinos in Eccleſiæ libertatem injurios ſummo excommunicationis genere, ſeu anathemate maranatha devinxit. Iſti nihilominùs Pontificis fulmina flocci facientes, propoſitâ capitis pœnâ Clericos officia eccleſiaſtica exequi coegerunt. Eodem anno Gregorius ſedem Pontificiam ab Avenione Romam poſtliminiò retulit, incredibili lætitiâ & triumpho à Romanis exceptus. Obiit Romæ anno 1378. die xxvii. Martii. Extant *Epiſtolæ* v. Concil. Tom. xi. p. 2037. *aliæ* x. apud Bzovium ad an. 1372, &c. *aliæ* xcvii. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iv. ad an. 1371, &c. *aliæ* cxii. ibid. in Regeſto Pontif. p. 103.

1372. BARTHOLOMÆUS ALBICIUS, gente Italus, patriâ Piſanus, ex Rivano in Tuſciâ oriundus, Ordinis Minorum Monachus, claruit anno 1372. Anno 1399. ad Capitulum generale Ordinis ſui Aſſiſii habitum profectus, librum ſuum de Conformitatibus obtulit, quem concordi omnium ſuffragio probatum retulit, & in laboris præmium integro, quo utebatur olim S. Franciſcus, habitu donatus eſt. Obiit grandævus in Conventu Piſano die x. Decembr. anno 1401. Extant *Conformitates S. Franciſci cum ejd.*

D. N.

D. N. Iesu Christi, Mediolani 1510. f. emendatæ & auctæ à Jeremia Brucchio Ordinis Franciscani, *Bononiæ* 1590. f. *Conformitates B. Mariæ Virginis cum D. N. Iesu Christo*, seu Libri vi. de Vitâ & laudibus B. Mariæ Virginis, *Venet.* 1596. f. *Sermones Quadragesimales de Contemptu Mundi, sive de triplici Mundo*, anno 1397. scripti, *Mediolani* 1488. 4°. *Venet.* 1503. *Sermones alii Quadragesimales*, qui casuum conscientiæ resolutionem ferè spectant, *Lugduni* 1519. 8°. *Vita B. Gerardi Laici* anno 1343. defuncti; quam ab Albicio anno 1347. conscriptam MS. penès se habuit L. Waddingus *. Alia quædam à Bartholomæo elucubrata memorat Idem de Scriptor. Ord. Minor. p. 48. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

* Annal. Minor. ad an. 1343. num. 33.

ISAACUS ARGYRUS, Monachus Græcus, claruit anno 1373. quo Nicephorum Gregoram secutus, *Computum* suum edidit, Andronico urbis Æni præfecto inscriptum, Gr. Lat. à Jacobo Christmanno primùm evulgatum *Heidelberg.* 1611. 4°. Deinde versione suâ ac notis illustratum edidit Dion. Petavius de Doctrinâ Temp. Tom. iii. p. 359. omisso tamen Epilogo, qui in Christmanni editione habetur. *Computus alter*, qui ejusdem quoq; Argyri fuisse videtur, ab eodem Petavio editus est ex Bibliothecâ Regis Galliæ, ibid. p. 384. 1373.

BONAVENTURA BADUARIUS à PERAGA, gente Italus, civitate Patavinus, illustri genere ortus. Theologiæ Doctor in Academiâ Parisiensi, postquam ibi plures annos studiis impendisset, creatus, Ordinis Augustiniani Eremita, Ordinis sui Generalis in Comitiis Veronensibus anno 1377. electus est. Presbyter Cardinalis titulo S. Cæciliæ ab Urbano VI. Pontifice anno 1378. mense Septembri renunciatus, varias pro sede Romanâ legationes obiit. Tandem dum iniquis Francisci Carrarientis Patavinorum Reguli ausis quantâ animi poterat constantiâ obsisteret, immissis ab eo sicariis Romæ occisus est anno 1386. seu ut alii, anno 1389. secundùm alios 1396. ex aliorum sententiâ 1399. Extant *Speculum B. Mariæ, Augustæ* 1476. *Tomi* iv. *in libros* iv. *Sententiarum*, alicubi in Germaniâ excusi; *Meditationes in vitam Christi*, itidem impressæ, testibus Miræo *, & Jos. Pamphilo †. *Commentaria* adhuc *in Canonicas SS. Jacobi & Joannis Epistolas, & Sermones de Tempore, de Sanctis, & ad Clerum*, scripsisse Baduarium prodit Jos. Pamphilus loc. cit. 1377.

* Auctuar. cap. 442.
† Chron. Ord. Erem. p. 67.

MATTHÆUS, FLORILEGUS vulgò dictus, Westmonasterienſis Monachus Ordinis Benedictini, claruit anno 1377. Scripsit *Historiarum Flores*, seu Annales ab Orbe condito ad annum Christi 1307. ex Matthæo Paris. quoad partem priorem ferè descriptos. Extant Flores isti in duos libros distributi, curâ Reverendissimi Matthæi Parkeri editi *Londini* 1567. f. recusi *Francofurt.* 1601. f. Annales hosce usq; ad annum 1377. produxisse Florilegum, quin & *Chronica Monasteriorum Westmonasterienſis, & S. Edmundi* contexuisse, fidem facit Baleus Cent. vi. cap. 31. Nondum verò Continuatio ista, multò minùs Chronica lucem aspexerunt. 1377.

URBANUS VI. *Bartholomæus* antea appellatus, gente Italus, Patriâ Neapolitanus, Archiepiscopus Barensis, dum post mortem Gregorii XI. Cardinalibus in Conclavi coactis sedulò famularetur, & concordiam suaderet, Pontifex Romanus inopinatò electus est Romæ anno 1378. die viii. Aprilis, coronatus die xviii. ipso Paschatis festo: dissentientibus tamen acriter Cardinalibus Gallis, qui cùm numero prævalerent, Gallum Pontificem præoptabant; atq; adeò Romæ recedentes Robertum Cardinalem, Comitem Gebennensem, Papam Fundis mense Septembri elegerunt, eiq; Clementis vii. nomen indiderunt. Hinc natum grave & diuturnum in Orbe Christiano schisma; quod militum gladios illo ævo, scriptorum calamos nostro etiam exercet. Nec enim de vero Pontifice inter Pontificios convenit: sed prout olim Ecclesiarum Occidentalium regimen inter Urbanum & Clementem, eorumq; successores divisum extitit; sic & nunc fermè Authores Popularium suorum studiis obsecuti, 1378.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

obsecuti, in partes dissiliunt. Urbanus Romæ, Clemens Avenione sedit. Illi Italia, Germania, & Pannonia; huic reliquus Orbis Occidentalis cessit. Obiit Urbanus, postquam gravia cum Clemente Antipapâ armis non minùs temporalibus quam spiritualibus bella integro decennio gessisset, captivitatem plùs unâ vice passus, & assiduis periculis jactatus; Romæ anno 1389. die xv. Octobris. Extant *Epistolæ* iv. Concil. Tom. xi. p. 2045. *Constitutio in violatores libertatis Ecclesiastica*, apud Bzovium ad an. 1383. *Epistolæ aliæ* iii. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iv. in Regesto Pontif. p. 165. 171. 176. ubi Clementis vii. Epistolæ xx. reperiuntur. *Bullam ejus de fide Hæreticis non servanda*, ex Bibliothecâ Cottonianâ edidit Richardus Crackanthorpius noster. Apol. pro Eccl. Anglican. adversus Spalatensem. Porrò Urbani *Formulæ precum*, unà cum *Indulgentiis* ab eo concessis, vulgari idiomate prodierunt *Dilingæ* 1567. *Constitutiones quædam Ecclesiasticæ* in Collectione *Romæ* 1579. editâ. *Literæ* seu *Bullæ* plures Apostolicæ in Laertii Cherubini Bullario Magno *Romæ* 1617. 1638.

1378. ALBERTUS DE ARGENTINA, gente Germanus, civitate Argentoratensis, Magister seu Doctor, & fortassis Presbyter, Episcopi Argentinensis familiaris, à quo Avenionem legatus fuit, ut se Pontifici excusaret, & Ludovici Imp. decretum contra ambitionem Pontificiam deferret. Claruit anno 1378. Scripsit *Chronicon* ab initiis Rodulphi Habspurgensis Imp. ad Caroli IV. mortem, seu ab anno Christi 1270. ad 1378. Mutilum id edidit Cuspinianus cum Consulibus Romanis, *Basil.* 1553. 1569. (quæ quidem editio in Indice Expurgatorio nominatim prohibetur quin & integrum Alberti Chronicon legi interdicitur, antequam pro Inquisitorum arbitrio expurgetur) integrum Christianus Urstisius inter Scriptores Germanicos, *Francofurt.* 1585. 1670. Tom. ii. p. 97. Scripsit etiam Albertus *Vitam Bertholdi à Buchecke*, Episcopi Argentinensis, & Spirensis ab anno 1328. ad 1353. Eam ad Chronici calcem edidit Urstisius ibid. p. 167.

1380. GULIELMUS THORN, natione Anglus, Cœnobii S. Augustini Cantuariensis Monachus Benedictinus, claruit circa an. 1380. Scripsit *Chronicon de Gestis Abbatum S. Augustini Cantuariensium*, ab ipso S. Augustini in Britanniam ingressu usq; ad an. 1397. summâ quidem fide ac diligentiâ ubivis usus; priorem verò Chronici partem usq; ad annum 1272. ex Thomæ Spotti Historiâ, pauculis quibusdam resectis mutuatus. Prodiit istud Chronicon inter Scriptores x. Historiæ Anglicanæ *Londini* 1652. f. p. 1757. Alia quædam scripsisse dicitur Gulielmus, viz. *Historiam Regum Cantianorum*; *Vitas quorundam Sanctiorum*, & *Chronica de Comitatibus, Episcopatibus, & Abbatiis per totam Angliam*: quæ quidem nondum typis edita sunt. Extat Opus postremum MS. in Bibliothecâ S. Benedicti Cantab. cod. 67.

1380. BALDUS UBALDUS, gente Italus, domo Perusinus, ex illustri Ubaldorum familiâ oriundus, Petri de Ubaldis, Doctoris Perusini filius, Juris utriusq; Doctor, Bartoli de Saxoferrato auditor, primùm in civitate patriâ, dein à Galeacio Vicecomite Mediolanensi evocatus, Ticini maximo auditorum concursu & applausu jus utrumq; docuit. Claruit anno 1380. quo circiter tempore de electione Pontificum Urbani VI. & Clementis vii. schismaticâ à summis reipublicæ Christianæ viris consultus, pro Urbano sententiam tulit. Tandem à caniculâ suâ, quam alebat, in labro leviter morsus, quarto deinceps mense rabiem concepit, ac diem obiit anno ætatis suæ 76. Christi 1400. die xxviii. Aprilis, seu, ut alii, anno 1423. mense Julio. Habitu S. Francisci amictus (ratus id plurimum ad animæ salutem conducere) sepeliri voluit. Factum id Ticini in Conventu Fratrum Minorum.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

SCRIPTA.

Commentarius in libros Decretalium. Venetiis 1595.

Consiliorum volumina v. Francofurt. 1589. *sextum* Venet. 1600.

Commentarius in Codicem, Feuda, Digestum novum ac vetus, &c. Lugduni 1545.

Alia plura Baldi Opera Jus Civile spectantia innumeris ferè in locis typis impressâ prodierunt. Omnia compendio enumerat Boissardus Icon. illustr. vir. Par. 1. p. 102.

MICHAEL ANGRIANUS, seu Aignanus, gente Italus, Patriâ Bononiensis, sint licet, qui ex Lombardiâ oriundum velint, Ordinem certè Carmelitanum in Cœnobio Bononiensi professus est, Theologiæ laureâ in Academiâ Parisiensi postea insignitus. Claruit anno 1381. quo totius Ordinis sui Generalis numero decimus nonus in Capitulo Veronensi constitutus est. Vicarii Generalis munus illi antea demandârat Urbanus VI. Pontifex. Summum Ordinis sui magistratum quinquennio administravit. Obiit Bononiæ anno 1416. Calendis Decembribus, ex Sixti Senensis autem calculo anno 1396. in Conventu Carmelitano ante summum altare sepultus. Scripsit *Commentariorum in Psalmos libros* v. quibus universum Psalterium methodo Scholasticâ, non infœlici tamen, explicat. Prodiit Opus istud sub *Incogniti* Authoris nomine Compluti 1524. *Lugduni* 1588. *Lugduni* 1602. f. Authori demum suo restitutum *Venet.* 1603. *Lugduni* 1652. 1673. *Commentarium ejus in libros Sententiarum Mediolani* excusum esse prodit Simlerus Biblioth. p. 503. qui plura alia Michaelis scripta, & in his insigne *Opus de purissimâ Conceptione Virginis Mariæ*, recenset; alia Antonius Alegre paradis. Carmelit. p. 316. 1381.

RAYMUNDUS JORDANUS, qui diu suppresso suo, sub *Idiotæ* nomine latuit, & Sæculi octavi aut noni antiquitatem præ se tulit; Canonicus erat Regularis Ordinis Augustiniani, primò Uticensis sive Uzeciensis in Galliâ Narbonensi Præpositus, dein Cellensis in Diœceli Bituricensi Abbas. Claruit ab anno 1381. 1381.

OPERA.

Contemplationum libri vi. *de miserabili cursu vitæ præsentis*; *de innocentiâ perditâ*; *de conversione per* xii. *menses anni spiritalis producentis* xii. *fructus Spiritûs*; *de conflictu assiduo inter animam & carnem*; *de septem donis Sp. S. contra septem peccata mortalia*; *quòd Spiritus S. est adjutor animæ, & de variis ejus erga hominem officiis*; *De octo beatitudinibus*; *De Amore*; *De verâ Patientiâ*; *De Morte*; *De B. Mariâ Virgine.* Prodierunt Contemplationes istæ *Paris.* 1519. 4°. & alibi.

Tractatio plena de B. Virgine.

De statu religioso libri iii.

Opus de Oculo Spirituali: seu *Oculus Mysticus.* Prodiit mutilum tamen, sub Raymundi nomine à Raynaudo editum *Lugduni* 1641. Verùm id Joanni Gallensi deberi Waddingus demonstravit. Prodierat antea sub nomine cujusdam Magistri P. Lacepieræ integrum *Venet.* 1496. Italicè à Theophilo Romano Ord. Erem. August. conversum.

Regula Christianam vitam complectentes.

Paraphrasis in Psalmum xv. quam unà cum præcedente Opusculo Joanni Pico Mirandulano deberi conjicit Labbeus.

Opera ista omnia, in quâvis ferè Bibliothecæ Patrum editione sub Idiotæ nomine haberi solita, Raymundo vindicavit, additisq; Castigationibus suis edi curavit Theoph. Raynaudus *Paris.* 1654. 4°.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

JOANNES TAMBACUS, natione Teutonicus, patriâ Argentinenſis, Ordinis Fratrum Prædicatorum in Cœnobio Argentinenſi Monachus, dein Studii Pragenſis primus Rector, ac demum Sacri Palatii Magiſter ab Urbano V. Papâ anno 1366. creatus. Claruit anno 1384. Obiit octogenario major, quo tamen anno, non liquet. Extat *Speculum Patientiæ*, ſeu *de Conſolatione Theologiæ libri* XV. *Pariſ.* 1493. *Colon.* 1502. *Norimbergæ* 1509. & alibi pluries. Opus ejuſdem *De Culpâ & Gratiâ* MS. habetur apud Dominicanos majoris Conventûs Pariſienſis. Alia plura Tambaci ſcripta recenſet Altamura Biblioth. Prædicat. p. 129. de quibus nil conſtat.

1384.

1384. MARSILIUS AB INGEN, ſeu Inghenius, gente Germanus, Trithemio tamen & Baleo Anglus, Academiæ Pariſienſis Doctor, Canonicus & Theſaurarius Eccleſiæ S. Andreæ Colonienſis, Gymnaſii Heidelbergenſis fundator, primuſq; ejuſdem Doctor ac Rector. Claruit anno 1384. Obiit anno 1394. xiii. Cal. Septembris, Heidelbergæ in Eccleſiâ S. Petri ſepultus. Scripſit *Commentaria in* IV. *libros Magiſtri Sententiarum*, quæ typis impreſſa prodierunt *Argentorati* 1501. Alia ejuſdem ſcripta enumerat Baleus Cent. vii. cap. 5. quæ in tenebris adhuc deliteſcunt.

1384. EMANUEL II. Palæologus, Joannis V. Palæologi Imp. filius natu tertius, Imperium rarâ erga patrem pietate meruit. Cum Joannes enim pater anno circiter 1380. præfecto Conſtantinopoli Andronico filio natu maximo, in Occidentem proficiſceretur, ut ſubſidia à Chriſtianis Principibus adversùs ingraveſcentes Turcorum vires conquireret: & inter redeundum *Venetiis* à mercatoribus ob uſurariam pecuniam nondum exſolutam detineretur; Andronicus de Imperio ſecurus patris captivitatem in ſinu riſit: Emanuel verò corraſis è præfecturâ ſuâ Theſſalonicenſi pecuniis, Venetias properavit, & expunctis mercatorum tabulis Patrem redemit. Andronici ſcelere incarceratus, Emanuelis pietate liberatus Joannes Imp. illum cum Joanne filio exhæredavit, iſtum Imperii ſucceſſorem ſibi mortuo deſignavit, ſocium ſibi vivo aſcivit anno circiter 1384. Andronicus ejuſmodi ignominiâ in rabiem actus ad Bajazetem Turcorum Regem confugit; & copiis illius auxiliaribus adjutus Conſtantinopolim expugnat, patrem fratremq; carceri mancipat, & Imperium invadit. Exacto in carcere triennio Joannes & Emanuel filius ſalvi evadunt, & Bajazetis tyranni, Andronico jamdudum infenſioris facti, favore & auxiliis uſi, Imperium recuperant; & Andronicum in carcerem perpetuum abducendum Turcis committunt. Anno 1391. defuncto Joanne Patre, Emanuel ſolus deinceps regnare cœpit: cumque Imperii majeſtatem adversùs Bajazetis ferociam conſtanter tueretur, decennalem ſtatim Regiæ Urbis obſidionem paſſus eſt. Ipſe Urbis curâ defenſioneq; Joanni Andronici fratris filio commiſsâ, in Occidentem paterno exemplo ſubſidia à Latinis impetraturus navigat; paterno etiam infortunio uſus. Poſtquam enim Italiam, Galliam, Angliam, Germaniam, & Pannoniam peragraſſet; Conſtantinopolim demum re infectâ rediit. Deſperatis ferè rebus Conſtantinopolitanis aliunde eluxit ſalus. Tamerlane enim Tatarorum principe ad ſuppetias Emanueli ferendas cum ingenti exercitu advolante, Bajazetes anno 1401. obſidionem ſolvit: & commiſſo anno ſequenti cum Tataris prælio vincitur, ac captivus abducitur. Emanuel extincto tyranno perpetuam cum Mahometo ejus filio pacem iniit: & imperium deinceps ſecurus tenuit. Obiit, uti volunt, anno 1418. rectiùs verò 1425. poſtquam ſenio debilis Imperii lampadem Joanni filio anno 1419. tradidiſſet.

SCRIPTA.

Præcepta C. Educationis Regiæ ad Joannem filium.

Orationes vii. *de virtutibus ac vitiis, & bonarum literarum ſtudio*, ad eundem.

Oratio propitii principis ad benevolos ſubditos in ætatis flore conſtitutos.

Preces

Precis ad Deum matutinæ (prolixæ satis) ii.
Capita Compunctionis seu Confessionis ad Deum, metricè.
Imago Veris in Auleo textili Operis Phrygii.
Oratio ficta Tamerlanis ad Bajazetem à se captum.
Psalmus Eucharisticus ad Deum pro captivitate Bajazetis.
Prodierunt Opuscula ista omnia curâ Joannis Leunclavii Gr. Lat. *Basil.* 1578. 8°.

Oratio funebris admodùm prolixa in Fratrem Theodorum Palæologum Despotam Gr. Lat. a Combefisio cum notis edita Auctuar. Nov. *Paris.* 1648. Tom. ii. p. 1045.

JOANNES DE BURGO, natione Anglus, Theologiæ Doctor, Academiæ Cantabrigiensis Cancellarius, necnon Ecclesiæ de Colingham in agro Nottinghamiensi Rector, claruit anno 1385. quo Pupillam Oculi compilavit. Scripsit enim librum, cui titulus, *Pupilla Oculi, omnibus Sacerdotibus, tam Curatis quàm non Curatis, summè necessaria; in quâ tractatur de septem Sacramentorum administratione, de decem præceptis Decalogi, & de reliquis Ecclesiasticorum officiis, quæ oportet sacerdotem ritè institutum non ignorare.* Prodiit *Paris.* 1510. *Argentinæ* 1514. *Rothomagi* 1516. 4°. Quanti olim habebatur liber iste ex innumeris ferè, quæ Cantabrigiæ in Bibliothecis publicis asservantur, exemplaribus ejus MSS. patet adeò ut tam insignem Scriptorem Balei diligentiam penitùs fugisse haud satis mirari possim. 1385.

MANUEL CHRYSOLORAS, origine Romanus, patriâ Byzantinus, nobilissimâ prosapiâ oriundus, claruit anno 1389. quo circiter tempore in Occidentem à Joanne Palæologo seniore Imp. legatus, ut subsidia adversùs Turcas à Christianis Regibus postularet; postquam apud Angliæ Regem, aliosq; principes munus sibi demandatum summâ diligentiâ, irrito tamen successu, obiisset, in Italiâ consedit: ubi Græcarum literarum studium septingentis plusquam annis in Occidente neglectum, quin & ignotum ferè, primus omnium resuscitavit; ac primùm Venetiis, mox Florentiæ, postea Romæ, tandem Ticini docuit; Leonardum Brunum Aretinum, Franciscos Barbarum, Philelphum, & Poggium. Baptistam Guarinum, aliosq; primarios sæculi viros discipulos nactus. Anno circiter 1397. ab Emanuele Imp. in Occidentem profecto Florentiâ evocatus, Mediolanum se contulit. Post Emanuelis verò abitum ad solita docendi munia se recepit. Anno 1414. Constantiam petiit, Concilii Generalis spectator cupidus: ubi anno sequenti die xv. Aprilis vitam finivit, apud Dominicanos Constantienses sepultus. Epitaphium ei posuit Æneas Sylvius, Poeta Laureatus, quod sic incipit; 1389.

Ille ego, qui Latium priscas imitarier artes,
Explosis docui sermonum ambagibus, & qui
Eloquium magni Demosthenis & Ciceronis
In lucem retuli, Chrysoloras nomine notus,
Hîc sum post vitam, & peregrinâ in sede quiesco, &c.

Extant, *Epistolæ* iii. *de Comparatione Veteris & Novæ Romæ*, prima admodùm prolixa ad Joannem Palæologum Imp. secunda ad Joannem Chrysoloram tertia ad Demetrium Chrysoloram, multò breviores. Prodierunt Græcè, prima etiam Gr. Lat. interprete Petro Lambecio, ad calcem Codini de Antiquitatibus CPP. *Paris.* 1655. f. *Quæstiones* ejusdem *Grammaticales* prodierunt Græcè alicubi in 8°.

BONIFACIUS IX. *Petrus Thomacellus* antea appellatus, patriâ Neopolitanus, ab Urbano VI. primùm Acolythus & Prothonotarius Apostolicus, deinde Diaconus Cardinalis S. Georgii in Velabro, postremo Presbyter Cardinalis titulo S. Anastasiæ constitutus. Post Urbani mortem Pontifex Romanus electus est anno 1389. die ii. Novembris, consecratus die xi. coronatus 1389.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

die xiv. ejusdem, ætatis suæ anno 34. seu, ut alii, 45. Anno 1390. anathema Carolo Siciliæ Regi, totiq; ejus posteritati ab Urbano decessore incussum abrogavit: & Festum Annunciationis B. Virginis ab Urbano paulò ante mortem institutum confirmavit. Anno 1391. vir nummi, quo affines ditaret, cupidissimus, Annatarum onus Ecclesiæ primus invexit, ut primi anni fructus Beneficiorum Ecclesiasticorum, primitiarum Judaicarum ad instar, ærario Apostolico solverentur, sanciens. Anno 1394. seditionibus nuperis in Urbe sedatis, ut sibi magistratus pro lubitu constituere, vectigalia imponere, ac rem militarem disponere liceret, obtinuit, adeóq. *primus omnium Romanorum Pontificum*, inquit Bzovius *, *omnem populi Romani vim sustulisse, ac tandem Urbis summum imperium obtinuisse visus est.* Anno 1400. ex Alibi, ubi multis annis moram fecerat, Romam ingressus Jubilæum celebravit. Obiit anno 1404. die i. Octobris. Extant *Epistolæ & Constitutiones* iv. apud Bzovium ad an. 1390, 1391, 1403. *aliæ* vi. apud Waddingum Annal. Minor. Tom. iv. ad an. 1392, 1394, 1399. *aliæ* xlii. ibid. in Regesto Pontif. p. 177. *aliæ* plures apud eundem Tom. iv.

* Ad an. 1394. num. 1.

1390. JOSEPHUS, ALSHAHER BILTABIB dictus, Al-marchum Al-mashiki Altagi filius, natione Ægyptius, civitate Alexandrinus, Præpositus Ecclesiæ Catholicæ B. Virginis anno 1390. constitutus, Presbyter anno 1398. ordinatus. Iste omnes ferè Canones in Ecclesiâ Græcâ receptos Arabico sermone paraphrasticè interpretatus est. Extat integra *versio* MS. in Bibliothecâ Bodleianâ. Ex eâ excerptos *priorum* iv. *Conciliorum Generalium Canones* Arabicè & Latinè evulgavit Cl. Beveregius in Pandectis Canonum *Oxon.* 1672. Tom. ii. p. 681.

1390. PETRUS HERENTALIUS, seu *de Herentalis*, gente Belga, Patriâ Brabantus, ex oppido cognomine originem duxit, Canonicus ac Prior Cœnobii Floreffiensis Ordinis Præmonstratensis, claruit anno 1390. Obiit post annum 1436. modò calculos recte ponat Simlerus *, qui Catenam illius in Psalmos isto circiter anno concinnatam prodit. Ex variis enim Patrum ac Doctorum Commentariis prolixam *Psalmorum Expositionem* Petrus composuit, quæ typis excusa prodiit *Colon.* 1487. f. *Reutlingæ* 1498. *Rothomagi* 1504. 4°. Colon. 1554. *Commentarium* ejusdem *in* iv. *Evangelia fusissimum*, uti & *Chronicon ab orbe condito ad annum* 1385. se MSS. in Bibliothecâ Floreffiensi vidisse testatur Oudinus Supplem. p. 657. Chronicon habetur etiam in Bibliothecâ Colbertinâ Cod. 751. Alia quædam illius scripta recenset Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 621.

* Biblioth. p. 558.

1390. RADULPHUS DE RIVO, natione Belga, Patriâ Brabantus, domo Bredanus, Decanus Tungrensis, antiquarum Ecclesiæ consuetudinum peritissimus simul ac tenacissimus, claruit anno 1390. Obiit Romæ anno 1401. die ii. Novembris, seu, ut alii anno 1403. die x. Aprilis. Extat *Calendarium Ecclesiasticum*, seu *de Canonum observantia Propositiones* xxiii. seorsim editæ *Lovanii* 1568. & in Bibliothecâ Patr. recusæ Tom. xxvi. p. 289. *Historia de rebus gestis trium Pontificum Leodiensium*, Engelberti à Markâ, Joannis de Arkel & Arnoldi de Horn, ab anno 1347. ad an. 1386. quam primus in lucem edidit Joannes Chapeaville Rerum Leod. Hist. *Leodii* 1616. 4°. Tom. iii. p. 1.

1390. GERARDUS, ZUTPHANIENSIS à civitate patriâ dictus, unus è primis Clericis Regularibus Ordinis S. Hieronymi, seu Fratribus Vitæ Communis à Gerardo Magno apud Daventrienses institutis, pietate eximiâ, & rarâ doctrinâ insignis, claruit anno 1390. Obiit die iv. Decembris, anno 1398. ætatis suæ 31. Extant Opuscula ii. Ascetica, alterum *De Reformatione interiori, seu virium Animæ*; alterum *De Spiritualibus Ascensionibus, Parisiis & Coloniæ* 1539. sæpiùs inter Opera Thomæ à Kempis, & in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. p. 234.

WIL-

SÆC. XIV. ab An. MCCC. 1390.

WILHELMUS WODFORDUS, aliis *Wilfordus*, natione Anglus, Waddingo *, tamen (cui Scriptores Anglicos suis coterraneis annumerare solenne est) Hibernus, ac civitate Waterfordiensis, Ordinis Franciscani Monachus, claruit anno 1390. Sexennio post in Synodo Londinensi à Thomâ Arundelio Archiepiscopo Cantuariensi, totoq; Clero Anglicano, delectus est; qui Joannis Wiclefi Trialogum scripto refutaret. Obiit, uti vulgò fertur, Colcestriæ anno 1397. Sin autem verum sit quod vult Waddingus *, Wodfordum nempe Opusculum de Religione anno 1433. scriptum Juliano Cardinali nuncupasse, necesse est illum diu supervixisse. Extat *Liber ad Thomam Archiepiscopum Cantuariensem adversùs Articulos* xviii. *ex Wiclefi Trialogo excerptos*, & in Concilio Londinensi anno 1396. (ex communi Scriptorum calculo) damnatos: in Fasciculo Rerum expetendarum *Colon.* 1535. f. p. 96. *Determinatio contra Hæreses Jo. Wiclefi*, MS. in Bibliothecâ Coll. Novi Oxon. cod. 87. Mertonensi cod. 222. *Defensorium contra Armachanum in libello de mendicitate Christi*, MS. in Biblioth. Magdalenensi Oxon. cod. 62. *Extractio errorum Armachani*, MS. in Biblioth. Col. Novi Oxon. cod. 168. *Super causis condemnationis Articulorum Joannis Wiclefi*, MS. in Biblioth. Mertonensi cod. 210. (quod quidem Opus nequaquam diversum à primo videtur.) *De Sacramento Altaris*, MS. in Biblioth. Exoniensi Oxon. cod. 11. *Summa ejus de virtutibus*, quam perfecit Walterus Prior à medio usq; in finem, MS. vidi in Coll. Gonvil. & Caii apud Cantab. fol. Alia adhuc plurima recensent Baleus Cent. vii. c. 3. & Waddingus de Script. Ord. Minor. p. 158.

* Annal. Minor.

* Annal. Minor. Tom. iv. ad an. 1395. §. 2.

JOANNES BROMIARDUS, gente Anglus, patriâ Herefordiensis, Ordinis Prædicatorum Monachus, Theologus ac Jurisconsultus summus, Doctor Oxoniensis, ac demum Professor S. Theologiæ Cantabrigiensis, Wiclefum in Synodo Londinensi anno 1382. acriter oppugnavit. Claruit anno 1390. sint licèt, qui ad annum 1290. errore manifesto eum referant. Obiisse dicitur post annum 1419. Extat *Summa Prædicatorum* in duas partes distributa, quâ præcipuos Disciplinæ Ecclesiasticæ locos & sensus ordine Alphabetico explicat, *Norimbergæ* 1485. *Venet.* 1586. 4°. *Dicta de missarum celebratione*, MSS. in Bibliothecâ Mertonensi Oxon. cod. 210. *Exhortationes*, MSS. in Biblioth. publicâ Cantab. cod. 208. *Tractatus Juris Civilis & Canonici ad moralem sensum applicati secundùm ordinem Alphabeti*, MS. in Biblioth. Pembrochianâ Cantab. cod. 122. in Biblioth. Coll. Novi Oxon. Cod. 140. & in Bibliothecâ Lamethanâ. Alia enumerant Baleus Cent. vii. cap. 4. Altamura Biblioth. prædicat. p. 63.

1390.

BENEDICTUS XIII. *Petrus de Lunâ* antea nominatus, natione Hispanus, nobilissimo inter Aragonios loco natus. Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Cosmedin à Gregorio XI. creatus, post mortem illius Clementis VII. partibus adhæsit, ab isto in Hispaniam anno 1381. legatus. Post Clementis mortem Pontifex Romanus Avenione electus est anno 1394. die xxviii. Septembr. consecratus & coronatus xi. Octobr. accepto priùs juramento se, cedente Bonifacio IX. Pontificatu cessurum. De pace in Ecclesiam revocandâ à Christianis Principibus & Episcopis sæpe interpellatus nullas non tricas nectit, & astutias commentus est; ut sibi Pontificatum conservaret aliis fucum faceret. A Carolo igitur Galliæ Rege anno 1398. Avenione obsessus, captus, & in custodiam datus est. Anno 1403. carcere elapsus ad consuetas fallendi artes rediit, Papatum abdicare se paratum esse nunquam non professus, eundem tamen interim retinere per fas & nefas contendens. Anno 1408. die v. à Concilio Pisano depositus, in Catalauniam aufugit, atq; anno 1408. Conciliabulum asseclarum suorum Perpiniani coegit: & mox Barcinone positus Pontifices æmulos, eorumq; sequaces, ac Patres Pisanos diris devovit, & Concilii Pisani acta abrogavit. Anno 1417. die xxvi. Julii, à Concilii Constantiensis decreto Papatu simul ac communione submotus est. Ipse nihilominùs ab omnibus desertus, ad extremum usq; spiritum titulum malè

1394.

SÆC. XIV. ab An. MCCC. malè usurpatum pertinax retinuit. Obiit Paniscolæ, Regni Valentini arce, anno 1423. die xxiii. Maii. Extant *Epistolæ* v. Concil. Tom. xi. p. 2086, 2113, 2157, 2268. *Bulla*, quâ Reges ac Principes omnes ab obedientiâ sua recedentes anathematizat, & Principatibus exuendos decernit, Concil. Tom. xii. p. 1812. *Responsio ad Sigismundum Imp.* apud Bzovium ad an. 1415. num. 19. *Edictum contra Judæos*, ibid. num. 35. *aliæ plures Epistolæ* apud Theodoricum à Niem. *Liber de potestate summi Pontificis & Concilii.* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ. *Vitæ humanæ adversùs omnes casus Consolationum liber* Hispanicè evulgatus.

1395. HENRICUS KNIGHTON, natione Anglus, Canonicus Regularis Monasterii Leicestrensis, claruit circa annum 1395. Melioris notæ Historicus; quo non alius res Anglicas majori fide ac diligentiâ persecutus est. Scripsit *Chronicon de Eventibus Angliæ libris* v. ab anno circiter 950. ad an. 1395. quorum primo res à Saxonicis Regibus usq; ad an. 1066. gestas breviter percurrit: tres sequentes, qui ad annum usq; 1377. pertingunt, ex Ranulphi Higdeni Cestrensis Polychronico ferè verbatim exscripsit. Literis præterea commisit *Historiam Depositionis Richardi* II. Angliæ Regis anno 1399. factæ. Extat utrumq; Opus inter Scriptores x. Historiæ Anglicanæ à Cl. Twisdeno editos *Londini* 1652. p. 2311, 2743.

1396. PETRUS DE ALLIACO, natione Gallus, Compendii ad Isaram fluvium tenuissimæ sortis parentibus anno 1350. natus, liberalibus disciplinis probè institutus, Collegium Navarrense in Academiâ Parisiensi anno 1372. ingressus est; inter sodales Candidatorum Theologiæ, quos Bursarios appellant, receptus. Anno 1375. Magistri Sententias in Collegio suo prælegere, & ad populum in Ecclesiâ concionari cœpit: & ad Synodum Ambianensem evocatus, Subdiaconus adhuc ad presbyteros concionem habuit. Anno 1380. iii. Id. April. Doctoris insignia retulit; atq; anno sequente habitâ coram Andegavensi Duce oratione, Concilio Generali ad tollendum schisma opus esse Academiæ Parisiensis nomine declaravit, Canonicus Noviodunensis eodem anno factus. Anno 1384. Collegio Navarrensi præfectus est; ubi Joannem Gersonem, Nicolaum Clemangium, aliosq; doctissimos viros, discipulos habuit. Anno circiter 1387. coram Clemente VII. Pontifice apud Avenionem sedente Facultatis Theologicæ Parisiensis causam oravit adversùs Joannem Montesonum, Dominicanum, quem sententiam suam de maculato B. Virginis Conceptu publicè docentem nuper damnârant. Anno 1389. Academiæ Parisiensis Cancellarius renunciatus est; & Carolo VI. Regi à sacris largitionibus, & Confessionibus adhibitus. Anno 1394. Capellæ regiæ apud Parisios Thesaurarius constituitur. Eodem anno à Carolo Rege ad Benedictum XIII. qui Clementi VII. successerat, missus est, de schismate tollendo in medium consulturus. Anno 1395. Aniciensis seu Vellavensis, 1396. Cameracensis Episcopus renunciatur. Anno 1305. Genuæ versatus, habitâ coram Benedicto Pontifice concione, ei, ut Festum Trinitatis celebrandum decerneret, persuasit: quod quidem à paucis antea Ecclesiis celebratum fuerat; deinceps verò duce & autore Cameracensi ubiq; observari cœpit. Anno 1409. Concilio Pisano interfuit. Anno 1411. vii. Id. Junias à Joanne XXIII. Papâ in Cardinalium cœtum titulo S. Chrysogoni allectus est; & post triennium in Germaniam legatus. Exeunte anno 1314. Constantiense profectus est Concilium; cujus tertiæ sessioni præfuit, & per integrum triennium pars magna fuit. Exeunte anno 1417. quo finita est Synodus, crebras ad Patres conciones habuit. Obiit anno 1325. Cameraci in Ecclesiâ Cathedrali sepultus; *Aquila Franciæ*, & *malleus à veritate aberrantium indefessus* appellari solitus.

OPERA.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

OPERA.

Commentarii breves in libros iv. *Sententiarum.* Seorſim — 1500. 4°.
Quatuor Principia in quatuor libros Sententiarum.
Recommendatio S. Scripturæ.
Principium in curſum Bibliorum, præcipuè in Evangelium S. Marci.
Quæſtio Veſperiarum, Utrùm Petri Eccleſia lege reguletur.
Quæſtio de reſumptâ, Utrùm Petri Eccleſia Rege gubernetur, lege reguletur, fide confirmetur, & jure dominetur.
Speculum Conſiderationis xii. Capitibus contentum.
Compendium Contemplationis in tres Tractatus diviſum.
De iv. *gradibus ſcalæ ſpiritualis* ex dictis B. Bernardi.
Epitome quadruplicis exercitii ſpiritualis.
De Oratione Dominicâ Tractatus ii.
Salutationis Angelicæ Expoſitio devota.
Verbum abbreviatum ſuper libros Pſalmorum.
Meditationes ii. *in Pſalmum* xxx. *In te Domine ſperavi.*
Meditatio in Pſalmum, Judica me Deus.
Meditationes in vii. *Pſalmos Pœnitentiales.* Habentur unà cum tribus prioribus Meditationibus inter Orthodoxographa p. 1085.
Meditationes in Cantica, Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis.
Expoſitio in Cantica Canticorum Solomonis.
Duodecim honores S. Joſephi ſponſi Virginis. Prodierunt ſimul Opuſcula iſtà xvii. à Speculo Conſiderationis incluſivè enumerata *Duaci* 1634. 8°.
Tractatus de animâ. Prodiit ſeorſim *Pariſ.* 1494. 8°. 1505.
Sermones varii argumenti xx.
Modus, ſeu forma eligendi ſummum Pontificem. Prodierunt ſimul Opera omnia adhuc recenſita *Argentinæ* 1490.
Quæſtiones in Spheram Mundi Joannis de Sacro-Boſco. Pariſ. 1498. Venet. 1508.
Libellus de emendatione Eccleſiæ. Concilii Conſtantienſis Patribus anno 1415. oblatus. Prodiit in Faſciculo Rerum expetend. *Colon.* 1535. p. 203. & apud Wolffium Lect. Memorab. Tom. i. p. 756.
De Eccleſiæ & Cardinalium authoritate Libellus. Extat inter Gerſonis Opera *Pariſ.* 1606. Tom. i. p. 895.
Liber de Concordiâ Aſtrologiæ & Theologiæ. Habetur in Appendice operum Gerſonis.
Tractatus ſuper libros Meteororum Ariſtotelis de impreſſionibus aeris, ac de iis, quæ in 1ª, 2ª, & 3ª *regionibus aeris fiunt.* Argentinæ 1504. Viennæ 1509.
Sacramentale, Lovanii 1487.
Vita S. Petri de Morono, Pontificis Romani, dicti Cœleſtini V. Prodiit ſeorſim à Dionyſio Fabro Priore Pariſienſium Cœleſtinorum in lucem edita *Pariſ.* 1539. 4°. & habetur apud Surium die xix. Maii.
Tractatus de Imagine Mundi.
Epilogus Mappæ Mundi.
De Legibus & Sectis.
De Correctione Calendarii.
De vero Cyclo Lunæ.
Coſmographiæ Tractatus ii.
Viginti loquium de Concordantiâ Aſtronomicæ veritatis cum Theologiâ.
De Concordiâ Aſtronomicæ veritatis & narrationis Hiſtoricæ.
Tractatus Elucidarius Aſtronomicæ Concordiæ cum Theologiâ & Hiſtoriâ.
Apologeticæ Defenſiones ii. *Aſtronomicæ veritatis,* Coloniæ anno 1418. ſcriptæ.
Tractatus de Concordiâ diſcordantium Aſtronomorum. Prodierunt ſimul Opuſcula iſta à Tractatu de Imagine Mundi incluſivè alicubi in folio, non expreſſis loci, temporis, aut Typographi nomine.

Prodiè-

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

Prodierunt etiam alicubi *Liber de Concilio Generali*; *Liber Quæſtionum in Hexaemeron*; *Conceptus & exponibilia*; *Tractatus de Interdicto*; *Tractatus de permutatione Beneficiorum*; *& Reſponſio contra Fr. Matthæi Concluſiones pro ſectâ Flagellantium.* Verùm editionum tempora & locos invenire non potui.

Cæterùm plurima Cameracenſis Opuſcula inedita MSS. aſſervantur; viz. *Quæſtio utrùm hæreticum ſit pro docendi licentiâ pecuniam dare vel recipere*; *Quæſtio de reprehenſione Petri à Paulo factâ*; *Tractatus* ii. *de falſis Prophetis*; *Tractatus* iii. *contra Fratrem Joannem de Monteſono*; *Sermones aliquot*; & alia in Bibliothecâ Collegii Navarrenſis, à Launoio ſigillatim enumerata Hiſt. Gymnaſ. Narvar. Tom. ii. p. 479.

1398. ANTONIUS DE BUTRIO, gente Italus, patriâ Bononienſis, Juris utriuſq; Doctor, & in Academiis Bononienſi ac Ferrarienſi profeſſor, Joannis de Imolâ & Geminiani magiſter. Claruit anno 1398. Obiit Bononiæ anno 1408. Non. Octobr. (ſi Forſtero fides) ad S. Michaelem in monte Sepultus. Habetur tamen in Bibliothecâ Auguſtanâ Codex MS. ſecundam Lecturæ ejus ſuper 2. Decretalium partem complectens, qui Lecturam illam anno 1439. ſcriptam eſſe præ ſe fert. Quam parum autem inſcriptionibus hiſce Codicum MSS. tribuendum ſit, vel exinde conſtat, quòd in eâdem Bibliothecâ Codex MS. habeatur, qui Zabarellæ ſuper Clementinas Lecturam anno 1436. compoſitam eſſe prodit; cùm tamen Authorem anno 1417. obiiſſe certo certiùs conſtet. Extat Antonii *Commentarius in quinq*; *libros Decretalium*, Venet. 1578. Tom. vii. *Commentarius in ſextum Decretalium librum*, Venet. 1575. *Conſilia ſive Reſponſa Juris*, Venet. 1582. *Tractatus de jure Patronatûs*, Francofurt. 1581. *Repertoria duo*, alterum Juris Canonici, Juris Civilis alterum, plùs unâ vice edita: & alia quædam, quæ ad hunc locum minùs ſpectant.

Hiſt. Jur. Civil. Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 58. Pag. 59.

1400. NICOLAUS DE GORHAM, quem nonnulli Gallum fuiſſe volunt, rectiùs verò natione Anglus, in vico cognomine Provinciæ Hartfordienſis natus, Oxonii in Collegio Mertonenſi bonis literis innutritus, & Magiſterii gradu cohoneſtatus. Tandem Dominicanis ſe adjunxit; & Lutetiam profectus, doctrinâ ac pietate inclaruit, Ordinis ſui Provincialis in Galliâ factus. Eundem tamen Franciſcanis Waddingus* annumerat. Vixit forſan exeunte hoc ſæculo, circa annum 1400. Alii illum ad an. 1350. alii etiam ad an. 1296. referunt; & Philippo cuidam Galliarum regi à ſacris Confeſſionibus fuiſſe produnt.

* De Script. Ord. Minor. p. 264.

OPERA.

Commentaria in iv. *Evangeliſtas.* Prodierunt *Colon.* 1537. f.

Commentaria in Acta Apoſtolorum.

Commentaria in omnes Epiſtolas S. Pauli. Hagenoæ 1502. Pariſ. 1521. f.

Commentaria in Epiſtolas Canonicas. Sub Thomæ Wallenſis nomine ſæpiùs edita.

Commentaria in Apocalypſin.

Sermones de Tempore & Sanctis per totius anni circulum. Prodierunt unà cum Comment. in Ep. S. Pauli *Hagenoæ* & *Pariſiis.*

Omnia Gorrami Opera collegit, & in duos Tomos diſtributa edi curavit Joannes Keerberg *Antverp.* 1617. & 1620. 2 vol. fol.

Commentaria Thomæ Wallenſis in Boethii Conſolationem Philoſophiæ in nonnullis Cod. MSS. Gorramo aſcribuntur.

Reliqua Gorrami Opera inedita recenſent Baleus Cent. vii. c. 22: Altamura Biblioth. Prædicat. p. 71. & Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 519.

1400. JACOBUS MAGNI gente Hiſpanus, patriâ Toletanus, Ordinis Auguſtiniani Eremita, inſigni S. Scripturæ peritiâ, & aſſiduâ veterum Theologorum lectione egregium ſibi nomen tulit. Claruit anno 1400. poſtquam Patavii Theologiam ac Philoſophiam publicè profeſſus eſſet; Carolo VII. Francorum

Francorum Regi à secretis confessionibus adscitus, Archiepiscopatum Burdegalensem sibi oblatum repudiavit. Obiit Lutetiæ apud Augustinianos sepultus. Scripsit insigne *Opus de Sermone & Inquisitione divinæ sapientiæ*, cui *Sophologium* nomen dedit, libris x. distinctum, quod ex veterum Philosophorum, Poetarum atq; Oratorum Scriptis ab ipso consarcinatum esse in Præfatione prodit. Prodiit id characteribus vetustissimis impressum *Lugduni* 1495. 8°. & cum Joannis de S. Geminiano opere de Similitudinibus & exemplis, *Lugduni* 1585. f. Alia illum elucubrâsse, & in his *Quæstiones in libros Aristotelis de Animâ* luculentas, & *utriusq; Philosophiæ tam naturalis quam supernaturalis Compendium* ad Michaelem Episcopum Autisiodorensem, prodit Jos. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 73. SÆC. XIV. ab An. MCCC.

NILUS DAMYLA, patriâ Italus, Hieromonachus in Monasterio Hieræ Petræ Carcasinorum in Cretâ insulâ, claruit anno 1400. Latinorum hostis infensissimus. Scripsit *Opus de Ordine in divinâ Triade, & de Processione Spiritûs S.* MS. in Bibliothecâ Vaticanâ. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet L. Allatius lib. adv. Hottinger. c. 19. p. 441. *Collectanea* insuper elucubravit ad Maximum Monachum *ex sacris literis, adversùs eos, qui contradicunt S. Spiritum non ex Patre procedere, sed ex Patre & Filio*; & *Tractatus* ii. alterum *de Damasi Papâ & fide antiquæ Romæ*, alterum *de Synodis duabus Photianis*: MSS. in Bibliothecâ Regis Galliæ. Ex postremo Tractatu Fragmentum Gr. Lat. profert L. Allatius lib. de Synodo Photianâ c. 9. p. 179. aliud lib. de consensu l. 2. c. 18. §. 10. aliud è penultimo Tractatu habet in Addendis p. 1375. aliud ex secundo opere, ibid. l. 2. c. 18. §. 7. Alia Fragmenta vid. apud eundem de Consensu l. 2. c. 9. §. 5. & l. 3. c. 2. §. 3. 1400.

MAXIMUS, Monachus Græcus, Damylæ σύγχρονος, quem literis tentavit, sententiæ autem suæ adversarium sensit, claruit circa annum 1400. Scripsit acriter pro Latinorum dogmate adversùs Græcos, missis undequaque, inprimis verò ad Constantinopolitanos, hâc de re *Epistolâ*. Ejus scripta haud adhuc superesse arbitror. 1400.

FRANCISCUS XIMENIUS, natione Hispanus, patriâ Catalaunus, domo Gerundensis, Episcopus Elnensis, & Pseudo-Patriarcha Hierosolymitanus. Claruit circa annum 1400. Scripsit *Librum insignem de Naturâ Angelicâ, Compluti* 1527. excusum. *Tractatum de Scalâ Dei, Barcinone* 1501. *Pastorale pro institutione Episcoporum & Supernorum, Barcinone* 1495. f. *De Vitâ Christianâ libros* iv. *Valentiæ* 1484. *Granatæ* 1496. Alia ejus opera quamplurima, linguâ patriâ conscripta, in Bibliothecâ Cœnobii S. Mariæ de Jesu prope Barcinonem MSS. asservari testatur Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 140. 1400.

FRANCISCUS ZABARELLA, seu *de Zabarellis*, gente Italus, domo Patavinus, Juris utriusq; Doctor, quod à Joanne Lignano, Baldo, & Saliceto acceptum tum in Gymnasio patrio tum Florentiæ docuit, Nicolai Abbatis Panormitani magister. Tantam apud concives Patavinos egregiâ nominis famâ ac vitæ probitate authoritatem iniit, ut extinctâ Carrarienſium familiâ, illi patriæ civitatis claves deferendi, deditionisq; Venetis faciendæ provinciam committerent. Ecclesiæ Cathedralis Patavinæ jamdiu Archipresbyter, tandem Episcopus à Canonicis electus est: concivium verò suorum voluntati morem gerens, oblatam dignitatem refugit; & ab iis vicissim opulentissimam S. Mariæ de Prataleâ Abbatiam pietatis erga patriam insignis præmium tulit. Claruit anno 1400. Episcopus Florentinus a Populo electus, dignitate tamen usq; ad annum 1411. caruit: cùm à Joanne XXII. Papâ in Cardinalium cœtum titulo SS. Cosmæ & Damiani cooptatus, sedem etiam suam ab eo confirmatam retulit. Post biennium à Pontifice ad Sigismundum Imp. mittitur de Concilio Generali indicendo & schismatibus tollendis 1400.

SÆC. XIV. ab An. MCCC.

acturus. Concilium utriusq; consensu Constantiæ convocatur: ad convocatum anno 1414. legatur Zabarella Pontificis obiturus vices: quas summâ prudentiâ, fide, ac diligentiâ triennio ferè administravit; Hieronymum Pragensem capitis damnatum in carcere invisere & ad Palinodiam hortari non dedignatus. Obiit Constantiæ die vi. Novembr. anno 1417. ætatis suæ 78. honorificè admodùm elatus; tota Synodo, ipsoq; Imperatore, funeris pompam cohonestantibus, & Poggio Florentino laudes illius è suggesto recitante. Corpus postea Patavium translatum est, & illustri à civibus ornatum Epitaphio, quod apud J. Phil. Thomasinum * videre est.

* Illustr. viror. elog. p. 16.

SCRIPTA.

Commentarius in v. libros Decretalium, & Clementinas. Prodiit *Venet.* 1602. Commentarius in *Clementinas* seorsim prodiit *Venet.* 1481. Tom. iv.

Consilia Juris. Venet. 1581.

Variæ Legum Repetitiones. Venet. 1587.

De Schismatibus authoritate Imperatoris tollendis Liber, inter alia quædam editus *Basil.* 1557. *Argentinæ* 1609, 1618. Illum Indices Romani, antequam expurgetur, legi prohibent.

† Ibid. p. 9.

Alia illius scripta enumerat Thomasinus †, viz. *Commentaries in Naturalem & Moralem Philosophiam*; *Tractatum de Horis Canonicis*; *Historiam sui temporis*; *De Fœlicitate libros* iii. *Commentaria in Vetus & Novum Testamentum*; *Opuscula de Artibus liberalibus*; *De Naturâ rerum diversarum*; *Acta in Conciliis Pisano & Constantiensi. Volumen Orationum, & Epistolarum*: quæ quidem nondum in lucem prodiisse puto.

Finis Sæculi decimi quarti.

SÆCU-

SÆCULUM SYNODALE.

Conſpectus Sæculi.

POST incultam tot Sæculorum barbariem, & tam diuturnum literarum ſqualorem, tandem advenit exoptatum illud Sæculum, quo doctrina fugatis ignorantiæ tenebris quaſi ab inferis emergeret, & bonarum artium linguarumq; ſtudium Orbi Chriſtiano poſtliminio redderetur. Duplici ferè id cauſæ acceptum referri debet, captæ à Turcis Conſtantinopoli, & inventæ arti Typographicæ. Expugnatâ enim anno 1453. Græcorum metropoli, doctiſſimi quiq; gentis iſtius viri Paupertate & barbarici jugi duritie coacti, in occidentales partes, præſertim verò Italiam ſeſe contulerunt ; & non ſolùm Græcæ linguæ ſed & omnis ferè melioris literaturæ ſcientiam Latio ſecum invexerunt ; ſaltem Latinis, ut aliquid ſupra nodoſam Scholarum diſciplinam ſapere contenderent, incitamento fuerunt. Dein paucis antea annis reperta ars typographica, ſeu Batavis ſeu Germanis id laudis debeatur, antiqua Eruditorum monumenta in lucem protraxit, recentiora mirâ celeritate propalavit. Iſte literarum ſtatus : Sin res eccleſiaſticas ſpectemus, haud ullum à quarto uſq; Sæculum Synodorum feracius inveniemus. Ut minoris enim notæ Concilia & Conciliabula taceam, anno 1409. ut diuturnum Pontificum Romanorum ſchiſma è medio tolleretur, habita eſt Synodus Piſana, quæ Benedictum XIII. & Gregorium XII. Papatu ſubmovendos decrevit, & Alexandrum V. ſedi Romanæ præfecit. Cùm verò id Schiſma adeò non extingueret, ut adaugeret potiùs, & Triumviratus Pontificius Eccleſiæ intolerabilis videretur, Concilium Conſtantienſe anno 1313. curante Sigiſmundo Imp. coactum eſt, cujus Autoritate, cùm quiſnam è tribus verus eſſet Pontifex dignoſci non poſſet, ſingulis faſces abrogati ſunt, illorumq; loco Martinus V. ad Pontificatum evectus. Summâ enim conſtantiâ Concilii iſtius Patres Synodi Oecumenicæ ſuperioritatem ſupra Papam aſtruxerunt, ne hiſcere quidem auſis, qui interfuerunt, Pontificibus Romanis ; eamq; decreto ſolenni, tanquam indubitatum fidei articulum, confirmarunt. Nondum tamen finitum Schiſma : Papatum ad extremum uſque vitæ actum mordicus retinuit Benedictus XIII. Gravioris momenti, quæ Concilio Conſtantienſi cum Huſſitis fuit, controverſia. Iſti veritatis & primævæ fidei tenaces euchariſtiam Chriſtianis ſub utraq; ſpecie adminiſtrandam eſſe prædicârunt ; ſaltem, ut ipſis utraq; ſpecies concederetur, poſtulabant. Huſſum datâ fide publicâ Conſtantiam advocarunt Patres, advenientem violatâ fide ad rogum damnârunt ; utque ora Huſſitis æternùm occluderent, Seſſione xiii. decreverunt, *quòd licèt Chriſtus poſt cœnam inſtituerit, & ſuis diſcipulis adminiſtraverit ſub utrâque ſpecie panis & vini venerabile ſacramentum, tamen hoc non obſtante*, Calix Laicis auferendus eſſet. Definitam Conſtantiæ ſuperioritatem Concilii, Synodus Oecumenica Baſileenſis anno 1431. roboravit ac fortiſſimè aſſeruit. Illam indixerat Eugenius IV. Papa, ut Sigiſmundo Imp. & Concilii Conſtantienſis decreto de frequentibus Synodis habendis, morem gereret : verùm quamprimùm Baſileenſes ſuperioritatem Concilii ſupra Papam aſſerere animadverteret, Synodum diſſolvi ac Bononiam transferri juſſit. Pontificis audaciæ conſtanter refragarunt Concilii Patres ; & Papatu illum, ni mandatum revocaret, ſubmovendum eſſe decreverunt. Poſt innumeras tergiverſationes Eugenius, Pontificum à Concilio Conſtantienſi haud ita pridem depoſitorum exemplum veritus, faſtum demiſit ; & Synodi juſſis obſecutus, acta illius omnia confirmavit. Sublato autem è vivis, cujus autoritatem maximè reveritus eſt, Sigiſmundo Imp. ad conſuetas fallendi artes rediit,

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

& Concilium Ferrariæ anno 1438. celebravit, Florentiam anno sequente translatum; ut haberet, quod Basileensium decretis opponeret. Huc vanâ auxilii contra Turcos impetrandi spe allectus Joannes Imperator CP. Episcoporum Græcorum turbam adduxit. Disputatum est aliquamdiu de processione Sp. S. de Primatu Papæ, de Purgatorio, aliisq; Religionis capitibus; tandem Unionis formula excogitatur, cui aut Imperatoris minis adducti, aut Pontificis auro corrupti, subscripserunt è Græcis quamplurimi. Concilium interim Basileense Sessiones suas producit; & depositio Eugenio, dignitatem Pontificiam Fœlici V. donat. Cæterùm nullum non ex supra memoratis Concilium Oecumenici titulum atq; autoritatem sibi vendicavit; singula à sede Romanâ aliquoties confirmari meruerunt, & indubiam definitionibus suis fidem à Christianis omnibus adhiberi jubent. Quin ex frequenti ac diuturnâ Conciliorum isto sæculo habitorum Sessione, & acerrimâ, quæ secuta est de singulorum autoritate, controversiâ, factum non malè censeri posset: quòd Conciliorum Generalium infallibilitas, à paucis antea recepta, ferè universalem in Ecclesiâ Romanâ fidem obtinuerit. Exeunte Sæculo Pragmatica S. Ludovici Sanctio, quæ anno 1268. condita fuerat, in usum revocata est: qua sedes Pontificia intra Gallias gravem potestatis jacturam fecit. Conciliorum enim Constantiensis ac Basileensis decreta Ecclesia Gallicana religiosè sibi observanda sumpsit; nec ultra limites à Canonibus Ecclesiasticis positos autoritatem Pontificiam evagari passa est. Concilium interim Florentinum, quod nihil non Pontificum libidini permisit, in Italiâ aliisq; occidentis partibus obtinuit, ita tamen ut augescente indies bonarum literarum & antiquæ Theologiæ studio, recepta olim Apostolicæ plenitudinis opinio paulatim evanesceret; & omnipotentiæ Pontificiæ moles nutaret.

SCRIPTORES.

1401.

JOANNES HUSSUS, gente Bohemus, in Pago Hussenitz cognominato natus, in Academiâ Pragensi bonis literis institutus, ubi Artium liberalium Baccalaureus anno 1393. Magister Philosophiæ anno 1395. Sacerdos & Concionator Templi Bethlehemitici anno 1400. creatus est. Claruit anno 1401. Vir, ipsis fatentibus adversariis doctrinâ illustris, pietate conspicuus. Dum sacrarum literarum & castioris Theologiæ studia depositis præjudiciis ac sincero veritatis zelo urgeret, & Wicleffi si non sermones præsens audiret, saltem scripta diligenter pervolveret; fœdissimos nec diutiùs tolerandos Ecclesiæ Romanæ errores & corruptelas facilè agnovit: agnotos quâ concionando quâ scribendo fortissimè oppugnavit: studiorum ac laboris socium & parastatem nactus HIERONYMUM PRAGENSEM, gente pariter Bohemum, in urbe Pragâ natum, Lutetiæ Parisiorum & in præcipuis Galliæ ac Germaniæ Academiis studiis Theologicis innutritum, & ob raram ac divinam planè in concionando eloquentiam apud populares suos celeberrimum. Utriusq; doctrinam arrectis auribus exceperunt Bohemi; conciones turmatim frequentârunt; & errores inolitos agnoverunt simul & oderunt. Frigescente itaq; apud Bohemos indulgentiarum mercaturâ, actum de religione clamabant Pontificii; ni Joannis & Hieronymi ausis properè obviaretur. In utrumq; igitur insurgit Subinco Lepus, Archiepiscopus Pragensis anno circiter 1408. Synodum cogit, Academicos accersit, Wicleffi dogmata & sectatores damnat, libroſq; comburit, Joanni & Hieronymo concionandi munus interdicit; atq; Urbe mox excedere compellit. Subincone verò paulò pòst è vivis sublato, ad consueta redeunt docendi munia. Annis sequentibus ad Gregorium XII. & Joannem XXIII. Pontifices hæreseos delatus Hussus majus discrimen adit. Pontifices rem totam Cardinali Columnæ com-

committunt. Ille Joanni diem dicit, quâ Romæ se judicandum sisteret. Mittit iste procuratores suos qui innocentiam firmissimis rationibus probent: mittit & Wenceslaus Rex legatos qui Joannis causam tuerentur. Nullam defensionem admisit Cardinalis; verùm Joannem contumacem esse hæreticum pronunciavit. Anno 1413. increbrescentibus inter Bohemos ob religionis causam seditionibus, Hussus à Wenceslao Rege ex civitate Pragâ ejectus, apud vicanos concionari cœpit, donec sedatis paululùm turbis, redeundi copia daretur. Anno 1414. inchoato Constantiensi Concilio Hussus Sigismundi Imp. literis, quibus saluti suæ publicâ Imperii fide cautum est, Germanicè simul ac Latinè scriptis munitus, à nobilibus aliquot Bohemis die iii. Novembris Constantiam deducitur, acceptis priùs in itinere Pontificis & Concilii literis, quas salvi conductus vocant. Nil tamen fidei tam solenni religione datæ authoritas & reverentia potuit, quo minùs, Hussus reclamantibus Sigismundo & Germanis, vicessimo sexto post ingressum die in fœdissimum carcerem daretur. Integris sex mensibus variis carceribus, inediis & tormentis exagitatus, tandem in Concilio hæreseos absens & inauditus damnatur præcipuè ob Eucharistiam in utrâq; specie administratam. Verùm cùm id iniquè admodum ferret Sigismundus Imp. disputandi ac semet defendendi copia Hussо conceditur. Die igitur quinto atq; iterum septimo Junii iste in medium adducitur, & certamen instituitur. Verùm omnia strepitu & clamoribus aguntur. Hussus conviciis & vociferationibus obrutus ne verbum quidem facere permittitur, nisi palinodiam agere vellet. Constanter id recusat ille, & in carcerem amandatur. Die vi. Julii carcere iterum eductus Concilio sistitur, hæreseos damnatur, flammis addicitur, vestibus sacerdotalibus exuitur, gradibus Academicis deprivatur, & papyraceâ coronâ cacodæmonibus depictâ redimitus, ad supplicium perducitur. Summâ ille animi constantiâ & fortitudine mortem oppetiit, vivicomburio extinctus in patenti prato extra muros urbis. Mense Aprili ejusdem anni Hieronymus Constantiam venerat, acceptâ prius à Concilio tutò veniendi, non tamen redeundi (id commenti enim boni Patres sceleratissimæ perfidiæ prætexebant) potestate, & in carcerem datus, diriſq; tormentis excruciatus fuerat. Post Hussi mortem abjurationis formulam sibi datam ex scripto recitare supplicii terrore adactus fuit. In carcerem nihilominus remissus turpissimæ ignaviæ pœnitentiâ duci cœpit; & excusso veterno veritatem iterum profiteri non dubitavit. Anno igitur 1416. die xxv. Maii in Templum Cathedrale adductus tantâ animi præsentiâ & invicto argumentorum robore disseruit, ut adversarios suos ad silentium adegerit. Ad rogum itaq; damnatus iii. Cal. Junii par Hussо certamen obiit, parem triumphum reportavit.

SÆC. XV. ab An. Mcccc

OPERA.

Explicatio Symboli, Decalogi, & Orationis Dominicæ.

Tractatus de peccato mortali, de Matrimonio, de Cognitione & dilectione Dei, de tribus hostibus hominis & septem peccatis mortalibus, de Sacramento corporis & sanguinis Domini, Constantiæ in carcere conscripti.

De sanguine Christi sub specie vini à Laicis sumendo Quæstio.

De sufficientiâ legis Christi ad regendam Ecclesiam.

Sermo de fidei suæ elucidatione.

Sermo in illud, Pax huic domui, & alius de pace.

Epistolæ LXVIII. Hussi aliorumq; sub tempus Concilii Constantiensis scriptæ.

Narratio de initiis & progressu certaminum Joannis Hussi cum factione Pontificia.

Appellatio ab Archiepiscopo Pragensi ad Papam contra combustionem librorum Wiclefi.

Epistolæ scriptæ quo tempore Hussus per excommunicationem Pragâ abierat.

Replica contra Anglicum Joannem Stokes Wiclefi calumniatorem.

Defensio quorundam articulorum Joannis Wiclefi.

De

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

De ablatione bonorum temporalium à Clericis. Habetur apud Goldastum Monarch. Tom. i. p. 232.

De Decimis.

Replica contra occultum adversarium.

Replica contra Prædicatorem Plenensem.

Quæstio de arguendo Clero pro Concione.

De quinq; Officiis Sacerdotis.

Determinatio Quæstionis cum suo Tractatulo de sanguine Christi glorificato.

Tractatus de Corpore Christi.

Tractatus de tribus dubiis factis in Holomutz.

Quæstio de Credere.

De libris Hæreticorum legendis.

Actus pro defensione libri Joannis Wiclefi de Trinitate.

Quæstio de Indulgentiis; sive de Cruciatâ Papæ Joannis XXIII.

Contra Bullam à Joanne XXIII. *editam de erectione Crucis contra Ladislaum Apuliæ Regem.*

Opusculum de sex erroribus, compilatum & parietibus Bethlehemiticis inscriptum.

Tractatus de Ecclesiâ, pronunciatus publicè in civitate Pragensi.

Responsio ad scripta M. Stephani Paletz Theologiæ Doctoris.

Responsio ad scripta M. Stanislai de Znoyma T. D.

Refutatio scripti octo Doctorum Theologiæ.

Liber de Antichristo, & membrorum ejus Anatomia.

Liber de regno, populo, vitâ, & moribus Antichristi.

De Sacerdotum & Monachorum abhorrendâ abominatione in Ecclesiâ Christi.

De abolendis sectis & traditionibus hominum.

De pernicie traditionum humanarum.

De Unitate Ecclesiæ, & Schismate. Prodiit seorsim *Basil.* 1520.

De Evangelicâ perfectione.

De mysterio iniquitatis fragmentum.

De Revelatione Christi & Antichristi fragmentum.

Alia quædam Fragmenta. Opuscula ista a Libro de Antichristo inclusivè recensita prodierunt simul *Argentorati* cum Appendice Othonis Brunfelsii.

Historia gestorum Christi ex quatuor Evangelistis in unum collecta, & secundum tres annos prædicationis ejus digesta.

Concienes Synodicæ.

Sermones xxviii.

Explicatio in vii. *priora Capita primæ Epistolæ S. Pauli ad Corinthios.*

Commentarii in Epistolas vii. *Canonicas.*

Enarratio Psalmi cix. *& novem sequentium Psalmorum.*

De Corpore Christi in Sacramento Altaris, quod non creetur, neq; incipiat esse, contra crassos Papistarum errores.

De Adoratione, & contra Imaginum adorationem.

Carmen de Cœna Domini.

Opera ista omnia unà cum plurimis monumentis Historicis, literis & Tractatibus aliorum, Bullis Pontificiis, &c. Historiam Hussi, Hieronymi, & Wiclefi spectantibus prodierunt *Norimbergæ* 1558. 2. Tom. fol.

Epistola ejus cum Præfatione M. Lutheri excusæ sunt *Wittembergæ* 1537 8°.

Commentarius in Apocalypsin, sine Autoris nomine editus *Wittembergæ* 1528.

Responsiones Hieronymi Pragensis ad Articulos in causâ fidei habentur Concil. Tom. xii. p. 1551.

1404. PAULUS, ANGLICUS à natione dictus, Decretorum Doctor, claruit anno 1404. quo Opusculum suum elucubravit, decimo quinto Bonifacii IX. anno, uti ipse in fine disertè testatur: adeò ut menda typographica in numero 1444. lateat, necesse sit, qui in oram libelli apud Goldastum irrepit. Scripsit Paulus *Aureum Speculum*, seu Dialogum inter Petrum & Paulum, in tres partes divisum. Operis sui scopum ac materiam ipse his verbis in Præfatione

fatione depingit. *Primò errores gravissimos Curiæ Romanæ detegam, circa provisiones beneficiorum, & indulgentiarum concessiones, detectasq; clamando cum Simoniacis & eorum participibus condemnabo. Secundo scripta minùs Catholicè scribentium quædam, quæ tantæ depravationis ecclesiasticæ causam præstare videbantur aut occasionem, tanquam hæretica clarissimè reprobabo: & ibi fundamentum enervabo illius distinctionis de Simoniacis qua prohibita, & de prohibitis quâ Simoniacis; quæ multos etiam communiter peritos videntur ponere in errorem. Tertiò totam Romanam Curiam erroneam, & in statu damnationis laborantem, ex verissimis fundamentis declarabo, necnon omnes qui à jure communi per exorbitantes gratias beneficia Ecclesiastica sunt adepti, Papæ plenitudinem potestatis pertrahendo. Et secundùm hoc tres erunt partes, quas Lectori suadeo toto studio perlegere.* Extat Speculum illud Aureum apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1327. SÆC. XV. ab An. Mccc.

JOANNES CHARLIERIUS DE GERSON, gente Gallus, à vico cognomine, Diœceseos Rhemensis in Campaniâ oriundus, *Doctor Christianissimus* appellatus, natus est anno 1363. xix. Cal. Januar. Arnulphi & Elizabethæ filius, Anno 1377. Lutetiam Parisiorum à parentibus missus, Artistarum Socius in Collegio Navarrensi factus est. Anno 1382. in Theologorum Societatem receptus, postquam Petrum Alliacum septennio, Ægidium Campanensem triennio docentes audivisset, anno 1392. Collegii Magister designatus est. Exin paucis post annis Cancellarii Parisiensis munus obtinuit, quod quidem tantâ prudentiâ & honore gessit, ut *Cancellarius κατ' ἐξοχὴν* hodienum appellari soleat. Claruit anno 1404. Hallucinantur planè, qui Joannem nostrum Ordinis Cœlestinorum Monachum, eorundemq; deinceps Lugdunensis Cœnobii Priorem fuisse volunt: in hoc lapsi, quòd noster fratres duos Joannem & Nicolaum Cœlestinis ascriptos habuerit. Anno 1407. Joannis Parvi, qui Ludovici Aurelianensis Ducis interfectionem licitam esse affirmarat, assertiones concionibus ac scriptis oppugnavit, & à Facultate Parisiensi acri censurâ notari effecit. Anno 1408. in Concilio Parisiensi, quod ob causam Schismatis tollendi coegerat Carolus Rex, utriq; Papæ, Benedicto XIII. & Gregorio XII. obedientiam denegari, donec alter alterutri cederet, persuasit; & apud Benedictum Tarasconæ semel atq; iterum, & tertiò Massiliæ concionibus egit, ut Pontificatu depositò pacem Ecclesiæ daret. Anno 1409. depositis in Concilio Pisano Benedicto ac Gregorio, & electo Alexandro V. cùm adeò non finiretur, ut adaugeretur, schisma; Gerso eandem pacis rationem, quam Benedicto antea suaserat, ab Alexandro iniri voluit. Verum uterque arreptum semel Pontificatum mordicùs retinuit. Anno 1413. exortâ gravi inter Parisienses seditione, Gerso cum tumultuanti populo obviam iret, ad necem vel carcerem quæsitus est. Fugâ ille sibi consuluit, & inter superiores ædis S. Mariæ fornices per aliquot dies delituit; domo interim à plebe expilatâ & supellectile direptâ. Anno 1414. Regis Gallorum & Senonensis Provinciæ Legatus ad Concilium Constantiense mittitur: ubi nullum non movit lapidem, ut schisma tolleretur; Ecclesiæ Pax simul & puritas restitueretur, resectis erroribus, & detersis maculis; totus deniq; Christianus Orbis & in Capite & in membris instauraretur: cúmq; exoptatæ reformationi Pontifices obesse compererit, Commentarium *de Auferibilitate Papæ ab Ecclesiâ* conscripsit, à Concilii quidem Patribus approbatum, minimè tamen executioni mandatum. Sanè tantam sibi Gerso eximiâ doctrinæ & pietatis famâ autoritatem in Synodo conciliavit, ut in omnibus Doctorum virorum congressibus principatum facilè teneret; & unanimi Patrum jussu Concilii Decreta ac Definitiones componeret. Quin & Zabarella Cardinalis haud aliud, quod Hussitis opponeret, præter Gersonis autoritatem habuit. *Cancellarium*, inquit, *Parisiensem dicitis vobis suspectum existere; qui tamen usq; adeò superexcellens Doctor est, qualis in totâ Christianitate vix reperiri queat.* Dum Ecclesiæ verò emendandæ sedulò incumberet Gerso, ingens ei cordolium pepererunt Burgundiones. A Concilio enim postulârunt, ut assertionum Joannis Parvi censura à Facultate Parisiensi ante octennium lata, pro quâ Gerso strenuè decertaverat, examini denuo subjiceretur. Factum id, repugnante Gersone atq; 1404.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

atq; aliis, qui à partibus ejus ſtabant ; reſq; ſelectis judicibus à Concilio commiſſa. Cenſuram Pariſienſem illi abrogant. Gerſo ad Concilium provocat. Judicum ſententiam Patres confirmant. Peſſimè id Gerſoni ceſſit. Poſt Concilium enim anno 1418. ſolutum nequaquam illi liberum fuit Lutetiam reverti, ut Cancellarii munere defungeretur. Urbem enim nuper occupârat Joannes Burgundiæ Dux, qui Aurelianenſem Ducem immiſſis olim ſicariis interficiendum curârat. Gerſo itaq; ut adverſariorum rabiem effugeret, per montoſa Bavariæ loca, ac varias Helvetiæ plagas Lugdunum ſe recepit ; ubi aſylum illi apud Archiepiſcopum & Joannem fratrem Cœleſtinorum Priorem paratum fuit. Reliquum ibi vitæ tempus libris conſcribendis, & parvulis in æde D. Pauli catechizandis impendit, cumq; mortem ſibi imminere perſentiſceret, adductis in Eccleſiam parvulis ſuis diſcipulis Deum pro ſe orare quotidie, & orando exclamare juſſit. *Deus meus, Creator meus, miſerere pauperrimi famuli tui Joannis Gerſonis.* Obiit vir ſæculi ſui Princeps, ſubitâ inter orandum morte extinctus, anno 1429. iv. Idus Julii, in Baſilica S. Pauli ſepultus, ubi verba hæc, *Pœnitemini & credite Evangelio*, ab illo inter concionandum ſæpiſſimè uſurpata, Epitaphium tumulo ſuo inſcriptum habuit.

OPERA.

Liber de laude Scriptorum ad Cœleſtinos, anno 1423. ſcriptus.

Monoteſſaron, ſeu Harmonia ex quatuor Evangeliis.

De poteſtate Eccleſiaſticâ, ſeu *de origine Juris & Legum* liber Conſtantiæ tempore Concilii ſcriptus.

Sermo pro viagio Regis Romanorum ad Petrum de Lunâ, anno 1415. habitus.

Libellus de auferibilitate Papæ ab Eccleſiâ.

Sententia de modo habendi ſe tempore Schiſmatis.

De ſtatu Eccleſiæ in V. *& N. Teſtamento Tractatus*, Gerſoni aſcriptus.

De Unitate Eccleſiaſticâ liber, anno circiter 1408. ſcriptus.

De ſtatibus Eccleſiaſticis.

De modo vivendi omnium fidelium. Prodiit *Antverp.* 1511. 4°.

Sermo de tribulationibus ex defectuoſo Eccleſiaſticorum regimine adhuc Eccleſiæ perventuris, & de ſignis earundem, in Concilio Conſtantienſi habitus.

Declaratio compendioſa defectuum virorum Eccleſiaſticorum.

De Schiſmate Tractatus ii.

Tractatus de Concilio generali unius Obedientiæ.

Decretum Concilii Conſtantienſis ſuper frequentatione Conciliorum Univerſalium, anno 1417. editum.

Sermo de Prælatorum Officio, in die Circumciſionis Domini Taraſcone coràm Benedicto Papâ habitus.

Conſiderationes iv. *de Pace & unitate Eccleſiæ*, coram eodem ibidem prædicatæ.

Epiſtola ad Ducem Aurelianenſem pro unione Eccleſiæ.

Epiſtola ad Petrum Cameracenſem Epiſcopum.

Sermo factus in die Aſcenſionis coram Alexandro v. *Papâ.*

Sermo habitus Maſſiliæ coram Benedicto xiii. anno 1403. die ix. Novembris, *pro pace & unione Eccleſiæ.*

Propoſitio facta Pariſiis anno 1408. *ex parte Univerſitatis Pariſienſis coràm Anglis Epiſcopis euntibus ad Concilium Piſanum.*

Trilogus in materiâ Schiſmatis.

Epiſtola Regis Franciæ juſtificativa ſubſtractionis à Petro de Lunâ anno 1407.

Sermo coram Conſtantienſi Concilio anno 1417. *habitus, in illud: Nuptiæ factæ ſunt in Cana.*

Tractatus de nuptiis Chriſti & Eccleſiæ, in quo ſolvit quæſtiones motas in præcedenti Sermone.

Sermones & Tractatus iv. *de erroribus circa Præceptum: Non occides.*

Sermo in feſto Purificationis de poteſtate ordinariâ Epiſcoporum.

Sermo

SÆC. XV. ab An. MCCC.

Sermo in Concilio Constantiensi anno 1415. *habitus, postquam Joannes* XXIII. *recessit à Concilio.*

Propositio ex parte Regis Franciæ contra propositionem quam Atrebatensis Episcopus ex parte Ducis Burgundiæ fecit pro condemnatione Conclusionum M. Joannis Parvi.

Declaratio veritatum, quæ credendæ sunt ex necessitate salutis.

Propositiones corollariæ de eâdem materiâ in Concilio Const. editæ.

Tractatus de Protestatione circa materiam fidei contra Hæreses diversas, in Concilio Const. anno 1415. recitatus.

Considerationes & signa xii. *quibus aliquis convinci solet de hæresi.*

Quomodo, & an liceat in causis fidei à summo Pontifice appellare, & judicium ejus declinare.

Duo Libelli Articulorum Theologicorum & Scholasticorum contra errores & pertinacem hæresin Petri de Lunâ.

Discussio illius assertionis; Sententia Pastoris, etiam injusta, timenda est.

Epistola de susceptione humanitatis Christi allegoricâ & tropologicâ.

Epistola contra Jo. Rusbrochii librum de ornatu spiritualium nuptiarum.

Epistola, quâ Joannis de Schoenhaviâ Defensio ejusdem libri refutatur.

Lectiones ii. *in Evangelium S. Marci.*

Propositiones de sensu literali S. Scripturæ, & de causis errantium.

Tractatus contra hæresin de Communione Laicorum sub utrâq; specie, in Concilio Const. anno 1417. editus.

Tractatus de probatione Spirituum, in Concilio Const. anno 1415. editus.

Tractatus de examinatione doctrinarum, anno 1424. scriptus.

Epistola laudans mellifluam & igneam S. Bonaventuræ doctrinam.

Epistola ad Oswaldum Carthusiensem.

Epistola ad studentes Navarrenses, quid & qualiter studere debeat novus Theologiæ auditor.

Epistola ad eosdem de regendâ disciplinâ.

Responsiva ad Carthusianum quærentem, an liceat pro exercitio spirituali Conventum & prolixitatem Divini Officii deserere.

Admonitio de cautè legendis quorundam libris propter errores occultos.

De distinctione verarum Visionum à falsis.

Trilogium Astrologiæ moralizatæ, ad Delphinum Regis filium anno 1419. scriptum.

Contra superstitiosam dierum observationem. Prodiit unà cum præcedente opusculo *Lugduni* 1519.

De sculpturâ & fabricatione idololatricâ imaginum Astrologicarum contra Medicum Monspelliensem. Prodiit cum prioribus *ibidem.*

De erroribus circa artem Magicam.

Propositiones in Concilio Const. factæ contra assertiones Fr. Matthæi Grabon Dominicani de statu perfectionis Religionis Christianæ & Religiosorum.

Tractatus contra Sectam Flagellantium in Concilio Const. anno 1417. editus. Prodiit unà cum præcedente Opusculo & Tractatu de defectibus Clericorum, *Erfordiæ* 1616.

Epistola de eâdem Sectâ ad M. Vincentium Dominicanum.

Tractatus contra Proprietarios Regulæ B. Augustini, Gersoni ascriptus.

Regulæ Morales.

Compendium Theologiæ, Gersoni ascriptum.

Opusculum tripartitum, de Præceptis Decalogi, de Confessione, & de arte moriendi; à Gersone Gallicè scriptum, & à Semidocto quodam Latinè versum. Melius sanè fatum meruit Opus istud decantatissimum, quod tantam apud Gallos existimationem obtinuit, ut Synodorum xvii. decreto à Presbyteris & Curatis in exponendo Decalogo, excipiendis Confessionibus, & visitandis ægrotis adhiberi jubeatur: quin & in Ecclesiarum xx. libros Rituales transferatur. Synodorum decreta, & Ecclesiarum nomina sigillatim recenset Launoius Hist. Gymnas. Navarr. par. 2. l. 2. c. 1. p. 510.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Tractatus de differentiâ peccatorum venialium & mortalium. Gallicè à Gerſone ſcriptus; & alio quodam Latio donatus.
De arte audiendæ Confeſſiones.
De confeſſione mollitiei.
De remediis contra recidivum peccati.
Reſponſio de ſtatuto Ordinis Cartuſienſium, quòd Confeſſarii non abſolvant à mortali certo, ſed conſitentem remittant ad Superiorem ſuum.
Aviſamentum per modum confeſſionis in religionibus non lapſis audiendæ.
De modo excommunicationum & irregularitatum, & abſolutionis ab iiſdem.
Notabile de formâ abſolutionis à peccatis.
Aliud notabile de primis motibus & conſenſu.
Opuſculum ſuper abſolutione Confeſſionis Sacramentalis.
De formâ abſolvendi defunctos Cartuſienſibus uſitatâ.
De poteſtate abſolvendi & peccatorum reſervatione.
Epiſtola ad Epiſcopum quendam ſuper moderatâ caſuum reſervatione.
Dialogus de poteſtate ligandi & ſolvendi.
Propoſitiones viii. *de eâdem materiâ.*
Tractatus de cordis induratione.
Tractatus de Indulgentiis.
De Suffragiis quæ fiunt pro vivis & defunctis.
Reſolutiones l. *totidem Quæſtionum ſeu Caſuum Conſcientiæ.*
De duplici peccato veniali.
De correctione proximi.
De parvulis ad Chriſtum trahendis.
De contractibus, venditione & emptione liber anno 1420. ſcriptus.
Tractatus de Simoniâ.
Propoſitiones xii. *de eâdem re.*
De ſollicitudine Eccleſiaſticorum, ſeu de intentione dantis & accipientis temporalia pro ſuffragiis & officiis Eccleſiaſticis.
Conſiderationes xii. *pro volentibus condere Teſtamentum.*
Epiſtola ſuper teſtamento librorum ſuorum, anno 1428. ſcripta.
Epiſtola, qua poſtulat à Carthuſianis, ut ſuffragia quæ illi pollicebantur poſt obitum, ſic anticipent, quatenus à Deo impetret, ut in gratiâ Dei moriatur.
Teſtamentum Gerſonis per formam orationis quotidianæ.
Poemata varia de nativitate, patriâ, vitâ, ſtudiis, & Teſtamento Gerſonis.
Epiſtola conſolatoria ad Joannem fratrem ſuper morte Nicolai fratris.
De præparatione ad Miſſam, & pollutione nocturnâ.
De pollutione diurnâ.
Dialogus de cœlibatu & caſtitate Eccleſiaſticorum, anno 1423. ſcriptus.
Carmen de pulchritudine corporis, quæ multis fuit occaſio ruinæ.
Contra impugnantes Ordinem Carthuſienſium, quòd pauca inter eos reperiuntur miracula, Tractatus Gerſoni ſuppoſitus, qui Bonifacium Ferrerium Carthuſianum, S. Vincentii Ferrerii Ordinis prædicatorum fratrem, autorem habet.
De indiſpenſabili carnis abſtinentiâ Carthuſianorum.
An liceat gravatum debitis admittere ad vovendam Religionem.
De temperantiâ in cibis, potu, & veſtibus Prælatorum.
Carmen contra Superbiam, & aliud de voluntariâ paupertate.
Sermo de vitâ Clericorum, ad Clerum habitus.
Sermones iv. *in Cœnâ Domini.*
Sermo de Chriſti Reſurrectione in die Paſchæ.
Sermo de officio Paſtorum, in Concilio Remenſi anno 1408. habitus.
Tractatus de viſitatione prælatorum, & curâ Curatorum.
Sermones xiv. quorum ille de Conceptione Virginis dubius eſt.
Carmen ut creſcant Lilia Galliæ.
De onere & difficultate officii Cancellariatûs, & cur eo ſe abdicare voluerit.
Recommendatio Licentiandorum in Decretis.
Tractatus de Nobilitate.

De

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

De considerationibus, quas debet habere Princeps.
Dialogus inter Francum & Anglum, de bello Galliæ ab' Anglis injustè illato.
Opusculum de Puellâ Aurelianensi, Gersoni ascriptum.
De consolatione Theologiæ libri iv. metro & prosâ.
Dialogus Apologeticus pro condemnatione Propositionum M. Joannis Parvi.
Varia Poemata.
Josephina, seu Vita B. Josephi, conjugis B. Mariæ, carmine decantata.
Poematia aliquot de Divâ Virgine.
Sermo de Nativitate Virginis Mariæ.
Prosa in Circumcisione Domini.
Centilogium de Conceptibus.
Liber de Vitâ spirituali animæ ad Episcopum Cameracensem.
Centilogium de impulsibus.
Considerationes de mysticâ Theologiâ, Lugduni anno 1424. scriptæ.
Carmen de purificatione sensuum inferiorum.
Opusculum Epistolare de Religionis perfectione, anno 1422. scriptum.
De Consiliis Evangelicis, & statu perfectionis.
Dialogus de perfectione cordis, anno 1423. scriptus.
De Meditatione cordis. Augustæ Vindel. 1488. 4°.
De simplificatione & mundificatione cordis.
De directione seu rectitudine cordis.
De illuminatione cordis, seu de unâ pretiosâ Margaritâ.
De oculo, ejus objecto & actione.
De remediis contra pusillanimitatem & scrupulositatem Tractatus ab ipso Gallicè conscriptus, ab alio Latinè versus.
De diversis Diaboli tentationibus Tractatus, Gallicè pariter scriptus.
Tractatus contra Professum inobedientem, anno 1426. scriptus.
Tractatus de zelo & fervore Novitiatûs.
Documentum notabile de Sacramento Altaris. Augustæ Vindel. 1488. 4°.
Instructio pro devotis simplicibus, Gallicè primùm à Gersone composita.
Epistolæ viii. *ad diversos varii argumenti.*
Tractatus de Passionibus Animæ, anno 1409. scriptus.
Carmen, Vitam esse somnium, ad Petrum de Alliaco Cameracensem.
Tractatus de monte contemplationis, Gallicè primùm conscriptus.
Epistolæ iii. *quibus se aliquamdiu egrotâsse significat.*
De mendicitate spirituali partes ii.
Epistola ad sorores suas, docens de quibus per singulos dies cogitare debent.
Appellatio Peccatoris à divinâ justitiâ ad divinam misericordiam.
Tractatus de Oratione, & valore ejus.
Expositio Orationis Dominicæ.
Tractatus de triplici Cantico, sensuali, morali, & rationali.
Varia Poematia.
Collectorium, seu Tractatus xii. *super Magnificat.*
Anagogicum, de verbo & hymno, Gloria in excelsis Deo, Patri, & Filio, & Sp. S.
Epithalamium mysticum Theologi & Theologiæ versibus decantatum.
Tractatus super Cantica Canticorum, triduo ante mortem absolutus.
De elevatione mentis ad Deum, seu Alphabetum divini amoris, Gersoni ascriptum.
Expositio & meditatio super septem Psalmos Pœnitentiales.
Donatus moralizatus.
Sermones x. *varii argumenti.*
Consilium, ut posthabitis recentioribus Auctoribus antiqui legantur.
Epistolæ ii. *Consolatoriæ ad Petrum Episcopum Cameracensem.*
Indiculus aliquorum Doctorum, qui de Contemplatione locuti sunt.
De officio Prælatorum, durante præsertim subtractione.
Propositiones utiles pro exterminatione schismatis.
Arbor de origine Juris & Legum.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Epistola ad Canonicum Remensem de distinctione visionum.
Explicatio quorundam terminorum ad S. Scripturam & Theologiam intelligendam necessariorum.
Tractatus de passionibus animæ.
De distinctione peccatorum, ex Alberto.
Additamentum ad Tractatum de Schismate.
Epistola de S. Dionysio ad Abbatem S. Dionysii, anno 1408. scripta.
Acta super diuturnitate Schismatis, & de Schismate tollendo.
Lectiones ii. *in illud S. Marci, Pœnitemini & credite Evangelio.*
An liceat Christiano initia rerum observare ex cœlestium siderum respectu.
Epistolæ ii. *de Festo B. Josephi celebrando.*
Officium sacrum in Festo B. Josephi dicendum.
Supplementum Sermonis de Purificatione B. Mariæ in Concilio Constantiensi.
Tractatus de illuminatione cordis.
Propositiones iii. *super esu carnium Religiosorum S. Benedicti,* anno 1428. scriptæ.
Opusculum contra eos, qui dicunt, Quo die quis Missam audivit, non subitaneâ morte periturum.
Instructiones ad Præceptorem Delphini, anno 1429. datæ.
Sermo de reddendo debito, in Synodo Lugdunensi anno 1422. habitus.
Opusculum contra quendam docentem, Pueruloς etiam non baptizatos ante rationis usum innocentes esse.
De signis bonis & malis peccatorum.
Contra eos, qui beatitudinibus, & actibus Hierarchicis privatorum devotorum orationes præferunt, Tractatus anno 1428. scriptus.
Sermo de Sp. S. in feriâ 2ª. Pentecostes anno 1403. habitus.
Schedula de regimine cujusdam Recluſi in monte Valeriani.
Protestatio facta in Comitiis Facultatis Theologicæ contra Schismata.
Epistola Brugis anno 1400. scripta, quâ deflet statum Ecclesiæ tempore Schismatis.
Propositiones aliquot pro reformatione disciplinæ Facultatis Theologicæ.
Epistola ad Provincialem Ordinis Cœlestinorum, explicans quid, & quot modis crux Christi feratur.
Centilogium de causâ finali.
Propositiones L. *de modis significandi.*
Propositiones L. *de concordiâ Metaphysicæ cum Logicâ,* anno 1426. scriptæ.
Sermones xlvi. à Joanne Brisgoico Theologo ex ore Gersonis Gallicè concionantis excepti, & in Latinum sermonem versi.
Tractatus de Consolatione in mortem amicorum.
Tractatus de Consolatione in mortem parentum.
Solennis Oratio coram Carolo VI. *Rege habitus, de vitâ Principis naturali, spirituali, & politicâ.*
Considerationes x. *contra Adulatores Principum.*
Propositiones pro Pace coram Rege anno 1408. factæ.
Sermo ad Regem pro justitiâ.
Expositio Passionis Domini, è Gallico in Latinum versa.
Tractatus contra Romanium de Rosâ.
Conclusiones V. *contra ludum stultorum.*
Exhortatio de celebrando Festo B. Josephi ad Ducem Bituriæ anno 1413. facta.
Meditationes devotæ in Ascensionem Domini.
Ratio quâ quis potest spiritualiter peregrinari Romam in anno Jubilæi.
Remedia refrænandæ linguæ.
Quomodo puer Jesus concipi, nasci, & educari possit in unoquoq; nostrùm.
Speculum bonæ vitæ.
Sermo coram Rege in commendationem Hospitalis Parisiensis.
Considerationes vi. *contra peccatum blasphemiæ.*
Querela defunctorum in igne purgatorio detentorum.

Moralis

Moralis admonitio pro Sanctimonialibus.
Perfectiones xv. *necessariæ volenti Deo servire.*
Dialogus sex Magistrorum de Tribulatione.
Opusculum contra nimis strictam & scrupulosam conscientiam.
Considerationes xii. *ut homo exaudiatur à Deo.*
Tractatus contra fœdam tentationem, aut spiritum blasphemiæ.
Colloquium quinq; sensuum & conscientiæ.

Prodierunt Gersonis Opera curâ Joannis Geileri *Argentinæ* 1488. 3. Tom. 1499. 4. Tom. *Colon.* 1483. vol. iv. f. *Basil.* 1518. 4. Tom. *Paris.* 1521. auctiora *Paris.* 1606. 4. Tom. quam quidem editionem nos in Indiculo nostro ordine repræsentavimus.

Cæterùm non desunt, qui *libros* iv. *de Imitatione Christi* Gersoni nostro adjudicent: sed de iis nos plura inferiùs. *p.* 133.

GREGORIUS XII. *Angelus Corarius* antea appellatus, Patriarcha CP. titulo tenus, & ab Innocentio VII. Presbyter Cardinalis titulo S. Marci renunciatus, Pontifex Romanus electus est Romæ anno 1406. die xxx. Novembr. coronatus die v. Decembr. anno ætatis suæ 80. eâ tamen lege, ut Pontificatum adeptus Benedictum Antipapam ad sese invicem Papatu abdicandos literis invitaret. Fecit id quidem ille: nec conditionem recusavit Benedictus. Nil tamen utrinq; actum. Aliud in fronte, aliud in corde gerunt boni Pontifices; atq; alter alteri suaviter colludunt. Indicto igitur anno 1409. à Cardinalibus Concilio Pisano uterq; deponitur, & electus Alexander V. sedi Romanæ præficitur. Gregorius ad Concilium vocatus, respondet, non Cardinalium sed ipsius esse Concilium convocare; atq; adeò judicium ipsorum ridet & declinat. Idem facit & Benedictus. Alexandro electo, ille Ariminum, iste in Cataloniam fugit. Uterq; novos Cardinales creat, & pro vero Pontifice haberi contendit. Gregorius insuper collecto Foro-julienſi Concilio Patres Pisanos, Alexandrum, Benedictum, eorumq; sequaces anathemate percussit. Anno demum 1415. cùm apud omnes jamdudum vilescceret, in Concilio Constantiensi per Procuratorem suum Carolum Malatestam die iv. Junii Papatu semet abdicavit: Cardinalis Tusculanus & perpetuus Piceni Legatus deinceps factus. Obiit Recineti anno 1417. die iv. Julii, in Cathedrali Ecclesiâ sepultus. Extat *Epistola ad Petrum de Lunâ Antipapam* Concil. Tom. xi. p. 2084. *Responsio ad appellationem Cardinalium, qui ab illo desciverant*, ibid. p. 2261. *Epistolæ aliæ* v. ibid. p. 2273, 2286. *aliæ Epistolæ sive Bullæ* iii. Concil. Tom. xii. p. 105. *aliæ Epistolæ & Responsiones* v. apud Bzovium ad an. 1406, 1408, 1409. *aliæ* plures apud Waddingum Annal. Minor. Tom. V. & Theodoricum à Niem. l. 2, 3, & 4. 1406.

JOANNES LATTEBURIUS (Lathberium minus rectè vocat Baleus *) natione Anglus, Ordinis Franciscani in Conventu Redingensi Monachus, in Academiâ Oxoniensi sacris literis innutritus, eximium inter istius ævi Theologos locum tulit. Claruit anno 1406. quo Commentarium in Threnos ad umbilicum perduxit. Scripsit enim *Librum Moralium super Threnos Jeremiæ*, operosum & prolixum valde, Capitibus cxv. Prodiit iste typis excusus anno 1482. f. Alia ejusdem scripta recenset Baleus, viz. *Distinctiones Theologiæ*, & *Alphabetum Morale*, MSS. in Collegio S. Petri Cantab. *Commentarios in Jeremiam, in Acta Apostolorum, & in Psalmos, Lectiones Scripturarum*, & *Conciones varias*; quæ quidem interiisse videntur, certè nondum in lucem prodierunt. 1406. *Cent. 7. c. 34.

RICHARDUS ULLERSTON, natione Anglus, in Ducatu Lancastrensi natus, uti ipsemet in Præfatione ad Tractatum de Officio militari prodit, Sacræ Theologiæ apud Oxonienses Professor, Richardum Cortenay, Henrici Walliæ principis Clericum & consanguineum, præceptorem habuit. Roberto Halamo, Episcopo Sarisburiensi & Ecclesiæ Romanæ Cardinali, summâ familiaritate junctus. Claruit anno 1408. quo ab Halamo provocatus 1408.

SÆC. XV. ab An. MCCC.

vocatus Tractatum de Reformatione Ecclesiæ Oxonii edidit. Diuturni enim Schismatis tædium, & increbrescens Concilii Generalis quam citissimè habendi fama complures excitarat Præsules, gravissimarum, quæ in Ecclesiâ jamdiu obtinuerant corruptelarum conscios, & Reformationes tandem aliquando instituendæ cupientissimos; ut abusus vitiaque, quæ maximè reformari meruerunt, scriptis mandarent Concilio mox proponenda. In his eluxit Robertus Cardinalis, qui Conciliis Pisano, & Constantiensi interfuit, & opus reformationis tantopere exoptatum promovere certus, Richardo nostro id operæ dedit; ut elucubrato eâ de re commentario abusus maximè tollendos notaret. Summâ fide ac prudentiâ provinciam sibi demandatam Richardus obiit; utpote haud vulgariter literatus; & ingenti disciplinæ ecclesiasticæ denuo instaurandæ desiderio tactus. In concinnando isthoc opere Roberti Lincolniensis ductum præ aliis secutus est; quem studiorum ac Theologiæ magistrum sibi adhibuisse videtur; certè in scriptis ejus versatissimus fuit, illumque tantopere admiratus est; ut *pro tempore suo lucem & lucernam hujus mundi fuisse* prædicârit. Extat iste Commentarius titulo *Petitionum quoad Reformationem Ecclesiæ Militantis*, MS. Cantabrigiæ in Bibliothecâ SS. Trinitatis in fol. dignissimus qui lucem aliquando videat; præsertim cùm inter tot istius ævi de corrupto Ecclesiæ statu Tractatus, nullus adhuc in lucem prodierit ab Anglo conscriptus Authore, nisi quem Adversarii hæreticum fuisse clament. Nos itaque Prologum, quo totius Operis ratio luculenta redditur, & excerpta quædam, ex Codice MS. prædicto descripta, in Lectoris gratiam hîc loci subjiciemus.

Petit. quoad Reform. Eccles. Art. 6.

Incipit Præfatio in Tractatum, qui intitulatur, Petitiones Ricardi quoad reformationem Ecclesiæ militantis.

REverendo in Christro Patri ac Domino suo Roberto Sarum Episcopo suus supplex Orator & servus, & ad familiaritatem acceptatus, Ricardus Ullerston, sacræ Paginæ Professor minimus, reverentias & honores debitas tanto patri. Venerandissime Pater, quùm à tempore jam transacto perpendens zelum vestrum non remissum sed prægrandem ad ecclesiæ unitatem, sciens iterum quòd ex voto vestro erat, quòd exilitas mea inter cæteros ad unitatem ecclesiæ contendentes aliquid operis impertiret; quatinus cum viduâ pauperculâ minutum offerens laudem reportem pro voto, de quanto locupletiores in Scripturis per me oblatis sint ad proficiendum in istâ materiâ animati. Hinc est quòd in hâc materiâ quædam scribere destinavi; quibus effectualiter executis crederem certè per Dei gratiam, quòd ecclesia jam vacillans esset ad stabilem unitatem reformata. Nam & sub istâ figurâ videtur mihi procedendum, videlicet quòd concionatoris more in personâ Ecclesiæ Anglicanæ, seu pociùs universalis Ecclesiæ, proponam, quæ mihi videntur proponenda, tanquam in medium me provincialiter exponemus coram Concilio Generali. Quapropter & xvi. articulos mihi proposui tangendos per modum peticionum generali Synodo dirigendos; rationes, quare debeant adimpleri, subnectens, canonicâ auctoritate, ut æstimo, roboratas; quatinus non habito respectu ad petentem, sed ad Ecclesiæ, cujus formam induo, rationem, rationi pareant; quæ ejus veritati innititur, qui non potest fallere neq; falli; executioniq; demandare satagant, quæ tam vivax ratio postulavit, juxta votum scribentis, immò pociùs juxta nutum ipsius ad scribendum impellentis: quatinus per hoc ecclesia jam militans ad solidam unitatem reformetur. Verùm quia non pro certo constat, quid vel Ecclesia Universalis vel Anglicana quoad per me petenda diffiniet; hinc est, quòd si visum fuerit dominacioni vestræ, censui præsens opusculum taliter nominare: *Petitiones Ricardi quoad reformationem Ecclesiæ militantis.* In quibus quidem peticionibus sic procedam; scilicet quòd primus Articulus erit de Summi Pontificis ordinatâ electione: Secundus erit de Symoniæ declinatione: Tertius verò erit de legis Christi exaltatione. Sed quartus erit contra anormalam ecclesiarum appropriationem. Et quintus propter ydoneorum perfectionem. Sextus contra exemptiones. Septimus contra dispensaciones. Octavus contra beneficiorum pluralitates. Nonus contra appellationes.

Legendum forsan & tanquam, *& delegenda vox* me.

pellationes. Decimus contra privilegiorum abusiones. Undecimus contra apostasiam Clericorum sese secularibus negociis immiscentium. Duodecimus contra prærogativam Cantorum & Officialium in curiis Dominorum residentium. Tertius decimus contra extorsiones universaliter. Quartus decimus erit contra superfluum & nimis sumptuosum & inordinatum apparatum in Clericis & eorum familiâ. Quintus decimus erit pro cultu divino fructuosiùs ampliando. Et sextus decimus erit pro pace inter regna Christianâ summo opere procurandâ. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Sub calcem Articuli secundi hæc habet. Ista quidem tantò dixerim pro eo, quòd nulla gens sub cœlo fidelis est adeò notata de execrandâ & insatiabili avaricià; quemadmodum est Romana Curia. Adeò quòd ubiq; terrarum in vulgatum proverbium vertitur; videlicet quòd, Curia Romana non quærit ovem sine lanâ.

Artic. 3. Tertiùm petimus, quòd Christi vicarius hîc in terris nullam aliam legem tantùm reputet, tantùm exaltet, tantùm promoveat, quemadmodum legem Christi. Probatur hujus peticionis rationabilitas per hoc, quòd aliter ipse non esset verus Christi vicarius, nec etiam Christus optimus legislator: quod profectò audire abhorrent omnium Christianorum aures. Christus enim non perfecit penitus; ut autoritas Evangelii sui esse desineret, aut quòd legem majoris auctoritatis statueret, aut quòd ejus Evangelium in minorem honorem esset per aliqua facta Successorum; cùm ab initio promulgatum eis fuerat. Ex quo sequitur, quòd Domini præcepto quisq; ad hunc finem laboraret; quòd magis timerent Christiani ejusce transgressionem, quàm cujuslibet alterius ordinationis seu statuti. Cujus oppositum tam diu experti sunt Christiani; quòd modò si contingat de legibus loqui, statim de legibus humanis intelligimus, & nequaquam de Evangelio; quod certè modò in Ecclesiâ non plùs reputatur, quam versus Cathonis, aut Senecæ proverbia; nisi fortè hoc solum dictum Petro & suis Successoribus, Quodcunq; ligaveris supra terram, &c. Quod utinam quòd verbo allegantes, non tamen ex toto intelligentes, non allegarent in contumeliam legis Christi. Adeò quòd processum est & deventum est modò ad veritatem vaticinii Ysaiæ: Populus iste ore suo & labiis suis glorificat me; cor autem ejus longè est à me, & timuerunt me mandato hominum & doctrinis.

Artic. 13. Nec valet hîc consuetudinem contra bonos mores allegare, præsertim cùm malum, quò diutinius, eò pejus.——Aliter enim tota congeries peccatorum posset faciliter excusari, dicendo; quòd sic consuevit fieri, & sic fecerunt boni viri, & rursum quòd talia memoriam hominum transierunt, non interim impetita; & iterum quòd nonnulli, qui videbantur aliqui esse in Ecclesiâ, talia tam scriptis quàm factis approbârunt: & ablit, quòd omnes talia facientes essent in perdicionis periculo. Verùm multiplicare inconvenientia non est solvere. Et ut volunt Philosophi cum Scripturâ; Nullum violentum æternum. Non superest aliud pro salute, nisi quòd emendemus in melius, quæ vel scienter vel ignoranter peccavimus in præmissis.

Habetur in eodem Codice MS. ejusdem Autoris *Tractatus de Officio militari*, præceptoris sui Richardi Cortenay precibus conscriptus, & Henrico Walliæ Principi, postea invictissimo Angliæ Regi, nuncupatus. Alia adhuc Ullerstoni scripta enumerat Baleus *, viz. *Defensorium dotationis Ecclesiæ* à Constantino factæ: *Commentarios in Psalterium*; *Super Cantica Ecclesiæ*; *Lectiones Ordinarias*: & insigne Opus *de Symbolo Ecclesiæ* anno 1409. elucubratum; quod Joannes Stanberius Episcopus Herefordensis anno 1463. in lucem revocatum Commentariis illustrasse dicitur. * Cent. 7. c. 83.

THEODORICUS DE NIEM, seu *Niemus*, natione Germanus, Pontificum Romanorum scriba ab anno usq; 1372. saltem à Gregorii XI. obitu. Ecclesiæ Lucensis Clericus; siq; Gaspari Bruschio & Gabrieli Bucelmo * fides, ab 1408. * Germania sacr.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. ab anno 1390. Verdensis Episcopus, eâq; sede post pauculos annos resignatâ Cameracensis Episcopus à Bonifacio IX. constitutus. Claruit anno 1408. Scripsit *Historiam de schismate sui temporis gravissimo inter Papas & Antipapas libris* iii. à Gregorii XI. morte ad Alexandri V. electionem, seu ab anno Christi 1378. ad 1410. admixtâ etiam passim luculentâ satis rerum civilium historiâ. Prodiit *Norimbergæ* 1532. *Basil.* 1560. Libris hisce tribus quartum addidit Theodoricus, in Tractatus vi. divisum, cui *Nemus Unionis* nomen dedit. In eo agit de modis tollendi Schismatis à Regibus Christianis usurpatis, de technis à Gregorio XII. & Benedicto XIII. ut omnia pacis consilia profligarent, adhibitis, deq; utriusq; depositione in Concilio Pisano: quin monumenta, Epistolas atq; Bullas Pontificum, Cardinalium, & aliorum rem præ manibus spectantia passim profert, & Historiæ suæ admiscet. Prodierunt integri IV. libri *Basil.* 1566. f. *Norimberge* 1592. *Argentorati* 1608. 8°. & cum Francisci Zabarellæ & Joannis Marii Belgæ commentariis de eodem Schismate, *ibid.* 1629. 8°. Extat ejusdem *Historia de Vitâ Joannis* XXIII. *Papæ*, sub Joannis Niemii nomine ab Henrico Meibomio edita *Francofurti* 1620. 4°. *Privilegia & jura Imperii circa Investituras Episcopatuum & Abbatiarum, restituta à Papis, Imperatoribus Romanis*, inter alia quædam typis impressa *Basil.* 1557. *Argentorati* 1609. 1618. *Exhortatio ad Rupertum Regem Romanorum*, ut à diuturno somno excitatus, Pontificum schisma ex Ecclesiâ extirpet, & Imperii jura reformet; apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1381.

1409. THOMAS NETTERUS, WALDENSIS à natali loco appellatus, natione Anglus, ex vico Walden in agro Essexiensi oriundus, Joannis Netteri & Mathildis filius, Oxonii bonis literis institutus, & Magisterii pileo donatus; Londini Carmelitanam religionem ingressus est; claruit anno 1409. quo ab Henrico IV. Angliæ Rege ad Concilium Pisanum legatus est; ubi pro schismate tollendo strenuè disseruit: & adversùs Gregorii & Benedicti Antipaparum partes fortiter disputavit. Domum reversus, Ordinis sui Prior Provincialis numero vicesimus tertius anno 1414. creatus est; & contra Wiclevistas summo animi fervore decertavit: tanto sanè partium studio abreptus, ut Henricum V. Regem socordiæ in puniendis Hæreticis acriter pro concione increpare non vereretur. Hinc tanquam unicus fidei pugil spectatus, Henrico Regi à sacris Confessionibus adhibitus est; & ad Concilium Constantiense anno 1415. missus; ut adversùs Hussitas declamaret. Anno 1419. ad Uladislaum Poloniæ Regem, & Michaelem Teutonici Ordinis Magistrum pacis componendæ gratiâ legatus est. Inter legationem istam obeundam, Witoldum Lithuaniæ Ducem, ferocissimum totius Orbis tyrannum, ad fidem Christianam convertit. Dein Henricum V. victricia per Galliam arma circumferentem secutus, anno 1422. ultimos invictissimi Principis spiritus vitales in sinum ipsius efflatos excepit. Henrico VI. Regi à confessionibus pariter & secretis adscitus, atq; illum in Galliam, ut coronam regni Lutetiæ indueret, profectum anno 1430 comitatus, Rothomagi in Normanniâ obiit die iii. Novembris, in Conventu Carmelitarum suorum honorificè sepultus. Innumera ferè scripsit, è quibus unicum typis excusum habetur *Doctrinale Antiquitatum fidei Ecclesiæ Catholicæ*, adversùs Wiclevitas & Hussitas, Opus ingens ac prolixum, in tres Tomos distributum, ac Martino V. Pontifici nuncupatum. Primo Tomo de Deo, Christo, Petro, Ecclesiâ, & Religiosis; secundo de Sacramentis; tertio de Sacramentalibus agit. Prodiit apud Badium Ascensium *Paris.* 1532. f. dein *Salmanticæ* 1556. f. ac brevibus Jo. Bapt. Rubei Elucidationibus illustratum *Venet.* 1571. f. & alibi. Reliqua Waldensis Opera recenset Baleus Cent. vii. cap. 84. *Fasciculus Zizaniorum* ejus MS. penès Baleum extitit; qui Fragmenta quædam illius in Opere de Scriptoribus Anglicis repræsentat. Aliud ejusdem exemplar MS. penès Cl. Usserium fuit, uti ipsemet in Historiæ Dogmaticæ Controversiarum Specimine MS. fidem facit.

SYMEON,

SIMEON, natione Græcus, ex Monacho Archiepiscopus Thessalonicensis, claruit anno 1410. Calisti Patriarchæ CP. qui circa an. 1406. thronum tenuit, æqualis. Crasso tamen satis errore Possevinus & Miræus eum ante annos sexcentos floruisse asserunt. Acerrimus Græcæ Ecclesiæ adversùs Latinos, reipublicæ adversùs Turcos vindex & assertor, illos scriptis oppugnavit; horum impetus summâ animi præsentiâ sustentavit. Obsessâ enim anno 1428. ab Amurathe tyranno Thessalonicâ, nullis nec præmiis nec minis induci poterat, ut Græcos ejectis Latinis in Turcorum deditionem concedere permitteret. Obiit anno 1429. mense Septembri, sex mensibus ante Thessalonicam ab Amurathe iterum expugnatam. Laudes ejus ubertim prosequitur Eugenius Nomophylax in Synodico Dominicâ Orthodoxiæ in Ecclesiâ Thessalonicensi recitari solitâ, ὡς οὐ πᾶς ἐκτὸς τι καὶ τῆς πνευματικῆς σοφίας πλήρης ὑπερεῖδε γενόμενος, καὶ τῷ ἀσκητικῷ ἔτι ἐν ἀγγελικῷ ἀγωγῷ τι καὶ πολιτείᾳ διαπρέψαντος, καὶ τοῦ βίου εἰς ἄκρον κατηθλικότος, &c. *qui externæ & spiritualis sapientiæ super humanum captum respectus, in Ascetico, sive potiùs Angelico instituto, & vitæ ratione excelluit, eamq; cum summâ virtute & laude perfectissimè egit*, &c. Extat *Commentarius de divino Templo, de ejus Ministris, de sacris eorum Vestibus, de Sacrosanctâ Mystagogiâ sive Missâ, ad pios quosdam Cretenses:* à Jacobo Pontano Latinè versus atq; evulgatus *Ingolstad.* 1603. 4°. inde in Bibliothecam Patrum translatus Tom. xxii. Verùm Pontanus fraude apud Pontificios non infrequenti usus, plurima Commentarii loca resciderat, plura mutilarat; adeóq; nil mirum, si Græca suppresserit. Græcum igitur textum adjunctâ versione Latinâ fideliori in Rituali suo Græcorum *Paris.* 1647. f. p. 212. dedit vir candidioris animi Jacobus Goar; qui *nimium*, uti vocat, Pontani *zelum* castigat; & Simeonem nostrum modò Ecclesiæ Romanæ conjunctus fuisset, antiquis Patribus annumerandum esse non diffitetur. Scripsit adhuc Simeon *Ecclesiasticum Dialogum adversùs omnes Hæreses*, de solâ D. N. Jesu Christi fide, sacris Sacrificiis, & mysteriis omnibus Ecclesiæ, ex S. Scripturis & patribus collectum; qui Græcè MS. habetur in Bibliothecis Vaticanâ & Cæsareâ; *pius & doctus*, judice Allatio *, *dignusq; qui aliquando lucem videat, sed manuductus à Catholico.* En hominis cautelam. Utinam dent tamen, modò Catholico isti non adsit Pontani zelus. Insignem ex isto opere Dissertationem seu *Dialogum de Pœnitentiâ* excerpsit, & Gr. Lat. edidit Jo. Morinus Append. ad Lib. de Pœnitent. p. 125. Quamplurima ejusdem Fragmenta habet Turrianus Annotat. in Constitut. Apostolicas: Petrus Arcudius Lib. de Concordiâ Eccles. Orient. & Occident. Allatius de Synodo Photianâ p. 164. adverſ. Hottinger. p. 18, 110, 135, 278. lib. de consensu l. 2. c. 3. §. 4. Extant præterea ejusdem *Responsiones* LXXXV. *ad Interrogata Gabrielis Metropolitæ Pentapolitani*, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ. Insigne earum Fragmentum Gr. Lat. exhibet idem Allatius Lib. adverſ. Hottinger. p. 78. *Liber de Sacerdotio ad Monachum quendam. Expositio compendiosa Symboli Orthodoxæ & inculpatæ nostræ Fidei Christianorum. Expositio necessaria sententiarum S. Symboli, unde collectæ sunt, & adversùs quos dictatæ. Capita* xii. *quæ solam Christianorum fidem seu Articulos omnes Fidei continent, & quod Symbolum Apostolicum eos contineat, deq; Virtutibus comprehensivis. Libellus de iis circa quæ Latini innovant.* MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ. Prolixum Simeonis Opus MS. Græcè penès doctissimum Virum H. Covellum S. T. P. Ecclesiæ Eboracensis Cancellarium asservari audio. Istius operis pars satis exigua est, qui primo memoratus est loco, Commentarius. Quænam alia è supra recensitis Opuscula in eodem locum obtineant, nondum accepi.

SÆC. XV. ab An. Med. 1410.

* Diatrib. de Simeon. script. p. 193.

PETRUS ANCHARANUS, sive *de Ancharano*, gente Italus, patriâ Bononiensis, ex illustri Farnesiorum familiâ oriundus, Jurisconsultus celeberrimus, nec infimæ sortis Philosophus: Baldi auditor, claruisse dicitur anno 1410. quanquam ad annum usq; 1487. vixisse à nonnullis perhibeatur. Id tamen parum credibile; Codex quippe MS. Lecturæ ejus super Clementinis & Rescriptis, qui in Bibliothecâ Augustanâ asservatur, eam Bononiæ anno 1397. conscriptam esse præ se fert: necnon alius Codex MS. Lecturæ

1410.

Index MSS. Bibl. Augusti. p. 58.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

illius ſuper ſecundo Decretalium libro, ibidem repertus, iſtam Venetiis anno 1392. completam eſſe prodit. Obiit Bononiæ, in Templo S. Benedicti ſepultus; ubi Epitaphium tumulo ejus inſcriptum, inter alia, bina iſta habet Diſticha:

Canonis hîc ſpeculum, Civilis & Anchora Juris
Hîc jacet: æternas mens tenet alta domos.
Quis ſuperavit eum virtute micante? quis iſto
Conſiliis hominum clarior ante fuit?

Extant ab eo ſcripta, *Commentaria in Decretales & Clementinas, Lugduni* 1549, 1553. f. *Bononiæ* 1581. f. *Conſilia*, ſive *Juris Reſponſa Venet.* 1568, 1585, 1589, 1599. *Selectæ Quæſtiones omnium præſtantiſſimorum Juriſconſultorum, in tres Tomos digeſtæ, Francofurt.* 1581.

1410. BOSTONUS BURIENSIS, natione Anglus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Edmundi Burienſi. Vir induſtrius ſimul ac eruditus, claruit anno 1410. Quo meliùs rem literariam promoveret; univerſa fere Angliæ Monaſteria & Collegia perluſtravit, Bibliothecas rimatus eſt, libros conquiſivit, Scriptores ordine Alphabetico digeſſit, ætatem eorum ac vitam adjecit, quibuſq; in Bibliothecis monumenta illorum invenirentur notavit. Extitit *Catalogus iſte Scriptorum Eccleſiæ* (ſic enim Opus ſuum appellari voluit) MS. olim penès Cl. Uſſerium, nunc verò penès doctiſſimum virum Thomam Gale, S. Theol. Profeſſ. qui illum ſuo tempore, ita vovemus, publici juris faciet; ſaltem ex illo Lelandum noſtrum à ſe edendum illuſtrabit. Scripſiſſe præterea Boſtonum *Speculum Cœnobitarum, & Monaſterii ſui Chronicon*, author eſt Baleus *: quæ quidem interiiſſe videntur.

* Cent. 7. c. 48.

1410. JOANNES xxiii. ſeu ut alii numerant, xxiv. *Balthaſar Coſſa* antea appellatus, patriâ Neapolitanus, juvenis Juri Civili & Pontificio Bononiæ operam dedit, Doctoratûs gradu inſignitus. Dein Romam profectus à Bonifacio IX. inter cubicularios aſcitus eſt, mox Archidiaconus Bononienſis, poſtea Prothonotarius Apoſtolicus, inde Diaconus Cardinalis S. Euſtachii, & Legatus Flaminiæ conſtitutus; Bononiam, magnamq; Flaminiæ partem in Eccleſiæ poteſtatem redegit. Anno 1409. Concilio Piſano interfuit. Anno 1410. veneno priùs Alexandro V. deceſſori propinato, & corruptis partim largitionibus partim armorum terrore Cardinalibus, Pontifex Romanus electus eſt Bononiæ die xvii. Maii, coronatus die xxv. Ineunte Pontificatu Ladiſlaum Neapolis Regem anathematizavit, & Cruciatam contra illum prædicari juſſit, plenam peccatorum remiſſionem omnibus pro ſede Romanâ militantibus abunde pollicitus. Anno 1413. à Sigiſmundo Imp. intentato defectionis metu coactus Concilium Generale Conſtantiæ habendum indixit; & Pontificatu ſe ceſſurum, modò Benedictus & Gregorius Antipapæ idem facerent, ſpoſpondit. Ipſe anno ſequente v. Cal. Novembr. Conſtantiam ingreſſus, paucis poſt diebus Concilio initium dedit. De Papatu verò abdicando à Concilii Patribus interpellatus, moras nectit; & graviora veritus, menſe Martio anni 1415. abjectis inſignibus Pontificiis, ex urbe Conſtantiâ clam noctu fugit, & Schafuſam, Auſtriæ Ducis oppidum ſe ſubducit. Fugâ elapſus quadraginta criminum, & in his Hæreſeos, negatæ ſcilicet animarum immortalitatis, atheiſmi, Simoniæ, homicidii, veneficii, aleæ, adulterii, Sodomiæ, ſtupri, in Concilio reus agitur; & ad comparendum fruſtra ſæpiùs citatus, convincitur ac damnatur; adeóq; die xiv. Maii Synodali decreto Pontificatu deponitur. Mox Helvetiorum ope ex fugâ retractus, & Manhemii in carcerem datus, Papatu ſemet abdicare, & Concilii acta confirmare coactus eſt. Lectâ itaq; in Synodo ceſſionis ſchedulâ, majori ſolennitate ſententia depoſitionis die xxxi. Maii ab Epiſcopo Atrebatenſi pronunciata eſt. Joannes dein Ludovico Bavariæ Duci cuſtodiendus committitur, & in caſtro Hedelbergenſi carceri triennali mancipatur. Tandem anno 1418. liberatus, obiit Florentiæ anno ſequente die xxii. Decembris. *Extat Bulla*

convo-

convocationis Concilii Constantiensis Concil. Tom. xii. p. 11. *Sponsio de abdicando Papatu*, ibid. p. 16. *Epistolæ* quædam apud Binium in Concilio Const. Tom. vii. *Epistolæ* ii. apud Bzovium ad an. 1413, 1414. SÆC. XV. ab An. MCCC.

JOANNES GROSSIUS, seu *Grossus*, natione Gallus, patriâ Tolosanus, Ordinis Carmelitani Monachus, claruit anno 1411. quo Ordinis sui Generalis numero vicesimus secundus in Conventu Bononiensi creatus est; atq; eo nomine Concilio Pisano eodem anno interfuit. Annis antea 22. ejusdem Ordinis Generalis à Carmelitis quotquot Gregorio VII. Antipapæ adhæserunt, in Capitulo Perpinianensi electus fuerat. Ut collapsam Carmelitarum disciplinam restauraret, tria Ordinis Comitia Generalia, Balneolense anno 1416. Montepessulanum anno 1420. & Apameense anno 1425. celebravit. Anno demum 1424. senio jam gravis, præfectura cessit, postquam decem Cœnobiis ac binis Provinciis Ordinem auxisset, eodemq; anno vitâ excessit. Scripsit *Viridarium Ordinis Carmelitani* libris iii. quibus Ordinis sui institutionem, progressum, & illustres seu doctrinâ, seu pietate viros, fusè describit. Prodiit unà cum Philippi Riboti Speculo, aliisq; ejusdem argumenti Scriptoribus à Baptista Cathaneo editis *Venet.* 1507. f. & in Speculo Carmelitarum quod Daniel à Virgine Mariâ Carmelita edendum curavit *Antverp.* 1680. iv. Tom. f. 1411.

HIERONYMUS à S. FIDE, natione, ut videtur, Hispanus, ex Judæo Christianus, Benedicti XIII. Papæ Medicus, claruit anno 1412. Scripsit *librum de refellendis Judæorum erroribus*, aliumq; *adversus Talmuth Judaicum*: ex quorum recitatione quinq; amplius Judæorum millia ad fidem Christianam dicuntur conversa. Prodiit uterq; sub titulo *Hebræo-mastigis Francofurti* 1602. 8°. & habetur in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. p. 528. Posterior Tractatus prodierat antea *Tiguri* 1552. 1412.

VINCENTIUS FERRERIUS, natione Hispanus, Provinciâ Valentinus, Ordinis Dominicani Monachus, Benedicto XIII. à sacris Confessionibus, & Sacri Palatii Magister, claruit anno 1414. Concionator ævi sui celeberrimus, qui triginta annorum spatio Hispaniam, Italiam, & Galliam concionando perlustratus, maximam sibi eloquentiæ & sanctitatis famam, auditoribus Pietatis & pœnitentiæ fructum peperit. Mira de eo fabulantur Dominicani, & Pontificii, quibuscunq; minus est aut cordis aut frontis: illum nempe cœcis visum, claudis gressum, mortuis vitam reddidisse, omne genus morborum verbo sanâsse, 35000. Judæos & 8000. Saracenos ad fidem Christianam convertisse; & centum millia hominum perditorum ad meliorem frugem reduxisse: quin & Patrio, id est, Cathalaunico idiomate ubivis gentium concionantem ab omnibus, cujuscunq, fuerint nationis, auditoribus intellectum esse. Anno 1418. Concilio Constantiensi interfuit: quùm electo à Concilii Patribus Martino V. à Benedicto XIII. à cujus partibus hactenus steterat, defecit: eumq; deinceps in concionibus acriter oppugnavit. Obiit anno 1419. die v. Aprilis in urbe Venetensi apud Armoricos Britones, in Sanctorum album a Callisto III. anno 1455. ascriptus. 1414.

OPERA.

Tractatus de vitâ spirituali, sive *de interiori homine*. Prodiit *Magdeburgi* 1493. *Venet.* 1500. & sæpiùs cum Meditationibus S. Augustini & S. Bernardi.

Tractatus consolatorius in fidei mutationibus.

Epistola ad Benedictum xiii. *Antipapam.*

Epistola ad Joannem de Podio Nucis Ord. Prædicat. Generalem.

Fragmentum Epistolæ ad Bonifacium Cartusianorum Generalem.

Fragmentum Epistolæ ad Joannem Gersonem.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Epistolæ ii. *ad Infantem Martinum* Petri IV. Aragoniæ Regis filium, postea Regem: ex Hispanico in Latinum Sermonem ab Antistio conversæ.

Epistola ad Ferdinandum I. *Aragoniæ Regem.*

Opuscula ista omnia collegit, & Scholiis illustrata edidit Vincentius Justinianus Antistius *Valentiæ* 1591.

Conciones de Tempore, & de Sanctis, à Vincentii Discipulis, ut videtur, collectæ, & in tres Tomos digestæ. *Ulmæ* 1475. *Colon.* 1485. *Argentinæ* 1493, 1503. *Lugduni* 1527. 8°. *Venet.* 1606. 8°.

Commentarius in Orationem Dominicam. Prodiit una cum Concionibus *Antverp.* 1573. 8°. *Lugduni* 1523. 4°.

Liber de Fine Mundi, seu *de ruinâ vitæ spiritualis, Ecclesiasticæ dignitatis, & fidei Catholicæ, ac de duplici Antichristi adventu*; *Neapoli in* 4°. excusus, & Germanicè alicubi 1582. 4°.

1414. HERMANNUS DE LERBEKE, natione Germanus, Ordinis Prædicatorum in Cœnobio S. Pauli apud Mindenses sodalis, claruit anno 1414. Scripsit Historiam seu *Chronicon Comitum Schawenburgensium* ab Adolpho Comitum istorum primo ad Othonis Schawenburgensis obitum, seu ab anno 1006. ad annum 1414. Primus id in lucem eruit, ac notis illustratum evulgavit Henricus Meibomius *Francofurti* 1620. 4°.

1415. JOANNES CAPREOLUS, gente Gallus, ex oppido Ratinensi Diœceseos Tolosanæ oriundus, Ordinis Prædicatorum Monachus, & in Academia Tolosanâ Theologiæ Professor, doctrinæ D. Thomæ vindex acerrimus. Claruit anno 1415. Interfuisse dicitur Concilio Basileensi anno 1431. Quando obierit, incertum. Extant *Commentaria in* iv. *libros Magistri Sententiarum*, *Venet.* 1484, 1514, 1588. *Defensiones Theologicæ S. Thomæ Aquinatis.* ibid. 1483. f. si forsan à præcedente Opus sit diversum. Elogium ei posuit Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 158.

1315. PAULUS CARTHAGENA à S. MARIA, natione Hispanus, *Burgensis* à patriâ dictus, aliis tamen ex oppido S. Mariæ ortus, secta Judæus, & gentilium suorum nobilitate, doctrinâ, opibus facilè Princeps; postea verò ad fidem Christianam lectione Operum D. Thomæ conversus, primùm Trevigni Archidiaconus, dein Carthaginensis Episcopus, mox Burgensis creatus est; Scrinio regio præfectus, Regnorum Castellæ & Legionis Archicancellarius, ac demum Patriarcha Aquileiæ constitutus. Claruit anno 1415. Tres ante fidem acceptam filios susceperat, Alfonsum, Gonsalvum, & Alvarum Garsiam, quorum illum sui in sede Burgensi successorem, *illum* Placentinum Episcopum, hunc familiæ propagatorem post se reliquit. Obiisse fertur anno 1435. die xxix. Augusti. Extant *Additiones notabiles ad Postillas Nicolai de Lyrâ in totam Scripturam*, unà cum Postillis Lyrani *Lugduni* 1590. & alibi sæpiùs impressæ. *Scrutinium Scripturarum libris* ii. quod anno Christi 1434. ætatis suæ 81. absolvit. Prodiit *Mantuæ* 1474. f. *Burgis* 1591. f. *Quæstiones* xii. *de Nomine Tetragrammato*, cum notis Jo. Drusii *Franekeræ* 1604. 8°.

1416. NICOLAUS DE CLEMANGIIS, Nicolai filius, gente Gallus, in vico Clemange Provinciæ Catalaunensis natus, *Doctor Theologus* à recentioribus dictus. Avunculum habuit Petrum Clemangium, Medicum celeberrimum, fratrem Stephanum, Collegii Navarrensis Provisorem. Ipse duodecimo ætatis anno Lutetiam missus, in Collegium Navarrense receptus est: ubi præceptores habuit Petrum Nongentinum, Gerardum Machetum, postea Castrensem Episcopum, & Joannem Gersonem. Præclaros itaq; in Theologiâ profectus fecit: eloquentiæ verò ac Poeseos studio præ aliis incubuit. Anno circiter 1393. ab Academiâ Parisiensi Rector creatus est, & scribendis Epistolis adhibitus. Comparatâ ubi per Epistolas elegantissimo stilo exaratas famâ, à Benedicto XIII. in Curiam Avenionensem evocatus est, & à secretis sibi adesse

jussus

jussus. Paulò post Ecclesiæ Lingonensis Thesaurariam dignitatem obtinuit. Anno circiter 1408. cùm Benedictus XIII. Galliæ regno, quod edicto regio obedientiam ei nuper subtraxerat, sacra interdixisset; Clemangius in scripti interdicti suspicionem lapsus immeritò (tribus enim ante promulgatum anathema mensibus Curiâ Romanâ egressus, Genuam se receperat) maximum famæ & fortunæ discrimen subiit. In Vallis itaq; profundæ Monasterium apud Carthusianos, ac dein Fontem in Bosco secedens, Principis iram deprecari, ac crimina missis quaquaversum literis diluere necesse habuit. Dissipatis calumniis, ad Lingones suos se contulit, Thesaurariatûs munus obiturus. Anno 1415. à Benedicto XIII. ut in aulam suam rediret, multis rogatus, otium ac tuguriolum suum, quo tunc apud Fontem delituit, Curiæ Pontificiæ honoribus præposuit. Sub id temporis abdicata dignitate Lingonensi, Baiocensis Ecclesiæ Cantor constituitur. Errant, qui Archidiaconum Baiocensem fuisse volunt. Claruit anno 1416. summis sæculi viris, Gersoni, Alliaco, Ferrerio, aliisq; familiaris ac charus. Obiit ante annum 1440. in Sacello Collegii Navarrensis sub lampade coram altari magno è tholo pendente sepultus; & breviculum istud Epitaphium sepulchro inscriptum habet; *Qui lampas fuit Ecclesiæ, sub lampade jacet.* Vir certè sincerâ animi pietate præditus, ac stylo supra sæculi sui sortem eleganti usus: intrepidus principum malorum censor & objurgator; qui Pontificum schismata, ambitionem & vitia, Ecclesiasticorum sordes & avaritiam, Monachorum ignaviam, luxuriam, & libidinem; omnium denique Ordinum mores solutos acri calamo flagellat. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

OPERA.

Liber de corrupto Ecclesiæ statu, anno circiter 1414. scriptus. Prodiit seorsim curâ Joannis Fuchtenii Helmstadii 1620.

Deploratio calamitatis Ecclesiasticæ per Schisma nefandissimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus extirpationem, heroicis versibus descripta.

Liber de lapsu & reparatione justitiæ, ad Philippum Burgundiæ Ducem, anno 1421. scriptus. Prodiit *Viennæ* 1481. 4°.

Disputatio cum quodam Parisiensi Scholastico de Concilio Generali, anno 1409. scripta. *Viennæ* 1482. 4°.

Collatio duplex ad eundem Scholasticum de eâdem materiâ.

Liber de Annatis non solvendis, seu Responsio Gallicanæ nationis Cardinalibus appellantibus ab ejusdem voto, conclusione, & deliberatione Constantiæ factis de Annatis amplius non solvendis. Librum istum Clemangio primâ fronte abjudicat styli barbaries: prodiit tamen sub Clemangii nomine, unà cum duobus præcedentibus Opusculis, in Fasciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. p. 189.

Tractatus in Parabolam de filio prodigo.

De fructu Eremi liber, circa an. 1413. elucubratus.

De fructu seu prosperitate rerum adversarum liber, eodem circiter tempore conscriptus.

De novis festivitatibus non instituendis liber, anno 1413. scriptus.

De Præsulibus Simoniacis liber, anno circiter 1411. scriptus.

Oratio ad Galliæ Principes, quâ eos à bello civili dehortatur.

Epistola ad Gerardum Machetum, quòd tam corpore è Babylone sit fugiendum, quàm mente.

Epistolæ iii. *ad Gregorium* XII. scriptæ nomine Benedicti XIII. pro extirpatione Schismatis, & unione Ecclesiæ.

Scripta quædam nomine Universitatis Parisiensis.

Epistolæ cxxxvii.

Fragmentum descriptionis vitæ Tyrannicæ cum detestatione ac reprehensione, versibus heroicis comprehensæ.

Liber de Antichristo, & ortu ejus, vitâ, moribus, & operibus.

Opera ista Clemangii omnia in unum collegit, Analectis & Glossario Latino-Barbaro illustravit, atq; edi curavit Jo. Martinus Lydius *Lugduni Batavorum* 1613. 4°. Opuscula Clemangii aliquot prodierant antea *Paris.* 1521. à Margarino

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

garino Bignæo etiam in primâ Bibliothecæ patrum editione repræsentata.

Liber de Studio Theologiæ, à Dacherio primùm in lucem editus Spicileg. Tom. vii. à Clemangio anno circiter 1409. scriptus.

Epistolæ aliquot antea ineditæ habentur apud eundem Tom. vi.

Carmen de Vitæ rusticæ felicitate extat apud Phil. Camerarium Meditat. Historic. Tom. iii.

Opuscula quædam Clemangii MSS. viz. *Descriptionem rei mirabilis, quæ in Gallia accidisse ferebatur*; *Epistolas* ix. *nomine Universitatis Parisiensis scriptas*; *Sermonem de SS. Innocentibus*; *Orationes seu Preces* x. *Commentarios in Isaiam usq; ad sexagesimum caput*; *Descriptionem metricam urbis Genuæ*; *Epistolas alias* xii. *Exhortationem ad resistendum Mahometanis*: in Bibliothecis Galliæ privatis extare prodit Launoius *. *Epistolæ* ejusdem MSS. aliquot extant in Bibliothecâ Lambethanâ, & penes Cl. virum Joannem Battely, S. Theol. Profess. Archidiaconum Cantuariensem.

* Hist. Gymnas. Navarr. part. 2. p. 572.

1416. JOSEPHUS, natione Græcus, Ephesi Archiepiscopus, ac tandem anno 1416. Patriarcha Constantinopolitanus in Synodo CP. electus. Alii quidem & in his Freherus *, Patriarchatum à Josepho anno 1424. susceptum esse volunt. Verùm rem extra dubium posuit Sguropulus †; qui Josephum in Concilio Florentino, exactis 23. in munere Patriarchali annis ac 20. diebus, obiisse narrat. Difficilem, si quis alius, provinciam nactus est Josephus; & ipse tanto oneri subeundo, seu naturæ indolem, seu ingenii vires spectes, longè impar. Sic enim res Græcorum à Turcis attritæ eâ ætate ferebant; ut Latinorum amicitiam & suppetias quovis modo ambire, & Ecclesiæ libertatem Reipublicæ saluti postponere, iis necesse fuerit. De unione Græcos inter & Latinos ineundâ jamdiu agitatum fuerat, ac rebus CPP. indies in deteriùs vergentibus, Joannes Imp. incœptum facinus festinatò urgebat. Principio quidem Josephus Ecclesiæ suæ dignitatem constanter asseruit, & iter a Græcis Episcopis ad Occidentale Concilium suscipiendum maximè improbavit, id in Græcorum opprobrium cessurum esse prædicans; utq; Concilium Constantinopoli potiùs indiceretur, atq; illuc evocarentur Latini, multis suasit. Mox verò Imperatoris blanditiis expugnatus cessit; missisq; anno 1435. ad Concilium Basileense Legatis Synodi istius acta rata habuit; atq; iterum anno 1436. missâ Bullâ plumbeâ se ad unionem inter Ecclesias resarciendam in Occidentem venire paratum esse præ se tulit; & Concilii Generalis ea de re habendi locum ac tempus definiri postulavit. Post biennium imminutâ Eugenii Pontificis fraudibus Concilii Basileensis autoritate, ad Eugenii partes sese contulerunt Græci, & Concilium ab illo Ferrariæ indictum adire decreverunt. Itineris ducem sese dedit Josephus, haud adeo tamen de tuenda Græcorum fide, quàm de conservandâ Patriarchatûs CP. dignitate sollicitus. Innumeras enim cæremonias ventosus homo excogitârat, ut in primo cum Eugenio Pontifice congressu sese illi parem ac nequaquam inferiorem esse demonstraret. Incassum verò. Et Græcorum enim infortunium & Latinorum fastus infœlicem Patriarcham se demittere coegerunt. Disputatione de dubiis fidei articulis utrinque initâ, ipse unionem quavis lege consarcinandam esse arbitratus est; atque adeò cedendum esse Latinis, etiamsi veritas penès Græcos staret, ut eo modo auxilium contra Turcos obtinerent, palam prædicare non erubuit. *Si ex viginti quatuor enim*, inquit, *religionis capitibus unum tantum Latinorum libidini demus*; *reliqua viginti tria unius defectum supplere satis valebunt.* Re ad exitum spectante, ipse gravi morbo decubuit, & Patrum sententias de rebus definiendis audire voluit. Illas ei clam perlegit Bessarion; sed fide pessimè curtatas ac pro lubitu mutatas. Istiusmodi artificio pariter ac innatâ animi levitate inductus, Latinorum dogmatibus subscripsit, alioqui autoritate suâ Episcopos ad subscribendum impulit. Cùm verò Latinos à fidei articulis ad vellicandam Ecclesiæ Græcæ disciplinam procedere videret, subscriptionis datæ gravi pœnitentiâ ductus est; & post octiduum mœrore simul ac morbo confectus obiit die x. Junii anno 1439. Extant Lat. *Epistola ad Concilium Basileense*, Concil. Tom. xii. p. 545. *Bulla plumbea ad idem*, ibid. p. 571. Gr. Lat.

† Chronolog. ante Leunclavii jus Gr. Rom.

† Hist. Conc. Flor.

Sguropol. Hist. Conc. Flor. §. 8. c. 12.

Lat. *Oratio ad Synodum, CP.* iter in Occidentem ſuſcipendum diſſuadens, apud Sguropulum Hiſt. Concil. Florent. Sect. 2. cap. 18. *Alia ejuſdem argumenti Oratio*, ibid. cap. 24. *Oratio exhortatoria* ad Græcos Epiſcopos Italiam ſecum profecturos, ut conſtanter ſe gerant, ibid. Sect. 3. cap. 16.

MARTINUS V. aliis iii. *Odo Columna* antea dictus, patriâ Romanus, ex illuſtriſſima Columnenſium ſanguine oriundus, Juris Pontificii ſtudiis Peruſii innutritus, ab Urbano VI. Referendarius, ab Innocentio VII. Diaconus Cardinalis S. Georgii in Velabro factus, anno 1414. ad Concilium Conſtantienſe profectus, rebus geſtis inter primos enituit. Anno 1417. depoſitis tribus Antipapis, & electione novi Pontificis Cardinalibus in Concilio præſentibus, & triginta delegatis ex quinq; nationibus pari numero ſelectis commiſſâ, ipſe unanimi omnium conſenſu Papa electus eſt die xi. Novembr. S. Martini memoriæ ſacro. Presbyter ordinatus die xii. Epiſcopus die xiii. Pontificiâ coronâ indutus die xxi. Pontifex creatus, nil antiquius habuit, quàm Concilium ſolvere, & toties promiſſam ac tantopere a Sigiſmundo Imp. & principibus Chriſtianis efflagitatam Eccleſiæ reformationem eludere. Factum id rem in futurum Concilium, quod propediem ſe coacturum ſpopondit, rejiciendo. Utcunq; igitur reclamantibus Imperatore & Epiſcopis Germanis anno ſequente die xxii. Aprilis Concilium claudit, & Italiæ turbas præſentiâ ſuâ componendas cauſatus, xvii. Cal. Junii Conſtantiâ diſcedit. Anno 1420. Cruciatam contra Bohemos Huſſi ſectatores indixit, plenam peccatorum remiſſionem vexilla ſacræ militiæ ſequentibus largitus. Anno 1423. menſe Auguſto Concilium Generale Senis coegit; cùm verò mentio de Eccleſiâ reformandâ in Synodo injiceretur; eam in ſe fabam cudi probe ſciens, Concilium properè abrupit, & in annum ſeptimum Baſileæ habendum rejecit. Anno 1429. Alphonſi Aragoniæ Regis auxilio uſus, Ægidium Sancii Munionis Benedicto XIII. ante quinquennium à Cardinalibus Schiſmaticis titulo Clementis VIII. ſuffectum, Papatu ſemet abdicare, & Cardinales illius ſequaces in partes ſuas concedere adegit: adeoq; tandem aliquando Schiſmati graviſſimo in Eccleſiâ Romanâ per 51. annos graſſato finem impoſuit. Obiit die xx. Februarii, anno 1431. ætatis ſuæ 63. Extant *Epiſtolæ, Bullæ, & Conſtitutiones* xv. Concil. Tom. xii. p. 252, &c. *aliæ Epiſtolæ & Conſtitutiones* xvii. apud Bzovium ad an. 1419. &c. *aliæ* plures in Magno Bullario Laertii Cherubini Tom. i. *Sermo de Tranſlatione B. Monicæ S. Auguſtini matris ab Oſtiâ ad Romam*, in Hiſtoriâ Auguſtinianâ *Toloſæ* 1641. *Approbatio Regulæ Monachorum Hieronymianæ*, inter Hieronymi Opera Tom. iv. *Leges pro Cardinalibus*, in Vitâ ejus à Contelorio editâ. 1417.

GOBELINUS PERSONA, natione Germanus, in antiquâ Saxoniâ, quæ nunc Weſtphalia dicitur, anno 1358. natus. Poſtquam Italiam ferè univerſum luſtrârat, & in Curiâ Romanâ diu hæſerat; anno 1386. ſacerdotio initiatus eſt, triennio pòſt Rector Capellæ S. Trinitatis in Urbe Paderbornenſi factus. Cùm verò adversùs Edictum quoddam ab Urbis Conſulibus latum, Pontificiis & Imperatoriis ſanctionibus contrarium pro concione declamare non dubitaret; loco ſuo excidit, & Epiſcopi Vicarius ſeu Officialis conſtitutus eſt. Monachorum paulò poſt Ordinis Benedictini invidiam expertus, & veneno tentatus, Paderbornâ relictâ, Bilefeldam ſe contulit; ubi Eccleſiæ Cathedralis Decanus brevi renunciatus eſt. Claruit anno 1418. Tandem negotiorum pertæſus, cucullam induit; & ſexagenario major è vivis exceſſit. Scripſit *Chronicon* ab Orbe condito uſq; ad annum Chriſti 1418. *Coſmodromium* dictum; quod ante annum 1404. inchoatum anno demum 1418. abſolvit. Prodiit cum notis & Appendice Henrici Meibomii *Francofurt.* 1599. f. Eidem tribuunt Molanus & Surius *Vitam S. Meinulphi*, Paderbornenſis Diaconi, & Confeſſoris, quem ex fonte ſacro ſuſcepit Carolus Magnus. Eam interpolatam, ac ſtylo immutato deformem dedit Surius ad v. Octobr. ſinceram, omiſsâ tamen miraculorum ſarragine, Chriſtophorus Browerus *Moguntiæ* 1616. 1418.

HENRI-

SÆC. XV. ab An. Mcccc. 1418.

HENRICUS DE HASSIA, seu de Langenstein, natione Germanus, S. Theologiæ Licentiatus in Academiâ Parisiensi, Ordinis Carthusiani Monachus, & Cœnobii S. Mariæ in Geldriâ prope Arnheimium Prior; & si rectè conjicit Trithemius, Ecclesiæ Wormatiensis Canonicus, Viennam tandem evocatus, ut Academicis Theologiam prælegeret. Claruit anno 1418. Obiit anno 1428. Scriptor prolixus admodùm & operosus; qui cùm plures annos Geneſi pro cathedrâ explicandæ impendisset, vix quartum libri caput attigit, ac totidem complevit volumina.

SCRIPTA.

Regulæ ad discernendum mortale peccatum à veniali. Prodierunt unà cum Antonini Opere de eruditione Confessorum *Memmingæ* 1483.

Liber de Contractibus, & ordine Censuum. Habetur in Appendice Operum Joannis Gersonis.

Secreta Secretorum. Daventriæ 1501. edita.

De Animæ conditionibus Soliloquium. Extat apud Orthodoxogr. Tom. ii. p. 1607.

Contra disceptationes & contrarias prædicationes Fratrum Mendicantium super Conceptione Mariæ Virginis, & contra maculam S. Bernhardo mendaciter impositam. Mediolani 1480.

Index Bibl. Augusti. p. 42, 46, 49, 56.

Tractatus de Confessione, De Nobilitate Animæ, De Oratione Dominicâ, & Angelicâ Salutatione, Epistola Invectiva contra æmulos Cleri, De mundi contemptu, Animæ Speculum, De eruditione Sacerdotum, MSS. in Bibliothecâ Augustanâ.

Alia plura Henrici Opera, adhuc inedita, recensent Trithemius de Script. Eccles. p. 146. Bellarminus p. 381. Simlerus p. 278.

1419.

AUGUSTINUS DE ROMA, de Favaronibus cognominatus, gente Italus, patriâ Romanus, Ordinis Augustiniani Eremita, & ab anno 1419. Prior Generalis, in Comitiis Astensibus xii. Cal. Septembr. electus. Postquam Ordinem suum duodecim annis rexisset, ad Episcopatum Cæsenatem anno 1431. assumptus est, tandem Nazarenus in ditione Neapolitanâ Archiepiscopus factus. Obiit anno 1443. seu, ut alii, 1445. Pratis in Tuscià apud Augustinianos sepultus. Multa scripsit; è quibus nulla typis impressa reperire potui. Prælum tamen aliquando subiisse conjicerem *Librum de Sacramento unitatis Christi & Ecclesiæ, Librum de Christo capite & ejus inclyto principatu; ac Librum de Charitate Christi circa electos, & de ejus infinito amore:* eò quòd in Indice Romano, teste Bellarmino *, prohibeantur. Eosdem antea Augustini libros tanquam non sanam & erroneam in fide doctrinam continentes damnavit & reprobavit Concilium Basileense †. *Commentaria* Augustini nostri *in omnes D. Pauli Epistolas, in Epistolas Canonicas, & in Apocalypsin*; sese apud Eremitas Patavinos Manuscripta vidisse prodit Possevinus ‖. Reliqua ejus scripta enumerant Possevinus loc. cit. & Josephus Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 79.

* De Script. Eccles. p. 388.

† Sess. 22.

‖ Apparat. sacr. p. 135.

1420.

JOSEPHUS BRYENNIUS, patriâ Constantinopolitanus, vitæ instituto Monachus, concionibus ad Populum habendis præfectus, claruit anno 1420. quem in Oratione 8ª. de Trinitate ab Allatio citatâ ipse designat. Multa scripsit adversùs Latinos: præsertim verò adversùs dogma eorum de Processione Spiritûs S. *Orationes* xviii. quas ipse περὶ τῆς ἁγίας τριάδος, *de divinissimâ Trinitate* inscripsit, MSS. in Bibliothecâ Vaticanâ asservatas. Singularum titulos, argumenta, initia, & loca, in quibus sunt habitæ, ordine recenset Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 14. qui & Fragmenta iii. ex iis Gr. Lat. adducit ibid. alia ibid. c. 5. §. 3. c. 15. §. 7. l. 3. c. 2. §. 3. lib. adverſ. Hottinger. p. 315, 318. *Orationes* ejusdem *duas de futuro Judicio & sempiternâ beatitudine* idem citat Allatius, & excerptas exinde lacinias Gr. Lat. exhibet lib. de libris Ecclesiast. Græcor. p. 136, 143, 339. lib. de Purgatorio p. 79, 141, 713. Ejusdem *Dialogi* iii. *de Processione Spiritûs*

Spiritûs S. Disputatio de Orthodoxâ Ecclesiâ; *atq*; *alia de Fide*, habentur MSS. in Bibliotheca Ambrosianâ. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

LEONARDUS BRUNUS ARETINUS, natione Italus, Aretiam urbem, unde cognomen traxit, natalem habuit; Humaniorum literarum studio ab ipsis incunabulis innutritus, Latini sermonis elegantiâ, venustate dictionis & ingenii acumine inter clarissimos sæculi sui Historicos, Oratores & Philosophos nomen tulit. Græcæ autem linguæ scientiam ab Emanuele Chrysolorâ acceptam primus omnium Latinorum erexit & restituit. Ingentem eruditionis famam apud Italos adeptus, ab Innocentio VII. pontifice in aulam Romanam accersitus & Epistolis scribendis admotus fuit anno circiter 1404. eodem etiam munere apud tres sequentes Pontifices Gregorium XII. Alexandrum V. & Joannem XXIII. perfunctus. Tandem in Hetruriam à Senatu Florentino revocatus, summus civitatis Cancellarius concordi Patrum suffragio constitutus est. Claruit anno 1420. Pingui otio donatus, Historiis, a. iisq; quibus de re literariâ præclarè meruit, lucubrationibus conscribendis animum appulit; nec minus tamen divitiis coacervandis intentus, quo nomine turpissimæ avaritiæ ab Historicis notatur, & abunde vapulat. Obiit Florentiæ, dierum & gloriæ satur vii. Id. Martii anno 1443. ætatis suæ 74. In templo S. Crucis sepultus, magnificum nactus est sepulchrum, nec minus glorioſam inscriptionem, hisce verbis conceptam: *Postquam Leonardus è vitâ migravit, Historia luget, eloquentia muta est; ferturq; Musas tum Græcas tum Latinas lachrymas tenere non potuisse.* Sane eloquentiæ uberrimiq; ingenii laudem nullus Aretino facilè denegabit; atque adeò Æneas Sylvius * illum *Hetruriæ splendorem, quo nemo post Lactantium Ciceroni proximior fuit, vocat: virumq; doctissimum atq; omnium eloquentissimum* fuisse prædicat Poggius Florentinus †. Interim tamen dissimulari non potest, illum plurimis consummati Scriptoris dotibus destitui; utq; Erasmi ‖ de eo verbis utar, *Facilitate dictionis ac perspicuitate satis accedit ad Ciceronem, sed nervis aliisq; virtutibus aliquot destituitur: alicubi vix tuetur Romani sermonis castimoniam, alioqui vir doctus juxta ac probus.* His adde, quâ major viro erudito inuri non potest labes, plagii literarii crimine teneri Aretinum. Gothicam enim Procopii Historiam Latinè versam, suppresso veri autoris nomine, sibi inscriptam evulgavit. Pessimè Aretino id furti cessit. Paucis enim post obitum illius annis Historiam Procopio postliminiò vendicavit Christophorus Persona; & detecto plagio Aretini pudendo fraudem ejus orbi erudito deridendam propinavit. 1420.

* Epist. 51.

† Invect. adv. Philelp. 2.

‖ Ciceronian.

SCRIPTA.

Contra hypocritas Libellus. Prodiit in Fasciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. 154.

Historiæ Florentinæ libri xii. quibus fusè enarratis exteris Florentinorum bellis, intestinas seditiones, concivium offensam veritus, plerumq; tacet. Prodierunt à Sixto Brunone editi *Argentinæ* 1610.

De Bello Italico adversùs Gothos libri iv. quos Procopio subfuratus est. *Basil.* 1531. *Paris.* 1534. 8°. *Bellovisûs* 1607. 4°.

De Bello Punico libri iii. quibus illa quæ in Livio, ob amissam Historiæ Decadem secundam, desiderantur, supplere præ se fert. Omnia autem ferè ex Polybio desumpsit; utcunq; sè nudum interpretem egisse vir ingratus in præfatione neget. Prodierunt *Augustæ-Vindel.* 1537. & sub Polybii nomine à Badio Ascensio *Parisiis* editi.

Epistolarum libri viii. *Argentinæ* 1521. *Basil.* 1535. 8°.

Dialogus de moribus. Paris. 1516.

Versio x. *librorum Ethicorum Aristotelis. ibid.* Græca fœliciter admodum vertit Aretinus, quippe qui non solum stylum luculentum satis adhibeat, sed & Græci sermonis sensum sine ullâ ferè unquam verborum paraphrasi summâ fide reddat.

SÆC. XV. ab An. MCCC.

Commentarius de rebus suo tempore in Italiâ gestis, à Schismatis Romani superiore sæculo inchoati exordiis ad annum usq; 1440.

Commentarius de rebus Græcis, à Callicratidæ & Thrasybuli temporibus ad Epaminondæ obitum, ad Angelum Acciolum equitem Florentinum. Prodiit uterq; Commentarius unà cum Historiâ Florentinâ *Argentinæ* 1610. posterior *Lugduni* 1539.

Commentarius in libros Aristotelis Oeconomicos, & Introductio in ejusdem Moralia. Venet. 1550.

Historia de crudeli amoris exitu Guisgnardi & Tancredi Salernitanorum principis filiæ. Extat inter Æneæ Sylvii Epistolas num. 410.

Libellus de disputationum exercitationisq; studiorum usu. Basil. 1536. *Paris.* 1642. 8°.

Cætera Aretini Scripta, & in his *versiones* Scriptorum Græcorum, Aristotelis puta, Platonis, Plutarchi, Demosthenis, Æschinis, &c. quamplurimas recenset Simlerus Biblioth. p. 449. Boissardus Icon. par. i. p. 125. Historica quædam Vossius de Hist. Lat. l. 3. c. 5.

1422. JOANNES FRANCISCUS POGGIUS, BRANDOLINUS dictus, Patriâ Florentinus, ex Terranovâ agri Aretini oppido oriundus, linguarum & humaniorum literarum scientiâ probè excultus, Græcè ab Emanuele Chrysolorâ edoctus, octo Pontificum Romanorum Secretarius seu Scriniorum Præfectus, claruit anno 1420: In Concilio Constantiensi partes non infimas egit, ibiq; defunctum Zabarellam Cardinalem funebri Oratione anno 1417. laudavit. Post Nicolai V. mortem anno 1455. postquam quinquaginta annos in Curiâ Romanâ militâsset, quadraginta ferè Secretarii munus obiisset; annos jam natus 72. Florentiam evocatus est, ut Reipublicæ Patriæ à secretis esset. Obiit grandævus anno 1459. Florentiæ sepultus. Vir sane non ineruditus, sed rixosi, si quis alius, & lascivi ingenii. *Illi naturæ satis eræ*, judice Erasmo *, *artis & eruditionis non ita multum; interim impuro sermonis fluxu usus, si Laurentio Vallæ credimus.* Graviorem longè Poggii censuram alibi profert Erasmus *, qui postquam effrænem ejus in Laurentium Vallam, ipsomet centuplò doctiorem, iracundiam castigasset, hæc subinsit; *Poggius rabula adeò indoctus, ut etiamsi vacaret obscœnitate, tamen indignus esset qui legeretur; adeò autem obscœnus, ut etiamsi doctissimus fuisset, tamen esset à bonis viris rejiciendus.*

* Ciceronian.

* Epist. l. 4. Ep. 7.

OPERA.

Descriptio ruinarum Urbis Romæ.

Descriptio obitûs & supplicii Hieronymi Pragensis ad Leonardum Aretinum. Prodiit in Fasciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. p. 152. & inter Hussi Opera *Norimbergæ* 1588.

Oratio funebris in Franciscum Zabarellam Cardinalem.

Oratio funebris in Nicolaum Albergatum Cardinalem anno 1443. defunctum. Habetur inter alios Scriptores Vitæ Albergati *Colon.* 1618. 4°.

Oratio funebris in Laurentium Medicæum principem Florentinum.

Oratio de vitâ Nicolai Nicoli civis Florentini.

Facetiarum liber, qui spurcitiis & fœdissimis obscœnitatibus totus scatet, ad flammas, vel ad orcum potiùs relegandus. Prodiit mutilus *Tubingæ* 1550. 8°. integer *Norimbergæ* 1485. f. *Venetiis* 1523. 8°.

De situ regionis Indiæ liber.

De officio Principis ad Julium II.

De varietate fortunæ ad Nicolaum V. *libri* iv.

De authoritate & potestate Pontificis & Concilii.

De nobilitate liber.

De miseriâ conditionis humanæ.

Historia Florentina libris viii.

Disceptatio, utrùm præstantior sit Medicus an Jurisperitus.

Epistolarum

Epistolarum volumen.
Invectivarum in Laurentium Vallam libri ii.
Invectivæ ii. *pro Nicolao Nicholo in Franciscum Philelphum.*
Orationes complures.
Prodierunt Poggii Opera *Argentinæ* 1511. & 1513. f. *Basil.* 1538. f.
De infœlicitate Principum libellus, ab Eliâ Ehingero editus *Francofurt.* 1629. 8°.
Oratio in funere Leonardi Aretini, apud Baluz. Miscellan. Tom. iii. p. 248.
Vita Dominici Capranicæ Cardinalis, ibid. p. 263.
Dialogus adversùs Hypocrisim, quem è Bibliothecâ Florentinâ in lucem extulit, atque una cum Leonardi Aretini Oratione adversus Hypocritas edendum curavit Hieronymus Sincerus Lotharingus *Lugduni* 1679. 8°. recusum in Appendice ad Fasciculum Rerum Expetend. *Londini* 1688. f.
Latinè adhuc transtulit Xenophontis Cyropædiam, & Diodori Siculi Historiam. Utraq; *versio* typis excusa prodiit. Ut de Quintiliano, Asconio, Valerio Flacco, & Silio Italico ab eo in lucem protractis nihil dicam.

MACARIUS MACRES, natione Græcus, Montis Atho Hieromonachus, Georgii Phranzæ amicus cum primis familiarissimus; quo satagente, Constantinopolim profectus, Regii Monasterii Pantocratoris Hegumenus constitutus est, postea Protosyncellus Magnus renunciatus. Claruit anno 1420. Latinorum hostis infensissimus, quo nomine à Patriarchâ CP. qui cum Latinis tunc sensit, inter Hæreticos habitus, multis exagitatus est malis. Ante annum 1430. à Joanne Palæologo Imp. ad Martinum V. Pontificem Romanum unà cum Marco Jagro, Magno Duce, legatus, anno 1431. inter redeundum die vii. Januarii è vivis excessit: ἀνὴρ ἄριστος κατάγε λόγου τε, ἀρετῶ τε, σύνεσιν, si Phranzam audiamus, *Vir & eloquentiâ, & virtute animi, & intelligentiâ longè præstantissimus.* Scripsit *Opus de Processione Spiritûs S. à Filio, id dogmatis neq; necessarium esse, sed innovationem fidei, probare annisus.* Totidem id verbis memorat, & in decem Capita divisum esse prodit Leo Allatius de Consensu l. 2. c. 18. §. 10. 1420.

NICOLAUS DINCKELSPULIUS, natione Germanus, Patriâ Suevus, Gymnasii Viennensis Rector, claruit anno 1420. Superfuit anno 1431. quo ab Academiâ Viennensi delegatus Concilio Basileensi interfuit. Extant *Liber de Præceptis Decalogi*; *Expositio in Orationem Dominicam*; *Tractatus de octo Beatitudinibus*; *Confessionale*; *Liber de tribus partibus pœnitentiæ*; *De octo vitiis capitalibus*; *De peccatis linguæ*; *& alia*, *Argentorati* 1516. edita. *Tractatus de Donis Spiritûs S. De quinq; sensibus*, *De Gratitudine & Ingratitudine*, *De Communione Sacramentali*, extant MSS. in Bibliothecâ Augustanâ. Plura adhuc Nicolai scripta enumerat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 518. quique Simlerum tacito nomine solet exscribere, Possevinus Apparat. Sacr. Tom. ii. p. 147. 1420.

THEODORICUS ENGELHUSIUS, natione Germanus, Ecclesiæ Hildesheimensis Canonicus, claruit anno 1420. Scripsit *Chronicon Chronicorum*, seu Chronicon Universale rerum in Ecclesiâ & republicâ gestarum ab Orbe condito ad annum 1420. Primus id è tenebris eruit, & publici juris fecit Joachimus Joannes Maderus *Helmstadii* 1671. 1420.

GULIELMUS LINDWOOD, gente Anglus, rarâ Juris Pontificii scientiâ celebratissimus, primùm quidem Aulæ Gonvilli in Academiâ Cantabrigiensi alumnus; postea verò Oxonium transeuns, Doctoratûs insignia ibi loci tulit. Rebus agendis admotus, tantam brevi nominis famam conciliavit, ut ab Henrico Chichleio Archiepiscopo Cantuariensi Decanus de Arcubus, sive summus sedis Metropolitanæ Cancellarius; ab Henrico V. Rege privati Sigilli Custos constitueretur. Claruit anno 1422. quo missus à Rege ad Hispaniæ & Lusitaniæ Reges legationem obiit. In Galliam exeunte anno reversus, 1422.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Regem apud Saltum Vincennarum nuper defunctum deprehendit; & dolore animi compulsus, Aulâ recedit, in Angliam redit, & ad scribendum se accingit, post annum 1434. Episcopus Menevensis factus. Obiit anno 1446. apud Canonicos Ecclesiæ S. Stephani Westmonasterienſis sepultus. Quod enim habet Pitseus *, eum anno 1423. è vitâ decessisse; mendam typographicam in numero cubare suspicarer. Præterquam enim quòd Lindvodus se hoc ipso anno Provinciale suum inchoâsse, annoq; demum 1430. ad finem perduxisse in Præfatione asserat; ipse Pitseus id non obscurè probat, dum Lindvodum scribit tantam processiù temporis apud Henricum VI. gratiam iniisse, ut sedi Menevensi ab eo præficeretur. Scripsit *Provinciale seu Constitutiones Angliæ libris* V. ad Henricum Chichleium, Mecœnatem suum; in quibus Constitutiones Archiepiscoporum Cantuarienſium xiv. à Stephano Langtono ad Henricum Chichleium *inclusivè* collegit, & fusissimis Commentariis explicatas dedit. Prodiit Badii Ascensii typis impressum *Paris.* 1505. f. dein *Londini* 1557. 8°. *Oxon.* 1679. f. & recisis annotationibus, quæ ad Jus Canonicum minùs spectabant, curâ Roberti Sharrock LL. D. *Oxon.* 1663. 8°. Eidem ascribit Pitseus *Catalogum quorundam Archiepiscoporum Cantuarienſium*, non aliâ forsan ratione, quàm quòd unà cum Provinciali *Londini* 1557. prodierit. Certè non aliâ de causâ Lindvodo adjudicavit *Collectionem Constitutionum Othonis & Othoboni*, & amplissima in eos *Commentaria*, quæ Joanni de Athonâ qui exeunte Sæculo xiii. floruit, deberi omnes norunt; quàm quòd in omnibus editionibus Provinciali subnecti soleant. *Summam* adhuc *Causarum*, & *Commentarium in Psalmos quosdam* scripsisse Lindvodus dicitur: quæ nondum in lucem prodierunt. Cæterùm taceri non debet Lindvodum ad Concilium Basileense ab Henrico VI. Rege legatum, insignem Regio nomine Concilii Patribus obtulisse *Appellationem* contra Pontificum Romanorum fastum & arrogantiam, Regemq; nullum in terris sibi in temporalibus superiorem agnoscere prædicâsse. Appellationem istam ab omnibus Conciliorum Editoribus hucusq; summâ fraude omissam conqueritur Jamesius Tractatu de Corruptione Patr. p. 201.

* De Script. Angl. p. 610.

1422. JOANNES CANANUS, natione Græcus, Historicus Byzantinus, claruit anno 1422. Scripsit *Historiam Obsidionis Urbis Constantinopolitanæ*, ab Amurate II. Turcorum anno 1422. die x. Junii inchoatæ, die xxiv. Augusti solutæ. Extat Historia ista Gr. Lat. interprete Leone Allatio, ad calcem Georgii Acropolitæ *Paris.* 1651. f.

1424. GEORGIUS PHRANZA, Patriâ Byzantinus, natus est anno 1401. die xxx. Augusti, non ignobili genere ortus, utpote Gregorio Palæologo Mamonæ, Magno Monembasiæ Duci, affinitate junctus. Utroſq; parentes peste extinctos anno 1417. amisit. Ipse anno sequenti, die xvii. Martii, inter Cubicularios ab Emanuele Imp. cooptatus est. Claruit anno 1424. quo pacis ineundæ gratiâ ad Amuratem Turcorum Regem cum duobus aliis Legatis missus rem bene gessit. Anno 1425. Manuelis Imp. cui ante biennium ab Epistolis adhibitus fuerat, fato jam vicini Testamentum literis consignavit, & inter Curatores locum obtinuit; Paulò pòst à Manuele morituro Joanni Imp. filio de meliore notâ commendatus. Post Manuelis mortem à Constantino Palæologo Despotâ inter Cubicularios & amicos charissimos, ægrè id concedente Joanne Imp. fratre, ascitus, cum in Peloponnesi præfecturam mense Novembri secutus est. Anno 1428. moto inter Constantinum Despotam & Carolum Dynastam bello, Phranza copiis militaribus præfectus, Glarentzam urbem expugnavit. Anno sequenti dum Constantino Patras obsidenti Consiliarius adesset; & ex subitâ prædiariorum eruptione periclitantem corpore suo tegeret, in duram admodum captivitatem à Patrensibus abductus est: mox, pactis utrinq; induciis, liberatus. Bello iterum resuscitato, egregiam ille Constantino operam præstitit, in prælio fortis, in consilio prudens: sæpè turmis militaribus præfectus; sæpe ad exteros Principes barbaros pariter ac Christianos legatus; plùs unà vice ab inimicis captus, & pretio venditus. Anno 1431. expugnatis à Constantino Patris præfuit. Anno

1432.

1432. ad Joannem Imp. missus. Protovestiarii dignitatem tulit. Anno 1436. Constantinum Peloponnesi regimine cedentem ad Urbem Regiam comitatus est. Anno 1438. Helenam Alexii Palæologi filiam, sibi uxorem duxit; multiplici prole auctus. Anno 1440. Constantino Peloponnesum repetenti comitem se dedit; ab eo rebus maximis præ aliis adhibitus, Selybriæ urbis, & Spartanæ provinciæ præfecturâ donatus, & octennio sequenti plusquam totidem legationibus insignitus. Anno 1448. Constantino post Joannis fratris obitum ad Imperium evecto, majori deinceps dignitate augeri cœpit. Postquam enim Trapezuntem & Iberiam legatus, Iberiæ Regis filiam Constantino Imp. desponsârat; Byzantium reversus, Magnus Logotheta renunciatus est. Anno 1453. die xxix. Maii, expugnatâ à Turcis Constantinopoli, Phranza in servitutem raptus est, venditus, & Spartam in Peloponnesum abductus; uxore pariter liberisq; venditis atq; aliò deportatis. Anno exeunte libertatem nactus, ad Thomam Peloponnesi Despotam, Constantini Imp. fratrem se recepit; à quo inter Domesticos allectus, & Certezà oppido donatus fuit. Anno 1455. uxorem è servitute redemit; & ad Venetos legationem obiit. Anno 1460. attritis bello intestino fratrum Palæologorum opibus, & Turcis Peloponnesum longè latéq; devastantibus, Phranza Thomam Despotam in Monasterium quoddam Macedoniæ confugientem secutus, rerum eventum ibi loci positus expectavit. In potestatem à Turcis redactâ Peloponneso, anno 1466. Græciæ longum vale dixit: & postquam Italiâ peragratâ Viterbium, Romam, Anconam, & Venetias invisérat; Corcyræ sub exitum anni consedit: ubi depositò Georgii, & assumpto Gregorii nomine, vitam Monasticam induit; & ad Historiam sui temporis scribendam se accinxit. Eam demum absolvit anno 1477. die xxix. Martii. Quamdiu absolutæ superfuerit, non liquet. Scripsit *Historiam rerum Byzantinarum* ab anno 1260. usque ad an. 1476. libris iv. res ante se natum gestas leviter delibans, deinceps verò Historiam grandiori telâ pertexens. Latinè eam convertit, amputatis digressionibus crebris in tres libros contraxit, & adjectis ubiq; notis Theophylacto Simocattæ subjunctam edidit Jacobus Pontanus *Ingolst.ad.* 1604. 4°.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

JOANNES DE IMOLA, patriâ Bononiensis, parentibus qui ab Imolâ Bononiam olim transmigrârant, natus; Baldi senis auditor. Juris utriusq; Doctor in urbe patriâ non incelebris. Claruit anno 1425. Obiit Bononiæ anno 1436. die xviii. Februarii, in Peristylio Templi S. Benedicti sepultus. Extant *Commentaria in tres libros Decretalium, in sextum Decretalium, & in Clementinas, Venetiis* edita anno 1575. ii. vol. f. & juris Canonici Professoribus satis nota. *Commentarius in primam & secundam Infortiati, Digestiq; novi partes*, Bononiæ 1580. *Consiliorum volumen*, Venet. 1581. Alia alibi. 1425.

JULIANUS CÆSARINUS, Patriâ Romanus, illustri loco natus, Juris utriusq; Doctor, & in Academiis Italicis Professor, egregiæ doctrinæ famâ aditum sibi ad summos Curiæ Romanæ honores fecit, Protonotarius Apostolicus, Referendarius, Rotæ Auditor, & Cameræ Apostolicæ Clericus ordine constitutus. Tandem Cardinalis Diaconus titulo S. Angeli anno 1426. die xxiv. Maii, seu, ut alii habent, 1430. à Martino V. renunciatus est: mox Presbyter Cardinalis titulo S. Sabinæ, & Episcopus Grossetanus, ac Tusculanus creatus. Purpuram adeptus, ad Hussitas debellandos in Germaniam cum exercitu legatus est. Verùm ab Hussitis probe cæsus & in fugam conjectus ludibrium retulit. Anno 1431. ab Eugenio IV. Basileam missus, Pontificis vices tenuit, & Concilio Generali ibi loci inchoato præfuit. Cùm verò Patres superioritatem Concilii supra Papam fortiter assererent, Eugenius datâ ad Julianum exeunte anno Epistolâ, illi Concilium dissolvere jubet. Noluit id Julianus, rescriptisque ad Eugenium duabus Epistolis eum acerrimè objurgavit, gravissimisque argumentis à consilio abducere conatus. Pontificem *causam schismatis & infinitorum malorum, ni consilium mutaverit, futurum esse* obtestatus est: Summâ quinetiam constantiâ atq; eruditionis famâ Concilii autoritatem tutatus est, & præsidis locum tenuit; donec anno circiter 1438. 1426.

vel

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

vela flecteret, & in Eugenii partes transitione factâ, contra Marcum Ephesium in Concilio Florentino strenuè disputaret. Solutâ Synodo Florentinâ, ad Uladislaum Hungariæ ac Poloniæ Regem legatus, pacem à Christianis cum Amurathe Turcorum Rege sanctissimè nuper initam summâ perfidiâ violari suasit & obtinuit, Regemq; à juramenti vinculo absolvit. Pessimè Christianæ Reipublicæ illa cessit perfidia. Commisso enim apud Varnam anno 1444. prælio Uladislaus occubuit, Christianorum copiæ deletæ sunt; ipseque Julianus, qui prælatâ Cruce Christianis in pugnam præivit, vulneribus confectus interiit, anno ætatis suæ 46. Extant *Epistolæ* ii. *ad Eugenium Papam*, quibus illum à Synodi Basileensis dissolvendi consilio abducere conatur, in Fasciculo Rerum Expetend. *Colon.* 1535. p. 27. *Oratio habita in Concilio Basileensi nomine Ecclesiæ Catholicæ ad convertendum Bohemos*, admodùm prolixa habetur Concil. Tom. xii. p. 894. ubi plures alias in eodem Concilio habitas Orationes sparsim reperire est. Acta disputationis in Concilio Florentino contra Græcos in Concilii istius historiâ inveniuntur. Alius à nostro fuit Julianus Cardinalis, cujus extat *Tractatus de Translatione Imperii* MS. in Bibliothecâ Augustanâ; modò verum sit, quod præ se fert titulus, autorem ejus Nicolai V. Pontificis Legatum fuisse.

Index MSS. Bibl. August. p. 47.

1426. BERNARDINUS, SENENSIS à patriâ dictus, ex nobili Albizeschorum familiâ oriundus, patre Senensi in Massanâ Hetruriæ oppido natus est anno 1380. die viii. Septembr. Tolli & Neræ filius. Matrem trimulus, patrem septennis amisit. Anno 1392. Senas à propinquis accitus, Onuphrium in Grammaticis, Joannem Spoletanum in Philosophicis præceptores habuit. Anno 1496. Confraternitati Disciplinatorum B. Mariæ Virginis se adjunxit: & in Domo hospitali de la Scala, cui præfuit Tobia consobrina, sedes posuit; crebris corporis flagellationibus, urticâ & cilicio carni in remedium libidinis adhibitis, præ aliis insignis. Anno 1400. sævissimâ per Italiam grassante peste, sedulam fovendis ægrotis, qui ad Hospitale de la Scalâ turmatim confluxerunt, operam navando egregiam sibi pietatis ac charitatis famam comparavit. Anno 1404. Franciscanorum religioni nomen dedit; & post brevem in Cœnobio Senensi moram factam, otium sectatus, ad Conventum Columbarii Urbe procul in medio nemore situm se contulit. Sacerdotio posthac initiatus, concionibus admodùm inclarescere cœpit. Hierosolymam dein ab Ordinis sui Generale missus, locis Sanctis Guardiani vice præfuit; totiusq; Terræ Sanctæ Commissarium egit. In Italiam reversus, summâ nominis famâ, ac populi plausu urbes concionando peragravit. In sermonibus id præcipuè egit; ut auditores ad eximiam Iesu Christi nominis reverentiam excitaret. Nomen itaq; sacrosanctum istud in centro Solis circino circumscripti depictum circumgestare solitus, id inter concionandum sæpe ostentavit, populumq; ad nominis adorationem multis hortatus est. Exinde autem rerum novarum studii suspectus, apud Martinum V. Pontificem hæreseos accusatur: & Romam accitus, crimen quidem diluit, more tamen usurpato deinceps abstinere jussus est. Claruit anno 1426. Ab Eugenio IV. Pontifice Episcopus Ferrariensis, Senensis, & Urbinas ordine designatus, & à populo avidè expetitus, dignitates oblatas constanter recusavit. Fratribus verò de Observantiâ (quos ipse anno circiter 1412. instituerat) Cismontanis præfectus, trecenta ampliùs Monasteria aut collapsa restauravit, aut è fundamentis erexit. Obiit Aquilæ in Vestinis die xx. Maii anno 1444. ætatis suæ 64. à Nicolao V. inter Sanctos ascriptus anno 1450. Mira planè atque innumera de eo nugantur fabulatores Pontificii, morbos quoscunque verbulo dissipatos, mortuos reliquiarum ejus beneficio vitæ restitutos, Græcæ linguæ scientiam ei penitùs rudi, coram Græcis tamen concionari ausu, divinitus inspiratam, Christumq; ac B. Deiparam supra sermocinantis caput videri solitos, aliaq; id genus portenta; quæ stupent bardi, rident sani.

OPERA

OPERA. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Quadrageſimale de Religione Chriſtianâ, in plures Tractatus diviſum.

Quadrageſimale de Evangelio æterno, quod plures Tractatus complectitur, & in his inſignem *de uſuris*.

Adventualia ii. *viz. de vitâ Chriſti, & de Inſpirationibus.*

Quadrageſimale duplex, unum *de Pugnâ ſpirituali*, alterum *Seraphim dictum*, ſeu *de Amore*.

Sermones de Quatuor noviſſimis, & alii *Extraordinarii* dicti, numero xxv.

Tractatus de Confeſſione.

De Speculo peccatorum.

De Præceptis Regulæ Minorum.

De Præceptis Religioſi.

Epiſtola ad Fratres Familiæ Ultramontanæ.

De Aſpirationibus quotidianis ad Deum.

Dialogus de Obedientiâ.

Sermones de Chriſto Domino, auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, Deiparâ Virgine, de Tempore, & de Sanctis. Sermones de Feſtivitatibus glorioſæ Virginis per annum prodierunt *Norimbergæ* 1493.

Commentarii in Apocalypſin B. Joannis Evangeliſtæ.

Prodierunt S. Bernardini Opera curâ Petri Rodulfii, Epiſcopi Senogallenſis, *Venet.* 1591. 4. Tom. in 4°. auctiora verò ſtudio Joannis de la Haye, Franciſcani, *Pariſ.* 1636. Tom. V. f.

NICOLAUS TUDESCHUS, *Panormitanus* vulgò dictus, gente Siculus, Patriâ Catanenſis, Ordinis Benedictini Monachus, & Cœnobii S. Agathæ Abbas, Monacenſis Abbas Trithemio atq; aliis dictus; dein Archiepiſcopus Panormitanus, claruit anno 1428. Juriſconſultus ſui ſæculi longè celeberrimus, adeò ut ob eximiam Juris utriuſq; ſcientiam Lucerna Juris communi voce appellaretur. Franciſci Zabarellæ & Antonii Butrii diſcipulus. Poſtquam Jus-Canonicum in gymnaſio Senenſi, & ab anno 1425. Parmæ aliquamdiu docuiſſet; Romam evocatus, cauſarum Rotæ Auditor conſtitutus eſt. Anno 1431. ab Aragoniæ Rege ad Concilium Baſileenſe legatus, dicendi copiâ, verborum gravitate, reconditâ Juris Canonici ſcientiâ, & nominis authoritate principem inter omnes locum tenuit. Concilii cauſam edito contra Eugenium Papam commentario fortiſſimè tutatus eſt; ejuſq; ſuperioritatem ſupra Pontificem Romanum invictis argumentis aſtruit; Eugenium tamen Concilii authoritatem detrectantem, & Conciliabulum Ferrariæ celebrantem, hæreſeos eo nomine damnari noluit: quin Patres anathema Pontifici communi ſuffragio parantes conſilio abduxit; & Presbyteris atq; Abbatibus non loca ſolùm, ſed & definitivas ſententias in Synodo ambientibus ſpem decollavit; atq; antiquam Epiſcoporum prærogativam fortiter aſſeruit. Anno circiter 1440. Cardinalitiam purpuram à Fœlice V. Papâ virtutis ac laborum præmium accepit. Obiit peſte correptus anno 1445. ſeu, ut alii habent, 1443. 1428.

OPERA.

Commentaria fuſiſſima in quinq; libros Decretalium. Prodierunt *Venet.* 1492. *Lugduni* 1586. in tres priores libros, *ibid.* 1524.

Commentaria in Clementinas, & earum Gloſſas.

Conſilia numero cxviii.

Quæſtiones ſubtiliſſimæ vii. Prodierunt unà cum Conſiliis *Lugduni* 1584, 1586.

Repetitio in caput, Per tuas, *de Arbitris.*

Practica in omnibus ferè curiis obſervari ſolita.

Theſaurus ſingularium in Jure Canonico deciſionum.

Tractatus de Superioritate Concilii ſupra Papam, ſeu *Defenſio Concilii Baſileenſis adversùs Eugenium Papam.* Ejuſmodi librum à Panormitano conſcriptum eſſe Bellarmino * parùm credibile videtur, qui contrarium planè rationibus quibuſdam ſtramineis innixus innuit, ſeq; illum in variis Panormitani Operum editionibus fruſtra quæſiviſſe aſſerit. Verùm invitâ hæc omnia veritate, forſan & conſcientiâ.

* De Scriptor. Eccl. p. 288.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

conſcientiâ. Librum enim antiquis characteribus anno circiter 1500. excuſum ad calcem reliquorum Panormitani Operum penès ſe haberi mihimet indicavit Præſul omni laude major, Reverendus in Chriſto Pater ac Dominus Gulielmus Epiſcopus Aſaphenſis.

Prodierunt Panormitani Opera *Lugduni* 1547. 5. vol. f. *Venetiis* 1592. 8. Tom. f. *ibid.* 1617. 9. Tom. f.

1429. ALEXANDER CARPENTARIUS, natione Anglus, claruit anno 1429. quo *Deſtructorium vitiorum* condere incœpit. Iſti enim debetur Opus illud, quod *Venetiis* 1582. 4°. *Norimbergæ* 1496. & alibi ſæpius, ſine Authoris cognomine, Alexandro Anglo inſcriptum, prodiit. Sic enim ad calcem Codicis MS. in Bibliothecâ Baliolenſi Oxon. notatum legitur. *Auſerens anguſtias tenebrarum cujuſdam fabri lignarii filius hæc notabilia ſupradicta ex SS. Doctorum ſententiis, & S. Scripturæ documentis collegit*; *& ad honorem Dei ſcribere ad Eccleſiæ utilitatem decrevit*, &c. Codex verò in fronte Alexandri noſtri nomen fert. Hæc αὐτόστις Cl. Uſſerius in Bibliothecâ ſuâ Theologicâ MS. prodit. Porrò Deſtructorium iſtud habetur etiam MS. ſub Alexandri noſtri nomine in Bibliothecâ S. Petri Cantab. cod. 115.

1430. RAYMUNDUS DE SABUNDE, ſive SEBEYDE, gente Hiſpanus, Artium & Medicinæ Doctor, in facultate etiam Philoſophicâ, quin & Theologicâ inſignis. Plurimam ſibi in Gymnaſio Toloſano (quod regendum demum ſuſcepit) docendo & ſcribendo famam conſecutus eſt. Claruit anno 1430. Extat *Theologia naturalis, de Homine & Creaturis*, ſeu *Theſaurus divinarum Conſiderationum*, quem Toloſæ inchoavit anno 1434. ad finem perduxit anno 1436. impreſſus *Daventriæ*——f. *Argentinæ* 1496. *Pariſ.* 1509. *Lugduni* 1540. 8°. *Francf.* 1631. 8°. *Venet.* 1581. 8°. Prologus in Indice Romano Clementis viii. prohibetur. Nec mirum quidem. Omnes enim veritates revelatas in S. Scripturâ contineri, atq; unico illo medio Chriſtianis à Deo propoſitas eſſe clarè docet. Habetur etiam ejuſdem Dialogus *Viola Animæ* inſcriptus, qui Raimundum & Dominicum Seminiverbium de hominis naturâ, de cognitione ſui, Dei, & proximi, deq; omni debito, quo Deo & proximo obſtringimur, colloquentes repræſentat; nec aliud ferè eſt quam Liber de Theologiâ naturali ab ipſomet autore in Dialogi formam redactus. Prodiit iſte Dialogus *Coloniæ* 1501. 4°. *Lugd.* 1568. 12°.

1430. DEMETRIUS CHRYSOLORAS, natione Græcus, domo, ut videtur, Theſſalonicenſis, ſummus Philoſophus ac Aſtronomus, Emanuelis Imp. admodùm charus; à quo aliquando, dum prandenti adſtaret, rogatus, referente Sguropulo *, num ex aſtrorum ſcientiâ certò aliquid futurum pronunciare poſſet; reſpondit ſe ex ſiderum concurſu reperiſſe ſeptimum Palæologum inituram concordiam cum Latinis & unionem Eccleſiarum maximè perniciosam, & Chriſtianis omnibus deteſtandam. Cúmq; id Imperator in Joannem conſobrinum ſuum rejiceret; Demetrius Joannem filium ab aſtris deſtinari affirmavit. Claruit circa annum 1430. Scripſit adversùs Latinos *Orationem Synopticam ex iis, qua Nilus Theſſalonicenſis diſſernit: Dialogum, quòd fas non ſit Orthodoxis alios Orthodoxos de re aliquâ accuſare*; *Dialogum deniq; contra Orationem, quam ſcripſit Demetrius Cydonius adversùs Nilum Cabaſilam Theſſalonicenſem.* Poſtremi iſtius Dialogi Fragmentum Gr. Lat. exhibet Allatius lib. adverſ. Hottinger. p. 49. Singula Demetrii Opuſcula MSS. aſſervantur in Bibliothecâ Vaticanâ.

* Hiſt. Concil. Florent. Sect. 3. c. 8.

1430. MACARIUS, gente pariter Græcus, Metropolita Ancyranus, claruiſſe videtur circa annum 1430. vel paulò ante; in Latinos acriter invectus. Extat Opus ineditum *contra pravas Latinorum opiniones*, & in fine etiam contra Barlaamum, Acindynum, eorumque aſſeclas, Capitibus cxx. conſtans. Memorat id, atque acriter perſtringit Leo Allatius de Conſenſu l. 2. c. 18. §. 15.

ESAIAS,

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

ESAIAS, patriâ Cyprius, Latinorum amicus & sectarius, claruit, si rectè conjiciam, (neque enim certam ejus ætatem hactenus investigare potuerim) circa an. 1430. Certè Nicolai Sclengiæ æqualis, cujus librum de Processione Sp. S. adversùs Latinos datis ad illum literis oppugnavit; quibus ipsum ineptiarum atq; impietatis arguit; Spiritum S. verò à Filio æquè ac Patre procedere multis argumentis probare contendit. Extat *Epistola ista* Gr. Lat. apud Leonem Allatium de Consensu l. 2. c. 18. §. 16. & Græc. Orthod. Tom. i. p. 396. 1430.

JOANNES, ANAGNOSTA Thessalonicensis, urbi patriæ ab Amurate II. Turcorum Principe anno 1430. expugnatæ præsens adfuit, laborum & calamitatum particeps. Ipse victoris pollicitationibus è fugâ revocatus, pristinas in Urbe sedes inter alios concives incolere perrexit. A tyranno verò post biennium reverso bonis exutus instituti consilii pœnitentiam egit. Scripsit *Narrationem de Extremo Excidio Thessalonicensi*, cui *Monodiam* sive *Threnum Prosaicum* subtexuit. Utraq; Gr. Lat. ab Allatio edita est Symmict. Part. ii. p. 318. 374. 1430.

PETRUS JEREMIÆ, natione Siculus, domo Panormitanus, Ordinis Dominicani Monachus, Concionator in primis facundus, claruit circa an. 1430. Bononiæ primùm inter Prædicatores cooptatus, postea Insulam patriam repetiit, ac Monasteria sui Ordinis plura authoritate suâ reformavit. Bononiam demum regressus, obiit (uti ex Epitaphio liquet) anno 1452. V. Non. Martii, juxta Altamuram verò anno 1434. 1430.

SCRIPTA.

Sermones de Tempore, & de Sanctis per totum annum.
Expositio Orationis Dominicæ.
Expositio decem Præceptorum.
Tractatus de Passione Domini.
Tractatus de Fide.

Prodierunt Opera Petri Hieremiæ modò recensita *Hagenoæ* 1514. Alia quædam recenset Altamura Biblioth. Prædicat. p. 173. quæ nondum in lucem edita videntur.

NICOLAUS AUXIMANUS PICENS, gente Italus, patriâ Picenus, Ordinis Minoritarum sodalis, Bernardino Senensi familiaris, claruit anno 1430. Vir pius, nec indoctus quidem. Multa pro Ordine suo gessit, variaque obiit munera; inprimis verò Vicariatu provinciæ S. Angeli, & locorum Terræ Sanctæ præfecturâ fungebatur. Hierosolymis redux, obiit in Cœnobio Aræ-cæli. Scripsit *Summam Casuum Conscientiæ*, Venetiis 1484. excusam; *Supplementum ad Summam Pisanellam*, Mediolani 1144. Venet. 1469. 4°. *Interrogatorium Confessorum*, Venet. 1489. 8°. *Commentarii in Regulam Fratrum Minorum*, *Juris Canonici Epitome*, *Sermonum liber*, & *Quadragesimale*; quæ ab eodem conscripta esse refert Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 263. nondum in lucem prodiisse videntur. 1430.

JOANNES NIDER, natione Germanus, Patriâ Suevus, Ordinis Prædicatorum Theologus summus, Domûs Prædicatorum Basileensium Prior, Hæreticæ Pravitatis Inquisitor, & Gymnasii Viennensis Rector. Claruit anno 1431. quo ab Academiâ Viennensi ad Concilium Basileense missus, disputationibus adversùs Hussitas institutis sibi famam aucupatus est. Ineunte anno 1432. à Concilio ad Bohemos legatus, ut eos datâ salutis cautione & reformationis spe ad Synodum invitaret, operam lusit. Nondum enim illis memoriâ exciderat Hussi vivicomburium, & Concilii Constantiensis perjurium. Obiit Nider Norembergæ anno 1438. 1431.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

Consolatorium timoratæ Conscientiæ. Prodiit *Romæ* 1604 8°. *Parisiis* 1494. 16°. antea impressum.

Formicarius, seu *Dialogus ad vitam Christianam exemplo conditionum Formicæ incitativus*, historiis Germaniæ refertissimus. *Paris.* 1519. 4°. *Duaci* 1602. 8°.

Præceptorium, seu Tractatus de decem Præceptis. *Paris.* 1507. 4°. 1515. 4°. *Duaci* 1612. 8°.

Alphabetum divini Amoris. Habetur inter Opera Gersonis *Paris.* 1606. fol.

De modo bene vivendi liber, sub nomine D. Bernardi ad Sororem, editus *Paris.* 1494. 16°. *Romæ* 1604. 8°.

De Reformatione Religiosorum libri iii. *Antverp.* 1611. 8°.

De Contractibus Mercatorum liber. Habetur in Collectione Tractatuum Juris, *Venet.* 1584. Tom. vi. p. 279. & inter alia Opuscula *Lugduni* 1593. p. 615.

Sermones totius anni de Tempore & Sanctis cum Quadragesimali. Prodierunt alicubi in 8°.

Epistolæ ii. ineunte anno 1432. *ad Bohemos* scriptæ. Habentur Concil. Tom. xii. p. 848. *alia ad Concilium Basileense*, ibid. p. 969.

Alia plura Nideri Opera inedita recenset Ambrosius de Altamurâ Biblioth. Prædicat. p. 170.

1431. EUGENIUS IV. *Gabriel Condelmerius* antea nominatus, Patriâ Venetus, illustri sanguine oriundus, Gregorii XII. ex sorore Nepos, *Angeli* Condelmerii filius. Adolescens adhuc Canonicis Cœlestini habitûs Congregationis S. Georgii in Algâ nomen dedit. Excitatâ sanctitatis opinione, Romam ab avunculo accitus est, & Episcopus Senensis, Clericus Cameræ, Thesaurarius, ac Presbyter Cardinalis titulo S. Clementis, ordine constitutus. Sub Martino V. Piceni primùm, dein Bononiæ Legatus, rem utrobiq; bene gessit. Post Martini obitum Pontifex Romanus electus est anno 1431. *ii.* Nonas Martii, coronatus die xi. ejusdem mensis. Ineunte Pontificatu, *cum divina humanaq; omnia perturbaret*, inquit Joannes Stella *, populum Romanum ad arma concitavit; qui tumultu facto Eugenium cucullo arrepto Urbe se proripere compellunt; fugientem telis & sagittis insequuntur; Magistratus Pontificios loco submovent, suos subrogant, & libertatem sub Bonifacio IX. deperditam asserunt. Eugenius Urbe ejectus, Florentiam concedit. Interea temporis Concilium Basileense à Martino V. anno præcedenti *indictum* die xxiii. Julii à Juliano Cardinale S. Angeli, Eugenii legato, *inchoatur*: & sessione secundâ mense Martio anni sequentis habitâ, Papam Concilio subesse, reformandam esse Ecclesiam tam in Capite quàm membris, nec Concilium sine consensu proprio dissolvi aut aliò transferri posse decernit. Ægerrimè id fert Eugenius, Legatum revocat, & Concilium Bononiam transferri jubet. Concilium authoritatem suam strenuè vindicat, Pontificis edictum irritum esse, temerarium, atq; in Ecclesiæ scandalum cedere declarat; ipsum in Concilio intra tres menses comparere jubet, ni Concilii decreto in ordinem redigi malit: diem tamen illi sæpiùs ampliat usq; ad initium anni 1434. cùm Eugenius Patrum minis territus, Concilio cedit, acta illius omnia confirmat, edicta sua revocat, & Legatos, qui in omnibus Concilio morem gerant, remittit. Post triennium verò Græcis in Occidentem adventuris, ut unionem cum Latinis sancirent, de Conventûs loco decertatur. Eugenius Concilium Ferrariam moveri mandat. Patres è contra Basileenses Eugenium Simoniæ, perjurii, aliorumq; criminum reum agunt, & Basileæ se judicandum sistere jubent; parere nolentem sessione xxviii. die i. Octobr. anni 1437. contumacem declarant; anno sequente sessione 31. ab authoritate Pontificiâ suspendunt; anno 1439. sessione 34. penitùs deprivant: Conciliorum Ferrariensis & Florentini acta irrita ac schismatica esse decernunt; & exeunte anno die xvii. Novembr. sessione 39. Amedeum Sabaudiæ Comitem,

* Vit. Pontif. Basil. 1507.

sibi

sibi Pontificem titulo Fœlicis V. eligunt. Eugenius interim in Basileenſium capita haud parcè fulminat; & allectis in Italiam Græcis Concilium ſuum celebrare pergit. Inchoatum id Ferrariæ anno 1438. & ſerpente ibi luè Epidemicâ Florentiam ſub initium anni ſequentis tranſlatum. Acriter Græcos inter & Latinos aliquamdiu diſputatur, tandem tamen utrinq; convénit. Joannes enim Palæologus Imp. CP. ad incitas à Turcis jamdudum redactus, in Concilio præſens, ſubſidia ſibi adversùs barbaros ferri paciſcitur; cæterâ de rebus fidei & Eccleſiæ ſuæ libertate parùm ſolicitus, Epiſcopos Græcos in Latinorum partes cedere authoritate ſuâ compellit. Utcunq; igitur reclamantibus Marco Epheſino, atq; aliis antiquæ fidei tenacibus, communi ſuffragio definitur, Purgatorium eſſe, Papam Eccleſiæ caput eſſe, Spiritum S. à Patre & Filio procedere, azyma in Euchariſtia celebrandi uſurpari poſſe. Re confectâ Concilium ſolvitur; Palæologus Imp. inanibus promiſſis, Epiſcopi Græci dolore & ignominiâ onuſti domum redeunt. Eugenius verò Romam ſe confert, & in Fœlicem ac Baſileenſes tonat: nec illi minùs acriter anathema in Eugenium rejiciunt. Convitiis, quin & armis, res utrinq; agitur: donec tandem anno 1442. die xvii. Cal. Junii Patres Baſileenſes, indicto priùs Lugduni poſt triennium Concilio, Synodum claudunt, à Nicolao V. Papâ anno demum 1449. confirmatam. Obiit Eugenius die xviii. Februarii, anno 1447. ætatis ſuæ 64. Extant *Epiſtolæ & Bullæ* xxiv. Concil. Tom. xii. p. 469, 931, &c. *aliæ Epiſtolæ* xxxiii. (quarum aliquæ Gr. Lat.) Concil. Tom. xiii. p. 21, &c. *aliæ* x. apud Bzovium Annal. Tom. iv. *aliæ* plures apud Waddingum Annal. Minor. Tom. v. & in Bullario Laertii Cherubini *Romæ* 1617, 1638.

SÆC. XV. ab An. M.cc.c.

LAURENTIUS JUSTINIANUS, patriâ Venetus, dignitate Patricius, Bernardi Juſtiniani & Quirinæ filius, Canonicus Regularis Ordinis S. Auguſtini Congregationis S. Georgii in Algâ. Triginta annis in Regulari vitâ exactis, Venetiarum Epiſcopus ab Eugenio IV. anno circiter 1431. ſeu ut alii habent, 1435. conſtitutus eſt; poſtquam nullas non preces, nullas non artes, ut onus impoſitum excuteret, adhibuiſſet. Vir infucatâ erga Deum Pietate, prodigâ in pauperes charitate, & ingenti religionis Zelo, meritò celebrandus. Anno 1450. Patriarchæ titulo ac dignitate à Nicolao V. Pontifice auctus eſt, primuſq; apicem Patriarchalem urbi patriæ intulit. Obiit die viii. Januarii, anno Chriſti 1455. ætatis ſuæ 74. à Clemente VII. anno 1524. in Sanctorum album relatus. 1431.

OPERA.

Lignum vitæ, anno 1419. ſcriptum.
De Diſciplinâ & ſpirituali perfectione.
De caſto connubio Verbi & animæ.
Faſciculus amoris.
De triumphali agone Chriſti.
De interiori Conflictu.
De complanctu Chriſtianæ perfectionis.
Sermones de Feſtis Chriſti, Deiparæ, & Sanctorum.
De vitâ ſolitariâ Opus.
De contemptu mundi. Opera omnia, hactenus enumerata, à Juſtiniano antè ſuſceptas infulas Epiſcopales ordine ſunt conſcripta. Quæ ſequuntur, poſt admiſſum Præſulatum ſunt elucubrata.
De ſpirituali interitu animæ liber.
De ejuſdem Reſurrectione Spirituali, quæ per mediatorem Dei & hominum Chriſtum Jeſum ſit gratiâ ipſius multipliciter operante, libri ii.
De regimine & inſtitutione Prælatorum.
De obedientiâ.
De humilitate.
De gradibus perfectionis.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Epistolæ variæ.*

Prodierunt omnia Laurentii Justiniani Opera *Lugduni* 1568. f. *Venetiis* 1606. f.

1432. ANDREAS DE PETRA, Colossarum, seu, ut Sguropulo passim audit, Rhodi Archiepiscopus; inter Græcos natus, educatus, & Episcopali dignitate insignitus, tandem ad Latinos defecit. Claruit anno 1432. quo ad Consilium Basileense ab Eugenio Papâ legatus, Patres, ut Eugenio morem gererent, & schisma ab Ecclesiâ averruncarent, prolixâ oratione die xxii. Augusti habitâ persuadere conatus est. Mox à Concilio legatus ad Græcos concordiæ ineundæ gratiâ designatus est. Ipse munus istud olim obierat; an verò Provinciam sibi recèns concreditam adierit, haud satis patet. Anno 1438. contra Marcum Ephesium & Bessarionem de processione Sp. S. in Concilio Ferrariensi strenuè disputavit. Extat *Oratio in Synodo Basileensi habita* Concil. Tom. xii. p. 872. & apud Bzovium ad an. 1432. §. 37. *Assertiones in Concilio Ferrariensi adversùs Græcos propositæ*, ibid. ad an. 1438. §. 8.

1432. JOANNES, Archiepiscopus Tarentinus, claruit anno 1432. quo ipse pariter ab Eugenio ad Concilium Basileense missus, pro Pontifice in Synodo peroravit. Anno 1434. pace inter Eugenium & Concilium resarcitâ, ab illo iterum legatus est, ut cum aliis Concilio sua vice præesset. Anno 1438. derelictis Basileensibus, ad Eugenium se contulit, & Concilio Ferrariensi interfuit. Extat *Oratio in Synodo Basileensi habita* Concil. Tom. xii. p. 884. & apud Bzovium ad annum 1432. §. 51.

1433. ÆGIDIUS CARLERIUS, natione Belga, ortu Cameracensis, Collegii Navarrensis in Academiâ Parisiensi socius, & Theologiæ Professor. Postquam prælectionibus in Sententiarum libros, & concionibus ad populum non vulgarem sibi nominis famam comparâsset; anno 1431. v. Id. Octobr. Ecclesiæ Cameracensis Decanus creatus est. Claruit anno 1433. quo Concilio Basileensi adfuit, & in reducendis ad Ecclesiam Hussitis strenuam navavit operam. Pragam enim à Concilio legatus nullum non laborem impendit, ut Bohemos in Ecclesiæ sinum revocaret, saltem ad Concilium adduceret. Basileam reversus, contra Nicolaum Taboritam, Hussitarum pugilem in Synodo per quatriduum disputavit. Obiit grandævus anno 1473. die xxiii. Novembris.

SCRIPTA:

Sporta Fragmentorum, in quâ habentur Tractatus, *De conservatione bonorum Ecclesiæ*; *Defensorium Ecclesiæ*; *De perpetuâ virginitate B. Mariæ*; *Contra Iconomachos*; *Pro Cœlibatu, præsertim Ecclesiasticorum.*

Sportula Fragmentorum, quæ continet Tractatus, *De electione Judæ proditoris*; *De Hierarchiâ Ecclesiasticâ*; *De reditibus ad vitam*; *De Decimis*; *De Indulgentiis*; *De integritate Confessionis*; *De non esu carnium apud Benedictinos*: *Contra consummati sæculi calculatores*; *De clausurâ Religiosarum Ordinis S. Dominici.*

Prodierunt Sporta atq; Sportula istæ, titulo *Diversarum Casuum Consultationum*, *Bruxellis* 1478. 2 vol. f.

Oratio, quâ respondit per dies quatuor in Concilio Basileensi ad articulum secundum Bohemorum, de corrigendis peccatis publicis, quem proposuit per biduum Nicolaus Taborita. Extat Concil. Tom. xii. pag. 1159. usq; ad pag. 1248. apud Bzovium ad an. 1433, & 193. & apud Canisium Antiqu. Lect. Tom. iii. pag. 289.

Commentarii in iv. *libros Sententiarum*, *Sermones* xliii. *& Tractatus de rebus diversis quamplurimi*, MSS. in Bibliothecâ Collegii Navarrensis asservantur. Singulorum titulos & argumenta exhibet Launoius Hist. Gymnas. Navarr. par. ii. c. 4. p. 581.

JOANNES

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

JOANNES RAGUSÆUS, seu *de Ragusio*, natione Dalmata, Ordinis Prædicatorum Monachus, & Procurator Generalis. Quo nomine ad Concilium Basileense legatus, ineunte anno 1433. adversùs Joannem de Rogkyzanâ, Hussitarum Advocatum, integro octiduo disseruit. Anno sequenti à Concilio Constantinopolim missus est; ut Græcos [illegible]is & subsidii spe ad Synodum invitaret. Anno 1438. derelictis Patrum Basileensium partibus, in Eugenii Pontificis castra transiit, & Concilio Ferrariensi interfuit. Anno 1440. Episcopatu Argentinensi, seu ut alii habent, Argensi, à Pontifice ante biennium donatus, Constantinopolim ad Joannem Imp. legatus est. Sunt qui Ragusæum in Cardinalium numerum titulo S. Sixti postea cooptatum fuisse tradunt. Extat *Oratio quâ respondit per octo dies in Concilio Basileensi ad Articulum primum Bohemorum, de Communione sub utrâq; specie, à Joanne Rogkyzanâ propositum*; Concil. Tom. xii. p. 1013. usq; ad p. 1159. apud Bzovium ad annum 1433. §. 99. & Canisium Antiqu. Lect. Tom. iii. par. 2. p. 1. 1433.

GERARDUS LANDRIANUS. Episcopus Laudensis, claruit anno 1433. quo circiter tempore à Concilio Basileensi ad Henricum VI. Angliæ Regem legatus, in consessu Ordinum Angliæ orationem ad Regem habuit; & Oratores ac Episcopos reliquorum regnorum exemplo ex Anglia ad Concilium mitti, paceniq; afflictis Galliæ rebus concedi multis rogavit. Extat *Oratio ista* Concil. Tom. xii. p. 867. 1433.

JORDANUS BRIXIUS, natione Gallus, dignitate Miles, professione Jurisconsultus, Consistorii Regii Advocatus, & Provinciæ Galliarum Judex major, claruit anno 1433. Scripsit *Tractatum pro Eugenio* IV. *Pontifice adversùs Concilium Basileense*; quem primus in lucem edidit Baluzius Miscellan. Tom. iii. p. 303. 1433.

HENRICUS DE KALTEISEN, natione Germanus, patriâ Confluentinus, *Frigidum Ferrum* vulgari cognomento dictus. In patriâ Urbe educatus, Dominicanis se adjunxit: & Doctoratûs laureâ in Academiâ Colonienſi insignitus, Cruciatæ contra Bohemos prædicandæ provinciam sibi a Pontifice demandatam suscepit. Anno 1433. in Concilio Basileensi contra Udalricum Hussitarum Patronum integro triduo disputavit. Anno 1440. Sacri Palatii Magister creatus est, & Hæreticæ pravitatis per totam Germaniam Inquisitor constitutus; cùm priùs Inquisitor fidei apud Colonienses fuisset. Anno 1452. iii. Cal. Mart. duarum in Norvegiâ Provinciarum, Nydrosiensis & Cæsariensis, Archiepiscopus à Nicolao V. Papâ consecratus est. Obiit anno 1465. vi. Cal. Octobris, in Conventu Confluentino sepultus. Extat *Oratio, quâ in Concilio Basileensi per tres dies refutavit tertium Articulum Bohemorum, de liberâ prædicatione verbi Dei, quem proposuit per biduum Udalricus Presbyter Orphanorum*: Concil. Tom. xii. p. 1249. usq; ad p. 1364. apud Bzovium ad an. 1433. §. 254. & Canisium Antiqu. Lect. Tom. iv. par. 2. p. 1. Reliqua ejus scripta, adhuc inedita, recensent Trithemius fol. 173. & Altamura p. 187. 1433.

JOANNES DE POLEMAR, Archidiaconus Barcinonensis, Apostolici Palatii Auditor, Juris Pontificii Doctor in Gymnasio Viennensi, à Juliano Cardinale anno 1431. ad Concilium Basileense inchoandum præmissus, in Synodo deinceps præclarè rem gessit. Præcipuè verò in colloquiis de concordiâ ineundâ cum Hussitis anno 1433. institutis inclaruit. Ineunte enim anno à Concilio Pragam ad Bohemos legatus, crebras de pace apud Ordines Regni orationes habuit; eosq; Oratores suos ac Theologos ad Synodum mittere persuasit. Basileam deductis Hussitis, & disputatione utrinq; initâ, ipse Petri Rayne, Angli, qui ultimus omnium pro Bohemis perorârat, argumenta triduanâ dissertatione oppugnavit. Mox ad Bohemos, qui Basileâ proditionis metu 1433.

SÆC. XV. ab An. MCCC. motu properè excesserant, remissus, pacem exoptatam Concilii jussu composuit, & Hussitis postulata concessit. Utrinq; enim convenit, ut Eucharistia sub utrâq; specie Laicis daretur; ut enormia crimina acri censurâ ab Ecclesiasticis afficerentur; ut Presbyteris Dei verbum liberè prædicare liceret; utq; sacerdotes rerum civilium dominio sese ampliùs non immiscerent. Extat Polemarii *Oratio*, quâ in Concilio Basileensi per tres dies refutavit quartum articulum Bohemorum, *de civili dominio Clericorum*, quem proposuit per triduum Petrus Rayne Anglus: Concil. Tom. xii. p. 1364. usq; ad p. 1419. apud Bzovium ad an. 1433. §. 338. & Canisium Antiqu. Lect. Tom. iv. par. 2. p. 229. *Liber de abstinentiâ carnium, Sermones, & Quæstiones*, à Trithemio memorata, adhuc latent.

1434. ALPHONSUS TOSTATUS, gente Hispanus, in oppido Madrigali apud Vaccæos natus, primâ ætate in Academiâ Salmanticensi bonis literis operam dedit, dein in Collegium Bartholomæi ad Laurum Salmanticense adscitus, sacros Presbyteratûs ordines suscepit. Annos nondum 22. natus, totum literarum, quâ latè patet, stadium tam fœlici cursu permensus fuerat, ut nulla humanæ scientiæ materia ipsi inaccessa videretur. Triplici itaq; stipendio è publico conductus, nullas ferè non artes liberales in Academiâ Salmanticensi docuit. Claruit anno 1434. quo circiter tempore Concilio Basileensi interfuisse dicitur. Episcopus demum Abulensis factus, Regi a secretioribus consiliis adhibitus, & major Hispaniarum Referendarius creatus. Obiit gloriæ magis quàm dierum satur, anno Christi 1454. quadragenario haud major, in Ecclesiâ Abulensi sepultus; atq; istiusmodi elogio ab Hispanis donatus; *Hic stupor est mundi, qui scibile discutit omne.* Vir sanè stupendæ memoriæ, incredibilis diligentiæ ac rari planè judicii; qui non modò intima Theologiæ adyta penetrarat; sed & reconditiorem exterarum disciplinarum, Philosophiæ, Mathematicæ, Geographiæ, Historiæ, ac Juris utriusq; scientiam toto, quod aiunt, pectore exceperat. Nec tamen pietate minùs ac religionis zelo, quàm doctrinâ insignis; jejuniis, vigiliis, & orationibus perquam deditus; adeò ut defuncti memoria apud populares suos eximiâ veneratione coleretur. Diligentiam verò quòd attinet, & indefessum legendi scribendiq; studium: certè omnium non sui modò, sed cunctorum sæculorum πολυγραφώτατος fuit: qui 22. annorum spatio plura scripsit, quàm integrâ ferè ætate aliquis attentè perlegere possit; ut in hoc decantato illi Didymo Alexandrino conferri soleat: quem admirandâ etiam memoriæ fœlicitate ità exæquavit, ut nil unquam semel perlectum oblitus feratur. Sanè ut immensa, quæ typis excusa circumferuntur, taceam volumina, quadringenti pluſquam illius libri, dum ex Hispaniis in Italiam prælo destinati adveherentur, naufragio interiisse dicuntur. Ne tantas tamen dotes labe aliquâ immunes censeamus, nonnulli in eo debitam erga SS. Trinitatis mysterium venerationem, plures majorem erga Patres reverentiam, omnes styli nitorem atque elegantiam desiderant; ut Pontificiorum criminationes mittam, qui illum nimio placita sua à Card. Turrecremata impugnata, & ab Eugenio Pontifice notata, defendendi studio abreptum ipsam Papalem authoritatem haud obscurè impugnâsse conqueruntur.

OPERA.

Commentariorum in Genesin liber, anno 1436. scriptus, cui præmittitur *Commentarius in Epistolam S. Hieronymi ad Paulinum, & in Præfationem ejusdem in Pentateuchum.*

Commentariorum in Exodum libri ii.
In Leviticum liber.
In Numeros libri ii.
In Deuteronomium liber.
In Josue libri ii.
In Judices & Ruth liber.
In primum librum Regum libri ii.

In

SÆC. XV. ab An. MCCC.

In tres ſequentes libros Regum libri totidem, quorum ultimus ſcriptus eſt anno 1440.

In libros Paralipomenon libri ii.

Commentariorum in Evangelium S. Matthæi libri vii. anno 1449. ad umbilicum perducti.

Defenſorium trium Concluſionum, anno 1445. ſcriptum.

Liber de quinq; figuratis Paradoxis. Prodiit ſeorſim *Duaci* 1621. 8°.

Libellus de ſanctiſſimâ Trinitate.

Tractatus in illud, Ecce Virgo concipiet, &c.

Contra Sacerdotes publicos concubinarios.

De ſtatu Animarum poſt mortem.

De optimâ Politiâ.

Prodierunt omnia iſta Toſtati Opera Franciſci Ximenii Cardinalis ſumptibus *Venet.* 1530. (quæ quidem editio in Indice Romanenſium Expurgatorio iniquam ſatis cenſuram paſſa eſt, atque adeò præ aliis ſincera eſt habenda) *ibid.* 1596. & *Colon.* 1612. Tom. xxvii. f. quorum ultimi duo Tomi nonniſi Indicem complectuntur, ſtudio Franciſci Fontani, Canonici Complutenſis, compilatum.

Cenſura Colloquii Ratisbonenſis. Prodiit alicubi 1608. 4°.

Commentarius ſive Expoſitio in libros Chronicorum Euſebii, in V. Partes diſtributa, quam patriâ linguâ conſcripſit Toſtatus. Prodiit Hiſpanicè *Salamanticæ* 1506.

Quæſtiones xiv. quarum quatuor priores univerſam ferè S. Scripturam compendio repræſentant; reliquæ de ſtirpe ac ſucceſſione Deorum Gentilium agunt. Prodierunt Hiſpanico idiomate excuſæ *Antverp.* 1551.

Cæterùm Toſtatus univerſos S. Scripturæ libros *Commentariis* explicavit; atq; innumera diverſi argumenti Opuſcula conſcripſit. Horum, quotquot oblivioni ſuperſunt, titulos exhibet Ant. Poſſevinus Apparat. Sacr. Tom. i. p. 47.

JOANNES, titulo tenùs Patriarcha Antiochenus, claruit anno 1434. quo Baſileæ poſitus *Tractatum de ſuperioritate Concilii ſupra Papam* compoſuit; in quo id præcipuè agit, ut Concilii ſuperioritatem argumentis è Jure Canonico prolatis aſtruat. Poſtquam libellum ſuum in Conventu Fratrum Minorum publicè recitâſſet, Concilii patribus legendum obtulit. Extat ille Concil. Tom. xii. p. 912. 1434.

ISAIAS, & ipſe etiam titulo tenùs Patriarcha Hieroſolymitanus, forſan aliquis ex Minoritis, qui Miſſionem tunc temporis in partibus Orientalibus obierunt, cui Armenorum Eccleſiæ Romanæ conciliandorum cura commiſſa eſt, & auguſtus iſte titulus à Pontifice collatus. Neq; enim onus ei impoſitum, nec ſubmiſſa verborum humilitas, quâ Pontificem affatur, vero Patriarchæ conveniunt. Claruit anno 1434. ſub cujus exitum datâ ex Urbe Conſtantinopoli Epiſtolâ breviculâ, Armenorum unionem ſibi curæ fore promiſit. Extat *Epiſtola* iſtâ Concil. Tom. xiii. p. 539. 1434.

MARCUS EUGENICUS, natione Græcus, primùm quidem ludo aperto pueris edocendis & orationibus conſcribendis operam dedit; dein paratâ à Joanne Imp. in Occidentem profectione, ob raram doctrinam atque eloquentiam electus qui pro Græcorum dogmatibus contra Latinos inter primipilares decertaret. Archiepiſcopatu Epheſino poſt Joſephi Metropolitæ obitum donatus eſt anno circiter 1436. Anno 1438. à Joanne Imp. ad Concilium Ferrarienſe ductus, principem inter Græcos poſt Patriarcham CP. locum tenuit, tum ob doctrinæ famam, tum quòd Patriarcharum Antiocheni & Hieroſolymitani vices ſibi demandatas obiret. Sub initium Concilii graviſſimam Imperatoris iram ſubiit; eò quòd votem FILIOQUE è Symbolo expungi, & azyma in Euchariſtiâ non amplius uſurpari, à Latinis oblato libello poſtulans, Eugenii Pontificis animum exacerbâſſet. 1438.

SÆC. XV. ab An. Mccc. bâsset. Institutâ utrinq; disputatione Marco communi omnium suffragio primæ partes à Græcis sunt demandatæ; ut aciem instrueret, copias educeret, & adversariorum ictus repelleret simul ac repensaret. Provinciam ille sibi demandatam intrepidâ animi constantiâ & immenso fervore egit; Latinorum utpote hostis juratissimus, & effræni erga Ecclesiæ Græcæ dignitatem zelo ductus. Primo quidem certamine longe infra conceptam de se opinionem, & Juliani Cardinalis, Latinorum Antelignani, acumen subsedit; Scholasticis quippe disputandi formulis in Occidente receptis insuetus; & causæ, quam agebat, (de processione enim Sp. S. agebatur) veritate destitutus. Postea verò Bessarionem sibi parastatam nactus, tantâ dicendi copiâ, tam invicto argumentandi acumine disseruit; ut omnes in sui stuporem raperet: tam immoderato interim animi ardore usus, ut Latini, quos Hæreticos vocare nequaquam dubitavit, eum insanire ficto rumore in vulgus dissererent; & ab ipso Bessarione, laboris socio, Cacodæmonis titulo notaretur. Re demum ad exitum spectante, & Episcopis Græcis Pontifici morem gerere, & Concilii decretis subscribere à Palæologo Imp. jussis, solus omnium constanter recusavit; neque ullis minis, ullis promissis adduci potuit, ut Ecclesiæ Græcæ libertatem proderet. Post concilium igitur solutum Constantinopolim reversus, divinis ferè honoribus à Populo exceptus est: & Latinos scriptis oppugnare pergens, ut unio tanto rerum apparatu, tanto strepitu compolita, in nihilum recideret, effecit,

SCRIPTA.

Epistola de Synodo Florentinâ ad omnes Christianos, quos multis hortatur, re Synodum Florentinam suscipiant; Græcorum subscriptiones partim precio partim terrore à Latinis surreptas esse docens. Extat Gr. Lat. una cum Josephi Methonensis Responsione, Concil. Tom. xiii. p. 677.

Epistola circularis ad omnes ubicunq; terrarum degentes, de eâdem re. Extat Gr. Lat. cum Gregorii Protosyncelli Responsione, ibid. p. 740.

Tractatus, quòd Divina Dona sanctificantur non solùm à verbis Dominicis, verùm etiam à consequentibus oratione & benedictione Sacerdotis, virtute Sp. S. Habetur Græcè inter Liturgias *Paris.* 1560. p. 138.

Professio Fidei. Fragmentum ejus Gr. Lat. exhibet Leo Allatius de Consensu l. 3. c. 3. §. 4.

Epistola ad Joannem Palæologum Imp. cujus laciniam dabit Idem lib. de Synodo octavâ c. 14. p. 544.

Ecphrasis animam agentis. Excerptum ejus habet Idem ibid.

Capita Syllogistica contra Latinos de Processione Spiritûs S.

Epistola ad Georgium Scholarium contra ritus & sacrificia Romanæ Ecclesiæ. Habetur MS. uti & quatuor præcedentia Opuscula, in Bibliothecâ Vaticanâ. *Orationes de purgatorio* Ferrariæ ad Cardinales habitæ; *Responsiones ad Quæstiones Cardinalium & de consecratione Corporis Dominici. Solutio duarum quæstionum à Rege propositarum. Epistolæ ad Orthodoxos, Epilogus adversus Latinos.* Ὁμολογία τῆς ὀρθῆς πίστεως Florentiæ facta, & alia quædam in Bibliothecâ Regis Galliæ MS. Gr. asservantur. Teste Ph. Labbéo. nov. Biblioth. MSS. p. 2. §. 2. p. 88.

1436. BESSARION, gente Græcus, patriâ Trapezuntinus, Ordinis S. Basilii, Monachus, anno circiter 1436. Monasterio post 21. annos inibi exactos eductus, & ad honores eâdem de causâ, ob quam Marcus Eugenicus, evectus est, Archiepiscopus Nicænus constitutus. Anno 1438. ad Concilia Ferrariense & Florentinum profectus, latum eloquentiæ & doctrinæ explicandæ campum nactus est. Marco in disputando socius datus, præclarè rem gessit; Latinorum argumenta acute dissolvit, & Græcorum causam nervosè admodùm tutatus est. Famæ sibi exinde comparatæ (neq; enim aliud versipellis homo egit) satur, molliùs deinceps pedem Latinis commisit; ita ut in istorum partes pedetentim propendere, & Pontificis gratiam aucupari, manifestis

SÆC. XV. ab An. MCCCC-

festis indiciis deprehenderetur; acriter à Marco eo nomine increpitus, & Spurius, atq; Ecclesiæ patriæ proditor appellatus. Sub Concilii finem detracto velo ad Latinos penitus defecit; eorum causam strenuè promovit; & Josepho Patriarchæ CP. moribundo Concilii definitiones subscriptione suâ confirmare persuasit. Soluto Concilio, in Græciam reversus, Patriarcha CP. à Joanne Imp. & Latinorum sectatoribus designatus est; verùm Græcis, quotquot Florentiæ fidem non decoxerant, avitam religionem mordicùs retinentibus, & Latinorum amicos cane & angue pejus detestatis; dignitate Patriarchali cedere necesse habuit. In Italiam itaq; se recipiens, divitiis simul ac honoribus ab Eugenio Pontifice cumulatus est, & inter Cardinales cooptatus. A Nicolao V. Eugenii successore Episcopus Tusculanus, & Legatus Bononiæ constitutus est: quam quidem provinciam tantâ prudentiâ quinquennio administravit; ut perpetuus Patronus ac Protector à Dominicanis pariter ac Franciscanis Sodalibus designaretur. Post Nicolai mortem anno 1455. parum abfuit quin Summus Pontifex à Cardinalibus eligeretur. Post annum 1458. Pio ii. Papæ belli contra Turcos suscipiendi author fuit; & ad Fredericum Imp. ac Germaniæ principes, & Venetorum Rempublicam legatione perfunctus, omnes flagrantissimis precibus ab sacrum bellum concitavit. Apud illos quidem surdis cecinit, his verò facundo sermone id animi addidit; ut exercitum haud contemnendum conscriberent. Verùm Pii mors repentina tantos belli apparatus diffavit. Anno circiter 1464. à Paulo Pontifice in Isidori Cardinalis, titularis Patriarchæ CP. defuncti, locum suffectus est, & post Pauli obitum anno 1471. omnium votis ad Papatum expetitus, fatali quodam casu dignitate excidit. A Sixto Pontifice in Galliam legatus, sub reditu Taurini morbum, Ravennæ mortem incurrit, anno 1472. ætatis suæ 77. Romæ in Basilicâ SS. Apostolorum sepultus. Vir, judice Chalcocondyla *, ξυνίσυ τὰ τῇ ἀπὸ φύσεως, πολλῶν δὴ τῶν εἰς τόπο ἐυδοκιμόντων Ἑλλήνων μακρῷ γενόμενον, καὶ εἰπεῖν τὸ ἐφ' ᾧ, τι ἂν γένοιτο, κεφαλὴν δοκῶν γενέσθαι, τὰ ἐς σοφίαν, τῶν Ἑλλήνων τὸ καὶ Ῥωμαίων, ἐξυνὸς λύτρεσις, quin & non modò omni literarum genere excultissimus, sed & summus literatorum Mecænas; adeò ut familia ejus artium liberalium officina videretur; & ipse Græcis libris magno sumptu in Italiam transvectis Bibliothecam locupletissimam Venetiis erigeret; cui Marcum Ant. Sabellicum Româ lauto stipendio accitum præfecit; eamq; moriens Venetæ Reipublicæ dono dedit.

* Hist. l. 6.

SCRIPTA.

Liber de Sacramento Eucharistiæ, & quibus verbis Corpus Christi conficiatur? Extat Lat. in Bibliothecâ Patr. Tom. xxvi. Gr. Lat. inter SS. Patrum Liturgias *Paris.* 1560.

Oratio dogmatica in Synodo Florentinâ habita de causis schismatis. Habetur Gr. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 391.

Alia Oratio de Unione ineundâ, sessione primâ Concilii Ferrariensis habita. Gr. Lat. ibid. p. 36.

Epistola prolixissima ad Alexium Lascarin Philanthropenum, Antidotus dicta, de successu Synodi Florentinæ & Processione Sp. S. Extat. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 1228.

Epistola alia ad eundem de processione Sp. S.

Apologia pro Veteo, seu *Confutatio Confutationum Palamæ.*

Epistola generalis ad omnes, qui sedi Patriarchali CP. subsunt. Quam ipse postea Bessario Latinè vertit.

Responsio ad quatuor argumenta Maximi Planudis de Processione Sp. S. ex solo Patre. Opuscula ista quatuor edita sunt Gr. Lat. à Petro Arcudio in aureâ suâ Opusculorum Theologicorum collectione, quam *Romæ* emisit anno 1630. 4°.

Epistola ad Pædagogum filiorum Thomæ Palæologi, quomodo pecunia iis à Pontifice assignata per singulos menses distribuenda sit; & dicti filii in omni pietate & obedientiâ erga sedem Romanam instituendi. Græcè edidit Jac. Pon-

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

tanus in notis ſuis ad G. Phranzæ Hiſtoriam *Ingolſtad.* 1604. 4°. Gr. Lat. cum notis Jo. Meurſius *Lugd. Bat.* 1613. 8°.

Epiſtola ad Senatum Venetum de Bibliothecâ ſuâ, quam iis in æde S. Marci locandam donaverat. Habetur Lat. inter Epiſtolas Philologicas à Melch. Goldaſto editas *Francofurt.* 1610. p. 500.

Oratio, ſive Conſilium de bello movendo contra Turcos. Prodiit *Iſlebii* 1603.

Monodia in obitum Manuelis Palæologi Imp. Lat. apud Bzovium ad an. 1472. §. 56.

In calumniatorem Platonis libri iv.

Correctio librorum Platonis de Legibus.

De naturâ & arte contra Trapezuntium.

Tranſlatio xiv. *librorum Metaphyſicorum Ariſtotelis, & unius Metaphyſicorum Theophraſti.* Prodierunt ſimul Opera iſta Philoſophica *Venet.* 1503, 1516.

1438.

GEORGIUS SCHOLARIUS, natione Græcus, ἀλλ' παρ' Ἕλλησι τοῖς ἐς σοφίαν εὐδοκιμοῦσιν, inquit Chalcocondylas *, *inter Græcos doctiſſimus*, Marci Epheſii ſummus ſectator & amicus, Latinorum hoſtis virulentiſſimus, claruit anno 1438. Tandem vitam Monaſticam amplexus, depoſito Georgii, Gennadii nomen aſſumpſit, & Monaſterii cujuſdam in monte Atho præfecturam ſuſcepit. Hactenus res patet. In reliquis hæret aqua. Eodem enim tempore in Oriente floruit Georgius quidam Scholarius, qui Joanni Imp. inter familiares habitus, Concilio Florentino interfuit, ac tandem captâ Conſtantinopoli laicus adhuc in thronum Patriarchalem CP. evectus eſt; cui poſt quinquennium renuncians, in Monaſterium ſe recepit aſſumpto Gennadii nomine, multaq; pro Latinis ſcripſit. An unus idemq; cum priore Georgius iſte fuerit, vel quænam cuiq; partes ſint aſſignandæ haud ſatis patet. In eam it ſententiam Matthæus Caryophilus, Iconienſis Epiſcopus *, ut exiſtimet duos fuiſſe Scholarios, alterum Latinorum amicum, qui Concilio Florentino adfuit, & ante captam Conſtantinopolim laicus obiit; alterum eorundem hoſtem, qui captæ urbis Patriarchatum obtinuit. Verùm ſententia iſta multis nominibus damnandâ venit. Pluribus eam oppugat, aliamque à ſe conſictam profert † Leo Allatius; Georgium nempe Marci amicum, morbo impeditum eſſe, quò minùs Concilio intereſſet; & ante captam Urbem defunctum, Græcorum cauſam ad extremum uſq; ſpiritum foviſſe: Georgium è contra Patriarcham Concilio adfuiſſe, & cum Latinis ſemper ſenſiſſe. Multa ſanè argumenta congerit Allatius; quæ tamen, ut id pace tanti viri dixerim, rem extra omnem controverſiam nequaquam ponunt. Hallucinatur quidem Caryophilus; ſed quid ſi unicum illo ſæculo floruiſſe Scholarium dicamus; qui primùm patriam Eccleſiam conſtanter propugnans, poſtea ad Latinos defecerit, & thronum Patriarchalem conſcenderit. Certè diſertis id affirmant verbis Phranza * (ſcriptor coævus, & in Græcorum republicâ verſatiſſimus; ſola cujus autoritas mille argumentis præponderare debet) Hiſtoria Civilis CP. Manuel Malaxus †, aliique; ut de Latinis taceam. Sane mutaſſe ſententiam Scholarium haud adeò mirantur, qui verſipelle Græcorum ingenium nôrunt; præterquam quòd Scholarium, quiſquis ille demum fuerit, qui Concilio Florentino interfuit, Latinis adeò non acceſſiſſe, ut Marci Epheſii æmulus ſubſcriptionem conſtantiſſimè denegârit; totidem verbis prodant Phranzâ, & Rhacendyta apud Pluſiadenum, ut Chalcocondylam impræſentiarum mittam. Utut ſit, id doctiſſimi Allatii autoritati, & aliquali ſaltem argumentorum verisimilitudini damus; ut Scholarium biſecemus, & Patriarcham infra ſuo loco exhibeamus. Scripſit Scholarius, Latinorum adverſarius, Syntagma, ὁδηγὸς καταφύγιος dictum, *adversùs Synodum Florentinam*, in partes ſeu libros viii. diſtributum. Prodiit Græcè *Londini* in 4°. ſed abſq; anni notâ, editum. *Epiſtolas* ejuſdem aliquot ad Notaram, Magnum Ducem & Imperatoris generum, MSS. citat, & exinde fragmenta profert Allatius de Conſenſu l. 3. c. 5. §. 3. Diatrib. de Georgiis p. 397, 398. & ſingularum initia exhibet ibid. p. 409. Orationem etiam *De inani irrationali & incompoſitâ circa fidem, permiſſione Dei, attentatâ novitate*, idem ſe MS. legiſſe prodit de Conſenſu c. 6. §. 4.

* Hiſt. l. 6.

* Præfat. ad V. Cap. Concil. Florent.

† De Conſenſu l. 3. c. 5, 6. & Diatrib. de Georgiis p. 394.

* Hiſt. l. 2. c. 19.

† Hiſt. Eccl.

JOAN-

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1458.

JOANNES EUGENICUS, Magnus Eccleſiæ Patriarchalis CP. Nomophylax, Marci Epheſii frater germanus; cui in oppugnandis Latinis opem ſubſidiariam, in Concilio Florentino anno 1438. præſens, tulit: cumq; moras de die in diem à Pontifice Romano necti animadverteret; & ſubtimidum Imperatoris ſui animum odio haberet, fugam molitus eſt, Marcum etiam fratrem in conſilii partem trahens. Verùm è fugâ retractus, incœptum facinus pudore luit. Scripſit *Antirrheticum adversùs Synodum Florentinam*; cujus Fragmenta quædam Gr. Lat. exhibet L. Allatius lib. de Purgatorio p. 61, 220, 241, 265.

1438.

ISIDORUS, RUTHENUS à ſede ſuâ Epiſcopali dictus, gente Græcus, patriâ, ut videtur, Theſſalonicenſis, Ordinis S. Baſilii Monachus, & Monaſterii S. Demetrii apud Conſtantinopolim Abbas. Anno circiter 1435. à Joanne Imp. ad Concilium Baſileenſe unà cum Demetrio Palæologo, Magno Duce, legatus, Imperatorem ſuum cum Epiſcopis Græcis, rejecto Eugenio Papâ, ad Concilium profecturos eſſe pactus eſt; modò ipſi Patres conventa ſervarent; & in unionis teſſeram Miſſam Baſileæ celebravit. Paulò poſt reditum, Metropolita Kiovienſis, totiuſq; Ruſſiæ Patriarcha creatus eſt. Anno 1438. Dorothei etiam Patriarchæ Antiocheni unà cum Marco Epheſio vicem obeuns, Concilio Florentino interfuit; & pro Græcis adversùs Latinos eruditè aliquamdiu diſputavit. Poſtea verò vela flectens in Latinorum partes manibus pedibuſq; tranſivit: adeò ut ſub finem Concilii, Beſſarionem ſectarium nactus, anathema Marco Epheſio ſubſcribere recuſanti à Concilio incutiendum eſſe acriter, fruſtra tamen, contenderet. Falluntur itaq; Gemiſtus & Amyrutzius, qui Iſidorum decretis Synodi Florentinæ neutiquam conſenſiſſe volunt. Soluto Concilio, in Italiâ ſubſtitit: atq; anno 1439. ab Eugenio Papâ Presbyter Cardinalis titulo S. Petri & Marcellini, renunciatus eſt. Mox in Ruſſiam reverſus, à Ruſſis unionem cum Eccleſiâ Romanâ initam exoſis captus, bonis exutus, & in carcerem conjectus, fugâ ægre demum evaſit. Dein à Nicolao V. titulari Conſtantinopolis Patriarchatu inſignitus, & in Orientem legatus, miſerrimæ Urbis Regiæ cladi anno 1453. adfuit. Turcorum manibus aſtu quodam elapſus, Italiam repetiit; & Epiſcopus Sabinenſis, ac Cardinalium Collegii Decanus conſtitutus, obiit demum Romæ anno 1463. Scripſit *Epiſtolam lugubrem de captâ à Turcis Conſtantinopoli*, ex Perâ anno (non 1452. quod error eſt numeri, ſed) 1453. datam; quæ habetur inter Epiſtolas Turcicas à Reuſnero editas l. 4. p. 104.

1438.

GEORGIUS GEMISTUS, PLETHO ob Platonis amorem, ut nonnulli volunt, cognominatus, genere Conſtantinopolitanus, qui tamen in Peloponneſo ut plurimùm vitam degit, Philoſophus nobiliſſimus, ὁ σοφὸς à Sguropulo paſſim appellatus, quo poſt Platonem & Ariſtotelem σοφώτερον οὐκ ἔχουσιν ἡ Ἑλλάς, adeò ut Platonis anima in Gemiſti corpus tranſmigraſſe videretur, inquit Beſſario Cardinalis in Epiſtolâ * ad Demetrium & Andronicum Gemiſti filios. Acer Latinorum adverſarius, adeò ut ab Imperatore circa an. 1426. de propoſito ſuo Concilium Occidentale adeundi interrogatus; id omnino improbaret, in Eccleſiæ Græcæ dedecus & ſervitutem rem ceſſuram eſſe vaticinatus. Anno tamen 1438. Concilium Florentinum à Græcis adductus eſt; ut haberent, quem Scholaſticis Latinorum argutiis opponerent. Nec ſanè ille conceptam de ſe opinionem fefellit: nodoſa Latinorum argumenta acumine ſingulari diluit; & Græcorum cauſam ſummo pariter verborum robore atq; eloquentiâ egit; tanto etiam zelo, invictâq; animi conſtantiâ uſus, ut poſthabito Imperatoris Latinorumq; favore, partes ſuſceptas neutiquam deſereret; nec ad finem uſq; Concilii diſputandi ardorem remitteret. Obiit centenarius in Græciam redux, quo verò anno non liquet. Μέγα κλέος Ἑλλάδι πάσῃ γέγονεν ἐκεῖνος ἀνήρ, inquit Beſſarion †, μέγας αὐτῇ κόσμος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐσόμενος. *Magnum iſte vir Græciæ decus fuit: magno illi in poſterum ornamento erit.* Philoſophiæ antiquæ, inprimis Platonicæ, admodùm deditus fuit; illam maximo

* Ap. Allat. de Conſenſu l. 3. c. 3. §. 6.

† Loc. cit.

SÆC. XV. ad An. Mcccc. semper ſtudio excoluit; & de recondi.ioribus ejus myſteriis ſcripta quamplura in lucem edidit. Hinc arreptâ occaſione, magis tamen famæ invidia motus, Georgius Trapezuntius * eum à Chriſtianâ fide tandem ad Ethnicifmum penitùs deſciviſſe, preceſq; Soli extremâ ætate obtuliſſe calumniatur. Doctrinæ autem famam illi adeò non audet denegare; ut *Platone non minorem eloquentiâ non inferiorem ſcientiâ* fuiſſe libenter agnoſcat.

* Comparat. Platon. & Ariſt. cap. ult.

SCRIPTA.

De Proceſſione Spiritûs S. Demonſtratio, Sp. S. ex Patre ſolo procedere neq; inde aliquod abſurdum ſequi: in quâ Græcorum ſententiam Philoſophicis ut plurimùm rationibus demonſtrare ſatagit.

Aliud de eodem argumento Opus uberius, & rationibus abundantius. Utrumq; MS. à ſe viſum eſſe prodit L. Allatius de Conſenſu l. 3. c. 3. §. 6. Habetur quinetiam MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 90.

Libri ii. *de geſtis Græcorum poſt pugnam ad Mantineam.* Prodierunt Lat. ex Marci Ant. Antimachi verſione *Baſil.* 1540. Græcè ad calcem Xenophontis *Venet.* 1503. ex Aldi officinâ, & *Baſil.* 1557.

De rebus Peloponneſiacis conſtituendis Orationes ii. Gr. Lat. *Antverp.* 1575. f.

De virtutibus Libellus. Gr. *ibid.* 1572. f. Gr. Lat. *Baſil.* 1552. 8°. *Antverp.* 1575. f. *Jenæ* 1590. 8°.

De differentiâ Philoſophiæ Ariſtotelis & Platonis. Græcè *Pariſ.* 1541. 8°. Lat. *Baſil.* 1574.

Scholia in Zoroaſtris Oracula. Gr. Lat. *Pariſ.* 1538, 1599. 8°. Inedita, quæ præcipue ſunt hiſtorica, rhetorica, philoſophica, longa ſerie recenſet Leo Allatius diatr. *de Georgiis eorumq; ſcriptis* p. 385, &c. quæ ab eo petat Lector curioſus. Tractatus illius *de Fato*, &c. extat MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. *Theſſaliæ Deſcriptionem chorographicam* ejuſdem (quæ quidem Allatii notitiam fugit) in Bibliothecâ Regis noſtri MS. vidi.

Index MSS. Bibl. Auguſt. p. 85, 90.

1438. SILVESTER SGUROPULUS, ſeu ut ipſe in Concilii Actis ſubſcribit, *Syropulus*, Patriâ Græcus, Diaconus CP. Magnus Eccleſiarcha, & Dicæophylax; & unus è quinq; Crucigeris Patriarchæ CP. ſeu ex iis, qui è totâ Græciâ delecti, ut Patriarchæ in rebus Eccleſiaſticis à ſanctioribus eſſent conſiliis; Crucis figuram ornamenti & diſtinctionis honorariæ ergo veſtibus adſutam geſtabant. Claruit anno 1438. quo Patriarcham ſuum ad Concilia Ferrarienſe & Florentinum ſecutus, rebus omnibus geſtis aut accitus eſt, aut ſe immiſcuit. Summus Latinorum hoſtis, & acerrimus Græcæ libertatis vindex: inter ſex tamen pugiles delectus qui pro Græcorum dogmatibus adversùs Latinos decertarent, munus arduum ſubire noluit; ſeq; diſputantium numero eximi obtinuit. Ipſe nihilominus tam præfracto zelo Eccleſiæ ſuæ cauſam nutantem datâ quâvis occaſione ſuſtentavit; ut Imperatoris, Patriarchæ, & Beſſarionis iram experiretur. Sub Concilii exitum ſubſcribere juſſus, innumeras nexuit moras, diuq; tergiverſatus eſt; donec Imperatoriis minis territus, morem geſſerit, ſe vi coactum & invitum ſubſcribere priùs proteſtatus. Domum reverſus, cum ob ſubſcriptionem Florentinam ſe ab omnibus odio haberi animadverteret; Magiſtratum abdicavit; & negotiis Eccleſiaſticis renuncians, ad res in Concilio geſtas ſcripto conſignandas ſe contulit. Extat *Hiſtoria Unionis non verè inter Græcos & Latinos*, ſeu *Concilii Florentini*, à doctiſſimo viro, Roberto Creyghtono, poſtea Epiſcopo Bathonienſi ac Wellenſi, in lucem protracta, & cum notis edita Gr. Lat. *Hagæ-Comitis* 1660. f.

1438. CATHARINA BONONIENSIS, natione Itala, patriâ Bononienſis, ſint licèt qui Veronæ natam, Ferrariæ educatam affirment; ex honeſtâ Vigrorum familiâ, Patre Joanne Ferrarienſi, matre Benevenutâ Bononienſi; originem duxit. In Ordinem S. Claræ, quem Ferrariæ profeſſa eſt, adſcita, Bononiam tranſlata eſt; ut recens exſtructo ejuſdem Inſtituti Corporis

poris Christi Monasterio præfuit. Claruit anno 1438. quo Revelationes suas scripto consignavit. Vanâ etenim pietatis specie delusa, revelationes sibi divinitus factas esse, crebrasq; mentis illuminationes cœlitùs indulgeri somniavit. Obiit anno 1463. die ix. Martii. Innumeris ferè illius, quæ circumferuntur, Revelationibus haud pauciora post obitum ejus miracula Pontificii affinxerunt. Eam divino Officio coli permisit Clemens VII. Papa; Martyrologio tabulisq; Ecclesiasticis intulit Clemens VIII. Quin & de Canonizatione ejus Consilium sæpe initum fuit. Extat *Liber de Revelationibus sibi factis* Bononiæ 1511, 1536. Venet. 1583. Præter illum, *Rosarium metricum de mysteriis Passionis Christi Domini, & de Vitâ B. Mariæ Virginis*, Latinè: & *Libellum de septem armis necessariis ad pugnam spiritualem*, Italicè: ab eâdem conscripta memorat Waddingus *. Nescio, an in lucem prodierint. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 88.

JOANNES DE TURRECREMATA, gente Hispanus, ab oppido natali Torquemado vulgari idiomate dicto, Diœceseos Palentinæ, nomen sortitus; Ordinis Dominicani Monachus in Conventu S. Pauli Vallisoletani. Ad Academiam Parisiensem missus, Theologiæ & Juris Pontificii laureas tulit, & utriusq; scientiam per plures annos docuit. In Hispaniam redeuns Monasteriis S. Pauli Vallisoletano, & S. Petri Toletano præfectus est. Anno circiter 1431. ab Eugenio Papâ in Curiam Romanam accitus, & S. Palatii Magisterio donatus, ad Concilium Basileense missus est: ubi contra Hussitas fortissimè dimicabat, & Pontificis partes strenuè tutabatur: à Concilio etiam S. Brigittæ Revelationibus severo examine discutiendis præpositus. Anno circiter 1437. à Pontifice ad Basileenses iterum legatus est; & mox ad Concilium Florentinum revocatus, contra Marcum Ephesium eruditè disputavit. Anno 1439. Presbyter Cardinalis titulo S. Sixti ab Eugenio creatus est: & in Galliam missus, Synodo Bituricensi præfuit. Plurimas pro autoritate sedis Romanæ asserendâ legationes obiit: in quibus omnibus si non votum, saltem famam tulit, summâ prudentiâ ac doctrinâ usus, & rarâ vitæ sanctitate conspicuus. Anno 1450. ad Episcopatum Orensanensem in Gallæciâ evectus, eum mox dimisit, à Nicolao Papa ad Albanum in Italiâ translatus. Anno 1464. Pii II. favore Albanam Sabinensi sede commutavit; & illustri *Fidei Defensoris ac Protectoris* titulo à Pontifice insignitus est. Obiit octogenarius anno 1468. die xxvi. Septembris. Romæ in Cœnobio S. Mariæ super Minervam, quod ipse vivus construxerat, & moriens centies mille aureis ditaverat, sepultus. 1439.

OPERA.

IN Decretum Gratiani Commentariorum Tomi v. prodierunt cum notis ac summis Nicolai Boerii, præsidis Burdegalensis, *Lugduni* 1555. *Venet.* 1578.

Summa de Ecclesiâ & ejus autoritate libris iv. *Lugduni* 1496. *Venet.* 1561.

De Pontificis Maximi Concilioq; Generalis autoritate ad Basileenses Oratorem Responsio, in Concilio Florentino recitata. Prodiit seorsim *Venet.* 1563. 4°. & habetur Concil. Tom. xiii. p. 1661. usq; ad p. 1719.

Meditationes in figuras, quas Romæ in Templo S. Mariæ de Minervâ ipse poni curavit. *Romæ* 1467, 1473. f.

Expositio omnium D. Pauli Epistolarum. Basil. 1495.

Quodlibetica. Argentinæ 1490.

Commentarius in Psalterium Davidis. Moguntiæ 1474. Venet. 1485. f. *ibid.* 1513.

Sermones de Tempore & de Sanctis. Lugduni 1509.

Tractatus de Aquâ benedictâ contra Petrum Anglicum. *Romæ* 1559.

De veritate Conceptionis B. Virginis Mariæ. Tractatus in xiii. partes divisus. *Romæ* 1547. 4°.

Commentaria in Regulam S. Benedicti. Paris. 1494. Colon. 1575.

Expositio Regulæ S. Brigittæ. Colon. 1628. Ejusdem *Defensorium super Revelationes Cœlestes S. Brigittæ* prodiit inter Brigittæ Opera *Romæ* 1557. f.

Salu

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Salus Animæ, seu Stabilimentum Fidei Catholicæ. Londini 1509.
Tractatus contra principales errores Mahumedanorum. Paris. 1465. 8°.
Collectio omnium Quæstionum D. Thomæ de Summi Pontificis autoritate. Augustæ 1496. Venet. 1562. Lugduni 1496.
Dissertatio contra Græcos in Concilio Florentino, demonstrans azymum fermentatum indifferenter in Eucharistiâ adhiberi posse: quin & Christum Dominum azymo potiùs consecrâsse; item verbis Salvatoris tanquam formâ, & non aliis, fieri Transubstantiationem. Extat Concil. Tom. xiii. p. 1141.
Prodierunt Turrecrematæ Opera *Augustæ* 1472. Tom. viii. Alia quædam adhuc inedita recenset Ambrosius de Altamura Biblioth. Prædicat. p. 191.

1440. JOANNES DE LYDGATE, gente Anglus, Patriâ Suffolciensis, Ordinis Benedictini in Cœnobio Buriensi Monachus. Post perlustratas exterarum simul ac patriæ regionum Academias, humaniores literas in Cœnobio suo professus est, & edocendis magnatum liberis operam dedit. Anglicorum suo tempore poetarum princeps, multa patrio idiomate Poemata componendo, multa ex Gallicâ & Italicâ linguis vertendo, maximam sibi famam apud populares suos consecutus est. Ingenium variis metrorum generibus exercuit: & elegantiæ sermonis invigilans, Anglicam linguam incultâ, quâ olim squallebat, barbarie haud parùm defæcavit. Claruit sexagenarius anno 1440. & Buriæ tandem defunctus, inter Cœnobitas suos sepulchrum tenuit. Extant Anglicè *Libri* ix. *de Casibus virorum illustrium* ab Adamo usq; ad Joannem Franciæ Regem ab Anglis in Pictaviâ captum, seu ad annum Christi 1356. quos ex Joanne Boccatio, aliisq; transtulit, *Londini* 1527, 1554. *Historia Belli Thebani* carmine Anglico conscripta. *Londini* ad calcem Chauceri Operum 1687. f. *Poemation de bono consilio*, ibidem p. 569. Habentur MSS. in Bibliothecâ Lamethanâ Opuscula ejusdem varia versu Anglico conscripta, viz. *Quomodo audienda sit Missa. Litaniæ, Bonum Consilium, Oratio ad B. Virginem. Alia ad Deum oratio & Vita B. Virginis Mariæ libri* iv. *Vita S. Edmundi* Regis ac Martyris, carmine Anglico, MS. penes Reverendissimum Primatem, Archiepiscopum Cantuariensem. *Liber de saltu Machabræ*, Londini 1554. *Vita & res gestæ Hectoris, Londini* 1614. *Liber metricus in laudem B. Virginis Mariæ*: atq; alia quædam typis Anglicis excusa. Multa etiam Latinè scripsit, Historica, Theologica, Moralia. Omnium utriusq; linguæ Opusculorum Indiculum exhibet Baleus Cent. viii. c. 7. illiusq; pro more exscriptor Pitseus p. 632.

1440. GEORGIUS, TRAPEZUNTINUS quidem origine, *in insulâ* tamen Cretâ natus anno 1396. Post haustam domi præclaram literarum scientiam Romam profectus est; & aperto ludo, Græcæ Linguæ artiumq; liberalium scientiam summâ cum laude docuit. Singulari doctrinæ famâ excitatus Eugenius Pontifex eum in Aulam evocavit, sibiq; ab Epistolis admovit. Claruit anno 1440. Post Eugenii mortem Alphonsus Rex eum Neapolim accersivit & lauto admodùm stipendio honestavit. Anno 1465. è Cretâ Constantinopolim adnavigans, Andreæ Chii ob Christianæ fidei confessionem à Turcis nuper interfecti Martyrium à nautis Byzantinis sibi narratum accepit; & post biennium Romam redux literis mandavit. Ingravescente ætate, acuto morbo afflictus, postquam convaluit, literarum omnium adeò oblitus fuisse dicitur; ut nec scribere, nec legere potuisset. Quod tamen alii ex summo animi dolore illi contigisse scribunt. Cùm ingenii enim sui monumenta, multorum annorum vigiliis elaborata, lautum aliquod præmium se accepturum ratus, Pontifici obtulisset; misellam centum ducatorum mercedem retulit. Spei igitur frustratæ dolore & avaritiæ Papalis indignatione extra se positus Trapezuntius deinceps delirâsse dicitur, & pecuniam in Tyberis alveum abjecisse, additâ exclamatione, *Periere labores, pereat & ingrata merces.* Obiit nonagenarius anno 1486. Filium reliquit Andream Trapezuntium; qui Patris Defensionem adversùs Theodorum Gazam conscripsit.

SCRIPTA.

SÆC. XV.
ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

Epistola ad Joannem Palæologum Romanorum Imp. quâ eum hortatur, ut spretis Basileensium promissis, Florentiam adnaviget. Prodiit Gr. Lat. cum Simocattâ & Phranzâ à Jacobo Pontano edita *Ingolstad.* 1604. 4°.

Liber de Processione Sp. S. contra Græcos ad Joannem Cubocleſium.

Epistola ad Hieromonachos Cretenses & Sacerdotes de eadem re; & de unâ sanctâ & catholicâ Ecclesiâ. Habetur utrumq; Opusculum Gr. Lat. apud L. Allat. Græc. Orthod. Tom. i. p. 469.

Expositio in illud, Si volo eum manere, &c. quâ probare nititur S. Joannem nondum obiisse. Prodiit Lat. *Basil.* 1543. 8°. & in Orthodoxogr. p. 1231.

Martyrium Andreæ Chiensis, anno 1465. à Turcis ob constantem fidei Christianæ professionem morte multati. Extat Lat. apud Surium Maii xxii.

De viii. *partibus Orationis Compendium.* Prodiit *Augustæ* 1537. 8°.

Dialectica brevis, Colon. 1530. & Joannis Noviomagi ac Bartholomæi Latomi Scholiis illustrata, *ibid.* 1544. 8°.

Comparatio Platonis & Aristotelis. Venet. 1523. 8°.

Rhetoricorum libri V. *Venet.* 1523. *Basil.* 1522. 4°. *Paris.* 1538. 8°.

Cur Astrologorum judicia ut plurimum sint falsa. Paris. 1549. 8°. & cum Commentario in Centiloquium Ptolomæi *Colon.* 1544. 8°.

Interpretatio in Ciceronis Orationem pro Ligario. Paris. 1520. *in aliquot alias Ciceronis Orationes,* Basil. 1553. *in Centiloquium Ptolomæi* Basil. 1550.

Cæterùm Trapezuntius e Græco in Latinum sermonem *transtulit S. Cyrilli Commentarios in Evangelium S. Joannis, & de Trinitate libros* xiv. inter Cyrilli Opera sæpiùs editos, & seorsim *Paris.* 1514. f. *Plures Homilias Chrysostomi in Matthæum; Gregorii Nysseni de vitâ Mosis librum,* inter Opera Nysseni *Viennæ* 1527. *Basil.* 1562. *Basilii libros contra Eunomium,* inter Opera Basilii *Antverp.* 1570. *Eusebii de Præparatione Evangelicâ libros* xiv. *Tarvisii* 1480. f. *Rhetoricorum Aristotelis libros* iii. inter Aristotelis Opera *Basil.* 1538. *Venet.* 1560. *Almagesti Ptolomæi libros* xiii. *Basil.* apud Henricum Petri in fol. Quæ vero inter Damasceni Opera *Basil.* 1548. sub Trapezuntii nomine prodiit Historiæ SS. Barlaami & Josaphati versio, antiquioris revera Interpretis cujusdam fœtus est. Pessimè autem fide in versionibus conficiendis usus est Trapezuntius, multa de suo addere, nonnulla detruncare, plurima in aliam sententiam mutare, solitus.

Tractatum ejusdem *de Eleemosynâ, de veritate fidei Christianæ,* &c. MSS. memorat Leo Allatius Diatrib. de Georgiis p. 395, &c.

JOSEPHUS, Episcopus Methonensis, gente, saltem sectâ, Latinus, ὁ Ῥωμαίων ἐπίσκοπος apud Methonenses, teste Sguropulo *, licèt Patriarchæ CP. Methonen, dum Italiam anno 1436. navigaret, appellenti allentatus, se à Græcorum partibus stare finxerit. Claruit anno 1440. Scripsit *Apologeticum libellum pro Synodo Florentinâ adversùs Marcum Ephesium.* Extat Gr. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 677. In libello isto Josephus se pro quinque Capitibus Synodi Florentinæ *Apologiam* scripsisse memorat. Verùm ista nusquam hodie comparet. 1440.

* Hist. Concil. Florent. Sect. 4. c. 4.

JOANNES, Jacobitarum in Ægypto Patriarcha, claruit anno 1440. quo receptis ab Eugenio Papâ literis & munusculis, Epistolam Pontifici rescripsit ineptissimis allentationibus, Orientalium more, refertam; & Andream S. Antonii Abbatem Romam legavit. Extat *Epistola* ista Latinè Concil. Tom. xiii. p. 1201. 1440.

NICODEMUS, gente Æthiops, & Abbas Æthiopum Monachorum Hierosolymis ad Sepulchrum Domini degentium, claruit annò 1440, quo ab Eugenio 1440.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. Eugenio Pontifice de obsequio sedi Romanæ præstando interpellatus, Epistolam excogitatissimis blanditiis cumulatam missò oratore ad Pontificem destinavit: se tamen rem tanti momenti inconsulto Rege suo facere non posse præ se tulit. Extat Latinè *Epistola* ista Concil. Tom. xiii. p. 1214.

1440. GREGORIUS MELISSENUS, *Mammas* dictus, natione Græcus, Hieromonachus, Ecclesiæ CP. Pœnitentiarius, & Joanni Imp. à sacris Confessionibus. Anno 1438. ad Concilium Florentinum profectus est, vicarias Patriarchæ Alexandrini partes gerens. Ac primùm quidem adeò contra Latinos excanduit; ut ne Christum quidem Dominum in eorum templis adorare vellet. Postea verò Pontificis auro corruptus, quod nec ipse dissimulavit *, maximus Unionis procudendæ artifex evasit; Protosyncellus seu Primicerius ab Imperatore, apud quem flagranti gratiâ pollebat, in Concilio renunciatus. Anno 1440. depositò Metrophane Patriarchâ CP. qui Bessarioni anno præcedente substitutus, ob subscriptionem Florentinam a Patriarchis Orientalibus collectâ Synodo anathematizatus fuerat; Gregorius ad thronum Patriarchalem evectus est: postquam triginta annos in vitâ monasticâ exegisset. Me quidem nequaquam latet virum minimè ineruditum ‖ contendere, Metrophanem ante captam urbem sede motum non esse, nec Gregorium Patriarchatum unquam obtinuisse. Verùm Phranzæ * authoritas mille conjecturis hâc in re prævalet; qui disertis verbis & Metrophanis depositionem & Gregorii evectionem tradit. Addit Phranza Gregorium post annos aliquot patriarchatum abdicâsse, & Constantinopoli anno 1451. exulis instar, discessisse. Quò se contulerit, haud ita patet. Sunt qui Romam petiisse, ibiq; tandem sepultum miraculis inclaruisse volunt. Sanè Gregorium Patriarchatui non tam cessisse, quàm à Græcis, tanquam Ecclesiæ in Concilio Florentino proditorem, ejectum esse suadet Nicolai Pontificis Epistola ad Constantinum Imp. quâ suppetias oranti præcipit; ut Gregorium ad sedem suam revocet, illiq; reverentiam Pontificali authoritati debitam à populo exhiberi efficiat, nec tanquam abjectum sacerdotem ludibrio esse permittat. Extant à Gregorio scripta, *Apologia pro Synodo Florentinâ* adversus Marci Ephesii Epistolam encyclicam, seu Refutatio istius, Gr. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 739. *Oratio seu Epistola ad Alexium Comnenum Imp. Trapezuntinum de Processione Sp. S.* demonstrans, additione illâ ad Symbolum, FILIOQUE, nil innovatum esse: Gr. Lat. apud L. Allatium Græc. Orthod. Tom. i. p. 419. *Alia pro defensione Synodi Florentinæ Opuscula* se scripsisse memorat Gregorius; quæ nondum in lucem prodierunt.

* Vid. Sguropulum Sect. 8. cap. 6.

‖ Rob. Creyghtonus Præfat. ad Sguropulum.

* Hist. l. 3.

1440. THOMAS WALSINGHAMUS, natione Anglus, Patriâ Norfolciensis, oppido cognomine non incelebri oriundus, Ordinis Benedictini Monachus in Cœnobio S. Albani, cui Præcentoris munus gessit. Claruit anno 1440. Scripsit *de Rebus Anglicis Historias binas*, breviorem unam, prolixiorem alteram. Illa ab anno 1273. initium sumens, usque ad an. 1422. progreditur. Ista, cui titulus est *Hypodigma Neustriæ* ab irruptione Normannorum anno 1066. usque ad sextum Henrici V. Regis annum, Christi verò 1417. res gestas ordine enarrat. Utraque à Cl. Cambdeno inter Scriptores Anglicos Normannicos editæ sunt *Londini* 1574. f. recusæ *Francofurt.* 1602. f. Præter istæc scripsit Walsinghamus *Auctuarium Polychronici Ranulphi Higdeni*; quod quidem (si Baleo * fides) *habet rarissimas Historias, & à nullo alio scriptas.* Exordium ducit ista Continuatio ab anno 1342. & ad annum 1417. pertingit. Unicum ejus Exemplar MS. vidi, in Bibliothecâ Collegii Gonvilii & Caii, quod tamen in fine mutilum ultra annum 1398. non progreditur. Denique *Henrici* V. *Angliæ Regis*, cujus temporibus vixit, *Gesta* literis consignâsse dicitur.

* Cent. 7. cap. 88.

1440. JOANNES DE ANANIA, *Archidiaconus* vulgò dictus, gente Italus, civitate Bononiensis, Juris Pontificii Doctor celeberrimus, patriæ Urbis Archidiaconus & Professor. Claruit anno 1440. Obiit anno 1455. Extant

Com-

Commentaria in Decretalium libros Mediolan. 1492. 1497. Lugduni 1546. & alibi. *Quæstiones Juridicæ* Lugduni 1572. *Consiliorum volumen*, Lugduni 1540. *Tractatus de Jure Patronatus.* Francofurt. 1581. S.F.C. XV. ab An. Mccc.

JOANNES CAPISTRANUS, natione Italus, Aprutii prope Aquilam Marsorum urbem natus, ex nobili Chiolorum stirpe oriundus, annum 1385. natalem habuit. Bernardini Senensis discipulus & necessarius; Minoritarum Regularis Observantiæ in Conventu Florentino sodalis, atq; Ordinis sui in partibus Cismontanis bis Vicarius Generalis. Maximam sibi concionibus, & eximiâ vitæ sanctimoniâ famam concivit: adeò ut quatuor Pontificibus summis, Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. & Callisto iii. gratissimus haberetur. Claruit anno 1440. Inquisitor fidei, & Legatus Apostolicæ Sedis primùm in Italiam, dein in Germaniam missus, de re Pontificiâ præclarè meruit. Per civitates enim & oppida circumforanei ad instar agyrtæ oberrans, in foris & triviis conciones ad plebem habuit; quibus sacram adversùs sedis, Romanæ adversarios militiam capessere persuasit. Apud Germanos verò exteraſq; nationes, Italici idiomatis ignaros, inconditis gesticulationibus verborum loco usus, auditorum animos mirris modis deliniisse dicitur. Conflato itaq; Cruciatorum, quos vocant, exercitui se ducem præbuit; & ad hæreticos ferro flammaq; exscindendos perrexit. In Campaniâ etenim octoginta sex Fratricellorum oppidula combussit. Dein in Germaniam transeuns, Hussitis grave intulit bellum, & effrænis asseclarum suorum zeli beneficio ut plurimùm potiora tulit. Profligatis Bohemis, communi deinceps Christianæ reipublicæ bono operam dedit. Conscriptis enim plusquam centum millibus Cruciatorum, Tauruno, munitissimæ Hungariæ urbi, à Mahomete Turcorum Imperatore obsessæ, anno 1456. suppetias tulit: ubi non solùm milites verbis atque orationibus animavit; sed ipse etiam Crucem vexilli loco Christianis præferens, in primâ acie fortissimè rem gessit; & insignem Turcorum stragem edidit. Obiit Willaci in Diœcesi Quinqueecclesiensi die iii. Octobris, anno 1456. ætatis suæ 71. à Gregorio XV. Beatorum numero ascriptus. 1440.

SCRIPTA.

Tractatus de Papæ & Concilii sive Ecclesiæ authoritate, adversùs concilium Basileense. Extat inter Tractatus Juris *Venetiis* editos 1584. Tom. xiii. part. 1. p. 32.

Speculum Clericorum, seu Sermo ad Clerum in Tridentinâ Synodo Diœcesanâ anno 1439. habitus. Prodiit seorsim cum præcedenti Tractatu *Venet.* 1580. 4°.

De institutione seu *directione simplicium Sacerdotum.*

Defensorium Tertii Ordinis S. Francisco instituti. Tres istos Tractatus imprimi curavit Antonius Amicius Aprutius. *Venet.* 1580.

Speculum Conscientiæ. Habetur inter Tractatus Juris Tom. i. p. 323.

Tractatus de Canone Pœnitentiali: ibid. Tom. xiv. p. 395.

Tractatus de Excommunicatione; ibid. p. 388.

De Matrimonio, per modum Consilii; ibid. Tom. ix. p. 77.

Repetitiones aliquot in Jure Civili; Venet. 1587.

De Judicio universali, & Antichristo, ac Bello spirituali, Venet. 1578.

De usuris & Contractibus. Venet. 1583.

Alia plura scripsit Capistranus, adhuc inedita; quorum Indiculum exhibet Possevinus Apparat. Sacr. Tom. i. p. 833. & Bellarminus de Script. Eccl. p. 391. præ aliis verò Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 196.

LAURENTIUS VALLA, Patricius Romanus, anno circiter 1315. natus, S. Theologiæ Doctor, & Ecclesiæ S. Joannis Lateranensis Canonicus. Claruit anno 1440. Vir omni humanioris literaturæ genere probe subactus; acris verò ac supra modum mordacis ingenii; qui omnibus minùs Latinè loquentibus dicam scripsit: nec Theologos sui sæculi vanis dogmatibus & 1440.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. ineptis argutiis deditos acuto calamo perſtringere dubitavit. Cenſoriâ iſtiuſmodi libertate innumeros ſibi inimicos conciliavit; & in his Joannem Fr. Poggium, quocum ferale bellum ſcriptis commiſit. Roma tandem ſeu ſponte, ſeu Pontificis juſſu digreſſus anno circiter 1443. Neapolim ſe contulit ad Alphonſum V. Aragoniæ Regem; cui quinquagenario Latinæ linguæ elementa tradidit. Tantum tamen patronum nactus, vix rogum, cui à fidei Inquiſitoribus addicebatur, evitare potuit. Cùm plurimas enim Eccleſiæ Romanæ traditiones erroris damnare non vereretur; ab aulæ Pontificiæ aſſeclis ad flammas rogatus eſt. Id ſupplicii quidem Alphonſi precibus evaſit Valla; ſcopis tamen in foro cæſus crimen ſuum luere coactus eſt. Romam denuò reverſus, quorundam amicorum ope Pontificem ſibi propitium reddidit; & acceptâ docendi poteſtate, lauto inſuper ſtipendio donatus eſt. Obiit anno 1465. Calend. Sextil. ætatis ſuæ 50. De tanto Critico judicium ferat Eraſmus * ὁ κριτικώτατος. *Et quis tam exigui, inquit, animi eſt, cujus pectus tantis invidiæ anguſtiis concluditur; ut Vallam non & magnificè laudet, & amet quam maximè: qui tantâ induſtriâ, tanto ſtudio, tantis ſudoribus barbarorum ineptias refellit, literas penè ſepultas ab interitu vindicavit, priſco eloquentiæ ſplendori reddidit Italiam: doctis etiam id præſtitit, ut poſthac circumſpectiùs loqui cogantur.*

* Lib. 7. Ep. 3.

OPERA.

Elegantiarum lingua Latinæ libri vi. Lugduni 1544. 8°. Cantabrigiæ 1687. 8°.

Libellus de reciprocatione Sui & Suus. ibid.

Antidoti in Poggium Florentinum libri iv.

Apologus & actus ſcenicus in eundem.

Alius in eundem Liber.

In Antonium Raudenſem Annotationum libellus. Venet. 1481. f.

Epiſtola Apologetica ad Alphonſum Regem, adversùs Titum Livium de duobus Tarquiniis.

Invectivarum ſive recriminationum in Benedictum Morandam Bononienſem libri ii.

In Bartholomæum Facium Ligurem & Antonium Panormitanum Recriminationum libri iv.

In Bartoli de inſigniis & armis libellum ad Candidum Decembrem Epiſtola.

De Dialectica libri iii. Pariſ. 1530. Venet. 1499. f.

De mentitâ Conſtantini donatione Declamatio ad Papam. Prodiit in Fasciculo rerum Expetend. *Colon.* 1535. f. 66. & inter Scriptores de Poteſtate imperiali, &c. à Simone Schardio editos *Baſil.* 1566. f. *Argentorati* 1618. f. ſeorſim verò *Lugd. Bat.* 1620. 4°.

Apologia pro ſe & contra calumniatores ad Eugenium Papam.

Annotationes in Novum Teſtamentum ex diverſorum utriuſq; linguæ codicum collatione. *Pariſ.* 1505. *Baſil.* 1541. & cum notis Jacobi Revii *Anſtelodami.* 1631. 8°.

De voluptate & vero bono libri iii. Baſil. 1519. 4°.

De Libero Arbitrio ad Garſiam Epiſcopum Ilerdenſem.

Prodierunt omnia Vallæ Opera, hactenus enumerata, Henrici Petri typis excuſa *Baſil.* 1540. f.

De myſterio Euchariſtiæ Sermo. Argentinæ 1490. 4°.

De geſtis Ferdinandi Caſtellæ & Aragoniæ Regis libri iii. ab anno 1410. ad annum 1415. Prodierunt *Romæ* 1520. f. *Uratiſlaviæ* 1546. 8°. inter Scriptores Hiſpanicos à Roberto Belo editos *Francofurt.* 1579. f. Tom. i. ab Andreâ Schotto editos *ibid.* 1603. f. Tom. i. p. 727.

Mitto *Commentaria in Saluſtium, Emendationes in Livium, Commentaria in Quintiliani Inſtitutiones, verſiones Homeri Iliadis, Herodoti & Thucydidis Hiſtoriarum, & Æſopi Fabularum Latinas,* aliaq; ejuſmodi, unâ plùs vice prælo emiſſa.

Vita

Vita Ariſtidis ab eo conſcripta MS. habetur in Bibliothecâ Auguſtanâ. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

FLAVIUS BLONDUS, ſeu rectiùs inverſo ordine *Blondus Flavius*, gente Italus, patriâ Forolivienſis, natus eſt anno 1388. Humaniorum literarum ſtudio, prout Italorum iſtius ævi ingenia ferebant, operam non infœlicem navavit. Romam profectus, Cardinalium quorundam favore in aulam Pontificiam accitus fuit, & Eugenio IV. ab Epiſtolis ſcribendis admotus, & ab eo ad Venetos unà cum Recanatenſi Epiſcopo mox legatus. Claruit anno 1440. ſequentium etiam Pontificum Secretarius uſq; ad Pium II. ſub quo Romæ pauper admodùm, ut Philoſophum decuit, diem obiit anno 1463. die iv. Junii, ætatis ſuæ 75. relictis quinq; filiis de meliori notâ literatis; quos ex Marganiâ, illuſtris inter Romanos ſanguinis fœminâ, ſuſceperat. Talem de eo cenſuram fert Joannes Gobelinus*. *Procul Blondus ab eloquentiâ priſcâ fuit; neq; ſatis diligenter, quæ ſcripſit, examinavit: non quàm vera, ſed quàm multa ſcriberet, curam habuit.* 1440.

* Comment. Pii II. Pont. l. 11.

SCRIPTA.

Hiſtoriarum Decades iii. (quarum tamen ultima libros xi. complectitur) de rebus in Occidente geſtis ab Imperii Romani inclinatione uſq; ad ætatem ſuam, ſeu ab anno Chriſti 410. uſq; ad an. 1440. Hiſtoriam iſtam (quod in Blondi laudem haud parùm cedit) in compendium redegit Pius II. Pontifex. Prodiit ſeorſim unà cum Abbreviatione Pii *Venet.* 1484. f.

Romæ inſtauratæ libri iii. ad Eugenium Papam; quibus qualis ſuo tempore eſſet Roma, poſt crebras devaſtationes reſtituta, deſcribit.

Italiæ illuſtratæ libri viii. quibus Italiæ in xviii. Provincias diviſæ urbes & regiones, reſq; ſequioris ævi maximè notabiles commemorat.

De Venetorum origine & geſtis liber, à jactis Reipublicæ fundamentis uſq; ad captam à Saracenis Ptolemaidem, ſeu ab anno Chriſti 456. ad 1291.

Romæ triumphantis libri x. quibus de veterum Romanorum rebus, religione, Reipublicæ adminiſtratione, militiâ, moribus, & triumphis agit.

Prodierunt omnia Blondi Opera *Baſil.* 1559. f.

AMBROSIUS CAMALDULENSIS, gente Italus, patriam habuit Porticum Flaminiæ oppidum non procul à Florentiâ ſitum. Decimum quartum ætatis annum agens, Monachorum Camaldulenſium qui eremum quandam inter Apenninos montes incoluerunt, Ordini initiatus eſt. Vir pro ſæculi ſui captu eruditiſſimus, quodq; illâ ætate paucis contigit, utriuſq; linguæ peritus. In Græcis Emanuelem Chryſoloram Venetiis docentem audivit; tantoq; ſtudio Græcarum literarum ſcientiam excoluit, ut à Sguropulo† inter omnes Latinos τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐδημοσίευε haberetur. Tandem Ordinis ſui Abbas Generalis conſtitutus, claruit anno 1440. Eugenio IV. & Nicolao V. ſummis Pontificibus inprimis charus; à quibus ad Cardinalitiam purpuram ſæpe deſignatus, dignitate ſeu ſponte ſeu fatali quadam ſorte excidit. Ab Eugenio ad Concilium Baſileenſe legatus, partes Pontificias egregiè propugnavit: nec minùs ſedulam in Conciliis Ferrarienſi & Florentino operam navavit: in quibus contra Græcorum dogmata acriter diſſeruit; & coram Imperatore & Epiſcopis Græcis plùs unâ vice Græcè peroravit. Ex Concilio Ferrarienſi Florentiam ab Eugenio miſſus, ut Concilium iſthuc transferre liceret à Florentinâ republicâ obtinuit: quin & eleemoſynæ Papali diſpenſandæ præfectus eſt, qui nummulos eſurientibus apud Concilium Græcis minutatim erogaret. Pactâ tandem utcunq; inter Græcos & Latinos concordiâ, ſpectatæ Ambroſii eruditioni datum eſt, ut Unionis ineundæ formulam componeret: ἀνὴρ ποικίλος καὶ πανοῦργος, ut de eo Sguropulus‖ πεῖραν δὲ πεικίμενος ἐυλαβείας, ἐν ἀμοιρεῖ τε τῆς περὶ ἑλληνικῶν λόγων παιδείας, καὶ τῷ Πάπᾳ πιστότατος. *Vir veteratorius & callidus, inſignis ſanctitatis ſimulator, nec linguæ nec diſciplinarum Græcarum penitùs ignarus, & Papæ fideliſſimus.* Obiit valdè grandævus, non ſine ſanctitatis opinione in Eremo ſuâ Camaldulenſi, vel,

1440.

† Hiſt. Concil. Flor. Sect. 10. cap. 2.

‖ Sect. 7. c. 1.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

vel, ut alii habent, Constantiæ. Vitam ejus fusissimè descripsit Augustinus Florentinus Historiarum Camaldulensium libro 3. à pag. 321. usq; ad finem. Errat verò Labbeus *, cùm Augustinum tribus libris vitam illius descripsisse ait. Scripsit quidem Augustinus de Historiâ Camuldulensi libros tres: Ambrosii verò vita solummodò in Appendice ad librum tertium continetur.

* Dissert. Tom. I. p. 45.

SCRIPTA.

Hodæporicon, seu descriptio itineris Eugenii Papæ auctoritate anno 1431. à se per Italiam suscepti, ut corruptos Monachorum & Virginum claustralium mores emendaret. Prodiit curâ Nicolai Bartholini *Florentiæ ac Lucæ* 1681. 4°.

Unionis formula inter Ecclesias Græcam & Romanam, seu *Definitio Synodi Florentinæ*. Extat Gr. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 510.

Palladii Vita S. Chrysostomi, è Græco Sermone in Latinum *versa*. Prodiit versio *Venet.* 1533. & alibi.

Joannis Moschi Pratum spirituale. Lugduni 1617. & cum Græco textu in Auctuario Duceano Tom. ii. p. 1057.

Joannis Scholastici Climax. Venet. 1531.

Manuelis Calecæ libri iv. *contra errores Græcorum*. Ingolstad. 1608.

S. Ephræmi Syri Sermones xix. *Argentinæ* 1509. Extant in Bibliothecâ Cæsareâ *Sermones* xxi. *S. Ephræmi* ab Ambrosio olim *Latinè versi*, & Cosmo Medici (summo ipsius Mæcenati) nuncupati. *Præfationem ad Cosmum*, sanè elegantissimam, exhibet Lambecius Comment. de Biblioth. Vindob. Tom. i. p. 119. Non versionem solùm, sed Præfationem etiam, tacito Ambrosii nomine, expilavit Gerardus Vossius Tungrensis.

Alia multa veterum Patrum scripta Latio donavit Ambrosius, & in his *S. Dionysii Areopagitæ opus de Cœlesti Hierarchiâ*; *S. Basilii librum de Virginitate*; *S. Athanasii contra Gentes*; *S. Chrysostomi libros tres ad Stagirium Monachum*, *Homilias in Matthæum*, & xviii. *alia Opuscula diversi argumenti*; *Vitas Monachorum*, & *S. Gregorii Nazianzeni*; atq; alia plura; quæ quidem ferè omnia diversis locis ac temporibus in lucem prodierunt.

Cæterùm non contemnenda etiam ingenii sui monumenta proprio Marte Ambrosius composuit, viz. *Epistolarum libros* xvi. MSS. in Bibliothecâ S. Marci Florentinâ; *Chronicon Montis Cassini*; *Commentariorum de rebus à se, dum Generalis esset Camaldulensium, gestis libros* ii. *Vitas Sanctorum aliquot*; *Tractatum de Sacramento admirabili Corporis Christi*; *Tractatum contra Græcos de Processione Sp. S. Orationes nonnullas ad Conciliorum Ferrariensis & Florentini Patres habitas*; quodq; nec Bellarminus, nec Pocciancius enumeravit, *Opus contra vituperatores Monasticæ vitæ*, MS. in Bibliothecâ S. Justinæ Patavinâ asservatum, teste J. Tomasino lib. de Biblioth. Patavinis p. 46.

1443. MEFFRETHUS, natione Germanus, Ecclesiæ Misnensis Presbyter, claruit anno 1443. quo Hortulum suum se inchoâsse testatur, Joanne Episcopo Diœceseos Misnensis clavum tenente. Scripsit *Hortulum Reginæ*, seu Sermones de Sanctis, & Dominicales per totum annum in partes Æstivalem & Hyemalem distributos. Prodierunt *Norimbergæ* 1487. f. *Basileæ* 1488. 2 vol. f. Utramq; editionem in Bibliothecâ Lamethanâ inspexi. Cæterùm Meffrethus antiquos Doctores secutus, in Sermonibus de Conceptione B. Virginis eam originali labe immunem non fuisse ausus est docere. Ægrè id tulerunt Operis sui Editores; atq; adeò in priore editione brevis Typographi Admonitio, in posteriore prolixa Fr. Joannis de Lapide, Carthusiani, Doctoris Parisiensis, concionibus istis præmittitur Præmonitio; quâ Meffrethi sententia & assertiones refutantur, & hæreseos arguuntur. Sententiam enim de maculatâ B. Virginis Conceptione antiquitus quidem obtinuisse non diffitetur Carthusianus; verùm post evulgatam ab Academiâ Parisiensi, à Concilio Basilieusi, & à Sixto IV. Pontifice definitionem contrariam, puram putam esse hæresim à Catholicis omnibus repudiandam strenuè contendit.

REGI-

SÆC. XV. ab An. MCCC. 1444.

REGINALDUS PAVO, Anglicè *Peacock*, natione Anglus, Patriâ Cambrobritannus, in Collegio Orialensi apud Oxonienses educatus, Doctoratûs insignia tandem accepit. Vir summâ rei Theologicæ peritia ac morum probitate conspicuus; quo nomine magno illi Pietatis ac melioris literaturæ Mecænati Humphredo Glocestriæ Duci facilè in notitiam devenit. Illius favore Episcopatum Asaphensem obtinuit anno 1444. ad Cicestrensem translatus anno 1450. Summo animi studio Wicleviſtis, quos vulgò *Lollardos* vocârunt, in Ecclesiæ Romanæ sinum reducendis incubuit; cui operi ad extremam usq; ætatem intentus, plurimos tam vernaculo quam Latino sermone libros edidit. Haud ita tamen partibus Pontificiis addictus quin gravissimos in Ecclesiâ Romanâ tunc passim receptos errores ac superstitiones agnosceret & insectaretur. Lollardis quinetiam adeò non iniquus, ut vivicomburium illis à Clero Anglicano sæpe inflictum vehementer improbaret, mitioribus argumentis & ratione solâ controversiam dirimendam esse ratus. Ecclesiæ Representativæ, seu Papæ, seu Concilii Generalis, infallibilitatem, quæ quidem post habita isto ævo Concilia Constantiense & Basileense in Scholis passim venditari cœperat, acriter scriptis oppugnavit; Ecclesiamq; fidei Articulos definientem & errare posse & revera sæpius errâsse contendit. Alias adhuc opiniones Vir supra communem sæculi sui sortem eruditus ab egregiâ antiquitatis cognitione hauserat, quæ tunc temporis quidem parum notæ, ab omnibus verò jam receptæ, hæreseos suspicionem illi apud indoctos atq; æmulos præsules moverunt. Post Humphredi itaq; Ducis interitum ad Synodum Lamethanam anno 1457. citatus, à Thoma Bourchiero Archiepiscopo Cantuariensi, Episcopis Wintoniensi, Lincolniensi, Rossensi, ac viginti quatuor inferioris subsellii Theologis hæreseos accusatus est, erroresq; aliquot partim ex scriptis ejus collectos, partim inimicorum fraude confictos, abrenunciare jussus. Palinodiam egit in Templo D. Pauli Londinensi die iv. Decembris ejusdem anni. Quid illi exinde contigerit, parùm constat. Tradunt nonnulli eum in carcere nece clandestinâ sublatum esse, alii in ædibus Episcopalibus ad mortem usq; incarceratum, plures verò in Cœnobium quoddam secessisse, dato illi ex reditibus Episcopalibus exiguo admodum stipendio. Utcunq; parvo illum tempore dignitati suæ superfuisse, inter omnes convenit. Næ verò ludibrium debent nuperi Indicis * Librorum prohibitorum & expurgandorum Hispanici Authores qui Peacocum nostrum Cicestrienſem Pseudo-episcopum vocant, & Professorem Oxonienſem Lutheranum fuisse somniant. Certè non alius istius ævi Scriptor Ecclesiæ Romanæ causam majori acumine atq; eruditione contra Wicleviſtas egit; utcunq; is fuerit, qui pessimas morum ac disciplinæ corruptelas in Ecclesiam invectas esse dissimulare nollet; & crassiusculas, quæ tunc passim vigebant, superstitiones improbaret.

* Madrit. 1667. fol. p. 865.

SCRIPTA.

DE Fide libri ii. formâ Dialogi inter Patrem & Filium, Anglicè conscripti, quorum priore fidem Argumentis duntaxat probabilibus, non demonstrativis, niti probat; posteriore S. Scripturam unicam esse fidei Regulam acutè satis disputat. Liber iste posterior, unà cum Excerptis ex priore nonnullis, prolixâ Editoris Præfatione illustratus, in lucem emissus est *Londini* 1688. 4°. Integrum extat Opus MS. in Collegio SS. Trinitatis Cantab. Paucis admodùm ante obitum atq; actam Palinodiam annis Opus istud Peacocus composuit. Siquidem non solùm *Repressoris* (quem anno 1449. evulgavit) à se antehac conscripti inibi mentionem facit; verùm etiam complures, quos sese conscripturum esse in *Repressore* promiserat, libros veluti jamdiu in lucem editos commemorat.

Repressor nimiæ Cleri reprehensionis, Opus inprimis prolixum, ac summo, ut videtur, studio elimatum; quo recepta Ecclesiæ Romanæ dogmata ac ritus adversùs Wicleviſtarum objectiones Author vulgari idiomate fusè astruit.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

astruit. Integrum Opus in v. partes distribuitur; quarum prima impugnatos à Wicleviſtis ritus generali argumento propugnat; reliquæ ſingulos ordine tuentur. Primâ itaq; parte Palmariam Wicleviſtarum, qui nil ſive dogmatum ſive Cæremoniarum, niſi à S. Scripturâ expreſsè approbatum, recipi voluerunt, objectionem aggreditur: idq; inprimis probandum ſumit; nequaquam in id nobis datam eſſe S. Scripturam, ut illa, quæ naturalis ingenii viribus dignoſci poſſent, revelaret; adeóq; innumera Chriſtianis omnibus neceſſariò facienda ac credenda eſſe, de quibus ne verbum quidem habet S. Scriptura; immo potiorem fidei atq; officii Chriſtiani partem è ratione naturali petendam eſſe. Chriſtianam enim religionem (ſi Sacramenta excipias) nihil penitus addidiſſe legi morali; adeoq; totam (ſi Sacramenta demas) non in S. Scripturâ, ſed in ratione naturali primariò fundari. Hinc ſequi; quòd legis & rationis naturalis dictatis obtemperandum eſſet; etiamſi Chriſtus & Apoſtoli aliquid ipſis contrarium prædicaverint. S. autem Scripturam unicam eſſe veritatum revelatarum normam ac menſuram, tanquam indubitatum & ab omnibus receptum dogma ubivis ſupponit; quin & ſexcentis ferè locis luculenter aſſerit. Parte ſecundâ Imaginum uſum, & Peregrinationes religionis causâ ſuſceptas defendit; acutè quidem ſatis, neq; inerudite; adeò invitâ tamen veritate; ut abſurdas ſæpenumero ſententias tueri neceſſe habeat. Ut alia enim ejuſcemodi taceam; Judæorum ac Gentilium idololatriæ originem & naturam explicans, tantum paulò ante Chriſtum natum Philoſophiæ indies augeſcentis beneficio veritatis jubar eluxiſſe prædicat *; ut omnes à Chriſto nato Gentiles (ſi pauculos obſcuri nominis excipias) idololatriæ crimine penitus immunes fuerint. Inter agendam verò imaginum cauſam cultum iis exhiberi neutiquam probat; idq; duntaxat licere contendit, ut commemorativa Dei beneficiorumq; ejus ac Sanctorum, nequaquam repræſentativa, ſigna in Eccleſiis aſſerventur. Parte tertiâ fundos atq; ampla patrimonia poſſidere Sacerdotibus Chriſtianis licere probat; & miniſtrantis culpam jus miniſterio debitum non auferre, neq; Laicis decimas illi debitas ſubtrahendi poteſtatem conferre, contra Lollardos aſſerit. Conſtantini interim donationem, quam Sylveſtro Papæ olim factam eſſe Pontificii craſſiores fabulantur, uberrimis validiſq; argumentis impugnat †. Parte quartâ diverſos ſacerdotii gradus in Eccleſiâ neceſſariò admittendos eſſe & à Chriſto inſtitutos fuiſſe demonſtrat contra Lollardos, qui paritatem omnium ſacerdotum præoptârunt; neq; alios, præter Presbyteros ac Diaconos, ordines admitti voluerunt. Capite quarto, Petri, ejuſq; ſucceſſorum, Pontificum Romanorum, primatum aſtruit: & ſequentibus, Leges ab Eccleſiæ præſulibus circa res indifferentes rectè condi, & homines ad eaſdem ſervandas licitè cogi poſſe diſputat. Nimiam tamen rituum ac cæremoniarum farraginem in Eccleſiam *jamdiu invectam* eſſe non illubenter agnoſcit; & innumera, quæ exinde orta ſunt, mala dolet; quin & librum eâ de re ſe ſcripturum eſſe vovet ‖, utq; voto Deus annuat, precatur. Parte ultimâ ſingulares & à vulgo Chriſtiano diſcretas Religioſorum Ordinum vivendi formulas, peculiarem habitum, magnifica ædificia, aliaſq; conſuetudines tuetur: & Capite tertio, varias Hæreticorum ſectas, quæ antiquam Eccleſiam divexarunt, earumq; dogmata recenſens, poſtremo loco Waldenſes & Wicleviſtas apponit. Hactenus ſex Eccleſiæ conſuetudines à Lollardis impugnatas defenderat. Quinq; aliæ pari modo propugnandæ reſtabant; viz. i. Preces Sanctis oblatæ & communicatio meritorum à Sacerdotibus & Monachis paſſim venditata. ii. Nimia vaſum pretioſorum in Eccleſiis aſſervatorum multitudo, quæ divendi & in egenos diſtribui melius poſſent; & honor imaginibus ac reliquiis Sanctorum datus. iii. Aſſiduus Sacramentorum uſus, maximè verò divinus, qui Euchariſtiæ elementis exhibetur, cultus. iv. Juramentorum uſus à Clero uſurpatus & aliis impoſitus. v. Pœnarum capitalium & belli uſus ab Eccleſiâ approbatus. Quùm verò capita iſta aliis in libris fusè pertractârat; ampliùs de iis differere hîc loci noluit. Integrum Opus MS. pervolvi in Bibliothecâ publicâ Cantab. Claſſ. 4. fig. 3. in fol. E quamplurimis, quæ notari meruerunt, locis bina præ aliis ſelegi; alterum de Canonicis S. Scripturæ libris, de Sacerdotum

* Par. 2. c. 17.

† Par. 3. c. 12, 13.

‖ Par. 4. c. 9.

cerdotum nuptiis alterum, quæ Latinè versa in Lectorum gratiam subjicerem. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Par. i. c. 19. *Porrò in sui defensionem Historiam Susannæ adversarii producere non debent, Danielis* xiii. *cap. Iste enim locus & Historia non est S. Scripturæ portio, sed apocrypha. Verus autem Danielis liber, quantus quantus est S. Scriptura, in duodecimo capite terminatur, uti Hieronymus interpres testatur.* Atq; iterum par. ii. cap. 17. cùm sententiæ de Idololatriæ origine ab ipso prolatæ Hæreticus objiceret locum Sapientiæ xiv. Authorem istius libri hallucinatum esse affirmat; ac dein subdit: *Iste locus Sapientiæ* xiv. *falsus est; utq; ita credam, integrum mihi est. Liber enim Sapientiæ non est S. Scripturæ liber; nudaq; affirmatio ejusce libri Sapientiæ authoris Scriptorisve, cui nomen erat Philo, nequaquam parem meretur fidem, neq; tantum habet ponderis, quantum S. Scriptura, atq; argumenta superiùs à me hâc de re prolata.* —— *Atq; ita quidem mihi videtur fidem* xiv. *capiti Sapientiæ neutiquam in hâc re adhibendam esse. Si cui rudioris ingenii mirum videatur, dictum Sapientiæ librum tam eximium in Bibliis hodierno tempore locum obtinere, quin & pars, atq; alios S. Scripturæ libros, solennitate in Bibliis collocari; illi sic respondeo. Sub Ecclesiæ primordiis paulò post Christi passionem Scripta homines ad Sanctitatem incitantia, rara admodum & pauca erant; si libris ejusdem argumenti ab illo tempore conscriptis conferantur. Postmodum, cum Christiani maximo piorum librorum studio afficerentur, copiâ autem destituerentur; ob devotionem & aviditatem, quâ spirituales doctrinas homines tunc temporis exceperunt, in Biblia sua descripserunt & Philonis librum, qui Sapientia appellatur; & Jesu filii Sirach librum, qui vocatur Ecclesiasticus; aliosq; plures, ob magnam devotionem, quâ Christiani tantæ piorum librorum caritatis tempore in ejuscemodi libros ferebantur; quamvis satis nôrint dictos hosce libros è S. Scripturâ non esse; quod & Hieronymus aliiq; clariùs testantur libros istos S. Scripturæ partem non esse. Prisca verò ista devotio dictos libros in Bibliis collocandi ab omni tempore, quo Biblia à privatis descripta passim habebantur, in hunc usq; diem non cessavit. Exinde tamen istorum librorum authoritas non altiùs, quàm olim, attollitur; nec exempli gratiâ eo usq; exinde ampliari potest; ut argumentis nudâ illorum affirmatione majoribus præponenda sit.*

Par. iii. cap. 15. *Quamcunq; actionem Apostolus aliquis aut Scriptura ejus in morali sacerdotis conversatione usurpari perhibet; istam actionem à sacerdote frequentari rationi non repugnat. Aliter enim Apostolus & Scriptura ejus quidam rationi contrarium perhiberet; quod nequaquam concedendum est. Ita verò res habet, ut à sacerdote aut alio quolibet Christiano omnia ciborum genera, quantum sufficit, actis Deo gratiis, accipi Scriptura satis approbet; uti patet ex* 1 *Tim. cap.* iv. *Pari modo ista actio, ut sacerdos ex omnibus virginibus sibi uxorem pro lubitu eligat & accipiat (modò nuptias statim post primæ uxoris obitum non ineat) utq; liberos gignat, possessiones teneat, familiam habeat, liberos alat & educet, uxorem, possessiones & liberos gubernet, atq; illis prospiciat; ista inquam actio à Paulo, ac pari argumento à cæteris Apostolis, comprobatur. De Paulo res patet ex eo quod scriptum est* 1 *Cor.* vii. *cap. in initio, ubi ad omnes generaliter Corinthi Christianos, atq; adeò ad sacerdotes non minùs quàm alios verba facit:* 1 *Tim.* iii. *cap. & Tit.* i. *cap. si eo sensu accipiantur, quo Pauli temporibus, & à Pauli ævo ad hunc usq; diem per universam Græciam, intellecta sunt; uti Ecclesiæ istius praxis demonstrat: quin & secundùm intellectum, quem verbis illis apposuit Ecclesia Occidentalis à Petri ac Pauli diebus ad Augustini usq; tempus; uti sacerdotum in Ecclesiâ Occidentali consuetudo Augustini ævo recepta demonstrat; unà cum Historiâ Tripartitâ ubi de Concilio Nicæno verba facit; atq; ipso Augustino, qui Sacerdotum suo tempore uxoratorum mentionem fecit. Negari tamen non potest, Paulum Timotheo Ep.* i. *cap.* v. *consilium dedisse, ut semetipsum castum servaret.*

Cæterum Operis istius conscripti tempus ex eodem certissimè definiri potest. Parte etiam V. cap. 6. annos ab inchoato inter Anglos & Gallos bello 34. effluxisse sæpiùs dicit; adeò ut anno 1449. scriptum esse necesse sit.

Præter

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Præter libros ſupra recenſitos ſcripſit Peacocus alios a ſe metipſo in iiſdem memoratos, viz. *Juſtam Doctorum æſtimationem* Latinè, *Juſtam S. Scripturæ æſtimationem* tribus partibus comprehenſam Anglicè: *De Religione Chriſtianâ*; *De matrimonio, de impedimentis* iv. *Tabulis Tractatum*, cujus tertia pars *de uſurâ* egit. *De Extenſione* iv. *Tabularum*; *De Sacerdotio*; *De Chriſtianæ fidei regulâ*; *Librum de fide*, atque alium *de Sacramentis*, Latinè: *Donatum in religionem Chriſtianam ducturum*; *Donati ſequacem* ſeu Appendicem: *Provocatorem Chriſtianorum*; *De Evangelicis Conſiliis*; *Demonſtrationem Chriſtianæ fidei*, *De Baptiſmo*; *De Euchariſtiâ*; *Præconem*: *De ſignis in Eccleſiâ*, ſeu *de cultu*; *De Doctrinâ*; *De Eccleſiâ* Latinè. Porrò Par. 3. Repreſſoris cap. 12. ſeſe librum *de fabulis Legendarum* ſcripturum eſſe in ſe recipit. Par. 4. cap. 2. libros *de Baptiſmo*, & *Pœnitentiâ*, Latinè; Par. 1. cap. 2. *Logicam* linguâ vulgari in Laicorum uſum: ac demum Par. 5. cap. 6. ſe *Lectionum* è cathedrâ Academicâ habitarum volumen editurum eſſe pollicetur.

* Cent. 8. cap. 19.

† Eclog. Oxon. Cantab. par. 2.

Alios adhuc recenſet Baleus *. Puta, *Defenſorem*, *Declaratorium*, *Symbolum*, *Ad Godhardum Minoritam*, *Epiſtolam*, (quam MS. in privatâ Gualteri Copi Bibliothecâ extitiſſe prodit Jameſius †) *Divinum Officium*, *Enchiridion*, *De Providentiâ Dei*, *De libertate Evangelii*, *De ſæcularium poteſtate*, *De æqualitate miniſtrorum*, *De legibus & doctrinis hominum*, *De communione ſub utraq; ſpecie*, *Contra mendicitatem impiam*, *De ſuâ Palinodiâ*. Verùm præter Opera bina primo loco recenſita vix alia exſtare putem. Edidit quidem Joannes Foxus, una cum Articulis ſeu Aphoriſmis Wiclevianis, Collectanea quædam ex Peacoci ſcriptis *Argentinæ* 1554. 8°. Libellum autem iſtum mihi nondum videre contigit.

1444. **LEONARDUS DE UTINO**, aliis *Bellunenſis*, nonnullis *Micenſis* dictus, gente Italus, Ordinis Prædicatorum ſocius, Gymnaſii Bononienſis Regens ac Profeſſor, Eugenio IV. Pontifici à ſacris Concionibus, & Dominicanorum in Lombardiâ Provincialis, claruit anno 1444. Nec plura de eo conſtant.

SCRIPTA.

Sermones floridi de Dominicis, & quibuſdam Feſtis, quos Florentiæ prædicavit anno 1435. & Venetiis. Prodierunt *Lugduni* 1496. *ibid.* 1516. 2. Tom. 4°. Iidem forſan ſunt *Sermones Aurei* Utinæ 1466. neſcio annon & *Sermones Quadrageſimales & Dominicales*, Ulmæ 1478. Lugduni 1496. excuſi.

Sermones de Sanctis, qui ſub ipſa artis Typographicæ incunabula excuſi prodierunt anno 1446. abſq; loci mentione, *Ulmæ* 1475. *Spiræ* 1479. *Lugduni* 1495. 4°.

Tractatus de locis communibus Concionatorum. Ulmæ 1478.

De Legibus Opus ſatis craſſæ molis. Prodiit *Venetiis* 1473. f.

1444. **PETRUS DE PILICHDORF**, natione, ut videtur, Germanus, S. Theologiæ Profeſſor, claruit, ſi ex notâ ad finem libri appoſitâ conjicere liceat, anno 1444. Scripſit *Librum contra Sectam Waldenſium*, qui cum Reinerii Sachoni Opere ejuſdem argumenti à Gretſerò editus eſt *Ingolſtad.* 1613. p. 201. ubi & pars *Tractatûs contra pauperes de Lugduno* reperitur. p. 279. Habetur utrumq; Opuſculum in Bibliothecâ Patr. Tom. xxv.

1444. **ANTONINUS**, vero nomine *Antonius*, ob puſillam verò ſtaturam *Antoninus* dictus, gente Italus, patriâ Florentinus, Nicolai & Thomaſiæ filius, natus eſt anno 1389. Primâ ætate Juri Canonico Fœſulis operam dedit. Sedecennis Prædicatorum Ordini ſe adjunxit; & in Conventu Cortonenſi cucullum induit, Laurentium Ripafractam præceptorem ſortitus. Adultior factus, cùm doctrinæ & pietatis famâ enitere cœperit, Cœnobiis Dominicanorum Cortonenſi, Romano, S. Petri Neapolitano, S. Marci Florentino, Senenſi, Cajetano, Sueſſano, & Fœſulano ordine præfectus eſt. Plures Reipublicæ Florentinæ

Florentinæ nomine legationes adhuc Fraterculus ad diverſos principes, maxi- SÆC. XV.
mè verò ad Martinum V. & Eugenium Pontifices, obiit. Tandem Vicarius ab An. MCCCC.
Generalis Congregationis Neapolitanæ conſtitutus, anno demum 1446. iv. Id. Februar. Archiepiſcopus Neapolitanus ab Eugenio Papâ invitus admodùm renunciatus eſt. Anno 1447. atq; iterum 1455. Romam à Populo Neapolitano legatus eſt; ut Nicolao V. & Calliſto III. ad Pontificatum evectis fauſta precaretur. Obiit die ii. Maii anno 1459. ætatis ſuæ 70. in Eccleſiâ S. Marci ingenti Pompâ ſepultus. Pius enim II. Papa Florentiæ tunc præſens funeris curandi onus in ſe ſuſcepit; omnibuſq; cadaver ejus, antequam terræ mandaretur, oſculatis plenariam ſeptem annorum ac totidem Quadragenarum indulgentiam conceſſit. Neq; enim ſine inſigni ſanctitatis famâ deceſſit Antoninus: quin mirâ de illius pietate, vigiliis, humilitate, ac charitate narrant vitæ ejus Scriptores; miracula verò ſine fine ſine fronte accumulant. Tantam quinetiam vivus adhuc de ſe excitaverat ſanctimoniæ opinionem Antoninus; ut Nicolaus V. Papa de eo dicere ſoleret, Antoninum non minùs vivum, quam Bernardinum Senenſem mortuum in Sanctorum album referri meruiſſe. Id tandem in votis habuit Leo X. ſed morte præreptus rem Hadriano ſucceſſori abſolvendam reliquit; qui Antoninum Calendario intulit anno 1523. Pietatis certè famam Antonino denegare haud æquum erit: id tamen dicere veritas cogit, eum nullius judicii ſcriptorem fuiſſe, qui aniles ac putidiſſimas fabulas undequaq; convaſare ſolet.

SCRIPTA.

Summa Hiſtorialis, ſeu *Chronicon Tripartitum*, à mundo condito uſq; ad annum 1459. ex pluribus Hiſtoricis (quos ipſe in Præfatione recenſet) conſarcinatum. Prima pars ab Orbe condito ad Conſtantinum M. ſecunda exinde ad annum 1313. tertia exin ad ſua uſq; tempora producitur. Prodiit *Venet.* 1481. *Norimbergæ* 1484. *Baſil.* 1491. & cum notis P. Maturi *Lugduni* 1586. 3. Tom. f.

Summa Theologica, in iv. partes diſtributa. Prodiit *Memmingæ* 1483. *Argentinæ* 1496. 4. vol. f. *Venet.* 1591.

Summa Confeſſionalis, Argentinæ 1492, 1499. 4°. Pariſ. 1516. 8°. Lugduni 1564. 8°. Venet. 1572. 16°.

Annotationes de Donatione Conſtantini M. Habentur inter alios aliorum Tratatus *Colon.* 1535.

Trialogus de Diſcipulis Emmaunticis, unà cum Autoris vitâ, ante annum 1500. alicubi typis impreſſus.

De Virtutibus liber, Noribergæ 1472.

Tractatus de Excommunicatione, De Interdicto Eccleſiaſtico, De Irregularitate, De Suſpenſione, & De Uſuris, reperiuntur inter Tractatus Juris *Venetiis* 1584. editos.

Opera Antonini inedita dabunt Altamura Biblioth. Prædicat. p. 183. & Michael Pocciancius Catalog. Script. Florentin. p. 13.

NICOLAUS V. *Thomas Sarzanus* antea dictus, patriâ Genuenſis, vel ex Platinæ mente, Lucenſis, humili loco natus, Bartholomæi Chirurgici filius, bonarum literam ſtudio Nicolai Albergati Cardinalis beneficio Bononiæ incubuit. Dein in Curiam Romanam accitus, poſtquam in diſputationibus Ferrariæ & Florentiæ habitis doctrinæ ac prudentiæ famam ſibi conciliâſſet; ab Eugenio Pontifice in Germaniam legatus eſt, ut Fredericum Imp. & Imperii Principes à Concilii Baſileenſis partibus ad Romanæ ſedis obſequium revocaret. Fecit id Thomas, & partim diſſertis orationibus, partim effuſis reformationis propediem ſecuturæ promiſſionibus Germanorum animos flexit, & ſchiſma ſuſtulit. Romam anno 1446. reverſus, Cardanalitium galerum, & Epiſcopatum Bononienſem laboris mercedem tulit. Anno 1447. Poſt Eugenii mortem Pontifex Romanus electus eſt die vi. coronatus die xix. Martii. Anno 1449. Fœlicem Antipapam à Concilio Baſileenſi Eugenio depoſito ante decennium ſubrogatum, Frederici Imp. potentiâ atq; armis uſus, Papatu ſe- 1447.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

met abdicare coegit. Abdicanti locum in Cardinalium conſeſſu dedit; & perpetuum Germaniæ legatum conſtituit. Cæterùm civilibus Italiæ bellis ſe immiſcens, rebus Eccleſiaſticis parùm vacavit. Obiit anno 1455. die xxiv. Martii. Summus literarum ac literatorum Patronus; qui quidem omnes ferè ſæculi ſui viros doctrinâ inſignes ſtipendiis ditavit; innumera ferè veterùm Scriptorum monumenta toto orbe conquiſita ſumptu ſuo exſcribi & in Bibliothecâ Vaticanâ reponi fecit; primuſq; omnium artes liberales è Græciâ in Italiam liberalitate ſuâ poſtliminiò invexiſſe viſus eſt. Extant *Epiſtolæ* vi. & *Aviſamenta Oratoribus ſuis data pro extinguendo Schiſmate*, Concil. Tom. xiii. p. 1321. *aliæ plures Epiſtolæ* apud Bzovium ad an. 1447, &c. Waddingum Annal. Minor. Tom. V. & in Bullario Romano.

1448. MAPHÆUS VEGIUS, gente Italus, Patriâ Laudenſis, Martini V. Pontificis Datarius, ſeu Libellorum ſupplicum Magiſter, Canonicus Romanus, poeta atq; Orator inſignis, claruit anno 1448. Obiit anno 1458. apud Auguſtinianos ſepultus in Sacello S. Monicæ, cujus corpus ex oſſiis Tiberinis Romam transferendum olim curârat. Vir amœniorum literarum ſcientiâ, Poeſi præſertim, inſignis; qui, Jovio * judice, *heroico ſpiritu Maronem fœlicitèr æmulatus, omnes ferè à mille annis illuſtres Poetas, nec excepto quidem Petrarchâ laureato, præclarâ cum laude ſuperavit.*

* Elog. Viror. Illuſtr.

SCRIPTA.

De perſeverantiâ in religione libri vii.

De educatione liberorum, & claris eorum moribus libri vi. prodierunt ſeorſim *Baſil.* 1541.

Diſputatio Terræ, Solis, & Auri de Præſtantiâ diſceptantium.

Dialogus de miſeriâ & fœlicitate. Prodierunt ſimul omnia iſta Opuſcula *Pariſ.* 1511.

Dialogus Philalethes dictus, ſive Veritas inviſa & exulans. Lipſiæ 1499.

Antonias, ſeu de Vitâ S. Antonii Anachoretæ libri iv. verſu ſcripti. *Antverp.* 1559.

De quatuor hominis noviſſimis Tractatus.

Paraphraſis in vii. *Pſalmos Pœnitentiales* verſu Elegiaco.

Opera omnia Vegii hactenus recenſita habentur in Bibliothecâ Patrum Tom. xxvi. p. 632.

Officium Eccleſiaſticum S. Monicæ. Extat inter Officia Eccleſiæ Romanæ.

Liber de ſignificatione verborum in Jure Civili. Vicentiæ 1477.

Æneidos Virgiliana liber decimus tertius, cum Virgilio ſæpiùs excuſus.

1448. NICOLAUS, CUSANUS, à vico natali Cusâ ad Moſellæ ripas in Trevirenſi Diœceſi ſito, dictus, pauperculi cujuſdam piſcatoris filius, S. Theologiæ & Decretorum Doctor. Primùm quidem, ut nonnulli volunt, Canonicorum Regularium juxta Pennotum ſodalis, & Monaſterii Wotobergenſis Præpoſitus; dein Archidiaconus Leodienſis, & Decanus S. Florini Conſtantienſis. Ab anno 1431. Concilii Baſileenſis authoritatem fortiter propugnavit, editoq; Opere de Concordantiâ Catholicâ Papam Concilio inferiorem eſſe demonſtratum ivit; neq; ipſas Pſeudo-Iſidori Decretales, quibus tot retrò ſæculis Orbi Chriſtiano fucum fecerant Pontifices, convellere ac falſi arguere veritus. Poſtmodùm verò ad Eugenii Partes anno circiter 1437. deficiens, à Pontifice in Germaniam legatus eſt; ut Confeſſiones quorumcunq; audiendo, & à caſibus majori etiam Pœnitentiario reſervatis abſolvendo, nummis Germanos emungeret. Anno 1441. Nuncius Apoſtolicus ad Conventum Imperii Moguntinum miſſus eſt, ut Imperatorem ac principes à Concilii Baſileenſis obſequio abſtraheret; pari in Galliam legatione haud ita diu poſt perfunctus. Anno 1448. die xx. Decembris Cardinalitiam dignitatem titulo S. Petri ad Vincula à Nicolao V. obtinuit; mox ad Germaniam remiſſus, ut Monaſteria reformaret, Imperii principes ad bellum contra Turcas ſuſcipiendum cieret, & Jubilæum Romæ brevi celebrandum prædicaret. Exin Epiſcopus Brixinenſis

Brixinenſis in Comitatu Tirolenſi à Nicolao conſtitutus, diuturnam cum Sigiſmundo Auſtriæ Duce rixam iniit. Noluit enim Sigiſmundus Cardinales Epiſcopatus in ditione ſuâ jure commendatitio pollidere. Cuſanus ad Calliſtum Pontificem, qui Nicolao ſucceſſerat, provocat. Papa Sigiſmundum excommunicat; & regioni ejus ſacra interdicit. Cuſanus anno circiter 1459. Brixinum proficiſcitur; & a Sigiſmundo obſeſſus captuſque, grandi auri pondere ſoluto & remiſſis Eccleſiæ ſuæ privilegiis libertatem redemit. Sigiſmundum quidem Pius papa iterato anathemate ulciſcitur: Cuſanus tamen ſede ſuâ privatus Italiam repetere necelle habet. Obiit Tuderti in Umbriâ pridie Idûs Auguſti anno 1464. ætatis ſuæ 63. Corpus Romam delatum apud S. Petrum ad Vincula depoſitum fuit. Vir erat cenſente Card. Bonâ * *profundæ ſcientiæ & ſubtiliſſimâ exercitatione limatæ.* Eruditionem quidem ejus nullus facilè negabit; conſtantiam omnes deſiderant.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

* Notitia Autor. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſa.

OPERA.

De doctâ ignorantiâ libri iii.
Apologia doctæ ignorantiæ.
De Conjecturis libri ii.
De filiatione Dei.
De Geneſi.
Idiotæ libri iv.
De viſione Dei.
De ludo globi libri ii.
De Fortunâ.
Compendium ſeu directio veritatis.
De Poſſeſt, ſive de Principio rerum omnium *Trialogus.*
De Beryllo.
De dato Patris luminum.
De quærendo Deum.
De veneratione ſapientiæ.
De apice Theoriæ.
De Deo abſcondito.
D Annunciatione.
Excitationum libri x.
De æqualitate.
De Catholicâ Concordantiâ libri iii. Ex Opere iſto excerptus eſt *Tractatus de Donatione Conſtantini M.* qui in Faſciculo Rerum Expetendarum prodiit *Colon.* 1535. p. 79.
Epiſtolarum liber.
De pace fidei.
Cribrationum Alcorani libri iii. Prodierunt unà cum Alcorano *Baſil.* 1550. f. & inter alia adverſus Alcoranum Opera *ibid.* 1543. f.
De noviſſimo die.
De Geometricis tranſmutationibus.
De Arithmeticis complementis.
De Mathematicis complementis.
De Quadraturâ circuli.
De Sinibus & chordis.
De unâ recti curviq; menſurâ.
Complementum Theologicum.
De Mathematicâ perfectione.
Reparatio Kalendarii.
Correctio Tabularum Alphonſi.
Prodierunt omnia Cuſani Opera *Pariſ.* 1514. *Baſil.* 1565. 3. Tom. f.
Dialogus de Staticis experimentis. Argentinæ 1550. 4°.

MATTHÆUS PALMERIUS, natione Italus, patriâ Florentinus; Poeta, Orator & Hiſtoricus inſignis. Claruit anno 1449. quouſq; Chronicon ſuum 1449.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

ſuum perduxit. In Concilio tamen Florentino partes non infimas tulit. Dantis Aligerii æmulus librum de Angelis Italico verſu conſcripſit; in quo cum de rebus divinis parùm cautè locutus deprehenderetur, in hæreſis Arianæ ſuſpicionem incidit; cumq; errores ſuos revocare nollet, temeritatem capite luit, apud Cornam civitatem flammis exuſtus: quod tamen alii factum negant. Scripſit *Chronicon* ab Orbe condito uſq; ad annum 1449. quod cùm Euſebii & Proſperi Chronicis ſubjungi ſoleat, non niſi mutilum hactenus lucem vidit, ea ſc. pars, quæ Proſperi Chronicon ab anno 444. quo ipſe deſiit, ad annum 1449. continuet. Integrum interim Palmerii Chronicon penès Laurentium Pignorium Patavinum MS. extitiſſe fidem facit Voſſius *. Prodiit Chronicon dictum unà cum Euſebii & aliorum Chronicis *Baſil.* 1536. & *alibi.* Extat etiam *Vita Nicolai Acciaioli* ab eodem Italicè conſcripta, *Firenze* 1588. 4°. Alia quædam ab eo, partim Latino, partim patrio, ſermone elucubrata commemorat Mich. Pocciancius †, viz. *Libros* iv. *de Vitâ civili ad Alexandrum de Alexandris, Hiſtoriam Piſanam, Epiſtolas & Orationes complures, & Poema de Angelis:* quæ quidem, quod ſciam, nondum prælum ſubierunt.

* De Hiſtor. Lat. l. 3. c. 7.

† Catalog. Scriptor. Florentin. p. 124.

1450. JOANNES CAPGRAVIUS, gente Anglus, patriâ Cantianus, Ordinis Auguſtiniani in Cœnobio Cantuarienſi Monachus, & poſt adeptum Oxonii Doctoratûs gradum, provincialis; Humfredo Gloceſtriæ Duci à ſacris Confeſſionibus, ac ſummè familiaris. Claruit anno 1450. & inter Theologos ævi ſui Anglos principem locum tenuit, in ſolutos Eccleſiaſticorum mores acriter detonare ſolitus. Obiit Linnæ apud Nordovolgios die xii. Auguſti, anno 1464. Edvardo IV. rerum potito, & apud Auguſtinianos ſuos ſepultus eſt. Sic quidem Balæus & Joſephus Pamphilus. Pitſæus verò, cui ſuffragantur Voſſius & Miræus, illum ſub Richardo demum tertio, anno 1484. obiiſſe prodit. Scripſit *Catalogum* ſive *Legendam Sanctorum Angliæ*, quæ typis excuſa prodiit *Londini* 1516. f. Hiſtoriam iſtam expilâſſe dicitur Capgravius ex ingenti ac pulchro admodum volumine ejuſdem argumenti; quod in Bibliothecâ Cottonianâ MS. aſſervatur. Alia etiam quamplurima partim Hiſtorica, partim Theologica, ingenii ſui monumenta planè non contemnenda, poſt ſe reliquit. Inprimis verò in totam S. Scripturam commentatus eſſe dicitur. Amplum ſatis ſcriptorum illius Catalogum texit Balæus Cent. viii. cap. 1. & ex eo Pitſæus p. 672. ac Joſ. Pamphilus Chron. Ord. Erem. p. 83: Ex his extant MSS. *Commentarius in Geneſin*, in Bibliothecâ Orialenſi Oxon. Cod. 20. *in Acta Apoſtolorum*, in Bibl. Baliolenſi Oxon. Cod. 171. *De Symbolo*, ibid. Cod. 172. *Hiſtoriam de inclytis Henricis omnibus*, Regibus, Imperatoribus, Scriptoribus, aliiſque, ad Henricum VI. Angliæ Regem, MS. *in Bibliothecâ* Colleg. S. Benedict. ſeu Corp. Chriſti Cantab. N. 296. *vidi.* Habetur eadem, tacito tamen Capgravii nomine, in Bibliothecâ Cottonianâ ſub effigie Tiberii A. vol. 8. Extat ibidem MS. ſub effigie Vitellii D. 15. num. 4. *Vita S. Gilberti autoris Ordinis Sempringhamii* Anglicè à Capgravio ſcripta.

Sub Effig. Tiberii E. 1.

1450. THOMAS à KEMPIS, cognomento *Hammerlein* ſive *Malleolus*, ex oppidulo cognomine Kempis ſive Campis Diœceſeos Colonienſis oriundus, Joannis & Gertrudis filius, natus eſt circa an. 1380. Tredecennis puer Daventriam ſtudiorum ergò à parentibus miſſus eſt; ubi Florentium, Fratrum Clericorum Præfectum, præceptorem ſortitus eſt. Poſt ſeptennium anno 1399. Monaſterium Canonicorum Regularium S. Auguſtini Congregationis Windeſimenſis in Monte S. Agnetis prope Swollenſem civitatem ſitum petiit: ubi poſt exactum ſub fratre germano Joanne Monaſterii Priore tyrocinii quinquennium anno 1406. habitum induit, poſt aliquot annos Monaſterii Procurator & Superior factus. Claruit anno 1450. Obiit grandævus anno 1471. ætatis ſuæ 92. Vir, ſi quis alius, pius & devotus; quem tamen nonnullibi, quaſi extra ſe raptum, Enthuſiaſtam agere, & tantùm non delirare diſſimularî nequit. De eo Sanctorum cœtui inferendo in Eccleſiâ Romanâ modò cogitari innuit Papebrochius *, qui corpus ejus non ſine prodigiis anno 1672. die xiii. Auguſti

* Conat. Chronol. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 83.

gusti repertum esse narrat; & *ut religioso cultu eum aliquando venerari liceat*, sperandum esse subdit. SÆC. XV. ab An. MCCCC

OPERA.

Sermones XXX. *ad Novitios Regulares.*

Sermones IX. *ad Fratres.*

Utilissimæ Conciones & Meditationes seu Orationes de Passione Domini, numero XXXVI.

De Imitatione Christi libri IV. Opus non tam mole, quàm usu & famâ magnum: cujus admirandum, venustum tamen, dictionum zelum, sententiarum pondus, & igneas pietatis scintillas, multi multis deprædicarunt. Mihi satis erit insigne Magni Bellarmini * elogium apponere. *Egò certè*, inquit, *ab adolescentiâ, & usq; in senectam hoc opusculum sapissimè volvi & revolvi: & semper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.* Libri dignitatem nullus non agnoscit: de Authore verò ferali odio invicem digladiantur Scriptores. Ego sanè memet hisce turbis non immisceo, nec nostrum est tantas componere lites. Aliorum tamen sententias breviter notare Lectori non ingratum fore arbitror. Commune ferè itaq; Codicum pariter ac Typographorum suffragium Thomæ nostro Kempensi Opus istud adjudicat. Receptæ isti sententiæ favet Codex ipsâ Thomæ manu descriptus, qui ejusmodi notam in calce repræsentat. *Finitus & completus anno Domini* 1441. *per manus Fratris Thomæ Kemp. in monte S. Agnet. prope Zwoll.* His accedit styli similitudo, & spectata Kempensis pietas. Verùm ineluctabiles è contra difficultates militant. Præterquam enim quòd notula dicti Codicis calci subjecta Thomam Operis haud tam Autorem quàm descriptorem arguat; quodq; Bonaventura * ex hoc Autore partem Capitis ultimi libri ad verbum citaverit, & illa devoti cujusdam libelli de Imitatione Christi verba esse dixerit: asservatur in Cœnobio Gerardimontensi Codex sine appositio Autoris nomine ante annum 1400. scriptus: aliusq; adhuc antiquior Codex, cui Joannis de Gersen, sive de Gessen, Abbatis Vercellensis (claruit iste ab anno 1230. ad 1245.) nomen præfigitur, in Monasterio Aronensi asservari dicitur, cujus meminit Bellarminus †, alias in Kempensem pronus: quin & editionis Venetæ anno 1501. Curatores, cùm Joannis Abbatis nomen præfixerint, ad Codicem ipsâ Abbatis manu scriptum provocant. Posterior quidem difficultas (modò istiusmodi Codices revera extent) nequaquam expugnari potest. Priorem autem enervârunt Kempensis sectarii; dum Collationes supra memoratas Bonaventuræ perperam ascribi contendant, istâ inprimis ratione nixi, quòd Ubertinus de Casalis, Bonaventurâ junior, in illis citatus reperiatur. Hinc ab ineunte usq; sæculo ingens inter Benedictinos, & Canonicos Regulares, à quorum partibus stant Jesuitæ, nata est controversia: illi pro Joanne, isti pro Thomâ, utriq; ut tanti Operis conscripti meritum Ordini suo arripiant, tanquam pro aris & focis pugnant. Pro Benedictinis in arenam descendit Constantinus Caetanus; pro Canonicis Heribertus Rosveydus, & Henricus Sommalius. His utrinq; successerunt ingens gladiatorum numerus, qui Apologiis, Vindiciis, Refutationibus rem egerunt. Nec intra modestiæ fines certamen stetit, conviciis quin & fraude res utrinq; agitur: illi abrasos & immutatos Codicum MSS. titulos conqueruntur; isti effossum Thomæ Operum Indiculum rident. Haud tamen ita sors fœcundæ istius controversiæ tulit; ut intra Thomam Kempensem & Joannem Vercellensem claudatur. Fuere enim, qui, cùm Joannem de Gersen, obscurum Scriptorem, parùm nôrint, nominis affinitate decepti, Opusculum istud Joanni Gersoni, Cancellario Parisiensi, adjudicarunt. Verùm ea sententia dudum apud eruditos exulavit. Aliam init viam nuperus Conjecturæ, *Romæ* anno 1667. editæ, autor: qui expensis utrinq; argumentis, non unum sed plures Operis istius autores fuisse opinatur; ita ut Thomæ quidem Kempensi Compilatoris gloriam relinquat; quartum verò librum Joanni Gersoni indubitanter ascribat; de reliquis autem tribus dubitet, sintne ascribendi Joanni Vercellensi, an Ubertino de Iliâ Casalensi, an Petro Corbariensi: (qui

* De Script. Eccl. p. 387.

* Collat. 7. ad Fratres Tolosates.

† De Script. Eccl. p. 386.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. (qui Pontificatum Romanum, assumpto Nicolai V. nomine, anno 1328. usurpavit, & post biennium abdicavit): & allato demum Mariani cujusdam Florentini (quem anno 1430. floruisse putat) testimonio, in Petri partes propendet. Argumenta verò ejus diluit, ac Marianum integro sæculo juniorem esse demonstrat Daniel Papebrochius in Conatu suo Chron. Hist. ad Catal. Pontif. par. 2. p. 82. Hactenus de Autore Operis de Imitatione Christi, restat ut editiones aliquot subnectam. Prodiit igitur innumeris ferè vicibus excusum, & in omnes ferè linguas conversum, Anglicè, Germanicè, Gallicè, Italicè, Hispanicè, Bohemicè, Hungaricè, Arabicè, Turcicè, Græcè autem *Augustæ-Vindel.* 1615. Latinè——1485. 8°. *Venet.* 1501. *Antverp.* 1569. 12°. cum Heriberti Rosveydi Vindiciis, *Antverp.* 1621. 8°. *ibid.* 1664. 24°. *Amstelodami* 1679. 12°. *Paris.* 1640. f.

Soliloquium animæ.
Hortulus Rosarum.
Vallis liliorum.
De tribus Tabernaculis.
De disciplinâ Claustralium.
De fideli Dispensatore.
Hospitale pauperum.
Dialogus Novitiorum.
Spiritualia Exercitia Religiosorum duplicia.
Doctrina Juvenum.
De verâ cordis compunctione.
De solitudine & silentio.
De recognitione propriæ fragilitatis.
Epitaphium seu Enchiridion Monachorum.
Manuale parvulorum.
De elevatione mentis ad inquirendum summum bonum.
Alphabetum parvum Monachi in scholâ Christi, seu *Alphabetum Religiosorum.*

Prodiit Bonaventuræ ascriptum *Argentinæ* 1495. Trithemius, Possevinus, Sweertius, & editiones nonnullæ id Kempensi ascribunt. Kempensis causam agit Rosveydus, Bonaventuræ Waddingus*, qui tamen Opusculum prologo simul ac Epilogo à Kempensi auctum esse non illubens concedit.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 76.

Consolatio pauperum & infirmorum.
Orationes plurimæ admodum piæ atq; devotæ.
De mortificatione sui ipsius.
De Humilitate.
De Vitâ bonâ & pacificâ.
Vita boni Monachi rythmicè.
Hymni & Cantica valdè pia & spiritualia, numero XX.
De Vitâ Christi ac de Beneficiis ejus Meditationes in iv. partes distributæ. Prodierunt seorsim *Colon.* 1626. 8°.
Vita S. Lidwinæ seu *Lidewigis Virginis*, quæ diem obiit anno 1433.
Vitæ Ven. Magg. Gerardi Magni, & D. Florentii; qui Ordinem Fratrum Clericorum instituerunt.
Vitæ Discipulorum utriusque, D. *Joannis Gronde*, D. *Joannis Brincherincke*, D. *Luberti Berneri*, D. *Henrici Brune*, D. *Gerardi Zutphanienſis*, D. *Aurelii Burensis*, D. *Jacobi de Viana*, *Joannis Cacabi vulgò Ceteloci*, & *Arnoldi Schoonhove.*
Epistolæ vi. *admodum utiles & religiosæ.*

Prodierunt Thomæ Kempensis Opera *Noribergæ* 1494. f. *Paris.* 1520. 1570. f. *Venet.* 1565. 1569. *Antverp.* 1574. 1480. 8°. curâ Henrici Sommalii in tres Tomos digesta *Antverp.* 1607. 4°. 1615. 8°. *Duaci* 1635. 8°.

Chronicon Monasterii S. Agnetis, à Rosveydo editum *Antverp.* 1615. 1622. 8°.

ANTO-

SÆC. XV. ab An. Mcccc. 1450.

ANTONIUS DE ROSELLIS, natione Tuscus, Patriâ Aretinus, utriusq; Juris Doctor & in Gymnasio Patavino interpres, Eugenii IV. Pontificis Orator ad Concilium Basileense missus, posteà verò Frederico III. Imp. à secretis Consiliis. Claruit anno 1450. Obiit senectute vegetâ Patavii 1467, Scripsit insigne Opus, *Monarchiam* dictum, de potestate Imperatoris & Papæ, in v. partes divisum, quod sub Eugenio Papâ ante annum 1440. elucubratum, sub Frederico Imp. post annum 1457. auxit & recensivit. In quo adductis ex S. Scripturâ, patrum scriptis, ratione, & utroq; Jure argumentis probare nititur Pontificem Romanum in temporalibus non præesse; neq; ullam gladii civilis authoritatem, quin nec ullam supra reliquos Episcopos superioritatem habere. Prodiit Opus istud *Venet.* 1483. 1587. & habetur apud Goldastum Monarch. Tom. i. à p. 252. usq; ad p. 556. in Indice Romanensium Expurgatorio legi prohibitum. Extat ejusdem *Consilium Matrimoniale* inter alios Juris Tractatus *Francofurt.* 1580. p. 121.

DIONYSIUS à RICKEL, cognomento *de Leewis*, natione Belga, in oppidulo Ryckel, quod Hasbaniæ municipium est in Diœcesi Leodicensi, honestis parentibus natus, *Doctor Ecstaticus* dictus. In Academiâ Colonensi bonis literis innutritus, & Magister Artium creatus, anno ætatis suæ 21. Carthusianis Cœnobii Ruremundensis Monachis nomen dedit. Claruit anno 1450. Cardinalis Cusani amicus & necessarius summus. Obiit anno 1471. die xii. Martii, ætatis suæ 69. seu, ut alii habent, 77. *Vir in divinis Scripturis*, inquit Trithemius *, *studiosissimus*; *& continuâ exercitatione peritus: sæcularis quoq; Philosophiæ non ignarus*; *ingenio subtilis*, *sermone scholasticus*; *vita & conversatione singulariter devotus*; *adeò ut etiam divinis revelationibus dignus haberetur. Tot ac tanta scripsit*; *ut numero Opusculorum præter Augustinum apud Latinos parem habuerit neminem.* 1450.

* De Script. Eccl. p. 175.

OPERA.

Commentarii in universos S. Scripturæ libros. Prodierunt *Colon.* 1533. vii. vol. f. (in Evangelia *Venet.* 1569. *Lugduni* 1579.)

Enarratio in Hymnos aliquot veteres Ecclesiasticos. Ibid. ad calcem Commentariorum.

Commentarius in libros iv. *Magistri Sententiarum.* Venet. 1584. Colon. 1535.

Commentarius in S. Dionysii Areopagitæ Opera. Colon. 1536. f.

Summa Fidei Orthodoxæ. Antverp. 1569. Venet. 1572. ii. Tom. 16°.

Dialogion de Fide Catholicâ libris viii. Venet. 1568.

De doctrinâ & regulis vitæ Christianæ libri ii. Colon. 1577.

Monopanton, seu Liber ex omnibus Epistolis S. Pauli secundùm argumenta digestus. *Lugduni* 1547. 16°. *Paris.* 1551, 1631. 8°.

Liber de iv. *hominis Novissimis*, viz. de Morte, Judicio, Inferni pœnis, & Gaudiis Cœli: in quo docet Animas Purgatorii haud certas esse de ipsorum salute; quo nomine Pontificiis vapulat: & in Indice Expurgatorio gravi censurâ notatur. *Delphis* 1487. 4°.

Colloquium de particulari judicio Animarum. Prodiit unà cum præcedente Opere. *Colon.* 1591, 1598.

Paraphrastica redditio aliquot Operum Cassiani. Colon. 1640.

Enarrationes in Joannis Scholastici Climacem. ibid.

Inflammatorium divini amoris. Colon. 1605.

De arctâ viâ salutis & contemptu mundi Tractatus.

Speculum amatorum mundi.

De gravitate & enormitate peccati.

De Conversione peccatoris Speculum. Bisuntii 1488. 4°.

De fonte Lucis & semitâ Vitæ.

Devotum Præcordiale.

Dialogus

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Dialogus Patroni ad Canonicum. Prodierunt simul Opuscula ista septem *Lovanii* 1577.

Speculum beatæ vitæ, & humanæ vitæ. Noribergæ 1495. 4°.

Scala Religiosorum Pentateuchus. Antverp. 1556. 16°.

Contra Alcoranum & Sectam Mahometicam libri v. Colon. 1533. 8°.

De instituendo Bello contra Turcos, de Generali Concilio celebrando, & contra vitia Superstitionum. ibid.

De vitâ Sacerdotali rectè instituendâ,—— 1614. 8°. Antverp. 1532.

De omnium Ordinum ac statuum Institutione, Prolapsione, & Reformatione. Colon. 1559.

Sermones de Tempore, & de Sanctis. Colon. —— f.

Indiculus Operum à se scriptorum, apud Bzovium ad an. 1471. §. 22.

Revelationes ipsi à Domino factæ, ibid. §. 23, &c.

Hactenùs Dionysii Carthusiani Opera, quæ ad notitiam nostram pervenerunt. Prolixum satis scriptorum ejus Catalogum à seipso concinnatum compendio exhibet Trithemius de Script. Eccl. p. 176. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 171. Possevinus Apparat. Sacr. Tom. i. p. 476. longè ampliorem verò Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 215.

1450. JOANNES CANALES, gente Italus, Ordinis Franciscani Monachus in Conventu Ferrariensi, S. Theologiæ Doctor, sacrarum juxta ac profanarum literarum scientiâ, inprimis verò elimatâ Philosophiæ Platonicæ notitiâ, insignis. Claruit anno 1450. Borsoni primo Ferrariensium Duci perquam acceptus; à quo ad plurimos Italiæ Principes ablegatus res maximi momenti gessit. Scripsit libros, *de Cœlesti vitâ*; *De naturâ animæ, ejusq; immortalitate, De Paradiso, & animæ fœlicitate*; *De Inferno, & animæ cruciatu.* Prodierunt simul *Venet.* 1494. f.

1450. GULIELMUS VORILONGUS, natione Gallus, Ordinis Minoritarum sodalis, Conventus Dinani alumnus, claruit anno 1450. Tantâ eruditionis famâ, ut cùm acerrima inter Franciscanos & Dominicanos controversia de Sanguine Christi jamdiu mota vigeret; Romam accitus fuerit, qui Ordinis sui partes coràm Pio ii. Pontifice tueretur. Obiit Romæ anno 1464. ad Aramcæli sepultus. Extant ab illo scripta, *Commentarius in* iv. *libros Sententiarum.* Lugduni 1484. Paris. 1503. Venet. 1519. & *Vade mecum,* seu *Repertorium propositionum, quæ sunt contra Scotum, sive Collectaneum quæstionum* iv. *librorum Sententiarum,* Argentinæ 1501.

1450. JOANNES, PLUSIADENUS cognomento dictus, Sacerdotum Primarius, sive Archipresbyter, claruit post Synodum Florentinam, circa annum, ut videtur, 1450. Eundem cum Josepho Methonensi esse suspicatur Allatius lib. de Consensu l. 3. c. 3. §. eò quòd Josephi Libellus pro Synodo Florentinâ adversùs Marcum Ephesium in Codice MS. Bibliothecæ Ambrosianæ Joannis Plusiadeni nomen in fronte gerat: idq; penè pro certo habet Epilog. ad Græc. Orthod. Tom. i. Sanè Græcis sequioris ævi mutato vitæ instituto nomen etiam commutare adeò non infrequens erat; ut idem qui ante Episcopatum Joannes, post susceptas insulas Josephus fuisse non incommodè censeri possit. Verùm si is, quem de Episcopo Methonensi ex Sguropulo supra adduximus, locus de Josepho accipiendus sit (quod quidem videtur) iste Latinus erit, & à Joanne nostro longè alius. Scripsit Plusiadenus *Dialogum* sive *Disceptationem pro Synodo Florentinâ*; quam Gr. Lat. edidit Leo Allatius inter Scriptores Græciæ Orthod. Tom. i. p. 583.

1450. HILARIO, Monachus Græcus, Latinorum pariter sectarius, claruit circa an. 1450. Scripsit, post Synodum Florentinam, *Dialecticam Orationum de pane mystico Græcorum, & Latinorum azymo:* quam Gr. inter Varia sua Divina emisit Jo. Meursius *Lugd. Bat.* 1619. 4°. Gr. Lat. Leo Allatius Græc. Orthod. Tom. i. p. 655.

JOANNES

JOANNES ARGYROPULUS, Patriâ Byzantinus, claruit anno 1450. & deinceps. Captâ à Turcis Conſtantinopoli, Patriâ exul in Italiam tranſiit: & ob raram, quâ enituit, eruditionem apud Coſmum Medicem, Florentiæ Principem ſummo in honore fuit; adeò ut Petro filio & Laurentio nepoti præceptor datus, parentis loco haberetur; & juventuti Florentinæ Græcas literas enarraret. Peſte demum Hetruriam devaſtante, Romam conceſſit; & Ariſtotelem publicè explicando, amplum ſatis ſibi ſtipendium concivit. Obiit vergente ſæculo ſeptuagenarius. Vir præter immodicam ingluviem & libacitatem, quibus perquam malè audit, nimiâ ſui opinione inflatus, & alieni contemptor meriti: adeò ut Ciceronem Græcas neſciviſſe literas illoto ore jactitare auderet. Præter *verſiones Latinas* & *Enarrationes librorum Ariſtotelis*, quæ typis ſæpiùs commiſſæ ſunt; ſcripſit ad Coſmum Ducem *librum de Proceſſione Spiritûs S. & Concilii Florentini decreto*; à Leone Allatio Gr. Lat. editum Græc. Orthod. Tom. i. p. 400. *Ejuſdem Monodia de Joanne Imp. CP. Conſolatio ad Imperatorem CP. Liber de Regno, & Comparatio inter Principes antiqui & novi Imperii*, extant MSS. in Bibliothecâ Regis Galliarum.

SÆC. XV. ab An. Mcc.c. 1450.

MATTHÆUS CAMARIOTA, Patriâ Conſtantinopolitanus, alii Theſſalonicenſis, Sacerdotis cujuſdam Græci, qui in clade CP. occubuit, filius; Philoſophus & Rhetor eximius; claruit Conſtantinopoli anno 1453. quo captæ Urbi præſens interfuit. Extat prolixa *Epiſtola de captâ Conſtantinopoli* portio inſignis, (à Theodoro Zygomalâ in Epiſtolam ſuam de Conſtantinopolitanis periculis & cladibus tranſcripta) Gr. Lat. apud Crucii Turcogræciam lib. 1. p. 76. Ejuſdem *Epitomen in Hermogenem*, & *Rhetorica librum*, MSS. extare memorat Joſ. Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 491. *Synopſis ejus Rhetorica* habetur MS. in Bibliothecâ Auguſtanâ. Scripſit etiam *Commentarios in Syneſii Epiſtolas* qui olim penes Johannem Zygomalum erant, teſte Crucio Turco-Græc. p. 187. *Encomium in tres Hierarchas, Baſilium, Gregorium & Chryſoſtomum:* habetur græcè in Bibliotheca Regis Galliæ, & forſan alibi. Matthæo adhuc noſtro deberi videntur Tractatus duo, qui in Bibliothecâ Auguſtanâ Græcè Manuſcripti extant, his titulis inſigniti: *Matthæi Monachi & Presbyteri Theſſalonicenſis de Divinâ Gratiâ & Lumine adversùs eos qui creaturam dixere*; & *Ejuſdem Tractatus de iis qui ſpuria & aliena docent in Eccleſiis.* Prior, forſan & poſterior, Tractatus Barlaamitas oppugnavit; qui Lumen Thaboriticum increatum aliquid eſſe negârunt.

1453. Index lib. MSS. Biblioth. Auguſt. p. 27.

DUCAS, cujus prænomen latet, patriâ Byzantius, ex Imperatoriâ Ducarum familiâ oriundus, Michaelis Ducæ nepos, claruit anno 1453. poſt expugnatam à Turcis Conſtantinopolim, Lesbum Inſulam conceſſit, & in Dorini Gateluzi, Principis Lesbii, Chriſtiani quidem, Turcorum verò tributarii, aulâ militavit. Anno 1455. à Gateluzo ad Hamzam Turcicæ claſſis Ducem, ut munera deferret, miſſus, pacem & amicitiam à Barbaro Lesbiis impetravit. Eodem anno à Dominico Gateluzo Dorini nuper demortui ſucceſſore Adrianopolim legatus eſt; ut tributa Mahometi Turcorum Imp. numeraret. Annis ſequentibus alias binas ad Turcorum Tyrannum legationes obiit; ac Lesbo à Turcis anno 1462. Summâ perfidiâ expugnatæ ſuperſuit. Scripſit *Hiſtoriam Byzantinam* de poſtremis Imperii Conſtantinopolitani rebus geſtis, ab Andronici Palæologi junioris morte uſq; ad captam à Turcis Lesbum Inſulam, ſeu ab anno Chriſti 1341. ad 1462. præmiſſis etiam annorum Summis ab Orbe condito uſq; ad Andronici obitum. Prodiit Hiſtoria iſta Gr. Lat. cum verſione ac notis Iſmaelis Bullialdi, *Pariſ.* 1649. f.

1453.

GEORGIUS SCHOLARIUS, qui & GENNADIUS, nationè Græcus, patriâ forſan Conſtantinopolitanus, omni literaturæ genere haud vulgariter inſtitutus; Matthæi Camariotæ, ſi Maximo Margunio fides, diſcipulus; vir (judice Card. Bonâ *) *linguâ nitidus & ingenio acer.* Pluribus ante Synodum Florentinam annis in Didaſcalorum Collegia Conſtantinopoli

1453. * Notitia Author. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſa.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

conſcriptus, haud levem apud Joannem Imp. gratiam iniit; ſecretioribus Conſiſtorii Imperialis conſiliis, omnibuſq; de unione cum Latinis ineundâ Senatûs Epiſcoporum conſultis adhibitus. Anno 1438. in Italiam ab Imperatore ductus quaſnam in Concilio Florentino partes egerit, haud ſatis patet. Circumferuntur quidem ſub illius nomine Orationes aliquot ad Synodum Florentinam; quæ Latinorum partibus non ſolùm favent, ſed datâ etiam operâ eas propugnant. Verùm iſtas à maleferiato quodam Latino conflictas & Gennadii nomini ſuppoſitas eſſe contendunt Rivetus * & Creyghtonus †. Sanè effuſa Eccleſiæ Romanæ adulatio, & Græcæ contemptus, quibus ſcatent Orationes iſtæ, longè infra ſpectatam Scholarii prudentiam & gravitatem ſubſidunt. Quin nec imbellem prorſus Chalcocondylæ authoritatem, quâ pugnavit Rivetus, Allatius reddidit. Sic enim Chalcocondylas ‖. Eugenius Papa (paulò poſt ſolutam Synodum Florentinam) Conſtantinopolim miſit viros quoſdam doctos εἰς διάλεξιν ἀναζωμένους τῶν ἀφ' Ἑλλήνων σοφῶν, οἳ ὑ παρεσκέυντο τὴν γενομένην σοφίαν ξύνοδον κατὰ τῶν Ἰταλῶν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσου ἀρχιερεῖ ὑδὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ ἀφ' Λατίνων δόγματι τῷ παρόντι, ἢ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἕλλησι τὰ εἰς σοφίαν ἐυδοκιμοῦντι ὑ μὴ τοι ἰνύστο ἀυτῶν ὑδέν, &c. Quamvis, inquam, Rivetus Interpretis Latini errore deceptus, verba iſta: ὑδὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ ἀφ' Λατίνων δόγματι τὸ παρόντι, quaſi de Scholario pariter ac Marco dicta malè acceperit: quod tantundem tamen eſt, priorem periodum, τῶν Ἑλλήνων σοφῶν, οἳ ὑ παρεσκέυντο τὴν γενομένην σοφίαν ξύνοδον κατὰ τῶν Ἰταλῶν, Scholario non minùs quàm Marco apponendam eſſe ne ipſe quidem Allatius negabit. His adde Phranzæ, & Rhacendytæ authoritatem, qui Scholarium in Synodo Florentinâ Latinis neutiquam acceſſiſſe aſſirmant: & argumenta, quæ unicum fuiſſe Georgium Scholarium ſuadent: certè optima *nobis* aderit Orationes iſtas ſi non abjiciendi, ſaltem de iis dubitandi ratio. Utut ſit, Scholarium cum Latinis poſtea ſenſiſſe ſatis ſuperq; conſtat. Anno 1453. captâ à Turcis Conſtantinopoli, in thronum Patriarchalem Urbis tunc vacantem, Laicus adhuc, à Mahomete Imp. evectus eſt; & inuſitatis planè honoribus cumulatus. Illum ſub primis Patriarchatûs auſpiciis à Palatio ad Patriarchalem domum pedes deduxit Tyrannus; & de rebus ſacris differentem non illubenter poſtea audivit. Quinquennium ille ſedi CP. mutato Georgii in Gennadium nomine præfuit; cùm regiminis pertæſus, ſeu quòd pertinax Græcorum adversùs Latinos odium doleret; ſeu quòd de Mahomete ad fidem Chriſtianam perducendo ampliùs ſperare deſiſteret; onus depoſuit, Patriarchatu ſemet abdicavit; & in Monaſterium conceſſit: anno circiter 1460. fato defunctus.

* Critic. Sacr. l. 4. c. 19.
† Præfat. ad Sguropulum.
‖ Hiſt. l. 6.

SCRIPTA.

E*Piſtola ſeu Oratio adhortatoria de unione cum Latinis ineundâ ad Epiſcopos Orientales in Synodo Florentinâ:* in ipſo cujus exordio non leve planè τῆς νοθείας argumentum primâ fronte patet. Author enim ſibi veniam præfatur, quòd huic negotio ſeſe non vocatus immiſcere audeat: cùm ex Sguropulo Sole clariùs conſtet Scholarium, etiam antequam à Conſtantinopoli ſolveretur, omnibus Imperatoris ac Epiſcoporum de unione pangendâ conſultationibus admotum fuiſſe.

Orationes aliæ iii. admodùm prolixæ, *ad omnes Synodi Florentinæ Patres.* Extant Orationes iſtæ iv. Gr. Lat. interprete Matthæo Caryophilo, ad calcem Actorum Concilii Florentini, Concil. Tom. xiii. p. 544.

Expoſitio, ſeu *Apologia pro ſanctâ & Oecumenicâ Synodo Florentinâ*, & *Defenſio quinq; Capitum in Concilio contra Græcos definitorum*, viz. de Proceſſione Sp. S. de Sacrificio in Azymo, de Purgatorio, de Fruitione Sanctorum, & de Primatu Papæ. Genuinum eſſe Gennadii Opus negant, ſententiamq; ſuam multis argumentis confirmant Petrus Arcudius & Matthæus Caryophilus, ambo partibus Pontificiis addictiſſimi. Rationes iſtorum aggreditur, & Gennadio Opus prolixè vindicat Leo Allatius de conſenſu l. 3. c. 6. §. 2. Prodiit Lat. *Dilingæ* 1581. 8°. Gr. *Romæ* 1577. & linguâ Græcorum vulgari cum verſione Latinâ *Romæ* 1628. 4°.

Oratio

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Oratio ad Joannem Imp. in Synodo Florentinâ, cùm sententiam ejus de unione exquireret Imperator. Habetur Gr. Lat. Concil. Tom. xiii. p. 478.

Oratio brevicula ad eundem Constantinopoli facta, cùm de unione ab illo consuleretur. Gr. Lat. apud Sguropulum Sect. 3. cap. 6.

Confessio, seu *Sermocinatio habita cum Mahomete Turcorum Imp. de rectâ Christianorum fide:* quam in Mahometis gratiam linguâ Turcarabicâ donavit Achmetes Berrhoeæ Prætor. Extat Græcè, Latinè, & Turcarabicè in Cruſii Turco-Græciâ lib. 2. p. 110. Gr. Lat. apud D. Chytræum Orat. de ſtatu Eccleſiarum in Græciâ, &c. *Francofurt.* 1583. 8°. p. 173.

Libellus de Articulis fidei ad eundem Mahometem, ſeu *Dialogus de viâ ſalutis humanæ*, interrogante Turco & Patriarchâ reſpondente. Habetur Gr. Lat. in Hæreſiologiâ *Baſil.* 1556. p. 797. & ſeorſim à Fuchtenio editus *Helmſtadii* 1611. 8°.

Tractatus de Prædeſtinatione ad Joſephum Monachum Theſſalonicenſem. Græcè à D. Hæſchelio editus *Auguſtæ-Vindel.* 1593. 4°. Gr. Lat. à Fred. Morello poſt Appendicem Operum S. Baſilii *Pariſ.* 1618. demum à Carolo Libertino Soc. Jeſu, novâ verſione & Commentariis illuſtratus Gr. Lat. *Viennæ* 1681. 4°.

Oratio in unum in naturâ, & trinum in Perſonis Deum. Gr. Lat. ab Aldo Manutio excuſa unà cum Damaſceni & aliorum Hymnis *Venet.* 1501. 4°.

Extant omnia iſta Gennadii Opera (præter Orationes binas ad Joannem Imp.) Latinè in Bibliothecâ Patrum Tom. xxvi.

Expoſitio literarum in ſepulchro Conſtantini M. excuſarum de excidio Urbis CP. & Turcorum imperio. Habetur Græcè ad calcem Chronici Dorothei Monembaſiæ Metropolitæ, & Synopſeos Hiſtoriarum Matthæi Cigalæ, utriuſq; excuſi *Venet.* 1637. 4°.

Scripſit præterea Gennadius *Reſponſionem ad argumenta Marci Epheſii de Proceſſione Sp. S.* quam quidem imperfectam ab illo morte prærepto relictam alius quis abſolvit: (Beſſarion is Cardinalis fuit, ſi Caryophilo fides) & *Reſponſionem ad argumentum Græcorum.* Utrumq; Opus MS. extare memorat Leo Allatius de Conſenſu l. 3. c. 6. §. 5. qui & alia quædam à Gennadio conſcripta, & MSS. etiamnum variis in Bibliothecis aſſervata memorat Diatrib. de Georgiis p. 400, &c. puta *Librum de Animâ*; *De inani, abſurdâ & incompoſitâ innovatione fidei*; *Canonem in Gregorium Palamam Archiepiſcopum Theſſalonicenſem*, &c. ut multa è Latino in Græcum ſermonem ab eodem converſa taceam.

CALLISTUS III. *Alphonſus Borgia* antea vocatus, gente Hiſpanus, patriâ Catalaunus, Joannis filius. In Gymnaſio Ilerdenſi bonis literis inſtitutus, Juris utriuſq; Doctoratum meruit. Mox Alphonſo Aragoniæ Regi à ſecretis & Epiſtolis accitus; anno 1429. Epiſcopus Valentinus à Martino V. Pontifice, ab Eugenio IV. Cardinalis titulo SS. Quatuor Coronatorum anno circiter 1440. creatus eſt. Anno 1455. Pontifex Romanus electus eſt die viii. coronatus die xx. Aprilis, decrepitâ jam ætate gravis. Pontificatu inito, Turcis ſtatim bellum indixit, miſſis ubiq; Legatis Chriſtianos Principes excitavit, Indulgentias ampliſſimas militaturis conceſſit: & ut Chriſtianos animaret Feſtum Transfigurationis D. N. Jeſu Chriſti inſtituit ac celebrari juſſit. Ipſe armatis triremibus xiii. Turcorum oras devaſtavit; & moriens centum & quinquaginta millia numnûm aureorum ſacro bello impendenda legavit. Obiit anno 1458. die vi. Auguſti. Extant *Epiſtolæ* iii. Concil. Tom. xiii. p. 1391. *aliæ* ix. inter Æneæ Sylvii Epiſtolas: & *Officium Transfigurationis* inter alia Eccleſiæ Romanæ Officia. 1455.

NICOLAUS DE ORBELLIS, ſeu *Dorbellus*, natione Gallus, patriâ Andegavenſis, Ordinis Minoritarum Provinciæ Turonenſis ſodalis, Theologiæ & Philoſophiæ Scholaſticæ in Gymnaſio Pictavienſi Profeſſor. Scoti vindex fortiſſimus, claruit ſub Calliſto iii. circa annum 1456. De obitu ejus nil conſtat. 1456.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

Commentarius seu *Compendium in* iv. *libros Sententiarum*, secundùm Doctrinam Joannis Scoti. *Hagenoæ* 1503. 4°. *Paris.* 1511, 1517. 8°. 1520. 8°.

Sermones in omnes Epistolas Quadragesimales, Lugduni 1491.

De scientia Mathematicâ liber; Bononiæ 1483.

Commentariorum in libros Physicorum Aristotelis libri viii. *De Cœlo & Mundo libri* ii. *De Generatione & Corruptione libri* ii. *In libros Meteororum libri* iii. *in libros Metaphysicorum libri* xii. *in libros Ethicorum libri* x. Prodierunt unà cum præcedenti Opusculo *Basil.* 1503.

Commentarius in libros Aristotelis de Animâ. Basil. 1542.

Logica, seu *Commentarius in aliquot ejusdem libros*, Venet. 1516.

Super Formulâ Petri Hispani libri vii. Venet. 1516. 4°.

Expositio Logicæ secundùm Scoti subtilis doctrinam, Parmæ 1482.

Physicam, & *Ethicam* secundùm ejusdem opinionem se in juventutis usum compilâsse prodit ipsemet Dorbellus præfat. in Comment. super libros Sententiarum.

1457. GULIELMUS HOUPELANDUS, gente Gallus, Bononiæ in Morinis natus, Theologiæ Magisterio in Academia Parisiensi donatus est anno 1457. Dein Parisiis Archipresbyter S. Severini Parochiam regendam suscepit, mox Ecclesiæ B. Mariæ Canonicus, & Archidiaconus Briensis. Tandem Facultatis Theologicæ Decanus, obiit anno 1492. die ii. Augusti. Scripsit *Librum de Immortalitate Animæ, & statu ejus post mortem*, variis antiquorum Patrum, sive Philosophorum, sive Poetarum, & Doctorum Catholicorum, & sanctorum virorum sententiis refertissimum. Prodiit ille *Paris.* 1499. 8°.

1457. JACOBUS DE PARADISO, natione, ut videtur, Germanus, Ordinis Carthusiani Monachus, Doctor Erfordiensis. Claruit anno 1457. Scripsit multa; ex quibus impressa prodierunt, *Collectum de septem statibus Ecclesiæ in Apocalypsi mysticè descriptis, & de auctoritate Ecclesiæ, & de ejus reformatione* in Antilogiâ Papæ *Basil.* 1555. 8°. p. 462. apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1567. & in Appendice ad Fasciculum Rerum Expetend. *Londini* 1688. f. *Tractatus* iii. viz. *de arte curandi vitia, de planctu peccatoris, & de Statu ac officio Ecclesiasticarum Personarum*, Amstelodami 1617. *Tractatus de Animabus à corpore exutis*, Basil. ——. 4. *Liber de veritate dicendâ aut tacendâ* Basil. —— f. teste Simlero Biblioth. Tigurin. p. 321.

1458. PIUS II. *Æneas Sylvius* antea dictus, gente Italus, ortu Senensis, ex illustri Piccolominæorum prosapiâ oriundus, Sylvii & Victoriæ filius, Corsiniani natus est anno 1405. In oppido natali Grammaticam didicit; rei interim familiaris angustiis adeò constrictus, ut omnia ruris officia ob inopiam subire sit coactus. Anno 1423. amicorum subsidio usus, Gymnasium Senense se contulit: ubi poetas imprimis & oratores audivit & perlegit; ac Poemata tam Latinâ quàm Hetruscâ linguâ brevi edidit. Dein Juri Civili operam dedit: anno verò 1431. exorto inter cives gravi bello patriâ recessit; & in Dominici Caprannicæ Cardinalis comitatu Concilium Basileense profectus est: & apud Patres summo in honore ob raram doctrinam habitus; ipse vicissim Concilii partes integro decennio voce ac scriptis strenuè propugnavit. Scriba enim Synodi constitutus, Clericus ceremoniarum, literarum abbreviator, & unus ex Duodecimviris (qui magistratus illic quasi censorius habebatur) sæpe in Concilio peroravit; sæpe inter Collatores Beneficiorum præfuit: crebras legationes obiit, Tridentum semel missus, Constantiam secundò, Frankfordiam semel, in Sabaudiam iterum, Argentinam tertio: ubi crimen admisit, quod ipse adeò non defleret, ut datis ad patrem literis * tantùm non jactiter. Anno circiter 1337. flagrante inter Eugenium & Basileenses aperto schismate, & Pontifice rem fulminibus ac deprivationibus agente, cùm alii metu clam dilaberentur, alii palam deficerent, Æneas Synodo constanter adhærendum

* Lib. i. Epist. 15.

dum esse ratus est. *Nos*, inquit †, *cùm nihil haberemus, quod nobis auferri posset, perseverandum putavimus: ne partem, quæ verior nobis apparebat, relinquentes, detrimentum animæ faceremus.* Anno 1439. à Fœlice Papâ secretis admotus est; & paulò pòst ad Fredericum Imp. legatus, laureâ poeticâ ab Imperatore donari, & inter amicos acciri meruit. Anno 1442. à Frederico Basileâ accitus, in aulam Imperatoriam transiit; & Prothonotarius seu Secretarius Imperii factus, & in Senatorium Ordinem cooptatus; necdum tamen Basileenses damnare ausus est; nec Eugenii partibus penitus accessit, sed *neutralibus* adhæsit. Sensim verò in Eugenii partes transeunte Frederico, ipse etiam Æneas sententiam pedetentim mutavit; & postquam in Conventu Ratisponensi, ubi de Schismate tollendo agebatur, Cæsareas vices tenuisset, dupliciq; ad Eugenium legatione perfunctus esset; tandem à Thomâ Sarzano, Apostolico in Germaniâ Legato persuasus, ipse Eugenio collum submisit; & exeunte anno 1446. vel ineunte 1447. à Frederico Romam missus, nationis Germanicæ obedientiam Apostolicæ sedi detulit. Post Eugenii obitum, à Cardinalibus delectus est, qui durante interpontificio conclavi præesset. Episcopatu Tergestino à Nicolao Papâ donatus, Germaniam repetiit; & ab Imperatore inter Consiliarios allectus, gravissima Imperii negotia procuravit. Post quadriennium Episcopatu Senensi auctus, anno 1452. Fredericum Romam, ut coronam imperialem susciperet, profectum secutus, Legatus Bohemiæ omniumq; Austriæ regionum inter redeundum constitutus est. Anno circiter 1456. in Italiam ab Imperatore missus, ut de bello Turcis inferendo cum Pontifice aliisq; Principibus consuleret, Cardinalitiam purpuram à Calisto III. retulit. Post Callisti mortem, anno 1458. Pontifex Romanus electus est die xix. Augusti, coronatus die iii. Septembris. Multa de eo spes concepta fuerat, ductis ab eruditione illius, & uberrimis promissionibus argumentis, Ecclesiam denuò auspiciis ipsius reformandam forè. Verùm ille spem conceptam plurimùm fefellit; editâ Retractationis Bullâ, ea quæ in Concilio contra Eugenium Papam egerat, revocavit; Regesq; & principes inobedientes apertâ vi ad Apostolicæ sedis obsequium redacturum esse palàm præ se tulit; Concilium Papæ subesse debere declaravit; emissâq; Bullâ à Pontifice ad Concilium appellari sub anathematis pœnâ prohibuit; utq; Platinæ & Stellæ de eo verbis utar; *Non Reges, non Duces, non populos, non tyrannos, in se aut Ecclesiasticum quempiam delinquentes, bello, censuris, interdictis, execrationibus persequi priùs destitit, quàm eos ad sanitatem rediisse cognoverit.* Extrema ferè Pontificatûs tempora bello contra Turcos indies ad majora grassentes parando impendit; cúmq; ingentem Cruciatorum militumq; subsidiariorum exercitum conflâsset; & Anconæ classi imponendum deduxisset; lentâ febre ibi correptus obiit anno 1464. die xiv. Augusti. Romam relatus, in Vaticano sepultus est.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

† Bulla retractat.

OPERA.

Bulla Retractationum omnium ab eo olim contra Eugenium Papam in Concilio Basileensi gestorum. Extat Concil. Tom. xiii. p. 1407.

Commentariorum de gestis Concilii Basileensis libri ii. Prodierunt in Fasciculo rerum expetendarum *Colon.* 1535. seorsim *Basil.* 1577. 8°.

De Coronatione Fœlicis V. Pontificis Maximi liber.

De ortu, regione, ac gestis Bohemorum, seu Historia Bohemica à primâ gentis origine usq; ad annum 1458. Prodiit seorsim *Romæ* 1475. f. *Basil.* 1532, 1575, *Hanov.* 1602. f. *Salingiaci* 1528. *Amberga* 1593. 4°.

Abbreviationum Flavii Blondi Historiarum ab inclinatione Imperii usq; ad tempora Joannis xxiii. *Papæ libri* xx. Habentur unà cum Blondi Historiâ *Venet.* 1484. seorsim *Basil.* 1533.

Cosmographiæ, seu *Historiarum de mundo universo, liber primus*, in quo de Asiâ minori agit, *Paris.* 1534. 8°. *Colon.* 1573.

Europa, seu *Cosmographiæ liber secundus*, in quo sui temporis varias historias complectitur. *Paris.* 1543. 8°. *Colon.* 1573. 8°. & apud Freherum Script. German. *Hanov.* 1602. Tom. ii. p. 37.

In

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

In Antonii Panormitæ Poetæ de dictis ac factis memorabilibus Alphonsi Aragonum Regis libros iv. *Commentaria.* Hanov. 1611. 4°. Wittebergæ 1585. 4°. cum commentariis Jacobi Spiegelii : & *Rostochii* 1590. 4°. studio Davidis Chytræi.

In Triumphum Alphonsi Regis.

In Alphonsum Aragoniæ Regem Oratio.

Epistolarum liber, continens Epistolas ccccxiv. ante Pontificatum ferè adeptum scriptas; quarum nonnullæ justi Tractatus haberi possunt; & inter Opuscula sigillatim a plurimis recensentur, viz. Epistola ciii. quæ est *Tripicis problematis resolutio.* cviii. *Somnium de Fortunâ.* cxi. *De Poeticæ laudibus.* cxiv. *Historia de Euryalo & Lucretiâ se amantibus* (prodiit seorsim *Lovanii* 1479. 4°.) cxxx. *Dialogus contra Taboritas & Bohemos de sacrâ communione sub unâ specie*, anno 1451. scriptus. cxxxi. *Oratio de clade CP. & bello contra Turcas suscipiendo.* clxii. *De clade universalis Ecclesiæ.* clxv. *Descriptio Urbis Viennensis.* clxvi. *De Curialium miseriis.* clxxxvii. *De rebus à se gestis.* clxxxviii. *De Papæ officio & ejus Officialibus.* ccclxix. *Excusatio contra murmur gravaminis nationis Germanicæ.* cccxcv. *Retractatio libelli de duobus se amantibus.* cccxcvi. *De fide Christianorum ad Mahometem Turcorum Regem, & de vanitate sectæ Mahometicæ.* cccxcvii. *Oratio Pii Papæ* ii. *in Concilio Mantuano anno* 1459. *habita.* cccxcvii. *Bulla de profectione in Turcas.* cccxcviii. *Oratio ad Callistum Papam offerendo obedientiam Imperatoris.* cccxcix. *Oratio coram Frederico Imp. in Consessu Cardinalium habita ad eum inducendum ad bellum contra Turcas.* cccc. *De crudeli amoris exitu Guisguardi & Sigismundæ Tancredi Principis Salernitanorum filiæ, Tractatus*, ex vulgari in Latinam linguam ab Æneâ Sylvio conversus. ccccxi. *De vindictâ illatæ violentiæ, quam de se extorsit Lucretia Speculum Romanæ pudicitiæ.* Prodierunt omnes simul Æneæ Sylvii Epistolæ, numero ccccxxxii. *Norimbergæ* 1481. & *Lugd.* 1497. Epistolæ & Orationes *Lovanii* 1483.

In Salvatoris nostri Passionem Carmen Sapphicum.

De Liberorum educatione ad Ladislaum Hungariæ & Bohemiæ Regem.

De Grammaticâ ad eundem.

De arte Rhetoricâ & Epistolarum partibus ad Archiepiscopum Trevirensem.

Descriptio de ritu, situ, moribus, & conditione Germaniæ ad Antonium S. Chrysogoni Cardinalem. Romæ 1584.

Prodierunt omnia ista Pii II. Opera ex Officinâ Henricopetrinâ *Basil.* 1571. f.

Tractatus de ortu & autoritate Imperii Romani ad Fredericum Imp. Habetur apud Goldastum Monarch. Tom. ii. p. 1558.

Responsio ad Orationem Oratorum Galliæ in Conventu Mantuano. Extat apud Dacherium Spicileg. Tom. viii. & Concil. Tom. xiii. p. 1773.

Alia ad eosdem Responsio sive Oratio. Concil. Tom. xiii. p. 1765.

Bulla contra Appellationes à sede Apostolicâ ad Concilium, & Decreta ii. *de bello Turcis inferendo*, in eodem Concilio promulgata. Inveniuntur ibid. p. 1801.

Ilias contra Venereos ex Homero. Latinè, *Londini* 1509. cum *Præfatione* in laudem Homeri.

De pravis mulieribus libellus. Argentorati 1507.

Constitutiones Ecclesiasticæ variæ, quæ habentur in Collectione *Romæ* 1579. editâ.

Sermo primus, dum esset Pastor factus, ad populum. MS. in Bibliothecâ Augustanâ.

Historiam de rebus à se gestis, quæ sub Joannis Gobelini, Secretarii sui, nomine prodiit, scripsisse creditur. Plura alia Pii II. Opuscula adhuc inedita recensent Ludovicus Jacob à S. Carolo Biblioth. Pontif. p. 187. quem vide lis.

Scripsisse *Dialogum adversùs falsam donationem Constantini Imp.* produnt Hieronymus, Occalus Catalanus, Joannes Felinus, & Balbus Episcopus, à Labbeo citati Dissert. de Script. Eccl. Tom. ii. p. 228.

JOAN-

SÆC. XV. ab An. Mcccc. 1458.

JOANNES GOBELINUS, Vicarius Bonnenſis, & Pio II. Pontifici à ſecretis. Claruit anno 1458. Veteranus, ut videtur, Curiæ Romanæ aulicus: Martinum enim V. Eugenium IV. Nicolaum V. & Calixtum III. ſe vidiſſe teſtatur. Pio Papæ ſuperfuit. Extant ſub illius nomine *Commentariorum* de rebus à Pio II. Papâ, ſeu potiùs de rebus omnibus ſub Pii Pontificatu ab anno 1458. ad 1464. totâ Europâ geſtis libri xii. Quiſnam iſtorum Autor fuerit, haud ſatis inter eruditos convenit. Multi in eam propendent ſententiam, ipſum Pium eos ſub alieno nomine edidiſſe. Pium ſanè autorem fuiſſe parùm dubito. Mihi potior tamen videtur ſententia, Hiſtoriam iſtam à Pio morte abrepto imperfectam fuiſſe relictam; & à Joanne Gobelino ſuppletam, reviſam, ac publici juris factam. Hæc enim Platina de Pio habet. *Scripſit etiam rerum ſui temporis in Italiâ geſtarum libros* xii. *quod opus nondum abſolutum cum vitâ finivit, vetuitq; publicari, niſi emendaretur.* Quiſquis demum fuerit, Author ab origine domus Piccolominææ exordium ſumit; & fidem ſibi hiſce verbis præfatur: *Tu verò, qui hæc aliquando legeris, ita demum bona conſule, ut mentienti nihil ignoſcas.* Prodiit curâ Franciſci Bandini Piccolominæi, Archiepiſcopi Senenſis, *Romæ* 1584. 4°. & 1589. cum Commentariis Jacobi Piccolominæi *Francofurt.* 1614. f.

1459.

ALPHONSUS SPINA, natione Hiſpanus, ex Judæo Chriſtianus, Ordinis Franciſcani Monachus, & Academiæ Salmanticenſis Rector. Claruit anno 1459. Fidei Inquiſitoris munus obiiſſe ipſe fidem facit; cum Alfonſum Debeiar, ſacerdotem Valliſoletanum à ſe hæreſeos ad Petrum Epiſcopum Palentinum delatum eſſe, & ad Palinodiam adactum referat *; non aliâ ſanè de ratione, quàm quòd peccatorum confeſſiones ſacerdoti Parochiali potiùs quàm Religioſis Mendicantibus faciendas eſſe prædicaret. Tandem Epiſcopatum Otinopolitanum Alfonſus noſter obtinuiſſe dicitur. Prodiit ſuppreſſo Autoris nomine *Fortalitium Fidei contra Judæos, Saracenos, alioſq; Chriſtianæ fidei inimicos*, Norimbergæ 1494. 4°. & Gulielmi Totani, Ordinis Prædicatorum, curâ *Lugduni* 1511. Editionis Norimbergenſis titulus id per quendam Doctorem eximium Ordinis Minorum anno 1459. in partibus Occidentis conſcriptum eſſe prodit. Ipſemet verò Autor † ſeſe Operi condendo in villâ Vallis Oletanæ anno 1458. incubuiſſe narrat. Autoris demum nomen indicavit Joannes Mariana ‖, qui Alvari Lunæ, Fontidoniæ Reguli, à Caſtellæ Rege anno 1453. capite plexi ſupplicium enarrans, morienti adfuiſſe refert Alfonſum Spinam, *is qui Fortalitium Fidei edidit, ſplendido titulo, voce barbarâ, eruditum Opus, & divinarum rerum cognitione præſtans.* Hallucinantur itaque qui Thomæ Patriarchæ Barbarienſi Opus iſtud tribuunt; nec minùs, qui Gulielmo Totano id aſcribunt, non aliâ forſan ratione fulti, quàm quòd id Totanus prælo iterum excudendum curaverit. Ejuſmodi ſane Opus eſt, & communi Eruditorum notitiâ adeò non indignum; ut ſcopum ac materiam ejus ſummatim exhibere Lectori non ingratum fore arbitrer. Integram enim Religionis, qualis tunc temporis in Eccleſiâ Romanâ obtinuit, Hiſtoriam ſubminiſtrat; quibus argumentis Eccleſiæ dogmata, ſeu Romanæ adſcititia, ſeu Chriſtianæ genuina, Hæretici ac Judæi impugnarint, Inquiſitores aſſeruerint, docet; quænam dogmata inter neceſſarios fidei articulos locum obtinere cenſerentur, indicat; qualiſq; eſſet fidei Romanæ ſtatera, antequam craſſiora dogmata nuperorum Methodiſtarum fraude fucum induerent, demonſtrat. Primo itaq; libro agit de ſpiritualibus fidelium Chriſtianorum, maximè verò Prædicatorum, armis; de optimâ concionandi methodo, cujus unicum, pariter ac totius fidei fundamentum S. Scripturas ponit *: de nobilitate & præſtantiâ fidei Catholicæ; quam Judaicâ lege antiquiorem, nobiliorem, atq; utiliorem eſſe fusè probat; & prolatis Veteris Teſtamenti de futuro Meſſia oraculis, omnia in Chriſto adamuſſim impleta eſſe demonſtrat. Aliis tamen, quæ adferre ſolent Chriſtiani, argumentis putidiſſimas admiſcet nugas, & ex ipſo Ieſu nomine, quod decantatum illud Tetragrammaton, & Judæis ante Chriſtum natum penitus incognitum fuiſſe ſomniat, centena ferè argumenta excudit, ſtraminea ſanè, ipſiſq; farfari foliis inaniora; quæ tamen demonſtrativa eſſe jactitat.

* Fortalit. Fidei l. 2. Conſid. 6. Hær. 5. fol. 61.

† Loc. cit.

‖ De rebus Hiſpan. Tom. ii. l. 22. c. 13. p. 313.

* Conſid. 2. fol. 4.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

ctitat. Neve parum nugacem existimes; se xxii. *Ser nones* de miris nominis *Iesu* proprietatibus composuisse testatur. Libro secundo Hæreticos aggreditur; & de Hæreseos definitione, naturâ ac origine multa prætatus, hæreses 14. sæculo demum suo repullulantes enumerat atq; ordine oppugnat. Ex his pars ferè media circa Confessionem & Absolutionem sacerdotalem versatur. Decima indulgentias Episcoporum inutiles esse docet. Undecima orationes pro defunctis *ab existentibus in mortali peccato factas* prodesse negat. Duodecima Purgatorium tollit. Integra ubiq; Hæreticorum argumenta in medium adducuntur; quibus frigidiusculas solutiones Alphonsus subnectere solet. De Confessionis sacerdotalis necessitate verba faciens, eam tempore Ambrosii nondum in Ecclesiâ receptam esse agnoscit; illorumq; sententiam, qui confessiones excipiendi munus Clero Parochiali potiùs quam Ordinibus Mendicantibus competere censuerunt, tanquam hæresin gravissimam impugnat. De Purgatorio disputans, id à Christi exemplo probare nititur. Animam enim ejus à corpore solutam in Purgatorio usq; ad Resurrectionem triduò incarceratam fuisse contendit; quodque Purgatorium subter terrâ situm sit, incolasque animas pœnâ sensus excruciet, certissimum esse fidei articulum docet. Ultimo loco de Hæresis pœnâ, & Inquisitionis faciendæ ratione agit; ad tandem propositâ istiusmodi quæstione, *An in aliquo casu Hæretici sint tolerandi?* decernit quòd in pœnâ hæresis tria spectari possint; gravitas criminis, ecclesiæ corrigentis charitas, & fidelium utilitas. Quoad primum, Hæretici quamprimùm deprehensi sunt, *magis interficiendi essent, quàm incendiarii aut falsarii.* Quoad secundum, *non statim tradantur exterminio*, sed servato ordine correctionis fraternæ semel aut iterum admonentur. Sin monita respuant; nequaquam diutius tolerandi sunt. Quoad tertium, si Hæretici errorem suum palàm defendant, & in conventicula secedant; *tunc absque aliâ dilatione vel inquisitione exterminandi sunt.* Tertio libro Judæorum argumenta contra fidem Christianam exhibet. Horum plurima genuinis Christianæ religionis articulis adversantur; fortiora autem contra peculiares Ecclesiæ Romanæ articulos militant. Vicesimo quarto enim argumento *contendit Judæus probare, quòd Christiani sunt ydolatræ; quia adorant sacramentum altaris, & propter veneration em imaginum. Dicunt enim Judæi, quòd Christiani sunt pessimi ydolatræ, adorantes Christum purum hominem tanquam Deum; & quod pejus est, hostiam de frumento ab eis formatam & coctam adorant sicut Deum, quòd est detestabile; & postea comedunt, quod est horribile. Adorant etiam imagines opera manuum hominum. Illud autem est contra legem Dei, Deut.* vi. &c. Consideratione sextâ quamplurima impossibilia in Christianâ lege doceri Judæus contendit. *Decimum Impossibile est, quòd in sacramento altaris est verum corpus Christi; cùm locutus sit Christus signativè, & non realiter, dicens, hoc est corpus meum.* xi. *Impossibile est, quòd corpus Christi sit in sacramento altaris per miraculum, cùm ad oculum non apparet.* xii. *Impossibile est, quòd corpus Christi incipiat esse in altari; quia nec per motum localem nec per conversionem alterius in ipsum.* xiii. *Impossibile est, quòd corpus Christi sit integrum, & quòd caro & sanguis manent in locis separatis sub speciebus panis & vini.* xiv. *Impossibile est, quòd corpus Christi in tam parvâ hostiâ contineatur, cùm majus in minori non capiatur.* xv. *Impossibile est, quòd unicum corpus Christi sit simul in diversis altaribus; cùm non possit unum corpus simul esse in diversis locis.* xvi. *Impossibile est, quòd caro Christi & sanguis sint sub speciebus panis & vini; cum sit impossibile duo corpora simul esse in eodem loco; sc. substantiam panis & vini cum carne & sanguine Christi; cùm illa accidentia, ut dicunt, non sint per se, nec in aere, nec in carne & sanguine Christi, sed subjectivè in substantia panis & vini.* xvii. *Impossibile est, quòd in sacramento altaris sit corpus Christi incorruptibile; cùm possit putrefieri & à muribus comedi.* xviii. *Impossibile est, quòd corpus Christi sit in sacramento; cùm illud frangatur in partes, nonnisi substantia autem frangi possit.* xix. *Impossibile est quòd istud sacramentum sumatur & non consumatur.* xx. *Impossibile est, quòd qui manducat partem hostiæ istius sacramenti, manducet totum Christum; cum omnis Pars minor sit toto.* xxi. *Impossibile est, quòd aliquando accidit, quòd una Pars istius sacramenti manet in altari, & altera cadet in terram*

&

& pedibus conculcatur. Id autem de Deo dici eſt impoſſibile; cùm Deus non poſſit cadere nec pedibus conculcari. xxii. *Impoſſibile eſt, quòd ſi eſſet Deus ille Chriſtus veſter, qui eſt in Sacramento, cùm cadit in terram, elevaret ſe, & non demitteret etiam ſe à malis & immundis ſacerdotibus tractari.* xxiii. *Impoſſibile eſt, quòd in illo ſacramento ſit verus Deus, idèo quòd deſcendat in ſtomachum & ad loca digeſtionis, cùm ſumitur.* xxiv. *Impoſſibile eſt, quòd in illo ſacramento ſit verum corpus Chriſti per miraculum quotidie.* Fusè Judæus ſingula impoſſibilia totidem capitulis perſequitur; quibus ſiculnam aliquam reſponſionem Alfonſus utplurimùm adnectit: non rarò autem contrarias Judæorum ac Hæreticorum reſponſiones apponit; quibus ipſe ne verbulum quidem ſolet ſubjungere. Reliquus iſte liber de Judæorum ſævitiâ atque odio in Chriſtianos, de variis eorundem fatuitatibus, infortuniis, excidio Hieroſolymitano, Judæorum è Provinciis Chriſtianis expulſione, pœnis, futurâ converſione, & Antichriſti adventu agit. Quartus liber Mahometi originem, vitam, ſectam, & nugacem doctrinam depingit, variiſq; argumentis impugnat; & inſtitutâ fidei Chriſtianæ ac Mahometicæ collatione utriuſq; concordiam ac diſcordiam demonſtrat. Octavâ Conſideratione Saracenus contra fidem Chriſtianam diſputare fingitur: & inter alia, nonum argumentum *contra imagines, quæ habentur in eccleſiis*, profert. *Saraceni enim cum Judæis inſultantes contra nos, dicunt hæc nobis non licere, quod facimus contra divinum præceptum*, Exod. xx. Deut. xxviii. & Levit. xxvi. *Deridet etiam Chriſtianos, quòd effigiant Deum*, &c. Reliquo libro de Mahometanorum ac Chriſtianorum bellis à Mahometi morte ad ſua uſque tempora Hiſtoriam contexuit. Quintus liber, frivolum ſatis argumentum nactus, de Dæmonum eſſentiâ, ordine, differentiâ, regimine, ferali contra fidem Chriſtianam odio, præſtigiis, poteſtate, habitatione, & tormentis agit. S. EC. XV. ab An. MCCCC.

JACOBUS PICCOLOMINÆUS, gente Italus, patriâ Lucenſis, Caroli & Leonardi Aretinorum in poeſeos ac eloquentiæ ſtudio diſcipulus. Poſtquam animum literis probè excoluiſſet, Romam venit, & Cardinali Firmano ab epiſtolis inſerviit, Nicolao V. thronum Pontificalem tenente. Poſt obitum Nicolai Calliſto iii. à ſecretis fuit; eodemq; munere apud Pium II. gentilem ſuum perfunctus eſt, cui inprimis dilectus & familiaris erat. Claruit anno 1460. quo Epiſcopus Papienſis à Pio creatus eſt; & vigeſimo poſt menſe in Cardinalium numerum titulo S. Chryſogoni allectus. Anno 1487. Presbyter Cardinalis eſſe deſiit, & Epiſcopus Tuſculanus audire cœpit. Obiit apud Cryptas Laurentianas lacûs Vulſinienſis, III. Id. Septembr. anno 1489. ætatis ſuæ 57. Romæ apud Auguſtinianos ſepultus. Scripſit *Commentariorum de rebus toto Orbe per quinquennium geſtis libros* vii. Eos exorditur à Pii II. contra Turcos profecturi ad Anconam itinere; & in Joannis Carvagiali, Cardinalis S. Angeli morte finit; adeoque ab anno 1464. ad 1469. deducit. Prodierunt unà cum Gobelini Commentariis *Francofurti* 1614. f. Extant ejuſdem *Epiſtolæ* DCCLXXXII. ab anno 1462. ad an. 1489. exaratæ. Editæ ſunt *Mediolani* 1521. Prodiit verò utrúmq; ſimul Opus *Mediolani* 1506. f. & *Francofurti* 1614. f. Ex commentariorum illius libro ſexto edita habetur *Hiſtorica narratio de Huſſitis, & Georgio Pogiebrachio Bohemiæ Rege*, Hanoviæ 1602. 1460.

ANDRÆAS BARBATIUS, ſeu *Barbatius*, aliàs *Andreas de Bartholomæo*, gente Siculus, civitate Maſtanenſis, Juris utriuſq; Profeſſor, Joannis de Imolâ diſcipulus, & in arte ſuâ celeberrimus; adeò ut *Monarcha Legum* paſſim appellaretur. Claruit anno 1460. Decrepitâ ætate jus Bononiæ edocere cœpit; ubi cùm procaci receptas opiniones convellendi ſtudio abriperetur, *Deliri Senis* nomen meruit. Obiit Bononiæ apud S. Petronium ſepultus. 1460.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

SCRIPTA.

Lectura in Clementinas. Pariſ. 1517.
Commentaria in tres priores libros Decretalium. Venet. 1511.
Conſiliorum volumina iv. Venet. 1516.
Additiones ad Baldum Ubaldum in Codicem Digeſtorum, Feuda, & Infortiatum. Lugduni 1545.
De præſtantiâ Cardinalium Tractatus ad Cardinalem Beſſarionem. Extat in Tractatu Tractatuum *Venet.* 1584. Tom. xiii. par. 2. p. 63.
Tractatus de Cardinalibus & Legatis à latere. ibid. p. 131.
Tractatus de Teſtibus. ibid.
Repetitiones variæ. Papiæ 1496. Lugduni 1553. Venet. 1587.

1460. GREGORIUS DE HEIMBURG, natione Germanus, Juris utriuſq; Doctor, & Æneâ Sylvio * judice, *inter Germanos ſcientiâ juris ac facundiâ facilè princeps*; authoritatis Pontificiæ, ſi quis unquam alius, hoſtis juratiſſimus. In Concilio Baſileenſi præſens, Papæ primatum viriliter oppugnavit: ſummamq; cum Æneâ Sylvio amicitiam contraxit. Mox Noribergam à civibus accitus, Syndicatûs munere per triginta annos ſummâ cum laude perfungebatur. Anno 1460. Sigiſmundo Auſtriæ Duci à pontifice recèns excommunicato Advocati vices obiit: illiuſq; nomine ad proximum Concilium Generale appellavit: nec his contentus ipſam Romanam ſedem è fundamentis convellere, editiſq; libellis, *Synagogam, Babylonem & Meretricem Babylonicam* appellare non veretur. Hinc in rabiem actus Pius Pontifex, veteris amicitiæ obliviſcitur, & exeunte anno Gregorium diris devovet: ſcriptaq; ad Norimbergenſes epiſtolâ, ipſum civitate ejici, bonaq; ejus in fiſcum redigi jubet. Gregorius à Pontifice ad Concilium appellat; & in Bohemiam ſe recipiens, Pii minas ridet. Poſtea à Dithero Archiepiſcopo Moguntino in Germaniam revocatus, diem in pace obiit; illudq; Paulinum * tumulo ſuo inſcribi juſſit, *Non judicabit me humana dies.*

* Comment. in dict. & fact. Alfonſi Reg. l. 3. §. 5.

* 1 Cor. iv. 3.

SCRIPTA.

Admonitio de injuſtis uſurpationibus Paparum Romanorum ad Imperatorem, Reges, & Principes Chriſtianos; ſive *Confutatio Primatûs Papæ.* Extat apud Goldaſtum Monarch. Tom. i. p. 557.
Appellatio Sigiſmundi Ducis ab excommunicatione Pii ii. *Papæ ad Concilium generale & liberum, cum ſcholiis in Pii* ii. *Breve de excommunicatione Sigiſmundi, & ſui*: ſeu *Sigiſmundi Ducis proceſſus contra papam.* Tom. ii. p. 1576.
Appellatio ad Concilium generale à Bullâ Pii ii. *Papæ contra ſe emiſſâ.* ibid. p. 1592.
Apologia contra detractationes & blaſphemias Theodori Lælii Feltrenſis Epiſcopi. ibid. p. 1604.
Invectiva in Nicolaum Cuſanum Cardinalem Papalis plenitudinis defenſorem. ibid. p. 1626.
Prodierunt ſeorſim Opuſcula iſta *Francofurt.* 1608. 4°. tria priora in Antilogiâ Papæ *Baſil.* 1555. 8°. & in Appendice ad Faſciculum Rerum Expetend. *Londini* 1688. f. p. 114.

1460. THEODORUS LÆLIUS, natione Italus, Referendarius Apoſtolicus, & Epiſcopus Feltrenſis, ſeu Tarviſinus. Claruit anno 1460. Ad Cardinalitiam dignitatem à Pio II. deſignatus, Romæ obiit anno 1464. antequam purpuram acciperet; in Eccleſiâ S. Mariæ Novæ ſepultus. Scripſit *Replicam*, ſeu *Confutationem Appellationis Gregorii Heimburg à Pio* ii. *Bullâ contra ſe emiſſâ ad Concilium generale*, conviciis & dicteriis refertiſſimam. Extat illa apud Goldaſtum Monarch. Tom. ii. p. 1595. & inter Heimburgii Opuſcula *Francofurt.* 1608. 4°. *Orationes* ejuſdem *duas pro Pio* ii. alteram ad Venetiarum Ducem,

Ducem, alteram ad Francorum Regem, MSS. in Bibliothecâ Card. Sirleti olim asservatas memorat Ludovicus Jacob. à S. Carolo Biblioth. Pontif. par. 2. p. 443. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

HENRICUS GORCOMIUS, sive *Goricbemius*, natione Belga, patriâ Hollandus, de vico natali cognomen traxit, Theologus & Philosophus insignis, Academiæ Colonienſis Vice-Cancellarius, claruit anno 1460. Extat *Tractatus de superstitiosis quibusdam Casibus seu Cæremoniis Ecclesiasticis*, Coloniæ 1503. 4°. *Lugduni* 1621. 8°. *Opus de celebritate Festorum*, ibid. *Conclusiones & Concordantiæ Bibliorum ac Canonum in libros Magistri Sententiarum*, additis Summariis, & erroribus Magistri Parisiis & in Angliâ damnatis. *Colon.* 1502. *Basil.* 1513. *Venet.* 1506. *Commentarius in libros Aristotelis de Cœlo & Mundo*, typis Quentelii anno 1501. *Quæstiones Metaphysicæ de Ente & Essentiâ*, ibid. 1502. Plurima ejusdem Opuscula inedita recensent Valerius Andreas Biblioth. Belgic. p. 353. & Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 328. Deniq; Petri Lombardi, & Aquinatis Sententias, additis titulis & conclusionibus, Gorcomius edi curavit *Basil.* 1492. f. *Argentinæ* 1489. 1460.

GEORGIUS, aliis GREGORIUS, HERMONYMUS sive *Charytonimus*, Spartiata Monachus, post expugnatam Constantinopolim in Galliam se recepit, & in Academia Parisiensi Græcas literas publicè docuit annuo stipendio eo nomine donatus, claruit anno 1460. præcipuè vero sub Sixto IV. Pontifice, cui admodum familiaris erat, ab eo in Angliam anno 1476. legatus, ut Archiepiscopum Eboracensem ab Edwardo Rege carceri inclusum intercessione suâ liberaret. Extat Gennadii Scholarii libellus *de vita salutis hominum*, ab eo Latinè versus in Hæresiolog. *Basil.* 1556. f. p. 797. *Mahometis vita* ab illo Lat. reddita unà cum aliis *Basil.* 1541. 8°. *Demonstratio, Christum esse Filium Dei, & Deum*, Gr. Lat. cum Cyrilli, Damasceni, & Pselli opusculis *August. Vind.* 1608. 8°. *Monodia in obitum Georgii Gemisti* in Bibliothecâ Augustanâ MS. asservatur. Vid. Indicem Codicum MSS. Bibliothecæ istius p. 90. 1460.

GEORGIUS CODINUS, natione Græcus, *Curopalates* dictus; id verò an officii sui, an familiæ nomen, prorsus incertum est. Nec incerta minùs illius ætas, Miræus illum ad annum 1081. refert, crasso sanè errore; cùm Codinus * Andronici Palæologi junioris, & Joannis Cantacuzeni Impp. disertè meminerit. Propiùs veritatem attigit Gretserus, qui Codinum Cantacuzeno Imp. supparem facit. Iste tamen integro saltem sæculo aberravit. Post expugnatam enim à Turcis Constantinopolim scripsit Codinus; quippe qui Urbem sub Constantino Palæologo Imp. ab impiis Agarenis anno Mundi 6961. (viz. Christi 1453.) captam esse; atq; Imperatorem gloriosâ morte occubuisse narrat †. Anno igitur 1453. superior non fuit; neque, ut videtur, inferior multò; adeóq; circa annum 1460. jure deponi possit. 1460. * De Offic. CP. cap. 2. † Lib. de Impp. CPP.

SCRIPTA.

De Curiæ & Ecclesiæ Constantinopolitanæ Officiis & Officialibus liber. Prodiit Gr. Lat. cum versione & notis Fr. Junii (qui sub Hebraicis Nadabi Agmonii vocabulis nomen occultare voluit) *Francofurt.* 1588. 8°. dein auctior ab eodem editus *Heidelberg.* 1596. 8°. Gr. Lat. interprete Gretsero, cum tribus observationum & emendationum libris *Paris.* 1625. f. deniq; cum iisdem & Jac. Goari notis amplissimis *Paris.* 1648. f.

De Originibus Constantinopolitanis liber, ex antiquo quodam Chronico excerptus, Gr. Lat. primus evulgavit Georgius Douza *Heidelberg.* 1596. 8°. cum Joannis Meursii notis recusum *Genevæ* 1607. 8°. Versione emendatâ & notis doctissimis superadditis Cl. Lambecius denuò edi curavit *Paris.* 1655. f.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

De formâ Urbis Constantinopolitanæ libellus. Prodiit Gr. Lat. una cum præcedente Opusculo, & eruditissimis Lambecii animadversionibus, *Paris.* 1655. f.

Liber de signis, statuis, & aliis spectatu dignis Constantinopolis. Prodiit Gr. Lat. mutilus cum versione Douzæ, & Meursii notis, *Genevæ* 1607. 8°. integer cum Lambecii versione & animadversionibus *Paris.* 1655. f.

Liber de ædificiis Constantinopolitanis. Habetur Gr. Lat. ex Lambecii versione, ejusdemq; notis illustratus, inter priora Opuscula *Paris.* 1655. f.

Liber de structurâ Templi S. Sophiæ CP. Gr. Lat. cum Meursii notis *Genevæ* 1607. 8°. cum Lambecii animadversionibus *Paris.* 1655. f.

Liber de Imperatoribus Constantinopolitanis, seu de annis ab Orbe condito usq; ad Imperium Constantini M. & de iis qui in ipsâ regnârunt, usq; dum ab Agarenis capta est. Prodiit Gr. Lat. cum versione & notis Cl. Lambecii *Paris.* 1655. f. Gregorii Papæ, *Dialogi* dicti, *Missam* in linguam Græcam convertit, quam Græcè edidit Morellus *Paris.* 1595. Gr. Lat. Fr. Duceus in *Auctuar.* Tom. ii. p. 125. Auctiorem multo, & perfectiorem haberi in Bibliotheca Barberina Cod. 75. Emmanuelis tamen Chrysoloræ tributam, monet Leo Allatius Diatr. *de Georgiis & eorum scriptis* p. 362.

1464. PAULUS II. *Petrus Barbus* antea dictus, patriâ Venetus, Nicolai & Polyxenæ filius, Eugenii IV. ex sorore nepos. Mercaturæ exercendæ innutritus, postquam avunculus thronum Pontificalem adeptus est, literarum studio se dedit, præceptore usus Jacobo Ricionio: & mox ab Eugenio in aulam accitus, Archidiaconus Bononiæ, Episcopus Cerviæ, Protonotarius Apostolicus, & Cardinalis titulo S. Marci, ordine creatus est. Anno 1464. Pontifex Romanus electus est die xxxi. Augusti, coronatus die ix. Septembr. Pontificatu suscepto nil antiquiùs habuit, quam Pii decessoris acta abrogare, & amicos injuriis afficere, authoritatemq; Pontificiam armis & insidiis augere. Anno 1466. Georgium Pogebrachium, Bohemiæ Regem, Hussitis addictum, latâ in Consistorio sententiâ hæreseos damnavit, anathemate percussit, regno exuendum decrevit; idq; Frederico Imp. ac illo munus oblatum renuente, Matthiæ Hungariæ Regi authoritate Apostolicâ donavit: quin & legato in Bohemiam Laurentio Roverellâ, Episcopo Ferrariensi, Georgii subditos ad rebellionem movendam incitavit. Primus omnium galeri coccinei usum Cardinalibus proprium fecit. Obiit apoplexiâ correptus anno 1471. die xxvi. Julii, ætatis suæ 53. Extant *Epistolæ* ii. Concil. Tom. xiii. p. 1434. *aliæ* plures in Collectione *Romæ* 1579. editâ, & in Cherubini Bullario magno *ibid.* 1638.

1466. RODERICUS SANCIUS DE AREVALO, natione Hispanus, illustri loco natus, postquam Juris studio in Academiâ Salmanticensi per decennium insudâsset, utriusq; Juris & Artium Professor, creatus est. Dein Henrici IV. Castellæ Regis Sacellanus, Auditor, & Consiliarius, Referendarius Apostolicus, Episcopus primùm Ovatensis, dein Palentinus, demum Caligurritanus, claruit anno 1466. Castro S. Angeli in Urbe Româ à Paulo II. Pontifice præfectus. Scripsit, jubente Henrico Rege, *Historiam Hispanicam libris* iv. à primâ gentis origine usq; ad annum 1469. De eo simul ac Lucâ Tudensi & Roderico Ximenio, tale fert judicium Alfonsus Garsias Matamorus *, *Cùm non ad voluptatem aurium, sed ad memoriam, & judicium Posteritatis scripserint, cùm à deliciis longissimè, tum ab ineptiis & mendacio procul abfuerunt.* Prodiit Historia ista in Italiâ seorsim excusa, dein *Francofurti* 1603. Hispaniæ Illustratæ Tom. i. p. 121. Extant ejusdem *Tractatus* iii. *de Appellatione à Sententiâ Papæ, de Synodis Generalibus, de remediis afflictæ Ecclesiæ militantis adversùs Turcas.* MSS. Patavii in Bibliothecâ S. Joannis in Viridario, indicante Tomasino lib. de Biblioth. Patavinis p. 12. Num editi sint, me latet. Ejusdem etiam *Epistolam lugubrem simul & consolatoriam de expugnatione insulæ Nigropontis per Turcas*, memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 609. Cæterum *Romæ* 1468. f. *Paris.* 1475. f. & *Bisuntii* 1488. 8°. typis excusum

Vid. Prolog. ad Speculum Hum. Vitæ.

* Lib. de Acad. & doct. viris Hispan.

prodiit

prodiit Roderici noſtri *Speculum Humanæ Vitæ*, in duos libros diviſum. Primus agit de omni ſtatu vitæ temporalis; ſecundus de ſtatu & vitâ ſpirituali, Eccleſiaſticâ & regulari. Opus Paulo II. Pontifici inſcribitur, omnibuſq; omnium vitæ ordinum ac conditionum commodis & incommodis ſigillatim enarrandis inſumitur. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

ALEXANDER DE IMOLA, TARTAGNUS cognomento dictus, gente Italus, Imolæ ſeu Forocornelii natus, Juris utriuſq; conſultus celeberrimus, Joannis de Imolâ & Joannis Ananienſis diſcipulus; Papiæ, Ferrariæ, & Bononiæ per triginta ferè annos Juris ſcientiam publicè profeſſus eſt. Claruit anno 1467. tantâ eruditionis famâ eximius; ut quicunq; illum docentem non audiverat, vix inter doctos Italiæ Juriſconſultos illo ævo numerari poſſet. Obiit anno 1487. ætatis ſuæ 54. profeſſionis 30. Bononiæ apud S. Dominicum ſepultus. Extant *Commentaria in ſextum Decretalium, & Clementinas:* & *Conſiliorum libri* vii. Venet. 1571, 1597. f. *Commentaria in Digeſtum vetus, Codicem, Digeſtum novum, & Infortiatum*, Lugduni 1558. *Additiones ad Baldum Ubaldum in Codicem, Digeſtum, & Infortiatum*, Lugduni 1545. 1467.

HENRICUS HARPHIUS, natione Belga, ex vico De Herp, ſeu De Erp. Campiniæ Brabanticæ, Ordinis Minoritarum Regularis obſervantiæ Theologus & Provincialis, ac demum, Conventûs Mechlinienſis Guardianus. Claruit anno 1468. Obiit Mechliniæ anno 14-8. in medio chori apud Franciſcanos ſuos ſepultus; *Myſticæ Theologiæ Magiſter doctus, methodicus, ſingularis*, ut Card. Bonæ* verbis utar. 1468.

* Notitia Auctor. lib. de Divin. Pſalmod. præmiſſa.

SCRIPTA.

DE *Theologiâ myſticâ, tum ſpeculativâ, tum affectivâ libri* iii. quorum primus vocatur *Epithalamium*, ſecundus *Directorium aureum contemplativorum*, tertius *Eden ſive Paradiſus contemplativorum.* Prodierunt *Colon.* 1538, 1555. erroribus & fæcibus ſedis Apoſtolicæ juſſu repurgati curâ Petri Pauli Philippi, Ord. Prædicat. *Romæ* 1585. *Brixiæ* 1601. & *Colon.* 1611. 4°. In Indice enim Romano cavetur, ne deinceps imprimantur, niſi ſecundùm exemplar Romanum anni 1585. adulterati. Pars ſecunda Germanicè ab Harphio conſcripta fuerat. Eam itaq; Latinè vertit & introductione præmiſsâ illuſtravit Petrus Blomovenna Carthuſianus Leydenſis.

Speculum aureum in x. *præcepta Decalogi.* Noribergæ 1481. *Baſil.* 1496. Argentinæ 1520. 4°.

Speculum perfectionis. Venet. 1524.

Collationes iii. *de perfectione vitæ*, ſive *Compendium Directorii. Colon.* 1536.

Sermones de Tempore & Sanctis. Hagenoæ 1509. f.

Liber de tribus Pœnitentiæ partibus, ibid.

Tractatus de triplici adventu Chriſti, ibid. Cæterum Harphius Opera ſua Belgico ferè ſermone elucubravit, ab aliis poſtea in Latinum tranſlata.

LAONICUS CHALCOCONDYLAS, ſeu *Chalcondylas*, (ſunt qui inverſo nomine pro Laonico Nicolaum vocant) natione Græcus, patriâ Athenienſis, illuſtri genere oriundus. Claruit anno circiter 1468. Vitam produxiſſe dicitur ad annum uſq; 1490. Scripſit *Hiſtoriam de origine & rebus geſtis Turcarum libris* x. ab Ottomanno Orthogulis filio uſq; ad adultum Mahometis II. regnum, ſeu ab anno Chriſti 1300. ad 1463. Prodiit Latinè ex verſione Conradi Clauſeri *Pariſ.* 1550. *Baſil.* 1556, 1562. Gr. Lat. *Genevæ* 1615. f. *Pariſ.* 1650. f. 1468.

JACOBUS PEREZIUS, gente Hiſpanus, patriâ Valentinus, domo Aiorenſis, ex Ordinis Auguſtiniani Eremitâ Epiſcopus Chriſtopolitanus ſeu Chryſopolitanus anno 1468. Calendis Octobris creatus, & Suffraganeus Roderici 1468.

SÆC. XV. ab An. Mcccc. Roderici Borgiæ, Cardinalis Valentini, Episcopi Portuensis & Carthaginensis. Obiit anno 1491. in Ecclesiâ S. Augustini sepultus.

SCRIPTA.

Commentaria in omnes Psalmos Davidis Allegorica & Anagogica.

Expositio in Cantica Officialia, viz. Benedictus, Magnificat, Nunc dimittis, Gloria in excelsis, Te Deum, ~~& Quicunque vult~~: ad Rodericum Borgiam Cardinalem.

Tractatus contra Judæos de Christo reparatore generis humani. Prodierunt Opera ista *Paris.* apud Ascensium. *Lugduni* 1512. *Venet.* 1568. 4°.

Expositio in Cantica Canticorum.

Quæstionis finalis discussio, Utrùm solus Christus sit metrum & mensura, & largitor omnium bonorum, & reparator humanæ naturæ. Prodiit una cum Expositione præcedenti, *Paris.* apud Ascensium 1498. *Lugduni* 1513.

1470. PETRUS NATALIS, seu *de Natalibus*, patriâ Venetus ex Parocho SS. Apostolorum in Diœcesi Castellanensi Episcopus Equilinus Gradensis Provinciæ. Claruit anno 1470. Superfuit anno 1482. quo Catalogo suo ultimam manum adhibuit. Scripsit *Historiam*, sive *Catalogum Martyrum & Sanctorum*, quo Vitas, Miracula & Passiones eorundem enarrat; brevitatis quidem ac veritatis Jacobo de Voragine studiosior, haud majori tamen judicio usus. Præterquam enim quòd a communi Martyrologorum vitio, effræni fabulandi libidine, immunis non sit; Priscillianum Hæresiarcham, ejusq; sectatorem Latrocinianum Martyribus annumeravit: ut alios mittam. Prodiit iste Catalogus *Argentinæ* 1502. *Lugduni* 1542. Ejusdem *Catalogus Venetorum Senatorum & gestorum eorum* prodiit *Vicentiæ* 1493.

1470. GABRIEL BARLETTA, gente Italus, patriâ Apulus, ex oppido Barulo natales & nomen traxit, Ordinis Dominicani Theologus insignis. Claruit anno 1470. Scripsit adhuc post annum 1480. Hydrunti enim à Turcis capti meminit. Extant *Sermonum Tomi* ii. quorum prior Sermones Quadragesimales, alter Sermones de tempore Adventûs, Ascensionis, Pentecostes, & de nonnullis Sanctis continet. ——1470. *Venet.* 1571, 1585. 8°. Notandum verò est, quod Leander Albertus à Miræo * citatus prodit: sc. Conciones istas ab homine quodam imperito, sibi in adolescentiâ noto, fabricatas fuisse, qui ut splendorem operi ineptissimo quæreret, falsò Gabrielis Barlettæ nomen prætexuit. Cæterùm alius à nostro, ætate tamen par, fuit Gabriel Bareletus, Ordinis quidem Dominicani Theologus & Concionator *insignis*, patriâ verò Aquinas, ab Ambrosio de Altamura † ad annum 1486. relatus. Hujus extant *Sermones per annum*, *Hagenoæ* 1518. (in quâ editione appellatur *Stephanus*) Venet. 1577. 8°.

* De Script. Sæculi xvi. cap. 23.

† Biblioth. Prædicat. p. 210.

1471. SIXTUS IV. *Franciscus à Ruvere* antea vocatus, natione Italus, patriâ Ligur, civitate Savonensis, ex nobilissimâ gente Ruverea oriundus, Leonardi & Lucinæ filius, natus est anno 1414. Novennis puer Franciscanis nomen dedit; & Cœnobium ingressus, Joannem Pinarolium Præceptorem in Grammaticis sortitus est. Adultior factus, Cherii Dialecticam, Bononiæ Philosophiam & Theologiam didicit. Patavii demum Magisterii gradu cohonestatus, in primariis Italiæ Academiis Theologiam & Philosophiam prælegit. Eruditionis & eloquentiæ famam non vulgarem adeptus, à familiâ Franciscanâ primùm Jacobo Sarguellæ Ministro Generali, senectute gravato, adjutor datus est; dein Liguriæ Provincialis, mox Ordinis sui in Romanâ curiâ Procurator, & totius Italiæ Vicarius Generalis, demum cedente Sarguellâ Minister Generalis in Capitulo Perusino constitutus. Anno 1467. Presbyter Cardinalis titulo S. Petri ad Vincula a Paulo II. renunciatus est. Post Pauli obitum anno 1471. Pontifex Romanus electus est die ix. coronatus die xxv. Augusti. Anno 1476. Festum Immaculatæ B. Virginis Conceptionis instituit: & post biennium confirmatâ

firmatâ Rosarii Sodalitate, 11ccc. annorum Indulgentiam omnibus B. Virginem breviculâ quâdam Salutatione compellantibus concessit. Vid. Breviarium *Venet.* 1522. excusum; & Hippolytum Maraccium lib. de Pontif. Marianis, *Romæ* 1642. cap. 76. Anno 1478. Laurentium Medicem & Florentinos ob Franciscum Salvianum, Archiepiscopum Pisanum, scelestissimum perduellem, meritâ pœnâ mulctatum, excommunicavit & armis persecutus est. Paulò pòst Venetorum potentiam in Italia crescere ægrè ferens, totam Rempublicam sacris interdixit: & Helvetios, missò vexillo sacro, ad bellum iis inferendum concitavit, plenariam peccatorum remissionem omnibus sub vexillo illo militaturis pollicitus. Anno 1483. promulgatâ Bullâ Franciscanos & Dominicanos ob controversiam de B. Virginis conceptione notam hæreseos notam sibimet invicem inurentes, ab ejusmodi contumeliis in posterum abstinere sub anathematis pœnâ mandavit. Obiit anno 1484. die xii. Augusti. Vir quidem & ipse supra communem Pontificum sortem eruditus, quiq; Bibliothecam Vaticanam advectis ex Europâ undequaq; libris instituit; moribus tamen fœdissimis infamis, & libidinibus tam impuris mancipatus, ut eas prodere Scriptores pudeat. Certè primus omnium publicis lupanaribus Romæ aditum & licentiam fecit; & ex annuo scortorum vectigali Apostolicum ærarium ditavit. Extant *Decreta* iii. Concil. Tom. xiii. p. 1442. *alia Epistolæ & Decreta* xvi. apud Bzovium ad an. 1472, &c. *Passagium pro Expeditione in Terram Sanctam*, apud Freher. Script. German. Tom. ii. p. 161. *Epistola ad Carolum Burgundum*, apud Baluz. Miscellan. Tom. iv. p. 527. *Bullæ & Constitutiones* quamplurimæ in Bullariis & Constitutionibus Romanis. Cæterùm scripsit Sixtus, dum inter Cardinales adhuc subsisteret, *Librum de Christi Sanguine*; *& de potentiâ Dei Commentaria contra errores cujusdam Carmelitæ Bononiensis, affirmantis Deum suâ omnipotentiâ damnatum hominem salvare non posse.* Ulterq; Tractatus prodiit Romæ 1471. Ejusdem *Explicatio* in Nicolai Richardi Tractatum super declaratione Indulgentiarum pro animabus in Purgatorio concessarum, unà cum dicto Nicolai opere excusa est — 1487. *Tractatus de futuris Contingentibus*, & *de Conceptione Beatissimæ Virginis*, in Italicis Bibliothecis MSS. asservari memorant Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 317. & Lud. Jacob à S. Carolo, Biblioth. Pontif. p. 203.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

MARTINUS, MAGISTER cognomento dictus, natione Gallus, patriâ Turonensis, infimo loco natus, utpote Lanii cujusdam filius. In Collegium Navarrense receptus, anno 1469. Baccalaureatûs, anno 1473. Magisterii gradum magnâ cum laude tulit. Postea in Collegium S. Barbaræ secedens, id non modò gubernavit, sed & incrementis non contemnendis auxit; tantâq; celebritate Philosophiam Moralem prælegit; ut paulò ante mortem accerseretur, qui Ludovico XI. Regi à sacris Confessionibus & Eleemosynis adesset. Obiit quinquagenarius anno 1482. Extant *Liber*, seu *Quæstiones Morales de Fortitudine*, Paris. 1489. f. *Liber de Temperantiâ*, Paris. 1490. *Expositio perutilis & necessaria super libro Prædicabilium Porphyrii*, Paris. 1499. *Tractatus Consequentiarum in verâ divinâq; Nominalium viâ*, Paris. apud Antonium Denidelum. *Quæstio de Fato*, præfixa Compendio Alberti M. in octo Physicorum libros, *Paris.* apud Dionysium Roccum. 1473.

RUDOLPHUS AGRICOLA, gente Friso, in pago Baslon juxta Groningam natus anno circiter 1442. Postquam Groningæ prima literarum fundamenta fœliciter posuisset, ad Academiam Lovaniensem se contulit; ubi in Gymnasio Falconensi Philosophiæ artiumq; liberalium studio incubuit. Laureâ donatus Philosophicâ, in Galliam secessit, ut politioris literaturæ scientiam, quam inprimis ambiit, ad summum perfectionis culmen perduceret. Relictâ Galliâ, Italiam petiit; ut Theodorum Gazam Græcas literas Ferrariæ magnâ nominis gloriâ enarrantem audiret. Voti compos factus, Hebraicæ etiam linguæ scientiam sæculo isti ferè ignotam adjecit. Tot tantisq; animi dotibus instructus, in patriam rediit: & Reipublicæ Groningensis Syndicum aliquot 1474.

SÆC. XV. ab An. Nccoc.

aliquot annis egit. Claruit anno 1474. A civibus ſuis ob negotia publica procuranda legatus, in Maximiliani Cæſaris aulâ ſemeſtri ſpatio hæſit: ubi patriæ ſuæ cauſam fœliciter procuravit, communi tamen magnorum virorum fato, minimè gratos expertus eſt cives. Domum reverſu, cùm ab Antverpiensibus aliiſq; ad ſcholas regendas amplo ſtipendio depoſceretur; à notario ſuo, cui Græcas literas olim prælegerat, Joanne Dalburgio præſule Wormatienſi anno 1482. evocatus, in illius comitatu reliquam vitam exegit, modò Wormatiæ, modò Heidelbergæ degens. Utrobiq; literas humaniores pub icè edocuit, quin & Gymnaſii Heidelbergenſis præfecturam geſſit. Illam ipſi contulerat Philippus Princeps Palatinus, qui Agricolam non ſolùm liberali ſtipendio ornavit, ſed & de rebus maximi momenti conſuluit. Integro triennio Academiæ Heidelbergenſi totiq; Germaniæ ad meliorum literarum ſtudium facem prætulit; ipſe præter accuratam trium linguarum notitiam, omni ſcientiarum genere excultiſſimus; Philoſophus ſummus, Rhetor diſertus, Theologus inſignis, Muſicæ, picturæ, aliarumq; artium molliorum ſtudioſiſſimus. Obiit Heidelbergæ, immaturâ morte præreptus, dum Dionyſii Areopagitæ libris Latinè vertendis incumberet, die xxviii. Octobris, anno 1485. ætatis ſuæ 42. apud Minoritas in Franciſcani habitu (ſic enim voluerat) ſepultus. Tumulum ei poſuit Hermolaus Barbarus: juſta perſolvit Joannes Reuchlinus. De Agricolæ ſtylo ſententiam ferat Eraſmus *. *Vir divini pectoris*, inquit, *eruditionis reconditæ, ſtylo minimè vulgari, ſolidus, nervoſus, elaboratus, compoſitus; ſed qui nonnihil reſipiat & Quintilianum in eloquendo, & Iſocratem in orationis ſtructurâ, utroq; tamen ſublimior, Quintiliano etiam fuſior ac dilucidior. Et huic tamen ad ſummam laudem cùm alia quædam obſtiterè; tùm præcipuè regionis ac temporis infœlicitas; —— In Italiâ ſummus eſſe poterat, niſi Germaniam prætuliſſet.* Taceo magnificum illius Encomium, quod in Adagio, *quid cani cum balneo!* ei reddidit Eraſmus; cùm non tam Critici Cenſoris, quam Panegyriſtæ partes iſto in loco Vir Maximus egiſſe videatur. Fusè illic in Agricolæ laudes excurrit; nihil illo unquam Ciſalpinum orbem produxiſſe omnibus literariis dotibus abſolutius aſſerit, conſummatam ejus eloquentiam, diffuſam linguarum peritiam, atque climatam Philoſophiæ ſcientiam prædicat; maximum denique Italiæ pariter ac Germaniæ ornamentum fuiſſe teſtatur. Tam inſigne Rudolphi elogium ægrè tulerunt Inquiſitores librorum Pontificii; adeò ut in editione Eraſmi Adagiorum Manutianâ nuſquam appareat. Neque enim diſſimulari poteſt Rodulphum noſtrum manifeſtas Eccleſiæ Romanæ corruptelas tam ſcriptis quàm ſermonibus acriter ſatis ſæpe impugnâſſe.

* Ciceronian.

OPERA.

De Inventione Dialecticâ libri iii. Prodierunt ſeorſim cum ſcholiis Joannis Matth. Phriſſemii *Pariſ.* 1538.

De univerſalibus Quæſtiones aliquot ſingulares.

Præpedeumatum dialecticæ inventionis Opuſculum.

Scholia in Orationem Ciceronis pro lege Manilia.

Aphthonii Sophiſtæ Progymnaſmata, ab Agricolâ Latinè converſa.

Priſciani Cæſarienſis Præexercitamenta ex Hermogene tranſlata.

Commentariola in aliquot L. Ann. Senecæ Declamationes. Baſil. 1529. 8°.

Oratio de nativitate Domini.

Oratio in laudem Philoſophiæ & reliquarum artium, Ferrariæ anno 1476. habita.

Oratio gratulatoria ad Innocentium viii. *Pontificem.*

Epiſtola de ſtudio formando, anno 1484. ſcripta. *Heidelberg.* 1621. 8°.

Epiſtolæ aliæ vii.

Paraneſis Iſocratis ad Demonicum, Ejuſdem de regno libellus, Luciani libellus de non credendis delationibus, Ejuſdem Micyllus ſive Gallus, Platonis Axiochus de contemnenda morte, ab Agricolâ Latino ſermone donati.

Carmina & Epitaphia. Antverp. 1511. 4°.

Pro-

Prodierunt omnia ista Agricolæ Opera, in duos Tomos digesta, curâ Alardi Amstelredami *Colon.* 1539. f. SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Commentaria in Boethii libros de Consolatione Philosophiæ. Colon. 1535. Basil. 1570.

Oratio in laudem Matthiæ Richili, typis Jo. Soteri 1529. 8°.

Alia quædam conscripsit Rodolphus, puta, *Epitomen Historicam* jussu Philippi Principis Palatini, *Vitam Francisci Petrarchæ*, *Carmen de S. Annâ*, &c. quæ nondùm in lucem edita videntur.

BARTHOLOMÆUS PLATINA, Paterno nomine *Sacchus* dictus (alii *Baptistam* vocant; Bartholomæum autem, qui illum probe novit, Richardus Flemyngus*) gente Italus, Patriâ Cremonensis, nonnullis tamen Veronensis, ex vico patrio cognomen duxit. Humili loco & obscuris parentibus natus, juventutem militiæ dedit. Annis provectior, operam literis non infœlicem præstitit, claruit anno 1474. Calixto III. imperante in urbem venit, & à Bessarione Cardinale inter Domesticos adscitus est. Mox a Pio II. Pontifice Abbreviator Apostolicus factus, non exigui sanè pretii sacerdotia dono accepit. Post Pii mortem à Paulo II. loco motus est, & bonis omnibus spoliatus, non alio nomine, quam quòd apud Pium in honore fuisset. Ægrè admodùm id tulit Platina, & Palatium continuis viginti diebus obsidens, cùm ad Pontificis colloquium neutiquam admitteretur; missâ Epistolâ se ad Reges Principesq; dilapsurum minabatur, eosq; adhortaturum, ut Concilium ipsi indicerent, in quo facti rationem reddere cogeretur. Platinæ petulantiam carcere durissimo & compedibus castigavit Paulus; Exacto in carcere quadrimestri spatio, Pauli Gonzagæ Cardinalis Mantuani precibus liberatus, in Cardinalis clientelam transiit. Post triennium Paulus illum iterum comprehendi jubet, læsæ majestatis reum agit, negantem equuleo imponit & gravissimis tormentis excruciat: cùm verò nullâ arte, nullâ sævitiâ criminis confessionem extorquere posset; miserum hominem hæreseos accusavit; ideò scilicet quòd de immortalitate animæ disputare soleret, & Platonis aliorumq; Philosophorum scripta tereret. Bessarionis demum & Gonzagæ Cardinalium precibus fatigatus Pontifex Platinam carcere post annuam moram eduxit; & biennio sequenti dignitatis restituendæ vanâ spe lactavit. Paulo è vivis sublato suffectus est Sixtus IV. qui Platinæ innocentiam simul ac doctrinam probe sciens, eum inter Contubernales allegit, opibus auxit, ædibus in Quirinali donavit, & Bibliothecæ Vaticanæ præfecit. Obiit ille Romæ, peste extinctus, anno 1481. ætatis suæ 60. in Templo S. Mariæ Majoris sepultus. Vir sanè non ineruditus, quique, judice Erasmo *, *in historiâ valiturus erat, si nactus fuisset argumentum fœlicius. In optimo cive, & Panegyrico nonnihil accedit ad Ciceronis imaginem, sed tanto intervallo, ut hoc nomen non promereatur eruditorum calculis: alioqui vir doctus, facundus, & ni fallor, bonus.* Illustre illi elogium posuit Richardus Flemyngus in Lucubrationibus Tiburtinis lib. 1. In Pontificum autem vitis describendis *parùm veracem* esse notat Card. Bona in Notit. Autor. lib. de Divinâ Psalmod. præmissâ. 1474.

* Lucubrat. Tiburt. l. 1.

* Ciceronian.

SCRIPTA.

Historia de Vitis Pontificum Romanorum à Christo nato ad Pauli II. obitum, seu ad annum 1471. Sixto iv. Pontifici nuncupata. Prodiit *Basil.* 1479. *Noribergæ* 1481. f. cum Onuphrii Panvinii Continuatione usq; ad an. 1565. *Lovanii* 1572. *Colon.* 1600. & 1611. 4°.

De naturis rerum liber.

Epistolarum ad diversos liber.

De honestâ voluptate & valetudine libri x. Bononiæ 1498. 4°.

De falso & vero bono Dialogi iii.

Contra amores Dialogus.

Dialogus de verâ Nobilitate.

Dialogi ii. *de optimo cive.*

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Panegyricus in laudem Beſſarionis Cardinalis Nicæni.

Oratio ad Paulum II. *Papam de pace Italiæ componendâ, & bello Turcis indicendo.*

Prodierunt omnia iſta Platinæ Opera *Colon.* 1529. *Lovanii* 1572. *Colon.* 1574. f.

Dialogus de floſculis linguæ Latinæ. Venet. 1480. 4°.

De ratione victûs, & modo vivendi, ſeu *de tuendâ valetudine:* item *de Naturâ rerum, & Arte coquendi* ſive *popinæ ſcientiâ libri* X. *Colon.* 1529. 8°. *Pariſ.* 1530. 8°. *Baſil.* 1541. 4°.

Hiſtoriarum de rebus Urbis Mantuæ, & familiâ Gonzagarum libros III. Platina conſcripſit. Horum editionem meditatum eſſe Joannem Oporinum, typographum Baſileenſem teſtis eſt Simlerus *. An præſtiterit, haud invenio.

* Biblioth. Tigurin. p. 85.

1476. JOANNES DE CIRCYO, natione Gallus, Patriâ Divionenſis, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, ex Abbate Balernenſi ad Ciſtercii præfecturam anno 1476. aſſumptus: Innocentio VIII. Pontifici ob ſingulares animi dotes eximiè charus. Acriter contra Commendas Monaſteriorum diſputavit in Synodo Aurelianenſi anno 1477. Turonenſi 1478. & in Romanâ Curiâ coram Innocentio Papâ, à quo multa Ordini ſuo privilegia impetravit. Anno 1503. ſenio gravatus dignitati ſuæ renunciavit, & exeunte eodem anno diem clauſit. Extant *Compendium Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis*; & *Collectio Privilegiorum à diverſis Pontificibus, Regibus, & Principibus* eidem Ordini conceſſorum; ſimul impreſſâ *Divione* 1491. Prodiit poſterius Opus iterum *Antverp.* 1630. Illi adjungitur *Exhortatio ad Monachos Ordinis Ciſtercienſis*; quam tranſtulit Carolus du Viſch in Bibliothecam ſuam Scriptor. Ord. Ciſterc. p. 201.

1476. M. JOANNES WESSELUS HERMANNI, qui & BASILIUS, cognomento *Gansfortius*, gente Friſo, civitate Groningenſis, Rodolphi Agricolæ conterraneus & amicus ſummus, ob eximiam pietatem & doctrinam *Lux mundi* vulgò dictus: juratiſſimus Pontificiæ autoritatis & ſuperſtitionis adverſarius. Poſt hauſta domi prima literarum fundamenta, ad Lutetiam & celeberrimas totius Europæ Academias ſe contulit; & nativâ ingenii fœlicitate pariter ac immani diligentia ſummum literarum apicem conſcendiſſe viſus eſt: Rhetor, Poeta, Philoſophus, & Theologus inſignis; Hebraicè, Græcè, & Latinè peritus. Claruit anno 1476. Theologiæ laureâ inſignitus, Pariſiis, Coloniæ, Heidelbergæ, Romæ, & præſertim Baſileæ (ubi Reuchlinum diſcipulum habuit) frequenti auditorio docuit; Pontificis autoritatem, & ſpurias Eccleſiæ Romanæ traditiones, neutiquam locorum oppugnare veritus: quodq; proletarios tunc temporis Theologos non minùs pupugit, Ariſtotelis dogmata Philoſophica, in Eccleſiæ non minus quàm Scholarum uſum jamdiu recepta, palam oppugnavit, Platonicam Philoſophiam veriorem ac Chriſtianæ fidei propiorem eſſe ratus. Ac hæc D. Thomæ autoritatem ſæpe in diſputando flocciſecit, ſoliq; Scripturæ fidem indubiam adhibendam eſſe prædicavit. Habentur ſane in Faſciculo Rerum Expetendarum * (*Moguntiæ* priùs anno 1479. excuſa) Paradoxa aliquot, uti tunc videbantur, illius dogmata, ex ipſius ore apud Wormatiam concionantis à Thomiſtis quibuſdam excerpta; quibus infallibilem Eccleſiæ Doctoribus in explicandâ S. Scripturâ aut tradendis fidei articulis autoritatem eſſe negat: divinam feſtorum ac jejuniorum inſtitutionem in dubium vocat, Romam peregrinantes ſtultitiæ inſimulat, & mandata Eccleſiæ non ligare ad peccatum docet; ut alios minoris momenti articulos taceam. Tam immanes errores gravi pœnâ plectendos eſſe cenſuerunt Inquiſitores, Gerardus Eltenius & Jacobus Sprengerus, Ordinis Prædicatorum. His ſuadentibus, ac penè cogentibus, Archiepiſcopus Moguntinus epiſtolâ ad Academiarum Heidelbergenſis & Colonienſis Doctores anno 1479. datâ juſſit, ut Weſſeli dogmata Hæreſeos ſuſpecta è libris ejus excerperent & examini ſubjicerent. Factum id ſolenni apparatu, multiq; è ſcriptis illius excerpti errores in medium ſunt prolati: de regulâ fidei, Nihil enim credendum eſſe voluit,

* Fol. 163.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

luit, quod in S. Scripturâ non habeatur; de Sacramento Eucharistiæ, in quo substantiam panis manere credidit; de Indulgentiis, quas parùm approbavit; de Concilii Generalis autoritate, quam fallibilem esse docuit; de Processione Spiritûs S. quam Filio æquè ac Patri deberi negavit; deq; aliis Theologiæ placitis quamplurimis. Hoscè primùm tuebatur Wesselus; cùm verò ignem ab Inquisitoribus intentari sentiret, ad Palinodiam descendit. Maximè id displicuit Theologis non obscuri nominis quibusdam Academicis; qui cum tanto viro tam præcipitanter actum esse doluerunt, nimis acrem & inanem Thomistarum simultatem insimulabant; *immo non verebantur asserere multos articulos ejus & majorem Partem posse sustineri.* Ingravescente ætate Wesselus domum repetiit; & in patriâ civitate sacras literas exposuit: donec senectute nimiâ gravatus in Conventum Spiritualium Virginum Groningensem secesserit, & deinceps privato ocio ac precibus totus vacaverit. Obiit septuagenario major anno 1489. apud Franciscanos sepultus.

Examen ejus propè fin. in Fasciculo, fol. 166.

OPERA.

De Dei providentiâ liber.

De causis Incarnationis, & de magnitudine ac amaritudine Dominicæ Passionis libri ii. Prodierunt *Antverp.* — 8°.

Tractatus de dignitate Ecclesiasticâ, de verâ & rectâ obedientiâ, & quantum obligent subditos mandata & statuta Prælatorum. Exstat apud Goldastum Monarch. Tom. i. p. 563.

De Sacramento Pœnitentiæ, & quæ sint claves Ecclesiæ.

De potestate ligandi & solvendi.

Quæ sit vera communio Sanctorum.

De thesauro Ecclesiæ & de participatione ac dispensatione ejus Propositiones xxxii. Habentur apud Goldastum ibid. p. 573.

De fraternitatibus, &c.

De purgatorio, & statu animarum post hanc vitam.

Tractatus contra potestatem Pontificis Romani in Indulgentiis. Extat apud Goldastum ibid. p. 576.

Epistolæ plures.

Opuscula Wesseli omnia, adhuc recensita, edita sunt, titulo *Farraginis rerum Theologicarum*, Basil. 1523. f. & curâ M. Lutheri *Basil.* 1525. 4°. Auctiora accurante Petro Pappo *Groningæ* an. 1614. Deniq; curâ Theodori Strackii *Marpurgi* 1617.

De moribus veterum Hæreticorum liber. Lipsiæ 1537.

Alia quædam scripsit Wesselus, viz. *De audiendâ Missâ librum, De Justificatione per Christum librum*, &c. quæ an typis adhuc excusa fuerint, nondum comperi. Cæterùm omnia ejus scripta in Indicibus Romanis prohibentur; ipseq; autoribus damnatis annumeratur.

ROBERTUS FLEMYNGUS, natione Anglus, illustri loco natus, Richardi Flemyngi, Lincolniensis Episcopi, consanguineus. Positis Oxonii in Collegio Lincolniensi, quod Richardus Episcopus recèns fundaverat, primis literaturæ fundamentis, in Italiam se contulit, & Baptistam Guarinum Veronensem Ferrariæ docentem audivit; utriusq; linguæ elegantiarum, inprimis verò poetices, studiosus. Romam delatus, Protonotarii Apostolici dignitatem obtinuit. Claruit anno 1477. In patriam demum redux, Lincolniensis Ecclesiæ Decanus constitutus est. Obiit Lincolniæ, in sacello propè Richardum consanguineum sepultus. Dum in Italiâ adhuc ageret, & Tiburti in secessu anno 1477. moram faceret, scripsit heroico carmine magnificum Sixti IV. Pontificis Encomium libris ii. quibus *Lucubrationum Tiburtinarum* titulum dedit. Priore libro Sixti prosapiam, vitam, res gestas ac virtutes celebrat; posteriore calumnias illi afflictas diluit, & illustre parentelæ ejus elogium ponit; ubiq; autem pudendâ adulatione usus immensis laudibus Pontificem immerentem cumulat; vix alio nomine notandus. Haud adeò fœlicem enim

1477.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

enim nactus est venam; versusq; scabros satis atq; impolitos dedit. Prodiit *Romæ* eodem, ut videtur, anno excusum in 8°. Unicum ejus exemplar vidi penès R. V. Gul. Cave. Alia ejus scripta, & in his *Dictionarium Græco-latinum* memorat Balæus Cent. 8. cap. 21.

1479. JOANNES RAULINUS, patriâ Tullensis, præclaris & opulentis parentibus natus. In Collegio Navarrensi Academiæ Parisiensis bonarum literarum studiis innutritus, anno 1479. Theologiæ lauream accepit. Anno 1481. Gulielmo Castrofortio in Collegii Navarrensis regimine suffectus; quod quidem summa probitatis & prudentiæ opinione administravit. Anno circiter 1497. abdicato magistratu, Cluniacensibus Monachis se adjunxit; & inter istos non minùs pietate, quàm olim inter Academicos doctrinâ eluxit. Anno 1501. Ordinis Benedictini reformandi Provinciam sibi à Cardinali Ambatiano Legato commissam obiit. In vivis esse desiit Lutetiæ in Cluniacensi Collegio viii. Id. Febr. anno 1514. ætatis suæ 71.

SCRIPTA.

Sermones de Adventu Domini. Prodierunt *Paris.* 1516. *ibid.* 1519. 8°. *Venet.* 1584. 4°.

Sermones Quadragesimales in duas Partes distributi. *Paris.* 1523. *Venet.* 1584.

Sermones de Festivitatibus Sanctorum totius anni, in duas itidem Partes digesti. *Paris.* 1524.

Itinerarium Paradisi, seu Sermones de Pœnitentiâ. *Paris.* 1524.

Doctrinale de triplici morte, Naturali, Culpæ, & Gehennæ, Paris. 1520. & cum Itinerario Paradisi *Venet.* 1585. 4°.

Sermones XIV. *de Eucharistiâ.* Paris. apud Joannem Parvum.

Volumen Epistolarum LV. quibus accesserunt *Collatio in Festo S. Ludovici per thema: Domine, ne in virtute tuâ lætabitur Rex; & Collatio habita in Conventu Cluniacensi de perfectâ Religione S. Benedicti.* Paris. 1520. 4°.

Oratio de Reformatione Cleri ad Capitulum generale. Basil. 1498.

Prodierunt Opera Raulini Theologica *Antverp.* 1612. 6. vol. 4°. Sermones *Paris.* 1642. 2. vol. 8°.

Commentarius in omnes Logicos libros Aristotelis. *Paris.* 1500.

1480. AUGUSTINUS PATRICIUS, gente Italus, Ecclesiæ Senensis Canonicus, Francisci Piccolominæi Cardinalis Senensis Secretarius, claruit anno 1480. Novennio ante Cardinalem Senensem à Paulo II. ad Conventum Germanorum Ratisponensem pro subsidiis contra Turcas postulandis *missum* comitatus fuerat: & Romam reversus, rerum in Conventu gestarum *historiam* literis consignârat. Scripsit etiam isto anno 1480. jussu Domini sui, *Historiam Conciliorum Basileensis & Florentini*, præsertim verò illius, ex Codicibus duobus in Ecclesiâ Basileensi, ut ipse refert, asservatis, maxima parte exscriptam. Habetur Historia ista Concil. Tom. xiii. p. 1488. usq; ad p. 1616. Extat etiam *Historia Conventûs Ratisponensis* inter Scriptores Germanicos à Freherο editos *Francofurt.* 1602. Tom. ii. p. 143.

1480. MATTHÆUS MARESCHALCUS DE BAPPENHEIM, natione Germanus, nobilissimâ familiâ oriundus, Udalrici Mareschalci, Castellani Ducis Bavariæ, & Annæ à Schwabsperp filius, literarum studio in Academiis exteris plurimos annos impendit, & utriusq; Juris Doctoratum meruit. Domum reversus, Canonicatu Ecclesiæ Augustanæ, aliisq; beneficiis Ecclesiasticis cumulatus est. Claruit anno 1480. Extat *Chronicon Australe* dictum, quod res totâ Europâ gestas ab anno 852. ad 1327. brevissimè secundùm annorum seriem percurrit, apud Freherum Script. German. Tom. i. p. 311. Ejusdem Chronici pars plenior, quæ res gestas ab anno 1276. ad 1303. uberiùs enarrat. ibid. p. 327. *Chronicon Augustanum* ab anno 973. ad annum 1104. ibid. p. 343.

p. 343. *Chronicon Elwangenſe* ab anno 1095. ad annum 1477. ibid. p. 453. Cæterùm Chronica iſta omnia nonniſi Excerpta ſunt ex amplioribus Chronicis (Auſtrali, Auguſtenſi & Elwangenſi) à Matthæo deſcripta. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

GABRIEL BIEL, Patriâ Helvetus, aliis tamen Spirenſis, *Collector* dictus, S. Theologiæ Doctor, & in Academiâ Tubingenſi profeſſor publicus; ab Eberhardo Comite Wirtembergenſi, qui Academiam iſtam anno 1477. fundavit, evocatus, ut Theologiam & Philoſophiam accepto ſtipendio edoceret. Claruit anno 1480. Eberhardo Principi admodùm charus, & ſummo in precio habitus. Poſtquam plures annos cathedram Tubingenſem rexiſſet; Clericorum Vitæ communis ordinem ſuſcepit, obiitq; juxta nonnullos anno 1495. ſint licèt, qui illum uſq; ad annum 1520. vitam produxiſſe velint; quod minùs quidem veriſimile videtur, cùm Trithemius illum anno 1494. provectâ jam ætate apud Tubingenſes egiſſe prodat. 1480.

SCRIPTA.

Commentaria in libros IV. *Magiſtri Sententiarum.* Prodierunt *Baſil.* 1512. *Brixiæ* 1574. 3. vol. 4°.

Expoſitio Canonis Miſſæ, quæ reverà eſt Eggelingi Brunſvicenſis, pancis à Biclio omiſſis, nonnullis additis aut mutatis: quod quidem ipſe in calce Operis ingenuè ſatis agnoſcit. Prodiit *Lugduni* 1542. *Venet.* 1576. *Brixiæ* 1580. *Bergomi* 1594.

Sermones de Tempore, Deipara, & Sanctis per totum annum.——1499. f. *Brixiæ* 1583. 4°. *Baſil.* 1519.

Sermones medicinales contra peſtem & mortis timorem.

Defenſorium obedientiæ pontificis, ad Eccleſiam Romanam.

Hiſtoria Dominicæ Paſſionis. Prodiit unà cum Defenſorio & Sermonibus cunctis, *Hagenoæ* 1519.

Tractatus de Monetarum poteſtate ſimul & utilitate. Norimbergæ 1542. 4°. *Colon.* 1574. *Lugduni* 1605. 4°.

Epitome ſcripti Gulielmi de Occam, & Collectorium circa IV. *libros Sententiarum*, in Academiâ Tubingenſi editum. Vid. Indicem MSS. Bibl. Auguſtanæ p. 102.

HERMOLAUS BARBARUS, Patricius Venetus, natus eſt anno 1454. die XXI. Maii, Franciſci Barbari, viri eruditiſſimi, qui ſummo proximum in Patriâ civitate locum tenebat, filius: vir ad bonarum literarum gloriam in Italiâ reſuſcitandam natus, Græcè & Latinè impensè doctus, & utriuſq; linguæ elegantiarum ſcientiſſimus; *verè magnus ac divinus homo*, inquit Eraſmus *, *qui rarâ literaturæ caſtiſſimos mores adjunxit; nec minùs vitæ innocentiâ, quàm doctrinæ præſtantiâ enituit.* Claruit anno 1480. quadriennio antè ſcribere exorſus. A Republicâ Venetâ ad Romanum Pontificem legatus, ab Innocentio VIII. anno 1491. Patriarcha Aquileienſis inſcio Senatu conſtitutus eſt. Cùm verò Legati Reipublicæ, qui Romæ apud Pontificem agebant, lege Patriâ vetarentur, ne inconſulto Senatu ſacerdotium acciperent, aut in Clerum tranſirent; auſum id contra civitatis leges graviter tulerunt Veneti; datiſque ad illum literis mandârunt, ut morâ omni ſublatâ Patriarchatum abdicaret; aliter patrem ſuum magiſtratu ſubmovendum, bonaque ejus fiſco addicenda fore. Fruſtra tergiverſatus eſt Hermolaus, civiumque iracundiam morâ leniri poſſe ſperavit. Pater magiſtratu exuitur, & incaſſum tentatis rebus omnibus dolore animi abſumitur. Ipſe Hermolaus bonis ſpoliatur, civium albo eximitur, & perpetuo exilio mulctatur. Tam infœlici fortunæ ictu oppreſſus, meliori certè facto dignus, vir doctiſſimus inopem Romæ vitam traduxit, miſellâ Alexandri Pontificis ſportulâ aliquamdiu ſuſtentatus; donec anno 1494. morbo plebeio extinctus interiit, anno ætatis ſuæ 39. funeris etiam honore defraudatus. Eraſmi de eo judicium ſupra audivimus. Verùm jejunum id nimis, ſi ejuſdem elogio, quod alibi occurrit, conferatur. In Adagio enim, 1480.

* Ciceronian.

quid

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

quid cani cum balneo? hæc de Hermolao habet. *Is vir erat, qui non solùm Italiam suam, verùm etiam omne sæculum hoc nostrum illustrârit: cujus tanta est apud omnes eruditos authoritas, ut impudentissimum sit ab illo dissentire: tam insignis in restituendis literis utilitas; ut à literis omnibus alienissimus, aut certè ingratissimus habeatur, apud quem Hermolai memoria non sit sacrosancta.*

SCRIPTA.

Oratio gratulatoria ad Fredericum Imp. Brugis 1486. 4°. Basil. 1520. 4°.
Compendium scientiæ naturalis. Lausannæ 1579. 8°.

Castigationes Plinianæ ad Alexandrum VI. Romæ 1492. f. & castigatiores *ibid.* 1493. f. *Venet.* 1497.

Orationes, Prælectiones, &c. Paris. 1494. 4°.

Epistolæ variæ, & Præfationes inter Angeli Politani Epistolas. *Basil.* 1553. lib. 1, 9, & 12.

Versiones Latinæ aliquot Aristotelis librorum. Basil. 1533.

Castigationes in Pomponium Melam; Corollarium ad Dioscoridis quinq; libros priores de materiâ Medicâ; Versiones Latinæ Dioscoridis librorum, Themistii Orationum, & aliquot Plutarchi Opusculorum, variis locis ac temporibus in lucem prodierunt.

Cæterùm præter isthæc supra recensita scripsit Hermolaus *De Cælibatu libros* ii. *Contra barbaros Philosophos librum, De re uxoriâ Poema, Quæstiones Geometricas, Convenientiam astrorum & medicinæ, Præcepta historiæ conscribendæ ad M. Ant. Sabellicum, Orationes & Epistolas multiplices, Carminum plusquam* 12000. *librum, Compendium Galeni, Versiones Græcorum aliquot librorum, & in his Responsionis Gennadii Patriarchæ CP. de fide Catholicâ ad Mahometem Turcarum Imp.* Omnium illius Operum editionem factam esse memorat Simlerus *: quæ tamen à me nullâ diligentiâ inveniri potuit.

* Biblioth. Tigurin. p. 288.

Concionum sacrarum volumen extare dicitur MS. Patavii apud Augustinianos Eremitas.

1480. BAPTISTA SALVIS, sive *de Salis*, natione Italus patriâ Ligur, Ordinis Franciscani socius, Provinciæ Januensis alumnus. Claruit anno 1480. Obiit post annum 1494. Scripsit *Summam Casuum Conscientiæ*, quæ ab Authore nomen ducens, *Baptistiana* appellari solet. Prodiit *Paris.* 1499.

1480. PACIFICUS, gente Italus, patriâ Novariensis, Ordinis Minorum frater. Claruit anno 1480. Scripsit *Summam Casuum Conscientiæ*, ab Authoris nomine *Pacificam* dictam: quam Fr. Tarvisinus Carmelita Italicè vertit, versamq; edi curavit *Venet.* 1574, 1580.

1480. ANGELUS DE CLAVASIO, natione Italus, patriâ Ligur, ex oppidulo cognomine oriundus, Ordinis Minoritarum sodalis, & familiæ Observantium Vicarius Generalis. Theologus & Jurisconsultus insignis, claruit anno 1480. Sixto IV. aliisq; Romanis Pontificibus gratissimus; à quibus Nuncii Apostolici titulo insignitus pro corradendâ contra Turcas pecuniâ subsidiariâ legatus est. Obiit Cunii in Cœnobio S. Mariæ de Angelis anno 1495. Scripsit *Summam Casuum Conscientiæ, Angelicam* vulgò dictam; quæ post vitiosas aliquot editiones, ipsomet Authore curante, typis excusa prodiit *Venet.* 1490. emendatior *ibid.* 1569, 1578, 1582. *Argentinæ* 1513. *Norimbergæ* 1498, 1588. f. Alia quædam composuit, viz. *Tractatum de Restitutionibus; Tractatum* inscriptum, *Arcam fidei,* &c. quæ prælo exierunt *Complut.* 1562. 4°.

1480. BAPTISTA TROVAMALA, aliis *Novamala* dictus, patriâ itidem Ligur, & Ordinis Franciscani Monachus, claruit Lovanii ab anno 1480. Scripsit, *ad utilitatem simplicium Confessorum, Summam Casuum Conscientiæ*, quæ *Rosella* dici solet, secundùm Alphabeti ordinem digestam. Prodiit ista *Venet.* 1499. 4°. *Paris.* 1515. 8°. *Argentinæ* 1516. f.

†

BERNA-

SÆC. XV. ab An. Mcccc. 1480.

BERNARDINUS AQUILANUS, natione Italus, Fossâ Aprutii oppido oriundus, Ordinis Minoritarum sodalis & in Curiâ Romanâ Procurator; Juris utriusq; pariter ac sacrarum literarum peritissimus: quo nomine in Curiam Romanam accitus, Concionatoris munere fungebatur. Claruit anno 1480. Obiit anno 1503. in Conventu S. Juliani prope civitatem Aquilanam, ætatis suæ 83. Anno demum 1515. reliquiæ ejus exinde translatæ ad Cœnobium S. Angeli intra Fossam & Ocram; ubi subtus altare conditæ insigni veneratione hodienum coluntur. Extant ab illo scripta, *Funerale*, Venet. 1572. *Tractatus de nubere volentium doctrinâ*, inter Tractatus Juris *Venet.* 1584. Tom. ix. *Admonitiones vitæ Spiritualis*, (anno 1491. elucubratæ) Italicè, *Venet.* 1572. *Historia brevis de Cœnobiis & illustribus viris provinciæ S. Bernardini*; *Quodlibetum Scholasticum*; *Quadragesimales*; *Centuria in memoriam Passionis Christi*; *Peregrinus*, seu de Christo sub Peregrini specie Discipulis Emmauntem proficiscentibus apparente: *Sermonum libri aliquot*; *Vitæ S. Bernardini Senensis, & S. Philippi Aquilani*, Italicè. Ex his pleraq; MSS. asservantur in Cœnobio S. Angeli prædicto; teste Waddingo de Scriptor Ord. Minor. p. 54.

ANTONIUS DE BALOCHO, aliis *Antonius de Vercellis* dictus, gente Italus, Balocho Diœcesis Vercellensis pago natus, Ordinis Francisci Socius, è familiâ Regularis Observantiæ, ac Provinciæ Genuensis. Claruit anno 1480. Prædicator totâ Italiâ celeberrimus. Scripsit *Quadragesimale de* xii. *excellentiis Christianæ fidei*; Venet. 1492. & Lugduni 1504. excusum. *Tractatum de Virtutibus*, Hagenoæ 1513. 4°. Quadragesimale alterum de æternis fructibus Spiritûs Sancti; in xvii. Tractatus destributum. Singulorum titulos exhibet, totumq; Opus penès se MS. extitisse prodit Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 29. 1480.

BERNARDINUS TOMITANUS, natione Italus, patriâ Feltrensis, *Parvus* à brevi staturâ cognomento dictus, Ordinis Minoritarum, Sixto IV. & Innocentio VIII. Pontificibus Romanis acceptissimus, quibus operam in rebus gravissimis obeundis locavit. Claruit anno 1480. Vir rarâ morum castitate, & eximiâ concionandi facundiâ apud conterraneos suos celebratissimus. Innumera ferè miracula illi affinxerunt Historici è Minoritis sequiores; quin & coævus illi Bernardinus de Bustis *, plures in aere Angelos, quàm in terrâ homines illi Vincentiæ concionanti astitisse refert. Verùm ista ad popellum. Certius id pietatis indicium, quòd Christianos intolerandis Judæorum usuris afflictos dolens, *Montem Pietatis* multis in locis erigi curaverit; ut verporum nummulariorum tyrannidi occurreret. Obiit Ticini die xxviii. Septembris anno 1494. summâ veneratione à vicina plebe etiamnum cultus. Scripsit *Tractatulum de modo confitendi*, Brixiæ 1542. 12°. editum: & *Conciones quasdam Italicas de Perfectione Vitæ Christianæ*, Venet. 1532. 8°. 1480. * Rosar. par. 1. Ser. 3.

BERNARDINUS DE BUSTIS, gente Italus, oppido cognomine in Ducatu Mediolanensi oriundus, Familiæ Franciscanæ sodalis; rei Theologicæ, Philosophicæ ac Jurisprudentiæ scientiâ, pro ratione ævi, haud vulgariter instructus, Michaelis de Carcano discipulus; claruit anno 1480. quo Officium de Immaculatâ Conceptione B. Virginis, quod ipse concinnarât, à Sixto IV. Papâ diplomate Apostolico confirmari obtinuit. Vir præclarâ eloquentiæ famâ, & præstanti concionandi arte inter primarios Ordinis sui proceres numerandus: adeò ut cùm recepto illâ ætate apud Italos more illustriores è Minoritis Concionatores à celebrioribus Italiæ civitatibus missa ad Generalem legatione quotannis deposcerentur; Bernardinus singulis ferè ab eo, quo primùm florere cœpit, tempore annis ad totidem Principes aut insignes Urbes eum à Generale deposcentes destinatus fuerit. Qualicunq; verò dicendi genere enituit; certè judicio, parùm valuit, ad inanes superstitiones 1480.

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

stitiones & nugas pronus. Ut effrænem enim ejus B. Mariæ sine fronte sine corde assentandi libidinem taceam; ut insanas laudes, ne dicam blasphemias, quibus Lectori nauseam, Beatissimæ Virgini injuriam facit, mittam: tantâ in nudum Jesu nomen, quod novo Bernardini Senensis commento divino honore nuper in Italiâ coli cœperat, devotione ferebatur; ut id die anniversario rituq; solenni per universam Ecclesiam celebrari ardentissimis precibus ab Innocentio VIII. postularet. Obiit post annum 1500.

SCRIPTA.

Mariale, seu Sermones de B. Virgine Mariâ, ejusq; excellentiis, non solum per singulas ejus festivitates, verùm etiam per omnia totius anni Sabbata. Prodiit *Mediolani* 1494. 4°. *Argentinæ* 1496.

Quadragesimale. Argentinæ 1496.

Rosarium Sermonum per Quadragesimam, cunctosq; totius anni tam Dominicales, quàm festos, dies; necnon de unaquâq; materiâ prædicabile. Prodiit in duos Tomos distributum *Hagenoæ* 1500. *Lugduni* 1507, 1525. 4°. & cum Mariali *Brixiæ* 1588. Tom. 3.

Pro defensione Montium Pietatis Tractatus ii. ad Bernardinum de Carvaialo Cardinalem, anno 1497. scripti. *Mediolani* 1503. f.

Officium de Conceptione B. Virginis.

Officium nominis Jesu. Utrumq; à Minoritis hodiernum recitatur; istud die xiv. Januarii, illud die viii. Decembris.

1480. ROBERTUS CARACCIOLUS, natione Italus, Lycii in regno Neapolitano natus, illinc *Robertus de Licio* cognominatus, Ordinis Minorum Socius, ac demum ordine Episcopus, Aquinas, Liciensis, atq; (ut nonnulli volunt) Aquilanus in Marsorum provinciâ. Claruit anno 1480. Summâ apud plurimos Pontifices & universam Italorum gentem gratiâ florebat; id honoris rárâ concionandi ubertate ac fœlicitate nactus, quâ tantopere excellere credebatur; ut recepto apud omnes elogio *Secundus Paulus* appellaretur. Egregius sane (prout ea ferebant tempora) Concionator, & ingenti planè zelo actus; qui lachrymas auditoribus suis pro lubitu excutere potuisse fertur; quique solutos sæculi mores, ac præsertim plusquam regiam Pontificum & Cardinalium Pompam, acri calamo flagellavit. Obiit anno 1495. postquam quinquaginta annos Concionatoris munus obiisset, in Ecclesiâ Conventualium Licensi sepultus, atq; istiusmodi disticho medio sepulchri inciso collaudatus:

Ille Robertus hic est Christi, quo præsule, vatum
Nemo post Paulum clarior orbe fuit.

SCRIPTA.

Sermones de Christo, B. Virgine, ac Sanctis. Prodierunt *Venetiis* 1489, & 1490.

Sermones de Tempore, & de laudibus Sanctorum. Neapoli 1489. *Basil.* 1490.

Quadragesimale de Peccatis Basil. 1475. Venet. 1488. 8°. Licii 1490.

Quadragesimale de Pœnitentiâ. Venet. 1472. 4°. Argentinæ 1497. f.

Sermones de Annunciatione Virginis Mariæ, de Prædestinatorum & Damnatorum numero, de catenis peccatorum, de spe bonâ, de Judicio pestilentiæ. Prodierunt isti unà cum præcedente opere secundâ vice excuso *ibidem.*

Sermones de Adventu, & Quadragesimâ. Venet. 1496. 8°.

Sermones de timore Judiciorum Dei, de immortalitate animæ, de æternâ beatitudine. Excusi sunt apud Gregorium Arivabenium *Venetiis* in 4°.

Sermones per Solennitates totius anni, Domini Sabaoth, & Beatissimæ Virginis Venet. 1471, 1496.

De hominis formatione liber. Noribergæ 1470.

Sermones

Sermones de amore divinorum Officiorum, ad Joannem Aragonium Ferdinandi Regis Siciliæ filium quibus mysticè exponuntur verba S. Joannis : *Vidi alterum Angelum volantem*, &c. Neapoli 1473. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Speculum Fidei Christianæ. Venet. 1555.

Prodierunt pleraq; ex antedictis Opera uno volumine, *Lugduni* 1503. tribus tomis, *Venet.* 1490.

MICHAEL DE MEDIOLANO, gente Italus, patriâ Mediolanensis, Ordinis Franciscani Regularis Observantiæ insignis Concionator. Claruit anno 1480. Eundem fuisse, ac *Michaelem de Carcano*, non malè conjicit Waddingus *. Certè uterq; Mediolanum patriam habuit : uterq; in familiâ Franciscanâ militavit ; & utriq; eadem ferè Opera ascribuntur. 1480.

* De Scriptor. Ord. Minor. P. 261.

SCRIPTA.

Confessionale, seu methodus confitendi. *Venet.* 1513. 8°.

Quadragesimale de quatuor capitalibus vitiis, Gulâ, Irâ, Invidiâ, Accidiâ. Venet. 1476. 4°.

Quadragesimale alterum duplicatum de Pœnitentiâ & ejus partibus. Venet. 1492. 4°.

Sermones de Adventu. Venet. 1487. 4°.

Sermones xi. *more scholastico in Decalogum.*

Sermones de Sanctis.

Sermones de Tempore.

Sermones de Pœnitentiâ ad dies Quadragesimæ.

De Peccatis generatim.

De tribus præcipuis peccatis, Superbiâ, Avaritiâ, Luxuriâ.

De quatuor reliquis peccatis capitalibus, & earum filiabus.

De fide Christianâ liber.

Prodierunt ista à Sermonibus in Decalogum inclusivè enumerata Opuscula, Michaeli de Carcano inscripta, *Basil.* 1479.

STEPHANUS BRULIFER, natione Gallus, patriâ Armoricus, domo Maclovienſis, Ordinis Minoritarum, Doctor Parisiensis, Gulielmi Vorilongi discipulus. Theologiæ Scholasticæ juxta Scoti sententiam apud Moguntinos & Metenses Professor. Claruit anno 1480. Obiit in Conventu Bernonis Provinciæ Britanniæ, post annum, uti videtur, 1500. 1480.

SCRIPTA.

Reportata in iv. *libros Sententiarum S. Bonaventuræ.* Prodierunt seorsim *Basil.* 1501. *Venet.* 1504. *Paris.* 1507.

Liber de Sanctissimâ Trinitate, quo Pictores insulsis imaginibus S. Trinitatem depingentes acriter castigat.

Sermones de paupertate Christi & Apostolorum. Paris. 1500.

Apologeticus adversùs quendam Episcopum Minoritam, Fratres Regularis Observantiæ damnantem, quòd alio se nomine appellârint, quàm Regula expresserit.

Tractatus de timore servili, & de donis Dei.

Tractatus de Formalitatibus ad mentem Scoti. Prodierunt tres isti Tractatus *Venet.* 1516. f.

Declaratio identitatum & distinctionum rerum secundùm Scotum. Basil. 1507. 8°. ad calcem *Reportatorum.*

Concio de valore Missarum, in Synodo Moguntinâ habita.

Prodierunt Bruliferi Opera *Paris.* 1499. atq; *ibid.* 1500. 8°.

ANDREAS, primùm quidem Ordinis Prædicatorum frater, deinde Craynensis, sive Carnensis Archiepiscopus, & Ecclesiæ Romanæ Presbyter Cardinalis titulo S. Sixti; vir insigni facundiâ, & eximiâ vitæ sanctitate meritò 1480.

SEC. XV. a) An. Nostræ.

meritò celebrandus. Claruit anno 1480. Immenso pietatis & religionis Christianæ zelo ductus, cùm corruptam Ecclesiæ Romanæ doctrinam, & corruptiores Ecclesiasticorum, præsertim verò Sixti Pontificis, mores diutiùs ferendos non esse arbitraretur; & utrique malo remedium adhiberi è re Christianâ fore censeret; crebris precibus & adhortationibus apud Sixtum Papam privatim, & in publico Cardinalium consessu egit, ut tamdiu desiderata reformatio tandem aliquando inchoaretur. A Pontifice & Cardinalibus sibilo & sannis exceptus, aliò se vertit; acceptâq; (uti præ se tulit) à Frederico Imp. potestate, Basileam urbem se contulit; & in Ecclesiâ Cathedrali anno 1482. die XXV. Martii, Concilium Generale ibi loci quàm citissimè habendum indixit, *ad fidei Catholicæ* (ut ipsius verbis utar) *reformationem; morum correctionem, scelerum vitiorumq; extirpationem, & pacem universalem in populo Christiano procurandam.* Infremuit Sixtus re auditâ, datisq; ad Basileenses literis Andream compedibus vinctum sibi mitti jussit. Ille à Pontifice ad Concilium provocat, & Concilii indictionem renovat. Sixtus legato in Helvetiam Angelo Episcopo Sutrinensi Andream sub anathematis pœnâ tradi mandat; & detractantes Basileenses diris devovet: cumq; anathema parùm curarent Helvetii, Jodocum Præsulem Sedunensem ad Fredericum Imp. mittit, qui Cæsarem invitum perquam ac diu renuentem, eò tandem deduxit, ut Basileensibus Andream custodiæ mancipare sub perduellionis pœnâ præceperit. Factum id exeunte anno 1482. & Andreas, mensibus aliquot in carcere exactis, tandem clandestinis insidiis strangulatus interiit.

SCRIPTA.

Epistola Encyclica, quâ instituti sui de Concilio convocando rationem reddit, miserum Ecclesiæ statum, & Papæ Apostatam describit, resq; in Concilio tractandas proponit.

Appellatio à Papali sententiâ, quâ acriter in Sixtum IV. invehitur, pessima illius scelera depingit, & exaggerat; totamq; Pontificiam authoritatem ab imis fundamentis convellit.

Responsio ad Epistolam Henrici Institoris Dominicani, Appellationis suæ refutatoriam, quâ Pontificum authoritatem prolixè impugnat; crassamq; totius Ordinis Prædicatorum insciitiam & hypocrisin detegit & perstringit.

Exhortatio de reformandis moribus & Ecclesiâ ad omnes Christianos.

Epistola ad Fredericum Imp. quâ illum enixè rogat, ut incœptis suis opituletur.

Oratio defensoria ad Antonium Gratiam-Dei, judicem Cæsareanum.

Epistola ad Casparum Episcopum Basileensem, quâ eum, ut instituto suo obsecundet, multis hortatur.

Opuscula ista omnia collegit, & Scholiis illustravit, qui Andreæ Secretarii & procuratoris vice præstò fuit, Petrus Numagen, Trevirensis, Notarius & Sacellanus Ecclesiæ Tigurinæ, additâ *Gestorum Andreæ Historiâ breviculâ.* Collectionem istam ex Bibliothecâ Ecclesiæ Tigurinæ in lucem protraxit Joannes Henr. Hottingerus, & Historiæ suæ Ecclesiasticæ inseruit Sæc. XV. Tiguri 1654. 8°. Append. ad Sect. 1. à pag. 355. ad p. 605.

1480. Jo. Fr. Picus Mirand. in Vitâ ejus.

HIERONYMUS SAVONAROLA, natione Italus, patriâ Ferrariensis, origine tamen Patavinus, nobili familiâ oriundus, Hieronymi Savonarolæ & Helenæ Bonacorsiæ filius, natus anno 1452. XI. Cal. Octob. A teneris unguiculis pietatis artiumq; liberalium studio summâ diligentiâ incubuit; ita ut adolescens adhuc præclarum inter eruditos nomen obtineret. Anno 1474. Bononiam inconsultis parentibus profectus, Dominicanæ familiæ se adjunxit; & impositam sibi Philosophiæ ac Metaphysicæ perdocendæ provinciam suscepit. Postea sacro muneri initiatus, crebris ad populum concionibus in solutos sæculi mores detonare cœpit; tantâ eloquentiâ, tam fœlici successu usus, ut auditorum animos quo vellet persuasos flecteret, & perditissimis quibuscunq; homunctionibus pietatis & religionis Zelum incuteret,

incuteret, tanto passim populi confluxu celebratus, ut amplissima templa auditorum multitudinem nequaquam caperent. Claruit anno 1480. Vir ad religionem promovendam natus, qui summâ vitæ austeritate & illibatâ morum sanctimoniâ omnium in se admirationem rapuit: & certissimis quibusdam rerum futurarum prædictionibus *, divini ferè hominis opinionem sibi conciliavit. Tantâ pietatis & eloquentiæ famâ instructus, mirum sanè, quàm immanem apud Italos authoritatem sibi comparaverit; adeò ut tota Italia à dicentis ore pendere videretur. Frequentibus ille concionibus oppidatim habitis, in id solùm incubuit; ut deploratam ævi malitiam castigaret; collapsam Pontificum incuriâ religionem restitueret; pietatem, charitatem, & justitiam in Christianorum animos revocaret; solutosq; omnium mores corrigeret. Inprimis verò id curæ habuit; ut Pontificum, Ecclesiasticorum, & Principum qualiumcunq; vitia detegeret, & acri satyrâ flagellaret. Anno 1489. Florentiam se contulit; tantamq; concionibus diſertis, Propheticis prædictionibus, & morum gravitate potestatem sibi brevi conciliavit; ut in Republicâ Florentinâ omnia deinceps pro nutu ageret. Anno 1494. à Florentinis ad Carolum Galliæ Regem victricia per Italiam arma circumferentem legatus, victoris iram authoritate suâ compescuit, & civibus pacem impetravit. Jamq; Curiæ Romanæ, totiq; Ecclesiasticorum Ordini invisus esse cœperat Hieronymus, tam quòd Ecclesiam reformandam, & Babylone (Romam innuens) excedendum esse clamaret; quàm quòd singulorum vitia palàm notare & acerbè perstringere neutiquam vereretur. Præsertim verò Alexandrum VI. Pontificem, monstrum illud vitiorum, & Christianæ religionis propudium, in rabiem egerat, scelera illius detegendo, & pro concionibus exaggerando. Anno igitur 1498. Alexander submissis Dominicanis quibusdam fraterculis, qui Hieronymi concionibus adversarentur; primores aliquot in partes trahit, & inimicam factionem suscitari curat. Isti Hieronymum, à Pontifice priùs anathemate percussum, armatâ manu in templo invadunt, ferro & flammis sibi aditum patefaciunt: ab Hieronymianis tamen post acre certamen repelluntur. Mox verò à Senatu, datâ fide publicâ, ut incolumis ad Cœnobium reverteretur, accersitus, paruit; & Ecclesiâ egressus, summâ perfidiâ carceri mancipatus est; sævissimisq; tormentis excruciatus, ut Prophetias suas falsas esse confiteri cogeretur. Cessit tormentis Hieronymus, & nimiâ doloris vehementiâ animo abalienatus, morem gessit. Quamprimùm Hieronymum in vincula ductum esse novit Alexander Papa, Romam eum mitti postulavit; cùm verò id à Florentinis obtinere non posset, binos illi fidei Inquisitores judices dedit, & Florentiam legavit. Isti Hieronymum tormentis jam semineccm hæreseos reum agunt; habitoq; judicio tumultuario, mortem in crastinum indicunt. Summâ animi fortitudine eam oppetiit Hieronymus, in foro Florentino strangulatus & flammis combustus die xxiii. Maii anno 1498. ætatis suæ 46. Defuncti memoriam ingenti honore sectatores sui coluerunt, eumq; inter Martyres reposuerunt. Quod ad crimen certè illi impactum attinet; illi hæresis fuit (ut Florentinorum ad Alexandrum VI. Epistolæ verba adhibeam) *docere omnes justitiam, hortari cives æquali quodam jure uti; insidias omnium in Rempublicam detegere, nec pati contra jus civitatis plura aliquem sibi occupare: docere parentes optimam filiorum educationem & eruditionem, ut digni Christiano nomine evadant; persuadere mulieribus, depositio omni ornatu, sequi Christum, pueros nihil magis nosse quàm gesta Christi & Sanctorum:* aliaq; hujusmodi agere, quæ bonorum amorem, malorum odium facilè permovere possent. Magno utrinq; animorum æstu anno circiter 1556. sub Pauli IV. Pontificatu decertatum est in Curiâ Romanâ de comprobandis aut prohibendis Hieronymi scriptis. Vicit tandem Dominicanorum sedulitas, & pro Hieronymo sententiam ferri obtinuit; ita tamen, ut pauci aliquot qui in Indicem priùs relati fuerant, libri ex illo nequaquam eximerentur: non quidem Hæretici aut erronei habendi, sed inter *suspensos* (sic enim loqui voluerunt Judices) reponendi.

SÆC. XV. ab An. M.cc.c.

* Vid. Philip. Cominæum Hist. l. 8. c. 21.

OPERA.

Triumphus Crucis, seu *de fidei Christianæ veritate libri* iv. anno 1497. scripti, & *Florentiæ* editi, dein *Venet.* 1517. *Paris.* 1524. 8°. *Venet.* 1540. *Lugd. Bat.* 1633. 8°. Hos libros MSS. editis longe auctiores penès se habuit Joan. Cordelius Lemovicensis, teste Illustr. Grotio in apolog. Rivet. disquisitione. Libri iv. caput 7. loco motum in Collectione suâ scriptorum contra Mahometanos edidit Theodorus Bibliander *Basil.* 1543. f. titulo *Commentatiunculæ Mahumetanorum sectam omni ratione carere demonstrantis.*

De simplicitate vitæ Christianæ libri V. Florentiæ 1496. Venet. 1507. 8°. Colon. 1550. Paris. 1511. 8°. Lugd. Bat. 1633. 12°. Gratianopoli 1667. 12°.

Contra Astrologiam divinatricem libri iii. ex Joannis Pici Mirandulani disputationibus collecti. Italice ab Hieronymo conscriptos Latinè vertit, & scholiis illustravit Thomas Boninsignius *Florentiæ* 1581. 8°. *Venet.* 1586. Italicè prodierunt *Florentiæ* 1495.

Expositio quadruplex in Orationem Dominicam. Lugduni. 1536. Ingolstad. 1543. 16°. 1556. Venet. 1538. Lugd. Bat. 1633. 12°. Gratianopoli 1669. 12°.

Alia *Orationis Dominicæ Expositio*, quæ singulis petitionibus singulas Orationes subnexas habet, sub Hieronymi nomine impressa est *Paris.* 1538. 16°. *Gratianopli* 1669. 12°. Verùm an genuinus sit Hieronymi fœtus jure merito dubitari queat.

Expositio salutationis Angelicæ, Ave Maria, Italicè, *Venet.* 1558. 8°.

De Humilitate Tractatus, Italicè, *Venet.* 1538. 8°. *Paris.* 1617. 12°.

De Amore Christi liber, Italicè, *Florentiæ* 1529. 4°. *Venet.* 1588. 8°. *Paris.* 1617.

De Vitâ Viduali liber, Italicè, cum priore *Florentiæ* 1495. 4°. *Paris.* 1617. 12°.

Lamentatio Christi sponsæ adversùs Pseudapostolos, sive *Exhortatio ad fideles ut precentur Dominum pro renovatione Ecclesiæ.* Venet. 1537. & cum Vitâ Savonarolæ *Paris.* 1674 8°. Tom. i. p. 381.

Dialogi vii. Spiritûs & animæ interlocutorum, quibus titulus, *Solatium itineris mei*, *Genuæ* 1536. 12°. *Venet.* 1537. 16°. *Lugd. Bat.* curâ Joannis Balesdenii 1633. 12°. & *Gratianopoli* 1668. 12°.

Dialogi alii iii. Rationis & Sensus interlocutorum, quibus idem est titulus, *Solatium itineris mei*, Venet. 1537. 16°.

De Oratione libri ii. Italicè, *Venet.* 1538. 8°. *ibid.* 1547. 8°.

Regulæ x. *orandi tribulationis tempore*, Italicè, *ibid.*

Regulæ bene vivendi, ad discipulos suos, Italicè, *ibid.*

Regulæ vivendi Christianè, in carcere anno 1498. Italicè conscriptæ, & *Florentiæ* 1498. 4°. editæ.

Expositio Decalogi, Italicè *Florentiæ* 1495. 4°. *Venet.* 1538. 1547. 8°.

De sacrificio Missæ & mysteriis ejus, Italicè, *ibid.* & *Paris.* 1617. 12°.

Epistola de frequenti Communione, Italicè, *Florentiæ* 1496. 4°.

De Beneficiis Christi in Christianos collatis per Crucis mysterium & signaculum. Paris. 1610. 24°.

De modo bene vivendi & tendendi in Deum, Italicè, *Venet.* 1538. 1547. 8°.

Epistola ad Nicolaum Patrem de susceptâ à se Dominicanorum habitu, Italicè, *Venet.* 1547. 8°. & cum Vitâ ejus *Paris.* 1674. 8°. Tom. ii. p. 70.

De perfectione statûs religiosi, Italicè, *Florentiæ* 1495. 4°. *Venet.* 1538. 1548.

Regula de discreto & ordinato modo vivendi in Religione, Italicè, *Venet.* 1538. 1547.

Epistolæ plures ad Fratres suos Congregationis S. Marci, Italicè, *ibid.*

De Lectione Spirituali Epistola ad Sorores tertii ordinis S. Dominici, Italicè, *ibid.*

Oratio, quam morti addictus ad sacrum Christi corpus habuit, Italicè, *Florentiæ* 1498. 4°.

Tractatus graduum ascendendi ad perfectionem vitæ spiritualis, anno 1497. scriptus, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1537. 16°. Italicè, *ibid.* 1538. 1547. 8°.

Regulæ VII. *Religiosis omnibus observandæ*, Latinè *Venet.* 1537. 16°. Italicè *ibid.* 1537. 1548. 8°.

Oratio, seu *Meditatio in Psalmum*, *Diligam te Domine*, Venet. 1537. 16°.

Tractatus de mysterio crucis, & Officium ejusdem, Venet. 1537. 16°.

Expositio, seu Meditatio in Psalmum XXX. *In te Domine speravi:* quam paùlò ante mortem composuit. *Venet.* 1507. 8°.

Meditatio in Psalmum, Miserere mei Deus: quam inter vincula itidem & carceris angustias dictavit. Extat cum præcedente Meditatione, & Triumpho Crucis, *Venet.* 1540.

Meditatio in Psalmum XXX. *In te Domine speravi.*

Meditatio in Psalmum LXXIX. *Qui regis Israel, intende.* Lugd. Bat. 1633.

Habentur Meditationes cum Expos. in Orat. Domini. *Lugduni* 1536.

Expositio sive Meditationes in plures Psalmos. Paris. 1524. 8°.

Meditationes quædam. Paris. 1538. 16°.

Manuale Confessionum, item *Recollectorium Rudimentorum Theologiæ.* Venet. 1543. 8°.

Eruditorium Confessorum. Paris. 1517. 8°. Venet. 1543. 8°. Lugd. Bat. 1640.

Sermones XXX. *de tempore & Sanctis*, anno 1495. habiti, Italicè *Florentiæ* 1496. 4°. *Venet.* 1517, 1520. 4°. 1539. 8°. Concio tertia in Indice Romano prohibetur.

Conciones Quadragesimales XLVIII. anno 1496. habitæ, Italicè, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1514, 1519. 4°. 1539, 1543. 8°. Concio 12ª. in Indice Romano expurgari jubetur.

Conciones XXIX. *in Ruth & Michæam*, eodem anno habitæ, Italicè, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1513, 1520. 4°. 1540. 8°. Latinè *Salmanticæ* 1556. 4°. Concionem tertiam damnavit Index Romanus. Concio 28. *Tractatus de arte bene moriendi* à nonnullis inscribitur.

Conciones XLIX. *in Ezechielem, & unicus in Psalm.* VII. anno 1497. habitæ, Italicè, *Venet.* 1517, 1520. 4°. 1541. 8°. Ex his Conciones 21ª. 32ª. & 40ª. in Indice Romano notantur.

Conciones XXII. *in Exodum & Psalmos*, anno 1498. habitæ, Italicè, *Florentiæ* 1498. 4°. *Venet.* 1520. 4°. *Venet.* 1540. 8°. Istæ præ aliis omnibus concionibus Ecclesiæ & Aulæ Romanæ corruptelas exagitant; adeóq; ex iis Conciones 1, 2, 3, 6, 10, 12, & 20. in Indice Romano legi prohibentur.

Conciones XIII. *per Adventum, & aliæ* XLVI. *per Quadragesimam, super Arcam Noe.* Venet. 1536. 8°. à Bernardino Stagnino de Tridino Latinè editæ.

Conciones XXIII. *super Aggæum Prophetam & Psalmos*, anno 1494. habitæ. Italicè, *Venet.* 1544. 8°.

Conciones XLVII. *in Job*, per Quadragesimam anno 1495. habitæ, Italicè, *Venet.* 1545. 8. Ex his concionem 14. Index Romanus expurgari jubet.

Epistolæ quædam Apologeticæ, Florentiæ anno 1497. scriptæ, Italicè, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1537, 1548. 8°.

Epistola ad quendam N. Fratrem, adversùs sententiam excommunicationis contra se nuper injustè latam, Italicè & Latinè, *Florentiæ* 1497. 4°.

Sermones XL. *in Amos, &* XX. *in Zachariam Prophetam*, ab Hieronymi prædicantis (ut & reliqui ferè omnes Sermones) ore excepti, & ab aliis Latinè versi, *Venet.* 1514, 1519. 4°.

Sermo in vigiliâ nativitatis Domini, Italicè, *Paris.* 1517. 8°. *Ingolstad.* 1556. *Gratianopoli* 1669. 12°.

Alia ejusdem argumenti, Italicè, *Venet.* 1548. 8°.

Sermones XXV. *in Psalmum* LXXII. *Quàm bonus* Deus *Israel*, anno 1493. habiti, Italicè, *Venet.* 1528. 4°. 1544. 8°.

Sermones quamplurimi in Psalmos, Italicè, *Venet.* 1500. 4. vol. 4°. *ibid.* 1517. 4°.

De amore divino concio, in illud Thren. 1. Ego vir videns. *Senis* 1543. 8°.

Sermones

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Sermones XIX. *in primam Epistolam S. Joannis, aliosq; Scripturæ locos*, Italicè, *Venet.* 1556.

Oraculum seu prophetia de renovatione Ecclesiæ, Italice, *Venet.* 1560. 8°.

Meditationes seu Conciones in Cantica & alia Scripturæ loca. Venet. 1556. 8°.

Conciones breviculæ IX. *in Threnos Jeremiæ.* ibid.

Brevis Expositio in librum Esther. ibid.

Compendium totius Philosophiæ, tam naturalis, quàm moralis, libris XV. *Venet.* 1542. 8°. *Wittembergæ* 1596. 8°.

Opus de divisione, ordine, & utilitate omnium Scientiarum, libris IV. Ex his liber quartus de re poeticâ agit.

Compendium Logices, libris X. Prodierunt tria ista Opuscula unà cum Compendio Philosophiæ, *Venet.* 1542. 8°.

Margarita Philosophica, seu *rationalis & moralis Philosophiæ Principia*, ab Orontio Finæo aucta & castigata. *Basil.* 1535. 4°.

Apologia, sive *Epistolæ* III. *ad Alexandrum* VI. *Papam*, anno 1497. datæ. Extant apud Bzovium ad an. 1497. *Sermo prolixus Apologeticus* Florentiæ in Festo Annunciationis habitus, ibid. ad an. 1495. §. 24.

De Veritate Propheticâ libri seu Dialogi IX. qui in Indice Romano prohibentur, *Florentiæ* 1497. 4°. *Venet.* 1548. 8°.

Compendium Revelationum. Prodiit *Pariſ.* 1496. 4°. & unà cum Vitâ Savonarolæ *Pariſ.* 1674. 8°. Tom. I. p. 216.

Apologeticus Fratrum Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum, à seipso institutæ adversus Alexandrum VI. Papam. Ibid. Tom. II. p. 74. *Tolosæ* 1612. 12°. antea excusus.

Sermo Apologeticus in illud Psalmi VII. *Domine Deus meus in te speravi*, Florentiæ anno 1497. in die Ascensionis Domini habitus, Italice, ibid. p. 157.

Epistolæ plures, ibid. sparsim.

Epistolæ Spirituales & Ascetica, quas in unum volumen collegit, ex Etruscâ linguâ Latinè convertit, atque unà cum Savonarolæ Vitâ, ibid. Tom. II. Mantissæ vice edendas curavit Jacobus Quetif Ord. Prædicat.

Plura adhuc ab Hieronymo conscripta memorat Jo. Fr. Picus, Comes Mirandulanus, in Vitâ * ejus, viz. *Commentationes in Hexaemeron, & alia plura Geneseos loca*; *In partem Levitici*; *In Psalterium Davidicum*: *In Solomonis Cantica*; *In Hieremiæ Threnos*; *Interpretationem Evangeliorum imperfectam*; *Conclusiones perbreves in Decreta Pontificia*; *Admonitionem ad Sacerdotes & Clericos*; His accenset Bzovius †, *Librum de regimine Reipublicæ Florentinæ*; Ambrosius de Altamura ‖, *Libros de Cambiis, De Usuris, De Simoniâ, De defensione proximi, De furto notabili*; *& Commentaria in* VII. *Psalmos Pœnitentiales.* Ex his forsan aliqua in lucem prodierunt; quorum editiones me plane fugiunt. Cæterum de Hieronymi vitâ, rebus gestis, supplicio, innocentiâ, doctrinâ, ac scriptis fusissime egit nuperus Vitæ ejus Editor, *Pariſ.* 1674. II. Tom. 8°. seu Jacobus Quetif seu quisquam alius is fuerit; Vir certe minime indoctus, cui nos in texendo Hieronymi operum Catalogo plurimum debemus.

* Cap. 13.

† Ad an. 1497. §. 19.

‖ Biblioth. prædicat. p. 216.

1480. MARSILIUS FICINUS, gente Italus, patriâ Florentinus, Ficini Chirurgici filius, natus est anno 1433. die XIX. Octobr. Literis excultus sumptu Laurentii Medicis Florentinorum Principis, Lucam Gyminianensem, & Commodum præceptores habuit. Post decursa fœliciter literarum stadia, cùm in omni Philosophiæ genere versatissimus, Theologus ac Medicus celeberrimus, Græcè verò ac Latinè peritissimus haberetur; summâ apud Laurentium & Cosmum Medices gratiâ valuit; & ab iis honestis ædibus, Sacerdotio, Ecclesiæ Cathedralis Florentinæ Canonicatu, annuisq; stipendiis donatus est. Tantorum Mecænatum favore otium nactus ad juvandam rem literariam se accinxit; cúmq; alii Aristotelis volumina certatim verterent, ipse Platonis scripta Latinè transferenda suscepit; Platonicam Philosophiam ingenti studio excoluit, primusq; omnium in Occidente instauravit. *Platonicorum Princeps*, inquit Card. Bona *, *qui ferè solus ex Platonicis ineffenso pede percurrit potest.* Claruit anno 1480. Rei philosophicæ nimiùm deditus, religionis

* Notitia Author. lib. de Divin. Psalm. præmissa.

religionis & pietatis curam posthabuisse dicitur; donec Savonarolæ Florentiam advenientis eloquentiam admiratus, concionibus ejus audiendis animum adjecit; damq; flosculis Rhetoricis inhiavit, pietatis igniculos recepit. Reliquam dein vitam religionis officiis impendit; & pro Savonarolâ eruditissimam Apologiam scripsit. Obiit in villa Coregiani propè Florentiam anno 1499. in Templo S. Mariæ sepultus. Statim post obitum Michaeli Mercato Miniatensi se visendum, prout vivus promiserat, obtulisse: quæq; anteà de animarum immortalitate disseruerat, expertum jam confirmasse, ex proborum (uti ipse ait) & eruditissimorum testium fide narrat Baronius ad an. 411. propè finem. SEC. XV. ab An. Mcccc.

OPERA.

De Religione Christianâ, & fidei pietate liber, ad Laurentium Medicem. *Paris.* 1559. 8°. cum notis Lud. Crocii. *Bremæ* 1617. 8°.

De immortalitate animorum ac æternâ felicitate libri xviii. *Theologiæ Platonicæ*, ad eundem.

In Epistolas S. Pauli Commentarius, & Ascensus in tertium cœlum ad Paulum intelligendum. Quicquid verò tituli Opus istud in fronte gerat, nonnisi Epistolam ad Romanos explicatam dat.

Conciones habitæ ad Fratres, viz. *De quinq; panibus. De duobus Discipulis euntibus ad Emmaus. In illud, Si consurrexistis. De Passione Domini, De laboribus & æruminis D. Pauli. De stellâ Magorum. De Cantico Simeonis ac verâ fidelium pace. De creatione rerum.*

De vitâ libri iii. ad Laurentium Medicem, quorum primus agit de studiosorum sanitate tuendâ, secundus de vitâ producendâ, tertius de vitâ cœlitùs comparandâ. *Venet.* 1584. 4°.

Apologia, in quâ de Medicinâ, Astrologiâ, Vitâ Mundi, & de Magis Christum salutantibus agitur. *Venet.* 1493.

Quòd necessaria sit ad vitam securitas, tranquillitasq; animi.

Antidotus Epidimiarum, tutelam bonæ valetudinis continens, à Ficino Italicè conscripta, ab Hieronymo Riccio Latinè versa.

Epistolarum libri xii. in quibus varii Tractatus habentur, viz. *Dialogus inter Deum & animam. De divino furore. De Fœlicitate. Oratio ad Deum Theologica. Quæstiones* v. *de Mente. Compendium Platonicæ Theologiæ. Dialogus inter Paulum & Animam, quòd ad Deum non ascendatur sine Deo. Exhortatio ad bellum contra Barbaros. De Officiis. Oratio de laudibus Philosophiæ. Oratio de laudibus Medicinæ. De Philosophiâ Platonicâ. De Vitâ Platonis Philosophi. Apologia de moribus Platonis. Disputatio contra judicia Astrologorum. De institutione Principis. Oratio Christiani gregis ad Pastorem Sixtum* iv. *Pontificem. Oraculum Alfonsi Regis ad Ferdinandum Regem. Orphica comparatio Solis ad Deum atq; declaratio idearum. Philosophica principis institutio. De Christianæ legis divinitate. De Platonicorum contemplationibus. Oratio de Charitate habita ad Populum. De adoratione Divinæ virtutis. Apologia de voluptate. Excerpta ex Proclo in Rempublicam Platonis. Apologia in librum suum de Sole & lumine. Oratio ad Carolum Gallorum Regem. De providentiâ, vaticiniis, remediisq; malorum.* Prodierunt Ficini Epistolæ seorsim *Norimbergæ* 1497. 4°. *Venet.* 1495. f.

De Sole liber allegoricus & anagogicus. Venet. 1498.

De Lumine liber. ibid.

De Voluptate liber.

Dionysii Areopagitæ translatio cum suis argumentis.

In Platonem Epitomæ seu Argumenta, Commentaria, Collectanea, & Annotationes.

In Plotini libros liv. *in sex Enneadas distributos Argumenta*, quibus totam ejus Philosophiam summatim complectitur.

Expositio in Theophrastum de sensu, phantasiâ, & intellectu.

Mercurii Trismegisti Pœmander, & Asclepius, Latinè versi.

Athe-

SÆC. XV. ab An. MCCC.

Athenagoræ Athenienſis De Reſurrectione Excerpta.
Jamblichus de Myſteriis Ægyptiorum, Chaldæorum, atq; Aſſyriorum.
Procli in Alcibiadem Platonicum de animâ ac dæmone Excerpta.
Proclus de ſacrificio, & Magiâ. Venet. 1497.
Porphyrius de Occaſionibus, ſive *cauſis ad intelligibilia nos ducentibus.*
Ex Porphyrii libris iv. *de Abſtinentiâ Excerpta.*
Ex Pſello de Dæmonibus.
Alcinous de doctrinâ Platonis. Venet. 1497.
Speuſippus de definitionibus Platonis.
Xenocratis de Morte libri ii.
Syneſius de ſomniis.
Pythagoræ aurea verba & ſymbola.

Prodierunt Marſilii Ficini Opera, *Venet.* 1516. *Baſil.* 1561. 1576. 2. Tom. f. *Pariſ.* 1641. 2. Tom. f. *Excerpta ex variis Authoribus,* Venet. 1497. f. *Verſio Operum Platonis,* Venet. 1491. *Lugduni* 1590. *Francofurt.* 1602. *Verſio Operum Plotini,* Baſil. 1580. Scripta ejus paucula, adhuc inedita, enumerat Michael Poccianius Catalog. Scriptor. Florentin. p. 123.

1480. WERNERUS ROLLWINCK DE LAER, patriâ Weſtphalus, ex oppidulo Diœceſeos Monaſterienſis oriundus, Ordinis Carthuſianorum Monachus in Cœnobio S. Barbaræ Colonienſi. Claruit anno 1480. Obiit anno 1502. ætatis ſuæ 77. converſionis 55.

OPERA.

Aſciculus Temporum, omnia Antiquorum Chronica complectens, per ſex Ætates digeſtus, ab Orbe condito ad ſua uſq; tempora. Triplicem Operis iſtius editionem dedit Wernerus. Prima in anno 1470. deſiit. Exemplar ejus MS. penès Voſſium * extitit. Secunda ad annum 1474. pertigit: & exinde Appendix ſeu Continuatio Joannis Linturii, Hoſtenſis in Voitlandiâ paſtoris, initium ſumit, & uſq; ad annum 1514. progreditur. Prodiit editio iſta *Lovanii* 1476. Tertia editio ad Hydruntum a Turcis expugnatum, ſivè annum 1480. deducitur; & *Auguſtæ* 1481. prodiit, atque unà cum Linturii Appendice habetur inter Scriptores Germanicos Piſtorii *Francofurt.* 1584. Tom. ii. p. 580.

* De Hiſt. Lat. l. 3. c. 6.

De Weſtphaliæ ſitu & laudibus, & Weſtphalorum ſeu antiquorum Saxonum moribus, &c. liber, ab Orthuino Gratio editus—1514. recuſus *Colon.* 1602. 8°.

Paradiſus Conſcientiæ, & Quæſtiones xii. *pro S. Theologiæ ſtudioſis.* Colon. 1475. 4°.

De Sacramento Euchariſtiæ, & fructu Miſſarum. Colon. 1535.

Sermo prolixus de S. Benedicto, typis impreſſus ante annum 1494 teſte Trithemio; quo verò anno aut loco, me latet.

Alia plura conſcripſit Wernerus, viz. *Calendarium ac Martyrologium, Librum de origine Friſonum, Opus grande ſuper omnes Epiſtolas S. Pauli, Libros* vii. *de Vitâ S. Pauli. Librum de regimine principum,* &c. quorum Indiculum ſatis longum, ab ipſo Wernero acceptum, exhibet Trithemius lib. de Viris Illuſtr. Germaniæ.

1481. MATTHIAS PALMERIUS, gente Italus, civitate Piſanus, Simlero tamen Vincentinus, claruit anno 1481. Matthæi Palmerii Florentini Chronicon continuavit ab anno 1449. (quo deſiit iſte) uſq; ad annum 1481. Prodiit ſæpiùs iſta *Continuatio,* Matthæi Chronico ſubnecti ſolita. Latinè etiam vertit, ſatis infœliciter quidem, Ariſteæ Hiſtoriam de lxxii. Interpretibus. *Verſio* typis excuſa eſt *Baſil.* 1536, 1551.

1483. JOANNES TRITHEMIUS, ſive *Trittenheimius,* natione Germanus, in vico cognomine ad Moſellam fluvium non longè à Treviris natus anno 1462. die i. Februarii, parentibus quidem honeſtis, mediocris tamen fortunæ.

tunæ. Joannis de Monte & Elizabethæ de Longevico filius. In Academiis Trevirensi & Heidelbergensi bonis literis institutus, anno ætatis suæ 22. die Purificationis B. Virginis, Ordinis Benedictini Monachus in S. Martini cœnobio Spanheimensi factus est. Juvenis adhuc & Novitius tantam ibi apud sodales rarâ eruditione & pietate eximiâ autoritatem conciliavit; Philosophus, Mathematicus, Poeta, Historicus & Theologus insignis; ut altero conversionis suæ anno, Christi 1483. communi Monachorum suffragio Abbas eligeretur. Hanc provinciam non sine summa laude per 22. annos administravit; cum Nicolai Remitii Prioris (uti vocant) sui, aliorumq; quorundam monachorum (quos *Cynonotorum* nomine in Epistolis suis passim traducit) factione diu multumq; vexatus, eò quod Philippi principis Palatini partes adversus Hassonum Comitem tueretur, monasterio suo exivit April. i. 1505. & apud Joachimum Marchionem Brandeburgensem, Coloniæ Agrippinæ tunc agentem, aliquantisper substitit, quocum etiam in Marchiam Brandeburgensem profectus est, ubiq; ab eo clementer & perquam honorifice exceptus. Post interstitium 18. mensium, vigente adhuc monachorum factione, regimini Spanheimensi renunciavit, & Laurentii Herbipolensis Antistitis literis evocatus, cœnobio S. Jacobi Majoris in Suburbano Herbipolensi Octob. 15. 1506. præfectus est: ubi otio abundans, & ditioris turbulentioriſq; monasterii curis vacuus, totum deinceps ad literas prosequendas animum appulit, usq; ab obitum, qui ipsi contigit Decemb. xiii. an. 1518. vel ut alii, 1519. ætat. an. 57. Homo quidem impensè eruditus, quiq; inter sui sæculi doctrinâ claros paucos habuit æquales, vix ullum superiorem. Nec vulgares modò trivit semitas, sed & intima reconditioris eruditionis penetralia reseravit, & forsan curiosè nimis rimatus est: unde, ipsomet conquerente *, vulgò pro Mago habebatur; nec deerant, qui ipsum suscitasse mortuos, evocasse ab inferis dæmones, prædixisse futura, fures latronesq; carminibus ligasse clamitarent. Ficta quidem hæc, & ementita, se tamen libros magorum pleroſque legisse non dissitetur, quod & steganographiæ opus abunde testatur. Nec ibi solum Musisq; cecinit, sed & plures discipulos in cœnobio suo melioribus literis instituit, adeo ut ad illum confluerent non solum ex Germania tota viri doctissimi atq; spectabiles multi, sed ex Italia quoq; & tripartita Gallia plures, ut ipse nos docet †. In monasterii Spanheimensis usum simul & ornamentum egregiam plane bibliothecam plusquam 2000. melioris notæ Codicum MSS. in quavis facultate, & quavis fere lingua, Hebraica, Græca, Latina, Chaldaica, Arabica, Indica, Ruthenica, Tartarica (ut alias taceam) ingenti ære erexit. De hac Bibliotheca pluribus ipse agit, tum alibi, tum præsertim lib. 1. Epist. 32. lib. 2. Epist. 46. Quin & proprio marte scripsit, quæ vel sola ad mediocrem bibliothecam sufficere possint, quorum proinde catalogum hîc exhibemus.

SÆC. XV. ab Ch. Nato.

* Lib. 2. Epist. 42. p. 303.

† L. 2. Epist. 3. p. 195.

OPERA.

Chronologia mystica de secundis sive Intelligentiis orbes post Deum moventibus ad Maximilianum Imp. *Colon.* 1567. 8°.

Compendium, sive *Breviarium primi Voluminis Chronicorum de origine gentis & Regum Francorum* per annos 1189. à Marcomiro (viz. anno ante Christum 433.) usq; ad Pipinum Regem. Opus cum primis fabulosum, & ex mendacissimis Scriptoribus collectum. Alia etiam duo volumina scripserat Trithemius, quibus Historiam Francorum à Pipino ad 29^m^ Maximiliani Cæsaris annum, Christi 1514. pertexuit. Prodiit istius primi voluminis Compendium *Paris.* 1539. f.

De origine gentis Francorum liber, ex putidissimis spurii Hunibaldi Figmentis consarcinatus. Prodiit unà cum præcedente Opere *Basil.* 1547. & habetur apud Schardium Rerum German. Tom. i. p. 170.

Chronicon successionis Ducum Bavariæ, & Comitum Palatinorum. Francofurt. 1544, 1549. 4°.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Catalogus illustrium virorum Germaniam suis ingeniis & lucubrationibus omnifariam exornantium, ad Jacobum Wimphelingium.

Catalogus Scriptorum Ecclesiasticorum, septennali labore compositus, & anno demum 1404. tertiò emendatus ac completus. In eo Scriptorum DCCCCLXX. circiter vitæ breviter describuntur, elogia texuntur, & scripta enumerantur. Prodiit *Moguntiæ* 1494. cum Anonymi cujusdam Appendice *Paris.* 1512. 4°. cum insigni Balthazaris Werlini Appendice *Colon.* 1531, 1546. 4°. *Basil.* 1594.

Chronicon Cœnobii Hirsaugiensis in Diœcesi Spirensi, ab anno 830. ad annum 1370. à Trithemio emendatum & auctum. Id rursus Trithemius anno 1514. ad incudem revocavit & ita demum adauxit, ut quadruplum primæ editionis conficeret. Nonnisi prior tamen editio typis excusa in lucem prodiit (*Basil.* 1559. f. & alibi evulgata.) Ex posteriore amplum satis Excerptum, quod Vitam & res gestas Frederici Comitis Palatini Victoriosi dicti complectitur, seorsim edidit Marquardus Freherus *Heidelbergæ* 1602. 4°.

Chronicon Monasterii S. Martini Spanheimensis in Diœcesi Moguntinâ, ab anno 1044. ad 1511. ad annum usq; 1526. continuatum ab Anonymo quodam, qui Trithemii etiam Opus non rarò interpolavit.

Epistolæ familiares ab excessu de Cœnobio Spanheimensi scriptæ & historiis iltius sæculi refertæ, libris ii. quorum primus Epistolas LXXIX. secundus LXI. continet. *Hagenoæ* 1536. 4°.

Opera Trithemii Historica, sc. omnia hactenus enumerata, edi curavit Marquardus Freherus *Francofurt.* 1601. 2 Tom. f.

Chronicon Monasterii S. Jacobi Majoris in Diœcesi Herbipolitanâ.

De Viris illustribus Ordinis S. Benedicti libri IV. Prodierunt seorsim *Colon.* 1575. 4°.

Commentarius in Regulam S. Benedicti. Valencenis 1608. 8°.

Sermonum vel Exhortationum ad Monachos libri II. *Argentinæ* 1486. f. *Antverp.* 1574. 8°. *Florentiæ* 1577. 4°.

De triplici regione Claustralium.

Modus & forma quotidiani exercitii Monachorum.

Compendium Spiritualis exercitii.

De Religiosorum tentationibus libri II.

De vitio proprietatis Monachorum liber.

De laude Scriptorum manualium.

De vitæ Sacerdotalis institutione.

De vanitate & miseriâ humanæ vitæ.

Liber Penthicus, seu lugubris, de statu & ruinâ Ordinis S. Benedicti. Florentiæ 1577. 4°.

Orationes in annuo Abbatum Burffeldensis Congregationis conventu habitæ.

Epistolarum ad familiares liber.

Modus & forma celebrandi Capitulum Provinciale in Provinciâ Moguntinâ.

De visitatione Monachorum liber.

Constitutiones Provincialium Capitulorum per provinciam Moguntinam & Diœcesin Bambergensem celebratorum.

De Miraculis B. Mariæ Virginis in Ecclesiâ novâ prope Dittelbach, Franciæ Orientalis oppidum, libri II.

De Miraculis in Urticeto juxta Heilbrunnam, Wurtzburgensis Diœceseos oppidum, ad Invocationem B. Virginis factis, libri III.

Opera omnia à Chronico Monasterii S. Jacobi inclusive recensita collegit atq; evulgavit Joannes Busæus *Moguntiæ* 1604. f.

Antipalus maleficiorum libris IV.

Curiositas Regia, seu Quæstiones VIII. Theologicæ à Maximiliano Imp. propositæ, & à Trithemio solutæ *Oppenheimii* 1515. *Francofurt.* 1550. 8°. *Duaci* 1621. 8°.

De laudibus Ordinis Fratrum Carmelitarum. Florentiæ 1593. 4°. *Lugduni* 1639.

De laudibus S. Annæ, matris B. Mariæ Virginis.

Cursus

Cursus Horarum, Officiiq; divini pro festo S. Annæ, & S. Joachim.
Orationes & Sequentiæ variæ in honorem Christi & Sanctorum.
Catalogus Græcorum Codicum in Bibliothecâ Trithemianâ Spanheimensi.

Opera proximè annumerata ab Antipalo maleficiorum inclusivè simul edidit titulo *Paralipomenon Trithemii* idem Busæus *Moguntiæ* 1605. 8°. *Colon.* 1624. 8°.

Vita S. Maximini Archiepiscopi Trevirensis. Habetur apud Surium die xvi. Novembris.

Vita S. Maximi Episcopi Moguntini. Extat ibid. die xviii. Novembr.

Epistola ad Petrum Abbatem Amerbachiensem, antea inedita, habetur apud Lambecium Comment. de Biblioth. Vindob. Tom. iii. Append. p. 342.

Polygraphiæ libri vi. ad Maximilianum Cæsarem, quibus infinitos scribendi, animiq; nostri arcana quâvis ferè lingua tutè enunciandi modos miranda subtilitate accurate explicat. Prodierunt unà cum clave suo —— 1518. f. *Colon.* 1571. 8°.

Steganographia, seu de ratione occultè scribendi. Prodiit cum clave suo *Francofurt.* 1606. 4°. *magnum* (uti ipse vocat) *& nimis arduum opus*, quod octo libris absolvere aggressus est. Duos priores jam an. 1505. ad finem perduxerat, reliquos diutius suppressit, rationes verò cur ita fecerit, ipse nobis enarrat lib. 2. Epist. 43. p. 303. Librum istum multi apertè damnant, & Magiæ accusant. Alii illum scriptis propugnarunt, & in his Jo. Caramuel Lobkovitz, qui Vindicias Steganographiæ Trithemianæ edidit *Colon.* 1635. 4°. & Illustrissimus Princeps, Augustus Brunsvicensium Dux, qui in Systemate suo Cryptographiæ (quod sub ficto Gustavi Seleni nomine *Luneburgæ* 1624. f. evulgavit) opus istud ab omni suspicionis Magicæ labe purgare nititur.

Tractatus de Providentiâ Dei. Altorfii 1611. 8°.

Historia belli Bavarici anno 1504. *gesti.* Extat in Collectione Scriptorum German. Freherianâ Tom. iii. p. 97.

Tractatus Chymicus. Prodiit —— 1611. 8°. *Argentinæ* 1613. 8°. *Liber de Veneficis*, Germanicè excusus *Ingolstad.* 1555. 4°.

Alia quamplurima Trithemii Opera, nondum typis impressa, longo satis agmine recenset Jos. Simlerus Bibioth. Tigurin. p. 421. & Hieronymus Ghilinus in Theatro virorum literatorum p. 13. De libris verò propriis, quo tempore, qua occasione scriptis ad annum usq; 1506. exeuntem, deq; iis, quæ deinceps scribere meditatus erat, accurate agit ipse Trithemius Epistol. lib. 2. Ep. 50.

AUGUSTINUS PATRICIUS, alius ab Augustino Patricio Senensi de quo supra, primò sub Innocentio VIII. Ceremoniarum Magister, dein ab an. 1483. Episcopus Poientinus. Scripsit ad Bartholomæum Paganuccium *Vitam Fabiani Bencii Politianensis* S. Canonum Professoris, *Descriptionem adventus Frederici* III. *Imp. ad Paulum Papam* II. Hæc duo opuscula primus eruit, & in lucem dedit Joan. Mabillonius Musæi Ital. Tom. i. par. 2. p. 251. qui & aliud ejusdem Augustini opus *de Ritibus Ecclesiæ Romanæ* penès se habere testatur, quod in Collectione Ritualium Romanorum à se propediem in lucem edenda publici juris se facturum pollicetur. 1483.

JACOBUS GRUYTRODIUS, natione Germanus, Ordinis Carthusiani Monachus, & Cœnobii SS. Apostolorum propè Leodium Prior. Vir *in divinis Scripturis*, inquit Trithemius, *studiosus & eruditus, vitâ & conversatione devotus, ingenio præstans, & dulcis eloquio.* Claruit anno 1483. Obiit anno 1492. prid. Id. Februarias. Scripsit *Speculum Quintuplex, Prælatorum, Subditorum, Sacerdotum, Secularium hominum, & Senum:* quod Dionysio Carthusiano falsò inscriptum prodiit. Multa alia Grutrodij Opuscula enumerat Trithemius de Script. Eccl. p. 179. plura adhuc Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 316. 1433.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. 1484

INNOCENTIUS VIII. *Joannes Baptista Cibo* antea appellatus, patriâ Genuensis, origine tamen Græcus, Aaronis proregis Neapolitani filius, in Alfonsi & Ferdinandi Regum Neapolitanorum, & Philippi Calandrini, Cardinalis Bononiensis, contubernio educatus; à Paulo II. Pontifice Episcopus primùm Savonensis, mox Melfitensis, dein Datarius, ac demum anno 1473. Presbyter Cardinalis titulo S. Balbinæ constitutus. Anno 1484. Pontifex Romanus electus est die xxix. Augusti, coronatus die xii. Septembris. Anno 1485. Venetos à Sixto decessore anathematizatos absolvit & in Ecclesiam recepit. Anno 1487. atq; iterum 1489. Ferdinando Neapolis Regi, tributum à Sixto Pontifici relaxatum Ecclesiæ reddere recusanti, anathema incussit, regno deponi jussit, subditosq; obsequii vinculum abrogavit. Anno 1491. Norwegis, ut sine vino sacram Synaxin celebrare possent, indulsit. Obiit sexagenarius anno 1492. die xxv. Julii. Extat *Epistola ad Henricum* VII. *Angliæ Regem de Clericis in sæculare forum non trahendis.* Concil. Tom. xiii. p. 1467. *Epistolæ & Constitutiones* VIII. apud Bzovium ad an. 1484, &c. *plures* in Bullariis, aliisq; Constitutionum Pontif. Collectionibus; *nonnullæ* inter Angeli Politiani Epistolas. *Epistolarum volumen*, MS. in Bibliothecâ Cæsareâ. *Regulæ*, MSS. in Bibliothecâ Cœlestinorum Avenionensium.

1484

JOANNES PICUS, Mirandulæ & Concordiæ Princeps, *Phœnix* dictus, natione Italus, patriâ Mirandulanus, Joannis Francisci Pici comitis Mirandulani & Juliæ filius, natus est anno 1463. Puer adhuc, summis animi corporisq; dotibus ad miraculum usq; ornatus, dum sub ferulâ ageret non infimum inter Poetas & Oratores locum obtinuit. Decimo quarto ætatis anno, Juris Pontificii discendi causâ Bononiam se contulit. Id cùm biennio degustasset, Decretalium squalorem atq; nugas exosus, juvenis ad majora natus, altiora meditari cœpit; & rerum abditissimarum speculationi, ac Philosophiæ tum humanæ tum divinæ studio se totum dedit. Perlustratis igitur primariis Galliæ & Italiæ Academiis, eruditissimos utriusq; Philosophiæ Professores ubivis conquisivit; Philosophorum ferè omnium scripta pervolvit, remq; suam tam indefesso animi studio agebat; ut Theologus simul ac Philosophus omnibus numeris absolutus, imberbis adhuc juvenis haberetur. Quòd ad molliores verò literas attinet, is sanè erat, qui sermonis elegantiâ, facetiis, & gratiâ; eloquentiæ viribus, disputandi subtilitate, & diffusa linguarum scientiâ omnibus sui sæculi viris palmam præripuit. Accuratæ enim linguarum Græcæ & Latinæ notitiæ Hebræam, Chaldaicam, & Arabicam adjecerat dialectos, Italiæ antea ne famâ quidem auditas. Claruit anno 1484. Septennio in Academiis pervisendis exacto, gloriæ ac famæ cupidus Romam perrexit: ubi publicè disputandas proposuit nongentas quæstiones de rebus Dialecticis, Metaphysicis, & Mathematicis, ex reconditis Latinorum & Græcorum scriniis, perobscurâ Hebræorum Cabalâ, & abditissimis veterum Philosophorum mysteriis petitas. Quæstiones istas in scholis & compitis ubiq; locorum per Europam totam affigi curavit, se itineris insuper impensas omnibus eruditis Romam disputandi ergò advolantibus soluturum pollicitus. Tanti certaminis & triumphi gloriam Mirandulano abstulit maleferiatorum quorundam invidia; qui universa Theologiæ ac Philosophiæ mysteria juveni patere, & in vulgus disceptari ægrè ferentes, quæstiones ejus strophis primùm ac cuniculis aggressi sunt: mox tredecim ex iis seligentes erroris & hæreseos accusârunt. Mirandulanus editâ statim Apologiâ, quæstionum veritatem propugnavit, & adversariorum calumnias diluit. Innocentius tamen Papa, nescio quo livore ductus, libelli Quæstionum lectione interdixit, speinq; omnem disputationis penitùs sustulit. Provectior ætate factus Mirandulanus ingentem illum disputandi pruritum odio habere cœpit: & missô Philosophiæ, artiumq; externarum cultu, castiori Theologiæ totus incubuit; sacros Codices diligenter pervolvit; versiones Latinam & Græcam cum Hebraicis fontibus sedulò contulit; Christianæ religionis veritatem adversùs Judæos & Muhammedanos tutandam suscepit; præsertim

præſertim vērò impiam non minùs quàm ineptam Aſtrologorum gentem aggreſſus funditùs debellavit. Anno 1491. depoſito Principatus Mirandulani & Concordienſis regimine, maximam theſauri partem in pauperes diſtribuit; & in peramœnam agri Ferrarienſis villam ſecedens, Deo & Muſis ſolus vacavit, pietate & effusâ in egenos charitate non minùs illuſtris, quàm doctrinâ olim conſpicuus. Quin & paulò ante mortem tanto Chriſti & religionis amore exarſit, ut reliquas opes pauperibus elargiri, & ſolo Crucifixo munitus, nudatis pedibus orbem peragrare, & per urbes, per oppida, per vicos Chriſtianam fidem prædicare in animo haberet. Obiit Florentiæ (ubi Marſilii Ficini, & Angeli Politiani conſuetudine delectatus, moram agere ſolebat) graviſſimâ febre correptus, xv. Cal. Decembr. anno 1494. ætatis ſuæ 32. in Templo S. Marci ſepultus in habitu Fratrum prædicatorum, quem ſuſcepturum pridem voverat, & induerat. Vir planè portentoſi ingenii, & pro ætate eruditionis laude nulli ſecundus. Audiamus Epitaphium tumulo ejus inſcriptum. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Joannes jacet hîc Mirandula; cætera nôrunt
Et Tagus, & Ganges, forſan & Antipodes.

Indoles planè divina, (inquit Eraſmus *) *& ingenium ad omnia factum: ſed hujus quoq; dictionem nonnihil vitiavit linguarum ac Philoſophiæ atq; etiam Theologiæ curâ.* * Ciceronian.

OPERA.

Heptaplus, ſeu in Hexameron libri vii.

Quæſtiones DCCCC. *Romæ ad diſputandum propoſitæ.* Romæ 1486. f. Norimbergæ 1532. Colon. 1619. 8°.

Apologia adversùs Quæſtionum ſuarum calumniatores.

De ente & uno Opus.

De Hominis dignitate.

Regula ſeu Præcepta xii. *ad Chriſtianæ vitæ inſtitutionem.*

Commentarius in Pſalmum xv. *Conſerva me Domine.*

De Chriſti regno, & vanitate hujus mundi.

Expoſitio in Orationem Dominicam.

Epiſtolarum aurearum & familiarium liber, à Chriſtophoro Cellario cum notis editus *Jenæ* 1682. 8°.

In Apologiam Diſputationum libri. xii.

In Platonis Convivium libri iii.

Elegia ad Florentiam, in laudem Hieronymi Benivenii.

Prodierunt omnia Pici Opera *Venet.* 1498. *Argentinæ* 1504. *Baſil.* 1573. *Mirandulæ* 1596. *Baſil.* 1601. f.

Alia Pici ſcripta enumerat Joannes Fr. Picus, Comes Mirandulanus, nepos atq; hæres ejus, in Vitâ illius, viz. *Librum de veritate tranſlationis Hieronymi adversùs Hebræorum calumnias. Defenſionem* LXX. *Interpretum, quantùm ad Pſalmos attinet, adversùs eoſdem. Libellum de verâ temporum ſupputatione. Commentaria in Novum Teſtamentum. Opus adversùs ſeptem Eccleſiæ hoſtes,* (ſc. Atheos, Ethnicos, Judæos, Muhammedanos, Chriſtianos hæreticos, Chriſtianos impios at orthodoxos, Chriſtianos impios ſimul & hæreticos.) *Libros* xii. *adversùs divinatricem Aſtrologiam. Ptolomæi Centiloquii verſionem & refutationem. Opera contra omnes Hæreticos, De curatione morborum, De concordiâ Platonis & Ariſtotelis, Poemata Latinâ & Hetruſcâ linguâ,* &c. quæ nondum in lucem prodierunt.

CAROLUS FERNANDUS, ſeu *Phernandus,* gente Belga, civitate Brugenſis, ab ipſis quidem vitæ primordiis cœcus, haud vulgariter tamen doctus; Orator, Philoſophus, Poeta, & Concionator inſignis: publicus humaniorum literarum in Academiâ Pariſienſi Profeſſor. Claruit anno 1486. 1486

Poſtea

SÆC. XV. ab An. Mcccc. Postea cucullum induit, & in Vincentiano apud Cœnomannos Cœnobio quod Casalinum dicitur, Monachis Benedictinis se adjunxit. Obiit anno 1496.

SCRIPTA.

De animi tranquilitate libri ii.
De immaculata B. Virginis Conceptione libri ii. adversùs Vincentium de Castro Novo Ord. Prædicat.
Collationum Monasticarum libri iv.
Speculum Disciplinæ Monasticæ.
De observatione Regulæ Benedictinæ.
Prodierunt Opuscula ista quinq; typis Badianis impressa, priora tria *Paris.* 1512. quartum *ibid.* 1515. quintum 1516.
Præter ista scripsisse dicitur Fernandus *Epistolarum libros* ii. *Orationum & Epigrammatum libros* iii. *Laudes Ordinis Carmelitarum*, *Odarum in laudem Christi libros* iv. *Elegias de contemptu mundi*, *Orationem de S. Catharinâ*, & *Orationem de Conceptione ad Carthusianos:* quæ MSS. adhuc delitescunt.

1488. ÆLIUS ANTONIUS NEBRISSENSIS, vernaculâ linguâ *de Lebrixâ* dictus, natione Hispanus, ex cognomine oppido in æstuariis Bœtis fluvii sito oriundus, natus est anno 1444. Joannis Martinez de Cala, & Catharinæ de Xarana filius. Postquam in patriâ Grammatices & Dialectices elementa hauserat; Salmanticam missus, Apollonium in Mathematicis, Paschalem de Arandâ in Physicis, Petrum Oxomensem in Ethicis quinquennio audivit. Anno 1463. in Italiam profectus, cunctas fere Academias lustravit; insigniores artium Professores frequentavit; & uberrimum Theologiæ, Juris utriusque, Medicinæ, linguarum Latinæ, Græcæ, & Hebraicæ notitiam consecutus est. Anno 1473. ab Alphonso Fonsecâ, Episcopo Hispalensi, in patriam revocatus, primus omnium humaniorum literarum scientiam postliminio intulit Hispaniæ; quæ mille circiter annis Vandalorum & Arabum armis oppressa Latinæ linguæ splendore & elegantiâ caruerat. Antonius in Episcopi familiam allectus, ludum literarium Hispali aperuit, & triennio rexit. Anno circiter 1476. post patroni sui obitum, Salmanticam se contulit; & duplici stipendio honestatus, duas cathedras (quod nemini antea contigit) Grammaticæ alteram, alteram Poeticæ, regendas suscepit. In hoc stadio literario, barbariei, quâ tot sæculis squaluerant Hispanorum ingenia, expugnandæ totus incubuit; duram sanè provinciam nactus. Morosæ enim Scholasticorum genti unà cum sermonis vitiis inoleverat & vitiorum amor. Acriter illi adversùs Antonium decertârunt, rerum novarum dicam illi inscripserunt, & tantùm non hæreseos accusârunt. Isti scilicet erant, quos Antonio, antiquas sermones sordes repurganti, victoriæ erat instar, persuadere, ut sanari vellent. Claruit anno 1488. quo liberali stipendio invitatus, in Joannis Stunicæ, summi Alcantarensis militiæ præfecti, familiam transiit: ubi otium opportunum nactus, Dictionarium suum, aliaq; ad Grammaticam illustrandam facientia scripta confecit. Primario interim Professore Salmanticensi è vivis sublato, Antonius defuncto suffectus est, & Salmanticam repetiit. Anno 1504. à Ferdinando Rege, cui summo in honore fuit, in aulam accersitus est; ut rerum ab ipso gestarum historiam scripto consignaret. Anno circiter 1508. egregiam Ximenio Cardinali trilinguem Bibliorum editionem molienti operam præstitit. Anno 1513. nescio quâ ignominiâ ab ingratis Academicis affectus, Salmanticâ recessit, & in Ximenii clientelam se dedit. Ab eo lauto stipendio donatus, & primus Academiæ Complutensis Professor factus, ibi loci rem literariam scriptis & prælectionibus pro virili auxit. Obiit Compluti, apoplexiâ extinctus, die ii. Julii, anno 1522. ætatis suæ 77. *Magnus Hispaniæ Aristarchus*, *præclarus Orator*, *multæ & variæ lectionis*, *cœlestis necnon ingenii & eminentis doctrinæ vir*, *Romanæ togæ gloria:* uti illum vocat Alphonsus Matamorus *; qui tamen alibi † agnoscit Historiam, quam de gestis à Ferdinando Rege conscripsit, Antonium tenui ac dejecto quidem stylo, parúmq; diligenter prosecutum esse.

* Apologetic.
† Lib. de eruditis Hispaniæ viris & Academiis.

OPERA.

OPERA.

Paraphraſis in Sedulii Poema de miraculis Chriſti. Prodiit *Compluti* 1524. 4°.

Annotationes in Hymnos & Pſychomachiam Aurelii Prudentii. Lucronii 1512. 4°. Antverp. 1540. 8°. Hanov. 1613. 8°.

Quinquagenæ locorum S. Scripturæ non vulgariter enarratorum, ſive Critica Reſponſio ad totidem Quæſtiones Biblicas. *Baſil.* 1543. 8°. *Pariſ.* 1520. 4°. *Antverp.* 1600. 8°. & inter Criticos Sacros *Londini* 1660. Tom. xiii. p. 1165. *Duas alias Quinquagenas* ſcripſerat Antonius: Verùm iſtas extorſit, & æternis tenebris damnavit Fidei Inquiſitorum injuria.

Scholia in Segmenta ex Epiſtolis SS. Pauli, Jacobi, Petri, & Joannis, necnon & Prophetis, quæ in re divinâ leguntur per anni circulum. Granatæ 1545.

Annotationes in Orationes, quæ in univerſali Eccleſiâ decantantur per totum annum. Editæ ſunt alicubi 1549.

Expoſitio in Hymnos in Eccleſiâ decantatos. Prodiit unà cum duobus præcedentibus Operibus *Granatæ* 1541. 4°.

Homiliæ diverſorum Authorum in Evangelia, quæ diebus Dominicis leguntur, ex collatione variorum exemplarium caſtigatæ, & additâ expoſitione illuſtratæ. *Ibid.* & *Granatæ* 1549.

Acta Sanctorum, ſeu Vitæ nonnullæ, olim deſcriptæ, cum additionibus marginalibus. *Lucronii* 1527.

Homiliæ iii. *de vineâ ſpirituali noſtræ mentis & ſapientiæ.* Habentur inter Orthodoxogr. p. 1934.

De Rebus à Ferdinando & Elizabethâ Hiſpaniarum Regibus uſq; ad annum 1509. *geſtis Hiſtoriarum Decades* ii. quibus præmittitur *Geographica* quædam *Hiſpaniarum deſcriptio.* Sunt qui Hiſtoriam iſtam à Ferdinando quodam Pulgare Hiſpanicè compoſitam eſſe volunt, & Antonio nonniſi verſionis Latinæ gloriam relinquunt. Utut ſit, interierunt hodie prioris Decadis tres poſtremi libri, poſterioris pars quarti & ſex ſequentes. Quod ſupereſt, prodiit *Granatæ* 1545. f. *Francofurt.* 1579. f. & Hiſpaniæ Illuſtr. Tom. i. p. 786.

De Bello Navarrenſi, à Ferdinando Rege contra Joannem Navarræ Regem anno 1512. geſto Hiſtoriarum libri ii. Prodierunt ubiq; ad calcem præcedentis Hiſtoriæ.

Lexicon Juris Civilis contra quoſdam inſignes Accurſii errores. *Antverp.* 1527. 8°. *Lugduni* 1537. *Pariſ.* 1594. *Venet.* 1606. 8°.

Lexicon artis Medicamentariæ. Compluti 1518.

Dictionarium quadruplex, viz. Latino-Hiſpanicum, & Hiſpanico-Latinum. Nominum propriorum, & Latino-Hiſpanico-Theologicum. *Compluti* 1532. f. *Antverp.* 1572. *Granatæ* 1554, 1585. *Antiquariæ* 1600. *Hiſpali* 1612. *Lugduni* 1655.

Introductiones in Latinam Grammaticam, ſeu Commentariorum de ſermone Latino libri v. *Barcinone* 1523. f. *Compluti* 1524. *Lugduni* 1541. *Antiquariæ* 1601. 8°.

Repetitio ſeu Prælectio de vi & poteſtate literarum. *Salmanticæ* 1507.

Repititio de Accentu Latino. Hiſpali 1513. 4°.

Lexicon ſeu *Vocabularium parvum*, in quo reperire eſt vocabula Scholaſticis maximè neceſſaria. *Barcinone* 1523. f.

Repetitiones iii. viz. *De Menſuris, De Ponderibus, & De Numeris.* Prodierunt ſimul *Compluti* 1529.

De Digitorum ſupputatione. Granatæ 1535.

Introductorium in Coſmographiæ libros. Pariſ. ——. 4°.

Collationes Antiquitatum. Hiſpali editæ.

Ecphraſes in Virgilii Opera. Granatæ 1546. 4°.

Annotationes in Auli Perſii Satyras. Lucronii 1529. 8°.

De profectione Regum ad Compoſtellam Carmen.

Salutationes aliquæ ad patriam metricæ.

Epitha-

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Epithalamium in nuptiis Alphonſi & Elizabethæ, Luſitaniæ Principum. Vaſrè dicta Philoſophorum carminibus Latinis reddita.

Prodierunt ſimul Poemata iſta *Granatæ* 1534. 4°. & cum notis *Antiquariæ* 1577.

Alia quædam Nebriſſenſis Opera, Philologica ferè aut Grammatica, recenſet Nicolaus Antonius Biblioth. Hiſpan. Tom. i. p. 107. quæ & typis nondum impreſſa ſunt, & ad hunc locum minùs ſpectant.

1488. AURELIUS BRANDOLINUS, *Lippus* cognomento dictus, patriâ Florentinus, Theologus diſertus, Muſicæ & Rhetoricæ peritiſſimus, Poeta verò conſummatiſſimus, adeò promptus & facilis in pangendis verſibus, ut quicquid dicturus erat, verſus vel invito excideret. Claruit anno 1488. A Matthiâ Corvino Rege in Hungariam accitus, Rhetoricam Budæ & Strigonii per plures annos docuit. In Italiam redux, Ordini Eremitarum Auguſtiniano nomen dedit, in Monaſterio Florentino habitum indutus; & ſacris demum Ordinibus initiatus, inter clariſſimos ſæculi ſui Concionatores nomen tulit. Obiit Romæ, peſte correptus, anno 1498.

SCRIPTA.

Paradoxa Chriſtiana libris ii.

De ratione ſcribendi libri iii. *Colon.* 1573. 8°.

De humanæ vitæ conditione & toleranda corporis ægritudine Dialogus ad Matthiam Corvinum Hungariæ Regem.

Prodierunt ſimul tria iſta Opera *Baſil.* 1498, 1543.

Carmina de morte Platinæ. Habentur in calce Operum Platinæ.

Nondum tenebris exierunt, *Hiſtoriæ omnes Vet. Teſtamenti elegantiore ſtylo reddita, Hiſtoriæ Sanctorum multæ, Utrumq; Teſtamentum metro enarratum, Commentaria in Epiſtolas S. Pauli, & Orationes plurimæ:* quæ Brandolinus ſcripſiſſe dicitur.

1488. PETRUS SCHOTTUS, gente Germanus, patriâ Argentoratenſis, anno circiter 1459. præclaris parentibus natus. A Joanne Mullero Grammaticâ primiſq; literarum elementis imbutus, Lutetiam unà cum præceptore ſuo ſe contulit; ubi plures annos moratus nil in omni ſcientiarum genere intentatum reliquit. Poſt quam ibi maximam nominis ſui famam apud eruditos omnes exciſſet, & Baccalaureatûs gradum tuliſſet: patriam repetiit. Salutatis obiter amicis, Bononiam ſe contulit; & Poeticæ, Rhetoricæ, ac Græcarum literarum ſtudio ſe dedit, in his præceptorem nactus Antonium Britonienſem. Jus verò Canonicum pariter ac Civile imprimis coluit; & utriuſq; Doctoratum meruit. Claruit anno 1488. In Patriam redux, Eccleſiæ S. Petri Canonicus conſtitutus fuit. Obiit medio ætatis curſu fatis immaturis abreptus anno 1491. ætatis ſuæ 31. teſte Trithemio *. Extant *Vitæ SSS. Joannum Baptiſtæ, Evangeliſtæ, & Chryſoſtomi*, carmine elegiaco; & *Laudes Joannis Gerſonis* metro itidem deſcriptæ: item *Epiſtolæ aliquot*, & *Quæſtiones variæ de rebus ad conſcientiam pertinentibus.* Argentinæ 1498.

* De Script. p. 190.

1489. ARNOLDUS BOSTIUS, ſeu *Boſchus*, natione Germanus, Ordinis Carmelitani Monachus in Monaſterio Gandavenſi, claruit anno 1489. Trithemio, Hermolao Barbaro, Gaguino, aliiſq; reipublicæ literariæ primoribus admodùm familiaris. Obiit Gandavi prid. Non. April. anno 1499. Extant *Libri* ii. *de Viris illuſtribus Ordinis Carthuſiani*, Colon. 1609. 8°. Cætera illius ſcripta recenſet Trithemius de Script. Eccl. p. 204. & in his *Librum tertium de Illuſtribus Ordinis Carmelitani Viris*, quem Mechliniæ MS. aſſervari prodit Miræus Auctuar. cap. 494. Certè penès Balæum olim fuit; necnon alius ejuſdem Autoris *De Patronatu Mariæ.*

HENRI-

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

HENRICUS BEBELIUS, natione Germanus, Juſtingæ in Suevià natus, infimæ quidem ſortis parentibus, honeſtis tamen, Vir omni melioris literaturæ genere apprimè inſtructus; quique politioris doctrinæ ſtudium & Latinæ linguæ eloquentiam Germaniæ inter primos intulit. Poeticen verò maximè excoluit, tam uberem carminis venam nactus, ut à Maximiliano Cæſare laureà Poeticâ donaretur. Claruit anno 1489. In Tubingenſem Academiam anno 1497. evocatus, Poetas, Hiſtoricos atque Oratores priſcos publicè explicandos ſuſcepit. Obiit poſt annum 1506. 1489.

SCRIPTA.

Facetiarum libri iii. in quibus nonnulla pietati & honeſtis auribus injuriâ notari poſſunt. *Argentinæ* 1603. 8°. & cum aliorum facetiis *Francofurt.* 1590. 8°.

Oratio ad Maximilianum i. *Cæſarem de ejus & Germaniæ laudibus.* Exſtat inter Scriptores Rerum Germanicarum à Schardio editos Tom. i. p. 95.

Demonſtratio Germanos eſſe αὐτόχθονας. ibid. p. 105.

Apologia pro defenſione Imperatorum contra Leonardum Juſtinianum & alios, qui nomen Imperatorum extenuant, ejuſque coronationem rident. ibid. p. 109.

Tractatus, quod Imperator Chriſtianorum jure Chriſtianiſſimus ſit dicendus. ibid. p. 116.

De laude, antiquitate, imperio, victoriis, rebuſque geſtis veterum Germanorum. ibid. p. 117.

Epitome laudum Suevorum, & Ulrici principis Wirtemburgici. ibid. 135.

Apophthegmata aliquot Imperatorum Romanorum, per Æneam Sylvium & Bebelium noſtrum conſignata, prodierunt inter alia quædam Collectanea *Francofurt.* 1602. f. p. 175.

Ecloga triumphalis de victoriâ Maximiliani Imp. contra Bohemos. ibid. p. 251.

Ars condendorum Carminum, & Racemationes in carmine obſervandæ. Tubingæ 1515.

Inſtitutio puerorum, ibid.

Triumphus Veneris, ibid.

Commentarius de Epiſtolis conſcribendis.

De abuſione linguæ Latinæ apud Germanos, & de proprietatibus ejuſdem liber.

Vocabularium optimarum dictionum.

De Magiſtratibus Romanorum.

De nominibus artificum, & morborum corporis humani Græcis ac Latinis.

De nominibus Sanctorum cum eorum interpretatione.

Quarundam Quæſtionum expoſitiones.

De pagis Suevorum & Neccaro fluvio.

Apologia cum Commentariis.

Retractationes.

Inſtructio bene ſcribendi.

De nominibus officiorum apud Principes.

De accentibus Hebraicis. Opuſcula omnia à Commentario de conſcribendis Epiſtolis inclusive enumerata, uno volumine impreſſa ſunt *Argentinæ* 1513.

De Proditione Ducis Mediolanenſis, De mendaciis quorundam Hiſtoricorum, atque alia quædam, quæ ex Simlero peti poſſunt.

GAUFRIDUS BOUSARDUS, natione Gallus, nobili apud Cænomannos loco ortus, anno 1456. in Collegium Navarrenſe receptus, Philoſophiam & humaniores artes excoluit. Earundem ſcientiam haud vulgarem conſecutus, cathedræ Philoſophicæ apud Navarrenſes præfectus eſt. Anno 1478. ſtudiis Theologicis, abdicatâ Philoſophiæ curâ, ſe totum dedit: atq; anno 1489. quo demum claruit, Doctoratûs inſignia ſuſcepit. Anno circiter 1510. Romam profectus, & Româ Bononiam, coram Julio II. Pontifice de nomine 1489.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. nomine Jesu concionem habuit. Anno 1511. Synodo Pisanæ adfuit; & Concilii jussu Cajetani librum de Auctoritate Papæ & Concilii, Parisios secum retulit, ut responsionem à Theologis Gallis procudi obtineret. Eodem anno Academiæ Parisiensis Cancellarius, & paulò post Theologorum Decanus creatus est. Anno 1518. Cancellariatum Parisiensem Auximensi apud Cænomannos Ecclesiâ permutavit. Obiit Cœnomannis anno 1520. ætatis suæ 81. in Templo S. Vincentii sepultus.

SCRIPTA.

Opus de Continentiâ Sacerdotum sub hâc quæstione: Ut Papa possit dispensare cum Sacerdote ut uxorem ducat? Prodiit *Paris.* 1505. 8°.

De divinissimo Missæ Sacrificio compendiosa & brevis Expositio. Paris. 1511. 1520. 4°.

Nova & fructuosâ Interpretatio in vii. *Psalmos Pœnitentiales.* Paris. 1519. 8°.

Oratio pia & prolixa ad Christum, quâ omnia vitæ suæ gesta enarrat. Præfigitur Interpretationi in Psalmos Pœnitentiales; & habetur etiam apud Launoium Hist. Gymnas. Navarr. par. 2. p. 627.

1489. DONATUS BOSSIUS, gente Italus, Patriâ Mediolanensis, natus anno 1436. Claruit anno 1489. Scripsit *Chronicon*, seu *Conditionum & mutationum humanarum Historiam* ab initio Mundi ad sua usq; tempora; item *Chronicon de Episcopis & Archiepiscopis Mediolanensibus* ad annum usque 1489. Prodiit utrumq; simul Chronicon *Mediolani* 1492. f.

1490. MARCUS ANTONIUS COCCIUS SABELLICUS, natione Italus, Patriâ Æquicolensis, seu ut alii habent, ad vicum Varronis in via Valeriâ natus, patrem habuit fabrum ferrarium, bonis literis excultus, ludum literarium primùm apud Tiburtinos aperuit: dein altiora meditatus Romam transiit; & in Pomponii Læti amicitiam ac sodalitium receptus uberiorem eloquentiæ Latinæ scientiam hausit: & solenni Pompâ in Quirinali monte laureâ coronatus, Sabellici nomen tulit. Claruit anno 1490. Româ digressus, Utini prope Aquileiam nobiles pueros literis instituit; mox verò duplicato stipendio à Vicentinis evocatus, ut juventuti urbanæ præesset, illuc se transtulit. Augescente indies doctrinæ famâ, à Senatu Veneto accitus est, ut Reipublicæ res gestas literis mandaret, & liberales artes publicè edoceret; trecentorum aureorum salario donatus, & à Cardinale Bessarione Bibliothecæ ab ipso apud S. Marcum fundatæ præfectus. Obiit septuagenarius anno 1506. xiv. Cal. Maias, lue Gallicâ confectus, quam ex impuri scorti amore delirus senex contraxerat. *Vir naturâ facundus, nec artis expers*, inquit Erasmus *, *quiq; non infœliciter rhetoricatur interdum: in historiâ sat splendide versatus, sed in hâc tantùm, quæ suum dicendi genus desiderat.*

* Ciceronian. p. 374.

OPERA.

Rapsodiæ Historiarum ab Orbe condito usq; ad annum 1504. *Enneades* xi. Binæ enim priores editiones——1470. f. *Venet.* 1498. ultimam Sabellici manum non subierunt.

De rebus gestis Venetorum ab Urbe conditâ ad annum circiter 1487. Historiarum libri xxxiii. *Venet.* 1487. f.

Exemplorum libri x. Prodierunt seorsim *Basil.* 1533. 8°.

De Aquileiæ antiquitate libri vi.

De Venetæ urbis situ libri iii.

De Venetis magistratibus liber.

De Prætoris officio liber.

De Officio Scribæ Dialogus.

De Latinæ linguæ reparatione Dialogus.

Epistolarum familiarum libri xii.

Ora-

Orationes xii.
Poemata varia.

Prodierunt omnia Sabellici Opera hactenus recenſita *Baſil.* 1560. Tom. iv. f. omnia ab Exemplorum libris excluſivè enumerata *Venet.* 1505.

Annotationes in Horatium, Baſil. 1580. *in Suetonium*, Venet. 1490. f. Pariſ. 1610. *in Plinium*, Francofurt. 1602. 8°. Venetiis 1508. *in Livium*, ibid. & Pariſ. 1573. *Oratio in Livium de laudibus Hiſtoriæ*, ibid. *Annotationes in Valerium Maximum, Lucanum, Papinium, Catullum, Ciceronem*, & *Valerium Flaccum*, à Badio una cum Annotationibus in Plinium, Livium, & Suetonium impreſſæ ſunt ſimul *Pariſiis* f.

PONTICUS VIRUNNIUS, ſeu *Virumnius*, natione Italus, Patriâ Tarviſinus, claruit anno 1490. quo circiter tempore in gratiam Badoeræ, clariſſimæ Venetorum familiæ, quæ ex Britannis originem duxerat, ſex priores Galfridi Monumetenſis de rebus Anglicis Hiſtoriæ libros, reſectis fabulolis, in epitomen redegit. Prodiit iſta *Epitome*, quâ a Bruti tempore ad Arturum Regem, annum verò Chriſti 528. res Britannicæ libris vi. enarrantur, *Auguſtæ* 1534. 8°. *Londini* 1585. 8°. & inter Rerum Britannicarum Scriptores ab Hieronymo Commelino editos *Lugduni* 1587. f. p. 93. Scripſit adhuc Ponticus *Commentaria* in Virgilium, Ovidii Metamorphoſin, Statii Achilleida; Claudianum, & Joannis Sacroboſci Sphæram; *De obſcuris autorum locis & corruptis nominibus libros* iii. *De miſeriâ literarum libros* ii. *Elegiarum & Epigrammatum librum*; ut *Verſiones* Græcorum aliquot Scriptorum Latinas, aliaque *Opuſcula* à Simlero p. 585. enumerata taceam. 1490.

BONIFACIUS SIMONETA, gente Italus, civitate Mediolanenſis, ortu nobilis, Joannis Simonetæ hiſtorici patruus, Ordinis Ciſtercienſis Monachus, ac demum Abbas Monaſterii S. Stephani de Cornu in regione Placentinâ. Claruit anno 1490. Scripſit ad Carolum VIII. Galliæ Regem, *Commentarios de Perſecutionibus Chriſtianis, & Pontificum hiſtoriâ* à S. Petro uſq; ad Innocentium VIII. Commentarios hoſce continuo narrationis filo non contexuit; ſed novâ planè methodo Epiſtolarum libris vi. comprehendit. His Orationes nonnullæ inſeruntur; ſingulisq; Epiſtolis, numero CCLXXIX. Anatomica, Medica, Geographica, Aſtronomica, ac Mathematica admiſceri ſolent. Prodiit Opus iſtud *Mediolani* 1492. & Hieronymi Emſeri curâ *Baſil.* 1509. 1490.

PETRUS APOLLONIUS COLLATIUS, Presbyter Novarienſis, claruit, ex Voſſii * ſententiâ, (quæ quidem potior videtur) circa annum 1490. à Bignæo verò, Miræo, aliiſq; ad ſeptimi ſæculi finem refertur. Eundem eſſe conjicit Voſſius cum Apollonio Collatio, Faſtorum conditore, quem inter Autores vergentis iſtius ſæculi recenſet Cæſar Scaliger †; & *frigidiuſculum fuiſſe Poetam, & cùm diſcedit ab elegiaco, etiam infœlicem*, prodit. Scripſit Apollonius noſter carmine heroico *Libros* iv. *de Excidio Hieroſolymorum* à Tito expugnatorum. Prodierunt iſti, curâ Joannis Gagnæi *Lutetiæ* 1516. emendatiores ſtudio Adriani Vander-Burchii *Antverpiæ* ex officinâ Chriſtophori Plantini, in Appendice Poetarum Chriſtianorum Bigneanâ p. 731. & in Bibliothecâ Patrum Tom. xii. Extat etiam MS. penes reverendum Patrem * Mabillonium (quod inter alia à Cl. Magliabecchio dono acceperat) Apollonii noſtri *Carmen Heroicum de Davide & Golia* ad Laurentium Medicem ex quo hoc ipſum tempore floruiſſe luce clarius eſt. 1490.

* De Hiſt. Lat. l. 3. par. 2. c. 10.

† Poetic. l. 6.

* It. Ital. p. 194.

ALEXANDER VI. *Rodericus*, ſive, *Theodoricus Borgia* antea dictus, natione Hiſpanus, patria Valentinus, ex nobiliſſimâ Borgiarum familiâ oriundus, Calliſti III. ex fratre nepos, à Calliſto patruo Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, Archidiaconus, & Vicecancellarius creatus, tandem Epiſcopus Portuenſis, & ſacri Collegii Decanus evaſit. Poſt Innocentii VIII. obitum anno 1492. Pontifex Romanus electus eſt die xi. Auguſti, coronatus die xxvi. id dignitatis mercatus, partim pecuniâ, partim opimis ſacerdotiis, officiis, 1492.

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

quin & sedis Romanæ fundis & castellis, inter primores Cardinales distributis. In rebus Ecclesiasticis nil memoratu dignum gessit: alia prorsus ille curæ habuit; ut divenditis passim, nullâ juris, nullâ pudoris ratione habitâ, dispensationibus pecuniam undequaq; corraderet. Hinc Ludovico Galliæ Regi anno 1498. potestatem fecit Joannam uxorem dimittendi, nullo alio nomine, quàm quòd sterilis & invenusta esset. Id verò inprimis egit, omniq; curâ molitus est; ut sæcularem Principatum Cæsari Borgiæ, filio notho, per fas & nefas compararet, Petriq; patrimonium in Borgiæ hæreditatem commutaret. Sanè incœpto isti nec pater nec filius defuit. Iste conscripto paternâ ope exercitu Flaminiæ & Umbriæ Regulos civitatibus suis summâ injuriâ ejecit: ille illium utriusq; Provinciæ Ducem, & Ecclesiasticæ ditionis Principem autoritate Apostolicâ creavit. Verùm sacrilegis ausis fata obstitêre. Obiit enim Alexander anno 1503. die xviii. Augusti, fatali pincernæ errore veneno extinctus, quod opulentioribus ipse aliquot Cardinalibus, quorum divitiis inhiabat, ad cœnam vocatis propinandum paraverat. Mores ejus fœdissimos, immensam ambitionem, avaritiam turpissimam, detestandam sævitiam, nefandam libidinem, & incœstos cum Lucretiâ filiâ concubitus ubertim depingunt Historici istius ævi, Guicciardinus *, Ciacconius, aliique; ut Brietium † aliosq; è recentioribus taceam; adeò ut criminibus hisce illum eximere frustra laboret Bzovius ‖. Extat *Bulla super Canonizatione Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis*, Concil. Tom. xiii. p. 1476. *Epistolæ & Constitutiones Ecclesiasticæ* xxi. apud Bzovium ad an. 1493, &c. Plures in Collectione Romanâ, & Bullario Laertii Cherubini. *Epistolæ aliquot ad Franciscum Ximenium Archiepiscopum Toletanum* in Vitâ Ximenii. *Clypeus defensionis fidei S. Romanæ Ecclesiæ*, Argentorati 1497. editus. *Liber de Cardinalium excellentiâ & officio Vicecancellarii, & Glossa in Regulas Cancellariæ ad* Innocentium VIII. MSS. olim in Bibliothecâ Card. Sirleti.

* De rebus Ital. lib. 1.
† Annal. ad an. 1492, 1495, 1503.
‖ Annal. Tom. xviii.

1492. BERNARDUS DE CARAVAIAL, gente Hispanus, antiquâ & nobili familiâ ex urbe Cazeres in provinciâ Extramaduræ prognatus; Asturicensis, Pacensis, Carthaginensis, ac Seguntinus Episcopus, & Ferdinandi Hispaniæ Regis ad Innocentium VIII. Orator, demum Cardinalis ab Alexandro VI. factus, claruit anno 1492. Anno 1511. cùm Julius Pontifex fidem Cardinalibus olim datam de habendo Concilio Oecumenico turpissimè violaret. Bernardus adjunctis sibi aliis quibusdam Cardinalibus Concilium Generale Pisis habendum indixit, & Calendis Septembribus celebravit. Eapropter à Julio depositus dignitate Cardinalitiâ excidit. A Leone x. restitutus, Decani vices in sacro Cardinalium Collegio tulit, & Episcopatum Tusculanum obtinuit, Patriarchatu Hierosolymitano titulo tenus antea cohonestatus. Obiit Romæ in Monasterio S. Crucis Hierosolymitanæ die xiii. Decembris anno 1523. Extat *Oratio ad Cardinales* anno 1492. habita de eligendo Summo Pontifice, *Romæ* 1492. excusa. Alia ejusdem commemorat Nicolaus Antonius Biblioth. Hispan. Tom. i. p. 168. viz. *Orationem ad Sixtum* iv. *& Cardinales in die Circumcisionis Dominicæ* anno 1484. *Homiliam in Exaltationem S. Crucis* coram Maximiliano Imp. Mechliniæ anno 1508. recitatam; *Sermonem ad Cardinales in commemoratione victoriæ Bazensis*; *Epistolam consolatoriam ad Ferdinandum Regem in obitu Serenissimi Principis Joannis*; *Orationem nomine Catholicorum Regum ad Alexandrum* vi. Singula ista Opuscula edita in lucem esse fidem facit Antonius; sed nec locum nec tempus editionis indicat.

1494. HIERONYMUS DONATUS, Patricius Venetus, claruit anno 1494. Cretæ insulæ aliquandiu præfectus, summisq; in Patriâ suâ honoribus cumulatus, à Republicâ Venetâ ad Julium II. Pontificem anno 1510. legatus pacem afflictæ civitati impetravit; ac paulò pòst Romæ diem supremum obiit, annos circiter 53. natus. Scripsit *Apologeticum ad Græcos de Principatu Romanæ sedis*, excusum *Romæ* 1525. & in Apparatu ad Concilia Labbeano Tom. ii. par. 2. p. 27. Græcè Tractatum istum dum in Cretâ ageret, conscripsit, ac postea dum quartùm Romæ legationis munere fungeretur, Latinum fecit. Scripsit adhuc

adhuc *Epistolas varias*; quarum aliquot habentur in secundo & quinto libro Epistolarum Angeli Politiani. E Græco verò in Latinum sermonem *convertit* S. Dionysii Areopagitæ librum de Divinis Nominibus, & Epistolis; S. Joannis Damasceni tractatum de Immaculatis Mysteriis; & Alexandri Aphrodisæi Opus de Animâ. *Tractatus*, quem *de Processione Sp. S.* conscripsit; *Liber de Terræ motu Insulæ Cretæ*; *& Oratio ad Lusitaniæ Regem*, nondum, quod scio, in lucem prodierunt: cùm tamen Philippus Donatus, Hieronymi nostri filius in Epistola ad Clementem VII. nuncupatoriâ, Apologetico de Principatu Romanæ Sedis præfixâ, scribat sese Patris librum de processione Spiritus S. adversùs Græcos quinto antehac anno Leoni x. dicavisse. SÆC. XV. ab An. Mcccc.

NICOLAUS BARIANUS, natione Italus, patriâ Placentinus, Ordinis Augustini Eremita Monachus, Theologiæ & Juris Pontificii consultissimus. Claruit anno 1494. Natâ inter Augustinianos & Minoritas de præcedentiæ jure controversiâ, ipse gregalium suorum causam summâ doctrinâ egit, & penès istos à Jurisconsultis pronunciari obtinuit. Argumenta postmodùm sua scripto commisit, & titulo *Causæ Vitalianæ de præcedentiâ Eremitarum & Minorum*, typis excudi fecit *Cremonæ* 1500. Scripsit etiam *Librum de monte impietatis*, *Cremonæ* 1496. editum, & ad calcem libri de Montibus pietatis Romanensibus, qui *Lipsiæ* prodiit anno 1670. & *Quadragesimale Quodlibeticum* LXXVII. *Quæstionum Predicabilium*, *Bononiæ* 1501. 4°. impressum. 1494.

ROBERTUS GAGUINUS, gente Belga, ex vico Callinâ in Artesiæ finibus ad Lisam fluvium oriundus. Ineunte adhuc ætate Monasterium Niepense apud Morinos ingressus, Ordini SS. Trinitatis de Redemptione captivorum nomen dedit. Lutetiam dein studiorum ergo missus, in D. Mathurini Cœnobio apud sodales suos moram egit; & utriusq; Juris lauream accepit; anno demum 1473. totius Ordinis sui Generalis factus. Claruit anno 1494. Prudentiæ non minùs, quam doctrinæ famâ insignis, multas in Italiâ, Germaniâ, ac Britanniâ pro Carolo VIII. & Ludovico XII. Galliæ Regibus, legationes obiit: isti inprimis charus, à quo ingenti pecuniæ vi donatus est, & Bibliothecæ regiæ præfectus. Obiit Lutetiæ anno 1501. XI. Cal. Junias, apud Mathurinos suos sepultus. Vir minimè indoctus; & in historiâ, rhetoricâ ac Poeticâ haud vulgariter versatus: in quo tamen fidem in enarrandis rebus patriis, & gentilium suorum laudibus deprædicandis omnes desiderant. De stylo ejus hæc habet Erasmus *. *Robertus Gaguinus non ita pridem habitus fuit magni nominis, dictione tamen, quàm scriptis vendibilior; verùm suo sæculo; nunc vix inter Latinè loquentes reciperetur.* 1494. * Ciceronian.

SCRIPTA.

Annales rerum Gallicarum libris XI. ab anno Christi 300. usq; ad an. 1500 Prodierunt *Paris.* 1511. & cum supplemento Huberti Vellerii usq; ad annum 1520. *Francofurti* 1577, 1580.

Liber de immaculatâ B. Mariæ Virginis Conceptione contra Vincentium de Novo-Castro Dominicanum. *Paris.* 1598.

Alia Decertatio metro scripta de eadem re contra eundem ad Arnoldum Bostium Carmelitam. Prodiit alicubi in 4°.

Poemata de Passione S. Richardi Martyris, *De variis in Ecclesiâ Ordinibus*, *De miseriâ humanæ conditionis*, *Dialogus in desides & ignavos.* Paris. 1598. cum libro de Conceptione B. Mariæ.

De arte metrorum libri III. Phorcæ 1505.

Ejusdem Orationes, & *Epistolas* se typis excusas legisse testatur Labbeus †: atq; *Ordinis sui Chronicon* ab eo conscriptum memorat Trithemius ‖: ut Versiones & Opuscula vernaculo idiomate ab illo elucubrata taceam. † Dissert. Tom. II. p. 298. ‖ De Script. Eccl. p. 199.

FELINUS SANDEUS, natione Italus, patriâ Ferrariensis, ex nobilissimâ Sandeorum familiâ oriundus, Juris utriusq; Doctor, claruit anno 1494. 1494.

SEC. XV. ab An. Mcccc. 1494. Nondum viceſimum ætatis annum egreſſus Piſis Decretalium libros ab anno 1404. ad 1481. ſummâ eruditionis laude publicè prælegit. Dein ob inſignem juris ſcientiam Romam ab Innocentio VIII. evocatus, Rotæ judicio præfectus eſt, ac die iv. Maii anno 1495. Epiſcopus Hadrianenſis & Pinnenſis conſtitutus, mox Referendarius Apoſtolicus, ac demum Nicolai Saudomnini Lucenſis Epiſcopi Coadjutor factus, cui è vivis ſublato anno 1499. in ſede ſucceſſit: Epiſcopatu ſtatim ſubmotus à Juliano Roboreo tunc Cardinale, poſtea verò Julio II. Pontifice; ſed in integrum reſtitutus anno 1501. ibidem obiit menſe Octobri anno 1503.

OPERA.

Commentarius in v. *libros Decretalium.* Venet. 1498. Tom. ii. Lugduni 1549 2 vol. f. ibid. 1587.

Conſilia, De Conſtitutionibus, De Reſcriptis, De Officio Ordinarii, De Majoritate & Obedientiâ, De Treugâ & Pace, De lite conteſtatâ, De Probationibus, De Teſtibus, De teſtibus cognatis, De fide inſtrumentorum, De Præſumptionibus, De Jurejurando, De Exceptionibus, De Præſcriptionibus, De Sententiâ & re judicatâ, De Appellationibus, De accuſationibus & inquiſitionibus. Venet. 1582. Lugduni 1587.

Additiones in Decretum.

Additiones ad initiatum ab Abbate Panormitano Opus.

De jure Patronatûs Tractatus.

De Indulgentiâ plenariâ Sermo, in illud, *Hodie mecum eris in Paradiſo,* inter alios Tractatus *Venet.* 1584.

Hiſtoriarum Epitome de Regibus Siciliæ & Apuliæ, nominatim de Alphonſo Aragoniæ Rege. *Hanoviæ* 1611. 4°.

Quomodo puniatur conatus, quando litera Apoſtolicæ nocent Patronis Eccleſiarum.

Prodierunt omnia Felini Sandei Operâ, *Baſileæ* ab Epiſcopiis aliquot voluminibus impreſſa, & *Venet.* 1570.

1494. JOANNES GEILERUS, *Kayſerbergius* ſive *Cæſarisbergius* à loco natali dictus; patriâ enim Alſatus in Monte Cæſaris oppido imperiali natus eſt anno 1445. die xvi. Martii; Joannis Geileri & Annæ Zuberæ filius. Poſt prima literarum tyrocinia, ad Friburgenſem Academiam miſſus, Magiſterii lauream adeptus eſt. Mox ſacris initiatus, Baſileam ſe contulit, ut Theologiæ ſtudio vacaret. Exacto ibi quinquennio, Doctoratûs inſignia obtinuit. Cùm inſignem igitur conſummatæ rerum Theologicarum ſcientiæ famam retuliſſet; Friburgum primò, mox Herbipolim accitus eſt, ut concionandi munus obiret. Anno demum circiter 1478. ampliori ſtipendio, & importunis civium precibus invitatus, Argentoratum conceſſit; ubi per triginta tres annos in primario Templo ſummâ facundiâ, & auditorum concurſu pariter ac plauſu concionatus eſt. Claruit anno 1494. Effuſâ in egenos liberalitate, in peregrinos hoſpitalitate, & invicto pietatis zelo inſignis, ſummam ſibi apud Germanos authoritatem conciliavit: Maximiliano inſuper Cæſari admodùm charus; à quo perſæpe in aulam evocatus, maximoq; honore habitus fuit. Epiſcopis verò & Monachis parùm gratus, quorum pudendam literarum inſcitiam, & deploratam morum corruptelam acriter ille ſcriptis & ſermonibus corripuit. Obiit anno 1510. die x. Martii, Argentorati in majori Templo propè ſuggeſtum ſepultus.

SCRIPTA.

Liber Sermonum, quibus admiſcentur integri Tractatus, *De arbore humanâ, De arbore Crucifixi, De* xii. *Sp. S. donis, De morte gratiæ, De* xxiii. *mortis conditionibus, De diſpoſitione ad fœlicem mortem,* Argentinæ 1514, 1518.

Navicula fatuorum, Argentinæ 1510.

Orationes

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Orationes variæ ad Clerum.
Navicula Pœnitentiæ.
Peregrinatio.
Expositio Orationis Dominicæ.
Fragmenta Passionis.
De communicandis his, qui ultimo supplicio afficiuntur.
De amovendis Concubinis, etiamsi uterq; continere decreverit.
Quòd pueri non sint instigandi ad Religiones, in quibus Regula non servatur.
Contra statutum, quo Testamentum facere cives prohibentur.
De septem peccatis mortalibus.
Epistolæ plures.
Tropi, sive *Sales.*

Opera Geileri omnia adhuc enumerata variis annis, viz. 1509, 1510, 1518. *Argentinæ* apud Joannem Gruningerum excusa fuisse fidem facit Possevinus Apparat. Sacr. Tom. i. p. 880.

Oratio in Synodo Argentinensi habita. Argentinæ 1482.

Sermones plurimi de Jubilæo, anno 1500. habiti, in illud Levitici xxv. *Anno Jubilæi redibunt omnes ad possessiones suas.* Argentinæ 1513. apud Matthiam Schurerium.

Conciones in Evangelia, Germanicè *Argentinæ* 1515.

JOANNES REUCHLINUS, *Capnio* dictus, natione Germanus, patriâ Suevus, apud Phorcen Marchionatûs Badensis oppidum natus anno 1454. v. Cal. Januarii. In ætate tenerâ pueris Symphoniacis, qui in Ecclesiâ Oppidi natalis meruerunt, allectus; cùm voce admodùm valeret, in Marchionis Badensis aulam accitus fuit: ubi Grammaticam edoctus, cùm coætaneos adolescentes ingenii viribus ac præclarâ indole longè anteverteret, juveni Marchioni Badensi Comes datus est, cumq; illo ad Academiam Parisiensem missus. Hîc loci præter haud vulgarem, quam nactus est, Latinæ Linguæ ac Logicæ scientiam, Græcas literas à Georgio Hermonymo Spartiatâ accepit. Eodem præceptore usus, & literulas pulchrè pingendi artem addidicit; quâ deinceps peculium sibi comparavit, & multorum benevolentiam meruit. Anno 1474. Basileam se contulit; ubi Magistri Philosophici dignitate auctus, Græcam simul ac Latinam linguam edocere cœpit. Juris Cæsarei studium ibidem auspicatus, Aureliæ demum ad finem perduxit, & Doctoratûs insignia anno 1481. accepit. In Germaniam redux, ab Eberhardo Comite Wirtembergensi in aulam accitus, Romam primùm in comitatu ejus ductus est, & post reditum ad Fredericum Imp. legatus. Legationem in Aulâ obeunti Medicus quidam Judæus Jehiel Loans Hebraicæ linguæ elementa tradidit; quam Romam postea legatus Capnio ab Abdia quodam accuratiùs edidicit; cui pro singulis horis singulos aureos Minerval dedit. Romam missus fuerat à Philippo Comite Palatino; in cujus aulam concesserat, postquam turbatis rebus Wirtembergensibus Tubingâ exulare coactus esset. Compositis domi rebus, Tubingam rediit, & inter Quatuorviros Provinciæ Suevicæ Judices allectus, linguæ Hebrææ in Orbe Christiano propalandæ otium suum dicavit. Claruit præcipuè ab anno 1494. quo Catalogum suum scriptit Trithemius. Divinarum juxta ac humanarum literarum peritissimus; inprimis accuratissimâ linguarum Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, & Chaldaicæ scientiâ instructus, primus in Germaniâ Hebraicas & Græcas literas, Latinasq; elegantias resuscitavit. Factum id frementibus Monachis, & Theologis Scholasticis, qui ex revocatis linguarum scientiâ & elegantiæ studio nodosæ suæ ac barbaræ Theologiæ ruinam facilè augurati sunt. Duce igitur Joanne Hocstrato Ord. Præd. Academiæ Colonienſis Decano, in Reuchlinum insurgunt, hæreseos accusant, scripta ejus comburunt, Judæis illum plùs justo favere clamant; habitiq; cum Poetis Ethnicis commercii, tanquam capitalis delicti reum agunt. Neq; intra hostes fines stetit injuria: Pontifices Romanos adeunt, & importunis clamoribus postulant; ut Reuchlinus diris, libri ejus flammis, devoveantur; literæq; Hebraicæ è republicâ Christianâ eliminentur. 1494.

Istius

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

Istius enim linguæ studium à Christianis coli ægrè tulerunt Inquisitores; & ab Imperatore Edictum summâ astutiâ impetraverant, ut omnes Judæorum libri, præter Sacra Biblia, flammis comburerentur: eo sanè consilio ut ipsi grandem pecuniæ vim a Judæis libros suos quàm libenter redimentibus corrogarent. Imperator Reuchlinum eâ de re consuluit: iste mitiorem tulit Sententiam, ac Judæorum libros fidem Christianam oppugnantes comburi, reliquos conservari voluit. Hinc natum est acre Inquisitorum omniumq; Monachorum odium. Cucullati gregis malitiam & petulantiam acerrimis satyris (neq; enim graviori stylo refutari meruerunt ineptissimi tenebriones) ultus est Reuchlinus, inprimis verò edito Obscurorum Virorum Epistolarum volumine, admirabili lepore ac facetiis condito, quibus ad excitandum risum rudis & ridiculus Monachorum & Scholasticorum Latine scribentium stylus exprimitur. Liber iste avidè ab omnibus exceptus & evulgatus mirùm quàm pupugit cucullatorum animos; Hocstratum verò adeò sauciavit; ut tanquam ictu fulminis percussus dolore interierit. Reliqui conjurationis socii à Leone X. Papa demissis tandem precibus obtinuerunt; ut Epistolæ istæ Apostolico edicto legi divendive vetarentur. Edictum lepido commento elusit Reuchlinus. Secundum enim ejusdem farinæ Epistolarum volumen, priori tamen longè aculeatius, tanquam ex titulo minimè interdictum, inprimi curavit. Verùm istud leve admodùm jurgium præ capitali illâ, quam supra memoravi, controversiâ. Delegatis ista primùm à Pontifice Judicibus commissa est; qui cum penès Reuchlinum sententiam ferrent, Monachi ad Pontificem appellârunt. Reuchlino suppetias tulerunt Erasmus & Huttenus; quos eo nomine variis calumniis, nugacibus picturis & futilibus argumentis Monachi incessebant. Motâ demum in Germaniâ Lutherum inter & Indulgentiarum præcones lite, contentio illa graviori locum dedit, ac paulatim conquievit. Hisce turbis levatus Reuchlinus Græcas pariter & Hebræas literas in Academiâ Ingolstadiensi extremâ ætate docuit, donec morbo Icterico oppressus rei literariæ curam abdicare necesse haberet. Obiit Stutgardiæ prid. Cal. Sextil. anno 1521. ætatis suæ 67. *Dignus profectò*, inquit Trithemius *, *qui solis literis, non etiam perstrepenti curiæ populari incumberet. Nullum enim nobis non modo Italia, sed nec sæculum nostrum, huic tanto viro parem objiceret.*

* De Script. Eccl. f. 201.

OPERA.

De Arte Cabalisticâ libri iii. *ad Leonem* X. Prodierunt seorsim *Hagenoæ* 1517. inter Scriptores de arte Cabalisticâ *Basil.* 1550. & cum Petri Galatini Arcanis Cathol. Ver. *Francofurt.* 1612.

De Verbo mirifico libri iii. ad Episcopum Vangionum Camerarium Dalburgi Dialogi formâ conscripti; quibus Philosophiæ Græcæ, Hebraicæ, & Christianæ secreta referantur. *Venet.* 1486. f. *Spiræ* 1494. f. *Lugduni* 1552. 8°. & cum præcedenti Opere *Basil.* 1587. Utrumque Opus in Indicibus Romanis prohibetur.

Psalmorum vii. *Pœnitentialium versio ex Hebræo facta, & in eosdem Commentariolus.* Tubingæ 1512. 8°.

De Arte Concionandi Libellus, cum aliis ejusdem argumenti libris excusus *Basil.* 1540. *Londini* 1570. 8°.

Defensio contra calumniatores suos. Coloniæ edita.

Dialogus an Judæorum Talmud sit supprimendum? Colon. 1518. 4°.

Breviloquium, seu Dictionarium singulas voces Latinas breviter explicans per ordinem Alphabeti, Fratrum Amerbachiorum precibus concinnatum, & ab iis impressum, *Basil.* 1480.

Lexicon Hebraicum, & in Hebræorum Grammaticam Commentarius. Basil. 1537, 1554. f.

Linguæ Hebraicæ Rudimenta. Phorcæ 1506.

De Accentibus & Orthographiâ Linguæ Hebraicæ libri iii. ad Hadrianum Cardinalem. *Hagenoæ* 1518. 4°.

Tabulæ

SÆC. XV. ab An. MCCCC.

Tabulæ XX. *Institutionum in Linguam Sanctam, & Exegesis dictionum in Psalmos* vi. Basil. 1554.

Obscurorum Virorum ad Ortuinum Gratium Epistolarum libri ii. Francofurt. 1624. 8°. Illustrium Virorum ad Reuchlinum Epistolæ prodierunt libris ii. tacito loco atq; anno, in 4°.

Progymnasmata Iambis trimetris scripta, quæ cum Commentario Georgii Simleri edita sunt *Phorcæ* 1568. 4°.

Oratio de Palatini & nobilissimæ familiæ Ducum Bavariæ reverentia erga Ecclesiam, coram Pontifice habita, typis Aldinis excusa est.

Cæterùm Reuchlinus plurima alia conscripsit Opuscula, plura Græcorum Patrum scripta Latine vertit. Singula dabit Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 352. *Epitomen historicam rerum Assyriarum, Persicarum, Græcarum, & Romanarum* ab eodem in gratiam Philippi principis Palatini scriptam memorat Vossius de Hist. Lat. l. 3. c. 10.

JACOBUS WIMPHELINGIUS, natione itidem Germanus, patriâ Alsatus, civitate Sletstatensis, natus est anno 1449. In scholâ patriâ Selestadiensi bonis literis institutus, ad Academias Friburgensem, Basileensem, Erfordiensem, ac Heidelbergensem ordine se contulit; ut Theologiæ ac Juris Pontificii scientiam hauriret; utriusq; demum Licentiatus Academico more factus. Inter disertissimos illius ævi Concionatores habitus, Spiram anno 1494. evocatus est, ut Ecclesiasticæ munere ibi fungeretur. Fecit id annis aliquot, non sine insigni pietatis & eruditionis laude. Demum sæculi pertæsus, dignitati suæ Ecclesiasticæ renunciavit: & Heidelbergam profectus, in Gymnasio urbis literario sacros autores, ac in his Hieronymum, enarrandos suscepit: quoq; magis humani generis commodis inserviret, pædagogum agere non gravatus est; plurimosq; optimæ spei adolescentes, & in his Jacobum Sturmium Argentinensem, literis bonisq; moribus informavit. Ipse meliori literaturâ instructus, cùm Monachorum insciti am & arrogantiam ægrè ferret, dictisq; mordacibus convelleret; hæreseos à Monachis Augustinianis apud Julium II. Papam delatus est; quòd alicubi scripsisset S. Augustinum non fuisse Monachum: aut certè non talem, quales jam habentur Augustinenses, neq; Ordinis ab eo dicti hodiernum habitum tulisse. Pontifex re auditâ Wimphelingium sui ipsius voce ab importunis Monachorum clamoribus absolvit, & calumniatoribus silentium indixit. Post inchoatam à Luthero Reformationem, schisma Ecclesiæ invectum dolens, à Gymnasio Heidelbergensi recessit; & Selestadii in ædibus Magdalenæ sororis vitam deinceps otiosam egit. Obiit penè octogenarius anno 1528. die xvii. Novembr. 1494

SCRIPTA.

EPitome *Imperatorum, ac rerum in Germaniâ gestarum.* Basil. 1532. unà cum Witichindi Historiâ, & inter Scriptores German. Schardii Tom. i. p. 170.

Liber de vitâ & moribus Episcoporum Argentinensium, aliorumq; Principum & prælatorum. Argentinæ 1512, 1661.

Adolescentia. Opus anno 1500. scriptum, quo præcepta ad mores ingenuè formandos traduntur. *Argentinæ* 1514.

Oratio, sive *Consilium de bello movendo contra Turcas.* Islebii 1603.

De Germanicæ nationis gravaminibus contra Sedem & Curiam Romanam ad Maximilianum Imp. Habetur apud Freherum Script German. Tom. ii. p. 373. non integer tamen.

Replica super eodem argumento contra Æneæ Sylvii Tractatum. ibid. p. 381.

Sermo ad juvenes, qui sacris initiantur. Basil. apud Hervagium excusus.

Libellus Grammaticalis. Argentinæ 1497. 4°.

Rhetorica pro pueris. Argentinæ 1515.

Philippica, seu *Dialogi* vi. *pro institutione filiorum Philippi Electoris Palatini.* Argentinæ 1498.

SÆC. XV. ad An. Mcccc. *De Nuncio Angelico Carmen Heroicum, aliud ad Philippum Comitem Palatinum, & Elegia ad Ludovicum ejus primogenitum*; excusa anno 1494, & 1499.

Soliloquium pro pace Christianorum. Opus metricum ad Bertholdum Archiepiscopum Moguntinum *de triplici candore. In laudem D. Mariæ liber. De laudibus Spirensis Ecclesiæ liber. De Spiritu S. Oratio. Ad Regem Franciæ Oratio. De arte Poeticâ liber. Poemata varia. De Hymnorum & Sequentiarum auctoribus Tractatus.* Opuscula ista typis impressa extare fidem facit Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 326.

Ad Rempublicam Argentinensem libri ii. quorum priore Argentinam cæteraſq; Rheni civitates nunquam Galliæ fuisse subjectas probat: secundo reip. instituendæ præcepta tradit. *Argentinæ* ——4°.

Oratio de Annunciatione Dominicâ. Argentinæ itidem excusa.

Scripta Wimphelingi inedita recenset Simlerus loc. cit.

1494. OLIVERIUS MAILLARDUS, patriâ Armoricus, aliis tamen Parisiensis, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Provincialis, ac demum Vicarius Generalis; apud Parisienses & Nannetenses, & in aulâ Gallicâ ac Burgundicâ Concionator non incelebris. Claruit anno 1494. Obiit Tolosæ anno 1502.

SCRIPTA.

Contemplatio in Salutationem Evangelicam prolixa. *Paris.* 1507.

Quadragesimalia ii.

Sermones de Adventu, Parisiis anno 1494. habiti. Paris. 1506.

Sermones de Tempore. Lugduni 1498. 4°.

Sermones de Sanctis, & communi Sanctorum. Lugduni 1507. Argentinæ 1514.

De peccati stipendio, & gratiæ præmio.

Prodierunt Maillardi Opera, una cum *pulcherrimis Juris quæstionibus*, ad quemlibet Sermonem & Tractatum additis, ipsomet curante, *Lugduni* 1499. recusa *Argentinæ* apud Joannem Parvum.

1494. MICHAEL FRANCISCUS, gente Gallo-Flander, patriâ Insulensis, Ordinis Dominicani Monachus, & Theologiæ Doctor Colonienſis, Philippo I. Austriaco à sacris Confessionibus, Concionibus, & Consiliis, Episcopus Salubrienſis paulò ante obitum creatus. Claruit anno 1494. Obiit Insulis in patriâ suâ anno 1502. Rosarii B. Virginis cultor, si quis alius, superstitiosissimus, pluribus scriptis Confraternitatis suæ merita deprædicavit; & Beatissimæ Virginis majestatem supra jus fasq; extulit.

SCRIPTA.

Quodlibetica decisiones de vii. *Doloribus B. Mariæ Matris Dei. Antverpiæ* typis Theodori Aloſtenſis.

Quodlibetica decisiones de Confraternitate Sanctissimi Rosarii B. Mariæ. Prodierunt una cum præcedente Opere *Colon.* 1476. *Paris.* 1518. 8°.

Confraternitas Dolorum B. Mariæ, à Philippo Austriaco erecta. *Antverpiæ* typis Theodori Aloſtenſis.

Clavis Cellarii divinæ & humanæ sapientiæ, à Gulielmo Oonselio Dominicano edita.

De Abusibus Aulicorum, seu *de Vanitate sequentium Curiam* liber. MS. apud Dominicanos Insulenses, teste Miræo *.

* De Script. Sæc. xvi. cap. 8.

Commentarius in Antiphonam, Salve Regina: qui quidem an typis adhuc excusus fuerit, nondum comperi.

ANTO-

SÆC. XV. ab An. Mcccc.

ANTONIUS BONFINIUS, natione Italus, Patriâ Apulus, domo Aſculanus, & Recinetenſis, Græcis Latiniſq; literis apprimè excultus. Claruit anno 1495. Summo apud Matthiam Corvinum Hungariæ regem honore habitus, hortatu ejus res Hungaricas ſcripto conſignandas ſuſcepit. Fecit id, ſtylo non ineleganti uſus; ac *Rerum Hungaricarum Hiſtoriam* ab ipſis gentis primordiis uſq; ad annum 1495. libris XLV. in quatuor Decades cum dimidiâ diſtributis complexus, ad Ladiſlaum Hungariæ Regem anno 1495. dono miſit. Prodierunt tres priores Decades curâ Martini Brenneri *Baſil.* 1543. integra Hiſtoria cum additionibus & emendationibus Joannis Sambuci *Baſil.* 1568. f. *Francofurt.* 1581. f. *Hanov.* 1606. f. Ejuſdem *Sympoſium Beatricis*, ſeu Dialogi III. de Virginitate & fide conjugali ex Sambuci Bibliothecâ prodierunt *Baſil.* 1572. 8°. recuſi——1621. 8°. Cæterum Græcorum libros à Bonfinio Latinè verſos enumerat Simlerus Bibl. Tigurin. p. 48. Ex his *Hermogenis de rhetoricâ libri*, & *Aphthonii Sophiſtæ Progymnaſmata* typis impreſſa ſunt *Lugduni* 1538. 1495.

JOANNES JOVIANUS PONTANUS, gente Italus, Cereto Umbriæ oppido oriundus. Patre, quem non ignobilem habuit, à ſeditioſis civibus interempto, Neapolin juvenis & egenus profugit: ubi Antonii Panormitani, Regiorum Scriniorum Magiſtri, ope, in Ferdinandi regis aulam ſimul ac favorem receptus, Alphonſo Juniori, filio Regis primogenito, præceptor datus eſt: ac mortuo demum Panormitano, in locum ejus ſuffectus Epiſtolis conſcribendis præfuit. Claruit anno 1495. Inter primores ſæculi Hiſtoricos, Poetas, & Oratores habitus, mordaci tamen ſtylo & ſubagreſti ſupercilio plurimorum odium & invidiam concitavit. Hinc nata forſan calumnia, quæ ipſo adhuc vivente in vulgus ſparſa erat, illum volumina quædam Ciceronis, in vetuſtâ Monaſterii Caſſinatis Bibliothecâ reperta, paulùm immutata nomine ſuo evulgâſſe. Obiit menſe Auguſto, anno 1503. ætatis ſuæ 78. Neapoli in conditorio ſepultus; quod ſibi, uxori, ac liberis conſtruxerat. De ſtylo ejus & ingenio hæc habet Eraſmus *. *Non ſum vel tam hebes, vel tam invidus, ut non fatear Pontanum multis egregiis ingenii dotibus virum fuiſſe ſummum. Ac me quoq; rapit placido quodam orationis lapſu: verborum dulce quiddam reſonantium amœno tinnitu demulcet aures: demum ſplendore quodam perſtringit dignitas ac majeſtas orationis.——Locos verò communes ſic tractat; ut agrè poſſis agnoſcere Chriſtianus fuerit necne.——Vir extra controverſiam in literis inter præcipuos numerandus.* 1495.

* Ciceronian.

OPERA.

De Obedientiâ libri v.
De Fortitudine libri ii.
De principis officiis ad Alphonſum Calabriæ Ducem.
De liberalitate.
De Beneficentiâ.
De Magnificentiâ.
De ſplendore, & ſplendidi hominis ſupellectile, ornamentis, &c.
De Conniventiâ.
De Prudentiâ libri v.
De Magnanimitate libri ii.
De Fortunâ libri iii.
De Immanitate & partibus ejus liber.
De Aſpiratione libri ii.
Dialogi aliquot, Charon, Antonius, Actius, (ſeu de Hiſtoriâ) *Ægidius*, qui in x. Colloquia diſtribuitur.
Colloquia xi. titulo *Aſini*, contra ingratum quendam.
De Sermone libri vi.
De Bello Neapolitano, quod Ferdinandus Rex Neapolitanus contra Joannem Andegavenſem Ducem geſſit, Hiſtoriarum libri vi. Prodierunt *Hagenoæ* 1530. *Dordraci* 1618. 8°.

SÆC. XV. ab An. MCCCC. *Centum Ptolomæi sententiæ* in Latinum sermonem conversæ, & commentariis illustratæ.

Opera ista omnia in tres Tomos digesta prælo dedit Cratander *Basil.* 1538. 3. Tom. 8°.

Poemata, viz. *De Stellis libri* v. *Meteororum liber. De hortis Hesperidum*, seu *de cultu malorum citreorum libri* vi. *Lepidina*, seu *Pastorales Pompæ* vii. *Eclogæ Bucolicæ* iii. *Amorum libri* ii. *De amore conjugali libri* iii. *Tumulorum libri* ii. *De divinis laudibus liber. Hendecasyllaborum seu Bajarum libri* ii. (una cum Tumulis, *Argentinæ* 1515.) *Iambi de obitu Lucii filii. Versus Lyrici de rebus variis. Eridani libri* ii. Prodierunt Poemata seorsim ab Aldo excusa *Venet.* 1513. 8°. 1533. 8°.

Dialogus, quatenus credendum sit Astrologiæ. Colon. 1544.

Prodierunt omnia Pontani Opera *Venet.* 1519. 2. vol. 4°. ex Aldi officinâ, & *Basil.* 1556. 4. vol. 8°.

1495. NICOLAUS SIMONIS, natione Batavus seu Hollandus, Patriâ Harlemensis, Ordinis Carmelitani in Cœnobio Harlemensi Monachus, ac demum in inferiori Germaniâ provincialis, primariusq; Theologiæ inter gregales suos interpres. Claruit anno 1495. Obiit Harlemii grandævus anno 1511.

SCRIPTA.

Sermones de Tempore & Sanctis, quos *Vade Mecum* inscripsit. Typis alicubi excusos fuisse arbitror: locum verò & annum nondum comperi.

Repetitiones & Disputationes. Venet. 1497. Prodierat seorsim Disputatio, qua maximè inclaruit, unica, *ibid.* 1487.

Commentarius in librum ii. *Decretalium.* Mediolani 1505, 1510.

De potestate Papæ, Imperatoris, & Concilii libri iv. *Mediolani* ad calcem Operis præcedentis editi.

Plurima ejusdem Opuscula, tam Historica quàm Theologica, nondum in lucem protracta, recensent Simlerus Bibl. Tigurin. p. 525. Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 582. & Ant. Alegrius Paradis. Carmelit. decor. Sæc. xvi. cap. 350.

1495. JACOBUS SPRENGERUS, natione Germanus, domo, ut videtur, Colonienſis; Ordinis Dominicani Monachus, ac demum Prior Provincialis. Claruit anno 1495. Post reportatam Magisterii lauream, Hæreticæ pravitatis Inquisitor generalis unà cum Henrico Institore ejusdem Ordinis Theologo ab Innocentio VIII. seu, ut alii volunt, Sixto iv. per Germaniam constitutus est. Scripsit à collegâ adjutus opus insigne contra maleficas mulieres, tribus libris distinctum: quod *Malleum Maleficarum* inscripsit. Prodiit istud *Venet.* 1576. 8°. *Francofurti* 1580. 8°. *Lugduni* 1620. 8°. Volumen autem, quod *de Institutione, Approbatione, Miraculis & Indulgentiis SS. Rosarii B. Virginis*, composuit, adhuc ineditum videtur. Cæterùm Henricus ille Institoris Librum conscripsit *de Potestate Papæ* contra Monarchiam Antonii Roselli JC. Patavini, *Venetiis* 1499. editum, atq; alia nonnulla nondum vulgata; quæ recenset Ambr. de Altamura Biblioth. prædicat. p. 215.

1496. VINCENTIUS BANDELLUS, gente Italus, patriâ Lombardus, ex Castro Novo Diœceseos Terdonensis oriundus: Ordinis Dominicani socius, & apud illos in Academiâ Bononiensi Theologiæ professor, ac Scholæ Academicæ sæpiùs Regens, demum Ordinis sui bis Prior Bononiensis, ac toties Vicarius Generalis Congregationis Lombardiæ, seu Prior Mediolanensis. Claruit anno 1496. Tandem in Capitulo generali Romæ anno 1501. habito totius Ordinis Generalis electus est. Obiit septuagenarius in Conventu Montis Alti in Calabriâ anno 1506. Neapoli apud S. Dominicum sepultus.

SCRIPTA.

SCRIPTA.

De Conceptione B. Virginis in peccato originali libri iii. quibus D. Thomæ ſententia de Conceptione ex SS. Patrum & Theologorum Scholaſticorum autoritate comprobatur. *Bononiæ* 1481. *Mediolani* 1575.

Declaratio ſuper Conſtitutiones Ordinis ſui ex Actis Capitulorum Generalium collecta. *Mediolani* 1505. 4°.

Expoſitio in Conſtitutiones Sanctimonialium Ordinis Dominicani.

Regula & Privilegia Fratrum & Sororum.

De Pœnitentiâ Ordinis S. Dominici.

Inſtructio Officialium Fratrum Ordinis ſui.

Formularium Electionum & Confirmationum Priorum.

Modus celebrandi Generalia & Provincialia Capitula.

Opuſcula iſta omnia (dempto illo de Conceptione) ſimul edita ſunt *Lugduni* 1515.

JOANNES PALÆONYDORUS, ſeu *Veteraquinas*, natione Batavus, apud Aquas Veteres, Ultrajectinæ ditionis oppidum, natus; Ordinis Carmelitani in Conventu Machlinienſi Monachus, & S. Theologiæ Doctor. Claruit anno 1496. Obiit anno 1507. ætatis ſuæ 74. Habentur ab illo ſcripta, *Faſciculus Temporum tripartitus*, ſeu *Liber*, uti ipſe inſcripſit, *trimeſtris anaphoricus panegyricus* de origine, ſtatu & progreſſu Ordinis ſui Carmelitani typis *Moguntinis* impreſſus: *Manuale ejuſdem Ordinis*, *Moguntiæ* unà cum Faſciculo editum: *Propugnaculum Carmelitarum*, ſeu de antiquitate & ſanctimonia Eremitarum montis Carmeli liber, *Venetiis* 1570. 4°. excuſus. Scripta inedita recenſent Simlerus Bibl. Tigurin. p. 402. Fr. Sweertius Athen. Belgic. p. 389. Ant. de Alegre Paradiſ. Carmel. p. 370. *Epiſtolæ* ejus plures penès Baleum extiterunt. 1496.

JOANNES BLÆRUS, gente Brabantus, patriâ Dieſthemius, Prior Cœnobii S. Jacobi Ordinis Benedictini intra muros Urbis Leodicenſis. Claruit anno 1496. Scripſit *Hiſtoriam Revelationis* B. Julianæ Sanctimoniali Leodicenſi anno 1230. divinitus factæ de inſtitutione Feſti Corporis Chriſti. Prodiit illa in Magno Speculo Exemplorum *Duaci* 1603. & habetur apud Bzovium Annal. Eccl. ad an. 1230. num. 16. 1496.

JOANNES NAUCLERUS, ſeu *Vergehaus*, natione Germanus, patriâ Suevus, nobili loco natus, Joannis Vergehaus, equeſtris dignitatis viri, & Ludovici Comitis Wirtembergenſis aulici, filius; Juris utriuſq; Doctor, & Canonici Profeſſor in Academiâ Tubingenſi: cujus Rector primus ab Everardo Comite Wirtembergenſi, fundatore, anno 1477. conſtitutus eſt; Iſtius olim adoleſcentiæ regendæ præfectus fuerat, peſſimâ tamen indoctorum Aulicorum invidiâ impeditus, quò minùs Principem curæ ſuæ commiſſum Latinæ linguæ elementis imbueret. Ab Aulâ ad Eccleſiam ſe receperat Nauclerus, & Eccleſiæ Collegiatæ apud Stutgardianos anno circiter 1460. præpoſitus, ab Ulrico Comite Wirtemburgenſi ad Carolum Burgundiæ Ducem poſt ſeptennium legatus fuerat. Poſtquam ſupremum Academiæ magiſtratum aliquandiu obiiſſet, Eccleſiæ etiam Tubingenſis præfecturam accepit. Claruit anno 1500. Utramq; provinciam eximiâ ſanè laude obiit; plurimoſq; magni nominis viros, & in his Joannem Reuchlinum, è Scholâ Tubingenſi literis haud vulgariter imbutos emiſit. Scripſit *Chronicon Univerſale* ſuccinctè comprehendens res memorabiles ſæculorum omnium ac gentium ab Orbe Condito uſq; ad annum 1500. Prodiit primùm *Tubingæ* 1515. dein (à Philippo Melanchthone auctum & perpolitum) unà cum Nicolai Baſelii Monachi Hirſaugienſis Appendice ad annum 1514. aliàq; Conradi Tigermanni & Bartholomæi Laurentis, res geſtas ab anno 1515. ad 1544. curſim memorante, *Colon.* 1544. f. dein cum Laurentii Surii Appendice ab anno 1501. ad 1564. *Colon.* 1564. 3. vol. f. deniq; *ibid.* 1579. f. 1500.

AUGU-

SÆC. XV.
[a]b An. Mcccc.
1500.

AUGUSTINUS, gente Italus, civitate Ticinenſis, ſaltem Canonicus Regularis Ticinenſis, Congregationis Lateranenſis. Claruit anno 1500. Obiit poſt annum 1520.

SCRIPTA.

Vita B. Monicæ, S. Auguſtini matris.

Elucidarium Chriſtianarum Religionum, ſive Religioſorum Ordinum: in quo fusè agitur de Ordine Auguſtinianorum, de S. Auguſtini vitâ, moribus, & doctrinâ, quódq; Eremitæ Auguſtiniani Canonicis Regularibus ſint poſteriores.

Regula Sanctiſſimi Patris Auguſtini: in quâ continetur & *S. Guarini*, Epiſcopi Prænestini ac Cardinalis, *Vita.* Iſtam à Regulâ divulſam reperire eſt apud Surium ad vi. Februarii.

Prodierunt Opera iſta tria *Brixiæ* 1511.

Porrò ſcripſit Auguſtinus noſter *Compendium Speculi Crucis*, *Expoſitionem in Pſalm. Deus in nomine tuo ſalvum me fac*, & *Tractatum de doctâ ignorantiâ:* quæ quidem an Brixiæ unà cum præmiſſis Operibus evulgata fuerint, haud ſatis ſcio. Utut ſit, *Mediolani* 1603. excuſa prodierunt.

Cæterùm *Chronicon Magnum*, ab illo compoſitum, adhuc ineditum delitescit.

1500.

MANUEL, natione Græcus, patriâ Peloponneſius, Matthiæ Camariotæ diſcipulus, Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Rhetor; ὁ στφάτζης ἐκ Θεολογικάτζης Manueli Malaxo * dictus. Claruit anno 1500. quo calamum contra Latinos ſtrinxit. Scripſit enim *Apologiam*, ſeu *Refutationem* x. Capitum Fr. Franciſci Ord. Prædicat. de proceſſione Sp. S. de Azymo, de Purgatorio, de primatu Papæ, &c. Fragmenta quædam exinde profert Leo Allatius lib. de Purgatorio p. 82, 165, 772, 939. Integrum ferè Tractatum (paucis ſiquidem in fine deſideratis) Gr. Lat. in lucem extulit Vir. Cl. Steph. le Moyne inter Varia Sacra p. 270. Scripſit adhuc Manuel *Librum contra Plethonis Opuſculum de Proceſſione Spiritûs S.* quo reprehendit Plethonem, quòd non ex principiis Theologicis ſed ex doctrinâ Gentilium argumenta ſua de proceſſione Sp. S. duxerit. Fragmentum exhibet L. Allatius de Conſenſu l. 3. c. 3. §. 6. aliud in Diatrib. de Georgiis p. 389.

* Hiſt. Eccl.

Finis Sæculi decimi quinti.

SÆCU-

SÆCULUM REFORMATUM.

Conſpectus Sæculi.

SUB initium Sæculi Julius II. vir projectiſſimi in omne ſcelus animi, ad Pontificatum evectus, inter habendam electionem datâ fide ſe Concilium Generale intra biennium coacturum eſſe ſanctiſſimè in ſe recepit. Papatum adeptus de fide liberandâ parùm ſollicitus, nonniſi copiis militaribus conſcribendis, opprimendæ urbium Italicarum libertati, & ampliandis Eccleſiaſticæ ditionis pomœriis, animum adjecit; repudiatis ſummo faſtu Cardinalium, quibus Synodus in votis fuit, precibus. Viri intemperiem tandem caſtigavit Ludovicus XII. Galliæ Rex, qui à Pontifice bello lacelſitus, Concilium Turonenſe anno 1510. haberi juſſit. Plura adverſùs authoritatem Pontificiam moliri auſa eſt iſta Synodus; & in his Chriſti Vicarium plus nimis ferocientem armis jure oppugnari poſſe, Pragmaticam ſanctionem in uſum eſſe revocandam, & legatos ad Julium, qui de Concilio indicendo eum compellarent, mittendos eſſe, decrevit. Concilium indicere Julius præfractè recuſavit; adeoq; Cardinales quamplurimi Ludovici Regis & Maximiliani Imp. patrocinio fulti Concilium Piſis anno 1511. celebrârunt. Inchoatâ Synodo Julium adeſſe jubent, nefariæ perfidiæ & violatæ fidei reum agunt, nil *in Chriſtianâ republicâ deterius, nil pernicioſius expectari poſſe, quàm ipſum Chriſti Vicarium* prædicant, ac prolato in medium longo criminum Julianorum indiculo, ipſum dignitate Papali ſuſpendendum decernunt. Julius interim, ne cauſæ ſuæ deeſſet, ex adverſo Concilium Romæ in Eccleſiâ Lateranenſi anno 1512. celebrari curat; Patreſq; Piſanos hæreſeos damnari & diris devoveri efficit. Gallicis armis parùm proſperè in Italiâ cedentibus, brevi poſt tempore diſſoluta eſt Synodus Piſana; & præclara Leoni X. qui Julio Concilii Lateranenſis Seſſioni v. intermortuo anno 1513. ſucceſſerat, triumphandi materia relicta eſt. Concilium ille diutius produxit, reſq; pro lubitu geſſit; Synodum Piſanam iteratò anathematizari, Pragmaticam Sanctionem aboleri, Pontificis ſupra Concilium ſuperioritatem definiri, & adverſa Conciliorum Conſtantienſis ac Baſileenſis decreta caſſari effecit. Rebus Gallicis in deterius vergentibus, Franciſcus cum Leone Papâ famoſam *Concordatam* anno 1515. iniit; & Clerum Gallicanum ſe *Conventui Piſano renunciare & Concilio Lateranenſi adhærere* ſolenni decreto proteſtari adegit; quamvis hodie Eccleſia Gallicana Concilium Lateranenſe repudiet, & Oecumenicorum numero eximat. Sanè iſti Concilio vix ſexaginta Epiſcopi interfuerunt; iſti etiam maximam partem Itali, viliſſima ſedis Romanæ mancipia. Anno 1517. Tetzelius, aliiq; Ordinis Dominicani gregales, venales Indulgentias per Germaniam circumtulerunt; à Leone Papa immiſſi, qui credulâ plebe pecuniam emungerent. Horum audaciæ ſeſe obvium dedit Lutherus, & in impias Dominicanorum conciones invectus, inſigniores Eccleſiæ Romanæ errores paulatim aggreſſus eſt; atq; adeò tamdiu exoptatam, toties fruſtra tentatam Reformationem fœliciter auſpicatus eſt; quæ ſummâ alacritate & applauſu à maximis Sæculi viris excepta, per potiorem Eccleſiæ Occidentalis partem brevi diffuſa eſt; incaſſum frementibus inferis & ringente ſede Romanâ.

SCRI-

SCRIPTORES.

1501. JOANNES LUDOVICUS VIVES, gente Hiſpanus, patriâ Valentinus; domi Grammaticæ, Lutetiæ Dialecticæ operam dedit, tam infœlicem ſane, ut præceptores Sophiſtarum ac Scholaſticorum nugis & incultæ barbariei perditè addictos nactus, humaniores literas adeò non hauriret, ut etiam ſcriptis oppugnaret. Invecto enim Hiſpaniæ ab Antonio Nebriſſenſi politioris literaturæ ſtudio, cùm Doctores Scholaſtici, quibus rudis ille ſermonis ſqualor in deliciis erat, tam laudabili incepto manibus pedibuſq; obviam irent, Ludovicus noſter Theologo cuidam Valentino Antonium impugnanti manum commodaſſe dicitur. Tandem verò Lovanii Græcis Latiniſq; literis ſupra vulgarem ſortem eruditus, cœno emerſit; quoq; magis à rectâ eruditionis ſemitâ deflexerat, eò acriore animi contentione utriuſq; linguæ elegantiis reſtaurandis incubuit. Claruit anno 1501. In Academia Lovanienſi publico, ut videtur, ſtipendio conductus, liberales ſcientias juventuti Academicæ prælegit; ubi adoleſcentem nobiliſſimum Guliel-mum Croium, paulò pòſt ad ſedem Toletanam evectum diſcipulum habuit. Interea temporis magnus ille doctrinæ & antiquæ Theologiæ inſtaurator Eraſmus, rem præclaram auſus, veterum Patrum Latinorum ſcripta è ſitu diuturno excutienda, mendis & ſordibus repurganda, ac in lucem edenda ſuſceperat. Ab iſto in Conſilii partem vocatus Vives, Celeberrimum S. Auguſtini Opus de Civitate Dei recognoſcendum, & Commentariis elucidandum ſuſcepit. Quanto id ſucceſſu præſtiterit, nôrunt eruditi; nôrunt quotquot bonas literas curæ habent. Opus ſuum anno 1522. abſolutum, datâ ex Lovanio Epiſtolâ Henrico VIII. Angliæ Regi inſcripſit. Regi eo nomine gratiſſimus, mox in Aulam Anglicam accitus eſt; ut Mariæ Principis, filiæ Regis unicæ, inſtitutioni præeſſet. Eo munere aliquot annis perfunctus, tandem ob improbatum Henrici divortium, aulâ regnoq; excedere neceſſe habuit: quin & iram regiam expertus eſt, in cuſtodiâ liberâ per ſex menſes detentus, atq; ægrè demum liberatus. Hinc in Belgium ſeceſſione factâ, Brugis deinceps ſedes poſuit; & uxore ductâ proli ſuſcipiendæ ac libris ſcribendis operam dedit. Obiit Brugis anno 1537. ſeu, ut alii, 1541. *Vir in omni diſciplinarum genere exercitatiſſimus*, inquit Jovius, *& de bonis literis optimè meritus—quo decedente doctior nemo in Hiſpania ſuperfuit. Equidem nec ingenium* (hæc Eraſmus *) *nec eruditionem, nec memoriam in illo deſidero. Adeſt illi parata ſententiarum ac verborum copia; quàmq. ſuerit initio duriuſculus, indies magis ac magis in illo matureſcit eloquentia: quem ſi nec vita nec ſtudium deſtituerit, bona ſpes eſt fore, ut inter Ciceronianos numeretur.*

* Ciceronian.

OPERA.

De ratione ſtudii puerilis Epiſtolæ ii. Prodierunt ſeorſim *Lugduni* 1532. *Baſil.* 1557. *Tiguri* 1562.

Exercitatio linguæ Latinæ, ſeu *Dialogi. Colon.* 1494. 4°. *Norimbergæ* 1571. 8°. 1622. 12°. *Venet.* 1580. 8°, 1612. 8°.

De conſcribendis Epiſtolis libellus. Colon. 1536, 1573. 8°.

De Ratione dicendi libri iii. Baſil. 1537.

De Conſultatione liber, cum præmiſſo Opere, *ibid.*

Declamationes vi. *de præſenti ſtatu Europæ, & bello Turcico.* Baſil. 1538.

Pompeius fugens.

Fabula de Homine.

Liber in Pſeudo-Dialecticos.

Prælectiones iv. *in Varia.*

Ædes legum.

Iſocratis

Isocratis, Orationes ii. *viz. Areopagitica & Nicocles*, Latine versæ. *Basil.* 1538. SÆC. XVI. ab An. MD.

De Corruptis Artibus, & tradendis Disciplinis, libri xx. *Antverp.* 1531. *Colon.* 1532. *Lugduni* 1551. 8°.

Prælectio in Georgica Virgilii, & in Suetonium quædam.

Interpretatio Allegorica in Bucolica Virgilii. Mediolani 1539. 8°.

De institis, sectis, & laudibus Philosophiæ liber.

Anima Senis, seu prælectio in Ciceronis librum de Senectute.

De Somno & vigiliâ, seu prælectio in Somnium Scipionis. *Basil.* 1521.

Introductio ad Sapientiam.

Satellitium animi, sive Symbola, Principum institutioni potissimùm designata. Prodiit cum præcedente Opusculo *Lugduni* 1532. *Basil.* 1537. *Lugduni* 1556. 8°. *Lipsiæ* 1600. 8°.

Genethliacon Jesu Christi, seu de tempore quo natus est Christus.

De Virtute fucatâ.

Clypei Christi descriptio.

Jesu Christi Triumphus.

Virginis Deiparæ Oratio.

In Psalmos Pœnitentiales vii. *Meditationes totidem.*

De Passione Christi Meditatio in Psalmum xxxvii.

Exercitationes animi in Deum. Basil. 1543. 16°.

Commentarius in Orationem Dominicam. ibid.

Precationes & Meditationes quotidianæ ac generales. ibid.

De Sudore Jesu Christi sacrum diurnum.

Concio de nostro & Christi sudore.

De Veritate Fidei Christianæ libri v. quod quidem Opus ultimo omnium loco conscripsit. Prodiit *Basil.* 1544. 8°. *Colon.* 1564.

De Animâ & Vitâ Libri iii. Lugduni 1538, 1555, 8°.

De Officio Mariti Liber. Brugis 1528. 8°.

De Institutione Fœminæ Christianæ libri v. jussu Catharinæ Anglorum Reginæ compositi. Prodierunt *Basil.* 1538.

De Concordiâ & discordiâ in humano genere libri iv. ad Carolum V. Imp. *Antverp.* 1529. 8°. *Lugduni* 1532. 8°.

De Purificatione Liber. ibid.

De Christianorum vitâ miserrimâ sub Turcâ. ibid.

De Subventione Pauperum, sive de Humanis necessitatibus Libri ii. *Paris.* 1530. *Lugduni* 1532.

De Communione rerum, ad Germanos inferiores.

De Europæ dissidiis, & Bello Turcico, Dialogus. Basil. 1538.

Epistolæ variæ. Harum selectiores editæ sunt *Antverpiæ* 1571, 1572, 8°. 1577. nonnullæ antea ineditæ habentur inter Erasmi Epistolas, *Londini* 1642. fol. in calce voluminis secundi.

Prodierunt Opera Vivis omnia supra enumerata *Basil.* 1555. 2 Tom. f. Prodierant antea Opuscula Varia *ibid.* 1519. 4°.

Commentarius in S. Augustini libros de Civitate Dei. Haberi solet inter S. Augustini Opera Tom. v. seorsim verò *Basil.* 1522. *Paris.* 1555. Notari verò non indignum est, in editione S. Augustini, quam curârunt Lovanienses, Opus istud à Censoribus Romanis vitiatum esse; plurimosq; illius locos, Pontificiis minùs gratos, eximi.

Descriptio Temporum & rerum Romanarum, sub Joannis Warsenii nomine *Lovanii* 1534. edita, eidem à nonnullis tribuitur.

Opuscula aliquot inedita recenset Nic. Antonius Biblioth. Hispan. Tom. i. p. 555.

JOANNES LUDOVICUS VIVALDUS, patriâ Pedemontanus, è Monte Regali Liguriæ oppido oriundus, Ordinis Prædicatorum Theologus, claruit anno 1501. Demum à Cardinali de Valle in Consistorio Romano anno 1519. Episcopus Arborensis in Sclavoniâ sub Metropolitano Jadrensi designatus, calumniam ab æmulis quibusdam passus est; quasi verò 1501.

SÆC. XVI. ab An. MD.

Neophytus esset, & infideli sanguine prognatus. Re Cardinali de S. Cruce commissâ, postquam illum Christianis parentibus ortum esse compertum fuisset, sedem suam Episcopalem adeundi & pro munere gubernandi potestatem tulit. Scripsit Librum insignem, quod *Opus Regale* inscripsit. In eo Opuscula sequentia continentur.

Epistola de repellendis tristitiæ causis.
De officio pietatis erga defunctos.
Tractatus de pugnâ partis sensitivæ cum intellectivâ.
Epistola ad Uladislaum Bohemiæ & Hungariæ Regem.
Liber de laudibus trium Liliorum insignium Regis Galliæ.
Tractatus de cognitione electorum & reproborum.
De xii. *persecutionibus Ecclesiæ Dei.*
De Magnificentiâ gloriæ Solomonis, numne salvus an damnatus fuerit.
De causa contritionis liber. Prodiit *Lugduni* 1512.
De veritate contritionis liber alter. Paris. 1519, 1530, 1564.
Prodierunt Vivaldi Opuscula Theologica *Papiæ* 1507. *Lugduni* 1548.

1501.

BAPTISTA MANTUANUS. *Spagnolus* seu *Hispaniolus* cognomento dictus, gente Italus, patriâ Mantuanus, ex Hispano Celtibero patre, matre Italâ, furtivo concubitu (si Jovio * fides) natus est anno 1448. die xvii. Aprilis. Ordinis Carmelitani in Conventu Mantuano Monachus. Poeta eximius, & Theologus non incelebris; quippe qui penitiori Latinæ linguæ scientiæ Hebraicas literas adjecerat; & Poeticam venam rebus lascivis aut profanis impendere piaculum duxit. Claruit anno 1501. Postquam sexies à Congregatione suâ Vicarius Generalis electus fuisset; demum anno 1513. Romæ in frequentissimo Carmelitarum Capitulo totius Ordinis Generalis constitutus est. Post triennium verò, se tanto oneri imparem sentiens, dignitati suæ ultroneus cessit; ut Deo ac sacris studiis faciliùs vacaret. Pauxillo sanè tempore id illi contigit. Obiit Mantuæ xi. Cal. Aprilis anno 1516. ætatis suæ 68. Mortuo Fredericus Mantuæ Princeps statuam marmoream, laureâ coronatam, in arcu triumphali juxta Virgilii Maronis simulachrum posuit. Vir certè & ingenio & dicendi ubertate plurimùm pollens; quiq; Poeta optimus haberi posset; nisi in illa incidisset tempora, quibus nullus mediocribus Poetis locus erat. Carminum utcunq; numero nulli inferior; utpote qui plusquam quinquagies quinquies millenos versus à se scriptos reliquerit. Hos quidem duriusculâ censurâ *Scabiosos* esse, & *ita ruri natos, ut nihil sapiant urbanum*, judicat Scaliger †. Mitius paulò Lilius Gyraldus ‖. *Juvenis*, inquit, *laudabilior poeta fuit. Cùm verò ei defecit calor ille & fervor juvenilis: tanquam amnis sine obice extra ripas sordidè defluens, coerceri non potuit. Vix enim ea legere possumus, quæ longiùs ille ætate provectus carmina scripsit.* Sanè Mantuanus id infortunii habuit; ut in extremo ferè vitæ actu Criticorum ictus scripta sua confodientium editâ defensione repellere cogeretur.

* Eleg. Doct. Virorum c. 61.

† Poetic. l. 6.

‖ Dialog. de Poetis Sæc. sui.

OPERA.

Psalmi vii. *Bononiæ* anno 1482. editi, cùm civitas gravi peste premeretur.

Apologeticus in laudem Poeseos & Poetarum contra castigatores Operum suorum.

De horum temporum calamitatibus, seu de vii. peccatis mortalibus, *Bononiæ* 1478. 4°. *Paris.* 1505. 4°.

Bucolicorum libri iii. sive *adolescentiæ.*

Eclogæ x.

Contra Poetas impudicè scribentes. Paris. 1505. 4°.

Epigrammatum ad Falconem liber.

De morte contemnendâ Carmen.

Niniæ

Neniæ aliquot, seu Consolationes in mortem Collæ Asculani, Petri Nebularii Carmelitæ, Frederici Hispanioli, Joannis Soreth Carmelitarum Generalis, Alexandri Cortelii, & filii Joannis Sebadini.

Exhortatio ad Principes Christianos, de armis contra Infideles semper capiendis.

Uter sit præstantior, Orator, an Poeta?

De susceptο Magisterio Theologico Carmen.

Contra Amorem Carmen, atq; aliud de naturâ Amoris.

De vitâ S. Blasii Episcopi & Martyris libri ii.

De Vitâ B. Nicolai Tolentini libri iii.

De Bello Veneto liber.

Exhortatio ad Insubres.

Angelariorum libri vi. ad Gonsalvum Ferrandum Agelarium.

De Cupidine marmoreo dormiente Carmen.

Parthenice Heroidum & virginum sanctissimarum, viz. de D. Mariâ libri iii. de S. Catharinâ libri iii. de SS. Margaretâ, Agathâ, Luciâ, Apolloniâ, & Cæciliâ libri singuli. *Bononiæ* 1487. 4°. *Daventriæ* 1497. 4°. *Venet.* 1499.

De vitâ B. Dionysii Areopagitæ libri iii.

De vitâ S. Georgii liber.

De vitâ B. Ludovici Morbioli Bononiensis liber.

In laudem B. Joannis Baptistæ Carmen.

In B. Albertum Carmelitam Siculum Carmen.

Fastorum libri xii. secundum xii. anni menses digesti. *Argentinæ* 1520. 4°.

Vitæ suæ Epitome ad posteritatem.

Alphonsus, seu de Granatâ à Ferdinando & Isabellâ Hispaniæ Regibus anno 1492. expugnatâ libri vi.

Trophæum Gonzagæ, seu de Gallis ex Italiâ pulsis libri v.

De fortunâ Franciſci Gonzagæ Carmen.

Carmen Panegyricum in Robertum Sanseverinatem. Venet. 1499.

Somnium Romanum de eodem.

Carmen Panegyricum in Brixiam civitatem.

In Villam Jo. Bapt. Refrigerij Carmen.

De Quercu Juliâ Carmen.

Sylvarum libri iv.

Contra detractores Dialogus.

Contra calumniatores Epistola.

Tractatus de parte corporis B. Mariæ, in quâ conceptus est Iesus Christus.

Redemptoris mundi matris Ecclesiæ Lauretanæ Historia.

De variis interpretationibus S. Scripturæ.

Apologia pro Carmelitis.

Pro Jo. Trithemii libro de laudibus Ordinis Carmelitarum.

Pro ejusdem libro de Viris illustribus ejusdem Ordinis.

De Patientiâ libri iii. Paris. 1498. 4°. ibid. 1505. 4°.

De Vitâ Beatâ Dialogus jocundissimus.

Prodierunt omnia Baptistæ Mantuani Opera, studio Laurentii Cuperi Bruxellensium Carmelitarum Prioris, *Antverp.* 1576. 4. Tom. 8°. plurima *Colon.* 1565. ferè omnia *Paris.* 1513.

PETRUS MARTYR ANGLERIUS, natione Italus, domo Mediolanensis, apud lacum tamen Verbanum in Galliâ Cisalpinâ natus, Protonotarius Apostolicus, claruit anno 1501. Patriæ discordiam atq; intestina bella detestatus, anno 1487. Tendillæ Comitem, Hispaniæ Regis legatum, in Hispaniam secutus est; & à Ferdinando Rege in aulam accitus, variis dignitatibus auctus, rebusq; gravissimis admotus fuit. Prior enim Archiepiscopatûs Granatensis constitutus, & secretis Rerum Indicarum Consiliis adhibitus, exeunte anno 1501. ad Campsonem Gaurum Ægypti Sultanum à Catholicis Regibus legatus est. Obiit post annum 1525. Historica conscripsit plu- 1501.

SÆC. XVI. ab An. MD.

rima; in quibus, judice Gomecio *, *ſtyli ruditatem rerum à ſe traditarum fide egregiè compenſat.*

* De reb. geſt. Fr. Ximenii. lib. 1.

SCRIPTA.

DE *navigatione Oceani*, ſeu de Inſulis à Chriſtophoro Columbo nuper inventis, libri xxx. anno 1502. ſcripti. Prodierunt ſeorſim *Pariſ.* 1587. 8°.

De Legatione ſuâ Babylonicâ libri iii. Editi ſunt unà cum præmiſſo Opere *Baſil.* 1533. *Colon.* 1574. 8°.

Epiſtolarum Libri xxxviii. quibus integra ferè rerum in Europâ per totidem annos (ab anno ſc. 1488. ad 1525.) geſtarum Hiſtoria Epiſtolis dcccxiii. comprehenſa exhibetur. Prodiit Opus iſtud *Complut.* 1530. *Anſtelodami* 1670. f.

1501. FRANCISCUS GEORGIUS, Patriâ Venetus, Ordinis Minorum ſodalis; Platonicæ Philoſophiæ & Talmudicis commentis impensè deditus, plurimos erravit errores, quos cum Origene ferè communes habuit. Ex his maximè notari meretur ſententia ejus de Paradiſo terreſtri; cujus integram Hiſtoriam, Philonem & Origenem ſecutus, in Allegoricum ſenſum detorquet. Claruit anno 1501. Obiit anno 1510. Scripſit *Problematum in S. Scripturam Tomos* vi. *Venetiis* 1536. *Pariſ.* 1574. 4°. editos: & *Cantica* iii. *de Hærmoniâ mundi*, Venet. 1525. *Pariſiis* 1545. f. impreſſa.

1501. ANTONIUS TROMBETA, nonnullis *Tubeta* dictus, natione Italus, Patriâ Patavinus, Ordinis Minoritarum, Provinciæ S. Antonii Miniſter, & in Academiâ Patavinâ Metaphyſicæ profeſſor, eximius Scoti ſectator. Illam quidem provinciam annis 22. iſtam 42. geſſit. Claruit anno 1501. Inter legendam Patavii Metaphyſicam, Monaſterii S. Leonardi de Mathemauro Ordinis S. Benedicti, Commendæ titulo à Julio ii. Pontifice donatus eſt. Summâ in docendo, ſcribendo, ac diſputando aſſiduitate, totius ferè Curiæ Romanæ, *maximè* verò Petri Bembi Cardinalis doctiſſimi, favorem ac neceſſitudinem obtinuit. Tandem Archiepiſcopus Athenarum titularis, ac dein Epiſcopus Urbinas factus, à Julio II. ad Concilium Lateranenſe evocatus eſt. Obiit in urbe Patriâ anno 1518. ætatis ſuæ 82. in æde D. Antonii ſepultus. Scripſit *Expoſitiones in Iſagogicas Formalitates ad Scoti Theologiam*; quas Antonius Syrrectus, Minorita, paulò ante evulgârat. Prodierunt Syrrecti Formalitates *Pariſ.* 1588. 1605. Trombetæ Expoſitio ad calcem earundem *Venet.* 1518. Cæterùm *Quæſtiones in Metaphyſicam, & Tractatus de futuris contingentibus*: quæ ſcripſiſſe Trombetam author eſt Waddingus *, nondum uti arbitror, prælo exierunt. Ejuſdem verò *Tractatus contra Averroiſtas de Animarum humanarum purificatione* typis excuſus eſt *Venet.* 1498. f.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 38.

1501. BONIFACIUS DE CEVA, gente Italus, Patriâ Ligur, Marchionis de Cevâ filius, Saxoniæ Ducum conſanguineus, Juris utriuſque Doctor. Poſt navatam diu Foro operam, Ordini Franciſcano ſe adjunxit, & in Conventu Rubei Montis Provinciæ S. Bonaventuræ habitum ſuſcepit. Claruit anno 1501. Ob inſignem, quâ polluit, prudentiam, rerumque agendarum dexteritatem, pacis Sequeſter inter tumultuantes Galliæ principes plus ſemel adhibitus eſt. A conſodalibus verò ſuis Provinciæ Franciæ Miniſter & Commiſſarius, & Provinciarum Turonenſis ac S. Bonaventuræ, & magni Conventûs pariſienſis Reformator factus, ſingulas novis ab ipſomet editis Conſtitutionibus ad meliorem diſciplinam revocavit. Obiit Lutetiæ anno 1512. Aprilis die xii. Scripſit, præter *Conſtitutiones* prædictas, Minoritis ſatis notas, Opus haud exigui laboris, quod inſcripſit, *Viatica Excurſiones, de variis hominum vitiis*, ad Joannem Epiſcopum Taurinenſem. Prodiit *Pariſ.* 1518. *Tractatum de Perfectione Chriſtianâ.* Pariſ. 1517. *Quadrageſimale, & Sermones Paſchales*, ibid. *Tractatum*

de

de scientiâ, & arte bene moriendi, & Responsionem ad quandam Apologiam contra se factam: de quibus Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 85.

ANTONIUS BONITUS, natione Italus, patriâ Cuccharamus, Ordinis Minoritarum Socius, & Provinciæ Terræ Laboris Præfectus, claruit anno 1501. Reginæ Joannæ matri, & Joannæ filiæ de Aragoniâ operam diuturnam in Sacello Palatii regendo præstitit. Dein Regi Ferdinando ab elemosynis ascitus, Ecclesiam Montis Marani regendam suscepit, ad Acernensem denuò translatus: tantâ ubique erga Pauperes benevolentiâ usus, ut *Pater Pauperum* vulgò appellaretur. Obiit circa annum 1510. Extat *Elucidarium de Conceptione immaculatâ Virginis gloriosæ:* typis impressum *Neapoli*, 1507. *Manuale*, autem, quod scripsit, *omnium ferè definitionum & diserepationum casuum conscientiæ*, nondum prælo editum videtur. 1501.

JOANNES DE ARGAMANES, gente Hispanus, Ordinis Franciscani, Provinciæ S. Jacobi. Claruit anno 1501. Scripsit *Speculum Fratrum Minorum*, quo gravissimas, quæ in Minoritarum Regulâ deprehendi possent, difficultates explicat. Prodiit in Enchridio seu Manuali Fratrum Minorum anno 1535. Italicè *Tarvisii* 1593. Ejusdem *Tractatus de valore Indulgentiarum*, excusus est *Hispali* 1548. 1622. *Clypeus sacrarum Monialium* extat in Enchridio Fratrum Minorum. 1501.

PELBARTUS OSVALDUS, natione Hungarus, civitate Temeswariensis, Ordinis Minoritarum Concionator eximius. Claruit anno 1501. Scripsit Volumen satis crassum, cui titulum dedit, *Aureum S. Theologiæ Rosarium, juxta quatuor Sententiarum libros quadripartitum; ex doctrinâ Doctoris Subtilis, & D. Bonaventuræ, atque aliorum sacrorum Doctorum.* Quartum ex hisce quatuor librum à Pelbarto morte præreptо nondum absolutum supplevit Osvaldus à Lasco, Pelbarti discipulus. Prodiit integrum Opus *Hagenoæ* 1504. 1508. 2. vol. f. *Venetiis* 1586, 1589. Tom. iv. *Brixiæ* 1594. Extant præterea ab eodem conscripta, *Sermones de Tempore Dominicales, ac de Sanctis*, Paris. apud Franciscum Regnant: *Quadragesimale triplex*, viz. de pœnitentiâ, vitiis, & præceptis Decalogi; & *Stellarium* B. Virginis. Unicum Opus ex hisce tribus confici solet; quod *Pomærium Sermonum* inscriptum, prodiit *Hagenoæ* 1475, 1498. *Venet.* 1586. 4°. Quinetiam ejusdem *Stellarium Coronæ gloriosissimæ Virginis* impressum est *Venet.* 1587. *Commentaria in Psalmos*, Hagenoæ 1504. 1501.

JOANNES MEDER, natione Germanus, Ordinis Franciscani Regularis Observantiæ Theologus, nec ignobilis apud Basileenses Concionator. Claruit anno 1501. Scripsit *Parabolam filii Prodigi*, seu integrum Sermonum totius anni volumen de eâdem Parabolâ, quibus Pœnitentiæ originem, progressum & effectus fusè explicat. Prodiit *Basileæ* 1510. *Paris.* 1511. 8°. 1501.

MAURITIUS DE PORTU FILDÆUS, Patriâ linguâ *Ophihilla* dictus, gente Hibernus, *Flos Mundi* vulgò appellatus, Ordinis Franciscani socius, inter Fratres Conventuales in Italiâ ab unguiculis ferè atque adeò quadraginta plùs minus annis versatus. Claruit anno 1501. In Academiam Patavinam evocatus Theologiam diu prælegit. Tandem verò à Julio II. Pontifice Archiepiscopus Tuamensis renunciatus, Concilio Lateranensi anno 1512. interfuit; primisque duabus Sessionibus subscripsit. In Patriam redux, maximâ à conterraneis suis veneratione exceptus est; non solùm ob ingentem eruditionis & pietatis famam, verùm etiam ob plenarias Indulgentias concedendi facultatem, quam à Pontifice adeptus Hiberniæ secum intulit. Obiit Gallovidiæ ante quinquagesimum ætatis annum viii. Cal. Junii anno 1513. seu, ut alii volunt, 1514. Vir in rebus Theologicis ac Philosophicis juxta doctrinam Scoti, si quis alius versatissimus; quibus excolendis totam ferè vitam impendit. 1501.

SCRIPTA.

SÆC. XVI. ab An. MD.

SCRIPTA.

Theoremata de mente Scoti. Prodierunt *Venet.* 1514. 8°.

Annotationes in ejuſdem Quæſtiones in Porphyrium, Univerſamque Logicam. Venet. 1500. f.

Caſtigationes in libros iv. *Sententiarum ſcripti Oxonienſis.* Lugduni 1520.

Reportata ejuſdem recognita. Pariſ. 1518.

Epitomata in Formalitates Scoti. Pariſ.—8°.

Notæ & Poſtillæ in univerſa ferè Scoti opera. Habentur in poſtremâ Scoti Operum editione Lugdunenſi.

Dictionarium S. Scripturæ: quod quidem ultra literam E non progreditur. Prodiit *Venet.* 1603.

Enchiridion fidei. Venet. 1591. 4°.

Liber diſtinctionum, MS. in Bibliothecis Fratrum Conventualium Ravennæ & Aſſiſii.

Alia nonnulla ejuſdem Opera recenſet Lucas Waddingus de Scriptor. Ord. Minor. p. 256.

1501. NICOLAUS DIONYSII, aliis *de Nyſe* dictus, natione Gallus, Ordinis Minoritarum Theologus non obſcuri nominis, Conventûs Rothomagenſis Præpoſitus, Provinciæ Franciæ Vicarius, mox Miniſter Provincialis. Claruit anno 1501. Obiit Rothomagi anno 1509. die xviii. Maii, in aulâ Capitulari ante altare ſepultus.

SCRIPTA.

Reſolutio Theologorum, ſeu *Commentarii in* iv. *libros Sententiarum.* Venet. 1568, 1574.

Summa, ſive Gemma Prædicantium, ſeu *Sermones plures.* Prodierunt *Baſil.* 1508. *Brixiæ* 1585.

Sermones æſtivi & hyemales.

Sermones de Adventu duplices.

Sermones de Quadrageſimâ. Prodierunt omnes iſti poſtremùm recenſiti Sermones *Rothomagi* 1508. *Argentinæ* 1510.

Sermones de Tempore à Dominicâ 2ª. poſt Paſcha uſque ad Adventum. Pariſ. 1510.

Speculum mortalium, ſeu *de quatuor noviſſimis.* Pariſ. 1518.

1502. JACOBUS ALMAINUS, gente Gallus, patriâ Senonenſis, Theologus magni inter Scholaſticos nominis, doctrinæ Scoti, Occami, & Bielis addictiſſimus; Collegii Navarrenſis in Academiâ Pariſienſi alumnus, & Joannis Majoris auditor. Claruit anno 1502. Quamprimùm Artium Magiſterium tuliſſet, Dialecticam & Philoſophiam naturalem publicè docuit, ſuaſq; de utrâq; diſciplinâ lucubrationes ab anno 1505. ad 1508. typis dedit. Anno 1508. in Theologico Navarræ Sodalitio locum obtinuit; atq; anno demum 1511. lauream Theologicam tulit. Anno ſequenti Sententias in Collegio ſuo prælegit, & commentariis illuſtravit. Eodem circiter tempore à Facultate Theologicâ electus eſt; qui Thomæ Cajetani librum de Pontificis ſupra Concilium auctoritate, à Concilio Piſano ad Pariſienſes tranſmiſſum, editâ reſponſione refutaret. Summo id acumine ac doctrinâ præſtitit; librumq; ſuum, in frequentiſſimo omnium Theologorum conventu recitatum, cunctorum ſuffragiis comprobatum retulit. Obiit anno 1515. immaturâ morte abreptus.

OPERA.

OPERA.

Moralia, in quibus quatuor habentur Tractatus, viz. *De actuum & habituum essentiâ eorumq; impedimentis*; *de tribus virtutibus Theologicis, Fide, Spe, & Charitate*; *de humanis virtutibus*; *de earundem virtutum oppositis*. Prodierunt simul *Paris.* 1510, 1512.

Quæstio in Vesperiis habita de Dominio naturali, civili, & ecclesiastico. Habetur *ibid.* & inter Gersonis Opera Tom. i. p. 688.

Lectura in iv. *Librum Sententiarum* imperfecta, seu de Pœnitentiâ & Matrimonio, à distinctione 14. ad 37. Exstat *ibid.*

Lectura in iii. *Librum Sententiarum* completa. Prodiit *ibid.* & seorsim *Lugduni* 1527. 8°.

Expositio in Quæstiones seu Decisiones Gulielmi Occami de Potestate Ecclesiasticâ & seculari. Habetur apud Goldastum Monarch. Tom. i. p. 588. inter Gersonis Opera Tom. i. p. 751. seorsim verò *Paris.* 1526. 8°. & cum libris præmissis *ibid.* 1512.

Liber de auctoritate Ecclesiæ & Conciliorum adversùs Thomam de Vio Cajetanum. Extat apud Gersonem Tom. i. p. 705. & seorsim *Colon.* 1514.

Dictata super Sententias M. Roberti Holkot de actibus fidei & intellectûs, de actibus fidei, & de libertate voluntatis. Paris. 1512, & 1526. 8°.

Embammata Physicalia. Paris. 1505.

Tractatus V. *Consequentiarum.* Paris. 1508.

Prodierunt Opera Almaini (nescio tamen, annon omnia) *Paris.* 1516.

FINUS HADRIANUS, natione Italus, domo Ferrarienſis, Scripturarum (ut vocant) Ducalis Fisci Magister; vivebat senex anno 1503. uti in Proœmio Operis sui testatur. Scripsit *Flagellum adversùs Judæos*, in libros ix. distributum: quod typis excusum prodiit *Venet.* 1538. 4°. 1503.

ALBERTUS CRANTZIUS, gente Germanus, ex honestâ familiâ Hamburgi natus, Juris Canonici & Theologiæ Doctor, postquam multas Academias invisisset, anno circiter 1490. creatus. Anno 1482. Academiæ Rostochianæ Rector factus Theologiam & Jus Canonicum ibi aliquamdiu docuit. Postea in urbem patriam reversus, Hamburgensis Ecclesiæ Canonicus creatus est; & Professoris Theologici munere honestatus, tandem Canonicorum Collegii Decanus evasit. Claruit anno 1504. Ecclesiæ quidem reformationem, pristinamq; puritatem summis apprecatus est votis: Luthero tamen opus exoptatum aggredienti, quasi desperans, dicere solebat: *Frater, frater, abi in cellam, & dicito*; *Miserere mei Deus.* Obiit Hamburgi anno 1517. vii. Id. Decembris, in cœmiterio templi majoris sepultus. 1504.

SCRIPTA.

Metropolis, seu Historia Ecclesiastica de Ecclesiis in Germaniâ, maximè verò Saxoniâ, Caroli M. ætate fundatis vel instauratis, ab anno Christi 780. usq; ad an. 1504. libris xii. comprehensa. Prodiit *Basil.* 1548. *Colon.* 1574. 8°. *Francofurti* 1576, 1590.

Historiæ Saxonicæ libri xiii. *Colon.* 1520. *Francofurt.* 1575.

Historiæ Vandalicæ libri xiv. *Francofurt.* 1575.

Chronicon aliarum gentium Septentrionalium, viz. Daniæ, Sueciæ, & Norwegiæ. *Argentinæ* 1546. & cum additione per J. Wolfium *Francofurt.* 1575. Singulas hasce Historias à Caroli M. ætate orditur Crantzius, & in anno 1504. finit. Omnia ista Crantzii Opera, antequam expurgentur, legi interdicunt Indices Romani.

De Officio Missæ libellus, Rostochii 1505. excusus.

JOAN.

SÆC. XVI. ab An. MD.

1505. JOANNES STELLA, civitate Venetus, D. Mariæ formosæ Sacerdos, scripsit anno 1505. Quando obierit, parùm constat. Scripsit, veteri stylo ac simplicitate usus, *Commentarium de Vitâ ac moribus Pontificum Romanorum* à S. Petro usq; ad secundum Julii ii. annum, qui Christi fuit 1505. Interim multa se, novissimis præsertim temporibus, quæ literis tutò committi non possent, prætermisisse ipse in Epistolâ ad Antonium Sutrianum, Patriarcham Venetum, non diffitetur. Sanè ipso tacente illum novissimis Pontificibus, & in his Alexandro VI. & Julio II. omnium non solum Pontificum sed & virorum pessimis, turpissimè adblandiri quivis facilè agnoscet. Prodiit Opus istud *Venet.* 1507. dein *Basil.* 1570. Postremò —— 1650. 24°. Scripsit adhuc Stella librum *Augustalem* dictum *de Imperatoribus Romanis.* Prodiit iste *Venet.* 1503.

1506. DAMIANUS CRASSUS, natione Italus, ex Ripolà, oppido in Subalpinis supra Augustam Taurinorum sito, oriundus; Ordinis Dominicani Monachus, ac demum in Lombardiâ Provincialis; S. interim Theologiæ Magister, Collegio S. Thomæ in Academiâ Ticinensi Regens datus est. Claruit anno 1506. Obiit anno 1516. Scripsit *Commentarium* satis prolixum in *Job*; atq; anno 1506. edendum curavit cum aliis aliquot Tractatibus; in quibus locum habet *Liber Quæstionum de S. Joanne Evangelistâ.* Dum Collegio enim D. Thomæ præellet Damianus, disputando asserit propositionem istam, S. Joannem fuisse Consanguineum Christi, Consanguineum Dei, & multas alias, contra Joannem de Calivis Ord. Minor. Istas postea in librum digestas luce publicâ donavit.

1506. FRANCISCUS XIMENIUS, gente Hispanus, Cisneris, municipio regni Legionensis non ignobili, natus, ex illustrissimâ Cisneriorum familiâ ortum duxit. Patrem habuit Alphonsum Ximenium Cisnerium, matrem Mariam. Gonzalus à sacro fonte dictus, Francisci postea nomen cum cucullo induit. Sacerdotio ab incunabulis destinatus, summâ curâ literis institutus est. Compluti grammaticam, Salmanticæ Philosophiam, Theologiam, ac Jus utrumq; didicit. Hinc Romam ad causas actitandas profectus, auditâ Patris morte, in patriam rediit; expectativis, quas vocant, Pontificis literis munitus. His fretus Archipresbyteratum Uzedæ oppidi, tunc forte vacuum occupavit; ab Alphonso Carillo Archiepiscopo Toletano eo nomine captus, & in vinculis diu detentus. Tandem liberatus Archipresbyteratum suum Capellaniâ (quam appellant) maximâ Ecclesiæ Seguntinæ commutavit. Seguntiæ positus, adscito sibi Hebræo præceptore, linguarum Hebraicæ ac Chaldaicæ elementa hausit; & Joanni Lupo Medinensi instituendæ Academiæ autor fuit. Egregiâ viri famâ permotus Petrus Gonsalvus Mendozius Cardinalis, Episcopus Seguntinus, vicariam universæ diœceseos administrationem illi detulit, & sacerdotiis eum opimis auxit. Pauxillo dehinc tempore elapso, rerum mundanarum pertæsus, & secessum meditatus, sacerdotia & dignitates abdicavit; & in Cœnobio Toletano Monachis Franciscanis se adjunxit. Loci tamen celebritate offensus, secretiorem adhuc secessum cogitat; & enixis precibus impetravit, ut in angustam quandam perpaucorum sodalium domunculam, Castanetum dictam, amandaretur; paulò post haud dissimili Salzedæ Monasteriolo præfectus. Anno 1492. Isabellæ Reginæ à sacris Confessionibus admotus est; & gregalium suorum Provincialis per utramq; Castellam factus. Anno 1495. Mendozio Cardinali, Archiepiscopo Toletano successor datus est; atq; adeò sedis suæ jure totius Hispaniæ Primas & Archicancellarius evasit. Anno 1500. Academiæ Complutensis fundamenta posuit. Claruit anno 1506. Quadriennio ante præclarum illud opus, accuratam SS. Bibliorum editionem triplici linguâ Compluti adornatam exorsus fuerat: accitis undequaq; maximo sumptu, præcipuè verò ex Bibliothecâ Vaticanâ, quàm emendatissimis Codicibus MSS. & ingenti stipendio conductis viris eruditissimis, Alphonso Zamorâ, Alphonso medico Complutensi, & Paulo Coronello rerum Hebraicarum

carum peritiſſimis, Demetrio Cretenſi, Antonio Nebriſſenſi, Lopide Aſtunigâ, & Ferdinando Pintiano Græcarum Latinarumq; literarum conſultiſſimis. Duravit opera egregio iſti inceepto data quindecim plùs minùs annos; adeò ut editio finem penè cum Ximenii morte tulerit; poſtquam illi quinquaginta millibus aureorum, & ampliùs, conſtitiſſet. Eodem circiter tempore Mozarabum Liturgiam, quæ in universâ Eccleſiâ Toletanâ ab Iſidori temporibus, & poſt expugnatum à Mauris Toletum in ſex Eccleſiis, quas Chriſtianis Barbari permiſerant, uſurpata fuerat; poſt recuperatam verò ab Alfonſo VI. ſub finem undecimi ſæculi Urbem in deſuetudinem paulatim abierat; ſex illis Eccleſiis poſtliminiò intulit; atq; anno 1504. Melchiori Gurrizio Genuenſi Toleti imprimendam dedit. Anno 1506. turbatis poſt Iſabellæ Reginæ mortem Caſtellæ rebus, Ximenius Joannæ Reginæ tunc delirantis Cuſtos, Carolique pueri Protector ab optimatibus Caſtellanis unanimi ſuffragio electus eſt. Anno 1507. dignitate Cardinalitiâ à Julio II. Pontifice donatus fuit: Inquiſitor Fidei Generalis per univerſum Caſtellæ regnum mox conſtitutus. Poſt Ferdinandi demum Regis mortem, ab annò 1515. univerſam Hiſpaniam, abſente Carolo, vicariâ autoritate biennio rexit. Obiit Vir verè magnus, & literis juvandis natus, Pintiæ VI. Id. Novembr. anno 1517. ætatis ſuæ 80. circiter. Toleti in Eccleſiâ Primariâ ſepultus. Magnificam, uti ſupra diximus, SS. Bibliorum editionem, ſumptu quin & dictamine proprio, à viris doctiſſimis adornari fecit. In eâ Veteris Teſtamenti libri tribus columnis per ſingulas paginas ſunt diſtincti. Iſtarum prima textum Hebraicum, ſecunda vulgarem Latinum, tertia Græcum LXX. Interpretum, Latinâ etiam verſione interlineari additâ illuſtratum, exhibent. His, in Pentateuchi libris, in margine inferiori ſubjicitur Chaldaica Paraphraſis, cui etiam tranſlatio Latina κατὰ πόδας facta apponitur. In libris non Canonicis (Canonem enim Scripturarum ex Hebræorum mente inſtituit Ximenius) præter Græcam τῶν ὁ. verſionem habentur duæ Latinæ, vulgaris altera, altera interlinearis de verbo ad verbum. In Novi Teſtamenti libris præter Græcum textum quàm emendatiſſimum unica habetur vulgaris verſio Latina. Acceſſit volumine poſtremo Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum vocabulorum Onomaſticon copioſiſſimum. Prodiit Opus iſtud pulcherrimum, Leoni X. Pontifici nuncupatum, *Compluti* excuſum ſex voluminibus in folio: quorum poſtremum anno 1515. prælo exiit. Cæterùm *Epiſtolarum* à Ximenio ſcriptarum volumen in Eccleſiæ Toletanæ archivis MS. extare prodit Alvarus Gomecius *, qui & pauculas aliquot in Vitâ ejus repræſentat.

SÆC. XVI. ab An. MD.

* De vitâ Ximenii, l. 4.

ALPHONSUS ZAMORA, natione Hiſpanus, ortu tamen Judæus, Judæis parentibus in urbe Zamorâ natus eſt. Hebraicis literis ac myſteriis eruditiſſimus, publicas inter Judæos, antequam fidem Chriſtianam ſuſciperet, ſcholas moderatus. Demum baptiſmo initiatus, claruit anno 1506. Ob inſignem rerum Hebraicarum peritiam ampliſſimo ſtipendio à Cardinali Ximenio invitatus, nobiliſſimæ illi Bibliorum Complutenſium editioni adornandæ quindecennem ferè operam locavit.

1506.

SCRIPTA.

Vocabularium Chaldaicum atq; Hebraicum Vet. Teſtamenti.

Interpretationes Hebræorum, Chaldæorum, & Græcorum nominum utriuſq; Teſtamenti.

Catalogus eorum, quæ in utroq; Teſtamento aliter ſcripta ſunt vitio Scriptorum, quàm in Hebræo & Græco, & in quibuſdam Bibliis antiquis.

Introductiones Artis Grammaticæ Hebraicæ.

Opera iſthæc poſtremum Bibliorum Complutenſium volumen conficiunt; in quibus conſcribendis Alphonſus noſter partes primas, in ſequentibus ſolas tulit.

SÆC. XVI. ab An. MD.

Introductiones Artis Grammaticæ Hebraicæ; seu Grammatica alia priori b revior, facilior, & lucidior, (uti ipse in Præfatione loquitur) ad Alphonsum Fonsecam, præsulem Toletanum, Ximenii successorem.

Vocabularium breve omnium ferè primitivorum Hebraicorum.

Brevis Tractatus de Orthographiâ Hebraicâ, seu *de Punctis*.

Epistola ex Hispaniâ *ad Hebræos* Romæ degentes missa *ad reprehendendum eos in suâ pertinaciâ*. Extat Hebraicè & cum versione Latinâ interlineari.

Opuscula ista quatuor proximè enumerata prodierunt simul *Compluti* 1526. 4°.

Compendium universorum Legis veteris præceptorum —— 4o.

1507. ANTONIUS DE BURGOS, Hispanus, civitate Salmanticensis, Juris utriusq; Doctor Bononiensis, & S. Clementis Hispanorum Collegii, ab Ægidio Cardinali Albornozio exstructi, sodalis; Jus Pontificium in Academiâ Bononiensi per 20 annos honestâ satis conditione professus est. Claruit anno 1507. Eximiam doctrinæ & probitatis famam adeptus, à Leone X. in Curiam Romanam accitus, utriusq; Signaturæ Referendarius factus est; & Pontificibus dehinc Romanis in rebus gravissimis procurandis operam usq; ad obitum dedit. Romæ è vivis excessit septuagenarius anno 1525. die x. Decembris. Extant, *Commentarius super utilis & quotidianus Titulo de Emptione & Venditione in Decretalibus.* Ticini 1511. Parmæ 1574. Venet. 1575. 8o. Lugduni 1575. f. *Commentarii in alios Decretalium Titulos binos*, viz. de Constitutionibus, & de Rescriptis, cum priore excusi: & *Variæ Repetiones in Jure Civili*, Venetiis 1587. editæ.

1507. BERNARDUS BASINUS, Hispanus, Theologiæ Doctor Parisiensis, Ecclesiæ Cæsaraugustanæ Canonicus, claruit anno 1507. ab anno tamen inde 1491. non incelebris, cùm Romæ in Templo S. Mariæ supra Minervam die S. Thomæ Aquinatis coram xix. Cardinalibus summâ cum laude peroravit. Scripsit *Librum de Artibus magicis, & magorum maleficiis*; qui typis impressus prodiit *Paris.* 1506. 8o. *Francofurt.* 1580. 8o. & Tomi ii. pars 1ª *Lugduni* 1620. 8o.

1508. PHILIPPUS DECIUS, gente Italus, patriâ Mediolanensis, Tristani de Dexio filius; anno ætatis decimo septimo Ticinum missus, Lancelotum fratrem, Jasonem Maynum, & Joannem Puteum Jus utrumq; docentes audivit. Dein Lancelotum fratrem à Florentinis Pisas evocatum secutus, Baldo Novello, Philippo Corneo, & Hieronymo Zanetino discipulum se dedit. Anno ætatis 22. Doctoratûs insignia meruit; & Institutionum prælectionem sibi à Pisanis demandatam accepit. Claruit anno 1508. Munus Professorium tanto acumine, eloquentiâ, & dicendi ubertate exornavit; ut Auditores ad cathedram suam confertim traheret, aliorumq; Professorum invidiam excitaret. Hinc Bartholomæus Socinus, Juris Cæsarei in eodem Gymnasio Professor, cùm se discipulis viduatum doleret; aut semetipsum aut Philippum munere suo dimitti petiit. Pisani itaq; Philippo Juris Pontificii professionem injungunt, & Felino Sandeo comitem dant. Amplioris triumphi materiam id Philippo dedit. Felinus enim extemplò cathedram suam auditorum frequentiâ spoliatam indignatus, & Philippi consortio sese imparem sentiens, Romam se contulit; & calumniis effecit, ut Philippus se docendi munere abdicare cogeretur. Is, Pisis relictis, Senensibus operam obtulit; à quibus libentissimè exceptus est. Paulò pòst turbatâ re Senensi, Pisas revocatus, Jus Canonicum docuit. Dein Ticinum transiit, opimis stipendiis à Gallo præside invitatus. Dum Cathedram Ticinensem regeret, à Concilio Pisano anno 1511. sententiam rogatus de Synodi indicendæ jure (quod ad unicam spectare sedem Romanam Julius Papa contendit) pro Concilii authoritate contra Pontificem scripsit. Ejectis itaq; è Ticino Gallis, Matthæus Cardinalis Sedunensis unicam Philippi domum militibus deripiendam dedit. Ille in Galliam se recepit; ubi Jus Pontificium apud Bituricenses biennio fermè

mè edocuit. Tandem à Florentinis mille quingentorum aureorum ſtipendio in Italiam revocatus, priſtinam dignitatem ac Provinciam Piſis obtinuit. Poſtremò Senis profeſſus eſt; ubi unicâ filiâ Patricio Senenſi collocatâ octogenario major obiit anno 1535. die xii. Octobris: Piſas delatus, & in monumento, quod ſibi vivus poſuerat, reconditus. SÆC. XVI. ab An. MD.

SCRIPTA.

Conſilium pro Eccleſiæ authoritate ſupra Papam in causâ Synodi Piſanæ anno 1511. habitum. Extat apud Goldaſtum Monarch. Tom. ii. p. 1667.

Sermo de eâdem materiâ pro juſtificatione Concilii Piſani. Habetur ibid. p. 1677. & cum præcedente Opuſculo apud Richerium Hiſt. Concil. Gener. lib. 4. par. 1. cap. 2. p. 167.

Conſilium de Reprobatione Inſtrumenti. Venet. 1546. Spiræ 1590. 8°.

Commentarius in Decretalia, Digeſtum vetus, & Codicem. Lugduni 1551. f.

Commentarius de Regulis Juris. Colon. 1569. f. 1619. 8°.

Additiones in Baldum Ubaldum ad Codicem, Digeſtum, & Infortiatum. Lugduni 1545.

Conſiliorum Tomi ii. purgati per N. Ant. Gravatium. *Venet.* 1581.

THOMAS RADINUS, TODISCHUS dictus, natione Italus, civitate Placentinus, Ordinis Dominicani Theologus ſubtiliſſimus, Poeta, Philoſophus, & Orator eximius, quodq; magis adhuc mirandum, tot tantaſq; ſcientias ſine præceptoris ope adeptus. Claruit anno 1510. Scripſit ad Maximilianum Imp. *Librum de Pulchritudine Animæ*, quem *Callipſychiam* nominavit, *Mediolani* 1511. editum: alium, cui titulus, *Abyſſus Sideralis*, Pariſ. 1514. 4°. *Orationem contra Lutherum*, Lipſiæ 1520. 4°. *& alteram contra Melanthonem*, Romæ 1522. 4°. 1510.

CYPRIANUS BENETUS, ſeu *Benedictus*, gente Hiſpanus, patriâ Aragonius, Ordinis Dominicani ſodalis, & Theologiæ Doctor Pariſienſis. Claruit anno 1511. tam doctrinâ quàm pietate inſignis. Obiit poſt annum 1522. 1511.

SCRIPTA.

Tractatus de primâ Orbis ſede.

De Concilio.

De Eccleſiaſticâ poteſtate.

De Pontificis Maximi authoritate.

Quatuor iſti Tractatus, Julio II. & Leoni X. Papis nuncupati, in lucem prodierunt *Romæ* 1512. 4°.

Dialogus de excellentiâ & utilitate Theologiæ.

De Caroli Hiſpaniarum Regis præeminentiâ, de clementiâ, &c. Prodiit cum Dialogo præmiſſo *Romæ* 1518. 4°.

Oratio Hortatoria vehemens ad Hadrianum VI. *Papam ad accelerandum iter.* Prodiit alicubi in 4°.

Tractatum de non mutando Paſchate ſub Cypriani Veneti, Doctoris, nomine excuſum memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 152. qui & Venetum iſtum eundem cum Beneto noſtro fuiſſe, non malè forſan, conjicit.

MARCUS VIGERIUS, natione Italus, patriâ Ligur, domo Savonenſis, Ordinis Minoritarum Monachus, præceptorem habuit Franciſcum Roboreum civem ac ſodalem ſuum, qui poſtea ad ſedem Pontificalem Sixti IV. nomine evectus eſt. Poſtquam Theologiam Patavii & in Sapientiæ Romanæ Gymnaſio diu prælegiſſet, Epiſcopus Senogallienſis factus eſt, dein inter Eccleſiæ Romanæ Cardinales allectus, & Epiſcopatu Prænestino auctus. Claruit anno 1512. quo Concilio Lateranenſi à Julio II. Pontifice evocatus interfuit. 1512.

SÆC. XVI. ab An. MD.

fuit. Obiit ſeptuagenarius anno 1516. Calendis Junii. Exſtant ab eo ſcripta *Decachordum Chriſtianum de præcipuis Incarnati Verbi myſteriis*, Fani 1507. Antverp. 1616. *Lucubratio de excellentiâ Inſtrumentorum Dominicæ Paſſionis*, *Romæ* 1512. Utrumq; ſimul Opus prodiit *Hagenoæ* 1517. *Pariſ.* 1517. Tomus alter *de Vitâ, Paſſione, Morte, Reſurrectione, & Inſtrumentis Paſſionis D. N. Jeſu Chriſti.* Iſte unà cum præmiſſis Operibus impreſſus eſt *Duaci* 1607. 2 Tom. *Apologiam* adhuc pro Julio Papâ adversùs Piſanum Conciliabulum ab eo conſcriptam eſſe prodit Poſſevinus Apparat. Sac. Tom. ii. p. 62. *Dialogum etiam de tollendis abuſibus Eccleſiæ* ab eodem compoſitum memorat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 475.

1512. JOANNES AVENTINUS, *Turmarius* cognomento dictus, gente Boius, ex Abuſinâ ſeu Abenſperge, ſuperioris Bavariæ oppidulo, oriundus; natus eſt anno 1466. Patrem nactus Joannem Turmaier, ejuſdem oppidi Pandocheum. Poſt finita literarum tyrocinia, Ingolſtadium à parentibus miſſus eſt; ut Philoſophiam arteſq; liberales ediſceret. Dein Lutetiam migravit, ubi poſt annos plures in omni ſtudiorum genere exactos Artium Magiſterium conſecutus eſt. Claruit anno 1512. Philologus, Mathematicus, & Hiſtoricus inſignis. In Germaniam redux, Viennam petiit; ubi libros oratorios & poeticos auditoribus ſelectis diu prælegit. Dein Cracoviam profectus, Græcas literas publicè profeſſus eſt. Mox in patriam revocatus, anno 1509. Somnium Scipionis, & Rhetoricam Ciceronis ad Herennium ſummâ cum laude Ingolſtadii enarrare incœpit. Anno 1512. Monacum accitus, Ludovico & Erneſto Bavariæ Principibus præceptor datus eſt; & poſt annos aliquot Erneſto in Italiam peregrinanti comitem ſe dedit. Præceptoris officio defunctus, Annalibus Boiorum conſcribendis ſe accinxit, Bavariæ Principibus ſumptus liberalitate maximâ ſuppeditantibus. Poſt perluſtratas itaq; univerſas totius provinciæ Bibliothecas, & Monaſteriorum tabularia, modò in patriâ ſuâ, modo Ratiſponæ apud amicum integerrimum Eraſmum Brimſium conſedit; atq; operi incœpto diligenter incubuit. Anno 1533. ductâ ante triennium uxore, ingolſtadii ſedes poſuit, à Nobiliſſimo Viro Leonardo Eckio accerſitus, ut Oſwaldum filium bonis literis *inſtitueret*. Sub finem anni dum ab Ingolſtadio Ratiſponam vehiculo iter faceret, graviſſimo correptus morbo Ratiſponæ decubuit; & ingraveſcente indies morbo diem obiit v. Id. Januar. anno 1534. ætatis ſuæ 68. Ratiſponæ in æde S. Haymerami ſepultus.

SCRIPTA.

Annales Boiorum libris vii. ab ipſis gentis primordiis ad annum Chriſti 1460. Prodierunt *Ingolſtad.* 1554. f. & à Nicolao Ciſnero recogniti atq; aucti *Baſil.* 1580. f. Verùm primas obtinet Editio Ingolſtadienſis. Annales iſtos, antequam expurgentur, legi prohibent Indices Romani.

Rudimenta Grammaticæ, de octo partibus Orationis & conſtructione, de Græcorum declinatione, &c. *Auguſtæ-Vindel.* 1519.

Explicatio veterum conſuetudinis numerandi per digitos manuſq;. Ratiſponæ 1532.

Opera inedita enumerant Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 339. quiq; illum exſcripſit, Boiſſardus Icon. illuſt. virorum par. ii. p. 224.

1512. ALEXIUS, Epiſcopus in Italiâ Melſitanus, claruit anno 1512. quo Julii II. Pontificis juſſu concionem ad Concilii Lateranenſis Patres, ſeſſionem tertiam iii. Nonas Decembr. celebraturos, habuit, *de ratione Synodorum habendarum optimâ, & concordiæ neceſſitate.* Extat iſta, unà cum *Epiſtolâ*, quâ Julium muneris peracti certiorem facit, Concil. Tom. xiv. p. 83.

1513. JOANNES MARIA DE MONTE, Archiepiſcopus Sipontinus, claruit anno 1513. quo Concilio Lateranenſi adfuit; & ante inchoatam die

die xvi. Februarii Sessionem quintam ad Patres è suggesto concionatus est. Exstat iste *Sermo*, de institutione Conciliorum, Julii Pontificis laudibus, & restituendâ justitiâ, unitate ac pace, agens, Concil. Tom. xiv. p. 122.

LEO X. *Joannes Medices* antea appellatus, patriâ Florentinus, ex amplissimâ Mediceorum familiâ oriundus, Laurentii Medices & Claricis Ursinæ filius; Angelum Politianum, & Bernardum Michelotium præceptores nactus, Græcis simul ac Latinis literis institutus est. Eum infantem ferè adhuc in Laurentii patris gratiam Ludovicus XI. Galliæ Rex insigni Archiepiscopatu donavit; puerum tredecennem Innocentius VIII. Papa in Cardinalium cœtum titulo S. Mariæ in Dominicâ cooptavit. Mediceis à Carolo VIII. Galliæ rege oppressis, & rerum Florentinarum summâ dejectis, ipse Româ pulsus inter exteras gentes diu exulavit. Anno circiter 1503. Romam reversus, magnam apud Julium Papam gratiam iniit; & Legatus Bononiæ constitutus, anno 1512. in prælio apud Ravennam à Gallis captus est; & Mediolanum ductus Concilium Pisanum illuc a Cardinalibus translatum præsentiâ ac constantiâ suâ turbavit & labefactavit. Mox Gallorum manibus astu quodam elapsus, in Provinciam suam se recepit. Anno 1513. ætatis suæ 37. Pontifex Romanus à junioribus Cardinalibus electus est die xi. coronatus die xix. Martii. Concilium Lateranense à Julio decessore anno superiore inchoatum integro quadriennio continuavit; ut haberet, quod Concilio Pisano opponeret; & unde orbi Christiano reformationem votis calidissimis exoptanti sucum faceret. Omnia hic ad Pontificis nutum gesta: abrogata Synodorum Basileensis & Constantiensis decreta, prostrata funditùs Conciliorum majestas, & in supremum authoritatis culmen evecta sedes Pontificia. Maximè verò Sessione XI. anno 1516. habitâ pragmatica Sanctio, à S. Ludovico Galliæ Rege olim lata, totius Concilii suffragiis, tanquam Schismatica, nefaria, & authoritati Papali injuria, damnata & abolita est: quamvis à Concilio Basileensi approbatam esse Sanctionem, omniaq; in eo contenta, ipsi Patres totidem verbis agnoscant. In eadem revocatæ Sanctionis Bullâ definitum est, illum in Ecclesiâ esse non posse, qui Romani Pontificis cathedram deserit; Christum S. Petri successores ita vicarios suos instituisse, ut qui illis non obedierit, morte moriatur; quodq; maximi momenti erat, Pontificem Romanum pro tempore existentem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, tam Conciliorum indicendorum, quàm transferendorum ac dissolvendorum plenum jus & potestatem habere; idq; ex S. Scripturæ testimonio, dictis SS. Patrum, Canonum decretis, propriisq; Conciliorum confessione manifestò constare. Cæterùm Leo, purus putus, si quis unquam, Atheus, cui vitam genialiter agere unica erat religio; sub initio Pontificatûs, postquam bellum contra Ludovicum XII. Galliæ Regem, à decessore suo excommunicatum, parùm prosperè succedere animadverteret; rupto summâ perfidiâ fœdere cum Maximiliano Cæsare & Helvetiis olim inito, in Galli partes transiit; istiq; Imperium Constantinopolitanum authoritate Apostolica dono dedit. Anno circiter 1515. Tezelium Monachum Dominicanum in Germaniam, alios alibi, amandavit, immensam pecuniæ vim ex indulgentiarum venditione corrasuros. Factum id impietate atq; impudentiâ summâ; dum effrontes Indulgentiarum propolæ (teste Episcopo coævo ac Pontificio*) passim prædicarent, tum vivos tum mortuos per plenarias indulgentias passim absq; omni delectu ab universis pœnis pariter ac culpâ solvi, statimq; salvari; ——— *usq; adeò ut si contingeret peccatorem plenas venias assecutum mori, mox in cœlum evolaret absq; aliâ satisfactione temporali seu purgatoriâ.* Obiit Leo non sine veneni suspicione anno 1521. die i. Decembris. Extant *Epistolæ & Constitutiones* xxxiii. Concil. Tom. xiv. p. 129, &c. *aliæ* lviii. apud Bzovium Annal. Eccl. ad an. 1513, &c. (ex his verò xliv. habentur apud Bembum) *aliæ* plures in Laertii Cherubini Bullario Magno; deniq; *Epistolarum libri* xvi. à Petro Bembo (qui ipsi ab Epistolis fuit) nomine illius scripti, *Basil.* 1566. 8°. editi.

1513.

* Onus Eccl. Colon. 1531. f. cap. 15.

SIMON

SÆC. XVI. ab An. MD.

1513. SIMON BENIGNIUS, Modruſiæ in Croatiâ Epiſcopus, claruit anno 1513. quo Concilii Lateranenſis Patribus Seſſionem ſextam die xxvii. Aprilis celebraturis verba fecit de ſchiſmatibus ſæculi poſtremi, promiſsâ toties (ut ipſius verbis utar) Eccleſiæ reformatione, & bello Turcis inferendo. Extat iſte *Sermo*, unà cum *Epiſtolâ* ad Bernardinum de Frangepanibus dedicatoriâ, Concil. Tom. xiv. p. 144.

1513. BALTHASAR DEL RIO, gente Hiſpanus, civitate Palentinus, Scholaſticus apud Gallæcos Mindonienſis, Archidiaconus Ceſenatenſis, Leonis X. Cubicularius, Protonotarius Apoſtolicus, & Cardinalis Alborenſis Secretarius; claruit anno 1513. quo Concilii Lateranenſis Seſſionem ſeptimam Sermone de expeditione contra Turcas ineundâ recitato, in illud Matthæi xvii. *Nihil impoſſibile erit vobis*, die xvii. Junii auſpicatus eſt. Habetur ille *Sermo*, præfixâ *Epiſtolâ* ad Ferdinandum Hiſpaniarum Regem nuncupatoriâ, Concil. Tom. xiv. p. 165. & ſeorſim excuſa *Romæ* 1513. 4°.

1513. JOANNES BAPTISTA GARGHA, natione Italus, patriâ Senenſis, Eques Hieroſolymitanus, claruit anno 1513. quando ad Synodi Lateranenſis Patres Seſſionem octavam die xvii. Decembris habituros è ſacris roſtris peroravit, de bello contra Turcas ſuſcipiendo, & ſubſidiis Rhodo inſulæ ferendis. Extat *Oratio* iſta, cum *Epiſtola* ad Fabricium Carretum Hieroſolymitani Ordinis Magiſtrum præmiſsâ, Concil. Tom. xiv. p. 195.

1514. ANTONIUS PUCCIUS, domo Romanus, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, Patris ſui eo in munere ſucceſſor, claruit anno 1514. cùm Leonis X. juſſu Concilii Lateranenſis Seſſioni nonæ die V. Maii celebratæ Sermone de Eccleſiæ majeſtate ac privilegiis, paceq; ac pietate in Chriſtianam rempublicam reducendis habito præluſit. Turpiſſimè verò Leoni Papæ, in Synodo tunc præſenti, adulatur; cui verba Pſalm. lxxii. 2. *Omnes reges terræ adorabunt eum, & ſervient ei*, tribuere non erubeſcit. Extat ille *Sermo*, cum *Epiſtolâ* ad Leonem Pontificem, Concil. Tom. xiv. p. 231.

1515. STEPHANUS, Torcellanus in ditione Venetâ Epiſcopus, & Archiepiſcopus Patracenſis, claruit anno 1515. quo coram Pontifice & Epiſcopis Concilii Lateranenſis Seſſionem decimam die iv. Maii habituris de neceſſariâ ac deſideratiſſimâ totius Eccleſiæ reformatione, & Apoſtolicæ ſedis autoritate, ſeptuagenarius concionatus eſt. Immani ſanè erga Pontificem adulatione uſus, cui datam eſſe omnem poteſtatem in cœlo & in terrâ prædicat, *ita* ut ipſe toti imperaret mundo, & ſoli Deo unicè obediret; tantamq; obedientiam à ſubditis exigeret, quantam ipſe Deo præſtaret. Habetur ille *Sermo* Concil. Tom. xiv. p. 261.

1516. PETRUS GALATINUS, Patriâ, ut videtur, Italus, ſaltem in Conventu Barenſi Provinciæ Apulæ vitam egit, ex Judæo Chriſtianus, Ordinis Franciſcani Monachus, Artium ac Theologiæ Doctor; L. Puccii SS. Quatuor Coronatorum Cardinalis neceſſarius, ac demum Pœnitentiarius Apoſtolicus. Claruit anno 1516. Obiit poſt annum 1532. Rerum Hebraicarum ſatis peritus, Maximiliani Imp. & Leonis Papæ hortatu, ut Judæorum ineptias Talmudicas & Cabbaliſticas, Chriſtianæ autem fidei veritatem demonſtraret; & Joannis Reuchlini famam à Theologis Scholaſticis vellicatam tueretur; Dialogi inter Galatinum, Capnionem, & Hoſtratum habiti formâ compoſuit *Opus de Arcanis Catholicæ Veritatis*, in libros xii. digeſtum: quod quidem pene integrum, pauculis de ſuo additis, portentoſo plagio (ut à Joanne Morino * merito vocatur) ex Raymundi Martini *Pugione*, ſaltem Porcheti Salvatici *Victoriâ*, compilavit, iiſdem ferè verbis, ſententiis, verſionibus, exemplis, & auctorum locis ubiq; ſervatis; Porcheto tamen, unde ſua plena manu tranſcripſerat, ne ſemel quidem nominato. Prodiit Galatini

*Exercit. Bibl. i. cap. 2. p. 16.

Opus

Opus primùm *Orthonæ-maris* 1518. (multis tamen antehac annis inchoatum) *Basil.* 1550. f. *ibid.* 1561. *Paris.* 1602. *Francofurt.* 1612. f. 1672. f. Alia adhuc scripsit Galatinus, puta *Summam Theologiæ*; *Commentarium in Apocalypsin* fusissimum, *Tractatum de rectâ S. Scripturæ interpretatione. Opus singulare de Ecclesiâ institutâ, destitutâ & restitutâ: Tractatum de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*; *De animâ intellectivâ*; *De homine*; *De septem Ecclesiæ temporibus & statibus*; *De cognoscendis pestilentibus hominibus*; *De Angelico Pastore*; *Expositionem cujusdam vaticinii Romani subobscuri*; *De vaticiniis Methodii, S. Cataldi, & B. Cyrilli*; *De optimi principis Diademate.* Ista ex autographo Vaticano descripta MSS. penès se extitille testatur Waddingus *; qui eadem in lucem se daturum esse recepit, datam autem fidem nunquam præstitit.

* De Scriptor. Ord. Minor. p. 280.

MARTINUS LUTHERUS, natione Germanus, patriâ Saxo, Islebii Mansfeldensis ditionis oppidi natus est anno 1483. die x. Novembris. Patrem habuit Joannem Lutherum, qui Mansfeldiæ magistratum aliquando gessit, matrem Margaretam Lindemannam. Anno ætatis decimo quarto Magdeburgum, anno sequente Isenacum missus est; ut posita domi literarum tyrocinia penitiori scientiâ cumularet. Exacto apud Isenacum quadriennio, anno 1501. Academiam Erphordiensem se contulit; ubi Magisterii Philosophici gradu anno 1503. honestatus, Philosophiam docere cœpit. Mox verò parentum consilio ingenium ad omnia factum ad Jurisprudentiæ studium deflexit. Anno 1504. violentâ condiscipuli cujusdam morte territus, Ordinis Augustiniani Monachis in Cœnobio Erfordiensi, insciis amicis, nomen dedit; & S. Scripturæ lectioni (hîc loci enim in obscuro quodam Bibliothecæ angulo Latinos Bibliorum Codices ei primùm videre contigit) & pervolvendis S. Augustini ac Scholasticorum scriptis sedulò incubuit. Anno 1507. cucullum induit; & sacris initiatus, Missam cantare incœpit. Anno 1508. ab Erphordiâ ad Academiam Wittebergensem à Joanne Staupicio traductus est: ubi logicam & Physicam Aristotelis triennio explicavit. Anno 1512. Romam Conventûs sui nomine legatus, corruptos aulæ Romanæ mores vidit & ingemuit. Wittebergam reversus, anno 1513. Theologiæ Doctor creatus est, Frederico Saxoniæ Duce, qui concionibus illius admodum delectabatur, sumptus suppeditante. Lauream adeptus, Græcæ Hebræque linguarum studio se dedit; & Epistolam ad Romanos è cathedrâ enarrandam suscipiens, justificationis dogma in scholis & concionibus passim receptum refutavit. Claruit anno 1517. quo, favente numine, Religioni reformandæ se ducem & Antesignanum præbuit. Tunc primùm enim immani Tecelii ac sociorum indulgentias venales per Germaniam circumferentium audaciâ, & impiis dogmatibus offensus, propositiones suas contra Indulgentias Pontificias Templo Wittembergensi affixit. Furiunt Tecelius & æruscatores socii, Lutherum hæreseos damnant, & ad flammas rogant. Inde nata Luthero ansa uberiùs & accuratiùs controversiam tractandi. Tantâ tamen id modestiâ præstitit, ut silentium simul promitteret, modò id adversariis indiceretur; scriptaq; sua Episcopi, & provincialis sui, quin & Leonis Papæ censuræ submitteret; nec aliud postularet, quam ut alia prædicandi forma Indulgentiarum præconibus imponeretur. Densa interim inimicorum acies in Lutherum insurgunt, Joannes Eckius, Sylvester Prierias, Jacobus Hocstratus, aliiq; qui illum convitiis & calumniis proscindunt; Pontificem, ut in eum flammis animadverteret, exhortati. Ægerrimè id tulit Lutherus, vir servidioris animi, & minimè ad injurias ferendas natus; majoraq; ausus ipsam oppugnare sedem Pontificiam non dubitavit. Certiora enim indies edoctus vir S. Scripturæ & SS. Patrum studiosissimus, Ecclesiæ Romanæ errores magis magisq; agnovit, agnitosq; scriptis editis refutare non desiit. Anno 1518. ab Augustinianis suis ad Capitulum Heidelbergense citatus, eo profectus est; habitaq; disputatione dogmatum suorum veritatem demonstravit. Exeunte anno Augustam petiit, ut coram Cajetano legato, cui rem dijudicandam Pontifex commiserat, causam ageret. Cajetanus ei sententiam suam revocare jubet. Ille meliora è S. Scripturâ edoceri petit; seq; nihil pertinaciter adserere, & in omnibus Ecclesiæ judicio stare paratum

1517.

SÆC. XVI. ab An. MD.

paratum esse professus, ad Papam provocat. Domum reversus, ne turbas in Ecclesiâ aut republicâ excitaret, secessum cogitavit, & in Gallias abitum molitus est. Verùm explorato consilio à Frederico principe Wittebergæ manere jussus est; & à Pontifice ad Concilium Generale appellavit. Anno 1519. Lipsiam profectus, prolixam cum Jo. Eckio de Pontificis autoritate, Purgatorio, & Indulgentiis disputationem instituit. Anno 1520. a Leone Papa damnatus & anathemate percussus, internecinum ab eo tempore bellum autoritati Pontificiæ indixit, publicè statim Wittembergæ combustis Jure Pontificio, & Leonis bullâ. Anno 1521. à Carolo Imp. ad Comitia Wormatiensia datâ fide publicâ evocatus, invictâ animi constantiâ fidem a se literis proditam confessus est; nec ut libros suos damnaret, ullis minis adduci potuit. Mox à Cæsare proscriptus, Frederici Principis jussù in arce Wartenburgensi integro fermè anno delituit. Anno 1522. latibulo egressus Wittebergam insscio Frederico se contulit; & religionis causam deinceps palam egit. Anno 1524. cucullum monasticum deposuit; missamq; in Ecclesiâ cathedrali Wittembergensi abrogari obtinuit. Anno 1525. Catharinam Boram, virginem nobilem, antea monialem, uxorem duxit; nuptiis forsan haud opportunis, quas tamen numen multiplici prole ratas fecit. Anno 1529. satagente Philippo Hassiæ Landgravio colloquium Marpurgi habuit cum Theologis Zuinglii & Carolostadii sequacibus de pace ineundâ. Verùm laudabili Principis voto obstitit nimia utrorumq; Theologorum pertinacia. Anno 1534. Biblia sacra Germanicè à se olim per partes versa editaque, absoluta demum & in unum compacta corpus, typis commisit. Obiit, vir verè maximus, Illebii in solo natali, quo à Comitibus Mansfeldicis dissidii componendi causâ accitus venerat, anno 1546. die xviii. Februarii, anno ætatis suæ climacterico, Wittembergæ honorificè sepultus. Ingenium nactus est à natura sagax, acre, præfervidum, ad magna quævis aggredienda factum, vir, si quis alius, invicti atque imperterriti animi. Quoties veritatis agebatur causa, nec amorem cujusvis curabat nec odium; Pontificis fulmina, imperatoris edicta, non minus quam plebis convicia insuper habuit, & fortiter contempsit. Interim haud iverim inficias, Lutherum affectibus liberius quam par erat, sæpius indulsisse, atque etiam in majorum gentium principes impotenti animo strinxisse calamum. Verum *quisque suos patimur manes.* In re literaria non segniter desudavit, ipse prout ea ferebant tempora, haud mediocriter eruditus. In indagandis S. Scripturæ sensibus studium præcipuè posuit, ejusq; bene magnam partem commentariis explicavit. Theologiam à multis retro sæculis corruptam ad pristinam integritatem pro virili revocavit. Qua quidem in re si minus forsan alicubi orthodoxus videatur, vitio non tam ipsi, quam temporis, quo vixit, conditioni vertendum est, nec mirum, si maculas quasdam contraheret, qui Augiæ stabulum repurgare aggreditur. Primævæ antiquitatis normam ante oculos habuit, & certè (ut in Epistola * ad Cardinalem Albertum, recte olim notavit Erasmus) multa in libris Lutheri damnantur ut hæretica, quæ in Bernardi Augustiniq; libris ut orthodoxa, immò ut pia leguntur; additque, Lutherum multa imprudenter magis quam impie scripsisse. Nec præteriri debet quod in Lutheri vita refert M. Adamus †, Erasmum Pontificis Oratoribus ipsum ad Lutherum oppugnandum incitantibus respondisse, *Major est, Lutherus, quam ut in illum scribam: imò tantus, ut ex Lutheri unicâ pagella perfectè plus eruditur, quam ex Thoma toto.* Stylo usus est sanè duriusculo, rari quippe adhuc erant Erasmi, Politiani, Longolii, Bembi, Sadoleti, qui cum Cicerone, Livio, Terentio familiariter versabantur. Utcumq; vero incompta & inelaborata sit, genuinam certe pietatem, & ingentem ubiq; Zelum spirat vivida Lutheri dictio, nec tam verba, quam res fundere videtur. Multa, variiq; argumenti, conscripsit Lutherus; quæ, diversis annis Wittembergæ typis excusa prodierunt, in vii. Tomos digesta. Horum indiculum nos Lectori propediem sistimus.

* Epist. l. 12. Ep. 10.

† P. 115.

OPERA.

SÆC. XVI. ab An. MD.

OPERA.

TOmus I. *Wittembergæ* 1582. f. continens ſcripta ab anno 1517. ad annum 1520.

Decem Præcepta ante controverſiam de Indulgentiis motam Wittembergæ prædicata.

Propoſitiones de Pœnitentiâ & Indulgentiis, & quædam alia diſputationes initio cauſæ propoſitæ. 1517.

Conciones xii. *de Indulgentiis, de Pœnitentiâ,* &c.

Epiſtola ad Albertum Cardinalem & Archiep. Moguntinum.

Epiſtola ad Hieronymum Epiſcopum Brandeburgenſem.

Epiſtola ad Joannem Staupicium Auguſtinianorum Vicarium.

Epiſtola ad Leonem Pontificem Reſolutionibus præmiſſa. 1518.

Reſolutiones Diſputationum de virtute Indulgentiarum.

Probationes Concluſionum, quas diſputavit in Capitulo Heidelbergenſi.

Aſteriſci adversùs Obeliſcos Eccii.

Reſponſio ad Dialogum Sylveſtris Prieriatis.

Proteſtatio Lutheri brevis.

Epiſtola ad Lectorem contra Jac. Hoeſtratenum.

Quod Juſtus etiam inter bene operandum peccet.

Inſtructio pro confeſſione peccatorum abbreviandâ.

Epiſtola ad pium Lectorem.

Acta Lutheri apud Legatum Apoſtolicum Cajetanum Auguſtæ.

Epiſtolæ ad Melanthonem.

Epiſtolæ ii. *ad Cajetanum Cardinalem.*

Appellatio prima à Cajetano ad Papam.

Epiſtola ad Fredericum Saxoniæ Electorem.

Appellatio ſecunda à Papâ ad Concilium.

Acta Lutheri cum Carolo Miltitio. 1519.

Epiſtola ad Leonem Papam.

Epiſtola ad Monachos Jutterbocenſes.

Defenſio contra criminationes Eccii.

Diſputatio Lipſica.

Sermo Lipſiæ prædicatus.

Reſolutiones ſuper propoſitionibus ſuis Lipſiæ diſputatis.

Epiſtola Reſolutionibus præmiſſa.

Additio ad Ægocerotem Emiſenum.

Epiſtola ad Eccium.

Defenſio contra malignum Eccii judicium.

Articuli hæretici Joannis Eccii.

Diſputationes ab anno 1519. ad 1545.

Loci doctrinæ Chriſtianæ præcipui.

Tomus II. *Witteberge* 1546. continens ſcripta ab anno 1520. ad annum 1527.

Epiſtola ad Leonem x.

De Libertate Chriſtianâ liber.

Teſſaradecas conſolatoria ad Fredericum Electorem.

Confitendi ratio.

Reſponſio ad ſchedulam inhibitionis.

Reſponſio ad condemnationem doctrinæ ſuæ per quoſdam Magiſtros Lovanienſes & Colonienſes.

Epiſtola ad Carolum Imp.

Proteſtatio.

Epiſtola ad Cardinalem Moguntinum.

Epiſtola ad Epiſcopum Mersburgenſem.

Appellatio à Papâ ad Concilium.

SEC. XVI. an An. MD.

De Captivitate Babylonicâ.
Adversùs Antichristi Bullam.
Assertio Articulorum suorum per Bullam damnatorum.
Acta exustionis Antichristianorum Decretalium.
Responsio ad librum Catharini. 1521.
Epistola ad Fredericum Elect. de Conventu Wormatiensi.
Acta in Conventu Wormatiensi.
Epistola ad Carolum Imp. & alia ad Principes Imperii.
Responsio extemporalis ad articules.
Ludus Lutheri à stolidâ Sorbonâ damnati.
Defensio ad Fredericum Electorem.
Confutatio rationis Latomianæ.
De abrogandâ Missâ privatâ.
De Votis Monasticis. 1522.
Epistola ad I. Brismannum.
Epistola ad Capitonem.
Epistola ad Senatum Pragensem.
Adversùs falsò nominatum Ordinem Episcoporum.
Epistola ad Fredericum Electorem.
Contra Henricum Angliæ Regem.
Contra calumniatores Edicti Cæsarei. 1523.
De instituendis Ministris Ecclesiæ.
Quòd Ecclesiæ sit potestas judicandi de quâvis doctrinâ.
De doctrinis hominum vitandis.
Refutatio quarundam sententiarum quæ pro confutatione doctrinarum humanarum allegantur.
Formula Missæ pro Ecclesiâ Wittembergensi.
De piis cæremoniis in Ecclesiâ servandis.
De abominatione Missæ privatæ. 1525.
Amen.
Interpretatio Monachovituli. 1523.
Exemplum Theologiæ & doctrinæ Papisticæ. 1523.
Adversùs armatum virum Cochlæum. 1523.
Judicium de Erasmo. 1524.
De servo arbitrio ad Erasmum. 1526.
Epistola de Erasmo.
Epistola ad Georgium Ducem Saxoniæ.
Epistola ad Henricum Regem Angliæ. 1525.
Responsio ad titulum maledici scripti Regis Angliæ. 1525.
Disputationes aliquot.

Cæterùm in binis hisce Lutheri Operum Tomis habentur & aliorum Epistolæ, Tractatus, Disputationes, & Narrationes multæ, quæ res à Luthero integro ab incœptâ reformatione decennio gestas scriptasve spectant; inprimis verò Melanchthonis, Ulrici de Hutten, Ambdorffii, & Frederici Electoris è Lutheranis; Caroli verò Imp. Leonis Papæ, Cajetani, & Eccii è Pontificiis.

Tomus III. *Witteberga* 1549.
Præfatio in Vetus Testamentum, anno 1524. scriptâ.
Quomodo libri Mosis sint legendi. 1524.
Enarratio precationis, quâ benedicitur populo Num. vi. 1532.
Deuteronomium ex Hebræo castigatum cum Annotationibus. 1524.
Enarratio ultimorum verborum Davidis. 1543.
Operationes in Psalmos XXII. *priores.*
Argumenta Psalmorum omnium.
Prælectiones in XV. *Psalmos Graduum.* 1540.

Tomus

SÆC. XVI. ab An. MD.

Tomus IV. *Witteberga* 1574.
Annotationes sive Commentaria in Ecclesiasten. 1526. 1532.
Commentaria in Canica Canticorum. 1538.
Scholia in Esaiam. 1534.
Argumenta bina in Ezechielem.
Annotationes in Danielem. 1530.
Annotationes in xii. *Minores Prophetas* (exceptis Haggeo & Zachariâ) 1526. 1534. 1536. 1542. 1545.
Argumentum Concionum Prophetæ Haggei. 1526.

Tomus V. *Witteberga* 1554.
Annotationes in aliquot Capita Matthæi. 1528. 1538.
Commentarius in Magnificat.
Præfatio methodica totius Scripturæ in Epistolam ad Romanos.
Exegesis in Caput vii. *Primæ Epistolæ ad Corinthios.*
Sermo de Matrimonio. 1524.
Duorum Thematum de Matrimonio Analytica. 1524.
Enarratio in caput xv. *Epistolæ* i. *ad Corinthios.* 1534.
Enarratio in caput xviii. *S. Joannis.* 1539.
Commentarius prior in Epistolam ad Galatas. 1521.
Commentarius posterior in Epistolam ad Galatas. 1536.
Enarrationes in duas Epistolas S. Petri. 1524.
Enarratio in Epistolam S. Judæ. 1524.
Commentarius in Zachariam prophetam. 1528.
De bonis operibus Libellus. 1535.
Catechismus major. 1529.
Catechismus minor. 1529.

Tom. VI. *Witteberga* 1557.
Enarrationes in v. vi. *&* vii. *Capita S. Matthæi.* 1532.
Enarratio Orationis Dominicæ. 1520.
Enchiridion parvum Precationum. 1535.
Brevis Expositio Decalogi. 1535.
Explicatio Symboli Apostolici. 1535.
Brevis Explicatio Orationis Dominicæ.
Simplex orandi modus. 1534.
Tria Symbola Christianæ fidei Annotationibus illustrata. 1538.
Notæ veræ Ecclesiæ. 1539.
Precatio contra Turcam. 1541.
De Jesu Christo vero Judæo & semine Abrahæ. 1523.
De Judæis, & eorum mendaciis. 1543. Prodiit *Francofurti* eodem anno.
Epistola contra Sabbatharios. 1538.
De Missâ privatâ, & unctione Sacerdotum. 1533.
Conciunculæ quædam cuidam amico præscriptæ.
Sermones xvi. *de variis rebus.*
Homiliæ de Baptismo. 1535.
Defensio verborum Cœnæ Dominicæ contra Sacramentarios. 1527.
De usurâ taxandâ Commonefactio. 1540.
De constituendis Scholis. 1524.
Adversùs Papatum Romanum à Satanâ fundatum. 1545.
Farrago Epistolarum. 1534.
Enarratiuncula Psalmi xxxvi.
Commentarius in Psalmum cxviii.
Supputatio annorum Mundi. 1541.

Tomus VII. *Witteberga.* 1580.
Commentarius in Genesin. 1544.

SÆC. XVI. ab An. MD.

Editionem istam Wittebergensem adornavit Justus Jonas: alia prodiit *Jenæ* 1564. 4. Tom. f. & *ibidem* 1612. vii. vol. f. Cæterùm longè plura Lutheri scripta enumerat Simlerus Biblioth. Tigurin. p. 484. ejusq; pro more exscriptor Boillardus Icon. illustr. vir. part. iii. p. 210. qui singula Lutheri Opuscula juxta temporis ordinem, quo scripta vel edita sint, recensent: uterq; tamen parùm accuratè: Nos itaq; certiores temporis notas alibnde ut plurimùm appositimus. Deniq; innumera ferè, quæ Germanicè edidit Lutherus, quæq; cum vernaculis Operum Latinorum versionibus in unum collecta prodierunt *Witteberge* 1551. xii. vol. f. scripta, utpote ad rem nostram parùm spectantia, hîc loci missa facere consultum duximus.

SOLI DEO GLORIA.

FINIS.

INDEX

INDEX *Scriptorum Alphabetico-Chronologicus; Scriptores Gentiles præmisso hoc Signo † denotantur. Litera A. Appendicem notat.*

JESUS CHRISTUS Dominus noster *pag.* 2

A.

	Clar. an.	*Pag.*
ABbo Floriacensis	970	585
Abbo Parisiensis	880	564
Abdias Babylonius	59	16
Abercius Hierapolit.	164	40
Absolon	1210	706
Acacius Beræensis	430	327
Acacius Cæsariensis	340	155
Acacius CP.	471	364
Acacius Meliten	431	328
Acca Hagulstadens.	705	477
Achaiæ Presbyteri	59	16
Achardus Clarevallens.	1140	664
† Acta Pilati	33	24
Adalardus	822	521
Adamannus Scotus	679	465
Adamus Bremensis	1080	622
Adamus Goddamus	1330	28 A.
Adamus Præmonstrat.	1160	679
Adelboldus	1008	598
Adelmannus	1048	604
Ademarus	1030	599
Adeodatus Papa	672	465
Ado Viennensis	859	554
Adrevaldus Floriac.	890	567
Adrianus	433	333
Adso	980	587
Ægidius Charlerius	1433	108 A.
Ægidius Romanus	1296	753
Ægidius Abbas	514	393
Ægil	818	518
Ælfricus	980	588
Ælnothus	1105	638
Æneas Gazæus	487	372
Æneas Parisiens.	859	544
Æneas Sylvius, vid. Pius II.		
Aëtius Hæreticus	359	169
Agapetus CP.	527	400
Agapetus I. Papa	535	406
II. Papa	946	582
Agapetus Rhodiens.	457	358
Agatho Biblioth. CP.	680	468
Agatho Papa	679	465
Agnellus	555	416
Agobardus	813	513

	Clar. an.	*Pag.*
Agrippa Castor	132	33
Ailredus Rievallens.	1150	672
Aimoinus Floriac.	1001	597
Aimoinus Parisiens.	872	561
Alanus de Insulis	1151	674
Alter junior	1215	708
Albericus Bergomens.	1350	44 A.
Albericus Casinensis	1057	612
Albertinus Mussatus	1320	21 A.
Albertus Aquensis	1120	654
Albertus de Argentina	1378	64 A.
Albertus Crantzius	1504	199 A.
Albertus Magnus	1260	731
Albertus Patavinus	1316	18 A.
Albertus Stadensis	1256	730
Albinus Alcuinus	780	495
Aldhelmus	680	466
Alexander Alexandrinus	313	125
Alexander Carpentarius	1429	104 A.
Alexander Cæsarien.	212	65
Alexander de S. Elpidio	1312	14 A.
Alexander de Hales	1230	714
Alexander Hierapolit.	431	328
Alexand. de Imola Tart.	1467	149 A.
Alexander Neckam	1215	707
Alexander II. Papa	1061	614
III. Papa	1159	677
IV. Papa	1254	723
VI. Papa	1492	179 A.
Alexius Aristenus	1166	681
Alexius Melfitanus	1512	204 A.
Alexius Studita	1025	599
Alfonsus Spina	1459	143 A.
Alfonsus Tostatus	1434	110 A.
Alfonsus Vargas	1358	49 A.
Alfonsus de Zamora	1506	201 A.
Alfredus Rex	871	560
Algerus Leodiens.	1130	661
Alphanus Salernitanus	1057	613
Alvarus Cordubens.	847	543
Alvarus Pelagius	1340	37 A.
Alypius Presbyt.	430	327
Amalarius Metensis	812	509
Amalarius Trevirens.	810	508
Amatus Casinensis	1070	617
Ambrosius Alexand.	230	85
Ambrosius Alexand. jun.	392	239
Ambrosius Autpertus	760	489

	Clar. an.	Pag.
Ambroſius Camaldulenſ.	1440	123 A.
Ambroſius Mediolan.	374	212
Amedeus	1144	668
† Ammianus Marcellinus	380	280
Ammon Abbas	330	150
Ammonius Alexand.	220	71
Amphilochius Iconienſ.	370	203
Amulo Lugd.	841	531
Anaſtaſia Romana	301	111
Anaſtaſius Abbas	741	487
Anaſtaſius Bibliothecarius	870	558
Anaſtaſius Monachus	655	461
Anaſtaſius I. Papa	398	252
II. Papa	496	377
IV. Papa	1153	675
Anaſtaſius Presbyt.	655	461
Anaſtaſius Sinaita	561	419
Anaſtaſius Sinaita jun.	599	437
Anatolius Alexand.	270	99
Anatolius CP.	449	355
Andreas Barbatius	1460	145 A.
Andreas Craynenſis	1480	161 A.
Andreas Cæſarienſis	500	379
Andreas Cretenſis	635	453
Andreas Horne	1320	21 A.
Andreas Novocaſtrenſis	1301	3 A.
Andreas de Petra	1432	108 A.
Andreas Samoſatenſ.	431	330
Andronicianus		437
Andronicus Camiterus	1156	676
Andronicus CP.	1327	24 A.
Angelus de Clavaſio	1480	158 A.
Angelomus	856	547
Angradus	699	470
Anianus	401	283
Anianus Celedenſis	415	303
Anonymus de Act. Felic.	202	64
Alter de rebaptiza. Hæret.	253	93
Alter Chronicographus	501	382
Alter Panopolita	700	470
Alter, Author Chriſt. lib.	520	395
Alii plures incertæ ætatis		438
† Anonymus Nicomedienſ.	302	279
Anon. Henr. IV. vit. ſcript.	1106	638
Anna Comnena	1118	647
Anſcarius Bremenſ.	830	523
Anſegiſus Lobienſ.	828	522
Anſelmus Cantuar.	1093	627
Anſelmus Havelberg.	1149	670
Anſelmus Laudun.	1103	637
Anſelmus Leod.	1049	605
Anſelmus Lucenſ.	1071	617
Antheon Arſin.	484	369
Anthimus CP.	535	406
Antiochus Monach.	614	448
Antiochus Ptolemaitanus	401	285
Antipater Boſtrenſ.	460	359

	Clar. an.	Pag.
† Antoninus Imperat.	161	62
Antonius Abbas	330	150
Antonius Andreas	1308	12 A.
Antonius de Balocho	1480	159 A.
Antonius Bonfinius	1495	187 A.
Antonius Bonitus	1501	197 A.
Antonius de Burgos	1507	200 A.
Antonius de Butrio	1398	72 A.
Antonius Florent.	1446	128 A.
Antonius Honoratus	437	338
Antonius Meliſſa	1140	666
Antonius Nebriſſenſ.	1488	174 A.
Antonius de Padua	1220	710
Antonius Puccius	1514	206 A.
Antonius de Roſellis	1450	135 A.
Antonius Trombeta	1501	196 A.
Apelles Hæreticus	188	51
Apollinaris Hierapolit.	170	44
Apollinarius Senior	362	176
Apollinarius Junior	370	202
Apollonius	192	53
Aponius	680	467
Appion	196	61
Aprigius	540	409
Aquila Ponticus	128	32
Aquilius Severus	360	176
Arabianus	196	61
Arator	544	410
Archelaus	278	100
Arculphus	600	469
Ardo Smaragdus	836	526
Arethas Cæſar.	540	407
Ariſtides Athenienſ.	123	32
Ariſto Pellæus	136	34
Arius Hæreticus	315	126
Armandus de bello viſu	1296	755
Arnaldus Tarracon	1337	32 A.
Arnobius Afer	303	112
Arnobius Jun.	461	360
Arnoldus Boſtius	1489	176 A.
Arnoldus Carnotenſ.	1162	680
Arnoldus Halberſtat.	1011	598
Arnoldus Lubecenſ.	1209	705
Arnulphus Luxovienſ.	1141	667
† Arrianus Philoſophus	147	61
Arſenius CP.	1255	725
Aſclepiades Trallenſ.	484	370
Aſclepius Afer	440	347
Aſſerius Menevenſ.	890	567
Aſterius Amaſenus	401	282
Aſterius Arianus	330	151
Aſterius Urbanus	188	51
Aſteſanus	1317	19 A.
Athanaſius Alexandr.	326	141
Athanaſius Presbyt. Alex.	451	355
Athenagoras	177	49
Athenogenes	196	60

	Clar.an.	Pag.
Atticus CP.	406	294
Atto Vercellenſ.	945	582
Audentius	360	176
Audoenus	640	456
Auguſt. Triumph. Ancon.	1290	748
Auguſtinus Cantuarienſis	596	436
Auguſtinus de Roma	1419	96 A.
Auguſtinus Hipponenſis	396	242
Auguſtin. Patric. Poient.	1483	171 A.
Auguſt. Patricius Senenſis	1480	156 A.
Auguſtinus Ticinenſis	1500	190 A.
Avitus Viennenſis	490	372
Aurelius Brandolinus	1488	176 A.
Auxilius	894	569

B.

Bachiarius	440	341
Bacchylus Corinth.	196	60
Baldericus Tornac.	1097	630
Baldricus Dolenſis	1114	642
Baldus Ubaldus	1380	64 A.
Baldwinus Cantuar.	1185	688
Baltaſar del Rio	1513	206 A.
Baptiſta Mantuan.	1501	194 A.
Baptiſta Salvis	1480	158 A.
Baptiſta Trovamala	1480	158 A.
Bardeſanes Syrus	172	47
Barlaam Calaber	1340	32 A.
Barnabas Apoſtolus	34	11
Bartholomæus Albicius	1372	62 A.
Bartholomæus de Fuſniac.	1140	666
Bartholom. à S. Concord.	1331	29 A.
Barthol. de Glanvillà	1360	56 A.
Barthol. Platina	1474	153 A.
Barthol. de Urbino	1343	48 A.
Baſilides, Gnoſticus	112	29
Baſilius Achridenus	1155	676
Baſilius Ancyranus	347	160
Ancyranus alter	787	499
Baſilius Cilix	497	378
Baſilius Macedo Imp.	867	556
Baſilius Magnus	370	192
Baſilius Seleucienſis	448	354
Baſſianus Epheſ.	448	355
Beda Venerab.	701	473
Bellator	550	411
Benedictus Abbas Anan.	801	505
Benedict. Abbas Caſinenſ.	530	402
Benedictus II. Papa	684	469
III. Papa	855	545
IV. Papa	900	569
VI. Papa	972	587
VII. Papa	975	587
VIII. Papa	1012	598
XI. vulgò XII. Pap.	1335	30 A.
XIII. Papa	1394	69 A.

	Clar.an.	Pag.
Bernno Cardinalis	1085	622
Berengarius	1035	600
Berengoſus	1110	630
Bernardinus Aquilanus	1480	159 A.
Bernardinus de Buſtis	1480	159 A.
Bernardinus Senenſis	1426	102 A.
Bernardinus Tomitanus	1480	159 A.
Bernardus Baſinus	1507	202 A.
Bernardus de Caravaial.	1492	180 A.
Bernardus Clarevall.	1115	633
Bernardus Dapifer	1362	59 A.
Bernardus Guido	1323	22 A.
Bernardus Morlanenſis	1140	666
Berno Augienſis	1013	599
Bertharius	857	547
Bertholdus Conſtant.	1066	614
Bertramus, ſive Ratramnus	840	529
Bertrandus de Caſa-dei	1160	677
Bertrandus de Turre	1319	20 A.
Beryllus Boſtren.	230	85
Beſſarion Cardin.	1436	112 A.
Boëthius	510	387
Bonacurſus Mediol.	1163	681
Bonaventura Brocard.	1260	731
Bonaventura Cardin.	1255	728
Bonaventura Patavinus	1377	63 A.
Bonifacius de Ceva	1501	196 A.
Bonifacius Mogunt.	723	480
Bonifacius I. Papa	418	305
II. Papa	530	402
IV. Papa	606	446
V. Papa	620	448
VII. vulgò VIII.	1294	752
IX. Papa	1389	67 A.
Bonifacius Simoneta	1490	179 A.
Boſtonus Burienſis	1410	90 A.
Braulio Cæſaraug.	627	451
Brigitta	1363	59 A.
Bruno Aſtenſis	1086	624
Bruno Carthuſian.	1086	623
Bruno Herbipolit.	1033	600
Burchardus Wormat.	996	593

C.

Cælestinus I. Papa	423	319
II. Papa	1143	668
III. Papa	1191	690
Cæleſtius Hæreticus	407	294
Cæſarius Arelat.	502	383
Cæſarius Naz. frater.	362	201
Cæſarius Heiſterbac.	1225	712
Caius Presbyter	210	65
Calliſtus CP.	1354	46 A.
Calliſtus II. Papa	1119	650
III. Papa	1455	139 A.
Candidus	196	61

	Clar.an.	Pag.
Candidus Arianus	364	182
Candidus Iſaurus	497	378
Capreolus Carthag.	431	331
Carolus Fernandus	1486	173 A.
Carolus Magnus	768	490
Caſſiodorus	514	390
Catharina Bononienſis	1438	116 A.
Catharina Senenſis	1367	60 A.
† Celſus	150	61
Ceolfridus Abbas	680	466
Cerealis Caſtulenſ.	487	372
Cerinthus Hæret.	80	23
Chalcidius	330	149
Chariſius Presbyter	431	327
Chriſtianus Druthmarus	840	527
Chrodogandus	742	487
Chromatius	401	289
Chryſippus Presbyt.	455	357
Claudianus Mamertus	462	361
Claudius Scotus	820	519
Clemens Alexand.	192	54
Clemens Romanus	65	17
II. Papa	1046	603
III. Papa	1187	689
IV. Papa	1265	734
V. Papa	1305	10 A.
VI. Papa	1342	38 A.
Cogitoſus	530	403
Columba	560	417
Columbanus	589	428
Commodianus	326	148
Conantius	633	453
Conon	601	445
Conradus de Marburch.	1230	715
Conradus Monachus	1290	751
Conradus Urſpergenſ.	1215	707
Conſtantinus Caſinenſis	1072	618
Conſtant. Hermenop.	1150	672
Conſtantinus Lichudes	1058	613
Conſtantinus M. Imp.	316	134
Conſtantinus Manaſſes	1150	672
Conſtant. Meliteniot.	1276	738
Conſtantinus Papa	708	477
Conſtant. Porphyrogen.	911	576
Conſtantius Lugdun.	440	346
Cornelius Papa	251	91
Coſmas Hieroſol.	730	481
Creſconius Afer	690	469
Cummeneus Albus	662	463
Cummianus	640	455
Cuthbertus	740	486
Cyprianus Benetus	1511	203 A.
Cyprianus Carthag.	248	87
Cypr. vitæ Cæſar. Script.	546	411
Cyrillus Alexandrinus	412	301
Cyrillus Hieroſolym.	350	161
Cyrillus Scythopol.	555	416
Cyrus Alexandrinus	460	360
Cyrus Alexandr. alter	620	448

D.

Dacius Mediolan.	527	401
Dacrianus		502
† Damaſcius	540	439
Damaſus Papa	366	182
Damianus Craſſus	1506	200 A.
David de Auguſta	1250	721
Demetrius Chryſolor.	1430	104 A.
Demetrius Cydonius	1357	47 A.
Demetrius Tornicius	1193	191
Deodvinus Leodienſis	1045	603
Deſiderius Cadurcenſis	629	452
Diadochus Photic.	450	355
Didymus Alexand.	370	205
Dinus Mugellanus	1301	8 A.
Diodorus Presbyt.	278	101
Diodorus Tarſenſis	378	217
Dionyſius Alexandrin.	254	95
Dionyſius Areopagita	50	15
Pſeudo-Dionyſius	362	177
Dionyſius Carthuſianus	1450	135 A.
Dionyſius Corinthius	170	44
Dionyſius Exiguus	533	404
Dionyſius Papa	259	97
Dominicus Gradenſis	1040	632
Donatus Afer	329	149
Donatus Boſſius	1489	178 A.
Dorotheus Archimandr.	101	444
Dorotheus Marcianop.	431	328
Dorotheus Tyrius	303	114
Dracontius	440	341
Drogo	1128	659
Ducas	1453	137 A.
Dungalus	821	520
Dunſtanus Cantuar.	961	584
Durandus à S. Portiano	1320	20 A.
Durandus Troarnenſis	1070	617
Dynamius Patricius	593	433

E.

Eadmerus Cantuar.	1121	656
Earnulphus	1115	642
Ebbo Remenſis	816	517
Eberhardus Altahenſis	1305	9 A.
Ecbertus Eborac.	732	486
Ecbertus Schonhaug.	1154	676
Eccleſia Vien. & Lugdun.	177	50
Edmundus Rich	1234	715
Eginhardus	814	516
Elias de Coxida	1190	689
Elias Cretenſis	787	499
Eligius Lemovicenſis	640	455

Eliza-

	Clar. an.	Pag.
Elizabeth Schonhaug.	1154	675
Emanuel Imp. CP.	1384	66 A.
Engelbertus	1297	755
Ennodius	511	389
Ephræm Syrus	370	188
Ephræmius Antiochenus	526	397
Epiphanes Hæreticus	120	31
Epiphanius CP.	520	394
Epiphanius Catanensis	787	499
Epiphanius Conſtanticnſis	368	184
Epiphanius Cyprius	870	560
Epiphanius Scholaſticus	510	387
Erchinfridus Abbas	1012	598
Ermenricus	850	544
Eſaias Abbas	371	207
Etherius ſeu Heterius	783	498
Ethelwerdus	980	587
Eſaias Cyprius	1430	105 A.
Erricus Antiſſiod.	880	564
Evagrius Antioch.	388	235
Evagrius Ponticus	380	227
Evagrius Scholaſticus	594	433
Evagrius alter	430	325
Evantus	581	426
Eucherius Lugdunenſ.	434	335
Eudocia Auguſta	421	312
Eugenius Carthag.	480	368
Eugenius II. Papa	824	521
III. Papa	1145	669
IV. Papa	1431	106 A.
Eugenius Toletanus	646	460
Eugeſippus	1040	602
Eugippius Africanus	553	414
Eugippius Lucullan.	511	389
Euſogius Alexandr.	581	424
Eulogius Cordubenſis	847	543
‡ Eunapius Sardianus	380	280
Eunomius hæreticus	360	169
Euodius Uzalenſis	420	311
Euſebius Alexandrinus	259	97
Euſebius Pamphilus Cæſar.	315	127
Euſebius Dorilæenſ.	448	353
Euſebius Emiſenus	340	156
Euſebius alter	284	401
Euſebius Nicomed.	324	138
Euſebius Vercellenſ.	354	166
Euſebius Theſſalonic.	601	444
Euſtaſius Abbas	610	447
Euſtathius Antioch.	325	138
Euſtathius Epiphan.	496	378
Euſtathius Baſil. Interpres	440	340
Euſtathius Theſſalonic.	1170	683
Euſtratius CP.	560	416
Euſtratius Nicænus	1110	639
Eutropius Presbyt.	430	325
Eutropius Valent.	599	437
Euthalius	396	252
Eutherius	431	329
Euthymius Zigabenus	1116	646
Eutyches Presbyt.	448	352
Eutychius Alexandr.	933	580
Eutychius CP.	553	413
Euzoius Arianus	366	184
Ezekiel Tragicus	190	52

F.

	Clar. an.	Pag.
FAcundus Hermianenſ.	540	408
Faſtidius Priſcus	420	310
Faſtredus Clarevall.	1161	679
Fauſtinus Diaconus	384	231
Fauſtus Apollon.	484	369
Fauſtus Caſſinenſis	606	446
Fauſtus Reienſis	472	366
Felinus Sandeus	1494	181 A.
Felix Croilandenſis	715	479
Felix III. Papa	483	369
IV. Papa	526	397
Felix Toletanus	693	469
Ferreolus	553	414
Finus Hadrianus	1503	199 A.
Firmilianus	233	86
Flavianus Antioch.	381	229
Flavianus CP.	447	351
Flaccus Alcuinus	780	495
Florus Monachus	760	490
Flavius Blondus	1440	123 A.
Flavius Dexter	388	235
Flodoardus	940	581
Florentius Wigornienſ.	1118	650
Florus Magiſter	837	526
Folmarus Abbas	1160	678
Formoſus Papa	891	568
Fortunatianus Afer	340	156
Franciſcus Aſſiſias	1208	704
Franciſcus Georgius	1501	196 A.
Franciſcus Mayronius	1315	15 A.
Franciſcus Petrarcha	1350	42 A.
Franciſc. Ximenius Card.	1506	200 A.
Franciſc. Ximen. Elnenſ.	1400	73 A.
Frotharius	814	517
Franciſcus Zabarella	1400	73 A.
Franco Abbas Afflig.	1111	640
Freculphus	840	521
Fredegarius Scholaſt.	740	486
Fridegodus Cantuar.	960	584
Fructuoſus	656	462
Fulbertus Carnotenſ.	1007	597
Fulcherius Carnotenſ.	1124	658
Fulcuinus Lobienſ.	965	585
Fulgentius Ferrandus	533	405
Fulgentius Ruſpenſis	507	384

G.

	Clar. an.	Pag.
Gabriel Barletta	1470	150 A.
Gabriel Biel	1480	157 A.
Galfridus Monumetenſ.	1151	674
Galfridus Vineſauf.	1199	693
Gallus Abbas	630	452
Gallus Ciſtercienſis	1370	62 A.
Galterus Magalon.	1103	638
Gaudentius Brixienſis	387	235
Gauſerius Caſinenſis	1060	614
Gaufredus Clarevall.	1148	670
Gaufridus Bouſardus	1489	177 A.
Gaufridus Voſienſ.	1183	688
Gauterius, Cancellar.	1120	654
Gelaſius Cæſarienſis	380	226
Gelaſius Cyzicenus	476	366
Gelaſius Papa	492	373
II. Papa	1118	649
Geminus Antioch.	232	85
Gennadius CP.	458	359
Gennadius alter CP.	1453	137 A.
Gennadius Maſſilienſ.	495	376
Georgius Acropolita	1261	733
Georgius Alexandr.	620	449
Georgius Cedrenus	1057	612
Georgius Corcyrenſ.	1136	663
Georgius Codinus	1460	147 A.
Georgius Elmacinus	1238	718
Georg. Gemiſt. Plethо	1438	115 A.
Georgius Hamartolus	842	532
Geor. Hermonym. Charit.	1460	147 A.
Georg. Laodicenus	340	157
Georgius Lecapenus	1354	46 A.
Georg. Metochita	1276	738
Georg. Moſchamper	1276	738
Georg. Nicomedienſis	880	564
Geor. Pachymeres	1280	743
Geor. Phranza	1424	100 A.
Georgius Piſides	640	454
Georg. Scholarius	1438	114 A.
Geor. Scholar. Patr. CP.	1453	137 A.
Georgius Syncellus	792	499
Georgius Trapezunt.	1440	118 A.
Georgius Xiphilinus	1192	691
Gerardus Landrianus	1433	109 A.
Gerardus Magnus	1370	61 A.
Gerardus Odonis	1329	25 A.
Gerardus à Nazareth	1140	666
Gerardus Sueſſion.	932	580
Gerardus Zutphan.	1390	68 A.
Gerbertus, vid. Silveſt. II.		
Germanus CP.	715	479
CP. jun.	1222	711
Germanus Pariſienſ.	555	415
Gertrudis Monialis	1251	722
Gervaſius Cantuar.	1201	700
Gervaſius Ciceſtrienſis	1159	677
Gervaſius Tilberienſis	1210	705
Gilbertus Folioth	1149	671
Gilbertus Porretanus	1145	670
Gilbertus Tornacenſis	1270	735
Gildas Badonicus	581	424
Gildas alter	820	519
Gillebertus Weſtmonaſt.	1101	634
Gillebertus Limricenſ.	1110	640
Giraldus Cambrenſis, vid. Sylveſter		
Gillebertus	1048	604
Glaber Rodulphus	1045	603
Gobelinus Perſona	1418	95 A.
Godefridus Colon.	1237	718
Godehardus	1002	597
Godefridus Vindocin.	1110	640
Godefridus Viterbienſis	1170	684
Gordianus	540	410
Gotſelinus	1096	629
Gotteſchalcus	840	528
Gozbertus	1002	597
Gratianus	1131	662
Gregentius	470	363
Gregorius Abulphar.	1284	745
Gregorius Acindynus	1340	34 A.
Gregorius Antiochenus	570	422
Gregorius Ariminenſ.	1357	49 A.
Gregorius Bæticus	370	187
Gregorius Cæſar. Presbyt.	940	581
Greg. Cyprius Patr. CP.	1284	745
Gregor. de Heimburg	1460	146 A.
Gregorius Meliſſenus	1440	120 A.
Gregorius Nazianzen.	370	198
Gregorius Neocæſar.	254	93
Gregorius Nyſſenus	372	195
Gregorius I. (Papa) magn.	590	430
II. Papa	715	478
III. Papa	731	485
IV. Papa	828	521
V. Papa	996	593
VII. Papa	1073	618
VIII. Papa	1187	689
IX. Papa	1227	712
X. Papa	1271	735
XI. Papa	1370	62 A.
XII. Papa	1406	85 A.
Gregorius Palamas	1354	45 A.
Gregorius Turonenſis	573	422
Gualdo Corbeienſis	1070	617
Gualterus Burlæus	1337	32 A.
Gualter. Hemingford.	1330	28 A.
Gualterus Mapes	1210	705
Guerricus Abbas	1140	665
Guibertus Abbas	1101	635
Guido Abbas	1290	751

	Clar. an.	Pag.
Guido Baifius	1283	745
Guido de Perpiniano	1330	27 A.
Guido Carthuſ.	1120	653
Guilielmus Abbas Rhem.	1140	665
Guilielmus de S. Amore	1253	722
Guilielmus de Baldenſel	1337	31 A.
Guilielmus Bibliothecar.	890	567
Guilielmus Durantes	1286	746
Guilielmus Durantus jun.	1311	13 A.
Guilielmus Houpelandus	1457	140 A.
Guilielmus Lindwood	1422	99 A.
Guilielmus Major	1290	230
Guilielmus Mandagotus	1301	8 A.
Guilielmus Malmsburienſ. vid. Willelmus		
Guilielmus de Nangiaco	1301	7 A.
Guilielmus Neubrigenſis	1195	691
Guilielmus Ocham	1330	25 A.
Guilielmus Pariſienſis	1228	713
Pariſienſis jun.	1305	11 A.
Guilielmus Peraldus	1272	736
Guilielmus de Seligniaco	1206	702
Guilielmus Tyrius	1174	686
Guilielmus Thorn	1380	64 A.
Guilielmus Vorilongus	1450	136 A.
Guitmundus	1066	615
Guntherus Monachus	1210	706

H.

HAdrianus	I. Papa	772	493
	II. Papa	867	556
	IV. Papa	1154	675
Haitonus		1307	11 A.
Halitgarius		816	518
Hartmarus Monachus		872	562
Hatto Baſilienſis		811	508
Haymo Halberſtat.		841	530
Hectus ſive Hetto		814	517
Heddius		720	480
Hegeſippus		170	45
Hegeſippus alter		374	216
Helias Hieroſolym.		881	565
Helinandus Monachus		1212	707
Heliodorus Antiochenus		410	342
Heliodorus Presbyter		340	158
Helladius Cæſarienſis		378	218
Helladius Tarſenſis		431	329
Helmoldus		1165	681
Helvidius		382	231
Henricus Bebelius		1489	177 A.
Henricus de Gandavo		1280	743
Henricus Gorcomius		1460	147 A.
Henricus Harphius		1468	149 A.
Henricus de Haſſia		1418	96 A.
Henricus Huntingdon.		1150	671
Henricus de Kaltheiſem		1433	109 A.

	Clar. an.	Pag.
Henricus Knighton	1395	70 A.
Henricus Rebdorf	1362	58 A.
Henricus Remenſis	1170	684
Henricus de Seguſio	1262	734
Henricus Stero	1301	8 A.
Henricus Suſo	1290	752
Henricus de Urimaria	1340	36 A.
Herardus Turonenſis	855	545
Heraclianus		437
Heraclides	401	288
Heraclitus	196	60
Herembertus	887	566
Herigerus Lobienſ.	990	591
Hermannus Contractus	1040	602
Hermannus de Lerbeke	1414	92 A.
Herman. ex Judæo Chriſt.	1116	646
Hermas Paſtor	65	20
Hermes Presbyter	136	33
Hermes Triſmegiſtus	120	30
Hermias	177	50
Hermolaus Barbarus	1480	157 A.
Hervardus Leod.	1201	700
Herveus Dolenſis	1130	659
Herveus Natalis	1312	14 A.
Herveus Remenſis	900	569
Heſychius Ægyptius	296	108
Heſychius CP.		438
Heſychius Hieroſolym.	601	442
Heſychius Salonit.	418	306
Heterius Uxamenſis, vid. Etherius		
Hettius	814	517
Hieracas Hæreticus	302	111
† Hierocles	302	279
Hieronymus Donatus	1494	180 A.
Hieronymus de S. Fide	1412	91 A.
Hieronymus Pragenſ.	1400	76 A.
Hieronymus Savonarola	1480	162 A.
Hieronymus Stridonenſis	378	218
Hilario Monachus	1450	136 A.
Hilarion	397	152
Hilarius Arelatenſis	430	326
Hilarius Diaconus	354	168
Hilarius Pictavienſis	354	164
Hilarius Papa	461	360
Hildebertus de Lavard.	1097	629
Hildegardis	1170	684
Hilduinus	814	516
† Himerius	361	280
Hincmarus Laudun.	856	546
Hincmarus Remenſis	845	536
Hippolytus Portuenſis	220	66
Hippolytus Thebanus	933	580
Honoratus Maſſil.	490	372
Honorius Auguſtodun.	1130	659
Honorius I. Papa	626	451
II. Papa	1124	659
III. Papa	1216	709

	Clar.an.	Pag.
Honorius IV. Papa	1285	746
Hormisdas Papa	514	392
Hosius Cordubensis	316	137
Hubaldus	916	578
Hugo de S. Caro	1245	720
Hugo Cluniacensis	1048	604
Hugo Diensis	1077	621
Hugo Etherianus	1177	686
Hugo Flaviniac.	110	636
Hugo Floriac.	1120	654
Hugo Lingonens.	1030	600
Hugo Pratensis	1313	15 A.
Hugo Salvanensis	1164	681
Hugo Turonensis	1020	599
Hugo de S. Victore	1120	655
Hugolinus Ostiensis	1207	704
Huldericus	860	555
Humbertus Cardin.	1054	608
Humbertus de Romanis	1254	723

I.

Jacobus Almainus	1502	198 A.
Jacobus Apostolus	31	9
Jacobus de Benedictis	1301	8 A.
Jacobus Gruytrodius	1483	171 A.
Jacobus de Lausannâ	1317	19 A.
Jacobus Magni	1400	72 A.
Jacobus Nisibenus	325	140
Jacobus de Paradiso	1457	140 A.
Jacobus Picolomineus	1460	145 A.
Jacobus de Vitriaco	1220	310
Jacobus Perezius	1468	149 A.
Jacobus Sprengerus	1495	188 A.
Jacobus de Voragine	1290	749
Jacobus Wimfelingius	1494	185 A.
Ibas Edessenus	436	337
Idatius Clarus	385	232
Idatius Lemicens.	445	351
Jesse Ambianensis	790	502
Ignatius Diaconus CP.	810	507
Ignatius Martyr	101	26
Ignatius Patr. CP.	847	544
Ildefonsus	657	462
Ingulphus	1076	620
Innocentius I. Papa	402	289
II. Papa	1130	660
III. Papa	1198	692
IV. Papa	1243	719
V. Papa vid. Pet. de Tarantasia.		
VI. Papa	1352	45 A.
VII. Papa	1484	172 A.
Joachimus Calaber	1201	700
Joannes Ægeates	483	368
Algrinus	1227	713
Anagnosta	1430	105 A.
Joannes Ananiensis	1440	119 A.
Andreas	1336	31 A.
Antiochenus	427	322
Alter	477	367
Alter	620	449
Alter	1150	672
Alter	1434	111 A.
Apostolus	31	10
de Argamanes	1501	197 A.
Argyropulus	1450	137 A.
Aventinus	1512	204 A.
Joannes Baconus	1329	24 A.
Bapt. Gargha	1513	206 A.
Bassolius	1322	22 A.
Beccus sive Vecc.	1276	736
de Beka	1350	43 A.
Beleth	1162	680
Blærus	1496	189 A.
Bromiardus	1390	69 A.
Brompton	1198	691
de Burgo	1385	67 A.
Burgundio	1148	670
Joannes Cæsaraugust.	615	448
Calderinus	1360	55 A.
Cameninta	904	576
Camiterus	1199	693
Canales	1450	136 A.
Cananus	1422	100 A.
Canon	1329	25 A.
Cantacuzenus	1342	37 A.
Capistranus	1440	121 A.
Capgravius	1450	132 A.
Capnio, vid. Reuchlinus		
Capreolus	1415	92 A.
Carpathius	701	473
Cassianus	424	319
Casinensis	915	577
Chrysostomus	398	252
de Circyo	1476	154 A.
Cinnamus	1160	679
Climacus	564	421
CP.	517	393
CP. alter	712	478
Cornubiensis	1170	682
Joannes Damascenus	730	482
Joannes de Deo	1247	721
Joannes Diaconus Rom.	875	562
Duns Scotus	1301	2 A.
Joannes Erigena	858	548
Euchaitensis	1054	608
Joannes Eugenicus	1438	115 A.
Joannes Fiscamnensis	1028	599
Joannes Friburgensis	1302	9 A.
Joannes Geilerus	1494	182 A.
Gerson	1404	79 A.
Gerundensis sive Biclarensis	584	428

	Clar.an.	Pag.
Joan. de S. Geminiano	1244	720
Joan. Guallenſis	1260	730
Joan. Gobelinus	1458	143 A.
Joannes Groſſius	1411	91 A.
Joannes de Hexam	1160	678
Joan. Hieroſolymitanus	386	233
Joannes Hieroſol. alter	842	532
Honſemius	1348	41 A.
Huſs	1401	76 A.
Joannes Jejunator	585	426
Jacobit. Patr.	1440	119 A.
de Janduno	1338	32 A.
Jovian. Pontanus	1495	187 A.
de Imola	1425	101 A.
Joannes Latteburius	1406	85 A.
Joannes Lydgatus	1440	118 A.
Lud. Vivaldus	1501	193 A.
Lud. Vives	1501	192 A.
Lugdunenſis	1112	642
Lyddenſis	1194	691
Joannes Malela	621	442
Maria de Monte	1513	204 A.
Maxentius	520	395
Meder	1501	197 A.
Moſchus	630	453
Nauclerus	1500	189 A.
de Neapoli	1315	17 A.
Nider	1431	105 A.
Joannes Palæonydorus	1496	189 A.
Philoponus	621	441
Phocas	1185	688
Joannes I. Papa	523	396
II. Papa	532	404
IV. Papa	640	455
VII. Papa	705	477
VIII. Papa	872	561
IX. Papa	898	569
X. Papa	915	577
XII. Papa	956	584
XIII. Papa	965	585
XV. Papa	986	591
XIX. Papa	1276	738
XX. Papa	1316	17 A.
XXIII. Papa	1410	90 A.
Pariſienſis	1290	749
Peachamus	1278	740
Picus Mirandul.	1484	172 A.
Pluſiadenus	1450	136 A.
de Polemar	1433	109 A.
Poggius	1420	98 A.
Patr. Antioch.	1150	672
Joannes de Raytu, vid. Joan. Climac.		
Raguſæus	1433	109 A.
Raulinus	1479	156 A.
Reuchlinus	1494	183 A.
Ruysbrokius	1360	56 A.
Joannes Sapiens Cypariſſ.	1360	55 A.
Sarisburienſis	1172	685
Scholaſticus, vid. Jo. Climacus		
Alter CP.	564	421
Scylitzes	1081	622
Semeca	1250	721
Stella	1505	200 A.
Joannes Talaia	477	367
Tambacus	1384	66 A.
Tarentinus	1432	108 A.
Taulerus	1350	44 A.
Trithemius	1483	168 A.
de Turrecrem.	1439	117 A.
Weſſelus	1476	154 A.
Wiclefus	1360	50 A.
Xiphilinus	1066	615
Zonaras	1118	648
Jobius Monachus	530	402
Joel Chronographus	1204	702
Jonas Aurelianenſis	821	520
Jonas Hibernus	630	452
Jonas Fontellanenſis	729	481
Jordanus Brixius	1433	109 A.
Jordanus de Saxonia	1223	712
Jornandes	552	413
Joſephus Arabicus	1390	68 A.
Joſephus Bryennius	1420	96 A.
Joſephus Alexandrinus	869	558
Joſephus Confeſſor	808	507
Joſephus Judæus	67	21
Joſephus Methonenſis	1440	119 A.
Joſephus Patr. CP.	1416	94 A.
Irenæus Lugd.	167	40
Irenæus Tyrius	444	350
Iſaac	430	325
Iſaacus Argyrus	1373	63 A.
Iſaac Syrus	440	347
Iſaac Armenus	1150	672
Iſaac Lingonenſis	859	555
Iſaias Hieroſol.	1434	111 A.
Iſchyrion Alexand.	451	356
Iſidorus Cordub.	420	311
Iſidorus Gnoſticus	130	33
Iſidorus Hiſpalenſis	595	434
Iſidorus Mercator	830	524
Iſidorus Peluſiota	412	300
Iſidorus Ruthenus	1438	115 A.
Judas Apoſtolus	31	10
Judas Theologus	202	65
Julianus Cæſarinus	1426	101 A.
Julianus Coenſis	457	358
Julianus Hæreticus	420	308
Julianus Halicarnaſſ.	510	386
† Julianus Imp.	361	280
Julianus Pomerius	498	378
Julianus Toletan.	680	467
Julius Africanus	220	72

	Clar.an.	Pag.
Julius Caſſianus	174	48
Julius Firmicus	340	154
Julius I. Papa	337	154
Junilius	550	413
Juſtinianus Imp.	527	398
Juſtinianus Valent.	529	401
Juſtinus Martyr	140	36
Juſtinus Siculus	484	370
Juſtus Orgellitanus	529	402
Juſtus à Tiberiade	90	23
Juſtus Toletanus	633	453
Ivo	1092	626
Juvenalis Hieroſol.	431	330
Juvencus Presbyter.	330	150

L.

Lactantius	303	112
Lambertus Atrebat.	1094	629
Lambertus Schafnab.	1077	620
Lanfrancus Cantuar.	1070	616
Laonicus Chalcondylas	1468	149 A.
Laurent. Juſtinianus	1431	107 A.
Laurent. Novarienſis	507	384
Laurentius Valla	1449	121 A.
Leander Hiſpalenſ.	585	427
Leidradus	798	501
Leo I. Papa	440	342
II. Papa	682	468
III. Papa	795	501
IV. Papa	847	543
VII. Papa	936	581
IX. Papa	1049	604
X. Papa	1513	205 A.
Leo Achridenus	1051	608
Leo Bituricenſis	453	357
Leo Grammaticus	1013	599
Leo Oſtienſis	1101	634
Leo Sapiens Imp.	886	565
Leonardus Aretinus	1420	97 A.
Leonardus de Utino	1444	128 A.
Leontius Arabiſſi		438
Leontius Arelat.	461	361
Leontius Byzant.	590	429
Leontius Cyprius	590	432
Leporius	420	310
† Libanius	360	279
Liberatus Diaconus	553	414
Liber Diurnus	715	479
Libellus Synodicus	880	563
Liberius Papa	352	163
Licinianus	584	428
Linus Papa	64	16
Lucas Evangeliſta	49	15
Luc. Legion. ſive Tudenſ.	1236	717
Lucas Abbas	1140	665
Lucas Chryſoberges	1155	676

	Clar.an.	Pag.
Lucianus Antioc.	294	107
Lucianus Byzenſ.	457	358
† Lucianus Epicuræus	176	62
Lucianus Presbyter	415	304
Lucifer Calaritan.	354	167
Lucius Arianus	371	206
Lucius Charinus		437
Lucius II. Papa	1144	668
III. Papa	1181	687
Lucius de Stignano	1368	61 A.
Ludgerus	802	506
Lupoldus ſive Ludolphus Bamberg.	1340	36 A.
Ludolphus Saxo	1330	28 A.
Lugdun. & Vienn. Eccleſia	177	50
Luitprandus Cremon	946	582
Lupus Servatus Abbas	830	523
Lupus Tricaſſinus	426	321

M.

Macarius Ægypt.	373	207
Macarius Alexand.	373	208
Macarius alter	373	212
Macarius Romanus	401	283
Macarius Ancyranus	1430	104 A.
Macarius Antioch.	680	467
Macarius Macres	1420	99 A.
Macrobius Afer	344	159
Magnes	350	161
Malachias Hibernus	1134	663
Malachias Hib. alter	1310	13 A.
Malchion Antioch.	270	99
Malchus Sophiſta	496	377
Manaſſes Remenſ.	1068	615
Manes Hæreticus	277	99
Manſuetus Mediol.	680	467
Manuel Caleca	1360	55 A.
Manuel Charitopulus	1240	718
Manuel Chryſoloras	1389	67 A.
Manuel Rhetor CP.	1500	190 A.
Maphæus Vegius	1448	130 A.
Marcellinus Comes	534	405
Marcellinus Eborac.	755	489
Marcellinus Presbyter.	384	231
Marcellus Ancyranus	330	152
Marcellus S. Petri Diſcip.	50	16
Marcion Hæreticus	140	34
Marculphus	660	463
Marcus Ant. Sabell.	1490	178 A.
Marcus Benedictinus	606	446
Marcus Epheſius	1436	111 A.
Marcus Eremita	401	282
Marcus Evangeliſta	40	14
Marcus Gazenſis	402	290
Marcus Hydruntinus	750	488
Marcus Vigerius	1512	203 A.

	Clar.an.	Pag.
Marianus Scotus	1059	613
Marinus Papa	882	565
Marinus Sanutus	1312	13 A.
Marius Aventicenſis	581	424
Marius Mercator	418	306
Marſilius Ficinus	1480	166 A.
Marſilius ab Ingen.	1384	66 A.
Marſilius Patavinus	1324	23 A.
Martialis Lemovic.	70	22
Martinus Braccarenſ.	560	418
Martinus Lutherus	1517	207 A.
Martinus Magiſter	1473	151 A.
Martinus I. Papa	649	460
IV. Papa	1281	744
V. Papa	1417	95 A.
Martinus Polonus	1277	739
Martinus Turonenſis	375	217
Martyres Lugdunenſes	177	50
Matronianus	385	232
Matthæus Apoſtolus	31	8
Matth. de Bappenheim	1480	156 A.
Matthæus Blaſtares	1335	30 A.
Matthæus Camariota	1453	138 A.
Matthæus Palmerius	1449	131 A.
Matthæus Paris	1240	718
Matthæus Vindocin.	1201	700
Matthæus Weſtmonaſt.	1377	63 A.
Matthias Palmerius	1481	168 A.
Mauritius de portu Fild.	1501	197 A.
Mauricius Rothom.	1231	715
Maurus Ravennat.	649	461
Maximinianus CP.	431	329
Maximinus Anizarb.	431	329
Maximus	196	60
Maximus Alexandr.	380	228
Maximus Confeſſor	645	457
Maximus Cæſaraug.	599	437
Maximus Monachus	1400	73 A.
Maximus Planudes	1340	33 A.
Maximus Rhegienſis	433	334
Maximus Taurinenſis	422	312
Mechtildis Monialis	1280	744
Meſſrethus	1443	124 A.
Meletius Antioch.	360	175
Meletius Mopſueſt.	428	324
Melito Sardenſis	170	43
Memnon Epheſin.	431	328
Mennas CP.	536	407
Metellus Tegerenſis	1060	614
Methodius CP.	842	532
Methodius Tyrius	290	105
Metrodorus		438
Metrophanes Smyrn.	858	554
Michael Alexandr.	869	558
Michael Anchialus	1167	681
Michael Angrianus	1381	65 A.
Michael Attaliata	1072	618
Michael Cæſenas	1316	19 A.
Michael Cerularius	1051	607
Michael Choniata	1204	701
Michael Franciſcus	1494	186 A.
Michael Glycas	1120	654
Michael de Mediolano	1480	161 A.
Michael Monachus CP.	878	562
Michael Pſellus	870	558
Michael Pſellus jun.	1050	605
Michael Syncellus	830	522
Michael Theſſalon.	1160	679
Micrologus	1080	621
Miltiades Rhetor	180	50
Minutius Felix	220	66
Modeſtus	176	49
Modeſtus Hieroſol.	620	448
Montanus Hæreticus	172	45
Montanus Toletan.	531	403
Monaldus Beneventanus	1330	28 A.
Moſchimus	457	358
Moſes Barcepha	990	591
Muſanus	176	49
Muſæus Maſſilienſ.	458	359
Mutianus Scholaſticus	550	411

N.

Naucratius	813	512
Nectarius CP.	381	229
Nemeſius Emiſenus	380	228
Nennius	620	449
Neophytus Presbyt.	1190	689
Nepos Ægyptius	244	86
Neſtorius Hæreticus	428	322
Niceas	420	308
Nicephorus Blemmida	1255	725
Nicephorus Bryennius	1118	647
Nicephorus Calliſtus	1333	29 A.
Niceph. Chartophylax	801	505
Niceph. CP.	806	506
Niceph. CP. alter	895	569
Niceph. Gregoras	1345	39 A.
Nicetas Byzant.	1120	655
Nicetas Choniates	1205	702
Nicetas Maronita	1201	701
Nicetas Paphlago	880	562
Nicetas Pectoratus	1050	605
Nicetas Seidus	1110	639
Nicetas Serron Heracl.	1077	621
Nicetius Trevirenſ.	527	401
Nicias Monachus	601	445
Nicodemus	34	11
Nicodemus Abbas	1440	119 A.
Nicol. Auximanus Picenſ.	1430	105 A.
Nicolaus Barianus	1494	181 A.
Nicolaus Cabaſilas	1350	44 A.
Nicolaus Clarevall.	1152	675

	Chr. an.	Pag.
Nicolaus de Clemangiis	1416	92 A.
Nicolaus de Cusa	1448	130 A.
Nicol. Dinchelsphulius	1420	99 A.
Nicolaus Dionysii	1501	198 A.
Nicolaus Eymericus	1356	47 A.
Nicolaus de Gorham	1400	72 A.
Nicolaus Grammaticus	1084	622
Nicolaus Hanapus	1270	735
Nicolaus Hydrunt.	1201	701
Nicolaus Lyranus	1320	20 A.
Nicolaus Methonens.	1090	625
Nicolaus Mysticus	892	568
Nicolaus de Orbellis	1456	139 A.
Nicolaus Orem	1361	57 A.
Ni. Panormitanus, vid. Nic. Tudeschuum		
Nicolaus I. Papa	858	550
II. Papa	1053	613
IV. Papa	1288	747
V. Papa	1447	129 A.
Nicolaus Simonis	1495	188 A.
Nicolaus Trivethus	1310	12 A.
Nicolaus Tudeschus	1428	103 A.
Nicon Armenus	961	585
Nilus Abbas	440	340
Nilus Cabasilas	1340	34 A.
Nilus Damyla	1400	73 A.
Nilus Doxopatrius	1043	603
Nilus Rhodius	1360	49 A.
Nithardus	843	534
Nonnosus	540	407
Nonnus	410	299
Norbertus Magdeb.	1127	659
Notgerus Leodiensis	971	586
Novatianus Hæreticus	251	91

O.

Odilo	994	592
Oddo Remensis	1135	663
Odericus Vitalis	1140	666
Odo Astensis	1106	638
Odo Cameracens.	1105	638
Odo Cantuar.	1160	677
Odo Cluniac.	926	578
Oliverius Maillardus	1494	186 A.
Oecumenius	990	592
† Olympiodorus	425	379
Olympiodorus	990	591
Olympius	430	325
Optatus Afer	368	186
Ordo Romanus	730	485
Orentius Eliberit.	516	393
Oresiesis	344	158
Origenes	230	74
Orosius	416	304
Osmundus Asturic.	1059	614
Otho Frisingens.	1144	668

P.

	Chr. an.	Pag.
PAchomius	340	158
Pacianus	370	187
Pacificus Novar.	1480	158 A.
Palladius Galata	421	286
Pamphilus Abyden.	448	369
Pamphilus Cæsar.	294	106
Panadorus	401	283
Pantænus	181	51
Papias	110	29
Pardulus	847	539
Paschalis I. Papa	817	518
II. Papa	1099	630
Paschasinus Lilybætanus	[illegible]3	347
Paschasius Diaconus	5[illegible]1	382
Paschasius Radbertus	844	534
Pastor	458	359
Paterius	601	444
Patricius Hibernus	432	331
Patricius Arar sius		554
Paulinus Aquileiensis	776	495
Paulinus Biterrens.	410	299
Paulinus Nolanus	393	240
Paulinus Petricorius	461	361
Paulinus Presbyter	420	311
Paulus Anglicus	1404	78 A.
Paulus Apostolus	33	6
Paulus Burgensis	1415	92 A.
Paulus Cyrus Florus	555	416
Paulus CP.	642	457
Paulus Diaconus	757	489
Paulus Emisenus	431	330
Paulus Episcopus	401	284
Paulus Pannonius	430	325
Paulus I. Papa	757	489
II. Papa	1464	148 A.
Paulus Samosatenus	260	98
Paulus Warnefridus	774	493
Pelagius Hæreticus	405	291
Pelagius I. Papa	555	415
II. Papa	579	423
Pelbartus Osvaldus	1501	197 A.
Perpetuus Turonens.	461	361
Peregrinus Laureac.	971	586
Petronius Bononiens.	440	347
Petrus Abailardus	1120	650
Alexandrinus	301	111
Alexand. jun.	371	206
de Alliaco	1396	70 A.
Alphonsus	1106	638
de Ancharano	1410	89 A.
Antiochenus	1040	602
Apollon. Collatius	1490	179 A.
Apostolus	31	3
Aureolus	1321	22 A.

Petrus

	Clar.an.	*Pag.*
Petrus Berchorius	1360	55 A.
Bertrandus	1325	24 A.
Blæſenſis	1160	677
Petrus Cameracenſis, vid. Pet. de Alliaco		
Celenſis	1182	688
Caſſinenſis	1137	664
Cassiodori	1250	721
Chryſolanus	1110	639
Chryſologus	433	333
Cluniacenſis	1123	658
de Columbario	1355	47 A.
Comeſtor	1170	682
Petrus Damiani	1057	612
Diaconus	520	394
Diaconus CP.	1092	627
de Du burg	1326	24 A.
Edeſſenus	450	355
Galatinus	1516	206 A.
Herentalius	1390	68 A.
Jeremiæ	1430	105 A.
Lombardus	1141	667
Martyr	1501	195 A.
Mongus	477	367
Natalis	1470	150 A.
Nicomedienſis	680	467
Paludanus	1330	27 A.
de Pilichdorf	1444	128 A.
de Riga	1170	682
Schottus	1488	176 A.
Sebaſtenus	370	198
Siculus	870	558
Tarentaſienſis	1276	736
de Vincis	1230	715
Philaſtrius	380	228
Phileas Thmuit.	296	108
Philippus Eyſtetenſis	1307	11 A.
Philippus Decius	1508	202 A.
Philippus Gortynenſ.	172	45
Philippus Grevius	1230	715
Philippus Harvengius	1140	665
Philippus de Leidis	1369	61 A.
Philip. de Monte Calerio	1340	36 A.
Philippus Presbyter	440	347
Philippus Ribotus	1368	61 A.
Philippus Sideta	418	306
Philippus Solitarius	1105	638
Philippus Tarent.	1136	663
Philo Carpathius	401	284
Philo Diaconus & Agath.	107	27
Philo Judæus	40	13
Philoſtorgius	425	320
Philotheus Achillinus	1370	62 A.
Philotheus CP.	1362	58 A.
Phœbadius	359	168
Photinus CP.	596	436
Photinus Hæreticus	344	159
Photius CP.	858	550
Photius Tyrius	451	356
Pierius Alexand.	283	101
Pilgrimus, vid. *Peregrinus*		
Pinytus Cretenſis	172	45
Pirminius	750	488
Pius I. Papa	158	39
II. Papa	1458	140 A.
† Plinius Secundus	100	61
Polemius	448	352
Polybius	402	290
Polycarpus	108	27
Polycrates Epheſius	196	60
Polychronius	410	299
Ponticus Virunnius	1490	179 A.
Pontius Diaconus	251	92
Porchetus Salvaticus	1315	15 A.
† Porphyrius	270	109
Poſſeſſor Afer	520	395
Poſſidius Calam.	430	324
Potho	1152	675
Potamius Odyſſip.	357	168
Primaſius	550	412
Priſcillianus	381	230
Proba Falconia	371	207
Prochorus	70	23
Proclus CP.	434	334
† Proclus Diadochus	500	438
Procopius Cæſarienſ.	527	400
Procopius Gazæus	520	394
Proculus	210	65
Proſper Aquitanus	444	340
Proterius Alexandr.	451	356
Prudentius	405	290
Prudens Tricaſſinus	846	539
Ptolomæus Hæreticus	150	39
Ptolomæus Lucenſis	1303	9 A.

Q.

Quadratus Athenienſis	123	31
Quintianus Aſculan.	484	369

R.

Rabanus Maurus	847	540
Rabbulas	431	331
Radulphus Ardens	1101	636
Radulphus de Columna	1290	749
Radulphus de Diceto	1197	691
Radulphus Flaviacenſ.	1157	676
Radulphus de Rivo	1390	68 A.
Ranulphus Higden	1357	48 A.
Ratherius Veronen.	928	579
Raymundus de Agiles	1095	629
Raymundus Jordanus	1381	65 A.
Raymundus Lullius	1301	4 A.
Raymundus Martini	1278	742

	Clas.	Pag.
Raymund. de Pennaforti	1228	714
Raymundus de Sabunde	1430	104 A.
Raynerius Piſanus	1301	4 A.
Reginaldus Peacock	1444	125 A.
Regino Prumien.	892	568
Reinerius Sachonus	1254	723
Remigius Antiſſiod.	880	563
Remigius Lugdunenſis	855	545
Remigius Remenſis	471	363
Rheticius Auguſtodun.	313	125
Rheginus Conſtant.	431	330
Rhodon	189	92
Richardus Armachanus	1347	40 A.
Richardus Burienſis	1333	29 A.
Richardus Hagulſtad.	1180	687
Richardus Hampolus	1340	35 A.
Richardus de Mediavilla	1290	751
Richardus de S. Victore	1150	673
Richardus Ullerſton	1408	85 A.
Riculphus Sueſſionenſis	889	567
Robertus Caracciolus, vid. Robertum de Licio		
Robertus Flemyngus	1477	155 A.
Robertus Gaguinus	1494	181 A.
Robertus Groſthead	1235	716
Robertus Holkot	1340	35 A.
Robertus Kilwarbius	1272	735
Robertus de Licio	1480	160 A.
Robertus Montenſis	1210	706
Robertus Pullenus	1144	669
Robertus de Remigio	1101	635
Robertus Retinenſis	1120	655
Robertus de Sorbona	1252	722
Rodericus de Arevalo	1466	148 A.
Rodericus Ximenius	1208	704
Rodulphus Trudon.	1120	653
Rogerus Baconus	1278	741
Rogerus Connovius	1350	45 A.
Rogerus de Hoveden	1198	692
Roſwida	980	588
Rudolphus Agricola	1474	151 A.
Ruffinus Aquileienſ.	390	237
Rupertus Tuitienſis	1111	641
Ruricius	470	363
Ruſticus	454	357
Ruſticus Diaconus	550	411
Ruſticus Epiſcopus	434	357
Ruſticus Elpidius	498	378

S.

SAbbatius	440	341
Sabinus Heracleenſis	425	321
Salonius	453	357
Salvianus	440	345
Samona	1072	618
Samuel Edeſſenus	468	363
Samuel Marochianus	1070	617
Saxo Grammaticus	1170	684
Sedulius Presbyter	434	336
Sedulius Scotus	818	518
Serapion Ægyptius	347	160
Serapion Antioch.	190	52
Sergius CP.	638	446
Sergius Cyprius	645	459
Sergius, Hiſtoricus	828	522
Sergius I. Papa	688	469
II. Papa	844	534
Servus Dei	407	353
Severianus	401	285
Severus Antioch.	513	390
Severus Balear.	418	306
Severus Malacitanus	584	428
Severus Milevitanus	420	311
Severus Sulpitius	401	284
Sextus	196	61
Sibyllina Oracula	130	33
Sidonius Apollinaris	472	365
Siffridus	1307	11 A.
Sigebertus Gemblacenſis	1101	636
Sigifridus Mogunt.	1069	616
Simeon de Caſſia	1335	31 A.
Simeon Dunelmenſis	1130	660
Simeon Metaphraſtes	901	573
Sim. Logotheta junior	1170	683
Simeon S. Mamantis	1051	608
Simeon Stylites ſen.	448	352
Simeon Stylites jun.	527	398
Simeon Theſſalonic.	1410	89 A.
Simon Benignius	1513	206 A.
Simon Hieromonachus	1276	738
Simon Magus	35	13
Simon Tornacenſis	1216	709
Simplicianus Mediol.	397	252
Simplicius Monachus	560	417
Simplicius Papa	467	362
Siricius Papa	385	232
Siſinnius CP.	994	592
Sixtus III. Papa	432	332
IV. Papa	1471	150 A.
Smaragdus Verdunenſ.	810	508
Smyrnenſis Eccleſia	147	39
Socrates Scholaſticus	439	339
Solomon Conſtantienſ.	891	567
Sophronius	390	236
Sophronius Hieroſolym.	629	451
Sophronius alter		438
Soter Papa	164	40
Sozomenus	440	339
Stephanus Æduenſis	1113	642
Stephanus Brulifer	1480	161 A.
Stephanus Hardingus	1109	639
Stephanus Langtonus	1206	702
Stephanus Leodienſ.	903	576
Stephanus I. Papa	253	92

Stepha-

	Clar.m.	Pag.
Stephanus II. Papa	752	488
III. Papa	768	490
V. Papa	885	565
VI. Papa	896	569
IX. Papa	1057	609
Stephanus Parisiensis	1132	663
Stephanus Torcellanus	1515	206 A.
Stephanus Tornacensis	1192	690
Stylianus Mapa	870	558
† Suetonius	112	61
Suidas Grammaticus	980	587
Sulpitius Bituric.	624	451
Syagrius	437	338
Sylverius Papa	536	407
Sylvester II. Papa	999	593
Sylvester Giraldus	1200	699
Sylvester Sguropulus	1438	116 A.
† Symmachus	384	280
Symmachus Ebionita	201	64
Symmachus Papa	498	379
Synesius	410	299
Syricius Barcelon.	657	463

T.

† TAcitus	100	61
Taio Cæsaraug.	646	460
Tarasius CP.	785	498
Tatianus Syrus	172	46
Tertullianus	192	56
Testament. XII. Patriarch.	190	52
Tetradius	530	403
Thalassius	640	456
Theganus	837	527
Themison Hæreticus	172	46
Themistius	601	445
Theobaldus Stampensis	1250	721
Theobaudus Bezuens.	1130	662
Theodoricus Engelhus.	1420	99 A.
Theodoricus de Niem.	1408	87 A.
Theodoricus Trudon.	1101	636
Theo. Thuring. de Apold.	1289	748
Theodoritus	423	314
Theodorus Abucara	867	557
Theo. Alexand. Monachus	601	445
Theodorus Balsamon	1180	686
Theodorus Cantuar.	668	464
Theodor. Campedonensis	680	467
Theodorus Diaconus Alex.	451	356
Theodorus Graptus	818	519
Theodorus Heracleens.	334	153
Theodorus Lælius	1460	146 A.
Theodorus Lector	518	393
Theodorus Lascaris	1255	724
Theodorus Metochita	1301	4 A.
Theodorus & Theodosius Monachi	668	463

	Clar.m.	Pag.
Theodorus Mopsuestenus	407	296
Theodorus Papa	642	456
Theodorus Pharan.	640	456
Theodorus Presbyter	344	158
Theodorus de Rhaytu	646	460
Theodorus Studites	813	509
Theodosius Alexandr.	535	406
Theodosius Ammor.	787	499
Theodosius Hierosol.	869	557
Theodosius Monachus	601	445
Theodotion Ponticus	175	48
Theodotus Ancyranus	430	325
Theodotus Hæreticus	192	53
Theodulphus Aurelian.	794	500
Theodulus Presbyter	480	368
Theognostus Alexandr.	270	98
Theognostus CP.	858	554
Theophanes Byzantius	580	424
Theophanes Cerameus	1040	602
Theophanes Confessor	792	500
Theophanes Graptus	818	519
Theophanes Nicænus	1347	40 A.
Theophilus Alexandr.	385	231
Theophilus Antioch.	1680	42
Theophilus Cæsarien.	192	53
Theophylactus	1077	620
Theophylactus Simocatta	611	447
Theorianus	1170	683
Theosterictus	828	522
Theotimus Scytha	392	239
Alter Scytha	457	358
Thomas Aquinas	1255	726
Thomas de Argentina	1345	40 A.
Thomas de Becket	1162	680
Thomas Brabantius sive Cantipratens.	1255	730
Thomas Bradwardinus	1348	41 A.
Thomas Cistercien.	1201	701
Thom. Jorsius, sive Joisius	1305	10 A.
Thomas à Kempis	1450	132 A.
Thomas Maurigniac.	1144	668
Thomas Morus	1320	20 A.
Thomas Radinus	1510	203 A.
Thomas Stubbs	1360	49 A.
Thomas Waldensis	1409	88 A.
Thomas Walleis	1332	29 A.
Thomas Walsinghamus	1440	110 A.
Thomas Wiccius	1299	756
Tiberianus Bæticus	385	232
Ticonius Afer	390	236
Timotheus Alexandr.	380	226
Timotheus Ælurus	457	357
Timotheus alter	415	304
Timotheus CP.	610	447
Titus Bostrens.	362	180
Trifolius Presbyter	520	396
Triphon	235	86

	Clar. an.	Pag.
Triphyllius Cyprius	340	156
Turcius Rufus Asterius	494	376
V.		
Valentinus Hæreticus	120	30
Valentinus Philipp.	457	359
Valerianus Cemelienſ.	439	338
Valerius Aſturic.	902	576
Ubertinus de Caſſali	1315	16 A.
Udalricus de Argent.	1280	743
Venantius Fortunatus	560	417
Verecundus Juncenſis	546	411
Verus Rutinenſis	625	451
Victor Antiochenus	401	263
Victor Capuanus	545	411
Victor Cartennenſis	400	360
Victor Carthagin.	646	400
Victor I. Papa	192	53
II. Papa	1055	609
III. Papa	1086	623
Victor Tununenſis	555	415
Victor Vitenſis	484	372
Victorinus Afer	362	181
Victorinus Maſſilienſ.	434	336
Victorinus Peravionenſ.	290	102
Victorius Aquitanus	457	358
Vigilantius	406	294
Vigilius Afer	484	370
Vigilius Diaconus	420	311
Vigilius Papa	540	409
Vigilius Trident.	390	236
Vincentius Bandellus	1496	188 A.
Vincentius Bellovacenſis	1244	720
Vincentius Ferrerius	1414	91 A.
Vincentius Lirinenſis	434	337
Vitalianus Papa	657	463
Vitalis è Furno	1312	14 A.
Vitellius Afer	344	159
Ulgerius Andegav.	1136	663
Ulphilas Gothus	365	182
† Ulpianus	220	109
Voconius	460	360
Uranius Presbyter	431	331
Urbanus II. Papa	1087	625
III. Papa	1185	689
IV. Papa	1261	734
V. Papa	1362	58 A.
VI. Papa	1378	63 A.
Urſinus	440	342
Uſuardus	876	562
W.		
Walafridus Strabo	842	533
Waldramnus	895	569
Wandelbertus	850	544
Warinus	1028	599
Waſelinus Momalius	1130	662
Wernerus Rollwinck	1480	168 A.
Willelmus Malmsburien.	1130	661
Willelmus Metenſis	1073	620
Willelmus Woodford	1390	69 A.
Wil'ibaldus	742	488
Willibrand. ab Oldenb.	1211	707
Wittikindus Corbeienſ.	940	581
Wolfhadus	866	555
Wolfhardus	886	566
Z.		
Zacharias Chryſopol.	1157	676
Zacharias Papa	741	487
Zacharias Scholaſticus	536	407
Zeno Veronenſis	360	176
† Zoſimus Hiſtoricus	425	380
Zoſimus Papa	417	305

INDEX

INDEX RERUM

Memorabilium, quæ in hoc Opere continentur.

Monendus est Lector, in hunc Indicem (missis quæ ad singulos Scriptores propriè spectant) ea tantummodò referri, quæ quasi obiter nota, prima statim fronte suis locis non ita commodè reperiri possent.

Pr. Prolegomena, A. Appendicem notat. Ubi plures simul numeri Appendicem respiciunt, Uncis includuntur.

A.

Abercius Marcellus, 51 L.
Ἀβεδξας Basilidianorum quid voluerit 29, 30.
Abgari Epistola ad Christum, Christique Responsoria; earum fides astruitur, 2
Argumenta in contrarium solvuntur, ibid.
Acœmetæ Monachi, qui & unde ita dicti, 28. *Nestorianis favebant*, ibid.
Acta rerum apud se gestarum Romam transmittere solebant Provinciarum Rectores, 24.
Acta Pilati de Christo quæ, ibid.
Acta SS. Martyrum, 64
Academiæ & Scholæ celebriores sub Carolo Magno florentes, 503.
Academia Complutensis fundata, 200. A.
Heidelbergensis, 66. A.
Tubingensis, 157. A. 189. A.
Adda Hæreticus, 100.
Adimantus Manichæus, 100.
Albingenses, vid. Waldenses.
Andreas Trapezuntius, 118. A.
Angli Ecclesiasticæ antiquitatis studio insignes, Pr. 33.
Angliæ Episcopos ordinandi potestas à Pontifice injustè arrogata, 448.
Anglo-Saxones ad fidem Christi conversi, 282.
Annatarum onus Ecclesiæ invectum, 68. A.
Antiochensium seditio adversus Imperatoris Statuas, 230, 253.
Antiquitatis Ecclesiasticæ neglectus falsò Protestantibus objectus, Pr. 32.
Antiquitatis Ecclesiasticæ studium commendatum, Pr. 34.
Antonius Syrrectus, 196. A.
Appellationes ad sedem Rom. à Pontifice Rom. injustè vendicatæ, 305.
Ab Ecclesiis Africanis damnatæ & prohibitæ, ibid. & 319.
Apocrisiarii sedis Rom. apud Aulam Imperatoriam quando primùm facti, 343.
Apollonius Martyr sub Commodo an Scriptor Ecclesiasticus, 53.
Apollonius Tyanæus Christo Domino à Gentilibus comparatus, 279.
Apostoli quandiu in Judeâ remanserint antequam ad Gentes abirent, 4.
Apostolorum Series & Acta juxta Dorotheum, 120.
Arelatensis Ecclesiæ jura ab Hilario adversus Leonem Papam defensa, 326.
Ariana Hæresis, 110. *ejusque Sectæ variæ*, ibid. *unde primùm orta*, 125, 126.
Ariani S. Scripturam corruperunt, 223.
Arsacius in depositi Chrysostomi locum quo tempore subrogatus, 274. (*fac.* 2ª.) *quamdiu sedem suam tenuit*, ibid.
Astrologia vana à veteri Ecclesiâ damnata, 32.
S. Augustinus nunquam fuit Monachus, 185. A.
Augustinus Justinianus, 15. A.

B.

Babylon in primâ S. Petri Epistolâ, quem locum designat, 5.
Banchorensium Monachorum strages an ad Augustinum Cant. referenda, 436.
De Baptismo Hæreticorum controversia, 63, 87, 92, 93.

Baronii laus, Pr. 25. *de ejus Annalibus judicium*, ib. & 26.
Barcabas & Parchor Gnosticorum Prophetæ, 33.
Bardesanes Babylonius, an idem cum Bardesane Syro, 48.
Bardesanistæ quænam docuerint, 47.
Barlaamitæ, (2, 32, 39, 49, 137. A.)
Basilidis dogmata quæ, 29.
Basilicarum dedicationes in publicis solemnis fieri solitæ, 128.
Basilius amicus Chrysostomi neque Cæsariensis, neque Seleuciensis, 253, 354.
Begvardi seu Begvini, 1. A.
Benedictinus Ordo, quando fundatus, 381, 402.
Biblia Complutensia, (200, 201. A.)
Bibliotheca Hierosolymitana à quibus extructa & aucta, 65, 106.
Bogomilorum hæresis quæ, 679.
Botarii quo tempore conversi, 382.
Bonicontus J. C. 31. A.
Bonifacius Ferrerius, 82. A.
Byzantina sedes à quo fundata, 116.
Catalogus, series & successio Episcoporum Byzantinorum usque ad tempora Constantini M. 117, 118, 119, 124.
Controversia inter sedem C. P. & Rom. de præcedentia, unde orta, 120. *ab Origine sua prolixiùs repetita*, 123.
Privilegia Byzantinæ sedi concessa, 124, 281, 343.

C.

CAlix Laicis interdictus, 75. A.
Tria Capitula quæ, 381. *à Synodo 5. Generali damnantur*, 410.
Controversia de his à quo primùm mota, ibid.
Caritatis mirandæ exemplum insigne, 240.
Cardinalium institutio, dignitas, insignia, 595.
Carolini libri de non adorandis imaginibus, à quo conditi, 492. *eorum fides & auctoritas vindicatur*, ibid.
Catalogus librorum V. Test. à Melitone confectus, 43. *quænam in eo observanda*, ibid.
Caxtonus (Gul.) Historicus, (48, 49. A.)
Cerinthi hæresis qualis, 23.
Chiliasmi opinio ab antiquis quibusdam Scriptoribus recepta, 29, 38, 86, 102. *hæc opinio unde ac quo autore*, 29.
Christiani ob betærias sub Trajano accusati, 25. *Trajani de iis sententia*, ibid.
Circumcisio nonnunquam iterata, 64.
Christianæ Religionis professio publicè fieri debet, 181.
Chronicon Alexandrinum cur ita dictum, 454 *ubi repertum, & à quo tandem editum*, ibid.
Chronologiæ Ecclesiasticæ Scriptores qui, Pr. 28.
Claudius Saturninus, 58.
Cleobius Hæreticus, 13.
Clerici vitæ communis instituti, 61. A.
Clericorum consugium veteribus licitum, 108, 164, 187, 240, 284, 299, 308, 335, 127. A.
Cælibatus jugum non imponendum, 45.
Cæremonias Ecclesiæ veteris quinam descripserint, Pr. 28.
Conciliorum Editores insigniores, Pr. 26.
Concilium Basileense, (75, 76, 101, 105, 106, 107, 108, 109, 140. A.)
Concilium Constantiense, (74, 75, 77, 79, 85, 90, 95. A.)
Concilium C. P. Generale VI. 440.
Concilium Antiochenum adversùs Paulum Samosatenum, 86, 94, 95, 98, 99.
Concilium Ephesinum quo tempore, quâ occasione habitum, 301.
Concilium Ferrariense & Florentinum, (76, 94, 107, 111, 112, 113, 115, 116, 120, 123. A.)
Concilium Lateranense sub Innocentio III. 696.
De Canonibus ejusdem quid sentiendum, ibid.
Concilium Lateranense ultimum, (191, 205. A.)
Concilium Hierosolymitanum I. 1.
Concilio Niceno non præsit Hosius, tanquam Papæ legatus, 137.
Concilium Quini-Sextum, 440.
Concilium Pisanum I. (75, 85. A.)
Concilium Pisanum II. (180, 191, 202. A.)
Concilium Senense, 95. A.
Concilium Turonense (anno 1510.) 191. A.
Concilium Viennense, (1, 5, 10. A.)
Concordata Gallica, 191. A.
Concordia inter Latinos & Græcos in Concilio Lugdun. facta, 697. *frustrà*, 698.
Confessio Sacerdotalis primis Ecclesiæ sæculis necessaria non est habita, 144. A.
Confirmatio, Episcoporum solorum munus, 93.
Con-Lucianistæ qui, 126.
Constantini Donatio à Pontificiis impugnata, (122, 126, 129, 131, 142. A.)
Conventus Francofurtensis sub Ludovico Bavaro Imp. (30, 31. A.)

Corporis Christi Festum à quo & quando institutum, 720, 734.
Crucigeri Patriarchales quinam, 116. A.
Cyprianus *Episcopus Antiochenus alius à Cypriano Carthaginensi,* 90.

D.

Διαιρούμενοι *qui,* 368.
Διδασκαλίαι *apud veteres variæ,* 27, 29, 69.
Disputationes in Concilio Nicæno habitæ fabulosæ, 367.
Docetæ *Hæretici,* 48.
Dogmata Scriptori alicui afficta, veræ ejus doctrinæ contraria, scriptum illud spurium esse ostendunt, Pr. 11.
Dominicanorum Ordo à quo primùm institutus, & quando confirmatus, 696.
Donatistæ, quid de iis actum, 281.
Dorothei *Monembasiensis de Athanasii exilio error,* 142.

E.

Ebionis Hæresis, 1, 64.
Ecclesiam Orientalem inter & Occidentalem de causâ Acacii pax facta, 392.
Eclipsis Solis tempore passionis Christi, 15.
Editiones S. Patrum quibus regulis seligendæ, Pr. 13.
Quò vetustiores, eò fideliores, ibid.
Editionum vetustiorum precium, & raritas, Pr. 14.
Editio Chrysostomi Saviliana cur neglecta, Pr. 18.
Eggelingus Brunsvicensis, 157. A.
Eleutherus Papa Montanismo infectus, 50.
Encratitæ, 46.
Enthusiasmus divorum Pontificiorum, (8, 60, 117, 121, 132. A.)
Episcopi duo eodem tempore in eâdem sede, 65, 243, 513.
Epistola Catholica S. Jacobi cur B. Petri Epistolis præponatur, 475.
Epistolæ Honorii & Innocentii Papæ in causâ Chrysostomi post ejus mortem scriptæ, spuriæ, 275. & (*fac.* 2ª.)
Epistolæ decretales quando & à quo confictæ, 524, 525.
Evangelia varia sub Apostolorum nominibus conficta, Pr. 8.
Evangelium secundum Hebræos, 5, 8.
Evangelium S. Matthæi à Pantæno in Indiâ repertum, 51.
Proto-Evangelium admodum fabulosum, 140.
Evangelium ÆTERNUM quando, & à quibus conditum, 697.
blasphema dogmata in eo contenta, ibid.
agrè à Papâ damnatum, ibid.
Eucharistiam sub utráque specie recipere Leonis I. tempore solebat Rom. Ecclesia, 342, 374.
Poculum Eucharisticum recusare nota Manichæi, ibid.
Eucharistiæ sine vino celebrandæ permissio ab Innocentio VIII. *Norwego facta,* 172. A.
Eucharistia à Luciano martyre super proprium pectus celebrata, 107.
Eudoxiæ Aug. in Chrysostomum iræ quâ ex causâ, & quo tempore orta, 274.
mortis ejus tempus accuratè definitur, ibid. (*fac.* 2ª.)
Eunomii in Christum blasphemiæ, 173, 174.
Eusebii Cæsariensis fides & authoritas, 2.
Eusebiani unde dicti, 138.
Eutychius scriptor ignobilis, 72.
Eutychianorum Sectæ variæ, 381.

F.

Fabulæ inanes in libris vet. Patribus attributis suppositionis argumentum, Pr. 10.
Festum Annunciationis B. Virginis institutum, 68. A.
Festum immaculatæ conceptionis institutum, (2. 150. A.)
Festum Transfigurationis D. N. J. C. institutum, 139. A.
Festum SS. Trinitatis institutum, 70. A.
Vox Filioque *Symbolo addita, à Pontifice Rom. damnata,* 501. *Græcorum cum Latinis hâc de re controversia,* 503.
Fortalitium Fidei, cuinam Authori debeatur, 143. A.
Franciscani Ordinis institutio, 704.
Franciscanorum dissidia, (1, 14, 16, 17, 19, 20. A.)
Fratricelli, (1, 17, 18. A.
Frobenii (Joannis) Typographi encomium, Pr. 16. *Mors & Epitaphium,* 17.
Officinæ ejus Typographicæ laus, ibid.

G.

Gabriel Bareletus, 150. A.
Galeri coccinei usus Cardinalibus appropriatus, 148. A. *Vid. in* Cardinales.

Gaudentius Episcopus Donatista alius à Gaudentio Brixiano, 235.
Gelasii Decretum de libris Apocryphis *in Synodo Romana latum, spurium esse variis argumentis demonstratur,* 274.
Gentilium salus possibilis an à Scriptoribus antiquis credita fuerit, 39.
Gentilium Scholæ à Juliano Christianis interdictæ, 176, 198, 279. (*fac.* 2.)
Gentilium cultus à Juliano restitutus, 279. (*fac.* 2.)
Gentilium adversùs fidem Christianam scripta à Christianis Impp. abolita, & quare, Pr. 4.
Geographiæ sacræ antiquæ Scriptores varii, Pr. 29.
Gnostici, 25, 29, 30, 31, 35, 39, 42, 52.
Gothi in Hispaniâ ab Arianismo à quo conversi, 427.
Græcæ linguæ studium apud primos Typographiæ curatores, Pr. 18.
Græcæ linguæ studium in Occidente resuscitatum, (67, 75, 97. A.)
Græcorum quorundam opiniones aniles de vitâ functorum animis, 208, 209.

H.

HÆretici *juxta Pontificios nequaquam tolerandi,* 144. A.
De Hæresibus veteris Ecclesiæ Scriptores optimi, Pr. 27.
Hebrææ literæ in Occidente resuscitatæ, 183. A.
Hegemonius Scriptor. 101.
Henricus Institor, 188. A.
Heracleon scriptor Hæreticus, 31.
Hesychistæ Monachi, 32. A.
Hexapla, Tetrapla, Octapla, Origenis qualia, 82, & 87.
Hierocles duo, 131. *viri doctiss. hâc de re error,* ibid.
Hieronymus Pragensis, (76, 78. A.)
Hierosolymorum eversio, 1.
Hippolytus martyr, de quo Prudentius, alius ab Hippolyto Portuensi, 67.
Historici Ecclesiastici celebriores, Pr. 25.
Honorius Papa Monothelismi reus damnatus, 479.
Homuncionisti Hæretici qui, 159.
Hydroparastatæ, 46.
Hymnus, Te Deum *dictus, à quo & quando compositus,* 215.
Hymnorum alternatim decantatorum origo, 229.
Hypatiæ Philosophæ cædes Cyrillo Alex. falsò affixa, 302.

I.

JAnselmus Canova, 36. A.
Jason quis, 34. *ejus cum Papisco disputatio,* ibid.
Idiota scriptor, 65. A.
Ignatii Epistolarum oppugnatores, & Hyperaspistæ, 26.
Imagines quo fine in templis primò positæ, 471.
Earum cultus quando publicè in Ecclesiam introductus, ibid. *à quibus sublatus, & à quibus restitutus sæculo* VIII. ibid. *damnatus à Synodo Francofurtensi,* 472. *ab Ecclesiâ Gallicanâ,* 115, 520, 521, 503. *ab Ecclesiâ Anglicanâ,* 472.
Immaculata B. Virginis conceptio à quonam primùm excogitata, 2. A.
Imperatorum in urbem Romam potestas qualis sæculo 9°. 504.
Imperatores, Reges ac Principes à Pontificibus Romanis excommunicati & regnis privari jussi, (10, 17, 30, 38, 58, 62, 70, 90, 131, 141, 148, 151, 172. A.)
Indices librorum prohibitorum quando primùm cœperint, Pr. 20.
Indicum Expurgatoriorum origo & progressus, ibid. *Opera S. Patrum verè expurgari jubent,* ib. & seqq. *Gretseri ineptiæ hâc de re refutatæ,* ib. 21. &c.
Indulgentiæ 11000. *annorum,* 151. A.
Indulgentiarum turpissima mercatura, (191, 205, 207. A.)
S. Inquisitionis Officium quando & quâ occasione institutum, 697.
Joannes de Athonâ, 102. A.
Joannes Baptista qualis antiquis Patribus habitus, 1.
Joannitæ qui, 254. *sævitia quam in eos exercebant adversarii,* 276.
Joannes de Gessen, 133. A.
Joannes de Glauvillâ, 56. A.
Joannis Hocstrati cum Reuchlino certamen, (183, 184. A.)
Joannes de Lapide, 124. A.
Joannes Linturius, 168. A.
Joannes Trevisa, Historicus, 48, 49. A.
Joannes Marcus, 14.
Joannes Warsenius, 193. A.
Ingratitudinis pessimæ exemplum, 228, 285.
Josephus Gorionides, Scriptor insulsus & fabulosus, 22.

Jubilæum Christianum, seu Romanum, à quo primùm institutum, 753.
Jubilæus ab anno centesimo ad quinquagesimum reductus, 38. A.
Judæi ex variis Occidentis regionibus pulsi, 698.
Judæorum & Mahometanorum objectiones contra Transubstantiationem & Imaginum cultum, (144, 145. A.)
Juraturis mos Evangelii tangendi, 227.
Julius II. Papa, 191. A.
Justinus Siculus, 38.

K.

Κεφὰ *in Hieronymi catalogo quid,* 187.

L.

Lexicographi Ecclesiastici insigniores, Pr. 29.
Liturgiæ variæ Apostolis affictæ, 6, 9.
Λόγος *ab antiquis Patribus quo sensu usurpatus,* 39.

M.

Manuscripti Codices à Pontificiis purgati, Pr. 23.
Manuscriptorum Codicum catalogos quinam dederint, Pr. 32.
Marcioniticæ Hæreseos principia quænam, 35.
Marcus Priscilliani Præceptor, 41.
Marianus Florentinus, 134. A.
Matthias de Suecia, 59, A.
Mediolanensis Ecclesia adhuc sæculo 11°. *sedi Romanæ non subjecta,* 610.
Mendicantium Ordinum intestina dissidia, (1, 16, 19, 20, 25. A.)
Mendicantium Ordinum & secularis Cleri dissidia, (1, 41, 45, 50, 143, 144. A.)
Meretricium vectigal à Sixto IV. *excogitatum,* 151. A.
Meritorum thesaurus Pontificius à Fr. Mayronio negatus, 16. A.
Michael de Carcano, 161. A.
Missa Mozarabica à quo composita, 428. *ubinam & quamdiu usurpata,* 201. A.
Monachismus Ecclesiæ veteris à quibus descriptus, Pr. 28.
Monicæ de Augustini filii salute pia sollicitudo, 242.
Monothelitæ Hæretici qui, & quando orti, 440.
Mons pietatis erectus, 159. A.
Moravis sacra publica linguâ suâ vernaculâ celebrare, à Pontifice concessum, 562.
Mubamed Arabum impostor quando ortus, 440.

N.

Narcissus Hierosolymitanus Episcopus, 65.
Naturæ, sive φύσεως, vox quo sensu à Cyrillo usurpata, 302.
Nero Romam incendio consumpsit quo anno, 4.
Hâc occasione primus in Christianos persecutionem movit, 1, 4.
Nicolaus Baselius, 189. A.
Νόθοι *libri quid Eusebio significent,* 11.
Nomen D. N. J. C. circulo primum depictum, 102. A. *cultu superstitioso affectum,* ibid. & 160. A.
Nominales Scholastici Theologi, 25. A.
Nuptiæ secundæ ab Hieronymo durè nimis notatæ, 220.

O.

Observantes Fratres instituti, 102. A.
Oecumenici Episcopi titulus à quo primùm introductus, 426. *à Pelagio Papâ,* ibid. *item à Gregorio M. acerrimè damnatus,* 440.
Ogdoas Gnosticorum quid fuerit, 42.
Ordinum Monasticorum incrementa, 596, 633.
Organa Pneumatica à quonam primùm in Ecclesias invecta, 13. A.
Origenes Philosophus Gentilis, 85.
Osvaldus à Lasco, 197. A.

P.

Palamitæ, (2, 32, 46. A.)
Papæ nomen è Diptychis C. P. excussum, 364.
S. Patrum opera à Pontificiis detruncata, 268. Pr. 19.
Patriarchatus Venetus fundatus, 107. A.
Paschalis controversia, 25, 28, 41, 43, 53, 60, 93, 95.
Paulus Apostolus ad Occidentis terminum usque venit, 1.
S. Pauli stylus ab Hieronymo protervè & insolenter nimis notatus, 220
Persecutio prima sub Nerone, 1, 4.
Secunda sub Domitiano, 1.
Tertia sub Trajano, 25, 26.

Quarta sub Adriano & Antonino Pio, 25, 31, 36, 43, 50.
Quinta, aliis sexta sub Severo, 49, 63. *ejus sævitia,* 58, 63. *unde orta,* ibid.
Sexta sub Maximino, 63.
Septima sub Decio, 63, 87.
Octava sub Valeriano, 63, 87, 95.
Nona sub Aureliano, 63.
Decima sub Diocletiano, ejusque sævitia, 110.
Persecutiones Ecclesiæ primitivæ quinam descripserint, Pr. 27.
Petri Joannis de Olivâ dogmata, 1. A.
Petrus Numagen, 162. A.
Philander (Gul.) an Autor Amatoriorum *sub Athenagoræ nomine,* 50.
Philippus de Mazeriis, 62. A.
Philumene Pseudo-Prophetissa, 52.
Plagium literarium, (40, 63, 64, 70, 97, 99, 118, 124, 132, 187, 206. A.)
Ex Platonicâ Schola veteres plura dogmata in Christianam Theologiam induxerunt, 77, 177.
Pontificiorum in supprimenda Chrysostomi ad Cæsarium Epistola, fraus, 267.
Possevini (Ant.) de opere imperfecto in Matthæum error notatus, 262.
Pontificum Rom. electio ab Imp. confirmari solita, 479.
Pontifices Rom. hæreseos à Pontificiis accusati, (1, 17, 18, 19, 26, 27, 29. A.) *à Pontificibus damnati,* 30. A. *à Conciliis,* 90. A.
Pontificis Rom. primatus impugnatus, (23, 26, 32, 33, 50, 63, 79, 103, 106, 110, 130, 135, 146, 154, 191, 202. A.)
Pontificiorum in edendis Patrum, aliorumque scriptis fraudes, (89, 100, 149, 193. A.)
De Pontificibus Romanis Scriptores præcipui, Pr. 27.
Prædictio Astrologica eventum fortita, 104. A.
Pragmatica Sanctio, (76, 191, 205. A.)
Presbyteris locus in Concilio denegatus, 103. A.
Procleani, seu οἱ κατὰ Πρόκλον, qui, 65.
Prophetissæ Montanisticæ quæ, 45.
Psalmi à Paulo Samosateno in propriam laudem compositi, & in Ecclesiâ cantati, 98.
Publius Optatianus Porphyrius Poeta, 109.

Q.

Quadratus Apologista non alius ab Episcopo Athenensi, 32.
Quintilla hæretica, 58.

R.

Raymundus Neophytus, seu de Terragâ, (5, 6, 7. A.)
Raymundus de Vineis, 60. A.
Reales Scholastici Theologi, 3. A.
De Rebaptizandis Hæreticis controversia, 63, 86, 87.
Reformationis instituendæ necessitas, (87, 126, 162, 163, 199. A.)
Reformatio à Luthero inchoata, (207, 208. A.)
Regulæ ad spuria S. Patrum opera à genuinis discernenda necessariæ, Pr. 9. & seqq.
Reliquiæ Sanctorum ab antiquis Christianis non cultæ, 28.
Roberti Lincolniensis Episcopi laus, 86. A.
Romana urbs ab Imperatoribus deficiens cuinam primùm Pontifici fasces detulit, (30, 45, 68. A.)
Romanæ Curiæ avaritia, 87. A.
Romanorum Pontificum primorum successio admodùm incerta, 17.
Romanorum Pontificum catalogi varii quo tempore confecti, 184.
Rosarii sodalitas confirmata, 151. A.

S.

Sabellii Hæresis, 63, 92, 95.
Sacramentaria controversia quo tempore fervere cœpit, 504. *renovata quando,* 525.
Sandii (Christophori) ostentatio, rerumque Ecclesiasticarum imperitia, 37.
Sapientiæ liber apud antiquos Scriptores Proverbia Solomonis designat, 43.
Satan unde derivatus, 36.
Scaliger (Josephus) in Eusebii Chronico haud satis accuratus, 73.
Schisma Antiochenum à quo & quando extinctum, 230.
Schisma in Ecclesiâ Corinthiacâ quo tempore factum, 18.
Schismata Ecclesiæ Romanæ, 91. (17, 85, 106, 107, 129, 162. A.)
Schismatis, seu dissidii inter Eccles. Orientalem & Occidentalem causæ variæ, 503.

INDEX RERUM.

Schisma diuturnum inter Pontifices Romæ ac Avenione sedentes, (2, 63, 64, 69, 75, 85, 90, 95. A.)
Schola Catechetica Alexandrina, 51.
Scholasticorum Theologorum odium meliorii literaturæ, (174, 183, 184, 185, 192. A.)
Scholastica Theologia. Vid. in Theologia.
Scythianus Hæreticus, 100.
Scriptores Ecclesiastici; de iis quinam in genere agunt, Pr. 30. *quinam ex professo & in particulari,* ib. 31.
Scriptorem vel genuinum esse, vel suppositititium prodit ipsius ætas, Pr. 9.
Scripta Veterum ab Hæreticis corrupta, 44, 55, 77.
alia sub Veterum nomine conficta, Pr. 8.
Scripta Patrum genuina à spuriis quomodo discernenda, Pr. 9, &c.
Scriptura S. in vulgarem linguam traducenda, 182.
Scripturæ S. versiones vernaculæ, (41, 53, 57, 60, 208. A.)
Secerius (Johan.) *ob editionem Drutbmari à Pontificiis injustè damnatus,* 527.
Scripturæ S. apud Pontificios contemptus, (87, 207. A.)
Scripturæ Canonicæ quænam, (22, 127. A.)
Scripturæ S. sufficientia, (104, 125, 126, 143, 154. A.)
Sæculum Obscurum cur ita dictum, 571. *tristissima tunc Ecclesiæ facies,* ibid.
Sæculum Hildebrandinum unde sic dictum, 595.
Symbolum Athanasianum quem Autorem habeat, 146.
De Symbolis veteris Ecclesiæ quinam egerint, Pr. 27.
Sedes Pontificia Avenionem translata, 10. A.
Romam relata, 62. A.
Sorbonæ Collegium Paris. à quo & quando erectum, 697.
Spirituales Franciscani, (1, 16, 19, 30. A.)
Spiritualis tantummodo Christi in Eucharistia præsentia, 56. A.
Spuria scripta Apostolorum & Apostolicorum virorum nomine olim circumlata, 5, 6.
Stephani Papæ cum aliis Episcopis lites, 86, 87, 93.
S. Stephani reliquiæ ubi & quando inventæ, 304. *pars earum ab Orosio in Hispaniam delata,* ibid.
Stephani (Roberti) doctrina, & rei typographicæ cura accurata, Pr. 14, 15.
Editiones ejus quanti faciendæ ib. 15.
Stylus Scriptorum Provincialium minùs accuratus, 165.
Stylus Scriptorem vel spurium esse vel genuinum ostendit, Pr. 11.
Susannæ Historia à Julio Africano impugnata, 73.
Symmachus ab Epiphanio Theodotioni præpositus, unde, 64.
Symmachiani, 64.

T.

Tascodrugitæ, 46.
Templariorum Ordo extinctus, (1, 10. A.)
Τέρμα τῆς Δύσεως, *in S. Clementis Epistola, quid,* 1.
Testamentum XII. *Patriarcharum quid,* 52.
Theodosii junioris Aug. laus, & in rem literariam studium, 281. *Codex Theodosianus quando conditus,* ibid.
Theologia Ecclesiastica qualis olim, 695.
Theologiæ Scholasticæ origo, progressus, methodus, ibid. *abusus,* 696.
Scriptores illius clari, 696.
Theotimus Scytharum Episcopus Origenis nomini amicus, 78.
Therapeutæ Ægytii, 14.
Thomas Scropus, al. Bradlæus, 61. A.
Transubstantiationis dogma quâ Synodo primò definitum, 696. *vocabulum à quo primùm usurpatum,* 678.
Trapezuntium imperium quo tempore natum, 696.
Magna Tribulatio *in Hermæ visione quartâ, quid,* 20.
Trypho, Rabbi Judæus, 37.
Typographi iidem simul & Professores, Pr. 16.
Typographiæ ars Angliæ primùm invecta 49. A.
Typographia Vaticana fraudis meritò suspecta, Pr. 24.

V.

Valentinus Hæreticus quæ docuit, 10.
Valerius Diaconus, 92.
Vocabula nova, vel novatæ significationis, veteris alicujus Scriptoris suppositionem arguunt, Pr. 9.
Usserii Bibliotheca Theologica qualis, Pr. 7.

Waldensium

INDEX RERUM.

W.

Waldenſium origo, progreſſus, perſecutiones, 632.
Innocentii eorum mores & dogmata, teſtantibus ipſis adverſariis, ibid.

Z.

Zoſimi de Innocentio Papa calumnia, 289.
Apologia Leunclavii pro Zoſimo ingenioſa magis quam prudens & ſolida, 380.

FINIS.

Proſtant venales apud Ric. Chiſwell.

DE Legibus Hebræorum ritualibus & earum rationibus, Libri tres, Authore Joanne Spencero, S. T. D. fol.

De Sacrificiis Lib. duo. Quorum altero explicantur omnia Judæorum, nonnulla Gentium Prophanarum Sacrificia. Altero Sacrificium Chriſti, utroque Eccleſiæ Cathol. his de rebus Sententia contra Fauſtum Socinum ejuſque Sectatores defenditur. Authore Guil. Outramo. S. T. P. 4°.

Herodoti Halicarn. Hiſtoriarum Libri IX. Ejuſdem narratio de Vitâ Homeri excerpta è Cteſiæ libris de Rebus Perſicis & Judaicis, Gr. Lat. Et Hen. Stephani Apologia pro Herodoto. Acceſſerunt huic editioni Chronologia Hiſtoriæ, & Tabulæ Geographiæ Herodoteæ; nec non Variantes Lectiones & Notæ ex pluribus MSS. Cod. & Antiquis Scriptoribus collectæ, unà cum Indice Gr. Lat. fol.

Bibliotheca Norfolciana, ſive Catalogus Libr. MSS. & Impreſſ. in omni Arte & Lingua, quos Hen. Dux Norfolciæ Regiæ Societati Londinenſi pro Scientiâ naturali promovendâ donavit. 4°.

Gul. Ten-Rhyne, Med. Doct. Diſſertationes de Arthritide, Mantiſſa Schematica, & de Acupunctura. Item Orationes tres de Chemiæ & Botaniæ antiquit. & dignitate; de Phyſiognomia, & de Monſtris, cum Figuris & Authoris Notis illuſtratæ. 8°.

Diſquiſitiones Criticæ de variis per diverſa loca & tempora Bibliorum editionibus. Quibus accedunt Caſtigationes Theologi cujuſdam Pariſienſis ad Opuſculum Iſ. Voſſii de Sibyllinis Oraculis & ejuſdem Reſponſionem ad Objectiones nuperæ Criticæ Sacræ. 4°.

Pharmacopœiæ Collegii Regalis Londini remedia ſuccinctè deſcripta, atque ſerie alphabetica ita digeſta, ut ſingula promptiùs primo intuitu inveſtigari poſſint. Editio altera. In Calce annexus eſt Catalogus Simplicium. Cura Ja. Shipton, Pharmac. Lond.

Digitized by Google